81898

CULTURA POPORULUI

Luminează-te și vei fi. Voește și vei putea.

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: PIAȚA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Dumineca Floriilor 1923 | ADMINISTRAȚIA: PIAȚA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 1. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

LA DRUM...

In această zi de Dumineca Floriilor, reînvie „Cultura Poporului". Nici nu se putea să moară de-apururi foaia zămislită din năzuințele cele mai curate, din inimile dornice de unitatea sufletească și de cultură pe pământul românesc fărâmițat de veacuri sub stăpâniri străine, pământul pe care nu mai răsună doine de înstrăinare, ci unit pe vecie.

O iarnă de amorțire cuprinse și această foaie. Nu era vina luptătorilor cari-i dăduseră viață, ci a împrejurărilor. Dar iată că a venit primăvara cu soare mult, cu muguri cari port în ei o viață nouă, cu atâta armonie în natură, cu atâta energie și tinerețe... Se putea să ne abatem de la drumul nostru, dela brazdele trase cu atâta trudă, în care sămănasem boabe de slovă tipărită, ce mergea în căsuțele cele scunde de la sate, cari au nevoe de carte și iar carte?

E un crez și crezurile nu se pot dărîma: numai prin școli și prin cultură vom putea învinge și vom fi aceea ce ar trebui să fim: latinitatea în răsărit de unde trebuie să plece razele civilizației.

Și pentru aceasta e nevoie de idealism, jertfă și răbdare, pe cari le avem.

Tiparul e singurul mijloc de a înfrăți oamenii, de a împrăștia lumina binelui, de a pregăti caractere și prin el a lăsa un testament al iubirii de Țară așa cum ni-au lăsat și strămoșii: în hrisoavele lor, în letopisiți, în toate pravilele.

In vremurile acestea de enervare, de patimi trecătoare, era și este nevoie să trimitem la acei cari zorii zilei îi deșteaptă, pentru a răsturna glia, din care răsare „pâinea noastră cea de toate zilele", — o altă pâine sufletească.

Numai așa, în senzul acesta, vom fi tari și nimeni nu va profita din deșertăciunile noastre.

Poporul dela sate, păstrătorul bisericii, a limbii, a datinilor și a ocinilor strămoșești, își îndreaptă ochii și nădejdea înspre frații mai cuminți și luminați.

Să le dăm frământările noastre zadarnice, din viața politică, — e păcat. Din sufletele tuturora de sus în jos să porniască înfrățirea, precum din jos în sus se înalță jertfa.

Sângele acelora cari nu mai sunt între noi, și care din frământarea lui cu trupul pământului, au ieșit firile de flori și iarbă a primăverii, să aibă puterea și să facă să înțelegem că totul e pentru țară și nimica pentru noi.

Călăuziți de acest gând, reînvie „Cultura Poporului".

Scrisul nostru nu va fi niciodată influențat de patimă, vom înăbuși în sufletul nostru tot ce este aproape de humă și ne vom da seama totdeauna de însemnătatea slovei tipărite.

Ne vom da seama că o vorbă de a noastră va fi tălmăcită de aproape de cine știe ce inimă curată a vreunui bătrân preot la țară sau de țăranul care crede în slova tipărită ca în Evanghelie.

Ne vom da seamă că vorbele noastre, sunt boabe roditoare, cari vor încolți în atâtea inimi tinere, în căsuța cine știe cărui student sărac.

Ne dăm seama că poporul nu se ridică decât prin învățături sănătoase.

Sunt atâtea energii cari au nevoe de izvoare limpezi, pentru a forma trăinicia unui popor numai prin adevăr și cultură.

Cu acest gând și cu această țintă pornim la drum...

Pildă ne va fi tot trecutul neamului nostru plin numai de sacrificiu.

Am fost generația care am sfărmat granițe dureroase pământești pentru a avea o Românie a tuturor românilor, ne mai rămâne să ne ridicăm prin cultură — și Dumnezeu ne va ajuta.

GENERAL N. PETALA.

RENAȘTERE

Motto: „Iară noi, noi, epigonii!!..." *(Eminescu)*

Sunt nedreptăți cari se răzbună târziu, dar tot se răzbună.

Până mai ieri, generațiile României moderne, occidentalisate, zăceau supt osânda *epigonismului*. Versul eminescian părea singurul titlu potrivit pentru un întreg capitol de istorie contemporană.

Și lucrul era, de sigur, nedrept.

Pentrucă generațiile acestea de „degenerați", de „epigoni", creaseră totuși o Românie independentă, — nucleul în jurul căruia trebuia să cristaliseze, ca un uriaș rubin de sânge, România-Mare. Pentru că generațiile acestea au dat, în domeniul culturii, cea mai impunătoare figură din câte au strălucit vreodată la noi: pe Nicolae Iorga; iar, în domeniul artei, pe lângă un Grigorescu și un Enescu, au dat pe însuși genialul profet al osândei, — pe Mihail Eminescu.

Ori sunt aceste personalități dintre acelea care încap în cadrul „epigonilor", al miniaturiștilor, la cari finețea, rafinarea simțului critic copleșește avântul creator al concepției și emoțiunii artistice? (Căci aceasta înseamnă „epigonism"!) Vasta operă culturală a d-lui N. Iorga, cu amploarea și intensitatea ei fabuloasă, este ca un simptom de decadență? Și are ceva din acest caracter luminoasa, diafana pictură a lui Grigorescu, ori vrăjita undă sonoră a muzicei lui Enescu?

Sau, poate, generații care au crezut, cari au sperat, cari n'au renunțat la nimic din moștenirea de ideal a generațiilor recunoscute cu drept cuvânt, ca eroice, pot rămânea, definitiv, supt oprobiul „epigonismului"?

Dar, dacă conștiința acestor rânduri de oameni ar fi fost, în adevăr, înecată de apele otrăvite ale îndoelii, dacă la indolența somnului pe laurii înaintașilor s'ar fi adus narcoza scepticismului și blazării, ar fi putut crește mai departe în ea floarea albastră a idealului, care se cere udată cu lacrimi spre a trăi și cu sânge mult și cald spre a da roadele așteptate?

Nu! „Epigonismul" generației care a făcut războiul e în mare parte, o calomnie.

Și încă una primejdioasă.

Pentrucă dinaintea noastră se întinde astăzi un imens câmp de muncă; iar muncitorii, pe cari-i așteaptă acest câmp, nu trebuie micșorați în conștiința propriei lor valori, în conștiința *puterilor* lor.

Guyau, filosoful francez, găsia criteriul „imperatorului categoric" nu într'un nebulos „du sollst", ci tocmai în această *conștiință a puterii*, din care trebue să derive logic, *conștiința datoriei*: „ye *peux*, donc je *dois*".

Pentru a-și îndeplini întreaga datorie impusă de noile condiții de viață națională, sufletul României unite nu trebuie descurajat, devastat de încrederea necesară în el însuși, ca factor creator de civilisație, ca element de progres.

Suntem în era faptelor. Vremea retoricei cu panglici, tricolore sau altfel, a mumiilor faraonice, vărsând lacrimi de crocodil și visând Nilul budgetului, se cufundă din ce în ce în cripta arheologică.

Dar fapta cere sinceritate și energie.

Pe drumul ei — dacă e să ajungă la resultate positive — nu [illegible] îndoielilor, ci senin și plin de încredere.

„O voință de oțel, ce străbate pân' la țel", — iată ce trebuie, mai presus de toate, iar nu un motor obosit, mâncat de rugina nesiguranțelor.

Și nu e nevoie de nici-o înscenare, cu măști și poze eroice, nu e trebuință de exagerări și invenții, ori de cine știe ce plat optimism fără discernământ, pentru a crede, nezguduit, în viitorul Patriei, — acum când hotarele ce o sfâșiau au dispărut și cultura națională poate circula slobod „de la Nistru pân' la Tisa".

Ca mugurii pomilor, ca ghioceii și viorelele câmpului primăvăratec ce se pregătește să-și scoată la soare splendorile covoarelor veșnice, așa mijesc — prin deșertăciunile actualității prăfoase și zgomotoase — semnele Renașterii ce vine.

V. BOGREA
profesor universitar

CULTURĂ ȘI — FELURI DE CULTURĂ

Viața nouă care se desvoaltă în Europa pune o întrebare: Cultura *nouă*, democratizată, democratică, va fi ca până acum, de *carte*, ori de *meserie* și *carte*? Rusia ne-a dovedit ce pățiră cei culți de carte; în Germania și Austria învățații au suferit și sufăr, pentrucă știu numai carte. A nu ști *numai* carte; a ști să și lucrezi, ca să poți trăi din produsul *muncei* tale, ar fi idealul. Plugar *și* cărturar; ciobotar *și* cărturar; inginer *și* căturar; doctor *și* cărturar etc.: acesta este viitorul om cult și *independent*. Priviți la noi, acum, în ajunul votărei bugetului: felurite bresle cer sporiri, deoarece altfel, lipsite de *independență materială*, cad în lipsuri, mizerie și nedemnitate. Emanciparea de către stat, de către statul nostru bolnav, se va face numai prin spororirea carierelor materialicește independente de stat, cariere în care o bună parte de ocupație să fie și o iubire de știință suficientă fericirii omenești. Intr'adevăr: Pentru ce *eu*, de pildă, nu aș putea se fiu profesor universitar (dacă pot); șeful unui atelier de croitorie (dacă aceasta-mi asigură traiul mai bun)? Sunt, așadar, de părere că cultura poporului român trebue să adâncească, să sporească, de sus până jos, *cultura profesională*, dublându-o însă cu atâta cultură de carte, umană, încât profesionistul, fără rușine oricând să poată da mâna cu *învățatul* așezat și el la o țițișoară a bugetului unui stat fără cap financiar și fără picioare financiare. In cazul acesta hoții vieții publice ar scădea strașnic și ca număr, și ca îndrăzneală, deoarece *munca și cartea* ar produce o atmosferă morală pe care *cartea singură*, și *profesiunea singură* nu au produs-o.

G. BOGDAN-DUICĂ
profesor universitar.

Cultura poporului rediviva

Incă un corp de oaste pe frontul ofensivei noastre culturale.

„Cultura Poporului" a reînviat. Un organ de raliare mai mult pentru ridicarea nivelului cultural al românismului este o armată mai mult pentru apărarea și întărirea cetății noastre sufletești.

„Cultura Poporului" va străbate adânc în straturile populare și va frământa deopotrivă sufletele, făcându-le să simtă în acelaș chip, fie că ele se înfiripă de-abia pe fața „gliei" strămoșesti, fie că, ridicate de-asupra ei, dar în veșnică legătură cu ea, au început să înflorească în lumina conștiinții naționale.

Salutând reînvierea „Culturii Poporului", îi urez să fie și pe viitor cuceritoarea de suflete ce a încercat să fie.

Sufletele ce va cuceri vor fi ale *noului românism*, care, ridicat din umilința veacurilor, are dreptul să pășească acum, mândru și transfigurat, în sinedriul popoarelor lumii civilizate.

MIHAIL DRAGOMIRESCU
profesor universitar

Cultura poporului

Odinioară, subt stăpânirea ungurească, de câte ori îmi plimbam ochii peste țăranii noștri, ori unde-i vedeam în drumul lor de toate zilele, mă cuprindea jalea mai întâi și apoi răsvrătirea care-mi tulbura sufletul.

— Și *robi* și *săraci* și *nepricepuți*, îmi ziceam, una din cele trei ajunge ca viața să fie un iad și jugul să apese greu pe grumazul care-l poartă.

Robi erau țăranii ardeleni, fiindcă în vechea alcătuire de stat toate trebile publice se îndeplineau fără întrebarea poporului. Patru milioane de români nu izbutiau să trimită în Cameră decât patru—cinci deputați aleși de ei. Legile deci le făcea stăpânitorul străin pentru binele lui, iar țăranul era robul unei rânduieli potrivnice.

Săraci... Mai trebuie oare să scormonim aducerile aminte, ca să ne răsară cumplita nedreptate a trecutului? Veacuri întregi am iobăgit aici, pentru ca în cei din urmă cincizeci de ani săteanul să rămâie și pe mai departe în robota gliei, într'o vreme când magnații cu moșii fără margini și cu păduri întinse își duceau înainte traiul copleșit de bunătăți, lăsându-ne nouă doar mângâierea jalnică a cântecului:

— Noi cerșim din poartă în poartă...

Nepricepuți, în sfârșit, au fost bieții țărani, fiindcă școala cu toate tainele ei n'a apucat să le lămurească mintea și să le înlesnească traiul. Un val de întuneric negru ca funinginea a stăruit peste capetele noastre și subt povara lui cugetele, ca niște pasări ostenite, n'au putut roti în înălțimea cerіului...

* * *

Astăzi lucrurile s'au schimbat...

E a cincea primăvară de când furtuna a sfărmat capiștile idolilor și Dumnezeul dreptății a biruit.

Robia s'a frânt, mulțimea a ieșit din temnița legilor dușmane, poporul a intrat în drepturile lui. Votul obștesc a deschis pe seama tuturora calea spre culme. Casa legilor este casa poporului, ale cărei îndrumări se vor aduce după cuvântul scripturii: Ale tale dintru ale tale.

Sărăcia s'a potolit și ea din cele dintâi zile ale libertății. Moșiile nemiluite s'au fărămițat și astăzi plugul celor mulți sparge brazda stropită până alaltăieri în zadar de sudoarea țăranilor.

Și cu toate aceste isvoare luminoase de viață nouă, mulțumirea nu se revarsă ca o undă limpede în inima mulțimii și omul cu truda lui nu resimte pe de-antregul binefacerile care-i stau la îndămână. Da, fiindcă robia s'a dus, foamea s'a alinat, dar nepriceperea a rămas. A treia meteahnă ne încurcă încă pe toate cărările, ne poticnește pașii și ne ostenește mersul ca o nemiloasă boală lăuntrică. Numai în ziua când vom scăpa din ghiarele ei, vom putea înțelege bucuriile curate ale celor dintâi.

De-aceia aveți dreptate, domnilor redactori, care v'ați gândit să stați de vorbă cu țăranii, trimițându-le cuvinte de lămurire și îndrumare...

Drepturi și pâine, nu sunt de ajuns, trebuie și *Cultura Poporului*, căci altfel drepturile celor săraci cu duhul nu sunt decât pentru împărăția ceriurilor, iar pâinea lor, de când lumea, o mănâncă alții...

OCTAVIAN GOGA

„CULTURA POPORULUI"

Pe malul Someșului și în clipe de grea cumpănă și-a luat ființă „Cultura Poporului". Inspirată de idealul sfint al înfrățirii neamului român, ea a răscolit sufletele muncitorilor, și le-a îndrumat pe calea dreaptă a dragostei de neam și patrie, — curățind ogoarele de spini vătămători. Insuflețită de încrederea netărmurită a oamenilor de bine, cari știu că prin cultura poporului neamului se întărește iar statul infloreşte, asociația „Cultura Poporului" și-a împrăștiat învățămintele prin o foaie proprie săptămânală, numită cu acelaș nume. Această foae „Cultura Poporului" a fost considerată de mulțime ca adevarata rază de lumină, ce călăuzește pe călătorul rătăcit. „Cultura Poporului" a tras brazda activității [illegible] asociației. Această activitate a rechemat la viață pe toți cei ce amorțiseră sub povoara grea a vremurilor.

„Cultura Poporului" ajutată în spinoasa-i încercare de falanga iubitorilor scumpei noastre patrii, a sămănat dragostea între toți fiii țării, cari constitue astăzi poporul românesc. Prinsă pretutindeni cu căldură și îmbrățișată pururea cu drag „Cultura Poporului" se văzu curând răspândită nu numai prin văile îmbelșugate din centrul Transilvaniei, nu numai prin satele adăpostite de umbra Carpaților din inima Ardealului; dar ea fu nevoită a răspunde și la glasul buciumului răsunător de prin codrii întunecoși ai tăcutului Maramureș; ca și la sunetul trâmbiței de prin grădinile înflorite ale mîndrei Bucovine; precum și chiar la chiuitul îndepărtat de prin câmpiile sărutate de dalbele unde ale Nistrului. — Cu timpul însă se auziră glasuri, cari chemau „Cultura Poporului" să străbată și poenele bogate ale Prahovei, și pajiștile maiestuoase ale Jiului și chiar lanurile aurite ale Dorohoiului. Iar mai târziu, ca o podoabă, ce i s'a pus pe frunte, sosi și strigătul fraților din apusul cel mai îndepărtat, de peste ocean, cari reclamau ziarul și în lumea lor cea nouă.

Se părea că această foae se născuse în zodia fericirii. In scurtă vreme se împrăștiase ca prin farmec căci năprasnic ca o nalucă, apariția ei fu întreruptă din cauza strâmtorirei bănești. Golul lăsat poate să se măsoare după nenumăratele scrisori ce au urmat dela sute și sute de țărani.

Astăzi ziarul „Cultura Poporului" își înoadă firul rupt, continuând pe viitor de a fi acelaș apostol sincer și devotat al cauzei mulțimei fără nici o șovăire și fără nici o preferință politică: deșteptarea poporului spre a-și cunoaste bine originea lui; înălțarea sufletului lui pentru a înțelege noblețea rasei, cărei aparține; alimentarea simțimintelor lui pentru realizare înfrățirii sufletești a tuturor celor de acelaș neam și singe; cultivarea iubirii dintre toți fiii țării fără deosebire pentru a putea năzui spre progres și civilizație; călăuzirea pe adevarata cale în lupta economică spre a-i asigura întâitatea poporului băștinaș; desăvîrșirea aptitudinilor fiecăruia spre a spori producția țării, pîrghie puternică pentru înflorirea statului; și mai pre sus de toate înrădăcinarea în sufletele tuturora a dragostei de țară, neam și tron; iată ținta pe care o va o urmări „Cultura Poporului" și pe care tot românul cu suflet și cu inimă îi urează să o atingă.

V. DIMITRIU
profesor universitar

Izvorul de lumină

Sunt păcate la noi în țară prea multe: greșeli, scăderi și fapte triste. Totuș, nu credem că alt popor în condițiile noastre de desvoltare și cu un început de cultură adevărată care n'a depășit nici o sută de ani, ar fi progresat mai răpede și ar fi înfăptuit atâtea clipe mari istorice.

Un adevăr reesă, clar, din toate frământările inutile și demagogice, că acolo, la temelia [illegible] neamului [illegible] repede. El formează vitalitatea poporului, el a pornit din adâncimea veacurilor; în năvalele cele mai grele, picăturile lui le-au sorbit buzele arse de dureri...

Atunci de ce să ne îngrijorăm de apele tulburi și murdare ale politicei pătimașe de după războí? Șivoiul totdeauna trece. E adevărat că poate aduce stricăciuni momentane, dar niciodată nu poate avea matca lui. Șivoiul dispare; poporul rămâne.

Războiul a mai adus și o meteahnă: adumbrirea valorilor și reliefarea mediocrității; minciuna cucoană mare iar adevărul slugă.

Războiul a adus nevroza. De aici rămâne ca să despărem, să luăm piatra și să o asvârlim în capul fratelui rătăcit? Să dărâmăm, să necinstim tot și să impingem până acolo ura la lupte fraticide? Politica e pisica iar cânele e poporul. Nicicând politica rău înțeleasă a putut fi apropiată de popor. Ne-am deprins cu toții să criticăm, dar nimeni nu clădește ceva serios. Ne învinovățim, ne acuzăm, dar nimeni nu aduce propuneri concrete. Presa partidelor o otravă. După această presă s'ar părea că potopul ne așteaptă. Ce bine e însă că neclintit e poporul, acest popor care în curgerea veacurilor ne-au scăpat de toate, și care a știut una: pământul, limba, cerul și brazda, acestei moșii, sunt ale lui și numai ale lui...

* * *

Dumineca Floriilor e un simbol și cu acest prilej coincide un fapt: teascurile tiparului, a acestei foi, aduce o viața nouă. Norodul e sătul de fareseism. Norodul are bunul simț. El e neclintit la datoria sa și nu-l abat furtunile vremii din cale. Norodul e țara iar nu acei cari cred că prin înșelăciuni politice pot fi idoli. Idolii în toate vremurile au fost dați jos de pe soclu minciunii lor.

Lumea cinstită, care e așa de multă; lumea acea umilă care muncind din greu din faptul dimineței până ce cerul e stropit cu stele, nu se răsvrătește împotriva trudei de pe brazdă; lumea târgurilor, nemolipsită de viciarea moravurilor, — urmărește, e dornică de un cer înalt și cu atmosfera împrămăvărată a credinților ce n'au deșărtăciune.

Acestei lumi i se dă: un izvor de lumină.

„Cultura Poporului" va corespunde numelui, și va discuta toate chestiunile, fără nici o prihană. Indrumători vom fi, fără a ne coborî le presa, — fântâna cu otravă. Spre civilizație se merge cu umanitarism, cu descuția de la principii la principii, și de aceea în jurul acestei flamuri, vor veni caracterele.

„Cultura Poporului."

INSCRIPȚII

P. CERNA

SE împlinesc 10 ani, decând în Germania a murit marele nostru poet P. Cerna. Sunt 10 ani, de când tânărul studios plecat de pe dealurile Dobrogei, s'a stins înconjurat de singurii săi prieteni, cărțile, din care țâșniau și ultimele-i svâcniri de viață, fapt ce nu i-a fost hărăzit. Puțin ambițios și lipsit cu desăvârșire de vanitatea renumelui, a țintit numai ca din cunoștințile însușite, să împărtășească și altora un plus de cultură.

N'a fost dintre acei cari se tânguesc de greutatea existenții.

Inarmat cu o robustă concepție de viață P. Cerna a cântat un imn sacru măreției traiului nostru pământesc. Optimist predestinat a înțeles bucuria și durerea omenească în adevăratele lor proporții. El a înțeles, că sunt mari nu numai acei ce sufăr cu intensitate, ci și acei cari simt fericirea largă de a trăi.

Durerea înobilează pe om coborându-l, bucuria îl înobilează ridicându-l.

P. Cerna e un poet liric. Sentimentul ce înfioară în poeziile sale este o îmbinare fericită de exaltare a vieții, cu un suflu de filosofie optimistă și discretă. Nu se apropie niciodată de lucrurile ce sunt dragi inimii sale, de teamă ca să nu-și piardă din delicatețea lor specifică. Cerna contemplă o floare ce crește aninată lângă genune, simbolul unui ideal de departe, acolo unde împânzește albăstrimea cerului.

Natura cu frumuseți nesfârșite e tainică, duioasă și mistică. Cerna comunică cu ea. Peisagiul în poezia lui este o ființă ce-și trăește adânc și nostalgic viața ei înțeleasă numai de sufletele distinse.

Indrumător spre ideal, Cerna a presimțit drumul, pe care mergeau marile destine ale neamului nostru. De aceea, deși pacifist în intimitatea gândirii sale, nu a dorit regalitatea „Păcii", pânăce frații subjugați nu-și vor vedea ființa liberată din ghiarele nemiloasei sclavii.

Câtă durere va fi strâns în timțitoru-i suflet, când vedea că ultimele pâlpâiri de viață, se sting din trupul său șubred.

In resemnarea-i deplină gândul său senin va fi articulat cu nevinovăție:

Adormi și tu durerea mea...

Acum 10 ani a dormit pe vecie nu numai durerea sa sufletească, dar și acea a trupului. Noi nu le putem uita pe amândouă.

M. D.

O DISTINCȚIE BINEMERITATĂ

M. S. Regele a conferit cunoscutului compozitor bucovinean *Alexandru Voevidca* „Medalia Benemerenti" pentru merite osebite în domeniul cultivării și răspândirii muzicei și, în special, a cântecului național român.

N. R. După cum știut este, d. Alexandru Voevidca a colecționat *întreg* folklorul muzical național din *Bucovina* (trei mii piese) și a compus, ca autor original, opereta „Doi morți Vii", cum și o serie de „Potpourri"-uri, valsuri, hore, marșuri etc., intrate definitiv în patrimoniul Bucovinei artistice.

Colaborări. Incepând cu numerile viitoare, vom publica „Scrisori din Paris", datorite distinsului publicist și colaborator al ziarului nostru, d. Vintilă Petala.

DRUMUL MEU

Departe fierbe zarva omenească...
Eu calc răzleț... Și 'n jururi nimeni nu e...
Poteca 'mi năzuie, se-avântă, suie:
răgaz n'au pașii mei să se-odihnească...

Rostogoliri de stânci de-asupra-mi vuie,
jos, sub picioare, guri de-abis se cască...
Mugind cad ape să mă potopească —:
pe-aici mi-aleargă strâmta cărăruie...

Culmi 'nalte 'n aur sclipitor se 'nmoaie —:
ca scorpii mușcă spinii fără număr,
și pietrele-ascuțite-adânc mă taie...

Lin mersul meu cu roșii lacrimi plânge —
Și greu m'apasă cruce grea pe umăr —
și urma 'mi arde 'n purpură de sânge...

GEORGE VOEVIDOA.

Scrisoare din Bucovina

Mișcarea teatrală, muzicală și literară

În nouile ținuturi problema unității sufletești, ca urmare a celei politice, e departe de a fi rezolvită. Fapt pe care îl remarcă mulți. Puțini însă sunt pătrunși de gravitatea acestei ecuațiuni sociale, ce amenință asemeni unui sol afânat temeliile consolidării noastre ca stat întregit.

Afară de câteva eforturi sporadice, nu putem totuș semnala nici o mișcare organizată, nici o acțiune metodică pornită în vederea săvârșirii marei opere de unificare, nu vedem îndemnuri agitându-se și energii mobilizându-se în jurul necesității fundamentale de a plămădi sufletul comun de mâine. În Bucovina, în special, e straniu și neliniștitor că grija penetrațiunii culturale și celei de sentimente e lăsată pe ultimul plan și că se arată așa de puțină solicitudine artei și culturei, deși numai ele cuceresc lesne și definitiv, când sunt întemeiate cu chibzuință și sunt puse în slujba unei cauze drepte.

Așa fiind, manifeștările artisticoculturale — cu toată suprafața lor restrânsă — ne sunt cu atât mai scumpe, cu cât ele, pe lângă însemnătatea lor educativă, împlinesc înalta chemare de a pune bazele inchegării noastre naționale. Cum însă bucovineenii înșiși nu fac mai nimica pentru desțelenirea culturală a acestui pământ, educația provinciei noastre minore rămâne în seama fraților noștri mai mari, din vechiul Regat. Dragostea și răbdarea [illegible] care ei se străduiesc să ne primenească sufletele, enormele jertfe ca preț al unei realizări îmbucurătoare, voința lor sugestionată — sunt o scumpă chezășie pentru nădejdea unei fericite renașteri.

*

Ca un răsunător eveniment artistic vom însemna stagiunea companiei lirice *„Leonard"* ale cărui succesc constite o splenidă victorie a artei românești. O profundă impresie au făcut îndeosebi *„Ducele de Reichstadt"*, *„Prinț și Bandit"* și celebra operă *„Werther"*, în care d. N. Leonard, secondat de ansambluri impecabile, ne-a oferit creațiuni magistrale ca joc și concepție. Artist fin de analiză și inteligență, cu mijloace de exteriorizare sobră și incisivă, prestigiosul protagonist se poate mândi de cea mai frumoasă faptă: de fi cucerit artei noastre naționale în păturile populației minoritare, atenție și simpatii, de care luăm act cu satisfacție și bucurie, constituind ele un prețios început de apropiere sufletească a nouilor noștri compatrioți. Dintre celelalte elemente al eminentei companii distingem pe d-nii V. Maximilam, Ciucurette, Dorel Teodorescu, Timică, cum și pe d-nele Anny Aurian, El. Mavrodi și Silvia Teodorescu, ca valori cari fac cinste scenei românești. Cu prilejul acestor spectacole sonore și sărbătorite compania lirică, „Leonard" și-a câștigat un trainic titlu la recunoștința noastră.

*

Singura artă care a izbutit să ne cucerească mai multe e: *muzica*. Avem mai multe societăți pentru cultivarea muzicei noastre naționale, în frunte cu „Armonia" din Cernăuți și soc. „Ciprian Porumbescu" din Suceava, care prin trecutul lor de muncă intensă, cum și prin stăruințele serioase ce continuă a le depune, se pot socoti ca fiind cele mai de seamă așezăminte de artă din Bucovina. În luptele grele și surde, ce se dădeau altădată pentru a ține trează conștiința noastră națională, o parte merituoasă trebuie scrisă la activul acestor societăți. Mai menționăm și tânăra societate corală „Tudor Flondor", înființată de curând la Cernăuți, care prin frumoasele înfăptuiri realizate într'un atât de scurt interval, merită un loc de cinste în viața culturală a Bucovinei.

Dintre recentele manifestări în domeniul muzicei relevăm cele două concerte organizate luna aceasta de către societatea muzicală *„George Enescu"*. Selectul program alcătuit din Beethoven, Weber, Tschaikowsky, Rossini și Enescu (Rapsodia I) a fost interpretate cu adâncă picepere și preciziune, executanții reușind să reliefeze desăvârșit sveltele frumuseți cuprinse în aceste pagini de caldă reculegere muzicală... Meritul acestui succes revine d-nilor *Oscar Nedbal* și prof. *Zadri*, cari stăpâneau și însuflețeau orhestra cu autoritatea și elanul lor.

*

Despre o mișcare literară de abia poate fi vorba la noi. Și în privința aceasta, ca și în multe de toate, am rămas în urma celorlalte provincii alipite. Nu e în această susținere nici un fel de modestie... regională. Revistă pentru literatură nu avem, încercările de a înființa asemenea publicații au eșuat lamentabil, puținele biblioteci românești sunt închise, în mijlocul hepidației perpetue de a trăi, publicul are alte griji decât cititul, iar cei câțiva purtători de condee își risipesc energia în campanii politice, în gazetărie măruntă. Putem însemna totuș printre cărțile recent apărute: *„Introducere în studiul literaturii vechi"* de *Dr. Alexe Procopovici*, volum în care profesorul dela Universitatea din Cernauți își publică prelegerile, și *Bucovina de altădată* de d. *Leca Morariu*.

Zădarnic ne uităm împrejur să deslușim făgăduiala pentru viitor. Nu o găsim nicăiri. Nicăiri ochi iluminați de credințe și avânturi. Năvăliți de concepția filistismului, ne măcinăm zădărnicia vieții, zicuzi, în lupta pentru pâine. Căci valul acestor vremuri cenușii a îngropat de mult idealurile și generozitatea.

G. V.

Apel

Societatea „Cultura Poporului", a înaintat dlui general Petala, următorul apel:

Cluj, la 6 Martie 1923

Stimate domnule general,

Comitetul Asociației „Cultura Poporului" în ședința sa din 3 Martie 1923, constatând cu viu regret imposibilitatea de a mai continua publicarea jurnalului „Cultura Poporului", care prinsese rădăcini atât de vii în conștiința masselor populației, și constatând că parte dintre vechii abonați ai foaei, ce-și plătiseră abonamente cu anticipație, precum și parte dintre cei ce s'au grăbit a se abona din nou, n'au primit foaia pe un interval oarecare de timp, Comitetul luând în considerare această împrejurare și ținând sama că Domnia-Voastră ați fost promotorul și factorul determinant al apariției jurnalului „Cultura Poporului", care la un moment dat străbătuse chiar peste ocean la frații noștri din America; că grație numai stăruinților și energiilor, puse de Dv. se ajunsese ca această foae să ocupe un loc de cinste prin foile ce urmăriau formarea de caractere cu adevărat cetățenești și desvoltarea sentimentelor de dragoste pentru neam și țară în massele întinse ale poporului;

Considerând că dispariția unei atare foi, pe de o parte ar lipsi poporul de un aliment prețios al sufletului lui, iar pe de altă parte ar expune Comitetul Asociației „Cultura Poporului" la o discreditare, neîntemiată în fond, dar justificată în aparență.

Comitetul a decis să facă un apel călduros la patriotismul neclintit al membrului său de frunte, la Domnia-Voastră, domnule general, ca să reluați asupră-va continuarea publicării jurnalului, fără nici un amestic pe viitor al Asociației, care vă transmite numele jurnalului „Cultura Poporului".

In speranță, Domnule general, că veți răspunde conform așteptării Asociației la acest apel al ei, vă rog a primi încredințarea deosebitei mele stime.

Vicepreședinte
I. P. VOITEȘTI
Profesor universitar

75052

P E N T R U   S Ă T E N I

Frați săteni

Ca plugar de meserie, ca unul ce am trăit în mijlocul vostru, ca unul ce de trei ani de zile sunt legat sufletește de nevoile voastre, mi s'a dat însărcinarea, de a vă arăta în paginile „Culturei Poporului" cum ar trebui să lucrăm fiecare din noi pentru a binele obștesc.

In gazeta aceasta vom sta de vorbă asupra tuturor chestiilor privitoare la agricultură și la reforma agrară, două chestiuni strâns legate între ele; voi căuta să vă dau îndrumări asupra tuturor lucrărilor ce trebuesc făcute pentru că pământul țării voastre să vă răsplătească munca și dragostea ce vă leagă de glie.

Voi face acest lucru cu atât mai mult, cu cât astăzi cu toții trebuie să fim pătrunși de adevărul că propășirea țării și chiar existența politică a ei sunt strâns legate de desvoltarea economică a voastră.

Inflorirea economică a țării noastre se sprijină pe agricultură, care e temelia cea mai puternică.

Urmași ai poporului roman, am păstrat până astăzi aceiași aplecare pentru lucrările câmpului ca și străbunii noștri. Romanii socoteau că numai meșteșugul răsboiului și agricultura sunt îndeletniciri bune de oameni liberi.

Câmpurile mănoase ale țării brăzdate în lung și în lat de frumoasele noastre râuri au ajutat ca obiceiul de a lucra pământul, moștenit din străbuni să fie unul din cel dintâi bogății ale poporului nostru.

După cum s'a spus de mulți alții, zic și eu că agricultura a fost și este considerată ca ocupația cea mai proprie nu numai pentru înflorirea materială, dar și pentru păstrarea și întărirea spiritului de familie și a bunelor moravuri.

Noi românii, datorim agriculturii existența noastă politică; prin agricultură ne-am păstrat naționalitatea și datinele pe care se reazemă originea noastră latină.

Pe câtă vreme orășenii trăind împreună cu străinii adăpostiți la noi și-au schimbat portul și obiceiurile, singuri voi ați păstrat nu numai portul și limba dar și obiceiurile și îndeletnicirile vechi după care nimeni astăzi nu mai poate pune la îndoială legăturile noastre de sânge cu străbunii noștri romani.

Incheiu aceste câteva cuvinte, cuprins de gândul că, cu credință în Dumnezeu, muncă și cinste, lucrând cu toții la un loc, vom putea face ca numele de român până astăzi hulit prin aceste meleaguri, să treacă peste hotare; iar nu peste mult timp, străinii vor veni să vadă gospodăriile voastre și ducându-se înapoi, să arate la ai lor că în țara românească trăește un popor ce'și dă seama de menirea lui pe pământ și de numele pe cere l-a moștenit.

Noi cei câțiva cari ne-am grupat în jurul acestei gazete, nu avem decât un singur gând, ori de câte ori glasul vostru ni se va adresa să vă stăm la îndămână cu sfat și ajutor.

Pentru a duce însă la bun sfârșit această frumoasă însărcinare, trebuie să avem și ajutorul tuturor celor ce doresc binele acestei țări și aceia nu pot fi alții decât cei ce trăesc în mijlocul vostru, cei ce vă cunosc toate păsurile, cei ce cu sfatul lor pot să vă facă mult bine.

Aceștia după cum bine au fost numiți luminătorii satelor, sunt preoții și învățătorii pe cari-i rugăm să ne stee în ajutor.

Noi nu vă cerem decât încredere și dorindu-vă spor la muncă cu ajutorul lui D-zeu vă zicem „tot înainte".

EMIL PETRINI,
director general pentru aplicarea reformei agrare în Ardeal.

Dumineca Floriilor

Sărbătoarea intrării în Ierusalim a Domnului nostru Isus Hristos se numește Dumineca Floriilor, pentru-că în această vreme câmpul e plin de florile primăverii. Frumsețea și mirosul lor înveselesc sufletul omului și îl îndeamnă să aducă laudă și mulțămită celui ce împodobește câmpul cu flori și cu verdeață.

Ori-cât sunt de frumoase florile, vine o vreme, când se ofilesc. Așa sunt și bucuriile pănântului, unele de-o clipă numai, altele de-o zi ori de două ori chiar de mai multe, toate însă fără osebire, sunt trecătoare. O bucurie trecătoare a fost și intrarea în Ierusalim a Domnului nostru Isus Hristos, după care a urmat jalea patimilor și răstignirea pe cruce.

Cu o săptămână înainte de sărbătoarea Paștilor evreești, după-ce mai întâi înviase pe prietinul său Lazar din Viftania, El și-a făcut intrarea în sfânta cetate, ca să ia parte la sărbătoare, cum făcea în tot anul. Sfânta Evangelie de astăzi ne spune că El a fost primit ca un adevărat împărat, încă la poarta Ierusalimului. Intreg poporul și-a așternut vestmintele pe cale și purtând ramuri de maslin în mâini a strigat; *Osana, Fiul lui David! Binecuvântat cel ce vine întru numele Domnului, împăratul lui Israil!* Dușmanii lui Isus, cari până atunci îi făcură mult rău, întru această zi au trebuit să amuțească cu desăvârșire. Zadarnic umblau dela om la om, îndemnând pe toți să tacă, pentru-că acela — pe care îl prea măresc ar fi nu înșelător, mulțimea însuflețită striga înainte: *Osana, osana!* Isus însuși spunea Fariseilor, cari l'au rugat însfârșit chiar pe el să oprească strigările mulțimii, că dacă ar tăcea oamenii, ar căpăta glas pietrile ca să strige și că premărească pe acela care vine întru numele Domnului. N'a voit să oprească strigătele de bucurie ale oamenilor, pentru-că El a fost într'adevăr împăratul cel făgăduit de Dumnezeu prin glasul proorocilor, cel așteptat de lumea întreagă, ca să-i arte cărările mântuirii. Dușmanilor le-a dat un scurt prilej de-a vedea cu ochii, cum a preamărit Tatăl numele lui înaintea oamenilor și cum adevărul își face drum, ori-ce piedici i-s'ar pune.

Dar Isus n'a fost un împărat ca alți împărați ai lumii aceștia. De repețite ori a mărturisit El, că *împărăția lui nu este din lumea aceasta.* El a fost un împărat al *păcii*, cum spunea cu vreo nouă sute de ani mai înainte proorocul Isaia, a fost un părinte al tuturor veacurilor. El n'a luptat cu arme ucigătoare și nimicitoare de viață, ci cu arma cuvântului dreptății, care, ucide ce e drept ceea-ce este rău în om, dar îl aduce la adevărata viață. De-aceea El nu și-a făcut intrarea în Ierusalim pe-un cal sprinten, ca alți împărați ce se întorc biruitori din războiu, nici pe un cal ce mânâncă jaratec, ca Feți-frumoșii din povești. El a venit călare pe mânzul azinei, un animal blând, răbdător și muncitor, așa cum blând, răbdător și muncitor a fost și El în viață. Privirile dulci, ce le arunca mulțimei și chiar și dușmanilor amestecați între mulțime era cel din urmă semn de chemare a tuturor, către drumul ce duce la adevărata viață.

Oamenii purtau în mâni ramuri de maslin. Ramurile de maslin erau semnele biruinții și a păcii și au însemnat biruința aducătoare de pace alui Isus asupra sufletelor omenești.

De aceea și noi, creștinii zilelor de-acum, întru această zi purtăm în mâni ramuri de copaci și cântăm celuice a intrat în Ierusalim: Osana! El e singurul Împărat, a cărui biruință se înoiește mereu și a cărui împărăție nu are sfârșit. Toate împărățiile cari erau pe vremea lui au pierit și multe altele de-atunci încă, singur împărăția lui stă neclintită; mai neclintită ca o stâncă. Inimilor noastre și acum El este adevărat împărat, Adevărata pace și acum numai așa o avem, dacă cuvintele lui au biruit în sufletul nostru.

Ca și atunci, e o bucurie numai de-o zi sărbătoarea Floriilor. Se începe apoi săptămâna patimilor, când sufletele noastre îndurerate se cutremură, aducându-și aminte de suferințele ce a trebuit să le îndure cel mai nevinovat între oameni. Dar noi știam, că după moarte urmează învierea, stălucită înviere, care a dovedit, că El este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu. Bucuria zilei de azi e începutul bucuriei ce vom avea peste-o săptămână, când vom preamări pe cel ce cu a lui dumnezeiască putere a biruit puterea morții.

Creștinul hun nu trebue să uite însă un lucru. Ramurile de copaci ce le ține în mâni, chiar dacă sunt binecuvântate în biserici, sunt numai *un semn din afară* al bucuriei sufletești pentru întrarea lui Isus în Ierusalim. Adevărată va fi bucuria noastră atunci, când ne vom împodobi și sufletul cu ramuri și flori. Nu cu ramuri de copaci, nici cu flori ce răsar din pământ. Ramurile de copaci se usucă, iar florile se ofilesc. Sufletul are lipsă de ramuriie cari rămân pururea verzi și de flori, cari nu se ofilesc nici-odată. Aceste sunt virtuțile alese, credința, nădejdea și dragostea și faptele cele bune. Dacă ne vom împodobi sufletele cu aceste ramuri și flori, atunci, pe lângă toată uriașa depărtare. întru această zi vom fi și noi în Ierusalim și vom vedea pe Impăratul împăraților, întrând în sfânta cetate blând, călare pe mânzul azinei și împărțind dumnezeiasca lui binecuvântare în tus-patru părți a lumii. Mulțimea de oameni, care l'a întimpinat pe Isus la intrarea în Ierusalim a fost nestatornică. După câte-va zile, aceleaș glasuri, cari au strigat astăzi *Osana*, s'au preschimbat în urletul sălbatec: Răstignește-l, răstignește-l! Noi însă nu vrem să răstignim pe acela, pe care îl preamărim astăzi. Vrem să-l întimpinăm ca pe Impăratul sufletelor noastre și să ne facem părtași binecuvântărilor lui, ca apoi, după-ce vom plânge pentru durerile ce i-au pricinuit răutatea și nerecunoștința oamenilor, să ne facem vrednici a cânta cântecul de bucurie al luminatei învieri.

SEPTIMIU POPA

Legenda salciei.

Pe când era Isus Hristos răstignit, Maica Domnului a auzit și a încălțat opinci de fier, a luat în mână toiag de oțel și a plecat plângând să găsească pe Isus.

Mergând plângând, a întâlnit o broască, care a întrebat de ce plânge?

Iar Maica Domaului i-a spus că a avut un băiat și l-au răstignit evreii.

Broasca i-a spus, că și ea a avut nouă pui mititei și frumușei, cu ochii bășicăței, și i-a omorît un car pe toți și tot nu se mai bocește atâta.

Maica Domnului auzind aceste vorbe s'a supărat și a zis, că murind, broasca să putrăzească.

Apoi mergând mai departe, a dat peste o apă, la marginea cărcia se află o salcie, și i-a zis să se facă punte peste apă.

Salcia a ascultat, s'a prefăcut în punte și Maica Dumnului, trecând peste dânsa, a binecuvântat-o, să nu se poată face cărbuni din ea și să se ducă în toți anii în ziua de Florii la biserică.

De atunci se duc în ziua de Florii ramurile înflorite de sălcie la biserică.

Scriitorii noștri

ION CREANGĂ

Aici, oameni buni, vedeți chipul celui maimare povestitor al neamului nostru: Ion Creangă. Până la el nimeni n'a mai scris așa limbă curată, limpede și curgătoare pentru popor, și a murit Creangă și nici un cărturar până'n zilele noastre, nu s'a găsit să-l întreacă în felul cum a știut el să povestească.

Inadins, în această foae, s'a tipărit o fărămitură din cartea sa, numită „Amintiri din copilărie", ca fiecare să guste farmecul slovelor lui. Și nu-i așa că va place mult ce spune? De aceea fiecare știitor de carte, sătean, se cuvine să știe cine a fost Ion Creangă și măcar o poveste dacă nu toate din a lui. Iată ce spune el despre sine însuși:

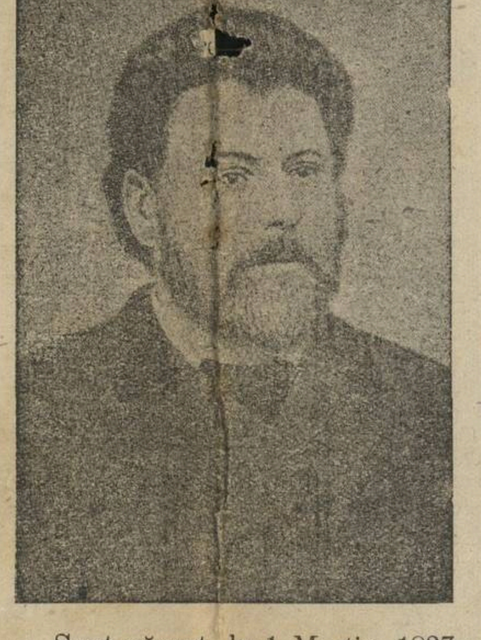

„Sunt născut la 1 Martie 1837 în satul Humulești, județul Neamțului, plasa de sus, din părinți români: Ștefan a lui Petrea Ciobotariu din Humulești și soția sa Smaranda, născută David Creangă, din satul Pipirig, județul Neamțului.

Intâi și întâi am început a învăța cruce-ajută, după moda veche la școala din Humulești, o chilie făcută cu cheltuiala sătenilor, prin îndemnul și osârdia părintelui Ioan Humulescu, care avea o mână de învățătură, un car de minte și multă bunătate de inimă. Dumnezeu să-l ierte! Poate să fi fost de vre-o unsprezece ani, când am început a învăța. Știu că eram atunci un băiet sfrijit, prizărit și fricos și de umbra mea.

Dascălul nostru era un holteiu frumos, zdravăn și voinic și-l chiema Vasile a Vasilcăi. El era și dăscălul bisericei din sat. Un sorcovăț nemțesc plătea tata pe lună dascălului ca să mă învețe. Și pe atunci îmi ziceau în sat și la școală; Ionică a lui Ștefan a Petrei.

Peste vr'un an vornicul, prinzând la oaste cu arcanul pe bădița Vasile, dascălul nostru, școala a rămas pustie, iară noi școlarii, cari eram peste patruzeci la număr, ne-am împrăștiat pe la casele noastre. După vr'un an iarăș s'a deschis școala. Dar dascălul Iordache fiind cam chilaciu, a început a ne râdica de urechi la fârta, deasupra ușei și a ne prea îndesi la spinare cu Sfântul Neculai, un biciu de curele făcut și dăruit școalei de moș Fotea, cojocarul satului. Și așa, de unde până atunci mă duceam cu drag la școală, am început a umbla huciu-marginea: o zi mă duceam, două nu, dar tot deprinsesem a ceti o leacă.

Tata nu știà carte de fel și nici mult haz nu făcea de dânsa. El cam ades îmi zicea: „Logofete brânză 'n cuiu lapte acru 'n călămări, cam prea te codești la treabă: mă tem că de atâta cărturărie n'a avea cine să ne tragă ciubotele". Dar mama luând sama cum învățam eu, ajunsese a ceti la ceaslov mai bine decât mine; și se bucura grozav, când vedea că mă trag la carte. Din partea tatei, puteam să rămân cum era mai bine: „Nică a lui Ștefan a Petrei", om de treabă și gospodar în sat la Humulești, Mama însă era în stare să toarcă 'n furcă și să învăț mai departe. Dar ce să mai învăț la Humulești? căci în biserică citeam și cântam pe din afară toate troparele ca și dascălul Iordache".

Și după ce Ion Creangă a pățit pozne multe, în toamna anului 1855, într'o bună zi, tătucu-su la ținerea morțiș a nevestiei sale să-l vadă pe odorul mamei *popă*, îl ia pe Ion, și cu o căruță îl duce la Iași, la Seminarul dela Socola. Aici a învățat 4 ani, apoi e numit diacon la biserica „Patruzeci de sfinți". Dar nici cu preoția nu se împacă și se face profesor la Școala primară din Iași. Toată viața Creangă a fost sărac, dar bun la suflet și la inimă, mucalit ca firea moldovanului și când spunea câte o glumă te prăpădeai de râs.

Nu avea prietin de cât pe Eminescu, un alt scriitor mare, despre care voi vorbi de el altă dată.

Ion Creangă — doar nu trăește omul cât veleatul — chinuit de-o boală grea închide ochii pentru totdeauna în ajunul Sfântului Vasile din anul 1887.

In urmă i-a rămas o căsuță mică — „bojdeucă" îi zicea el — pe un povârniș de deal din mahalaua Țicăul-de-jos, din Iași.

Și cum mai trăise câțiva ani nevasta sa, care punea câte un boț de lut pe câte un părete ce se năruia, căsuța părea și ea tristă, jălind pe cel dus. Dar a murit și această umbră de femee și s'a irosit și ce bruma mai rămăsese în gospodăria aceasta. Căsuța a rămas pustie; gardurile se stricau. Și nici în țintirim, mormântul lui Creangă nu avea o cruce măcar, o candelă aprinsă în zi de sărbătoare, o floare sămănată deasupra groapei. Mai târziu s'a găsit un prietin și i-a făcut o cruce la mormânt.

Și acu, oameni buni, după ce v'am spus aceasta, dacă cineva din dumnia-voastră, se va duce și pe la Iași, nu uitați și vă abateți și pe la căsuța lui Creangă din Ticăul-de-jos, și nu vă va părea rău.

C. C.-R.

Abonamentele vechi. **La închiderea foaei, în luna lui Iulie 1922, au rămas mulți săteni, cari au plătit ziarul înainte, fie pe un an, 6 luni sau 3 luni. La aceștia li se vor trimite foaia până ce li se împlinese termenul, pe prețul care l'au plătit atunci de 30 de lei.**

In prezent abonamentul e de 60 de lei, de oarece s'au scumpit mult hârtia și tiparul.

Istoria Românilor

Când s'au hotărît, ca anul 1921, o seamă de bărbați vrednii în frunte ca d-nul general N. Petala, apoi profesorii universitari V. Dimitriu, Marin Ștefănescu, I. P. Voitești și alții să scoată o gazetă, care să fie o îndrumare pentru poporul românesc din întreaga România mare, n'a uitat nici de însemnătatea Istoriei neamului. Căci Istoria făcându-ne cunoscută viața noastră din trecut cu toate faptele ei mărețe, dar și cu toate măsurile și slăbiciunile ei, e chemată în rândul întâi să ne arate cum trebuie poporul român să-și croiască prezentul, ca să-i fie asigurat viitorul.

Sarcina de a arăta cetitorilor noștri părțile mai însemnate din Istoria poporului nostru a fost dată celui ce iscălește și acest articol. In cele dintâi 63 de numere ale „Culturii Poporului" am și arătat, număr de număr, tot ce s'a întâmplat, vrednic să știe orice român, până în secolul sau suta a 15-a pe acest pământ frământat de sudoarea și sângele poporului nostru în *toate* ținuturile României de azi. In cel din urmă articol dela 10 Iulie 1922 am scris despre cele două din urmă revoluții, și acelea zadarnice, ale țăranilor români ardeleni, cari la 1474 și 1486, încercaseră din nou să-și câștige cu arma în mână libertatea răpită de cutropitorii lor.

Trecem acum cu Istoria, deocamdată tot a țăranilor, în secolul al 16-lea, când la anul 1514 izbucnește o nouă revoluție de data aceasta și mai crâncenă decât cele mai de înainte. E interesant, că de data aceasta răscoala pornește dela țăranii unguri, aproape tot așa de asupriți ca și cei români. Lucrul acesta nu ar trebui să-l uite țăranii unguri de astăzi, cari au ajuns să se bucure acum și ei de libertatea românească. Căci până în anul 1848 au fost și ei asupriți, apoi, până la1918, asuprirea a căzut numai asupra Românilor, pentrucă acum, sub stăpânirea românească, să se bucure amândouă neamurile, cari muncese pământul, de libertate dreaptă.

La începutul secolului al 16-lea, puterea Turcilor crescuse în mod înspăimântător. Cele două Principate românești, Muntenia și Moldova, cari erau multă vreme zidul de apărare contra năvalizilor dinspre miazăzi, ajunseră tributare. Românii din partea de miază și apus a Transilvaniei și din Banat, al doilea zid de apărare, slăbiseră și ei în luptele neîntrerupte și afară de aceea se văzuseră jefuiți de vechile drepturi avute înaite de a se întări puterea boierilor unguri asupra lor. Turci prădaseră partea apuseană, dinspre Marea Adriatică, a Peninsulei Balcanice și amenințau să treacă din nou în Ungaria.

Acum se deșteptară și boierii din Ungaria și la porunca papei dela Roma se hotărî formarea unei armate mari în contra turcilor. Preoții catolici din Ungaria predicară în toate bisericile, că cine va lua armele contra Turcilor, va fi dislegat de orice păcat. Cu zecile de mii alergară oameni din toate părțile în taberele de concentrare, căci toți voiau să fie *cruciați*, adică luptători pentru Sfânta Cruce. O mulțime de țărani, doritori să scape de asupririle neomenoase ale nobililor s'au boierilor unguri, alergară în taberile de concentrare, lăsând acasă numai pe femei, pe bătrâni, pe copii și pe bolnavi. Nobilii nu priviau cu ochi buni această plecare a țăranilor lor. Ogoarele rămâneau nelucrate, curțile lipsite de slugile cari munceau fără plată. De aceea începură să oprească pe țărani ca să mai plece, ba alergară chiar după ei ca să-i întoarcă. Iar pe cei plecați fără voia nobilului, de-i prindea, îi pedepsia cu bătaie grea, iar de nu-i prindea, nobilul bătea pe cei rămași acasă.

In fruntea armatei cruciate se puse *Gheerghe Doja*, Săcuiu de neam din Dalnoc și om viteaz deprins cu războiul. El se încredințase curând, că mai păgâni și mai fără milă și decât Turcii sunt nobilii unguri, de aceea hotărî să curețe țara mai întâiu de aceștia. Văzând, că nobilii nu încetează cu asuprirea, chiar omorârea țăranilor, declară în public că nu recunoaște asupra lui decât pe regele, iar țăranii pot să facă cu nobilii ce vor vrea, Cetele de țărani se revarsă acum asupra ținuturilor din Ungaria, pradă și dau foc la curțile nobililor, pe nobilii prinși îi omoară fără milă.

Vestea despre răscoala țăranilor din Ungaria se respândi și la cei din Transilvania, așa că acum nu mai era vorba numai de o răscoală a țăranilor unguri, ci în aceiaș măsură și de una a celor români. Se răsculă *Maramurășul* întreg, cu nobilii în frunte, apoi Românii din părțile *Radnei, Bistriței*, cei din *Ugocea, Bereg, Sătmar, Sălagiul, Clujul, Bihorul, Zarandnl*, toate părțile Someșului, Crișurilor, apoi pe Murăș. Și femeile și copiii plecau cu țăranii la lupta pentru libertate. Pretutindeni foc și omor. Doja cu ceata lui trage în țeapă o mulțime de nobili, altă ceată condusă de preotul Laurențiu dă foc la Oradea-Mare, unde se adăpostiseră mulți nobili. In Transilvania, armata țăranilor intră, ca și la 1437, în Cluj și e rău de nobilii pe cari pot pune mâna. Regele Ungariei, pus la cale de nobilii îngroziți, dă ordin, ca toți țăranii răsculați să fie stârpiți de pe fața pământului.

Acum se reculeg și nobilii scăpați, formează oaste bine înarmată și cer și ajutorul lui Ioan Zapolia, voevodul regal al Transilvaniei, promițându-i că de va muri regele Ungariei fără să aibă urmași în familia lui, îl vor alege pe Zapolia rege al Ungariei.

Pe de altă parte sutele de mii de țărani, atât în Ungaria, cât și în Transilvania, lucrau în cete mari, fiecare de capul ei, fără unitate, așa că și de data aceasta lipsa de unire a avut drept urmare înfrângerea țăranilor.

Cum s'a săvârșit revoluția cea mare din anul 1514, vom arăta în numărul viitor.

VICTOR LAZĂR.

— Oricine poate căpăta la cerere un număr degeaba prin poștă, ca să se încredințeze cât de bună este foaia, iar ca să o primească și mai departe trebue să plătiască abonamentul înainte.

Amintiri din copilărie

— Școala din Humulești. —

Stau câteodată și-mi aduc aminte ce vremi și ce oameni mai erau în părțile noastre, pe când începusem și eu dragu-liță-Doamne a mă râdica băețaș la casa părinților mei, în satul Humuleștii din târg drept peste apa Neamțului; sat mare și vesel, împărțit în trei părți, care se țin tot de una: Vatra Satului, Delenii și Bejenii. Ș'apoi Humuleștii și pe vremea aceea nu erau numai așa un sat de oameni fără căpătâiu, ci sat vechiu răzășesc, întemeiat în toată puterea cuvântului: cu gospodari tot unul și unul, cu flăcăi voinici și fete mândre, care știau a învârti și hora dar și suveica de vuia satul de vătele în toate părțile; cu biserică frumoasă și niște preoți și dascăli și poporeni ca aceia, de făceau mare cinste satului lor. Și părintele Ioan de sub deal, Doamne, ce om vrednic și cu bunătate mai era! Prin îndemnul său, ce mai de pomi s'au pus în țintirim, care era îngrădit cu zăplaz de bârne streșnit cu șindrilă, și ce chilie curată s'a făcut la poarta bisericii pentru școală; ș'apoi să fi văzut pe neobositul părinte cum umbla prin sat din casă în casă, împreună cu bădița Vasile a Ilioaiei, dascălul bisericii, un holteiu zdravăn, frumos și voinic și sfătuia pe oameni să-și deie copiii la învățătură. Și unde nu s'au adunat o mulțime de băeți și fete la școală, între care și eu, un băet prizărit, rușinos și fricos și de umbra mea.

Și cea dintâiu școlăriță a fost însăși Smărăndița popii, o sglobie de copilă, ageră la minte și așa de silitoare, de întrecea mai pe toți băeții și din carte, dar și din nebunii. Însă părintele mai în toată ziua da pe la școală și vedea ce se petrece . . . Și ne pomenim într'una din zile că părintele vine la școală și ne aduce un scaun nou și lung, și după ce a întrebat pe dascăl, care cum ne purtăm, a stat puțin pe gânduri, apoi a pus nume scaunului „Calul Bălan" și l-a lăsat în școală.

In altă zi ne trezim că iar vine părintele la școală cu moș Fotea, cojocarul satului, care ne aduce dar de școală nouă un draguț de biciușor de curele împletit frumos și părintele îi pune nume „Sfântul Nicolai" după cum este și hramul bisericii din Humulești. . . Apoi poftește pe moș Fotea că dacă i-or mai pica ceva curele bune să mai facă așa din când în când câte unul și ceva mai grosuț dacă se poate. . . Bădița Vasile a zâmbit atunci, iară noi școlarii am rămas cu ochii holbați unii la alții. Și a pus părintele pravilă și a zis: că în toată Sâmbăta să se procitească, băeții și fetele, adică să asculte dascălul pe fiecare de tot ce-a învățat peste săptămână și câte greșeli va face să i le însemne cu cărbune pe ceva, iar la urma urmelor, de fiecare greșală să-i ardă școlarului câte un Sfânt Nicolai. Atunci copila parintelui, cum era sprințară și plină de încuri a bufnit de râs. Păcatul ei sărmana! „Ia poftim de încalecă pe Bălan, jupâneasă", zise părintele de tot posomorît, „să facem pocinog sfântului Nicolai cel din cui". Și cu toată stăruința lui Moș Fotea și a lui Bădița Vasile, Smărăndița a mâncat papara și pe urmă ședea cu mânile la ochi și plângea ca o mireasă, de sărea cămașa de pe dânsa. Noi când am văzut asta, am rămas înlemniți. Iar părintele, ba azi, ba mâine, aducând pitaci și colaci din biserică a împărțit la fiecare, de ne-a îmblânzit și treaba mergea strună; băieții schimbau tabla în toate zilele și Sâmbăta procitanie.

Nu-i vorbă că noi tot ne făceam felul așa câte-odată: căci din bățul în care era așezată fila cu cruce-ajută și buchile scrise de bădița Vasile pentru fiecare, am ajuns la tărtaji, dela tărtaji la ceaslov, ș'apoi dă Doamne bine! în lipsa părintelui și a dăscălului intram în țintirim, țineam ceaslovul deschis, și cum erau filele cam unse, trăgeau muștele și bondarii la ele și când clămpăneam ceaslovul, câte zece, douăzeci de suflete prăpădeam deodată; potop era pe capul muștelor! Intr'una din zile ce-i vine părintelui, ne caută ceasloavele și când le vede așa sângerate cum erau, își duce mâinile în cap de necaz. Și cum află pricina, începe a ne pofti pe fiecare pe Bălan, și a ne mângâia cu sfântul Ierarh Nicolai pentru durerile cuvioaselor muște și ale cuvioșilor bondari, cari din pricina noastră au pătimit.

Nu trece mult după asta, și într'o zi prin lună lui Mai, aproape de Moși îndeamnă păcatul pe bădița Vasile tântul, că mai bine nu-ioui zice, să puie pe unul Nic'a lui Costache să mai procitească. Nică, băiat mai mare și înaintat în învățătură până la genunchiul broaștei, era sfădit cu mine din pricina Smărăndiței popii, căreia cu toată părerea mea de rău, i-am tras într'o zi o bleandă, pentru că nu-mi da pace să prind muște . . . Și Nică începe să mă asculte; și mă ascultă el și mă ascultă și unde nu s'apucă de însemnat la greșeli cu ghiotura pe o draniță: una, două, trei până la douăzeci și nouă. Măi!!! s'a trecut de șagă, zic eu în gândul meu; încă nu m'a gătit de ascultat și câte au să mai fie. Și unde n'a început a mi se face negru pe dinaintea ochilor și a tremura de mânios. . . Ee, ei! acu-i acu. Ce-i de făcut, măi Nică! îmi zic eu în mine. Și mă uitam pe furiș la ușa mântuirii și tot scăpăram din picioare așteptând cu neastâmpăr să vie un lainic de școlar de afară, căci era poruncă să nu eșim câte doi deodată; și-mi crăpa măseaua'n gură când vedeam că nu mai vine, să mă scutesc de călăria lui Bălan și de blagoslovenia lui Nicolai făcătorul de vânătăi. Dar adevăratul Sfânt-Nicolai se vede că a știut de știrea mea, că numai iaca că intră afurisitul de băiet în școală. Atunci eu cu voie fără voie plec spre ușă, ies repede și nu mă mai încurc prin prejurul școalei, ci o iau la sănătoasa spre casă. Și când mă uit înapoi doi hojmalăi se și luase după mine: și unde nu încep a fugi de-mi scăpărau picioarele: și trec pe lângă casa noastră și nu intru acasă, ci cotigesc în stânga și intru în ograda unui megieș al nostru, și din ogradă în ocol și din ocol în grădina cu păpușoi, cari erau chiar atunci prășiți de-al doilea, și băieții după mine! Și până să mă ajungă, eu de frică, cine știe cum am izbutit de m'am îngropat în țărnă la rădăcina unui păpușoiu. Și Nic'a lui Costache, dușmanul meu și cu Toader a Catincăi, alt hojmalău, au trecut pe lângă mine vorbind cu mare ciudă și se vede că i-a orbit Dumnezeu, de nu m'au putut ghibui. Și dela o vreme ne mai auzind nici o foșnitură de păpușoi, nici o scurmătură de găină, am țâșnit odată cu țărna'n cap și tiva la mama acasă și am început a-i spune cu lacrimi, că nu mă mai duc la școală măcar să știu bine că m'or omorî. A doua zi însă a venit părintele pela noi, s'a înțeles cu tata, m'au luat ei cu binișorul și m'au dus iar la școală.

„Că dă, e păcat să rămâi fără leac de învățătură", zicea părintele, „doar ai trecut de bucheludeazla și bucherițazdra; ești acum la ceaslov și mâine poimâne ai să treci la psaltire, care este cheia tuturor învățăturilor și mai știi cum vine vremea, poate să te faci și popă aici la biserica Sfântului Nicolai, că eu pentru voi mă strădănuiesc. Am o singură fată ș'oiu vedea eu pe cine mi-oiu alege de ginere".

Hei, hei! când aud eu de popă și de Smărăndița popii, las muștele în pace și-mi iau alte gânduri, alte măsuri: — încep a mă da și la scris și la făcut cădelnița în biserică și la ținut isonul de parcă eram băet. Și părintele mă ia la dragoste și Samărăndița începe din când în când a mă fura cu ochiul și bădița Vasile mă pune să ascuit pe alții și altă făină se macină acum la moară. Nic'a lui Costache cel răgușit, bălcâz și răutăcios, nu mai avea stăpânire asupra mea. Dar nu-i cum gândește omul. ci-i cum vrea Domnul. Intr'una din zile și chiar în ziua de Sfântul Foca, scoate vornicul din sat pe oameni la o clacă de dres drumul. Se zicea că are să treacă Vodă pe acolo spre mânăstire. Și bădița Vasile n'are ce lucra! Hai și noi, mă băieți, să dăm ajutor la drum, să nu zică Vodă când va trece pe aici, că satul nostru e mai leneș de cât alte sate. Și ne luăm noi dela școală și ne ducem cu toții. Și care săpau cu cazmelele, care cărau cu tărăboanțele, care cu căruțele, care cu covățile, însfârșit lucrau oamenii cu tragere de inimă. Iar vornicul! Nic'a Petricăi, cu paznicul vătămanul și câțiva nespălați de mazili se purtau printre oameni de colo până colo; și când deodată numai iacă vedem în prund câțiva oameni clae peste grămadă și unul din ei mugind puternic. „Ce să fie acolo"? ziceau oamenii alergând care de care din toate părțile.

ION CREANGĂ.

Săptămâna Patimilor

Săptămâna, care este înaintea Paștilor se numește săptămâna mare, ori, cum îi zic cărțile bisericești: *sfânta și marea săptămână*. Se numește așa, pentrucă întru această săptămână a săvârșit Iisus fapta cea *mare* a mântuirii neamului omenesc. Chiar și învățăturile, cari le-a propovăduit întru această săptămână sunt *dintre cele mai mari* ale legii lui celei sfinte. Căci el întreagă săptămâna aceasta a petrecut-o în Ierusalim. Luni, Marți și Mercuri, învăța popoarele în biserica cea mare a sfintei cetăți, iar noaptea se ducea la muntele Maslinilor și se ruga Tatălui ceresc.

De aceea la sfintele mânăstiri, ba chiar și la bisericile dela sate în unele locuri, se fac slujbe frumoase în toate zilele acestei sfinte și mari săptămâni.

In sfânta și marea Luni se citește Evangelia despre sfârșitul lumii și despre a două mărită venire a lui Iisus. Atunci nu va mai veni să ne învețe, ci ca să ne judece. Atunci toate faptele bune își vor primi dreapta răsplată, iar faptele rele dreapta pedeapsă. In ziua aceea se vor descoperi cele acoperite și mulți din cei cari azi sunt între cei dintâi, atunci vor fi între cei din urmă.

In sfânta și marea Marți se citește Evangelia despre cele zece fecioare și despre felul cum va fi judecata. Rugăm pe Dumnezeu întru această zi să ne dea trezirea celor cinci fete înțelepte, iar în ziua cea mare și sfântă acelei de-a două arătări alui Iisus Hristos să ne facă vrednici a sta de-a dreapta măririi sale.

In sfânta și marea Mercuri se citește Evangelia femeii păcătoase, care plângându-și păcatele sale și întorcându-se la adevărata viață a vărsat mir de mult preț, pe capul lui Iisus, cel care i-a arătat calea virtuții. Dela noi nu poftește Dumnezeu acest mir de mult preț, poftește însă mirul de și mai mare preț al curățeniei sufletului. Rugăm pe Dumnezeu întru această zi să ne ajute, să nu fim așa de sgârciți în lacrimile pocăinței, cum a fost Iuda vânzătorul și vicleanul, care a socotit, că mirul ce se varsă pe capul lui Iisus este risipă.

In sfânta și marea Joi, când se citește Evangelia spălării picioarelor, ne minunăm de adânca umilință a Fiului lui Dumnezeu, care Fiu al lui Dumnezeu fiind spală picioarele unor oameni. Tot în această zi se citește și Evangelia cinei celei din urmă. Fericit omul, care spălându-și păcatele sale se face vrednic de-a fi părtaș mesei sfinte a Domnului, pregătindu-se astfel prin sfânta împărtășanie de luminatul și marele praznic al Paștilor.

In bisericile dela sate întru această zi se face și pomenirea morților, cari au răposat în anul ce-a trecut, rugând pe cel ce a pătimit pentru noi să le dăruiască odihnă dulce și iertarea păcatelor.

Sfânta și marea Vineri o începem încă de Joi seara, citindu-se cele douăsprezece Evangelii ale patimilor trupești și sufletești a Domnului nostru Iisus Hristos, începând dela sudorile de sânge din grădina Getsimani și până la așezarea lui în momânt. In cinstea celui ce a binevoit a suferi patimi și moarte, întru această zi ajunăm, iar la Vecernie facem câte trei mătanii înaintea chipului sfântului mormânt. Și nu ne tânguim nici pentru mătanii, bine știind că trupul lui Iisus întru această zi a pătimit neasămănat mai mult pentru noi.

Intru această zi clopotele nu se trag, pentru-că în fața marei nedreptăți ce au făcut-o oamenii lui Iisus trebue să amuțească chiar și glasul clopotelor.

In sfânta și marea Sâmbătă trupul lui Iisus a zăcut în mormânt, iar ostașii erau de pază la ușa mormântului. Sâmbătă noaptea, la slujba prohodului Domnului, când se face încunjurarea bisericii, e obiceiu să se tragă toate clopotele, însemnând, că sufletul lui Iisus părăsind trupul s'a dus să vestească sufletelor celor drepți și din veac răposați, că lucrarea mântuirii este săvârșită și prețul de răscumpărare al păcatului — plătit. La liturgie se citește Evangelie despre învierea lui Iisus, pentru-ca încă de pe-acum să se îndulcească sufletul nostru de bucuria marelui prasnic. In această zi ne curățim ogrăzile și casele și ne pregătim pentru sărbătoare, ne uitând să curățim și casa sufletelor noastre.

S. P.

De vorbă pe lavița de sub plop

BĂDIȚĂ ION

De Dumineca aceasta a Floriilor, cu soare zâmbitor de primăvară, cum te întorci de la sfânta liturghie de la biserică, postașul îți întinde o gazetă. Te întrebi pe dată: ce-o mai fi și asta? O deschizi; acasă o întorci pe toate părțile, începi a citi și vezi că 'ți place ce e scris în ea, cá slavele merg de la inimă la inimă și se lipesc de sufletul dumitale. Ești mulțumit pe ziua de azi și le grăești și la alți săteni ce foae ți-a venit. Și după ce cunoști tot ce cuprinde foaia, acum ce să faci cu ea? Să o asvârli? — e păcat. D-ta ești fericit că știi carte, știi ce se petrece în lume, dar atâția oameni în sat, cari nu știu a deslega o buche și le pare rău că nu pot citi și ei răvașele venite de departe ori o carte de rugăciune.

De aceea pentrucă te știu că te duci la biserică, că dai mână de ajutor ori de câte ori e vorba de binele obștesc, rogu-te, adună sărbătoarea ori Dumineca, doi-trei prietini neștiitori de carte la d-ta acasă ia „Cultura Poporului" de pe grinda din casa cea mare și cu graiul blând, citește-le din foae. Ai să vezi la urmă cum au să-ți mulțumiască, așa ca unui frate adevărat și ce luminat ai să fii în suflet: ai făcut o faptă din cele mai bune.

Bădiță Ion, în foaia aceasta treptat-treptat, are să se scrie despre toate nevoile sătenilor, despre sfânta evanghelie, despre plugărit, despre creșterea vitelor, despre ferirea de boale și păstrarea sănătății, despre drepturile d-tale ca băștinaș în aceeastă țară și ori de câte ori se va înfăptui o lege nouă, tălmăcirea ei, — într'un cuvânt despre toate treburile vieții.

Și cu toate acestea ca foaia să fie și mai folositoare va trebui să aibă în ea: tot ce se petrece prin sate. Și cum se va face aceasta? Iată cum: D-ta ești cititor de carte, vezi o faptă bună, o petrecere țărănească, o înjghebare de bancă, o clădire de biserică sau școală, o dăruire oarecare, o șezătoare că să ține, o sfătuire într'e săteni, toate aceastea le scrii pe hârtie, așa cum te ajunge capul — însă cu sufletul cinstit și fără prihană — și le trimiți la „Cultura Poporului". Cu felul acesta d-ta trimiți răvaș din partea Făgărașului bunăoară, altul din părțile Bucovinei, altul din Basarabia și tot așa mai departe și știrile se tipăresc în foaie și toată lumea va ști ce se petrece în sate.

Să auzim de bine, Bădiță Ion.

Fratele Constantin.

Ungurii nu se astâmpără

Abia a trecut o lună decând a fost osândită o ceată de Unguri din Unguria, pentrucă se strecuraseră în România, împreună cu o mașină, cu ajutorul căreia voaiu să omoare, la alergările de cai din București, pe iubitul nostru Rege, familia regală și cât mai mulți fruntași. Ei zac acum în temniță grea.

Pentru acea cei fără de lege tot nu se astâmpără. De mai multă vreme veniă mereu din Ungaria un Ungur, cu numele Miche Șandor. Avea pașaport dela ministerul din Budapesta, că e negustor și caută cumpărători pentru cuiere și cuțite de varză. In Arad era foarte bine primit în mai multe case de Unguri fruntași. Lucrul acesta a dat de bănuit slujbașilor dela Siguranța statului de acolo, deaceea au început, să-l supravegheze și într'o seară au intrat fără veste la el. Miche tocmai voia să trimită o scrisoare biuroului de spionaj din Seghedin.

A fost închis numai decât și dus la Siguranță unde n'a vrut să spună nimic. Nici n'a fost nevoe, căci Siguranța a putut să descopere totul. Miche e ofițer activ în armata ungurească și a fost trimis în România, ca să formeze cete unguresti pentru revoluție, de se va putea, dacă nu să facă atentate.

In locuința lui s'au găsit o mulțime de scrisori puse în plicuri, gata să fie trimise. Dar toate scrisorile erau albe, nu se vedea nici-o literă pe ele. Atunci le-au muiat în apă cu materii chimice (dela farmacie) și astfel s'a aflat totul, adică și tovarășii lui și cam ce voiau să facă. Intre tovarășii lui din Arad e și medicul veterinar Egri Ghula cu soția lui și alți câtiva. Tot din scrisori se vede, că are tovarăși între Ungurii din Arad, Timișoara, Lugoj și Cluj, ba încă și între cei așezați în Craiova, București și Constanța. Câțiva din Arad, Lugoj și Timișoara au fost arestați.

Rugăminte. Domnii studenți cât stau la casele părinților de prin sate, preoții, învățătorii, notarii, primarii și sătenii științori de carte, sunt rugați să ne scrie pe scurt cele ce se întâmplă pe la dumnealor, ca: fapte bune, șezători, conferințe, înființări de biblioteci, clădiri de biserici, școli și tot ce este de seamă și se leagă de viața satelor, pentru a fi tipărite în foae. Mai primim: culegeri de poezii populare, cântece, basme, strigături la horă și datine.

La deschiderea unei Case de Citire

De aproape 60 de ani „Astra" asociația de literatură și cultură a poporului român, își desfășură activitatea către un ideal măreț, către un ideal pe care toți îl simțim ca o trebuință a vieței noastre, dar pentru care puțini știu se slujească, puțini se jertfesc.

Astăzi dacă mergem drumul înapoi a acestor 60 de ani, ne minunează dâra de lumină lăsată în cele mai ascunse sate, de propășirea acestei societăți.

In Ardealul românesc, dar stăpânit atâta vreme de un popor venetic peste noi „Astra" a avut de îndurat multe neajunsuri, și spinos i-a fost drumul, pe care a pornit căci dușmanii noștri nu numai că nu voian ca elementul românesc să se ridice, să se lumineze și se fie stăpân de drepturile lui, dar căntau să-l întunece cât mai mult, să-l distrugă; și pentru aceasta biruința este cu atât mai mare.

Un grup de oameni, dornici ca să păstreze viu în sufletul fiecărui român conștiința națională și rostul care trebue să-l aibă acest popor între popoarele lumii, au început munca; la început mai cu puțin, mai târziu mai cu mult, și astăzi ne umple inima de bucurie, văzând ce faptă măreuță se înfăptuește cu strădonia celor ce au început și cu credința celor ce an venit se urmeze sub acelaș steag.

Primind în sânul ei și membrii societății „Cultura Poporului" din Cluj, asociația „Astra" și-a întins activitatea mai mult și nădăjduim că în curând nu va fi un colț al României în care se nu se arunce sămânța cea bună care va rodi întru înțelepciune.

Poporul este însetat de lumină și știe să primească, și să răsplătească prin dragostea lui nemărginită pe acei ce se coboară în mijlocul lui, ducându-i sfaturi cinștite și curate.

Nu voi putea să uit niciodată câteva ceasuri petrecute într'un sat în apropiere de Cluj.

„Astra" prin profesorul universitar Marin Ștefănescu, în prelungirea activității, a deschis Dumineca tercută o casă de citire în Feleșu-Sesesc, comună mare și locuită aproape în întregime numai de români.

Era o zi luminoasă și sătenii înbrăcați în strae de sărbătoare ne așteptau în grupuri pela porți și pe drumuri. Curtea școlii era plină de bătrâni, femei și copii.

Se citea în ochii fiecăruia o bucurie învăluită parcă de aduceri aminte triste. Și în adevăr câte nu se petrec în sufletul unui om care s'a născut și a crescut în satul lui, dar care n'a avut voe să cânte doina și să poarte culorile patriei a cărei limbă o vorbea; câte nu se petrec în sufletul acestui om când de-adată e liber să facă tot ce îi era înăbușit până acum.

In ochii multora am văzut lacrimi și toți au ascultat cu evlavie cuvântările rostite, și cântecele minunate, cântate de elevii „Școalei Normale" din Cluj.

La deschiderea sărbătoarei, preotul și învățătorul satului, au urat „bun sosit" tuturor oaspeților.

Câteva cuvinte înflăcărate, în care își arătan bucuria lor și a țăranilor aflați de față.

Domnul general A., aflându-se de față, prin cuvinte familiare a spus cum un om trebue să-și hrănească sufletul, precum își hrănește trupul căci nu mai așa poate fi cu adevărat tare în lupta cu nevoile vieții și în ajungerea țintei pe care ne-o propunem ca scop al vieții.

Au vorbit profesori și doctori, scoțând în lumină puterea și darurile mari cu care suntem înzestrați și care ne-au ajutat să ne împlinim visul de veacuri.

Și în lumina de aur a unei seri ca de basm, după ce a luat ființă organizația locală condusă de fruntașii satului, ne-am despărțit prieteni pentru totdeauna, și în calde strângeri de mână ne-am dat cuvântul să ne mai vedem.

G. T.

Lămuriri. Când un sătean nu se poate dumeri în o chestie a sa grea, ori are nevoie de un sfat sau vrea să întrebe ceva care'l interesează, atunci să ne scrie nouă și-l vom lămuri cât se poate mai bine.

Pentru Bucovina. *Scriitorul și poetul George Voevidca, este redactorul nostru pentru Bucovina.*

Pentru Banat. Dl Ștefan Vlădescu, publicist, ne va scri despre tot ce se petrece în Banat, în calitate de redactor al ziarului nostru.

Stârpiți omizile!

Cei ce nu și-au curățit pomii de omizi, să nu mai întârzie, căci încurând vor eși din ouă. Pomii, cărora omizile le mănâncă frunzele, chiar și florile, nu pot rodi. Mai bine e să stârpim cuiburile cu ouă de omizi de pe ramuri. Dacă au mai rămas sau nu le-am cules de cu vreme, iar omizile au eșit, ne ducem dimineața în grădină, și le stropim cu petrol (gaz).

Pentru aceasta ne folosim de un pămătuf făcut din pene de găină.

Omizile stau grămădite mai multe la un loc între ramurile pomului sau chiar pe vârful ramurilor. Stropindu-le, sau de ajungem, ungându-le cu gaz, ele cad jos și mor. Gazul e cam scump, deaceea îl putem înlocui astfel: punem într'un vas de 4 vedre (patruzeci de litri) apă, în ea turnăm 8 chilograme de funingine și o amestecăm până ce se topește.

Fiecare vadră din acest amestec o lungim apoi cu alte două vedre de apă și cu aceasta stropim omizile. După stropirea cu apă funinginoasă, stropim și cu apă curată, ca să se spele frunzele, căci funinginea le poate strică.

75052

Știri de pretutindeni

CALENDARUL

Zilele	Calendarul nou	Calendarul vechiu	Sfinții
D.	1 Apr.	19 Mart.	Dum. Floriilor
L.	2 „	20 „	Păr. ucis în m. Sava
M.	3 „	21 „	Părintele Iacov.
M.	4 „	22 „	Sf. M. Vasile pr.
J.	5 „	23 „	Joia Mare
V.	6 „	24 „	Vinerea Mare
S.	7 „	25 „	† Buna Vestire

Călătorie. Alteța Sa Regală, Principele Carol, moștenitorul tronului, în curgerea lunei Aprilie, va face o călătorie prin Ardeal și Banat, oprindu-se prin toate orașele mai de seamă, pentru a vedea cu ochii Lui, multe școli, biserici și așezăminte culturale.

Prințul Nicolae. Al doilea fiul al Regelei nostru, a intrat ca elev-ofițer în marina engleză. E știut, că între toate statele de pe pământ, Anglia are marina cea mai mare răspândită pe tot rotogolul pământului. De altminteri regina noastră e vară dulce cu regele Angliei.

Prințul Nicolae face serviciu în flotă engleză din Marea Mediterană.

CONSTITUȚIA VOTATĂ. In Sfatul Țării Camera și Senat s'a votat Legea tuturor legilor, care se chiamă Constituția.

Moartea unui învățat. La București, a murit un mare cărturar, care era mândria țării, — Dimitrie, Onciul. El cât a trăit a muncit fără odihnă și a scris despre Istoria Românilor, dând la tipar multe fapte însemnate din vremurile vechi ale neamului nostru. El a fost președintele Academiei române, cum s'ar tălmăci pe înțelesul poporului: Casa învățaților.

De la sfatul de miniștri. În sfatul de miniștri, ce s'a ținut la București, s'a hotărit și așa va rămânea și ca fiecare comună să pue la îndemâna sătenilor, lemne de foc și de ridicare de case, din pădurile statului pe o întindere de 20 de kilometri Acolo unde statul nu are păduri, se va lua de la particulari.

Răsplată. Dl. General N. Petala, comandantul Corpului VI de armată, a fost decorat de M. S. Regele Italiei, cu marele cordon „Coroana Italiei" pentru meritele sale.

Biserica

Alegerea de episcopii. Zilele acestea se vor alegea 6 episcopi.

Episcop militar. România are și un episcop al armatei. Murind cel de până acum, în locul lui a fost numit fostul protopop dela Alba-Iulia, archiereul Iustinian Teculescu.

Armata

Depunerea jurământului recruților. In orașul Chișinău (Basarabia) recruții au depus jurământul.

Pomenirea Eroilor. In târgul R. Sărat, a avut loc un parastas pentru odihnire sufletelor vitejilor cari au murit în luptă pentru România întregită.

Fapte bune

Danie. D-na Sultana Vârlănescu Petrovan din București, a făcut danie 40 mii de lei pentru a se cumpăra material și lucruri pentru școala primară de fete din târgul Nicorești.

Pentru școală. Dl C. Bulheș, proprietar din Târgul Slatina, a dăruit 6 mii de lei, comitetului școlar din Județul Olt.

Culturale

Fundația „Principele Carol." In București se află o societate așa zisă Fundația culturală „Principele Carol", înființală și ajutată de Alteța Sa Regală, Principele Carol.

Dl Iorga în Cehoslovacia. Nu-i om mai răsărit în sat și cu știință de carte, să nu fi auzit de marele nostru învățat și istoric, domnul N. Iorga profesor universitar. După ce d-sa a fost poftit de frauțuji să să ție niște lecții la universitatea din Paris (capitala Franței), apoi acuma e poftit de către guvernul din Cehoslovacia, să ție cursuri și la universitățile din orașele Praga, Bruen (citește Brün) și Bratislava. Nici că se poate o mai mare cinste pentru neamul nostru.

Serbare culturală. In orașul Slatina a fost o mare serbare culturală a societății „Al Vlahiuță".

Universitate populară la Cluj. Sunt mulți oameni cari n'au putut învăța la Universitate (Școala cea mai înaltă de unde ies: avocați, doctori, profesori) și pentru aceștia seara se țin lecții de către profesorii universitari. E o faptă din cele mai folositoare.

Șezătoare. In luna Martie, societatea, Miron Costin din Roman, a ținut o șezătoare culturală, la care a vorbit dl N. Iorga.

Bibliotecă nouă. In comuna Cămârzeaua din Țara Oașului Jud. Sătmar, s'a înființat o bibliotecă poporală.

Serbare și bibliotecă. In Târgul Drăgășani, Societatea Liga culturală, a dat o serbare culturală; de asemenea s'a deschis și o bibliotecă populară, sub conducerea dlui Gogu Stoian, președintele secției ligei culturale de aici.

Serbare școlară. Școale de meserii din orasul Pitești a dat o frumoasă serbare, în folosul casei elevilor săraci. Au vorbit d. profesor N. Mihăileanu.

Economice

Voe de pășunat. Ministerul pădurilor (Domeniilor) a îngăduit pășunatul în pădurile statului pentru vitele din localitățile unde au fost revarsări de apă sau unde nu sunt izlazuri comunale.

Pentru pășunat se va lua o taxă pe lună de 2 lei de oae și 10 lei de vită mare.

Vernii de mătase. Ministerul de agricultură a început să dee seminte de vermi de mătase cultivatorilor cari au achitat costul.

Un spor de 200 milioane lei. Ministerul școlelor, la suma veche ce se cheltuia cu întrețiuerea școalelor, a mai sporit încă 200 milioane; afară de asta ministerul de finanțe a mai dat încă 200 milioane pentru clădiri de școli și așezăminte de de cultură.

Oprirea peste graniță. Guvernul a oprit trecerea vitelor peste graniță în străinătate până la 1 Iunie 1913, din pricină că se scumpea prea mult prețul vitelor în țară.

Târguri. In ziua de Dumineca Floriilor se ține târg de vite în comuna Felner (jud. Târnava-mere, Ardeal) iar târg de marfă la 2 Aprilie. In comuna *Daia-săsească* (jud. Târnava-mare) târg de vite la 4 și 5 Aprilie iar de marfă la 6 și 7 Aprilie.

Expoziție de vite în Sibiu. In târgul Sibiului, pe la sfârșitul lunei Aprilie, se va ține o mare expoziție de vite de tot soiul: boi, vaci, tauri, armăsari, cai, porci, oi și alte animale. Cu acest prilej se vor împărți multe premii pentru vitele cele mai frumoase.

Bani de metal. Toată lumea s'a săturat de banii de hârtie, cari sunt numai zdrențe, mai ales cei de 1, 2 și 5 lei. Guvernul țării noastre a hotărât să bată în locul lor bani de metal. Dupăcum spune guvernatorul Băncii Naționale, e speranță că peste câteva luni să avem bani de metal. Zilele trecute au plecat câțiva pricepători la Viena, ca să cumpere mașinile trebuincioase pentru băterea banilor.

Nouă milioane de lei de aur au sosit din Berlin la București. In timpul ocupației unei părți din România, Germanii au tipărit bani de hârtie pentru cari aveau drept garanție la Banca Națională a lor din Berlin nouă milioane de lei de aur. Fiindcă statul nostru a preschimbat bancnotele nemțești, Germania a fost obligată prin tratatul de pace să ne dea nouă acest aur.

Un nou schimb de coroane. Senatorii și deputații din Ardeal, au cerut D-lui Ministru de Finanțe, să acoarde un nou schimb de coroane, pentru acei cari, din cauza împrejurărilor și a unor motive binecuvântate, nu le-au putut preschimba la termin.

Noul buget școlar. In bugetul pe viitorul financiar s'a prevăzut un miliard una sută douăzeci și patru milioane lei pentru școli.

Intre altele vor lua ființă încă 2000 posturi de învățători sătești.

Veste. Federala Cooperativelor sătești din Banat (Centrala la Timișoara în Casa Poștelor) aduce la cunoștință că vinde sătenilor cu preț redus: bumbac, pânză, stofe, încălțăminte, pălării și altele.

Scăderea prețului vitelor. În Ardeal prețul vitelor a scăzut în vremea din urmă cu 40 sută, din pricina că s'a oprit trecerea vitelor peste gravite.

Felurite

O mare nenorocire s'a abătut asupra unor părți din țara noastră. Zapada cea multa căzută în iarna, de care abia am scăpat, topindu-se prea iute, apoi pe alocuri și ploile au făcut de apele curgătoare s'au umflet prea iute și s'au revărsat asupra câmpiilor asoperite în mare parte cu sămănături. Pe alocuri au fost inundate sate întregi, ca de pilda în Oltenia unde s'au dărâmat case, au perit vite, chiar și oameni. Multe pagube au pricinuit acesta revărsări de apă și în Banat, apoi în Muntenia dealungul Dunării, precum și în Basarabia dealungul râului Rautu. Pe alocuri s'au surpat chiar și crește de deal. La aceasta a contribuit mult și pustiirea salbatică a pădurilor de pe creștele dealurilor. Nenorociri de acestea se vor mai întâmpla multe, dacă coastele dealurilor și munților noștri vor fi și mai departe despoiate de adăpostul ce-l avea pădurea, iar acolo unde s'a tăiat nu se durea, iar acolo unde s'a tăiat nu se vor îngriji să planteze de nou pădurea.

Nu vreau să învețe românește! La Târgu-Mureș capitala județului Murăș-Turda, mai mulți funcționari unguri dela primărie nu au vrut să învețe românește, cu toate că li s'a dat timp de peste patru ani. Ziceau, că nu au nevoie să învețe românește în România. Insfârșit si-a perdut și guvernul român răbdarea și i-a dat afară din slujbă. Tot așa s'a întâmplat și cu alți funcționar din alte orașe. Pentrucă în România nu e ertat să fie funcționar, fie la stat, fie la județ, fie la comună, care să nu știe românește. Lucrul acesta ar trebui să-l înțeleagă odată și cei din Basarabia, unde mai sunt mulți venetici cari își bat joc de limba românească.

Imprumutul țării. Țara noastă având nevoie de bani, a împrumutat dela Franța, 100 milioane de franci, cari fac după valuta noastră 1 mie 300 de milioane lei.

Scutiți de taxe. Orfanii din războí sunt scutiți de orice taxe școlare.

Pentru dornicii de binele obștesc. ***In fiecare sat, credem, că se va găsi un prietin și sprijinitor al acestui ziar care are menirea așa de frumoasă de a răspândi carte folositoare și a împrăștia întunericul neștiinții. Cu cât foaia va fi răspândită mai mult cu atât vom putea aduce îmbunătățiri, — căci gândul nostru curat este să fim cel mai bun ziar pentru lumea de la sate, In acest scop acel care ne va înțelege și ne va fi prietin, să ne trimită o listă cu numele sătenilor dornici să primiască foaia, cum și să vorbiască fie la cooperativa din sat, fie la alt cineva care ține dugheană, să le trimitem foaia ca să o poată vinde cu numărul. Fiecare foae costă doi lei și primește pentrucă o vinde 50 bani, folosul muncii lui.***

O condamnare dreaptă. Când se obrăzniciseră mai astă iarnă Ungurii la graniță, s'a făcut și în Ardeal o mobilizare mai mică. Ungurii din Cherechiul mic, județul Bihorului, nu au vrut să asculte de ordin, și ba o parte din ei au atacat pe jandarmii. Răzmința lor a fost curând potolită; ei au fost arestați și la 20 Martie tribunalul militar din Cluj i-a condamnat pe toți la temniță dela trei până la cinci ani. Aceasta va fi de învățătură și pentru alții.

Sătenii să nu mai facă strajă. Consiliul de ministri (Sfatul de miniștri) a hotărît, că sătenii să nu mai facă strajă pentru paza comunelor. In schimb, comunele rurale, adică satele, vor fi obligate să plătească unul sau mai mulți paznici, după mărimea comunei, și aceștia să facă straja de zi și de noapte.

Redacționale. *Articolele trimise să fie cât mai scurte și să nu treacă nici odată mai mult de o coloană, căci altfel nu le publicăm.*

Aluneeare de munte. Muntele așa numit „Podul Turcului" a alunecat la vale mai bine de un kilometru, amenințând întreaga parte a Nehoaiașului. S'a lut toate măsurile ca lumea de prin satele de acolo, să fie mutală în altă parte.

Din străinătate

Mussolini decorat. Mussolini, așa se numește primministrul al Italiei, a fost decorat de către M. S. Regele Ferdinand al României, cu Marea Cruce a ordinului stelei române. Mussolini a mulțămit căldurós Ministrului României la Roma, deoarece e cea întâi decorație care o capătă de când e ministru.

Cum vor fi judecați foștii ministri bulgari. In Bulgaria, ministri bulgari, cari au dus țara lor la prapastie prin un răsboiu nenorocit, vor fi judecați, de către un tribunal național.

Hârtii de bani poloneze confiscate. Poliția din Viena a dat de urma unei bande cari falșificau hârtii de bani (bancnote) poloneze. Rău făcătorii au falșificat bncnote de câte 10 mii mărci poloneze; ei au fost închiși.

Hotărârea granițelor Poloniei. La mitropolia de târgul Varșovia, a avut loc o mare slujbă bisericească, de oarece marele Puteri (adică Franța, Anglia, Italia și America) le-a recunoscut pentru totdeauna, care li sunt granițele țării.

O foaie în Banatul luat de sârbi. Români din țara Jugo-Slavia, a scos o foaie numită „Graiul românesc", scrisă în limba noastră.

Foc mare. Casa poștelor din Roma capitala Italiei a luat foc și nu a rămas de cât ruine.

Deputați români. In țara Iugoslavia, unde s'a luat și o parte din Banatul nostru, s'a ales deputați români în Sfatul Țării (Parlament) domnii dr. Ion Jianu avocat la Verșeț și dr. Sava la Alibunar.

Viscole în America. In cinci state din America de-Nord a fost după mijlocul lunei lui Martie un mare viscol cu zapadă, apoi ger. S'a prăpădit o mulțime de oameni.

DIN RUSIA

Stăpânirea bolșevicilor e încă tot tare în Rusia. Aceasta se vede și de pe aceea, că și acum sufăr de foame milioane de oameni, mulți mor cu nemiluita, mai ales copiii. Cât de fără suflet sunt conducătorii de azi ai Rusiei se vede și din faptul următor: Dr Bacilieri a fost trimis de Crucea Roșie din Geneva, oraș mare în Șvițera, să ducă alimente pentru 50 mii de copii din partea de miazăzi a Rusiei. Ajuns la Odesa a constatat, că cea mai mare nevoie pentru nutrirea copiilor e pânea. Neavând făină. a cerut dela sovietul din Odesa să-i vândă pe orice preț din făină, pe care o are în magazinele din Odesa, din cari bolșevicii dau numai pentru oamenii lor. Sovietul nu a vrut să dea. decât dacă în locul făinei îi va da din celelalte alimente aduse. Dr Bacilieri nu a avut încotro și a trebuit să ia hrana din gura copiilor, ca să le poată face rost de puțină pâne.

Guvernul sovietic supune, că nu mai este foamete în Rusia. Adevărat că sunt acum alimente acolo, dar partea cea mai mare a poporului, mai ales dela orașe nu le poate cumpăra, căci prețurile lor s'au urcat în mod îngrozitor și se urcă tot la cinsprezece zile cu învoirea guvernului.

E frumos însă, că poporul rus ține, în marea lui majoritate, și acum la legea creștinească, cu toate că bisericile lui au fost jefuite de bolșevici și mii de preoți și zeci de mii de oameni omorâți pentru credința lor. Tăria în crediuță a speriat chiar și pe fearăle din fruntea Rusiei și acum lasă pe credincioși în pace.

Intr'aceea sovietele încearcă mereu să turbure alte țări, ca să se introducă și acestea bolșevismul. Nu de mult a fost descoperită în Cluj o ceată întreagă de muncitori unguri și evrei, cari se apucaseră să formeze, pe ascuns, cete de bolșevici. CConducătorii lor erau veniți din Rusia, de unde au adus și bani destui. Siguranța, adecă poliția statului nostru, i-a prins însă atât pe cei din Cluj, cât și din alte orașe cu locuitori unguri și evrei și va înfunda cu ei temnițele.

DIN GERMANIA

Prin pacea dela Versailles, (citește versai) Germania a fost obligată să plătească toate pagubele, pe cari le-au făcut în Franța, Belgia, România și Grecia (Macedonia). Despăgubirrea avea să o facă parte prin bani, parte dând mașini, lemn, cărbuni de piatră.

Cea mai pagubită țară a fost Franța, unde timp de patru ani a fost frontul de fier. Câteva județe a fost răscolite până în adâncul măruntailor pământului cu tranșee, sute și sute de sate și orașe de pe fața pământului. Dar a venit și ziua plății. Germani au cercat în fel și chip să plătească mai puțin, decât iscăliseră la încheierea păcii, mai ales nu voiau să trimită cărbuni de piatră, de cari aveau mare nevoie Franțujii pentru fabricile lor, căci minele franțuze și cele belgiene le stricaseră armatele germane. Germanii mai credeau, că Englejii și Italienii nu vor zice nimic, mai sperau că și bolșevicii din Rusia se vor mișca pentru ei. S'au înșelat însă, căci Franțujii au întrat cu armată în Germania apuseană și-și iau cărbuni și alte lucruri. După știrile mai nouă, guvernul german a început să înmoaie, numai să se scape de Franțuji, mai ales văzând că nici o altă țară nu ține cu ei.

Intr'aceea, pentru aceea a Germanilor, cari nu vor să înțăleagă, că ei trebuie să ispăsească vina lor cea mare, a pregătit o revoluție, în fruntea căreia avea să fie și Ludendorf, unul din stâlpii răsboiului. Lucrul a fost descoperit și guvernul republican al Germaniei a dat ordin să fie arestaț mulți dintre ceice suntamestecați înplanulaцesta.

Dragoste de frate

Intr'un oraș din Anglia veni luna trecută o menagerie. Toată lumea alearga acolo sa vadă mai ales fiarele, Leul, Tigrul și Ursul. Intre cei din fața menageriei era și Alfred Garcis, un băiat de 15 ani, fiul unui vizitiu amestecându-se și el în vorba, spune ca lui nu-i este frică să intre în cușca leului.

Un domn îl auzi și zise ca nu crede, de va intra îi dă 50 lire sterline, adică 50 de mii de lei după cum e valuta astăzi. Băiatul întră împreună cu imblânzitorul de fiare. Leul începu sa mârâie, să-și arăte colții, dar nu se repezi la băiat. Dnpă ce a stat vre-o zece minute în cușcă a eșit și Englezul i-a plătit cele 50 de lire. Atunci spuse băiatul în auzul tuturor „Am știut ca se va găsi cineva care se pună un premiu de voiu intra.

Am făcut-o aceasta pentrucă ne trebue bani pentru sora mea, la care trebue să-i facă doctorul o operație.

Acum am bani, apoi s'a dus acasă și împreună cu sora lui a plecat la doctor. Acesta aflase de cele întâmplate în menagiere și după ce a operat pe fată nu a voit să ia nici un ban, ci a hotărât ca banii să-i depună pe numele fetei, la o casă de economie, de păstrare.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonament normal: 120 lei pe an.

„ de favoare: pentru săteni, muncitori și intelectuali 60 lei pe an.

„ de susținere: 200 lei minimum pentru instituțiile statullui, financiare, biblioteci și pentru toți acei cari pot și vor să sprijine ziarul.

În America 1 dolar 50 cents pe an.

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonă foaia și pe jumătate de an.

Publicitatea se primește la administrația foiei și la toate agențiile de publicitate din țară.

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" .·. .·. care se tipăreşte în 30 mii de exemplare. .·. .·.

„BANCA CENTRALA" pentru Industrie şi Comerţ Societate Anonimă Cluj.

CONVOCARE

Domnii acţionari ai BĂNCII CENTRALE pentru industrie şi comerţ s. a. Cluj sunt convocaţi la

A IV-A ADUNARE GENERALĂ ORDINARĂ

pe Sâmbătă în 21 Aprilie 1923 la orele 4 d. a. în localul propriu Cluj, Str. Regina Maria No. 1, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul Consiliului de Administraţie, raportul censorilor, statorirea bilanţului şi contului de profit şi pierdere pe anul 1922. distribuirea profitului net.
3. Darea absolutorului p. Consiliul de Administraţie şi p-tru comitetul de censori pe anul 1922.
4. Statorirea marcelor de prezenţă.
5. Alegerea alor 5 membri în Consiliul de Administraţie pe 3 ani şi alegerea Consiliului de censori pe 3 ani.

Conform statutelor, în adunările generale fiecare acţiune are un vot, totuşi nici un acţionar nu poate reprezenta mai multe voturi de cât 1/30 parte a voturilor prezente în adunarea generală, fie ca poprietar, fie ca plenipotenţiatul altui acţionar.

Drept de vot în adunarea generală vor avea numai acei acţionari, cari şi-au depus acţiunile sau titlurile provizorii până în preziua adunării generale la casieria institutului, sau vor prezenta în acelaş termin reversul despre depunerea acţiunilor la filialele noastre sau la societăţile membre la „SOLIDARITATEA" Asociaţia institutelor financiare române din Ardeal şi la filiala băncii „ALBINA" în Bucureşti, Str. Banca Naţională şi Caragheorghevici, Colţ.

Onor institute cari au primit acţiuni în depozit sunt rugate a ne aviza imediat despre depozitare.

Cluj, la 18 Martie 1923.

Consiliul de administraţie.

Bilanţ general la 31 Decembrie 1922

Active

Cassa (numerar, cecuri, valute)	10,819.109	57		
Escont	61,536.137	05		
Imprumuturi pe lombard şi hipotecă	6,440.180	59		
Conturi curente	79,923.598	79		
Efecte publ., acţiuni şi participaţiuni	39,386.135	25		
Imobile: Edificiul Centralei, edificiile sucursalelor: Alba-Iulia, Arad, Bistriţa, Haţeg, Timişoara, Turda, Oradea-Mare, Depoz. de mărfuri la Centr. şi la sucursalele: Arad, Alba-Iulia şi Sibiiu	11,011.666	10		
Mobiliar, aranjament în depozite şi vehicule	1,971.887	15		
Mărfuri (cereale, coloniale, etc.)	20,251.236	70		
Diverse conturi debitoare	2,875.147	08	234,815.098	28
			234,815.098	28

Pasive

Capital societar		50,000.000	—		
Fond de rezervă	16,338.000.—				
Fond de pensiune	1,041.330·—	17,379.330	—		
Depuneri pe libel	84,449.966·24				
Depuneri în cont curent	15,811.073·93	100,261.040	17		
Rescont		56,666.000	—		
Dividendă neridicată		260.122	25		
Diverse conturi creditoare		1,972.421	49	226,538.913	91
Beneficiu net				8,276.184	37
				234,815.098	28

Contul Profit şi Pierdere

Spese

Interese de depuneri		3,703.192	30		
„ „ reescont		2,888.588	66	6,591.780	96
Spese:					
Salare şi adausuri	5,688.705·12				
Spese generale	4,115.276·64			9,803.981	76
Impozit		1,666.123	25		
Amortizări		1,209.958	55	2,876.081	80
Beneficiu net				8,276.184	37
				27,548.028	89

Venite

Interese	10,786.617	55		
Proviziuni, venite dela intreprind. industriale etc.	8,687.883	79		
Venite dela mărfuri	8,073.527	55	27,548.028	89
			27,548.028	89

Cluj, la 31 Decemvrie 1922.

Pentru contabilitate;
Ioan Babeş m. p.

DIRECŢIUNEA:

Ionel Comşa m. p. *director general* — *Virgil V. Bontescu* m. p. *director* — *Virgil Dessila* m. p. *director* — *Dr. Octavian Sglimbea* m. p. *director*

CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE;

Dominic Raţiu m. p. *preşedinte* — *Ioan Vulcu* m. p. *v. preşedinte* — *Dr. Iacob Radu* m. p. — *Ioan Hossu* m. p. — *Dr. Gheorghe Popescu* m. p. — *Constantin Herţia* m. p. — *Dr. Laurean Ghermann* m. p.

Vasile C. Osavadă m. p. — *Gheorghe Adam* m. p. — *Dr. Ionel Pop* m. p. — *Dr. Alexandru Fodor* m. p. — *Ioan I. Lapadat* m. p. — *Dr. Valentin Poruţiu* m. p.

Subsemnaţii censori am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplină regulă şi consonanţă cu registrele băncii.

Dr. Octavian Russu m. p. *preşedinte* — *Constantin Popp* m. p. — *Aurel Ciortea* m. p. — *Nicolae Bratu* m. p. — *Aurel C. Domşa* m. p.

AUTO-MECANICA SOC. ANONIMA CLUJ,
STRADA REGINA MARIA No. 10
Reprezentanţa Generală a
S.R.A. **LEONIDA & Co.** UNITE
DIN BUCUREŞTI
Atelier special de reparaţiuni de automobile execută ori ce lucrări în metal. Instalaţiune modernă pentru sudura Auto-Gena. — Instalaţiune modernă pentru reparat şi încărcat acumulatori *Cluj, Calea Dorobanţilor No. 18.*

TOATĂ LUMEA
POARTĂ CU PLĂCERE
GHETELE
DIN FABRICA
T·U·R·U·L
Pentru că acestea sunt elegante bune şi ieftine

BANCA CENTRALĂ
PENTRU INDUSTRIE ŞI COMERŢ S. P. A.
CLUJ, STR. REGINA MARIA No. 6—8.
(Casele proprii) *(Casele proprii)*
Capital social lei 50.000.000 deplin vărsat
Secţie de Bancă
Secţie de Mărfuri
F I L I A L E:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare. Reprezentanţi stabili în Bucureşti, Kosice, Praga şi Viena

Intelectuali, Muncitori, Săteni
!
Citiţi cu toţii CULTURA POPORULUI şi răspândiţi-o cât mai mult.

Banca Românească
Societate anonimă
Capital Social 160.000.000 lei
Sediul central: Bucureşti.
SUCURSALE:
Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgul-Mureş Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.
FACE ORICE OPERAŢIUNI DE BANCĂ

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 18/a — Telefon No. 5—13.

Onor. Revista "Transilvania" Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! --- Voeşte şi vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: PIAŢA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Sfintele Paşti, 1923. | ADMINISTRAŢIA: PIAŢA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 2. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

LUMINEAZĂ-TE...

Isus: iubirea de oameni, adevărul şi jertfa. Invierea Lui: lumină cât mai multă spre ideal, spre civilizaţie. Şi cu cât vor trece secolele, cu atât invierea Omului -- Dumnezeu va fi mai bine înţăleasă. Cultura adevărată şi progresul omenirii vor scoate în evidenţă şi mai puternic învăţăturile Aceluia sublim om Isus, căruia i s'a bătut cuie în trup, şi fierea i s'a dat atunci, când pe buze i se strecurau clipitele din urmă ale vieţii.

Adevărul însă a inviat. Sunt aproape două mii de ani, şi lumina credinţii Celui răstignit pe cruce, tot mai mult coboară în sufletele noastre cerul albastru al binelui şi umanitaţii...

*

Jertfa şi răstignirea lui Isus o au şi popoarele. Şi ele aşteaptă învierea. Românii şi-au purtat crucea suferinţii veacuri de-a rândul. Românilor ca şi fiului din Nazaret, li s'au pus, de acei cari îi asupriau, cununi de spini pe frunţile trudite; din trupurile Românilor mereu s'a prelins sânge.

Dar a venit şi învierea neamului nostru, Osana Ţie Isuse, Osana Ţara mea întregită!

Rugăciune umilă înalţ A Tot-Puternicului: văzut-am şi aceastâ minune a Ta, Dumnezeule părinţilor părinţilor noştri...

*

Invierea lui Isus şi învierea poporului românesc, fiecare din noi o prăznuieşte. Infrăţirea sufletelor noastre se cimentează de la Dunăre în hotarele Pocuţiei şi de-alungul apei Nistrului la Tisa...

Dar, ca să ne putem bucura an de an, de tot harul acestei învieri, trebuie fiecare să înţeleagă că numai luminea credinţii înalţă pe om spre divinitate. Omul cu sufletul neluminat e mai prejos decât animalul...

*

Foaia aceasta este destinată să împrăştie lumină.

Cititorilor ei, le vom trimite mereu căldura sufletului nostru, pusă numai în cauza biruinţii civilizaţiei prin cultură.

Totdeauna cugetul ni va fi curat şi niciodată nu ne vom abate de la adevăr. Şi astăzi, când de pe buzele tuturora se desprinde cu smerenie cuvântul: „Hristos a inviat", eu adaog celui care citeşte această foaie, cu rugămintea de a-l duce mai departe din gură în gură, pe lângă „Hristos a înviat", şi cuvântul ce am pus în capul foii: „Luminează-te şi vei fi"...

General N. PETALA.

Românii de peste hotare

Vechiul Regat e a pierdut în războiul de desrobire al neamului, peste opt sute de mii de suflete. Aşa s'a făcut România Mare.

Jertfele au fost grele, şi răsplata n'a fost întreagă. Nu ni s'au dat hotarele care ni se cuveneau. E deajuns să spunem c'au rămas în afară de hotarele patriei **peste un milion şi jumătate** de români, ca să ne dăm lesne seamă că visul nostru de unire nu s'a înfăptuit pe deplin.

Sârbii, în lăcomia lor, au cerut o parte din Bănatul românesc, şi astfel hotarul nostru spre apus nu mai este cel firesc, adică apa Tisei, ci o însemnare pe pământ, nişte pari înfipţi în brazdă.

Sârbii n'au voit să recunoască în ruptul capului că dreptatea era alta. Pentru fraţii lor sârbi rămaşi sub steagul nostru, România le lăsa peste patru sute de mii de români cari trăesc în Valea Timocului. Noi am socotit că Dunărea este un hotar de la Dumnezeu şi că nu-i bine să-l trecem, şi asta pentru prieteşugul dintre cele două popoare. Noi n'am cerut Valea Timocului, pe când Sârbii au depăşit hotarul Tisei şi au rupt o parte din Bănatul strămoşesc.

Sârbii, în lăcomia lor puţin înţeleaptă, n'au voit să ţină seamă că în Macedonia, în jurul Monastirului, trăesc alte două sute de mii de Români (cari îşi zic Cuţo-Vlahi) şi asupra cărora România s'a ferit să ridice vre-un drept, numai din înţelepciune politică. Am cerut însă şcoală şi biserică românească, dreptul sfânt al oricărui om, ca să înveţe şi să se roage în limba lui. Dar Sârbii până acum nu le-au dat nici măcar dreptul acesta întreg .

Mai trăesc aproape o sută de mii de români în partea aceea din Macedonia rămasă la Greci, precum şi în ţinutul Tesaliei, şi ni se spune că guvernul grecesc s'ar purta ceva mai bne de cât Sârbii cu fraţii noştri, îngăduind ca unele şcoli româneşti să fie redeschise.

Puţini însă ştiu că între Nistru şi Bug, şi chiar dincolo, spre Caucaz, sunt nenumărate sate româneşti. Istoricii cred că peste Nistru ar fi nu mai puţin de trei sferturi de milion de Români, cari îşi zic Moldoveni. Toţi râvuesc la şcoală şi biserică românească.

De asemeni, în vestul Crişanei şi în nordul Maramureşului, precum şi dincolo de Tisa chiar, multe grupuri de sate româneşti au rămas în afară de hotarale pătriei.

Datoria noastră, a celor cari am văzut făurindu-se România Mare, e ca să ne îngrijim de soarta fraţilor rătăciţi şi să căutăm a le da lumina la care râvnesc. Numai aşa ne vom face vrednici de amintirea morţilor cari s'au jertfit ca să ne dăruească o ţară mare şi mândră, pe care noi vom şti s'o facem puternică şi respectată de celealalte neamuri.

CORNELIU MOLDOVANU
preşedintele societăţii „Scriitorilor Români".

CÂNTĂRI DE LAUDĂ
de M. EMINESCU.

„Cântări de laudă 'nălţăm
Noi Ţie Unuia,
Primindu-l cu psalmi şi cu ramuri,
Plecaţi-vă neamuri
Cântând Aleluia!

Christos a înviat din morţi
Cu cetele sfinte,
Cu moartea pe moarte călcând-o
Lumina ducând-o,
Celor din morminte!"

O INDRUMARE

Astăzi când legea constitutivă a noului Stat român este un fapt împlinit; şi când prin ca s'a proclamat egalitatea drepturilor tuturor cetăţenilor români, independent de naţionalitatea lor, se impune necesitatea de a privi mai de aproape unele chestiuni, care până acum erau lăsate pe planul al doilea, dar cari au căpătat o importanţă capitală prin noul aşezământ al Statului. Atari chestiuni apar acum ca adevărate lespezi de piatră în temelia, pe care s'a înălţat măreaţa clădire a României de astăzi. Zdruncinarea lor, şi ca urmare fireascâ slăbirea temeliei, poate provoca zguduirea însăşi a Statului. Se înţelege deci, pentru ce „Cultura Poporului, nu trebue să rămână străină de aceste chestiuni: ar fi o dezertare de la postal de încredere, ce şi-a atribuit.

Industria şi comerţul, considerate în senzul lor cel mai larg, sunt prin excelenţă izvoarele de înavuţire ale popoarelor. Exprienţa ne-a arătat, că, cu cât un stat e mai avut, cu atâta devine relativ şi mai puternic. In mod fatal, diriguitorii statelor sunt îndrumaţi a da o dezvoltare cât mai mare acestor factori de înavuţire, căci ei constituesc pârghiile cele mai puternice,pe cari se razimă edificiile statelor. Dar pentru ca îndrumarea diriguitorilor să-şi atingă scopul propus, trebue ca industria şi comerţul să aibă ca efect real inavuţirea adevăraţilor cetăţeni ai statului; de oare ce prin buna stare economică a cetăţenilor se realizază starea infloritoare a finanţelor lui.

Iată însă un stat, care e format din mai multe naţionalităţi; dintre acestea unele sunt necontestat cu dragoste de ţară; altele sunt indiferente; iar cele din urmă sunt cu siguranţă iridente. Dacă beneficiile izvoarelor de înavuţire se distribuesc proporţional între toţi cetăţenii, este evident, că statul se va întări, cu condiţiunea că numărul cetăţenilor din naţionalităţile cu dragoste de ţară să covârşiască pe acel al celorlalte. Rezultă prin urmare de ocamdată, că e o chestiune de mare importanţă cunoaşterea perfectă a statisticei populaţiunei acelei ţeri. Dar se poate întâmpla, ca raportul proporţional al naţionalităţilor din acel stat să fie astfel influenţat de cauze externe ş interne, în cât să se poată prezice cu siguranţă, că el va varia în mod constant în defavoarea naţionalităţii, ce ţinea recordul populaţiunei cu privire la numărul cetăţenilor. In acest caz dezvoltarea liberă a celor doi factori de înavuţire va produce, conform legii admise, un efect tocmai contrar scopului urmărit. De aci rezultă că nu poate fi suficientă numai cunoaşterea perfectă a statisticei populaţiei, ci va trebui, ca diriguitorii statului să aibă datele cele mai sigure despre statistica demografică a ţerii cu indicaţiuni precise asupra fiecărei naţionalităţi.

Statul român actual, stat unitar are o populaţie românească de aproape trei pătrimi din populaţia lui totală; încât s'ar părea, că orce îngrijire din acest punct de vedere e nejustificată. Cu toate aceste s'au ivit voci, cari au dat alarma, şi au apărut scrieri de netăgăduită insemnătate, care acuză oficiliatatea de o lipsă intenţionată a unei statistice demografice, tocmai pentru a nu da pe faţă pericolul, ce ne ameninţă; şi aceasta pentru că populaţiunea românească ar descreşte într'o proporţie uimitoare faţă de celelalte naţionalităţi.

In viaţa popoarelor anii şi chiar zecii de ani pot fi consideraţi aproape numai ca clipe din existenţa lor; de aceea când constatările ne-ar duce la rezultatul, că numai în cursul câtorva atari clipe, proporţia anterioară a variat defavorabil, diriguitorii noştri sunt datori a lua măsuri de precauţiune pentru viitor. E prin urmare o necesitate iminentă pentru România, că fără cea mai mică intârziere să se proceadă la întocmirea unei statistici demografice, cât mai minuţioasă, dar şi cât mai exactă.

„Cultura Poporului" îşi face o datorie de a semnala aceasta lipsă; căci ea influenţează enorm asupra directivei, ce trebue să se dea celor două artere principale ale organizmului social, industria şi comerţial. Acestea, după cum am văzut, trebue să cimenteze temelia statului, dar au nevoe de călăuz sigur pentru a nu provoca ruina în loc de înavuţirea lui.

Din acest punct de vedere trebue însă să ţinem samă de faptul că în timpurile din urmă democraţia a cucerit domeniul omenirei; ea a provocat cascada absolutizmului şi a determinat naşterea **principiului naţionalităţilor,** ca un fruct izvorît din concepţiunea adevărată a suveranităţii naţionale.

Principiul naţionalităţilor în formarea şi delimitarea statelor moderne apare deci ca unicul motiv determinant şi fundamentul ce se desprinde din complexul tuturor tratatelor de pace încheiate în urma fiorosului măcel. Acest principiu, pentru care a fost sacrificate milioane de vieţi omeneşti în timpul războiului mondial, trebue să fie pivotul principal şi unic, în jurul căruia gravitează seria întreagă a celorlalte chestiuni regulamentate prin aceleaşi tratate internaţionale. Atari chestiuni vor trebui să fie realizate, dar fără să loviască în principiul fundamentul. Libertatea şi egalitatea tuturor cetăţenilor dintr'un stat, cercuit definitiv în hotarele fixate prin menţionatele tratate, **constituesc drepturi individuale şi norme de cârmuire,** cari, pot suferi, în cazuri excepţionale abateri, dacă vin în conflict cu principiul fundamental, care nu e susceptibil de excepţiuni.

„Cultura Poporului" crede de a sa datorie, ca îndrumătoare a masei poporului să-i recomande armonia necondiţionată între toţi locuitorii ţerii; respectarea drepturilor tuturor cetăţenilor independent de naţionalitatea lor; şi conlucrarea sinceră a tuturor cetăţenilor pentru propăşirea statului. Dar ea îşi permite a atrage atenţia şi a diriguitorilor ţerii asupra faptului, că nu trebue să se facă confuziune între principiul fundamental şi regulator al armoniei mondiale -- care caracterizează întocmirea statelor moderne în puterea tratatelor de pace -- şi între îndatoririle impuse prin aceleaşi tratate internaţionale unor anumite state -- îndatoriri, care îşi vor găsi raţiunea lor de a fi executate, numai conform spiritului tratatelor şi în limitele posibile, statornicite prin ele. Cu alte cuvinte „Cultura Poporului" îşi permite de a atrage atenţiunea păturei conducătoare a destinelor patriei, că ar fi o greşală neertată de a crede, că tratatele prin care s'au creat din nou anumite state sau fixat definitiv hotarele celor beligerante, ar fi impus unora dintre acestea îndatorirea de a se satisface minorităţilor aflatoare în ele, chiar cu sacrificiul vieţii statului întocmit pe principiul naţonalităţilor. O atare interpretare ar fi tocmai contrară spiritului tratatelor; şi deci trebue respinsă. Consecinţele însă, ce decurg, sunt de o importanţă capitală pentru patria noastră şi de aceea vom reveni.

V. DIMITRIU prof. univ.

Hristos a înviat!

E soare pe ceruri,
Şi 'n inimi e soare.
Cu iarna ce moare,
Nădejdea învie;
Pe firul de iarbă,
Pe fragęda floare
Ca lacrăme plouă
Mărgele de rouă.
Aleargă peste 'ntreaga fire
Fioruri vagi de fericire
Şi toate inimile bat:

Hristos a înviat!
Un sbor naiv de idealuri
În inimi prinde să tresară...
Ca şi pe câmpuri, văi şi dealuri,
În suflete e primăvară!
Şi cerului mai clar, mai dulce,
I-aduce par'că o solie
De tot norocul nostru — blânda
Şi-armonioasa ciocârlie!

Cântaţi: „Hristos a înviat",
Şi clopotele 'n dimineaţă
Să înalţe 'n ceru 'nseninat
Cântarea dragostei de viaţă!

INSCRIPŢII

CULTURA ŞI CIVILIZAŢIA

DOI termeni cari se întrebuinţează adesea ori, unul în locul celuilalt. Această confuzie se petrece nu numai în vorbirea obişnuită, dar chiar în scris. Faptul că şi scriitorii sunt confuzi în mănuirea aceasta două cuvinte, e de o deosebită însemnătate, căci astfel se alimentează necontenit eroarea în graiul viu.

Cultura e veche, civilizaţia de dată mai recentă.

Deşi convieţuesc, una derivă din cealaltă. Civilizaţia este un produs al culturii, care fermentează predispoziţiile sufleteşti, din care ţăşneşte ea. Cultura dă putere de concepţie spiritului. Concepţia aplicată în lumea exterioară, oferă măreţia civilizaţiei.

Cultura, este valorificarea internă a puterilor sufleteşti; civilizaţia, exteriorizarea în lumea materială a acestor puteri.

Revoluţia franceză a rupt istoria lumii în două. Până la 1789 naţiunile erau stăpânite de o mentalitate exclusivistă. Inainte de această dată mare pentru omenire, am avut numai momente de cultură, între cari se interpun perioade de slabă mişcare culturală. Epoca lui Pericles, perioada ciceroniană, Renaşterea, sunt timpuri de înălţătoare manifestare culturală.

„Cultura umană", însă se întronează abia după neuitata revoluţie, care risipeşte nourii individualismului, în legăturile dintre popoare. Ea este produsul colaborării intense a tuturor naţiunilor capabile.

Astăzi ne aflăm într'un ipostas de civilizaţie, pentrucă suntem în cel cultural.

Fiindcă civilizaţia urmează paşii culturii, ne trebue mai presus de toate cultură. Imvitabil vine civilizaţia.

M. D.

Mai multă iubire

Sunt aproape două mii de ani, decând în Panteonul cosmopolit al Romei, cu lumea lui de zei-funcţionari, „Übermenschen" greci, de Sirieni şi Egipteni pripăşiţi, şi-a făcut intrarea creştinismul.

Lumina, călduroasa lumină a legii lui Hristos luminase în întunericul catacombelor — şi nici întunericul acesta, nici viforul prigonirilor nu izbutise s'o stingă. Anticitatea romană moare creştină.

In timp ce politicismul păgân se cufundă în noapte, Dumnezeul unic al iubirii îşi întemeiază binefăcătoarea domnie peste lume. Se biruise în semnul crucii.

Ceeace e în adevăr măreţ şi duios în religia creştină, e felul ei de a concepe raportul dintre Dumnezeu şi omenire: omenirea întreagă e familia aceluiaş Tată ceresc, a cărui părintească iubire se revarsă deopotrivă peste toţi şi căruia toţi îi datoresc aceiaşi pioasă iubire şi ascultare filială.

Dar această legătură de iubire — esenţa însăşi a creştinismului — nu există numai între divinitate şi umanitate: ea trebuie să domnească şi în sînul omenirii, unde fiecare membru al familiei umane o datoreşte „aproapelui" său.

Isus e cel mai mare sămănător de iubire, de caritate, de filantropie. Din nefericire, însă, prescripţiile legii lui se lovesc de atâtea piedeci...

Iubirii tale, „aproapele" (instigat, uneori, de chiar miniştri ai religiei!) opune, nu odată, un antagonism ireductibil, venind din fundul veacurilor, ca ecou al unor milenare moşteniri, şi alcătuind, prin însăşi eterogenitatea rasei, naţionalităţei, o adevărată cetăţuie de izolare, în care sufletul lui se închide, ca înaintea unui duşman.

O, e un drum aşa de lung până la universala iubire, de care visează creştinismul idealist! Huma, lutul inert al realităţii îngreunează zborul spre regiunile cereşti...

Iată însă un ogor, în care sămânţa iubirii nu poate cădea pe piatră: e inima celor de acelaş neam, *a fraţilor*, făcuţi să se înţeleagă, să-şi ierte reciproc greşelile, să se iubească.

Şi nu e insultă mai sângeroasă pentru legea iubirii, pe care o mărturisim, nu e păcat mai greu, care se ispăşeşte totdeauna, decât sfâşierile, decât ura, de care dau dovadă fraţii de acelaş neam. Căci, din nenorocire, nu e iubirea — fie şi pentru o singură „clasă" — care însufleţeşte atâta pe cutare grupări, ci ura împotriva celorlalte „clase" sociale; nu e ura pentru cutare colţ de Românie unită, ci ura pentru cutare altul...

La acest lucru se cade să ne gândim acum, în preajma suferinţelor şi învierii celui biruitor prin iubire.

Prin iubire să-l cinstim — prin frăţească şi adâncă iubire între noi.

Să lăsăm ura — fiindcă, deocamdată cel puţin, nu se poate altfel — pe seama duşmanilor: avem destui!

V. BOGREA
profesor universitar.

Opera culturală

Din vălmăşagul zilnic în care valorile şi noţiunile poetice, politice, filosofice — se verifică până la ruină, — conştiinţa colectivităţii etnice şi cultura rămân bunul suprem la care ne reîntoarcem când ne-am obosit.

Le păstrăm ascunse în fundul sufletului nostru — uitate — ca pe o rezervă ultimă — şi cu atât mai uitate cu cât ştim că ele sunt acolo — fruct al zeci de secole şi al milioane de înaintaşi,

Ne place să ne lăudăm cu ele între străini. Iar între noi cuvintele le luăm adesea în deşert — ca pe o pălărie nouă, ca pe un inel împodobit. Dar zilnic noi compromitem idealul pe care-l lăudăm.

Ne place adevărul, dar minţim. Calomniem, dar ne entuziaşmează cinstea. Detractăm, dar proslăvim eroii. Iubim ordinea legii, dar abuzăm cât putem. Şi'n antrenarea aceasta inconştientă, lipsită de perspectivă şi de responsabilitate, distrugem — toţi — acest bun viu, cultura, produsul vieţii zilnice, expresia totală a activităţii tuturor, pe toate terenile sociale şi familiare — singurul drept la viaţă al unui popor.

Suntem prea liberi: temperamentul şi caracterul, pasiunea ne mână, înlănţuind la nesfârşit inconştienţele de o clipă, de o zi în care nu înţelegem că am trăit dacă aceea zi, aceea clipă n'a fost intens consumată de furia deplină a pasiunii, a caracterului, a temperamentului şi a libertăţii noastre.

In viaţa individuală, a fiecăruia din noi, în magazinul de viaţă al clipitei vedem tot sprijinul vieţii noastre. Şi când golul se face pe câmpul de bătae pe care rămânem răniţi, — cu suprindere luăm cunoştinţă că acolo, în fum, mai clipeşte luminiţa, că'n cinda noastră idolii trăiesc — mortificaţi, dar destul de vii ca din a lor viaţă să ne o reîncepem pe a noastră.

Spinoasă-i calea acelora ce întreprind opera culturală: oamenii, chiar cei mai buni, se iscodesc să-i dezmintă în fiecare zi, în fiecare gest — în fiecare act de pasivitate. Valorile morale pentru care ei luptă, primesc imediat verificarea în realitatea — alta. Şi uneori singurul ecou al unei vieţi întregi e izolarea, e ridicolul.

De ce ne antrenăm în acest auto — da — fé? Cultura ne-a ajuns de prisos? Ori şi-a schimbat componenţele? Nu mai începe ea în scăfârlia noastră îmbâcsită de flecătrii, de pasiuni, de inimiciţii şi de pofte? Noi deplasăm, în dauna unui popor întreg, suportul însuşi al vieţii lui — şi al aceleia a noastre acum şi'n viitor. Nu ne cu tremurăm?

Am spus-o — şi mulţi gândesc ca mine —: ne trebuie un ideal. Acesta nu poate fi lăfăiala desfrânată a indivizilor; ci simţul responsabilităţii sociale, corectarea individuală, de fie ce zi, respectul valorilor şi organizarea unei munci aride, metodice, susţinute şi consecvente, a tuturora, pentru conservarea şi întărirea bunului suprem: cultura.

In numele ei trebuie să trăim.

Oricât de plăcut e beţia puterii, fericirea averii, puterea egoismului.

Şi, ericâte zâmbete ar apare în colţul buzelor acelor ce, de dimineaţa până seara, işi sărută propria lor fiinţă, — alături de fundatorii *Culturii Poporului*, intrăm în rând şi noi.

ADONIS POPOV.

MUZICA

Evoluţia muzicii vocale

Puţini dintre însufleţiţii ce aclamă artiştii celor două opere, vor fi ştiind fazele de desvoltare, prin care a trecut minunata şi greaua artă a cântecului, pânăce a ajuns la desăvârşirea de astăzi.

Inainte de secolul XVI, după principiile estetice, geneza muzicei de atunci, nu se putea concepe, ca cineva să cânte singur pe scenă, ci numai în ansamblul unui cor, care în urma exagerării contrapunctiştilor ajunsese să fie de câte 30-40 voci.

Intemeetorul muzicii din biserica catolică, genialul reformator Palestrina, a pus capăt haosului, alcătuind a liturghie numai pe 4 voci şi dând îndrumarea, ca acei cari cântă în cor, să pronunţe clar şi frumos cuvintele.

După reraşterea în toate domeniile artistice, pela 1590, nobilii intelectuali ai timpului, reuniţi în casa contelui Bardi, au ajuns la concluzia, că trebue, să se dea toată expresivitatea intrinsecă cuvintelor, în felul în care declamau odinioară Grecii şi Romani, dramele lor.

Urmaşi ai acestei concepţii artistice au fost Emilio del Cavaliere în opera sa Dafne şi Iacopo Peri în Euridice, ambii la 1600.

Tot în acel timp Guilio Caccini a dat la iveală cea dintâiu colecţie de madrigale, pentru o singură voce, sub titlul „Nuove musiche." Peri şi Caccini au stabilit în prefaţele lucrărilor lor şi principiile ce au călăuzit celebra şcoală „Belcanto."

Carissimi, genialul compositor al „cantatelor", a înfiinţat prima şcoală de canto la Roma, în întaia jumătate a sec. XVII. De pe la anul 1700 există şi prima carte, care cristalizează principiile estetice ale acestei şcoli, al cărei original se află în biblioteca Academiei de muzică din Roma „Santa Cecilia."

Papii, sectari în felul lor de a privi manifestările artistice au hotărât excluderea femeilor din coruri şi astfel a urmat perioada „castraţilor", sub care technica cântecului a ajuns culmi de neînchipuit. Aceştia, după studii sârguincioase ajungeau perfecţia. Adesea ori învingeau chiar instrumentele din orchestră. Ca orice lucru dus dincolo de limitele bunului simţ, nu a trebuit să treacă mult timp şi au căzut într'un acrobatism exagerat şi nelogic.

Gluck, a readus arta cântecului la simţul nealităţii, altoind-o pe principiile enunţate în „camerata fiorenţina", definite câţiva ani după 1600, de părintele operei, genialul veneţian Clandio Manteverde. Tot aceste principii, stau şi la baza muzicei lui Wagner, amplificată însă prin teoria leitmotivului.

In Italia, pela începutul veacului XIX, îşi face apariţia tumultuoasa şcoală romantică, susţinută de marile opere ale lui Bellini, Rossini, Donizetti şi Verdi. Cu aceste producţiuni reapar pe scenă femeile ca soprane şi altiste, în locul castraţilor, dându-se totodată o importanţă deosebită vocilor bărbăteşti de tenor şi bas. Cântăreţii şcoalei romantice, au excelat mai puţin în agilitate, însă au dat cântecului lor un colorit şi o dulceată captivantă, o expresiune şi o frazare neatinsă de înaintaşi.

După recenta moarte a lui Caruso, astăzi reprezentant al acestei şcoli este Mattia Battistini care la vârsta de 73 ani încă în posesiunea farmecului vocii sale, pune în uimire lumea muzicală, ca bariton liric.

Pornită pe o cale greşită din cauza exagerării declamaţiei dramatice, şcoala germană de sub influenţa lui Wagner, are, totuşi, o incontestabilă superioritate.

Stilul operelor de azi, dau cântecului un rol secundar. In opera zilelor noastre se cere expresie dramatică şi în loc de calitate, forţă. Opera de astăzi vrea, să corespundă gustului şi felului nostru de a înţelege muzica şi pentru aceea caută să impresioneze prin acordurile stridente „originale" şi coloritul orchestraţiunei.

Numai o mică parte din cântăreţii coştienţi, menţin terenul concertului inaugurat de principiile estetice ale şcoalei italieneşti. Literatura acestui gen de artă îl reprezintă în mare parte „liedul" german, creaţia muzicanţilor romantici: Schubert, Schumann, Brahms şi a modernilor Liszt, Wolf şi Richard Strauss.

Artişti în adevărata putere a cuvântului, azi mai nu avem. După un studiu pripit de 2-3, talentele încap pe mâna impresarilor şi sunt exploatate ca orice marfă; iar critica de cele mai multe ori pătimaşă şi interesată, înşeală publicul.

Imbinarea principiilor vechei şcoale italieneşti, ce avea caracter conservativ, cu tendindenţele progresiste moderne, vor da în viitor „cântecul frumos" ce ne trebue.

LAURIAN NICORESCU
artist al operei Române din Cluj.

ARTA NAŢIONALĂ

Expoziţia doamnei Ghibu

Nu există alt popor în lume, care să aibă ca românii, gustul estetic atât de desvoltat, când e vorba de cusături şi ţesături. La alte popoare, industria aceasta, cu toate că nu se poate asemăna cu cea românească, s'a prefăcut în mare industrie de export. La noi până acum s'a dat prea puţină atenţiune părţii comerciale. De aceea trebuie să salutăm cu deosebită bucurie orice pas nou făcut în ce priveşte desvoltarea şi **comercializarea** acestei industrii.

D-na Veturia Ghibu a înfiinţat la 1 Iulie 1922, nu cu puţine greutăţi şi fără nici un ajutor bănesc de undeva, cu 10 fete orfane pe care dânsa le îmbracă, le alimentează, având internat cu o supraveghetoare -- un atelier de cusături şi ţesături, dându-i numele **„Arta Naţională",** unde lucrează minunată lingerie de corp, de pat şi de masă, perdele, galoane, batiste, mileuri, rochiţe de copii pentru toate vârstele, cămăşuţe, cadre pentru fotografii şi tablouri, costume naţionale, mai ales din judeţele Argeş Muscel şi Olt, bluze, toate lucrate în stil naţional în culori cu un deosebit gust, mai ales rochiile întregi de pânză cu şabace; pentru dame, lucrate în culori, motivele foarte variate, sunt de tot frumoase şi căutate, apoi covoarele orientale şi cele cu motive naţionale de diferite mărimi.

Publicul mare nu a prea ştiut de acest atelier, de aceea a fost binevenită expoziţia deschisă la 1 Aprilie în sala cea mare a tipografiei „Ardealul" (Strada Memorandului) unde publicul poate admira toate aceste frumuseţi lucrate în atelierul „Artă Românească".

La deschiderea expoziţiei Duminica la 11 ore a. m. a participat un public select în care am remarciet cu bucurie elevele din clasa a opta a şcoalei centrale din Bucureşti conduse de trei profesoare; s'au vândut multe lucruri mai ales bluzele şi rochiile au fost mult căutate.

Preţurile sunt ieftine având în vedere materialul de prima calitate şi apoi lucrul, broderie pe fir, şăbace, etc.

Azi d-na Ghibu lucrează cu 90 de fete în atelier. In satul Aiton lângă Cluj, 50 de văduve de războiu, femei sărace, îşi câştigă pânea de toate zilele lucrând acasă. Are o secţie de covoare unde lucrează cu 7 războaie, ca şef de atelier a adus un turc din Asia mică pentru covoarele orientale. Are o sucursală la Sălişte, lângă Sibiu, unde sunt ocupate 30 de lucrătoare.

Toate acestea vorbesc despre hărnicia şi priceperea d-nei Veturia Ghibu.

ANA V. LAZĂR.

Rugăm pe colaboratorii noştri, să ne scrie articolele cât mai scurte, căci lungi nu le putem publica.

PENTRU SĂTENI

PAŞTILE DOMNULUI

Ziua învierii, să ne luminăm popoare! Ziua minunată şi sfântă, când Domnul, după-ce trei zile a stat în mormânt, cu a lui dumnezeiască putere a înviat din morţi!

Duşmanii lui au pus ostaşi de pază la uşa mormântului.

Ostaşii au amorţit şi El a înviat!

Au pecetluit pietre cu peceţi.

Peceţile s'au rupt şi el cu cinste şi cu mărire multă a înviat din morţi! Abia a trecut miezul nopţii, când un înger a răsturnat piatra ce era aşezată de asupra mormântului, iar sufletul Domnului Isus s'a împreunat iarăşi cu trupul, pentru-ca să învie spre mântuirea noastră a tuturor. Invierea lui a însemnat doar şi învierea noastră.

Când l'au răstignit, duşmanii lui credeau că răstigneau împreună cu dânsul şi veşnicul adevăr pe care el l'a vestit în lume. Dar adevărul şi-a făcut cale din mormânt şi a răsărit în toată strălucirea lui, pentru-ca să stăpânească dela o margine la alta a lumii, în toate veacurile.

Invierea lui Isus a dovedit, că Acela, care trei ani şi jumătate a propovăduit în pământul Galileei şi al Iudeii n'a fost un simplu om, ci adevăratul Fiu, cel unul născut al lui Dumnezeu. El a spus necontenit, că a ieşit dela Tatăl şi aceasta a dovedit-o prin dumnezeiasca lui înviere. Am văzut mărirea Lui, ca a unuia născut dela Tatăl, plin de dar şi de adevăr. Lumina, care a răsărit astăzi din mormânt, este lumina cea adevărată, care luminează pe tot omul ce vine în lume.

Acela, care s'a arătat la râul Iordanului, care a străbătut Galilea şi Iudea, care a vindecat bolnavi şi a făcut minuni, este cu adevărat fiul lui Dumnezeu, mijlocitor între Dumnezeu şi oameni. Pe vrăşmaşii lui nu i-a zdrobit cu sabia, ci cu blândeţea dumnezeieştilor lui cuvinte, iar strălucita lui înviere a aşezat, cum zice Scriptura, — pe vrăjmaşii lui aşternut picioarelor sale.

Invierea lui Isus a fost cea mai strălucită pecete asupra tuturor învăţăturilor ce le-a propovăduit în vremea celor trei ani şi jumătate. Vrăşmaşii lui, după ce l'au dat morţii, aşteptau cu nerăbdare ziua aceasta a treia. Credeau că nu va învia şi astfel vor avea cea mai stălucită armă împotriva lui. Vor putea să spună poporului, că Isus a fost un înşelător şi prin urmare cuvintele lui minciuni şi înşelătorii. Aceia cari Vinerea strigau: „Răstigneşte-l, răstigneşte-l" şi îndemnau mulţimea să strige ca ei, aşteptau Dumineca, pentru-ca să strige şi mai cu putere: Iată, acela, care v'a tulburat minţile, zace şi acum în mormânt! Dacă Isus ar fi rămas în mormânt, acolo ar fi rămas şi învăţăturil lui. Toată propovedania lui de trei ani şi jumătate s'ar fi prăbuşit dintr'odată, tocmai pentru-că el a spus de repeţite-ori, că va învia cu mărire din mormânt. Oamenii zilelor de azi ar citi în istorie, că a fost odată un om, care a vestit cuvinte frumoase, dar zicea că e fiul lul Dumnezeu şi că le va intări cu dumnezeiască înviere. A fost îngropat şi n'a mai înviat şi astfel s'a dovedit, că ori-cât au fost cuvintele acele de frumoase au fost totuşi, numai cuvinte ce răsar din inţelepciunea trecătoare şi peritoare a acestei lumi.

A sosit Dumineca şi glasurile duşmanilor lui au amuţit, iar El a înviat. Cei cari l'au urmat în viaţă au văzut cu ochii, că nu l'au urmat în pustiu şi că credinţa lor n'a fost zădarnică. — In locul desnădejdii, ce a cuprins sufletele lor în zilele înfricoşatelor lui patimi, de-acum iar s'a aprins flacăra nădejdii. Când l'au pipăit, n'au pipăit numai semnul cuielor şi urmele ranelor, ci însuşi adevărul vestit de El, adevărul veşnic, pe care nici mormântul nu poate să-l nimicească. Dacă în sufletele lor a fost vre-o umbră de indoială, de-acum indoiala a perit cu desăvârşire, cu multă, cu foarte multă bucurie s'au închinat acum cel înviat din morţi. Dacă pân'-acum se temeau de cărturari şi farisei, de-acum în inima lor a răsărit curajul sfânt, care le-a dat putere să lupte şi să ducă la biruinţă adevărul răsărit din mormânt.

Invierea lui Isus o cunoaştem din mărturiile sfintelor Evanghelii. Un înger a spus femeilor încă în zorii zilei de Duminecă vestea de bucurie, că acela pe care ele îl caută a înviat cu adevărat. El însuşi s'a arătat femeilor şi le-a zis: Bucuraţi-vă! S'a arătat celor unsprezece apostoli, a vorbit cu ei de foarte multe ori, iar ei l'au pipăit şi au mâncat cu dânsul. Au petrecut 40 de zile împreună cu dânsul, zile de bucurie şi fericire, ascultând de-acum fără nici-o şovăială cele din urmă învăţături ce le-a mai dat.

Invierea lui Iisus a fost temelia predicării apostolilor. Dacă n'ar fi înviat Iisus, — zic ei către popoare — deşartă ar fi credinţa voastră şi deşartă predicarea noastră. Ar fi deşartă şi credinţa noastră a celor cari acum credem în numele cel sfânt al Lui.

Dar El a înviat cu mărire şi învierea Lui ne îndeamnă să facem binele şi să încunjurăm răul, bine ştiind, că şi noi vom învia. In ziua învierii vom primi dreaptă răsplată pentru binele ce-l facem în viaţă.

El a înviat cu mărire şi învierea Lui ne întinde şi nouă balsamul mângăierii, în zile de restrişte şi în lupta cea grea cu greutăţile vieţii. Suferim toate năcazurile, — zicea Sf. Apostol Pavel — dar nu ne întristăm, suferim lipse mari, dar nu ne pierdem nădejdea, suferim prigoane, dar nu suntem înfrânţi, suferim umiliri, dar nu pierim, bine ştiind, că Acela care a înviat pe Iisus ne va învia şi pe noi cu El. Ştim, zice mai departe, că dacă această casă pământească a noastră se va surpa, avem casă la Dumnezeu, nu casă clădită cu mâna, ci casă veşnică în ceruri.

Să se bucure aşadar în această zi cei nefericiţi, pentrucă Acela care a înviat din morţi la ziua cea mare a învierii va întoarce nefericirea lor întru fericire. Să se bucure şi cei ce trăiesc o viaţă de lacrimi, pentrucă Acela, care a înviat din morţi va şterge toată lacrima dela toată faţa. Să se bucure astăzi toată lumea, pentrucă sunt paştile cele sfinte, mari şi minunate, Paştile Domnului, paştile!

Paştile evreeşti, înseamnă ieşirea lui Israel din robia Egiptului, Paştile Domnului înseamnă ieşirea din robia morţii la libertatea vieţii. De-aceea marele praznic al Paştilor trebue să ne îndemne să înviem şi noi pentruca astfel Iisus, cel ce a înviat din mormânt, să învie şi în sufletele noastre. Păcatele ne omoară sufletul, părăsirea păcatelor îl învie iarăşi.

Ca să putem cu adevărat să înviem şi noi, trebue să stârpim rădăcina păcatelor, care este ura, isvorul tuturor răutăţilor din lume. De aceea cântările bisericei ne îndeamnă azi la iubire, pentrucă într'adevăr Iisus nu poate să învieze decât în sufletele împodobite cu floarea iubirii. Iubirei numai aşa putem să-i facem sălaş în sufletul nostru, dacă stârpim de-acolo chiar şi rămăşiţele urei. Dar să le stârpim cu desăvârşire şi nu numai pentru timpul cât ţine sărbătoarea paştilor.

Dacă în locul urei în sufletul nostru îşi va face lăcaş iubirea, atunci pacea va stăpâni între noi, pacea aceea dulce, care este isvorul a tot binele şi a toată fericirea.

Cele dintâi cuvinte, cari le-a grăit Isus după înviere au fost: Pace vouă! Aşa ne grăieşte şi nouă, întru această zi.

Pace vouă! Iertaţi-vă unul pe altul!

Pace vouă! Fiţi răbdători unul faţă de altul!

Pace vouă! Iubiţi-vă unul pe altul!

Deci, iubite creştine, dacă ţi-a greşit fratele tău iartă-l, pentru învierea lui Iisus din mormânt! Dacă ţi-a greşit fratele tău cât de mult, iartă-l mult, pentru paştile Domnului cele mari şi sfinte!

Te ureşte cineva? Tu iubeşte-l, pentrucă a înviat Iisus. Bucuria pentru învierea lui Iisus să nu o tulbure nimica, sufletul tău să salte şi să simtă pe deplin bucuria învierii.

De-ar învia Iisus în sufletele tuturor popoarelor, dela un capăt al lumii până la celălalt, ar urma cel mai mare bine cu putinţa. Lupul şi mielul atunci ar paşte într'adevăr împreună şi pacea şi dragostea iar săruta într'adevăr. Cine ştie, când se va împlini acest vis dulce şi sfânt! Odată se va împlini poate şi dacă nu-l vom vedea noi, îl vor vedea strănepoţii noştri. Acele zile mari suntem datori noi, fiecare să le pregătim de pe-acum, prin învierea sufletească a unui fiecărui din noi.

Fiecare „Hristos a 'nviat", care în zicem noi în zilele aceste mari şi sfinte, fiecare semn al dragostei către de-aproapele şi al păcii să fie o piatră la temelia pentru biserica cea sfântă a iubirii ce va trebui să stăpânească odată pe pământ.

Auziţi popoarelor: Hristos a înviat!

Să înviem şi noi, ca prin învierea aceasta să aducem în lume fericirea pe care o visează cu toţii, dar nu o află, pentrucă nu ştiu cum şi unde să o caute!

Mormântul deschis, din care a răsărit soarele dreptăţii, ne arată drumul fericirii, să urmăm numai raza de lumină ce izvoreşte din acel mormânt.

Hristos a înviat!

Să ne bucurăm pentru Paştile Domnului!

Şi... să înviem şi noi!

SEPTIMIU POIA.

Comemorarea unor eroi în Parlament

Parlamentul a trăit o clipă înălţătoare. El a slăvit amintirea unor eroi cari s-au jertfit pentru ţară în chipul cel mai dezinteresat.

Aceşti eroi sunt:

Vasile Chiliaş,
Toma Cotla,
Dumitrache Pantazică şi
Ştefănescu Săcăluş.

Toţi din judeţul Putna. Ei au fost executaţi pe câmpul de tragere dela Focşani, de către trupele germane, şi îngropaţi în curtea cazărmii regimentului Putna.

Lăsaţi în spatele inamicului care ajunsese la Siret, ei au transmis necontenit informaţii asupra inamicului, trecând prin linia de foc, timp de patru luni de zile. Organizaseră bordee unde găzduiau pe prizonierii cari voiau să treacă frontul în Moldova.

Descoperiţi, ei au fost împuşcaţi. Au murit strigând: "mor pentru ţara mea".

Un grup de deputaţi au propus prin deputatul Chirculescu, printr'o lege, să se acorde familiilor acestor eroi o pensie pe viaţă.

Guvernul şi-a însuşit proiectul de lege. Dl. ministru de Interne, Dl. general Artur Văitoianu, care comanda frontul şi care instruise pe aceşti oameni să organizeze acest serviciu de informaţii, a arătat în cuvinte mişcătoare actele de vitejie ale acestor eroi.

Parlamentul, în picioare, a votat cu aclamaţii, pensiunea pentru familiile acestor viteji.

Scriitorii noştri

N. GANE

Incă unul din numele scumpe ale neamului românesc e şi Nicolae Gane. El a văzut lumina zilei la Folticeni, în anul 1836 şi după adânci bătrâneţe la 80 de ani, a trecut la cele veşnice. A fost o fire bună, blândă şi a iubit ţara cum nu se poate spune.

A scris câteva cărţi de povestiri, că, dacă citeşti o bucată nu te înduri să nu le ceteşti pe toate. Astfel de povestitori ca Nicolae Gane, nu se nasc oricând şi de aceea îl preţuim atâta şi îl cinstim.

Astăzi, iubiţi cititori, vă dăm tipărită povestirea „Domniţa Ruxandra".

SNOAVE

Las' că e bună...

S'a dus un Ţigan la naşu-său de sfintele sărbători ale Paştilor şi i-a dus plocon (dar, cinste) ca la naşi.

Naşul ăstui Ţigan era un Român şi, ca Românul, avea masa întinsă şi... de, mai încărcată... ca de sărbători. Intre altele avea o ciorbă de borş cu bucăţele de miel... să-ţi lingi degetele, alta nu!

Ţiganul nu mai putea; lua şi îmbuca de să golească blidul el singur; şi lua tot bucăţele de miel, la zeamă nu se prea întindea.

Românul de teamă, că lui şi nevestei nu i-o mai rămânea, zise Ţiganului:

— Mai ia şi zeamă, fine!

Dar Ţiganul răspunse:

— Lasă, lasă naşule, sărut mâna, că sunt bune şi bucăţelele!

D. Stăncescu.

* *

Ţiganul şi limba turcească.

Un Ţigan a nimerit la Constantinopole. Când s'a întors, l-a întrebat Românul:

— Ei, ai învăţat vre-o leacă turceşte, cât ai stat printre Turci?

— Am învăţat.

— Dacă e aşa, cum se zice la bou?

— Apoi aşa 'nalt şi cornorat n'am învăţat.

— Dar la ac?

— Nici aşa mic şi piţigăiat n'am învăţat.

— Dar oaie şti cum se zice?

— Apoi eu când am plecat de acolo încoa, taman o tundea, dar numele nu-şi spunea.

— Dar rogojină?

— Pe rogojină doi inşi de amândouă capetele o întindeau şi o băteau şi cum o chiamă nu spuneau.

— Dar pâne rece?... Asta trebue să ştii, că pâne doar' mănâncă omul în toate zilele.

— E-he-heee! d'apoi pe-acolo unde o lasă să se răcească! — răspunse Ţiganul.

Săptămâna luminată.

Săptămâna ce urmează după Dumineca Paştilor să numeşte săptămâna luminată, pentrucă Isus cel înviat din mormânt e lumina, care luminează pe tot omul ce vine în lume. In vremile vechi se sărbătoria fiecare zi a acestei sfinte săptămâni şi în în toate zilele în biserici se făcea sfânta slujbă cu aceeaş strălucire şi mărefie. Pentru creştini celor dintâi veacuri săptămâna aceasta era de îndoită bucurie. Intâi pentru învierea lui Isus din mormânt, apoi pentru aceia, cari părăsind rătăcirea păgânească au primit botezul ajungând întunericul neştiinţei la lumina adevărului. In bisericile de Apus săptămâna aceasta se numeşte săptămâna albă, pentrucă cei cari primeau botezul întreagă săptămâna erau îmbrăcaţi în haină albă, ca şi îngerul, care a vestit femeilor învierea lui Hristos, De aceea se cântă azi în biserici în toate zilele acestei săptămâni cântarea: Câţi în Hristos v'aţi botezat, în Hristos v'aţi şi îmbrăcat.

In sfânta şi marea Duminecă a Paştilor Evanghelia se citeste în şapte limbi, acolo unde sunt mai mulţi preoţi. Aceste se face pentrucă să însemne că Isus înviind din mormânt a chemat la viaţă toate popoarele lumii. El a zis doar către Apostoli: Mergând învăţaţi toate popoarele. Dragostea şi pacea lui Isus celui înviat. trebuie să înfrăţească odată toate limbile pământului.

Se numeşte săptămâna aceasta săptămâna păcii, pentrucă atât în Dumineca Paştilor la vecernie, cât şi în Dumineca ce urmează la Liturghie se citeşte Evanghelia despre cuvântul păcii ce la vestit Isus apostolilor. In această săptămână nu postim, pentru bucuria învierii lui Isus Hristos. Iar Vineri, se cântă în sfintele biserici şi canonul către Preacurata Fecioară Maria, maica Domnului, pentrucă şi pe ea a făcut-o Isus părtaşă bucuriei sfintei învieri.

Ouăle roşii le folosim în săptămâna asta pentrucă să însemnăm, că precum puiul cu a lui putere iese din ou la viaţă, aşa Isus, cu a lui dumnezeiască putere a ieşit din mormânt.

S. P.

Versul Învierii

Astăzi ziua Învierii,
Părăsirea întristării,
Zi de mari bucurie
Creştinilor să le fie,
La mulţi ani spre sănătate,
De mult bine s'avem parte.

Că celce-a fost chinuit
Şi de Evrei răstignit
Astăzi din morţi s'a sculat,
Dumnezeu adevărat,
Şi pre morţi i-a înviat,
Iadul groaznic l-a prădat.
Astăzi raiul s'a deschis
Şi diavolul s'a învins,
Astăzi toţi sfinţii svonesc
Îngerii se veselesc,
Pentru Sfânta Înviere
Au cu toţii mângăiere
Şi zic cu toţi dimpreună,
Toţi cântă cu voie bună:
Christos a înviat din morţi
Mântuindu-ne pre toţi,
Cu moartea pre moarte călcând
Lumii vieaţă dăruind.
Paştile cele frumoase
Pre toţi din robie-i scoase
Prin lumina ta Christoase
La verdeaţă mângăioasă.

Doamne, te milostiveşte
Şi pre noi ne 'nvredniceşte,
Ca raiul să-l dobândim,
În veci să te preamărim!

Din Ohaba de pe Secaş (Ardeal)

ISTORIA ROMÂNILOR

VIII. Ţăranii

Aflându-se de apropirea lui Zapolia, cetele de ţărani să strânsesă în jurul Timişoarei, unde se află şi Doja, Se încinse o luptă crincenă, în care ţăranii luptau cu desperare, căci ştiau ce-i aşteaptă de vor fi biruiţi. Dar şi nobilii cu cetele lor luptau cu tot focul pe care li-l de ura contra ţăranilor, cari îndrăsniseră să viseze şi ei de libertate.

Slab înarmaţi, neobişnuiţi cu rânduala, ţăranii fură înviazi dupăce zeci de mii dintre ei acoperiră cu cadavrele lor câmpul de luptă. Multe mii fură prinşi, apoi spânzuraţi în furci sau de copaci, la alţii le tăiară nasul, urechile, buzele, ca să fie însemnaţi pentru totdeuna, precum făcuseră nobilii şi după revoluţiunea ţăranilor români şi unguri din 1438. Nobilii fără suflet nu s'au mulţumit numai cu atât, ci şi pe ţăranii din satele de pe moşiile lor i-au chinuit în fel şi chip, unul dintre ei cu numele Kendoreşi le arse la toţi o cruce pe frunte. In tabără ţăranilor dela Timişoara armata lui Zapolia dete şi peste o mulţime de femei şi de copii de-ai ţăranilor. Fugiseră din satele lor la bărbaţii lor, ca să scape de cruzimila nobililor. Aceste femei şi copii nenorociţi fură omorîţi parte în cursul luptei, în care periseră ai lor, parte fură lăsaţi să peară de foame.

Mai grozavă a fost soarta lui Doja. El căzu împreună cu fratele său şi cu mai mulţi căpitani. Patruzeci de prisonieri mai de frunte fură aruncaţi în inchisoare şi ţinuţi aici cincisprezece zile fără să li se dea de mâncare, ca apoi, scoşi din temniţă, să fie siliţi să mânânce din carnea lui Doja. Dar după cincisprezece zile, dintre cei patruzeci mai rămăsesesă numai nouă inşi în viaţă. Acum nobilii se pregătiră să-l omoare şi pe Doja. Deodată cu armata de nobili şi de Săcui a lui Doja venisesă din Transilvania şi mulţi ţigani băieţi, cari făceau pe hinghierii sau hoherii în slujba nobililor. Intre acesti ţigani erau şi mai mulţi fauri. Ei fac din fer un scaun ca un tron, o coroană şi un sceptru, toate aceste le înroşec în foc apoi îl aşează pe Doja pe tronul înroşit, îi pun pe cap coroana înroşită, în mână sceptrul şi când carnea nenorocitului sfăria frizindu-se, hingherii târăsc pe cei nouă nenorociţi în faţa lui Doja ameninţându-i cu moartea de nu vor mânca din carnea lui. Alţi ţigani atingeau corpul lui Doja cu beţe de fer înroşite în foc. Nenorocitul îşi dete însfârşit sufletul în chinurile cele mai grozave. Corpul lui fu tăiat în patru bucăţi, cari fură spânzurate în trei oase din Ungaria şi una la Oradea, ca să fie de groază pentru ţărani şi de batjocură pentru nobili.

Şi în Transilvania fură învinşi ţăranii, iar preotul catolic Laurenţiu conducătorul lor fu dus în Cluj, tras în ţapă şi fript de viu.

Astfel se purtară nobilii unguri faţă de ţăranii unguri şi români. Ura lor contra ţaranii fără moşie din Ungaria nu au căpătat nici până în ziua de azi nici o palmă do loc din pământul lor strănuşesc stăpânit şi acum de nobili, iar în Transilvania a trebuit să vină stăpânirea românească pentruca să facă dreptate.

După inăbuşirea revoluţiunii ţărăneşti din 1514, satele din Ungaria şi Transilvania sămănase a morminte. Nobilii s'au adunat în dietă şi au hotărît că neam de neam ţărănesc să fia veşnic în robie, nici un ţăran să nu se mai poată mută dintr'un sat intr' altul. Dintre urmaşii celorce au luat parte la revoluţie nimeni să nu poată ajunge nici primar, nici jurat în sat. De se va mai afla vreo unul care a luat parte la revoluţie, să fie omorît cu moarte înfricoşată. Astfel de legi făceau nobilii unguri în adunările lor, dar pentru aceea şi scriitorii unguri de azi se laudă că în Ungaria au avut constituţie plină de libertăţi. Da, constituţie, dar cu libertăţi numai pentru câteva zeci de mii de nobili, iar pentru milioanele de ţărani robie. Chiar în timpul acela s'a găsit un scriitor de istorie, care zicea despre cruzimile săvârşite contra lui Doja şi a tovarăşilor acestuia: „Intr'adevăr, o privelişte îngrozitoare şi o moarte, de care nu s'a mai pomenit. Gheorghe Doja a meritat pedeapsa cea mai aspră; dar inima şi ochii creştinului au trebuit să se întoarcă cu groază dela o astfel de moarte".

Răsplata i-a ajuns însă în curând pe nobilii unguri. La anul 1526. asa dară la doisprezece ani după răscoala ţăranilor, a năvălit o armată turcească în Ungaria. Ţăranii nu aveau pentru ce lupta, căci robia turcească nu putea fi mai rea decât a nobililor unguri. Mica armată ungurească a fost bătută Mohaci, însuşi regele unguresc peri într'o mocirlă. Ungaria de azi, rămase sub stăpânire turcească, Transilvania cea locuită mai ales de Români ajunse principat plătind numai tribut Turcilor ca şi Muntenia şi Moldova celelalte două principate româneşti, iar partea de apus ajunse sub stăpânirea Austriei. Astfel de sfârşit avu Ţara ungurească din cauza fuduliei şi a cruzimii nobililor.

VICTOR LAZĂR.

Cronica medicală

Un cuvânt premergător

La apelul bunului şi inimosului român, care este d-l General Petala, promotorul şi sufletul organului de răspândire a luminei în adâncul masei neamului românesc, reprezintat prin foaia **„Cultura Poporului"**, — de a contribui cu umilul meu sprijin, alături de distinsul profesor universitar d-l dr. Bianu, la acest înălţător scop şi sfântă datorie, — răspund fără şovăire.

Imi voi face un crez, din a pune pe fraţii săteni şi pe toţi acei cari citesc cu drag această mult românească foaie, în legătură cu tot cea ce voi crede că foloseşte omului, în drumul ce-l are de străbătut de-alungul vieţii, privitor, la chipul cum trebuie, să se ferească de boli, într'un cuvânt, cu toate învăţăturile şi sfaturile celor cunoscători în ale ştiinţei medicale.

După cum fraţii noştri de prin sate, muncind pământul strămoşesc, dau hrana de fiecare zi tuturor fiilor acestei mănoase ţări, — tot aşa şi noi, — cari plivim în ogorul ştiinţei, datori suntem să le dăm lor şi tuturor acelor ce doresc să'şi cultive mintea, hrana sufletească şi învăţături temeinice, cari să le călăuzească paşii în calea spinoasă a vremei.

Inlăturând întrigile şi reutăţile duşmanilor, să ne dăm mâna frăţeşte, de la mic până la mare şi cu tot ce-i român, pe acest pământ sfânt românesc, să strigăm din adâncul pieptului: prin muncă, înainte.

Dr. TITU IONESCU
Directorul Regiunei XI. Sanitară.

Abonamentele vechi. La închiderea foaei; în luna lui lulie 1922, au rămas mulţi săteni, cari au plătit ziarul înainte, fie pe un an, 6 luni sau 3 luni. La aceştia li se vor trimite foaia până ce li se împliense termenul, pe preţul care l'au plătit atunci de 30 de lei.

In prezent abonamentul e de 60 de lei, de oarece s'au scumpit mult hârtia şi tiparul.

Domniţa Ruxandra de N. GANE

Era în săptămâna patimilor. Soarele apusese şi umbrele nopţii se întindeau asupra Iaşului. Numai vârful Hlincei şi al Cetăţuei străluceau încă de cele din urmă raze murinde ale asfinţitului. Clopotul din turnul Trei-Erarhilor chema credincioşii la rugăciunea de noapte, umplând aerul cu vocea sa de aramă.

Un mare zgomot de cai şi arme se auzea înspre Curtea Domnească, şi iată că, pe porţile cele mari ale Curţii, deschise în două laturi, se vede înaintând, în sunetul trâmbiţelor şi al tobelor, o ceată de călăreţi, în fruntea căreia mergea la pas, pe un cal asturcan, Domnul Vasile Lupul. El purta gugiumană pe cap, pe umăr o manta albă cu guler de samur, în picioare ciubote lungi şi la brâu o sabie bătută în pietre scumpe. Fruntea sa era împresurată de gânduri, aureolă obişnuită a Domnilor buni, căci Vasile Lupul era dintre acei Domn rari cari urau birurile, iubeau dreptatea şi erau totdeauna încinşi de grija ţării, aşa zic cronicarii bătrâni.

După dânsul veneau călări, în haine strălucitoare, visternicul Buhuş, Savin hatmanul, mulţi boeri curteni toţi răi la harţă şi buni la sfaturi. Apoi se vedea înaintând o caretă mare, cu capul de zimbru zugrăvit pe obloane, trasă de patru cai negri arăbeşti, înlăuntrul căreia şedea la dreapta Doamna ţării, soţia lui Vasile Lupul, şi la stânga Domniţa Ruxandra, fiica ei.

Dacă în mersul alaiului toate capetele se descopereau şi se plecau dinaintea măririi lui Vasile Lupul, şi mai adânc se plecau ele dinaintea frumuseţei Domniţei Ruxandra, căci niciodată floare mai mândră, mai aleasă, n'a împodobit valea dunăreană.

Ea era albă şi senină ca zorile dimineţii.

Auriul părului, veselia zâmbetului, dulceaţa ochilor, isvorau din chipul ei fecioresc, întocmai ca un râu de raze ce înconjoară numai fruntea îngerilor. Vestea despre frumuseţea ei merse departe peste hotarele ţării şi mulţi magnaţi Poloni, Unguri şi Germani venisé la Curtea Moldovei spre a-i cere mâna, însă nici unul nu avu fericirea să atragă privirile ei.

Careta cu Doamnele înainta încet spre Trei-Erarhi, în urma ei venea o ceată de osteni călări, dorobanţi, panduri, plăeşi, călăraşi, din mijlocul cărora se înălţa steagul ţării, martur glorios de vitejiile lor. Toate uşile şi ferestrele se deschideau înaintea alaiului domnesc şi de prin toate se întindeau covoare şi se aruncau flori.

Ajuns în curtea bisericii, Domnul descălecă, şi la uşă fu întâmpinat de norod şi de mitropolitul ţării cu crucea în mâini. El sărută crucea, spuse norodului un cuvânt bun, apoi intră în biserică şi se aşeză în strana domnescă care era mai naltă decât celelalte, lucrată în săpături poleite şi împodobită cu armele ţării. Doamna se puse din a dreapta lui, iar lângă treptele stranei domneşti stătea în picioare domniţa Ruxandra, ca un înger de pază, cu o carte de rugăciuni în mâini. Mitropolitul începu slujba divină; bolta Trei-Erarhilor răsuna de cântări; frunţile credincioşilor erau plecate spre pământ, când, deodată întocmai ca o nălucă venită nu ce ştie cum şi de unde, apăru înaintea Domniţei Ruxandra un necunoscut care, dându-i o ramură verde, îi zise: „Acela căruia cerul te-a menit, îţi hărăzeşte acest semn al iubirii sale şi jură a te avea de soţie sau a muri."

„Domniţa, care luase instinctiv ramura din mâna străinului, crezu că aude în urechea ei glasul înfricoşat al destinului, şi, ridicând un moment privirea pe necunoscuta figură, văzu, sub genele-i posomorâte, scânteind mii de flacări pornite dintr'un suflet neîmpăcat. Nici-odată fulger din cer n'a produs în lume mai multă zguduire, decât aceşti ochi pe inima Domniţei. In lumina lor, întocmai ca în două oglinzi, ea întrevăzu soarta ei înlănţuită de a sa; i se păru că întreaga-i fiinţă, contopită cu a lui, se pierde în întunericul nemărginit. Ea simţi ameţeala ce şimte porumbelul, când se vede răpit de vultur şi purtat în ghiare deasupra prăpastiilor.

Acest om semăna a fi însuşi diavolul ieşit din temeliile bisericii. Fruntea sa era încreţită şi ameninţătoare; nările sale se băteau la fiecare răsuflare; pe buzele sale era semnul cruzimei şi al îndrăznelei, dar ce aveau ei mai înfricoşat erau ochii săi întunecaţi, în fundul cărora părea că se luptă o furtună de patimi.

Un fior trecu prin inimile tuturor la vederea acestei arătări omeneşti.

Nimeni nu cuteză să sufle. Numai Domnul, păstrându-şi sângele rece, ca în zilele de bătălie, porunci hatmanului să pue mâna pe obraznicul care îndrăznise să se apropie de Domniţă.

In acelaşi moment însă, întocmai scânteia ce se pierde în vânt, streinul dispăru. Altarul, pridvorul, clopotniţa, fură cercetate; curtea bisericii, chiliile, pivniţele răscolite. Străinul era negăsit, nevăzut. Femeile şi copiii, înspăimântaţi, îşi făceau cruce, scuipând asupra diavolului, bătrânii ziceau că e semnul unei ispite dumnezeeşti, ostaşii, buimaci, loveau cu sabia zidurile şi pământul cari răspundeau a deşert, iar Domnul în mânie grăi hatmanului:

— Tu hatmane Savin şi tu visternice, şi tu vornice, şi voi toţi oameni de oaste şi de muncă, marturi aţi fost că în Vinerea sfântă, în casa lui Dumnezeu şi în faţa voastră, un păgân a cutezat să ridice ochii asupra fiicei mele. Indată să se înşire pe toate cărările, dealungul şi dealatul ţărie cârduri de arcaşi şi puşcaşi, de pedeştri şi călări, să-l caute şi să-mi-l aducă viu sau mort.

In zadar însă arcaşii şi puşcaşii, călăreţii şi pedeştrii înşirară drumurile, cutreerară pădurile, şesurile, munţii şi văile, păgânul nu lăsase nici urmă după el. Toţi se întoarseră acasă încredinţaţi că l-a înghiţit pământul; numai poveşte despre dânsul rămase la vetrele ostaşilor.

II.

Cine se zăreşte acolo în depărtare, călare pe un cal negru dar alb de spume, tăind în două apele Nistrului? Numai nările calului se văd uneori de prin valuri, însă pe nări el scoate suflet puternic care preface apa în stropi. Călăreţul înfipt pe şea se vede şi el numai dela brâu în sus; el ţine frâul cu mâna sigură, şi fruntea sa nu se ameţeşte de luciul amăgitor al undelor. Iată-l ajuns dincolo de mal; calul se scutură de apă, iar călăreţul îi desmiardă coama.

Nu era însă sfârşit pericolul pentru călător, căci dincolo de Nistru se întindea şi mai fioros pustiul, ca o a doua apă nesfârşită, care la răsărit se unea cu cerul.

Călăleţul însă, îndrăzneţ ca şi când ar fi el stăpânul pustiului, luă şesul de-a curmezişul, fără drum nici cărare şi mergea împotriva vântului care şuera în urechile lui.

Sosi noaptea, care înveli pământul cu mantaua sa cernită şi o tăcere adânca se făcu într'un întuneric şi mai adânc. Nici o lumină, nic o şoaptă; numai scânteile ce ieşiau din copitele calului se vedeau din când în când, numai tropotul lui se auzea răsunând sec pe prundiş.

Cerul era acoperit; ici colea câte o stea siguratică se ivea la încheieturile norilor şi părea că întreabă sfiicioasă pe călător unde merge; apoi uimită de sumeţia lui şi de tăcerea nopţii îşi ascundea iarăşi faţa sub umedu-i văl.

Sosi miezul nopţii şi iată că dela un colţ al pustiutui, despre apus, se auzi un răcnet ascuţit şi lung, care se preumblă dealungul pământului, clocotind lugubru, ca un duh de blestem, şi nu bine apucase acest răcnet să se stingă, că un al doilea şi mai ascuţit, şi mai înfiorător, se auzi spre răsărit.

S'ar fi zis că pustiul, trezindu-se din somn, se îngâna singur pe dânsul.

Şi un treilea şi un al patrulea, răspunseră în miază-zi şi în miază-noapte, până când aceste răcnete se împreunară într'un concert îngrozitor, de care şi cerul şi pământul păreau înspăimântaţi.

Atunci călăretul se opri un moment, descălecă, strânse chingile la şea, cercetă cremenele la pistoale, încălecă şi plecă iarăşi ca vântul şi ca gândul.

AGRICULTURA

INGRIJIȚI-VĂ PĂȘUNILE

In numărul trecut v'am arătat pe scurt care este gândul nostru și drumul ce ne-am croit.

Cu numărul de astăzi începem a sta de vorbă, și fiind că suntem o țară foarte bogată în vite, astăzi vom vorbi despre pășuni.

Din mila lui Dumnezeu suntem una din țările cele mai bogate în pășuni, pe cari se văd în timpul verei cârduri întregi de vite unele mai frumoase de cât altele, vite cari fac bogăția voastră și a țării.

Pentru ca pășurile ce aveți să vă fie în adevăr folositoare trebuie să le îngrijiți și să nu le lăsați în voia lui Dumnezeu.

In cele mai multe pășuni am văzut tufe de spini, rădăcini, bolovani, dar mai cu seamă mulțime de burueni ca scai, holeră, boz, și multe altele, ei bine acum înainte de a da vitele scoateți și curățiți pășunea de toate acestea.

Spinii ca porumbrela, cacadâru, și alții nu fac de cât să acopere o parte din pășune pe care nu mai crește iarbă și micșurează pășunea în pășunele de oi pe lângă aceasta smulge lâna oilor și astăzi când un kilogram de lână se vinde așa de scump e păcat să-ne facem noi singuri pagubă.

Cât privește buruerile sunt și mai păcătoase, astfel sunt diferetele feluri de scai care dacă le lăsăm să înflorească fac să mânță și în scurt timp toată pășunea e acoperită și cum nu se gândește nimeni să-i taie, în loc de o pășune bună avem numai burueni. Unele burueni mai sunt rele și pentru că mai ales când încep a face sămânță cum ar fi diferitele feluri de scaiuri, holera numită și scai muscălesc și multe altele se agață în special de lâna oilor și în loc să avem o lână curată, tundem o lână plină de spini și ciulini, lâna care are un preț mai mic.

De aceia acum până nu s'au dat vitele la pășune scoateți din pășunea voastră toate cioatele toți spinii care vă strică pășunea, scoateți la drum toți bolovanii și petrele mai mari.

Buruenile de care am vorbit mai sus tăeți-le înainte de înflorire ca să le impiedecați să se înmulțească și în 2-3 ani veți avea o pășune bună și curată.

Dacă acest lucru e greu să se facă de un singur om, este foarte ușor pentru un sat întreg și dacă într'o zi de sărbătoare veți face cu toții o plimbare pe pășunea voastră, ați curăți-o și sara întorcându-vă acasă veți avea o zi mulțumită. Ceia ce nu poate face unul singur fac doi la un loc după cum zice și vechiul nostru proverb

unde-i unul nu-i putere
La nevoi și la durere
Unde-i doi puterea crește
Și dușmanul nu sporește

Sfătuiți pe păzitorii vitelor ca în loc să stea toată ziua, să scoată spinii și să taie buruenile nefolositoare.

Altă lucrare care iarăși ar trebui să se facă este grapatul; cred că fie-care ați văzut că la rădăcinile ierburilor se face un fel de mușchi care în unele părți acopere pământul și nu lasă să mai crească nic un fel de iarbă, ei bine acest mușchi trebuie îndepărtat prin grapare; grapatul aerisește pământul iar acolo unde ar fi fost prea bătut și a prins o scoarță, o rupe așa că poate răsufle mai ușor.

EMIL PETRINI
director general pentru aplicarea reformei agrare în Ardeal.

Soarta Românilor rămași în Ungaria lui Horty

Declarațiile P. S. Episcop Ciorogar — Fără preoți, fără dascăli. Unde pot vorbi Românii românește? — Protopopul Bogoevici. Apucăturile episcopului faimoasei episcopii de Hajdudorogh.

Ziarul „Universul" din București publică unele declarații ale P. S. Episcop Român Ciorogar dela Oradea-Mare cu privire la soarta românilor ortodoxi rămași în Ungaria. Din eparhia Orăzii-Mari au rămas opt comune românești în Ungaria. Dintre aceste comune singur în una a rămas un bătrân preot bolnav, care în scurtă vreme a și murit. Celealalte au rămas dela început fără nici-o îngrijire sufletească, iar acum toate sunt la fel. Preoții celoralalte comune au trebuit să fugă dinaintea furiei Ungurilor. Școlile românești au fost prefăcute în cazarme de jandarmi.

Bieții oameni se adunau în biserici și își făceau plângând închinăciunile, căci numai aici li-se da voie să vorbească românește. Copiii rămâneau nebotezați, ori trebuiau să-i boteze la preoți unguri.

La declarația aceasta a episcopului noi mai adăogăm, că un biet român, ardelean, pripășit prin Ungaria lui Horty ca servitor, isbutind să se întoarcă în Ardeal ne povestește aceleaș lucruri grozave despre soarta românilor pe cari tratatul de pace dela Trianon i-a lăsat să geamă sub jugul unguresc. Vorba românească e oprită cu desăvârșire. Românul care ar îndrăzni să vorbescă o vorbă măcar în graiul mamei sale e bătut până la sânge. Așa a pățit-o odată și el. Aceste grozăvii se întimplă acolo.

Având știre P. S. Episcop despre aceasta soartă tristă a românilor ortodoxi din Ungaria, a rugat pe episcopul catolic din Oradea-Mare Contele Séchényi, ca mergând la Budapesta să intervină la guvernul unguresc ca să pună capăt acestei rușinoase stări de lucruri. In urma acestei intervenții guvernul unguresc a trimis în comunele acela pe protopopul român Ghenadie Bogoevici din Budapesta, după-ce a certetat și mângăiat pe bieții oameni s'a dus la Oradea-Mare și a adus la cunoștința protopopului Horvát, (căci episcopul nu era acasă), că guvernul unguresc e învoit să se trimită pe seama comunelor românești preoți din Ardeal. Aceasta nu înseamnă înse, că episcopul de Oradea-Mare ar avea ceva drept asupra Românilor din Ungaria, cari au aparținut eparchiei dânsului.

Acestea s'au întimplat încă în 1920, de-atunci au trecut mai bine de doi ani și nu s'a făcut nimic. Românii celor opt comune sunt în aceaș stare tristă. Episcopul gr.-catolic maghiar încearcă să câștige aceste comune pe seama episcopiei de Hajdudorogh. Le-va trimite preoți, cari vor sluji ungurește și vor predica ungurește . . .

E ceva neînchipuit de dureros ce se petrece în comunele acele, — incheie P. S. Român Ciorogar. — Se desfășoară acolo o istorie tristă, a cărei sfârșit trist Dumnezeu știe, cum va fi?

Iată, o dureroasă veste dela frații noștri înstrăinați și îndurerați. Ei varsă acalo lacrími de sânge. Un episcop român nu are nici-un drept asupra românilor din Ungaria, în vreme-ce episcopii unguri din Timișoara, Oradea și Sătmar, treceau mereu granița, să-și cercetesc credincioșii rămași acolo, să-le ducă bani românești, iar guvernului din Pesta să-i ducă vești bune.

Dela Românii din America

Români din America cer dreptul să-și aibă și ei deputați și senatori în parlamentul român și încă: patru deputați și doi senatori. Aceasta o cer în temeiul, că ei cu toate că sunt departe de țara lor, sunt cetățeni români pentrucă sufletul lor de acolo din țara dolarilor aleargă necontenit înspre pământul românesc.

Mussolini, ministrul prezident al Italiei are de gând să facă o lege, după care toți Italienii cari petrec în străinătate dacă n'au mai încetat de-a mai fi cetățeni ai Italiei, să aibă dreptul de-ași trimite reprezentanți în parlamentul italian, în măsura numărului lor. Nu e așadar cererea Românilor un lucru cu totul neobișnuit și cu neputință.

„America" ziar ce apare în Cleveland, pentrucă să arate, că Românii din America sunt vrednici să dobândească acest drept arată, că puțini cunosc încă, în ce măsură au ajutat acești români la ridicarea țării lor. Milioane de dolari au fost trimise din America și ajungând în România au fost schimbați în miliarde de lei. Cu ajutorul acestor bani s'a mântuit marea parte a averii naționale, care altcum ar fi ajuns în mâna străinilor. Cu banii românilor din America s'au clădit multe școli și biserici, mai ales în Ardeal, s'au hrănit mulți orfani și s'au ajutat mulți năpăstuiți ai răsboiului. Mare parte a banilor depuși în băncile românești sunt dela românii din America. Și totuși, când acești buni români au avut odată lipsă de ajutorul fraților de acasă, abia s'a aflat câte unul care să-și ridice glasul întru apărarea lor.

Ar trebui prin o lege ca și fermierului român din America să i-se dea o fâșie de pământ, ca întorcându-se acasă să-l lucreze așa, cum a învățat acolo, dând pildă bună și plugarilor din țară.

Dacă românii americani și-ar avea deputații și senatorii lor în parlamentul României, nu s'ar putea întâmpla aceste lucruri, pentrucă ei ar aduce cunoștința parlamentului toate durerile românilor americani și legiuitorii țării s'ar convinge, că nici de acești frați îndepărtați nu trebuie să-și uite țara mamă.

Nu știu va avea răsunet acest glas din America, ori nu — și va fi oare cuputință să li-se împlinească aceasta dorință. Noi o încrestăm cu foarte multă bucurie pentrucă e un semn, că frații înstrăinați își iubesc și de acolo din depărtare iubita lor patrie.

Legile țării

Constituția

Fundatorul acestei foi s'a gândit să vă stea într'ajutor la fiecare întrebare a voastră. El știe că sufletul vostru este frământat de tot ce auziți din toate părțile. El știe că întrebarea cea mare pe care v-o puneți în fiecare zi este **Dreptatea.**

Dreptatea e în **Legi.** Și numai cunoașterea legilor este sprijinul cel adevărat cu care puteți sta în fața oricărei întrebări, în fața oricăror vorbe ce auziți și ce cetiți.

El m'a însărcinat să vă ajut și să vă fac să cunoașteți, pe rând, ce drepturi aveți și ce datorii. Veți găsi, așa dar, în fiecare număr al foii câte o scrisoare dela noi în care vă vom răspunde la ce ne întrebați.

Azi vă vorbesc despre **Legea Legilor,** despre Cartea Cărților, despre **Constituție,** Evanghelia României-Mari.

Un popor când își întemeiază țara lui își rânduiește într'o carte, sfântă pentru toți, mersul treburilor lui. In cartea aceasta, pe care jură orice funcționar, începând dela majestatea Sa Regele, se rînduiește toată așezarea cea mare a țării, a Statului. In ea se rînduiește cine domnește peste țară și cum domnește. Cine guvernează și cum guvernează. Cine face Legile, și cum. Cine se îngrijește să le aplice, și cum. Cine le execută. Și ce drepturi și datorii au cetățenii față de țară, față de cei cari o guvernează și în fața Legilor, a Justiției.

Legea Legilor, Constituția e temelia Statului. Și cum temelia unei case nu se schimbă cum se văruiesc păreții, ori se repară ferestrele, temelia trebuie să fie trainică, pe vață. Toți meșterii, toată țara prin reprezentanții ei lucrează la ea. Și nici o altă lege mai mică nu poate să fie făcută altfel decât așa cum e rânduit în constituție.

In constituție stă scris, de pildă, că străinii nu pot cumpăra pământ la sate. Orice lege ar face un guvern care al lăsa pe străini să cumpere pământ la sate, nu e bună. Nu poate trăi. Judecătorii cei mai mari dela casație (la curie, cum se chema pe vremuri) nu lasă să se aplice.

Frumoasă carte este constituția. Ea este Evanghelia țării și a voastră. Cătați și o cetiți, să vedeți ce frumos sunt rânduite treburile țării. Eu am să vi le tălmăcesc.

Ați auzit că acum s'a făcut o constituție nouă. După ce ne-am unit toți românii la un loc, era nevoie ca toată România-Mare să aibă o singură lege de temelie. Până acum Vechiul-Regat, avea constituția lui. In Ardeal era constituția ungurească. In Basarabia acea rusească. Ne trebuia o lege singură pentru toată țara, căci nu putea, bunăoară, în țara veche să nu poată cumpăra străinii pământuri, iar aici la noi, ori în Bucovina, da. Nu se putea iar așa, ca aici bogățiile minerale (petrolul, gazul, cărbunii, sarea, să fie ai Statului, și el să aibă în mâna lui -- ca să nu cadă în mânile străine -- bogățiile din care trăiește întreaga națiune, -- iar dincolo peste munți străinii să le poată cumpăra.

Puteți fi astăzi mulțumiți: avem o țară mare, făcută de noi toți românii, și această țară a fost închiegată pe vecie și în Legea Legilor. Neamul românesc de pretutindenea și-a scris azi constituția care arată tuturor că suntem toți la un loc, sub aceiași lege, și cu același drepturi și datorii.

Cu foaia de săptămâna viitoare am să încep a vă spune, pe rând: ce e România, ce drepturi și datorii aveți către țară, despre Rege, despre Parlament, despre guvern, despre Judecători.

Cine vrea să învețe toate astea să citească în fiecare săptămână ce am să vă scriu, ca să stiți cum merge Statul Român — și să citească la masă, cu glas tare să învețe câți mai mulți.

A. P. BASARAB.

Pentru dornicii de binele obștesc. *In fiecare sat, credem, că se va găsi un prietin și sprijinitor al acestui ziar care are menirea așa de frumoasă de a răspândi carte folositoare și a împrăștia întunericul neștiinții. Cu cât foaia va fi răspândită mai mult cu atât vom putea aduce îmbunătățiri, — căci gândul nostru curat este să fim cel mai bun ziar pentru lumea de la sate, In acest scop acel care ne va înțelege și ne va fi prietin, să ne trimită o listă cu numele sătenilor dornici să primiască foaia, cum și să vorbiască fie la cooperativa din sat, fie la alt cineva care ține dugheană, să le trimitem foaia ca să o poată vinde cu numărul. Fiecare foae costă doi lei și primește pentrucă o vinde 50 bani, folosul muncii lui.*

Știri de pretutindeni

CALENDARUL

Zilele	Calendarul nou	Calendarul vechiu	Sfinții
D.	8 Apr.	26 Mart.	Sf. Paști
L.	9 „	27 „	Sf. Paști
M.	10 „	28 „	Sf. Paști
M.	11 „	29 „	Cuv. Ch. și Marcu
J.	12 „	30 „	Cuv. Ion afl. scării
V.	13 „	31 „	†Izv. Tămăduirii
S.	14 „	1 Apr.	Cuv. Maria Egip.

Călătorie. **M. S. Regina Maria, va călători prin mai multe orașe din Moldova între care și orașul Iași, (demult capitala Moldovei). In acest târg istoric, unde și iubita noastră Regină a plâns și-a nădăjduit în vremea răsboiului, se va ține slujbe bisericești pentru pomenirea sufletelor vitejilor căzuți în război.**

Românii din Macedonia. In Macedonia din țara Greciei sunt mulți români. Și peste capul acestor frați îndepărtați și înstrăinați, o venit o mare nenorocire. Bejeniții (refugiații) greci din Asia-Mica, au năvălit aici ajutați de guvernul grecesc, care îi sălusluește prin comunele locuite numai de români. Prin faptul acesta îi sărăsesc și le fac viața amară. Guvernul țării noastre trebue să pue un umăr de ajutor pe lângă cel grecesc în chestia aceasta.

Pentru un erou. I. P. S. Mitropolitul primat dr. Miron Cristea, printr'un răvaș, face un călduros apel pentru ridicarea unui monument marelui român dr. Șenchea, omorît mișeleșto de unguri în anul 1916.

Biserica

Alegerea de noui episcopi. La București sfântul Sinod, s'a întrunit pentru alegerea a 6 episcopi. Au fost aleși: Pentru eparhia Buzeu, părintele Gh. Niculescu; pentru eparhia Dunerei-de-jos, arhiereul Iacob Antonovici, pentru eparhia Constanța, preotul Ilie Teodorescu; episcopul Visarion Puiul ales la eparhia de Hotin; pentru eparhia Cetatea-Albă, preotul profesor Nicolae Cotlarciuc.

Cu acest prilej I. P. S. Mitropolitul, a ținut o minunată cuvântare, spunând între altele:

„Episcopii aleși atât pentru locurile noi cât și pentru cele vechi vor năzui în activitatea lor pentru unitatea sufletească a tuturor. Celor ce se duc în Basarabia le spun că acolo vor găsi jăratecul românismului, lăsat de credincoșii moldoveni ai lui Ștefan cel Mare. Spuza pusă de străin în veacul sub care a robit, va fi suflată de clericii noștri și va dispare. Am credința, că toți nouii aleși vor lucra în această direcție.

Investirea Episcopilor. In sâmbăta Floriilor, după obiceiul pământului, s'a făcut la palatul regal de către M. S. Regele, investirea episcopilor Visarion al Hotinului, Iacob al Dunării de jos și Iustinian Teculescu al clerului militar.

Armata

Ingroparea unor osăminte de eroi. La Crucea-Comisoae, în județul **Râmnicul-Sărat,** unde s'au dat lupte mari cu nemții, s'au desgropat zilele aceste osămintele alor 90 de ostași căzuți în războiu, Români, Ruși și Nemți și au fost duse în Buzău, pentru a fi îngropate în cimitirul de-acolo. După o înduioșetoare slujbă religioasă, la care a luat parte întreg orașul și autoritățile militare, osămintele vitejilor au fost duse la groapă, în cimitirul militar al societății eroilor.

In ziua următoare s'au îngropat apoi osămintele locotenentului Traian Paraschivescu, aduse dela Străjescu, pe malul Siretului, unde în luna Iulie 1917 a murit luptând în fruntea bateriei sale. Osămintele acestui erou au fost îngropate în cimitirul Dumbrava, unde în fața mormântului a rostit o duioasă cuvântare colonelul Cristescu.

Mormintele eroilor. **Pentru mărirea fondului societății *Mormintele Eroilor,* de sub înalta ocrotire a M. S. Regina Maria, la Cernăuți, de la diferite persoane și case de negoț, s'a strâns suma de lei 121 mii 700.**

Fapte bune

Danie. **La Cluj, s'a stins din viață, la sfârșitul lunei Martie, avocatul Dr. Aurel Nyilvan, născut din Șomcuta-mare. Toată averea sa a lăsat-o pentru școalele din Blaj.**

O faptă bună a unui Român din America. *Românul Anghelin Constantin, care locuește în Toronto în Canada, a făcut o faptă bună, pentru care îl laudă tot orașul.*

Intr'o seară, întorcându-se din oraș găsi în fața prăvăliei sale un mic cufăraș, pe care deschizându-l în fața oamenilor ce se aflau acolo, află întrânsul un copilaș ca de 2—3 săptămâni. Venind poliția, ca să ia copilul și să-l ducă la vre-o casă de orfani. Anghelin Constantin a declarat, că nu dă copilul, ci îl ține la dânsul și îl va crește în n legea românească.

Lămuriri. **Când un sătean nu se poate dumeri în o chestie a sa grea, ori are nevoie de un sfat sau vrea să întrebe ceva care'l interesează, atunci să ne scrie nouă și-l vom lămuri cât se poate mai bine.**

Culturale

Sărbătorire însemnată. De Dumineca Floriilor, în satul Feleac, de lângă Cluj, s'a înființat de către câțiva profesori universitari, o mică secție a societății „Astra" (pentru luminarea poporului) din Sibiu (Ardeal). Cu acest prlej a fost sărbătorită și amintirea unui învățat al neamului nostru, Ștefan Miclea. El a fost fiul unui ferar din acest sat și ca ucenic la un atelier din Cluj, așa cu trudă și sărăcie a învățat liceul. Și după ce l-a isprăvit s'a dus la Viena, unde s'a înscris la universitate, la științe. Aici a dat peste un mare profesor neamț, care într'o zi l-a pus pe tânărul Miclea să-i direagă ceva la o mașină și văzându-l așa de iscusit pe Miclea, profesorul a prins drag de el și l-a ajutat la învățătură. Ștefan Miclea, ajunge să fie rector (director) al universității din Iași. Intru amintirea acestui învățat a vorbit I. P. S. Episcopul Ivan, protopopul Dăianu, prof. univ. Marin Ștefănescu și Ghibu și alții. In astă zi s'a strâns și un fond de 2000 de lei; secția **Astrei,** aici, purtând numele de Ștefan Miclea. Astfel se cinstesc fii buni ai țării și ce frumos este.

Sărbătorire. In ziua de Dumineca Floriilor, în orașul Brăila, biblioteca și societatea culturală „Petrea Armencea" și-a sărbătorit 25 de ani de la înființarea ei. Nici că se poate ceva mai frumos.

Școlare. Populația românească din Schei, o mahala a Brașovului, cere o școală primară. In acest scop primăria a dăruit casa vechii mori de pe Tocile pentru clădirea școalei.

„Armonia" *Cu 20 de ani în urmă în Târgul-Botoșani, s'a înființat o societate muzicală numită „Armonia". Din pricina războiului acțiunea ei fu întreruptă în vremea războiului. Anul acesta și-a început din nou activitatea.*

Universitățile se redischid. Se știe că în urma celor petrecute cu domnii studenți universitățile au fost închise. Ele se vor redischide la 16 April.

Cerc cultural. Cercul cultural „Nămăloasa" din Târgul-Nămăloasa, a dat o serbare cu elevii școalei de acolo. S'a jucat teatru și s'a spus poezii.

Comitetele școlare. Camera și Senatul au votat de mai demult o lege, care obligă pe cetățeni să înființeze pentru fiecare școală câte un *comitet școlar* compus din părinți de ai elevilor și din învățători. In vechiul Regat s'au înfiintat aceste comitete de mult și au dat roade bune, mai ales la orașe. Scopul acestor comitete este să adune și ele bani pentru trebuințele școalei, mai ales pentru ajutorarea elevilor săraci, dar buni la carte. Căci nu putem aștepta totul dela stat, care în vremurile de azi nu mai poate birui cu cheltuielile, chiar dacă ar îndoi sau întrei birurile. De un timp încoace s'au înființat astfel de comitete și în Ardeal și bine s'a făcut. Mai ales în Ardeal, unde Românii au rămas în coadă cu învățătura, trebuie să jertfim cât mai mult pentru școală, ca cel puțin după douăzeci—treizeci de ani să ajungem pe cei de alte neamuri.

Ministerul de interne a făcut cunoscut tuturor prefecților din Ardeal, Bucovina și Basarabia, ca în bugetele comunelor rurale, adică ale satelor, 14 la sută din venitul întreg al fiecăreia, iar la cele urbane 10 la sută, să fie date pentru școală, iar în fiecare comună să se înființeze un comitet, care să administreze venitul hotărît pentru școală.

In vacanța Paștilor, elevii dela școalele normale și dela alte școale au primit liste de subscripții, adică de colecte peniru școala lor. Dați cu dragoste acestor vlăstare tinere, cel puțin suma, cât o aruncă mulți într'o săptămână pentru rachiul (vinarsul) otrăvitor.

Economice

Sărbătoarea sădirii pomilor. Ministerul școalelor a dat o poruncă tuturor școalelor normale și celor de la sate, ca profesorii și învățătorii sunt datori să țină în primăvara aceasta sărbătoarea pomilor. Fiecare copil de școală va sămana un pom, dar afară de aceasta ce bine ar face fiecare sătean dacă și el ar sămâna dealungul drumurilor, pe lângă fântâni și-n alte părți pomi. Pomii sunt și ei o mare bogăție a țării.

Invățătură comercială pentru săteni. Dl. Gh. Popovici, director de bancă în Timișoara, vrea să deschidă în două comune mai mari din Banat cursuri de comerț pentru țărani. Fiecare curs are să se țină treizeci de zile și la el vor învăță cum au să poarte socotelile pentru orice negoț, apoi cum să fac scrisorile comerciale și ceva din legea comercială. Ideia e foarte bună.

Timbrarea telegramelor. **De la 1 Aprilie, orice telegramă care se dă va trebui să aibă lipită pe ea un timbru de ajutor de 25 bani.**

Se caută redactori la Chișinău, Iași, Craiova și București.

Felurite

Măsuri. La căile ferate sunt mulți funcționari unguri și ruși. Aceștia acum sunt cetățeni ai țării noastre, totuși de la unire încoace, n'au avrut să învețe limba românească, Statul le-a mai îngăduit încă un termen până 1 Aprilie 1924 și dacă și la aceasta dată n'or ști să vorbiască limba țării, funcționarii aceștia vor fi înlăturați.

Viscolul. Primăvara se arata frumoasă prea de timpuriu, cu zile pline cu soare și calde. Dar pe dată a venit iar frigul. In multe părți din țară a nins și chiar în multe locuri a și viscolit.

Lucruri de furat. **In Moldova, la Slănic, sunt băi foarte frumoase. In vremea răsboiului când a pătruns inamicul, soldați unguri au furat lucruri de mare preț de la un otel (han) de acolo. Ei le-au vândut la un alt fruntaș ungur din comuna Pretcu, jud. Trei-Scaine. Fruntașul ungur a găzduit în odăile minunat îmbodobite cu lucruri de furat, pe fostul împărat Carol al Austriei.**

Condamnare. In numărul trecut s'a publicat știrea cu judecarea foștilor miniștri bulgari, cari au dus țara lor la ruină. Iată hotărîrea tribunalului național: Radoslavoff. Ionceff, Veceff, Vopoff, general Haidenoff. au fost condamnați la 15 ani închisoare; generalul Jacoff, domnii Apostoloff, Costinichi la 10 ani și generalul Boszdjeff la 5 ani.

In neregulă. Străinii cari se află în țară și sunt în neregulă cu biletele de liberă petrecere, vor fi amendați cu câte 500-1000 lei amendă.

Rugăminte. Domnii studenți cât stau la casele părinților de prin sate, preoții, învățătorii, notarii, primarii și sătenii știutori de carte, sunt rugați să ne scrie pe scurt cele ce se întâmplă pe la dumnealor, ca: fapte bune, șezători, conferințe, înființări de biblioteci, clădiri de biserici, școli și tot ce este de seamă și se leagă de viața satelor, pentru a fi tipărite în foae. Mai primim: culegeri de poezii populare, cântece, basme, strigături la horă și datine.

Pentru cei săraci. **Primăria din Cernăuți (Bucovina) a primit dela oamenii de bine din acel oraș, suma de 12 mii 500 de lei, bani cari au fost întrebuințați pentru îmbrăcămintea școlarilor săraci.**

Rămășag trist. Săteanul I. Avramescu din com. Remetea, jud. Timiș-Torontal, într'o petrecere a pus rămășag pe 500 de lei cu un prietin, că el înghite 100 ouă nnul după altul fără să aibă ceva.

După al 60 leu ou, i-a venit răn și a căzut jos. Săteanul a fost dus la medic și ca prin minune a scăpat cu viață.

Ingropați de vii. In Oradea (jud. Bihorului) au fost deunăzi două înmormântări: a unui funcționar de poștă și a unui învățător. Dupăce pământul acoperise sicriile, cei din jurul mormintelor auzirâ niște gemete din fundul pământului. Bănuind, că e vorba de niște îngropați de vii, unul din public a alergat la autorități să dea voie pentru desgropare. S'a dat, dar până să-i scoată din mormânt, muriseră deabinele. Cadavrele erau sgăriate pe față, pe brațe, pe piept, dovadă că nenorociții luptaseră îngrozitor cu moartea.

Armata muncii. Prin pacea dela Paris, Bulgaria a fost oprită să mai aibă armată permanentă, afară de o trupă de jandarmi pentru menținerea ordinei. In schimb, fiecare bulgar face serviciu muncind obligator un anumit timp pentru stat și comune, la drumuri, curățiri de strade. Anul acesta sunt concentrați în Bulgaria, pentru muncă obligatorie, patruzeci și șase de tineri.

Lupta contra insectelor vătămătoare. Americanii când fac ceva, așa o fac cu vârf. Sunt insecte vătămătoare cari pustiesc păduri întregi. Ca să le stârpească, le-ar trebui o armată de oameni și luni de zile. Practici cum sunt ei, dau drumul la aeroplane pe deasupra pădurii atacate de insecte și din aeroplane împroașcă peste copaci cu apă otrăvită. Toate insectele se prăpădesc și cad la pământ. Iar la noi sunt gospodari, cari nu-și curăță de omizi nici cei doi trei pomi din grădină.

Emigrările. Și acum se mai găsesc mulți oameni, cari cred că plecând din țara în străinătate, acolo câștigă mai mult. Ei nu-și fac socoteala, că dacă ar munci în țara lor cum trebuie să muncească de pildă în America, ar câștiga mai mult decât în străinătate. Părintele Lucaci a ținut la școala normală din Satu-Mare (județul Sătmarului) o conferință, în care a arătat, că mulți lucrători români muncesc în topitorii de fer, unde mereu trebuie să le curgă șiroaie de apă pe cap, altminteri s'ar prăpădi de căldura cea mare. Alții lucrează în fabrici de ciment, unde li se umplu plămânii de praf și se oftică. Câți nu vin cu ochii stricați pentru toată viața. Celce vrea să lucreze în fabrici, găsește loc destul și în țara noastră.

Pentru păstrarea sănătății. Academia de medicină din Paris a propus să se voteze o lege, care să oblige pe fiecare om — copil, bărbat, fată, femeie — până la vârsta de 40 de ani să se prezinte în fiecare an la un medic, ca să fie cercetat de sănătate. In felul acesta multe boale ar putea fi împedecate.

Ideia aceasta e înfăptuită întru câtva în Statele-Unite din America, unde e o comisiune de medici numită „Institutul pentru prelungirea vieții". Membrii acestui institut au vizitat până acum peste șasesute de mii de persoane.

Mai potrivită ar fi o astfel de lege pentru noi Românii. La noi, la sate, ne mor copiii cu nemiluita, căci părinții se interesează mai mult de sănătatea viteilor lor, decât de a copiilor, ba nici de sănătatea lor nu se îngrijesc și ceice totuși se duc la clinicile spitalelor, o fac aceasta când medicul nu le mai poate ajută mult. Și nepăsarea aceasta față de sănătatea proprie dovedește lipsă de cultură și lipsă de oameni pricepuți, cari să lumineze poporul nenorocit dela sate.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonament normal: **120** *lei pe an.*
„ de favoare: pentru săteni, muncitori și intelectuali **60** *lei pe an.*
„ de susținere: **200** *lei minimum pentru instituțiile statului, financiare, biblioteci și pentru toți acei cari pot și vor să sprijine ziarul.*
În America **1** *dolar* **50** *cents pe an.*

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonà foaia și pe jumătate de an.

Publicitatea se primește la administrația foiei și la toate agențiile de publicitate din țară.

Redacționale. *Articolele trimise să fie cât mai scurte și să nu treacă nici odată mai mult de o coloană, căci altfel nu le publicăm.*

Din străinătate

Ungaria. Dupăce timp de aproape o mie de ani poporul unguresc a stăpânit peste alte popoare, pe cari le-a stors fără milă, s'a făcut însfârșit dreptate și el a rămas cu Pusta din câmpia Dunării și a Tisei, adevărata lui patrie. Boerimea și o parte din orășenimea ungurească nu poate însă uita timpurile fericite pentru ea, când Românul, Sârbul, Slovacul, Germanul trebuia să muncească pentru stăpânul străin. Au înființat deci fel și fel de societăți, dintre cari una lucrează în străinătate, ca să câștige printre Franțuji, Englezi, Italieni și Americani oameni, cari să-i ajute să pună de nou mâna pe popoarele stăpânite până în 1918. Nu de mult o astfel de societate și-a ținut adunarea generală, în care s'a arătat că au cheltuit sute de milioane în străinătate, unde au cumpărat câțiva scriitori, cari scriu în gazete și în cărți pentru Unguri. In adunare s'a dat sfatul, ca pe străini veniți în Ungaria să-i primească în familiile lor, să-i lingușească, să-i acopere de daruri și să arete ce nedreptate s'a făcut luându-li-se puterea ce au avut-o peste Români, Slovaci, Sârbi și alții. Se'nțelege, că toate svârcolerile lor sunt zadarnice, căci ar fi vai de Ungaria când ar cuteza să atace România, Cehoslovacia și Jugoslavia, trei țări mari, unite tocmai contra tiranilor din Ungaria.

De altminteri nu de mult și-au dat în petic. In Budapesta este o comisiune de ofițeri străini din țările aliate având să supravegheze pe Unguri. Aceasta comisiune s'a dus într'un oraș unguresc să cerceteze după arme ascunse. Acolo automobile. cu cari au venit ofițerii, au fost atacate cu petri. Se'nțelege, că guvernul din Budapesta trebuie să pedepsească pe nebuni.

După cum spun cei ce vin din Ungaria, acolo scumpetea crește tot mai grozav. O pâne a ajuns douăsute coroane. Ne putem închipui ce costă carnea, ouăle, lemnele de foc și de construcție precum și hainele.

Rusia. Lenin, căpetenia cea mai mare a bolșevicilor, e atât de bolnav încâtnu mai poate lucra nimic, Va fi deci mare luptă, că cine să-i ia locul. Intr'aceea fometea a bântuit și bântuie mai departe în unele părți ale Rusiei. După cum spune un profesor franțuz, care a petrecut iarna trecută în Rusia, de astă toamnă până la 1 Ianuarie 1923 au perit de foame în ținutul râului Volga și în Ucraina 525 de mii de oameni. Dela 1 Ianuarie încoace guvernul bolșevic nu mai arată câți au perit, dar de sigur că și mai mulți ca mai înainte. Milioane de oameni nu găsesc de lucru, iar fabricile, în cari se lucrează, au perderi mari căci nu se lucrează cum se cade, fiecare făcând ce-l taie capul. In fruntea trebilor stau o mulțime de evrei, mulți nevrăstnici, așa că e mare temere, că se va porni o goană contra evreilor.

Bolșevicii au ajutat și pe Turci, ca aceștia să nu facă pace cu creștinii. Dar acum și Turcii s'au lăpădat de ei, căci nu vreau sa-și ruineze țara câtă le-a mai rămas.

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" .·. .·. care se tipăreşte în 30 mii de exemplare. .·. .·.

Intreprinderile Forestiere Române Societate Anonimă Cluj

I N V I T Ă

pe acţionari la

A III-A ADUNARE GENERALĂ ORDINARĂ,

ce se va ţinea în Cluj (edif. Băncei Agrare) *in ziua de 20 Aprilie 1923, la orele 3 p. m.* **cu următoarea**

ORDINE DE ZI:

1. Constituirea adunărei generale
2. Raportul Consiliului de administraţie despre gestiunea anului 1922.
3. Raportul Cenzorilor
4. Bilanţul anual şi împărţirea profitului net
5. Hotărârea asupra absolutorului Consiliului de administraţie şi a Cenzerilor
6. Alegerea membrilor în Consiliul de administraţie
7. Fixarea mărcilor de prezenţă

Se atrage atenţiunea d-lor acţionari asupra art. 10 din statute.

Acţiile sau titli provizorii se pot depune la casieria societăţii noaste în Cluj, la Banca Agrară S. A. privilegiată Cluj, la Banca Centrală pt. Industrie şi Comerţ Cluj; Albina, Sibiu; Victoria Arad; Timişana Timişoara; Ardeleana Orăştie; Izvorul Alba-Iulia; Silvania Şimleul Silvaniei, precum şi la toate sucursalele acestora; în Bucureşti la Banca Marmorosch Blank & Co., Banca Cerealiştilor, Sucursala Albina, Banca Franco- Română Bucureşti, Banca Moldovei şi Banca Uniunei Române Iaşi.

Consiliul de administraţie.

Bilanţ general la 31 Decemvrie 1922

Active

Cassa în numerar				886.306	18
Investiţiuni:					
Păduri	46,454.253·27				
Amortizări	4,299.545·74	42,154.707	53		
Fabrici de chrestea	4,058.225·87				
Amortizări	409.135·87	3,649.090	—		
Linii industriale	13,665.269.08				
Amortizări	1,425.269·08	12,240.000	—		
Construcţii	1,627.400·60				
Amortizări	253.100.60	1,374.300	—		
Material technic	10,082.875.70				
Amortizări	1,099.875.70	8,990.000	—		
Vite şi Vehicole	182·760·—				
Amortizări	13.750·—	169·000	—	68,577.097	53
Material lemnos				49,266.463	—
Diverse acţii				9,840.000	—
Efecte de primit				9,675.646	—
Alimente				189.029	—
Participaţiuni				100.000	—
Garanţii				449.000	—
Diverşi debitori				455.567	55
Mobilie				415.000	—
				139,854.109	26
Conturi de ordine:					
Efecte în garanţie		10,600.000			
Titluri în depozit		534.000			
Debitori de efecte în gaj		8,250.000		19,384.000	—
				159,238.109	26

Pasive

Capital	65,000.000	—		
Fonduri:				
Fond de rezervă	5,005.039	86		
Fond de asigurări	176.734	86		
Fond de binefaceri	39.159	39	70,221.934	11
Imprumuturi			10,000.000	—
Reescont			9,174.976	—
Divendendă restantă			678.291	92
Conturi curente			40,553.256	74
Diverşi creditori			2,098.759	65
Cauţiuni			130.097	82
Profit			6,996.793	02
			139,854.109	26
Conturi de ordine:				
Efecte de plătit	10,600.000	—		
Deponenţi de titluri	534.000	—		
Efecte în gaj	8,250.000	—	19,384.000	—
			159,238.109	26

Contul Profit şi perdere

Spese

Cheltueli de exploatare	13,932.667	34		
Salare şi plăţi	1,357.007	99		
Cheltueli generale	2.627.846	81	17,917.522	14
Dobânzi şi comisioane			4,519.072	21
Dări şi impozite			46.786	59
Tacse la cassa socială			56.133	02
Amortizări:				
La Investiţii	7,493.686	99		
La Diferinţă de curs la efecte	1,149.„00	—		
La Pretenţiuni neincassabile	162.724	91		
La Mobilier	43.351	74	8,848.763	64
Profit			6,996.793	02
			39,385.070	62

Venite

Venit din material lemnos			37,868.349	64
Diverse venituri			516.720	98
			38,385.070	62

ss. ***Dr. Ioan Pop,*** dir. general.

Pentru Contabilitate: ss. ***Octavian Bohaţel,*** ss. ***Emil Lupea,*** experţi contabili

C O N S I L I U L D E A D M I N I S T R A Ţ I E:

ss. ***Dr. Octavian Rusu,*** preşedinte, ss. ***Dr. Emil Haţegan,*** ss. ***Alexandru Racoţi,*** ss. ***Ionel Comşa,*** ss. ***Petre Poruţiu,*** ss. Prinţ ***C. Caragea,*** ss. ***Grigorie Carp,*** ss. ***Vasile Osvada,*** ss. ***Ioan Răduçan,*** ss. ***Dr. Victor Bontescu,*** ss. ing. ***P. Panaitescu,*** ss. ***Leon Sculy,*** ss. ***Dr. Nicolae Comşa***

Subsemnaţii censori am examinat bilanţul prezent şi l'am aflat în regulă şi în deplină consonnanţă cu registrele societăţei.

2—1 ss. ***Dominic Raţiu,*** preşedinte şi expert contabil, ss. ***Valeriu Herlea,*** ss. ***Ioan Rebega,*** export contabil, ss. ***Iuliu Enescu,*** export contabil, ss. ***Dr. E. Sculy Legotheti.***

BANCA CENTRALĂ
PENTRU INDUSTRIE ŞI COMERŢ S. P. A.
CLUJ, STR. REGINA MARIA No. 6—8.
(Casele proprii) *(Casele proprii)*
Capital social lei 50,000.000 deplin vărsat
Secţie de Bancă
Secţie de Mărfuri
3—2
F I L I A L E:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare. Reprezentanţi stabili în Bucureşti, Kosice, Praga şi Viena

Intelectuali, Muncitori, Săteni !
Citiţi cu toţii CULTURA POPORULUI şi răspândiţi-o cât mai mult.

Banca Românească
Societate anonimă
Capital Social 160.000.000 lei
Sediul central: Bucureşti.
4—2
SUCURSALE:
Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgul-Mureş Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.
FACE ORICE OPERAŢIUNI DE BANCĂ

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

Astra Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te și vei fi! — Voește și vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: PIAȚA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15—75. | Cluj, Duminica Tomii, 1923. | ADMINISTRAȚIA: PIAȚA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15—32. | ANUL III. NRUL 3. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

VOEȘTE ȘI VEI PUTEA . . .

Lumina minții împrăștie negurile vătămătoare ale sufletului și ajută pe om tot mai sus, către desăvârșire și dumnezeire.

Prin lumina învățăturii rodnice, conștiința noastră și, prin urmare faptele noastre, capătă o îndrumare serioasă și statornică; prin această lumină adâncim și ne dăm seama de rolul ce avem pe acest pământ; tot prin lumină, suntem în stare să ne cercetăm în fiecare clipă acțiunile noastre, și, ceva mai mult, să ne stăpânim greșelile, să fim cât mai omenoși și iubitori de aproapele, încât tot ce-i uman din noi să rămână aproape de humă.

Cu câtă dreptate a grăit nemuritorul Vlahuță: ce bine e să știi că, după ce-ai murit, lași în urmă o dâră de lumină!

Și către acest crez al luminării noastre, prin credința și cultură, trebuie să ne îndreptăm toți gândurile.

Alături însă cu luminarea minții, ne mai trebue ceva: voința.

Fără această pârghie, pe care se reazimă munca noastră de toate zilele, nu putem răzbate drumul greu al vieții, ori cât de luminată ne va fi mintea.

Ca să răzbați în viață: voește și vei putea!

A învinge, este arta vieții; spre idealul fericirii, oamenii luptă spre a învinge. Viața întreagă e o luptă, și biruiesc acei cari sunt puternici și bine înarmați. Cei slabi, cei fără voință cad; nu ajunge, omului, înțălepciunea **spre a învinge, ci îi trebuie și** voința. **Lipsiți de ea, valurile vieții ne înghit.**

S'au văzut firi alese, oameni cu multă învățătură, folositori societății și omenirii, doborîți prea de timpuriu din calea vieții pentru că, la cea dintâi menire, nu au avut puterea de voință și s'au lăsat învinși; numai prin voință tare, omul de valoare iese din vâlmășagul mediocrității, ca din mijlocul unor buruieni, cari luptă să-i înăbușe rodul.

La fiecare pas, omul întâlnește în cale piedeci; fiecă interesele noastre se încrucișează cu interesele altora, fiecă răutatea omenească împrăștie în calea noastră o adevărată țăsătură de minciune sufletească, întâmplări în viață greutăți, neamulțumiri și dezamăgiri. Ca să ne facem drum în viață, trebuie să știm a lupta și a învinge aceste greutăți.

Viața e frumoasă și suntem datori să o trăim, așa cum e, căutând însă prin acțiunile noastre curate și cinstite, să o înălțăm cât mai aproape de dumnezeire; dar pentru aceasta trebuie să știm să voim; să știm să învingem: să vrem să învingem toate greutățile și piedicile, pe care întâmplarea sau răutatea omenească ni le pun în cale; să vrem să știm să ne învingem pe noi înșine, ori de câte ori instinctele sau judecata noastră greșită ne împing către o faptă rea.

Călăuzit de acest adevăr, că numai lumina minții și a sufletului nu ajung pentru a ne călăuzi în viață, am pus în capul acestui ziar ca cuvânt de orientare și de îndrumare pentru cititorii foii noastre, alături de „luminează-te și vei fi", și cuvântul de ordine „Voește și vei putea!"

General PETALA.

Numerus clausus

de V. DIMITRIU *profesor universitar*

Numerus clausus! Aceste cuvinte au fost zilele din urmă atât de des repetate și prin graiu și prin scris, în cât au ajuns ca și copiii să le întrebuințeze în jocurile lor. Cu toate acestea ele constituesc o problemă foarte importantă în viața socială, pentru ca să nu fie permis „Culturei Poporului" să o treacă cu vederea; căci dacă trebue condamnată rezolvrea ei prin formula adoptată și pusă în practică de studențimea universitară, nu e mai puțin sigur însă, că nici soluțiunea lapidară cu totul contrară nu poate fi mai acceptabilă; mai ales în situațiunea de astăzi, când granițele țării au fost inundate de puzderia de mosafiri. A pretinde pur și simplu, că „numerus clausus" nepoftită nu poate fi regulamentat din principiu, din cauză că ar fi să violăm tratatele semnate în numele țerii; este în primul loc a nu ține în samă norma de drept, că obligațiunile imposibile nu pot fi executate; iar în al doilea este a cădea tocmai în greșala, pe care am indicat-o în numărul precedent al acestui jurnal, și anume că nu trebue să facem confuziune între principiul fundamental al unui titlu, care principiu nu sufere excepțiuni, și între clauzele accidentale ale aceluiași titlu, a cărora executare e fatal subordonată rezervii, că ea să nu contrazică autoritatea principiului consfințit. Să ne explicăm asupra ambelor rațiuni în ordinea expusă, după ce vom preciza situațiunea nouă a statelor moderne.

In urma războiului mondial, conducătorii lumii civilizate, pentru a evita, pe cât e cu putință, reînvierea unui nou măcel, a hotărît, că temelia statelor civilizate să fie așezată pe principiul naționalităților. Acolo unde nu se putea hotărî de mai înainte, care e naționalitatea dominantă, s'a recurs la plebiscite pentru statornicirea ei. In virtutea acestui principiu al naționalităților s'au tras brazdele hotarelor statelor; dar prin forța lucrurilor uneori între aceste hotare a trebuit să se înglobeze și elemente de alta naționalitate, care erau legate de împrejurări să nu se despartă de pământul, pe care se așezaseră. Ei bine! pentru aceste elemente areopagul păcii a impus nuoilor state astfel formate, precum și statelor, cărora pe baza principiului naționalităților li s'au mărit nî mod simților teritoriul, ca să fie îndatorate de a acorda minorităților, aceleași drepturi, pe care statul respectiv le recunoaște poporului băștinaș.

Dreptul statului de a limita numărul elevilor

Aceasta fiind situațiunea legală, creată prin tratate, să presupunem că statul nostru nu ar dispune de localuri îndestulătoare pentru toți elevii și nici finanțele țerii pentru moment nu ar putea suporta cheltuelile necesare pentru noile clădiri. E evident că nu toți elevii vor putea intra în școlile în ființă; dar legea fundamentală prevede că învățământul elementar e și gratuit și obligator. E ușor de prevăzut, ce trebue să se producă în atari împrejurări: o aglomerare excesivă de elevi, un aer viciat vătămător sănătății și o îmbulzeală zilnică, care va degenera în dezordine violente pentru a pătrunde în școală. In fața unei astfel de stări a lucrurilor de sigur, că nu se va găsi nimeni, care să tăgăduiască statului dreptul de a limita numărul elevilor, ce vor frequenta fiecare școală; căci el, mai înainte de orce, este dator a asigura oridnea publică și de a veghia starea sanitară a populațiunei. Prin urmare imposibilitatea de a dispune pentru moment de localuri suficiente pentru toți elevii țării impune statului datoria să decreteze, „numerus clausus" fără ca nimeni, nici un cetățean de ori ce naționalitate ar fi, să poată avea dreptul de a protesta. Prin urmare formula lapidară, că o atare mărginire nu poate fi întrodusă nici într'un caz, nu poate fi justificată în principiu.

Se susține totuși, că pentru această ipoteză nu se tăgăduește înființarea lui numersu clausus; dar că dificultatea consistă în modul aplicării lui; căci, dat fiind numărul superior al elevilor de altă naționalitate de cât cea română, școlile vor fi populate mai mult de elevi de naționaltate neromână, de cât de cei de naționalitate română. Credem însă că în acest mod de a privi lucrurile se strecoară o confuziune. Admițindu-se că populațiunea românească reprezintă trei pătrimi și cea de celelalte naționalități numai o pătrime din populațiunea totală a țării, este neadmisibilă premiza, că numărul total al copiilor de școală, români, să fie inferior celui al copiilor de alte naționalități. Ceea ce însă poate fi exact, este că **înscrierea** la școală a diverșilor elevi s'ar putea să dea acest rezultat nedrept; iar cauzele pot fi multiple și foarte variate. Dar tocmai față de aceste împrejurări „numerus clausus" nu numai că înlătură neajunsurile mai sus semnalate, care are și meritul de a repara această ultimă nedreptate săvârșită în dauna poporului băștinaș. In adevăr: să admitem ipotetic, că în țară ar funcționa 2000 de școli, cari ar putea adăposti cel mult 250.000 elevi, pe când cererile de înscriere s'ar urca la 500.000, dintre care numai 240.000, să zicem, că ar fi de ale elevilor de naționalitate română. Se naște întrebarea, cum s'ar putea face alegerea, fără să se săvârșiască o nedreptate? Conștiința populară românească, care a tradus o normă de drept a străbunilor noștri, într'un proverb de înaltă înțelepciune, ni dă soluția cea mai exactă. Acest proverb ni spune: „Cine culege foloasele, trebue să poarte și ponoasele." In cazul nostru foloasele sunt gratuitatea învățământului, iar ponoasele obligativitatea lui. Gratuitatea fiind creată în favoarea întregii populațiuni fără deosebire de naționalitate, toți trebue să se bucure de ea; întocmai după cum și obligativitatea îndatorește întreaga populațiune să posedă cunoștințele elementare. Din cauza împrejurărilor însă statul e nevoit a răstrângă foloasele neputând să le acorde la toată populațiunea, fără însă de a reduce și poneasele. E o urmare firească în acest caz, ca în măsura în care se vor purta ponoasele, în aceeași măsură să se culeagă și foloasele; și fiindcă din populațiunea țării, am admis că trei pătrimi sunt de naționalitate română, rezultă că cetățenii de naționalitate poarta trei pătrimi din ponoase, deci tot trei pătrimi din numărul total al înserierilor trebue să fie obținute de elevii de naționalitate română; și numai restul de o pătrime de către celelalte naționalități. Iată deci soluțiunea dreaptă și juridică, care își are ca bază chiar înțelepciunea poporului.

Cum s'ar produce în universitate

Se obiectează însă ca raționamentul acesta justifică soluțiunea numai în cazul, când e vorba de învățământul elementar, care singur e gratiut și obligator; dar el nu poate fi împrumutat pentru cazurile când învățământul nu e obligător; căci în aceste ipoteze, complectarea studiilor fiind o simplă facultate, numai cei ce o exercită, se pot folosi de ea. Obiecțiunea nu e întemeiată, deși premiza e exactă. In adevăr; de astă dată statul acordă numai foloase, fără a impune ponoase; dar el le acordă întregii populațiuni, care în întregime are vocațiunea de a profita de ele. Faptul că nu s'au prezentat toți spre a-și exercita facultatea, nu are importanță, dacă numărul total al locurilor disponibile e acoperit; de oare ce e natural să credem, că cei ce nu s'au prezentat, au recunoscut pentru diferite și variate motive dreptul de prioritate al celor ce s'au prezentat. Numărul total al locurilor fiind atribuit întregei populațiuni, toți trebue să profite; dar aceasta fiind imposibil proporția dintre cei de naționalitate română și cei de altă naționalitate, va servi de bază la distribuțiune; adecă trei pătrimi dintre locurile disponibile vor fi distribuite celor întâiu și o pătrime celor din urmă. Numai în cazul când cererile unui grup nu ar acoperi numărul corespunzător al locurilor, ce-i sunt acordate se poate bănui, că cei ce n'au cerut înscrierea nu vor să profite de foloasele acordate de stat; și atunci cu drept cuvânt și în această ipoteză, ca și în acea precedentă, când învățământul era obligator locul neocupat se va acorda unuia dintre cei ce fac parte din alt grup și care are însușirile legale pentru a-l reclama.

In definitiv toate școlile: fie primare, gimnaziale, liceale, fie universități; toate sunt supuse aceluiași regim, când statul din cauza imposibilităților de fapt a fost nevoit să întroducă „numerus clausus."

Cum însă am zis, că nu numai imposibilitățile de fapt justifică întroducerea lui „numerus clausus"; ci acesta poate avea și altă temelie și vom examina-o în numărul viitor al jurnalului. Credem însă util a repeta că discutăm chestiunea numai în principiu, fără a ne preocupa cât de puțin pentru moment de oportunitatea măsurii; aceasta probabil va face obiectul discuțiunei, când spiritele înflăcărate își vor redobândi calmul necesar.

Școalele din Transilvania

Câteva ziare unguresti, irendentiste din Cluj mai ales, află o deosebită plăcere să anunțe din când și când, că guvernul din Budapesta a intervenit de nou la Liga Națiunilor, cu acuze contra stăpânirii românești, că aceasta e pe cale să nimicească învățământul „european" pe care ni-la lăsat moștenire. Guvernul Român închide școalele unguresti, copiii maghiari rămân fără învățătură în limba lor maternă.

Toate aceste afirmațiuni sunt falsificări ale adevărului precum ni-l arată datele statistice comparative, pe cari le publică dl Dr. *Alexandru Pteancu*, inspectorul general al învățământului secundar din Transilvania (cu Banatul, Crișana și Maramurășul la un loc). Datele acestea sunt atât de interesante, încât trebuie să fie cunoscute în cercuri cât mai largi.

Populația Transilvaniei.

Transilvania are o populație totală de 5.110,530 suflete din cari sunt: *a) după limbă:* Români 2.950,098; Maghiari 1.305,748; Germani (Sași și Șvabi) 534.427; Evrei 181.340; alte neamuri 157.484; *b) după confesiuni*: ortodocși (gr. or.) 1.550.000; greco-catolici 1,400.000; romano-catolici 625.000; reformați (calvini) 547.000; luterani 534.000; unitari 28.826; evrei 181.000; alte confesiuni 243.619.

Numărul școalelor.

a) Sub stăpânirea ungurească erau: școale primare 5352; școale civile (medii) 117; licee 66; școale comerciale 23; școale normale 35; școale normale superioare 4; școalede meserii 10. *b) sub stăpânirea românească:* școale primare 560; școale civile (medii) 141; licee 91; școale comerciale 21; școale normale 44; școale normale superioare 4; școale de meserii 11.

Proporția școalelor după suflete

a) Sub stăpânirea ungurească era: o școală primară la 955 suflete; o școală civilă (medic) la 43679; un liceu la 77.432; o școală comercială la 222.197; o școală normală la 146.015.

b) Sub stăpânirea românească: o școală primară la 909 suflete; o școală civilă (medie) la 36.245; un liceu la 56.1?3; o școală normală la 116.148.

A trebuit deci să vină guvernarea românească pentruca învățământul să iee, cu toate greutățile vremurilor de după războiu, o întindere — europeană. Căci guvernele unguresti din Budapesta nu urmăriau luminarea poporului, ci îndobitocirea lui, îndeosebi a celui român.

Școalele după limbă

Școale primare sunt 5783, dintre cari; românești 3611; unguresti 1669; germane 403; de alte neamuri 105. *Școale civile* (medie) sunt 156 dintre cari; românești 44; unguresti 86 (acum contopite cu liceele); germane 29.

Licee sunt 97, dintre cari: românești 40; unguresti 40; germane 13; evrești 3.

Școale comerciale sunt 28, dintre cari: românești 10; unguresti 15; germane 3.

Școale normale sunt 44, dintre cari: românești 22; unguresti 19; germane 3.

Statul român nu numai că le-a lăsat Ungurilor (și Germanilor) toate școalele lor confesionale, dar a înființat chiar și școalele de stat cu limba de propunere ungurească, lucru nemai pomenit sub guvernele unguresti, cari înființau și pentru români școli tot numai unguresti.

Sub stăpânirea românească sunt următoarele *școale de stat* cu limba de propunere *ungurească:* școale primare 562; școale civile 20; licee 7; școale comerciale 5; școale normale 1; școale de meserii 10.

Să nu se uite, că pe lângă aceste școale de stat *unguresti* înființate de statul *român*, unguri nu numai că și-au păstrat toate școalele lor confesionale unguresti de dinainte de 1918, ci au mai înființat sub stăpânirea românească și altele *nouă*, anume: *romano-catolicii* 41 școale primare, 23 civile. 4 licee, 3 comerciale; *reformații* 319 școale primare, 16 civile, 2 licee, 3 comerciale, 3 normale; *unitarii* 23 școale primare, 2 civile; *evreii* cari în vremea ungurilor nu au avut nici o școală evrească, au acum 32 școale primare, 3 civile, 4 licee și 1 comercială.

Față de acest potop de școale unguresti susținute în mare parte cu banii trimiși de guvernul unguresc. care susține și gazetele unguresti pline de batjocuri la adresa statului nostru și trimite mereu spioni și atentatori la noi, trebuie să ne punem întrebarea: oare bine face statul român, că cheltuește zeci de milioane pentru susținerea școalelor unguresti, când noi românii nici acum nu avem numărul îndestulitor de școale românești? Credem că nu e bine, mai ales că deși școalele unguresti sunt acum într'n număr cu mult mai mare decum erau pe vremea stăpânirii unguresti, conducătorii ungurilor și acum răspândesc mereu în străinătate neadevărul, că școalele lor ar fi prigonite.

V.

POLITICA

Este o știință complexă. Ea are legile ei, metodele ei.

Spre deosebire de opinia curentă, după care politica este un sport, ori un mijloc de parvenire, — o ocupație lăturalnică ori o latură a luptei individuale. Ea este știința de a conduce națiunile și treburile statului.

Ca știință, politica are mai multe ramuri: istoria, economia, psichologia, finanțele — toate ramurile ale caror repartizare viața de stat a făcut-o pe ministere.

Omul politic, acel care năzuiește să-și pună cunoștințele și energia în slujba colectivității, trebuie să se pregătească cu metodă și cu excluderea oricărei altei ocupații. Unii bărbați se releveează destoinici în câte o ramură de activitate. Faptul că ei fac parte dintr'un partid, ori dintr'un guvern, — nu însemnează că ei sunt oameni politici — așa cum se înțelege în limbajul zilnic. Totuși ei sunt, tocmai, dovada că politica este o știință — o specializare care își stabilește metodic credințele, concluziile — din forța cărora se naște conștiința valorii sociale a acestora, conștiința că ele pot folosi tuturor, prin individul care s'a specializat.

Omul politic este ca un general: el trebuie să cunoască toate armele și toate serviciile. Și cum dintr'un poet patriotic nu poți face un conducător de armate, tot așa nu poți improviza un om politic dintr'unul care își risipește, în gura mare, la toate colțurile străzii impresiile pe care i-le-a produs ultimul jurnal. Ambii pot „combate" pentru patrie ori pentru partid — dar nu ei sunt generalii și oamenii politici, cărora să le încredințăm averea, pâinea, libertatea și copiii noștri.

„Face politică" — se spune zilnic despre cutare. Aceasta înseamnă că cutare strigă „trăiască" la întruniri și poartă vorba dela unul la altul, ca să se asigure de un loc pe care i-l va da acel ce într'adevăr cugetă și realizează faptele folositoare, Dar cu ce dovedește acel cutare, care poate avea darul de a vorbi meșteșugit și de a bate din palme ori moștenirea unui nume cunoscut, că el se poate îngriji ca județul să aibă șosele, păduri și școli, — orașul să aibă pâine, apă și bani?

Democrația este organizarea statului astfel ca poporul să poată răsbate în clasele conducătoare. Marele laborator, Rusia, ne-a arătat cum lipsa oamenilor politici nu poate fi înlocuită cu ridicarea la rosturi grele și de răspundere a oricui ce se îmbracă în haina roșie. Iar Anglia ne arată că politica e o știință născută, crescută și pregătită *în școli* și în viața zilnică de către acei ce nu se ocupă *decât de ea.*

Nu știu când va putea găsi democrația noastră timpul să se gândească și la problema politică — deși se „face politică", azi, mai mult ca niciodată — politică de vorbe și de pasiuni.

Dar mi se dovedește în fiecare zi mai mult că gluma pe care o fac uneori părinții când spun despre copiii lor că îi vor da „la școala de miniștri" trebuie să dea de gândit poporului și acelora care președ la nașterea democrației române.

Politica lipsește din programul culturii noastre, tocmai când ar trebui să fie un obiect principal. In sensul de mai sus.

ADONIS POPOV.

Vîrtutea limbii române

Trei însușiri, în strânsă legătură una cu alta, fac din limba română, o limbă unică în lume.

E mai întâi vîrtutea ***unității,*** *vîrtutea de a se păstra și de a se fi păstrat cât mai neschimbată, în preschimbarea timpurilor și în tot cuprinsul teritoriului atât de accidentat locuit de români.*

In al doilea rând, vîrtutea ***asimilării.*** *Limba română, mai mult decât oricare limbă — vorbesc de cele mai culte și mai cunoscute, — asimilează, mistue în organismul ei, dându-le coloratura ei proprie, cuvintele împrumutate din limbile streine cele mai disparate.*

In fine, în al treilea rând, vîrtutea ***plasticității,*** *care o face să poată primi în organismul ei aproape orice fel de cuvinte streine, și cu toate acestea, putând să le diferențieze în foarte scurt timp, dându-le nuanțe deosebite și făcându-le necesare stilului românesc.*

Din pricina acestor vîrtuți limba română, expusă tuturor influențelor, tuturor ingerințelor atâtor popoare atât de eterogene, ea a crescut și s'a întărit, în loc să se slăbească și să se destrame, s'a îmbogățit și s'a însuflețit de-o nouă viață, în loc să se irosească.

Voiu căuta să arăt rând pe rând aceste însușiri, care pot sluji și de semne al unor vîrtuți pe care poporul ce o vorbește trebue să le aibă.

Un italian — vorbesc un om din popor — din Piemont nu se poate înțelege cu unul din Neapole, nici unul din Sicilia cu unul din Veneția. Așa cel puțin, ne spun cunoscătorii. Un țaran francez din Auvergne nu se poate înțelege cu un breton și mai puțin un marseliez cu un țăran din împrejurimile Parisului. Tot așa germanii de sud nu se pot înțelege cu cei de nord, ba ceva mai mult, cei din Ardeal, dintr'o regiune, nu se pot înțelege, cu alții din altă regiune. Acelaș lucru cu ungurii, — și din această pricină ungurii și sașii se știe că în târgurile Transilvaniei caută, vorbind cu conaționalii lor, să întrebuințeze mai de grabă limba română decât propria lor limbă. Românii din Dacia traiană, dela Tisa până dincolo de Dunăre și de la Munte până dincolo de Nistru, se înțeleg perfect între dânșii. Micile deosebiri fonetice nu deformează limba într'atât, ca să nu se poate înțelege. Și acelaș lucru îl întîlnim în desfășurarea timpului. Țăranii de acum 300 de ani vorbiau limba cronicarilor, iar limba cronicarilor o înțeleg admirabil — și fără nici o preparație filologică, țăranii de astăzi. Iar dacă limba cărturărească se deosebește de cea poporană, așa în cât un om din popor n'ar putea-o tocmai înțelege, pricina nu vine atât din **deosebirea de limbă cât din deosebirea de idei.** *Indată ce ajunge să aibă ideia exprimată în limba cărturărească, țăranul român o și pricepe și o și vorbește, chiar dacă nu știe să scrie și să citească. E remarcabil de observat în această privință, ușurința cu care cea mai mare parte din țărănime știe să se orienteze în procedură și în limbagiul tehnic al codurilor juridice, și, acum în urmă, în legislația, în legătură cu împroprietărirea. Marea ușurință cu care țăranul român analfabet și-a însușit tehnica militară în primăvara anului 1917, în ajunul Mărăștilor și Mărășăștilor, e încă o dovadă că, deîndată ce prinde ideia cărturarească, prinde și limba.*

Dar cu aceste observații am trecut pe nesimțite la al doilea punct, cu care avem să ne ocupăm altădată.

MIHAIL DRAGOMIRESCU
profesor universitar

Infrățirea neamului

Se povestește din bătrâni: că se dusese vestea departe de frumusețile negrăite ale pământului nostru strămoșesc, ca și de bogățiile lui nemai auzite. Neamul românesc, cel eșit din încruscrirea soldaților de la Roma cu Dacii, stăpâniau peste munți înalți și falnici cu sânul plin de aur, peste văi fermecătoare prin care șerpuesc râuri limpezi ca lacrima și câmpii întinse cât cuprinzi cu ochii. Acolea, plugurile, primăvara se înșiruesc pe colnici, pe dealuri și pe văile mănoase, răsturnând pământul negru ca și cărbunele și gras ca untul de toamnă; iar flăcăii înalți, frumoși și mândri, apasă pe coarnele plugurilor, cântând ca la horă și împletind în răsăritul soarelui cântecele plugarilor cu versurile ciocârliilor. Se vorbia o limbă dulce ca un fagure de miere și frumoasă de te fermeca...

Așa se încep vremurile fericite ale așezărilor neamului nostru. Stăpâniau atunci ca și acum peste tot pământul care se întinde de la Tisa până'n apele Nistrului și de sus din munții păduroși ai Maramureșului până'n Dunărea bătrână și până'n marea albastră...

Fericit și tânăr pe **vremuri,** păzit cum era cu îngrijire de Roma ce vestită, poporul român s'a încumetat **acum** să stăpâniască din nou aceleași plaiuri, ducând însă de astă dată pe umeri povara luptelor seculare și rămas cum este singur în voia destinelor lui, fără alt sprijin de cât **pe el însuși.** Iată povestea neamului nostru ca și realitatea ce o trăim la un loc cu visul împlinit.

Implinit desigur, dar cu câtă strădanie și cu prețul câtor sacrificii o spun, veacurile de sclavie, de răbdare și de martiraj, o șoptesc mormintele vitejilor noștri împinși spre jertfă de lumina idealului răvnit.

Iar acum, când pe umerii generației noastre de jertfă apasă mai departe răspunderea fericirii unui neam întreg, când orice mișcare ne este cântărită de neprietenii de peste hotare, ce ne pândesc din umbra urii, noi cei chemați la muncă pentru așezarea și bună rânduială a unor bunuri cari ni se cuvin, în măsura care le vom ști să le păstrăm, — încotro vom căuta îndrumare? Cine ne va îndrepta mintea și ne va călăuzi pașii către calea cea adevărată?

Scrise cu litere de aur în cărțile sfinte ale neamului sunt sfaturile Voevozilor și Domnitorilor poporului român, aceștia cari cu limbă de moarte ne-au lăsat drept testament: **dragostea de moșia strămoșiască și păstrarea ei prin iubirea de neam și datine laolaltă cu iubirea între noi românii cei „de-un sânge și de-o lege."**

Aceasta este singura noastră nădejde — izbăvirea prin noi înși-ne și credința în Dumnezeu.

Mic cu mare, bogat și sărac, țăran sau învățat de aci sau din capătul celalalt al țării, să fim uniți unii cu alții în iubirea de român pentru român, înfrățiți cu fiii aceluiaș popor românesc, aceasta este singura și adevărata noastră putere — salvarea noastră prin noi înși-ne. Alte naționalități ne-or respecta, câtă vreme vom fi tari și uniți, iubindu-ne între noi. Să nu cumva să ne închipuim că într'o țară mare ca România, poate fi loc la clevetiri sau ură între noi frații, cari o stăpânim. Un neam ca al nostru va fi totdeauna solidar și va avea drept lozincă: **unirea face puterea,** iar drept credință că puterea **stă în înfrățirea neamului.**

V. M. DIMITRIU
Consilier la Curtea de apel din Cluj.

ȘCOALA

Insemnătatea ei o cunoaște fiecare cărturar, totuși ceea ce se face pentru această instituție e puțin.

O țară fără școli se poate asemănă cu o casă frumoasă, care în loc de ferestre are cioburi de sticlă prin care pătrunde lumină neîndestulătoare iar cei din năuntru se ofilesc fără razele soarelui. Faptul acesta în sine e o primejdie și trebue îndreptat, căci în loc de cetățeni folositori, vom avea veșnic milioane de neștiitori de carte.

Și cea întâi politică de stat care trebue urmărită e înflorirea, în primul rând, a învățământului sătesc. Atâta timp cât vom fi lipsiți de acest învățământ, vom suferi cu toții de la mic la mare. Căci nu se poate să trăim în neștiință, când în jurul dostru alții se ocupă mai presus de toate de școală și cultură.

In vremurile astea, mai mult ca oricând, și de acum înainte, vor fi puternice popoarele cari au cât mai multă cultură, și numai ele vor birui.

Nu putem spune că acei cari vin totdeauna la cârma țării, nu au luarea aminte asupra școalelor; însă, față cu atâtea împrejurări grele — doar se clădește România nouă — chestiunea școlară se înfăptuește încet. Statul, cu toată bunavoința, nu poate contribui în o măsură ce s'ar cuveni la atâtea nevoi grabnice și de îndreptare câte sunt.

Rămâne prin urmare, ca statul pe viitor să facă mai mult decât a făcut până acum, dar el trebue să fie ajutat și de inițiativa particulară. Și în acest sens a lucrat un ministru al nostru. Inceputul dă roade bune. Și așa trebue să fie. Ca țara să înflorească nu ajunge să se critice tot, fie în jurul meselor din cafenea, fie la cluburi politice, fie la colțuri de stradă, ci fiecare român e dator să pună umărul. In felul acesta vom putea fi folositori țării. Acolo unde este conștiință cetățenească, numai acolo e sănătate socială; altfel nu se clădește ceva trainic. De prisos un pom va avea în vârf ramurile încarcate cu petale, câtă vreme jos la rădăcină nu va fi sevă. Seva unui popor e și școala. De prisos se vor strădui cu toții, se vor aduce legi cât de bune, și se vor căuta mijloacele de îmbunătățire ale vieții, câtă vreme poporul va fi lipsit de școală. Un singur drum duce la civilizație, la progres, la industrie, la comerț, la bună starea materială și morală a fiecărui cetățean în parte — școala.

Un singur drum va duce România la progres și civilizație — școala.

Să nu uităm nici o clipă fiecare din noi însemnătatea ei. Să căutăm fiecare, prin toate mijloacele, ca obolul cât de puțin, să-l dăm pentu ridicarea de școli sătești și de meserii. Școli, cât mai multe școli, căci numai așa ne întărim, ne vom face respectați de toți și vom impune cultura românească.

„CULTURA POPORULUI"

INSCRIPȚII

MIRON COSTIN

S'A născut în 1633, dintr'o familie de viță veche boerească. Tatăl său, om cu vază, era boer divănit în rangul de hatman. Miron și-a petrecut copilăria și adolescența în școlile polone, de unde a prins suflul senin al învățăturii clasice. Intors în Moldova la părinți, nu stă locului. Temperament vioi și plin de inițiativă, colindă toate ținuturile locuite de români și ajunge să fixeze în luminoasa-i minte, *ideea unității etnice a neamului nostru.*

Ajuns în puterea bărbăției, Miron Costin se ridică dela rangul de pârcălab al Hotinului până la demnitatea de mare-vornic. Fire plămădită din dârzenia moldovenească, era temerar nu numai cu boerii, dar chiar și cu domnitorul. Discernând adevărul îl și susținea cu îndărătnicie. Mintea lui armonic echilibrată, totdeauna găsea armonic echilibrată, totdeauna găsea

Rob în Polonia, se întoarce la cuibul strămoșesc, sub domnia lui Constantin Cantemir, care la început îl înconjoară de toată dragostea, pentruca mai apoi să-l ucidă nevinovat.

In istoria vechei noastre culturi, Miron Costin apare ca cel mai drept văzător istoric, în trecutul neamului nostru. Devotat țării sale, patriotismul nu l-a împiedecat, de a spune lucrurile așa cum sunt. Măreția originei noastre n'o exagerează. O expune numai. Și cu drept cuvânt respinge mâhnit insultele aduse românismului, de rătăcitul Simion Dascălul.

Din înălțimea concepției sale, Miron Costin a văzut insulele risipite de Români, prin prisma integrității lor romane.

Soarele Moldovei, a sângerat dealurile lin încovoiate, când Miron s'a învesmântat cu podoaba pământului.

P E N T R U S Ă T E N I

Legii țări

CONSTITUȚIA — NAȚIUNEA.

V'am spus, rândul trecut, că România-Mare are azi o nouă Lege fundamentală, constituția, pe ale cărei temelii se clădește statul nostru. Am să vă arăt azi care este „Cheia de boltă" — care este baza statului nostru și ai să auzi, încăodată, că baza statului ești *dumneata cititorule.*

Când România-Mică s'a închiegat într'un stat sub domnia lui Cuza-Vodă, în 1859, prin Unirea Moldovei cu Muntenia, ea nu era liberă, era supusă Turcilor. Dela 1859 și până la 1866 când a venit ca Domn al României Regele Carol I, Cuza-Vodă cu Costache Negri, Mihalache Kogălniceanu, Vasile Alecsandri și alți români patrioți, au căutat să pregătească ziua cea mare când atît turcii cît și rușii, să se lase păgubași de Principatele-Unite, care le erau pradă, rând pe rând.

La 1866 bărbații noștri mari, printre cari și Ion Brătianu, bătrânul, au reușit, cu ajutorul marelui împărat al Francezilor, Napoleon al Treilea să poată zice țării unite România, și să dea României o Constituție pe baza căreia ea să-și poarte singură de grijă.

Constituția de azi este acea din 1866 la care s'au adus schimbările dovedite de lipsă după Unirea tuturor țărilor românești, care erau subjugate, sub domnia M. S. Regelui Ferdinand I. Și în 1866 și în 1923 constituția a făcut-o Parlamentul, reprezentanții națiunii. Ea a fost întărită de Rege cu semnătura Lui și cu pecetea cea mare a Statului. Toate legile se fac din voința națiunii — și națiunea suntem noi toți din această țară care suntem cetățeni români.

Națiunea românească și-a ales un Rege, care să domnească și și-a dat o Lege după care să se guverneze. Țara e guvernată (administrată) de guverne compuse dintr'un prim-ministru și din 14 miniștri, sub controlul Parlamentului unde sunt trimișii poporului, trimiși națiunii.

Când guvernul nu mai are încrederea țării, Regele, care e cu urechea plecată la voința națiunii, numește un alt bărbat de Stat ca prim-ministru. Acesta trebuie să-i prezinte o listă de 14 alți bărbați cu care își ia sarcina să formeze guvernul. Regele îi trimete, apoi, în fața națiunii ca aceasta să-i arate Lui dacă națiunea îi vrea. Se fac alegeri în care guvernul prezintă țării pe acei cu care vrea să facă parlamentul. In alegeri se întâlnesc cu oamenii altor partide și dacă acei propuși de guvern întrunesc cele mai multe voturi, atunci Regele are dovadă că a numit un guvern care e în voia țării.

Căci voia țării, voința națiunii este stăpână țării, ea este suverana, Doamna țării.

In Parlamentul, în care sunt aleșii națiunii, propun miniștrii legile cari să se facă. Parlamentului îi este răspunzător guvernul de toate faptele lui.

Și împreună, miniștri și parlament, trebuie să aibă și încrederea Regelui care semnează legile și decretele — poruncile înnalte — pentruca țara să știe că acestea pot fi ascultate — și că pe temeiul acestora judecătorii pot judeca și da hotărâri în numele legii pe care ei judecă și le păzesc.

Cum vedeți, *toate puterile în Stat pornesc dela națiune, națiunea însărcinează, deleagă, cu ele pe acei cari împreună formează pârghiile statului nostru.* Aceste pârghii, aceste puteri în stat sunt trei:

1. Puterea Legiuitoare — Parlamentul — compus din Deputați și Senatori; ei fac legile;

2. Puterea Judecătorească — aplică legile;

3. Puterea Executivă — guvernul — care execută voința națiunii, așa cum ea se rostește prin legi și așa cum hotărăsc judecătorii. — Guvernul, așa dar, administrează, gospodărește țara.

Pe deasupra tuturor stă Regele. *El nu guvernează.* Miniștrii guvernează. *El domnește.* El ține în mână cârma țării și când vâslele nu lovesc bine în apă și când pânzele corăbiei sunt prea unflate de vânturi tari și corabia merge în contra vântului și-a valului, El schimbă cârma, vâslele și pânzele — și pe vâslași.

Deaceea în vremuri grele glasul națiunii la Rege se îndreaptă — la el care e deasupra tuturor și a cărui putere îi este dată *direct dela națiune odată cu constituția țării. Regele nu poate greși; greșesc miniștrii lui.* Regele nu guvernează, el nu se amestecă în treburile administrației ori în drepturile parlamentului. Iar ca unul ce-și trage puterea din mâinile voastre, el are dreptul să nu semneze o lege pe care află că poporul n'o vrea, ci schimbă guvernul care nu mai mulțumește pe popor.

Atît reprezentanții voștri cît și El, au dreptul să dee guvernul în judecată. Atunci Deputații și Senatorii, fac, la un loc, un mare tribunal extra ordinar în care judecă pe acei răspunzători de greșelile de politică, de conducere a treburilor publice.

Răspunzători față de nația întreagă, miniștrii și funcționarii lor răspund și față de fiecare cetățean pentru faptele nedrepte care le aduc pagube. Atunci cetățenii se îndreaptă la Inalta Curte de Casație și Justiție — care poate ordona ministrului ca, pe baza legiilor făcute de reprezentanții națiunii, fapta nedreaptă să fie reparată și pagubele despăgubite.

Frumoase lucruri ne spune Constituția. Ea ne spune cum fiecare din voi, și toți la un loc, sunteți adevărații stăpâni ai țării. Că cu cât fiecare din voi [illegible] mai luminat, cu atît voința națiunii e mai tare și guvernele mai cu grijă de răspundere. In fața voastră el își dă seama de faptele lui. Deaceea se zice, iar, că națiunea este suverană și că fie care funcționar este de respectat pentru că el poartă în el o părticică din puterea tuturor, din suveranitatea națională, pe care voi i-ați delegat-o ca să poruncească în numele vostru și în cadrele legii — dar bine înțeles și cu respect și cu răspundere față de voi.

Pe această *răspundere* și pe această *suveranitate națională dela care purced toate puterile în Stat* este clădită Constituția și Statul Român.

Cu cât fiecare din cetățeni va fi mai luminat, cu atît guvernele vor fi mai bune pentru țară, căci „fiecare popor are guvernul pe care îl merită".

Și, acum când v'am reamintit acestea, gândiți-vă câtă dreptate are fundatorul acestei foi când în fruntea ei v'a scris cu slove mari:

Luminează-te și vei fi —
Voiește și vei putea.

Aici e tot talismanul vieții noastre de Stat.

A. P. BASARAB.

Neagoe Basarab

Muntenia a avut parte de mulți domnitori viteji în războae și dibaci cârmuitori în timp de pace. Mircea-cel-Bătrân, Vlad Țepeș, Mihai Viteazu, sunt figuri, ce trebue, să stea veșnic în mintea noastră, ca pildă de bărbăție.

A fost unul, însă, care nici războae n'a purtat, nici zavistie cu vecinii n'a căutat: Neagoe Basarab.

Din neamul Basarabeștilor, a cârmuit țara Munteniei între anii 1512—1521. In acele timpuri de neliniște și de necurmate hărțueli, domnia lui Neagoe a fost o adevărată fericire. Timp puțin i-a hărăzit Dumnezeu de a porunci de pe scaunul domnesc. Domnul, însă, s'a folosit de orice clipă și astfel ocârmuirea i-a fost rodnică.

* * *

Neagoe fiind un om foarte învățat pe acele vremuri, a încurajat din toate puterile învățătura în țară. S'a înconjurat de oameni cu minte cărturărească, ca unul ce toată viața a învățat, cunoscând multele foloase ale învățăturii. De aceea a îndemnat, a sfătuit și a lucrat din toate puterile, pentru luminarea minții oamenilor de sub oblânduirea sa.

Păcatul eră, însă, că pe timpul său nu se scria în frumoasa noastră limbă românească. Cărțile, actele dela curtea domnească, se făceau în limba slavonă, o limbă cunoscută numai de foarte puțini oameni. Ba chiar slujba în biserică, se asculta tot în această limbă, streină de noi, așa că nu aveam nici un folos.

Pe de altă parte, în timpul lui Neagoe vin și se așează la noi în țară, o sumedenie de călugări greci dela Sf. Munte. Domnitorul însuși chema în țară oameni învățați. Veniau, însă mulți și numai din îndemnul lor, pentrucă știau, că poporul românesc este un neam ospitalier și blând.

* * *

Domnii noștri, întotdeauna au avut creștinescul obiceiu, de a ridica biserici. Cinsteau numele lui Dumnezeu, ori de câte ori pășiau cu izbândă la vreo faptă. Apoi, ctitoriile le suljeau și ca lăcaș de veșnică odihnă a oseimintelor.

Dela Neagoe Basarab ne-a rămas mânăstirea Curtea-de-Argeș, zidită în pragul împăduriților Carpați, unde bunul domn doarme somnul de veci, alături de domneasca lui familie.

Cei ce au fost pe acolo, au putut vedeà în tinda bisericei chipul lui Neagoe. Chip de sfânt, de pe care parcă se coboară raze de blândețe și smerenie. Alături sunt zugrăviți doamne și copiii, de care n'a avut parte în viață. Doamna lui a fost atât de cucernică și dată bisericei, că și-a vândut podoabele pentru ridicarea măreței zidiri.

Ctitoria lui Neagoe, este cea mai frumoasă zidire, ce se află pe tot cuprinsul țării noastre. Mulți streini cari au văzut-o sau minunat foarte de măestria meșterului ziditor. Apoi, facerea mănăstirei mai este legată și de frumoasa poveste a meșterului Manole, care și-a zidit soția, pentru a duce la bun sfârșit lucrul început odată.

* * *

Neagoe Basarab a fost și un mare cărturar. Avem o carte scrisă de învățatul domn, pentru folosul fiului său iubit Teodosie. Invățăturile bunului domn, se pot ceti și astăzi și nu degeaba. El ne învață cinstea, omenia, buna purtare în viață și iubirea de neam. Sufletul său credincios, îndemna pe toți, să se apropie de Dumnezeu, care este desăvârșit.

Alături de Neagoe, doarme astăzi somnul drepților în mănăstirea Curtea-de-Argeș, pe care a iubit-o și a reparat-o, făuritorul României noui, primul rege al nostru, Carol I mort în anul 1914.

M. D.

Știință pentru popor

REGINA APELOR

Și plantele de apă au regina lor. Ea se chiamă *Victoria regia.* Işi merită numele, fiindcă este cea mai mare și mai frumoasă din toate buruinele de apă.

Descoperită mai întâiu în Africa, (Guyana-engleză) la 1837, a fost găsită mai pe urmă și în multe alte ținuturi din America tropicală. La ea acasă, e obicinuită să trăiască în ape calde și liniștite. Frunzele sale, verzi-deschise pe deasupra și roșii-cărămizii pe dedesubt, sunt rotunde și cu marginele răsfrânte în sus. Când le vezi de departe, ți se pare că sunt niște albii rotunde ce plutesc pe luciul apei. Sunt așa de mari că pot măsurà până la doi metri și jumătate în lățime. Pe aceste talgere mari se plimbă de colo până colo, căutându-și hrana, felurite păsări. Pe cele mai mari, se poate plimba chiar un copil, fără teamă că se va scufunda.

Florile, de culoare albă-roză, au până la jumătate de metru în lățime, iar bobocul, încă nedesfăcut, are mărimea unui cap de om. Ca la orice plantă de apă, floarea nu se desface de cât dupăce bobocul a eșit deasupra apei. In țările de baștină, florile încep a se desface cam pe la prânz; pe la 4 ore, dânsele sunt desfăcute în plin și atunci le putem vedea în toată frumusețea lor. Stau deschise toată noaptea, iar a doua zi pe la ora 11, ele se închid și se afundă pentru totdeauna sub apă. Fructele și semințele cresc așa scufundate, și după vr'o două luni sunt gata coapte.

Pe la 1849, niște învățați englezi au adus în Europa semințele acestei plante. Transportul lor s'a făcut în niște vase pline cu apă, luată chiar din lacul din care se luase și semințele. Ajunse în Anglia, ele au fost semănate la grădina cu plante (botanică) din *Kew,* lângă Londra, într'un mic lac dintr'o seră încălzită. Semințele au încolțit repede și chiar în cursul acelui an, plantele au înflorit.

Să fi văzut atunci bucurie pe engleji! Era cea dintâi *Victoria regia* cultivată în Europa; în Anglia s'a făcut cu acest prilej o serbare aproape națională.

Mai târziu, cultivarea acestei regine a reușit și în alte grădini botanice europene. In unele locuri dânsa a putut să se obicinuiască a crește chiar și în lacuri naturale; atât numai că peste iarnă, „regina Victoria" m[illegible], și-în primăvară trebuește sămănată din nou.

CĂLUGĂREANU
prof. universitar

Românii din Banatul robit.

O parte bună din Banatul românesc a fos lăsat, de nedrept, Sârbilor așa că mulți Români au rămas sub stăpânirea sârbească. Ca să-i sârbizeze pe Români și pe Șvabi (Germani), guvernul sârbesc a adus coloniști sârbi din Macedonia, pe cari i-au așezat printre Români și Șvabi. Dar Românii nu se lasă. Ei s'au adunat la Alibunar și au întemeiat un partid românesc. Toți țăranii români s'au înscris în acest partid, apoi s'au ținut mai multe adunări populare. Cea mai frumoasă adunare a fost în fruntașa comună *Coștei,* unde s'a aranjat și o frumoasă petrecere. In comunele Straja și Grebenaț au fost și expoziții frumoase de țesături de ale harnicelor noastre țărance. Adunări au mai fost în comunele Jabuca, Sălcita, Nicolinț, Sân-Ioan, Marghita, Vlaicovăț, Retișor, Sân-Mihai, Mramorac.

Mult ostenesc pentru neamul românesc de acolo d-nii Dr. I. Jianu, N. Meda, apoi mai mulți preoți în frunte cu părintele protopop Traian Oprea.

La alegerile pentru camera sârbească din Belgrad, Românii au reușit să aleagă și un deputat român, pe dl Dr. I. Jianu cu toate că slujbașii sârbi au încercat toate mijloacele ca să zădărnicească alegerea Românului.

Pânea străină.

(Cântec popular din Basarabia.)

Frunză verde de doi spini,
Am auzit din bătrâni,
Că-i rea pânea prin străini.
Am auzit și n'am crezut,
M'am dus singur de-am văzut.
Frunzuleană trei granate,
Trecui Nistru 'n cea parte,
În neagra străinătate.
N'am ce zice, pânea-i bună,
Dar îi în țară străină.
Bună-i pânea și miezoasă,
Dar la mijloc veninoasă;
Mănânc pâne și beau vin,
La inimă pui venin
Mai bine păsat de mei,
Dar scurt sîntre ai mei.

De vorbă cu muncitorii

Către cei împroprietăriți

„Cultura Poporului" având iarăș în fruntea ei pe d. general N. Petala, primul ei fondator, are acum putința să meargă pe acelaș bun drum pe care călcase și mai înainte. Tovarăși credincioși de drum, reîncepem și noi firul întrerupt al sfătuirilor cu muncitorii de toate felurile dela sate și orașe.

Și, fiindcă, de atunci decând nu ni-am mai întâlnit, cu gândurile, în șirele acestei foi pentru mulți dintre muncitorii dela sate o mare faptă s'a împlinit, și anume; *împroprietărirea,* care are o atât de mare însemnătate pentru neamul nostru, cel dintâi cuvânt îl vom spune cu privire la aceasta.

Neamul nostru întregit acum în cuprinsul unei singure țări, este, în cea mai mare parte, un neam de țărani; așa precum de altfel, și alte neamuri sunt în cea mai mare a lor parte alcătuită din țărani, întrucât mai numeroși sunt locuitorii din sate decât cei din orașe. Pentru țara noastră însă, faptul acesta are și mai mare însemnătate, fiindcă din pricina împrejurărilor nenorocite din trecutul nostru, Românii trăesc mai cu osebire la sate.

La orașe sunt mai mulți străini decât români. Din această pricină, pentru țara noastră, e mai adevărat decât pentru toate celelalte, că suntem o țară de țărani.

Așa fiind, toată grija și tot gândul ocârmuirei, oricare ar fi ea, este și trebuie să fie, în primul rând: *buna stare, lumina și propășirea țărănimii.* Și așa și este, în adevăr, dacă ne gândim bine, fără ura și nedreptatea la care ne ispitește politica. Spre pildă, așa s'au gândit și așa au făptuit ocârmuirile care au luat pământul dela cei cari aveau prea mult și de multe ori pe nedrept, — și l-au dat la toți plugarii, cari munceau înainte pe pământul altora nu numai fără nici un folos pentru munca lor grea, dar nici pentru neamul românesc.

Acum toate foloasele pe care pământul le va aduce nu vor fi ale altora, ci, în mare parte, ale românilor, întru cât vor fi ale țăranilor, cari sunt români. Și tocmai în acesta stă cheia viitorului acestui neam, care, ajuns la libertate, mai are mult de muncă pentru a îndrepta relele izvorîte din lunga robie îndurată în trecut.

Una din cele mai rele urmări ale trecutului, este sărăcia noastră a românilor. *Suntem săraci în țară bogată.*

Aceasta este un foarte mare și tot atât de dureros adevăr, care este, la rândul lui, pricina multor rele. Căci din cauza sărăciei, românii nu pot trăi și nu se pot îngriji cum trebuie, murind mai curând și mai mulți decât alții de alte neamuri. Copiii mor în număr foarte mare, iar bătrânii și săracii nu pot fi ajutați. Din pricina sărăciei, românii nu-și trimit copiii la învățătură și nu-și pot îngriji de școli, profesori, biserici și preoți. Binefacerile luminei prin cultură și ale religiei prin credință, nu sunt folosite de români, în timp ce toate acestea sunt cu mult foarte mult, folosite de alte neamuri.

Trebuie prin urmare, ca românii să se silească din răsputeri să ajungă și să întreacă pe alții în învățătură, în credință și în bună stare.

Toate acestea însă nu se pot da numai decătră *Stat,* cum își vor fi închipuind unii rătăciți sau puși la cale de răi voitorii neamului.

Statul nu poate face mai mult de cât a făcut prin ocârmuitorii lui, și anume: să dea putința ca românii singuri să-și facă drumul în viața liberă și națională la care sunt chemați. Astfel precum am spus mai sus, statul a luat pământul dela cei cari aveau prea mult și l-a dat celor cari nu aveau deloc. Datoria celor cari l-au căpătat acum, este *de a nu-l ține nelucrat.* Din răsputeri, cu multă sârguință, țăranii împroprietăriți trebuie să muncească și să facă să producă cât mai mult pământul care l-au căpătat.

Și această trebuință isvorește nu numai din nevoia arătată de-a scăpa de sărăcie, ci și pentru a ajuta acum, în vremurile acestea de cumplită scumpete, ca să se ușureze traiul. Avem nevoie de o producție cât mai mare a pământului pentrucă nu numai să îndestulim cererea din cuprinsul țărei, dar încă să ne rămâe și pentru a trimite în alte țări, de unde avem de adus aceia ce la noi nu se găsește.

In trecut așa a fost; pământul țărei noastre era productiv în așa măsură încât se trimitea produsul romănesc peste mări și țări. Acum a început a nu mai fi așa. Din această pricină avem scumpetea de astăzi, specula nemilosă a negustorilor.

Cei cari nu cunosc bine pe țăranii români spun că micșorarea produselor e datorită împărțirei pământului, întrucât, spun ei, țăranii nu-l știu lucra așa precum știau stăpânii bogătași, cari aveau pluguri, vite, mașini și bani mulți. Cu această vorbă au umblat ei chiar atunci când se pune la cale reforma împroprietărirei ca să o împiedice. Și s'a răspuns atunci de bunii patrioți că și țăranii sunt vrednici de-a munci bine pământul, măcar că nu au toate cele ca bogații. Și desigur că așa este, numai bună voință să fie.

EMIL VASILIU.

Catedrala ortodoxă din Cluj

Românii din Cluj au avut și au numai două bisericuțe: una ortodoxă sau greco-orientală pe un deal aproape afară din oraș, și una greco-catolică mai în mijlocul orașului, dar ascunsă într'o ulicioară, de abia o găsești. Dela desrobire încoace, armata a mai construit o capelă frumoasă în curtea cazărmii din Calea Dorobanților. Dar toate acestea nu sunt îndestulătoare, pentrucă numărul Românilor din Cluj se apropie acum de treizeci de mii, așa că credincioșii nu încap în aceste locașuri ale lui Dumnezeu. De aceea îndată după desrobire, gândul fruntașilor din Cluj și al guvernului nostru din București a fost să înalțe în acest oraș o mândră catedrală românească întru preamărirea lui Dumnezeu și în semn de înstăpânire pe veci a neamului nostru românesc în acest oraș întemeiat la început de strămoșii noștri daco-romani. După muncă sârguincioasă din partea Preasfințitului Episcop Nicolae Ivan, din partea Societății doamnelor ortodoxe române, a căpeteniilor armatei și a tuturor Românilor buni, s'au întocmit planurile catedralei, care se va construi în parcul din fața Teatrului Național, iar acum Consistorul episcopesc a publicat concurs pentru începerea lucrărilor și punerea petrii fundamentale.

— Oricine poate căpăta la cerere un număr degeaba prin poștă, ca să se încredințeze cât de bună este foaia, iar ca să o primească și mai departe trebue să plătiască abonamentul înainte.

Domnița Ruxandra

de N. GANE

II

Mergea întocmai ca o fantasmă, tăind întunericul, despicând vântul, încrucișând urletele, când de-odată zări înaintea sa două lumini, ațintite asupra lui, ca ochii iadului, și o duhoare fierbinte îi lovi obrazul.

Calul sforâi din nări, dar nu dădu îndărăt; călărețul scoase cu liniște un pistol dela brâu și detună între cei doi cărbuni aprinși.

Un gemăt înăbușit, o frământătură prin pietre și nisip, un clănțănit de dinți se auzi și apoi nu se mai auzi nimic.

Atunci, el înfipse pintenii în coastele fugarului, care plecă ca săgeata, sburând peste dihănii, iar acestea, de câteori în turbăciunea lor se prea apropiau de călăreț, întâlneau gloanțele lui și copitele fugarului.

Până în ziuă se prelungi grozava luptă cu turma lupilor flămânzi ce goneau prada cu spume la gură, când, în fine, renunțând la biruință, se împrăștiară în nesfârșitul stepelor, lăsând în urmă-le un lung șir de cadavre.

Incă trei zile și încă trei nopți merse călărețul pe șesuri întinse, adăpându-și calul la pâraele ce isvorau la mari distanțe de sub nisipuri, și hrănindu-l cu ierburi de sub pietre; și în calea lui se călăuzea de pasările zburătoare, de luceafărul zilei, de stelele de noapte; asculta pământul, întreba văzduhul, și niciodată nu rătăcea.

Insfârșit, el ajunse la malul Donului, pe șesul căruia se întindea o mare tabără de oșteni.

Abia trecuse printre cele dintâi corturi și vestea despre sosirea lui se răspândi pretutindeni. Toți, din toate părțile, alergau înaintea lui, dând semne de cea mai mare bucurie.

— Bine-ai venit Timuș, fiul lui Bogdan! strigară cu toții. Tu ne lipseai și noi rătăceam ca turma fără călăuz.

— Călăuzul vostru este Dumnezeu, și eu ascult porunca lui.

— Și care este porunca lui?

— Auzit-ați voi de o țară depărtată, țara Moldovei, cu fânețe înflorite, cu lanuri mari de pâne, cu ape dulci, cu codri umbroși? Acolo trebue să mergem, să nuntim sau să răsboim!

— Să mergem!

— Acolo este fiica Domnului, o frumusețe precum n'a înveselit încă pământul, n'a desmierdat încă ochii omenești. Acea fiică îmi trebue mie de soție și vouă de stăpână.

— Să mergem!

— Grijiți armele, înhămați caii, luați merinde, căci calea e lungă, dar răsplata frumoasă! Să luăm Domnița sau țara Moldovei!

— Vom lua Domnița, — strigară cu toții, învârtind ca niște trestii sulițele între degete, și dacă nu-ți va ajunge, vom lua și țara Moldovei.

Acest străin cu numele Timuș, era șeful Cazacilor. Inzestrat de un curaj neînvins, și stăpân pe un popor aprig și iubitor de răsboae, el purta spaima în țările vecine. Regele Poloniei de mai multe ori închinase steagul dinaintea oardelor sale, plătindu-și umilința cu taleri numeroși și Muscalii, strâmtorați în hotarele lor, lăsară toate câmpiile Ucraniei, Crimeei, Bugeagului în voia lui Timuș.

Cazacii îl ascultau ca pe un Dumnezeu; și în adevăr că, dintrei toți, el era cel mai bun călăreț, cei mai ghibaciu pușcaș, cel mai ascuțit la minte și mai oțelit la inimă. Faima îl boteză cu numele de **viteaz.** La vocea lui Timuș, care răsuna ca tunetul în văile Donului, oastea lui se pregăti de răsboi și, însetată de aur și de sânge, porni spre Moldova ca un roiu grozav de lăcuste.

III.

Dacă răsăritul avea pe Timuș de stăpân și apusul avea eroul său, însă acesta se deosebea de cel dintâiu, prin o figură gingașă de Făt-Frumos. El era Polon și se numea Coribut. Nobil, bogat, june și înflăcărat, el culese multe isbânzi în câmpul răsboaelor și mai multe în câmpul amorului. Și unele și altele umplură lumea cu numele lui.

Lucruri mari se povesteau de dânsul. Se zicea între altele, că el avea o pavăză fermecată, primită moștenire dela strămoși, că un înger îi sfințise sabia, că un drac era ascuns în calul său și că de aceea în bătălii plumbul și oțelul nu se lipeau de trupul lui; se mai zicea că domnițele, crăiesele și împărătesele când îl vedeau, nu-și puteau lua ochii de pe el, așa era de frumos în hainele sale de oștean, călare pe calul fermecat.

Coribut auzise de Domnița Ruxandra și hotărâ să o ceară de soție. Insă el nu vroi să se arate sub strălucirea numelui său, sigur fiind de o prea ușoară izbândă: de aceea el luă un nume străin, se îmbrăcă în haine simple de călător, și sosi la curtea lui Vasile Vodă, amestecat în ceata unui Polon cu numele Calinowski, care venea ca sol din partea regelui Poloniei.

El vroia să învingă inima feciorească a Domniței numai prin puterea frumuseței și a amorului său.

Domnița Ruxandra îl văzu, îl deosebi dintre toți, dar rămase rece.

Toată ființa ei era sdruncinată din ziua în care văzuse pe străinul cu ramura verde.

Vorbele amoroase ale junelui Polon răsunau gol în urechile ei și, ostenită de a-l întâlni mereu în cale-i, ea căuta chipuri de a-l înconjura. Intr'una din zile ea îi zise:

— Cunoști pe Coribut?

— Negreșit îl cunosc.

— Și eu îl cunosc adause ea, l-am văzut, l-am ghicit!...

Coribut era gata să se arunce ză: tot sângele îi biciui fața.

— Dar, l-am ghicit, căci un suflet ales ca al lui nu se poate ascunde sub haine de rând.

Caribut era gata să se arunce la picioarele ei.

— O, ce figură are el! Par'că-l văd și acuma dinaintea mea amenințător ca cerul în tunete.

Coribut era gata să se arunce, un fior rece îi cutremură tot trupul.

— Și cine putea să fie altul decât Coribut, străinul care mi-a dat ramura verde?

— Ramura verde?

— Da! Ramura verde pe care o păstrez și acuma, căci nu știu ce mă face să nu pot uita, nici acuma, spaima ce simții în acel moment.

La aceste cuvinte Coribut fu atins ca de fulger. El înțelese că de acum înainte s'a sfârșit cu amorul său, și că, din toate fericirile ce visase, nu-i rămase nici măcar dreptul de a spera. Dar mai crudă decât însuși pierderea speranței, era umilința de a vedea că rivalul său purta, în închipuirea Domniței, aureola numelui său.

Tot sângele strămoșilor lui se revoltă în el.

— Ce fel? Unui necunoscut i-a fost de ajuns o clipă de întrevedere pentru ca să răpească inima Domniței, și eu, Coribut, adevăratul Coribut, gândea el, să mă văd după atâta timp de ședere la Curtea Moldovei, respins cu însuși numele meu!...

De astădată lovirea atinse direct mândria sa polonă. A fost un moment în care Coribut era cât pe ce să se descopere ei, însă făcând asupră-și silințe, el se opri.

— Și oare cu numele meu, își zise el, robit-a străinul pe Domnița, el care n'a spus din ce părinți și țară este?... Nu!... Ce face numele când îl poartă un nevrednic? E ca haina frumoasă pe un trup urît. Dar eu cu un alt nume nu mai sunt nimic?... Nu mai sunt vrednic să sărut nici urmele picioarelor unei femei!... Numele m'a făcut pe mine mare, sau eu pe dânsul?.... A! oricine ar fi acest nou Coribut care s'a furișat în inima Domniței, jur pe umbra strămoșilor mei, că-mi va plăti cu viața cutezanța de a se face deopotrivă cu mine.

Din acea zi Coribut încetă de a mai vorbi Domniței cuvinte de amor, încredințat fiind că ea iubește pe un altul, iar Domnița, mulțumită că a scăpat de prigonirile lui, frământa în mintea ei gânduri secrete ce nu mai avusese până atunci și cari o duceau spre melancolie.

A iubi era ceva necunoscut pentru dânsa; singură ideea o speria, și negreșit că trebue să fie sperioasă, pentru o inimă tânără, această simțire puternică care se anunță cu începuturile furtunei.

Ziua, fugind de Curtea Domnească, unde era prea mult vuet ea rătăcia singuratică în aleele întunecoase ale grădinei, și acolo asculta cu drag ciripitul păsărilor ce se jucau prin crengi, urmărea zborul fluturilor, privea cu ațintire la verdeața erbei și când auzea vre-un pas omenesc, tresărea, ca și când ar fi surprins-o săvârșind vre-o faptă rea.

(Urmare).

Agricultură și gospodărie casnică

INGRIJIȚI-VĂ PĂȘUNELE

Râpele

Incă o lucrare care trebue făcută acum primăvara e îngrijitul râpilor.

Aproape toate pășunile noastre sunt așezate pe dealuri și coaste, unele mai repezi decât celelalte, încât cu vremea și din pricină că nu ne-am îngrijit de ele la timp aproape toate sunt brăzdate de râpi mai mici sau mai mari, după cum sunt de mai mult sau de mai puțin timp.

Râpele ce sunt și cele ce se fac prin pășuni sunt dăunătoare, atât prin aceia că o bună parte din pășune se perde, cât și prin aceia că pământul care se spală și se duce la vale acopere pășunea de la capul râpei și avem astfel o perdere îndoită.

Pentru ca să înlăturați acest lucru trebue să faceți numai de cât două lucrări mai de seamă:

1. Indată ce vedeți că se începe a se face o râpă cât de mică, să căutați a împiedeca să se mărească, făcând de-a curmezișul râpii garduri de nuele cât mai dese, garduri cari vor lăsa să se scurgă apa iar nămolul se va depune în dosul fie-cărui gard, în cât cu timpul râpa nu numai cu nu se va mări dar se va astupa; asemenea garduri veți face și în toate râpele.

Toate râpele vor fi plantate cu salcâmi — acaț — care crește în toate părțile atât la șes cât și pe coastele cele mai înalte.

Prin plantare — sădire — nu numai că întăriți pământul și nu mai lăsați ca râpa să se mărească, dar vă asigurați pentru viitor haragi pentru vie, lemne de foc și chiar de lucru; altă dată vă voi vorbi despre acaț și ce se poate face din el.

După ce v'ați curățit pășunele după ce v'ați îngrijit și sădit râpele și coastele fără iarbă, trebuie să vă îngrijiți de fântâni, drumurilor, și de adăpostul mai ales în pășunele de munte.

Nu uitați că apa este tot așa de trebuincioasă ca și hrana și că este chiar mai trebuincioasă; apa ce o dați trebuie să fie proaspătă limpede și curată, nu lăsați vitele să bea apa stătută din toate bălțile, o apă bună dă sănătate vitelor, o apă stătută le poate îmbolnăvi.

Cea mai bună apă este cea de isvor, dacă cumva pe pășunea voastră nu există veți căuta a face fântâni iar acolo unde le aveți a le curăți în fie-care primăvară căci se poate ca în timpul iernei să fie căzut gunoaie, păsări sau cine știe ce, care putrezind strică apa.

Dacă pe pășune adăpatul se face la fântâni, îngrijiți-vă ca, uluceie în care se pune apa să fie curate și bune, ca apa să nu se scurgă. In jurul fântânelor puneți pietre ca vitele să nu înoate în nămol.

Dacă ați luat toate aceste măsuri atunci vitele voastre vor fi sănătoase și bine înțeles că și câștigul vostru va fi mai mare.

Incă ceva vorbe și voi sfârși pentru astăzi. In multe părți nu se ține seamă de felul și bogăția pășunei și se pune vite mult mai multe de cât poate hrăni, din care cauză în câte-va săptămâni toată iarba e rasă iar pe la jumătatea lui Maiu vitele încep a rage de foame; o pășune ori cât de bună ar fi nu poate hrăni de cât un număr dat de vite.

De asemenea nu este bine să pășunați toate vitele la un loc, trebue să păstrați o pășune mai bună și mai în apropierea satului pentru vacile cu lapte și boii de muncă care trebuie să-i aveți la îndemână în ori ce moment; tineretul și sterpele puteți să fie duse și mai departe.

Făcând o bună gospodărie și îngrijind pășunele voastre veți avea vite bune și veți avea mulțumirea sufletească că munca voastră nu a fost făcută în zadar.

In săptămâna viitoare vom vorbi despre fânețe.

E. PETRINI.

Din economia națională

Astăzi avem votul universal, adecă fiecare Român major are dreptul să-și aleagă reprezentanții la Cameră și Senat, precum și în consiliile județene și comunale. Nu numai atâta, ci după Constituția noastră fiecare Român poate fi ales deputat, senator consilier. Ca să răspundă însă bine treburile țării, adecă *ale noastre*, e nevoie ca cei aleși să fie oameni cinstiți și *pricepuți*, iar oamenii pricepuți vom alege numai atunci când vor avea noi cunoștințe, ce este spre binele *nostru*. Iar fiindcă în ziua de astăzi producerea, păstrarea și chiverniseala averii joacă un rol mai mare decum era în timpul trecut, fiecare Român, fie dela sate, fie dela orașe, trebuie să cunoască regulele, după cari se produce, păstrează, și chiverniseste avera atât a lui, cât și a comunei și a statului. Acesta se spune cu alte cuvinte: fiecare trebuie să aibe cunoștințe din *Economia națională*. De aceea vom da de aici înainte, din când în când, și cunoștințe din Economia națională, și anume în formă de povestiri, ca să fie înțelese mai ușor de toată lumea.

Personalitatea.

Rostul bun într'o gospodărie atârnă pe lângă multe altele, și de *personalitatea* omului, adecă de firea sa: cum se arată firea lui în muncă, în convingerea cu alții, la bucurie și la întristare. Aceasta se va vedea mai bine din următoarea povestire adevărată.

In comuna N. așezată pe malul gârlei D. trăiau doi morari: unul Gheorghe T., celălalt Ioan P. Amândoi erau însurați și fiecare avea câte 4 copii. Morile lor erau aproape și nu stăteau de loc, căci ținutul era bogat în grâne; drumurile spre comuna N. erau bune, iar când vedeai morile mai dela depărtare, credeai că în privința stării materiale a proprietarilor lor nu poate fi nici o deosebire. Dar când intrai în ele, vedeai o mare deosebire. In familia lui Gheorghe, bărbatul, femeia și copiii erau îmbrăcați curat. La masă era totdeauna ceva bun de mâncare, birurile său dările și-le plăteau regulat, le mergea bine. Moara era ca o icoană, și pe dinafară, și pe dinăuntru. Socina, adecă zidăria de jos, era totdeauna tencuită bine, ca să nu cadă pietrile, lemnăria era vopsită, ca să nu putrezească, iar roatele se învârteau vesele, de par'că numai atunci le-a adus maistrul. Dar și Gheorghe era de dimineața până seara în moară la lucru. El zicea: „Moara mă hrănește de aceea trebue s'o țin în toată bună".

Nevastă-sa gândea și făcea ca și bărbatul, iar copiii se luau după pilda părinților. Cel mai mare, Ghiță, abia împlinise opt ani, dar ajuta cu râvnă și el la măcinat.

La celălalt morar, la Ioan, lucrurile erau altminteri. Imbrăcămintea lui și a membrilor familiei nu numai că era urâtă, dar la tot se vedeau răsfulători în ea. Nevastă-sa nu se gândea la cărpit, iar bani pentru ea nu erau. Nu erau, pentrucă la el rachiul (vinarsul) spurcat și scump nu lipsia de pe masă. Iar la moară nu era cărămidă, nu era scândură, care să nu se mișe. Mașinăria hodorogia de stricată, încât făina trebuia s'o tornare a doua oară la măcinat. Oamenii veneau tot mai rar la moara lui Ioan, căci acolo făina ieșea mai rău, copiii erau tot mai zdrențoși. Intr'o noapte veni un vifor, care luă coperișul dela moară, ba răsturnă și părețiții de scânduri. Când s'au uitat dimineața la grămada de scânduri jumătate putrede, au văzut că nu mai e nimic de făcut. Și-au vândut și lucrurile din casă și au plecat la America. De ei nu s'a mai auzit nimic.

Desigur, că nici în America n'au fost vreo schimbare căci *personalitatea* omului, cu însușirile ei morale, e mare lucru când e vorba să-i meargă cuiva bine.

V. L.

CĂTRE OAMENII DE BINE

Prin tipărirea ziarului „Cultura Poporului" umplem un mare gol, ce se simția în rândurile cărturarilor de la sate, țăranilor, muncitorilor, cât și ale târgoveților.

Orice om de bine și de faptă își poate da seamă cât folos aduce un ziar care răspândește carte și învățătura, și nu se amestecă în certuri politice de care lumea e sătulă.

Trebuie o foaie scrisă numai din gând curat și de dragoste de țară și acum o aveți și cu cinste poate sta pe masa fiecăruia. E păinea sufletească a tuturora. Dar ca această foae să-și poată îndeplini chemarea ei, trebuie răspândită cât mai mult și sprijinită.

In dragostea ce o avem pentru lumea satelor s'a pus un abonament pe an de 60 de lei și cine știe cât de mult costă hârtia și tiparul, își dă seamă că pe pu cheltuiele ne țin mai presus de acest preț.

S'a făcut această eftinire a foaei numai ca să pătrundă în casele celor lipsiți de mijloace și cu toate acestea nu au nevoie de luminarea minții și a sufletului.

In același timp gândul ni-i la cei mai avuți, cari vor plăti abonamentul mai scump, în cât prisosul lor să rămână pentru abonamentele cele eftine. Afară de aceasta pentru că scopul ne este să ne cităm cât mai mulți cetitori, rugăm ca fiecare după ce s'a folosit de ziar să-l dea și altuia să vadă ce se scrie în ea; iar sătenii cari știu carte să citească în zilele de sărbătoare, la petreceri sau la șezători, acelora ce nu știu să citească.

Cu felul acesta, cu dragostea de bine din partea tuturor „Cultura Poporului" va străbate cât mai mult în casele cari au nevoie de luminarea minții.

Și nădăjduim, că oamenii de faptă, își vor face datoria.

„Cultura Poporului."

Lămuriri. Când un sătean nu se poate duce la oraș nici în o chestie a sa grea, ori are nevoie de un sfat sau vrea să întrebe ceva care'l interesează, atunci să ne scrie nouă și-i vom lămuri cât se poate mai bine.

Știri de pretutindeni

CALENDARUL

Zilele	Calendarul nou	Calendarul vechiu	Sfinții
D.	15 Apr.	2 Apr.	Duminecă Tomii
L.	16 „	3 „	Sf. Nichita
M.	17 „	4 „	Sf. Iosif
M.	18 „	5 „	Muc. Claudia
J.	19 „	6 „	Sf. Eftihie
V.	20 „	7 „	Muc. George
S.	21 „	8 „	Ap. Teofilact

Călătorie în străinătate. Familia noastră regală, M. S. Regele și Regina, în timpul verii vor călători în străinătate, la Paris, Roma, Bruxelles (citește Briucsel) și Londra.

Principele Nicolae. In alt număr s'a spus că Alteța Sa Regală Prințul Nicolae, a intrat în marina engleză. De acolo vin știri, că vaporul englez, numit „Benbou" pe care se află Prințul, în calitate de elev-ofițer, a intrat în portul Gibraltar. A. S. Regală și-a luat serviciul în primire, lucrează cu sârguință și-i mulțumit că învață marina.

Biserica

Conferințe creștinești. Ziarele din Capitală nu spun că mulți dintre preoții parohiilor orașului, au luat hotărârea, ca din când în când să adune seara pe credincioși, pentru a le tălmăci învățătura Domnului nostru Isus Christos. Astăzi când pe tot cuprinsul pământului se propovăduește această învățătură, fapta păstorilor sufletești din București este cât se poate de nimerită.

Insă, pilda preoților din marele nostru oraș, trebuie urmată de toți acei, cari cârmuesc frânele bisericei noastre. Binele ce va eși din adunarea poporenilor, ce trebuesc îndrumați pe calea adevărului, este destul de mare.

Războiul pe lângă stările drepte ce a dat la iveală, a rătăcit și multe minți omenești. De pildă, sunt mulți dintre acei ce au fost pe front, care cred, că dacă au luptat, sunt grozavi până într'atât, că se pot lipsi chiar de Dumnezeu. Apoi, de câteva vreme, cutreeră satele unii oameni rătăciți de pe calea adevărului și învață greșit pe gospodari despre credința noastră creștinească.

Pe lângă acestea nu trebue, să uităm, că sfintele scripturi sunt un lucru foarte greu de înțeles. Mulți oameni, chiar învățați, întâlnesc greutăți în tălmăcirea acestor învățături.

Preoții, însă, care au învățat dela dascăli cuminți, cum trebuește înțeleasă învățătura sfântă, au puterea de a arăta sătenilor adevărul sfânt, așà cum este el.

Pe de altă parte, poporenii au datoria se meargă regulat și să asculte cu băgare de seamă și smerit spusele preotului.

Dacă pilda preoților bucureșteni va fi urmată și de cei dela sate, noi nu putem aveà decât cuvinte de laudă pentru ei.

Sfințire. A doua zi de Paști, în satul Mănăstiriștea de lângă Cernăuți (Bucovina) s'a sărbătorit sfințirea locului pentru ridicarea unei biserici.

Armata

Pentru mormintele eroilor.. Ofițerii din garnizoana Dorohoi, în frunte cu d. D. Sion, se strâduesc pentru ridicarea unui monument, în una din piețele acelui târg, în amintirea eroilor cari au căzut pe câmpul de luptă.

Nouile uniforme ale armatei. La ministerul de răsboi, lucrează o comisie, pentru ca să schimbe uniforma de azi a armatei, cu o altă mai nouă.

Un monument. Prin munca depusă de d. C. Ștefanovici, se strâng bani pentru ridicarea unui moment în satul Facria jud, Constanța. In timpul răsboiuliei mulți eroi au căzut în acest sat, și li se cuvine ca amintirea lor să rămâie neștearsă.

Culturale

Țara noastră are un mare învățat al ei pe d. Iorga, care e profesor de istorie la universitatea din București. Dar pe lângă că e învățat că se miră și alte țări de el, mai e și un mare patriot român și toată viața muncește numai pentru ridicarea poporului român. El nu știe ce-i aceea hodină, aleargă din târg în târg și vorbește despre faptele și bătăliile din trecutul neamului nostru. Dar el nu se mulțămește numai cu atât, ci mai are destulă vreme să treacă hotarele și să vorbiască la alte popoare: cine suntem noi și ce țară mândră, cuminte și vitează avem. Așa, în vremea aceasta, e la Paris (capitala Franței) unde le universitatea de acolo, între cei mai mari profesori, arată meritele românilor.

Petreceri populare. Cu prilejul Sf. Paști, în satul Gătaia (Banat) sub conducerea harnicului învățător Ion Copăcianu, au avut loc petreceri cu teatru și joc în folosul bisericii de acolo.

Serbare. Casa de sfat și citire din Lupașnul, jud. Ialornița, a ținut o serbare în localul școalei din stat, cu ajutorul unor grup de elevi, semenariști și normaliști.

Serbare școlară. La școala specială de infanterie din Sibiiui școală sub comanda dlui colonel Vasilescu, s'a dat o frumoasă serbare culturală de către elevii acelei școli, ce și-au isprăvit termenul de învățat.

Șezătoare. Societatea academică „Junimea" din Cernăuți, a dat o prea frumoasă șezătoare culturală. Președintele societății studentul Romes Reuț, a deschis șezătoarea, vorbind despre însemnătatea acestei societăți.

Fapte bune

O frumoasă pildă. Teatrul românesc din orașul Timișoara (Banat) a ars cu vreo 2 ani în urmă. Primăria de acolo vrea să clădiască un nou teatru și'n scopul acesta a venit în ajutor d. E. Prohasca, care a dăruit suma de 250 de mii de lei. Nici că se poate o faptă mai frumoasă.

Dăruire. Doamna văduva Iulia Zăgăiceanu din Șoșdea (Banat) a dăruit în amintirea soțului ei, mort de curând, una mie de lei pentru biserica din acel sat și 2 mii de lei pentru fondul corului bisericesc.

Economice

Exproprierea la Săcui. Pecând marii proprietari de moșii din vechiul regat nu s'au împotrivit, ca moșiile lor să fie împărțite la țăranii cari le muncesc, lucru care nu s'a întâmplat în nici o țară din Europa fără revoluție, în Transilvania conții și baronii unguri, apoi societățile neromânești proprietare de pământ au umplut Europa cu văicărerile lor, că Românii le răpesc moșiile ca să le dea țăranilor lipsiți de pământ. Și nicăiri nu e așa de luminat dovedit, că aceste moșii răpite în vremurile de mai de mult dela Români. Lucrul acesta se vede lămurit la exproprierea din județele Ciuc și Treiscaune.

Săcuii din aceste județe aveau dreptul de folosință sau uzufructul după o suprafață de pământ în întindere de șaptezeci demii de jugăre, adecă vreo patruzeci de mii de hectare. Teritorul acesta compus din munți cu păduri și pășuni a fost răpit de Austria în anul 1769 dela Moldova și a rămas proprietate a statului austro-ungar. înființându-se în secolul acela și la Săcui două regimente de grăniceri, cum s'au înființat cele românești dela Caranșebeș (Banat), Orlat (jud. Hunedoara, Sibiu și Făgăraș) și Năsăud (jud. Bistrița-Năsăud), li s'a dat *folosința* celor patruzeci de mii hectare, cari au rămas de altminteri tot proprietatea statului. În anul 1848, Săcuii s'au sculat contra împăratului lor. Fiind bătuți, li s'a luat dreptul de folosință și regimentale de grăniceri au fost desființate. Dar la anul 1869 li s'a dat acest drept inapoi. De veniturile moșiei celei mari s'au folosit numai Săcuii, cu toate că în cele două județe locuesc foarte mulți români. Dar nici dela 1918 până acum nu au dat nimic Românilor, ba au oprit 40—50 de tineri săcui să meargă la Universitatea românească din Cluj și-a trimis pe cheltuiala veniturilor din acest fond la Budapesta, ca să învețe acolo și să ațâțe împotriva României.

Fiindcă legea agrară poruncește, ca *toate* moșiile statului să fie date țăranilor, statul va împărți terenul acesta din Ciuc și Treiscaune la țăranii săcui *și români*. Așa e drept.

Expoziție de vite. Crescătorii de vite din județul Ilfov, s'au hotărît ca anul acesta, să ție o expoziție (un târg mare) de vite, unde se dau și premii pentru cele mai frumoase. Ce bine ar fi dacă toate județele ar face la fel.

Export de vite. Statul polon, a cerut de la țara noastră să lase liber (exportul) trecerea vitelor peste graniță. Se știe, însă, că până la 1 Iunie, exportul e oprit. De la data aceasta guvernul va pune noui taxe pentru export.

Scumpirea. În asemănare cu prețurile dela 1 August 1916, la 20 Marte 1923 s'au scumpit lucrurile, anume: zahărul de 29 ori, fasolea de 60 ori, făină de grâu de 20 ori, cartofi de 26 ori, mălaiul de 40 ori, pânea de 15 ori, brânza de 29 ori, laptele de 18 ori. Acestea sunt lucrurile produse de munca agricultorului. Tot așa s'au scumpit însă ceeace iese din fabrici: hainele s'au scumpit de 35 ori, paltoanele de iarnă de 39 ori, cămășile de 30 ori, ața de 24 ori, bumbacul de 56 ori, ghetele de 23 ori, săpunul de 20 ori, petrolul lampant de 25 ori. Prețurile acestea se schimbă după ținuturi.

Dacă își scumpește industriașul mărfurile, și-le scumpește și țăranul pe ale lui, dar și negustorul, așa că nici unul nu are dreptate să se plângă. Singurii oameni din țară, cari o duc greu sunt cei cu plată fixă, adecă statornică, dela stat. Acestora foarte rar le mărește statul leafa și când le-o mărește, prețurile sunt din nou urcate.

Oricât s'au scumpit toate lucrurile, în România noastră tot e mai bine ca în țările vecine. De aceea mereu vin din Ungaria, Austria, Cehoslovacia, Germania și chiar și din alte țări oameni la noi ca să caute de lucru. Dar ei și muncesc zdravăn și nu se gândesc să meargă în robia Americei.

Felurite

Răsplată. O jumătate de veac a servit cu credință școala, învățătorul Ioan Pinter din Beiuș (Bihor). Pentru truda atâtor ani de dăscălie, țara i-a dat decorația „Răsplata muncii el. I. Și ce sărbătoare minunată a fost cu acest prilej! Învățătorul Ioan Pinter, a împlinit 85 de ani.

Revarsare de apă în Banat. Inaintea Sf. Paști, furiosul râu Cerna, revărsându-se a făcut mari pagube și nenorociri.

Gările de la Orșova și Vârciorova, au fost sub apă, care era de un metru înălțime. Sunt și oameni omorîți și vite multe.

Belșug. In America de sud Argentina, de unde se aduce carne și în Europa, într'atât s'a înmulțit vitele acum, că nu mai au nici un preț; viței cum îi fată îi impușcă.

O comisie engleză. In curând va sosi în București, o comisie formată din ofițeri engleji. Ei vor vedea locurile pe unde au fost cele mai grele lupte ale noastre.

Populația din Ceho-Slovacia. Acum de curând s'a publicat rezultatul recensământului, adecă al numărătoarei populațiunii din Ceho-Slovacia. Populația totală a fost de 13 milioane 612 mii de suflete (cu vre-o trei milioane mai puțin ca în România noastră). Din acestia au fost:

8 milioane	760.957	Ceho-Slovaci
	123.448	Germani
	747.096	Maghiari
	461.466	Ruteni
	180.535	Evrei
	75.852	Poloni
	23.052	alte neamuri

(și Români lângă Tisa).

După religie, aproape 11 milioane sunt catolici, un milion protestanți. Evrei sunt 354 de mii, dar mai mult de jumătate dintre ei s'au declarat cari Cehi, cari Germani, cari Unguri.

Traiul din Ungaria. Dupăcum scriu foile unguresti, în Budapesta costă un ou douăsute de coroane, un pahar de bere șasezeci de coroane, o friptură de porc o mie și o sută de coroane.

Petrolul în Mexico. Dela Statele Unite din America-de-Nord spre miazăzi se află marea republică Mexico. Și aici s'au găsit mari izvoare de petrol. După știri mai nouă, izvoarele acestea au început să sece, din altele iese numai apă sărată. Au mai rămas deci țări cu petrol mult Statele Unite din America de Nord, Rusia și România, Și în Mesopotamia, în Azia ar fi petrol mult în pământ, dar din pricina Turcilor, de izvoarele de acolo nu se poate folosi nimeni.

Muncitori plugari, lucrați cu hărnicie orice petic de pământ al vostru dacă voeți să se eftinească și să se ușureze viața.

Muncitori din fabrici, ajutați și voi la ușurarea vieții și a voastră și a noastră a tuturora, muncind cu sîrguință și încordându-vă toate puterile voastre.

Un sat atacat de bandiiț. O numeroasă bandă înarmată, trecând Nistru, a atacat satul Târsânți (Basarabia), jefuind pe locuitori. Jandarmii prinzând de veste au încercat să prindă pe jefuitori. Aceștia din urmă s'au ascuns într'o casă. Aici s'a dat o adevărată luptă. Hoții aruncau cu granate asupra jandarmilor, cari văzând că nu este alt chip să puie mâna pe ei, au dat foc casei. In fața primejdiei, tâlhari au luat-o la fugă. Au fost trei din ei împușcași, dar și un jandarm s'a ales rănit.

Executarea celor condamnați. După legile din România, nici un criminal nu poate fi condamnat la moarte, ci cel mult la muncă silnică pe viață. In Ungaria îi spunzură, în Germania, Franța și alte țări le taie capul, în America e obiceiul în unele state, de îi omoară prin electricitate. Aflăm acum, că guvernatorul statului Nevada din America-de-Nord s'a dat ordin, că cel condamnat la moarte să fie închis într'o celulă anume întocmită, unde noaptea, când criminalul doarme, să se dea drumul la gazuri înecăcioase, așa că el să moară fără să știe ceva.

Redacționale. Se caută redactori la București, Iași, Craiova și Chișinău.

Rugăm pe acei cari ne scriu, ca articolele să fie cât mai scurte, închegate bine, scrise pe înțelesul poporului și nici odată întocmite din fuga condeiului, în pripă.

Prea mult respect de lege! In Cluj s'a spânzurat un biet lucrător bătrân. Medicul orașului și un comisar de poliție au fost înștiințați și au plecat la fața locului. Cercetându-se cel spânzurat, medicul a constatat, că erà mort numai de o jumătate de oră. Au întrebat apoi pe tovarășul celui spânzurat, un bătrân cam surd, ce știe despre sinucidere? El a răspuns: „Azi am lucrat împreună până pe la 10 ore. Apoi am mâncat ceva amândoi. După mâncare, tovarășul a zis că se duce până în grădină, că vrea să se odihnească. S'a dus. Văzând că nu mai vine, m'am dus după el. Ce să vezi? Se spânzurase de creanga unui copac. Când am ajuns lângă el, mai da încă din picioare. Dar n'am îndrăznit să-i ajut până n'am înștiințat poliția".

Și așa bietul om a murit cu zile, căci tovarășul lui nu a îndrăznit să-l scape de moarte fără știrea poliției!

Moartea caietelor sau libelelor de caligrafie. Consiliul școlar din Viena a hotărît, ca dela toamna viitoare încolo să fie oprită întrebuințarea caietelor de caligrafie, adecă a celor cu patru linii. In cei dintâi doi ani ai școalei primare să se întrebuințeze numai caiete dictando, din clasa a treia încolo caiete neliniate. Zic, că nu e bine să silești pe copil să scrie între linii.

Adaus. O delegație din partea profesorilor (corpul didactic) s'a înfățișat dlui ministru de finanțe, arătând în ce situație tristă se află profesorii, cu lefurile cari le primesc acum, iar d. ministru a făgăduit, deocamdată, un adaus de 40 la sută.

Clădiri de școli. In județul Botoșani (Moldova), anul acesta se vor ridica vreo 49 de școli sătești. Cele multe înainte.

O carte de mare preț. Când veniți la oraș, cumpărați dela librării și dela gări o carte anumită **Datorii și Drepturi** scrisă de foarte cunoscutul scriitor Dl. *Artur Gorovei*, un bătrân sfătos și luminat din Fălticeni — din Moldova.

In ea veți găsi multe lucruri bune scrise pe înțelesul tuturor, care au să vă placă foarte mult.

Cartea aceasta costă numai 10 lei și a fost premiată, fiind găsită cea mai bună dintre toate câte s'au scris în felul acesta pentru popor

Rugăminte. Domnii studenți cât stau la casele părinților de prin sate, preoții, învățătorii, notarii, primarii și sătenii știutori de carte, sunt rugați să ne scrie pe scurt cele ce se întâmplă pe la dumnealor, ca: fapte bune, șezători, conferințe, înființări de biblioteci, clădiri de biserici, școli și tot ce este de seamă și se leagă de viața satelor, pentru a fi tipărite în foae. Mai primim: culegeri de poezii populare, cântece, basme, strigături la horă și datine.

Abonamentele vechi. La închiderea foaei, în luna lui Iulie 1922, au rămas mulți săteni, cari au plătit ziarul înainte, fie pe un an, 6 luni sau 3 luni. La aceștia li se vor trimite foaia până ce li se împlinese termenul, pe prețul care l'au plătit atunci de 30 de lei.

In prezent abonamentul e de 60 de lei, de oarece s'au scumpit mult hârtia și tiparul.

Din străinătate

GERMANIA

Franțujii, cari au ocupat ținutul Ruhr din partea apuseană a Germaniei pentruca să-și ia ei ce trebuia să le dea Germanii, se organizează tot mai bine acolo cu toate piedecile ce li le pun. In unele locuri. lucrătorii din minele de cărbuni se împotrivesc cu puterea, când Franțujii vreau să încarce cărbunii, cu cari le sunt datori Germanii. S'au întâmplat chiar și vărsări de sânge. Sunt însă semne, că guvernul german s'a răsgândit și a început să caute calea de împăcare. Aceasta mai ales fiindcă a văzut că nici Anglia, nici Statele-Unite din America-de-Nord și nici chiar Papa nu vreau să le ajute, ca să scape de împlinirea datoriei.

RUSIA

Lenin, căpetenia cea mai mare a bolșevicilor din Rusia, e greu bolnav de creeri, așa că a înebunit și nu-și mai poate vedea de slujbă. Ne putem aștepta la mari certe pentru stăpânirea în Rusia.

Incă în anul trecut, guvernul bolșevic a jefuit toate bisericile creștine, atât cele ortodoxe, cât și cele catolice, de toate lucrurile scumpe: candele de aur și de argint, potire, lingurițe, icoane împodobite cu petre scumpe. Zicea, că banii scoși de pe ele să-i întrebuințeze pentru cumpărarea de grâu al celor ce mureau de foame, De fapt, banii i-au întrebuințat mai marii bolșevici pentru ei și pentru femeile lor cu cari trăesc necununați. Mitropoliții și preoții au protestat împotriva acestei jefuiri. Mii dintre ei au fost arestați, sute au fost împușcați. Acum de curând au împușcat un prelat catolic cu numele Budchievici, cu toate că guvernul bolșevic a promis că nu-l va omorî.

Țăranii din Rusia s'au săturat de a se mai lăsa jefuiți de slujbașii bolșevici, cari le iau grâul și vitele. Sunt foarte supărați și pentru batjocorirea bisericilor. De aceea au început să se răscoale, cum s'a întâmplat în ținutul Zitomirului. Impotriva lor a pornit o mare armată bolșevică, multe sute de țărani au fost omorâți, iar 340 de țărani făcuți prisonieri au fost împușcați fără milă.

In Rusia bântuie și acum foametea în unele ținuturi dar pentru aceea guvernul bolșevic totuși a trimis un vapor plin cu grâu bolșevicilor sau comuniștilor din Germania.

UNGARIA

In Ungaria stările devin tot mai rele. Scumpetea crește grozav, oamenii nu mai biruesc cu dările către stat pentrucă guverul unguresc cheltuește sute de milioane pentru gazete și cărți în străinătate, numai ca să fie lăudată Ungaria și hulită România, Jugo-Slavia și Ceho-Slovacia. Nu de mult a încercat să facă un mare împrumut de bani în Franța și Anglia. Acolo li s'a răspuns, că până nu fac rânduială în țara lor și până nu încetează să ațâțe împotriva țărilor vecine nu poate fi vorba de nici un ajutor. După cum sriu chiar foile din Budapesta, prim ministrul Ungariei e vorba să facă o călătorie la București, Belgrad și Praga, ca să asigure guvernul românesc, sârbesc și cehoslovac, că Ungurii nu au nici un gând rău contra vecinilor lor. Dar vecinii cunosc gândul Ungurilor și vor ști și de acum înainte ce să facă pentru a înfrâna fudulia goală a acestora.

Bătaie pentru băutori. Guvernul turcesc a oprit în Constantinopole băutura. Cel ce va fi dovedit că a băut și numai un păhărel, capătă treizeci de lovituri. Cel ce e prins că vinde băutură, trebuie să plătescă o amendă de 50 lire turcești (o liră turcească era înainte de răsboiu 23 lei.

Răvașe de la sate

BOIȚA

Șezători culturale. In fruntașa comună Boița din județul Sibiiu, șezătorile țărănești cari se țineau până acum, au fost prefăcute în șezători culturale.

In fiecare seară din zilele de sărbătoare, un școlar sau o școlăriță, — după sfatul harnicului preot Ion Druhora, — citeau din cărți cu cuprins religios.

Până la sfârșitul postului Păresimilor când au încetat șezătorile s'au citit 30 de cărți.

Faptă bună și plăcută lui Dumnezeu. Tot aici în Dumineci și zilele de sărbători, la auzul clopotului de vecernie, toată tinerimea se adună în bătătura unde se fac jocurile și plecând doi câte doi, se îndreaptă către biserică. Preotul le ține predici.

Improprietărirea. Sătenii se roagă ca să le dea cele 360 iugăre cuvenite comunei, de oarece sub stăpânirea maghiară acest drept al lor a fost răpit, dându-se întreg pământul comunei săsești Talmagiu. In prezent vor primi 100 de iugăre și stăruesc din răsputeri să nu li se facă o nedreptate ca aceasta.

Un sătean.

Răspunsuri cititorilor noștri

Fiul poporului în Turda. — Toate acele ce spuneți prin răvașul primit sunt bine venite. Vom face totul pentru ca razele luminoase trimise de colaboratorii noștri să strabată cât mai mult în ferestrele scunde ale caselor poporului nevoiaș, căci pentru acest popor ne-am pus la lucru.

Un om ca dv. care simte și scrie într'o limbă atât de curată, poate ajuta și la cultura celor din palate ca și din bordee; de aceea vă rugăm a vă numi printre prietinii „Culturei Poporului", și a ne trimite răvașele pe care ni le făgăduiți.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonament normal: **120** *lei pe an.*
„ *de favoare: pentru săteni, muncitori și intelectuali* **60** *lei pe an.*
„ *de susținere:* **200** *lei minimum pentru instituțiile statului, financiare, biblioteci și pentru toți acei cari pot și vor să sprijine ziarul.*
În America **1** *dolar* **50** *cents pe an.*

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonà foaia și pe jumătate de an.

Publicitatea se primește la administrația foiei și la toate agențiile de publicitate din țară.

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6. 1—50.

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7. 1—50.

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9. 1—50.

BAIA DIANA
Camere cu abur și vane precum și tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu estras de brazi
CONTROL MEDICAL
Lloyd 1633. 5. 1-50.

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8. 1—50

POVESTIRE

DIN ALTE VREMI de Const. Cehan-Racoviță

Aceste clipe de demult, trăite cu fantezia-mi în multe nopți târzii, cu farmecul lor și cu viața sănătoasă de atunci, le închin unui iubitor și sprijinitor al artei, d-lui general N. Petala.

PARTEA I.

Capitolul I.

La cislă pe prispa lui moș-Luca

De la Iași înspre Hotin sunt Buciumenii. Deoparte a satului înspre Țara-de-Sus codri întinși din care nu eșiai cu zilele din ei, iar de altă parte șes ca de-o poștă până la Prut.

Răzeșii stăpâniau până departe ogoarele din trei bătrâni, căci în grinda fiecărei case se găsiau hrisoave vechi, cu peceții roșii, domnești, date din cetatea Sucevii.

Pe coasta dealului și pe șes, împrăștiate gospodării cu ogrăzi largi, cu prisace, cu livezi. Case albe, zâmbitoare, cu păreți de bârne, acoperite cu stuh și cu răgoz.

Venise primăvara. Troenele mai înalte ca omul se topiseră ca și cum n'ar mai fi fost. Doar drumurile rămăseseră desfundate și cleioase în lumina soarelui de la începutul zilelor lui Prier. Femeile cu copiii în brațe pe dinaintea târneațurilor caselor sau pe la fântâni își făceau semnul crucii că scăpaseră de așa iarnă grea, cum nu fusese de multă vreme, cu lupi flămânzi ce se coboran noaptea din codru și sfâșiiau oile din ocol cu toți cânii ciobănești ce le păziau.

Deși din cer se desprindea un zâmbet pretutindeni, oamenii amărâți își vedeau de treburi.

Cum trecea zi după zi frumoasă, în una din seri opaițurile se stinseseră demult de pe prichiciurile hornurilor. Doar pe deasupra codrului plutia luna ca o tipsie de aur. Aproape de moară, la dreapta șleahului[1] ce trecea prin mijlocul satului, pe-o hudită cu plopi înalți: casa lui moș-Luca Știubei, în fundul unei ogrăzi mari, împrejmuită cu gard de nuele. Cum nu se vedea lumina de la două ochiuri de burduf de la ferestre, ai fi crezut că ai casei hodihnesc, dar dacă ai fi dat la o parte portița de stejar și te-ai fi apropiat de prispă, ai fi auzit vorbă și ai fi zărit câteva umbre, mișcându-se pe păretele văruit. Aici, la moș-Luca, se adunaseră la cislă,[2] în tăcerea nopții cei mai de seamă moldoveni din sat. Erau: Ion Pintea, scurt și gros; Vasile Hurmuz o namilă de om cât un munte, cu fața ciupită de vărsat; Ilie Răgoz dacă chiuia odată murgul prăpădia pământul și Petre sin Mihalce, care s'ar fi luat la trântă și cu ursul.

Toți cu pletele până pe umeri, cu cămașile albe de in, cu chimire late înflorite, cu opinci, cu ochi ageri și cu fețele aspre și întunecate. Amnarile scăpărau din când în când.

Vorbele lui moș-Luca, deși molcome la auz, cădeau ca niște picături dureroase în sufletele prietinilor cari'l ascultau.

„Oameni buni, iacă-i râu. Bontăluește[3] care încotro. A agiuns cuțitul la os. Dijmile vin una după alta. Văcăritul ne ia pielea de pe noi. Ci socotești douăzeci civerturi pe an, de unde atâția bani? Zlotașii îș ca nelegiuiții, ne pun sulița în coaste, vin și ne împlinesc dacă nu plătim până într'o para toate.

— Fără milă, răspunse mâhnit și clătinind din cap Răgoz.

— Milă? De la cine milă? își încreți fruntea moș-Luca.

Dacă Vodă nu are milă de noi apoi să o aibă boerinașii și grecii? Ascultați ce vorovesc[5] eu: s'au pus pe-atâta să ne sărăciască țara."

Pintea cu bărbia pe mâna dreaptă sprijinită în bățul de corn, clipind rar din gene, grăi:

— Să trimitem o jalobă[6] la Eși.

— Ce gândești una o fi la Scaun câtu-i moșia de întinsă și strâmbătățile de mari? Și cine să ne împartă dreptatea, când răul s'a încuibat la curtea domnească? Așa angărie[7] n'a fost de când e țara, vorbi de colo Pintea, cu-o amărăciune în glas și cu-o privire în ochi tăioasă. Iar Hurmuz care nu deschise gura până acum, care se uita când la unul când la altul, clocotind în el mânia, tușind aspru și strângându-și mai întâi cu degetele-i groase buzele, izbucni:

— Ne jăluim de geaba ca muerile. Voim să scăpăm de toate? să ne burzuluim.[8] Sănețe[9] avem, nu ne rămâne de cât să ne hii în frunte, moș-Luca!"

La aceste vorbe prin inimile tuturora, trecu un fior de răzbunare; sub razele de lună chipurile molovenilor păriau și mai călite, numai moș-Luca, liniștit, pufăind din lulea, își ridică privirea din pământ, privire bună și pătrunzătoare și începu:

— Eu am văzut mai multe de cât voi și am pățit atâtea că mi s'a albit părul. Nu trebue să ne pripim, nici să fim stăpâniți de mânie. Lucrurile trebuesc slobozite cu multă înțelepciune. Tu, Pintea, ai spus să hiu în frunte. Asta nu, niciodată, alături cu voi da, oricând, până ce va cădea țărna pe mine. Este altul care trebue să ne îndrepte către cele bune și acesta este boerul Ulmeanu. El este tânăr, cu minte și în sângele lui curge vitejia și cinstea neamului din care se trage. Ci ne-a învăța el aceea să înfăptuim…

— Amin! răspunseră cu toții. Iar moș-Luca după-o clipă se întoarse din tindă, cu o oală cu vin. Și fiecare cinsti. Stelele de pe cer, rouă de nestimate, sclipiau mereu. In farmecul și tăcerea nopții se auzi o trâmbițare subțire: era un cucoș care bătea din aripi și-și înălța cântecul în lumina bălae. Moldovenii își luară „bună seara" și se împrăștiară pe la casele lor, la hodină…

(Urmare).

1) drum
2) sfat
3) cârtește
4. dare
5) vorbesc
7) petiție
7) dare în bani sau în natură
8) răscoală
9) puști

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" care se tipărește în 30 mii de exemplare.

Tot omul poate procura ușor licherul veritabil!

Triple-Sec-Bogsza neintrecut!

BOGSZA

de oarece fabrica — cu considerare la sărbătorile Paștilor — a adus în circulație și sticle de ¼ de litru, cari să pun pe piață pentru prima oară.

Triple-Sec-Bogsza neintrecut!

Fabrica de bere din Turda S. A.

KORONA — Cea mai gustoasă bere deschisă

FABRICA: TURDA, TELEFON 5

GLORIA — Bere din malț dublu

De calitate recunoscută ca bună

TELEFON NO. 394 o:o:o DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR II o:o:o TELEFON NO. 394

MARE TÂRG SENZAȚIONAL DE OCAZIE LA MAGAZINUL

DICK

Strada Regina Maria 5

Cartoane	29.50	Stofe lavabile	26.60
Grenadine	33.50	Ciorapi bărbătești	16.50
Opal, lațime dublă	49.50	Mănuși de damă	19.50
Zefir englezesc	33.50	Cravate de mătase, legate	27.80
Stofă de lână pentru bărbați lată de 140 cm.	98.50	Cămăși bărbatești și femeești	89.90
		Pantaloni bărbătești	59.50
Stofe femeești, de institut	125.50	Fețe de masă de damase	149.50

AUTO-MECANICA SOC. ANONIMA CLUJ,
STRADA REGINA MARIA No. 10
Reprezentanța Generală a
S.R.A. **LEONÍDA & Co.** UNITE
DIN BUCUREȘTI
Atelier special de reparațiuni de automobile execută ori ce lucrări în metal. Instalațiune modernă pentru sudura Auto-Gena. — Instalațiune modernă pentru reparat și încărcat acumulatori *Cluj, Calea Dorobanților No. 18.*

TOATĂ LUMEA
POARTĂ CU PLĂCERE
GHETELE
DIN FABRICA
T·U·R·U·L
Pentru că acestea sunt elegante bune și ieftine

BANCA CENTRALĂ
PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S. P. A.
CLUJ, STR. REGINA MARIA No. 6--8.
(Casele proprii) *(Casele proprii)*

Capital social lei 50,000.000 deplin vărsat

Secție de Bancă
Secție de Mărfuri 3—3

FILIALE:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hațeg, Satu-Mare. Reprezentanți stabili în București, Kosice, Praga și Viena

Intelectuali, Muncitori, Săteni!

Citiți cu toții CULTURA POPORULUI și răspândiți-o cât mai mult.

Banca Românească
Societate anonimă
Capital Social 160.000.000 lei 4—3
Sediul central: București.

SUCURSALE:
Arad, Bălți, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgul-Mureș Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

FACE ORICE OPERAȚIUNI DE BANCĂ

Tiparul tipografiei „VIAȚA", Cluj, Strada Baba Novac No. 1¾ — Telefon No. 5—13.

Inv. Societatea „Astra" Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te și vei fi! --- Voește și vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ.

REDACȚIA: PIAȚA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15-75.

Cluj, la 22 Aprilie 1923.

ADMINISTRAȚIA: PIAȚA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15-32.

ANUL III. NRUL 4. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

ȘCOALĂ ȘI CULTURĂ

In România nu avem școli în deajuns. De abia se desfundă drumul atâtor secole de suferinți și nedreptăți.

Oamenii noștri de seamă, cari se perindă în capul Ministerului Școalelor, caută, prin mijloace mai mult sau mai puțin potrivite, să umple golul.

In aceste momente, chiar, asistăm la o activitate demnă de toată lauda, care năzuește a lega firul întrerupt prin trecerea în cele veșnice a nemuritorului Spiru Haret.

Să presupunem, totuș, că în curând vom ajunge a avea numărul de școli și de profesori corespunzător cerințelor de astăzi ale statului român. Ajunge oare numai atât? Zidind școli și formând profesori, ne-am făcut oare datoria deplină față de poporul nostru și ne-am luat orice grijă? Școalele singure pot fi în stare să răspândească, în măsura dorită, cultura în masele adânci ale poporului, încât statul român să ocupe locul de frunte, ce i se cuvine, între statele civilizate?...

Aceste întrebări mi s'au furișat în minte, când m'am hotărît a vorbi despre Școală și Cultură; la ele răspund:

Școala e o uzină în care se pregătește, pentru viață, sufletul și mintea tinerilor cari trec prin ea; cu alte cuvinte, școala este numai un mijloc pentru atingerea scopului, care este cultura poporului. Mijlocul acesta singur, nu ajunge pentru atingerea scopului. De multe ori, [illegible] cu seamă în anii începători ai învățăturii de carte, mintea fragedă a copilului e ferecată de o sumedenie de lucruri, cari nu-l interesează.

In deosebi școala primară, la care se oprește învățătura a cel puțin 80% dintre copiii națiunii noastre, se izbește de acest neajuns. Din această cauză, cel mai mare număr al copiilor noștri, cari nu se duc mai departe la învățătură, și rămân aproape de plug, rupând orice contact cu cartea și cu cultura, după o trecere oarecare de timp, uită noțiunile abstracte prinse în timpul școlii și, încetul cu încetul, uită chiar a citi și a scri.

Dar nu numai în școlile primare, ci și în cursul învățământului secundar, se strecoară în sufletele și mințile tinerilor noțiuni abstracte, rigide, de multe ori obositoare, care nu le sporește, de loc sau aproape de loc, cultura.

Aceste motive, adăugate la faptul că cel puțin 50% din copiii aflați în vârsta de a învăța nu încap în școlile noastre, ne dau dreptul a susține încă odată că școala singură nu ajunge pentru a face cultura poporului.

Activitatea școlară trebue continuată și completată printr'o activitate în afară școalei, în domeniul literar, muzical, teatral și științific.

Numai o asemenea activitate, organizată și condusă sistematic, prin șezători populare la sate și orașe, case de citire, biblioteci și foi populare scrise în graiul plugarilor, poate duce la cultura adevărată.

A lăsa școala izolată să lucreze singură pentru cultura poporului nu se mai poate.

Activitatea cea nouă, îndeplinită azi în mică măsură de ministerul culturei și al artelor, a preocupat mintea ageră a Moștenitorului Tronului, și L-a determinat să înființeze Casa culturii poporului.

Cum această activitate are pentru noi o însemnătate tot atâta de mare pentru ridicarea nivelului de cultură a poporului ca și însăși Ministerul Școalelor, și are nevoie de susținerea statului, emitem pentru conducătorii noștri părerea înființării unui minister al Culturii naționale, care schimbând denumirea actualului Minister al Culturii și Artelor, i-ar întregi și activitatea așa cum o cer interesele superioare ale statului român.

General N. PETALA.

Incă o virtute a limbii române

Iacă, rup dintr'o foaie de carte, următoarele rânduri:

[illegible]

De-și felul de a scrie — **stilul**, cum se zice, — nu e tocmai din cele mai alese, nu se poate spune că aceste rânduri nu sânt curat românești! Ei bine, un învățat într'ale limbii — un filolog — cercetând această bucată ar găsi vorbe împrumutate din nu mai puțin de 12 limbi! Așa, de pildă, **șosea** e franțuzesc, **sat** e albanez, **calabalîc** e turcesc, **gând** e unguresc, **drum** e grecesc vechiu, **șanț**, e nemțesc, **grădină**, **vrednic** sânt slavone vechi, **șapcă** e rusesc, **[illegible]** e bulgăresc, **basta** e italian, **[illegible]** e grec modern, **căruță**, **cap**, **da**, **face**, **așa**, **este**, **nu**, **și** altele sânt latinești.

Cu alte cuvinte, limba noastră are vîrtutea de a împrumuta vorbe din cât mai multe limbi și de-a le întroduce așa de bine în organismul său, în ființa sa, — că ele își pierd aerul lor strein și iau o înfățișare curat românească. Aceasta însemnează că limba română are puterea de a mistui, — de a **asimila** — materialele verbale cele mai deosebite și de a se îmbogăți, fără nicio greutate, pe seama celorlalte limbi.

Și dacă punem în comparație, din acest punct de vedere, limba noastră cu limbile cele mai cunoscute și mai civilizate, ne dăm seama, că nicio altă limbă nu are o mai mare vîrtute de **asimilare** ca limba română. Aceasta însemnează că sufletul nostru al cărui semn din afară este limba noastră, este cel mai primitor, cel mai blând și mai generos suflet, față de popoarele streine. Dar pe cât e de primitor, pe atât e de puternic. Primește pe strein, dar îl mistue, îl asimilează și-l preface în lucru românesc.

Și mai însemnează ceva. Românul este o rasă superioară, care are tocmai această însușire: de a preface în români, popoarele streine cele mai deosebite. Așa am dăinuit în trecut, așa vom crește în veacuri.

MIHAIL DRAGOMIRESCU.
prof. univ.

IN TRECEREA SA de la Oradea-Mare (unde s'a ținut congresul advocaților) spre București, d. I. Th. Florescu, ministrul justiției, s'a oprit și la Cluj pentru o zi.

Toma

N'a crezut în Invierea lui Isus decât când l-a pus degetul pe rană.

Isus îi spusese și lui că v'a învia; el îl iubise, în cuvîntul Lui recunoscuse dumnezeirea, și totuși — gândind ca toți oamenii — el nu-și putea închipui că un om care a murit mai poate învia.

Când simțurile proprii l-au convins că e adevărat, atunci a crezut. Și mărturisirea acestui necredincios a fost cea mai puternică dintre minunile care se întâmplase.

Pentrucă Toma era un realist, conservator și sceptic.

Nu lesne crezător și tot atât de realist este și românul.

Câte minuni nu s'au făcut în jurul lui de care el nu s'a convins decât târziu.

Puterea conștiinței naționale ne-a reîntregit neamul. Visul lui Mihai s'a împlinit. Din lanțuri lungi și grele românii s'au dezrobit.

Și totuși câți Toma nu stau azi în pragul casei lor și, cu ochii obosiți, privesc la izbânda credinței care ne-a mântuit, dar dând din umeri zic: să pipăi, — să mă conving.

Rana cea mare și sfântă, războiul din care am biruit, pare că începe a fi uitată de unii din noi.

Intocmai ca apostolii lui Isus, câțiva — cari ar trebui să-l convingă cât mai curând pe Toma că este un adevăr aceea ce am cucerit, — își zmulg între ei hainele domnului, cuvântul sfânt de dragoste îl răstălmăcesc, apostoli proaspeți de după Inviere, fac minuni prin iarmaroace iar unii farisei îndrăzneți dau cu piciorul în cărțile sfinte și vând în templu.

Și Toma ar avea motive să se îndoiască. El poartă în sufletul lui credința curată, născută din suferință — credința pe care cu greu a dobândit-o.

Ce grijă, de fiecare zi, trebuie să aibă apostolii ca această credință să se întărească prin faptele aevea pe care Toma să se poată convinge ori unde ar întinde mâna.

Căci, mai mult decât cuvântul tuturor oratorilor, cuvântul lui Toma va întări conștiința morală a neamului nostru: cuvântul acelui nu lesne crezător, care, la fel cu toți ai lui, nu crede decât în fapte.

La aceasta trebuie să ne gândim mereu: să-l facem pe Toma convins că minunea s'a întâmplat, că adevărul e adevărat.

Nu odihnă, profit, și veselie e fructul biruinții, ci munca stăruitoare și plină de răspundere.

ADONIS POPOV.

Numerus clausus

II.

In numărul precedent al „Culturei Poporului", am spus, că un „numerus clausus" mai poate fi ordonat de stat chiar în lipsa unei imposibilități de fapt, dacă introducerea lui e reclamată de un pericol, ce amenință însăși existența statului. Clauza obligatorie în favoarea minorităților nu poate constitui în atare ipoteză o stavilă legală, deoare ce executarea ei e subordonată existenții statului. In adevăr:

Prin tratatele de pace încheiate în urma războiului mondial s'a înscris în frunte o nouă temelie pentru întemeerea statelor moderne, cel puțin pentru cele din nou înființate în Europa. In virtutea acestei noui temelii statul e construit pe principiul naționalităților; e deci unitar cu privire la populația sa. In certe ocazii, însă această unitate a fost imposibilă, căci se găsiau porțiuni de teritorii ocupate de două sau mai multe naționalități; în acele cazuri prin plebiscit s'a hotărît, la ce stat să fie alipite acele teritorii; iar pentru a se înlătura prigonirea celor rămași în minoritate, s'a impus statului unitar astfel format clauza obligatorie menționată.

O atare îndatorire însă poate să subziste numai cât timp și statul se bucură de existența lui independentă, căci în caz contrar nici clauza obligatorie nu mai poate avea rațiunea sa de a exista.

Privită din acest punct de vedere, clauza minorităților din tratatele de pace joacă rolul unei clauze secundare, accesorie, față de clauza principală, care e noua temelie a statelor.

Indatorirea, ce se naște din clauza accesorie, trebue să urmeze soarta îndatorirei născute din clauza principală; prin urmare pentru ca ea să poată fi executată, trebue neapărat ca statul, căruia i-a fost impusă, să aibă ființă. De aici rezultă, că toți cetățenii statului sunt datori să lucreze în comun, pentru ca, înainte de toate, să poată fi păstrată fizionomia statului așa precum a fost creat. Cu alte cuvinte, toți cetățenii români, fie ei de naționalitate română sau nu, toți sunt îndatorați în principal să facă totul pentru a se păstra fizionomia României de astăzi cu hotarele, ce i s'a fixat, cu independența, ce i s'a recunoscut, și cu caracterul unitar român, ce i s'a atribuit.

Pentru realizarea acestora toți românii, indiferent de naționalitate, sunt datori a face sacrificiul chiar a vieții lor, cu atât mai mult a drepturilor lor. Când România ar avea trebuință săși apere caracterul seu de stat unitar **român,** toate forțele patriei, politice, armate și culturale sunt obligate a contribui la conservarea acelui caracter, chiar cu sacrificiul drepturilor lor. De asemenea, dacă statul fără a fi expus în prezent, se vede totuși amenințat în viitor de a-și perde caracterul său de stat unitar român; el este în drept, ca mijloc de prevedere, să iea toate măsurile de siguranță, chiar dacă prin aceasta ar știrbi în oarecare limită drepturile cetățenilor săi; căci în fața interesului general trebue să se plece interesul particular.

In atare hipoteză minoritățile din România, cărora li s'ar încălca în anumită măsură și cu titlul provizor drepturile recunoscute în puterea tratatelor, nu se pot considera vătămate; căci sacrificiul e reclamat de interesul superior al statului, la a căruia apărare sunt îndatorate și minoritățile, tocmai fiind că fac parte din el. Prin urmare, când în fața faptelor concrete și a constatărilor neîndoelnice, s'ar statornici, că statul unitar român este expus la o iminentă desnaționalizare, clauza minorităților nu poate fi invocată spre a împedeca pe stat de a lua or ce măsură de precauțiune, cu care să preîntimpine realizarea pericolului amenințător. Dar statul singur, și numai el, va aprecia și cîntări eficacitatea și oportunitatea acelei măsuri excepționale, care poate fi chiar numerus clausus.

Să nu uităm, că ne-am propus a cerceta numai admisibilitatea în principiu a acestui drept, fără a ne preocupa nici de abuzul, nici de regulamentarea sau eficacitatea lui. Din punctul de vedere propus, credem, că e un adevăr afirmația făcută, că „numerus clausus" e admisibil în principiu; dar numai statul prin organele sale legale îl poate proclama; și aceasta numai în caz de necesitate imperioasă cerută de interesul general; iar în atari împrejurări clauza proteguitoare a minorităților nu poate fi cu succes invocată.

Concluziile, la care am ajuns, lămuresc cu prisosință, pentru ce nu puteam aproba mișcarea studențimei universitare, care confundase dreptul de cetățean al fie cărui student major, cu rolul special al studentului în universitate.

In universitate studentul trebue să se dezbrace de haina cetățeanului politic; el trebue să se conducă excluziv de ordinea și disciplina prescrisă pentru acest templu al culturei celei mai înalte. El nu poate îndruma, ci este îndrumat.

V. DIMITRIU
profesor universitar.

Pentru eftinirea traiului

Ce-am putea face

De la o zi la alta, scumpirea vieții ia proporții. O îngrijorare cuprinde toată lumea, dar mai cu semă pe aceea care în goana tuturor speculațiilor, se mărginește a trăi din produsul cinstit al muncii.

Fiecare își pune întrebarea: unde o să ajungem? spre ce sfârșit dureros ne îndreptăm? Se poate ca într'o țară ca a noastră așa de bogată să nu avem bucate destule? să nu avem lemne pentru construcții și foc? păcură, zahăr, îmbrăcăminte și altele? Și fiecare învinuește, se agită, insultă, aduce ponoase. Părerile deșanțate nu mai iau sfârșit, iar presa partidelor și-au coborît discuțiile la un duel necivilizat de cuvinte. Și de nicăiri îndemnuri sănătoase.

Chestiunea valutei: prăbușirea leului, s'a văzut că nu o poate îndrepta nici un guvern care s'a perindat la cârma țării, cu toate sforțările făcute, cu toate intențiile cele mai bune, cu toată studiarea a celor mai însemnați economiști și financiari ai noștri. Prin urmare răul vine de altă parte și acest rău va fi câtă vreme fiecare din noi va purta vina scumpirii traiului. Căci dacă traiul zilnic e din ce în ce mai apăsător, partea cea mai mare de vinovăție, o poartă fiecare cetățean. Și iată cum:

Sărăcia bate la ușa multora, dar niciodată această sărăcie nu o vedem prea mult purtată pe străzi. Luxul ca niciodată își desfășoară vanitatea. Nu mai vorbim de acei cari trăesc din gâtuirea celor mici și săraci, îmbogățiții de războí, cari duc o viață de risipă, dar soții de funcționari, de profesori, de intelectuali, fetițe de școale chiar, poartă paltoane cu blănuri, rochii de mare preț și ciorapi de mătase. Femeile se întrec în podoabe.

Văzut-am pe cineva cu încălțăminte și îmbrăcăminte modestă, de cât doar pe o femee prea săracă? Incolo: toalete, parfum, cochetărie și risipă.

E viața scumpă și totuș localurile de petrecere gem de lume de la 12 în sus, când ar trebui ca autoritățile să le închidă de la această oră.

Ne-am gândit fiecare din noi și ne-am stăpânit să nu mai cumpărăm nimic adus din străinătate, nici ciorapi de mătase, nici ștofe, nici încălțăminte, nici pudră și parfumuri? Nu! Atunci cum voim să se ridice valuta?

Gânditu-s'au meseriașul și muncitorul din fabrică, să luaverea națională? Nu! Atunci cum voim să se eftinească viața?

Specula o vom înfrânge-o numai atunci când cetățeanul, individual, își va da seama că și de la dânsul atârnă normalizarea traiului.

Când fiecare orășean ne vom stăpâni și vom purta ghetele, pălăria, ștofa, ciorapul, cămașa fabricate așa cum sunt din țara noastră, când țăranul va purta îmbrăcămintea țesută în casă de către femeia lui, și, când ne vom deprinde să fim simpli la port dar puternici la muncă, numai atunci vom da dovadă că știm să ne împotrivim împrejurărilor grele de după războí și ne vom ridica deasupra nevoilor.

„CULTURA POPORULUI".

— Oricine poate căpăta la cerere un număr degeaba prin poștă, ca să se încredințeze cât de bună este foaia, iar ca să o primească și mai departe trebue să plătiască abonamentul înainte.

Nu știm franțuzește

Dela înfăptuirea idealului național încoace citim și noi, ardelenii, ziarele și revistele ce ne vin din București. Le citim cu drag și cu nesaț și binecuvântăm ceasul care a nimicit granițele de odinioară. Suntem în anul al cincilea al României mari și totuși citindu-le, ne simțim uneori ca „într'o mare de visări dulci și senine" cum spune Eminescu. Notele discordante ne prefacem că nu le observăm, dorim doar din tot sufletul să ne vedem odată uniți și sufletește. Ceeace observăm însă întotdeauna sunt citatele franțuzești, ce se strecoară din când în când în ele. Nu citate de-un cuvânt ori două, ori de propoziții scurte, ci pasagii întregi, de câte 10 ori 20 ori chiar și mai multe rânduri. Atunce ne oprim, ridicăm din umeri și nu știm cei mai facem. Ni-e năcaz că nu știm franțuzește și mai ales, că suntem prea bătrâni pentru ca să mai învățăm de-aci încolo. Apoi, de cumva cu ajutorul cunoștințelor din latinească nu suntem în stare să pricepem măcar: ce-ar vrea să zică? — trecem mai departe.

Rostul ziarelor și revistelor nu e acela de-a arăta știința autorilor, ci acela de-a ne învăța pe noi, cei cari nu știm. Iar noi ardelenii știm românește, așa, bine, rău, cum știm, dar nu știm franțuzește. Nu știm, pentru-că n'am învățat. Pe vremea noastră limba franceză nu se propunea în școalele secundare.

Incepând dela cel dintâi învățător de școală primară și până la cele din urmă candidat de ministru, nu știu franțuzește. Nu știu nici cucoanele, ori-cari ar fi ele, decât „bonjur" și „mersi" și „avecplesir". Doar vre-un specialist, vre-unul care a trăit în străinătate, ori . . . vre-un om cu valută mai ridicată, care și-a putut „permite luxul" de-a studia privat limba franceză, dacă se află și în Ardeal, care să cunoască frumoasa limbă a lui Moliére.

Copiii noștri vor ști, bine înțeles. Ii admirăm de pe-acum și ne înduioșăm, când ne spun cu bucurie, că: „je sui un eleve" (eu sunt școlar) și alte minunății. După vre-o două-zeci de ani, va dispărea „bună ziua" și „bună seara" și „norocul bun", desigur. [illegible] fi în stare să-și înfrumusețeze vorbirea cu citate franțuzești, să gândească, să vorbească, să râdă și nu știu ce să mai facă franțuzește. Când noi vom închide ochii, vom avea mângâierea, că am lăsat urmași cari știu franțuzește.

Dar . . . ce ne facem, până atunci?

Ce ne vom face, când bună-oară aflându-ne într'o societate de oameni cum se cade ne trezim deodată că încep să vorbească franțuzește?

Ei atunci știm ce să ne facem. Ne ațintim privirile înspre cei ce vorbesc și mișcăm afirmativ din cap când îi auzim că fac: uì, uì. Și așa mai departe. Când suntem însă în singurătate și răsfoiem cutare ziar ori revistă, am face-o asta zadarnic. Nu ne-ar vedea nimeni . . .

De-aceea o modestă rugare avem către toate ziarele și revistele din București, când citează vre-un text franțuzesc să binevoiească a-l cita în traducere românească, ori să alăture la textul original o traducere românească. Unii dintre noi, nu știm doar nici să citim franțuzește și suntem bătrâni. nu avem când să mai învățăm.

DE UN ARDELEAN.

Insemnări

IN DUMINECA TOMII, în bisericuța ortodoxă din Cluj, odată cu oficiarea sfintei Liturgii de către P. S. S. Episcopul Nicolae, cu prilejul deschiderei sinodului, în timpul slujbei au fost hirotenisiți întru protopopi **Romul Popa** *în Mureș-Ludoș și* **Aurel Munteanu,** *în Huedin.*

Ne bucură aceste meritoase alegeri în nouii protopopi și le dorim spor la muncă și sănătate întru ridicarea Bisericii.

AFLĂM CU PLĂCERE că în zilele de 28 și 29 April și 3 Mai, compania teatrului Regina Maria din București, va da trei reprezentații in Cluj. Piesele sunt: **Puiul de vultur** *(l' Aiglon),* **Marchizul de Priola și Diavolul.** *In toate aceste trei piese, rolul principal va fi interpretat de d.* **Toni Bulandra,** *care aduce cu sine decorurile și costumele teatrului Dsale din București. Dsa vine însoțit de toate elemente, cari au jucat în Capitală, afară de Dna Gina Sandry-Balandra, care înlocuește pe Dna Lucia Sturza-Balandra și dl Petrică Bulandra care și-a reluat rolul jucat la București în Marchizul de Priola. Compania Bulandra va veni pentru prima oară în turneu prin Ardeal. Față cu acest eveniment artistic, clujenii, își vor arăta toată dragostea lor către compania teatrală Bulandra, care face cinste artei românești.*

Pastel

O casă mică proaspăt văruită
Cu streșina de-ajunge la ferești
— Parcă șoptește basme bătrânești —
Și-i albă ca o pânză mult ghilită.

In față-un falnic nuc abia 'nflorit
Pe streșine o mângâe cu ramuri,
Și câteva mușcate râdîn geamuri
Și 'n jurul ei, e totul liniștit.

Dar iată pe-o cărare-abia 'nsemnată
Vin cinci copii bețivi de veselie;
In mânușiți au flori de pe câmpie
Și râd și strigă—parcă-i lumea toată.

Mămica lor le ese înainte
Și-i ceartă că sunt prea ne-astâmpărați,
Cu flori însă o 'mpacă micii frați
Și îi sărută mânile, cuminte;

Și vine și cățelul, nechemat,
Și 'n jurul lor un flutur și-un bondar
Iși fac de joc — se ceartă și tot sar,
Când soarele pe toți i-a 'mbrățișat.

G. TALAZ.

AL TREILEA SINOD AL EPARHIEI CLUJULUI

Cuvântarea P. S. S. Episcopului Nicolae Ivan.

Capitala Ardealului sărbătorește. Biserica ne-a întărit neamului și-n credința ei s'a înfăptuit minunea: unirea tuturor românilor. Prin Biserică vom birui și de acum înainte prin veacuri, și de aceea „Cultura Poporului", care înțelege pregătirea și pe mai departe a națiunii române prin păstrarea cu sfințenie a credinții strămoșești, accentuiază și mai mult însemnătatea ținerei al treilea Sinod al Eparhiei Clujului, Vadului și Feleacului. Inimile românilor se umple de bucurie și alăturea cu ei foaia aceasta prăznuește. Dorim spor intențiilor bune ale Sinodului.

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan, cu acest prilej de deschidere, a ținut o cuvântare de o deosebită importanță. O publicăm în rezumat:

Domnilor deputați!

Intrunindu-ne în al treilea Sinod ordinar al Eparhiei noastre reînviate, cu gândul curat de a lucra pentru consolidarea bisericei noastre strămoșești, în numele celui ce ne-a răscumpărat pe Golgotha prin patimile și jertfa vieții Sale, Vă zic: „Pace Vouă", întâmpinându-Vă cu cereasca solie „Cristos a înviat!"

Copleșiți de marea și dumnezeească minune a învierii Domnului, aș vrea ca ea să pătrundă cu aceeaș putere și în inimile Domniilor Voastre, făcându-ne să înțelegem adevărul, căci numai atunci vom fi la culmea chemării noastre de reprezentanță Constituțională a bisericei ortodoxe din aceșt colț de țară, când în lucrările noastre vom face să se coboare cu toată bogăția lui Duhul luminat al Mântuitorului. Căci adevărata viață bisericească nu este decât aceea, care se călăuzește în toate formele ei de manifestare, de înălțăt o rea suflare religioasă a Evangheliei lui Isus.

Domnilor deputați!

Dela începutul păstoririi mele ca Episcop al acestei Eparhii istorice, mi-am dat seama, că dacă restaurarea Sfintei ctitorii a lui Ștefan cel Mare ne cere tuturor o muncă statornică pentru crearea condițiunilor de existență, nu-i mai puțin adevărat, că o grije cu mult mai mare și o preocupare de frunte și constantă a noastră trebue să fie în orice clipă viața spirituală a credincioșilor, în care se cuprinde întreg rostul de existență al bisericei noastre pe pământ.

Dacă în trecutul nostru de asuprire și suferință, biserica ortodoxă a fost silită să-și risipească energia mai mult întru apărarea ființei noastre naționale, decât pentru evanghelizarea largă și mântuitoare a vieții noastre sbuciumate, de azi înainte găsindu-ne în condiții naționale mai fericite, trebuie să ne îndreptăm toate gândurile și silințele noastre către rolul social fundamental desemnat de Hristos Bisericei Sale, acela, de a face din doctrina divină, pânea vieții pământești, păharul mântuirei creștine și anghira acțiunilor și doririlor de toate zilele.

Astfel pe cât ne-a îngăduit împrejurările și multele îndatoriri de ordin administrativ, — spune P. S. Sa — am alergat în părțile mai îndepărtate ale Eparhiei, luând contact cu credincioșii, ascultându-le necazurile și povățuindui către iubirea bisericei, a credinței și a unui vieți evlavioase. S. S. Sa insistă asupra importanței vizitațiunilor duhovnicești.

Asemenea am realizat și făgăduiala din anului trecut, făcând pelerinajul la mănăstirea Putna spre a aduce prinosul recunoaștinței noastre acelui Voevod mare și sfânt, care acum 400 ani întemeiase Episcopia noastră ca o pavăză a credinței și unității religioase a neamului nostru.

P. S. Sa arată greutățile care se opun încă la creiarea tipografiei eparhiale, menită să înlesnească cultivarea tradiției ortodoxe.

In schimb, — continuă P. S. Sa — Vă putem vesti cu bucurie că marea noastră dorință de a vedea înălțată în Cetatea îngrădirei Catedrala așteptată de toți credincioșii, se apropie acum de faza realizării.

Consistorul plenar a hotărât cu unanimă însuflețire, ca lucrările acestei clădiri monumentale să înceapă încă în anul acesta, având să continue în anii viitori, potrivit cu mijloacele materiale ce le vom primi dela stat și din jertfa oamenilor de bine.

Aceaș acțiune de construcții bisericești trebuie să o urmăm și în Eparhie, dar mai ales în orașele noastre, unde n'avem biserici. dar unde numărul credincioșilor sporește zilnic. Până atunci capetele înființate cu destul sacrificii vor umple golurile.

Iată cărările adevărat bisericești, pe cari trebuie să meargă Sinodul nostru Eparhial, care alături de probleme constituționale-administrative desigur necesare și utile, nu trebuie să uite marele adevăr, că biserica are supremă poruncă morală: *de a urma lui Hristos.* El să fie și acum în mijlocul nostru, povățuindu-ne la fapte și hotărâri mântuitoare pentru biserica noastră.

Noile uniforme ale armatei

— O propunere —

Ceeace a făcut faima luptelor dela Mărășești a fost sinceritatea disperată cu care sătenii români și-au apărat țara. Impiedicați și încinși de greaua lor uniformă, ei au azvârlit totul la pământ, raniță și tunică, și în camașă, cu pieptul gol, cu mânicile suflecate, cu capul descoperit, s'au aruncat în fața oțelului și a morții prusiene.

Dacă uniforma unei armate, a unei arme, a unui regiment, trebuie să poarte amintirea momentelor de cea mai înaltă pildă a dragostei de patrie — atunci ce uniformă alta ar trebui să facă reputatul pictor Verona acestor regimente dela Mărășești?

Cămașa, deschisă la piept, cu mânecile suflecate, de postav subțire kaki ori verde deschis. Semnele distinctive pe brațele cămeșii. Fără de raniță și cu capul gol vara, cu coif iarna.

Când, într'o defilare, vor apare flăcăii aceștia care trezesc din pământul și din trecutul sfânt, amintirea acelei bătălii, pe viață și pe moarte, — cui nu i-ar trece un irezistibil fior, din tălpi și până în creștet?

Imi îngădui să fac această propunere, pentru că așa cred că se face educația națională — și pentru că este mai multă tradiție și stimulare într'o uniformă ca aceasta — într'adevăr națională — atât ca port cât și ca amintire — decât în copiarea uniformelor de pe vremea lui Napoleon ori ale altora, cum am cetit prin gazete.

UN CETITOR.

CLIPE FRUMOASE, ARTISTICE. La Cluj a venit Societatea „Cântarea României" și a dat un singur concert, la teatrul național. Dragostea cu care primește publicul clujan manifestațiile serioase de artă, îndrituește pe acei cari ne aduc numai desvoltarea artei naționale, să vie cât mai des în cetatea culturii românești din Ardeal, Clujul, care trebuie să fie.

PENTRU SĂTENI

Religia

PURTĂTOARELE DE MIR

Dumineca a treia după Paşti se numeşte a *purtătoarelor de mir* sau a *Minorosiţelor*, pentrucă întru această Duminecă facem pomenirea sfintelor femei, cari în dimineaţa învierii au cumpărat miresme, ca să ungă trupul lui Isus. Acestea au fost Maria Magdalena, Maria lui Iacob şi Salomia. Ele au grăbit la mormânt, pentrucă şi după moarte să-şi arate dragostea faţă de acela, care fiind în viaţă le-a arătat drumul vieţii. Cum mergeau pe cale se întrebau: *cine va răsturna noua piatră de pe uşa mormântului?*

Şi uitându-se au văzut că piatra e răsturnată, că era mare foarte. Au intrat în mormânt şi au văzut un înger îmbrăcat în haine strălucitoare şezând de-a dreapta, care le-au zis: *Nu vă temeţi!* Pe Isus Nazarineanul cel răstignit îl căutaţi, s'a sculat, nu este aici, iată locul unde l'au pus pe el.

Fapta bună a acestor sfinte femei ne învaţă şi pe noi, creştinii, să ducem miresme pentru a unge trupul lui Isus celui îngropat, după cum ne învaţă St. Grigorie cel Mare. Aceste miresme nu sunt acum uleiuri de mult preţ, ci miresmele credinţii şi a faptelor bune, prin cari ne arătăm cinstea şi dragostea faţă de Isus întocmai ca sfintele femei.

Dragostea femeilor faţă de Isus a plăcut lui Dumnezeu, de aceea a schimbat întristarea lor întru bucurie, căci tocmai când se întrebau: cine le va răsturna lor piatra de pe uşa mormântului? — au văzut deodată, că e răsturnată. Pe înger l'a trimis Dumnezeu, ca să le mângăie şi ca să-le ducă îmbucurătoarea veste, că Isus a înviat. De-aici putem învăţa şi noi, că faptele cele bune nici odată nu rămân nerăsplătite. Chiar şi haina strălucitoare, în care era îmbrăcat îngerul ne-arată bucuria, ce au simţit-o femeile la vestea învierii. Isus cel înviat, le-a pregătit loc în patria fericirii, care este mai presus de pământ şi acest loc ni-l'a pregătit şi nouă dacă îl iubim pe dânsul întocmai ca şi sfintele femei.

Ingerul a zis femeilor: nu vă temeţi! Frica, — spune sf. Grigorie, — e numai pentru aceia, *cari nu sunt cu sufletul curat.* Cei cari iubesc pe Dumnezeu nu au să se teamă nici-odată, de nimica. Cei cari iubesc pe Dumnezeu, îl caută pe dânsul, întocmai ca şi sfintele femei şi scris este: nu este frică celor cari caută pe Domnul!

Fericit acela, care în viaţa aceasta, prin cuvintele lui, prin gândurile şi faptele lui, caută pe Dumnezeu. Cel ce face fapte rele nu caută pe Dumnezeu, ci pe diavolul, creştinul adevărat însă nu trebuie să caute pe diavolul, ci pe Dumnezeu.

Sfintele femei au avut parte de bucurie şi mai mare. Ingerul le-a vestit învierea lui Isus, dar Isus, dupăcum citim în alte părţi ale sfintei Evangelii li-s'a arătat şi lor, chiar înainte de-a se arăta apostolilor. Li-s'a arătat, pentru-ca ele să se convingă pe deplin despre minunea cea mare a învierii, pentru-ca să se întărească credinţa lor în dumnezeirea lui, pentru-ca să se bucure de vederea lui şi pentru-ca să se mângăie şi să primească dreaptă răsplată pentru suferinţele ce au avut să le poarte şi ele în zilele înfricoşatelor lui patimi. Şi mai ales pentru-ca să ne înveţe şi pe noi adevărul: că cel ce caută pe Dumnezeu, îl află pe dânsul.

Sunt mulţi oameni, cari zic: eu nu mai pot să aflu pe Dumnezeu, pentru-că Dumnezeu e foarte departe de mine. Adevărat, faptele cele rele depărtează pe om dela Dumnezeu, pentru-că Dumnezeu e binele nemărginit şi desăvârşit, iar binele nu poate să fie împreună cu răul. Faptele cele rele îmgreunează drumul omului către Dumnezeu, cu adevărat. Cine nu ştie însă, că drumurile rele încă se pot face bune? Acolo unde înainte de asta cu câţi-va ani erau mlaştine şi locuri primejdioase, astăzi sunt drumuri bune, pe cari omul poate să călătorească uşor şi fără frică.

Dacă omul, cu sârguinţa lui poate să facă drumuri bune, cari duc dintr'un oraş în altul şi dela o margine la alta a ţării, de ce să nu-şi poată face şieşi drum către Dumnezeu? Drumul către Dumnezeu îl facem, părăsind faptele cele rele. Atunci, întocmai cum drumurile bune, chiar dacă sunt neasămănat mai lungi ca cele rele, ne duc mai curând şi mai uşor la locul unde am plecat, drumul vieţii noastre ne va duce la Dumnezeu, la fericire. Alţi oameni cred, că învierea lui Isus a înfăptuit mântuirea noastră şi prin urmare noi nu trebue să mai ostenim. Putem aşadar să păcătuim cât de mult, pentru-că Isus a înviat şi a curăţit toate păcatele cari le-am făcut şi le vom mai face.

Dar să ne aducem aminte, că Moise a scăpat pe poporul izraelitean din robia Faraonilor numai după-ce patruzeci de ani, rătăcind prin pustietaţile Arabiei au luptat cu greutăţi şi neajunsuri mari până să ajungă la pământul făgăduinţei. Aşa şi Isus, prin patimile şi moartea lui ne-a mântuit cu adevărat de puterea diavolului, dar la fericirea pe care ne-a făgăduit-o numai aşa putem ajunge, dacă luptăm necontenit cu cei trei mari duşmani ai sufletului nostru, Aceştia sunt trupul, lumea şi diavolul.

Trupul e al patimilor de tot felul, lumea e a deşartăciunilor trecătoare, iar diavolul ne îndeamnă să îndestulim patimile trupului şi să iubim deşertăciunile lumii. Cununa biruinţei o primeşte numai cel ce luptă, după cum ne spune Sf. Apostol Pavel în epistola către Timotei.

Dacă vrem şi noi să înviem ca Isus şi să ajungem la cununa biruinţei, trebue să omorâm în noi poftele trupeşti şi ispitele diavolului. Va fi o luptă grea? Se poate, dar va fi cu atât mai mare răsplata.

SEPTIMIU POPA

Despre graiul popoarelor

Ceea ce este mai deosebit la un popor, ceea ce poată să-i ducă numele în lumea largă este graiul.

Nici bogăţiile pământului, nici frumuseţile lui, nici cele mai minunate descoperiri nu-l pot face atât de cunoscut, pe cât îl va face cuvântul.

Cuvintele sunt materialul prin care ne tălmăcim gândurile, prin care ne spunem tot ce simţim despre cele mai adânci şi mai gingaşe stări sufleteşti.

Şi popoarele mari îşi au graiul lor şi năzuinţa lor este să şi-l facă tot mai frumos.

Dar ce înseamnă oare frumuseţea graiului unui popor?

Desigur fiecare popor va spune că limba ce o vorbeşte este cea mai frumoasă de pe lume.

Acest lucru este îmbucurător căci numai aşa se poate păstra şi înflori cel mai minunat semn prin care se deosebesc popoarele între ele.

Prin îmbrăcăminte ne deosebim puţin, prin felul de viaţă şi mai puţin, dar graiul ne deosebeşte dintr'odată, aşa de mult, că nici nu ne mai putem înţelege, dacă nu ne-am însuşit prin învăţătură, unul altuia prin felul de a vorbi.

Nimeni însă nu-şi va pierde vreme să înveţe limba unui popor străin, decât numai dacă această limbă are o însemnătate deosebită, dacă în ea se pot găsi comori de gândire şi poezie, de cât da că numai această limbă va avea ceva cu totul nou decât limba învăţată odată cu cântecele de leagăn.

Şi cum am spus că fiecare om e mândru — şi trebuie să fie — de graiul părinţilor lui, apoi tot aşa de mare îi este datoria ca să păstreze cât mai curat acest grai, să-l lese mai îmbogăţit şi mai armonios copiilor lui.

Cei dela marginele ţării unde sunt atâţia de altă limbă, să-şi păstreze cu îndârjire graiul naţiunii lor, au, mai cu seamă ci, datoria să nu se lese ademeniţi de cuvinte ce nu au rost în limba noastră.

Trebuie să ştim a îndemna pe orcare de pe pământul nostru, să înveţe limba noastră, căci numai aşa putem trezi interesul ca s'o înveţe şi alţii de peste hotare.

G. T.

Ştiinţa pentru popor

Vrăjmăşia atmosferei

Europa nu cunoaşte urgiile atmosferice care bântuesc atât de mult ţinuturile cele calde şi cele învecinate cu dânsele. **Draganele, ciclonii, taifunii, tornados, trombele** sunt nume care, numai pronunţate, produc groaza populaţiunilor care cunosc pustirile lor.

Fiecare a văzut vara, pe timpul căldurilor mari, cum pe vr'o şosea sau pe câmpul prăjit de soare, se iveşte deodată un vârtej sau — cum i se mai zice — un învârtecuş, un fel de mişcare a aerului produsă numai într'un loc restrâns şi care se face în aşa fel că frunzele, hârtiile, paiele, praful, sunt ridicate în sus şi se urcă învârtindu-se ca împrejurul unui stâlp închipuit, care se lărgeşte mereu către partea de sus. Mărimea şi puterea acestor vârtejuri este foarte felurită. Aerul are în ele o mişcare în formă de sfredel, cu atât mai desfăcută cu cât se ridică mai sus. Mişcarea făcându-se de jos în sus, produce un fel de sugere asupra corpurilor mişcătoare de pe faţa pământului, şi dacă corpurile sunt uşoare, ele se ridică în sus, merg învârtindu-se, iar când au ajuns la o anume înălţime, ese din cuprinsul vârtejului şi cad spre pământ.

Invârtecuşul odată format, nu stă mai niciodată pe loc, ci se mută, mai repede sau mai încet, dealungul şoselei, sau trece de pe şosea pe câmp, ori vine de pe câmp şi trece peste şosea. Dacă se întâmplă să ajungă pe suprafaţa vr'unui lac, se poate — dacă vârtejul e destul de puternic — să sugă într'ânsul o mulţime de stropi de apă, care se ridică în sus ca şi paiele, şi apoi cad iarăşi sub formă de ploaie în lac.

Dar vârtejurile de pe la noi sunt nişte nimicuri faţă de **uraganele, ciclonii, taifunii** etc. care se nasc în alte continente. Un ciclon, un uragan, un tornado ş. a. m. d., nu este decât un vârtej uriaş ca formă şi ca putere. — Se nasc în ţinuturile calde sau în acele locuri unde temperatura aerului în timpul zilei suferă schimbări prea repezi, cum sunt unele regiuni ale Americei de nord. — Puterea de sugere a curentului este aşa de mare încât el ridică în sus animale, oameni, zmulge arborii şi transportă toate acestea pe distanţe de kilometri spre a le lăsa apoi să cadă pe pământ; chiar clădirile uşoare de lemn pot fi zmulse şi ridicate până la 100 m. înălţime.

Tornados sunt vârtejurile cele mai primejdioase, căci coloana de aer pusă în mişcare poate avea o lăţime de 300—400 m. Cele mai înfricoşate iau naştere cu deosebire în ţinuturile stâncoase ale statului Cansas şi Missouri, de unde îşi transportă puterea lor distrugătoare peste fermele învecinate. La 1896, un astfel de tornado s'a abătut asupra oraşului St. Louis şi numai în câteva minute a produs pagube de peste 50 milioane frs. şi a omorât peste 300 de oameni.

De obiceiu, începutul acestor nenorociri este prevestit de către un mic nor, care apare la o slabă înălţime şi care trimete repede în jos o prelungire „ca o trompă de elefant"; cum îi zic Americanii. „Tromba" ajunge până aproape de pământ şi începe a suge spre dânsa aerul din atingere cu pământul precum şi toate corpurile mişcătoare. Se formează repede o coloană de aer cu o mişcare furioasă care poate lua o iuţeală de 150 klm. pe oră şi ridică în văzduh tot ce întâlneşte. Sfarămă, dezrădăcinează, zmulge şi duce cu dânsa peste câmpii, într'o goană, nebună, cai, căruţe, oameni, scânduri, arbori, pătule, etc., pe care, după ce le-a purtat prin înălţime, le trânteşte la pământ de nu se mai alege nimic din ele.

Când o astfel de urgie atmosferică se dezlănţueşte la suprafaţa mărilor, atunci apa este ridicată spre cer ca o coloană impozitoare, şi vai de corăbiile şi vapoarele pe care le-ar întâlni în cale. Trombele marine sunt spaima navigatorilor.

Gravura noastră arată formarea unei trombe pe un drum al unei ferme americane.

Cum se produc aceste uragane, trombe, taifuni, tornados şi care este mecanismul formărei lor? Incă nu se ştie exact. Se crede însă că îşi trag fiinţa din nişte schimbări mari, care se produc în părţile înalte ale atmosferei şi pe care învăţaţii încă nu le cunosc bine.

D. CĂLUGĂREANU
prof. univ.

ISTORIA ROMANILOR

Oraşe

Indată ce un popor ajunge la linişte şi se poate ocupa mai mult cu agricultura, începe să se înmulţească numărul meseriaşilor şi al negustorilor pe deoparte, iar pe de alta se iveşte trebuinţa de-a alege o comună aşezată mai la mijloc între altele, la care să vină în anumite zile, locuitorii dimprejur cu mărfurile lor de vânzare şi ca să cumpere ceeace le lipseşte. In felul acesta s'au întemeiat aşa numitele **târguri,** oraşele mai mici. Astfel de târguri s'au întemeiat şi în jurul reşedinţelor Domnitorilor noştri, cari la început nu locuiau tot numai într'un loc. Iar unde era reşedinţa Domnului erau şi sfetnicii lui, lumea curgea din toate părţile, pentrucă avea treburi la judecată, la scaunul domniei. Iar negustorii şi meseriaşii se folosiau de această strânsoare de oameni şi-şi făceau casă statornică în jurul reşedinţei domneşti.

Dacii, strămoşii noştri, aveau şi ei oraşe, cari erau însă mai mult cetăţi întărite, construite pentru apărare cnotra duşmanilor năvălitori. Căci ocupaţiunea lor era creşterea vitelor şi, în măsură mai mică, agricultura. După ocuparea Daciei de către Romani, aceştia au întemeiat oraşe în toate părţile ţării noastre, după cum am arătat la începutul acestei Istorii a Românilor. Oraşele daco-romane se umplură de negustori şi de meseriaşi, toţi organizaţi în societăţi. Inflorirea aceasta abia a ţinut vre-o sută şi cincizeci de ani, căci începu năvălirea popoarelor barbare, cari pustiiră aceste oraşe lăsând din ele numai mormane de ruine.

Năvălirile acestea au ţinut sute de ani. Populaţia orăşenească dispăru, iar strămoşii noştri ţărani se retraseră în adăpostul munţilor şi al pădurilor unde se îndeletniciau cu creşterea vitelor şi puţină agricultură. Mai liniştindu-se lucrurile, văile şi câmpiile Transilvaniei se umplură iară de Români. Dar ei întemeiară numai sate şi ici colea cetăţi de apărare construite la început din pământ şi griazi, mai târziu şi de piatră. Aceste cetăţi erau apărate de Români sub conducerea judecilor sau cnejilor lor.

Intr'aceea Transilvania ajunsese, încă înainte de întemeierea Munteniei şi a Moldovei, sub stăpânirea regilor Ungariei. Fiindcă nici Ungurii, ca şi Românii, nu erau întemeietori de oraşe, iar o ţară fără oraşe, adecă fără negoţ şi meserii, rămâne mereu platnică ţărilor cu meseriaşi, regii Ungariei au chemat în Transilvania Germani din partea apuseană a Germaniei. Pământ era destul în Transilvania, căci populaţia era rară. Coloniştii chemaţi au fost obligaţi să întemeieze nu numai sate, dar mai vârtos oraşe. In felul acesta. Saşii, cum s'au numit coloniştii germani veniţi la noi, au întemeiat un număr însemnat de oraşe, pe cari le-au înconjurat mai târziu cu ziduri. Oraşele acestea au fost întemeiate mai toate pe locul vechilor cetăţi româneşti după cum dovedeşte şi numirea lor românească deosebită de cea nemţească.

Transilvania au fost **Sibiul, Mediaşul, Sighişoara, Reghinul săsesc, Braşovul, Sebeşul săsesc Bistriţa, Orăştia,** rămase în parte până în ziua de azi săseşti apoi **Clujul, Trăscăul, Vinţul de jos** şi altele, acestea din urmă maghiarizate în cursul timpului.

Meseriaşii şi negustorii din Sibiu, Braşov şi Bistriţa nu s'au mulţumit să-şi desfacă mărfurile lor numai în Transilvania şi Ungaria, ci în curând au pornit spre miazăzi şi răsărit, de unde le veniau şi lor mărfuri dinspre Azia. Iar ca să aibă loc de adăpost şi în ţinuturile acestea nestăpânite de regii Ungariei, Saşii au întemeiat, înainte de înfiinţarea Principatelor române, oraşe şi pe teritorul acestora. Astfel au fost **Câmpulungul** în Muntenia şi **Baia** în Moldova.

Până în anul 1848, Saşii nu au lăsat pe Români să mai locuiască în oraşe şi de multeori dau foc caselor româneşti aşezate în afară de zidurile oraşelor săseşti. Această barbarie a fost cauza principală, de noi Românii avem şi acum mai puţină populaţie românească în oraşele din Transilvania, îndemn însă ca să ne ocupăm cât mai mult cu meseriile şi negoţul, ca să cucerim înapoi oraşele aşezate pe locul vechilor cetăţi româneşti.

După întemeierea celor două Principate româneşti libere, al Munteniei şi al Moldovei, a început şi în acestea înfiinţarea târgurilor şi oraşelor. Cu toată libertatea naţională de care se bucurau Românii aici, ei tot n s'au ocupat destul cu meseriile şi comerciul, aşa că şi în târgurile şi oraşele din Muntenia s'a aşezat o mulţime de străini veniţi din alte ţări. In Moldova a venit la început Armenii, iar începând din veacul al optsprezecelea, dar mai ales în al nouăsprezecelea Evreii, mai puţi Grecii, iar în Muntenia Greci apoi Bulgari şi Albanezi.

Organizarea oraşelor era şi în Muntenia şi Moldova după sistemul nemţesc. Căpetenia oraşului se numia în Moldova **şoltuz,** nume împrumutat dela Poloni, cari şi ei l-au împrumuta dela Germani, aceştia numind- **Schultheiss.** In Muntenia îi ziceau româneşte judeţ. Consilierii comunali erau numiţi **pârgari,** după cuvântul nemţes **Bürger.**

In vremurile de mai de mult judeţul sau şoltuzul şi pârgarii nu se îngrijiau numai de administrarea oraşului, ci şi de judecarea pricinilor dintre orăşeni, aşa că ei ţineau şi locul judecătorilor de astăzi.

VICTOR LAZĂR

Sfat:

Oameni buni, nu daţi banii voştri mulţi pe bumbac pe sumane, pe stofe pentru hainele nevestelor voastre, la prăvăliile din târguri, căci faceţi numai o iroseală zadarnică din ce aţi adunat cu trudă.

Purtaţi îmbrăcăminte trainică ţesută în casă de mânile harnice ale nevestelor voastre.

Faceţi cămaşi de in, materie pentru sumane, ţesătură pentru fotele sau fustele soţiilor şi toată îmbrăcămintea copiilor, numai în satele voastre. In felul acesta se va eftini viaţa.

Armata şi gospodăria

Noi românii ne putem mândri cu o armată, în care soldaţii nu învaţă numai meşteşugul armelor. Ceice nu ştiu carte, învaţă să citească şi să scrie, învaţă istoria neamului şi geografia pământului românesc. In timpul mai nou, văzând cei din fruntea armetei cât de puţin a pătruns la poporul nostru îndeletnicirea cu cultura legumelor (zarzavaturilor) şi cum pentru hrana soldatului se cheltuiesc, când e vorba de legume, sume mari, cu toate că e pământ pentru cultura lor, au hotărît să întroducă şi grădinăritul pentru armată.

Iată ce ne spune despre lucrul acesta d-l căpitan Liviu Velovan, inspector agronom al grădinilor de legume pe lângă corpurile de armată:

In anul 1917, Ministerul de războiu a înfiinţat cele dintăi grădini de legume în Moldova. In 1919 au început să se înfiinţeze tot mai multe. Toţi comandanţii arătau foloasele cele mari, pe cari le aduc aceste grădini militare. Unde e o astfel de grădină, cheltuiala pentru zarzavat nu mai face nici 20 la sută. Pe ofiţeri şi pe subofiţerii reangajaţi nu-i mai jupoaie negustorii.

Până acum, armata are 261 de grădini, din cari a treia parte s'au întemeiat pe locuri, unde nu fusese grădină.

Pentru fiecare grădină sunt comandaţi zece până la cincisprezece soldaţi. Aceşti soldaţi, dupăce şi-au terminat anii de serviciu militar, pleacă la satele lor, unde vor fi învăţătorii consătenilor lor într' ale grădinăritului.

Cheltuielile făcute cu întemeierea grădinilor s'au stins de mult. Acum nici sămânţa nu se mai cumpără dela negustor, căci se produce chiar în grădină.

De altminteri grădinile produc şi câştig bănesc. In anul 1919 au dat produse în valoare de 927 mii de lei, în 1920 aproape două milioane; în 1921 două milioane şi jumătate, în 1922 şase milioane şi jumătate.

Grădinăritul militar se va desvoltă tot mai mult, mai ales că în fruntea lui e d. Velovan, care e şi căpitan în activitate, dar şi inginer agricol.

Desvoltarea grădinăritului în armată ne bucură nu numai pentrucă e un bine pentru soldaţii nostri, ci şi pentrucă e o bună învăţătură pentru poporul nostru.

Domniţa Ruxandra de N. GANE

III.

Ea purta în inima ei o taină, o comoară ascunsă pe care n'ar fi destănuit-o oamenilor cu preţul veţii, dar care era prea grea pentru a nu o spune vântului şi florilor.

Noaptea, până a nu adormi, ea cugeta la mii de lucruri fără şir, precum la stele, la războaele părintelui ei, la furtunile de pe mare, la stafii şi în fine la străinul cu ramura verde.

Dar ce idee?... Un străin ieşit din fundu pământului cu o figură posomorîtă ca zilele înnourate, putea să atingă inima de înger a junei Domniţe?... Nu!... Negreşit nu!... Ea se înroşea numai gândind la una ca aceasta şi, de frică, închidea ochii spre a nu-l mai vedea. Dar... cu ochii închişi îl vedea şi mai bine. Figura îndărătnică şi nedespărţită, tovărăşiţă a căpătâiului ei de noapte, lua fel de fel de forme fantastice în închipuirea ei, până când, ostenită de a o alunga, Domniţa adormea surâzându-i.

Cine ar fi socotit că asemenea înfrăţirea de inimă s'ar fi putut întâmpla în aşa scurt timp între Ruxandra şi Timuş, între dulce şi aspru, între frumos şi urît, între cer şi iad?

Astfel trăia Domniţa dela vederea străinului, singuratică, gânditoare şi cuprinsă de un dor neînţeles, care s'ar fi prefăcut în suferinţe, dacă n'ar fi fost ades răcorit de roua lacrimilor, căci lacrimile isvorăsc din dor spre a-l alina, — când, iată că, într'una din zile, la Curtea Domnească sosi un cazac călare pe un cal negru înspumat, cu o scrisoare de peste Don. De grăbit ce era cazacul, el intră la Domn acoperit cu colbul de pe drum, şi-i dădu scrisoarea care zicea:

„Prea luminate Voevod Domn ţării Moldovei dela Plaiuri până la mare!"

„Eu Timuş fiul lui Bogdan Hmelniţki singur stăpân pe şesurile Ucrainei şi ale Donului, de a cărui poruncă ascultă 50.000 suflete de voinici încălecaţi pe cai sălbatici şi înarmaţi cu biciuri plumbuite în mâna stângă şi cu suliţi lungi de 18 picioare în mâna dreaptă, robit de frumuseţea fiicei tale Ruxandra, cer mâna ei la tine. Oastea mea aşteaptă pe malul stâng al Nistrului să treacă ca nuntaşi sau ca duşmani pe pământul Măriei Tale."

O mare jale căzu pe Curtea lui Vasile Vodă la primirea acestei scrisori. Se ştia, cine e Timuş şi oastea lui. Răsboiul cu el era răsboi de pustiire.

Domnul chemă pe fiica sa şi-i zise:

— Pe ţărmurile Donului trăeşte un om jumătate sălbatic, cu numele Timuş. Hrana lui e sângele, bucuria lui e prada. Poporul său n'a învăţat încă să brăzdeze pământul, ci rătăceşte prin pustiuri adăpostit sub corturi şi trăeşte din munca altor neamuri. Voeşti tu să-l ei de soţ?

— Care este voia ta, părinte?

— Voia mea nu este.

— Atunci mă supun ţie.

Domnul îşi simţi inima uşoară şi dădu în ţară veste de răsboi; iar Domniţa îşi simţi inima grea şi începu să plângă.

Chemarea la răsboi, trâmbiţată prin mii de guri, se preumbla de la un capăt al ţării până la celălalt ca un vânt de ghiaţă, rintelui ei şi amorul ce nutrea, în taină, pentru pretinsul Coribut; să-l refuze, trebuia să aducă un nămol de nefericiri peste pământul ţării sale... Ea se preumbla deci tristă, aşteptând un sfat de la stele, dela lună, dela Dumnezeu. Când deodată un freamăt de frunze se aude îndărătul ei; ea tresare, freamătul devine mai mare, crengile se clatină cu putere, frunzarul se despică, şi o figură omenească apare dinainte ei. Domniţa speriată voeşte să fugă, însă o putere neînvinsă o opreşte în loc. Ea se uită cu ochi mari la figura ce se desemna ca o fantomă în lumina lunei, şi... ce să vadă?... Figura străinului cu ramura verde!...

Atunci o ameţeală îi coprinse creerii; ea nu mai ştiu pe ce lume se găseşte.

Figura stătea nemişcată ca o statue înaintea ei. Aceiaşi ochi, cari vărsau scântei ameninţătoare, aceiaşi gură, care părea deprinsă a nu rosti decât cuvinte de moarte, însă o îndulcire, o rază de bunătate abia văzută răsărea acum de sub asprimea trăsăturilor sale, întocmai ca un colţ de senin albastru pe un cer înnourat.

Domniţa, uimită, nu-şi putea întoarce ochii de pe strania nălucă, urmărind cu groază orice mişcare ce se producea pe figura ei, iar fantoma, sub privirile Domniţei, părea că se transformă, se îndulceşte din ce în ce, şi, în acelaş timp, prin un neînţeles mister Domniţa simţi şi ea cum spaima se risipeşte, din inima ei, făcând loc unei alte simţiri mai line care o îndemna să se apropie de dânsa... Atunci ea făcu fără voe un pas spre fantomă, ca şi când ar fi voit să se încredinţeze de realitatea ei. Capul ei era ferbinte, înşi la glasul ei, cete numeroase de oameni, părăsindu-şi vatra şi familia, plecară de prin târguri, de prin sate, de prin munţi, cu sineaţa pe umere şi cu merinde în traistă.

Ei cântau din frunze de răsunau văile şi codrii, căci mergeau cu sete de vitejie şi cu dor de casă.

Patruzeci de mii de oşteni Domnul întruni sub steagurile sale, şi porni spre Nistru pentru a pedepsi pe Timuş de cutezarea ce avusese de a cere mâna fiicei sale.

Două neamuri aveau de a se ciocni, şi, din lovitura lor, era să izvorească un râu de sânge şi pământul să se acopere cu hoituri.

Şi Dumnezeu a voit ca aceasta să se întâmple din cauza frumuseţei Domniţei Ruxandra!

Coribut care se găsea încă la Curte în centrul tuturor pregătirilor de răsboi, ştia tot ce să petrecea. El înţelese că Timuş este fericitul său rival şi jură, pe umbra strămoşilor lui, să-l omoare.

IV.

Era o noapte de vară caldă, înstelată şi cu lună plină. Domniţa se preumbla singură ca de obicei prin grădină şi gândea la soarta amară ce o împresura. Niciodată suflet de fecioară n'a fost mai greu chinuit decât al ei. Ea iubea, sau credea că iubeşte pe Coribut. Timuş o cere de soţie şi un răsboi cumplit se încinge. Să se însoţească cu Timuş, trebuia să frângă voia păsă un vânt răcoros, amestecat cu parfum de flori, îi desmierda fruntea, şi-i limpezi vederile; urechile ei păreau că aud o muzică de pe altă lume cântată în note misterioase de frunzele ce se clătinau pe arbori, luna surâdea de sus cu nevinovăţie... Domniţa făcu un al doilea pas... Cel de al doilea e totdeauna mai uşor!... Ce era ea vinovată dacă şi noapte şi lună şi vânt şi frunze unelteau spre ducerea ei în ispită?... Dacă însuşi Dumnezeu a răsădit în inima ei sămânţa unei patimi, care dintre toate e cea mai înşelătoare, fiindcă se îmbroboadă cu haina fericirii?...

Fantoma stătea neclintită. Domniţa, atrasă ca de o putere magnetică, se apropia mereu; pe buzele lor născură, ca două surori îngemănate, două zâmbete de iubire cari se împreunară în lumina lunei: ochi lor ardeau, când... în acelaş moment, o mână de fer se înfipse pe umărul Domniţei şi o pironi în loc: era mâna părintelui ei. Palid şi înfricoşat, el stătea înaintea-i cu sabia goală, gata să o spele în sângele ei.

— Copilă nebună, strigă el, ce pedeapsă se cuvinte ţie pentru această faptă vinovată?

Copila însă nu răspunse nimic; ea căzu jos leşinată.

Fantoma dispăru, şi era timpul să dispară: căci o larmă cumplită, de glasuri, tropote de picioare şi sunete de arme, se auzea din toate unghiurile grădinii.

— Prindeţi-l, prindeţi-l, strigară cu toţii. Mai multe detunături de puşcă făcură să tresară ecourile grădinii, însă, când se făcu iarăşi linişte, se găsiră trei morţi şi doi răniţi, între cari şi Coribut, — iar străinul nicăirea.

— L-am scăpat, strgă cu cîudă Coribut legându-şi braţul sângerat, a doua oară însă, jur pe umbra strămoşilor mei să nu-l mai scap!

A doua zi Vasile Vodă porunci să ducă pe fiica sa la cetatea Sucevei, spre a sta acolo închisă pe post şi rugăciuni, până când se va isprăvi răsboiul cu Timuş, căci până atunci el nu va avea timp să se gândească la pedeapsa ce să-i dea.

(Urmare).

Agricultură şi gospodărie casnică

Ingrijiţi-vă fâneţele

In numerele trecute v'am vorbit pe scurt despre păşuni şi v'am arătat ceiace trebuie să faceţi pentru ca să aveţi o păşune bună.

Astă-zi voi vorbi pe scurt despre fâneţe, cari trebuesc îngrijite tot aşa de bine ca şi păşunele.

Intâiul lucru ce trebuie să faceţi este, ca îndată ce s'a desprimăvărat iar pământul s'a svântat aşa că se poate lucra, să vă grăpaţi cât se poate de bine fâneţele, prin grăpat se rupe muşchiul care acopere de multe ori pământul şi se înlesneşte intrarea aerului în pământ.

Dacă aveţi o fânaţă într'un pământ văros sau nisipos şi dacă vedeţi că primăvara rădăcinile plantelor sunt scoase afară din pricina îngheţului şi a desgeţului din timpul iernei, atunci să tăvălugiţi fâneaţa; să nu tăvălugiţi însă de cât numai atunci când trebuie; altfel prin tăvălugire în loc să îndreptaţi o fâneaţă, o stricaţi.

In multe fâneţe cositul nu se poate face cum trebuie şi rămâne o mulţime de iarbă necosită, din pricina muşuroaielor făcute de cârtiţe şi de furnici; ei bine, dacă voiţi să aveţi cel mai mare câştig din fâneaţa voastră, să stârpiţi toate aceste muşuroaie împrăştiindu-le cu sapa, iar dacă v'aţi făcut acest lucru până acum şi dacă muşuroaiele de pe fâneaţa voastră sunt de mai mulţi ani şi sunt întărite să le împrăştiaţi imediat.

Veghiaţi ca muşuroaiele ce se fac acum să se împrăştie îndată; pământul fiind afânat se poate împrăştia foarte uşor, şi fără multă cheltuială dacă le lăsaţi de azi pe mâne, se întăresc, perdeţi o bună parte din nutreţ iar atunci când veţi vedea că în adevăr de pe fâneaţa plină de muşuroaie nu se mai poate recolta de cât cu mare greutate, că rupeţi coasele şi lăsaţi nutreţul necosit, şi veţi voi a împrăştia muşuroaiele, veţi vedea că vă va costa o muncă mai mare fără să puteţi face o lucrare bună. Oameni buni nu uitaţi vechea vorbă românească:

Lucrul de astă zi, nu-l lăsa pe mâne.

Ceia ce v'am spus când am vorbit despre păşuni cu privire la distrugerea buruienilor şi spinilor ar trebui să vi le mai spun odată şi acum când vă vorbesc despre fâneţe.

O fâneaţă trebuie să fie cât se poate de curată, să nu aibă spini, scaeţi sau alte burueni fără nici o valoare şi care face ca fânul recoltat de proastă calitate, de aceia curăţitul fânaţelor trebuie să se facă cât se poate de bine.

In afară de spini, scai şi alte burueni, în fânaţe se mai găsesc şi o mulţime de plante care nu au nici o valoare, dând un fân prost; ei bine toate aceste plante trebuie nimicite pentrucă în locul lor să se prăsească alte plante bune.

Dacă aceste plante s'au înmulţit prea tare atunci cel mai bun lucru este de a se ara fânaţa şi a semăna 2—3 alte plante, iar pe urmă a semăna din nou plante de nutreţ, diferite feluri de ierburi amestecate.

Dacă însă nu sunt în număr mare se vor plivi de timpuriu înainte ca iarba să fi crescut; dacă nu s'a putut face la timp atunci se vor cosi înainte de a înflori, pentru ca să nu se mai înmulţească.

In multe părţi este obiceiul ca fânaţele să se păşuneze primăvara. Acesta nu este rău, cu condiţie ca să aveţi grije: 1) de a nu le păşuna pe timp umed şi după o ploae mare, — ca se nu se bată; 2) de a nu pune vite prea multe la un loc, vite cari ar bătători şi nimici o bună parte din ierburile bune şi arcreşte în locul lor numai burueni; şi al 3) să nu ţineţi vitele prea târziu pe păşune. Obiceiul vechi românesc de a ţine vitele la păşune până la Sftul Gheorghe este bun şi vă ţineţi de el.

Dacă fânaţele voastre sunt aşezate pe coaste şi dacă ameninţă să fie acoperite cu nămol adus de vre-o râpă, faceţi şanţuri de apărare din partea de unde credeţi că va veni nămolul.

Dacă fânaţa voastră este aşezată într'un loc băltos, faceţi şanţuri de scurgere pe care să le întreţineţi în fiecare an; scurgând apa veţi face din o fânaţă de baltă care dă un fân fără valoare o fânaţă bună.

Nu uitaţi că în fânaţele umede nu cresc de cât plante care dau cel mai prost fân.

Nu uitaţi că vitele voastre numai dacă vor fi hrănite bine vă vor aduce câştig, ele hrănite prost nu vor creşte, vor rămânea pipernicite şi nu veţi avea nici un folos.

Nu uitaţi că în cea mai mare parte din aceste frumoase plaiuri, vitele sunt avuţia noastră şi aveţi datoria să le îngrijiţi.

In numărul viitor vom vorbi despre nutreţurile cari se seamănă.

E. PETRINI

De vorbă cu muncitorii

Intovărăşiţi-vă săteni!

Am spus în numărul trecut al foei că duşmanii împroprietărirei au căutat să o împiedece, zicând că dacă se va lua pământul dela cei cari au moşii mari şi s'o împarţi la ţărani, apoi, aceştia, săraci şi fără unelte, vite şi scule, ca cei bogaţi, îl vor lasa nelucrat şi atunci o fi sărăcie în ţară.

Vremurile grele prin care trecem acum, cu lipsurile de tot felul au făcut să se simtă lipsuri şi în producţia agriculturii. Din această pricină, foarte adeseaori s'a căutat să se spue că aceasta ar fi urmarea prevăzută de acei ce-au luptat împotriva împropietărirei. Un cuvânt mai mult, aşa dar, pentru ca sătenii cari au primit pământ sau îl stăpânesc în arendă forţată să se silească a-l munci.

Pentru ca să-l poată munci bine, adică: *seare adânc, să grape bine, să semene frumos, să secere şi să imblătească (treere) ca* şi boerii, adică cu maşini şi tot felul de scule bune, cari costă scump, sătenii au la îndămână un foarte bun şi sigur mijloc, şi anume: să se adune laolaltă, *în obştie* şi punând fiecare banii ce-i poate, să cumpere toate cele de lipsă, cu care apoi să-şi lucreze pământul fiecare, după rânduială.

Asemenea obştii de săteni s'au făcut aproape peste tot în vechiul regat, unde pământul s'a împărţit mai de vreme fiindcă nu au fost arendele forţate. Ele sunt sprijinite de Stat, care a făcut o Casă Centrală, de unde se pot căpăta toate înlesnirile. Astfel, sătenii cari alcătuesc o obştie după felul îngăduit de lege şi pentru lucrarea pământului mai cu folos, — dacă nu au destui bani câţi le trebue, apoi capătă împrumut, cu foarte mic procent, dela această Casă Centrală. Apoi, dacă voesc să capete unelte, maşini şi chiar săminţe nu mai au trebuinţă de-a se munci şi necăji singuri ca să umble pe la negustori sau să comande în stăinatate, şi să fie uşor înşelaţi, căci Casa Centrală le dă ea singură, la cerere, toate ce le trebuie, cu preţuri potrivite şi chiar pe datorie.

Pentru a ajunge la aceste bune foloase nu se cere multe dela sătenii împroprietăriţi. In primul rând se cere unire între toţi, solidaritate şi înţelegere pentru alcătuirea şi conducerea obştiei. Vrajba politică nu are ce căuta nicăiri, dar mai cu osebire în această treabă. Toţi, la olaltă, strânşi uniţi în jurul pământului scump şi drag al ţărei să nu fie stăpâniţi decât de gândul de-a face din el o mare, frumoasă şi îmbelşugată grăolină.

Dar unirea aceasta, odată făcută pentru lucrarea pământului, poate merge şi mai departe, cu încă şi mai mare folos, pentru vinderea cu preţ a bucatelor. Şi iată cum:

Cei ce au grâne, porumburi, nutreţ sau fructe, să nu mai vândă fiecare după capul lui, cu bucata, la cei ce năpădesc toamna satele, ca lăcustele, lamurile să le culeagă pe preţuri de nimic, folosind neştiinţa de către săteni a preţurilor adeverate. Nu; ci, tot aşa precum s'au întovărăşit pentru lucrarea pământului şi câştigarea roadelor lui binecuvântate de Dumnezeu, să se întovărăşească şi pentru buna şi înţeleaptă lor vânzare a tot împreună şi pe cele mai bune preţuri.

Punând la un loc bunul strâns al fiecărui şi mai ales munca, sătenii din fiecare obştie îşi pot face bune magazii pentru strâns bucatele la un loc şi apoi să-şi trimeată câte unul, dintre cei mai pricepuţi şi umblaţi de ai lor, prin târgurile mai apropriate, ca să afle preţurile şi cumpărătorii cei mai buni. Apoi, în părţele unde sunt sau se pot face, sătenii şi-ar putea avea moara lor, unde să-şi macine singuri şi, astfel, să poată vinde mai bine decât bucatele nemăcinate.

Peste tot obştiile de săteni ar putea găsi cel mai bună cumpărator chiar la Stat. Armata, şcolile internatele, au mereu nevoie de produsele agricole şi foarte bucuros şi li-ar cumpara direct, fără amestecul supărător şi scumpitor al celor cari cumpără dela ţară eftin şi vând apoi Statului şi particulorilor mai scump:

Si câte mai sunt încă foloasele întovărăşiilor!

De aceia, nu le ocoliţi săteni.

EMIL VASILIU.

Pentru dornicii de binele obştesc. ***In fiecare sat, credem, că se va găsi un prieten şi sprijinitor al acestui ziar care are menirea aşa de frumoasă de a răspândi carte folositoare şi a împrăştia întunericul neştiinţii. Cu cât foaia va fi răspândită mai mult cu atât vom putea aduce îmbunătăţiri, — căci gândul nostru curat este să fim cel mai bun ziar pentru lumea de la sate. In acest scop acel care ne va înţelege şi ne va fi prieteni, să ne trimită o listă cu numele sătenilor dornici să primească foaia, cum şi să vorbiască fie la cooperativa din sat, fie la alt cineva care ţine dugheană, să le trimitem foaia ca casă o poată vinde cu numărul. Fiecare foae costă doi lei şi primeşte pentrucă o vinde 50 bani, folosul muncii lui.***

Fugiţi de bumbac!

Inul

Dăunăzi treceam pe dinaintea unei prăvălii de pânză şi bumbac. Inlăuntru plin de ţărance cu desagi în spate, grămădindu-se şi împingându-se să capete mai curând marfa dorită, mai ales bumbac. Un ţăran eşi afară cu un mic pachet: era câteva păpuşi de bumbac în el. O femeie, tot din satul lui, îl aştepta afară.

Ţăranul zise plin de mânie: „N'am să mai cumpăr cât voi trăi bumbac. Auzi, să-mi ia 240 de lei pe pumnul acesta de bumbac". Iar ţăranca îi răspunse: „Numai de-ar fi bumbac! Lelea Marie dela noi a luat de 600 lei bumbac şi când să-l cerce era de hârtie"!

Da, înşelătorii nu se mulţumesc să ne ia preţuri mari pe bumbacul adevărat, dar ne dau cu acelaş preţ *bumbac de hârtie*. Adevărat, că acesta se poate uşor cunoaşte, cercându-l înainte de cumpărare. Dar mulţi, mai ales bărbaţii, nu se gândesc la atâta răutate omenească, şi aduc acasă *fire de hârtie*. Ne putem închipui, ce ispravă se poate face cu astfel de bumbac!

Unde sunt vremurile cele bune, când nevasta românului făcea pânza numai din cânepă sau in saue amestecat? Străinul nu-i lua banii din pungă, pânza ţesută nu avea moarte, căci se moştenea până la nepoţi.

Poatecă necazurile de azi vor îndrepta pe oameni iar spre obiceiul cel vechiu de a-şi păstra firul pentru pânză, mai ales că ştiu, ce are să facă. Cânepă se seamănă iarăş mai multă, ca înainte de războiu, dar pânza de cânepă pe pare prea aspră şi prea puţin frumoasă. Dar este leac: să se samene *in*, făcând pânza de in, sau, amestecat, de cânepă şi in.

Pământul. Inul creşte în orice pământ, fie uşor, fie argilos şi umed. In pământul acesta se seamănă după o plantă părăsitoare (de sapă), în cel uşor se pune după secară, orz, ovăs, numai cât locul să fie îngraşat. Se fac două arături, una toamna, alta primavara cât mai de timpuriu. Sunt ţări, unde ară locul pentru in de 3—4 ori. Dar şi au un in minunat.

Gunoiul. La un hectar trebuie 30—40 cară gunoi de vite, la un pogon 15—20, la un jugăr 16—17 cară.

Sămânţa şi sămănatul. Sămânţa să fie de cea mai bună. Cea rea nu e aşa lucie şi are o coloare cafenie puţin verzuie. Să se cumpere sămânţă numai dela negustori cinstiţi sau dela plugari cari au sămânţă bună.

La un hectar trebuie dela 100—200 kg, adică celce vrea fuior mult, va sămăna mai des decât celce vrea seminţe pentru uleiu. Noi avem acum nevoie de fuior mult, căci uleiu bun putem face şi din seminţe de floarea soarelui. La un pogon ne trebuie 50—100 kg, la un jugăr ne trebuie 55—65 kg.

De obiceiu se seamănă prin împrăştiere. După sămânţă se grăpează locul, apoi să tăvălugeşte.

Semănatul inului de primavară se face de pela sfârşitul lui Martie până la sfârşitul lui Mai.

Ingrijitul. Inul trebuie plivit începând încă dela două săptămâni după sămănat, căci firul plivit dă fire subţiri şi fuior mătăsos. La plivit trebuie mare băgare de seamă, ca să nu-l călcăm sau încâlcim.

Duşmanii inului sunt troscotul, sămânţa căruia am căpătat-o deodată cu cea de in, apoi *seceta*.

Recolta Când s'a copt inul firele încep a se îngălbeni, o mare parte din foi încep să cadă şi unele capsule (căsuliile cu seminţe) se deschid singure. Când am sămănat inul pentru fuior, nu-l lăsăm până să se coacă seminţele, căci fuiorul nu mai e aşa bun, pânză nu se poate înalbi bine.

La smuls apucăm firele cu mâna dreaptă cât mai aproape de pământ, iar cu stânga cam pe la jumătate. Când pământul e mai jilav, apucăm mai multe fire deodată, când e uscat, mai puţine. Dupăce s'a smuls scuturăm rădăcinile bine de pământ şi le aşezăm jos, ca să le facem apoi mănuşi (snop). Uscatul e mai bine să-l facem acasă, la soare. Acasă îl putem feri mai u oi de ploaie şi de rouă, cari îi strică

Topitul. Dupăce s'a curăţit de foi şi de sămânţă, inul se topeşte. Mai bine e să-l topim în apă curgătoare. In apă se ţine 5—6 zile, dupăcum şi apa e mai caldă sau mai rece. Dupăce s'a topit, se spală bine, ca să rămână cât mai curat, după aceia se întinde la soare ca să se usuce, La uscat, mănuşile se resfiră ca o umbrelă sau se reazămă de gard sau de păreţii casei. Dupăce s'a uscat, se rupe, se meliţă, apoi se dărăceşte şi pe urmă se perie.

SFAT:

Orăşeni, oricât de bogaţi vor fi o parte din voi, nu uitaţi că în trecutul neamului nostru, până şi Doamnele de Voevozi, ţesau la stative.

Orăşeni, nu mai cumpăraţi mătăsuri din străinătate; îmbrăcăminte fină se poate lucra şi din borangic,

Orăşeni, desvoltaţi industria casnică şi înlăturaţi luxul.

Să fim simpli la port, — şi viaţa se va eftini.

Ştiri de pretutindeni

CALENDARUL

Zilele	Calendarul nou	Calendarul vechiu	Sfinţii
D.	22 Apr.	9 Apr.	Cuv. Eupsibie
L.	23 „	10 „	Muc. Terente
M.	24 „	11 „	Sf. Antipa
M.	25 „	12 „	Păr. Vasilie
J.	16 „	13 „	Muc. Artemon
V.	27 „	14 „	Păr. Martin
S.	29 „	15 „	Aost. Aristaru

Plecarea M. S. Reginei. **In Dumineca Tomii, Majestatea Sa Regina Maria, a părăsit ţara, plecând la Raguza din Serbia.**

M. S. Regina Maria la Mărăşeşti. **Iubita noastră Regină merge în fiecare an, în Săptămâna patimilor, la Mărăşeşti ca să se roage la mormintele eroilor cari au oprit cu vitejia lor năvala spre Moldova a armatelor germane, maghiare, turceşti şi bulgare. Şi anul acesta a sosit acolo în noapte spre Sâmbătă Paştilor. Dupăce şi-a făcut rugăciunea s'a reintors la Bucureşti pentruca să iee parte la slujba Sf. Invieri.**

O fondaţie nouă în Blaj. Răposata doamnă Amalia Grama a lăsat o fondaţie cu numirea **Fonpaţia Dr. Alexandru Grama pentru preoţii români uniţi ajunşi la neputinţă.** Fondaţia este din un rând de case frumoase, nu departe de Catedrala Mitropoliei. In casele acestea se vor adăposti preoţi săraci ajunşi la neputinţă. Iar intreţinerea lor se va face din veniturile unei moşii frumoase lăsate tot pe seama lor.

Bolşevici în Bucureşti. In Bucureşti s'au descoperit un cuib de bolşevici. Din hârtiile aflate la ei se vede, că au primit bani mulţi dela bolşevicii din Moscova (Rusia). S'au găsit şi broşuri, în cari li-se arată, cum trebuie să prostească lumea, mai ales tineretul, ca să se facă bolşevic. Toţi cei prinşi sunt în închisoare şi vor fi condamnaţi pentru atentat la siguranţa statului.

Mănăstirea Pasărea în flacări. In apropiere de Bucureşti, este mănăstirea Pasărea. Lăcaşul Domnului a luat foc de la nişte garduri, arzând toate chiliile din jurul mănăstirii.

Descoperire. Vestitul profesor Wassermann ar fi aflat un nou ser contra tubelculozet (oflicei) prin care se află sigur baccilul (sămânţa) tuberculozei la om fără deosebire de vârstă.

Pentru văduve şi orfani din războiu. Văduvele şi orfanii de războiu cari nu au fost luaţi în tabloul alor îndreptăţiţi la ajutoare pot să ceară la primărie ca să fie luaţi din ...

Conferinţă. Dl. V. Bogrea, profesor universitar şi unul din scriitorii acestei foi, a ţinut în oraşul Botoşani (Moldova) în sala liceului „Laurian", o foarte frumoasă conferinţă (vorbire). A luat parte multă lume.

Starea câmpului în ţară. A început cu stăruinţă să se facă însămânţări de orz şi ovăz în toată ţara.

Porumbul s'a semănat până acum în cantităţi nu tocmai mari.

Mai toate însămânţările au fost întârziate din pricina ploilor şi frigului din ultimele săptămâni.

Bruma căzută a adus pagube numai la caişii şi zarzării din partea de sud a ţării. Ceilalţi pomi, cât şi viile, nu au suferit din pricina că frigul a ţinut în loc mugurilor.

Viticultorii au mare nevoie de sultat de cupru.

Cu aeroplanul la Paris. Intre Bucureşti şi Paris s'a înfiinţat o linie de comunicaţie cu aeroplanul. Acesta se opreşte în Belgrad şi Viena. Dela Bucureşti la Belgrad, drumul în aier se face în două ore si jumătate.

Improprietărire în Ardeal. Ministerul agriculturii a aflat, că în Transilvania legea de împroprietărire nu se aplică de către unele comisiuni agrare în măsură destul de largă. Tocmai în Ardeal sunt mulţi, cari nu au pământ mai de loc. De aceea Ministrul de agricultură a dat ordin consilierilor agricoli să împroprietărească pe toţi cei cu mijloace restrânse de traiu fie şi pe o întindere mai mică de pământ, dacă nu este pământ mai mult.

Cum a fost omorît Butchievici. Cititorii noştri ştiu, că între alţi mulţi preoţi creştini, guvernul bolşevic a ucis şi pe preotul catolic Butchievici, cu toate că guvernele tuturor ţărilor au protestat. Despre omorîrea acestui prelat (preot de rang foarte înalt) se raportează următoarele: Cel condamnat la moarte a cerut să i-se dea un preot, ca să se mărturisească şi cuminece. Bolşevicii nu au vrut. Apoi l-au scos afară din închişoare şi un pluton de hingheri — căci nu pot fi nimici soldaţi — au tras o salvă de foc în el. Comandantul plutonului a mai stras şi el trei focuri de revolver în capul celui mort. Cerându-se corpul neînsufleţit al celui omorît pentru legea creştinească, ca se fie înmormântat, guvernul nu a dat voie, ci a poruncit să fie aruncat într'o groapă fără nici o slujbă religioasă.

Gazetă românească în Iugoslavia. In numărul trecut am dat ştirea, că Dr. Jianu a fost ales deputat român pentru Camera din Belgrad. Scoate şi o foaie „Graiul românească". In numărul întâiu scos la Paşti zice:

„Noi nu urîm pe nimeni, ci numai ne iubim limba, legea şi pământul cu greu câştigat şi nu ne putem despărţi de aceste comorscumpe ale noastre. Fie ca Invieirea Domnului să aducă pace şi pentru noi Românii din Banatul iugoslav şi linişte în casele şi sufletele noastre".

Dorim gazetei româneşti dintre Sârbi izbandă deplină întru apărarea drepturilor româneşti.

Creşterea paserilor de curte (a galiţelor). Direcţiunea învăţământului agricol din Ministerul agriculturii a dat ordin, ca la fiecare şcoală de agricultură să se înfiinţeze câte o crescătorie de paseri de curte. Scopul acestei măsuri e, ca să se răspândească la poporul nostru cât mai mult cunoştinţele temeinice despre o bună creştere a paserilor de curte, cari îngrijite bine pot aduce un câştig cu mult mai mare decât aduc până acum.

Din isprăvile ploilor. Pe şoseaua naţională dintre Lotru şi băile Călimăneşti (judeţ. Vâlcea) s'au prăbuşit, pe o intindere de treizeci de metri, stânci întregi, cari acopăr drumul până în malul Oltului şi au o înălţime de câtiva metri. Circulaţia pe această porţie de drum e primejdioasă, căci petri şi pământ se surpă mereu.

O mare măiestră la maşina de scris. Toţi cari au intrat la o bancă sau la autorităţi mai înalte au văzut la o masă mică o domnişoară bătând mereu cu degetele la o maşină mică. E maşina de scris, din care ies scrisorile ca şi cum ar fi tipărite. Domnişoarele aceste sunt cu atât mai bine plătite cu cât „scriu", adecă cu cât bat mai iute din degete. La o bancă mare din Londra e o astfel de dactilografă, cum se numesc scriitoarele la maşină, care scrie pe minut 150 de cuvinte, adecă tot aşa de iute cum şi vorbeşti. Dar şi primeşte o plată de o mie de lire englezeşti pe lună, ceeace face după valuta noastră de astăzi şaptesute de mii de lei pe lună!

Vagoane de joc (danţ) în America. Americanii nu se mulţumesc la trenurile lor numai cu vagoane de dormit şi vagoane restaurant (unde mânâncă şi beau — limonadă, căci alte beuturi sunt oprite), ci au introdus şi vagoane de joc. Dacă li se ureşte în cursul călătoriei, trec în vagonul de joc, care e foarte mare. Acolo e muzică şi domnii şi domnişoarele se apucă de joc, fără să se simţească de sguduirile trenului.

Averea ţării, După noul budget vom cheltui pentru: finanţe 4,750,424,674 lei; răsboiu 2,338,215,599 lei; şcoale 1,124,000,000 lei; sănătatea publică (450 de milioane) agricultură (92 milioane) culte (259 milioane) justiţie (243 milioane) industrie şi negoţ (234 milioane) lucră şi publice (179 milioane).

Birourile directe şi indirecte dau 7,662,300,000 lei comunicaţiile dau 3,542,756,520 lei monopolurile statului dau 1.770,000,000 lei.

Sbor peste ocean în o zi şi o noapte. Ministerul englez al avizaţiei (sborului) a pus să se facă nişte motoare (maşini) de aeroplane, foarte puternice. Cu acest maşini se va putea sbura peste Oceanul Atlantic, în o zi şi o napte.

Răutăţi ungureşti. In gazetele străine au apărut în ultimile zile mai multe veşti din România, în care se spune că la noi a izbucnit revoluţia apoi că ofiţerii s'au retras din rândurile armatei, porului şi altele de soiul acesta.

Toate acestea nu sunt decât veşti neadevărate, făurite de neprietenii ţării cu scopul de a alarma celelalte popoare.

Ministerul de afaceri străine prin cercetările făcute a descoperit în Ardeal existenţa unei agenţii maghiare, ce trimetea astfel de veşti la Budapesta şi care la rândul său le împrăştia în lumea întreagă.

Moua constituţie a României scrisă şi în ungureşte. D. dr. Bulow, fost profesor universitar la Universitatea din Cluj pe timpul ungurilor, a scris noua constituţie a ţării în ungureşte pentru a fi cunoscute şi lor.

Nenorocire. Trei copii din satul Găbeşti pe când se jucau au găsit prin curte un obuz de calibru 17 pe care au voit săl desfacă. Obuzul făcând explozie au rănit pe cei 3 copii, cari în stare gravă au fost duşi la spital.

Inchiderea de licee în Ungaria. Ministerul instrucţiunii din Budapesta, a hotărît să închidă 16 licee, începând dela toamna viitoare. Pricina e că în Ungaria sunt prea mulţi oameni cu carte multă, cari toţi vreau să se facă slujbaşi, dar nu se găsesc locuri. Căci au trecut vremurile, când trimiteau pe capul românilor, slovacilor, sârbilor şi croaţilor tot funcţionari unguri.

In Ungaria mai e şi alt necaz. Mulţi funcţionari unguri din Transilvania nu au vrut să depună jurământul de credinţă statului român şi au plecat în Ungaria, mărind astfel numărul celorce cer slujbe. In Ungaria mai e vorba acum să dea drumul şi la mulţi alţi funcţionari, căci statul numai are de unde să-i plătească.

Un revolver, care luminează noapte. S'a inventat un sistem nou de revolver, cu care se poate ochi şi noaptea. El are în partea de jos, lângă încărcător, o mică baterie electrică, ale cărei raze luminează înainte întocmai în direcţia ţevii formând astfel o linie lungă, subţire şi luminoasă. Fâşia aceasta de lumină o potriveşte asupra obiectului de ţântă şi apăsând pe trăgaciul revolverului, glonţele merge dea dreptul la ţântă. Dupăce a pornit cartuşul, vine altul în ţeavă, lumina apare de nou şi se poate trage a doua oră. Ceeace e deosebit la acest revolver e că luminează noaptea şi cu ajutorul fâşiei de lumină nu se poate greşi ţinta.

Primejdia aeroplanului. Nenorocirile cu aieroplanul se întâmplă mai ales atunci, când din o pricină oarecare motorul lui încetează dintr'odată să lucreze. Aeroplanul cade atunci la pământ şi se face praf, iar aviatorul se prăpădeşte. Un inginer din Brazilia cu numele Correia a inventat un aparat, care împiedecă căderea aeroplanului, când motorul încetează să lucreze. Invenţia aceasta va scăpa pe mulţi oameni de perire.

Fără muncă. La 26 Martie anul acesta mai erau în Anglia un milion douăsute patruzeci de mii de oameni, cari nu puteau găsi de lucru. Din cauza valutei engleze prea urcate faţă de banii altor ţări, cei cu valuta slabă nu mai cumpără mărfuri din Anglia, aşa că fabricile lucrează mai puţin.

Adormită timp de 32 ani. Carolina Karsdater dintr'un sătişor din Suedia, s'a trezit după 32 de ani din somn. Ea adormise într'o zi la şcoală, — pe cărţi — când avea 13 ani.

A spus că se simte tot aşa de bine ca şi cum ar fi dormit o noapte întreagă.

In timpul îndelungatului somn toate sforţările au fost zădarnice pentru a o deştepta şi doctorii sunt foarte nedumeriţi asupra somnului cât şi a deşteptării.

Stabilirea graniţei româno-maghiare Luni 16 Aprilie s'a început însemnarea frontierei între România şi Ungaria de către o comisiune formată de generalul Dumitrescu şi alţi delegaţi din partea Ungariei şi a comisiunei interalitate.

Târg de primavară. La Sibiu va avea loc: târgul de oi în zilele de 26 şi 27 April; expoziţie de vite de prasilă, cu premii la 28 April; târg de vite la 29 şi 30 April; târg de cai la 1 şi 2 Mai iar târg de marfă la 3 Mai.

Biblioteca populară. In comuna Lăpuşnata, Judeţul Volcea, a luat fiinţă biblioteca populară „Lumina Satelor" din îndemnul d-lor V. Nicolescu, învăţător şi Gh. A. Voinescu, proprietar.

Depozit de cărţi. Pe lângă Banca populară „Crinul" din com. Lăpuşneta Jud. Vâlcea, s'a înfiinţat un depozit de cărţi al Fundaţiei Carnl din Bucureşti.

Hirotenisirea arhimandritului Ilarion Mircea. In faţa unui foarte mare numar de credincioşi a fost hirotenisit, la Iaşi, arhimandritul Ilarion Mircea din Roman.

Sfânta Liturghie a fost ţinută de mai mulşi episcopi şi de J. P. S. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei.

Minciună. In Bucureşti au sosit mai mulţi ziariaşti (redactori cari scrii la foi) tocmai din îndepărtată ţară Anglia, de oarece în foile străine s'au scris de către duşmanii noştri, că la noi în România, e revoluţie. Englejii văzând liniştea s'ciu în crucit şi ei de atâta minnană.

Amânare Sinodului. La Arad, urma să se ţină ca în toţi anii sinodul epartuei de acolo, însă, P. S. S. Episcopul Ion Ig. Pop, fiind bolnav s'a amânat pe altă dată deschiderea sinodului.

Ne întristeagă ştirea că P. S. S. episcopul e bolnav şi-i dorim grabnică însănătoşire.

Abonamentele vechi. La închiderea foaei, în luna lui Iulie 1922, au rămas mulţi săteni, cari au plătit ziarul înainte, fie pe un an, 6 luni sau 3 luni. La aceştio li se vor trimite foaia până ce li se împlinese termenul, pe preţul care l'au plătit atunci de 30 de lei.

In prezent abenamentul e de 60 de lei, de oarece s'au scumpit mult hârtia şi tiparul.

Din străinătate

GERMANIA

Guvernul german începe să vadă tot mai bine, că a făcut o socoteală greşită cân nu şi-a împlinit datoria, pentru care se legase. El credea, că va putea vârî zizanie între aliaţi, Germania va scăpa de partea cea mai mare a datoriilor, ba va trebui să se schimbe şi cele ce s'au hotărit în tratatele de pace. Speranţa aceasta şi-a făcut-o chiar şi guvernul din Budapesta, de aceea toate gazetele ungureşti şi cele dela noi, sunt de partea Nemţilor. Guvernul unguresc a avut chiar îndrăzneala să ceară la Comisiunea aliată din Budapesta schimbarea graniţei de către România. zicând, că Oradea, Aradul şi Satu-Mare împreună cu satele dela ele spre răsărit să fie date ei. Se'nţelege, că cererea aceasta necuviincioasă a fost respinsă. Intr'aceea în Germania partea ce mai mare a poporului muncitor înţelege tot mai mult, că din neinţelegerea cu Franţa câştigă fabricanţii şi bancherii cei mari germani, iar poporul sufere tot mai mult de foame şi alte lipsuri. De aceeu chiar intre conducătorii de acum ai Germaniei se găsesc mulţi, cari caută un mijloc de-a se împăca cu Franţa, mai ales că ei se tem de o revoluţie în ţara lor.

UNGARIA

In Ungaria a biruit deocamdată de nou partidul neastâmpăraţilor, numit Ungarii cari se deşteaptă. Aceştia vor să se războiască cu toată lumea vecină, fără să se gândească la aceea, că vor prăpădi Ungaria cu totul. Se scrie, că au izbutit să oprească pe prim ministrul Bethlen dela călătoria, pe care voia să o facă la Belgrad, Bucureşti şi Praga pentru a dedară aici, că Ungaria vrea pace. Iară cumpără arme, fac deprinderi militare şi cheltuesc bani cu nemiluita pentru cărţi şi gazete în limbi străine voind să arate că Ungurii sunt asupriţi rău în ţările vecine. Totodată spun, că Ungaria e aproape de faliment şi nu poate plăti despăgubirile, cu cari e datoare Românilor, Sârbilor şi Cehilor. Intr'aceea în Ungaria viaţa e tot mai grea — pânea a ajuns la treisute coroane chilogramul — lucrătorii — dela fabrici s'au pus în grevă, ba în Budapesta a fost revoluţie în toată forma. Baronii şi conţii (grofii) nu înţeleg însă nimic, crezând că vor putea stoarce poporul lor şi de-acum înainte.

RUSIA

In Rusia continuă prigonirile împotriva creştinilor, iar răscoalele ţărăneşti sunt tot mai numeroase, mai ales în Rusia de miazăzi Chiar şi între bolşevici e ferbere mare din cauza moştenirii puterii. Căci Lenin, cel mai mare al lor, e pe ducă, iar Troţchi şi ceilalţi luptă pentru a ajunge fiecare în frunte. Frământările acestea fac pe ruşii sătui de stăpânirea bolşevică să se gândească la alungarea ei. In Moscova s'a dat de urma unei societăţi, care voia să otrăvească toate căpeteniile bolşevice. In Petrograd au fost împuşcaţi treizeci de ofiţeri, cari au lucrat contra bolşevicilor. Ca să ţină în viaţă comunismul Calinin, preşedintele comitetului central din Moscova a declarat, că Rusia întreagă va fi împărţită într'o mulţime de state îndepedente, cari se vor alia între ele.

... se poate dumeri în o chestie a sa grea, ori are nevoie de un sfat sau vrea să întrebe ceva care'l interesează, atunci să ne scrie nouă şi-l vom lămuri cât se poate mai bine.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonament normal: **120** *lei pe an.*

„ de favoare: pentru săteni, muncitori şi intelectuali **60** *lei pe an.*

„ de susţinere: **200** *lei minimum pentru instituţiile statullui, financiare, biblioteci şi pentru toţi acei cari pot şi vor să sprijine ziarul.*

În America **1** *dolar* **50** *cents pe an.*

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonă foaia şi pe jumătate de an.

Publicitatea se primeşte la administraţia foiei şi la toate agenţiile de publicitate din ţară.

Cele mai bune maşini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparaţii
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6. 2—50.

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAŢA UNIRII
Lloyd 1656. 7. 2—50.

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9. 2—50.

BAIA DIANA
Camere cu abur şi vane precum şi tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu estras de brazi
CONTROL MEDICAL
Lloyd 1633. 5. 2-50.

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8. 2—50

POVESTIRE

DIN ALTE VREMI

de CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ

(2)

Capitolul II

Boerul Iordache Ulmeanu

Chiar la poalele codrului străjuia din vremi uitate curtea mare de piatră, albă, cu cerdac lung sub care era pivniţa cu antalele[10] cu vin.

Curtea se vedea de cine ştie unde, cum veneai mai cu seamă dinspre drumul Iaşilor. Şi dacă te apropiai de ea: ziduri groase, ferestre mici cu obloane grele de stejar, trepte până la cerdacul larg cu stâlpi rotunzi iar acoperişul înalt, de şindrilă înegrită, pe unele locuri cu muşchi verde. In ograda destul de mare, erau feldefel de acareturi: grajduri încăpătoare, şoproane şi un rând de case pentru slugi. Mişunau înspre ocoalele din fund, vitele frumoase: vaci cu ulgerile pline cu lapte, bivoliţe nepăsătoare cu grumazurile întinse, boi moldoveneşti, cu coarne largi şi mândre. In lumea aceasta de vieţuitoare, de cai arăpeşti şi telegari, de păsări felurite, de câni lătoşi, ţiganii trepădau[11] cari încotro după treburi dimpreună cu români vânjoşi cu braţele puternice şi capetele ascunse în cuşme de oae, strecurându-se printre ei femei cu priviri fierbinţi, oacheşe, desculţe, harnice şi cu trupurile subţiri şi drepte. Din zorul zilei şi până noaptea munca nu se mai isprăvia de cât doar atunci când porţile straşnice şi grele ferecate în fiare se închideau cu drugi mari de gorun. Tot ce vedeai aici: belşugul şi starea aceasta păstrată din bătrâni, erau ale boerului Iordache Ulmeanu. In cămările[12] acestei curţi, se scurseseră rând pe rând vieţile acelora ce fusese din tată în fiu din sângele postelnicului Ulmeanu din vremea măritului Ştefan.

10. poloboace
11. umblau

Păreţii ştiiau taine multe; în cuprinsul lor fuseseră de multeori lacrimi şi bucurii. La candelele aprinse şi iconostase cu icoane îmbrăcate în argint se închinase şi îngenunchiase de la tânăr, la bătrân, legându-şi de troiţe nădejdea şi mântuirea lor şi a Moldovei. In cămările astea fuseseră şi sfâşieri de inimi şi atâtea valuri ale vieţii furtunoase prin care trecuseră vulturii din Buciumeni.

12. odăile

Vârsta boerului Iordache nu trecea peste treizeci şi cinci de ani. Dumnealui era înalt, spătos. Purta barbă aşa cum se cuvenea unui boer ales din neam mare, cum o văzuse şi la tatăl lui, o barbă neagră în jurul unei feţe smade. Râdea puţin, vorbea măsurat, se gândia totdeauna până ce spunea ceva şi atunci vorbele-i erau molcome, aşezate, ce mergeau drept la inimă, cuvinte dulci cu accentul şi mai dulce moldovenesc. Nu tot aşa era şi la mânie: vocea i se schimba pe loc, părea că clocoteşte din pieptu-i puternic, că rumpe cine ştie ce zăgazuri şi te înfiora, auzindu-o. Privirea din ochii negri era bună, părintească şi plină de încredere, dar în aceeaş clipă înfiorătoare. Avea o inimă de creştin; se înduioşa de durerile tuturora; drept la judecată, dar neertător faţă cu vicleşugul. O hotorîre luată aşa era fie ce-o fi şi se va întâmpla pe urmă. Nu era molatic, ci ager şi asta se vedea din trăsăturile feţei, din sprincenile-i arcuite ca două dungi trase de cărbune, din fruntea-i mare. Un nas ascuţit de asupra unei guri cu buzele cărnoase şi mustaţa neagră ca pana corbului. La răsăritul soarelui el era în picioare, se închina la icoane şi nu trecea dimineaţă, să nu strige din cerdac să i se aducă murgul.

Un flăcău voinic anume David Dudău, cu ochii căprii, ştia obiceiul stăpânului, aşa că nu aştepta să strige a doua oară şi pe dată scotea din grajd, calul prietinul bun ai boerului.

David Dudău de-abia ţinea de căpăstru calul arăpesc ce sforăia şi sburda.

Boerul se da jos pe scări, era îmbrăcat ca orişicare răzeş din sat, cu singura deosebire că purta cizme de piele de la Mosc,[13] înalte până peste genunchi, încins cu un brâu lat şi scump, pe umeri svârlit contaşul[14] alb iar pe cap cu o căciulă de astrahan.

Boerul se da jos pe scări şi el apoi punea piciorul în scara de argint, săria în şeaua cu oblâncurile încrustate minunat şi într'o clipă ţişnea pe poartă. Ocolea puţin împrejurul zidului gros al curţii şi se pierdea în adâncimea codrului, cu răcoarea fermecătoare a dimineţei şi mirosul plăcut al pădurii. Calul înţelegea şi el parcă neastâmpărul boerului să rătăciască pe sub frunzişul copacilor bătrâni de veleaturi,[15] căci mergea în trap cu gâtul încordat, nechezând uneori. După ce boerul rătăcia o bună bucată de vreme, pe poteci înguste, eşia în lumina soarelui, şi în goună până la Prut. Aici opria murgul. Dumnealui cu privirea plină de cineştiece taină despica zarea. Se uita lung, într'acolo, înspre Ţara-de-jos, şi un oftat adânc i se desprindea din piept. Descăleca şi lua calul de frâu. După câţiva paşi se afla lângă o cruce de piatră. In apropierea ei rămânea mult pe gânduri. Din rotirea ochilor, de pe faţa întunecată, se vedea că sufletu-i mâhnit. O cruce singură, în largul câmpiei şi aproape de apa liniştită şi visătoare, oare ce amintiri triste trezea în mintea boerului? Şi ca orice răspuns păsărerile de-asupra valurilor line ale Prutului, împrăştiau ciripiri duioase, în zboruri ca săgeta atingând cu ciocurile oglinda apei sclipitoare în soare...

13. Moscova
14. Manta
15. veacuri

Boerul singur împărtăşia emoţia în faţa ţărânei care ascundea os din osul lui, căci nu se poate uita nici odată acei mai de aproape cari au trecut prin viaţă, — şi după ce îşi alinta fruntea cu degetele în semn că gândurile îi străbat prea mult mintea, sărea uşor în şea şi strângea puţin murgul în pinteni. Calul svârlia cu copitele de dinapoi fărimituri de glie şi se îndrepta ca o nălucă spre şleahul mare, rămânând în urmă-i pulberea de praf...

Capitolul III.

Două fiinţi scumpe

In vreme ce boerul rătăcia prin împrejurimi, la curte, două fiinţi scumpe, umpleau cămările albe cu farmec şi fericire. Una era jupâneasa[16] Stana iar alta fiica ei. Amândouă frumoase, mai cu seamă vlăstara o zână din poveşti. Jupâneasa se dădea jos din divan odată cu boerul şi nerăbdătoare, purtându-şi zâmbetul ca lumina primăverii, aşteptă să audă glasul dulce al copilei. O iubia cu acea putere a mamei pentru cel întâi prunc al ei şi întra încet să nu tulburea liniştea în odaia în care dormia somn dulce odorul; cu bucuria în ochi se apropia în vârful degetelor de patul moale acoperit cu borangic şi alipia buzele de fruntea gingaşă a mitiţicăi, de pe a cărui chip trandafiriu se desprindea un surîs nevinovat ca un vis de vară. Jupâneasa şoptia ceva mătuşii Zamfirii, o bătrână credincioasă care sta la picioarele copilei şi o păzia ca ochii din cap. Bătrâna răspundea şi ea câteva vorbe printre buzele-i palide, vorbe întovărăşite mai mult prin semne şi jupâneasa după ce învăluia fetiţa încăodată cu o privire fierbinte, trecea în cămara vecină. Aici lua loc la stative; cu degetele-i trandafirii apuca suveica şi o asvârlia printre fire, cu mâna dreaptă trăgea la ea spata şi după o muncă harnică de albină, încet-încet, se depăna de pe sul pânza cu izvoare minunate. De la o vreme părăsia şi această odae şi trecea în alta cu scaune de stejar, cu o laiţă cu saltea moale acoperită cu o velinţă de Ţarigrad. In ungherul de la răsărit o icoană mare, îmbrăcată în argint şi adusă de la Sfântul Munte. Razele soarelui năvăliau prin ferestră iar jupâneasa cu coatele răzimate privea în depărtare, căci de aici se vedeau ogoare sămănate şi câmpia înverzită. Jupâneara era fiica vestitului stolnic Tudor Movilă şi a mamei Sultana a medelnicerului Enăchiţă Donicii din olatul[17] Sorocii. Ea avea doi ochi albaştri ca două picături căzute din cerul senin de primăvară, sub două umbre ca înserarea; avea un trup mlădios cu o gură mică după ale căror buze gingaşe ca trandafirul se ascundeau şirurile de mărgăritare; avea un trup mlădios ca trestia. Peste sânu-i cădea o cămaşă cu altiţă în fir de aur, încinsă c'un şal de Hindia şi cu fustă de ghermenit albastră, — de multe ori pe umăr cu o scurteică de atlas galbenă pe demargini cu blană de sângeap.

(Urmare).

16. doamna

17 ţinutul

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI"
. . . . care se tipăreşte în 30 mii de exemplare. . . . .

Tot omul
poate procura uşor licherul veritabil!
Triple-Sec-Bogsza neintrecut!
BOGSZA
de oarece fabrica -- cu considerare la sărbătorile Paştilor -- a adus în circulaţie şi sticle de 1/4 de litru, cari să pun pe piaţă pentru prima oară.
Triple-Sec-Bogsza neintrecut!

Fabrica de bere din Turda S. A.
KORONA — FABRICA: TURDA, TELEFON 5 — GLORIA
Cea mai gustoasă bere deschisă — Bere din malţ dublu :: ::
De calitate recunoscută ca bună
TELEFON NO. 394 o:o:o DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANŢILOR II o:o:o TELEFON NO. 394

MARE TÂRG SENZAŢIONAL DE OCAZIE LA MAGAZINUL
DICK
Strada Regina Maria 5

Cartoane	29.50	Stofe lavabile	26.60
Grenadine	33.50	Ciorapi bărbăteşti	16.50
Opal, laţime dublă	49.50	Mănuşi de damă	19.50
Zefir englezesc	33.50	Cravate de mătase, legate . . .	27.80
Stofă de lână pentru bărbaţi lată de 140 cm.	98.50	Cămăşi bărbateşti şi femeeşti . .	89.90
Stofe femeeşti, de institut . . .	125.50	Pantaloni bărbăteşti	59.50
		Feţe de masă de damase . . .	149.50

AUTO-MECANICA SOC. ANONIMA CLUJ,
STRADA REGINA MARIA No. 10
Reprezentanţa Generală a
S.R.A. **LEONIDA & Co.** UNITE
DIN BUCUREŞTI
Atelier special de reparaţiuni de automobile execută ori ce lucrări în metal. Instalaţiune modernă pentru sudura Auto-Gena. -- Instalaţiune modernă pentru reparat şi încărcat acumulatori *Cluj, Calea Dorobanţilor No. 18.*

TOATĂ LUMEA
POARTĂ CU PLĂCERE
GHETELE
DIN FABRICA
T·U·R·U·L
Pentru că acestea sunt elegante bune şi ieftine

BANCA CENTRALĂ
PENTRU INDUSTRIE ŞI COMERŢ S. P. A.
CLUJ, STR. REGINA MARIA No. 6—8.
(Casele proprii) (Casele proprii)
Capital social lei 50,000.000 deplin vărsat
Secţie de Bancă
Secţie de Mărfuri
3—4
F I L I A L E:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare. Reprezentanţi stabili în Bucureşti, Kosice, Praga şi Viena

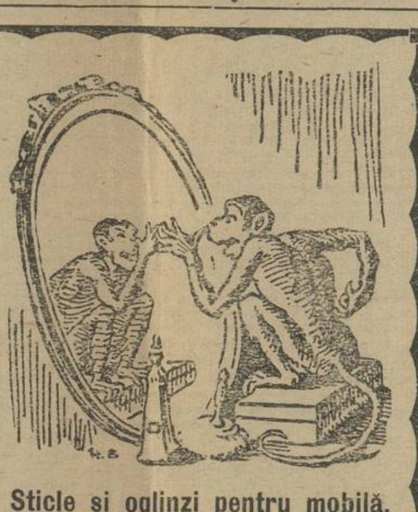
Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc. în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri, se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.
RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Express 1570. 10-1-37.

CASA DE PĂSTRARE ŞI CREDIT S. A. PE ACŢIUNI CLUJ.
PIAŢA UNIREI 7
INSTITUTE AFILIATE:
S. A. Cassa de păstrare a judeţului Turda Arieş din Turda, S. A Casa de păstrare a judeţului Odorhei în OdorheiuSecuiesc, S. A. Casa de păstrare şi Banca Economică din Judeţul Alba Inferioară din Aiud.
CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,0000.000 LEI
FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMĂRTIN, ALBA-IULIA ŞI TÂRGU-MUREŞ
Magazinele de marfă a le casei de păstrare şi de credit S. A, pe acţiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează poliţe, se execută plăţi în ori ce localitate, şi se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienţilor (safe) Bancă cu dreptul de a opera şi cu devize.
11, 1—6

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

„Astra" Societate Culturala Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! — Voeşte şi vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: PIAŢA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15–75. | Cluj, la 29 Aprilie 1923. | ADMINISTRAŢIA: PIAŢA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 5. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

N. IORGA

De la Petriceicu-Hasdeu încoace nu am avut învăţat mai mare şi cu o putere de muncă mai intensă ca N. Iorga.

Personalitatea sa covârşitoare de un sfert de veac ne învaţă. Şi într'o zi viaţa lui N. Iorga se va stinge, va rămânea însă nemuritoare opera sa.

N. Iorga este quitensenţa însuşiriior superioare ale poporului român. Tot ce are neamul mai bun: scânteia de înţelepciune la un loc cu seva de vitalitate care l'a determinat să se închege în hotarele etnice şi fireşti, s'au concretizat într'un singur om: N. Iorga.

Căci ce-i geniul de cât rezultanta puterilor ascunse cari clocotesc în adâncimea frământărilor unei naţiuni? Şi ce-i N. Iorga de cât un geniu? Eminesc a fost culmea gândirei filozofice iar N. Iorga, a atins o altă culme tot atât de înaltă, căci prin puterea lui a înviat trecutul istoric.

N. Iorga a strecurat în sufletul generaţii de azi, mai mult de cât alţii, democratismul şi iubirea de ţară.

Fiecare cărturar, fie el poet sau nuvelist ştie că N. Iorga, a asvârlit rodul prin „Sămănătorul."

N. Iorga a fost ostaşul cuvântului; lui i se poate atribui ceva şi din măreţia ostaşului de la Siret şi din Carpaţi.

Evanghelia scrisului lui N. Iorga a învăţat-o generaţia actuală. Căci, oare, cine a înfăptuit cea mai puternică trăsătură de unire dintre fraţii subjugaţi de eri şi cei din vechiul regat? De la Iorga am învăţat să colindăm Ardealul, Bucovina şi Basarabia, am învăţat să intrăm în casele modeste ale cărturarilor de pe aceste meleaguri şi să ne înfiripăm cele întâi doruri şi năzuinţi.

Poeziile lui Goga, nuvelele lui Sadoveanu, scrierile lui Gârleanu, atâtea şi atâtea opere ale altor scriitori, ce sunt dacă nu sufletul lui N. Iorga, presurat în ele?

Generaţia actuală a crescut mai toată încălzindu-şi inimile de la N. Iorga.

Scrim aceste rânduri cu prilejul greu de imitat a lui N. Iorga. El a dăruit singura-i casă şi patrimoniul său sufletesc, minţilor acestui neam întreg.

Scriitorii români în Ardeal

Cucerirea sufletelor se câştigă prin literatură. Scriitorii sunt purtătorii artei şi ai gândirii şi ei sunt, în adevăr, luceferii unui popor.

Prin sufletele scriitorilor se cristalizează limba, însuşirile neamului, prin sufletele lor se trezesc simţimintele frumoase şi eroice, se însufleţesc inimile şi ca într'o oglindă de cleştor viaţa unei naţiuni se resfrânge în turnarea de aur a gândirii.

Epocile trec, trec şi mediile în cari au trăit generaţiile — praful vremii se depune peste lume — rămâne însă ceva etern: opera înfăptuită de scriitori.

De aceea un popor, trăeşte şi se înalţă, cucereşte şi luminează prin veacuri, numai prin artiştii ei. . .

* * *

Iată de ce noi de la „Cultura Poporului" privim ca o mare biruinţă şezătorile „Societăţii scriitorilor români" în Ardeal. Şi în acelaş timp în inimi picură plânsul, pentrucă între scriitorii cari colindă astăzi pământul cel mai frământat de dureri până la unire, nu mai sunt: *Emil Gârleanu, St. O. Iosif, D. Anghel şi G. Tofan*, cu toţii duşi în Nirvana.

Numele „Societaţi scriitorilor români" în primul rând se leagă de străduinţele firei blânde şi duioase a nuvelistului Gârleanu.

Nici că se putea un gând mai statornic şi o faptă mai reală de cât reluarea şezătorilor literare, Ultimile s'au ţinut în iarna anului 1911, în Ardeal şi Bucovina, sub cerul mohorit al unui neam fărămiţat.

Şi glasul scriitorilor de-atunci parcă a fost o solie. Plecat-au să înfrăţiască, să oţelească inimile, să aducă o nădejde în ochii plânşi, să pregătiască unitatea naţională pentru primăvara proporului român.

* * *

Această primăvară a venit de când Carpaţii numai sunt un brâu dureros peste care treceau cu greu doinele neamului.

Şi în primăvara anotimpului, veniţi, şi voi, scriitori români, şi vă opriţi cel întâi la Cluj, cetatea de mâne, cetate de cultură românească în inima Ardealului.

De aici vă duceţi mai departe şi vă opriţi ca nişte paseri maestre, să cântaţi la ferestrele sufletelor româneşti şi-a alte târguri.

Ardealul sărbătoreşte venirea voastră, Ardealul vă cântă imnuri de bucurie prin flautele ciocârliilor şi ale merlilor din codri întinşi. Ardealul al preoţilor bătrâni, Ardealul ce trăeşte în căsuţele de la ţară, Ardealul ce poartă în târguri sufletul generaţiei de mâne, vă salută şi la Cluj, şi la Oradea-Mare, Aiud, Blaj, Alba-Iulia, Deva, Arad, Timişoara, Lugoj, Caranşebeş, Sibiu, Sighişoara, Braşov, şi pretutindeni: Bine aţi venit!

* * *

Iubiţi scriitori, cu voi aduceţi unitatea sufletească şi îndepărtaţi prihana. In drumurile şi popasurile voastre, culegeţi impresii, amintiri şi icoane sociale, ca să le turnaţi apoi în forma de aur a slovei eterne.

Iubiţi scriitori, Agârbiceanu, Bassarabescu, Bârsan, Cazaban, Eftimiu, Corneliu Moldovanu, Minulescu, Mircea Rădulescu, Alfred Muşoiu, Liviu Rebreanu şi ceilalţi, sunteţi fluturii cari aduceţi gingăşia în inimile fiilor unui popor, ca aşezându-vă pe polenul însuşiriior neamului nostru, apoi să vă ridicaţi cât mai sus în raze de soare şi să răspândiţi din pulberea de pe aripile voastre: literatura care ne trebue.

„CULTURA POPORULUI"

Propaganda naţională

Noul director al Teatrului Naţional din Bucureşti.

Cu o vie mulţumire am citit zilele trecute sărbătorirea noului director al teatrului naţional din Bucureşti. Am simţit întotdeauna o satisfacţie deosebită, ori de câte ori distinsul meu student de odinioară — Ionel Vasilescu-Valjean — a urcat cu statornicie din ce în ce mai înalte treptele diferitelor demnităţi din stat. M'am simţit mîndru de el, cât timp a făcut parte din nobila cariera a magistraturei. Am gustat o adevărată plăcere, când mai apoi, ca avocat, prin puterea talentului său, şi-a cucerit un loc de cinste în falanga maeştrilor din baroul capitalei. Cu toate acestea îl ştiam, încă de pe când se găsia pe băncile universităţii din Iaşi, că adesea era prins de farmecul artei în general şi de a comediei în special; ba chiar, încă pe când urma cursurile facultaţilor de litere şi de drept, una din operile sale a văzut lumina rampei pe scena teatrului naţional din foasta capitală a Moldovei.

Mai târziu, când pentru complectarea studiilor sale juridice d-l I. Vasilescu-Valjean îşi alege universitatea din capitala lumei, am putut constata, cum nu lăsa să-i scape nici o reprezentaţie de valoare de la Comedia franceză sau de la celelalte teatre importante din Paris.

Spectator inteligent şi cu aptitudini excepţionale de asimilare, el îşi petrecea tot timpul liber, de care putea dispune, numai îmbogătindu-şi sufletul cu comorile artistice din Capitala Franţei.

Cu o astfel de pregătire şi cu un simţ predispus pentru arta adevărată sunt convins, că d-l I. Vasilescu-Valjean, va ocupa înalta funcţiune, ce i s'a încredinţat nu numai cu o distoinicie vrednică de laudă, dar şi cu un folos invederat pentru instituţie şi pentru ţară; aşa în cât prin rezultatele realizate să i se recunoască un loc de frunte în galeria celor ce s'au perindat pe la Direcţiunea generală a teatrelor.

Din cele ce au transpirat până acum, se pare că noul director e convns, că scena poate fi utilizată nu numai ca templu de desfătare sufletească şi uneori ca mediu de biciuire a moravurilor sociale; dar că ea trebue să serviască şi ca unul din mijloacele cele mai eficace de propagandă naţională.

Această idee, concepută de o-camdată numai în sens vag, de sigur va fi concretizată în urmă cu preciziune şi stilizată cu tot amănuntul pentru ca să fie aplicată cu hotărîre pretutindene. Iar faţă cu rezultatele realizate, toţi acei ce au în vedere importanţa desvoltării culturale a maselor populare, se vor grăbi să-şi exprime omagiul lor de felicitare. Mai cu seamă în provinciile din nou alipite trebue să se răspîndiască gustul literaturei româneşti, cimentîndu-se prin aceasta tendinţa de unificare mai întâiu a limbei noastre. Se înţelege de la sine influenţa nemărginită, ce va exercita asupra poporului un repertor constituit din operile de valoare ale autorilor noştri de elită, interpretat de artiştii cei mai apţi spre a reda măreţea gîndirei şi a exprima frumosul artistic.

Numai când mulţimea va gusta adevărata armonie a limbei noastre literare, îşi va da silinţa de a-şi însuşi termenii comuni pentru traducerea gîndirilor; dar adesea această comunitate a traducerii pregăteşte însăşi comunitatea gîndirilor; şi aceasta comunitate a gîndirilor este izvorul comunităţii simţimintelor.

Numai când mulţimea va pătrunde cu acelaş simţimînt frumuseţele trecutului, îşi va îndruma năzuinţele mîndre ale viitorului.

Din clipa în care va fi zdruncinată superioritatea mistică a fostului stăpânitor, se va realiza încrederea nemărginită în forţele vii ale neamului nostru.

Ogorul întins al unei activităţi prielnice aşteptă numai plugul, care să tragă brazda; iar noi de la „Cultura Poporului" aşteptăm cu nerăbdare sămănătorul, care să arnuce sămânţă: şi cu muncă comună să pregătim patriei scumpe rodul plin de farmec al unităţii sufleteşti a tuturor românilor.

V. DIMITRIU
prof. univ.

VENIM...

Venim cu bucuria și vraja revederii,
Ne-a despărțit destinul și-acum ne'nfărțește
Ne-am regăsit. . . Trecutul sunt clipele durerii
Sub streșina bătrână ce iar ne-adăpostește.

S'au sfărâmat de apururi nedreptele hotare
S'a săvârșit aevea a visului minune
Cu lacrimi în privire vedem o țară mare...
S'a îndeplinit scriptura și vechea rugăciune.

Privesc în jur. Noi suntem cu toții laolaltă
Acelaș grai ne leagă, acelaș suflet bate,
Simțirea voastră toată în peptul meu tresaltă,
Și simt în pieptul vostru o inimă de frate!

Venim purtând în suflet o nobilă chemare,
Venim în țara unde sunt „câmpuri de mătase"
Unde înfloresc pe plaiuri latinele altare
Și avem credința sfântă că ne-am întors acasă!

MIRCEA RĂDULESCU.

Versurile aceste au fost rostite de către autor, la masa dată în Cluj, în cinstea scriitorilor români, cari au venit cu şezătorile în Ardeal.

PENTRU SLUJITORII ŢĂRII

Avem o Românie aşa cum au voit să fie voevozii şi ctitorii, cari dorm sub lespezile albe de prin mănăstiri; avem o Românie întregită cu sângele eroilor ce au plecat la ceruri şi ai acelora, cari au rămas şi-şi duc trupurile ciopârţite, în cârji.

Avem cea mai scumpă moştenire înfăptuită cu picăturile de sânge şi lacrimile fraţilor adunaţi la aceeaş vatră strămoşească, precum şi cu sacrificiul fiecărui bun român; avem această moştenire cu graiul ei dulce, cu datinele păstrate cu atâta sfinţenie, pe care trebue să o lăsăm urmaşilor, mai bogată şi mai puternică.

Pentru ca să atingem această ţintă ni se cere tuturora: să muncim, să ne înfrăţim sufleteşte cu toţi fii ţării noastre, şi să ne întărim în hotarele moşiei strămoşeşti, prin cultură, prin armonizarea intereselor sociale şi prin o cât mai bună rânduială administrativă şi legislativă.

Toţi cetăţenii noştri sunt chemaţi la această muncă, dar în mod deosebit sunt chemaţi slujitorii ţării, de la cari atârnă, în cea mai mare măsură, întărirea şi propăşirea României.

De la felul cum aceşti slujitori îşi înţăleg chemarea şi datoria ce au faţă de ţară şi de cetăţeni, vom putea pătrunde, dacă interesele statului merg pe drum drept sau pe poteci lăturalnice, care duc la nemulţumiri şi la un spirit de netihnă din partea fiilor ţării.

Cel ce stă în serviciul ţării, fie el sfetnic al tronului, fie el general, judecător, prefect, primar, notar sau jandarm, e dator să lucreze numai după porunca legilor, să nu se abată nici o clipă de la litera şi de la spiritul lor, şi să respecte pentru toţi cetăţenii, pe cari îi conduce şi administrează, adevărul, dreptatea şi cinstea. El trebuie să fie călăuzit, în toate acţiunile vietei sale publice, de principiul sănătos, **că el stă în slujba poporului, iar nu poporul în slujba sa.**

Pentru aceasta trebuie să cerem de la toţi cei chemaţi să formeze aparatul administrativ, judiciar şi militar al ţării, pe lângă cunoştinţele profesiunei lor, o bună educaţie ca oameni şi cetăţeni şi o integritate morală deasupra oricărei bănueli.

Fără aceste însuşiri la toţi cei chemaţi să conducă şi să administreze pe semenii lor, statul nu se va putea întări şi nu va propăşi; ba dimpotrivă, cu cât ei se vor abate — faţă de cetăţeni — de la căile arătate mai sus, ale adevărului, ale dreptăţii, ale cinştei şi respectului de lege, cu atât statul va slăbi şi va fi primejduit în însăşi existenţa sa.

Fiecare slujitor al ţării, ori care i-ar fi haina ce poartă sau gradul la care a ajuns, trebuie să-şi deie seama că el are în mâna lui o parte din interesele semenilor săi şi, prin urmare, o parte din interesele statului; el trebuie să se gândiască necontenit că, spre a fi vrednic de cinstea şi încrederea cei s'a arătat când a fost pus în fruntea treburilor obşteşti, trebuie să se lepede de ori ce urmă de egoism să se râdice deasupra oricărei patimi şi, mai presus de toate, să nu amestice interesele sale proprii cu interesele obşteşti.

Dacă toţi funcţionarii ar fi pătrunşi de acest adevăr şi de un sentiment înalt al datoriei, atunci nu am mai asista la tristele privelişti de astăzi când, cei ajunşi sus în culmea erarhiei cu menirea de a face bine şi statului şi semenilor lor, îşi descarcă ura şi veninul contra acelora ce cred că li stau în cale; când, începând din ministere până la cele mai mici instituţiuni de stat, funcţionarul transformat într'un mic despot este veşnic grăbit, nervos, nepăsător sau chiar dispreţuitor faţă de interesele şi nevoile cele mai legitime ale cetăţenilor.

Ca să inceteze această stare de fapt tristă şi demoralizantă, ca să putem avea o ţară unde dreptul cetăţenilor se respectă şi unde slujitorii statului sunt la inălţimea chemării lor, este nevoie ca de la jandarmul şi notarul satului şi până la ministru, toţi să fie buni şi generoşi, oameni de cinste şi de omenie şi să împartă cu aceeaş măsură drepturile cetăţenilor.

* * *

Cu cât stăm mai sus pe treapta ierarhiei sociale, cu atât fiecare din noi e dator să-şi amintiască necontenit că el nu a ajuns acolo pentru satisfacerea ambiţiilor şi poftelor sale, ci pentru a stă cu toate puterile în slujba ţării şi a concetăţenilor săi. Cu cât stăm mai sus, cu atât trebuie să fim necontenit însufleţiţi de duhul dreptăţii, a cinstei şi a legalităţii şi să stăm cu inima şi sufletul aproape de nevoile poporului.

Numai pe acest drum vom păşi pe căile adevărate ale civilizaţiei, şi vom putea avea o România fericită şi puternică prin unirea sufletească a tutulor fiilor săi.

GENERAL N. PETALA

INSCRIPŢII

VIAŢA LA ŢARĂ

Traiul la ţară, în atmosfera câmpurilor, îşi are farmecele sale.

Un drumeag întru lanuri, o cotitură discretă de şosea, un apus scântiitor de soare, sunt lucruri ce fac sufletul, să tresalte.

Cei ce nu au fericirea, de a fi câmpeni, pot gusta frumuseţea naturală, aiurea.

Duiliu Zamfirescu, al cărui suflet a călătorit de curând pe drumul veşniciei, a zugrăvit în romanul său „Viaţa la ţară", frăgezimea vieţii rustice. A făcut, însă, acest lucru, nu numai de dragul frumuseţii estetice, ci şi pentru valoarea morală a acestei vieţi.

Pe întinderea de necuprins a Bărăganului, Comănăştenii, boeri de viţă veche, trăesc liniştiţi în conacul lor simplu, departe de clocotul ucigător al patimilor. Infrăţiţi cu ogorul, simt măreţia vieţii, ce duc şi sunt nedespărţiţi de glia, care-i ferecеşte prin aspectul său sănătos. Damian, om învăţat, trăit în marile oraşe ale Europei, se regăseşte pe sine, numai sub limpedele cer al Bărăganului.

Decor artistic.

In zare Jalomiţa ce se scurge leneşă între maluri joase. Pe deasupra ei trec stoluri de dropii pestriţe. Lanuri şi întindere de pământ fără o spinare de deal. Numai sate gospodăreşti accidentează Bărăganul.

Comănăştenii iubesc intens. Iubesc priveliştele naturi, se iubesc pe ei şi mai presus de orice iubesc sfânte biserică tradiţională. Ţăranii, la cari ţin cu credinţă, sunt fraţii lor de muncă. Cu nobleţă înăscută, cunosc marea inteligenţă a ţăranilor, izvorită din taina de necuprins a naturii.

Duiliu Zamfirescu idealizează viaţa de ţară în proporţii armonice.

Romanul său are ceva din suflul Bucolicelor lui Virgiliu.

Cea mai mare virtute a limbii române

E o vîrtute mare a limbii noastre să fie vorbită mai în acelaş fel de la Tisa până la Mare; este o vîrtute şi mai mare să mistue în fiinţa ei, şi atâtea cuvinte împrumutate din alte limbi. Limba română asimilează *(= mistue) mult şi rămâne totuşi* una şi aceeaşi, *pentrucă are într'însa o vîrtute şi mai mare decât acestea, vîrtute pe care nicio altă limbă nu cred s'o aibă în aşa grad pe lume. Este vîrtutea de a* preface *forma cuvintelor streine, şi în acelaş timp de a le da o* nouă *sclipire de înţeles, de a le îmbogăţi cu o* nuanţă *nouă. Această vîrtute creatoare se numeşte* plasticizare.

Adevărata creaţiune plastică stă în faptul că atât noua formă a cuvîntului şi cât noul înţeles (= nuanţa) stău în strinsă legătură cu forma şi înţelesul cuvintelor limbii. Ele sînt o adevărată îmbogăţire a ei. Haina nouă pe care o iau cuvîntele streine e la fel cu haina tuturor celorlalte cuvinte româneşti. Cuvintele streine dobîndesc, cum se zice acelaş aer, *aşa încât se vede că fac parte din* aceiaşi limbă, *adică nu-i strică* unitatea. *Din contră sclipirea de înţeles —* nuanţa, *pe care cuvîntul strein o dobândeşte, — nu seamănă pe deplin cu niciun alt înţeles al cuvîntelor din limbă, — este deci un înţeles nou, de care limba are nevoe. Să dăm câteva pilde. Noi până mai acum 100 de ani aveam în limbă cuvintele „temeiu" şi „temelie": „Vorba ta e fără* temeiu; — *„Am pus* temelia *casei." Dar iată că scriitorii noştri, învăţând latineşte şi franţuzeşte, mai întroduc trei cuvinte: „bază", „fundament" şi „fondaţite." La început s'a părat, — şi multora li se pare şi astăzi — că bază" e tot una cu „temeiu", şi „fundament" şi „fondaţie" tot una cu „temelie" şi că ar putea zice foarte bine: „Vorba ta e fără* bază"; — *Am pus* „fundamentul *casei." Cel ce are însă simţimintul limbii mai viu simte îndată însă că „Am pus „fundamentul" casei, cu înţeles de „temelie", — nu e româneşte şi că „vorba ta e fără temeiu", e mai bine zis decât „vorba ta e fără bază". Nici, „am pus* fondaţia *casei" nu e bine, şi bine de tot nu e nici „am pus* fundaţiile *casei." In fiecare din aceste cuvinte simţim altă viaţă, şi fiecare e necesar pentru anume întrebuinţări. Când* Eminescu *a zis: „tot e lustru fără bază" n'a putut zice „tot e lustru* fără temeiu, *nici* fără temelie", *nici* „facă fundament" *nici* fără fundaţie. *Toate aceste expresii în aceasta împreunare de cuvinte sunt nepotrivite,* improprii, *streineilimbii. Când zicem: „Am primit* ordin *(= poruncă), să facă* ordine" *(= rânduială), „ordin" şi „ordine" sînt acela cuvint latinesc* ordo-*inis (franţuzeşte* ordre), *pe care însă limbă română la subdivizat în două forme, dîndu-i două înţelesuri deosebite. Ceva mai mult „ordin" nu e tot una cu „poruncă" (= ordin verbal), nici „ordine" cu „rînduială" (= ordine administrativă). Tot aşa când zicem „N'am primit nicio* comunicare *despre întreruperea* comunicaţiei *între Bucureşti şi Sinaia", avem două cuvinte care nu pot fi puse unul în locul celuilalt; şi un scriitor ar fi ridicul când ar scrie „N'am primit nicio* comunicaţie *despre întreruperea* comunicării *între Bucureşti şi Sinaia." Pe de altă parte „veste" nu e tot una cu comunicare (= veste* scrisă), *nici „comunicaţie" cu „drum" sau „cale." Acelaş fel de observaţie se pot face asupra a nenumărate neologisme, care, streine acum 40—50 de ani, azi sînt cu formă dublă în limbă fiind toate necesare limbii. Ca d. ex.* program, programă, raţie şi raţiune; circulaţie *(e mare „circulaţie)", „circulaţiune" (circulaţiunea valorilor); favor şi favoare, etc.*

Dar cum am zis, pentru ca să ne dăm seama de această îmbogăţire prin plasticizare a limbii se cere să ai simţul limbii. Numai după acest simţ se cunoaşte un scriitor. Altminteri, vei năzui, cum au făcut unii, ori să isgoneşti nelogismele (= vorbele noi) din limbă; ori să isgoneşti slavonismele, ungurismele turcismele, grecismele, etc. care s'au împământenit în limbă şi-i dau bogăţia pe care şi-a dobândit-o. Şi-aş vrea să văd pe unii dintre cei care vor să reducă limba la sărăcia obîrşiei, să scrie fără „să gândească" şi fără să „bine" (ungurisme), fără să meargă pe „drum", grecism fără să dea „bacşis" (turcism) şi fără să plimbe prin „grădină" şi prin „codrul" verde (slavonisme). Ar fi ca unul care ar vrea ca Dunărea sa rămână pretutindeni la fel cu izvoraşele ei din Pădurea Neagră iar bogăţiile care înfrumusetează azi Bucureşti să se nimicească, pentru ca să rămână sărac şi curat ca pe vremea păstorului Bucur.

MIHAIL DRAGOMIRESCU
profesor universitar

INSEMNĂRI

IN BAIA-MARE, zilele acestea, a închis ochii pe veci, poetul ungur Carol Revai. N'a fost dintre purtătorii condeiului, al căruri nume să rămână întipărit în minţile tuturor. Minte ageră, s'a ajutat mult cu puterea lui de muncă, ce a avut.

Pentru români, Revai are o însemnătate deosebită. In timpul ce ungurii din parlamentul Budapestei ne făureau legi, cu scopul desnaţionalizării forţate, Revai îşi pleca urechea spre graiul geniului românesc, pe care îl înţelegea.

A tradus în limba maghiară din Eminescu, a tălmăcit pe Coşbuc şi Octavian Goga. Va fi înţeles, să protesteze astfel, contra asupririlor neomeneşti.

A murit sărac, aproape în mizerie. Dumnezeu îi luase înainte de moarte şi vederile. Îi rămăsese însă mintea senină.

* * *

IN PREZENŢA miniştrilor de comunicaţiune şi al poştelor germane, s'au experimentat convorbiri telefonice în mersul trenului de la Hamburg la Berlin.

Instalaţiunea aceasta telefonică s'a făcut de către Societatea de telegrafie fără fir Huth din Hamburg.

Miniştrii şi un număr de funcţionari superiori de ministere s'au suit în trenul D. de la Hamburg la Berlin şi în tot timpul mersului trenului s'au putut convinge de faptul că au putut avea legătură telefonică cu Berlin şi că persoanele chemate la telefon nu-şi dădeau seamă că conversaţia se făcea dintr'un tren în mişcare.

VRĂJMAŞUL CEL MARE

— Prelucrare după Papini —

Intotdeauna, omul a fost mai aproape de Satana, decât de buna şi îndurătoarea făptură a lui Dumnezeu. Omul alege cu fruntea senină drumul păcatului, ca şi când răul ar fi un atribut ce se ţine de firea noastră. Şi urmăm căile păcatului, de multe ori, cu toate că în clipe de reculegere, conştiinţa ne prezintă urăţenia faptei noastre. Cineva ne dă brânci, ne împinge cu brutalitate pe drumul pierzării, cineva pe care nu-l vedem decât prin viaţa incorectă ce ducem. Sunt cazuri când făptuim păcatul şi din neştiinţă. Dar mai ales în acele cazuri ne dăm de gol slăbiciunea. In loc să reacţionăm imediat, ne lăsăm duşi pe valuri tulburi, de corabia păcatului. Unde mergem? Nu ştim. Ştim doar atât că orice zi ce ne trece convieţuind cu Satana, înseamnă o biruinţă mai mult a răului împotriva binelui.

Satana este o realitate ce n'are nevoe de demonstaţie. Căci altfel cine ne mână necontenit paşii pe calea cea largă a păcatului? Cine ne aruncă pe meleagurile urei de moarte? Cine ne duce la beţie? Cine poartă frânele desfrânării? Cine transformă pe om în bestie criminală? Cine îl face neom?

Răspuns: Satana!

Cine pândeşte cu ochi vicleni şi plini de ură înveninată, pe omul ce se ţine de pulpana adevărului?

Cine clocoteşte de ciudă şi jură răzbunare, atunci când omul se reculege şi caută adevărul?

Satana!

* * *

Cei ce tăgăduesc fiinţa lui Dumnezeu, nu cred nici în existenţa Satanei. Cei mai mulţi nu recunosc această existenţă, bazându-se pe construcţiuni mintale de ordin raţionalist. Oameni de bună credinţă, nu pot înţelege această viaţă, atât de abstractă şi totuşi atâ de reală.

Neagă existenţa Vrăjmaşului şi cu drept cuvânt. Satana este foarte greu de recunoscut. Imbracă haine aşa de felurite şi de naturale, încât ai impresia, că lucrează o mână divină acolo unde făptueşte cel mai mare duşman al omului. Satana are însuşire de minatism.

Ispiteşte numai pe cei drepţi. Cu gândul de a-i aduce în cercul păcatului, dă luptă pe viaţă şi pe moarte. El luptă pentru nimicirea binelui şi a adevărului. De cei pierduţi nu se oboseşte, să se mai apropie. Aceştia îi aparţin. Incerce, însă, un păcătos, să caute cărarea strâmtă a sfinţeniei. Imediat se apropie Satana, cu miile de forţe, pentru a-i opri paşii pe suişul pocăinţei şi a-l azvârli din nou în prăpastia murdăriei sufleteşti.

Satana luptă cu vioiciune crescândă. Nu se dă bătut, decât atunci când se simte alungat definitiv, de pe terenul sufletului. Căci el se consideră proprietar de drept al sufletului omenesc.

Satana iubeşte mult, pe cei ce i se închină. Doreşte, însă, foarte mult, pe acei ce nu se pleacă în faţa spurcatei sale făpturi. Cu aceştia este foarte darnic. Le dă cu amândouă mâinile, tot felul de bunuri materiale. Acei ispitiţii primesc necontenit, fără să ştie, din ce mâini murdare culeg. Te îmbuibă cu de toate. **Satana e frate cu nelegiuirea.**

Satana, e strajă neadormită, la căpătâiul celor ce se apropie de Dumnezeu. Pentrucă un om pornit spre sfinţenie, înseamnă mai puţin unul, în tagma celor urâţi de Tatăl cel Bun.

* * *

După botezul dela apa Iordanului, Isus s'a retras în deşert, să postească şi să mediteze Când a început Mântuitorul să îndure chinurile foamei, la orizontul însângerat de razele soarelui şi-a făcut apariţia şi Satana, cu scopul să-L ispitească.

Diavolul este creatura cea mai îndrăzneaţă. Dacă a îndrăznit el să încerce păcătoşirea celui fără de păcat, cum nu s'ar apropia de bietul om slab în puteri?

Infăţişându-se lui Isus, L-a înfruntat de două ori. Ne putând să umilească pe Dumnezeul întrupat în chip de om, a recurs la dărnicia lui caracteristică. I-a oferit împărăţiile pământului, dacă se face slujitor al duhului rău.

De trei ori s'a înfăţişat lui Isus şi de trei ori a fost înfrânt. I-a promis lui Christ, tot ce putea promite murdara sa dărnicie, pentrucă ştia, că învăţătura mesianică înseamnă denunţarea făţişă a Satanei şi începerea luptei contra lui.

Cei ce vor să birue Vrăjmaşul-cel-mare, să urmeze pe Christ.

M. D.

Civilizaţie românească

„Minorităţi" pretenţioase se uită uneori de sus la „barbaria valahă".

Ura le face să vadă ce nu este mai mult de cât ceea ce este în adevăr: *civilisaţia românească.*

Căci realitatea acestia e incontestabilă. Orice străin neprevenit a trebuit s'o recunoască.

Suntem *un popor* şi suntem o *cultură.*

O veche, străveche cultură, ale cărei rădăcini se coboară adânc în istorie.

Civilizaţia românească nu datează, în adevăr, de la „modernizarea", de la „occidentalisarea" României. Aportul Apusului — direct sau indirect — s'a suprapus numai peste un întreg fond de civilizaţie arhaică.

Influenţe bizantine, influenţe slave, influenţe suddaunbiene, influenţe orientale — toate se amalgamiază în acest fond arhaic. Iar, la aceste înrâuriri se aduagé, dominantă, armonizând, orânduind, contribuţia Romei.

Dar, în Romania noastră le Răsărit, acest hotărâtor contigent *roman* avea nevoe, pentru a deveni *romania*, — înainte de a fi *român*, prin amesticul slav, — de fuziunea cu acel element primordial, *autohton*, fără de care nu ni putem închipui, nici desluşi deplin caracterul propriu, fizionomia-i distinctă, faţă de romanitatea Apusului.

Această civilizaţie băştinaşă, a oamenilor şi locurilor acestora, formează, deci, temelia neclintită a civilizaţiei noastre.

Izvorul cel mai adânc al originalităţii noastre într'însa este. El ţâşneşte, viu, oridecîte ori săpăturile arhiologice, investigaţiile istorice, etnografice sau filologice pătrund mai à *fond*. „Dac", „trac", „scitic", — ziceţi-i cum vreţi: el *există*!

In ceramică (vezi teza d-lui I Andrieşescu) în cântec (Hasdeu, Enescu, Sanielevici), în strategie (vezi studiile d-lui Zagoritz) în dreptul consuetudinar (vezi polemica Negulescu-Nădejde), în toponimie (vezi, acum în urmă, şi comunicarea d-lui Pârvan la Academie), în limbă (Hasdeu, etc.) în arta populară (vezi şi excelenta monografie a d-lui G. Oprescu), în îmbrăcăminte, ca şi, în genere, în toate aspectele vieţii rurale, agrare (vezi, mai cu seamă, rezultatele d-lui N. Iorga), pecetea lui Decebal se recunoaşte, îndelebilă.

Şi ea datează dintr'o vreme, când de atâtea dintre seminţiile conlucuitoare nici că se pomenia prin meleagurile acestea, iar unele dintre ele hoinăriau fără ţel prin pustă, ospătând carne râncezită supt şea...

Sume superbiam quaesitam meritis.

V. BOGREA
prof. univ.

PENTRU SĂTENI

RELIGIE

La scăldătoarea oilor

Dumineca a patra după Paști.

Isus se ducea în tot anul la Ierusalim, la sărbătoarea Paștilor. In Ierusalim era un lac, care se numia scăldătoarea oilor, iar pe evreiește Viftezda, un fel de baie, la care se adunau tot felul de bolnavi, orbi, șchiopi, uscați și alții. Dar nu era o baie ca ori-care alta. In scăldătoarea asta din când în când se cobora un înger și tulbura apa. Și ori care intra întâi după tulburarea apei, se făcea sănătos, ori de ce boală era cuprins.

Scăldătoarea aceasta a oilor închipuiește legea cea veche, care nu era desăvârșită, pentru-că era numai umbra legii celei nouă, care a adus'o Isus Hristos în lume. O scăldătoare, care vindeca numai pe câte-un om, din când în când: pe acela care după tulburarea apei era harnic să se arunce mai întâi în ea. Se întâmpla adeseori, că oameni mai puțin bolnavi se vindecau, iar oameni cu boală grea și învechită rămâneau și pe mai departe cu nădejdea în suflet.

Așa, sfânta Evangelie de azi ne spune, că era acolo un om, un biet slăbănog, olog de mâni și de picioare, care de treizeci și opt de ani pătimia în boala sa. Acest biet slăbănog a stat ani de zile lângă scăldătoarea oilor așteptând tulburarea apei. Dar aștepta zădarnic. După tulburarea apei, încerca și el să se târască înspre scăldătoare, dar nici nu ajungea măcar în apropierea apei, când altul mai norocos și mai puțin slăbănog îl lua pe dinainte și se vindeca. De câte-ori se va fi rugat el de oamenii sănătoși cari cercetau scăldătoarea: Oameni buni, faceți-vă milă cu mine și ajutați-mi să m'arunc în scăldătoare după tulburarea apei! Dar nu-l asculta nimeni.

Odată s'a dus și Isus la scăldătoare. El, care a fost vindecătorul multor bolnavi, a știut că va întâlni și aici oameni nefericiți, pe cari să-i vindece cu apa darurilor sale.

Pe acest bolnav, pe care nimeni nu voia să-l vadă, el l'a văzut. I-s'a făcut milă de el și l'a întrebat: Vrei să te vindeci? O întrebare, care a făcut să tresară inima bietului om.

— Iată, gàndia el, — s'a aflat un om, care va sta lângă mine și când va tulbura îngerul apa mă va arunca în scăldătoare.

De-aceea îi răspunde lui Isus: Doamne, om nu am, ca după tulburarea apei să mă arunce în scăldătoare, iar până când îmi târăsc eu oasele s'ajung acolo, altul se aruncă înaintea mea! Și-a spus adică tot năcazul inimii, năcazul omului sărac și bolnav, căruia nimeni nu-i crede și nimeni nu vrea să-i întindă vre-o mână de ajutor.

Isus acum îi arată, că este o fântână, neasămănat mai tămăduitoare decât scăldătoarea oilor. E fântâna darurilor sale, care e nesăcată și care vindecă pe tot omul, pe cel dintâi și pe cel din urmă.

Ii zice: Scoală-te, iați patul tău și umblă! Ne putem închipui, ce-a putut simți acest biet om la auzul acestor cuvinte. Acela, care treizeci și opt de ani a gemut în chinurile durerii, a ajuns să cunoască bucuria.

S'a vindecat îndată și luându-și patul a umblat. Oameni cari l'au întâlnit ar fi trebuit să se bucure văzându-l sănătos. Dar nu. Ne spune sfânta Evangelie că aceasta s'a întimplat Sâmbăta și văzându-l în această zi umblând cu patul în spate, l'au luat la întrebări:

— E Sâmbătă azi, nu ți-se cade să-ți ieai patul, — îi zic. Atât erau de orbiți, încât ar fi fost mai bucuroși să vadă pe bietul om bolind mai departe, decât să calce legea Sâmbetei.

Omul le răspunde:

— Acela, care m'a vindecat mi-a zis: Ieați patul tău și umblă!

Acum îl întrebară: cine este omul-acela? Aveau de gând să-l prindă, să-l ducă înaintea legii și să-l întrebe: cum a îndrăznit să facă bine unui om Sâmbăta?

Omul nu cunoștea pe Isus și astfel nu le-a putut spune numele binefăcătorului său.

Ne spune însă sfânta Evangelie, că după aceea bietul om a întâlnit pe Isus în biserică.

La biserică s'a dus debunăseama ca să mulțămească lui Dumnezeu pentru vindecare. Putem să învățăm și noi de aici, că suntem datori să mulțămim lui Dumnezeu pentru binefacerile ce ne trimite. Căci vai, mulți sunt între noi, cari până când suntem în năcaz ne rugăm lui Dumnezeu, iar dacă ajungem la bine îl uităm cu totul.

Isus îl vede și îi zice:

— Iacă, te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu ți-se întîmple ceva mai rău!

Pe bietul om Isus îl face părtaș unei îndoite binefaceri. I-a vindecat boala trupului, acum îi dă hrană pentru suflet. Il face băgător de seamă, că boala lui n'a fost o întimplare oarbă, ci și o urmare a păcatelor. Așa dar când ne ajunge vre-un rău să ne aducem aminte, că și păcatele ce le facem sunt o pricină a răului. Să cercăm așadar întotdeauna: nu cumva pricina răului suntem și noi înșine? Să părăsim obiceiul de-a învinui mereu tot numai pe alții, iar uneori — chiar pe însuși bunul Dumnezeu!

Cea mai călduroasă mulțămită pentru binefacerile primite o aducem lui Dumnezeu părăsind păcatele. Aceasta o facem și spre binele nostru, căci smulgând din rădăcină pricina răului, n'avem să ne temem că o să ne ajungă iarăși.

Altă învățătură a sfintei Evangelii de azi e pentru mila față de cei bolnavi și neputincioși. Să nu fim ca oamenii ce treceau pe lângă bietul slăbănog fără să-l bage în seamă, rămânând surzi la toate rugămințile lui, iar când l'au văzut vindecat, în loc să se bucure pentru binele de-aproapelui, îl învinuiesc pentru lucruri neînsemnate.

Insfârșit încă o învățătură pentru boalele sufletești. Adeseori și sufletul nostru e slăbănog și bolnav, ca și trupul bolnavului din Sfânta Evangelie de azi. Să-l ducem atunci la scăldătoarea cea sfântă a darurilor lui Isus Hristos. Să nu ne gândim, că oare vom ajunge întâi sau pe urmă. Isus vindecă și pe cel din urmă, ca și pe cel dintâi. Lacrimile pocăinței adevărate sunt prețioase, ori când s'ar vărsa Dumnezeu le primește, spălând cu ele ranele sufletului întocmai cum scăldătoarea oilor de lângă Ierusalim spăla odinioară ranele trupești ale celor bolnavi cu trupul.

SEPTIMIU POPA

COMPOZITORUL bucovinean d. **Alexandru Voevidca** *a organizat, luna aceasta, cu corul dsale de propagandă a muzicei românești naționale — un nou și pe deplin reușit concert la Coțmani. Repertoriul, alcătuit în majoritate din piese extrase din vasta colecție de cântec populare a dlui Alexandru Voevidca, a fost executat cu preciziune, nerv și finețe.*

Reușita strălucită obșinută și cu acest pvilej de harnicul propagator al frumosului național dl Voevidca, constituie totodată un suces al sufletului românesc în ținuturile de peste Prut.

Legile Țării: CONSTITUȚIA

LIBERTĂȚILE

După ce v'am arătat că toate puterile din Statul nostru pornesc dela națiune și că ele se exercită — prin delegație — de către cele trei organe principale: Parlamentul, Justiția și Administrația, să vorbim azi despre libertăți adică despre drepturile politice ale românilor.

Pentrucă nu poate fiecare om să-și facă dreptate singur — căci atunci ar fi anarhie, noi toți am dat dreptul de a porunci, de a pedepsi, și de a face dreptate capul Statului împreună cu organele de mai sus. Așa că mai mare peste noi toți am pus o altă persoană care este compusă din cei de mai sus și care se numește Stat. Statul, așa dar, este forma în care se prezintă o națiune liberă organizată între granițele sale — și puterea lui este pe acest teritoriu național — care pentru noi e România. Pe acest teritoriu, Statul nostru e singurul stăpân, e suveran — cum suverană este și națiunea — pe tot cuprinsul lui se întind legile lui.

Două lucruri sunt sfinte în România: omul și averea lui. Omul e liber să facă tot ce are drept și ce nu face altuia un rău. Hotarul libertății și al drepturilor omului fața de toți ceilalți semeni ai lui este acolo unde se atinge de libertatea și de dreptul altuia. Și pentru ca aceasta să nu se întâmple, legea penală — criminală — privește ca crimă ori ce atingere adusă libertății și averii cetățeanului. Legea penală pedepsește. Constituția arată drepturile. Fiecărui drept îi corespunde, dar, o libertate: libertatea de a te folosi de acel drept.

Cetățeanul român e liber să gândească și să scrie, să se întrunească, să creadă în orice biserică, să se întovărășească cu alții, să se miște și să trăiască liber — fără ca cineva să-l facă rob ori să-i calce casa ori să-l aresteze fără motiv și fără ordin dela Justiție, e liber să învețe ce vrea și cum vrea.

El este egal în fața legilor, nobili, nemeși, baroni, grofi și prinți nu poate fi nimenea.

Are dreptul să aibă avere, proprietate, pe care oricine trebuie să o respecte. Numai ce e înnăuntrul pământului, apele curgătoare și văzduhul este al Statului, care are dreptul de a-l folosi plătind acelui ce a fost proprietar, mai înnainte de Constituție, o plată după cum vor arăta legile speciale ce se vor face.

Pentru că acum intrăm chiar în cuprinsul constituției și pentru că cunoașterea ei este adevărata școală a cetățeanului, — deacum înnainte vom lua pe rând litera legii și vă vom tălmăci-o pentru ca să știți bine — mai ales cei cari ați trăit sub legea ungurească — cuprinsul legii românești.

Una însă trebuie să știți dela început: noi nu facem politică, ci facem școală. Ori ce ați crede, — și sunteți liberi să credeți ce vreți, căci constituția vă dă acest drept — trebuie să învățați.

Pe îndelete, pe nesimțite, dacă veți ceti cu grijă și veți vorbi între voi, — veți ajunge să fiți aceea ce se spune mereu, niște „cetățeni conștienți" adică cetățeni adevărați cari își dau seama de mersul statului, de drepturile și de datoriile lor.

Un profesor de drept constituțional, spunea studenților lui că într'o vară fiind prin Elveția — o țară foarte luminată — birjarul — cocișul — care l-a dus dela gară la hotel, stând de vorbă cu el, i-a spus tot mecanismul statului, toate drepturile și datoriile cetățenilor elvețieni.

Noi vrem ca fiecare sătean să știe acestea toate pentru că votul universal care ni s-a dat tuturor ne poruncește să știm acestea, pentru ca atunci când suntem puși să ne spunem cuvântul prin votul nostru să știm și noi ceva, nu să ne spună alții — așa cum se spun la alegeri.

Și pentru că v'am spus cu cât fiecare din noi va fi mai luminat cu atât mai multă răspundere și grijă va fi în țară.

A. P BASARAB.

Creșterea în familie

In mai multe numere din gazeta noastră, apărute în anii 1921 și 1922, am publicat mai multe articole, cari cuprindeau sfaturi despre creșterea bună în familie. In cel din urmă articol ajunsesem cu ele la îngrijirea pe care trebuie să-o aibă femeia gravidă sau însărcinată, fiind bineprimite de cetitorii mai pricepuți.

Am zis cititorii *mai pricepuți* și asta cu un scop anumit. Căci între ceice locuesc pe pământul României, neam spornic ca cel românesc nu există, dar nici neam la care să moară atâția copii din cea mai fragedă etate nu există. Și asta *din cauza îngrijirii rele, de care sunt împărtășite la sate femeile gravide, apoi copiii cei mici.* De aceea recomandăm cu tot dinadinsul celor chemați să fie sfătuitorii poporului nostru, precum și tuturor părinților să citească și să urmeze sfaturile, cari li se dau și în privința aceasta.

*

Apropiindu-se timpul *nașterii*, femeia va trebui să-și îndoiască îngriiirea de starea ei trupească și sufletească. Incepând din luna a șasa, să se ferească de orice haină strâmtă, care ar putea apăsa asupra sânurilor (țâțelor), căci acestea încep să se umfle. Să nu fie îmbrăcată nici prea ușor, ca să fie ferită de răceală. Când sfârcurile sânului sunt prea mici sau prea adâncite, va începe în cele din urmă cinci sau șase săptămâni să le întindă în sus, ușor și cu grijă, în fiecare zi de câteva ori. Dacă sunt prea moi, prea subțiri și prea simțitoare, va spăla pelița foarte gingașă care le acopere, cu spirt pentru a le întări. Având în jurul lor vreo spuzeală, le va spăla bine în fiecare zi cu apă și săpun, ca să se curețe, iar pelița de sub ea să se vindece și întărească. Mai rar se întâmplă de sfârcurile sunt tari și aspre. In cazul acesta le ungem cu untură (unsoare) curată de porc.

Cu cât se apropie mai mult timpul nașterii, cu atât se va feri și femeia gravidă de orice muncă grea, de ridicături, de cărături, apoi de supărări și tot ce i-ar putea strica trupește și i-ar neliniști sufletul. De cu vreme se va interesa se aibă o *moașă* pricepută, despre care știe că e cu experință și a ajutat *bine* la multe nașteri. Și în țara noastră avem acum și la sate moașe, multe bune, dar și unele nepricepute. O moașă bună e de cea mai mare însemnătate, căci tocmai lipsa moașelor pricepute, pe alocuri a nechemării lor e pricina, de multe mame nasc greu sau rămân, ele și copiii bolnavi, așa că aceștia mor cu zile. Moașa conștiențioasă se va interesa și cu zile înainte de naștere, de starea mamei.

v. l.

Despre grădinărit

Mai că nu este plugar, care pelângă curtea lui să nu aibă și o grădină, de multe ori mare. Cine a cutreierat pământul românesc, a trebuit să vadă cu multă întristare, că în multe, prea multe locuri, grădina e lipsită nu numai de pomi roditori, dar nu vezi în ea nici straturi cu legume sau zarzavat. Nimic nu dovedește atât de mult nepriceperea, uneori chiar lenea femeii dela țară, ca lipsa de legume în grădina delângă casă. Dar lipsa aceasta e și risipă, căci cumpărând ceapa, aiu (usturoi) și alte legume pe bani sau pe ouă, când ai destul loc bun pentru cultura zarzavatului lângă casă, însemnează a arunca bani pe gârlă. Iar cultura (prășirea și îngrijirea) legumelor e cu atât mai ușoară, cu cât o parte mare din lucrările ei se poate face cu copiii.

Ce legume să punem lângă casă? Crastaveți, fasole, morcovi, pătrângel, țelină, ceapă, ridichi, salată, patlagele, aiu, mărar, tarhon.

Pământul, în care facem straturile, trebuie, întâiu gunoit, apoi săpat adânc. *Gunoiul* să fie putred, mai bun e însă compostul, care se face astfel: într'un colț al grădinii aruncăm cenușă, gunoiul din casă, fel și fel de rămășițe, peste ele găinaț, zeamă de gunoi dela vite, gunoi de vite. Toate le amestecăm bine și le lăsăm să dospească. De-aici luăm după trebuință, risipim peste straturi și îngropăm săpând.

Straturile le săpăm de cu toamnă, dar numai bruși, pentruca zăpada și frigul să firimițească pământul. Primăvara săpăm de nou firimițind pământul bine, căci legumele vor pământ bine firimițit.

Toate *rădăcinoasele*, adecă legumile, pe cari le cultivăm pentru rădăcinile lor, se seamănă mai bine în brazde regulate, căci atunci le putem plivi și rări ușor. Dupăce am pus sămânța în brazdă, o udăm, apoi o acoperim cu pământ.

Crastaveții se seamănă când nu mai e teamă de îngheț, semințele le punem întâiu la încolțit. Dacă au ajuns vrejii până la patra rămurire, îi ciupuim la vârf. Astfel dau vreji laterali, cari sunt bogați în rod.

Sămânța de *salată* e bine s'o punem întâi la încolțit. Când are patru foi, o răsădim.

Urmează plivitul cât mai sârguincios. Tot acum *rărim* ce e prea des și după vreo opt zile vom avea bucurie mare, când vedem cum cresc toate. Punem și gunoi mărunt lângă firele de legume, căci îngrașe, ține cald și nu lasă să se piardă umezala din pământ.

Udatul se face de 2—3 pe săptămână. Nu în soare cald'ci sara după apus. Nu udăm cu stropitoarea, căci se bătucește pământul. Udăm la rădăcina fiecărui fir. Apa cea mai bună e cea de ploaie, apoi cea de râu; cea din fântână o lăsăm să stea de dimineața până seara,

La *răsăditul* cepei, tăiem rădăcinile firoase. La *patlagele* rupem crenguțele de jos și legăm planta de un par. Nu lăsăm patlagelele să înroșească pe plantă, ci le culegem când îngălbinere și le punem în pod să se coacă. Astfel planta nu trebuie să hrănească fructele până la coacere deplină, ci hrănește pe celece se fac de nou.

Muncitori de prin fabrici și ateliere, voi sunteți adevăratele albine ale târgurilor! Munciți zilnic o oră în plus pentru averea națională.

Viața voastră este plină de jertfe, faceți-o și pe aceasta și țara vă va preamări!

ISTORIA ROMÂNILOR

— Biserica românească —

Nu s'a aflat și nu se află nici un popor pe pământ, care să nu aibă în sufletul lui credința, că este în lumea aceasta necuprinsă cineva, care a creat-o și o cârmuește.

Credința aceasta a fost, până la venirea Mântuitorului, întunecată și întunecată a rămaș încă la multe popoara. Mulți și-au făcut și își fac încă și acum chipuri cioplite, cărora li se închină așteptând dela ele mângăiere și mântuire din năcazurile vieții de acum și fericire în viața ce va să fie.

Noi Românii ne putem cu drept mândri, că, începând cu strămoșii noștri dacă nu am căzut până într'atâta, încât să punem în locul Dzeului celui adevărat lucruri de mâni omenești. Dacii cei vechi, locuitorii băștinași ai României noastre și tulpina în care s'a altoit mlădița romană dând naștere poporului românesc, nu se închinau la chipuri cioplite și credeau în nemurirea sufletului, fără să fi fost creștini. Iar când au așezat puternicul împărat Traian coloniile romane în Dacia noastră, între acei veniți erau mulți cu sufletul luminat de învățătura Mântuitorului. Urme s'au găsit și se vor mai găsi, cari dovedesc, că pe timpul stăpânirii romane erau în Dacia, adecă în România, cum îi zice acum, destui creștini, cari cu toate prigonirile păgânilor au păstrat sămânța învățăturii lui Christos. Din timpul acela ne-a rămas, în Transilvania, următoarea legendă frumoasă:

In timpul prigonirilor păgâne, creștinii se adunau numai pe ascuns ca să se roage la Dzeu. In părțile dela Alba-Iulia, la care îi zicea atunci Apulum, a venit un om sfânt ca să învețe pe oameni legea Domnului nostru Isus Christos. Mulți au primit învățăturile lui frumoase și s'au făcut creștini.

Aflând preoții păgâni despre încreștinare, s'au mâniat foarte și au ațâțat pe cei rămași păgâni împotrìva creștinilor îndemându-i să-i omoare. Păgânii au pornit mulțime mare contra creștinilor, despre cari aflară că sunt adunați pe câmp la rugăciune. Creștinii nu aveau arme așa că nu se puteau apăra.

Atunci se pune omul cel sfânt în fruntea creștinilor și așezând mânile în formă de cruce pe piept, aștepta pe păgâni. Dzeu văzând primejdia creștinilor a scufundat dintr'odată locul, pe care se aflau păgânii, așa că creștinii au rămas ca pe un vârf de deal. Păgânii văzând minunea, n'au mai cutezat să-i atace, iar mulți s'au încreștinat.

Fiindcă învățătura Mântuitorului a găsit la Români pământ roditor încă din cele dintâi veacuri după venirea lui Christos pe pământ, nu e mirare, că despre încreștinarea noastră nu se găsește scrisoare lungă ca despre a altor popoare. Despre Unguri se știe de pildă, că ei au primit legea creștinească abia în anul o miie după nașterea lui Christos, afară de ceice s'au strecurat în Transilvania, unde i-au adus la creștinism Românii. Se mai știe despre Unguri, că multă vreme s'au împotrivit regelui lor și multe omoruri au săvârșit asupra creștinilor, așa că a trecut mult timp până să se încreștineze cu toții, cel puțin pe din afară, căci sufletul le-a rămas tot păgân. Tot astfel se știe despre Germani sau Nemți, că au trecut multe sute de ani după nașterea lui Christos până să prindă rădăcină învățătura creștină. Tot așa Slavii (Sârbii, Croații ș. a.), apoi Bulgarii. Multe din neamurile străine, cari au trecut peste pământul Daciei au învățat dela noi legea creștină.

Intre așezămintele, cari ne-au păstrat firea noastră românească, biserica ocupă un loc de frunte. Cu toatecă mai sunt și alte popoare de legea noastră, noi avem și obiceiuri și credințe deosebite românești în biserică, așa că ea este și a fost pentru noi un așezământ național. E și frumoasă viața noastră bisericească, unde preotul își pricepe chemarea și poporul datoria, — mai frumosă decât a celor de altă lege creștinească. Căci noi nu numai că avem în toate slujbele limba noastră națională, cum nu o au cei de confesiunea romano-catolică, dar avem și podoaba casei Domnului și a slujbei întru cinstirea Lui, cum nu o au luteranii, calvinii sau reformații, unitarii și alte secte. Pe de altă parte nici unii dintre străini, de orice confesiune creștinească ar fi, nu au slujbele nostre mângăitoare și vindecătoare de boale trupești și sufletești.

Puterea acestor slujbe e atât de mare, încât vedem străini de legea noastră apropiindu-se cu cu credință de ele. Bulgarii romano-catolici din Vinga, comună mare în Banat, caută mângăiere în slujbele făcute de preoții noștri români. Nu e rar cazul, când Sași (Germani din Transilvania) caută vindecare tot în slujba preotului român. Iar în părțile de miazănoapte ale Transilvaniei e cunoscută întâmplarea Ungurului calvin sau reformat, care dupăce a zăcut luni de zile și a cheltuit sume mari de bani, căci era bogat, fără să-și poată recăpăta sănătatea, s'a hotărît să încerce cu slujba românească a Sf. Maslu făcut de un preot român. S'a împotrivit el preotul calvin din toate puterile, dar pe urmă bolnavul l-a silit să-și dea învoirea în scris, iar preotul român a făcut sfânta slujbă. Și, o minune! bolnavul s'a vindecat, căci avea *credință*.

Față de puterea cea mare sufletească a bisericii noastre cade-se nu numai să o cinstim și să o iubim, dar celce e și numai cât de cât cărturar trebue să-i cunoască și Istoria trecutului ei, căci și aceasta e o parte din Istoria neamului nostru.

Despre aceasta voi povesti cititorilor gazetei noastre în numărul viitor.

VICTOR LAZĂR

Răspunsuri cititorilor noștri

G. Brânduș, Timișoara. Vă mulțumim și s'a publicat. Vă rugăm să avem vești cât mai multe.

V. A. Niculescu-Tătaru. Prahova. Ne pare rău că versurile Dv. din pricină că sunt lungi nu le putem tipări. Cum scriți bine pentru săteni și vedeți programul nostru din câteva numere apărute, trimeteți-ne știri și fapte de prin părțile Prahovei și articole scurte folositoare pentru țărani.

Iacob Ioan în Constanța. Timiș-Torontal. Petiția D-v s'a înmânat acolo unde ați vrut. Peste câteva zile vă vom răspunde prin scrisoare ce hotărâre s'a luat. Vă mulțumim că ne sunteți prietin și vă rugăm răspândiți-ne foaia.

Eugen Murea, Târgu-Mureș. Deoarece cum vedeți că publicăm nuvele, de o cam dată, de scriitorii cei mai mari și dispăruți, vă rugăm trimeteți-ne știri culturale. După o muncă grea cu scrisul, veți ajunge la lucruri bune.

Domnița Ruxandra de N. GANE.

Un călugăr și un oștean fură trimiși spre a întovărăși pe Domniță în călătoria ei.

Dureroasă fu despărțirea ei de maică-sa care o iubea, de tată-său care o nedreptățea, de odaia ei, de grădina unde avusese atâtea visuri de fericire, de slugile care-i sărutau mâna plângând. Ea merse pe jos, din târg în târg, din sat în sat, până când ajunse la malul Siretului, la locul unde el se împreună cu râul Suceava.

Obosită de drum, ea se puse jos spre a-și odihni pe iarbă verde înspinatele picioare, și nu departe de dânsa, bătrânul călugăr, nu mai puțin ostenit, se rezemă și el de un trunchiu de copac, începând să-i povestească de cărțile sfinte. Iar osteanul, mai la o parte, dormea dus, ca omul fără grijă.

Soarele era la asfințit — cerul purpuriu se oglindea în apele limpezi ale Siretului care curgea lin printre sălcii, cristeii cântau în iarbă, vântul dormea pe crengi; toate aceste dulci șoapte ale naturii făcură pe juna Domniță să adoarmă, ea care de mult nu gustase dulceața somnului.

V.

Pe un drum singuratic și nebătut ce merge dela Iași spre Nistru, alerga Timuș călare cât îi lua picioarele calului. Deodată calul se opri în loc și scutură din urechi. Timuș îi dădu pinteni să plece înainte, însă calul nu făcu bine câteva sărituri, imboldit de pintenii călărețului, și poticni.

Atunci Timuș se puse pe gânduri, căci calul are câteodată vederi năzdrăvane.

— Negrule, îi zise el, fă pe cheful tău și du-mă unde voești tu. Tu știi mai bine ce-i în calea stăpânului tău.

Negrul sforăi din nări, scurmă pământul cu picioarele de dinainte, apoi se întoarse drept în loc și plecă în fuga mare îndărăt.

— Negrule, unde mă duci? să văd lacrimile iubitei mele și să nu le pot șterge?...

Negrul scutură din cap și îndoi fuga.

Treceau pe lângă Timuș copacii, casele, dealurile, întocmai ca niște fantazme, și fugarul nu obosea.

— Negrule, mă duci între dușmanii mei, eu sunt unul și ei sunt mulți...

Negrul scutură a doua oară din cap și întrei fuga, mergea ca și când ar fi avut șapte suflete și o mie de picioare.

Cât va fi mers și de se va fi odihnit undeva nu se știe, dar, într'un amurg de soare, ajunse pe șesul Siretului, nu departe de locul unde dormea Domnița Ruxandra.

Din senin cerul se înnourà, din somn vântul se trezi și începu să sufle cu străsnicie, și un vuet lung, îngrozitor, venea clocotind îndărătul călărețului, încât se părea că munții, deslipindu-se de pe temeliile lor, încep să dănțuească în urma lui. Atunci Negrul se opri.

— Negrule! mânia lui Dumnezeu ne gonește din urmă, fugi din aceste locuri să nu pierim.

Negrul stătea pironit pe pământ, neauzind glasul stăpânului său, neauzind vijelia ce se apropia.

— Nu vezi tu în urma noastră cum vine un val de apă drept ca zidul, cu creastă de spume, cu vârtej de furtună, cu întuneric de mormânt. Fugi! Negrule, fugi!...

Negrul stătea înfipt...

Valul întunecat veni și într'o clipă acoperi pământul cu un ocean de apă.

Luna se ivi printre nori, searbădă și despletită, ca o fermecătoare ce râde cu hohot la privelistea furiilor sale.

Negrul înnota deasupra apei, tăind cu voinicie turbatele valuri, iar Timuș se lăsa în voia lui.

Iată că un punt strălucitor se zărește în mijlocul valurilor, ca un soare sub apă, ce se unea cu cerul prin o dungă de lumină. S'ar fi zis că ochiul lui Dumnezeu privește în acel loc; iar în mijlocul luminii, în spuma apei, în pulberea argintie în care se jucau curcubeile, un trup de femee se vede învălit într'o rețea de păr de aur. Nu era un trup ce moare, ci un trup care se naște, așa de frumos și luminos părea acest sân-femeesc legănat pe sânul valurilor.

Valurile, mulțumite de comoare ce duceau cu sine, își potoliră furia, și furtuna se opri.

Timuș, atras de icoana de sub apă, înainta mereu spre dânsa, despicând șuvoiul turbure și repede, iar minunea cea transparentă mergea la vale alunecând între spume și văzduh, și apa părea că nu voește să-i facă rău.

Timuș o ajunge, o ridică la piept... recunoaște pe domnița Ruxandra. Ea părea că doarme în cel mai dulce somn, și un surâs îngeresc încrețea încă buzele ei.

Timuș cu iubita sa în brațe și cu sufletul zdrobit, apucă înspre cetatea Sucevii cu gând de a depune trupul ei în sfânta mănăstire, însă nu bine călători câteva ore, că deodată, în mijlocul unei păduri, un om călare, armat până'n dinți, îi opri calea punându-se de-a curmezișul drumului.

— Pe umbra strămoșilor mei! De astădată nu-mi vei scăpa! strigă omul cel armat.

— Nu am vreme să stau la vorbă cu tine, răspunse Timuș, voind să meargă mai departe.

— Pune-ți jos prada și pregătește-te să mori! adaose străinul, scoțând sabia.

Ambii descălecară. Timuș depuse trupul Domniței la umbra unui copac și încrucișă sabia cu Coribut, căci el era inamicul ce i se pusese în cale. Coribut avea speranță în norocul său care niciodată nu-i dăduse greș. Timuș n'avea speranță în nimic, căci îi era tot una, să trăiască sau să moară.

Lupta între dânșii nu fu lungă, căci ei nu se luptau cu gând de crutare.

Coribut făcu mai multe atacuri înfuriate asupra rivalului său, cari au mers în deșert, iar Timuș nu făcu decât unul singur, însă în lovitura ce dădu, cruntă ca desperarea sa, capul lui Coribut, retezat de pe umere, căzu la pământ boiborosind cuvinte neînțelese.

Apoi, urmându-și calea, el ajunse la Mărăstirea Sucevei, încredință trupul Domniței în mânele eğumenului și depunând o lungă și fierbinte sărutare pe fruntea ei rece, plecă îndărăt cu inima pustie și cu gând de pustiire.

Ajuns în fruntea oștirii sale, el urmări și întâmpină armata lui Vasile Vodă. Amândouă se ciocniră ca doi munți ce se risipesc unul asupra altuia, însă din teribila vijelie care ținu din răsărit și până în apus de soare, Timuș eși învingător. Armata lui Vasile Lupul fu nimicită; satele și târgurile ardeau ca fuioarele de cânepă pe urmele lui Timuș: țara înspăimântată, credea că a sosit peirea lumii. Timuș ajunsese la malul Prutului, nu departe de Iași.

Vasile Vodă, văzând că nimic nu rezistă șuvoiului pustiitor al Cazacilor, scrise lui Timuș că-i dă mâna fiicei sale numai să înceteze cu răsboiul, însă acesta, știind ce-a devenit Domnița Ruxandra, se oțeri și mai rău, și-și puse în gând să nu lase în Iași nici o casă pe temelia ei. El dădu ordin Cazacilor să treacă Prutul. Cazacii aruncară pod de șeice și trecură dincoace.

A doua solie fu trimisă din partea lui Vasile Vodă cu rugăminte să-i fie milă de țară, și să vie cu pace la Iași unde îl aștepta logodnica dinaintea altarului, iar Timuș răspunse:

— Voiu veni să-mi văz logodnica, căci logodnica mea este coroana ta și te sfătuesc să te silești a nu mi-o da.

VI.

Ori Vasile Vodă era nebun, ori voia să înșele pe Timuș, ori fiica-sa trăia... Care din trei era adevărată?

Bătrânii spun că cea din urmă.

Poate că sărutarea înfocată ce Timuș depusese pe fruntea ei, în momentul când se despărți de dânsa, o rechemă la viață, sau poate că Dumnezeu voi să facă o minune, precum a mai făcut și altădată... se poate! dar ceeace se spune este că, îndată după plecarea lui Timuș din cetatea Sucevei, ea deschise ochii în ciuda preoților cari o tămâiau și se rugau pentru sufletul ei.

(Urmare).

Agricultură și gospodărie casnică

Nutrețuri cari se samănă

In cel din urmă număr al „Culturei Poporului", v'am făgăduit că, am să vă vorbesc ceva despre nutrețuri care se samănă.

Cunoașteți cu toții că nutrețul (fânul) strâns numai de pe fânețe nu este destul pentru hrana vitelor, și că fiecare dintre voi se năzuește a mai sămăna câte ceva cu care să întregească pășunea slabă din timpul verei, iar ceia ce întrece să fie strâns pentru iarnă.

In fiecare parte a țării se samănă nutrețul cel mai potrivit, adecă acel care crește mai repede și dă cea mai mare recoltă.

Dintre nutrețurile sămănate acele care dau cel mai mare folos sunt: lucerna pentru părțile de jos ale țării unde este căldură mai mare, și trifoiul pentru părțile de sus unde timpul este ceva mai răcoros și este mai multă umezeală.

Și lucerna și trifoiul sunt tot atâta de bune; ele nu numai că ne dă un bun nutreț verde și chiar uscat, ne dă sămânța care se vinde astăzi cu prețuri foarte mari, dar amândouă sunt plante care îmbunătățesc pământul.

Alta dată vă voi vorbi despre fiecare din aceste plante și vă voi arăta cum trebuie cultivate; astăzi vă voi vorbi pe scurt despre ingrijirile ce trebuie să le dați.

Ingrijirile ce se dau de obicei fânețelor trebuesc date și nutrețurilor cultivate, cu deosebirea că pe când la fânețe grapatul poate să lipsească, la lucernă și trifoi sub nici un cuvânt nu trebuie să treacă primavără fără a fi grapate.

Putem spune că o bună grăpătură dată primavară îndată ce timpul permite asigură recolta; prin grapat se smulge și se nimicește pirul și toate ierburile care dacă ar fi lăsate să crească ar acoperi lucerna și trifoiul și nu ar mai lasa ca aerul și lumina să pătrundă, oprind lăstărirea. Grapatul trebuie făcut cu grăpi de fier cât de grele, ba chiar și cu scarificatoare un fel de grăpi mari cu dinții lungi care scormonesc pământul. După ce ați grăpat trebuie să căutați cu de-amănuntul și să vedeți dacă în lucerna sau trifoiul vostru nu s'au ivit niște pete galbene, la care dacă vă uitați de aproape vedeți că sunt niște firișoare mici galbene, care acopăr tinerele plante parcă ar fi un fel de țesătură foarte încurcată. Aceste firișoare sunt ceia ce se numește în termeni științifici *cuscuta* iar poporul îi zice, cuscută mătătăsică, matasă, părul maicei Domnului și multe alte numiri.

Această cuscută este cel mai mare dușman al lucernei și al trifoiului, cuscută mai trăește pe in, urzică, boz și pe alte plante, dar cărora nu le poate strica atâta cât strică lucernei și trifoiului.

Cuscuta n'are rădăcini, ea se agață de tulpina lucernei și a trifoiului în care își înfige un fel de sugători — tocmai cum își înfig și lipitorile când sug sânge — prin care sug hrana din tulpina pe care s'a agațat și pe care trăește. Cuscuta se întinde așa că acolo unde s'a ivit dacă nu se iau îndată măsuri de a o nimici atunci se întinde din ce în ce și paguba este mult mai mare.

Cuscuta înflorește și face sământă ca și oricare altă plantă; cuscuta se înmulțește atât prin sământă cât și prin bucățele de tulpini cari dacă sunt duse în altă parte, cad pe pământ și găsesc o tulpină de lucerna sau de trifoi, se agață și începe din nou a trăi făcând astfel o nouă vatră.

Cuscuta crește și se desvoltă foarte repede. Un fir de cuscută în trei luni de zile înăbușă toate plantele de pe o suprafață de 28 metri patrați așa că vă puteți foarte bine da seama câtă pierdere aduce această buruiană.

Nu trebuie uitat că sămânța de cuscută este foarte mică, de abia se poate vedea cu ochii și are o foarte mare putere de viață, așa, dacă se dă la vite trifoi rau lucernă plin de cuscută, boabele de cuscută trec prin stomacul vitelor, fără să-și piardă puterea de încolțire; de asemenea pot sta ori cât în grămezile de gunoi fără a-i pierde puterea de încolțire.

In numărul viitor ce trebuie să faceți ca să vă feriți de cuscută.

EMIL PETRINI

Răvașe dela sate

Satu-Lung (Brașov)

Și la sate acolo unde sunt oameni chibzuiți la faptă se muncește pe ogorul cultural. Astfel din Satu-Lung (Brașov), ne vine îmbucurătoarea veste că a treia zi de Paști, cârmuitorii Casei de cetire, ce luminează acel sat, au dat o frumoasă serbare. In afară de cântece și recitări de poezii, s'a jucat și piesa „Achim" a dlui Victor Eftimiu, piesă care a plăcut mult.

Serbarea a adus un câștig de 3800 lei, bani cu cari se vor cumpăra cărți și se va îmbunătăți localul de citit.

În curând comuna va avea și coruri bune la amândouă bisericile din sat.

Pe lângă acestea s'a hotărât să se dea un premiu de 5000 de lei, aceluia care va face o monografie (istorie) bună a comunei Satu Lung.

Ca să poată susține cheltuelile Casa de cetire va da serbări din când în când și va înființa și o loterine cu valoarea de 500000 lei. Din câștig vor să zidească și o casă națională.

Sârguitor muncește Dl. O Simtion preot în Cernatu.

Noi dorim ca această pildă să fie urmată și de alții.

Com. Constanța (Timiș-Torontal)

Este în deobște cunoscutf folosul ce trage poporul dela sate, ascultând cele ce se spun cu prilejul serbărilor școlare. O astfel de serbare a organizat harnica învățătoare dna Ana Ivan Tebeian din comuna Constanța, jud. Timiș-Torontal. Au fost cântări, recitări de poezii, toate înfăptuite cu elevii școalei românești. La serbare au luat parte sătenii într'un număr foarte mare, arătând prin aceasta dregostea lor pentru lucruri sănătoase.

Cu acest prilej s'au făcut și daruri bănești de către: d. Dr. St. Ciororian, 60 lei; M. Kristof, N. Bugariu, N. Almajan, căte 40 de lei; T. Bugariu, D. Boran, G. Ciolac, V. Tihoi, câte 20 de lei; câte 10 lei au dăruit 12 persoane iar câle 5 lei 35 persoane, în total suma de 585 lei, destinați pentru cumpărarea de cărți și reviste, potrivite minților ce le vor citi.

Dna învățătoare a înființat și un cămin cultural „Gheorghe Lazăr", menit a îndruma pe săteni spre lumină.

Pe lângă bunele scupori școlare pe care necontenit la urmărește, dna învățătoare, a organizat în cei trei ani din urmă, serbări și petreceri, ale căror venituri, unite cu darurile, au prilejuit strângerea a peste 20.000 de lei. Cu acești bani s'au cumpărat clopote la biserică.

„Cultura Poporului" laudă fapta acestei dnei învățătoare.

Mahala (Bucovina)

Casa de citire „Principele Carol" din comuna Mahala, jud. Cernăuți, salută cu drag reapariția ziarului „Cultura Poporului", și ține de datoria ei să arăte nouilor conducători și colaboratori, cari și-au dat toată silința cu acest ziar atât de iubit și care a lăsat urme adânci mai ales în popor, să nu apună pentru totdeamna.

Să vă dea Dumnezeu spor la muncă și izbândă deplină, căci fapta D-v e destul de mare. *a.*

Sfaturi

Pe ce se cunoaște găina outoare.

Plugarii din apropierea orașelor fac bani frumoși după găini mai mult din vânzarea oualor, decât vânzând găinile. De aceea gospodarul prevăzător se va sili să aibă găini bune de ouat. Care soiu e mai bun? Toate soiurile și nici unul pe deplin. Căci în toate souirile sunt și găini bune și găine rele de ouă. De aceea va alege din celece le are totdeauna pe cele bune de ouát, va pune la clocit numai ouă dela acestea, tot așa va face și cu prăsila cea nouă. In felul acesta se va alege cu găini, cari să-i aducă un venit frumos cu ouăle lor.

Semnele unei găini bune de ouat sunt cam acestea: 1, creasta roșie purpurie; 2, bărbiile tot purpurii; urechile albe spălăcita; 3, partea dinapoi (c . . .) a găinii în forma conopidei (carfiolului); 4, partea dinapoi a corpului binefăcută; 5, marginile pleoapelor înroșite. Nu e deci nevoie să întroducem rasse (soiuri) nouă de găini, ci vom păstra pe cea veche a noastră încrucișându-o cu de cele italienești, spaniole sau hudane, îngrijindu-ne de o prăsilă nouă după cum am arătat mai sus.

* * *

Ingrășatul porcilor. Porumbul (păpușoiul, cucuruzul) e cel mai bun nutreț pentru îngrășatul porcilor. Asta o știe orișicine. Ingrășatul numai cu porumb are o scădere: osânza și slănina sunt cam moi. Ceice îngrașe porci pentru vânzare sau ca să vânză slănină, osânză și chiar untură (unsoare) vor face bine, dacă vor îngrășa porcii nu numai cu porumb ci totodată și cu orz, care face grăsimea mai consistentă (mai tare).

Știri de pretutindeni

CALENDARUL

Zilele	Calendarul nou	Calendarul vechiu	Sfinții
D.	29 Apr.	16 Apr.	Muc. Agapi și I.
L.	30 „	17 „	Sf. Simion Vor.
M.	1 „	18 „	Păr. Ion și Grigore
M.	2 „	19 „	Cuv. Ion
J.	3 „	20 „	Cuv. Teodor
V.	4 „	21 „	Sf. Ianuarie
S.	5 „	22 „	Cuv. Tedor

PRINCIPELE CAROL. A. S. Regală Principele Carol, moștenitorul tronului, a fost numit comandat al aeronauticei (tuturor serviciilor de aeroplane) militare și civile.

Alteța Sa Regală Principesa Elena, a vizitat așezământul pentru copii „Maternitatea" din București. Principesa a rămas foarte mulțumită de ceeace a văzut acolo, orânduiala și îngrijirea copiilor.

O danie a d-lui Iorga. Invățatul neamului nostru și istoricul d. N. Iorga, profesor universitar, a lăsat ca danie singura-i casă din București și întreaga bibliotecă adunată, precum documentele și cărțile sale, strânse vreme de 30 de ani, unui așezământ, care va purta numele de „Fundațiunea culturală Nicolae Iorga".

A lăsa averea pe care o posezi și mai cu seamă cărțile de studii pe cari le-ai adunat o viață întreagă, în folosul națiunii, nu o poate face orice om, decât o inimă mare ca a d-lui Iorga. Țara îi rămâne recunoscătoare pentru acest fapt, — care ar trebui să fie urmat de mulți — iar noi de la „Cultura Poporului" îi urăm ani fericiți și sănătate.

Moartea lui C. Dimitrescu-Iași. A murit un învățat al țării noastre, profesorul universitar C. Dimitrescu-Iași. A muncit mult fără zgomot în juru-i, dar statornic pentru cultura poporului român. C. Dimitrescu, a fost 12 ani rector (director) al Universitătii din București. Perderea unui asemenea om nu ușor va fi înlocuintă, căci pierde neamul pe un fiu al ei de care se leagă rostul cărții și al școalei.

Generalul Berthelot. *In vremurile cele mai grele ale războiului pentru întregirea neamului român, sora noastră cea mai bună, Franța, ne-a trimis pe un renumit general al ei, pe domnul Berthelot (citește Bertlo). Acesta venind în Moldova și stând în partea două a războiului, împreună cu generalii noștri cei mai fruntași, a refăcut armata, care mai apoi a învins la Siret, Mărășești, Mărăști și Oituz. La toate durerile neamului, inima generalului Berthelot, suferea întocmai ca și a unui român. Generalul iubia România ca și pe țara lui Franța. Generalul a rămas cel mai bun prietin al românilor și de aceea țara noastră, pentru sacrificiile ce le-a făcut pentru ea, l'a numit cetățean al nostru. Mai mult de cât atât țara recunoscătoare, prin sfatul țării, i-a hotărît să-i deie o moșie unde generalul să vie la noi și să se odihnească în zilele încropite de vară. Și această minunată moșie s'a ales în Ardeal, la Fărcăgiu, din județul Hunedoara. Moșie are 166 jugăre din care 79 loc arător, 17 fânețe și pășune, 13 pomet, 7 vii și 50 iugăre pădure precum și un rând de case și o grădină.*

In felul acesta țara stie să răsplătiască pe un prietin bun al ei și din parte-ne urăm generalului, ani mulți și fericiți ca să stăpâniască moșia.

Fiecare cărturar al satului, care primește această foae, nu trebue să se mulțumească să o citească numai el, ci, în zilele de sărbători și acelor gospodari cari n'au putut învăța carte.

Incă o datorie mai are săteanul luminat, ca să răspândească și să îndemne să se aboneze câți mai mulți prietini ai lui, la „Cultura Poporului".

Congresul notarilor. Săptămâna trecută, la Lugoj (Banat) a avut loc congresul (o adunare mare) a notarilor comunali din tot Banatul.

Hirotenisirea episcopului de Buzeu. In cursul săptămânei trecute, la Iași, la mitropolie, slujind și I. P. S. Mitropolitul Moldovei, a fost hirotenisirea episcopului de Buzeu.

Inchiderea Universității. Fiecare știe că în săptămâna trecută s'au deschis Universitățile. Din pricină că la Iași, studenții romăni nu primesc la învățătură și pe cei evrei, Universitatea ieșană a fost închisă din nou încă pe 15 zile.

Un șofer moștenitor de miliarde. Șoferul (acel care conduce automobilul) Gori din orașul Certalda, în Italia, a moștenit de la o rudă a sa din America, o avere de 85 milioane dolari (adică peste două miliarde lei de ai noștri Iată un moștenitor în adevăr cu noroc.

D-l I. Petrovici, ***profesor universitar, a fost ales președintele secției Ligei Culturale din Iași.***

Banca Națională cumpără aur. Banca Națională a României a semnat un contract cu societatea „Mica" prin care aceasta din urmă a vândut o cantitate de 500 kgr. de aur cu o reducere de 20 la sută sub prețul care se vinde aurul în lume.

Un cuib de bătrâni. In timp ce oamenii nu ajung ca să trăiască până la adânci bătrânețe, în comuna răzășească Obârșia din Județul Bacău, sătenii Vasile Dascălu a murit în vârstă de 109 ani iar Scărlătache Ciuche de 120 de ani.

Dar acest cuib de răzeși adăpostește încă bătrâni cari au trecut peste un veac de trai, cum e Gheorghe Bufăilă de 102 ani și alți săteni.

Serbare câmpinească. In satul Miroslăvești de lângă târgul Pașcani (Moldova) s'a dat o serbare câmpenească strângându-se fonduri pentru ridicarea unei școli în satul Soci.

Intemeitorii comunei Obârșia, ai căror urmași sunt răzeșii de astăzi, au fost oameni vrednici din timpul domniei lui Ștefan cel mare.

Serbare. Liceul „Timotei Cipariu" din Ibașfalău (Ardeal) a dat săptămâna trecută o frumoasă serbare; elevii jucând piesa de „Sticla din urmă".

Un ceasornic ciudat. Un meșter din Viena, a făcut de curând un ceasornic tare minunat. Ceasornicul este înalt de 3 metri, lat de 2 metri și are în el alte 18 ceasornice, 22 persoane cari se mișcă, 16 clopote, 2 tunuri și o cutie cu muzică. Așa-i de deșteaptă lumea că nu știe ce să mai iscodească.

O faptă frumoasă. Prin neobosita stăruință a preotului Ștefănescu de la biserica Sf. Spiridon din Bârlad, s'au putut strânge bani și repara biserica aceasta dimpreună cu zugravitul din nou a icoanelor. Deasemenea tot prin stăruința acestui preot în curând se va clădi și o sală pentru bibliotecă în apropierea bisericii.

Răsplată. La Beiuș (Bihor) au fost decorați protopopii d. d. Moise Popoviciu și Petre E. Petru, pentru faptele lor bune. Amândoi sunt doi încercați patrioți.

Abonamentele vechi. La închiderea foaei, în luna lui Iulie 1922, au rămas mulți săteni, cari au plătit ziarul înainte, fie pe un an, 6 luni sau 3 luni. La aceștia li se vor trimite foaia până ce li se împlinesc termenul, pe prețul care l'au plătit atunci de 30 de lei.

In prezent abonamentul e de 60 de lei, de oarece s'au scumpit mult hârtia și tiparul.

Un om ciudat. Un vopsitor din Cluj, aflându-se într'o crâșmă la petrecere, a cerut de la un prietin al lui un glonte pentru revolverul său. Prietinul i l'a dat, cerând pe el 4 lei. Vopsitorul Boenos, luând glontele a plătit numai 2 lei de oarece nu avea bani mai mulți și apoi s'a împușcat.

Exportul de vite. Anul trecut, când locuitorii dela orașe se plângeau amar, că din cauza exportului de vite în străinătate carnea s'a scumpit de nu o mai pot cumpăra, guvernul nostru a oprit exportul vitelor, adecă vânzarea lor în străinătate. Acum alt necaz. Nu numai că prețul cărnii e mai mare decât anul trecut, dar crescătorii de vite se plâng, că nu le mai pot vinde, așa că nu mai au pe ce să facă bani, ca să cumpere ce le trebuie și să-și plătească birurile. S'au mai plânș și țările vecine, Austria și Ceho-Slovacia, că decând nu le mai vin vite dela noi, carnea s'a scumpit acolo grozav. De aceea au venit cu cerere către guvernul nostru să permită iarăși exportul. Aceasta însemnează, că în vecinătatea noastră sunt două țări, cari nu pot trăi fără vitele noastre. Dar mai însemnează ceva: să ne ocupăm cât mai mult și *mai bine* cu creșterea vitelor, căci mai ales în Transilvania ele sunt izvorul de bani pentru cel dela sate.

E vorba ca dela 1 Iunie anul acesta înainte exportul vitelor să fie iară liber. Pentru Viena, capitala Austriei, s'au hotărît să se exporteze în fieeare lună câte trei mii capete de vite și porci cât mai mulți.

Semănături. Semănăturile de toamnă făcute târziu în județul Orhei (Basarabia) au început să mijească deasupra arăturilor, pământul fiind cât se poate sătul de apă. Se nădăjduește într'o recoltă bună și s'au început semănăturile de primăvară, cari se fac pe mari întinderi.

Școale de stat. Sinodul episcopiei Clujului a hotărît să lase toate școalele confesionale din dieceză în seama statului. care va plăti învățătorii.

Rămașag cu urmări triste. Săteanul Petre Vungăzan din satul Hurezani de lângă Tg.-Jiu, cum era din fire prietin cu băutura s'a pus rămașag cu alți oameni ce se aflau în crâșmă, acolo, că bea un litru de țuică pe nerasuflate. Și a băut țuica dar până a treia zi a și murit.

Cinematograf românesc în Cluj. Vechiul teatru unguresc din Cluj, lângă Universitate (în Str. Cogălniceanu), e vorba să fie reparat bine și prefăcut în sala de cinematograf și conferințe. Se va înființa o societate spre scopul acesta. Fiind teatrul proprietatea Universității, o parte din veniturile, ce se vor încasa, se va da pentru ajutoarea studenților.

Un nou seminar. In orașul Dorohoi, în curînd va începe clădirea unui local pentru un nou seminar, (școală de unde ies preoți). El va fi gata până la toamnă când vor începe cursurile. Vor fi primiți în seminar fii de țărani din județul Dorohoi (Moldova) cum și acei din ținuturile apropiate din Bucovina și Basarabia.

Șarpe uriaș. In America, în orașul Buenos-Ayres, la un muzău, se află un șarpe uriaș prins în marile păduri din Argentina. Șarpele are 8 metri lungime, 95 centimetri grosime și cântărește 148 kilograme. Se crede că acest șarpe are 200 de ani.

Un profesor de liceu cizmar. Intâmplarea e din Ungaria. Acolo scumpetea e atât de mare, iar slujbașii statului sunt plătiți atât de rău, încât numai că nu mor de foame. Un profesor de liceu (gimnaziu cu 8 clase) din Ungaria a deschis în tovărășie cu un cizmar un atelier de cizmărie, unde lucra în orele, când nu erà la școală. Cu meseria câștiga mai mult decât cu dăscălia, mai ales că venia multă lume la atelierul lui, ca să vadă un profesor făcând cizme. Tovarășul profesorului era însă un om de nimic. Văzând cât de bine merge câștigul, a vrut să se scape de tovarășul profesor și l-a denunțat la minister, că nu-și vede numai de meseria lui de profesor, ci și de alta. Profesorul a fost oprit să mai lucreze în atelier. Atunci a scris o plângere la o gazetă, spunând că i-s'a făcut mare nedreptate, căci în Ungaria un păzitor de gâște câștigă 12 mii de coroane pe lună, pe când un profesor nu capătă nici jumătate.

Starea agricolă din Transilvania. Ploile din timpul din urmă au fost o adevărată binefacere pentru câmp. A răsărit iarba, așa că vitele au pășune. Pretutindeni se ară și se seamănă. Sămânța de grâu de primăvară cam lipsește, așa că se seamănă mai mult ovăz, orz și porumb. Pomii stau destul de bine, căci înghețul nu le-a stricat, afară de Banat, unde au înflorit, din cauza timpului cald venit prea curând.

E lipsă de lucrători și cari sunt cer prețuri mari.

Foc mare. Aproape 150 de hectare au ars în codrii întinși ai Nisporenilor din jud. Tighina (Basarabia).

Intru mărirea lui D-zeu. Dl I. V. Albini, proprietar de mine a dăruit pentru biserica română unită din Zlatna frumoasa sumă de douăsute de mii de lei. D-zeu îi va răsplăti aceasta frumoasă faptă vrednică de urmat.

Pentru dornicii de binele obștesc. ***In fiecare sat, credem, că se va găsi un prieten și sprijinitor al acestui ziar care are menirea așa de frumoasă de a răspândi carte folositoare și a împrăștia întunericul neștiinții. Cu cât foaia va fi răspândită mai mult cu atât vom putea aduce îmbunătățiri, — căci gândul nostru curat este să fim cel mai bun ziar pentru lumea de la sate. In acest scop acel care ne va înțelege și ne va fi prieteni, să ne trimită o listă cu numele sătenilor dornici să primească foaia, cum și să vorbiască fie la cooperativa din sat, fie la alt cineva care ține dugheană, să le trimitem foaia ca casă o poată vinde cu numărul. Fiecare foae costă doi lei și primește pentrucă o vinde 50 bani, folosul muncii lui.***

Albanezii mohamedani se rup de Turci. Albania e o țară mai mică lângă Marea-Adriatică. Locuitorii sunt Albanezi, cei mai mulți de religia mohamedană ca și turcii. Sunt în Albania și mulți Români. Califul, adecă mai marele tuturor mohamedanilor de pe pământ, e Sultanul din Constantinopol. Albanezii mohamedani au ținut o adunare hotărând, că ei nu recunosc pe Sultan mai mare peste ei, afară de aceea fiecare Albanez să aibă câte o singură soție, nu două sau chiar mai multe cum le dă voie Coranul, cartea lor sfântă. Au mai hotărât, ca femeile lor să fie silite să umble cu fața descoperită. Prin hotărîrile acestea, ei s'au apropiat de creștini.

Pentru școală. Dl David Manole din Bârlad a dăruit în comuna Ciortolom, un teren pentru clădirea unei școli primare. Prefectul județului i-a adus mulțumiri pentru frumoasa sa faptă.

Lămuriri. Când un sătean nu se poate dumeri în o chestie a sa grea, ori are nevoie de un sfat sau vrea să întrebe ceva care'l interesează, atunci să ne scrie nouă și-l vom lămuri cât se poate mai bine.

Săteni, vedeți ce vremuri grele sunt și ce scump e orice lucru. Bogăția țării stă numai în mâinile voastre. De aceea în anul acesta lucrați mai mult pământul pe care îl aveți și nu lăsați nici un petic de ogor sau din grădina casei necultivat.

Săteni, din mânile voastre curge aur!

Danie. Epitropia spitalului „Dragheiei" din Vaslui, a primit legatul lăsat de pe urma dispărutului din viață Neron Lupașcu, pentru ca din venit să se întreție 2—3 paturi.

Minunile doctorilor. Un soldat francez lovit și desfigurat de o schijă de obuz, după 4 ani de îngrijiri ale medicilor, a fost însănătoșit.

Să ținem minte! In anul 1916, Românii ortodocși din Chiciș, județul Treiscaune, au fost amenințați de slujbașii guvernului unguresc, că de nu se vor lăpăda de legea românească trecând la legea calvină (ungurească) li se vor lua averile și ei vor fii duși cu mic cu mare în Galiția. Ei s'au împotrivit, dar numele lor a fost trecut cu sila în registrul calvinilor, iar biserica românească a fost închisă. Jertfa uriașă adusă de frații noștri din vechiul Regat i-a scăpat de păgâni.

Șezătoare. Secția Legei culturale din orașul R-Sărat a ținut a 19 șezătoare, vorbind d. Petre Agârbiceanu, despre Românii de peste hotare și în deosebi din Rusia și Iugoslavia.

O nouă școală de agricultură. Murind colonelul Sergiu Candiano, în urma sa a lăsat testamentul prin care prevede că o parte din avere e donată pentru înființarea unei școale de agricultură și fermă, în comuna Păstrăveni, jud. Neamț.

Serbare școlară. In comuna Corgeuți din Basarabia, cu prilejul împlinirii a 5 ani de la unirea Basarabiei cu vechiul regat, s'a dat o frumoasă serbare școlară le condusă de învățătorul Ilie Ponomarciuc.

Isprava unor hoți. 14 hoți îmbrăcați ca jandarmi, înarmați cu puști și granate, au atacat satul Nelibănți din județul Hotin (Basarabia), jefuind pe săteni.

Sosind jandarmii adevărați de la posturile lor s'a încins o luptă în toată regula, cu focuri de arme și granate.

Sergentul Sermut Nicolae și-a găsit moartea.

Hoții n'au putut fi prinși, ei au trecut Nistru.

Redacționale. *Foaia noastră numără încă un prietin pe publicistul Raul Stratin, care va colabora la ziar și sub iscălitura de I. C. Rășnov.*

Un părinte ucigaș. Un tată ticălos, anume pantofarul Komorogi din Arad (Ardeal) într'un minut de furie și-a ucis cu o secure soția și o copiliță de 4 ani.

Cerc cultural. La Brașov s'a înființat un nou cerc cultural în urma muncii depuse de căpitanul de jandarmi d. C. Marinescu.

Câte școale avem în România. Avem cu totul 19.559 de școale, și anume:

1. In vechiul Regat . 5859
2. Transilvania . . . 11689
3. Basarabia 1490
4. Bucovina 521

Birou de muncă. In Cluj s'a înființat de curînd Biroul (cancelaria) de muncă, plasare și informațiuni a Căminului studenților universitari, în str. Avram Iancu No 9-11, sub conducerea unui comitet studențesc. Oricine are nevoie să se îndrepte la acest birou, care e deschis zilnic de la 12—2.

Redischiderea Parlamentului. Sfatul țării (Camera și Senatul) se va deschide la 1 Mai curent.

Pașcanii în flacări. Târgușorul Pașcani din Moldova a fost lovit de nenorocire. Un foc mare a prefăcut în scrum peste 14 gospodării și au rămas multe familii sărace pe drumuri.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonament normal: **120** *lei pe an.*
„ de favoare: pentru săteni, muncitori și intelectuali **60** *lei pe an.*
„ de susținere: **200** *lei minimum pentru instituțiile statului, financiare, biblioteci și pentru toți acei cari pot și vor să sprijine ziarul.*
În America **1** *dolar* **50** *cents pe an.*

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonà foaia și pe jumătate de an.

Publicitatea se primește la administrația foiei și la toate agențiile de publicitate din țară.

Din străinătate

UNGARIA

Stările din Ungaria se înrăutățsec pe zi ce merge. Niciodată nu au fost în țara aceasta atâta neorânduealã ca acum. Cauza e, că ea a încăput pe mâna unei societăți, ai cărei membri se numesc „Ungurii care se deșteaptă". Intre membri acestei societăți sunt mii de oameni, despre care știe toată lumea deacolo, că au furat, au omorît, au înșelat. Dar nimeni nu cutează să se atingă de aceasta societate, care zice că vrea să cucerească Ceho-Slovacia, România și Iugoslavia! De aici se vede, că sunt nebuni deabinelea. Guvernul unguresc din Budapesta, îndemnat de Comisarul aliaților nostri, a vrut să se apropie priteneșțe de guvernele țărilor vecine, dar i-a fost frică de societatea nebunilor. Nu numai atât, dar cumpări mereu arme, cu toate că Ungaria nu are voie să țină mai multă armată decât trebuie pentru paza liniștei din țară. Nu de mult au fost prinse în Viena două vagoane încărcate cu tunuri și trimise din Bavaria (Germania) pentru Unguri. Ca să înșele lumea, au declarat că vagoanele cuprind fer vechiu.

Cu toatecă sărăcia e nemai pomenită în orașele din Ungaria, muncitorii dela orașe și dela sate stau să moară de foame, iar Ungaria va trebui să plătească în curând României, Cehoslovaciei și Iugoslaviei despăgubirile, la cari a fost condamnată la încheierea păcii Conducătorii însănu se lasă de fudulia, care le-a rupt totdeauna capul.

RUSIA

Căpeteniile bolșevicilor nu mai cunosc margini în nebunia lor. Acum se războiesc cu legea creștinească. Comenduirea Ucrainei, adecă a Rusiei de miazăzi, a oprit pe soldații ruși să mai meargă la biserică. Ceice nu vor asculta, vor fi bătuți cu cnutul, iar ofiițerii vor fi dați afară din armată. Intr'o piață din Odesa au ars icoana Mântuitorului. In Moscova s'a răsculat poporul contra bolșevicilor, dar armata acestora a înăbușit răscoala omorînd sute și mii de oameni. Mai multe amănunte se cunosc despre domnia bolșevicilor în Odesa. Orașul acesta avea optsutedemii de suflete, acum abia mai are jumătate. Apa se dă locuitorilor cu porția. Furturile, spargerile și omorurile se întâmplă zilnic. Oamenii cinstiți nici nu mai cutează se iasă pe stradă. In fiecare Vineri, poliția omoară un număr de oameni, cari nu sunt bolșevici.

Cele mai bune mașini de scris să căpătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6. 3—50.

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7. 3—50.

Intelectuali, Muncitori, Săteni !
Citiți cu toții CULTURA POPORULUI și răspândiți-o cât mai mult.

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9. 3—50.

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8. 3—50

BAIA DIANA
Camere cu abur și vane precum și tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu estras de brazi
CONTROL MEDICAL
Lloyd 1633. 5. 3-50.

RECLAMA este sufletul comerțului!!

POVESTIRE

DIN ALTE VREMI

(3) *de CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ*

Gândurile jupânesei o ducea cine știe pe unde, poate în trecut cu atâtea aduceri aminte frumoase, poate înainte cu taina ce i-o păstra necunoscutul. Era într'o stare de acele când în suflet se strecoară nostalgia. In clipa aceasta ca și cum fluturele se așează pe floare, culegând pulberea de aur a polenului, tot așa o ființă gingașă culegea polenul fericirii din viața jupânesei, — intrase în odae copila cu brațele întinse și grăsulii. Fetița alergă voioasă spre mama ei, care o cuprinse cu dragoste la piept și o sărută pe obrajii îmbujorați, pe guriță, pe păru-i inelat și blond. Oltea — așa se numia copila — întrebă fermecător:

„Unde-i tata?"

— Prin codru. Se apropie vremea amezii și trebue să se întoarcă.

Apoi amândouă eșiră în cerdac plin de lumina primăverii. Robii și slugile, cum văzură pe jupâneasa, se închinau smeriți înaintea ei și se întreceau în treburi prin ogradă. Țiganii, mai ales, trimiteau priviri piezișe, pline însă de supunere și bunătate iar în razele de soare se jucau musculițe.

Jupâneasa, uitându-se pe șleahul cel mare dinspre Prut, zări ceva, și spuse copilei:

„Draga mamei, vezi colo cum se ridică pulbere, să știi că vine tata."

Copila nu mai putea de bucurie, cu zâmbetul pe buze:

„Tata, tata!..."

Apoi fetița alerga de colo până colo prin cerdac. Ea se juca și chema pe nume pe acei doi câni de vânătoare.

Nu trecu mult și boerul se opri la scară. El sări sprinten din șea. Murgul era înfierbântat. David care aștepta luă frâul din mâna stăpânului. Boerul sui răpede scările. Se simția fericit cum îi zâmbia de dulce jupâneasa și cum copila îi întinsese mânele albe, ca un înger...

„Iubiții mei, mă așteptați... grăi boerul.

— Da, răspunse doamna Stana.

— Și eu... se grăbi să spue cu gingășie mititica.

Boerul le sorbia din ochi pe amândouă. El luă odoru-i pe brațul stâng iar cu dreapta cuprinse mijlocul soției — și intră în tindă...

Capitolul IV.

Moldova înainte de toate

Jupâneasa era fericită și mulțămia cerului că'l avea aproape de ea pe boer. Se înspăimânta însă la gândul că dintr'o zi pe alta ar putea rămânea singură cum a mai rămas și altădată și atunci pe obrajii fierbinți îi picurau lacrimi.

Intr'o dimineață se apropie încet de cămara boerului și din prag îl văzu cum era mâhnit și se uita la paloș. Intr'o clipă fu lângă el: cu mânele-i moi îi cuprinseră gâtul, îi mângâia pletele ce-i cădeau ca noaptea pe umeri, îi acoperi pleoapele cu buzele-i fragede, întrebându-l:

„Ce, ai inimă rănită?

— Eu?" nimica răspunse boerul.

Ea se uită în ochii lui și-l strîngea mai tare la sân.

„Crezi că nu pricep tot? Hai, grăește-mi...

C'un glas plin de tristețe, boerul zise:

„Moldova...

Și ar fi vrut să vorbiască mai departe, dar tăcu de oarece prin aer venea dangătul duios din clopotnița veche. Era Duminecă, în vremea liturghiei.

Jupâneasa cu părere de rău în glas:

„Boerule, am întârziat de la biserică, e păcat...

— Să ne închinăm aici"... rosti soțul și amândoi îngenunchiară înaintea Troiței, cu sâmburele de lumină în candelă. Cucernici, cu frunțile plecate, buzele lor șoptiau: „Tatăl nostru carele ești în ceruri..." După ce sfârși rugăciunea coborîră scările cerdacului și se aflau pe cărările cu nisip ale livezii. De pe chipul jupânesei se desprindea un zâmbet și o privire plină de iubire ce se strecura în inima aceluia care o ținea de subțioară. De pe un ram: „cucu... cucu"... îi întimpină în față. Scatiii și ei se întreceau în cântece. Petalele ca ninsoarea se scuturau de pe pomii înfloriți. Printre vișinii cu florile de argint străbătea pulberea de aur împrăștiată de soare. Ei se așezară pe o laviță. Liliacul din spatele lor începu să-și îmbrace vestmântul violet plin de mirodenii. Boerul cu privirea urmăria oglinda râmnicului ce tremura din când în când din pricina peștișorilor cari o clipă apăriau la soare și apoi iar dispăriau în adâncimea apei...

Jupâneasa cu obrazul lăsat pe umărul lui, purtată de cine știe ce gânduri, dezmerdând mâna boerului, îi zise:

„Pui ceva la cale?

— De o cam dată nu.

— Poate da.

— Ar trebui, lumina ochilor mei, ar trebui. Știi ce moarte a avut tata...

— O știu. Dar abia e un an de când ți-ai muiat paloșul în sânge.

— Un veleat înseamnă un an când Moldova geme de durere"...

La vorbele acestea sprincenile boerului i se încrețiră. Jupâneasa ar fi plâns. Privirea lui ascuțită pentru o clipă, se potoli iar, întâlnindu-se cu privirea umedă a soției.

Și după o clipă de tăcere tot jupâneasa urmă:

„Moldova te nelinișteste, boerule. O pricep, o simt, căci și eu sunt fiica lui Movilă și tovarășa vieții tale. Moldova înainte de toate!...

— Ce vorbe adânci Stano"... Și buzele lui acoperiră într'un sărut lung gura mică a jupânesei.

Ea îl privi cu lacrimi în gene:

„Eri sara vârcolacii mâncau luna. Nu-i a bine. Cine știe ce-o mai fi. Cine știe ce dureri vor aduce zilele cari vin...

— Pe cine-i iubește Dumnezeu, îi încearcă, — răspunse boerul.

In cumpănă se văd aleșii. Și Moldova de cumpene mereu are parte. Au fost și vor fi...

— Au fost, au fost, dar câte nenorociri adus-au...

— Și au trecut, și vor veni și altele și vor trece și ele. Vom muri și noi cum au murit atâția boeri pentru moșie...

In vremea asta veni o femee tânără și spuse:

„Poftiți cinstiți boeri la masă."

Ei se ridicară de pe laiță, pășiră pe cărarea galbenă cu nisip și suiră scările cerdacului. Oltea îi întimpină zburdalnică. In cămară, pe masa de stejar, era așternută fața de in. Aburii din mămăliga tăiată cu ața plutiau ușor în sus. Boerul rupea cu dinții, cu poftă, din piciorul rumenit în unt al curcanului. Apoi își stâmpără setea cu vin roș din cană. La sfârșitul mesei, femeea tânără, o țigancă, cu ochii ca două mărgele de abanos, femee care adusese bucatele până acum, veni și cu alivence moi cari pluiau în smântână.

Era voe bună și gânduri curate...

Capitolul V.

Acelaș suflet la țărani și la boer

Trecu aproape o lună de la seara aceea când s'au adunat cei mai de seamă răzeși din sat, pe prispa casei lui moș-Luca.

In vremea aceasta ei își văzuseră cu drag de ogoarele lor și sămănăturile erau frumoase, semn că anul va fi înbelșugat.

De la deschideria pleoapei dimineții până ce înserarea se lăsa fermecătoare, liniștită și plină cu doine, satul era lipsit de gospodari; nu rămâneau în el decât doar babele prea bătrâne, cu ștergare albe pe cap și catrințe, babe sprijinite în băț, aduse de șale și cu ochii împrejmuiți de sbârciturile vremii; ele păzind rățuștele, bobocii și copiii desculți și în cămeșuice de fuior, neastâmpărați și gata de pozne. Pe câmp însă era adevărata viață. Acolo: soarele, brațele încordate de muncă, nădejdiile ce se puneau în boabele svârlite pe brazdă, ciripitul paserilor, toate împreună întruchipau viața sănătoasă, binefăcătoare, care se înălța către nemărginirile albastre...

Ciocârlia în sboru-i spre lumină cu a ei rugăciune, roua de pe firicelul de iarbă, mugetul boilor, șoaptele păruașilor de sub colină și graiurile moldovenilor, se înfrățiau între ele. Incotro îți întorceai privirea: stropie de culori pe fânețe, nuanțări de lumină pe ogoare, umbre de copaci pe unele locuri pe haturi, și siluete de cucostârci pășind alene, — și prin adierea primăverii zâmbiri și cântece...

Zi după zi de trudă trecea pe ogoare. O muncă sfințită de Dumnezeu, muncă fără de care moldovenii chiar dacă ar fi avut bunătățile pământului, ar fi murit de dorul ei.

Veni și o zi de sărbătoare. Satul era vesel; pe drumuri treceau tineri și bătrâni, îmbrăcați cu ce aveau mai bun pe coardă. Fetele sprintene, cu privirile vii, se întâlniau cu flăcăii voinici, cărora la unii abia le mijia mustața. Se opriau din cale și-și spuneau vorbe plăcute. Gândurile lor sburau la horă. Intr'acolo se îndreptau cei mai mulți. In fața crâșmei lui Tudor Albu, ropotea pământul sub picioarele tineretului.

(Urmare).

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" .·. .·. care se tipărește în 30 mii de exemplare. .·. .·.

Tot omul poate procura ușor licherul veritabil!

Triple-Sec-Bogsza neintrecut!

BOGSZA

de oarece fabrica — cu considerare la sărbătorile Paștilor — a adus în circulație și sticle de ¼ de litru, cari să pun pe piață pentru prima oară.

Triple-Sec-Bogsza neintrecut!

Fabrica de bere din Turda S. A.

KORONA — Cea mai gustuoasă bere deschisă

FABRICA: TURDA, TELEFON 5

GLORIA — Bere din malț dublu

De calitate recunoscută ca bună

TELEFON NO. 394 o:o:o DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR II o:o:o TELEFON NO. 394

MARE TÂRG SENZAȚIONAL DE OCAZIE LA MAGAZINUL

DICK

Strada Regina Maria 5

Cartoane	29.50	Stofe lavabile	26.60
Grenadine	33.50	Ciorapi bărbătești	16.50
Opal, lațime dublă	49.50	Mănuși de damă	19.50
Zefir englezesc	33.50	Cravate de mătase, legate	27.80
Stofă de lână pentru bărbați lată de 140 cm.	98.50	Cămăși bărbatești și femeești	89.90
Stofe femeești, de institut	125.50	Pantaloni bărbătești	59.50
		Fețe de masă de damase	149.50

AUTO-MECANICA SOC. ANONIMA CLUJ,
STRADA REGINA MARIA No. 10
Reprezentanța Generală a
S.R.A. **LEONIDA & Co.** UNITE
DIN BUCUREȘTI
Atelier special de reparațiuni de automobile execută ori ce lucrări în metal. Instalațiune modernă pentru sudura Auto-Gena. -- Instalațiune modernă pentru reparat și încărcat acumulatori *Cluj, Calea Dorobanților No. 18.*

TOATĂ LUMEA
POARTĂ CU PLĂCERE
GHETELE
DIN FABRICA
T-U-R-U-L
Pentru că acestea sunt elegante bune și ieftine

BANCA CENTRALĂ
PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S. P. A.
CLUJ, STR. REGINA MARIA No. 6--8.
(Casele proprii) *(Casele proprii)*
Capital social lei
50,000.000 deplin vărsat
Secție de Bancă 3—5
Secție de Mărfuri
F I L I A L E:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hațeg, Satu-Mare. Reprezentanți stabili în București, Kosice, Praga și Viena

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc. în formă de stea și flori, precum și după desenuri, se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-2-37.

INSTITUTE AFILIATE:
S. A. Cassa de păstrare a județului Turda Arieș din Turda, S. A Casa de păstrare a județului Odorhei în Odorheiu Secuiesc, S. A. Casa de păstrare și Banca Economică din Județul Alba Inferioară din Aiud.

CASA DE PĂSTRARE ȘI CREDIT S. A. PE ACȚIUNI CLUJ.
PIAȚA UNIREI 7
CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,0000.000 LEI
FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMĂRTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

Magazinele de marfă a le casei de păstrare și de credit S. A, pe acțiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se esconteazá polițe, se execută plăți în ori ce localitate, și se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienților (safe) Bancă cu dreptul de a opera și cu devize.

11, 2—6

Tiparul tipografiei „VIAȚA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

Onor. "Ziarul" "Revista Transilvania"
Sibiu Schimb.

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! — Voeşte şi vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: PIAŢA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15—75. | Cluj, Duminecă, 6 Maiu 1923. | ADMINISTRAŢIA: PIAŢA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15—32. | ANUL III. NRUL 6. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

Principele Carol şi „Cultura Poporului"

Pietrele de la hotare, ce despărţiau acelaş neam, au fost înlăturate de către armata română. Unirea realizată pentru puţin timp de Mihai Viteazul, care a plătit scump cu viaţa lui intrarea la Alba-Iulia, această unire este înfăptuită pe vecie de către viteazul nostru Rege.

Suntem astăzi stăpâni într'o ţară întregită. Dar Dinastia noastră înţălege că nu e deajuns numai adunarea laolaltă a pământurilor răzleţite până mai ieri, ci pentru ca românii să fie puternici, trebuie să stăpânească prin cultură şi prin sănătate fizică.

Principele Carol, pătruns de acest spirit al vremii, s'a pus în fruntea acestei mişcări cu toată inima şi cu toată puterea Lui de muncă.

Pe lângă îndatoririle Sale de militar, Il vedem mereu preocupat de gândul înălţărei noastre prin cultură, că se ocupă din răsputeri, că nu ştie ce-i odihnă, că îşi împrăştie, toată credinţa şi tot entuziasmul tinereţei Sale, numai ca să vadă, de la un colţ al ţării la altul, ridicându-se cetăţi de cultură şi de educaţie fizică.

El vine şi ne aduce înaintea ochilor noştri pe cercetaşii ageri, cu spirit vioi, cu muşchi vânjoşi, purtând în trupuri sănătatea străbunilor.

El vine şi dă putere de muncă tuturora, înfiinţând Casa de cultură naţională, şi, sprijinind cu fapta tot ce priveşte cartea.

Paralel cu activitatea culturală însufleţită de Principele Carol, a luat fiinţă aici la Cluj şi foaia „Cultura Poporului."

Toţi cei adunaţi în jurul acestei foi, suntem ostaşi, cari venim cu sufletele pline de aceeaş credinţă sub faldurile steagului cultural desfăşurat de Principele Carol iar cu prilejul sosirei Sale în mijlocul nostru, Il rostim:

Să trăeşti Vlăstar de Domn Viteaz!

Precum Regele Ferdinand ne-a dus pe câmpiile de bătălie, întorcându-ne biruitori şi uniţi, aşa şi Alteţa Voastră Regală să ne ducă la izbândă, pe câmpurile de luptă ale culturei, pentru ca ţara noastră să ocupe locul de cinste ce i se cuvine, în rândul ţărilor civilizate!

General N. PETALA.

Vizita A. S. R. Principele Carol la Cluj

Primirea la gară. — Alegerea noului Comitet sportiv. — Matchul de Foot-bal

Clujul a făcut deosebite pregătiri pentru primirea A. S. R. Principelui Carol, care venea la Cluj, să instaleze noul comitet sportiv al Regionalei Cluj. Se observă românizarea oraşului tocmai din aceste manifestaţii dinastice, cari pe măsură ce trece vremea devin tot mai spontane şi mai calde.

La ora 11, autorităţile civile şi militare, întreg clerul, o delegaţie a societăţilor sportive, o delegaţie a studenţimii, corpul profesoral universitar şi un public numeros aşteptau pe peronul gării sosirea trenului regal.

A. S. Regală coboară în sunetele muzicei militare.

După o scurtă cuvântare de bun sosit a primarului, dintr'un loc din calea Regelui Ferdinand, A. S. Regală primeşte defilarea celor 10 societăţi sportive din Cluj. E vădit impresionat de felul cum aceste Societăţi se prezintă.

La ora 12, în aula universităţii d-l dr. Tataru, deschide şedinţa solemnă a adunării Societăţii sportive regionale Cluj. D-sa oferă preşedenţia de onoare Alteţei Sale.

Apoi se dă citire listei noului comitet, care are ca preşedinte pe d-l profesor Tataru.

A. S. Regală, relevă utilitatea ca delegaţi ai centrului să fie de faţă la alegerea Comitetelor regionale şi îşi manifestă speranţa că desbinările cari existau între regionala Cluj şi Federala Centrală, vor dispărea.

Mulţumeşte fostului preşedinte d-lui profesor Silviu Dragomir care a condus cu atâta destoinicie Regionala noastră şi-şi exprimă încrederea în noul comitet.

D-l dr. Tataru arată importanţa sportului din punct de vedere al educaţiei naţionale şi arată pe A. S. Regală ca iniţiatorul şi conducătorul mişcării sportive din România.

Cu acest prilej A. S. în calitate de preşedinte al Federaţei sportive din România, hotăreşte să se dea Clubului Sportiv „Universitatea din Cluj", cu titlul de proprietate definitivă Cupa Federalei care a fost câştigată de trei ori la rând de sus numitul club.

La ora 1 a avut lor o masă intimă la d-l general Petala.

La ora 4 la arena sportivă din Cluj peste cincii mii de oameni aşteptau pe A. S. Principele Carol care soseşte însoţit de d-l general N. Petala.

Cercetaşii se produc cu jocuri gimnastice. Şease inşi aleşi din clubul sportiv K. K. A. S. E. execută figuri minunate la bară şi paralele. Urmează apoi întrecerea de footbal între echipele aleasa Tg.-Mureş şi aleasa Cluj. Superioritatea acesteia din urmă e dela început evidentă şi jocul se termină cu rezultatul 1:0 în favoarea oraşului nostru.

A. S. a urmărit tot timpul jocul cu un interes viu. Seara a avut loc în sala festivă a prefecturii un banchet oferit de Regionala Sportivă Cluj. Masa a durat până la ora 1, în acest timp au vorbit A. S. Regală, d-l general Petala, dr. Tataru şi alţii.

Alteţa sa a fost găzduit de d-l general N. Petala.

**Vizita la grupul V. Aviaţie
Recepţia de la Universitate**

Luni dimineaţa A. S. R. Principele Carol a plecat cu automobilul la Someşfalău, unde se află grupul V. Aviaţie.

Aici a fost primit de corpul ofiţeresc al grupului. A. S. a trecut în revistă ofiţerii, trupa, avioanele. A vizitat instalaţiile, rămânând deosebit impresionat de progresele realizate pe câmpul nostru de aviaţie.

A primit defilarea trupelor şi a urmărit cu interes zborul celor 18 avioane. Inainte de plecare a înscris mulţumiri în registrul istoric al grupului pentru Comandant şi grup, aducând felicitări speciale ofiţerilor pentru executarea zborului şi buna gospodărie a aviaţiei.

* * *

La ora 11 Principele Carol soseşte la universitate. In aula de aici vorbesc I. P. S. S. Episcopul Ivan, arătând că preoţimea trebuie să îndeplinească pe lângă rolul de îngrijitoare a sufletelor şi acel de provăduitoare a culturii.

D-l rector al universităţii, Iacobovici, aduce salutul intelectualităţii şi al corpului profesoral.

A. S. Regală, într'o înălţătoare cuvântare, adresându-se profesorilor, preoţilor şi mai ales studenţilor, îi îndeamnă la colaborare şi armonie.

La ora 9 seara, a avut loc, la Teatrul Naţional, un festival în onoarea A. S.

Imediat după festival, la ora 11 noaptea, Principele s'a reîntors la Bucureşti, lăsând o vie amintire în sufletele tuturor Clujenilor.

DREPTATE

In congresul avocaţilor dela Oradia-Mare, Decanul Baroului din Bucureşti, d-l Istrate Micescu — arătând rostul avocaţilor şi al magistraţilor — a reamintit admirabila formulă a lui Ihering cel mai mare poet al Dreptului pe care l-a avut omenirea:

„Das Schwert ohne die Wage ist die nakte Gewalt, die wage ohne das Schwert die ohnmacht des Rechtes" — Spada fără balanţă este violenţă goală, balanţa fără de spadă este laşitatea Dreptului.

Zeitatea cea mai adorată şi cea mai crudă este Dreptatea. Intreaga viaţă a oamenilor — fiecare cu partea lui de dreptate — e plină de lupta pentru Dreptate. Aerul şi glia omenirii este dreptatea; fără de aer omenirea se înăbuşe, fără pământ ea moare de foame. Dreptatea e a fiecăruia aceea ce i-se cuvine — jus suum cuique tribuere — şi, ca atare, dreptatea este una din bazele Democraţiei, este Democraţia însăşi: Egalitatea şi Libertatea. Câte mii de oameni iluştri ori oameni obişnuiţi, nu au căzut înfrânţi — ei şi familiile lor — în lupta pentru această dreptate? Câte milioane de oameni nu au costat războaiele? Fiecare naţiune şi fiecare popor îşi are dreptatea lui. Şi deasupra lor cine le-o împarte? Puterea, Spada, — unul din ei care e cel mai tare.

Dreptatea a făcut victimele cele mai multe pe pământ. Ea este luptă. Şi în lupta aceasta acel mai tare învinge, acel slab moare ridicol, sărac şi revoltat, ajunge un vreasc uscat al marei păduri plină de viaţă.

Dobândirea dreptăţii noi am lăsat-o în mâna statului — în mâna fiinţei închipuite de noi, care ne reprezintă pe toţi, porunceşte în numele nostru, pedepseşte în numele nostru, dă — singură — dreptatea în numele naţiunii — dreptatea aşa cum toţi o credem că este şi cum o punem noi în legile noastre.

Când în faţa dreptăţii sunt piedici, judecătorul şi naţiunea trebuie să îndrăznească.

Când naţiunea şi judecătorul îşi fac singuri dreptate, dreptatea este violenţă, silnicia nesuferită şi revoltătoare.

Ce trist trebuie să fie sufletul acelui ce stă în faţa unei sentinţe pe care nu o poate executa — ori în faţa unei silnicii care îşi face râs de lege şi pe care n'o poate înlătura.

Ce admirabilă este Dreptatea când îşi realizează dreptatea ei — cu forţa, — ce admirabilă, şi cât mai admirabilă, este Forţa, Spada când pe vârful ei ţine balanţa care stă dreaptă ca pe masa justiţiei.

Contopită cu nevoile cele dintâi ale omenirii — cu pâinea, cu proprietatea, cu viaţa cetăţenească, — întreagă, întreaga istorie a omenirii este istoria ei, plină de eroi şi de victine.

Victoria dă mulţumire şi cuceriri care se simt — sacrificiul celui căzut în luptă, nu are însă decât o valoare morală. Şi cum de cele mai multe ori slăvim mai mult pe eroii căzuţi de cât pe acei învingători — tot aşa în victimele Dreptăţii stă adesea morala ei.

Pe cimitirul omenirii în care zilnic alţi eroi ai Dreptăţii se înmormântează în ruşine, dragostea de dreptate a tuturor, a unei naţii — a cărei putere este atâta cât este simţul ei de dreptate — a scris prin acelaş poet suprema consolare a celor ce mor în luptă:

„Cinste lui, eroul, care a redat onoarea Dreptăţii şi a afirmat onoarea lui de om. Ruşine aceluia ce a învins călcând Dreptatea în picioare."

In cimitire iubim viaţa mai mult, — în cimitirele Dreptăţii — în istoria omenirii — iubim Dreptatea mai mult.

Şi cu cât cimitirele se înmulţesc, cu atât este dovadă că între dreptate şi putere o naţie nu şi-a găsit încă formula echilibrului de drept.

ADONIS POPOV

DIN „TURNURI"

In nopţi adânci,
în nopţi opace,
când somn de plumb dorm sunet
[şi mişcare,
şi totu-i taină şi 'mprietrită pace —
letargicul oraş
— ce zace
stâns de imensul întunerec care
sub stratele-i tirane prins îl ţine —
e ca pietrificatul uriaş
din fundul unei mine. . .

Şi 'n bezna de genune,
când turnurile negre
prind lung şi clar să sune,
cadenţa orelor alegre
şi lungile ecouri repetate
ce cad sfărmate
între clădirile monumentale,
se-aud departe şi aproape
ca lovituri sonore de cazmale. . .

Şi atuncea turnurile ogivale
cu ochiul lor scânteetor în frunte
îmi par ciclopi — mineri,
ce stăruie din vremi cărunte:
să 'nfrunte
puterea beznei şi s-o sape
adânc şi mult —
şi-ascult
cum nevăzutele lor târnăcoape
izbesc în ritmu cadenţat,
izbesc în întunerecul compact:
ca să desgroape
luminii depărtate
colosul negrului pietrificat. . .

GEORGE VOEVIDCA.

Scrisori din Bucovina

Concertul Asociaţiei muzicale „Tudor Flondor" (Cântece populare de Alexandru Voevidca — E. Mandicevschi) — Mişcarea literară în Bucovina.

In mişcarea artistică bucovineană atât de săracă şi sfioasă, marele concert naţional, de cântece populare, organizat recent de către asociaţia muzicală „Tudor Flondor" din Cernăuţi, aduce adierea proaspătă a unei arte sănătoase şi a unei viziuni nouă a frumosului, aduce acea noutate limpede şi prietenoasă, ce te cucereşte prin sinceritatea ei şi te îmbie spre noui orizonturi.

Manifestarea aceasta, care se ridică considerabil peste nivelul de artă al concertelor noastre, o consemnăm ca cea mai frumoasă faptă culturală, ca un eveniment artistic de o însemnătate unică, — o subliniăm cu roşu ca o luminoasă revelaţie a geniului creator al poporului, ca o izbândă sonoră şi grandioasă a sufletului şi artei româneşti.

Faptă cu atât mai preţioasă, cu cât în Bucovina — şi prin derivaţie în România întregită — **cântecul popular, cucerind în asalt strălucit sufletele, îşi face pentru prima oară intrarea triumfală în templul Polyhymniei.**

Intr-o atmosferă de adâncă reculegere s'a executat, cu o pricepere rară şi cu o delicată adâncire a melodiilor, o serie bogată de piese, alese cu mult gust estetic, din vasta colecţiune de cântece populare a compozitorului bucovinean d. **Alexandru Voevidca** şi armonizate superb de directorul conservatorului din Viena d. **dr. Eusebie Mandicevschi.**

Cuprinsul programului eclectic şi cu desăvârşire **inedit:** comoară de frumuseţi nebănuite, de graţie şi armonie ondulată, comoară de sclipiri şi nestemate — a fost tălmăcit cu o impunătoare forţă de înfăptuire, prilejuind selectei săli clipe sufleteşti de o adâncă intensitate lăuntrică.

Bogata asistenţă a avut astfel ocazie nu numai să asculte robitoarele armonii ale cântecului popular românesc, ci să-şi formeze şi o idee mai precisă despre monumentala operă a **genialului anonim** — care e poporul. Aceasta datorită frumoasei şi instructivei conferinţe ţinută de d. **Alexandru Voevidca.** Cu o nepreţuită căldură sufletească d-sa relevă însemnătatea covârşitoare a cântului popular: **singura temelie trainică a muzicei naţionale.** Conferenţiarul, un profund cunoscător al muzicei româneşti, consacrat exclusiv realizării şi propagării ei, accentuează îndeosebi datoria sacră ce ne incumbă de a desgropa, a păstra şi a utiliza cu folos metalele preţioase ale folclorului nostru muzical, ameninţat să se prăpădească sub rugina ce l-a năpădit.

Din partea muzicală relevăm, cu toată stăruinţa, ca modele de îngemănare a liniei melodice primitive cu savantele arabescuri ale armonizării, ariile: **„Cântec răzăşesc", „Sârbul şi sârboaica", „Alunaş cu frunza 'n drum", „Frunză verde alunică"** şi **„Dela noi a treia casă"** — subliniate cu entusiaste şi repetate ropote de aplauze.

Programul a fost armonic întregit de două arii de solo executate de tenorul **Eusebie Saghin,** un element de o rară calitate, a cărui voce disciplinată şi rotunjită a recoltat şi întrecut nenumărate succese. Sincere sufragii a întâmpinat de asemeni şi violoncelul d-lui **A. Podzimek,** care îşi stăpâneşte instrumentul cu o măestrie marcantă. Cu plăcere am mai remarcat baritonul de un timbru cald al d-lui **Mânăstireanu.** Acompaniamentul soliştilor a fost ţinut cu discreţie şi fineţe de către distinsul pianist d. **A. Adler.**

Maestrul **Const. Şandru** a ştiut şi de astă dată să dea viaţă şi avânt corurilor, cari i-au împlinit intenţiunile cu o neţărmurită dragoste.

Conferenţiarul, dirijorul şi soliştii au fost îndelung ovaţionaţi.

Izbânda asociaţiei muzicale „Tudor Flondor" e totodată o splendidă victorie a **frumosului** naţional, nesocotit sau trecut cu vederea atâta vreme — şi o bucurie lăuntrică ne îndeamnă să strigăm fericitul eveniment.

Reapariţia „Junimea literare" cea mai de seamă faptă de domeniu cultural, ce răscumpără strălucit anii de lâncezeală şi paupertate ai Bucovinei literare. Manifestare de o importanţă covârşitoare pentru opera de unificare sufletească, de premenire culturală a acestui pământ.

Exponent al cugetului, simţirii româneşti, pivot al năzuinţelor de afirmare şi intensificare a frumosului naţional, — „Junimea literară" e o înfăptuire care şi-a cucerit un loc de frunte în analele culturii bucovinene.

Infiinţată în anul 1903, de către **dr. I. Nistor** — actualul ministru al Bucovinei — şi mult regretatul publicist şi profesor **George Tofan,** ca organ, prin care să se pornească lupta pentru „unitatea culturală a tuturor românilor", „Junimea literară" are la activul ei unsprezece ani de propăvăduire a cuvântului românesc, de muncă spornică şi de realizări preţioase, cu atât mai preţioase, cu cât ele **pregăteau ziua de mâine a Bucovinei înstrăinate.**

Or astăzi, când — după o întrerupere de nouă ani de zile — eminenta revistă îşi reîncepe opera ei de propagandă a frumosului, — cuvine-se să ne gândim cu recunoştinţă şi cu evlavioasă smerenie la iluştrii dispăruţi, cari altădată şi-au pus puterea întreagă, cu dragoste şi devotament, întru realizarea măreţului ideal slujit de „Junimea literară." Cu un sentiment de adâncă pietate însemnăm aici sonorele nume ale unui: **S. Fl. Marian, T. V. Ştefanelli, George Tofan, I. Grămadă şi I. G. Sbiera.**

*

Pentru Bucovina siluită şi pângărită de mâini nelegiuite, „Junimea literară" era un sol al vremilor ce trebuiau să vină. Ea ne aducea nădejdea şi de tărie dătătoarea credinţă în împlinirea visului nostru de aur.

Şi dacă de-alungul negrilor noştri ani, nici viclenia, nici ispita, nici cruzimea străinului nu a aflat chip să ne fure graiul şi să ne ucidă conştiinţa, dacă nici o clipă nu ne-a şovăit nădejdea în biruinţa care trebuia să fie ca biruinţa verdeţii în Maiu, — o datorim în mare măsură, şi sufletului „Junimiei" care ne-a ţinut treji, ne-a întărit, ne-a făcut vrednici de strălucita sărbătoare a zorilor, de care ne mai despărţea o ultimă pânză de întunerec.

*

Numărul 1—3, care inaugurează superb reînvierea, „Junimei literare", aduce „cuvânt înainte" plin de duioasă poezie şi de credinţă sugestionată, al d-lui **I. Nistor,** un călduros articol de **I. Al. Brătescu-Voineşti,** o conferinţă a d-lui **N. Iorga,** cum şi un studiu de analiză filologică semnat de d. **S. Puşcariu.** Amintiri blajine şi nostalgice despre C. Porumbescu iscăleşte părintele **C. Morariu,** iar părintele **D. Dan** publică începutul unei foarte interesante monografii „Stâna la Românii din Bucovina." Vom mai sublinia fragmentul inedit „Vremuri de bejenie" de **I. Grămada** şi judiciosul articol al d-lui prof. **Dr. V. Grecu:** „Un gând princiar"... Poezia e reprezentată prin dd. **Constantin Berariu** (care semnează un fragment dintr-un poem dramatic în 3 acte), **G. Rotică, I. G. Toma, V. Loichită, Nuşi Tulliu, N. Tcaciuc, Ilie Marin** şi alţii.

O pagină delicată şi duioasă: „Morţii noştri" iscăleşte **C. Loghin.** Osebit de binevenită cronica d-lui **Leca Morariu.** Restul însemnări încrestate cu nerv...

a. b. c.

1 MAIU

Şi anul acesta, ca şi până acum, în lumina primei zile adevărate de primăvară, întreaga omenire lucrătoare va prăznui marea sărbătoare a muncii. Alături, în înfrăţirea aceea care leagă pe toţi mucenicii aceleiaşi soarte grele dar vrednice, nenumăratele oştiri de muncitori, vor ieşi din adâncurile minelor sau din vuietul neastâmpărat al fabricilor, din oraşe şi din porturi, spre a trăi o clipă de odihnă meritată şi de nădejde atât de îndreptăţită.

In toate ţările, întâi Mai e o zi de înaltă învăţătură obştească. Celor cari, în norocul unei vieţi prea uşoare uită străduinţa uriaşă prin jertfa căreia milioane de suflete trăesc prin munci, ea le aminteşte un adevăr puternic şi viu. Celor cari cârmuind ţările şi popoarele ar aluneca pe povârnişul unor preocupări prea mici, ea le arată viziunea unei datorii dela care nu e iertat să se abată. Celor cari mai cred că mai există o altă forţă pe lume de cât munca, ea la înseamnă unicul temeiu al unei drepte întocmiri sociale.

Şi astfel sărbătoarea aceasta trebuie primită cu generoasă simpatie pe care o inspiră toate ideile mari. Ea trebue să capete în fiecare zi un rost mai întreg şi mai larg. Rupând zăgazurile nefireşti pe cari unii au vrut să le ridice timpul are de complectat ceiace până acuma unii gânditori au schiţat numai, pentruca alţii mulţi să deformeze.

Intâiu Maiu, nu este şi nu poate fi ziua unei revoluţiuni, sau simbolul urei între clase. Steagul roşu al unora sau steagul negru de pe Kremlin nu sunt adevărata icoană a acestui praznic al zbuciumului omenesc. Uitarea patriei nu poate fi crezul acestei zile, dupăcum nimicirea întocmirilor sociale nu poate fi religia ei adevărată.

Sunt legende cari trebuesc destrămate. Sunt poveşti cari trebuesc odată pentru totdeauna zvârlite în lumea strigoilor mincinoşi. Sunt erezii, cari trebuesc, tocmai pentru binele obştesc, pace în lumina cinstită a adevărului.

*

Au fost clipe când, înainte de marele război, sau chiar în primul ceas care i-a urmat, credinţe neadevărate cucereau suflete dornice de mai multă dreptate. Erau unii apostoli ai unei lumi noi, cari propovăduiau atunci o viaţă mai bună în sfărămarea lumii vechi. Mulţi au crezut şi mulţi au păcătuit.

A vrut însă soarta ca pildă vie, să deie omenirii, jertfa unui popor întreg. Şi astfel, Rusia pătimeşte de 6 ani, calvarul acestei ispăşiri dureroase. Pildă celor cari au crezut că sângele poate pecetlui o înoire binefecătoare; pildă celor cari au crezut că opera veacurilor se poate nimici uşor chiar când nu ai nimica de pus în loc; pildă celor cari s'au lăsat furaţi de cuvântul minciunii, şi cari cu ura în suflet au nimicit Patria şi au blestemat religia; pildă celor cari au crezut că fericirea muncitorimii stă în înălţarea la cârmă a celor cari făgăduiau totul deşi nu puteau crea nimic. Azi, în ţara bogată ieri, a Rusiei, lacrime, sânge şi ruine, acoperă mormântul unor timpuri trecute...

*

Erezia însă se va risipi. Omenirea muncitoare de azi caută un alt drum spre mai multă dreptate, într'o mai prielnică orânduire socială. E drumul care, prin solidaritatea tuturor, ţărani şi lucrători ai oraşelor, prin luminata şi cinstita lor tovărăşie, prin încrederea unora în ceilalţi şi a tuturor în adevăraţii conducători, pe cari şi-i va fi ales duce la o prefacere zilnică a aşezămintelor ţării, a legilor şi a întocmirilor politice, spre idealul unui viitor mai bun.

In înţelesul acesta ziua de întâiu Mai, este o sărbătoare a tuturor. E praznicul muncii care asigură propăşirea ţării, şi e Duminica nădejdii milioanelor de suflete cari în puterea străduinţii lor trăesc, şi cari din faptul acestei munci scot cel mai sfânt drept, nu numai la mai multă ascultare din partea cârmuirilor politice, dar la cât mai multă şi hotărîtoare înrâurire asupra acestor cârmuiri.

In Italia fascistă de azi, guvernul a hotărît a nu mai considera pe 1-iu Maiu ca pe o sărbătoare obştească. Oricât de explicabilă ar fi o asemenea reacţiune faţă de excesele din trecut, când apostolii din Roma şi Milano ai lui Lenin, dădeau priveliştea atâtor orgii deşănţate, o asemenea măsură nu este fericită!

Nu, cu forţa sau cu măsuri represive se opresc tendinţele rele, şi se îndreaptă greşelile. Aceasta se poate face numai prin luminarea masselor, prin convingere, prin îndrumarea lor spre adevăr.

Nu înlăturând pe 1-iu Maiu de pe calendar, se va învinge erezia revoluţiei, ci făcând din această zi sărbătoarea muncii care caută progresul în pacinică evoluţie a lucrurilor, şi în înţeleaptă armonizare a intereselor claselor sociale.

*

„Cultura Poporului" cu sufletul lângă toţi cei ce muncesc şi luptă pentru binele obştesc, trimite o rază de căldură şi de lumină celor cari în fabrici şi în mine, porturi, în oraşe, sau pe întinsele holde ale ţării făuresc un viitor mai bun!

In ceasul în care s'ar părea că un val din trecut întunecă zarea, ea priveşte cu încredere, în această zi de întâiu Mai, soarele de dimineaţă al democraţiei româneşti...

Paris 20 April 1923.

VINTILĂ PETALA

Acest articol ne-a sosit de la Paris, cu întârziere; totuş îl publicăm pentru însemnătatea lui, deoarece nu şi-a pierdut actualitatea. — N. Red.

INSCRIPŢII

CONSTANTIN CANTACUZINO

In cadrele vechi ale istoriografiei româneşti numele Stolnicului egalează în proporţiile mărimei sale pe al lui Miron Costin, cel mai mare cronicar al nostru. Viaţa, pregătirea cărturărească, temperamentul, nervul activităţii intense, toate îi apropie.

Cantacuzinul îşi are obârşia în sânul unei familii împărăteşti. Coborâtor din împăraţii Bizanţului după tată, e odraslă şi a viteazului neam al Basarabilor prin domniţa Elena, mamă a învăţatului Constantin şi fiică a lui Radu Şerban.

Şi-a petrecut tinereţea într'un zbucium necurmat. Grigore Ghica îl prigoneşte hain şi din răsputeri. Totuşi, nesiguranţa traiului, nu tae aripile minţii sale, pe care o învaţă lucruri folositoare, fără preget. Munca lui metodică şi susţinută, zi de zi, îl face, să ajungă cel mai învăţat cap al Ţării-româneşti, din a doua jumătate a veacului XVII-lea.

Viaţa i-a fost o pildă. Şi vorba. Şi fapta.

Insuşirile minţii sale chibzuite şi-au găsit o folositoare aplicare, prin sfatul ce aducea domnitorilor, la conducerea treburilor obşteşti. Stolnicul a fost Sfătuitorul cel bun al domnului Şerban şi sprijinul de orice clipă al Brâncoveanului. Aceşti domnitori ocârmuiau după înţelepţeasca şi gândita învăţătură a lui Constantin.

Stolnicul ne-a lăsat în cartea sa *„Istoria Ţării-româneşti"*, o lumină vie a trecutului nostru. Ca şi Miron Costin, consideră *Românii împrăştiaţi un organism, a cărui unitate, o statorniceşte descendenţa, limba* şi *datinele comune.*

Mai erudit decât Miron, nu îl egalează însă ca povestitor al întâmplărilor istorice.

Stolnicul Constantin îşi găseşte sfârşitul în surghiun, la Constantinopol, gâtuit în luna Iunie 1716 din intriga fanariotului N. Mavrocordat.

Fanariotismul, îşi inaugura activitatea.

M. D.

Să luptăm contra scumpetei

Prin reforma agrară, ce s'a înfăptuit, au dobândit pământuri, acei cari în trecut au săvârşit lucrările agricole ale moşiilor mari.

Muncitorii agricoli, se ocupă astăzi, pe de o parte cu lucrul pământului, iar pe de altă parte muncesc cu braţele, pentru vehiculele împrumutate dela micii proprietari.

Prin muncile proprii şi cele de restituire, ei sunt ocupaţi aproape tot timpul, din vremea lucrărilor agricole. Astfel s'a micşorat atât de mult numărul muncitorilor, sau mai bine zis al salahorilor agricoli, din care cauză prin jocul legii cererii şi ofertii, vedem urcarea atât de mare a salariilor.

Astăzi, chiar, deşi nu suntem decât la începutul timpului de muncă a câmpului, totuşi salariile sunt cu mult mai mari, decât în mijlocul verii trecute. Plăţile la cosit, săpat şi secerat, vor fi anul acesta cam 100 lei pe zi, dupăcum ne arată indicaţiunile de acum. Paralel însă cu această plată, vor fi preţuri nemaipomenit de mari la alimente şi nutreţuri.

In loc să scadă, preţurile se vor urca tot mai sus. Această stare fiind de nesuportat, trebue, să căutăm chipul, prin care să punem capăt acestei urcări necurmate.

Scumpirea alimentelor de prima necesitate, natural, că va aduce după sine o scumpire în toate. Insă, trebue, să admitem că, dacă agricultorului i se dă putinţa să producă cât mai eftin, tot eftin va vinde şi el roadele muncii sale. Se cuvine să insistăm, în mijlocul stărilor de azi, şi să ne gândim la modalităţile, prin care s'ar da putinţă agricultorului, să producă mai eftin.

Cel mai important factor al producţiei e munca. Cea mai folositoare şi mai eftină ar fi desigur munca cu maşini; însă, aceasta cere bani atât de mulţi, încât în împrejurările de azi şi mai ales pe bucăţi mici de pământ, nu ar fi destul de nimerită. Astfel, nu rămâne, decât să căutăm, ca producţia să se facă cu munca cea mai eftină, dar fără învestire de capital, de care nici nu poate să fie vorbă. Chestiunea se poate deslega prin echipe militare.

Pentru a împărţi şi conduce echipele militare la munca câmpului, ar fi de lipsă un centru, cu menirea să repartizeze echipele militare puse la îndemână spre acest scop, lucrând fireşte cu cea mai mare destoinicie şi grabă. Sau între acei ce vor forma aceste echipe, să nu intre decât acei ce se pricep la agricultură.

Hrănirea echipelor ar cădea în sarcina agricultorilor, cărora li-s'au încredinţat astfel de echipe. Aceste echipe ar face săpatul, cositul şi seceratul cu munca în acord, şi plăţile lor ar fi tot în acord, dar fixate mai dinainte, la o cercetare prealabilă. Dacă munca s'ar face cu ziua şi nu în acord, preţul s'ar hotări pe zi.

Echipa cea mai mică ar fi de 10 soldaţi şi fiindcă nu toţi ar fi daţi aceluiaş agricultor, primăria comunală i-ar împărţi între agricultori.

De aceste echipe s'ar alipi câte 1 ofiţer sau 2 pe plasă, cari cunosc agricultura şi cari ar cerceta cât mai des echipele, învăţându-le cum se poate lucra pământul mai bine arătându-le totodată şi scopul fiecărei munci agricole în parte.

De aici ar eşi două lucruri bune.

Mai întâiu soldaţii ar da agriculturii braţe eftine de muncă, iar pe de altă parte soldaţii ar face o practică atât de bună încât la vetrele lor, ar deveni apostoli ai agriculturei. Şi după reforma agrară, tocmai de acest soiu de oameni avem nevoe.

Ar fi foarte nimerit, ca soldaţilor să-li se dea învăţături agricole chiar în armată.

Prin învăţătura teoretică şi practică s'ar ajunge la o producţie mai bună şi mai mare, care este scopul reformei agrare. Am vedea adică că pe o întindere de 1000 jugăre împărţite la 100 de săteni, s'ar produce mai mult, decât pe 1000 jugăre în mâna aceluiaş proprietar, aşa cum era în trecut.

Trebue, însă, ca soldaţii să-şi facă munca cinstit şi corect.

Mobilizarea în interesul agriculturei, ar fi un mijloc de luptă contra scumpetei.

Alex. Rosenberga de Gilău
agronom diplomat

CĂLĂTORIA REGINELOR ROMÂNIEI ŞI JUGOSLAVIEI

Călătoria reginei Maria a României, a reginei Maria a Iugoslaviei şi a prinţesei Ileana, care are loc pe coasta Dalmaţiei, se afirmă ca o adevărată călătorie triumfală. La fiecare pas ele sunt obiectul unor manifestaţii şi ovaţiuni din cele mai entuziasmate. Poporul care vede pentru prima oară pe regina sârbilor, croaţilor şi slovenilor îi arată dragostea şi fidelitatea lor prin tot felul de recepţii, iluminaţii şi manifestaţii. Reginele au ajuns la Dubrovnik Ragusa, unde vor face excursiuni prin împrejurimile de acolo.

PENTRU SĂTENI

Religie

FEMEIA DIN SICHAR

Dumineca a cincea după Paşti

Era un popor, numit al Samarinenilor, care locuia într'o ţărişoară ce se chema, Samaria, icuită între Judeea şi Galileea. Samarinenii erau înrudiţi cu jidovi, dar se deosibeau de ei în unele obiceiuri şi legi. Aşa dintre cărţile sfinte Samarinenii nu voiau să recunoască decât pe cele cinci a lui Moisi, iar ca loc de închinăciune şi-au ales muntele ce despărţia Judea de Samaria. Jidovii cinsteau însă şi cărţile sfinţilor prooroci, iar locul lor de închinăciune era biserica cea mare din Jerusalim.

Intre aceste popoare era o ură veche şi neîmpăcată. Un jidov socotia, că întâlnirea cu un Samarinean e o adevărată nenorocire şi pentru lumea asta toată nu s'ar fi împrumutat dela un Samarinean, nici n'ar fi cerut dela el măcar un păhar de apă. Tot aşa de mare era şi ura Samarinenilor faţă de jidovi, dar nu aşa de înverşunată. Iisus ne-a spus o pildă, despre un Samarinean, care a făcut o faptă de milostenie faţă de un biet jidov ajuns în mare nefericire.

In sfânta Evangelie de azi ni-se spune că Iisus a trecut prin Samaria, apropiindu-se de oraşul Sichar. Fiind ostenit de drum s'a oprit lângă fântâna lui Iacob, o fântână cu apă bună, aşezată la marginea oraşului, în vreme ce apostolii erau duşi să cumpere de-ale mâncării.

Era în crucea amiezii. O femeie samarineancă venise din oraş cu vasele, să ducă apă.

Iisus i-a zis: Dă-mi să beau!

Femeia îi răspunse: Cum, tu Jidov fiind, ceri dela mine, femeie Samariteană, să-ţi dau să bei?

Chiar şi din acest răspuns al femeii putem pricepe, cât era de mare prăpastia între Samarineni şi jidovi. Iisus îi răspunde:

— De-ai şti darul lui Dumnezeu şi pe cel ce îţi zice ţie; dă-mi să beau, ai fi cerut şi ţi-ar fi dat ţie apă vie!

Această apă vie a însemnat isvorul darurilor lui Dumnezeu, care curăţeşte, sfinţeşte şi mântuieşte pe om. Această apă vie spală şi stâmpără puterea patimilor omeneşti şi pe om îl face roditor de fapte bune şi plăcute lui Dumnezeu. Această apă vie dă sufletului viaţă.

Femeia nu pricepuse înţelesul cuvintelor lui Iisus, de aceea îi zice: Doamne, n'ai cu ce să scoţi apă, iar fântâna este adâncă, de unde ai aşa dar apă vie? Răspuns'au Iisus şi i-a zis ei: Tot cel ce bea din apa aceasta înseteazâ iarăşi; cel ce bea însă din apa ce îi voiu da eu, nu va înseta în veci, căci apa ce voiu da eu va fi isvor de apă vie pentru viaţa de veci.

Femeia nici acum n'a priceput în deajuns. De-aceea zice lui Iisus: Doamne, dă-mi din apa aceasta, ca să nu mai însetez şi să nu mai viu aici să duc apă. Acum Iisus vrea să-i arate, că el este Hristos. Ii zice: Du-te chiamă pe bărbatul tău.

Femeia îi răspunde: N'am bărbat.

— Drept ai răspuns, — îi zice iarăşi Iisus. Cinci bărbaţi ai avut şi cel ce este acuma cu tine nu-ţi este bărbat.

Femeia a rămas mirată de cuvintele lui Iisus.

— Doamne, — îi zice, — văd că prooroc eşti tu! Părinţii noştri s'au închinat în muntele acesta, iar voi ziceţi, că în Ierusalim e locul de închinare. Spune-mi: care este adevărul?

Răspunsu-i-a ei Iisus: Femeie, crede-mi, va veni ceasul, când nici în muntele acesta, nici în Ierusalim n'o să vă închinaţi Tatălui. Voi vă rugaţi, cui nu ştiţi, noi ne rugăm, căruia ştim, pentru că mântuirea din Judeea este.

Dar va veni ceasul, când adevăraţii închinători se vor închina Tatălui în spirit şi adevăr, căci şi Tatăl astfel de închinători caută. Spirit este Dumnezeu şi cel ce se închină lui se cade să se închine în spirit şi adevăr.

— Ştiu că va veni Mesia, — a răspuns femeia auzind cuvintele acestea, — când va veni, el ne va spune tot adevărul.

Acum Iisus îi descopere femeii, că el este Mesia.

— Eu sunt, — îi zice, — cel ce vorbesc cu tine!

Tocmai atunci au venit Apostolii şi s'au mirat, că Iisus vorbeşte cu femeia aceasta. S'au mirat înainte de toate pentru că spune femeii învăţături despre legea lui Dumnezeu. Pe-atunci femeia era socotită ca nevrednică de-a cunoaşte şi ea lucruri mai înalte. S'au mirat apoi pentru-că stă de vorbă cu o femeie Samarineancă. Dar totuşi, n'au îndrăsnit să-l întrebe: de ce grăieşte cu ea?

Femeia şi-a lăsat acolo vasele şi a fugit în oraş, ca să spună oamenilor: Veniţi şi vedeţi pe omul, care mi-a spus mie tot ce-am făcut. Veniţi şi vedeţi, oare nu cumva este el Hristos?

In vremea asta Iisus a mai învăţat pe apostoli despre secerişul adevărului, spunându-le, că cel ce seceră adevărul îşi primeşte răsplata şi îşi adună roadă pentru viaţa de veci.

Mulţi din oamenii oraşului Sichar au venit la Iisus şi l'au chemat să meargă în oraşul lor. Două zile a stat Iisus în Sichar şi a învăţat pe oameni şi mulţi au crezut întrânsul.

Din cuprinsul sfintei Evangelii de azi să pricepem şi noi, că avem să ne închinăm lui Dumnezeu în spirit şi adevăr. Inchinăciunea care este numai dela buze, care aşadar nu-şi are isvorul în adâncimea sufletului, nu este adevărată închinăciune. Iar dela Samarineni să învăţăm iubirea de adevăr, aşa cum ei au primit învăţătura lui Iisus să o primim şi noi, căci această învăţătură este cu adevărat apa cea vie, pe care o bea omul şi nu mai înseteazā în veci.

Iisus a mai spus în Evangelia de azi, că mâncarea lui este să facă voia Tatălui. Acesta să fie şi gândul nostru cel dintâi: să ne silim întru toate să facem voia lui Dumnezeu. Omul care împlineşte voia lui Dumnezeu e cu adevărat om fericit. Un astfel de om face cu adevărat roade îmbelşugate, pentru viaţa de veci, secerişul sufletesc al unui astfel de om e cu adevărat secerişul acela bogat, despre care ne spune Domnul în sfânta Evangelie de azi.

SEPTIMIU POPA

GLUME

De ale neştiinţii.

Un ţăran bătrân, care nu mai văzuse alte maşini de mers pe jos decât trenul, călătoreà pe un şes la depărtare de 1 kilometru de o cale ferată. Un tren tocmai trecea în goana mare pe linie, format din bucăţi-bucăţi (vagoanele).

Deodată în urma trenului un automobil apăru alergând pe şoseaua de lângă linie.

Moşul, călător cu traista'n băţ, se piti speriat într'un şanţ zicând:

„Iiiii! Aista-i un crâmpeiu din tren! S'a rupt de acolo şi-acu a luat-o razna peste dealuri!" — Şi moşul îngheţase de frică c'o să dea peste el şi în şanţ!

PETRU V. TANVUIA
Galaţi

Ştiinţă pentru popor

RAFFLESIA

Cine străbate prin pădurile dese ale insulei Sumatra, (Africa) găseşte, prin vălmăşagul de buruene care înţeasă aceste păduri, o floare cât o roată de car, aşternută pe pământ şi care poartă, pe faţa de deasupra o îmbinare de culori atât de frumoase şi felurite în cât cu dreptate s'a zis că această floare este una din frumuseţile naturei.

Ea creşte deadreptul din pământ, de parcă ar fi o ciupercă. Oricât am căuta planta care produce această minunată floare, nu o putem găsi. Aflăm doar atât că dânsa ese deadreptul din rădăcina vr'unei liane pe care o vedem urcându-se pe copacii din apropiere.

O floare eşind dintr'o rădăcină! Asta nu s'a mai pomenit. Florile tuturor plantelor cresc pe tulpină, nu pe rădăcină. Cum se tălmăceşte atunci cazul florei uriaşe? Foarte simplu. E vorba aici de o plantă parazită ca tortelul sau ca mama pădurei de pe la noi, care îşi înfig numai rădăcinile în corpul altor plante ca să le sugă hrana, pe când tulpina, frunzele şi florile şi-le ridică în aer. Rafflesia — aşa se chiamă planta care produce floarea prea mare — se înfige cu tot corpul său (rădăcină, tulpină şi frunze) în rădăcina buruienei agăţătoare şi nu scoate afară decât numai floarea, care poate măsura până la un metru în diametru (lăţime) şi cântăreşte aproape cinci kilograme. E cea mai mare floare din lume. Vedeţi în figură ce mic e omul de alături faţă de dânsa.

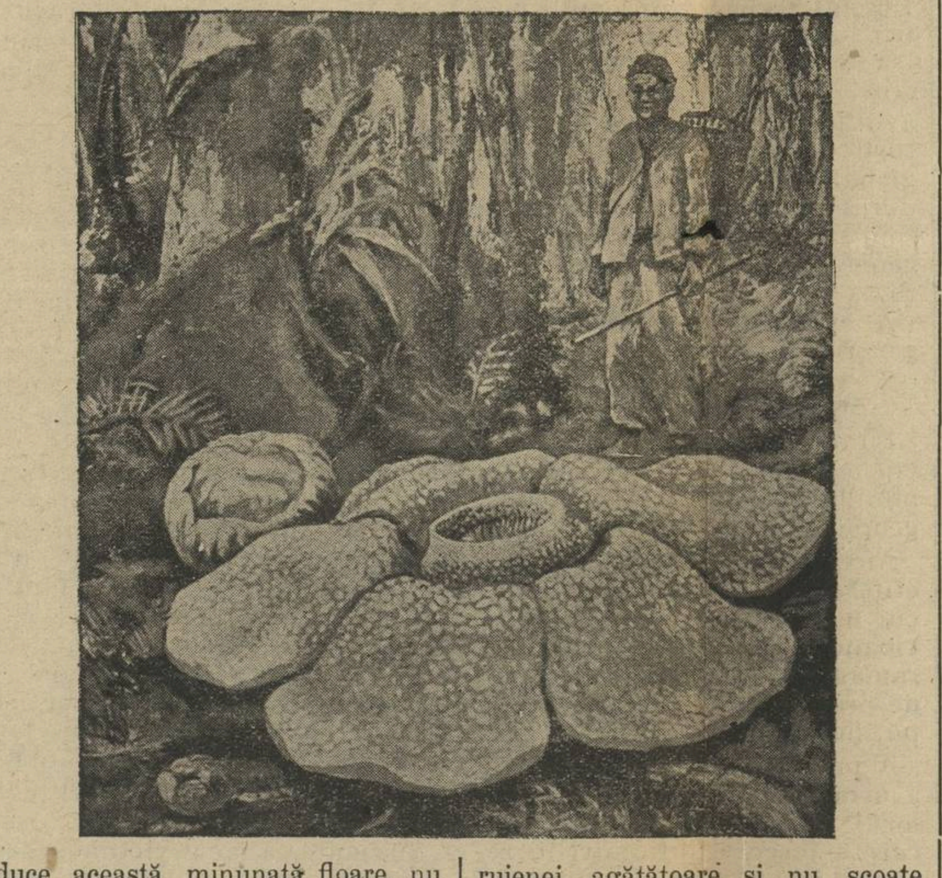

Cât mănâncă şi cât bea un om în viaţa lui

Doi medici francezi au făcut o socoteală asupra cantităţii de hrană şi de băutură pe care o consumă un european în toată viaţa lui. Bine înţeles că socotelile se potrivesc pentru timpul de pace dinainte de războiu, când omul putea să mănânce şi să bea cât îi cerea pofta. Socotalele acestea arată şi ele — lucru care fusese întărit de medici încă de acum vr'o 20 ani — că europeanul mănâncă prea mult în raport cu cantitatea de care are nevoe pentru păstrarea sănătăţii şi pentru munca sa. După socotelile acestor medici, un european cu o poftă de mâncare sănătoasă, consumă în toată viaţa să — socotită la 70 de ani — nici mai mult nici mai de puţin de 74 tone (74 mii de kilograme) de alimente şi băuturi, ceea ce face aproape o tonă şi jumătate pe an. Impărţirea acestei cantităţi după felul alimentelor este cam următoarea: Un om consumă în mijlociu pe zi 180 gr. de carne, ceea ce face pe an 65 kgr. iar în 70 ani 4550 kgr.; cantitate foarte mare, care e reînfăţişată prin 3 boi de câte 700 kgr. fiecare, 3 porci de câte 150 kgr. 5 viţei de câte 100 kgr., 15 berbeci de câte 70 kgr. Mai consumă apoi alte cărnuri de pasăre, peşte etc., în cătime de 750 kgr. Cartofii se ridică la 9 tone, pâinea la 14 tone, zarzavaturile la 5 tone şi ½. Toate astea sunt numai alimente. Dar mai vin şi băuturile. Dacă omul ar bea numai câte ½ litru de vin sau bere pe zi, ar bea în 70 ani 126 hectolitri, (1 hectolitru 100 de litri) iar dacă ar mai bea numai un păhăruţ de rachiu pe săptămână. încă s'ar mai face, în 70 ani vr'o 150 litri. Tot în acest timp el mai bea 150 kgr. de cafea, făcută cu 12.000 kgr. apă şi 1000 kgr. de zahăr. Mai punem apoi la socoteală şi apa curată pe care omul o bea în afară de băuturile amintite, şi să zicem că bea câte ½ kgr. pe zi tot face în 70 ani vr'o 12,5 tone de apă.

Aşa dar în toată viaţa sa, omul consumă cantitatea de 34 tone de alimente şi aproape 40 tone de băuturi.

E în adevăr cam prea mult!

D. CĂLUGĂREANU
Prof. univ.

Răspunsuri cititorilor noştri

P. V. Tanvuia. Galaţi. Scrisoarea d-v. deşi prea frumoasă, ne pare rău că nu o putem publica în foae, fiind prea personală; în schimb s'a tipărit altceva. Aşteptăm articole scurte şi faptele culturale petrecute unde sunteţi. Daţ-vă silinţa ca ziarul să fie cât mai răspândit şi citit.

P. Circulescu. Vi s'a publicat numai o poezie. Trimeteţi-ne lucruri cari privesc de aproape pe săteni şi fapte ce se petrec prin părţile d-v.

Câtorva cititori. Pentru nedumirirea d-v., vă răspundem că pagina întâia e scrisă pentru cărturarii luminaţi (intelectuali), cu toate acestea urmărim ţinta ca şi articolele de pe această faţă să fie scrise în o limbă cât mai curată românească (fără neologisme) în cât şi cărturarii satului, căci unii ţărani au şi câte 6 clase de liceu, — să poată înţelege cuprinsul articolelor.

Preot. I. Ursăcescu. Lipovăţ Cartea d-v. poştală s'a dat locului în drept.

Economia Naţională

Trebuinţele omeneşti

Sunt mulţi ani de atunci. Eram însărcinat cu măsurarea unor păduri mari într'un ţinut, unde nu prea umbla picior de om străin. Calea ferată erà departe şi de poalele munţilor. Intr'un rând ajunsesem cu măsurătoarea într'un colţ îndepărtat al acelui ţinut, aşa că un mai puteà fi vorba de-a trage seara nici cel puţin într'un sat. Am tras deci la coliba unui ţăran, care trăia singur cu familia lui într'o poiană ocupându-se mai ales cu creşterea vitelor, dar având şi destul pământ, care să-i producă porumbul (cucuruzul), cartofii şi varza de cari aveà nevoie. Patru zile am stat la acest ţăran şi am dus-o bine şi cu rostul mâncării şi cu al odihnei. Dupăce terminasem cu lucrul meu acolo, am întrebat pe Român, ce am să-i plătesc. La început s'a uitat mirat la mine, apoi zice: „Poate întrebi, câţi bani să ne dai?"

„Da". i-am răspuns. „D-ta mi-ai dat casă şi masă în zilele cât am stat aici." El răspunse: „Domnule, noi nu prea socotim aici cu bani. *Trebuinţele* noastre ni-le împăcăm mai numai cu ceeace ne produce gospodăria noastră şi ne ferim foarte mult să ne obişnuim cu altele. Pentru ţăran, aceasta e cea mai bună treabă. Pentrucă îndată ce avem nevoie de lucruri, pe cari nu le producem noi, ajungem servitori la negustori şi atârnăm de preţurile, pe cari la hotărăsc în oraşele cele mari. Cum trăim acum, suntem fericiţi. Mâncarea ne creşte aşa zicând în mână, hainele ni-le facem aproape toate noi, de lână, din piei şi tot noi cultivăm jos în luncă cânepă şi in. Chiar şi mobilele din casă ni le facem noi."

I-am răspuns: „Voi trăiţi liberi aici şi cred că veţi şi rămâneà mai mult timp stăpâni pe curţile voastre, neîmpovărate de datorii. La câmpie, ţăranii stau mai rău, căci ei cumpără atâtea lucruri, de nu mai ştiu de unde să iee banii. Fetele şi nevestele îşi cumpără năframa de pe cap dela prăvălie, bumbacul de-acolo, unde poartă rochii, cumpără stofa tot dela oraş. Opincile le-au părăsit şi cumpără pe bani grei cisme sau chiar ghete ca orăşencele, cari nu calcă prin noroiu, ci umblă pe pardoseală de peatră. Rămâneţi numai cu obiceiul vostru cel bun şi vă mulţumesc pentru ospătare."

Am plecat călare dela bunii mei gospodari şi seara am ajuns într'un târguşor, unde am tras la han (cârciumă, unde se poate şi dormi peste noapte). La o masă şedeà un om supărat. Băgasem de seamă, că e un negustor, căci în curte văzusem un car încărcat cu tot fèlul de mărfuri. L'am întrebat, cum îi merg afacerile. El îmi răspunse: „Prost, Domnule. Trebuie să plec de aici, căci nu poţi face cu oamenii nici o afacere. Abia dacă îţi cumpără câte o unealtă de fier şi pentru aceasta nu-ţi dau bani, ci marfă de a lor. Tot ce la trebuie îşi fac singuri. M'am chinuit destul să-i fac să cumpere pânzeturi, pantlici şi câte alte lucruri, dar în zadar. Muntenii aceştia sunt prea cuminţi, de aceea plec de aici."

Mereu auzim sătenii noştri plângându-se, că nu mai pot birui cu cheltuielile. Statul la cere biruri tot mai mari, la oraş lucrurile sunt tot mai scumpe. S'au gândit ei oare, de câte lucruri dela oraş s'ar puteà lipsi, dacă ar lucrà *acasă* mai mult?

v. l.

Lămuriri. Când un sătean nu se poate dumeri în o chestie a sa grea, ori are nevoie de un sfat sau vrea să întrebe ceva care'l interesează, atunci să ne scrie nouă şi-l vom lămuri cât se poate mai bine.

ISTORIA ROMÂNILOR

Biserica Românească

II.

Cititorii noştri au aflat încă de mai demult, când am scris despre Istoria Românilor în timpul dela retragerea funcţionarilor şi a armatei romane din Dacia Traiană, adecă din România noastră de astăzi, până după năvălirea Maghiarilor, că nu avem mai deloc ştiri despre noi. De aceea nici după stările bisericeşti din acea epocă nu putem spune multe. Se ştie, că Goţii, cari au stăpânit prin câmpia românească, s'au încreştinat având episcopii lor, între cari e vrednic de amintire *Ulfila,* care a tradus Sfânta Scriptură în limba gotică. Vrednic de amintire mai e şi episcopul *Teofil,* care a luat parte la sinodul ecumenic ţinut în anul 325 după Christos la Niceia, unde s'a stabilit, între altele, şi textul din Crez despre Dumnezeu Tatăl şi Fiul. Urmează o epocă întunecoasă, în care neamul nostru trăieşte mai mult în adăposturile munţilor şi al pădurilor.

După trecerea Slavilor peste Dunăre, peste cari se aşeză Bulgarii, se întemeiază statul bulgaro-român, mai târziu, prin Asaneşti, cel româno-bulgar, care îşi întinde puterea şi asupra României noastre de azi. Nici acum nu se găsesc ştiri despre organizarea noastră bisericească, dar şi mai puţin, că noi ne-am fi încreştinat acum. Din unele cuvinte în limba noastră bisericească se vede însă, că noi bisericeşte am stat în legătură cu biserica creştină slavă de dincolo de Dunăre, unde, pe lângă acest râu mare, se aflau şi oraşe cu episcopi. La aceştia mergeau dela noi ceice voiau să se preoţească, neavând pe teritorul Daciei vechi oraşe, prin urmare nici episcopi.

Românii au avut deci în tot acest timp întunecat numai preoţi, nu şi episcopi, iar slujbă mai mare, deci şi rang mai mare aveau *protopopii.* Aceştia şi-au păstrat influenţa lor de căpetenii bisericeşti până târziu şi sub episcopi, căci îi vedem luând parte la scaunele de judecată ale cnejilor, iar în timpul prigonirilor regilor catolici ai Ungariei, autoritatea lor cea mare a fost uneori unica stavilă, care opria pe Românii chinuiţi dela părăsirea credinţei strămoşesti.

Poporul ţinea la preoţii lui, căci găsia la ei totdeauna sfat bun, iar în frumoasele slujbe ale bisericii noastre totdeauna mângăiere şi leac în durerile lui sufleteşti şi trupeşti. Ce cinste mare avea preoţia la noi se vede şi din faptul, că ea se moştinea din tată în fiu, aşa că găsim preoţi din aceeaş familie în restimp de două sute de ani. Mulţi preoţi erau din familiile de cnej şi nobili români.

La început preoţimea românească era respectată de străini, dar cu cât creştea asuprirea poporului, cu atât ajunseră şi preoţii noştri să fie mai asupriţi şi mai batjocoriţi, căci ajung să fie supuşi unii chiar la muncă iobăgească.

In secolul al X-lea, Ungurii câţi pătrunseseră la noi, erau de o lege cu Românii, cari se ţineau de patriarhul din Constantinopol. Vedem, că voievodul unguresc al Transilvaniei e încreştinat după rândueala bisericii din Constantinopol, de unde cere şi primeşte un episcop cu numele *Ieroten.* Până în secolul al treisprezecelea nu mai avem nici o ştire. Abia la anul 1234 aminteşte Papa Grigore dela Roma, că Românii din părţile răsăritene ale Ungariei, adecă din Transilvania şi dincolo de munţi în Moldova, îşi aveau episcopii lor, cari nu ascultau de Papa. La 1466 se aminteşte ca episcop român *Macarie* cu reşedinţa în Galaţi lângă Făgăraş.

La finele secolului al cincisprezecelea, Ştefan cel Mare, Domnul Moldovei, primeşte dela Mateiu Corvinul, regele Ungariei, cetatea Ciceului din nordul Transilvaniei, împreună cu vre-o 60 de sate, apoi şi Cetatea-de-baltă. Ştefan a înfiinţat în *Vad,* unul din aceste sate, o episcopie, care s'a mutat mai târziu la *Feleac,* lângă Cluj. Această episcopie nu a ţinut mult. O altă episcopie înfiinţează, la începutul secolului al şasesprezecelea, Domnul Munteniei în Gioagiul-de-sus.

Cel dintâiu *mitropolit* român în Transilvania e amintit la anul 1479 în *Alba-Iulia,* care rămâne pentru mult timp scaunul mitropoliei româneşti.

VICTOR LAZĂR

ORAŞUL POMPEI

Pe ţărmul de apus al Italiei, în frumoasa Campania şi spre miază-zi de Neapole, era, acum 1844 de ani, un foarte frumos şi bogat oraş roman, de peste 30.000 de locuitori, cu numele Pompei.

Pompei era un oraş vechiu, legenda spune că el ar fi fost înfiinţat de Hercule, cu strade largi, bine pavate şi canalizate; cu case cu mai multe rânduri şi frumos pictate, (zugrăvite) cu palate şi vile zidite din marmură şi înprejmuite de curţi şi grădini bine îngrijite şi împodobite cu prea frumoase statui şi monumente tăiate în marmură albă şi răcorite de fântâni ţâşnitoare; cu pieţe numeroase; cu mai multe teatre de iarnă şi de vară, dintre care cel dinspre partea de sud a oraşului avea două zeci de mii de locuri; cu un cuvânt un oraş bogat şi înfloritor în toată puterea cuvântului.

Nenorocul lui a fost că se găsia la o depărtare numai de 20 km. de vulcanul Vezuviu, un munte format din îngrămădiri de lavă şi de cenuşă întărite ce-şi ridică şi azi creştetul său pleşuv în formă de căpăţină de zahar deasupra câmpii lată de 13 km. ce-l despărţia de Neapole. Până pe la mijlocul primului veac al vremii creştine nimeni nu bănuia că Vezuviul este un vulcan, aşa că pădurile de veacuri ce-i acopereau creştetul ca şi vile ce-i împodobeau poalele era locul aleş de petreceri nu numai de pompeieni dar şi de bogătaşii bătrânei Rome.

După un lung somn Vezuviul îşi începe vitatea vulcanică pe care de pe atunci o continuă şi în zilele noastre.

La anul 63, oraşul Pompei a suferit cele dintâi stricăciuni serioase din cauza începerii acestei activităţii şi aiba dacă ruşise să şi-le îndrepte puţin când înspăimântătoarea isbucnire de la anul 79 el fu înmormântat pe vecie sub un gros strat de cenuşe fierbinte.

Abia în 1860 istoricii au descoperit locul înfloritorului oraş roman, când s'au şi început lucrările de dezgropare sub conducerea învăţatului italian Fiorelli. Ziarele străine de săptămâna trecută ne aduc vestea că lucrările de dezgropare se conduc de vre-o zece ani încoace cu şi mai multă pricepere de un alt învăţat italian Vittorio Spinazzola, care ridicând cenuşa strat cu strat, a ajuns să dezgroape casele întregi aşa cum se găseau ele, cu toate podoabele lor, fără ca ele să se mai dărâme ca mai înainte.

Resturile dezgropate ale acestui vechiu oraş care a avut parte poate de cea mai înfiorătoare soartă omenească reprezintă azi singura, cea mai vie, cea mai desăvârşită dar şi cea mai dureroasă icoană a vieţei înfloritoare şi a civilizaţii înaintate de care se bucurau strămoşii noştrii pompeieni, a căror viaţă a fost întreruptă de îngrozitoarea nenorocire.

O bună parte dintre locuitori desigur că au putut scăpa cu fuga, dibuindu-şi cărarea prin întunerecul de moarte ce domnea, spintecat doar de ţâşnirile de pară şi foc ce cu sgomote asurzitoare şi însoţte de cutremure înfricoşătoare, spintecau cerul ca nişte limbi grozave de flacări, înăbuşiţi de gazele de pucioasă şi înecaţi de cenuşa fierbinte ce se viscolea fără încetare, fugind nebuni de spaimă care încotro îl tăia capul, căci ori ce întârziere era moartea sigură, cum a păţit'o şi cel mai mare naturalist * de pe atunci, Pliniu cel bătrân, care debarcase în apropiere, la Stabia, venindu-le în ajutor cu câte-va corăbii. Mulţi însă au murit ca trăzniţi, fiind îngropaţi pe locul şi bărbaţi şi de animale de casă, prinşi, căci prin case, în curţi şi grădini, stând la masă sau pe scaune, pe străzi şi prin prăvălii, s'au dezgropat numeroase cadavre de oameni, femei, copii şi barbaţi şi de animale de casă, toate foarte bine păstrate şi în poziţii aşa cum i-a prins vremea că ai crede că stau gata să-şi înceapă treburile.

S'au găsit cuptoare pline de pâne, vase cu mâncare în maşinele de gătit, etc. şi aşa de bine păstrate în cenuşe, că la o fântână ţâşnitoare din grădina unui palat, n'a fost nevoie de cât de o uşoară curăţire a ţevilor ca apa să ţâşnească din nou.

Azi, când cea mai mare parte a oraşului este aproape dezgropată, cu străzile sale largi cu casele frumos înpodobite de picturi alese, cu pieţele şi teatrele, înzestrate cu statui numeroase, Pompei îţi face mai mult impresia unui oraş care doarme, de cât a ruinelor unui oraş care a dispărut acum 1844 ani.

Dr. I. P.-VOITEŞTI
prof. univ.

Săteni, mai toate boalele viu dela băutură, de aceea cel mai bun lucru e ca omul să bee cât mai puţin, — mai cu seamă rachiul care e otrăvitor şi care aduce după sine sărăcia, temniţa de cele mai multe ori şi moartea de timpuriu!

Domniţa Ruxandra de N. GANE.

Ea se trezi ca dintr'un vis, îşi reculese cu încetul ideile, îşi aminti puhoiul de apă care o surprinsese dormind, dar mai departe nu-şi aminti nimic.

Cei de pe lângă dânsa îi povestiră că ea datoreşte viaţa lui Coribut, care o urmărea de departe cu iubire, însă că, din nenorocire, îndată după scoaterea ei din apă, viteazul polon fu ucis pe la spate de un hoţ care se credea a fi Timuş.

O furtună se stârni în pieptul bietei Domniţe la auzul acestor întâmplări, care se adeveriră şi prin o scrisoare a părintelui ei vestitoare cum că Timuş, ucigaşul lui Coribut, e învingător, că ţara e ajunsă la peire, şi că alt mijloc de scăpare nu este decât ca ea să se jertfească a fi soţia lui Timuş.

Plângea nenorocita Domniţă, plângea cu lacrimi amare, stoarse din adâncul inimei: însă durerea de a plânge era nimic pe lângă durerea de a-şi înăbuşi plânsul, de a-şi sili inima, de a-şi acoperi capul cu flori şi peteală şi a se arunca jertfă nevinovată în braţele inimicului ţării, în braţele ucigaşului iubitului ei. Moartea pentru dânsa ar fi fost o binefacere; însă ea nici moartea nu putea să o cheme. Trebuia numai decât să asculte glasul părintelui ei, glasul ţării îngenunchiate, căci nu degeaba era fiică de domn. Acei ce domnesc peste popoare sunt câteodată lipsiţi de averea ce posedă însuşi cerşetorii, de dreptul de a muri când vor.

Aşa dar, mare pregătire de nunţă se făcea la Iaşi în Curtea Domnească, iar în tabăra lui Timuş mare pregătire de războî.

Timuş ajunsese cu armata lui la marginea Iaşului. Acolo alese cincizeci de oşteni, cei mai voinici toţi şi, înconjurat de ei, intră în oraş.

Deşerte se făceau uliţele dinaintea lui, căci pretutindeni spaima se preumbla cu dânsul.

Uşile şi ferestrele se închideau, copiii se lipeau de sânul mamelor şi o jale îngrozitoare apăsa oraşul.

In sfârşit el ajunse la Curtea Domnească-Acolo, Vasile Lupul împreună cu Doamna şi toţi curtenii îl aşteptau în scară, cu zâmbet silit şi cu bucurie prefăcută, ca pentru un ginere ce vine nechemat, iar Timuş, în creerii lui, frământa planuri de grozavă răsbunare.

— Să vedem până unde va merge viclenia Moldovanului, gândea el, desmierdându-şi mănunchiul sabiei.

El urcă scările palatului pe cari erau aşternute covoare moi de Persia, intră în Paraclisul domnesc unde îl primi Mitropolitul cu cununa de mire, se uită împrejur, văzu toate pregătirile de nuntă, dar mireasa nicăirea. Atunci el aruncă o ochire secretă oştenilor ce-l întovărăşeau, un freamăt surd se făcu în jurul lui, săbiile eşiră pe jumătate din teacă, când iată o uşă nevăzută se deschise şi, palidă ca moartea, apăru Domniţa Ruxandra.

La această neaşteptată vedere ei rămaseră înmărmuriţi, necrezând ochilor lor; şi cum să creadă când el o ştia înnecată în apele Siretului de unde cu însăşi mâna sa o dusese la mânăstirea Sucevei, şi când ea îl ştia mort sub numele de Coribut, ucis tocmai de acela care acum se înfăţişa ei sub figura iubită a străinului cu ramura verde?

Se zice că bucuria mare se aseamănă cu durerea, căci ca şi dânsa prin lacrimi se exprimă. Astfel Timuş, pentru întâia oară în viaţa sa, vărsă lacrimi, amestecându-le cu ale Domniţei, care şi ea pentru întâioară, după atâtea suferinţi, le primi dela izvorul fericirii.

In faţa acestei nespuse bucurii ce unea pe ambii logodnici, toate feţele se înseninară, săbiile duşmane reintrară în teacă. Vasile Vodă, care crezuse un moment că întocmai ca un al doilea Avraam duce pe fiica sa la înjunghiare, îşi simţi inima reînviind, iar bătrânul Mitropolit săvârşi cunuina mulţumind cerului că a schimbat răul în bine.

Nuntă lungă şi nesfârşită se făcu pe urmă, căci ea venea cu binecuvântare de sus, cu ubire între soţi şi cu pace peste ţară; nuntă în adevăr domnească, cu bogăţie, cu vesele, cu cântări şi cu danţuri, încât îi merse vestea până în Ţarigrad, de unde Sultanul, auzind de frumuseţea Ruxandrei şi de voinicia lui Timuş, le trimise frumoase daruri.

(Sfârşit).

LA PLUG

Noaptea trece, ziua vine,
Pas cu pas domol
Soarele, de pe coline,
Işi vesteşte'n raze line
Veşnicu-i ocol.
Murmură pârâu'n vale
Unduind uşor;
Un ţăran s'opri în cale
Şi cu mâinele în şale
Flueră de zor.
Mai încoace se arată,
Un flăcău c-un plug
Şi pe faţa lui curată,
Citeşti munca-adevărată,
Muncă din belşug!
Iar când plugu'ncet porneşte
Brazda răsturnând,
O nădejde'n suflet creşte
Tot în jur se'n-veseleşte
Şi te prinzi cântând.
Ciocârliile s'avântă
Fără de habar
Şi în zarea — albastră cântă
O cântare — atât de sfântă
Celui ce-i plugar!
Şi aşa pe nesimţite,
Plugurile vin,
Când le văd pe câmp pornite,
Fericiri nebănuite
Nasc în pieptu-mi plin.
Şi împrins din cale-afară
Iau un plug să ar,
Căci văd toţi că'n juru-mi ară
— Doamne bine e la ţară
Şi să fii plugar!

P. CHIRCULESCU—BUDEŞTI.

Agricultură și gospodărie casnică

Alegerea vacilor de lapte

Clima calitatea pământului și desvoltarea industriei în Transilvania ne arată, că această parte a României este potrivită mai mult pentru creșterea vitelor. Pășunile, fânețele și peste tot produsele acestui pământ sunt temelia cea mai bună pentru înjghebarea unei creșteri îngrijite de vite.

Cultura cerealelor nu ar da rezultate mulțumitoare fiindcă avem ținuturi cu mult mai roditoare pentru acestea în Muntenia și Basarabia.

Deci creșterea vitelor este cea mai bănoasă îndeletnicire pentru țăranul nostru din aceste părți, precum și din ținuturile mai muntoase ale Munteniei și Moldovei.

Lucrul acesta a fost recunoscut de toții oamenii pricepuți și gospodarii harnici au și căutat să lucreze cu toate puterile pentru sporirea, și înbunătățirea animalelor domestice.

In privința vitelor mari cornute avem o samă de rasse sau soiuri alese și bune pentru muncă, lapte și carne așa, că pe acest teren Transilvania are întâietatea față de celelalte ținuturi ale patriei noastre.

Pentru muncă avem vechea rassă transilvăneană, de coloare albă, rezistentă, iar pentru lapte și carne avem în părțile muntoase rassa **Schwyz** (lapte) de coloare șorecie-galbue, iar în părțile mai deluroase șesoase avem rassele **Pintzgau** și **Simental,** albe pătate cu roșiu.

Aceste din urmă, fiind rasse mai alese sunt astăzi atât de răspândite, încât numărul celorlalte se împuținează mereu. Aceasta e semn, că țăranul nostru înțelege de unde are mai multe venituri.

Laptele este produsul principal, care ademenește pe cei mai mulți crescători de a înbrățișa aceste rasse.

Socoteala este foarte bună căci nu este totuna a avea o vacă dela care mulgi la an 800 litri lapte și una dela care mulgi 1600 litri. Socotit litru de lapte numai cu 4 Lei, diferința este de Lei 1600, o sumă nu tocmai de disprețuit. Și mai mare e venitul în apropierea orașelor mari:

Numai rassa însă nu e de ajuns pentru izbândă sigură. Precum într'un neam de oameni găsești și buni și răi, tot astfel este și la animale: la rassa cea mai lăptoasă găsești unele vite mai bune, altele mai puțin bune. Deci pe lângă rassă, vom fi cu băgare de seamă și la alegerea vitelor din aceeaș rassă.

La alegerea celor mai bune vaci de lapte vom ținea seamă de următoarele:

Vaca bună de lapte să aibă un trup mai lung și mai fin, deasemenea un cap mai subțiat și lunguireț, oasele să nu fie acoperite cu carne, pielea subțire, prinsă între degete să se ridice ușor și să aibă crețe multe și fine pe gât, vinele să se vadă bine.

Părul să fie subțire fin și întins, trăgând cu mâna în răspăr să rămână unsuroasă, atunci laptele e bogat în unt. Coarnele se fie subțiri și cu multe inele spre rădăcină; să aibă șale mai lungi, sapă (crupă) lungă și largă, coadă subțire, picioare subțiri; să se vadă dungile oaselor la părțile de jos; uger mare înainte de mulsoare.

După mulsoare ugerul să fie moale, ca un burete, să fie multe vine pe el, iar, pe sub pântece să se vadă bine cum se întinde vâna de lapte spre piept și se sfârșește în fântâna de lapte.

Să aibă cel puțin 4 țițe și să nu fie astupată nici una. Alte țițe mai mici, piele subțire pe uger, păr fin și rar deasemenea sunt semne de vacă lăptoasă.

Toate aceste semne, numite caractere individuale însă nu sunt îndestulitoare la aprecierea sigură a unei vaci de lapte, căci foarte ușor se întâmplă, ca o vacă bună de lapte ținută într'un grajd friguros și hrănită rău să aibă nu păr gros și sburlit.

Caracterele de mai sus deci ne vor dumeri pentru cazul când nu avem alte mijloace la apreciere (de pildă în târg).

Vrednicia vacei o putem constata după cât lapte dă.

In scopul acesta nu vom cruța oboseala de a petrece 10—12 oare la gospodăria vânzătorului, aci vom cunoaște și hrana ce se dă vacii, pe urmă vom sta la mulsoare și din cantitatea laptelui muls vom ști ce cantitate de lapte dă la zi.

Cantitatea zilnică a laptelui însă se schimbă după timpul mai apropiat sau mai îndepărtat de fătat așa că și modul acesta este numai un mijloc de orientare.

La văcăriile mai mari, unde se face o alegere mai înțeleaptă a vacilor de lapte, se fac probe de mulsoare peste întreg anul și atunci se știe cu siguranță laptele ce'l dă o vacă la an.

Dacă vânzătorul are aceste date anuale pe cari le-au cules persoane vrednice de toată încrederea, atunci într'adevăr cumpărătorul are temelia cea mai sigură la aprecierea vacii de lapte și poate să o plătească cât de bine, fiindcă știe ce poate aștepta dela ea. Să nu uităm, că laptele cam până la al 6-lea vițel se înmulțește, iar de aci încolo scade.

In caz de boală (de gură și unghii), sau când vaca lapădă se înpuținează laptele. Un lucru foarte important este și familia, din care se trage vaca de lapte, ce părinți a avut. Este îndeobște cunoscut de crescătorii de vite, că o vacă bună de lapte va avea vitele cu aceleași însușiri; ba la mai multe generații se poate și mări cantitatea de lapte față de cea mulsă dela o strămoașe mai îndepărtată.

Nu numai vițelele moștenesc această însușire, ci și taurii, ce se mase dela vaci bune de lapte, vor reproduce vițele lăptoase.

Ținând seamă de aceste îndrumări folositoare nu mai încape îndoială, că vom avea un venit foarte frumos din creșterea vacilor de lapte, mai ales azi, când produsele lor sunt așa de căutate și se plătesc așa de bine. Prin o înmulțire **a** vacilor de lapte în gospodăriile noastre am putea fi puși și la adăpostul neajunsurilor provocate de o continuă schimbare a prețului vitelor, întrucât statistica nearată, că prețul laptelui foarte puțin a scăzut, pe când cel al vitelor se schimbă **așa** zicând de pe o lună pe **alta**.

I. OȚOIU,
profesor agronom

Ce sunt Cooperativele

Cu un cuvânt românesc cooperativele s'ar putea numi: *„întovărășiri"*. In înțelesul legilor țării, cooperativele sunt niște așezăminte prin care mai mulți oameni, cari au nevoi asemănătoare ce nu și le pot înlătura singuri, — fiecare de capul său, — se unesc, printr' un legământ, numit *contract*, ca să și le isprăvească împreună.

Se urmărește, așadar, prin aceste așezăminte, ca să se îndrumeze oamenii după vechea și mult înțeleapta zicală a românilor că *„unirea face puterea"*, sau, *„unde-i unul nu-i putere, la nevoi și la durere"* . . .

Cum însă contractele de întovărășire, făcute cu gândul unui comerț sau a unui meșteșug, sunt rânduite după anumite legi cu multe oprelişti pentru a se feri lumea de hoții pe deoparte, iar pe de alta, pentru a se lăsa putința și Statului ca să-și mărească avuția prin taxe și diferite dări, — ar urma ca și aceste întovărășiri, cooperative, să aibă de întâmpinat aceleași îndatoriri grele uneori,— Statul, prin conducătorii săi a făcut alte legi care să ușureze cooperativele și prin care nu se mai cer toate obligațiile care se cer pentru celelalte soiuri de asociațiuni comerciale sau industriale.

Atât pentru muncitorii dela orașe cât și pentru acei dela sate, s'au alcătuit mai multe legi, nu numai de ușurare a cooperativelor, dar chiar și de proteguire a lor.

Prin astfel de legi, în primul rând, Statul a îngăduit însemnate scăderi la dări. Apoi, știind bine că sătenii și orce muncitori îndeobște nu au bani prea mulți, sau nu au de loc, a rânduit și un sprijin bănesc, care se dă tuturor începuturilor de întovărășire, în schimbul celor mai mari procente. Ajutoarele acestea —acum mai ales, decând banul nu mai are valoarea pe care o au productele, uneltele sau mărfurile, — au început să fie date mai mult în natură. Se dă adică cooperativelor: *seminţe, unelte, mașini, bumbac, etc.*

Pentru toate acestea însă Statul își are, — ceia ce este și lesne de înțeles — dreptul de control. Fie pentru a vedea cum sunt folosiți banii dați, fie pentru a se vedea cum sunt împărțite productele și materialele trimise, sunt controlori și inspectori, cari împreună cu ajutoarele lor, supraveghează. Această supraveghere însă trebuind a se face cât mai stăruitor și cinstit, toate socotelile care se țin la cooperative trebuesc făcute după un fel peste tot și anume, așa cum este orânduit chiar prin aceleași legi de proteguire, pentru ca și controlul să fie ușor.

Din această precină toți acei cari ar voi să se folosească de ajutoarele Statului și să întocmeze cooperative, trebue să cunoască, încă înainte de a începe, ceia ce se cuprinde în legile mai sus pomenite.

Și fiindcă noi am îndemnat, și nu vom înceta de-a îndemna, pe toți muncitorii de-a se întovărăși și de-a alcătui cooperative, vom arăta, rând pe rând, care și cum sunt aceste legi, precum și felul în care trebue să se purceadă pentru ca să se întemeeze cooperativele.

Mai ales acum, în vremurile acestea de atât de mare scumpătate, socotim că sunt absolut de lipsă asemenea întovărășiri, mai cu osebire în Transilvania, Banat, Bucovina și Basarabia, unde, din cauza asupririlor din timpurile de robie, greutățile și sărăcia cu care se luptă neamul nostru în aceste părți sunt din cele mai mari.

EMIL VASILIU

Sfântul Gheorghe

In ziua de 23 Aprilie stil vechiu (6 Maiu stil nou), facem pomenirea **Sfântului Mucenic Gheorghe,** care a trăit în veacul al treilea după nașterea Domnului nostru Isus Hristos.

S'a născut în Capadochia, în Azia mică, din părinți de bun neam și buni creștini. Tatăl său a suferit moarte pentru legea lui Hristos încă în vremea când Gheorghe era copil. Mamă-sa, o femeie foarte evlavioasă, l'a crescut în frica lui Dumnezeu. Ajungând la vrâsta bărbăției a intrat ca soldat în oastea Romanilor, unde și-a împlinit slujba cu atâta conștiință, încât în foarte scurtă vreme a ajuns tribun. Cu soldații se purta foarte blând, ca un creștin adevărat, așa încât și-a câștigat dragostea tuturor, atât a celor mici, cât și a celor mari. Intre soldați propovăduia și cuvântul lui Dumnezeu și mulți au intrat în turma cea cuvântătoare alui Hristos pe urma propovedaniilor sale. Pentru vredniciile lui împăratul l'a luat în garda împărătească, ducându-l cu el în cetatea Nicomedia.

Sf. Gheorghe însă s'a scârbit mult de viața desfrânată, care era la curtea împărătească și drept aceea s'a lăpădat de împăratul și de toată strălucirea acestea lumi și întâmplându-se să moară mamă-sa, a vândut toate averile ce le-avea și le-a împărțit săracilor.

Impăratul a început să prigonească pe creștini și atunci Sfântul Gheorghe l'a mustrat cu multă îndrăsneală dovedind în fața întregii curți împărătești, răutatea necredinței și deșertăciunea idolilor păgânești și mărturisind, cumcă și el este creștin. Impăratul mâniindu-se foarte, i-a dat poruncă să aducă și el jertfe idolilor, dar el nu s'a supus spunând că îl oprește dela aceasta Impăratul cerului și al pământului. Atunci Diocleţian a dat poruncă că-l ducă în închisoare, împungându-l mereu cu sulițele, cea-ce s'a și împlinit.

In temniță l'au bătut peste tălpile picioarelor, apoi i-au pus o piatră mare pe piept. Dar el a rămas statornic în credință și atunci împăratul a poruncit să-i sfâșie carnea legându-l de o roată bătută cu cuie. Apoi l'au aruncat într'o groapă cu var nestâns, dar el a răbdat și durerile acestea, toate, așa încât chiar și împărăteasa Alexandra, soția lui Diocleţian s'a înduioșat și a rămas adânc mișcată.

Inima lui Diocleţian s'a împietrit însă și mai tare. A poruncit să-l încalțe, în niște încălțăminte de fer înroșite în foc, cari pe dinlăuntru aveau cuie subțiri și ascuțite și l'au silit să alerge. Și alte multe chinuri a mai suferit acest sfânt mucenic, cu multă răbdare creștinească. Impărăteasa Alexandra, însuflețită de statornicia sfântului. Gheorghe a mărturisit pe față, că și ea este creștină și dreptaceea a fost aruncată și ea în temniță.

In tot chipul a încercat împăratul prin multe făgăduințe să înduplece pe Sf. Gheorghe și pe împărăteasa să se lapede de legea lui Hristos și dacă a văzut, că toate străduințele lui sunt zadarnice a hotărât, ca să li-se taie capul cu sabia. Alexandra a murit însă temniță, iar Sfântului Gheorghe i-au tăiat capul în ziua de 23 Aprilie anul 303, adică tocmai acum sunt o mie șeasă-sute douăzeci și trei de ani.

Creștinii au luat trupul lui și l'au dus în **Lida,** în Palestina, unde l'au îngropat cu multă cinste. Pe vremea lui Constantin cel mare s'a ridicat o mare și frumoasă biserică de-asupra mormântului sfântului Gheorghe. Pomenirea lui a rămas și se face în tot anul în toate bisericile creștinești, atât ale răsăritului, cât și ale apusului. In cinstea lui s'au ridicat foarte multe biserici, în toate părțile. Pe steagul lui Ștefan cel Mare, care era purtat înaintea oștirilor, era zugrăvit chipul sfântului Gheorghe.

Sărbătoarea sfântului Gheorghe e în aceeaș vreme și o sărbătoare a primăverii. Privind noi întru-această zi frumsețea câmpului înverzit, să rugăm pe Dumnezeu să înfrumsețeze și sufletul nostru. Și mai ales să-l rugăm, să întărească credința noastră așa, ca nimic să nu o poată clăti.

Știm, că Sf. Gheorghie e zugrăvit omorând un șarpe uriaș. Despre acest șarpe se spune, că păgânii îl socotiau ca pe un Dumnezeu și în toată luna îi jertfeau câte-un copil nevinovat. Omorând Sf. Gheorghe pe acest șarpe, a dovedit deșertăciunea credinței în idoli, a arătat, că adevărul biruiește asupra ispitelor diavolești.

In ziua aceasta frumoasă, să rugăm pe Dumnezeu, ca pentru ale Sfântului Gheorghe preasfinte rugăciuni să ne miluiască și să ne isbăvească pe noi.

Prelucrată de S. P.

Știri de pretutindeni

CALENDARUL

Zilele	Calendarul nou	Calendarul vechiu	Sfinții
D.	6 Mai	23 Apr.	Sf. Gheorghe
L.	7 „	24 „	Sf. Sava
M.	8 „	25 „	Apost. Marcu
M.	9 „	26 „	Sf. Vasile
J.	10 „	27 „	Apost. Simion
V.	11 „	28 „	Apost. Iason
S.	12 „	29 „	Sf. 9 Martiri

George Pop de Băsești. Unul din însemnații luptători ai cauzei drepte românești, a fost și George Pop de Băsești. Toată viața lui s'a străduit pentru neamul din care se ridicase și nu știa nici o stavilă numai să-și vadă frații de acelaș sânge, că sunt apărați de prigonirile maghiare. Și după ani mulți de jertfă și de încredere că va veni ziua cea dreaptă și pentru români, la adânci bătrânețe s'a putut bucura că granițele vitrege au căzut. El a fost președintele partidului național român și'n această calitate a prezidat marea adunare a unirii dela Alba-Iulia. Și după acest act sfânt a mai trăit ce a trăit și apoi George Pop de Băsești a murit.

În ziua acesta de Sf. Gheorghe, în amintirea scumpă a luptătorului, în satul Băsești, județul Sălaj, se va sfinți monumentul de pe mormântul lui, ridicat de către fiica celui dus, Doamna Elena Hossu Longin.

Cu acest prilej va avea loc și un parastas.

Amintirea celui ce-a fost George Pop de Băsești, va rămânea veșnică în inimile tuturor românilor.

Inmormântarea martirului Vasile Olteanu. In toamna anului 1916, trupele românești au trebuit să se retragă din fața armatelor germane cari veniseră în Transilvania. Intre ceice s'a bucurat mai mult de venirea Românilor și avea încredere mai multă, că armata română va veni în curând iară înapoi, a fost și vrednicul Român brașovean *Vasile Olteanu*, care nu s'a retras împreună cu soldații români. La 28 Septembre 1916 a fost prins de Unguri și omorît în modul cel mai barbar. Fiind închis, a fost bătut și dus afară, pe drumul către Săcele, lângă fabrica de ciment. Acolo a fost legat de o țeapă, de nou bătut și lăsat trei zile fără mâncare. Soldații din toate trupele inimice, cari treceau pe acolo către Predeal, aflând de ferbintea dragoste a lui *Vasile Olteanu* pentru unitatea națională, îl scuipau și băteau. După chinuri de trei zile și-a dat sufletul. Și când era mort, soldații unguri îl loviau și trăgeau cu pușca în el. Au făcut apoi o groapă și l-au aruncat în ea.

Ministerul nostru de războiu a poruncit, ca rămășițele acestui viteaz martir al neamului nostru să fie desgropate și înmormântate cu onoruri militare în cimitirul eroilor dela biserica de pe Tocile din Brașov.

Pomenirea lui *Vasile Olteanu* va fi veșnică.

Monument eroilor. In satul Darvari, județul Mehedinți, s'a ridicat un monument în memoria eroilor din acea comună, căzuți în războì.

Foc mare în Basarabia. Cincisprezece case din satul Gârbovați-Tighina au ars; de asemenea și satul vecin Ceadâr-Lunga. La acesta din urmă au ars și mulți oameni.

Pentru universitate. D-l profesor Ion Costescu a dăruit universității din București, suma de una sută mii de lei, pentru institul de muzică național.

General Le Rond. La Iași a sosit generalul francez Le Rond, pentru a vedea mormintele francezilor morți în timpul războiului nostru. De aici generalul a plecat la Kișnău (Basarbia).

Cununie. *Dumineca trecută, la Cluj, a avut loc căsătoria dșoarei Olga, fiica dlui Emil Petrini, director general al reformei agrare din Ardeal, și distinsul nostru colaborator, cu d. Mircea Ionescu, șef de lucrări la Institutul de chimie. Serviciul religios al cununei a fost la ora 8 seara în biserica ortodoxă, slujind însuși I. P. S. S. Episcopul Ivan. A luat parte foarte multă lume împărtășind bucuria părinților și a mirilor. Din partea ziarului nostru, trimitem tinerilor perechi și colaboratorului nostru d. Petrini: urări de fericire.*

Călindarul nou. La reședința Patriarhului ortodox din Constantinopole se va ținea o mare adunare cu delegați de-ai bisericilor ortodoxe din toată lumea. Intre chestiunile cari se vor discuta acolo, cea mai însemnată va fi a schimbării călindarului vechiu cu cel nou, ca să nu mai fie deosebire în privința aceasta între popoarele creștine de pe pământ.

Din nebuniile americane. In Statele Unite din America de Nord, unde oameni vreau să le facă toate mai cu moț decât în Europa, au fost mulți apucați de nebunia jocului de cât mai multe ore. La Baltimore o păreche a jucat 43 de ore fără întrerupere. Bărbatul a căzut la urmă grămadă, așa că a trebuit să fie dus, jumătate mort, la spital. Intr'un oraș din Texas, șapte părechi au jucat peste 45 de ore, la Cleveland a jucat altă păreche 53 de ore, adecă peste două zile și două nopți, tot fără întrerupere. Toți aceștia s'au îmbolnăvit, dar pentru aceea se găsesc alții, cari să-și arete nebunia la fel. Autoritățile au început să iee măsuri contra acestor nebuni, oprind astfel de jocuri.

Pentru copiii funcționarilor. Ministerul de finanțe a scris celui de instrucție publică (școale), că dă cincizeci de milioane de lei, cu cari să fie ținuți, pe cheltuiala statului, copiii funcționarilor, cari nu sunt la orașe și nu pot plăti locuința și mâncarea pentru copiii lor dați la școală. Astfel de funcționari sunt cei dela sate, la vămi, prin stațiunile de cale ferată și alții.

Cheltuelile războiului celui mare le-a socotit un învățat din Elveția la 1 miliard și 63 milioane de miliarde de franci elvețieni (Un franc elvețian face astăzi 40 de lei; iară un miliard = o mie de milione; un milion 10 sute de mii). Puterile biruitoare au cheltuit din suma aceasta 762 mii 760, iară puterile centrale bătute 330 mii 841 miliarde. Pentruca să putem vedea ce sumă grozavă e aceasta, să ne închipuim, că dacă ar trebui s'o plătească suma aceasta cu bani în aur ar trebui să încarce 34 vagoane de câte 10 mii de kilograme: iar dacă ar trebui s'o plătească în argint, ar avea lipsă de 5000 de astfel de vagoane.

Fă bine și-ți așteaptă rău. In țara noastră binecuvântată au căutat adăpost sute de mii de străini, creștini și ovrei, fugiți mai ales din cauza ticăloșiilor din Rusia și Ungaria. Unii au răsplătit și răsplătesc cu nerecunoștință primirea lor la noi. Astfel a făcut un medic rus fugit din Rusia la Chișinău. El s'a apucat să batjocorească pe medicii români, iar când a fost tras la răspundere, a zis, că era bolnav când a vorbit prostiile, de cari era acuzat.

Ar fi timpul, ca țară noastră să fie curățită de acești venetici.

Importul zahărului scutit de taxe. Se știe că fabricile de zahăr de la noi din țară nu pot produce atâta zahăr cât să ajungă pentru România, de aceea cea mai multă cantitate se aduce din Ceho-Slovacia. Ministerul de finanțe a aprobat ca până la 1 Septemvrie anul curent, să nu se mai încaseze taxa vamală de 3 lei la un chilogram cât era până acum, la intrarea zaharului în țară.

Recunoașterea unui drept vechiu. In timpurile vechi, țăranii români aveau *pretutindeni* dreptul de-a se folosi de pădurile din apropierea statelor pentru a lua, cu *socoteală*, lemne de foc și de construcție. In cursul vremilor de apărare în multe locuri dreptul acesta le-a fost răpit. Guvernul de acum a hotărît să îndrepteze această nedreptate astfel, că sătenii să se poată aproviziona cu lemnele trebuincioase din pădurile statului, iar acolo unde nu sunt să se exproprieze din pădurile altora un teren îndestulitor.

Serbare. Elevii seminarului „Neagru Vodă" din Curtea de Argeș, a dat o serbare culturală în sala băncii populare din satul Bunești, jud. Argeș.

Călduri mari în Anglia. In Anglia au fost la sfârșitul lui Martie așa de mari călduri, cum nu s'au mai pomenit de 62 ani. Termometrul (măsurător de căldură) arăta în ziua de 27 Martie 63 grade la umbră, pe când la Blaj a fost in ziua cea mai caldă din luna aceasta, în 14 Aprilie, 32 grade la soare. Vă puteți închipui, ce mare a fost mirarea englezilor, când s'au văzut din iarnă deodată în dricul verii.

Abonamentele vechi. La închiderea foaei, în luna lui Iulie 1922, au rămas mulți săteni, cari au plătit ziarul înainte, fie pe un an, 6 luni sau 3 luni. La aceștia li se vor trimite foaia până ce li se împlinesc termenul, pe prețul care l'au plătit atunci de 30 de lei.

In prezent abonamentul e de 60 de lei, de oarece s'au scumpit mult hârtia și tiparul.

Magnați unguri expulzați din Slovacia. Guvernul din țara Ceho-Slovaciei, a expulzat (trimis peste granița) pentru câteva luni pe 64 magnați unguri din Slovacia. Această măsură s'a luat pentrucă neîncetat treceau din Ungaria pe pământul Ceho-Slovaciei, bande maghiare, și din care pricină au fost omorîți ș 9 soldați grăniceri cehoslovaci, și cu toate întimpinările în timp de un an din partea guvernului, de la Budapesta, n'a luat nici o hotărâre.

Vânători atacați de porci sălbatici. Doi lipoveni din comuna Topoli (Bucovina) s'au dus la vânat iar la întoarcere le-au eșit în cale o potae de porci sălbatici. De oarece acești doi vânători nu mai aveau cartușe în arme, căci la întrebuințaseră înainte, ei au fost mâncați de porcii sălbatici. Rămășițele trupurilor lor au fost găsite și culese, a doua zi de săteni.

Contrabandă de tutun. La un debitant din Galați, poliția a descoperit o mare contrabandă de tutun adusă de peste Prut, în valoare de un milion de lei. Debitantul a fost închis.

Pentru abonații noștri. Pentrucă știm că serviciul poștei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonații noștri că de câteori nu vor primi vreun număr din ziar, să ne încunoștiințeze prin o carte poștală ca numărul lipsă să-l trimitem din nou.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonament normal:* 120 *lei pe an.
„ de favoare: pentru săteni, muncitori și intelectuali **60** *lei pe an.*
„ de susținere: **200** *lei minimum pentru instituțiile statului, financiare, biblioteci și pentru toți acei cari pot și vor să sprijine ziarul.*
În America 1 dolar 50 cents pe an.

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abona foaia și pe jumătate de an.

Publicitatea se primește la administrația foiei și la toate agențiile de publicitate din țară.

Noui școli de agricultură. In cursul acestui an se vor mai înființa încă două școli de agricultură: Una medie de horticultură în Comuna Brânzei (Basarabia) după dorința dlui V. Stroescu, mare patriot, care a dăruit în acest scop pământ și acareturi de peste zece milioane de lei; iar alta de economie casnică, în comuna Lucăcești (Basarabia) după dorința donatorului d. Palmuski.

Societate Culturală. In urma trudei rodnice a d-lui învățător Ion Izvenariu, s'a înființat în comuna Bârzarca (Bănat) „Societatea Culturală din Bârzarca."

Un drac ucis. Un hoț îndrăsneț a plătit cu viața îndrăsneala urâtei sale îndeletniciri. Faptul s'a petrecut într'un sat din apropierea Berlinului. O țărancă a vândut unui măcelar o vacă pentru suma de un milion de mărci și luând suma de 20.000 mărci a rămas ca restul să-l primească a doua zi.

Noaptea s'a strecurat în casa țărăncii un drac, în toată legea, și i-a cerut, să-i dea banii de pe vacă, căci altcum va arunca asupra ei toate blestemele și văpăile iadului. Biata femeie a scos cele 20.000 de mărci și i-le-a pus dracului în mână, spunându-i, că restul 980.000 îl va da a doua zi. Aghiuță a rămas mulțumit și a promis, că va veni a doua seară după rest. In urmă s'a făcut nevăzut.

A doua zi femea a povestit măcelarului cele întâmplate. Acesta s'a postat noaptea în odaia țărancei cu un ciocan în mână. Pela 12 noaptea iată dracul. Venise să-și ridice restul. Măcelarul, cum l'a văzut l'a tocat cu ciocanul în cap. Dracul, rănit de moarte a fost dus într'un spital, unde și-a dat sufletul. El era chiar cumnatul țărancei.

Furt de miei. Primim din com. Toroanaca (Basarabia): De la un sătean de aici s'au furat patru miei iar din cercetările făcute de către plutonierul Dinu Gheorghe, șeful postului de ocol, s'au descoperit hoții: Tima Gavrilenco, Dănilă Cojocariu și Ion Iosif Pancenco.

Individul Gavrilenco a reușit să fugă de sub supraveghere și s'a aruncat într'o fântână, de unde cu ajutorul plutonierului și a caporalului Manole Ion, a fost scăpat de la moarte.

La cele de veci. Părintele Petru German, parohul din Pomi, eparhia Orăzii, s'a stins din viață, în anul 60 al vieții și 36 al preoției sele cinstite. El lasă nemângăiată soția și nouă copii.

Sfințire de clopot. Sătenii din comuna Ramna, județul Caraș-Severin, au avut una din cele mai mari bucurii de oarece s'au sfințit două clopote ale bisericii gr.-catolice din acea comună, de către părintele Emil Sasu.

Sfântul Gheorghe. Comitetul de conducere al Ligii Culturale din București, a hotărît ca, începând chiar din anul acesta ziua de Sfântul Gheorghe să fie considerată de toate secțiile Ligii ca o zi de sărbătoare a culturii naționale, zi în care aceste secțiuni vor da serbări câmpinești, sezători, ș. a. cu care prilej se vor mări fondurile Ligii, de care are atâta nevoie propășirea culturală.

Hârtii false de 500 lei. La Brăila s'au aflat 120 hârtii false a 500 de lei una.

Faptă bună. D. Vasile Popa, din Lugoj, a dăruit una sută mii de lei, Universității din Cluj, pentru a se da studenților săraci 20 de burse de câte 5 mii de lei fiecare.

Cel mai mare oraș al lumii nu mai este Londra capitala Angliei, ci New-York din America, căci pe când Londra are 7 milione 476 mii 158 locuitori, New-York-ul are 7 milioane 820 mii 676, deci cu 344 mii 508 locuitori mai mult decât Londra.

Redacționale. *Din zi în zi se mărește numărul colaboratorilor noștri, cu nume de seamă în literatura românească. Paginele acestei foi vor fi împodobite cu scrisul poeților Nechifor Crainic și Ion Pilat.*

De asemenea anunțăm cu plăcere colaborarea dlor Dr. Pamfil și Dr. Stanca, pentru partea științifică popularizată.

Mirese tomnatice. In cursul anului 1922, în Anglia s'au măritat cu totul 287.000 femei. Dintre acestea 250 de mirese au fost trecute peste anul 70 al vieții.

Uragan în Italia. Săptămâna trecută a trecut peste partea de miazăzi a Italiei un uragan, adecă un vânt grozav, care a produs pagubele uriașe. După știri sosite până acum, în portul Neapole a înecat zeci de corăbii, iar alte 36 au fost avariate, adecă stricate când s'au lovit unele de altele.

Nou ministru. Aproape fiecare țară din Europa, are câte un ministru al ei la București. In locul ministrului Italiei, a venit un altul nou. Baron Pompeo Aloisi.

— Oricine poate căpăta la cerere, un număr degeaba prin poștă, ca să se încredințeze cât de bună este foaia, iar ca să o primească și mai departe trebue să plătiască abonamentul înainte.

Martirii noștri

GHEORGHE TĂMAȘ

In ziua de sfântul Gheorghe se va ridica o frumoasă piatră de mormânt în cimitirul comunei *Poieni*, din județul Cojocna. O vor ridica prietenii și rudeniile întru pomenirea unui viteaz român, care a fost omorât de Unguri în iarna anului 1919, plătind astfel cu viața nemărginita bucurie ce o simțea pentru înfăptuirea României Mari.

Acesta a fost *Gheorghe Tămaș*, fiiul unui harnic țăran din comună, care aproape numai din puterile lui s'a susținut la școlile din Blaj, pregătindu-se ca să fie învățător. In 1915 l'au dus și pe el în războiu, smulgându-l de pe băncile școlii. A fost pe frontul italian, unde primind o rană grea, a ajuns invalid. Până la sfârșitul anului 1918 a stat prin spitale, cercând să se vindece. La începutul lunei Ianuarie a anului 1919 s'a întors acasă, pe jumătate vindecat. S'a întors tocmai în timpul luptelor dela Ciucea, când pe la Poieni era încă stăpânire ungurească. Ca și ceilalți Români din comună, privea și el mereu înspre dealurile Huedinului, unde armata română aștepta să primească porunca de plecare pentru cucerirea întregului pământ românesc. Aștepta clipita, când să poată sărbători și el marele prasnic, ca și Românii din alte ținuturi. Ungurii din comună, slujbași ai statului unguresc la drumul de fer și la poștă, îl urmăriau însă mereu. Românii din Poieni au avut să îndurere mari suferințe în vremile aceste grele. Poate și împrejurarea asta l'a îndemnat, să încerce a se duce la Huedin. Voia poate să spună soldaților români, că sunt frați peaproape, cari gem încă sub greutatea jugului unguresc și își așteaptă mântuirea. In drumul spre Huedin l'au prins însă câți-va soldați unguri, l'au desculțat și așa desculț l'au silit să se întoarcă la Poeni. L'au dus la gară și acolo soldații, împreună cu Ungurii din comună au ținut sfat asupra lui. L'au învinuit că a purtat treicolor, românesc pe chipiu și că e spionul Românilor. El s'a apărat cum a putut, până-când a văzut, că ori-ce apărare e zadarnică. Soldații și Ungurii se prefăceau că nu-l cunosc, măcar-că îl știau bine, că e fiul unui țăran din comună.

L'au judecat la moarte și l'au silit să-și sape el însuși groapa. I-au pus o sapă în mână, iar el bietul, a săpat cât a putut, ca de vre-o două palme, căzând apoi leșinat la marginea gropii. Atunci l'au împuns cu baionetele în tot trupul și pe urmă, când și de altcum era aproape mort și-au făcut milă cu el și l'au împușcat. Apoi au pus o șină grea de fer peste trupul lui și l'au astupat așa pe jumătate cu țărână. Abia a doua zi, părinții au primit îngăduință să-i ducă trupul de-acolo și să-l îngroape în cimitirul satului. L'au îngropat, fără preot și fără cântări de îngropare, în ziua de Bobotează, la 19 Ianuarie 1919. Când soldații români și-au făcut intrarea în Poieni, au dat o salvă întro pomenirea lui.

Ridicarea pietrii de mormânt se va face în mijlocul unor frumoase serbări. La oarele 2 după masă, se va face o slujbă religioasă din partea preotului din Poieni și a altor preoți din jur și se vor rosti cuvântări pentru pomenirea lui. La această slujbă va lua parte tot satul, împreună cu elevii școalei de stat, al căror învățător ar fi fost, dacă ar fi trăit.

S. P.

POVESTIRE

DIN ALTE VREMI

(4)

de CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ

Un ţigan îşi purta degetele pe strunele lăutei iar altul chior de un ochi, ţinea hangul cu pana de gâscă pe cobză. Cântecul urma unul după altul: aici încet, aici mai tare, aici lin, aici puternic.

Taliile fetelor câteodată păreau că se frâng cuprinse de braţele flăcăilor, în învârteala iute a jocului. Chiote izbucniau din piepturi şi strigături pline de haz umpleau văzduhul vesel.

In jurul horei priviau gospodarii. Femeile măritate aveau şi ele ochi frumoşi, bujori în faţă, buze subţiri şi roşii; unele din ele intrau în vâltoarea jocului cu barbaţii lor chipoşi, şi-şi aduceau aminte de pe vremea frumoasă când erau fete mari...

Tudor Albu, un om cu mustaţa sbârlită, lat în spate, cu mânele lungi ca nişte coromâsle, intra mereu şi eşia din gârliciul pivniţei, cu cofe cu vin, turnând în oale de lut, cari treceau din mână în mână.

In parmaclâcul crâşmei, sub care era pivniţa, stătea moş-Luca, înconjurat de moldoveni. Cotnarul tămăios nici aici nu lipsia şi după ce bătrânul nostru bău cu poftă, ducându-şi mâneca pe la gură şi apoi aprinzând iasca pe care o apăsă cu degetul în lulea, dădu drumul vorbei:

„Tinereţe fraţilor şi n'ai ce zice. Ci, parcă noi am fost mai breji? Aşa-i crângul lumii: unii trec şi alţii rămân..." Şi faţa-i zâmbea de mulţumire, aruncând privirea ageră la voinicii cari mereu jucau.

Iar Ion Pintea de colo:

— Nici nouă nu ne-ar strica o bătută...

— Ca baba cu pirostree pe cap iar ţâncul pământului mire, răspunse flegmatic moş-Luca în cât toţi puhniră de râs, de oarece ştim că Ion Pintea era scurt şi gros.

Da bine le mai ticlueşti cumetre... se grăbi să zică Hurmuz, trăgând cu coada ochiului şiret la Ion, care înghiţi în sec şi se scărpină la ceafă.

In vremea asta moş-Luca îşi aduse aminte de ceva; se întunecă puţin la faţă parcă nu ar fi fost cu o clipă înainte vesel. El le grăi:

„Soarele e la chindie, să plecăm.

— Haidem, răspunse toţi. Erau: Pintea, Hurmuz, Răgoz şi Petrea sin Mihalcea. Cu toţii se îndreptară, la deal, înspre curte, pe huditţa îngustă, deoparte şi de alta cu garduri de nuele. Mergeau tăcuţi şi nimeni nu scotea o vorbă. Intrară pe poarta cu streşina de şindrilă învechită a curţii. Cum dădură în ogradă, întâlniră pe un român, întrebându-l moş-Luca:

„Boerul ce face?

Sluga ridică din umeri, dar în aceeaş clipă, boerul care-i văzuse din cerdac, le făcu semn cu mâna să se apropie.

Moldovenii urcară scările, luară cuşmele în mâni, închinându-se: „cu sănătate...

— Mulţumim Domniilor-voastre!" fu răspunsul boerului, care le întinse dreapta frăţeşte; aceştia îi o sărutară; apoi îi pofti pe toţi în camară.

Aici, grăi mai departe:

„Inima mi-i plină de bucurie că vă văd. Ei, ce păsuri vă aduc la mine?

După ce răzeşii unii se aşezară pe laviţă iar alţii pe scaunele cu speteazǎ şi într'o clipă îşi întâlniră privirile între ei, moş-Luca începu:

„Cinstitule boer, te cunoaştem de mult, te ştim la faptă şi de aceea te rugăm să te sfătueşti cu noi. Cât trăit-a boerul bătrân — Dumnezeu să'l erte, că mare suflet a mai fost — când aveam ceva veneam la el, dar de când s'a dus ai rămas singur razimul nostru.

— Aşa-i, oftă Hurmuz.

— Domnii cari vin în scaun sunt vicleni, urmă moş-Luca. Se schimbă unul după altul şi tot nu-i nimica acătare. Stau un an, doi şi Poarta-i mazileşte. Şi ce folosim noi, norodul? Ocară, bătăi, dăjdii peste dăjdii. Domnii nu mai au milă nici de ţară, nici de moldoveni, parcă nu ar fi de acelaş sânge cu noi. S'au însrăinat, şi-au perdut credinţa, au uitat obiceiurile pământului şi giudicăţile drepte.

— Ne sărăcesc", îngână amărît Mihalcea.

— De mult ni-au sărăcit! — deschise ochii mari moş-Luca. Aşa era satul nostru? Din răzeşii Domnului de la Putna, avem să ajungem vecini.[1] Dacă noi nu avem cu ce plăti dările toate, apoi ce să mai zicem de moldŏvenii cari nu sunt răzeşi? Vai şi amar de capul lor! Nu trece bine un civert şi vine altul, ba pe văcărit, ba pe fumărit, ba pe stupărit, ba pe fiecare cap de oae."

— Şi boerul rămase tăcut lângă fereastră.

— Ia povesteşte moş-Luca, de dăunăzi ce-ai văzut cu ochii dumitale, îi aduse aminte Pintea.

Bătrânul după ce-şi dădu mâna prin pletele-i albe şi tuşi scurt, cu glasu-i îndurerat începu:

— In cotul satului stă Anica boerule. Bărbatu-su a închis a lui Dumbravă, — o cunoşti ochii amu un an. A rămas în urmă-i femeea cu doi copii mărunţi.

— Nici când trăia Mihalache nu avea aşa stare, sărăcise omul, dar încă după ce nu mai este el!... Şi cu vreo şase zile în urmă iaca vine zlotaşul Alistar, amarnic grec, c'un ochi la slănină şi altul la făină. Avea lângă dânsul doi călăraşi. Şi nici una nici două, Alistar cere doi irmilici, cât era datoria pe dimjă. Femeea începe să se tângue şi să lacrămeze că nu are de unde da că e văduvă. Dar grecul a început a o probozi [2] cu fel-de fel de vorbe de ocară, atunci Anica scoasă din fire, a început să'lblastăme. Atât a fost de-ajuns că veneticul a şi dat cu biciul în ea. Apoi a poruncit unui călăreţ de i-a tras douăzeci şi cinci de beţe la tălpi. Unde ţipa Anica şi se văita ca în gură de şarpe. Cum eram de faţă, mi s'a suit sângele la cap; îmi venea să-i trag cu baltagul în moalele capului. Iţi place boerule?! Mai putem răbda cu atâtea nelegiuri? Eu gândesc şi ca mine gospodarii de lângă mine, să facem o opinteală, ce o hi, o hi, mai rău ca aşa nu mai are încotro! Să se burzuluiască ţara! Doar ne-ai purtat în atâtea valuri de sânge şi-ai oblicit [3] cum ştiu Buciumenii să moară în navală!

— Să ne burzuluim! repetară ceilalţi.

Moş-Luca se uită adânc în ochii boerului; glasul bătrânului din ce în ce era mai cald.

— Nu uita, boerule, c'am albit mânuind paloşul alături cu acela care are crucea lângă Prut şi-ţi este tată. Nu uita că te-am ţinut în braţe şi te-am crescut. De cât ajungeam zilele astea să văd cu ochii mei cum Moldova e sărăcită, e jăcuită [4] şi copiii noştri olicăresc,[5] mai bine pieriam atunci alături cu boerul! Nu uita că eşti din neamul Ulmenilor şi toată nădejdea noastră la tine să îndreaptă!"...

Ascultând tot ce-i spunea bătrânul, fruntea boerului se încreţi, semn că'n inima lui era furtună. Apoi izbucni:

— Moş-Luca, vino să te îmbrăţişez! Mi-ai adus aminte de tata, de prietinia lui şi a ta, de anii când m'ai crescut în braţe şi când m'ai învăţat atâtea basme... Gura ta grăeşte adevărul. Moldova e sărăcită; norodul îngenunchiat, dar ce să facem ca să o mântuim? Hotărâţi să ne burzuluim! Bine. Ştiţi că eu nu mă dau în lături de la moarte, dar un pas ca acesta trebue făcut cu mare chibzuială. Imi daţi răgaz să mă gândesc cum va fi mai bine...

— Se înţelege, — clătină din cap moş-Luca, noi nu avem mintea ce o ai, boerule, de aceea am venit să chibzueşti lucrurile şi să ne duci pe calea cea dreaptă...

Şi moldovenii luându-şi ziua bună, se îndreptară pe la casele lor uşuraţi în cugete...

CAPITOLUL V.

Ce se petrece în sufletul boerului

După plecarea lor, boerul rămase pe gânduri. Cuvintele bătrânului, care nu ştia ce-i prihana şi spunea numai adevărul fără nici un înconjur, îi stârniră în inimă şi mai puternică durerea ce o purta pentru ţară. Simţia cum îl doboară suferinţa Moldovei. Moşia nefericită de la o margine la alta şi norodul asuprit.

Sângele i se suia în cap, mânia-i făcuse privirea cruntă; paşii cizmelor se auziau grei pe podele.

El se plimba de colo până colo prin odae, — apoi rămânea câteva clipe la fereastră cu ochii spintecând zarea înspre Iaşi. Din cutele feţei, din felul cum îşi trecea degetele prin pletele-i negre, se vedea că în toată firea lui fierbe mânia.

(Urmare).

1) robi

2) batjocorí

3) încredinţat

4) furată

5) sufăr

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI"
care se tipăreşte în 30 mii de exemplare.

Metale,
fierărie,
şurubărie,
articole technice,
materiale de cale ferată
la

Telegrame: METALNACHT.

I. NACHT

SOCIETATE ÎN NUME COLECTIV

Centrala: BUCUREŞTI, Strada C. A. Rosetti N-rul 7.
FILIALE: Arad, Strada Regele Ferdinand 22. / Cluj, Piaţa Cuza-Vodă 12 (Telefon: Birou 653, Depozitul 654).
Braşov, Strada Nouă 35. / Viena, I. Schellinggasse 6.

12—1

Desfacere EN-GROS.

Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc, în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri, se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi

HUNVALD

CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.
RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE

Lloyd Expres 1570. 10-2-37.

CASA DE PĂSTRARE ŞI CREDIT S. A. PE ACŢIUNI CLUJ.
PIAŢA UNIREI 7

INSTITUTE AFILIATE:
S. A. Cassa de păstrare a judeţului Turda Arieş din Turda, S. A Casa de păstrare a judeţului Odorhei în OdorheiuSecuiesc, S. A. Casa de păstrare şi Banca Economică din Judeţul Alba Inferioară din Aiud.

CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,0000.000 LEI

FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMĂRTIN, ALBA-IULIA ŞI TÂRGU-MUREŞ

Magazinele de marfă a le casei de păstrare şi de credit S. A, pe acţiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează poliţe, se execută plăţi în ori ce localitate, şi se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienţilor (safe) Bancă cu dreptul de a opera şi cu devize.

11, 2—6

Cu deplină garanţie ca înainte de războiu ------ cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialităţi: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare şi tot felul de piei pentru întrebuinţare technică --- liferează
FRAŢII RENNER & COMP.
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.

13—1

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — şi
'Monoştor'
Bere deschisă — mult apreciate,

14—1

din cauza calităţilor lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare*. Se capătă pretutindeni.

Dacă vrei BONBOANE bune, cere

Melissa

Telefon 648 şi 665.

Cluj, Calea Dorobanţilor 40 şi 41 a

15—1

Tot omul poate procura uşor lichierul veritabil neîntrecut

Triple-Sec-Bogsza neintrecut!

16—1

BOGSZA

Triple-Sec-Bogsza neintrecut!

INDUSTRIA SÂRMEI S. A.

CLUJ, Calea Victoriei 29. Telefon 347. Fabrica: Ghiriş-Arieş, Telefon 14. Gara Câmpia-Turzii

Produce: Sârmă de fier, laminată şi trefilată, cuie de sârmă, fier de beton, arcuri de mobilă şi agrafe de birou. — Capacitate de producţie 3 vagoane zilnic. — Singur încredinţat cu desfacerea produselor:
„F E R A R I A"
Societate Anonimă pentru desfacerea produselor industriale,
CLUJ, CALEA VICTORIEI 29. — TELEFON No. 4—40.
Reprezentând Prima fabrică de potcoave din Cluj, precum şi alte fabrici din streinătate.

17—1

PRIMEŞTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete şi cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil. SCONTEAZĂ CAMBII. EFECTUIAZĂ remiteri pentru ţară şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase. CUMPĂRĂ ŞI VINDE MONEDE STREINE oooooooo

BANCĂ ARDELEANĂ ŞI CASA DE ECONOMII S. A.

FONDATĂ ÎN ANUL 1894. — **CLUJ,** Piaţa Unirii 32. — FONDATĂ ÎN ANUL 1894.

SUCURSALE: ÎN TÂRGUL-MUREŞ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ŞI TURDA ooooooooooooooo

INSTITUŢII AFILIATE: „Banca de Credit" s. p. a. Dej; „Banca şi Casa de Economii" soc. p. a. Gheorgheni.

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane.

SAFE-DEPOZITELE le ţine la dispoziţia onoratei clientele, pe lângă provizionul cel mai mic, (eventual cu lăcatul clientului).

18—1

INTREPRINDERI INDUSTRIALE aparţinătoare sferei de interes a băncii: Intreprinderea pentru îngrăşarea de porci şi industria de carne" societate pe acţiuni în Gherla; „Societatea anonimă pentru Morărit, Industria Lemnului şi Mărfuri" din Târgul-Mureş; „Agricultura Ardeleană" societate anonimă în Cluj; „Societatea anonimă de clădiri" din Cluj, precum şi altele.

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

On. Asoc. pt. Cultura şi lit. poporului român
/Scutit de/ SIBIU
timbre/

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! — Voeşte şi vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: PIAŢA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă, 13 Mai, 1923. | ADMINISTRAŢIA: PIAŢA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 7. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

Insemnătatea luptei culturale

La venirea Principelui Carol în Cluj, am adus salutul nostru, în numele mişcării culturale din jurul acestei foi, fără să ne fi ocupat mai de aproape de însemnătatea luptei culturale naţionale, în fruntea căreia stă Alteţa Sa Regală.

Inimile tuturora ni-se umple de bucurie, când vedem că, după lupta şi biruinţa armelor, vine o altă luptă tot atât de însemnată, aceea a culturii româneşti, cultură care, singură, ne va duce la fixarea definitivă a viitorului neamului nostru; iar bucuria şi speranţa noastră ni e cu atât mai mare, cu cât vedem că această luptă, dată de toţi factorii cari reprezintă şcoala şi biserica, e dusă la izbândă, e călăuzită, e democratizată de însuşi personalitatea mare a Principelui Carol.

Trecutul românesc zbuciumat a făcut ca poporul nostru să nu poată fi la înălţimea culturală, la care ar fi trebuit şi ar fi putut să fie dacă ar fi avut o viaţă mai tihnită.

Deabea dela renaşterea socială de la 1848, fii de boeri au început a aduce din Apus idei mai înaintate şi un spirit nou de cultură şi civilizaţie.

In mai puţin de trei sferturi de veac, poporul nostru inteligent şi plin de vitalitate, a putut să învingă şi să însemne epoca în istorie, cea mai luminoasă în fapte.

Prin lupte eroice am sfărmat hotarele care ne despărţiau pe unii de alţii, şi am adunat pe fraţii risipiţi sub aceeaş coroană de oţel, care va străluci deapururi ca simbol al jertfei şi vitejiei neamului nostru.

Unindu-ne, ne mai rămâne încă o luptă culturală, pentru ca izbânda noastră să fie desăvârşită. Această luptă o conduce astăzi Principele Moştenitor, care samănă pretutindeni boabele cărţii.

Românii despărţiţi de veacuri de trupul Patriei mame, sub înrâuriri culturale streine, sub educaţia altui suflet de cât acel al Neamului lor, prigoniţi, depărtaţi de la şcoalele româneşti şi de la altarele străbune, au astăzi nevoie, când s'au adunat la aceeaş vatră românească, de unitate sufletească şi de cultură naţională.

Principele Carol, care ne cheamă în jurul său, în numele culturii naţionale, a înţăles că nu trebuie să urîm culturile străine, că trebuie să le dăm toată libertatea de dezvoltare, dar, în acelaş timp, munca noastră, zbuciumul zi de zi să se îndrepte către lupta culturală care ne va duce la izbândă.

Activitatea însufleţită a Principelui, dragostea Lui de a vedea ridicate cât mai multe altare de cultură şi credinţă, îl determină să nu aibă astâmpăr în palatul Lui şi să colinde mai cu seamă drumurile din Ardeal.

Venirile dese ale Principelui, aci, în leagănul românismului, nu sunt făcute numai din sentimentalism; ci pe El îl stăpâneşte dorinţa de a vedea acelaş suflet cultural în toată România.

Principele venind în contact cu preoţii, cu învăţătorii, cu scriitorii, cu studenţimea conştientă, în fine cu toţi cei cari se ocupă cu cultura, aşa cum a făcut-o la Cluj, dă la toţi sfaturi, le picură în inimi din entuziasmul Lui, şi le dă puteri de muncă, din munca Lui prodigioasă.

Principele Carol împraştie imbold, împrăştie pildă, împrăştie convingere sănătoasă ca toţi să apucăm pe drumul cărţii.

România, de mâine ca factor de civilizaţie în răsărit, şi viitorul ei, o plămădeşte prin munca sa, Principele Moştenitor.

* * *

Noi de la „Cultura Poporului", Il urmăm convinşi.

Număr cu număr din această foaie trimitem, în popor, cunoştinţi folositoare, care să îndepărteze întunerecul neştiinţii.

Insemnătatea luptei culturale dusă de Principele Carol trebuie să aibă răsunet în inimile tuturor cărturarilor.

Să rădicăm ţărăminea prin carte, să pregătim caractere prin şcoli, să înlăturăm demagogismul şi să răspândim armonia socială între toţi fii României întregite aceasta este datoria zilei de azi!

„Cultura Poporului" va lucra numai în această direcţie.

General N. PETALA.

Introspecţie

Viaţa omenească privită de un ochiu ager şi adânc văzător, ne înfăţişează tabloul unei bătălii. O luptă în care armele se deosebesc de cele întrebuinţate în războiu, numai prin substanţa din care sunt plămădite. Căci, pe când în războae elementul material are o importanţă precumpănitoare, în lupta vieţii numai tăria sufletească hotărăşte soarta bătăliei.

Lupta în viaţă se duce clipă cu clipă. Zi de zi. An de an. Deaceea scutul ce opunem loviturilor din afară, trebue se fie foarte puternic, pentruca să nu-l străbată orice adiere de suliţă vrajmaşă. Sufletul fiind arma ce ne apară de orice atac, trebue oţelit. Cu atât mai mult, că el cunoaşte şi greul luptei şi durerile înfrângerii.

In viaţă sunt ani hotărâţi când omul se ocupă de îmbogăţirea minţii. Sunt anii, când o hrănim cu tot felul de cunoştinţe folositoare, pentru a-i da destoinicia dreptei judecăţi.

Sufletul, însă trebue educat necontenit, dela naştere până la moarte. El trebue, să aibă tărie de granit.

Şi cel mai bun şi mai la îndemână mijloc de întărire a sufletului este cunoaşterea lui însuşi. Acel care necurmat se observă în adâncul simţirii şi gândirii sale, este om ce poate înfrunta orice încercare.

Deacea, mai presus de orice, să ne îndreptăm paşii pe calea introspecţiei, adică a privirii în taina sufletului propriu.

* * *

Mare parte din intelectualitatea jumătăţii a doua a veacului al XIX, din necunoştere de sine, a trăit a viaţă ce nu era a ei.

Un om poate să-şi însuşească ideile altuia. Poate să se folosească de ele atât în scris, cât şi în viaţa de toate zilele. Când împrumută, însă stări sufleteşti, atunci cade într'un compromis psichologic frate cu slăbiciunea ce-a mai evidentă. Şi acest fapt se întâmplă numai din cauză că, necunoscându-se pe el însuşi, nu are nici cunoştinţa, nici tăria propriei personalităţi.

Este în deobşte ştiut, că această jumătate de veac amintită mai sus, stă sub înrâurirea puternică a lui Titu Maiorescu şi a lui Mihail Eminescu.

Maiorescu studiază mijloacele de găsire a adevărului. El este îndrumătorul minţii.

Eminescu grăeşte inimii noastre. El este mai aproape de noi. Impersonalizează într'atât sentimentul ce înfioară poezile sale, încât oricine se regăseşte în simţirea marelui poet. Eminescu exprimă frumuseţea sentimentului, în toată universalitatea sa.

Mulţi dintre intelectualii contemporani lui Eminescu şi de după moartea lui, au scris întrebuinţând în operele lor, o simţire streină, pe aceea a neîntrecutului nostru cântăreţ. Pierzând cărarea autoanalizei, s'au pornit pe drumul imitaţiei fără valoare.

Lipsită de arma introspecţiei, mare parte din generaţia de care vorbim, a fost stearpă. Şi a durat această stare de lucruri, pânăce Gh. Coşbuc a arătat tuturor, că originalitatea nu constă decât în sinceritatea simţirii şi în propria cugetare, ambele ţâşnind din cât mai adevărata cunoaştere a eului creator.

* * *

Tăria în viaţă e caracterul. Caracterul e un produs al sincerităţii de sine. Sinceritatea rezultatul introspecţiunii necurmate.

Construcţia simţurilor ne pune aproape numai în legătură cu lumea din afară. Vedem lumea externă, o simţim, o pipăim. Auzim zgomotele. Se stabileşte aproape o identitate între eu şi non-eu.

Manifestările sufletului — esenţialul existenţei umane — sunt subtile, acoperite, ascunse. Ele se plămădesc într'un ţinut intern, unde ochiul nu vede, unde mâna nu pipăe. Nici urechea nu aude zgomote venind de acolo.

Pentru mulţi sufletul propriu rămâne o taină veşnică. Nici odată nu se apropie de el să-i vadă faţa, să-i cunoască părţile bune şi lipsurile de care suferă.

Şi fundamentul vieţii e tocmai cunoaşterea de sine.

Cel ce se coboară în adâncimile sale intime, în taina sufletului său, găseşte acolo suportul activităţii. Găseşte nuanţa frumosului. Află baza morală.

Introspecţia e pârghia vieţii. Ea te învaţă să te observi şi cum să te observi. Să fii sincer. Să iubeşti creştineşte. Ea este îndrumătoarea paşilor nesiguri. Prin introspecţie ne regăsim pe noi, regăsim fiinţa noastră adevărată.

Ea întăreşte caracterul, susţinătorul pe drumul drept în viaţă.

MOMENTE ISTORICE

Blajul şi Câmpia Libertăţii

Viaţa unui popor este presărată cu momente istorice. Şi sunt zile înălţătoare pentrucă în ele se oglindesc: tăria unui neam, jertfa dusă până la sublim şi pilda faptelor mari, — izvor cu apă vie pentru viitorul urmaşilor.

Momentele istorice sunt icoane de credinţă, sunt îndrumătoare. Şi cu cât ne depărtează vremea de ziua în care aceste momente s'au fixat în existenţa neamului, cu atât strălucesc mai puternic în lumina însemnătăţii lor.

Sărbătorirea lor, e reculegere, e desmeticirea din lupta vieţii, luptă care duce de cele mai multe ori pe poteçile întunecoase ale patimilor, e împrospătarea spiritelor tuturora, izvorită din învăţătura, din sacrificiul, din biruinţa, ce concretizează aceste zile istorice, — fiecare în parte.

O asemenea zi prăznuită, e o clipă de popas, e o înălţare a inimilor spre culmile cari totdeauna ne cer să avem ochii deschişi... Cunoscându-le înadeaproape, ne vom da seama conştient ce mare este trecutul neamului nostru şi ce datorie avem faţă de viitor...

* * *

In ziua de 15 Mai al anului acesta, de pe buzele celor mulţi, vor flutura vorbele: Blaj şi Câmpia Libertăţii. Două cuvinte cari au deosebit răsunet în trecutul istoric şi de care se leagă conştiinţa naţională a românilor de dincoace de Carpaţi.

Blaj şi Câmpia Libertăţii, sunt două însuşiri vii prin care neamul rupt de tulpina lui, a putut trăi, a putut creşte, a putut să lupte pentru desrobire.

Precum din Iaşii măririlor eterne, au pornit de-alungul veacurilor, sufletul de jertfă şi înţelegere a vremilor, precum din fosta Capitală a Moldovei, s'a ridicat tot mai sus soarele mântuitor ce-a luminat până la Dunărea albastră, tot aşa şi din Blaj o altă lumină binefăcătoare a pornit prin veleaturi de suferinţi, pentru a pătrunde de la munte şi până în căsuţele sărace de la marginea românismului, credinţa care n'a ştiut stavilă şi a biruit.

Şi ce asemănare mare e între aceste două târguri de glorie... Ele mereu au fost trăsătura de unire sufletească a românilor. Din mijlocul lor au pornit energiile şi idealurile naţionale.

Şi nu poţi zice unire, nu poţi zice carte românească, nu poţi pronunţa nume de apostoli ai culturii, fără să nu-ţi răsără în minte: Iaşii şi Blajul. Şi amândouă aceste târguri au fost neîndreptăţite.

Blaj ce nume sfânt! In târgul acesta sărac, bogat doar în suflete şi în şcoli, prigonit, s'au plămădit caractere şi martiri. Intre pereţii seminariilor şi ai chiliilor albe, sufletul neamului s'a întărit. Aici veneau în haine de ţară fii iobagilor băştinaşi sau ai preoţilor, cari reprezentau aristocraţia gândirei a neamului, şi aceşti fii după învăţătură serioasă, după deslegarea comorilor nesfârşite din slovele cărţilor bisericeşti, după ce-şi luminau mintea din izvorul cald al dragostei de Moşie, pornit din inimile dascălilor, aceşti fii porniau în satele lor să aprindă o mică făclie, făclia credinţei a neamului din care coborau, şi care credinţă a dus la izbăvire...

In Blajul acesta pe care'l alintă Târnavele, au trăit viaţă de apostoli cei mai mari cărturari ai Ardealului şi cei mai mulţi s'au stins aici cu ochii în cărţi vechi, cu sufletul la toată suflarea românească şi cu un singur crez, acel străbun ce-l descifrau din cronici cu litere latine sau slavone.

* * *

La mişcarea împotriva ruperei sclaviei şi orânduirea poporului român să fie liber pe brazda milenară care era a lui, Blajul ni-a adus adunarea spontană a miilor de plugari, în haine dace, cari şi-au îndreptat ochii la Cer şi au luptat în revoluţia de la 1848.

Ni se copleşesc inimile de emoţie şi parcă vedem şi azi icoana măreaţă de atunci: acelaş suflet ce încălzia inimile tuturor românilor de pe Câmpia Libertăţii, în luminoasa zi de primăvară.

Auzim şi acum în urechi cuvântările de trezire naţională, de îndemn la libertate, ale nemuritorilor Simion Bărnuţiu, Gh. Bariţiu, Avram Iancu şi prietenii acestora. Toţi din ei s'au stins; au lăsat însă o cale luminoasă...

Au lăsat o credinţă, au lăsat flori de sânge pe meleagurile Ardealului, şi le-au cules copiii şi le-au pus la piept, şi le-au înţeles şi s'au făcut mari şi au murit şi ei şi au venit alţii până ce au înfăptuit visul celor de pe Câmpia Libertăţii.

* * *

Momentele istorice nu se uit. Ele sunt icoane de credinţă, sunt îndrumătoare...

CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ

DOINĂ

O doină plânge sus pe culme,
Din fluer unde limpezi cad,
Şi legănate lin s'afundă
In pacea codrilor de brad...

Cântare, meşteră cântare
Te stingi acum încet — încet,
Şi adormi, pierdută'n tremurarea —
Oftării blânde din brădet...

Mi-ai picurat un strop în suflet
Din taina vremii de demult,
Şi plânsul veacurilor duse
Mă înfioară când te-ascult...

Cum te-ai topit acum în noapte
Eu stau cu inima la sfat:
In care brad, de care creangă
Plânsoarea ta s'a aninat?...

Şi cât vei mai trăi acolo
Tu soră pururea cu noi
Când va fi mort de mult ciobanul
Şi moartă turma lui de oi?...

Târziu odată, — cine ştie? —
Trecând pe-aici un călător
Te va culege dintr'o floare
De dup'o aripă de nor...

Te-a coborî în largul văii
Şi-o lume te va asculta.
Şi-o lume'ntreagă va începe
Să plângă cu durerea ta...

OCTAVIAN GOGA

Respectul legilor

Viaţa popoarelor se aseamănă cu acea a indivizilor cari o alcătuesc. Ca şi fiinţele organizate, naţiunele se nasc, şi duc traiul până la capătul bătrâneţelor şi apoi se sting pentru a lăsa liberă cale de dezvoltare altor indivizi ce vor alcătui alte popoare şi aşa mai departe.

E atât de adevărată această comparaţie încât unii învăţaţi sociologi au stabilit asemănări de detaliu între funcţiunile sociale în organizarea de stat la un popor şi funcţiunile fiziologice la fiinţa omenească organizată.

De pildă circulaţia sângelui de la om ar corespunde cu arterele de cale ferată într'un Stat; sau creerul care preşede şi conduce în mod armonic toată fiinţa individuală ar corespunde într'un organism social, guvernului ca reprezentant al Statului şi care are în grijă conducerea vieţii publice, asigurând fericirea poporului.

Reţin un adevăr, care nu va scăpa nimănui, că asemănarea este întocmai. Un cap sănătos, un creer echilibrat la fel cu guvernul reprezentant al Statului alcătuit din elemente de valoare, vor conduce deopotrivă pe căi înfloritoare — unul corpul fiinţei organizate — altul corpul social al poporului din care face parte.

Sănătatea organismului individual se zice că e zdruncinată când unul dintre organele esenţiale ale corpului este bolnav. Viaţa socială a naţiunii este stânjenită, poporul sufere, când una dintre feţele de activitate socială îşi încetineşte mersul ei normal.

Dacă stomacul este bolnav, omul se prăpădeşte. Progresul social se resimte când economia naţională reprezentată prin puterea de producţie agricolă a ţării, spre pildă, îşi micşorează debitul şi prin neîndestularea nevoilor de hrănire înfometează populaţia.

Omul bolnav cuminte ca şi Statul prin guvernul ce conduce o naţiune care sufere, avizează în astfel de cazuri la luarea de măsuri.

Unul consultă medicul, iar Statul consultând naţiunea vine cu anumite reguli sau măsuri de îndreptare — prohibitive sau coercitive ce aplicate tuturor ţintesc la binele obştesc şi care **poartă numele de legi.**

Urme istorice ale vechilor porunci morale şi religioase, legile reprezintă condiţii de cooperare socială. Obiceiuri ce înseamnă tot atâtea comori de experienţă acumulată de generaţii trecute în lupta pentru existenţă şi pe care oamenii le-au câştigat în urma multor greşeli şi sacrificii, iată originile legilor în vechime.

Cu vremea originea experimentală a unor astfel de obiceiuri se uită, în conştiinţa omenirei rămâne porunca abstractă ca isvor al binelui public, emanaţiuni ale înţelepciunei supraomeneşti simbolizate în legile scrise.

Intărită această încredere în cursul Secolurilor de absolutism, când legiuitorul era considerat ca întruparea tuturor virtuţilor şi a înţelepciunei nemărginite, astăzi legile emană de la popor. Sunt regule de conduită impuse lui de el însuşi prin reprezentanţii săi, şi sunt privite ca manifestările tendinţei celei mai înalte pentru binele public şi respectate în vederea scopurilor ce urmăresc.

Impuse prin ordin de către capul Statului, aplicate de judecători şi executate de către organele centrale de control, legile sunt multe şi variate ca şi nevoile ţării a căror satisfacere o urmăresc. Având valoare câtă vreme se aplică şi cum se aplică, legile trebuesc ascultate fără împotrivire, executarea lor să se facă imediat şi fără critică.

Privind în concret frământările sociale ale poporului românesc prin prizma abstracţiilor expuse mai sus, trebue să observăm că în limita fruntariilor noastre, lărgite odată cu strângerea într'un mănunchiu a fraţilor de acelaş sânge şi aspiraţii, am devenit o naţiune ce înseamnă ceva pe harta Europei.

Numai suntem poporul neînsemnat deodinoară care se mulţumea cu puţin, avem datorii mari către noi înşine de organizare civilizată şi de pregătire a fericirei poporului şi îndatoriri şi mai mari către semenele noastre: marile naţiuni şi popoare ale lumei în concertul cărora suntem primite şi faţă de care comptăm şi trebue să însemnăm ceva.

Greutăţilor de alcătuire şi organizare internă ce absorb energia Statului românesc, se mai adaugă continua grijă de armonie asupra noastră, ochii lor cercetători.

Nu vor putea fi învinse aceste greutăţi cu care se luptă conducătorii statului nostru decât numai cu sprijinul naţiuni noastre mărite, cu jertfele mari ce fiecare dintre noi vom şti să le facem în mod necondiţionat.

Starea de nervozitate a corpului nostru social dacă este naturală până la un punct în faţa atâtor grele şi noui probleme de organizare şi armonizarea funcţiunilor sociale nou născute sub imboldul timpurilor moderne ce le trăim, nu e mai puţin adevărat că problemele acestea toate trebuesc rezolvate.

Munca începută nu poate fi dusă cu succes decât când naţiunea solidară la muncă şi gata de jertfe va avea cele două certitudini isbăvitoare de neam: **liniştea fruntariilor în afară şi ordinea şi pacea internă.**

Şi dacă pe cea dintâi o avem sub garanţia vitezei noastre armate, ordinea interioară nu ne o poate garanta decât respectul legilor ţării.

V. M. DIMITRIU
Consilier la curtea de apel din Culj

SCUMPETEA

Pentru interesul politic al ţării proprietatea rurală prin reforma agrară a fost supusă unei operaţii, care a dărâmat vechia concepţie a dreptului de proprietate. Pentru interesul economic al populaţiei proprietatea urbană prin legea chiriilor a fost atinsă de sarcini, care a schimbat cu desăvârşire fizionomia aceluiaş drept de proprietate. Pentru interesul nevoilor statului, proprietatea subsolului şi a minelor, prin noua constituţie a fost dezmembrată de acea a solului şi prin aceasta s'a tăiat vechiului drept de proprietate unul dintre membrele lui.

Mâne sau poimîne se va întinde, poate, şi mai mult coarda mărginirilor acestui drept; căci nu se vede o raţiune hotărâtoare, care să oprească pe legislator de a considera şi proprietatea industrială, ca un bun apt de a contribui mai din greu la uşurarea sarcinilor publice; şi apoi continuând pe aceeaşi cale şi pe baza aceluiaş raţionament nu se prea vede putinţa de a nu se întinde o atare mărginire chiar la proprietatea mobiliară în genere. Cel puţin însă, dacă naţiunea ar culege rezultate rodnice pe urma acestor măsuri luate de stat.

Dar dacă aruncăm o privire generală şi cu totul obiectivă asupra situaţiei ţării şi a populaţiei, fără voe ne cutremurăm: Proprietatea rurală, care a fost îmbucătăţită spre a putea fi atribuită acelora, care cu viaţa şi sîngele lor au scăpat-o din ghiarele cotropitorilor, pare că lîncezeşte şi nu mai produce fructele de odinioară, nici în calitate, nici în cantitate.

Imobilele urbane, cari adăpostiau altădată întreaga populaţie urbană a ţării, au devenit astăzi un adevărat obiect de lux, de care nici prin gând nu se mai poate apropia modestul cetăţean; colţul de casă, pe care-l rîvnea muncitorul intelectual la sfârşitul carierii sale pentru a-şi odihni puterile istovite şi bătrâneţele înălbite, e astăzi în tocmai ca o nălucă, care îi apare pentru o clipă, dar dispare pentru totdeauna în necunoscutul veşnic.

Viaţa a ajuns o povoară; traiul e aşa de scump, în cât statul e nevoit pentru funcţionarii săi a mări necontenit lefurile, fără cu toate acestea să ajungă a le asigura hrana de toate zilele; căci odată cu sporirea lefurilor, imediat şi în mod automat se sporeşte în proporţie mult mai mare preţul productelor şi al mărfurilor. Ca simplă curiozitate să cităm un exemplu: cheltuiala ce o are astăzi un funcţionar neînsurat, fără servitor, numai pentru plata spălatului rufelor sale de corp se urcă pe o lună la suma, cu care înainte de războiu se făcea faţă de un funcţionar cu familie la toate cheltuelile necesare pe acelaş interval.

Ne învârtim într'un adevărat cerc viţios: funcţionarul ţipă de mizerie; statul pentru a-l ajuta, măreşte dările; iar viaţa se scumpeşte. Zadarnic dar se măresc lefurile, dacă productele devin mai scumpe. Nu se îmbunătăţeşte prin aceasta soarta nevoiaşilor. Trebue urmată prin urmare altă cale.

Această nouă cale este acea indicată de ştiinţă, a căreia principii trebue să ne călăuzească. Legile ştiinţei economice ne învaţă, că preţul lucrurilor stă în raport drept cu abundenţa cererilor şi în raport invers cu abundenţa mărfurilor pe piaţă, dacă nu intervine influenţa vre unui factor străin.

Privită din acest punct de vedere chestia scumpetei s'ar putea rezolvi prin colaborarea a trei elemente fundamentale, la cari pot concura şi alte elemente ajutătoare.

Aceste trei elemente fundamentale sunt: **spor de producţie** pentru a exista abundenţă de mărfuri; **economie de necesităţi,** pentru ca să lipsească abundenţa de cereri; şi în fine **înfrînarea speculaţiei neobrăzate,** care produce înavuţirile vertiginoase. Acest din urmă element a devenit un simbol al timpurilor actuale pentru toate clasele fără deosebire: şi în cele de mai sus şi în cele de mai jos. Să avem numai curajul de a tăia în carne vie fără cruţare, căci o dată cangrena oprită, încetul cu încetul corpul social se va vindica. Timpul vorbelor a trecut; a sosit epoca faptelor; de nu procedăm cu energie, pericolul ne îneacă şi soarta vitrigă ne cuprinde în braţele sale de neagră mizerie.

V. DIMITRIU
prof. univ.

Astra şi „Cultura Poporului"

Ca fost preşedinte al Culturei Poporului şi colaborator al fostului ziar al acestei societăţi, şi ca actual preşedinte al Astrei, secţiunea Cluj, mă simt dator ca, la reapariţia acestui ziar, să aduc o lămurire. Aş voi să precizez cari sunt raporturile între: societatea Astra şi societatea „Cultura Poporului".

Când, acum trei ani, s'a înfiinţat la Cluj societatea Cultura Poporului, exista în Ardeal o veche, cunoscută şi venerată societate. Era *Astra* sau *Asociaţia pentru literatura şi Cultura Poporului român.* Astra a avut marele merit ca timp de 60 de ani să întreţie nestins în poporul din Ardeal focul românismului. Şi ea a fost şi mai mult de cât atât. Din ea s'a inspirat în vechiul regat Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor. Şi apoi spre Ligă, dar şi spre Astra, şi-au avut îndreptate privirile aceia cari pe front, în iarna anului 1917—1918, au pus bazele Caselor Naţionale. Astra a fost deci ani de-arîndul o biserică a românismului.

Dar, venind războiul, măreaţa activitate a acestei societăţi a fost întreruptă. Şi această întrerupere s'a resimţit şi după războiu. Din cauza frământărilor şi turburării spiritelor în momentele grele din toamna anului 1920, un grup de intelectuali din Cluj au înfiinţat Societatea Cultura Poporului, care a propovăduit cu cuvântul prin ateliere şi prin fabrici, iar prin presă cu ziarul „Cultura Poporului", respectul faţă de legi şi înfrăţirea tuturor cetăţenilor din cuprinsul României.

Insă cum activitatea nouei societăţi era aproape de aceleaşi principii ca şi ale vechei Asociaţii, s'au ridicat glasuri cari au cerut contopirea celor două instituţii.

In aceste împrejurări comitetul societăţii „Cultura Poporului", în şedinţa de la 3 Martie a. cr. a hotărât ca societatea să fuzioneze cu secţiunea Astrei Cluj, iar foaea „Cultura Poporului" să apară din nou sub directa şi personala conducere a d-lui General N. Petala.

Ţin să exprim aici mulţumirea noastră pentru pasul făcut spre contopirea Culturei Poporului cu Astra. Căci ţara noastră, pentru desăvârşirea reîntregirei sale, are acum o adâncă trebuinţă de o societate care, alături de puterea însăşi a statului, să pornească un larg suflu de apostolat. Şi, spre acest ţel, nici una din societăţile existente nu are prestigiul Astrei sau al Asociaţiunei pentru literatura şi Cultura Poporului român. Astra va trebui să-şi întindă bine-făcătoarea sa activitate peste tot întinsul ţării. Iar apostolatul ei să fie susţinut de toate celelalte societăţi similare de-asupra tuturor neînţelegerilor d'intre partidele politice, ea are chemarea să fie acea biserică a românismului în care sfântul glas al unirei să răsune, pentru înălţarea tot mai sus a Patriei.

MARIN ŞTEFĂNESCU

INSCRIPŢII

BADEA GEORGE

Anii mulţi în viaţă, ni-i hărăzeşte neţărmurita îndurare a lui Dumnezeu. Omul, însă, trebue să folosească traiul îndelungat în aşa chip, ca după moarte să lase în minţile tuturor însemnătatea vieţii sale.

Dintre acei pe care harul ceresc i-a dăruit cu zile din belşug a fost şi Badea George născut la 1 August 1835 în satul Băseşti din ţinutul Sălajului.

Badea George a fost omul faptei.

Ia parte la conducerea afacerilor constituţionale în adunările municipale. Mai apoi, primpretor, pentruca începând din 1872, să fie înverşunatul apărător al românismului, în parlamentul maghiar.

El ia iniţiativa închegării unui partid al tuturor românilor de sub stăpânirea vrăjmaşă, care se şi înfăptueşte şi al cărui prezident este din 1905 până la moarte.

Nici loviturile suferite în decursul alegerilor, nici temniţa din Vaţ nu l-au clintit, din făgaşul luptei dârză.

In Badea George glăsuia sufletele străbunilor, cari-l îndemnau să rămâe în credinţa mântuirii românismului. *Badea George este sinteza aspiraţiunilor tuturor românilor de dinaintea unirii...*

Când soarele liberării a răsărit pe cerul posomorât o clipă al neamului nostru, Badea George purtându-şi cu bărbăţie bătrâneţile, a prezidat adunarea, ce a hotărât sfărâmarea hotarelor în veci.

Apoi a murit liniştit în timp ce Secuii trimeteau văzduhului gloanţe vrăjmaşe, ultima zvârcolire a unei epoci apuse.

De aceea, românii de pretutindeni, se închină la picioarele statuei, ridicată întru amintirea marelui român, în Băseşti.

Cel ce o va vedea, îşi va aminti de *Badea George, om care a însemnat o viaţă cu adevărat trăită.*

ZILE ÎNSORITE

O creangă de măr s'a întins an cu an şi-a ajuns până la fereastra odăiţii mele... De trei zile, în primăvara asta creanga e înflorită. Au vizitat-o roiuri de albine harnice şi fluturi vagabonzi.

In fiecare dimineaţă e înrourată şi pare încă mai albă; în fiecare seară, aurul apusului se cerne peste ea înpodobind-o în culori de vis — şi, în amezile luminoase, pare desprinsă din cer şi întinsă către fereastra mea.

Creanga de măr mi-a urzit o poveste întreagă...

Eu o cunosc de când era vlăstar plăpând, o cunosc înflorită şi o cunosc aplecată greu sub povara roadelor dulci şi aromitoare.

Şi la toamnă, iarăşi voi muşca din fructul cărnos, acum abia plămădit între petalele mici troenite cu îmbelşugare... Şi iată povestea:

In grădina cu mărul înflorit vin mulţi copii de toate vârstele. Ei se joacă de dimineaţă şi până în seară jocuri minunate în care se izvodesc avânturile preocupărilor de mâine...

De trei zile, de când creanga înflorită se leagănă în fereastra odăiţii mele e atâta lumină, e atâta soare cu primăvara asta şi atâta îmbelşugare în cele ce rodesc, de îmi pare că toţi copiii cresc numai din aceste daruri.

Şi de trei zile am primit veşti bune din toate plaiurile ţării.

Şi pe copiii cari astăzi se joacă în grădină, mi i-am închipuit mari, muncind pentru binele lor şi binele obştesc şi i-am văzut în închipuirea mea încărcaţi de roade asemeni cu mărul din grădină, şi la fel cu ei, pe toţi copiii ce sorb astăzi cu lăcomie viaţa zilelor însorite.

Noi să-i urmărim de aproape, să-i îndrumăm către bine, căci tinereţea îşi are nesocotinţele ei — şi precum grădinarul curăţă tot ce e vătămător într'un pom, asemeni trebue înlăturat ceia ce e apucătură rea la un copil.

Numai aşa roadele nu vor fi vermănoase, nu vor fi rele.

Suntem dăruiţi cu de toate asemeni crengii de măr — şi noi trebue să pregătim darurile — şi vom fi binecuvântaţi de Cel ce zămisleşte totul în zilele acestea însorite.

G. T.

PENTRU SĂTENI

Religie

ORBUL DIN NAŞTERE

DUMINECA VI. DUPĂ PAŞTI

Un om, care s'a născut orb şi care aşadar nici-odată n'a văzut soarele strălucind pe cer, a întimpinat pe Isus. Invăţăceii, cari ştiau, că multe năcazuri, cari vin asupra noastră sunt urmări ale păcatelor, l'au întrebat: Invăţătorule, dar acesta pentru ale cui păcate e orb, pentru ale lui, ori pentru ale părinţilor lui? Isus le răspunde, că nici pentru ale lui, nici pentru ale părinţilor lui, ci, pentru-ca să se preamărească numele lui Dumnezeu întrânsul.

A fost o întimplare nefericirea acestui om, ca multe altele din viaţa omenească. Bietul orb îşi purta năcazul cum putea, fără să pizmuiască pe cei, cari vedeau. Soarta lui a fost poate adeseori mai bună ca a altora, pentru-că ochii văd multe, bune şi rele, el nevăzând cele bune n'a avut prilej să vadă nici cele rele.

Adeseori se întîmplă, că întâlnim oameni nefericiţi, cari ne cer ajutorul. Noi ne mântuim repede de ei spunându-le, că tocmai ei sunt pricina nefericirii la care au ajuns. Avem uneori dreptate, dar nu întotdeauna. Mulţi oameni sufer dureri, de cari nu sunt vinovaţi nici ei, nici părinţii lor.

Iubirea lui Isus faţă de oameni a fost atât de mare, încât el a ajutat chiar şi pe acela, cari sufereau nefericiri pe urma păcatelor. Aşa a fost şi slăbănogul dela fântâna vie, despre care am vorbit înainte de asta cu două săptămâni. Acelora le-a făcut îndoit bine, le-a dat vindecare sufletului şi trupului. Cu atât mai vârtos i-s'a făcut milă de acest biet orb, care s'a născut aşa din întimplare, care aşadar n'a avut nici o vină pentru nefericirea lui. Ii unge ochii cu tină şi îi face să vadă pe oameni ca copiii, umblând. Apoi îl mână să se spele la fântâna Silvanului.

Omului, care a suferit o viaţă întreagă, nu-i dă vindecare de-adreptul, nu-i face parte de bucuria neaşteptată, ci îl pregăteşte încetul cu încetul pentru fericirea nemărginită ce avea să-i ajungă. Se duce la fântâna Silvanului, se spală şi vede, ca ori-ce alt om. Intâlnirea cu Isus a fost norocoasă pentru el şi Dumnezeu într'adevăr s'a preamărit întrânsul. A văzut strălucirea soarelui, a văzut casele şi stradele, a văzut capacii şi a văzut pe oamenii cu cari vorbia. Cele dintâi clipite de vedere au fost o isbucnire a bucuriei. A înţeles, ce fericire e vederea pentru oameni şi ce mare nefericire e lipsa vederii. Dar în aceeaş vreme, a văzut şi răul acestei lumi.

Ne putem închipui, cu câtă mândrie şi bucurie, poate tocmai copilărească, trecea el pe lângă oameni. Se bucura de câte-ori întâlnia pe vre-un om, al cărui glas îl auzise adeseori şi credea, că şi oamenii se bucură pentru fericirea ce l'a ajuns.

Dar s'a înşelat. Era Sâmbătă într'u aceea zi, iar oamenii se mirau, cum a putut să primească vindecare chiar în ziua de Sâmbătă! L'au întrebat: cine l'a făcut, să vadă? El le-a spus întreaga istorie a vindecării, adăogând, că acela, care l'a vindecat e debunăseamă prooroc. „Nu poate să fie prooroc, îi răspundeau oamenii, — pentru-că atunci nu ar vindeca Sâmbăta! Dimpotrivă, e un om păcătos...

Bietul om, care poate nu s'a mâniat nici-odată în viaţă, n'a putut răbda această hulă şi le răspunde aproape mânios: Nu se poate! Dumnezeu nu dă atâta putere oamenilor!

Mai târziu omul se întâlneşte iar cu Isus şi îi recunoaşte glasul. Isus îl întreabă: Crezi tu, în Isus Hristos, fiul lui Dumnezeu? Doamne, cine este acela, întreabă orbul, ca să cred întru dânsul? Isus îi răspunde: Eu sunt, cel ce vorbeşte cu tine! Cred Doamne, — mai zice omul, — iar Isus se desparte de el cu cuvintele: Credinţa ta te-a mântuit, mergi în pace!

Pentru fapta bună ce-o săvârşi-se Isus şi-a primit dreaptă răsplată dela bietul orb. Credinţa omului, e cea mai preţioasă recunoştinţă.

Aceasta o aşteaptă Dumnezeu şi dela noi: pentru ajutoarele nenumărate ce ni-le întinde în viaţă să-i dăm credinţa sufletului nostru. El ne răsplăteşte aşa, pentru-ca să ne întărească în credinţă, cum am văzut la orbul cel din naştere, pe care credinţa l'a mântuit.

Noi, cei cari citim şirele acestea, nu suntem orbi. Vedem soarele pe cer şi avem parte de toate bucuriile lumeşti. Dar, e orb sufletul nostru, adeseori. E orb, pentru-că nu vrea să vadă binele, ci numai răul, iar orbia nu poate să ducă pe om decât la rătăcire. Cât de mult rătăcim şi noi pe urma orbiei sufletului nostru! Cât de mult avem şi noi lipsă de vindecare!

Ferice acela, care o'nţelege aceasta! Fericit, care orb fiind cu sufletul, caută vindecare. Acum o va afla întradevăr, nu la fântâna Silvanului, ci la isvorul cel bogat al darurilor lui Dumnezeu! Omul vindecat de orbia sufletească e cu adevărat fericit. Să rugăm aşadar pe Dumnezeu în această Duminecă, să alunge ceaţa de pe ochii sufletului nostru, ca văzând binele, să încunjurăm răul şi astfel, să ni-l scăldăm în lumina dătătoare de viaţă a credinţei adevărate, care mântuieşte pe om.

SEPTIMIU POPA

Scriitorii noştri

Petre Ispirescu

Sătenul ştiutor de carte, are datoria să cunoască şi să citească pe scriitorii cei mai mari ai neamului nostru.

Un minunat povestitor e şi Petre Ispirescu. A scris poveşti frumoase, în cari sunt o comoară.

El s'a născut în 1830, în Bucureşti şi a murit în vârstă de 57 ani.

A fost sărac toată viaţa şi şi-a câştigat pânea cu trudă căci era tipograf (culegător de litere) de meserie.

Limba din poveştile lui e dulce ca mierea din faguri şi te farmecă şi te stăpâneşte.

Dacă ai citit o filă din cartea lui, care se chiamă „Basmele românilor" nu te înduri până ce nu o sfârşeşti din scoarţă în scoarţă.

El e ca Creangă şi aproape de sufletul vostru săteni, e înţeles, pentrucă poveştile sale sunt ale voastre ale tuturora.

Vă dăm chipul, aici, a lui Petre Ispirescu şi o poveste scrisă de el, având în vedere, că atunci când vă veţi duce la târg, veţi cumpăra de la librărie, poveştile sale.

GHEORGHE POP DE BĂSEŞTI

La 6 Maiu s'a desvelit în Băseşti, judeţul Sălagiu, monumentul ridicat în cinstea vrednicului luptător român Gheorghe Pop, cunoscut la toţi Românii din Transilvania, la sate ca şi la oraşe, cu numele de *Badea Gheorghe*.

Născut la anul 1835 dintr'o veche şi nobilă familie românească, a intrat în slujba judeţului, dar încă din anul 1872 a părăsit slujba şi s'a aruncat cu toata puterea în lupta pentru apărarea drepturilor poporului român. Căci guvernele ungureşti din Budapesta începuseră de nou să prigonească pe Români în şcoală şi biserică, în viaţa politică şi economică. Până în anul 1881 a fost neîntrerupt deputatul Românilor din Cehul Sălagiului.

Nu a fost act mare în lupta naţională a Românilor, la care Gheorghe Pop să nu fi luat parte. In procesul intentat Comitetului partidului naţional din Transilvania pentrucă s'a plâns într'un Memorand la Impăratul din Viena pentru asuprirea, la care erau supuşi Românii de către guvernul unguresc din Budapesta, şi Gheorghe Pop a fost condamnat la temniţă grea.

Increderea cea mare, de care s'a bucurat acest fiu al neamului s'a dovedit şi în anul 1902, când murind preşedintele partidului naţional din Transilvania, Dr. Ioan Raţiu, poporul român l-a ales preşedinte pe Gheorghe Pop, care a continuat cu aceeaş energie lupta, cu care era deprins.

Cel mai fericit moment în viaţa lui a fost intrarea armatei române în Transilvania robită. Căci aceasta însemna încetarea suferinţelor de veacuri şi începutul unei vieţi în deplină libertate naţională. La 1 Decembrie 1918 bătrânul de peste optzeci de ani a prezidat adunarea naţională dela Alba Iulia, unde Românii din Transilvania au proclamat unirea pe veci cu ţara-mamă, cu România. Nimeni nu va uita clipa, în care moşneagul cu ochii plini de lacrimi rosti rugăciunea *Acum slobozeşte Stăpâne pe robul tău în pace, că văzură ochii mei mântuirea neamului românesc.*

La 23 Februarie 1919, bătrânul de 84 ani închise ochii. Cu toate că în preajma morţii lui, gloanţele soldaţilor români se încrucişau cu ale soldaţilor unguri, cari îşi băteau cea din urmă dată joc de ţăranii români, el a murit liniştit. Visul lui se împlinise, sălbătăciile soldaţilor unguri erau cele din urmă svârcoliri ale unei stăpâniri menite să piară pentru totdeauna...

Gheorghe Pop a fost unul din cei mai bogaţi Români din Transilvania. El a înfiinţat în Şimleul-Silvaniei internatul pentru elevii români, iar în toamna anului 1918, când liceul românesc din Blaj, era ameninţat din cauza lipsei de bani să fie închis de guvernul din Budapesta, Gheorghe Pop a dăruit plata pe un an pentru toţi profesorii dela acel liceu.

Amintirea lui va fi veşnică la neamul românesc şi faptele lui pildă vie pentru noi.

Lăcaşuri sfinte

MĂNĂSTIREA PUTNA

Când spunem neamul românesc, spunem şi biserică.

Prin credinţa în Biserică, totdeauna am biruit. Din popoarele din lume, noi românii, am avut soarta cea mai grea; am trecut prin cumpene amare, prin urgii; vremurile ni-au prigonit, şi de multe ori casa noastră nu mai era casă; pământul nostru stăpânit de alţii; Dumnezeu ne-a încercat, dar niciodată n'am pierdut nădejdea în El, şi când erau zilele mai pline de lacrimi şi desnădejde, ori când erau zile de bucurie, gândul părinţilor noştri era către puterea Celui-de-Sus.

De aceia Voevozi, şi boeri de ţară, şi răzeşi şi mazili, de alungul veacurilor, au ridicat lăcaşuri sfinte; au adormit ctitori lângă zidurile de piatră, iar la altare s'au închinat urmaşii.

De aceea străjuesc şi astăzi de a lungul şi de a latul ţării, prin munţi, prin codri deşi, pe la şes, mănăstiri şi biserici. Ele sunt mărturii vii de credinţă; în dangătul clopotelor de aramă se scurg toate năzuinţele noastre şi cât timp vom crede în sfânta cruce şi Dumnezeu ne va ajuta.

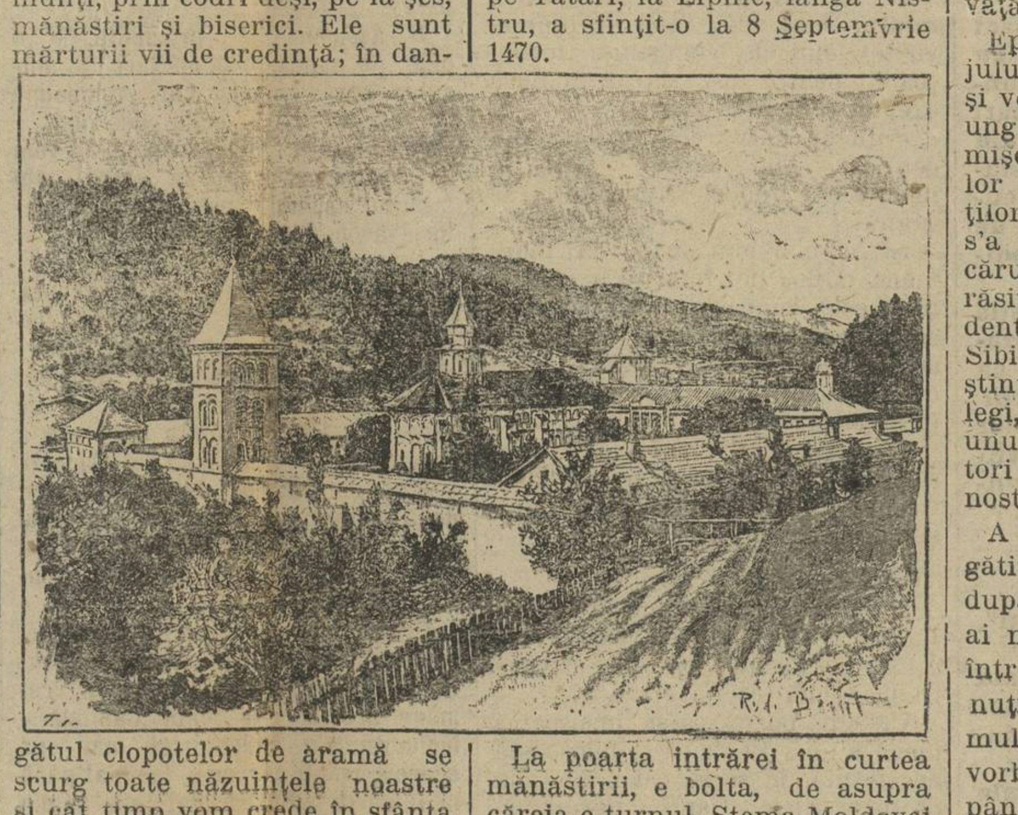

* * *

Incepem cu mânăstirea Putna. In „vesela grădină", căreia nemţii i-au zis Bucovina, dar ca era trup din trupul Moldovei cum e şi astăzi, — Voevodul biruitor a 40 de războae, Ştefan-cel-Sfânt, şi-a ales cel mai frumos loc, unde a ridicat mânăstirea şi a şi fost îngropat în ea.

Aşa a fost întâmplarea şi aşa ni-a lăsat-o scrisă în cărţi, bătrâne, cronicarul Neculce: Măriei Sale îi plăceau munţii şi vânătoarea. El, pornind din cetatea Sucevii — scaunul Domnesc —, şi înconjurat de boeri, într'o zi, ajunge pe marginea unei ape mici, care se chema Putna, şi de aici suind în vârful Dealului Crucii, a tras cu arcul şi, în care ulm s'a înfipt săgeata, în locul acela a hotărît să fie sfântul altar. Mai erau şi alţi trei coconi, pe care i-a pus să tragă. Pe locul unde a căzut săgeata vatavului de copii, a ridicat poarta, iar unde a căzut săgeata unui copil a hotărît să fie clopotniţa. Şi se mai spune, că alt copil de casă ar fi tras şi el cu arcul şi l'ar fi întrecut pe Ştefan-Vodă. Săgeata s'ar fi oprit pe muntele Sion; iar Domnul a poruncit să i se tae capul copilului pentrucă săgeata lui mersese mai departe de cât a Voevodului; tot aici ar fi fost cândva şi o bisericuţă de lemn.

Şi mânăstirea mândră cum se vede şi astăzi, după 400 şi ceva de ani, e pe malul stâng al apei Putna şi între munţii Măgura-mică, Măgura Mare, Morile, Dealul Cămării, Dealul Crucii şi Sion.

Ştefan-cel-Mare, a lăsat arcul cu care a tras la mănăstire şi un pahar. Dar, întâmplându-se o răscoală pe vremea lui Constantin Cantemir-Vodă, au năvălit Leşii şi Cazacii, să prade lăcaşul sfânt. Ei au dat foc şi atunci au luat şi arcul ce se trăgea cu vârtej. Paharul ar fi fost până pe timpul a treiei domnii a voevodului Mihai Cehan-Racoviţă, pe la anul 1718, când l'a scos egumenul Misail Chiseliţa, şi, bând cu el nişte slugi boereşti, s'au îmbătat şi au stricat paharul.

Mănăstirea e înconjurată cu ziduri groase de piatră, în care sunt chilii şi trei turnuri, cu metereze, de unde în vremuri grele se trăgea cu săneţele.

Şi după ce Voevodul a învins la cetatea Chilia, la 1465, a început zidire a mănăstirei la 4 Iunie 1466 şi a sfârşit-o la 1469. Iar după ce Ştefan-Vodă a bătut pe Tătari, la Lipnic, lângă Nistru, a sfinţit-o la 8 Septemvrie 1470.

La poarta intrărei în curtea mănăstirii, e bolta, de asupra căreia e turnul. Stema Moldovei — un cap de zimbru — străjueşte săpată în piatră iar sub ea e scris în limba slavonă:

„Drept măritorul Domn a toată ţara Moldovei, marele Ştefan-Voevod, fiul marelui Bogdan Voevod, a zidit şi făcut mănăstirea aceasta întru numele sfintei Născătoare de Dumnezeu sub arhimandritul Ioasaf în anul 6989 (1481)."

Iar în partea de apus a turnului e iar stema Moldovei dimpreună şi cu cea a Munteniei, săpată tot în piatră, cu scrisul:

„Cu mila lui Dumnezeu Ioan Constantin Racoviţă Voevod, Domnul ţării Moldovei 1757."

Afară de acest principal turn se mai află unul de apărare, cu metereze, de unde în vreme de restrişte cei adăpostiţi în mănăstire ţineau piept neprietinilor, iar deasupra uşii, literele slavone:

„Drept măritorul Domn a toată ţara Moldovei Io Ştefan Voevod, fiul lui Bogdan Voevod, a zidit şi făcut acest turn şi zidul împrejurul mănăstirii în anul 6989 (1481) a lunei Mai 1."

In curtea largă e mănăstirea, asemănătoare în zidire ca toate lăcaşurile sfinte ridicate de Voevodul Ştefan. Ferestrele sunt în stil gotic, prinse în piatră cioplită cu ornamente frumoase. Mai întâi intri în tindă, apoi în pronaosul bisericii. Aici la dreapta şi la stânga se află două morminte sub câte un baldachin de piatră sprijinit pe doi stâlpi. In dreapta piatra de pe mormântul lui Bogdan-Vodă, are o ornamentaţie romanică cu litere scrise în limba slavonă.

(Urmare)

CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ

SIMEON BĂRNUŢIU

Intre cei ce au înflăcarat mai tare şi au luminat mai mult poporul român din Transilvania strâns în adunarea cea mare dela 15 Maiu 1848 de pe **Câmpul Libertăţii** delângă Blaj a fost şi **Simion Bărnuţiu.**

Bărnuţiu s'a născut la 21 Iulie 1808 în comuna Bocşa română din ţinutul Crasnei din o familie, ai cărei înaintaşi au fost veacuri întregi preoţi. Şi el a intrat, după absolvirea liceului din Blaj, în seminarul teologic deacolo. Ajungând profesor de filosofie la liceu, începu cel dintâiu să ţină cursuri în limba română, căci până atunci se învăţă în limba latină, aşa că limba maternă a elevilor rămânea nebăgată în seamă. Instăpânirea limbii române în marea şcoală dela Blaj a produs mare însufleţire în inimile tinerimii române, dar şi supărare la duşmanii noştri, cari nu conteneau să spună, că limba noastră e prea săracă pentru a putea învăţa în ea lucruri înalte.

Episcopul de pe atunci al Blajului, crescut în idei ungureşti şi veşnic gata a servi pe boierii unguri, nu privia cu ochi buni mişcarea naţională a profesorilor români din Blaj şi a preoţilor noştri. Contra profesorilor s'a pornit un proces, urmarea căruia a fost, că Bărnuţiu a părăsit Blajul şi s'a înscris student la facultatea de drept din Sibiu. Aici şi-a câştigat cunoştinţele trebuincioase despre legi, aşa că a putut să devină unul din cei mai aprigi apărători ai drepturilor poporului nostru.

A fost între aceia, cari au pregătit adunarea dela Blaj, unde, dupăce au vorbit alţi fruntaşi ai neamului, poporul a strigat într'un glas: să auzim pe Bărnuţiu. Şi Bărnuţiu a vorbit, mult, cald şi luminat, aşa că vorbirea lui a rămas de model până în zilele noastre.

Dăm, pentru cei de astăzi, sfârşitul acestei vorbiri, care e un cântec al istoriei neamului nostru.

„Să mai aruncăm înc'odată o căutătură peste zilele naţiunii noastre, decand jeleşte sub domnirea ungurească. Să reculegem cu mintea înc'odată, deşi este lucru trist şi dureros, cum i-au asuprit şi cum i-au batjocurit Ungurii pe Români cu legile, cari sunt destinate dela natura spre apărarea oamenilor. Cum s'au unit cu toate neamurile asupra lor; cum i-au privilegiat asupra naţiunii noastre şi pe Saşi, şi pe Sârbi, şi pe toţi, ca sa-şi poată vărsa veninul asupra Românilor şi acolo, unde nu le ajung dinţii cei răutacioşi; cum i-au oprit dela şcoale, ca să rămână orbi; dela diregătorii, ca să nu aibe apărători; pe cari nu i-au putut strica cu uniuni politice, i-au încâlcit cu uniuni religioase; şi acum, când se anunţă libertatea la toată lumea, ei ne anunţă stingerea de tot! Aşa fraţilor închipuiţi-vă înc'odată, că această mie de ani a stăpânirii ungureşti e numai o zi în viaţa cea dureroasă a naţiunii noastre. Inchipuiţi-vă, că dimineaţa ne-au băgat în jug, toată ziua ne-au mânat, şi acum, când veni seara ca să odihnim, numai pentru aceea ne i-au jugul de pe umeri, ca să ne omoare. Care naţiune de pe pământ nu s'ar ridica dela mic până la mare, când şi-ar vedea numărate zilele vieţii? Libertatea oricărui popor e bunul lui cel mai înalt, şi naţionalitatea e libertatea lui cea din urmă. Ce preţ mai are viaţa lui dupăce şi-a perdut tot, ce îl face demn ca să mai fie pe pământ? In mâna acestei adunări e pusă viaţa şi moartea, soartea prezentă şi viitorul, nu al unui om, ci al unei naţuni întregi. Ce va răspunde adunarea înaintea naţiunii, lumii şi a posterităţii, când ar subscrie sentinţa de moarte asupra naţiunii sale? Deci fraţilor! nu vă uitaţi la pretenţiunile Ungurilor cele nedrepte, nici la acei puţini înşelaţi şi înşelători dintre noi, cari, în speranţa lefilor ce aşteaptă în împărăţia ungurească, ţin cu Ungurii şi zic că apără onoarea şi mântuirea naţiunii noastre... Feriţi-vă de ei, că nu sunt Români! Căutaţi la această mulţime de Români, cari strigă în numele a toată naţiunea: să nu ne ducem la masa libertăţii ungureşti, căci bucatele ei toate sunt înveninate... Ţineţi cu poporul toţi, preoţi, nobili, cetăţeni, ostaşi, învăţaţi, şi vă consultaţi cu un cuget asupra reînvierii naţionale, pentrucă suntem toţi fii ai aceleeaş mame. Ţineţi cu poporul toţi ca să nu rătăciţi, pentrucă poporul nu se abate dela natură, nici nu-l trag străinii aşa uşor de partea lor, cum îi trag pe unii din celelalte clase. Nu vă abateţi dela cauza naţională de frica luptei, cugetaţi, că alte popoare s'au luptat sute de ani pentru libertate...

„Aşa fraţilor! aduceţi-vă aminte, că vă strigă din mormânt străbunii noştri:

„Fiilor! Şi noi am fost de multe ori în împrejurări grele, cum sunteţi voi astăzi; şi noi am fost încunjuraţi de duşmani în pământul nostru, cum sunteţi voi astăzi, şi de multeori am suferit doar şi mai mari rele decât voi.

„Fost-am cu Goţii, dar nu ne-am făcut Goţi.

„Fost-am cu Hunii, dar nu ne-am hunit.

„Fost-am cu Avarii, dar nu ne-am avarit.

„Fost-am cu Bulgarii, şi nu ne-am bulgărit, cu Ruşii, şi nu ne-am ruşit; cu Ungurii, nu ne-am ungurit; cu Saşii şi nu ne-am nemţit.

„Aşa este fiilor! Nu ne-am ungurit, nu ne-am rusit, nu ne-am nemţit, — ci ne-am luptat ca Români pentru pământul şi numele nostru, ca să Vi-l lăsam vouă dimpreună cu limba noastră cea dulce ca cerul sub care s'a născut... Vedeţi cum ne-am luptat noi pentru limba şi românitatea noastră, luptaţi-vă şi voi şi le apăraţi ca lumina ochilor voştri!..."

In urma acestui discurs minunat, în sufletul poporului român nu mai era nici îndoeală despre ceeace trebuia să facă: au pus mâna pe arme, ca să-şi apere limba, legea, vatra strămoşască împotriva celor ce porniseră să i-le răpească.

După învingerea duşmanului, Bărnuţiu se rentoarse la studiile lui de drept, pe cari terminându-le, fu chemat la Iaşi, unde a lucrat ca profesor la facultatea de drept până în anul şcolar 1863—64.

Imbolnăvindu-se greu şi simţind, că i-se apropie moartea, a cerut să fie dus în Transilvania lui iubită. Moare încă pe drum, înainte de-a ajunge la Bocşa, satul naşterii lui. Implinindu-i-se cea din urmă dorinţă, a fost înmormântat în cimitirul Bocşei, unde Românii din Sălagiu i-au ridicat, la 1878, un frumos monument de marmoră.

V. L.

INŞIR'TE MĂRGĂRITARI

de P. ISPIRESCU

A fost odată ca niciodată.

A fost odată un fecior de boer mare, şi după ce cutreerase ţările răsbătând prin toate unghiurile, se întorcea la moşia sa. Şi trecând printr'o cânepişte, văzu trei fete cari munceau la cânepă. El îşi căuta de drum în treaba lui, fără să ia aminte la cele ce tot spuneau fetele. Când ajunse la urechile lui nişte vorbe ce-l trezi, căci era dus pe gânduri. Se întoarse la fete şi le întrebă:

— Ce aţi zis, fetelor?

— De m'ar lua pe mine feciorul ăla de boer ce trece p'aci eu i-aşi îmbrăca curtea cu un fus, zise fata cea mai mare.

— De m'ar lua pe mine feciorul ăla de boer ce trece p'aci, eu i-aş sătura curtea cu o pită, zise fata cea mijlocie.

— De m'ar lua pe mine feciorul ăla de boer ce trece p'aci, eu i-aşi face doi feţi-logofeţi cu totul şi cu totul de aur, zise fata cea mică.

După ce îi spuseră fetele ce ziseră, el stătu de se socoti gândindu-se: mă, ce să fie asta? Apoi după ce se mai răsgândi, zise fetei celei mici:

— Fetico, mie îmi plăcu vorbele tale mai mult decât ale surorilor tale. Dacă vrei să mergi cu mine, eu te iau de soţie, numai să-ţi ţii cuvântul.

Şi cum să nu fi voit fata; căci era un brad de flăcău, chipeş şi drăgălaş, nu glumă.

Fata roşi la faţă ca un bujor; apoi dupăce mai stătu niţel la chibzuiri, întinse mâna şi îi zise:

— Ai să fie de bine. Dacă tu vei fi orânduitul meu, nu scap eu de tine, nici tu de mine, măcar de s'ar pune nu ştiu cine şi cruciş şi curmeziş.

Feciorul de boer luă fata şi se duse cu dânsa la moşiile lui. Acolo avea el nişte palaturi cum nu mai văzuse ea. Se cununară, făcând o nuntă de se duse vestea în şapte ţări, şi făcură tot ce trebuia pentru rostul căsătoriei lor.

Nu trecu mult şi fata rămase grea şi ea ca toată lumea. Când auzi feciorul de boer una ca asta, nu mai putu de bucurie, şi porunci numai decât să-i facă un leagăn numai de mătase, în care să-şi pue copiii.

Feciorul de boer, când îşi aduse acasă nevasta îi dete, pentru trebuinţele ei, o fată a unei bahniţe de ţigancă ce-şi ţinea zilele prin curtea boerului cu ce se îndurau stăpânii. Procleta de cioară cum văzu fata, îi puse gând rău.

Când sosi ceasul naşterii, fiul de boer nu era acasă, ci dus într'ale sale. Doamna casei trimise pe ţigancă să aducă o moaşă. Ea aduse pe numă sa. Aceasta, cum veni îi zise:

— Milostiva noastră Doamnă, mâncaţi-aşi ochişorii. La noi p'aci este obiceiu ca Doamnele când are să nască, să se sue în pod şi moaşa să stea cu ciurul la uşa podului, şi aşa să facă.

— Bine bunico; dacă aşa vă este obiceiul p'aci aşa să facem.

Ea, biata nevinovată cum era, nici prin gând nu-i plesnea că întru aceasta era o viclenie din cele mai spurcate. Ea se ştia curată la inimă. Făcuse tuturor bine. Nu se aştepta deci, ca cineva să aibă nici măcar o umbră de cugete pângărite pentru dânsa.

Ea crezu. Şi suindu-se în pod, făcu, cum zisese doi feţilogofeţi cu totul-totului de aur, în ciurul pe care îl ţinea ţiganca la gura podului. Cum văzu copilaşii aşa de frumoşi, gaşperiţa de cioară, ce să facă ca să ponosească pe Doamna sa? se duse numai decât şi îngropă copilaşii în băligarul de la grajd şi luând doi căţei dela o căţea ce fătase de curând, îi arătă Doamnei sale zicându-i:

— Iată, stăpână, ce făcuşi dumneata.

— Cum se poate una ca asta? îi răspunse, Doamna.

Şi pângara de cioară începu a se ciorovoi cu Doamna sa. Ba c'o fi; ba n'o fi.

Intre acestea iată că sosi şi fiul de boer. Ţiganca îi eşi înainte, şi arătându-i ciurul cu căţei, îi zise:

— Iată ce pricopseală îţi făcu nevasta ce ţi-ai ales. Bine că ţi-a dat Dumnezeu în gând să-i aduci o credincioasă ca mine, care să fie pe lângă dânsa, căci altminteri, cine ştie cum era să te îmbrobodească şi să-şi râdă de dumneata.

Se mânie fiul de boer când văzu o astfel de batjocură şi ca să o pedepsească, luă de soţie pe ţigancă; iar pe fosta lui nevastă o făcu slujnică.

Biata femeie, văzu bine nedreptatea ce i se făcu; dar neavând încotro tăcu şi răbdă cu nădejdea în Dumnezeu că-şi va revărsă mila lui asupra ei, şi va da odată, la iveală nevinovăţia sa.

Şi mai trecând câtava vreme, iată măre, că răsări din băligarul unde fuseseră îngropaţi copiii, doi meri. Coaja acestor meri era suflată cu aur, de lucea ca ziua, când noaptea era întuneric besnă. Ei creşteau într'o zi ca într'un an, şi după puţin se făcură mari.

Ţiganca, care ştia blestemăţia ce făcuse se temu văzând frumuseţea merilor, şi zise bărbatului ei, tatăl copiilor, răpuşi de dânsa:

— Mă, mie mi-a venit aşa să te îndemn a tăia merii ăia ce cresc lângă grajd şi din ei să faci din doi, două scânduri la pat, că tot ne lipseşte câteva scânduri.

— Bine, fa, răspunse fiul de boer, cum să tăem noi mândreţe de meri? Nu vezi, tu, că sunt de poveste? Cine mai are asemenea meri?

— Fie; mie mi-a venit aşa, ca să-i tai; că tu de nu-i vei tăia, eu nu mai mănânc pâine şi sare cu tine pe un taler.

Şi neputându-se cotorosi de dânsa, fiul de boer puse de tăie merii şi făcu dintr'înşii scânduri, le puse la pat şi se culcară pe dânsele.

Peste noapte ţiganca auzi cum vorbiau scândurile.

— Dado, zicea una, — căci copiii erau un băiat şi o fată, — dado, zise băiatul, greu ţi-e ţie?

— Greu, răspunse fata, căci este păgâna pe mine. Dară ţie greu îţi este?

— Mie nu-mi este greu, zise băiatul, că este tata pe mine.

Cum pricepu ţiganca că vorbele scândurilor o vor duce la perzare, de le va auzi fiul de boier, numai dete nici pic de somn în genele ei până dimineaţa.

— Bărbate, îi zise blestemata de cioroipină, cum se lumină de ziuă, să tai scândurile alea ce le-am pus eri la pat, căci am visat nişte vise urâte astă noapte.

— Bine, fa, îi răspunse el, cum să tăiem alde scânduri aşa de frumoase?

— Eu nu ştiu; tu dacă nu le vei tăia eu mă duc şi mă dau pe râpă.

Ca să scape de câra ei, fiul de boier puse de tăiă scândurile făcându-le ţăndări mărunte. Iară spurcata astupă toate găurelele casei şi puse scândurile pe foc de arseră. Totuşi două scânteioare se strecurară pe coş şi picară în grădină. In locul unde căzură aceste scântei, răsăriră îndată două steble de busuioc. Boierul avea un mieluşel ce creştea şi el prin curtea lui; acesta scăpând în grădină, mâncă busuiocul şi îndată i-se auri lâna. Şi aşa de frumos se făcu mielul, încât nu se mai găsea pe lume un altul aşa de frumos ca acesta.

Crăpa fierea într'însa de necaz, când văzu mielul; căci ţiganca pricepu că aceasta nu era lucru curat pentru dânsa. Şi după ce mai trecu niţică vreme, zise bărbatului ei, când îl văzu cu voe bună:

— Cum aş mâncă carne din mielul ăla al nostru.

— Nici să te gândeşti la una ca asta, că mie mi este drag, îi răspunse fiul de boier.

Văzu ţiganca că de astă dată nu i se prinde vorba, o întoarse la viclenie.

Se făcu bolnavă. O săptămână încheiată îşi chinui bărbatul cu gemetele ei. Intr'o noapte se făcu că tresare din somn; şi dacă o întrebă bărbatu-său, că ce i s'a întâmplat, ea îi răspunse:

— Am visat că unde venise o descântătoare şi unde îmi zicea că dacă voi să mă fac sănătoasă, să cer de la tine să tai mielul ăla al nostru şi să-i mâncăm drobul.

— Fugi d'acolo, nevastă, îi răspunse el, ce stai tu de vorbeşti? Unde s'a mai văzut pe lume un miel aşa de frumos? Cum să-l tăiem? Mai bine să aducem pe toţi vracii să-ţi dea leacuri care să te facă sănătoasă.

— Leacul meu ăsta este, îi mai zise ea. Dacă nu vrei să tai mielul, înţeleg că tu vrei să mor eu.

(Urmare).

Agricultură şi gospodărie casnică

Feriţi-vă de cuscută!

După cum v'am spus cel mai mare duşman al lucernei şi al trifoiului este cuscuta şi, acolo unde se iveşte, trebuie stăruit pe toate căile pentru a o nimici.

Multe sunt mijloacele care le avem la îndemână pentru ca să ne scăpăm de ea; vom arăta mai jos mijloacele cari le-am întrebuinţat noi personal şi pe care le-am găsit cele mai bune.

Inainte, însă, de a vă arăta cum se nimiceşte cuscuta, trebuie să vă gândiţi că cel mai bun lucru este ca înainte de a sămâna lucernă şi trifoi să vă asiguraţi, ca sămânţa, pe care v'aţi hotărât să o sămănaţi, nu are cuscută.

Dacă sămânţa aţi strâns-o, singuri din sămănăturile voastre, atunci să aveţi grijă de a nu strânge de cât de acolo de unde nu este cuscută, şi chiar dacă întâmplător este cuscută, să culegeţi lucerna fir cu fir, pentru a nu lua şi cuscută.

Dacă nu sunteţi siguri că e curată, atunci să trimiteţi sămânţa la staţiunea de controlul seminţelor dela Cluj pentru a o curăţi.

Dacă cumpăraţi sămânţa din comerţ, atunci să cereţi negustorului să vă dovedească că sămânţa pe care o vinde este curată; dovada cea mai bună este ca să vă arate certificatul unei „Staţiuni agronomice" oficiale, din care avem una la Bucureşti şi una la Cluj.

După ce aţi semănat lucernă sau trifoi, să nu puneţi niciodată gunoi dela vitele, care au fost hrănite cu lucernă sau trifoi în care a fost cuscută.

Chiar dacă aţi făcut tot ceea ce am arătat mai sus, s'ar putea să se ivească vetre de cuscută, fie că sămânţa de cuscută a fost adusă de vânt, de păsări, fie că a fost în pământ, atunci trebue să căutaţi a nimici acele vetre dela început ca să nu se întindă.

Iată ce trebuie să faceţi ori de câte ori aţi găsit o vatră de cuscută:

Veţi cosi cât se poate de aproape de pământ lucerna sau trifoiul pe care e cuscută, căutând a cosi şi din lucerna sau trifoiul pe care nu e cuscută, de jur împrejurul vetrei cu cuscută cam un metru (un pas bun); după aceea veţi aduna tot la un loc în mijlocul vetrei şi-l veţi arde pe loc, ca să nu umblaţi prea mult prin lan cu cuscută, din care ar putea cădea bucăţi de tulpină şi s'ar înmulţi. Cositul trebuie să-l faceţi cât de timpuriu şi înainte de a înflori cuscuta.

La cosit vetrele cu cuscută, să vă duceţi desculţi ca să nu duceţi în opinci fire de cuscută.

După ce aţi ars tot ce s'a cosit, puneţi pe loc paie cam de o palmă bună şi daţi foc ca să ardă tot ce a mai rămas necosit.

In urmă săpaţi cu cazmaua — hârleţul — cât mai adânc şi ca să nu se piardă locul sămănaţi un alt nutreţ.

Acesta e cel mai bun mijloc de a vă scăpa de cuscută şi pe care l'am întrebuinţat ori de câte ori am găsit cuscută.

Unii au obiceiul de a paşte vetrele de cuscută cu oile, aceasta să nu o faceţi nici odată pentru că nu faceţi de cât să o înmulţiţi fie prin bălegarul lor care împrăştie boabele de cuscută, fie prin unghiile lor între care ar duce fire de cuscută.

Acest duşman al trifoiului, fiind foarte primejdios, s'au făcut o mulţime de cercetări ca să se găsească şi alte feluri de a o distruge, întrebuinţând diferite medicamente cu care se stropeşte vetrele de cuscută după ce au fost cosite.

Multe şi diferite sunt medicamentele întrebuinţate, dar după cum am spus mijlocul cel mai bun este cel arătat mai sus.

Un lucru asupra căruia trebue să vă atrag luarea aminte, că cuscuta este de mai multe feluri dintre care două sunt mai principale şi anume: *a*) cuscuta care trăeşte spre mijlocul şi vârful plantelor şi care se vede de departe iar sămânţa măruntă; şi *b*) cuscută care trăeşte pe partea de jos a plantei, aşa că de cele mai multe ori nici nu se observă că este; aceasta este periculoasă şi prin aceea că sămânţa este mare aşa că cu greu se poate alege din sămânţa de trifoi sau lucernă.

Din tot ceea ce v'am spus în numărul trecut şi astă-zi asupra acestui mare duşman al lucernei şi al trifoiului este uşor să vă daţi seama că trebuie să vă îngrijiţi ca să-l stârpiţi ori unde-l veţi găsi.

Acum în primăvară când lucerna şi trifoiul încep a creşte, mergeţi în lanurile voastre şi unde veţi găsi o vatră cât de mică de cuscută să o distrugeţi.

Nu trebuie să uitaţi că preţul seminţelor de lucernă şi trifoi, dacă sunt fără cuscută, se vând cu preţuri foarte mari atât în ţară la noi cât şi în străinătate; dacă au cuscută nu se vând de loc sau le cumpără unii negustori cu preţuri foarte mici pentru a le curăţi şi a le vinde pe urmă cu preţuri mari.

Nu uitaţi că, în mâna voastră, a plugarilor stă bogăţia voastră şi a ţărei.

Nu uitaţi că cea mai mare bogăţie a ţărei se razimă pe agricultură, economie şi pe creşterea vitelor.

Nu uitaţi că fără nutreţuri bune nu puteţi avea vite bune.

Nu uitaţi că nutreţuri bune nu puteţi avea fără seminţe bune şi curate.

Nu uitaţi că seminţe bune şi curate nu puteţi avea de cât dacă vă îngrijiţi sămănăturile.

Omul care nu se îngrijeşte pe sine îşi perde sănătatea.

Economul care nu-şi îngrijeşte ogorul îşi pierde avuţia.

E. PETRINI

Răvaşe dela un medic

Tot românul ştie bine că nici un dar de la Dumnezeu nu-i mai scump, mai nepreţuit decât *sănătatea*, dar nu toţi caută să şi-o păstreze.

Dacă se îmbolnăveşte, aşa-i făcut el, chiar dacă medicul, doftorul, e în sat nu se duce la el, decât când e la aman. Cu mai multă grabă aleargă la baba satului care ştie să descânte, să dea ape sau să-l puie la fumuri. Fugiţi de aceste babe, nu vă lăsaţi în mâna celor cari nu se pricep în ştiinţa noastră doftoricească, că se'ntâmplă ca boala să se înteţească mereu şi în loc să se vindece boala se poate să vă grăbească moartea.

Câte nu se pot întâmpla din prostia şi neştiinţa omenească!

E drept că sunt multe beteşuguri pe cari le poţi preîntâmpina, altele nu greu le poţi chiar stăpâni.

Se cere însă o hotărâre. *Să iei măsuri la vreme. Niciodată prea târziu!*

Pentru aceasta noi credem că nu strică — ba ceva mai mult e folositor, ca în fiecare casă, mai cu seamă unde sunt copii să aibă gospodina grija să-şi puie într'un dulăpior sau lădiţă închisă cu cheia ca să nu umble copiii, leacurile pe cari trebue să le aibă la îndemână. Să aibă cu alte cuvinte fiiecare Român o *spiţerie*, o *farmacie casnică*.

Noi, vă vom însemna în răvaşul nostru de rândul viitor, ce trebue să ai într'o ast-fel de spiţerie, cum să se păstreze leacurile şi cum să fie mănuite ca să fie de folos repede şi bun! O astfel de spiţerie e foarte folositoare din următoarele două nevoi: 1). Sunt sate unde nu-i doftor (medic) sau dă pe acolo din an în Paşti şi al 2). doftoriile se scumpesc din zi în zi.

Sunt însă leacuri pe cari gospodina le poate găsi în grădina ei, pe câmpul înflorit, în livezi, în pădurea de la marginea satului sau în tufişurile de pe marginile drumului. Sunt buruenile pe cari e păcat să dai bani spiţerului la oraş când le ai la îndemână lângă casa ta şi când e uşor să te foloseşti de ele.

Buruenile se culeg în anumite luni. De la unele se întrebuinţează rădăcina, de la altele frunzele sau florile. Se culeg, se usucă în poduri la umbră, se svântură ca să nu putrezească, se pun în lădiţe, saci, pungi de hârtie şi se scrie pe fiecare ce e.

In răvaşul nostru de al doilea am să vă scriu despre aceste burueni, In cel de-al treilea despre celelalte leacuri şi după acestea, o să stăm de vorbă despre o boală care de după război încoa se întinde mereu în cât a ajuns un pericol naţional. E vorba de *sifilisul* (sfrânţia, cel pierit):

Dr. OD. APOSTOL
medic căpitan.

Pentru dornicii de binele obştesc. ***In fiecare sat, credem, că se va găsi un prieten şi sprijinitor al acestui ziar care are menirea aşa de frumoasă de a răspândi carte folositoare şi a împrăştia întunericul neştiinţii. Cu cât foaia va fi răspândită mai mult cu atât vom putea aduce îmbunătăţiri, — căci gândul nostru curat este să fim cel mai bun ziar pentru lumea de la sate. In acest scop acel care ne va înţelege şi ne va fi prieten, să ne trimită o listă cu numele sătenilor dornici să primească foaia, cum şi să vorbiască fie la cooperativa din sat, fie la alt cineva care ţine dugheană, să le trimitem foaia ca să o poată vinde cu numărul. Fiecare foae costă doi lei şi primeşte pentrucă o vinde 50 bani, folosul muncii lui.***

Ştiri de pretutindeni

CALENDARUL

Zilele	Calendarul nou	Calendarul vechiu	Sfinţii
D.	13 Maiu	30 Apr.	Ap. Iacob
L.	14 „	1 Maiu	Păr. Ierem.
M.	15 „	2 „	P. Atanasie
M.	16 „	3 „	S. Timotei
J.	17 „	4 „	Inălţ rea Domn.
V.	18 „	5 „	Sf. Irina
S.	19 „	6 „	Sf. Ap. Iov.

Călătoria Regelui. M. S. Regele, la începutul lunei Iunie, va călători la Varşovia (Polonia).

Innălţătoarea sărbătorire de la Băseşti. Desvelirea monumentului lui Gheorghe Pop de Băseşti, s'a făcut în ziua de Sf. Gheorghe, în faţa a mii şi mii de oameni, adunaţi de pretutindeni Ţărani şi domni din cei mai mari erau la un loc. Au venit şi au vorbit I. P. S. Sa Mitropolitul Suciu, P. S. S. Episcopul Hossu, dd. ministru V. Brătianu şi Aurel Cosma, d. Gavril Tripon, Octavian Goga, Valer Branişte, Th. Mihali şi alţii.

Pomenirea unui martir. După cum ştiu cititorii noştri, din numărul trecut, în satul Poeni (Ardeal), cu multă cinste s'a sărbătorit pomenirea martirului Gheorghe Tămaş.

Luând parte tot satul; ba venind gospodari şi de prin împrejurimi, sărbătorirea a început la ora 3 după amiază.

Lumea a pornit de la biserică, spre ţintirim, cu trei preoţi în frunte. Aici a avut loc sfinţirea apei şi parastas. Cel întâi a vorbit scriitorul şi preotul Septimiu Popa, arătând în cuvinte mişcătoare viaţa şi suferinţele martirului, înfăţişindu-l ca o pildă de dragoste de neam şi lege.

Vorbeşte apoi protopopul d-l Aurel Muntean, din Huedin, care arată că ţintirimul din Poeni e un loc scump şi, că, în fiecare an se va sărbători pomenirea acelui ce-a fost Gheorghe Tămaş.

La urmă d-l profesor Forţu de la şcoala medie din Huedin, în numele corpului didactic şi al învăţătorilor români, spune că amintirea acestui martir va rămânea veşnică.

La ora 5 serbarea a luat sfârşit. Intre oaspeţi din altă parte, fiind şi d-na Goga, soţia poetului, d-sa s'a întreţinut de vorbă cu familia dispărutului.

Faptă bună. Societatea cooperativă „Ferdinand I" din Morunglav jud. Romanaţi, din câştigul pe anul trecut a dat 80.000 lei pentru construcţii şcolare în Morunglav şi Cefari. 50.000 lei, pentru biserici 30.000 lei pentru ridicarea unui monument eroilor.

Societatea este condusă de d-l Const. Marinescu, un neobosit dascăl sătesc.

Hirotonisirea episcopului de Roman. In ziua de Sfântul Gheorghe, la mitropolia din Bucureşti, s'a ţinut slujbă religioasă de hirotonisirea ca archiereu a episcopului de Roman, părintele Triteanu, intrat în tagma monahală sub numele de Lucian.

Stricărea moravurilor în Germania. Ce influenţă rea a avut asupra Germanilor războiul şi viaţa de după războiu ne arată stricarea tot mai grozavă a moravurilor în oraşele germane cele mari. In Berlin s'au întâmplat în anul 1922 în termen mediu 150 de furturi cu spargere la zi. Din averea comună s'au furat zilnic lucruri în valoare de patru milioane de mărci. In oraşele München şi Dresda e şi mai rău.

Răsplata. P. S. S. Episcopul de Caransebeş a distins cu brâu roşu pe preoţi Valeriu Dabici din Moldova-Nouă şi Ioan Gropşian din Cărbunări. Felicitari.

Repararea monumentelor istorice. Dela Hotin, unde a curs atâta sânge românesc de 3 veacuri, ne vine o veste bună: Oamenii de ispravă de acolo au întemeiat o societate numită „Cetatea Hotinului", al cărei scop este repararea cetăţei împreună cu biserica şi clădirile ruinate, ce se află înăuntrul cetăţei.

In clădirile reparate se va face un azil pentru creşterea orfanilor de răsboi; se vor repara drumurile cari duc spre cetate şi cele aflătoare înăuntrul ei unde se va planta şi un parc pentru înfrumuseţarea acestor locuri.

Comitetul societăţei, alcătuit din preşedintele tribunalului, comandantul militar, prefectul judeţului, revizorul şcolar, protopopul şi alte persoane locale a isbutit până acum să repare pe deplin biserica cetăţei.

Şezători cu sătenii în casele lor. Pilda ne vine dela învăţătorul D. Bălan din Borzeşti jud. Bacău (satul de naştere a lui Ştefan cel Mare).

Om vrednic şi inimos, d-nul Bălan strânge sătenii la şezători de seară, azi la un gospodar, mâne la altul şi le ceteşte din cărţi. Dela Noembrie până acum, învăţătorul a făcut peste 50 de şezători cu sătenii.

Revizorul şcolar, cu prilejul inspecţiei la şcoală, s'a încredinţat că d. Bălan merită toată lauda pentru truda lui.

Din Tg.-Mureş. D-l Eugen Murga, din acest oraş, ne scrie: Artiştii teatrului naţional din Cluj, au dat la noi, în Palatul cultural, o singură reprezentaţie teatrală, jucând comedia „Extemporalul."

A fost lume multă. E, însă destul de dureros, că oraşul nostru, e vizitat atât de rar de trupele de teatru, româneşti. Dar Tg.-Mureş are o populaţie băştinaşă destul de numeroasă şi cu toate acestea e lăsat în părăsire pe terenul cultural.

Populaţa românească de aici e dornică de cât mai dese manifestaţii culturale în orice domeniu, şi e în interesul culturii naţionale, ca, trupele de teatru, româneşti, să se abată pe la noi.

Mai cu seamă odată cu închiderea teatrului naţional din Cluj, ar fi cel mai frumos prilej de a se da în oraşul nostru câteva reprezentaţii, iar artiştii vor avea mulţămirea că au contribuit la ridicarea stării culturale a unui oraş, care, în prezent e lipsit de asemenea manifestaţiuni.

Fiecare cărturar al satului, care primeşte această foae, nu trebue să se mulţumească să o citească numai el, ci, în zilele de sărbători şi acelor gospodari cări n'au putut învăţa carte.

Incă o datorie mai are săteanul luminat, ca să răspândească şi să îndemne să se aboneze câţi mai mulţi prietini ai lui, la „Cultura Poporului".

Mussolini pedepsit. Lumea, care nu umblă cu automobilul, se plânge de mult, că automobilele merg prea iute primejduind viaţa trecătorilor. Pentru aceasta în toate ţările s'au făcut legi, cari pedepsesc pe ceice aleargă prea tare cu maşina aceasta. Deunăzi s'a întâmplat în Italia, că un jandarm vrednic a oprit chiar automobilul lui *Mussolini*, primministrul Italiei, fiindcă mergea prea iute, iar pe Mussolini l-a amendat (pedepsit) cu o sumă de bani. Mussolini şi-a plătit amenda şi l-a lăudat pe jandarmul, care şi-a făcut datoria fără ca să se uite, că e vorba de un domn mare. In Italia e dreptate pentru toţi.

O prostie. La spitalul din Chişinău a fost adus muncitorul Nicanor Zacela, care după două ore de chinuri mari muri. Se rămăşise — la cârciumă! — că va mânca 50 de ouă ferte şi va bea numai un pahar de vin. După al patruzecişicincilea a căzut grămadă, aşa că a trebuit să fie dus la spital.

Sărbătorirea d-lui inginer Popescu. Cu prilejul sărbătorirei zilei naşterii a d-lui inginer Agripa Popescu, directorul manufacturii de tutun din Cluj, lucrătoarele fabricii au dat o serbare frumoasă la care au luat parte împreună cu funcţionarii acestei instituţii. Personalul şi-a arătat iubirea şi mulţămirea sufletească faţă de sărbătorit, dându-i o jerbă de flori în sunetul muzicei militare şi ale urărilor.

După aceasta a urmat o masă, pregătită de funcţionarii fabricii la care au fost chemaţi şi mulţi slujbaşi superiori de la Regia din Cluj.

Redacţionale. Zi cu zi se adună în jurul mişcării noastre culturale oamenii de seamă, de ştiinţă.

Incepând, cu numărul ce vine, vom publica articolele scrise d. Borza, profesor universitar.

Ninsoare roşie. Intr'un sat din ţara Franţei, zilele trecute, oamenii au văzut că s'a lăsat pe pământ o pulbere roşie. Fel de fel de credinţi au umblat din gură în gură. In sfârşit câţiva profesori au ştiut de unde vine această ninsoare roşie. Ei spun că vântul a adus din pădurile de pe ţărmurile oceanului Atlantic, pulberea roşie de pe floarea unor copaci ce cresc pe acolo.

Serbare şcolară. In Arad (Ardeal) s'a dat în sala Palatului cultural, o serbare de către elevele şcoalei normale de învăţătoare, de sub direcţia d-nei Consuela colonel Lauger.

Grâu în loc de bani. Coroana ungurească a căzut atât de tare, încât în Ungaria au început să schimbe mărfurile unele pentru altele. Nu de mult s'a vândut în Budapesta o casă pe zece vagoane de grâu.

Sericicultura, adecă creşterea vermilor de mătase, e una din ocupaţiunile cele mai uşoare, mai puţin costisitoare şi cere şi mai puţin timp, căci în şase săptămâni e totul gata. In România noastră sunt judeţe, unde ţărancele se ocupă de creşterea vermilor de mătase, ba prin unele, cum sunt Teleormanul, Romanaţii şi altele femeile dela sate poartă numai ii de mătase, cari de sigur sunt mai frumoase şi ţin mai mult decât cele făcute din bumbacul putred şi foc de scump. Ministerul nostru de agricultură a constatat cu bucurie, că lumea dela sate se interesează tot mai mult de sericicultură. Dovadă e, că sămânţa, pe care a avut-o pentru împărţire, nu s'a ajuns, aşa că acum a mai comandat trei chilograme sămânţă (ouă) de vermi de mătase din Italia.

Lup turbat. Pe când trei copii ai lui Friederich Hondac, erau cu vitele la păscut în apropierea satului Fundul Moldovei, din Jud. Câmpulung (Bucovina) un lup turbat s'a năpustit asupra celui mai mic dintre ei, muşcându-l tare. La ţipetele lui, cel mai mare care era de 14 ani, îi alergă în ajutor.

Cu un cuţit ce-l avea la el, îl înţepă cât putu, când lupul era deasupra fratelui său. Indată lupul îl lăsă pe cel mic, şi sări asupra celui mare, producându-i muşcături destul de grave, apoi muşcă şi pe al treilea, care era în apropiere.

La ţipetele copiilor, alergă în ajutor un locuitor care avea din întâmplare un topor, omorând lupul.

Lupul a mai muşcat încă vre-o şapte vite.

Tâlhărie. O bandă de tâlhari mascaţi, pe drumul dinspre Nou Suliţa (Basarabia), au atacat trăsura în care se aflau şapte negustori şi un plutonier de jandarmi. Sumele furate întrec de 24 mii de lei.

Armata ungurească. După tratatul de pace, Ungaria nu are voie să ţină o armată mai mare de treizeci de mii de oameni. Ungurii nici aşa nu prea vreau să servească, de aceea îi prind cu arcanul ca în vremurile de demult. Un negustor a spus în faţa mai multora că, pe soldaţii unguri îi prind cu arcanul (funia), apoi îi bat până iscălesc o declaraţie, că s'au înscris ca voluntari în armată. Tribunalul din Solnoc a condamnat pe acest negustor la doi ani închisoare, pentrucă a mărturisit adevărul.

Rugăminte. **Domnii studenţi cât stau la casele părinţilor de prin sate, preoţii, învăţătorii, notarii, primarii şi sătenii ştiutori de carte, sunt rugaţi să ne scrie pe scurt cele ce se întâmpla pe la dumnealor, ca: fapte bune, şezători, conferinţe, înfiinţări de biblioteci, clădiri de biserici, şcoli şi tot ce este de seamă şi se leagă de viaţa satelor, pentru a fi tipărite în foae. Mai primim: culegeri de poezii populare, cântece, basme, strigături la horă şi datine.**

Citiţi şi abonaţi-vă, la folositoarea revistă literară
„GÂNDUL NOSTRU"
Iaşi, Str. Eminescu 5.

Un oraş care se cufundă. Un orăşel italienesc, nu departe de frontiera franceză, în urma unui cutremur de pământ, se scufundă puţin câte puţin în pământ.

In fiecare zi locul pe care este clădit se scufundă cu 3—4 metri. Peste puţin timp întregul oraş va pieri. Locuitorii au putut fugi la timp, au rămas însă cu totul săraci.

Abonamentele vechi. La închiderea foaei, în luna lui Iulie 1922, au rămas mulţi săteni, cari au plătit ziarul înainte, fie pe un an, 6 luni sau 3 luni. La aceştia li se vor trimite foaia până ce li se împlinesc termenul, pe preţul care l'au plătit atunci de 30 de lei.

In prezent abonamentul e de 60 de lei, deoarece s'au scumpit mult hârtia şi tiparul.

Taxă de intrare în bisericile din Rusia. Guvernul din Rusia cere credincioşilor, cari vin la biserici, o taxă de intrare de o jumătate de milion ruble în folosul statului. Măsura aceasta a produs mare nemulţumire în rândurile populaţiei dela ţară.

Un vapor naufragiat. Vaporul portughez „Mossamedeo" s'a stricat în apropierea Capului Frio pe malul atlantic al Africei. Căpitanul vaporului a chemat în ajutor, cu ajutorul telegrafiei fără fir, vapoarele cari ar fi fost în partea aceea a Oceanului. Un vapor a prins telegrama şi a venit în ajutor, dar a găsit vaporul naufragiat jumătate cufundat în apă şi fără suflet de om pe el. Se vede că călătorii, în număr de 237, plecase cu bărcile. Nu s'a putut găsi încă nici o barcă, aşa că se crede că toţi au pierit.

Plata pământului dat la ţărani. Dela ţăranii plugari împroprietăriţi s'au încassat până acum pentru plata pământurilor, pe cari au fost împroprietăriţi, suma de 156 milioane lei.

Pentru biserică. D-l Iuliu V. Albini a dăruit din nou suma de 15 mii de lei, pentru clopotele bisericii Ruda (Zărand). Vrednică faptă.

Serbările la sate. Cercul Militaro-civil din Timişoara organizează în fiecare centru mai însemnat al Bănatului, serbări şcolare, cu care prilej împarte şi premii elevilor harnici şi buni.

Răsplată cu brâu roşu. P. S. Să episcopul Roman Ciorogariu, care înţelege să răsplătească munca, a distins cu brâu roşu pe preoţii: Vasile Bulzan din Fechetău şi Simion Filip din Lugaşul-de-sus jud. Bihor, doi preoţi vrednici apostoli ai satelor noastre.

Lămuriri. **Când un sătean nu se poate dumeri în o chestie a sa grea, ori are nevoie de un sfat sau vrea să întrebe ceva care'l interesează, atunci să ne scrie nouă şi-l vom lămuri cât se poate mai bine.**

Descoperiri istorice. In grădina bisericei din Cenadul Mare s'au descoperit ruinele unei cetăţui romane.

Au început săpăturile. dar ar trebui o sumă de câteva milioane pentru înfăptuirea lor deplină.

Scumpetea de la Budapestă. Preţurile s'au urcat din Aprilie în mod fantastic.

Kilogramul de carne de vită costă 1800 cor. cea de porc 2000 cor.

Un rând de haine gata se plăteşte 160 mii cor., iar de comandă 200 mii. O pereche de ghete 25 mii cor.

Pentru abonaţii noştri. **Pentrucă ştim că serviciul poştei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonaţii noştri că de câteori nu vor primi vreun număr din ziar, să ne încunoştiinţeze prin o carte poştală ca numărul lipsă să-l trimitem din nou.**

Monopolurile. Dela 1 Aprilie 1922 până la 31 Martie 1923 statul a încassat din vânzarea de

tutun, ţigări etc.	1 396 116 923	L
hârtie de ţigări	206 936 187	„
chibrituri . . .	167 363 358	„
cărţi de joc . .	13 243 222	„
praf de puşcă .	28 891 268	„
sare	148 451 710	„
Total:	1 961 002 668	„

adecă aproape două miliarde sau două mii de milioane lei.

— Oricine poate căpăta la cerere un număr degeaba prin poştă, ca să se încredinţeze cât de bună este foaia, iar ca să o primească şi mai departe trebue să plătească abonamentul înainte.

A venit pe jos din Siberia. Ştefan Kenderesy, zidar din Arad în cursul răsboiului a ajuns în captivitate rusească. In Siberia a făcut cunoştinţa cu o rusoaică cu care s'a căsătorit. Din căsătoria lor au rezultat doi copilaşi. Curând bietul prizonier a murit, lăsând cu limba de moarte soţiei sale să ducă copiii la Arad. Soţia credincioasă i-a ascultat ruga şi în timp de patru luni de zile, cu copiii în desagi a plecat din regiunea Volgei, pe jos, la Arad unde după multe neajunsuri a sosit în pace. Copiii i-a depus la un azil, iar acum ajutată cu bani de către autorităţi, e pe cale de-a se reîntoarce în Siberia.

Cum va fi luna Iulie? După socotelile unor astronomi, Iulie din anul acesta va fi foarte cald. Aşa a fost luna aceasta în anul 1869 şi de-atunci tot cald din şase în şase ani: 1875, 1881, 87, 93, 99, 1905, 11, 17 şi acum 1923. Peste o lună jumătate vom vedea.

Urcarea preţurilor de călătorie. Pe depărtările mai mici, creşterea de 30% (treizeci la sută), adecă unde plăteai 10 Lei plăteşti azi 13 Lei, în loc de 100, dai 130; pe depărtările mai mari urcarea e cu 20%. Plata pentru bagaje (cufere date la vagonul ce merge cu trenul de persoane) s'au urcat cu 33%, adecă cu una a treia parte, tot aşa mărfurile ce se trimit ori vin cu trenul, iar cele ce merg din ţară afară (export), cu 50%.

Comunicaţia între Iugoslavia şi România. După cum ştim, până azi numai prin un punct de graniţă avem legătură neîntreruptă cu România, adică pela Zombolj. Prin alte puncte de trecere cum e: Vrsac—Vattina ori Secani—Modoş, călătorii sunt nevoiţi a face călătoria pe jos ori cu trăsura dela vameşul sârb, până la cel român. Cine nu ştie ce e năcazul în lume, poftească şi facă o călătorie pe aici. Ne prinde mirarea că de patru ani de zile se dă voe, se suştin astfel de şicanări pentru biata populaţie, care şi aşa e destul de amărâtă şi năcăjită cu traiul greu şi scump. Acuma se vorbeşte că să va începe comunicaţia directă între Vel.-Beckerek şi Timişoara. Călătoria s'ar face pe canalul Bega cu vaporul. Apoi măcar atâta dacă s'ar face încă ar fi bine.

Din străinătate

UNGARIA

Am arătat în mai multe rânduri, cum cei din Ungaria umplu ţările din Europa şi America cu ştiri mincinoase că Ungurii din România, Cehoslovacia şi Iugoslavia ar fi asupriţi, căci nu li se lasă a vorbi în limba lor. Într'unul din numerele gazetei noastre am arătat, că în România noastră Ungurii au mai multe şcoale decum au avut pe timpul stăpâniri ungureşti. Se mai găsesc, nu-i vorbă şi acum străini, cari să le creadă minciunile, dar lumină se face tot mai multă.

Nu de mult s'a ţinut în Basel (Şviţera) o conferenţă, la care au luat parte deputaţi trimişi din toate parlamentele Europei. Aici a făcut deputatul cehoslovac Dr. A Uhlir un raport, în care a arătat, că Slovacii nenorociţi rămaşi sub stăpânirea Ungariei nu au nici un drept în ţara aceasta. Ei nu au voie săşi aleage deputat de neamul lor, cu toatecă sunt sute de mii de Slovaci în Ungaria, puţinele şcoli, cari le-au avut înainte de războiu le-a închis guvernul unguresc. Nu-i lusă să aibă şi ei o gazetă slovacă pecând în România şi Cehoslovacia sunt sute de gazete.

Tot la conferenţa aceasta a arătat vrednicul deputat cehoslovac ce scrie o revistă germană din Viena despre Germanii sau Nemţii rămaşi în număr de multe sute de mii sub stăpânirea ungurească. Această revistă spune, că în nici o ţară din lume Germanii nu sunt atât de asupriţi ca în Ungaria.

Lipsa de ruşine şi-a mai arătat-o guvernul din Budapesta şi la adunarea ţinută nu de mult de Liga naţiunilor. În România noastră avem legea, cari porunceşte că din toate moşiile cele mari să se exproprieze partea cea mai mare şi să fie date ţăranilor. Iar moşiile proprietarilor, cari nu trăiasc în ţara noastră, să fie expropriate pe deantregul şi date ţăranilor. Astfel de proprietari au fost puţini, şi în România veche, mai mulţi în Transilvania. Mulţi boieri unguri din Transilvania au declarat, că ei nu vor să ştie de România şi se duc în Unguria, căci vreau să fie cetăţeni unguri. Atunci s'a aplicat faţă de ei legea românească şi moşiile lor au fost expropriate. La îndemnul magnaţilor unguri rămaşi în Transilvania unde aţâţă mereu pe Unguri împotriva Românilor, guvernul unguresc din Budapesta s'a plâns la Liga naţiunilor cerând, ca faţă de proprietarii unguri din Transilvania să nu se aplice legea românească. Li s'au răspuns însă, că nimeni nu se poate amesteca în trebile dinlăuntru ale României, mai ales când e vorba de legi votate pentru ţara întreagă.

Răspunsuri către cititori noştri

Dr. E. A Ch. Poezile se vor publica pe rând. Mulţumim, că vă putem număra printre colaboratorii noştri.

M. Axente Mediaş. Trimeteţi întâmplări din părţile Dv. Poezia nu corespunde vederilor noastre; altele da.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonament normal: 120 lei pe an.
„ de favoare: pentru săteni, muncitori şi intelectuali 60 lei pe an.
„ de susţinere: 200 lei minimum pentru instituţiile statului, financiare, biblioteci şi pentru toţi acei cari pot şi vor să sprijine ziarul.
În America 1 dolar 50 cents pe an.

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonà foaia şi pe jumătate de an.

Publicitatea se primeşte la administraţia foiei şi la toate agenţiile de publicitate din ţară.

POVESTIRE

DIN ALTE VREMI

(5)

de CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ

Ar fi dorit ca în clipa aceasta să curgă sânge mult, să vadă tidve strivite și ochi holbați de spaimă, în ei cu înfricoșarea morții iar paloșul lui udat în sânge. Ar fi poruncit să i se aducă murgul la scară, să fie iar ca'n alte dăți în fruntea vitejilor și ca o săgeată s'ar fi repezit în porțile curții gospod,[6] un-ra atâta putregai și viața ticăloșită în cămărele Voevodului. Dar după o chibzuială adâncă se încredințase că nu a sosit ceasul. Și cât de mult aștepta ceasul acesta și cum îl urmăria de un an de zile - o veșnicie parcă! — seara și dimineața. La ce-i folosea viața aceasta care o ducea, dacă sta cu mânele în sân și nu putea cu fapta să vie în ajutorul Moldovei? Nu-i tihnea nici masa, nici somnul; — gândurile îl tulburau mereu și neliniștea i se strecurase în suflet. Vremurile bune trecuseră, parcă nici n'ar fi fost și veniră aceste triste și amare. El de câțiva ani de la domnia lui Constantin Mavrocordat, nu mai era chemat la curte printre boerii de divan, ca pe lângă Vodă, să poată să mai îndulciască traiul celor de jos.

El sta deoparte, neluat în samă, parcă ar fi fost din neam de oameni proști și privea la nelegiurile de tot felul; îi veneau în auz plângerile împotriva judecăților strâmbe, de oarece pământenii de la plug nu mai aveau dreptate.

Icoanele din trecut, puternice, vii, îi treceau prin minte. Il luau în vâltoarea lor, îl purtau pe căi îndepărtate. Icoane cu farmecul lor din copilărie și tinerețe.

In momentele acestea cu capul proptit în mână cum sta pe laviță cu privirea în pământ, vedea pe tatăl său: om aspru, om iute, om ce nu-și găsia mulțămirea sufletească de cât în luptă și atunci devenia ca o fiară speriată de hăitași, din bârlogul ei.

Pe el, de copil, îl purta pe coclauri la vânătoare de urși, mistreți, lupi, ciute; abia îi mijise mustața și-l lua în fața primejdiei. Bătrânul se bătuse în atâtea rînduri cu Moscalii de la Don, cu Leșii, cu Cazacii cei amarnici și în totdeauna scăpase teafăr. Lângă calul lui deoparte trebuia să fi fost el iar de cea laltă parte nedeslipitul prietin din tinerețe, de zile bune și rele, moș-Luca.

Și boerul Iordache s'ar fi lăsat în voia amintirilor dacă n'ar fi avut impresia că pereții cămării îl amărăsc mai tare. Eși în cerdac. Aici se simția bine. Adierea ușoară venia dinspre codrul somnoros. Inoptase și pretutindeni plutia lumina candelei din lumi fără prihană. Stelele clipeau ca pleoapele unor ochi dumnezeești, plini de taină. Câțiva mesteacăni din ogradă își întindeau umbra pe pământ. Pe cerul albastru luna plină aluneca ușor ca visul, purtându-și chipul trist prin împărății necunoscute...

Cum privea boerul la farmecul din juru-i, jupâneasa frumoasă și gingașă se apropie încet de el, atingându-i cu degetele umărul:

„Ce noapte minunată...

— Tu erai? Stano, stai lânga mine, aproape. Am uneori nevoia să-ți aud răsuflarea, să-ți mângâi fruntea.

Și plăpânda soție, ca un fulg de floare se alipi de sânul lui, alintându-i pletele de peste cap cu mâna-i albă și catifelată.

Boerule — un grai dulce se desprinse de pe buzele ei rumene — nopțile astea de primăvară te vrăjesc. Razele lunei care ating pleoapele torc în suflet amintiri nemiluite. Ce-a fost de mult ți se pare eri, alăltăeri și că trăești mai puternic. In clipele astea gândul mă duce la părinții mei în munții Vrancea. O, ce frumoși sunt munții Vrancea! Simt mirosul rășânii de brazi, aerul puternic; văd stâncile în apusuri de soare ce se încumetau să se ridice parcă la cer; aud murmurul apei răpezi, ce șerpuește curată ca lacrima în cât se văd pietrile și prundul. Boerule, ce minunat e la munte! Acolo se înalță șoimii. Și aici, la șes, e fermecător, dar acolo parcă e altfel într'o noapte de primăvară ca aceasta. Mi se pare că mă strecor prin odăile în care am copilărit și aud povești cu „Nea Udea, nea Vedea nea Grierul pământului, că piere stăpânutu." Și mama se uita la mine să nu mă piardă din ochi și tată îmi alinta părul și mă săruta mult. Și m'am făcut mai mare; tata îmi spunea adeseori: „Nici nu știi când vei zbura din cuibul vestiților Movilești și te va lua un viteaz și te va duce cine știe unde." Și acel viteaz ai fost tu. Nu știam ce-i iubirea și ai venit și mi-ai încolțit-o în suflet. Când întâia oară te-ai arătat în ograda curții noastre, pe caluți plin de spume și te-am văzut de la fereastră iar mama mi-a șoptit: „Copilă a venit alesul inimii"; am simțit că o lacrimă mi-a alunecat pe față. Era întâia lacrimă a fericirii. Și nu trecu mult după asta — ți-aduci aminte — și a fost nuntă cu alai treizile și trei nopți de arândul, în cât satele de prin prejur toate s'au înveselit. Și carăle mocanești erau încărcate cu zestre și m'ai luat și m'ai adus aici. La despărțire tata pe care niciodată nu'l văzusem cu pleoapele umede și înduioșat, m'a cuprins în brațe și mi-a zis: „Până acum ai fost a mea, de-acum ești a boerului Ulmeanu. Păzească-vă Dumnezeu și să vă facă fericiți." Iar mama, mama plângea deabinelea...

Boerul o asculta cu drag. Și la vorbele ei amintirile mai mult îl adânciau în vremurile ce-au fost.

Jupâneasa, uitându-se în ochii lui, urmă mai departe:

— Doi ani am fost cea mai fericită. Și înainte cu trei zile de Crăciun, ce veste amară am primit! Tata, stolnicul Movilă, care îmbătrânise cu credință, slujind țara și atâția voevozi, bietul tata avu soarta așa de amară! După ce fu zvârlit în edeculele de la Țarigrad i se tăie capul din pricină că-l pârîse Grigore-Vodă. Și mama la câteva luni după asta, mama de scârbă, se stinse și ea.

— Stano, așa a fost să fie, ce ni e scris în frunte ni e pus.

— Ai mare dreptate, boerule. Și oftă. Gândindu-se puțin, întrebă: Moșnenii, ce ți-au grăit?

— Jalea lor și a Moldovei...

— Și te-au rugat să-i mântui nu-i așa?

— Da.

— Și vei încăleca iar murgul și-ți vei lua și paloșul...

— O, Stano, de când o aștept aceasta. Ulmenii din morminte și ai tăi Movilești și Donicii, cari tăi Movilești și Donicii, cari odihnesc sub lespezi, nu-mi dau răgaz să mă uit cum Moșia e nefericită...

Voi rămânea iar singură...

— Odată parcă rămasa-i cu plânsul.

— Și va veni și bejenia.

— Odată parcă ai bejenit...

— Dar copila?

— Tu și ea în paza Celui-de-Sus...

— Facă-se voia sa, răspunse jupâneasa. Și privighetoarea se auzia din livadă și satul era învăluit în liniște...

CAPITOLUL VII.

Plecarea boerului

Sărbătoarea sfinților împărați Constantin și Elena, în loc să fie prăznuită ca în toți anii cu multă bucurie de data aceasta adusese tristețe, în sufletul jupânesei.

Ea plângea prin toate cămările, iar când dădea ochii cu boerul, trebuia să zâmbiască, să-și ascundă mâhnirea, ca nu cumva să'l îndurereze și pe dumnealui.

In toată curtea, în această zi, părea că se petrece ceva deosebit. După ce luă anafora, boerul eși împreună cu moș-Luca și ceilalți moșneni pe cari îi cunoaștem, iar prin ograda lăcașului sfânt, înțelegându-se mai mult fiecare prin privire de cât prin vorbe. La trecerea boerului, moldovenii — căci veniseră aproape tot satul la liturghie, — își plecau capetele cu plete unse și de pe fețele lor se desprindea mulțămirea, căci boerul li era și frate și ocrotitor.

El avu grijă să cheme în iatacul său câteva slugi mai credincioase și să le împartă porunci, cari să fie ascultate și îndeplinite la nevoe cu viața lor; apoi mai mult ca de obicei luă pe brațe fetița, o sărută cu patimă și-i spunea de câte și mai câte.

Jupâneasa era abătută, nu că ar fi fost slabă de înger sau i-ar fi lipsit curajul, dar și nenorocirile vieții dacă ar fi venit cât de mari, voia să le împartă aproape de soțul ei, nici o clipă despărțită unul de altul.

In luptă ar fi purtat săneața tot așa de bine ca un oștean. Dar ea trebuia să rămâe acasă, să se roage la icoane, să plângă, să fie neliniștită în orice ceas, căci era femee și mamă. Ei nu-i era dat să împartă osteneala și nici să cunoască deslipirea firii omenești de tot ce se leagă de acest pământ, în avântul navalei.

Intr'o măsură era destul de mândră că soțul ei era un viteaz așa cum i-l descrisese tatul ei în copilărie, așa cum a fost și stolnicul Movilă, dar în aceeaș măsură fie omul cât de tare, inima are clipe de înduioșare.

(Urmare).

6) domnești

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" care se tipărește în 30 mii de exemplare.

Metale, fierărie, șurubărie, articole technice, materiale de cale ferată la

Telegrame: METALNACHT.

I. NACHT

SOCIETATE ÎN NUME COLECTIV

Centrala: BUCUREȘTI, Strada C. A. Rosetti N-rul 7. FILIALE: Arad, Strada Regele Ferdinand 22. / Cluj, Piața Cuza-Vodă 12 (Telefon: Birou 653, Depozitul 654). Brașov, Strada Nouă 35. / Viena, I. Schellinggasse 6.

12—2

Desfacere EN-GROS.

Sticle și oglinzi pentruom ilbă, șlefuite în stil baroc. în formă de stea și flori, precum și după desenuri, se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi

HUNVALD

CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.

RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE

Lloyd Expres 1570. 10-4-37

INSTITUTE AFILIATE:

S. A. Cassa de păstrare a județului Turda Arieș din Turda, S. A Casa de păstrare a județului Odorhei în Odorheiu Secuiesc, S. A. Casa de păstrare și Banca Economică din Județul Alba Inferioară din Aiud.

CASA DE PĂSTRARE ȘI CREDIT S. A. PE ACȚIUNI CLUJ.

PIAȚA UNIREI 7

CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,0000.000 LEI

FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMĂRTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

Magazinele de marfă a le casei de păstrare și de credit S. A, pe acțiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează polițe, se execută plăți în ori ce localitate, și se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienților (safe) Bancă cu dreptul de a opera și cu devize.

11, 4—6

Cu deplină garanție ca înainte de războiu ------ cele mai bune

CURELE DE TRANSMISIUNE

de următoarele specialități: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare și tot felul de piei pentru întrebuințare technică --- liferează

FRAȚII RENNER & COMP,

SOCIETATE ANONIMĂ

C L U J.

13—2

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'

Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și

'Monoștor'

Bere deschisă — mult apreciate,

14—2

din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare.* Se capătă pretutindeni.

Cele mai bune mașini de scris să capătă la

MIHAI KÖRMENDY

specialist în reparații

CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51

Lloyd 1658. 6. 4—50.

MAGAZIN DE MODE

„B-A-R-Z-A"

A. GUTTFRIED

CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11

Lloyd 1657. 9. 4—50.

LOUIS DÉRI

BLĂNAR

Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.

Telefon 12—13 Telefon 12—13

Lloyd 1636. 8. 4—50

Izvorul cel mai eftin de cumpărare

REGELE PĂLĂRIILOR

CLUJ, PIAȚA UNIRII

Lloyd 1656. 7. 4—50.

BAIA DIANA

Camere cu abur și vane precum și tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu estras de brazi

CONTROL MEDICAL

Lloyd 1633. 5. 4-50.

RECLAMA este sufletul comerțului!!

Tot omul

poate procura ușor licherul veritabil neîntrecut

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!

16—2

BOGSZA

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!

INDUSTRIA SÂRMEI S. A.

CLUJ, Calea Victoriei 29. Telefon 347. Fabrica: Ghiriș-Arieș, Telefon 14. Gara Câmpia-Turzii

Produce: Sârmă de fier, laminată și trefilată, cuie de sârmă, fier de beton, arcuri de mobilă și agrafe de birou. — Capacitate de producție 3 vagoane zilnic. — Singur încredințat cu desfacerea produselor:

„F E R A R I A"

Societate Anonimă pentru desfacerea produselor industriale,

CLUJ, CALEA VICTORIEI 29. — TELEFON No. 4—40.

Reprezentând Prima fabrică de potcoave din Cluj, precum și alte fabrici din streinătate.

17—2

PRIMEȘTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete și cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil. SCONTEAZĂ CAMBII. EFECTUIAZĂ remiteri pentru țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. CUMPĂRĂ ȘI VINDE MONEDE STREINE oooooooo

BANCA ARDELEANĂ ȘI CASA DE ECONOMII S. A.

FONDATĂ ÎN ANUL 1894. — C L U J, — FONDATĂ ÎN ANUL 1894.

SUCURSALE: ÎN TÂRGUL-MUREȘ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ȘI TURDA ooooooooooooooo

Piața Unirii 32.

INSTITUȚII AFILIATE: „Banca de Credit" s. p. a. Dej; „Banca și Casa de Economii" soc. p. a. Gheorgheni.

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane.

SAFE-DEPOZITELE le ține la dispoziția onoratei clientele, pe lângă provizionul cel mai mic, (eventual cu lăcatul clientului). 18—2

INTREPRINDERI INDUSTRIALE aparținătoare sferei de interes a băncii: Intreprinderea pentru îngrășarea de porci și industria de carne" societate pe acțiuni în Gherla; „Societatea anonimă pentru Morărit, Industria Lemnului și Mărfuri" din Târgul-Mureș; „Agricultura Ardeleană" societate anonimă în Cluj; „Societatea anonimă de clădiri" din Cluj, precum și altele.

Tiparul tipografiei „VIAȚA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

CULTURA POPOR[...]I

Luminează-te și vei fi! — Voește și vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: PIAȚA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă, 20 Mai, 192[...] | [...] No. 16. TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 8. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

Asoc. pt. Cultura și lit. poporului Sibiu 1

Eroul necunoscut

In amintirea eroului necunoscut, țara și-a arătat recunoștința și pietatea ei. Și așa se și cuvenea în fața celei mai desăvârșite simbolizări a jertfei de sine, suprema virtute cetățenească spre care conducătorii de popoare ar trebui să-și țină ochii mereu ațintiți.

In fața sicriului cu rămășițele pământești ale soldatului necunoscut, și-au plecat genunchii și fruntea Regele României, marii demnitari ai țării, mitropoliții, reprezentanții națiunii, într'un cuvânt, întreaga țară.

Sâmțimintele tuturor au fost la fel în acele clipe înălțătoare; patimile, care ne despart pe unii de alții, s'au topit ca prin farmec, un singur gând încălzia conștiința unui neam, un singur fior o stăpânea, anume: preamărirea eroului necunoscut, care s'a jertfit pentru țară...

Prea mărire, recunoștință duioasă, pildă urmașilor, zi din zilele cele mai luminoase ale neamului românesc, pentrucă în sufletele noastre trăia amintirea vie a eroului necunoscut, amintire care nu se va stinge niciodată, ci, dimpotrivă se va întări cu cât conștiința națiunii va fi mai pronunțată.

*

Câte nu avem de învățat din simbolizarea jertfei eroului necunoscut, dacă dăm noțiunii de erou adevăratul său înțeles.

Erou necunoscut este oricare dintre semenii noștrii care, uitându-se pe sine, își desbracă ființa de tot ce-l apropie de egoism, și luptă, și-și consacră viața și se jertfește pentru binele obștesc.

Erou necunoscut este plugarul care și-a părăsit satul, ca și orășanul care s'a despărțit de îndeletnicirile sale, spre a alerga sub steag, și a lupta, și a muri fără cruce la căpătâi pentru desrobirea și întregirea neamului său.

Erou necunoscut este și acela care, în cursul veacurilor, a suferit prigonirea străină pentru apărare limbii și credinții strămoșești și a rămas român.

Eroi necunoscuți sunt și mulți dintre aceia cari, modești, fără sgomot și fără gând de răsplată, prin școli, prin biserici, prin birouri și cabinete de studiu, lucrează cu cuvântul sau cu fapta, luptă și de multe ori suferă pentru izbândirea unei idei menite să ajute la propășirea țării și la fericirea semenilor lor.

*

Eroule necunoscut, tu ești simbolizarea scumpă a unui viitor mai bun!

Tu ești piedestalul pe care se razămă trăinicia României!

Prin tine și prin jertfa ta vor veni, pentru toți Românii, zile cu soare, cu lumină multă în minți și în suflete, cu o mai dreaptă împărățire a bunătăților pământești!

In fața eroului necunoscut, simbolul vitejiei strămoșești și a dragostei de țară, simbolul tutulor luptelor și suferințelor pentru propășirea României și fericirea tuturor fiilor ei, eu îmi plec cu smerenie genunchii și-mi spun mișcat rugăciunea de credință și de slavă.

General N. PETALA.

Stricătorii limbii

Ne-am obișnuit să numim stricători de limbă *pe acei scriitori care întrebuințează, cu nevoe, fară nevoe, cuvinte streine sau cuvinte provinciale care sună urît la ureche. Ba unii scriitori de seamă și mari învățați socotesc că oricine întrebuințează cuvinte românești care au vocale* î *și chiar* ă, *sau care cuprind silabe cu multe consoane, sînt stricători de limbă. Credem că și unii și alții se înșală.*

Cea mai muzicală și armonioasă limbă, limba franceză, își datorește ființa ei de astăzi la două mari întîmplări. Mai întîi în secolul XVI, scriitorii, așa ziși ai „Pleiadei", au introdus în scrisul lor nenumărate cuvinte latinești și grecești, care, mai apoi, au rămas până astăzi, în cea mai mare parte, în limba franceză. Limba clasicilor francezi, a unui Corneille, Moliere, Racine, Bossuet *este o țesătură de neologisme latinești, care fuseseră introduse în limbă de-abia de 100 de ani și mai puțin.*

A doua mare întâmplare a fost marea revoluție numită romantism, *care și-a produs cele mai multe roade sub influența marelui poet — șeful școalei —* Victor Hugo. *El a avut curajul să nu țină seama de strigătele de indignare ale scriitorilor clasici, care ar fi vrut ca limba franceză să rămînă pentru totdeauna așa cum o scriseseră clasicii, și-a introdus în organismul ei mii de cuvinte poporane, luate fie din graiul țăranilor, fie din al orășenilor suburbani. Acest material nou de cuvinte au dat limbii franceze o viață nouă. Iar încercarea simboliștilor contemporani de a o mai îmbogăți cu cuvinte poporane împrumutate din limba veche sau cu cuvinte tehnice sau cu vocabule latinești întrebuințate de autori puțin citiți astăzi, a făcut ca limba franceză să se îmbogațească și mai mult.*

Negreșit, aceste împrumuturi nu sînt făcute totdeauna cu artă; *dar cu artă nu sînt întrebuințate în scris nici cuvintele neaoș românești. Imprumuturile de cuvinte streine făcute* fără artă *fac ca limba română să apară* impură; *întrebuințările fără artă ale cuvintelor neaoș românești fac ca limba română să apară* improprie. *Cu alte cuvinte stricăciunea nu vine din materialul de limbă ce întrebuintăm, ci din întrebuințarea lui* fără artă. *Iar stricători de limbă nu sînt cei ce introduc cuvinte streine în limbă; precum nu sînt îndreptători de limbă aceia care nu întrebuințează cuvinte neaoș românești. Stricători de limbă sînt aceia care, fie că întrebuințează cuvinte neoașe, fie că întrebuințează neologisme, o fac* fără artă.

Ce înseamnează această artă o vom vedea altădată.

MIHAIL DRAGOMIRESCU

GENERALUL CRISTESCU

A murit un mare militar

Durerea ne copleșește. Moartea a secerat prea de timpuriu dintre noi pe generalul Cristescu.

Armata română, prin el, pierde un mare talent iar golul lăsat în urmă-i se va simți multă vreme.

Generalul Cristescu a fost unul din cei aleși și s'a ridicat prin proprii-e-i calități, la cea mai înaltă treaptă socială militară: a fost șeful marelui stat major al armatei.

A cucerit toată viața, a fost o personalitate covârșitoare, o energie din cele mai puternice, un caracter și un suflet cum rar se întâlnește, și de aceea a dus o viață muncind din greu, fără noroc.

El era înzestrat cu însușiri uimitoare, și de când a intrat pentru prima oară ca elev la școala militară și până ce a închis pleoapele de plumb, în toată cariera lui de ostaș, — ***a fost întâiul.***

El a adus mari servicii țării sale, iar țara și posteritatea îl va preamări.

Generalul Cristescu, e nemuritor.

„Cultura Poporului", în fața mormântului proaspăt care închide în el trupul răpus al generalului Cristescu, aduce prinosul de recunoștință și memoria fruntașului între fruntașii militari, nu va uita-o niciodată.

„CULTURA POPORULUI"

10 MAI

In curând vom sărbători pe 10 Mai stil vechi.

Această zi istorică are deosebită însemnătate în desfășurarea evenimentelor celor mai mari, cari ni-au dus la întregirea neamului.

Fără 10 Mai al anului 1866 și fără cel'lalt 10 Mai al altui an 1881, n'am fi avut unirea tuturor românilor; n'am fi avut dinastia puternică, iubită de popor, dinastie care a încrustat epoca măreață de Domnie, a viteazului căpitan de la Plevna, Regele Carol, cuminte și iubitor de așezăminte bisericești ca și Ștefan Vodă.

Inaintea victoriei culminante de la Mărășești, am avut o alta, acea a răpunerei semilunei în frunte cu Osman-Pașa, când Regele Carol a fost comandantul suprem al armatelor rusești și românești — cea mai mare satisfacție ce s'a putut da atunci Principatelor-unite — ca mai târziu în fruntea oștirilor biruitoare, Regele Ferdinand să se încoroneze la Alba-Iulia.

Proclamarea independenței României, a fost unul din actele cele mari, pentru care generația cea mai idealistă în frunte cu Mihalache Cogălniceanu, Ion Brătianu, Costachi Negri, Alecsandri și ceilalți au luptat, s'au sacrificat și-au pregătit după unirea Principatelor, cimentarea lor națională, ca să vie o altă cimentare a zilelor noastre, deapururi puternică.

Sărbătorind pe 10 Mai, gândul poporului românesc se duce la lespedea albă a mormântului de la Curtea de Argeș, unde odihnește somnul de veci și de mărire, Regele Carol, organizatorul armatei române și susținătorul culturii naționale, alături cu Augusta Regina Elisabeta.

Un apel către studențime

Chemat în bătrâna capitală de odinioară a Moldovei pentru îndeplinirea unei însărcinări publice, am lipsit o săptămână din Cluj.

Intrebat de colegii mei din București, Iași și Cernăuți, cum merg lucrurile în familia universitară de aici, răspundeam cu o anumită mândrie, pe care n'o puteam ascunde, că, cursurile s'au redeschis în cea mai desăvârșită liniște; și că studenții, fără deosebire de naționalitate se iau la întrecere, care să frecventeze mai regulat cursurile.

Simțiam, cum străbate în sufletul unora dintre cei prezenți, o adâncă părere de rău, că dintre toate universitățile române, numai în cea mai apropiată de occident, simțământul datoriei bine înțeles a cucerit conștiința tinerimei universitare.

N'a trecut însă două zile de la această înălțătoare manifestare și unul dintre colegi îmi comunică știrea, că, în urma unor scene regretabile, studențimea din Cluj a sfărâmat piedestalul pe care se înălțase. Din acea clipă, nerăbdarea de a mă reîntoarce la căminul meu deveni una din preocupările principale.

Revenit la Cluj, o impresie dureroasă mă cuprinde: Universitatea, pe care în momentul plecării o lăsasem plină de viață, o regăsesc aproape pustie.

In locul șirurilor de studenți și de studente, cari șerpuiau pe străzile încunjurătoare, întâlnesc numai cordoane militare și polițienești, cari împresoară templul universitar. Intrarea acestuia e blocată. Prin toate coridoarele clădirei domnește o atmosferă plină de jale, iar toate sălile de curs zac într'o tăcere de mormânt.

Cu inima zdrobită ascult comunicările rectorului despre cele întîmplate. Mi se părea că s'a rupt ceva din sufletul meu cernit, căci, dacă la început avântul tinereții îmi explica în parte pornirea necumpănită a mișcării studențești și dacă la început solidarizarea studențimei constituia un fapt îmbucurător, care întemeia bune speranțe pentru cauzele drepte din viitor. Astăzi însă, când toată lumea neprihănită de patimi personale și cu dragoste adevărată pentru studențime, și-a dat silința s'o îndrumeze pe adevarată cale, astăzi când vălul, care-i întuneca privirea fusese cu totul înlăturat, iar lumina limpede împrăștiase întunerecul, în care se rătăcise tinerimea studioasă, nu se mai poate bănui, că pașii acesteia sunt conduși de o confuziune posibilă.

Perseverența ei de a împedica funcționarea normală a celor mai înalte așezăminte științifice nu mai poate fi privită, ca o rătăcire momentană. Reluarea atitudinei din primele momente, după ce reveniseră la îndeplinirea adevăratei datorii, nu mai poate fi considerată ca o simplă greșală de procedare.

Această nouă atitudine nu-și mai găsește rațiunea în viața proprie de student, ea trebuie să atragă în mod fatal ispășirea vinei fie căruia, și nu numai a făptuitorilor reali, ci și a acelora cari din umbră-i călăuzesc și-i îndeamnă la tulburarea ordinei.

Intocmai precum un părinte, care perzând orce speranță a îndruma pe fiul său să urmeze calea demnității, a cinstei și a moralii se vede nevoit, din cauza faptelor lui grave, să recurgă, cu inima sîngerîndă de durere, la concursul autorităților represive; tot astfel și senatul universitar, părintele sufletesc al studențimii s'a simțit dator să recurgă la toate autoritățile legale spre a obține concursul necesar nu numai pentru asigurarea ordinei, dar și pentru pedepsirea faptelor, care trec peste cadrul vinelor universitare.

Indulgența în atari împrejurări ar fi fost simbolul slăbiciunei, care ar fi pregătit anarhia distrugătoare a ordinei, a progresului și a civilizației.

Cu durerea în suflet am aflat severitatea măsurilor propuse din acest punct de vedere de colegiul universitar; de aceea cu inima de părinte iubitor și îmbătrânit pe catedră, fac un apel călduros studențimei, ca să nu persiste în calea rătăcirei; căci chiar cei mai devotați cauzei lor, nu-i pot absolvi de răspunderea faptelor ce săvârșesc.

V. DIMITRIU
prof. univ.

Frații din Macedonia în pragul pieirii

Domnule Director,

Vin cu rugămintea de a face loc în coloanele ziarului Dvoastră unor vești triste dela frații din Macedonia, procurându-mi prin aceasta pe de o parte mie o ușurare a durerii sufletești iar pe de altă parte contribuind la cunoașterea situației critice a acelor sute de mii de români cari n'au avut fericirea să se adăpostească sub aripa ocrotitoare a patriei mărite.

Nu mă îndoesc că în organizația Dvoastră, chestiunea cunoașterii și ajutorării elementului românesc de peste hotare va constitui un subiect principal, o operă națională de cea mai mare valoare, de aceea vă rog să binevoiți a face tot posibilul ca să se înceapă o propagandă serioasă în acest senz.

Drd. Zeana.

Pe când eram în liceu, în Macedonia, umblam din sat în sat, cu costumele și cortina în traistă, dând reprezentații naționale, cu toate piedicile din partea autorităților cari urmăriau pas cu pas nimicirea elementului românesc din Macedonia.

Cu timpul, din cauza evenimentelor, unul câte unul, noi băeții cu școală românească neam refugiat în țara mamă, lăsând acolo un popor care a dus și duce mai departe calvarul luptei naționale.

La început trăiam în nostalgie; întâlnindu-ne câte 2—3 macedoneni la un loc, vorbiam cu multă mulțămire despre puritatea noastră națională, moralitatea și cinstea căsniciilor noastre, obiceiurile noastre păstrate nealterate, ținuturile noastre patriarhale și altele. După un traiu de câțiva ani în țară am început să mai uităm de cei deacasă, dar un strigăt desperat al părinților și fraților noștri ne-a scos din indiferența apucată și simțim în noi ecoul suferinței lor.

In aceste câteva rânduri nu vreau să descriu trecutul plin de lupte pentru menținerea aromânilor, cu toată mulțimea de asupriri, ci înainte de a se începe activitatea pentru cunoașterea trecutului, a stării prezente și a perspectivii pentru viitorul apropiat al lor, îmi fac datoria să arunc în publicul românesc un strigăt de ajutor adresat țării mame din partea românilor macedoneni, din care reese foarte clar starea lor nenorocită și necesitatea unui ajutor imediat.

Grecii, în excesul lor de iubire și interes pentru tot ce este grecesc, au colonizat pe refugiații din Asia-Mică și din Tracia în Macedonia și anume în ținuturile locuite de români, acordând acestor coloniști toleranțe și libertăți largi și pământul băștinașilor, pământ care este presărat peste tot cu mormintele victimelor noastre pe altarul luptei naționale.

Se știe că grecii de mult urmăresc desnaționalizarea românilor din Macedonia, și au întrebuințat pentru acest scop mijloacele cele mai barbare.

Cu modul acesta însă, de colonizare a refugiaților greci în Macedonia, se dă lovitura de grație elementului românesc și strigătul de ajutor al fraților noștri, în dorința de a trăi ca români, credem că trebue să-și găsească răsunetul cuvenit în patria mamă.

Iată prin urmare două state naționale prietene și înrudite, dar între cari s'ar părea că există o mare deosebire și anume: Grecia își cunoaște bine și-și iubește neamul, oriunde o fi el aruncat de soartă, îl ajută efectiv cu toate greutățile din ultimul timp, iar România bogată își nesocotește pe frații de peste hotare.

Zicătoarea românească „bate fierul pân' e cald" e foarte potrivită în cazul de față; căci, dacă nici acum, când poate pentru ultima dată, românii din Macedonia și-au trimis delegați în țară cerând făină, ca să nu moară de foame, jefuiți fiind de refugiații greci, cerând și luarea de măsuri urgente și serioase din partea României ca să le asigure existența lor acolo sau să-i colonizeze în țară, mai târziu va fi prea târziu și niciunul din aceste două planuri nu se va mai putea aplica.

Astăzi când la noi se frământă ideea străinismului, când țara noastră este aproape lipsită de clasa negustorească proprie, ajutând pe românii din Macedonia, colonizându-i în Maramurăș, în Cadrilater și în alte părți unde se simte nevoe, România își rezolvă o chestiune social-economică și națională de un interes vital.

In apelul ce urmează pe care l'am primit din Macedonia, se vede cât de plastic își spune românul macedonean durerea sufletească, ajunsă acum de nesuferit și dorința de a se arunca în brațele salvatoare ale patriei mame.

„28 Martie s. v.
Domnule,

Inundația refugiaților greci în Macedonia ne-a dezorientat în mersul economic. Ocupația de predilecție a românilor macedoneni este:

a) **Creșterea vitelor în special a oilor.**

b) **Industria lânei și a laptelui.**

c) **Negoțul cu derivatele lânei și ale laptelui.**

In câte-și trele ocupațiuni suntem loviți în mod ireparabil:

a) **Instalarea refugiaților a adus după sine cultivarea locurilor de pășunat și ca urmare imposibilitatea continuării întreținerii turmelor de oi,**

b) **Oile lipsind, ruinarea celor cari se îndeletnicesc cu industria lânei și a laptelui este inevitabilă,**

c) **Printre refugiați fiind prea mulți neguțători cu capitaluri mari, privilegiați și tolerați de autorități, inițiativa neguțătorilor noștri este anihilată.**

Bucuros ne-am fi dedat agriculturii, pământ însă nu avem și nici nu ni se poate da, suprafața arabilă fiind prea mică, față de numărul refugiaților, pe cari guvernul grec se vede obligat a-i preferi la împroprietărire.

Nu vedem eșirea de cât în emigrare, și dorind a ne arunca în brațele patriei mume, avem onoare a vă ruga să binevoiți a interveni pe lângă guvernul român:

1. Să ne admită intrarea în România.

2. Să intervină pe lângă guvernul grec pentru ca să ni se asigure libera eșire.

3. Să ne împroprietărească și să ne înlesnească pe cât fi va sta în putere transportul și instalarea în țară."

(Urmează iscăliturile delegaților).

O! Când va veni și vremea aceea ca lacrimile lor de durere să se transforme în lacrimi de bucurie!

DRD. ZEANA

INSCRIPȚII

CIPRIAN PORUMBESCU

Se vorbește puțin de acest mare compozitor român.

Nenorocul i se întinde și după moarte, căci, cu toate străduințile unor buni prietini cari i-au rămas și azi după 40 de ani și ceva, opera muzicală a lui Ciprian Porumbescu, nu a putut fi adunată la un loc și eșită de sub tipar.

Ce ironie, când editurile se întrec a scoate în ediții prea lucsoase, în mare parte, produsele trepădușurilor literați.

Și ce mare a fost și este Ciprian Porumbescu! Bucovina ni l'a dat. Parcă văd căsuța acea modestă a unui preot de țară, în care s'a născut Ciprian, în satul tăcut, Stupca, la o poștă de cetatea Sucevei. Și în curtea bisericii mici, sub freamătul plopilor în primăvară, un mormânt simplu și o cruce și mai simplă, de piatră, ridicată din sărăcia tatului lui Ciprian, preotul, care nu mai este nici el.

In 1905, la Stupca, s'a sărbătorit 25 de ani de la moartea lui Porumbescu, și veniseră câțiva pelerini din țara mamă. Prietinul cel mai bun al lui Ciprian, popa Constantin Morariu, care putea să fie mitropolit dar rămase un mare cărturar român și preot de sat la biserica lui Ștefan-cel-Mare din Pătrăuți, a vorbit despre meritele prea mari și talentul lui Porumbescu.

Se știe că muzicianul Ciprian a murit în floarea vieții, prea de tânăr, de boala nemiloasă de piept.

Fire delicată i s'a pregătit mormântul și mai răpede de oarece în urma protestului adresat de către societatea academică „Arboroasa", României, între alții iscălit era și Porumbescu, pentru care a stat între zidurile reci ale temniții.

Aproape jumătate de secol e destulă indiferență în jurul memoriei lui Porumbescu, a venit vremea, credem, să ne interesăm mai mult de această luminoasă figură a neamului și a Bucovinei.

C. C—R.

In ziua de 6 Iunie se va comemora la Stupca în Bucovina neuitatul compozitor Ciprian Porumbescu, autorul imnului „Pe-al nostru steag e scris unire", al operetei „Crai nou", ș. a.

Insemnări

Documentele familiei Petrovici, descoperite la Cetinge, — e vorba de familia ex. regelui Nikita — vor fi transportate la muzeul din Belgrad.

Impreună cu documentele, s'au găsit și juvaerurile printre cari patrafirul și mitra episcopului Radu și faimoasa medalie a jubileului regelui Nikita, împodobită cu pietre prețioase luate din mitra episcopului Vassilief, un dar al împărătesei Caterina II a Rusiei.

Se evaluiază valoarea acestor juvaeruri la 25.000 lire sterline.

CTITORII

Acolo unde'n Argeș se varsă Râul Doamnei
Și murmură pe ape copilăria mea,
Ca Negru Vodă, care descălecând venea
Mi-am ctitorit vieața pe dealurile toamnei.

Prin viile de aur ca banii dintr'o salbă.
Pe al colinei mele împodobit pieptar,
Inchis-am fericirea în strâmtul ei hotar
De nuci bogați în umbră, umbrind o casă albă.

Acolo'n pacea nopții, pe drumuri de podgorii,
Am mers tăcut alături de carele cu boi,
Când neaua lunii ninge pe sălcii în zăvoi,
Când șopotește valea de cântecele morii.

Las altora tot globul terestru ca o minge,
Eu am rămas în paza pridvorului străbun,
Ca să culeg cu ochii livezile de prun
Când alb Negoiul, toamna, de ceruri se atinge...

Și tot visând la vremea când înfloriră teii,
Pe când îmbracă țara al iernii alb suman,
Să deslușesc cum piere trecutul an cu an
Pe drumuri depărtate sunându-și clopoțeii.

Să stau, pe când afară se stinge orice șoaptă
Privind cenușa caldă din vatra mea, de-acum —
Și să aud deodată cu'nfiorare cum
Trosnește amintirea ca o castană coaptă.

ION PILAT

Scrisori din Moldova

VIAȚA CULTURALĂ-ARTISTICĂ, IEȘANĂ

Iașul e în plină primăvară. Dela Copou și până la Socola spre Bucium, de pe dealurile Ciricului și Țicăului până dincolo de Bahlui pe dealurile Galatei, pomii, grădinile și viile înalță spre soare ochiuri de verdeață și coroane de flori. Ploi repezi, ploi îngemănate cu soare, curăță în locul Primăriei, străzile prăfuite și dărăpănate ale bătrânului nostru târg, astupă murdăriile maidanelor, purifică aerul de miasme, pentru care slujbă, clopotele Mitropoliei și ale celor 70 de biserici, aduc în fiecare dimineață prinos de slavă și mulțumire Cerului binecuvântat.

Iată cum, grație bunăvoinței elementelor naturei, se mai poate strecura în sufletul unui biet ieșan, o undă de poetică reculegere, care să-l îndemne la scris, să-l îndemne să reamintească și altora, că faimoasa *„tradiție culturală-artistică a Iașului"*, nu e literă moartă.

* * *

Teatrul Național, după o activitate de șeapte luni și jumătate, a intrat în vacanță, încheind o stagiune în care s'a muncit mult, artiștii reușind să fixeze prin jocul și arta lor, câteva piese, în atenția publicului. Astfel: „Răzvan și Vidra" de B. P. Hajdeu, cu d-nii A. Ghițescu și St. Morcovescu-Teleajen în dubliură (Răzvan), d-ra Sorana Țopa în Vidra; „Sorana" de Al. Brătescu-Voinești, cu d-nii R. Demetrescu, P. Petrone, Gh. Popovici, I. Nosec, d-ra S. Țopa și d-na Lucia Braborescu; „Romeo și Julieta" cu d-nii B. Braeschy și R. Munteanu în dubliură (Romeo) și doamna Anny Braeschy (Julieta); „Ciuta" de V. I. Popa, cu d-nii Vernescu-Vâlcea, I. C. Damira, I. Profir, d-ra Țopa și d-na D. Castriș; „Modelul" cu d-na și d-nul Braborescu; „Intrigă și Amor" cu d-nii Profir, Ghițescu, Marcovescu-Teleajen, B. Braeschy și d-nele L. Braborescu și V. Cuzinschy. Mai menționăm melodrama „Două orfeline", comedia „Loc Femeilor", dar mai ales „Stane de Piatră" în care d-l I. C. Damira are unul din cele mai puternice roluri ale sale.

Reluări din stagiunile trecute: „Hoții" și „Othelo" cu d-l A. Ghițescu, „Hamlet" cu d-l St. Braborescu. Pentru viitoarea stagiune, Comitetul de lectură în frunte cu d-l I. Petrovici, prof. univ. și C. B. Penescu, directorul Teatrului, au propus piesele „Iulius Caesar" și „Makbeth" de W. Schakespeare, „Phedra" de Racine, „Ruy-Blas" de V. Hugo, „Andromaca" de Racine și altele. Pentru deschiderea stagiunei, e vorba de „Apus de soare" de B. Delavrancea. După cum se vede, sub raportul teatral, Iașul e în plin progres. Depinde numai de aprobarea bugetului, în care lefurile artiștilor s'au mărit și mai ales de acordarea fondurilor pentru repararea Teatrului ieșan, care, se știe că, amenință în câțiva ani să se prăbușească. Aceste aprobări însă nu cad în sarcina Iașului, ci în a vitregului său frate Bucureștii. Am spus depinde, pentrucă fără lefuri cari să le asigure un trai omenesc, artiștii vor căuta aiurea alte ocupații, iar fără fonduri, Teatrul ieșan neputându-se repara la vreme, dintr'un monument de artă cum încă este, va deveni o jalnică ruină.

Expoziții ieșene. D-l Miron Popovici, artist al Naționalului, în orele libere se ocupă și cu... caricatura. A expus în sala „Photo-Royal" o serie de caricaturi în desene. D-nul Popovici are dispoziții pentru caricatură. Ii vom reaminti însă un lucru. In adevăr există o concepție estetică după care arta este izvorîtă din joc. Nu înseamnă totuși să fie socotită de unii „bătae de joc". Desenele, copiate de prin revistele streine și servite de d-l Popovici drept creații personale cu pretenții de artă, ne îndreptățesc să-i spunem aceste lucruri.

In prezent, în aceiași sală expune d-l J. L. Cosmovici, talentatul pictor ieșan. De data aceasta părăsind aquarela, artistul nostru ne prezintă o expoziție de nuduri; crochiuri și două mari compoziții în culori de apă. E o îndrăzneală pe care, dacă falșa pudoare a burghezimei și îmbogățiților de războiu ieșeni, nu i-o răsplătește, unanimele aprecieri ale celor inițiați în artă, i-o face din belșug. — Armonia de linii din cele mai multe bucăți, coloritul și transparența atitudinilor, mișcarea și puterea de concepție din lucrările expuse, dau pictorului Cosmovici vecinătăți ca marii clasici străini. Dacă nu ar trăi în amărâta urbă a Iașilor și mai ales dacă ar consimți să se coboare spre tarabele de reclamă și desfacere ale Capitalei, Cosmovici ar fi un artist de vază. Astăzi însă, își macină într'un colț de provincie, comoara unui suflet însetat de frumos și cu extremele variate posibilități creatoare.

Culturale. După munca a zeci de ani de cercetări și studii, savantul profesor d-l Al. Philippide, s'a hotărît să dea publicității *Marele Dicționar al Limbii Române.* Salutăm entuziasmați gestul „Băncii Iașilor" care prin d-l I. Botez ajută cu suma de 50.000 lei tipărirea operei d-lui Philippide și al „Băncii Dacia", care a votat în acelaș scop aceeași sumă de 50,000 lei. Pe când și replica oficialității?

Festivalul revistei „Gândirea". — Ideia ca scriitorul să se coboare în mijlocul masselor cetitoare, făcându-le cunoscut prin viu graiu creațiunile lui literare, e fericită și poate da minunate rezultate. Se întâmplă însă, că mulți scriitori, dacă au darul scrisului, nu-l au în aceiași măsură și pe acela al vorbitului sau cetitului pentru public. Lucrurile acestea ni le-a sugerat Șezătoarea revistei „Gândirea", ținută în sala Teatrului Național. Alături de d-l Sadoveanu, care cetește magistral, de domnii Topârceanu, I. Teodoreanu și D. Botez, cari au putut fi auziți, s'au prezentat și d-nii I. Buzdugan, Cezar Petrescu. Pe aceștia din urmă publicul *nu i-au auzit!* O repetiție, două, într'o sală mare, nu ar fi stricat. In colo, succesul desăvârșit.

In Aula Universității d-nul prof. universitar O. Tafrali, a ținut o interesantă conferință, cu proecțiuni luminoase, asupra descoperirilor recente din Valea Regilor dela Luxor.

Revista „Gândul Nostru" a organizat pentru seara de 16 Maiu a. c. o frumoasă *Șezătoare artistică-literară.* Iși dau concursul: d-șoara Florica Popovici (voce), d-nii Al. I. Zirra și R. Constantinescu (piano), N. Theodorescu (violoncel), Sandu Teleajen și Emil Serghie (cetiri din bucățile proprii), C. Calamschy (declamații). Cu acest prilej se va juca cu artiștii Naționalului „O Făclie de Paști", dramatizare într'un act după nuvela lui I. L. Caragiale de Adrian Pascu. Se prevede un frumos succes.

C.

PENTRU SĂTENI

Religie

Sfinţii Părinţi dela Nicea

— Duminecă a şaptea după Paşti —

Apropiindu-se vremea patimilor, Isus şi-a ridicat ochii către cer şi s'a rugat Tatălui ceresc. A fost o rugăciune frumoasă, care se cuprinde în sfânta Evanghelie de astăzi. „Părinte, — zice El, — a venit ceasul, preamăreşte pe Fiul tău, ca şi Fiul tău să te prea-mărească pe tine." Apoi după-ce arată lucrurile cari le-a săvârşit El pe pământ îşi aduce aminte de cei cari cred întru numele lui şi se roagă pentru ei. Se roagă înainte de toate pentru-ca să fie între ei unire: „Părinte sfinte, pe cari mi i-ai dat păstrează-i întru numele tău ca să fie una, cum şi noi una suntem." Cere apoi dela Tatăl, să-i întărească în credinţă, să le dea putere ca să poată purta suferinţele cari vor avea să le îndure din partea celor necredincioşi şi astfel să ducă la biruinţă steagul adevărului.

Aceia, cari vor asculta cuprinsul sfintei Evangelii de astăzi, vor băga de seamă că aceasta a fost o rugăciune a dragostei nemărginite, ce a avut-o Isus faţă de oameni. Chiar şi preamărirea ce o cere El dela Tatăl este numai pentru-ca lumea să creadă, că El într'adevăr e cel trimis din cer şi prin urmare cuvintele lui sunt cuvintele adevărului.

Inainte de toate cere pentru cei cari cred întru numele lui cel mai mare bine ce se poate închipui: **unirea**, care e isvorul bucuriei, fericirii şi bunătăţii. Iar vrajba e isvorul relelor şi a nefericirilor de multe feluri cari vin pe acest pământ.

Intărirea în credinţă o cere, pentru-ca cei credincioşi să se poată împotrivi ispitelor, căci el cu a lui dumnezeiască prevedere a ştiut, că în lumea asta vor veni scârbe asupra lor şi ispite.

Aceste scârbe şi ispite au şi urmat îndată după înălţarea Lui la cer. Creştinii au avut să sufere chinuri cumplite, din partea Jidovilor şi a păgânilor deopotrivă. Ştim din istoria bisericii, că Sfântul Ştefan a fost ucis cu pietri, Sfinţilor Iacob şi Pavel le-au tăiat capul, Sfântul Petru a fost răstignit în Roma şi tot aşa apostolii, precum şi multe zeci de mii de creştini au suferit cele mai cumplite prigoane, vreme de aproape trei sute de ani.

Isus Hristos însă a făgăduit, că după suferinţe urmează biruinţa şi biruinţa a şi urmat. La anul 313 după Hristos, împăratul Constantin cel Mare a dat libertate creştinilor şi el însuşi s'a făcut creştin. Acum biruinţa a fost câştigată, legea lui Hristos a ieşit la suprafaţă şi creştinii au avut prilej să lucre pentru mărirea lui Dumnezeu pe pământ. Dar a venit alt rău asupra lor, **neunirea.**

Un preot din Alexandria cu numele **Arie**, a început să înveţe pe oameni, cumcă Isus Hristos n'a fost cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, ci numai făptura cea mai desăvârşită a tatălui ceresc. Invăţătura lui a început a şi-o lăţi în toate părţile şi mulţi au primit-o. Creştinii drept-credincioşi s'au împotrivit din toate puterile acestor învăţături greşite, pe urma cărora s'a făcut chiar şi vrajbă mare între acela, cari trebuiau să urmeze calea dragostei lui Isus Hristos.

Episcopii drept-credincioşi, văzând pagubele ce le produce în sufletele oamenilor învăţătura mincinoasă a lui Arie, au rugat pe împăratul Constantin să facă tot ce este cu putinţă pentru împăcarea lor. Impăratul Constantin s'a înţeles cu Sfântul Silvestru, Papa dela Roma şi a chemat pe Episcopii drept-credincioşi din toată lumea la sfat în Niceea, ca cercând sfintele Scripturi să afle, care este adevărata credinţă.

Episcopii drept-credincioşi s'au adunat în anul 325 după Hristos. Intre ei era şi **sfântul Niculae**, Episcopul dela Mira Liciei şi **Osie** episcopul dela Cordova. Adunându-se ei la săbor în **Nicea**, — un oraş în Azia mică, — după-ce au cerut ajutorul lui Dumnezeu au cercetat sfintele scripturi şi au aflat acolo însemnat, că în însuşi Arătării D-lui Hristos la apa Iordanului s'a auzit glasul Tatălui ceresc, care zicea: „**Acesta este fiul meu cel iubit.**" — Tot aşa la Schimbarea la faţă în muntele Tavorului. Isus în nenumărate rânduri însuşi a spus: **Eu şi Tatăl una suntem.** — Şi, cu multe dovezi din sfintele scripturi, au statornicit credinţa cea adevărată, cumcă Isus Hristos este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu şi Dumnezeu adevărat. Tot atunci au alcătuit mărturisirea credinţei adevăratului creştin, care până în zilele noastre se rosteşte în sfintele biserici.

Pe urma acestui săbor pacea între creştini s'a statornicit din nou, căci următorii lui Arie s'au împuţinat zi de zi, până-când le-a pierit şi sămânţa. Episcopii cei 318, cari s'au adunat la Niceea se numesc sfinţi părinţi şi în fiecare an se face pomenirea lor în Dumineca a şeaptea după paşti, care este înainte de Rusale.

Intru-această Duminecă, să ne aducem aminte şi noi de vremurile ispite cu cari avem să luptăm. Se fac şi faţă de noi încercări, să ne răpească credinţa moştenită dela strămoşi, dar noi trebuie să ne împotrivim ispitelor bine ştiind, că adevărul este de partea noastră.

Iar ca Români, să mulţămim lui Dumnezeu întru-această zi că ne-a făcut să ajungem la unirea într'o singură ţară românească şi să cerem ajutorul lui, ca să putem răbda multele neajunsuri ale acestor zile şi astfel sfânta noastră unire nimica să nu o poată strica.

SEPTIMIU POPA

MUSCA COLUMBACĂ

N'a trecut tocmai mult timp, de când gazetele din Bucureşti au adus ştirea, că în judeţele din Oltenia, apoi în judeţele Argeş, chiar şi Muscel s'au ivit nişte roiuri de musculiţe mici, cari se aruncă asupra vitelor îngrozite şi le împung. Vitele fug ca nebune în toate părţile căutând adăposturi întunecoase, căci vita împunsă de aceste musculiţe moare.

E vorba de **musca columbacă**, de coloare cenuşie, în mărime de doi până la trei milimetri, cu trei fâşii galbene pe spate, pete galbene pe foale, picioarele cafenii închise. Numele şi l-a luat dela localitatea Golubaţ din Serbia, nu departe de Dunăre. Musca ouă dela cinci până la zece mii de ouă în apa păraielor mai mici din pădurile de acolo. Larvele se nutresc cu animale microscopice din apă, apoi prefăcându-se în păpuşi de mărimea unui bob de grâu aşteaptă căldura soarelui din Aprilie şi Maiu, care scoate musca din învelişul păpuşii. Apoi pornesc în roiuri duse de vânt uneori până la depărtări mari. Ele atacă vitele pe câmp înţepându-le şi sugându-le sângele. Deodată cu aceasta împunsătură se otrăveşte şi vita, care moare. Mai primejdios e roiul cel dintâiu, care e şi mai puternic.

Contra acestor muşte mai că nu este altă apărare, decât să ţinem vitele în grajd şi să nu le lăsăm la câmp. Lucru foarte greu, căci tocmai primăvara nutreţul e pe sfârşite şi vitele trebuie mânate la păşune.

Pagubele produse de aceste muşte sunt uriaşe, căci mii de vite pier din cauza împunsăturii. Mai mult sufere ţăranii din Serbia, dar şi prin Banatul românesc se arată adeseori.

In Oltenia şi Muntenia nu s'au mai arătat de peste patruzeci de ani. Anul acesta au fost aduse de curentul unui vânt şi în aceste provincii, aşa că au pricinuit mari pagube până prin judeţul Muscel. Roitul lor ţine dela 20 Aprilie până pe la 20 Maiu, apoi pier.

Impunsătura acestei muşte nu e atât de primejdioasă pentru om, s'a întâmplat însă, la copii mici, ţinuţi în albie la câmp până când lucrau părinţii lor au fost împunşi şi au murit.

Ministerul nostru de agricultură recomandă următoarele mijloace de apărare:

1. Să se ardă gunoiu în apropierea grajdurilor şi a satelor, căci fumul goneşte aceste muşte.

2. Dacă se scot vitele ziua din grajd, trebuie să le ungem cu grăsime sau cu petrol pe părţile corpului unde pielea e mai subţire şi neacoperită, căci muştele nu se aşază atunci pe un asfel de loc.

Dacă am constatat că vita a fost înţepată, să se spele numai decât cu zeamă de pelin sau de foi de nuc pe tot corpul, dar unsoarea să nu lipsească pe părţile cu pielea subţire.

3. Pe locurile înţepate să se pună spălătură cu saramură sau spirt denaturat, iar intern să li se dea, pe lângă sare, un litru (chilogram) de spirt curat împărţit în cinci sau şase părţi, tot la o jumătate de oră. In loc de spirt se pot da cinci litri de rachiu, tot câte un litru la cias.

Lămuriri. Când un sătean nu se poate dumeri în o chestie a sa grea, ori are nevoie de un sfat sau vrea să întrebe ceva care-l interesează, atunci să ne scrie nouă şi-i vom lămuri cât se poate mai bine.

10 MAIU

In Maiu, luna florilor, timpul a înscris în istoria neamului nostru câteva întâmplări hotărîtoare pentru viaţa lui.

La 3 Maiu, vechiu, 1848, a fost memorabila adunare naţională a Românilor pe Câmpia Libertăţii de lângă Blaj. Am arătat însemnătatea acestei zi, în legătură cu o parte din discursul lui Simeon Bărnuţiu, în numărul trecut.

Dar tot în luna Maiu, în 10, s'au săvârşit în Dacia inferioară, în vechile principate române Muntenia şi Moldova nişte fapte, fără de cari *nu s'ar fi putut înfăptui Unitatea noastră naţională de astăzi.*

După multe frământări lăuntrice, dar mai ales după-ce a fost înfrântă împotrivirea plină de răutate a Rusiei şi a fostei Austro-Ungarii, Principatele române Muntenia şi Moldova s'au unit sub domnia unui singur Domnitor şi a unui singur guvern, la anul 1859. După şapte ani, poporul român şi-a înfăptuit şi dorinţa de-a avea un principe dintr'o casă domnitoare străină, ca să înceteze certele pentru domnie între familiile româneşti, al căror membri au domnit vreodată în Muntenia şi Moldova. Poporul *a ales, la 10 Mai 1866 Domn al Românilor pe prinţul Carol,* din vestita familie Hohenzollern—Sigmaringen.

Iar la *10 Maiu 1877,* după izbucnirea unui războiu între Rusia şi Turcia, Românii nemaivoind să sufere a fi tributari Turcilor, *au proclamat independenţa României,* pe care au pecetluit-o cu sângele românesc, ce a îngrăşat pământul din jurul: Plevnei, apoi la Opanez, Rahova şi în alte locuri.

La *10 Maiu 1881, Principele Carol şi-a pus coroana de rege pe cap,* după-ce corpurile legiuitoare proclamaseră în unanimitate Regatul.

Munca fără preget desfăşurată de cel dintâiu Rege al României ajutat de sfetnicii lui şi de dragostea poporului român a umplut ţara cu şcoale, cu şosele, căi ferate, industria şi comerciul a prins rădăcini tot mai adânci. O deosebită grijă a avut Regele Carol pentru formarea şi întărirea armatei române, zidul de granit de care aveau să se spargă loviturile duşmanului dinafară şi totodată instrumentul, cu care avea să se realizeze unitatea naţională a tuturor Românilor. Nădejdea celor ce au muncit în direcţiunea aceasta s'a înfăptuit, căci urmaşul marelui Rege Carol I., viteazul Rege de astăzi a putut să vadă cu ochii realizarea Unităţii naţionale, visul de veacuri al neamului nostru.

Veşnică va fi amintirea celor ce au muncit pentru înfăptuirea visului nostru!

Lăcaşuri sfinte.

MÂNĂSTIREA PUTNA

II.

„Acesta este mormântul drept măritorului Domnitor Io Bogdan Voevod, Domnul ţării Moldovei, fiul lui Ştefan Voevod, ctitorul acestui sfânt lăcaş, carele s'a mutat în veşnicile lăcaşuri în anul 7025 (1517) Aprilie 20, la miezul nopţii."

A doua piatră cu ornamentaţie bizantină, iar scrisul slavon e: „Acesta este mormântul Mariei numită Cneaja, fiica lui Ştefan-Vodă, Domnul Ţării Moldovei, ctitorul acestui sfânt lăcaş, carele s'a mutat la veşnicile lăcaşuri în anul 7026 (1518), luna Martie 18."

In stânga: piatra cu ornamentaţia de flori cu litere slavone: „Drept măritorul şi de Hristos iubitorul Ioan Petru Voevod, Domnul Ţării Moldove, a înfrumuseţat acest mormânt Doamnei Sale Maria, care s'a mutat le veşnicile lăcaşuri, veşnica ei amintire, în anul 7039 (1529) luna Iunie a 28-a zi."

Piatra de pe acest mormânt e întocmai ca a lui Bogdan-Vodă. Scrisul e: „Drept măritorul şi de Isus iubitorul Io Petru Voevod, Domnul ţării Moldovei, a înfrumuseţat acest mormânt nepotul său Ştefan-Voevod, care s'a mutat la veşnicile lăcaşuri în anul 7033 (1527) luna..."

Şi după ce ai privit cu pietate aceste morminte, pe sub uşa pronaosului treci în naos. Aici un policandru încărcat cu lumânări aprinse, schinteiază. Se ţine slujba bisericească. Biserica e mică înăuntru, cu păreţii văruiţi de multă vreme, cu altarul de o frumuseţe rară în icoane. Niciodată nu poţi crede mai mult în Dumnezeu ca aici; nici odată nu poţi înţelege mai bine că morţii trăesc prin noi, de cât tot aici, în lăcaşul acesta sfânt. Şi după ce ţi-ai făcut cruce şi buzele au spus o rugăciune, te apropii de mormântul Voevodului Ştefan.

E clipa cea mai puternică pe care ai simţit-o în viaţă, e împărtăşania cea mai mare a sufletului.

Deasupra unei lespede de marmoră, sculptată în flori minunate, mormântul are un acoperământ de sticlă. Un porumbel de argint, dăruit de erisimonahul Venedict Smigelschi, e atârnat în sus, parcă sboară peste mormânt. Un vas mare, cristelniţă de argint aurit cu două torţi, pe dinafară scrise literele slavone: „Această cristelniţă a înoit-o Domnul Io Alexandru Voevod şi Doamna lui Roxandra, dintr'o cristalniţă veche, care a fost făcută de bătrânul Ştefan Voevod şi a dat-o mănăstirii Putna în anul 7075 (1567) Iunie 18." Sunt şi două acopereminte pentru mormânt atârnate pe părete, unul de catifea roşie, cusute cu aur literele: „Memoriei lui Ştefan cel Mare, omagiu de veneraţie, recunoştinţă adusă de damele române din Bucovina", şi altul de catifea vişinie-închisă, dăruit de doamnele din România, în anul 1872, cu scrisul: „Mai bine să murim cu spada în mână întru apărarea religiunii şi a patriei noastre, de cât să lăsăm şi una şi alta în prada inamicului."

Pe marmora mormântului Domnului Ştefan-cel-Mare, sunt săpate aceste cuvinte cu litere slavone:

„Drept măritorul Domnitor Io Ştefan-Voevod, din mila lui Dumnezeu Domnul ţării Moldova, fiul lui Bogdan Voevod, ctitorul şi ziditorul acestui sfânt lăcaş, care aice zace şi s'a mutat în veşnicul lăcaş în anul 7... luna... şi a domnit ani..."

Se înţelege lipsa datelor din urmă prin aceea că lespedea a fost făcută chiar sub ochii lui Ştefan-Vodă şi murind el nu s'a mai săpat, de cât că Bogdan-Vodă, fiul lui Ştefan, pe acoperământul de pe mormânt a cusut în aur:

„Marţi în 2 Iulie 7012 (1504) la 4 ore după amiază, 47 ani şi 3 luni de domnie."

Tot la acest mormânt este şi piatra săpată în flori cu scrisul polon:

„Acest mormânt este al Doamnei Maria, fiica lui Radu Voevod, Doamna Domnitorului Ştefan-Voevod, Domnul ţării Moldovei, care s'a mutat la veşnica lăcaş în anul 7... luna.

Iar în partea stângă sub baldachin se află alte două morminte.

Unul cu scrisul slavon săpat în piatră: „In anul 6985 (1467) luna Decemvrie 19, a răposat drept măritoarea roaba lui Dumnezeu Maria, Doamna drept măritorului Ioan Ştefan Voevod, Domnul ţării Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod.

Altul cu scrisul:

„Aceste morminte sunt ale robilor lui Dumnezeu Bogdan şi Petru, fiii lui Io Ştefan-Voevod, Domnul ţării Moldovei, cari au şi răposat, Bogdan în anul 6987, luna lui Iulie 26, Petru în anul 6988, Noemvrie 21 (1479 şi 1480).

In biserica Putna se mai află mormintele: a lui Mitropolitul Teoctist care a murit la 1477, Noemvrie 18; a Mitropolitului Iacov Putneanul, decedat la 1778, Mai 15; a părinţilor mitropolitului Iacov ieroshimonahul Andrian şi monaha Mariana, decedaţi la 1758 şi cel din urmă a episcopului Rădăuţului, Teofan, mort la 1670.

CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ

Pentru dornicii de binele obştesc. *In fiecare sat, credem, că se va găsi un prieten şi sprijinitor al acestui ziar care are menirea aşa de frumoasă de a răspândi carte folositoare şi a împrăştia întunericul neştiinţii. Cu cât foaia va fi răspândită mai mult cu atât vom putea aduce îmbunătăţiri, — căci gândul nostru curat este să fim cel mai bun ziar pentru lumea de la sate. In acest scop acel care ne va înţelege şi ne va fi prieten, să ne trimită o listă cu numele sătenilor dornici să primească foaia, cum şi să vorbiască fie la cooperativa din sat, fie la alt cineva care ţine dugheană, să le trimitem foaia ca să o poată vinde cu numărul. Fiecare foae costă doi lei şi primeşte pentrucă o vinde 50 bani, folosul muncii lui.*

MAMA

Frumos era. Un brad de munte
Când a plecat cu steaugu'n frunte.
Dar azi, spre casă se'ntorcea
Schilod, o umbră mai era.
O cârjă-avea acum tovarăş.
Ah, cine'l va cunoaşte iarăş?!
In satul drag el când sosi,
La'ntâia casă poposi.
Era un prietin bun de glume,
Din zile dalbe, vremuri bune.
Dar nu l'a mai recunoscut...
Plecă mai trist, mai abătut.
Şi o luă domol spre vale
Şi-o fată îi ieşi în cale
Cu flori în păr şi'n cingătoare,
Ah, ea îl va cunoaşte oare?!
Frumoasă fată, bun găsit!
Ea cu mândrie l'a privit.
Şi-i dete-un ban pornind cu zor,
Luându'l drept de-un cerşetor!
Ştergând o lacrimă din gene,
Porni zdrobit, trăgând alene,
Piciorul său. Mai jos de moară
Se-opri tăcut la o căsicioară.
Bătu la poartă 'ncetişor:
Bătrâna-i mamă pe privdor.
Iar când bineţe el ia dat
Şi a privit-o 'nduioşat
„Copilul meu!" ... Şi l'a cuprins
La piept şi... şi-au plâns...
[au plâns...

EMIL A. CHIFFA

PENTRU RIDICAREA BISERICII DIN POIANA-SĂRATA

Biserica din satul Poiana-Sărata, a fost distrusă de inamic, de oarece pe această vale a Oituzului, s'au dat luptele cele mai crâncene.

Cea întâi jertfă a trecerei armatei române, pe aici, în Ardeal, a fost căpitanul Macarie, punându-i-se ca mormânt piatra smulsă de la hotarul vitreg.

Prin străduinţa preotului Ion Rafiroiu, din acest sat, şi cu dragostea ce o au gospodarii pentru a vedea din nou ridicată biserica, astfel ca în jurul ei să se adune osemintele celor 35 de mii de ostaşi morţi pentru ţară, în aceste împrejurimi, până acum s'a adunat suma de trei sute de mii de lei. Aceşti bani însă nu ajung pentru clădirea bisericii, iar sătenii din Valea Sărata, deşi sărăciţi după războí totuş a pus fiecare de la 500 până la 5 mii de lei, — rămânând ca oamenii de bine să vie în ajutorul acestei fapte măreţe.

Mai trebue de adunat un fond de peste două sute de mii de lei. In acest senz primim un apel de la preotul I. Rafiroiu, prin care roagă pe acei buni la suflet şi la inimă să vie cu obolul cât de mic pentru a se vedea biserica terminată.

„Cultura Poporului" se asociază la acest apel şi deschide o listă de subscripţie. Numele acelor cari vor dărui pentru biserică, vor fi trecute în foae.

"Cultura Poporului" a dăruit . . . . Lei 1000
D-l general N. Petala . . Lei 500
D-l Const. Cehan-Racoviţă . . . . Lei 100

Sumele se vor trimite prin mandat poştal la administraţia „Culturei Poporului."

Plantele de leac — comoara săracilor

Dumnezeu, care a lăsat boalele felurite printre oameni, s'a îngrijit şi de leacuri potrivite. Aşa sunt buruenile, florile din jurul nostru, comoară nespus de preţioasă pentru sănătate şi vindecare. E foarte înţeleaptă şi adevărată vorba românului, că toată buruiana-i de leac, numai s'o ştim folosi.

Babele vrăjitoare sunt la noi doftorii iscusiţi, care cunosc plantele de leac, ştiu unde să le caute, cum să le adune şi cum să le folosească. Doftoriile babelor sunt însă de obiceiu împreunate cu descântece, vrăjitorii, farmece şi alte credinţe deşarte şi rar dacă folosesc, din întâmplare.

Nu doftoriile acestea ale babelor se cuprind în rândurile care urmează, nu leacuri băbeşti recomandăm aici fraţilor noştri.

Noi suntem de părerea, că numai **medicii** cu învăţătură mai înaltă sunt chemaţi să ne înveţe ce leacuri să folosim. Leacurile se găsesc în spiţerie (apotecă), dar unele se pot ţinea şi le putem pregăti şi noi acasă.

E bine să ştim care sunt plantele acelea de leac, ce trebue să le aibă orişicine la îndemână pentru vindecarea boalelor mai obişnuite.

Rândurile aceasta vor, însă, mai vârtos să arăte, **care sunt buruenile de leac ce cresc sălbatec** în ţinuturile noastre, care pot fi adunate şi apoi vândute la farmacii ori la negustorii **de plante medicinale** pe un preţ frumos, şi din care aceia pregătesc felurite leacuri.

La urmă vom arăta cum se pot **cultiva** cu mult folos unele plante de leac şi în grădină ori la câmp.

Isvor nesecat de câştig sunt buruenile de leac, ce cresc în preajma caselor, pe lângă drumuri, la câmp şi prin păduri, dar numai pentru aceia, care ştiu să le valorizeze, să le pună în vânzare. Noi românii n'am adunat pân'acuma aproape de loc avuţiile acestea împărţite cu atâta belşug pe plaiurile noastre. Va trebui s'o facem însă de aci înainte, ca să stoarcem şi din ele câştig.

Despre felul cum să adunăm, cum să uscăm şi să punem în vânzare buruenile de leac, trebue să ştim următoarele:

Dela unele plante se folosesc ca leac **rădăcinile** (şi rizomii). Acestea le scoatem la începutul primăverii sau toamna târziu, le curăţim de pământ şi le spălăm mai vârtos pe acelea, pe cari le vom curăţi şi de coajă. Le tăem apoi de a lungul şi aşa le uscăm.

Alte burueni sunt **întregi** de folos, cu cotor, frunze şi flori cu tot. Pe acestea le tăem dela pământ pe vremea înfloririi sau ceva mai curând, căci atunci sunt mai bogate în materii cu putere vindecătoare. Să nu le adunăm însă pe vreme umedă, după ploaie ori dimineaţa pe rouă!

La cele mai multe plante de leac avem nevoie numai de **frunze.** Pe acestea le despoiem la faţa locului ori numai acasă. Să avem grijă, însă, ca plantele veninoase ca să nu ajungă în mânile copiilor, în mâncări sau la animalele de casă.

Florile trebue să le culegem cât se poate fără de cozi şi să le uscăm repede, ca să nu dospească, să nu se încălzească, pierzându-şi puterea vindecătoare.

Şi **uscarea** frunzelor, a buruenelor întregi ori a rădăcinilor trebue să se întâmple cât mai curând dupăce le-am cules. Spre acest scop le întindem pe faţa podului, dacă e de scânduri, ori pe pânze şi hârtii, în strat subţire. Din când în când le mai şi întoarcem. Rădăcinile şi unele flori se pot usca şi la soare, cum se va arata la singuraticele plante ce se vor descri în această foaie. Pe vreme rece, ploioasă, trebue să uscăm plantele noastre în casă ori într'o uscătoare de poame, cum se găsesc acuma în mai multe părţi. Dela uscarea deplină a plantelor de leac atârnă preţul ce-l putem aştepta pentru marfa noastră.

Buruenile uscate căutăm apoi să le **vindem,** dupăce le-am **împachetat** bine, în lăzi ori cutii pe cele mai gingaşe şi în saci, pe acelea cari se pot şi sdrobi fără ca să piarză din valoare.

Cui să le vindem însă buruenile de leac? Iată cea mai grea întrebare, de care se poticnesc toţi aceia, cari încep a se îndeletnici cu ocupaţiunea aceasta. In ziua de azi e uşor să afli cumpărători pentru orice plantă de leac şi pentru orice cantitate.

Romoniţe, flori de teiu şi de soc, nalbă-mare, săpunele, muştar cumpără bucuros **oricare farmacist.** Toate buruenile ce vom înşira în foaia aceasta, le cumpără fabrica românească „Zea" din Cluj, Str. Pop Nr. 10.

Ca să fim însă siguri de târg, trimitem înainte un pachetaş mic din plantele noastre uscate ca „mostră fără valoare" şi scriem şi o cartă poştală negustorului, în care arătăm cantitatea plantelor noastre, în kilograme. Numele plantei îl scriem latineşte şi româneşte.

Dupăce primim răspunsul că doreşte să cumpere marfa, i-o trimitem în pachete de poştă, în saci sau lăzi cu trenul, ca oricare altă marfă, însemnând conţinutul lor.

Preţurile cari se plătesc acuma pentru marfa noastră nu le pot da aci, în cifre definitive fiindcă se schimbă aproape zilnic. Atâta pot însă spune cu inima liniştită, că se răsplătesc **înzecit** cheltuelile avute cu adunarea şi uscarea plantelor de leac, fiindcă muncitorii cei mai potriviţi la acest lucru sunt bătrânii, cari nu mai pot şi copiii mici cari încă nu pot isprăvi alt lucru mai greu.

Dr. AL. BORZA
profesor universitar

AL DOILEA RĂVAŞ AL MEDICULUI

V'am făgăduit, rândul trecut, că de data asta am să vă fac o listă de buruenile ce se pot culege la noi în ţară, în ce luni, ce parte a buruenii se foloseşte şi cum se foloseşte ca leac. Mă ţin de cuvânt şi iată aci mai jos cele ce trebue să ştiţi.

N-rul corent	NUMIRILE BURUENEI	Unde o găseşti?	Lunile când se culege	Ce parte a ei se foloseşte?	Felul cum se foloseşte	In ce beteşuguri este bună?
1	*Anasonul românesc* (Anason dulce)	în păduri	Iulie-Aug.	fructele	Ceai (10 gr. la 1 litru apă)	dureri de stomac
2	*Angelică* (angelină, bucinis)	pe lângă râurile de munte	vara	rădăcina uscată	în rachiu	dureri de stomac
3	*Bostan* (curcubeata, dovleac)	în grădini, pe câmp	vara	seminţele	cu lapte sau rachiu	Panglică (tenie, cordea)
4	*Boz* (bozie-boj)	tufişuri-păduri	vara şi toamna	rădăcină şi fructe	Fiertură de rădăcină. Se ia toamna o oca de fructe coapte. Se fierbe cu jum. de kgr. de zahăr până când se face ca un fel de peltea. O altă oca se pune într'un kil de ţuică tare şi se ţine aşa 3-4-6 zile. Din rachiu se ia 2 păhărele pe zi, iar din peltea 2 linguriţe.	Dropică
5	*Brad*	locurile muntoase, grădini	primăvara şi vara	mugurii	Ceai (10 gr. la litru de apă cu zahăr)	tuse, guturai, dureri de piept
6	*Chimen* (chimin-chimion, săcărea)	pe păşuni	Mai-Iunie	frunze	Fiertură	dureri de pântece (copii)
7	*Cicoare de vară*	pe păşuni	Iunie-Sept.	frunze şi flori	Ceai (10 gr. la litru de apă)	Dureri de stomac (curăţă sângele)
8	*Cimbrişor* (cimbru de câmp, sărpunel, schinduf)	pe păşuni	Iunie-Sept.	frunze şi flori	Ceai (10 gr. la litru de apă)	Dureri de stomac (curăţă sângele)
9	*Cireşe*	în grădini	vara	cozile	Ceai (10 gr. la 100 gr. apă cu zahăr)	când s'a oprit udul
10	*Coada şoricelului* (şoricină, alunele)	grădini, câmp	Iunie, Iulie	vârfurile înflorite	Ceai (20 gr. la un kgr. de apă cu zahăr), trei ceşti pe zi	tuse
11	*Enţură* (dinţure, inţură, ochincea)	pe coastele munţilor	Iulie, Aug.	rădăcină	8 gr. de rădăcină să plămădească o zi şi o noapte în o jum. litru de apă. O ceaşcă înainte de masă	stomac şi sânge
12	*Ferigă* (iarba şarpelui, năvalnic, spada dracului)	în locuri umbroase	toamna	rădăcină	30 gr. pisată mărunt. Se amestecă cu miere de stup. Pe nemâncate se ia	Panglică, (tenie, cordea)
13	*Cintaură* (ţintaulă, fierea pământului, frigurica, potroaca)	în livezi, păduri, grădini	Iunie, Iulie	vârfurile înflorite	Ceai	pentru poftă de mâncare
14	*Ienupăr* (iniper, jireapăn, jnepen, archiş, cetenă)	în locuri stâncoase	toamna	boabele	O mână de boabe zdrobite puse să fiarbă în clocot în o oca de apă cu zahăr. Se ia 5—6 ceşcuţe pe zi	foarte bun contra dropicei

(Va urma)

Medic-Căpitan ***Dr. OD. APOSTOL***

Cum cinsteşte ţara pe viteazul necunoscut

Suflarea românească recunoscătoare — La Mărăşeşti
In drum spre Capitală — La Bucureşti — Inmormântarea

Unirea tuturor românilor s'a înfăptuit prin moartea a opt sute de mii de ostaşi. Ce mare jertfă şi ce mult sânge a curs pe toate fronturile ţării!

Cei mai mulţi, ca polodurile de iarbă, au căzut fiii satelor. Flăcăi voinici şi gospodari, nu s'au mai întors pe la vetrele lor. Dar afară de aceştia au fost şi fii târgurilor, şi ofiţeri şi generali.

Pe toţi aceştia, vitejii între viteji, morţi pentru ţară, suflarea românească îi sărbătoreşte şi-i va sărbători cât va trăi limba şi pământul străbun.

Astfel ştie ţara să cinstească şi să fie recunoscătoare faţă de aducerea aminte a vitejilor ce dorm somnul de veci.

In patru zile de-a rândul s'au pomenit şi s'au ţinut slujbe religioase întru preamărirea jertfei lor.

Ţara a căutat ca într'un singur viteaz necunoscut, **a cărui oase sfinte să fie înmormântate la Bucureşti, să aducă toată lauda, toată recunoştinţa, acum şi pururea.**

La Mărăşeşti.

Izbânda noastră am câştigat-o aici. In ziua de 13 Mai au sosit şi au fost puse în biserica din târguşorul Mărăşeşti, sicriile celor zece ostaşi necunoscuţi, aduşi din cele zece regiuni unde au fost atacurile şi perderile cele mai mari.

Copilul Ion Precut, care este unul din cei mai silitori din şcoală, a fost însărcinat să aleagă din mormintele necunoscute din cimitirul eroilor, osemintele eroului, desemnat a fi adus la Bucureşti.

Copilul a desemnat eroul ale cărui oseminte au fost spălate cu vin de două văduve de războiu.

A doua zi a fost înmormântarea numai a 9 sicrie. Slujba s'a ţinut de însuşi I. P. V. Sa Mitropolitul Moldovei şi de episcopul de Roman. A luat parte ministru de război şi delegaţii autorităţilor din judeţele împrejmuitoare, precum şi toate şcoalele din Focşani şi Tecuci. Onorurile militare le-a dat o companie din reg. 50—64. Inf.

In drum spre Capitală.

In dimineaţa zilei de 15 Mai, la ora 7, după ce în gara Mărăşeşti s'a dat de către armată onorurile cuvinte, un tren special, cu sicriul **viteazului necunoscut** a plecat înspre Bucureşti.

Trenul a fost împodobit cu steaguri naţionale şi cu cununi de stejar şi de brad. Acest tren s'a oprit în toate staţiile şi a fost întimpinat de săteni, de orfani şi văduvele de război.

Sicriul viteazului necunoscut a fost însoţit de către I. P. S. Sa Episcopul de Alba-Iulia, de d-l general Gherculescu, decorat cu „Mihai Viteazul" şi de către alţi şase ofiţeri, din fiecare armă câte unul, pe piept, tot cu „Mihai Viteazul."

La Bucureşti.

La ora 4 după amiază soseşte trenul în gară. La coborârea sicriului din vagon, de către patru ofiţeri, M. S. Regele şi A. S. R. Principele Carol, sunt adânc mişcaţi. Aici i-au parte miniştrii noştri şi ai altor ţări, generali, reprezentanţii tuturor autorităţilor superioare de stat.

Pe peron, s'a ţinut un serviciu religios. De aici sicriul cu viteazul necunoscut, a pornit înspre biserică, însoţit de însuşi M. S. Regele şi Principele Carol.

In toată ziua de 16 Mai, mii şi mii de oameni, au putut să intre în biserica Mihai Bravu, şi să vadă sicriul cu soldatul necunoscut şi să ridice rugăciuni la cer, pentru eroii noştri morţi pentru ţară.

In ziua de Inălţarea Domnului, la ora 8 dimineaţa s'a ţinut o scurtă slujbă religioasă. De la biserică, cu sicriul, s'a pornit înspre Pacul Carol.

Inmormântarea

Lume de pe lume e la parc. M. S. Regele şi A. S. Principele Carol i-au parte, însoţiţi de miniştrii, reprezentanţii ţărilor străine şi toată suita ce se obişnueşte la zile mari istorice.

La ora 12 un gornist a sunat „drepţi" *iar sicriul a fost coborât în mormânt.*

La ora 12, timp de 2 min. pe tot cuprinsul României Mari, a încetat orice activitate, trenurile s'au oprit pe loc, fabricile au încetat lucrul, şi în aceste clipe de recunoştinţă fiecare muritor, înduioşat, şi-a îndreptat gândul către vitejii cari s'au jertfit pentru ţară.

Scrisorile unui învăţător

Către sătenii, cari şi-au înstreinat limba

I.

Fraţilor! Stau înaintea Dv. cu inima deschisă. In inima mea sălăşlueşte oglinda credincioasă a ţăranului nostru, în care dacă veţi căuta cu încredere, veţi găsi o dragoste nemărginită şi dorul fierbinte de-a vă vedea cuminţi, sănătoşi, în bună stare. Bună starea şi fericirea Dv. ne este ţinta noastră a învăţătorilor. Aceasta ne îndeamnă să vă luminăm, dându-vă cât mai multe sfaturi folositoare. Aceasta ne-o cere şi D-zeu, care ne porunceşte să vă iubim ca pe noi înşine. Aceasta o cer şi mai marii noştri, cari ne-au trimis în mijlocul Dv. şi al copiilor Dv. Ne mai îndeamnă şi dragostea de neam şi ţară.

Noi învăţătorii n'avem averi, nu vă putem da pungi cu bani, vite şi pământ. Dar vă putem da, iubiţi săteni, ceva mai mult, mai de seamă, mai preţios, **vă putem da învăţătură,** care dacă va fi bine ascultată, cu drag înrădăcinată în inimile Dv. şi cu drag urmată; va fi adevărata cale ce duce la bine, la fericire.

Eu ca toţi învăţătorii, cari îşi dau seama de chemarea lor, meniţi să înveţe pe alţii, cu toată puterea sufletească şi trupească, îmi dau silinţa să strâng în capul meu: învăţăturile a multor capete înălbite. Aceste învăţături vi le dăm Dv. şi copiilor Dv.

Deci ca să vă putem împărtăşi de învăţăturile noastre folositoare, trebuie dragilor mei ca să ne înţelegem, trebuie să ne pricepeţi în **limba noastră frumoasă, românească în graiul neamului nostru,** de care să leagă adevărurile sfinte ale obiceiurilor, ale suferinţelor şi vitejiilor strămoşeşti.

Despre acest foarte însemnat lucru vă scriu aici fraţilor. **Despre graiul neamului**. Mă veţi întreba: ce e graiul neamului şi pentru ce-i zicem graiul neamului? Iată dragii mei vă spun: graiul neamului e limba frumoasă, armonioasă şi plăcută, limbă e graiul neamului pentrucă moşi de strămoşii noştri au vorbit-o. Prin ea şi-au arătat unul altuia durerea, năcazurile, plăcerea, bucuria şi fericirea. Prin ea şi-au cântat doinele de jale şi cântecele de veselie. Prin ea s'au rostit strigătele la nunţi şi versurile la morţi. Prin ea s'au înţeles în apărarea lor contra cotropitorilor barbari. Această limbă ne-au lăsat-o moştenire cu pământul românesc, cu ţara, pe care noi nepoţii lor, suntem fericiţi s'o vedem azi mărită, întregită. In această limbă au înălţat rugăciuni de laudă către Atotputernicul D-zeu şi prin ea şi-au spus dorinţa în gura morţii, rugând pe D-zeu să binecuvinteze poporul românesc şi să-l scape din ghiarele duşmane, cari ne-au robit pe pământul nostru. Această limbă ni-e sfântă şi trebuie s'o vorbim. Cum zice poetul:

Mult e dulce şi frumoasă
Limba ce-o vorbim,
Altă limbă armonioasă
Ca ea nu găsim.
Saltă inima 'n plăcere
Când o cuvântăm,
Şi pe buze — aduce miere
Când o cuvântăm,
Românaşul o iubeşte
Ca sufletul său,
Vorbiţi, sicriţi româneşte
Pentru Dumnezeu!

Vedeţi iubiţilor? Această poezie a zburat de pe buze pe buze şi-au lăsat-o mulţi bătrâni deai noştri, ca o avere preţioasă cu testament pe patul morţii nouă: fiilor lor.

Dragi săteni, acei cari sunteţi pe la marginiea românismului, vaţi înstrăinat graiul românesc.

Nu vă învinovăţesc! Nu sunteţi chiar dv. de vină. Imprejurările nedrepte, dureroase, starea plină de lacrămi de altădată era de vină. Cotropirea şi robirea străinilor, cari nici azi nu se pot împăca cu adevărul sfânt.

Da, aici a fost vina. Au încercat să vă ia totul, chiar şi sufletul, chiar şi comoara cea mai preţioasă: **Graiul neamului.** Ei, au fost încurajaţi. Iată deci cauza. D-a. Eu văd şi ştiu că aşa a fost. Dar sus fruntea! Au trecut toate ca valurile mării. Şi azi de sus, de pe cerul senin şi plin de mărire, vi se trimit voci înălţătoare: sus la viaţă! Reculegeţi-vă şi literă cu literă rezidiţi templul glorios al graiului strămoşesc.

Noi vă dăm tot sprijinul: prin şcoală! Copilaşii Dv. încep a vorbi frumos de vi-e mai mare dragul, ajutaţi-ne deci şi Dv.!

C. CÂMPEANU, învăţător

Săteni, ca să feriţi vitele voastre să nu fie muşcate de musca veninoasă (columbacă), atunci în apropierea satelor şi a grajdului, ardeţi gunoae să iasă fum. Fumul alungă musca.

Ungeţi vita cu grăsime sau gaz (petrol) pe părţile subţiri şi neacoperite cu păr. Dacă vita a fost înţepată, să se spele cu zeamă de pelin sau de foi de nuc pe tot trupul.

La vita mare, bolnavă, să i se dea de băut, un litru de spirt curat (împărţit în 6 părţi, la câte o jumătate de oră) sau cinci litri de rachiu, la câte un ceas un litru.

Ştiri de pretutindeni

CALENDARUL

Zilele	Calendarul nou	Calendarul vechiu	Sfinţii
D.	20 Mai	7 Maiu	M. Acachie
L.	21 „	8 „	Ap. Ev. Ioan
M.	22 „	9 „	Prof. Isaia
M.	23 „	10 „	Ap. Sim. Zilot
J.	24 „	11 „	Muc. Mochie
V.	25 „	12 „	P. Epihanie
S.	26 „	13 „	Muc. Gligheria

Alteţa Sa Regală Principele Carol, Moştenitorul Tronului, comandantul trupelor vânătorii de munte şi însărcinat cu funcţia de inspector general al marinei, se înalţă dela gradul de general de brigadă la gradul de general de divizie, la comandamentul trupelor vânătorii de munte, pe ziua de 23 Mai 1923 (10 Mai st. v.), numindu-se pe aceaşi zi şi inspector general al aeronauticei (armatei de aer: aeroplane).

La mormântul lui Cuza-Vodă. In ziua de 15 Mai, cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la moartea neuitatului şi marelui Domn, Cuza-Vodă, din îndemnul Secţiei Ligii culturale şi a societăţilor studenţeşti din Iaşi, mii de cetăţeni au luat parte la mormântul Voevodului, din satul Ruginoasa (Moldova).

A fost o sărbătoare înălţătoare din cele mai mişcătoare, înfiinţându-se şi o casă de citire, care va purta numele de Cuza-Vodă.

Slujba bisericească a fost ţinută de către arhiereul Ilarion Mircea, vicarul episcopiei Romanului.

Moartea generalului Cristescu. Săptămâna trecută, la Bucureşti, s'a stins din viaţă un însemnat general al ţării noastre, generalul Cristescu, încă în toată puterea de muncă, în vârstă de 56 de ani.

Toată ţara s'a înduioşat prin această pierdere, de oarece Generalul Cristescu, a fost unul din cei mai iscusiţi generali ai noştri, iar în vremea războiului, prin priceperea minţii lui strălucitoare, ne-a dus la multe izbânzi pe front.

Doar general Cristescu a fost acela care a pregătit lupta învingătoare de la Mărăşeşti.

El s'a născut într'un sat din judeţul Argeş, fiu din plugari şi prin munca lui cea mare, prin dragostea de învăţătură, după ce a învăţat în şcoalele din ţară pentru a eşi ofiţer, apoi a mai studiat în Franţa.

El s'a născut la 2 Decemvrie 1866 iar în anul 1887 a primit gradul de Sub Locot., la 14 Martie 910 colonel, la 14 Martie 1914 general de brigadă, la 1 Aprilie 1917 general de divizie iar la 28 Octomvrie 1918 ajunge general de corp de armată.

Generalul Cristescu a fost şef al marelui stat major al Armatei.

Rămăşiţele pământeşti ale aceluia ce-a fost general Cristescu, au fost puse în Biserica Albă, din Bucureşti.

A avut o înmormântare cum nu se poate de frumoasă, pe socoteala ţării, — în semn că ţara îi este recunoscătoare.

Rugăminte. Domnii studenţi cât stau la casele părinţilor de prin sate, preoţii, învăţătorii, notarii, primarii şi sătenii ştiutori de carte, sunt rugaţi să ne scrie pe scurt cele ce se întâmplă pe la dumnealor, ca: fapte bune, şezători, conferinţe, înfiinţări de biblioteci, clădiri de biserici, şcoli şi tot ce este de seamă şi se leagă de viaţa satelor, pentru a fi tipărite în foae. Mai primim: culegeri de poezii populare, cântece, basme, strigături la horă şi datine.

Mormintele eroilor. La Lupeni, în regiunea Petroşeni, s'a început lucrările pentru îngrădirea şi aducerea în ordine a mormintelor eroilor. Ele se fac sub supravegherea preşedintelui preot V. Şandru, ajutat de domnii Frey, Socol, prim-secretar al comunei, căpitan Buzdugănescu şi arhitect. L. Szabo.

Biblioteci poporale în Sătmar. Liga Culturală din Bucureşti, văzând lipsa de carte românească în Sătmar, a dăruit, la propunerea d-lui prof. Iorga, 10 biblioteci poporale pentru 10 comune din Sătmar. S'a început trimiterea lor, şi în fiecare Duminecă se aşează şi se dă poporului în samă, câte-o Bibliotecă (dulap cu cărţi) cu multe cărţi alese anume pentru a fi de folos poporului cetitor şi a-l face să îndrăgească cartea românească. Foarte de laudă lucru!

Cum trăesc în Budapesta. După ştirile foilor ungureşti, în Budapesta un kilogram de carne de vacă costă 1600 până la 1800 de coroane, carnea de porc 1800 până la 2000 coroane. Un costum (rând) de haine gata costă 120 până la 160 mii de coroane, la croitor 200 mii de coroane. Dar oricât e capra de râioasă, coada o ţine tot sus.

Vizita principilor Carol şi Nicolae în Bucovina. In cursul lunei Mai, Alteţele Lor Regale Principele Carol şi Nicolae, vor vizita Bucovina. In vremea aceasta se vor opri câteva zile şi la castelul de vânătoare din Poaiana Iţcanilor, darul de nuntă al Bucovinei cu prilejul căsătoriei Alteţei Sale Principele Carol.

Serbare culturală. In satul Livezeni, din regiunea Petroşani, (Ardeal) s'a dat întâia şezătoare culturală de către despărţământul „Jiu al Asociaţiei", cu ajutorul liceului de băeţi din Petroşani. D-l I. Zepa, profesor, a ţinut o însufleţită cuvântare.

Misiuni străine la noi. In săptămânile din urmă au fost la noi mai multe misiuni compuse din ofiţeri francezi şi englezi, în frunte cu generali. Ofiţerii aceştia au umblat mai ales prin Basarabia şi prin Bucovina. Ei au declarat, că Franţa şi Anglia nu vor suferi ca România să fie ameninţată de Rusia bolşevică.

Redacţionale. Din cauză că la numărul acesta sunt tipărite mai multe articole, cari nu puteau aştepta amânare, urmarea la povestea „Inşir'te Mărgăritari" de Petre Ispirescu, va apare în numărul viitor.

Generalul Le Rond. Generalul francez Le Rond, a vizitat regiunea Alba-Iulia şi Abrudul, din Ardeal şi Timişoara din Banat.

In amintirea lui Iosif Vulcan. Ardelenii cărturari cunosc cine a fost Iosif Vulcan. El a scris, a luptat toată vaţa pentru propaganda cultură românească şi a redactat revista „Familia". Câţiva români buni din Oradea-Mare (Ardeal) au dat în ziua de 13 Mai, o serbare în cinstirea amintirii neuitatului Iosif Vulcan.

Musca Columbacă, până acum a făcut în 73 de comune din jud. Argeş pagube simţitoare, omorând 2019 vite cornute mari, 120 oi, 307 cai şi 624 porci.

Abonamentele vechi. La închiderea foaei, în luna lui Iulie 1922, au rămas mulţi săteni, cari au plătit ziarul înainte, fie pe un an, 6 luni sau 3 luni. La aceştia li se vor trimite foaia până ce li se împlinesc termenul, pe preţul care l'au plătit atunci de 30 de lei.

In prezent abonamentul e de 60 de lei, deoarece s'au scumpit mult hârtia şi tiparul.

Improprietărirea în Sălaj. Săptămâna trecută s'a început împărţirea pământului şi în comuna Guruslău, lângă Jibău (Ardeal). A fost mare sărbătoare. A fost de faţă o mulţime de oaspeţi aleşi.

Pierdere timpurie. In comuna Vulcan, a încetat din viaţă, Emiliu Nicoară, un luptător din vremurile de asuprire maghiară.

Un căpitan ucis. O bandă de tâlhari din Basarabia, tâlhari cari se au bine cu bolşevicii de peste Nistru, în dreptul satului Crocmaz, noaptea au împuşcat pe un căpitan de grăniceri, pe când ofiţerul îşi făcea datoria, într'o recunoaştere.

Grindină în ţară. Asupra târgului Mărăşeşti, s'a deslănţuit o grindină de mărimea unui ou de porumbel, vreme de un sfert de oră. Pomii roditori şi viile au suferit mari stricăciuni.

Dar cea mai grozavă furtună a fost în comuna Cosmeşti, din judeţul Fălciu. Valurile de apă au luat tot ce au găsit în calea lor. Zeci de case au rămas descoperite.

Sunt şi victime omeneşti între care şi doi copii înecaţi.

Citiţi şi abonaţi-vă, la folositoarea revistă literară
„GÂNDUL NOSTRU"
Iaşi, Str. Eminescu 5.

Tifos exantematic. La Iaşi s'a ivit un caz de tifos exantematic.

Hram. In ziua de Sft. Gheorghe s'a sărbătorit hramul mănăstirii Brazi, din comuna Crucea de jos, judeţul Putna.

Răsturnare de tren. Zilele trecut s'au răsturnat şase vagoane ale trenului personal, care mergea în spre Tecuci. Din fericire nu s'a întâmplat nici o nenorocire de vieţi omeneşti.

Fiecare cărturar al satului, care primeşte această foae, nu trebue să se mulţumească să o citească numai el, ci, în zilele de sărbători şi acelor gospodari cari n'au putut învăţa carte.

Incă o datorie mai are săteanul luminat, ca să răspândească şi să îndemne să se aboneze câţi mai mulţi prietini ai lui, la „Cultura Poporului".

Ruşi pradă foametei. Peste zece milioane de ruşi sufăr chinurile cele mai îngrozitoare ale foamei.

Populaţia înfometată s'a rugat la Societatea Naţiunilor, să nu-i lase să moară de foame.

Iată la ce prăpastie, bolşevicii, au dus Rusia.

Călătoria Reginei Maria pe coastele Dalmaţiei. M. S. Regina României, însoţită de Regina Jugoslaviei şi principesa Irena, au vizitat Belgradul, capitala Jugoslaviei, după ce au făcut o călătorie ca în poveşti de frumoasă, pe coasta Dalmaţiei.

In gara Belgrad Suveranele au fost primite de Regele Alexandru, de miniştri şi de autorităţile superioare, sârbeşti.

Regina Maria şi principesa Irena au rămas două zile la Belgrad şi se întorc pe urmă în ţara noastră.

Domnitorul Cuza-Vodă. Până azi Duminecă, în cursul săptămânii, am prăznuit trei serbări naţionale din cele mai însemnate: amintirea adunării românilor de pe Câmpia Libertăţii, înmormântarea Eroului necunoscut şi 15 Mai 1873.

Anul acesta în această zi de 15 Mai, s'a împlinit cincizeci de ani de la moartea unuia din marii noştri Domnitori Alexandru Ion I. Cuza.

De numele acesta scump tuturor românilor se leagă cea întâi unire a Principatelor Moldova şi Muntenia. Apa Milcovului nu mai este apă mică dar dureroasă, care să despartă pe aceiaş fraţi şi chiar să-i duşmănească.

De numele sfânt al lui Cuza-Vodă se leagă împroprietărirea ţăranilor, secularizarea mânăstirelor cele mai multe în mânele grecilor şi alte fapte mari.

Dar pentru ca să se curme odată nemulţămirile şi patimile ce erau mereu împrejurul tronului, adică a se alege mereu Domn pământean, căci o mulţime aveau această dorinţă, Cuza-Vodă a fost jertfit.

După 7 ani de domnie glorioasă, Domnitorul a fost detronat. El fu silit să părăsească ţara — dându-şi singur seama că pentru binele României i s'a întâmplat acest fapt — şi muri lângă Viena, la 15 Mai 1873.

In locul Domnitorului Cuza, fu ales Domn Carol de Hohenzolern. Şi cu numirea acestui Domn, s'a pus capăt neînţelegerilor dintre acei băştinaşi cari se trăgeau din neam de Voevozi şi care neînţelegeri au adus de multe ori nenorociri asupra ţării.

Congresul Ligii culturale. In zilele de 27 şi 28 Mai va avea loc la Galaţi, congresul (o adunare mare) a Ligii culturale. In acest timp acei cari vor lua parte la congres, vor face şi o plimbare pe Dunăre până la Vâlcov.

Arborii Incoronării. La Timişoara s'a făcut un lucru frumos: La 1 Mai s'au sădit în Piaţa Libertăţii din Timişoara, mai mulţi stejari, cari să aducă aminte de marile zile ale războiului pentru unirea neamului şi a Incoronării celui dintâi Rege al tuturor Românilor. S'a făcut cu paradă frumoasă, cu slujbă bisericească, cu defilarea armatei, cetindu-se la sfinţirea lor o rugăciune frumoasă anume întocmită pentru acest prilej. Ei se numesc „Arborii Incoronării."

Impuşcarea lui Worowski. Rusia bolşevcă şi-a trimis şi ea însărcinatul care să-i apere interesele nechibzuite la mare adunare de la Lausane (în Italia), unde sunt adunaţi cei mai mari oameni ai ţărilor cari au fost în război, ca să se întocmească lucrurile cum vor fi mai bine în vremea de pace.

Dar un elveţian a tras trei focuri de revolver asupra lui Worowski, delegatul Rusiei, omorându-l pe loc.

Un mormânt proaspăt. La Fălticeni, în Moldova, a încetat din viaţă, în floarea vrâstei, d-na Elena C. Teodorescu, sora prietenului şi colaboratorului nostru d-l Ştefan Vlădescu, directorul ziarului „Cuvântul Banatului" din Timişoara.

Adânc mişcaţi, trimitem îndureratului prietin, mângăerea noastră şi părerile de rău.

Preoţii în închisori. In Rusia, ţara nebuniei, se duce cea mai mare prigonire împotriva bisericii şi a preoţilor. Inchisorile sunt pline cu ei şi sunt supuşi la chinuri grele. Acum sunt două mii de episcopi şi preoţi de legea ortodoxă şi trei mii de alte religii.

Bandiţi mascaţi în Capitală. Bandiţii în Bucureşti, sunt aşa de îndrăsneţi în cât fură odată cu sara. Aşa pe la ora 9, în timp ce doamna Mariana, se afla singură în casă, s'a pomenit deodată faţă în faţă, cu doi necunoscuţi, bine îmbrăcaţi şi purtând măşti pe faţă.

Necunoscuţii au venit spre dânsa cu revolverele întinse, cerându-i să le deschidă cassa de fer, sau de nu, o vor împuşca fără multă vorbă.

D-na Marian, înfricoşată de ameninţarea celor doi mascaţi, le-a descuiat cassa de fer, de unde necunoscuţii au luat suma de 250.000 lei în numerar precum şi un stoc de bijuterii în valoare de 250.000 lei.

Apoi, nestânjeniţi de nimeni, s'au făcut nevăzuţi.

Jertfe pentru şcoală. Dintre firimiturile de popoară străine, cari trăiesc pe pământul nostru românesc, nu e nici unul care să fi jertfit şi să jertfească atât de mult pentru **şcoală** ca **Saşii** din Transilvania. Dar nici nu găseşti la ei vr'un singur om care să nu ştie citi şi scrie. Ei ştiu, că stăpân adevărat e celce are cultură mai multă şi fiindcă cultură nu se poate câştiga fără şcoală şi fără învăţători de orice fel plătiţi **bine,** nu se dau înapoi dela nici o jertfă, cu toate că au fonduri destule şi-i mai ajută şi statul român. O dovadă nouă, cum îşi preţuesc ei şcoalele, a dat acum de curând comunitatea săsească din Sibiu, care a votat următoarele biruri (dări) pentru şcoalele lor deacolo: fiecare Sas din Sibiu are să plătească, pentru şcoală, de cinci ori fonciera, adecă darea de pământ, ceeace însemnează, că dacă plăteşte 100 lei foncieră la stat, pentru şcoală trebuie să dea deosebit 500 lei. Mai trebuie să plătească de două ori darea de câştig, de treişijumătate ori darea după dobânda capitalului şi aşa mai departe. Chiar şi funcţionarii şi lucrătorii trebuie să plătească dela unul până la trei procente (un leu până la trei lei de fiecare sută) după leafa lor. Să-şi pună acum fiecare Român întrebarea, cât dă el pentru şcoală?

Intr'un ceas miliardar. Inginerul Beter din Cluj, om fără avere, a moştenit de la moşul său, care a murit în America, o fabrică în valoare de 12 milioane dolari, adică lei de ai noştri, două miliarde, — câtă frunză şi iarbă.

Când i s'a comunicat inginerului aceasta veste el a rămas liniştit, — şi să se mai plângă omul de noroc!

Un nou ziar. Săptămâna trecută a apărut la Cluj, „Gazeta Poporului", foaia partidului poporului. Ne bucură că foi româneşti încep să se arate cât mai multe. E un semn bun şi dorim confratelui nostru spor la muncă şi viaţă lungă.

Pentru abonaţii noştri. Pentrucă ştim că serviciul poştei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonaţii noştri că de câteori nu vor primi vreun număr din ziar, să ne încunoştiinţeze prin o carte poştală ca numărul lipsă să-l trimitem din nou.

Cea mai înaltă casă. Americanii fac totdeauna lucrurile mai cu vârf. Aşa în oraşul New-York, este o casă care are 55 de rînduri. La aceste case aşa de înalte ei le zic „zgârie nori."

— Oricine poate căpăta la cerere un număr degeaba prin poştă, ca să se încredinţeze cât de bună este foaia, iar ca să o primească şi mai departe trebue să plătească abonamentul înainte.

Păziţi-vă de pungaşi. Sătenii nu trebue să se lase lesne încrezători, căci de multe ori sunt înşelaţi. Iată ce au păţit nişte gospodari. Un pungaş anume Constantin Ardent, a venit în comuna Finiş (Ardeal) şi s'a dat drept negustor de cereale şi a reuşit să însele pe săteni cu suma de 150 mii de lei. Astfel de pungăşii a mai făcut şi în alte sate. Dar poliţia din Cluj l'a prins pe acest periculos tâlhar şi l-a închis.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonament normal: **120** *lei pe an.*
„ de favoare: pentru săteni, muncitori şi intelectuali **60** *lei pe an.*
„ de susţinere: **200** *lei minimum pentru instituţiile statului, financiare, biblioteci şi pentru toţi acei cari pot şi vor să sprijine ziarul.*
În America **1** *dolar* **50** *cents pe an.*

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonà foaia şi pe jumătate de an.

Publicitatea se primeşte la administraţia foiei şi la toate agenţiile de publicitate din ţară.

A APĂRUT!
în editura Ardealul, — Cluj
„SUB ARIPA MORŢII"
de căpitanul LOCUSTEANU AUREL
Una dintre puţinele cărţi despre răsboi, în care autorul, descrie pe înţelesul tuturor o parte din marea epopeie a neamului românesc. — Cartea, care nu trebue să lipsească din casa oricărui român, costă numai 24 lei şi se trimite oricui la cerere însoţită de mandat poştal pe adresa autorului; la CORPUL 6 ARMATA, CLUJ.

Bibliografie

O carte folositoare

In zilele acstea a apărut la Cluj, o carte folositoare, care umple un mare gol în săraca noastră literatură educativă igienică.

Este lucrarea unuia dintre idealiştii, priceputii şi neobosiţii medici din Cluj, dr. Constantin Stanca, un tânăr iscusit medic, care pe lângă ocupaţia sa grea, vastă, călăuzit de dragostea ştiinţei sale, mai află răgaz de a aşterne pe hârtie gândurile şi rezultatele cercetărilor bogatei sale practice.

Broşura poartă titlul **Problema educaţiei sexelor** şi pe 44 pagini într'o frumoasă limbă curgătoare, tratează o chestie educativă de mare importanţă care preocupă astăzi pe o seamă de pedagogi şi medici doritori de o generaţie viguroasă şi sănătoasă.

E o lucrare serioasă ce se ocupă cu problema: dacă tinerimea trebuie să cunoască tainele vieţii sexuale? Cine să-i spună, ce să i-se spună şi cum?

Tratează rolul părinţilor, şcoalei, a medicilor în această gingaşă problemă. Ca soluţie a acestei probleme susţine ca tinerimii să i se dea cunoştinţe exacte şi reale în cadrul ştiinţelor naturale.

Această lucrare preţioasă care e o călăuză sinceră, ar trebui citită de toţi, făcută cunoscută în cercurile cele mai largi căci serveşte interesul public, scăpând tineretul de un mare pericol care lasă urme în viaţa lui.

In vârtejul acestor vremi de refacere când ne frământă atâtea probleme sociale, trebue să punem mare interes şi pe această problemă higienică de la care depinde vigoarea, energia şi viitorul unui popor.

Aşteptăm lucrări noi pe care acest bine cunoscut şi neobosit deputat — medic — gynecolog şi profesor de igienă **d-l Constantin Stanca** va mai da la lumină, continuarea acestei lucrări de mare valoare socială.

MARIANA BORGOVAN

Din străinătate

BULGARIA

In Bulgaria au fost mari frământări. Stambulinsky, căpetenia partidului ţărănesc şi ministru-preşedinte a disolvat Camera şi a fost alegeri nouă. A fost o luptă aprigă nu atât cu partidele vechi, ci mai ales cu comuniştii sau bolşevicii bulgari. In alegeri a biruit partidul ţărănesc mai tare decât în rândul trecut, căci din 242 de deputaţi, 212 sunt ţărănişti. Au fost aleşi deputaţi ţărănişti chiar şi în unele oraşe, iar comunişti au reuşit mai puţini decâţi erau în Camera veche. Stambulinsky a declarat, că pe toţi comuniştii îi va strânge în sate deosebite, nu va mai lăsa pe niciunul să-şi aibă averea şi moşia lui proprie, că tot ce au să fie comun, adecă a tuturora.

Acesta e lucrul, pe care îl cer dealtminteri toţi comuniştii, căci la leneşi le-ar plăcea să lucreze alţii pentru ei. Aflându-se despre acest plan al lui Stambulinsky, comuniştii cari nu vor să-şi dea averea, se lapădă acum de comunism sau bolşevism.

Mult năcaz are Stambulinsky cu Bulgarii macedoneni. In Macedonia au fost şi sunt foarte mulţi Bulgari. In urma războiului din anii 1912—1913 şi a celui din urmă din 1914—1918, Macedonia a fost împărţită mai toată între Grecia şi Serbia. Bulgarii macedoneni s'au învoit cu aceasta şi mulţi au fugit în Bulgaria, unde au înfiinţat bande de luptători numiţi comitagii. Unii cereau ca Macedonia să formeze un stat deosebit, în care Bulgarii, Turcii, Românii, Albanezii şi celelalte neamuri să trăiască în pace şi frăţie. Alt partid zicea, că Macedonia să fie alipită la Bulgaria. Se'nţelege, că nici Grecia, nici Serbia nu s'a învoit şi astfel de mulţi ani e mereu războiu între bandele de comitagii şi Grecia şi Serbia. Bandele acestea pornesc din Bulgaria, de aceea Serbia şi Grecia ameninţau mereu Bulgaria cu război. Stambulinsky, primul ministru, ca să aibă odihnă, a încheiat cu Serbia o convenţie, în care se leagă, că el nu vrea să ştie nimic de Macedonia şi că nu va mai lăsa bandele să plece din Bulgaria contra Serbiei. Comitagii s'au supărat acum pe Stambulinsky şi au început să omoare din aderenţii lui, ba i-au trimis şi lui o scrisoare, în care îi spun, că l-au condamnat la moarte şi-l vor omorî în curând. Aşa că în Bulgaria sunt mereu turburări.

P O V E S T I R E

DIN ALTE VREMI

(6) *de CONST. CEHAN-RAÇOVIȚĂ*

In sufletul ei avea mândria să-l vadă pe boerul Ulmeanu că mântue Moldova și se ridică tot mai sus ca un vultur, dar în aceeaș vreme și lacrimile izvorau din simțirea ei...

După amiază veni și preotul Irimia. El avea fruntea mare, cu trăsături adânci săpate de acei optzeci de ani ce-i înălbise părul și barba aproape până la brâu și sprincenile stufoase ce se lăsau deasupra ochilor căprii din care izvora privirea blândă. Obrajii deși încrețiți totuș rămăseseră în ei puțină roșeață semn al sănătății de care se bucura. Atâția ani nu'l obosiră: mergea încă drept; era cu mintea pătrunzătoare și totuș avea destulă voință pentru o vârstă așa de înaintată.

Fusese cândva voinic ca un taur și asta se vedea și acum din mișcările sale. Umbla îmbrăcat cu un antereu de stofă țesută la Brașov, încins cu un brâu negru, încălțat cu cizme mari de iuft. Și jupâneasa și boerul îl primiră cu multă cinste și respect. După ce ea schimbă câteva cuvinte cu preotul, înțelegând că boerul are de vorbit de ale sale bărbătești și că muerea nu trebue să se amestice chiar în toate amănuntele soțului ei, ea se retrase, sărutând mâna sfinției-sale.

Boerul îndată ce rămase cu popa, începu...

— Părinte, te-am chemat aici să-ți spun că după cum o știi, mâine în zori de zi purced și când purcede știe omul, dar când se întoarce ba. Moldova se prăpădește și orice zi întârziată e o rană adăugată la trupul ei. Eu cutez cu brațul meu și ajutorul Buciumenilor și ai celorlalți moldoveni, să scăpăm țara de rușine.

— Să vă ajute Dumnezeu! răspunse preotul.

— Părinte, și ceilalți părăsesc casele lor și cine știe ce se mai poate întâmpla în urmă.

Vezi... ai grijă de jupâneasa mea. Ți-o las în samă împreună cu copila. Jupâneasa nu va eși din cuvântul ce'l vei spune; sfatul și voința ta vor fi întocmai ca ale mele. Ea e destul de curajoasă dar mintea de femee oricum ar fi ea tot minte slabă rămâne; ea are nevoie de sprijin și de cuvânt de alinare.

— Nu avea nici o grijă, boerule. Rugăciunile mele o vor întări-o în durere și tot ele te vor scăpa și pe tine de cele rele. Harul Domnului se va îndrepta spre voi, cari vă duceți să vă puneți viața în cumpănă pentru fericirea Moșiei. Fi-i blagoslăvit și fapta lăudată în ceruri. Lumineze-vă calea, Cel-de-sus și duhul lui întovărășiască-vă în orice clipită." Și preotul împreună degetele în semnul crucii, cu o mișcare înceată din numele tatălui și boerul asemenea. Apoi amândoi părăsiră cămara.

Toată ziua trecu într'o oarecare neliniște. La bucătărie s'a pregătit de ale mâncării și s'au umplut desagii cu pită, cu friptură și plăcinte cu poalele în brâu. Trecu și noaptea... Boerul tot mai ațipi puțin dar jupâneasa nu închise ochii nici o clipă. Și după o noapte fără nici o adiere de frunză, cu luna ca un ban de aur svârlită pe cerul albastru, cu o răcoare plăcută, se arătă și geana dimineții. In ogradă începu forfoteala. Slugile se perindau repede pe la ocoale, prin fața bucătării, prin jurul curții, care numai ea părea liniștită și gravă, deprinsă cu asemenea împrejurări. David Dudău era mai vesel ca de obicei, mustața-i neagră zâmbia și ochii căprii purtau o lumină îndrăsneață. Era ager, era tânăr, cu plete ca noaptea de sub cușma mare pe-o ureche, și ținea calul boerului la scară. Calul avea șaua cea nouă, cu scările de argint, la oblânc desagii cu merinde și cu plosca din lemn scump, cu vin de Cotnar în ea.

Se auzi pe dată un tropot de copite și sosi și moș-Luca, dimpreună cu ceilalți tovarăși și descălecară. Ei aveau sănețe în spate și mai toți cu paloșe la cingătoare.

Arătându-se în cerdac boerul, moș-Luca sprinten și plin de voie ca un tânăr, grăi:

„Bunădimineața, Mărire! S'a trezit ciocârlia...

— Eu sunt gata, prietini, răspunse Ulmeanu iar jupâneasa ce era lângă el nu-l pierdea din ochi și ar fi vrut parcă să'l soarbă, să nu se mai despartă de el. Boerul simți și el o tresărire în inimă. Despărțirea chiar pentru un viteaz deprins cu asemenea clipite, totuș avu o înrâurire. El se duse și sărută copila care zâmbia prin somn, pe când ceilalți tovarăși de drum glumiau, în curte.

După ce o sărută pe frunte și pe ochi cari simți că sunt umezi și o strânse la piept pe soție, boerul îi zise:

„Rămâi cu bine Stano, și să ne vedem sănătoși!

Jupâneasa zimbi mai mult în silă și cuprinse și ea gâtul boerul și-i muie părul capului, cu multe sărutări repezi.

De pe buzele-i tremurânde picură vorbele dulci:

„Mă va bate urâtul fără tine..." Și boerul nu-i răspunse nimic, ci-i strânse mâna albă. Ea îl petrecu până jos în ogradă. Moș-Luca, văzându-o mlădioasă ca o trestie și cu fața palidă, pe furiș își șterse o lacrimă din ochi, — apoi grăi:

— Jupâneasă, suflet bun, să ai grijă de ai noștri.

Iar Mihalcea:

— Tu li ești stăpână!

Și Pintea:

— Domniță scumpă, tu ne ești nădejdea!

Și Hurmuz:

— Cheamă-le la curte și le spune un cuvânt bun muerilor noastre!

Și boerul din nou sărută pe jupâneasă pe obraji și pe gură iar, pe fruntea mare, și răzeșii îi sărutară mâna albă.

Boerul care sărise în șea:

— Stano, ia seama de fetiță! Nu fii mâhnită căci biruința e a noastră. Stano, să nu cumva să plângi! Moldova înainte de toate'... Stano, rămâi cu bine!

— Să te întorci sănătos, boerule și să vă întoarceți și domniile-voastre sănătoși, răspunse doamna.

— Audă-te Cel-de-sus, urmară cu toții într'un glas.

Și boerul din șea se mai aplecă și sărută încă odată pe jupâneasă și caii porniră.

Din cerdac jupâneasa le mai făcu semn cu năframa până ce nu-i mai văzu de pe șleahul cel mare și apoi intră în cămară cu ochii în lacrămi.

Copila în clipa aceasta se trezi:

„Dar tata, unde-i?

— S'a dus să mântue Moldova. Ai dormi puiule, dormi!" Și o alintă și fetița închise iar pleoapele și Stana rămase pe gânduri, din când în când, picurându-i lacrimi fierbinți pe obraji...

CAPITOLUL VIII.

Prin codrii seculari

Prin codru, o ceată de douăzeci de călăreți alergau cu cai buni, în frunte cu boerul. La dreapta era moș-Luca iar la stânga Petre sin Mihalcea. O bucată de drum toți erau tăcuți, căci fiecare afară de vreo trei-patru flăcăi, lăsaseră acasă copii și neveste și se gândiau la ei; inimile le erau cuprinse de puțină înduioșare. Copitele murgilor călcau drumuri înguste, nebătătorite aproape de oameni, din pricină ca Ulmeanu să nu se întâlniască în cale cu vreun ispravnic sau alt cineva și să nu i se zădărniciască ținta, dându-se ștafetă la Iași.

Moldovenii se pierdeau tot mai adânc în codrii seculari, ocolind prea mult ca să nu iese nicidefel la șleah deschis pe câmpie.

Răcoarea dimineții și mai cu seamă mirosul de pădure, un miros aromatic de frunză proaspătă, li se strecurau în piepturi.

Mierlele șuerau în vârfuri de stejari, privighetorile se întreceau în triluri lungi, duioase; pe o cracă se vedea câte un botgros.

Mergeau ce mergeau pe locuri drepte ca în palmă, apoi se coborau prin văi adânci; caii săriau părăoașe cu apă limpede. Și iar aburcau pe coaste la deal, dând uneori de împletituri așa de dese de crăci tinere, în cât trebuiau tăiate cu toporul, ca să poată răsbate înainte. Cerul se vedea puțin, iar soarele care răsărise de mult abia își putea trimite razele sale printre frunze.

In luminișuri gangurii și cintezeii păriau mai veseli iar în scorbitura câte unui ulm, ciocănitoarea făcea: cioc... cioc...

In dreptul unei poene, prin iarba până la brâu, țâșni o căprioară; ochii lui moș-Luca o și zăriră, și, trăgând din lulea, zise:

„Imi pare rău că nu am culcat-o la pământ.

— Bine ai făcut că ai lăsat-o în pace, să se bucure de viață, Viața e scumpă pentru fiecare viețuitoare, răspunse boerul.

Răgoz fluera un cântec haiducesc.

Petrea sin Mihalcea, grăi:

„De când venim e o întinsoare de două poște.

— O hi, caii sunt asudați, răspunse moș-Luca bun de gură.

(Urmare).

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI"
care se tipărește în 30 mii de exemplare.

Metale,
fierărie,
șurubărie,
articole technice,
materiale de cale ferată
la

Telegrame: METALNACHT.

I. NACHT

SOCIETATE ÎN NUME COLECTIV

Centrala: BUCUREȘTI, Strada C. A. Rosetti N-rul 7.
FILIALE: **Arad**, Strada Regele Ferdinand 22. / **Cluj**, Piața Cuza-Vodă 12 (Telefon: Birou 653, Depozitul 654).
Brașov, Strada Nouă 35. / **Viena**, I. Schellinggasse 6.

12—3

Desfacere EN-GROS.

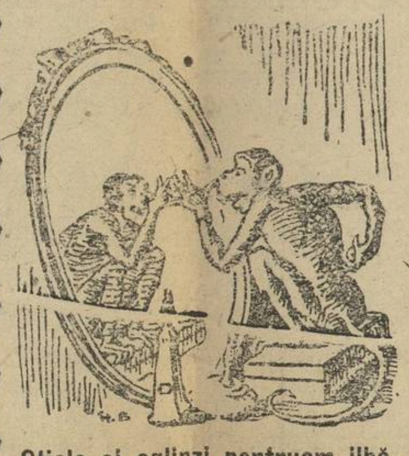

Sticle și oglinzi pentruom ilbă, șlefuite în stil baroc. în formă de stea și flori, precum și după desenuri, se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi

HUNVALD

CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE

Lloyd Expres 1570. 10-5-37

Cea mai mare fabrică de pielărie, încălțăminte și curele de transmisiune este

Frații Renner & Comp

Societate Anonimă, CLUJ.
Telefon: 547, 798 și 1346.
Telegrame: Dermata, Cluj.

19—1

Cu deplină garanție ca înainte de războiu ------ cele mai bune

CURELE DE TRANSMISIUNE

de următoarele specialități: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare și tot felul de piei pentru întrebuințare technică --- liferează

FRAȚII RENNER & COMP,
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.

13—3

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate,

14—3

din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare.* **Se capătă pretutindeni.**

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6. 5—50.

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9. 5—50.

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7. 5—50.

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 **Telefon 12—13**
Lloyd 1636. 8. 5—50

RECLAMA este sufletul comerțului!!

S'A DESCHIS
INSTITUTUL IDROTERAPEUTIC
"DIANA" *BĂI de acid carbonic, extras de brad, de sulfur, de sare, electrice, termale, de soare, etc., etc. — Medic conducător: Dr. PORSCHE, neurolog*
Lloyd 1633. 5. 5-50.

Tot omul

poate procura ușor licherul veritabil
neîntrecut

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!

16—3

BOGSZA

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!

INDUSTRIA SÂRMEI S. A.

CLUJ, Calea Victoriei 29. Telefon 347. Fabrica: Ghiriș-Arieș, Telefon 14. Gara Câmpia-Turzii

Produce: Sârmă de fier, laminată și trefilată, cuie de sârmă, fier de beton, arcuri de mobilă și agrafe de birou. — Capacitate de producție 3 vagoane zilnic. — Singur încredințat cu desfacerea produselor:

„F E R A R I A"

Societate Anonimă pentru desfacerea produselor industriale,
CLUJ, CALEA VICTORIEI 29. — TELEFON No. 4—40.
Reprezentând Prima fabrică de potcoave din Cluj, precum și alte fabrici din streinătate.

17—3

PRIMEȘTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete și cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil. SCONTEAZĂ CAMBII. EFECTUIAZĂ remiteri pentru țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. CUMPĂRĂ ȘI VINDE MONEDE STREINE ooooooooo

BANCA ARDELEANĂ ȘI CASA DE ECONOMII S. A.

FONDATĂ ÎN ANUL 1894. — **CLUJ, Piața Unirii 32.** — FONDATĂ ÎN ANUL 1894.

SUCURSALE: ÎN TÂRGUL-MUREȘ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ȘI TURDA oooooooooooooooo

INSTITUȚII AFILIATE: „Banca de Credit" s. p. a. Dej; „Banca și Casa de Economii" soc. p. a. Gheorgheni.

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane.

SAFE-DEPOZITELE le ține la dispoziția onoratei clientele, pe lângă provizionul cel mai mic, (eventual cu lăcatul clientului).

18—3

INTREPRINDERI INDUSTRIALE aparținătoare sferei de interes a băncii: Intreprinderea pentru îngrășarea de porci și industria de carne" societate pe acțiuni în Gherla; „Societatea anonimă pentru Morărit, Industria Lemnului și Mărfuri" din Târgul-Mureș; „Agricultura Ardeleană" societate anonimă în Cluj; „Societatea anonimă de clădiri" din Cluj, precum și altele.

Tiparul tipografiei „VIAȚA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

Astra Societate Culturala
Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te și vei fi! — Voește și vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: PIAȚA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15—75. | Cluj, Duminecă, 27 Mai, 1923. | ADMINISTRAȚIA: PIAȚA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15—32. | ANUL III. NRUL 9. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

DRUMUL NOU

Pe vremea stăpânirii unguresti stăteam odată seara, pe laviță, într'un sat de pe podgoria Aradului. Era pe vremea culesului de vii, când oamenii sunt veseli, — mai ales că era și recoltă bună. Prin mijlocul drumului venea un țăran în voie bună. Ajuns în fața mea, stă pe loc și-mi dă bineață, apoi cu ifos urmă să mă agrăiască.

— Domnule!

— Ce-i creștine?

— Alduiască Dumnezeu pe tata Traian, că Doamne în bun loc ne-a așezat.

Cu astea și-a urmat calea veselă.

Omul acesta a spus un adevăr; pentrucă unde e o țară mai frumoasă și binecuvântată de Dumnezeu cu toate bunătățile pământești ca Ardealul și tot pământul românesc dela Tisa până la Nistru?

Noi însă am avut puțină parte din acele bogății, pentrucă veni năvălirea popoarelor peste noi și-și împărțiră hainele noastre lor. Ne împrăștiară ca pe făina orbului și ne împărțiră între sine ca pe niște robi osândiți la moarte.

Adeseori întorceam vorba veselului podgorean despre „tata Traian" pe vremea frământărilor noastre naționale și ziceam: Tată Traiane, de ce ne-ai adus aici, dacă ne-ai lăsat pradă atâtor dușmani să perim cu zile?

In vreme ce stăpânii noștri de odinioară își ridicau tot felul de școli pentru creșterea de cărturari, industriași și negustori mici și mari, cu cari își ridicau orașe puternice, din cari scoteau măduva satelor, poporul nostru scurma pământul la țară, că, înzădar își trimetea copilul la școală, dacă nu-și schimba numele și nu se lăpăda de neam, nu prea ajungea la creangă verde.

Din pricina aceasta țăranul nici nu se prea îmbulzea la slujbe domnești. De pildă, pe vremea când eram directorul seminarului din Arad, îmi aduce odată un țăran fruntaș totodată și primar într'o comună din Bănat băiatul la înscriere.

„L'am adus să-l fac preot, — spunea omul — că domnii îl tot cer să-l dau la ei de funcționar, dar, atunci îl pierd, că-l vor însura cu vre-o unguroaică, care nu-mi va săruta mie mâna, — iar dacă-i preot, rămâne al meu și el și nora". Tot de aceasta să temeau a-și aduce copii și la meserii.

Așa s'a întâmplat că noi nu avem nici meseriași, nici negustori, nici diregători, nici oficeri, nici ingineri, decât puțini advocați și doctori, cari puteau trăi dela popor. Noi eram aici în Ardeal un popor de țărani și preoți adăpostiți la sânul bisericii mamă.

Războiul a schimbat fața lumii. A încetat robia popoarelor, cari acum s'au instalat în dreptul pământului muncit de ele și a culturii pentru toți fiii lor. S'a început vremea muncii drepte, fiecare pentru binele familiei sale și toți pentru binele patriei mame, care chezeșește drepturile câștigate și libertățile publice. Aceasta este legea morală a noului stat român.

In lumea aceasta nouă nu mai putem rămânea un popor de țărani și preoți cu o cultură de abcedar, ci trebuie să intrăm în școlile de tot soiul, cari și-au deschis larg porțile înaintea fiilor noștri.

Ce se întâmplă însă?

Țăranul nostru nu vrea să-și dea băiatul la școlile de meserii, comerciale și tehnice, nu vrea să se facă meseriaș, comerciant, inginer, agronom, pădurar și altele, — ci numai la liceu, să-l facă „domn cu pană". Așa vine că liceiele sunt tixite de școlari, iar școlile de specialitate goale. Nu înzadar se zice în vechiul regat, că românul se naște ca bursier, trăiește ca funcționar și moare ca pensionar, în vreme ce străinul a exploatat bogățiile țării și și-a bătut joc de „prostia" românului.

Unii explică această ciudățenie a pornirii românului spre funcțiuni, că n'ar avea însușiri de meseriaș, negustor, etc. Nu e adevărat, pentrucă din cei ce se fac meseriași ori negustori, se fac cei mai buni meseriași, negustori. Au nu sunt pildă vie Mărginenii noștri, cari sunt cei mai buni negustori? Nu din fire e românul refractar față de meserii, comerț și celelalte, ci din păcatele trecutului și din lipsa unei îndrumări noi în împrejurările fericite în cari am ajuns.

Funcționarul nu e un element care se îmbogățește, ci cu peana lui numai servește și ajută pe meseriaș, comerciant și toate breslele muncitoare să se înbogățească și să lase familiei lor averi, în vreme ce el se alege la bătrânețe cu o sărăcăcioasă pensie, iar familia lui după moarte în grija soartei oarbe. Eu cunosc bine traiul lor greu, dacă vor să rămână oameni cinstiți.

Bine, că acum e lipsă mare de funcționari, dar azi mâne vor fi îndeplinite toate funcțiunile și atunci ce va fi de cei pregătiți numai pentru funcțiuni? Așa numiți proletari intelectuali, pieritori de foame cei mai nenorociți oameni fără căpătâi, cari mânați de foame sunt capabili de toate. Acesta-i sfârșitul umflațiunei de funcționari, ce ne bate la ușă. Acești proletari intelectuali nu produc nimic, ci sunt trântori pe corpul statului (domni fără slujbă).

De când suntem în România se mai duce românul în școli militare și bine face, pentrucă armata e scutul țării ea trebuie să fie națională. Dară milităria încă nu e o clasă productivă, din contră ea trăiește de pe spinarea țării, e cea mai grea sarcină a țării din punct de vedere economic. Adevărat că armata răsplătește din belșug ce a mâncat în vreme de pace cum văzurăm cu ochi că ea făcu România-mare. De aceia trebuie să aducem atâta jertfă pentru ea.

Plugarul muncește pământul și dă hrană țării, funcționarul muncește pentru bunul mers al lucrurilor din țară, militarul moare pentru țară, iar industria și comerțul mic și mare toate intreprinderile economice și financiare, le lăsăm altora, ca să stoarcă bogățiile țării și să trăiască ca în sânul lui Avram. Și aceștia astăzi nu sunt români.

Am cetit o carte despre „Bogații săraci". Bogații aceia săraci, aveau moșii mari și multe comori în munții lor de aur, trupul lor însă era ofilit și sufletul lor gol, viața lor amărâtă în mijlocul bogățiilor pe cari erau stăpâni. De câteori aud vorbindu-se de țara noastră bogată, îmi aduc aminte de povestea bogatului sărac și zic: asta-i povestea noastră. Noi suntem poporul sărac în țară bogată.

A umbla să faci cu sila pe cei de altă limbă români, e o slăbiciune. Ungurii au încercat să facă politică de maghiarizare, pentrucă erau puțini, prin spor firesc n'ar fi putut ajunge la majoritate față de naționalități; dar această politică s'a răzbunat amar asupra lor. Noi n'avem să recurgem la această politică de românizare, pentrucă majoritatea covârșitoare a populației e românească. Dar nici firea noastră omenoasă nu ne îngădue romanizarea silnică.

Băncile, întreprinderile industriale și economice primesc în direcțiunile lor câte unu-doi membri români și le dau o parte din acțiuni și aceasta se numește naționalizarea bunurilor țării. Se înșală însă cei ce cred că prin aceasta vom acapara industria și comerțul străin pentrucă cu această participare noi suntem a cincea roată la întreprinderile lor, cari încasăm fărămiturile ce cad de pe masa bogată a străinilor.

Mai e chestia evreiască. Nici aceea nu se poate rezolvi cu ciomagul, cum o apucaseră unii. Uite, în Serbia și Bulgaria, nu e chestie evreiască, pentrucă sârbul și bulgarul e însuși comerciantul satelor și al orașelor sale; și evreul nu merge acolo, ci vine la noi, cari nu avem comercianții noștri. Tot poporul își merită evreii săi.

Concluzia celor înșirate aici e, că noi trebue să ne facem industria și comerțul nostru românesc, pentrucă numai prin ele putem cuceri orașele, să ne putem face stăpâni peste bogățiile țării. Dar nu prin răpiri și striviri, ci prin noi înșine, prin prisosința muncii noastre. Dumnezeu a dat românului din prisosință și brațe vânjoase și minte ageră, cari îl fac destoinic pentru toate carierile. Suntem doar din neam ales, din neamul latin, care a dat lumii o Franță cu gloria culturii ei. De aceea zice cântecul de deșteptare al românului: „Luminează-te și vei fi! Voește și vei putea!" — pus pe fruntea „Culturii Poporului", ca o neadormită chemare de deșteptare prin cultură, ca să ajungă acolo unde sunt surorile mari ale României, Franța și Italia.

Prin noi înșine să ne clădim România-Nouă. Acesta este drumul nou al zilelor noastre.

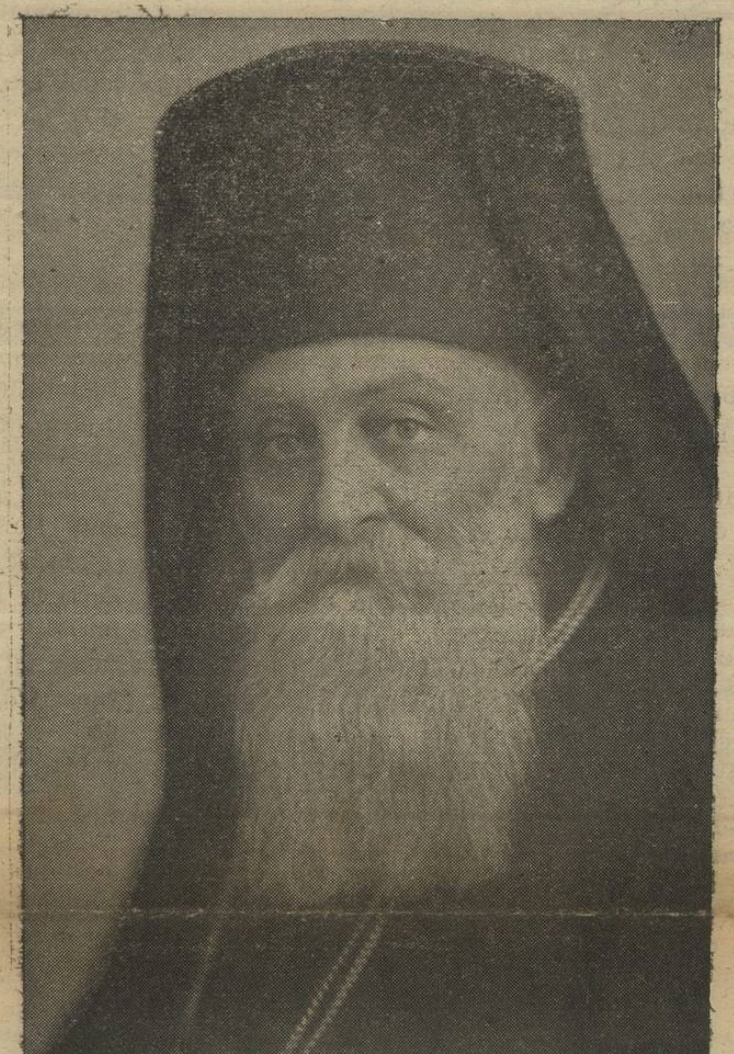
P. S. S. EPISCOPUL ROMAN CIOROGARIU

Acest drum vreau să-l netezesc, iubiți săteni, când vin între voi cu sfatul să vă dați copiii la meserii și comerț.

Drumul e ușor. Să se ducă școala de meserii așa zicând acasă la țăran, deschizându-se în fiecare județ câte 3—4 școli de meserii, în județele de graniță în fiecare centru de plasă. In orașe și mai ales în cele de graniță. Pe lângă școli de meserii, școli comerciale superioare și toate categoriile de școli lucrative, ținând seamă de regiunea locului. Cu meseriașii și comercianții ieșiți din aceste școli se vor umplea satele și orașele, încă odată accentuez dela graniță și iată-ne și cu orașe românești și cu întreaga viață economică în mâinile noastre prin noi înșine. Aceasta e a doua și de săvârșită cucerire a Ardealului prin puterea noastră de viață la care trebue să se închine tot omul — și dușmanul nostru.

Acesta e drumul lui Traian, că pentru așezământul culturei latine ne-a adus el aici pe pământul acesta binecuvântat de Dumnezeu cu atâtea frumuseți și comori în sânul lui. Și dacă vom înălța crucea, simbolul păcii și al civilizației creștine, pe acest sfânt pământ românesc, se va închide drumul sângeros a lui Trotzky la hotarele noastre. A lui Trozky și a tuturor dușmanilor cari râvnesc la smulgerea bogățiilor țării din mâna noastră.

Binecuvântat să fie drumul nou.

Oradea-mare, luna Maiu 1923.

ROMAN CIOROGARIU
Episcop

ÎNSEMNĂRI

Inainte de a părăsi *Parisul — scrie revista „Le Monde Musical" sosită eri — d-l George Enescu a făcut o audiție la Școala Normală de Muzică, a operei sale „Oedip", după libretul lui Edmond Fleg.*

Au asistat numeroși compozitori, profesori și elevi, cari au rămas profund impresionați de grandoarea și de forța partiturei lui George Enescu.

Autorul va începe vara aceasta orchestrația, care nu va fi terminată decât în 1924.

Sperăm că Opera (din Paris) — încheie revista franceză — va avea premiera acestei lucrări.

*

Distinsul filo-român, d. Scotus Viator, care se știe că totdeauna ne-a fost cel mai bun prietin și apărător al drepturilor noastre legitime, chiar sub dominația maghiară, — va sosi zilele acestea la Cluj.

D-l Scotus Viator, vine din Ceho-Slovacia și va face și la noi o anchetă asupra problemei minorităților.

*

Lucrul cel mai nou *pe terenul ziaristicii este de sigur faptul că „Daily Mail" a luat toate măsurile pentru scoaterea unei „edițiuni oceanice", pe bordul vapoarelor liniei Cunard, cari circulă între Anglia și Statele-Unite.*

„Edițiunea oceanică" a lui „Daily Mail" este o gazetă zilnică, făcută pe bord de redactori ai ziarului și tipărită tot acolo cu mașinile cele mai moderne.

Pe „Berengario", pe „Aquitania", „Mauretania" se află linotipuri mari, cântărind fiecare câte 13 mii de kilograme.

De două ori se comunică vaporului prin telegrafia fără fir cele mai importante știri, atât din Anglia cât și din America.

Se înțelege că se trimit și cele mai importante cursuri și știri dela bursă, cari se publică în „edițiunea oceanică."

SCUMPETEA

II.

Am zis, că trei sunt elementele fundamentale, cu care trebue să se înlăture scumpetea amețitoare, ce bântue piața noastră comercială. Dar scumpetea de astăzi este de sigur un fenomen cu desăvârșire anormal în împrejurările actuale.

Urcarea fantastică a prețurilor productelor și mărfurilor nu se mai poate explica ținându-se seamă numai de factorii economici, cari ar influința singuri această fluctuație.

Cauze străine, interese lăturalnice, scopuri nemărturisite își dau întâlniri secrete pentru a pune la încercarea cea mai grea, proverbiala răbdare a națiunii românești.

Să sperăm, însă, că, ori cât de drăcești vor fi intrigile țesute, vitalitatea poporului românesc nu se va lăsa prinsă în mrejele ascunse; că energia sufletului român, de și cu încetul, totuși va răzbate în domeniul unei vieți normale; iar, că vederea limpede a spiritului român, întrezărind obstacolele așezate cu dibăcie la răspântiile drumurilor politice, va zădărnici efectele lor ucigătoare, ocolindu-le cu îngrijirea ființei conștiente, de pericolul, ce ascunde.

Lăsând analiza tuturor acestor cauze lăturalnice exclusiv în sarcina conducătorilor țării, să cercetăm cele trei elemente fundamentale pentru a preciza felul lor de a fi, importanța lor specială și influența, ce trebue să exercite asupra scumpetei, considerată aceasta ca un fenomen real al stării economice. Și să ne ocupăm astăzi de primul element „Sporul de producție".

Cu cât produsele unei țări sunt în mai mare cantitate, cu atât prețul lor e mai mic, căci toată lumea din acea țară cari ar avea trebuință de ele, își va putea satisface necesitatea cu cea mai mare ușurință. O lege economică consfințește această constatare.

Dar iată că acea țară în urma unor împrejurări fericite, și-a îndoit și suprafața teritorială și numărul cetățenilor. Să presupunem, că noul teritoriu alipit e neapt de a produce acele produse; este evident, că în această ipoteză cantitatea acelor produse trebue să satisfacă cererile unui număr îndoit de persoane, care au necesitate de ele. pentru ca prețul să nu se urce potrivit legei economice, trebue ca producțiunea să fie și ea la rândul ei sporită proporțional cu numărul cetățenilor. Concluzia aceasta logică arată în acelaș timp prima îndatorire a celor chemați la îndrumarea activității economice a țării.

Interesul politic a reclamat exproprierea domeniilor rurale și atribuirea lor celor lipsiți de pământ; prin această operație, la început cel puțin, era fatal ca producția să fie micșorată. Numai suferind de adevărată miopie economică, s'ar putea ca cineva să nu întrevadă urcarea evidentă a prețului cerealelor; de aceea se impunea dela sine necesitatea unor măsuri de precauțiune, pentru ca efectele scumpetii raționale să fie cât mai reduse; între acestea obligativitatea lucrării pământului sub sancțiunea perderii lui trebue să fie una din condițiunile primordiale ale împroprietărirei. De altă parte, mai înainte producțiunea acoperind cu mult necesitățile interne, o parte din ea era exportată; iar pentru contra valoarea ei se importa mărfuri anumite, de care se simția lipsă. Din moment ce exportul nu se mai poate efectua, din cauză că producția s'a redus, se înțelege dela sine, că și importul se va face în condițiuni mai împovărătoare; mărfurile își vor urca prețurile; scumpetea va bate la ușă. Pentru a o înlătura va fi nevoe în primul loc la început, ca importul să fie cât mai redus, iar țara să caute a produce cât mai mult pe toate căile și în toate ramurile.

Din acest punct de vedere se vede cu ușurință, ce importanță capitală va exercita asupra scumpetei, reluarea unor activități productive de mult părăsite de către populațiunea dela țară. Când săteanca își va întinde din nou războiul; când munteanca își va relua din nou furca cu fuiorul învârtind cu măestrie fusul; când în locul pânzeturilor putrede importate piețele orașelor se vor reumplea de pânzăriile și albiturile mult mai mândre și mai bune, țesute și ghilite de mânile destoinice ale fetelor și nevestelor plugarilor; când în locul stofelor, ce se decolorează la primele raze ale soarelui, vor apărea în rafturile magazinelor țăsăturile trainice, care odinioară făceau mândria țării; când la horă și la nuntă în locul **bluzelor** demodate și **juponnelor** concentrice, care-ți provoacă zimbetul ironiei, vom privi cămeșuțele cu altițe și fetele împodobite cu mărgele și cu fluturi, care-ți farmecă privirea și-ți smulge admirațiunea; atunci mărfurile importate nu numai că nu vor putea contribui la urcarea fantastică a prețurilor, ci din potrivă vor fi fericite de a găsi amatori, cari să ofere cel mult prețul costului lor.

Privit prin această prizmă „Sporul de producție" exercită influența cea mai covârșitoare asupra scumpetii; de aceea trebue îmbrățișat cu dragostea cea mai înflăcărată de toată suflarea românească: fie că această suflare respiră aerul îmbălsămat de parfumul îmbătător din palatele bogate; fie că ea trăește în colibele modeste din mijlocul câmpiilor, desmerdate de mirosul parfumat al florilor și sărutate de adierile blânde ale Zefirului.

V. DIMITRIU
prof. univ.

Un monument lui Eminescu la Cluj.

D-l Marmeliuc, profesor universitar la Cernăuți și deputat, a ținut în Parlament, zilele trecute un frumos discurs, în care a arătat activitatea societății academice „România Jună" din Viena și sprijinul ce trebuie să-l deie deputații pentru ridicarea monumentului lui M. Eminescu.

Implinind anul trecut 50 ani de existență — a spus d. Marmeliuc — „România jună" a ținut să comemoreze această însemnată zi din istoria sa printr'un mare act de recunoștință față de cea mai nobilă personificație a genului poetic românesc, față de Mihail Eminescu, unul dintre cei dintâi membri ai societății.

Lui Eminescu luptător neînfricat pentru progresul neamului nostru și reprezentant prin excelență a geniului românesc, vor acești tineri intelectuali să-i ridice monument de veșnică amintire în Cluj.

In acest scop s'au aranjat mari serbări jubiliare aproape în fiecare oraș din România, de pe urma cărora s'au strâns 200.000 lei.

La București se va aranja la începutul lui Iunie, sub înaltul patronaj al Majestăței Sale Regina Maria care a bine-voit să ilustreze și întâia pagină a noului almanah al „României June", festivaluri, al căror venit va merge în acelaș fond.

Dar fiind nevoie pentru executarea monumentului de sume considerabile — a adogat inimosul deputat — sforțările tineretului acestuia muncitor trebuie încurajat din toate părțile. Fiecare român trebue să-și dea obolul pentru înfăptuirea acestei opere de mândrie națională și de recunoștință față de umbra celui mai mare poet al nostru."

Apoi d. Marmeliuc își exprimă părerea că membrii Camerei sunt datori să contribue cu ceva, pentru a veni în sprijinul acestei opere, și face un călduros apel la toți colegii săi să renunțe la diurna pe o zi pentru fondul monumentului lui Mihail Eminescu din Cluj.

LACRĂMILE

— Feciorului meu —

Lacrămile moștenite și tu, feciorașul meu
Le vei plânge când vor cere chinurile rostul lor,
Lacrămile moștenite dragul meu, nici când nu mor
Ți le dăruiesc curate cum le-am moștenit și eu.

Lacrămile mele toate, nici nu le-aș putea prăda,
Și ție o să-ți rămâe din bogata mea durere.
Să le plângi când suferința'n nopți târzii ți-le va cere
Și în zorile albastre și tu te vei ușura.

E o moștenire sfântă, singura ce nu ne minte,
Tainica lor zestre-i zestrea celor ce iubesc cu chin
Plânsul este glasul celor cari nu mai șoptesc cuvinte,
Nu prăda din moștenire pentru orice glas strein.

Lacrămile moștenite le păstrează dragul meu
Și de ți-le cere-o noapte când femeea te-o jura,
Tu, eu simt, și necerute, fericite i-le vei da,
Cum le-am dat eu mamei tale, cum le-am dat și eu, și eu,

Dar să nu crezi că atunci, când pe toate i le-ai dat,
Nu va mai rămâne una care de nou va porni!
Moștenirea este mare și în zadar tu le-ai prădat
Lacrămile moștenite, alții le vor moșteni.

EMIL ISAC.

PROVINCIALISME BIRUITOARE

Se face mare haz astăzi de cuvântul pertractare.

Dar — aduceți-vă aminte numai de primele timpuri ale unirii: cât haz nu se făcea atunci de „preluarea imperiului!" *Și iată* pertractare *a lăsat acum în urmă pe* preluare. *Mai mult decât atâta:* preluare *a fost chiar ... preluat de presa de dincolo, care nu se mai scandalizează, cu ghilemete, de el.* Le mot a fait fortune.

Și cuvintele au soarta lor. Cea mai strașnică explozie satirică n'o poate opri din drum. Pentru a ucide un cuvânt, nu e destul capriciul unui moment. El e un fenomen biologic, o forță, în felul său, avându-și logica specială. O sumă de aderenți, de aliați îi stau în ajutor.

In speță, sprijinul hotărâtor al lui prelua *era, socotim, însăși existența simetricului* preda: *orice* predare *presupune, firește, o* preluare. *Și, când, pentru exprimarea acestor noțiuni corelative, vocabularul de dincolo n'are decât perifraze, ca: „a lua pe seamă", corespunzător, de fapt lui „a da pe seamă", — înțelege ori-cine cât de binevenit* era *a* prelua. *Biruința lui e perfect explicabilă.*

Dar fenomenul nu e deloc izolat, sporadic: el intră în cadrul general al „prenoirilor" (alt termin — străin lexicului de dincolo, întrebuințat totuși, chiar în această foaie, de un „regățean!"): dialectele se influențează, fatal, reciproc.

Curentul acesta de înnoire, de primenire, e, de altfel, una din condițiile de evoluție, de viață a limbii.

Dicționarul fiecărei limbi posedă o sumă de expresii-clișee, gata formate și oarecum intangibile. Două cuvinte se înjugă, astfel, intr'o iunctura verborum, *— deprinse, de la un timp să tragă împreună, ca doi boi docili, vehiculul ideii respective, — așa că unul chiamă, neapărat, pe cellalt ... Dar, alături de aceste părechi consacrate prin uz, apar, ici-colo prin grația poporului sau a unui mare scriitor, care-și poate permite luxul de a bate monedă cu efigia sa, anumite împerecheri nouă, neașteptate, de cuvinte, care nu se văzuseră în viață între ele și, deaceea, se uită parcă, mirate unul la altul ... Puțin timp, însă, — și această nouă „geminatio" trece în obiceiu: nimeni nu mai găsește nimic forțat, paradoxal, „shoking" în ea, și existența ei e recunoscută, asigurată. Moneta nouă a căpătat valoarea de circulație generală.*

Acelaș lucru, cu unele formațiuni nouă. Și acelaș lucru cu multe „regionalisme."

Dar limba nu e o entitate aparte, în afară de viața umană. Cuvântul e un fenomen social.

De-aceia, pe lângă alte considerații, atmosfera de simpatie sau antipatie ce înconjură ideea ori condițiile de realizare ale ideii reprezentate printr'un cuvânt, contribue, inevitabil, la izbânda sau înfrângerea lui.

Și, din acest punct de vedere, — fără să fim profeți, — am putea spune de pe acum, că faimosul pertractare, *de care, pe drept sau pe nedrept, se leagă un anume timbru de ridicol ce-l compromite, nu are sorții de viitor ai lui* preluare.

Firește, însă, că ne putem înșela.

Dar calea reluării și a retractării rămâne totdeauna deschisă ...

V. BOGREA

SCRIITORII EROI

La Ateneul român din București, în fiecare Dumineca, se țin șezători culturale și artistice.

Cu prilejul sărbătorirei Eroului necunoscut, d-l M. Dragomirescu, profesor universitar, și-a desvoltat conferința sa despre cei patru scriitori eroi, morți în războí.

D-sa a vorbit despre opera poeților Mihail Săluescu și Ionescu-Darbun, și despre prozatorii Chiru-Nanov și Ion Trivale (Netzler).

Dintre poeți, Mihail Săluescu, a scris un volum intitulat „Viața" plin de optimism. Era un poet grăbit dar un adevărat poet. Poeziile lui aveau armonie visătoare. Inspirația lui era de natură mistică.

Un alt poet, necunoscut cu totul, e Ionescu-Darbun, care n'a publicat nimic.

Piesa sa „Palatul Fermecat", în care se tratează ideea sacrificiului pentru ideal, a fost respinsă de Teatrul Național, pentru mici greșeli, și apoi a fost din nou prezentată de familia lui, modificată după indicațiile din raport și azi ea constitue una din cele mai admirabile lucrări românești.

D-l Dragomirescu vorbește apoi despre prozatorii Chiru-Nanov și Ion Trivale (Netzler).

Ocupându-se numai puțin de primul, om original — a cărui operă mai însemnată au fost „Călătoriile prin Bucovina" și „Pe drumul profeților." Conferențiarul insistă mai mult asupra lui Ion Trivale, ținând să releveze unele-fapte deosebite.

Trivale (Netzler) evreu, e o pildă de neasemuit-asimilare a sufletului românesc.

Netzler a avut caracteristice cu totul deosebite: Indrăzneala, lipsa de calcul și dorința de adevăr ale sufletului românesc.

D-l Dragomirescu, citește o pagină din criticile lui, în care tratează despre „Ștefan Vodă."

Incheindu-și cuvântarea d-l profesor a arătat însemnătatea serbării Eroului necunoscut.

INSCRIPȚII

GEORGE TOFAN

Printre puținii luptători, fruntași ai culturii românești din ultimile două decii, în Bucovina, George Tofan ocupă un loc de frunte.

El abia eșit din universitate, își găsește chemarea ca profesor la gimnaziul român din târgul istoric Suceava.

Și aici muncește ani de-arîndul ca un apostol.

Elementul românesc cotropit, George Tofan, caută să-l ridice și formează caractere și trezește conștiința națională în inimile plăpânde ale vlăstarelor de țară, cari veneau cu sărăcia în traistă, îmbrăcați în suman și ițari, ca apoi să se întoarcă luminați, mai târziu, în satele lor rutenizate încetul cu încetul.

Tofan trăește pentru *școală* și de aceea niciodată n'a luat parte la luptele politice înverșunate, ce se dădeau chiar între taberele românești.

Tofan, însă, luptă pentru ideea unității sufletești naționale, și erudit cum era, începe să facă trăsătura de unire mai pronunțată, prin scris, trezind interesul fraților din Regat către frumoasa țară a fagilor.

El sub diferite nume, publică mult în revistele și ziarele din regat.

In vremea războiului, fire de jertfă cum era, îl vedem în fruntea mișcărilor pentru alipirea Basarabiei. La cea întâi foae românească scoasă de câțiva ardeleni, nu putea să lipsească și sufletul cald din scrisul lui Tofan.

Ne închipuim ce clipe mari s'au petrecut în inima acestui patriot, când a descălicat ostașul român pe pământul Moldovei desrobite dintre Ciremuș și Suceava.

Lui Tofan, imediat după unire, i se încredințează cel mai indicat post, acel de secretar general al departamentului școalelor din Bucovina.

Omul școalei, venise în fruntea ei să o organizeze. Și a organizat-o minunat doi ani.

Dar o boală neertătoare, doborî de tânăr trupul de voinic al lui Tofan și mintea cea luminată și ochii aceia ageri fură cuprinși de întuneric.

In 1920, Bucovina a perdut un om de mare valoare, o personalitate desăvârșită ...

C. C—R.

CASE CULTURALE

Injghebate de multe ori cu puține fonduri, dar cu multă strădanie și suflet, casele culturale se înmulțesc zilnic.

Oameni cu dragoste de țară se înscriu mereu în această falangă de apostoli ai culturii, pentruca învățătura să fie lumină din lumină, de la cei cari au fost la acei cari vor veni.

In momentele grele prin care trecem, trebue să ne dăm seama bine și să apreciem rolul acestor locașuri de cultură. Oricine muncește în sfera lui de activitate trebue să fie încredințat, că fapta va fi cu atât mai bună și roditoare, cu cât începutul va veni mai din vreme. De aceea fiecare comună să se îngrijească de înființarea unui cămin cultural. Dacă în alte privinți fondurile comunale se risipesc cu ușurința obișnuită, o subvenție oricât de mică, dată acestor instituții va dovedi, că acei cari o fac, își dau seama de rolul și folosul ce-l aduc.

Și nu-i prea greu ca fiecare comună, fiecare cătun de pe frumoasele plaiuri ale țării noastre să-și aibă locașul de sfat, pentruca sătenii luând la cunoștință prin conducătorii ei de cele ce se petrec, să-și cunoască locurile, munca și dreptul.

Sunt încredințat că afară de învățătorul, care luptă din greu cu viața, dar care cu drag se pune în slujba apostolică culturală se vor mai găsi în orice sat, studenți, elevi, cari să-l ajute în munca lui și unindu-se într'un mănunchi — muncind fără ambiții și interese — vor putea să înființeze aceea ce doresc, căci unirea face puterea.

Toți cei cari văd un mijloc de îndreptare culturală a stărilor din țara noastră, toți cari doresc să împărtășească și pe alții din cunoștințele lor, să nu întârzie a-și depune obolul de muncă în acest scop.

Ni-se pare unicul mijloc de îndreptare morală în urma desfrâului de după război, singurul mod de a putea întări viața noastră națională, căci dacă școlile — dacă sunt — au nevoie neapărat de învățător cu diplomă, — aceste cămine pot înlocui lipsa școli prin cunoștințele ce fiecare le împărtășește la ai săi. Comunicările și sfaturile unui altuia dela început chiar între săteni, preot și învățător, îndreptățesc speranța unor frumoase rezultate în viitor.

G. B.

PENTRU SĂTENI

Religie

Pogorârea Sfântului Duh

Intre semne minunate și în chipul limbilor de foc s'a coborât sfântul Duh asupra sfinților Apostoli. După înălțarea Domnului la cer, ei au rămas în Ierusalim petrecându-și vremea în rugăciuni și așteptând puterea de sus, care avea să vină să-i întărească. In ziua a zecea, de-odată s'a făcut o suflare ca vânt ce vine repede și s'a umplut toată casa unde erau șezând. Și s'au coborât limbi de foc, cari s'au așezat pe unul fiecare din ei. Aceste limbi de foc au fost semnul puterii lui Dumnezeu. Focul luminează, încălzește și arde. Așa puterea lui Dumnezeu luminează mintea omului, îi încălzește sufletul și arde toată răutatea ce este întrânsul. Sfântul Duh, care este duhul adevărului povățuiește sufletul omului la cunoștința lui Dumnezeu, îl sfințește și îl face părtaș firii dumnezeiești.

Limbile de foc au dat apostolilor puterea, să lumineze lumea prin propovăduirea Evangeliei. Sfântul Duh a intrat în sufletele Apostolilor, de-aceea spune Cartea Faptelor, că „s'au umplut toți de sfântul Duh". „Cât de mare este, — zice Sfântul Augustin, — dragostea Mântuitorului! A ridicat pe om la cer și a coborât pe Dumnezeu la pământ. Din cer ne-a trimis nouă vindecare, de-acolo el ne cercetează mereu!

Sfântul Duh a alungat ori-ce frică și îndoială din sufletele Apostolilor, în inima lor a aprins flacăra cea sfântă a dragostei, le-a dat darul limbilor și cuvântului lor i-a dat putere ca să îndrepte pe oameni spre pocăință. Intărit prin puterea de sus, Sfântul apostol Petru a rostit o cuvântare poporului adunat în jurul acelei case și pe urma acestei cuvântări s'au întors trei mii de oameni, cari primind botezul au intrat în biserica lui Hristos.

Această întâmplare minunată a Pogorârii Sfântului Duh asupra sfinților Apostoli noi creștinii o prăsnuim la sărbătoarea Rusaliilor, adică în ziua a cincizecea după praznicul dumnezeieștii învieri. Rusaliile sunt socotite între praznicile cele mari ale creștinătății, pentru-că întru-această zi s'a vestit în lume legea cea sfântă a iertării păcatelor și a sfințirii oamenilor prin darul Sfântului Duh. Această zi este începutul bisericii lui Hristos, pentru-că cei trei mii de oameni, cari au primit botezul pe urma predicărilor lui Petru sunt sîmburele sfânt din care a răsărit și a crescut pomul acela, care se rămurește azi peste tot pământul: biserica lui Hristos. Astăzi e ziua de naștere a bisericii, prin apă și prin botez.

Sărbătorind noi astăzi praznicul cel mare al pogorârii sfântului Duh să dăm mulțămită lui Dumnezeu pentru tot binele de cari ne-a făcut părtași și pe noi, rugându-l, să nu ne lipsească nici de darurile minunate ale sfântului Duh. Ca și în sufletele apostolilor, Sfântul Duh să se așeze în sufletele noastre și să le sfințească. Să ne lumineze mintea, ca să pricepem ce este bun și de folos pentru noi. Să ne curățească sufletul de păcate și de răutăți, ca astfel să facă roadele acele îmbelșugate, cari îl duc la mântuire.

SEPTIMIU POPA

CREȘTEREA ÎN FAMILIE

— Îngrijirea după naștere —

Hrana în cele dintâi zile după naștere să fie compusă din mâncări cât se poate mai ușoare. Carnea, legumele, poamele, chiar nici cafeaua cu lapte nu sunt potrivite. Ii vom da supă de griș, pâne albă, în care punem și un gălbenuș de ou, Băutura cea mai bună pentru lehuze nu sunt ciaiurile, cari înfierbântă sângele, ci apa și puțin lapte. Apoi începem cu supă de găină, de carne de vițel, iar după o săptămână se poate rentoarce la felul de mâncare obișnuită. De altminteri felul mâncărilor depinde dela felul, cum a fost obișnuită femeia, de aceea ceva deosebit va fi la sat de cel dela oraș. Lucrul principal e să nu fie mâncări grele, cari produc ferbințeli, de cari lehuza trebuie ferită. O greșală se face le satele noastre, căci se dă lehuzei rachiu (vinars), care pentru ea e o adevărată boală.

Lehuza trebuie să stea cel puțin o săptămână în pat. Și în privința aceasta se greșește mult, mai ales pe satele noastre, unde femeile se scoală prea curând din pat. Urmarea sunt felurite boale și îmbătrânirea înainte de vreme. Nepotrivite sunt și vizitele prea dese ale rudelor și prietenilor, cari o neliniștesc mereu cu întrebările lor.

Rufele trebuie schimbate în cele dintâi zile cât mai des. E bine să fie încălzite înainte de întrebuințare.

La 10—12 ore după naștere se dă copilului să sugă. Laptele cel dintâiu curăță intestinele.

Și dupăce s'a sculat mama din pat să nu uite, că trebuie să odihnească câteva ore pe zi. Ea e slăbită și poate ușor răci; aceasta aduce după sine boale grele. In porunca bisericii noastre naționale, care oprește femeia lehuză să să iasă patruzeci de zile din casă e o bună măsură igienică, de oarece reține pe femeia, care la noi trebuie să muncească greu și afară din casă, dela o încordare prea mare a puterilor ei slăbite.

In curte să nu iasă, dacă timpul nu e potrivit. Indeosebi sânurile să fie totdeauna bine acoperite.

In tot timpul alăptatului, mama să fie cu deosebită îngrijire la starea ei sufletească și corporală, căci dela aceasta atârnă și bunătatea laptelui și **sănătatea copilului.** Mâncări nepotrivite, supărări strică laptele și strică și sănătății copilului sugător. In privința mâncării se va feri de cărnuri prea grase, afumate, prea sărate, de mirodenii (piper, ardei ș. a.). Nu va bea rachiu, iar vin puțin. Bunănstarea mamei și a copilului o promovează și liniștea, mulțumirea și voioșia, pe când patimile sunt stricăcioase. La supărare, groază, mânie, laptele se strică. Aceasta trebuie să o știe cei din jurul mamei și să se poarte astfel, încât liniștea ei sufletească să nu fie turburată.

Oricâte jertfe se cer dela mamă și oricât de bucuros la aduce, ea nu trebuie să devină nici când roaba copilului, ci să rămână stăpâna lui. Altminteri nu-i va putea da creșterea, de care el are nevoie ca să devină un om cu voința îndreptată totdeauna spre ce e bun.

V. L.

MUSCA COLUMBACĂ

In anul acesta, de la primele zile ale lunei Mai, s'a abătut asupra vitelor din România nenumărate roiuri de musculițe, asemănătoare cu țânțarii.

Musculițele acestea, cunoscute de poporul nostru sub numele de **„Musca Columbacă"**, au fost de astă dată o groaznică pacoste. Mii și mii de cai, boi, oi, bivoli și porci au pierit din cauza mușcăturilor de muscă. Din această cauză, au rămas câmpuri nelucrate; iar bieții plugari, mulți au sărăcit. Se spune că și din copiii mușcați, unii s'au prăpădit. Prin județele oltenești, de la Mehedinți până prin Muscel, și chiar prin Banat, e mare jale.

Cuiburile Columbacii

Din moși-strămoși se vorbește că **musculițele rele** — așa le zic unii — ar fi răsărind în vremuri depărtate și că ar fi un fel de blestem, un fel de arătare cerească atunci când oamenii iau calea stricăciunii și nu se mai iubesc între ei, atunci când frate pe frate se uită și se înșeală unul pe altul.

In vremurile de-demult se zicea chiar că **musca rea** vine ca **lăcustele, ca foametea** și ar fi un fel de **bici'al lui Dumnezeu**, izbind popoarele înrăite.

Noi nu credem în așa ceva. Adevăratul Dumnezeu, Dumnezeul bunilor Creștini, nu dă cu biciul și nici nu pedepsește pe nevinovați. Cum o să arunce El oare plânsete în familiile cinstite și blânde ale românilor plugari?

Ca și plăgile vechiului Egipt, ca și toate relele sociale din întreaga lume, cruda încercare suferită azi de bunii și muncitorii noștri săteni și are alte izvoare. Iar izvorul izvoarelor tuturor suferințelor sociale și ale agriculturei este **cultura înapoiată a omenirei de azi**, cu deosebire, **civilizația înapoiată.** Vreau să zic anume că **noi înșine suntem cauza relelor de care suferim, de oarece știința ce avem despre natură nu vrem s'o aplicăm.** Statul se lasă pe tânjeală s'o aplice lumea; lumea se bizue s'o aplice Statul. Și așa ne-împingem unul pe altul; și cu toții suferim.

Din bătrâni se spune că **musca Columbacă** ese la vremuri, din peșterele castelului sârbesc **Golubăț**; iar Sârbul cântă și azi o baladă, culeasă din gura lor de Doctorul Marinescu la anul 1867. Iat-o:

Jorgovan acum căța,
In bucăți crăpa
Capul cel de șearpe;
Capul tot fugea,
Cerna sângera,
Dunărea'l vedea
Păn-se ascundea
In peștera rea.
Aici se 'mpuția,
Viermii se 'nmulția,
Musca slobozia,
Boii otrăvia,
Caii că mușca,
Plugurile-opria
Și 'n veci nu pieria.

Nici în scorborile, nici în peșterile Cernei și nici în ale munților Sucaru, la Cazane, și nici la Columbaciul sârbesc, nu e izvorul mușcii columbacă.

„Gaura cu muscă" e o legendă.

Legenda are însă, la baza ei, un mare adevăr: In acele **regiuni, dar nu chiar în găuri,** este **cuibarul** muștelor columbace; cuibarul e **apa.** Toate malurile stâncoase și adăpostite ale Dunării; din susul și din jopul **tablii lui Traian**, de la **Ogradina** din Banat până spre Plavisevica; marginile părăelor **Subgard, Bezdana, Alibegunar, Vodaniciska** și **Livadița** din Serbia; în acestea, la suprafața apelor **stătute** și mai ales **apelor curgătoare**, se văd: când **ouăle** musculițelor, prinse de pietre prin niște firicele ca pânza de păianjen; când **mușița** din ouă, prinsă tot de pietre în bătaia apelor; când **coconi**, în milioane de miliarde; învingând primăvara la soare și sburând **nori-nori** d'asupra apelor, de unde se răspândesc, duse de vânturi, în Serbia, în Oltenia, în Banat și mai departe.

Roiurile

Intâiul roi ese pe la sfârșitul lui April; acesta e cel mai periculos. Mai vine alt roi spre finele lui Mai și un treilea prin Iunie.

Cele din urmă două supără mai puțin.

Ouăle, mușița și coconii musculițelor servesc de hrană altor animale de apă; musculițele servesc de hrană rândunelelor.

Când acest echilibru între musculițe și oaspeții lor se strică într-un an, când prea multe rămân din ele nemâncate, ele împuiază năprasnic, o apucă în valuri-valuri d'alungul văilor, se ridică în sus, ca norii, peste dealuri și se abat spre câmpii, mergând mai spre pe câmpiile Elbei, în Germania și până dincolo de Mureș, până spre Olt; iar anul acesta până dincolo de Argeș.

In drumul lor, atacă, la nevoe mare, frunzele pădurilor; dar le place mai mult să sugă din pielea vitelor și nu cruță nici chiar pe om.

Gura lor lucrează ca gura țânțarului: suge și otrăvește. Otrava ce depune în pielea vitei **ustură și bășică.**

Uneori se pun așa de multe pe animal în cât cai albi se văd negri. Le astupă urechile, le umple ochii, se îngrămădesc prin nări. Usturimea dă în tremur; bășicuțele aprind pielea și vita moare în câte-va ore.

O așa **plagă** a fost prin Banat, la anul 1783.

O alta [illegible] vechea Ungarie, prin 1813.

Mai fu una, iar prin Ungaria, la 1880 și o alta la anul 1899 prin Arad și prin Transilvania.

Dar nicăieri pân'acum n'a fost așa de ucigătoare ca cea din luna aceasta.

Ce e de făcut?

In secolul trecut, Sârbii și Ungurii au astupat cu zid intrarea de la peștera din Golubăț. Dar au cheltuit banii înzadar; căci, cum am spus, nici în acea peșteră și nici în cele de la Cazane nu este izvorul mușții.

Roiurile pleacă de pe pâraele ce am arătat mai sus cum și de pe apele sârbești: Timoc, Pec, Mlava și Morava; de asemenea și de pe apele noastre Cerna, Bega, Timiș, chiar Carașul și Nera, iar nu din **„Gaura cu muscă."**

Iată cum ne apărăm vitele:

La epoca venirii lor, se fac fumuri pe la marginea satelor, arzând băligarul sau vrașții. Se pune în ele, [illegible] vrascurile de dovleci, al căror fum e foarte iute.

Se aprind focuri și pe lângă grajduri.

Se ung vitele la nări, la pleope, la urechi, la subțiori, sub pântece, pe sub coadă, cu grăsimi a mestecate cu țiței, cu păcura, mai bine cu gudron vegetal, când avem.

Peste corp, se spală vitele cu fiertură de frunze de nuc, or cu fiertură de foi de tutun.

Părțile bășicate, se spală cu apă rece, cu apă oțețită și se ung cu unt proaspăt. Unii sfătuesc a fi mai bună saramura.

*

In grajduri, se spânzură crăci cu frunze, burueni, pe tavan și se iau noaptea, pline de musculițe, de se aruncă în foc.

Se oprește pășunatul ziua.

Furia musculițelor ține 10—12 zile. Ele fug din sat în sat, din câmp în câmp, din județ în județ.

*

Curățirea izvoarelor, e de **Datoria Statului.**

P. STAVRESCU
medic veterinar
general al armatei

Răvașe dela sate

Din Satulung [jud. Brașov].

Casa bisericii din Satulung se va repara atât cu banii adunați de casa de citire de aici, cât și cu banii dăruiți de biserică, — și toată această muncă se datorește străduinței preotului Z. Popovici.

Secția „Biserica Nouă" a casei de citire, se va muta în casele bisericii, unde va fi o odaie pentru bibliotecă iar alta pentru sătenii cititori.

Lucrarea va începe îndată ce avizul va sosi aprobat de la consistoriu.

*

Dacă mișcarea culturală din comuna noastră lasă de dorit în vreo privință oarecare, apoi aceasta se datorește lipsei unui local corespunzător pentru reprezentații teatrale. In Satulung nu este local nici bun nici rău, căci câte case goale are comuna, sunt lăsate în părăsire din lipsă de fonduri.

Trebue deci să ne mulțumim la nevoie cu sala otelului comunal din satul vecin, Cernata, și aceasta nu prea frumoasă la înfățișare. Până când va dura această stare de lucruri nu putem vedea, dar Casa de citire, se roagă la acei cu inimă s'o ajute în scopul zidirii unei Case culturale.

*

Biserica noastră are o pictura foarte valoroasă, cum nu se află în multe biserici din Ardeal, Cum această pictură cerea mereu îngrijiri, iar biserica — neavând fonduri așa mari — a făcut o cerere Comisiunei Monumentelor istorice. Datorită d-lui profesor universitar, secelean, Lepădatu, comisiunea a acordat un ajutor de patruzeci de mii de lei bisericii, pentru care recunoștința îi va fi pururi păstrată.

Nu putem trece cu vederea nici meritele preotului Z. Popovici, care e totdeauna la înălțimea chemării sale și fără dânsul multe lucruri bune nu s'ar fi făcut.

G. B.

ISTORIA ROMÂNILOR

Biserica românească

III.

La început biserica ortodoxă sau orientală din partea de răsărit și răsărit miazăzi a Europei era una cu biserica romano-catolică din cealaltă parte a Europei. Erau și atunci deosebiri în privința felului cum se făcea slujba, apoi în privința cântărilor și a unor obiceiuri bisericești. Credința era însă una. Mai mult din pricini de mărire, între Patriarhul din Constantinopole și Papa dela Roma au isbucnit neînțelegeri, cari la anul 1054 au dus la desbinarea sau schisma celor două biserici, așa că acum era una ortodoxă sau orientală, care nu voia să mai știe de Patriarhul sau Papa dela Roma și una catolică sau apuseană sau occidentală, care cerea ca Papa să fie recunoscut căpetenie a întregei biserici creștine.

De pe urma acestei desbinări Românii au avut să sufere foarte mult, căci Papii țineau cu totdinadinsul să aducă și pe cei rămași în legătură cu patriarhia dela Constantinopol sub ascultarea lor. Cei mai mulți Români trăiau în timpul acela în Transilvania sub stăpânirea regilor catolici ai Ungariei. Aceștia, îndemnați de Papi, cercau pe toate căile să aducă pe Români sub ascultarea bisericii catolice. Românii se împotriveau însă, căci nu li-se respectau obiceiurile lor religioase, episcopii și preoții catolici erau streini de sufletul românesc.

Știri despre aceste prigoniri împotriva bisericii ortodoxe din Transilvania și Ungaria, aflăm abia de pe la începutul veacului al 13-lea. La anul 1204 Papa dela Roma îndrumează pe episcopul romano-catolic dela Oradea să formeze din bisericile ortodoxe un episcopat deosebit catolic, care să fie supus deadreptul Papei dela Roma. Se vede, că episcopii unguri s'au împotrivit. La 1234 alt Papă scrie regelui Bela al IV-lea al Ungariei, nu numai că Românii se împotrivesc a primi legea catolică, dar îndemnați de ei mulți Unguri și Nemți (Sași) părăsesc pe episcopul catolic, ascultă de episcopii „greci", primesc sfintele taine (mai ales cuminecătura și maslul) după rânduială ortodoxă și se fac un popor cu Românii. Regele Bela jură apoi, că îi va sili pe toți să se supună bisericei catolice, dar le va lăsa rânduiala (ritul) lor bisericească. Iar ceice nu vor asculta, vor fi stârpiți din țară.

Ajungând pe tronul Ungariei regi din familia franțuzească a Angiovinilor, începând cu Carol Robert, cel bătut rău de Domnul român Basarab, la 1330, și aceștia se străduesc să silească pe Români la părăsirea legii lor. Mai ales Ludovic, fiul lui Carol Robert, a vrut să întreacă pe toți regii Ungariei în prigoniri împotriva Românilor. La început a dat și el poruncă să se înființeze un episcopat catolic, dar românesc, iar în biserice catolice ale Românilor să se slujească după obiceiul lor. Episcopii catolici maghiari s'au împotrivit, căci ei nu voiau să facă din Români numai ortodocși catolici, dar voiau să-i prefacă în Maghiari. Regele Ludovic, în loc să-i tragă la răspundere, căci călcă poruncile lui și ale Papei, dă porunca barbară, ca toți preoții — deocamdată din Banat — să fie prinși împreună cu familiile și copiii lor și alungați din țară. Aceasta s'a și întâmplat. Ludovic a mers și mai departe. Pe atunci erau în Transilvania și Banat mulți cneji, adecă boieri români. Pe unii i-a făcut nobili, dându-le diplome deosebite. Pentru aceștia a dat poruncă să li-se răpească toate moșiile, dacă nu se vor face catolici.

Sigismund, ginerele lui Ludovic, a călcat tot pe urmele socrului său. A înoit porunca acestuia, ca toți cnejii și nobilii români, cari nu s'au făcut catolici, să-și peardă moșiile, iar de vor prinde vre-un preot român în Banat să-l despoaie de toată averea și să-l alunge din țară. Nobilii și cnejii români să-și boteze copiii numai la preoții catolici, altminteri să-și piardă moșiile, iar preoții români, cari ar săvârși taina botezului, să fi despoiați de tot avutul lor.

Prigonirile acestea au crescut din veac în veac și Românii ajunseră să plătească dijmă preoților catolici. Inșelătoriile, pe cari le-a încercat episcopul catolic dela Alba-Iulia când cu încasarea acestor dijme, au contribuit mult la isbucnirea revoluțiunii celei mari a țăranilor români și maghiari din anul 1437.

Dar și după ce s'a prăbușit Ungaria la 1526 și partea, care formează Ungaria de astăzi, a ajuns să fie țară turcească, iar Transilvania tributară turcilor ca și Muntenia și Moldova, prigonirile religioase împotriva Românilor nu a încetat. La 1545, dieta dela Turda hotărește, că Românii să fie siliți a se căsători după ritul catolic.

Slăbiciunea multora din fruntașii catolici a făcut, de la unele popoară, cum sunt Germanii, apoi și Ungurii, mulți s'au lăpădat de religia catolică întemeind religiuni nouă. La noi în Transilvania, Sașii s'au făcut luterani, cei mai mulți Unguri calvini sau reformați și unitari. Și aceștia au prigonit pe Români voind să-i silească să-și lapede legea lor strămoșească. Poporul nu a putut fi înșelat, dar partea cea mai mare a nobililor și cnejilor români a trecut, la început, la religia catolică, după aceea la cea calvină.

Prigonirile calvinilor le vom arăta, când vom ajunge în veacul, când s'a introdus religia lor la Ungurii din Transilvania.

VICTOR LAZĂR

Săteni, dați-vă copiii voștri să învețe la meserii.

Meșteșugul e brățară de aur.

Meseria e cea mai bănoasă în zilele în care trăim și numai prin meserii bogăția țării va veni în casele copiilor voștri.

INȘIR'TE MĂRGĂRITARI

(2) **de P. ISPIRESCU**

Și neavând încotro, fiul de boer puse să taie mielul și-l dete la bucătărie să-l gătească.

Gașperița se duse îndată în bucătărie și puse la cale ce să facă cu mielul, ca să nu rămâe nimic din el. Trimise mațele la pârău, cu o credincioasă d'ale ei, să le spele, după ce numără până și cel mai mic mățișor, și-i spuse că va plăti cu capul ei de va pierde vr'un crâmpeiu din ele. Credincioasa bahniței spălându-le la pârău, nu știu cum făcu, și rupse un căpătâiu. De frică îl dete pe gârlă.

După acea se întoarse acasă, aduse toate mațele și le dete iarăși în număr.

A doua zi ducându-se fosta soție a boierului la pârău cu cofa să aducă apă: se uită la vale pe râu și văzu acolo pe un dâmb doi copilași jucându-se cu două mere de aur, de lucea pământul, și rămase acolo până seara uitându-se cu jind la dânșii, căci ei îi da în gând că poate să fie copiii dânșii.

Intorcându-se acasă, o luă spurcata de cioroaică la bătăi.

Dară ea zise:

— Nu mai mă bate, stăpână, că ce-mi văzură ochii, o săptămână să te tot uiți, și tot nu te îndestulezi.

Dacă auzi așa se duse și cioroiaca, și în adevăr că și ea se uitase acolo privind la copilași. Și cum și-ar aduce aminte oare a se depărta, când vedea așa frumusețe ne mai auzită? Se jucau copiii și se sbeguiau, de-ți era dragă lumea să privești la dânșii.

Ințepenise împelițata, sgâindu-se cu ochii acolo. Și venind mama copiilor și trezind-o din buimăceala în care căzuse:

— Vezi, stăpână, nu-ți spuneam eu că nu te poți îndestula de o așa frumusețe, de te-ai uita nu știu cât?

Procleta le puse gând rău, și tot plănuia cum ar face ca să-i răpue.

Intr'acestea venea lume după lume de se uita la dânșii. Dintre toți privitorii o babă bătrână mai pricepută, dorind și ea să-i aibă de feții ei, ducându-se acasă, aduse cu dânsa o furcă mică și un toiogel. Cu acestea se duse în marginea râului și arătându-le aceste unelte, îi strigă cu un graiu duios.

Cum văzură copiii aceste lucruri, odată se repeziră la dânsele; și fata puse mâna pe furcă, iar băiatul pe toiag.

Luându-i baba cu sine, îi îmbrăcă cu niște sdrențe și îi duse acasă la dânsa.

Nu trecu mult după aceasta, și boerul făcu clacă, adunând pe toți copiii și fetele din sat ca să înșire mărgăritare. Se duse și baba cu copiii ei.

Acolo, la șezătoare, unde se strânseră toți de vorbeau la verzi și uscate, spuind la glume și la ghicitori, sta și feciorul de boer.

El se întâmplase în acea zi să fie cu voe bună, și zise:

— Știți ce? copii! Decât să flecăriți la glume și la câte nagode toate, mai bine spuneți-vă fiecare basmul său.

Toți într'o glăsuire, primiră de bună cugetarea boerului. Și spuseră unii, una; alții, alta, până ce veni și rândul copiilor babei, ca să-și spue și ei basmul lor. Dară ei sficioși cum îi lăsase pe ei Dumnezeu, răspunseră:

— Apoi de boerule noi ce să spunem? că nu știm nici un basm.

— De! nu vă mai fandosiți acum. Spuneți și voi, ia ce v'eți pricepe.

Atunci băiatul începu:

— „A fost odată trei fete cari munceau în cânepiște, înșir'te mărgăritari; și trecând p'acolo un fecior de boer mare, înșir'te mărgăritari.

„Fata cea mai mare zise: De m'ar lua pe mine de soție, feciorul ăla de boer, eu i-ași îmbrăca curtea cu un fus, înșir'te mărgăritari.

„Fata cea mijlocie zise: De m'ar lua pe mine de soție feciorul ăla de boer ce trece p'aci, eu i-ași sătura curtea cu o pită, înșir'te mărgăritari.

„Fata cea mai mică zise și ea: De m'ar lua pe mine de soție feciorul ăla de boer, eu i-ași face doi feți-logofeți cu totul și cu totul de aur, înșir'te mărgăritari.

„Feciorul de boer luă de soție pe fata cea mai mică, și dacă o duse acasă, îi dete spre slujbă pe fata unei țigance."

Afurisita de țigancă cum auzi începutul unui astfel de basm, prinse a zice:

Un tăciune,
Ș'un cărbune,
Taci, băete, nu mai spune

Iară boerul zise și el:

Un cărbune,
Ș'un tăciune,
Spune, băete, spune.

Băiatul iarăși începu:

„Mai trecu ce mai trecu și soția boerului rămase, grea. Când fu la ceasul nașterii, boerul nu era acasă. Soția lui trimise pe țigancă să-i aducă o moașe; și ea aduse pe mă-sa, înșir'te mărgăritari.

„Bahnița de mă-sa dacă veni, zise că pe la dânșii p'acolea este obiceiul ca doamnele când nasc, să se sue în pod și moașa să stea la ușa podului cu ciurul. Doamna crezu. Se urcă în pod și născu doi feți logofeți cu totul-totului de aur, înșir-te mărgăritari.

„Cioroaica cum văzu minunea asta, se duse de îngropă copilașii în băligarul dela grajd, și puse în ciur doi căței fătați de curând, pe care îi arătă boierului, spuindu-i că astfel de odrasle i-a născut soția, înșir'te mărgăritari.

„Boerul se mânie pe soția sa, și o pedepsi, făcând-o slujnica țigancei, iar pe țigancă o luă de soție. Din băligar crescu doi meri cu coaja de aur. Țiganca cum îi văzu, se ținu de câra boierului ca să-i tae și să-i facă scânduri de pat. Peste noapte când se culară, scândura de sub boer zise: Dado, greu ți-e ție? Greu, că este păgâna pe mine; dară ție greu ți-e? Mi-e nu-mi este greu, că este tata pe mine, înșir'te mărgăritari."

Țiganca iară sări cu vorba:

Un tăciune,
Ș'un cărbune,
Taci băete nu mai spune.

Dar și boerul sări, și zise el:

Un tăciune,
Ș'un cărbune,
Spune, băete, spune.

Băiatul începu:

„Atunci bahnița, care auzise ce vorbise scândurile, stărui cu dinadinsul la bărbatu-său, până ce tăie scândurile. Ea le făcu țăndări și le puse pe foc. Două scânteioare, săriră pe coș și căzură în grădină. Din aceste scânteioare, răsăriră două steble de busuioc. Boerul avea un mielușel; el scăpă în grădină și mâncă din acest busuioc. Indată i-se auri lâna, înșir'te mărgăritari.

„Cum văzu cioropina și această minune, se prefăcu că e bolnavă și ceru dela bărbatu-său să-i taie mielul, că se va însănătoși de va mânca din el. Acesta se împotrivi. Ea stărui. Și ca să scape de gâra-mâra că nu-i mai tăcea fleoanca, puse de-l tăie, înșir'te mărgăritari.

Țiganca trimise pe o credincioasă a ei cu mațele mielului să le spele la râu; și ca să nu lipsească nici un mățișor, i-le dete pe număr. Credincioasa spălându-le, se rupse un crâmpeiaș și-l dete pe râu. El se opri pe un prund, și noi ieșirăm de acolo, înșir'te mărgăritari."

Și, o minune! Mărgăritarul se înșira dela sine fără ca copiii să fi pus mâna pe dânsul.

Afurisita de țigancă tot mereu le zicea, căci vedea ea unde are să ajungă treaba:

Un tăciune
Ș'un cărbune,
Taci, băete, nu mai spune.

Boerul însă, căruia pare că i-se răcorea inima când auzi spusele băiatului, îi da ghies, zicându-i:

Un cărbune
Ș'un tăciune,
Spune, băete, spune.

„De acolo ne luă o babă și ne duse la casa ei, unde ne crește ca pe copiii ei. Boerul, stăpânul acestei moșii, făcu șezătoare, și venirăm și noi, și iacă-tă-ne, teaferi cum ne-a născut maica, înșir'te mărgăritari."

Toți cei de față rămăseseră cu ochii bleojdiți la copilul care'și spuse basmul, și pare că nu le venea a crede cele ce le auzea urechile.

Atunci băiatul își sfârși basmul zicând:

„Și dacă nu credeți, uitați-vă și vă încredințați":

Și d'odată se desbrăcară de strențele cele murdare, și rămaseră strălucind de nu putea nimenea să ție ochii la ei. Tatăl lor însă numai decât se repezi, și luându-i în brațe văzu că se lipesc de inima lui, și atunci îi cunoscu că sunt fii ai săi. Și viind și muma lor, care plânsese pentru dânșii cu lacrimile cât pumnul, îi îmbrățișă și dânsa. Și plânseră de bucurie că îi mai adună Dumnezeu la un loc pe toți și se veseliră veselie îngerească.

Atunci boerul, amărât de amăgirea și înșelăciunea țigăncei, porunci și aduse din herghelie doi armăsari neînvățați. Apoi legă pe țigancă de coadele cailor, împreună cu un sac de nuci, și le dete drumul să se ducă în lume, și unde cădea nuca, cădea și bucățica, până ce nu se mai alese nici praful de dânsa.

Iară eu încălecai p'o șea, și spurei povestea așa.

Agricultură şi gospodărie casnică

Impraştiaţi gunoiul

In **Calendarul Plugarului** din anul trecut, îmi arătam mulţumirea pe care am simţit-o ca plugar atunci când străbătând Ardealul, în lung şi în lat, am văzut de aproape munca ce depun pulgarii din Ardeal pentru a-şi cultiva ogorul şi a-şi asigura o recoltă mulţumitoare.

Afară de văile străbătute de râuri şi în afară de părţile bănăţene şi partea dispre apus unde e şes tot restul sunt numai dealuri, aşa că plugarul pentru ca să producă trebuie să muncească din greu şi să îngraşe pământul. Pământul neîngrăşat nu produce mai nimic, fiind sărac şi muncit în şir.

Ingrăşământul cel mai des întrebuinţat în Ardeal este gunoiul, care dacă este bine îngrijit este cel mai complect îngrăşământ, pentru că în el se găsesc toate substanţele de care are planta trebuinţă, îmbunătăţind tot odată şi pământul.

Plugarii din Ardeal ştiu preţui gunoiul şi-l ştiu îngriji; nu dau însă destulă atenţie unui lucru foarte important din care cauză o bună parte din substanţele (hrana) care sunt în gunoi se perd, şi aceasta este o pagubă mare pentru plugarul nostru, mai ales dacă ţinem seamă cu câtă greutate duce el gunoiul pe ogoarele sale care în cele mai multe cazuri sunt pe vârfurile dealurilor şi pe drumuri pe care numai cu bună voinţă se poate merge.

Această perdere se datoreşte obiceiului, ce este că odată gunoiul dus la câmp este lăsat în grămezi, bătut de soare şi spălat de ploi, din care cauză o bună parte din puterea lui se perde.

Perderea ce are plugarul este de două feluri: 1) în loc de un îngrăşământ bun rămâneţi cu un îngrăşământ fără valoare; 2) locul pe care a stat gramada de gunoi s'a îngrăşat peste măsură iar semănăturile pot să sufere.

Pentru a fi siguri că gunoiul dus la câmp vă va da cel mai mare folos trebue să aveţi grijă ca îndată ce l-aţi dus să-l şi împrăştiaţi; în grămezi să nu stea de cât cel mult 2—3 zile, iar nu săptămâni ba chiar luni, cum am văzut pe unele ogoare.

Şi mai bine ar fi dacă aţi împrăştia gunoiul chiar din care, căci atunci tot mustul gunoiului s'ar scurge în pământ şi nu veţi avea nici o perdere.

Din gunoiul stat în grămezi mai mult timp se scurge tot mustul — puterea — numai pe locul pe care a fost grămada, când îl împrăştiaţi v'a rămas un gunoi mai slab pe care-l răspândiţi în jurul locului pe care a fost grămada, aşa că sămănăturie voastre vor primi în locurile unde au fost grămezile o hrană mai bună, iar împrejur o hrană mai slabă şi drept sfârşit o recoltă după loc.

Nu uitaţi că o plantă care primeşte o hrană mai bună creşte mai repede şi se desvoltă mai bine ca una care primeşte o hrană slabă; gunoiul împrăştiat ne având aceiaşi putere, o parte din semănătura voastră va fi prea bine desvoltată iar o parte mai slabă, veţi avea o parte care se va coace mai repede şi deci o perdere la recoltă.

De aceia vă recomand să daţi aceiaşi atenţie la împrăştiat pe care o daţi şi la îngrijitul gunoiului pentru a vă asigura astfel recolta şi ca munca voastră să nu fie făcută în zădar.

EMIL PETRINI

Scrisorile unui învăţător

Către sătenii, cari şi-au înstreinat limba

II.

Iubiţi săteni, ce facem noi în şcoală nu stricaţi acasă, ci vă înfrăţiţi cu dulceaţa limbii noastre. Gustaţi cu sufletul plin de mândrie şi veţi vedea ce fericire e când buzele d-v. se lor legăna în cântecele româneşti şi în vorbirea graiului nostru!

Fiţi cu noi, învăţătorii, căci noi suntem pentru d-v. Astăzi toţi străinii din ţara noastră, de orice neam şi lege învaţă ca să ne cunoască limba să ştie vorbi, ca să poată trăi mai bine. Atunci cum d-v. care sunteţi români, şi cari o aveţi această limbă ca zestre sfântă dela strămoşii noştri, să nu vă daţi osteneala s'o învăţaţi, să n'o vorbiţi? Doamne fereşte! Aşa ceva ar fi de neiertat! De s-ar scula din morminte părinţii şi moşii d-v de bucurie că ni s'a întregit ţară şi de bucurie că sunteţi liberi şi stăpâni pe glia unde-şi dorm ei somnul cel de veci, şi-ar veni să vă vadă şi săşi arate fericirea lor pentru fericirea voastră, vrând să vă vorbească un cuvânt, două; Cum v-aţi înţelege?

Oh! V-ar lăsa blăstămându-vă, că v-aţi înstrăinat de limba frumoasă cu care vă cântau ei cântecele de leagăn. S-ar întoarce în morminte mâhniţi şi plini de supărare.

Mai deunăzi întrebai pe-o femee de-a noastră: pentru ce nu vorbeşte româneşte, fiind romăncă şi ştiind bine vorbi?

— D-apoi d-le învăţător ştie Dumnezeu, ne-am obicinuit aşa. . .

— Vezi bine lele dragă, şi viţelul se obiciuneşte a bea lături, dar de se poate apropia de mamă-sa mai bucuros suge lapte. Aşa şi cu limba, nu-i vorbă, e bine să ştii şi alte limbi, dar acum ca romăncă, în ţara d-tale, trebuie să-ţi iubeşti limba d-tale şi s'o vorbeşti: în familie cu soţul şi copiii d-tale! Sau cum? D-ta faci ca biata babă bătrână, care nu vede, şi dă făina pe tărâţe.

Vedeţi iubiţilor săteni. Să ştiţi, că e un păcat de morte a-ţi părăsi limba dulce pentru care bătrânii noştri şi-au dat viaţa ca să scape de toate urgiile duşmane şi să ne-o păstreze tot mai şi tot mai frumoasă. Pentru-că să ştiţi, că omul nu trăeşte numai cu pită, pe lângă pântece mai are şi inimă. Iar inima numai prin graiu o poate avea. De-aceea ţinem la graiul neamului ca la viaţă, căci peamândouă ni le-au lăsat Dumnezeu şi strămoşii.

Apoi la vorba, că v-aţi obiciunit, să vă spun! Acuma 123 de ani a murit un mare român, mare la inimă şi bun la suflet, cu dragoste de pământul ţării: Ienăchiţă Văcărescu. El cunoştea mai multe limbi: latină, greacă, italiană, franceză şi turcă şi s'a obicinuit să le vorbească pe toate aşa ca româneşte. Totuşi în pragul morţii sale cu limbă de moarte lăsă la ai săi următoarele rânduri ca cea mai preţioasă avere;

„Urmaşilor mei Văcăreşti
„Las vouă moştenire
„Creşterea limbii româneşti
„Şi-a patriei cinstire!"

Din acestea se poate vedea ce mult îşi iubise limba şi ţara. Aşa şi noi iubiţii mei, trebuie să avem în inima noastră această comoară: „limba românească". Acasă în mijlocul părinţilor, în mijlocul fraţilor, înaintea copiilor — şi ori şi unde s'o vorbim cu drag şi cu mândrie. Căci dacă veţi vorbi totdeauna, pe-acasă, româneşte, o să vă obicinuiţi bine cu ea, pentrucă e mai uşor să te dedai cu de-al tău, de cât cu cel străin. Şi vedeţi dacă veţi şti bine româneşte, cât de bine veţi putea înţelege sfaturile noastre. Bunăoară la o adunare ce desfătare sufletească va fi pentru d-v, când vă vom spune din istoria neamului nostru multe lucruri vrednice de amintit. Şi veţi vedea, că noi românii am trecut prin fel de fel de greutăţi şi ne-am luptat cu multe nevoi şi duşmani, până când am putut să arătăm lumii că:

„Din vultur, vultur naşte,
„Din stejar, stejar răsare."

G. CÂMPEANU
învăţător

Scrisori din târguri

DIN GALAŢI

La marginea oraşului Galaţi, se va înfiinţa un nou orăşel cu numele de „Galaţii-noui."

Peste câţiva ani Galaţii se vor mări îndoit.

*

Intr'una din Duminecile trecute, elevii clasei a şaptea, de la liceul „Vasile Alexandri", sub conducerea d-lui profesor C. Calmuschi, au făcut o preumlare în comuna Independenţei, unde dimineaţa au luat parte la slujba religioasă de la biserica din sat, iar după amiază au dat o serbare culturală la şcoala primară.

*

In sala din faţă a palatului administrativ, pictorul Sârbu, şi-a pus tablourile sale. Vederea acestor pânze e fără bani.

*

In târgul Bujor, care este al doilea centru comercial din judeţul Covurlui după Galaţi, s'a înfiinţat o Bancă de comerţ, pe acţiuni.

Printre membrii fondatori e şi d-l D. V. Ţoni, deputat, care a dat to sprijinul băncii.

Toate satele de prin prejur văd un mare bine în înfiinţarea acestei bănci, întru cât vor avea sătenii unde-şi desface produsele lor, banca ocupându-se şi în direcţia comerţului de cereale şi alte produse agricole.

P. V. T.

Ştiri de pretutindeni

M. S. REGELE ŞI EROUL NECUNOSCUT

In faţa sicriului Eroului necunoscut, M. S. Regele a rostit această cuvântare:

„Cu cununi de laur erau întâmpinaţi în vechime biruitorii sub arcuri de triumf şi tot cu cununi de laur se cinsteau mucenicii credinţei mântuitoare.

„Cununa de laur ce-ţi aduce întâiul Rege al României Mari, ţie ostaşului fără nume, care întrupezi de acum şi până în veac jertfa sutelor de mii de vieţi închinate pe altarul Patriei pentru mărirea şi unitatea naţională, este şi cununa muceniciei şi cununa biruitorului.

„Toată suflarea românească în clipa aceasta îşi îndreaptă gândurile patriotice spre tine, simbolul jertfei şi al vitejiei; toţi ochii lăcrămează, toate inimile bat acum pentru cei iubiţi ai lor, cari singuri sub cerul lui Dumnezeu sau în vijelia luptelor au închis ochii departe de orice mângâiere. Iar înaintea locaşului tău de veci se închină azi cu adâncă recunoştinţă Ţara întreagă, căci fără nume fiind, eşti al neamului întreg.

„Dea Domnul ca fiorul acestor momente înălţătoare, cari în faţa ta ne cuprinde deopotrivă pe cei mici şi pe cei mari, să fie un sfânt şi poruncitor îndemn la unirea tuturor sufletelor româneşti în jertfe şi iubire şi ca gândul măririi şi tăriei Ţării să le înalţe spre o muncă rodnică şi frăţească.

„Iar generaţiile viitoare binecuvântând jertfele noastre, să le aibă deapururea drept pildă virtuţilor, a uitării de sine în faţa binelui obştesc şi a jertfei depline pentru mărirea şi înălţarea neamului."

Vocea M. Sale l-a tremurat de mişcat ce era, iar în ochii Lui buni s'au ivit lacrămi.

Apoi Măria Sa a pus pe sicriul Eroului medalia Virtutatea militară.

Clădirea episcopiei din Cluj. *Cine a fost prin acest mare oraş, a văzut că românii abia au 2 bisericuţe mici mai rău ca într'un sat. Starea aceasta tristă nu mai putea merge înainte şi de aceia consistorul eparhiei din Cluj, în adunarea pe care a avut-o sub preşedenţia P. S. S. Episcopului Ivan, a hotărît începerea clădirei Episcopiei chiar din vara aceasta.*

A murit un luptător. In comuna Sălişte din Ardeal, a murit fostul notar comunal Nicolae Henţiu, în vârstă de optzeci de ani. El toată viaţa a fost un luptător naţional, muncind din răsputeri să păstreze caracterul românesc a acestei frumoase comuni, sub stăpânirea maghiară, şi a reuşit.

Henţiu se trage din neamul Moţilor lui Avram Iancu.

Din iarna anului 1916, maghiarii l'au ţinut în temniţa din Cluj până la 31 Octomvrie 1918. Bătrânul luptător s'a dus la cele veşnice lăsând în urmă-i păreri de rău.

Casa naţională din Tatăraşi, Iaşi, în vara aceasta va sărbători cu mare cinste împlinirea a 200 de ani de la moartea Voevodului Cantemir al Moldovei, mort în Rusia la anul 1723.

Un monument pentru eroi. Societatea „Mormintele Eroilor" a hotărât să construiască un cimitir la Feteşti unde va ridica şi un monument în faţa gărei pe locul unde în anul 1916 au avut loc lupte crâncene între armatele române şi armatele germano-bulgare.

In cimitirul din Feteşti se vor îngropa toţi cei ce au căzut în luptele din regiunea Feteşti-Cernavodă.

Chipul în aramă a lui Eminescu. Domnul P. Irimescu, profesor din Botoşani, se străduieşte să strângă bani pentru facerea unui chip în aramă a lui M. Eminescu, cel mai mare poet al neamului nostru.

Chipul se va pune în satul Ipoteşti, locul de naştere a poetului.

O spaimă mare la o gară. La o gară mare din oraşul Kecskemét (Ungaria) un tânăr ţăran care era nebun a ucis o femee însărcinată şi a rănit 12 persoane. Paul Hejjac, aşa se numeşte nebunul, a luat puşca tatălui său, a încălicat pe un cal şi a pornit spre gară. Tânărul în nebunia sa a descărcat puşca pe peron din care cauză a pricinuit o mare panică printre călători. De abia cu mare greutate i-s'a smuls arma din mânele lui. Nebunul a fost predat poliţiei din gară.

Un foc mare. *In comuna Bârsa, judeţul Braşov, a izbucnit an foc puternic. In mai puţin de jumătate de oră s'au aprins 13 case şi cele două biserici din sat: biserica greco-catolică şi cea unită. Cu toate că au sărit în ajutor toţi sătenii, totuşi amândouă bisericile şi casele cuprinse de flăcări au fost prefăcute în scrum.*

Tânărul Avram Leobeltein, care căuta să scoată nişte haine dintr'o casă, a fost prins sub un zid care s'a dărămat şi l'a ucis.

Pagubele aduse de foc, întrec suma de 15 milioane de lei.

Cămin nou. Ministerul şcolelor a cumpărat un cămin la Cluj, în valoare de trei milioane lei pentru adăpostirea studenţilor.

Petrol în Bucovina. Pământul ţării noastre are în fundul său mult petrol. In afară de isvoarele din munţii Carpaţi, s'a găsit şi în Bucovina această bogăţie. Cea dintâi sondă (fântână) a fost aşezată în Serghie din jud. Vijniţa. In ziua aşezării sondei a fost de faţă multă lume.

Serbare culturală. Despărţământul Cluj, al „Astrei" a ţinut în ziua de 10 mai st. v. o şezătoare culturală în com. Arghireş, jud. Cojocna, cu ajutorul corului episcopiei din Cluj.

Aprinderea unui rezervor de ţiţei. La Câmpina, trăsnetul a aprins un rezervor în care erau opt vagoane de ţiţei. Pagubele se urcă la un milion şi jumătate.

Jertfa unui funcţionar. Cum mergea trenul în apropiere de gara Bălţi, s'a aprins vagonul poştal. Focul când a izbocnit era pe la 7 dimineţa, aşa că funcţionarii de la vagon, încă dormiau desbrăcaţi. Ei au scăpat din flăcări cu câteva arsuri. Au ars 240 pachete şi 18 saci cu scrisori.

Conductorul poştal C. Cantemir, văzând că vagonul e în flăcări iar în lada de bani erau un milion opt sute de lei, cum era desculţ şi numai în camaşă, şi-a pus un sac în cap şi dintr'o săritură a pătruns prin flăcări şi fum înăuntrul vagonului.

In câteva clipe, a venit cu ea în braţe şi a apoi a leşinat. Caseta era fierbinte ca un fer roşu iar mânele lui Cantemir, arse.

Isprăvile hoţilor. *In satul Bricov din Basarabia, o bandă de 6 talhari, au spart cu topoarele uşa casei a crâşmarului şi, intrând înăuntru au luat la bătae pe toţi ai casei, doar vor afla unde sunt banii şi lucrurile de preţ ale crâşmarului.*

Hoţii văzând că prin bătae nu pot reuşi, au închis într'o odae toată familia crâşmarului, iar banditii cotrobaiau pretutindeni.

Intâmplarea a făcut, ca săteanul Mocanu să treacă pe la crâşmă şi auzind zgomot în casă, s'a repezit să dea ştire la jandarmi.

Tâlharii văzându-se descoperiţi, au deschis un foc viu de arme împotriva jandarmilor. Lupta a ţinut mai bine de jumătate de ceas. Tâlharii totuşi au putut fugi de oarece era întuneric, furând lucruri de peste 80 de mii de lei.

Fiecare cărturar al satului, care primeşte această foae, nu trebue să se mulţumească să o citească numai el, ci, în zilele de sărbători şi acelor gospodari cari n'au putut învăţa carte.

Incă o datorie mai are săteanul luminat, ca să răspândească şi să îndemne să se aboneze câţi mai mulţi prietini ai lui, la „Cultura Poporului".

Inima omului. Inima omului bate pe minută de 70 ori, pe ceas de 4200 ori, pe o zi de 100 de mii de ori, pe un an de 36 milioane de ori. Cu toată bătaia ridică şi pune în mişcare 100 de grame de sânge, pe minută 6 litri, pe o oră 4200 litri şi pe o zi 10 tone (o tonă are 1000 kg.) de sânge. Intr'o viaţă de 70 ani inima pune în mişcare 250 milioane tone sânge. Dacă am putea măsura calea pe care o fac sângele, când se împrăştie din inimă prin vine, am vedea că face 10 kilometri pe zi.

Mustrarea de cuget. Ţăranul Alexandru Popa din Făgăraş s'a înfăţişat jandarmeriei din Cluj, cerând să fie închis pentru că a făcut un omor.. Ţăranul a povestit tot:

In Octombrie anul trecut, Popa călătorea cu căruţa spre Făgăraş în tovărăşia ţăranului Teodor Şerbec. Pe drum tovarăşul său începuse să-i laude soţia că e vrednică şi frumoasă.

Aceste laude îl puse ca pe foc pe Popa că soţia sa îl înşeală şi are oarecari relaţii cu Şerbec. Revoltat, Popa a lovit cu câteva lovituri de ciomag pe tovarăşul său lăsându-l în nesimţire şi apoi a fugit.

Fapta a rămas necunoscută.

Popa a povestit că a fost chinuit de remuşcări. Intr'o noapte a visat pe Şerbec care venise la el cu o pereche de foarfeci şi-l ameninţa că îi va tăia gâtul, dacă nu se va înfăţişa autorităţilor pentru a-şi primi pedeapsa.

După ce ţăranul şi-a isprăvit povestea a spus: „acum sunt aci; puneţi-mi fiarele şi băgaţimă la puşcărie."

Jandarmeria din Cluj după cele povestite de ţăran a început imediat cercetări şi a aflat că într'adevăr întâmplarea povestită s'a petrecut, însă cel crezut ucis trăeşte şi se află sănătos. Ţăranul Şerbec după loviturile primite, s'a trezit şi s'a dus înainte.

A treia zi Popa a fost pus în libertate.

O faptă bună. Dna Polixenia Athanase Dumitrescu din Buzău, a dăruit societăţii „Ocrotirea orfanilor de război" din acelaş oraş, suma de 10 mii de lei.

Milioane pentru cultură. La Bucureşti a murit bancherul J. Ellias, a cărui avere se preţueşte la 800 milioane de lei. Intreagă această avere a fost lăsată prin testament aşezămintelor de cultură şi ştiinţă. Câţi oameni bogaţi fac la fel?

Doui eroi necunoscuţi, au fost desgropaţi zilele trecute din cimitirul Com. Cuza-Vodă Jud. Ialomiţa. Rămăşiţele lor pământeşti s'au transportat în cimitirul eroilor din Feteşti.

Aceşti viteji şi-au găsit moartea în fundul apelor Dunării după marea bătălie dela Turtucaia. După câtva timp apa i-a scos la mal, unde fiind descoperiţi de autorităţi au şi fost îngropaţi.

Mai târziu primăria comunei Cuza i-a dus în cimitirul ei. Deacum încolo se vor odihni în locaşul de veci dela Feteşti.

Fie-le pomenirea veşnică şi ţărâna uşoară.

Liceu nou. La începutul anului şcolar, la toamnă, în oraşul Bistriţa (Ardeal), se va înfiinţa un liceu românesc, deoarece nu era până acum.

Lămuriri. Când un sătean nu se poate dumeri în o chestie a sa grea, ori are nevoie de un sfat sau vrea să întrebe ceva care'l interesează, atunci să ne scrie nouă şi-i vom lămuri cât se poate mai bine.

Nenorocire într'o biserică. In timpul când peste 200 de credincioşi ascultau serviciul divin în biserica Hartsgrove Center, din America, pardoseala s'a prăbuşit fără veste cauzând rănirea a peste patruzeci de persoane. Vre-o zece şi-au frânt care mâinile, care picioarele.

Cei scăpaţi nerăniţi au scos victimele de sub scândurile cari se prăbuşiseră 'n adânca pivniţă a bisericii.

Mulţimea din biserică era formată din femei şi copii. Copii sunt acei cari au suferit mai multe răni, de oare ce în timpul căderei în pivniţă fuseseră striviţi de oamenii cei mari.

Arderea unei şcoli. In localitatea Camden, din Statele-Unite (America) a izbucnit un foc într'o şcoală, arzând 70 de elevi.

Când e noroc. Norocul vine câte odată pe neaşteptate la om, când e viaţa mai amară. Aşa, la Arad (Ardeal) o femee îşi ducea zilele din greu, căci muncea spălând rufe, ca să-şi poată agonisi traiul. Zilele trecute primăria din Arad i-a făcut cunoscut că a moştenit o avere de două milioane, lăsată de soţul ei care o părăsise de mulţi ani şi nu mai ştia de rostul lui, — îl şi uitase chiar. Bărbatul ei care era şi el un muncitor a plecat în America, s'a îmbogăţit şi la moarte i-a lăsat toată agoniseala.

Petrecere câmpenească. Prin stăruinţa săteanului I. Bantaş, ajutor de primar, s'a ţinut o frumoasă petrecere câmpenească, în pădurea Petreşti din comuna Golăeşti, jud. Iaşi, la care au luat parte toţi gospodarii satului.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonament normal: **120** *lei pe an.*

„ de favoare: pentru săteni, muncitori şi intelectuali **60** *lei pe an.*

„ de susţinere: **200** *lei minimum pentru instituţiile statului, financiare, biblioteci şi pentru toţi acei cari pot şi vor să sprijine ziarul.*

În America **1** *dolar* **50** *cents pe an.*

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonă foaia şi pe jumătate de an.

Publicitatea se primeşte la administraţia foiei şi la toate agenţiile de publicitate din ţară.

Vagoane cl. IV. S'a hotărât ca la toate trenurile să fie adăogate vagoane cl. IV. Preţul biletelor va fi cât jumătate cl. III.

Victimele muştei otrăvitoare. In comuna Satumic de lângă Lugoj, doi copii muşcaţi de musca columbacă au murit.

Deschiderea băilor din Zănau. Duminecă la 13 Maiu — în cadrul unor frumoase serbări, la cari au luat parte toţi oamenii aleşi din judeţ, a fost deschiderea băilor dela Zănau (jud. Sălaj). Ne bucurăm că băile acestea, bune la toate boalele, au ajuns în proprietatea unui român, care credem că va sta la înălţime în toată privinţa îndestulirii oaspeţilor.

CALENDARUL

Zilele	Calendarul nou	Calendarul vechiu	Sfinţii
D.	27 Mai	14 Maiu	Rusaliile
L.	28 „	15 „	Rusaliile
M.	29 „	16 „	Păr. Teodor
M.	30 „	17 „	Ap. Andronic
J.	31 „	18 „	M. Petru
V.	1 Iun.	19 „	Sf. Patriciu
S.	2 „	20 „	Sf. Talaleu

O şcoală nouă. Anul acesta se împlinesc o sută de ani de la moartea marelui dascăl ardelean Gheorghe Lazăr. Cu acest prilej, în satul Avrig, locul unde s'a născut el, se va ridica o şcoală pentru învăţători.

Taxă de intrare în bisericile din Rusia. Guvernul din Rusia cere credincioşilor, cari vin la biserici, o taxă de intrare de o jumătate de milion ruble în folosul statului. Măsura aceasta a produs mare nemulţumire în rândurile populaţiei dela ţară.

Şerpi ce se întrec în goană cu calul. Unul din şerpii cei mai primejdioşi şi mai îngrozitori este Mamba neagră, care trăeşte în Africa de sud.

Aceşti şerpi se mişcă foarte repede şi se pot lua la întrecere în privinţa iuţelii chiar cu un cal în goana mare.

Afară de aceasta bărbatul şi femeia şerpoaică, ţin unul la altul cum nu s'a mai văzut. Dacă un african a ucis pe şarpe, atunci trebue să omoare şi pe tovarăşa acestuia, căci altfel ea se răzbună pe acel care i-a ucis bărbatul. Africanii ştiind aceasta se folosesc de Mamba, pentru a se răsbuna pe duşmanii lor.

Africanii pun un şarpe mort înaintea patului duşmanului lor şi sunt siguri că şarpele care trăeşte va ucide pe cel ce doarme fără grijă în pat.

Pentru abonaţii noştri. Pentrucă ştim că serviciul poştei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonaţii noştri că de câteori nu vor primi vreun număr din ziar, să ne încunoştiinţeze prin o carte poştală ca numărul lipsă să-l trimitem din nou.

Starea viilor. Viile promit o recoltă bogată.

De câteva zile însă s'a ivit atât în viile din Ardeal, cât şi în Vechiul regat o insectă: gândacul de Maiu, care pustieşte frunzele şi mlădiţele tinere. Ministerul recomandă să fie strânşi şi omorâţi pe pe loc.

Grindină. Asupra judeţului Fălciu s'a deslănţuit o grindină puternică. Mai ales asupra Comunelor Bununeşti, Podoleni şi Avereşti.

La Avereşti s'au înecat doi copii iar în Buduleşti şi Podoleni, multe vite. Pagubele se urcă la milioane de lei.

Adunarea generală a Societ. „Principele Mircea". La Palatul regal din Bucureşti sub preşedenţia M. S. Regina Maria; s'a ţinut adunarea generală a Societăţii „Principele Mircea", societate care are de scop ocrotirea copiilor din România.

— Oricine poate căpăta la cerere un număr degeaba prin poştă, ca să se încredinţeze cât de bună este foaia, iar ca să o primească şi mai departe trebue să plătească abonamentul înainte.

Groaznica nenorocire din Miroslăveşti. O mare nenorocire s'a întâmplat în comuna Miroslăveşti, de lângă Paşcani, care a costat viaţa a 5 oameni.

Locuitorul Al. Chelariu, intovărăşit de 4 flăcăi voind să prindă peşte în râul Moldova, au dat foc unei cantităţi de dinamită. La o mică apropiere aflându-se şi o granadă, aceasta a explodat omorând pe cei 5 locuitori.

CĂTRE SPRIJINITORII NOŞTRI

Preoţi, învăţători şi săteni cărturari, vă rugăm să răspândiţi această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnaţi pe prietini să o citească;

Să ne trimiteţi liste cu numele acelor gospodari cari credeţi că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la ţărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foia ar fi şi mai bine.

O foae costă 2 lei iar pentru strădanie, dăm 40 bani, adică să primim numai 1 Leu 60.

Cu felul acesta de împrăştiere a „Culturei Poporului", vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătăţiri la ea.

Gândul nostru este să scoatem foaia cu icoane religioase, cu chipuri de Voevozi, cu icoane din războaele noastre.

Serbare culturală. In târgul Rădăuţi din Bucovina, săptămâna trecută, Şcoala normală din Fălticeni, a dat o serbare culturală. Corul format din 90 persoane a cântat minunat. Şi în comuna Bahrineşti, jud. Siret (Bucovina) Dumineca trecută a avut loc o serbare şcolară, cu teatru.

Fabrică de vagoane în Serbia. O societate formată de francezi şi belgieni au întemeiat o mare fabrică de vagoane şi maşini de tren în oraşul Semendrie din Serbia.

Aceasta este a patra fabrică de maşini şi vagoane ridicată în Serbia dela răsboi încoace.

A apărut în editura „Ardealul", Cluj,

„SUB ARIPA MORŢII"

de căpitanul LOCUSTEANU AUREL

Una dintre puţinele cărţi despre răsboi, în care autorul, descrie pe înţelesul tuturor o parte din marea epopeie a neamului românesc. — Cartea, care nu trebue să lipsească din casa oricărui român, costă numai 24 lei şi se trimite oricui la cerere însoţită de mandat poştal pe adresa autorului; la CORPUL 6 ARMATA, CLUJ.

MINISTERUL JUSTIŢIEI

AVIZ

Se aduce la cunoştinţa generală că la Ministerul Justiţiei, arhiva direcţiunii contabilităţii), se găsesc de vânzare volumele I., II., III. şi IV. ale colecţiunii oficiale de legi, decrete-legi, decrete, regulamente, deciziuni ministeriale şi orice alte măsuri luate în vederea stării de răsboi (14 Aprilie 1916 — 31 Martie 1920).

Volumul I. costă lei 9,
Volumul II. costă lei 30,
Volumul III. costă lei 40,
Volumul IV. costă lei 60,
Se mai găsesc expuse vânzării:
Codul civil Austriac, care costă lei 60,
Codul de procedură civilă Austriac, care costă lei 40,
Broşura conţinând legea de organizare judecătorească; pragmatica de serviciu şi alte legi în vigoare în Bucovina, care costă lei 50.
Codul civil Rus costă lei 25,
Procedura civilă Rusă costă lei 20,
Codul penal Rus costă lei 25,
Codul comercial Rus costă lei 25,
Procedura comercială Rusă costă lei 10,
Supliment cod penal Rus costă lei 1,
Intocmirea instrucţiunilor judecătoreşti costă lei 10,
Cele 6 cărţi „Harmenopolus" costă lei 40,
Legea notarială costă lei 40.

Expedierea lor se face la cerere, numai contra costului trimis prin mandat poştal sau prin recipisa de vărsare „la Stat" prin Administraţiunea financiară.

Pentru librării se acordă un rabat de 20%. (21 1—3)

„ALBINA"

INSTITUT DE CREDIT ŞI DE ECONOMII

Fondată la 1872. **CENTRALA SIBIIU** Fondată la 1872.

SUCURSALE: BRAŞOV / BUCUREŞTI / CLUJ / LUGOJ / MEDIAŞ TÂRGUL-MURĂŞ / TIMIŞOARA ŞI SÂN-MĂRTIN.

Capital deplin vărsat	Lei	25,000.000
Fonduri de rezervă	„	16,000,000
Depuneri spre fructif.	„	256,000.000

Legături cu toate centrele din ţară.

Lucrează direct cu cele mai mari bănci din America.

Are o secţie specială pentru afacerile americane.

Jertfeşte anual sute de mii de lei pentru scopuri de binefacere şi culturale.

Primeşte DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE de plată la vedere cu 5% dobândă fără considerare la sumă. Pentru DEPUNERI CU TERMIN FIX plăteşte 5½—7%, — după mărimea sumelor şi durata termenelor de plată. (20 1—10)

Darea către stat o plăteşte Institutul din al său.

Orice om, intelectual, muncitor sau sătean, să citească şi răspîndească în cercuri cât mai largi ***CULTURA POPORULUI*** *care nu are nici un crez politic, ocupându-se numai cu educarea maselor ţărăneşti şi muncitoreşti ! ! !*

P O V E S T I R E

DIN ALTE VREMI

de CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ

(7)

Boerul netezindu-și mustața, vorovi:

Până la Lunca Țigancei nu este mult. Acolo ne întâlnim cu orheenii.

— Da, clătină din cap bătrânul.

— Și ai avut grijă de toate, moș-Luca, nu-i așa?

— Da. Cu Lăpușnenii, ne vedem, în deseară la vârful Dealului al Lupului, iar cu Sorocenii, la miezul nopții, la Fânâna lui Stroe.

— Sunt două sute.

— Unul și unul ...

Caii mergeau la pas.

— Moș-Luca, nimeni nu poate afla că ne îndreptăm la Eși. Vodă de-ar fi să prindă de veste am avea de furcă. Până acum, n'am înâlnit țipenie de om.

— Nici nu-om întâlni pe unde te-oi duce eu prin codri.

Facem de trei ori drumul cât ar trebui până la Eși, dar, avem să le cădem în spate. Așa cum prinzi ursul în ghizunie.

Pintea intră și el în vorbă:

„Ar fi bine să îmbucăm ceva. Să oprim caii. Doar e destulă vreme de când am purces de mânecate.[1]

Boerul răspunse:

— Vom prânzi la cotul Prutului. Acolo vom poposi și trei ceasuri. Și pintenii atinseră coapsele murgului.

După o alergătură bună, codrul începu să se rărească, până ce dădură în Lunca Țigancei.

Incă puțin și se aflau pe malul înalt sub care curgea Prutul liniștit și plin de vrajă în bătăia soarelui.

Orheenii cum îl văzură pe boer, se ridicară în picioare, cu cușmele în mâni, zărindu-li-se în ochi mulțămirea.

Boerul ca o svârlugă sări din șea, svârli frâul lui David Dudău. Un om negricios, zdravăn, cu privirea pătrunzătoare îl întimpină.

Cea dintâiu întrebare a boerului fu:

„Ești de mult aici Miroane?

— De când se zăriau albăstrelele dimineții.

Buciumenii, intrară în vorbă cu orheenii.

Boerul cu Vârtej, cu moș-Luca și ceilalți patru prieteni, se așezară mai la o parte. Merindele îndată fură scoase din desagii de la oblânci și toți mâncară cu poftă iar ploștile cu vin trecură de la gură la gură.

Glumile porniră între moldoveni, ca totdeauna. După ce ospătară, unii se întinseră cu fața în sus, privind cerul, alții închiseră ochii să se odihnească puțin iar o parte din ei pufăind din lulele povestiră din pățaniile vieții. Câte un hohot de râs izbucnia uneori.

Boerul ca să afle toate, grăi:

„Frate Vârtej, ce vești neaduci de unde vii?

Orheianul răspunse:

— Nimica nou de cât doar atâta că acei de acasă ne așteaptă să ne întoarcem cu izbândă. Numele tău, mărite boer, e pomenit din gură în gură.

Iar moș-Luca, ridicând plosca, dădu drumul glasului dulce:

— Din mărire în mărire să te sui boerule! Eu te-am ținut în brațe, eu știu ce gânduri avea bătrânul hatman — Dumnezeu să-l erte! — de oarce nu odată mi-a grăit când eram alături în codru, cum suntem amu, că sângelui Ulmenilor îi e dat să fie stăpân, odată, pe astă Moldovă năcăjită. Din cuibul Buciumenilor trebue să zboare și să se înalțe șoimul. Unde ne vei duce acolo te vom urma fie chiar ca ochii noștri să nu mai vadă ocina părintească.

— Să trăești, stăpâne! izbucniră ceilalți.

— Nu vreau să vă fiu niciodată săpân, grăi boerul, ci vreau să vă rămân de istov[2] prieten și ca un frate și la bine și la rău. Vreau să mântui Moldova și atunci se va găsi, alesul de Dumnezeu și de țară, care să se ridice în scaun și să aibă grijă de toți pământenii.

— Ție-te sfânta troiță mereu sănătos și întreg la minte; glăsui cu vocea-i groasă Petre sin Mihalcea.

Vorbiră ce mai vorbiră în de ei. In depărtare se vedeau dealurile din partea cealaltă a Prutului, dealuri învăluite în o pânză albăstrie.

„Să încălecăm! se auzi vocea boerului. Și pe dată o mișcare scurtă între moldoveni; toți săriră ageri în șea, întorcând caii iar înspre codru.

Intr'o clipă nu mai erau, parcă nici n'ar mai fost pe aceste locuri...

CAPITOLUL IX.

Popas la Fântâna lui Stroe

In codrii de la Bârnova, pe dealul de la Fântâna lui Stroe, în bezna nopții, se auziau glasuri omenești.

Din toate părțile, locurile erau prăpăstioase, cu văi adânci. Aproape de miezul nopții sosiră și cei mai de pe urmă moldoveni, sorocenii cu căpetenia lor Mihu Lobodă, un munte de om ce-i prăpădise Dumnezeu măsura de înalt ce era, cu barba roșcată, cu degetele-i de la mâna stângă rătezate în o năvală de demult. El băgase spaima în dușmani așa știa să poarte săcurea cu mâna cea teafără.

Caii erau legați de copaci. Moldovenii spuseră cât spuseră la snoave, apoi cei mai mulți din ei adormiră, fiind păziți de straje.

Boerul însă nu putea să închidă ochii. El sta întins pe spate, cu brațele sub cap. Frunzele de abia se clătinau.

El întrebă încet:

„Dormi moș-Luca?

— Da de unde!...

— Nici noi, răspunseră ceilalți prietini.

Boerul începu:

— Până la revărsatul zorilor nu mai e mult. Avem de stat aici și mâine până aproape de amurg. Iată cum am chibzuit navala: ne slobozim cu toții cu mare băgare de seamă până lângă Eși. Moș-Luca are să se coboare prin Rufeni, eu pe la Podul Lung iar Mihalcea va trece bălțile cu stuh ale Bahluiului și va intra prin ulița Savați. Seimenii ticălosului de Vodă n'au să poată să ne dea înapoi. Nu-i vorbă o să fie o învălmășeală, o să fie și sânge, o să cadă și dintre ai noștri câțiva, dar vom pune capăt fără de legilor.

— Dar cu boerii ce să facem? întrebă Mihu.

— Moarte de boer să nu se întâmple. Pentru ei, veți vedea, că am alt ac de cojoc. Cine o cuteza să ridice iataganul asupra voastră să-l puneți în neputință. Dar nu cred, boerii cari țin cu Domnul sunt lași, li-or clănțăni dinții în gură în cât n'or ști unde să se ascundă mai bine. Și iar: nimeni să nu se atingă de târgoveți.

— Dar ce suntem haini? slobozi graiul moș-Luca.

Vom cruța sângele nostru și om înroși săcurile în haitele flămânde cari nu se mai satură, luând pielea de pe noi, venetici veniți din podghiazuri fără de cari Vodă nu poate trăi.

— Prietenilor, încruntă boerul sprincenile puțin, odată intrați în Eși, să ne repezim ca săgeata la porțile curții gospod. Ei au să tragă din creneluri, au să împroaște cu puștele, dar odată poarta sfărmată și pătrunși înăuntru avem pe toate năpârcile în mână. Pe nevolnicul de Vodă să'l lăsați pe mâna mea.

— Așa vom face după cum e dorința ta boerule, răspunse Pintea.

— Și încă una să nu i se întâmple nimic cinstitului logofăt Radul Racoviță.

— Doar ți-i neam de aproape, grăi moș-Luca.

— Nu de asta, dar dacă izbutim să curățim scaunul domnesc de ticăloșie, să izgonim pe Vodă, care a uitat de norod și e înconjurat numai de străini, apoi să-i mulțămim și boerului Racoviță, căruia i se rupe inima de durere câtă strâmbătate vede. El mi-a trimis olacul alaltăeri ca semn că ceasul a sosit, el m'a îndemnat.

— Să'l ție Dumnezeu și pe el sănătos, rosti lăpușneanul Simeon Francu.

Și tăcură iar cu toții. Răcoarea nopții împrăștia farmec și de la o vreme aduse somnul pe pleoapele celor din jurul boerului. Sclipia văpăia luceafărului de dimineață.

Moș-Luca, întorcându-se și pe o parte și pe alta, luă de seamă că și boerul e dus pe gânduri. Incet, bătrânul cu graiul plin de bunătate, îl întrebă:

„Cei ai? De ce nu ațipești oleacă? Au ce să fie la curte te neliniștește? Cu mine e altceva dacă hodihnesc ca epurile; la anii mei somnul e puțin. Și apoi auzindu-te în astă noapte poruncind mi-am adus aminte de multe. Nu fie de-o măsură ești ca hatmanul. Ei, săracul hatmanul, — și bătrânul oftă. De câteori n'am stat cu el nopți după nopți în codru, în vreme de cumpănă. Și ce punea la cale era pus și vorba-i înțeleaptă. Ce bine îi sameni! De ce nu trăește el să te vadă? Erai copil — și ce știai pe atunci — și hatmanul când se întorcea din navala cu Leșii, ori altă dată când se întorcea de la Nistrul plin de sânge ori din Țara-de-jos dinspre Galați, câteodată îmi grăia: Luca, de-o fi să mor înaintea ta, ia sama de cocon, iar dacă nu va fi cum trebuie și o cădea în păcat mare să-i rupi gâtul ca la puiul de vrabie. De va avea vreo dată inima îndoelnică să-i aduci aminte din ce neam să trage, să-i aduci aminte că niciodată n'am dat îndărăt înaintea primejdiei și mi-a ajutat Dumnezeu.

(Urmare).

1) Des-diminață.

2) Totdeauna.

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI"
.˙..˙. care se tipărește în 30 mii de exemplare. .˙..˙.

Metale, fierărie, șurubărie, articole technice, materiale de cale ferată la

Telegrame: METALNACHT.

I. NACHT

SOCIETATE ÎN NUME COLECTIV

Centrala: BUCUREȘTI, Strada C. A. Rosetti N-rul 7.
FILIALE: Arad, Strada Regele Ferdinand 22. / Cluj, Piața Cuza-Vodă 12 (Telefon: Birou 653, Depozitul 654). Brașov, Strada Nouă 35. / Viena, I. Schellinggasse 6.

12—4

Desfacere EN-GROS.

Sticle și oglinzi pentruom ilbă, șlefuite în stil baroc. în formă de stea și flori, precum și după desemuri, se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi

HUNVALD

CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIMOGLINZISTRICATE

Lloyd Expres 1570. 10-6-37

Cea mai mare fabrică de pielărie, încălțăminte și curele de transmisiune este

Frații Renner & Comp

Societate Anonimă, CLUJ.
Telefon: 547, 798 și 1346.
Telegrame: Dermata, Cluj.

19—2

Cu deplină garanție ca înainte de războiu ------ cele mai bune

CURELE DE TRANSMISIUNE

de următoarele specialități: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare și tot felul de piei pentru întrebuințare technică --- liferează

FRAȚII RENNER & COMP,

SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.

13—4

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'

Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și

'Monoștor'

Bere deschisă — mult apreciate,

14—4

din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare*. Se capătă pretutindeni.

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6. 6—50.

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9. 6—50.

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7. 6—50.

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8. 6—50

RECLAMA este sufletul comerțului!!

S'A DESCHIS
INSTITUTUL IDROTERAPEUTIC "DIANA" *BĂI de acid carbonic, extras de brad, de sulfur, de sare, electrice, termale, de soare, etc., etc. — Medic conducător: Dr. PORSCHE, neurolog*
Lloyd 1633. 5. 6-50.

Tot omul
poate procura ușor licherul veritabil neîntrecut

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!

16—4

BOGSZA

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!

INDUSTRIA SÂRMEI S. A.

CLUJ, Calea Victoriei 29. Telefon 347. Fabrica: Ghiriș-Arieș, Telefon 14. Gara Câmpia-Turzii

Produce: Sârmă de fier, laminată și trefilată, cuie de sârmă, fier de beton, arcuri de mobilă și agrafe de birou. — Capacitate de producție 3 vagoane zilnic. — Singur încredințat cu desfacerea produselor:

„F E R A R I A"

Societate Anonimă pentru desfacerea produselor industriale,
CLUJ, CALEA VICTORIEI 29. — TELEFON No. 4—40.
Reprezentând Prima fabrică de potcoave din Cluj, precum și alte fabrici din streinătate.

17—4

PRIMEȘTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete și cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil. SCONTEAZĂ CAMBII. EFECTUIAZĂ remiteri pentru țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. CUMPĂRĂ ȘI VINDE MONEDE STREINE oooooooo

BANCA ARDELEANĂ ȘI CASA DE ECONOMII S. A.

FONDATĂ ÎN ANUL 1894. **CLUJ, Piața Unirii 32.** FONDATĂ ÎN ANUL 1894.

SUCURSALE: ÎN TÂRGUL-MUREȘ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ȘI TURDA ooooooooooooooo

INSTITUȚII AFILIATE: „Banca de Credit" s. p. a. Dej; „Banca și Casa de Economii" soc. p. a. Gheorgheni.

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane.

SAFE-DEPOZITELE le ține la dispoziția onoratei clientele, pe lângă provizionul cel mai mic, (eventual cu lăcatul clientului).

18—4

INTREPRINDERI INDUSTRIALE aparținătoare sferei de interes a băncii: Intreprinderea pentru îngrășarea de porci și industria de carne" societate pe acțiuni în Gherla; „Societatea anonimă pentru Morărit, Industria Lemnului și Mărfuri" din Târgul-Mureș; „Agricultura Ardeleană" societate anonimă în Cluj; „Societatea anonimă de clădiri" din Cluj, precum și altele.

Tiparul tipografiei „VIAȚA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

Onor. "Ziarul" "Revista Transilvania"
Sibiu Schimb.

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! --- Voeşte şi vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: PIAŢA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15—75. | Cluj, Duminecă, 3 Iunie, 1923. | ADMINISTRAŢIA: PIAŢA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15—32. | ANUL III. NRUL 10. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

Domnitorul celei dintâi uniri

La Ruginoasa, e un mormânt modest, în grădina palatului unde a trăit Domnul Cuza. Şi mormântul şi palatul dacă nu au fost uitate, totuş potrivit unei nepăsări care ne urmăreşte, nu dăm destulă însemnătate nici crucilor unde sunt morţii scumpi ai neamului nostru, nici pereţilor în cari şi-au scurs viaţa acei cari au fost şi au rămas figuri reprezentative ale diferitelor epoci.

Aşa se tâlmăceşte faptul, că din palatul de la Ruginoasa, nu s'a făcut un muzeu, iar diferitele lucruri cari au valoare istorică sunt împrăştiate prin cine ştie ce case ale vechililor cari au fost pe acea moşie.

Şi nepietatea îndestulătoare faţă de ţărâna în care se ascund osemintele sfinte ale nemuritorilor, şi neîngrijirea serioasă faţă de casele unde s'au născut şi au trăit oamenii mari ai ţării, — înseamnă necomplectă cultură.

Greşala aceasta, în viitor, trebue să o îndreptăm.

*

Intâmplările în viaţă, câteodată au un rost specific. Căci, ce învăţăminte mari, tragem din sărbătorirea în aceeaş vreme a Eroului necunoscut şi a lui Cuza Vodă.

După cincizeci de ani de la moartea acestuia din urmă, răsare soarele şi deasupra groapei acelui ce-a fost mai întâi colonelul Cuza, apoi Domnitorul unirii.

Anul 1848, a adus un spirit nou şi în Principatele Moldova şi Muntenia.

Aceste două surori, hărţuite de soarte vitrege, surori cu aceleaşi năzuinţi, dar, care îşi măcinau între ele patimile, trebuiau să iasă din situaţia neprielnică în care se găsiau. Şi au eşit. Aceasta datorită numai cuminţeniei şi patriotismului bărbaţilor luminaţi de atunci: Mihail Kogălniceanu, V. Alecsandri, Costache Negri şi alţii, moldoveni, de o parte; iar de alta Ion C. Brătianu, C. A. Rosetti, Goleştii şi alţii, munteni.

După lupte înverşunate politice, Principatele prin plebiscitul din 5 şi 24 Ianuarie 1859, au sancţionat unirea Moldovei şi a Munteniei, alegând de Domnitor pe Alexandru Ion Cuza.

Şi ţara nu s'a înşelat, Domnul Cuza a fost bun, drept, milos şi înţelept. Domnia Lui înseamnă epoca de înflorire a poporului român. Deşi a domnit numai 7 ani, totuş în această vreme puţină, a putut să înfăptuiască acte mari; de oarece de numele Domnitorului Cuza se leagă începutul vieţii universitare la noi; se leagă secularizarea mănăstirilor, şi împroprietărirea ţăranilor. Şi a fost destul atât ca să rămâe alături cu Ştefan-cel-Mare, cu Mihai-Viteazul, şi cu Regele Carol.

*

Durerile sufleteşti prin care Domnitorul Cuza a trecut, a ştiut să le ducă într'o resemnare de mare român, cu El, în mormânt.

Domnitorul Cuza nu a fost niciodată orbit de patimă, ci a înţeles că binele ţării e mai presus de cât El însuşi.

El a fost iubit toată viaţa de popor. El a rămas în amintirea norodului şi după moarte, iar mormântul de la Ruginoasa, e un altar, la care se vor închina, mai înţelegător, urmaşii.

La mormântul lui Cuza-Vodă

Cuvântarea d. I. Simionescu, membru al Academiei Române

Anul acesta în ziua de Inălţarea Domnului, s'a împlinit cinci zeci de ani de la moartea vrednicului şi slăvitul Domn: Alexandru Ion Cuza.

Cu acest prilej, în satul Ruginoasa, — unde e mormântul Voevodului — s'a sărbătorit amintirea-i sfântă în cadrul unui pelerinaj impunător, la îndemnul Secţiei Ligei Culturale din Iaşi şi a societăţilor studenţeşti, din vechea Capitală a Moldovei.

D-l Ion Simionescu, membru al Academiei Române şi rectorul Universităţii din Iaşi, a ţinut cuvântarea pe care o redăm, cuvântare care înseamnă încă un bob nestimat, în sclipirea căruia multe generaţii, vor găsi sufletul românesc recunoscător faptelor mari. *N. R.*

Prăsnuirea morţilor este adânc înrădăcinată în sufletul poporului nostru. Prin cei morţi, viaţa de azi, ca floarea câmpului, se leagă de cea de eri. Gândul la ei te face să nu-ţi duci zilele în fără de legi ori venin, în pismă ori răutate, ci să treci la pomenirea veşnică numai prin fapte bune. Prăsnuirea morţilor care reprezintă gloriile ţării, e o trebuinţă sufletească mai imperioasă pentru toată suflarea românească, dar mai ales pentru tinerime, căci prin ei se cinstesc generaţiunile trecute, care au trăit vremuri tot atât de grele, dacă nu şi mai grele ca noi.

Aşa să lămureşte venirea mai în fiecare an a studenţimii române ca să se închine la mormântul sfânt de dinaintea noastră. In el se odihnesc de veci rămăşiţele unui om de samă, care a biruit uitarea oamenilor prin isprăvile săvârşite în scurta-i trecere pe pământ. Tinerimea vine aici nu numai să aducă prinos de slavă, dar înclinându-şi fruntea în faţa mormântului să se învioreze mereu, dela acela care ş'a închinat viaţa pentru binele poporului prea de mult împilat, pentru închegarea ţării abea zămislită.

Dragostea de popor l'a dus pe el la hotărâtă muncă.

Dragostea de ţară l'a ferit să calce pe drumul vărsărilor de sânge şi a turburărilor primejdioase, care puteau să răstoarne tocmai ceia ce el dorea să înfăptuiască.

Era hotărât dar bun; era chibzuit şi deloc pornit. Nu a ştiut ce este frica, dar nici uneltirile dosnice. Spunea adevărul fără înconjur, deschis. Nu lucra la întunerec făcându-şi pavăză din trupurile altora. Era ca şi Voevozii de demult, care se puneau în fruntea oştirii, dând plăeşilor îmbărbătare. Aşa a biruit; aşa a înfăptuit fapte trainice; aşa a rămas mare, neuitat şi după moarte.

Dela el purcede slobozenia din iobăgia lăsată peste capul strămoşilor plugari, care se osteneau pentru alţii. El a început să rupă lanţurile care legau norodul de mâni şi de picioare, dând pământ celor care-l munceau. Pe urmă vremea a împlinit fapta lui. El a început să deie lumină prin şcoli înalte, înfiinţând Universitatea din Iaşi, cea mai veche dintre Universităţile româneşti, ştiind bine că libertatea singură nu e chezăşia înfloririi unui neam, că nu e de ajuns, pentru belşugul ţării numai pământul dat în stăpânirea muncitorilor şi că singură lumina cărţii şi a şcoalei poate da tărie braţului, sbor minţii, podoabă sufletului, cum dă căldura soarelui, spic greu paiului de grâu.

Iată de ce ne-am întâlnit cu toţii, în ziua prăsnuirii a 50 de ani de la moartea lui. Suntem aici tineri şi bătrâni cărturari şi puţini, târgoveţi şi săteni. Sufletele noastre sunt o apă. Duhul marelui om ne leagă pe toţi. Deasupra mormântului lui se ţine în văzduh vedenia ţării, pentru care el s'a jertfit şi care ne îndeamnă să-l urmăm în faptele noastre zilnice. Glasul lui nu a amuţit sub lespedea ce-i cuprinde trupul. Auziţi-l; destupaţi-vă cu toţii urechile şi-i prindeţi înţelesul. El nu ne cere numai închinăciuni făţarnice, tămâieri în biserică goală. Ţara pe care a făurit-o prin Unire, mărită prin sângele feciorilor dornici de viaţă, aşteaptă dela noi temeinică trăinicie. Nu vom ajunge să i-o dăm de cât prin muncă fără preget, prin străduinţa de a ne lumina şi a ne ridica deasupra patimilor, care sălbătăcesc pe om, schilodindu-i făptura. Icoana fiinţii lui desăvârşite să o purtăm fiecare în inimă. Să fim buni, blânzi ca şi el, dar hotărâţi în faptele noastre.

Cu 9 ani înainte de moarte, Domnitorul şi Domniţa, au venit prin Ruginoasa. Bătrânii de azi îi vor fi ţinând minte. Sătenii le-au închinat, după datina strămoşească, o pâne mare purtată de şase bătrâni, cu pletele albite, şi-au adus înainte sarea şi un berbec legat de coarne, cu cordica tricoloră.

Unul din ei, a rostit cam următoarele vorbe:

„Uitate să fie Doamne suferinţile trecute. Nici voim, Prea înălţate Doamne, a şti cine a fost pricina îndelungatei noastre suferinţi, şi treacă, cu toată ura ce i se cuvine. Inimi senine să ne deie Dumnezeu şi dela toată suflarea să nu se audă de cât glas de bucurie şi binecuvântare.

In sprijinul braţelor noastre rămâne la fiecare deapururea, tăria tronului şi a ţării."

Aşa fu vorba înţeleptului bătrân către Domnitor.

Aşa să fie şi rugăciunea noastră de azi, a tuturora, în jurul mormântului celui neuitat. Intr'un glas să spunem: „Dormi în pace, Slăvite Domn. Pilda faptelor Tale ne va fi drept călăuză în trecerea noastră pe pământ. Mormântul Tău îl vom păzi ca un altar sfânt al jertfirii pentru ţara căreia şi Tu ţi-ai jertfit viaţa. Pornirile pătimaşe nu ne vor întina sufletul ci hatărâţi, prin muncă înviorătoare, gând curat şi adânc, vom îndeplini dorinţa zilelor Tale. Robi ţării ne vom socoti; nu-i vom ştirbi o clipă din liniştea de care are nevoie; din potrivă, ne vom sili cu toată tăria să-i mărim renumele, lăsat cu atâtea grele nevoi îndurate de strămoşii noştri. Amin!"

I. SIMIONESCU
Membru al Academiei Române şi Rectorul Universităţii din Iaşi.

Românii de peste hotare

Una din preocupările de căpetenie ale acestei foi, este să înfăptuiască trăsătura de unire sufletească şi culturală, dintre noi şi fraţii de peste hotare.

D-l Corneliu Moldovanu, preşedintele societăţii „Scriitorilor români" şi colaboratorul nostru, a fixat în această chestiune punctul de vedere, de directivă, a „Culturii Poporului" prin următoarele rânduri:

„Datoria noastră, a celor cari am văzut făurindu-se România Mare, e ca să ne îngrijim de soarta fraţilor rătăciţi şi să căutăm a le da lumina la care râvnesc. Numai aşa ne vom face vrednici de amintirea morţilor, cari s'au jertfit ca să ne dăruiască o ţară mare şi mândră, pe care noi vom şti să o facem puternică şi respectată de celelalte neamuri."

„Cultura Poporului" îşi îndreaptă toată luarea aminte către românii, cari n'au avut fericirea să fie desrobiţi: din valea Timocului, de la Nistru până la Bug, din Macedonia.

Prin scrisul altui colaborator al nostru, d. Drd. Zeana, am dat cei dintâi semnalul, că fraţii aromâni sunt în pragul pieirii, ca, îndată, glasul unui deputat să se audă în Parlament, şi să roage guvernul să se intereseze de soarta prea dureroasă a acestora.

Acum primim un apel. El vine de la Societatea academică „România Jună" din Viena, şi pentrucă ne dăm seama de însemnătatea mişcării ce o pornesc studenţii de acolo, împreună cu ei, ne asociem şi noi rugămintea, ca românii de bine să le vie în ajutor.

Dând obolul nostru pentru cultură, este singura faptă trainică pe care o săvârşim. *N. R.*

Apelul

Au trecut cinci ani de când graiul românesc şi-a recăştigat drepturile. Şi lipsa slovei româneşti nu-l lasă să-şi recucerească întâietatea.

In sate îndepărtate, pământul îşi revarsă cu dărnicie belşugul, dar, în suflete cartea nu aduce şi mângăierea cuvintelor de frate.

E rândul nostru, al tineretului intelectual [illegible] să nu lăsam [illegible] catastih[illegible], datori[illegible] cari nu l[illegible] putea [illegible].

„F[illegible]" ca[illegible] a sintetizat, tim[illegible] jumătate de secol, aspiraţiunile noastre etnice, coboară din fosta capitală habsburgică, sărbătorită de întregul neam românesc, ca să-şi încoroneze lupta naţională purtată cu atâtea jertfe, printr'o luptă culturală rodnică şi luminoasă.

Vrednică de trecutul ei şi încrezătoare în puterile-i împrospătate an de an „România Jună" a hotărât formarea de echipe culturale, cari încă în cursul acestei veri vor înjgheba societăţi culturale şi biblioteci, pretutindeni unde cartea românească n'a pătruns încă.

Dar acest gând tineresc, ne va rămâne o deziluzie mai mult, dacă nu vom avea şi sprijinul material.

De aceia vechea societate „România Jună" se adresează către casele de editură, autori, presă şi public:

Daţi hrană sufletească pentru cei dornici după cultura românească! Daţi lumină pentru îndepărtarea întunericului ce se lasă tot mai de nepătruns peste sate robite până eri duşmanului!*)

Ioan Istrate, Director al Biroului de propagandă culturată. — *Octavian Moşescu*, Preşedintele comitetului executiv.

*) Cărţile sau banii donaţi pentru acest scop au a se trimite:

In Capitală la administraţia revistei „Gândirea" Str. Povernei 28.

In Cluj la ziarul „Cultura Poporului".

In provincie la sediul comitetelor pentru serbările jubiliare ale „României June" ce se va anunţa ulterior prin presa locală.

DIN „TURNURI"

Smulgându-şi de pe umeri mantaua de 'ntuneric,
din neguri ele 'şi 'nalţă semeţul lor contur,
şi 'n timp ce blondul soare se-aprinde 'n zări feeric,
trufaşe 'şi pun hlamidă de purpură şi-azur...

Şi prind apoi să cânte cu gurile de-aramă,
când străzile 'n adâncuri foşnind din somn tresar...
Şi picură pe case crâmpeele de gamă
sonor ca şi mărgele ce cad într'un păhar...

Iar în amiez, când roşii incendii ard în ceruri
şi 'naltul varsă aur şi foc prin mii de guri,
par turnurile svelte: enorme juvaeruri
sau uriaşi ce poartă fulgerătoare-armuri.

...Pe străzi şi pieţi vuieşte viu clocotul de gloate
ce mişună ca umbre de film pe-un vast ecran,
febril curg repezi trapuri şi ropote de roate, —
şi 'ntreg oraşul cântă ca Marea 'n uragan.

De-asupra larmei însă, — ici unul, colo altul —
vezi falnicele turnuri cum urcă în senin,
de-ai spune că sunt gata să asalteze 'naltul
ca 'n vremi de basm giganţii din vechiul mit elin.

Când aurul luminii îl bea amurgul însă,
şi blondul craiu al zilii mort cade în Apus,
şi mâna fină-a nopţii cerneşte zarea stânsă, —
vezi cum se 'ndoliază şi turnurile — sus.

Trist cântă ele-atuncea şi 'ndurerat li-e glasul:
şi sunetele-s lacrimi ce cad în ritm mâhnit:
căci regelui luminii îi cântă parastasul,
şi 'şi plâng splendoarea mândră ce li s'a ofilit...

Şi când tăcerea umblă pe fine tălpi de umbre,
şi curge-albastră luna şi dorm orice mişcări, —
cu fruntea luminată stau turnurile sumbre:
sihastrii ce pe gânduri se uită 'n depărtări...

Şi 'n fuga de clipite le-auzi, la intervale,
cum sună grav şi ritmic şi îşi răspund sonor
ca şi străjeri ce 'n noapte dau, când şi când, semnale
trezind misteriosul ecourilor cor...

. . . .

Şi 'n timp ce 'n juru-ţi ziua cu noaptea se tot schimbă
şi tainicele turnuri răsună-adânc şi clar,
ascuţi cu 'nfiorare metalica lor limbă
cum orele vieţii ţi-le socoate rar...

GEORGE VOEVIDCA

Scrisori din Oltenia

Mişcarea culturală craioveană

Caracterul specific al unei individualităţi etnice, însemnă însumarea, nu contopirea caracterelor regionale ce se desluşesc în acea individualitate. Şi cum temeiul progresului e tocmai diferenţierea, caracterele acestea regionale, trebue cultivate, dezvoltate, fără a se primejdui însă unitatea, ce urmează să rezulte din îmbinarea lor armonică. Neamurile, care înfăţişează în omenire, o mai accentuată şi mai originală posibilitate de cultură, verifică cu prisosinţă cele de mai sus.

Franţa de pildă, înseamnă atâtea şi atâtea provincii, cu graiul, cu portul, cu obiceiurile lor tradiţionale deosebite.

Pentru cărturarul înţelegător, ceeace este mai de seamă, mai deosebit în traiul cutărui ori cutărui mădular dintr'o individualitate etnică, merită deosebită atenţiune.

In scrisorile ce le vom trimite regulat acestei foi, ne vom trudi să oglindăm ce este mai caracteristic, mai de seamă în viaţa oltenească. Cea de faţă, va avea în vedere numai mişcarea culturală craioveană, ba încă şi aceasta înfăţişată pe scurt, ca cetitorul zorit, să-şi poată da seama, cam ce unde au urcat şi cam ce unde au coborît în anul ce s'a încheiat odată cu înteţirea căldurilor.

Teatrul Naţional a suferit anul acesta mai mult ca oricând, din pricina calculelor de politicărie locală. Repertoriul a fost întocmit ca de obiceiu, numai în vederea reţetelor. High-liful l-a boicotat prin tradiţie, iar adevăraţii intelectuali — puţini la număr — l-au ocolit. Artiştii craioveni îşi irosesc zădarnic talentul şi puterile, şi-i păcat, deoarece unii dintr'înşii, sunt, fără exagerare, talente remarcabile.

Prietenii Ştiinţii. Anul acesta seria de conferinţe a fost mai interesantă ca 'n ceilalţi ani. Mai întâi, pentrucă s'a făcut loc la mai multe obiecte cu caracter ştiinţific; apoi pentrucă au vorbit mai des conferenţiari de-aiurea şi cu reputaţie definitiv stabilită. Un pas înainte s'a făcut, prin introducerea ciclului de conferinţe, inovaţie datorită cercului de cărturari grupaţi în jurul revistei „Ideia Europeană". Un public numeros a urmărit cu răbdare şi cu împrospătată curiozitate, conferinţele. Cum era de aşteptat, high-liful nostru, cu blazon autentic, ori cu blazon de împrumut, nu şi-a modificat programa (baccara, fox-trott, flirt, iar în ce priveşte coconetul, şi ceva feminism în orele libere).

Universitea Liberă şi-a mai prelungit cu baloane de oxigen, câteva luni agonia, iar de câteva, odihneşte în pace.

Visul acelora, cari nădăjduiseră să pună temeliile unei universităţi de stat, s'a destrămat. Am spus-o în mai multe rânduri şi-o repetăm: universitatea liberă, nu putea lua fiinţa, fiindcă lipseau cele două elemente esenţiale: auditorul şi profesorii. In ce priveşte înfiriparea unei universităţi, cu două trei facultăţi măcar la început, credem că nu Craiova ar fi tras în cumpănă, ci burgurile dinspre graniţă, unde elementele şi influenţele culturale străine, covârşesc.

Tipărituri. „Năzuinţa" şi „Flamura", au încheiat un an de existenţă. Faţă de intriga vremurilor prin care trecem, un an de viaţă înseamnă o adevărată biruinţă. Ambele, pe lângă colaborarea scriitorilor de aiurea, au dat putinţă talentelor locale să-şi înceapă ori să-şi desăvârşească în bună parte, ucenicia. Câteva nume, şi-au statornicit chiar definitiv locul, în mişcarea noastră literară.

Talentele ce-au răsărit şi în acest colţ de ţară, ne îndreptăţesc să modificăm în parte caracterizarea sufletului oltenesc. Am trecut de epoca, când Traian Demetrescu, Lucila Kiţu, Burlănescu-Alin, erau excepţii, rare excepţii.

Preoţii din eparhia Râmnicului-Noului-Severin, îşi au o revistă „Renaşterea", în care problemele religioase sunt desbătute cu obiectivitate şi cuminţenie. Revista „Ramuri", apare de câtva timp sub directa priveghere a profesorului Iorga, care se trudeşte să înoade firul rupt prin dispariţia „Sămănătorului". In ce priveşte trecutul istoric al Olteniei, „Arhivele Olteniei", nimerindu-şi în sfârşit făgaşul cel adevărat, îl scormoneşte pas cu pas.

„Foaia pentru popor", după doi ani de străduinţe, îşi încetează apariţia. In tipăritura aceasta, problemele la ordinea zilei erau înfăţişate fără umbră de părtinire şi într'o limbă curat românească. Din iniţiativa conducătorilor „Năzuinţei", „Arhivele Olteniei" şi „Foaia pentru popor" s'au strâns sumele necesare pentru ridicarea unui bust şi retipărirea poetului craiovean Traian Demetrescu. E un gest de pietate pe care-l merită cu prisosinţă cântăreţul, care-a izbutit să prefire o undă de accentuată originalitate în curentul post-eminescian.

Cam aşa se înfăţişează rotunjit, bilanţul anului încheiat; oare toamna ce vine, să fie mai îmbelşugată în rod? *ION DONGOROZI*

CĂTRE STUDENŢIME

Cu sufletul îngrozit de prăpastia, spre care alunecă studenţimea universitară, mă întreb cu sfială, dacă mai e permis acelui, ce de mai bine de un sfert de veac profesează de pe catedră principiile dreptului, să vorbiască astăzi de faptul neomenos şi josnic săvârşit contra rectorului Universităţii.

Intocmai ca şi făcătorii de rele, cari în puterea nopţii pândesc prin desimea codrilor spre a jefui pe drumeţul aşteptat, tot astfel în momentul, când noaptea se îngâna cu zorii zilei, s'a strecurat în locuinţa rectorului un necunoscut încă, şi cu focuri de revolver a sfărâmat tot ce s'a găsit în calea gloanţelor.

Din fericire, confundându-se salonul cu camera de culcare, nu s'a înregistrat nici o victimă; totuşi soţul, medicii şi prietinii intimi ai familiei cunosc urmările nefaste ale acestei barbarii asupra sănătăţii soţiei rectorului.

S'a bănuit imediat, că acest fapt s'a săvârşit de vre-un student; căci s'a ţinut seamă de scrisorile anonime, pline de ameninţări, cari par'că fac parte din arsenalul mijloacelor adoptate de tinerimea studioasă, căci aflu din jurnale, că ele se practică nu numai la Universitatea din această cetate a Ardealului, dar şi la acea din bătrâna capitală de odinioară a Moldovei.

In faţa acestor acte odioase, care degradează pe autori, sufletul mi-este cuprins de o jale plină de amar; deoarece mai deunăzi un maestru, cum avem puţini în ţară, ca Matei Cantacuzino de la Universitatea din Iaşi e huiduit de studenţi, deşi cu câţiva ani înainte era un titlu de mândrie pentru studentul, ce i-a urmat cursul.

Câteva zile în urmă, un profesor respectat, ca d-rul Bogdan, tot de la Universitatea din Iaşi, care zeci de ani fusese idolul studenţilor, e amărît de atitudinea studenţimei actuale, care la apelul inimos, ce-i fusese adresat, îşi arată ostentativ nepăsarea ireverenţioasă.

Nu a trecut mult şi o glorie a neamului nostru, un luceafăr al ştiinţei, care face fală României şi culege pentru ea onoruri în intelectualitatea omenirei, un Nicolae Iorga, este rănit adânc tocmai în sufletul lui de profesor. Iar acum, aici în Cluj, doctorul Iacobovici, care în scurt timp şi-a cucerit o reputaţie statornicită prin activitatea sa ştiinţifică şi prin dexteritatea sa hirurgicală, este ameninţat fiind că e rector al Universităţii din Cluj.

Cu inima împetrită de durere, constat cum s'au denaturat raporturile de afecţiune şi recunoştinţă, cari însufleţeau altădată studenţimea. Din acest punct de vedere m'am întrebat cu sfială, dacă îmi mai este îngăduit să mai vorbesc astăzi acestei studenţimi cu aceeaşi speranţă de a fi ascultat şi cu aceeaşi încredere de a fi înţeles.

Nu mi se va răspunde oare cu cinizmul inconştienţei, ca să privesc fructele realizate în urma lecţiunilor ascultate?

Nu mi se va obiecta ca să privesc aplicarea teoriilor dezvoltate cu privire la noţiunea de drept şi de dreptate? pentru ca să constat că lipsa de respect şi flueratul, violenţa şi revolverul sunt mijloace alese pentru a-şi face singur dreptatea.

Ei bine! tocmai din cauza monstruozităţii şi a grozăviei faptului, o voce internă îmi şopteşte şi un instinct mă călăuzeşte în hotărîrea definitivă: Nu sunt, nu pot fi studenţi adevăraţi cei ce au căzut atât de jos pe treapta infamiei.

E cu neputinţă, că studenţimea conştientă să fie nutrită cu sentimente atât de degradatoare. Raţiunea ei trebue să fie paralizată, voinţa ei trebue să fie subjugată. SĂ CURĂŢIM NUMAI NEGHINA ŞI FRUMUSEŢEA GRÂULUI VA APĂREA PLINĂ DE STRĂLUCIRE.

Este vie încă în amintirea mea clipa de redeschidere a cursurilor întrerupte pentru prima oară. Sub influenţa acelei clipe, care, acum ca şi atunci, îmi painjineşte privirea prin furişarea unor lacrimi de mulţumire, eu păstrez credinţa, că opera josnică îndreptată contra rectorului e datorită unui discreerat, care sau nu e student sau şi-a pierdut titlul de student; căci studenţimea adevărată înfierează faptul şi se desolidarizează de laşa brutalitate. Desolidarizarea în acest caz e mai mult de cât o datorie, ce se impune.

Stăpânit de această credinţă şi imboldit de speranţă, că în cele din urmă, studenţimea, va apuca drumul adevăratei datorii, îi adresez un nou apel cu tot focul dragostei trecute şi conservate încă, ca să se grăbiască a rupe orice legătură, cu acei ce înjosesc prin faptele lor numele de student.

Să nu uite un singur moment, că în Universitate sunt exclusivi studenţi; şi că drepturile lor cetăţeneşti nu le pot valorifica nici în Universitate, nici prin Universitate.

Ţinând în seamă această limită a rolului lor, să nu aibă nici o grijă, că flacăra aprinsă a patriotismului lor s'ar putea stinge. Nu; căci în candela ei se va turna necontenit untdelemn mântuitor de forţe reunite în timpul potrivit şi la locul cuvenit.

V. DIMITRIU
prof. univ.

ÎNSEMNĂRI

IN ZILELE DE 5, 6 ŞI 7 IUNIE cr. se va ţine la Iaşi, în Aula universităţii: adunarea generală a Asociaţiei profesorilor universitari. Programul este acesta:

In ziua de 5 Iunie, la ora 4 d. a.: Cuvântarea de deschidere a Preşedintelui Asociaţiei Profesorilor Universitari. Raportul secretarului general asupra activităţii Asociaţiei pe anul 1922—1923. Raportul casierului general asupra situaţiei financiare a Asociaţiei pe anul 1922—1923. Citirea chestiunilor puse în discuţie în ordinea de zi şi care sunt: Reluarea normală a activităţii universitare; Sporirea mijloacelor pentru ca Universităţile să-şi poată îndeplini menirea lor culturală; raportor d. Dr. Bacaloglu. Chestiunea lefurilor, gradaţiilor şi pensiilor profesorilor universitari; raportor d. I. Petrovici. Modificarea statutelor. Propuneri din partea secţiunilor sau a domnilor membri ai Asociaţiunii spre a fi discutate în adunarea generală, în afară de cele prevăzute în ordinea de zi. Alegerea comisiunilor şi raportorilor asupra chestiunilor, puse în discuţie.

In Ziua de 6 Iunie: La orele 8—12 a. m.: Discuţiunea în secţii a diferitelor chestiuni. La orele 4—7 p. m.: Discuţii în şedinţă plenară asupra aceloraşi chestiuni. La orele 8 jumătate p. m.: Banchet.

In Ziua de 7 Iunie: La orele 8—12 a. m.: Continuarea discuţiunilor şi punerea de concluzii. Alegerea noului birou pe anul 1923—1924 şi desemnarea Universităţii, unde va avea loc viitoarea adunare generală a Asociaţiei. La ora 1 p. m.: dejun câmpenesc la mănăstirea Cetăţuia (2 km. departe de Iaşi). La orele 4 p. m.: vizitarea monumentelor istorice ale Iaşilor. La orele 8 jumătate p. m.: Reprezentaţie de gală, dată în onoarea congresiştilor, la Teatrul Naţional.

Din Bucovina

O Aniversară

Miercuri în 24 Mai (6 Iunie n.) a. c. se împlinesc 40 de ani de când maestrul care ne-a dat „Cântecul tricolorului" şi imnul „Pe-al nostru steag e scris unire," compozitorul prea frumoasei operete „Craiu nou" şi a peste 300 de compoziţiuni, se stângea la Stupca în vârstă de abia 29 ani „luând cu sine în mormânt o comoară de cântări", după cum scrie bardul dela Mirceşti îndureratului tată. Acum 15 ani, la 1908, s'a comemorat aniversarea a 25-a a morţii neuitatului compozitor prin un parastas la mormântul din Stupca şi prin serbări, aranjate nu numai în Bucovina ci şi în Ardeal, Banat şi în vechiul regat, serbări din venitul cărora s'a pus baza fondului pentru tipărirea operei sale inedite. Dacă comemorarea aceasta s'a putut face în împrejurările politice de atunci, astăzi ea se impune cu atât mai mult ca un omagiu de recunoştinţă pentru acest luceafăr al muzicei naţionale, care a fost totodată unul din martirii idealului naţional şi ca o manifestare a acelei unităţi sufleteşti spre care trebue să tindem acum după înfăptuirea unirii politice. De acea reuniunea de cântare „Ciprian Porumbescu" din Suceava, care a iniţiat comemorarea dela 1908 şi a tipărit 11 fascicole din compoziţiunile inedite, invită pe calea aceasta la serbarea comemorativă care va avea loc la Stupca în ziua amintită.

Programul serbării va fi:

1) Liturghie în sobor în biserica parohială, cu predică festivă.

2) Parastas la mormânt. Cântările liturgice şi funebrale le va executa corul reuniunii.

In acelaş timp societăţile muzicale şi culturale din tot cuprinsul României întregite sunt rugate să comemoreze data aceasta la sediul lor prin serbări potrivite (concerte, şezători etc).

La 9 Iunie n. se va juca în Suceava opereta „Craiu nou."

In numele comitetului:
Severian Procopovici, prezident. — Victor Morariu, secretar I.

America şi eroul necunoscut român

Cu prilejul sărbătoririi Eroului necunoscut, preşedintele Statelor-Unite, în numele congresului a acestei ţări, a trimis *medalia de onoare,* cu următoarea citaţiune:

Către ostaşul necunoscut român

„In virtutea autorităţei cu care preşedintele Statelor-Unite este investit prin lege, medalia de onoare a congresului (Satelor Unite), cea mai înaltă emblemă a valoarei şi virtutei militare, — este conferită în numele congresului Statelor-Unite, Ostaşului necunoscut şi neidentificat român, ca o dorinţă de a adăoga tot ce este posibil la gloria neperitoare câştigată de către soldaţii României, cari au luptat în calitate de camarazi ai soldaţilor americani în decursul războiului mondial şi spre a comemora cu dânşii izbânzile naţiunilor asociate cu Statele-Unite ale Americei plătind acest tribut morţilor lor necunoscuţi".

INSCRIPŢII

UN ACADEMICIAN NOU

MIHAIL Sadoveanu, cel mai reprezentativ talent al vremurilor în care traim, în curând, va fi ales membru al Academiei române.

De la povestitorul Ion Creangă, nu am avut încă unul mai limpede în grai, mai aproape de inima noastră, mai comunicativ, ca prozatorul moldovan, născut în târguşorul acela umil: Fălticenii.

Sadoveanu crescut în mijlocul celor mici, în mijlocul năcazurilor ale oamenilor săraci din provincie, el ne-a redat în scrisul lui toate icoanele acestei lumi, aici cu amărăciunile ei, aici cu înduioşarea ei, aici cu farmecul uliţilor prăfuite, sau cu intimitatea caselor modeste, unde după perdele de creton se desfăşoară şi drame intime sufleteşti şi vieţi cum se cade, se ofilesc.

Dar Sadoveanu mai are o latură a talentului şi mai puternică: e cunoscător adânc al ţăranilor. Scrisul lui în această privinţă e o comoară. Din operile sale se răspândesc: soarele ţării noastre, priveliştele naturii.

O, ce frumos el ne redă farmecul de pe şesurile Moldovei, de prin lunci, mirosul frunzei din pădure şi desişul codrilor şi nopţile de vară. Ceea ce este maestru Grigorescu în pictură, aceea este Sadoveanu în literatură.

In paginile lui Sadoveanu e sufletul nostru românesc, e evocarea vremurilor cari s'au perdut în adâncul veacurilor; şi e destul să fi scris numai „Soimii", ca să fi rămas un talent consacrat.

Dar Sadoveanu mai e şi productiv. El se aseamănă cu un bătrân sfătos, care nu mai isprăveşte de povestit.

Şi în vremea aceasta de prefacere în literatura românească, de dibuiri şi de creeri de curente noui, de îndrăzneli şi de avânturi ale scriitorilor moderni, tot la Sadoveanu ne ducem să-l citim, pentrucă în scrisul lui, e izvorul adevărat al limbii noastre, al vieţii româneşti, alcătuită din soarele, din pământul, din Natura ce ne înconjoară a ţării în care ne naştem şi murim.

C. C—R.

PENTRU SĂTENI

Religie

Dumineca tuturor sfinţilor

Cinstirea şi pomenirea sfinţilor e un obiceiu, vechiu, bun şi folositor. Pe sfinţi îi cinstim pentru-că însuşi Dumnezeu i-a cinstit făcândui părtaşi măririi celei veşnice în ceruri. Prieteni fiind ei lui Hristos, au luptat şi suferit pentru adevărul Evangeliei, de-acea şi-au primit dreapta răsplată. Dar ei sunt prieteni şi ai oamenilor, pentrucă oameni au fost şi ei şi cunosc durerile sufletului omenesc. De-aceea duc rugăciunile noastre la Dumnezeu şi se roagă necontenit pentru noi şi pentru a noastră mântuire.

Pe sfinţi îi cinstim, cum am spus, înainte de toate ca pe prietenii lui Dumnezeu, apoi ca pe tovarăşii veşnici ai lui Hristos şi în urmă, ca pe prietenii noştri. Dar cinstea care le-o dăm lor nu este asemenea cinstei ce o datorăm lui Dumnezeu. Sfinţii nu pot să ne ajute cu puterea lor, ci numai cu sfintele lor rugăciuni. Iată ce scrie sfântul Policarp despre închinăciunea ce se aduce lui Dumnezeu şi despre cinstirea sfinţilor: „Pe el, — adică pe Isus Hristos, — îl preamărim şi ne închinăm lui, pentru-că e fiul lui Dumnezeu, iar pe sfinţi îi iubim, pentru-că au fost ucenicii Domnului şi l'au urmat pe el, cinstindu-l ca pe un împărat şi învăţător al lor.

Pe sfinţi îi cinstim înainte de toate lăudând pe Dumnezeu pentru mărirea care le-a dat-o lor, după cuvântul proorocului David, care zice: lăudaţi pe Dumnezeu între sfinţii lui. Apoi urmând pilda vieţii lor şi ţinând sărbătorile rânduite pentru pomenirea lor.

Când va fi cinstirea sfinţilor plăcută lui Dumnezeu? Atunci, când urmăm învăţătura sfântului Ieronim care zice: Să cinstim pe servitori, ca cinstea faţă de servitori să fie spre mărirea stăpânului.

Dintre sfinţi, înainte de toate cinstim pe prea-sfânta Maică a lui Dumnezeu, care prin puterea sfintelor ei rugăciuni a făcut întotdeauna mult bine neamului omenesc. Cinstim apoi pe patriarhi, cari au trăit cu câteva sute ori mii de ani înainte de Hristos şi cari au pregătit încă de pe-atunci omenirea pentru venirea dumnezeiescului învăţător. — Urmează apostolii, cari au fost martori ai vieţii lui Isus şi cei dintâi propovăduitori în lume ai legii lui. Mucenici sau martirii şi-au dat viaţa şi sângele pentru Hristos. Sfinţii arhierei şi preoţi, ca buni păstori au păstorit turma cea cuvântătoare, iar cuvioşii şi sihastrii părăşind toate ale lumii au trăit numai pentru dragostea lui Dumnezeu. Sfintele Fecioare au trăit viaţă curată şi prin viaţa lor sfântă s'au făcut vrednice să primească cununa cea neveştejită a măririi, ca mirese a lui Hristos.

Numărul sfinţilor bisericii lui Hristos e foarte mare, ei sunt biserica nevăzută, iar noi oamenii cea văzută. In ziua cea mare a arătării celei de-a doua alui Isus Hristos pe pământ se vor arăta şi ei şi se vor bucura pentru toţi aceia, cari fiind deadreapta măririi Tatălui vor avea parte să fie împreună cu ei întru împărăţia ceea veşnică.

Numele sfinţilor sunt însemnate în calendar pentru toate zilele anului, dar nu toţi au sărbătoare legată. Şi nici nu se cunoaşte numele tuturor sfinţilor, aşa bună-oară a celor douăzeci de mii de sfinţi cari au ars în Nicomedia şi alţii. De-aceea s'a rânduit, ca în Dumineca ce urmează după sărbătoarea Rusaliilor să se facă pomenirea tuturor sfinţilor. Aceasta se face încă din anul 610, când Panteonul din Roma prefăcându-se în biserică creştinească, osemintele multor sfinţi au fost îngropate în această biserică. La început se făcea pomenirea tuturor sfinţilor în 13 Maiu, dar la biserica cea mare din Constantinopol s'a introdus obiceiul să se prăznuiască în această Dumineca şi obiceiul acesta şi-l'au însuşit toate bisericile răsăritului. In bisericile apusului în zilele noastre pomenirea tuturor sfinţilor se face în ziua cea dintâi a lui Noembrie.

Făcând noi pomenirea tuturor sfinţilor, să rugăm pe Dumnezeu să ne ajute, ca să rămânem pururea statornici în credinţa cea adevărată a lui Isus Hristos.

SEPTIMIU POPA

Din Banatul răpit

— In ziua doua a Rusaliilor, reuniunea de cântări din satul Seleuş, a dat o serbare frumoasă cu teatru şi joc, în sala ospătăriei dlui Traian Manciu.

Dşoara Licia Bojin şi domnii Ştefan Guţu, şi V. Bojin au spus poezii şi au şi jucat comedia „Norocu în casă". A luat parte lume multă.

*

— In scurtă vreme, se va înfiinţa un consulat român în Veliki-Beckerek.

*

— Românii din comunele Ritoşovo şi Mali-zam în adunările ce le-au avut în aceste sate, s'au declarat organizaţi în partidul român din Iugoslavia, partid care luptă pentru izbânda năzuinţelor naţionale.

Cu prilejul acesta în Ritoşovo, s'a ales următorul comitet: ca preşedinte Vasile Luchici, ca vice preşedinte Teodor Miuţă, casier Petre Roman şi notar Gh. Drăgodan, toţi fruntaşi şi neobosiţi luptători din acea comună, precum şi ca membri toţi românii alegători din Ritoşovo.

Iar în comuna Mali-zam: Aurel Bota, preot, ca preşedinte, Ion Cheta vicepreşedinte, Ion Ritu secretar, iar membri în comitet: Sam Petrică, Petre Boca, Ion Cocora, Ion Iota, Ion Buna, Petru Cocora şi N. Coteţi. Toţi aceştia sunt fruntaşi ai comunei şi alegători, luptători neobosiţi pentru ideea naţională.

*

— Preotul Petrică, preşedintele reuniunii de cântări şi muzică din Nicolinc, aduce mulţumire tuturor acelor buni români, cari cu prilejul serbării din aceste sat, au venit în ajutor cu bani, pentru înfiinţarea nouei „Case naţionale" cu bibliotecă poporană.

Ştiinţă popularizată

Nevoia de somn

Măcar că somnul ne ia o treime din viaţă şi se arată ca o neapărată trebuinţă pentru om şi alte animale, ştiinţa n'a ajuns încă să cunoască bine cauzele nevoiei de a dormi. Se ştie numai că somnul este trebuincios şi că dacă ai împiedeca pe cineva multă vreme de a dormi, i se poate trage chiar moartea din pricina nesomnului. Cei care au fost împedicaţi să nu doarmă, zile şi nopţi deandoul, au căzut în cele din urmă, într'un somn aşa de adânc că nu'i puteai deştepta nici cu mijloacele cele mai îndrăsneţe.

Generalul francez Bruneau, (citeşte Brüno) care a făcut războiul din 1870, spune că, trebuind să fie în marş, zile şi nopţi, spre a ajunge la front, i s'a întâmplat să cadă ca un buştean, chiar în zona luptelor, şi să doarmă două ceasuri încheiate, pe câmp, în mijlocul celor mai groaznice exploziuni ale obuzelor prusiene. Nu s'a deşteptat de cât după ce soldaţii l'au zguduit din toate puterile strigându'i că e mare primejdie pentru viaţa lui.

Englezul Mills, renumit prin rezistenţa sa în oboseală, a vrut să se întreacă pe el însuşi, încercând să tae Anglia de la nord la sud (aproape 1400 km.) dintr'o răsuflare, adică fără să se oprească. Mânca şi bea pe bicicletă, gonind mereu. Bine'nţeles că de dormit nu putea fi vorba când mergi cu ea. Dar, tocmai când mai avea vr'o 10 km. până la ţintă, a fost prins de un somn atât de straşnic în cât, ziua'n amiaza mare, a trebuit să se oprească şi să doarmă ca un bolovan opt ceasuri în şir.

In America s'a ţinut un „concurs de veghe". Invingătorul a putut să stea fără somn timp de 84 de ore, dar în urmă a fost biruit.

Dacă nesomnul se prelungeşte, el devine atât de chinuitor că doreşti mai bine să mori de cât să trăeşti fără somn. In China se mai obişnueşte încă chinul de a nu lăsa pe condamnaţi să doarmă, gâdilându-le mereu tălpile picioarelor. După opt zile de asemenea tortură, nenorocitul se roagă de călău să'i taie capul, mai bine de cât să meargă înainte. Nu mai vorbim de împrejurările când nesomnul poate aduce turburări grele la creer. S'au văzut cazuri de nebunie din pricina că omul n'a fost lăsat să doarmă.

Bine, toate acestea le ştim, dar vorba e: de ce simţim nevoia să dormim? Căci trebue să fie o cauză în trupul nostru care produce ce provoacă trebuinţa de somn.

Până azi nu se cunoaşte cum se dau aceste lucruri. Cercetările din anii trecuţi par să ne spună că se formează, mai ales în creer, din pricina funcţionării, o toxină (otravă) care se adună acolo, îl face pe creer să obosească şi îl sileşte, de la o vreme, să'şi întrerupă munca. Atunci când ne e somn, iar în răstimpul cât dormim, creerul — ne mai lucrând — se descarcă, încet-încet de toxină, care e luată de sânge.

Chiar dacă ar fi adevărat că se fabrică o asemenea toxină, în creer, încă nu putem să explicăm toate amănuntele somnului şi nesomnului numai cu ajutorul ei. Trebue să mai fie şi altceva, pe care numai cercetările viitoare îl vor scoate la iveală.

D. CĂLUGĂREANU
profesor universitar

Scriitorii noştri:

COSTACHE NEGRUZZI

Iubiţi săteni, astăzi vă dăm chipul încă al unui însemnat scriitor român, Costache Negruzzi, născut la Iaşi în anul 1808.

In copilăria lui învăţătura era greceacă, iar el învăţă cea românească după o carte a dascălului Petru Maior din Ardeal.

COSTACHE NEGRUZZI

Negruzzi era om cu multă învăţătură pe vremea lui şi a scris minunate povestiri, poezii şi teatru. Dacă voiţi să citiţi o lucrare de o deosebită frumuseţă, atunci cercetaţi scrierea sa „Alexandru Lăpuşneanu", iar când în satul dv. se joacă vre-o piesă de teatru, nu uitaţi să o puneţi şi comedia „Cărlanii".

După o viaţă din cele mai rodnice şi pline de fapte pentru ţara sa, Costache Negruzzi, a trecut la cele veciniee după ce a trăit 60 de ani.

REDACŢIONALE. In toate oraşele şi târguşoarele din România, vrem să avem prieteni. Aceşti prieteni grupaţi în jurul mişcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mişcarea artistică, culturală, economică şi industrială din localitatea în care trăesc. Ştiri de acest fel în cât să intereseze intelectualii oraşelor, muncitorii de prin ateliere şi fabrici şi pe lumea de la sate.

Prietenii ne vor trimite adresa lor, iar redacţia noastră le va răspunde ce au de făcut.

Până acum avem:

Redactor în Cernăuţi pe d-l George Voevidca, *scriitor.*

Redactor în Craiova pe d-l Ion Dongorozi, *profesor şi scriitor.*

Redactor în Iaşi pe d-l Sandu-Teleajen, *scriitor.*

Redactor în Braşov pe d-l Gr. Raul Stratin, *avocat şi ziarist.*

Redactor la Timişoara pe d-l St. Vlădescu, *directorul ziarului „Cuvântul Banatului".*

Reporter cultural în Galaţi pe d-l Petre V. Tanvelu.

Reporter cultural în Slatina pe d-l Ion N. Udrişte-Olt.

Reporter cultural la Vijniţa şi jud. Vijniţa (Bucovina) d-l I. Cârciumărescu.

Lămuriri. Când un sătean nu se poate dumeri în o chestie a sa grea, ori are nevoie de un sfat sau vrea să întrebe ceva care'l interesează, atunci să ne scrie nouă şi-l vom lămuri cât se poate mai bine.

Scrisorile unui învăţător

Către sătenii, cari şi-au înstrăinat limba

Intâmplările prin care a trecut neamul nostru, trebuie să le cunoaştem, ca să vedem cine am fost şi cine suntem.

Poporul care nu-şi cunoaşte trecutul e un popor mort sau aproape fără curaj în lupta ce trebuie să ducă a se apăra de alte neamuri. E un popor pe care-l poate cuceri ori cine. I-i poate răpi limba, fiindcă pentru el e tot una orice limbă ar vorbi şi pe orice pământ ar trăi. E ca animalul pe care ori cine îl poate mâna la el acasă.

Iar un popor care-şi cunoaşte istoria neamului — se cunoaşte pe sine însuşi, îşi iubeşte ţara, îşi iubeşte limba şi nu i-le poate nimenea răpi.

Deci iubiţi săteni, înainte! Iubiţi-vă graiul neamului, cunoaşteţi, simţiţi, şi vorbiţi româneşte, pentru Dumnezeu! Mână în mână cu religia şi cu istoria neamului, merge graiul neamului, l i m b a r o m â n e a s c ă.

Să băgăm de seamă, că fiecare popor îşi are limba lui, pe care, o apără până la moarte. Pentru ce oare? Nu e tot una dacă vorbim româneşte sau ungureşte? Aşa ar zice unii dintre Dv. *Nu!* Cine-şi pierde limba îşi pierde sufletul, îşi pierde neamul. Pe vremuri vitejii noştri voevozi, cu sabia în mână şi-au dat viaţa pentru libertatea ţării şi-a graiului. Ei muriau dar ţara rămânea liberă şi poporul îşi zicea cu mândrie: *Român!!*

Numele de român azi e steagul vitejiei, cinstei, binelui şi frumosului. Vreai să te-nfăşuri în această haină Dumnezeiască? — De vreai fă-te vrednic! Păstrează-ţi limba, învaţ-o şi-o vorbeşte cu mândrie şi dragoste!

Zicea bunicul meu — fie iertat — încă în vremuri de asuprire, în vremuri triste: Nepoate! Vorbeşte şi cântă româneşte. Inima ta îndurerată va primi mângăere de la cel de sus. Şi să ştii că vai de unii din noi, vai de cei cari îşi pierd limba strămoşească. La a doua judecată rămân muţi înaintea lui Dumnezeu. Nu se mai pot spăla de păcate şi merg în focul cel de veci. Aşa zicea bunicul — şi mi-a legat de suflet: comoara nepreţuită, sfântă şi bine cuvântată *graiul neamului românesc.*

Aceste am avut să vi-le spun în aceste trei scrisori. Doresc ca vorbele mele să cadă ca o sământă binefăcătoare pe ogorul Dv., din care să crească plantele dătătoare de roadă îmbelşugată a unei vieţi plină de toate bucuriile binecuvenite poporului românesc de atâtea veacuri încercat.

Să auzim de bine şi de sănătate până altă dată ce voi mai scri răvaşe folositoare.

G. CÂMPEANU
învăţător

Răvaşe de la un medic

DESPRE OFTICĂ

Imprejurul nostru mişună o mulţime de duşmani nevăzuţi, aşa de mici că nu se văd decât cu nişte ochiane anume făcute. Pe cât sunt de mici, pe atât sunt de puternici şi de periculoşi. Pătrund nevăzuţi în trupul nostru, ne sug vlaga, ne otrăvesc sângele şi ne svârle 'n mormânt.

Pe aceşti duşmani, cărturarii, i-a botezat *microbi* (fiinţe mici). Ei sunt sămânţa boalelor. Fiecare boală are sămânţa ei anume, cu o înfăţişare şi cu o putere de otrăvire anumită.

Una din aceste seminţe dă o boală cunoscută sub numele de oftică (Atac sau Tuberculoză).

E o boală lipicioasă (molipsitoare), care după războiu încoace s'a întins aşa de mult că seceră în fiecare an peste *treizeci mii* de vlăstare tinere, la noi în ţară. Ea atacă toate măruntaele trupului nostru, creer, ficat, prapur, bojoci (plămâni), încheeturi, oase. *Beţia, lipsa de hrană, de aer şi soare, slăbirea* corpului din cauza unei zăceri îndelungate, pregătesc culcuşul ofticei. Scuipatul e cel mai obicinuit mijloc de împrăştiere a boalei. Sământa boalelor trăeşte şi în praf. Inţelegeţi, aşa dar, ce lesne se întind în deosebi oftica. De aceea *nu-i bine:* să scuipăm pe jos, în deosebi ofticoşii. Pe aceştia să-i sfătuim să scuipe în bucăţele de cârpă sau hârtie şi să le svârle în foc.

Nu-i bine deasemeni să vorbim cu ofticoşii, aproape de gura lor, că scuipatul lor ne cade pe faţă sau haine. Să sfătuim pe gospodinele noastre să nu mai măture prin casă cu mătura neudată sau să scuture preşurile în stradă, cum cu mare părere de rău să vede şi la oraşe.

Mamelor! nu lăsaţi copilaşii voştri să fie sărutaţi de nimeni!

S'au văzut nevinovaţi copii cari au căpătat Sifilis (sfrânţie, cel pierit) şi oftică, din această nebăgare de seamă.

Laptele de la o vacă ofticoasă, îmbolnăveşte de oftică şi pe om.

Muştele răspândesc şi ele această boală. De aceea să le stârpim. Mijloace sunt. O să vă scriu în alt răvaş despre ele. Inainte de toate însă să acoperim toate bucatele.

Ca să te aperi de această ucigătoare boală se cere ca:

1) *Să te hrăneşti bine şi să fugi de băuturi* spirtoase (rachiuri tari).

2) *Să ai lăcaş curat, cu aer şi soare mult.*

Zicătoarea poporului: „*Unde intră soarele n'are ce căta doftorul!*" e foarte înţeleaptă şi adevărată.

3) *Nu lăsaţi să se căsătorească ofticoşii.*

4) *Copii născuţi din atari părinţi să fie hrăniţi de doică (mancă, dădacă) nu de mamă.*

5) *Indepărtaţi ofticoşii de cei sănătoşi* (Izolare).

6) *Arătaţi-vă din când în când la doftor.*

Oftica, căutată de vreme, se tămădueşte sigur.

Deoarece molima s'a întins aşa de mult, lupta împotriva ei, azi, e grea şi îndeosebi *costisitoare.* Statul nu poate susţine cheltuelile. Pentru aceea se fac societăţi particulare. La noi e „*Societatea pentru Profilaxia tuberculozei*" de sub înaltul patronaj al M. S. Regina Maria.

Nici o mulţămire sufletească nu-i mai mare de cât aceea de a şti că prin ajutorul tău (sfat, leacuri, bani) ai putut răpi din ghiarele morţii pe un fiu *al Ţării* şi pe un sprijin al *Familii.*

Dr. OD. APOSTOL

Congresul Uniunii Femeilor Române din Ardeal

In amândouă zilele de Rusalii, oraşul Alba-Iulia, — cetatea glorioasă unde s'a încoronat Regele nostru — a fost în mare sărbătoare.

Uniunea femeilor române din Ardeal, şi-a ţinut al patrulea congres.

Şi pentrucă această însemnată societate e pusă sub înalta oblânduire a M. S. Regina Maria, Suverana, a venit la Alba-Iulia.

In ziua de Dumineca Rusaliilor, la ora 10, a sosit în gară trenul regal iar din el a coborît buna noastră Regină împreună cu A. S. Regală Principesa Elena. Pentru întimpinarea Reginei a fost de faţă toate autorităţile civile şi militare şi şcoalele.

In catedrală, a avut loc o slujbă religioasă, ţinută de P. S. Episcopul Teculescu, fiind de faţă M. S. Regina.

După terminarea slujbei, M. Sa, a vizitat Orfelinatul, masa studenţilor de la liceul „Mihai Viteazul" şi tribunalul, însoţită de d-na Stoica, prezidenta reuniunei din Alba-Iulia.

Cu acest prilej Marea binefăcătoare Regina Maria, a dăruit pentru Orfelinat, trei zeci de mii de lei, iar pentru liceul „Mihai Viteazul", şapte zeci de mii de lei.

La acest congres au vorbit d-na Baiulescu, o bună română, P. S. Episcopul Teculescu, d-l G. Mârzescu, ministru, d-na inginer Stoica, S. S. Protopopul Urzică, d-nele Râmniceanu, Meissner, Epure, Cantacuzino şi Emilian.

La închiderea congresului, d-na prezidenţă, Baiulescu, aduce mulţămiri M. S. Reginei Maria şi A. S. Regale Principesa Elena, pentrucă au avut mare bună voinţă de a veni, la Alba-Iulia şi a lua parte la congres.

Familia Regală s'a întors la Bucureşti.

Săteni, păstraţi-vă sănătatea şi feriţi-vă de a bea, mai cu seamă rachiu.

Băutura e soră cu săracia, cu puşcăria şi cu moartea.

Nu daţi banii voştri, munciţi din greu, pe otravă (vinars).

Nu îmbogăţiţi cu banii voştri, pe alţii. Omul care nu bea nu îmbătrâneşte repede, nu caută sfadă, în casă, cu familia lui.

C. NEGRUZZI

LUMÂNĂRICĂ

Vă aduceţi aminte de un sărac pre care îl întâlneaţi, sunt acum doi ani, pe uliţi, prin pieţe, pe la bserici, cerşetorind mila creştinilor şi împărţind bogdaproste în dreapta şi în stânga?

Lumânărică nu mai este! — Dar cine era el, şi care fu solia lui aicea jos? singur nu o ştia. De îl întrebai de unde este? „Nu ştiu, numai că mama când m'a lăsat mi-a zis: Niţă, dragul meu! să cumperi lumânările şi să le împarţi pe la bisericele. Atâta ştiu, atâta fac."

Desculţ, cu capul gol, încins cu o funie şi cu traista în şold, Lumânărică până în ziuă colinda toate bisericele, împărţind lumânări cerşetorind, nu pentru dânsul — lui nu-i trebuia nimică — ci pentru alţii.

La un schit sărac lipseşte clopotul; îndată Lumânărică îl ia din târg, se pune cu dânsul în mijlocul unei pieţe, îl trage, şi clopotul nu tace până ce nu-şi câştigă plata. Curând arama sfântă va răsuna în aer, chemând pre credincioşi la rugăciune, şi va spune în graiul său cel misterios lăudata faptă a săracului cerşetor.

O biserică n'are vestminte; Lumânărică îi aduce stofe bogate, el care n'are decât o haină strenţoasă ce abia îi acopere goliciunea trupului; căci în zadar voeşti să-l îmbraci. Dă-i o haină, o cămaşă; peste un ceas nu o mai are: a dat-o altuia, pe care îl socoate mai nevoiaş decât dânsul.

Vedeţi această văduvă cu lipsa în faţă şi cu desnădejdea în inimă? Inconjurată de şapte copii ce plâng de foame, îmbrâncită dela uşa bogatului, unde nu i se dete voie a împărţi nici fărmăturile cu câinii lui, ticăloşia o apasă sub greul ei genunchiu. Lumânărică o vede, o mângâie, şi a doua zi îi aduce o vacă, care săturând cu laptele ei pe flămânzii copii, introduce iar bucuria în bietul bordei.

Dar unde suntem noi în stare a înşira toate bunele fapte a acestui sfânt om! Ajunge a şti că săracul acesta cerşetor, îndemnat de plecarea sa (şi de o stăruinţă puternică), a zidit până şi biserici. Să judecăm din aceasta, câţi săraci am putea face fericiţi cu abonamentul unei loje la teatru, unde învăţăm a fi demoralizaţi, cu cheltuiala unui ospăţ ce ne îmbuibă pântecele şi ne strică sănătatea, cu o găteală de bal ce roade câte un colţ din moştenirea copiilor noştri?

Dacă Lumânărică ar fi strâns toţi banii câţi a împărţit şi a cheltuit cumpărând lumânări, clopote, vaci, vestminte ş. a., negreşit ar fi fost după starea sa; dar trăind sărac, a murit sărac.

Intr'o zi, trecând pe lângă o biserică, am văzut norod strâns, şi am auzit cântând rugăciunile morţilor. In mijlocul bisericei sta un mort învălit cu giulgiu. Biserica era luminată şi impodobită ca pentru un mort bogat, şi un arhiereu înconjurat de un numeros cler slujea prohodul. Nu se vedea nici o rudă, nici un prieten vărsând lacrămi mincinoase; numai o văduvă în haine negre sta la picioarele sicriului; iar pe faţa tuturor săracilor, ce alcătuiau cortegiul răpausatului, se vedea întipărită o întristare mută, o jale dureroasă.

In momentul acesta, arhiereul apropiindu-se, desvăli pe mort, şi însemnând pe faţa lui semnul crucei, zise cuvintele aceste:

„Doamne! odineşte sufletul robului tău Ioan în loc de pace, în loc cu verdeaţă, unde nu este întristare nici suspin, ci vieaţă fără de sfârşit."

Pătruns de marea putere a morţei, am plecat capul, şi privind icoana Mântuitorului, ce sta pe pieptul mortului, am zis: „Doamne! Doamne! Odihneşte după moarte şi sufletul nostru în locul unde ai odihnit sufletul lui Lumânărică."

Poate voiţi a şti cine făcuse o aşa pompoasă înmormântare cerşetorului?

Intr'o dimineaţă o damă văduvă — al căreia nume îl vom tăcea, respectând frumoasa ei faptă — găsi la poarta casei sale trupul lui Lumânărică, şi — Văduva îngropă pe sărac!

Catacombele Mânăstirii Neamţu

Nu departe de cetăţuia Neamţu — a căreia ruine se mai văd încă dărâmate de oameni şi de timp — mai în sus pe o vale ce se întinde verde şi racoroasă între două şiruri de munţişori umbroşi, Alexandru cel Bun făcu la 1402 o bisericuţă de lemn în cinstea Sf. Ioan Teologul, pe lângă care se adunară câţiva monahi, şi pentru adăpostirea lor şi a altor creştini în timpurile acelea, pe când Moldavia se bântuia de răsboaie şi răscoale, zidi aproape de biserică şi un turn de piatră.

Pe atunci înturnându-se dela Viena Ioan Paleologul, trecu prin Moldavia. Alexandru îl primi cu tot onorul cuvenit moşteanului imperiului Bizantin, însoţindu-l până la Galaţi. Spre răsplata ospeţiei ce primise, Ioan suindu-se pe tron îi trimise lui purpură şi coroană împărătească, iar mitropolitului Iosif sacos şi mitră; dar spre a-şi învecinici pomenirea, trimise (doamnei Anei, soţiei lui Alexandru), şi o icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului.

Icoana aceasta se puse în bisericuţa mai sus arătată.

După trecere mai de un veac; Marele Ştefan văzând că s'a mărit numărul călugărilor, începu a zidi la anul 1497 lângă bisericuţa lui Alexandru Vodă, o altă biserică mare de piatră cu hramul Inălţării dar murind el la 1503, o sfârşi fiul său Bogdan, şi aduse icoana Fecioarei acea hărăzită de Paleologul în biserica asta nouă, unde este şi până în ziua de astăzi.

Această icoană se cunoaşte că e făcută pe când arta zugrăvită era în decadenţă la Greci. Desenul este grosier şi coloritul slab.

Mănăstirea Neamţul — ce luase astă numire dela pârâul ce curge aproape — luă o întindere mare. Prin pietatea Domnilor şi a boierilor căpătă venituri însemnate şi astăzi această lavră nutreşte la o mie cinci sute monahi, şi oricare sărac află în toată vremea aici căutare şi ospătare.

Mai multe biserici şi paraclise se zidiră pe lângă aceasta dar bisericuţa Sf. Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, acea făcută de Alexandru cel bun, deşi învechită sta pe lângă ele ca o sfântă relicvă doveditoare că ea a fost începătoare acestui locaş dumnezeesc: însă învechindu-se foarte, se făcu în acelaş loc alta de piatră, tot în numele Sf. Teolog, dar de o arhitectură nouă. Deşi aceasta e mai frumoasă, mai graţioasă, de jelit acea veche de lemn, şi era de dorit ca asta de acum să se fi făcut întocmai după modelul lui Alexandru Vodă. Din norocire tot a mai rămas turnul de care ţi-am vorbit mai sus, care stă întreg cuprins într'un unghiu al zidului mănăstirii.

Lângă biserica aceasta e mormântul monahului Chiril Carp unul din ostenitorii şi fundatorii ei. Alăturea stă mormântul monahului Platon, ucenic a cuviosului stareţ Paisie. Fraţii ne-au spus lăudata vieaţă a acestui călugăr, care deşi privit de toată obştimea ca un cuvios, era cel mai smerit între toţi, urmând porunca evanghelică: Cel ce vrea să fie mai mare între voi, să fie vouă slugă. Prevăzându-şi sfârşitul, cucernicul Platon s'au rugat să nu-l îngroape cu paradă, ci numai un preot să-l întovărăşească la groapă spre a-i citi rugăciunile morţilor; dar nu fu ascultată cererea lui. Toţi slujbaşii mănăstirii îmbrăcaţi în aurite vestminte, cu cântări, tămâieri şi făclii, plecară ca să însoţească rămăşiţele sfântului bărbat; când iacă cerul se întărâtă, vântul stinge luminele şi ploaia vărsându-se în şiroaie, sileşte pe toţi a-şi căuta aciuare prin chilii. Insă îndată ce a rămas mortul cu un singur preot, soarele sparge norii, ploaia stă atârnată în aer fără a cuteza să cază, şi înmormântarea cuviosului monah se sfârşeşte în pace şi linişte.

Sub biserica asta nouă sunt catacombele mănăstirei în care se pun oasele morţilor când le dezgroapă din umedul lor lăcaş, ca să deie locul lor altor morţi mai proaspeţi. Această hrubă e boltită; are şase stânjeni lungime, trei lăţime şi şase palme înălţime. O singură ferestrică ce sloboa de o rază misterioasă pe o icoană a Mântuitorului care stă pe un tetrapod în fund, luminează acest loc funerar. Trei rânduri de poliţi zidite sunt dealungul păreţilor, iar pe sub ele dulapuri.

— Ce se înşiră pe poliţi? — Tidve de morţi! — Ce se pune în dulapuri? — Oase de morţi!

Când s'a deschis uşa, şi m'am coborât în acest azil al morţii, un sfânt fior m'a cuprins; şi de n'aş fi fost pregătit pentru o asemenea privelişte sau de eram singur, aş fi căzut în genunchi, umilindu-mă înaintea lui Dumnezeu în faţa acestei mulţimi de morţi. In adevăr, omul se simte cât e de mic înaintea marei puteri a lui Dumnezeu, înaintea astor oase mucede ce au avut odinioară carne şi sânge ca noi!

După aceste întâi cugetări triste, altele mai lumeşti m'au cuprins. Aste capete aşezate cu simetrie pe poliţi, aste oase puse cu regulă în dulapuri, m'a mâhnit şi m'a supărat. Ce sunt ele alta decât noi, rămăşiţe a celor ce au fost ca noi? Şi nouă nu ne place a vedea că se joacă cineva cu noi când trăim, cu atât mai vârtos după ce am murit. Liniştea mormântului e mai de preferat decât astă regulă, unde tidvele noastre figurează ca şipurile în magazinul unui spiţer.

Mai bine de două sute capete sunt pe aceste poliţi de piatră; fiecare are lipit pe el câte o ţidulă pe care e însemnat numele celui ce l'a purtat. Este de luat seama că unele din ele sunt mai pe jumătate putrede de rugina pământului sau de boalele de care au pătimit în vieaţă. Un doctor Gal pipăindu-le, ni le-ar putea spune, şi poate din ştiinţa cronologiei s'ar putea afla câte virtuţi, câte viţiuri au fost în ele.

Căutând aceste tidve, văzui una mai mică, mai delicată; osul era alb şi luciu, (dar nu avea nici o etichetă lipită pe ea). Monahul ce-mi slujea de cicerone mi-a spus că era a unei fete ce-a murit acolo, dar nu ştiu să-mi spuie mai mult. Curiozitatea mea nu se îndestulă cu atâta. Am întrebat, am cercetat şi am descoperit o foarte tristă dramă pe care îţi voiu spune-o altă dată, căci acum mă grăbesc a lăsa pe morţi, ca să mă întorc între cei vii.

RĂVAŞE DELA SATE

Din Someşul-Rece (Jud. Cojocna).

In satul nostru, în ziua întâia a Rusaliilor, am avut fericirea să avem o însemnată sărbătoare.

Societatea culturală „Astra“ din Sibiu, Societate care de şase zeci de ani răspândeşte carte folositoare prin satele din Ardeal, a înfiinţat şi la noi, o filială (secţie) şi o bibliotecă de o camdată cu 120 cărţi poporane. Bine cuvântat să fie ceasul acesta.

De la Cluj, au venit sprijinitorii învăţăturii: preşedintele Despărţământului „Astrei” din Cluj, d-l Marin Ştefănescu, profesor universitar, d-l general N. Petala şi dd. D. Călugăreanu, Ştefănescu-Goangă şi Botez, profesori universitari. La sosirea oaspeţilor în sat pe feţele tuturora se vede bucuria iar localul şcoalei e îmbrăcat în verdeaţă.

Cel întâi care ia cuvântul e inimosul învăţător Niţu Stan, care urează bun sosit oaspeţilor, în numele şcoalei.

De faţă erau preotul Ion Stănescu de la noi, d-l Şerban, prim-pretorul din Jilău şi alţi cărturari de prin împrejurimi, precum şi tot satul adunat.

La ceasul 4 d. p. a început serbarea.

D-l Marin Ştefănescu, într'o însufleţită vorbire arată datoria ce au toţi românii de a sprijini cea mai veche societate culturală „Astra” din Ardeal, şi că gândul tuturora să fie îndreptat către muncă şi cultură.

D-l dr. Botez a dat sfaturi folositoare asupra păstrărei sănătăţei omului şi nenorocirea mare ce o aduce băutura.

D-l general Petala, după ce face mai întâi un scurt istoric al Ardealului, arată superioritatea elementului românesc faţă de cel străin.

Şi ca să fim stăpâni de fapt şi de drept datoria poporului e să asculte pe conducători, precum conducătorii să aibă grijă de popor.

Ca să învingem pe celelalte naţiuni trebuie să muncim în direcţia comerţului şi a industriei.

Iar pe deasupra acestei datorii stă aceea de a creşte copiii noştri în dragostea de ţară şi în simţimântul jertfei ce trebue ei să'l dee când Patria are nevoie.

Mai vorbesc prim pretorul Şerban şi preotul Stănescu.

Printre cuvântări corul Episcopiei a cântat foarte frumos; la început „Deşteaptă-te române” iar după vorbirea d-lui general Petala, — „Trăiască regele.”

Se trece apoi la înscrierea membrilor noi în Asociaţie, după care se alege comitetul filialei de la noi din sat, comitet format din preotul şi învăţătorul şi alţi 5 fruntaşi ţărani. Preşedintele a dat biblioteca în primire noului comitet.

La sfârşit oaspeţii au fost poftiţi la o gustare la preotul Şerban.

A. B.

Din Belini (Jud. Trei Scaune).

In satele noastre din secuime, acei care ne conduc şi ne luminează, ar trebui să vină să ne vadă cât mai des, să ne cunoască şi să ne dee sprijinul de care avem nevoie.

Inceputul s'a făcut şi e foarte folositor. Aşa anul trecut, a venit I. P. S. S. Mitropolitul de la Sibiu şi ne-a vizitat acasă, în mai multe sate. Văzându-l în mijlocul nostru, ne-am simţit cugetele noastre înnălţate.

O rază de dulce nădejde ne-a adus d-l ministru al şcoalelor, care a venit în Sf. Gheorghe, capitala judeţului, făgăduindu-ne tot ajutorul pentru ridicarea şcoalei şi a culturii.

După câtăva vreme în 20 de sate au venit de la Bucureşti, 20 de biblioteci, tablouri istorice şi religioase.

In ziua de 22 Mai, a sosit în satul nostru, dd. prefect de judeţ şi revizorul şcolar, care au pus temelia clădirei unui local de şcoală.

Desigur că toate acestea sunt fapte bune, pornite din suflete româneşti, cari îndeamnă la luptă pe toţi factorii culturii din sate.

C. DEDIU, învăţător

Din Crasna (Jud. Sălaj).

Ca să răspândim cât mai mult gustul de citit în popor şi în acelaş timp şi cultura, căutăm să înfiinţăm în satul nostru „Biblioteca al corpului didactic primar din subsecţia Crasna” şi „Biblioteca centrală a cercurilor culturale din plasa Crasna.”

In acest scop, rugăm pe toţi oamenii de bine, să ne vie în ajutor, trimeţându-ne cărţi, reviste şi alte publicaţii folositoare, pe adresa: Gavril Câmpean, învăţător în Crasna, jud. Sălaj, Transilvania.

G. C.

Din Pojorîta (Bucovina).

Duminică în 13 Mai a avut loc cea dintâiu şezătoare a societăţii „Cercul de gospodine” din Pojorîta. A fost o prea frumoasă serbare pentru acest sat de munte. Toată lumea din sat şi împrejurimi a luat parte cu însufleţire la un început de înviorare a vieţii săteşti. S'a vorbit odată şi de altceva decât numai de grijile de toate zilele. Au vorbit foarte frumos despre luminarea sătenilor, despre creşterea dorului de învăţătură şi despre nevoia de-a se da şi femeilor românce o îndrumare mai bună şi mai priincioasă traiului şi rostului lor, de altfel destul de greu, d. înv. dir. V. Zapraţan, d-na E. Zapraţan şi d-l dr. Ambrosie Comoroşan, care ca un apostol ce este, n'a uitat să îndrumeze pe săteni, să se învoiască şi să te lase de beţie. Şcolarii din Pojorîta, învăţaţi şi conduşi de vrednicul învăţător Blănariu au cântat foarte frumos. Ţi-era mai mare dragul să-i asculţi pe micii pui de muntean cât de drăgălaş cântau şi cum ştiau ei să spuie poezii. D-na Melania Floriştean e cântăreaţă măiastră şi ştie că un cântec cumsecade pătrunde şi în inima cea mai împietrită. D. elev de liceu Grosu i-a ţinut bine hangul cu ghitara. Foarte frumuşel a fost teatrul jucat de cercetaşii din Câmpulung ai d-lor profesori Nistor şi Morariu. Cele „Două surde” au plăcut mult. Nădăjduim că acest fel de şezători se va mai face şi de altă dată, nu numai la Pojorîta, ci şi în alte sate, cari vor lua de bună seamă pildă de la Pojorîtani.

D.

Din Vârful Câmpului (Jud. Dorohoi).

In ziua Inălţării Domnului clopotele bisericei din Vârful Câmpului (Dorohoiu), vesteau duios serviciul dumnezeesc al pomenirei eroilor noştri. Văduvele de războiu, părinţii şi fraţii celor căzuţi pe câmpurile de bătae, veterani şi şcoalele înconjurau mormintele eroilor. In lungi coloane de trăsuri Călineştenii lui Cuparcencu şi Călineştenii lui Enache veneau să se închine la mormintele vitejilor noştri. Preoţi, corpul didactic cu elevii şcoalelor, gospodarii satelor de acolo îmbrăcaţi în mândra haină strămoşească, au depus flori, au vărsat lacrămi în durerea adâncă după pierderea fraţilor căzuţi în războiul pentru întregirea neamului. După pomenirea eroilor, la orele 2 d. m., în şcoala din Vârful Câmpului a avut loc o frumoasă serbare. Acolo şcoalele bucovinene împreună cu cea locală s'au produs cu coruri şi recitări pline de viaţă şi avânt românesc, cu piese de teatru într'o frumoasă limbă românească.

Părintele Dimitrie Furtună, d-na Furtună, d-na Soroceanu, d-l Soroceanu, d-l Colonescu dirigintele şcoalei din Călineştii lui Cuparencu, d-l Calancea dirigintele şcoalei din Călineştii lui Enache li se cuvinte toată lauda pentru felul cum înţeleg să muncească pentru răspândirea culturii în popor şi pentru redeşteptarea lui. Şi-au făcut o frumoasă datorie, închinându-se la mormintele eroilor noştri. Nu-i vom uita.

D. URZICĂ, profesor

Noua linie ferată Chişinău-Solonta. Cu cât o ţară are căi ferate mai multe, cu atât acea ţară e mai bogată. O linie de drum de fer de o mare însemnătate economică pentru Ardeal s'a deschis de Rusalii. E vorba de legătura ce s'a făcut prin calea ferată nouă Chişinău-Solonta, linie care leagă între ele două mari oraşe Oradea-Mare — Arad. Inainte acest drum se făcea în aproape 20 de ceasuri iar astăzi numai în 3 ore. Ne dăm cu toţii seamă ce înseamnă câştigarea aceasta de timp pentru călători cu afaceri, dar mai cu seamă pentru mărfuri.

Pe această linie se va scurge o mulţime de bogăţie: marfă şi cereale şi transportul lor vor costa mai puţin pe lângă că vor sosi mai repede. Pe toţi românii ne bucură acest fapt.

La această serbare au luat parte mai mulţi miniştrii de la Bucureşti, în frunte cu primministru d-l Ion I. C. Brătianu.

Adunarea generală a „Voluntarilor Ardeleni.” Duminica trecută le Arad, a avut loc, adunarea generală a Uniunei voluntarilor Ardeleni.

Adunarea a fost prezidată de d-l Deleu, care într'o frumoasă cuvântare deschide şedinţa şi arată cum a luat naştere această Uniune. Arată, însemnătatea ce au avut voluntarii ardeleni în câştigarea răsboiului. Toţi cari vorbesc s'au ocupat mai cu seamă despre chestia împroprietăririi voluntarilor.

Datoriile noastre în străinătate. Se ştie că Statul făcuse înainte de-a izbucni războiul, şi în vremea acestuia, datorii în afară de Ţară. Acum guvernul a adus înaintea Parlamentului o lege, prin care plata acestor datorii se amână pe douăzeci ani, până-ce leul va ajunge să aibă aceeaş putere de cumpărare ca şi francul francez.

Ştiri de pretutindeni

M. S. Regele, va petrece câteva zile ale lunei Iulie, în localitatea muntoasă Vatra Dornii, cea mai frumoasă parte a Bucovinei.

Academia română. Şi pentrucă veni vorba de Academie, fraţi săteni, trebue să stiţi şi d-v ce înseamnă. Academia e un aşezământ cultural în Bucureşti, Casa învăţaţilor mai bine zis, pentru că aici membrii ei ca să fie aleşi, trebue să se bucure de mare dar de la Dumnezeu: mintea să le fie prea luminată. Aici învăţaţii neamului se adună, şi fiecare are ceva nou de spus în ramura ştiinţei pe care o cunoaşte.

Aşa, un însemnat fapt a fost cu câteva zile în urmă când ca membru al Academiei, a fost ales marele poet al neamului nostru d. Octavian Goga.

Numărul membrilor e anume cât, aşa că trebue să moară unul ca să-i eie locul altul. Dl Octavian Goga a fost ales în locul poetului Gh. Coşbuc, care nu mai este în lumea noastră. M. S. Regele a ţinut să fie de faţă când d. Goga, nou academician, a vorbit despre ceea ce a scris Gh. Coşbuc.

Congresul Ligei Culturale. In zilele de Rusalii, la Galaţi, s'a ţinut congresul societăţii Ligei Culturale. Au luat parte peste 600 de membri.

Episcopia dela Caransebeş se va muta la Timişoara. Era vorba să se facă o episcopie nouă la Timişoara, dar la asta guvernul a zis că cheltuelile unei nouă episcopii trebuesc încunjurate aşa ca să se mute episcopia din Caransebeş la Timişoara şi se crede că vizita a fost în legătură cu această mutare. S'a cerut şi părerea episcopului din Caransebeş şi apoi sfatul miniştrilor va aduce hotărâre. Cu noua episcopie se va romaniza şi mai mult Timişoara. Guvernul va da ajutor şi pentru zidirea unei catedrale ortodoxe în mijlocul oraşului.

Cursuri de vară. La Văleni, o localitate minunată între munţii Prahovei, d. Iorga şi-a ales locuinţa dsale, mai cu seamă vara, după războı încoace.

Ca în toţi anii marele învăţat deschide aici o şcoală unde vorbesc cei mai luminaţi profesori iar lumea care a venit înadins în acest cuib de linişte, ascultă cursurile.

Iar dacă, cineva are mijloace, vara, să plece de acasă, la odihnă şi aer bun, atunci la Vălenii de-Munte, să se ducă şi nu-i va părea rău.

Ziua de 10 Maiu la Românii din Paris. Când eşti în străinătate, par'că altfel vezi lucrurile de acasă. Orice îţi aduce aminte de ţară îţi stăpâneşte sufletul mai tare şi-ţi trezeşte dorul de patrie şi de ai tăi. Românul înstrăinat prin împrejurările vieţii îşi reaminteşte cu multă duioşie de meleagurile, pe cari s'a trezit.

Noi ăştia de aici suntem acum deprinşi cu sărbătorile noastre naţionale, le vedem an de an şi trecem mai uşor de la una alta. In străinătate însă Românii le păzesc cu mult mai mare sfinţenie, le serbează ca nişte adevărate praznice româneşti. Zina de 10 Maiu a fost serbată la Paris, în inima Franţei, de Românii aflători acolo, cu multă însufleţire.

Toţi Românii din Paris au luat parte la slujba bisericească ce s'a ţinut în biserica românească de acolo, iar seara s'au întâlnit cu toţi la trimisul României din Franţa. pentru a petrece o seară împreună, ca la ei. în România.

Danie pentru Academie. Preotul Ştefan Georgescu, parohul bisericei Sf. Dimitrie Colentina Bucureşti, a dăruit Academiei Române 12.000 lei ca venitul pe fie ce an să-l cheltuiască cum se va crede de cuviinţă în scop cultural. Dania e făcută în amintirea fiului său Alexandru Georgescu, mort în 1918 Iulie 27 stil vechi, după întoarcerea din Moldova fiind în etate de 23 ani şi 4 luni.

COLABORARE. Aducem îmbucurătoarea veste pentru cititorii noştri, că în jurul „Culturei Poporului“, au mai venit două mari personalităţi P. S. S. Episcopul Roman Ciorogariu al Oradiei-Mari şi d-l Simionescu, membru al Academiei Române şi rector al Universităţii din Iaşi. Colaborarea domnile-lor, aduce o deosebită însemnătate mişcării culturale, îndrumată prin foaia aceasta.

O nouă piesă a d-lui Iorga. Pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti, se joacă, o nouă piesă istorică, scrisă de marele învăţat al neamului nostru, d-l Nicolae Iorga.

„Doamna lui Ieremia” aşa se numeşte piesa.

Furtul unei icoane. Din cea mai mare biserică catolică din Cluj, făcătorii de rele au furat, noaptea, o icoană a Maicii Domnului, icoană care are o vechime de peste trei sute de ani şi era împodobită cu aur şi petre scumpe.

Sărbătorirea regală. Regele şi Regina Iugoslaviei va sosi în Bucureşti în ziua de 8 Iunie, pentru a sărbători la noi, un an de la căsătoria familiei regale jugoslave.

Ofiţer omorât de o granată. La Cernăuţi, locotenentul Ionescu, din reg. 11 roşiori, avea obiceiul să se ducă la Prut, care trece pe lângă marginea oraşului şi se pescuiască peştii cu granata. Zilele trecute, pe când se afla la pescuit pe malul Prutului, svârlind granata i-a explodat în mână, rupându-i braţele şi sfâşiindu-i pieptul. El a murit pe loc.

Taxele poştale pentru străinătate. Când cineva trimete o scrisoare închisă în Austria, Cehoslovacia, Italia, Iugoslavia, Polonia şi Ungaria, va pune mărci în valoare de 4 lei şi 50 iar pentru America, 6 lei. Scrisoarea recomandată în orice ţară costă 6 lei.

Leul nostru creşte. Semne bune începe să se arate şi pentru ţara noastră, căci leul românesc a început să crească. Se ştie, că, dacă viaţa e scumpă asta se datoreşte şi leului nostru care are un preţ scăzut pe pieţile din străinătate. De la 7 centime (bani) franceze, leul a ajuns la 8 şi ceva centime.

Cumpănă. O ploae grozavă întovărăşită de furtună, s'a abătut asupra târgului Moineşti (din judeţul Bacău) şi împrejurimi. Vite au fost înecate şi tot rodul pomilor stricat.

Un milion şi jumătate câştig. Comisia pentru înfrânarea speculei dela Lugoj, a condamnat pe David Schwartz, care a făcut o mare speculă cu zahăr la o amendă de 75 mii de lei. Procurorul, însă, a făcut apel, cerând mărirea amendei deoarece suma încasată în urma speculei trece de un milion şi jumătate lei.

Un nou volum de versuri. Printre scriitorii noştri de seamă, ocupă un loc de cinste şi poetul bucovinean, d-l George Voevidca.

D-sa, în curând, va da la lumina zilei, a doua carte de versuri, care se numeşte „Turnurile,”

In pagina întâia a foaei noastre am publicat una din poeziile domnului Voevidca, din noul volum.

Preţul cerealelor. Săptămâna trecută, preţul cerealelor pe piaţa din oraşul Brăila, a fost: Orz din Muntenia, întâia calitate, de la 33.500 lei până la 34 mii de lei vagonul, iar tot aceeaş calitate ovăs de Moldova 34 mii de lei, — adică Kilogramul 3 lei şi 40 bani.

Vânturi puternice în judeţul Fălciu. In noaptea de 21 Mai s'a descărcat o groaznică furtună în comuna Olăneşti, care a făcut mari stricăciuni. Furtuna a fost urmată de rupere de nori, care a cauzat mari vărsări de apă. S'au desrădăcinat pomi, s'au rupt garduri, iar sămănăturile au ajuns sub ape. A fost stricată chiar şi linia ferată Crasna —Huşi, fiind împotmolită în pământ. Trenurile pe acea linie au fost oprite.

— Oricine poate căpăta la cerere un număr degeaba prin poştă, ca să se încredinţeze cât de bună este foaia, iar ca să o primească şi mai departe trebue să plătească abonamentul înainte.

Copii flămânzi. Peste Nistru, în Ucraina, din 11 milioane de copii peste un milion sunt orfani. In această ţară unde bântue bolşevismul — doar nu degeaba e în Rusia — peste un milion opt sute de mii de copii sufăr foamea, iar din ei şase sute de mii se vor stinge din viaţă, cât de curând.

Nesocotinţa unei femei. Maria Cristea din com. Copăceni, judeţul Ilfov, lucrând la ţarină, îşi ducea la câmp şi pruncul ei mic de două luni.

Intr'una din zile se pomeni cu o altă femee din sat, Ioana Ion, cu care din vorbă în vorbă se luă la ceartă.

Ioana înfuriată puse mâna pe un bulgăre mare şi îl repezi asupra Mariei Cristea, care era tocmai cu pruncul în braţe.

Din nenorocire bulgărele lovi pe copil aşa de tare, încât în câteva minute muri. Ioana a fost închisă.

Congresul dentiştilor. Dentiştii din toată ţara, s'au adunat la Cluj, în ziua de Duminecă Rusaliilor, şi au ţinut congresul.

Au vorbit despre chestiile lor profesionale, cari îi interesează.

Cum e peste Prut. In Basarabia, bucatele de toamnă, şi primăvară merg cam prost.

Fructele vor fi puţine din pricină că frigul şi grindina au făcut ca floarea să cadă de pe pomi.

Şi, deşi a plouat în vremea din urmă, nu s'a produs stricăciuni la vii.

Abonaţi-vă, la NĂZUINŢA revistă care cuprinde în ea literatură, ştiinţă şi artă. Cereţi-o de la Institutul de Arte Grafice „Scrisul românesc” din Craiova.

Pentru comersanţii români. Guvernul din Ceho-Slovacia a înştiinţat pe acel român, că pentru comersanţii români, cari călătoresc în Ceho-Slovacia, li s'a făcut o reducere de 50 la sută pentru viza paşapoartelor.

Femei multe, bărbaţi puţini. Cu toate că se nasc mai mulţi băeţi decât fete, se ştie, că între cei mari sunt neasemănat mai multe femeile decât bărbaţii. Acum după răsboiu, femeile întrec numărul bărbaţilor cu 25 milioane. Cu totul în Europa sunt cam 225 milioane de bărbaţi şi 250 milioane de femei.

Năcazul cel mai mare însă este, că înainte de război între tinerime numărul femeilor era cam pe-o formă cu al bărbaţilor şi numai între copii şi între cei mai bătrâni întreceau femeile pe bărbaţi. Astăzi însă tocmai femeile de 20—30 de ani întrec mult numărul bărbaţilor de aceeaş vârstă. E şi aceasta una dintre urmările răsboiului.

Cel mai bogat om din lume. D. Iohn. D. Rockfeller. craiul petrolului, e cei mai bogat om din lume şi locuieşte în America, bine înţeles. Averea lui face 82 miliarde şi 60 miloane de lei adică, neasămănat mai mult decât toate datoriile ţării noastre ori a altor ţări. După averea asta el are venit, pe o'zi 70 milioane lei, iar pe ceas 3 milioane. Venitul pe o secundă al acestui om, adică până numeri dela unul până la doi, face 799 lei 26 bani.

Tâlhărie la drumul mare. Zilele trecute, într'o după amiază cărăuşii Nicolae Grecu, Gh. Latzatof şi Dămian Nuţu, cari mergeau înspre satul Ghidan (jud. Cojocna, Ardeal) au fost întâmpinaţi la marginea unui crâng de o bandă formată din vre-o 20 de bandiţi înarmaţi cu puşti şi cuţite au fost somaţi să stea. Sătenii au stat.

Tâlharii au cerut apoi cărăuşilor să le dea toţi banii pe care-i au asupra lor. De astădată, toţi cei trei cărăuşi n'au mai ţinut seamă de cele ce le porunciau bandiţii, ci au pus mâna pe ciomegele ce le aveau în căruţe şi au încercat să se apere.

S'a iscat de aici o încăerare îngrozitoare, în care tâlharii cari erau mai mulţi au învins pe bieţii cărăuşi. Tâlharii au bătut vicimele într'un mod neînchipuit de sălbatec. Au lovit cu ciomagele pe sărmanii oameni şi cu cuţitele, până când i-au lăsat în nesimţire plini de răni.

Astfel, cărăuşul Nuţu s'a ales cu un ochiu scos, Latzatof a fost împuns în cinci locuri cu un cuţit, iar Grecu, care dăduse dovadă de multă îndârjire în timp ce se apăra a fost schingiuit cu cruzime. I s'au tăiat felii de carne de pe mâini, umeri şi spate.

După ce victimile au fost prădate, au fost lăsate în mijlocul drumului într'o băltoacă de sânge. De abia după câteva ceasuri bieţii cărăuşi, au fost găsiţi de nişte trecători şi duşi la spital, la Cluj.

Biserică nouă. In ziua Sf. Constantin şi Elena, a avut loc sfinţirea bisericii nouă din satul Rogoz (Ardeal). Sfinţirea locaşului sfânt e făcută de însuşi P. S. S. Episcopul Ioan, al Clujului.

Pentru preoţi. Ministerul şcoalelor, având în vedere greutăţile vieţii, a încuviinţat ca preoţii să poată ocupa în acelaş timp şi postul de învăţător.

O mănăstire pe un vârf de deal. In Macedonia, pe stânca Meteorilor se află clădită o mănăstire.

Ea n'are nici un drum pe care să te poţi sui acolo. Singurul mijloc, este aşezarea într'o plasă de sfoară — ca un sac — care e trasă de frânghie până deasupra prăpastiei.

Ciuma în Egipt. Din Cairo, capitala Egiptului, se vesteşte, că ciuma să lăţeşte cu repeziciune mare. Pe lângă toate măsurile luate din partea stăpânirii, zi de zi se întâmplă îmbolnăviri noui. Aşa în ziua de 18 Maiu numai în oraşul Cairo au fost 149 îmbolnăviri.

Sinucidere. Soldatul jandarm Surdu Andrei, de la postul Fundul Moldovei, (Câmpulung-Bucovina) s'a sinucis (omorît singur) din următoarea cauză. A avut sub paza sa pe un pungaş care săvârşise mai multe furturi. După ce l-a dus la postul din Breaza, unde a fost cercetat, l-a readus la postul Fundul Moldovei. Aci, după ce a mâncat şi băut cu el, în loc să-l pună la arest, l-a culcat cu el în dormitor. Pungaşul, în timpul nopţei, după ce fură soldatului mai multe lucruri, îi fură şi carabina.

Soldatul trezindu-se şi văzând că hoţul a fugit şi mai văzându-se şi dezarmat, luă o altă carabină şi se împuşcă.

Trei copii sfâşiaţi de un lup. In comuna Fundul Moldovei, trei copii pe când mergeau la şcoală au fost atacaţi, în marginea satului de un lup. Unul a încetat imediat din viaţă iar ceilalţi doui în stare gravă au fost duşi la spitalul din Cernăuţi.

Exportul de vite. De la 1 Iunie, guvernul a dat voe iar exportului (trecerea peste graniţă) de vite, ce era închis până la această dată. Gospodarii de la sate vor avea din nou câştig frumos din vânzarea vitelor, mai cu seamă ardelenii cari se ocupă mai mult cu creşterea vitelor.

Universitate liberă la Chişinău. Un grup de profesori din Iaşi în frunte cu d. Ion Găvănescul, a luat hotărârea să înfiinţeze o Universitate liberă la Chişinău (Basarabia). Să ajute Dumnezeu, să se facă tot mai multe şcoale, căci numai cartea aduce foloase vieţii omului.

Şcoală de albinărit. Ministerul agriculturii a hotărît să înfiinţeze la Chişinău (Basarabia) o şcoală de albinărit. Asemenea şcoale ar trebui să fie cât de multe, fiindcă mierea şi ceara sunt bogăţii mari, pe care omul le poate căpăta fără multă muncă, alături de munca grădinei sale. Inainte vreme ţara românească producea cantităţi mari de miere şi ceară, şi era tare bine şi belşug.

O servitoare care a slujit 100 de ani. In ţara Irlandei a murit o bătrână servitoare în vârstă de 112 ani. Ea e servitoare de când avea 12 ani şi a slujit până la moarte, adică a slujit 100 de ani.

CĂTRE SPRIJINITORII NOŞTRI

Preoţi, învăţători şi săteni cărturari, vă rugăm să răspândiţi această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnaţi pe prietini să o citească;

Să ne trimiteţi liste cu numele acelor gospodari cari credeţi că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la ţărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foia ar fi şi mai bine.

O foae costă 2 lei iar pentru strădanie, dăm 40 bani, adică să primim numai 1 Leu 60.

Cu felul acesta de împrăştiere a „Culturei Poporului“, vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătăţiri la ea.

Gândul nostru este să scoatem foaia cu icoane religioase, cu chipuri de Voevozi, cu icoane din războaele noastre.

Un animal sălbatic necunoscut până acum, descoperit în Africa. Un vânător american cu numele Burge, călătorind prin ţara Kenia din Africa, a întâlnit un animal necunoscut până acum din partea Europenilor, căruia locuitorii întunecaţi ai Africei îi zic ursul „mandi“ sau „Ketet“. Acest animal e un duşman neîmpăcat al omului, pe care îl sfâşie cu cruzime neînchipuită, seamănă cu hiena; dar e neasămănat mai mare ca ea.

Ursul „mandi“ are fălci mai puternice ca a leului, iar pielea îi este vărgată. O coamă deasă îi înconjură gâtul şi când se repede la atac părul acestei coame se sburleşte ca spinii unui ariciu înfuriat, în vreme ce scoate un şuierat ascuţit.

Animalul ucis de Burge doborâse cu câteva clipe mai nainte, sub ochii lui, un bou pe care îl apucase cu dinţii, târându-l vre-o zece metri şi sărind cu el peste o piatră înaltă de un metru şi jumătate.

Congresul naţional al bisericilor din America. In Cleveland, a avut loc Congresul naţional al bisericilor ortodoxe române din Statele-Unite. Au luat parte preoţii şi reprezentanţii parohiilor. S'a vorbit despre organizarea şi mai buna a bisericilor. S'a format o comisie din 8 mireni şi 4 preoţi, cari vor lucra proiectul. S'a mai hotărît, ca preoţii hirotoniţi în America să-şi trimită scrisorile lor spre examinare Înalt Prea Sfinţiei Sale Mitropolitului din Sibiiu.

Serbări. A doua zi de Rusalii, Societatea de citire „A. C. Cuza“ din satul Horodincul-de-jos (Bucovina) a dat o petrecere poporală, cu teatru şi danţ.

— Şcoala primară din Ciocăneşti, jud. Câmpulung (Bucovina), a dat o frumoasă serbare şcolară în Dumineca Rusaliilor.

— Cabinetul de lectură „Aurora„ din Mitocul-Dragomirnei (Bucovina) în zilele de Rusalii, a dat o petrecere poporală între brazii de lângă mănăstirea Dragomirnei. A luat parte tot satul şi gospodari veniţi de prin împrejurimi.

Sbor peste ocean în o zi şi o noapte, Ministerul englez al (sborului) a pus să se facă nişte motoare (maşini) de aeroplane, foarte puternice. Cu aceste maşini se va putea zbura peste Oceanul Atlantic, în o zi şi o noapte.

O cooperativă. In comuna Vijnicioara din judeţul Vijniţa (Bucovina) a luat fiinţă o societate cooperativă care se numeşte „Ceremuşul“, a cărei menire este: îndestularea locuitorilor cu cele trebuincioase traiului precum şi vânzarea în comun şi preţuirea cerealelor şi ale altor lucruri făcute de ţărani.

Ce bine ar fi dacă asemenea cooperative s'ar înfiinţa în cât în mai multe sate.

Serbare. Societatea culturală-economică „Ţeţina“ din Roşa, o suburbie din Cernăuţi, în Dumineca Rusaliilor, a dat o serbare cu teatru, cântări, cor, în pădurea Ţeţina. — In satul Vulcan de lângă Petroşani (Ardeal) a avut loc o petrecere urmată de joc. Venitul curat din serbare se va întrebuinţa pentru biblioteca din Vulcan.

Boală de ochi. O boală straşnică de ochi, boală care se chiamă „trahomul“, s'a lăţit printre elevii şcoalelor din Chişinău (Basarabia), jumătate din numărul elevilor ce sunt prin şcoli s'au îmbolnăvit. De către doctori s'au luat toate măsurile să pue capăt acestei nenorociri.

Congrese. La R.-Sărat, de Rusalii, a avut loc congresul al „Asociaţiei generale a cântăreţilor bisericeşti din România-Mare“.

La Bucureşti, iarăş, congresul Corpului Contabililor din România.

Cât e de frig sus în văzduh? S'a dovedit de curând de către un zburător cu aeroplanul. El s'a silit să se urce mai sus decât toţi câţi au zburat până'acum, şi s'a şi urcat până la înălţimea de 5.800 metri, aproape 6.000 metri. Dar acolo a ameţit şi şi-a perdut ştiinţa de sine, de frig.

Atunci maşina, rămânând fără conducere, a luat-o aşa razna prin văzduh şi a început a se slobozi în jos tot mai repede şi mai repede, şi când era, în căderea ei, la câteva sute de metri dela pământ, zburătorul, desmorţit de aerul cald şi deşteptat de vântul zborului, — s'a trezit, s'a văzut în primejdie, a prins repede cârma şi s'a putut lăsa cu bine pe pământ.

„CULTURA POPORULUI”

ABONAMENTUL:

Abonament normal: ***120*** *lei pe an.*

„ de favoare: pentru săteni, muncitori şi intelectuali ***60*** *lei pe an.*

„ de susţinere: ***200*** *lei minimum pentru instituţiile statului, financiare, biblioteci şi pentru toţi acei cari pot şi vor să sprijine ziarul.*

În America ***2*** *dolari pe an.*

În Iugoslavia ***65*** *dinari pe an.*

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonă foaia şi pe jumătate de an.

Publicitatea se primeşte la administraţia foiei şi la toate agenţiile de publicitate din ţară.

Banca Ardeleana şi Casa de Economii Societate Anonimă Cluj

Are onoare a invita acţionarii săi la a XXVIII-a Adunare Generală Ordinară care se va ţine la 3 Iunie a. c. ora 11 a. m. în clădirea institutului în Cluj, Piaţa Unirei Nr. 32. cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcţiunei.
2. Raportul comisiunei de supraveghere, statorirea bilanţului şi deciderea în privinţa distribuirei profitului curat şi dărei descărcărei.
3. Alegerea unei comisiuni de supraveghere şi fixarea onorarului acesteia.
4. Alegerea membrilor în direcţiune.

Cluj, la 24 Mai 1923.

Direcţiunea

MINISTERUL JUSTIŢIEI

AVIZ

Se aduce la cunoştinţa generală că la Ministerul Justiţiei, arhiva direcţiunii contabilităţii), se găsesc de vânzare volumele I., II., III. şi IV. ale colecţiunii oficiale de legi, decrete-legi, decrete, regulamente, deciziuni ministeriale şi orice alte măsuri luate în vederea stării de răsboi (14 Aprilie 1916 — 31 Martie 1920).

Volumul I. costă lei 9,
Volumul II. costă lei 30,
Volumul III. costă lei 40,
Volumul IV. costă lei 60,

Se mai găsesc expuse vânzării:

Codul civil Austriac, care costă lei 60,

Codul de procedură civilă Austriac, care costă lei 40,

Broşura conţinând legea de organizare judecătorească; pragmatica de serviciu şi alte legi în vigoare în Bucovina, care costă lei 50.

Codul civil Rus costă lei 25,
Procedura civilă Rusă costă lei 20,
Codul penal Rus costă lei 25,
Codul comercial Rus costă lei 25,
Procedura comercială Rusă costă lei 10,
Supliment cod penal Rus costă lei 1,
Intocmirea instrucţiunilor judecătoreşti costă lei 10,
Cele 6 cărţi „Harmenopolus“ costă lei 40,
Legea notarială costă lei 40.

Expedierea lor se face la cerere, numai contra costului trimis prin mandat poştal sau prin recipisa de vărsare „la Stat“ prin Administraţiunea financiară.

Pentru librării se acordă un rabat de 20%. (21 2—3)

POVESTIRE

DIN ALTE VREMI

(8)

de CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ

Mărit fie ceasul în care te-ai născut boerule și sfânt să fie sânul mamei la care ai supt, de oarece mărirea Ulmenilor o duci înainte..." Și moș-Luca își aprinse luleaua, căci fără ea nu știu ce s'ar fi făcut, și domol urmă mai departe:

„Sunt douăzeci de ani și nu pot uita... Ne băteam cu haitele moscălești, la Prut. Era o toamnă urîtă, ploua întruna, caii întrau cu picioarele adânc în țarinele cleioase și umezeala ne străbătea la os și oleacă de soare nu mai văzusem de trei săptămâni. Ni era lifamite. Ce erai atunci? un flăcăuandru subțirel, dar țineai cot la cot cu noi. Și Donții năvăliseră asupra noastră. Neamul ăsta hrăpăreț, care nu se mai sătură de jăcuire și de sânge. Erau mulți și noi puțini. Năvala începu tare. Hatmanul era amarnic. Dar o suliță îi veni în piept. Și și-a dat sufletul stăpânul."

Moș-Luca tăcu și boerul de asemenea tăcu...

CAPITOLUL X.

O veste rea.

Moldovenii se pregătiau de harță: unii cercetau cu băgare de seamă sănețele iar alții se uitau la securile ascuțite.

Caii erau aproape de ei și vedeai pe câte un răzeș cum alinta botul fugarului, cu vorbele: „murgule, ți-i dor de-acasă?" ori pe câte un sorocean după ce potrivea curelele de la șea, cuprindea gâtul sirepului, își culca obrazul pe coama ca pana corbului și doinea încet:

Roibule, frate de cruce,
Amândoi ne vom tot duce,
Până ce 'om scăpa de rele
Ori vom fi bucățele

La tulpina unui stejar bătrân, cu coaja scrijilată parcă de dinții Mamei Pădurii, patru flăcăi, grăiau în de ei:

„Da greu mai trece vremea...
— Până la asfințit e mult...
— Moșia săraca!...
— Moșia...

In inimile moldovenilor, nu era neliniștea că se aflau în fața unei harțe, deoarece în viața lor trecură prin cumpene grele, ci așteptau ceasul răfuelii. Pe chipurile lor aspre și pârlite de soare era o lumină deosebită.

Boerul în vremea asta sta de vorbă ba cu Orheenii, ba cu Lăpușnenii, ba cu Sorocenii, întrebându-i și de una și de alta; de ce mai este pe la casele lor, iar moldovenii îi răspândeau în căteva cuvinte.

Soarele se înălțase de trei suliți pe cer.

Moș-Luca, lângă boer, sta în capul oaselor pe iarbă. El zâmbi pe sub mustața-i groasă și albă și grăi:

„Oare lui Vodă, nu i se clatină pleoapa ochiului stâng? La noapte nu are să-i tihnească nici de fel caiafetul. De-ar ști ce'l așteaptă ar lua tălpășița înainte, cu pungile cu bani jăcuiți de la norodul sărăcit; ar lua toată clica lui străină și s'ar duce unde a dus mutul roata... Boerule, la surghiun cu el!

— Eu i-aș da numai două ghioage țintuite și atât! — răspunse Mihu Lobodă.

— Ba-i păcat, oasele lui sunt de Domn. E destul că 'l vom da jos din scaun, e destulă atâta ocară: izognit ca un venetic", adânci cuvintele cumpătat Petre sin Mihalcea.

Boerul răzimat în cot, îi învăluia pe toți din juru-i într'o privire caldă și îi plăcea cele ce îi spuneau răzeșii. El scoase un pumn de tutun din brâu și le dădu la prieteni, să-și umple lulelele.

Dar într'o clipă fețele lor se întunecară: se auzea din codru ropot de copite. Boerul cel dintâi fu în picioare; sabia îi flutura în mână și, sărind în șea, rotind ochii plini de mânie, izbucni: „Capetele să le rămâe aici!"

— Amar de ei! răspunse moș-Luca.

Moldovenii abia țineau caii în frâu. Boerul fu gata să țâșniască pe șleahul cel mic de unde venea ropotul, dar din streșina frunzișului răsări un olac. Pe dată cu toții îl cunoscură: era Gruia, cu calu-i plin de spume. El rămase în șea și grăi:

„Boerule, nu-i vremea de perdut!

— Gruia, ce s'a întâmplat? Aflat-a Vodă? Scos-au scimenii, și călărimea, împotriva noastră? Ei bine, vom încerca și sănețele și securile și paloșele. Vom vedea cu cine va fi Dumnezeu? răsună vocea boerului.

— Nu-i asta...

— Atunci de ce-ai venit de sârg?[1]

— Mi-a poruncit vel Logofătul Racoviță să te găsesc aici și să-ți spun: Tătarii s'au lăsat în jos de Hotin și Mârzacii din Bugeac se ridică în sus de ținutul Fălciu, — cu toții pradă moșia. Mi-a spus: pe loc să te răpezi înspre ei cu pâlcul care-l ai și la Mândrești să te întâlnești cu oastea Logofătului.

— Dar Vodă ce face?

— E'mânios tare.

— N'avem noroc și pace, clătină din cap moș-Luca.

— A scăpat și de data asta, șarpele, murmură printre buze boerul. Apoi către olac: te știu cinstit Gruia, totuș unde-i semnul Logofătului? Din șerpar Gruia scoase un inel învălit în năframă și-l arătă. — Bine.

— Eu mă întorc, zise Gruia.

— Du-te și spune-i velitului logofăt, că mai aflat, aici, și chiar amu am purces înspre Mândrești." Olacul într'o clipă dispăru pe drumușorul de unde a venit, iar boerul le grăi cu vocea-i puternică la Moldoveni:

— Ați auzit, că țara e în cumpănă. Cu Vodă nu ne mai putem socoti amu. Inapoi la margine de moșie. Moarte Tătarilor!

— Moarte! clocoti lunca în zbetetul Moldovenilor.

Boerul porni în goană nebună. Coborîșul ținu mult prin codru. Și de la o vreme eși din el și dădu la câmp, cu soare dogorîtor. Moldovenii se strecurau printre ogoare, străbătând dealuri și vâlcele. Rămâneau în urma lor câte un han mare, de piatră, ce străjuia ca o fantomă alături cu dunga albă și șerpuitoare a șleahului. Rămâneau în urmă cumpenele fântânilor, singuratice, rămâneau sate mari și mici, ascunse între pometuri, rămâneau femei cu ochii plânși și prunci în brațe, femei care se uitau mult la acei cari treceau, spunându-le:

„Dumnezeu să vă ajute!"

Deși drumul era cel mai deadreptul, totuș mai era încă mult până la Mândrești. Moldovenii tăceau. Fețele le erau plinse de colb și de pe frunți le curgea sudoarea. Caii obosiți de atâta întinsoare, mergeau într'un trap mărunt.

„Ce rău îmi pare — grăi într'un timp boerul lui moș-Luca, — că nu pot să mă abat pe la jupâneasă, să o văd ce face.

Bătrânul care întotdeauna era gata cu răspunsul, de data aceasta tăcu și se prefăcu că se uită în altă parte.

Și boerul tușind puțin, urmă:

— Eu cred că n'o fi încă nici o primejdie pe la noi. Nu s'or fi bejenit buciumenii de frica păgânilor. Dacă ar fi fost așa nu m'ar fi trimis logofătul, în sus de tot, la Mândrești.

— Ce putem ști noi... ridică din umeri moș-Luca, la Mândrești ne vom întâlni cu logofătul și Doamne ferește! de-ar fi un rău asupra caselor noastre, apoi nu prăpădim nici o clipă și ne repezim la copiii noștri. Caii ne sunt de tot buni și vai și amar cu cine vom da pieptul; li-or rămânea ciolanele cum le-au mai rămas!

Pe fața boerului se vedea mânia, luminile ochilor negri tăiau depărtarea ca două fulgere, barba îi era răvășită, în goană, căci strânse iar cu pintenii coapsele murgului.

Caii plini de spume rupeau pământul, rămânând în urma copitelor o pulbere groasă ridicată de pe șleahuri...

CAPITOLUL XI.

Mârzacii pradă.

In după amiaza zilei în care purcese boerul de acasă, dinspre Bugeac, se deslănțuise urgia. Cu toate că Domnul țării se buzuia pe prietenia și trecerea ce o avea la Poartă, prin Kapi-Kehaia Manoil Gelepul, totuș, Tătarii și Mârzacii nu ținură sama de aceasta și ce va zice Sultanul Mahmud mai pe urmă, și cum din fire-le erau dornici de pradă, se năpustiră ca o furtună asupra Moldovei frumoase, izvor nesecat de bogăție.

Răufăcătorii aveau în frunte pe Hanul Bugeacului, Ali Mârza, de a cărui nume i se duse pomina de crud ce era, căci mai călcase cu foc și sabie și altă dată meleagurile moșiei. El dădu drumul șivoiului năprasnic de trei mii de călăreți, împărțit în câteva pâlcuri, fiecare cu câte o căpitănie oțelită și cu multă pricepere în meșteșugul năvalei. Călăreții se năpustiră ca fiarele flămânde asupra Moldovei încercate și în zădar pământenii mărgineni, în pripă, se împotriveau cu sănețe, topoare și furci, deoarece fiind puțini plătiau cu viața apărarea ogorului străbun.

(Urmare).

1) în grabă.

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI"
.·..·. care se tipărește în 30 mii de exemplare. .·..·.

Metale, fierărie, șurubărie, articole technice, materiale de cale ferată la

Telegrame: METALNACHT.

I. NACHT

SOCIETATE ÎN NUME COLECTIV
Centrala: BUCUREȘTI, Strada C. A. Rosetti N-rul 7.
FILIALE: Arad, Strada Regele Ferdinand 22. / Cluj, Piața Cuza-Vodă 12 (Telefon: Birou 653, Depozitul 654).
Brașov, Strada Nouă 35. / Viena, I. Schellinggasse 6.

12—5

Desfacere EN-GROS.

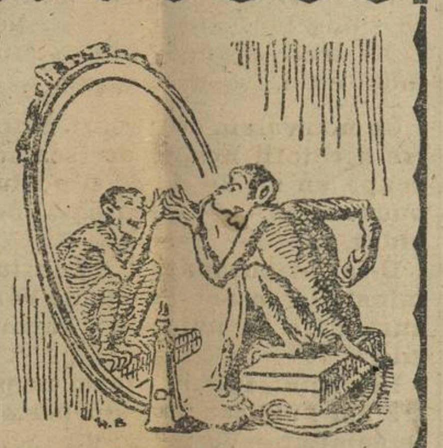

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc. în formă de stea și flori, precum și după desenuri, se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi

HUNVALD

CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE

Lloyd Expres 1570. 10-7-37

cea mai mare fabrică de pielărie, încălțăminte și curele de transmisiune este

Frații Renner & Comp

Societate Anonimă, CLUJ.
Telefon: 547, 798 și 1346.
Telegrame: Dermata, Cluj.

19—3

Cu deplină garanție ca înainte de războiu ------ cele mai bune

CURELE DE TRANSMISIUNE

de următoarele specialități: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare și tot felul de piei pentru întrebuințare technică --- liferează

FRAȚII RENNER & COMP,
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.

13—5

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate,

14—5

din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare*. Se capătă pretutindeni.

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6. 7—50.

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9. 7—50.

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7. 7—50.

LOUIS DÊRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8. 7—50

RECLAMA este sufletul comerțului!!

S'A DESCHIS
INSTITUTUL IDROTERAPEUTIC
"DIANA" *BĂI de acid carbonic, extras de brad, de sulfur, de sare, electrice, termale, de soare, etc., etc. — Medic conducător: Dr. PORSCHE, neurolog*
Lloyd 1633. 5. 7-50.

Tot omul
poate procura ușor licherul veritabil
neîntrecut

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!

16—5

BOGSZA

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!

INDUSTRIA SÂRMEI S. A.

CLUJ, Calea Victoriei 29. Telefon 347. Fabrica: Ghiriș-Arieș, Telefon 14. Gara Câmpia-Turzii

Produce: Sârmă de fier, laminată și trefilată, cuie de sârmă, fier de beton, arcuri de mobilă și agrafe de birou. — Capacitate de producție 3 vagoane zilnic. — Singur încredințat cu desfacerea produselor:
„F E R A R I A"
Societate Anonimă pentru desfacerea produselor industriale,
CLUJ, CALEA VICTORIEI 29. — TELEFON No. 4—40.
Reprezentând Prima fabrică de potcoave din Cluj, precum și alte fabrici din streinătate.

17—5

PRIMEȘTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete și cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil. SCONTEAZĂ CAMBII. EFECTUIAZĂ remiteri pentru țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. CUMPĂRĂ ȘI VINDE MONEDE STREINE oooooooooo

BANCA ARDELEANĂ ȘI CASA DE ECONOMII S. A.

FONDATĂ ÎN ANUL 1894. — C L U J, Piața Unirii 32. — FONDATĂ ÎN ANUL 1894.

SUCURSALE: ÎN TÂRGUL-MUREȘ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ȘI TURDA oooooooooooooooo

INSTITUȚII AFILIATE: „Banca de Credit" s. p. a. Dej; „Banca și Casa de Economii" soc. p. a. Gheorgheni.

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane.

SAFE-DEPOZITELE le ține la dispoziția onoratei clientele, pe lângă provizionul cel mai mic, (eventual cu lăcatul clientului).

18—5

INTREPRINDERI INDUSTRIALE aparținătoare sferei de interes a băncii: Intreprinderea pentru îngrășarea de porci și industria de carne" societate pe acțiuni în Gherla; „Societatea anonimă pentru Morărit, Industria Lemnului și Mărfuri" din Târgul-Mureș; „Agricultura Ardeleană" societate anonimă în Cluj; „Societatea anonimă de clădiri" din Cluj, precum și altele.

Tiparul tipografiei „VIAȚA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

Dlui Joan Georgescu pr: redactor
la Rev. "Transilvania. Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! --- Voeşte şi vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: PIAŢA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă, 10 Iunie 1923 | ADMINISTRAŢIA: PIAŢA CUZA-VODĂ No. 16. TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 11. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

Un gest înţelegător al vremii

Sufletul tinerimii e generos. Vorbim de acea tinerime universitară, care înţelege ce are de făcut şi cum trebuie să-şi întrebuinţeze cei mai frumoşi ani ai vieţii, împodobiţi cu sinceritatea şi avântul ce numai seva tinereţii o poate da.

Studenţii de la „România-Jună" au o preocupare sănătoasă. Ei, îşi arată toată înţelegerea faţă de Eminescu. Această manifestare a studenţilor noştri dincolo de graniţile ţarii, ne bucură. Şi ne bucură în deosebi, pentrucă le înţelegem îndrumarea statornică pornită pe adevăratele căi drepte ale culturii.

Suntem aproape de ei şi de entuziasmul lor. Gestul pornit de la acei câţiva studenţi, cari şi azi ca şi în trecut, îşi duc sărăcia prin foburgurile Vienii, — însă, călăuziţi de un ideal, — ne înalţă inimile.

Activitatea aşa cum au început-o e un semn înţelegător al vremii. Unii din ei îşi îndreaptă paşii pentru a înfiinţa cuiburi de carte românească la fraţii de peste hotare, iar alţii, înlătură o tradiţie, care numai cinste nu ne aducea. E vorba de nepăsarea noastră faţă de mormintele şi amintirea a acelora, cari, în adevăr, fără ei, neamul românesc, ar fi rămas pustiu. Şi acel popor care nu străluceşte prin geniile lui, se stinge. Popoarele sunt trecătoare şi ele mor, — rămâne însă aevea civilizaţia ce-au avut-o manifestată prin artă şi prin versul de aur al poeţilor. O ţară săracă în muzee, săracă în statui ale acelora cari i-au dat strălucirea, acea ţară înseamnă că nu a înţeles lumina luceferilor ei.

La noi avem prea puţine chipuri turnate în bronz ale aleşilor neamului; la noi rar dacă privirea ni se opreşte pe fruntea rece a vre unui poet, scriitor sau filosof; în schimb pe pieţile oraşelor şi la răspântii de strade sunt cu prisosinţă eternizaţi în marmoră, oamenii mititei, mărunţii politiciani, cari atât le-au fost rostul vieţii: o dungă murdară de patimi.

Vina acestei stări de lucruri o port acei cari n'au dat cât trebuie şcoli în popor.

Societatea Academică „România Jună" prin studenţii ei de astăzi, aduce prinos de recunoştinţă, celui mai ales membru al ei, Mihail Eminescu, ce împreună cu alţi prietini i-au dat viaţă. Şi adevarată ţară este a lături cu aceşti studenţi.

La Cluj, va străluci în soare sau toamna va învălui în melancolia ei, marmora albă cu chipul „nemuritor şi rece" al aceluia ce-a fost neînţeles de contiporanii lui cât a trăit, ca după moarte să devie Luceafărul literaturii româneşti.

Cât de frumoasă îi este fapta acestor studenţi şi cât de mult trebue să înveţe de la ei acei cari otrăvesc sufletul poporului.

CONST. CEHAN RACOVIŢĂ

ACADEMICIANUL: OCTAVIAN GOGA
POETUL „PĂTIMIRII NOASTRE"

Cântăreţul „pătimirii noastre" e al doilea poet mare după George Coşbuc. Căci nimeni altul ca fiul popii din Răşinari, n'a ştiut să pue atâtea lacrimi şi dureri în versul lui, câte le-au avut Ardealul. Cu drept cuvânt Goga a înţeles sufletul plugarilor, sufletul tuturor acelora cari'l înconjoară.

Goga a fost un profet al neamului, căci prin struna lirii sale s'au strecurat cântece de jale şi de răsbunare al unui neam trudit pe brazdă, călăuzit de o singură credinţă către vremuri mai bune.

Şi care din noi nu i-a citit slova înţelegătoare şi plină de suflet românesc a poetului cu ochi albaştri, ce-a văzut lumina limpede a zilei între munţi?

De acolo, din aerul curat al brazilor şi sborul şoimilor, Goga a cules toată simţirea unui norod neîndreptăţit de soartă, şi în undele cristaline ale apelor repezi din munte, vedea plânsul iobagilor fără noroc, vedea resvrătirea valurilor... In răsărituri de soare vedea focurile de pe vetrele sărace, în faţa cărora se povestiau din măririle străbune sau vedea sângele martirilor cari au învins.

Poezia lui Goga e covârşitoare. In ea se cuprind o sensibilitate deosebită, o limbă din cele mai curate. Poezia lui Goga e plină de frumuseţe şi de fior pentrucă în ea s'a strecurat întreaga viaţă zbuciumată a Ardealului. Versurile lui Goga sunt cântecele nemuritoare în care s'au prins vrăjit şi accentele doinelor şi ale celor de vitejie.

Le-am repetat aici acestea ştiute şi mai bine de către alţii, numai cu prilejul cuvântării de recepţie a dlui Octavian Goga, ca membru al Academiei Române. Şi nimeni altul nu era chemat să fie urmaşul cel mai ales al nemuritorului George Coşbuc, ca fiul popii din satul Răşinari.

C. C.—R.

POETUL OCTAVIAN GOGA

PLUGARII

La voi aleargă totdeauna
Truditu-mi suflet să se 'nchine:
Voi singuri străjuiţi altarul
Nădejdii noastre de mai bine,
Al vostru-i plânsul strunei mele:
Creştini ce n'aveţi sărbătoare,
Voi cei mai buni copii ai firii,
Urziţi din lăcrămi şi sudoare.

Cu mila-i nesfârşită, cerul
Clipirii voastre 'nduioşate,
I-a dat cea mai curată rază
Din sfânta lui seninătate.
El v'a dat suflet să tresare
Şi inimă să se 'nfioare,
De glasul frunzelor din codru,
De şopot tainic la izvoare.

In coapsa grăitoarei mirişti,
De vreme plugul vostru ară:
E primăvară pe câmpie
Şi 'n ochiul vostru-i primăvară.
Blând tainele vi le desface
Din sânu-i milostiva glie,
Căci toată floarea vă cunoaşte
Şi toată frunza ei vă ştie.

Purtaţi cu braţele-amândouă
A muncii rodnică povară,
Supt strălucirea 'nlăcrimată
A dimineţelor de vară,
Şi nimeni truda nu v'alină,
Doar' bunul cerului părinte,
De sus, pe frunte vă aşează
Cununa razelor lui sfinte.

A voastră-i jalea cea mai mare,
A voastră-i truda cea mai sfântă,
Stăpânul vitreg vă loveşte,
Când cerul bine vă cuvântă.
Dar dacă'n schimbul pânii voastre.
Piticul vă plăteşte fiere,
Indurător v'ascultă Domnul
Şi vă trimete mângăiere.

Când doarme plugul pe rotile,
In pacea serilor de toamnă,
La voi coboară Cosânzeana,
A visurilor noastre Doamnă.
Vin crai cu argintate coifuri
Şi 'n aur zânele bălaie:
Atâta strălucire 'ncape
In bietul bordeiaş de paie.

Fraţi buni ai frunzelor de codru,
Copii ai mândrei bolţi albastre,
Sfinţiţi cu roua suferinţii
Ţărâna plaiurilor noastre!
Din casa voastră, unde 'n umbră
Plâng doinele şi râde hora,
Va străluci odată vremii
Norocul nostru-al tuturora.

A mea e lacrima ce 'n tremur
Prin sita genelor se frânge,
Al mieu e cântul ce 'n pustie
Neputincioasa jale-şi plânge.
Ci 'n pacea obidirii voastre,
Ca 'ntr'un întins adânc de mare,
Trăieşte 'nfricoşatul vifor
Al vremilor răzbunătoare.

DRUMURI NOUI
— Un caz special —

In legătură cu articolul documentat al P. S. S. Episcopului Ciorogariu, mă refer la economia noastră din Săcele. Poate că în nici un loc pe tot cuprinsul României-Mari, nu se pot trage învăţăminte mai precise din cele spuse de P. S. S. ca aici. In adevăr, românii, seceleni, oieri vestiţi sunt astăzi la o răspântie grea a vieţii economice; deoarece în urma expropierii pământurilor ei nu mai găsesc păşuni pentru turmele de oi şi astfel strâmtoraţi zilnic, se vor vedea siliţi să părăsească aceasta ocupaţie.

Ce rău va isvorî din aceasta pentru ţara întreagă, vom vedea de sigur mai târziu; de ocam dată să examinăm spre ce cale să apuce românul secelean.

Afară de această ocupaţie, care se moştenia dela tata în fiu, împreună cu toată situaţia naţională, mocanul nostru, n'a cunoscut alta. Doar o mică parte din ei, au putut ajunge la situaţii prin comerţ. Despre meserii nu poate fi vorba şi din acest punct de vedere seceleanul, a fost foarte îndărătnic. Fie că prin instinct era aplicat la ocupaţia moştenită, fie că vedea o scădere în a fi meseriaş, el a ţinut cu hotărâre nestrămutată, calea apucată.

Din această cauză se vede astăzi oprit în mersul economic, foarte brusc. Dacă această mentalitate de oier n'ar fi fost atât de mult păstrată, astăzi problema nu s'ar fi prezentat atât de gravă. Dar aşa, fără un substrat de meseriaşi şi cu unul de negustori, foarte subţire, situaţia românilor chiar din punct de vedere etnic, e periclitată în Săcele.

Aceasta pentrucă chiar acum adaptând meserii, sau în general alte ocupaţii, în Săcele golul este umplut, iar un plus de meseriaşi ar fi tot atât de mult ameninţat.

Astfel în legătură cu schimbarea ocupaţiei problema se prezintă gravă şi din alt punct de vedere.

Românii seceleni, dacă vor să reziste condiţiilor economice actuale, vor trebui să emigreze. Nu poate fi vorba la noi, de reacapararea terenurilor, în urma expropierii, pentru lucrarea pământului căci nu există, iar Ungurii, favorizaţi de stăpânire până eri, au apucat tot ce românii atunci când se găsiau în o situaţie economică înfloritoare, au dat pe bani sau de pomană. Deci, chiar dacă românul, ar voi să se ocupe cu lucrarea pământului — singura ocupaţie menită să restabilească echilibrul etnic şi economic — nu are posibilitatea s'o facă.

N'ar fi faptul în sine atât de periculos, cât este acela că Săcelele se vor despopula de români.

Acest fapt s'a observat poate de multă vreme, dar nu în gradul de a alarma pe cineva şi cum se întâmplă îndeosebi dela începutul veacului curent. Nu se poate da cu socoteală cine poartă vina stărilor de astăzi, în ori-ce caz intelectualitatea îşi are partea ei de vină, căci cu puţine cunoştinţe economice, oricine putea prevedea stările de azi.

Orice s'ar face însă, lucru stabilit este, că românii din Săcele scad văzând cu ochii. Unde sunt astăzi casele ce odată se întindeau până sub poalele Carpaţilor, discutându-şi întâietatea cu brazii pădurilor. Tot ce se destramă azi în Săcele din punct de vedere edilitar, sunt străzile româneşti, cari tind mereu să dispară.

Speranţele puse în unire, nici ele nu s'au realizat. Şi nu s'au realizat, pentrucă situaţiei la care s'a ajuns, nu numai că nu i-s'a găsit leacul, dar prin reformele moderne s'a agravat. In special legiuitorul în materie de reformă agrară a păcătuit mult prin faptul de a nu regulamenta ceva precis în această chestiune. Nu-i vorbă, convingerea este, că situaţia, nu mai putea dăinui nici prin artificiul unei legi, fiindcă oieritul prezenta desavantaje la noi în particular, şi din alte cauze. Mocanul neputând fi acasă era nevoit să întreţină două gospodării, aşa că într'un loc bărbatul cu tovarăşii şi ciobanii, în alt loc femeia şi copii, cea mai mare parte a anului formau familii distincte. Totuşi un articol protegiuitor ar fi prelungit puţin agonia, dacă e s'o numim aşa, stărilor dinaintea răsboiului şi mocanii nu s'ar fi pomenit la o întorsătură atât de bruscă a vieţii economice.

Nu numai atât, dar chiar autorităţile locale, n'au fost îndemnate spre o orientare în favoarea românilor a terenurilor comunale. Indrăsnind câţi-va din români să vie cu puţinele oi ce le-au mai rămas, au constatat că nu-i chip să le mai ţină, căci iarna lungă şi păscutul pe câmp nefiind admis, riscau o cheltuială enormă.

Vara munţii comunii se vând de primărie la licitaţie fără consideraţie la localnici, astfel că sunt luaţi de cine ştie ce străini, cărora le dă mâna să puie la bătaie preţuri fantastice. Aşa încât comuna făcând azi pe negustorul sau proprietarul are bine înţeles în vedere interesele momentane, dar nimeni nu-şi dă cu socoteală că această stare de lucruri e o proprie sugrumare, favorizând în acelaş timp pe străini cari au şi început a se cuibări, prin casele ce singuri nu ştiu cum le-au acaparat. Ne-am aştepta şi ar fi timpul să vedem la lucru pe cei în drept.

G. B.

SCUMPETEA
III.

Al doilea factor, care va contribui la înlăturarea scumpetei, pe lângă sporul de producţie, este necontestat economia de necesităţi. Cu cât fiecare îşi va reduce cheltuelile, reducându-şi necesităţile, pe care era deprins a şi le satisface, cu atât cererile se vor împuţina, iar drept consecinţă cauzele scumpetei se vor paraliza.

„Nevoia face lege" zice o veche zicătoare, care şi astăzi e un adevăr necontestabil, căci în faţa imposibilităţii de a ne satisface toate utilităţile, se impune necesitatea de a le restrânge.

Cu toate acestea pot interveni împrejurări de aşa natură, încât restrangerea să fie cu neputinţă fără un risc prea mare pentru demnitatea personală.

Se cuvine prin urmare de a se căuta mijloacele, cu ajutorul cărora atari împrejurări să fie înlăturate. Pentru realizarea acestui scop intervenţia statului joacă un rol hotăritor.

Să luăm un exemplu oarecare: Funcţionarii astăzi sunt aproape în imposibilitate de a se mai îmbrăca cum se cuvine, pentru a se prezenta la biuroul lor.

Inzadar pretind urcarea salariilor, căci această urcare, admiţând ipotetic, că ar corespunde exact urcării preţurilor lucrurilor, de care are nevoe, ea totuşi nu îi va îmbunătăţi soarta; căci imediat ce se decretează urcarea salariilor funcţionarilor, în acelaş moment în care se promulgă legea, dacă nu şi puţin mai înainte, pieţele comerciale urcă preţurile lucrurilor în aceiaşi măsură, dacă nu şi mai mult.

Cercul viţios, în care ne învârtim, face ca prin urcarea salariilor, să nu se poată realiza îmbunătăţirea soartei funcţionarilor. Iată însă, că Statul intervine pe altă cale: dă fabricilor de postav din ţară o primă convenită pentru ca acestea să-şi mărească producţia în aşa mod, în cât să poată satisface cu certitudine nevoile tuturor funcţionarilor din ţară.

Aceştia în baza legii vor fi obligaţi a purta haine numai din această producţie uniformă a fabricilor din ţară; îmbrăcămintea va deveni astfel o adevărată uniformă, pentru orice funcţionar, care numai la recepţii de gală o poate înlocui. Fabricile, având clientela asigurată şi foarte numeroasă, va da desvoltarea cea mai mare producţiei; iar statul în schimbul primei date va avea dreptul a fixa preţul stofei date funcţionarilor.

Nimic nu va împiedeca însă, ca măsura edictată pentru funcţionarii propriu zişi, să fie aplicată şi membrilor familiei funcţionarului, cap de familie. Economia astfel realizată îşi va lărgi cercul, iar intervenţia binefăcătoare a statului se va resfrânge asupra unui număr mai mare, de privilegiaţi.

Dar ceeace am spus despre îmbrăcăminte, luată ca titlu de exemplu, se poate aplica şi la orice alte specii de producţie. Aşa de pildă, ce ar împiedeca pe stat să urmeze aceeaşi normă cu pânza pentru albituri, cu materialul pentru încălţăminte, etc.? La altă parte scumpetea alimentelor a ajuns fenomenală: 45 lei chilogramul de cartofi către finele lunei lui Mai în ţara românească a fost ceva de neînchipuit. Dacă s'ar pune puţină bunăvoinţă faptul nu s'ar repeta. De pe acum se svoneşte, că toate verdeţurile vor deveni excesiv de scumpe! Şi cu toate acestea avem înaintea ochilor exemple, cari, dacă ar fi imitate, s'ar da lovitura cea mai aprigă scumpetii nesăţioase.

Cine nu ştie, că multe comandamente ale armatei au dispus cultivarea verdeţurilor pe cont propriu pentru a satisface nevoile militarilor. Rezultatele au fost strălucite. Eftinătatea legumelor pentru militari pare un adevărat vis, comparată cu scumpetea lor pentru civili.

De ce nu s'ar interveni de stat pe lângă acei factori, ca sporind producţia să satisfacă şi nevoile tuturor funcţionarilor. Sunt convins ca nu se va găsi unul dintre comandanţi, care să refuze în principiu o atare însărcinare pornită din interes general. Dar dacă funcţionarul ar avea îmbrăcămintea, încălţămintea, albiturile şi alimentele de prima necesitate cu preţuri reduse şi convenabile, n'ar mai avea nevoe de sporul de peste 500 milioane, pe care statul le pune la dispoziţie, fără ca să poată mulţumi pe funcţionari şi fără ca realminte viaţa lor să poată fi îmbunătăţită. Din contră, Statul nu ar avea nevoe să întrebuinţeze nici jumătate din acel spor pentru produsele eftine necesare funcţionarilor.

Odată experienţa făcută cu funcţionarii, toate clasele sociale vor împrumuta exemplul, şi treptat-treptat scumpetea va fi împiedecată în mersul ei prăpăstios pentru a rămânea un apanagiu exclusiv al acelora, ce voesc a-şi da pe faţă bogăţiile câştigate ca prin farmec.

In loc însă de a culege admiraţia şi respectul societăţii, aceşti îmbogăţiţi vor fi nevoiţi a-şi ascunde vanitatea lor, simţindu-se striviţi de povara dispreţului mulţimei, care prin cumpătare va coborî scumpetea în mormânt.

V. DIMITRIU
prof. univ.

ÎNSEMNĂRI

LA 1765 UN INGINER militar născut în 1725 în oraşul Void din Lorena, Ioseph Cugnot, construeşte o căruţa mică, mişcată de aburi, pentru transportul tunurilor. Viteza acestei căruţe nu era mai mare 4—5 km. pe oră, adică aceeaşi cu iuţeala pietonilor obişnuiţi. Acesta era primul automobil.

In 1770, după rugămintea ministrului de războiu, ducele Choisene, care proteja pe inventator, Cugnot făcu altă maşină cu 3 roate, mult mai puternică decât prima, aşa de puternică în cât dobora zidurile din calea ei.

Violenţa de mişcare a acestei trăsuri n'a permis întrebuinţarea ei. După multe peripeţii, ea a fost depusă la Conservatorul de arte şi meserii, unde se află şi acum.

Aşa dar automobilul a fost inventat de inginerul francez Cugnot, în 1765.

ORAŞUL CARMAGNOLA din Piemont (Italia) posedă cea mai veche tipografie. Stabilimentul acesta există fără întrerupere de la 1498.

Cea dintâi carte tipărită la Carmagnola este un comentar a lui Facino Tiberga; volumul nu poartă firma tipografiei, dar este datat din Carmagnola. Este oare care nesiguranţa în privinţa acestei lucrări tipărită în 1498, pentru că cu toate citatele Panzer, Varnazza, Haim şi Amati, nimeni nu spune că ar fi văzut'o; — este însă absolut sigur că în epoca aceasta exista în Carmagnola o tipografie. Este deci foarte probabil ca lucrarea aceasta să se fi tipărit în acest stabiliment care funcţionează şi astă-zi şi despre a cărui activitate se găsesc o mulţime de urme în ediţiile pe care le-a tipărit şi în documentele păstrate, în archivele orăşelului.

CREDINŢA

Tot ce ne înconjoară, tot ce vedem pe drumul vieţii, ne sunt lucruri cunoscute, de unii mai mult, de alţii mai puţin, dar cunoscute.

Intr'o grădină vedem florile, pomii, într'o câmpie vedem lanurile bogate în grâne, râul care curge ca un fuior de beteală, ori pădurile depe muchea dealului. Toate acestea ne sunt cunoscute din copilărie şi suntem atât de obişnuiţi cu ele încât frumuseţea lor nici nu ne mai interesează.

Sunt întipărite în fiinţa noastră cu toate avânturile tinereţii, cu toate jocurile şi cântecele, precum şi cu durerile de fiecare clipă.

Dar lumea nu e numai atât!

Pământul e larg şi din nemărginirea albastră ce ne acopere, atât de puţin putem cuprinde cu ochii... Ştim bine că departe, dincolo de zarea din fund, trebue să mai fie ceva, ceva ce ne este ne cunoscut, ceva care ne atrage necontenit.

Şi mergem către acolo, şi pe cât mergem pe atât mai avem de mers şi pe cât vedem, pe atât mai mult avem de văzut.

Când cineva crede cu tărie în toate acestea, i-e sufletul mai plin de bucurii, căci se simte atras de lucruri pe care în închipuirea lui au un farmec nemărginit.

Tot ce este necunoscut, este mai presus de noi şi legătura între noi şi ceia ce este mai presus de noi se face prin **Credinţă.**

Şi credinţa este atât de nemărginită încât nu s'a oprit nici-odată la anumite lucruri — cum de exemplu erau pietrele sfinte, boul Apis, floarea de lotus, stelele şi soarele, la care se închinau popoarele primitive — ci credinţa a mers până în a se dărui unui a tot puternic, Stăpânul vieţii, până la **Dumnezeu.**

Şi numai când avem credinţa cu care să ne apropiem cât mai mult de Cel ce e mai presus de tot ce ne înconjoară, numai atunci viaţa cu toate ale ei, capătă un preţ mare şi ne umple de bucurii.

Intr'o floare pe care o avem în grădina noastră, putem vedea şi preţui minunea altor flori pe care ni le închipuim în cine ştie ce grădini, în cine ştie ce câmpuri.

Tot ce cunoaştem, tot, este numai cu o picătură de apă într'un ocean şi nu înseamnă nimic în viaţa noastră dacă nu cuprindem cu credinţa ceia ce este mai departe şi mai presus de noi.

Prin credinţă, din durerile cele mai mari putem răsări o mică speranţă care ne îndulceşte şi ne dă curaj către alte năzuinţi, căci dacă ne chinuesc uneori şi ne supără lucrurile cunoscute vor fi altfel şi peste ele atot stăpânitor şi nepătruns Dumnezeu, care are isvoare nesecate de fericire pentru acei ce şi-L apropie prin credinţă.

G. T.

CINE STRICĂ LIMBA?

Intr'o editură mare din Bucureşti — cea mai luxoasă editură românească — pusă sub chezăşia unui Academician, apar de câtva luni de zile cărţi peste cărţi, care mai de care mai curat tipărite, şi, între ele multe traduceri din autorii celebri ai lumii: Shakespeare, Longus, Holberg, Fogarazzo, Wilde, Stevens, Benjamin Constant, Rabindranath Tagore, [illegible] *etc. Şi bine, e de mirare că, sub ademenirea unei tipărituri alese şi sub prestigiul unei distinse personalităţi, s'a putut pune începutul unei* aevărate şcoli de stricare a limbii *prin traduceri din atâţi autori celebri, în care şi autorii traduşi şi limba românească sînt schimonosiţi mai mult ca niciodată. Şi totuşi cine-şi dă seama că a* traduce bine *este mai greu decît a* scrie original, *— cine-şi dă seama că traducerile bune, în literatura universală, se înnumără pe degete, - cine-şi dă seamă că pentru a face traducere artistică, trebue să fii stăpân în cel mai mare grad pe* arta scrisului, — nu *se miră de loc cînd vedem Academicianul ce patronează aceste traduceri este un istoric mistic cu o limba întortochiată, iar traducătorii sunt ziarişti rătăciţi în literatură, avocaţi, amatori de exerciţii stilistice sau literaţi care, stăpâni pe limba în care-şi îmbracă ideile proprii, nu pot totuşi supune limba în care trebue să îmbrace ideile altora...*

In aceste traduceri se găsesc nenumărate exemple în care limba e stricată nu prin cuvinte streine, ci prin cuvinte româneşti de baştină *rău întrebuinţate. Vrînd să pară român neaoş, devine — cum se zice — român de... bogdaproste. Exemple.*

De cînd avem cuvîntul nou „a confunda", puterea plasticitate a limbii, a diferenţiat sensul acestui cuvînt de cuvîntul de baştină „a amesteca."

„A amesteca" însemnează a pune la un loc, rînduială, lucruri felurite, care ori „se confundă" unele cu altele, ori „nu se confundă." Aceasta însemnează că cuvîntul „a amesteca" nu e tot una cu „a confunda." Şi deci, cînd un scriitor fără simţul limbii scrie „lucruri pe care ei le amestecă cu uşurinţă", *în loc de „lucruri pe care ei le confundă cu uşurinţă" — nu face decît să strice limba, întrebuinţînd în mod im*propriu *un cuvînt de baştină. Acelaş lucru cînd zice „trădam o* destăinuire *pe care mi-ar fi făcut-o", în loc de „tradam un* secret *pe care mi l-ar fi spus", — „amănunte* caraghioase" *în loc de „amănunte* ridicule", *— „acestea erau protivnice* foloaselor *ei", în loc de „acestea erau protivnice* intereselor *ei, — „să aibă cutare* îndeletniciri", *în loc de „să aibă cutare* ocupaţii", — îngînfare", *în loc* „orgoliu", *— „pe cît de lipsiţi erau şi de* gînduri", *în loc de a pe cît erau lipsiti şi de* idei *(sau* gîndiri), — „planul *de a-i plăcea", în loc de* „intenţia *de a-i plăcea", — „căutăm o* pricină", *în loc de „căutăm un* pretext", — *„această* încredinţare *mă linişti", în loc de „a-ceastă* convingere *mă linişti", — „o înfierbîntare tînără", în loc de „tînără* ardoare"; *— şi atîtea altele.*

Autorul traducerii („Adolphe" de Benjamin Constant) *din care scoaserăm aceste exemple şi-a zis: „Am să fac o traducere model; am să mă feresc de neolgisme şi am să pun în locul lor cuvinte neaoş româneşti." Laudabilă intenţiune, pe care un scriitor cu simţul limbii ar fi putut-o uşor înfăptui, dar nu, înlocuind* mecanic *neologismul cu cuvîntul de baştină, ci schimbînd construcţia frazelor sau întrebuinţînd perifraze.*

MIHAIL DROGMIRESCU,
profesor universitar.

PROPAGANDĂ CULTURALĂ

Ne plângem dreptate de interesul restrânce se cheltueşte, pentru intreţinea şi răspândirea unei mişcări propagandă culturală.

Intenţiile bune s'au zămislit totdeauna în cugete noastre. Uneori s'au şi realizat. Stăruinţa în realizare însă, continuitatea până la desăvârşirea scopului, ne lipseşte. Acesta e păcatul nostru.

In clipa ce trăim, este o datorie de conştiinţă de neam, să unim toate silinţele pentru dezrădăcinarea păcatului, care roade, amorţeşte şi stăvileşte orice avânt.

Eloquenţa practică este convingătoare.

Toate popoarele cu însemnătate mondială s'au înălţat şi întărit prin semănarea culturală în păturile cele mai adânci ale societăţii.

Să cercetăm trecutul lor, să observăm activitatea lor actuală, spre a percepe pregătirea viitorului.

In bogăţia trecutului istoric al românizmului îmbrăţişat sub toate aspectele manifestărilor lui, — este chezăşia neîntârziată, care încarnează *credinţa* în strălucirea prodigioasă a Statului român întregit.

Dar, aceasta *credinţă*, trebue să se înfiripeze în toate sufletele. Nu numai pătura suprapusă, să se bucure de binefacerile culturii.

Să nu râvnim construcţii arhitectonice, artistic meşteşugite, sau faţade cu arabescuri şi colonade, care poate mângâe simţul estetic şi încremenesc ochii.

Ci visul nostru să fie, organizare temeinică în toate domeniile de activitate: culturală, socială, economică. Muncă spornică şi neprihănită. Asimilare şi răspândire de cultură. Şi prin cultură: civilizare.

Căci, un popor, care în viaţa lui sufletească, în viaţa lui spirituală, aici, în Transilvania, s'a hrănit de la învăţătura lui G. Lazăr, Şincai, Şaguna; dincolo de Carpaţi de la Alecu Russo, Alecsandri, Eminescu, Maiorescu, pentru a pomeni numai unele din numele celor ce spre neştearsă durere, ne-au părăsit.

Un popor, pe-a cărei suprafaţă pământească, *sunt codrii verzi de brazi* şi întinse *câmpii de mătase;* iar, *sub-sol, zac comori nesecate de avuţii naturale;* un popor, care împleteşte, în sinteză superioară, lumina creatoare a minţii cu lumina izbăvitoare a vieţii, însuşeşte pecetea neştearsă a unei chemări ideale; un astfel de popor impune, cărturarilor altruişti, minţilor cugetătoare, sufletelor culte şi înţelegătoare, să însămânţească ogoarele nesfârşite ale României intregite.

Şi lumina va răsări!

ALEX. ST. MANDREA
consilier la Curtea de Apel Oradea-Mare

„Poporul cel mai prost dintre neamurile Europei"

Nu e lipsit de interes să relevăm dispreţul cu care aspiraţiile culturale ale românilor unguri în Dieta Transilvaniei la 1791.

D-l dr. Zenovie Pâclişanu, Membru Corespondent al Academiei Române, a publicat, de curând, în Memoriile Secţiei Istorice, o lucrare despre **Luptele Politice ale Românilor Ardeleni din anii 1790— 1792.**

Epoca de aur a preoţimii române ilustrată de Inocenţiu Micu, Petru Maior, Ion Para, Aron Pop, Ignaţie Darabant, Ion Halmagi, Ciril Ţopa, Ştefan Laday, Balint, Meheş — şi mulţii fericiţi eroi ai neamului nostru trecuţi întru Domnul, prezintă o vie actualitate şi un duios interes pentru noi cari azi călcăm şi trăim liberi, în plină desvoltare naţională, pe acelaş pământ al lor.

După mute memorii ale viteazului vlădică Ion Para, — Ion Meheşi „feciorul preotului roman-unit din Cluj—Monoştur" — „Sfelnic de Curte" şi Ion Molnar „neastâmpăratul polihistor" care scrisese o gramatică germană a limbii române, redactează, pe baza cercetărilor lui Petru Maior şi Inocenţiu Micu Klein, istorica Suplică a Valahilor — **Supplex Libellum Valachorum** — pe care Episcopul Ignatie Darabant din Oradea-Mare o trimetle la Impărat.

In ea se cerea mereu acelaş lucru: luarea în considerare şi a poporului român ca naţiune locuitoare pe pământul ardelean — locuit, legalmente, numai de trei naţiuni — recunoscute: de saşi, de unguri şi de săcui.

Argumentele istorice cele mai zdrobitoare fuseseră produse pentru a dovedi originea noastră latină, suveranitatea poporului român pe aceste meleaguri. Ba chiar Baronii Iosika, Kendeffy, Nalátzi şi Huszár fură dovediţi că sunt, de origină, români.

Trimisă de Impărat, magnaţilor din Dietă, — aceştia rămaseră înmărmuriţi. Indrăzneala valaha trecuse orice margini. Fruntaşii nobilimii maghiare şi săseşti erau insultaţi — ca fiind declaraţi valahi!

In timpul cetirii Suplicei, clopotele din oraş „bătură în dungă" — se aprinsese, undeva. Magnaţii, curioşi, vroiră să plece. Când, Baronul Nicolae Wesselényi sări indignat şi le strigă cu glasul tunător: să nu se îndepărteze niciunul, căci focul din sală e şi el destul de mare pentru a avea nevoie să fie stins!

Dieta ardea de focul aprins de inteligenţa şi de cultura valahă.

Ce straniu sună, mai departe, răspunsul pe care Dieta îl dădu punctului al treilea din Suplică. Se cerea libertatea de propagare — cu succes — a culturii în mijlocul poporului românesc.

Comisiunea avu un răspuns extraordinar: **„primeşte această propunere cu veneraţie, fiindcă poporul român este cel mai prost dintre neamurile Europei!"**

Explicând aceasta prin faptul că e condus de preoţimea coruptă şi ignorantă care, sub masca religiei, a criminalizat poporul şi l-a prostit.

*

Istoria îşi are dramele ei — ironiile ei. Mânile descendenţilor unei epoci se strâng — în altă epocă — cu căldură. Suplicele, născute pe unele meleaguri, nu dispar din tradiţie, dar nu se mai scriu în limba latină, de oamenii proşti...

Dar datoriile plătite — cu arma — se înnoiesc în altele mai grele: acelea pe care fiecare din urmaşi le poartă pe umerii şi pe condeiele lor...

ADONIS POPOV

P E N T R U   S Ă T E N I

C O N S T I T U Ț I A

votată de Adunarea Națională constituantă în ședințeled e la 26 și 27 Martie 1923.

TITLUL I.

Despre teritoriul României

1. — Regatul României este un Stat național unitar și indivizibil.

2. — Teritoriul României este nealienabil (nu poate fi înstrăinat).

Hotarele Statului nu pot fi schimbate sau rectificate decât în virtutea unei legi.

3. — Teritoriul României nu se poate coloniza cu populațiuni de gintă străină.

4. — Teritoriul României din punct de vedere administrativ se împarte în județe, județele în comune.

Numărul întinderea și subdiviziunile lor teritoriale se vor stabili după formele prevăzute în legile de organizare administrativă.

TITLUL II.

Despre drepturile românilor

5. — Românii, fără deosebire de origină etnică, (de neam) de limbă sau de religie, se bucură de libertatea conștiinței, (de gândire, de răspândire a credințelor lor), de libertatea învățământului, de libertatea presei, (a tiparului, a scrisului — cărți, foi), de libertatea întrunirilor, de libertatea de asociație (întovărășire) și de toate libertățile și drepturile stabilite prin legi.

6. — Constituția de față și celelalte legi relative la drepturile politice determină (hotărăsc) cari sunt osebit de calitatea de Român, condițiunile necesare pentru exercitarea acestor drepturi.

Legi speciale, cotate cu majoritate de două treimi, vor determina condițiunile sub cari femeile pot avea exercițiul drepturilor politice.

Drepturile civile ale femeilor se vor stabilii pe baza depline egalități a celor două sexe.

7. — Deosebirea de credințe religioase și confesiuni (biserică) de origină etnică și de limbă, nu constitue în România o piedică spre a dobândi drepturile civile și politice și a le exercita.

Numai naturalizarea aseamănă pe străin cu Românul pentru exercitarea drepturilor politice.

Naturalizarea se acordă în mod individual de Consiliul de Miniștri, în urma constatării unei comisiuni, compusă din primul-președinte și președinții Curții de apel din Capitala Țării, că solicitantul (patentul, petiționarul) îndeplinește condițiunile legale.

O lege specială va determina condițiunile și procedură prin care străinii dobândesc naturalizarea.

Naturalizarea nu are efect retroactiv (adică devine român numai pentru viitor, nu și pe trecut). Soția și copiii minori profită, în condițiunile prevăzute de lege, de naturalizarea soțului sau tatălui.

8. — Nu se admite în Stat nici o deosebire de naștere sau de clase sociale.

Toți Românii, fără deosebire de origină etnică, de limbă sau de religie, sunt egali înaintea legii și datori a contribui fără osebire la dările și sarcinele publice.

Numai ei sunt admisibili (pot fi admiși, primiți) în funcțiunile și demnitățile publce, civile și militare.

Legi speciale vor determina Statul funcționarilor publici (legea de organizare, Pragmatica).

Străinii nu pot fi admiși în funcțiunile publice decât în cazuri excepționale și anume statornicite de legi.

9. — Toți străini aflători pe pământul României se bucură de protecțiunea dată de legi persoanelor și averilor în genere.

10. — Toate privilegiile de orice natură, scutirile și monopolurile de clasă sunt oprite pentru totdeauna în Satul Român.

Titlurile de noblețe sunt și rămân neadmise în Statul Român.

Decorațiunile străine se vor purta de Români numai cu autorizarea Regelui.

11. — Libertatea individuală este garantată.

Nimeni nu poate fi urmărit sau perchiziționat, decât în cazurile și după formele prevăzute în legi (în legea penală, cu ordin înscris dela procuror, ordin de pe care o copie trebuie să fie înmânată cetățeanului).

Nimeni nu poate fi deținut sau arestat, decât în puterea unui mandat judecătoresc (dela judecătorul de Instrucție) motivat, care trebuie să-i fie comunicat în momentul arestării sau cel mai târziu în 24 ore după deținere sau arestare.

In caz de vină vădită, deținerea sau arestarea se poate face imediat, iar mandatul se va emite în 24 ore și i se va comunica conform aliniatului precedent (aliniat se chiamă tot ce este scris în șir începându-se dela capătul rândului).

(Urmare).

Principele Carol la Cluj

In zilele de 2 și 3 Iunie, clujenii au avut iarăși bucuria, să aibă în mijlocul lor pe A. S. Regală Principele Carol, carele a venit pe aici cu prilejul întrecerii de automobile. Se știe că la noi în țară este o societate de automibiliști și această societate în fiecare an, dă un concurs pentru acei cari se întrec în iuțială din mers.

A. S. Regală a sosit Sâmbata trecută la Cluj, cu automobilul, la ora 2 după amiază și a fost întâmpinat de către d. General Petala și Teodor Mihali.

Seara A. S. Regală a luat masa la d. general Petala, unde între alți puțini meseni, a fost și cunoscutul prietin al românilor, d. Scotus Viator.

In tot timpul mesei a cântat corurile Episcopiei, a Operei române și alte două coruri unguresți. A doua zi după amiază, pe un deal de lângă Cluj, — dealul se numește Feleac — a fost întrecere cu automobilele în așa zisă iuțială de coastă. Luni dimineața la ora 7 A. S. Regală și ceilalți automobiliști au plecat înspre Oradea-Mare.

Lămuriri. Când un sătean nu se poate dumeri în o chestie a sa grea, ori are nevoie de un sfat sau vrea să întrebe ceva care'l interesează, atunci să ne scrie nouă și-l vom lămuri cât se poate mai bine.

ISTORIA ROMÂNILOR

Biserica românească

IV.

Cu mai multă ușurință și în libertate mai mare s'a desfășurat viața bisericească în fostele principate române, Muntenia și Moldova.

Inainte de înființarea Principatelor române, se încercase înființarea de episcopii catolice și pe teritorul lor. Cea dintâiu încercare a fost Episcopia Cumanilor sau Milcoviei, înființată la anul 1227 și nimicită la 1241 cu năvălirea Tătarilor. S'au mai numit și după aceea episcopi ai Milcoviei, dar nu s'a mai putut reînființa această episcopie dupăce se întemeiase Principatul Moldovei. La 1371 se înființa în Moldova o nouă episcopie catolică a Siretului, dar nici aceasta nu a avut viață lungă, mai ales că Moldova ajunsese în deplină neatârnare față de Ungaria.

In Muntenia a fost o episcopie catolică la Argeș fără să se știe când s'a întemeiat. Se mai vorbește de episcopi catolici de Argeș, dar erau numai cu numele, fără să-și fi avut reședința în Muntenia. Dintr'un document dela 1365 se vede chiar că episcopul catolic din Transilvania trimite pe un ajutor al lui în vizitațiune canonică în Muntenia.

Cum s'au înființat episcopiile din Muntenia și Moldova?

In biserica răsăriteană era obiceiul vechiu de-a înființa episcopie, dar mai vârtos mitropolie numai pentru ținuturi organizate ca stat. Am văzut la alt loc, cum abia la anul 1330 Basarab-Vodă bate pe regele Ungariei Carol Robert, care își pierde pofta de-a mai pretinde supunerea Munteniei. In timpul dela 1330 până la moartea lui Basarab, întâmplată la 1352, apoi sub fiul său Alexandru, noul stat românesc s'a organizat și întărit atât de bine, încât era acum pe deplin îndreptățit să ceară dela patriarhia din Constantinopol numirea unui mitropolit, care să cârmuiască independent biserica românească și să sfințească el pe preoții români. Patriarhul a ascultat rugarea Românilor și a numit mitropolit al Țării-Românești sau al Munteniei pe episcopul Iacint dela Vicina din Dobrogea. Reședința lui a fost la Curtea-de-Argeș, care era pe atunci capitala țării. Titlu lui a fost „Exarh al plaiurilor și Mitropolit al Ungro-Vlahiei". Exarh însemnează locțiitor al patriarhului, iar al Ungro-Vlahiei i-se zicea, pentrucă el avea să stăpânească duhovnicește pe Românii din România sau Vlahia stăpânită de Unguri, adecă pe cei din Transilvania. Acum i-se zice mitropolit primat și reședința lui e în București, unde s'a mutat dela Târgoviște.

Vladislav sau Vlaicu-Vodă, bătând armata lui Ludovic, regele Ungariei, ajunge stăpân și peste Banatul Severinului. Aici înființă o nouă mitropolie, numită a Severinului. In înțelegere cu patriarhul din Constantinopole pune aici mitropolit pe Antim, fratele lui Iacint. Această mitropolie nu ține mult, căci Banatul ajunge iară sub stăpânire ungurească. In schimb se înființează episcopia Noului Severin sau a Râmnicului, care cuprindea Oltenia de astăzi.

Nici Moldova nu a avut la început mitropolitul ei. Era numai un episcop la Cetatea-Albă. Ajungând aici episcop Iosif, care era din neamul Mușăteștilor, familie domnitoare în Moldova, el a fost chemat ca mitropolit al Moldovei. Dar patriarhul se împotrivi recunoașterii lui și a trimis în două rânduri episcopi greci. Domnii Moldovei nu au vrut însă să-i recunoască până ce însfârșit patriarhul recunoscu pe Iosif mitropolit al Moldovei.

Acum puteau să se socotească cele două țări românești cu adevărat state în toată regula, căci având și căpetenii bisericești, iar biserica fiind unica propovăduitoare temeinică a culturii în timpurile acelea, a putut să lucreze și pe terenul acesta după un plan anumit. La îndeplinirea acestui plan cultural au contribuit în cea mai mare măsură mânăstirile, cari se înființează încă dela începutul organizării independente a bisericii românești.

VICTOR LAZĂR

Scriitorii noștri

AL. ODOBESCU

Iubiți săteni, Odobescu a trăit într'o vreme când nu se tipăria nici mult dar nici într'o limbă curat românească, așa ca astăzi.

El s'a născut în București în anul 1834, și era foarte învățat. Ajunsese să fie ministru și a adus multe foloase țării sale, căci era un mare patriot.

El a avut însemnate însărcinări din partea Patriei și toate le-a dus la bun sfârșit.

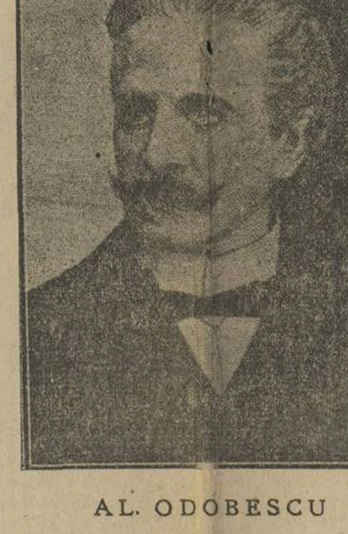

AL. ODOBESCU

A luptat din răsputeri pentru unirea Principatelor Moldova și Muntenia.

Al. Odobescu a fost și profesor la Universitatea din București și a scris cărți de învățătură înaltă și povestiri istorice.

Fiecare cărturar al satelor ar trebui să citească povestirea „Mihnea Vodă cel rău" și „Doamna Cheajna" căci ar fi un mare păcat să nu știm prețui cum se cuvine pe un scriitor mare ca Odobescu.

La vârsta de 61 de ani, el moare, dar ceea ce a scris el, va trăi cât neamul românesc.

FLORI ALBASTRE

Flori albastre d[i]n pădure,
Viața mea de a[l]tădată,
Azi, cu inimă [c]urată,
[illegible]
Vă culeg ca s[fi]nte fire.
Din curata me[a] iubire

Vă revăd reînvite,
Din mormântulde zăpadă;
Visele îmvin grmadă
Lângă florile u[s]ate;
Visele iubirii nastre,
Flori albastre, [f]lori albastre.

C. DEDIU

Școlile noui la sate. *De oarece nu sunt [î]n țara românească atâtea [ș]coli la sate, câte ar trebui, [m]inistrul școalelor a rugat p[e] țărani, ca și ei să vie în aj[ut]or pentru ridicarea școalelo[r] căci numai țara nu are [d]e unde da milioane de lei.*

Și rugămintea ministrului a fost spusă într'un ceas bun: sătenii din vechul regat s'au grăbit să ajute [c]u banii lor.

Acum aflăm [cu] bucurătoarea veste că ș[i] țăranii din Ardeal, Banat [și] Crișana, se grăbesc să vin[ă] în ajutorul școalelor.

Așa că, num[ai] în vremea scurtă de două [a]ni, în jud. Arad, sătenii a[u] jertfit de la ei suma de doumilioane.

O, Doamne, frumoasă faptă. Pomenite[ă] veci să fie numele acelora [c]ari au dat pentru școală. [Și] numai în așa fel țara noa[stră] va ajunge fericită.

Răvașe dela sate

Din Satulung
(jud. Brașov)

Cercul învățătorilor din Săcele, de sub președenția dlui V. Ivan, se pregătește pentru a sărbători 40 de ani de activitate școlară. Cu acest prilej se vor da mari serbări culturale în luna lui August, când va avea loc și darea de seamă despre activitatea învățătorească de aproape o jumătate de veac din satele noastre.

Mișcările culturale la noi urmează cu o regularitate frumoasă și neașteptată.

De Paști am avut conferințile organizate de corpul profesorilor de la gimnaziul nostru iar în ziua de Rusalii, Cercul studențesc din țara Bârsii, a dat o șezătoare culturală în sala gimnaziului din Satulung. Au vorbit d. Gh. Dragoș, student la Academia comercială din București, despre rostul cercului, arătând în acelaș timp, în calitate de vicepreședinte, scopul ce urmărește; apoi d. Stinghe, student în medicină, a vorbit despre urmările rele ale fumatului, dând sfaturi folositoare în această direcție, iar la urmă d. Colan, despre poetul St. O. Iosif.

Dl student Gâbărcea, cu frumosu-i dar de a grăi, a spus poezii hazlii. Asemenea șezători culturale sunt de dorit la cât mai multe prilejuri cu venirea sărbătorilor.

Tot la noi în comună s'a înființat un club sportiv între elevii seceleni ai liceelor din Brașov. Intâmplându-se să se afle în localitate d. ministru al Agriculturii, fundatorul cercului i-a spus dorința ce o are, iar d. ministru a hotărît să se dea terenul trebuincios activității sportive. Ținem să adăugăm și de data aceasta nebunavoința Consiliului comunal, cu toate că avea mult loc „intravillan" până ce nu a dat poruncă d. ministru, pentru care îi aducem mulțumirile noastre.

C. B.

Din Com. Nermegi
(jud. Bihor)

Domnule redactor: Referitor la articolul „Drumul nostru" scris de Prea Sfinția Sa Episcopul Roman Ciorogariu, afară de cauzele spuse de acolo că țăranul nu-și dă băiatul la meserii, mai este încă o cauză că: personalul școlilor de meserii sunt în cele mai multe locuri străini de neamul nostru și nu-i primesc pe români, ci îi resping din diferite motive. Nu mai departe decât dacă s'ar face o cercetare amănunțită la Școala de arte și meserii din Oradea-Mare, câți elevi s'au înscris și câți au fost primiți iar și dintre aceia primiți câți sunt străini față de români. Orfanii de război, sănătoși și cu acte în regulă au fost respinși, fără a li se spune din ce cauză. Țăranul ar iubi meseriile, dar ușile Școlelor de meserii sunt închise pentru el.

Cred că Prea Sf. Sa, nu are vreo cunoștință despre aceasta și întocmai ca la Oradea-Mare, se petrece și la Arad.

P. C.

Din satul Volovăț
(Bucovina)

Duminică, 14 Maiu crt. sătenii din comuna Volovăț s'au strâns cu mic cu mare la casa națională pentru a se sfătui despre felul cum ar putea scăpa de unele nevoi cari îl năcăjesc astăzi pe fiecare Român. Au găsit cu cale ca să deie din nou viață vechei lor societăți „Constantin cel Mare", de vreme ce s'au convins că numai cu școala, cu organizația și cu ajutorul cărturarilor cinstiți de cari, slava celui de sus, se mai găsesc încă destui, se poate face un lucru bun și trainic. Au ales un comitet compus numai din țărani și s'au înscris mai mulți membri fundatori (taxa 20 lei); s'au sfătuit apoi despre toate nevoile lor. Au petrecut volovecenii o zi de frumoasă primenire sufletească și sătenii din satele vecine se uită cam galeș la rânduiala ce o fac.

M. E.

DIN BANATUL RĂPIT

O parte din Banat a rămas în stăpânirea sârbilor. Pierderea aceasta nu vom uita-o niciodată. Dragostea noastră și ochii și inimile, vor fi mereu îndreptate către frații bănățeni din Iugoslavia.

PURTĂTORII STEAGULUI PARTIDULUI ROMÂN

Ei, acolo, au închiegat partidul român, căci numai uniți vor putea trăi mai bine. In sfatul țării sârbesc a și răzbătut unul de al nostru, căci d. avocat Dr. Ioan Jian, din Alibunar, a și fost ales deputat.

Dăm aici fotografia fruntașilor luptători ai cauzei naționale din comuna Uzdini, între ei fiind preotul Traian.

Aceștia în primăvara anului acesta, au umblat și prin alte sate învecinate și au purtat steagul partidului român.

Economia națională

Gospodăria cooperativă (în tovărășie)

In Svițera răsăriteană, apoi în ținuturile tot muntoase apropiate de Germania și Austria, unde nu se poate face plugărie, dar nici cu creșterea vitelor nu se pot ocupa prea mulți, se ocupau multe mii de oameni cu facerea de chindisituri pe pânză. Munca un e tocmai ușoară și ține de dimineața până seara. Ei nici nu aveau timp să-și ducă singuri marfa la orașele cele mari, ci așteptau pe negustorii ambulanți să vină să li-o cumpere, iar aceștia o vindeau la negustorii cei mari. In felul acesta, marfa trecea prin mâna a doi negustori, fiecare socotindu-și un câștig.

Erau încâtva mulțumiți harnicii munteni, dar toată treaba își avea și partea rea. Pentru muncitor, lucrul principal era timpul cât îi trebuia, ca să termine o bucată, căci după acela se orienta când era vorba să-i stabilească prețul, care era totodată și prețul muncii lui pe o zi. Pentru negustorii ambulanți lucrul principal era să vândă negustorilor celor mari cât mai multe bucăți. Ei făceau negoț cu marfa gata și puțin le păsa ce greutăți au cei ce o făceau. Tot așa negustorii cei mari, iar cumpărătorii dela orașe nici nu se interesau de unde vine, nici cât de greu se face. Ei voiau să cumpere bun și *ieftin*. Negustorii cei mari începură să-și facă concurență, vânzând unii ceva mai ieftin. Ca să nu rămână însă cu un câștig prea mic, plătiau și ei negustorilor ambulanți mai puțin, iar aceștia plătiau acum lucrătorilor din munți mai puțin. Aceștia nu aveau încătrău, trebuiau să deie rodul muncii lor și mai ieftin, căci altă ocupațiuni pentru a-și câștiga cele pentru viață nu aveau. Prețul scăzu tot mai mult, așa că bieții oameni, cu toate că munciau din greu, nu mai puteau câștiga cele trebuincioase pentru viață.

Intr'o Duminecă, ieșind din biserică, se plânseră preotului. Acesta le zise: „Eu cred, că trebuie să ne gândim, cum am putea face ca și voi să aveți puterea de-a stabili prețul mărfii voastre. Aceasta se poate numai dacă vă veți *întovărăși*. Să cumpărați cu toții *împreună* materialul — pânză, ață, arniciu, ș. a. — căci atunci îl căpătați mai ieftin. Apoi toată marfa pe care o produceți, să nu o mai vindeți la negustorii ambulanți, chiar nici deadreptul la negustorii cei mari, ci să vă faceți un magazin, acolo să aveți câțiva oameni pricepuți și aceștia să se pună în legătură cu negustorii cei mari, cari vor să cumpere. Mai gândiți-vă asupra lucrului!".

Oamenii s'au gândit, s'au frământat, au mai întrebat pe preot, până când în sfârșit au făcut *cooperativa* sau *tovărășia* pentru cumpărare de material și vânzarea mărfii lor. Acum le merge bine, căci și-au făcut chiar și prăvălii în orașe mai mari, așa că tot câștigul e al lor.

Am dat înadins pilda aceasta din țări străine, căci noi și acum nu ne prea încredem în mintea noastră proprie. Ideia cooperației sau a întovărășirii e foarte răspândită în străinătate și a început să prindă rădăcini și la noi, cari nu prea știm prețui timpul. Și acum își perde femeia uneori și câte o zi întreagă, ca să vină la oraș cu zece ouă sau cu un bulz de caș, în loc să se facă în sat tovărășie, unde să se strîngă ouăle și să vină o singură căruță cu ele la oraș, și anume la cumpărători siguri. Tot așa cu laptele, care, mai la depărtare fiind satul de oraș, e bine să se prefacă și în caș, brânză. Sunt și multe alte mărfuri la țară, cari se pot *valoriza* mai bine prin cooperative sau tovărășii, cari nu însemnează numai câștig de bani ci și de muncă și de timp.

Asociațiunea din Sibiu, Str. Șaguna trimite bucuros îndrumări tipărite la ceice vor să se apuce de înființarea cooperativelor.

Un atac bolșevic la Nistru

In dreptul punctului Arpicăuți situat pe Nistru un puternic grup de bolșevici, trecând râul, a atacat cu mitraliere, arme și granate satul. O panică mare s'a produs printre locuitori.

Bolșevicii au înconjurat satul și au aruncat o bombă în localul jandarmeriei. Mai mulți soldați au fost uciși. Jandarmul Ioan Chifu a fost prins și împușcat de bolșevici. Locuitorii satului înspăimântați au fugit în pădure.

Numeroase case țărănești au fost aprinse.

Sosind ajutoare din satele învecinate bolșevicii s'au retras.

FATA DE 'MPĂRAT

A fost odată un împărat bătrân, care avea o singură fată. Și pe această fată el o iubea ca lumiua ochilor, căci era frumoasă, cuminte și ascultătoare. Și-ar fi dat o jumătate de'mpărăție, (ce zic eu?) împărăția toată, numai și numai să n'o piardă.

Iată însă într'o bună zi, fata pieri, ca prin farmec. Spuneau paznicii c'o furase un smeu năprasnic, ce sburase apoi, în rotogoale mari de fum, în zarea lumii.

Mult se întristă, mult plânse și era să se prăpădească de supărare bătrânul împărat; când se mai limpezi puțin din marea durere, dădu de știre 'n țară că cel ce-i va aduce copila, o va lua de soție și pe deasupra, va primi în dar și-o jumătate din pământurile 'mpărătești.

Mulți voinici se 'ndesară, cum era de înțeles, la această ispravă, dar nici unul nu știa nici măcar încotro o luase smeul cu fata.

Până când, într'o seară, pică la curte un tânăr fecior de 'mpărat: flăcăul avea o nestemată, un smarand fermecat, prin care dacă te uitai, vedeai tot ce voiai să vezi.

Se uită și împăratul prin piatra scumpă, cercetă zările în rotogol și spre mare bucurie a suflelului său, își văzu fata într'un turn, stând tristă, cu fruntea 'n palme, iar la picioarele ei, odihnea și-o păzea cumplitul smeu.

Impăratul nu-și mai putea deslipi ochii de această vedenie scumpă.

Chemă repede pe învățați și-i puse să se uite și ei și să-i spună cam în ce țară se afiă acel turn, ca să se ducă în fruntea oștirilor și să-și ceară copila 'n zăngănit de săbii.

Dar cel mai bătrân dintre învățați îi spuse că acel turn era așa de departe, că i-ar trebui cuiva ani și ani, să ajungă pân'acolo. Numai un cal năsdrăvan, ce s'ar lua la întrecere cu vântul, ar putea să sboare, câteva zile, până la smeu.

Iar se întristă împăratul și iar puse crainicii să vestească:

— Acela care va aduce pe fata Măriei-Sale, o va lua de nevastă și, pe deasupra, va primi o jumătate din împărăție!

Nu trecu mult și se vesti un Făt-Frumos, care-avea calul năsdrăvan. El se bătu cu pumnul în piept și după ce se uită prin smarand, se prinse s'ajungă la smeu în trei zile.

Iar se bucură împăratul și iar se întristă, căci îi mai spuse cel mai meșter dintre vraci:

— Măria-Ta, acest smeu nu se teme de nimeni, căci e vrăjit. El nici măcar nu se mai luptă cu cineva, căci orcât l-ai lovi cu sabia și cu buzduganul nu moare.

„Am aflat din cărțile mele bătrâne că numai cel ce va avea un junghiu cu mânerul făcut din cornul cerbului care-a veghiat în ceasul morții pe Sfântul Anastasie, numai acela va putea să-l ucidă pe smeu!"

Iarăși trâmbițară crainicii și iarăși vestiră că cel ce va aduce pe fata de împărat va fi împărătește răsplătit.

Intr'un târziu, se vesti un călăreț de neam mare care-avea o cruce albă pe zale; el purta la cingătoare junghiul sfânt, moștenit din strămoși, cu mânerul făcut din cor nul cerbului care veghiase până în ceasul morții pe sfântul Anastasie și se legă să scape lumea de spurcatul balaur și să vie cu Domnița. Multă bucurie aduse acest tânăr voevod, la casa nemângâiatului tată. Cu lacrimi în ochi, rugă împăratul pe cei trei flăcăi s'o pornească mai repede și să-i mântuiască sufletul de dor și de durere.

Câteși trei băeți încălicară pe roibul năsdrăvan ș[i] tându-se cu rândul prin nestem[at] ajunseră 'n trei zile la turnul [ins]temat.

Acolo, călărețul cu crucea albă pe piept se a[ti]ți cu smeul, se luă la trântă cu [el] și-i înfipse cuțitul în junghietu[l] âtului, omorându-mi-l ca pe [un] țânțar.

Apoi, luând pe d[om]iță 'n brațe, o urcă pe cal și se [în]oarse câteși patru la curtea împ[ăra]tului.

Nu vă mai spu[n] [b]ucuria fără seamăn a bătrânulu[i], [n]ici petrecerile cari au ținut [o] săptămână încheiată în cuprin[sul] țării.

Am să vă spun [ș]i încurcătura în care aflară toții, când fu vorba de răsplat[ă].

— Domnița mi [se] cuvine mie, căci eu am văzut-o [în] smarandul fermecat! spunea [fl]ăcău.

— Ba să am [e]u [e]!, îndesă Făt-Frumos.

„Dacă nu eram cu roibul meu cel năzdravan [n]-ar mai fi ajuns în țara Balau[lui]?

„Domnița mi se [vi]ne mie!...

— Să mă ierți, v[ân]e! se băgă în vorbă al treilea [fl]ăcău.

„Mie mi se c[uvine] domnița, căci puteați voi foa[rte] [b]ine să știți unde era închisă s'ajungeți pân'acolo...

„Dacă nu eram să omor spurcăciunea cu jun[ghiul] meu, al cărui mâner e făcut din cornul cerbului care-a veghiat până la ceasul morții pe sfântul Anastasie, vă omora Smeul pe voi și Măria-Sa nu mai apuca să-și vadă odorul de cât pe lumea cealaltă!

Impăratul îi ascultă și le răspunse:

— Dreptate aveți câteși trei, feții mei!... Orcare din voi ar fi lipsit, n'aș mai fi apucat să-mi văd odorul decât pe lumea cealaltă.

„De aceia, eu zic să ne sfătuim și să hotărâm așa voi o să stați la curte câteși trei și cel care va fi pe placul fetei, o va lua de nevastă. Ceilalți doi să nu se supere: am să le dau, să-și împartă, jumătate din împărăție.

„Ce ziceți, bine e așa?

— Bine, Măria-Ta, răspunse flăcăii, cam codindu-se, dar n'aveau încotro, că dreptatea era de partea împăratului.

După vre-o lună de zile, fata alese mire pe unul din ei, iar ceilalți doi primiră câte un sfert din împărăție și fură mulțumiți cu toții.

Iar supușii țării, aflând de această dreaptă judecată luară pildă și ei și nu se mai certară între dânșii, când se găseau la vre-o tocmeală. Goniră mândria și îngâmfarea din inimile lor și înțelegând că fiecare își are partea lui de dreptate și de cinste la orce treabă făcută la olaltă, cunoscură dreptul celuilalt și mulțumindu-se cu un câștig potrivit, fură fericiți cu toții, iar țara înflori și rodi cu 'mbelșugare, ferită de zâzanii.

TREI ÎNGERI

Trei îngeri mi-au bătut la geam, odată, când eram copil...

Trei îngeri albi, strălucitori, au venit în noaptea de Crăciun și câteși trei erau învestmântați la fel și aveau aripi mari de argint, albastre mantii de mătasă, impodobite cu flori de aur... Și semănau așa de mult câte și trei!...

Primind darurile lor, eu le-am vorbit așa:

— Vă mulțumesc din tot sufletul frumoși Archangheli, dar spuneți-mi, vă rog, sunteți frați de semănați așa de mult câte și trei?

— Frați suntem — îmi răspunseră într'un glas, trimișii Domnului... „Suntem frați cum sunt toți îngerii din cer, măcar că pe pământ nici nu ne cunoaștem!..

— Și ce erați pe pământ?...

— Eu eram un flăcău frumos, vorbi cel dintâi dintre Archangheli, și mă chema Florin.

„Când întâlneam vre-un moșneag îndoit subt o sarcina de lemne, îi luam lemnele din spinare și i le duceam pân'acasă, fără să m'aștept la vre-o răsplată.

„Bătrânul îmi mulțumea și mă binecuvânta.

„Când vedeam vre-un țăran muncind din greu îi dădeam o mână de ajutor și bietul om nu știa cum să-mi mulțumească.

— De pierea vaca vre-unei bătrâne și bătrâna plângea cu lacrimi de copil singura-i avuție, eu o mângâiam cu o vorbă bună, plecam pe câmp și nu mă întorceam, până nu găseam vita pierdută.

„Și biata femee mă binecuvânta și-mi ura să-mi plătească Domnul pe lumea cealaltă...

„Și Dumnezeu m'a răsplătit căci astăzi sunt Archanghel!...

Iar al doilea înger vorbi și el:

— Pe pământ, eu am fost o babă.

— Cum se poate ca o babă sbârcită și cocoșată să fie înger?

— Se prea poate! — îmi răspunse, cu blândețe Archanghelul.

„Noi suntem sufletele oamenilor, iar nu trupurile lor.

„Iar sufletele frumoase sunt toate la fel, or care le-ar fi fost vestmântul pământesc.

Indemnuri bunilor români

Profitaţi de viaţa voastră muncind şi făcând-o să dea roade

Dacă m'am hotărât să scriu câte ceva, ce cred că ar folosi **poporului român,** o fac ca fiu al poporului, ca unul care ştie ce'i lipseşte ţăranului şi muncitorului român — şi care mai ştie că din nenorocire învăţământul de toate gradele păcătueşte prin prea multă teorie şi prea puţină aplicaţie. Se clădeşte pe pământ prea nisipos sau pe umplutură. Să ne ierte maeştrii noştri, dar aşa este...

Vom încerca să citim în marea carte a naturei şi vom citi faptele nu vorbele. Ce bine ar fi, dacă omul, care ocupă capul superior al scărei Zoologice şi-ar da osteneala şi s'ar obişnui să observe şi cred că dacă nu ar fi prea mândru ar putea să'şi spue „Ce păcat că atâtea frumuseţi şi atâtea adevăruri nu le-am cunoscut..."

Nu are nimeni nevoie să citească volume groase de autori celebri, pentru a învăţa **principiul fundamental al vieţei,** care este **„munca ordonată şi productivă."** Nu are cineva de cât să se apropie de o cetăţue în miniatură, de un stup de albine... să deschidă bine ochii şi să aibă răbdare pentru a vedea tot ce e posibil — şi cu siguranţă că dacă are în sufletul lui chiar foarte puţin, din ceia ce trebuie să aibă omul **„bun simţ şi dreaptă judceată"** va înţelege că nu mai este timp de pierdut.

Va vedea că în cetatea albinelor — mică pentru că şi ele sunt mici — se desfăşură atâta **muncă** şi domneşte atâta ordine şi simţ de dreptate — în cât dacă **omul, animalul cel mai superior** ar cheltui proporţional tot atâta energie şi raţiune ar transforma pământul într'un **raiu**, unde n'ar mai fi boale, lene, sărăcie, necuviinţă, hoţie, beţie, lăcomie-şi ar fi... căci dacă gingaşele, micuţele, harnicele, ordonatele şi neadormitele albine — creaturi ale lui Dumnezeu, pot face ce fac, apoi omul cu mai drept cuvânt va face...

Intr'un stup de albine domeşte cea mai mare dreptate, cea mai mare omenie, cea mai mare hârnicie şi din cauza aceasta şi cea mai mare bogăţie.

Albinele nu numai că se hrănesc, îşi desfată regina (matca) şi-şi cresc odraslele, dar fac şi rezerve mari pentru proprietarii cari le au făcut căsuţa şi ocroteşte în timpul vremurilor aspre.

Intr'un stup nu se găsesc de cât albine lucrătoare şi regina... Trântorii (albine fără ac şi leneşe) care nu fac altceva de cât să mânânce, sunt judecaţi, executaţi (omorâţi) şi scoşi afară din cetate.

Regina stupului care munceşte şi ea din greu, căci ea face **ouăle** din care ies albinele, orândueşte buna gospodărie în cetate, dă de lucru la fie-care, le alege după vrednicie şi pricepere, le constitue în grupe (echipe, companii) şi le trimite la muncă: **unele** culeg sucul dulce din flori (sunt agricultori) altele păzesc **cetatea** contra invaziei trântorilor şi duşmanilor **armata); altele** fac poliţia în interiorul cetăţei, dând afară pe străini; **altele bat** din aripi şi răcoresc stupul în timpul căldurilor mari; altele îngrijesc de sănătatea publică, îngrijind pe bolnavi, cărând afară pe morţi, şi gunoaele care se fac unde trăeşte cineva; **altele** sunt **dădace** adică îngrijesc de puişorii mici şi slabi...

Ei bine!... în ce carte sunt scrise şi exemple de imitat, mai frumoase ca într'un stup de albine, şi de acea spun că noi cei mai luminaţi trebue să învăţăm pe ţăranul şi muncitorul român să citească în cartea mare şi dreaptă a lui Dumnezeu.

In stup este hărnicie, bună gospodărie şi disciplină!...

Nici albinelor nu le merge bine când nu ţin seamă de disciplină dar ele sunt **cuminte** şi ştiu că Dumnezeu nu le a făcut pe toate la fel.

Ia încercaţi şi omorâţi **regina** unui stup şi o să vedeţi ce se'ntâmplă!... Să vă spun la cei cari nu ştiţi; se naşte o zarvură, o zăpăceală, o bâzâetură asurzitoare, ies toate albinele din roiu (stup), se învârtesc zăpăcite şi'n câteva zile, din cetatea bogată, bine gospodărită rămâne o ruină, căci albinele se împrăştie zăpăcite şi mor; — la fagurii de miere vin duşmanii şi paraziţii şi din exemplul belşugului şi disciplinei rămâne exemplul sărăciei şi a durerei.

Omul e mai cuminte ca toate animalele şi cum are şi suflet curat o să se mulţumească cu ce 'i a dat Dumnezeu — şi'şi va spune **„fac şi eu ce pot!... numai să aibă cineva folos depe munca mea"...**

Pentru ca o ţară să ajungă unde ajunge un roiu (stup) de albine, îi trebuie un rege şi oameni cuminţi, cari să ştie să facă ce îi poate ajuta mintea şi corpul.

Şi mintea şi corpul trebuesc îngrijite, ţinute sănătoase ca să poată fi folositoare.

Pentru aceasta trebue să ne trudim cei luminaţi de Dumnezeu, să luminăm pe Oamenii harnici şi cuminţi, cari din cauza vremurilor vitrege nu s'au putut **lumina.** O vom face ca buni **fraţi!....**

Numai Dumnezeu să dee cititorilor noştri, gândul cel bun şi să priceapă truda noastră şi să ştie că fericirea noastră vine dela fericirea lor. Ţăranii şi muncitorii sunt oameni ca şi noi şi trebuie să trăiască omeneşte. Aceasta vrem să'i învăţăm.

Dr. PAMFIL
profesor universitar

Expoziţia agricolă a Moldovei

In luna Septemvrie a acestui an, la Iaşi va avea loc o mare expoziţie a Moldovei, cuprizând Bucovina şi Basarabia, în care se vor arăta lumii productele pământului nostru dintre Munţi şi Nistru: grâne, fructe şi legume, struguri şi vinuri, paseri şi vite de tot soiul, unelte şi maşini pentru munca câmpului, lucruri de trebuinţa casnică făcute de mâna plugarilor, ţăsături de tot felul, lăicere, scoarţe şi haine lucrate de gospodine, în sfârşit tot ce se vede în pământul Moldovei şi tot ceeace mâna oamenilor lucrează şi în frumuseţează.

Comitetul conducător al Expoziţiei îndreaptă rugămintea către gospodari şi gospodine din Moldova şi-i îndeamnă ca pe lângă producte şi vite să trimeată la Expoziţie mai ales ţesături frumoase de pânză şi borangic, covoare frumos alese, catrinţa şi cămăşi cusute sumane şi şiacuri, împletituri de nuele, papură şi pae şi tot felul de alte obiecte, pe care atât sătenii cât şi sătencele le lucrează în gospodăria lor. E de sine înţeles că aici e vorba de lucruri frumoase, cari să placă celor ce vor veni să le vadă.

Ca încurajare pentru cei pricepuţi şi harnici, Comitetul Expoziţiei a hotărât premii în obiecte şi diplome, pe care le vor da celor mai frumoase lucruri aduse spre arătare. Pe lângă această răsplată şi cinstire, numele celor care vor trimite asemenea lucruri frumoase, vor fi arătate şi tipărite ca o laudă a hărniciei şi a priceperii lor.

Expoziţia aceasta, arătând ce produce ţara noastră şi locuitorii ei are în vedere nu numai lauda, ce o putem câstiga, ci ţinteşte mai vârtos la propăşirea sătenilor, prin cunoaşterea muncii lor, prin ceeace pot vedea unii dela alţii.

Iată fapte bune şi să-i ţie Dumnezu sănătoşi pe acei cari să îndeletnicesc cu asemenea lucruri cari aduc folos ţării.

„Pe vremea când eram o biată babă zbârcită şi cocoşată, cum ai spus, duceam ulciorul plin muncitorilor obosiţi şi nu-i întrebam dacă mi-s rude ori prieteni or necunoscuţi şi nu le ceream nici o răsplată.

„Spuneam poveşti fermecătoare copiilor bolnavi, îi îngrijeam, îi adormeam cântând şi-i vindecam...

„Vegheam morţii săraci la căpătâiul cărora nu plângea nimeni şi împodobeam cu flori mormintele uitate...

„Intr'o zi, îngrijind un lepros de care fugea toată lumea m'a chemat la el şi m'a făcut Archanghel..."

Iar cel de al treilea înger vorbi:

— In lumea voastră eu am fost un câine...

— Nu se poate!...— răspunsei eu, sărind în sus.

„N'am auzit bine!... Cum se poate ca un Archangel frumos ca tine să fi fost câine pe pământ?

— Şi de ce nu s'ar putea? De ce să crezi că numai voi, oamenii, aveţi un suflet? In marea sa înţelepciune, Dumnezeu ne-a dat şi nouă câteva din darurile voastre... In faţa Lui, toate fiinţele pământeşti sunt la fel şi nu e decât o singură deosebire: de-o parte cei buni, iar de alta cei răi.

„Eu am fost printre cei mai buni.

„Am păzit cu credinţă casa unui stăpân care mă bătea şi care, mai târziu, m'a dat unui cioban...

„Bătut şi nemâncat am păzit turma ciobanului şi i-am sărit într'ajutor, când se lupta cu hoţii şi cu lupii...

„Am râcâit zăpada ca să descopăr oameni răsturnaţi de vifor şi le-am dat iarăşi răsuflarea, încălzindui-i cu răsuflarea mea caldă...

„Am scăpat de la înec copii, cari m'alungase cu pietre, cu un ceas mai înainte...

„Mai târziu, bătrân şi orb, fără stăpân, am rătăcit, flămând, prin sate duşmănoase şi mi-am dat sufletul pe o grămadă de pietre la marginea unui drum, în lumina bunului soare. Şi precum vezi, Domnul m'a ridicat în rândul celor mai aleşi dinre oameni...

— Şi-a avut dreptate! — strigai eu, cu ochii plini de lacrămi.

Cei trei îngeri îmi zâmbiră dulce, mi-atinseră fruntea cu degetele lor uşoare, îşi desfăcură aripele de argint şi se depărtară.

Şi 'n marea lumină ce se făcuse în jurul lor, eu n'am putut deosebi care dintre ei fusesese vrednicul flăcău Florin, care baba milostivă şi care câinele cel bun.

Trei îngeri albi pluteau în slava cerului albastru...

VICTOR EFTIMIU

Ştiri de pretutindeni

Sărbătoare regală. In cursul săptămânei trecute a sosit în Bucureşti Regele Alexandru al Jugoslaviei cu Regina Maria, Domniţa care este Domniţa plecată din ţara noastră, fiica M. S. Regele Ferdinand.

Capetele încoronate ale Jugoslaviei şi-au sărbătorit un an de la căsătoria lor.

D-l Scotus Viator. Vreme de o săptămână a stat la Cluj, un oaspe prea scump nouă, englezul Scotus Viator, care este profesor la universitatea din Londra (Anglia) şi care de două zeci de ani, apară interesele româneşti. Căci d. Scotus Viator, în timpurile cele mai grele, când Ardealul era sub stăpânire maghiară, a ţinut cu ardelenii asupriţi şi ne-a adus prin lupta lui mult bine.

D-l Scotus Viator, a venit din Cehoslovacia şi în Ardeal, ca în persoană să se intereseze cum stau faptele şi cum o duc maghiarii şi saşi sub români.

In cinstea acestui iubit prietin s'a ţinut o sărbătoare la Universitate de aici, vorbind profesori universitari ai noştri d. Călugăreanu şi Silviu Dragomir, iar la urmă le-a răspuns d. Scotus Viator.

Apoi primăria comunei, l'a ales cetăţean de onoare al oraşului Cluj.

Prietini nostri. In toate oraşele şi târguşoarele din România, vrem să avem prieteni. Aceşti prieteni grupaţi în jurul mişcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mişcarea artistică, culturală, economică şi industrială din localitatea în care trăesc. Ştiri de aşa fel în cât să intereseze intelectualii oraşelor, muncitorii de prin ateliere şi fabrici şi pe lumea de la sate.

Prietenii ne vor trimite aderarea lor, iar redacţia noastră le vă răspunde ce au de făcut.

Academia Română. D-Alex Lepădatu, marele învaţat istoric şi profesor la Universitatea din Cluj, săptămâna trecută în faţa M. S. Regelui şi-a ţinut cuvântarea la Academia Română, unde a fost ales ca membru.

D-Lepădatu, cu mintea sa luminată aduce cinste neamului nostru.

Redacţionale. Un nou prietin vine în rândurile mişcării culturale a foaei noastre scriitorul destul de cunoscut. d. Victor Eftimiu, care e poet, povestitor şi are multe piese de teatru foarte frumoase.

Dsa va împotobi, din cân în când, coloanele foiei, cu povestiri minunate pentru popor.

In pagina II-a a numărului acesta, la foiţă, găsiţi scrisul D-ale.

*

Din cauza îmbolzelei de articole in foae, urmarea povestirei „Din alte vremi", din pagina 4-a nu a apărut în numărul acesta, ci în celalt din Dumineca viitoare.

Starea sămănăturilor. Recolta bucatelor pe anul acesta se crede a fi din cele mai frumoase.

In toate părţile ţării s'a sămănat o cantitate de grâu mult mai mare ca anul trecut. Basarabia, se nădăjdueşte, că va avea la toamnă cea mai multă recoltă faţă de cele lalte provincii.

Preţul grâului a scăzut mult, de oarece în timpul din urmă preţul vagonului de grâu a scăzut cu 3 mii de lei. De aceea, marii proprietari şi coperativele stăruesc pe la Bucureşti, ca să se dea voie exportului.

Noul episcop de Constanţa. In ziua 4 Iunie, în oraşul Constanţa, cu o deosebită slujbă s'a făcut aşezarea în scaunul de episcop Al P. S. Sale Ilarie Teodorescu. Liturghia a fost oficiată de arhimandritul Nicolau şi clerul din Constanţa. De faţă se afla şi d. ministru al bisericii şi artei.

Cu acest prilej s'a sărbătorit şi deschiderea noului seminar.

Un locuitor ucis de albine. Locuitorul C. Popescu din com. Ruşii lui Asan, jud. Vlaşca, intrând într'un ştiubet de albine, a căzut victima îndârjirei lor. Din cauza numeroaselor înţepături primite, a murit.

CĂTRE SPRIJINITORII NOŞTRI

Preoţi, învăţători şi săteni cărturari, vă rugăm să răspândiţi această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnaţi pe prietini să o citească;

Să ne trimiteţi liste cu numele acelor gospodari cari credeţi că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la ţărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foia ar fi şi mai bine.

O foae costă 2 lei iar pentru strădanie, dăm 40 bani, adică să primim numai 1 Leu 60.

Cu felul acesta de împrăştiere a „Culturei Poporului", vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătăţiri la ea.

Gândul nostru este să scoatem foaia cu icoane religioase, cu chipuri de Voevozi şi cu icoane din războaele noastre.

Reducerea serviciului militar. S'a hotărât ca termenul de serviciu militar să fie fixat la 18 luni.

După reducerea serviciului la 2 ani, ar veni 9 luni pe an de serviciu, iar 3 luni la vatră şi anume: 2 luni vara şi câte 2 săptămâni la Paşti şi Crăciun.

Biserică nouă în Sighişoara. Comisia de ocol pentru reforma agrară din judeţul Târnava-Mare a expropriat o parte din parcul (grădina) orăşenesc pentru clădirea unei noi biserici ortodoxe române în Sighişoara.

A scăpat de pe front, — a murit sub tren. Veteranul Dimitrie Oprea, din Corbul Dâmboviţa, care a luptat în războiul din 1877 pentru Independenţa României neştiind încotro să apuce, prin Gara de Nord din Bucureşti, căutând trenul de Târgovişte, a fost apucat sub roate de o locomotivă ce manevra şi a fost ucis pe loc.

Hoţi de buzunare la târguri. Nişte hoţi de buzunare au furat în târgul de ţară din Bocşa-montană galbenii (bani de aur) ce-i avea la grumaz o ţărancă. Ţărani, grijiţi de avutul vostru, că sunt mulţi pungaşi în ţară.

15 milioane lei pentru ţărani. Guvernul ţării a hotărât să dea despăgubire sătenilor ale căror vite au pierit de pe urma muştelor columbace.

Moartea baronului Iosika. La Cluj a murit şi a fost înmormântat baronul ungur Iosika. El a fost în mai multe rînduri ministru al Ungariei şi preşedintele Camerei Magnaţilor.

A avut un deosebit rol politic pe vremea împărăţiei austroungare iar de când Ardealul s'a unit, baronul Iosika era preşedintele partidul maghiar din România.

A fost decorat cu Marele cordon al României.

Baronul Iosika deşi ne era un neprietin pe chestiunea naţională, totuş ca om era cinstit şi drept.

— Oricine poate căpăta la cerere un număr degeaba prin poştă, ca să se încredinţeze cât de bună este foaia, iar ca să o primească şi mai departe trebue să plătească abonamentul înainte.

Isprăvile bolşevicilor. Bolşevicii cari nu mai ştiu de ce să se apuce, de ţăcniţi ce sunt, au iscodit un nou fel de a jăfui lumea. Dacă moare cineva într'o familie trebue să plătească un milion de ruble pentru arenda mormântului pe timp de trei luni. După trei luni cer alt milion. Dacă se nimereşte că familia celui îngropat nu plăteşte birul cerut de bolşevici, trupul mortului este scos din mormânt afară şi dat cânilor să-l mănânce.

Lămpile afumătoare. Adeseori vedem lampa afumând, iar fumul acesta este foarte neplăcut, ba chiar stricăcios sănătăţii. Curăţim lampa, cumpărăm petroleu fin, şi totuşi lampa afumă. Asta vine de acolo, că de cele mai multe ori nu petroleul, ci feştila (mucul) este de vină, că lampa afumă. Feştilele sunt adeseori făcute din material foarte rău şi atunci pe lângă cel mai bun petroleu, lampa afumă. Pentruca să înconjurăm lucrul acesta, punem feştila nouă în oţet tare şi o lăsăm acolo 24 de ceasuri, după aceea o lăsăm să se usuce pe deplin şi aşa numai o punem în lampă. Atunci lampa nici odată nu va afuma.

Rugăminte. Domnii studenţi cât stau la casele părinţilor de prin sate, preoţii, învăţătorii, notarii, primarii şi sătenii ştiutori de carte, sunt rugaţi să ne scrie pe scurt cele ce se întâmplă pe la dumnealor, ca: fapte bune, şezători, conferinţe, înfiinţări de biblioteci, clădiri de biserici, şcoli şi tot ce este de seamă şi se leagă de viaţa satelor, pentru a fi tipărite în foae. Mai primim: culegeri de poezii populare, cântece, basme, strigături la horă şi datine.

Lăcuste. La braţele Dunărei s'a ivit puzderi de lăcusle şi alte gângănii ce păgucesc agriculturei.

Oamenii faptelor. In America s'a alcătuit nu de mult o ligă (asociaţie) a oamenilor care poartă haine şi ghete cârpite. Toţi ca cari alcătuesc această ligă sunt oameni, cari s'au legat cu jurământ să nu facă nici un lux cu îmbrăcămintea şi încălţămintea atâta vreme cât este această scumpete, Dacă toţi oamenii nevoiaşi dela noi s'ar hotă i ca măcar pe jumătate an să poarte îmbrăcămintea şi încălţămintea ca membrii ligii din America, de bună seamă, că preţurile ar scădea.

Serbări. „Cercul cultural" din Cuciurul Mare lângă Cernăuţi, a dat o serbare şcoalrcă impreună cu petrecere populară, de Sf. Gheorghe. Deasemenea şi Cabinetul de lectură din Clocucia (Bucovina) a dat în aceeaş zi o serbare, Şi 'n satul Hrăniceşti (Bucovina), cercul studenţiesc „Arbosoasa" a dat o serbare. Cu prilejul sărbătorirei a 40 de ani de la moartea lui Ciprian Porumbesc, societatea de cântare „Dorna" a dat în oraşul Valea-Dornii, un prea frumos concert (cântare din gură).

Pentru monumentul lui M. Eminescu. Pentru sporirea fondului necesar ridicării unui mnonument lui M. Eminescu la Cluj, societatea „România Jună" din Viena a dat în zilele de 9 şi 10 Iunie mari serbări în parcul oraşului.

In acelaş zile, doamne şi domnişoare din societatea clujană vor vândut cărţi poştale cu chipul marelui geniu al românismului.

Pentru şcolă şi biserici. Ţăranii din judeţul Brăila au dat zeci de milioane pentru clădiri de şcoli şi biserici. Ţara e fericită cu asemenea fiii ai ei.

P. S. S. Episcopul Ghenadie Niculescu. Săptămâna trecută, cu mare slujbă bisericearcă, s'a făcuf aşezarea în scaunul de episcop al P. S. S. Ghenadie Niculescu. Episcopia de Buzeu sa poate mândri cu noul prinţ al Bisericii.

Doi soldaţi înecaţi în Dunăre. La Brăila mai mulţi soldaţi din reg. 2 grăniceri, ducându-se la Dunăre să facă bae, unul din ei, anume Stanciu Ion, îndepărtându-se de mal şi neştiind să înoate a fost luat de curentul apei şi târât la fund.

Un camarad al său, Carp Azilov, văzând pericolul în care se afla a sărit să-l scape.

Curentul apei însă fiind prea mare a târât în fund şi pe Carp Azilov.

Un om se luptă cu ursul. Ţaranul Constantin Bârsan din Colţi (jud. Prahova) a plecat la vânătoare cu mai mulţi oameni prin pădurea Vârful Goşii. Făcând goană prin pădure, ei au scornit un pui de urs ca de vre-o nouă luni. Bârsan, care avea o sapă în mână, văzând ursul, s'a pitulat drept in tufiş ca să-l pândească la trecere. Când trecu el se repezi şi-l lovi cu sapa. Nelovindu-l bine, ursul nu a căzut, ci de durere s'a sculat în două picioare orăcăind. De frică bietul om a scăpat sapa din mână şi neavând cu ce să se apere, a apucat ursul de urechi, strigând din toate puterile ajutor. Tovarăşii lui alergând au vrut să scoată ursul viu din mâinile lui, dar n'au putut să descleşteze mâinile depe urechile ursului. A trebuit ca unul din vânători să omoare ursul cu toporul. Omul a scăpat teafăr, alegându-se cu o rană de labă.

Pentru abonaţii noştri. Pentrucă ştim că serviciul poştei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonaţii noştri că de câteori nu vor primi vreun număr din ziar, să ne încunoştiinţeze prin o carte poştală ca numărul lipsă să-l trimitem din nou.

Concert. In ziua de Rusalii, la Petroşeni (Ardeal) Corul bisericii din Ghelariu, a dat un minut concert sub conducerea preotului Gh, Henţia din Ghelariu,

Omorît de taur. Locuitorul Ion Adam din Codlea jud. Braşov, a fost împuns de un taur înfuriat. Adus la spital rănitul a încetat din viaţă.

Dalac. Iu unele comune din jud, Iaşi, bântue cu furie printre vite, dalacul.

In comuna Mareni s'au ivit câteva cazuri de dalac printre oameni.

O ţigancă vrăjitoare. In comuna Bumbeşti, (judeţul Dolj) a fost închisă o ţigancă vrăjitoare, care dădea otrăvuri femeilor din sat, iar acestea le întrebuinţau pentru a îndăpărta pe duşmancele lor.

Astfel sa putut dovedi că femeile Maria Crivăţ şi Anica Pătrăşcoiu, au otrăvit cu nişte buruene aduse de ţigancă pe Liţa Popescu. Biata femee era să-şi deie sufletul şi a scăpat ca prin minune în urma îngrijirei date la timp, însă a rămas nebună.

Făcându-se cercetări de către jandarmi, ţiganca luată din scurt a mai arătat că a dat otravă şi Mariei Crivăţ, otravă cu care a ucis două nurori ale sale.

Teatru românesc în Cleveland. (America) Societatea „Liga Culturală" al cărei scop este răspândirea învăţăturii între Români, s'a gândit şi la fraţii noştri trecuţi în America. — Astfel, zilele acestea, s'au trimis artişti din Bucureşti, ca să joace teatru românesc în faţa Românilor aflători în Cleveland, la care toţi Românii vor lua parte.

Conferinţe despre Români în America. D-na Măria Isopescu, care a scris o frumoasă carte în franţuzeşte despre România, cutrieră oraşele mai de frunte ale Americei şi pretutindeni citeşte conferinţe frumoase despre România. Aşa în seara din 7 Maiu a vorbit în New-York în faţa unui public numeros şi ales de americani, zdrobind toate minciunile cari le-au lăţit în ţara dolarilor duşmanii, despre ţara şi neamul românesc.

Casă de citire. In comuna Unimât din judeţul Sălaj, s'a înfiinţat o casă de citire ce poartă numele lui Gheorghe Pop de Băseşti.

Din străinătate

UNGARIA

Nu de mult, primministrul Ungariei a făcut o călătorie la Paris, Londra şi Roma, ca să roage căpeteniile guvernelor deacolo să ajute Ungaria, care a dat faliment. Guvernele ungureşti împreună cu nemeşii (boierii) unguri, cari şi acum sunt tot ei stăpâni, nu vor să înţeleagă nici acum, că Ungaria azi o ţară mică, adecă atât cât se cuvine după dreptate să fie, cheltuiesc, de parcă şi acum birurile plătite de Români, Slovaci, Sârbi, Ruteni ar fi tot ale lor. Afară de aceea nu ţine socoteală, că trebuie să plătească Românilor, Sârbilor, chiar şi Italienilor despăgubiri pentru fărădelegile lor. Pentru garantarea acestor despăgubiri, statele aliate socotesc căile ferate şi altă avere de stat ca zălog.

Bethlen a plecat în ţările numite mai sus, ca să mijlocească scoateterea averii statului lor de sub zălogire. Căci şi vreau să facă un împrumut de bani buni, doară îşi mai indreptează starea lor cea rea. Li s'a răspuns însă, că mai întâiu trebuie să vie o comisie în ţara lor, ca să cerceteze cu deamăruntul vina lor, că a ajuns Ungaria la faliment. Apoi să ştie, că şi dacă li se va da un împrumut, cu o parte bună din el trebuie să plătească ceva din despăgubirile, cu cari sunt datori ţărilor vecine. Răspunsul acesta i-a amârit foarte pe baronii din Budapesta, dar mai ales pe cei din ceata Ungurilor, cari vreau să se bată cu toţi vecinii, se să facă Ungaria iară mare ca mai înainte. Paşte murgule...

BULGARIA

Stambulinschi, primministrul Bulgariei se pregăteşte să dea bolşevicilor sau comuniştilor bulgari o palmă care să-i vindece de ciuma bolşevică. El a dat următoarele porunci:

Toţi comunişti să fie trecuţi în nişte tablouri.

La toţi să li se iee averile, fie pământ, fie vite, fie bani sau altceva.

Bolşevicii să fie strânşi la un loc formând sate nouă. Averea care li s'a luat să li se dea pentru toţi împreună. Nimeni să nu mai aibă nimic, ca să fie a lui, ci totul să fie comun, aşa dupăcum e legea lor bolşevică. Celce nu se va supune legii lor bolşevice, va fi pedepsit cum pedepsesc bolşevicii pe cei neascultători în Rusia, adecă va fi omorât.

Sunt aspre aceste legi, dar sunt tocmai celece le-au dat bolşevicii din Rusia.

In Bulgaria, decând cu porunca lui Stambulinschi, au început mulţi bolşevici să se lapede de legea lor. Vor mai rămânea numai haimanalele şi ceice nu au nimic şi nu vor să lucreze. Dar şi pe acestia va şti Stambulinschi să-i înfrâneze.

POŞTA MEDICULUI

Flor... A. G.... com. *Găurle jud. Putna.* Am primit scrisoarea Dv. Răspunsul amănunţit îl veţi primi cât în curând.

A.... A.... T. Severn. Nu umblaţi cu leacuri băbeşti, boala de care suferiţi are nevoie de operaţie. Nu fugiţi de spital!

I.... C..... com. Strehaia—Mehedinţi. Moletierele împiedecă circulaţia sângelului, ajută formarea varicelor (umflarea venelor) şi stăvileşte eşirea sudoarei din trup.

Butica... Bistriţa. Tratamentul pe care l-ai făcut la spital când erai militar, continuă-l şi acum, după sfatul pe care ţi l-a dat şi care e bun. Nu te căsători până nu-ţi spune medicul că eşti în afară de pericolul de a-ţi îmbolnăvi pe viitoarea ta tovarăşe şi de a da societăţii copii, schilozi, bolnavi la trup şi suflet. (In numerul viitor vom răspunde şi celorlalte scrisori primite). — *Medicul.*

Reviste primite

Năzuinţa Anul II. No. 1. Mai 1923. Literatură, Ştiinţă şi Artă. Redacţia şi Administraţia, Institutul de Arte Grafice „Scrisul românesc" Craiova.

Gândul nostru, revistă lunară de artă şi literatură. Anul II. No. 3. Mai 1923. Red. şi Adm. str. Săvăriei No. 117/84 Iaşi.

Muguri. Revistă literară No. 8 şi 9 Anul I. Red. şi Adm. str. Ştubeşti No. 9. Câmpulung.

Peninsula Balcanică. Revistă lunară. Anul I. No. 2. Adresa Căsuţa Poştală 328 Bucureşti.

Ramuri. (Drum drept) Revistă literară, director M. Iorga. Anul 17-lea No. 11. Red. şi Adm. str. Bibescu 6. Craiova.

Cele trei Crişuri, revistă de cultură Anul 4 No. 4. Oradea-Mare, str. Prinţul Carol 5.

Pagini alese — Zamfir Arbore. No. 133. Editura „Cartea românească" Bucureşti.

Glasul Ţării, revistă pentru îndrumarea poporului. Anul III. No. 4 şi 5. Câmpulung, str. Negru-Vodă 31.

Câmpul, foae pentru săteni. Anul al 16-lea. No. 8. Bucureşti, căsuţa poştală 80.

MINISTERUL JUSTIŢIEI

AVIZ

Se aduce la cunoştinţa generală că la Ministerul Justiţiei, arhiva direcţiunii contabilităţii), se găsesc de vânzare volumele I., II., III. şi IV. ale colecţiunii oficiale de legi, decrete-legi, decrete, regulamente, deciziuni ministeriale şi orice alte măsuri luate în vederea stării de răsboi (14 Aprilie 1916 — 31 Martie 1920).

Volumul I. costă lei 9,
Volumul II. costă lei 30,
Volumul III. costă lei 40,
Volumul IV. costă lei 60,

Se mai găsesc expuse vânzării:

Codul civil Austriac, care costă lei 60,

Codul de procedură civilă Austriac, care costă lei 40,

Broşura conţinând legea de organizare judecătorească; pragmatica de serviciu şi alte legi în vigoare în Bucovina, care costă lei 50.

Codul civil Rus costă lei 25,
Procedura civilă Rusă costă lei 20,
Codul penal Rus costă lei 25,
Codul comercial Rus costă lei 25,
Procedura comercială Rusă costă lei 10,
Supliment cod penal Rus costă lei 1,
Intocmirea instrucţiunilor judecătoreşti costă lei 10,
Cele 6 cărţi „Harmenopolus" costă lei 40,
Legea notarială costă lei 40.

Expedierea lor se face la cerere, numai contra costului trimis prin mandat poştal sau prin recipisa de vărsare „la Stat" prin Administraţiunea financiară.

Pentru librării se acordă un rabat de 20%. (21 3—3)

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonament normal: **120** *lei pe an.*
„ de favoare: pentru săteni, muncitori şi intelectuali **60** *lei pe an.*
„ de susţinere: **200** *lei minimum pentru instituţiile statului, financiare, biblioteci şi pentru toţi acei cari pot şi vor să sprijine ziarul.*
În America 2 dolari pe an.
În Iugoslavia 65 dinari pe an.

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonà foaia şi pe jumătate de an.

Publicitatea se primeşte la administraţia foiei şi la toate agenţiile de publicitate din ţară.

"ALBINA"

INSTITUT DE CREDIT ŞI DE ECONOMII

Fondată la 1872. **CENTRALA SIBIIU** Fondată la 1872.

SUCURSALE: BRAŞOV / BUCUREŞTI / CLUJ / LUGOJ / MEDIAŞ TÂRGUL-MURĂŞ / TIMIŞOARA ŞI SÂN-MĂRTIN.

Capital deplin vărsat Lei 25,000.000
Fonduri de rezervă „ 16,000,000
Depuneri spre fructif. „ 256,000.000

Legături
cu toate centrele din ţară.

Lucrează direct
cu cele mai mari bănci din America.

Are o secţie specială
pentru afacerile americane.

Jertfeşte anual
sute de mii de lei pentru scopuri de binefacere şi culturale.

Primeşte DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE de plată la vedere cu 5% dobândă fără considerare la sumă. Pentru DEPUNERI CU TERMIN FIX plăteşte 5½—7%, — după mărimea sumelor şi durata termenelor de plată. (20 2—10)
Darea către stat o plăteşte Institutul din al său.

Orice om, intelectual, muncitor sau sătean, să citească şi răspîndească în cercuri cât mai largi

CULTURA POPORULUI

care nu are nici un crez politic, ocupându-se numai cu educarea masselor ţărăneşti şi muncitoreşti ! ! !

AL. ODOBESCU

MOŢII

Răscoala Românilor Ardeleni sub căpetenia lor Horia în iarna anilor 1784-85

Răscoala iobagilor Ardeleni sub căpetenia lor Horia, — s'a petrecut, mai aş putea zice, la graniţele noastre, dincolo de judeţele Jiului. Abea peste şease ani de astăzi îşi va împlini primul său centenariu.[1]

Şi cu toate acestea, când intrăm în cercetarea nelegiuitelor întocmiri sociale care au produs-o, a faptelor crunte prin care s'a semnalat, a sfârşitului îngrozitor la care a ajuns, ne-am crede cu mai multe sutimi de ani depărtaţi de timpuri şi de locuri aşa de înrăutăţite, aşa de încruntate, aşa de sângeroase.

»Dar, ceea ce s'a petrecut cu Românii din Ardeal la 1785, — acum nouă-zeci şi patru de ani, — se aduce aşa de mult cu ceea ce s'a întâmplat, tot acolo, cu şease-zeci şi patru ani mai în urmă, — adică, mai sunt ochii noştri, la 1848, — încât rămâne să ne întrebăm dacă cum-va veninul social, care a provocat, în acea nenorocită ţară surorâ a noastră, aşa periodice şi desperate frenezii, s'a stârpit acum cu totul, sau nu cum-va mâine poimâine, el are să izbucnească din nou, prin şi mai crâncene şi mai spăimântătoare convulsiuni?

Vrând nevrând, cată să purtăm grijă de jăraticul, care bine ştim că ascuns sub cenuşă, nu se mistuieşte şi care poartă în sânu'i toate urgiile focului şi pârjolului, precum şi toate razele luminei, toate binefacerile căldurei.

Numai lumini şi înfrăţitoare căldură! iată de sigur ceea ce noi, Românii, dorim pentru înşine şi pentru fraţii noştri de peste tot locul.

Dar, din nenorocire, nu sunt toţi la-o-laltă. în acelaş cuget cu noi, şi adesea soarta osândeşte fără voie pe sărmanul popor român, la lungi, la grele, la nemeritate încercări.

Fiind el însuşi de o fire blândă, prietenoasă, deşteaptă, primitoare şi iubitoare de toate bunurile culturei, — astfel încât vre-o câţi-va ani numai de pace şi de libertate îi sunt de ajuns, ca să-şi curețe ţarina de ori ce buruieni sălbateice şi să se pună d'a rândul cu alte popoare care au lucrat secoli îndelungi la cultivarea lor, — fiind, zic, aşa bine înzestraţi de natură, Românii, biet! se văd mereu stânjiniţi în desvoltarea lor firească, opriţi pe loc în silă şi nevoiţi a tot plivi, a tot lepăda depe brazdele lor, petroaiele sterpe ce le asvârlă mereu vecinii duşmani în ogoarele lor.

D-voastră vedeţi şi cunoaşteţi ţara noastră cea dintre Carpaţi şi Dunăre, în trecutul ca şi în prezentul ei. De aceea nici că cuget a atinge aci despre pietrele ei din casă.

La Carpaţi o să-mi duc jalea,
cum zice vechiul nostru poet;

Lor eu voi s'o hărăzesc!

In ţara munţilor, în mândrul Ardeal al Românilor, voi să vă strămut cu mintea, şi — d'aş putea, — să vă fac a simţi pentru acea frumoasă bucată din moşia strămoşească a neamului românesc, o iubire şi un dor încă mai vii şi mai spornice decât acelea ce de sigur le purtaţi în inimile d-voastră.

Atunci era timpul când după legile ţării care înfiereau pe iobagii români cu denumirea legală de lotri sau de tâlhari, poporul românesc fu abia tolerat în vechia lui patrie şi aceasta, numai pentru folosul ce trăgeau proprietarii maghiari dintr'însul, ca de nişte vite de muncă.

Atât de revoltătoare devenise pentru tot omul cu simţire, starea în care ajunsese bieţii iobagi români subt asuprirea trufaşă şi sălbatiă a Maghiarilor, încât un cuvios episcop din secolul din urmă, Grigorie Maior, auzind într'o zi tânguirile unei poporimi din ţinutul Dejului, pe care stăpânul său ungur nu voia s'o îngăduie a clădi biserică românească pe moşia lui, strigă cu desperare, înălţându-şi mâinele către cer:

„Doamne, Dumnezeule! Aşa'ţi trebuie, dacă ai dat locul domnilor, de acum nu mai ai pe seamă-ţi nici atâta loc, cât să-ţi ridice ţie oamenii casă!"

Astfel stătură, domnilor, lucrurile cu Românii din Ardeal până în al patrulea pătrar al secolului al XVIII-lea, când pe tronul Austriei rămase singur stăpânitor, la 1780, Iosif al II-lea, carele fusese până la vârsta de patruzeci de ani ţinut supt epitropie riguroasă de mumă-sa, vestita Impărătească Maria Theresa, marea protectoare a naţiunii şi a nobilimii ungureşti.

De altminterelea, Maria Thereza a fost precum ştiţi, o femeie cu cap, care a ştiut să-şi folosească toate isteţimele minţii sale femeieşti, spre ajutorul politicei ce urmărea.

Dânsa a fost aceea care, învinse fiindu-i cătanele în război de ianicerii turceşti, a izbutit a face ca Poarta să-i dăruiască, drept mângâiere, frumoasa şi sărmana noastră Bucovină.

Tot dânsa, în totdeauna corectă şi trufaşă în relaţiunile sale cu supuşii, stabilisc la curtea Vienei cele mai stricte şi mai desvoltate regulamente de etichetă, în care, bunăoară, se explică cu deamăruntul nemeşilor Unguri că, fiind poftiţi la prânzul împărătesc, nu se cuvine să se descalţe de cisme pe sub masă, nici să-şi aprinză pipa, nici să scuipe pe jos, nici să bage degetele în bucate, nici să-şi sufle nasul fără batistă.

Despotica Maria Thereza, — şi permiteţi-mi a adaoge ca acuzaţiunea de despotism nu o întemeiez câtuşi de puţin pe rigoarea prescripţiunilor mai sus pomenite, — despotica Maria Thereza nu isbuţise a insufla fiului său Iosif, mai nici una din aplecările ei.

Lui Iosif nu-i plăcea de loc eticheta şi ceremonialul. El se adăpase cu ideile de filosofie umanitară ce se deşteptase, în timpul acela, mai ales în Englitera şi în Franţa.

Principiile de egalitate între oameni plăceau foarte mult minţii sale şi el îşi croise o teorie de nivelare universală a oamenirii, pe care ştia totuşi s'o împace foarte binişor cu autoritatea absolută a unui monarc autocrat.

El visa să devină pentru numeroasele şi feluritele popoare ale împărăţiei austriace un dispensator suprem al tuturor beneficiilor filosofiei.

A face o apă din toate acele popoare, fără a mai lăsa să subsiste distincţiuni de legi şi de privilegii, de limbe, de credinţe, de uzuri, ba nici chiar de port: iată ceea ce se frământase, în timp de patruzeci de ani, în creerii lui Iosif al II-lea.

Negreşit că, cu asemenea idei, el se afla mai cu seamă în antagonism direct cu instituţiunile încă de tot feudale ale Ungariei şi Transilvaniei. De aceea, cu deosebire nu iubea pe Unguri, sau cel puţin pe nobilii lor.

Când dar Iosif ajunse în sfârşit a fi deplin stăpân pe faptele sale, el se grăbi a-şi pune în practică sistema sa de organizare socială, fără de a lua în seamă toate furtunile ce ea putea să stârnească în atâtea cercuri de privilegiaţi de tot felul, pe care asemenea inovaţiuni îi jicneau în foloasele şi în credinţele lor.

Iosif se năpezi, fără de nici un cumpăt, în reforme şi, în cei doi, trei primi ani ai domniei lui, el decretă ca la patru sute de legiuiri diverse, prin care toate întocmirile administrative, financiare, religioase, militare, industriale, comerciale, ba şi chiar ştiinţifice ale ţărilor dependinte de coroana Austriei, erau făcute val-vârtej.

Intenţiunile lui erau mai adesea demne de toată lauda; dar procedările expeditive ce întrebuinţa autocratul produceau, — cu sau fără cuvânt — neîncetate nemulţumiri, conflicte şi turburări. Liberalul Impărat însă, bizuindu-se pe credinţa că dânsul singur urmăreşte principiele nestrămutate ale filosofiei sociale, răspundea la toate obiecţiunile, prin lungi şi sentimentale raţionamente umanitare, care până la capăt, ajungeau toate la concluziunea: „Aşa voi, aşa fac! Eu sunt peste voi toţi mai mare!"

Nu se poate tăgădui că Iosif al II-lea avea foarte preţioase şi rare calităţi. El era simplu în vieţuirea sa; îi plăcea să se înstruiască despre toate; căuta să afle păsurile oamenilor din popor şi să-i ajute, cu precadere asupra exigenţelor nobilimii.

Incă de la anul 1773, Iosif, — carele, ca un simplu particular, vizitase cu deamăruntul mai toate părţile Europei, — călătorise în Ardeal şi insuflase o dragoste cu totul specială poporaţiunii româneşti.

Recunoscând în nenorciţii iobagi români, origina, limba şi alte rămasuri ale colonilor romani din Dacia, el le repeţea mereu, cu oarecare mândrie, că „dânşii, strănepoţi ai lui Traian, erau adevăraţi feciori ai săi, de oare-ce el, proclamat împărat al sacro-sîntei Impărăţii Romane, poartă singur astăzi moştenirea imperială a Cezarilor din Roma."

(Urmare).

1) „Moţii" a apărut în broşură în Martie 1878.

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI"
. . . . care se tipăreşte în 30 mii de exemplare. . . . .

PRIMEŞTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete şi cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil. SCONTEAZĂ CAMBII. EFECTUIAZĂ remiteri pentru ţară şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase. CUMPĂRĂ ŞI VINDE MONEDE STREINE ooooooooo

BANCA ARDELEANĂ ŞI CASA DE ECONOMII S. A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894. — CLUJ, Piaţa Unirii 32. — FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
SUCURSALE: ÎN TÂRGUL-MUREŞ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ŞI TURDA ooooooooooooooo
INSTITUŢII AFILIATE: „Banca de Credit" s. p. a. Dej; „Banca şi Casa de Economii" soc. p. a. Gheorgheni.
Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane.
SAFE-DEPOZITELE le ţine la dispoziţia onoratei clientele, pe lângă provizionul cel mai mic, (eventual cu lăcatul clientului). 18—6

INTREPRINDERI INDUSTRIALE aparţinătoare sferei de interes a băncii: Intreprinderea pentru îngrăşarea de porci şi industria de carne" societate pe acţiuni în Gherla; „Societatea anonimă pentru Morărit, Industria Lemnului şi Mărfuri" din Târgul-Mureş; „Agricultura Ardeleană" societate anonimă în Cluj; „Societatea anonimă de clădiri" din Cluj, precum şi altele.

Tot omul
poate procura uşor licherul veritabil neîntrecut
Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
16—6
BOGSZA
Triple-Sec-Bogsza neintrecut!

INDUSTRIA SÂRMEI S. A.
CLUJ, Calea Victoriei 29. Telefon 347. Fabrica: Ghiriş-Arieş, Telefon 14. Gara Câmpia-Turzii
Produce: Sârmă de fier, laminată şi trefilată, cuie de sârmă, fier de beton, arcuri de mobilă şi agrafe de birou. — Capacitate de producţie 3 vagoane zilnic. — Singur încredinţat cu desfacerea produselor:
„F E R A R I A"
Societate Anonimă pentru desfacerea produselor industriale,
CLUJ, CALEA VICTORIEI 29. — TELEFON No. 4—40.
Reprezentând Prima fabrică de potcoave din Cluj, precum şi alte fabrici din streinătate. 17—6

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8. 8—50

Cele mai bune maşini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparaţii
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6. 8—50.

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9. 8—50.

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAŢA UNIRII
Lloyd 1656. 7. 8—50.

S'A DESCHIS
INSTITUTUL IDROTERAPEUTIC "DIANA"
BĂI de acid carbonic, extras de brad, de sulfur, de sare, electrice, termale, de soare, etc., etc. — Medic conducător: Dr. PORSCHE, neurolog
Lloyd 1633. 5. 8-50.

RECLAMA este sufletul comerţului!!

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — şi
'Monoştor'
Bere deschisă — mult apreciate.
14—6
din cauza calităţilor lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare.* Se capătă pretutindeni.

Cu deplină garanţie ca înainte de războiu —— cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialităţi: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare şi tot felul de piei pentru întrebuinţare technică — liferează
FRAŢII RENNER & COMP.,
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
13—6

Telegrame: METALNACHT.
Metale, fierărie, şurubărie, articole technice, materiale de cale ferată la
I. NACHT
SOCIETATE ÎN NUME COLECTIV
Centrala: BUCUREŞTI, Strada C. A. Rosetti N-rul 7.
FILIALE: Arad, Strada Regele Ferdinand 22. / Cluj, Piaţa Cuza-Vodă 12 (Telefon: Birou 653, Depozitul 654).
Braşov, Strada Nouă 35. / Viena, I. Schellinggasse 6.
12—6
Desfacere EN-GROS.

Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc. în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri, se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.
RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-8-37

INSTITUTE AFILIATE:
S. A. Cassa de păstrare a judeţului Turda Arieş din Turda, S. A Casa de păstrare a judeţului Odorhei în Odorheiu Secuiesc, S. A. Casa de păstrare şi Banca Economică din Judeţul Alba Inferioară din Aiud.

CASA DE PĂSTRARE ŞI CREDIT S. A. PE ACŢIUNI CLUJ.
PIAŢA UNIREI 7
CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,0000.000 LEI
FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMĂRTIN, ALBA-IULIA ŞI TÂRGU-MUREŞ

Magazinele de marfă a le casei de păstrare şi de credit S. A, pe acţiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează poliţe, se execută plăţi în ori ce localitate, şi se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienţilor (safe) Bancă cu dreptul de a opera şi cu devize.
11, 5—6

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

Cu. Revista "Transilvania" Sibiu. -Schimb-

CULTURA POPORULUI

Lumineză-te şi vei fi! — Voeşte şi vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: CALEA DOROBANŢILOR No. 8. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă, 24 Iunie 1923 | ADMINISTRAŢIA: CALEA DOROBANŢILOR 8. TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 13. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

Românii de peste hotare

„Cultura Poporului", de la un număr la altul, îşi statorniceşte mai bine însemnătatea ce o are în publicistica românească.

In preocuparea de căpetenie a acestei foi, închinată numai intereselor obşteşti, este şi chestiunea ce interesează de aproape neamul întreg, anume: aceea a fraţilor noştri, cari n'au avut putinţa să se adune laolaltă în hotarele şi mai largi ce i se cuvin României.

Graniţele politice mai despart încă pe aceiaşi fraţi; şi, dacă, în vederea armoniei cu statele vecine, trebuie să ne supunem întocmirilor teritoriale, nici o putere din lume nu poate, însă, să pună între noi graniţe sufleteşti. Chiar dacă asemenea graniţe li-a fost dat să se râdice, în mod vremelnic, prin împrejurări protivnice, ce nu am avut puterea a stăpâni, ele se vor dărâma în faţa aceloraşi bătăi de inimă, în faţa limbii materne, în faţa puterei irezistibile a glasului sângelui de frate.

Conştiinţa românilor rămaşi în afara hotarelor, nu poate fi înăbuşită, câtă vreme această conştiinţă va primi ca împrospătare, din izvoarele naturale ale vitalităţii neamului, cultură naţională.

Această cultură trebuie să o dăm cu prisosinţă fraţilor de peste hotare şi, în această direcţie, năzuieşte şi această publicaţie.

E o datorie morală pentru conducătorii României, e o datorie de un mare interes politic şi economic, e o datorie de înalt patriotism, ca acelora de un sânge cu noi, rămaşi sub stăpâniri străine, să le trimitem prin mijlocul cărţii şi culturii româneşti, sufletul nostru, aspiraţiile şi credinţele noastre.

Din acest punct de vedere, se impune guvernanţilor noştri, se impune statului şi tutulor oamenilor de bine cari au un rol cultural în această ţară, se impune şcoalii şi bisericii noastre, o cât mai mare atenţiune prefăcută în fapte. Şi mai presus de toate, se impune oricărui român de inimă, indiferent dacă trăieşte înăuntrul sau în afara actualelor hotare, să fie convins de adevărul că „unui popor, nu-i este iertat să piardă pe nici unul din fii sei."

Să trimitem, deci, fraţilor, cari au privirile şi nădejdile îndreptate spre ţara mamă, nu iubire sentimentală, ci iubire reală dovedită prin o continuă încordare de muncă şi printr'un sprijin cât mai eficace. Acest sprijin trebue să le dea putinţa de a avea acolo unde sunt, sub legiuiri străine, respectul drepturilor lor etnice, o dezvoltare culturală pe baza principiului de naţionalitate, care să le permită a avea şcoli, biserici şi aşăzăminte culturale şi economice, prin ajutorul cărora, ei să-şi poată păstra neatinse datinele, credinţa şi limba, şi să se poată rădica la o bună stare materială, cel puţin pe un nivel egal cu acela al concetăţinilor lor.

*

Noi avem fraţi peste Nistru până la Bug şi Volga; avem fraţi în tot lungul malului drept al Dunării, în Banatul sărbesc, în valea Timocului, peste Dunărea în Rodopi şi Pind, şi până pe ţărmurile Adriaticei, în Istria şi Dalmaţia.

Glasurile lor de desnădejde se aud din depărtare; iar atunci când ei nu pot să ne întindă mâna, ne trimit bătăile inimilor lor şi lacrămi.

Ce facem noi pentru ei? Cari sunt preocupările acelora cari sunt chemaţi să vegheze la destinele întregului nostru neam?

Răspunsul nu e de loc spre lauda noastră; pe când ei lipsiţi de libertate, îşi irosesc puterile şi se ruinează economiceşte în lupta contra oprimării şi a desnaţionalizării, pentru că vor să trăiască ca Români, noi, cari ne bucurăm de toate libertăţile, dar stăm sub stăpânirea patimilor noastre, facem înainte de toate o politică de partid, şi numai în al doilea rând, şi într'o prea mică măsură, o politică de stat.

*

Unirea politică înfăptuită cu atâta jertfă, ne impune datoria de a părăsi drumul greşit şi de a lucra, în cadrele unei politici de stat bine chibzuite, pentru o altă unire: unirea tutulor sufletelor româneşi atât dinăuntrul cât şi din afara hotarelor.

Am dat cel mai scump tribut de sânge. Suntem generaţia celor mai mari jertfe. Să fim până la sfârşit, generaţia râdicării unei Românii noui, pe care o vrem înăuntru, bogată şi puternică prin cultura, buna stare materială şi buna înţălegere dintre toţi fiii ţărei; iar în afară, respectată, prin puterea noastră şi prin contribuţia ce aducem la progresul civilizaţiei mondiale.

In această Românie nouă, la rădicarea căreia noi lucrăm, să nu uităm o clipă pe fraţii de peste graniţe cari, ori unde ar fi aruncaţi de soartă, şi ori care le-ar fi ocupaţiunile, servesc de pionieri ai expansiunei noastre economice şi răspândesc în lume influenţa noastră politică şi prestigiul nostru. Pentru ca aceasta, însă, să fie o realitate şi azi şi în viitor, ei trebuie să continue de a simţi româneşte şi de a fi mândri de noi; iar noi, pe lângă prestigiul ţărei mame la sporirea căruia trebuie necontenit să lucrăm, suntem datori să-i împărtăşim cu binefacerile culturii noastre şi să le spunem, şi, mai ales, să le dovedim necontenit, că nu-i uităm, că ei sunt sufleteşte ai noştri, după cum noi suntem ai lor, căci, ori ce-ar fi, „Sângele apă nu se face."

General N. Petala.

Academicianul: Mihail Sadoveanu

Prin o cuvântare, care şi ea va rămânea bob nestimat, strălucitor, arătând în sclipirile lui frumuseţea poeziei populare, d. Mihail Sadoveanu a păşit oficial în templul nemuritor al Academiei.

De altfel nemurirea i-a consacrat-o de multă vreme înainte poporul român, ale cărui însuşiri minunate, darul său poetic şi isvoarele fermecătoare de povestiri, se oglindesc în opera acestui moldovan.

Deoarece Mihail Sadoveanu, e cel mai mare povestitor al neamului nostru, în vremurile în care trăim.

Se poate numi o trinitate culturală: Eminescu, Creangă şi Sadoveanu.

Mai profund decât ceilalţi scriitori, aceşti trei mari îndrumători în literatura românească, şi-au găsit inspiraţia nemuritoare în însăşi concepţia poetică, pornită din sufletul poporului român, cristalizată de veacuri prin filosofica şi lirica poezie populară.

Nici un curent literar, dar mai cu seamă nici evoluţia literară, ce se căznesc să o introducă cea mai mare parte din scriitorii de astăzi, nu pot să înlăture adevărata literatură pornită din însăşi fiinţa poporului român.

Pentrucă dibuirea acestor artişti, nu are nimic comun cu opera creatoare izvorâtă din seva inspiraţiei a unui neam.

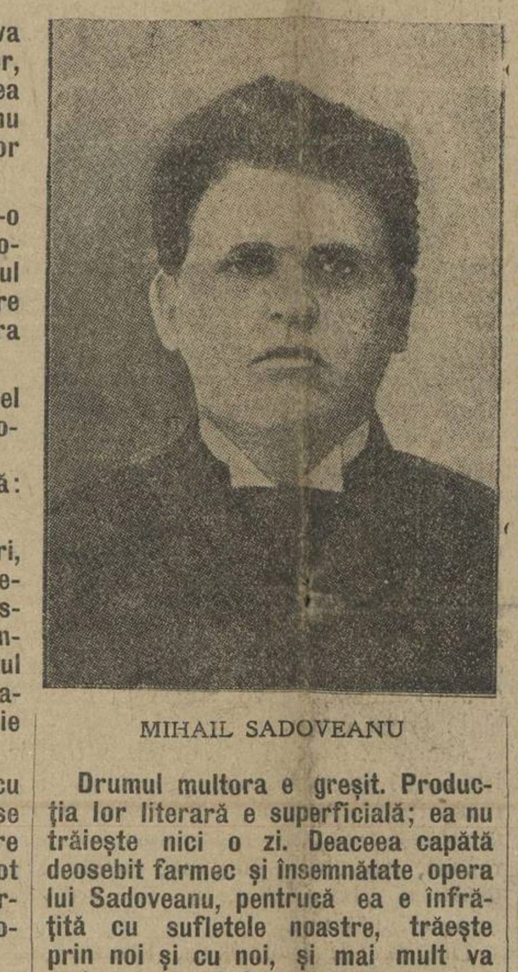

MIHAIL SADOVEANU

Drumul multora e greşit. Producţia lor literară e superficială; ea nu trăieşte nici o zi. Deaceea capătă deosebit farmec şi însemnătate opera lui Sadoveanu, pentrucă ea e înfrăţită cu sufletele noastre, trăeşte prin noi şi cu noi, şi mai mult va trăi, — cât va fi graiul strămoşesc.

Opera lui Sadoveanu are rădăcini adânci în trecutul nostru. Ea nu va fi desrădăcinată niciodată. Limba ei, e limba curată a poporului; cuprinde în ea toată frumuseţea povestirii.

In această operă e prinsă viaţa bătrânilor noştri, cari ne vorbesc; e prinsă viaţa ţăranilor cari ni-au dat doinele şi basmele; e prinsă ţărâna pământului românesc în care se odihnesc pe veci atâţia din „neamul Şoimăreştilor; e prins zbuciumul vitejesc din vremuri de demult şi de astăzi; e prins cerul frumos al ţării, şi apele, şi pădurile şi farmecul codrilor.

Povestitorul, nemuritor, un fiu al unui tâguşor din Moldova, nu şi-a găsit reazim, alergând cu sufletul şi cu ochii înspre alte ţărmuri, de unde să se inspire dela paseri albastre, obosite şi cu cântecul străin, ci singur mărturiseşte: „poporul este părintele meu literar".

De douăzeci de ani, acest modest povestitor, departe de valurile tumultoase ale lumei, scrie.

Nu a făcut niciodată sgomot în juru-i, pentrucă în adevăr se ştia mare şi este.

Este singurul povestitor, către care toţi ne îndreptăm privirile, şi de câte ori avem nevoie de linişte sufletească, de înălţare, de atâtea ori ne adâncim cu inimile în nuvelele şi romanele lui.

Scriitorul Sadoveanu, ca şi Creangă şi Eminescu, nu a creat numai o epocă literară, ci un drum veşnic de lumină.

CONST. CEHAN.-RACOVIŢĂ.

PASTEL

Amurg de vară, valuri de vise fluturând.
sărută blând blajinul cătun pitit în vale...
Distraşii paşi mă poartă pe uliţă agale...
Sub streşini roze roşii se caţără râzând...
ca o surdină 'n preajmă se lasă umbra vagă...
...Printr-o fereastră scundă adie trist, umil—
ca pe 'nserate plânsul unui pribeag copil—
O arie veche şi nespus de dragă...

Ascult... şi cântecul umbrit de jale
din treacăt o sglobie boare
îl ia pe aripioare...
Şi fragedele razelor petale
cad tremurând...
şi duc cântând prin bălsămata înserare
a unei doine 'ndurerată lăcrimare...

GEORGE VOEVIDCA.

Lipsă de bună cuviinţă

Scriu aceste rînduri subt o impresie penibilă; de aceea mă silesc a îndulci expresiunile, cu care voi traduce indignarea inimii mele.

O lipsă de bună cuviinţă reclamată de cel mai elementar bun simţ a provocat o revoltă sufletească a tuturor spectatorilor cu sâmţiminte româneşti, cari au asistat Duminică 17 Iunie la concursul, ce a avut loc în arena sportivă din Cluj.

Se publicase din timp prin ziare, că la această dată vor participa mai multe echipe de **oină** spre a-şi disputa premiul oferit de minister. Ministrul de instrucţiune, însoţit de secretarul general al Ministerului, a ţinut să asiste în persoană la acest concurs, care pentru neamul românesc reprezintă aproape un simbol.

Inainte de patru ore, momentul, când era anunţată începerea concursului, tribuna era arhiplină, iar peluza era frumos garnisită; după sosirea Ministrului foarte mulţi spectatori din tribună stau în picioare, negăsind locuri libere.

Societatea sportivă din acest oraş era datoare să facă onorurile de gazdă după obiceiul strămoşesc din toată ţara românească. Ştiut fiind, că Ministrul vine special pentru concursul de oină, sport adevărat românesc, spre a premia pe învingător; oricine, cu o neînsemnat de mică doză de politeţă, putea înţelege, că o datorie, ca imediat după sosire să se înceapă concursul.

O primă necuviinţă are loc, căci echipele de oină au trebuit să-şi înceapă jocul, înainte ca membrii societăţii sportive să-şi înceteze continuarea exerciţiilor lor. Ba mai mult încă; pe tot timpul cât a durat concursul, atenţia spectatorilor era distrasă prin cursele de viteză şi de rezistenţă şi prin săriturile simple şi cu prăjina a membrilor din cluburile locale.

Apoi, la un moment dat, tocmai când lupta era mai aprinsă şi se urmăria cu viu interes rezultatul, iar conducătorul luptei trebuia să-şi aibă privirea aţintită excluziv asupra mişcărilor echipelor spre a desemna pe învingător, cîţi-va domni, străini de gingăşia, de dexteritatea şi de frumuseţea jocului de oină; străini de mîndria naţională a acestui sport propriu al Românilor; străini de buna cuviinţă datorită reprezentantului autorităţii supreme a instrucţiunei din Regatul României; lipsiţi de bună cuviinţă faţă de numerosul public, care şi-a dat cu plăcere obolul pentru a asista şi a răspândi gustul pentru acest sport românesc; aceşti cîţiva domni şi-au permis de a intra în arenă cerînd d-lui Bădescu, care conducea concursul, să înceteze jocul de oină, căci voesc să înceapă un Football; ba chiar echipele respective încurajate de prezenţa acelor domni făcuseră erupţiune în arenă. Se înţelege de la sine, că d-l Bădescu a fost la înălţimea datoriei sale impunîndu-le să se retragă imediat. Cu toate acestea faptul acestei noui necuviinţi a fost consumat şi mulţimea abia şi-a reţinut indignarea.

Dar o a treia lipsă complectă de bun simţ, despre care e nesigur, dacă e de atribuit unei atitudini revoltătoare sau unei inconştienţi neresponsabile, a fost în momentul, cînd d-l Ministru s'a coborît din tribună spre a felicita pe luptători şi a premia pe învingător. Cu cea mai sfruntată îndrăzneală sau cu cea mai inconştientă nepăsare se dă ordin echipelor de football să înceapă jocul. Huiduelile spectatorilor au făcut să-şi revină în simţire acei ce-şi perduseră simţul realităţii.

Adânc nemulţumit Ministrul s'a retras, urmat de cea mai mare parte din public.

Astfel mi-a fost scris, că, acum la bătrîneşte, să văd în ţara aceasta românească, cum e batjocorit un joc curat românesc şi cum e de considerat un Ministru de instrucţiune, care a venit tocmai ca să înalţe un concurs sportiv românesc. Şi de cine? de acei ce pretind că sunt cetăţeni români şi că să li se acorde toate drepturile românilor, de şi însă în inima lor nu nutresc absolut nici un sentiment adevărat românesc.

Aş dori să mi se spună, ce s'ar fi întîmplat cu vre o zece ani în urmă, dacă s'ar fi făcut atari necuviinţi unui Ministru, care şi-ar fi anunţat sosirea în Cluj pentru a da o strălucire mai mare unei serbări naţionale?

V. DIMITRIU, prof. univ.

De la Românii din Iugoslavia

Ion Sfera, însufleţitul preşedinte al reuniunii culturale din Sân-Mihai, (Banatul-iugoslav) după o deţinere de aproape trei luni împreună cu alţi doi nevinovaţi au fost puşi pe picior liber din partea autorităţilor sârbeşti. Se ştie că pentru aceşti buni şi inimoşi români au intervenit în repeţite rânduri neobositul deputat român Dr. Jianu şi societatea academică „România Jună", care a trimis o adresă de protest atât ministerului de externe la Bucuresti cât şi legaţiunei române din Belgrad, cerând eliberarea lor.

*

In Banatul-Iugoslav s'au făcut alegerile comunale în centrele româneşti sub îngrijirea distinsului deputat român Dr. Jianu, care a fost anume însărcinat din partea guvernului din Belgrad pentru a veghia asupra mersului acestor alegeri. Comunele româneşti şi-au putut în fine alege după 5 ani de zile representanţa după placul lor. In fruntaşa comună Sân-Mihai s'a ales în frunte cu destoinicul şi isteţul luptător al intereselor româneşti Ion Sfera, o antistă dela care se aşteaptă multe reforme frumoase în această comună. Asemenea în celelalte comune româneşti s'au făcut alegerile conform dorinţelor poporului. *A.*

ÎNSEMNĂRI

ROMÂNIA JUNĂ din Viena prin şedinţa plenară din 9 Iunie a confirmat delegaţia d-lui St. Ardeleanu cu privire la înfiinţarea bibliotecii din Sân-Mihai, votându-i-se 300 volume din biblioteca societăţii şi însărcinându-l totodată de a îndeplini această delegaţie. La această desbatere importantă au vorbit, susţinând delegatul, d-nii Dr. Prelipceanu, Dr Oanea, Colbasi, Popoviciu şi Gheorghiu, arătând însemnătatea de mare preţ a donaţiei, dându-li-se fraţilor de peste hotare slovă şi carte românească.

CU OCAZIA ANIVERSĂRII A 40 de ani dela moartea lui Ciprian Porumbescu, societatea academică „România Jună" a cărei membru activ era [illegible] timp marele compozitor, a oficiat la capela română întru pomenirea lui un parastas la care au luat parte şi autorităţile şi colonia română din Vina.

SOCIETATE academică „Dacia" din Cernăuţi, întrunită în adunarea generală ordinară din 13 Maiu 1923 şi-a constituit pentru semestrul administrativ de vară 1923, următorul comitet: Preşedinte: Ştefan Pavelescu, cand. în tit.; vicepreşedinte: Traian Sorocean, cand. în drept; secretar de externe: Dragoş Grigoraş Sucevan, stud. în lit.; secretar de interne: Alexandru Obadă, stud. în lit.; biblotecar: Ioan Zahariciuc, stud. în lit.; casier: Niculae Tcaciuc, stud. în ştiinţe; econom: Samuil Belei, stud. în ştiinţe; controlor: Niculae Straton, stud în lit.; biblotecar popular: Vasile Havreliuc, stud. în lit.; preş. com. reviz.: Niculae Grămadă, stud. în lit.; preş. secţiei literare: d-şoara Iulia Dascăl, stud. în lit.; preş. secţiei muzicale: Samuil Belei, stud. în ştiinţe;

IN LUNA viitoare se împlinesc 50 de ani dela moartea marelui mitropolit Şaguna şi 100 de ani dela moartea marelui dascăl Gh. Lazăr. Se vor face mari serbări la Sibiiu, Reşinari şi Avrig.

JOI 21 IUNIE s'a oficiat la biserica Amzei din Capitală, un parastas pentru odihna sufletului marelui bărbat de stat, Tache Ionescu.

Azi 24 Iunie, se va organiza un pelerinaj la mormântul lui Take Ionescu dela Sinaia. La acest pelerinaj vor lua parte, pe lângă foşti amici şi partizani politici ai marelui dispărul şi toţi aceia cari vor dori să aducă prinosul de recunoştinţă memoriei lui Take Ionescu.

Propagandistul cultural

Intr'o discuţie, un prietin, critica silueta **propagandistului cultural.**

Firea mea resemnată, nu s'a împotrivit demonstraţiei poate îndreptăţită.

In lanurile fermecător de luminate, se zăresc şi pete de neghină. Dar lanurile sunt acoperite cu holde îmbelşugate, — neghina nu se poate plivi.

Nu ne gândim la **propagandistul cultural** îmboldit în amesticul lui inoportun, de snobism sau de frigurile zbuciumătoare ale arivismului.

Ne gândim la **rapsozii** cari, zguduiţi de simţirea ce le clocotesc în suflete, cu verbul picurat de note duioase, strecoară în minţi adevăruri şi cuceresc suflete credincioase.

Incremeniţi de extazul făuririi visului secular de reîntregire, ne trezesc fiorul unui nou ideal: **organizarea şi consolidarea statului unitar.**

In ordinea culturală ne simţim înlănţuiţi în mişcarea intensă de promovare pornită de la **învăţăcelul anomin,** dar Doamne, neînchipuit de merituos, până la **cărturarul învăţat** care, scapără lumini, ce încrustează numele nostru, în lume.

Considerăm o datorie sfântă, pentru cei ce concep viaţa altfel de cât capricioasa plutire pe undele ei repezi şi infinite, să reverse prisosul de energia intelectuală, în ajutorarea factonumai prin geniu, se poate răspândiască şi să împlânte **limba** şi **cultura românească,** în cele mai profunde straturi sociale şi în mediul străin încunjurător.

Nu ne ţine cugetul să creem **cultura.** Crearea culturii e de esenţa geniilor, este apanajul lor.

Dar dacă cultura, se creiază numai prin geniu, se poate răspândi prin **voinţă.**

Căci prin deşteptarea emulaţiei sufletelor româneşti, întru răspândirea **limbii** şi **culturii naţionale;** prin, crearea icoanelor acestei culturi, ce mărturisesc vremuri, peste care istoria culturală, nu va aluneca în veci; prin îndreptarea şi pironirea privirilor asupra piscurilor ce domină cu vrednica lor înălţime, viaţa noastră culturală şi intelectuală, **nu numai,** vom dezvăli frumuseţea literară a limbii, **dar,** vom concretiza valoarea şi bogăţia culturii noastre în raport cu cultura apusană.

Şi astfel, vom sătura năzuinţa etică ce ne emoţionează şi vom infiltra seva rodnică idealului ce ne călăuzeşte.

Dar e neîndoios că, dăinuirea nemărginită a unui stat, e condiţionată de o înţeleaptă organizare politică lăuntrică, de o viaţă socială şi economică serioasă; este, deasemenea neîndoios ceea ce întăreşte şi proectează peste orizonturi depărtate, prestigiul şi demnitatea statului, cum şi **mândria** naţionalului, **e viaţa culturală-sufletească.**

Francezul îşi caracterizează sufletul cu o reflecţie lapidară: Plus je me sens francois, plus je me sens humain. (Cu cât mă simt francez, cu atât mă simt mai uman).

Insă numai prin **cultură** şi **civilizaţie,** dacă nu noi generaţia ce trăim, sufletele generaţiilor succesive ce vor eterniza fiinţa statului român, se vor scălda în apoteoza visurilor şi aspiraţiilor senine ale vremurilor.

ALEX. ŞT. MANDREA,
Cons. Curtea de Apel, Oradea-M.

DIN TRECUTUL NOSTRU

SUCEAVA ŞI RELICVE SCUMPE

ÎNVELITOAREA (TARTAJII) MINUNATĂ A UNEI EVANGHELII DIN SECOLUL AL XVI-LEA

Se ştie că Suceava, a fost cea dintâi capitală a Moldovei şi că aici străjueşte şi astăzi ca o mărturie a vremurilor de mărire, ruinele cetăţii cu acelaş nume.

Suceava ca şi al doilea oraş domnesc Iaşii, îşi impune trecutul glorios şi prin altarele sfinte ce le are.

Zidurile vechi ale mănăstirilor şi bisericilor ne trezesc în inimi fiorul vieţilor curate din alte secole, iar arama clopotelor din turnurile bătrâne, înţelegerea deplină cum şi-au iubit strămoşii, moşia.

In Suceava vedem şi azi biserica Mirăuţi, odată mitropolie, ridicată de către Domnul Iuga, în a doua jumătate a secolului al 14-lea.

Vedem mănăstirea Suceava, a cărei zidire s'a început la anul 1514 de către Bogdan, fiul lui Ştefan cel Mare şi isprăvită la anul 1522 de către fiul lui Bogdan, Ştefan; iar turnul clopotelor şi intrarea, au fost făcute de către Petru al 6-lea la 1589.

Vedem biserica Sf. Dumitru ridicată de Petru Rareş la 1534; vedem biserica Sf. Nicolae, a cărui ctitor este Nicolae Bariescu, ce a pus de a zidit-o la 1611.

Reproducem aici, minunata învelitoare de argint, tartajii a unei Evanghelii, ce se găsea la mânăstirea Suceava — probabil că se află şi astăzi — Evanghelie din secolul al 16–lea.

Din lucrarea ei se poate constata arta desăvârşită ce o posedau strămoşii noştri; de altfel manifestată cu un deosebit simţ estetic, — ce ar trebui urmat şi astăzi, — în liniile lăcaşurilor religioase, în florile săpate în piatră de la uşi şi ferestre, în zugrăveala măeastră de pe păreţi şi în culorile smălţuite ale cărămizilor cari serviau la clădirea multor biserici. *C. C.-R.*

CRIZA MONETARĂ

Nu ascundeţi banii, căci ne ruinăm

Una din datoriile de căpetenie a luminătorilor satelor noastre este lămurirea plugarilor asupra chestiunilor economice şi financiare. Cultura este orientarea individului în mijlocul evenimentelor şi a condiţiunilor mediului în care trăeşte. Ea e când literatură, când agricultură când morală, când economia politică şi politica — ea este totalitatea cunoştinţelor practice şi morale de care un om are nevoie în orientarea, în adaptarea lui la viaţa din jurul său, precum are nevoie de absolut toate organele pe care natura i-le-a dat trupului său.

Economia şi finanţele sunt azi pe planul întâi. Fără de lămurirea evenimentelor şi a aspectelor economice şi financiare — nimeni nu poate spune că posedă azi o cultură — în sensul definiţiei de mai sus.

Ziarele — care sunt o şcoală zilnică — ne dau tuturor multe lămuriri asupra primei preocupări a guvernelor noastre de după războiu. Şi tocmai preocuparea principală a guvernelor şi a cetăţenilor orăşeni este cea mai fără de ecou în massa celor dela sate. Aceştia primesc toate fără nici-o explicaţie — rămân continuu fatalişti, nu au nici-o legătură sufletească cu conducătorii statului — şi, inconştiu, lucrează împotriva binelui general — şi al lor, deci.

Se ştie că industriile şi comerţul noastru, acelea care dau belşugul nostru alături de agricultură — duc o lipsă aşa de mare de bani, ce statul nu poate face faţă datoriilor băneşti către acestea şi că ruina este la orizontul vieţii noastre economice.

Multa monedă hârtie care s'a tipărit, dela războiu încoace, a făcut ca valoarea banului nostru în străinătate să scază iar datoriile statului, ale comerţului şi ale industriei noastre peste 70 de miliarde lei devin din ce în ce mai mari şi mai greu de plătit pe măsură ce leul nostru are o valoare mai mică.

Statul a fost pus în necesitatea de a împuţina numărul banilor ca să fie mai puţini, deci mai scumpiţi faţă de banul străin mai apropiat cu valoare — sacrificând industriile naţionale, şi pe funcţionari cărora nu le poate plăti datoriile şi mări salariile.

Şi în timp ce statul reduce hârtia monedă de pe piaţă, la săteni stau îngropate şi ascunse peste 4 miliarde de lei. Ce folos au sătenii din aceşti bani cari nu produc nici o dobândă, nu aduc niciun profit şi nu fac de cât să producă o lipsă aşa de mare de bani încât statul va fi nevoit să tipărească altă hârtie, să înmulţească banii şi deci să-i scadă iar valoarea faţă de datoriile din străinătate?

Parabola talanţilor atât de veche dar atât de adevărată — este expresia întregei orientări financiare şi economice a noastră.

Nu ştim cum să insistăm mai mult pe lângă luminătorii satelor să pornească o serioasă şi susţinută campanie de sfaturi zilnice pentru ca sătenii săşi pună banii în băncile populare, să-i facă productivi şi să ajute ţara.

Momentele prin care trecem, sunt la fel cu acelea dela Oituz şi Mărăşeşti. Fiii ţării cari şi-au dat sângele trebuie să înţeleagă că azi trebuie să-şi dea banul lor. Nu pe apa Sâmbetei — ci acolo unde banul aduce ban şi prin aceasta salvează ţara de mari nenorociri. Ne adresăm tuturor acelor cari pot să ntreprindă această campanie, le stăm la dispoziţie, ori în ce colţ al ţării şi apelăm la ei, în numele culturii poporului, să se gândească serios la această problemă şi să înceapă campania de sprijinire a ţării.

ADONIS POPOV.

PENTRU SĂTENI

RELIGIE

Voiu veni şi îl voiu vindeca pe el

— Dumineca a patra după Rusalii —

Intrând Iisus în Capernaum, un orăşel în Galileea, s'a apropiat de el un sutaş, un căpitan peste o sută de soldaţi şi se ruga zicând: *Doamne, servitorul meu zace neputincios şi rău se chinuieşte.* Această purtare a sutaşului poate să fie pildă vrednică de urmat pentru toţi aceia, cari au servitori. Stăpânii sunt datori să poarte grijă şi de servitorii lor, mai ales în cazuri de boală, fiind ei răspunzători pentru binele sufletesc şi trupesc al servitorilor. Nu e destul, ca un stăpân să aştepte dela servitori credinţă, ascultare şi supunere. Nu numai servitorii au datorinţe faţă de stăpâni, ci şi stăpânii faţă de servitori. Un stăpân, care de pildă trage pe nedreptul din plata servitorilor, face păcat strigător la cer şi mare păcat face şi acel stăpân, care nu se îngrijeşte de servitorii săi, când sunt bolnavi.

Lui Iisus i-a plăcut mult aceastǎ dragoste a sutaşului faţă de servitorul său, de-acea îi răspunde: *Voiu merge şi îl voiu vindeca pe el!* Iisus a voit să dea şi prin aceasta dovadă despre dumnezeiasca lui umilinţă căci fiu al lui Dumnezeu fiind cu bucurie voia să alerge, ca să ajute pe un biet servitor. A vrut să ruşineze în acest chip pe aceia, cari în îngâmfarea lor socotesc a fi lucru ruşinos să-şi bată capul cu soarta celor mai mici decât ei.

In umilinţa lui, sutaşul zice lui Iisus: Doamne nu sunt vrednic să intri sub acoperământul casei mele! A cunoscut poate, că e păcătos şi s'a simţit nevrednic să intre tocmai Fiul lui Dumnezeu în casa lui. Avea însă credinţă neclătită în dumnezeiasca lui putere. „Doamne, — îi zice, — spune numai un cuvânt şi se va vindeca servitorul meu! A recunoscut dumnezeirea lui Iisus şi credinţa asta şi-a mărturisit-o pe faţă. Aceasta a făcut-o într'o vreme, când Jidovii duşmăniau pe Iisus Hristos.

Sutaşul n'a fost jidov, ci roman, aşadar păgân şi prin cuvintele lui a dovedit încă de pe atunci cea ce mai târziu a recunoscut sfântul Apostol Pavel în epistola către Romani: că credinţa Romanilor se vesteşte în toată lumea. Noi românii, cari suntem urmaşi ai Romanilor am moştenit dela strămoşii noştri virtutea cea aleasă a credinţei. Statornicia în credinţa strămoşească a fost cea-ce ne-a păstrat neamul în cursul veacurilor.

Ca să-şi dovedească şi mai tare desăvârşita lui credinţă în Iisus, sutaşul îi zice: Doamne, dacă soldaţii şi servitorii mei se supun mie, ca unui mai mare al lor, cu atât mai vârtos se vor supune ţie care eşti atotputernic şi căruia toate sunt supuse. La un cuvânt al tău se va depărta ori-ce boală!

Din aceste cuvinte putem învăţa şi noi, că în toate năcazurile şi lipsurile să ne încredem în atotputinţa lui Dumnezeu şi să ascultăm cuvintele lui Iisus Hristos aşa, cum ascultă servitorii cei credincioşi de stăpânul lor.

Credinţa sutaşului a fost mai presus decât cea a jidovilor din Galileea. Jidovii credeau că Mântuitorul va veni în lume, ca să-i mântuiască numai pe ei, nu şi pe alte popoare. Mişcat de credinţa aceasta a sutaşului roman, Iisus spune de pe-acum, că el este trimis dela Tatăl să mântuiască toate popoarele lumii, aşadar nu numai pe Jidovi. Poporul cel ales al jidovilor n'a voit să creadă în Iisus Hristos, de-aceea el spune: Mulţi vor veni dela răsărit şi dela apus şi primind Evangelia vor odihni cu Avram, cu Isac şi cu Iacob întru împărăţia lui Dumnezeu, iar jidovii, cari au fost odată popor ales, pentru necredinţa lor vor fi aruncaţi în întunericul cel mai din afară, unde va fi plâns şi scrâşnirea dinţilor.

Această proorocie a lui Isus Hristos s'a împlinit întru toate şi pe deplin. Jidovii n'au vrut să primească învăţătura lui Iisus Hristos, iar păgânii, între cari şi Romanii au primit-o şi astfel s'au făcut părtaşi împărăţiei celei fără de capăt a lui Dumnezeu.

După acestea Iisus s'a mai îndreptat odată către sutaş şi i-a zis: Mergi, şi după credinţa ta, fie ţie! Şi s'a vindecat servitorul lui în acel ceas. Sutaşul a avut bucuria să-şi vadă pe servitorul său sănătos, ca o răsplată vrednică a credinţei ce o nutria în sufletul lui pentru-că credinţa nici-odată nu rămâne nerăsplătită.

Drept-aceea şi noi, creştinii zilelor de azi să învăţăm a fi credincioşi legii strămoşeşti, care este cea întru Iisus Hristos. Această credinţă să ne îndemne să alergăm în toate năcazurile şi lipsurile noastre la acela, care este doftor al sufletelor şi al trupurilor. Pentru credinţa noastră El ne va împlini cererile, după dumnezeieştile lui cuvinte: *toate se pot celui credincios! El va veni* şi — ca şi pe servitorul sutaşului din sfânta Evangelie de azi, — *va vindeca toate boalele noastre cele sufleteşti şi trupeşti.*

SEPTIMIU POPA

Biblioteci pentru popor

De un timp încoace auzim mereu vorbindu-se despre bibliotecile populare. La Tg.-Mureş s'au distribuit într'un rând 125 biblioteci rurale pentru toate comunele din judeţ. Inainte de aceea s'a făcut acelaş lucru la Şighişoara, în prezenţa A. S. R. Principelui Carol, pentru comunele aparţinătoare judeţului Târnava-Mare. S'a uitat însă cum se uită de obiceiu la noi, că *„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“* din *Sibiu* a făcut şi face de zeci de ani acelaş lucru. Ea are până acum aproape 3000 biblioteci rurale, care funcţionează în baza statutelor şi regulamentelor proprii. *„Asociaţiunea“* fără îndoeală cea mai serioasă şi puternică organizaţiune culturală ce avem, aşa încât ea nu poate fi ignorată mai ales când e vorba de o operă culturală în Ardeal. De acea aflăm că s'a procedat foarte bine atât în judeţul Târnava-Mare cât şi în judeţul Murăş-Turda, punându-se nouile biblioteci sub scutul şi administraţia *„Asociaţiunei.“*

E un act de recunoştinţă naţională faţă de ctitoria culturală românească a lui A. Şaguna, T. Cipariu şi Gh. Bariţiu, care este *„Asociaţiunea.“* Inainte de războiul mondial *„Biblioteca poporală a Asociaţiunei,“* din care au apărut până acum peste 100 numere, avea zeci de mii de abonaţi mai ales între ţărani. Astăzi numărul abonaţilor a scăzut din pricina scumpirei de hârtie şi tipar. *„Asociaţiunea“* vrea însă să-şi recâştige terenul pierdut din cauza războiului, creindu-şi mijloace materiale nouă prin organizarea unei loterii culturale încuviinţată de guvern.

De aceea e datoria tuturor patrioţilor adevăraţi şi oamenilor de bine să acorde sprijinul lor acestei Asociaţii, *înscriindu-se între membrii ei şi cumpărând bilete de la loterie.* Biletele sunt de vânzare la toate băncile, direcţiunile şcolare, administraţiile de plasă etc.

Cultura face din om, aceea ce altoirea face din pom

Toţi ştim ce este un arbore fructifer (pom care face poame): cu toţii ştim că prunii, cireşii, perii, merii şi alţii cari cresc sălbateci în pădure, fac fructe mici, amare şi acre de 'ţi fac gura pungă.

Tot noi mai ştim că aceaşi pomi în grădinile bunilor gospodari, la vremea lor, sunt încărcaţi cu fructe (poame) mari, frumoase, parfumate, dulci şi zămoase că nu te poţi opri să mănânci cât mai multe.

Ştim cu toţii cui se datoreşte deosebirea asta între pomii sălbatici şi cei cultivaţi de oameni pricepuţi.

„Ingrijirei şi mai ales altoirei“

Am mai văzut cu toţii pe câmp, pe coaste de dealuri, pe marginea drumurilor, arbuştii numiţi măcieşi (trandafiri sălbateci, rugi, ruje, cacadări) şi ştim ce ghimpi are pe tulpină şi pe rămurele şi ce flori sărace are; dar dacă ne uităm prin parcuri şi grădini, vedem trandafirii (rozele) cu flori mari, de toate culorile şi cu parfumul cel mai dulce şi mai frumos pe care şi-l poate închipui mintea omenească. *Rozele scumpe şi frumoase provin din măcieşii ghimpoşi, prin altoire şi bună îngrijire!* . . .

In general rădăcina şi partea de jos a trunchiului sunt părţile pomului sălbatec iar partea de sus a a trunchiului cu crengile (coroana) sunt părţile provenite din crenguţele pomului ales, *altoite.**

Din cauza excesului de viaţă a pomului sălbatec, răsar din partea sălbatecă a trunchiului ramuri noi, cari cresc mai viguroase de cât cele altoite. Dacă grădinarul nu bagă de seamă să le rupă pe măsură ce răsar, atunci bietele crenguţe altoite mai plăpânde, se ofilesc şi se usucă.

Dacă prin altoire şi îngrijire se obţine din pomul ghimpos, cu roade amare şi acre, un pom ales cu fructe alese şi gustoase, apoi prin *cultură şi îngrijire*, se obţine tot aşa de uşor şi de sigur, din omul a multe neştiutor şi la puţine fapte alese bun, omul *luminat*, *învăţat*, cu *suflet înalt* în stare să merite numele de *om*, creatură aleasă a lui Dumneze.

Dacă laşi pe om neîngrijit şi necultivat (*neluminat*) apoi va fi şi el ca şi pomul sălbatec, aşa de întunecat la minte şi va face fapte aşa de urâte, ca şi animalele rele cu patru picioare. Ceia ce se obţine din *pom* în *grădini* — se obţine din om *în şcoli.* — Pomii tineri ca şi cei bătrâni se pot îngriji şi altoi — *omul de când e copil şi până îmbătrâneşte poate învăţa, se poate lumina.*

Omul învaţă din *carte* ce este bine şi rău, ce este folositor şi dăunător.

Omul cultivat, învăţat în şcoli şi care ştie să citească, învaţă că: *ceia ce lui nu-i place, altuia să nu-i facă; învaţă că munca, ridică pe om, — pe când lenea îl înjoseşte; învaţă să aibă frică de Dumnezeu şi ruşine de oameni; învaţă să cinstească pe cei mai bătrâni şi mari cuminţi; învaţă să arate mulţumire celor ce le fac bine şi-i apără de asupritori şi de rău-voitori.*

Şi dovadă că aşa este, oricine poate vedea că oamenii luminaţi nu sunt toţi cei îmbrăcaţi în haine nemţeşti, nici neluminaţi nu sunt toţi cei îmbrăcaţi în haine româneşti; e bine să se ştie aceasta. . . Oamenii luminaţi prin învăţătură nu vor bea în cârciumi până li s'or întuneca mintea, nu vor merge bieţi pe drum, bătând gardurile şi de râsul copiilor, nu vor înjura (sudui) lumea, nu vor ataca pe cei slabi şi pe femei. . .

Acasă la oamenii cuminţi (culţi, luminaţi) se vede bună rânduială, masă bună, mâncări sănătoase şi din belşug, în curtea lor flori frumoase, legume destule, vite curate, grase şi zburdalnice, în casă pat şi aşternut curat.

Dar la cei neluminaţi, necultivaţi, ce se va vedea? . . . Ceia ce se vede la un pom sălbatec: ghimpi cari te sgârie şi te sângerează, roade pe care nu le mănâncă nici porcii.

Care om cuminte, care om care vrea să fie iubit de Dumnezeu şi de oameni, fuge de cultură, fuge de lumină.

De lumină fuge diavolul, fug oamenii în sufletul cărora s'a strecurat diavolul.

Cultura este pentru om aceia ce *lumina soarelui* este pentru toate vietăţile bune lăsate de Dumnezeu.

Toţi ştim că *noaptea* cu întunericul ei îngrozeşte, noaptea pe întuneric se petrec toate blestemăţiile; noaptea pe întuneric fiarele ies din păduri şi vizuini.

Ştim cu toţii că la revărsatul zorilor, păsărelele cu sufletul lor curat, care nu ştiu ce înseamnă să facă rău ci numai bine, în cântece armonioase şi cu viersuri duioase aduc laudă lui Dumnezeu că le a ferit de duhul cel rău care stăpâneşte întunericul. *Prin cultură scăpăm de sub ghiara* duhului rău, care ne înjoseşte, care luptă să pângărească lucrurile frumoase ale lui Dumnezeu.

Dr. G. P. PAMFIL
prof. univ.

* Vom vorbi altă dată, cum se face însemnata operaţie în horticultură „Altoirea.“

Scriitorii noştri

Mihail Sadoveanu

Iubiţi săteni în pagina întâia a foaei, e tipărit chipul celui mai mare povestitor din zilele noastre în care trăim, a lui Mihail Sadoveanu.

El s'a născut într'un târguşor Paşcanii din Moldova, şi are vârsta de 43 de ani. A început să scrie de tânăr, cu douăzeci de ani în urmă şi aşa de frumos ştie să povestească, mai ales din vremurile bătrâne, de demult, în cât citindu-l trăeşti cu el, îl simţi aproape de bătăile inimii. Are cărţi în cât se pot citi de fiecare sătean luminat, deoarece, de căpetenie, în ele, se zugrăveşte viaţa dela ţară, viaţa plugarilor.

De aceea vă sfătuim când veniţi la târg, cereţi dela librării, cărţi scrise de Mihail Sadoveanu, şi nu are să vă pară rău şi aveţi să vedeţi ce minunate au să fie ceasurile când în căsuţele voastre, veţi citi din ele.

In numărul acesta, am tipărit o povestire de a lui M. Sadoveanu, „O istorie de demult“, — şi aşa-i că v'au mişcat sufletele?

Scrisori din târguri

DIN GALAŢI

Cu două săptămâni urmă, în oraşul nostru, a avut loc adunarea generală a federalei „M. Kogălniceanu“, pe anul 1922.

Printre altele s'au hotărît:

Să ia parte la ridicarea unui local pentru şcoala primară din satul V. Alecsandri, împreună cu sătenii de acolo, pentru care federala pune 40 de mii de lei, cu condiţia ca şcoala să poarte numele federalei „M. Kogălniceanu.“

Asociaţiei corpului învăţătoresc i se dărueşte suma de trei mii de lei. Asociaţiei funcţionarilor cooperatori din judeţul Covurlui, pentru înfiinţarea de biblioteci 20 mii de lei.

Cu prilejul acestei adunări s'a mai înfiinţat o federală de aprovizionări, producţie şi desfaceri în comun, cu numele de Federala regională „Moldova de jos.“ Ea va cuprinde toate judeţele dinprejur, ale căror societăţi cooperative vor voi să se înscrie în noua federală.

Deocamdată ea s'a înfiinţat cu aproape toate societăţile cooperative din judeţul Covurlui.

P. V. T.

RĂVAŞE DELA SATE

Din Valea Uzului

Minunata foaie „Cultura Poporului“ aflându-şi răsunetul până în văgăunile munţilor, a fost îmbrăţişată cu multă dragoste de cei câţiva români, aflaţi pe valea Uzului, judeţul Ciuc.

In aceste timpuri de răsvrătire sufletească, această foaie are menirea de a pătrunde în toate casele, atât ale bogaţilor cât şi ale săracilor, purtând cu sine harul Dumnezeesc, înnălţător de suflete.

In acest ţinut, departe de zgomotul lumii, se află fabrica Industria Forestieră Transilvania, cu populaţia, aproape în întregime maghiară. Anul acesta, din iniţiativa şi dragostea de lumină a domnului General Alevra, care în asentimentul întregului comitet central, a pus bazele unei adevărate opere naţionale. Domnia-sa, a pus la îndemână local de şcoală, mobilier, material didactic, lemne, şi altele apoi cărţi şi rechizite şcolare, cu totul gratuite, interesându-se de aproape de bunul mers al şcoalei.

Nefiind multe fapte de acest fel, vă rog a se aduce prin „Cultura Poporului,“ mulţumiri domnului General Alevra şi întregului comitet central în Bucureşti.

EUGENIA BOTARU
învăţătoare

Din Voloca pe Ceremuş
(Bucovina)

Duminică 10 Iunie şcoala primară din Voloca pe C. a dat o şezătoare şcolară, la care au luat parte corpul didactic şi elevii, toţi răzeşii şi mulţi intelectuali din satele învecinate. In curtea şcolii frumos împodobită serbarea a deschis-o dirigintele şcolar d. N. Grosariu, salutând numerosul public. Au urmat cuvântări frumoase despre iubirea de ţară, ţinute de d-nii Nistor Grosariu, Sf. Sa părintele Dumitru Voloşencu, Nicolae Nahaiciuc şi d-ra Victoria Tarnavschi. Elevi şi eleve au spus drăgălaş poezii. Mulţi răzeşi au plâns de bucurie, auzind copiii lor vorbind limba strămoşească, pe care au fost pierdut-o. Şezătoarea a reuşit de minune. Laudă i se cuvine corpului didactic în frunte cu dl. diriginte şcol. N. Grosariu, care e un om harnic.

A. J.

Din Lăpuşata
(Jud. Vâlcea)

Satul nostru are o bibliotecă populară, numită „Lumina satelor“, condusă de vrednicul ei preşedinte d. Gh. Al. Voinescu şi de secretărul d. C. I. Bulacu.

Cum biblioteca noastră are nevoie de cărţi, comitetul ei, roagă stăruitor pe toţi oameni de bine mai ales pe autori, editori de cărţi redacţiile ziarilor, ale revistelor şi alte publicaţii, să binevoiască a contribui la mărirea bibliotecei.

Sătenii noştrii dornici să citească, îşi vor arăta toată dragostea lor faţă de acei cari s'au gândit la luminarea lor.

I. C.

Din târgul Huedin

Sosind în localitatea noastră, şcoala specială de geniu din Bucureşti de mai bine de două săptămâni, a dat în seara zilei de 9 Iunie, în sala de gimnastică a Şcoalei medii, o şezătoare culturală, cu intrarea liberă.

Noi cari am fost de faţă la această şezătoare, am avut prilejul să ascultăm cântece frumoase, ca „Dezertorul“, „Ce te legeni codrule“ şi doine. După serbare a urmat danţ, începând cu tradiţionala horă.

Ofiţerii acestei şcoli au făgăduit două mii de lei pentru biblioteca elevilor de şcoala medie, precum şi mai multe cărţi.

Pentru toate acestea, rugăm pe bunul Dumnezeu, să le binecuvânteje săbiile întru biruinţă asupra protivnicilor mulţumindu-le din tot sufletul, le zicem: „fiţi bine veniţi pe locurile noastre!“

F. F.

Din Caracicula
(Dobrogea)

Pentru a se preamări numele eroilor ce şi-au dat viaţa pentru întregirea neamului, s'a hotărât, în satul nostru, ridicarea unui monument frumos în amintirea lor. In scopul acesta, până acum, datorită hărniciei dlui Zaharia Pufnescu, dirigintele şcoalei, s'a strâns suma 35000 de lei. Pentru strângerea banilor s'a ales acest comitet: Zaharia Pufulescu, învăţător, preşedinte; Anghel Gheorghe, invalid, vicepreşedinte; Ştefan Vlădescu, perceptor, casier; iar ca membri: Preotul Nicolae Pufulescu, Dincu Gheorghe, primar, Alex. Ionescu, notar, agronom, St. Vilan, invalid, Tlocea Jiva, invalid, V. Voicu agronom, T. Vlădescu, agent agronom, Gh. Dan, Mariţa Petre, Maria B. Ilie, Ioana Gr. Voicu şi va Velica Dumitrescu. Se nădăjdueşte ca la anul viitor, când se va serba ziua eroilor, serba şi dezvelirea acestui monument.

D. E.

Din Tazlău
(jud. Bacău)

In ziua de 7 Iunie cr., în satul nostru a avut loc o deosebită sărbătorire: s'a sfinţit şi s'a pus piatra fundamentală la biserica zidită din nou. Slujba religioasă a fost ţinută de către S. S. Protoereul jud. Bacău, Th. Zata.

Meritul de seamă pentru ridicarea acestui lăcaş, se cuvine săteanului Gh. Buruiană din acest sat, de oarece singur a dăruit suma de lei 150 de mii, precum şi un clopot pentru biserica nouă de 40 de mii de lei. Cinste şi sănătate lui şi întregii familii. Vrednicii ostenitori şi susţinători ai acestei clădiri mai sunt şi domnii I. V. Dârlău, preşedintele comitetului, C. Chiru şi I. Pinti în calitate de epitropi ai bisericii.

I. C.

Din Vârful-Câmpului
(jud. Dorohoi)

In ziua de 24 Iunie a are loc sărbătorirea şi desvelirea celui întâi monumentul al eroilor din Moldova-de-sus.

Acest monument este închinat M. S. Regelui Ferdinand şi e ridicat în faţa şcoalei No. 1, prin stăruinţa luptătorilor rămaşi în viaţa din această comună, în frunte cu institutorul D. Urzică, căpitan în rezervă.

A. B.

Ţesălatul şi periatul vacilor şi boilor e de mare folos vara, pentrucă în timpul acesta se aşează pe vaci un fel de muşte, cari îşi depun ouăle lipicioase în perii vacilor. Larvele (viermii) cari ies din ele se vâră în pielea animalului şi cresc acolo, hrănindu-se cu sângele lui şi făcând buboae mari. Animalul slăbeşte, iar pielea se găureşte când ies insectele de sub ea. Nu-i vorbă pielea se vindecă iară, dar rămâne mai subţire şi astfel pierde din valoare. Ţesălând şi periind bine vacile şi boii, ne scăpăm vitele de necaz şi pe noi de pagubă.

LEAC DE TUSĂ. Tusa nu vrea să ştie de vară, de aceea îi apucă pe mulţi şi în anotimpul acesta. Iacă un leac ieftin: ia un pumn de boabe de orz, fierbe-le o jumătate de oră într'un litru de apă adăugându-le, când le pui la fiert, şi roşcove tăiate subţire şi zahăr galben (candel). Ciaiul îl strecurăm şi-l bem căldicel, mai bine înainte de culcare.

Imbunătăţirile „Culturii Poporului“

Până acum nu am avut o foae mare şi folositoare pentru lumea de la sate.

Era înrădăcinată credinţa, că plugarii luminaţi şi cărturarii cari trăesc în mijlocul lor, nu citesc îndeajuns, în cât să poată sprijini ca să trăiască o foae.

Faptele nu stau tocmai aşa. Ţăranii citesc, însă, slova tipărită ce li se dă trebuie să fie cinstită, pornită de la inimă, fără prihană şi cu gând curat.

Şi aceasta a înţeles-o foaea noastră şi de aceea ne înconjoară dragostea fraţilor săteni, de pretutindeni. Scrisorile ce le primim din cele mai îndepărtate unghiuri ale ţării, ne umplu sufletele de bucurie. Sunt răvaşe în care putem vedea că lumea de a sate e doritoare de carte.

Sunt răvaşe prin care ni se cer mereu să le trimitem „Cultura Poporului“.

In urma acestei încurajări din partea plugarilor, a învăţătorilor, preoţilor şi celorlalţi cărturari de la sate, aducem îmbucurătoarea veste, că foaia aceasta va aduce mari îmbunătăţiri la ea. Aşa, nu peste vreme multă, va apare în şase pagini şi în adevăr va fi cea mai mare foaie din ţară, pentru lumea de la sate.

Vom tipări chipuri de Voevozi ai Ţării, de luptători mari ai neamului; vom tipări icoane (fotografii) de biserici şi mănăstiri, icoane cu lupte vitejeşti din trecutul poporului român; vom tipări chipurile diferitelor porturi naţionale, ţesături româneşti, privelişti minunate din lungul şi latul ţării.

Ne vom strădui ca această foae să cuprindă pe larg de toate: partea pentru copii, partea cu haz, partea cu cântece şi poveşti, partea cu sfaturi, în sfârşit tot-tot ce e folositor omului, încât „Cultura Poporului“ să fie în adevăr hrana sufletească a fiecărui.

In felul acesta foaea noastră va străbate şi mai mult în casele celor de la sate şi nu va lipsi de pe masa nici unui plugar luminat, căci nu e destul omului că trăeşte şi e sănătos, ci îi mai trebue încă un razim sufletesc puternic: cartea.

Cititorii noştri ne-au înţeles şi ne-au dat tot sprijinul şi ni-l vor da mai departe, pentru care prin scrisul nostru, număr cu număr din foae, le trimitem căldura inimii noastre, dragostea, de ţară şi pământ, dragostea de credinţă strămoşiască, dragostea frăţiască, să ridicăm satele noastre, ca în adevăr să fie luminate, nu de opaiţuri sărăcăcioase, ci de lumina cărţii, ce în adevăr ferinceşte pe om.

O ISTORIE DE DEMULT

Mergeam departe spre podgoriile de la Băiceni, pe-o vreme frumoasă de toamnă. Soarele nu ardea, avea o lumină lină de aur, şi vântul abia-abia adia, ici cu miros tare de pădure, dincolo cu parfumul uscat al miriştilor.

Eram c'un advocat bătrân, care apucase şi vremurile vechi de la 48; stam aşezat bine în trăsura lui largă cu arcuri moi, „cu arcuri pentru bătrâneţe“ zicea moş-Ştefan Leu, şi doi cai albi băteau şoseaua prunduită, nici prea iute, nici prea domol. Vizitul de pe capră era şi el bătrân, cam de vârsta lui moş-Ştefan, cu o păreche de mustăţi albe ca două caere, şi într'una vorbea cu „zmeii“ lui. La drum drept le dădea sfaturi, la deal îi îndemna, la vale-i certa.

Bătrânul de lângă mine privea gânditor şi zâmbind locurile pe unde treceam. Ne apropiam de capitală (moş-Ştefan Leu zicea: „reşedinţă“); dar ziua era prielnică pentru călătorie cu trăsura, la picioarele noastre aveam un paner plin cu lucruri bune de ale gurei, — şi amândoi am fost într'un gând să nu ne mai abatem pe la târg. „Nu mai mergem pe la reşedinţă, Ilie!...“ strigă de la locul lui moş-Ştefan.

Vizitiul scutură hăţurile şi dădu din cap în semn de înţelegere.

Suiam acuma o costiţă lină, lungă, fără sfârşit, parcă; târgul, într'o înfundătură, rămânea la stânga, în urmă. La dreapta noastră deodată răsări un tapşan larg, între muncele. Era un loc drept, sălbătăcit, plin de spinării bogate, printre care răzbăteau câţiva pruni pitici, strâmbi, răsuciţi, ca'ntr'o durere. In fund, pe clina unui muncel, pe iarba arsă, şedeau într'o rână două cruci de piatră. Un stol de potârnichi se ridică dintr'odată din apropierea drumului, zbârnâind, se risipi — şi, împrăştiate, paserile pline şi rotunde zburau pe deasupra tufişurilor, pe deasupra prunilor, apoi cu aripile întinse, uşor încovoiate, lunecară spre crucile de piatră.

„Ce caută prunii aici, şi crucile? întrebai eu. Parcă a fost un ţintirim în locul acesta...

— A fost, răspunse bătrânul întorcând spre mine barba-i albă şi ochii albaştri, dar nu cum îţi închipui dumneata... Aici era odată spânzurătoarea reşedinţei... Am apucat şi eu pe vestitul Gavril, când a spânzurat pe o femee... Imi aduc bine aminte... Imi aduc bine aminte... Ş'apoi au pus nişte creştini câţiva copăcei, ş'au rămas şi două cruci, dar locul se tot sălbăteceşte, şi peste câţiva ani nimic n'are să se mai cunoască...“

Eu mă întorsei cu mai multă luare aminte spre vechiul loc de pedeapsă. Ingrămădirea de tufişuri era liniştită şi pustie.

„Am să-ţi spun istoria asta, zise deodată bătrânul Ştefan Leu; e interesantă şi-mi aduc bine aminte de dânsa... Eram pe atuncea flăcău, aveam ş'o lecuţă de slujbă la ocârmuire, ş'am fost de faţă.

Să vezi... Pe fata asta, pe care au spânzurat-o, o dăduseră părinţii ei după un flăcău cam tomnatic, dar altfel om chiabur, vornic în satul lui, acolo. N'a vrut ea, s'a împotrivit, — dar ce putea să facă? A zis că i-i drag altul, că nu ştiu ce, tatusău a pus-o jos, i-a dat o bătae bună, şi pe urmă au făcut nunta cu tămbălău mare.

Bine. Astea le-am ştiut pe urmă. Ce-ţi pare dumitale, cucoane, nu trece anul, şi pe la iarmarocul lui sfântul Ilie, pe când se întorcea vornicul — îl chema Gheorghe Timofte — cu nevastă-sa spre casă, ici, în pădure, după deal, iese un cioban din sihlă, sare în căruţă şi dă năvală asupra bărbatului. Sare şi femeia, şi apucă ea baltagul ciobanului şi trage'n capul vornicului. Ce-a mai fost nu ştiu. L-au omorît. — Au lăsat căruţa şi mortul acolo şi ei au fugit. Au umblat ei aşa fugari două săptămâni, pe urmă i-a prins stăpânirea într'o colibă încolo la munte, supt o poală de codru.

Ş'apoi a fost judecată aici, în târg. Intâiu cercetare. La cercetare eram şi eu, că făceam o leacă de slujbă, cum ţi-am spus. Imi aduc bine aminte. A fost ceva cum n'am mai apucat eu, cât îs de bătrân.

O chiamă judele pe Aniţa întâiu, Aniţa lui Timofte, nevasta omorîtului.

De era o femee mititică şi iute, tânără, abia împlinise douăzeci de ani, cam smolită la obraz, cu sprâncenele groase puţin încruntate. Când vorbea, îi tremurau uşurel nările. Era îmbrăcată cu caţaveică cafenie, cu fustă roşie, îmbrobodită cu bariz verde şi în picioare cu ciuboţele de cordovan cu potcoave de alamă. Se opreşte şi se uită ţintă la judecător, îşi duce dreapta peste ochi, apoi îşi lasă în jos palmele cu degetele împreunate.

Bătrânul Gâţu, judecătorul (a murit de mult!), se uită lung la dânsa, o vede aşa frumoasă şi sprintenă, cu ochi negri aşa de aprigi şi de deştepţi, parcă nu-i vine a crede că o fată ca dânsa a făcut moarte de om.

„Spune, Aniţă, dar spune drept, ai omorît, tu pe bărbatu-tău?

— Vă sărut dreapta, cucoane, l-am omorît, eu l-am omorît.

— Şi de ce l-ai omorît? ce ţi-a făcut?“

Ea se uită o clipă în juru-i, apoi îşi trece iar palma dreaptă peste ochi.

„L-am omorît, boeri dumneavoastră, că nu mai puteam trăi cu dânsul... Mie-mi era altul drag!...“

Şi i se zbăteau ca într'un fior nările. Se ţinea să nu plângă poate, şi-şi încrunta mai tare sprâncenele.

„Bine, atunci de ce l-ai luat?

— Eu? eu n'am vrut să-l iau... Am spus de la început că mi-i drag Ioniţă Spătaru. Da' tătuca şi mămuca n'au vrut să ştie. M'au pus jos şi m'au zdrobit, ş'apoi după aceia ce puteam face? Au zis că mă ucid, că-mi pun cuţitul la beregată... Am zis aşa: Cum a vrea Dumnezeu!... Şi Spătaru a fugit la ciobănie, de năduh şi de amar!

— Ei, şi cu bărbatu-tău n'ai trăit bine?“

Ea se uita ţintă în pământ acuma.

„Spune, Aniţă, n'ai trăit bine? Te bătea? ce-ţi făcea?

— Vă sărut dreapta, şopteşte încet femeia, — îmi era urît! nu puteam să trăesc cu urîtu'n casă. Era urît şi bătrân! Tuşea noaptea. Nu-l puteam suferi... Eu nu m'am lăsat...

— Ce nu te-ai lăsat? întrebă judele.

— Vă sărut dreapta, zice Aniţa, numa'la nuntă, atuncea, m'am îmbătat, — ş'atuncea şi-a făcut râs de mine... Eu n'am ştiut nimica... Da' pe urmă am făcut eu în inima mea jurământ şi nu m'am lăsat!... Ş'apoi de la asta a început Gheorghe Timofte a mă bate. Că de ce nu i-s nevastă? I-am zis aşa: Lasă-mă, dă-mi drumu'n lumea mea, mi-i drag altul... El zicea aşa: Eşti nevasta mea. Am să te omor. Vin'aici! — Eu nu voiam să mă duc la dânsul!...“

Noi toţi tăceam. Bătrânul o privea ţintă. Iar Aniţa se uita într'o parte cu privirile-i negre şi umede şi-şi frământa mânile.

„Şi pe urmă cum a fost? Spune drept. A tras Spătaru cu baltagul? Spune drept!...

— Nu, n'a tras Spătaru... Eu l-am văzut pe Ioniţă în iarmaroc şi parcă mi-a venit aşa o ameţeală... Ş'am zis lui Timofte: De-acu hai să mergem... El n'a vrut. Ş'am mai stat. Pe urmă, pe sub sară, am pornit acasă... Mergem noi, mergem, şi când ajungem în pădure, iaca iese Ioniţă Spătaru, şi sare în căruţă peste Timofte... Atuncea am zis aşa: Lasă-l, Ioniţă! Ş'am luat eu baltagul cu amândouă mânile ş'am tras în bărbatu-meu... Eu l-am omorît...

— Tu ai tras? Spune drept. Ai avut tu atâta putere să despici capul unui om? Toţi spun că Spătaru trebue să-l fi ucis.

— Nu, boeri dumneavoastră, eu l-am omorît... Eu i-am dat în cap şi l-am omorît...“

După ce a vorbit aşa apăsat, şi-a făcut cruce şi şi-a întors deodată privirile spre jude.

„Ei, şi pe urmă?

— Ei, pe urmă atâta-i... Pe urmă m'am dus în lumea mea cu Ioniţă. Atâta am avut şi eu drag pe lume, şi m'am dus cu el!...“

La asta am fost eu de faţă, urmă încet coconu Ştefan Leu, pe când caii suiau domol în pas, coasta, — ş'atâta a fost. Când a intrat ciobanul, un băiat frumos, tânăr, drept ca un brad, ea a întins numai mânile spre el şi a strigat.

„Spune şi tu, Ioniţă, iaca eşti de faţă. Eu l-am omorît! Eu i-am dat cu baltagul...“

Şi-l privea cu ochii negri, fără să clipească, pătimaşă, cu nările tremurând. Iar Ioniţă Spătaru a început a-şi şterge lacrimile încet, şi se uita în pământ.

Pe dânsul l-au osândit la mun-

Creşterea vitelor

Alegerea taurilor de prăsilă

Cu alt prilej am scris despre alegerea vacilor bune de lapte, de astădată voi căuta să arăt însemnătatea taurului în ce priveşte înbunătăţirea vitelor.

Luare aminte deosebită trebue să dăm alegerii taurului, întrucât dela el avem pe an 60—80 viţei; până când dela vacă numai unul.

De aici vedem, că alegerea taurului este chiar mai însemnată, de cât a vacii.

Spre a fi mai lămuriţi asupra acestui lucru să facem puţină socoteală.

Să presupunem, că dela un taur de mai puţin preţ (corcitură) avem pe an 60 viţei, cari înfăţişează o valoare mai mică cu 400 de Lei, de cât viţeii dela unul de rasă curată. In cazul acesta pirderea în valoarea viţeilor va fi de 60 ori 400, adecă 24,000 lei. Intrucât însă taurul se foloseşte mai mulţi ani pentru prăsilă, se 'nţelege dela sine că pierderea aceasta se repetă în fiecare an, ba moştenindu-se stricăciunile lui şi la nepoţi şi la strănepoţi, paguba ce o avem dela el este cât se poate de mare.

Lucrul acesta nu se poate îndeajuns trâmbiţa sătenilor noştri, cari cresc vite de rasse mai alese (Pinzgau, Simental) şi cari cu deosebire în anii din urmă au cam părăsit bunul obicei de a-şi cumpăra tauri buni şi de rasă, ci se mulţumesc cu fel de fel de lepădături, contribuind prin aceasta la o grabnică ruină a frumoaselor vite din Transilvania.

In ce priveşte alegerea taurului vom fi cu luare aminte la umătoarele:

Se fie *de rasă curată*, căci numai aşa vom fi siguri de urmaşi buni. Dela taur întocmai ca şi dela vacă se moştenesc atât părţile bune cât şi cele rele. Deci după taur dela rasă bună de lapte sau de carne [illegible]

Dupa tauri cu oase mai subţiri şi cu o piele tot subţire junincile sunt mai bune de lapte, după cei trunchioşi şi mai bine legaţi, urmaşii se 'ngraşe, iar după cei cu oasele şi cu o piele mai groasă, urmaşii sunt buni de muncă.

O deosebire [illegible] să-i dăm *familiei* din care se trage taurul, cu deosebire la rasele de lapte.

Taurul dela o vacă, care produce lapte şi mult şi bogat în unt, va avea fete şi nepoate cu aceleaşi însuşiri, ceeace este de foarte mare însemnătate cu deosebire când scoatem unt din lapte. In asemenea cazuri urmaşii din generaţia a 4-a sau a 5-a fiind cu mult mai lăptoşi este să înţeles ca să fie şi mai de preţ.

Lucrul acesta este atât de cunoscut în ţările cu rase lăptoase încât aici un taur cu moşi şi strămoşi buni de lapte să plăteşte cu bani foarte mulţi.

In ce priveşte *diferitele regiuni (părţi) ale corpului;* capul taurului să nu fie prea mare, căci viţeii la fătat pot primejdui viaţa mamei lor. Gâtul taurului e bun mai scurt şi ceva mai plin, prea încărcat cu grăsime e defect.

Spinarea lungă şi lăsată, crupă (sapă) ascuţită, piept îngust, picioare lungi cu coate de vacă sau grămădite sub corp, deasemenea sunt defecte.

Taurul să fie *şi sănătos*, îndeosebi să nu fie oftigos căci se molipsesc şi vacile dela el, iar dela aceştia viţeii. Să fie garantată *fecunditatea (producţia) lui*, căci altfel vacile rămân sterpe, deasemenea *urmaşii lui să-i moştenească* în cea mai mare măsură însuşirile.

Lucrul acesta întrucâtva se poate constata după moşii şi strămoşii lui, mai bine însă ne putem îndruma după urmaşii lui.

In ce priveşte *etatea*, dela şi până la care se poate folosi taurul, aici îndeosebi rasa este dătătoare de măsură. La rasele cari cresc mai iute, taurii se folosesc la doi ani iar la cele mai târziu dela patru ani şi întrucât sunt bine întreţinuţi pot face serviciu până 8—10 ani.

Când ţinem mai mulţi ani un taur, să ne ferim al împreuna cu fetele şi nepoatele lui, fiindcă putem provoca mari pagube prin aceasta în creşterea animalelor.

Să nu folosim prea de tineri taurii, nici la vaci prea multe, fiindcă se istovesc şi'n scurt timp devin neapţi.

Dacă taurul e folosit cu cumpăt, se socotesc la un an 80—100 vaci de un taur, când însă petrece împreună cu vacile la păşune nu putem socoti la un taur mai multe de 50—60 de vaci.

Ţinând seamă de cele spuse mai sus nu mai încape îndoială, că în creşterea vitelor vom merge pe calea cea bună şi putem nădăjdui că valoarea ce înfăţişează vitele noastre va creşte pe zi ce merge, înmulţind prin aceasta nu numai avuţia noastră, ci şi avuţia ţării.

V. OŢOIU profesor.

PRIETENII NOŞTRI. In toate oraşele şi târguşoarele din România, vrem să avem prieteni. *Aceşti prieteni grupaţi în jurul mişcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mişcarea artistică, culturală, economică şi industrială din localitatea în care trăesc. Ştiri de aşa fel încât să intereseze intelectualii oraşelor, muncitorii de prin ateliere şi fabrici şi pe lumea de la sate.*

Prietenii ne vor trimite aderarea lor, iar redacţia noastră le va răspunde ce au de făcut.

Până acum avem:

Redactor la Cernăuţi pe d-l George Voevidca, *scriitor.*

Redactor la Craiova pe d-l Ion Dongorozi, *profesor şi scriitor.*

Redactor la Iaşi pe d-l Sandu-Teleajen, *scriitor.*

Redactor la Braşov pe d-l Gr. Raul Stratin, *avocat şi ziarist.*

Redactor la Timişoara pe d-l St. Vlădescu, *directorul ziarului „Cuvântul Banatului".*

Reporter cultural la Galaţi pe d-l Petre V. Tanvuia.

Reporter cultural la Slatina pe d-l Ion N. Udrişte-Olt.

Reporter cultural la Vijniţa jud. Vijniţa (Bucovina) d-l I. Cârciumărescu.

Reporter cultural pentru jud. Trei-Scaune d. C. Dediu.

Reporter cultural la Petroşeni (Ardeal) d. C. Turcul, *director de şcoală.*

— Oricine poate căpăta la cerere un număr degeaba prin poştă, ca să se încredinţeze cât de bună este foaia, iar ca să o primească şi mai departe trebue să plătească abonamentul înainte.

CĂTRE SPRIJINITORII NOŞTRI

Preoţi, învăţători şi săteni cărturari, vă rugăm să răspândiţi această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnaţi pe prietini să o citească;

Să ne trimiteţi liste cu numele acelor gospodari cari credeţi că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la ţărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foia ar fi şi mai bine.

O foae costă 2 lei iar pentru strădanie, dăm 40 bani, adică să primim numai 1 Leu 60.

Cu felul acesta de împrăştiere a „Culturei Poporului", vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătăţiri la ea.

Gândul nostru este să scoatem foaia cu icoane religioase, cu chipuri de Voevozi şi cu icoane din războaele noastre.

că silnică, zece ani; iar pe Aniţa au dus-o la spânzurătoare. Aşa au hotărît; şi când a venit Gavril Buzatu ş'a ridicat furca colo, pe tăpşan, s'a îmbulzit toată lumea din târg şi de prin satele dimprejur, ca la un iarmaroc. N'aveai unde zvârli un ac. Soldaţi cu chivără, cum era pe-atunci, stăteau şi opreau grămădeala cu şpăngile puştilor. Ş'am văzut şi pe bătrâni, pe părinţii Aniţei. Veniseră şi ei, săracii. Tatăl cu cojoc de sărbătoare, cu cămaşă curată, iar nevasta cu catrinţă şi cu ştergar. Plângeau amândoi, când au adus-o pe Aniţa sub juvăţ. Atâta fată aveau. Şi era mai frumoasă şi mai subţirică decât toate femeile şi fetele care erau acolo, de faţă.

A venit popa ş'a binecuvântat-o acolo, nu ştiu ce i-a făcut, — şi iaca, ş'acuma parc'o văd pe Aniţa: cu caţaveica ei cafenie, cu fusta roşie, cu barizul verde şi cu ciuboţelele de cordovan cu potcoave de alamă; s'a întors dreaptă spre mulţime şi a ridicat mânile. A zis aşa:

„Oameni buni, iertaţi-mă!..."

Au răspuns toţi: „Dumnezeu să te ierte!"

Iar bătrânii au început a plânge: „Aniţă, Aniţă, ce-ai făcut! Cum ne-ai ruşinat tu pe lumea asta!..."

Atuncea s'a întors ea şi a băgat de samă că şi bătrânii sânt acolo. A început a tremura, pe când calăul îi pregătea juvăţul, ş'a răcnit cu ură, spre dânşii, i-a blestemat:

„Să deie Dumnezeu să nu mai muriţi! că m'aţi dat în lume spre pedeapsă!...."

Şi deodată s'a făcut o tăcere adâncă. Şi ea a strigat iar cu glas amar:

„Ah! drag mi-a fost să trăesc şi eu pe lumea asta şi n'am avut parte!..."

Şi şi-a dus amândouă mânile la ochi. Atâta a fost plânsul ei: câteva clipe. Toţi stăteau încremeniţi. Ca o suflare de foc trecuseră vorbele ei pe deasupra capetelor.

Atuncea i-a pus călăul juvăţul în gât. Ea şi-a lăsat mânile în jos şi privea neclintită, cu sprâncenele uşor încruntate, în juru-i.

Ş'au tras ştreangul!"

Cuconu' Ştefan Leu tăcu. După un răstimp, rosti domol:

„Stăi..."

Caii se opriră.

Ne întoarserăm în loc, pe perinile trăsurii. In urmă, tăpşanul singuratic, între muncele, se desluşea cu tufişurile, cu arborii lui pitici şi răsuciţi, deasupra mormintelor pierdute şi uitate. Peste singurătatea şi peste melancolia aceia de început de toamnă luneca lin un vultur cu aripile neclintite.

MIHAIL SADOVEANU.

Ştiri de pretutindeni

Venirea Reginei la Cluj. *Autorităţile din Cluj fac de pe acum pregătiri pentru sosirea M. S. R. Regina Maria, în zilele de 24 şi 25 Iulie, cu care prilej va lua parte la sărbătorirea mai multor aşezăminte de binefacere, cum sunt spitalele.*

Suveranii în Varşovia. — Vineri în 22 Iunie, M. S. Regele şi Regina României, au părăsit ţara şi au plecat în Varşovia.

M. S. Regele este însoţit de dl I. Brătianu prim-ministru şi de dl I. G. Duca, ministru de externe (afacerilor străine).

La Sniatin, orăşel de la graniţa Poloniei, Suveranii noştri, au fost întâmpinaţi de ministrul de externe al Poloniei şi de Şeful casei militare a preşedintelui republicei polone.

In tot timpul şederii Suveranilor în Polonia pe lângă M. S. Regele Ferdinand, este ataşat (îl însoţeşte), fostul şef al marelui stat major d. general Rosvadowschi, iar pe lângă M. S. Regina, colonelul de stat major Przedeschi.

Dela Varşovia, Suveranii vor pleca la Cracovia.

Redacţionale. *Anunţăm cu o deosebită plăcere, colaborarea la foaea noastră, a d-lui I. D. Arginteanu, cunoscător adânc al vieţii aromânilor. D-sa ne va scri şi despre mişcările politice din statele balcanice. Rândurile noastre se măresc din ce în ce cu cei mai distinşi publicişti.*

Biserică nouă. La sfârşitul lunei Mai, s'a făcut sfinţirea bisericii din satul Oancea jud. Covurlui, la care a luat parte P. S. S. Episcopul Atonovici al Dunării de Jos.

Şcolare. Şcoala comercială din Turnu-Severin, a dat în grădina „General Dragalina", o frumoasă serbare cu scopul de a se mări fondul comitetului şcolar.

S'au spus cu multă însufleţire versuri, iar o parte din elevi şi eleve au jucat minunatele noastre jocuri naţionale.

Atragem luarea aminte a cititorilor noştri, că redacţia şi administraţia foaei s'a mutat în strada Dorobanţilor No. 8.

Grindină în Banat. Săptămâna trecută o groaznică furtună, care a ţinut vreme de o jumătate de ceas, s'a abătut asupra judeţelor Timiş şi Caraş-Severin. Grindina a fost de mărimea unei nuci. Câmpul acestor două judeţe, ce arată o recoltă frumoasă, a fost aproape distrus de această grindină.

Danie. Dl Cornel Cinghiţă, inginer din oraşul Oraviţa (Banat) pentru pomenirea sufletului răposatei sale soţii, a făcut o danie de zece mii de lei, Şcoalei medie de fete din Oraviţa. Cu aceşti bani s'a înfiinţat „Fundaţia Lucreţia Cinghiţă născută Cucu", pentru ajutorarea cu cărţi pe eleve. Fapta merită toată lauda.

Orfelinatul „Eroul necunoscut" La mânăstirea Suzana din jud. Prahova, este un orfelinat de fete, numit „Eroul necunoscut". Cu două săptămâni în urmă a fost o mare sărbătorire la acel orfelinat, la care a luat parte I. P. S. S. Mitropolitul-primat şi ministrul muncii. S'a ţinut o slujbă religioasă; s'a arătat activitatea acestui orfelinat şi s'a putut vedea lucru foarte îmbucurător cum fiecare maică, aşa ca şi o mamă, îngrijeşte de la una până la două fetiţe orfane.

O moarte fulgerătoare. O muncitoare din Stoişeşti, (jud. Fălciu) anume Rariţa P. Lovin, în etate de 70 ani pe când se înapoia dela lucru a trecut pe lângă o fântână cu cumpănă. In acel moment s'a rupt furca dela fântână, care a căzut cu putere peste capul femeei, omorând-o pe dată.

Iubiţi săteni, strângeţi număr cu număr din această foae, încât la sfârşitul anului să puteţi avea o carte din cele mai folositoare.

Nenorocire. Un automobil al soc. „Astra Română" în care se aflau 25 persoane, au căzut într'o prăpastie în dreptul comunei Menciul de jos la patru poşte de Câmpulung. Conducătorul maşinei a rămas mort pe loc. Alte 12 persoane sunt rănite tare.

Călătorie prin aer. In curând se vor pune în circulaţie aeroplane care să facă drumul prin văzduh: Bucureşti — Galaţi şi Bucureşti — Chişinău.

Lumea cu afaceri grăbită va putea merge pe sus, deasemenea şi poşta, într'o oră dela Bucureşti la Galaţi, iar în două ceasuri şi un sfert dela Bucureşti la Chişinău.

Preţul pentru un călător va fi de 700 lei Bucureşti—Galaţi, iar 900 de lei Bucureşti—Chişinău.

Iată roadele folositoare ale ştiinţei.

O nenorocire în largul oceanului. Un vapor american plecase din Europa, înspre New-York. Pe drum, în mijlocul oceanului, un ofiţer marinar a înebunit şi a ucis cu focuri de revolver pe comandantul vaporului, pe un ofiţer, pe un funcţionar şi a rănit mai mulţi călători şi marinari.

O panică grozavă s'a iscat printre pasageri. Cu mare greutate ofiţerul nebun a fost închis în cabina sa. La portul, Oporto, vaporul s'a oprit iar autorităţile portugheze s'au suit pe vas şi au arestat pe ucigaş. Venindu-şi iar în fire ofiţerul a întrebat: pentru ce e arestat? I s'a răspuns ce a făcut şi atunci el şi-a tras un glonţ de revolver în cap.

Culturale. Despărţământul Asociaţiunii „Astra" din Ibaşfalău (Ardeal) a înfiinţat prin diferite comune, mici biblioteci.

Societatea Scriitorilor Români, a ţinut adunarea generală la Bucureşti şi s'a ales umătorul comitet: d-nii M. Sadoveanu, preşedinte; Rebreanu, vice-preşedinte; C. Moldovanu şi Al. Cazaban, cenzori; Rusu-Şireanu, secretar; Camil Petrescu, bibliotecar; Minulescu, Eug. Botez, Agârbiceanu, Busuioceanu, Cezar Petrescu şi Ion Pilat, membri.

Răsplată. Prea Sfinţia Sa Episcopul Dr Iosif T. Bădescu, a distins cu brâu roş pe harnicul preot Valeriu Dabiciu din Moldova-Nouă (Banat).

Felicitările noastre.

O faptă mare vrednică de urmat. Dl Nedelcu Chercea, a făcut o danie de peste 10 milioane lei. Aşa în comuna Nedelcu Chercea de lângă oraşul Brăila, a ridicat două şcoli cu trei posturi de învăţători. D-l Chercea a mai făcut mai demult o şcoală de fete cu două posturi iar în anul 1919, a reparat bisericile Sf. Mina şi Nicolae iar în ultimul timp biserica Sf. Arhangheli. Se poate un suflet mai mare? De aceea noi dela „Cultura Poporului" îi dorim multă sănătate, ca şi mai departe să poată face asemenea fapte mari.

Rugăminte. Domnii studenţi cât stau la casele părinţilor de prin sate, preoţii, învăţătorii, notarii, primarii şi sătenii ştiutori de carte, sunt rugaţi să ne scrie pe scurt cele ce se întâmplă pe la dumnealor, ca: fapte bune, şezători, conferinţe, înfiinţări de biblioteci, clădiri de biserici, şcoli şi tot ce este de seamă şi se leagă de viaţa satelor, pentru a fi tipărite în foae. Mai primim: culegeri de poezii populare, cântece, basme, strigături la horă şi datine.

Moştenire frumoasă. Săteanul Ion Here, crâşmar din comuna Galbeni judeţul Roman, a moştenit o avere de 14 milioane lei, lăsată lui de către ruda Vasile Herea, care a murit în oraşul New-York din America. Se înţelege că aşa plocon de moştenire frumoasă venită la un sătean, nu putea fi de cât din ţara dolarilor.

La Sinaia. — Familia regală şi-a luat locuinţa de vară, după obiceiu, la Sinaia, un oraş minunat de frumos între munţii Carpaţi.

Serbări culturale. Societatea academică „Dacia" din Cernăuţi, va da în ziua de 15 Iulie în satul Măzăneşti (Bucovina) o mare serbare populară, cu teatru, danţ şi recitări de poezii.

Cu acest prilej se va deschide Cabinetul de lectură din acest sat.

Sâmbătă seara în 16 Iunie, la Cernăuţi, a avut loc o şezătoare literară în cabinetul Societăţei academice „Dacia", dată de către studenţii acestei societăţi. A fost multă lume şi au fost clipe de viaţă înălţătoare.

Tot Societatea „Dacia" va da o petrecere populară în târguşorul Vijniţa (Bucovina) în ziua de Sf. Petru şi Pavel. După masă la ora 4 va avea loc şi o reprezentaţie de teatru iar seara danţ.

Redacţionale. Urmarea la povestirea „Din alte vremi" va apare în numărul viitor.

Indemnăm pe cititorii noştrii să citească şi să se aboneze la o folositoare revistă de muzică şi artă populară „IZVORAŞUL". E una din revistele cele mai bune pentru popor.

Pentru orice lămuriri să se adreseze d-lui Gh. Dumitrescu-Bistriţa, comuna Bistriţa, jud. Mehedinţi.

Furt de bani. Eugen Copenitz, dela Banca Generală de credit din Budapesta, a furat suma de 140 milioane coroane cehoslovace din casa băncii şi a fugit. Se crede, că el a venit în România. Autorităţile noastre caută să-l prindă.

Pentru o biserică. La subscripţia deschisă de foaea noastră, pentru târnosirea bisericii din comuna Poiana-Sărată, au mai donat:

Dl Ghiţă Chira lei 20; Dl Culiţă Comănescu lei 20, ambii din com. Lucăreşti jud. Bacău. Suma din urmă 1600. Total 1640.

Oamenii de bine sunt rugaţi să vie în ajutorul acestei fapte creştineşti.

Mort de turbare. In Ardeal sunt foarte multe cazuri de turbare. Săteanul Blango din Toc, jud. Arad, a murit în spitalul anumit pentru bolnavii de turbare din Cluj, unde fusese adus din cauza unei muşcături de câne turbat. El avea chinuri grozav şi a şi murit. Doftorii au stabilit că Blango a murit din cauză că familia lui l'a adus prea târziu la spital. Turbarea e o boală ce se tămădue, însă, bolnavul trebuie adus în cel mai scurt timp la spital.

Foc. Un mare foc a distrus fabrica de cherestea din Nehoiu, judeţul Buzău. Se crede că focul a fost pus de oarece din trei locuri de odată ale fabricii au izbucnit flacări. Pagubele se urcă la douăzeci de milioane.

Taxe vamale. Guvernul a hotărît următoarele taxe de export:

Pentru boi, vaci, tauri, bivoli, bivoliţe, lei 10 mii de cap.

Pentru ţuică lei 15 de Kgr.

Pentru ouă lei 2·50 de bucată.

Pentru caşcaval lei 45 de Kgr.

Pentru berbeci lei 600 de cap

Pentru un vagon de grâne, lei 30 de mii.

Pentru şcoală. In judeţul Suceava (Moldova) se lucrează la zidirea şcoalelor primare de prin sate. La unele şcoli s'a adunat material, la altele localurile sunt aproape ridicate. Sătenii pretutindeni ajută din toată inima şi cu bani pentru gătirea şcoalelor. Ministerul instrucţiei (şcoalei) a dat 210 mii de lei, pentru şcoli.

La toamnă vor fi ridicate peste 30 de şcoli. Iată adevărata cale a binelui.

Case de citire. Ne bucură faptul când vedem că se înfiinţează case de cetire. Dumineca trecută s'au deschis trei case de citire în satele Netezeşti, Sudiţi şi Răduleşti, din judeţul Ilfov.

Nenorocire. Copilul Marin Ion Pătru, din târgul Roşiorii-de-Vede din Muntenia, copil în etate de 9 ani, jucându-se cu un revolver încărcat, deodată a luat foc şi a împuşcat pe soră-sa mai mare, de 16 ani. Nefericita a căzut moartă pe loc.

Bani găsiţi în stradă. O fetiţă de 7 ani, anume Boriş Goldberger, fiica unui cizmar din Alba-Iulia (Ardeal), a găsit într'o piaţă din acel oraş un pachet în care se aflau 22 mii de lei.

Fetiţa povestind cazul prietenilor ei, aceştia au cerut banii dar ea n'a voit să-i dea; copii însă au încercat să-i ia cu deasila. Atunci fetiţa a fugit acasă şi a dat banii tatălui său, iar acesta i-a dus la poliţie.

Izbucnirea unui vulcan. Sătenii cari au învăţat la şcoală ştiu că în Italia, sunt vulcani, cari din când în când varsă foc pe o gură din creştetul lor, care se cheamă crater, iar materia plină de fel de fel de gaze şi foc, — lavă. Un asemenea vulcan Etna, e în plină izbucnire, iar focul ei nimiceşte pădurile cu pini de prin apropiere. Locuitorii din Lincva Giossa, în număr de 22 de mii, cuprinşi de spaimă au părăsit localitatea. De asemenea şi ceilalţi de prin satele de prin împrejurimi au fugit. Sunt mulţi răniţi, iar cutremurile de pământ nu mai încetează.

Sărbătorire. Societatea meseriaşilor şi agricultorilor „Furnica" din oraşul Focşani, împlinind 40 de ani de când ea e înfiinţată, cu acest prilej a avut loc o frumoasă sărbătorire.

Nenorocirea unui soldat. La o margine a Iaşilor e staţia Nicolina. Trecătorii au găsit în apropierea acestei staţii pe soldatul Vasilie Brigiu, care zăcea lângă linia ferată.

Soldatul avea mânele rupte şi multe răni îngrijitoare pe trup şi la cap. Nenorocitul militar voia să se ducă de la Iaşi la Socolo, cu trenul, pe drum însă a căzut din vagonul în care se urcase. După cât a putut spune el, căzuse cu şase ceasuri înainte de a-l fi găsit trecătorii. Soldatul a fost dus la spital.

Isprăvile unui nebun. Săteanul Pricop Codreanu, din Valea Seacă, jud. Gura-Humorului (Bucovina), în urma unei certe avute cu soţia sa, după ce a bătut-o sălbatec, ieşi afară, luă o bardă şi tăiă cele două vaci ce le avea. Cu aceiaşi bardă taie pe o fetiţă a sa în etate de un an şi jumătate şi răni şi pe altă fetiţă a sa mai mare. După isprava aceasta îşi taie grumazul şi după o oră de chinuri grozave muri.

Expoziţiile de animale din Basarabia şi Bucovina. In curgerea lunilor Iulie şi August vor fi 22 de expoziţii de animale în Basarabia şi Bucovina.

Datele când se vor ţinea aceste expoziţii sunt: In Bucovina Zastâvna 1 Iulie, Coţinani 3 Iulie, Văscăuţi 5, Vişinţa 8, Cernăuţi 11, Storojineţ 14, Siret 16, Rădăuţi 19, Suceava 22, Gura-Humorului 25 Iulie, C.-Lung 4 Septembrie şi Vatra-Dornei la 7 Septembrie.

In Basarabia: Cahul la 5 August, Ismail la 8, Caragaci (jud. Ismail) 11, Arcio (jud. Cetatea Albă) 17, Cimişlia (jud. Tighina) 20, Chişinău 23, Orhei 26, Bălţi la 30 August, Sgurţa (jud. Soroca) la 14 Septembrie şi Lizeani (jud. Hotin) la 11 Septembrie.

O crimă înfiorătoare. In săptămâna trecută, pe la 9 ceasuri dimineaţa, la locuinţa femeei Efrosina Moscaliuc din satul Stadceni (jud. Hotin), a venit vecina ei P. Globov şi a bătut la uşă; răspuns însă n'a primit. Mai stând câteva minute, Globov a repetat bătaia în uşă şi, văzând că nu-i răspunde nimeni, a intrat în casă. Peste câteva minute Globov a ieşit în grabă din casă, ţipând de spaimă.

Vecinii, atraşi de strigătele femeiei, au alergat înspre casa Moscaliuc. Intrând în casă, li s'a înfăţişat ceva groaznic; jos înnotau în sânge trei trupuri al: Efrosinei Moscaliuc, în vârstă de 30 ani al fiicei ei Eudochia de 7 ani şi al locuitorului Sofronie Lazarciuc de 27 ani, având pe corp 2—3 răni pricinuite de împuşcături de revolver. Se face cercetări pentru prinderea ucigaşilor.

Două cue în cap. Un contabil de la o bancă din oraşul Sarlat din Franţa, fiind bolnav de nervi, şi-a bătut în cap, cu ciocanul, două cue lungi de câte o palmă. Multe se mai întâmplă în lumea aceasta!...

Grindină groaznică în jud. Ialomiţa. Cu două săptămâni în urmă, pe la amiazi s'a deslănţuit asupra comunei Mărculeşti din jud. Ialomiţa o furtună puternică însoţită de grindină aproape de mărimea oului şi care grindină a durat jumătate de oră formând un strat pe pământ de-un lat de palmă; a spart geamurile, a desbrăcat pomii de frunze şi roade, a omorât paseri domestice şi a distrus diferite semănături, grădini de zarzavat şi vii; s'au găsit bucăţi de ghiaţă cari au cântărit până la trei sferturi de Kilogram, de diferite forme.

Din America. Se ştie că ţara Canada e în America. In partea dinspre miază noapte a acestei ţări mai multe păduri sunt în flăcări şi cu toată truda trupelor de voluntari focul n'a putut fi stins. Marele oraşe din prin partea aceasta sunt în primejdie; în acelaş timp în partea de miază-noapte răsărit, mai cu seamă în provincia Winnipez, sunt groaznice furtuni şi ploi. Până acum 12 poduri de cale ferată au fost rupte de ape; multe case au fost dărâmate.

Uciderea unui orfan pentru a-i lua moştenirea. Locuitorul Gh. Pleşea, cărămidar din plasa Alba-Iulia (Ardeal), a omorât noaptea cu o lovitură de cuţit în inimă, pe un copil de 12 ani, pe care îl creştea în casă şi căruia voia ca, omorându-l, să-i ia averea, pe care o moştenise de curând.

Din străinătate

BULGARIA

In numărul trecut al foii noastre am dat pe scurt ştirea, că în Bulgaria a fost alungat guvernul lui Stambulinsky prin o revoluţie la început cu puţină vărsare de sânge. De-atunci am aflat ştiri mai amănunţite aşa că putem arăta acum ceva mai amănunţit cele întâmplate acolo.

Bulgaria o ţară vecină cu noi, căci de ea ne desparte numai Dunărea şi numai în partea de miazăzi a Dobrogei avem graniţă comună. Bulgari sunt în Bulgaria, apoi în număr mic în Dobrogea şi Basarabia, în număr mai mare în Macedonia (acum sub stăpânire grecească şi sârbească) aproape 5 milioane de suflete, deci cam a 3-a parte câţi suntem noi românii. Ei vorbesc o limbă slavă, înrudită cu cea sârbească, după sânge însă sunt mai mult de neam turanic, înrudiţi cu Ungurii. Aproape cinci sute de ani au stat sub stăpânirea Turcilor, ai căror iobagi erau. Aproape toţi bulgarii erau ţărani, la oraşe fiind mulţi turci, în oraşele de miază-zi şi Greci. Când s'au liberat şi ei în anul 1878, mulţumită în mare parte sângelui vărsat de soldaţii noştri în războiul dela 1877—78, în fruntea ministeriilor şi a slujbelor mai înalte au ajuns mai ales Bulgari cari au învăţat carte şi au făcut avere în România veche, atât de primitoare de străini. Şi după liberarea lor de sub jugul turcesc, Bulgarii au continuat să vină în România ca grădinari, zidari, dulgheri făcând bani frumoşi.

S'ar crede că Bulgarii după atâtea bine-faceri din partea Românilor vor fi cu recunoştinţă faţă de aceştia. Dar n'au fost, căci pe deoparte pizma către poporul mai mare pe de altă parte lăcomia după pământul rodnic al Dobrogei, unde Bulgarii s'au aşezat abia dela 1829 încoace, i-au făcut să fie totdeauna cu sufletul duşmănos împotriva Românilor. Aceasta s'a dovedit mai ales în răsboiul nostru cel mare început la 1916, când şi Bulgarii au putut pătrunde, sub adăpostul armatelor germane, austriace, ungureşti şi turceşti în România. Nici unii din aceşti duşmani nu s'au arătat atât de fără milă faţă de Românii nearmaţi ca Bulgarii, aşa că chiar şi Turcii s'au scârbit de ei.

In anul 1918, dupăce duşmanii noştri, cu ei împreună şi Bulgarii au fost bătuţi, a ajuns primministru al Bulgariei *Stambulinsky*. Acesta începuse cu mult înainte de răsboiu să formeze un *partid agrarian*, compus din cei ce lucrează pământul, agrul. Ajungând prim ministru şi fiind în felul lui om deştept şi şi foarte încăpăţânat, şi-a organizat partidul lui ţărănesc astfel, încât celelalte partide aproape au dispărut. El s'a lăsat de mândria, pe care o au popoarele mici, cum sunt şi Ungurii, şi s'a hotărât să se lapede de orice gând de cucerire. A încheiat o convenţie cu Serbia, că nu va mai suferi pe Bulgarii macedoneni să treacă cu bandele lor în Serbia, a redus armata, după cum era obligat prin tratatul de pace încheiat cu aliaţii noştrii, a împuţinat numărul ofiţerilor şi al funcţionarilor şi a micşorat cheltuelile ţării. Văzând Puterile aliate (Franţa, Anglia, Italia, apoi România, Ceho-Slovacia, Serbia) că bulgarii îşi îndeplineşte datoriile, la care se obligase, i-au iertat două treimi din despăgubirile pe cari le datora aliaţilor. In felul acesta s'a dovedit că politica lui externă, adecă faţă de ţările celelante a fost bună.

A făcut însă o mare greşală: el a aţâţat pe ţărani contra orăşenilor fără să se gândească la aceea, că şi orăşenii sunt tot bulgari, şi încă din neam de ţărani. Pe orăşeni i-a prigonit fără milă, pe foştii miniştrii şi aliaţi fruntaşi i-a închis, pe mulţi a pus de i-a omorât. El nu s'a gândit nici la aceea, că o ţară sau un popor nu poate trăi, dacă nu are şi o ţărănime, şi o orăşenime tare de *acelaş neam.* Prigonirile lui Stambulinsky, au îndârjit, după ce a stăpânit aproape cinci ani în Bulgaria, pe orăşeni, pe ofiţerii concediaţi din armată şi pe Macedoneni atât de tare, încât aceştia au făcut complot împotriva lui şi în noaptea de 8 spre 9 Iunie, au arestat pe miniştrii şi pe deputaţii din partidul lui Stambulinsky. Acesta a scăpat la început, dar a fost prins şi împuşcat.

Revoluţia aceasta nu a trecut fără vărsări mari de sânge căci în multe locuri partizanii lui Stambolinsky au pus mâna pe arme, dar au fost înfrânţi. Turburările nu s'au liniştit nici acum încă şi nu se poate prevedea deocamdată ce se va mai întâmpla în Bulgaria.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMETUL:

Abonament normal: 120 lei pe an.

„ de favoare: pentru săteni, muncitori şi intelectuali 60 lei pe an.

„ de susţinere: 200 lei minimum pentru instituţiile statului, financiare, biblioteci şi pentru toţi acei cari pot şi vor să sprijine ziarul.

În America 2 dolari pe an.

În Iugoslavia 65 dinari pe an.

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonà foaia şi pe jumătate de an.

Publicitatea se primeşte la administraţia foiei şi la toate agenţiile de publicitate din ţară.

Reviste primite

Slove, revistă culturală, anul I. No. 13. Redacţia şi adm. str. Radu Negru 47, Calafat.

Foaia plugarilor, apare lunar, anul III No. 6, pe luna Iunie, Chişinău, str. Gogol 11.

Cele trei Crişuri, revistă de cultură, anul 4-lea No. 5 pe Mai, Oradea-Mare, str. Prinţul Carol 5.

Câmpul, foae pentru săteni, anul al 16-lea, No. 10. Adresa: Câmpul căsuţa poştală 80. Bucureşti.

Şezătoarea, revistă de folklor, anul 31, No. 4, Fălticeni.

Crucea, revistă religioasă, anul I No. 6. Bucureşti, Calea Moşilor 161

Orice om, intelectual, muncitor sau sătean, să citească şi răspândească în cercuri cât mai largi

CULTURA POPORULUI

care nu are nici un crez politic, ocupându-se numai cu educarea maselor ţărăneşti şi muncitoreşti!!!

"ALBINA"

INSTITUT DE CREDIT ŞI DE ECONOMII

Fondată la 1872. **CENTRALA SIBIIU** **Fondată la 1872.**

SUCURSALE: BRAŞOV / BUCUREŞTI / CLUJ / LUGOJ / MEDIAŞ TÂRGUL-MUREŞ / TIMIŞOARA ŞI SÂN-MĂRTIN.

Capital deplin vărsat Lei 25,000.000
Fonduri de rezervă „ 16,000,000
Depuneri spre fructif. „ 256,000.000

Legături cu toate centrele din ţară.

Lucrează direct cu cele mai mari bănci din America.

Are o secţie specială pentru afacerile americane.

Jertfeşte anual sute de mii de lei pentru scopuri de binefacere şi culturale.

Primeşte DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE de plată la vedere cu 5% dobândă fără considerare la sumă. Pentru DEPUNERI CU TERMIN FIX plăteşte 5½—7%, — după mărimea sumelor şi durata termenelor de plată. (20 3—10)

Darea către stat o plăteşte Institutul din al său.

AL. ODOBESCU

MOŢII

Răscoala Românilor Ardeleni sub căpetenia lor Horia în iarna anilor 1784—1785.

(3)

Iobagii români alergau în gloate spre a se înrola, cu speranţa că, devenind cătane, vor căpăta toţi libertatea şi drepturile acordate regimentelor de Grăniceri.

Ofiţerilor recrutători, — în genere italieni sau germani, — le plăcea cu deosebire acest zel ostăşesc al Românilor şi ei îi ocroteau, — cu sau fără drept egal, — în contra multor asupriri locale.

Dar, în curând, proprietarii unguri se plânseră la autorităţile lor civile şi la guvernatorul suprem al Transilvaniei, care pe atunci era baronul sas, Michail Bruckental din Sibiu. Ordin fu dat ca înrolarea să înceteze şi iobagii înscrişi să se întoarcă pe la casele lor. Prin aceasta mulţi ţărani, dar mai cu seamă cei din două sate din ţara Haţegului, — Gonzaga şi Vălcelele, — trebuiră reprimaţi prin forţa armată.

In ţinutul Zlatnei, alt subiect local de nemulţumire nîtărâtă pe săteni.

Până în vara din urmă, cârciumile depe domeniile imperiale de la băile de aur fusese lăsate cu o mică arendă pe seama pământenilor; acum însă ele se dase cu chirie mai mare, unui american, care trăgea el toate foloasele, lipsind de dânsele pe oamenii locului.

De aci, nemulţumiri, bătăi prin cârciume, spargeri de buţi şi neorânduelі de tot felul.

Horia le vedea toate acestea şi nu dormea. El simţise că cu un popor aşa tare întărîtat pentru mii de cuvinte, va îndeplini lezne gândul de liberare ce-şi croise în mintea sa.

Intr'o joi, la 28 Octombrie 1784, se făcea târg la satul Bradu pe apa Crişului. La târg era adunată toată românimea din Zarand.

Horia făcu ştire tuturor ca, pe duminica viitoare să fie cu toţii adunaţi în biserica de la Mesteacăn, un sat învecinat, că are să le aducă ştiri de la Impăratul.

La 1 Noembrie, după sfânta slujbă, eşind din biserică, în mijlocul poporului, Horia spuse curat Românilor adunaţi că „le-a venit vremea să se scape de asupritorii lor. Insuşi Impăratul le dă voie deplină. Să jure dar cu toţii pe crucea aurită ce el poartă la piept că, în numele lui Dumnezeu şi al Impăratului, ei nu mai vor robi la domnii lor, străini de neamul românesc. Să se întocmească dar în gloate şi în grabă să alerge la Cetatea-Albă, unde vor găsi arme, spre a se întraarma şi a-şi apăra cu ele dreptăţile lor, de cum-va vor fi împiedicaţi de către Unguri."

Indată acolo, Grigore Crişan, fruntaş din partea locului, fu ales căpitan al acestei cete şi, pe când Horia se repezea în munţii Abrudului, ca să răscoale şi acolo satele, gloata din Mesteacăn, voind să se ferească de a deştepta fără timp luarea aminte a Ungurilor, se îndreptă către satul Curechi dintre munţi, ca de aci, a doua-zi să treacă pe sub cumpăt la Cetatea-Albă.

Vice-comitele ungur al Zarandului prinse veste de mişcările Românilor şi îndată trămise trei subprefecţi cu câţi-va Panduri, ca să risipească ceata conjuraţilor.

Subprefecţii călcară peste noapte casa din Curechi, unde dormea liniştit Crişanul şi-l prinseră legat.

Dar căpitanul Românilor chiemă cu chiote desperate pe ai săi.

In mijlocul nopţii, ţăranii adunaţi în tabără se deşteaptă înfuriaţi şi asvârlindu-se pe funcţionarii unguri şi pe Pandurii lor, îi ucid fără cruţare, scăpând pe al lor căpitan.

Ruptoarea era făcută; sângele cursese. Ţăranii ştiau că pedepsele ce-i aşteaptă de la Unguri vor fi cumplite. — „Sânge pentru sânge! Decât noi, mai bine ei!"

Acum nimic nu mai putea să pună stavilă furiei răzbunătoare a Românilor.

De a doua-zi de dimineaţă chiar, şi zilele următoare d'a rândul, răscoala ţăranilor, purtând cu sine pretutindeni măcelul şi pârjolul, se răspândeşte ca pecinginile d'a lungul Mureşului prin toate satele, până şi în depărtate ţinuturi româneşti din Ungaria şi din Banat.

Apele, altă dată aşa limpezi şi line ale Mureşului se mohorăsc, în acele cumplite zile din Noembrie 1784, cu sîngele ce varsă fără preget deşgiebata mânie a iobăgimei turbate. In întunerecul viforos al nopţilor tomnatice, ele se roşesc şi se luminează, oglindind lucoarea flacărilor ce stârneşte pretutindeni apriga sete de răzbunare a ţăranilor.

Tot asemeni şi în laturi, numai foc şi sînge rostogolesc valurile pripite şi volburoase ale Striiului, ale Arieşului, ale Crişului, şi ale tutulor păraielor muntoase din ţara Moţilor.

Aşa, pretutindeni, gloata înfuriată a ţăranilor, adăugându-se din sat în sat, dă foc caselor şi averilor domnilor unguri şi ale preoţilor de alte legi; iar pe dânşii, pe preoţi şi pe domni, unde-i prind îi ucid fără milă, cu soţiile, cu copii şi cu neamurile lor.

Nimic din ce e Ungur sau unguresc nu mai află cruţare dinaintea urgiei fatale a jurământului lor.

In curs de o lună de zile, cetele revoltaţilor, răsleţindu-se peste tot cuprinsul ţinuturilor pe care le-am descris, pustiesc peste 60 de sate cu Unguri, ard şi jefuesc ca la 140 de case domneşti şi parohiale şi ucid mai multe sute de Unguri, mai cu seamă din clasa nobilimii.

Cari din aceştia însă, apucă să scape prin fugă, se adună îndată la Deva, la Hunedioara, la Arad, la Cetatea-Albă, la Cluş şi acolo organizează, şi din parte-le miliţii de Husari ungureşti ca să se lupte cu ţăranii; iar pe câţi din Români pot pune mâna, — fie revoltanţi sau paşnici locuitori, — îi judică şi-i ucid pe loc, simulând nişte tribunale improvizate, care şi pentru simple bănueli, nu cunosc altă osândă decât moartea cu caznă.

Astfel revolta se preface făţiş într'o luptă de naţionalităţi.

Această luptă cruntă şi-ar fi căpătat de sigur rezultatul legitim, dacă, pe lângă dreptul de apărare, Ungurii n'ar fi întrebuinţat şi ori-ce alte mijloace viclene, spre a trage în partea lor ajutorul decisiv al autorităţilor imperale.

E curios lucru în adevăr, a vedea că la începutul acestei răscoale, guvernul superior al Transilvaniei nu cutează a întreprinde contra Românilor revoltaţi nici o represiune prin forţă. Chiar de la Viena nu sosesc alte ordine decât a căuta să împace pe Români prin blândeţe, să le promită ertare totală de la Impăratul, dacă se vor astâmpăra de sineşi.

Nici trupele împărăteşti din Transilvania nu se mişcă în contra lor; de câte ori Ungurii recurg la şefii militari austriaci ca să le ceară ajutor, aceştia caută a se furişa, spre a le denega mai lezne sprijinul cerut.

In timpul acesta, ţăranii români ţin una că numai ei sunt cu adevăr credincioşi Impăratului, şi că dânsul are să le întărească lor pământurile strămoşeşti, pe care ei, prin izbânda lor, le-au căpătat acum înapoi de la cotropitorii străini, ce pe nedreptate s'au fost aşezat domni în ţarina împărătească a poporului românesc.

Horia, îndemnat la un armistiţiu de maiorul Schultz şi de doctorul Molnar, cari i se trimăt de guvernul central al Transilvaniei, ca să-i vestească iertarea ce le acordă împăratul, comunică tablei sau consiliului unguresc din Hunedioara, ultimatul său, cu coprinderea următoare:

„Punctul 1-i: Provincia şi toţi nobili să jure pe cruce că vor fi credincioşi la condiţiunile ce el impune.

„Punctul 2-lea: Nobli să nu mai fie, ci numai funcţionari, întăriţi de Impăratul.

„Punctul 3-lea: Toţi locuitorii Ardealului să plătească deopotrivă dare către Impăratul, fără de mai fi vre-unul scutit.

„Punctul 5-lea: Moşiile domnilor să se împartă între ţărani, după o lege ce o va face Impăratul.

„Punctul 6-lea şi ultim: Dacă autorităţile ungureşti primesc aceste condiţiuni, să ridice steag alb d'asupra cetăţuiei de la Deva.

„El, Horia, va aştepta răspunsul pânăla 15 Noembrie; iar dacă va găsi împotrivire, va urma războiul ca până aci."

Vedeţi, Impăratul şi iar Impăratul; Impăratul pretutindeni. Credinţa lui Horia în Iosif II-lea este deplină, şi până la ceasul lui din urmă, ea şi-a păstrat temeiu în inima, şi în cugetele lui.

Poate că însuşi Iosif avea încredere în sincera fidelitate a Românilor şi de aceea, mult s'a luptat el în contra desperatelor reclamări ale ungurimii, ca să cruţe pe iobagii români, în dreapta lor revoltă în contra asupritorilor ungureşti.

Lucrurile d'ar fi stat tot astfel, Românii de sigur ar fi mers departe. Dacă însuşi Impăratul rămânea nestrămutat în acea dispoziţiune ce se manifestă la dânsul de a lăsa pe Români să facă precum ştiu, apoi unde mai avea să ajungă ungurimea, aşa puţină şi aşa slabă, în faţa gloatei îndesate şi neînstrunate a ţărănimii româneşti?

(Urmare).

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" .·. .·. care se tipăreşte în 30 mii de exemplare. .·. .·.

INSTITUTE AFILIATE:

S.A. Cassa de păstrare a judeţului Turda Arieş din Turda, S. A Casa de păstrare a judeţului Odorhei în OdorheiuSecuiesc, S. A. Casa de păstrare şi Banca Economică din Judeţul Alba Inferioară din Aiud.

CASA DE PĂSTRARE ŞI CREDIT S. A. PE ACŢIUNI CLUJ.
PIAŢA UNIREI 7

CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,0000.000 LEI

FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMĂRTIN, ALBA-IULIA ŞI TÂRGU-MUREŞ

11, 6—6

Magazinele de marfă a le casei de păstrare şi de credit S. A, pe acţiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depnneri, se escontează poliţe, se execută plăţi în ori ce localitate, şi se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienţilor (safe) Bancă cu dreptul de a opera şi cu devize.

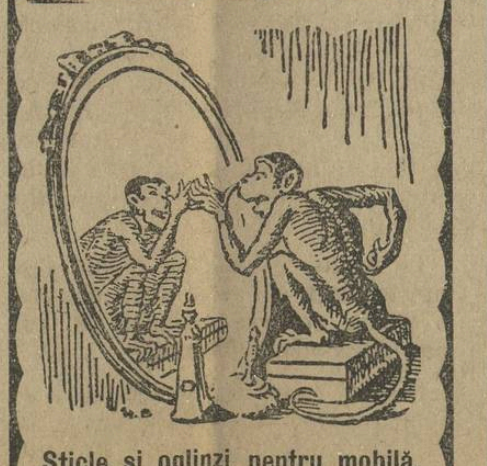

Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc. în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.
RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-9-37

Metale, fierărie, şurubărie, articole technice, materiale de cale ferată la
Telegrame: METALNACHT.
I. NACHT
SOCIETATE ÎN NUME COLECTIV
Centrala: BUCUREŞTI, Strada C. A. Rosetti N-rul 7.
FILIALE: Arad, Strada Regele Ferdinand 22. / Cluj, Piaţa Cuza-Vodă 12 (Telefon: Birou 653, Depozitul 654).
Braşov, Strada Nouă 35. / Viena, I. Schellinggasse 6.
12—8
Desfacere EN-GROS.

S'a deschis basinul băii Diana !
5 10—50
Pentru înotători liberi şi cari învaţă înotatul. Deschis dela ora 7 dimineaţa până la ora 8 seara. Lloyd 1633

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAŢA UNIRII
Lloyd 1656. 7 10—50

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9. 9—50.

RECLAMA este sufletul comerţului!!

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 10—50

Cele mai bune maşini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparaţii
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 10—50

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitate brună din malţ dublu — şi
'Monoştor'
Bere deschisă — mult apreciate, 14—8
din cauza calităţilor lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare.* Se capătă pretutindeni.

Cu deplină garanţie ca înainte de războiu ------ cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialităţi: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare şi tot felul de piei pentru întrebuinţare technică --- liferează
FRAŢII RENNER & COMP.
SOCIETATE ANONIMĂ
CLUJ.
13—8

Tot omul poate procura uşor licherul veritabil neîntrecut
Triple-Sec-Bogsza neintrecut!
16—7
BOGSZA
Triple-Sec-Bogsza neintrecut!

INDUSTRIA SÂRMEI S. A.
CLUJ, Calea Victoriei 29. Telefon 347. Fabrica: Ghiriş-Arieş, Telefon 14. Gara Câmpia-Turzii
Produce: Sârmă de fier, laminată şi trefilată, cuie de sârmă, fier de beton, arcuri de mobilă şi agrafe de birou. — Capacitate de producţie 3 vagoane zilnic. — Singur încredinţat cu desfacerea produselor:
„F E R A R I A"
Societate Anonimă pentru desfacerea produselor industriale.
CLUJ, CALEA VICTORIEI 29. — TELEFON No. 4—40.
Reprezentând Prima fabrică de potcoave din Cluj, precum şi alte fabrici din streinătate.
17—8

PRIMEŞTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete şi cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil. SCONTEAZĂ CAMBII. EFECTUIAZĂ remiteri pentru ţară şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase. CUMPĂRĂ ŞI VINDE MONEDE STREINE oooooooo

BANCA ARDELEANA ŞI CASA DE ECONOMII S. A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894. CLUJ, Piaţa Unirii 32. FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
SUCURSALE: ÎN TÂRGUL-MUREŞ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ŞI TURDA ooooooooooooooo
INSTITUŢII AFILIATE: „Banca de Credit" s. p. a. Dej; „Banca şi Casa de Economii" soc. p. a. Gheorgheni.
Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane.

SAFE-DEPOZITELE le ţine la dispoziţia onoratei clientele, pe lângă provizionul cel mai mic, (eventual cu lăcatul clientului). 18—8

INTREPRINDERI INDUSTRIALE aparţinătoare sferei de interes a băncii: Intreprinderea pentru îngrăşarea de porci şi industria de carne" societate pe acţiuni în Gherla; „Societatea anonimă pentru Mărărit, Industria Lemnului şi Mărfuri" din Târgul-Mureş; „Agricultura Ardeleană" societate anonimă în Cluj; „Societatea anonimă de clădiri" din Cluj, precum şi altele.

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

D-lui Ioan Georgescu primredactor la Revista Transilvania în Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te și vei fi! --- Voește și vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă, 1 Iulie 1923 | ADMINISTRAȚIA: CALEA DOROBANȚILOR 10 TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 14. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

CURSURILE DE LA VĂLENI

La Vălenii-de-Munte, în pitorescul orășel prahovean, se vor ține și anul acesta, între 15 Iulie și 15 August, cursuri de vacanță.

„Liga Culturală" a luat, de astădată, supt patronagiul său, această minunată creațiune a d-lui N. Iorga.

Sînt — și am lipsa de modestie s'o proclam aici — unul dintre veteranii acestor cursuri de vară. De la începutul lor, în 1908, le-am urmărit și, în marginile puterilor mele, le-am servit. Știu deci bine, și din ce nobil gând au ieșit, și cu ce greutăți au avut de luptat, și la ce desvoltare au ajuns, și, mai presus de toate, știu, ce enorm folos au adus ele cauzei românismului însuși.

Sabia pe care România a aruncat-o, la ceasul său, în cumpăna războiului, dacă nu se făurise acolo, acolo s'a ascuțit.

Știința ce se împărtășia, la Văleni, Românilor, adunați acolo dn cele patru unghiuri ale pământului românesc, nu era știința cu coturni a mandarinilor hieratici, pontificali, — cari, în această epocă de mercantilism, nu desprețuiesc, totuși, să se expună în piață, alături de... mandarine —, nici știința cu rachete, de paradă, ci era o tălmăcire cinstită, în suflet românesc, a adevărurilor eterne și rodnice, pe care truda veacurilor le-a câștigat, pentru ca viața să fie mai bună și mai demnă, pentru ca omul să se înnalțe mai mult peste animalitate, peste vulgaritate, fără a părăsi însă tărîmul solid al realităților, topindu-se ca fumul în insondabilele nebulosități siderale ale speculațiunii presumțioase și goale...

De la acest fel de a înțelege și practica știința, cursurile de la Vălenii-de-Munte nu s'au depărtat niciodată, și astăzi utilitatea lor rămâne întreagă, ca în ceasul dintîiu.

De aceia, oricine înțelege să petreacă o lună de vară în plin aer sănătos, întăritor, de munte, într'un Ținut, în care natura a îngrămădit fumuseți, cum rar se pot vedea aiurea, oricine vrea, — după un străvechiu și cuminte percept roman, — să împace frumosul cu folosul, — să vie la cursurile din Vălenii-de-Munte!

Ne vom întâlni acolo, și-mi va mulțămi.

V. BOGREA,
profesor universitar

DOUĂ EPOCI CULTURALE

Titu Maiorescu — Nicolae Iorga

Firește, în cadrul unui spațiu limitat, nu se pot descrie cu amploarea inerentă și precizia analistului conștiincios, două epoci din istoria culturală a unui popor. Cea ce dealminteri, nici nu este în cugetul nostru.

Ci, străduința scriitorului acestor rânduri este de a contura două figuri reprezentative ale epocelor lor.

Una din epoci, calificată *epoca renașterii noastre literare*, se rezumă în înviarea personalității lui Titu Maiorescu. Cea de-a doua, pe care o trăim, poartă puterea lui N. Iorga.

Când Titu Maiorescu, după terminarea strălucită a studiilor în litere, filosofie, drept și asimilarea eminentă a limbilor clasice și a limbilor moderne: franceză, germană și engleză, se reîntoarce în țară, *scrisul românesc* era împestrițat până la desfigurare. Limba, înrâurită de diferite curente: latinist, italienist, etc. Indemnul viguros către băeți, la scris, nu contenea. In literatură năpustise toți *nechemații*. Lucrările hibride ce răsăreau lipsite de cugetare serioasă și simțire reală, otrăveau simțul estetic și intelectual. In știință, politică etc., cele mai izbitoare erezii se ascundeau în formele teoretice și alterau gândirea adevărată. Cât despre ortografie, se susțineau, cu fanatism, sistemele cele mai încâlcite și chiar bizare.

Se credea în o *cantitate*. Valoarea intrinsecă, părea nesocotită.

Nu exista o mișcare culturală; o viață culturală vrednică de un popor.

Maiorescu cu o muncă supra omenească, în funcțiunea unui talent neîntrecut și a unei minți superioare, hrănite cu o cultură vastă și profundă, izbutise, să elimineze din *limbă* toate impuritățile și neologismele neadaptate. Reînvie farmecul limbii populare. Construește un sistem ortografic, care după anevoioase discuțiuni, e primit și de Academia Română. Definește, în studii de critică estetică-literară, criteriile care determină valoarea artistică a unei plăzmuiri. Demască în științe, exemplarele mincinoase și introneazâ *adevărul*. Revelează geniul poetic al lui Eminescu și marile talente: Caragiale și Slavici.

Intemeiază, acea republică literară cunoscută sub numele de: *Junimea din Iași* și împreună cu membrii ei, deschide, un șir de ani neîntrerupt, o serie de prelegeri publice, care ademenesc o afluență cât mai covârșitoare.

Maiorescu, nu era numai un critic literar de un estetism superior, un cugetător profund, un îndrumător cultural ascultat era, și un *magistru* al catedrei.

Cursurile lui Maiorescu alcătuiau un tot armonic și desăvâșit. Și ceea ce înalță nivelul lor, e suflul filosofic ce le anima. Inaintea ochilor se înalță preotul care oficiază.

Maiorescu, era încă, și un orator academic neasămănat. Cuvintele lui Maiorescu erau o vrajă, înrâurirea lui, o fascinațiune, după cum, se exprimă distinsul profesor universitar dl Ioàn Petrovici, unul din foștii lui elevi, în *Amintirile sale*.

In aminte, se deșteaptă cuvintele lui Plato: Dumnezeu, a turnat în unele suflete aur; în altele argint; în multe aramă.

In sufletul lui Maiorescu, Dumnezeu a turnat aur.

Sub aparența rece de statue, se închidea un suflet superior; palpita, o inimă cuceritoare și creatoare.

Dar epoca lui Maiorescu, și-a gravat capitotul, în *granitul*, istoriei culturale a neamului românesc.

* * *

Dacă, despre o epocă absorbită în țesătura istorică, se poate aminti cu întreagă libertate de gândire și în plinătatea simțimintelor ce sugerează, nu e deopotrivă, cu caracterizarea epocei, sub imperiul căreia trăim.

Contemporanii, sunt în genere, *subiectivi*, în judecarea faptelor petrecute sub simțurile lor.

De nu sunt *pătimași* sunt *părtinitori*, de nu sunt, nici *pătimași*, nici *părtinitori*, miopia perspectivei sintetice, micșorează meritul lor.

Ori cum să fie, despre activitatea prodigioasă a lui N. Iorga ce îmbrățișează toate domeniile de activitate intelectuală și culturală, se poate aminti fără teamă de bănuială.

Inaintea operei monumentale, te închini cu recunoștință.

Orice elogiu, cât de entuziast și înaripat, nu se înmlădiază, exagerărei.

Admirația estetică devine comunicativă.

Și chiar fanatizarea *omului*, pentru unii, o impulzie sufletească.

Dela revista *Sămănătorul*, de pe tribuna căreia, a predicat o sumă de adevăruri și a înculcat în suflete, iubirea de patrie, până la *istoria imperiului Otoman*, care i-a atras admirația lui Lamprecht și altor savanți istorici; și până la, *istoria comparată a literaturelor romanice*, o neînchipuit de variată și înălțătoare activitate și erudiție, cresteazâ desfășurarea personalității lui N. Iorga.

Din arhivele colbăite, a dezgropat icoane luminoase ale trecutului istoric al neamului.

Prin descifrarea documentelor străvechi, a reînviat comorile sufletești, de avânt, de energie, de jertfă, cari îndreptățesc viața acestui neam.

Creator și îndrumător, Iorga, predică cultul adevărului, nu numai, în toate colțurile Marii Românii, dar învățătura lui, se ascultă și de pe catedra Sorbonei la Paris și de pe alte catedre ale Universităților și așezămintelor din apus.

Sărbătoritul de intelectualitatea savantă din Franța și Belgia cum odinioară și în Germania, Iorga pironește în atenția străinătății, numele României.

Nu că doar, țara noastră, ar fi săracă în oameni excepționali, prin talentul, inteligența și erudiția lor.

Ceea ce însă, nu ne prisosește, sînt activitățile constructive cu caracter de lungă durabilitate.

Și în epoca lui Maiorescu, de pildă, a trăit Hașdeu. Insă, pe urma activității lui, nu rămâne posterității decât amintirea unei fantezii bogate și uimitoare scăpărări de genialitate.

* * *

Când ne-am propus, să evocăm din umbra vremii, personalitatea lui Titu Maiorescu și să schițăm în trăsături fugare *silueta* lui Niculai Iorga sub aspectul ei cultural nu ne-au îndemnat gândul de a face operă critică complectă.

Nu avem nici căderea, nici îndrăzneala. Ci, învălmășagul tulbure de uri și patimi, într'o atmosferă în care abia se zărește scânteia unui gând superior stăpânitor; până ce se va ivi, vântul puternic care să risipească nourii întunecoși ce ascund strălucirea soarelui, incumbă, credem intelectualilor, să amintească tinerimei, ca indemn neprihănit de pilduire, figuri culturale epocale!

ALEX. ȘT. MANDREA
Cons. Curtea Apel Oradea-M.

Priveliști din Bulgaria

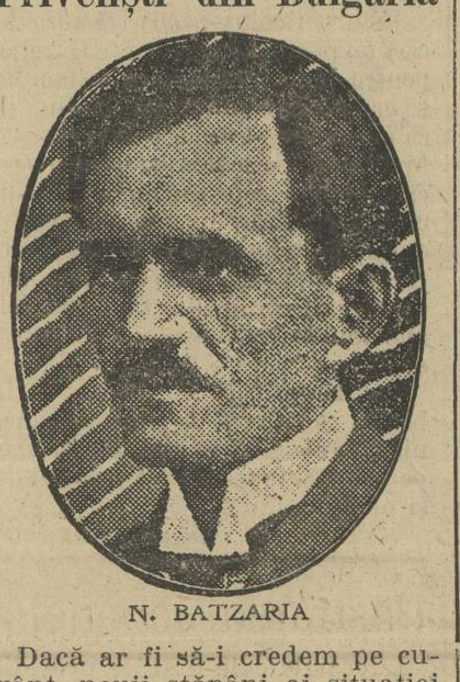

N. BATZARIA

Dacă ar fi să-i credem pe cuvânt, nouii stăpâni ai situației din Bulgaria n'au făcut lovitura de stat dela Sofia, decât numai din dorința de a-și scăpa țara de un tiran și de a restaura libertățile publice care fuseseră desființate. De asemenea, dacă ar fi să nu punem la îndoială spusele lor, o dată cu inaugurarea noului regim s'au pus capăt oricăror abuzuri și ilegalități.

Ce folos numai că faptele au venit să dea o crudă dezmințire declarațiunilor nobile și liberale, arătând că în Bulgaria oamenii se schimbă, dar moravurile rămân aceleași.

De pildă, chiar a doua zi dela izbucnirea revoluției Stamboliiski este asasinat, iar guvernul lui Tzancoff ascunde vre-o 2—3 zile crima, pentru ca să aibă vremea să născocească povestea cu încercarea de fugă și cu lupta ce ar fi urmat între soldați și partizanii fostului prim-ministru.

In aceiași zi în toate localurile publice și pe toate zidurile dela Sofia sunt lipite imprimate care dovedesc o revoltătoare micime de suflet și o mentalitate cu adevărat balcanică. Pe aceste imprimate din care am avut ocazia să vedem un exemplar sunt reproduse fotografiile femeilor cu care Stamboliiski ar fi avut legături intime, precum și extrase din corespondența lui cu dânsele.

Una din aceste femei al cărei portret e reprodus în diferite atitudini este soția unui fost ministru. Femeia se găsește la Sofia unde trăiește și astăzi liberă.

Nu e, oare, o mișelie această purtare față de o ființă căreia îi suntem datori sprijin și ocrotire.

Astfel de procedeie sunt nespus de urâte și ele înjosesc și pătează pe un om, ca și pe un regim.

*

Ar fi nedrept să se vadă în rândurile de mai sus o apărare cât de indirectă a lui Stamboliiski și a regimului inaugurat Stamboliiski, un semi-doct pe-și practicat de dânsul. riculos, a fost un tiran care nu se dedea îndărât dela nici o ilegalitate și care își bătea joc de legi și de cele mai elementare noțiuni ale dreptății.

A avut însă o concepție politică: **lupta de clase,** adică în specie favorizarea țăranilor și prigonirea necruțătoare a orașelor. Așa își închipuia el că își asigură și chiar își perpetuiază guvernarea.

Care au fost rezultatele acestei concepții de guvernământ? Din răspunsul la această întrebare se desprinde și pentru noi un învățământ foarte prețios.

In puține cuvinte rezultatele au fost următoarele: populația dela orașe a fost strivită de dări grele și adusă la sapă de lemn. Tot ce a fost intelectual și mai de seamă a fost prigonit, arestat și deseori chiar suprimat.

I-s'a asigurat măcar țărănimei o situație materială mai bună decât aceea în care se găsea mai înainte? Câtuși de puțin!

Tot ce s'a făcut pentru țărani s'a redus în practică la faptul că în fiecare sat au răsărit câte o mână de oameni mai îndrăzneți, mai lipsiți de scrupule cari erau socotiți ca sprijinitorii regimului, și își permiteau să dispună după bunul lor plac de avutul și de soarta celorlalți săteni.

Așa dar, în realitate massa țărănească a avut parte de zile mult mai rele sub Stamboliiski decât sub partidele zise burgheze.

Și era fatal să fie așa, căci nu poți nesocoti nepedepsit eternul adevăr că fericirea unei societăți nu se obține prin azmuțirea unora împotriva celorlalți, prin răscolirea de uri și patimi, ci prin armonizarea intereselor tutulor păturilor sociale și prin nivelarea asperităților și conflictelor.

De asemenea era fatal ca o astfel de politică să sfârșească prin revoluție și vărsări de sânge.

N. BATZARIA

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

Cu acest titlu apare, în editura „Cartea Românească" din București, o bibliotecă științifică pentru cultura mulțimii. S'ar părea straniu că tocmai eu scriu aceste rânduri. Mă voi lămuri.

Incredințat fiind de nevoia răspândirii în mulțime a culturii științifice, pentru care, cât mă ajută modestele mele puteri, lupt de multă vreme, am convins pomenita editură să-și ieie asupra sa tipărirea acestei biblioteci. Nu e o afacere. Dacă societatea „Cartea Românească" nu ar avea cuprins în statutele ei creiarea unui fond cutural, nici biblioteca „Pagini alese", nici „Cunoștințe folositoare" nu ar putea apărea. Pierderile bănești anuale sunt împlinite din acest fond. Deci articolul de față nu e o reclamă comercială. Rostul lui este altul.

Setea de cetit este din ce în ce mai mare, în norod. Până acum se obișnuia a i-se da numai broșuri cu conținut literar. Am socotit că nu ajunge. E nevoie să se dea săteanului și cunoștințe trebuitoare vieții lui zilnice. Prin noua situație ce i-s'a creiat, devenind agent activ in conducerea țării ca și în propășirea ei economică, însăși soarta țării, în toate privințele, atârnă deadreptul de el. Indreptarea lui către o muncă pricepută, condusă de principii științifice, luminarea minții lui prin cunoștinți temeinice asupra realității, este tot atât de trebuitoare ca și chemarea sufletească spre frumos și bine.

Biblioteca „Cunoștințe folositoare" cuprinde în planul organizării sale, un câmp larg de acțiune. De aceia a fost împărțită în serii. Seria A (Știință pentru toți) se adresează elevilor de curs secundar sau tuturor acelora cari au o cultură similară. Pe înțelesul tuturora, specialiștii au scris despre viața omului primitiv, despre chestiuni de fizică (Raze vizibile și invizibile), de astronomie (Soarele și Luna, Planeta Martie) de biologie (Furnica, Albina, Pasteur). Mai multă atențiune s'a dat Seriei B (Sfaturi pentru gospodari). Tot ce e în legătură cu viața rurală s'a căutat să se atingă. De la chestiuni sociale (Importanța tovărășiilor; Votul obștesc; lămurirea dărilor și Constituției) până la altele de folos practic (higienă, agricultură, medicină), în cele 26 cărticele câte au apărut până acum, s'a încercat a se da săteanului biblioteca lui folositoare. Ne cunoaștem prea puțin unii pe alții; cunoaștem tot așa de puțin munca desfășurată aiurea. Pentru a lecui acest neajuns în Seria C (Din lumea largă) s'a dat descrieri câtorva părți din România (Bucovina, Basarabia, Munții Apuseni) ca și a altor țări. (Ucraina, Cehoslovacia, Olanda) ori biografiile oamenilor de seamă (Mitropolitul Șaguna). In timpul din urmă s'a mai creat o serie D (Știință aplicată) pentru micii meseriași.

Intenția editurii, după cum se vede, e lăudabilă. Ieftinătatea broșurilor de 32 pagini, cu figuri adese, explică de ce nu se poate câștiga la ele. Pentru 2 lei, cât costă fiecare din cele vre-o 50 de cărțulii apărute aproape săptămânal, fără întrerupere, se dă cetire hrănitoare celor care nu pot plăti prea mult pentru cărți. Toate măsurile sunt luate ca biblioteca „Cunoștințe folositoare" să apară cât mai regulat și mai lămurit. Totuși scopul editurii de a ajuta la temeinica noastră orientare pe calea culturii, nu poate fi ajuns, pentrucă la noi lipsesc mijloacele de răspândire. Librăriile nu se prea încurcă cu material din care nu poate câștiga mult. Mulțimea doritoare de cultură nu are cum să-și procure cărțile care îi sunt ei hotărîte. Rămâne bunavoința propagandiștilor desinteresați, în sufletul cărora se cuprinde dragostea pentru cultura mulțimii. Pentru ei sunt aceste rânduri. Solidaritatea tuturora trebue să se arăte, când este vorba de reală contribuție la ridicarea mulțimii către lumină. Unii muncesc, adese în dar, ca să scrie; alții cheltuesc, adese cu pagubă, pentru ca să tipărească. Trebue să se găsească și de aceia cari să ajute la răspândirea largă a Cunoștințelor folositoare. Altfel de o parte se vor aduna în depozite mormane de cărți tipărite, iar de alta se vor întinde mânele până la osteneală către lumina mereu îndepărtată. Fiecare e dator, în limitele putinței lui, să înlesnească apropierea.

I. SIMIONESCU
Membru al Academiei Române și Prof. la Univers. din Iași

Din trecutul nostru

STEMA LUI ȘTEFAN TOMȘA-VODĂ

Dăm aici stema (pecetea) din vremea lui Ștefan Tomșa, Domnul Moldovei, ce a fost în două rânduri Voevod, odată la 1611 patru ani, iar a doua oară la 1622 un an. Acest Domn la 1615 a pus de s'a zidit mânăstirea Solca lângă Rădăuți. In a doua domnie a sa mult bine a fost în țară și a pus să se zidească încă o biserică domnească pe Poarta Curții gospod de la Iași, atunci Capitala Moldovei.

ÎNSEMNĂRI

ELEVII PROFESORILOR Pop și Acs, în sala Pavilionului din parcul orașului Cluj, au deschis o expoziție de pictură. In totalitate expoziția te obsedează cu acelaș impresionism în artă, care ar trebui să o evite începătorii și greșala o găsesc și mai mare, în primul rând profesorilor, cari mi se pare că nici ei nu știu ce vor. Și dacă n'ar fi vreo trei licăriri de talente în această expoziție, atunci ar trebui să fugim îngroziți de „chindroseala" de pe pânze și de acel „verde, verde, și iar verde," exprimat la o expoziție, pe când trăia maestrul Caragiale.

D-l Iacobeli și S. Nicoară, după o îndelungată muncă, vor ajunge la rezultate bune în pictură, asemenea și D-na Elena Chiffa, a cărui talent a și început a se reliefa. Pânzele D-sale sunt cele mai de reținut în acestă expoziție. Mai cu seamă Seara (No. 82), Amurg (85) și interior (86 și 87) sunt reușite. D-na Elena Chiffa ne dă speranțe într'un viitor artistic.

ȚESĂTURI românești. Ziarul Tribuna din Detroit (America), scrie următoarele: D-na Marilina Bocu, soția d-lui Sever Bocu din Banat în calitate de președentă a atelierelor de țesetorie din Lipova, a trecut oceanul pentru augmentarea fondului „Societății orfanilor din războiu," prin desfacerea, în America, a productelor din arta casnică romînă.

„După mai multe expoziții aranjate în alte orașe mari ale Americei, a sosit și în orașul Detroit, unde a aranjat o expoziție pentru români în „Casa Românească" și una alta pentru americani.

Din felul cum presa americană i-a adus laude D-nei Bocu, atît pentru frumsețea țeseturilor românești cît și pentru calitățile spirituale superioare ale D-nei Bocu, înregiztrăm cu satisfacție serviciul enorm pe care D-na Bocu l-a făcut românilor de aici".

IN ORAȘUL Detroit din America, oraș în care sunt 28 de mii de români, de la 30 Mai, a început să apară foaea zilnică „Tribuna."

Ne bucură din toată inima acest fapt și dorim noului confrate, spor la muncă și cu Dumnezeu înainte.

IN CHESTIUNEA de onoare privitoare pe D-l Carol A. Iahoda industriaș și secretarul general al Automobil-Club regional Cluj, instituindu-se un juriu de onoare al acestui club, a dat următoarea sentință:

„Invinuirile aduse d-lui Carol A. Iahoda sunt toate înlăturate de noi, precum au fost înlăturate și în mod oficial, în urma cercetărilor ce s'au făcut de ministerul de interne.

Astfel fiind, în unanimitate declarăm că d-lui Carol A. Iahoda nu i-se poate imputa nici un fapt care să atingă onoarea Domniei-Sale.

Dată și pronunțată azi 17 Iunie 1923, în localul Prefecturei Cluj.

Președinte: Ion M. Mitilineu, fost ministru; Iacobovici, rectorul Universității din Cluj, Dr. Victor Deleu, deputat; Colonel Roman Xenafon și Dr. Petru Groza, fost ministru."

DIN ZI, ÎN ZI, în jurul foaei noastre, se adună cele mai puternice talente. Aducem îmbucurătoarea veste, că d. N. Batzaria, cunoscutul nuvelis și ziarist este colabaratorul nostru. E un câștig moral pentru noi și cititorii „Culturii Poporului."

Scrisori din Moldova

VIAȚA CULTURALĂ, ARTISTICĂ IEȘANĂ

Concertele Enescu. — Luna Mai în anul acesta, n'a pus pe umerii Iașului numai ghirlandele grădinilor înverzite, buchetele rondurilor de micșunele și beteala salcâmilor înfloriți. Nu i-a adus numai mierlele și grangurii guralivi, cucul stingher și rândunelele jucăușe în soare. Luna Mai a mai adus Iașului un cântăreț al lui, un cântăreț care-i fugise departe, ducând faima numelui de moldovan și român peste țări și mări, vrăjind cu cântecele lui și pe îndepărtații locuitori din Țara Zgârie-Norilor. George Enescu, a dat o serie de patru concerte, Iașului, care l-a ascultat cu religiozitate. Auzindu-l pe acest mare artist, născut în leagănul Moldovii lui Mihail Sadoveanu, nu știi ce să-i prețuești și să admiri mai întâi: memoria lui extraordinară, muzicalitatea profundă, siguranța execuției, tonul frumos, catifelat și pe alocurea viguros, sau tehnica impecabilă!? Inalții fiori de artă și simțire a frumosului, pe care-i încerci ascultându-l pe Enescu, nu pot fi traduși prin cuvinte. Cântărețul acesta te fură, te rupe din lumea ta și trece dincolo în lumea *irealului*. Pentru cei obișnuiți cu termenii filozofici, putem spune că arta lui Enescu sparge zidurile „transcendentului" și se ridică în acea „lume a ideilor" preconizată de divinul Platon.

„Trilul dracului" de *Dactini*, *„Chachon"* de *Bach*, *„Concertul"* de *Brahms* și *„Sonata Kreutzer"* de *Beethowen*, au dovedit cu prisosință că ne găsim în fața unui mare violinist. George Enescu e în apogeul carierei lui și dacă nu are un loc egal cu francezul J. Dhibant, cu germanul Kreisler și slovacul Kubelick, îl putem — fără a ne face nouă o laudă, — socoti în multe privințe, *superior acestora*. O dovadă pentru aceasta marele succes obținut în ultimul timp cu turneul de concerte, întreprins în America.

Dar George Enescu nu e numai cântărețul neîntrecut, care farmecă pe toți cei cari au norocul să-l asculte. Programul concertelor lui, mai vorbea și de o serie întreagă de compoziții originale, rapsodii, simphonii și terminată în ultimul timp, — o mare operă: *„Oedip Rege."*

Pe când, ieșenii vor fi atât de norocoși să-i asculte și această din urmă creație de frumos.

Șezătoarea Revistei „Gândul Nostru". Mănunchiul de scriitori și artiști ai revistei ieșene, constituiți în „Cercul literar-artistic: Gândul Nostru", nu s'a mărginit numai la activitatea cunoscută din paginile revistei, ci au pornit și o mișcare culturală-artistică care să poată interesa toate straturile populației băștinașe. Astfel, pe iarnă, s'a ținut la *Ateneul Popular din Tătărași o primă* Șezătoare artistică-teatrală, iar acum o *a doua*, în Sala Teatrului Național.

Dra Laura Vrânceanu în „Pierrot" a cetit cu finețe și vervă „Prologul Gândului Nostru" scris de Adrian Pascu. Dl N. Theodorescu a cules entuziaste aplauze, executând la violoncel: „Variațiuni pe o temă de Mozart" și „Siciliana" de Faurè, fiind acompaniat la piano de Dl Radu Constantinescu. Emil Serghie a cetit limpede: „M'ași vrea ca tine Toamnă" poezie de o minunată sensibilitate cu răsfrângeri interioare. Dl Radu Constantinescu — un virtuos pianist, a interpretat cu finețe și artă „Preludiu" de Strawinschy și „Dans les Montagnes" de Mac Dowel, „Soirèe chez les peaux Rouges" de Aulos.

In partea II-a a programului s'a reprezentat cu artiștii Teatrului Național: „*O Făclie de Paști*"-dramatizare într'un act după nuvela marelui I. D. Caragiale de Adrian Pascu. Tânărul scriitor a dovedit încă odată ce însușiri bogate posedă pentru literatura dramatică. Dialog viu, strâns, technică proprie, ochiu sigur, deprins să pună pe scene numai aceia ce trebue. Nimic nenatural, nimic de prisos. Interpretarea, nu a lăsat nimic de dorit. Repetițiile și punerea în scenă fiind făcute sub supravegherea dlui Vlad Cuzinschy, cunoscutul Director de scenă și regizor ieșan — societar al Teatrului Național, „*Făclia de Paști*" a obținut un succes care era de prevăzut. Dl Gh. Popovicii a făcut din rolul „Leiba zibol" o schiță de actor mare fiind admirabil secundat de dra L. Vrânceanu în rolul Surei. Artiștii, Marcovescu, Budeanu, Constantinescu, Zimbinschy, etc. au complectat un ansamblu legat și pus la punct.

Șezătoarea s'a încheiat cu proza „Ne ducem tinere, ne ducem!..." desprinsă din viața boerilor munteni, cetită de noi.

Succesul și moral și material câștigat cu această a II-a Șezătoare, ne-a dovedit că ogorul e bun, iar semănătorii, cât de mulți, pot oricând culege, roade adevărate.

SANDU TELEAJEN

LUMINI DE AMURG

Pictorului Eustațiu Stoenescu.

Lumini de amurg
Măestre beteli
Ce se ivesc, furiș, prin stor
Și cresc
Și curg,
Unite'n pâlc luminător,
Sau se 'ntretae
Și lunecă, răzlețe, prin umbra din odae
Pân' se isbesc în cale de-un lucru lucitor...
Și iar se strâng
Și se răsfrâng—
De pare că atunci răsar—
In petele—minuni—ce par o scamă
De curcubeu,
Cum se resfiră'n jurul meu
Pe cărți,
Pe zid,
Pe-un vas de flori;
Pe-o ramă
De vechi argint, din care—
Ca retrezit la viață de razele fugare
Ce l-au împodobit—
Zâmbește un mort iubit
Și'n gânduri îmi rechiamă
Un drag amurg din vremi....
. . . .
Fiți binecuvântate,
Lumini din tristul astăzi ori din nemaiuitate
Amurguri dragi din vremi.....
Fiți binecuvântate,
Lumini de-amurg ce'n pâclea durerii mi-ați răzbit
Fărimi de curcubee,—
Și mi-ați împodobit,
De atâtea ori, sfioasa, mocnită 'nfățișare
A lucrurilor scumpe în care o piază rea
Și-a apăsat cu 'ncetul haina 'mbrățișare
Ce-a 'ntipărit și 'n ele ceva din tinga mea...

ELENA FARAGO.

INSCRIPȚII

STATE DRAGOMIR

UN nume de care se leagă desvoltarea vieții teatrale din Iași, în ultimile două decenii. Și cu toate acestea State Dragomir, a fost un neîndreptățit atât în viață, cât și după moarte. El s'a uitat pe sine și a trăit pentru neamul lui.

Fecior din pătura celor umili, născut într'un sat din Basarabia, a trecut Prutul, ademenit de vraja fostei capitale a Moldovei și aici și-a terminat studiile de filosofie și aici a intrat în teatru după ce a fost la Paris, și în Teatrul Național, imediat după moartea marelui artist Manolescu, venise cu o concepție nouă de artă dramatică.

Dragomir a fost cel mai cult actor al țării românești până'n zilele noastre.

Ziarist distins, profesor la Conservator, scriitor dramatic, totuș a dus una din viețile cele mai amare și plină de luptă, deoarece în teatrul în care era, la fiecare pas se întâlnia de intriga, și de sufletele mici ale acelora cari se chemau colegi.

In zadar Dragomir lupta cu prețul sănătății lui, să aducă o nouă viață — așa cum o înțelegea el în mintea-i luminată — în teatrul moldovenesc, care era cel întâi în România, ca tradiție și ca artiștii ce-i mai mari pe cari i-a avut ca Matei Millo, Bălănescu, Hașnaș, Manolescu și alții, deoarece la Iași trăiese generația cea plină de ideal și venise alta mercantilă.

Dragomir în teatru, a fost considerat de ceilalți actori, un „Dușman al Poporului" al lui Ibsen.

Și cu toate acestea Dragomir era un adevărat și înțelegător artist. Cine l'a văzut în „Crimă și Pedeapsă" de Dostoiewski, în roluri de adânc sbucium sufletesc, în roluri de concepție filosofică, acela a putut recunoaște că Dragomir, era un mare talent. O altă țară civilizată, s'ar fi mândrit cu el! In altă țară civilizată i s'ar fi încredințat conducerea unui teatru, unde era chemat și avea o vastă cultură teatrală.

Dar la noi, la noi, a fost înlăturat, pentrucă mediocritatea și politica de partid, nu putea concepe o personalitate, o fire de arist și un om de litere.

Și totuș Dragomir, n'a părăsit niciodată Iașii lui dragi. Putea să plece în altă parte — și o ducea mai bine și ca artist și ca om. A iubit ca un fanatic leagănul culturii românești; a jucat neîntrerupt un sfert de veac pe scena moldovenească, acea mai nerecunoscătoare și a murit, a murit ca Osvald din Strigoii lui Ibsen, doritor de soare, însă de un soare pentru teatru eșean.

S'a stins în puterea de muncă — puterea uriașă pe care o avea; s'a stins la vârsta când ar fi putut da încă mult din simțirea lui, teatrului.

Cu ce regret va fi închis el ochii! Ce taină va fi dus în mormânt! Dragomir cea mai reprezentativă figură a teatrului în Iașii itnelectuali și cel mai superior din țara românească.

In urma lui a rămas un gol și nimeni încă nu l'a complectat. Doar nu se nasc sufletele mari, în fiecare an!

Și a rămas uitat Dragomir după moarte, tot așa de uitat ca și alt moldovan marele artist Petre Liciu.

Foile de artă, în special, nu-și mai aduc aminte de el. Zilnic se scriu pagini întregi despre fiecare actor-negustor de teatru, dar nici un rând de Dragomir. Nu trăim doar în epoca mercantilismului și în artă, când și teatrul e un mijloc, în cele mai multe cazuri, de gâdilire a simțurilor josnice.

Totuș, se cuvine; ne gândim că ar putea să răsară cineva, o editură măcar, care să-i adune la un loc piesele lui originale, atât de frumoase.

Ar fi măcar după moartea lui Dragomir, o datorie de respect față de mormântul care ascunde în țărână, osemintele unui artist răpus de soartă prea înainte de vreme.

C. C.—R.

PENTRU SĂTENI

RELIGIE

ALUNGAREA DRACILOR

Dumineca a cincea după Rusalii

Ştim, că cel dintâi păcat, care s'a făcut pe pământ, a fost la îndemnul diavolului, care îmbrăcat în formă de şarpe a înşelat pe strămoşii oamenilor cu făgăduinţe mincinoase. Când aceşti strămoşi au fost scoşi din raiu, Dumnezeu din curată milă le-a făgăduit, că va trimite un Mântuitor, care să scape omenimea din robia diavolului. Drept-aceea Mântuitorul, în cei trei ani şi jumătate ai propovedaniei sale a luptat împotriva puterii diavolului şi pe oameni i-a învăţat să lupte necontenit împotriva ispitelor diavoleşti.

Ca un duşman înverşunat al mântuirii oamenilor, diavolul a încercat să împiedice mântuirea neamului omenesc. După botezul Domnului nostru Iisus Hristos, când a stat patruzeci de zile în pustiu, pregătindu-se prin post şi rugăciune la munca cea dumnezeiască ce avea să o înceapă, după cum ne spun sfintele Evanghelii, s'a apropiat de el şi în tot chipul a încercat să-l aducă sub stăpânirea lui. Iisus s'a împotrivit şi biruind asupra diavolului a început apoi să înveţe pe oameni: ce trebue să creadă şi să facă pentru a-se mântui.

Având diavolul în acele vremuri, încă multă putere asupra oamenilor, de nenumărate-ori s'a întâmplat să întâlnească oameni îndrăciţi, pe cari i-a mântuit numai cu cuvântul. Aşa au fost şi bieţii oameni din ţinutul Gherghesenilor, despre cari ne istoriseşte sfânta Evanghelie de astăzi. Doi îndrăciţi, cari petreceau prin cimitir şi erau foarte cumpliţi, aşa încât nimeni nu putea să treacă pe acea cale. Diavolii cari îi stăpâniau nu s'au îndestulit să le stăpânească sufletul, cum se vede, au pus stăpânire şi asupra trupului lor. Iar ca să facă rău şi altor oameni, le-a întunecat mintea, încât atăcau pe oamenii lor în drumul mare şi erau o adevărată primejdie a trecătorilor.

Când a trecut Iisus pe-acolo, bieţii oameni au rămas ca mărmuriţi, diavolii, cari erau întrânşii nu-i puteau acum împintena să năvălească asupra lui Iisus, ştiindu-l Fiu al lui Dumnezeu, asupra căruia nu au nici-o putere.

De-aceea au început să strige:

— Ce este nouă şi ţie Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici mai înainte de vreme, ca să ne munceşti pe noi?

Şi era nu departe de dânşii o turmă de porci, care păştea. Iar diavolii rugau pe Iisus şi ziceau:

— Dacă ne alungi pe noi, lasă-ne să intrăm în turma cea de porci!

Iisus a răspuns lor: Mergeţi!

Aceasta a făcut-o cu gândul, să dea oamenilor învăţătură despre răutatea ispitelor diavoleşti, bine ştiind ce avea să urmeze. Căci îndată-ce diavolii au intrat în porci, toată turma a sărit de pe ţărmuri în mare şi s'a înecat în apă.

Aşa dar iată, diavolul nu poate să ducă, decât la moarte. Şi nu numai pe porci, ci şi pe oameni. Omul ajuns sub stăpânirea diavolului este cu adevărat bolnav. Diavolul împinge pe om la toate relele cu putinţă. Amăgindu-l cu strălucirea trecătoare a acestei lumi, îl împinge la prăpastie, năcazuri, dureri şi nenorociri. Câte dureri trupeşti şi uneori chiar moartea, nu sunt altceva, decât urmări ale ispitelor diavolului! In ce priveşte apoi sufletul, acesta e mort din clipa, în care diavolul a pus stăpânire pe dânsul. Sufletul omului numai atunci e viu, când Duhul lui Dumnezeu este sălăşluit întru dânsul, cum am arătat în Dumineca Rusaliilor. Intocmai cum porcii după-ce diavolii au intrat întrânşii s'au aruncat în mare şi s'au înecat, sufletul cuprins de diavolul se aruncă în valurile întunecoase ale morţii sufleteşti şi se ineacă. Toate relele din lume sunt o urmare a morţii sufleteşti, de care suntem cuprinşi cei mai mulţi oameni.

Drept-aceea, să rugăm pe Iisus Hristos, să alunge puterea diavolească din sufletele noastre, pentru-ca să se poată sălăşlui întru noi duhul cel sfânt al lui Dumnezeu. Aşa apoi, viu fiind sufletul nostru, ne vom simţi cu adevărat fericiţi.

Oamenii din ţinutul Gherghesenilor au rugat pe Iisus să iese din hotarăle lor, după-ce a mântuit pe cei îndrăciţi de diavolul. Turma cea de porci ei o socotiau mai presus decât sufletele omeneşti ale oamenilor lor.

Aceasta se întâmplă şi în zilele noastre. Adevărat, diavolul acum nu mai stăpâneşte şi trupurile noastre aşa, ca pe vremea lui Iisus Hristos, pentru-că sângele ce l'a vărsat el pe cruce a biruit puterea diavolului în aşa măsură, că diavolul fără voia noastră nu poate să ne mai strice.

Dar noi înşine ne învoim, să fie stăpânit de diavolul sufletul nostru. Şi diavolul atât de mult stăpâneşte uneori sufletele omeneşti, încât aceste leagă cu el o adevărată tovărăşie, întocmai ca şi oamenii din ţinutul Gherghesenilor.

Iată, de ce sunt atâţia oameni, duşmani ai lui Iisus Hristos, chiar şi dintre creştini.

Iată, de ce se silesc oamenii să alunge pe Iisus Hristos din hotarăle sufletului lor. Moartea sufletească, ce o aduce stăpânirea diavolului li-se pare mai presus decât viaţa, care o dă isvorul vieţii, Iisus Hristos. Plăcerile netrebnice ale vieţii, cari le gustă omul stăpânit de diavolul, fac pe om fericit numai la părere. Duşmănia nu poate să ducă la nici-un bine, iar cel ce este prieten al diavolului nu poate să fie prieten lui Iisus Hristos, ci numai duşman, pentru că, cum am arătat în săptămânile trecute, *nimeni nu poate sluji la doi domni!*

SEPTIMIU POPA

Sfânta Scriptură

O povestire scurtă

Intr'o mahala din Bucureşti s'a ţinut o adunare, în care preotul de-acolo a ţinut o conferinţă despre datorinţele noastre către Dumnezeu. In cursul vorbirii a amintit şi de Sfânta Scriptură, citând o învăţătură din ea.

„Prostie!" strigă unul din fundul salei. „Cine crede în Sfânta Scriptură? Eu unul nu!" Preotul se îndreptă către celce a strigat întrebând: „Nu crezi în Sfânta Scriptură? O cunoşti bine?" Apoi scoase o hârtie de o sută lei şi ridicând-o în sus zise: „Iţi dau numai decât suta aceasta de lei, dacă îmi poţi spune douăsprezece învăţături din Sfânta Scriptură". Dar hulitorul cărţii sfinte tăcu căutând să se ascundă. — „Ţi-o dau pentru şase învăţături!" Tăcere. — „Pentru patru, pentru două învăţături din Sfânta Scriptură!" Nici atâta nu ştia. Cei din sală începură să râdă şi sfătosul se strecură iute afară.

Aşa sunt toţi ceice hulesc pe Dumnezeu şi învăţăturile lui.

O pildă bună

E o plângere generală, că sătenii noştri o parte bună a anului stau aproape fără nici un lucru. Aceasta e iarna. Toată isprava în anotimpul acesta e, că mai văd de vite, mai dau pela pădure, dar timpul cel mai mult nu fac nimic, sau dacă fac, fac ceva rău: stau la cârciumă, unde-şi cheltuesc banii şi-şi otrăvesc sângele şi sufletul. S'au dat de nenumărate ori sfaturi, ca să-şi croiască o ocupaţiune bănoasă şi pentru iarnă, dar sfaturile au răsunat mai totdeauna în pustiu.

In cele următoare prezentăm miilor de cititori ai noştri o pildă viie, din care pot vedea, că având voinţă şi conducători pricepuţi se poate face ispravă bună.

In Basarabia noastră, în partea de miazăzi-răsărit a ei, Ruşii au chemat după anul 1812, când ni-au răpit acest pământ românesc, colonişti germani (nemţi). Români moldoveni nu prea erau mulţi pe atunci în acea parte a Basarabiei, aşa că pământ era destul. Li-s'a dat tuturor coloniştilor câte-o moşioară frumoasă, aşa că şi astăzi au dela 50—100 şi chiar mai multe hectare unul. Ţăranii germani fiind oameni foarte harnici s'au pus pe lucru, iar astăzi, după vre-o sută de ani de muncă, nu găsiţi în toată Basarabia sate frumoase ca ale lor, cari întrec în frumuseţe chiar şi unele oraşe din Basarabia; — nu găseşti vite, cai, porci, nici câmpuri frumoase ca la ei. De pe plugărie trăiesc îmbelşugat, de nu ar schimba cu orăşenii bogaţi. Ai crede, că dupăce agricultura şi creşterea vitelor le produce atâta belşug, iarna o duc numai în mâncare, băutură şi odihnă. Greşită credinţă! Conducătorii lor luminaţi, adecă păstorii, cum le zic ei la preoţii lor, ştiau şi ştiu că lenea e începutul răutăţilor.

De aceea au îndemnat pe cei păstoriţi de ei să se apuce şi iarna de o muncă mai inteţită — şi Germanii i-au ascultat. In satele germane, cum e în Arcis, Tatar-Bunar, Sărata, Culm, Toplitz, Crasna şi altele, ţăranii se ocupă iarna cu industria postavului, a pânzii, uleiului, chiar şi a fierului (unelte de fier) şi a lemnului (mobile şi unelte de lemn), cu toate că fierul şi lemnul trebuie să-l aducă de departe. Produsele lor se vând apoi prin celelalte sate ale Basarabiei şi în felul acesta nu numai că fac bani, cu toate că ai crede că au destui din plugărie, dar scapă de ispitirile lenei.

Iată o pildă vrednică de urmat.

Scrisori din târguri

Din Gura-Humorului
(Bucovina)

A doua zi de Rusalii, în târgul nostru, a fost obişnuitul concert dat de învăţătorimea română din judeţul Gura-Humorului. Succesul a fost cât se poate de frumos. D. A. Săhleanu dirigentele corului, a condus minunat. Dna Săhleanu, a cântat cu vocea fermecătoare „Nu-s negruţă nici ţigancă". Dl C. Brăteanu a cântat cu multă simţire doine ardeleneşti. Dl E. Jenina, a cântat „Peste deal" de Vidu, deasemenea dna M. Floriştean, în „Răsunetul Ardealului."

In general concertul a fost o manifestaţie artistică din cele mai frumoase, iar d. A. Săhleanu poate să fie pe deplin satisfăcut de rodul muncii sale.

— Societatea „Frăţia Românească", în ziua de 28 Mai a. cr. şi-a ţinut adunarea generală. S'a ales următorul comitet:

Preşedinte: Alexandru Săhleanu, înv. sup., vicepreşedinţi: Dr. Isidor Ieşan av., Zeno Herbay; Secretar: Aurel Nichitovici prof.; Cassier: Petrea Teleagă înv.: Controlori: Vasile Olinici înv. sup. şi Vasile Cuciurean agricultor.

O. V.

BĂUTURILE SPIRTOASE

Incă din timpurile cele mai îndepătate, atât cel bogat cat şi cel sărac, nu s'a mulţumit numai cu apă, ci a căutat altă băutură, care să-l facă să-şi uite necazul şi să-şi îndulcească amărăciunea vieţii, însă această băutură este plătită scump mai întotdeauna cu preţul sănătăţii. Aceasta este *băutura alcoolică.*

Se numeşte băutură alcoolică sau spirtoasă, aceea care cuprinde alcool sau spirt ca: vinul, berea, romul, coniacul, vinarsul şi altele. Unele din acestea cuprinde mai puţin spirt şi sunt mai puţin vătămătoare ca: vinul, berea; altele cuprinde mai mult şi sunt mai vătămătoare ca: vinarsul, ţuica, rachiul şi altele. Băutura alcoolică nu aduce folos decât în anumite boli şi deci celor bolnavi.

Omul dela ţară, la necaz ca şi la bucurie, când îi mor vitele sau când n'are cu ce îşi plăti datoriile, când îi naşte nevasta, ori când îşi mărită fata, el bea, la supărare ca să-şi uite necazul, la bucurie ca să-şi cinstească fericirea; aşa că lui rar îi scapă clipele din viaţă, ca să nu bea lacrămile, sângele şi viaţa copiilor săi.

Beţia este un păcat de moarte; ea se ţine mână în mână cu fără de legea şi cu moartea. Ea scoboară pe om pe scara dobitoacelor; sufletul i se întunecă, inima i se împietreşte şi devine o sarcină pentru familie şi un rău pentru ţară.

Beţivul îmbătrâneşte înainte de vreme, se îmbolnăveşte uşor înnebuneşte adeseori, şi ceea ce este şi mat trist din sângele beţivului es copii porniţi la rele şi ursiţi să ajungă în spital sau puşcărie.

Numai singură această pedeapsă de a şti copii nenorociţi, ar trebui să fie deajuns pentru a întoarce pe cel căzut în aceată patimă, la calea cea adevărată.

Beţia aduce stingerea neamului, înmulţirea fărădelegilor, a nebuniei şi a criminalilor.

Beţivul sărăceşte, nu numai că-şi vinde cârciumarului preţul muncei sale, dând tot cea ce câştigă cu sudoarea frunţei, dar odată cu aceasta îşi prăpădeşte şi sănătatea, deoarece prin băutură el pierde puterea de a se împotrivi boalelor, stăruinţa la muncă şi nu gândeşte decât la cinzeaca de vinars, iar nici decum la casă sau la munca folositoare a câmpului.

Trupul beţivului, ajunge după câtva timp la suferinţe cari îi grăbesc moartea, vocea i se îngroaşe din cauza îmbolnăvirii fundului gâtului; dimineaţa are greaţă şi îi vine bale în gură.

Nu mai are poftă de mâncare, hrana o mistue cu greu, uneori o dă afară, având vărsături, din cauza stomacului lui întărâtat de băutură. Mai târziu stomacul capătă pe dinlăuntru răni cari de multe ori aduc după ele îmbolnăvire de moarte. Inima îi slăbeşte, rinichiul se îmbolnăveşte, ficatul mai ales suferă foarte mult, i se umflă tot corpul, începând cu pântecile, suferă de dropică, de aci zicătoarea *„cine a trăit cu rachiu, moare în apă"*, din acest moment beţivul începe a fi un suferind şi când ficatul i s'a veştezit intră în spital, unde moare, că lec nu mai are.

Incetul cu încetul toate măruntaiele beţivului se îmbolnăvesc, mâinele încep a-i tremura, are furnicături şi cârceie prin pulpele, picioarelor, auzul şi mirosul i se slăbesc, noaptea are visuri urâte, mintea i se întunecă şi cu timpul ajunge la nebunie aşa că spitalul, casa de nebuni sau puşcăria sunt lăcaşurile viitorului, celui beţiv.

Din cele de mai sus se vede că obiceiul de a bea, este periculos pentru *beţivii înşuşi*, căci îmbătrâneşte înainte de timp, trăieşte sărac şi moare în spital sau la puşcărie.

Este periculos *pentru familia lui* căci nu poate câştiga ceea ce îi trebue pentru buna întreţinere a familiei şi creşterea copiilor săi, lăsându-le ca moştenire *sărăcia, boala şi ruşinea.* Mai este periculos şi *pentru ţară* căci beţivul este nu numai o sarcină dar chiar un pericol pentru ea, nefiind în stare a-şi face datoria de cetăţean, nu este bun nici de soldat, copiii lui fiind de cele mai multe ori nevolnici la minte şi la trup.

De aceia cel ce voieşte să fie bogat, sănătos şi în cinstea oamenilor, trebue să urască băutura, ca pe cel mai mare vrăjmaş al lui şi al neamului lui.

Doctor BĂDESCU

Păstrarea icoanelor

Lucrările cele mai de preţ din casa omului sunt în primul rând icoanele.

Alte lucruri ne pot fi mult trebuincioase nevoilor de toate zilele.

Argintărie, covoare, mobilă, toate se păpădesc mai curând şi ajung într'o vreme să nu ne mai putem servi de ele.

Icoanele însă, sunt o podoabă mai scumpă ca orice podoabă. Icoanele cu chipurile sfinţilor care au murit în slujba unei credinţi mari, icoanele cu diferite înfăţisări din viaţa lui Isus aduc cu ele în casa celui ce le are, aduc lumina unor timpuri îndepărtate, lumina ce e ca un balsam peste sufletul celor necăjiţi.

Icoanele mai aduc cu ele amintirea bunicilor şi străbunicilor dela care le-am moştenit noi, aduc cu ele bucuria zilelor de sărbătoare, când la lumina candelei bătrânii şopteau copiilor basme, cu feţi frumoşi şi zâne, — şi aduc cu ele ceasuri de grea cumpănă, lacrimi şi rugăciuni.

Cu cât sunt mai dedemult, cu atât mai de preţ rămân, pe când toate celelalte obiecte se rispesc şi nu mai sunt bune la nimic.

Dar şi icoanele, cu toate că nu le întrebuinţăm decât pentru mângăeri sufleteşti şi numai privindu-le, totuşi se strică şi ele, dacă nu le avem grija mai de aproape şi dacă nu le ştim preţui. Astfel, mult timp lăsate în unghere umede ele se crapă şi se cojesc, apoi în fum de tutun se întunecă de nu se mai cunoaşte nimic pe ele.

Cel mai mare rău însă, sunt lumânările aprinse şi lipiţe de marginea de jos şi uitate până când flacăra atinge zugrăviala care se cojeşte numai de cât.

Am văzut aşa multe icoane arse mai bine de jumătate şi cele mai multe cu colţurile pârlite.

La noi, prin toate satele sunt multe icoane rămase dela cine ştie cine, rudă ori strein numai în trecere pe aici.

Icoanele acestea sunt o comoară pe care trebue s'o păstrăm, ca şi noi s'o putem lăsa altora.

Locul cel mai bun pentru icoane este iconarul la care lumânările nu se ard decât în sfeşnic şi la distanţe mari şi iconarele să fie aşezate în odaia cea mai curată unde nu se fumează şi unde nu e umezeală.

Şi datoria celor ce nu le pot păstra astfel, este să le dăruiască bisericei din sat, unde le poate vedea în toate zilele de slujbă.

G. T.

CREŞTEREA ÎN FAMILIE

— Începutul educaţiunii —

Mulţi părinţi sunt de părerea foarte greşită, că creşterea în înţeles mai strâns, mai ales creşterea morală ar începe numai dupăce mintea s'a desvoltat mai mult şi anume: când copilul ajunge la etatea de-a intra în şcoale primară. Câţi părinţi nu-şi ameninţă copiii cu şcoala, unde vor învăţa „omenire", câţi nu-şi pun nădejdea în şcoală, care va îndrepta lenevirea lor de-a-şi creşte copiii în frica lui Dumnezeu! Mare greşală, căci aceeace a stricat lipsa de creştere în cei dintâi câtiva ani ai vieţii unui copil, nu se îndreptează uşor mai târziu. Pe de altă parte însă părinţii, cari îşi dau copiii la şcoală, să nu creadă că deacum înainte toată sarcina unei bune educaţiuni rămâne în sarcina învăţătorilor şi tata şi mama nu mai trebui să se intereseze de ea.

Insemnătatea educaţiunii din cea mai fragedă etate au recunoscut-o şi înţelepţii popoarelor celor vechi. Invăţatul *Glutarc*, care a trăit pe timpul împăraţilor Traicu şi Adrian zice într'o carte rămasă dela el: „Dacă e nevoie a da o formă potrivită membrelor copilului îndată după naştere, ca nu cumva vreunul dintre ele să rămână schimonosit, cu atât mai puţin putem amâna formarea cât mai grabnică spre bine a firii lor". Iar Bossuet, vestit episcop francez ne învaţă: „De ne vom ocupă de cu vreme şi cu îngrijire de copii, munca părintească şi învăţăturile bune vor fi de mare folos. Dimpotrivă, lăsând să între iuvăţăturile rele în sufletul lor, puterea tiranică a obişnuinţei spre rău se va dovedi nebiruită şi nu vom mai avea nici un mijloc pentru a vindeca răul. Pentru a face ca vindecarea lui să nu devină cu neputinţă, trebuie să lucrăm de cu vreme".

O deosebită însemnătate are începutul educaţiunii pentru partea cea mai înaltă a vieţii omeneşti, pentru cea *religioasă-morală*, unica temelie sigură a fericirii vremelnice şi viitoare. Mulţi oameni evlavioşi, au mărturisit, că învăţăturile frumoase, pe cari le-au primit în tinereţea cea mai fragedă, i-au ajutat în vremuri de năcaz să nu cadă jertfă ispitelor rele. Sfântul ierart *Vasilie cel Mare* spune despre bunică-sa, care a supraveghiat începutul creşterii lui: „N'am uitat niciodată întipărirea, pe care au făcut-o asupra sufletului meu încă gingaş vorbele şi pildele acestei femei sfinte". Tot aşa mărturiseşte Sfântul ierart *Ioan Gură-de-aur*, apoi cuviosul *Augustin* şi alţii. Intre o şirtă de bărbaţi evlavioşi strânşi odată la un loc, s'au găsit numai doi, cari nu au putut mărturisi, că numai mamelor lor au de-a mulţumi viaţa lor dreaptă, cari ale le-au dat cele dintâi învăţături despre Mântuitorul, cu ele împreună au rostit dela început rugăciunile către Dumnezeu. De altaminteri, să ne gândim fiecare la copilăria noastră şi ne vom aduce aminte ceice au avut fericirea unei mame înţelepte, cât de mult ne-a ajutat învăţătura să fim mai buni.

Precum se puna temelia binelui în cea mai fragedă tinereţe, tot aşa poate avea şi răul rădăcina în aceasta epocă. Nu e mic numărul criminalilor, cari au ajuns pe calea răului încă dela începutul copilăriei lor. Mulţi părinţi greşase cu judecarea prea îngăduitoare a firii rele, pe care o arată unii copii dela început: Un copil e lacom şi ia bucătura din mâna surioarii lui; — altul e răzbunător, muşcă, loveşte mâna care îl atinge; — altul, mai mărişor, minteşte, când e prins că a furat un măr, o bucaţică de zahăr; — altul află plăcere să chinuească un animal, o pisică mică, un căţăluş, o pasere, ceeace dovedeşte cruzime, care mai târziu se va îndrepta şi asupra semenilor săi, dacă sunt mai slabi decât el. Mama şi tata amână mustrarea, îndreptarea, cu toate că ştie că ar trebui să o facă, dar deocamdată îşi zic: e mic şi se va cuminţi, Greşită credinţă, copilul nu se va cuminţi, căci şi el are conştiinţa răului. Neimpiedecarea răului dela început e izvorul multor supărări de mai târziu şi a râde de faptele urâcioase ale unui copil mic înseamnează a sămăna vânt pentru a culege furtună.

Dacă părinţii vor ţinea socoteală de cele spuse până acum şi vor lucra dela început să desvolte cât mai mult ce e bun în sufletul copilului şi să înăbuşe ce e rău, îşi vor uşura nespus de mult educaţiunea de mai târziu.

V. L.

Să râdem

LA NUNTA TATII...

La nunta tatii eu eram un flăcăiaş, . . . ia aşa ce voi. Ca să nu stau degeaba, am pus boii în căruţă şi sacii la jug şi am plecat să macin.

Când colo ce să vezi dumneata? Moara nu era acasă, că plecase şi ea să pască raţele pe gârlă. Mă iau după ea, o prinseiu de scoc şi o puseiu la loc.

Măcinaiu.

Pe urmă puseiu iar boii în căruţă şi sacii la jug şi am plecat spre casă. Pe drum mi se făcu o sete... Doamne! Doamne! De unde să beau apă?

Văd un lac, dar lacul era îngheţat. Cum să isbutesc? Fac capul maiu şi limba coadă şi cu chiu cu vai, sparg ghiaţa şi beau apă. Apoi îmi văd de drum că mă aştepta acasă tata.

Merg ce merg şi altă întâmplare în cale. In vârful unui plop, un ţânţar şchiop treera nişte bob. Tecile picau jos, iar boabele... le adunau oamenii cu lopata de pe crăci.

Eu încep să râd când văd una ca asta: „Aoleo! Ce comedie! Un ţânţar şchiop treera la bob într'un vârf de plop!"

— Tu râzi de mine şi râsul e pe tine.

Şi se puse pe râs ţânţarul, de se ţinea cu mâna de pântece.

— Şi-mi zice:

— Unde ţi-e capul, măi băiete?

— Uite aici!

Dar când pun mâna, capul nicăeri.

Mă întorc îndărăt cu căruţă cu tot şi încep să-mi caut capul.

Dar pierdusem lacul de unde băusem apă. Am rătăcit bietul de mine, căutându-l trei ani. Când am găsit, altă dandana. Capul şi limba mea făcuseră picioare de stuf şi se dădeau pe ghiaţă.

Le-am prins şi le-am pus la loc.

Apoi am urcat boii în căruţă şi am pus sacii la jug şi... întinde la drum!

Când acasă ce era?

Tata şi mama îmi făceau pomană şi toate pomenirile la biserică, de trei ani şi astă înainte de a mă fi născut.

— Şi uite, măi fraţilor am pâţit.

TUDOR RĂZEŞU

AL. ODOBESCU

MOŢII

Răscoala Românilor Ardeleni sub căpetenia lor Horia în iarna anilor 1784—1785.

(4)

Ori cât se desperau şi se indignau Ungurii, strigând din răsputeri Impăratului:

„Vezi! aceşti rebeli sălbatici au pus gând să „stârpească nobilimea; ei vor să limpezească Ardealul, şi poate şi Banatul, şi poate însăşi Ungaria, de toată suflarea ungurească! Dă-ne ajutor căci tu eşti rege al Ungariei. Tu trebue să ne mântueşti!" — Iosif însă, carele nu primise nici o dată a se încununa rege al Ungariei şi care mutase coroana S-tului Ştefan din Buda, în tezaurul Vienei, Iosif sta nesimţitor la aceste desperate şi înfuriate chemări.

Ungurii simţiră că pe alt ton trebuiau să sune alarma pentru ca să insufle îngrijare curţei de la Viena.

Atunci, închipuiră a buciuma că Horia, îngâmfat de leznicioasele-i succese, nu voeşte să mai ştie de Impăratul, că el s'a declarat **Rege al Daciei,** ba că a şi bătut monetă cu acest titlu uzurpat.

Şi, spre dovadă, ei — falsari politici — scoaseră la iveală nişte derizorii bănuţi de aur, în ale căror inscripţiuni româneşti se văd cât colo grosolana impostură şi chiar ortografia limbei ungureşti.

Cu atari născociri, purtate la Viena prin căile cele mai autorizate pe lângă Impăratul, ei obţinură într'adevăr mai mult succes de cât prin toate doleanţele de mai nainte.

Curtea, intrând acum în prepus despre proporţiunile ameninţătoare ce poate lua răscoala din Ardeal, depărtă pe Generalul Preyss, care comandase armata din Transilvania şi, bănuind de incapacitate pe guvernatorul Brukenthal, denumi ca comisar special în Transilvania, pe comitele Anton Iankovitz şi ca comandant militar pe Generalul Papilla.

Pe de altă parte, ordine fură date regimentelor imperiale din Ungaria de a purcede în contra rebelilor, de a-i supune cu orice preţ şi de a prinde pe căpetenii, puind şi premii mari pe capetele lor.

Din momentul acesta, adică de prin luna lui Decembrie 1784, războiul îşi schimbă caracterul.

Iobagii români rămaseră mai întâi în mirare, de a vedea cum că însăşi cătanele Impăratului umblă acum asupra lor.

Cine oare i-a trădat?

— **Horia?** când acesta îi încredinţa că Impăratul e cu dânşii.

— Sau însuşi **Impăratul?**

Negreşit că între aceste două alternative s'au împărţit părerile. Cei puţini, cari au crezut că Horia i-ar fi amăgit, au depus jos armele şi s'au predat îndată oştirii.

Cei-l'alţi, din contra, în bande risipite, s'au luptat cu vitejie împotriva regimentelor şi s'au rostit făţiş, chiar împotriva Impăratului, care-i năpustise pentru a se uni cu domnii unguri.

Dar nici că era cu putinţă ca o asemenea luptă să ţină mult; cetele lui Horia abia aveau o organizaţiune; ele erau armate numai cu suliţe, cu săbii, cu ceva puşti şi pistoale, strânse pe apucatele. Ele n'aveau căpitani experimentaţi, de oare ce Horia fusese silit să încredinţeze comanda unei cete, fiului său Ion, un copilandru ca de 14 s'au 15 ani, carele totuşi făcu minuni de vitejie.

Apoi iarna apăsa greu în acele locuri muntoase; merindele şi nutreţul de pretutindeni perise prin foc şi prin răsipă.

Gerul şi lipsa munceau pe bieţii munteni, mai tare chiar decât prigonirile cătanelor.

Ei se luptară însă voiniceşte, respinseră chiar p'alocurea soldăţimea; dar, risipiţi în cete mici, — deşi revolta întreagă coprinsese o oaste de 20 mii şi mai bine de oameni, — una după alta, căzură toate cetele. Se uciseră în bătălii oameni mulţi; alţii, cu sutele şi cu miile, fură aruncaţi în închisorile cetăţilor, de către autorităţile ungureşti care acum prinsese la inimă.

In mijlocul acestei cumplite dărăpănări a planurilor şi a speranţelor sale, ce făcea oare Horia?

Din minutul când văzuese că oştirile împărăteşti se declară făţiş în contra oamenilor săi, totul ne face a crede că el a simţit cum că minţile Impăratului fusese din nou îmbrobodite de inimicii neamului românesc.

El atunci povăţui pe ai săi să nu se mai împotrivească şi, fără de a pierde cu totul ori ce speranţă de îndreptare a lucrurilor româneşti în Ardeal, făcu ştire că va căuta să răsbească printre haitele prigonitorilor săi şi se va duce încă odată la Viena, ca să spună d'a dreptul Impăratului toate nouile păsuri ale poporului român; iar în primăvara viitoare, când vor muguri codrii, atunci lupta va reîncepe, mai priincioasă Românilor, cari până la acel timp vor putea fi şi mai bine pregătiţi.

Luându-şi dar rămas bun de la ai săi, Horia, însoţit numai de credinciosul său secundant, Ioan Oargă, poreclit Cloşca, din Cărpenişul Zlatnei, se îndreptă către casa sa din Albac şi, pornindu-şi soţia şi pruncul către Beiuş în Ungaria, merse să se ascundă deocamdată, în munţii păduroşi ai Radacului, care despart ţara Abrudului de ţinutul Bihorului.

Acolo trăi câteva zile prin peşteri şi prin părăsitele colibe de vară ale bacilor.

Dar locotenentul-colonel Kray, din al doilea regiment de Husari săcui, carele risipise cele din urmă rămăşiţe ale cetelor româneşti din valea Arieşului, se luase cu tot dinadinsul după urmele lui, cu gând să-şi câştige, cu prinderea capului principal al rebelilor, o răsplată excepţională.

Acest ofiţer ademeni cu bani pe nişte gornici sau pădurari ai locului, cari cunoşteau toate potecile şi înfundăturile codrilor şi asupra cărora Horia şi Cloşca nu aveau prepus de trădare.

Intr'una din ultimele zile ale anului 1784, la 27 Decembrie, acei vânzători, prefăcându-se că pornesc la vânătoare, călăuziră pe Husarii lui Kray până la ascunzătoarea unde, fără de nici o bănuială, Horia şi Cloşca şedeau duşi pe gânduri, într'o poieniţă, încălzindu-se la foc, după cum au obiceiu ţăranii noştri, când îi apasă grijile şi nevoile.

Când se văzură înconjuraţi fără veste de o gloată aşa numeroasă de vrăjmaşi, atât numai putu face Horia cât să asvârle în foc o desagă cu hârtii, ce o avea în sân.

Ce mari taine va fi conţinut acea desagă?... Unul Dumnezeu mai ştie!...

Kray, înveselit şi îngâmfat foarte de prada ce făcuse, mână îndată pe prinşii săi la Zlatna; iar de acolo îi strămutară curând, sub straşnică pază, în temniţele de la Cetatea-Albă.

In cale, Ungurii îşi făceau o mârşavă bucurie de a batjocori în tot chipul pe nefericiţii căpitani ai Românilor, acum cu totul înfrânţ. Urmărind cu înrăutăţită viclenie planul, lor de a arunca asupra lui Horia nemeritata vină c'ar fi năzuit la puterea supremă şi că s'ar fi dus cu gândul şi cu fapta până a zmulge pe seamă-i diadema regală a lui Iosif împăratul, ei îl preumblară prin sate, legat cot la cot, d'asupra carului şi purtând pe cap o derizorie coroană de hârtie poleită, cu vorbele: „Horia rex Daciae", scrise pe dânsa.

Tot astfel odinioară, la ceasul îngrozitor al ispăşirii de veci, călăii Mântuitorului nostru cutezase a-l insulta cu cununa de spini şi cu numele batjocoritor de **Rege al Iudeilor!**

Amarnică, dar neîndoioasă mângâiere, domnilor; căci, vai! în oarba omenire, la atari înjurii sunt expuşi numai cei ce au solie de a mântui lumea sau de a desrobi popoarele.

Aşa dar, prin asemenea mişeleşti ocări începură acum şi Ungurii a-şi scutura de pe sufletele lor, năpraznica spaimă ce, în curs de două luni, le înfipsese în inimă acei uriaşi ai munţilor Ardeleni, luptându-se cu crucea la sîn pentru a lor liberare!

La Alba, comisarul împărătesc Iancovitz şi Generalul comandant Papilla îşi rezervară singuri dreptul de a face, fără de alţi marturi interogatorul lui Horia şi lui Cloşca.

Procesul lor şi al soţilor săi se prelungi aproape două luni. In acest răstimp, oştirile împărăteşti prinseră şi pe al treilea căpitan al Românilor, pe George Crişan; dar acesta, adus în Alba la 1 Februarie 1785, se spânzură singur în temniţă cu brăcinarul său, în ziua de 15 ale aceleiaşi luni.

Fiul cel mare, — cel de 15 ani — al lui Horia murise viteješte în luptă; pe alt fiu vitreg al căpitanului, îl trăsese Ungurii în ţeapă, împreună cu alte câte-va sute de Români robiţi de dânşii.

De ce însă a ţinut aşa de mult procesul lui Horia?

Tot ce ştim mai sigur este că Horia a refuzat de a răspunde la ori ce întrebare i s'a făcut şi n'a încetat de a repeţi că voieşte să fie dus la Viena ca să dea seamă numai împăratului de faptele şi de cugetele sale.

(Urmare).

RĂVAŞE DELA SATE

Din Vintere
(jud. Bihor).

Duminecă 18 Iunie a avut loc în comuna noastră una dintre cele mai frumoase sărbătoriri din câte au avut loc în acest sat.

Din dorinţa sătenilor s'a cumpărat un clopot pentru biserică din munca lor neobosită, ca să poată înlocui clopotele duse din timpul răsboiului.

Sfinţirea acestui clopot a săvârşit-o neobositul Episcop de Oradea Mare Dr. Valeriu Frenţiu încunjurat de protopopul de Holod Victor Pop, Protopopul Silviu Selăgian, din Rogoz, preotul Tămăian din Sâmboşag, preotul C. Marian şi de preotul G. Marta din Drăgeşti.

Comuna a avut o înfăţişare sărbătorească. Biserica era împodobită cu verdeaţă.

Pe la orele 9 au sosit ţăranii din comunele învecinate Holod, Pogoz, Sâmboşag şi Dumbrăviţă, în frunte cu preoţi şi dascăli, ca să fie şi ei de faţă la acel mare act ce l-au dorit de mult ţăranii din Vintere.

La oarele 10 a sosit dela Holod P. S. Sa Episcopul Dr. Frenţiu — care înainte cu o zi a sosit dela Bucureşti — înaintea bisericei a fost întâmpinat de preoţi îmbrăcaţi în odăjdiile bisericeşti şi de sute şi sute de ţărani. După aceasta a urmat serviciul divin oficiat de P. S. Sa înconjurat de preoţi. La Liturghie răspunsurile a fost date de corul şcoalei primare din Rogoz şi Holod de sub conducerea învăţătorilor Mihai Dringou şi Ioan Tamaş.

După slujba religioasă a urmat înaintea bisericei sfinţirea marelui clopot care era împodobit cu verdeaţă şi flori! La sfârşitul ceremoniei P. S. S. Episcopul a rostit o cuvântare strălucitoare către credincioşi, arătând rostul clopotului aceluia pentru care au făcut credincioşii un mic sacrificiu şi îndemnându-i la credinţă şi la iubire către Dumnezeu, neam, ţară şi lege.

După sfinţirea clopotului au plecat toţi cântând cântări religioase la sfinţirea celor două cruci noui.

Reîntorcându-se dela sfinţirea crucilor a intrat toţi în biserică în sunetul clopotului celui nou şi izbucnind toţi într'un ura.

P. D.

Din Petrila
(Ardeal).

In ziua de 17 Iunie cr., a avut loc sfinţirea clopotului al doilea al bisericii din satul nostru. De faţă au fost popor numeros, minieri şi săteni, printre cari şi doamnele Elena Preot I. Duma, Graţiela Preot Em. Şinca, Tiberia M. Dinu, Preot r. cat. Radványi şi dnii: inginer director Şt. Szécsey, inginer Mihailescu, directorul şcoalei primare Aurel Mana, învăţătorul Bujoreanu şi alţii.

Sfinţirea apei şi a clopotului au făcut-o preoţii: Sebastian Ciocan, Ion Duma din Petroşeni şi Emilian Şinca din Aninoasa. La sfârşitul sfinţirii a vorbit părintele Duma, pomenind de darurile făcute parohiei de societatea Petroşeni, la care s'a adaus un nou ctitor d. inginer Mihăilescu de la minele statului. Dl. inginer Mihăilescu, dăruitorul clopotului, este fiu de preot din Galaţi, ce n'a uitat datoria către sufletul părintelui său. Dumnezeu să-i primească darul şi să îndemne şi pe alţii să-i urmeze pilda.

I. C.

Din Horodnicul-de-jos
(Bucovina)

Societatea de cetire „A. C. Cuza" din Horodnicul de jos, aduce călduroase mulţumiri tuturor acelora, cari au avut bunăvoinţa de-a lua parte la frumoasa serbare care a avut loc în 28 Mai şi anume mulţumeşte tuturor domnilor şi doamnelor mai jos notaţi, cari au făcut frumoase daruri pentru binele şi înaintarea culturei naţionale:

Societatea Academică „Avram Iancu" 100 cărţi de diferiţi autori, St. O. Abager 45 lei, păr. Gh. Vedean, Prof. C. Şotropa, Prof. I. Prelipcean câte 40 lei, Stud. E. Jescu 35 lei, Stud. Pătraşcu, Librăria M. Ţurcan câte 30 lei, Şef de gară N. Profir 25 lei, Stud. Mihailo, D-ra Gherman, D-ra Alvirescu, Secretar T. Grijncu câte 20 lei, Cantorul D. Halip 18 lei, Stud. V. Prelipcean, Stud. Macovei, Stud. Ţurcan, Dir. şcol. M. Paşcan, D-na Isopescu, funcţionar G. Prelipcean câte 10 lei, înv. M. Luţa 6 lei, C. Ursachi înv. S. Grosu, Stud. S. Ardeleanu câte 5 lei.

O. B.

Din Lujeni (Bucovina)

Vineri în 15 Iunie reuniunea muzicală română „Doina" din Coţmani, a aranjat în grădina şcoalei primare din Lujeni, cu prilejul serbării şcolare de fine de an, un concert popular în amintirea marelui compozitor Ciprian Porumbescu.

După terminarea serbării şcolare d-l revizor şcolar al judeţului şi vicepreşedinte al „Doinei", Teofil Reus, au rostit populaţiei, adunată întreagă cu mic cu mare, tineri şi bătrâni, o prea frumoasă cuvântare despre foloasele şcoalei şi a educaţiei naţionale. Deasemenea frumos a vorbit şi d-l Prefect al judeţului, Ch. Michitovici.

Apoi a urmat producţia societăţii „Doina" din Coţmani pentru sărbătorirea a 40 de ani dela moartea marelui artist al muzicei noastre naţionale, Ciprian Porumbescu. In faţa unui ales mănunchiu de intelectuali, a tinerimei şcolare cu corpul didactic şi a întregei populaţiuni, săteni şi sătence din Lujeni şi împrejurime, preşedintele societăţei „Doina", păr. profesor Simeon Reli, a evocat într'o duioasă cuvântare umbra marelui Ciprian Porumbescu, ca artist-compozitor, martir naţional şi ca manifestare a unităţii sufleteşti cătră care trebue să tindem cu toţii! Cântece minunate au fost cântate de cătră corul mixt al societăţii muzicale „Doina" din Coţmani şi acompaniată de orhestra societăţii, sub conducerea măiastră a d-lui Alex. Voevidca.

Concertul „Doinei" a făcut o adâncă impresie nu numai asupra intelectualilor prezenţi, ci şi asupra sătenilor şi sătencelor, adunaţi în număr atât de mare la această serbare românească.

Deşi înstrăinată, această populaţie a fost cucerită de fermecătoarea doină şi mândra horă a poporului român.

După sfârşitul concertului D-şoarele Meşter Crizanta şi Stănescu Lili, au jucat dansurile naţionale „Banul Mărăcine" şi „Haţegana" după ariele cântate la vioară de d-nii Alexandru Voevidca şi Rusu junior, stârnind ropote de aplauze, ale publicului.

După acest strălucit succes moral întreaga societate „Doina" din Coţmani, 70 de persoane au fost poftite la casa parohială de către Doamna şi d-l păr. paroh Const. Rusu, cari împreună cu D-na şi D-l şef al gării Lujeni, Romanescu, au oferit „Doinei" un ospăţ minunat. Pentru reuşita acestei serbări culturale la Lujeni, prin care soc. „Doina" şi-a încheiat activitatea ei de propagandă naţională înainte de vacanţe în Bucovina de peste Prut, se cuvine recunoştinţă şi mulţămită deosebită D-nei şi D-lui păr. Const. Rusu, şi D-nei şi D-lui şef de gară Romanescu, din Lujeni, cari n'au cruţat nici bani nici muncă făcând propaganda şi pregătirile necesare pentru această frumoasă serbare culturală. Deasemenea d-lui Botuşan, proprietar mare din Lujeni, care a pus la dispoziţie soc. „Doina" trăsurile necesare pentru ducere şi întoarcere dela Coţmani şi a dăruit 100 de lei. D-lui profesor Lepşy din Cernăuţi, care a dat concursul său cu vioara în orchestra soc. d-lui dir. şcolar Radomschi şi corpului didactic din Lujeni, d-lor şefi de secţie a-i posturilor de jandarmi din Lujeni şi Burlă din Gavrileşti, ş. a.

Soc. „Doina" ca şi populaţia vor păstra un sentiment de vie recunoştinţă tuturor sprijinitorilor atât de însufleţiţi ai acestei fapte bune şi frumoase.

A. B.

Din Porumbacu-de-jos
(jud. Făgăraş)

Întâmplarea face ca să fiu în satul Porumbacu-de-jos, tocmai în ziua de sf. Constantin şi Elena, când erau şi examenele de sfârşit de an ale şcoalei primare.

După chestiunile puse şi răspunsul dat de elevii tuturor claselor, se poate judeca dragostea de datorie şi râvna ce o pune corpul nostru învăţătoresc de la sate dar şi gradul de pricepere şi inteligenţa poporului român.

Preşedintele serbării era d-l Marinescu, un vechiu slujbaş român chiar din sat, peste care au trecut multe necazuri; un slujbaş bun cum puţini avem. Au luat parte la serbare şi şcoala de economie casnică din localitate cu directoarea, profesoarele şi elevele îmbrăcate în port naţional. După ce elevii de clasa I şi II, apoi III, IV şi V, au răspuns la Istorie, la Geografie, Religie, Poezii, au cântat „trăiască Regele;" apoi preşedintele în o frumoasă şi caldă cuvântare îndreptată copiilor, dându-le sfaturi frumoase, se adresează şi părinţilor pentru-că au luat parte la serbare.

Tot cu acest prilej aud că în ziua de 10 Mai, şcoala de economie casnică de sub conducerea D-nei Elena Georgescu, o energică şi distinsă romăncă, a serbat aceea zi dând două piese de teatru pentru popor, cu elevele. La acea serbare au luat parte autorităţile, sătenii cari pe aici nu prea ştiu de sărbători naţionale.

Ceea ce este de dorit, e că la serbări de acest fel să lucreze mână în mână cu toţi acei cari înţeleg frumosul şi binele pentru ţară.

I. B.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonament normal: 120 lei pe an.

„ de favoare: pentru săteni, muncitori şi intelectuali ***60*** *lei pe an.*

„ de susţinere: ***200*** *lei minimum pentru instituţiile statului, financiare, biblioteci şi pentru toţi acei cari pot şi vor să sprijine ziarul.*

În America 2 dolari pe an.
În Iugoslavia 65 dinari pe an.

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonà foaia şi pe jumătate de an.

Publicitatea se primeşte la administraţia foiei şi la toate agenţiile de publicitate din ţară.

Ştiri de pretutindeni

M. S. Regele şi Regina noastră la Varşovia. Dumineca trecută M. S. Regele Ferdinand şi Regina Maria au sosit la Varşovia, unde li s'au făcut una din cele mai frumoase primiri. Oraşul Varşovia, capitala Poloniei, era în sărbătoare; pe toate clădirele fâlfâiau steagurile naţionale polone şi cele româneşti, iar pe poarta ridicată întru această cinstire Domnească, pe unde au trecut Familia noastră regală, era scris în limba părinţilor noştri: „Varşovia vă urează bun venit!" Afară de aceasta pe zidurile caselor erau lipite hârtii cu următoarea tipăritură:

Cetăţeni,

Suveranii României vin în capitala Poloniei. Pentru prima oară dela reconstituirea Poloniei, un şef de Stat al unui popor vecin şi aliat vine în mijlocul nostru.

România a luptat în marele războiu alături de aliaţi şi a suferit mult ca şi noi de pe urma germanilor şi ruşilor, până când justiţia a sfărâmat puterea armatei prusace.

De acest Stat care se învecinează cu noi, ne leagă, pe lângă o amiciţie seculară, şi o strânsă alianţă pentru apărarea amândorora contra intenţiilor duşmanilor.

Pentru aceasta, cetăţeni, să sărbătorim cu tot entuziasmul sufletului polonez pe oaspeţii aliaţi şi vecini.

Preşedintele oraşului
BALINSKI

Gara din Varşovia a fost împodobită minunat. Cu un ceas înainte de amiază a sosit trenul regal din care a coborît Familia noastră regală, fiind întâmpinată de primarul Varşoviei, de preşedintele Republicei Polone şi de miniştrii ei. Mulţimea nu mai putea de bucurie, iar muzica militară polonă cântă „Trăiască Regele", imnul nostru. M. S. Regele dimpreună cu preşedintele Republicei Polone, au trecut în revistă compania de onoare. Apoi în o trăsură anume pentru Regi, au plecat înspre oraş. Pe drum, lumea, întoate părţile au strigat: „Trăiască Regele şi Regina României". S'au oprit la biserică, unde s'a ţinut o scurtă slujbă religioasă.

Familia noastră regală au tras la cel mai frumos palat al Polonilor, numit Dazienko. In acest palat a locuit cel din urmă rege al Polonilor Stanislas August. Şi în aceste odăi ca din poveşti au fost găzduiţi numai foştii Ţari ai Rusiei, Alexandru al III-lea şi Nicolae al II-lea, când veneau la Varşovia.

Serbare culturală. Tinerimea română din Colonia Regina Maria, în 17 Iunie, a dat o reprezentaţie teatrală urmată de dans, pentru fondul înfiinţării unei biblioteci pentru funcţionarii Direcţiei minelor din Lonea, regiunea Petroşeni (Ardeal).

Pentru abonaţii noştri. Pentrucă ştim că serviciul poştel lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonaţii noştri că de câteori nu vor primi vreun număr din ziar, să ne încunoştiinţeze prin o carte poştală ca numărul lipsă să-l trimitem din nou.

Sărbătorire. În gara Bârlad, s'a sărbătorit desvelirea monumentului ridicat în onoarea ceferiştilor morţi în războiu, a luat parte foarte multă lume bârlădeană.

Răbdarea unui învăţat. Cine dintre noi ar avea răbdarea să prindă 25 de mii, muşte vii, să le însemneze pe fiecare cu o culoare şi pe urmă să le dea iarăş libertatea? Ba încă să le mai urmărească şi prin oraş ca să vadă cam până pe unde ajung ele.

S'a găsit un învăţat englez ca să facă această ispravă. E dl. *E. Hindle*, din Cambridge, care a vrut să afle cam pe ce întindere pot să se răspândească, muştele şi să ducă cu ele mulţimea de microbi pe care'i poartă pe bot şi pe picioare. Răbdarea acestui învăţat a dat rezultate foarte folositoare de cunoscut pentru apărarea oamenilor contra boalelor. El a constatat că, în oraş, o muscă nu se depărtează de locul ei de baştină mai mult de 7—800 metrii. De obiceiu 3—400 metrii, e distanţa cea mai mare pe care se plimbă muştele prin oraş. La ţară însă, ele pot zbura la depărtări mai mari şi le place să meargă în contra vântului din pricină că el le aduce mirosurile după care dânsele se îndreaptă spre a-şi găsi hrana.

Fără răbdarea învăţatului englez, încă multă vreme noi n'am fi putut afla de aceste lucruri.

D. C.

Furt la o biserică. Un furt îndrăzneţ a fost săvârşit la biserica din comuna Drăgăneşti jud. Prahova.

Hoţii s'au urcat pe acoperişul bisericei şi de aci cu ajutorul unei frânghii s'au lăsat în interiorul sfântului locaş de unde au furat odăjdii şi alte lucruri de preţ.

Jandarmii comunei cercetând, au descoperit obiectele furate în curtea unui sătean din vecinătatea bisericei.

Un cal turbat a muşcat la Ighiu şi la Meteşd 61 vite, făcând pagube de peste 2 jum. milioane lei.

Premiu. *Primim următoarea adresă: „Comitetul Cercului Militar-Civil „Principele Carol" din Timişoara, premiază cu una mie lei, distinsul Dv. ziar pentru frumoasele articole scrise cu tot sufletul, articole cari au contribuit şi sperăm că vor contribui şi de acum înainte la înfăptuirea unor curente de idei sănătoase şi româneşti, precum şi la mult dorita unire sufletească a tuturor cetăţenilor României-Mari.*

Preşedinte: general C. Găvănescul".

Foaea „Cultura Poporului" mulţumeşte pentru cinstea ce i s'a adus cu acest premiu, şi încrederea ce se pune în scrisul nostru. Rămâne ca şi publicul să ne sprijine, ca să fim cea mai folositoare publicaţie românească pentru lumea de la sate.

Monumentul Unirii. In oraşul Chişinău, s'a format un comitet pentru a aduna bani, ca să ridice un monument al Unirii Basarabiei cu ţara mamă.

Inginer silvic închis. Inginerul silvic Gheorghe Costea, şeful ocolului Baloteşti, jud. Putna, a fost închis pentru luare de mită.

Mulţămire. Dna Elena Constantinescu, din strada Matei Basarab No. 6, Cluj, mulţumeşte cu recunoştinţă dlui Dr. C. Stanca, pentru îngrijirea medicală ce i-a dat, însănătoşindu-o şi scăpându-o de o boală grea ce a avut-o.

Cadavre de copii. Locuitorul Safchevici, făcând nişte săpături în curtea caselor sale cumpărate de curând, în comuna Vânători, judeţul Chişinău, a dat peste opt cadavre de copii în vârstă între 8 şi 12 luni.

Fosta proprietară a caselor, acum moartă, se ocupa cu moşitul, şi lua în creştere copii mici de pe la oraşe, ceeace îndreptăţeşte părerea unora că, pe lângă îngrijirea copiilor fosta moaşă se mai ocupa de a scăpa pe părinţi de copii.

Se fac săpături şi prin alte locuri ale curţii, având-se credinţa că numărul copilaşilor ce şi-au găsit culcuşul de veci la această doftoriţă a satelor, nu e numai de opt.

PRIETENII NOŞTRI. In toate oraşele şi târguşoarele din România, vrem să avem prieteni. Aceşti prieteni grupaţi în jurul mişcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mişcarea artistică, culturală, economică şi industrială din localitatea în care trăesc. Ştiri de aşa fel în cât să intereseze intelectualii oraşelor, muncitorii de prin ateliere şi fabrici şi pe lumea de la sate.

Prietenii ne vor trimite aderarea lor, iar redacţia noastră le va răspunde ce au de făcut.

Până acum avem:

Redactor la Cernăuţi pe d-l George Voevidca, *scriitor.*

Redactor la Craiova pe d-l Ion Dongorozi, *profesor şi scriitor.*

Redactor la Iaşi pe d-l Sandu-Teleajen, *scriitor.*

Reporter cultural la Aiud (Ardeal) d-l Paul Fodorean.

Redactor la Braşov pe d-l Gr. Raul Stratin, *avocat şi ziarist.*

Redactor la Timişoara pe d-l Şt. Vlădescu, *directorul ziarului „Cuvântul Banatului."*

Reporter cultural la Galaţi pe d-l Petre V. Tanvuia.

Reporter cultural la Slatina pe d-l Ion N. Udrişte-Olt.

Reporter cultural la Vijniţa şi jud. Vijniţa (Bucovina) d-l I. Cârciumărescu.

Reporter cultural pentru jud. Trei-Scaune d. C. Dediu.

Reporter cultural la Petroşeni (Ardeal) d. C. Turcul, *director de şcoală.*

Maşini agricole pentru săteni. Ministrul agriculturii a hotărît să vândă numai agricultorilor toate secerătoarele şi părţile de schimb, ce le are la Brăila. Cine doreşte să aibă astfel de maşini să-şi îndrepte cererea către direcţia fermelor din ministerul agriculturii.

Un lunatec. Intr'o noapte din săptămâna trecută, după miezul nopţii, un om îmbrăcat în hainele de noapte s'a ivit pe coperişul unei case cu 4 rânduri din Bucureşti. Poliţaii şi trecătorii ce se aflau în vremea aceea pe stradă, rămaseră înlemniţi de groază văzându-l cum se preumbla fără nici o frică pe lângă streşina coperişului. Nici unul nu cuteza a grăi ceva de frică să nu se trezească lunatecul şi să cază jos în stradă. După mai multe minute de preumblare, lunatecul s'a coborît jos pe scocul coperişului, unde îl aşteptau neamurile cari l-au trezit şi puindu-l în automobil l-au dus acasă. Lunatecul era de neam ales, fiul unui profesor.

Rugăminte. Domnii studenţi cât stau la casele părinţilor de prin sate, preoţii, învăţătorii, notarii, primarii şi sătenii ştiutori de carte, sunt rugaţi să ne scrie pe scurt cele ce se întâmplă pe la dumnealor, ca: fapte bune, şezători, conferinţe, înfiinţări de biblioteci, clădiri de biserici, şcoli şi tot ce este de seamă şi se leagă de viaţa satelor, pentru a fi tipărite în foae. Mai primim: culegeri de poezii populare, cântece, basme, strigături la horă şi datine.

Premiat. Cunoscutul poet dl. G. Talaz, în acelaş timp şi colaboratorul nostru preţios, a fost premiat de către Societatea Scriitorilor Români, pentru cartea de poezii „Râsul apei".

O faptă vrednică de urmat. Sf. noastră biserică în loc ca să fie neîncăpătoare — mai cu seamă acum după războiu — pentru mame, soţii, surori, fraţi, copii ş. a., cari să se roage pentru odihna eroului lor sau să mulţumească lui Dumnezeu pentru că i-a scăpat scumpul şi dragul de la moarte, ea a ajuns prin unele locuri să fie uitată. Adevăraţii creştini şi bunii români muncesc cu toată râvna pentru a deştepta pe oameni şi a le arăta cât de spinoasă e calea pe care merg şi cum trebue să lucrăm pentru biserică.

Printre aceşti români cu dragoste de neam putem număra şi pe cantorul Popovici din Bosanci, care văzând cât de goală e biserica pentru satul său atât de mare a reînfiinţat corul bisericesc cu feciori din sat, ajungând ca astăzi, de ţi se întâmplă să fii oaspele acelui sat, ţi se umple inima de bucurie, văzând sf. lăcaş cum se tot umple de creştini.

— Oricine poate căpăta la cerere un număr degeaba prin poştă, ca să se încredinţeze cât de bună este foaia, iar ca să o primească şi mai departe trebue să plătească abonamentul înainte.

Se caută. Administraţia ziarului nostru caută un bun achizitor pentru facerea de reclame şi anunţuri în toată ţara. Se cere garanţie bănească şi-n acelaş timp oferim condiţiuni foarte avantajoase.

Preot spânzurat. In comuna Profa din jud. Olt, s'a spânzurat preotul V. Spineanu, zis şi Proteanu.

Inainte de amiază, preotul a fost la biserică. Venind acasă, a trimis undeva pe fetiţa sa de 13 ani, rămânând singur şi atunci s'a omorât. Cauza ar fi că suferea de pelagră.

La băutură. In satul Imbor, de lângă Cluj, Ştefan Ruja a înjunghiat, la băutură, cu un cuţit, pe Ion Andras, care a şi murit pe loc.

Petrecere poporală. Cabinetul de lectură „Viitorul" din com. Corlaţa va da în ziua de sf. Petru, 12 Iulie c., în şcoala primară, o petrecere poporală cu teatru jucat de ţărani, cântece, recitări şi dans.

Lămuriri. Când un sătean nu se poate dumeri în o chestie a sa grea, ori are nevoie de un sfat sau vrea să întrebe ceva care'l interesează, atunci să ne scrie nouă şi-vom lămuri cât se poate mai bine.

Luptă înverşunată cu doi nebuni. In comuna Şomoştelnic (Ardeal) trăiau doi fraţi, feciorii unei văduve de ţigan, cari erau nebuni liniştiţi. De vre-o câtva timp însă au început să se ducă pe hotar, unde atacau fetele şi nevestele mai tinere.

Cazul fiind reclamat la jandarmerie, s'au dus la faţa locului doi jandarmi ca să ridice pe nebuni şi să-i aducă la ospiciu în Diciosânmărtin. Fraţii s'au opus cu înverşunare şi, înarmându-se cu pari, au atacat pe jandarmi, rupând braţul unuia şi rănind grav pe un locuitor care a venit în ajutorul jandarmilor.

Mai mulţi săteni din comună au venit în ajutorul jandarmilor, înarmaţi cu furci de fer şi după o luptă înverşunată, au reuşit să-i prindă. Nebunii au fost aduşi la compania de jandarmi de unde au fost înaintaţi la ospiciul de nebuni din Diciosânmartin.

Părintele Vasile Volcinschi
din Şerbăuţi jud. Siret, Bucovina

Plângeţi-l îndureraţi fraţi bucovineni, voi surori bucovinene; plângeţi-l voi elevi ai şcoalelor şerbăuţene, plângeţi-l toţi cei ce l-aţi cunoscut întru cinstirea memoriei lui. S'a dus dintre noi în rândul drepţilor întru cinstirea faptelor lui, în ziua de 9 Iunie 1923.

Pildă de viaţă, de cinste, adevăr şi dreptate; învăţător, luptător desăvârşit pe ogorul culturei naţionale întru mărirea Neamului lui. Preşedinte al societăţi culturale „Arcaşul", încă din 1910 l-am văzut ţinând ascuns la sânul lui tricolorul românesc al Arcăşiei în mijlocul încătuşărilor ucigătoare ale stăpânirei străine neamului lui.

Glasul curăţeniei sufletului lui în dor de ţară şi neam a trezit sufletele curate şi dela noi ce l-am cunoscut.

L-am condus la locaşul de veci în ziua de 13 Iunie, fraţi lui în apostolat, feciori, surori ai mândrei Bucovine.

Răsunetul durerii a ajuns departe unde sămânţa sufletului lui a încolţit şi la ceasul plecări lui dintre noi l-am simţit mai mult ca altă dată. A plecat sărac dintre noi — sărac în săracia lui mare — atât de bogat la înălţimea vremurilor pentru care a muncit: O Românie mare a tuturor Românilor.

Nu-l vom uita!

DIMITRIE URZICĂ
institutor
Vârful-Câmpului Dorohoiu

Răsplată. M. S. Regele a binevoit să decoreze pe părintele protopop Vasile L. Pop, din Meseş-Sângeorgiu cu „Răsplata muncii pentru biserică".

Expoziţie de animale. La 15 Iulie, în Cernăuţi, se va deschide o expoziţie de animale. Se vor primi cai şi vite cornute mari de la un an în sus, oi şi porci de 1 şi 2 ani, iar ca produse brânzeturi, lână şi altele. Pentru cele mai frumoase animale se vor da crescătorilor însemnate premii în bani, diplome, medalii şi premii în natură (unelte de grajd şi altele). La această expoziţie se vor putea face orice fel de vânzări şi cumpărari de vite.

Târgurile săptămânale. In urma unei hotărâri a Consiliului de miniştri, în viitor nu se vor ţinea târgurile săptămânale, nici într'un caz în zi de Duminecă, ci numai în zile de lucru.

Furt din biserică. Săptămâna trecută, noaptea, hoţii s'au introdus în biserica din comuna Dărmăneşti jud. Prahova, furând odăjdiile şi mai multe lucruri de preţ. In urma cercetărilor făcute de şeful de post, lucrurile furate au fost găsite îngropate în curtea unui ţăran din apropierea bisericei.

Câtă răutate mai e în lume!

Un furt îndrăzneţ la Cetatea-Alba. În Cetatea Albă (Basarabia) se pripăşise în ultimul timp o rusoaică Maria Rozumnica din Ucraina, având cu ea o copilă ca de şase ani.

Cum era foarte nevoiaşă, pentru a nu umbla la cerşit a fost primită în casa unui locuitor bogat.

Rozumnica însă drept recunoştinţă, într'o zi cum era singură acasă, a furat 20 mii de lei şi inele în valoare de 125 mii de lei, fugind împreună cu copila.

Cumpănă mare. O groaznică furtună însoţită de ploae şi trăsneţe s'a abătut asupra oraşului Tg.-Jiu. Intunericul ce se lăsase asupra oraşului a îngrozit şi mai mult populaţia oraşului. Foarte multe case au fost descoperite, pomi groşi au fost dezrădăcinaţi, viile au suferit mult de pe urma furtunei. Firele electrice au fost rupte, astfel că întreg oraşul a rămas în întuneric, de asemenea şi firile telefonice în cât comunicaţia cu judeţul a fost întreruptă. Pagubele sunt prea mari.

Copil ucis de un porc. Femeia Paraschiva Chestreş, din comuna Curleni, jud. Odorhei, plecând la fântână pentru a scoate două doniţi de apă, (fântână era la vre-o 700 de paşi de la locuinţa sa), a lăsat în tinda casei un copilaş al său în vârstă de doi ani.

Imediat după plecarea femeii, un porc ce se afla prin curte, a găsit uşa casei puţin deschisă şi a pătruns înăuntru pentru a căuta ceva de mâncare. In tindă porcul găsind copilul, s'a năpustit asupra lui sfâşiindu-l cu dinţii.

La întoarcere, Paraschiva Chetreş, îşi găsi pruncul ucis, într'o băltoacă de sânge.

Vecinii au omorât porcul cu toporele.

Arderea unei biserici. In comuna Pisc, judeţul Brăila, Dumineca trecută, venise episcopul rus din Ismail, că să eie partea la slujba religioasă de la biserica lipovenească Sf. Ovetania.

Pe la amiază biserica se închisese, dar focul izbucni chiar din altar, căci se aprinse icoana cea mare a Maicii Domnului de la o lumânare ce fusese uitată aprinsă.

Intr'un ceas flacările au cuprins toată biserica, arzând până la temelie. Repeziciunea focului a fost din cauză că cea mai mare parte a bisericii era clădită din lemn. Cum lipovenii sunt foarte credincioşi prin arderea bisericii ei au văzut un semn al mâniei dumnezeeşti şi toţi s'au îndurerat. Locuitorii din sat au venit în faţa sfântului lăcaş ce ardea, ridicând icoanele şi evanghelia asupra flacărilor şi plângând cereau îndurarea lui Dumnezeu. Bătrânii satului îngenunchiaţi lângă altar îşi rupeau vestmintele, mărturisindu-şi păcatele, făgăduind îndreptare.

Atragem luarea aminte a cititorilor noştri, că redacţia şi administraţia foaei s'a mutat în Calea Dorobanţilor No. 10.

Ţesătoria „Franco-Română", arsă. La Bucureşti, un foc puternic, la miezul nopţii, a izbucnit la fabrica de ţesătorie „Franco-Română", aducând pagube de 40 de milioane de lei. Au ars 150 de războae de ţesut.

Societatea „Junimea" pentru cultura Basarabiei. Mai mulţi bărbaţi învăţaţi romani, locuitori în Tighina, la marginea de răsărit a României întregite, au înfiinţat o societate culturală numită „Junimea". La înfiinţarea acestei societăţi i-a îndemnat dorul sfânt de-a vedea pământul Basarabiei, care mai bine de-un veac a gemut sub jugul streinului, adăpat la isvorul cel limpede al culturii româneşti. Va ţinea şezători culturale, va răspândi cărţi româneşti şi va face tot ce este cu putinţă pentru trezirea la sentimente naţionale româneşti a românilor basarabeni din acele părţi.

Bibliotecă populară. La 28 Mai, a avut loc înfiinţarea bibliotecii populare „Cele trei Crişuri", în comuna Băiţa, jud. Bihor. Elevele şi elevii şcoalelor normale din Oradea-Mare, au cântat cântece româneşti.

Trimiterea de pachete din România în Ungaria, Cehoslovacia, şi Germania, s'a deschis şi s'a început. Posta primeşte de acum încolo pachete dela noi pentru aceste ţări şi din acele ţări pentru România.

Starea sămănăturilor. In toată ţara a plouat bine şi vom avea o recoltă frumoasă. Numai în judeţul Gorj (Muntenia) şi judeţul Timiş-Torontal (Banat) nu a plouat în jumătatea întâia a lunei Iunie.

Taxe de export. S'au fixat următoarele taxe de export pentru mărfurile de mai jos: fânul 10 mii lei vagonul; paiele de ovăz 7000 lei vag.; cele de orz şi orzoaică 5000 lei vag.; cele de grâu şi secară 3000 lei vagonul.

REVISTE PRIMITE:

Ramuri, revistă literară, anul al 17-lea No. 12, Craiova.

Cele trei Crişuri, revistă de cultură, anul 4-lea No. 6 pe Iunie Oradea-Mare, str. Prinţul Carol 5.

Năzuinţa, revistă literară, ştiinţă, artă. Anul II, No. 2, pe Iunie, Craiva, „Scrisul Românesc".

Din străinătate

BULGARIA

În Bulgaria, lucrurile pare că vor să se liniştească, cu toate că unele gazete din străinătate aduc ştirea, că Stambulinsky nu ar fi fost omorît, ci a scăpat şi îşi formează în munţi o armată pentru a porni războiu civil împotriva guvernului celui nou. Ştirea aceasta nu e sigură însă.

Întâmplările din Bulgaria ne interesează pe noi Românii foarte mult, căci, dupăcum am arătat în numărul trecut, Bulgarii, cu toate că sunt un popor mic, sunt neastâmpăraţi şi închipuiţi ca şi Ungurii, dorind să stăpânească pământ cât mai mult. Îndeosebi râvnesc la Macedonia, stăpânită acum de Jugoslavia şi Grecia, şi chiar la Dobrogea noastră, dacă nu la toată, cel puţin la partea de miazăzi. Guvernul cel nou al Bulgariei nu pare a fi vrednic de multă încredere, căci bandele de comitagii bulgari, înfrânate de Stambulinsky, au şi început cu jafurile şi omorurile pe la graniţa Serbiei şi a Greciei.

Va fi însă spre răul Bulgariei, dacă nu se va astâmpăra. Nu de mult a fost ministrul afacerilor externe al Greciei în Belgradul Serbiei şi în Bucureşti încheind o alianţă *militară* cu Serbia şi cu România. Alianţa aceasta e îndreptată tocmai contra Bulgariei, dacă aceasta nu se va astâmpăra. Urmările unei încercări bulgăreşti de-a turbura pacea ar fi o nenorocire pentru Bulgaria, căci atunci cele trei state aliate împotriva ei, adecă România, Jugoslavia şi Grecia, vor lua astfel de măsuri pentru slăbirea vecinului neastâmpărat, încât să-i treacă pentru totdeauna pofta de măriri nemeritate. Speranţa Bulgarilor, că vor fi ajutaţi de Unguri, e deasemeni zadarnică, căci România şi Cehoslavia, care şi ea este în alianţă contra Ungurilor ca celelalte ţări vecine ale României, vor şti să-i facă şi pe aceştia să-şi cunoască lungul nasului.

UNGARIA

În Ungaria a fost mare bucurie când s'a aflat ştirea despre cele întâmplate în Bulgaria. Tot aşa în gazetele ungureşti din România. Căci celorce stăpânesc astăzi în Ungaria nu le-a plăcut Bulgaria liniştită, care voia să trăiască în pace cu vecinii. Noi compătimim pe bieţii Unguri, anume pe partea cea mai mare a ţăranilor şi a orăşenilor, căci în Ungaria e, în asămănare cu stările dela noi, o scumpete înspăimântătoare. Mai rău e însă pentru partea cea mai mare a ţărănimii. Căci în Ungaria sunt moşii boiereşti cu mult mai mari decât au fost în România. Acolo însă conţii şi baronii, adecă boierii unguri cei mari, nu vreau să ştie odată că capul de o exproprire a moşiilor lor şi împărţire la ţăranii fără nici un petec de pământ sau cu pământ prea puţin. Iar ca să le ameţească minţea, fac mereu larmă, că trebuie să cuprindă de nou pământul românesc, sârbesc şi slovăcesc, pe care l-au stors sute de ani, că trebuie să înfiinţeze o armată, că ispravă vor putea face numai dacă boierii lor cei mari vor rămânea singuri stăpâni pe moşiile cele mari. Adevărat, că începe să se arete şi la ei câte un om cuminte, care îi îndeamnă să se lapede de visurile, cari nu se pot împlini şi, ascultând de sfatul Puterilor mari, cum e Franţa şi Anglia îndeosebi, să caute a trăi în bună vecinătate cu statele dimprejurul lor. Se vede însă, că ceice conduc Ungaria aşteaptă că aceasta să dea faliment şi ţăranii de acolo să se răscoale.

România e pregătită pentru orice, căci Regele nostru veghiază şi armata e totdeauna gata să pună la respect pe ceice ar cuteza să încerce ştirbirea pământului nostru românesc.

P O V E S T I R E

DIN ALTE VREMI

(10)

de CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ

CAPITOLUL XII.

Sărmanii bejenari

„Incotro mergem, oameni buni?", se auzi un glas amărât iar un moşnean de vreo cincizeci de ani, ce păşia alături cu boii şi-i atingea din când în când cu nuiaua de alun peste spatele lor albe, îndemnându-i aproape în fiecare clipă: „hai plăvanii tatei-hai" răspunse dus pe gânduri:

— Peste Prut, până acolo nu străbat hiarele, bătu-li-ar Dumnezeu, că atâta nu mai ştiu să ne prade ţara", şi oftă adânc.

Iar pe şleahul de ţară lung, lung de parcă nu mai avea sfârşit se strecura un şir de cară, între ele şi o butcă.[1] Şleahul părea un brâu şerpuitor printre ogoarele cu holde verzi. Şi în liniştea nopţii ce se întindea ca o mângâere peste sufletele necăjite, veneau valuri de adieri uşoare cu mireasma câmpului. Carăle înaintau împinse de o mână de durere parcă, o caravană tristă sub stelele stropite sus pe cerul fără sfârşit şi tainic. Se auzia numai atât: un geamăt surd, venit din depărtări, din întuneric. Erau ochi plânşi, pleoape umede, lacrămi amare ascunse în năframe, suspinări întrerupte şi scâncete uneori, ale pruncilor de la sân, amestecate cu murmure de vorbe.

Intr'un car o femee tânără, după ce mereu îşi strânse buzele cu dinţii şi se săturase de atâta gândit îşi dădu drumul amarului:

„Mamă Casandră, omul meu a purces la steag.

Dumnezeu ştie dacă îl voi mai vedea; inima îmi spune că nu. Gheorghe, sărmanul Gheorghe! — şi lacrimile-i jucau în gene — nu ştia ce să mai facă, auzind buciumul. Nu-i era că se duce la vărsare de sânge, dar, că mă vede pe mine în bejenie. Gheorghe a rotit ochii în cei patru pereţi ai casei; s'a uitat la oi, la coşar, la bătătura ogrăzii; s'a dus sub şopron unde sunt fel-defel de lucruri de gospodărie şi s'a întors în prag şi mi-a spus: „Marie, degeaba am muncit şi am agonisit eu şi tu, de geaba! Când am auzit aceste vorbe m'a străpuns ca un fier roş în inimă şi am început a plânge. Mamă Casandră, de geaba am muncit noi. Parcă 'om mai găsi ceva la întoarcere? cât hăul!... Cenuşă şi sărăcie..." şi-i tremura graiul şi lacrimile o podidise pe obrajii ofiliţi.

S'ar fi crezut că nimeni nu-i răspunde, că fiecare trăeşte în sine însuşi, dar deodată o bătrână măruntică la trup şi cu faţa încreţită de valurile vremii, mişcă bărbia ascuţită, desprinzându-i-se de pe buzele palide, picături de mângâere:

— Ei, draga mătuşii, ce să facem? Să ne luăm zilele? Toate de la Celatotputernic, vin. El are grijă de noi ca şi de pasările cerului," — şi sfârşi în credinţa deplină pe care o întărea semnul crucii pe pieptul ei plin de durere.

O stea cădea de sus, lăsând un fir de lumină pentru o clipă; steaua Ciobanului îşi tremura licărirea iar găinuşa păria lacrămi de mărgăritare din ochii Maicii Domnului.

Obezele scârţiiau la deal; boii îşi întindeau grumazurile în juguri iar cei din cară se dădeau jos până şi copiii. Apoi venea câte-o margine de dumbravă şi iar şes întins. La răscruce de şleahuri, ca din pământ răsăriră zidurile mohorâte ale unei case mari. Un tuşit scurt şi un moşneag scăpărînd cremenea ca să-şi aprindă luleana, rupse firul tăcerii, ridicând privirea asupra tovarăşului de lângă el:

„Neculai, ai fost pe locurile aeste?

— Da de unde...

— Ce ştii tu. De abia ai puf sub nas. Eu şleahul aista l'am umblat de multe ori: în sus e şleahul Hotinului, în jos e al Cetăţei Albe iar tot înainte peste Prut. Aici e hanul lui Spânu. Han nu glumă. Da, ce crezi că amu a rămas cineva în el? Ţipenie de om nu-i. Doar nu-i nătâng armeanul să dea ochii cu tătarii ca să-i jupoae pielea.

Hanul ista are o peveste...

— Spune-o, moşule, spune-o, îl rugă flacăoandrul, dorind să afle cât mai multe din câte ştia şi văzuse moş-Talpă.

— Nu-i vremea de poveşti în ceasul aista, lasă altă dată.

I-aşa ţi-am spus în treacăt, uitându-mă la hardughia asta de casă, şi bătrânul lăsă iar capul în pământ, dând drumul la valuri subţiri de tutun ce i se strecurau printre buzele rupte, împrejmuite de barba şi mustaţa albă.

Prin cară oboseala alipi pleoapele la mulţi. Visuri urîte îi învăluiau pe bejenari: vedeau cum limbele de foc mistuiau până'n temelii; vedeau cum copiii erau înjunghiaţi şi curgea sânge cald şiroae; vedeau cum păgânii cu ochii sticloşi şi rânjite de fiare, despicau ţestele moldovenilor fără nici o vină; vedeau cum trupuri de fraţi şi surori erau legate de coada cailor năprasnici şi capetele şi mânele şi trupurile se târâiau prin ţărână; iar pribegii cu răsuflarea grea, ridicau capetele pline de spaimă, uşuraţi că nu era de cât vis.

Geana dimineţii începu să se arăte cine ştie unde... din o purpură de sânge răsărea şi soarele. Şi pe cât se suia la miazăzi, pe atât căldura era mai mare. Un popas se mai făcuse să se hodihnească boii, iar cei din cară să mănânce câteceva, cu toate că nimănui nu-i venea să înghită nimic. Şi de la o vreme se arată: Prutul lat în maluri, mare şi limpede. Valurile lui liniştite alunecau la vale parcă nu s'ar fi întâmplat nimica, jucându-se razele de soare în oglinda apei. Moşneanul cel de cincizeci de ani, privind apa cu oarecare mulţămire îşi mai dete, dintr'un gest scurt cuşma pe ceafă şi grăi:

— Suntem aproape şi-om rămânea în satul care vine până ce-o trece răul...

— Ajunge de când mergem, răspunse un glas năcăjit. Şi mai merseră trei ceasuri încă şi bejenarii intrau pe şleahul cel mare, plin de pulbere, dintre gospodării ascunse între pometuri, cu ochi buni cari-i priviau din praguri de tindă sau din porţite.

Câte-o femee cu durerea pe buze îi întreba:

— De unde veniţi oameni buni?

— De departe, din ţinutul Lăpuşnei, răspundea o voce subţire şi plină de duioşie.

— Plecaţi înainte?

— Nu.

— E destul atâta cale. Rămâneţi aici.

— Rămânem.

Şi carăle intrau prin ogrăzi; boii desjugaţi îndată, iar bejenarii erau primiţi cu braţele deschise, cu vorbe de mângâere, poftiţi în case la odihnă şi ospăţ cu toată inima şi dragostea, lăsată de la Dumnezeu la moldoveni.

Un flăcăoandru ca de 16 ani, într'un suflet se repezi înspre casa părintelui de lângă biserică, să-i ducă vestea. Dar popa plecase cu puţin înainte. El urca încet cărarea ce ducea la curte, căci nu era zi, să nu o vadă pe aceea care o avea sub îngrijirea sa şi să nu-i întăriască sufletul cu vorbe adânci din Evanghelie. Cum mergea însă, alunecându-şi privirea de sub sprincenile stufoase spre pomii încărcaţi cu fructe sau pierdută în van, în inima lui se desfăşura sbuciumul lăuntric; simţia că nu mai poate îndura atâtea nenorociri venite asupra Moldovei, câte le văzuse el, şi ar fi dorit să închidă ochii şi să treacă în lumea celor drepţi, unde nu e nici durere, nici întristare.

„Sfinţia ta, au venit bejenarii", se auzi lângă el o vorbă repede, înecată şi-n sărutul băeţandrului ce-i atinse mâna. Preotul de ţară îl privi cu lumina ochiului de apostol, întrebându-l blând:

— De unde sunt ei?

— De la Nistru.

— Sunt mulţi?

— Sunt femei şi copii şi bătrâni. Sunt vreo patruzeci de cară.

— „Bine, bine, fiule..." Şi flăcăoandrul subţire şi cu albăstrelele în orbite, alipise iar buzele de dreapta încreţită a octogenarului, şi o apucă la fugă, la vale, de unde venise. Preotul îşi întoarse capul după el şi un oflat i se desprinse din piept. Intre gene i se iviră câteva lacrimi. El murmură: „Doamne, Dumnezeul nostru, tu carele le cârmueşti toate, nu ne lăsa durerii..."

Cu capul plecat intră în ograda curţii; i se auziră paşii cizmelor grele de iuft pe scările de piatră şi intră în cămara jupânesei. Ea cum îl văzu lasă lucrul din mână; se îndreptă înspre el, privindu-l cu un zâmbet trist, ivit în cutele buzelor. Copila cu păru-i de aur, curgându-i pe spate, îi sări înainte cu braţele grăsulii întinse, cu vocea-i de înger:

— Părinte, ştii ceva? Mama a plâns. De ce tot plânge mama? Dacă ea plânge, plâng şi eu.

Preotul înduioşat neştiind ce să răspundă pentru o clipă, o netezi cu palma pe frunte, sărutându-o în creştetul capului şi blagoslăvind-o, iar învăluind-o pe jupâneasa cu privirea-i părintească, îi zise cu blândeţe:

— La ce-ţi folosesc lacrimile prea multe?

— Ele mă uşurează, părinte.

(Urmare).

[1] trăsură închisă

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" . . . care se tipăreşte în 30 mii de exemplare. . . .

cea mai mare fabrică de pielărie, încălţăminte şi curele de transmisiune este

Fraţii Renner & Comp

Societate Anonimă, CLUJ.
Telefon: 547, 798 şi 1346.
Telegrame: Dermata, Cluj.
19—5

Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc. în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi

HUNVALD

CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.
RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-10-37

Metale, fierărie, şurubărie, articole technice, materiale de cale ferată la

Telegrame: METALNACHT.

I. NACHT

SOCIETATE ÎN NUME COLECTIV
Centrala: BUCUREŞTI, Strada C. A. Rosetti N-rul 7.
FILIALE: Arad, Strada Regele Ferdinand 22. / Cluj, Piaţa Cuza-Vodă 12 (Telefon: Birou 653, Depozitul 654). Braşov, Strada Nouă 35. / Viena, I. Schellinggasse 6.
12—9
Desfacere EN-GROS.

S'a deschis basinul băii Diana !
5 11—50
Pentru înotători liberi şi cari învaţă înotatul. Deschis dela ora 7 dimineaţa până la ora 8 seara. Lloyd 1633

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 10—50

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 11—50

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAŢA UNIRII
Lloyd 1656. 7 11—50

RECLAMA este sufletul comerţului!!

Cele mai bune maşini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparaţii
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 11—50

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — şi
'Monoştor'
Bere deschisă — mult apreciate, 14—9
din cauza calităţilor lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare.* Se capătă pretutindeni.

Cu deplină garanţie ca înainte de războiu ------ cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialităţi: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare şi tot felul de piei pentru întrebuinţare technică --- liferează
FRAŢII RENNER & COMP,
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
13—9

Fabricile Eleonora Szilágyi Soc. pe Acţii furnisoare ale Curţii Regale

Este ştiut de toţi că LIQUERURILE SZILÁGYI SUNT* CELE MAI BUNE!

Telefon: Numărul 239. 22—2
Cluj, Calea Regele Ferdinand Numărul 107.

INDUSTRIA SÂRMEI S. A.
CLUJ, Calea Victoriei 29. Telefon 347. Fabrica: Ghiriş-Arieş, Telefon 14. Gara Câmpia-Turzii
Produce: Sârmă de fier, laminată şi trefilată, cuie de sârmă, fier de beton, arcuri de mobilă şi agrafe de birou. — Capacitate de producţie 3 vagoane zilnic. — Singur încredinţat cu desfacerea produselor:
„F E R A R I A"
Societate Anonimă pentru desfacerea produselor industriale,
CLUJ, CALEA VICTORIEI 29. — TELEFON No. 4—40.
Reprezentând Prima fabrică de potcoave din Cluj, precum şi alte fabrici din streinătate. 17—9

PRIMEŞTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete şi cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil. SCONTEAZĂ CAMBII. EFECTUIAZĂ remiteri pentru ţară şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase. CUMPĂRĂ ŞI VINDE MONEDE STREINE oooooooooo

BANCA ARDELEANA ŞI CASA DE ECONOMII S. A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894. — C L U J, Piaţa Unirii 32. — FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
SUCURSALE: ÎN TÂRGUL-MUREŞ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ŞI TURDA oooooooooooooooo
INSTITUŢII AFILIATE: „Banca de Credit" s. p. a. Dej; „Banca şi Casa de Economii" soc. p. a. Gheorgheni.
Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane.
SAFE-DEPOZITELE le ţine la dispoziţia onoratei clientele, pe lângă provizionul cel mai mic, (eventual cu lăcatul clientului). 18—9

INTREPRINDERI INDUSTRIALE aparţinătoare sferei de interes a băncii: Intreprinderea pentru îngrăşarea de porci şi industria de carne" societate pe acţiuni în Gherla; „Societatea anonimă pentru Morărit, Industria Lemnului şi Mărfuri" din Târgul-Mureş; „Agricultura Ardeleană" societate anonimă în Cluj; „Societatea anonimă de clădiri" din Cluj, precum şi altele.

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! --- Voeşte şi vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: CALEA DOROBANŢILOR No. 10. TELEFON No. 15-75. | Cluj, Duminecă, 8 Iulie 1923 | ADMINISTRAŢIA: CALEA DOROBANŢILOR 10 TELEFON No. 15-32. | ANUL III. NRUL 15. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

MITROPOLITUL ŞAGUNA

Meritele acestui principe al Bisericei se cunosc în deajuns de tot neamul românesc.

Doar arhiereul Şaguna a fost trimisul lui Dumnezeu, în vremurile cele mai grele, pentru iobagii cari credeau în biserica ortodoxă răsăriteană. Şi dacă n'ar fi fost acest mare îndrumător al neamului său, cine ştie — atunci — ce s'ar fi ales din toate străduinţele unui popor încătuşat.

Loviturile soartei veneau din toate părţile; descendenţii Daco-Romanilor erau aduşi într'o robie asemănătoare cu mormântul; şi, ca ei să fie cu totul desnaţionalizaţi, în primul rând, se încerca dărâmarea bisericii lor strămoşeşti. Şi, de sigur, duşmanii ar fi izbutit, cu atât mai uşor cu cât, în sprijinul asupritorilor românilor se afla în acel timp şi biserica sârbească.

Autonomia bisericească a românilor se pierduse de mult. A trebuit însuşiri superioare ca ale lui Şaguna, tact şi simţ politic desăvârşit, pentru ca, după zbuciumări îndelungate, să se recapete, în sfârşit, autonomia, care a însemnat învierea neamului nostru.

*

Şaguna, pe lângă însuşirea de mare reformator al bisericii, a mai fost şi un îndrumător politic. Epoca în care el a trăit, în lupte şi jertfe, poartă pecetia personalităţii sale; mişcarea din 1848 a fost încununată de succes, prin trezirea desăvârşită a poporului român la libertate, datorită — înainte de toate — lui Şaguna.

De sigur, că jurământul de pe Câmpia Libertăţii nu s'ar mai fi ţinut, dacă şi în această împrejurare nu ar fi lucrat simţul de prevedere şi de diplomaţie a celei mai luminoase personalităţi a timpului, a lui Andrei Baron de Şaguna.

El fusese atunci ales preşedintele adunării naţionale; şi, pe când Simion Bărnuţiu lupta în ţară, iar Avram Iancu, cu sabia, în munţii apuseni, arhiereul Şaguna lupta cu diplomaţia de la Viena, pentru a dobândi de la „Impărat", unele îmbunătăţiri, fie ele de scurtă durată, pentru neamul său.

Regenerarea vieţii bisericeşti, a politicei naţionale şi a şcoalei se datoreşte lui Şaguna. Până la el, biserica noastră ca şi şcoala erau pe marginea prăpastiei; satele erau cu totul lipsite de biserici şi de şcoli; şi numai prin munca lui uriaşă s'a putut rădica şi înfiinţa cea dintâi mitropolie la Sibiu, cea dintâi tipografie diecezană ortodoxă, cel dintâi seminar şi multe internate româneşti.

Dar, nu numai în această direcţie, Şaguna a fost un mare îndrumător. El s'a gândit şi la presă şi la literatura românească. „Astra" este şi până astăzi, aşa cum el a dorit-o, izvorul lui de lumină în straturile largi ale masselor populare.

In orice direcţiune am cerceta viaţa românească din secolul trecut, în biserică, în şcoală, în literatură sau în politică, vom constata peste tot influenţa spiritului genial al lui Şaguna.

*

S'au împlinit cincizeci de ani de la moartea lui. E un prilej pentru noi de a ne gândi mai mult la ceea ce el a înfăptuit şi a-i adânci mai puternic opera sa de regenerare în biserică şi în viaţa politică; iar pentru conducătorii poporului român, e cel mai bun prilej de a lua învăţăminte din viaţa şi activitatea lui Şaguna.

Nu ajunge ca aceşti conducători, cari au în mâinile lor destinele României, să scrie frumos pe hârtie despre faptele lui sau să-i închine, elegii în faţa mormântului său; ei sunt datori să-i respecte testamentul său religios şi social, dacă nu vor să-l neliniştească şi să-l amărască şi în mormânt...

In epoca aceasta tristă de slăbire a simţului moral şi de lupte pătimaşe inspirate de cel mai sălbatec egoism, când interesele obşteşti sunt nesocotite faţă de interesele personale sau de partid, întregul popor românesc îşi îndreaptă credinţa şi privirea înspre un Şaguna al vremurilor noastre.

Unde e el? Când va veni?...

Dumnezeul părinţilor noştri, care ne-a călăuzit paşii în vremurile cele mai grele şi a adus neamul nostru spre limanul mântuirii, să ni-l trimită cât mai curând; căci avem atâta nevoie de un spirit nou, care să vindece ranele produse în sufletul şi în trupul poporului român de toţi aceia cari, ajunşi la cârmă — prin întâmplări capricioase ale soartei — se îngrijesc mai mult de satisfacerea patimilor şi intereselor lor de cât de ţară!

*

„Cultura Poporului", care urmăreşte un spirit nou în publicistica română, se însufleţeşte şi de la viaţa, plină de fapte, a lui Şaguna. Ea poartă în scrisul ei ceva din moştenirea lui culturală şi morală şi preamăreşte pe Arhiereul trecut în rândurile Sfinţilor neamului nostru.

Să se coboare duhul său peste noi!

General N. PETALA.

DIN IDEALISMUL LUI ŞAGUNA

Este atâta vrajbă în această viaţă, că lumea nu-ţi îngădue să faci binele, deşi cu toţii ne rostim această durere şi alergăm însetaţi după dreptatea ce duce la bine. Dar datoria noastră tocmai aceasta este. Să suferim cumplite desamăgiri în drumul nostru către ideal, şi totuşi să mergem înainte. Şi răsplata soseşte. Adesea ca nu vine în viaţă. Dar o aduce nesmintit viitorul. Este drept că uneori este atâta durere, în cât însuşi un Christos a trebuit să strige: „Eli Eli, Lami Sabactani", adică: Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, dece m'ai părăsit? Insă nu acestea sunt cele din urmă cuvinte ale spiritelor alese, ci acelea rostite pe cruce pentru ideal: „Iartă-le lor Doamne, că nu ştiu ce fac. Şi, Părinte, în mâinele tale îmi dau sufletul" Şi din aceste cuvinte, izvodite din puterea sufletului asupra materiei, viitorul, făureşte pecetea nemuririi.

Aşa a fost marele mitropolit al Ardealului, Andrei Şaguna. Aztăzi, când se înplinesc 50 de ani dela moartea lui, îl prăznueşte întreaga suflare românească. Dar dacă astăzi este acest praznic, trebue să ştim că el vine din faptul că Şaguna a străbătut amarul realităţi, şi a stăruit în năzuinţa către ideal. Este drept că el care a fost atâta de mare pentru neamul şi pentru biserica noastră românească; el care a întemeiat „Asociaţiunea pentru literatura şi cultura poporului român;" el care a făcut statutul organic al bisericei; el a fost, după aceea, lovit de ai săi, de Românii cărora le voise înălţarea, şi a strigat, covârşit de jale, „Dee Dumnezeu ca numele meu să se îngroape o dată cu rămăşiţele mele pământeşti". Dar la moartea sa, el şi-a lăsat averea pentru binele Românilor, pentru fii acelora cari îl loviseră.

Aşa a fost Andrei Şaguna. El a suferit de mohorâta micime a realităţei, dar s'a stins în strălucitoarea măreţie a idealului. Viaţa lui să ne slujească de pildă întru înălţarea neamului nostru. In munca noastră pentru ridicarea patriei, să nu ne lăsăm abătuţi de vrajba celor răi. Ci până întru sfârşit să fim jertfelnici pe altarul patriei.

MARIN ŞTEFĂNESCU
Profesor la Universitatea din Cluj.

Locul lui Şaguna între marii arhierei ai trecutului românesc

Istoria culturii româneşti o ilustrează, din secol în secol, şi câteva figuri mărete de arhierei, dintre cari unii s'au distins prin învăţătură aleasă şi viaţă evlavioasă, plină de jertfe, cum a fost mitropolitul Iacob Putneanu din secolulal XVIII-lea, alţii, ca Varlaam şi Dosofteiu din secolul al XVII-lea, prin traducerea cărţilor sfinte pe limba poporului, sau prin o cultură vastă şi idei înaintate, ca ale lui Iacob Stamati şi Chesarie de Râmnic, — şi iarăşi alţii prin întemeierea de aşezăminte culturale, şcoale şi tipografii, prin stăruinţele necontenite de a îndrepta viaţa morală şi intelectuală a neamului, pregătindu-l pentru zile mai bune, cum au încercat cu atâta zel, dar nu şi cu deopotrivă izbândă, neobositul Antim Ivireanul în Muntenia, energicul Ioan Inocenţiu Micu în Ardeal, sau luminatul Veniamin Costache, în Moldova.

MITROPOLITUL ANDREIU BARON DE ŞAGUNA

O comparaţie cu oricare dintre aceşti mari arhierei ai trecutului românesc, — nepierzând din vedere, bine înţeles, distanţa timpului şi deosebirea împrejurărilor, în cari a trăit unul sau altul dintr'înşii — n'ar putea fi decât în favorul mitropolitului Şaguna. Căci individualitatea lui, neobicinuit de multilaterală şi complexă, nu e lipsită de nici una din însuşirile şi virtuţile, prin cari unul sau altul din cei mai vrednici conducători bisericeşti ai Românilor au reuşit a câştiga recunoştinţa posterităţii şi a-şi încununa amintirea cu o slavă nepieritoare.

Învăţătură bisericească şi profană; cultură, vastă, câştigată în atâţia ani lungi de călugărie harnică şi trează; spirit de jertfă, din care au răsărit spre binele neamului şi bisericii noastre, roade atât de îmbelşugate; fapte şi îndrumări culturale de o epocală importanţă, şi idei înaintate, cum la puţini dintre contimporani se vor găsi — toate acestea într'o armonioasă îmbrăţişare, constituesc individualitatea lui Şaguna. Ar fi însă o lacună, dacă am lăsa neamintită şi o altă calitate însemnată a lui: destoinicia de diplomat şi „om politic din creştet până în tălpi", cum nu ştim să mai fi fost vre-unul printre căpeteniile noastre bisericeşti. Dimpotrivă, se ştie, că viaţa contemplativă şi traiul monahicesc din mânăstiri pe mulţi chiar dintre cei mai buni, i-a făcut neînţelegători pentru lucrurile lumeşti şi „politiceşti". Îmbrăcând rassa călugărească, puţini au reuşit a rămânea orientaţi asupra fluctuaţiilor lumii din afară, şi a nu se poticni, când era să păşească pe cărările de labirint ale vieţii politice. Astfel Dosoftei, „care adânc din cărţi ştia", a dat greş în judecăţile sale politice şi s'a înşelat crezând, că Ioan Sobiesky va fi în stare să scape Moldova de Turci. Pe Antim Ivireanul al Ungrovlahiei l-a costat viaţa, când din lipsă de prevedere politică „nu s'a ţinut de datoria-i arhierească, ci primise a se amesteca şi în cele politiceşti", iar pe cucernicul Veniamin Costache l-a înghiţit surghiunul mânăstiresc, fiindcă nu putea înţelege deplin schimbările unor vremi vijelioase, cari îl încurcaseră de tot prin nestatornicia lor".

CASA DIN MIŞCOLŢ ÎN CARE S'A NĂSCUT A. ŞAGUNA

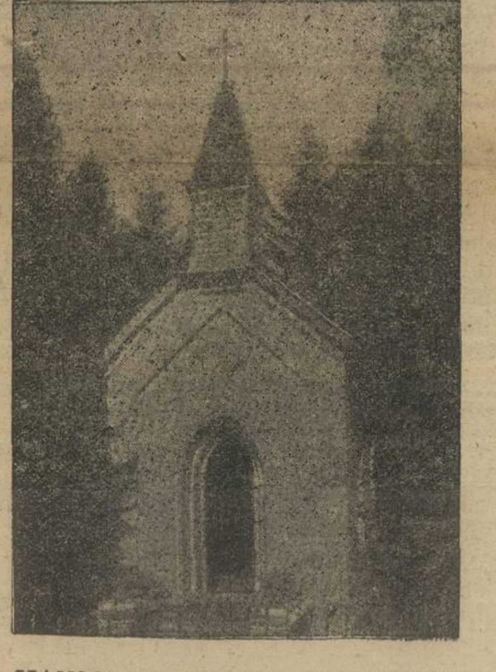

MAUSOLEUL LUI ANDREI ŞAGUNA

Doar episcopul Ioan Inocenţiu Micu, care a fost şi el un aprig luptător pe teren politic, s'ar putea asemâna încâtva, prin atitudinea sa îndrăzneaţă şi neşovăitoare, cu politicianul Şaguna. Există însă o mare deosebire între felul lor de luptă şi mai ales între rezultatele, la cari a putut să ajungă unul şi celălalt; pe când lui Micu politica sa energică şi fără vicleşug îi deschise, prin intrigile duşmanilor săi şi ai neamului nostru, prea de timpuriu mormântul exilului, în care s'a stins între tânguiri jalnice, cu gândul vecinic la credincioşii săi chinuiţi, pe Şaguna dimpotrivă prudenţa sa politică, simţul practic şi tactul diplomatic extraordinar de fin l-a dus — chiar şi între împrejurări cu totul potrivnice — din izbândă în izbândă, făcându-i cu putinţă, să stoarcă oricărui prilej tot folosul ce ni-l putea da.

Dr. IOAN LUPAŞ

Infiinţarea tipografiei diecezane pentru răspândirea culturii între toate păturile poporului român

Şaguna era omul, care voia să aibă în slujba direcţiei sale politice şi culturale toate mijloacele moderne de creare şi răspândire a culturii. Nu numai pentru el, ci şi pentru biserica şi poporul nostru deveniră prea strâmte şi cu totul neîndestulătoare formele vechi de viaţă bisericească, sfioasă şi săracă, cum s'a putut desvolta sub oblăduirea prea puţin desinteresată a ierarhiei sârbeşti şi sub lunga păstorire, umilită şi neputinciasă, a episcopului Vasilie Moga. Pentru viaţa noastră bisericească şi naţională era necesară croirea unei alvii mai largi de desvoltare; timpul înaintat cerea acum îmbunătăţiri şi reforme a căror realizare şi un om de o însemnătate mai mică, decât a lui Şaguna, ar fi trebuit să o încerce. Pentru iniţiarea şi ducerea la îndeplinire a operei de regenerare bisericească şi culturală, care nu mai putea suferi nici de cum amânare, mijloacele lipsiau însă cu totul.

DR. IOAN LUPAŞ
Membru al Academiei Române şi profesor universitar
Biograful lui Şaguna

Sibiiul, care în curând avea să devină un centru cultural şi politic pentru Români, nu avea la sosirea lui Şaguna în Ardeal, nici măcar o tipografie românească. Episcopul Moga, care tremura de teama „tisturilor dela slăvita varmeghie" şi strângea cu sârguinţă bani frumoşi pe seama neamurilor, probabil nu simţia lipsa unei asemenea instituţii, cu ajutorul căreia nici n'ar fi prea avut de împărtăşit multe planuri şi idei unei preoţimi, din mijlocul căruia se ridicase numai prin oficiul său, nu şi prin gândurile, de cari era stăpânit şi în privinţa cărora nu se prea ştiu înălţa departe peste nivelul intelectual obicinuit al unui preot sătesc. Nepotul episcopului, teologul Ioan Moga, succesorul lui George Lazar la catedra de profesor seminarial, († 24 Oct. 1856) şi Moise Fulea, († 14 Noembrie 1863) — deşi par a fi avut mai multă învăţătură — erau şi ei oameni fără nici o iniţiativă, timizi şi încurcaţi în gândul şi scrisul lor. Cărţile bisericeşti şi şcolare, care s'au tipărit în Sibiiu, de pe la sfârşitul veacului al optsprezecelea, până la 1850, în lipsa unei tipografii româneşti, ieşeau de sub teascurile Saşilor Petru şi Ioan Bart, Martin de Hochmeister şi George Cloesius.

În astfel de împrejurări una din cele dintâi fapte culturale mai însemnate ale lui Şaguna trebuia să fie şi înfiinţarea unei tipografii proprii pentru satisfacerea multelor trebuinţe şcolare şi bisericeşti ale episcopiei Ardealului. Indată după potolirea revoluţiei, fiind încă proaspete urmele vandalismului din Martie 1849 — Şaguna se apucă de lucru şi în vara anului următor (27 August 1850) deschide cu cheltuiala proprie o tipografie.

La început tipografia diecezană, pe lângă piedecile ce i se puneau din partea cârmuirii, mai avea să lupte şi cu greutăţi materiale. Şaguna, după ce cheltuise cu înfiinţarea ei peste 1000 de galbini, nu mai avea bani de ajuns pentru susţinerea ei. Îi stăteau însă la dispoziţie unele mijloace de ajutorare din fondurile episcopiei, extrem de modeste şi acestea. Sub îngrijirea şi supravegherea lui Şaguna, s'au retipărit în curs de vre-o 11 ani nu mai puţin de 35 cărţi bisericeşti, din cele mai însemnate şi mai neapărat de lipsă, între cari cele 12 minee (1853—1856) şi întreagă Biblia ilustrată (1856—1858).

FAPTELE LUI ŞAGUNA PE TEREN ŞCOLAR

Calitatea de bun Român a lui Şaguna a rămas eternizată pe paginile istoriei noastre naţionale prin multe fapte şi vrednicii culturale, între altele, şi prin lupta frumoasă şi plină de energie ce a purtat Şaguna pe timpul absolutismului contra regimului politic, care în repeţite rânduri a încercat a conduce şcoalele noastre, înlăturând jurisdicţiunea bisericească. Aceste încercări totdeauna au fost respinse din partea lui Şaguna, până când ele la începutul erei constituţionale au trebuit curmate cu totul convingându-se însuşi guvernul, că acestea stârnesc numai temeri şi nemulţumiri şi nu pot duce la nici un rezultat pozitiv. Deaceea prin un ordin (dat la 25 Septemvrie 1861), potrivit principiului autonomiei bisericeşti, i dă voie lui Şaguna, ca „instrucţiunile şcolare după judecata sa proprie" şi atunci, când va afla de lipsă, să le gătească şi să le aştearnă spre dispoziţiune mai înaltă."

In străduitoarea sa pornire de a se face, după cuvântul apostolesc, tuturor toate, între nenumăratele sale gânduri şi îngrijorări chiar şi în vârtejul luptelor politice şi bisericeşti, cari se înteţiau cu înverşunare, — Şaguna mai găsia totuşi răgaz de a urmări scrierile pedagogice mai de seamă, de a face studii serioase şi în această materie, numai şi numai să poată deschide pe seama învăţătorilor cărări nouă de progres, să le poată da îndrumările necesare pe cari — aşa se vede — nici unul dintre bărbaţii noştri de şcoală din acel timp nu le putuse da.

Indată după sosirea sa în Ardeal, Şaguna ridică cursul clerical de 6 luni la un an şi începu a controla mai de aproape mersul învăţământului. După potolirea revoluţiei, una din cele dintâi griji ale sale fu iarăş organizarea seminarului. In şedinţa consistorului (17—29 Octomvrie 1849) propuse, iar consistorul primi ca la 1 Noemvrie st. v. să se înceapă „cursul;" la care să nu poată fi însă nimenea primit fără ştirea şi aprobarea episcopului."

Din partea ministrului nu i se dădea însă ajutorul cerut, în schimb i se spunea, că dacă nu este în Ardeal institut teologic la înălţimea cerinţelor timpului, să-şi trimită clericii la institutul teologic din Cernăuţi sau la cele din Viena. Şaguna însă spunea, că nu se simte nici decum îndemnat a primi sfatul acesta, fiiindcă vrea să-şi aibă clericii din eparhia sa totdeauna înaintea ochilor, spre a le putea cunoaşte calităţile şi aplicările lor şi a putea fi astfel în stare să judece, care e vrednic să fie primit în tagma preoţească şi care nu.

(Din Monografia lui Şaguna)

MOŞTENIREA LUI ŞAGUNA

— O pagină glorioasă şi plină de învăţăminte cât va trăi neamul românesc. —

Andrei Şaguna poate fi considerat ca un mare reformator al bisericii ortodoxe-române din Ardeal şi Ungaria. Dar, — după cum scrie cu drept cuvânt unul dintre contimporanii lui — „această reformaţiune a fost săvârşită cu atâta înţelepciune, încât ea s'a putut petrece pe nesimţite şi fără de a face să se ivească cea mai mică desbinare între creştini... Din început el a simţit, că aşa cum era organizată, biserica orientală nu mai are vitalitate: trebuia dar să-i schimbe organizaţia potrivit cu interesele credincioşilor... Om bun şi plin de iubire, cum era, Şaguna a căutat în oameni partea cea bună şi pe aceasta a voit să întemeieze vecinica legătură dintre dânşii. Pe când în viaţa publică el avea totdeauna răutatea oamenilor în vedere şi nu se răzima decât pe indentitatea de interese, în biserică el a pus mai presus de toate principiul: dacă nu este iubire între oameni, nu mai poate să se stabilească aici o legătură între dânşii... El le-a venit Ardelenilor ca un om trimis dela Dumnezeu şi Ardelenii au cunoscut, că s'a ivit un Mesia în mijlocul lor, pentrucă veacurile îndelungate le-au dat învăţătura, că dacă ei nu se vor iubi între dânşii, nu vor găsi în lume decât ură şi prigonire.

Prin reformele înţelepte şi prin activitatea sa organizatorică Şaguna trezi în sufletul poporului sentimentul de drept şi datorinţă, precum şi conştiinţa libertăţii şi a independenţei naţionale-bisericeşti. Astfel deveni biserica ortodoxă pentru Românii ardeleni un adevărat scut al naţionalităţii, dupăcum în genere creştinismul oriental se împacă mai uşor cu condiţiile independenţei naţionale în deosebire de creştinismul apusean, care neagă dreptul de independenţă naţională-bisericească a popoarelor.

Anii din urmă ai vieţii lui Şaguna au fost tulburaţi de atacurile, pe cari duşmanii săi politici începuseră a le îndrepta cu multă patimă contra lui. Şi o învechită boală de inimă îl mistuia, întinzând aripa întunecată a morţii asupra lui. Aceste suferinţe morale şi fizice îl apăsau şi îi umpleau sufletul de presimţiri sinistre. Câtva timp s'a silit cu neînfrântă energie bărbătească a le alunga dela sine prin lectură şi prin activitate literară. In corespondenţa lui din 1870—1873 străbat însă adeseori accentele dureroase ale unui solitar, care se simte părăsit de toată lumea. „Dacă pofteşti, să ştii, cum petrec eu zilele bătrâneţelor mele — scria Şaguna la sfârşitul anului 1870 unui protopop — iată îţi spun, că eu în singurătate m'am retras şi studiez limbile clasice şi meditez despre sfârşitul meu, căci eu nu cunosc nici cea mai mică desfătare sau petrecere, căci văd că lumea nu mă iubeşte, dar eu o iubesc ca un părinte sufletesc şi gata sunt a aduce în favoarea ei ori şi ce sacrificiu" Alteori i se părea, că s'a format o atmosferă gheţoasă în jurul îdânsului, că toţi îl ocolesc şi se înstrăinează: „ori unde aş porni, văd numai cărări colţuroase, pline de spini, ori către cine m'aş apropia, văd pe acela, că fuge de mine sau cel mult mă primeşte, dar cu inima rece şi îngheţată". Aceasta îl îndeamnă, să exclame odată cu durere: „Dee Dumnezeu, ca numele meu, să se îngroape cu rămăşiţele mele trupeşti şi alţii ca finicii să răsară!"

Ucenicii lui credincioşi, aderenţii devotaţi şi sinceri îşi dădeau silinţa să-i însenineze anii bătrâneţelor. Aceasta o simte şi o recunoaşte Şaguna în altă epistolă a sa scriind: „Ce este drept, am oameni buni şi apţi, dar am şi maliţioşi şi invidioşi, cari pot paraliza pe cei buni şi activi". Ştiind, cum începură a lucra şi a se organiza contrarii lui, adaugă: „După moartea mea vor juca rola vremile lui Moga, căci ei se pregătesc la o acţiune mare la întâmplarea morţii mele, le şi poate reuşi prea uşor, căci şi regimul îi va părtini"...

Vedem aşa dară, că Şaguna ca om de cultură superioară, ca arhiereu, şi bărbăt politic de o însemnătate epocală, n'a fost apreciat după merit şi după cuviinţă de unii dintre contimporanii săi. Chiar şi câţiva dintre sfetnicii lui mai deaproape au avut consecuent atitudine ostilă faţă de dânsul probabil, fiindcă mărimea şi superioritatea lui o simţiau ca o povară grea şi sdrobitoare pentru micimea lor. Răutatea, ignoranţa şi ingratitudinea acestora au rănit adeseori inima lui simţitoare, dar nu l-au putut împiedeca să lase şi prin testamentul său cea mai frumoasă dovadă despre iubirea sa părintească nestânsă pentru toţi. Cu toate că avea şi mitropolitul Şaguna unele neamuri, acestora nu le-a lăsat nimic din averea sa, ci precum în cursul vieţii sale întregi, tot astfel şi la moarte îşi jertfi totul numai şi numai pentru interesele sfinte ale bisericii şi ale poporului drept credincios.

„Eu — scrie Şaguna în testamentul său — după §. 108 din Statutului organic aş putea testa cui şi cum aş voi jumătate din averea mea, dară eu resignez la favorul acesta şi rânduesc, ca toată averea ce se va găsi după moartea mea, să rămână arhiepiscopiei noastre spre scopuri bisericeşti, şcolare şi filantropice, prin o fundaţiune pentru toţi timpii viitori".

Dacă lângă lăsământul acesta s'ar adauge sumele tuturor fundaţiunilor bisericeşti şi şcolare create de Şaguna, apoi mulţimea realităţilor — case şi grădini — câte a cumpărat şi le-a dăruit bisericii, ar rezulta suma de peste un milion.

Această sumă, extraordinar de mare, dacă ţinem seamă de modesta donaţiune a mitropolului, este o splendidă dovadă, că Şaguna era şi în cele economice, ca şi în cele culturale şi politice, o capicitate neîntrecută. În testamentul său dispune, să fie îngropat lângă biserica din Răşinari „în cosciug de metal sau de lemn de brad, îmbrăcat în mătasă neagră", la înmormântare să servească un singur preot şi înmormântarea să i se facă „înainte de ameazi fără pompă, fără muzică şi fără predică"... Fixează mai departe, în ce ordine au să-l petreacă până la marginea Sibiiului preoţii, studenţii şi poporul, ce sume de bani să fie împărţite între săraci şi între servitorii săi credincioşi.

Acest admirabil testament ne înfaţişează pe mitropolitul Şaguna ca un model de abnegaţiune şi jertfire de sine, ca omul ordinii şi al autorităţii, ca pe sfătuitorul înţelept, cercând să îndrepte şi de dincolo de mormânt destinele neamului, pe care alţii, poate, îl vor fi ştiut iubi mai cu căldură decât dânsul, dar mai înţelepţeşte — nimeni.

Când sinodul arhidiecezan din primăvara anului 1872 s'a prezentat la Şaguna „spre a-şi exprima simţămintele de compătimire pentru starea nefavorabilă a sănătăţii Excelenţei Sale," le-a răspuns; „că scriitorii cei vechi bisericeşti numiau pe episcopi miri ai bisericii, dânsul însă zice, că episcopul e mire al poporului credincios. Precum caracterul mirelui e acela al credinţei către mireasa sa, aşa trebue să fie şi al episcopului către popor. Dară de aci urmează, că şi poporul să fie cu aceeaş credinţă către episcopul său". Aceasta a fost ideea sa conducătoare totdeauna. In timpul din urmă însă din cauza boalei, neputându-se ocupa cu alte lucrări, a cetit tratatul lui Cicero: De senectute. Acolo a aflat precizate bine gradaţiunile etăţii şi dânsul s'a conformat întru multe după cele indigitate acolo, pentruca aşa să corespundă datorinţelor sale în etatea înaintată."

În iarna anului 1872—3 boala lui Şaguna s'a agravat, iar în 16/28 Iunie 1873 suferinţele lui se curmară. Dar numele lui n'a fost îngropat deodată cu rămăşiţele-i trupeşti, — dupăcum îşi exprimaes el dorinţa într'un moment de amărăciune sufletească, — ci a trecut prin moarte la nemurire. Astfel putem zice şi noi, cum a zis el despre prietenul său Eötvös: Şaguna nu a murit ca să înceteze a trăi, ci a murit ca să trăiască mai glorios, să trăiască în veci.

La mormântul din Răşinari pelerinează elevii seminarului „Andreian" în fiecare an, la ziua morţii lui Şaguna. Cei aleşi dintre dânşii tălmăcesc, în numele tuturor, sentimentele de evlavie şi admiraţie în discursuri, din cari transpiră adeseori înţelegere dreaptă pentru opera marelui răposat, cum şi nizuinţa de a se pătrunde de sfaturile înţelepte şi de duhul luminat al glorioasei lui cârmuiri bisericeşti şi naţionale... Dacă viaţa cu numeroasele ei răutăţi — mărunte şi mari — n'ar omorî în sufletele tinere frumoasele îndemnuri, cu care pleacă din şcoală şi dela mormântul lui Şaguna, rândurile preoţilor şi învăţătorilor noştri ar trebui să se primenească în curând cu caractere ferme şi hotărîte spre orice jertfă pentru lege şi neam.

*

După moartea lui Şaguna, s'a urcat în scaunul mitropolitan fostul episcop al Aradului Procopie Ivacicovici (1873—1874), care a rămas timp foarte scurt în Sibiiu, căci fiind ales în 1874 ca patriarh al Sârbilor, a plecat numai decât la Carloviţ spre a-şi ocupa scaunul.

Congresul electoral din 1874 a ales ca mitropolit, cu majoritatea voturilor, pe episcopul Caransebeşului Ioan Popazu, dar guvernul ţării nefiind aplicat a recomanda coroanei spre confirmare această alegere, a trebuit să urmeze în curând alta. După lupte şi agitaţiuni electorale destul de păgubitoare a reuşit să întrunească majoritatea voturilor episcopul Aradului Miron Roman. care a cârmuit mitropolia 24 de ani (1874—1898). După el a urmat Ioan Meţianu (1898—1916).

(Din „Biblioteca Şaguna" redactată de Dr. I. Lupaş).

PENTRU SĂTENI

RELIGIE

Iartă-ți-se ție păcatele tale!

Duminecă a șasea după Rusalii

Iisus tocmai venise cu corabia în orașul Caperneaum, când i-au adus pe-un slăbănog, zăcând pe pat. Oamenii cari aduceau pe bolnav au auzit de vestea marelui prooroc, tămăduitor al boalelor și neputințelor omenești. Pentru vindecarea bolnavului ei au făcut toate încercările cu putință. Este o datorie a oamenilor să poarte grija celor bolnavi și Iisus Hristos a și făgăduit acelora, cari se îngrijesc de bolnavi, că la ziua cea mare a celei de-a doua arătări ei vor fi dea dreapta măririi sale. — Datoria aceasta purcede din iubire și credință, așa cum au avut și oamenii, cari au dus pe slăbănog la Iisus.

Credința lor a cunoscut-o Iisus, de-aceea ne spune sfânta Evanghelie de astăzi, că *„văzând credința lor, zis'a slăbănogului: îndrăznește, fiule, iartă-ți-se ție păcatele tale!"*

Vedem așadar, că Iisus și acestui bolnav, ca și celui dela fântâna vie, înainte de toate îi iartă păcatele, tămăduindu-i înainte sufletul și arătându-ne prin această faptă, că sufletul este mai presus decât trupul. Iubirea față de semenii noștri prin urmare trebue s'o arătăm și îngrijindu-ne de sănătatea lor sufletească, de-acea bun și creștinesc lucru fac aceia, cari celor păcătoși le arată calea virtuții și a dreptății.

Boala sufletului îmbolnăvește și trupul, de-aceea foarte adeseori pricina boalelor trupești sunt păcatele, cari sunt ca o povară ce apasă și sufletul și trupul omenesc. Și nu numai a boalelor, ci și a altor multor năcazuri de cari suntem coprinși. Aceasta să nu o uite nici-odată aceia, cari se răsvrătesc împotriva lui D-zeu, de-câte ori sunt coprinși de năcazuri și boale și așteaptă dela Dumnezeu grabnică vindecare. Să ne aducem întotdeauna aminte, că poate în adâncul sufletului nostru a încolțit sămânța păcatului și prin urmare și trupul nostru a putut să fie înveninat.

Jidovii nu recunoșteau dumnezeirea lui Iisus și prin urmare nici puterea lui de-a ierta păcatele deaceea, unii dintre ei ziceau întru sine: *acesta hulește!* În orbia lor sufletească, ei nu luau în socotință minunatele fapte a lui Iisus, prin cari și-a dovedit dumnezeirea și puterea de-a ierta păcatele. Așadar ei au fost hulitorii, nu Iisus, căci aveau ochi și nu vedeau, aveau urechi și nu auziau.

Dumnezeiescul Invățător le-a cunoscut cugetele și drept aceea a fost silit să-i mustre și să dovedească înaintea lor dumnezeiasca sa putere. Pentru-ce cugetați rele întru inimile voastre? — îi întreabă Iisus. M'ați văzut de-atâtea ori în adunări și ați auzit învățătura mea, pentru-ce cugetați rele întru inimile voastre? Căci ce este mai ușor, a zice: iartă-ți-se păcatele, — sau a zice, — scoală-te, ia-ți patul tău și umblă?

De-atâtea ori a dovedit și până atunci Iisus, că el fiu al lui Dumnezeu fiind, are putere dumnezeiască, acum pentru împietrirea inimii jidovilor le-o mai dovedește aceasta încă-odată.

„Ca să știți, — că putere are Fiul omului să ierte păcatele pe pământ — atunci a zis slăbănogului: sculându-te, iea-ți patul tău și te du la casa ta!"

Iar slăbănogul s'a sculat și s'a dus la casa lui, fiind pe deplin sănătos, atât cu trupul, cât și cu sufletul.

Iar popoarele văzând s'au cutremurat și preamăriau pe Dumnezeu, care a dat putere ca și acesta oamenilor. — Să preamărim și noi pe Dumnezeu, care mereu ne ridică din boalele noastre sufletești și trupești. El este singurul și adevăratul doftor al sufletelor și al trupurilor noastre.

Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul

In această săptămână, Sâmbătă, sărbătorim nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, care a fost înaintemergător al Domnului nostru Iisus Hristos. Părinții lui au fost Zacharie, preot al bisericii celei mari din Ierusalim și Elisabeta soția sa. El a botezat pe Iisus la râul Iordanului și a pregătit inimile oamenilor pentru primirea dumnezeiescului Mântuitor. A trăit o viață sfântă, în post și în rugăciuni și după cum ne spune sfânta Evangelie: vin și beutură înbătătoare n'a băut. Fiind iubitor de adevăr, Irod Antipa, împăratul, l'a aruncat în temniță, pentrucă îi spunea: nu ți-se cade să ții pe femeia fratelui tău. Irod i-a și tăiat capul, la dorința femeii sale, care în acest chip gândia să-și răzbune asupra acestui prooroc.

Despre Iisus, Sfântul Ioan Botezătorul a spus odată, că „aceluia se cade a crește, iară mie a mă micșora" de-aceea sărbătoarea nașterii lui Ioan Botezătorul se prăznuiește vara, când ziua începe să scadă întocmai cum Botezul lui Iisus se sărbătorește iarna, când ziua începe să crească.

La sate este obiceiu să se arunce în această zi cununi de flori galbene, numite Sânziene, pe acoperișul caselor, însemnând prin aceasta cununa măririi, care o dăruiește Dumnezeu celor cari umblă în calea dreptății.

SEPTIMIU POPA

Erupțiunea vulcanului Etna

În fața capătului de miazăzi apus al Italiei se află insula Sicilia, cu o climă dulce, care nu cunoaște iarnă, dar nici ferbințelile Africei. Și cu toate acestea, locuitorii acestei insule sunt îngroziți uneori de erupțiunile, adecă revărsările de *foc* ale muntelui *Etna*, care e un vulcan.

Scoarța cea vârtoasă, care îmbracă globul pământului e numai o pojghiță în asemănare cu mărimea lui. Iar înlăuntrul lui, la o adâncime de câteva mii de chilometri, e un miez topit, ferbinte peste măsură și formând o mulțime de gazuri, cari grămădindu-se și strîngându-se caută să răsufle în afară. Coșul (hornul, ogeacul), prin care răzbat, sunt *vulcanii*, adecă munții găuriți dela vârf până la partea cea topită din lăuntrul pământului.

Când se grămădesc multe gazuri, cari trebuie să iasă afară, cu ele împreună sunt aruncate și cenușe, nisip și bombe. Cenușa întunecă soarele, se amestecă cu apa clocolită și cade înapoi pe coasta muntelui ca un râu năvalnic de tină (noroiu, glod) ferbinte, care înnămolește tot ce-i vine în cale. O parte din cenușă și nisip cade peste câmpiile mănoase și le pustiește; s'au întâmplat de au acoperit chiar orașe întregi, ca la anul 79 după Christos, când au fost îngropate trei orașe întregi în sudul Italiei. După cenușă iese din gura vulcanului numită *crater*, un râu de *lavă*. Acesta e o materie topită, albă de înferbântată ce este și care alunecă la vale ca un puhoiu de noroiu ferbinte arzând tot ce găsește în drumul ei. Lava aceasta prinde, la câteva zile după revărsarea ei, coajă și după mulți ani se răcește și înlăuntrul ei, având înfățișarea unei sgure, care e însă pământ mort, care nu produce nimic. O astfel de revărsare de nisip, petri și lavă din lăuntrul unui vulcan se numește *erupțiune*.

O astfel de erupțiune s'a întâmplat de câteva săptămâni încoace pe insula Sicilia. Grozăveniile ei s'au potolit, așa că acum putem să descriem pentru cititorii noștri ceva mai amănunțit cele întâmplate.

Invățații au iscodit niște instrumente, cari arată cu zile înainte, că are să se întâmple o erupțiune. Așa a fost și acum. Instrumentele sau aparatele din Catania, un oraș în Sicilia, au anunțat cu multe zile înainte de-ase fi arătat înapoi, cel mai mic semn de erupțiune, că în măruntaele Etnei se pregătește ceva grozav, așa că în toate satele și orașele din jurul Etnei se știa, ce are să vină. Mulți s'au refugiat la timp, luându-și cu ei averea mișcătoare, haine, mobile și vite. Cei neîncrezătorii sau curagioși au rămas, dar în curând au trebuit să fugă și ei, unii cu mâna goală. Căci în curând cerul se întunecă de materiile aruncate din Etna, pământul se cutremura, casele trosneau în zidurile lor și se legănau. Chiar și mai departe de Etna, unde revărsările ei nu pot ajunge, oamenii nu îndrăzneau să aprindă seara lămpile de teamă, că zguduiturile pământului le vor răsturna și se va aprinde casa.

Erupțiunea a început cu o pulbere foarte fină, un fel de cenușe. Nu trecu însă mult, și adevărate stânci, bombele vulcanice începură a țâșni ca aruncate de un tun uriaș drept în sus la mari înălțimi. Aceste bombe, cari sunt stânci topite, se văd noaptea pline de lumină, apoi cad stinse la pământ. Cerul e acoperit de nori de cenușe, luminați de bombele vulcanice. Chiar și ziua este luminată de aceste bombe și fulgere. Apoi se pornește râul de lavă ca o mare de jăratic care umple văile. Din norocire, oamenii nu s'au prăpădit acum, iar numărul satelor stricate e mic. Dar la multe le e stricat tot hotarul pentru multe sute de ani, căci nimic nu poate răsări din ceea ce a aruncat vulcanul.

NENOROCIRE PE OCEAN

Un vapor nu departe de Țara Nouă, se scufundă în adâncul apei. Din câtă lume se afla pe vapor, numai patru marinari reuși să scape pe o mică barcă, în ziua de 24 Aprilie. Astfel ei rămaseră pe ocean cu puțină hrană, în voia soartei.

Așa că în ziua de 27 Aprilie ei sfârșiră hrana. O corabie ce trecu prin apropiere nu-i văzu. In a 11-a zi, putură să-și astâmpere setea, sugând câteva bucăți de ghiață cari le întâlniră pe ocean. La 8 Mai cel mai tânăr dintre ei muri de foame și fu aruncat în ocean sub ochii tatălui său. A doua zi un altul muri de foame. De-abia în a 19-a zi, ultimii doi marinari fu găsiți în nesimțire de vaporul Carioca care le dădu cele dintâi ajutoare.

50 de ani dela moartea Mitropolitului Andrei Baron de Șaguna

Starea Românilor până la Șaguna — Activitatea lui Șaguna pe terenul bisericesc, cultural și politic

Anul acesta se împlinesc 50 de ani dela moartea marelui mitropolit ortodox al Transilvaniei, *Andreiu Șaguna*. Și el a fost unul dintre marii bărbați ai neamului, cari prin munca lor în vremuri grele și hotărîtoare pentru ființa poporului nostru au contribuit la ridicarea acestuia și au pregătit vremurile de astăzi ale unității naționale. De aceea Românii din Ardeal au hotărît cu însuflețire să-i serbeze amintirea. Mai frumoase și mai vrednice vor fi aceste serbări la 11 și 12 Iulie în Sibiu, reședința mitropoliților ortodoxi ai Ardealului. La serbări vor lua parte Familia noastră Regală, toți miniștri și fruntașii neamului.

Pentruca și cititorii noștri din toate ținuturile României mari săși dea seamă de însemnătatea acestor serbări, vrem să arătăm în cele ce urmează, cine a fost *Andreiu Șaguna* și cari sunt faptele lui mărețe pentru poporul românesc.

Părinții lui Șaguna au fost negustori români, cari erau de neam din *Macedonia*, unde și acum trăiesc sute de mii de frați români. Strămoșii lui fuseseră siliți de prigonirile Turcilor și Albanezilor mahomedani să plece din patria lor și să se adăpostească în *Mișcolț*, oraș în partea de nord a fostei Ungarii. Aici se născu la 20 Decembrie 1808 Șaguna, primind în botez numele Anastasiu. In anul 1829, tînărul termină cu succes strălucit studiile la universitatea din Pesta. Cu pregătirea care o avea și cu legăturile frumoase, pe cari le avea, ar fi putut să intre în slujbele statului și să ajungă la rang mare. Dar sufletul lui cerea cu tot dinadinsul să se facă preot, cum zicea adeseori și mai târziu: *De m' aș naște de o sută de ori, tot preot m' aș face.*

Urmând acestui îndemn lăuntric al sufletului său, a plecat la *Vârșeț* în Banat, unde a învățat teologia în seminarul sârbesc, căci noi Românii nu aveam seminar cum se cade pe atunci. Terminând, la 1833 se călugări luând numele *Andreiu*.

Hotărîrea aceasta a fost de mare însămnătate pentru Românii din Transilvania, unde avea să ajungă căpetenia lor, ca să-i scoată din întunerec la lumină, din robie la libertate.

Starea Românilor până la 1848

In Istoria Românilor din Transilvania, în timpul până la anul 1848, nu aflăm „decât numai zile de lacrimi, de dureri, de suferințe de tot felul, iar zilele de bucurie pentru poporul român au fost mai puține și mai rare decât peana de corb alb."

Indeosebi era batjocorită biserica românească, îndeosebi cea ortodoxă, care ajunsese să rămână chiar fără episcop. Abia la 1761 li s'a dat un administrator episcop sârb, iar episcop a căpătat numai în anul 1783. Dar aceștia erau cu mânile legate, episcopia lipsită de fonduri, preoții asupriți, legea noastră batjocorită.

Șaguna în Transilvania

In anul 1846, *Andreiu Șaguna*, pe atunci arhimandrit al unei mănăstiri sârbești, fu numit vicar al episcopiei Ardealului, iar în 1848 episcop român ortodox al Ardealului. In acelaș an fu hirotonist episcop de către episcopi sârbi în Carloriț. Vorbirea ce a ținut-o în catedrală după hirotonisire, a încheiat-o cu cuvintele:

„Mai pe urmă iarăși înaintea Ta Doamne cad și zic: *Tu Doamne știi, că către scopul meu a alerga doresc: pe Românii transilvăneni din adâncul lor somn să-i deștept și cu voie către tot, ce e adevărat, plăcut și bun să-i trag!* Tu Doamne umbrează-mă cu puternicul tău scut! Tu îndulcește-mi în ceasul morții roadele amarelor mele osteneli. Amin!"

Alegerea lui Șaguna a produs bucurie și la frații noștri grecocatolici. Timoteiu Cipariu, cel mai mare învățat român din timpul acela, scria în gazeta lui, „Organul Luminării" care apărea la Blaj, următoarele cuvinte frumoase despre Șaguna: „Virtuțile acestui mare bărbat român sunt prea cunoscute, încât să mai aibă trebuință a fi lăudat; nici inimicii lui nu le-ar putea nega și credem că grația Majestății Sale n'a putut să cadă pe o persoană mai vrednică de așa mare chemare".

Speranțele puse în Șaguna s'au împlinit.

Activitatea lui Șaguna pe terenul bisericesc

Indată după sosirea sa în Ardeal opri pe elevii români ortodoxi dela școalele străine să mai învețe religia străină și numi catiheți ortodoxi la aceste școale. Apoi în 1848, la adunarea din Blaj, lucră ca în petiția cea mare către împăratul austriac să se ceară pentru biserica română drepturi egale cu cele pe cari le aveau bisericile străine și totodată reînființarea vechei mitropolii ortodoxe române. La 24 Decembre 1864 apăru hotărîrea împărătească, prin care se reînființă *mitropolia română ortodoxă* a Transilvaniei.

Pentru *seminarul preoțesc* și *școala normală* cumpără, din banii proprii o casă mare, frumoasă iar ca să aibă profesori luminați trimise mai mulți *tineri la universitățile* din Viena și din Lipsca.

Din colecte, la cari contribuia cu sume însemnate și Șaguna, înființă *opt fundațiuni*, iar din averea lui particulară înființă alte *șapte*. In Sibiu cumpără mai multe case. Pe terenul câtorva din acestea se înalță azi falnica catedrală ortodoxă română.

In timpul păstoririi sale, Șagunna a izbutit să mai înființeze *două episcopii*, a Aradului și a Caransebeșului.

Cununa activității bisericești a acestui mare păstor a fost *Statutul organic*, legea de temelie a bisericii ortodoxe din Dacia superioară care face din credincioși membri egal îndreptăți ai bisericei.

Șaguna și cultura română

La venirea lui Șaguna, și pe terenul școlastic totul era de făcut. Invățământul în *seminarul* pentru preoți, ținea șase luni, Șaguna l-a făcut de un an, curând de doi și apoi de trei ani. Tot el întemeie și *școala normală*, care să pregătească pe viitorii învățători. *Școlile primare* le puteai număra pe degete. De aceea el obligă încă din anul 1852 toate obștiile bisericești să înființeze școale pentru copiii dela sate și deschise și o *tipografie*, în care tipări cărțile trebuincioase. Munca lui în privința aceasta a fost atât de spornică, iar poporul nostru atât de setos după cultură și gata de jertfe pentru ea încât în anul 1858 erau în Transilvania preste șasesute de școale primare ortodoxe cu 32229 elevi și eleve.

Un singur *liceu* aveau Românii atunci, pe cel greco-catolic din Blaj, Șaguna ceru guvernului să înființeze și pentrn Români mai multe licee și gimnazii, iar când văzu, că cererea lui nu e satisfăcută, a dat ajutor negustorilor din Brașov să înființeze liceul de acolo, căruia i-a urmat și înființarea unui gimnaziu real și a unei școale comerciale superioare. Tot din jertfele Românilor și cu ajutorul bănesc al lui Șaguna s'a înființat și gimnaziul din Brad.

Lipsa oamenilor cu cultură superioară, *universitară* se simția foarte mult după anul 1849, când era nevoie de profesori pentru seminare și școale secundare, apoi de bărbați cari să poată ocupa și posturi mai înalte în administrația și justiția țării. De o universitate românească nu putea fi vorba. Șaguna și-a deschis larg punga și a dat ajutoare bănești la tineri vrednici, ca să poată învăța la universitate. Totodată a înființat și a îndemnat și pe alții să înființeze fundațiuni, din venitul cărora să fie ajutați astfel de tineri.

Văzând lipsa de meseriași români la orașe, Șaguna a îndemnat începând din 1855 pe părinții, cari simțesc că nu vor fi în stare să cheltuiască ce trebuie pentru copiii lor la liceu, să-i dea la *meserii*.

In tipografia diecezană, deschisă de el, a tipărit nu numai cărțile pentru școală, ci și cărțile bisericești, apoi Sfânta Scriptură și multe alte cărți de știință și învățătură. Unele din aceste cărți le-a scris el, altele au fost scrise la îndemnul lui. Tot în tipografia aceasta a scos, începând cu anul 1852, „Telegraful Român", gazetă, care apare și azi.

Un merit deosebit are Șaguna și pentru întemeierea *Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român (Astra)*, al cărei întâiu președinte foarte activ a fost.

Activitatea politică a lui Șaguna

Șaguna a venit în Ardeal când se pregătia revoluția din 1848. Prezența lui a fost o mare fericire, căci nu aveam om cu atâta pricepere într'ale politicei și cu atâtea legături cu unii conducători ai Austriei ca Șaguna.

La memorabila adunare generală din 3/15 Maiu 1848, Șaguna a luat parte covârșitoare în calitate de președinte și multe din hotărîrile ei sunt rezultatul sfaturilor lui înțelepte; iar după izbucnirea revoluțiunii el a fost care a condus deputațiuni la împăratul Austriei, ca să-l asigure de credința Românilor în lupta contra Ungurilor răsculați și să pretindă dreptate și egalitate pentru jertfele de avere și vieți, ce le aduceau.

După înfrângerea revoluțiunii unguresti, lupta s'a întețit dra acum nu cu arme de foc. Împotriva Românilor porniră de astădată conducătorii Sașilor cu ponegrirea Românilor, pe cari îi învinuiau, că au idei comuniste (bolșevice), că nu sunt credincioși împărăției, că nu pot fi numiți în slujbe mai înalte. Sașii erau ajutați în munca lor necinstită și de câțiva conți și baroni maghiari. Șaguna a știut să spulbere aceste clevetiri.

În conferința națională română ținută la 1861 în Sibiu se primi propunerea lui Șaguna, că „națiunea română se declară și cu această ocaziune *națiune liberă și independentă.* Iar în dieta (camera) dela 1865, convocată la Cluj, unde și Șaguna era deputat, a cerut disolvarea acestei diete, deputații căreia erau aleși pe baza legilor, dinainte de 1848 și a protestat contra unirii Transilvaniei cu Ungaria.

Dar veni anul 1866, în care Austria fu bătută de Prusia. Ungurii amenințau cu o nouă revoluție. Împăratul austriac a făcut și de astădată ce au făcut cei din casa domnitoare austriacă totdeauna: și-a bătut joc de jertfele aduse de Români ajutându-l contra celorce s'au răzvrătit împotriva lui și le-a dat Ungurilor guvern unguresc, iar pe Români i-a supus acestuia. Românii nu mai aveau nici un razăm la căpetenia țării, ba între ei se iviră și neînțelegeri dureroase, cari amărîră mult pe Șaguna. Imbolnăvindu-se greu, el se retrase din viața politică și muri la 16 Iunie v. 1873, jelit de întreagă națiune.

Rămășițele lui pământești se odihnesc în cimitirul din Rășinari, loc de pelerinaj sfânt pentru întreg neamul românesc.

VICTOR LAZĂR.

SĂRBĂTORIREA LUI ȘAGUNA LA CLUJ

Vineri în 29 Iunie, împlinindu-se cincizeci de ani de la moartea mitropolitului Șaguna, s'a sărbătorit în Cluj cu deosebită însemnătate amintirea sa.

La biserica ortodoxă s'a slujit un parastas de către P. S. Sa Episcopul Nicolae Ivan. Corul episcopiei de sub conducerea dlui Petrașcu a dat răspunsurile. P. S. Sa episcopul într'o cuvântare a arătat ce a făcut Șaguna pentru biserică și pentru poporul român, pe care l'a iubit mai mult ca pe sine însuși.

La acest parastas au luat parte oamenii cei mai de seamă din Cluj. La Universitate, despărțământul din Cluj al asociației „Astra", a sărbătorit pe cel întâi al ei întemeitor.

Dl Iacobovici, rectorul universitâții, a vorbit despre toată munca mitropolitului Șaguna, pentru binele neamului.

Dl profesor universitar Marin Ștefănescu, președintele despărțământului Cluj al „Astrei", a vorbit iarăș despre meritele lui Șaguna, iar d. I. Lupaș, profesor universitar și care a scris mult și a scos cărți despre viața Mitropolitului Șaguna, a tălmăcit jertfa ce a făcut-o Șaguna cât a trăit și binele ce l'a adus Ardealului.

CELE ZECE PORUNCI ALE LUI JEFFERSON

Iefferson a fost președintele Statelor-Unite din America de Nord pela începutul secolului al 19-lea. (mort la 1826). El a lăsat niște sfaturi, care e bine să le urmăm:

1. Ceeace poți face astăzi, nu lăsa pe mâne.
2. Nu încredința nici odată altuia ceeace poți face însuți.
3. Nu socoti ca bani pe cari nu i-ai primit încă.
4. Nu cumpăra lucruri făr' de folos, oricât ar fi de ieftine.
5. Mândria e mai rea decât foamea, frigul și setea.
6. Să nu ne pară niciodată rău, că am mâncat mai puțin decât am fi putut mânca.
7. Nici o muncă nu e obositoare dacă o facem cu plăcere.
8. Nu te întrista din pricina unei nenorociri, care poate să nu se întâmple.
9. Privește toate lucrurile din partea lor cea bună.
10. Când te superi, numără până la zece, iar când te mânii foc, numără până la o sută.

Să râdem

ȚIGANUL LA FUGĂ

Un țigan intrase noaptea
Intr'o curte, undeva,
Ca să cumpere, se vede,
O găină-un pui, ceva,
Și umblând el pe 'ntuneric,
Bâjbăind încetinel,
Hop, că omul cel cu casa,
Dă, deodată, peste el.

El la fugă, omul iară;
Omul iute, el mai tare:
Fuge unul după altul
Cât ce poate fiște-care.
Omul fuge de nevoe
Ca să vază ce-a furat,
Iar țiganul, cât se pare,
Se temea de pieptănat.

*

Deci, fugind așa într'una,
Omu 'n urmă ostenit
După-atâta fugărit
Strigă-odată:
— „N'auzi, măi?!...
„Ian ascultă! Ian mai stăi!"

— „Ba, stăi tu, țiganul zice,
„Că fugiși destul! Ți-ajungă,
„Că pe tine, știu, nici dracul
„Doar din urmă nu te-alungă!"

TH. D. SPERANȚIA

RĂVAȘE DELA SATE

Din Crasna
(jud. Sălaj)

In ziua de 19 Iunie ora 6 după amiază clopotele bisericilor din localitate dau evlaviosul semn al sosirei P. S. Sale Episcop din Gherla.

In capătul drumului ce merge spre bisericuța românească e ridicată o poartă îmbrăcată frumos în verdeața primăverei. In jurul ei sunt adunați cu mic cu mare toți cei dornici de a vedea un episcop român unde aproape și urmă de român a fost perdută în învălmășala străinismului. Dealungul drumului în spre biserică stau pe două rânduri așezați vre'o 300 de mici odrasle dela școala primară din loc. In mânele lor străng cu îngrijire florile culese încă în dimineața acelei zile, gata să le aștearnă la picioarele celui ce vine întru numele Domnului.

In numele comunei, notarul Ernest Halliarsky printr'o cuvântare primește pe Prea Sfinția Sa.

In numele clerului, părintele Aurel Orian, în frumoase cuvinte și pline de dragoste fiiască, binecuvântează pe Arhiereu.

Ana Dărăban, elevă de clasa III-a primară, în puține cuvinte pline de nețărmurită dragoste, roagă pe P. S. Episcop să primească un frumos buchet făcut de elevii școalei în semn de veșnică iubire și credință.

Arhiereul primindu-l răspunde prin cuvinte însuflețite mulțumirea și iubirea părintească ce-o păstrează față de noi.

A doua zi Marți la ora 9 s'a început leturghia Arhierească, ce s'a ținut în pavilonul anume pregătit în mijlocul pieții. A urmat apoi masa comună la care a luat parte pe lângă cărturari români din loc, reprezentanții bisericilor și autorităților locale precum și d-nii Dr. Alexandru Ociu, avocat și director la banca „Silvania" și Aurel Tarția, primarul orașului Șimleul — Silvaniei.

La masă ridică paharul și salută prin cuvinte frumoase pe Arhiereu: noul ridicat la treapta de Arhidiacon onorar: zelosul păstrător sufletesc, Grațion Flonta.

După masă la ora 3 Sfinția Sa a plecat în comuna Husasău, 6-7 km. dela Crasna.

Prea Sfinția Sa a avut cele mai frumoase păreri și cea mai mare mulțumire pentru buna primire ce-i s'a făcut.

Se învrednicesc de laude pentru bună primire: Părintele local Emil Pop, D-l Alexandru Marcu primpretor al plasei Crasna, Directorul școalei primare de stat D-l Aurel Iepureanu cu doamna, D-l Gavril Câmpeanu învățător, D-ra Aurelia Pintea și D-l Iuliu Vasilichi.

VILĂ CRICOVEANUL

Din Nisporeni
(jud. Kișinău)

In ziua de 9 Iunie, seara, în satul nostru a fost o frumoasă serbare în folosul Școalei Medii. Au jucat și grupul de artiști conduși de d. Niță Dumitrescu și artista Kasacova. S'a petrecut minunat.

Al. Olienikov
notarul comunei.

Din Gataia
(Banat)

In Timișoara se află o societate numită Cercul Militar-civil, care ajută pe școlarii satelor cu cărți folositoare.

In ziua de Duminecă 24 Iunie, delegația acestui cerc, a descălicat în satul Sculia. Aicea peste patru mii de țărani, preoți și învățători, în frunte cu d. Boliantu, prim-pretor au întîmpinat pe oaspeții din Timișoara. De aici cu toții se îndreaptă, — oaspeți în mijloc iar de o parte și de alta peste 600 de călăreți, flăcăii satelor învecinate, — în spre satul nostru Gataia.

La sosire muzica militară cântă Imnul Regal iar primarul primește pe oaspeți cu pâne și sare. Vorbește d. Dr. Coste, prefectul județului Timiș și apoi se împarte cărți ca premii la școlarii silitori.

D-l general C. Găvănescul, președintele Cercului militar-civil, în cuvinte simțite arată străduința Cercului pentru răspândirea luminei la satele din Banat. Poporul a rămas prea mulțămit. *E. P.*

Din Bălășești
(Jud. Soroca)

Eu când m'am întâlnit cu gazeta D-niilor V-stre „Cultura Poporului", strașnică mare bucurie m'a întâmpinat ca și când mi s'a ridicat o mare grelime de pe spatele mele și dela mare întuneric am scăpat. Mi s'a deschis ochii și inima și toate sâmțurile mele, căci sunt astăzi vesel de graiurile gazetei „Cultura Poporului".

Mi-a duc aminte din copilăria mea, ca și când am prins a mă deprinde cu cetirea cărților rusești, amu îmi pare că șed într'o temniță prea întunecată; iară de când a binevoit Dumnezeu și am dat mâna cu frații noștri de peste Prut și munți, a prins a-mi străluci lumina ce înveselește căci graiul românesc a străbătut mai mult pe la noi. Multe reviste și gazete citesc eu, da ca gazeta „Cultura Poporului", dulce și frumoasă și interesată pentru mine și pentru toți acei cari o citesc și pentru acei cari o ascultă, nu aflu alta. Drept în față vă spun că la mine gazeta „Cultura Poporului", îi mai scumpă decât bogățiile pământului și aceastâ gazetă e bucuria și lumina mea.

Eu sunt țăran plugar, primăvara și toamna la coarnele plugului petrec viața zilnic.

NICOLAE V. RUSU
din com. Bălășești jud. Soroca

N. R. Inadins s'a publicat acest răvaș așa cum a fost scris, să se vadă cum că cu toate vremurile grele din Basarabia, când rușii căutau să înghită pe români, totuș plugarii și-au păstrat limba lor „moldovenească" — după cum spun ei în loc de românească.

Din Sebeșul Mare
(Ardeal)

Prin vitejia soldatului român, și cu ajutorul lui Dumnezeu, ni s'au rupt lanțurile seculare, ce ne țineau ferecați în jugul străin. Glasul strămoșilor a fost auzit în ceruri. Ziua reînvierii naționale a sosit așa încât acum nesupărați de nimeni putem să venim la locurile sfinte pentru noi, ca să sărbătorim aducerea aminte a faptelor mari din trecut, spre a ne însufleți. Un astfel de loc istoric avem la Fântânele, pe hotarul comunei Mărișel, jud. Cojocna, unde în 6 Iulie 1849, glotașii români de sub comanda tribunului Nicolae Corcheș, a zdrobit întreaga legiune a lui Vasváry, căzând el însuși pe câmpul de luptă.

Vitejia străbună din acele vremuri și locuri a ostașului român, dinpreună cu bravura femeilor române de sub conducerea Palaghiei Roșu, din Mărișel, merită atenția nepoților și strănepoților.

In ziua de 7 Iulie, ziua nașterii Sf. Ion Botezătorul, la Fântânele s'a ținut un parastas la care a slujit preoți din împrejurimi, în frunte vrednicul protopop Aurel Muntean.

Au luat parte mulți oaspeți veniți și din comunele învecinate iar în după amiaza zilei s'a ținut șezătoare populară, cântece și jocuri naționale. *D. U.*

ALBINA ȘI FLUTURILE

Și albina și fluturele ne sunt prea cunoscuți ca să insistăm prea mult asupra vieții lor. Ceeace este adevărat, e că fluturile nu ne este aproape de nici un folos, afară de acela, că face bucuria copiilor cari își rup picioarele alergând după ei, și dacă ne gândim că fluturii prin ouăle lor nasc omizile, atât de stricătoare, atunci nu ne mai bucură viața lui... Albina din contra este mică, nu atât de frumoasă, dar ea ne aduce mult bine și toți ne îndulcim din truda muncii ei. Dar să ascultăm povestea de mai jos.

Se nimerise, ca pe aceeași floare să se așeze un fluture mare și frumos alături de o harnică albină care venise la prietena ei. Mica albină era plină de praful galben al florilor (polen) și cu aripele și corpul unse cu ceară și miere din fagurele la care lucrase.

Frumosul fluture, cu aripile întinse spre a i-se vedea hainele împodobite, văzând pe harnica albină îmbrăcată în modesta-i și ponosita-i haină, îi strigă:

— Hei, mojico!... nu te apropia de frumoasele mele haine... ce crezi că eu sunt ca tine nesimțit... Dacă vouă vă place să umblați unse și prăfuite... nouă, fluturilor, ne place să ne respectăm, căci altfel cum am stârni noi privirea atâtor ochi, care ne urmăresc și ne admiră eleganța noastră!...

Biata albină, supărată, îi răspunde:

— Hei, bată-te norocul de îngâmfat!... Adică ce-ți închipui, că dacă te admiră copii și neștiutorii neamului tău, apoi o să te admire și cei cari te-au văzut până mai eri îmbrăcat în desgustătoarea haină de omidă netrebnică...

„Nu pot uita jalea ce a cuprins pe scumpele mele prietene flori și pomi, care au fost roase și prăpădite de neamul tău cel păcătos..."

„Norocul vostru, blestemate creaturi ce sunteți, este că unii grădinari sunt leneși și în loc să-și îngrijească de grădină și să vă curețe, când sunteți încă ouă, de cum vine luna Martie, trândăvesc și își pierd vremea la taifas prin cârciumi".

„Dacă toți grădinarii ar fi ca harnicul nostru stăpân, n'ați mai vedea voi lumina zilei".

„Ia aminte îngâmfatule, că ziua de apoi va veni și pentru voi!... O să deschidă ochii și o să vadă clar acei cari azi nu știu încă ce este cu voi..."

Mândrul trântor când s'a văzut descoperit, a luat-o la sănătoasa, căutând un colț în care să nu se mai întâlnească cu vre-o albină, care să-l dea de gol; — albina la rândul ei, și-a văzut de treabă... fiind prea cuminte, ca să devie râvnitoare a mândrelor haine de fluture.

Cred că prietenii noștri înțeleg destul de bine pilda ce se desprinde din povestea de mai sus — și ar fi mare noroc când o vor pricepe cât mai mulți...

Dr. G. P. PAMFIL,
profesor universitar

Răvaș dela medic

INGRIJIȚI-VĂ OCHII!

Ochii sunt darul cel mai frumos și mai minunat pe care ni l-a putut da Dumnezeu. Cine nu știe cât de prețioși sunt ochii. Câți însă știu să aibă grijă de ei. Numărul bolnavilor de ochi crește, numărul orbilor deasemeni, cheltuelile de întreținere cresc și ele simțitor.

Ușor vă închipuiți ce nenorocire e pentru bolnav, pentru susținătorii lui și pentru țară.

* * *

Ochii așa cum sunt așezați și apărați sunt în pericol totdeauna. Deaceea ne cere ca oricare să aibă o grijă deosebită. Și anume iată ce are de făcut:

1) Să nu se freca la ochi cu mânile murdare.

2) Să aibă o batistă curată anume pentru ochi. Să nu se șteargă decât cu ștergarul său.

3) Să se spele dimineața cu apă caldă și săpun.

4) Orice muncitor, fie de la câmp, din fabrici, ateliere sau cancelarii să se spele după ce termină lucrul pe mâini și ochi.

5) Muncitorii cari lucrează în praf, cioplitorii de piatră, fierarii, să poarte ochelari apărători.

6) Să nu turnăm doftorii în ochi fără sfatul medicului.

7) Nu vă încredeți în sfaturile prietenilor, nepricepuților în știința noastră doftoricească.

Fugiți de descântece și leacuri băbești. Baba pentru banii sau mormăe ceva, îi toarnă cine știe ce în ochi și te lasă... *orb.*

Să nu credeți că vă spun povești. Eu am văzut mai multe cazuri și alți doftori la fel.

Duceți-vă de grabă la doftor! Cu ochii nu-i de glumit! Din cauza greșelei voastre și a întârzierei puteți pierde vederea chiar la amândoi ochii și nici nu se poate o mai mare pedeapsă.

Cei cari sunt nevoiți să scrie sau să citească să aibă grijă să aibă lumină potrivită și să vie dinspre stânga.

Cei ce au vederea slabă să se ducă la un doftor anume pentru ochi. El o să le dea ochelarii de cari are nevoe.

* * *

Cea mai răspândită boală de ochi azi e *Conjunctivita granuloasă* (inbolnăvirea căptușelei pleoapelor; trahomul). Bolnavului i se roșesc ochii, îi lăcrimează, se lipesc genele dimineața când se scoală, îl înțeapă, parcă ar avea nisip, îl supără lumina.

Boala poate să ție ani de zile și-l duce la orbire.

E o boală *lipicioasă* · și se ia de la om la om prin pături, perină, *ștergar*, mai ales ștergarul cu care s'a șters *un bolnav de ochi.*

Se răspândește unde-i multă lume îngrămădită (cazărmi, școli, închisori, fabrici, ateliere). În țară sunt așa de mulți bolnavi de trahom, încât dă de gândit. Boala totdeauna, trebue căutată de doftor.

Altă boală răspândită azi e *blenoragia* la ochi (curgerea, oftalmia purulentă) *Duce repede la orbire dacă nu-i căutată.*

De această boală sufăr mai ales copiii noui născuți a căror mamă e bolnavă de scurgere și nu s'a căutat.

Boala se înlătură dacă îndată după naștere i se pune copilului în ochi câte-va picături de zeamă de lămâie sau de Nitrat de Argint. 2 la sută (așa să cereți la spițerie). Poate turna aceste picături (2—5 în fiecare ochi) moașa, tatăl, preotul, învățătorul, ori care e mai îndemânatec. În felul acesta copilul scapă de *orbire.*

3) *Oftica* se încuibează și la ochi.

4) *Sifilisul* (frânția) se atinge foarte des de ochi. De această boală, v'am făgăduit însă că vă voi vorbi mai pe larg.

DR. OD. APOSTOL

SCRISORI DIN TÂRGURI

UIOARA (OCNA MUREȘULUI)

Duminecă 17 Iunie la ora 4 a avut loc în acest târgușor o serbare dată de școala civilă. Sub conducerea profesorilor s'au executat frumoase jocuri naționale și jocuri de gimnastică, a luat parte multă lume.

D. O.

DIN AIUD (ARDEAL)

Duminecă 17 Iunie la ora 11 a. m. s'au întrunit mai mulți cărturari și țărani în localul școalei civile, pentru a se alege comitetul școlar după legea din vechiul regat.

A fost ales ca președinte comitetului D. E. Neamțu, iar ca membri în comitetul de patron Dl Dr. Pop E., Dnele Eugenia Ciura și Titi Maren. Iar în comitetul de censori Dnii E. Petricu, D. Bucur și T. Todorean.

S'a mai hotărît încă o listă a membrilor de onoare formată din părinții elevilor și alți cari doresc să ajute școala cu mijloace bănești. Le dorim spor la muncă.

— Tot Duminecă în 17 Iunie după masă, la orele 3, s'au ținut în localul școalei, examenele ucenicilor aparținători tuturor ramurilor de industrie și comerț din Tg. Aiud. Președintele comitetului industrial Dl I. Damsa a prezidat acest examen. Au urmat această școală în total 212 elevi, dintre care 87 români, 115 maghiari și 10 evrei. Se cuvine mare laudă destoinicilor învățători căci munca lor au dat un rezultat frumos. Au fost premiați cu premiul I de câte 100 lei ucenicii: Nicolae Crișan și Eugen Batos — iar cu premiul II de câte 30 lei: E. Cândea, N. Ilea și D. Szilagyi. S'au mai împărțit încă 85 premii mici. Pentru acoperirea cheltuelilor la darea premiilor s'au deschis colecte publice la care a contribuit Banca „Goronul" cu 200 lei, Reuniunea Meseriașilor români cu 200 lei, Primăria Tg. cu 100 lei și alte sume mici s'a primit din partea binevoitorilor.

Dl Damsa pres. comit. industrial mulțumește tuturor cari au contribuit pentru acest scop înălțător.

P. T.

DIN SF. GHEORGHE (JUD. TREI-SCAUNE)

În Sf. Gheorghe se află o școală normală de fete care a dat în fiecare an un număr, în mijlociu, de câte 15 absolvente bine pregătite. Însemnătatea acestei școli o vom cunoaște după ce vom ști cum stau ungurii cu școala lor și cu multele lor instituții culturale, despre care vom scrie altădată.

Corpul didactic (învățătorii) au înțeles dela început chemarea acestei instituții (școli), și cu toate sărăciile ce a suferit, aproape în fiecare an, totuși avântul pentru cultura și arta românească a fost dus prin satele județului, în serbări și șezători, cari au atras atenția și admirația populației (și a celei minoritare) asupra comorilor noastre naționale.

Școala primară este de stat în tot județul afară de cele confesionale maghiare. Învățătorii noștri deși puțin la număr duc o luptă grea și frumoasă pe terenul naționalizării poporului de copii și oameni mari pentru cari trecutul a fost nedrept și vitreg. Semnele vieții culturale le mai dau și funcționari veniți din toate provincile la diferitele instituții, și cari prin diferite serbări și petreceri au arătat de multe ori, că înțeleg chemarea lor de români.

— In administrație, întrece elementul unguresc ca și în școală. Comunele județului nu au legături telefonice. Poșta nu este bine formată prin sate și stânjenește mult viața culturală și economică.

— Recolta făgăduește mai mult decât în alte regiuni. Nutreț destul.

— Pădurile se taie. Lemnele se vând între 700—1000 lei stânjenul.

D.

Cum să dăm nutrețul la cai?

Par'că-l aud pe baea Ion: în iesle când e acasă, jos, când ești la drum, numai să-l ai. Da, așa este. Nutreț să fie, că știe Românul cum să-l dea. Numai cât nu-l știu de toți cu rânduealä. Căci și la plugărie, și la creșterea vitelor trebuie de multe ori mai multă chibzueală decât trebuie la o meserie sau la foarte multe slujbe domnești. Când face o greșală scriitorul în cancelarie, nu e lucru mare: cel mult o bucată de hârtie stricată. Dar când plugarul nepriceput face greșeli la îngrijirea vitelor lui, paguba e mare, căci vita slăbește sau chiar se prăpădește.

Lucrul acesta îl vedem și la noi Românii. Caii noștri rareori sunt așa de frumoși ca ai altor neamuri din țara noastră, prin urmare nici preț nu au, dar nici muncă nu fac atâta ca la popoarele, cari chiar și la datul nutrețului lucrează cu chibzueală.

Iaca ce regula au stabilit cei cu socoteală la cap în privința nutririi calului, dacă vrem să nu facem risipă cu nutrețul, să avem cai frumoși și de preț.

1. Mânzilor dă-le nutreț mult în anul dintâiu al vieții lor. In anul acesta, mânzul crește în greutatea corpului și în înălțime ca în toți ceilalți ani ai vieții lui socotiți la un loc. Mânzul rămas în urmă în desvoltarea lui, se reculege cu greu mai târziu.

2. Dă nutreț adeseori și regulat, ca să nu fie turburată mistuirea încărcând stomacul deodată cu prea mult nutreț. Stomacul unui cal de mărime mijlocie nu cuprinde mai mult nutreț ca al unui câne mare.

3. Nu da nutreț mult, numai înainte de-a pune calul la muncă grea, ci cu mai mult timp înaite de aceea.

4. Nu da nutreț mult imediat înainte de-a pune calul la lucru greu și grăbit, căci crescătorii cuminți de cai au o vorbă: „Nutrețul de dimineața îl vezi în balegă, cel de seara se preface în sânge". De aceea dă-i din nutrețul mai bun două din trei părți seara, după muncă. Acest nutreț îl va mistui bine în cursul odihnei de peste noapte.

5. Nutrețul verde trebuie dat totdeauna înainte dă a-i da grăunțe.

6. Dacă i s'a dat ovăz, nu-l adăpa numai decât, căci cu apa trec grăunțele nemistuite din stomac în maț, așa că nu are nici un folos de ele.

Știri de pretutindeni

Decorarea M. S. Regelui. Cu prilejul călătoriei făcute de M. S. Regele nostru în Polonia, președintele republicei polone, la Varșovia, în fața trupelor sale, a decorat pe M. S. Regele Ferdinand, cu „Virtutea Militară". Prin faptul acesta mare cinste s'a făcut țării noastre.

Sfințirea unui monument al eroilor. In ziua de 24 Iunie anul curent, în satul Scheia din județul Vaslui, a avut loc sfințirea monumentului ridicat în amintirea eroilor căzuți în războì, din acestă comună. Au luat parte gospodari mulți și din alte sate vecine și a fost o sărbătoare înălțătoare.

Școli nouă. In județul Arad (Ardeal) s'a strâns până în prezent suma de patru milioane și jumătate lei pentru clădirea nouilor școli la sate. Până la toamnă vor fi ridicate 25 școli primare, datorită dragostei de carte a sătenilor, cari înțeleg că numai prin școli se va lumina poporul românesc.

Nenorocirea de cale ferată dela Vintileanca. Trenul de călători care a plecat pe ziua de 1 Iulie din București spre Cernăuți, la intrarea în stația Vintilenca, s'a ciocnit cu un tren de marfă, care se afla pe aceiaș linie. Mecanicul care conducea trenul nu a putut să vadă că pe linie mai este un tren, astfel că nenorocirea nu a putut fi înlăturată. Patru vagoane dela trenul de călători și patru dela cel de marfă au fost sfărmate. Sunt nenumărați morți și răniți.

CĂTRE SPRIJINITORII NOȘTRI

Preoți, învățători și săteni cărturari, vă rugăm să răspândiți această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnați pe prietini să o citească;

Să ne trimiteți liste cu numele acelor gospodari cari credeți că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la țărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foia ar fi și mai bine.

O foae costă 2 lei iar pentru strădanie, dăm 40 bani, adică să primim numai 1 Leu 60.

Cu felul acesta de împrăștiere a „Culturei Poporului", vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătățiri la ea.

Gândul nostru este să scoatem foaia cu icoane religioase, cu chipuri de Voevozi și cu icoane din războaele noastre.

Explozia dela fortul Cățelu. In apropierea Bucureștilor se găsește fortul Cățelu unde era adunat o mare parte din materialul nostru de războiu. Acest material, adică ghiulele de diferite mărimi fiind periculoase urmau să fie distruse.

Ministerul de războiu încredințase această însărcinare unei societăți numită „Fero-chimică". Cum societatea vroia ca să scape cât mai repede cu distrugerea lor — și cât mai eftin ca să le rămâe lor un câștig cât mai mare — nu punea multă atențiune la desfacerea ghiulelor și întrebuința lucrători nepricepuți pe cari îi zoreau cu lucrul. Pe când unul dintre acești lucrători — intrat în serviciu de abia de 2 săptămâni deșuruba focosul unei ghiulele, aceasta a făcut explozie. Cum acolo era multe din aceste ghiulele, a fost deajuns să explodeze una ca să ia foc și celelalte producând nenorocirea. Toți cari se găseau în apropiere au fost omorâți, iar schijele au ajuns până prin satele vecine, făcând multe victime și stricăciuni.

Un furt ciudat. O femee din Onești în județul Vaslui, veni în Iași, pentru târgueli. In piața halei, îi veni rău și leșină. O doamnă, se apropie de ea, spuse să i-se aducă un pahar cu apă, desfăcu polcuța leșinatei, o stropește și o readuce în simțiri. Dar săteanca deșteptându-se văzu că miloasa doamnă îi șterpelise punga cu 800 lei.

Recomandăm cititorilor noștri revista „Slove" care apare lunar în Calafat, cu colaborarea a numeroase talente, redactată de d-nii C. Gerota și a Tănasie Măceș.

Abonamentul anual este Lei 40. Calafat Str. Cuză-Vodă 19.

Noui târguri de animale în țară. Ministerul de domenii a autorizat deschiderea următoarelor noui târguri de animale în țară:

Un târg săptămânal de animale în comuna Zăgăicani județul Bălți (Basarabia).

Patru târguri de animale și mărfuri în comunele Prislop Ardeal, (jud. Satu-Mare) în zilele de 8 și 9 Mai, 7 și 8 August, 6 și 7 Noembrie și 6 și 7 Februarie.

Un târg săptămânal de vite și produse agricole în comuna Trușești (jud. Botoșani).

Un târg săptămânal de vite și lucruri casnice în comună Ciuperceni (jud. Gorj), și un târg anual de animale în aceeași comuna în zilele de 18 și 21 Septembrie.

Iubiți săteni, strângeți număr cu număr din această foae, încât la sfârșitul anului să puteți avea o carte din cele mai folositoare.

Șezătoare școlară. Duminecă 17 Iunie, corpul învățătoresc din Bălcăuți (Bucovina) a dat o frumoasă șezătoare școlară, la care au luat parte gospodari din sat și cărturarii. Șezătoarea a fost încheiată prin o inimoasă cuvântare a dlui V. Clipa, dirigintele școalei din sat.

Moartea lui C. C. Arion. Săptămâna trecută, a murit și a fost îngropat la București, C. C. Arion, care în viață a fost de câteva ori ministru. Era o minte luminată și deși în timpul războiului a făcut parte din guvernul care ținea cu nemții, totuș era un om de bine și de valoare.

O nenorocire la New-York. Se știe că americanii au ajuns să aibă trenuri cari să meargă pe de asupra orașelor. Două vagoane de la astfel de tren au căzut de sus, de pe linie, în uliță, omorând 6 oameni iar alții 40 răniți.

Rugăminte. Domnii studenți cât stau la casele părinților de prin sate, preoții, învățătorii, notarii, primarii și sătenii știutori de carte, sunt rugați să ne scrie pe scurt cele ce se întâmplă pe la dumnealor, ca: fapte bune, șezători, conferințe, înființări de biblioteci, clădiri de biserici, școli și tot ce este de seamă și se leagă de viața satelor, pentru a fi tipărite în foae. Mai primim: culegeri de poezii populare, cântece, basme, strigături la horă și datine.

Cumpână. O strașnică furtună însoțită de grindină s'a deslănțuit asupra județului Solnoc-Dobâca (Ardeal). Foarte mulți copaci și pomi au fost desrădăcinați iar drumurile au fost pline cu arbori smulși de pe delături. Foarte multe case au fost desvelite și sămănăturile, mai cu seamă porumburile, distruse pe mari întinderi. Sunt și victime omenești.

Doi copii ucid pe bunicul lor. În comuna Ermihol, din jud. Bihor, a fost omorât moșneagul Iosef Tacaci, de către doi nepoți ai săi, unul de 10 ani și altul de 12 ani. Nevârstnicii criminali s'au înarmat cu cuțite, au mers la locuința bunicului lor și l'au înjunghiat în mai multe locuri, omorîndu-l. Pricina este că tatăl copiilor avuse un proces cu bătrânul pentru o moștenire. Procesul a fost pierdut fapt care a produs mare îngrijorare în familie iar în piepturile celor doi copii, răzbunare. Criminalii au fost închiși.

Un copil lepădat în tren. In gara Șoldana, pe linia Iași-Dorohoi, o femee ținând un copil în brațe, se rugă de un călător să-i ție copilul o clipă pentru a bea un pahar cu apă. Călătorul satisfăcu dorința femeei care plecă dar nu se mai întoarse.

Copilul a fost adus în Iași și predat poliției.

Monumentul unor luptători basarabeni. Preotul Mateevici, Murală și Gobjilă, au fost mari patrioți români, cari au luptat mereu pentru cauza națională, dar ei au fost omorîți de bolșevicii ruși. Basarabenii fiindu-le recunoscători, vor sărbători în luna August descoperirea monumentului acestor trei eroi, ridicat la Chișinău.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonament normal: 120 lei pe an.

„ de favoare: pentru săteni, muncitori și intelectuali 60 lei pe an.

„ de susținere: 200 lei minimum pentru instituțiile statului, financiare, biblioteci și pentru toți acei cari pot și vor să sprijine ziarul.

În America 2 dolari pe an.

În Iugoslavia 65 dinari pe an.

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonà foaia și pe jumătate de an.

Publicitatea se primește la administrația foiei și la toate agențiile de publicitate din țară.

NU PRĂPĂDIȚI SOBOLII

Mult năcaz fac sobolii plugarului cu mușuroaiele (moșinoaele), pe cari le scot prin fânețe mai ales, unde sunt mulți, împuținează iarba de cosit. Aici într'adevăr fac pagubă. Dar o greșală fac cei ce omoară pentru cele câteva mușuroae, pe cari le scot în grădina de legume (zarzavat), căci paguba ce o fac acoperind câteva fire, pe cari ușor le putem desgropa iarăș, o întorc înmiit. Sobolii se nutresc cu larve (viermi) de gândaci. Larvele acestea trăesc în pământ nutrindu-se cu *rădăcinele legumelor.*

Un grădinar, ca să se convingă câte larve și râme mănâncă, a pus un sobol într'o ladă mare și i-a dat de mâncare râme și larve dela gândaci de Maiu. În douăsprezece zile, sobolul a mâncat 540 de râme și 872 de larve. I-a pus în ladă și buruieni și rădăcini subțiri de plante. Sobolul și-a făcut cuib din ele, dar n'a mâncat un fir.

Și tot mai sunt proști, cari zic, că sobolii mănâncă rădăcini de plante!

Bandele de peste Nistru. In urma deselor jafuri ale bandelor de peste Nistru, în Basarabia, în dreptul comunei Chițcani, d. locotenent Mohonea, comandantul unui pluton de grăniceri, s'a pus la pândă, împreună cu câțiva soldați, înarmați cu puști mitraliere și granate de mână, la punctul numit Gura Botnei.

După câteva zile de așteptare, în noaptea de 19 Iunie pe la orele 1 noaptea și-a făcut apariția o barcă, venind de pe malul ucrainian.

Ofițerul a lăsat barca să se apropie până la un punct și deodată deschide asupra celor din ea un foc bine nutrit. La primele împușcături ale soldaților noștri, le răspunde pe malul ucrainian, și din pădurea din apropiere focuri de mitralieră, trase de sigur de o parte din bandiți, cari rămăseseră pe mal să „acopere" barca.

S'a încins atunci o luptă în toată regula.

Când focul a încetat pentru un moment, s'a auzit vaete pe malul drept al Nistrului, urmate de altele ce veneau din barcă precum și sgomotul unor trupuri ce cad în apă.

Intr'adevăr trei din bandiții din barcă, grav răniți, căzuseră în apă, iar barca, ciuruită de gloanțe era dusă de curentul apei.

Locotenentul Mohonea, fără să piarză un moment s'a desbrăcat și sub ploaia de gloanțe de pe malul ucrainian a intrat în apă cu o baionetă în gură și cu o curea cu care a reușit să tragă barca la uscat.

In zorii zilei au fost pescuite trei cadavre.

Din actele găsite asupra celor uciși, reese că ei au săvârșit numeroase crime în Basarabia. Banda avea legături și cu Cetatea Albă.

Din cei trei bandiți, unul este din Chițcani, iar ceilalți doi din Ucraina.

Moarte pricinuită din leacuri băbești. Locuitorul V. Graur, din comuna Stolniceni, jud. Vaslui, suferind de boală lumească, fu sfătuit de soția sa, că dacă va fierbe cu vin gândaci de turbat albaștri, ce se găsesc pe frasin, se va îndrepta.

Soțul voind a se încredința de acest sfat culese o mână de acești gândaci, îi puse și i-a fiert într'un litru de vin.

După ce a băut vinul cu gândacii otrăviți îi veni rău. In stare gravă a fost dus la spitalul din Codăești, unde cu toate îngrijirile date de doftor, săteanul a murit. Iacă unde duce leacurile băbești.

Fiecare cărturar al satului, care primește această foae, nu trebue să se mulțumească să o citească numai el, ci, în zilele de sărbători și acelor gospodari cari n'au putut învăța carte.

Incă o datorie mai are săteanul luminat, ca să răspândească și să îndemne să se aboneze câți mai mulți prietini ai lui, la „Cultura Poporului".

Durerea unei mame. Doamna Temeswary din Brașov, avu nenorocul să-și îngroape singurul copil ce-l avea. Sărmana mamă fu așa de îndurerată încât zi și noapte nu se putea odihni, plângând fără încetare. Aproape toată vremea priveghia la mormântul proaspăt unde își îngropase odorul. Intr'una din zilele trecute nemai putând îndura amărăciunea, se duse iarăș în cimitir la mormântul copilului, unde își trase un glonte de revolver. Fu rănită rău însă nu de moarte. Acum se află într'un spital unde starea ei este destul de de rea.

O biserică trăsnită. Biserica „Sfântul Ioan" din târgul Vălenii de Munte, jud. Prahova, a fost trăsnită de un fulger, în săptămâna trecută. A ars o parte din acoperișul bisericii.

La mănăstirea Putna. In fiecare an, de 4 ani încoace, Casa de citire din Mahalaua Tătărași din Iași, adună pe membrii de ei și face o minunată călătorie la mănăstirea Putna din Bucovina, unde e mormântul lui Ștefan cel Mare. Anul acesta vor lua parte peste una mie de persoane și călătoria va avea loc în zilele de 14, 15, 16 și 17 Iulie.

Cu prilejul acesta Casa de citire (Ateneul) va da șezători culturale în orașele Suceava, Rădăuți și Câmpulung.

Pângărirea unei biserici. Răufăcători fără seamăn, au pătruns în biserica romano-catolică din Lupeni (Ardeal) de unde au furat banii adunați în lăcriță. După aceea au încercat potirul și când au văzut că este de aramă aurită, l'au aruncat cât colo. Apoi au tăiat în bucăți două patrahire cusute cu fir și au svârlit vasul în formă de soare în care se arată credincioșilor sfântul trup și sânge al Mântuitorului și au împrăștiat prin biserică cuminecătura (împărtășania).

La o săptămână, cazul s'a repetat la biserica română-unită, tot în Lupeni. De aci s'au furat două lingurițe de mult preț, cu cari preotul împărtășia pe credincioși, și s'au făcut și alte pagube.

Redacționale. Din cauza prea multor articole din acest număr, foiletonul nostru „Moții" de A. Odobescu, va apare în No. viitor.

Congresul învățătorilor. Anul acesta congresul învățătorilor se va ține la București, în zilele de 14, 15 și 16 Iulie cr. în sala Ateneului român.

Serbarea școalelor industriale. In orașul Constanța, care e port la Marea-Neagră, a avut loc serbarea de sfârșit de an a școalelor industriale de ucenici din acest târg. Au luat parte și d. Mârzescu, ministrul muncii. P. S. Sa Episcopul Ilarie și alți oameni de seamă din Constanța. Anul aceasta în școalele industriale au fost 160 de ucenici iar d. George Georgescu, președintele acestor școli, roagă pe stăpânii de ateliere să încurajeze cât mai mult aceste școli de mare folos pentru țară, trimețând la ele cât mai mulți ucenici.

Un nou animal de muncă. Americanii sunt oameni născocitori și mereu râvnitori să afle izvoare de bun traiu.

Ei au încrucișat vaci cu bivoli și au scos așa o vită nouă bună pentru poveri.

Cântărește peste 1000 chilograme și poate răbda cea mai aspră vreme.

Primirea ofițerilor basarabeni. Se face cunoscut tuturor ofițerilor basarabeni că dacă vor să intre în armata română, trebue să înainteze actele împreună cu cererea, la Comandamentul din Kișinău până la 1 Octombrie 1923. De la această dată nu se va mai primi nici o cerere.

Pentru abonații noștri. Pentrucă știm că serviciul poștei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonații noștri că de câteori nu vor primi vreun număr din ziar, să ne încunoștiințeze prin o carte poștală ca numărul lipsă să-l trimitem din nou.

Prețul lânei. Anul acesta încă nu s'a statornicit prețul lânei. Și marile fabrici din țara noastră n'au început a face cumpărături. Motivul este pe deoparte lipsa de bani iar pe de alte nădejdea că mai târziu vor putea cumpăra mai eftin. Fabricele s'au învoit între ele și nu vreau să dea de cât prețul din anul trecut, până la 80 lei Kilogramul de lână țigae, din Dobrogea și Basarabia, iar din celelalte părți numai între 45 până la 50 de lei Kgr.

In fața acestor stări de lucruri, sfătuim pe oamenii oeri să se adune laolaltă și să se înțeleagă asupra prețului. Să vândă toți la un preț într'un sat, iar oerii din diferite sate iar să se înțeleagă laolaltă. Dacă s'au unit fabricele să se adune și producătorii de lână.

Pentru o biserică. La subscripția deschisă de foaea noastră, pentru târnosirea bisericii din comuna Poiana-Sărată, au mai donat:

Dl Int. Căpitan Sinu Eftimie lei 50; Subof. Administr. A. G. 30. Ambii din Corpul VI. A. Suma din urmă lei 1640. Total lei 1720.

Oamenii de bine sunt rugați să vie în ajutorul acestei fapte creștinești.

Faptă bună. Dl Gheorghe Drilea, notar, din satul Șerghiș, județul Bihor, cu prilejul închierii anului școlar, a dăruit două sute de lei pentru cumpărarea cărților ce au servit ca premiu la elevii săraci. Fapta dlui Drilea e cu atât mai însemnată cu cât vine de la un om fără avere, pe când alții prea bogați nu dau nici un ban pentru binele obștesc.

Un mare furt la Tg.-Mureș. Dela preotul Pella Jaross s'a furat un lanț și o cruce de aur, un inel cu pietre de rubin și 16 briliante împreună cu suma de 500 lei. Aceste giuvaeruri au o valoare neprețuită având și o vechime de mai multe sute de ani. Indrăsnețul hoț a rămas până acum necunoscut.

Serbare câmpenească. In seara de 9 Iunie a. c. lucrătoarele și lucrătorii Manufacturii de Tutun, Cluj, au dat o frumoasă serbare câmpenească în folosul leagănelor „Principele Mircea," care funcționează la Manifactura de Tutun și în satul Monoștor.

In aceste leagăne precum se știe se îngrijesc copii sugaci ai lucrătoarelor acestei Manufacturi în timpul în care mamele se află la lucru.

Ni se comunică acum că la serbarea aceasta s'a strâns frumoasa sumă de 29.209 lei, cari s'au și vărsat la casieria societ. „Principele Mircea" din Cluj.

Exemplul dat de lucrătorii Manufacturii de Tutun merită să fie cunoscut și urmat de toată muncitorimea, care prin astfel de fapte poate dovedi odată mai mult că pricepe rostul Instituțiunilor sociale, de o importanță atât de mare ca Societatea „Principele Mircea".

Activitatea folositoare și frumoasă, ce se desfășură la manufactura de tutun se datorește neobositului și bunului român, d-l inginer Agripa Popescu, directorul manufacturii de tutun.

Astfel de fapte nu pot aduce decât laude celor ce le-au îndeplinit.

Un bătrân se spânzură într'un templu. Credincioșii veniți să se închine într'un templu evreesc din Chișinău, au găsit pe bătrânul Ițic Ghertman de 72, spânzurat de un policandru. Nu se știe de ce unchiașul și-a pus capăt zilelor, deoarece nu a lăsat nimic scris și nici nu a destăinuit cuiva gândul.

Dela Consiliul de Miniștri. Săptămâna trecută, la București, s'a adunat miniștrii țării și au aprobat suma de 50 milioane lei pentru facerea unor cămine în care să fie primiți copii funcționarilor și ai sătenilor săraci.

Bandiții atacă un sat. O bandă de 60 comitagii, a pătruns odată cu seara în satul Galița (din Dobrogea) jefuind timp de câteva ceasuri tot satul.

Populația a fost ținută în o spaimă cumplită până dimineața când au sosit ajutoare din Satele Lipnița și Conlia.

Potera condusă de șeful postului de jandarmi din Lipnița a reușit să aresteze pe un comitagiu (bandit) anume Vasile Ivlovoff, care se crede că este chiar șeful bandei.

A apărut: *„Farmecul Vieții"* poezii de Gh. E. Solomon. De vânzare la librăria S. Grosvald din Vaslui.

Atragem luarea aminte a cititorilor noștri, că redacția și administrația foaei s'a mutat în Calea Dorobanților No. 10.

Mare nenorocire. Aproape de Oradea-Mare, se află gara Felix, unde sunt băi și se adună acum vara foarte multă lume. Câteva trenuri pe zi merg intre aceste două gări. Unul din aceaste trenuri plin cu călători pe când sta în fața gării Felix a fost ciocnit strașnic de un tren de marfă, căruia i se dăduse cale liberă să între în stație.

Mai multe vagoane de la amândouă trenurile au fost sfărmate, 7 persoane au fost omorâte iar alte 30 rănite.

Dar pentru biserică. Dl Vasile Ionescu, a dăruit bisericii Cuvioasa Paraschiva din Târgul-Frumos, județul Iași, una icoană zugrăvită chiar de mâna dumisale, icoană în valoare de peste una mie de lei. Ce bine e când omul se gândește de aproape și iubește biserica.

Dela Administrația noastră. — Deoarece firma „Lloyd Orient", din localitate, str. Nicolae Iorga No. 8, la somația noastră, nici până astăzi nu ne-a înaintat socotelile pentru foile date spre vânzare în Ardeal, pe lunile Aprilie și Mai a. c., îi facem cunoscut din nou că în 5 zile dela prezenta publicație să ne înainteze socotelile, căci altfel vom reclama cazul justiției.

Orice om, intelectual, muncitor sau sătean, să citească și răspîndească în cercuri cât mai largi CULTURA POPORULUI care nu are nici un crez politic, ocupându-se numai cu educarea maselor țărănești și muncitorești !!!

„ALBINA"

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII

Fondată la 1872. **CENTRALA SIBIIU** Fondată la 1872.

SUCURSALE: BRAȘOV / BUCUREȘTI / CLUJ / LUGOJ / MEDIAȘ TÂRGUL-MUREȘ / TIMIȘOARA ȘI SÂN-MĂRTIN.

Capital deplin vărsat Lei	25,000.000
Fonduri de rezervă „	16,000,000
Depuneri spre fructif. „	256,000.000

Legături cu toate centrele din țară.

Lucrează direct cu cele mai mari bănci din America.

Are o secție specială pentru afacerile americane.

Jertfește anual sute de mii de lei pentru scopuri de binefacere și culturale.

Primește DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE de plată la vedere cu 5% dobândă fără considerare la sumă. Pentru DEPUNERI CU TERMIN FIX plătește 5½—7%, — după mărimea sumelor și durata termenelor de plată. (20 4—10)

Darea către stat o plătește Institutul din al său.

POVESTIRE

DIN ALTE VREMI

(11)

de CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ

— Nu, nu, ascultă de mine: ele îți zdruncină sănătatea.

Și unul și altul se uitau într'o înțelegere mută și adâncă. Jupâneasa după o oarecare gândire, adaugă:

— Boerul, oare ce face?

— El amu, cum îi e firea amarnică: o fi la Nistru. Sabia lui o fi împrăștiind moarte. Numai de nu i s'ar întâmpla nimica.

— Ce gânduri îți mai trec prin minte, jupâneasă!...

Ci el a fost odată în luptă? Ci ochiul lui nu-i ager? Ci n'a fost și în mai mare primejdie? Ci nu poartă de mic paloșul? Dumnezeu îi deasupra noastră și-l va ocroti.

Și la aceste de pe urmă cuvinte jupâneasa făcu semnul crucii și grăi;

— Sfinția ta, avem bejenari în sat.

— O știu.

— Sărmanii...

— Sărmanii, îngână și popa.

— Voi trimite să-i adăpostească la curte să se bucure de căldura sufletului meu. Mă voi îngriji de ei ca de cei mai de aproape. Masa mea va fi și a lor, patul meu asemenea și vorbele mele îi vor mângâia. Sfiinţa ta valul răului mereu vine.

— Valul trece și pietrele rămân. Câte cumpene au fost toate au trecut și țara a rămas cât va fi un cer și un pământ, iar ochii preotului se făcură mai mari plutind în ei o lumină deosebită, izvorîtă din sufletul acela ca de apostol.

Cum era fereastra deschisă, din ogradă se auzia zgomot. Jupâneasa se uită afară și peste o clipă își întoarse privirea la preot, spunând:

— Sunt aici.

Iar fata, bătând din palme de bucurie:

— Și tata?

— Nu, nu, puiule, bejenarii.

— Ce sunt bejenarii aceștia, mamă? întrebă copila nedumerită.

— Ai să vezi... Oameni cari rătăcesc pe drumuri de spaima păgânilor."

Și jupâneasa grăbită păși pragul cu aceste cuvinte:

— Mă duc să-i primesc, părinte. Veniți jos?

In urma ei popa murmură:

— Ospătați bine, bine, să știe c'au venit la casa boerului Ulmeanu. Și luă copila de mână, coborându-se cu pașii liniștiți pe scări, la acei cari își purtau durerea în pribegie...

CAPITALUL XIII.

Teofona, mlădița de boer

Vătavul curții, un om ciudat cu mânele care-i bălăbăneau ca două bețe de-alungul unui trup lung și deșirat, cu mustața roșcată deasupra unei buze încrustată de cuțit, prin care se vedeau doi dinți lați și cu fața întunecată, dar bun la suflet, cum văzu că pe poartă intră patru cară, împrejmuite de ființi năcăjite, se repezi înainte-le.

Un bătrân, încovăiat puțin parcă de vremi, ce era în fruntea carălor, mânând boii, ridicându-și privirea îndurerată, întrebă cu sfială:

— Putem odihni?

— La curte se poate odihni orice creștin bun, răspunse vatavul cam gângav și arătând cu mâna mare și păroasă: „Deocamdată trageți carăle acolo, la umbră."

Cânii lătrau pe toate glasurile și mai ascuțite și mai răgușite, până ce se repeziră doi hojmalăi de țigani, împrăștiindu-i și strigând la ei:

— Grijania de potae!

Boii fură desjugați îndată și duși în ocol iar carăle rămaseră sub teii aproape de casele mai joase unde erau odăile slugilor, cuhnea și alte cămări.

Dar nu bine se opriră bejenarii și'n poartă se arătă o butcă largă, prăfuită, cu roțile înalte și groase în butuci. Vătavul fu într'un suflet înaintea ei. Butca se opri în fața cerdacului, coborându-se din ea, un trup subțire de femee, cu privirea plină de duioșie. Jupâneasa care îi eși în întâmpinare, i-se strecură pe chip o undă de părere de rău în acelaș timp picurându-i vorbele dulci:

— Bine ai venit, mlădiță de boer.

— Bine v'am găsit, răspunse tânăra care sosire. Ea avea obrajii moi și albi, ochii ca albastrul dimineții, încondeiați de sprincene mari și arcuite, cu pleoapele cari tremurau ca două aripioare de pasăre obosită.

— Rătăcesc pe drumuri și mă rog de un adăpost, sfârși și genele-i erau umede.

— Nu mai fi tristă, Domniță, — o mângâe cu vorbe jupâneasa, — aici vei fi ca acasă iar eu o soră mai mare.

— O cât ești de bună, îi tremură glasul pribegiei, n'am să te uit până la moarte, — și amândouă se îmbrățișară în sărutări.

Preotul care era de față simți un fior ușor prin creștet și deși era oțelit în viață, *totuș* întâlnirea acesta îl mișcă, înturnându-și privirea în altă parte să nu-l vadă jupânesele că la anii lui se înduioșează de te miri ce și în pleoapele încrețite îi răsăriră picăturide rouă.

Domnița adusă din întâmplare ca o frunză de vânt, îndată după ce schimbă vorbele cu stăpâna curții, își opri un suspin ca un fir de aur pe mâna roșie și zbârcită a popei. El cu degetele-i lungi și noduroase, aduse în semnul crucii atinse fruntea dreptă a tinerei, murmurând:

— Intărească-te Domnul în calea vieții.

Copila care până acum urmărise cu ochii orice mișcare, întrebă cu gingășie pe Domniță, parcă ar fi cunoscut-o de mult:

„Așa-i că nu ai să pleci degrabă de la noi? Și nu ai să plângi ca mama? Ce bine îmi pare, ce bine!... bătând din palme de bucurie.

La dorința jupânesei, cu toții se îndreptară spre cară.

Cum o văzură țarancele cu chipurile și mânele pârlite de soare, cu picioarele desculțe și încărcate cu pulbere, îmbrobodite cu ștergare albe, pe rând, îi sărutară drepta și pe dos și pe față. Erau de toate zece, din care două bătrâne. Una din ele mai desghețată, cu trăsături energice, dar totuș cu un vino încoace, cu două licăriri din farmecul nopții în privire, își arătă dinții albi:

„Mărirea ta, ne-a adus aici un moldovan din sat; ne-a grăit că ești bună ca pânea." Și tăcu.

Jupâneasa deocamdată nu răspunse nimic, îi învăluia doar cu duioșia din sufletul ei pe aceste ființe cari-și lăsaseră gospodăriile în voia soartei; îi învăluia într'o durere ce se desfășura adânc în inima ei pe copiii pribegi de pe drumuri; îi învăluia cu întreaga ei simțire pe acei trei bătrâni de lângă cară, cu fețele pământii și pline de amar. Și privirea ei se întâlni cu acea a popii, într'o înțelegere tristă.

Ea le grăi blând:

— Veți rămânea aici până ce va veni iar liniște; nu vă va lipsi nimica, nici ochiul meu care vă va privi în fiecare zi cu drag, nici graiul meu care vă va mângâia, nici sufletu-mi care va fi aproape de voi."

O bătrână îi sărută haina iar preotul rămase în mijlocul lor să-i mai întrebe și de una și de alta.

Jupâneasa dinpreună cu Domnița intrară în o camară cu fereastra ce da în livadă.

„Odaia acesta îți va fi cuib de odihnă, grăi gazda, amu ai nevoie să dormi oleacă după atâta oboseală și gânduri." Și o lăsă singură. O țigancă oacheșă și cu mlădieri de șopârlă, îndată îi aduse buclucurile din butcă și apă proaspătă. Domnița se premeni, se spălă pe mâini și pe față, se îmbrăcă în alte strae, se mai uită dornică pe fereastră la nucii groși, apoi încercă să închidă ochii, căci în adevăr simția nevoia să o cuprindă somnul de oarece o durea și tâmplele. Nu putu să doarmă de cât puțin, poate un ceas și neliniștită iar se sculă, deschizând și ușa. In vremea asta jupâneasa mereu se gândia la noua venită; îi era dragă din clipa care o văzuse și o prietenie se născuse în inima ei, o pritenie caldă, așa cum numai în un suflet cinstit poate fi. Ii părea bine că venit; se va purta în așa fel cu Domnița, în cât zilele cât le va petrece aproape de ea să fie ușurătoare și nici să nu simtă că-i departe de cuibul părintesc. Ea porunci țigancei să fie cu băgare de seamă și să nu-i lipsească nimica ficei de boer. Peste puține clipe țiganca îi spuse că Domnița nu doarme și se plimbă prin odae.

Jupâneasa trecu pragul, întrebând:

— Atâta ți-a fost odihna, Domniță?

— Atâta. Gândurile nu-mi dau pace.

— Lasă-le pârdalnicului de gânduri.

Și jupâneasa o împrejmui cu o privire bună. Domnița se așeză pe ladă iar Stana luă un scaun greu de stejar. Incepu firul vorbei:

„Nu fie cu bănat din ce neam ești, Domniță?

— Din neamul spătarului Rosetti. Am auzit, am auzit de faima acestui boer, și din ce sat?

— Din satul Fântânele, aproape de malul Nistrului.

— Nistru, Nistru, apă blăstămată! suspină jupâneasa. Și cum te numești Domniță?

— Teofana. Ce frumos nume Teofana. Așa-i că-mi dai voie să-ți zic de amu înainte Teofana? și tu mie Stana.

— Nu sunt vrednică de atâta cinste — răspunse oarecum stingherită tânăra de 18 ani, căci nu avea mai mulți.

Și jupâneasa îi spuse din ce neam se coboară și cine-i boerul și alte lucruri mărunte; deodată îi veni în minte.

— „Boerii unde au rămas de ai venit singură?

La această întrebare inima Domniței se umplu de o adâncă tristețe lăuntrică, strecurată ca o umbră de amurg pe chipul ei gingaș, aproape neluată în seamă de cât de un ochi înțelegător cum era al jupânesei.

(Urmare).

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI"
.·.·. care se tipărește în 30 mii de exemplare. .·.·.

cea mai mare fabrică de pielărie, încălțăminte și curele de transmisiune este

Frații Renner & Comp

Societate Anonimă, CLUJ.
Telefon: 547, 798 și 1346.
Telegrame: Dermata, Cluj.
19—6

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc. în formă de stea și flori, precum și după desenuri se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-11-37

INSTITUTE AFILIATE:
S.A. Cassa de păstrare a județului Turda Arieș din Turda, S. A Casa de păstrare a județului Odorhei în Odorheiu Secuiesc, S. A. Casa de păstrare și Banca Economică din Județul Alba Inferioară din Aiud.

CASA DE PĂSTRARE ȘI CREDIT S. A. PE ACȚIUNI CLUJ.
PIAȚA UNIREI 7
CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,0000.000 LEI
FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMĂRTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

Magazinele de marfă a le casei de păstrare și de credit S. A, pe acțiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează polițe, se execută plăți în ori ce localitate, și se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienților (safe) Bancă cu dreptul de a opera și cu devize.
11, 6—6

Cu deplină garanție ca înainte de războiu ------ cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialități: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare și tot felul de piei pentru întrebuințare technică --- liferează
FRAȚII RENNER & COMP,
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
13—10

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate,
din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare.* Se capătă pretutindeni.
14—10

S'a deschis basinul băii Diana!
5 12—50
Pentru înotători liberi și cari învață înotatul. Deschis dela ora 7 dimineața până la ora 8 seara. Lloyd 1633

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7 12—50

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 12—50

RECLAMA este sufletul comerțului!!

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 12—50

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 12—50

INDUSTRIA SÂRMEI S. A.
CLUJ, Calea Victoriei 29. Telefon 347. Fabrica: Ghiriș-Arieș, Telefon 14. Gara Câmpia-Turzii
Produce: Sârmă de fier, laminată și trefilată, cuie de sârmă, fier de beton, arcuri de mobilă și agrafe de birou. — Capacitate de producție 3 vagoane zilnic. — Singur încredințat cu desfacerea produselor:
„F E R A R I A"
Societate Anonimă pentru desfacerea produselor industriale,
CLUJ, CALEA VICTORIEI 29. — TELEFON No. 4—40.
Reprezentând Prima fabrică de potcoave din Cluj, precum și alte fabrici din streinătate.
17—10

Tot omul poate procura ușor licherul veritabil neîntrecut
Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
16—8
BOGSZA
Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!

PRIMEȘTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete și cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil. SCONTEAZĂ CAMBII. EFECTUIAZĂ remiteri pentru țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. CUMPĂRĂ ȘI VINDE MONEDE STREINE oooooooo

BANCA ARDELEANA ȘI CASA DE ECONOMII S. A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894. — CLUJ, Piața Unirii 32. — FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
SUCURSALE: ÎN TÂRGUL-MUREȘ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ȘI TURDA ooooooooooooooo
INSTITUȚII AFILIATE: „Banca de Credit" s. p. a. Dej; „Banca și Casa de Economii" soc. p. a. Gheorgheni.
Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane.
SAFE-DEPOZITELE le ține la dispoziția onoratei clientele, pe lângă provizionul cel mai mic, (eventual cu lăcatul clientului). 18—10

INTREPRINDERI INDUSTRIALE aparținătoare sferei de interes a băncii: Intreprinderea pentru îngrășarea de porci și industria de carne" societate pe acțiuni în Gherla; „Societatea anonimă pentru Morărit, Industria Lemnului și Mărfuri" din Târgul-Mureș; „Agricultura Ardeleană" societate anonimă în Cluj; „Societatea anonimă de clădiri" din Cluj, precum și altele.

Tiparul tipografiei „VIAȚA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

Revista „Transilvania" Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! — Voeşte şi vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ.

REDACŢIA: CALEA DOROBANŢILOR No. 10. TELEFON No. 15–75.

Cluj, Duminecă, 15 Iulie 1923

ADMINISTRAŢIA: CALEA DOROBANŢILOR 10 TELEFON No. 15–32.

ANUL III. NRUL 16. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

JERTFE CARI SE IMPUN

Oricât de bune intenţii, pentru ridicarea morală a neamului nostru, ar avea acei cari s'au strâns în jurul gazetei „Cultura Poporului", oricâtă râvnă ar pune ei ca să-şi ajungă ţinta spre care tind, sforţările lor vor da prea puţin rod, dacă şi **alţii** nu vor fi însufleţiţi de aceleaşi idealuri, şi nu se vor putea hotărî să facă nişte jerfe, fără care izbânda va fi îndoelnică.

Acei **alţii**, la cari mă gândesc când scriu aceste rânduri, sunt tocmai aceia către cari sunt îndreptate toată nădejdea de mai bine şi toate năzuinţele: sunt fiii satelor cari, prin învăţătura lor, se ridică deasupra mulţimei şi, prin aceasta, devin conducătorii ei.

Firea lucrurilor nu se poate schimba, totdeauna, după dorinţa omului, precum se întâmplă câte odată, şi numai la anumite lucruri. Acei cari au dat la iveală gazeta „Cultura Poporului" n'au să gândit că, dacă umărul luminarea satelor, **cultura** mulţimei, apoi fiecare sătean trebue să ajungă un mare cărturar, un învăţat care să-şi petreacă viaţa între cărţile bibliotecelor ori în laboratoarele universităţilor. **Cultura** este un cuvânt care îmbrăţişează toată activitatea omenească, şi prin **cultură** trebue să se perfecţioneze toate manifestaţiile acestei activităţi. Plugarul care răstoarnă brazda şi aruncă sub ea sămânţa dela rodul căreia atârnă viaţa noastră zilnică, crescătorul de vite, livadarul, podgoreanul, stuparul, tot meşteşugul şi toată sudoarea omenească, numai prin **cultură** pot să se perfecţioneze şi să ajungă ca munca lor să dea cât mai multe roade. Numai prin ştiinţa căpătată prin cultură, plugarul izbuteşte ca din acelaş bucăţ de pământ, în care aruncă acelaş câtime de sămânţă şi la care întrebuinţează aceiaş muncă, să scoată un folos cu mult mai mare de cât din altul lipsit de cultură, după cum la acelaş rezultat ajunge oricine care face orice altă muncă. Tot numai prin cultură se poate perfecţiona şi sufletul omenesc, pentruca omul să fie mai bun, mai îngăduitor pentru greşelile altuia, să fie mai cumpătat în toate, mai cinstit, să-şi cunoască mai bine datoriile, să fie mai cuviincios în lume, să respecte legile şi drepturile altuia şi să ştie să cinstească numele lui Dumnezeu.

Prin cetit, omul poate că-şi însuşească cultura necesară, dar cu mai multă înlesnire şi-o însuşeşte, când are pilda vie lângă el. Mai bine prinde cineva rostul unui învăţământ când îl aude din gura unuia care îl pune în aplicare, în văzul lui, şi dintre mai mulţi cari fac asemenea lucru, cu mai mult drag îl urmăm pe acela de care suntem mai apropiaţi sufleteşte.

„Cultura Poporului" are menirea să înalţe lumea din sate, şi dela cine ar putea săteanul să înveţe mai cu drag cum trebue să se poarte, pentru a se cultiva, decât dela fiii satelor, dela acei mai răsăriţi dintre ai lor!

Dar puţini dintre aceştia înţeleg că acesta ar fi rostul lor pe acest pământ: să împrăştie lumina şi binefacerile culturei în lumea satului în care au văzut lumina zilei.

Mulţi dintre fiii satelor cari au căpătat o cultură deosebită, se înstrăinează de obârşia lor. Viaţa târgurilor îi atrage, onorurile şi câştigurile le ademenesc, şi gândul de a se întoarce la vatra părintească nu-i ispiteşte, ba încă din potrivă: îi îngrozeşte.

Jertfe se impun la feciorii luminaţi ai satelor, dacă voesc în adevăr dorinţa de a vedea pe ai lor cu mintea luminată ca şi oricărui om cult.

Fără asemenea jertfe nu putem izbuti ca neamul nostru românesc să ajungă, măcar la gradul de civilizaţie în care se găsesc unele din neamurile străine, cu care alcătuim astăzi un singur popor, între Nistru şi Tisa.

ARTUR GOROVEI

Academicianul: C. Rădulescu-Motru

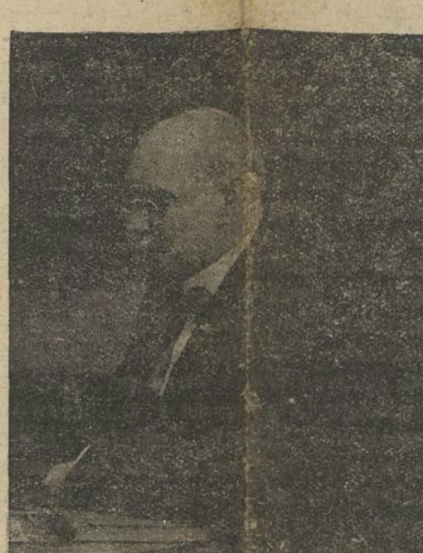

C. RĂDULESCU-MOTRU

Alegerea la Academie a profesorului de psihologie dela Universitatea din Bucureşti, este repararea unei nedreptăţi. D-l Motru trebuia să fie de mult acolo unde este astăzi. Cultura sa filozofică este una din cele mai preţioase manifestări ale culturei noastre româneşti. Ea este expresiunea treptei la care a ajuns astăzi filozofia românească în desvoltarea sa ştiinţifică. Nu vom intra aici în amănuntele doctrinei care l'a impus pe d-l Motru Academiei. Un atare studiu a fost încercat în lucrarea d-lui Marin Ştefănescu, apărută de curând sub numele de „Filosofia Românească". Vom spicui câteva rânduri din acest studiu.

„D-l C. Rădulescu-Motru s'a născut în comuna Butoeşti din judeţul Mehedinţi, în anul 1868. D-sa şi-a făcut studiile liceale şi o parte din Universitate în ţară, apoi şi-a complectat cultura în Franţa şi în Germania. Ca student la Bucureşti, a fost elevul lui Titu Maiorescu şi a lui C. Dimitrescu-Iaşi. Iar în străinătate l'a urmat pe Wundt. Şi-a trecut doctoratul în filosofie la Lipsca tratând despre Kant. D'intre operile sale citām: *Puterea sufletească; Nietzsche; Elemente de metafizică*. A condus *Noua Revistă Română* şi *Studii Filozofice*, unde aflăm articole ca *Silogismul*, *Ştiinţă şi Energie*, *Cultura şi Politicianismul*, etc. Actualmente are sub tipar o frumoasă lucrare de *Psichologie*.

Filosofia sa poartă numele de *personalism energetic*. Ea consistă în a ne spune că realitatea este o energie care merge dela materie în spre formarea de caractere sau personalităţi sufleteşti. Acestea represintă întreaga evoluţie a energiei până în momentul când le considerăm. Adică evoluţiunea face pe om după chipul şi asemănarea realităţei totale. In unitatea conştiinţei se resumă lungul proces de adaptare care însoţeşte evoluţia realităţei.

Atâtea câte s'au petrecut ca schimbări, în universul care ne cuprinde, stă scris în conştiinţa fiecăruia d'intre noi. Cunoştinţele noastre sunt de fapt, recunoştinţe. Conştiinţa omenească este ca o carte deschisă în care nimeni n'are posibilitatea să scrie un rând mai mult peste cele scrise de această evoluţiune a realităţei. Rândurile scrise în cartea conştiinţei, istorisesc adaptarea fenomenelor universului la generaţiunea personalităţei omeneşti. Nietzsche are dreptate când zice că omul este ceva care trebue întrecut. Dar el nu are dreptate când crede că puterea de a se întrece stă în voinţa omului. Alegerea idealului nu stă în puterea conştiinţei; dar a se recunoaşte pe sine ca aleasă pentru a realiza un ideal, aceasta stă în puterea conştiinţei. Şi în această recunoaştere stă caracterul, care trebue să fie ţelul preocupărilor noastre."

Această doctrină este sprijinită de d-l Motru pe o întinsă cultură filozofică. Alegându-l printre membrii săi, Academia a dat dovadă de înţelepciunea ce trebue să o caracterise.

C.

SOLITARII

Cernit destin i-apasă ne'ndurat...
...Şi ei ca orbi rotesc în întuneric
cu ochi halucinaţi de-un vis feeric —
şi plâng uşor ca vântul pe'nserat...

Mai solitari ca palidele astre,
sunt ei orfanii neiubiţi de nime...
Dar: strălucirea unor lumi sublime
surâde'n lacrimele lor sihastre.

Ei, taciturni, îşi duc povara sumbră
şi-aşa, că nici nu prinzi de veste, când,
ca un parfum din vechi legende, blând
se stânge viaţa lor în umbră...

George Voevidca.

CHESTIA PĂCII ÎN ORIENT

I.

E lucru cunoscut că cele mai multe conflicte mondiale îşi au origina în haosul balcanic, iar lumea a şi localizat aproape acest izvor la predispoziţia banditească a locuitorilor din Macedonia. Lucrul însă nu stă tocmai aşa, deaceea o descriere sumară ne va indica pe adevăraţii vinovaţi şi ne va da totodată şi soluţia păcii în Orient dacă în adevăr aci este sediul tuturor relelor.

Macedonia este provincia cu multă varietate naturală, un ţinut fermecător.

Pe noi ne interesează mai mult diferitele naţionalităţi conlocuitoare aci şi din acest punct de vedere **comparaţia cu un buchet de flori multiple şi foarte variate, dar care în sinteză generală formează ceva unic, ceva armonios, nu e de loc exagerată.** Diferitele naţionalităţi din Macedonia (români, bulgari, greci, turci, evrei, albanezi, etc.) îşi trăesc felul lor de viaţă specific şi origina lor, limba, ocupaţiunea, obiceiurile, teritoriul locuit de fiecare naţiune, architectura caselor şi mai ales portul, le diferenţiază foarte bine unele de altele şi prin faptul că n'au avut nimic comun din punct de vedere etnic, iar pe de altă parte Turcia de odinioară acordând tuturor naţionalităţilor libertatea şcolară şi bisericească, toate aceste naţionalităţi trăiau în armonie.

In ultimul timp însă, statele mici balcanice (Grecia, Bulgaria, Serbia), şi când zic mici nu trebue să înţelegem mici ca teritoriu, ci mai ales mici ca suflet, ca civilizaţie, ca apucături, au introdus vrajba între diferitele naţionalităţi din Macedonia, aşa că în scurt timp au transformat paradisul de odinioară în infernul de astăzi. Aceste state vecine, duşmane, în delirul lor de a fi mari, şi-au întins o mână făţarnică, pentruca înlăturând dintre ele intermediul Turciei şubrede, să se poată încăera la orice moment, iar prin aceasta să dee de lucru Europei, şi chiar lumii întregi. Prevăzătoare că mai târziu se va ridica o chestiune a naţionalităţilor, şi mai ales o chestiune de eliberare a conaţionalilor de sub jugul străin, ele au început propaganda naţională în Macedonia, căutând care mai de care să enumere cât mai mulţi fraţi în această provincie „care trebuia salvată din ghiarele musulmanilor"(!)

Astfel se naşte în Macedonia o chestiune greacă şi una bulgară — una cu intenţia de a anexa Macedonia la Grecia, a doua la Bulgaria. Armate întregi, sub numele de antarţi pentru greci, de comitagii la bulgari, au început să fie adăpostite în pădurile seculare ale Macedoniei. In scurt timp această propagandă trezeşte pe greci şi pe bulgarii din Macedonia la o luptă naţională. Românii constituiau prada pentru care se certau aceste două naţiuni şi în contra românilor s'au îndreptat toate mijloacele lor de desnaţionalizare, mijloace din cele mai barbare şi în secolul al XX-lea. Sate întregi româneşti au fost arse de mai multe ori prin faptul că au vrut să-şi păstreze graiul strămoşesc şi mulţi români au căzut pe altarul chestiunei naţionale tăiaţi în bucăţi cu toporul în pădure, pe drumuri, ba chiar în mijlocul oraşelor. Lucrul era foarte explicabil întrucât grecii se infiltraseră foarte bine aci, capii bisericii lor blestemau şi afurisiau pe preoţii noştri, biserica şi limba noastră, iar Turcia rânjia văzând pe creştini bătându-se între ei. Ba mai mult, Turcia, în miopia ei politică, socotea că folosul din cearta creştinilor îl va avea ea. De-acum românii încep să lupte şi ei din greu pentru menţinerea numelui de român care nu suna bine la urechea acelora cari susţineau că şi Dumnezeu e grec, că Isus Hristos a predicat în greceşte, că limba „cuţovlahilor" este un dialect grecesc şi pretindeau cu ameninţarea la moarte ca orice locuitor întrebat să răspundă că este grec. De atunci şi cântecul: „greclu dâţe fă-ti grec, atunţia amia-mi vine s'crep."

In lupta pentru desnaţionalizarea românilor grecii au avut ocazia să enumere mai mulţi eroi naţionali, între cari unul al cărui nume îmi scapă a fost ridicat la rangul de sfânt naţional prin faptul că a grecizat 42 de sate româneşti din Tesalia. Dar tăria sentimentului naţional care trăeşte în sufletul aromânilor a făcut să izbucnească dorinţa vie de a fi independenţi, când s'au văzut sub armatele italiene, şi au cerut independenţa mai cu îndărjire tocmai acele sate pe care grecii le socoteau mai grecizate. Relicvele luptelor naţionale se păstrează şi astăzi; satele româneşti arse şi meterezurile din jurul satelor de unde flăcăii noştri îşi apărau avutul şi graiul strămoşesc vor servi de documente preţioase istoricului care odată şi-odată va trebui să meargă la faţa locului tutulor conflictelor mondiale. Propaganda sârbească în Macedonia a început târziu de tot, aproape de izbucnirea războiului în contra Turciei, şi fiindcă de fapt nu există nici un sârb în Macedonia, ei au înfiinţat orfelinate, atrăgând prin aceasta mai ales pe bulgari, în unele părţi şi pe români, dar elementele absolut sărace.

Iată prin urmare schiţate două situaţii ale românilor din Balcani, una veche înfloritoare, nestingherită şi a doua din timpul luptei de conservare naţională presărată cu mii şi mii de sacrificii.

Astăzi însă eliberatorii şi-au ajuns scopul şi comitagii sau antarţii de odinioară au devenit guvernatori. Pe-atuncea lupta ne era permisă în bătrâna Turcie, astăzi nu mai avem câmpul de luptă, şeful de bandă de eri astăzi ni-i stăpânul care procedează cu supuşii săi după plac şi după interes, aşa că dacă pe timpul luptelor nu s'a putut realiza desnaţionalizarea românilor, acuma prin colonizarea de greci între români şi prin alte mijloace nedrepte existenţa elementului românesc în Balcani este mai mult decât periclitată. Lucrurile trebue să fi mers prea departe pentruca să determine pe românul răbdător să-şi găsească scăparea numai în emigrare şi am publicat acum câteva săptămâni apelul fraţilor de peste Dunăre cu dorinţa de a se arunca sub protecţiunea salvatoare a patriei mame. Dar nu sunt puţini acei cari nu se pot despărţi de pământul unde trăesc din moşi strămoşi, pământ pe care l-au păstrat până acum prin continui sacrificii.

Soluţia pentru asigurarea păcii în Balcani, pace care condiţionează pe cea mondială, o cunoaşte prea bine Europa occidentală, e aceea de a creia o Macedonie independentă, o Elveţie orientală, pentru că numai aşa pot fi mulţumite toate naţionalităţile de aci, şi toate în cor cer mereu acest lucru; pe de altă parte o zonă separatoare între diferitele state balcanice este indispensabilă. Dar oricât se va eschiva Europa de a aplica această soluţie care constitue cheia păcii în orient, ea se va aplica, însă pentru aceasta poate că se va mai vărsa mult sânge pânăce în viitorul apropiat diferitele naţionalităţi din Macedonia îşi vor deschide larg ochii şi vor vedea în puterile mari nişte spectatori cari se desfată prin scenele tragice dintre ele, scene creiate prin menajarea grecilor de dragul elenilor de odinioară şi permiterea multiplelor abuzuri din partea sârbilor înapoiaţi, de dragul eroismului de eri.

Drd. ZEANA

SCUMPETEA

V.

Pe lîngă sporul de producţie şi economia de necesităţi, un al treilea element joacă un rol covârşitor cu privire la scumpete: acesta e neînfrînarea speculei nesăţioase. E bine însă să precizăm, cine sunt speculanţii nesăţioşi; căci se obicinueşte a se arunca în genere această vină exclusiv asupra comerciantilor propriu zişi. Această învinuire însă poate fi numai în parte justificată. Se cuvine prin urmare să observăm mai amănunţit chestiunea.

Pentru aceasta vom lua, drept exemplu, pe un comerciant, care mai înainte făcea operaţiuni, ce se urcau în cursul unui an la jumătate de milion. Personal acest comerciant ducea împreună cu familia sa o viaţă modestă şi cumpătată, pentru care avea necesitatea de o mie de lei lunar sau 12.000 lei anual. Ca om prevăzător, el căuta să-şi asigure pentru sine şi ai săi şi un capital realizat prin întreprindere spre a se pune la adăpost contra eventualităţilor protivnice.

Să admitem că se mulţumia pentru acesta tot cu o mie de lei lunar; în cît pentru a trăi cinstit şi modest, precum şi pentru a-şi asigura viitorul, el trebuia să câştige anual 24.000 lei; prin urmare operaţiunile lui anuale, de jumătate de milion trebuia să-i producă un beneficiu net de aproape 5 % pe an. Pentru a-l realiza, el vindea marfa cu un beneficiu brut de 10 %; astfel că din suma de 50.000 lei ce-i revenea, 26.000 lei reprezentau cheltuelile comerţului şi 24.000 lei beneficiul său propriu.

Acelaş comerciant cumpătat şi serios, trăind ca şi mai înainte, dacă şi-ar conduce astăzi comerţul după aceleaş norme, şi-ar pregăti ruina, care nu va întîrzia să-i siluiască uşa. In adevăr: chiria magazinului s'a scumpit enorm; lefurile oamenilor magazinului au crescut în proporţii îngrozitoare; cheltuiala întreţinerii sale şi a familiei de 1000 lei lunar e înghiţită aproape în întregime de leafa şi întreţinerea unicei servitoare, care-i face tot serviciul casei; dar mai pre sus de toate, economia de necesităţi a clientelii sale, provocată de scumpetea actuală, îi reduce simţitor cifra reală a afacerilor lui.

In atari împrejurări, cum va putea el să reziste, dacă s'ar mărgini tot la un benificiu brut de 10 %? Evident ar fi o adevărată imposibilitate de a rezista; căci admiţîndu-se ipotetic, că din cauza reducerii afacerilor el n'ar mai vinde marfă de cît de 300.000 lei considerată după preţul de mai înainte, sau de 3,000.000 lei, admiţînd că preţul ei s'a scumpit de zece ori mai mult, şi calculînd la această din urmă sumă tot un beneficiu de 10 % ca şi mai înainte, urmează să realizeze un profit brut de 300.000 lei anual. Din acest profit trebue să se scadă chelteulile comerţului, care potrivit scumpetei de zece ori mai mult s'au urcat la suma de 260.000 lei. Diferenţa de 40.000 lei, ce-i mai rămîne, trebue să acopere şi cheltuelile lui personale, şi ale familiei lui şi capitalul de economie pentru asigurarea viitorului. Trebue să recunoaştem, că disproporţia e prea simţitoare şi că pentru a obţine rezultatele de mai înainte, nu-şi va putea vinde marfa de cît cu un procent cu mult mai mare, fără a i se imputa o speculaţiune neomenoasă. Iată pentru ce unii comercianţi îşi întrevăd ruina pe cînd alţii îşi împletesc fericirea. Cei cu conştiinţa curată cad în prăpastie, cei fără scrupule răsar milionari.

Dar dacă ar fi numai comercianţii, care provoacă scumpetea, problema n'ar prezenta dificultăţi atât de mari spre a fi rezolvită cu satisfacerea tuturor intereselor sociale. Sunt însă alţi factori, cari au un rol mult mai însemnat în urcarea preţurilor; dintre aceştia, trei sunt cei mai hotărîtori: *Statul, lucrătorul* şi *aşa numitul mijlocitor*.

Statul, capitalistul cel mai mare din ţară dă pilda cea mai rea speculanţilor nesăţioşi. Toate produsele lui se vînd pe preţuri exorbitante. Să luăm un exemplu: Transporturile; acestea s'au urcat cu peste 15 ori mai mult; să nu uităm însă, că un comerciant, cînd marfa sa e deteriorată, e nevoit a-i reduce valoarea în comparaţie cu cea de calitate bună. Statul, fiind aproape unicul întreprinzător, nu se supune acestei legi economice, în cît urcarea tarifului de 15 ori pentru marfa sa în stare proastă, corespunde realmente unui procent de 30 %. Tot astfel cu chibriturile, peştele, vămile, impozitele, etc. Dar atunci cum să nu se scumpiască viaţa? Se găsesc de sigur explicaţiuni pentru justificarea aparentă a acestei urcări, dar nu se ţine seamă de cercul viţios, în care ne învîrtim. De aceea cea dintâi datorie a organelor guvernative e de a înfrîna specula provocată tocmai de acest mare capitalist, în care se oglindesc speculanţii mai mici. Nu se mai poate îndrepta răul, dacă nu e tăiat de la rădăcină.

De altă parte lucrătorul, pare că se ia la întrecere cu statul, căruia îi dispută întâietatea. Cînd se pretinde pentru o oră de lucru, atît cît se primia mai înainte pentru patru zile, mai e cu putinţă, ca viaţa să nu se scumpiască în mod ne auzit?

Dar adevărata plagă socială, care influenţează în mod neruşinat scumpirea vieţii sunt necontestat aşa zişii mijlocitorii. Aceştia fără a fi nevoiţi de a cheltui cea mai mică energie productivă, se răsfaţă în dobîndirea unor cîştiguri fabuloase, graţie legăturilor create prin biurourile autorităţilor. Permisele de export sunt prin excelenţă ogoarele de exploatare. Dobîndirea acelora, prin orice mijloc legal sau nelegal, e scopul urmărit cu abilitate desăvîrşită. Ei sunt izvorul nesecat de îmbogăţiţi pe neaşteptate; căci ceea ce producătorul harnic şi cinstit nu poate agagonisi în cursul unei întregi vieţi, ei adesea îl culeg într'o singură clipă: timpul necesar pentru a zmulge o semnătură. Nici o lege cît de aspră, care ar lovi în aceşti paraziţi sociali, nu poate fi nejustificată.

Să avem curajul de a tăia în carne vie, înfrînînd ori unde pe adevăraţii speculanţi; şi în faţa pericolului, ce ne ameninţă, înecînd în negura vremurilor învinuirile reciproce ale trecutului, să ne strîngem rândurile şi să ne unim puterile, pentru ca împreună să găsim mijloacele, cu care să putem realiza maximum de producţiune şi minimum de cheltueli. Numai cu ajutorul acestor elemente vom reveni la normalizarea vieţii şi vom aşeza temelia sigură a progresului economic al României, atât de rîvnită de toţi pentru avuţiile ei.

V. DUMITRU
Prof. Univ.

Mişcarea culturală craioveană

Expoziţia: D-şoara Popea, Stoenescu, Pallady şi Pătraşcu

Se cade, din capul locului chiar, să facem mărturisire de credinţă. Socotim că efortul, precum şi însemnătatea produsului artistic, creşte treptat, treptat, în chipul următor: jos de tot, pictorul, apoi sculptorul, apoi artistul dramatic şi'nsfârşit scriitorul — prozator ori versificator. Credem că e deosebire, mare deosebire chiar, între efortul pe care-l face pictorul ca să fixeze un crâmpei din natură, ci cel pe care-l face scriitorul, ca să urzească acţiunea complexă dintr'o nuvelă, ori să şlefuiască vestmântul unei poeme. (De cele mai multe ori, la artistul plastic, totul se reduce la o simplă dexteritate). Fireşte, că şi'ntre dânşii între pictori de pildă, se poate stabili o ierarhie. X prinde din noianul de impresii, unele numai, deci o primă pecete a personalităţii. Grigorescu ne poate sluji drept exemplu în privinţa aceasta; adevăratul Grigorescu însă. Y imprimă o anumită factură desemnului său; oricât la-i întoarce, oricât l-ai răsuci, pecetea individualităţii artistului, răsare întreagă. Desemnul lui Iser, rămâne oricând desemnul lui Iser. Z are o manieră specială în îmbinarea, în turnarea culorilor chiar. Pătraşcu de pildă; aceasta constitue negreşit, o nuanţă de originalitate. Apoi între aceştia şi cei robiţi unei anumite şcoli artistice sau cutărui maestru al penelului, nu e de făcut nici-o deosebire? Dar între M. care zugrăveşte cu destulă îndemânare o crisantemă şi N. care a conceput într'un anumit fel, şi a concretizat pe pânză după ani de strădanie „Războiul" de exemplu, nu e de făcut nici-o deosebire? Compoziţia celui din urmă, care dovedeşte bogăţie sufletească, cugetare, şi mai presus de toate cultură nu-i dă oare dreptul să lase turma în urmă?

* * *

La d-ra Popea, fie că e vorba de natură numai, fie că e vorba de elementul uman, prins, fixat într'un anumit cadru, elementul static predomină. Linia desemnului predomină la D-sa, precum şi abuzul cu asociarea anumitor nuanţe de culoare, aduc efecte diametral opuse. In cutare pânză planurile se rânduesc clasic de simplu în altele însă, legile perspectivei sunt călcate în picioare. Intr'o pânză e aer şi lumină multă, într'alta om, cer, sân de golf, înnălburare de trunchiuri se sufocă în lumina sumbră pe care ţi-o dau verdele crud şi albastul fără nuanţări.

Intr'o revistă locală, se pomeneşte că d-ra Popea ar fi eleva d-lui Stoenescu. Cu toată truda şi cu toată bunăvoinţa noastră, n'am putut găsi vreo înrudire între cei doi pictori.

* * *

Prietenii — ah, prietenii! — pare-se că l-au sfătuit şi în cele din urmă înduplecat pe d-l Stoenescu, să deschidă o expoziţie pentru concetăţenii săi. Cum d-sa n'avea probabil pânze gata, a strâns din oraş câteva portrete comandate, vreo două din cele dăruite prietenilor, precum şi schiţele de atelier, dintre care unele neterminate.

D-l Stoenescu, a avut putinţa să cunoască pe 'ndelete şi de-aproape, operile marilor pictori din Apus, şi să-şi desăvârşească la Paris ucenicia, cu maeştri şi în desemn, şi în culoare. Dacă având dintru început drumul netezit, a fost scutit de dibuirile inerente oricărei autoiniţieri, influenţile acestea, prea puternice, şi prea de timpuriu primite, îl stăpânesc şi astăzi. Nu se poate nega însă, că după ani de muncă, stăpâneşte culoarea şi unele artificii coloristice. Cum în expoziţia dela Prefectură, am întâlnit pânze, între care e un interval de 11 ani şi mai bine, putem afirma că d-l Stoenescu se află încă în plină evoluţie. N'am dori însă, ca florile, în special laleaua expusă, să indice ultimul d-sale popas, căci asta ar însemna un vădit regres coloristic.

* * *

În deosebire de d-ra Popea, la d-l Pallady, predomină elementul dinamic, şi o vădită simplificare a cadrului, pentruca nota fundamentală, să iasă cât mai mult în evidenţă. E demn de remarcat apoi, în tehnica d-sale, cum efectele de culoare, o simplă dungă uneori, împlinesc cu prisosinţă lipsurile desemnului. În expoziţia deacum, verdele, nuanţa dominantă în paleta artistului acesta, e mult mai atenuat. Pallady e o personalitate artistică, în jurul căreia, veşnic se vor încinge discuţii aprinse. D-l Pătraşcu, e o covârşitoare personalitate, ce şi-a câştigat de câţiva ani definitiv locul, aşa că orice comentarii în legătură cu cele câteva pânze expuse, la Craiova ar fi de prisos.

ION DONGOROZI.

Din trecutul nostru

RELICVE SFINTE

Sfântul Aer, dăruit de Ştefan-cel-Mare, mânăstirei Putna, în anul 1490. Această relicvă sfântă se află şi astăzi la această mânăstire.

PENTRU SĂTENI

RELIGIE

Sfinții Apostoli Petru și Pavel

Sfântul Petru s'a născut în Vitsaida, un oraș al Galileii și a fost fiul pescarului Iona. Numele lui, mai înainte a fost Simon. Avea un frate, Andrei, care l'a dus pe el la Hristos. Ucenic nedespărțit al lui Hristos s'a făcut însă numai după minunata pescuire, când la porunca Domnului a aruncat mreja în apă și s'a umplut de pești. Atunci Domnul l'a chemat să-l facă vânător de oameni. Pentru dragostea cea mare față de Hristos, el a fost pus căpetenie Apostolilor și Domnul i-a schimbat numele lui în Petru, însemnând, că credința lui e tare ca peatra. El a fost necontenit cu Hristos și mărturie celor mai însemnate fapte ale învățătorului său. A fost de față, când și-a arătat mărirea sa la muntele Tavorului, la învierea fetei lui Iair, pe muntele măslinilor, când a asudat sudori de sânge. Din curată credință, el a făcut mărturie despre Iius înaintea celor-alalți apostoli zicând: Tu ești Hristos fiul lui Dumnezeu celui viu! Iar Iisus îi răsplătește această credință făgăduindu-i puterea cheilor, de-aceea în sfintele icoane pe Petru îl vedem zugrăvit în mână cu două chei, cari închipuiesc cheile împărăției cerurilor.

O singură dată s'a clătit credința lui, atunci, când în noaptea dumnezeieștilor lui patimi s'a lăpădat de trei ori de Iisus. Dar pentru această lăpădare el a plâns cu amar și Dumnezeu a primit lacrămile pocăinței lui. După înviere, el a fost cel dintâi apostol, căruia Iisus s'a arătat. Inainte de înălțare, Iisus l'a întrebat de trei ori după olaltă: Simone, al lui Iona, iubeștimă? — și el a răspuns de trei ori după olată: Așa e Doamne, tu toate le știi, tu știi, că te iubesc! Iisus atunci i-a zis: Paște oile mele, paște mielușeii mei! In acest chip l'a pus peste oile sale cunvântătoare, adecă peste sufletele celor credincioși mai mare păstor.

Sfântul Petru, după înălțarea Dlui la cer a stat în Ierusalim, până la pogorârea sfântului Duh. In ziua aceea a propovăduit Evangelia în Ierusalim și pe urma acestei propovedanii s'au botezat trei mii de oameni. Urmând apoi dumnezeieștii porunci a lui Iisus Hristos, a plecat și el în lume, pentru-ca să vestească oamenilor legea cea sfântă a iertării, dragostei și binecuvântării. — El a întemeiat o episcopie în cetatea Antiochia, iar cei din urmă două-zeci și cinci de ani ai vieții lui i-a petrecut în Roma, căreia el i-a fost cel dintâi episcop. De-aici din Roma cârmui pe ceilalți apostoli și a scris două epistole, către întreaga creștinătate, cari până în ziua de azi se citesc în sfintele biserici. In vremea lui, în Roma stăpânea un împărat rău și crunt, cu numele Nero, care odată a dat poruncă să aprindă cetatea Romei, să vadă, cum arde o cetate. A pus apoi vina pe creștini, spunând că ei ar fi aprins cetatea și atunci s'a făcut o prigoană cumplită asupra creștinilor. Au fost aruncați în temnițe, unii au fost jupuiți de vii, alții au fost arși cu uleiu și rășină și apoi li-s'a dat foc, ca să lumineze noaptea pe stradă, alții au fost dați animalelor sălbatice și în multe chipuri au fost chinuiți și omorâți. Creștinii au răbdat muncile și moartea cu răbdare creștinească, bine știind, că moartea pentru ei este începutul altei vieți întru împărăția lui Hristos. Atunci au prins și pe Sfântul Petru și l'au răstignit pe cruce, dar cu capul în jos, pentru-că el însuși zicea, că nu este, vrednic să moară ca Hristos. Moartea lui s'a întâmplat în 29 Iunie, anul 67 după Hristos. In locul unde el a fost răstignit el, s'a ridicat o biserică măreață, care se numește biserica Sfântul Petru.

Sfântul Apostol Pavel, n'a fost apostol în vrema lui Hristos, ci chiar și după înălțarea lui la cer a fost mare dușman al creștinilor. Numele lui era Saul. Odată tocmai a plecat către cetatea Damasc, ca să prindă pe creștinii de-acolo și să-i ducă legați la Ierusalim. In drum a căzut de-odată la pământ și a auzit din cer glasul lui Iisus Hristos, care îl îndemna să nu mai prigonească pe creștini, ci se meargă în Damasc, să se boteze. Mergând în Damasc, a primit botezul dela Ananie, preotul creștin și s'a făcut următor al lui Iisus Hristos. Numele lui s'a schimbat în Pavel și a fost ales apostol în locul sfântului Iacob, pe cari l'a omorât Jidovii în Ierusalim. — Viața sfântului Pavel e minunată, a călătorit mult, vestind pretutindeni Evangelia lui Iisus Hristos, a fost chiar și în România, în părțile Dobrogei. In călătoriile lui a suferit multe, păgânii l'au prigonit în multe chipuri, dar mulți s'au și întors la legea adevărului pe urma predicărilor lui. A fost foarte umilit, numindu-se în umilința lui, „cel mai mic între apostoli“, măcar că pentru însuflețirea cu care el vestia pe Hristos biserica creștină pe dreptul îl numește mare apostol, alături de Sf. Petru.

Din călătoriile lui a scris multe epistole, către creștinii din locurile cercetate de el, în cari îi îndeamnă la pace și dragoste creștinească și le dă multe învățături folositoare. Aceste epistole încă se citesc până în ziua de azi în sfintele biserici.

De două ori a călătorit în Roma. A doua călătorie la Roma s'a întîmplat tocmai în vremea, când împăratul Nero a rânduit prigoana asupra creștinilor și atunci a fost prins și el. Fiind el cetățean roman, după legile împărăției nu puteau să-l omoare prin răstignire, ci, i-au tăiat capul. In locul unde a pătimit Sfântul Pavel au răsărit trei isvoare, cari sunt până în ziua de azi în Roma și se numesc fântânile Sf. Pavel. Creștinii cari se duc în Roma, nu uită nici-odată să cerceteze biserica Sfântului Petru și să guste apă din isvorele Sfântului Pavel.

Moartea Sfântului Pavel s'a întâmplat în aceeaș zi cu a sfântului Petru, de-aceea pomenirea lor se face întru aceeaș zi, rugând pe bunul și milostivul dumnezeu, ca pentru ale lor preasfinte rugăciuni să ne miluiască și să ne isbăvească pe noi.

Doi orbi și un mut.

Dumineca a șaptea după Rusalii.

Sfânta Evangelie de azi ne arată, cum a vindecat Iisus pe doi orbi, cari alergau după dânsul și strigau: Miluiește-ne pe noi Doamne, Fiul lui David! Pentru credința lor, Iisus le-a deschis lor ochii și le-a dat în aceeaș vreme și lumina vieții. A mai vindecat apoi pe un mut, care era cuprins de duh necurat. Oamenii se mirau, iar Fariseii, mai marii Jidovilor ziceau: cu Domnul dracilor scoate dracii! Așa suntem și noi adeseori, căutăm ca și cu lumînarea vină, acelora cari fac bine. Ne spune apoi Sfânta Evangelie, că a străbătut Iisus toate cetățile și orașele, propovăduind Evangelia împărăției și vindecând toată boala și neputința întru popor. Noi să rugăm pe Iisus Hristos, să întărească credința noastră în sfânta lui Evangelie, ca astfel să ne facem vrednici de vindecarea tuturor neputințelor noastre sufletești și trupești.

SEPTIMIU POPA.

RANA LA GENUNCHII CAILOR. Dacă a căzut un cal în genunchi și și-a făcut rană, îl aducem încet în grajd și turnăm (nu deodată) două căldări de apă peste rană, ca să se spele bine; dar nu o frecăm. După aceea uscăm rana cu o bucată de pânză, punem pe ea vată de grosimea unui deget, legăm peste vată cu o bucată de flanelă (nu pânză) și peste ea punem un genunchier de piele. Calul trebue lăsat să se odihnească vre-o trei-patru zile, fără să ne atingem de bandagiu (legătură). După acest timp desfacem bandagiul cu băgare de seamă, îndepărtăm vata fără a atinge coaja, care s'a format deasupra ranei. Apoi plimbăm puțin calul la pas, grijind să nu se rupă coaja. Pe urmă punem altă vată fără a se departa cea lipită de coaja ranei și legăm rana din nou. După vre-o 12 zile coaja cade și sub ea se vede o piele nouă acoperită cu păr.

Cealaltă față a „Americei“

Când zicem „America“, ne-am obișnuit să ne gândim tot la *Statele Unite* din partea de miazănoapte a acestui continent. Căci acolo avem sute de mii de Români de-ai noștri duși să câștige banii, cu cari să-și îndrepteze starea materială de-aici deacasă. Adevărat, că acolo se și câștigă bani mulți, dar numai muncind cu mult mai greu decum muncește Românul nostru aici acasă. Căci cel ce muncește în țara lui cum muncește în America, câștigă cel puțin tot atâta ca și acolo. Destul, că Statele Unite sunt în mare cinste. Și nu e mirare, căci nicăiri nu sunt căi ferate atât de lungi, trenuri atât de grăbite, intreprinderi comerciale și indrustriale atât de mari, atâtea automobile, telefoane și gazete. Orașele au crescut acolo ca ciupercile, cele mai înalte case de pe pământ în aceste orașe se găsesc. Ceeace ar trebui însă să imităm (să facem asemenea) mai mult, e mândria Americanului de țara lui și năvălnicia cu care sare să și-o apere, când cineva ar huli-o. Dar are și slăbiciunea de-a crede, că în Europa, de unde le-a venit și lor cultura câtă o au, e numai lucru slab, la ei numai lucru bun. Ian să vedem, dacă au dreptate.

Fiecare popor își are, ca și fiecare om, calitățile (însușirile bune) și defectele (cusururile, însușirile rele) sale. Și e fericit poporul, ca omul, care și-le recunoaște și caută singur îndreptarea defectelor până nu-l copleșesc. In cele următoare arătăm câteva din defectele poporului american din Statele Unite, așa cum le-au constatat chiar bărbați cuminți de-ai lui.

Deputatul american Tinkham a constatat într'o vorbire, că în orașul Washington, care are 350 mii de locuitori, se săvârșesc înc'odată atâtea crime ca în Londra, care are 7500 mii de locuitori. Peste tot, în districtul Columbia se săvârșesc mai multe crime decât în orice alt loc de pe pământ. Avocații americani au ținut în August 1922 un congres la San-Francisco. Președintele acestui congres a declarat în vorbirea lui de deschidere, că Statele Unite întrec în privința numărului de crime pe orice țară civilizată de pe pământ și nicăiri nu sunt legile atât de puțin respectate ca tocmai în Statele Unite. Nu e mirare, că crimele se înmulțesc, căci criminalii scapă adeseori de pedeapsă. Starea morală în privința crimelor e în Statele Unite tot așa de rea, cum era în Anglia, Italia și Spania în anul 1837, adecă acum nouăzeci de ani.

O parte mare a Americanilor sunt dușmani neîmpăcați nu numai ai străinilor veniți la ei, ci și chiar ai celor născuți acolo. S'a înființat o societate secretă, numită *Ku Klux Klan* încă din anul 1867. Societatea aceasta era îndreptată la început contra Negrilor, cari ajunseseră și ei liberi, cetățeni cu drept de vot. In statele de miazăzi ei formau majoritatea. Ca să-i oprească dela vot, s'a format societatea secretă, care a băgat, prin omorurile ei, groază în Negri, așa că aceștia într'adevăr nu au îndrăznit să voteze, aceasta însă nu a scăpat pe bieții Negri ca să nu fie spânzurați, împușcați, omorîți cu bâtele, chiar arși, așa că însuși congresul (camera și senatul) a votat o lege, prin care declară societatea de ucigași disolvată. Dar în anul 1915 s'a înființat de nou, având acum dela Oceanul Atlantic până la Oceanul Pacific, peste cincisute de mii de membri, număr care crește mereu. Acum omorurile și jefurile lor nu se îndreptează numai împotriva Negrilor, ci și contra Evreilor (aceștia sunt peste patru milioane acolo), catolicilor, Chinezilor și Japonezilor, peste tot contra străinilor.

Mulți cred, că America s'a îmbogățit peste măsură în urma războiului, căci partea cea mai mare a statelor în războiu a cumpărat dela Statele Unite arme, mașini, lucruri de îmbrăcăminte și alimente. Adevărat, că din tot aurul de pe pământ cât se găsește în băncile cele mari ale statelor, patruzeci de părți dintr'o sută, adecă aproape jumătate, e în băncile din Statele Unite. Dar în schimb, numai datoria de stat e acolo atât de mare, încât dobânda (interesele) anuale după ea fac un miliard de dolari, aproape douăsute de miliarde de lei de ai noștri, cum umblă banii acum, sau de zece ori atât cât încasează statul nostru anul acesta din dări și monopoluri. Bine le merge în Statele Unite băncilor, cari câștigă și sută la sută, dar înșală statul, când e vorba de bani. Peste tot, capitaliștii cei mari, adecă cei cu banii cei mulți, storc fără milă pe ceice muncesc. *Farmerii*, adecă plugari din Statele Unite sunt pe cale de a ajunge la sapă de lemn. Gazeta americană „Daily Tribune“ scrie că sute de farmeri se află în aceeaș sclăvie ca și țăranii din Rusia, moșia le e îndatorată, ei trebuie să lucreze ca animalele numai ca să poată plăti dobândă după datoriile lor și să-și scape moșioara. Mulți își părăsesc pământul și pleacă la oraș. Dar și aici e greu. Marii capitaliști plătesc și acum rău pe lucrători, cu toate că multe s'au scumpit cu sută la sută. De aceea anul trecut au fost greve uriașe în Statele Unite: un milion de lucrători dela căile ferate și o jumătate de milion (500 mii) dela minele de cărbuni erau în grevă.

E cunoscut de toată lumea, că în Statele Unite din America *e oprită orice beutură*: rachiu, vin, bere. Cu toate acestea, și acum se bea cu nemiluita, căci se fabrică spirt pe ascuns, dar acum mai scump. O mulțime de oameni au ajuns milionari pe urma vânzărei pe ascuns a spirtului. Cel mai mare fabricant de rachiuri din Anglia, lordul Dear a declarat, că el nu poate fabrica nici a cincia parte din rachiurile, pe cari le cer Americanii. Băuturile trec prin contrabandă mai ales din Canada.

Viața *familiei* e cu totul sdruncinată. Americanii au ajuns acum de tot a șeasea căsătorie se deface prin divorț (despărțire). Părinții își părăsesc copiii, așa că aceștia nu mai încap în orfelinate. Copeland, un comisar sanitar, a constatat, că femeile americane cresc mai bucuros cățeluși domnești decât copii. Nu e mirare, că numărul Americanilor băștinași scade tot mai mult și locul lor îl iau străinii imigrați.

Multor Americani nu le place înmulțirea numărului Evreilor, cari dela războiu încoace s'au înmulțit dela trei milioane la patru. Evreii au acolo o putere și mai mare decât la noi în Europa, căci stăpânesc nu numai multe ramuri din industrie și comerciu, ci și în presă, bănci și chiar și în politică. Școalele înalte sunt pline de Evrei: la colegiul orașului New-York sunt 90 de procente elevi. Nu e țară pe pământ, unde Evreii ar putea să ajungă atât de curând stăpâni ca în Statele Unite.

Multă grije le fac Americanilor datoriile, pe cari le au e parte a statelor europene la ei decând cu războiul mondial. Franța e datoare peste $3^1/_2$ miliarde, Anglia peste $4^1/_2$, Italia aproape 2 miliarde, fără a mai vorbi de datoria noastră și a altor state mai mici. Afară de Anglia, nici unul din aceste state nu poate plăti nici cel puțin dobânda, așa că birurile (dările) vor fi în Statele Unite cel puțin 25 de ani încă foarte mari.

Iată dară, că nici în America nu e rai. Dar e speranță și acolo vor birui ceice doresc îndreptarea și aceasta va veni înainte de toate, când copiilor li se va da o creștere mai bună, când legăturile dintre membri familiei vor fi iară mai strânse și când oamenii nu se vor mai închina la bani ca păgânii la idoli.

Pentru abonații noștri. **Pentrucă știm că serviciul poștei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonații noștri că de câteori nu vor primi vreun număr din ziar, să ne încunoștiințeze prin o carte poștală ca numărul lipsă să-l trimitem din nou.**

SCRISORI DIN TÂRGURI

DIN AIUD (ARDEAL)

La 23 Iulie, la școala civilă din loc, s'a ținut examenele de încheerea anului școlar, iar în ziua următoare toate elevele bune, sub conducerea profesorilor, au plecat într'o călătorie mai lungă până pela Constanța. Lucrul de mână a elevelor din toate clasele sub dirigința Dnei Maria M. Sorbul, directoarea internatului, a stârnit o adevarată bucurie în inimele privitorilor, iar părinții fetelor nu mai știau cum să mulțumească acestei doamne. Afară, în aer liber, a avut loc diferite jocuri de gimnastică și dansuri naționale, sub conducerea profesoarei Dna Silvia Fodorean; ceeace a făcut să răsară lacrimi de bucurie în ochii părinților, văzând frumoasa creștere ce li se dă în școală, copilelor lor. Dra Tulia Fodor, directoarea școalei, într'o frumoasă cuvântare a arătat munca școlară, și spre marea bucurie a tuturor a spus că această școală va fi prefecută în liceu cu patru clase, pe lângă care se mai adaugă un curs comercial de doi ani. Așa încât elevele cari vor termina cursul inferior vor putea urma mai departe, unde își vor însuși cunoștințe folositoare în viață, atât pentru ele cât și pentru alții.

— Primarul acestui oraș d. Titu Catrușca a fost înlăturat din slujbă făcându-se în acelaș timp și o cercetare impotriva lui, pentru mai multe nereguli săvârșite în timpul funcțiunei.

Dl consilier Gligar deocamdată îl înlocuește.

— Dela comerciantul Silberstein Nandor, pe timpul când călătoarea cu trenul dela Aiud la Uioara, i s'au furat din buzunar suma de 75 mii de lei.

— Primnotarul județean d. P. Nagy s'a plâns la poliție că cineva într'o noapte i-a furat două care de trifoi. Agentul de poliție I. Florea a fost însărcinat cu descoperirea hoților care apoi peste scurt timp a dovedit că făptuitorii acestui furt sunt chiar doi jandarmi din compania Aiud, cu numele Mărian Gh. și Cruciu Ștefan. Acești jandarmi vor fi pedepsiți. *P. F.*

DIN UIOARA (JUD. ALBA DE JOS)

In această localitate cu băi de sare sosesc mereu vizitatori din toată țara. In ziua de 21 Iunie au sosit aicea în escursiune elevii școalei de învățători din Soroca (Basarabia). După masă au făcut cu toții baie sărată, întrecându-se cu fel de fel de sărituri în apă. Elevul Chetrar Nicolae din clasa IV, de 20 ani, din Tighina (Basarabia), făcând o săritură greșită n'a mai eșit din apă. Au început să-l caute și numai după trei ore l'au găsit mort în fundul apei. Pentru cheltuelele înmormântării d. Iuliu Rusu, secretar comunal a deschis liste publice, adunându-se astfel o sumă frumoasă. La cimitir a fost petrecut de lume multă împreună cu elevele școalei din loc, îmbrăcate în alb, iar corul elevilor colegi ai mortului au cântat frumos. Părinții răposatului elev n'au fost de față, ceeace făcu mai dureroasă înfățișarea înmormântării. *D. N.*

DIN ISMAIL (BASARABIA)

In com. Toșbunar s'a întâmplat zilele acestea o nenorocire, în următoarele împrejurări:

Tânărul P. Antonov, fiind la coasă cu o soră a sa mai mică, aceasta a început să se joace prin fâneață, alergând în toate părțile.

După câtva timp zgomotul ei nu se mai auzi, iar fratele nedând nici o atenție acestui fapt, cosea înainte.

Deodată un țipăt sfâșietor se auzi, iar fratele fetei, văzu cu groază că coasa se înfipse în trupul nefericitei fete care, obosită din cauza jocului, adormise în fâneață.

Vrând să tragă coasa din trupul ei, nu putu, și abea cu mare greutate o scoase niște țărani, cari alergaseră în ajutor, la strigătele desnădăjduite ale tânărului.

După o oră de chinuri, fetița a murit.

— Primăria orașului Ismail, a luat hotărârea ca să se construiască în mijlocul orașului, aproape de vechea grădină și în fața bisericei Soborului, încă o grădină. Lucrările au și început de câteva săptămâni. In curând orașul nostru va ajunge să fie și mai frumos.

— La 1 Iulie s'a dat la Reg. 6 Călărași o serbare populară. Cu acest prilej armata dovedește că și poate juca și joacă chiar un rol cultural în această țară. Intrarea fiind liberă, au luat parte la dânsa, o mulțime de oameni, cari au rămas foarte mulțumiți. Minunat s'a cântat cântece patriotice; au avut loc jocuri naționale și s'au făcut alergări pe cai, sărituri la obstacole de soldați și ofițeri.

— La liceul de fete din localitate s'a dat o frumoasă serbare de sfârșit de an, cu cor și recitări. S'au dat premii frumoase, cărți floritoare, elevelor harnica.

Societatea pentru combaterea beției din Ismail, a dat Duminică 8 Iulie o mare serbare. Prin partea locului, și mai ales în părțile Chiliei, cad ploi multe. Recolta va fi destul de frumoasa în acest an.

IORD BUCĂ.

RĂVAȘE DELA SATE

Din Doclin (Ardeal)

La 23 Iulie s'a ținut un examen în comuna noastră. La acest examen am avut și noi mulțumirea sufletească să auzim răspunsurile minunate ale odraslelor noastre, dornice de cultură, cari au rămas în timpul din urmă fără învățător.

Acest frumos rezultat se datorește stăruinței mai multor fruntași din comună, dar mai ales harnicului preot Pavel Drăgan, care l-a rugat pe dirigentul Vidu Guga din com. Mircina, să ție locul de învățător. Sfârșitul de an cu rezultatul bun ce s'a căpătat, a arătat în deajuns munca și dragostea pe care a pus-o acest locțiitor de învățător, demn de lauda noastră. Petrecerea școlară a fost pe deplin reușită spre mulțumirea tuturor. De către școlari s'a pucat piesa Unirea Românilor, iar corul a cântat mai multe cântece naționale. Despre aceasta păstrăm o amintire frumoasă. *PETRU IOAN*

Din Rasova (Jud. Constanța)

Un om vrednic de a i se aminti numele este dl Theodor Popescu, învățător în Rasova. Impreună cu soția sa au lucrat pentru binele obștesc mai bine de 30 de ani, nețiind seamă de neajunsurile vieții. Fiul răposatului preot Ioan Popescu din Rasova, urmă școala normală, iar după terminarea ei, se duse în locurile copilăriei sale ca să împrăște lumină. Azi, amândoi sunt aproape bătrâni și privesc cu mulțumire la roadele ce le-au dat cuvântul lor. Eu, de-aci din locul lor de altă dată, mă gândesc cu drag la cei dintâi îndrumători ai mei și din suflet le doresc adânci bătrânețe, cari le vor fi destul de îndulcite de fructele muncii lor. *ELENA CRISTU*

Din Rarancea (Bucovina)

Sâmbătă, 30 Iunie crt. s'a serbat în localul școalei din satul nostru, încheierea anului școlar, în prezența a numeroși săteni cari veniseră să audă din gura micilor școlari, graiul românesc pe care ei l-au pierdut de multă vreme. Sala era frumos împodobită cu flori și și cu lucrurile de mână făcute de fetițele din școală.

Indeosebi au atras luarea aminte lucrurile de mână dela fetițele din cl. III-a și IV-a cari au fost lucrate foarte frumos, datorită d-nei Eufrosina Nicorovici, care a predat lucrul manual în aceste clase.

S'au spus poezii și s'au cântat cântece patriotice cu multă îndemânare și drăgălășie încât cei de față au rămas mulțumiți. După serbare s'au dat premii școlarilor silitori. Cărțile au fost cumpărate de corpul didactic primar din loc. Părintele Nicorovici, a dat o sumă de lei 30 precum și cu 20 iconițe. Pentru reușita acestei frumoase serbări d. G. Toacă dirigintele școalei n'a crutat nici timp, nici muncă pentru a da serbării de fine de an însemnătatea cuvenită. *C. S.*

Prietinii cari se caută

De multe ori locuitorii unui sat, au de primit între ei câte un străin. Când acest stăin este tot țăran trece nebăgat în seamă, se duce să-și vadă vre-un frate, vre-o rudă și nu-l știu decât ai lui. Portul fiindu-i la fel cu al celorlalți nu atrage prea multe priviri?

Când acest străin însă este orășean haina lui neagră atrage numaidecât interesul. Gospodarii îl privesc și fel și fel de întrebări își pun în gând, bune sau rele, după cum fiecare și-a făcut o părere cunoscând un orășean de treabă ori un ticălos...

In ultimii ani satele au fost vizitate de mulți de asemenea oaspeți, dar din nefericire, aproape toți au lăsat păreri proaste în urmă pentrucă scopul vizitei lor erau interese personale, politice și afaceri cu câștiguri ușoare. S'au dus numai să ceară, numai să iee, dar să ducă ceva nu s'au gândit, nici măcar un cuvânt bun.

Locuitorii satelor i-au primit la început cu inima deschisă, primitori cum sunt totdeauna.

Mai în urmă însă când au văzut că sunt numai amăgiți de oaspeții lor, au început să se strângă în ei însuși, să nu mai fie atât de sinceri, să nu prea creadă în cele ce li-se spune.

Incetul cu încetul a crescut în sufletul lor chiar un fel de ură pentru acești oaspeți în haine negre.

Și pe drept cuvânt au dreptate.

Dar!... Printre cei care vin în sate, sunt unii cu gânduri curate, unii cari merg numai și numai pentru dragostea ce o au pentru popor. Ei merg să împrăștie cuvintele bune, sfaturi, îndemnuri, să ducă lumina în umilele bordee.

Aceștia poate sunt mai tăcuți, nu fac întruniri și nu umblă însoțiți de jandarm și de primar. Ei se strecoară cu gânduri curate prin câte-o casă; văd cum trăește țăranul, se interesează de copiii lui și după ce s'a împrietenit, după multe sfătuiri așezate, pleacă și nu cer nimic.

Știm cât de mult iubește un țăran pe cel ce l'a cunoscut ca om drept și bun sfătuitor...

Este însă la mijloc un lucru destul de greu.

Oaspeții aceștia, buni prieteni poartă aceleași haine orășenești, și locuitori nu-i pot deosebi la prima vedere, de ceilalți de cei mincinoși, și aceasta face ca de cele mai multe ori, pritenii cari se caută să nu se găsească.

Și mai cu seamă atunci când îndărătnicia e prea sălbatică, atunci nu se poate face apropierea și e o mare pierdere.

Oamenii se știu însă, numai după ce au sfătuit despre anumite lucruri, numai după ce au lucrat împreună.

Atunci pot spune câte ceva unii despre alții; că sunt buni ori răi.

Și bine fac acei locuitori ai satelor, cari nu se mulțumesc să vadă pe cineva că este orășean ca să-l hulească sau chiar numai să se arate nepăsător, ci caută mai întâi să-l cunoască, să-i afle scopul vizitei și apoi știe dacă trebue să-l iubească și să-i asculte sfaturile.

Și numai așa prietenii se găsesc, și rămân pentru totdeauna de folos unul altuia.

G. T.

Împroprietărirea în Ardeal și boierii unguri

In Transilvania împroprietărirea dă bine înainte, mulțumită mai ales hărniciei dlui Petrini, directorul general al reformei agrare. Până în primăvara anului acestuia au fost împroprietăriți având și actele 7320 săteni capi de familie, cărora li s'au împărțit 61 de mii de jugăre (un jugăr e cu câteva sute de metri pătrați mai mult decât un pogon sau decât o jumătate de hectar sau desietină). Și cu prilejul acestor împroprietăriri s'a arătat dreptatea Românului în satele unde sunt și țărani unguri, aceștia și-au căpătat partea lor dreaptă ca și Românii. Așa de pildă în Sân-Mihaiul de sus, jud. Murăș-Turda, au fost împroprietăriți 14 Români și 10 Unguri, iar în Sân-Mihaiul de jos 88 de Români și 49 Unguri. Mișcătoare a fost împroprietărirea în satul unguresc Madefălău. Moșia era a unui mare boier ungur, care nu a vrut să rămână sub stăpânirea românească și a fugit în Ungaria. Pe această moșie au fost împroprietăriți țăranii Unguri, cari nu avea de loc pământ. Când s'au văzut și ei stăpâni, au căzut în genunchi și mulțumind lui Dumnezeu au binecuvântat venirea stăpânirii românești.

Boieri mari unguri din Transilvania, cari nu au plecat în Ungaria, sunt mai mulți, La toți aceștia li s'a luat moșia întreagă și s'a împărțit la țărani, după cum sună legea noastră românească. Ei s'au plâns la Liga națiunilor, un fel de comitet compus din membri trimiși de toate țările. Dar Liga a dat dreptate Românilor, căci legea e pentru toți deopotrivă, fie boieri unguri, fie Români.

AL. ODOBESCU

MOȚII

Răscoala Românilor Ardeleni sub căpetenia lor Horia în iarna anilor 1784—1785.

(5)

Eșise chiar vorba că cererea lui va fi îndeplinită; dar atunci, pe semne, Ungurii și-au încordat și mai tare silințele ca să obțină îndată de la Curte, pedeapsa cea mai strașnică pentru cei doi capi ai rebeliunii.

La 28 Februarie 1785, — tocmai patru luni zi cu zi în urma întâiei mișcări a Românilor la târgul de la Brad, — sentința de moarte cu caznă a lui Horia și Cloșca, ca rebeli contra împăratului și legilor țării, fiu pusă în execuțiune. Impăratul Iosif se înduplecase a o confirma din Viena.

La Alba, dinaintea mai multor mii de iobagi români, pe cari autoritățile ungurești îi adusese cu sila, câte șease de fie-care sat românesc al Ardealului, ca să le fie de învăț acest îngrozitor exemplu, Cloșca, mai întâi fu frânt pe roată, începând sfâșierea de la picioare în sus. Răcnetele lui de durere se năbușiră, atunci numai, când un crac de fer al roatei îi străpunse pieptul.

Horia sta față neclintit.

Ochii lui vedeau aprieat muncile groaznice ce aveau îndată să'l ajungă; dar inima-i bărbată știu să stăpânească până și fiorii.

Când rândul său veni toți îl văzură călcând cu pas țeapăn, nesovăit. Intr'însul nu se destăinui nici o slăbiciune. Roata îi zdrobi oasele, fără ca durerea să-i scoată măcar un geamăt, din pieptul lui oțelit...

Au zis unii că murind, Horia ar fi strigat: *„Eu mor pentru națiune!“*

Poate că el n'a rostit aceste cuvinte; dar fără îndoială marele lui suflet le-a simțit adânc.

O! negreșit domnilor, sub grosolanu-i cojoc de oaie, sub țundra-i neagră, sărădită cu găitane vinete, subt opincele-i de muntean, îmbăierate pe glezne, sub cușma lui mocănească cu canace (ciucuri) de tir, — sub tot acest port al său neaoș țărănesc, curgea prin vinele acelui puțin cioplit, dar mult semeț, mult statornic și mult viteaz bărbat, un sînge cel puțin tot așa de adevărat românesc, tot așa de îmbolditor, tot așa de patriotic, ca prin creerii celor mai eruditi instigatori și celor mai iscusiți apărători ai latinității gintei românești!

Auzim toți lăudându-se în toate zilele, acei învățați scriitori ai Ardealului, — *Petru Maior! Samuil Clain! George Șincai!* — cari mergând să studieze la Roma, au cules cu religiozitate în cetatea eternă, dovezile originei latine a poporului românesc și întorcându-se acasă, printre mii de persecuțiuni, au deșteptat, zice-se, în Români simțul național.

Dar vă întreb, domnilor, era oare trebuință să meargă din ai noștri la Roma, ca să facă pe poporul românesc *a fi și a ști că este* o națiune de sine stătătoare? un popor cu nume și cu sânge de Român?

Să nu renunțăm, credeți-mă, așa lezne la darul cel mai prețios cel mai minunat al neamului nostru, la acel puternic instinct de proprie existență, care nu a lipsit nici odată Românilor, nici la noi, aci în principatele unde am tiut a ne prefira prin mii de primejdii, prin mii de vitejii, scăpând tot mereu ființa noastră proprie de Staturi curat românești; nici dincolo peste Carpați, unde opt secoli pe cea mai cruntă și sugrumătoare asuprire nu au făcut pe Românii Ardeleni îngenunchiați sub paloșul unguresc, să vorbească altă limbă, și să poarte alt nume decât acela de Român!

Acest dar, l'au avut pururea Românii, și nu trei, patru, ba nici sute de cărturari, croind la gramatici și la etimologii, nu ar fi putut să-l însufle de odata atâtor mii și milioane ce întocmeau obștea de rând a românimii.

Ca să revin încă odată la imaginea cu care am comparat de la început strarea simțirilor ce frământă chiar și astăzi țara Ardealului, voiu zice că, dincolo ca și dincoace de Carpați, adevăratul patriotism românesc a trăit pururea în sânul poporului nostru, — încins și fierbinte, — întocmai ca jăraticul sub spuză, și că unicul merit ce putem recunoaște eruditilor noștri daco-romaniști, este acela de a fi suflat cenușa ce ascundea și păstră nestinsă acea scânteie neperitoare.

Adevăr că epoca în care s'a sculat Horia în capul țărănimii din Ardeal, corespunde întocmai cu aceea în care se luptau pentru revendicare originelor noastre latine, de la Blaj.

Dar nu văd nici un semn ca, prin instigațiunea acestora să se fi urzit măcar, răscoala țăranilor.

Iobagii ardeleni au apucat în mânele lor vârtoase arma răzbunării, fiindcă cuțitul le ajunseră la os, fiind-că Ungurul nu le mai lăsase nici o umbră de viețuire omenească, nici o fărâmă de pâne a lor.

Impăratul Iosif, din contra, părea a le făgădui toate bunurile unui trai liber și egalitar, astfel precum îl visau ei din poveștile bătrânești ale străvechii împărății romane.

Atunci iobagiul își zise: „Până când fii-voi rob în țară la mine? Până când slugări-voi la domni străini și venetici? Ei nu vor să-mi facă și mie parte din bunurile de care se bucură siguri aci în țara noastră? Face-mi-voi dar însu-mi partea mea.“

Și ca să-și zică iobagiul aceasta, de sigur că nu a trebuit să le învețe de la cărturari. Fie-care țăran născuse din sânul maicii sale, cu aceste simple noțiuni de drept natural; fie-care și le întărise, fără carte, în traiul îndătinat al casei părintești, în ogorul unde sudoarea îi curgea numai în folosul domnului. *(Sfârșitul în n-rul viitor)*

LEGILE ŢĂRII

CONSTITUŢIA

votată de Adunarea Naţională constituantă în şedinţele de la 26 şi 27 Martie 1923.

II.

12. Nimeni nu poate fi sustras în contra voinţei sale dela judecătorii ce-i dă legea. (De pildă nu poţi fi judecat pentru datorii la procuror, judecător de instrucţie, tribunal penal, ori consiliul de răsboiu; ci la tribunalele civile.)

13. Domiciliul este neviolabil. (Cu sila nu poate să intre nimenea în locuinţa unui cetăţean. Numai în caz de percheziţie, ori pe baza unei sentinţe, hotărâri judecătoreşti — cum am spus mai sus.)

Nici o vizitare a domiciliului nu se poate face decât de autorităţile competinte, în cazurile anume prevăzute de lege şi potrivit formelor de ea prescrise.

14. Nici o pedeapsă nu poate fi înfiinţată, nici aplicată decât în puterea unei legi.

15. Nici o lege nu poate înfiinţa pedeapsa confiscării averilor.

16. Pedeapsa cu moarte nu se va putea reînfiinţa afară de cazurile prevăzute în codul penal militar în timp de răsboi.

17. Proprietatea de orice natură precum şi creanţele (Datoriile Statului către cetăţeni, bonurile de împroprietărire, împrumuturile Statului) asupra Statului sunt garantate.

Autoritatea publică, pe baza unei legi, este în drept a se folosi, în scop de lucrări de interes obştesc, de subsolul oricărei proprietăţi imobiliare, (Ce este sub faţa pământului) cu obligaţiunea de a desdăuna pagubele aduse suprafeţei, clădirilor şi lucrărilor existente. In lipsă de învoială despăgubirea se va fixa de justiţie.

O lege specială va determina cazurile de utilitate publică, procedura şi modul exproprierii.

In afară de expropriere pentru căile de comunicaţie, salubritate publică, apărarea ţării şi lucrări de interes militar, cultural şi acele impuse de interesele generale directe ale Statului şi administraţiilor publice, celelalte cazuri de utilitate publică vor trebui să fie stabilite prin legi votate cu majoritate de două treimi.

Legile existente privitoare la alinierea şi lărgirea stradelor de prin comune precum şi la malurile apelor ce curg prin sau pe lângă ele rămân în vigoare în tot cuprinsul Regatului.

18. Numai Românii şi cei naturalizaţi români pot dobândi cu orice titlu şi deţine imobile rurale în România. Srăinii vor avea drept numai la valoarea acestor imobile. (proprietăţi, pe care nu le poţi mişca bunuri nemişcătoare — case, pământuri. Spre deosebire de lucruri, care se nunesc mobile, bunuri mişcătoare. Rurale — la ţară; spre deosebire de urbane, le oraş. Străinii nu pot cumpăra moşii.)

19. Zăcămitele miniere precum şi bogăţiile de orice natură ale subsolului sunt proprietatea Statului. Se exceptează masele de roci (stânci, minereuri) comune, carierele de materiale de constucţie şi depozitele de turbă, (cărbune de milaştini) fără prejudiciul (atingere) drepturilor dobândite de Stat pe baza legilor anterioare.

O lege specială a minelor va determina normele şi condiţiunile de punere în valoare a acestor bunuri, va fixa redevenţa (procentele) proprietarului suprafeţei şi va arăta tot de odată putinţa şi măsura în care aceştia vor participa la explotarea acestor bogăţii.

Se va ţie seamă de drepturile câştigate, întrucât ele corespund unei valorificări a subsolului şi după distincţiunile ce se vor face în legea specială.

Concesiunile miniere de exploatare, instituite sau date, conform legilor azi în vigoare, se vor respecta pe durata pentru care s'au acordat, iar exploatările miniere existente făcute de proprietari numai cât timp le vor exploata. Nu se vor putea face concesiuni perpetue (pentru vecinicie).

Toate concesiunile şi exploatările prevăzute în aliniatul precedent vor trebui însă să se conformeze regulelor ce se vor stabili prin lege, care va prevedea şi maximum de durată al acelor concesiuni şi exploatări şi care nu va trece cincizeci ani dela promulgarea acestei Constituţiuni.

20. Căile de comunicaţie, spaţiul atmosferic şi apele navigabile şi flotabile sunt de domeniul public. (Drumurile, şosele, văzduhul, apele curgătoare pe care se poate umbla cu barca, vaporul — şi cu pluta, sunt ale tuturor cetăţenilor. Toţi au dreptul de a umbla pe ele. — Sunt de interes obştesc, de folos public.)

Sunt bunuri publice apele ce pot produce forţă motrice şi acele ce pot fi folosite în interes obştesc.

Drepturile câştigate se vor respecta sau se vor răscumpăra prin expropriere pentru caz de utilitate publică, după o dreaptă şi prealabilă despăgubire.

Legi speciale vor deternina limita în care toate drepturile de mai sus vor putea fi lăsate în folosinţa proprietarilor, modalităţile exploatării, precum şi despăgubirile cuvenite pentru utilizarea suprafeţei şi pentru instalaţiile în fiinţă.

21. Toţi factorii producţiunii se bucură de o egală ocrotire.

Statul poate interveni, prin legi, în raporturile dintre aceşti factori pentru a preveni conflictele economice sau sociale.

Libertatea muncii va fi apărată!

Legea va regula asigurarea socială a muncitorilor, în caz de boală, accidente şi altele. (Factori ai producţiei: banul, maşinile, fabricanţii — patroni — şi lucrătorii.)

22. Libertatea conştiiţei este absolută.

Statul garantează tutoror cultelor o deopotrivă libertate şi protecţiune întrucât exerciţiul lor nu aduce atingerea ordinei publice, bunele moravuri şi legilor de organizare ale Statului.

Biserica creştină ortodoxă şi cea greco-catolică sunt biserici româneşti.

Biserică ortodoxă română fiind religia marei majorităţi a Românilor este biserică dominantă în Statul român; iar cea greco-catolică are întâietatea faţă de celelalte culte.

Biserica ortodoxă română este şi rămâne neatârnată de orice chiriarhie străină, păstrându-şi însă unitatea cu Biserica ecumenică a Rasăritului în privinţa dogmelor.

In tot regatul României Biserica creştină ortodoxă va avea o organizaţie unitară cu participarea tuturor elementelor ei constitutive, clerici şi mireni.

O lege specială va statornici principiile fundamentale ale acestei organizaţii unitare, precum şi modalitatea după care Biserica îşi va regulamentă, conduce şi administra, prin organele sale proprii şi sub controlul Statului chestiunile sale religioase, culturale, fundaţionale şi epitropeşti.

Chestiunile spirituale şi canoniçe ale Bisericei ortodoxe române se vor regula de o singură autoritate sinodală centrală.

Mitropoliţii şi episcopii Bisericei ortodoxe române se vor alege potrivit unei singure legi speciale.

Raporturile dintre diferitele culte şi Stat se vor stabili prin lege.

23. Actele stării civile sunt de atribuţia legii civile. (Actele de naştere cununie şi moarte nu se fac la biserică ci. la Primărie.)

Intocmirea acestor acte va trebui să preceadă totdeauna binecuvântarea religioasă.

Invăţământul este liber în condiţiunile stabilite prin legile speciale şi întrucât nu va fi contrar bunelor moravuri şi ordinei publice.

24. Invăţământul primar este obligator. In şcolile Statului acest învăţământ se va da gratuit.

Statul, judeţele şi comunele vor da ajutoare şi înlesniri elevilor lipsiţi de mijloace, în toate gradele învăţământului, în măsura şi modalităţile prevăzute de lege.

(Vezi No. 11). *A. P. B.*

JERTFE PENTRU ŞCOALĂ

In privinţa şcoalelor *primare*, adecă a şcoalelor în care trebue să înveţe *fiecare* om, noi Românii stăm mai rău decât toate celelalte popoara din mijlocul apusului şi partea de miazănoapte apus a Europei. Lipsa de învăţătură câştigată în şcoală de *toţi* Românii, ni s'au socotit şi se socoteşte de toţi străinii mai culţi ca o mare slăbiciune iar cei ce citim şi cărţi şi gazete scrise în limbi străine am găsit adeseori hulă împotriva noastră tocmai din cauza lipsei de şcoală bună în toate satele. Şi ca o şcoală să fie socotită bună, ea trebue să fie destul de încăpătoare şi să aibă destui învăţători, încât nici un copil să nu rămână fără învăţătură.

Vina, că nu avem destule şcoale, e numai în parte a noastră. Aceasta ni-o dovedeşte istoria neamului nostru.

Vechiul Regat, adică partea României care a ajuns mai curând liberă de stăpânirea străină, a ajuns la această fericire abia de vreo 60 de ani. Până atunci nu încetau de loc năvălirile, când turceşti, când ruseşti, aşa că abia dela anul 1878 încoace, când a ajuns deplin independent, a putut guvernele lui să se gândească la o desvoltare mai mare a învăţământului primar. De atunci şi până la răsboiul cel mare nu s'a făcut însă nici jumătate din cât trebuia să se facă.

In Basarabia, guvernele ruseşti nu vedeau cu ochi buni luminarea poporului prin şcoală, de aceia multe sate româneşti erau lipsite de şcoală iar unde era, era în cele mai multe cazuri vai de ele.

In Transilvania, Românii o porniseră bine cu şcoalele. Dar stăpânirea ungurească a devenit faţă de noi tot mai duşmănoasă şi nu numai că nu ne-a ajutat să ne facem şcoli *româneşti* cât mai multe, ci şi pe celea ce ni le-am făcut ni le-au închis cu sutele, deschizându-ne în locul lor şi numai ici colea, şcoli ungureşti, prin cari nădăjduiau să ne răpească limba şi legea sau, deocamdată, cel puţin să ne facă să ne ruşinăm de neamul nostru românesc şi să ne facă să credem că neam de al lor nu e pe pământ.

A dat Dumnezeu de am scăpat de jugul străin. Trebue deci să ne gândim înainte de toate la înstăpânirea culturii naţionale, care se face numai prin şcoală. Trebuie să scăpăm de ruşinea limbii, pe care ni-o aruncă alte popoare, şi trebue nu numai să ajungem, *dar să şi întrecem* prin cultură neamurile străine dela noi, căci altminteri suntem numai *de formă* stăpâni în ţara noastră.

La ţinta aceasta putem ajunge însă numai prin şcoală. Iar ca să avem şcoală cum am arătat la începutul acestor rânduri, şcoală pretutindeni şi şcoală destul de mare, ca să încapă toţi copiii dintr'un sat, trebue bani. Am căpătat obiceiul rău să aşteptăm, ca statul să facă *totul*. Greşim foarte, când aşteptăm totul dela stat. Din cauza răsboiului de liberare a aproape tuturor Românilor, România cea mică s'a înglodat în datorii faţă de marii ei aliaţi, cărora trebue să le plătească, la fiecare, în fiecare an sute de milioane de lei numai dobândă (interese). In timpul răsboiului, căile ferate, şoselele sau stricat. In timpul de faţă, ţara noastră trebuie să ţină o armată bine pregătită, ca dujmanii dela apus, răsărit şi miazănoapte să nu cuteze să se mişte împotriva noastră. Apoi plata sutelor de mii de slujbaşi; a zecilor de mii de învăţători şi profesori. Pentru acestea şi multe altele deabia ajung veniturile statului, câte le are din vămi, monopoluri şi dări cari şi aşa ne văicărim că sunt prea mari, că toate că foarte mulţi dau înzecit cât dările pe băutură, tutut şi lux.

Ce e de făcut?

Trebue să jertfim noi dela noi, ca să scăpăm de ruşinea că suntem coada neamurilor din Europa când e vorba de şcoală. Şi e adevărată mândrie, când putem spune, că înainte de toate în vechiul regat, ţăranii au înţeles lucrul acesta şi în multe judeţe, cum sunt Ilfov, Vlaşca, Teleorman, Ialomiţa, Brăila, Prahova, Dâmboviţa şi altele au strâns nu zeci de milioane, ci sute de milioane — milioane adevărate de câte o mie de mii de lei unul — pentru construire de localuri pentru şcoală. Intre ţărani s'au găsit chiar şi de aceia, cari au dat unul singur câte douăzeci până la cincizeci de mii de lei. Şi nu s'au mulţumit numai cu atâta, ci fiecare, bogat şi sărac, s'a grăbit să care materialul: nisip, piatră, lemn, var şi tot ce trebuie pentru a face o şcoală mare şi mândră.

Dar mai bine va înţelege tot românul, cum se face o ispravă atât de mare, dacă-i vom arăta aievea cum au lucrat de pildă bravii românii din judeţul *Dolj*.

Judeţul Dolj, mărginit la apus şi la miazăzi de Dunăre, e mare şi cu ţărani harnici, cum sunt toţi Oltenii. Dar şcoli nu sunt nici pe jumătate câte trebuie. Şi Doljenii au în fruntea lor oameni cuminţi şi doritori să se răspândească cultura la popor; prefect, administrator de plasă (primpretor), medici, preoţi, învăţători, primari şi notari. Aceştia le-au zis oamenilor: până să poată statul să facă toate localurile de şcoală, trebue să treacă zeci de ani. Satele noastre nu mai pot rămânea însă fără şcoală sau cu şcoală prea mică. Trebue să sărim tot noi oamenii. Iată cum: acum, că se face împroprietărirea, fiecare om să dea de fiecare pogon (jugăr), pe care îl primeşte cel puţin o sută de lei, căci şi aşa preţul de răscumpărare e mic. Ce mai trebue, să dea fiecare în natură, adecă material de construcţie, lucru cu mânile şi cu carul.

Zis şi făcut. In judeţul Dolj s'au terminat până acum şeaptezeci localuri de şcoală şi până la toamnă mai sunt gata alte 140, deci în total *230 şcoale într'un singur an.*

Se 'nţelege că pe învăţători îi plăteşte statul, aşa că oamenii nu au să-şi bată capul cu plata învăţătorului.

Pilda dată de fraţii săteni din vechiul Regat e urmată, spre bucuria şi mândria noastră, şi de cei din Transilvania, căci aflăm, că şi în judeţul Aradului s'a pornit o astfel de mişcare şi sperăm să putem vesti în curând din toate părţile, că ţăranul român a înţeles pretutindeni, că omul fără învăţătură e numai jumătate om şi ceea ce dă pentru şcoală lui îşi dă.

V. L.

„CULTURA POPORULUI”

ABONAMENTUL:

Abonament normal:* 120 *lei pe an.

„ de favoare: pentru săteni, muncitori şi intelectuali* 60 *lei pe an.

„ de susţinere:* 200 *lei minimum pentru instituţiile statului, financiare, biblioteci şi pentru toţi acei cari pot şi vor să sprijine ziarul.

În America 2 dolari pe an.

În Iugoslavia 65 dinari pe an.

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonă foaia şi pe jumătate de an.

Publicitatea se primeşte la administraţia foiei şi la toate agenţiile de publicitate din ţară.

Ştiri de pretutindeni

Ministrul muncii la Cluj. Dl Gh. Mârzescu, ministrul muncii a sosit astăzi Duminecă, la Cluj. Dsa a venit şi s'a interesat de aproape de organizaţia ocrotirilor sociale, a cărei direcţie generală pentru Ardeal e aici. Şi datorită muncii depusă de d. profesor universitar Dr. Gane, care ocupă postul de director al ocrotirilor sociale din Ardeal, această instituţie progresează şi aduce reale foloase populaţiei. Dl ministru a rămas pe deplin mulţămit de ceea ce a văzut mai cu seamă la spitalul de copii „Regina Maria“. Ne bucură când vedem în mijlocul nostru pe însuşi ministru, care în persoană ia parte la fapte.

Inştiinţăm *cu multă mulţămire că printre colaboratorii ziarului nostru, numărăm şi pe cunoscutul publicist d. C. G. Costa-Foru; de asemenea pe doamna Maria Dr. Gavrilescu, o apreciată scriitoare.*

Serbare. Şcoala primară din Ciocăneşti, jud. Câmpulung (Bucovina) de sub conducerea d-lui I. Horodinschi, a dat în ziua de 17 Iunie a. cr. o frumoasă serbare în Cârlibaba. Serbarea a fost deschisă cu „Trăiască Regele“. Corul elevilor a cântat cântece naţionale şi s'a jucat piesa de teatru „Craiul Buturugă“. La această serbare a luat parte săteni mulţi din Ciocăneşti şi Cârlibaba.

Faptă bună. D-l Fischer, proprietarul fabricei de sticlă din Putna (Bucovina), a dăruit bibliotecei elevilor de la şcoala primară din sat, cărţi în valoare de 1836 de lei.

Reducere pe calea ferată. Pentru congresul învăţătorilor din Transilvania, Banat şi Crişana, ce se va ţine în zilele de 5, 6 şi 7 August a. c. în Arad, Ministerul comunicaţiilor a acordat o reducere de 75 procente pe căile ferate.

Albinele ucid un preot. Un bătrân preot dintr'un sat din Franţa, preot în vârstă de 80 de ani, cumpărase un stup încărcat cu albine şi venea cu el acasă. Pe drum s'a împiedecat şi a căzut. Albinele necăjite pe semne de neplăcerea la care fuseseră puse, s'au repezit la el şi l-au înţepat până l-au lăsat mort.

Căsătoriile în Italia. Din pricină că mulţi bărbaţi şi chiar şi femei se însoară nesănătoşi, iar copiii lor se nasc nişte nenorociţi, de aceea în Italia, ca să se însoare cineva, trebue să aibă certificat medical că e sănătos.

Morţi de căldură. Aşa de mari sunt căldurile în vara aceasta în America, încât în oraşul Chicago, au murit şase persoane din cauza aceasta. Mai sunt şi alţi bolnavi. Pe la ceasul 4 după amiază era aşa de fierbinte afară încât aproape putea să fiarbă apa fără foc.

Turbarea în Ardeal. Intr'un singur sat din judeţul Făgăraş au turbat 36 de oameni împreună cu preotul satului. Să fim cu multă luare aminte faţă cu câni, deoarece anul acesta sufere foarte mulţi de boala turbării.

Taxele pentru câini. După legea cea nouă a dărilor (birurilor) comunale, consiliul comunal poate să pună dare pe câni şi la sate, care nu poate fi mai mare de cinci lei pe an. Un câne de gospodărie e însă scutit de această dare, deasemeni sunt scutiţi şi cânii de turme. De fiecare câne de lux se pot încassa însă până la 500 lei anual.

O îndrăzneală nemai pomenită a unor tâlhari. O numeroasă bandă de jefuitori, organizaţi milităreşte şi înarmaţi cu puşti, granate şi revolvere, a atacat cu o săptămână în urmă târgul Răşcani din Basarabia, odată cu seara.

Târgul a fost înconjurat în câteva minute şi banditii au ocupat uliţă cu uliţă, svârlind bombe şi împuşcând. Populaţia retragându-se de frică în case, banda s'a pus pe furat.

La prăvălia de piele a lui Pustilnic, tâlharii au spart toate ferestrele cu topoarele, apoi opt din ei au intrat în prăvălie şi au încărcat marfa în saci. Proprietarul dughenei Pustilnic, care era tocmai la masă cu soţia sa, a fugit sărind pe o fereastră din dos. Soţul şi-a rupt o mână iar soţia a fost rănită de o schijă de granată.

Tâlharii după ce au strâns tot ce au crezut că merită osteneală, au luat ostatici (zălog) pe fiica negustorului Pustilnic şi pe logodnicul ei şi s'au retras.

Tot timpul cât a furat de la negustorul Pustilnic, populaţia a stat cuprinsă de panică, o femee a şi înebunit de spaimă. Uliţa principală a târgului părea ca după un bombardament de artilerie. Geamurile erau aproape toate sparte, zidurile ciuruite, copacii rupţi.

Jandarmii au venit după retragerea tâlharilor.

Rugăminte. Domnii studenţi cât stau la casele părinţilor de prin sate, preoţii, învăţătorii, notarii, primarii şi sătenii ştiutori de carte, sunt rugaţi să ne scrie pe scurt cele ce se întâmplă pe la dumnealor, ca: fapte bune, şezători, conferinţe, înfiinţări de biblioteci, clădiri de biserici, şcoli şi tot ce este de seamă şi se leagă de viaţa satelor, pentru a fi tipărite în foae. Mai primim: culegeri de poezii populare, cântece, basme, strigături la horă şi datine.

O veste bună. Prin stăruinţa dlui Virgil Budescu preşedintele camerei de comerţ din Brăila, vor lua fiinţă cu începerea noului an şcolar, patru şcoli comerciale şi anume:

O şcoală superioară de comerţ pentru fete, care va funcţiona în localul şcoalei secundare de fete din Brăila;

O şcoală practică de comerţ curs seral pentru băeţi, în localul şcoalei primare de băeţi din str. Galaţi;

O şcoală practică de comerţ curs seral pentru fete (funcţionare de birouri) care va funcţiona într'un local ce se va stabili ulterior şi

O şcoală elementară de comerţ în comuna Viziru jud. Brăila.

Atragem luarea aminte a cititorilor noştri, că redacţia şi administraţia foaei s'a mutat în Calea Dorobanţilor No. 10.

Moartea unui om de seamă. La Sibiu a murit şi a fost îngropat bătrânul fruntaş Nicolae Petra-Petrescu, un bărbat ales, care a luat parte la toate frământările poporului românesc din Ardeal în cei din urmă cincizeci de ani. A muncit o viaţă întreagă pentru binele, înaintarea şi luminarea poporului său, ca director de bancă şi scriitor. Dumnezeu să-l odihnească cu drepţii!

Surparea unui munte. O parte dintr'un munte s'a surpat între staţia Gura Văii şi Vârciorova. Circulaţia trenurilor a fost întreruptă 2 oare între P. Olt şi Balş.

Un tren de marfă desfăcându-se în două, frânarul a observat faptul la timp şi dând semnale a întors locomotiva. In timpul realipirii s'a produs o sgudnire de pe urma căreia 3 vagoane s'a răsturnat, iar unul s'a sfărâmat. Frânarul a scăpat ca prin minune.

Ucis de un obuz. Copilul Gh. Onuţă din Târgul-Ocna, jucându-se pe câmp, a găsit un obuz vechiu îngropat în pământ.

Voind să-l desfacă, obuzul a luat foc, rupând pe nenorocitul copil în bucăţi.

Un morar ucis. Pe când morarul Stan Mihai din târgul Paşcani, lucra în moara sa, deodată a fost apucat de o curea de la roţile motorului şi izbit cu atâta putere de o roată încât capul i-a fost cu desăvârşire sfărmat.

Târg de vite. Târgul de vite din comuna Zălău jud. Sălagiu, ce se ţinea Miercurea, se va ţine de aci înainte Sâmbăta.

Iubiţi săteni, strângeţi număr cu număr din această foae, încât la sfârşitul anului să puteţi avea o carte din cele mai folositoare.

Viaţă lungă. Şi acum mai aflăm, din când în când vestea despre câte-un om, care a ajuns la lungi bătrâneţe. Dar numai la sate, căci felul de viaţă dela oraşe nu prea lungeşte viaţa oamenilor. În comuna Ruseni din judeţul Soroca (Basarabia), a încetat nu de mult din viaţă gospodarul Petrea Lărguţă, dupăce a împlinit osutăoptsprezece ani. Multe mai ştia povestì moşul. El luase parte la războiul Crimeiei, când Ruşii au fost bătuţi de Francezi, Englezi, Turci şi Italieni la Sevastopol în anul 1855, a slujit apoi ca soldat şi în luptele din Caucaz şi în Azia de mijloc. A muncit totdeauna, dar nu a fumat (n'a beut tutun), nici rachiu nu a beut în viaţa lui.

Cititorii noştri dacă voesc să citească o revistă literară de seamă, atunci îi îndemnăm să se aboneze la „Gândul nostru“, Iaşi, strada Sărăriei No, 117/84.

Casele de sfat şi citire N. Iorga. In ziua de 1 Iulie s'au înfiinţat trei case de sfat şi citire „N. Iorga“, case care au menirea pentru luminarea şi ridicarea sătenilor.

Astfel în comuna Ogrezeni s'a înfiinţat prima casă de sfat şi citire făcându-se 50 sfeştanie de către preotul C. Mihăilescu. Au vorbit locuitorilor adunaţi în mare număr dnii profesor Lugoşeanu şi inginer Enăchescu, cărora li-a răspuns preotul C. Mihăilescu — în locuinţa căruia se află înstalată şi casa de sfat şi citire. A doua casă de sfat şi citire s'a înfiinţat în comuna Bolintinul-din-Deal, cătuna Ţigănia, în prezenţa unui mare număr de săteni.

Serviciul religios a fost făcut de preotul Al. Popescu. Au vorbit aci despre rostul acestor case de citire dnii prof. Lugoşeanu şi ing. Enăchescu, după care a luat cuvântul sătenii Aurel Năstase din Tântava şi Gh. Săvulescu din cătunul Ţigănia.

A treia casă de citire s'a înfiinţat în comuna Slobozia Clinceni în prezenţa unui număr mare de ţărani şi fruntaşi cărturari ai satului.

Părintele Teodorescu a oficiat serviciul divin, după urmarea căruia a ţinut o înălţătoare cuvântare. Au mai vorbit dnii prof. Lugoşeanu, ing. Enăchescu, Cosma, fost primar, Bădulescu comerciant, apoi învăţătorul Vasilescu, ce într'o însufleţită cuvântare a arătat menirea şi mare însemnătate a acestei Case de sfat şi citire pentru sat.

Secerişul grâului a început în Oltenia şi Muntenia. De asemenea se urmează cu săpatul cel de-al doilea al porumbului în Muntenia, Oltenia şi Banat. Ploile cari au căzut în timpul din urmă au îndreptat mult porumburile, fâneţele şi păşunile.

Pagubele produse de musca columbacă, sunt: In judeţul Alba de Jos au murit 48 animale valorând 213 mii de lei; jud. Dolj, 1816 vite, valorând 5,020.300 lei; jud. Bihor, 69 vite, valorând 223.650 lei; jud. Olt, 122 vite, valorând 305.700 lei; jud. Gorj, 1545 vite, valorând 2,557.500 lei; jud. Turda Arieş, 13 vite, valorând 3,333.110 lei; jud. Arad, 139 vite, valorând 30.000 lei; Dâmboviţa 119 vite, valorând 287.950 lei; jud. Vâlcea, 6147 vite. valorând 6,087.900 lei; jud. Mehedinţi, 1492 vite, valorând 3,333.110 lei; jud. Arad vite valorând 340.450 lei; jud. Muscel, 1337 vite, valorând 4,611.100 lei; jud. Sibiu, 23 vite, valorând 104.200 lei; jud. Timiş-Torontal 65 vite, valorând 205.600 lei; jud. Hunedoara, 4 vite, valorând 37.000 lei; jud. Argeş, 4126 vite, valorând 6,000.000 lei.

In total au murit în cele 16 judeţe, 10.700 bovine; 167 cai; 50 catâri; 1353 oi; 3063 porci şi 164 capre.

In afară de aceasta a murit foarte mult vânat în pădurile unde în urmă se refugiase musca columbacă.

Frig mare. In ţara Elveţiei, în partea din spre miază noapte, în luna trecută, Iunie, a fost frigul cel mai mare aşa ca în timpul ernei.

— Oricine poate căpăta la cerere un număr degeaba prin poştă, ca să se încredinţeze cât de bună este foaia, iar ca să o primească şi mai departe trebue să plătească abonamentul înainte.

Un învăţător harnic. D-l Niculae Firu, directorul şcoalei primare de stat Nr. 2 din Oradea-Mare a împlinit zilele acestea 30 de ani de muncă dăscălească, din care prilej prietenii şi cunoscuţii au aranjat o frumoasă serbare în cinstea lui. Au rostit frumoase cuvântări P. S. Sa Episcopul *Roman Ciorogar*, d-l revizor şcolar *Gheorghe Tulbure* şi mulţi învăţători, arătând munca rodnică a acestui harnic învăţător în ogorul culturii româneşti, atât în vremile de grea cumpănă, cât şi în zilele înfăptuirii visului naţional. Iată un om, care a muncit timp de 30 de ani la luminarea poporului, fără a aştepta vre-o răsplată pentru truda sa. Cea mai frumoasă răsplată i-a fost mulţumirea de sine, că şi-a făcut datoria. Ii poftim şi noi ani mulţi cu sănătate, ca să mai poată munci spre luminarea poporului.

Fiecare cărturar al satului, care primeşte această foae, nu trebue să se mulţumească să o citească numai el, ci, în zilele de sărbători şi acelor gospodari cari n'au putut învăţa carte.

Incă o datorie mai are săteanul luminat, ca să răspândească şi să îndemne să se aboneze câţi mai mulţi prietini ai lui, la „Cultura Poporului“.

Fiica unui general rus împuşcată de bolşevici. D-şoara Brusilov, fiica generalului Brusilov, fost în timpul războiului comandantul tuturor armatelor ţariste, a fost împuşcată de bolşevici, deoarece a ascuns vase sfinte, pentru a nu intra pe mâinele necredincioşilor fără frică de Dumnezeu. Generalul Brusilov, care e acum consilier technic pe lângă guvernul sovietist rus, a îndemnat prin rugăminţi părinteşti pe fiica sa, ca să ceară ertarea dela bolşevici. „Nu vreau, să primesc ertarea lor, a răspuns cu mândrie d-şoara Brusilov, când ticăloşii aceştia au mâinele pline de sângele atâtor nevinovaţi“. Apoi, ea fu îndată împuşcată.

CATRE SPRIJINITORII NOŞTRI

Preoţi, învăţători şi săteni cărturari, vă rugăm să răspândiţi această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnaţi pe prietini să o citească;

Să ne trimiteţi liste cu numele acelor gospodari cari credeţi că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la ţărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foia ar fi şi mai bine.

O foae costă 2 lei iar pentru strădanie, dăm 40 bani, adică să primim numai 1 Leu 60.

Cu felul acesta de împrăştiere a „Culturei Poporului“, vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătăţiri la ea.

Gândul nostru este să scoatem foaia cu icoane religioase, cu chipuri de Voevozi şi cu icoane din războaele noastre.

Sfatul Mamei

— Iţi spusei dăunăzi Sando,
Iţi spusei şi azi şi ieri,
Cu Vasile-a lui Iftime
Să nu mai stai prin ungheri;
Şi la joc, cu socoteală,
Bate frumos din picior,
Nu căta că-ţi strânge mâna
Şi te ia de subţior;
Şi nici gluma-i nesărată,
N'o lua cu râs, cu haz,
Râsul tău de astăzi fată,
Mâne-i lacrămi pe obraz.
Te-a jucat, rămâi de-oparte,
Lângă măta, negreşit,
Căci Vasile-a lui Iftime
Are gândul necinstit.
— Ce-ţi mai vine-acum şi ţie,
Zău mămucă să-l bârfeşti,
Că doar, nu e'n sat ca dânsul
Alt flăcău, ca să glumeşti!
Aşa-i el din fire, vesel,
Nu-i tăcut, morocănos...
...Ca Vasile-a lui Iftime,
Spune, care-i mai frumos?...

Azi la horă, mâine'n crânguri,
Pe poteci, pe la isvor,
Flăcăuandru-i ţine calea
Şi-i tot spune de-a lui dor,
Şi-i vorbeşte pe şoptite,
Şi-i ia mâna 'ncentinel,
Iar pe deget furişează
De argint frumos inel!
De la brâu îi smulge-o floare,
Busuioc mirositor;
Şi privind-o cu 'ndrăgire,
Trec pădure, trec ogor
Şi se pierd, se pierd a lene,
Şi se pierd sub cer senin,
Prin fânaţe 'nbălsămate,
Printre flori de maci şi in;
Trec părău din piatră'n piatră,
Se tot duc, cu râs, cu haz,
Cred că fericirea, pururi
Va fi sclava lor, ca azi.
Iar când sara, luna-i prinde
Pe amândoi înbrăţişaţi,
El, îi jură'n veci credinţă,
Şi ea'l crede...'s fermecaţi!

Trecu toamna ruginie
Şi al ernei vânt şi ger;
Primăvară-i în natură
Nici un suflet nu-i stingher!
Tot e vesel, totul râde,
Cântă păsărele'n crâng,
Flori cu fluturi se sărută,
Şi'n nectar iubirea-şi stîng!
Prinşi de brâu îndrăgostiţi
Trec a lene pe poteci,
Ochi în ochi şi mână'n mână
Dragoste-şi jură pe veci!
— — — — — — — — —
Numai Sanda'n pragul uşei,
De nimic nu face haz;
Copilaşu-i plânge'n poale,
Ea-i cu lacrămi pe obraz!

MARIA DR. GAVRILESCU.

Petrecere. Societatea de citire „Viitorul“ din Pătrăuţi pe Suceava (Bucovina) în ziua de sf. apostoli Petru şi Pavel, a dat o frumoasă petrecere poporală cu teatru şi dans, la care a luat parte lume multă.

SFATURI ŞI ÎNDEMNURI:

Când un sătean nu se poate dumeri în o chestie a sa grea, ori are nevoie de un sfat sau vrea să întrebe ceva care-i interesează, atunci să ne scrie nouă şi-l vom lămuri cât se poate mai bine.

Gospodarilor din com. Negrileasa, judeţul Câmpulung (Bucovina). — Maşina pentru scărmănat lâna o puteţi cumpăra de aici din Cluj, de la firma Schieb şi are să vă coste 75 de mii de lei. Motorul pentru benzină 80 de mii de lei, transportul lor între 2 până la 2500 de lei.

D-nei Natalia G. Pricop în Pribeşti, jud. Vaslui. — In chestiunea dv. am intervenit la Bucureşti, la Înalta Curte de Conturi, pentru a vă face dreptate.

REVISTE PRIMITE:

Victoria, revistă ilustrată, anul V. No. 45 şi 46, Mai şi Iunie 1923, Bucureşti, Piaţa Amzei No. 15.

Revista societăţii Tinerimea română, anul al 4-lea, No. 8 pe Aprilie 1923, Bucureşti Aleea Rignault 3.

Şezătoarea, revistă de folklor, anul 31, No. 5—8, Mai-Iunie 1923, apare la Fălticeni.

„*Cosinzeana*“, revistă ilustrată, anul VIII. No. 12, Iunie 923, Cluj. Cuza-Vodă 16.

Buletinul cărţii, anul I. No. 9 pe Mai 923, Bucureşti, Calea Grivistei No. 81.

Gândul nostru, revistă lunară de artă şi literatură, anul II., No. 4 pe Iunie 1923. Iaşi, str. Sărăriei No. 117/84.

Ramuri (Drum drept), revistă literară, anul al 17-lea, No. 13 la 1. Iulie, Craiova.

Apărarea naţională, anul II, No. 6 pe luna Iunie cr. Bucureşti, str. Pictor Grigorescu.

Pagini alese din scriitorii români. Publicaţie editată din fondul cultural al Societăţii „Cartea Românească“, Bucureşti. No. 137 Cântece de vitejie de Gh. Coşbuc, No. 134 Fabule şi satire de Gr. Alexandrescu, No. 135 Buchetiera din Florenţa de V. Alecsandri, No. 136 Basmul Bisoceanului de Al. Odolescu.

Cele mai bune maşini de scris să capătă la

MIHAI KÖRMENDY

specialist în reparaţii

CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51

Lloyd 1658. 6 12—50

POVESTIRE

DIN ALTE VREMI

(12)

de CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ

Fiica de boer se juca în neştire cu degetele pe ţesătura de lână de pe divan, se uita cu privirea galeşă, aducându-şi aminte ca de un vis urît şi îndepărtat. Adâncind ceva începu cu duioşie în glas:

—„Abia îi deslușesc chipul mamei. Eram de şase ani când au coborît-o în pământ. Tata adesea mi-a povestit de mama. Sfârşitul ei i-a fost amar. Zaporojenii trecând Nistru, au ucis-o. Pe tata l'am văzut rar zâmbind.

— Boerul e bătrân?

— Nu, nu, are patruzeci şi cinci de ani. El acum îşi înroşeşte sabia în sânge tătăresc. Tata e amarnic şi viteaz. La cea întâi veste a unui călăreţ, ce a trecut ca o umbră cu pletele în vânt prin satul nostru, Tata a strigat ca muierile şi bătrânii să purceadă în bejenie, iar el cu armăsaru-i şarg şi cu toţi răzeşii satului, pe cai iuţi, într'o clipă s'au făcut nevăzuţi."

Jupâneasa o ascultă cu luare aminte, gândurile-i zburând la boerul Ulmeanu. Când tăcu Domniţa, de pe buzele jupânesei se desprinse amărăciunea:

— Vai de soarta noastră a moldovenilor!

Şi mai vorbiră mult împreună, povestindu-şi amândouă din viaţa lor iar vremea trecu răpede. La asfinţit se vedea câteva fâşii subţiri ca de sânge; albinile zumzuiau în prisacă iar amurgul se lăsa peste ogoarele trudite, peste pământurile negre: viaţă şi mormânt.

Luară şi cina de mult şi bună seara. Fiecare prietenă, culcată în cămara ei, voia să o cuprindă somnul; însă nu venea; pe una o purtau gândurile pe cine ştie unde după boerul Ulmeanu, pe alta după tatăl ei... De la o vreme trâmbiţe de cocoş se auziră în liniştea nopţii de vară. Lătratul câinilor a pustiu, păreau fâşii rupte de durere iar chipul mort de pe cer privea c'un ochi ca de stafie, sfredelind în sufletele acestor două fiinţe: amintiri şi îngrijorări triste, stropite cu lacrămi...

CAPITOLUL XIV.

Întâlnirea cu logofătul Racoviţă

Tropotul cailor se auzia pe drumul de ţară ca murmurul apei la scocul morei.

Boerul Ulmeanu, mereu în fruntea pâlcului, mai mult tăcut, străbătia uneori depărtarea, cu privirea-i ascuţită ca un tăiuş de sabie. Prietenii săltau în şei, cuprinşi şi ei de gânduri. Nici unul nu scotea o vorbă până ce boerul nu-i întreba. Singurul care mai spunea câteceva, presurând şi câte o glumă în cât chipurile tuturora se înveseleau, era moş-Luca, de oarece el nu înţelegea în clipe năcăjite să-şi înăbuşe într'ânsul durerea, ci tocmai atunci simţia nevoia să-şi descarce aleanul inimii, căci „omul e zidit pentru amărăciune", după cum avea obiceiul să spună adesea.

Bătrânul îşi puse palma bătătorită streşină la sprincenele-i arcuite şi groase, despicând largul zării şi fluturându-i de pe buze cuvintele-i:

— „Nu mai e mult cu Doamne ajută! şi cum boabe multe de sudoare îi răsăriră pe frunte şi pe faţă, îşi scoase căciula dintr'un miel, de pe cap şi o puse în oblâncul încrustat frumos, trecându-şi apoi degetele-i ciolănoase ca de criţă prin plete şi pufnind: „E năbuşială, nu glumă!"

La un petec de oglindă, înconjurat cu holde până la brâu şi pline în spic, afară din partea dinspre şleah; un petec de iaz cu apa leneşă parcă sub pulberea de aur împrăştiată din nemărginire, răzeşii se odihniră ceva şi adăpară caii. Drumeţii îşi puseră iar picioarele în scări şi murgii sforăiau din nou, cu urechile dârze, şi alergau, alergau mereu — de rupeau pământul.

Boerul mlădios în şea, din când în când, strângea cu dreapta frâul; înfingea puţin zimţii în coapsa sirepului ce-şi încorda trupul puternic; svârlea din copitele de dinapoi şi nu era mult până ce pântecele să atingă şleahul.

În depărtare se zărea o pată ca o umbră pe o coastă de deal. Boerul îşi întoarse capul la tovarăşi şi le zise:

— Vedeţi acolo sunt Mândreştii. Vom ajunge îndată, iar de pe chipul lui cu trăsături răsboinice se ridică un văl de lumină caldă, care-i dădea o înfăţişare şi mai oţelită. O mişcare nervoasă îi cuprinse pe toţi parcă.

— O fi descălicat de mult logofătul şi ne aşteaptă, răspunse moş-Luca, dând drumul unei şuviţe de fum din lulea printre buzele-i cărnoase, întovărăşit îndată de scuipatul ce-i ţâşni prin strunga dinţilor de sus.

Iar Simeon Frâncu, lăpuşneanul, ce-şi îneca năcazul câteodată prin o probozire scurtă slobozită pe scrâşnetul măselelor, ducându-şi mâna groasă ca de urs şi păroasă pe la gură, grăi înciudat:

— Drumul aista mi s'a părut lung din cale afară. Mi s'a tulburat sângele în mine şi de abia aştept să dau piept cu păgânii, să-i văd sub copitele cailor.

— D'apoi mie, frate lăpuşnene, izbucni graiul aspru al lui Miron Orhăianul, — care avea un grumaz scurt şi lat în spate, — mie gândeşti că-mi tihneşte aici pe şea? numai un vârtej aş vrea aşa, cum vine furtuna şi trăsnetul! şi arăta încordându-şi braţul vânjos ca de oţel.

Cuvintele lor veneau la urechile boerului; inima i se umplea de încredere şi trimeţind când la unul când la altul, câte o privire ageră şi scurtă, le grăi:

— Cu voi mă duc ca la nuntă la navală chiar dacă mi-or rămânea trupul de istov pe glie, cu voi nu piere Moldova," şi purta în suflet toată dragostea ce o avea pentru prietinii de ţară.

În clipa asta pe faţa încreţită a lui moş-Luca, se strecură un zâmbet uşor şi-şi şopti ceva, încet, în barba-i albă, să nu-l audă nimeni:

— Leit hatmanul, de l'aş vedea în Scaun şi apoi să închid ochii...

Boerul care-i prinse dintr'o privire pe sub gene mişcarea buzelor, îl întrebă:

— Da ce descânţi, moş-Luca?

— Ia nimica, — răspunse bătrânul — omul dacă ajunge la şasezeci de ani, începe să vorovească cu sine... şi clipi şiret.

Pâlcul ajunsese acuma la cotitura unei colini şi iar dădu pe şleahul întins, văzându-se de o parte şi de alta ca nişte pete mişcătoare de argint; prin iarbă păşiau alene cucostârcii, cu gâturile lungi, cu buratici în pliscuri. Câte o ciocârlie ca un bulgăre de ţărână, însufleţit, se urca să sărute cerul parcă şi obosită de a ei îndrăsneală se lăsase de unde purcese, pentrucă nu-i dat lumei să cunoască lumea albastră de sus, ca un vis frumos şi pururea. Grangurii rătăciţi şi ei din vre-o pădure apropiată lăsau fâşii subţiri ca de tăciune în zare.

Şi dela o vreme satul începu să se deslușiască; de pe deal străjuia biserica bătrână, svârlită acolo înadins, ca drumeţul să dea ochiul întâi cu crucea strâmbă de vremuri, ca'n mintea lui să răsară pietatea către Atotştiitorul.

În curând se vedea de-abinelea şi căsuţele albe presurate printre luminişurile pometurilor.

Boerul făcu o mişcare scurtă în şea, arătând cu mâna: „E otacul."

În adevăr oamenii se mişcau în tabără la marginea satului. Abia schimbară, oştenii, câteva vorbe între ei, trecură podeţul unui pârău îngust şi boerul înainta prin mijlocul taberei, asupra căruia se aţintiră privirile calde ale vitejilor gata la orice semn la sacrificii. El, cu un gest scurt, opri sirepul în dreptul unui cort mare, albastru.

Logofătul îl aştepta în picioare, cu căpitanii credincioşii Fulga şi Vulpe, la dreapta şi la stânga. Privirea pătrunzătoare a bătrânului Racoviţă, boer mare de ţară, se ogoi puţin la vederea şleahticului, precum şi 'n ochii acestuia licăria bucuria întâlnirii.

Logofătul avea o înfăţişare impunătoare cum era înalt, cu topuzu-i prins de brâu-i de Anadol, la o palmă depărtat de sabia-i grea şi încovoiată, cu mâneru-i în pietre nestimate, îmbrăcat cu un işlic de lavdan scump, cenuşiu, cu nasturi şi branburguri pe piept, de aur, cu cizme roşii. Logofătul clatină puţin din cap, licărind o rază de soare în bobu-i de topaz dela giulgiumanul de astrahan, cu fundul roş, întinzând mâna pe care o sărută boierul. Logofătul voia să spue ceva, dar nici nu avu când să rostească un cuvânt, de oarece noul venit grăi:

— Arhon logofete, iată-mă, mă închin cu sănătate şi aştept pitacul.

Un zâmbet prietenesc se desprinse de pe faţa velitului boier, răspunzând cu greutate:

— Să te ţie aşijderea Dumnezeu sănătos şi alunecându-şi privirea scurtă la căpitani, aceştia înţeleseră că trebue să se depărteze. Rămaşi singuri, boierii intrară sub pânza albastră a cortului, logofătul luă loc pe velinţa ce era întinsă pe divanul moale de iarbă proaspătă cosită şi după ce tuşi scurt şi-şi netezi barba-i albă, începu cu graiul rar, uitându-se până'n adâncul ochilor prietenului care sta o leacă mai la oparte:

— Să vorbim în tihnă, Ulmene.

— După cum îţi este voia, răspunse şleahticul.

— Eu sunt de două ceasuri aici şi te aşteptam ca pe ghimpi. Puteam să purced singur; am destui oşteni năimiţi cu mine, dar vreau să te am alături la vărsare de sânge. Vitejia ta vreau să se ştie acolo unde trebue, deoarece mari nădejdi mi-am pus în mintea şi sufletul ce'l ai. Vreau ca Vodă se te căftănească în boierie mare. Iar, când rosti cuvântut „vodă", cele două încreţituri deasupra nasului ascuţit, dintre sprincenele stufoase se adânciră mai tare. Cu graiu-i aspru, ascunzându-şi mânia, vorbi încet să nu-l audă cineva din jurul cortului.

(Urmare).

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI"
.˙. .˙. care se tipăreşte în 30 mii de exemplare. .˙. .˙.

PREVEDEREA
SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ DE ASIGURĂRI
AGENŢIA PRINCIPALĂ ÎN BRĂILA.
CAPITAL 10,000,000 LEI
REZERVE 20,000,000 LEI
AGENŢIE PRINCIPALĂ ÎN ORADEA-MARE LA BANCA ŞI SOCIETATEA COMERCIALĂ DIN BIHOR S. A.
STR. NAGY SÁNDOR 4.
23—1

BANCA ANGLO-AUSTRIACĂ
FILIALA ORADEA-MARE
SCONTEAZĂ CAMBII
PRIMEŞTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete şi în cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase (Efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil).
EFECTUIAZĂ remiteri pentru ţără şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase.
SCONTEAZĂ CAMBII
24—1
CUMPĂRĂ ŞI VINDE MONEDE STREINE

Morile Unite cu aburi
LÁSZLÓ & HUNYADY
SOCIETATE PE ACŢIUNI
ORADEA-MARE
25—1

S'a deschis basinul băii Diana!
5 13—50
Pentru înotători liberi şi cari învaţă înotatul. Deschis dela ora 7 dimineaţa până la ora 8 seara. Lloyd 1633

Intelectuali, Muncitori, Săteni!
Citiţi cu toţii CULTURA POPORULUI şi răspândiţi-o cât mai mult.

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 13—50

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 13—50

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAŢA UNIRII
Lloyd 1656. 7 13—50

RECLAMA este sufletul comerţului!!

Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc. în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.
RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-12-37

Cu deplină garanţie ca înainte de războiu — cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialităţi: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare şi tot felul de pici pentru întrebuinţare technică — liferează
FRAŢII RENNER & COMP,
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
13—11

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — şi
'Monoştor'
Bere deschisă — mult apreciate,
14—11
din cauza calităţilor lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare*. Se capătă pretutindeni.

22—4
Este ştiut de toţi că LIQUERURILE SZILÁGYI SUNT CELE MAI BUNE!
Fabricile Eleonora Szilágyi, Soc. pe Acţii. Furnisoare ale Curţii Regale
Numărul Telefonului 239 :: Cluj, Calea Regele Ferdinand Numărul 107.

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
Orice familie îşi procură pentru casă
LIQUERUL BOGSZA
pentru că e veritabil şi neîntrecut!
Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
16—8

INDUSTRIA SÂRMEI S. A.
CLUJ, Calea Victoriei 29. Telefon 347. Fabrica: Ghiriş-Arieş, Telefon 14. Gara Câmpia-Turzii
Produce: Sârmă de fier, laminată şi trefilată, cuie de sârmă, fier de beton, arcuri de mobilă şi agrafe de birou. — Capacitate de producţie 3 vagoane zilnic. — Singur încredinţat cu desfacerea produselor:
„F E R A R I A"
Societate Anonimă pentru desfacerea produselor industriale,
CLUJ, CALEA VICTORIEI 29. — TELEFON No. 4—40.
Reprezentând Prima fabrică de potcoave din Cluj, precum şi alte fabrici din streinătate.
17—11

PRIMEŞTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete şi cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil. SCONTEAZĂ CAMBII. EFECTUIAZĂ remiteri pentru ţară şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase. CUMPĂRĂ ŞI VINDE MONEDE STREINE oooooooo
BANCA ARDELEANA ŞI CASA DE ECONOMII S. A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894. CLUJ, Piaţa Unirii 32. FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
SUCURSALE: ÎN TÂRGUL-MUREŞ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ŞI TURDA ooooooooooooooo
INSTITUŢII AFILIATE: „Banca de Credit" s. p. a. Dej; „Banca şi Casa de Economii" soc. p. a. Gheorgheni.
Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane.
SAFE-DEPOZITELE le ţine la dispoziţia onoratei clientele, pe lângă provizionul cel mai mic, (eventual cu lăcatul clientului). 18—11
INTREPRINDERI INDUSTRIALE aparţinătoare sferei de interes a băncii: Intreprinderea pentru îngrăşarea de porci şi industria de carne" societate pe acţiuni în Gherla; „Societatea anonimă pentru Morărit, Industria Lemnului şi Mărfuri" din Târgul-Mureş; „Agricultura Ardeleană" societate anonimă în Cluj; „Societatea anonimă de clădiri" din Cluj, precum şi altele.

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

CULTURA POPORULUI

Onor. Asoc. pt. Cultura și literatura popor. rom. Sibiu

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă, 22 Iulie 1923 | ADMINISTRAȚIA: CALEA DOROBANȚILOR 10 TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 17. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

SĂ NE CUNOAȘTEM ȚARA

De vreo câteva luni încoace, o nouă societate culturală „Tinerețea", înființată de scriitorul acestor rânduri cu ajutorul mai multor tineri de muncă și nădejde, întreprinde o serie de excursiuni. Se cercetează diferitele localități care prezintă un interes mai deosebit, fie din punctul de vedere al trecutului național, fie din acela al frumuseților naturale ce le caracterizează.

Cu prilejul acestor excursiuni am făcut mai multe constatări, dintre care regret că numai una singură e plăcută și îmbucurătoare. Anume că se găsesc în cuprinsul pământului românesc pozițiuni așa de frumoase, munți așa de impunători, văi așa de fermecătoare, poieni și livezi așa de pitorești, în cât frumusețea și puterea lor de atracție nu e de loc întrecută de pozițiunile asemănătoare din Europa apuseană și în jurul cărora se bate toba mare a reclamei.

Incolo, celelalte constatări numai dătătoare de bucurie nu sunt. Bunăoară, nu-mi venea să cred urechilor, auzind că în capitala țării, de unde e firesc să pornească orice inițiativă și orice sentimente mai înalte, sunt o mulțime de oameni cari n'au vizitat Curtea-de-Argeș! Un român care să nu fi socotit drept o mare și imperioasă datorie aceia de a se duce în pelerinagiu cucernic la localitatea unde biserici rămase din vremile de demult, sfinte morminturi ale voivozilor întemeietori de țară și atâtea alte relicve prețioase stau ca o mărturie nepieritoare că acolo a fost obârșia statului român și a puterei românești! Un român bucureștean care să nu-și fi impus o osteneală de câteva ceasuri cu trenul, ca să-și desfăteze și să-și înalțe sufletul, admirând cea mai măreață capod'operă de arhitectură care este Mănăstirea Curții-de-Argeș!

E trist, e nespus de trist lucrul acesta.

Românul își face sau vrea să-și facă un merit din faptul că este **tolerant**. Dar în cazuri ca acestea și în multe altele la fel purtarea lui nu poartă numele de **toleranță**, ci aceia de **nepăsare**, de o nepăsare pe care nu o putem osândi îndeajuns.

In aceiași ordine de idei, sunt, trăind în mijlocul nostru, alături de noi sau mai sus decât noi — mai sus în închipuirea lor — destui oameni cari știu să-ți enumere cu cel mai nefolositor lux de detalii toate colțurile și toate particularitățile unui ținut oarecare din Occident, dar cari ar rămânea foarte încurcați, dacă le-ai cere să-ți arate pe harta României cam unde vin Mărășeștii sau să-ți spună ce știu ei despre valea Oituzului.

Și se laudă atâta de mult frumusețile, pozițiunile romantice din Elveția sau din nu mai știu care țară.

Dar — aci e vorba de ceiace avem în vechiul Regat — vizitat-au oare acești apologiști a tot ce nu e românesc văile frumoaselor și bogatelor noastre râuri, străbătut-au ei vreodată valea Siretului, valea Jiului, valea Oltului, valea Argeșului, etc. etc.? Dacă nu, îi îndemnăm să o facă, pentrucă în felul acesta are să înceteze admirația lor pentru ceiace este în afară de granițele țării și au să prindă o dragoste și mai mare pentru binecuvântatul de Dumnezeu pământ românesc.

Iar aceia dintre frații noștri din ținuturile liberate cari au idei deseori greșite despre viața și gospodăriile țărănești de dincoace de Carpați, să cerceteze comunele vânjoasei Oltenii, să cutreiere satele din valea Prahovei sau din alte văi și au să-și schimbe în bine ideile și credințele lor. Vor vedea că și vechiul Regat nu e o țară de iobagi și că sunt și aicea gospodari cuprinși și oameni cu rosturi bine închegate.

Să ne cunoaștem țara, căci așa o vom iubi mai mult.

N. BATZARIA.

CINE MAI STRICĂ LIMBA?

Una din mîndriile noastre naționale e când vedem că minoritarii noștri vorbesc și scriu românește. Dar în această mîndrie, ca un vierme într'un măr frumos, rămîne ascunsă o primejdie — stricarea limbii. Cîtă vreme minoritarii vorbesc stricat românește, vorbirea lor ne înveselește; dar cînd, prin lungă obișnuință și prin școală, și-au însușit bine limba română, vorbirea și scrierea lor românească pot fi o pricină de scîlciere și de stricăciune a limbii. Primejdia nu e mare cîtă vreme întrebuințează în scrisul și vorbirea lor obișnuita limbă din gazete. E o limbă, ca să zicem așa, intersocială: ea se adresează mai numai minții și voinței noastre, în formule generale, ce ușor pot fi învățate și care, în mare parte, reproduc întorsătura limbii franțuzești, cea mai socială dintre limbi. In această limbă generică, abstractă, unde nu intră nuanța pe care o dă simțirea, unii minoritari au ajuns chiar maeștri. Cea mai mare parte din presa noastră românească e scrisă de minoritari — în specie de evrei — și foarte multe din articolele scrise de dînșii au o limpezime și o vioiciune, la care noi, scriitorii români de baștină, cu greu ajungem. Pricina e limpede. Limba noastră românească trăește în noi cu rădăcina ei cu tot. Ea trăește în adîncul sufletului nostru — că doar am supt-o cu laptele mamei — și cuvintele și expresiunile românești în care vrem să îmbrăcăm gîndirea cuprind într'însele nu numai noțiuni, idei abstracte și înțelesuri generale, — ci și nuanțele pe care ni le dă simțul limbii, în legătură cu simțirea adîncă ce s'a infiltrat în tot felul nostru de a vorbi și a scrie românește. Materialul limbii care pentru minoritari este ușor, fiindcă este gol de înțelesurile profunde ce le-aduce simțirea, pentru noi este greu tocmai din pricina bogăției de înțelesuri și subînțelesuri produse de simțire. Și de aceea nu rareori vezi pe jurnaliștii evrei că se laudă cu limba lor românească și cu mîndrie batjocoritoare relevă greșeli formale, pe care le găsesc în proza unor foarte buni ziariști români.

Mai primejdioși sînt însă acești scriitori, cînd, fiind stăpîni pe limba fără culoare a ziaristicei, cred că știu limba română și se avîntă pe tărîmul literaturii. In acest caz, minoritarii sînt o adevărată primejdie pentru limba literară, și sînt o primejdie cu atît mai mare, cu cît vor avea concepții mai interesante. Din acest punct de vedere, d. ex., o dramă ca „Manasse" de Ronetti Roman, care este aproape o capod'operă de construcție și concepție dramatică, este un monument de limbă neromânească în toată întinderea ei, așa încît este imposibil să vorbești de dînsa într'o literatură română.

Dar „Manasse" este o operă modernă și locală. Ea nu se poate bucura de o mare răspîndire în cercurile românești, și mai cu seamă în sfera tineretului român. Dar iată că un editor, doi editori, asvîrle pe piața literară, într'o tipăritură ireproșabilă și cu un exterior distins, traduceri după traduceri — și încă în versuri — după cel mai însemnat dramaturg, Shakespeare, și aceasta, cînd pe această piață nu se mai găsesc alte traduceri din acest uriaș al poeziei omenești. Și iată că aceste traduceri se datoresc unui harnic minoritar, care, vorbind și scriind românește, de mai bine de 40 de ani, are credința că știe românește, ba încrezător în propriile sale puteri și încurajat de literați români care pun interesul politic mai pre sus decât cel literar, — caută să facă pe public — prin organele de publicitate ce are la îndemînă — că este un mare traducător și un mare cunoscător al limbii române, ba invită indirect Teatrul Național să-i adopte textul său, iar pe Academie, să-l... premieze. Negreșit — atît ar mai fi trebuit! Teatrul Național și Academia au rămas reci la această invitare, dar marele public, — și fără aceste instituțiuni — a rămas cu ideia excelenței acestor traduceri, deși, în românește, nu găsesc nici-o altă operă, în care limba română să fi fost mai nemilos stîlcită. Precum vom vedea.

MIHAIL DRAGOMIRESCU.

TIMPUL

In tine 'ncepe visul și tot în tine moare,
Stăpânitor pe toate tronând din început,
E-o frunză universul în marea ta vâltoare,
In care viitorul se 'neacă în trecut...

O, Timp, prin care viața își caută poteci,
Prin tine trece lumea, ori tu prin dânsa treci?...

De n'ai fi tu, noi n'am ști tortura așteptării,
Și n'am ști mulțumirea plăcerilor, n'am ști
Nici chinul de-a străbate întinsul depărtării,
Nici setea, nici amarul, nici foamea nu le-am ști...

Și când pășește seara al cerurilor prag,
Zâmbim cu milă 'n fața giganticului soare,
Ce înșirând într'una al zilelor șirag,
Zădarnic infinitul încearcă să-ți măsoare...

O, Timp, ce curgi în șirul de ani ca un puhoi,
Ne pierdem noi prin tine, ori tu te pierzi prin noi?

Tu curgi prin noi, într'una, ca printre vechi ruine,
Și an cu an făptura ni-o dărâmăm în tine,
Ale uitării umbre în urmă-ne s'aștern
Pe fluviul care curge netulburat, etern...

VASILE AL. GEORGE

Solidaritatea Socială și Liga Poporului

Solidaritatea este legătura care există între toți oamenii. Este baza societăților și rațiunea de-a fi a tuturor instituțiunilor sociale aducătoare de bine.

Solidaritatea dela om la om este virtutea creștinească îndeplinătoare a poruncei; *„iubește pe aproapele tău ca pe tine însuși"*, ea este totdeodată temeiul poruncei cetățenești: *toți pentru unul și unul pentru toți.*

Cine simte și făptuiește după această creștinească virtute își inobilează sufletul zi de zi și dacă, în timpul zilei, el a pus-o în practică de câte ori prilejul i s'a prezintat, acela poate zice, seara, ca bunul împărat român Titus: *Diem non perdidi!* (Nu mi-am pierdut ziua).

Solidaritatea n'are limite decât acelea chiar ale activității omenești căci tot împărătească vorbă a fost aceea: *Homo sum et nihil humanum mihi alienum puto.* (Om sunt și nimic omenesc străin de mine nu suput, (socotesc).

* * *

Solidaritatea este pornirea sufletească care smulge pe om din egoismul său firesc și'l împinge la iubirea aproapelui, determinându-l la simțiri și fapte *altruiste.* Solidaritatea este deci simțire eminamente civilizatoare; căci omul primitiv, sălbatecul n'a cunoscut altruismul decât atunci când a făcut primii săi pași spre civilizație.

Inainte de-a face acești pași primi sălbatecul nu se gândea decât la sine, la ce-i trebuia lui, la ce-i folosea lui, la plăcerile pe care și-le putea procura sieși. Familia ea însăși nu era în ochii lui decât ceva cam ca și dobitoacele sale domestice. Sălbatecul nu'și iubea pe-ai săi pentru ei, ci numai pentru sine.

Mai sunt — vai — și azi printre noi mulți realmente sălbateci ascunși sub spoială de civilizație!

Pe măsură însă ce omul se civilizează, egoismul cedează locul simțirilor altruiste. Din acestea decurg de îndată toate câte fac viața familială mai dulce și cea socială mai folositoare și mai agreabilă. Politețea nu este altceva decât altruismul pus în practică. Culmea altruismului este jertfirea de sine în folosul tutulor, adică în folosul Patriei; adică, și mai sus în folosul omenirei, așa precum a făcut mântuitorul nostru Iisus Christos, căruia, după acea nu i-a mai rămas altă înnălțare decât de-a se sui în ceruri la Dumnezeiasca sa obîrșie.

* * *

Liga pentru drepturile omului, nu este decât punerea în practică, într'o anumită direcție, a solidarității omenești.

— In care anume direcție?

— In direcția îndeplinirii datoriilor cetățenești.

— Care sunt acestea?

— Cetățeanul, vrednic de acest nume, le cunoaște, sau le învață, Altfel nu e cetățean; altfel el trăește în stat ca și vitele, ba mai rău, el trăește, — dacă din fire este rău — în rîndul fiarelor, pricinuind răul și fiind periculos fiecărui om în parte și tutulor în general adică însăși societății, însăși Patriei, însăși Umanității.

Contra acestor răi făcători, călcători ai drepturilor și datoriilor cetățenești, — fie din neștiință sau din reaua lor nărăvire, — Societatea întreagă trebue să reacționeze energic.

Reacționează statul — representantul legal al societății — prin răspândirea învățăturei și prin toate instituțiunile sale de poliție și de justiție. Dar mijloacele statului nu ajung. Nici învățătura nu e suficient răspândită, nici organele polițienești și judecătorești nu prididesc.

Așa se întâmplă de regulă în vremurile grele, ca după orice răsboi, atunci când duhul rău și-a întins stăpânirea asupra omului în lupta contra omului, de aceea statul trebue ajutat ca să restabilească și să reîntărească ordinea și legalitatea, fără de care viața socială, muncă rodnică, pace, siguranță și fericire nu poate fi pentru nimeni, ci din potrivă, tulburare, nesiguranță, nelegiuire, nestabilitate, desordine și veșnică amenințare de rău în mai rău.

Trebue atunci ca cetățenii cei buni, cei conștienți, cei mai vrednici să-și dea mâna spre a veni în ajutorul guvernului pentru mai repedea restabilire și întărire în stat a ordinei, legalității, siguranței persoanelor și a bunurilor.

* * *

Pentru îndeplinirea acestui scop cetățenii trebue să se unească, căci prin unire, dobândesc putința de a fi de folos.

Așa se explică legătura lor numită: *Liga pentru drepturile omului.*

Această ligă a fost înființată în toate statele și ființează și azi aproape pretutindeni. Ea este azi necesară la noi poate mai mult ca aiurea.

Activitatea ei a produs minuni. Grație acestei activități, civilizația omenirei a făcut pași uriași, pași spre mai multă legalitate, spre mai cumpănită libertate, astfel ca libertatea, nimănui să nu jicnească sau să micșorească libertatea fie-căruia, pași spre o stare de fapt în care Dreptatea să domnească și să reguleze raporturile dela om la om, și dela om la stat, precum și viceversa.

Pentru buna îndrumare a activităței unei instituțiuni ca *Liga pentru drepturile omului*, care pe d'asupra luptelor partidelor politice și în afară de înrâurirea lor interesată și în genere funestă, mă adresez organului atât de bine intenționat și atât de bine condus care este „Cultura Poporului". Rolul acestui ziar este bine definit: luminarea cititorilor săi la cultura cărora își jertfește întreaga sa activitate.

Invitat de-a colabora la acest organ de către bravul și înțeleptul militar care a luat patriotica inițiativă a înființării lui, primesc onorabila sa invitare și fac, prin acest prim articol, un început misiunei de-a lumina pe cititorii „Culturii Poporului", asupra *Ligei pentru drepturile omului*, care actualmente se află în curs de înființare.

Voi răspunde bucuros și întrebărilor ce mi s'ar pune de cinstiții noștri cititori.

C. G. COSTA-FORU.

Viața în târguri

ȘTIRI DIN SF. GHEORGHE

Deschiderea cursurilor de vară pentru ucenici și maiștri. Escursie școlară

Dl inspector Sasu, într'o avântată și luminoasă cuvântare, după oficierea Tedeumului — în sala festivă a școalei normale de învățătoare din târgul Sft.-Gheorghe (Ardeal), a inaugurat deschiderea cursurilor de vară cu învățătorii și maeștrii veniți din toate unghiurile țării, în vederea realizărei principiilor școalei active, — a școalei muncei, — atrăgându-le atenția asupra centrului de gravitate al acestei școale: *copilul.* Viața copilului trebue privită ca unitate organică, în sine-însăși și pentru ea însăși, pentru a face din copil un element activ, creator, de inițiativă, demn; luând în vedere nu numai urechia și ochiul ci mai cu seamă mâna, care prin activitatea, mișcarea ei (la care colaborează toate celelalte simțuri), trage brazdă adâncă în conștiință, producând reacțiunea, făcând pe copil să intre în mișcare, în activitate, în viață, devenind factor viu, de progres în mersul ascendent al societății — în special al neamului nostru. Suntem în epoca în care conștiința întregirei noastre trebue adâncită, sporită iubirea și solidaritatea — câmpul de acțiune fiind minunat: țară frumoasă, plină de daruri ca nici o altă țară. Dl Sasu face apel la toată puterea de entuziasm și muncă a celor veniți pentru a colabora la ridicarea scumpului nostru neam. Se vor ține cursuri pentru modelaj, cartonaj cu toate ramurile lui, împletituri, muzică, gimnastică. Din când în când vor veni din marii noștri cărturari ca să aducă și ei picătura lor de miere sufletelor însetate de bine și de frumos. Membrii cursurilor de vară vor ține șăzători și astfel energia și dragostea lor vor continua activitatea culturală a școalei normale de fete de peste an.

Excursiune școlară

Elevele școalei normale din Sf. Gheorghe, jud. Treiscaune, Ardeal — premiantele și absolventele reușite la examenul de capacitate pentru învățătoare, ca răsplată pentru sârguința lor au fost conduse într'o prea frumoasă excursie la Sulina trecând prin valea Prahovei, Ploești, Brăila, Galați, Reni, Isaccea, Tulcea, Sulina, cu întoarcerea în Ardeal peste Siret, Mărășești prin încântătoarea vale a Trotușului, prin regiunile Tg. Ocna, Comănești, Palanca, Ghimeș, apoi printr'o parte a regiunei munților vulcanici prin Tușnad, Malnaș. Excursia a fost frumoasă, instructivă și educativă. Elevele din Ardeal cari nu cunoscuseră încă frumoasele șesuri ale Țării Românești bogate în rod, au fost uimite de mările de aur care se întindeau până la nesfârșit, pe pajiștele smălțuite de maci și albăstriți; le-au încântat ochii orașele pline de avânt comercial: Ploești, Galați (au admirabila vedere spre lacul Brateș) și mai cu seamă Brăila cu bulevarde largi, elegante, curate, porturile cu viața lor aparte, plimbarea cu barca la Ghecet, plimbarea de la Brăila la Galați cu cochetul vapor: „Principele Mircea", apoi lungul drum de la Galați la Sulina cu vaporul: „Domnul Tudor", vas spațios și confortabil. Dl comandant ne-a pus la dispoziție harta fluvială a Dunărei, putând urmări exact, deaproape toate fenomenele fluviului: vărsarea Prutului, cotiturile Dunărei vechi, limanurile și bălțile imense dintr'o parte și alta a Dunărei, minunatele lunci, cu cărări tăinuite de ape, cu căsuțe pitorești de pescari, cu bărci priponite, cu stoluri de păsări de apă cari la apropierea vaporului se ridicau repede în văzduhul luminos, cu turme bogate păscând în belșugul deltei, ostroavele, jarurile fluviale, geamandurile, țărmul dobrogean cu profilul delicat al colinelor cu aspect de munți, vărsarea a atâtor guri de apă venind din dreapta și din stânga, orășelul minuscul, occidental al Sulinei cu cheiul plin de umbră și de voie bună, *marea*, amestecul apei fluviale cu cele marine, cenușiul argintat perzându-se în albastrul pal al întinsului mărei, apusul și răsăritul soarelui pe mare, farurile înaintând adânc în mare, vapoarele de larg, plaja acoperită cu nisip fin, umpleau de bucurie și mândrie inimele tinerelor călătoare.

Pretutindeni au fost primite bine de școalele normale din Ploești, Brăila, Galați, de locuitorii buni și generoși ai Sulinei.

OCT. CORODEANU

LA LONDRA s'a vândut un exemplar dintr'o ediție a bibliei, cunoscută sub numele de „ediția Mazarine" cu 9500 lire sterline, sau 730 mii franci francezi (7 milione lei). Cumpărătorul este un anticar american

Din trecutul nostru

IEREMIA MOVILĂ

Chipul acesta ne arată pe Domnul Moldovei, Ieremia Movilă, (pe la anul 1600), după cum este înfățișat pe covorul de pe mormântul său de la mănăstirea Sucevița, ridicată de fratele său episcopul Gheorghe Movilă.

O biruință a culturii

Prin ce prismă trebue privită izbânda profesorilor

Două au fost pricinile de căpetenie, care au silit dăscălimea — dupăce încercase toate căile legale — să ia cunoscuta hotărâre dela 14 Iunie trecut. Una de ordin moral: după îndelungate strădanii, se înfăptuise asimilarea cu magistrații adică, se ținuse însfârșit seamă, de pregătirea ce se cere unui viitor profesor, de modul de recrutare, precum și de însemnătatea socială, a muncii dăscălești. Prin curba „Lalescu", asimilarea aceasta încetase, sau dacă vreți, își mutase cu totul centrul de gravitație. (Așa de pildă un profesor cu trei gradații adică cu 15 până la 19 ani slujiți, urma să primească cât un ajutor de judecător.) A doua cauză e de ordin material. Față de valul de scumpete, ce merge tot crescând, n'au greșit cei ce-au botezat actualele salarii ale slujbașilor Statului salarii de „înfometare". Profesorii au avut și au neclintită credința că în țara aceasta, cu neînchipuite avuții materiale, și cu o pletoră de speculanți și proaspeți îmbogățiți căreia nu i se poate găsi pereche, o altă chiverniseală, și un dram mai mult de bunăvoință, ar fi îngăduit de mult să se dea pentru cultură, atât cât trebuia.

Solidaritatea noastră, a făcut să ni se reînoiască cu o minută mai de vreme, temeiul revendicărilor. Izbânda noastră este isbânda culturii, așa și numai așa trebue privită și tălmăcită. Să ne explicăm. Salariile prea scăzute, iar nevoile zilei, îi sileau să se împovăreze cu cât mai multe ore. Prin urmare pe deoparte lipsuri tot mai simțite în cultura lor generală și de specialitate, pe de altă parte, cu toată strădania depusă, o muncă calitativ, tot mai inferioară. Ei, aici e buba, buba cea mare; bine înțeles pentru cei ce pot, și vor să vadă! Vreți o sporire a culturii, sporire care să întărească unirea, și să ne dea însfârșit putința să ne afirmăm ca o mare putere? Aveți atunci grije de școală! Vreți să creștem oțelită generația ce se ridică ca să poată ține piept cumpenilor ce ne pândesc? Iarăși aveți grije de școală! Și când zicem: aveți grije de școală, asta înseamnă aveți grije de dascăli; puneții odată la adăpost de nevoile mari și mici, ce-i încearcă dela răsboi încoace. Dați-le putința să dea școalei, tot ce pot da! Nu uitați cumva, că după cum vor fi dascălii de astăzi așa va ieși pătura conducătoare de mâine!

ION DONGOROZI.

Scrisori din Calafat

Un orășel uitat — Culturale — Sportive

E multă vreme, — câteva decenii, — de când nu se mai vorbește nimic de Calafatul care a înscris odinioară o pagină glorioasă în istoria țării noastre. E un adevăr regretabil faptul ăsta, care vine să adeverească încăodată nepăsarea noastră a românilor pentru lucruri cari nu mai sunt, dar care trăesc veșnic în mintea acelora ce vor să prețuiască cât de puțin trecutul cu însemnătatea lui. De aici s'a tras primul tun asupra Cetății Vidinului în războiul dela 1877 și monumentul ce se ridică falnic pe dealul ce străjuește până departe câmpiile Bulgariei, e martor cuvintelor nepieritoare spuse de Vodă Carol, când un obuz s'a spart la picioarele lui: *Asta-i muzica care-mi place.* Mărturisesc că de câteori mă sui sus la monument, atras de pitoreasca înfățișare a împrejurimilor ce se desfășoară cât poți cuprinde cu ochiul, de atâtea ori îmi vin în minte și stărue mereu, cuvintele de mai sus. Dar vremea îngroapă totul! Azi nu se mai vorbește aproape nimic de tot ce-a fost cândva.

Mi-am propus să mă ocup în acest loc de mișcările și faptele mai importante petrecute în orășelul nostru, făcând astfel un serviciu și nouă calafetenilor și altora cari nu ne cunosc.

— Incheerea anului școlar s'a sărbătorit de Liceele din localitate (Liceul de băeți și Liceul de fete) cu un fast deosebit. Serbarea a fost deschisă printr'o cuvântare a Dlui C. Gerota, Directorul Liceului de băeți; după care s'au împărțit premii elevilor meritoși. Intr'o clasă, din monumentala clădire a Liceului „Independența", a fost aranjată o frumoasă expoziție de lucru manual, în care elevele și elevii au expus lucrări, ce au atras admirația vizitatorilor. Cu această ocazie s'a accentuat încăodată mai mult munca și sacrificiile ce se fac de Dl C. Gerota, un bun profesor și devotat mânuitor al condeiului.

— Sunt lucruri care interesează, care atrag luarea aminte, dar care zac în părăsire, neștiute și neprețuite de nimeni. E vorba de sportul care în orașul nostru a rămas ca ceva necunoscut. Socotit de cei neștiutori ca o josnicie, fără să-și dea seama cât de puțin, că sunt orașe în țara noastră, — nu mai vorbesc de alte țări — cari se străduesc din răsputeri să ocupe locuri de cinste în manifestarea vieței sportive. Și lucrul acesta se adeverește cu ocazia matchului de football ce a avut loc Dumineca trecută între echipa Regimentului 94 Inf. și a elevilor de curs secundar și unde s'a putut constata că din 8000 de suflete, câte are orășelul nostru, nu s'au învrednicit să asiste decât 20 persoane.

E și ăsta nu progres!

— Se plănuia mai lunile trecute și faptul ar fi avut o însemnătate netăgăduită, să se înființeze un tren de plăcere pe linia Craiova — Calafat. Prin asta s'ar fi dat putința craiovenilor cum și altor cetățeni să cunoască mai deaproape orașul nostru, cu perspective de stațiune balneară.

Dar, ca toate inițiativele și aceasta a rămas moartă. Noi Românii suntem oamenii vorbelor și trebuie să treacă mult timp până să se pună în practică ceeace s'a așternut pe hârtie.

MĂCEȘ.

ÎNSEMNĂRI

INTRE nenumăratele explorațiuni oceano-graphice, corabia germană Planet a descoperit cea mai mare adâncime a mării din câte s'au găsit până'n prezent.

Intr'o campanie de explorare, această coroabie, în cursul voiajului spre Asia orientală, a găsit în apropierea insulei Mindanao din Philippinele, cea mai mare adâncime a mării. Adâncimea găsită de exploratori atinge cifra de 9780 metri.

INGINERUL ITALIAN FACCIOLI care se bucură în America de gloria unui nou Edison a reușit de curând să obție o descărcare electrică de 2,000.000 volți.

Această descărcare a produs acelaș efecte ca acelea ale trăsnetului: un sat construit anume în împrejurimile Pittafieldalui, pentru experiențe a fost complect distrus de lovitura acestui trăsnet artificial.

Dar acest trăsnet e departe a atinge puterea trăsnetului adevărat, care o evaluat după calcule la 50,000.000 volți.

LA CONCURSUL Conservatorului din Paris, clasa de harfă, premiul I a fost acordat la trei concurenți, printre cari compatrioatei noastre d-ra Nicolescu.

PENTRU SĂTENI

RELIGIE

Cinci pâini și doi pești

Duminica a opta după Rusalii

Cuvintele lui Iisus au fost adevărat nutremânt al sufletelor omenești, drept-aceea popoarele, al căror suflet flămânzia și înseta după dar și adevăr urmau pe Iisus, cum vedem și în sfânta Evanghelie de astăzi.

Dar Iisus n'a voit numai binele sufletor al oamenilor, ci și cel trupesc, de-acea sfânta Evanghelie ne spune, că „a văzut Iisus popor mult și i-s'a făcut milă de ei și a tămăduit pe bolnavii lor". Cu dumnezeiasca lui putere a trecut prin mijlocul celor mai bine de cinci mii de oameni, cari erau în jurul lui și ori unde vedea lacrimi, le ștergea, iar întristarea o schimba pretutindeni în bucurie. Vindeca trupurile de neputințele trupești, iar sufletelor le da hrana cea nutritoare pentru viața de veci.

Iar făcându-se seară, au venit la dânsul apostolii zicând: locul este pustiu și vremea a trecut, slobozește poporul să meargă să-și cumpere bucate. Oamenii, așa se vede, atât de cu drag ascultau cuvintele învățătorii lui Iisus, încât și-au uitat cu totul, că sunt flămânzi. De-aceea Iisus vrea acum să le dea răsplată și zice către apostoli: nu trebue să meargă; dați-le voi să mănânce.

Apostolii au răspuns: N'avem aici, fără numai cinci pâni și doi pești.

Și el a zis: Aduceți-le pe ele aici la mine. Și a poruncit poporului să șadă pe iarbă și luînd cele cinci pâni și cei doi pești și căutând la cer, a binecuvântat și frângând a dat apostolilor pânile, iar apostolii poporului.

Și au mâncat toți și s'au săturat și au luat rămășițele de sfărămituri douăsprezece coșuri pline.

Iar cei ce mâncaseră erau bărbați ca la cinci mii, afară de femei și copii.

Din cuprinsul sfintei Evangelii de astăzi putem să luăm multe învățături. Așa înainte de toate putem să învățăm a urma pe Iisus așa cum l'au urmat popoarele. Dacă noi trăim după porunca Evangheliei lui, drumul vieții noastre este cel al lui Iisus Hristos și atunci cu încredere deplină se putem îndrepta la dânsul în toate nacazurile și lipsurile noastre. Să dovedim apoi aceeaș dragoste către cuvântul lui Dumnezeu, și să-l ascultăm cu aceeaș osărdie și statornicie, bine știind, că nu numai trupul nostru are lipsă de hrană, ci și sufletul.

Hristos, când i-au adus cele cinci pâni și cei doi pești, înainte de toate și-a ridicat ochii spre cer, vrând să ne arate, că toată bunătatea vine dela Dumnezeu, după cum mărturisim și noi în rugăciunele dela sfârșitul liturghiei când zicem: *toată darea cea bună și tot darul cel bun este pogorând dela tine părintele luminilor*. Zadarnic ne punem așadar nădejdea în cele trecătoare ale lumii acesteia, darul și binecuvântarea vine numai dela Dumnezeu. Apoi a mulțămit lui Dumnezeu, pentru că i-a dat prilej să facă bine oamenilor și a binecuvântat pânea și peștii.

Și noi oamenii, avem datorința să mulțămim lui Dumnezeu pentru toate binefacerile de cari ne face părtași, mai ales pentru hrana ce ne-o dă pe urma rugăciunilor noastre de toate zilele. Noi cerem doar zilnic dela Tatăl nostru cel din ceruri, zicând: *pânea noastră, cea de toate zilele, dâne-o nouă astăzi!* De câte-ori ne așezăm la masă, e bine să ne aducem aminte, că Dumnezeu ne-a împlinit rugăciunea și ne-a dat „pânea cea de toate zilele", ce o cerem dela dânsul mereu. Este așadar o datorință creștinească să ne rugăm lui Dumnezeu și să-i mulțămim de câte-ori ne așezăm și ne ridicăm dela masă, așa cum făcea și Iisus. Binecuvântarea lui Iisus a înmulțit pânile și peștii, așa, că s'au săturat mai bine de cinci mii de oameni. Binecuvântarea lui Iisus și astăzi are puterea dumnezeiască, fericit omul, care nu este lipsit de această binecuvântare sfântă, acela cu adevărat nu va flămânzi în veci.

După-ce s'au săturat oamenii, Iisus a poruncit să adune sfărmiturile pentru-ca să nu se prădeze și calce în picioare și pentru-ca din mulțimea sfărmiturilor să se vadă mărimea acestei minunate fapte.

Ne spune sfântul Evanghelist Ioan că după săturarea popoarelor Iisus s'a depărtat, pentru-că poporul văzând această ne mai pomenită minune voia să-l facă împărat. Împărăția lui Iisus însă n'a fost pământească. El a venit în lume, pentru-ca să așeze o împărăție sufletească în sufletele omenești. Apoi el n'a căutat mărirea lumească, ci mai vârtos mărirea lui Dumnezeu, învățându-ne și pe noi, să facem binele de dragul binelui, nu pentru mărirea ce urmează din acest bine, care e trecătoare, dar binele are preț netrecător.

Inmulțirea pânilor și a peștilor a fost una dintre minunile lui Iisus, prin cari s'a dovedit dumnezeirea, fiind el după cum vedem și mărturisim, om adevărat și Dumnezeu adevărat. Minunile sunt „fapte dumnezeești, cari prin semne văzute duc pe om la cunoștința lui Dumnezeu". Prin aceste minuni a convins Iisus pe păcătoși, să se întoarcă la Dumnezeu, părăsind calea păcatelor. Aceste minuni să ne convingă și pe noi, că adevăr și viață sunt cuvintele lui și prin urmare, părăsind calea păcatelor noi să urmăm pe calea, care ne arată drumul vieții.

SEPTIMIU POPA.

Regina noastră prin Ardeal

Dela serbările din Sibiu, Regina noastră a plecat la Cluj, unde a sosit Vineri dimineața. In timpul războiului, Regina a fost mama răniților căutându-i mereu prin spitale și mângăindu-i. Iar când nu era în spitale, era în transee unde îmbărbăta pe soldații români. Acum, în timp de pace, a devenit mama bolnavilor, de aceea se interesează mereu de spitale, îndeamnă la înființarea de spitale nouă și le ajută și cu bani. Pentru spitalul de tuberculoși (ofticoși) din Turda a dăruit, de pildă, o sutăcincizeci de mii de lei. E bucuria bolnavilor, mai ales a copiilor, când intră într'un spital, căci tuturora le aduce mângăiere și daruri: copiilor bomboane și ciocolată, celor mari alte lucruri. Lehuzelor dela dispensarul (spital mic) din Cluj le-a dăruit la fiecare câte o bluză românească.

O întâmplare frumoasă povestesc ceice au fost de față la plecarea Reginei din Turda. In mulțimea, care venise să vadă pe Regina, era și o femee slabă la corp, palidă la față, cu un copil mic în brațe. Intr'o mână avea o hârtie împăturată. Ea voia să se apropie, de automobilul Reginei, dar era oprită de organele poliției. Atunci alți privitori au luat-o în mijloc și i-au făcut loc spre automobil, lângă care a și ajuns. A dat hârtia Reginei, care oprind automobilul, ce tocmai voia să plece, a citit iute petiția. Cu voce blândă i-a spus sărmanei femei, că-i va împlini dorința. Femeia a dispărut apoi iute în mulțime, așa că numai Regina știe cine a fost. Nu e mirare, că toți cari au văzut întâmplarea ziceau: Dumnezeu să ne țină pe mama noastră Regină.

SERBĂRILE DELA SIBIU

Cititorii noștri au fost vestiți de mai înainte, că în ziua Sfinților Apostoli Petru și Pavel avea să se serbeze împlinirea alor cincizeci de ani dela moartea marelui arhiereu *Andreiu Șaguna*. Din cele ce am spus despre isprăvile acestui mitropolit s'a văzut însemnătatea, cea mare a muncii lui roditoare pe toate terenurile vieții românești din Transilvania. De aceea acum, când ni s'a împlinit visul de veacuri al unității naționale, însuși Regele nostru și guvernul României mari a luat parte la această serbare a neamului întreg.

Serbările s'au început încă de Mercuri seara în Sibiul frumos împodobit, când societățile de lectură ale Seminarului ortodox și Școalei normale de acolo au ținut o ședință festivă cu cântece potrivite și o conferență despre Andreiu Șaguna.

Joi a sosit apoi familia regală: Regele, Regina. Principele de coroană Carol cu principesa Elena, sora acestuia, principesa Irena a Greciei și principele nostru Nicolae, precum și miniștri în frunte cu primministrul I. Brătianu. Dintre căpeteniile bisericești erau de față, pe lângă mitropolitul Sibiului, mitropolitul primat din București, mitropolitul Moldovei din Iași și alți șase episcopi. Toți fruntașii românilor din Transilvania, în frunte cu dl Iuliu Maniu, erau de față.

Dupăce s'a făcut mai întâiu o frumoasă serbare la școala de cavalerie din Sibiu, care împlinește cincizeci de ani dela înființarea ei în vechiul regat și a fost mutată la Sibiu, s'a format cortegiul de automobile, autobuse, trăsuri, căruțe în cari lumea a plecat la Rășinari, unde avea să se facă, la mormântul lui Șaguna, parastasul.

Rășinarii sunt o frumoasă comună românească, cu mult peste cincimii de suflete, toți români buni gospodari. Toate casele erau împodobite cu flori și țesături românești, în cari sunt mari meștere româncele din Rășinari. O mare de oameni aștepta Familia Regală și pe ceilalți oaspeți și cu toții se îndreptează spre biserica din deal, în curtea căreia e mormântul lui Șaguna. Căci cu toate că scaunul mitropoliei e în Sibiu, mitropolitul a cărui amintire se prăznuia, a lăsat cu limbă de moarte să fie înmormântat între români.

Slujba parastasului a fost săvârșită de toți arhierii prezenți și alți clerici. Apoi au cuvântat despre vrednicia mitropolitului Șaguna mitropolitul primat al României, mitropolitul din Sibiu, primministrul, în numele Academiei Române din București dl O. Goga și în numele Asociațiunii dl V. Braniște. Majestatea Sa, Regele, a depus o frumoasă cunună de flori naturale pe mormântul lui Șaguna. O frumoasă cunună a depus și partidul național; pe panglica cununei era inscripția „Primului președinte, în semn de admirație". In cursul slujbei, membrii Familiei Regale au șezut pe scaune acoperite cu țoale de lână țesute de femeile din Rășinari.

Mișcătoare a fost vorbirea preotului în etate de optzeci de ani, din Tohanul nou (județ. Făgăraș). A fost unul din cei din urmă preoți sfințiți încă de mitropolitul Șaguna. In numele rășinărenilor a vorbit frumos plugarul Ioan Cioran arătând, că Șaguna a fost ocrotitorul poporului, răspânditorul învățăturii și susținătorul credinței strămoșești.

La parastasul din Rășinari a luat parte și episcopul săsesc din Sibiu.

In tot timpul serbării a domnit o rânduială foarte mare, cu toatecă erau mii de oameni adunați din toate părțile. Regele a și spus primarului din Rășinari, dlui Iacob Ciuceanu, că e foarte mulțumit.

După serbare, Familia Regală s'a înapoiat la Sibiu, iar ceilalți oaspeți au fost ospătați de rășinăreni în frumoasa lor școală, ca să grăbească apoi și ei spre oraș.

La orele șase seara a fost în catedrala ortodoxă din Sibiu un festival religios, cu cântece religioase. Apoi d. Lupaș, profesor universitar, a ținut o conferență despre Șaguna arătând din nou însemnătatea activității acestuia. In numele românilor din Macedonia a vorbit d. Valaori, secretarul ministerului instrucțiunii și fosusi de origină român din Macedonia ca și Șaguna. Au mai vorbit preotul Georgescu din București, în numele Societății ortodoxe a Doamnelor române, d. general Anastasiu în numele Ligii Culturale, dl profesor Tarnoschi în numele Universității din Cernăuți.

Seara a fost un ospăț cu peste cincisute de invitați. La masă au servit douăzeci și cinci de românce îmbrăcate în costum național și douăzeci și cinci de fete de sas îmbrăcate în vechile lor costume orășenești. La acest ospăț a ținut Majestatea Sa Regele următoarea vorbire:

„Insuflețit de imensa personalitate a lui Șaguna, am venit aici să aducem prinos de recunoștință acestui apostol al neamului românesc.

Dacă nouă ne-a fost dat să fim înfăptuitorii statului național al tuturor provinciilor românești, nu trebue să uităm că acest act a fost pregătit de acei mari bărbați, stâlpi ai neamului, de care s'au sfărâmat toate vrăjmășiile, toate piedicile, înfăptuitori statului prin cultură și moralitate.

Unul din acești stâlpi gigantici a fost Șaguna, această odraslă macedoneană, care a izbutit să refacă o mitropolie românească pentru Transilvania și Banat; care a trezit conștiința neamului, prin desvoltarea școalei și Bisericii.

Purtând toiagul păstoresc între 1843—1873, Șaguna a știut să se arate și un înțelept cârmuitor politic român, când jugul minorității maghiare asupra întregului popor român transcarpatian era mai apăsător. El știu atunci să vadă, să facă și să tacă.

Datorită vitejiei admirabilului ostaș român, datorită înțelepciunei bărbaților de stat intelectualității românești și tuturor forțelor vii ale neamului, suntem azi uniți într'o singură țară. Și Șaguna a fost înmănunchiat în pregătirea acestei prin munca uriașă și înțeleaptă, plină de tact, desvoltată prin sprijinul tuturor energiilor în vederea unirii.

La capătul zilelor sale, a lăsat testament să se odihnească între cetină de brazi, la poalele Carpaților, între neamul său.

Cetatea nu l-a primit, dar l-a primit frumosul sat Rășinari, căci Șaguna știa că satele păstrează adevărata viață românească, de unde nasc toate energiile.

Se cuvine să ne închinăm în fața faptelor lui Șaguna; în fața mormântului lui să ne gândim la marea pildă dată prin înălțarea sa deasupra tuturor patimilor, cuprinzând statornic orizonturi largi, îmbrățișând totalitatea problemelor naționale, cu ținta hotărîtă a Unirii tuturor românilor și a întăririi neamului.

Vecinică să-i fie amintirea".

După miezul nopții, Familia Regală, însoțită de mii de oameni și de două plutoane de cavalerie cu torțe (făclii mari) în mâini a plecat la gară, unde o aștepta trenul pentru București. Majestatea Sa Regina a plecat la Cluj.

Frumoasele serbări dela Sibiu au dovedit de nou vrednicia poporului român, care știe să cinstească amintirea binefăcătorilor lui.

Pentru abonații noștri. **Pentrucă știm că serviciul poștei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonații noștri că de câteori nu vor primi vreun număr din ziar, să ne încunoștiințeze prin o carte poștală ca numărul lipsă să-l trimitem din nou.**

Insolația (săgeata, asfixiare din cauza căldurii)

Din America, apoi din Franța, Anglia și Germania vin mereu știri despre o căldură înăbușitoare, un val de căldură, care s'a lăsat peste acele țări. Căldura aceasta e pe drum spre noi și când se vor citi rândurile acestea, ea va fi și ajuns. Totodată vine știrea, că din cauza acestei călduri s'au prăpădit mulți oameni mai ales la orașe, dar și la sate, la ceice lucrează la câmp.

Moartea se produce prin *congestie la creer*, adecă sângele se grămădește, din cauza căldurii, în creer. Mai ușor capătă boala aceasta cei slăbiți de oboseală, apoi *bețivii*.

Boala începe cu o roșeață mare a feței, dureri de cap, țiuituri de urechi, amețeală și întunecarea vederii. Unii amețesc de tot, alții capătă convulsiuni sau tremurături în tot corpul.

Când se arată aceste semne, fie pe stradă, fie la câmp, bolnavul trebue dus iute la un loc răcoros, dar nu prea rece, îi desfacem hainele la gât și pe piept și-l stropim cu apă rece pe față și pe corp, iar pe cap îi punem comprese reci (cârpe muiate în apă rece). Dacă nu e amețit de tot, îi dăm să bea puțină apă rece cu puțin oțet. Să ne ferim ca defoc de-a da unui astfel de bolnav rachiu sau vin, căci îl înferbîntă și mai rău.

Dacă tot nu se trezește din amețeală, îi punem lipitori după ureche sau îi lăsăm sânge.

Bolnavul să nu stea culcat ci să șadă cu capul în sus.

POEZII POPULARE

Foae verde gutuiță
Draga neichii copiliță,
Fă-ți brațele o grădiniță
Și țâțele lubeniță,
Și gura de-o fântâniță,
Și limba de-o ciuturea,
Să s'adape neicuța
Seara și dimineața,
Peste zi iar când o vrea.

Auzită de la M. G. FOTO

Foae verde sălcioară
Nici o lume nu se 'nșală,
Ca flăcăul când se 'nsoară:
Pune patru boi la car,
Și pleacă după amar,
Pleacă cu carul cu boi,
S' aducă în cas' nevoi,
Cheltue, se 'ndatorează
Să-și aducă în casă slută,
Dar cine e ne 'n surat
Nici de cum nu e 'nșelat.

Auzită de la ȚUREA FOLEȘTI
Culese de G. G. FORĂSCU, Vâlcea

Scrisori din Târguri

Din Petroșeni
(Ardeal)

Comitetul despărțământului „Astra" a ținut ședință în ziua de 6 Iulie cr., în localul Casinoului românesc. S'a făcut darea de seamă despre activitatea acestui despărțământ, în cursul anului 1922.

Și în anul acesta a avut loc o serie de șezători culturale foarte cercetate, la cari și-au dat concursul: școalele primare și liceul cu cântece, societatea minieră „Petroșani" cu muzica minelor. Au ținut conferințe: d-l I. Lepa, institutor, despre educația în familie, Dr. Gheorghe Drăgan, primpretor despre administrație, Dr. Jurchescu profesor, despre sistemul planetar, Dr. Fülöp Colom, dir. liceului, Ion Ion șefcontabil la soc. Petroșani și I. Badiu prof. Veniturile despărțământului sunt peste Lei 4000. S'a luat hotărîrea că comitetul să ia parte la slujba ce se va face în biserica gr. or. rom. pentru amintirea marelui mitropolit Șaguna. Numărul deosebit de mic al membrilor prezenți la această ședință dovedește și de astădată că românii din localitate prea răpiți de afaceri, scapă din vedere mișcările culturale.

—Examenele de absolvire la școalele primare de stat fixate pe 5, 6 și 7 cr., au avut loc în 6, 7 și 8 Iulie sub conducerea d-lui revizor școlar V. Pană. A produs nemulțumiri între părinții elevilor, faptul că examenele nu s'au început în ziua fixată când elevii s'au prezentat la școală după ordinele primite, că examenele au durat zilnic dela orele 8—2 și dela 3—7 adecă 10 ore și că s'au ținut în sărbătoare și Dumineca toată ziua.

—Învățământul primar a ajuns în primejdie prin faptul că direcția minelor statului din Lonea, oprise sprijinul prin darea de cărbuni și alimente la învățători, sprijin ce s'a dat dela întemeerea școalelor până în anul acesta și prin oprire făcând cu neputință traiul învățătorilor în această vale.

D-l deputat Tătărăscu, aflând despre această lovitură, a binevoit a atrage luarea aminte a ministerelor, instrucției și industriei asupra acestei nedreptăți. S'a hotărât ca ordinul de oprire să fie înlăturat. Preoțimea și corpul didactic din Petroșeni și Lonea s'au înfățișat Vineri în 6 Iulie, la d-l deputat Tătărăscu și i-a mulțumit călduros pentru reușita cauzei.

T.

Din Fălticeni

La orașe ca și la sate hoțiile nu mai încetează. Acum câteva zile, pe când locuitorul Iorgu Olariu se întorcea din orășelul Fălticeni în comuna lui, Broșteni, i-a eșit înainte un hoț, care după ce l-a bătut l-a jefuit de suma de opt mii de lei ce avea asupra-i.

Spunând la jandarmerie pățania sa, șeful secției Insurățelu Const. luă în pripă toate măsurile de prinderea hoțului, așa încât nu peste mult timp puse mâna pe el. Se numește Gavrilă Constantin și e din comuna Drăgănești.

Păgubașul avu norocul să găsească toți banii. Hoțul a fost închis.

— In comuna Bogdănești, dela un timp încoace nu mai încetează furturile. Ultimul furt s'a făcut locuitorului N. Chioru din satul Rașca, comuna Bogdănești. Jand. Plut. Insurățelu Const. șeful secției Baroaea, făcând cercetări atât în numitul sat cât și prin altele din împrejurimi, a dat peste hoți, cari sunt cu toți dintr'o familie, numită Cocoloș. La ei s'au găsit multe lucruri de-ale locuitorilor precum și bani, cari s'au pus într'o căruță și dus la secția de jandarmi, unde au fost recunoscute de locuitori și luate înapoi. O parte din hoți au fost prinși și trimiși judecății, iar restul sunt urmăriți de harnicul șef de secție împreună cu alți săteni.

Fiindcă comunele n'au îndeajuns jandarmi, toți locuitori ar face bine să ajute pe jandarmi și ar putea să facă cu rândul noaptea de strajă, astfel hoțiile ar mai înceta.

I. Penescu

Din Ismail (Basarabia)

Cohorta cercetașilor din cetatea Ismail, va face la sfârșitul lunei acestia o frumoasă excursie (călătorie) cu care ocazie cercetașii vor vizita mai multe ținuturi istorice din țară precum și Ardealul, unde sunt așteptați oficial la Timișoara.

Cheltuelile cu excursia se fac din fondurile adunate din serbările pe cari cercetașii le-au dat în oraș și județ.

—În urma mijlocirii Statelor Unite din America, direcția generală a băncilor din România, a dat un ordin prin care se face cunoscut că nici un vas cu băuturi spirtuoase, nu are dreptul să intre în apele Americii pentru a fi duse la New-York. Iată cum iau americanii măsuri împotriva alcoolului; ce bine ar fi ca și la noi să se pue capăt beției prin o lege.

Iord. Bucă

RĂVAȘE DELA SATE

Din Teiuș
(jud. Alba de Jos)

In ziua de 7 Iulie, „Cercul Studențesc Alba-Iulia" A dat o serbare artistică-culturală cu prilejul deschiderei unei case de citire populare a despărțământului „Astra". Au vorbit dnii Neagoe, Meteș studenți, în fața mai multor cărturari și săteni, arătând însemnătatea culturei naționale pentru popor. Sub conducerea d-lui Selegeasa, student dela conservatorul de muzică din Cluj, s'a cântat diferite bucăți frumoase, apoi au urmat jocurile naționale.

Serbarea s'a terminat cu danț, care a ținut până dimineața.

Ighiu
(jud. Alba de Jos)

In ziua de 8 Iulie, „Cercul Studențesc Alba-Iulia", după terminarea serbărei din Teiuș, au plecat cu toată ceata la Ighiu, unde au sărbătorit deschiderea casei de citire înființată aci.

Au vorbit mai mulți studenți și cărturari despre folosul culturei în viața de toate zilele, precum și despre însemnătatea științei medicale pentru interesul tuturor, a sănătății publice. Aceste vorbe au fost însoțite de sfaturi bune de urmat de toți acei ce le-a auzit.

Din Sântimbru
(jud. Alba de Jos)

In ziua de 9 Iulie în această comună s'a expropriat pământul unei vechi biserici reformate, de una mie pogoane (peste două mii de jugăre), pământ bun pentru agricultură.

La orele 10 dimineața, a sosit dl ministru Constantinescu însoțit de prefectul județului dl Dr. C. Velican. Mai erau de față dnii: Cipăianu secretar general, Petrini director general, Dr. Ciura subprefectul județului, Petricu prim notar; parlamentarii dnii Dr. Dăianu senator, Episcopescu, Meteș, etc., Episcopul militar Teculescu și toate autoritățile civile și militare dinprejur. A avut loc un serviciu religios făcut de cinci preoți în frunte cu protopopul Urzică, care pe urmă a rostit o frumoasă cuvântare către săteni. A mai vorbit deputatul d. Meteș la care a răspuns d. ministru Constantinescu. Apoi s'a citit hotărîrea de împroprietărire mai multe orfane din războiu au adus buchete de flori dlui ministru Constantinescu, mulțumindu-i. In numele poporenilor a mulțumit părintele local.

Totodată s'a trecut biserica reformată sătenilor gr. or. din loc. Această biserică a fost clădită în secolul al XII și refăcută de Ioan Huniadi în secolul al XV lea.

Predarea bisericii a produs mare bucurie în sufletele celor 2—3 mii de săteni ce erau de față. In urale nesfârșite și în sunetul clopotelor biserica a fost acoperită cu drapele naționale, și împodobită cu flori. După aceasta s'a întins o masă mare pentru toată lumea în frunte cu dl ministru și pe urmă horă mare și veselie.

P. F.

Din Vărzărești
(jud. Chișinău)

In comuna Vărzărești, județul Chișinău a luat foc casa locuitorului Șt. Huidu, care a ars toată. Focul a luat naștere dela niște cenușă pusă în pod și în care erau încă cărbuni nestinși. Pagubele se ridică la una sută mii de lei. Vedeți ce face nebăgarea de seamă.

Din Pârjolteni
(jud. Chișinău)

D-l Christof Mihociu, agronom regional la Pârjoteni, mergând de la gara Călărași spre casă, prin pădurea Vătămăneasa, a fost întâmpinat de patru hoți, cari l-au jefuit, luându-i hainele, ghetele, pălăria, ceasul și 1000 lei. Victima a fost grav bătută.

— In ziua de Sf. Petru și Pavel aici la noi, a avut loc sfințirea bisericii, care a fost reparată de săteni și a costat cinci zeci și cinci de mii de lei. A fost o înălțătoare serbare religioasă și a luat parte gospodari de prin satele învecinate. S'a dat și o serbare școlară.

Alex. Oleinicov.

AL. ODOBESCU

MOȚII

Răscoala Românilor Ardeleni sub căpetenia lor Horia în iarna anilor 1784—1785.

(6)

Fie-mi dar iertat, domnilor, a conchide că răscoala iobagilor ardeleni sub Horia, poartă în sine un caracter pe deplin poporan și de aceea chiar, — îmi voi permite a zice, — mai curat, mai adevărat, mai sincer național, decât toate argumentațiunile, mai mult sau mai puțin exagerate, ale patrioților eruditi.

De aceea, noi Românii, putem să ne mândrim cu acea mișcare spontanee a Moților, mai mult poate chiar decât cu teoriile și cu controversele, susținute la sfârșitul secolului trecut, — de altmintrelea cu mare diligență, — de iluștrii corifei ai școalei transilvane.

Pe Horia și pe miile de viteji feciori cari s'au luptat sub dânsul, nu i-a făcut patrioți români, citirea cărților latinești și vederea monumentelor din Roma; — ci cugetele lor simple și drepte, care le spuneau apriat că sunt născuți Români și'n țară Românească; că, dupe fire și datină unul Dumnezeu și unul Impăratul au drept să le ceară viața și munca lor, pentru apărarea legii și pentru sporirea țărei strămoșești.

Dar și mai mult! In asemenea credință să scaldă încă și astăzi tot poporul românesc, cel simplu, cel neadăpat la isvoare străine; și aceste credințe constitue chiar patriotismul său, patriotism înfundat, tăcut, dar mai temeinic și mai statornic decât ori ce declamațiuni zgomotoase ale patrioților cărturari de tot soiul.

Acel aluat vârtos cu care este plămădită firea poporului românesc, am avut noi ocaziunea a-l constata, viu și veghiat în bărbăția junilor noștri luptători de mai deunăzi, Curcanii de la Plevna, frați mai tineri dar nescăpătați ai Moților din munții ardeleni.

Cu bună înțelegere, de sigur nu sunt Românii aceia cari ar cere stârpirea ori cării alte seminții decât a lor, în Transilvania.

Românii mereu au zis și repetesc Ungurilor cuvinte de împăciuire, cuvinte de dreptate:

„Țineți, — le zic ei, — țineți cu bună voie din parte-ne, câte locuri din țara noastră vă pot încăpea. Romănul, vechi moștean al acestui pământ, e îndurător, și ospătos, și darnic; el primește bucuros ca din pânea lui să se sature și alții".

„Luați dar și voi, cu bună tocmeală și cu pace, parte dreaptă din moștenirea mănoasei noastre moșii părintești".

„Vorbiți-vă într'însa limba voastră; închinați-vă în biserica voastră; purtați-vă portul; răsuciți-vă cât de sus mustața; bateți cât vă va place din pinteni, jucându-vă ciardașul; dar, pentru Dumnezeu, nu veniți cu orbească trufie, să ne tăgăduiți nouă dreapta moștenire a casei, în care noi v'am făcut loc".

„Nu vă lăudați că voi ați răzbit cu sabia în casa noastră și v'ați așternut cenușe pe vetrile noastre".

„Dacă în curs de 800 de ani, n'ați izbutit, ca cuceritori, să stârpiți nici sămânța, nici datinele nici credințele Românilor din Ardeal; apoi acum, când în potriva tăișului săbiei voastre se poate ridica fără sfieală paloșul, încă netocit al lui Horia, când pe cenușa voastră poate să răsară pară de foc viie; acum cel puțin, deschideți-vă în sfârșit mințile la lumină; părăsiți îndărătnicia și sălbatica tâmpire a trecutului; primiți voios mâna frățească ce vi se întinde, cu uitare a tuturor urgiilor de mai nainte, și, ca oameni înțelepți, fiți mândri a rămâne buni frați de cruce, acolo unde nu vi se mai cade și nici veți mai putea aievea, a domni în silă ca singuri stăpâni".

„Deci, nu vă mai încumătați a impune Românilor, cari vorbesc limba, — fie chiar scăpătată, — a nobilei Rome, nu vă mai încumătați a le impune graiul vostru de venetici; nici îi supuneți la asprimile legilor voastre, croite pe strâmbătate; nici vă mai amăgiți cu deșearta speranță că veți scălâmba vreodată firea Românului ardelean, într'atât încât să faceți dintr'însul un Maghiar".

„Aduceți-vă aminte că, dacă vre odinioară câte unul din foștii voștri iobagi a primit să se lepede de româneasca-i iobăgie, spre a se face Ungur, acela de îndată s'a urcat pe scaunele cele mai înainte ale magnaților și ale regilor voștri; acela a devenit un Ștefan Iojica, un Ioan Huniad, un Mateiaș Corvin, făt al româncei din Hațeg și cel mai nobil creștet cu care s'a mândrit aievea ungureasca coroană a Sfântului Ștefan!"

Dar este timpul, să ne punem încă odată întrebarea dacă atâtea exemple de blândețe, de înțelepciune, de bărbăție și de dreaptă mânie, date de Români vecinilor noștri Unguri, nu-i vor face într'o zi pe aceștia să priceapă că nu este dat lor, — ca nimeni pe lume, — de a stârpi de pe pământ seminția românească; să priceapă că acea dușmănie cu Românii, — pe care numai ei neîncetat, fără cumpăt și fără prevedere o atâță, — e veșnică piedică a propășirii noastre și a lor; că dânsa în fine poate sau, cum zic chiar dânșii, *bitangi* la o vreme, să devină chiar peirea lor, — a lor, copii orfani ai Aziei, pripășiți în Europa, printre marile și puternicile ginți autoctone ale Occidentului.

Oare, nu vor vedea, nu vor simți dânșii, că, aci la Dunăre, unde i-a asvârlit soarta întâmplărilor, numai stând lipiți de noi, umăr la umăr, coapsă la coapsă, inimă la inimă, dânșii Ungurii și noi Românii vom putea sprijini și domoli sborul, din ce în ce mai semeț, al marilor sgripsori cu câte duă capete, care, și nouă și lor ne fâlfâie mereu deasupra?

Din nenorocire, până astăzi, nu se cam văd semne ca Ungurii să se fi domirit asupra adevăratului lor și al nostru bine.

Ei, pe noi ceștia dela Dunăre, în scrisele și în vorbele lor, ne înjură și ne batjocoresc; pe frații noștri de peste Carpați îi adapă cu amărăciuni.

Teamă-se însă ca nu, în acea mlaștină de venin în care ei, pe nesocotite și mereu, se nevoiesc în deșert, să înnece toată libera viețuire a Românilor, teamă-se să răsară inimi și mai bine oțelite, brațe și mai tare încordate decât ale eroilor martiri dela 1785!

Aducă-și aminte, că atunci, la 1785, chiar părinții lor au pus să ciopârțească în bucăți mărunte, cadavrele zdrobite ale lui Horia, lui Closca, lui Crișan, și au răsădit pretutindeni în pământul Ardealului, sângele cel vitejesc al acestora!

Destupe-și urechile și vor auzi că astăzi încă, după aproape suta de ani, Moții din Abrud fac să tresară de dor și de mânie munții și șesurile Ardealului, când *horesc* doina de spaimă și de răzbunare a lui Niculae Ursu al Florei din Albac!

(Sfârșit.)

FABRICAREA STICLEI

Puţini din ceice dau paharul plin la gură ştiu, cum s'a făcut vasul acesta sau vasul mai mare, din care a turnat băutura în acela. Când veţi citi felul, cum se fabrică sticla (sau după vorba nemţască *glaja*, după cea ungurească *uiaga*) o să vedeţi, că nu e cine ştie ce lucru vrăjit.

Ca mai toate invenţiunile (născocirile), şi invenţiunea sticlei se zice că s'a făcut prin întâmplare. Cu vreo mie de ani înainte de naşterea Domnului, nişte negustori din Fenicia, o ţară cam între Palestina şi Marea Mediterană, debarcară din corabie pe malul nisipos al mării. Se apucară să-şi gătească ceva de mâncare şi cum nu aveau petri, pe cari să aşeze oala, luară de pe corabie două bucăţi de salitră (un fel de sare), pe cari aşezară oala, iar pe nisipul de sub oală făcură foc din nişte buruieni lemnoase. Mirarea lor nu a fost mică, aflând în cenuşe nişte bulgăraşi de o materie lucioasă, *sticloasă*. Era sticlă, căci pentru fabricarea ei trebuie tocmai salitră, evarţ (bicaş, bicaşeu) şi cenuşe. Fenicienii, al căror neam s'a stins, erau negustori pricepuţi şi îndată s'au gândit, că din materia aceasta pot face lucruri, pe cari să le vândă cu preţ bun. Şi într'adevăr au şi făcut, dar numai lucruri de lux: mărgele, vase de împodobit ş. a. Pe atunci nici nu se pomeneau ferestre de sticlă, nici nu găsiau, nici mai târziu, după naşterea Domnului Christos, fereştri de sticlă sau vase de sticlă. Oamenii cei mai bătrâni deacuma desigur că-şi mai aduc aminte de fereştrile cele mici de pe sate făcute din burduf, adecă piele subţire de oaie. Ba cu vre-o sută douăzeci de ani în urmă chiar şi la oraşe se mai întrebuinţa burduful în loc de sticlă la fereastră, iar pentru vase şi acum se întrebuinţează oala şi ulcica de pământ sau vase de lemn.

Destul, că povestea invenţiunii sticlei e aşa cum am spus-o la început. De fapt sticla a fost inventată de Egipteni cu vre-o două mii de ani înainte de Christos, ceeace se vede de pe desemnurile rămase până în ziua de astăzi pe zidurile vechilor clădiri egiptene.

Astăzi avem şi în ţară la noi destule fabrici de sticlă, ba mai aducem (importăm) şi din străinătate.

Pentru fabricarea sticlei trebuie evarţ sau cremene, salitră ori sodă sau cenuşe şi var, apoi vopseli pentru a-i da diferite colori. Toate aceste materii se macină ca făina şi se amestecă unele cu altele.

Apoi se toarnă într'un vas înalt făcut dintr'un fel de lut, pe care nu-l poate strica nici o căldură. Vasele acestea se aşază într'un cuptor, cum se aşază şi cazanele de rufe. In cuptorul acesta se face un foc mare, care produce o căldură de 1200 grade Celsius. Cât de mare e căldura aceasta înţelegem, dacă ne gândim, că la o sută de grade apa clocoteşte şi se preface în aburi. In ferbinţeala aceasta grozavă materiile se topesc de se fac ca o apă. In păretele cuptorului e o gaură. Pe aceasta vâră lucrătorul capătul unei ţevi lungi (un fel de sufloiu) de fer până în materia topită, iar ce rămâne lipit din ea scoate afară cu ţeava. Dacă vrea mai multă materie topită, vâră ţeava de mai multe ori. Lucrătorul suflă apoi în ţeavă şi materia prinsă se umflă ca o beşică lungureaţă. Mişcând mereu beşica aceasta, învârtindu-o, ridicându-o în sus, lăsând-o în jos, mai suflând iară îi dă forma dorită. In timpul lucrului, sticla s'a mai întărit, dar e încă tot moale şi îndoicioasă. Cu deosebite instrumente, cleşte, foarfici şi altele, îi dă apoi o formă mai fină, apoi o taie delângă ţeavă. Sticla trebuie să se răcească *cu încetul*, altminteri dintr'o mică spărtură se firimiţeşte vasul întreg. De acea sticlele se pun într'un cuptor încălzit tare, care e lăsat să se răcească cu încetul.

Când e vorba de-a face vase voluminoase (mari ca cuprins) nu suflă în materie lucrătorul, ci o pompă anume. Sticle mai împodobite nu se fac aşa simplu cum am arătat, ci materia prinsă de vârful ţevii se pune în forme de lemn anume întocmite. Ţevile de sticlă se fabrică astfel, că un al doilea lucrător prinde cu cleştele de capătul atârnat al materiei lipite de ţeavă şi amândoi lucrătorii merg înapoi, cel cu ţeava în gură suflând mereu. Tablele de sticlă se fac turnând materia în forme anume. Dacă vrem să facem vase colorate, turnăm în materia sticloasă vopseaua dorită.

Din sticlă s'au făcut şi păreţi la case, ba se mai spune, că unii deştepţi au aflat şi mijlocul de-a face sticlă, care se poate îndoi ca o piele fără să se spargă. Mintea omenească e fără astâmpăr şi mereu iscodeşte lucruri nouă.

— Oricine poate căpăta la cerere un număr degeaba prin poştă, ca să se încredinţeze cât de bună este foaia, iar ca să o primească şi mai departe trebue să plătească abonamentul înainte.

Ştiri de pretutindeni

Redacţionale. Talentele cele mai viguroase şi puternice se grupează în jurul foaei noastre. Suntem fericiţi a anunţa colaborarea cunoscutului publicist A. Mândru şi a poetului Vasile Al. George.

Recoltă slabă. In regiunea plăşei Nisporeni şi Vorniceni, din Basarabia, recolta e cam slabă.

Păzitori de noapte. In Basarabia a început a face pază de noapte guarzii, în cât oamenii din sate sunt scutiţi. Locuitorii sunt foarte mulţumiţi de legea aceasta nouă, Cu felul acesta avutul gospodarilor va fi mai bine păzit.

Congresul corespondenţilor de ziare. In zilele de 21 şi 22 Iulie cr. s'au întrunit la R.-Sărat într'o mare adunare (congres) ziariştii corespondenţi din toată ţară.

Revărsarea râului Siret şi a Prutului. Ne vine ştirea că râul Siret s'a revărsat făcând mari stricăciuni mai ales în comuna Flondoreni. Mulţi locuitiori au fost nevoiţi să părăsească casele pentru a scăpa cu viaţă. Deasemenea şi Prutul a început să crească, atingând 5 metri peste albia obişnuită.

Serbare şcolară. La orfelinatul „Principele Carol", aşezat în marginea Clujului, a avut loc în ziua de 8 Iulie a. c. o frumoasă serbare şcolară.

Orfanii au spus poezii şi au cântat aşa de frumos că au fost îndelung sărbătoriţi de cei de faţă. Mai ales vorbirea unui orfan a strâns multe aplauze. Prin vorbirea ţinută el mulţumea în numele orfanilor, cârmuitorilor şcolii, pentru grijă şi părinteasca lor ocrotire.

S'au cetit scrisori de urare de bine şi o dare de seamă despre munca depusă întru propăşirea orfelinatului.

Toate s'au dus la bun sfârşit mulţumită Dlui Maior Georgescu director, ce depune multă stăruinţă.

Noi felicităm şi pe conducători şi pe elevi.

Cel mai înalt munte din lume. La noi în ţară avem munţi cari ajung aproape înălţimea de 2 mii metri. Ce pitici sunt însă munţii noştri pe lângă cei din Asia. Muntele Everest care face parte din munţii Himalaya, este de vre'o 3-ori şi jumătate mai înalt ca cel mai mare munte dela noi, are aproape 9 mii de metri, adică distanţă, ce un om ar străbate-o în 2 ore, dacă ar fi în loc şes.

Englezii şi-au pus în minte să colinde în anul viitor acest munte.

Premii pentru plugari. La sfârşitul lunii acesteia e vorba ca plugarii să capete premii de 200 Lei de hectar sămănat astă toamnă cu grâu.

Depunerea jurământului. Depunerea jurământului la judecătorii se face cu sfânta Cruce şi lumânările aprinse. Aşa-i creştineşte,

Ungaria trece prin grea încercare. Criza economică din Ungaria se îngreuiază pe zi ce merge; valoarea coroanei scade mereu; toată lumea caută să cumpere obiecte şi orice articole, dar nimeni nu vrea să vândă.

Preţul articolelor creşte mereu, afară de al grâului, care a scăzut puţin din cauza recoltei bogate din anul acesta.

Broasca ţestoasă a lui Napoleon I. Se ştie că cel mai mare împărat al lumei Napoleon I., fusese dus din Franţa şi pus exilat în insula Sf. Elena.

Acolo trăia singur sub o pază puternică, singur fără să vorbească cu nimeni. Totuşi o fiinţă credincioasă întovărăşa viaţa tristă a împăratului, o uriaşă broască ţestoasă, la care Napoleon ţinea foarte mult. Ne vine ştirea că această broască credincioasă, care a fost martora vieţii şi morţii împăratului, a murit şi ea în vârstă de 301 ani.

Hirotonisirea ca arhiereu. Astăzi Duminecă 22 Iulie, la Iaşi, a avut loc hirotonisirea ca arhiereu a părintelui Cosma Petrovici, viitorul vicar al Mitropoliei Moldovei. Serviciul divin a fost oficiat de însuşi I. P. S. S. Mitropolitul Pimen.

Un peşte de 12 mii Kgr. Pe coasta franceză la Bormeause o balenă s'a împotmolit în nisipul uscatului unde fusese aruncată de valuri. Trecătorii stăteau miraţi — uitându-se la lupta desnădăjduită a peştelui de a se arunca iară în mare, când apoi veniră pescarii şi puseră mânile pe balenă care fu măsurată şi cântărită. N'avea mai mult decât 12 metri lungime şi 12 mii Kgr. greutate; iar noi ne mirăm când vedem un peşte de 2—3 Kgr.

Contrabandă. La punctul vamal „Episcopia Bihorului" s'a găsit, într'un vagon care mergea în Ungaria şi pe care scria „cărbuni", o ladă cu aur, conţinând cincizeci de mii de monede (bani) româneşti. Aurul a fostluat de autorităţi.

S'a furat sabia Kaiserului. De curând oameni necunoscuţi au furat sabia lui Wilhelm II-lea fostul împărat al Germaniei.

Sabia avea o valoare însemnată fiind împodobită cu preţioase pietre. Şi mai ales avea însemnătatea istorică prin aceea că a purtat-o Wilhelm cel ce a condus urâtul războiu contra omenirei întregi.

Dealtfel sabia face milioane prin pietrele de valoare.

Iubiţi săteni, strângeţi număr cu număr din această foae, încât la sfârşitul anului să puteţi avea o carte din cele mai folositoare.

Groaznică nenorocire. Din pricina neinteresării a proprietarului fabricei de ţiglărie „Polatschec", din Arad, marele cuptor de uscat ţigle s'a prăbuşit, îngropând sub el mai mulţi muncitori. Cercetările făcute au dovedit vinovăţia proprietarului.

Mamă ticăloasă. Femeia Tudora M. Cochintoiu, de fel din comuna Balş, (Oltenia) fiind în divorţ cu soţul ei M. Cochintoiu, din Bobiceşti, a venit în oraşul Balş unde a lăsat noaptea copilul lor în etate de 8 luni şi apoi a dispărut. Copilul a fost găsit dimineaţa la poarta oficiului poştal şi cu toate îngrijirile date, după câteva zile a murit. Fiind pusă în urmărire ticăloasa mama a fost prinsă în Craiova. Intrebată răspunse că nu-i pare rău de fapta făcută. Atât ea cât şi soţul ei au fost înaintaţi parchetului.

Sunt oameni mai răi de cât animalele, căci nici o mamă de animal nu-şi părăseşte puiul.

Din rău în mai rău. In Rusia, marele sfat care conduce astăzi, după ce a făcut din ţara lor numai ruine şi morminte, s'a apucat să nimicească şi religia creştină. Ei strică calendarul vechiu creştinesc de 52 săptămâni, pentru a face un calendar nou de 60 săptămâni, fiecare săptămână de 5 zile. Ziua de odihnă a săptămânii, în locul duminicei creştine, e Lunea. Deci având 60 de săptămâni, vor avea 60 de Luni, cari vor fi zile de repaus şi mai pun încă 5 sărbători comuniste. De Paşti, de Crăciun, nici nu vor să mai audă.

Vai de sărmanul popor prin grele zbuciumări o să mai treacă!

Copii din alte ţări la noi. La Braşov a sosit un grup de două mii de copii germani din părţile Berlinului.

Copiii au fost găzduiţi pe la familiile săseşti din oraş şi împrejurimi.

La Arad a sosit de asemenea un număr de şase sute de copii din Viena.

Grijă mare cu granatele. Pe pământul ţării noastre se mai găsesc şi acum, mai ales ascunse în pământ, fel şi fel de proiectile (granate, cartuşe pentru puşti, şrapnele şi alte gloanţe de tunuri), din cari multe sunt încărcate şi cu muniţia din ele nestricată. Sunt rămase din vremea războiului. Găsind astfel de proiectile şi umblând fără grije cu ele, mai ales lovindu-le, se intimplă multe nenorociri: moarte de om, schilăviri. Aşa s'a întâmplat nu de mult în satul Boteşti (jud. Dâmboviţa). Un băiet de 17 ani era, impreună cu alţii, la păşune cu vitele. Cotârlind în dreapta şi în stânga, a dat în scorbura unui copac de o granată de mână. Lovind-o ca s'o spargă, granata a făcut explozie omorîndu-l. O schije din ea a mai omorit şi o femeia şi rănit greu alte dauă fete.

Astfel de întâmplări sunt dese. De aceea ceice citesc despre ele trebuie să le spună la cât mai mulţi, iar ceice găsesc asttel de proiectile să vestească pe unul care se pricepe cum trebuie să umble cu ele.

Primejdia focului. Iară începe să se înmulţească ştirile despre incendii (focuri) la sate. Pretutindeni, aproape, cauza e lipsa de supraveghere a copiilor, dupăcum se vede şi din cazul următor. In satul Homorod aproape de Satu-mare (judeţul Sătmarului), o fetită şi un băiat mai mic au rămas singuri acasă. Ei au pus mâna pe câteva chibrituri (lemnuşe, aprinjoare, cătrăniţe) şi s'au apucat să facă foc tocmai în şură, unde era plin de fân. Acesta s'a aprins, s'a aprins şura, apoi casa. Focul a trecut şi la vecini. Au sărit oamenii, au venit şi din satele vecine, chiar şi pompierii din oraşul vecin Satu-mare, dar abia a *treia zi* s'a stins focul cu totul. Au ars case, multe şuri plin cu nutreţ, apoi multe vite. Abia ne putem inchipui jalea cea mare a bieţilor oameni, mai ales că nu erau asiguraţi contra focului.

Cum umblă vremea. In jumatatea dintâiu a lunei acestea, timpul în Transilvania a fost mai mult rece şi ploios, cu toatecă în partea aceasta a României nu au căzut ploi prea mari. Mai rău a fost în Oltenia, adecă partea României de apus, între Dunăre şi Olt. Aici au căzut ploi năprasnice, de s'au revărsat apele şi au nimicit sămânăturile pe alveuri, dar au stricat şi case, vii şi poructuri. Ploi mari au fost şi prin Moldova, ùnde s'au revărsat Prutul. In judeţul Solnoc-Dobâca din Ardeal, şi mai rar şi în alte câteva, a căzut şi grindină, care a stricat sămânăturilor şi pomilor.

Din Ţara bolşevicilor. Stăpâni Rusiei au început s'o mai slăbească cu prigonirea biserici creştineşti. Ei au văzut, că ţăranii sunt tot mai nemulţumiţi din causa ticoloşiilor, pe cari le săvârşesc bolşevicii împotriva preoţilor, ba pe alocuri ţăranii au omorît chiar comisari bolşevici, cari au venit să aresteze preoţi vrednici. Căci cu toatecă au fost omorîţi peste o mie de preoţi, cei rămaşi în viaţă nu au încetat să propovăduească învăţăturile Mărtuitorului Christos. Bolşevicii au început acum să se dea pelângă preoţi cu buna, crezând în prostia lor că-i vor abate dela datorie.

Cititorii noştri dacă voesc să citească o revistă literară de seamă, atunci îi îndemnăm să se aboneze la „Năzuinţa", care apare la Craiova.

Obiceiu rău. Un român din comuna Nicolinţi (Bănat) şi-a dus noaptea vacă la păşune. Ca să nu intre şi în loc oprit (apărat,) a legat capătul unei funii (frânghiil) de coarnele vacii, iar celalalt capăt de piciorul lui. Apoi s'a culcat, fără nici'o grijă, în iarbă. Vaca a călcat într'un cuib de bumbari (un fel de albine mari, cari fac şi ele miere, dar îşi au micul lor fagure în pământ.) Acestea s'au repaşit la vacă şi vreo câteva au înţepat-o în bot. Vacă s'a speriat şi a luat-o la fugă nebună târând după ea şi pe bietul om. Dimieaţa l-au găsit câţiva sateni mort, cu capul zdrobit.

Ţara milionarilor. Afară de Rusia, mai sunt încă două ţări: Austria şi Germania, în cari milioanele sunt cu adevărat pe garduri. Vai de omul, care fiind în aceste ţări, nu e milionar!

Incepând cu 1 Iulie s'au mărit lefurile slujbaşilor în Germania aşa, că cei mai de jos au 2 milioane şi 40 mii de mărci pe an, iar cei mai înalţi 11 milioane, 220 de mii. Noroc, că s'au tipărit bani de hârtie de câte-o sută de mii şi de câte-un milion de mărci, altcum bieţii slujbaşi ar trebui să-şi ducă cu carul banii acasă şi să dea jumătate din leafă cărăuşilor.

Rugăminte. Domnii studenţi cât stau la casele părinţilor de prin sate, preoţii, învăţătorii, notarii, primarii şi sătenii ştiutori de carte, sunt rugaţi să ne scrie pe scurt cele ce se întâmplă pe la dumnealor, ca: fapte bune, şezători, conferinţe, înfiinţări de biblioteci, clădiri de biserici, şcoli şi tot ce este de seamă şi se leagă de viaţa satelor, pentru a fi tipărite în foae. Mai primim: culegeri de poezii populare, cântece, basme, strigături la horă şi datine.

O icoană frumoasă. S'a primit la redacţie: o frumoasă icoană în culori, înfăţişând pe răposatul mitropolit Andrei Şaguna. Icoana aceasta ar trebui să stea în fiecare casă ţărănească şi de aceea îndemnăm pe cititorii noştri să o cumpere. Preţul unei icoane e de 50 de lei şi se poate cere dela d. D. Comşa, profesor în Sibiu.

Din Ismail. Pe când învăţătorul I. Popoviciu se întorcea cu trăsura dela târg spre casă, în Comuna Ediniţi, i-au ieşit înainte dintr'o pădure patru oameni înarmaţi, cari uzând de arme, au făcut să se oprească trăsura, jefuind pe învăţător de o însemnată sumă de bani. După aceasta hoţii au fugit.

In ziua de 27 Iunie, soldatul de pază dela pichetul Necrasofca, zărind o barcă încărcată cu peşte, a somat pe barcagiu să se apropie de mal. Acesta nevoind, soldatul şi-a făcut datoria, împuşcând pe barcagiu, care s'a înecat deodată cu barca.

Atragem luarea aminte a cititorilor noştri, că redacţia şi administraţia foaei s'a mutat în Calea Dorobanţilor No. 10.

Ucis de mină. Plugarul Ion Lazăr din Cavaclar (Constanţa) a fost ucis de o mină ce fusese îngropată în grădina sa, mină pe care numitul plugar a lovit-o din greşală cu o lopată.

Când un sătean nu se poate dumeri în o chestie a sa grea, ori are nevoie de un sfat sau vrea să întrebe ceva care-l interesează, atunci să ne scrie nouă şi-l vom lămuri cât se poate mai bine.

Fiecare cărturar al satului, care primeşte această foae, nu trebue să se mulţumească să o citească numai el, ci, în zilele de sărbători şi acelor gospodari cari n'au putut învăţa carte.

Incă o datorie mai are săteanul luminat, ca să răspândească şi să îndemne să se aboneze câţi mai mulţi prietini ai lui, la „Cultura Poporului".

CĂTRE SPRIJINITORII NOŞTRI

Preoţi, învăţători şi săteni cărturari, vă rugăm să răspândiţi această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnaţi pe prietini să o citească;

Să ne trimiteţi liste cu numele acelor gospodari cari credeţi că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la ţărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foia ar fi şi mai bine.

O foae costă 2 lei iar pentru strădanie, dăm 40 bani, adică să primim numai 1 Leu 60.

Cu felul acesta de împrăştiere a „Culturei Poporului", vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătăţiri la ea.

Gândul nostru este să scoatem foaia cu icoane religioase, cu chipuri de Voevozi şi cu icoane *din războaele noastre.*

Din străinătate

GERMANIA

Liniştea Europei e încâtva turburată de împotrivirea Germaniei la plata despăgubirilor, cu cari s'a obligat faţă de toate statele — şi faţă de România noastră — pentru pagubele, ce li le-a făcut în decursul războiului. Cele mai mari despăgubiri trebuie să le dea Belgiei şi Franţei. Belgia a fost pustiită aproape întreagă, din Franţa câteva judeţe.

La 26 Iunie 1919 Germania a semnat tratatul dela Versailles (un orăşel lângă Paris) recunoscându-se vinovată de începerea războiului şi obligându-se să plătească toate stricăciunile făcute de armatele ei. Franţei avea să-i plătească 62 miliarde de mărci aur, dar pentru cheltuielile de războiu, pe cari le-a avut Franţa şi cari erau de 200 miliarde nimic.

Se vede, că Germania dela început a avut de gând să *nu* plătească. Decâteori venia terminul de plată al ratei,se codia, plătia numai o parte, dările nu a vrut să le urce nici la suma, pe care o plătesc cetăţenii francezi. Franţa şi Belgia se'nţelege, că nu au putut aştepta cu repararea oraşelor, satelor şi câmpiilor pustiite de Germani şi au cheltuit cu ajutorul dărilor (birurilor) celor mari incassate dela locuitori zeci de miliarde pentru scopul acesta. Intr'aceea în Germania fabricile se înmulţiau, ca trimitea tot mai multe mărfuri în străinătate, incasea tot mai mulţi bani, pe cari îi depunea la bănci din ţări străine.

Văzând Francezii şi Belgienii aceasta purtare necinstită a Germaniei, au ocupat cu armata un ţinut din Germania de nordvest numit *ţinutul Ruhr*, unde sunt mine bogate de cărbuni de peatră şi cele mai mari fabrici ale Germaniei. Guvernul german a dat atunci ordin, ca nimeni să nu lucreze în fabrici şi să nu asculte de ordinele franceze. Ba s'au întâmplat, că germanii au omorît câţiva soldaţi şi ofiţeri francezi. Urmarea a fost, că tribunalele militare franceze au condamnat pe mai mulţi răufăcători la moarte, au dat amenzi grele în bani oraşelor, în cari s'au întâmplat crimele, şi au expulsat (dat afară) din ţinutul Ruhr zeci de mii dintre ceice se împotriviau.

Ocupând Francezii şi Belgienii ţinutul Ruhr, Germania nu a mai avut destui cărbuni pentru trebuinţele ei, nici alte venituri pe cari le scotea din acest ţinut, dar şi particulari din cele două ţări au cumpărat în anii 1919 şi 1920 sute şi sute de milioane, ba chiar miliarde de mărci, când au văzut că le scade valoarea. Toţi cumpărătorii sperau, că valoarea mărcii se va urca peste vr'un an doi cu mult peste preţul cu care au cumpărat-o şi astfel vor câştiga cel puţin sută la sută. Dar s'au înşelat, căci după cum vedem marca nu mai are aproape nici o valoare. Anglia şi America au mai suferit încă o pagubă. Ele vindeau Germanilor materii prime, ca de pildă bumbac, gumă şi altele, pe cari Germanii le prelucrau în fabricile lor. Acum Germanii, cu marca lor slabă, nu mai pot cumpăra. De aceea altă supărare la negustorii americani şi englezi.

Această e cauza, pentru care acum de o lună de zile sunt mereu tratative între Anglia pe de o parte şi Franţa şi Belgia pe de altă parte, ca să uşureze pe Germani. Franţa şi Belgia ţin însă la dreptul lor, Anglia iarăşi recunoaşte, că Francezii şi Belgienii au dreptate, numai să fie mai domoli.

La urma urmei dreptatea trebuie să biruească şi cel păcătos să-şi ispăşească păcatul. Căci altminteri nu învaţă minte şi peste câţiva ani iară îi poate veni pofta să nenorocească o lume întreagă.

CĂRŢI ŞI REVISTE

Istorioare pentru copii de Dna Elena I. Iuraşcu. Tipografia Leopold Steinberg, 1920. Piatra N.

Peninsula balcanică, revistă lunară, anul I No 5. Iulie 1923, Bucureşti, căsuţa poştală No 328.

Buletinul cărţii, anul I No 10, 15 Mai 1923. Calea Griviţei 8 Bucureşti.

Gemina, revista muzeului bănăţean din Timişoara, anul 1 No 1, Unzeul bănăţean în Timişoara.

Societatea de cultură „Macedo-română." Mersul şi activitatea societăţii pe anul 1422. (Dare de seamă.) Bucureşti.

PRIETENII NOŞTRI. In toate oraşele şi târguşoarele din România, vrem să avem prieteni. *Aceşti prieteni grupaţi în jurul mişcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mişcarea artistică, culturală, economică şi industrială din localitatea în care trăesc. Ştiri de aşa fel în cât să intereseze intelectualii oraşelor, muncitorii de prin ateliere şi fabrici şi pe lumea de la sate.*

Prietenii ne vor trimite aderarea lor, iar redacţia noastră le va răspunde ce au de făcut.

Până acum avem:

Redactor la Cernăuţi pe d-l George Voevidca, *scriitor.*

Redactor la Craiova pe d-l Ion Dongorozi, *profesor şi scriitor.*

Redactor la Iaşi pe d-l Sandu-Teleajen, *scriitor.*

Redactor la Braşov pe d-l Gr. Raul Stratin, *avocat şi ziarist.*

Redactor la Timişoara pe d-l Şt. Vlădescu, *directorul ziarului „Cuvântul Banatului."*

Reporter cultural la Aiud (Ardeal) d-l Paul Fodorean.

Reporter cultural la Galaţi pe d-l Petre V. Tanvuia.

Reporter cultural la Slatina pe d-l Ion N. Udrişte-Olt.

Reporter cultural la Vijniţa şi jud. Vijniţa (Bucovina) d-l I. Cârciumărescu.

Reporter cultural pentru jud. Trei-Scaune d. C. Dediu.

Reporter cultural la Petroşeni (Ardeal) d. C. Turcul, *director de şcoală.*

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonament normal: **120** *lei pe an.*

„ de favoare: pentru săteni, muncitori şi intelectuali **60** *lei pe an.*

„ de susţinere: **200** *lei minimum pentru instituţiile statului, financiare, biblioteci şi pentru toţi acei cari pot şi vor să sprijine ziarul.*

În America **2** *dolari pe an.*

În Iugoslavia **65** *dinari pe an.*

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonà foaia şi pe jumătate de an.

Publicitatea se primeşte la administraţia foiei şi la toate agenţiile de publicitate din ţară.

Dacă vrei bonboane bune cere „MELISSA"

Telefon 648 şi 665
Cluj – Calea Dorobanţilor 40 şi 41-a

Cele mai bune maşini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparaţii
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 12—50

Secere sau coasă la grâu?

Aproape în România întreagă, recoltarea grâului se face cu secerea. Numai Şvabii din Banat şi ici colea Saşii din Ardeal *cosesc* grâul şi celelalte cereale. Şi în Germania, ţăranii întrebuinţează coasa şi numai la grâu căzut se folosesc de secere.

Cum e mai bine?

Cui nu-i pasă, că seceratul ţine cu mult mai mult decât cositul şi şi costă mai mult, poate întrebuinţă tot secerea. Numai cât trebue să ştie, că un cosaciu deprins cu coasa de holdă, poate cosi şi peste un pogon (jugăr) pe zi.

Coasa aceasta e anume întocmită pentru cositul holdelor: ea are o lungime de 70—90 de centimetri, la mijloc o lăţime de cinci centimetri şi e încâtva găvănoasă, aşa că nu se aşază nici când cu totul pe pământ; vârful e puţin îndoit în sus. Coderiştea are o întocmire, care opreşte căderea paielor, fie un arc, fie un fel de greblă. Coasa e fiixată de coderişte formând un unghiu ascuţit, nu aproape drept cum e la cea pentru iarbă.

Cositul se face începând din dreapta holdei astfel, că paiele cosite să se lase pe holda care stă în picioare. In urma cosaşiului vine un copil şi aşază legăturile pentru snopi, apoi altul care strânge cu o secere şi cu mâna paie şi aşază cantitatea potrivită pe legătură şi la urmă băiatul cel mai puternic, care leagă snopul.

Cositul să nu se amâne însă prea mult, căci se prea scutură boabele. Timpul e potrivit, când un bob îndoit peste unghia dela deget se rupe în două şi nu se mai vede nimic verd la el.

Şi felul acesta de cosit trebuie *deprins şi învăţat*, de aceea nimeni să nu zică după cea dintâi încercare, că nu e bun.

Dacă între cititorii noştri din Banat se află vreunii cari *cosesc* grâul, ar face un bun serviciu celorlalţi fraţi plugari arătând cum lucrează ei cu coasa. Când lucrătorii sunt atât de scumpi, e timpul să înlocuim munca braţelor multe cu maşina, fie şi numai o maşină simplă cum e coasa.

Câmpul şi leneşul

Coliba săracului Gheorghe se află în mijocul unui câmp plin de mărăcini şi de buruieni nefolositoare. Intr'o zi foarte caldă, pe vremea secerişului, Gheorghe zăcea culcat la umbră petrecându-şi toată ziua în lenevire. Din întâmplare, un alt ţăran, iubitor de osteneală, trecea pe lângă el cu carul încărcat de snopi frumoşi mai mare dragul. Gheorghe privi plin de pismă spre car şi abia ridicându-şi capul dela pământ mulţumi ţăranului care i-a dat bună ziua.

Acesta văzând pe Gheorghe că-l priveşte cu pismă, oprindu-se i-a zis: vecine, dacă tu ai fi avut plăcere să înduri puţină osteneală şi să lucrezi pământul pe care îl ai numai atâta pe zi cât acopere acum trupul tău cel leneş, ai fi putut aduna în vreme de un an cel puţin atâta grâu cât vezi în carul meu sau şi mai mult. Dar acum iată că eu mă bucur de îndestulare, iar tu rabzi.

Gheorghe s'a folosit de această învăţătură şi a început a tăia mărăcinii, cari acoperiau locul lui, a-l curăţi şi a-l săpa şi în scurtă vreme fără să cheltuiască ceva, a ajuns în stare, ca din roadele ţarinii lui să se susţie pe sine şi familia sa şi să-i mai şi prisosească.

Leneşul merge atât de încet, în cât sărăcia îl ajunge din urmă, dar pe omul harnic nu-l poate ajunge.

Episcopul *Dionisie Romano*

Notă. Episcopul *Dionisie Romano* s'a născut în Sălişte (jud. Sibiu). Trecând în România veche, cu mare greutate, dar cu multă râvnă a învăţat carte dupăce se călugărise încă de tînăr. Vrednicia şi sfinţenia vieţii lui, apoi înţelepciunea şi ştiinţa, pe care şi-a câştigat-o, l-a ridicat la treapta de episcop al Buzăului, unde a murit la anul 1873, aşa că acum se împlinesc 50 de ani dela moartea lui.

Starea câmpului. Ministerul de agricultură face cunoscut că recolta porumbului, în anul acesta, este cât se poate de bună; deasemenea nutreţurile sunt minunate.

Orice om, intelectual, muncitor sau sătean, să citească şi răspîndească în cercuri cât mai largi

CULTURA POPORULUI

care nu are nici un crez politic, ocupându-se numai cu educarea maselor ţărăneşti şi muncitoreşti ! ! !

„ALBINA"

INSTITUT DE CREDIT ŞI DE ECONOMII

Fondată la 1872. **CENTRALA SIBIU** Fondată la 1872.

SUCURSALE: BRAŞOV / BUCUREŞTI / CLUJ / LUGOJ / MEDIAŞ TÂRGUL-MURĂŞ / TIMIŞOARA ŞI SÂN-MĂRTIN.

Capital deplin vărsat Lei 25,000.000
Fonduri de rezervă „ 16,000,000
Depuneri spre fructif. „ 256,000.000

Legături cu toate centrele din ţară.

Lucrează direct cu cele mai mari bănci din America.

Are o secţie specială pentru afacerile americane.

Jertfeşte anual sute de mii de lei pentru scopuri de binefacere şi culturale.

Primeşte DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE de plată la vedere cu 5% dobândă fără considerare la sumă. Pentru DEPUNERI CU TERMIN FIX plăteşte 5½—7%, — după mărimea sumelor şi durata termenelor de plată. (20 5—10)

Darea către stat o plăteşte Institutul din al său.

POVESTIRE

MINUNEA SFÂNTULUI ILIE

de VICTOR EFTIMIU

Era domn slăvitul Baldovin Vodă, mare ctitor de biserici, în anul când cea mai cumplită secetă bântui ținuturile românești. Stele mari și roșii, de iarnă, s'aprinseseră din plin, vestind războaie și ciumă. Iar oamenii se pregătiră de lupte și de boală, ridicând așezăminte nouă Domnului, ascuțind lăncile și curățind bâlțile de vechile nămoluri.

Dar dușmanii nu s'arătară și nici molima cumplită măcar că luna lui Cireșar trecuse.

Fără bob de ploaie trecuse luna lui Cireșar. Pe urmă, se mai scurseră șapte săptămâni și ploaia tot nu venia.

— Secetă! strigau țăranii, privind cum îngălbenesc câmpurile, ca în luna lui Cuptor.

— Secetă! strigau orășenii, văzând cum sub podurile de lemn, râurile se supțiau, se micșorau, se adunau în câte un firișor de apă, ascuns printre pietrele albite de soare și prăfuite ca'n mijlocul drumului.

— Secetă! striga pretutindeni un moșneag cu ochi de foc, care străbătea satele și târgurile, asemeni unui vifor.

„Pedeapsa lui Dumnezeu cade pe aceste pământuri! Pofta de mărire și avuții vă coace pe toți. Fiecare se îngrijește numai de sine, fiecare numai lăcomia sa o cunoaște și numai a sa îmbelșugare; nimeni nu e vrednic de o faptă înaltă!... Pe cei săraci i-ați uitat și ați uitat pe Dumnezeu!

„V'ajunge blestemul celor nevoiași! Blestemul Domnului v'ajunge!" Și zdrențărosul moșneag, cu toiagul ridicat ca o sabie, cutreeara țara în lung și'n lat și pe unde trecea el, mai mare se 'ntindea pârjolul.

Baldovin Vodă puse clerul țării să facă rugăciuni dar Domnul nu se îndura să răcorească lumea. Icoane vechi, moaște sfințite fură luate în brațe și purtate pretutindeni. In zadar!

— In zadar! striga moșneagul cu ochi de foc, cu vinele gâtului umflate. „Nu cu prefăcute rugăciuni și ridicări de biserici veți înduioșa pe Dumnezeu! Dați-i o jertfă, o adevărată jertfă și numai atunci vă va ierta păcatele!

Domnul țării trimise slujitori să-l cheme pe acel bătrân năprasnic, prevestitor de rele, dar care-i putea mântui de flacăra Ghehenei.

— Ce știi? îl întrebă Voevodul.

— Știu că urgia cerească vă pândește! Atât știu și atât vă spun!

— Cine ești tu?

— Eu sunt cel ce vorbește cu îngerii Domnului.

— Nu ți-au spus nimica îngerii despre a noastră mântuire?

— Veți fi mântuiți atuncea, numai, când unul dintre voi va jertfi ceiace are el mai scump pe lume, spre fericirea tuturor. Eu am fost cel mai bogat om din țara aceasta și am împărțit averea mea săracilor din cea dintâi zi. Dar seceta nu s'a oprit. Adevăr zic vouă că nu bogățiile mele era ceiace aveam mai scump, ci dragostea de oameni. Și pe aceia, n'o pot jertfi! Și de-aceia, vă cer să ne scăpați! In ziua când unul dintre voi va da ceiace are mai scump pe lume, cerul se va înora, și ploaia va îmbelșuga pământul!

Bătrânul vorbi și plecă să propovăduiască mai departe.

Dar nimeni nu se îndura să se jertfească pentru binele obștesc.

Orcare ar fi dat ceva, dar nu ceiace avea mai scump.

Iar seceta sporea din zi în zi. Vitele începură să crape de sete și fiindcă pământul era tare ca piatra, nu le puteau îngropa. Cădeau și putrezeau în drum, la lumina soarelui și din stârvurile lor se înălțau bâzâind muște verzi și albastre, cari otrăveau cu mușcătura lor și celelalte dobitoace.

Oamenii erau istoviți: abia se puteau mișca din loc.

Aflând aceasta, împărații vecini se sfătuiră și hotărâră că a sosit ceasul să năpădească țara lui Baldovin și s'o împartă. Atuncea Domnitorul chemă la el pe toți sfetnicii și căpitanii săi și le zise:

— Fiindcă nu s'a găsit nici unul din supușii mei, care să scapă țara, m'am hotărât să mă jertfesc eu. Ce are mai scump un Voevod decât schiptul și coroana sa? Iată, eu mă dau jos de pe tronul strămoșilor mei și las pe fratele meu Boldur să domnească! Facă Domnul ca această faptă a mea s'aducă mântuirea neamului!

Căpitanii și sfetnicii fură uimiți de această măreață pildă a stăpânului lor și-i mulțumiră în numele țării, că i-a scăpat de secetă.

Dar ziua trecu și nici un colț de nour nu să ridică din zare, Trecură trei zile și trecură nouă, urgia sporea din zi în zi. Iar a noua zi iarăși se ivi la curtea domnească omul care vorbea cu îngerii.

— Vă mirați că nu vă miluește Cel de sus cu potop răcoritor?

„Dar ce făcut-ați voi să dobândiți aceasta?"

„Au credeți că e mare jertfă să te lepezi de domnia unei țări bătute de nevoi, amenințată de dușmani din toate părțile și dată pradă celei mai cumplite morți!?"

„Nu, oameni buni!... Ceiace vă cere Dumnezeu, e pocăința desăvârșită, e jertfirea, cu inima curată, a celei mai scumpe dintre bogățiile voastre!"

Voevodul cel nou chemă curtea și vorbi:

— Fiindcă nu vrea nimeni să ne scape, am să scap eu neamul de urgia lui Dumnezeu!

„N'am s'arunc coroana țării, căci nu această mi-e cea mai mare bogăție. Asemeni acelui tată din cărțile sfinte, voiu da morții pe însuși fiul meu! Cu mâna mea voiu junghia singuru-mi copil, comoara mea și nădejdea țării!"

Intregul neam se cutremură de de grozăvenia acestei fapte; întregul neam binecuvântă pe Voevod și ochii tuturora se umplură de fericire: până seara nouri mari se vor aduna și ploaia va ropozi veselitor.

Erau toți preoții și toate căpeteriile țării de față, în ceasul când mâna Domnitorului înfipse fierul tăios în gâtlejul copilului de cincisprezece ani și-i reteză grumazul. Se înfiorară toți când văzură sângele gâlgâind și când nevinovatul trup se sgudui în ghiara morții.

Cu ochii la cer, curtenii așteptară. Și cerul era alb ca fierul înroșit la foc, când albește. Un vestitor sosi.

— Ați văzut vr'o aripă de nor? întreabă voevodul gâfâind.

— Nu. Am venit să vestesc Măriei-Tale că a murit un om de ciumă.

Căzu noaptea, plină de stele. Veniră zorile, fără de rouă.

Iar ziua veni, ducând în cârcă molima grozavă. Și 'n treizeci de zile toată țara fu plină de ciumați. Iar dușmanii nu mai îndrăsniră să înainteze, de frica morții ce-i pândea.

Iată din nou pe moșneagul zdrențăros...

— Au nu se găsește în țara aceasta un singur om care să dea ce are mai scump, pentru fericirea obștească?

Mânios, Voevodul puse slujitorii să lege pe moșneagul cobitor și să-l bată și să-l dea morții.

— Cum vrei să ne jertfim bătrâne ticălos? Nu-ți ajunge sângele copilului meu?

— Dumnezeu nu ți-a cerut vărsare de sânge!

— Mi-a cerut să dau ce am mai scump?

— Au fiul tău era ce aveai mai scump pe lume?

— Firește!...

— Minți, Voevoade!...

„Știi bine că acel copil nu era al tău! E copilul unui păcat al răposatei tale Doamne. Și crezi că numai tu știi lucrul acesta? Tu urai pe nevinovatul prunc și ai așteptat prielnic ceas de răsbunare. Numai din ură i-ai dat moartea cu mâna ta. Din ură și din dorul de a câștiga dragostea și mulțumirile poporului tău. Dar Dumnezeu citește în fundul sufletelor. Pe el nu-l poate nimeni minți!

Și acest neam e blestemat să piară, dacă nu se va ridica din sânu-i un izbăvitor!...

Și omul care vorbea cu îngerii se depărtă, și'n mâna lui, toiagul strălucea ca paloșul unui Arhanghel.

Până seara, Boldur Vodă muri de ciumă.

Ogoarele arse nu dădură bob de grâu, iar în hambare, grâul vechi putrezi. Și o foamete cumplită se încinse. Mureau bogații cei dintâi, căci foamea n'o puteau îndura. Iar cei săraci parcă'i păzea Dumnezeu, căci învățați să rabde de când lumea, răbdau și acum și nu se prăpădeau de foame.

In vremea aceasta, din toate colțurile țării veneau oameni s'aducă daruri la icoana Sfântului Ilie, stăpânul norilor și al ploaiei binecuvântate. Movile întregi de scule prețioase creșteau în jurul icoanei umpleau biserica și se întindeau departe dar sfântul nu se îndura.

— De mai ține seceta trei zile, nu mai rămâne om în țara aceasta! spuneau moșnegii și se pregăteau să moară.

Dar iată că a treia zi, cerul se întunecă din patru zări deodată. Nourii alergau unul către celălalt și cât ai clipi din ochi, se'mpreunară. Tunetul dudui, undeva departe: trecea sfântul Ilie în carul său, plesnind din bice de foc și alergând dela un capăt al lumei la celălalt.

Nourii se sparseră și o ploae bogată înecă pământul.

Pâraele se umplură și alergau repede spre gârlele cari creșteau, tulbure și înspumate. Curgeau apele din cer, se repezeau din munți și curățau cuprinsurile de stârvuri ducându-le departe, spre matca bătrâne și deacolo, în marea fără de sfârșit a pământurilor tătărești.

Trei zile și trei nopți ținu ploaia. Acuma apele erau limpezi și deasupra ogoarelor înviorate, răsări soarele. Păsările ciripiră din nou și larma lor veselă umplu văzduhul.

Intreg norodul veni să îngenuncheze și să mulțumească sfântului că i-a scăpat de secetă.

Și în mijlocul darurilor aduse icoanei făcătoare de minuni, ochii tuturor căutau cununa fără preț, neprețuita comoară de nestimate adusă în ajun și care-i scăpase de moarte.

Dar nu văzură nimic strălucitor, în mijlocul strălucitelor prinoase. Erau tot aceleaș daruri dinainte de furtună: nici o stemă nouă nu sporea comoara sfântului. La picioarele lui însă, un copil găsi un biet flaut de soc, o jucărie de tânăr cioban unealtă fără preț. Era singurul lucru nou închinat sfântului și era tocmai jertfa așteptată de Dumnezeu.

— Nu se poate! striga mulțimea. „Noi am adus lucruri mult mai prețioase... Darul meu ne-a mântuit! Eu am jertfit ce aveam mai scump pe lume! Eu v'am scăpat de moarte! Eu am să fiu Voevodul vostru!".

Așa strigau felurite glasuri. Și fiecare credea că el era izbăvitorul.

Deodată însă, se făcu tăcere. Ca și cum însuși sfântul Ilie s'ar fi desprins din icoană, răsări în mijlocul lor, bătrânul înfricoșat care vorbea cu îngerii.

Mâna lui dreptă era rezemată de umărul unui tânăr fecior de țăran, îmbrăcat ca vai de lume; cu glasul puternic, asemenea tunetului, moșneagul vorbi:

— Ingenunchiați!...

Și mulțimea îngenunchiă.

— Iată cine este acela care v'a mântuit!... V'am cerut tuturora să-mi jertfiți ceva și m'ați mințit cu toții. Acest băiat, singur pe lume, cutreera satele și cânta din flautul său, mângâind și înveselind făptura. Și flautu-i era singura-i avuție. Și când i l'am cerut spre mântuirea tuturora, el n'a pregetat o clipă, ci mi-a întins comoara lui cu smerenie și atuncea farmecul s'a deslegat, obezele cerului s'au frânt și ploaia binecuvântată s'a risipit pe lume!...

„El a făcut minunea! Lui Dumnezeu nu-i trebue daruri bogate, ci jertfe din toată inima aduse. Și fiindcă băiatul acesta este alesul lui Dumnezeu, vi-l las vouă stăpân...

„Cu mâna mea îi pun pe frunte cununa domnească! Ascultați-l pre el, ca pe cel mai falnic dintre voevozi și pilda lui, să fie pildă tuturora!..."

Moșneagul binecuvântă pe flăcău, apoi se învestmântă în lumină și se'nălță în slava cerului.

Iar tânărul fecior de țăran se urcă pe scaunul țării, spre mulțumirea întregului neam; sub domnia lui, relele se îndreptară, oamenii se făcură mai buni, începură să s'ajute între ei și să se iubească și de atunci, ținuturile românești propășiră foarte.

PREVEDEREA
SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ DE ASIGURĂRI
AGENȚIA PRINCIPALĂ ÎN BRĂILA.
CAPITAL 10,000,000 LEI
REZERVE 20,000,000 LEI
AGENȚIE PRINCIPALĂ ÎN ORADEA-MARE LA BANCA ȘI SOCIETATEA COMERCIALĂ DIN BIHOR S. A.
STR. NAGY SÁNDOR 4.
23—2

BANCA ANGLO-AUSTRIACĂ
FILIALA ORADEA-MARE
SCONTEAZĂ CAMBII
PRIMEȘTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete și în cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase (Efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil).
EFECTUIAZĂ remiteri pentru țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase.
SCONTEAZĂ CAMBII
24—2
CUMPĂRĂ ȘI VINDE MONEDE STREINE

Morile Unite cu aburi
LÁSZLÓ & HUNYADY
SOCIETATE PE ACȚIUNI
ORADEA-MARE
25—1

S'a deschis basinul băii Diana!
5 14—50
Pentru înotători liberi și cari învață înotatul. Deschis dela ora 7 dimineața până la ora 8 seara.
Lloyd 1633

Intelectuali, Muncitori, Săteni!
Citiți cu toții CULTURA POPORULUI și răspândiți-o cât mai mult.

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 14—50

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 14—50

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7 14—50

RECLAMA este sufletul comerțului!!

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc. în formă de stea și flori, precum și după desenuri se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-14-37

Cu deplină garanție ca înainte de războiu —— cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialități: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare și tot felul de piei pentru întrebuințare technică — liferează
FRAȚII RENNER & COMP.
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
13—12

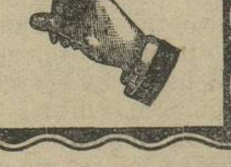

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate,
14—12
din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca marcă conducătoare. Se capătă pretutindeni.

22—5
Este știut de toți că LIQUERURILE SZILÁGYI SUNT CELE MAI BUNE!
Fabricile Eleonora Szilágyi, Soc. pe Acții. Furnisoare ale Curții Regale
Numărul Telefonului 239 :: Cluj, Calea Regele Ferdinand Numărul 107.

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
Orice familie își procură pentru casă LIQUERUL BOGSZA pentru că e veritabil și neîntrecut!
Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
16—9

INDUSTRIA SÂRMEI S.A.
CLUJ, Calea Victoriei 29. Telefon 347. Fabrica: Ghiriș-Arieș, Telefon 14. Gara Câmpia-Turzii
Produce: Sârmă de fier, laminată și trefilată, cuie de sârmă, fier de beton, arcuri de mobilă și agrafe de birou. — Capacitate de producție 3 vagoane zilnic. — Singur încredințat cu desfacerea produselor:
„FERARIA"
Societate Anonimă pentru desfacerea produselor industriale,
CLUJ, CALEA VICTORIEI 29. — TELEFON No. 4—40.
Reprezentând Prima fabrică de potcoave din Cluj, precum și alte fabrici din streinătate.
17—12

PRIMEȘTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete și cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil. SCONTEAZĂ CAMBII. EFECTUIAZĂ remiteri pentru țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. CUMPĂRĂ ȘI VINDE MONEDE STREINE oooooooo

BANCA ARDELEANA ȘI CASA DE ECONOMII S.A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894. CLUJ, Piața Unirii 32. FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
SUCURSALE: ÎN TÂRGUL-MUREȘ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ȘI TURDA ooooooooooooooo
INSTITUȚII AFILIATE: „Banca de Credit" s. p. a. Dej; „Banca și Casa de Economii" soc. p. a. Gheorgheni.
Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane.
SAFE-DEPOZITELE le ține la dispoziția onoratei clientele, pe lângă provizionul cel mai mic, (eventual cu lăcatul clientului). 18—12

INTREPRINDERI INDUSTRIALE aparținătoare sferei de interes a băncii: Intreprinderea pentru îngrășarea de porci și industria de carne" societate pe acțiuni în Gherla; „Societatea anonimă pentru Morărit, Industria Lemnului și Mărfuri" din Târgul-Mureș; „Agricultura Ardeleană" societate anonimă în Cluj; „Societatea anonimă de clădiri" din Cluj, precum și altele.

Tiparul tipografiei „VIAȚA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

CULTURA POPORULUI.

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15-75. | Cluj, Duminecă, 29 Iulie 1923 | ADMINISTRAȚIA: CALEA DOROBANȚILOR 10 TELEFON No. 15-32. | ANUL III. NRUL 18. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

Ön. Asoc. pt. Cultura și literatura poporului rom. Sibiu

Alianța Româno-Polonă

Suveranii României au întors vizita Președintelui Republicei poloneze. Primirea entuziastă, ce i-a făcut întreg poporul polonez a încîntat nu numai pe serbătoriți, dar a pătruns până în adîncul inimii poporului român. De la mic până la mare; de la cel mai înalt demnitar al Statului, până la cel mai neînsemnat cetățean al republicei, și-au manifestat în modul cel mai atingător bucuria de a avea în mijlocul lor pe primii suverani, cari au călcat, ca adevărați prieteni și aliați, pe pământul liber al republicei polone.

Astăzi, când și-a recîștigat libertatea și și-a întregit teritorul împărțit odinioară între cele trei imperii limitrofe; astăzi Polonia își făurește legături de amiciție cu vecinii, pe a cărora concepție despre tratate și pe a cărora comunitate de interese, poate compta în viitor.

Dintre acești vecini, primul către care și-a îndreptat privirea a fost România, care, în trecutul său, trăind zile amare aproape ca și Polonia, și-a reconstituit ființa sa desăvârșită, în urma aceluiaș războiu prăpăstios, care a zdruncinat întreaga temelie a Europei moderne.

Nutrite de acelaș ideal — reînvierea neamului lor — Polonia și România și-au întins mîna de adevărate prietene, care s'au legat între ele astfel, că dușmănia din afară pornită contra uneia să fie împărtășită și de cealaltă întocmai precum ar fi a ei proprie. Această legătură de apărare, dezbătută mai întâiu în București cu fostul președinte al republicei poloneze, a fost cimentată acum în Varșovia de către actualul ei președinte.

Entuziasmul nețărmurit al cetățenilor Poloniei e ușor de explicat. Tot poporul polonez a voit a arăta viteazului Rege al României și încîntătoarei ei Regini, că alianța încheiată de persoanele oficiale între republica polonă și regatul României, e pornită din toate inimile curate și din toate sufletele oțelite prin durere ale ambelor popoare; că această alianță, concepută de nevoile comune, hrănită de necesitatea vremurilor și înflorită pe câmpia liniștii popoarelor, năzuește la o colaborare cu toate neamurile, cari vor să formeze zidul de granit, de care să se sfarme valurile furioase ale celor, ce vor să tulbure pacea europeană. Acest scop măreț al alianței a produs acea dragoste fără margini; a născut acea bucurie până la delir, cari au transportat întreg poporul polonez cu ocazia primirei Suveranilor României, pe când de pe malurile Dunărei răspundea ecoul mulțumirei împărtășite.

Privită astfel serbătorirea din Polonia, e de mirare, că corespondentul lui Morning-Post a găsit în vorbirile pronunțate de șefii ambelor state nuanțe deosebite. Nu s'a manifestat nici o deosebire de vedere; nu s'a putut manifesta nici o abatere de la singura cale, pe care o urmărea alianța, așa precum ea a fost concepută de marele om de stat al României, care prin vitregia soartei, ne-a fost răpit prea de timpuriu.

Concepțiunea ei datează din momentul, de cînd a fost concepută și **Mica Antantă**, căci ea a fost considerată ca o condițiune substanțială a eficacității acesteia.

In toamna anului 1918, după ce nu mai era o taină pentru nimeni înfrîngerea puterilor centrale, mi-aduc aminte, că împreună cu patriotul încercat, Păvlică Brătășanu, am fost invitați la una din grădinile de pe Champs Elisées din Paris, de mult regretatul Tache Ionescu; acolo sosi și d-l Beneș, actualul ministru de externe ceho-slovac. Cu acea ocazie fostul președinte al consiliului național al României din Paris, dezvoltă pentru prima oară și în toate amănunțimile problema Micei Antante.

Privită prin prizma logicei strînse a oratorului dublat cu pătrunderea adevăratelor taine ale politicei externe, Mica Antantă apăru ca o necesitate absolută a viitorului; dar pentru ca rezultatele dorite să poată fi realizate, Tache Ionescu accentua, că, din ea, trebue fatal să facă parte și Polonia, căci numai astfel s'ar putea constitui acel bloc-tampon, care de la Baltica și până la Marea Neagră, să paralizeze pornirile germano-ruse, cari vor căuta neclintit să distrugă noua hartă a Europei întemeiată pe principiul naționalităților.

Mi-aduc aminte, cum d-l Beneș, vădit pătruns de măreția concepției, dar influențat de importanța chestiunei din punctul de vedere al Poloniei, aprobînd modul de a vedea a lui Tache Ionescu, a încheiat discuția, luîndu-și însărcinarea de a comunica textul d-lui Massarik, pe atunci președintele consiliului național ceho-slovac, problema desvoltată de Tache Ionescu, care avea un singur scop: asiguraea păcei în Europa centrală și orientală.

Acesta fiind unicul scop, scop numai de apărare; și acesta fiind și țelul urmărit actualmente de România și Polonia, se pare cu totul zadarnică, dacă nu e rău voitoare, analiza circumstanțială a vorbirilor pronunțate la Varșovia, pentru oricine cunoaște și voește să țină samă de geneza alianței încheiate.

V. DIMITRIU
prof. univ.

UN ORAȘ UITAT

— Iașii, vechea Capitală a Moldovei —

Faptele mari au pornit totdeauna din Iași. În trecutul nostru acest târg e un far. Căci de câteori furtuna se abătea asupra soartei neamului nostru, de atâtea ori o singură lumină călăuzia spre zări senine, era lumina credinții și a jertfei, ce o trimetea orașul moldovenesc.

Mai mult de cât atât: Iașii, printre veacuri, au fost inima poporului român.

CASĂ DE POȘTĂ DIN ÎNTÂIA JUMĂTATE A VEACULUI AL 16-LEA

Carele este acela și astăzi, român de baștină, căruia alunecându-i de pe buze cuvântul Iași, să nu simtă emoția sufletească? Să-mi răspundă unul. Nu e nimeni și nu poate fi, pentrucă Iașii e plin de amintiri scumpe, e învăluit în farmecul vremurilor apuse — vremuri de mărire și seninătate sufletească —, e altarul istoric la care ne vom închina de-apururi...

*

Cartea și cea bisericească, precum și cele dintâi manifestări ale artei, s'au zămislit și și-au luat zborul din acest târg. Idealismul în măsura cea mai mare s'a desvoltat aici. Și alături cu el, jertfa de sine. Datorită acestei jertfe, chiar și astăzi, vedem întristați, că vechea capitală a Moldovei, e uitată, e părăsită.

E o vinovăție din partea tuturor românior, și mai ales a moldovenilor; e o vinovăție care apasă rușinos asupra conștiinții noastre; e o vinovăție care ne face responsabili înaintea istoriei, iar urmașii ne vor judeca în lumina în care am greșit.

Ne tremură fibrile în noi la acest gând; ne doare tot sufletul.

Să uităm orașul măririle eterne, doar aici s'a oțelit sufletul românesc în toate vremurile, doar aici, între zidurile acestei cetăți, au luat ființă faptele mari.

În acest sens ne vorbesc limbile clopotelor bătrâne prin arama lor; ne vorbesc inscripțiile săpate în piatră de pe morminte ne vorbește fiecare piatră ce se macină de vreme, toaca de utrenie în vreo sărbătoare oarecare, ne vorbesc zugrăvelele de prin biserici și cărțile cu scoarțe vechi, înflorite în tiparnițele de demult.

Numai înțelegem acest glas? Suntem în adevăr pigmei? Nu știm să adâncim trecutul ca să privim în viitor? Care să fie cauza că mai toți românii au uitat orașul Iași?

*

Iașii au fost și vor rămâne: leagănul românismului. Dacă noi n'om fi în stare, atunci vor veni alte generații, mai înțelegătoare, și înspre el își vor îndrepta privirile. Vor face din el aceea ce trebue să fie: cetatea sfântă, orașul muzeelor noastre.

Mă gândesc la un oraș al evocării trecutului, un oraș al școalelor, al artei, al statuelor. Orașul luminei. În el sunt atâtea altare cari nu pot fi părăsite, dimpotrivă înfrumusețate. Trăit-au doar aici Voevozii cei mai iscusiți și atâția luceferi ai scrisului și cugetări românești.

MITROPOLIA VĂZUTĂ DIN ULIȚA SF. ANDREI ȘI HANUL VANGHELI, ÎN 1845

E destul să amintim pe Ștefan cel Mare, pe Vasile Lupu, ori pe Ion Creangă, Vasile Conta și mai încoace pe Delavrancea. E destul.

*

Iașilor, românii trebue să-i poarte recunoștința veșnică. Pierdusem aproape țara. La Siret și în munții Moldovei ce mai rămăseseră, cădeau ca polodurile de iarbă, vitejii noștri. Ne aducem aminte cu toții de clipele acele amare. Se părea că ne pierdem cu desăvârșire. Ne ținea dârji numai o credință și această credință o știe mai bine Regele nostru, căci El o manifesta mai puternic; ne ținea credința ce izvora din trecutul Iașilor, atunci când cu toții lăcrămam și ne plecam genunchii înaintea icoanelor iar spiritile strămoșilor se strecurau în cugetele noastre și ne oțeliau.

O voce lăuntrică și sunetul aramei și licărirea candelor de la Sfete Nicolae și alte biserici, ne spuneau că țara noastră nu o să se piardă. Și a trecut și valul aceasta de durere nemaipomenită. Iașii faptelor mari, Iașii unirii principatelor, înfăptuiau unirea tuturor românilor, căci aici s'a primit actul istoric al unirii moldovenilor de peste Prut și al moldovenilor din Țara fagilor, — Iașii au învins.

Iar astăzi nepăsarea față de Iași. Un oraș uitat, cum a fost și înaintea războiului, bun numai atunci când poporul românesc în cumpăna grea alergase în el și-și lega ranele sângerânde. A uita Iașii mereu și a-l lăsa în părăsire, va fi una din cele mai urîte nerecunoștinți, a generației care a înfăptuit idealul național, dar în acelaș timp nu și-a făcut datoria pe deplin.

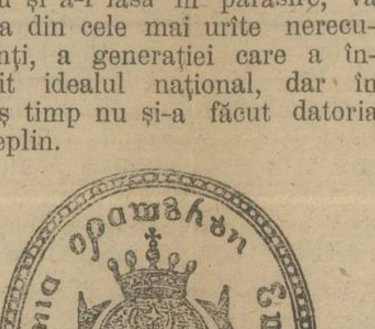

PECETEA IAȘILOR CU MARCA ZIMBRU ȘI CAL

Iașii își revindică un drept. Dacă s'a sacrificat totdeauna pe sine, nu trebue, nu este ertat din partea tuturor românilor, să-l lase în halul în care se găsește. Aceasta nu poate dura mereu. Pentru înlăturarea vinovăției ce o purtăm cu toții, gândul mi se îndreaptă la o *Ligă în senzul ridicării orașului Iași, la însemnătatea și înfrumusețarea ce o merită.*

Moldovenii, cei dintâi, au datoria să lupte în această direcție cu orice sacrificii. E vremea să se arăte că ei nu mai sunt lăsători.

Doar moldovenii au dat atâtea talente și oameni de știință și alături cu ei și în opera lor îi va ajuta însuși Regina Maria.

*

Poate ideea mea va prinde. Mă gândesc și la buna noastră Regină. Ea a cunoscut Iașii în clipele când își pierduse pentru totdeauna pe moștenitorul Mircea, când lăsase mormântul proaspăt al odorului Ei la București, când în bejenie, nu-și mai usca lacrimile de pe obraz. In vechea capitală a Moldovei, Regina Maria a pătruns tainele trecutului nostru și s'a înfrățit mai mult cu spiritul Voevozilor moldoveni. Domința a plâns în camara ei și a scris cele mai simțite pagini despre poporul ei iubit, poporul român.

Și cred că pentru toate aceste amintiri ce nu se pot uita niciodată, Regina va fi în fruntea acestei ligi.

Infăptuindu-se această dreptate, Regina neamului meu, poporul românesc și Iașii, vechea capitală a Moldovei, Te vor slăvi printre cele mai alese Doamne.

C. CEHAN-RACOVIȚĂ

Din contribuțiile Macedoromânilor la cultura națională

Dr. Roza, în manualul său de istorie asupra Românilor Macedoneni, publicat la Pesta acum o sută și mai bine de ani, spune că în Germania erau foarte mulți coloniști de cuțovlahi, *cari străluciau prin știință și literatură, în calitate de profesori, doctori și scriitori.*

Nu-i locul a publica lista lor, cu atât mai puțin a expune activitatea fiecăruia. Un fapt, însă, peste care toți ai noștri au trecut cu vederea, ni se pare că prezintă o importanță deosebită și de aceea ținem a-l da publicității.

Se știe anume că cel dintâi învățat străin, care a scris o carte specială pentru Români, a fost Thunman, profesor la Universitatea din Halle, a cărui istorie publicată la 1777 a avut un răsunet extraordinar în vremurile de atunci și în cele următoare.

După el au scris Engel, Sulzer, Diefenbach, Ranke, Rösler și alții fiecare cu păreri originale asupra originei Românilor din dreapta și stînga Dunărei. Chiar istoria marelui Cogălniceanu, scrisă în nemțește, a fost desigur provocată sub influența interesului pe care învățații străini au început să-l poarte trecutului istoric al neamului românesc.

Să vedem acum împrejurările cari au făcut pe Thunman să se ocupe de Români. In prefața cărții el spune că a avut un student, originar din Moscopole, anume Cehani, *dela care pentru prima dată a auzit că în Turcia sunt mase compacte de Români. Sunt orașe și târguri locuite în majoritate de* Valahi *și sute de comune răspândite pe toate ramificațiunile Pindului, iar în grupuri mici și răzlețe se găsesc în tot cuprinsul Peninsulei Balcanice.*

Mirat de cele auzite Thunman, după cum el însuși povestește în prefața lucrărei sale, s'a adresat la mai toți învățații din vremea lui și nimeni n'a fost care să-i dea cea mai mică informație, așa de necunoscută a fost până atunci existența neamului românesc din dreapta Dunărei.

Desigur că meritele acestui învățat, care pentru prima dată a tratat origina Dacoromânilor și Tracoromânilor în mod mai mult sau mai puțin, științific, sunt foarte mari. Nu mai puțin însă are drept la recunoștința noastră acest român moscopolean, Cehani, *ale cărui informațiuni luminate și întinse au servit de bază la toate cercetările marelui profesor dela Halle.*

Cehani a ajuns mai târziu el însuși un mare învățat, publicând numeroase scrieri în limba latină și elenă, de o valoare distinsă.

ION D. ARGINTEANU
Secretarul Facultății de litere din București

CĂTRE ȘCOLARI

S'a încheiat un an de muncă. Fiecare s'a întors în sânul familiei ori pe lângă rudele și prietenii cari îi ajută la învățătură.

Din inima orașului sgomotos unde e școala, ori de prin târguri ca școli mai mici, toți s'au luat rămas bun dela colegii lor, și s'au împrăștiat prin satele însorite, înconjurate de livezi și grâne, prin satele unde îi așteaptă mângâerile mamii și zâmbetul de mândrie al tatii.

Unii mai fericiți de laudele căpătate la examen, de premii și cuvinte de încurajare, alții mai triști, că munca lor n'a fost deplină, că notele lor sunt mici, ori poate au rămas repetenți, dar toți purtând cu ei tinerețea și nădejdea, toți, ducând cu ei viața bogată, minunata vârstă a copilăriei.

Cel care scrie aceste rânduri nu s'a despărțit de această viață, — gândurile mele sunt toate cu voi, vă urmăresc pretutindeni, mă bucur în clipa când unul a primit un dar frumos, mă bucur când unul a îmbrăcat o haină nouă — și sunt trist și umil împreună cu cel ce e necăjit ori ce [illegible] sdrențe, ori ce nu e cine să-l ajute, cine să-i dee . . . nimeni, nimic . . .

Voi școlari de pretutindeni, bucurați-vă, că pentru fiecare Dumnezeu a lăsat o parte din bucuriile ce le împarte lumii.

Nimeni nu se poate apropia, nimeni nu vă poate lua ceia ce este al vostru. Duceți dar cu toții pela casele voastre numai și numai bucurie. Și pentru cei premiați, laudele și iubirea părinților, nu vă fie către prea mare răsfăț și pentru cei repetenți, dojenile nu vă fie cu prea multă amărăciune.

Vacanța trebuie să fie ca o sărbătoare și pentru ca sărbătoarea aceasta să fie cu adevărat frumoasă trebue multă inimă, mult avânt.

Nu uitați nici-un moment că sunteți cu toții copii. Roadele muncii voastre se vor culege mult mai târziu și măsura cu care se vor măsura nu se cunoaște dela acum.

Vouă nu vă rămân decât jocurile, frumosele jocuri pe care le veți putea face împreună cu tot ce vă înconjoară și soarbe în isvorul de înțelepciune al naturii nemărginite.

Jucați-vă și faceți din vacanță o sărbătoare cum numai inima copilului poate să și-o închipue.

Uitați-vă în jurul vostru și veți vedea cum împreună cu voi se joacă soarele și florile. Plecați-vă în iarbă și vedeți mii de gâze smălțuite în mii de culori, urmăriți-le, cunoașteți-le dar nu vă atingeți de ele căci ele sunt ca și copiii, nevinovate și pot să moară ușor în mânele prea aspre, ale omului. Ierbarul să vă fie câmpia întreagă și nu vă întrebați prea mult de rostul unei flori, de rostul unei plante, căci nimeni nu-i știe rostul, decât Dumnezeu.

Ascultați murmurul isvoarelor, pătrundeți-vă de sclipirile undelor repezi ce joacă în cursul râului, purtați-vă privirile cu nourii albi ori întunecați ai văzduhului și lăsați-vă în bătaia furtunilor, căci totul, totul este pentru ca să creeze din voi ființi desăvârșite, pentru ca să vă dee realitatea în care nu sunt pentru voi nici una, pentru ca să vă cunoașteți puterea și să vă învețe cu iluzia care va ajunge să fie realitate.

Faceți astfel din vacanță sărbătoare și această sărbătoare va fi o școală mai mult, va fi fructul pe care numai prin voi înși-vă îl puteți câștiga.

G. TALAZ.

SONET

Din stânci în stânci cu pasul dur și rar
Tot mai adânc purificându-mi firea,
Urcam cântând, urcam fără habar,
Spre alte stânci țintind mereu privirea.

Și aierul era atât de clar,
C' ajuns pe culmi, am semuit boltirea
C' o cupă uriașă de cleștar,
Din care beat sorbiam nemărginirea

Și ochii mari în plinul desfătării
Purtându-mi-i pe sânurile zării,
Lăsai privirea-mi caldă, pătimașă,

Să-și toarcă 'n tihnă visul ei profund, —
Și întinzând o mână uriașă
Am mângăiat abisul fără fund.

A. MÂNDRU

Cooperatismul pe regiuni

In „Cultura Poporului" s'a vorbit adeseori despre acest fel de însoțire, pentru a lupta mai cu folos contra speculei, pentru a putea să te aprovizionezi mai ușor cu cele necesare traiului zilnic și a tăia pofta comercianților hrăpareți. Cooperatismul ca ori-ce manifestare socială, ca ori-ce fapt ieșit din judecata cuiva, — e supus și el la diferite influențe, menit să reziste acolo unde e posibil și să dispară într'un teren nepriincios.

Cooperatismul pentruca să se poată desvolta are nevoie de oameni cari se fie cu sufletul în slujba lui și să muncească mereu și intens pe acest teren. A înființa cooperativă de dragul firmei, nu însemnează a realiza ceeace ți-ai propus, ci de multeori te alegi cu rezultate rele, pentrucă nereușind, se pierde încrederea ce-i trebue păstrată cooperației. Pentru a conduce cooperativa cu folos și în mod demn, trebue neapărat angajat un om de specialitate care să conducă socotelile căci nu se poate ca o cooperativă să fie condusă prin calcule băbești — lipsită fiind astfel și de avantagiile ce le oferă scriptele purtate așa precum prevede codul comercial.

In această privință experiența făcută în vechiul regat, e o dovadă vorbitoare. Nu s'a putut ajunge la rezultate pozitive până când „Casa centrală" n'a instituit cursuri anume pentru conducătorii de cooperative. Aceste cursuri au luat azi o desvoltare foarte mare și fac concurență oricăror altor școli de specialitate în această direcție. Succesul avut în urma acestor cursuri ne pot da o dovadă strălucită despre ceeace se poate face prin cooperație, atunci când se muncește cu rost. Puternicele cooperative ce au dat un avânt însemnat economiei naționale, agriculturii chiar, micii industrii, ne vorbesc ele însile de modul cum trebuesc conduse. Prin urmare, e de dorit a nu se lăsa lucrurile să stagneze prin desinteresare, ci la nevoie a angaja chiar temporar oameni, pentru a aduce socotelile în regulă — ele fiind oglinda mersului instituției în ori-ce moment.

Cunosc la noi în Ardeal regiuni, unde rând pe rând, cooperativele deși înființate cu multă însuflețire s'au desființat și era un timp când unele ziare publicau neîntrerupt lichidări ale cooperativelor. Așa fiind am căutat să studiez chestiunea și dacă în adevăr cooperativele s'au desființat numai din motivele expuse mai sus, sau și din altele. Concluzia la care am ajuns a fost că nu numai cauzele de mai sus au stat la baza faptului dar și un altul mult mai însemnat. La noi — și poate și în alte părți, — cooperativele de consum oricâtă sforțare s'ar face, nu se vor putea menține, sau dacă se vor menține ele vor avea o activitate și un rol cu totul șters.

Aceasta, fiindcă, omul dela noi — veșnic călător — își aduce cele trebuincioase de unde găsește mai ușor. În călătoria sa dela locurile de naștere, până prin vechiul regat e ademenit mereu de produsele țării noastre mănoase și nici odată nu se lasă în grija cooperativei, chiar de ar fi părtaș la capitalul ei. Astfel prin aceasta rolul cooperativei de consum s'a redus și de aici îmi explic, dacă nu o stagnare generală, de bună seamă o nereușită a ei, ca în alte părți.

Ce înseamnă însă cooperatismul pe regiuni? Este știut că fiecare ținut cu produsele sale specifice poate să-și desvolte în acest sens activitatea cooperatistă și e evident acest fapt. Căci ce are de scop cooperația, decât a stimula producția ținutului ca scop principal, pe lângă altele secundare și cari derivă din acesta? Ei bine, din acest punct de vedere la noi în Săcele, cooperatismul și-ar găsi o frumoasă și intensă aplicație, în lucrarea lânii. Dau această ideie nu numai pentru a deschide perspective asupra câmpului de activitate cooperatistă, dar o dau mai mult și cu drept cuvânt ca o soluție la restabilirea stării economice secelene. Am mai vorbit despre șubrezenia stării economice secelene și în alt număr al „Culturii Poporului" și voi mai veni și cu altă soluție. În adevăr avantagile în această privință ar fi foarte mari. Se știe că românii seceleni, — femeile — lucrează la lână ca o ocupație principală, și fac stofă foarte trainică și renumită. Ce ar fi mai ușor dacă uniți în cooperativă, Românii noștrii și-ar procura și vinde în comun materia brută și produsele ei, pentru a putea astfel beneficia de mașini, răsboaie moderne, sau înființând chiar fabrici prin astfel de însoțiri. Actualul mod de a lucra lâna, cu totul primitiv, nu numai că va fi concurat de mașini oricât de durabil ar fi produsul, dar nu dă un venit proporțional cu timpul întrebuințat. Căci pentru 80—100 m. de stofă, trebue unei familii de 4—5 membrii un timp de cel puțin 30—40 zile ca lucrul să fie efectuat și gata de vânzare. O mică socoteală făcând, ne-am convinge de venitul iluzoriu ce se capătă după urma unei astfel de munci. Uniți însă în cooperativă prin înființare de fabrici nu numai că totul ar merge mai repede, dar și concurența ar fi foarte redusă.

Ideia expusă de mine, a fost propusă nu tocmai în întregime și de alți oameni competenți îndiferite ocaziuni — iarăși îngrijorați de proasta noastră situație economică, ce din zi în zi se înăcrește. Dar la fapte nu s'a trecut. Poate că e la mijloc și vina mulțimii, care nu judecă mai în fond chestiunea, dar poate să fim lipsiți și de oameni de inițiativă. Este însă lucrul absolut cunoscut, că cu inflația monetară, precum în alte părți, așa și la noi, paralele s'au mai acumulat cum s'au acumulat, așa încât din acest punct de vedere n'ar fi nici o piedecă, ba din contră un bine general, întrucât paralele cari la noi obișnuesc a fi ținute pe fundul lăzii, s'ar reda circulației.

Unde mai pui, că au toată perspectiva a se alimenta cu materii brute, luate depe oile proprii, transportul care azi se prezintă așa cum e n'ar împiedica, căci fiecare econom de oi își are vitele sale de transport iar în ce privește cantitatea materiei prime, nu mai încape nici o discuție, ea ar putea alimenta mult timp o industrie seceleană a lânii. Mai menționez ca ultim avantaj, că însăși condițiile naturale se pretează de minune la așa ceva. Energia electrică ce posedă comuna, creată anume pentru industrie, ar fi de cel mai real folos. Sulevând această chestiune așteptăm oamenii de inițiativă. Timpul va dovedi, dacă-i vom avea.

G. BRÂNDUȘ.

ÎNSEMNĂRI

ÎN ORAȘUL NEV-JERSEY există un *măr* care a atras atenția tuturor specialiștilor.

Un altoi al acestui măr, al cărui fructe sunt de o savoare excepțională, a fost vândut unei mare firme americane în schimbul unei sume colosale.

Acest copac este evaluat la 1000 dolari, adică peste *1 milion* de lei.

Această nouă varietate de mere sunt supuse, astăzi, la diferite experiențe. Marea societate americană face plantațiuni în soluri diferite, căutând să lanseze această specie unică în lume.

—

SODOKU ESTE NUMELE UNEI BOLI infecțioase din Extremul Orient, studiate, mai ales în Japonia, dar din care s'a început a se cunoaște câteva cazuri europene. Ea se transmite prin mușcătura șoarecilor cari sunt infectați de dânsa și este cauzată de un microorganism spiril.

O observație recentă, făcută asupra unei doamne bătrâne mușcate de o pisică, care fusese ea însăș mușcată de un șoarece ar tinde să dovedească că va trebui să ne ocupăm poate, într'o zi, de această supărătoare importație japoneză.

Sodoku apare zece-douăzeci de zile după mușcătură. Se observă friguri, febră, umflarea ganglionilor, apoi o erupție de bubulițe roșietice pe tot corpul și chiar pe față. Microbul sodokului este sensibil arseno-benzolurilor. Prin injectarea acestor produse deci, se poate combate boala cu eficacitate.

PENTRU SĂTENI

DIN AMERICA

Departe de noi, peste mări și țări, în America, locuesc mai bine de două sute mii de frați români. Aceștia trăesc în diferite orașe din țara Statele-Unite și sunt organizați bine în de ei, au biserici ortodoxe, societăți culturale, nu uită o clipă de obiceiurile țării mame de unde au plecat și s'au născut. In orașul Cleveland, au și cea mai mare și cea mai bună foae zilnică, scrisă în limba românească, foae care se cheamă „America". In acest ziar se scriu toate știrile din patria mamă (România) și se apără interesele naționale românești.

Iată și părerea acestei foi din depărtare despre „Cultura Poporului". Publicăm aici cele scrisi despre noi și le mulțumim din inimă fraților noștri de peste ocean, pentru dragostea ce o arată fâță de strădania ce o ducem pentru a lumina sătenii.

In țara românească, ca mai ori unde aiurea, aproape fiecare ziar este proprietatea unui partid politic. De aceea, spațiul (locul) cel mai mare în coloanele lui îl ocupă propaganda politicei de partid, cu toate grețoșeniile ei. Ce să învețe omul dintr'un asemenea ziar? Nimic de cât obiceiul de a vedea un dușman în fratele lui, care e membrul altui partid. De căpătat ce ar putea căpăta cetitorul din lectura aceea? Ce o să capete alta de cât îndârjirea care mână orbește la luptă din senin, la luptă pentru nimic și contra ori cui.

Cum în România s'a dat de curînd votul universal, bieții săteni și muncitorii de la orașe sunt târîți în luptele politice și-n vrăjbi, ce clatină temelia țării, de ori ce guraliv, care neputând apuca gardist de stradă, își pune 'n cap s'ajungă deputat la Cameră. Sunt înșelați sătenii, pentru că li s'a dat în mână o armă puternică, votul, și nu știu ce să facă cu ea. Nu numai că din neștiință trimit în casa țării oameni neputincioși sau de cei cari lucrează prin legi, contra lor, dar nu-și cunosc nici dreptul ce li-l dau legile țării. Necunoscându-și drepturile, ei cred că nu le au și de aceea se codesc și la îndeplinirea datoriilor lor de cetățeni. Relele acestea sunt o pagubă atât pentru cetățean, cât și pentru țară. Conștiința cetățenească n'are cine să i'o trezească omului, căci gazetele hărțuitoare au în vedere numai conștiința politicianismului de partid.

Starea aceasta de lucruri domnește din cauza lipsei de învățătură. Sătenii mai bătrîni n'au apucat școli pe vremea lor, căci pe atunci țara era săracă și nu le putea face tocmai dese. Marea majoritate a celor tineri au învățat numai clasele primare, cari nu le desvoltă tocmai mult mintea, mai ales dacă de la ieșirea din școală nu mai pun mâna de loc pe carte.

Dar în vraful de foi ce se ceartă pe putere ca câinii pe stârv, în mijlocul acestei buimăceli și năvăliri la luptă prin întunerec, a răsărit o gazetă închinată cu totul culturii. Ea nu face politica nici unui partid, ci și-a luat asupră-și cultura unui neam, știind că soldatul trebuie mai întâi instruit și după aceea trimis la luptă. Publicația aceasta se numește „Cultura Poporului" și apare la Cluj. Abonamentul pentru America e 1 dolar și jumătate pe an. Urmărind-o cu atenție de când ne vine, am ajuns la convingerea că este cea mai bună școală a muncitorului matur, căci în coloanele sale observi un adevărat program de învățământ. Găsești acolo, în formă populară, elemente de istorie, geografie, religie, higienă, agricultură, pomicultură, viticultură, știință politică, știință socială, etc. Găsești până și studii asupra limbii române.

O asemenea gazetă merită sprijinul tuturor oamenilor cari așteaptă cultură, cari pot da cultură și cari au mijloacele de a încuraja operile culturale. Cel ce are trebuință de învățătură, își face lui însuși un serviciu dac'o abonează. Cel cu o educație superioară, care n'ar putea învăța nimic nou din ziarul „Cultura Poporului", poate face un bine dacă-l abonează pentru alții mai neînvățați ca el, sau dacă donează ceva fonduri din cari să se trimită foaia gratis la cîțiva săteni dornici de lumină.

Credem că ne facem una dintre cele mai sfinte datorii îndemnând pe românii americani să sprijinească ziarul în chestie din cât pot, abonându-l pentru ei și pentru rudeniile lor de acasă. Cu aceasta fac un bine celor rămași în întunerec, căci ziarul, dacă e sprijinit cel puțin numai cu abonamente noui, poate să apară regulat și să răspîndească mereu lumina acolo unde se simte cea mai înfricoșetoare lipsă de ea.

Dela românii din Iugo-Slavia

Activitatea partidului național-român

In comuna Omolica, de și sunt puțini români la număr, totuși ei au înțeles datorința de a se înscrie in partidul național-român, ce asigură viața românească în Jugo-Slavia.

Ca președinte s'a ales marele nostru luptător țăranul Teodor Mioșco, ca vicepreședinte Găvrilă Petrovici, ca secretar invalidul Ion Belea, iar casier rotarul Svetozar Moisă. Aceștia au dat dovada de buni români, necruțând osteneala pentru înfăptuirea partidului. In comitet s'a ales toți fruntașii comunei și toți românii harnici.

— Românașii noștri din com. Ofcea în adunarea ținută de fruntașii acestei comuni și după o vorbire frumoasă ținută de evlaviosul părinte. D-l Popescu, s'au ales în felul următor:

Ca președinte a fost ales marele naționalist țăranul Ion Voștinar, vicepreședinte Pascu Dehelean, secretar Tudor Popescu și casier Costa Dehelean. In comitet sunt aleși 26 membrii, format din oameni zeloși.

La adunarea poporală care a avut loc în Dolova ținută de evlaviosul părinte Marcu Boldovina împreună cu conducătorul corului din Dolova țăranul Sava Ancuțescu, s'au constituit în felul următor: Ca președinte s'a ales părintele M. Boldovina, vicepreședinte, țăranul Sava Ancuțescu, secretar, notarul Ioan Covaci, și casier Sava Catalina. In comitet s'au ales 12 membri. In partid s'au înscris până în prezent 100 membri.

Toți înscrișii sunt luptători naționaliști.

— De curând s'a ținut aici adunarea partidului român.

Adunarea a ales de președinte pe Pavel Gașpar, vicepreședinte I. pe Lazăr Stanilă, vicepreședinte II. pe Pavel Bogdan, secretar Eftimie Șublea, substitut de notar Roman Balnojan și casier Petru Negru. In comitet s'au ales până acum 30 membrii, cari se vor întregi încă cu 15 membrii.

Peste tot însuflețirea e mare.

D. O.

De la medic

Mijloace de dezinfecție

Ca să ne păstrăm sănătatea sau să stăvilim întinderea unei boli, e nevoe să nimicim sămânța boalei — microbul. — Această lucrare de nimicire o numim dezinfecție.

Mijloacele sunt multe. Noi o să vorbim azi însă numai despre câte-va bune, la îndemâna oricăruia ușor și ieftin de căpătat.

1. Apa clocotindă.

Dezinfectează rufele hainele, obiectele de sticlă, porțelan, lemn sau cauciuc. Ele trebue să fiarbă în apă clocotindă cel puțin zece minute și trebue să fie în întregime acoperite cu apă.

Obiectele de sticlă sau de porțelan se pun în apă rece sau ușor căldicică — ca să nu se spargă și treptat se încălzește până la clocot.

2. Laptele de var.

Se pregătește ușor — dar trebue totdeauna să fie proaspăt, dacă-i vechiu își pierde din putere și să fie păstrat în vase (butoae) bine închise:

Se ia un Kgr. de var nestins, se sfarmă în bucățele. Peste el se toarnă jumătate de Kgr. de apă și se mestecă cu un lemn, mereu, mereu până se face apos. Dar nu am isprăvit încă. Adăogăm 4 litri de apă și avem gata laptele de var.

La ce e bun laptele de var?

1. La dezinfectarea pereților, a pardoselelor de pământ, piatră, ciment, asfalt, mozaic.

2. La dezinfectarea latrinelor (privăților) a gropilor cu gunoae și lături, a canalelor de scurgere.

3. Creolină.

Cereți jumătate de kgr. de creolină dela spițerie sau drogherie — căci vând mai ieftin.

Amestecați-o cu zece kgr. de apă și stropiți cu ea gunoaele, privățile, curțile în caz de o holeră lingoare (febră tifoidă), sau dizinterie, pe aproape.

4) Rufele murdare de ale bolnavilor se mait pot dezinfecta cu *piatră vânătă* (sulfat de cupru), topind 50 grame la un kgram de apă căldicică.

5) *Spirtul.* E foarte bun dezinfectant când vrem să curățim o rană sau să ne curățim mânile dacă am fost în atingere cu vre-un bolnav sau cu lucruri de ale unui bolnav, ne servim de spirt (alcool). In lipsă de spirt și țuica tare e bună.

6) *Săpunul de rufe.* Așa cum știu să-l facă gospodinele noastre e foarte bun ca să ne desinfectăm mâinele sau rufele murdare.

Dr. OD. APOSTOL.

Știință popularizată

Un prieten al omului, Liliacul.

Cine nu cunoaște „șoarecele zburător" care ese pe înserate din ascunzătoare ca să taie aerul încolo și încoace. E unul din cele mai curate și mai folositoare animale; cu toate astea, multe persoane au o adevărată groază de dânsul. Drept este că liliacul nu e tocmai plăcut la vedere; e chiar nesuferit pentru mulți, dar asta nu trebue luată în seamă.

Fiindcă e uricios la privire, femeile, spun că liliacul are obiceiul să se împleticească în părul capului și că nu'l mai poți scoate de acolo de cât dacă tai părul. E o curată născocire. Am vrea să avem mărturisirea întocmai a vr'unei femei care să fi pățit așa ceva. Liliacul e atât de fricos că nu știe cum s'o ștargă mai repede când vede pe om.

Folosul pe carel ni-l aduce stă în aceia că face un adevărat măcel printre musculițele vătămătoare care zboară pe înserate; îl ispitesc mai ales țânțarii, pe care-i curăță cu lăcomie furioasă, deși sunt așa de mici încât s'ar părea că dânsul nu-i vede noaptea. Ii vede foarte bine, pentrucă liliacul are vederea mai ascuțită în amurg decât ziua.

S'au văzut ținuturi în care liliecii, fiind lăsați să se înmulțească în liniște, au distrus de tot miliardele de țânțari care produceau locuitorilor de pe acolo friguri de baltă foarte chinuitoare.

D-l *Campbell*, un învățat, care a cercetat aceste lucruri, ne sfătuește chiar ca să căutăm a înlesni înmulțirea liliecilor în ținuturile mlăștinoase, pentru ca ei să facă pârjol printre țânțari. Dânsul a făcut, într'un astfel de ținut, mai multe adăposturi de lemn pentru lilieci; ei s'au înmulțit în scurtă vreme și, ca răsplată, au distrus toți țânțarii de prin împrejurimi.

Mai mult. După ce mănâncă țânțarii, liliacul depune în locuința sa o materie foarte prețioasă pentru îngrășarea pământului.

Câți țânțari au trebuit să fie măcelăriți ca să dea o atât de mare câtime de îngrășământ?

D. CĂLUGĂREANU
Profesor universitar.

RĂVAȘE DE LA SATE

Din Satulung
(Jud. Brașov)

Cincizeci de ani de la moartea Marelui Șaguna, sărbătoriți în toată țara, s'a săvârșit și la noi în ziua de Sf. Petru și Pavel cu o deosebită însemnătate. După parastasul ținut la biserica Sf. Adormirii din loc, publicul în număr mare s'a adunat la ora 4 în sala gimnaziului local, pentru a lua parte la serbarea organizată de „Casa de citire" cu concursul corului gimnazului.

Serbarea a fost deschisă de corul casei de citire prin imnul lui Șaguna, pe care lumea l-a ascultat în picioare. A urmat cuvântarea ținută de părintele Z. Popovici, care în frumoase cuvinte a arătat rolul lui Șaguna în istoria noastră politică, culturală și mai ales națională. Vorbitorul a fost răsplătit cu ropote de aplauze.

Nu putem trece cu vederea frumosul program ținut cu acest prilej de Casa de citire, fără a arăta frumoasele bucăți de cor, cântate sub conducerea tânărului G. Șutau, care merită toată lauda pentru munca depusă cu ocazia acestei serbări și dorim ca tânărul conducător al corului să ajungă departe prin talentul său. Asemenea corul gimnazial sub conducerea dlui profesor N. Odor, a cântat câteva bucăți cu o deosebită măiestrie. Nici duioasa doină românească nu ne-a lipsit datorită unui elev din colonia școlară de aici, iar dl O. Popovici, și d-șoarele Virginia Popovici și Elena Roșculeț cari au spus poezii au întrecut toate așteptările.

— Duminică 15 Iulie s'a ținut adunarea generală a cooperativei din comuna noastră, Suntem informați că comitetul, între diferitele chestiuni ce le are la ordinea zilei, supune aprobării adunării, distribuția unui beneficiu pe peste 40 mii de lei din care sumă un anumit procent, cuvenit fondurilor culturale, va fi donat Casei de citire de aici. Tot pentru Casa de citire, harnicul profesor dnul N. R. Colceag, a obținut dela Ministerul Cultelor suma de 10 mii de lei care sumă se va folosi pentru repararea localului. Comitetul arată mulțumiri călduroase atât dlui profesor Colceag cât și dlui C. Banu, Ministrul Cultelor.

— In sala de ședințe a primăriei noastre stă mândră și acum, ca martoră a vremilor ce s'au scurs, o hartă a Monarchiei Austro-Ungare, scrisă în limba ungurească și pe care consiliul comunal n'a binevoit să o ea. La întâmpinarea unor buni români pentru ce harta nu e luată un domn consilier a răspuns: avem noi alte lucruri mai însemnate de făcut, decât acela ce-l propuneți Dv. Faptul se petrece în acelaș timp când anumiți diriginți de poște se lasă a fi uitat că ștampilele sunt scrise unguerește. Lucrul e cu atât mai curios că cei din fruntea comunii se bat veșnic în piept că sunt buni români.

G. B.

Din Agrij
(Ardeal)

In ziua de 29 Mai 1923, a doua zi de Rusalii, învățătorul nostru Ion Vescan, a pus la cale o serbare teatrală cu tineretul din comună și elevii școalei noastre, la care a luat parte popor mult din împrejurimi. Venitul serbării de 1881 de lei, jumătate a fost dat bisericii noastre iar jumătate școalei.

Tot acest harnic învățător în cursul anului a mai dat astfel de serbări din venitul cărora au fost ajutați bănește elevii săraci, ca să-și cumpere cărți.

Pentru toate aceste fapte frumoase și munca sa pentru cultivarea tineretului și a poporului pe o treaptă mai înaltă, întreg satul ne arătăm cea mai mare mulțămire și-i dorim învățătorului ani mulți și fericiți.

VASILE RUSU

Dela Mănăstirea Putna

Duminică 15 Iulie, mai multe societăți culturale din Moldova și Basarabia, au făcut un pelerinaj (călătorie de mai mulți oameni la un locaș sfânt) la mormântul marelui Voevod, Ștefan cel Mare, dela Putna.

In fruntea societăților, cari au întocmit pelerinajiul a fost „Ateneul popular Tatarași" din Iași.

La gara din Putna oaspeții au fost întâmpinați de către părintele Leon Abager din Putna cu mult norod.

Părintele a ținut o cuvântare frumoasă de bun venit, apoi corul mixt al sătenilor a cântat bucăți alese așa cum se cuvine la o așa zi. La mormântul marelui Voevod s'a făcut un parastas de către 12 preoți în prezența unui mare număr de credincioși. Cununi de flori acoperea din belșug mormântul sfânt.

Apoi a fost însuflețire mare. Toți oaspeții împreună cu sătenii și sătencile din Putna și împrejurimi au jucat frumoasele noastre jocuri naționale, în curtea Mănăstirei.

Seara, moldovenii au plecat spre Vatra-Dornei.

S. R.

Din Ciorești
(jud. Chișinău)

Pădurile cari înconjoară comuna Ciorești, se tae zilnic, așa că lemnele lor cari trebuia să ajungă pe 20 de ani, se vor isprăvi în 5 ani. Prin urmare vom duce lipsă și de lemne.

— Băncile din comuna noastră, care sunt în număr de două, încep a muri din pricină că conducătorii lor nu se pricep, iar banca sucursală din comuna Nisporeni s'a înființat în Martie 1923 și merge destul de bine.

— Din cauza recoltei cam rele din anul acesta, pânea la noi nu se va afla îndeajuns și va fi și scumpă. Locuitorii din comuna Nisporeni, pleacă în alte părți pentru a-și câștiga hrana zilnică, și a nu răbda familiile lor.

— Satul Nisporeni în curând se va preface într'un târgușor drăguț dar tot glodos.

— Banca populară din Pârjolteni, lucrează mult și folositor pentru binele sătenilor.

A. OLCINICOV

Din Ocolina-Mare
(Ardeal)

In comuna noastră în ziua Sfții Petru și Pavel, s'a dat o frumoasă serbare școlară de sfârșitul anului școlar.

De dimineață s'a săvârșit sfânta slujbă de către venerabilul nostru protopop părintele Nistor Manciu, dinpreună cu părintele Andreiu Straja din Cacova și profesor la liceul din Alba-Iulia, părintele Emil Gan din Runc și părintele din Lunca de Arieș. Printr'o predică prea frumoasă, părintele profesor Andrei Straja, a arătat să nu ne părăsim credința strămoșască. S'a ținut apoi parastasul cu prilejul împlinirei de 50 de ani dela moartea neuitatului nostru mitropolit Andrei Baron de Șaguna. Părintele Gligor Vasilie, din Lunca de Arieș printr'o frumoasă cuvântare a reamințit mărețele fapte săvârșite de acest mare român.

După amiază, dela ora 3 s'a început serbarea școlară. A luat parte un public foarte numeros, săteni și sătence. Sala de învățământ a fost neîncăpătoare fațâ de atâta popor ce se adunase și serbarea s'a desfășurat în curtea bisericii, sub umbra copacilor și pe covorul de iarbă verde.

După deschiderea serbărei de către domnișoara învățătoare, Hortenzia Marian, venită la noi din vechiul regat, s'au spus de către micii copilași, elevii școalei, numeroase și frumoase, poezii patriotice, poezii hazlii și câteva bine alese monoloage cu frumoase învățături morale pentru popor și s'au cântat frumoase cântece.

La urmă, s'a făcut împărțirea de premii la elevii meritoși în valoare de 215 lei; bani strânsi prin listă de subscripție de către domnișoara învățătoare. Premiile erau formate din diferite cărți folositoare de citit, cărți de povești și poezii; condee, caete, și altele.

Nespus de frumos a fost împărțirea de cununi de flori, la elevi cei mai buni pe lângă premiile ce li s'au dat. Iar în timp ce domnișoara dascăliță le împărția pe cap cununile, muzicanții ce și ei nu au lipsit, cântau fiecărui premiat, iar publicul striga „să trăească"!

Serbarea a luat sfârșit la ora șapte, ducând fiecare cu noi frumoasa amintire de o așa sărbătoare școlară, cum în satul nostru nu s'a mai văzut, mulțămită harnicei și tinerei noastre învățătoare.

Părinții mai multor elevi.

Din Nemțeni
(jud. Chișinău).

In ziua de 1 Iulie s'a terminat serviciul comisiei de examinare a elevilor cursului primar din localitate. Tuturor elevilor silitori, pentru încurajare, li s'au dat de către Academia română, câte o carte cu nuvele și povestiri de scriitorii români.

— Pe ziua de 1 Iulie a fost numit în postul de arhivar la judecătoria de la noi, d. Andrei Ambrozie din comuna Scorpeni, jud, Fălciu. Noul numit s'a prezentat la slujbă și a depus jurământul.

— In ziua de 12 Iulie cr. s'a sărbătorit înființarea unei sucursale a Băncii județului Chișinău, iar seara a avut loc un ospăț la care au luat parte persoanele cele mai de seamă din Chișinău.

COST. C. STANÍSLAV.

Din Bărcănești
(jud. Ialomița)

La 8 Iulie cr. o parte din membrii societății „Cercul Junimea Culturală" din București, ne-a onorat cu presența lor, venind în comuna noastră cu scopul de a da o șezătoare poporală.

Oaspeții sosiți cu domnisoare, în frumoase costume naționale, s'au îndreptat spre biserica din Bărcănești spre a lua parte la sfânta liturghie ținută de preoții I. Panaitescu și C. Teaha, la care liturghie corul societății „Cercul Junimea Culturală", a cântat înălțător răspunsurile liturgice de Musicescu și Carp. La sfârșitul serviciului divin preotul C. Teaha într'o vorbire frumoasă a dovedit enoriașilor presenți existența lui Dumnezeu.

La ora 4 după amiază s'a început șezătoarea poporală în sala școalei primare din Speteni, cu un program bogat și frumos de cântece naționale, poesii alese de Coșbuc, Alecsandri și Speranția, spuse de Dnii Ștefan Dumitrescu, I. Lăzărescu și Oprescu; la ora 10, s'a început serata culturală cu coruri naționale, a înveselit mult publicul predările hazlii ale dlor S. Dumitrescu și I. Lăzărescu; s'a jucat bine piesa „Năpasta" de Caragiale, în care D. Constantin Z. Alexandru, a fost la înălțime în rolul ocnașului. Serata s'a terminat la ora 12 noaptea cu cântecul „Hora Unirei" și cu cuvântarea preotului C. Teaha, care în cuvinte călduroase mulțumește dlui I. Poiană student în medicină, președintele societății, „Cercul Junimea Culturală" și membrilor ei prezenți, pentru dragostea ce ni-au arătat, a veni la țară, nu din interes material, ci a vedea scopul ce-l urmărește societatea lor de a aduce cultura în popor.

Momentele petrecute în seara de 8 Iulie, ni-au lăsat în inimi amintiri neșterse văzând pe tinerimea noastră cultă dela orașe, lățind cultura în popor, ca mâine poimâine, țăranul nostru, să lapede nepasărea ce-l stăpânește azi, de a nu-și da seamă că fără cultură un popor e ca-și fără viață. Ne pare rău din suflet că și țăranii noștri din Bărcănești-Speteni, n'au luat parte în număr cât ar fi trebuit.

E dureros că în regiunile cele mai bogate, cu greu pot lua ființă biblioteci, pe când cârciumele răsar cu otrava lor din zi în zi mai multe ca ciupercile cele rele; școlile stau goale. Pe băuturi otrăvitoare se cheltuesc zilnic putem zice sute de mii, iar pentru cultură țăranul nostru, nu se îndură a plăti nici măcar 5 lei, prețul unui bilet de intrare la o șezătoare culturală.

A. B.

Datoriile creștinului către biserica

Biserica este un locaș sfînt în care tot omul își găsește locul de adunare pentru mângăere, în toate Duminecile și toate celelalte zile de sărbătoare, spre a se ruga cu sufletul curat către bunul nostru Dumnezeu.

Deaceea este bine fraților, ca în toate Duminecile și toate sărbătorile, să ne ducem la biserică, cu mic cu mare, sărac și bogat, — să fim cu sufletele curate, — să nu fim învrăjbiți unul cu altul, să înlăturăm gândurile avariției, trufiei, pizmei, ș. a., că toții să fim uniți ca frații, căci suntem de acelaș corp și sânge, toții suntem făcuți de bunul Dumnezeu atotputernicul.

Să nu căutăm mai ales cei de pe la sate, căci dacă nu avem vestminte noui și frumoase să nu mergem la biserică, nu, dimpotrivă, cu toții trebue să mergem la biserică, căci biserica primește pre toți aceea cari doresc de a-și lumina mintea și a se ruga lui Dumnezeu, fără a ținea seamă în ce haine ar fi îmbrăcați, numai gândurile și inima, să fie curate și în tot timpul îndreptate către Dumnezeu.

Iată o pildă unui popor, care a lepădat credința:

Poporul rus, care și-a ținut credința până în anul 1918, iar de aici, s'a lepădat și și-a uitat datoria bisericei lui Dumnezeu, omorându-se unul pe altul, frate pe frate, omorând pe oamenii cei mai de frunte ai poporului, spurcând și stricând bisericile.

Această neunire și necredință, a adus o mare nenorocire, căci holdele au rămas toate nelucrate, iar locuitorii din toată Rusia ajunseră într'o foamete așa de îngrozitoare prin anul 1919—20, încât aproape de se mânca unul pe altul.

Deci să nu uităm și să păzim și biserica cu toate legile sfinte, pentru ca să dobândim binele și viața noastră și a neamului în veci.

M. BRABETE,
din com. Râșov (jud. Brașov)

Cititorii noștri dacă voesc să citească o revistă literară de seamă, atunci îi îndemnăm să se aboneze la „Năzuința", care apare la Craiova.

Scrisori din orașe

DIN AIUD
(ARDEAL)

In 14 Iulie la ora 11 dimineața a sosit în orașul nostru M. Sa. Regina Maria cu A. A. S. S. R. R. principele Carol și principesa moștenitoare Elena, pentru a fi de față la sfințirea sanatorului de tuberculoși (oftică) ce a fost făcut aicea.

D-l prefect al județului dr. Velican, cu primarul orașului au așteptat oaspeții regali la marginea orașului, oferindu-le tradiționala pâine și sare.

La sanator așteptau pe M. Sa, ministerul sănătații publice d-l Mârzescu și directorul general al sănătății d-l dr. Bordea, împreună cu toți reprezentanții autorităților civile și militare, doamne, domni și foarte mulți săteni.

D-l protopop Bucur însoțit de încă 2 preoți au făcut serviciul divin pentru sfințirea sanatoriului. Au ținut frumoase cuvântări d-l ministru Mârzescu, d-l dr. Bordea și d-l dr. V. Fodor, directorul sanatoriului. M. Sa Regina a vizitat pe toți bolnavii din sanator vorbind cu ei, mângăindu-i și împărțindu-le daruri. Nu se poate descrie fericirea ce clipea în ochii bolnavilor, văzându-se cercetați chiar de M. Sa Regina Maria, mama tuturor românilor, protectoarea neobosită a celor ce sunt în suferințe și năcaz. După aceasta înalții oaspeți au plecat cu automobilul în munții apuseni, țara Moților.

Acest sanator de stat, deocamdată poate primi 50 bolnavi. Sătenii cari au mai mică avere de 9 jugăre pământ, sunt primiți (fără plată), astfel azi din cei 50 bolnavi, numai 8 sunt cari plătesc, ceialalți toți sunt fără plată. De aici se poate vedea ce mari jertfe face statul nostru pentru binele cetățenilor săi.

P. F.

DIN ISMAIL
(BASARABIA)

Notarul Comunei Șagani, având ură pe învățătorul Comunei, Bobernaga, căuta prilej să-i facă rău de față cu țăranii.

Intr'una din zile notarul chemă pe țărani la primărie și le spuse că trebuie să se facă un comitet pentru ridicarea unei școli în Șagani, și vorbește de rău pe învățător, care este un om destul de cinstit.

Invățătorul auzind despre cele petrecute, s'a adresat notarului, care în loc de răspuns a lovit pe învățător. Acesta s'a plâns d-lui prefect, care credem că va lua măsuri pentru ca să nu se mai întâmple pe viitor asemenea fapte urâte, căci între îndrumătorii unui sat trebuie să fie dragoste frățească, mai ales în aceste timpuri când trebuie să întărim sentimentul național.

— In cele mai multe comune din județ s'a luat hotărârea, din îndemnul d-lui revizor școlor pentru a se înființa comitete de construcție (ridicare) de școli

Astfel de comitete s'au format în Ismail, Reni, Chilia, Cartal, Baranovca, Șagani, Șichirlichitai. Unele din aceste comune vor face nouile școli.

— Aprope în toate comunele din județ s'au dat serbări de fine de an. D-l revizor școlar N. Stănescu, ajutat de patru instructori au luat parte la cele mai multe serbări din județ, împărțind premii frumoase elevilor buni.

— Țăranii înfometați; de peste Nistru, nemai putând răbda foamea în țara lor, căci ei astăzi nu mai muncesc ca înainte, se adună în cete de câte 50—60 și pătrund în satele noastre de pe malul Nistrului, jefuind pe țărani de tot avutul lor.

Astfel o bandă de țărani bolșevici a atacat satul Rășcani, ziua 'namiaza mare, aruncând la to pasul bombe și granate diavolești. Ei au omorît un negustor din sat pentru a-l prăda de tot avutul.

Oamenii erau înspăimântați și fugeau în toate părțile, ascunzându-se, căci numărul banditilor era mare de tot.

După ce au prădat în voie aproape tot satul s'au ascuns într'o pădure pentru a împărți prăzile. Dar Dumnezeu care vede toate răutățile, a făcut ca prin stăruința Jandarmarilor, toți banditii în număr de 40 să fie prinși.

Țăranii de pe malul Nistrului stau mereu cu frica în spate și nici nu pot să mai muncească din cauza atacurilor banditești, cari se repetă aproape la fiecare săptămână.

— Semen Globov din Com. Barcani și-a părăsit familia, urmând sfatul unor persoane care veneau mereu la el într'o pivniță, îndemnândul să se scopească, căci numai așa va ajunge un sfânt. Globov crezând, a făcut diavoleasca operație și a murit în chinuri groasnice. In casa lui s'a găsit o carte: Inocența porumbeței, unde spune multe lucruri nemai auzite.

POȘTA DE AZI

Zilnic plângeri prin ziare de felul cum circulă corespondența în întreaga Românie de azi, dar Direcțiunea generală a Poștelor nu vede și n' aude, lăsând pe micii funcționari să, și îndeplinească funcția după plăcere, ajungând astfel revoltătoare starea poștei la sate și mai ales în Basarabia.

Am plecat spre Bălți cu trenul care la Vintileanca a făcut atâtea victime omenești, eu personal ne suferind însă nici cea mai mică rană din mila bunului Dumnezeu.

Părinții și rudele de acasă mă credeau mort, fiind gata să mă treacă în rândul morților din pomelnic, deși le scrisesem din Iași mai multe scrisori despre norocul cel avusesem în trista călătorie. Ajuns mai departe într'o comună a județului Bălți, numărul scrisorilor scrise acasă s'a mărit, totuși cel ajuns la destinație fusese foarte mic, după cum am aflat mai târziu. Abia după patru zile de la primirea îmbucurătoarei vești de către părinți, am primit o telegramă de la ei, al cărui cuprins încurcat, imposibil de citit, l-am aflat mai târziu acasă, deși se ceruse repețirea ei.

In tot timpul șederii acolo, de vre-o trei săptămâni, n'am primit nici o scrisoare de la părinți din cele multe scrise, iar într'o zi ducându-mă la primăria comunei, am văzut o mulțime de scrisori cari, după praful adunat pe ele, păreau a sta cam de mult timp acolo unde stăteau.

Interesându-mă puțin de starea poștei, am aflat că-i de plâns, Scrisorile, și cele câteva cari au norocul să ajungă la destinație, stau prin primării cu săptămâinile, se pierd; astfel că cei de la sate pierd și pe cele câteva scrisori cari le vin cu greu, chiar în satul lor, neducându-se pe la primării să se intereseze.

Telegramele, cari sosesc cu întârziere, în cele mai multe cazuri de loc, n'au nici ele o soartă mai bună în Basarabia și asta o cred desigur că se petrece și în celelalte provincii alipite, deoarece diriginții de la oficii nu știu decât foarte puțin din limba națională, astfel că cei de la sate de acolo sunt cu desăvârșire despărțiți de restul țării.

Toate merg rău în țara noastră de la o vreme, dar poșta le 'ntrece pe toate.

MANOLACHE PETRE
student

Agricultură și industrie casnică

Arați și sămănați la timp

In drumurile ce le fac în lungul și 'n latul Ardealului, am văzut multe ogoare frumoase dar alături de ele am văzut și sămănături, cari nu vor plăti nici sămânța.

Am văzut alături de cucuruz (păpușoi) care a dat în spic, un ogor care abea e la prășitul întâi și care chiar dacă ar ploua cu lapte — vorba românului — nu va mai putea da roade, căci nu are timp să se coacă, iar bruma îl va apuca încă verde.

Fiecare plantă pentru a se putea desvolta bine are trebuință de un anumit timp, așa grâul de toamnă, orzul de toamnă, secara de toamnă, ovăsul de toamnă, care crește în unele părți ale Banatului și dacă le vom sămăna primăvara nu vom avea de cât paie, căci din cauza timpului scurt și din cauza căldurei nu vor lega.

Plantele care se seamănă primăvara dacă le veți sămăna toamna vor pieri peste iarnă din cauza gerului, iar dacă în loc să le sămănați primăvara de timpuriu le veți semăna târziu, în loc să strângeți boabe veți strânge numai paie.

In viața plantelor ca și în viața animalelor toate sunt orânduite cu regulă și totul trebuie făcut la timp, vițelul fătat înainte de timp moare, tot așa și mânzul și mielul și toate vietățile.

Dacă doriți ca munca voastră să dea roadele cuvenite, să o faceți la timp; orice întârziere să știți că o plătiți scump de tot.

Țin să vă atrag luarea aminte asupra acestui lucru acum, căci sunteți în toiul lucrului pentru pregătirea pământului în care veți semăna grâul de toamnă.

Mulți din voi îl seamănă în ogoare la care arătura dintâi ați făcut-o; am văzut, însă multe ogoare nearate încă și pline de burueni, care-și arată bogăția în flori și mâne în semințe pe care le vor împrăștia peste tot, iar la primăvară în loc să faceți altă treabă, veți sta cu toții și veți plivi grâul; dacă faceți arătura la timp, această cheltuială era scutită atât pentru noi cât și pentru vecinii noștri.

Dacă aveți ogoarele la timp pe lângă că pregătiți bine pământul și vă asigurați o recoltă bună, dar scăpați de burueni care acum s'au înmulțit; la arătura întâi îngropați în pământ și le împedecați a înflori, la arătura doua toate câte au răsărit iar le îngropați în pământ, așa că cu încetul în câtiva ani puteți ajunge ca din lanurile voastre să faceți adevărate grădini; aceasta, bine înțeles, cu o singură condiție, ca toți să lucrați la timp, căci în zadar voi ara eu la timp, dacă vecinul meu va lăsa buruenile să crească, atunci semințile buruenilor de pe lanul lui le va aduce vântul și păraile pe ogorul meu.

Dacă nu arați la timp nici nu puteți face o arătură bună: în loc să aveți o arătură măruntă și afânată în care plantele să-și poată înfige cu ușurință rădăcinile, veți avea o arătură bulgăroasă în care o parte din semințile semănate se vor perde, iar cele care vor răsări, nu-și vor putea înfige rădăcinile și deci nu vor putea trăi.

O asemenea arătură în zadar o veți întoarce, căci nu veți avea nici un profit; nu veți face alta de cât să întoarceți bulgării de pe o parte pe alta și veți munci și vitele în zadar.

Aztăzi mai mult ca ori când sunteți datori să munciți ogoarele voastre cum trebuie, ca să produceți tot ce vă trebuie; și în acelaș timp, să produceți ca să se poată acoperi trebuințele orășenilor, cari de la voi așteaptă să le vină pânea de toate zilele.

De asemenea nu uitați că trebuie să mai produceți și pentru a trimite în alte țări, care, în schimb ne dau lucruri ce nu se găsesc la noi.

Nu uitați că, numai prin munca voastră, vă puteți arăta că sunteți în stare să faceți, ca pământul ce vi s'a dat, cu atâtea jertfe, a intrat în mâni bune.

E. PETRINI

Poezii scrise de țărani

CÂNTEC

Frunzuleană lemn domnesc,
Pe lume cât eu trăesc,
Și în carte cât citesc,
Cu atât viața-mi răcoresc.

Așa-i viața omului
Ca și floarea câmpului
Azi trăești
Mâne nu mai ești,
Azi pe lume te 'nveselești
Mâne în mormân te odihnești.

Și dacă cărți nu citești
Mai apoi te căești,
Că viața omului îi amăgitoare,
Ca umbra de 'nșelătoare.

Cartea de citit,
Ca și viața de trăit;
Cine în carte a citit
Acela pe lume a trăit.

NICOLAE RUSU
plugar
din Bălășești, jud. Soroca
(Basarabia)

Din Bucovina

Societatea „Dacia" la Vijnița și Măzănăiești

Societatea studenților, numită „Dacia" din Cernăuți (Bucovina) deși e în toiul vacanțelor, când fiecare voiește să se odihnească puțin, după o muncă grea de un an de zile — a început propaganda național-culturală prin comunele din Bucovina. Lucrul acesta e îmbucurător, căci numai în felul acesta se poate lumina poporul.

Așa (de Sf. Petru și Pavel) „Dacia" a dat o petrecere cu teatru și dans, în satul „Narodni Dym" din Vijnița. D. St. Pavelescu, președintele Societ. „Dacia", a ținut un cuvânt de deschidere, arătând rolul „Daciei", apoi rolul fiecărui român către țară. Piesa într'un act „Militărește" de Șirianul a fost jucătă bine de d-șoarele Iulia Dascal și M. Mândrescu apoi de d-nii Pavelescu, T. Câmpan, Nicu Straton și I. Nițan. Seara a început dansul. Lumea care a luat parte a rămas foarte mulțămită.

Sătenii luminați din satul Măzănăiești au au rugat societatea „Dacia" să le dea sprijinul cu teatru la petrecerea avută în ziua de 15 Iulie c. La orele 1 după amiază a început hora pentru tineret în curtea școlii. Cam pe la orele 3 au sosit Arcașii din Drăgoiești, în frunte cu steagul național. Președintele „Daciei", le-a urat bine venit reamintindu-le să fie urmași vrednici ai arcașilor lui Ștefan cel Mare.

La ora 6 începe teatrul. Părintele Eliseiu salută oaspeții foarte numeroși și arată în cuvinte bine simțite rolul „Daciei" și scopul venirii ei la Măzănăiești. La cuvântul președintele societății, care arată pericolele ce ne amenință neamul nostru prin patima băuturii, și lipsa de luminare la poporul nostru. De aceia — spune d-sa — am venit la Măzănăiești să stăm de vorbă, să ne spunem năcazurile și să vedem unde zace răul.

D. președinte desface apoi un pachet de cărți populare — 120 de volume — și spune, că aceste cărți sunt temelia Cabinetului de lectură ce ia ființă cu acest moment, dându-i-se numele profesorului universitar și bunului român ce a fost, Vasile Găina, de loc din Măzănăiești. Urmează jucarea piesei „Herșcu Boccegiu", de d. Mihai Babor, și „Cinel-Cinel", cari au produs mult haz. D. Pavelescu a mai spus o poezie de râs încheind reprezentația artistică. Apoi a continuat hora până ce a înserat deabinelea. La ora 10 a început dansul. Oaspeții au petrecut bine până dimineață.

Petrecerea aceasta a adus un venit de 2500 de lei care a fost dat în întregime cabinetului de lectură „Vasile Găina" din Măzănăiești.

V. S.

CĂRȚI ȘI REVISTE.

Cartea nouă de culegeri de planuri, compoziții, dizertații și analize literare de *G. Nica*, profesor. Volumul I. (colecția întreagă va cuprinde 10 volume) Editura autorului Str. Kogălniceanu 16, Iași. Prețul 30 lei. Această carte o recomandăm cu căldura cititorilor noștri, fiind foarte folositoare.

Ramuri (Drum drept) revistă literară, director N. Iorga, 15 Iulie 923. No. 14, Craiova.

Analele Râmnicului, revistă de cultură, Anul I. No. 1. Iunie 923. R.-Sărat.

Apărarea națională, revistă, Anul II. No. 7. Iulie 923. București, Str. Pictor Grigorescu No. 9.

Fierul, revista negustorilor de fier, anul I. No. 5, Iulie 923. Cluj, Str. Regina Maria 19.

Revistă penitenciară, Iunie 923, București, Str. Bursei 2.

Renașterea, revistă de cultură religioasă, Anul II. No. 6, Iunie 923, Craiova.

Glasul țării, revistă, Anul III. numărul 6, Iunie 923. Câmpulung, Str. Negru-Vodă 31.

„CULTURA POPORULUI"
ABONAMENTUL:
Abonament normal: 120 lei pe an.
„ de favoare: pentru săteni, muncitori și intelectuali 60 lei pe an.
„ de susținere: 200 lei minimum pentru instituțiile statului, financiare, biblioteci și pentru toți acei cari pot și vor să sprijine ziarul.
În America 2 dolari pe an.
În Iugoslavia 65 dinari pe an.
Plata abonamentului se face înainte. Se poate abona foaia și pe jumătate de an.
Publicitatea se primește la administrația foiei și la toate agențiile de publicitate din țară.

Știri de pretutindeni

REGELE NOSTRU PRIN ARDEAL ȘI BUCOVINA. Se știe de toată suflarea românească destul de bine, cât iubește M. Sa Regele, țara Sa.

Și ca să audă cu urechile Lui păsurile norodului și ca să vadă cu ochii Săi, starea de lucruri de pe la sate mai ales, și orașe, fără să știe nimeni, fără să fie îmbrăcat în uniformă de rege, a colindat mai multe zile prin Ardeal și Bucovina. A fost în mijlocul poporului; s'a amestecat cu țăranii în vorbă, i-a întrebat de multe.

Intocmai ca și Voevozii din trecut, voevozi cari erau aproape de popor, așa și M. S. Regele, calcă pe urma lor de bunătate. Fericit neam suntem că avem așa Rege și să-i dăruiască. Atot puternicul mereu ani mulți și sănătoși, ca să ne cârmuiască țara mereu pe calea cea bună.

O nouă călătorie a Suveranilor noștrii. *Suveranii noștri vor pleca în toamnă în cele mai frumoase orașe din Europa: Roma, Paris, Bruxelles și Londra.*

La Roma, se vor duce să vadă și pe Papa Pius al 11-lea.

Daruri. Pentru biserica românească din Ghirișul român (Ardeal) un simplu credincios cu numele Iosif Rusu a dat suma de 50 mii de lei, iar un altul cu numele Ioan Petruș din America, a dăruit suma de 5 mii lei. Iată adevărați credincioși: nu numai cu vorba ci și cu fapta.

Parastas pentru eroii de la Mărășești. La Chișinău s'a ținut un parastas pentru odihna de veci a eroilor neamului, cari și-au dat viața pentru țară.

Serviciul religios la făcut I. P. S. S. Arhiepiscopul Gurie, încunjurat de tot clerul.

Școli noui. In județul Arad, s'a început clădirea a 25 localuri noui de școală, cari vor fi gata până la toamnă.

Grindină. In Banat a căzut grindină Stricăciunile sunt mari așa că în unele locuri nu se va produce aproape nimic.

Societate de arte frumoase. La Timișoara s'a înființat „Asociația bănățeană de arte frumoase", menită să popularizeze arta românească din Banat. In acest scop comitetul asociațiuni a hotărât a se ține în luna August, odată cu adunarea generală a societății culturale „Astra", o expoziție a lucrurilor frumoase, ca opere de pictură, sculptură, arhitectură și arte grafice precum și produse din domeniul artei industriale, lucrate de artiști bănățeni. Aceste lucruri în vederea expoziției se pot trimite până la 15 August.

Toți artiștii bănățeni sunt rugați să ajute cu operile lor la reușita primei expoziții bănățene. Terminarea expoziții va fi odată cu închiderea târgului de mostre ce se va ține la Timișoara în cursul lunei Septembrie.

O adunare a stariților. La 9 August se va ține la Mânăstirea Cernica (județul Ilfov) o adunare a stariților ortodoxi din întreaga țară, cu scopul de a se da nouă organizare a monarhismului. Totodată se face o strângere de bani pentru facerea unui clopot la numita mânăstire. Pe urmă vor pleca în Moldova și Basarabia ca să vadă mânăstirile ce sunt prin aceste locuri.

Furtuni mari în jud. Iași. Zilele trecute a fost peste tot aproape ploi împreună cu furtuni. In jud. Iași aceste furtuni au fost foarte mari, (uragan), ploi repezi însoțite cu trăsnete. La Horlești (jud. Iași) trăsnetul a omorât 4 săteni cari se aflau la secere. Tot acolo trăsnetul a căzut pe casa unei văduve, aprinzând-o și omorând o fată a acestei văduve.

In timpuri de astea locul cel mai bun de adăpostit e în case, căci trăsnetul asupra caselor mici cade mai rar. Cel mai periculos loc e în apropierea copacilor înalți a apelor precum și a locurilor de fer. Când ploia e însoțită cu trăsnete puternice stați în casă.

Starea sămănăturilor. In urma ploilor căzute în ultimele zile în toată țara pășunele sunt frumoase.

Porumbul nutrețurile și dughiile promit o recoltă îmbelșugată.

Congresul horticultorilor din întreaga țară. In zilele de 26, 28 August a. c. se va ține în „Parcul Carol", București al II-lea congres al horticultorilor din întreaga țară. Acei cari vor lua parte la congres vor beneficia de o reducere de 50 la sută pe C. F. R. Legitimații pentru obținerea reducerei pe C. F. R. se pot primi oricând la Inspectoratul pentru Agricultură în Cernăuți, str. Dr. Reis No. 10, etajul I la d. Romanovici contra solvirei unei taxe de 20 lei. Toți acei ce au interes pentru horticultură sunt invitați să ia parte la acest congres în număr cât se poate de mare.

Legitimațiile se pot trimite și în provincie, doritorii sunt însă rugați să trimită pe lângă taxa de 20 lei și suma de 1 leu 10 bani pentru porto poștal.

Târg de mărfuri. In orașul Ocna-Sibiului (Ardeal) se ține în ziua de 6 August târg de mărfuri, iar în ziua de 3 și 4 August se ține târg de vite.

Case de citire. Zilele acestea s'a sărbătorit deschiderea unei mari case de cetire în Ludoșul de Mureș (Ardeal) de față fiind dnii St. Pop senator și I. Mateiu deputat.

Secerișul în Banat. In Banat s'a început secerișul și se poate vedea că recolta va fi mijlocie. In jurul comunei Periamoș se crede că recolta va da 10—12 chintale pe un jugăr, iar în alte regiuni câte 4—8 chintale.

Prețurile s'au stabilit împreună cu autoritățile, hotărându-se prețul făinei albe la 8 lei, iar cea de pâine 5 lei kgr.

O asociație generală a învățătorilor. In urma hotărârei luată de învățătorii din Transilvania și Bucovina de a primi sfatul învățătorilor basarabeni, făcută la adunarea din București, cu scopul de a pune temeliile unei asociații generale a tuturor învățătorilor din țară, în curând se va începe lucru în această privință

Recolta sfeclelor. Mai bine chiar ca în anul trecut stă recolta sfeclelor de zahăr. Anul trecut s'au cultivat, cu sfecle, 25 mii de hectare, iar anul acesta 39 mii de hectare. Astfel suntem asigurați că nu vom duce lipsă de zahăr. Cele 39 mii de hectare cu sfeclă dau cam 75 mii de vagoane sfeclă, din cari se pot scoate aproape 9 mii vagoane zahăr.

Deasemeni recolta fânețelor din anul acesta este bogată și se spune că de mulți ani Ardealul nu a avut o recoltă așa de bună.

Găsirea unei vechi evangheli în Egipt. Mintea omenească numai are astâmpăr, caută mereu a găsi noui lucruri folositoare. Dela o vreme oameni s'au gândit să facă săpături în pământ, căci știut este că înaintea noastră cu mult au trăit oamenii ca și noi care au avut case, lucruri și altele și cari în curgerea vremii au dispărut, îngropate în pământ.

Așa în Egipt cu prilejul săpăturilor făcute în cimitirul vechiu creștin din Kan El Kebir s'a găsit de curând o veche scriere care e o evanghelie, cam de pela anii 400. Acesta este un lucru prețios și de folos, întâi fiindcă e cea mai veche evanghelie, apoi învățații scriind-o în limbele, de astăzi vom vedea dacă este asemănare între evanghelia de astăzi și cea de pe atunci.

Astfel de săpături pentru cunoașterea trecutului se fac și la noi în țară. Acum de curând este vorba să se facă niște săpături în Cuhea Maramurășului, fiindcă aici se crede că a fost casa lui Dagoș-Vodă — întemeetorul Moldovei.

Școlare. La școala de arte și meserii a Statului cu secția ceramică din Odorheiu (Ardeal) se primesc elevi orfani de războiu, săraci, silitori ca bursieri (pe cheltuiala statului) în clasa I, băeții cu 4 și 5 clase primare, iar în clasa II, cu 6 clase primare. Lămuriri mai bune se capătă la *numita școală.*

Foc mare. La Oradia-Mare în acest timp se fac, de obiceiu, în fiecare an, serbări populare. Și cum la asemenea serbări se obișnuesc pe lângă muzică și altele a se da drumul la focuri (artifici) care străbat întunericul și înveselește ochiul, s'a întâmplat ca unul din aceste focuri să cadă în curtea depozitului de petrol și benzină a magazinului Wexler Adolf. Indată s'a încins un foc năprasnic ce lumina întreg orașul, iar în loc de veselie toată lumea fu cuprinsă de groază. La toate trebuie să fie minte, căci dacă nu e, în loc de una ese alta.

Improprietărirea. In ziua de 23 Iulie s'a făcut împroprietărirea sătenilor din comuna Codobești (Bucovina).

— In jud. Tutova (Moldova) s'a făcut deasemenea împroprietărirea sătenilor. Ministerul de domenii a hotărât ca fiecare plugar să fie împroprietărit cu 5 hectare pământ în loc de 2 hectare cum prevede vechea lege, deoarece au avut pământ de prisos.

Ca din povești. Pe malul lacului Echo (America) doi automobiliști au fost nevoiți să poposească noaptea, deoarece li se stricaseră mașinele. Pela miezul nopței ei au fost treziți de un zgomot ciudat. Privind spre lac, văzură cu groază un animal uriaș cu un gât lung și cu un corn în frunte. Invățații americani cred că acest animal face parte dintr'o veche familie de animale ce trăiau pe timpuri prin acele locuri și cari nu s'au stins cu totul.

Călduri mari în toată lumea. In ultimele zile au fost călduri mari peste tot pământul aproape. Și la noi în țară, mai cu seamă în București, Brăila și alte orașe, căldurile au fost așa de mari încât au murit oamenii Dar în alte țări, cum e în Olanda, Anglia, Franța, căldurile au fost mai mari ca la noi așa încât vă puteți închipui câtă moarte a adus printre oameni și animale.

Și cum se crede că zile de acestea pline de foc vor mai fi, luați aminte să nu umblați sau să stați în soare mai ales cu capul gol. Iar când e soarele mai puternic, adică când e sus, deasupra capului stați prin case, până mai coboară pe cer.

Deasemenea și vitele adăpostițile la umbră.

Petreceri populare în Bucovina. Societatea de citire „Viitorul" din Pătrăuți (Bucovina) a dat o petrecere în ziua de 12 Iulie împreunată cu teatru și danț. Câștigul e în folosul Societății.

— Casa de lectură „Luceafărul" din Petriceni jud. Siret (Bucovina) a făcut în ziua de 22 Iulie o petrecere populară, împreunată cu teatru și cântece. Din venitul obținut o parte a fost dat pentru copiii sărmani dela școalele din loc și o parte reținut pentru casa de citire.

— Conducerea școlară din Igești împreună cu fruntașii satului, au întocmit în ziua de 22 Iulie o frumoasă petrecere poporală împreunată cu dans. Câștigul este în folosul școalei.

— Casa de lectură (citire) „Invierea" din Valea-Sacă, întocmește cu ajutorul societăți acad. „Dacia" din Cernăuți o mare petrecere poporală pentru Duminecă 29 Iulie. Venitul în întregime este destinat în folosul Casei de lectură.

— „Redeșteptarea cultural-națională" din Frătăuții-Noi, a dat o petrecere poporală în ziua de 22 Iulie. Cu această ocazie Cercul Studențesc „Arboroasa" din Cernăuți și-a luat sarcina pentru a înființa o casă de citire poporală.

— In ziua de 22 Iulie societățile „Bucovina" și „Moldova" au dat o petrecere poporală în Coronvia, cu scopul înființării unei case de citire poporală în acest loc.

Grindină. Miercurea trecută s'a deslănțuit asupra orașului și jud. Bistrița, un uragan puternic însoțit de grindină, făcând mari stricăciuni.

Ucis de taur. Păstorul comunal T. Miclea din Găvoșdia (jud. Arad) intrând în grajdul taurilor pentru ca să facă curățenie și să lege taurii de iesle, unul dintre tauri s'a înfuriat, a rupt funia și s'a năpustit asupra sărmanului bătrân, omorându-l. După câteva clipe de chinuri groaznice bătrânul muri.

Supraveghiați copiii! Băiatul de opt ani al plugarului I. Ciobotaru, din Târzii (județul Fălciu), a dat de revolverul tatălui său, care se vede că l-a lăsat fără grije la îndemâna copiilor. Nu e mirare, că băiatul, dând de revolver, s'a jucat cu el, și arma s'a descărcat în fratele său de trei ani, care privia și el mașina ucigătoare. Rănit grav, a fost dus la spital, dar e puțină speranță că va scăpa cu viață.

Grindina cât nuca. Căldura înăbușitoare, care s'a revărsat și asupra țării noastre, ne-a adus și ruperi de nouri cu ploi torențiale (povoaie) și grindină (peatră). Din Megidia (jud. Constanța) se vestește, că acolo a căzut, pe cuprinsul câtorva comune, grindină de mărimea nucilor, pustiind viile, bostănăriile și o parte din sămănăturile netăiate (ovăz, meiu și porumb). Pe străzile orașului Megidia apa a ajuns la o înălțime de optzeci centimetri și a inundat pivnițele.

Obuzul ucigaș. Ion Roșu din Bârlad (capitala județului Tutova) a găsit un obuz mare (glonț de tun). El a vrut să-l demonteze (desfacă), dar obuzul a făcut explozie și l-a ucis atât pe el, cât și pe două servitoare cari priviau cum lucrează. Schijele (bucățile) obuzului au făcut stricăciuni și caselor dimprejur.

Am spus și în numărul trecut: nu umblați cu gloanțe aflate, ci mai bine lăsați-le în pace și înștiințați primăria sau o comandă militară.

O mamă își zidește copilul. In Ungaria, femeea Wolff și-a îngropat de vie fetița într'un zid de pivniță, acum 8 ani în urmă. Din întâmplare s'a dat de aceasta nemai auzită nelegiuire. Nenorocita fată n'a murit, pe semne mamăsa i-a dat de mâncare pe o gaură, însă a orbit din cauza întunericului, deasemenea nici a umbla nu poate.

Numai Dumnezeu poate pedepsi pe o mamă atât de ticăloasă.

PRIETENII NOȘTRI. In toate orașele și târgușoarele din România, vrem să avem prieteni. *Acești prieteni grupați în jurul mișcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mișcarea artistică, culturală, economică și industrială din localitatea în care trăesc. Știri de așa fel în cât să intereseze intelectualii orașelor, muncitorii de prin ateliere și fabrici și pe lumea de la sate.*

Prietenii ne vor trimite aderarea lor, iar redacția noastră le va răspunde ce au de făcut.

Prietenii mai noui sunt:

Redactor în Calafat dl. *A. Tănase Măceș*, publicist.

Reporter cultural în Ismail, dl. *Iordache Bucă.*

Corespondent cultural în comuna Chiesd, jud. Sălaj, dl. *Gh. Meseșan.*

Corespondent cultural în comuna Solanț, jud. Bacău, d. *M. Pușcalău.*

Corespondent cultural în comuna Bărcănești-Speteni, jud. Ialomița *Preot Corneliu Teaha.*

Un colonel pensionar, care trăește singur, caută imediat o locuință și masă iar afară de aceasta și vre-un post de încredere la oarecare întreprindere din Transilvania. Vorbește limba germană, franceză, italiană și puțin limba maghiară. Rog răspuns imediat pe adresa: *Colonel Baro Szepessy la contele Vass Ienő în Țaga (Czege) lângă orașul Gherla.* 30-1

Din străinătate

UNGARIA

In urma războiului mondial s'a făcut îmfârșit dreptate, căci Ungaria a rămas cu teritorul, care e într'adevăr unguresc, adacă locuit de Unguri sau Maghiari cum își zic ei. Au mai rămas însă câteva sute de mii de nemaghiari, și anume vre-o treisute de mii de **Slovaci,** parte aproape de granița noastră la Bichiș-Ciaba, parte dealungul graniței ceho-slovace, apoi douăsute de mii de **Germani,** în partea apuseană a Ungariei și în Budapesta și **șasezeci de mii de Români,** la granița dinspre noi.

Guvernul unguresc a lăsat, nu de mult, să se voteze o lege pentru aceste minorități, adecă frânturi de popoare, cum avem și noi. In lege li-se asigură dreptul limbii în școală, biserică, chiar și administrația. Legea aceasta au vestit-o prin toate țările, ca să vadă lumea câtă dreptate e în Ungaria față de ceice nu sunt Unguri. La lăudăroșii de acestea se pricep conducătorii Ungurilor foarte bine. Doar și în timpul de jale de dinainte de războiu, Ungaria cea veche a avut o astfel de lege numită a naționalităților. Dar aceasta nu a împiedecat guvernele unguresti să ne închidă școalele cu sutele, să facă în satele noastre românești numai școale unguresti, să-și bată joc de bisericile și societățile noastre, scurt, să ne prigonească pe toate cărările.

Tot așa de necinstit se poată și acum cu nenorociții Germani, Slovaci și Români rămași sub stăpânirea lor.

La Slovacii din Bichiș-Ciaba, cari ar fi vrut tare mult să fie alăturați le România, le-au lăsat la început o secție slovacă pelângă liceul maghiar de stat deacolo. Acum au desființat-o și le-au închis și totae celelalte școale slovăcești.

Germanii nu au nici o școală germană și cum ei în Ungaria au fost totdeauna nația cea mai slabă, se vor maghiariza încurând.

Mai greu o duc Românii. In Ungaria au mai rămas 24 de parohii ortodoxe și 15 parohii greco-catolice. Preoți ortodocși mai sunt doi, greco-catolici nici unul. Pe Români îi silesc să-și boteze copiii în lege străină, la calvini și la papistași. De școală românească nici vorbă. Dar Românii sunt bătuți și dacă îndrăznesc să vorbească pe stradă românește. Satele lor sunt pline de jandarmi, cari îi chinuesc în fel și chip. Pe preotul românesc din Chitighihasa l-au bătut umplându-l de sânge, pentrucă nu au salutat pe niște jandarmi. Pe Moise Nicoară, ca Român din Comloș, l-au omorît în bătăi pentrucă a rugat pe niște Unguroaice să nu-i calce iarba din luncă și să treacă pe poteci. Se poartă adeca cum făceau și sălbătacii aduși de pe pusta Ungariei și așezați la noi în Ardeal, ca de pildă în unele sate din județul Cojocnei, unde aruncau cu piatri după Românii, cari treceau pe dinaintea caselor unguresti.

Nu demult, ministrul de externe al Ungariei a ținut o vorbire în camera lor. S'a plâns, că ei ar vrea să trăiască în pace cu România, dar țara aceasta nu vrea, ci ține o armată mare și amenință pe Ungaria cea pașnică. Și aceasta e o minciună, ca tot ce spune mai marii unguri, căci România are acum, când e înc'odată atât de mare ca înainte de războiu, numai 125 mii de soldați, iar 'nainte de războiu avea 135 de mii. Ministrul unguresc a mai spus, că ei au numai 35 de mii, pecând de fapt au sute de mii, numai cât nu sunt îmbrăcați militărește. Că ei umblă cu neadevărul, a constatat și comisiunea aliaților din Budapesta, aflând ascunse nenumărate arme și munițiuni, cu toatecă după pacea încheiată și iscălită și de Unguri nu au voie. Iar Horthy, guvernatorul Ungariei, a declarat unei deputațiuni venite la el, că Ungurii să fie numai gata, că Ungaria iarăși trebuie să se facă cum a fost. Speranțe deșerte, căci când ar mai încerca așa ceva, vecinii ar șterge acest cuib de paraziți obișnuiți să trăiască tot din sudoarea atlor neamuri.

RUSIA

Guvernul bolșevic începe să dea semne de cumințenie, fiindcă nu are încotro. Mai întâiu a trebuit să recunoască, că pământul muncit de țărani e cu adevărat **proprietatea lor,** și nu a statului, care li-l lasă numai spre folosire, având țăranul numai dreptul de a- munci. Prostia aceasta a prins de altminteri rădăcină și în capul unor Români, dar și la noi vor fi cumințiți, când vor încerca să-și înfăptuiască gândul. Guvernul bolșevic a mai văzut apoi, că fără bani buni nu se poate întrăma o țară, de aceea vrea să facă împrumuturi în străinătate. A mai încetat cu prigonirile chiar și contra socialiștilor, pe cari până acum îi închidea și omora. Nu de mult a promis chiar, că va plăti datoriile, pe cari le are Rusia în țări străine. De nu va spune iară vr'un neadevăr, va fi bine și pentru noi, cari avem la ei peste un miliard de lei și aur, ceeace face după banii de acum patruzeci de miliarde de lei.

Multă grijă le face armata bolșevică, căci după rapoartele generalilor bolșevici partea cea mai mare a soldaților e impotriva guvernului bolșevic și în caz de primejdie nu va asculta de el.

No. 301—923

Condițiile de primire în Internatul liceului Petru Major din Gherla

1. Primirea se face în baza unei petiții timbrate și instruite cu documentele: Certificat școlar (dela elevii noi), certificat despre averea părinților semnat de primărie și administrația plasei (dela elevii noi), certificat despre sănătatea deplină a elevului (dela cei noi), obligațiunea semnată de părinți sau tutori de a plăti la timp taxele în care declară tot odată că cunosc condițiile de primire. Pe cerere va a fi indicat domiciliul părinților și poșta. Nu se va da urmare cererilor care nu vor fi instruite cu toate documentele se vor plăti jumătate la tim de înaintare este 25 August.

2. Taxa de întreținere: 2700 Lei plătibili în 3 rate (1000 Lei la intrare, 1000 Lei la 1 Ianuarie, 700 Lei la 1 Martie). Se mai plătesc la intrarea în internat: 200 Lei pentru spălat, 50 Lei pentru deteriorări de mobiliar. In alimente: 250 Klg. grâu, 30 Klg. porumb, 3 Klg. unsoare, 15 Klg. fasole, 80 Klg. cartofi, 100 bucăți ouă, 2 Klg. lectar. Alimentele se vro plăti jumătate la intrare, jumătate la 1 Ianuarie. Elevii care nu vor plăti la timp taxele vor fi scoși din internat.

3. Fiecare va aduce cu sine: 6 cămăși, 6 izmene, 2 perini cu câte 2 fețe (cuverturi), 2 cearșafuri, un țol gros de lână, 3 ștergare, un ștergar de bucătărie, o saltea, 2 cămăși de dormit, 12 batiste care vor trebui provăzute cu monogram sau număr. Internatul nu garantează pentru haine ne semnate. Va mai aduce fecare: 2 părechi ghete, o păreche pantofi de lână, piaptăn, perii de dinți, de haine, de ghete. Despre toate acestea fiecare elev va prezenta un inventar în două exemplare semnat de părinți.

4. Elevilor le este oprit de a avea bani de buzunar care vor trebui păstrați la administrația internatului. Banii găsiți la elevi vor fi confiscați în favorul internatului.

5. Direcțiunea liceului își rezervă dreptul de a spori sau scădea taxele conform scumpirii sau ieftenirii traiului, ar părinții sunt obligați a se supune acestor dispoziții.

6. Dacă vre-un elev ar părăsi internatul în cursul anului din vre-un motiv serios, sau ar fi eliminat, părinții sau tutorii sunt obligați a plăti întreținerea încă timp de o lună dela data ieșirii. Din taxele plătite înainte pe un sfert de an nu se restitute nimic. La plătirea ratelor părinții vor avea să observe cea mai strictă punctualitate.

7. Se caută un pedagog (absolvent) de teologie sau învățător) pentru plata de 600 Lei lunar și întreagă proviziunea, plus plata de secretar al direcțiunii dacă ocupă acest post.

8. Ca pedagogi vor fi angajați și 3 elevi mai buni pentru plata de 150 Lei lunar. Cererile pentru ocuparea acestor posturi se vor adresa direcțiunii.

31-1 **Direcțiunea liceului.**

FABRICA DE PIELARIE DIN TURDA S. A. produce toate speciile de tălpi calitate foarte renumită. Telefon 72. 28—91—

Doriți să fiți sănătoși și să trăiți mult? Consumați iaurt oriental care se află numai în restaurantul „La Carpați", strada Șincai No. 20 peste drum de Moldovanu.

Familiile, restaurantele, clinicele etc. pot comanda orice cantitate. 29-2

Dacă vrei bomboane bune cere „MELISSA"
Telefon 648 și 665
Cluj – Calea Dorobanților 40 și 41-a

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 12—50

POVESTIRE

DIN ALTE VREMI

13

de CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ

— Vodă e un hain şi un nemernic. Dacă nu venia valul acesta ne scăpam de el şi scăpam şi ţara. Vreau să fii mereu în apropierea mea, la curte, la scaun; să-l doborâm odată. N'am încredere oarbă de cât în tine şi în hatmanul Ražu.

— Şi-o să-l răpunem, răspunse boerul Ulmeanu.

— Nici-o îndoială că aşa va fi. Logofătul se ridică în picioare, schimbă firul gândului care-i tulbura firea parcă şi grăi mai departe:

— Nu-i vreme de pierdut. De aici e o leacă. Purcedem înspre Stânca. Trecem Prutul şi ne îndreptăm înspre Hotin. In marginea asta pradă mai tare câinii de păgâni. In capul unui podgiaz sunt hanul Ali Mârza şi Cara Nusem Paşa.

Boerul mai tânăr nu putea să să mai tacă; îşi slobozi cuvintele cu ciudă:

— I'om face una cu pământul!

— Intocmai prietine. Din sabia unuia din noi să nu mai scape.

Şi privirile boierilor se ciocniră înmuiate în sânge parcă. Logofătul din uşa cortului, căci cum îl văzură cei doi căpitani stăteau smirnă înaintea lui, porunci:

— Să mi se aducă armăsarul!

Şi într'o clipă răzeşii au fost pe cai. Logofătul alături cu boerul în fruntea stegarilor, purceseră.

Oştenii cu trupurile aplecate pe oblâncurile de dinainte, cu oţelele sclipitoare în soare, înaintau pe şleahlul de ţară, ca un vârtej înfiorător...

CAPITOLUL XV.

Aprigul Ali Mârza, anul

Ali Mârza purta în sângele lui cruzimea, firea războinică a neamului din care se cobora cu acest nume atât de vestit în rândurile tătărâmii din Bugeac. Crescut de mic în goana nebună a sirepilor, în asprimea vânturilor şi a primejdiei, în mijlocul acelora cari străbătiau câmpiie şi stepele după pradă, se înţelege ajuns şi el han, nu putea să aibă astâmpăr, ci dimpotrivă o dorinţă pătimaşă înăscută să cunoască pământurile altora. In asemenea frământări sufleteşti, viaţa ce a ducea era mai mult o vijelie şi atunci se simţia mai mândru cu cât împrăştia groaza, moartea şi focul. Supuşii îi ştiiau de frică; tremurau la privirile-i fulgerătoare din ochii aceia ca de pisică salbatică, deoarece era destul să-şi aţâţe puţin mânia ca să şi-o potoliască în faţa capetelor hidoase despărţite de trup şi svârlite în ţărâna murdărită de sânge.

Şi deşi purta hainele muiate în aur, în dosul lor bătea o inimă de fiară, iar buzele Tatarilor îi rostiau cu fanatism numele şi muriau fără nicio părere de rău pentru hanul Ali, coborîtor din neam sfânt de sultan. In acelaş timp şi Ali era în mijlocul lor; niciodată nu se da în lături de la primejdiile cele mai grele iar când moartea rânjia mai puternic în jurul lor, atunci el o sfrunta cu sabia lui, cu curaju-i fără margeni.

Ceeace îl neliniştea, însă, de la o bucată de vreme era Moldova, căci prin câte părţi prădase nu era atâta belşug şi pământ cu mană. Lui Ali îi plăcea să asculte totdeauna istorisindu-i-se de Moldova. De aceea, într'un rând, într'o noapte de primăvară, când razele lunei umpleau câmpiile mirositoare cu lumina palidă, cum sta întins pe covarele scumpe şi moi din ţările calde, de sub cortul alb, cerceta cu întrebări pe bătrânul tovarăş de lângă el.

„Tu ai fost în Moldova, Salus. E adevărat tot ce se spune de ea?

— Da, stăpâne.

— E aşa de bogată cum nu este altă ţară?

Bătrânul ridică sprincenile cari parcă voiau să-i cadă peste ochii aceia spălăciţi ca şi cum n'ar fi avut nici o energie în ei şi răspunse:

— E raiul lui Mahomed.

Prin inima lui Ali trecu un fior de plăcere. El se grăbi să întrebe mai departe:

— Sunt moldovenii aşa de viteji cum le merge buhul?

— Sunt, rosti bătrânul. Mârzacii de multe ori au pătruns în Moldova, dar s'au întors în loc de plean cu perderi mari de oameni.

Ali îşi muşcă buzele:

— Şi-mi vor sta şi mie în cale?

— Tot ce se poate, biruitorule!

— Mie? Ascultă bine Salus, îmi vor sta în cale, mie? Pe Mahomed, că nu! şi graiu-i aspru a lui Ali se strecură prin rânjetu-i de fiară.

Bătrânul tatar tăcu o clisă. Peliţa de pe nasu-i coroit i se încreţi puţin, apoi începu:

— Eram tânăr şi când eşti tânăr crezi că muntele îl porţi urni din loc. Trăia bunicul Măriei Tale: Aslam Mârza. Şi el era viteaz cum nu mai era asemănare, şi el era temut, şi el nu ştia ce-i aceea stavilă în faţa morţii şi ceeace îşi punea odată în minte trebuia să înfăptuiască chiar dacă ar fi răscloit pământul. Prin foc şi sabie trecea totul, dar cu Moldovenii avu de furcă. A stăpânit din Moldova ceva vreme, dar era să nu se mai întoarcă în ţara noastră; era să-i rămâe ciolanele pe pământul blestemat, şi a scăpat cu viaţă ca prin urechile acului. Ia sama, slăvite han, moldovenii sunt vicleni în harţă, sunt ca şarpii când gândeşti că le poţi strivi capul atunci te muşcă mai rău!"

Ali, cum asculta, umerii obrajilor voiau parcă să rupă peliţa pământie; dinţii albi i se arătară ca la o gură de câne care ar fi vrut să muşte, unghiile căutau să se adânciască în palmele pumnilor încleştaţi. Ali se ridică semeţ în picioare, furios, în cât bătrânul tatar îşi înclină capul până la pământ, cu mânele cruciş pe piept, în semn de supunere oarbă. Ali izbucni:

— Cum îndrăznit-ai să-mi vorbeşti aşa, Salus? Tu nu ştii ce spui. Anii ţi-au întunecat mintea. Astfel îmi grăieşte mie un sfetnic?! Şi ascultişul sataganului se ridică în sus, oprindu-l. Te ert de data aceasta, când ar trebui să-ţi despic ţeasta!

Dar din sara aceasta Ali numai putea uita cuvintele bătrânului; neastâmpârul îl cuprindea mai tare în urmărirea unei singure ţinte: să loviască în Moldova. Şi abia atunci se linişti când el însuşi se duse şi vorovi, cu Cara Nusem Paşa de la Hotin.

Ei se cunoşteau de mult, din cetatea Egribos, unde îşi legară o trainică prietinie. Lui Ali, însă, nu-i fu uşor după cum se gândi la început să-l înduplice pe Paşa, căci acesta spuse:

„Neprietenia cu moldovenii nu-i bună. Leşii ce aşteaptă, doar ne urâsc de moarte." La astfel de răspuns hanul întrebuinţă tot felul de vicleşug, până în cele din urmă şi Cara Nusem se învoi să-i de ajutor. Apoi împreună puseră la cale planul de navală iar Ali după o zi şi o noapte de şedere şi alai, la Hotin, se întoarse în Bugiac, foarte mulţămit,

La două săptămâni după întâlnirea aceasta, tătărâmea se năpusti salbatică pe pământul Moldovei. Oastea împărţită în două părţi: pedestrimea înainta înspre ţinutul Fălcii iar un podgheaz de călărime, în frunte cu hanul, ca un „lup apucător" — vorba cronicarului — purcese în sus pe malul Nistrului, ca să se împreune cu oastea din Hotin, ce se lăsase în jos, ca apoi să pătrundă tot mai mult în inima Moldovei, înspre Hârlău şi Scaunul Domniei. Călărimea de cinci zile jăcuia într'una; sub ochii hanului se înfăptuiau toate cruzirmile, se căzniau robii, se jupuiau oamenii de vii, se înalţau limbele de foc la cer. In calea-i de urgie nu-i eşia nici o oaste înainte, de cât doar pe alocuri cete răzleţe de moldoveni, cari totuş îl hărţuiau, îl ţineau în loc câteva ceasuri, îi omorau tatarii vrednici. Aşa: la cotul unui sat cu pământ mlăştinos, vreo treizeci de moşneni, cu câteva săneţe şi cu topoare cu cozi lungi de lemn, îi ucise până şi cel mai bun căpitan de steag, în cât Ali turbat de mânie, răcni: „Viteji păgâni!" şi, intrând printre casele satului se răzbună pe copiii neştiitori, cari în dureri mari plecau pe cealaltă lume, sub loviturile iataganului de pe a cărui lamă curgea sânge.

La fiecare pas omorând, de aici mai merse până la o luncă, unde peste noapte se odihni călărimea, iar când se lumină de ziua şi luceafărul mai clipi de câteva ori ca apoi să apue, hanul încălecă din nou, aşijderea şi Cara Nusem, şi amândoi înconjuraţi de cei câţiva căpitani, înaintau pe şleah, în răcoarea dimineţii. Ştafetele din cincişase tatari, purceseră încă de la miezul noptii să iscodiască, în cât amândoi prietenii de pradă, săltau în şei, rotiau ochii mulţămiţi pe ogoarele mândre în holde, schimbând în de ei vorbe.

Ali lăsă calul mai la pas şi frâul pe oblânc, şi după ce-şi astâmpără setea cu vutcă din ploscă privi la Paşă:

„Nici urmă de oaste moldovenească. Nu mai avem mult şi am lovit peste Prut.

— Dacă până amu n'am dat piept cu steagurile lor, crezi că ei ne lasă în pace, au se tem de noi? Nici nu ne trece prin minte unde sunt ascunşi; ne pândesc ca să ne prindă în capcană şi să ne hăcuiască pe urmă. Ei sunt vicleni; ei ştiu prea bine meşteşugul războiului."

(Va urma.)

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORUL"
care se tipăreşte în 30 mii de exemplare.

PREVEDEREA
SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ DE ASIGURĂRI
AGENŢIA PRINCIPALĂ ÎN BRĂILA.
CAPITAL 10,000,000 LEI
REZERVE 20,000,000 LEI
AGENŢIE PRINCIPALĂ ÎN ORADEA-MARE LA BANCA ŞI SOCIETATEA COMERCIALĂ DIN BIHOR S. A.
STR. NAGY SÁNDOR 4.
23—3

BANCA ANGLO-AUSTRIACĂ
FILIALA ORADEA-MARE
SCONTEAZĂ CAMBII
PRIMEŞTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete şi în cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase (Efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil).
EFECTUIAZĂ remiteri pentru ţară şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase.
SCONTEAZĂ CAMBII
24—3
CUMPĂRĂ ŞI VINDE MONEDE STREINE

Morile Unite cu aburi
LÁSZLÓ & HUNYADY
SOCIETATE PE ACŢIUNI
ORADEA-MARE
25—3

S'a deschis basinul băii Diana!
5 14—50
Pentru înotători liberi şi cari învaţă înotatul. Deschis dela ora 7 dimineaţa până la ora 8 seara. Lloyd 1633

Intelectuali, Muncitori, Săteni!
Citiţi cu toţii CULTURA POPORULUI şi răspândiţi-o cât mai mult.

MAGAZIN DE MODE „B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 15—50

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 15—50

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAŢA UNIRII
Lloyd 1656. 7 15—50

RECLAMA este sufletul comerţului!!

Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc, în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.
RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-15-37

Cu deplină garanţie ca înainte de războiu — cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialităţi: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare şi tot felul de piei pentru întrebuinţare technică — liferează
FRAŢII RENNER & COMP,
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
13—13

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — şi
'Monoştor'
Bere deschisă — mult apreciate,
14—13
din cauza calităţilor lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare*. Se capătă pretutindeni.

22—5
Este ştiut de toţi că
LIQUERURILE SZILÁGYI
SUNT* CELE MAI BUNE!
Fabricile Eleonora Szilágyi, Soc. pe Acţii. Furnisoare ale Curţii Regale
Numărul Telefonului 239 :: Cluj, Calea Regele Ferdinand Numărul 107.

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
Orice familie îşi procură pentru casă
LIQUERUL BOGSZA
pentru că e veritabil şi neîntrecut!
Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
16—14

FABRICA DE BERE DIN TURDA S. A.
KORONA
CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5
DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ
GLORIA
BERE DIN MALŢ DUBLU ooo
TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANŢILOR 11 — TELEFON No. 394
26—4

PRIMEŞTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete şi cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil. SCONTEAZĂ CAMBII. EFECTUIAZĂ remiteri pentru ţară şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase. CUMPĂRĂ ŞI VINDE MONEDE STREINE oooooooo

BANCA ARDELEANA ŞI CASA DE ECONOMII S. A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
CLUJ, Piaţa Unirii 32.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
SUCURSALE: ÎN TÂRGUL-MUREŞ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ŞI TURDA ooooooooooooooo
INSTITUŢII AFILIATE: „Banca de Credit" s. p. a. Dej; „Banca şi Casa de Economii" soc. p. a. Gheorgheni.
Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane.
SAFE-DEPOZITELE le ţine la dispoziţia onoratei clientele, pe lângă provizionul cel mai mic, (eventual cu lăcatul clientului). 18—13

INTREPRINDERI INDUSTRIALE aparţinătoare sferei de interes a băncii: Intreprinderea pentru îngrăşarea de porci şi industria de carne" societate pe acţiuni în Gherla; „Societatea anonimă pentru Morărit, Industria Lemnului şi Mărfuri" din Târgul-Mureş; „Agricultura Ardeleană" societate anonimă în Cluj; „Societatea anonimă de clădiri" din Cluj, precum şi altele.

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

CULTURA POPORULUI

... Voește și vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă 5 August 1923 | ADMINISTRAȚIA: CALEA DOROBANȚILOR 10 TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 19. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

On. Asociațiunea pt. Cultura și literatura poporului rom. Sibiu

MOȚII

Cei mai săraci — alăturea de maramureșenii — veșnic lipiți pământului, dar veșnic eroi credincioși la zilele mari ale neamului, Moții simbolizează întregul neam ardelean.

Istoria e plină de faptele lor. Chinurile lor se aruncă uriașe pe cerul românii. Și totuși istoria lor zilnică, e un lung șir de mizerii, de necazuri și de boli; iar eroii sunt bieții ciubărari care-și coboară din munți, ciuberele și cofele pe caii lor mici cu care sălășluiesc tăcuți în fața Teatrului.

Faima și mizeria lor au dus pașii unora spre ei. Escursioniștii, străinii, miniștrii îi caută pe locurile lor glorioase dar sterpe pe vecie. Regina însă-și s'a dus la ei ca să le dea grâu.

Istoricii și poeții, i-au făcut celebri. Dar pământul lor tot sărac a rămas, căluții lor tot ciubere poartă, cum aur poartă pentru alții munții lor — ochii tot străini le cată în lumea din oraș și sufletul lor, pustnic în crierii munților, tot refugiat din lume este — tot stoic, răbdător — înfiorător de răbdător — ca fața apelor adânci.

Atâtea acte de dreptate s'au săvârșit în cursul istoriei, prin fapta și a lor. Au fost acte mari ca renașterea lui Horia și Avram, și actul ultim al unirii care nu s'au săvârșit aici până când văile n'au răsunat de strigătul înspăimântat dar așteptat ca o scăpare: vin moții!

S'au înfundat în munții lor, față în față cu tăcerea și cu sărăcia. Binefacerile vremii nu le-au hărăzit: nici tren, nici carte, nici pământ.

Ei sunt acolo. Unde? Câți știu s'o spună? De sănătatea lor cine le poartă grijă? Câte-un apostol de doctor ca Dominic Stanca. Iar de pământ? Doar Dumnezeu.

Și totuși morții au fost acei ce au format regimentele grănicerești ale Mariei Tereza. Istoria ne-a arătat că (chiar dacă și azi ei vin cu ciuberele lor tot în fața teatrului și nu pe strada ce le poartă numele) ei au putut fi scoși din făgașele lor și colonizați aiurea.

Pământuri întregi s'au dat celorlalți. Prisosurile au fost vândute altora. Și trece și ultima nădejde de a regenera și răsplăti pe acești eroi, tăcuți și legendari — și ei tot aceiași săraci rămân — nici cel puțin „lipiți pământului" aceiași săraci cărora Regina le trimete grâu, cărora statul și publicul trebuie să le facă colectă; aceiași înfundați în munții lor de unde — față în fața cu sărăcia de fiecare zi — devin din ce în ce mai străini de tot ce se petrece jos.

Le datorim mai mult de cât vorbe și intențiuni. Le datorim cel puțin atât cât au făcut ei pentru neamul nostru când de trei ori s'au hotărât să se urnească din munți.

Mai este timp. Ultima clipă încă nu-i pierdută. De aceea ne adresăm acelora pe care-i știm că se străduiesc, sinceri, pentru ei cerându-le să-și strângă rândurile pentru o acțiune *pozitivă* de salvare a moților — a vieții lor și a sufletului lor.

Cultura Poporului, e alăturea de ei.

Binevoitorii limbii, stricătorii ei

Cu dragostea — dacă nu e și știința la mijloc — poți face mai mult rău decât bine. Acesta e cazul unora dintre minoritari care, din împrejurarea că pot scrie corect un articol de ziar în românește, ajung să creadă că pot scrie și poezie românească în limba românească.

Iată un scriitor — care la bătrânețe a ajuns și om politic — care iubește limba românească și literatura înaltă: un traducător în românește — și încă în forma originală — al lui Shakespeare. De doi-trei ani — și însoțite de cea mai inteligentă reclamă — acest traducător ne dă în diferite ediții cari mai de care mai ademenitoare pe „Iuliu Cezar", pe „Antoniu și Cleopatra", pe „Coriolan", pe „Hamlet" cu care năzuește să câștige chiar un premiu academic. Traducătorul a știut să obție un certificat de bun traducător din partea unei somități culturale, iar în articolele ce scrie, în ediția de duminecă a unui ziar popular, se arată foarte cunoscător, și el textelor, și greșelilor, și, mai cu seamă, și regulelor [illegible] după care se poate face o bună traducere. Ce împrejurări au fost mai prielnice, pentruca să credem că sîntem în adevăr în fața unor opere serioase și deci vom găsi în ele o limbă bună și frumoasă românească?

E bine, nu e scriere în românește în care să găsim o recoltă mai îmbelșugată de greșeli de limbă. Traducătorul nu-și dă seama bine nici de fizionomia unor cuvinte, nici de înțelesul altor, nici de proprietatea unor expresii nici de înțelesul altora de care crede că se poate servi. El zice d. ex. „Azinoapte ce petreceri vom avea?" sau „Azinoapte noi singuri străzile vom colinda" — nedându-și seamă că, fiind vorba de noaptea care vine, românul zice „la noapte" sau „deseară", pe cînd expresia „Azinoapte" desemnează noaptea care a trecut. Românescul tot are înțelesul de „tot-toate" și de „mereu": „ce tot spui?" nu e tot una cu „spune tot". Înaintea verbului are înțelesul de „mereu", după verb, înțelesul lui propriu de „tot-toate". Traducătorul scrie „Caria tot îi șade bine" [illegible]

[illegible] „pe care i-ai lăudat așa Reginei", pentru ca să înțelegem „pe care i-ai lăudat așa de mult Reginei". Traducătorul nu cunoaște expresia „dă-mi sau ghicește-mi de bine", nici expresia „a face ochii mari". De aceea el scrie [illegible] „spune-i numai un noroc de toate zilele", și ceea ce e mai cu haz, în loc să zică „Pompeiu făcea ochi mari [illegible] sprinceanei mele", el scrie „Pompeiu stătea făcînd să-i crească ochii pe sprinceana mea!" „Orice" pentru dînsul e tot una cu „fiecare" și scrie [illegible] dîndu-ne să înțelegem că solia poate să ajungă la destinație în orice zi a lunii sau anului, cînd totuși vrea să ne spună că la destinație trebue să ajungă în fiecare zi cîte o solie. Tot așa în loc să scrie „(aș vrea) să rămîn văduvă de toți (bărbații)" el întrebuințează ciudata expresie ce nu înseamnă nimic pe românește: „să mă fac văduvă tuturor"; [illegible]

„schimb desperat". Unde mai pui mărunțișuri nenumărate ca „vifori" (vrea să zică „vifore"); „în jura pe Volscii" (vrea să zică pe Volsci); „Rișește lumânări" (vrea să zică „prăpădește"); „își umplă" (vrea să zică „își umple"); „ca și toate mari temeri" (vrea să zică: „ca toate temerile mari"); „mustrămi vinile" (vrea să zică: „mustrând pentru greșelile mele"); „lacrămile lucesc în ceapă" (vrea să zică „lacrămile sînt în ceapă"); „ea-i bună, cînd s'a dus" (vrea să zică: „ea-i bună, cînd s'a dus"), etc. etc.

Ce să mai zicem de certificatele date? De bună credință? De popularizarea teoriilor juste despre traduceri — cînd traducerile acestea sînt monumente de stricare a limbii?

Și este evident că aceste lucrări ar fi o adevărată primejdie în cultura limbii noastre, dacă, pe lîngă aceste nepăsătoare greșeli, ele s'ar prezenta cu atît și-o armonie atrăgătoare [illegible] (ca „Manasse" al lui Ronetti Roman). Norocul însă e că traducătorul e lipsit cu desăvârșire de talent în această privință, așa că cititorii pot cumpăra cărțile, dar le va fi imposibil să le citească.

Dar chestia stricării limbii prin lipsă de stil și armonie, o lăsăm pe altă dată.

MIHAIL DRAGOMIRESCU
profesor universitar

Brăila își va avea un Teatru Național

Mulțumită stăruințelor depuse de d-nii Radu Portocală, președintele Comisiei Interimare și Comandorul Octav Nedelcu, Administratorul delegat al Teatrului Comunal din localitate, Brăila va avea teatrul ei național.

Era și firesc acest lucru, față cu evoluția mereu crescândă a publicului nostru pentru artă. De câtva timp acum — cu foarte puține excepții — Brăila era invadată de-o puzderie de cabotini care sub paravanul artei înșelau buna credință a publicului jucând piese obscene în condițiuni de formație și interpretare care aveau darul numai de a indispune publicul. Odată cu înființarea teatrului național acest rău se poate considera terminat.

Trupa teatrului național din Brăila sub conducerea distinsului nostru artist Const. Toneanu dela Teatrul Național din București, va fi alcătuită din tinerile elemente ale Conservatorului nostru și din artiști cu reputație. Săptămânal trupa de ansamblu a teatrului Brăilei va fi completată cu unul din marile noastre talente: d-nele Marioara Voiculescu, Eftimiu, Giurgea, d-nii Notara, Brezeanu, Ionescu, Ar. Demetriad, Manolescu și alți fruntași ai artei, care vor sprijini prin binevoitorul lor concurs tânăra noastră înjghebare. Trupa va juca alternativ în Brăila, Galați și cite odată și în alte localități, răspândind un teatru sănătos. Repertoriul va fi compus din lucrările de seamă ale literaturii naționale și străine, cu preferința lucrărilor originale ale scriitorilor noștri. Repetițiile încep la 15 August, iar deschiderea stagiunei la 16 Septembrie crt. Salutăm cu entuziasm frumoasa și lăudabila inițiativă a d-lor Radu Portocală și Comandorul Octav Nedelcu; avem toată credința că publicul va sprijini această frumoasă și demnă înfăptuire.

RADU.

Pentru frații din Balcani

De câteva zile cercurile macedo-române din București sunt stăpânite de o vie agitație. Această agitație care exista în stare latentă din cauza nenorocitei situații în care se găsește numerosul element românesc de peste Dunăre, a fost provocată și ațâțată de vestea că la conferința dela Sinaia a Micei Înțelegeri se vor discuta și chestiuni în legătură cu starea de lucruri din Balcani.

Românii Macedoneni cer, așa dar, —și cu toată dreptatea — ca guvernul român de care sunt legate toate speranțele lor, să intervină cu toată energia, obținând repararea celor mai strigătoare nedreptăți a căror victimă sunt de atâta amar de vreme.

De aceia ei se agită prin presă și în mereu consfătuiri și întruniri.

E oare nevoie să lămurim că aceste agitații n'au nimica răuvoitor, fie la adresa guvernului, fie la adresa statelor balcanice cu cari România se găsește în legături de prietenie sau de alianță?

Nici nu putea fi altfel. Românii rămași în afară de granițele țării întregite sunt, în statele în care locuesc un element de ordine, având o purtare cât mai leală și mai corectă. Iar în guvernul român — în orișicare guvern român — ei nu văd altceva decât pe ocrotitorul și pe sprijinitorul lor firesc.

Și apoi, ce nevoie [illegible] pentru noi toți câți ne zicem Români în chestiunile de ordin național să fim călăuziți de alte sentimente, decât de sentimentul datoriei ce o avem de a lucra fără patimă și fără gânduri ascunse pentru întărirea și înălțarea neamului românesc?

Și așa, Românii Macedoneni sunt mânați de imperioasa datorie de a veni în ajutorul fraților cari îndură atâtea suferințe în statele creștine din Balcani.

Celace cer Românii Macedoneni este *dreptate* — o dreptate elementară care e recunoscută în mod larg și generos minorităților etnice de pretutindeni și numai lor și celorlalți frați de sânge și de suferință din Valea Timocului, din Torontal anexat la Iugoslavia, din Bulgaria etc. li-e tăgăduită.

Cer anume dreptul de care s'au bucurat nestânjeniți sub Turci (noțiunea de Turc e de obiceiu însoțită de noțiunea de *barbar*, ceiace nu însemnează că e și adevărată), anume dreptul de a avea școli naționale, biserici în care să se roage lui Dumnezeu în limba maternă, precum și încetarea politicei de prigonire și de exterminare ce se duce împotriva lor.

Iar cererile lor sunt mai întemeiate decât pretențiile tuturor minorităților etnice din celelalte state.

Mai întemeiate, pentrucă nu se bazează numai pe tratatele de pace încheiate după războiul mondial, ci au în favoarea lor un tratat special și cât se poate de lămurit. E tratatul din București din anul 1913.

Prin acest tratat Serbia, Bulgaria, Grecia și Muntenegru și-au luat angajamentul formal de a respecta școlile și bisericile românești și chiar de a le acorda o largă autonomie.

Sârbii însă ne au închis toate școlile, toate bisericile, au prigonit și prigonesc fără cruțare pe frații noștri din Macedonia, din Timoc și din Torontal.

Noi cerem se să pună capăt acestei stări de lucruri, să ni-se permită să ne redeschidem școlile și bisericile și să nu mai fim prigoniți.

N'avem oare toată dreptatea? Și n'avem oare dreptul să cerem ca toți frații Români din Vechiul Regat, din Ardeal și celelalte ținuturi libere românește să sprijinească mișcarea noastră așa de legitimă? Suntem convinșii că da.

N. BATZARIA.
fost ministru al Turciei

Viața în Drăgășani

Cu începere dela 22 Iulie crt. secțiunea Ligii Culturale din orașul nostru și-a început ciclul de vară al conferințelor culturale și educative cu diferite subiecte interesante și atractive.

Inființată aici de-o mână de muncitori intelectuali, în frunte cu studentul Em. Răuț, un tânăr înzestrat cu mult spirit de inițiativă și energie; acest organ al Culturii românești a trebuit să'ndure multe piedici din cauza atmosferii greoae și prosaică prin care trece azi acest oraș, sătul de interese materiale și surd de sgomotul aurului.

Programul bogat ce s'a afișat de curând, face pe Drăgășeneni să se creadă mai aproape de centrele de cultură și de mulțumire sufletească, fapt cărui se datorește participarea lor în număr mulțumitor la prima conferință.

Pentru frumoasa achitare a obligațiunei ce și-a luat, față de scopul ce urmărește această secțiune, comitetul, ajutat de câțiva oameni de inimă, cu sacrificii mari, a putut înjgheba și pune la dispoziția amatorilor o bibliotecă care numără 3000 de volume din cele mai alese cărți românești și străine.

BĂRĂGAN.

Din trecutul Bucovinei

Cinci nume scumpe, cari ne amintesc de trecutul plin de amărăciuni și lupte de pe pământul înstrăinat de la apa Sucevii până la Ciremuș dinspre Pocuția.

Boeri moldoveni, frații *Gheorghe și Alecu Hurmuzachi* și-au jertfit totul pentru școală dar mai ales pentru biserica maternă; au luptat cu îndârjire pentru autonomia ei iar la 1870 s'a și convocat întâiul congres. Ținta lor era unirea bisericii din Bucovina cu cea din Ardeal, dar n'au biruit față de intrigile rutenilor și ale nemților. Casa acestor mari patrioți a fost un adăpost în vremurile prea grele pentru toți acei cari erau prigoniți fie din revoluția din Transilvania, fie din mișcările din Moldova.

***Vasile Ianovici*, preot și profesor la școala normală din Cernăuți, autor de cărți didactice, deputat în dieta provincială a Bucovinei și îndârjit luptător pentru drepturile naționale ale bisericii.**

***Silvestru Moraru-Andrievici*, a fost mitropolitul Bucovinei de la 1880—1895. Mai înainte fusese deputat în parlamentul din Viena, depunându-și toată energia pentru drepturile bisericii naționale. Din cauza aceasta chiar suspendat din preoție. El a scris foarte mult, totdeauna în spirit național.**

***Aron Pumnul*, de origine transilvănean, trecut în Bucovina, La 1849 e numit profesor la liceul german din Cernăuți, pentru catedra de limba română și aici își îndeplinește din prisos menirea de deșteptator al simțirii naționale.**

C. C. R.

Mișcarea culturală craioveană

Fruntașii Teatrului Național

Când s'a trecut peste Galați și Brăila, alegându-se Craiova pentru întemeierea unui Teatru Național, s'a făcut o greșală. Craiova are o populație redusă, și o și mai redusă populație flotantă; high-liful — autentic ori surogat — s'a ținut prin tradiție, departe de teatru; intelectualii fiind prea pretențioși, tot așijderea. De-aci, nevoia imperioasă de-a se întocmi un repertoriu, în care să predomine melodramele, iar pe de altă parte, întețirea premierelor. Din pricina supraîncărcării repertorului, artiștii sunt istoviți, iar piesele se reprezintă insuficient repetate. Munca acestor oameni, e totuși nebăgată în seamă, iar când se pomenește ceva, sau se face cu incompetență, sau cu prea mult subiectivism și e păcat, căci printre artiștii craioveni, sunt elemente de-o reală valoare, iar unele creațiuni, merită neprecupețite cuvinte de laudă. Și nu numai cu indiferența și nepriceperea au de luptat oamenii aceștia, ci și cu sărăcia. Artiștii Teatrului Național, nu locuesc în apartamente luxoase, n'au vilă la Călimănești și nici acțiuni la Banca Comerțului, iar actrițele nu dau tonul în modă, n'au amanți milionari, n'au „Mercedes" ori „Fiat", și nici câine lup, cu care să ia aer la parc. Ce-ar fi de făcut, pentruca Teatrul Național, să nu mai lâncezească? În primul rând, să se înscăuneze în capul instituțiunii, personalități de mâna întâia, ca să se pună stavilă odată influențelor politice, și ca glasul lor, să poată avea ecou la ministerul Artelor. Să se facă apoi turneuri, măcar prin orașele oltenești, deși raza de acțiune a Teatrului din Craiova, s'ar putea întinde peste întregul Banat. Pentru înlesnirea acestor turneuri, județele ca și comunele respective, să înscrie în budgetul lor, în fiece an, o anumită sumă. Un repertoriu cât mai selecțional. (Să nu se uite, că Teatrul Național, e dator să încurajeze operile dramatice originale, și să se ferească în acelaș timp, de anumite „experimente" costisitoare.) Să se sporească apoi lefurile, pentruca actorii craioveni să fie legați temeinic de scenă, cu alte cuvinte, să muncească cu râvnă și cu tragere de inimă. Pentru încurajare și emulație, publicațiunele serioase să se intereseze de mișcarea teatrală dela noi, și să se facă regulat schimb, în cursul aceleiași stagiuni, între fruntașii Teatrelor Naționale.

* * *

Trei sunt astăzi, fruntașii scenei craiovene: *Al. Demetrescu-Dan, Mihalache Ionescu* și *Coco Demetrescu*. Al. Demetrescu-Dan, societar dela 1895 și director de scenă dela 1910, prin talentul, cultura și originalitatea interpretărilor, ocupă întâiul loc. A debutat în piesa *Pygmalion*, și rând pe rând a interpretat mai toate rolurile importante din repertoriul Teatrului. Creațiunele care s'au impus prin originalitate și adâncime, au fost: *Hamlet* din piesa cu acelaș nume, *Carl* și *Frantz Moor* din *„Hoții"*, *Horațiu* din *„Fântâna Blanduziei"*, *Robert* din *„Onoarea"*, *Dr. Tokeramo* din *Taifun*, etc. În fruntea tuturora, credem că trebue pus rolul lui Hamlet, în care Al. Dem.-Dan, după ani de studiere, a izbutit să reliefeze cu maturitate, toată complexitatea sufletească a prințului danez.

*

Mihalache Ionescu, a cutreerat tot vechiul regat, ba a trecut și în Bucovina, însoțind rând pe rând, pe Nottara, pe Agatha Bârsescu, pe Millo, pe Aristizza Romanescu, pe H. Lecca . . . ca dela 1905, să se fixeze definitiv la Teatrul Național din Craiova. E un tragicomedian cu inepuizabile resurse; creațiunele lui se impun printr'o unitate desăvârșită, ca și prin răbdarea și inteligența cu care sunt cizelate amănuntele. Piesele în care a avut succese remarcabile, sunt: *„Răsvan și Vidra"*, *„Romanțioșii"*, *„Prostul"*, *„Punctul Negru"*, *„C. Leonida: față cu reacțiunea"*, *„Avarul"*, etc.

*

Coco Demetrescu, a jucat alăturea de toți fruntașii teatrului românesc, cutreerând țara în lung și în lat. La 1907 a fost angajat de Teatrul Național din Craiova, iar la 1912, a fost ridicat la gradul de societar. E un talent viguros și maleabil, izbutind pe deplin în farsă, ca și'n comedia fină. Creațiuni mai de de seamă a avut în piesele: *„Năpasta"*, *„Ocolul Pământului"*, *„Institutorii"*, *„Ginerile d-lui Prefect"*, *„Lorica Noastră"*, *Creditorii"*, *„Mărgeluș"*, *Heidelbergul de altă dată*, etc. Cu Al. Dem.-Dan în „Hamlet", cu Mih. Ionescu în „Harpagon", și cu Coco Demetrescu în „Lutz", am putea trece cu capul sus, granițele țării! Ca cronicar imparțial și ca om de cultură, am socotit de a mea datorie, să pomenesc ceva despre fruntașii scenei craiovene, care, biruind tentațiile, luptă din greu cu viața, cu indiferența și nepregătirea publicului, iar uneori chiar cu fanteziile Direcțiunei.

ION DONGOROZI.

CRONICA BALNEARĂ

VATRA-DORNEI

Iunie 1923.

Admirabila localitate, giuvaerul Bucovinei, e, deocamdată, obiectul celor mai dureroase decepții. Atmosfera plumburie, cerul îngenunchiat pe întinderi moarte, dezolarea nețărmurită, cari te-au izgonit dela treburi și rosturi, te întâmpină aici mai întunecate, mai apăsătoare, sugrumându-ți blondele iluzii și nostalgicele visuri cu cari te-ai îmbarcat de acasă...

Și plouă... și plouă... și plouă... Vântul încețoșat vâjie ca o cascadă prin brazii munților posaci. Nourii se târâie ca șerpi uriași pe coline și ponoare. Văzduhul cenușiu înăbușe orășelul.

Bistrița elegiacă are culoarea nostalgiilor bolnave. Își izbește svârcolirea de reptilă, cu gemete profunde, de pilaștrii masivului pod încovoiat ca sub o povară nevăzută.

Mai încolo priveliștea jalnică a parcului balnear. Dantelatele grilajuri de fier încep să plângă rugină. Lovite de vânt, portițele își suspină zădarul așteptării chinuitoare. Cochetele chioșcuri, plouate ca și tine, musafirule ghinionist, visează în van o rază de soare (așa ar începe Victor Eftimiu o elegie balneară)... Orchestra Băilor, adăpostită, pe-aproape, sub coperișuri solide, continuă să facă... repetiții. Iar maestrul Florea de naționalitate musicant, iar de meserie — român, cu bagheta în haină, umblă țeapăn de par' c'ar digera-o bârnă... Parcul, stins în vântul întunecat, plânge lung, prelung — și, plângând, brazii biciuiți de vânt, fug... urcă coastele... fug peste creste spre alte orizonturi...

În locuri luxoase cu geamuri plânse de vremea cenușie, vilegiaturiștii visează cu ochii în fundul păharelor de ceai sau șvarț. Acordurile muzicei mor în neștire. Din când în când privirile se ridică spre vre-un barometru fixat la geam. Vai, iluziile trandafiirii! Unde-s flirturile și idilele și visurile toate! Don Juani, cu monoclul aburit în ochiu, dormitează lângă ferești triste ca niște hribi în postul mare... Cuconițe nostime și svelte, cu frizuri melancolice, își rumegă în tăcere ciocolata și — amarul. Săgețile privirilor zac frânte. Cochetele piciorușe nu știu să spună nimic. Arare un oftat: vai până când... Și plouă... și plouă... și plouă...

Obsedat de gravitatea dezastrului pluvial, Petrea Forfotă își poartă posomorît resemnarea de acasă la Primărie și înapoi, furios, desigur, că se găsește, poate pentru prima oară, complect dezarmat în fața unei situații ce amenință atât de îngrijorător orașul pus sub părintească d-sale ocrotire...

Iulie 1923.

Treptat se întorc zilele cu soare... Cer nou se boltește... Brazii culmilor, clătinați de vânt cald, mătură ultimii nouri... Și Vatra Dornei reînvie ca prin minune. Totu-i ritm și viață. Te miri de unde a răsărit, așa peste noapte, această mulțime ce mișiună și forfotă și freamătă aproape și departe. Și trenurile gâfâitoare debarcă zilnic noui sosiți...

Și Bistrița, săltându-și aurul undelor, cântă sglobie — și cântă parcul inundat de soare. Și preajma toată e simfonie de culori... Fețe rumene de voie bună te întâmpină la orice pas, toată lumea e veselă — și vesel e și primarul Forfotă; numai prefectul M. Michitovici nu s'a decis încă să-și lepede aerul sombru, radamantic cu toate stăruințele încurajatoare ale cunoscutului bonvivant Dr. Olinescu; ceea ce nu-l împiedecă pe optimistul director Stoleriu să-și frece mâinile de bucurie că pronosticul d-sale de bun augur nu a dat greș.

Un aspect pitoresc: promenada din parcul balnear. Aici aproape toate valutele se plimbă la braț. Toate naționalitățile, toate limbile, toatel capitalele și-au dat aici întâlnire — în stil mic. Lume interlopă, risipitoare, cu pretenții de distincție: fumuri, lux stupid și obrăznicie sfidătoare: negustori industriași, politiciani, excursioniști, samsari, cavaleri de industrie, vânători de zestre și alții *ciusdem farinae*... Majoritatea numerică o constitue femeile. O seamă sosite spre a-și căuta de sănătate, celelalte — spre a petrece, a flirta, a face cuceriri, a-și satisface un capriciu și, poate, pentru a se recrea de — balurile și seratele capitalei.

Dar reprezentanți aici nu-și are numai valuta și parazitismul, exportul și snobismul, ci — și Parnasul: junele B. Fundoianu a venit pur și simplu să-și trăiască poemele ca Oscar Wilde. Se aține toată ziulica după femei. Nu știu dacă până acuma o fi trăit vre-o strofă. Ce știu e că nu a scris încă nici un vers. Sentimentalul bard Radu Rosetti, încăruntit întru frumos, îmblă cu chitara subsuoară (e obiceiul aici a se face serenade), căutându-și și el... subiectul sub orice pălărie de pai cu panglicuțe. Mai blazat oarecum, Vasile Huțanu, poet cu — trecut, se mulțumește cu jocul de tenis. Frumoasele lui partenere par însă a-l lăsa rece: fiul lui Apollo nu și-a ridicat încă lira din cui.

Și așa mai departe. Dorna petrece... petrece... petrece... O notă discordantă: numai Ion Mintencu și comisarul Nubert, filozofi ai „zădărniciei zădărniciilor, toate sunt zădărnicii" — nu au schițat până acu nici un surâs.

Intre nenumăratele afișe ce anunță distracții și atracții, remarc însă o impunătoare placardă tricoloră: societatea „C. Porumbescu" din Suceava va reprezanta aici, zilele aceasta, opereta „Craiu Nou" de C. Porumbescu. Nimic de zis: Inițiativa distinsului publicist Victor Morariu e laudabilă. Se va recolta desigur un succes — cu toate că regisoratul e încredințat donquichotescului domn Grigori Pantazi, de profesiune manechin de birou, care a dat, la Cernăuți, atât de izbutit, o întreagă serie de piese peste cap.

GEORGE VOEVIDCA.

INSCRIPȚII

FRÂNTURI DE GÂND

TREC adeseori când mă'ntorc spre casă, pe lângă atelierul unui cioplitor în piatră. Mai înainte vreme, italianul cioplea picioare pentru grilaj, cruci ori îngeri bucălați; de câțiva ani încoace, curtea lui geme de monumente pentru eroii războiului. Acelaș soclu de piatră sgrunțuroasă, iar deasupra, acelaș cap de ostaș, cu chivăra văpsită în verde spălăcit, cu fața schimonosită și văruită cu bronz tuciuriu. Bănetul curge gârlă în punga meșterului străin, iar batjocurile ce iasă din dalta lui umplu satele și târgurile, chipurile, spre a aminti urmașilor noștri de cei secerați în războiul cel mare. Impănarea satelor și târgurilor cu monumente de-acestea — și după știrile ce le am, se fac pe capete în tot cuprinsul țării — e o batjocură și-o nelegiuire. Se vor cruci nu altceva urmașii noștri, în fața chipurilor cioplite și văpsite cu atâta stângăcie!

Oameni buni, folosiți într'alfel banii strânși pentru cinstirea eroilor satului vostru! De pildă, dați-i pentru clădiri școlare, ori dacă nu se simte nevoe, întemiați căminuri culturale. Fiecare sat, să-și aibe bibliotecă și sală de sfat, unde să vă adunați ca să citiți, să chibzuiți asupra nevoilor ce v'apasă, ori să puneți la cale petreceri sănătoase, pentru odihna și desfătarea *sufletului*. Avem grabnică și mare nevoe de învățătură, ca să ne croim alt trai, adică traiul ce ni se cuvine, ca neam sporit locuind un pământ cu de toate înstărit! Și mai trebue în acelaș timp, să ne dăm osteneala, ca să ne creștem feciorii în așa fel, ca să poată ține piept primejdiilor ce ne pândesc de peste tot locul! Marele nostru cărturar, profesorul S. Mehedinți ca cel mai priceput doftor în ale școalei, a fost poftit mai deunăzi de învățătorii țării strânși la sfat, să-și spună cuvântul. Invățatul dascăl, a arătat lămurit că lecuirea relelor de care suferă țara și neamul nostru, stă în mâna celor ce se ridică după noi; de aceia, toată grija, ca generația aceasta, ce va avea de purtat pe umeri grele sarcini, să primească *altă creștere*. Tot *„Altă creștere"* se cheamă și cartea profesorului S. Mehedinți, în care d-sa arată lămurit cum ar trebui crescut tineretul nostru. Nu se poate mai mare recunoștință față de cei ce și-au vărsat sângele în războiul de întregire, decât întemeierea de așezăminte, în care tineretul țării, să capete creșterea ce-o cere clipa de față! Deaceia, oameni buni, când vă pregătiți să cinstiți memoria eroilor voștri gândiți-vă și la fărâma de gând, cuprinsă în rândurile de față!

ION DONGOROZI, profesor

Expoziție în Coțmani

La începutul lunei lui Iulie a. c. s'a deschis la Coțmani ***prima expoziție de cusături românești,*** *lucrate de elevele școalei primare din loc. Conducătoarea acestei expoziții a fost înv. dna Elena N. Bendescu, care printr'o muncă destul de mare a știut să deștepte interes și dragoste pentru cusuturi românești și în colțul cel mai înstrăinat de pe Valea-Șipenitului (Bucovina).*

Atât aranjamentul cât și cusuturile erau de o frumuseță rară — adevărată artă — având în vedere, că acești copii au văzut și lucrat pentru prima dată cusături românești.

Salutăm cu multă bucurie redeșteptarea artei românești în partea aceasta, care servește totodată la infiltrarea sentimentului național-român, iar dnei Bendescu îi dorim și pentru viitor succes la răspândirea culturei românești pe terenul industriei casnice. Toată suflarea românească să urmeze exemplului și să dea dovezi de muncă — căci numai ast fel va înflori cultura românească.

O VIZITATOARE

PENTRU SĂTENI

RELIGIE

CREDINȚĂ ȘI NECREDINȚĂ

DUMINECA A ZECEA DUPĂ RUSALII

Un om avea un fiu lunatec, un biet nefericit, pe care părinții lui nu puteau să-l privească decât cu nespusă durere și chiar și în inimile celor streini stârnia milă și înduioșare. In desnădejdea lui, bietul om s'a dus la apostoli, rugându-i să mântuiască pe fiul său. Iar apostolii nu l'au putut mântui. Deabea se îndreaptă către Iisus, și căzând înaintea lui îi zice: *Doamne, fie-ți mila de fiul meu, căci lunatic este și de multe-ori cade în foc și de multe-ori-în-apă. Și l'am adus la învățăceii tăi, dar ei n'au putut să-l tămăduiască.*

Auzind Iisus acestea a zis: *O, neam necredincios și fățarnic, până-când voiu fi cu voi, până-când voiu răbda pe voi?*

Apoi îndreptându-se spre bietul om: *Aduceți-l la mine aicea.* Au adus pe bolnav, iar Iisus l'a tămăduit pe dânsul.

O nouă faptă bună, o nouă faptă minunată, prin care Iisus și-a dovedit dumnezeirea, ne descrie așadar sfânta Evangelie de astăzi. Omul a cerut mila lui Iisus, iar Iisus îl face părtaș milei sale dumnezeiești. Din isvorul darurilor sale sfinte împărtășește astăzi pe un om nefericit, pe un biet lunatic, dăruindu-i sănătate trupească, iar părinților lui bucuria aceea, ce o simte ori-care părinte văzându-și copilul sănătos.

După-ce omul cu fiul său s'au depărtat fericiți, mulțămind aceluia, care cu putere dumnezeiască le-a făcut bine, Iisus acum dă apostolilor învățătură despre răutatea necredinței și despre puterea cea mai presus de fire a credinței.

Doamne, îl întreabă apostolii apropriindu-se de el, *pentru-ce noi nu l'am putut tămădui pe dânsul?*

Iisus le făgăduise doar, că și ei vor avea putere vindecătoare și binele nemărginit ce l'a făcut el nenumăraților oameni năcăjiți și chinuiți și ei vor putea să-l facă. Ba adeseori și l'au făcut, pentru-că după mărturia sfintei Evanghelii mulți bolnavi au tămăduit și ei, așa încât odată au chiar mărturisit: Doamne, în numele tău și dracii se pleacă nouă! Iar acum, pe acest lunatic n'au putut să-l ajute!

Iisus le răspunde: *pentru necredința voastră!* Credința este puternică, iar necredința slăbănoagă. Credința este isvorul fericiri, iar necredința a tuturor nenorocilor.

Credința apostolilor a slăbit tocmai atunci, când au adus pe lunaticul la ei, iar ca o urmare a necredinței a slăbit întru ei și încrederea în puterea dumnezeiască a lui Iisus, în numele căruia vindecau neputințele oamenilor.

Credința a rânduit-o Iisus ca pe-o condiție a ajutorului Dumnezeiesc. Necredința însă, alungând pe Dumnezeu din mijlocul nostru pe noi ne face nevrednici de darurile, cari le așteptăm și le cerem dela dânsul. Necredința duce pe om la osândă și pierzare pentru-că singur darul lui Dumnezeu și dumnezeiasca lui purtare de grijă poate să-l ducă la fericire, iar necredința tocmai darul lui Dumnezeu îl alungă din sufletul omului.

De ajutorul lui Dumnezeu avem lipsă în toate zilele vieții noastre, dela leagăn până la mormânt. Ori-ce lucru, numai atunci putem să-l ducem la îndeplinire așa, ca să fie întru-adevăr spre binele nostru sufletesc și trupesc, dacă îl facem cu ajutorul lui Dumnezeu. Să știe așadar ori-cine, că atunci, când n'a isbutit în lucrurile ce le-a început, în planurile ce și le-a făurit, pricina adevărată este, că a lipsit ajutorul de sus. Iar ajutorul de sus a lipsit din pricina necredinței ce s'a sălășluit în sufletul nostru. Să-ne aducem numai aminte de Evanghelille celoralalte Dumineci: de câte-ori Iisus a făcut vre-un bine oamenilor, a cerut dela ei înainte de toate și mai presus de toate: *credința!*

Puterea credinței e nemărginită. Iisus zice: *Toate se pot celui credincios!* Iar apostolilor din sfânta Evanghelie de astăzi: *adevăr zic vouă, decă veți avea credință chiar și cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: treci de-aci acolo, și va trece și nimic nu va fi vouă cu neputință.*

Prin credință omul ajunge la iubirea lui Dumnezeu și la fericirea care este rânduită celor cari cred în numele cel sfânt al lui. Faptele omului credincios sunt după voia lui Dumnezeu și sunt plăcute, deaceea le răsplătește Dumnezeu încă în viața aceasta cu bine.

Necredința face pe om, ca deși viu cu trupul să fie mort sufletește. Iar omul mort sufletește este fiul întunericului, nu poate aștepta să fie părtaș darurilor rânduite fiilor luminii.

Să cercăm așadar și în ziua de azi a citi în cartea sufletului nostru. Să vedem: nu cumva s'a sălășluit în el necredința, ori, nu cumva credința a slăbit în așa măsură, încât să ne facă nevrednici de ajutorul lui Dumnezeu?

Necredința să o alungăm și cunoscând, că isvorul a tot binele este adevărata și desăvârșita credință, să rugăm pe Dumnezeu, ca lumina bunei credințe să-o sălășluiască în sufletele noastre, ca astfel fii luminii să ne facem și fii ai luminii fiind să ne facem vrednici, ca Dumnezeu să binecuvinte și să facă părtaș ajutorului său toate faptele și lucrările noastre.

ȘEPTIMIU POPA.

Straele țărancelor

Unul dintre cele mai însemnate lucruri prin care omul își arată apucăturile bune ori rele, este felul de a se îmbrăca...

In adevăr, îmbrăcămintea, este pentru om necesară așa cum este apa și aerul. Imbrăcămintea slujește și de frig și de cald, și cum nu ne putem despărți de ea, trebue să căutăm s'o armonizăm așa fel încât trupul să nu-și piardă frumusețea lui naturală.

Un om când iese în lume și hainele nu-i sunt curate și așezate cum trebue, este socotit ca om fără simțire și fără gust — pe când cel îmbrăcat curat și cu îngrijire, atrage admirația și ludele tuturor.

După cum sunt îmbrăcați copiii și bărbatul, ghicești dacă gospodina este femee aleasă în gusturi și harnică, ori nu.

Dar haina nu se cere să fie numai curată și bine așezată pe trup — ci se mai cere ca ea să fie potrivită cu portul locului unde trăești.

S'a observat însă dela o vreme că în cele mai multe locuri portul e atât de tărcat, atât de amestecat, cum s'ar zice, încât, un strein care abia sosește într'o localitate, nu va pricepe care anume este portul local.

Cui se datorește oare acest fapt?

Noi credem că numai reclama ce s'a făcut pentru pânzeturile din negoț, pe deoparte, iar pe de alta, nepregătirea lumii dela sate, pentru înțelegerea bună a ce este cu adevărat frumos și trainic, numai aceste lucruri au făcut ca să se aducă la țară o îmbrăcăminte care nu poate întrece cu nimic portul bătrânesc, portul național.

Și poate că nici un popor din lume nu are un port mai simplu și mai potrivit cu natura înconjurătoare, cum este portul poporului nostru.

Straele de muncă și straele de sărbătoare ale țărancei vrednice sunt o minune de găteală...

Nu voi face aici descrierea amănunțită a acestor strae, ele sunt doar așa de felurite și totuși parcă sunt aceleași ci voi arăta numai cât de puțin e înțeles portul nostru național, chiar de acele doamne din societate care vor să trezească mai mult și să răspândească dragostea pentru el.

Așa de exemplu: la unele șezători, la unele zile în care se imitează ori se lucrează cu adevărat, de către unele doamne, așa cum lucrează țărancele, se vede un port care nu are nimic a face cu portul de muncă al țărancei, deși la prima vedere pare a se asemăna. Cele mai dese dovezi și poate mai la îndemână, sunt acele cărți poștale ilustrate unde o doamnă în costum național, cu grebla, sapa, ori furca în mână, face pe țăranca la treabă. Dar chiar dacă n'ar descoperi-o călcăile ciobotelelor, peste măsură de lungi, apoi tot e greu ca să afli în toată țara o țărancă la treabă, la fel cu ea.

Firește, iile de borangic, cusute ori alese cu fir și cu mătasă, precum și catrințele numai în fir și mătașă și cingătoarea cu cănafe de aur, sunt tot ce poate da mai lucsos, mai de preț portul nostru.

La muncă însă, tot acest port se scutură de orice înfloritură și ajunge până la cămașa de in ori de cânepă albă ca zăpada, dar fără nici o cusătură — și până la pestelca în două părți din lână subțire, simplă și dintr'o singură culoare, ori numai cu mici brâulețe bine armonizate.

Și acest lucru, ar trebui înțeles de către acei ce caută să trezească acolo unde este pierdut — gustul pentru straele naționale.

Căci, dacă vei înfățișa, într'un sat unde lumea se îmbracă *„nemțește“* cu stambă ori stofă putredă dela târg, dacă vei înfățișa straele acele pe care le poartă o doamnă din societatea mare mai mare ori mai mică, firește că vor plăcea țărancelor — și că, ori care ar dori să-și le schimbe pe ale ei cu acele dar fiind prea scumpe — chiar dacă ar învăța să-le facă singure, tot trebue să cumpere firul, mătasa și multe cele necesare — se lasă păgubașe și aleargă tot la stamba care măcar de e scumpă, dar o găsesc deagata la dugheană.

Acolo unde portul național a dispărut, trebue îndemnată lumea întâi la haina națională de toate zilele, de muncă, pe care și-o poate face atât de ușor — și când gustul pentru aceasta va fi prins va veni și dragostea ca să și-o aleagă, să și-o înflorească pentru zile de sărbătoare.

Această haină ar trebui mai bine înțeleasă în simplitatea ei, căci ea este temelia portului și numai pe această temelie se poate ajunge la minunatele strae ale poporului care nu pot fi luate la muncă, dar care întruchipează toată iscusința și tot gustul și sunt numai pentru zile mari.

Noi la țărance ne gândim, când scriem aceste rânduri, căci ele singure pot să alunge de prin sate, urâțenia unor modele de strae de prin alte locuri, de prin alte țări, cu care ne stricăm isvoadele noastre.

LEON GENIA.

De la Medic

ALĂPTAREA COPILULUI

Am fost deunăzi într'un sat. Preotul, un om în vârstă, tare înțelept și foarte cetit, mi-a povestit cât de rău se arată de după răsboi încoace, *copiii satului* și mă întreba cari sunt mijloacele cele mai prielnice ca să scăpăm din ghiarele chinurilor și a morții pe aceste nevinovate ființe, în cari neamul își pune toată nădejdea.

In timp ce-mi povestea pe pragul ușei apăru o femee cu un copil la sân, cu ochii ce spuneau suferința lui. Venise sigur să-i citească preotul ceva pentru copil. Preotul, și de data aceasta, ca întotdeauna a sfătuit-o să se ducă întâi la doftor, apoi să vie la el: *„Doftorul are putere mai mare ca mine“*. îi zise preotul. Și pentru că eram eu acolo m'a rugat să-i văd copilul bolnav. Femeia cu lacrimi în ochi îmi povesti că de cinci zile copilașul țipă, ese afară des, nu suge, nu doarme și se usucă văzând cu ochii și că a încercat și cu leacurile „babei Anca“, și cu leacurile lui „moș Maftei“, și cu descântecele vecinei Lița... și tot... nu-i nimic. Acu a venit la părintele, poate s'o milostivi Dumnezeu... că i-a mai murit unul tot așa. Am căutat să văd ce are copilul și iată ce am aflat: *Mama nu știa să-și alăpteze copilul.*

Lucru foarte trist! Multe, foarte multe chiar, mame, nu știu să *alăpteze* și copiii mor din această nepricepere. Tămăduirea se face ușor și nu trebue multă bătae de cap și apoi ce e mai scump mamei pe lume de cât copilul ei?

Astă-zi așa dar am să vă scriu despre *alăptarea și hrănirea copilașilor.*

* * *

Alăptarea e de 4 feluri: I. Alăptarea de către mamă. Mama dacă nu are oftică, vre-o boală de rinichi sau sânul cu răni (plesnituri) trebue să alăpteze copilul. E datoria ei și Dumnezeu a lăsat așa să fie. E un păcat strigător la cer, dacă mama caută diferite prilejuri să nu alăpteze ea copilul. Numai doftorul poate opri pe mama să nu alăpteze. Mama care alăptează trebue să știe următoarele:

1. Va spăla cât mai des sfârcul țâțelor cu o bucată de vată muiată în spirt tare sau în apă de acid boric. Mama, poate ea sigură să pregătească această apă. Uite cum! Așa vă costă și mai ieftin și nu mai alergați mereu la târg. Când se duce cineva la târg dați-i bani să vă aducă *zece pachete de câte 40 grame de praf de acid boric.* Un pachet din acesta îl topiți la un kilogram de apă fiartă în clocot, jumătate de ceas.

2. Dacă mama e lehuză va așeza copilașul lângă ea, aplecându-se spre copil. Să bage de seamă ca nasul copilului să nu se înfunde în sânul mamei, că să'nădușe. Să nu-i dea să sugă numai dintr'un sân. După fiecare sugere să-l șteargă la gură ca să nu se înăcrească gura și să se îmbolnăvească de plescăiță (afte). Copilul nu va suge decât jumătate zi dela naștere.

3. Nu dați copilului ceai de mușețel, anison sau alte burueni fără rost, că i-se îmbolnăvește stomacul. Dați numai ce vă învață doctorul,

4. Mama nu trebue să se supere și nici să mănânce mâcăruri grele sau să bea, țuică, vin, rachiu, bere, ceai rusesc, cafea turcească. Nici să nu fumeze. Să-și ție trupul cât mai curat.

5. Se întâmplă însă ca mama să aibă puțin lapte. E bine atunci să facem o fiertură. Luăm câte trei linguri de grâu, orz, ovăz, secară, porumb și hrișcă și le turnăm în trei litruri de apă. Fierbem atâta timp până scade la un litru. Din această fiertură dăm mamei. Dacă nici așa nu are lapte de ajuns, întrebăm doftorul.

II. *Alăptarea copilului de către doică (mancă).* Se întâmplă că mama nu poate alăpta sau moare, doamne ferește mama, atunci suntem siliți să dăm copilul la o doică (mancă). Băgați de seamă la alegerea doicei. *Arătați-o totdeauna la doftor* înainte de a suge copilul.

O doică bună trebue să fie: *Sănătoasă*, adică să n'aibă sifilis, oftică, boală de rinichi, de ochi, dinți stricați, râie și altele. Doftorul o s'o examineze și numai el are dreptul și căderea să vă spuie de e sănătoasă. Să nu fie mai tânără de 21 ani și mai bătrână de 35 ani. Să n'aibă copilul ei mai puțin de 2 luni și mai mult de cinci. E o crimă să se dea un copil sifilitic la o doică sănătoasă căci o va îmbolnăvi.

III. Dacă laptele mamei sau doicei nu ajunge se va da și lapte de vacă (alăptare mixtă). Vaca dela care luăm laptele să fie sănătoasă, bine îngrijită și bine hrănită. Laptele să fie muls de cineva curat pe mâini. Să se spele bine cu apă caldă și săpun pe mâini. Vasul în care se mulge să fie curat și opărit în fiecare zi cu leșie. Laptele să fiarbă în clocot și apoi răcit. E bine ca fiecare mamă care-și alăptează copilul cu lapte de vacă să aibe vre-o cinci șipuri (sticle) de câte 100 grame. Șipurile să fie spălate bine cu leșie iar dopurile fierte. In aceste sticle se va pune laptele fiert în clocot și răcit. Se astupă bine cu dopuri și se păstrează la răcoare. De câte ori vrem să dăm copilului lapte, scoatem dopul, punem pe gâtul sticlei gurguiul (sfârcul) de gumă. Iată biberonul, cum îi zic orășenii, gata, ieftin și foarte bun. Gurguiul se va ține într'o cesculță cu apă și acid boric. Laptele se va da copilașului căldicel. Laptele rămas azi nu-l da mâine, svârle-l mai bine.

IV. Laptele de vacă se poate da curat neamestecat cu apă (alăptare artificială, meșteșugită). Se întâmplă însă ca să fie copii cărora nu le primește decât lapte de vacă amestecat cu apă și anume iată cum. Luna întâia, jumătate lapte jumătate apă; luna doua, două treimi lapte, o treime apă; luna treia trei sferturi lapte, un sfert apă; luna 4-5-6-7-8-9 lapte de vacă, simplu. Se adaugă 25 grame de zahăr (adică o lingură de zahăr praf sau 2 bucățele de zahăr) la jumătate litru de lapte. In loc de apă (apa trebue să fie fiartă în clocot), să punem fiertură de grâu, orz sau ovăz.

* * *

Mare lucru e să știe mama și de *câte ori* trebue să *sugă* copilul în 24 de ore, adică într'o zi și o noapte și cari sunt *răstimpurile dintre supturi.*

De aceea vă învăț și acest lucru.

Vârsta copilului	De câte ori trebue să sugă		Răstimpul dintre supturi
	ziua	noaptea	
Intâia săptămână .	de șase ori	o dată	2 ceasuri
A doua săptămână	„ „ „	„	3 ceasuri
A treia „	„ „ „	„	3 ceasuri
Luna a 2, 3, 4, 5, 6,	„ „ „	„	„ „
„ „ 7, 8, 9, 10	„ „ „	niciodată	„ „

Nu dați sân copilului de câte ori plânge, ci numai la timp!

Nu dați copiilor nici o picătură de vre-o băutură spirtoasă! E o crimă.

Copilul nu trebue înțărcat deodată ci încetul cu încetul ca să nu-și strice stomacul.

Iată ce voiam să vă scriu azi. — Mamele să-l citească cu deamăruntul, să nu aud: „Ia lasă, Domnule Doftor, că mare fricoși mai sunteți Dv. de la oraș, dar alde mama lui Ionică, sau alde Țața Lina, tot așa i-a crescut și uite cezdraveni flăcăi are!“

Vă înșelați amarnic! Numai noi știm suferințele ce le îndură copiii din cauza neștiinței părinților, numai noi știm câte suflete mici nevinovate răpește moartea în fie care an, din cauza aceasta.

Creșteți copii voștri așa cum vă învață oamenii luminați și nu vă va blestema nimeni.

Dr. OD. APOSTOL.

ISTORIA ROMÂNILOR

LEGEA LUI HUSS ȘI ROMÂNII

Prin veacul al patrusprezecelea după nașterea lui Christos, rânduiala în biserica romano-catolică din Europa apuseană și mijlocie începu să fie turburată. Popii (patriarchii) dela Roma apucaseră într'un rând în atârnare de regii Franței, cari îi siliră să se mute cu reședința lor în Franța. Aceasta nu era bine, căci acum porunciau regii Franței în trebile bisericei. Ca să scape de această atârnare o seamă din fruntașii bisericei catolice aleseră un papă cu reședința în Roma, unde au fost dela începutul creștinismului. Alții, sub ascultarea regelui Franței, au ales un alt papă, care să rămână tot în Franța. In felul acesta era mare turburare în biserică, pânăce a biruit în sfârșit cei ce țineau, ca papa să stea în Roma, cum se și cuvine.

Au mai contribuit la neorânduielile bisericești și unii papi cu gânduri prea lumești și lacomi de bani. Afară de aceea, în slujbele cele mari bisericești, cum sunt ale episcopilor și sfetnicilor lor, apoi în cele de stareți sau egumeni (căpetenii) din mănăstiri se îmbulziau în țările catolice tot mai mult ficiori de boieri sărăciți. Acești clerici (fețe bisericești) nu intrau în slujba bisericească cu gândul curat de-a sluji lui Dumnezeu și de-a propovădui cu curățenie învățătura Domnului Christos, ci ca să se căpătuească și să trăească cât mai bine trupește fără multă muncă. După acești păstori răi s'au luat și mulți preoți, dela sate și dela orașe, așa că oamenii credincioși erau foarte nemulțumiți.

Dintre aceștia s'au ridicat unii, cari au vrut să îndrepteze răul. Cum se întâmplă însă adeseori, ei nu s'au mulțumit să încerce numai îndreptarea răului, ci au vrut să strice și multe din cele bune. Lucrul acesta îl vedem de altminteri și în ziua de astăzi, chiar la noi la Români. Căci unii nemulțumiți cu unele rele, ce le văd pe alocurea în biserică, uită că după legea noastră românească poate să trăiască oricine o viață sfințită, chiar de sunt și păcătoși mulți în frăția bisericei, și ascultă învățături aduse de străini, cari nu urmăresc mântuirea sufletelor, ci slăbirea neamului nostru vârând zizanie între noi.

Intre cei nemulțumiți în timpul acela era și *Ioan Huss*, un Ceh învățat, preot și profesor la universitatea din Praga. Văzând neorânduelile din unele mănăstiri, a început să învețe, că *toată* rânduiala călugărească nu e bună. Văzând, că unii se închină la lemnul sau alt material, din care sunt făcute icoanele sfinte, zicea că să nu închine la sfinți. Despre sfânta cuminecătură zicea, că nu e sfânt trupul și sângele Domnului, cu toate că așa a spus chiar Mântuitorul la Cina cea de taină. Mai învăța, că în fruntea bisericei catolice să nu fie papa, și, ce e foarte greșit, că oamenii nu sunt datori să asculte de mai marii lor, când aceștia sunt încărcați de păcate grele. Invățătura aceasta a fost cea mai rea, căci legea nu e niciodată totuna cu celce are să o aplice, și dacă am judeca astfel, nu ar mai fi nici o rânduială pe pământ. A mai învățat, că toate cărțile bisericești, apoi și sfintele slujbe să se facă în limba poporului. Căci e știut, că în biserica romano-catolică slujba se face până în ziua de astăzi în limba latină a Romanilor celor vechi.

Invățăturile lui Huss, biserica le-a declarat eretice, adecă mincinoase, iar judecătorii împăratului Sigismund l-au condamnat la moarte, după cum cereau legile de atunci.

Invățăturile lui Huss ajunseră și în Transilvania, unde fură primite de mulți Unguri și chiar de unii Români. Pe atunci era în partea aceasta a României un episcop romano-catolic la Alba-Iulia, care jefuia fără milă pe țărani, fie unguri, fie români. Căci după legile nedrepte de atunci, și Românii trebuiau să plătească dijmă episcopului romano-catolic. Cei nemulțumiți își ziceau, că nu mai trebuie să asculte de el și se făcu, la anii 1437—1438 o revoluție mare contra episcopului și a boierilor. Țăranii au fost înfrânți, după-cum am arătat cu alt prilej, tot în foaia noastră. Dar și altă învațătură de a lui Huss a prins pe vremea aceea: să se scrie și învețe în limba națională a fiecărui popor. La noi se întrebuința în timpul acela, și și mai târziu, în biserică limba slavonă veche, în urma pătrunderii învățăturilor lui Huss, unii preoți români s'au apucat să traducă din slavonește în românește părți din Sfânta scriptură și alte scrieri. Din scrierile acestea au scăpat unele, fiind mereu copiate de alții, până în zilele noastre. Lucrul acesta e de mare însemnătate, când vedem cum a fost limba românească acum cincisute de ani. Lucrarea traducerii nu a fost ușoară, căci limba noastră nu era deprinsă să se scrie în ea. Din ce ne-a rămas de atunci, vedem că în limba noastră erau cuvinte vechi și frumoase de ale Romanilor, cari azi s'au perdut, ca de pildă *gintu* (neam), *op* (treabă), *deșider* (doresc), *mărit* (ginere), *temoare* (frică) ș. a. Și rostirea nu era tocmai ca azi, căci în unele vorbe rostiau o parte a lor pe nas, ca Francezii, apoi schimbau sunetul *n* în *r*, când era între vocale, de pildă *tire* în loc de *tine, Dumirecă* în loc de Duminecă.

Invățăturile lui Huss au trecut din Transilvania și în Moldova, dar nici acolo nu au prins rădăcini statornice. Despre ele mai vorbesc în istoria neamului nostru numai fragmentele de scrieri rămase până în ziua de azi ca un vechiu monument al limbii românești.

VICTOR LAZĂR.

Apel către învățători

Având în vedere marea importanță a cântului în școală, precum și împrejurarea, că cei mai mulți învățători n'au pregătirea necesară pentru a preda cu succes această parte a învățământului la îndemnul Directoratului General al învățământului din Cernăuți și al multor colegi din diferite regiuni ale țării, am alcătuit, după principii moderne, un manual de cântare, practic din toate punctele de vedere pentru uzul *școalelor primare de toate categoriile.*

Deocamdată am terminat partea I-a, care e menită pentru predicarea cântului după auz în clasa resp. anul școlar 1, 2 și 3. Manuscrisul e redactat pe 194 pagini și cuprinde următoarele capitole:

1. Exerciții pregătitoare.
2. Primele exerciții de voce și auz (educația auzului și formarea vocii).
3. Exerciții vocale elementare.
4. Cântece elementare.
5. Pregătirea cântului în 2 și 3 voci.
6. Cântece școlare (privitoare la școală).
7. Cântece patriotice și naționale.
8. Anotimpurile.
9. Cântece însoțite de jocuri și gesturi.
10. Cântece de caracter diferit.

Unele cântece sunt unisono iar altele puse pe 2, 3 și 4 voci.

In ce privește bucățile numeroase de cânt, această carte, nu este o culegere făcută la întâmplare, ci aproape toate exercițiile și cântecele sunt parte melodii populare, parte bazate pe motive populare, ceiace va contribui foarte mult la propagarea sentimentului național în massele mari ale poporului, precum și a cântului în general, care este mijlocul cel mai puternic de educație, căci numai pe această cale se va putea perpetua și desvolta cântul popular românesc și cu deosebire în împrejurările de astăzi, când este atâta nevoie de manifestații culturale românești, ori unde și în orice moment. Dar, deoarece nu dispun de capital pentru a acoperi cheltuielile tipăririi, iar autoritățile școlare în drept nu sunt în măsură a subvenționa această lucrare utilă și necesară, manualul nu se poate publica.

Având însă în vedere scopul ce trebuie urmărit de a se stabili un procedeu unitar, de predare metodică a cântului în școalele primare și considerând apoi împrejurarea, că toți membrii corpului didactic primar au nevoie de o asemenea călauză, ar fi păcat, ca această carte să nu vadă lumina tiparului.

Neaflând alte resurse, apelez la toți colegii și colegele, din țara întreagă, să binevoiască a sprijini această întreprindere importantă pentru promovarea cântului, abonând fiecare persoană didactică cel puțin câte un exemplar și avansând totodată, în acest scop suma modestă de 26 Lei de exemplar.

Domnii diriginți, sunt rugați a primi subscripțiile și sumele ce vin în considerație și a le trimite la adresa mea, ca să pot încheia contractul cu Imprimeria care s'a angajat a executa, în timpul vacanței, confecționarea manualului.

Se vor tipări numai atâtea exemplare, câte se vor comanda.

Exemplarele tipărite se vor trimite Dirigiților și aceștia vor binevoi a le distribui celor ce au achitat înainte costul manualului.

ALEXANDRU VOEVIDCA,
Director școlar și compozitor,
Cernăuți, Str. Garnizoanei 11.

Din servitoare milionară

In com. Vad-Rașcov, jud. Soroca trăia un croitor Nuhim Slobodzeanschi cu soția sa Rahil.

Anul trecut amândoi soții îmbolnăvindu-se greu și-au cheltuit pentru leacuri tot avutul. După câtva timp Nuhim muri, iar soția lui însănătoșindu-se și lipsită de mijloace a fost nevoită să intre servitoare la un bogătaș din acea localitate.

Däunăzi însă la Rascov a sosit o telegramă prin care consulatul brazilian (America) face cunoscut că în Rio-de-Janeiro a încetat din viață Ruvim Slobodzianschi lăsând o avere de 50 000 dolari nepotului său Nuhim Slobodzeanschi din V. Rașcov.

Răposatul milionar Ruvin Slobodzeanschi s'a născut în Bălți, de unde a plecat în America în anul 1908. Unica moștenitoare a averei de 10 milioane lei, a rămas servitoarea Rahil Slobodzeanschi din V.-Rașcov.

„CULTURA POPORULUI”

ABONAMENTUL:

Abonament normal: **120** *lei pe an.*

„ *de favoare: pentru săteni, muncitori și intelectuali* **60** *lei pe an.*

„ *de susținere:* **200** *lei minimum pentru instituțiile statului, financiare, biblioteci și pentru toți acei cari pot și vor să sprijine ziarul.*

În America **2** *dolari pe an.*

În Iugoslavia **65** *dinari pe an.*

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonà foaia și pe jumătate de an.

Publicitatea se primește la administrația foiei și la toate agențiile de publicitate din țară.

CĂTRE SPRIJINITORII NOȘTRI

Preoți, învățători și săteni cărturari, vă rugăm să răspândiți această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnați pe prietini să o citească;

Să ne trimiteți liste cu numele acelor gospodari cari credeți că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la țărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foia ar fi și mai bine.

O foae costă 2 lei iar pentru strădanie, dăm 40 bani, adică să primim numai 1 Leu 60.

Cu felul acesta de împrăștiere a „Culturei Poporului“, vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătățiri la ea.

Gândul nostru este să scoatem foaia cu icoane religioase, cu chipuri de Voevozi și cu icoane *din războaele noastre.*

RĂVAȘE DE LA SATE

Din Sâncrai (Ardeal)

În satul nostru lângă Aiud, Duminecă în 15 Iulie tinerimea română flăcăi și fete în frunte cu preotul lor d-l. Bunea, și ajutorul d-lui Halarievici directorul școalei de orbi, au dat o frumoasă petrecere cu dans, iar venitul s'a întrebuințat pentru biserică. Această serbare a fost făcută în localul „Castelul Banffi“, unde acuma e școală pentru copiii orbi. Corul tinerimii, format din fiii sătenilor acestei comune, a cântat mai multe cântece naționale sub conducerea d-l A. Ion Butaș prof. de muzică la școala de orbi. D-l. Ardeleanu profesor de liceu. a spus cu mult simț poezia lui Coșbuc „Noi vrem pământ“. D-l. Butaș prin câteva cântece la vioară și pian a dovedit că este un bun muzicant, deși ochii lui puțin îl ajutoră în viața de toate zilele, însă aceasta e o dovadă clară ce mult bine face omului școala. S'a mai jucat o comedie „Micul Mincinos“ de către d-rele Didi și Anița Mihăescu, d-nii Ardeleanu și I. Marian. Toți sâncrăenii pot să fie mândri de această serbare iar noi le spunem: cu D-zeu înainte. *P. F.*

Din Arcani (jud. Gorj)

În ziua de 22 Iulie a. c. s'a dat o prea frumoasă serbare de către un grup de învățători din comuna Arcani-Gorj.

Serbarea a fost fără taxă de intrare, cu următorul program:

Trăiască regele, cântat de corul școalei d-lui învățător Stamatoiu.

„Dezertorul“, dramă jucată cu mult drag de către membrii „Căminului Cultural Voința“ din com. Brădiceni.

Nunta'n codru cântat de corul școalei.

Recitări, elevii școalei primare.

Profesorul și elevul, monolog.

Slugile din ziua de azi comedie, prelucrare de Pompilian.

Serbarea a avut un succes desăvârșit și publicul mulțămit pentru această zi de sărbătoare mulțumește prin nesfârșite ropote din palme tinerilor ce și-au depus toată munca pentru reușita acestor serbări. *N. V.*

Din Copaclia-Răzeși (Basarabia)

În târgul Liova, a început să se clădiască o nouă biserică. În ziua de sf. Gheorghe, a avut loc sfințirea locului de biserică, luând parte și d. P. Pavlu, prefectul jud. Cahul. În satul nostru s'a ridicat până acum temelia de piatră a unei clădiri de școală iar în ziua de 10 Iulie, a fost sfințirea locului. Satul era în sărbătoare căci primarul comunei a adus frunzari de tei și i-au pus la fiecare casă, pe două rânduri, pe ulița care ei a așteptat să treacă d. prefect. În întimpinarea sa la marginea satului au eșit cinci călăreți cu cai buni iar pe la ora 10 dimineața a sosit cu automobilul, fiind întovărășit de d. subprefect al plasei Boimoclia și alte persoane. Tot în această zi s'a sfințit și locul de școală ce se clădește în comuna Vizinovca. Trei preoți au luat parte la sfințire, unul din satul Săcac, altul din satul Boroganí iar al treilea din satul nostru. Și aici a fost frumos în urma muncii d-lui primar Gotfrid Mautz. Lume multă; nici de aici n'a lipsit d. prefect.

— În zilele de 14 și 15 Iulie, a fost o groaznică furtună însoțită de grindină (ploae cu piatră). Cumpâna aceasta a adus mari stricăciuni în comuna noastră și altele învecinate, mai cu seamă la păpușoi și la vie. *CONST. CREȚU.*

Din Corlata (Bucovina)

În satul nostru a fost în ziua de Sân-Petru și Pavel o frumoasă petrecere poporală. Sătenii din localitate au jucat piesa teatrală în 4 acte „O Sâmbătă norocoasă“. Un cor de gospodari și fete din sat a cântat cântece poporale. Teatrul și cântecele au fost executate în mod plăcut și cât se poate de bine. Petrecerea a fost aranjată de dirigintele școlar din loc d. Trifon Falat, care a depus mult zel pentru buna reușită. E lăudabil gestul d-lui Falat de a trezi în sufletul sătenilor săi gustul și dragostea pentru arta națională. Corlățenii se pot mândri, că sunt printre acei săteni, cari înțeleg să-și ridice satul. *S. N.*

Hrana vacilor de lapte

Cu altă ocasiune am scris despre alegerea vacilor de lapte şi am arătat după-ce lucruri să ne conducem în această privinţă. Pentru a ne asigura însă o producţie cât mai mare de lapte să nu uităm de hrana vacii. Este de o însemnătate atât de mare hrana, încât dacă nu'i dăm atenţiunea cuvenită, vacile noastre — fie ele de rassa cea mai lăptoasă — ne vor da puţin lapte şi nu vom avea mare dobândă după ele.

Laptele după cum ne arată ştiinţa, să formează din hrana, ce o dăm vacilor, întocmai ca şi carnea, oasele ş. a. Deci în hrană trebue să se afle conţinute toate materiile, cari sunt în lapte. Ba hrana trebue să conţinuă şi materiile, după cari îşi susţine animalele viaţa, astfel că ea are o chemare dublă.

Mărimea porţiei de hrană însă nu poate fi aceiaşi la vacile, cari dau diferită cantitate de lapte şi au o greutate iarăşi diferită. Deci la măsurarea porţilor vom lua ca puncte de mânecare greutatea corpului vacilor precum şi laptele, ce'l dau la zi. Pentru iarnă hrana vacilor de lapte se compune din nutreţuri păioase, apoase şi din grăunţe.

Fânul paiele şi pleava sunt hrana cea mai obicinuită a vitelor cornute şi din ele va trebui să le dăm vacilor pe cap (500 Klgr. greutate vie) cel puţin 8—10 Klgr. la zi.

Intre nutreţurile apoase cele mai obicinuite sunt: sfeclele de nutreţ (napii) şi cartofi, iar unde sunt fabrici de spirt, de zăhar şi de bere, vom putea cumpăra borhoturi, cari sunt foate bune, cu deosebire cele de bere. Din sfecle vom da pe cap 20—30 Kgr. la zi, iar din cartofi 10—15 Kgr.

Grăunţele sunt hrana, ce se dă vacilor cari dau lapte mai mult la zi şi cari nu primesc în nutreţ atâtea materii nutritoare, din cari să se formeze laptele, ce'l aşteptăm dela ele. Din acestea se dă pe zi cel puţin 1—3 kgr. (orz, ovăs), din turtele de in, rapiţă, floarea soarelui ş. a. 1 kgr. din tărâţe grâu, secară, păpuşoi ş. a. 1 kgr.

Cunoscând lucrurile principale referitoare la hrana vacilor de lapte să încercăm a le compune porţia zilnică, o vacă sănătoasă mânâncă la zi până la 16 kgr. fân natural. In această hrană — după cercetările ştiinţei se află atâtea materii nutritoare, încât vaca poate produce 8 litri lapte pe zi. Intrucât însă după această hrană ne va da mai puţin de 8 litri; nu face să-i dăm atâta fân, ci numai o parte a acestuia (6 kgr.) o vom înlocui cu pae. Dacă însă vaca produce mai mult, de 8 litri, atunci pe lângă cele 16 kgr. fân îi vom da şi ceva grăunţe (1—2 kgr.).

Pentru cazul că avem şi nutreţuri apoase pentru iarnă — cari sunt foarte bune — pe lângă nutreţurile păioase le vom da şi de acestea (25—30 kgr. sfecle). Natural în acest caz cantitatea fânului va fi mai mică (8 kgr.) şi 6 kgr. paie, iar vacile foarte bune de lapte pe lângă acestea vor mai primi şi 1-2 kgr. grăunţe.

Am amintit mai sus, că vacile nu dau lapte deopotrivă, ci unele mai mult, iar altele mai puţin, deci se impune întrebarea cum se vor hrăni acestea în cazul când sunt mai multe într'un grajd. Pentru uşurare vom purcede astfel: vom da tuturor vacilor o hrană de bază (sp. ex. pe cap şi la zi, 8 kgr. fân, 6 kgr. pae şi 30 kgr. sfecle), care va fi îndestulitoare până la 4 litri lapte pe zi. Pentru vacile, cari dau mai mult de 4 litri, spre ex. 7 litri, pentru acestea porţia de sus va mai fi sporită cu încă 1 kg. grăunţe. Deci tot la trei litri mai mult vom spori porţia cu câte 1 kg.

După acest calcul o vacă, care dă la zi 10 litri lapte va primi pe lângă hrana de bază încă 2 kgr. grăunţe.

Pentru vară vacile vor primi verdeaţă fie în grajd sau la păşune.

In grajd li se va da cositură de trifoi, lucernă, sparcetă, borceag precum şi porumb de nutreţ.

Cu lucerna şi cu trifoiu să fim cu băgare de seamă întrucât, dacă sunt plouate sau înrourate vitele să umflă de ele şi să pot primejdui. Acestea să se dee deci svântate şi amestecate cu paie tocate.

Din nutreţurile verzi se dă pe cap şi pe zi 60—75 kgr. Când nutreţurile verzi nu sunt de calitatea cea mai bună se recomandă o întregire a porţiei cu grăunţe.

La păşune — întrucât este bună — de regulă primesc hrană îndestulitoare vacile, totuşi când din anumite împrejurări ele ar fi rău hrănite să li se mai dea cositură precum şi grăunţe.

Păşunea mai contribue şi la sănătatea vacilor, căci mişcându-se ele, primesc aer curat şi mişcare deajuns pentru întărirea corpului, de unde urmează şi sporirea secretului.

Urmând povaţele schiţate mai sus lucrarea noastră, pe lângă că corespunde întru cât cerinţelor ştiinţei dar ne va da o mare dobândă, care este scopul ori-cărei întreprinderi în agricultură.

F. OŢOIU,
profesor agronom.

— Oricine poate căpăta la cerere un număr degeaba prin poştă, ca să se încredinţeze cât de bună este foaia, iar ca să o primească şi mai departe trebue să plătească abonamentul înainte.

Atragem luarea aminte a cititorilor noştri, că redacţia şi administraţia foaei s'a mutat în Calea Dorobanţilor No. 10.

Scrisori din oraşe şi sate

Din Deva (Ardeal)

In săptămâna trecută s'a oprit pentru o zi la noi, în Deva, un grup de 65 studenţi, membrii ai societăţii literare „M. Eminescu" din Bucureşti. Oaspeţii veneau din spre Arad, după ce au vizitat oraşele mai însemnate din Iugoslavia, apoi din Banatul nostru. Studenţii şi publicul din Deva le-au făcut acestor oaspeţi o primire foarte frumoasă, binevenindu-i la gară din partea oraşului consilierul orăşenesc, d-l A. Nicoara, prin cuvinte părinteşti, asemenea au fost binevenind-i şi din partea studenţimii din localitate.

Toţi oaspeţii au fost găzduiţi din partea şcoalei normale, iar subprefectura le-a oferit întreţinerea gratuită în tot timpul petrecut în Deva.

Astfel, prânzul şi cina din ziua sosirii le-au luat la restaurantul din grădina publică împreună cu alţi mulţi membri ai societăţii noastre din Deva. Oaspeţii studenţi au vizitat frumosul nostru muzeu judeţan, localităţile publice, precum şi cetatea. Seara oaspeţii studenţi au dat şi o mare reprezentaţie muzicală şi teatrală, după care a urmat o mică petrecere cu dans în grădina publică, care a ţinut până în zorile dimineţii.

A doua zi la amiază, studenţii înconjuraţi de colegii lor din loc şi de numeros public până la gară, au luat trenul spre Simeria având în program şi vizitarea Hunedoarei şi Ghelar. *I. D.*

Din Câmpulung (Bucovina)

Luni, 16 Iulie a. c. a sosit din Dorna la Câmpulung „Ateneul Popular-Tătăraşi" din Iaşi în număr de vre-o 40 de persoane. In aceeaşi zi la ora 3 după amiază s'a ţinut o slujbă religioasă în cinstea oaspeţilor. Seara au dat oaspeţii o „şezătoare artistică", care va rămâne neştearsă în mintea câmpulungenilor. Rectorul universităţii din Iaşi, d-l Ion Simionescu, a ţinut cu această ocazie o foarte frumoasă conferinţă intitulată „Intărirea Neamului". Nu mai pre jos au fost şi celelalte puncte ale programului care au fost sub conducerea artistică a d-lui Vasile Popovici. Noi, câmpulungenii, mulţumim conducătorului oaspeţilor d-l Atanasiu, d-lui Irim, că a abătut şi prin orăşelul nostru şi ne-a procurat momente atât de plăcute. *C. S.*

Din Coteana (jud. Olt)

In ziua de 15 Iulie c., în satul nostru, a avut loc serbarea de fine de an a şcoalei primare urbane din localitate. Cu mult înainte de începerea serbării mulţimea venise în număr aşa de mare încât în sală nu mai avea loc. La ora 3 după amiază. Serbarea se deschide cu un imn.

Urmează apoi o scurtă cuvântare a dirigintelui şcoalei I. Gugan, în care face darea de seamă a activităţii şcolare pe anul trecut; vorbeşte despre scopul serbării, cercetarea şcoalei care-i slăbită faţă de marele număr al populaţiei, obligativitatea învăţământului primar şi despre urmările pentru cei ce nu-şi trimit copiii la şcoală. După aceasta s'au spus diferite poezii şi au cântat elevii şcoalei. Partea a doua a serbării a fost împărţirea premiilor elevilor buni, premii din flori, cărţi şi reviste.

Serbarea fiind bine pregătită şi-a ajuns scopul propus. Populaţia care nici odată nu a luat parte la asemenea serbări, a rămas încântată de roadele şcoalei. *I. V. G.*

Din Udeşti (Bucovina)

In ziua sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel Cabinetul de lectură „Unirea sub Oadeci" din Udeşti a aranjat cu concursul studenţilor din Băhnenţeşti o petrecere poporală cu teatru şi dans. Această serbare s'a deschis în prezenţa unei mari împreunări la ora 2 după amiază. D-l Vl. Cosmiuc, preşedintele Cabinetului deschide serbarea prin o frumoasă cuvântare, salutând pe cei de faţă. Urmează apoi o conferinţă plină de învăţături ţinută de preşedintele societăţii „Avram Iancu", d-l V. Gr. Prelipceanu, care a dăruit cu această ocazie 50 cărţi pentru bibliotecă. S'a jucat apoi de către membrii societăţii „Avram Iancu" piesa „In sat la Tânguieşti". D-l căpitan Popovici a povestit mai multe anecdote cu tâlc hazliu, spre veselia ascultătorilor de faţă. D-nii studenţi şi au jucat bucăţi comice de teatru ca: „Don' Vagmistru" şi altele cu care s'a încheiat programul. După aceasta a urmat o petrecere cu dans până în zorii zilei, când luându-şi rămas bun s'a împrăştiat fiecare cu cele mai frumoase amintiri dela serbarea Cabinetului de lectură „Unirea sub Oadeci" din satul Udeşti. *C. F.*

Ştiri de pretutindeni

6 August. In ziua aceasta s'au dat cele mai mari lupte la Mărăşeşti, de aceea o prăznuim din toată inima şi la aducerea aminte la vieţele cari s'au stins pentru unirea tuturor românilor, sufletele ni se umplu de recunoştinţă.

Tot în această zi se va sfinţi şi biserica de la Mărăşeşti, unde se păstrează şi osemintile eroilor. La serbare vor lua parte guvernul, vlădici şi ofiţeri superiori.

Şcoli nouă. Pe ziua de 1 Septembrie cor. se înfiinţează câte o şcoală profesională de fete la Ibaşfalău şi Satu-Mare, precum şi o şcoală comercială elementară la Lugoj. Toate oraşele sunt din Ardeal.

Cursuri noui de vară pentru învăţătorii-ajutori. In anul aceasta se ţine cursuri de vară pentru *învăţătorii-ajutori*, pe lângă şcoalele normale din Râmnic-Vâlcea, Piteşti, Grădişte (Vlaşca), Buzău, Huşi, Focşani, Piatra-Neamţ şi Constanţa.

Toţi acei, cari au 4 clase secundare (de liceu ori civile) şi doresc să urmeze aceste cursuri pedagogice, pot să se înscrie la una din şcolile de mai sus, de unde vor primi şi informaţiunile privitoare la începerea şi durata cursului. După terminare ajung învăţători-ajutori.

Bursele pentru elevi. Ministerul instrucţiunii (şcoalelor) a votat pe anul şcolar 1923/4 pe seama elevilor Liceului „Mihai Viteazul" din Alba-Iulia 40 de burse a 4000 lei şi 40 burse a 2000 lei, adecă ajutoare pe seama elevilor buni şi săraci mai multe şi cu mult sporite faţă de anul trecut.

Sporul pentru preoţi. Pe baza curbei Lalescu s'a acordat preoţimei noastre următoarele sporuri cu ziua de 1 Apr. a. c.: 1. Preoţilor, cari sânt doctori sau licenţiaţi în teologie cu 4 gadaţii 400 L; cu 3 gradaţii 400 L.; cu 2 gradaţii 350 L.; fără gradaţii 400. — 2. Cu studii teologice ordinare cu 4 gradaţii 400 L.; cu 3 gradaţii 400 L.; cu 2 gradaţii 350 L.; cu 1 gradaţie 475 şi fără gradaţii 400 L.

Expoziţia de animale din Siret. In ziua de 16 Iulie curent a fost în oraşul Siret din Bucovina o expoziţie de animale la care au fost prezentate: 265 vite cornute mari, 131 cai, 17 porci, 4 capre şi albine. Cele mai multe aceste vite erau ale ţăranilor. S'au dat următoarele premii: Pentru armăsari 1700 lei, iepe de prăsilă 5800 lei, mânzi 2—3 ani 1500 lei, mânzi un an 1600, total 10600 lei.

Pentru vite cornute: tauri de prăsilă 2100 lei, vaci de prăsilă 9100 lei, junce 1—2 ani 4000 lei, total 15.200 lei. In total s'au acordat premii în sumă de 26.350 lei.

Afară de premiile în bani s'au mai dat şi 6 diplome cu medalii marilor proprietari Schibinevschi din Adâncata, Gorjitzchi din Cerepcăuţi, Flondor din Rogojeşti, crescătorilor Fritz Hubich şi Iohann Schmiedt din Tereblecea, D-lui Mironovici, fost judecător, îi s'a decernat o diplomă pentru albine.

Cu premiul întâiu în bani a fost premiată o vacă de rasa Simenthal cu suma de 1000 lei şi o iapă cu suma de 800 lei ale crescătorului Franz Hehn din Tereblecea. Ce bine ar fi să se facă în toată ţara cât mai multe astfel de expoziţii.

Multe mai scormoneşte mintea omenească. Un ceas ciudat a făcut un ceasornicar din Viena. La o biserică din Strassburg şi la una din Beanois, se află ceasornice mari, cari prin mersul lor pun în mişcare figuri omeneşti ce se arată la sferturi de ceas, la jumătate de ceas, la baterea unei ore şi mai ales la amiaz. (Ca la unele ceasuri cucul).

Luându-se după pilda acestora, ciasornicarul vienez s'a pus să facă unul care să le întreacă pe toate. El şi-a făcut ceasul într'o lădiţă de 3 metri înaltă şi 2 metri lată, având în lăuntrul ei un adevărat magazin de figuri mişcătoare. In ele se mişcă şi se artă în toate laturile, alte 18 ceasuri mai mici, apoi 22 persoane (figuri de oameni), 16 clopote, 2 tunuri şi o muzică!

Figurile omeneşti se mişcă şi arată în toate părţile pe rând; la amiază tunul bate şi muzica cântă.

E mică panoramă care arată câtă răbdare poate avea un om, când îşi pune în cap un gând, fie el cât de ciudat şi migălos.

Recolta. Ştirile aduse de guvern până acuma asupra recoltei anului în curgere sunt foarte bune.

Recolta grâului, deşi mai mică şi de calitate mai slăbuţă ca anul trecut, totuşi e aşa că se va putea păstra ceva şi pentru export (afară din ţară).

Porumbul şi orzul vor avea recoltă minunată aşa cum nu s'a pomenit decât în anii cei buni.

Sunt unele judeţe, ca Vlaşca şi Teleormanul, cari au agricultură întinsă şi în cari se vorbeşte că dela anul 1907 nu s'a mai pomenit recoltă aşa de bună.

Innec. Pe când tânărul Simonfy se scălda în Mureş, a fost atras de strigătele de desnădejde a două fete, cari cereau ajutor, ameninţate de curentul apelor cari le târau spre fund. Numitul băiat fără să mai stea pe gânduri s'a dus în ajutorul lor şi cu multă greutate a putut să le scape. Apoi voind să treacă înapoi Mureşul înot, s'a înecat.

Comune ameninţate de lupi. Comunele de pe valea Siretului din Bucovina: mai ales Pătrăuţii pe Siret, Cupca, Coreşti, Igeşti şi împrejurime sunt cuprinse de groază din cauza lupilor. Astfel înainte de vre'o două săptămâni s'a năpustit într'o noapte o potaie de lupi asupra unei stâne din Pătrăuţi pe Siret şi a sfâşiat vre'o 32 oi. Numai cu greu a reuşit ciobanul trezit din somn de sbieratul disperat al oilor sale şi de sunetul talăngilor, să alunge lupii din ocol.

Mai în fiecare seară se pot vedea lupii, cum umblă fără nici o frică câte doi, trei la un loc, şi ameninţă nu numai gospodăriile locuitorilor îngroziţi, dar şi lucrătorii câmpului nu mai cutează să strângă fânurile în timpul nopţilor răcoroase, cum se obcinuieşte în toate părţile şi se obiciniua şi pe valea Siretului mai înainte.

Cămaşă ostăşească veche. Plugarul Andrei Buzilă a aflat de Dealul Negru de lângă Dorna (Bucovina) o bucată mare dintr'o cămaşă de zale ce se purta acum câteva sute de ani de ostaşii ţărilor române. Acest obiect a trezit un mare interes pentru populaţie, care speră să afle pe acolo şi arme ori alte lucruri de pe timpul acela.

Jefuirea bisericei ortodoxe din Cernăuţi. Răi făcători, rămaşi până în prezent necunoscuţi autorităţilor, au pătruns cu ajutorul unor chei falşe în biserica otodoxă din Cernăuţi, jefuind-o de toate odoarele scumpe. Hoţii au luat până şi potirul de aur, care are o valoare istorică.

O crimă în tren. Primarul Tomescu din comuna Madlagic (jud. Dolj) călătorind într'un vagon de clasa 2-a în trenul de Bucureşti, a fost adormit în apropiere de staţia Potavrac. Trei călători cari se aflau în acelaş clasă ştiind că are asupra sa o mare sumă de bani, l-au jefuit. Când însă s'a trezit din somn, d-l Tomescu şi-a dat seama că a fost jefuit. Cum trenul era aproape să între în staţie, s'a apropiat de uşă, voind să scoboare pentru a reclama şefului gărei şi poliţiei.

Dar deodată un bandit deschise uşa vagonului şi-l izbi jos din mersul trenului. Nenorocitul primar a căzut între roţile vagoanelor, fiind strivit îngrozitor.

A fost imediat ridicat de pe linie, dar pe când era dus la spital, pe drum a încetat din viaţă.

Acei cari aveţi bani asupra şi călătoriţi cu trenul fiţi foarte prevăzători şi cu ochii în patru.

Sfinţirea unei biserici. In primile zile ale lunii Septembrie se va sfinţi de către Mitropolitul Pimen al Moldoveiu biserica din Ungheni.

Bancă românească. In oraşul Canton din America s'a înfiinţat la începutul acestei luni o bancă românească, cu capital de o jumătate de milion de dolari.

Nădăjduim că noua bancă va avea viaţă lungă şi plină de roade, lucrând pentru binele fraţilor noştri din America.

Serbare şcolară. In ziua de (sf. Petru şi Pavel) s'a dat la şcoala primară din com. Tuluceşti jud. Covurlui, serbarea de sfârşit de an şcolar la care au luat parte autorităţile şi un foarte numeros public din localitate şi din oraşul din apropriere, Galaţi. Sălile şcoalei fiind neîncăpătoare, serbarea a fost făcută minunat în curtea şcoalei.

Un program foarte bine alcătuit, pregătit şi compus din Coruri, recitări, dansuri naţionale şi o piesă de teatru „Cuiul lui Pepelea" a atras cuvinte de laudă din partea orăşenilor, cari au rămas uimiţi de o asemenea producţie a şcoalei săteşti.

D-l Gh. Ionescu dirigintele şcoalei în cuvântarea de deschidere a arătat rostul tradiţionalei serbări de fine de an şcolar. Cei 5 învăţători ai şcoalei au făcut darea de seamă a claselor respective, împărţindu-se ca premii, cununa de flori şi cărţi.

După terminarea programului, d-l Gh. Ionescu a vorbit despre „Rolul şcoalei săteşti în România nouă".

Congres. In zilele de 13—18 Aug. a. c., se va ţine la Târgul-Murăş (Ardeal) Congresul „Asociaţiei generale a Corpului didactic al Şcoalelor de Meserii din Ţară".

Expoziţie. In ziua de 4 Septembrie se va deschide la Turda (Ardeal) expoziţia de animale a judeţului Turda-Arieş.

Animalele cele mai frumoase şi mai îngrijite vor fi premiate de comisiune.

Expoziţii de animale. In cursul lunei August se va ţine în (Ardeal opt expoziţii de animale pe judeţe.

Târgul de vite. In ziua de 22—23 Iulie a fost târgul de vite la oborul din Alba-Iulia (Ardeal). In prima zi a fost un număr foarte mare de vite cornute şi de cai, la 8000 de capete. S'a vândut însă foarte puţin, din cauza lipsei de bani şi a taxelor mari de export, care a împedecat comerţul. Observăm că şetre cu mâncări, beuturi era berechet. Târgul de mărfuri a fost asemenea bogat în diferite articole, dar şi aicea cumpărătorii erau restrânşi. Furturile n'au lipsit.

Faptă bună. D-nul *Trăilă Ţăranu*, mare proprietar din Timişoara, a dăruit bisericii din satul *Cacova* 200 lei, iar corului de acolo 1000 de lei. Iată încă un gest frumos al acestui cunoscut binefăcător.

Infiinţarea mai multor şcoli de meserii. Pentru încurajarea meseriilor, guvernul a hotărât să înfiinţeze în jud. Constanţa mai multe şcoli de meserii.

Aceste şcoli se vor deschide cu începere dela 1 Septembrie c. în comunele Techirgiol, Canara şi Anadolchioi. In acest scop d-nul Alexandrescu, administratorul plăsei Constanţa, a fost însărcinat de prefectura judeţului cu închirierea localurilor unde vor funcţiona în viitor aceste şcoli.

De ce s'a apucat omul să fure? In faţa Tribunalului din Cluj s'a judecat Vinerea trecută procesul săteanului Vasile Kirvay, care a făcut în luna Maiu a acestui an un furt. La întrebarea judecătorului, că dece a furat, săteanul, ungur, a spus în faţa oamenilor adunaţi la judecată, ca el n'a făcut furtul din altă pricină, decât ca să fie băgat în închisoare şi astfel să mai poate scăpa de răutatea nevestei sale, care — până a nu fi arestat îl bătea în fiecare zi.

Serbare populară. Cercul cultural „Nicolae Iorga" în Broscăuţii Noui a horărît în adunarea generală extraordinară din 10 Iulie crt. aranjarea unei mai serbări populare, cu teatru şi concert pe ziua de 12 August 1923. Cu ocazia aceasta se va sfinţi „Palatul Naţional" şi steagul Cercului. Se va deschide şi cooperativa. In aceiaşi adunare s'a decis şi acordarea a 2 sau 3 burse pentru copiii români sărmani, cari vor învăţa vr'o meserie.

Ana Branişte, soţia preotului Ioan Branişte din Toarcla, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşită cu sf. taine, a decedat în 4 Iulie 1923 în etate de 62 ani. O deplânge soţul său preotul Ioan Branişte şi fiul său Valeriu.

Răposata pe patul morţii sale, a pus bază unei fundaţiuni bisericeşti de 1000 Lei.

Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată.

Pentru abonaţii noştri. Pentrucă ştim că serviciul poştei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonaţii noştri că de câteori nu vor primi vreun număr din ziar, să ne încunoştiinţeze prin o carte poştală ca numărul lipsă să-l trimitem din non

Lăcuste. După musca columbacă (otrăvitoare) s'a ivit în comunele Bencecul românesc şi german şi Ianova din Banat, lăcusta aşa numită marocană, care călătoreşte în roiuri mari ca şi musca columbacă, şi nimiceşte totul, pe unde se pune. Locuitorii au eşit la hotare cu furci şi lopeţi şi făcând gropi în pământ, au strâns în ele roiurile de lăcuste şi le-au dat foc. Lăcustele s'au ivit în urma căldurilor mari şi a secetei.

Femei hoaţe îmbrăcate în haine de călugăriţe. In Chişinău au fost prinse şi închise patru hoaţe îmbrăcate în haine de călugăriţe, cari ducându-se prin diferite sate, adunau bani dela locuitori spunând că banii strânşi vor folosi la ridicarea unei mânăstiri. Hoţia lor era nimerită căci pentru lucruri bune, nimeni nu se sgârceşte a da un ban. Astfel când poliţia le prinse, găsiră asupra lor 250 de mii lei.

Când vin prin sate astfel de oaspeţi pentru a cere ajutorul nostru, înainte de ale da, deschideţi ochii şi vedeţii dacă sunt cinstiţi.

Pentru catedrala ortodoxă în Buziaş. La băile Buziaş din Banat, s'a format un comitet cu scopul de a ridica o biserică românească de oarece nu era.

Spor de plată lucrătorilor din minele de aur. Lucrători din minele de aur ale statului în Ardeal, erau prea slab plătiţi şi de mult şi-a cerut urcarea plăţilor. După târgueli de jumătate de an, au ajuns la înţelegere: Li se urcă plata cu 120%, adecă mai mult ca îndoit pe cât au avut. Prin aceasta ajung să aibă minerii (băieşii) 70—80 lei pe zi, ajutorii 50—60, vagonerii 50—55 pe zi. Ziuaşii şi copiii au mai puţin. Nu-s plăţile pe-o formă, ci după cum e lucrătorul de vechiu şi de învăţat şi după lucrul ce îl face. De pildă cei dela sfărâmători (şteampuri) sunt împărţiţi în lucrători de clasa I., II., III., IV. având plată 45, 50, 55 şi 60 de Lei, după clasa în care sunt puşi.

Expoziţie. In ziua de 4 Septembrie se va deschide la Turda expoziţia de animale a judeţului Turda-Arieş.

Animalele cele mai frumoase şi mai îngrijite vor fi premiate de comisiune.

Rugăminte. Domnii studenţi cât stau la casele părinţilor de prin sate, preoţii, învăţătorii, notarii, primarii şi sătenii ştiutori de carte, sunt rugaţi să ne scrie pe scurt cele ce se întâmplă pe la dumnealor, ca: fapte bune, şezători, conferinţe, înfiinţări de biblioteci, clădiri de biserici, şcoli şi tot ce este de seamă şi se leagă de viaţa satelor, pentru a fi tipărite în foae. Mai primim: culegeri de poezii populare, cântece, basme, strigături la horă şi datine.

Sfinţirea de clopote. P. S. Sa Episcopul Valer Frenţiu al Orăzii mari a făcut în ziua de 12 Iulie sfinţirea clopotelor bisericii gr. catolice române din Carăii mari, în mijlocul unor frumoase serbări religioase. Apoi în zilele următoare a cercetat mai multe comune din jurul Carăilor, slujind pretutindeni în biserici şi propovăduind cuvântul lui Dumnezeu.

A apărut: Poeme în proză de Emil Isac. Editura „Tipografia românească" Oradea-Mare.

No. 301—923

Condiţiile de primire în Internatul liceului Petru Major din Gherla

1. Primirea se face în baza unei petiţii timbrate şi instruite cu documentele: Certificat şcolar (dela elevii noi), certificat despre averea părinţilor semnat de primărie şi administraţia plasei (dela elevii noi), certificat despre sănătatea deplină a elevului (dela cei noi), obligaţiunea semnată de părinţi sau tutori de a plăti la timp taxele în care declară tot odată că cunosc condiţiile de primire. Pe cerere va a fi indicat domiciliul părinţilor şi poşta. Nu se va da urmare cererilor care nu vor fi instruite cu toate documentele se vor plăti jumătate la tim de înaintare este 25 August.

2. Taxa de întreţinere: 2700 Lei plătibili în 3 rate (1000 Lei la intrare, 1000 Lei la 1 Ianuarie, 700 Lei la 1 Martie). Se mai plătesc la intrarea în internat: 200 Lei pentru spălat, 50 Lei pentru deteriorări de mobiliar. In alimente: 250 Klg. grâu, 30 Klg. porumb, 3 Klg. unsoare, 15 Klg. fasole, 80 Klg. cartofi, 100 bucăţi ouă, 2 Klg. lectar. Alimentele se vro plăti jumătate la intrare, jumătate la 1 Ianuarie. Elevii care nu vor plăti la timp taxele vor fi scoşi din internat.

3. Fiecare va aduce cu sine: 6 cămăşi, 6 izmene, 2 perini cu câte 2 feţe (cuverturi), 2 cearşafuri, un ţol gros de lână, 3 ştergare, un ştergar de bucătărie, o saltea, 2 cămăşi de dormit, 12 batiste care vor trebui provăzute cu monogram sau număr. Internatul nu garantează pentru haine ne semnate. Va mai aduce fecare: 2 părechi ghete, o păreche pantofi de lână, piaptăn, perii de dinţi, de haine, de ghete. Despre toate acestea fiecare elev va prezenta un inventar în două exemplare semnat de părinţi.

4. Elevilor le este oprit de a avea bani de buzunar care vor trebui păstraţi la administraţia internatului. Banii găsiţi la elevi vor fi confiscaţi în favorul internatului.

5. Direcţiunea liceului îşi rezervă dreptul de a spori sau scădea taxele conform scumpirii sau ieftenirii traiului, ar părinţii sunt obligaţi a se supune acestor dispoziţii.

6. Dacă vre-un elev ar părăsi internatul în cursul anului din vre-un motiv serios, sau ar fi eliminat, părinţii sau tutorii sunt obligaţi a plăti întreţinerea încă timp de o lună dela data ieşirii. Din taxele plătite înainte pe un sfert de an nu se restitute nimic. La plătirea ratelor părinţii vor avea să observe cea mai strictă punctualitate.

7. Se caută un pedagog (absolvent) de teologie sau învăţător) pentru plata de 600 Lei lunar şi întreagă proviziunea, plus plata de secretar al direcţiunii dacă ocupă acest post.

8. Ca pedagogi vor fi angajaţi şi 3 elevi mai buni pentru plata de 150 Lei lunar. Cererile pentru ocuparea acestor posturi se vor adresa direcţiunii.

31-2 **Direcţiunea liceului.**

Pentru un monument al eroilor. Dl Ghiure administratorul plăşei Boroaia, jud. Suceava preotul M. Cârlănescu, învăţătorul Undiţă şi alţi gospodari din sat, au pus la cale strângerea de bani pentru ridicarea unui monument în cinstea eroilor căzuţi pentru patrie.

Un om de bine. Dl Petre I. Trăistaru din comuna Poiana Mare, jud. Dolj, clădeşte pe propria-i cheltuială un local de şcoală cu patru săli de clasă şi locuinţă pentru diriginte. Localul de şcoală va purta numele soţiei sale moarte „Prima P. Trăistaru".

In această comună s'a mai ridicat o biserică şi un spital.

Iată un om de bine, pe care trebuie să-l cinstim cu toţii pentru faptele cari le săvârşeşte, şi ce nimerit ar fi ca mulţi cari irosesc bani pe nimicuri să eie învăţătura de la acest bătrân, care îşi un parte averea pentru binele obştesc.

Bibliotecă populară. In 12 Iulie a. c. s'a deschis în comuna Tinca jud. Bihor, biblioteca populară „Crişul Negru" înfiinţată de Cercul Stud. Bihoreni din Bucureşti. Părintele Gheorghe Rocsin după oficiarea feştaniei în localul bibliotecii, a ţinut o cuvântare. Cercul a fost înfăţişat prin domnii Silviu Moga vicepreşedinte, Gheorghe Horvat secretar general şi Radu Petre. De bibliotecar a fost ales funcţionarul dela pretură d. Corbuţ. Pe urmă se citesc statutele în baza cărora va funcţiona biblioteca. S'a adunat ca donaţie pentru bibliotecă suma de 115 lei. După terminarea serbărei s'au împărţit cărţi publicului doritor de a ceti.

Alte vizitaţii canonice. P. S. Sa Episcopul Gherlei a vizitat mânăstirea dela Bicsad, unde a slujit în faţa alor cincisprezece mii de oameni, precum şi Şimleul Silvaniei, unde asemenea au ieşit întru întimpinarea iubitului archiereu peste 8 mii de oameni. La Bicsad P. S. Sa a trebuit să împartă poporul în două părţi şi să predice de două ori, ca să-l poată auzi toţi.

Iubiţi săteni, strângeţi număr cu număr din această foae, încât la sfârşitul anului să puteţi avea o carte mai din cele folositoare.

Nenorocire pe calea ferată. De o bucată de vreme încoace nenorocirile pe calea ferată se ţin lanţ. Viaţa oamenilor cari pleacă la drum e totdeauna în primejdie din pricina nepăsării funcţionarilor de la drumul de fer, începând de la cei mari până la cei mici.

Iată cea mai nouă nenorocire. Trenul care venia din Timişoara înspre Bucureşti, ajungând în o staţie mică Flămânzeni s'a rupt osia celui de al cincilea vagon care venea după maşină şi din această pricină vagonul a deraiat (s'a răsturnat), târând încă unul după el.

Au fost câţiva morţi şi peste 40 de răniţi.

Nu este nici un mijloc de îndreptare ca să nu se mai întâmple aceste nenorociri?

Târguri. S'a dat voe la deschiderea următoarelor târguri:

Un târg de vite săptămânal în com. Goteşti (jud. Cahul); în ziua de Marţi;

3 târguri anuale de vite şi mărfuri la Aţia (jud. Odorhei) şi anume: între 11—14 Martie, 29 Iulie, 1 August şi 23—26 Noembrie.

REVISTE PRIMITE

Educaţia revistă pentru şcoală şi familie. Anul VI. N-rii 5—6 pe lunile Mai şi Iunie 1923. Bucureşti, strada Termopile 6.

Apărarea Naţională, anul II, no. 8 cu data de 15 Iulie 1923. Bucureşti, strada Pictor Grigorescu 9.

Biserica Ortodoxă Română, revista Sfântului Sinod. Anul XLI. No. 8, Mai 1923. Bucureşti.

Cosinzeana, revistă ilustrată. Anul VII. No. 14, 25 Iulie 1923. Cluj, Piaţa Cuza-Vodă 16.

Orice om, intelectual, muncitor sau sătean, să citească şi răspîndească în cercuri cât mai largi

CULTURA POPORULUI

care nu are nici un crez politic, ocupându-se numai cu educarea maselor ţărăneşti şi muncitoreşti ! ! !

„ALBINA"

INSTITUT DE CREDIT ŞI DE ECONOMII

Fondată la 1872. **CENTRALA SIBIIU** Fondată la 1872.

SUCURSALE: BRAŞOV / BUCUREŞTI / CLUJ / LUGOJ / MEDIAŞ TÂRGUL-MURĂŞ / TIMIŞOARA ŞI SÂN-MĂRTIN.

Capital deplin vărsat Lei 25,000.000
Fonduri de rezervă „ 16,000,000
Depuneri spre fructif. „ 256,000.000

Legături cu toate centrele din ţară.

Lucrează direct cu cele mai mari bănci din America.

Are o secţie specială pentru afacerile americane.

Jertfeşte anual sute de mii de lei pentru scopuri de binefacere şi culturale.

Primeşte DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE de plată la vedere cu 5% dobândă fără considerare la sumă. Pentru DEPUNERI CU TERMIN FIX plăteşte $5^1/_2$—7%, — după mărimea sumelor şi durata termenelor de plată. (20 5—10)
Darea către stat o plăteşte Institutul din al său.

CASA PĂRINTEASCĂ

de VICTOR EFTIMIU.

Pe vremea aceia, principatele românești — Iflacu Bogdan, cum le ziceau Turcii — erau cârmuite după bunul plac al vizirilor din Țarigrad. Veneau Domnii și se duceau, de par'că din moși strămoși, al lor era pământul Munteniei și Moldovei. Se pomeneau din inima Fanarului, pe scaunul slăviților Mihai și Ștefan, și de-acolo, ori li se rostogolea capul în țărână, ori se întorceau, cu mult bănet, și averi multe, să-și odihnească ciolanele îmbătrânite sub cerul de mătase albastră al Bosforului minunat.

*

Câtăva vreme înainte de răsmeriță, trăia la București coconul Alecu Ispirescu, boer neaoș cu hrisoave din bătrâni, rumân cu dragoste de țară și de lege, care-și vedea de gospodăria lui, cânta în strană Dumineca și cetea cărți vechi, aduse cu jertfe mari de peste mări și țări; primăvara, cum dădeau mugurii, coconul Alecu pleca în Teleorman pe moșie, unde-ar fi stat și iarna, dacă nu s'ar fi împotrivit nevasta dumisale Raluca, și cele două fete de măritat, Profira și Evanthia, cărora le era urât foarte în pustietățile de la țară.

Voevod proaspăt picase la București, durduliu la față, legănat la mers și cu ochii plini de pofte. Să-i zicem Panaghi-Vodă, că de i-am zice pe nume, s'ar supăra urmașii Măriei-Sale, cari umplu și acuma străinătățile cu numele adevărat al acelui Domnitor, mândrii nevoie mare că se trag din așa fanariot de vază.

Ceata biblicilor, a păunilor, a curcanilor cari pe vremea aceia alcătuiau „curtea" Hospodarului, roia în jurul lui Panaghi-Vodă, rotindu-și coada, umflându-și penele și gângurind în gușă, în semn de „bun venit, vulture, printre noi!"

Iar Panaghi-Vodă, era mulțumit foarte, căci toți îi vorbeau **elinika;** jupânițile erau frumoase, frumoase, boerii primitori și darnici, știind că, la rândul lor, vor folosi și ei de pe urma Mult-Inălțatului.

Numai Alecu nu se prea îmbulzea, căci știa el ce pacoste nouă era noul stăpân al Munteniei!

Cucona Raluca însă, precum și Domnițele Porfira și Evanthia — care fusese botezată după numele copilei celuilat Domn țarigrădean — ardeau, nu alta, să se înfățișeze la curte.

— Unde vrei să găsim ginere mai vrednic de odraslele noastre, boerule? spunea Cucoana Raluca.

Iar Alecu suspina în fundul inimei sale, la gândul că odată și odată tot va trebui să-și îmbrace antiriul de sărbătoare și să ureze bun venit Domnitorului.

Ziua mult așteptată de coconet, ziua cea temută a Ispirescului sosi, în sfârșit: un trimes de la curte îi pofti în fața Măriei Sale, care dorea foarte să cunoască pe vrednicul boer și ale sale neamuri, mândrele jupânițe.

Și iată-mi-l pe sfiosul nostru coconu Alecu printre celelalte pasări împopoțonate, din ograda domnească, iată-mi-l ploconindu-se, zâmbind, întrebând și răspunzând lui Panaghi-Vodă.

— Am auzit mult bine despre domnia-ta, spunea Voevodul, pe elinește. Ești mare iubitor de țară, cărturar de frunte și-ai casa plină de lucruri prețioase... Aferim!

„Mai ai și două copile, mult înzestratele Evanthia și Profira, cărora neapărat va trebui să le găsim gineri vrednici de așa socru, de-așa fete împărătești!...

Iar Ispirescul răspundea:

— Țara mi-o iubesc, Măria-Ta, că asta e datoria fiecăruia. Cărturar așa de mare nu sânt, măcar că-mi place mult să cetesc în vivliile înțelepte, ale altor neamuri, mai luminate.

„Casa mea e plină de scoarțe vechi și de icoane găunoase, cari pentru mine au mare preț, dar pentru alții n'ar face nici o lăscaie."

„Cât despre fetele mele, mila Măriei Tale e prea mare, dar nu visez cine știe ce mândrețe de gineri, căci nu sunt așa bogat cum mi-a eșit vestea, ca să le înzestrez după cum s'ar aștepta Luminăția Ta!"....

Așa vorbi Alecu Ispirescul, vorbă dreaptă și cinstită, cum se cuvine unui adevărat boer, care n'așteaptă nimica, dela nimeni.

Câteva zile după aceia, Panaghi-Vodă veni să-l vadă la el acasă; mare cinste pentru boer, mare tărăboiu în jurul Mitropoliei! Alecu Ispirescul locuia pe deal, pe partea de unde se vede, în vale, câmpia Filaretului. O grădină nesfârșită, cobora până jos, de subt ferestrele casei părintești.

Părea o grădină din povești, așa de multe și mari erau feluritele roade ale pomilor, atâtea flori îmbălsămau, atâtea pasări se alungau printre ramuri, cântând și veselindu-se parcă se aflau în raiul Domnului Dumnezeu.

— Aferim! Aferim! zicea Panaghi-Vodă, îmbătat de mireasma liliacului, care se legăna supt ferestrele deschise.

In anul acela, după stăruințele și rugămințele nevestei, coconu Alecu nu plecase încă la moșie, în Teleorman.

Altminteri, n'ar fi apucat hospodarul să miroasă atâta floare de liliac, să rămână fermecat de neasemuita grădină a Ispireștilor, și mai ales de casă bătrânească, unde erau adunate cele mai rare și mai scumpe covoare de ibrișim, icoane vechi și daurite, pistoale și iatagane albanezești, lucrate migălos, tronuri și lăzi din lemn de trandafir, paturi și mese încrustate cu sidef, șaluri turcești de trei sute galbeni unul, antirie grele, cu flori de aur și căptușală de mătasă albă, mă rog toate cele ce un iubitor al acestor lucruri putea s'adune 'n vremea aceia, toate se aflau adunate la boerul Ispirescu 'n casă.

Nu vă mai spun că dulapurile și ceardacul erau tivite cu lemn de nuc, lucrat de mână, în răsucituri meștere, asemeni catapetesmelor de biserică. Până și marginea scării avea, pe ici pe colo, câte un cap de îngeraș, tăiat în lemn de agerii meșteșugari din vremea veche.

Panaghi-Vodă fu încântat peste măsură. Așa de încântat fu Panaghi-Vodă, încât a doua zi trimise un om pe dealul Mitropoliei, să spună boerului următoarele:

„Că Măria Sa a pomenit și'n vis aeeste frumuseți.

„Că mai multă răcoare și mai multă mireasmă ca'n grădina Ispirescului nu se mai găsește.

„Că orașul Bucureștilor este un oraș puturos.

„Că Măria-Sa o să moară vara de căldura și de duhoarea Bucureștilor.

„Că boerul Alecu Ispirescu pleacă, vara, la moșie în Teleorman.

„Că locuința dumisale rămâne goală.

„Că Măria-Sa ar fi bucuros s'o ia cu chirie pentru lunile de vară, cât lipsește boerul.

„Că boerul va trebui să lase pe meșterii domnești să facă oarecari îndreptări în casă și anume să lărgească ferestrele, să spargă unele ziduri și să mai taie câteva uși; că cele ce sunt nu-i ajung, fiind prea scunde și prea înguste.

„Că boerul va aduce singur răspunsul peste trei zile, la sărbătoarea ce-o dă Măria-Sa în palatul domnesc, Duminică seară." Auzind acestea, Alecu Ispirescu îngălbeni și duse mâna la inimă.

Așa-l găsi cucoana Raluca și tinerele lui odrasle.

— Blestemat să fie ceasul când l-am adus pe grec la casa mea! oftă Alecu.

Aflând pricina acestei mâhniri, cucoanele se mirară întâiu, apoi se bucurară foarte.

— Bine, boerule, în loc să râzi și să te veselești, dumneata suspini?

„D'apoi mai mare cinste nu se putea pentru bietele de noi! Unde-ai pomenit ca Domnul țării să catadixească așa cevașilea? Ne-a văzut Dumnezeu, boerule, norocul a picat la casa noastră! ciripea cucoana Raluca, de parcă i-ar fi plouat cu galbeni în casă.

Dar conul Alecu o privea lung, clătinând capul a durere.

Ușor i-ar fi fost boerului s'o dea pe ușă afară, după datină, pe-a dumisale jumătate. Dar cum în vivliile străine cetise de multe ori că muieretul e la mare cinste în țările apusene, voia să se poarte și dumnealui după vremea nouă, adecă să împărtășească nevestei toate necazurile, bucuriile și gândurile sale.

De aceia îi vorbi, domol și cu multă jale în glas:

— Cum îți închipuești, nevastă, c'o să mă rabde inima să fac așa ceva, să dau casa părintească pe mâna străinului, fie acesta însuși Domnitorul?

„Toate lucrușoarele noastre, adunate din străbuni, cu mare trudă și cu grije mare păstrate, să fie răvășite, călcate în picioare de alții?

„N'auzi ce spune? S'aducă meștori și să-mi schimbe casa! Zidurile vechi să fie dărâmate ferestruicele lărgite, ușile stricate?

„Au n'are să se răscolească 'n fundul groapei cenușa morților din casa asta?... N'or să mă blesteme străbunii, aflând pe aceia lume că i-am vândut străinilor?

(Urmare).

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI"

care se tipărește în 30 mii de exemplare.

FABRICA DE PIELĂRIE DIN TURDA
SOCIETATE ANONIMĂ
TELEFON No. 72.
produce toate speciile de tălpi prima calitate!
28—9—2.

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după desenuri se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-16-37

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!

Orice familie își procură pentru casă
LIQUERUL BOGSZA
pentru că e veritabil și neîntrecut!

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
16—15

BANCA ANGLO-AUSTRIACĂ
FILIALA ORADEA-MARE
SCONTEAZĂ CAMBII — PRIMEȘTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete și în cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase (Efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil). — SCONTEAZĂ CAMBII
EFECTUIAZĂ remiteri pentru țără și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. 24—6—4
CUMPĂRĂ ȘI VINDE MONEDE STREINE

Morile Unite cu aburi
LÁSZLÓ & HUNYADY
SOCIETATE PE ACȚIUNI
ORADEA-MARE
25—4

RECLAMA este sufletul comerțului!!

PREVEDEREA
SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ DE ASIGURĂRI
AGENȚIA PRINCIPALĂ ÎN BRĂILA.
CAPITAL 10,000,000 LEI
REZERVE 20,000,000 LEI
AGENȚIE PRINCIPALĂ ÎN ORADEA-MARE LA BANCA ȘI SOCIETATEA COMERCIALĂ DIN BIHOR S. A.
STR. NAGY SÁNDOR 4.
23—4

Cu deplină garanție ca înainte de războiu ------ cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialități: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare și tot felul de piei pentru întrebuințare technică --- liferează
FRAȚII RENNER & COMP.
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
13—14

S'a deschis basinul băii Diana!
5 15—50
Pentru înotători liberi și cari învață înotatul. Deschis dela ora 7 dimineața până la ora 8 seara. Lloyd 1633

Fiecare cărturar al satului, care primește această foae, nu trebue să se mulțumească să o citească numai el, ci, în zilele de sărbători și acelor gospodari cari n'au putut învăța carte.

Incă o datorie mai are săteanul luminat, ca să răspândească și să îndemne să se aboneze câți mai mulți prietini ai lui, la „Cultura Poporului".

Dacă vrei bonboane bune cere **„MELISSA"**
15-4
Telefon 648 și 665
Cluj – Calea Dorobanților 40 și 41-a

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 16—50

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 16—50

Este știut de toți că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!
Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acții.
Furnisoare ale Curții Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22—6

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7 16—50

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 16—50

FABRICA DE BERE DIN TURDA S. A.
KORONA — CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5 — DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ
GLORIA — BERE DIN MALȚ DUBLU
TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR II — TELEFON No. 394
26—5

BANCA CHRISSOVELONI — SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ — SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI
SUCURSALA CLUJ, STRADA MEMORANDULUI N-rul 8.
SUCURSALE: BRĂILA, CONSTANȚA, CLUJ, GALAȚI, SIBIU, NEW-YORK (AMERICA), CONSTANTINOPOL (TURCIA).
AFILIAȚIUNI: BANCA CHRISSOVELONI & CO., DIN PARIS; BANCA CHRISSOVELONI, BISTEGHI & CO., DIN VIENA.
CAPITAL SOCIETAR DEPLIN VĂRSAT: LEI 150,000,000.
Face orice operațiuni de bancă. — Sconteează portofoliul comercial, cupoane și titluri eșite la sorți. Deschide conturi curente. — Se însărcinează a face plăți în orice oraș din țară. — Emite cecuri și acreditive asupra oricărui oraș din țară. — Liberează scrisori de credit. — Primește bani în deposit și cu librete de economii, plătibile la vedere și pe termen fix, pentru care plătește dobânzi avantagioase. Prin mijlocirea sucursalei sale din New-York se însărcinează a face plăți pe tot teritorul României-Mari pentru Românii din America
27—4—1.

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malț dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate,
14—14
din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare.* Se capătă pretutindeni.

Tiparul tipografiei „VIAȚA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

CULTURA POPORULUI

Luminează-te și vei fi! — Voește și vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă 12 Aug. 1923 | ADMINISTRAȚIA: CALEA DOROBANȚILOR 10 TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NR.-L 20. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

PILDA FRANȚEI

În ceasul acesta greu, de frământare obștească și de obștească îngrijorare, de suferință, de lipsă și de îndoială, popoarele au nevoie de o înțelegere adâncă a timpului, și de o luminoasă prevedere a viitorului, pentruca să poată aștepta și pentruca să poată birui.

Să privim pilda Franței.

Țara aceasta care a pătimit cel mai mult de pe urma războiului, care a lăsat 3 milioane de morți și a văzut cea mai bogată regiune prefăcută în ruine, poate fi socotită azi ca cel mai glorios și mai vrednic simbol al victoriei. Județe întregi păstrează în cuprinsul lor adâncă urmă a nimicirii. Sate și orașe ascund în cenușa care le acoperă amintirea unei vieți pline de belșug și înțelesul măreț al unei jertfe depline. Câmpuri și holde azi nu mai sunt decât nesfârșite văi ale plângerii brăzdate de șanțuri și de tranșee, de scorburi de obuze și de cimitire ale ostașilor căzuți în luptă: pe acolo au trecut Germanii!

Și totuși în țara aceasta, nu se simte povara desnădejdii. Pe de altă parte bucuria biruinței nu a întunecat nici-o clipă conștiința mărei datorii de împlinit, și a greutății neasemuite a ceasului. E o minunată împerechere a bunului simț cu o credință aproape religioasă a răbdării, care nu e o resemnare pasivă cu o energie neînfrântă dar măsurată și cuminte. În fața nenorocirii ca și în fața biruinței, Franța a dat pilda măsurii și a echilibrului. Războiul l-a purtat în liniște și în răbdare, dupăcum victoria, a privit-o cu o adânc cugetată îngrijorare. Soarta vrea ca noi încercări să ceară noi jertfe poporului francez.

De dincolo de noul hotar al Rhinului, Germania învinsă se împotrivește poruncilor păcii încheiate. Sub înfățișarea mincinoasă a unei republice democratice, ea înarmează o oaste pe care nu are dreptul să o păstreze, înflăcărând gândul tineretului ei pentru lupta de răzbunare de mâine.

În sufletul ei clocotește ura pentru dușmanul biruitor. Cârmuirea dela Berlin răstălmăcește adevărul și falșifică istoria. În loc de a plăti cinstit datoriile unui război nedrept, și în loc de a lucra pentru a ridica din ruine provinciile pustiite de oștile sale, ea strigă omenirii civilizate cuvinte mincinoase de ocară pentru Franța războinică și militaristă. Se încearcă astfel o răsturnare deplină a rolurilor, pentru a preface jertfa în călău, iar pe vinovat într'un învins vrednic de milă.

Împrejurări atât de grele, din înțelesul tragic al cărora guvernanții unui popor își iau o mare răspundere în fața istoriei, nicicând nu s'au abătut asupra vreunei națiuni. Între datoria sfântă de a ridica cu orice preț țara din ruine și de a asigura propășirea ei, a doua zi după o biruință atât de grea, și între primejdia de a trebui să înfrunte îndoita luptă împotriva minciunei și a urei vrăjmașului, Franța caută drumul cel drept.

O oboseală omenească se simte în tot cuprinsul hotarelor sale, și un dor de pace puternic însuflețește norodul după atâția ani de zbucium. Nu este om mai pătruns de binefacerea liniștei și mai potrivnic oricărei violențe, decât Francezul. O civilizație fără seamăn și o tradiție care își găsește obârșia în marile zile ale „revoluției“ sunt garanția spiritului său respectuos pentru drepturile altuia, și pentru libertatea omului și a popoarelor.

Și totuși, într'un ceas de grea cumpănă, poporul francez nu a șovăit să răspundă chemării celor cari îl cârmuiau. În Ruhr-ul nemțesc cetățuie a puterii și a bogăției Germaniei, oastea franceză a pătruns acum șase luni spre a duce cu ea, hotărîrea nestrămutată a marei Republice, de a sili pe învinși să plătească datoriile războiului. Și astfel un nou război, a a început în acel colț de țară, fără mult sânge, însă nu mai puțin crâncen, în încleștarea desnădăjduită a două mari popoare, a două civilizații cari luminează întreaga omenire, a două voințe cari apără, una dreptul morților și dreptul jertfelor nevinovate, iar cealaltă strălucirea unei glorii apuse, și speranța nedreaptă și egoistă, dar vecinic trează a unei întâietăți în lume . . .

*

În ceasul acesta, să privim pilda Franței!

O puternică conștiință națională însuflețește întregul popor, pe calea noilor jertfe. Țăranul pacinic dela ogorul său, muncitorul socialist în zile bune, dela uzina sa, orășanul înstărit și preocupat de câștigul negoțului său, cărturarul iubitor de liniște, toți au răspuns la glasul Patriei. În jurul guvernului țării, parlament și popor fac zid, cu ochii țintiți spre steagul Franței, care flutură încă în Ruhr-ul german . . .

O înăscută disciplină națională înseamnă ritmul și a acestui nou zbucium. În Franța bunului simț, nu e loc nici pentru nebunia comunistă a acelor cari privesc spre Rusia bolșevistă, nici pentru fascizmul care în Italia, înseamnează tirania unor grupuri de foști luptători, tineri și nepricepuți, dar încrezători peste măsură în puterile lor, asupra unei țări democratice în înțelesul adevărat al cuvântului.

În Franța e loc numai pentru cei cari știu să-și facă datoria, fără rezerve, dar și fără exagerări!

Să privim pilda Franței!

Paris, August 1923. *VINTILĂ PETALA.*

O izbândă a magistraturei din Ardeal

Magistratura în înțelesul de corp al slujitorilor dreptății cu misiune de a asigura preponderanța dreptului pretutindenea în Stat, este poate cea mai nobilă și mai frumoasă carieră.

Este și cea mai grea de împlinit, din pricina răspunderei ce impune și a calităților morale pe care le pretinde de la cel ce a îmbrățișat-o.

Trăind departe de viața sgomotoasă și trebuind să se distingă prin rezerva și modestia sa, magistratul trebue să se facă respectat nu atât din cauza demnității cu care este învestit, cât prin virtuțile pe care le practică.

Impunându-și decență și proporțiune în toate manifestările vieții lor, judecătorii își arată foarte rar în public sentimente personale sau colective și niciodată interese chiar profesionale ce să le apere bunăoară prin congrese . . .

Se întâmplă totuși ca sub imbolul unor nobile simțiminte isvorâte din spirit de dreptate și față de acțiuni meritorii bine apreciate să se manifeste și magistrații și chiar în public.

Ocaziuni de acestea sunt rari de tot. Sunt totdeauna izbucniri spontane, nepregătite, răsărite din suflet curat și sub imboldul rațiunei mai mult care poruncește a recunoaște un drept și un merit.

O astfel de manifestare sărbătorească și de dragoste colegială și-a arătat-o magistratura din Ardeal — *către șeful ei suprem* — cu prilejul inaugurărei primei tipografii judecătorești a Statului care a avut loc la Cluj în luna Iunie anul curent.

Răspunzând invitațiunei Directoratului Justiției din Cluj, care dintr'un sentiment de delicată atențiune, a înțeles s'o facă partașă la acest eveniment, magistratura din Ardeal prin reprezentanții ei cei mai autorizați, alături de barouri și notarii publici, s'a găsit adunată într'un adevărat congres.

Aspectul de sărbătoare a sălei festive, cei peste 300 magistrați în picioare ascultând elogiul pe care în numele tuturor i l'a făcut ministrului țării, președintele Curții de Apel din Cluj, oferea ochilor un spectacol de neuitată emoțiune.

Acest moment *concretiza o epocă, însemna o izbândă aceia că unirea morală a magistraturei românești din Ardeal se înfăptuise.* Nu era nimic pregătit cu scopuri de interesare colectivă, nu se formulau postulate ori amenințări deghizate.

Era iubirea colegială și reciprocă ce și-o arătau acei ce prin muncă fără preget atinseseră un ideal, unificarea lor morală, ca imbold spre nouile sforțări la care sunt chemați. Insemnau aceste clipe că această magistratură neomogenă până mai eri și mai mult eroică, învinsese greutățile primilor ani de consolidare.

La masa comună ce a urmat și la care n'au participat de cât numai magistrați din ținuturile Ardealului s'a evidențiat mai ales prin entuziaste și multe cuvântări, că magistratura știe să se prețuiască și să iubească pe acei cari îndrumând-o o ajută să lucreze în interesul superior al neamului și a țării.

Astfel se constatări ne bucură și sforțările judecătorimei din Ardeal spre unificare trebuesc îndeosebi apreciate și sprijinite.

Prima ei izbândă „unificarea morală“ prin românizarea justiției ca început al unificărei legislației țării, magistrații de aci au atins-o luptând din greu. Eo lature nouă de activitate națională pe lângă cea profesională judecătorească pe care acești pionieri înfrigurați la lucru și neobosiți o desfășoară —cei de dincolo jertfindu-se pentru un ideal, cei de aci dornici de a-l atinge cu o clipă mai de vreme.

Să le dorim a nu pregeta în lupta pe cât de grea, pe atât de frumoasă a unificării izbăvitoare de neam.

Fie ca dragostea și solicitudinea ce le-a fost arătată de cei mari până acum să continue mereu stimulându-le energiile. Numai astfel magistratura noastră își va împlini misiunea civilizatoare și de consolidare a României Mari.

V. M. D.

OGLINDA REALITĂȚII

Un vînt prielnic pare că îndreaptă privirile unora dintre Germani spre oglinda realității. Socialiștii din Breslau nu se mai leagănă în speranțe himerice; ei constată și periculoasa îndrumare a politicei economice de pînă acum a guvernului din Berlin, dar și temelia solidă și echitabilă, care justifică ocupațiunea Ruhrului de către Francezi; de aceea ei propun, ca o consecință inevitabilă, ca să se încerce tratative directe cu statele creditoare a Germaniei.

De sigur, că un datornic, care năzuește la păsuirea binevoitoare sau la clemența creditorului său, pentru a putea spera la realizarea acestei dorinți, trebue mai întâiu să facă dovada sforțărilor sale pentru îndeplinirea obligațiunilor contractate; și numai în urmă să soliciteze reducerea acestora. Germania însă în loc de a urma această cale, a căutat din contra prin manopere mai mult sau mai puțin meșteșugite, să paralizeze în tot momentul acțiunea creditorului, ce-și reclama dreptul cuvenit. Ea și-a ilustrat atitudinea sa protivnică tratatului de la Versailles în prea multe ocaziuni, pentru ca răbdarea Franței să fi ajuns la limită.

Astăzi însă, față de vocile autorizate, ce vin de peste ocean și care aprobă procedura franco-belgiană; astăzi însă când mișcarea internă din Germania dă pe față prăpastia, ce se deschide pentru poporul german prin faimoasa rezistență pasivă a guvernului; astăzi în fine cînd de pretutindenea se afirmă, că îndatorirea primordială a statelor învingătoare este de a se asigura executarea în punctele principale a tratatelor încheiate pentru a termina războiul cel mai prăpăstios, ce s'a năpustit asupra omenirei; astăzi Germania trebue să se lase convinsă, că încercarea sa de a rupe legătura dintre statele aliate nu-i poate da nici un rezultat satisfăcător.

Ori care ar fi părerea aliaților asupra mijloacelor de adoptat pentru satisfacerea îndatoririlor contractate, e cert că toate statele învingătoare propovăduesc necondiționat obligațiunea Germaniei de a sa executa. Norma, ce se aplică datornicului individual trebue să se aplice, ba chiar cu mai multă severitate, datornicului colectiv. Soluțiunea contrară ar da loc la prea mari înfrîngeri a principiilor de dreptate, în numele cărora s'au apelat pentru a subjuga domnia forței.

Dacă însă am simți o vie bucurie, ca Germania să-și ridice vălul, ce-i întunecă lumina adevărului, cît de fericiți am fi cînd și vecina noastră Ungaria va reuși în fine să priviască prin prizma realității. Cînd Ungaria se va lăsa convinsă, că noua fizionomie a Europei s'a întemeiat pe temelii trainice; cînd vecinii noștri nu se vor mai nutri cu speranțe amăgitoare; cînd ei, pătrunși de adevărul, că și-au pregătit soarta prin greșelele lor, vor recunoaște, că principiul naționalităților nu suferă, ca un popor băștinaș, care și-a păstrat ființa în cursul veacurilor, să poată fi înlănțuit și stăpînit de un altul, ce l'a cucerit prin forță; atunci Ungaria, în fața noilor vremuri, va constata cu ușurință, că dintre toate popoarele, ce o înconjoară, singurii Românii sunt acei, către cari trebue să-și îndrepte prietenia lor. Aceleași interese și aceleași pericole apropie, Ungaria de România.

Minoritatea ungară din România trebue să fie linia de unire între ambele popoare. Dar pentru ca această minoritate să poată constitui cu adevărat linia de unire, ea trebue neapărat să recunoască ca o chestiune nediscutabilă, că Transilvania a fost este și va fi pămînt românesc; că orice iridență din parte-i i va fi fatală, căci va fi sfărmată de stînca de granit formată de peptul oțelit al oșteanului român; și că or ce șovăire va întîrzia opera salutară a colaborării lor leale pentru propășirea ambelor popoare.

Să sperăm că în viitorul apropiat un vînt prielnic va îndrepta și privirile ungare spre oglinda realității.

V. DIMITRIU
prof. univ.

BURSE DELA SATE

Cercul cultural „Nicolae Iorga“ din Broscăuții-Noi (Bucovina) a hotărît între altele să acorde și câteva burse pentru copiii sărmani cari ar dori să învețe o meserie. Nu se poate îndestul lăuda o astfel de inițiativă.

Toate societățile noastre culturale, mai ales dela țară, ar trebui să o imite. Nouă ne lipsesc meseriași români, ne lipsesc industriași, ne lipsesc sau ne vor lipsi în scurtă vreme și intelectualii din cauza cheltuelelor enorme cu care este împreunată azi învățătura.

Atunci în ajutorul statului trebuie să vie și inițiativa particulară. La sate se dau acum vara, multe petreceri. Din venitul curat al acestor petreceri s'ar putea destina totdeauna o parte pentru ajutorarea copiilor de țărani cari urmează o școală la oraș. Singura rezervă puternică a noastră este populația românească dela sate. Aceasta trebue ajutată, acesteia trebue să i se arate drumul spre lumină.

Statul dă burse în cadrele posibilităților de acum. Nevoile noastre sunt cu mult mai mari însă, reclamând refacerea țării cheltuieli nesfârșit de mari din partea statului. Dacă în fiecare sat unde se face o petrecere se va da o parte din venit pentru burse, se aduce un ajutor cu mult mai mare întăririi noastre ca neam, decât s'ar crede. Căci nu este numai banul, ce se dă, hotărîtor; ci se creiază și o anumită mentalitate în țăranul nostru și în orice intelectual dela sate. Se sporește simțul de jetrfă și se întărește conștiința că fiecare poate contribui cu obolul său la conservarea și înflorirea gospodăriei noastre naționale.

Cum se luptă împotriva noastră o sumedenie de gazetari străini, criticând fără milă și pic de înțelegere tot ce este românesc sau bârfindu-ne chiar, cum se duce o campanie dârză și perseverantă împotriva noastră în orașele, pe cari le-am moștenit, străine, trebuie să se pornească și dela satele noastre o contraacțiune de conservare a elementului românesc.

Intărirea elementului românesc trebue să fie suprema preocupare a tuturora. In fiecare sat să se constituie intelectualii și țăranii în tovărășii de sprijin a copiilor dornici de învățătură. Să nu se disprețuiască nici cel mai mic ajutor, căci banul văduvei din Sf. Scriptură și-a câștigat și valoare morală prin jertfa prin care s'a adus.

Cum este obicinuită lumea să se ducă la biserică să se închine, așa trebue să fie obicinuită să dea din prisosul ei cât de puțin întru ajutorul altora. La petreceri și întruniri s'ar putea percepe 50 bani sau 1 leu taxă suplimentară cu destinația specifică pentru ajutorarea copiilor cari merg la învățătură. Nu ne îndoim că orice țăran va da bucuros când i se va arăta că banul lui servește un scop obștesc și național. Cu vremea în sate mai bogate s'ar putea crea burse și pentru studenții universitari.

Căminurile, sustinute de stat, nu sunt încă suficiente, nici internatele pentru băieții din școalele secundare.

Nici nu poți pretinde ca întreg tineretul nostru să fie pensionar al statului. Dar i se poate veni în ajutor acestui tineret și pe altă cale; una din aceste căi este cea arătată mai sus. Dacă un cerc cultural dintr'un sat a putut să înfăptuiască ideia acordării unor burse, este cea mai bună dovadă că oamenii noștri au și înțelegere pentru lucrul acesta și tragere de inimă de a-l îndeplini.

Să ne luăm exemplu dela Cehi.

Pe vremea stăpânirii habsburgice Cehii au pornit o îndârjită luptă împotriva elementului german nu numai în Boemia, ci și în alte părți ale imperiului. Echipe de lucrători tăcuți au înaintat spre Viena. Liniștiți, hotărîți, sobri și muncitori, s'au pus sistematic pe lucru și pas de pas au smuls meșteșugul și industria din mâna adversarilor lor. Și astăzi elementul cel mai puternic și cel mai bogat în Viena, după Germani, este elementul cehesc.

Să nu fim noi capabili de o muncă asemănătoare în țară la noi? Intelectualii dela sate vor aduce mari foloase țărănimii noastre, punându-se în slujba acestei idei.

Acum sunt la țară și studenții universitari. Socotim că dânșii ar fi cei mai buni propagatori ai acestei idei, căci aici nu este vorba de teorie de salvare, ci de acțiune pozitivă.

Și nu ne îndoim că dânșii ar duce-o cu avânt la îndeplinire.

R. CÂNDEA,
prof. la Univ. din Cernăuți

IULIE

Amiază și dogoare —
și purpură aprinsă — și chiote de soare —
și hohot de colori!...
Iar sunetele-s clare de par' c' ar fi cuvinte...

Sub binecuvântarea
de flacări a luminii
întinderea fierbinte
cu ondulări de linii
domol înoată 'n marea
de grâne, de mirezme și splendori...

— Iar drumul brun,
ce, 'n zori,
tăcut și trudnic
curgea prin grâu
asemeni unui leneș râu,
e beat de soare-acu și joacă brudnic
săltându-și calea, chiotind nebun;
că poartă 'n sine nesfârșirea largă
din care vine și spre care-aleargă!...

Ca drumul vagabond
ce 'și moiae sveltul lui contur
în unda zării, —
ca largul ce 'mi mângăie tristețile visării, —
mi-aduc adâncii-ți ochi de-azur,
copile blond,
lumina și parfumul și norocul depărtării...

GEORGE VOEVIDCA.

Dela congresul corpului didactic primar

Congresul corpului didactic primar ținut la București în zilele de 14, 15 și 16 Iulie a. c. a fost un congres impunător atât prin numărul cel mare al participanților, cât și prin chestiunile însemnate, ce s'au discutat.

Intre propunerile trecute ca deziderate ale Congresului sunt și următoarele două, făcute de mine și anume: *Răspândirea culturei la sate și reorganizarea Casei de credit, economie și ajutor al corpului didactic.*

a) Se știe, că idealul neamului românesc, s'a realizat prin vitejia dorobanțului român, care a știut să-și facă datoria cu atâta abnegație, în marele războiu, încât a uimit întreaga lume. Acest dorobanț viteaz este țăranul român dela sate. Față de el, însuși M. S. Regele și arătat recunoștința încă de pe câmpul de luptă, promițând pământ și drepturi egale. Făgăduiala s'a împlinit. Legea pământului și votului universal s'a înfăptuit; însă fără rezultat pozitiv pentru cea de a doua. S'a văzut, că votul universal este o ficțiune pentru sătean, căci n'are pregătirea necesară prin cultura minții ca să-și exercite toate drepturile de cetățean.

Nădejdea țării și pe viitor se află îndreptată tot la sate, căci numai aici se află sufletul curat și sincer românesc, care pot da pe adevărații patrioți, conducători ai țării; însă în situația de astăzi satele sunt nedreptățite față de orașe.

Multe sate sunt lipsite chiar de școala elementară primară, pe când la orașe sunt grămădite tot felul de școli secundare ca: gimnazii, licee de băeți și fete, școli profesionale, comerciale, de meserii, ș. a.

Și tu stat cu banul tău, pe cine ajuți ca să-și formeze o cultură superioară? pe minorități, care formează aproape în întregime populația orașelor; iar cât privește pentru sate și sătean se aruncă învinuirea că este refractar culturei, că nu vrea să-și dea copilul la școală mai departe ș. a.

Aceste învinuiri sunt mari păcate pe care să nu le spue nimeni niciodată. Săteanul vrea să-și dea copilul la școala secundară, dar nu poate, căci în momentele acestea critice, cu specula de astăzi, nu-i dă mâna să suporte cheltuelile mari pentru gazde, taxe școlare, uniforme, etc., așa că rămâne numai cu regretul în suflet, că una din cele mai sfinte datorii față de copilul său, nu și-o poate îndeplini.

Consecințele că țăranul român nu poate să dea o cultură superioară copilului său, sunt pentru el dăunătoare, iar pentru țară consecințele vor fi fatale.

Ca să îndreptăm acest rău, nu-i decât un singur mijloc, care este cu atât mai preferabil cu cât nu împovărează statul cu noui cheltueli. Mijlocul este: *Transferarea unor școli secundare dela orașe în centrele mari sătești.* Cu aceasta i-am pune săteanului la îndemână școala secundară și s'ar forma citadele culturale, de unde ar ieși la iveală, în conducerea țării, multe elemente din popor, cu dor de muncă și dragoste sinceră pentru țară, care în împrejurările de astăzi se află într'o situație critică și are mare nevoe de asemenea elemente. Această măsură, se poate lua chiar cu începerea noului an școlar și ar aduce mult bine țării, ferind-o din timp de un mare neajuns pe viitor.

b) Reorganizarea Casei de economie, credit și ajutor al Corpului didactic, preocupă de mult timp pe membrii săi; căci ea nu satisface nici pe departe cerințele corpului didactic. Pentru a corespunde menirei sale, *ea trebue reorganizată pe principiul descentralizării, împărțită în secții pe circumscripții școlare și cu birou de operații în fiecare capitală de județ,* ca membrii corpului didactic să aibă la îndemână creditul necesar pentru împrumut și ajutoare, ca să-și poată la timp preîntâmpina nevoile zilnice.

Asupra acestor două chestii e bine ca colegii să-și spună cuvântul prin presă, complectându-se cu diferite propuneri concrete, care ar forma un studiu mai amănunțit indicând putința înfăptuirii lor.

GRIGORE GH. SOLIUZU
Lozna–Dorohoi

Din trecutul nostru

MORMÂNTUL LUI LUCA ARBORE

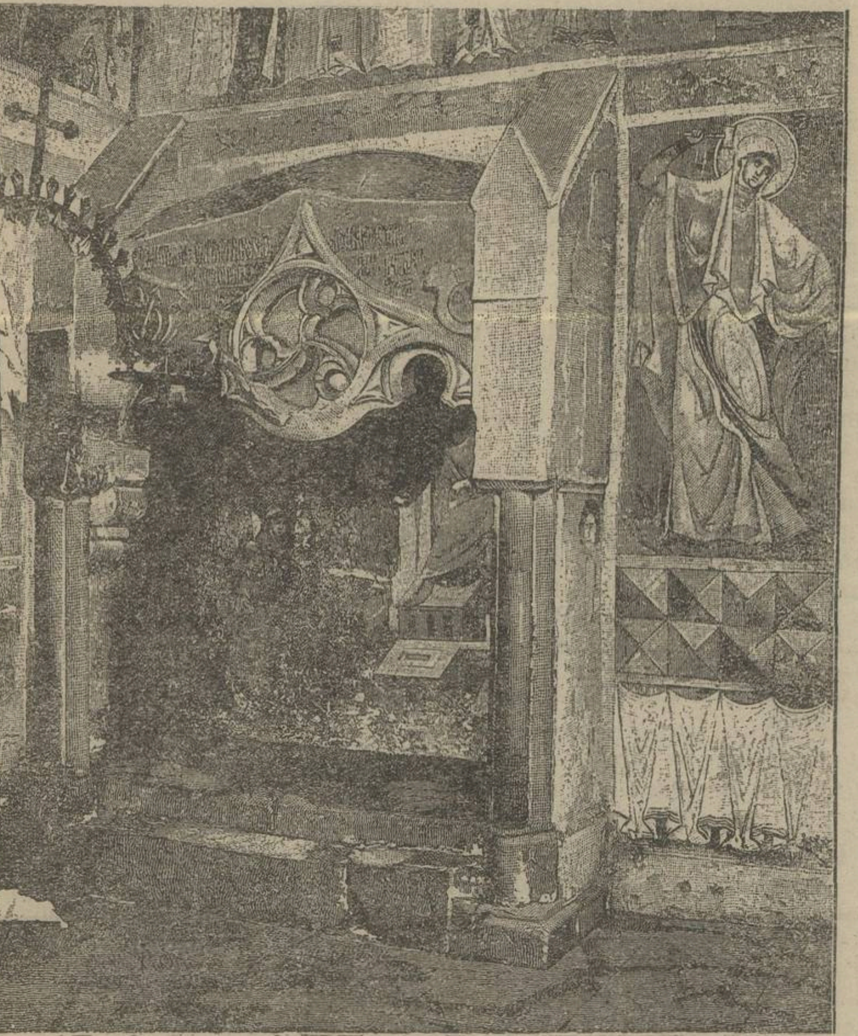

In icoana de față se vede mormântul Hatmanului Moldovei, Luca Arbore. El a trăit în timpul lui Ștefăniță-Vodă, nepotul de fiu al lui Ștefan-cel-Mare. Luca Arbore a ridicat pentru familia sa biserica Arbore din Bucovina, unde e și îngropat. Hatmanul a fost învinovățit că umbla să-l scoată din domnie pe Ștefăniță-Vodă cel tiran, iar acesta a pus de i-s'a tăiat capul dimpreună cu al celor doi fii ai lui.

ÎNSEMNĂRI

IN GRĂDINA zoologică din Cincinnati (America) se află un crocodil în greutate de 714 pounds. El are etatea de 125 de ani.

*

RHAZEII, doctorii persieni din veacul al X-lea, au ales locul pentru clădirea unui spital în Bagdad prin punerea unor bucăți de carne în mai multe părți ale orașului, ca să vadă unde e locul cel mai puțin favorabil putrefacției.

*

IN CRANIILE RĂMASE de la vechii egipteni s'au găsit urme de ulcere, cari se cred a le fi provenit din cauza cărărei de apă, în oale ce le purtau pe cap.

*

EXPLORATORII pădurilor braziliene anunță că au găsit pe acolo maimuțe cari au pe corp toate semnele că ar fi suferit de vărsat.

*

VECHII EGIPTENI, când le mureau pisicile, le îmbălsămau și le puneau în cavouri scumpe.

De la Românii din America

O Nouă Bancă românească

In orașul Canton, Ohio s'a înființat banca The American Savings & Loan Association, cu un capital de o jumătate de milion de dolari. Ea este înființată de un grup de români din orașele Canton, Akron și Alliance.

Prima bancă de felul acesteia s'a înființat în Cleveland și se vede că românii din orașele mai sus amintite n'au voit să rămâe mai pe jos. Băncile de Savings & Loan Association, pe lângă depuneri și alte operațiuni de bancă, mai dau și împrumuturi pe case.

Vestea acesta înseamnă că frații din America progresează din ce în ce mai mult într'ale comerțului, începând afaceri mari, la conducerea cărora se cere pricepere deosebită și învățătură multă.

De peste Ocean:

Episcopia română

Una din însușirile neamului nostru, care a contribuit la răsbaterea spre mai bine prin vitregia secolurilor trecute până mai eri, a fost credința nestrămutată în biserica străbună.

Biserica ortodoxă se confundă cu însăși existența poporului român și prin această biserică am învins și vom învinge și de acum înainte.

Ori în ce parte a pământului ar trăi românii, duc cu ei simțul puternic al religiei în care au învățat dela mame a se închina la icoane. Așa au făcut și românii cari locuesc în America. Acești frați cu mari jertfe și trude au înființat biserici în toate orașele și centrele mai populate unde vietuesc români. Dar aceste parohii aveau nevoie de o episcopie. In acest senz s'a ținut un congres al bisericilor ortodoxe din America, prin care s'a hotărît ridicarea unei episcopii în orașul Cleveland. Congresiștii l'au însărcinat pe vrednicul preot M. Ballea, cu strângerea fondurilor necesare.

PENTRU SĂTENI

Sătenii au nevoe de o foae a lor, prin care scris să le lumineze sufletul și mintea, -- ei bine o au, e „Cultura Poporului". Această foae nu trebue să lipsească din casa nici unui țăran știutor de carte, precum nici din casa preotului, a învățătorului și a altui fruntaș din sat. Zilnic din toate părțile țării ne sosesc mereu noui abonați și de aceea nu ne dăm în lături nici de la o jertfă. La toamnă, „Cultura Poporului", VA APARE ÎN ȘEASE PAGINI, cu fel de fel de icoane și cu articole despre tot ce privește viața satelor. In felul acesta vom fi cea mai mare foae pentru popor.

MICA ANTANTĂ

CONFERINȚA DE LA SINAIA

Când s'a prăbușit, în urma păcatelor ei, Impărăția numită Austro-Ungaria, în care numai Ungurii și Germanii sau Nemții aveau drepturi, s'au format din ea trei state nouă: *Austria* cuprinzând ținuturile locuite numai de Nemți, *Ungaria*, *Ceho-Slovacia*, cuprinzând Bohemia, Moravia și Ungaria de miazănoapte. Ardealul și Bucovina cu Românii lui au trecut, după dreptate, la *România*, ținuturile locuite mai ales de Sârbi, Croați și Sloveni la *Serbia*, cele cu Italieni la *Italia*, cele cu Poloni și Ruteni la *Polonia*.

Austria s'a împăcat cu gândul, că ea să rămână cu Nemții ei și să nu mai râvnească să stăpânească alte popoare. Nu tot așa gândesc însă Ungurii din Ungaria, cari nu se pot împăca cu gândul, că de acum înainte să trăească numai din sudoarea muncii neamului lor și să nu mai fie ei stăpâni peste Români, Sârbi și Slovaci. De aceea se frământă mereu, își formează societăți, cari uneltesc contra vecinilor, strâng arme și țin, în parte pe ascuns, o armată mai mare decât li s'a dat voie prin pacea încheiată după războiul cel mare, pace pe care au semnat-o (iscălit-o) și ei. Ca să le taie pofta de-a mai turbura pacea, *România, Ceho-Slovacia* și *Jugoslavia* (Serbia) au încheiat o alianță (tovărășie), la care cei din țările de apus ale Europei i-au zis *mica antantă* (entente), cuvânt franțuzesc, care însemnează *înțelegere*. Și fiindcă o astfel de antantă a mai fost una compusă din Franța, Anglia și Rusia, la antanta noastră i-au zis *antanta mică*.

De când s'a înființat în 1921, în fiecare an câțiva miniștri ai acestor trei state se adună la sfat, ca să se chibzuească asupra mijloacelor, cari să asigure pacea în vecinătatea lor. Anul acesta s'au adunat la *Sinaia*, unde e reședința de vară a Familiei noastre Regale. La această consfătuire (conferență) au luat parte ministrul nostru de externe, primministrul Ceho-Slovaciei și ministrul de externe al Jugoslaviei.

Conferința dela Sinaia a dovedit înainte de toate, că cele trei state sunt în cea mai bună înțelegere, așa că nimeni nu va îndrăzni să atace pe vr'unul din ele. Fiindcă în comitetul *Ligii Națiunilor* nu e nici un membru de-al statelor cari compun Mica Antantă, s'a hotărît ca acestea, cel puțin cât unul din statele cele mari ale pământului, să se ceară cu tărie primirea în acest comitet și al unui membru din partea Micei Antante.

In alianța Micei Antante ar vrea să intre și Polonia și Grecia. Intre Polonia și Cehoslovacia e o mică neînțelegere din cauza unui ținut de graniță. La Sinaia a venit și un ministru polon și în urma consfătuirilor e speranță, că neînțelegerea va înceta și atunci Polonia va intra, prin intrarea ei în Mica Antantă, puterea acesteia va crește. In Grecia se așteaptă să se liniștească neînțelegerile dinlăuntru, cari bântuie între Greci, ca și ea să fie primită tovarăşă.

In privința *Bulgariei* s'a hotărît, ca cei trei aliați să fie cu bunăvoință față de ea, dacă Bulgarii nu vor încerca, cum au obiceiul, să turbure pacea.

Mai lungi au fost sfătuirile cu privire la *Ungaria*. In urma lor au rămas toți conții, baronii și alți boieri la putere. De aceea nici nu au împărțit pământ la țărani, cu toatecă în Ungaria moșiile boierești sunt cu mult mai mari decum au fost cele dela noi. Acolo nu s'a dat nici votul universal, egal și secret. De fapt, au făgăduit și acolo pământ, dar cu condiția, ca să le plătească jugărul (pogonul) cu zeci de mii de lei. Aceiași conducători nu se astâmpără, după cum am spus, și cheltuesc banii țării cu nemiluita pe plătirea spionilor, pentru gazetele ungurești dela noi, pentru societățile secrete, cari vor să adune popoarele desbinate iarăși sub stăpânirea ungurească, cu cumpărare, pe ascuns, de arme, cu cumpărare de străini, cari să scrie cărți și gazete în cari să laude pe Unguri, să hulească pe Români, pe Sârbi și pe Cehoslovaci. Nu e mirare, că risipa aceasta de bani aduce cu sine scăderea valorii banului Ungariei până la așa de jos. Banii ungurești abia mai au o valoare, ceeace se vede și de acolo, că un număr de gazetă costă în ei 200 până la 250 de coroane (lei ungurești), iar un kilogram de grâu 485 de coroane! Ca să scape de un faliment, au încercat încă de mai înainte să facă un împrumut de bani buni în străinătate. Li s'a spus însă, că bani li se pot împrumuta numai dacă se vor învoi cele trei state din Mica Antantă, căci ele au să capete despăgubiri dela Ungaria din cauza războiului, așa că veniturile Ungariei se socotesc zălogite pe seama României, Cehoslovaciei și Jugoslaviei. Ori cât sunt de fuduli boierii din fruntea Ungariei, ei au trebuit să vină să se roage de noi și de Cehoslovaci și Jugoslavi să ne învoim cu împrumutul cel dorit.

In conferința dela Sinaia s'a hotărît, ca să se dea voie Ungariei să facă împrumutul dorit, dar pe lângă următoarele condițiuni:

1. Zălogirea să se libereze, dar numai pentru partea care va intra în împrumutul, ce are să-l facă Ungaria.
2. Guvernul unguresc să se oblige, că din împrumut nu va întrebuința nimic pentru arme.
3. In comisiunea de control pentru desarmarea Ungariei să fie numit și un membru jugoslav.
4. Din rata întâia a împrumutului, Ungaria să fie obligată a plăti o parte din despăgubirile, pe cari le datorează statelor din Mica Antantă.

S'au mai ocupat la Sinaia și de chestiunea *minorităților*, adecă a frânturilor de popoare, cari s'au așezat de mai de mult pe pământul celor trei state din Mica Antantă. Aceste minorități sunt compuse din Unguri, Nemți și Ruteni, apoi puțini Bulgari, Ruși și Turci. In privința lor s'a hotărît, ca ele să se bucure și până acum de toate libertățile, dar și ele să fie credincioase către statul, care le ocrotește. *V. L.*

Cărbunii de pământ

Decând s'a pomenit, în țara noastră românească s'au întrebuințat ca material pentru foc sau *combustibil* lemnul, pe care ni-l dedeau și ni-l dau și acum din belșug pădurile noastre. Lemn era destul și pe Câmpia Dunării. Cu timpul însă, pustiindu-se pădurile, spre marea pagubă a țării, fără milă, pe alocurea, ca de pildă în Dobrogea, au ajuns să facă foc cu balegă uscată, numită *tezic*.

Pământul țării noastre cuprinde însă și alt material bun pentru încălzit: *cărbunii de pământ*. Mai ales în Transilvania, dar și în celelalte ținuturi ale României se găsește în cantități uriașe, așa că vor trece multe rânduri de oameni și vremi, până se vor isprăvi, oricât de mult i-ar întrebuința. Căci ei se întrebuințează în măsura tot mai mare, la fabrici, la încălzitul locomotivelor și în multe orașe, chiar și la încălzitul sobelor (cuptoarelor) din locuințele omenești. Intrebuințarea lor va crește tot mai mult, căci ei dau căldură mai mare decât lemnul, afară de aceea va veni timpul, când pădurile vor trebui să fie păstrate numai pentru lemn de lucru (construcție), dacă nu vrem ca ele să se piardă cu totul, ceeace ar face din pământul țării noastre un pământ neroditor.

Cum au ajuns cărbunii în pământ? *Geologii*, adecă învățații, cari se ocupă cu studierea lăuntrului pământesc, ne învață, că straturile uriașe de cărbuni din sânul pământului s'au format din păduri tot uriașe, cari cu multe, multe zeci de mii de ani înainte de asta au fost acoperite de apă și pământ. Fiecare plantă, fie copac, fie buruiană, conține, între altele, materiile numite oxigen, idrogen și carbon (cărbune). Oxigenul și idrogenul se perde și rămâne carbonul, care în urma apăsării se întărește și astfel se face cărbunele.

Cărbunele de pământ se află la adâncimi mari, dar uneori se găseste aproape de suprafața pământului. In România, cele mai mari mine de cărbuni se află la Petroșeni și Lupeni în județul Hunedoara (Transilvania), unde s'a făcut o sfredelire până la o adâncime de 730 metri fără se ajungă la fundul massei de cărbuni.

Munca pentru scoaterea cărbunilor din adâncimile pământului e foarte grea. Lucrătorii de mine, numiți și *mineri*, duc viața cea mai primejdioasă și cea mai grea. Ei trăesc sub pământ, în care sunt săpate ganguri sau coridoare, sprijinite deasupra cu grinzi, ca să nu se surpe. Și totuși se întâmplă uneori câte o surpare în care se prăpădesc. Aerul din aceste coridoare e cald din seamă afară, așa că ei trebuie să lucreze desbrăcați până la mijlocul corpului. Dar nu e numai căldura cea mare, care îngreunează lucrul. Ciocnind mereu cu uneltele lor în stânca de cărbuni, ca să o zdrobească, toate coridoarele și lucrurile, unde lucrează, se umplu de un praf (colb, pulbere) fin, care răzbate în ochii, nas, gură și gât și e nesănătos.

Minerii mai sunt amenințați și de alte primejdii. Nu e destul, că se surpă uneori câte un părete întreg, dar sub pământ fiind și izvoare mari de apă, se întâmplă de apa sparge păreții și îneacă coridoare întregi în ele și pe bieții mineri. O altă primejdie, tot atât de înfricoșată, sunt unele gazuri, cari se aprind și fac explozie ca dinamita sau ecrasita. O astfel de explozie surpă păreți și omoară tot ce e viu. Nu trece an, în care gazetele să nu vestească, dela noi ca și din alte țări, știri despre astfel de nenorociri, cari se întâmplă în minele de cărbuni și seceră viața a zeci și sute de mineri vrednici, mulți din ei tată de familie.

Ce ușor e pentru plugar și pentru meseriaș, care lucrează la lumina soarelui și nu-l amenință în tot momentul moartea năprasnică! De aceea minerii au dreptate, când cer plată mai mare decât alți lucrători și o îngrijire cât mai mare. *V. L.*

O GLUMĂ

Trenurile în țara românească

Se întâlnește odată un român cu un franțuz și cu'n englez. Din una'n alta ajunge vorba și despre trenurile din diferite țări.

Franțuzul se laudă că în țara lui merg trenurile așa de repede, încât stâlpii telegrafului se prăpădesc atât de iute pe lângă tren, că nu-i chip să vezi barem unul.

Englezul, mușcat în mândria lui, se repede cât acolo: „La noi trenurile fug așa de năsdrăvan, încât nu-i chip să numeri măcar satele, pe lângă cari treci".

Românul, la rândul lui, scărpinându-se cam încurcat în ceafă o dă mai pe domol: „Ce-i la voi, măi fraților?! La noi, în România trenurile merg așa de strașnic, că te duc dintr'odată în lumea aialaltă!"

MUZICĂ POPULARĂ

Foae verde trei migdale

culeasă de Gh. N. Dumitrescu *de la* R. Băleanu.

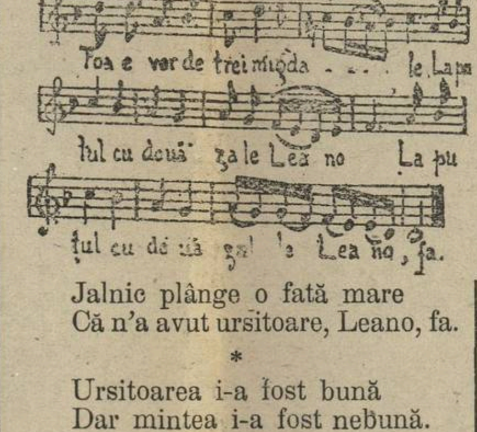

Jalnic plânge o fată mare
Că n'a avut ursitoare, Leano, fa.
*
Ursitoarea i-a fost bună
Dar mintea i-a fost nebună.

Că ieșia seara pe lună
Cu doi flăcăi de mână.
*
Unu-i ținea cobilița,
Ș'altu-i săruta gurița, Leano
*
Unu-i ținea vasele
Ș'altu-i frângea oasele.

Tot suind la mândra dealul

Cântec popular notat de Gh. N. Dumitrescu, *auzit de la* R. Bălăneanu, *din Turnu-Severin*

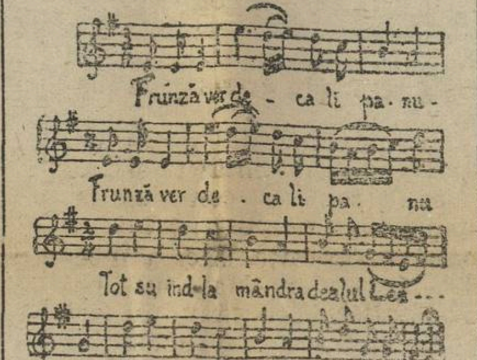

Foae verde ca lipanu
Tot suind la mândra dealul
Mi s'a despotcovit calul.

Nu e vina calului
Nici a potcovarului

Ci e vina mândrii mele
C'a pus casa 'ntre vâlcele.

Nu e vina nici a ei,
Ci e vina tot a mea,
Că prea des mă duc la ea.

Imblătitul

Un plugar harnic și bun gospodar îmi zicea odată: decând au eșit mașinile de îmblătit, crâșmele se umplu iarna de băutori. M'am uitat mirat la el, dar în curând m'a lămurit. Iată cum!

Mai demult, românul își stringea snopii în podul șurii. Dupăce isprăvia cu aratul și gunoitul și începea și iarna, se apuca de îmblătit cu îmblăceii, în aria șurii, așa că avea timp îndelungat destul de lucru. Mai la vite, mai la pădure, trecea iarna și el nu avea timp să se plictisească (să i-se urască) acasă și să mai dea pe la cea crâșmă. Azi? Și cel de are bucate mai puține, aduce cel puțin mașina, care se învârtește cu mâna, și în două trei zile e gata. Așa nu e bine. Mașina e potrivită la moșiile mari, iar plugarul să-și îmblătească singur bucatele.

Avea dreptate plugarul meu și dintr'o altă pricină. Imblătitul cu mașina strică rău boabele, așa că o parte mare din ele nu sunt bune de sămânță. S'au făcut cercetări anume și s'au constatat următoarele: la îmblătitul cu mașina se strică a treia parte din boabele de secară, a patra parte din cele de grâu și a șasa parte din cele de orz. Imblătind însă cu îmblăceii, se strică numai a treia parte din cât se strică cu mașina.

Imblătitul cu îmblăceii e deci mai folositor din două pricini: avem sămânță mai bună și avem de lucru și iarna, ceeace ne scapă de lene, care ne ispitește spre crâșmă.

Se înțelege, că îmblătitul cu îmblăceii se poate face numai acolo, unde plugarul are șură cu arie, unde adică are adăpost și pentru snopi și pentru îmblătit, cum e în Transilvania. Prin vechiul regat nu cunosc rândueala aceasta, așa îmblătitul se face afară, la arman, cum se zice turcește, și anume sau cu mașina, sau un cal, care trage un bolovan de peatră cu dungi peste paiele cu spice. *V. L.*

Din viața culturală a comunei Brădiceni

La 1 Ianuarie din anul 1920. spre marea bucurie a noastră a celor de azi precum și acelor ce vor veni după noi — urmașii — a luat ființă „Căminul Cultural Vointa" din Comuna Brădiceni jud Gorj.

Cu ajutorul „Căminurilor Culturale" putem îndeplini una dintre cele mai însemnate probleme ale instituțiunii noastre culturale: răspândirea culturei până și în cele mai îndepărtate meleaguri ale satelor.

In Brădiceni învățămintile de până acum dovedesc că poporul arată cel mai mare interes față de sfaturile și îndrumările pe care le dă cărturărimea de aci prin conferințe, serbări și șezători cu caracter cultural.

Insfârșit din tot programul de lucru al „Căminului" adică din: conferințe, serbări, bibliotecă, șezători și altele se pot constata rezultate îmbucurătoare.

La cele șeapte conferințe ținute în cei doi ani pe timp de două luni Februarie și Martie au vorbit:

Dl. Constantin Brâncuș, învățător diriginte despre „Importanța Căminurilor Culturale" iar la o altă ședință „Despre cultură". D. I. Anescu învățător despre „Scoală și Biserică" și „Incoronarea și însemnătatea ei". Preotul Th. Gureanu „Ce este religia?" și „Teatrul Românesc". Dl. Gh. Niculescu, învățător, despre „Românii și vechimea lor". Dl. Ion Buligan, învățător, despre „Portul, obiceiuri și credințe strămoșești". Dl. I. I. Buligan învățător, despre „Bogățiile și frumusețile pământului românesc". „Educația: intelectuală, morală și fizică" și despre „Cântecele populare". Dl. C. Gh. Popescu despre „Literatura noastră națională" și „Arta în serbările naționale."

La serbări s'a jucat de către o parte dintre membrii cei mai tineri următoarele piese:

„Mort fără lumânare" „Cinel-Cinel" de V. Alecsandri. „Pe-aicia nu se trece" de C. Moldovanu. „La Turnu Măgurele" de V. Alecsandri. „Steaua" dramă de André Gill și J. Richepin. „Ultimul Vlăstar" de N. Pandele. „Viță de neam" de Paul I. Prodan. „Arvinte și Pepelea" de V. Alecsandri „Hai să râdem" „Țiganul recrut" „Bulgarul spion" și „Două surde" comedii. „Năpasta" dramă de Caragiale și altele.

Biblioteca are un număr de 1600 volume; toate dăruite de către persoane din localitate și străine, persoane care doresc binele și ridicarea păturei țărănești.

S'au citit 700 volume dintre care s'au făcut rezumate, care s'au citit la „Șezători" următoarele cărți:

Creșterea copiilor de Gr. Oproiu; *Țara Românească*, de I. Simionescu; *Conducerea vieții:* emotive, instinctive, intelectuale și sociale, de N. Moisescu; *Adevăr și dreptate*, de P. Diaconescu; *Cartea vieții* de W. Förster; *Altă creștere* de S. Mehedinți; *Pământul și cunoașterea lui*, de I. Botez; *Cosmologia modernă și credința în Dumnezeu*, de Gh. Hilbert; *Enigma morții*, de Dr. Iosif Westfield și *Viața lui Iisus*, de Renan.

La fiecare șezătoare pe lângă coruri, recitări, citire de bucăți din diferite cărți de valoare s'au mai ținut și următoarele conferințe.

Cusăturile și țesăturile românești; Importanța băncilor și cooperativelor sătești; Indemn la meserii; Igiena locuinței; Boalele molipsitoare; Cultura legumelor; Cultura porumbului; Cultura viței de vie; Albinăritul; Cultura cânepei și a inului; Cultura pomilor roditori; Ingrijirea vitelor; Creșterea gândacilor de mătasă și Cumpătarea.

Până în prezent s'au făcut și două excursiuni la munte. In zilele de sărbătoare, cea mai mare parte dintre membrii acestui cămin au luat parte la biserică unde de cele mai multe ori s'au ținut predici.

La toate sărbătorile creștinești corul școalei subt conducerea dlui învățător Anescu, a dat răspunsurile liturgice.

Căminul nu are local propriu din cauza materialului însă avem credința că în timp de un an își va avea local sigur cu sală de sfat și de cetire; cu aparat de cinematograf, aparate de gimnastică și tot ceace servește pentru întărirea culturei a cetățenilor acestui sat.

Ca parte bănească s'a strâns până acum suma de șapte mii de lei bani care s'au depus la banca populară din localitate.

Tot de către membrii căminului s'a luat și frumoasa hotărâre de a se ridica și un monument în amintire celor morți pentru țară în războiu. Din produsul serbărilor date în acest scop a rezultat suma de lei șase mii, iar din liste de subscripție cinci mii ceace avem un total de lei unsprezeci mii până în prezent. Banii sunt toți depuși la Banca populară „Avuția săteanului" din acest sat.

In ziua de 25 Iunie a. c. a avut loc aci o serbare organizată tot de membrii „Căminului Cultural".

Serbarea a început la orele 12 p. m. cu următorul program:

Imnul Regal cântat de corul școalei subt conducerea domnului învățător D. Anescu.

Școala și foloasele ei, o conferință rostită cu mult talent de vrednicul și inimosul învățător Constantin Brâncuș, care pe lângă aceasta a arătat scopul frumos al acestei serbări și mai în urmă încheie spunând că: „Părinții să nu uite că nedându-și copii la școală săvârșesc una dintre cele mai mari crime."

A urmat răspunsul autorităților civile. A răspuns domnul I. Șt. Diaconescu perceptor în numele cetățenilor aducând mulțumiri domnilor învățători. Dsa încheie zicând: „Să trăiți domnilor învățători pentru a munci cu bun spor și de aci înainte în frumoasa carieră de dascăli, ce v-ați ales. Să trăiți iubiți săteni, spre a vă vedea fericirea fiilor Dumneavoastră, bucurându-vă până la adânci bătrânețe. Să trăiți și voi dragi școlari și prin purtarea voastră să faceți fericirea și bucuria părinților voștri".

„Să trăiască satul nostru și deșteptarea lui să fie prin școală și biserică. Să trăiască tot neamul românesc".

In dulcele și frumosul cânt al vioriștilor s'au împărțit premiile cu cununi frumoase de flori.

Corul cântă „Falnic în zări".

Recitări, monoloage și mai multe coruri ca: „La Turda", „Fierarul", „Glasul animalelor", „Pe-al nostru steag", „Joc mai mândru", „Luceafărul" și altele.

„Dezertorul" dramă de Cantorichi.

Au jucat d. Ionel I. Buligan în rolul lui Petre învățătorul; d. C. Gh. Popescu în rolul Mariei nevasta lui Petre, iar d. Victor Paraschivoiu în rolul lui Nițu copilul lor; cu toți cu multă simțire.

Puternica dramă a dlui Cantorichi în felul cum a fost jucată aici a scurs atâtea lacrimi din ochii celor de față.

După aceasta a urmat hora în curtea școalei, hora a durat până seara; și la care îți era mai mare dragul să privești fetele de țară îmbrăcate în frumosul port național și care ca niște flori formau o ghirlandă minunată însuflețită de focul tinereții.

C. GH. POPESCU.

Funcționari români

Toată lumea românească se plânge că la poștă, telegraf și telefon, apoi la căile ferate române e plin de funcționare și funcționari străini, căci românii nu se prea îmbulzesc, ei vrând toți să ajungă dintr'odată domni mari. Lucrul acesta e foarte trist și pentru ei, dar și pentru neamul nostru, pentrucă în felul acesta vor intra și de-acum înainte tot străini așa că *două dintre așezămintele cele mai însemnate pentru siguranța statului* vor ajunge pe mâna străinului, care înadins, îndemnat de dușmanii dinafară, vrea să le stăpânească.

Atât direcțiunea căilor ferate, cât și a poștei și telegrafului primește în fiecare an un număr anumit de tineri și de tinere cu câte patru clase gimnaziale sau civile (medii), cari fac un *curs de șase luni*, apoi sunt numiți funcționari. Indemnăm deci cu tot dinadinsul pe ceice au terminat astfel de școli să se intereseze când se publică înștiințare pentru astfel de cursuri și să-și înainteze cererile. *Datoria de-a-i înștiința o au înainte de toate profesorii dela școală, iar la sate preoții și învățătorii.*

Tinerii noștri să nu uite, că în câțiva ani locurile vor fi ocupate și ei vor rămânea pe dinafară.

Primiți odată la cursuri, ei trebuie să-și dea toată silința să învețe cât mai bine, să fie cât mai sârguincioși și să primească cu mulțumită orice îndrumări și orice mustrări din partea conducătorului cursului. Căci acesta vrea, ca viitorii funcționari români să fie cât mai bine pregătiți, pentruca să poată ajunge și în posturi conducătoare și să scăpăm cât mai curând de mulțimea străinilor.

O piedecă mare în calea intrării tinerimii noastre la poștă și telegraf e chiar și *direcțiunea centrală a poștelor din București*, căci acolo zac cererile cu lunile, fără să fie rezolvite, și nu oricine e în stare să facă drumul la București, ca să se intereseze de cererea lui, mai ales că de multe ori nu întimpină nici o bunăvoință din partea unor slujbași de acolo.

Recomandăm deci înc'odată tinerimii noastre slujba la căile ferate, poștă, telegraf și telefon, iar celor din fruntea acestor așezăminte ușurare la primirea ei.

RĂVAȘE DE LA SATE

Din Doba (jud. Satu-Mare)

In comuna Doba cu prilejul încheerei anului școlar a avut loc o frumoasă serbare în ziua Sf. Petru și Pavel. S'a cântat în cor Imnul Regal și alte cântece naționale sub conducerea harnicului învățător Ioan Czuprac, apoi au fost danțuri naționale, învățate de inimoasa învățătoare Aurelia Borota. S'a jucat o piesă „Unirea României" de elevii și elevele școalei. A luat parte tot publicul din comună. Copiii și fetițele au executat foarte bine danțurile, văzându-se pentru primaoară jucând, Hora în haine naționale. Sperăm că și satele noastre se vor trezi la viață mulțumită bunilor dascăli ce-i avem. Cu Dumnezeu înainte! *G. P.*

Din Moftinul Mic (jud. Satu-Mare)

Trei hoți îmbrăcați și înarmați militărește au atacat în noaptea de 26 Iulie casa locuitorului Ștefan Cădar. Stăpânul casei a dormit afară iar fata și soția în casă. Cam pe la ora 2 după miezul nopței a fost deșteptat din somn de cătră hoți și silit să le deschidă ușa. Omul temându-și viața le-a deschis și-au pătruns în casă de unde au furat ce-au găsit haine (perinele n'au voit să le ducă). Hoții au știut că omul și-a vândut doi boi cu 14 mii de lei, au mai știut și aceia că fata are un lanț și un inel de aur care valorează 4 mii și le-au dus. Omul el singur a ținut sacii ca să-i încarce hainele. Paguba se ridică la 30 mii de lei. Așa-i viața bietului țăran, pe lângă greutățile cele mari îl și fură. Ar fi bine să se ia măsuri și contra atâtor bande de hoți ce se găsesc în țara noastră și ne atacă satele. *I. V.*

Din Trușești (Botoșani)

In localitate, de Sf. Ilie, s'a dat de către comitetul organizator al „Societății Ocrotirea orfanilor din răsboi, Trușești" o frumoasă serbare urmată de bal. Serbarea, prin desfășurarea-i artistică a smuls bogate lacrămi din ochii celor ce au fost de față.

Dl învățător D. Constantinescu, a muncit din răsputeri pentru bunul mers al serbărei și al balului, dinpreună cu d-șoarele Bârzu, Călinescu și altele.

Corul, care n'a avut decât cântece curat românești, a fost condus de către învățătorul Constantinescu.

După serbare, care a fost vrednică de toată lauda, publicul a trecut la bal, unde d-șoara Ionescu, directoara orfelinatului din Botoșani, ne-a făcut cinstea, conducând d-sa toate jocurile românești, împreună cu frații Constantinescu, tinerii învățători din localitate și cu d. Vieru, directorul orfelinatului de aci, un bun conducător și un tânăr vrednic și meritos.

A doua zi în albul zilei după părerea d-șoarei directoare, în fața orfelinatului s'a jucat: hora, chindia, sârba și alte danțuri naționale la care au luat parte nu numai sătenii din Trușești dar până și drumeții, unii chiar străini, pe cari i-au fermecat frumoasele noastre danțuri.

Cinste comitetului organizator și tuturor acelor ce au muncit cu multă isbândă, dând prin aceasta o mână de ajutor orfanilor rămași fără sprijin de pe urma războiului. *V. S.*

Din Broscăuții-Noi (Bucovina)

Cercul cultural „Nicolae Iorga" din acest sat, dă astăzi o mare serbare populară și cu acest prilej se sfințește *Palatul Național* reclădit și steagul cercului. Afară de aceasta se va deschide și cooperativa din localitate. La ora 11 are loc sfințirea; la ora 3 după amiază corul de plugari „Doina" va cânta mai multe cântece naționale, jucând și piesa teatrală „Ștefan-cel-mare" iar seara la ora opt va fi danțul. *I. B.*

Din Costâna (Bucovina)

Toate societățile culturale și economice din comuna noastră, împreună cu concursul societății academice (studențești) *„Dacia"* din Cernăuți, în ziua de Sf. Ilie, au dat o frumoasă serbare populară, în *Lunca boerească* de lângă apa Sucevii. Serbarea a început la ora 2 după amiază și s'a petrecut de minune. Cu acest prilej s'a făcut și sfințirea steagului tuturor societăților din această comună. Nași au fost dl prefect de județ, Cojocaru și Ioan Cocârlă. In tot timpul sărbării a cântat muzica militară Reg. 113 din Suceava. Lumea a fost foarte multă, venită și de prin împrejurimi. *S. I.*

PRESA DESPRE NOI

Dăunăzi am publicat cuvintele de laudă aduse „Culturei Poporului" de către „America" ziarul fraților noștri de peste ocean; astăzi publicăm ce spune *Viitorul*, o mare foaie clinică și serioasă din București.

„In afară de școala primară preocupările Statului pentru cultura maselor sunt mărginite, și datează de puțină vreme.

Cele mai fericite sforțări, și totodată mai bogate în roade, au venit din partea Casei Școalelor, datorită marelui Spiru Haret, [illegible] bibliotecilor sătești, școlilor, cercurilor culturale și cărții educative [illegible].

Dar sarcinile Statului ar trebui ușurate sau întregite de inițiativa particulară. [illegible]

La noi, din nefericire, încercările acestea sunt prea rare. [illegible]

Generalul Petala, fondând organul „Cultura Poporului" a avut norocul să grupeze în jurul-i numeroase energii culturale, și cu o surprinzătoare bucurie citim în coloanele ziarului dela Cluj, numeroase articole semnate de cei mai cunoscuți oameni de cultură românești. — Literații de frunte, profesori universitari, ziariști [illegible].

Le iesne acum să ne dăm seamă cât de însemnată e sforțarea d-lui general Petala, care a izbutit, nu numai să intereseze o parte pentru luminarea satelor, dar să pună la îndemâna românismului un organ de înfrățire și de consolidare națională. Se dobândesc astfel două foloase, unul cultural și altul de propagandă.

De prisos să mai spun că organul popular dela Cluj [illegible] marile idealuri ale neamului [illegible] — și anume: politica națională.

SEMPRONIUS."

DIN COȚMANI

După concertele muzicale date de către societatea muzicală „Doina" sub conducerea compozitorului Alexandru Voevidca, sărbări care au plăcut foarte mult populației din județul nostru, vine acum [illegible] un concert urmat de bal în sala liceului român „Dimitrie Cantemir" din Coțmani (Bucovina).

Programul a fost destul de bogat și bine executat, dar pentru românii din sală, [illegible] când imnul regal este cântat de orchestra [illegible] și nu de corul școlarilor. Motivul adus de către unii membri, că nu cunosc limba română, este nefundat [illegible] „Doina".

Cred, însă, că adevărata cauză este alta și o spunem: Societatea Boian își mai ține și acum privirile ațintite spre lunca, [illegible] să nu mai uite că, [illegible] din poporul, [illegible] astăzi, a făcut tot ce i-a stat prin putință pentru ai mulțumi.

In casa unde e „Cultura Poporului“ acolo e o lumină nouă și înseamnă că săteanul o rupe cu neștiința minții și merge pe calea cea bună. Inseamnă că țăranul își îndreaptă ochii în spre carte, singura care mântuește și te face să răzbați mai ușor prin viață. Acolo, unde nu e carte, acolo e întunericul cel rău.

SCRISORI DELA ORAȘE

Din Ismail (Basarabia)

Administrația Casei Școalelor din București, care are menirea binefăcătoare de a veni în ajutorul școalelor din România, înființând biblioteci școlare județene, formând comitete școlare pentru bunul mers al școlilor dela sate și orașe și, ajutând în toate chipurile *școala*, a luat hotărârea de a se înființa în orașul Ismail o bibliotecă școlară județeană.

In acest scop a și trimes 200 de volume cărți românești. Această bibliotecă se află în cancelaria revizoratului și din ea au început să se împartă cărți, învățătorilor din județ.

— Dl Prefect al județului Ismail, Alex. G. Doinaru, cunoscutul scriitor ajutat și de dl revizor școlar, N. Stănescu, au luat hotărîrea ca în ziua de 19 August să se adune toți delegații comitetelor școlare rurale din județ, la Ismail, în vederea formării unui comitet școlar județean, care să aibă grijă de bunul mers al școalei.

Acest comitet va fi format dintr'un președinte și de membri, aleși din delegații comitetelor școlare dela țară. La această adunare vor lua parte: administratorul financiar și protoereul județului, președintele consiliului județean și un delegat al marilor proprietari din județ, precum și toți delegații comitetelor școlare rurale din județ.

— In Comuna Castal, comitetul de ridicare pentru școli, a făcut minuni. E singurul comitet în acest fel din județ care a luat hotărîrea din timp pentru înființarea de școli. Având materialul gata, a cerut voie dlui prefect de județ să pună piatra de temelie a nouei școli; iar dl. prefect în dorința ca toate comitetele școlare de construcție din județ să pună piatra de temelie în aceiași zi, a rugat pe președintele comitetului din Castal, să mai aștepte până când și celelalte comitete vor fi gata.

— Tot în această comună Castal, este un pod de o lungime de 5 Kilometri făcut din lemn sibirian de armatele rusești. Intru cât acest pod începe să se strice, autoritățile județene au luat hotărîrea ca din lemnăria acestui pod să se repare școlile din județ. O comisiune lucrează în acest scop. Podul fiind pradă de războiu, astăzi proprietatea statului, este ca un dar al lui Dumnezeu, întru cât în Sudul Basarabiei nu se găsește lemn de brad.

— Pe locul unde era să se ridice odată statuia lui Suvarof, vestitul general care a luat Ismailul din mâinile Turcilor, astăzi s'a luat hotărîrea de a se face un parc. La el se lucrează zilnic.

— La primăria orașului Ismail se află o bibliotecă, destul de mare. Ce păcat însă că cele mai multe cărți sunt rusești. Ce frumos ar fi dacă aceste cărți ar fi traduse în românește, căci aceste cărți în valoare de câteva mii, sunt podoaba literaturii rusești și merită să fie citite de toți cari înțeleg rostul culturii.

— Până în present s'a primit din întregul județ comunicări că s'a ținut în fiecare comună serbare școlară de fine de an. Ce măreață faptă îndeplinesc aici în Basarabia, învățătorii din jud. Ismail, iar cei ce nu știu bine limba română, au fost trimiși să învețe, la Deva și Brașov (în Ardeal), timp de 2 săptămâni, până la 15 August, după care va începe în Basarabia examenul de limba română, la care vor lua parte toți învățătorii basarabeni.

JORD. BUCĂ.

Din Cehul-Silvaniei (jud. Sălaj)

Dl Ministru al școalelor a făcut cunoscut preturei plasei Cehul-Silvaniei, că la 1 Septemvrie crt. va deschide o școală de meserii în orășelul Cehul-Silvaniei în caz dacă comuna ar putea da un local pentru școală. Dl Bancoș primpretor a poftit pe toți învățătorii și preoții din jur la 30 Iulie, la o consfătuire în Casina Română din Cehul-Silvaniei, ca împreună cu intelectualii acestei plase să stabilească felul școalei de meserii. E dureros, că la această consfătuire au luat parte foarte puțini; de notat lipsa totală a corpului profesoral dela școala medie (civilă) din această localitate.

La consfătuire părerile au fost diferite, unii au stăruit pentru o școală superioară profesională, alții au găsit mai necesară și mai potrivită nevoilor locale școala inferioară de meserii. In sfârșit s'a admis părărea, că școala profesională, ce voiește să deschidă Ministrul Școlilor în Cehul-Silvaniei, să fie școală superioară de meserii. Aici s'a făcut o greșală. Domnii cari au primit acest sfat nu și-au dat seamă, că o școală superioară industrială nu poate lua ființă în Ceh din mai multe cauze. Acest orășel are o populație mică, care în cea mai mare parte se ocupă cu agricultura; viața industrială e abia la început.

Mai potrivită ar fi pentru ținutul acesta o școală inferioară de meserii, la care s'ar înscrie băieții de țărani după terminarea cursului primar. Astfel s'ar înmulți meseriașii mici, cari îi avem foarte puțini în județul Sălaj. Și fiind o astfel de școală la îndemână, țăranii noștri cari până acum s'au ferit de meserii, îndemnul învățătorilor și-ar da copiii cu drag la această școală, pentrucă s'au încredințat și ei acum că meseria e plug de aur.

O școală profesională inferioară mai ușor își va lua ființa în Ceh, decât una superioară, la care nu se vor putea înscrie copiii de țărani lipsiți de mijloacele materiale și din motivul că într'o astfel de școală nu se pot primi numai tineri cu 3—4 clase secundare. Cred că și bugetul Statului mai ușor ar permite deschiderea școalei dintâiu, unde vor veni fii de țăran, pe când la cea din urmă nici n'ar avea numărul trebuincios de elevi.

Altmintrelea felul școalei de meserii, ce se va deschide în Cehul-Silvaniei atârnă dela încuviințarea dlui ministru al școalelor.

Pentru localul școalei s'a aflat potrivit castelul baronului Bornemisza, care e refugiat în Ungaria. Incălzitul și luminatul le va da comuna.

M.

Din Tg.-Puești (Tutova)

In saloanele școalei din Tg.-Puești în ziua de sf. Ilie a fost o serbare teatrală, sub patronajul dlui Gh. Mironescu, avocat și primarul comunei.

Serbarea a început cu un cuvânt spus de dl N. Andronache, învățător harnic din această comună vorbind despre *foloasele „răspândirei de cultură la sate“*.

Urmează apoi piesa de teatru *„Vicleniile lui Sc apin“* jucată bine.

Programul a mai avut complectări ca: jocuri naționale și recitări. *„Brâulețul“* a fost jucat cu deosebit talent de dra Ana Andreescu, elevă dela școala normală din Galați, îmbrăcată într'un minunat costum național. Poezia *„Regina Ostrogoților“* de Coșbuc este spusă frumos de dra Ionescu Marg. și *Nunta'n luncă* de dra Pici Gheorghiu.

Serbarea se închee printr'un cuvânt de mulțumire spus dl Gh. Mironescu, aducând recunoștințele sale față de acei care au dat serbarea aceasta.

Printre jucătorii din piesă se pot distinge drele Popa Elena și Cristina Gheorghiu.

Rolurile celelalte au fost jucate de către domnii Petre I. Popa, Petru Chicoș și Gh. Roman cari au dat dovadă de multă înțelegere cum au știut să joace în piesă.

Seara a fost un bal la care a luat parte lume multă, din toate comunele învecinate de Puești, printre care am văzut pe: familiile Ifrim Pogana, drele Trasinica și Lucreția Apostol Lălești, Drele Ifrim Lălești, Dnii Eugen și Mihail Apostol și numeroși elevi și eleve dela toate școlile, a căror nume îmi scapă din vedere.

Foloasele materiale și morale au fost mulțumitoare, căci cu banii strânși dela serbare și bal s'au dat comitetului școlar local, mărind fondul mult, căci se apropie iarna și trebuesc bani la repararea școlilor și adunarea lemnelor.

P. I. P.

„CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTUL:

Abonament normal: 120 lei pe an.

„ de favoare: pentru săteni, muncitori și intelectuali 60 lei pe an.

„ de susținere: 200 lei minimum pentru instituțiile statului, financiare, biblioteci și pentru toți acei cari pot și vor să sprijine ziarul.

În America 2 dolari pe an. În Iugoslavia 65 dinari pe an.

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonà foaia și pe jumătate de an.

Publicitatea se primește la administrația foiei și la toate agențiile de publicitate din țară.

DIN POPOR

Strigături

I-hu-hu, picior de rac,
Șapte fete pe-un colac
Și colacu-i de mohor,
Șapte fete pe-un topor!

Oamenii cu ziua la prășit

„Trageți negru peste verde
Că boieru-i chior, nu vede!“

La seceră

Grâu-i bun, căldura tare,
Vai, spinarea rău mă doare!
Când mi-aplec mijlocu 'n jos,
Zău, îmi vine să dau dos,
Secerea să n'o mai trag,
Dar la iarnă ce mă fac?
Mămăligă nu-i pe masă,
Nici vre-o azimă aleasă,
Nici parale'n buzunar,
Nici rachiu dela crâșmar.
Tot la seceră-i norocul
Și la sapă arz-o focul!

Culese de Petre V. Tanvuia din Galați.

Știri de pretutindeni

Două zile scumpe. In cursul săptămânei trecute suflarea românească a sărbătorit două zile scumpe. Una a fost ziua numelui M. S. Reginei Maria și alta ziua nașterii A. S. R. Principele Nicolae, care a împlinit 19 ani.

Cu prilejul acesta, la toate bisericile din țară s'au ținut slujbe religioase, ridicând în rugăciuni cu toții ochii la cer și rugând pe Atotputernicul, să dăruiască ani mulți și fericiți celor sărbătoriți.

Zece ani de la moartea lui Vlaicu. Ne doare în suflet ori de câte ori ne gândim la Aurel Vlaicu. El a fost fecior de țăran, născut în satul Binținți, din Ardeal, și prin mintea lui sclipitoare și prin darul ce l'a avut de la Dumnezeu, Vlaicu, după ce a învățat prin școli înalte din străinatate, a ajuns să facă o mașină de zburat pe sus (aeroplan).

Mare cinste prin aceasta a adus el neamului românesc și ni-am mândrit cu asemenea fiu vrednic al țării. Dar moartea îl pândea. Cu zece ani în urmă, Vlaicu, s'a suit pe mașina-i de zburat și din vechiul regat a voit să treacă Carpații pentru a veni la orașul Orăștie din Ardeal. Și, spre durere, mașina i s'a prăbușit și el s'a găsit moartea sub sfărmăturile aeroplanului.

Sunt zece ani de atunci la 13 Septemvrie a. cr. Prietinii lui și zburătorii români și oameni de bine și studenții, vor sărbători amintirea morții lui dureroase, iar la casa părintească unde s'a născut și a copilărit, vor pune în părete o placă de marmoră, cu litere de aur, scriindu-se pe ea cine a fost Vlaicu. Cu acest prilej, lângă Câmpina, pe locul unde a murit, se va ridica o cruce de piatră, iar la Orăștie vor fi mari serbări populare.

Inmormântarea „Micului Șoim“. Știm cu toții că la Mărășești, un copil a ales din cele zece sicrie ale eroilor, unul singur, care a fost al *Eroului necunoscut*, osemintele sfinte duse la București și îngropate cu cea mai mare cinste, la care a luat parte dela gară, pe jos, până la cimitir, însăși M. S. Regele, ca să arate cum țara știe să cinstească pe vitejii ei, morți pentru înfăptuirea tuturor românilor.

Copilul care a ales sicriul eroului necunoscut, era în vârstă de 12 ani, elev în școala militară, orfan de tatăl lui care a căzut pe câmpul de luptă. Copilul se numea Amilcar Săndulescu, iar în fața sicriului dela Mărășești a zis: „Acesta-i tatăl meu!“ și a început să plângă.

Și iată că acest copil cu ochii vii, cuminte, și-a găsit și el moartea în valurile mării dela Constanța. El voind să se scalde în Marea Neagră, și-a găsit mormântul. Vestea aceasta tristă ni-a mâhnit pe toți. Zilele acestea, *micul șoim*, așa era el numit de camarazii lui dela școala militară, a fost îngropat cu mare pompă și în durerea tuturora la Craiova.

S'a stins ușor ca lumina unei stele, un copil care ni era drag tuturora, pentru că el alesese oasele Eroului necunoscut.

Amilcar dragă, dormi în pace, acolo unde ești și de unde nu te mai poți întoarce între noi; dormi alături cu *tatăl tău*, erou al țării și cu atâtea alții cari ne-au dat o Românie dela Nistru până la Tisa.

Școlare. Duminică 29 Iulie, în sala „Găță“ din orășelul Panciu, (Jud. Putna) a avut loc adunarea mai multor cetățeni din localitate și cele 16 comune vecine, spre a alege un comitet școlar pentru școala secundară de băeți și fete ce doresc a lua ființă în localitate.

Au ales pe d-nii: A. Căpățînă, farmacist; Petre Popa, director al școalei primare de băeți: Hr. Neagu, învățător; Av. Ion Manea, primarul orașului, și Marcu Șechter, industrias.

Iată adevărate fapte bune, cu ajutorul cărora se va ridica țara.

Descoperirea unei contrabande de vite. Nu e zi lăsată de Dumnezeu, să nu auzim mereu cum oamenii s'au ticălosit.

Așa, niște comersanți din orașul Arad, din Ardeal, au cumpărat 200 de vite și voiau să le treacă pe furis, peste graniță, în Ungaria. Dar ei au fost prinși de către autorități iar astăzi stau închiși.

Testamentul unui om de bine. La Iași, a închis ochii pe veci, un om de bine Vasile Rusovici, a cărui, avere de patru milioane de lei, a lăsat-o prin testament bisericii Sfntului Ion Botezătorul. După ce va muri și soția sa, — copii nu are — averea toată va rămânea bisericii. Deși rari tot mai sunt oameni buni în viața aceasta, amintindu-ne și făcându-ne să înțelegem, prin pilda lor, că nu trebuie să uităm credința și să sprijinim faptele vrednice.

Așa erau bătrânii noștri...

Expoziție de vite. In urma stăruinței d-lui prefect de județ V. Țanțu, s'a luat hotărârea de a se face o expoziție de vite în Chișinău. Această expoziție se va deschide în ziua de 21 August și vor fi tot soiul de vite din județul Chișinău.

CĂTRE ABONAȚII NOȘTRI

Lipsește simțul datoriei a mai tuturora, de aceea și serviciul poștei merge greu. Telegramele sosesc cu întârziere; scrisorile cad în mâna oricui; se rătăcesc; numai ajung la destinație; iar în ce privește poșta la sate, e o adevărată jale. Și mai cu seamă cu jurnalele. Ele ajung la primărie și aici le citește cine vrea; se folosesc de ele și nu le mai primesc acei cărora li sunt adresate.

Noi primim mereu scrisori de la abonații noștri, că li se pierde ziarul. Vina nu e a noastră; de la administrație foaia se trimite regulat. Și în zadar reclamăm și noi la Direcția poștei, căci nu se mai îndreaptă lucrurile.

Rugăm pe abonații noștri, că de câte ori nu primesc foaea mai întâi să cerceteze la primăria din sat; să vadă ce se face acolo, și dacă e o rea voință din partea cuiva să ne scrie, ca să putem ști ce măsuri să luăm; iar de câteori li se pierde foaea, să ni comunice prin o carte poștală, pentru a li se trimite numerile lipsă.

Un sătean ucis dimpreună cu caii săi. Un sătean cu căruța cu doi cai, voia să treacă linia ferată lângă Cluj și tocmai în această clipă vinea trenul de București, tren care a tăiat pe sătean și cei doi cai iar căruța a făcut-o țăndări.

Așa i-a fost scris să moară, dar și nebăgarea de seamă duce la multe nenorociri.

Isprăvile comitagiilor. In Dobrogea, la granița bulgară, sunt bande de hoți înnarmați, muniți comitagii, care pe furiș trec pe pământul nostru și fac hoții, și omoruri, și pradă, și înspăimântă lumea satelor. Cu toate măsurile luate de grăniceri, totuși acești bandiți reușesc să se strecoare la noi. Așa într'o noapte pe când soldații postului de grăniceri No 14, se aflau în patrulare de-alungul graniței, au fost atacați cu o ploae de gloanțe de pe teritoriul bulgăresc. Soldații noștri, retrăgându-se spre pichet, bandele de comitagii au început să-i urmărească, trăgând focuri nenumărate asupra lor și, asvârlind granate de mână.

In vremea aceasta grănicerii noștri au primit întăriri și au dat asalt asupra comitagiilor, reușind să-i respingă până aproape de graniță. Aici a început o luptă mare. Mai mulți comitagii aflându-se răniți au fost luați în spinare de tovarășii lor și s'au retras într'o pădure învecinată.

Tot în aceeaș noapte, un nou atac a fost dat de către comitagii asupra satului Danclar.

Hoții după ce au înconjurat satul au început să tragă focuri de armă din toate părțile pentru ca acei din sat să nu știe din cotro să se ferească. Apoi au năvălit în casele a doi săteni și au jefuit tot ce au găsit. Venind jandarmii și potera, comitagii s'au retras.

Rugăminte. Domnii studenți cât stau la casele părinților de prin sate, preoții, învățătorii, notarii, primarii și sătenii știutori de carte, sunt rugați să ne scrie pe scurt cele ce se întâmplă pe la dumnealor, ca: fapte bune, șezători, conferințe, înființări de biblioteci, clădiri de biserici, școli și tot ce este de seamă și se leagă de viața satelor, pentru a fi tipărite în foae.

Uciderea unui ucigăș. Renumitul ucigaș Ivan Komorov, zis și „lupul Moscovei“, din Moscova (Rusia) care, împreună cu soția lui, a omorât mai mult de 30 persoane în ultimi doi ani, a fost înpușcat de un pluton de soldați.

Criminalul acesta a cerut ertare dela autoritățile soviete în mai multe rânduri, dar ele l'au refuzat. Prin moartea lui, moscoviții scapă de un terorist de neînchipuit

Un furt de 350 mii de lei. Doi pungași din Basarabia dându-se drept negustori și câștigând încrederea comerciantului C. Patrulescu din strada Traian din București i-au furat suma de 350 mii de lei. Pungașii se numesc: unul Ifrim, ca de 55 ani, iar altul Elias, de 33 de ani, amândoi cu pronume necunoscute. Tot tocmind în niște afaceri, aceștia l-au făcut pe Patrulescu să-și vândă casa pe 350 de mii lei, apoi văzând unde Patrulescu ține banii, au intrat în casă când lipsea și spărgându-i o masă i-au furat banii.

După pațania asta și atâtea altelea, luați seamă săteni, când intrați cu cineva în afaceri nu vă încredeți în el, până ce mai întâi nu-l cunoașteți de aproape sau v'ați interesat prin alții ce fel de om este.

Serbare culturală. Astăzi, Dumineca 12 August, în comuna Jorăști, județul Covurlui, are loc o frumoasă serbare culturală urmată de bal, dată de către comitetul școlar cu concursul elevilor de curs secundar, în folosul școalei ce se va ridica în satul Zărnești.

Iubiți săteni, strângeți număr cu număr din această foae, încât la sfârșitul anului să puteți avea o carte mai din cele folositoare.

Premii pentru virtute. La liceul din Blaj, dl. Eugen Solomon, a format două fonduri a câte 10 mii de lei unul, din dobânzile cărora să se împartă în fiecare an, premiu la câte un elev dela liceul de băeți și o elevă de la liceul de fetițe, cari vor fi cei mai buni, se înțelege cei mai virtuoși și de caracter.

Pădurea de la Tușnad în flacări. O mare parte din pădurea Tușnad din Ardeal, a ars din pricina nebăgării de seamă a unor călători cari veniseră în această parte să-și înveselească ochii de frumoasa privește a locurilor. In apropiere sunt băi, dar până la ele nu s'a întins focul.

O diligență atacată de hoți. Pe unele locuri din țara românească tot mai avem diligențe, ca în vechime poștalioanele sau căruțele de poștă. O astfel de diligență este între Fălticeni și Broșteni. Intr'o zi diligența a fost atacată de hoți, cari s'au năpustit asupra călătorilor și sub amenințare de revolvere, au luat toți banii ce i-au găsit la drumeți.

După aceasta hoții au fugit în pădure.

Noui târguri. Ministerul de domenii a aprobat deschiderea următoarelor târguri de animale: un târg săptămânal de mărfuri și vite în comuna Panat (jud. Mureș-Turda) în fiecare Miercuri trei târguri anuale, în zilele de 13—15 Februarie; 13—15 August și 13—14 Februarie în aceeaș comună; trei târguri anuale de vite în comuna Ungra (jud. Târnava-Mare) în zilele de 10, 11 Martie, 29—30 Iunie și 2—3 Noembrie.

Târgul săptămânal de vite care funcționează în comuna Bumbeștii-Pitic (jud. Gorj) în fiecare Duminecă se va ține pe viitor în fiecare Sâmbătă.

Admiteri în școli. La Școala normală de băieți din Satu-Mare, sunt vacante pentru anul școlar viitor următoarele locuri: cl. I-a, 35 burse, 10 semiburse (burse numai pe jumătate) și solve (locuri plătite); cl. II-a 2 semiburse; cl. III-a 4 burse, 6 semiburse și 12 solve; cl. IV-a 12 solve; cl. V-a 21 solve; cl. VI-a 6 burse și 19 solve.

Inscrierile se fac până la 14 Septembrie.

Examenele de admitere vor începe la 15 Sept., iar cursurile la 22 Septembrie.

La Școala inferioară de viticultură din Odobești-Putna (Moldova) sunt vacante 30 burse.

Ținerea cursurilor acestei școale este de 3 ani curs teoretic și un an și jumătate practic.

Cei cari isprăvesc școala sunt admiși la concurs de admitere la școala medie de agricultură din Roman și de viticultură din Chișinău, iar de acolo pot pătrunde în școala superioară.

Pe lângă școală s'a înființat un atelier de dogărie și unul de împletituri, unde elevii sunt deprinși cu aceste meserii, având parte la câștig în aceste ateliere.

Inscrieri se primesc până în seara zilei de 14 Septembrie. Pe lângă cererea făcută școalei se vor anexa și actul de naștere și cel de absolvire a 4 clase primare.

Concursul de admitere se va ține în ziua de 15 Sentembrie și constă dintr'o probă scrisă și una orală din materia făcută în cursul primar.

O descoperire în Ardeal. In urma unor săpături făcute între comunele Csere și Facsika, în regiunea orașului Debrețin, au fost descoperite ruinile unei comune; s'au găsit în case vechi, temelii de clădiri și rămășițe de pietre și de cărămidă.

Din documentele vechi găsite în orașul Debrețin, s'a văzut că localitatea aceasta cu câteva sute de ani era o înfloritoare comună care a fost dărâmată în vremea năvălirii Turcilor în Ungaria.

De altfel în multe părți ale Ardealului, sunt rămășițe istorice în pământ, rămășițe cari dovedesc de unde ne tragem noi ca neam, din Romani și Daci.

Petreceri populare în Bucovina. In ziua de Dumineca 5 August, în satul Pătrăuți pe Suceava, a avut loc o frumoasă petrecere populară cu concert teatru și danț.

In ziua de Dumineca 29 Iulie în satul Arbora, s'a sfințit steagul societății „Trezvia“. Cu aces prilej a fost și o serbare populară la care au luat parte mulți săteni.

Tot în ziua de Dumineca 29 Iulie, cabinetul de lectură „Invierea“ din satul Valea-Seacă, a dat o frumoasă serbare cu concursul societății „Dacia“. S'au jucat piesele de teatru „Barbu lăutarul“ și „Herșcul Boccingiul“. Seara la ora 9 a avut loc danțul.

Societatea „Arcașul“ și societatea școlară „Bănuțul“ din satul Stupca, unde se află mormântul marelui nostru muzician Ciprian Porumbescu — au aranjat în ziua de Sf. Ilie, cu concursul societății „Dacia“, o serbare populară.

Societățile studențești „Bucovina“ și „Moldova“ din Cernăuți, în ziua de 22 Iulie, au dat o măreață serbare populară în satul Corovia, cu scopul ca din venitul serbării să înființeze un centru de cultură în Corovia.

Iubite cititor, faci fapta cea mai bună dacă pe fiecare prietin al d-tale îl îndemni să se aboneze la „Cultura Poporului“, care e cea mai eftină foae pentru săteni. Cine își hrănește sufletul cu carte, acela trece mai mulțămit prin viață.

Sindicatul profesional al pantofarilor și cizmarilor români din Cluj, strada Avram Iancu 2, aduce la cunoștința celor în drept următoarele:

Primind o comandă de 20,000 perechi bocanci pentru trebuințele armatei oferă orfanilor și invalizilor de războì nu număr de 400 perechi ghete gratuit.

Sindicatul lucrează pentru funcționari de stat cu o reducere de 25%. Doritorii se vor adresa Sindicatului strada Avram Iancu 2.

O mare nenorocire. In orașul Filipopoli din Bulgaria, locuitorul Vasile Iancov, se îndeletnicia cu meștegul de a face bombe falșe pentru explozie, pe la serbări. Având trebuință de dinamită și-a adus acasă o mare cantitate. Din nebăgarea lui sau a altora din casă, dinamita a făcut o explozie așa de puternică în cât casa lui Iancof, a fost svârlită în aer, iar din pricina zguduiturii alte zece clădiri din vecinătate s'au dărâmat. Geamurile de la ferestrele tuturor caselor din acea mahala s'a sfărmat. Sub dărâmăturile zidurilor s'au găsit zece morți.

Arderea a 40 de vagoane de lemne. De la scânteile mașinei unui tren s'au aprins depozitul de lemne de foc din gara Dolbasca din Moldova. Au ars aproape 40 de vagoane de lemne. Din cauza focului a fost întreruptă comunicația telegrafică, în cât a plecat două trenuri pe aceeaș linie, unul venind din cea dintâi stație înspre Dolbasca iar altul plecând din Dolbasca înspre cea întâi stație. Ciocnirea a fost înlăturată la timp. Călătorii observând nenorocirea au sărit din vagoane în timpul mersului trenului.

Congresul dascălilor de la biserici. In zilele de 22 și 23 August cr, se va ține la Constanța al cincilea congres al dascălilor de biserică din toată țara, congres sub președenția P. S. Episcopului Haria al Constanței. Dascălii cari doresc să ia parte la acest congres, vor cere de la fiecare societate a lor din județ, o carte care li se dă dreptul o reducere de 75 la sută pe calea ferată.

Fiecare cărturar al satului, care primește această foae, nu trebue să se mulțumească să o citească numai el, ci, în zilele de sărbători și acelor gospodari cari n'au putut învăța carte.

Incă o datoire mai are săteanul luminat, ca să răspândească și să îndemne să se aboneze câți mai mulți prietini ai lui, la „Cultura Poporului“.

Oțetul de mere

In multe părți cad merele cu nemiluita. A fost un an mănos pentru vermii, cari se încuibă în ele, și de cari ne putem scăpa încâtva făcând în jurul trunchiului de măr, din hârtie mai groasă, o pâlnie (triftăr, nemțește, toherin, ungurește) căptușită cu paie și legată de trunchiu cam la un metru înălțime dela pământ. In paiele acestea se adună o mulțime de vermi. Spre primăvară deslegăm hârtia cu toți locuitorii ei și o ardem. Bine e, dacă spoim trunchiul și chiar crengile mai groase cu lapte de var. Lucrările acestea de apărare trebuie să le facă însă toți alminteri vin insectele din grădina vecinului leneș și la cel cu grijă pentru pomii lui.

Sunt însă ani, când merele cad în număr mare și nu e bine să rămânem cu totul de pagubă. Lucrul cel mai bun e să facem din ele oțet. Aceasta o știu și cititorii noștri: la teasc cu ele și oțetul e gata. Eu vreau să recomand un mijloc mai simplu: adunăm merele căzute, le tăiem în cel puțin patru bucăți și le adunăm într'un vas de lemn, mai bine în o putină (cadă) de varză sau curechiu. Se înțelege, că trebuie să fie mai multe deodată, ca să acopere de vreo douătrei degete fundul putinei. Peste mere turnăm apa *clocotindă*, care să treacă cu două degete peste ele. Vasul îl ținem la umbră și-l acoperim cu o pânză rară (pulpan). După două trei zile strângem altă cantitale de mere și facem ca și mai înainte, punându-le, tăiate, peste celelalte și turnând de un deget apă clocotindă, care să treacă cu două degete peste mere.

După câteva săptămâni — depinde de căldura aerului — oțetul e gata. Mai apăsăm cu o lopățică de lemn merele, cari s'au muiat cu totul, apoi strecurăm oțetul, printr'un pulpan, în vasul, în care vrem să-l păstrăm. In felul acesta ne alegem, cu puțină muncă și fără teasc, cu un oțet bun și cu mult *mai sănătos* decât cel scump de fabrică. Căci e și rușine, și pagubă, ca plugarul, care are poame în grădină, să arunce banii pe liurca de oțet făcute din spirt, lemn sau alte materii.

Biblioteci. Liga culturală din București a dăruit două biblioteci pentru județul Satu-mare; una pentru elevii de la Casa învățătorilor și a doua Asociației învățătorilor. Ar fi de dorit ca tot mai multe biblioteci să se înființeze mai cu seamă prin sate; căci acolo unde e bibliotecă în sat și unde sătenii citesc, acolo e viață sănătoasă.

După ce jefuește o biserică, hoțul se omoară. Mai dăunăzi, stricându-se ceasornicul de la biserica din comuna Ghizelafalva din Banat, a fost chemat din Timișoara un meșter să direagă acest ceasornic. Kraus — așa se numește meșterul — a venit și a dires ceasornicul dar în acelaș timp a dispărut din biserică odoare și lucruri scumpe în valoare de patru sute de mii de lei. Cercetările pentru furt au început; meșterul simțindu-se bănuit și urmărit, s'a omorât singur. Aceasta e pedeapsa lui Dumnezeu pentru oamenii fără milă, cari se ating de cele sfinte.

Greva dela căile ferate din Ungaria. In țara vecină cu noi, Ungaria, lucrurile merg din rău în mai rău. Mecanicii de la drumul de fier în număr de peste 7 mii s'au pus în grevă. Guvernul unguresc a declarat stare de asediu și a pus armata să facă ordine. Au fost arestați peste una sută de mecanici. După multe sforțări din partea guvernului de acolo, greva a luat sfârșit. Astfel se petrec lucruri într'o țară unde cetățeni ei du-și văd de trebuile lor, ci numai ne ațâțare și ură.

MULTE ȘI DE TOATE

Străinii despre grâul nostru. Un ziar din Belgia scrie despre grâul nostru: „Pentru cerealele românești străinătatea plătește un preț mai ridicat. Românii nu fac plugărie bună ca Americanii, de pildă, ei ne trimet grânele amestecate cu secară, nisip, neghină, pleavă, fără să fie bine ciuruite și curățite; și dacă se plătesc bine se face că boabele sunt de bună calitate. Dacă ni le-ar trimite mai bine curățite, ar căpăta prețuri și mai urcate. Se cunoaște că Românii nu prea folosesc mașinele și semințele bune, ca să dobândească cereale de cea mai bună calitate în pământul lor atât de rodnic.“

După 36 ani orbie, iarăș vede. Știința doctoricească a înaintat atât de mult în Țara engleză, încât a putut să facă ca o femeie, care 36 de ani a fost oarbă, acum iarăș să vadă. Când pentru întâia oară i-s'au deschis ochii, s'a speriat de cele-ce a văzut și i-a fost frică de oameni. Abia târziu s'a putut obicinui cu lumea.

Căsătorie cu sila. In adunarea națională turcească din Angora s'a votat o lege prin care obligă pe toți tinerii să se căsătorească până la vârsta de 25 ani.

Dacă cineva n'ar vrea să respecte această lege, i se va lua pe socoteala statului un sfert din averea ce are.

Afară de aceasta pierde dreptul de a fi ales în vre-o corporație sau a i se da vre-o slujbă la stat.

Un stupar a dat albinelor să bea rachiu. Celce se ocupă cu stupăritul are și alte foloase decât mierea cea dulce pe care o scoate din stup. Vieața albinelor este plină de învățături și de îndemnuri bune pentru cel care se ocupă cu ele. Albina este pildă de muncă, de crutare, de bună chiverniseală și de iubire a florilor, adecă a tot ce e frumos și curat. Un stupar învățat din Franța a căutat să scoată și altfel de învățături din vieața albinelor, decât acelea ce le dau ele din firea lor cea lăsată de Dumnezeu. Și anume s'a apucat stuparul și a dat albinelor să bea rachiu în loc de apă, să vază că ce oare se va întâmpla. Și ascultați ce ne spune că s'a întâmplat: „Din clipa aceea albinele s'au lăsat de muncă și s'au făcut hoațe și leneșe și s'au apucat de bătăi și hoțit. Peste câteva săptămâni stupul s'a prăpădit.“ Iată, iubite cetitorule, ce isprăvuri a făcut rachiul în casa albinelor. Tot aceeași ispravă o face și în casa omului care s'a dat beției.

CĂRȚI ȘI REVISTE PRIMITE

Luxul și valuta, de Const. I. Lungu, broșură editată de către Asociațiunea generală economică a Basarabiei. Lei 20. Chișinău.

Ramuri (Drum drep) revistă literară, director N. Iorga. Anul al 17-lea No 15, 1 August 923, Craiova.

Arte și meserii, revistă industrială, director inginer V. Mișicu. Galați, str. Principesa Maria 121. Anul al 5-lea. No 50 și 51.

CASA PĂRINTEASCĂ

2 — *de VICTOR EFTIMIU*

„Să stric eu fereastra asta, la care ședea ceasuri întregi, răposatul meu părinte, trăgând din ciubuc și privind în zarea depărtării? Să sparg eu zidul ăsta, unde a aninat însăși maică-mea iconostasul, în fața căruia se ruga de patru ori pe zi?

„Să lărgesc eu ușa asta, prin care bunicul trecea aplecându-se și râzând cu hohot de moșii lui, niște pitici, spunea el, că numai piticii puteau face așa strâmte chilii“?!

— Vezi-vezi! — îi tăie vorba cucoana Raluca, și moșului Pană i se părea casa prea neîncăpătoare!

„Are dreptate Voevodul!“

— Incăpătoare, neîncăpătoare, așa au găsit cu cale s'o facă cei ce-au făcut-o și nu eu, nepricopsitul de mine, am să-i judec!...

„Eu sunt dator s'o păstrez așa cum am primit-o. Iar cei ce mă vor moșteni sunt datori și ei s'o păstreze cum le-o las, că de unde nu blestemul meu îi va urmări în vecii vecilor!...“

Boer Alecu ridicase glasul și tremura tot, cu ochi amenințători.

Iar cucoana Raluca nu mai îndrăsni să spuie nimic, ca să nu-i stârnească și mai mult mânia: vorba lui era vorbă și nu îngăduia nimănui să i se împotrivească vreme îndelungată.

A treia zi, Dumineca seara cum trecură pragul lui Panaghi-Vodă acesta se desprinse din ceata curtenilor și veni cu mâinele întinse la boer Alecu.

— Efharisto! Efharisto! spunea el, chipurile să-i mulțumească Ispirescului că-i dă casa cu chirie.

Dar cuconul Alecu, spre marea ciudă a soției dumisale Raluca, ținea sprâncenile încruntate și nu răspundea nimic.

— N'a venit omul meu la dumneata, boerule? întrebă grecul, văzând că boierul nu mișcă.

— Ba, Măria-Ta, a venit și mi-a făcut mare cinste mie și multă bucurie nevestei mele... Așa ceva nu s'a mai pomenit, așa cinste mare! Da e vorba că mi-e tare greu să las zidarii Măriei-Tale să-mi înfrumusețeze cocioaba... In neamul nostru, e obiceiul să ne ținem casele așa cum le-am primit dela părinți; cui nu-i place, își face casă nouă, da pe cea veche n'o strică... Sânt mâhnit foarte, Măria-Ta, da nu se poate...

— Bine, boier Ispirescule, zise Vodă, roșu de mânie, dar cu zâmbet prefăcut pe buze.

„E frumos să-ți păstrezi neatinsă clironomia; eu însă, în locul dumitale, m'aș teme de trăsnet, or de foc și n'aș dormi toată noaptea de frică!“

Apoi îi întoarse spatele și făcu semn unui agă, cari sta la doi pași, poruncindu-i ceva.

Toată seara, Panaghi-Vodă nu se mai uită nici la Alecu, nici la cucoana Raluca, nici la cele două fete de măritat, cari se împopoțonase cumplit, încredințate fiind că vor pleca pe jumătate logodite dela săibătoarea domnească.

Lui Alecu nu-i păsa de mofturile grecului; îi părea chiar bine că vorbise cum vorbise, dar o tristeță ciudată îi strângea inima. Presimțiri negre îi întunecau sufletul.

Ca pe spini, ca pe jăratec mai șezu trei, patru ceasuri, până să se spargă petrecerea, se urcă în caleașcă, răsuflând ușurat, bucuros, s'ajungă iar la el acasă, printre lucrușoarele lui adunate din bătrâni. Ca un cuiu îi șezuse 'n inimă toată seara, vorba lui Panaghi: „eu în locul dumitale, m'aș teme de trăsnet or de foc“... La ce să-i spună asta? La ce s'aplecase Vodă și șoptise ceva încruntatului agă ce-l străjuia?...

Iată gândurile ce-l frământau pe boer Alecu, în vreme ce cucoana Raluca, sdruncinată de mersul caleaștei pe scândurile Podului-Mogoșoaiei, își blestema soarta care o unise cu un om așa de sălbatec și de încăpățânat ca dumnealui. Fetele erau posomorîte și ele, căci își vedeau visul de mărire nimicit, din pricina ciudatei purtări a tatălui lor.

Trecură gârla, pe podul de lemn hodorogit și s'apropriau de mitropolie. Când, dincolo de deal, ce să vază?... O lumină roșiatică se înălța mai sus de clopotniță, și creștea din ce s'apropriau.

Conu Alecu zâmbi amar. Zâmbetul său înfricoșă pe cele trei femei, căci numai în clipe de urgie, vedeau înflorind pe fața boierului surâsul acela trist, prevestitor de grozăvenii.

Vizitiul grăbi mersul cailor, plesnind din bici, căci presimțea și el ceva.

N'apucară să urce dealul și cumplitul adevăr lumină întreaga zare: ardea casa Ispireștilor, ardea din patru părți deodată și nimenea nu se îndura s'arunce o doniță cu apă, or să scoată vr'un lucru din gura pârjolului! Ardeau vivliile rare ale boerului, și toate bogățiile adunate din moși-strămoși se prefăceau cenușă...

Luna plină lumina, și'n dosul flăcărilor roșii, părea albastră. Un vânt ușor bătea dinspre casă, aducând miros de fum, miros de zdrențe arse, amestecat cu adierea florilor de liliac. Și'n amestecul acesta de miresme, conu Alecu Ispirescu mirosi ruina întregei sale vieți, ruina tutulor amintirilor și moartea tutulor celor ce muriseră 'nainte, unul câte unul.

— Câinele! gemu el și nu mai zise nimic. Privea cu ochi prostiți, uriașa horă a flăcărilor. Iar cucoana Raluca simțindu-l învins, isbucni și dete drumul tutulor mustrărilor pe care de-un sfert de veac le aduna în inima-i răbdătoare:

— E vina ta! Dece n'ai primit semnul de cinste al Măriei-Sale?! Ne-ai sărăcit, ne-ai lăsat pe drumuri!... Uitați-vă fetelor, ce s'a ales din zestrea voastră! An cu an am muncit eu! N'am știut ce este o petrecere, n'am știut ce este o călătorie, fiindcă dumnealui dădea paralele pe scoarțe roase și pe strae de biserici și pe icoane putregăite!

In loc să mă'mbrace 'n vesminte de mătasă, cum umblă toate jupânițele de-un rând cu mine, mă lăsa goală ca să cumpere antirie și giubele mâncate de molii!... In loc să vă plimbe ca pe niște domnițe ce sânteți, în loc să vă caute ginere de neam, se'nchidea ca un călugăr printre hârțoage și vrea să vă călugărească și pe voi! Uite, unde ne-a adus acum... Să-ți fie de bine, Alecule! Am răbdat ce-am răbdat, da de-acuma s'a sfârșit! Vizitiu, trage la coana Smaranda!...

Cucoana Smaranda era mama Ralucăi... Vizitiul, simțind că deaici 'nainte nu boerul va fi adevăratul stăpân, ascultă porunca și dete bici cailor.

Alexandru Ispirescu rămase singur, pe un pietroiu, și, îmbrățișându-și genuchii, plângea mărunt, în vreme ce flăcările descreșteau, luna pălea și stelele se stingeau, una câte una, în lumina zorilor. Un cocoș cânta prelung. Boerul îi cunoștea glasul: era Petrică, împăratul bătăturei sale. Scăpase de foc și-acuma, cocoțat pe gard, trâmbița vesel, în cinstea Soarelui-răsare.

— *Con gallo e senza gallo, Dio fa giorno!* se gândea boerul. Și nu știa nici el de ce-i venea în minte această zicătoare, care ardea și ea acuma, odată cu opul talienesc ce-o cuprindea.

— O cânta cocoșul, n'o cânta, ziuă tot se face! mai zise el, tălmăcind, în grai românesc, zicătoarea fraților râmleni. Și'n răcoarea dimineței, cuconul Alecu tremura și n'avea nimic cu ce să-și acopere umerii gârboviți, căci și tartanul îi rămăsese în caleașca ce se depărta...

(S f â r ș i t)

S ă   r â d e m

CLOPOTELE DIN SĂRĂRIE

(O suburbie a orașului Iași)

Nu știu, zău, de când anume,
Fie drept ori strâmb să fie,
Dar aud spunând prin lume
Că la Iași prin Sărărie
Clopotele la biserici
Slujbă mare când vestesc
Intre ele chiar grăesc.

* * *

Iar la astă vorbă-anume
Cam vr'o cinci biserici stau
Și cuvântul lor își dau
După rând, cum fiște-care,
Are clopot mic sau mare.
Astfel sfântul *Haralambe*
După cât am auzit
Are clopot potrivit;
Sfântul *Atanasie* iară
Ca un sfânt vestit și el
Are clopot măricel.
La biserica din vale
Care „*Vulpe*“ se numește
Și la cea mai de pe coastă
Căre-i zic *Buna-Vestire*
Cam așa se povestește
Că sunt clopote ce sună
Măruntel cu glas subțire.
Iară clopot mare, sdravăn
Tare 'n glas și gros la ton
E la *sfântul Spiridon.*

* * *

Când e zi de sărbătoare
Pentru ce, nu știu să spun,
Hai *Buna-Vestire* 'ncepe
Ea dintâiu:
„**Vin bun, vin bun** (bis)
Apoi *sfântul Haralambe*
Mai de sus din deal răspunde:
Unde-Unde? Unde-Unde? (bis)
Iară *sfântul Atanase*
Liniștit, cam gros la glas
Și ceva cam știi pe nas
Zice pe dată, parcă se 'ntrece:
„*La Bolta-Rece! La Bolta Rece!* (bis)
Astfel de vorbă cum se rostește
Vulpea din vale, hai glăsuește
— *Cine plătește? cine plătește?* (bis)
Sfântul Spiridon
La aste toate
Ca cel mai mare
Face cum poate,
Și le răspunde și el pe dată
Cum chiar îi este și datoria:
E-pi-tro-pia!.. E-pi-tro-pia! ... (bis)

TH. D. SPERANȚIA

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI“
.˙.˙. care se tipărește în 30 mii de exemplare. .˙.˙.

S'a deschis basinul băii Diana
!
5 17—50
Pentru înotători liberi și cari învață înotatul. Deschis dela ora 7 dimineața până la ora 8 seara. Lloyd 1633

Este știut de toți că
LIQUERURILE SZILÁGYI
sunt cele mai bune!
Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acții.
Furnisoare ale Curții Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22--7

FABRICA DE PIELĂRIE DIN TURDA
SOCIETATE ANONIMĂ
TELEFON No. 72.
produce toate speciile de tălpi prima calitate!
28—6—3.

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după desenuri se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-17-37

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate, 14—15
din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare.* Se capătă pretutindeni.

Morile Unite cu aburi
LÁSZLÓ & HUNYADY
SOCIETATE PE ACȚIUNI
ORADEA-MARE
25—5

Citiți abonați și răspândiți „Cultura Poporului“

PREVEDEREA
SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ DE ASIGURĂRI
AGENȚIA PRINCIPALĂ ÎN BRĂILA.
CAPITAL 10,000,000 LEI
REZERVE 20,000,000 LEI
AGENȚIE PRINCIPALĂ ÎN ORADEA-MARE LA BANCA ȘI SOCIETATEA COMERCIALĂ DIN BIHOR S. A.
STR. NAGY SÁNDOR 4.
23—5

RECLAMA E SUFLETUL COMERȚULUI!

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
Orice familie își procură pentru casă
LIQUERUL BOGSZA
pentru că e veritabil și neîntrecut!
Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
16—16

Cu deplină garanție ca înainte de războiu ------ cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialități: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare și tot felul de piei pentru întrebuințare technică --- liferează
FRAȚII RENNER & COMP,
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
13—15

Dacă vrei bonboane bune cere
„MELISSA“
15-5
Telefon 648 și 665
Cluj - Calea Dorobanților 40 și 41-a

BANCA CHRISSOVELONI — SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ — SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI
SUCURSALA CLUJ, STRADA MEMORANDULUI N-rul 8.
SUCURSALE: BRĂILA, CONSTANȚA, CLUJ, GALAȚI, SIBIU, NEW-YORK (AMERICA), CONSTANTINOPOL (TURCIA).
AFILIAȚIUNI: BANCA CHRISSOVELONI & CO., DIN PARIS; BANCA CHRISSOVELONI, BISTEGHI & CO., DIN VIENA.
CAPITAL SOCIETAR DEPLIN VĂRSAT: LEI 150,000,000.
Face orice operațiuni de bancă. — Scontează portofoliul comercial, cupoane și titluri eșite la sorți. Deschide conturi curente. — Se însărcinează a face plăți în orice oraș din țară. — Emite cecuri și acreditive asupra oricărui oraș din țară. — Liberează scrisori de credit. — Primește bani în deposit și cu librete de economii, plătibile la vedere și pe termen fix, pentru care plătește dobânzi avantagioase. Prin mijlocirea sucursalei sale din New-York se însărcinează a face plăți pe tot teritorul României-Mari pentru Românii din America
27—4—2.

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 17—50

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7 17—50

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 17—50

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A“
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 17—50

BANCA ANGLO-AUSTRIACĂ
FILIALA ORADEA-MARE
SCONTEAZĂ CAMBII
PRIMEȘTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete și în cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase (Efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil).
EFECTUIAZĂ remiteri pentru țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. 24—6—5
SCONTEAZĂ CAMBII
CUMPĂRĂ ȘI VINDE MONEDE STREINE

FABRICA DE BERE DIN TURDA S. A.
KORONA — CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5 — DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ
GLORIA — BERE DIN MALT DUBLU
TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR 11 — TELEFON No. 394
26—6

Tiparul tipografiei „VIAȚA“, Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

CULTURA POPORULUI

... voește și vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15—75. | Cluj, Duminecă 19 Aug. 1923 | ADMINISTRAȚIA: CALEA DOROBANȚILOR 10 TELEFON No. 15—32. | ANUL III. NRUL 21. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

SUNTEM PE CALEA CEA BUNĂ

După cum un gospodar cuminte își face din când în când socotelile ca să vadă cum stă cu veniturile și cu cheltuielile, tot așa trebue să facem și noi, păstrătorii culturii sufletului și minții neamului nostru, spre a ne putea da seama unde am ajuns cu unificarea sufletească și culturală a Țărilor românești unite și ce mai este de făcut pe calea aceasta. Căci, la dreptul vorbind, puterea unei țări se razimă nu numai pe bogății materiale, căci nu numai cu aceste bogății se întărește un neam, ci și cu creșterea puterilor lui sufletești, cu acea dragoste caldă și neprihănită de tot ce-i românesc, de la fratele român din cel mai îndepărtat colțișor al țării și de la brazii falnici ai munților noștri până la firicelul de iarbă plăpândă ce se leagănă alene în lumea veselă de ciripitul primăvăratec al cuiburilor.

Cu această putere sufletească au făurit soldații noștri România-Mare de azi și cine se mai îndoiește de aceasta să întrebe pe elevii excursioniști ai liceului din Cluj, cari ajungând la Mărășești — orașul complect distrus de dușmani în 1917 și nerefăcut încă, așa că un călător nu găsește aici un otel de odihnă — au fost întâmpinați de un funcționar de la gară cu vorbe c'am ca acestea: „De la Cluj sunteți? Apoi să trăiți și să n'aveți grijă că vă fac eu rost și de masă și de durmit în vre-unul din vagoanele ce stau în gară, căci vă iubim tare mult și să mai știți dumneavoastră că tot pentru dragostea asta mare ce v'am purtat și 'nainte mi-a murit și tata și doi frați în războiul de desrobire. Eu am avut norocul să trăesc să vă văd venind pe unde am dus noi greul luptelor". Așa le-a grăit acel funcționar și bun român, și frumoasă pildă de dragoste frățească le-a dat.

Și, deși mai avem încă multe de făcut pe calea aceasta, totuși cu multă bucurie pot s'o mărturisesc că suntem pe calea cea bună...

S'au dus timpurile când auzeai sau citeai prin gazete cuvintele dureroase ce frații de dincolo și de dincoace de Carpați și-le aruncau cu oarecare năcaz unii altora. Azi ne cunoaștem mai bine și prin asta ne iubim mai mult. De vre-o doi ani încoace elevii tuturor școalelor cu o dragoste nesățioasă de tot ce e românesc, cutreeră țara; cei din Chișinău ajungând până în Bihor și Banat, cei din Oltenia până la Chișinău și Cernăuți, și așa cunoscându-și mai bine frații și țara, legăturile sufletești vor fi și mai trainice. Dar nu numai școlile, a căror populație va forma România de mâne, ci și funcționarii și meseriașii de toate categoriile cari formează cetățenii Românii actuale, prin adunările ce țin în diferitele orașe ale țării, încep să-și cunoască țara și frații mai bine și prin ei înșuși nu numai din gazete. Până și politicianii, cu sufletul lor înăcrit de vrajba luptelor politice, au început să se convingă că dracu nu-i așa de negru cumni-l zugrăviau scribii plătiți ai gazetelor lor de partid, care tocmai din otrava zilnică ce condeele lor aruncă în sufletul cititorilor, își agonisesc pânea zilnică.

Amară pâne!

Cu ce bucurie am ascultat cuvintele de dragoste frățească calde ale unui fruntaș între fruntașii politici ardeleni, care descria impresiile ce i-au lăsat satele și țăranii din vechiul regat cu ocazia unor întruniri politice.

Eram în acceleratul de București—Oradea și un domn, tânăr funcționar administrativ, ușurel la minte și cu aerul acela al inculului cocoțat în o situație înaltă și, doamne! multă buruiană de asta rea mai avem de plivit încă din ogorul țării noastre — auzise că sunt dăscăl universitar și cum chestiunea studențească era la ordinea zilei, cu o voce vibrătoare ca la teatru arunca vina toată a închiderii Universităților în spinarea profesorilor. In zadar am cercat să-i arăt problema sub toate fețele ei, și să caut să-i expun în mod obiectiv și cauzele și mijloacele ce am crezut noi, dascălii lor, bune pentru îndreptare, el nu vrea să discute chestiunea, căci pentru el era limpede... așa cum o citise de câteva zile în diferitele gazete politice, nu întotdeauna bine informate și nici imparțiale.

Fruntașul ardelean care ascultase cu multă atenție tot ce spusesem eu, după retragerea funcționarului în cabina vagonului de dormit, ridică ochii spre mine și-mi spuse: „Ai dreptate domnule profesor să cercetezi așa cum ai făcut'o cauzele chestiunei studențești; dar uite cu domnișori ca acela, care te-a provocat la discuție, adineaori și care nu cunoaște lumea de cât numai prin proza otrăvită a gazetelor noastre politice, nu se poate discuta o chestiune ca aceasta. O mărturisesc sincer, că până acum cât va timp nici eu nu cunoșteam bine pe românii din vechiul regat. Văzusem numai Bucureștii și încă câte-va orașe, restul cunoștințelor mele despre oameni și țară le aveam numai din gazete, fie de aici, fie de dincolo.

Și-mi făcusem o ideie cu totul greșită despre oamenii dumneavoastră. Credeam, cum spuneau acele gazete, că la orașe domnește luxul, corupția și fanfaronada, iar pe țăranul român îl credeam nemâncat, neîmbrăcat, leneș și prost. De când cutreer țara cu întrunirile noastre politice mi-am schimbat complect părerile.

Am venit în contact și cu orășenii, muncitorii cinstiți și harnici și am cunoscut acasă la ei și pe țăranii gospodari sănătoși, vioi, inteligeți și muncitori. Cu ce mândrie mă chema un oltean să-mi arate și el gospodăria lui, bine îngrijită, de care era așa mândru și mărturisesc, avea de ce și fi".

Suntem în adevăr pe calea cea bună, căci am ajuns în mai puțin de 5 ani să întărim temelia României de azi cu cel mai puternic ciment de legătură ce poate dori un neam, să o întărim cu sufletele noastre, cu dragostea noastră caldă pentru tot ce-i românesc; temelie pe care se va putea înălța România de mâine ca un altar al neamului, căruia i-se va închina întreaga suflare românească una și în veci nedespărțită.

Dr. I. P. VOITEȘTI
Prof la Universitatea din Cluj

CURS DE PSIHOLOGIE

de C. RĂDULESCU-MOTRU, profesor la Universitatea din București, care va apare la sfârșitul lunei în editura „Cultura Națională" are următoarea

PREFAȚĂ

„Cartea de față cuprinde, din cursul de psihologie, ținut de mine la Facultatea de litere a Universității din București cunoștințele generale, de care are nevoie ori și ce tânăr doritor să-și formeze o cultură filozofică. Cartea poate servi și elevilor din cursul superior de liceu, precum și acelor membri ai corpului didactic, cari nu au ca specialitate psihologia, dar sunt ținuți să aibă o orientare în această știință.

Alegerea și metoda de expunere a cunoștințelor le datoresc proprii mele experiențe. In tot timpul activității mele, am avut ocazia să constat, că vârsta cea mai primitoare de învățământ filozofic este vârsta adolescenții, anii în care își formează tânărul personalitatea. In acești ani, înclinarea pentru psihologie, mai ales, este bine accentuată. Tânărul nu învață de silă, ci el de la sine caută în lecțiunile pe care le ascultă în școală și în cărțile ce îi cad în mână, răspunsurile științei psihologice la preocupările sale sufletești. Cunoștințele superficiale, chiar scrise într'o limbă literară, și presărate cu anecdote îl lasă rece. El vrea o privire în adâncime, nu la suprafață. Definițiile și exemplificările familiare, or cât ar merge în științele celelalte, nu merg în psihologie; sau merg, fără vre un folos. La nici un obiect de studiu, din învățământul secundar, nu este elevul mai pretențios ca la psihologie. Ar fi însă greșit să credem, că metoda cea bună este să predăm cunoștințele de psihologie, după cărțile desvoltate și speciale, pentru care tânărul nu are înțelegerea pregătită; sau și mai greșit încă, să-i oferim rezumatele acestor cărți în forma cunoscută a unui memento de examen. Cărțile și rezumatele lor, la ori și ce studiu, nu numai la acel de psihologie, omoară curiozitatea științifică a elevului, și îl tansformă pe acesta într'un simplu memorizator de cuvinte. In special, mementourile sunt plaga școalei, cum s'a dovedit cu prisosință prin practica învățământului de pretutindeni. Tânărul dorește cunoștințe serioase de psihologie, dar într'o formă accesibilă minții lui, și cu deosebire într'o formă, în care să se țină seamă de pretențiunile lui de persoană cu judecată.

PROF. C. RĂDULESCU-MOTRU

Această dorință este legitimă. Satisfacerea ei, prin publicații de psihologie corespunzătoare, are ca rezultat, în afară de consolidarea învățământului filozofic în școală, și o ajutorare adusă culturei în genere. De înțelegerea psihologică a vieții atârnă în bună parte creațiunea artistică și motivarea faptelor sociale. Destul să pomenim în această privință, rezultatele produse în secolul trecut de celebra scriere a lui Claude Bernard din 1865; „Introduction à l'étude de la médicine expérimentale", în care deși nu era direct vorba de psihologie, se atingeau însă problemele esențiale ele acestei științe. In bibliografia psihologică a timpului nostru, numai două cărți se pot măsura în influență cu aceea a lui Claude Bernard. Acestea sunt: „Principles of Psyhology" de William James, și „Vorlesungen über Menschen und Tierseele" de Wilhelm Wundt. Amândouă apărute în a doua jumătate a secolului trecut și tipărite în numeroase edițiuni. In spiritul acestora am întreprins lucrarea de față, deși mi-am dat seamă de toate greutățile pe care aveam să le întâmpin.

Căci asemenea cărți nu sunt ușor de scris. Ele cer o minuțioasă selectare a materialului, și, mai presus de toate, un spirit obiectiv în expunerea teoriilor. Cărți de popularizare a cunoștințelor psihologice sunt multe, dar mai toate sunt cărți de propagandă, scrise în sprijinul unui sistem filozofic, sau vreunei concepții sociale. Un autor conștiincios, mai ales dacă este profesor, nu are dreptul să abuzeze de încrederea tinerimii.

El este dator să se mărginească la teoriile pe care le poate confirma raționamentul său strict științific, și să lase celui ce citește, libertatea să-și formeze singur o părere în problemele discutabile. In chipul acesta, cartea sa, chiar dacă n'a răspuns la unele întrebări, va fi pregătit însă pe aceia care a citit-o, să aibă o înțelegere matură pentru a judeca și primi din altă parte răspunsurile pe care le caută.

C. RĂDULESCU-MOTRU

ÎNVĂȚĂTORII TOLERAȚI

Un număr mare de nepregătiți, dintre cari unii n'au nici cursul primar complect, sunt numiți la catedrele vacante de la școalele sătești, ca învățători suplinitori. Astfel a găsit cu cale, ministerul școalelor, să complecteze golurile în învățământul sătesc.

Știm cu toții apostolatul greu ce îl are de îndeplinit adevăratul învățător în mijlocul poporului, și mai știm ce răspundere mare i-se cere în educarea copiilor.

Iar cât privește cu învățătorii tolerați nici vorbă nu poate fi de-o activitate social-culturală, deoarece nici nu se poate pretinde de la ei. Și cred, că d-nii revizori școlari cu prilejul inspecțiilor ce le-au făcut la școalele învățătorilor tolerați s'au convins cât de puțin au făcut acești învățători închipuiți. O astfel de școală în loc să fie un izvor de lumină, ea a devenit un cuib al întunerecului și superstiției, așa că generația neamului în loc să iasă din ea înzestrată cu un mănunchi de cunoștințe, nu se alege cu nimic. Procedeul acesta este un dezastru național, ca un număr mare de școli să fie puse la discreția suplinitorilor învățători, desigur ei de bună credință, dar fără nici o pregătire specială și culturală.

E neapărată nevoe, înlăturarea acestor învățători analfabeți din sanctuarul școalei poporului, pentrucă poporul are nevoe de lumină, de cultură și de propășire, ce nu i-o pot da decât numai adevărații și bine pregătiții învățători. Poporul așteaptă cu nerăbdare să fie descătușat și eliberat din lanțurile inculturii, ca, împărtășindu-se din lumina culturii, să aibă o viață mai omenească.

In învățământul primar sunt o sumedenie de catedre vacante — după calculele unor colegi — *30 de mii*. Se vor scurge ani mulți, decenii întregi, până ce va fi complectat numărul acesta îngrozitor de posturi, cu învățători titulari. Iar ca să fie micșorată lacuna aceasta, ar fi soluția cea mai bună, ca *preoții*, să ocupe în satul lor catedrele vacante, ca astfel învățământul să ajungă pe mâna unor oameni cu educație mai înaltă. Numai în chipul acesta se vor putea înlătura învățătorii tolerați. *MICU, învățător.*

ÎNSEMNĂRI

PRIMUL TURNEU DE PROPAGANDĂ al Teatrului Național din București urmează să înceapă la 15 Octombrie, iar al doilea prin Ianuarie.

In fruntea primului turneu va fi d. Demetread, iar în fruntea celui de-al doilea d. Ion Brezeanu.

Paralel sau alternativ cu turneurile teatrului Național vor mai face asemenea turneuri de propagandă și teatrele Naționale din Iași, Cluj și Craiova.

Dintre trupele particulare, compania Bulandra va face de asemeni un turneu sub auspiciile Ministerului Artelor.

Pagubele de războî ale Franței

Liniștea omenirii adânc zdruncinată de războiul provocat de Germania, după nouă ani împliniți dela acea zi nenorocită nu a putut fi restabilită nici până azi, din cauza aceleași germanii cari nu vrea să plătească despăgubirile pe cari le-a cauzat.

Un război economic, financiar, diplomatic și literar continuă azi războiul militar pe care tratatul dela Versailles nu a făcut decât să-l permanentezeze lăsând deschisă chestiunea reparațiilor datorite Franței.

Ca să-și poată da seama cititorii noștri despre dezastrul suferit de această țară — pe teritoriul căruia s'a purtat cea mai lungă și mai grea parte a luptelor — și de greutățile care apasă poporul francez silit să-și repare singur devastările făcute de Germani, redăm mai jos ultima statistică ce s'a publicat în această chestiune.

Franța a suferit o devastare complectă (fabrici, case, pământ cultivabil, vite, drumuri, etc.) pe *o suprafață 3 milioane 306.350 hectare* — adică mai mult de cât s'au dat țărănimii române prin împroprietărire. Numai *pământul arabil* este de *1 milion 923.479 hectare.*

Pământul acoperit și încurcat în *sârmă ghimpată* are o suprafață de *375-000.000 metri pătrați*. Pământul săpat și scos afară din *tranșee* este de *333.000.000 metri cubi*. Iar cantitatea de oțel care îl acopere — *obuze căzute* — este de *1 milion 035.200 tone*, adică *103.520 de vagoane* de câte 10 tone (10.000 kilograme) adică 2588 trenuri de câte 40 de vagoane.

Din acestea, *până la 1 Ianuarie 1923*, Franța — *din proprii săi bani* — a redat culturii *1 milion 698.200 hectare arabile*, din 1.923.479. A umplut *280.102.300 metri cubi de tranșee*, din 330.000.000. A ridicat *sârma ghimpată* de pe o suprafață de *287.200.815 metri pătrați*, din 375.000.000. A ridicat *obuze 22.800 tone*, din 1.035.200.

Casele distruse au fost 751.993; din acestea Franța a reclădit, până la aceiași dată, 553.977.

Fabricile distruse 22.900, din care 19.967 au fost reconstruite.

Lucrări de arte (poduri, canaluri, telegraf, telefon, monumente) au fost distruse *6.123*, din care Franța a reconstruit 5.189.

Șoselе distruse: 58.697 kilometri, din care a reconstruit 32.650 km.

Vite furate și ucise:

boi — 892.328, din care s'au refăcut 523.84; *cai și catâri*: 407.988, din care s'au refăcut 299.690; *capre*: 949.744, din care s'au refăcut 407.782; *porci*: 356.610, din care s'au refăcut 184.251.

Populația dăunată, fără case, pământ, vite, fără fabrici unde să lucreze — și refugiată a fost de *patru milioane 690.183*. Din care 4.074.970 a fost readusă, până la 1 Ianuarie 1923, și pusă iar în situația de a trăi și a-și câștiga pâinea.

Această populație a suferit *o daună totală în bani*, de: *102 miliarde franci* adică *1 bilion, 122 milioane* de lei românești! (a 11 lei un franc)

Ceeace înseamnă că *de cap de om*, fiecare *are de înplinit o pagubă de câte* aproape 240.000 lei, pe lângă celelalte biruri!

Acum își poate da seama cetitorul ce înseamnă când din această daună înspăimântătoare sub apăsarea căreia este strivită populația Franței acoperită de biruri, când știe că toate acestea au fost refăcute de *Franța singură*, că a costat-o până în Ianuarie 1923, suma de *19 miliarde*, ținând în loc toată desvoltarea restului de țară, — și că din suma totală de 102 miliarde franci, Germania — *care în acelaș timp de aproape 5 ani* dela încheierea păcii, construește mereu fabrici, vapoare, căi ferate și își pune banii în intreprinderi în străinătate — *a plătit numai 4 miliarde franci*!

Aceasta e situația Franței afară de cheltuielile războiului. Iar statornicii de rea credință vor să o arate lumii că umblă după cuceriri și turbură și pacea și siguranța omenirii atunci când cere să i-se dea înnapoi banii pe care tot i-a plătit poporul său, prin biruri grele în loc să-i plătească Germania vinovată, — dar bogată.

A. P. BASARAB

Din trecutul nostru

ȘTEFAN-CEL-MARE

De amintirea acestui Domn, se leagă toată măreția Moldovei. Voevod ca el nimeni n'a fost mai iscusit, mai viteaz, mai iubitor de Moșie și mai înfocat apărător al creștinismului. Biruitor mereu a ridicat în toate părțile Moldovei, altare de rugăciuni, mărturii rămase și până azi, ale căror odoare scumpe, ale căror morminte, ale căror clopotnițí vechi și ale căror chemări de aramă, ne trezesc în suflete și inimi: trecutul cel mai glorios al Moldovei. Avut-au Ștefan, ochi albaștri și mic la stat era, dar mare la fapte. S'a suit în scaunul domnesc din Suceava, în Joia-Mare a anului 1457 și s'a stins ca un apus de soare în anul 1504.

DIN CALAFAT

Propaganda culturală la sate

Am vorbit — nu de mult — de mișcarea noastră culturală în această parte a județului, arătând cu o deosebită mulțumire înființarea de societăți culturale la sate. Faptul e de o însemnătate netăgăduită și merită toată atenția acelora cari se îngrijesc de progresul cultural al țării noastre.

Mă dusesem zilele trecute într'o comună din apropiere ca să iau parte la înființarea unei asemenea societăți și am rămas foarte surprins de ce-am văzut acolo. Se strânseseră la școală, unde era adunarea, pe lângă fruntașii satului: dascălul, preotul, primarul și o mulțime de săteni.

Inițiativa fusese luată de către elevii școalelor secundare, veniți în vacanță. Nu am găsit cuvinte de laudă pentru acești tineri entuziaști, cari, părăsind băncile școalei, — veniau să răspândească în lumea înapoiată a satelor, binefăcătoarea lumină căpătată în școală în decursul unui an.

E un semn bun pentru noi românii, aceste focare de lumină împrăștiate în tot cuprinsul țării și de dorit ar fi ca numărul lor să se înmulțească.

Societățile culturale au o înaltă menire: Ele desvoltă în sufletele tinerilor vlăstare ideia de cultură și implicit propagă în lumea satelor cunoștințele căpătate pe băncile școalei. Căci nu-i de ajuns să-ți umpli capul numai cu teorii; e nevoe de acea căldură sufletească, de o cunoaștere amănunțită a lucrurilor învățate, de acea legătură temeinică între viitorul dascăl sau profesor și public, trei factori principali atât de necesari propășirei noastre culturale.

Am ajuns să stăpânim o țară frumoasă, plină de bogății și aceasta datorită înaintașilor noștri, cari și-au sacrificat viața, fără precupețire. Dar opera de reînchegare națională nu-i consfințită definitiv, dacă nu vom păstra printr'o viguroasă luptă pe tărâmul cultural, ceeace s'a putut înfăptui prin însemnate jertfe de sânge.

Și lupta trebuie începută cât mai curând și sprijinită larg de stat.

In timpul verii să se organizeze colonii de studenți cari, — cutreerând satele — să organizeze șezători culturale în care să se expună, într'o formă populară, pe înțelesul tuturor, problema care interesează îndeaproape pe țăranul nostru.

Am ajunge atunci a cunoaște mai de aproape lumea noastră dela sate. E absolută nevoe de acea legătură sufletească între intelectualii dela orașe și lumea satelor. Vom putea atunci să asistăm la o prefacere totală a țărănimii noastre, care trezindu-și conștiința oarecum amorțită, va putea înțelege și ea rostul vremurilor prin care trecem.

E știut că un contingent de băeți luminați îl dau satele și în deosebi sărăcimea. Statul, prin învățătorii dela sate, să se intereseze mai de de aproape de școala primară și când la sfârșitul anului se vor citi listele de absolvenți, să îngrijească a înscrie și întreține în școli secundare pe socoteala lui pe băeții buni, silitori, dar săraci.

Numai în felul ăsta vom putea ajunge să dăm țării și nouă, elemente cu adevărat trebuincioase și vom putea întreține în lumea săracă — într'o mai largă măsură — un mai mare dor de învățătură. Căci e lucru dovedit: Sunt în școalele noastre băeți de o inteligență rară, care se lenevesc la învățătură, lăsând să treacă vremea mai repede spre a se scăpa de școală, tocmai pentru motivul că nu întrevăd în învățătura lor, decât acelaș rezultat.

— Popă știu că n'am să-l fac, — îmi spunea mai alaltăeri un sătean dintr'o comună, vorbind de fiul lui — un băiat deștept și cu calități frumoase, care stătea alături, răsfoind filele unei cărți.

— Uite, vezi, toată ziua stă cu ochii pe carte... Și-apoi la ce bun? Tot la coarnele plugului își va îngropa viața. Invățătura mai departe cere cheltuială; și de unde, când nu poți avea decât cu ce să faci față traiului, și acesta destul de modest.

Când m'am despărțit, mă gândiam la cele spuse de bietul țăran. Câtă dreptate avea!

A. TĂNASIE MĂCEȘ

SCRISORI DIN BASARABIA

Activitatea societ. culturale „Impăratul Traian" din Tighina

In Basarabia, unde zeci de foi străine se mențin și înfloresc prin propriele lor forțe, n'ar exista nici un jurnal românesc, dacă ar fi avizat numai la mijloacele proprii. Motivul: nu sunt cititori; consecința: ori-ce publicație periodică românească fie bună, fie rea, piere, imediat ce se taie subvenția.

Deși Basarabia e cea mai românească dintre provinciile alipile din punct de vedere etnografic, orașele ei sunt complectamente înstrăinate, și deci nu este mirare că între orașe și sate nu este nici o legătură morală, atât de necesară progresului satelor.

Toate școlile medii au ajuns a fi astăzi apanajul orașelor în proporție de 95% pentru orășeni și 5% pentru săteni.

Nici în industrie și comerț nu stăm mai bine, ba ce e mai mult cum se ridică un sat oare-care la vre-o importanță economică, casele din centru sunt cumpărate de străini.

Se va întreba cineva: Dar unde sunt intelectualii români ai Basarabiei? Puțini la număr, adevărate florile rătăcite prin orașele odată românești (Te doare inima când te uiți în cărțile de proprietăți de acum 60 de ani și vezi starea de umilință în care ne aflăm) ei poartă pe frunte pecetea hibridității și a umilinței naționale, primind fără rezerve obiceiurile și cultura asupritorilor de ieri, ba, jucând și azi un rol plin de duplicitate, de coadă de topor.

Care este acum datoria sfântă a generației de azi? Să privim cu mâinile încrucișate, cum pierdem terenul de la orașe, puținul ce ne-a mai rămas, cum liceele noastre se depopulează de români, cum țăranii noștri degenerează la rolul de clăcași morali și materiali ai orașelor înstrăinate, tîmpiți de ignoranță și alcoolism? Să privim cu nepăsare cum gazetele noastre cele mai bune se sting din lipsă de cititori, câtă vreme alte nații, inferioare nouă, numără gazete și reviste populare cu sute de mii de abonați?

Modesta noastră societate culturală nu a adoptat politica de resemnare în așteptarea evoluției lente.

Fără alte resurse decât buzunarele membrilor săi și-a făcut — contrar zicalei populare o socoteală care să se potrivească cu cea din târg.

Punându-se în directă legătură cu moldovenii țărani, în fie-care sat a ales un număr de opt flăcăi și patru fete și i-a abonat la câteva gazetele scrise în limba populară și afară de aceea în fie-care sat a făcut o bibliotecă populară de 50—60 volume din scriitorii noștri populari în frunte cu Anton Pan și Creangă.

Lucrăm de un an de zile și până azi avem 15 filiale organizate în comunele Varnița, Gura-Bâcului, Fârlavani, Herboveț, Hagimus, Sălcuța, Caracui, Beștemac, Chircăești, Tonaturi, Bulboacă, Tânțăreni, Corjeva, Cobusca-Nouă și Delacheu.

Nu cerem bani de la țăranii cititori. Țăranul moldovean care cheltuiește la o înmormântare peste zece mii de lei, nu ar da în ruptul capului patruzeci lei pentru vre-o gazetă. Știm însă preabine, că acela care cetește trei ani la rând gazete, nu se mai poate lipsi de această distracție utilă și nobilă nicicodată.

Și scopul principal al societății noastre este tocmai crearea gustului de citit prin toate mijloacele artificiale.

Și putem spune cu adâncă mulțumire sufletească, că deși lucrăm numai de un an de zile, roadele muncii noastre le-am gustat: Numărul de 12 gazete ce le trimitem regulat în satele unde avem filiale a devenit insuficient, au mai cerut și alții bineînțeles tot gratuit, și văzând că nu e de unde, țăranul a plătit abonamentul; peste cincizeci de țărani tineri s'au abonat la gazete prin intermediul nostru.

Până erau trei-patru filiale cheltuielile erau mici, astăzi sunt 15 și altele 2 în formație, și mai sunt alte 60 de comune românești în județul Tighina, în care intenționăm să facem filiale.

Mărindu-se însă numărul filialelor s'au mărit și cheltuielile și deci facem apel la opinia publică din întreaga țară să ne ajute în munca noastră de popularizare a culturei naționale în Basarabia, trimițându-ne cărți și broșuri potrivite pentru locuitorii satelor și mai ales plătind pentru noi abonamente la cele patru gazete ce voim să le popularizăm în Basarabia și anume: „Libertatea" din Orăștie „Neamul românesc pentru popor" București „Albina" București și „Cultura Poporului" din Cluj precum și la alte gazete și reviste populare cari nu fac politică de partid. Aceste cărți și gazete să ni se trimita pe adresa noastră cari le vom distribui acolo unde trebuie.

Lucrând ast-fel vom face legături nepieritoare între moldoveanul Basarabiei și restul patriei, tăind drum prin țelina seculară și ușurând munca de consolidare a generațiunei de mânie.

DUMITRU CAZACU

INSCRIPȚII

AMILCAR SĂNDULESCU

Se cunoaște de toți tragicul sfârșit al acestui copil, care a ales osemintele pământești ale Eroului necunoscut..

La groapa lui Amilcar, a vorbit scriitorul și colaboratorul nostru d-l I. Dongorozi.

Sunt morți năprasnice, în fața cărora, firava minte omenească se frânge, ori încolțită de revoltă, sare din făgașul ei. In fața morții ce ți-a fost ursită, Amilcare Săndulescu, al cărei tâlc, biața noastră minte nu-l poate prinde, capetile noastre se pleacă cu smerenie. In jurul raclei tale, îngropată'n flori, hohotesc astăzi rudele, unchiul tău, ostaș călit în iureșul luptelor, e frânt, ca și bradul doborît de trăsnet, în preajma raclei tale, se jelesc astăzi camarazii, lăcrămează dascălii tăi de ieri, norodul adunat... vestea morții tale, a înfiorat întreaga suflare românească, de oarece numele tău, fusese legat pentru totdeauna, de luminoasa epopee sortită neamului nostru. Ca dascăl ce ți-am fost, ca unul ce-am urmărit pas cu pas un an încheiat, licăririle minții tale, am datoria să mai adaug ceva. Cum pecingenea răului se întinde, iar cumpenile ce ne pândesc Țara și Neamul se înmulțesc, nădejdea, toată nădejdea, ne-o punem în generația ce se ridică, pe care trebue s'o creștem cât mai curată, și cât mai oțelită la suflet. Ei bine, prin însușirele minții și inimii tale, Amilcare Săndulescu, fusesești menit să fii fruntaș între fruntașii acestei generații! Când se usucă mlădița, fără să fi putut bănui ce va lăstări dintr'ânsa, înnalți din umeri, când știiai însă sigur ce va rodi, atunci paguba trage greu în cumpână, iar durerea apasă. Sufletul tău, scump și drag școlar, desferecat de trup, a pășit de timpuriu, dincolo de valea plângerilor; din seninul în care plutește acum, înnalțe rugă fierbinte către Cel Atotputernic, ca nu cumva învolburarea vânturilor, să ne spulbere cândva, toată agoniseala veacurilor trecute!

In rând cu eroii plaiurilor oltenești, și 'n glia pe care a 'ntors-o părinții, moșii și strămoșii tăi, odihnește 'n slavă, Amilcare Săndulescu!

ION DONGOROZI
profesor

PENTRU SĂTENI

RELIGIE

ŢINE PORUNCILE!

Duminica a douăsprezecea după Rusalii

Un tânăr s'a apropiat de Iisus şi i-a zis: *Invăţătorule bune, ce bine voi face, ca să moştenesc viaţa de veci?*

Acest tânăr, însufleţit de învăţăturile lui Iisus, a fost cuprins — aşa se vede, — de dorul vieţii de veci, care Iisus a făgăduit-o celor ce urmează învăţăturile lui. Iată pricina, care l'a îndemnat să se apropie de Iisus. Dumnezeiescul învăţător îi răspunde: *Dacă vrei să intri în viaţă ţine poruncile!* Un răspuns, care este pentru toţi oamenii din toate timpurile şi mai ales pentru noi creştinii. Drept aceea iubite creştine, dacă vrei, ca viaţa ta să fie adevărată viaţă, dacă vrei, să trăieşti şi cu sufletul nu numai cu trupul, *ţine poruncile.*

— Cari?

Aşa a întrebat şi tânărul, după cum am văzut în sfânta Evanghelie de azi, iar Iisus îi răspunde: *Să nu ucizi, să nu curveşti, să nu furi, să nu mărturiseşti strâmb, cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta şi să iubeşti pe deaproapele tău, ca pe tine însuţi.*

Iată pe scurt, întreg cuprinsul legii, iată în câteva cuvinte, toate poruncile cari trebue să le împlinească un creştin, ca să intre în viaţă. Acela, care le-a împlinit, cu adevărat poate să se simtă fericit, acela a dobândit întradevăr viaţa veşnică. Un astfel de om s'ar părea că este şi tânărul nostru.

— *Toate acestea,* — zice el, — *le-am împlinit din tinereţele mele, ce-mi mai lipseşte încă?*

A fost un răspuns neaşteptat. A fost, ca şi când i-ar fi zis lui Iisus: Doamne, eu acestea toate le-am făcut, dar vreau ceva mai mult, vreau să fiu mai ales ca alţi oameni. Vreau să fiu desăvârşit!

Aceasta o vedem adesea şi între omenii zilelor de azi, între cari mulţi ar vrea să fie socotiţi mai presus decât semenii lor. Fără îndoială, e bine să se silească omul a fi mai bun ca alţi oameni şi dacă silinţa aceasta a lui purcede cu adevărat din adâncimea sufletului, îşi va primi dreaptă răsplată din partea dreptului judecător. In timpul Domnului nostru Iisus Hristos, ca şi astăzi, erau însă mulţi oameni, cărora le plăcea să se arete în faţa lumii buni, drepţi şi sfinţi, aşa erau întru-adevăr pe din afară, dar în cele dinlăuntru ale inimii lor erau cei mai răi oameni, întreagă viaţa lor era prefăcătorie. Iisus Hristos pune la încercare şi pe acest tânăr, să vadă: nu cumva e unul dintre aceştia?

Ii zice: *Dacă vrei să fii desăvârşit*, dacă vrei aşa dar să fii mai ales ca alţi oameni, dacă vrei să faci mai mult decât îţi porunceşte Dumnezeu, *mergi, vinde averea ta şi o dă săracilor şi vei avea comoară în cer* şi apoi — *vino după mine!*

Auzind aceste cuvinte, tânărul s'a dus întristat, căci avea avere multă! In acest chip a dovedit mai presus de ori-ce îndoială, că pe el nu dorul adevărat al unei vieţi desăvârşite l'a îndemnat să se apropie de Iisus, ci îngâmfarea. Gândurile lui au fost cu totul lumeşti, de-aceea, când Iisus îi cere, să se lapede de ceeace mai mult leagă pe om de lumea aceasta trecătoare, el s'a dus întristat. Din purtarea aceasta a tânărului Iisus a cunoscut, că atunci, când el s'a lăudat, că poruncile le-a păzit din tinereţele lui, a spus un neadevăr. A fost numai o lăudăroşie. A fost poate chiar mai păcătos decât alţi oameni.

De-aceea, după depărtarea lui, Iisus întorcându-se către învăţăcei le-a zis: *adevăr zic vouă, mai uşor este unei cămile să intre prin urechea acului, decât unui bogat să intre întru împărăţia lui Dumnezeu.* Pe unii oameni, bogăţia îi împinge în calea păcatelor, îi face răi, aşa încât ei au comoară numai pe pământ, nu şi în cer. Astfel de oameni sunt bogaţi numai cu trupul, iar sufletul lor este sărac. Iisus însă pofteşte dela noi bogăţie sufletească, pentrucă numai aceasta ne poate duce la comoara, care este în cer. Vor întreaba unii: atunci noi, cei cari avem averi pământeşti, trebue să ni-le vindem toate şi să le dăm săracilor, ca să avem comoară în cer? Dacă vom pătrunde mai adânc cuprinsul sfintei Evanghelii de astăzi, va trebui să înţelegem, că Iisus Hristos n'o pofteşte dela noi aceasta. Atunci doar ar fi zis tînărului îndată la început: vinde tot ce ai şi dă săracilor! I-a spus însă, că trebue să ţină poruncile şi numai după-ce tînărul a stăruit să fie cu totul desăvârşit, îl îndeamnă s'o facă aceasta.

Vedem, într'adevăr, că este anevoie celui bogat să moştenească împărăţia cerului. Cel prea încărcat cu averi pământeşti se simte puternic, atât de puternic încât adeseori îşi uită cu totul de Dumnezeu, bogat fiind în averi pământeşti e bogat în aceaşi vreme şi în păcate. Iar cel ce se îmbogăţeşte în păcate nu prea se apropie de împărăţia cerului.

Mulţi bogaţi sunt, al căror Dumnezeu este averea şi numai atunci cunosc, că este un Dumnezeu mai presus decât averea lor, când averea li-se risipeşte dintr'odată. Atât de mult se alipesc astfel de oameni de averile lor, încât nu sunt în stare să facă o faptă bună, să ajute pe-un biet om sărac, să sature pe vre-un biet flămând, să aline suferinţele unui bolnav şi aşa mai departe. Iată, de ce zice Iisus, că mai uşor este cămilei să intre prin urechea acului, decât bogatului întru împărăţia lui Dumnezeu.

— *Atunci, cine se poate mântui?* întrebă învăţăceii pe Iisus.

— *Cea-ce este cu neputinţă la oameni, este cu putinţă la Dumnezeu,* răspunde dumnezeiescul învăţător.

Nici-odată puterea omenească nu va putea face, ca să intre cămila prin urechea acului. Dar o face puterea lui Dumnezeu.

O face atunci, când cel bogat în averi pământeşti nu este bogat şi în păcate. O face atunci, când cel bogat în averi pământeşti îşi îmbogăţeşte sufletul şi cu fapte bune. Bogăţia faptelor bune şi viaţa lipsită de păcate în chip minunat lărgeşte urechea acului aşa, încât şi cămila să treacă prin ea, nu numai firicelul de aţă subţire.

Câţi oameni bogaţi s'au mântuit, chiar şi în timpul Dlui nostru Iisus Hristos? Iar Iisus Hristos n'a poftit dela ei să-şi vândă averea şi să-o dea săracilor. Zacheiu, vameşul bogat, având fericirea să primească pe Iisus în casa lui, a zis: Doamne, iată jumătate din averea mea o dau săracilor şi de am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit.

Dacă Iisus ar cere bogaţilor să-şi împartă averea, ar fi zis lui Zachei: nu-i destul atâta! Vinde tot ce ai şi dă săracilor! Dar el îi zice: Astăzi s'a facut mântuire cesei acesteia!

Dacă aşadar cel bogat, nu va face nedreptăţi, dacă se va feri de păcate, dacă va face fapte bune şi nu-şi va întoarce faţa dela cei năcăjiţi şi săraci, atunci îşi va îmbogăţi sufletul, iar bogăţia sufletului e foarte plăcută înaintea lui Dumnezeu. *Atunci cămila va trece prin urechea acului*, pentru-că *cele ce sunt cu neputinţă omului, sunt cu putinţă la Dumnezeu.*

Schimbarea la faţă

Tot în această Duminecă sărbătorim şi Schimbarea la faţă a Domnului, Dumnezeului şi mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Luând pe apostolii Petru, pe Iacob şi pe Ioan, s'a suit cu ei pe un munte înalt. Şi s'a schimbat la faţă înaintea lor şi faţa lui stălucia ca soarele, iar hainele lui erau albe ca zăpada. Şi s'au arătat Moisi şi Ilie şi vorbiau cu Iisus.

Cei trei apostoli atâta se simţeau de fericiţi văzând această minunată arătare, încât au zis lui Iisus: *Doamne, bine este nouă să fim aici! Dacă vreai, să facem trei colibi, una ţie, una lui Moisi şi una lui Ilie.*

Iar din cer s'a auzit glas grăind: Acesta este fiul meu cel iubit, întru carele bine am voit, pe acesta să-l ascultaţi!

Schimbarea la faţă a lui Iisus Hristos s'a întâmplat, pentru-ca apostolii să-l vadă în toată mărirea lui şi astfel să cunoască pe deplin, că el este cu adevărat fiul lui Dumnezeu. Acestei măriri va face părtaşi pe toţi aceia cari cred întrânsul şi îl urmează.

Iar Moisi şi Ilie s'au arătat, pentru-ca şi ei să dovedească apostolilor, cumcă Iisus Hristos este cu adevărat mântuitorul lumii, pe care ei l'au propovăduit cu mii de ani înainte. Ei au vorbit cu Iisus despre patimile şi moartea lui, cari se apropiau şi cari prin sângele ce s'a vărsat pe cruce au adus jertfa cea mai curată pentru împăcarea omului cu Dumnezeu. L'au încurajat şi ei, mulţămind lui Dumnezeu, că a sosit vremea să se deschidă iar raiul, închis prin păcatul săvârşit de Adam la începutul lumii. Cuvântul a venit din cer a fost a Tatălui ceresc, care în acest chip a mărturisit pentru Fiul său şi a dat poruncă lumii întregi să-l asculte.

Ascultând aşadar cuvintele Evangheliei, noi ne supunem poruncii sfinte a Tatălui ceresc şi în ziua cea mare a celei de a două veniri alui Iisus Hristos vom primi dreaptă răsplată. Aşa se va arăta atunci, în toată strălucirea măririi sale, ca în ziua schimbării la faţă. Atunci nu-l vor vedea numai trei apostoli, ci întreagă omenire, începând dela Adam. Toţi cei cari au crezut într'ânsul şi l'au mărturisit pe dânsul se vor simţi fericiţi şi vor zice: Doamne, bine este nouă a fi aici! Fericirea aceasta nu va fi trecătoare, ci veşnică, o fericire, care nu va avea capăt nici-odată.

Proorocii Moisi şi Ilie se vor arăta şi atunci şi vor mustra pe toţi aceia, cari n'au vrut să creadă în Iisus Hristos.

In ziua schimbării la faţă se schimbă şi faţa pământului. Incepând cu această zi câmpul începe a căpăta coloare tomnatică, aducându-ne aminte că toate sunt trecătoare, ca şi verdeaţa câmpului şi a pădurilor. Ştiindu-le noi toate acestea, să ne silim şi noi a schimba faţa sufletului nostru. De cumva este întunecată, să o facem luminoasă. In chipul acesta vom clădi pentru sufletul nostru o colibă minunată, în care se va simţi încă de pe-acuma fericit, pregătindu-se de marea, nemărginita şi veşnica fericire dela sfârşitul veacurilor.

SEPTIMIU POPA.

Vrei să contribui la luminarea poporului? Vrei ca satele să se ridice? Atunci, dacă îţi stă în putinţă, dăruește un abonament din parte-ţi pentru o casă de citire, pentru o bibliotecă şcolară sau pentru un elev sărac, dar care e muncitor şi învaţă bine.

Cum să ne îngrijim de soarta copiilor noştri

Iată că vara e trecută pe jumătate.

Şi cu tot lucrul mult ce este, fie care părinte are datoria ca măcar în ceasurile de odihnă să-şi îndrepte câte odată, cugetul la viitorul copiilor, că uite vine toamna când se deschid şcolile şi doar are copii mari, cari — după spusele învăţătorului — s'ar alege ceva din ei, dacă i-ar da la şcoală mai departe. Ei, dar vezi, şcoala cere mulţi bani iar greutăţile familiare sunt multe şi diferite, de aceea pe cei mai mulţi oameni i-a dărui Dumnezeu cu mai mulţi copii, deci nu se pot gândi numai la unul, iar de învăţat, toţi se vede că ar învăţa bucuros, numai să-i dea la şcoală omul. [illegible] părinţi fac fel şi fel de planuri, apoi mai cu lucrul, mai cu altele, timpul tace şi trece, şcolile se încep şi iacă se pomenesc că au scăpat un an. Păi lasă că la anul de va da Dumnezeu belşug mai bun, vom mai încerca să facem ceva; cu atât se mângâe până ce mai trec şi alţi ani. Şi numai că se pomenesc cu flăcăul mare când apoi nu-l mai prinde cartea la cap.

Nu-i bine aşa, bade Toadere. Nu trebue să-ţi faci d-ta copilul numai decât avocat, inginer, preot, sau nu ştiu ce funcţionar, *domn mare*, cum se zice. Invaţă-l mai puţin şi dă-l la un meşteşug sau la negustorie şi ai să vezi apoi cum aici va face mai multe parale ca mulţi aşa zişi *domni mari.* Vezi bine dta că azi nu se mai judecă domnia după treaptă, ci după bănişorii ce-i are omul.

Când vei merge pela oraş unde e gimnaziu sau şcoală civilă, caută pe directorul acestei şcoli şi întreabă-l cam cât te va costa învăţătura copilului d-tale în patru ani. Şi acest domn director — eu cred — că prea bucuros îţi va spune cam cât ar fi cărţile şi celelalte taxe, iar întreţinerea (mâncare, haine, gazdă şi celelalte), încă nu te va costa aşa mulţi bani. Fă-ţi socoteala, măsură puterile, puţin curaj şi vei vedea că se poate uşor.

Şi dacă vezi că copilul învaţă aşa de bine, încât îl mai scutesc de unele taxe la şcoală, mai primeşte cărţi şi [illegible] dela profesori şi-l laudă, atunci lasă-l să înveţe înainte, fiindcă astfel în fie care an te va costa tot mai puţin, pe când [illegible] bine, va mai câştiga şi el ceva bani, învăţând pe alţi mai slabi, iar pe şcolarii silitori îi ajută şi statul.

De vei vedea că învaţă dar nu tocmai aşa bine, să nu te descurajezi, ci să faci tot ce se poate ca să isprăvească [illegible] aleagă ori ce meserie sau negustorie ce-i va plăcea. Şi apoi să vezi numai cum din aceştia vor deveni meşteşugari sau negustori cei mai iscusiţi, că sunt oameni cu carte, aşa încât peste câţiva ani vor fi oameni bogaţi şi bine văzuţi.

Atunci mă vei căuta, bade Toadere, să-mi mulţumeşti pentru sfat fiindcă copilul d-tale va fi domn mare cu bani mulţi, în stare cu mult mai bună decât cum sunt azi mulţi, mai ales funcţionarii. Ba şi ţara va câştiga mai mult cu astfel de elemente, aşa încât când va ajunge ţara noastră ca pe lângă profesori, ingineri, învăţători, preoţi şi alţi învăţaţi să aibă negustori, mecanici, tâmplari (măsari) şi alţi români cu învăţătură, va fi cea mai fericită ţară din lume.

Să zicem de pildă într'o fabrică mare, înzadar avem ingineri români oameni cu mare învăţătură cari să conducă lucrurile, dacă nu avem muncitori români cu puţină carte cam rău vor merge lucrurile, ori atunci ne vedem siliţi să aducem străini în ţara noastră nemţi şi alţii, ca apoi să-i vedem cum aceştia se îmbogăţesc pe spinarea noastră şi râd bine de noi, spunând că suntem un popor norocos dar proşti. Şi ei, cam au dreptate fiindcă o ţară care să aibă atâtea bogăţii ca România, puţine mai sunt; dar ce folos că aceste bogăţii aproape toate trec în mâinile străinilor, din cauză că noi prea puţin ne batem capul să mai punem mâna şi pe ciocan în fabrică, afară de plug, sapă şi altele pe câmp. Mai avem noi însă slăbăciunea că şi dacă ne dăm copiii la şcoală îi facem mai mult avocaţi, preoţi sau alţi funcţionari pe cari [illegible] să-i ajute [illegible] de negustorie cu veniturile lor grase ce aduc bani mulţi şi belşug, le lăsăm străinilor. La meserie şi negoţ dăm numai pe acei copii din cari n'am putut face nimica la şcoală. De câte ori am auzit părinţi cari îşi ameninţau copiii: „Dacă nu înveţi de dau ucenic“. Astfel se poate uşor înţelege dacă noi am dat numai ce am avut mai slab pentru meserii, aceştia devenind beţivi, risipitori, aduceau numai ruşine pe capul meseriaşilor buni şi cinstiţi, ba nu ne fac cinste nici chiar ţării şi neamului.

Ia să probăm şi să dăm meseriei şi negoţului copiii noştri cei mai buni, ascultători, harnici şi silitori, cari învaţă bine, ce repede ne vom putea încredinţa, cum mulţi străini de neamul nostru în scurt timp vor fi siliţi să-şi ia cotrafusele şi să plece dela noi, că nu ne vor mai putea jupui de bunurile noastre cum le place. Nu, fiindcă în tot locul vom avea noi oamenii noştri, români curaţi şi astfel ţara noastră încă se va ridica alături de primele state din Europa. Iar voi părinţi bătrâni veţi putea închide ochii liniştiţi, că aţi făcut un mare bine fiilor voştri şi ţării.

PAUL FODOREAN

RĂVAŞE DE LA SATE

Din Jirov (jud. Mehedinţi)

In ziua de Sf. Ilie a fost govie (nedee) în sat. Horă şi petreceri. Am văzut costume frumoase naţionale, dar multe fete îmbrăcate pestriţ ca la oraşe. Un cor mixt, compus din băeţi şi fete de la ţară, sub conducerea părintelui Bârneanu dela Corcova, au cântat cântece frumoase. Părintele Bârneanu, talent (pictor şi muzicant) şi om de bine, munceşte neobosit pentru ridicarea ţăranului nostru. *A. O.*

Din Runc (jud. Gorj)

In ziua de 5 August a. c. s'a dat în acest sat o frumoasă serbare câmpenească. Intr'un loc bine ales, la umbra unor nuci bătrâni şi în faţa sătenilor mulţi, s'a desfăşurat serbarea. Trăiască Regele, cor executat de învăţătorii şi elevii de curs secundar din localitate şi de prin împrejurimi. „*Logodnica*“ poezie spusă de înv. Grama V. S'a jucat apoi de către membrii Căminului Cultural „*Voinţa*“ din Brădiceni, Gorj, drama: „*Dezertorul*“. După aceasta, I. Daviţoiu neîntrecut artist huzliu a distrat pe cei de faţă cu câteva bucăţi comice în aşa chip încât toţi au râs cu lacrimi. Intrarea a fost fără bani şi printr'o listă de subscripţie s'a încasat suma de lei 1096, bani cari s'au trecut la fondurile căminului cultural din localitate. Sunt bune aceste serbări şi folosul lor e de netăgăduit. La muncă dar cu toţii. *I. I. BULIGAN învăţător.*

Din Cucueşti (jud. Bacău)

In satul nostru, în ziua de 29 Iulie a. cr. s'a dat o frumoasă serbare teatrală urmată de danţ, în folosul clădirii localului de şcoală din acel sat. S'au jucat de către elevii de curs secundar din Solonţ, piesa *Aricul şi Sobolul* de Victor Eftimiu. La serbare a luat parte întreg satul şi o mulţime de cetăţeni germani, lucrători la fabrica de sticlă din acest sat. S'a petrecut într'o frăţiască dragoste, rămânând ca folos suma de lei şase mii. *M. P.*

Din Celaru (jud. Romanaţi)

In seara zilei de 29 Iulie anul acesta a avut loc la şcoala de fete „*Teodor şi Elena B. Celăreanu*“, din comuna noastră o frumoasă serbare şcolară, dată de elevele şcoalei, cu scopul de înjgheba un fond mic pentru a se cumpăra cele de trebuinţă şcoalei.

După cântarea „*Imnului Regal*“, care s'a ascultat în picioare de mulţi săteni d-na Zenobia M. Georgescu, diriginta şcoalei, a rostit, prin cuvinte bine alese, cuvântul de deschidere. D-sa spune că rostul serbărilor şcolare este mijlocul cel mai folositor de a aduce luminarea mulţimii. La sate mai ales, ele sunt de trebuinţă şi binevenite. Mulţumind gospodarilor pentru ajutorul dat şcoalei, propune a se trimite o telegramă de mulţumire d-nei şi d-lui Teodor şi Elena B. Celăreanu din Craiova, cari nefiind bogaţi, îndemnaţi totuşi de dragostea către ţară au clădit şi dăruit comunei noastre acest frumos local de şcoală. Propunerea s'a primit cu multă mulţămire sufletească, după care a urmat piesa în trei acte: „Craiul Buturugă“. Serbarea a ţinut până după ora 1 noaptea. Corurile pe două voci, susţinute de micile eleve precum şi jocurile naţionale: *Brâuleţul*, *Rândunelele şi Mureşanca*, au fost executate bine. Elevele purtau costume ţărăneşti, ele au lăsat şi amintiri neşterse în sufletul nostru. S'a petrecut câteva ore într'un chip înălţător. Cinste lor şi onoare celor ce şi-au jertfit timpul preţios, pentru o asemenea serbare. *M. GEORGESCU.*

Din Varviz (jud. Ciuc)

Cărturarii din Varviz şi Sărmaş, au dat în ziua de Sf. Petru o serbare teatrală, urmată de danţ. S'a jucat piesa populară „Isprava“, iar d. I. Suciu, student în drept, a ţinut o conferinţă despre „Curentul împotriva evreilor în România“.

Serbarea a fost frumoasă şi lumea adunată a rămas încântată; iar eu zic cu Dumnezeu înainte pentru luminarea neamului.

Din venitul curat s'au cumpărat cărţi pentru biblioteca din acest sat. *I. B.*

Din Ciorăşti (jud. Chişinău)

In ziua de 1 August cr. la şcoala primară No. 3 din comuna Nisporeni, s'a ţinut un examen de limba română, pentru notarii din plasa Nisporeni. Toţi au reuşit. Comisiunea a fost formată din d. subprefect Doncilă, preşedinte şi din d. Teodorescu şi judecătorul plăşei Nisporeni, membri. — La Banca populară din satul nostru Ciorăşti, a venit d. inspector Podelesâi, pentru a pune banca pe mersul ei bun cel vechi.

— In ziua de 9 August cr. în regiunea Nisporeni, a plouat şi a ajutat foarte mult la vii.

Credem că în anul acesta va fi vinul 4 lei litrul, pe când acum este 10 şi 12 lei.

— Iată scumpetea din acest sat: Kilogramul de grâu 4 lei 50; secară 3.75; orz 2, ovăzul 2.80; păpuşoiul 5.50 (mai scumpă ca pâinea albă); carne de porc 32 lei (aceasta o găseşti puţin); carnea de vacă 24 lei, de oi 24 şi unt de vacă 75 lei Kgr. *ALEXA OLEINICOV*

Din Laleşti (Jud. Tutova)

In ziua de Duminecă 5 August cr. datorită muncii dlui C. Vasiliu, învăţător, în satul nostru, a fost o serbare teatrală, dată de elevele şi elevii din această comună, pentru mărirea fondului de ridicarea de şcoli.

In o odaie din clasă s'a făcut o scenă, împodobită cu covoare naţionale şi cu stejar verde, cu frumosul ochiul boului şi cu mirositorul busuioc.

Serbarea a început la ora 4 după amiază, c'un marş de deschidere *Cântarea României,* după care d. Vasiliu, a luat cuvântul, vorbind despre foloasele acestor serbări culturale. Se cântă după aceasta frumosul cântec naţional-poporal *Omul năcăjit*, după care se spun anecdote (snoave) de Speranţia.

S'au jucat bine piesele *Barbu Lăutarul*, *Arvinte şi Prepelea şi O sărutare*, tustrele de scriitorul V. Alecsandri. Elevii execută *Rugăciunea din urmă* iar cei de faţă au rămas mişcaţi în suflete.

Serbarea ia sfârşit la ora 7 prin cântecul *Trăiască România*, condus de dşoara Maricica Ifrim, o bună cântăreaţă şi elevă a şcoalei normale din Brăila.

Prin munca şi stăruinţele dşoarelor Eufrosina Apostol şi M. Ifrim, toate corurile au fost pe 3 voci, coruri reuşite, ce au adus mulţumiri din partea celor de faţă.

Piesele au fost la înălţime datorită elevilor Balan N. şi Tărâţă I.

La reuşita acestei serbări şi-au dat silinţa dd. Eugen Apostol, Mihai Apostol şi Iulian Gavăt, studenţi.

Printre cei de faţă au fost: familiile Gavăt; Vasile Badaran, profesor; V. Ifrim, înv.; T. Hotoi, înv.; A. Ifrim, înv.; I. Grosu, diriginte; dşoara Vasiliu, învăţătoare; d. Andronache, înv. şi Petru Chicoş, înv. plus mulţimea de săteni, veniţi din satele învecinate. După serbare a urmat dans.

Rezultatul atât material cât şi moral a fost satisfăcător, iar noi dorim ca dlor să se mai prezinte cu asemenea serbări, cari aduc legătura sufletească a poporului nostru şi ridicarea lui. *PETRU I. POPA.*

Din Sărmaş (jud. Ciuc)

Societatea „Patria“ a dăruit pentru ridicarea unei şcoli, 30 metri cubici de lemne.

Sfatul şcolar îşi arată mulţumirile sale de recunoştinţă conducătorilor acestei societăţi. *P. St. şcolar*

SCRISORI DELA ORAŞE

Din Aiud (Ardeal).

In oraşul nostru s'a început o vie mişcare din partea mai multor cărturari, în frunte cu prefectul judeţului d. Dr. C. Velican şi directorul liceului *Titu Maiorescu*, d. O. Hulea, pentru a se aduce unele îmbunătăţiri învăţământului de tot soiul din acest judeţ.

La palatul prefecturei s'a ţinut o consfătuire, fiind de faţă şefii oficiilor din oraş, între care şi d. Dr. Regman, inspectorul regional al învăţământului din Sibiu. Aici s'a hotărât înfiinţarea unui cămin de băieţi pe lângă liceul *Titu Maiorescu,* unde se va deschide o popotă (masă) pentru elevii săraci, sub îngrijirea Reuniunei femeilor române din oraş. Astfel copiii sătenilor noştri pe lângă învăţătură, vor găsi şi ocrotire la şcolile româneşti din Aiud.

S'a mai hotărât apoi înfiinţarea unei şcoale nouă de meserii cu două ramuri, anume: fierărie şi tâmplărie. In această şcoală vor fi primiţi copiii cari voesc să se facă meseriaşi (meşteşugari) şi după patru ani de învăţătură, vor deveni cei mai buni maeştri, de unde vor primi şi o diplomă de absolvire. Şcoli de acestea ne trebuesc cât de multe să avem în ţara noastră, fiindcă absolvenţii acestora vor deveni cei mai folositori oameni ţării, neamului, şi lor înşişi.

— Ispas Petru, ucenic de pantofar (păpucar) din Aiud, încă din luna Aprilie, anul acesta a fost puţin muşcat la un deget de un câine turbat. Nu s'a dus la doftor, ci s'a lecuit cu leacuri băbeşti, cum fac mulţi iar la 7 August cr. scăldându-se în Mureş, l'a apucat boala turbării. Dus la spitalul „Pasteur“ (pentru boalele de turbare), în chinuri grozave a murit. Din aceasta ar putea mulţi lua învăţătură. *Pfod.*

Din Ismail (Basarabia)

In ziua de 2 August cr. s'au adunat în congres aici, toţi învăţătorii din judeţul nostru, pentru a hotărî ce au de făcut faţă de Asociaţia centrală a învăţătorilor din România.

Ia parte şi d. Doinaru, prefectul judeţului; dsa spune că va ajuta şi va încuraja şcoala.

Dl Stănescu, revizor şcolar aduce viile sale mulţămiri dlui prefect, pentrucă a stăruit ca primăria Reni, să puie în bugetul anului viitor suma de 500 de mii de lei pentru şcoală, ceea ce primăria a adus la îndeplinire; tot d. prefect a mai prevăzut şi în bugetul (cheltuelele pe un an) judeţului 800 de mii de lei pentru şcoala din satul Cartal, iar 120 mii de lei pentru şcoala din Benta.

Dl revizor, roagă pe d. prefect să ajute şi să dea ordin celor în drept să se grăbească la formarea de comitete şcolare la sate.

Apoi se alege preşedinte pe d. Costeneu; vicepreşedinte C. P. Dorin, iar secretar d. Burchinschi.

Dl preşedinte scoate în lumină ideia naţională; dsa spune că din toate sufletele să se nască un suflet mare, care să simtă şi să înţeleagă rostul vieţii pentru binele României.

Se trimite o telegramă de supunere M. S. Regelui şi alta dlui Păunescu, preşedintele Asociaţiei centrale, căruia i se ia dreptul de a mai vorbi în numele învăţătorilor Ismalieni. Se mai trimite o telegramă la Arad, prin care se arată dragostea cea mare ce o avem faţă de fraţii transilvăneni.

Se citeşte apoi darea de seamă asupra mersului delegaţilor Ismaileni la Congresul General dela Bucureşti.

Dl Grigorescu, învăţător, ia cuvântul şi spune: fiind delegat a mă presenta la congres, mi-am făcut o adevărată datorie faţă de colegii mei din judeţ. Lucrurile la congres au mers rău. Toţi s'au desbrăcat de haina politică, dar totul n'a fost decât politică. Tot comitetul central a fost ţărănist. Dl Grigorescu a vorbit personal cu Preşed. asociaţiei, care i-a spus: e în interesul nostru să reuşim noi la congres, căci noi vom aduce tot binele pe care îl cere învăţătorimea. Prin falşuri, membrii comitetului, au fost aleşi: toţi ţărănişti. Interesul strimt de partid a luat locul interesului învăţătorimei.

Din această pricină, în toate judeţele s'au ţinut congrese. S'a luat puterea Dlui Păunescu de a mai vorbi în numele învăţătorilor (Se citesc telegramele sosite din: Ilfov Focşani, Roman).

Dl Grigorescu, încheind arată că numai prin noi vom putea să ajungem a ne căpăta drepturile: avem capitalul moral, care e mai pre sus de capitalul material şi politic.

Dl Stănescu revizor şcolar vorbeşte în calitate de coleg. Dsa spune că s'a înăbuşit glasul învăţătorilor: vechea asociaţie nu şi-a făcut datoria ea, a fost un corp mort, un corp care nu produce. Dsa încheie cu tristeţe că nu prin politică se va aduce îmbunătăţirea învăţătorilor. Politica în partid, însă în mijlocul colegilor să ne desbrăcăm de orice haină de partid.

Dl Chereiu, condamnă acţiunea nesăbuită a comitetului central din Bucureşti şi cere a se trece în procesul verbal această hotărâre care se votează de toţi congresiştii.

Dl T. Bejan, învinovăţeşte purtarea Dlui Leon Loseţchi, un element revoluţionar care face ruşine corpului didactic din Ismail.

Făcând parte pe rând din toate asociaţiile, dându-se ca preşedinte al Asociaţiei învăţătorilor din Ismail, a vorbit de rău pe învăţători în faţa Dlui Ministru şi de aceia s'au luat măsuri grele contra învăţătorilor din Basarabia.

Şedinţa se încheie la ora 3 după amiază. *IORD. BUCĂ*

Din Strehaia (jud. Mehedinţi)

In ziua de 29 Mai a. c. după munca mai multor studenţi, învăţători, absolvenţi ai diferitelor şcoli secundare, toţi fii ai Strehăii s'a înfiinţat o societate culturală sub numele de „*Tinerimea studioasă*“. Pe lângă educaţia proprie ei urmăresc educaţia poporului prin *conferinţe* cu subiecte din toate ramurile activităţii omeneşti, prin *piese de teatru, coruri, danţuri naţionale, expoziţii, muzee, biblioteci.*

S'au ţinut 12 şedinţe, ce încetul cu încetul au început a fi destul de căutate de locuitorii acestui orăşel. S'a înjghebat o frumoasă *bibliotecă populară*, care va fi mereu îmbogăţită cu cărţi. La apelul făcut către „*Fundaţia Principele Carol*“, în curând se speră ca biblioteca acum mică să ajungă una dintre cele mai mari din acest colţ mehedinţean.

I. C. student Academia de Comerţ

Din Sf. Gheorghe (jud. Treiscaune)

Aici se ţin cursurile de lucru de mână, muzică şi educaţie fizică în localul şcoalei normale de fete.

Cursul este condus de către dnii inspectori N. Sascu şi V. Niculescu.

Dl inspector Sascu, a binevoit să-mi dea următoarele informaţii despre această şcoală nouă:

Aici — spune dsa — au venit învăţătorii cei mai aleşi din toată România.

Ei învaţă următoarele specialităţi:

I. Modelajul (lucrări practice din pământ: ceramică). Cartonajul (lucrări din carton); Impletituri de paie, papură şi răchită; lemnăria (obiecte practice din lemn); Impăiatul animalelor şi conservarea lor (pentru muzeiele şcolare).

II. Noul sistem de educaţie fizică (suedeză) aranjat de institutul naţional de educaţie fizică patronat de A. S. R. Principele Carol.

III. Muzică (coruri şcolare, populare şi patriotice). Toate acestea au scopul de a pregăti elemente pentru practica şcolii active (muncii) în locul celei neînţelese până acum.

La acest curs se ţin conferinţe de către personalităţile de seamă ce avem în ţară.

Aşa: dl colonel Lascăr a vorbit despre educaţia fizică.

Dl inspector general Longinescu despre Teoria practicei pedagogică.

Dl maior Manolescu, profesor, conferinţă şi practică.

Se mai aşteaptă sosirea altor conferenţiari şi a A. S. R. Principelui Carol.

Sub conducerea dlor inspectori, dnii învăţători au făcut călătorii la Tuşnad (băi), lacul Sf. Ana, Braşov, unde au luat parte la jocurile sportive din 29 Iulie.

Cursurile au început la 8 Iulie şi se termină azi, la 19 August, când se va aranja o expoziţie şi o serbare.

După ce d. inspector mi a spus acestea a binevoit a-mi da un conducător cu care am vizitat atelierele.

Atelierul de împletituri şi ţesături de paie, papură şi rafie, unde predă d. institutor M. R. Oprescu din Alexandria.

Coşuri diferite, ornamente, cutii şi multe lucruri trebuitoare omului, pe care le poate face singur, arătau interesul cu care au fost lucrate.

Minunat este un cuier ţesut cu paie, în motive româneşti, lucrat de d. maistru.

Atelierul de împletituri din răchită unde predă d. maistru Alex. Carol din Bucureşti. Se văd foarte frumoase coşuri pentru flori, geamantane şi altele.

Atelierul de cartonaj, unde predă d. C. Brăescu (Bucovina). Acest atelier prezintă deosebit interes. Pe lângă obiectele de casă: rame, mape, ghiosdane şi altele foarte bine lucrate erau corpurile geometrice pe care le-ar putea lucra orice învăţător ca să le aibă la predatul lecţiilor.

Celelalte ateliere nu le-am putut vedea din cauza timpului scurt.

Dar, pe lângă cele ce se învaţă aici, e de luat în seamă şi faptul că: cunoscându-se oameni din diferite regiuni pe care şi le fac cunoscut unii altora, se cunosc fiii cu locurile tuturor provincilor unite, pe baza cărui fapt păşim spre unificare.

Merită laudă truda şi jertfa ce depun profesorii şi elevii acestui curs, în timp ce alţii se plimbă pela băi.

C. DEDIU.

In curând vom apare în ŞEASE PAGINI, *cu desemne de cei mai de seamă pictori, cu icoanele voevozilor noştri, cu icoane după războaele noastre, cu vederi din toată ţara*

CUM NE SCRIU ȚĂRANII

In această rubrică vom publica răvașele de la țărani, așa cum sunt trimise, cu stilul lor, din care să se vadă ce gândesc ei, ce inimă au și ce sănătoși sunt la minte. Această foae, mai cu seamă este a lumei de la sate, și în ea se vor oglinda însușirile țăranului român, simplu la vorbă, sfătos, dar cu multă judecată. *N. R.*

Noi Moldovenii din întreaga Basarabie

Noi moldovenii di azi din întreaga Basarabie, am fost trăitori în vremea țarismului rusesc, pi fața pământului românesc, și ni-am trezit cu graiul rusesc, cu limba rusească.

Când am mai prins a ne lumina cu cetirea cărților românești, căci toată viața noastră ni-era sub stăpânirea rusească, ni se părea întunecată și posomorâtă și împâclită de graiul și limba rusească. Singurile zile, când petreceam și noi și singura parte mai luminată și mai veselă din traiul nostru, era atunci când puteam citi cărți și reviste și gazete moldovenești și românești. Dar di acolo înainte viața noastră era cași o temniță întunecată, unde numai vezi lumina soarelui, dar nu știam rusește, ca și când nu vedem nimica, da dințeles nici atâta, căci încotro ni întorceam numai bosecoderlii rusească auziam. Când ni duceam la școală, până învățam vocativa buchi, ni eșia parul din cușmă și di învățam cât di bine, rușii ne porecleau și ziceau: moldovenii cap di bou. Mai în sus vai de capul nostru era. Di ni duceam la judecată, apoi di alții întrebam cum o eșit judecata; di ni duceam la o adunare, cascam gura, ca la o minune, că numai înțelegeam nimica, că numai bosecoderlii rusească, pentrucă nacialnicii erau ruși.

În scurt că ni zicii să ne prăpădim cu graiul și limba rusească, și așa au pitrecut bunicii și părinții noștri din vechime, posomorâți și întunecați sub stăpânirea rusească. Și noi frații plugari și țăranilor și toți cititorii din întreaga țară românească, și noi copiii părinților noștri, am fost mai norociți pe fața acestui pământ al Basarabiei, căci și nouă Moldovenilor din Basarabia, ni-au răsărit lumina soarelui pe cerul senin, au venit zile mari dela Dumnezeu să fim în rând cu lumea întreagă ca și alte noroade, să avem o țară și un grai pi înțelesul nostru și pi limba noastră părințească, în casa noastră, și în școală și în biserică tot un grai și o limbă și o vorbă și în slujba ostășească tot acelaș grai.

Azi încotro ni întoarcem, în graiul nostru, în limba noastră, pi înțălesul nostru.

Azi noi basarabenii ni bucurăm și ne veselim di graiul nostru părintesc.

In anii aceștia di mai pe urmă s'a învrednicit Dumnezeu Sfântu, și ni-a adus la unirea frățească pi basarabeni și ceilalți moldoveni români, cari au fost sub jugul străinilor și călcați în picioarele dușmanilor varvari. S'a dus întunericul, s'a ridicat negreața dinainte ochilor noștri, am scăpat di grelimea străinilor, am scăpat și noi moldovenii din întreaga Basarabie de jugul de bolmozala cea întunecată; s'au dus toate pe vânt ca jivornița și ca praful ce-l spulberă vântul di pi fața a tot pământul, așa s'a dus întunecimea rusească, ca umbra și ca fumul; așa ni trecut vremurile grele, di auzit și di văzut.

Și așa frații plugari, să fim și noi în rând ca și alte neamuri di pi fața pământului. Cum toate împărățiile di pi lume au un grai și o limbă pe înțelesul lor, așa și noi astăzi avem fericirea acelora că avem o limbă și un grai strămoșesc; suntem toți români di o potrivă; toți suntem frați dintr'o mamă românească și dintr'un sânge, să trăim ca frații, să ne laude și alții, să avem unire și dragoste către țară și să strigăm în gura mare, să trăiască: România Mare! că unde-i unul nu-i nădejde, unde-i doi puterea creștea și dușmanu nu sporește.

Frații moldoveni din întreaga Basarabie, astăzi vedem și noi câtă-i de strălucită lumina vieții noastre, când ni aducem aminte di viața noastră care a trecut, ne pari că am fost morți și am înviat, și când ne mai întoarcem privirile înspre bogățiile țării noastre, plină di toate bogățiile și bunătățile lumești, parcă-i o floare într'un vazon; cea mai bogată țară din lume cu feldefel de bunătăți.

Frații, plugarilor și țăranilor cititorilor uitați-vă la bogățiile țării noastre românești, de câte bunătăți e plină, cu munți înalți păduroși, cu câmpiile întinse, cu văi frumoase, pline de livezi, cu feldefel de roade gustoase, cu vii pline de poamă, cu lanuri de grâu și ovăsuri, cu feldefel de semănături, cu câmpiile pline de cârduri și tămăzlăuri di boi, cirezi de vaci lăptoase, turme de oi, cum zice cântărețul din psalmi: în această țară curge miere și lapte. Și cu adevărat îi drept fraților, plugarilor, țăranilor, cititorilor, că mare dar avem noi de la Dumnezeu, numai să avem unire și frăție și dragoste și iubire către țară, că unde este unire este și putere. Așa să știți și să ne ajute Dumnezeu în veciu vecilor.

NICOLAE V. RUSU
plugar din com. Bălășești jud. Soroca

Toată lumea citește și se abonează la „CULTURA POPORULUI“ deoarece e cea mai eftină foae pentru popor.

Paele și tărâțele

Plugarul fără vite nu e plugar, iar cel cu vite slabe e un plugar ticălos. Bunătatea vitei atârnă dela nutrețul, ce i-l dăm și dela îngrijirea, de care o împărtășim. Numai prostul se crede pe deplin învățat, de aceea omul cuminte primește bucuros învățătură, căci știe că cu aceasta omul nu isprăvește toată viața lui. De aceea și noi dela „Cultura Poporului“, dăm mereu plugarilor noștri sfaturi, dar totdeauna de-acelea, cari s'au dovedit bune. Unii vor cunoaște unele, alții altele de mai înainte. La tot cazul, multe din ele sunt de mulți necunoscute. De data asta dăm câteva sfaturi despre întrebuințarea paielor și tărâțelor la nutrirea vitelor.

Dintre paie, cele mai hrănitoare sunt paiele de linte. Dar fiind ele mai greu de mistuit decât alte paie, le dăm numai la oi și la vite de îngrășat. Paiele dela grânele de primăvară sunt mai moi și mai nutritoare decât cele de toamnă. Mai bune sunt cele de ovăz, mai ales dacă a crescut și iarbă și trifoiu prin ele. Paiele de grâu de toamnă sunt mai moi și se mistuie mai ușor decât cele de secară, dar acestea sunt mai sănătoase, căci nu mucigăesc așa ușor. Valoarea nutritoare a cocenilor de cucuruz (păpușoiu, porumb) e cam ca și a paielor de grâu de toamnă.

Partea de sus a paiului e mai nutritoare ca cea de jos. De aceea, dacă avem paie destule, le dăm întregi vitelor, ca să-și aleagă ce le mai place, iar ce rămâne așternem. Dacă le dăm paie tăiate, să nu fie prea scurte, pentruca vitele să le poată mesteca bine.

*

Tărâțele au aceeaș valoare nutritoare ca și grăunțele și se mistuesc ușor. Cele de grâu se mistuesc mai ușor și sunt foarte bune pentru vacile de lapte. Vitele hrănite cu tărâțe de secară cresc în carne. Tărâțele de orz nu prea sunt potrivite pentru vite, dar sunt bune pentru porcii puși la îngrășat. Tărâțele să li se dea însă opărite, din cauza țepelor.

Tărâțele priesc mai bine dacă se dau uscate și amestecată cu paie tăiate, pleavă, bucăți de sfecle (napi). Dacă amestecăm tărâțele numai cu paie tăiate, turnăm peste ele și apă căldicică și punem și puțină sare.

POEZIE POPULARĂ

Blăstămul mândrei

Măi bădiță fătul meu
Unde-ți gați tu calul tău?
— Pe tecmeală fătul meu.
De mi-a umbla mândră bine
Eu m'oiu despărți de tine.
— Bade, bădișorul meu
Mere-ai prin pădurea deasă
Lupii 'nainte să-ți iasă
Calul să se potignească
De pământ să te izbească;
Să-ți rupi țolul cu piciorul
Perinuța cu gurița
Că te-o blăstămat drăguța.
— Frunză verde săcărea
Ce zici tu n'a fi așa;
Frunză verde de săcară
Și-i minți tu mândră iară.
— Bade, bădișorul meu,
Cu-atâta nu te-oi lăsa
Ci mai rău te-oi blestema:
Să te 'nsori de nouă-ori
Și să ai nouă feciori.
Mai 'napoi o copiliță
Să te poarte pe uliță,
Să vii și l-a mea portiță
Și eu să te miluesc
Cu răsuri de pe covată
De când a fost maica fată;
Cu răsuri de pe cuțit
Să trăești tot cu urît.
Bade, bădișorul meu,
Cu-atâta nu te-oi lăsa
Ci mai rău te-oi blestema:
Pice-ți carnea 'n cel părău
Să vii prin ocolul meu
Să-mi treacă de dorul tău.

Auzită de la GRIGORE GOLOȘ, moșneag de 87 ani, din Archiudul de câmp (Ardeal). Culeasă de studentul SIMEON RUSSU.

Chiuituri din Ardeal

DIN ARCHIUD

Mă duse-i la popa 'n clacă
Nu găsii mândră să-mi placă;
Mă duse-i în șezătoare
Găsii mândră ca o floare.

*

Cetera urîtă mi-i
Gura mândrei dragă mi-i;
Cetera urît îmi face
Gura mândrei bine-mi place.

DIN OROSFAIA

Țigane, cetera ta
Vine seara nu pot sta;
Vine seara să cinez
Eu iau bâta și pornesc;
Vine seara să mă culc
Eu iau bâta și mă duc.

Culese de S. RUSSU, student

Știri de pretutindeni

LUPTELE DELA MĂRĂȘEȘTI. În Dumineca aceasta, se sărbătorește cu mare recunoștință, aducerea aminte a luptelor crâncene, cari s'au dat la Mărășești. Aici s'a ridicat Casa sfântă pentru morți, unde s'au adunat osemintele a peste zece mii de ostași. Mărășeștii e locul cel mai sfânt pentru toată suflarea românească, iar astăzi când se țin slujbe pentru odihna vitejilor morți, îngenunchem cu toții, căci toți avem sau un frate, sau un tată, sau un fiu, care doarme în pământul României întregite.

M. S. REGINA ÎN STRĂINĂTATE. M. S. Regina Maria, acum călătorește în străinătate. Suverana a vizitat Parisul, capitala Franței și pe d. Poincaré (citește Poancare).

***Redacționale.** Însemnătatea foaei noastre se vede și prin aceea, că în jurul ei se grupează cei mai însemnați oameni învățați ai neamului nostru.*

Colaborarea dlui C. RĂDULESCU-MOTRU, membru al Academiei Române și profesor universitar, este un mare câștig al' foaei; deasemenea și scrisul dlui VIRGIL BARBAT, profesor universitar din Cluj.

CONGRESUL ÎNVĂȚĂTORILOR

In zilele de 5, 6 și 7 August, învățătorii din Transilvania și-au ținut congresul lor anual la Arad. S'au întrunit mai multe sute din aceștia luminători ai neamului românesc, venind ca oaspeți aproape o sută de învățători și învățătoare din vechiul Regat, Basarabia și Bucovina, precum și doi din Macedonia. Oaspeții și mai ales cei doi Români dinspre Marea Egeică au fost salutați cu multă căldură de frații lor din Transilvania.

In acest congres s'au discutat chestiuni, cari interesează școala din România și pe învățători. A fost vorba de salarizarea și pensionarea cuviincioasă a lor, s'a hotărît facerea unui protest la Liga Națiunilor contra minciunilor adresate ei de către Unguri și Sași, că noi Românii i-am asupri. S'a mai hotărît să se propună ministerului școalelor, ca să introducă limba română în toate școalele străinilor dela noi după cum cere tratatul de pace. In România sunt patru Asociațiuni învățătorești: în vechiul Regat, în Transilvania, Basarabia și Bucovina. Se înțelege, că toate doresc să lucreze împreună, atât pentrucă așa cere interesul nostru național, dar mai ales cel profesional învățătoresc. S'a hotărît, ca secțiunile din Ardeal să chibzuească asupra felului cum s'ar putea înfăptui mai cuvinte aceasta contopire.

In ziua dintâiu a congresului, profesorul Victor Lazăr dela școale normală din Cluj a ținut o conferință despre marele dascăl și redeșteptător al simțământului național, *Gheorghe Lazăr*, care a fost directorul cele dintâi școale mai mari românește din Avrig. In aceeas zi, seara, a fost un concert reușit dat de corul dlui prof. de muzică Lipovan. Cu prilejul acestui concert, de Țoni, institutor din Galați, a vorbit despre Românii din Basarabia aratând cu dovezi culese de d-sa, că simțământul național e viu și plin de putere în sufletele vrednicilor țărani de acolo.

Scumpirea îngrozitoare din Germania. Săptămâna trecută, o pâne ajunse la prețul de o sută de mii de mărci, cartofii chilogramul dela douăsute de mii de mărci în sus, untul cu un milion șasesute de mii, carnea dela optsute de mii în sus, o scrumbie (hirincă) cincizeci de mii, un crastavete șasezeci de mii.

Prețurile acestea însemnează, că marca germană, care înainte de războiu făcea un leu și 20 bani de-ai noștri, nu mai are valoare de bani.

Târguri noui. Ministerul de domenii a aprobat deschiderea următoarelor târguri de animale:

Un târg săptămânal de mărfuri și vite în comuna Pănet (județul Mureș-Turda) în fiecare Miercuri.

Trei târguri anuale în zilele de 13—15 Februarie, 13—15 August și 13—14 Noembrie în aceiași comună.

Îndemnăm pe cititorii noștri să se aboneze la două din cele mai bune reviste literare de la noi, la NĂZUINȚA abonamentul pe an 120 de lei Craiova, Institutul de arte grafice „Scrisul Românesc“ și la GÂNDUL NOSTRU abonamentul pe an 72 de lei Iași, str. Sărăriei No. 117/84.

Prizonerii din Rusia. Acum câteva zile a sosit din Rusia primul transport de 280 de prizoneri români. Peste câteva zile vor sosi încă 5—6 transporturi.

Prizonerii reclamă că ei întâmpină mari greutăți partea autorităților sovietic, cari se împotrivesc plecăii românilor din Rusia.

Au mai rămas acolo 4000 de prizoneri români.

*La Cluj, a început să apară **Curierul Sportiv**, scris în limba română și maghiară. Dorim noului confrate început cu noroc și spor la muncă.*

Școala din județul Râmnicu-Sărat. Am mai avut prilej să arătăm mișcarea frumoasă pentru zidirea de școale mai ales în județele din vechiul Regat. După legea țării, statul e dator să plătească pe învățători, iar comunele trebuie să se îngrijască de local pentru școală. când nu sunt bani, le împrumută statul, iar datoria o plătesc comunele în timp de 20—40 de ani. Acum când statul nostru are datorii uriașe de pe urma războiului nu mai are de unde să le împrumute comunelor. De aceea le ajută la clădirea școalelor, cu sume mai mici de 10—20 mii de lei, în multe locuri dăruește și ministrul de acum, dl Dr. C. Angelescu, din punga dsale, iar oamenii din sat contribuie cu material și cu bani, ca să scape de rușinea de-a nu avea o școală frumoasă, care să dovedească lumii, că ei pricep rostul învățăturii și nu sunt neamul prost, cum ne numesc mulți străini.

Intre județele mai greu lovite de furia războiului a fost și Râmnicul-sărat, unde dușmanii barbari și-au bătut joc și de școalele noastre. Zilele acestea, dl ministru al școalelor a vizitat comunele din județ și a constatat cu bucurie, că toate școalele stricate sunt refăcute și se lucrează acum la aproape 150 localuri nouă de școală.

Pentru podgoreni. Ministerul de agricultură face cunoscut podgorenilor și tuturor agricultorilor, cari au nevoie să se aprovizioneze cu viță de vie, portaltoi, pomi roditori, etc. să se adreseze din vreme ministerului.

Cererile vor trebui să fie însoțite de certificate doveditoare că sunt podgoreni sau că au grădini cu pomi și că se ocupă cu pomicultură.

Ministerul de agricultură roagă pe cei interesați să-și facă cerile din timp fiindcă a hotărât că împărțirea viței de vie și a pomilor roditori să se facă la toamnă.

E rău să fii ministru în Bulgaria. Dela anul 1911 încoace, miniștrilor bulgari nu le-a mers prea bine. Din cei 14 miniștri ai cabinetului Gheșoff, zece sunt în închisoare. Din cei 15 miniștri ai cabinetului Radoslavoff, sunt tot zece în închisoare. Din cabinetul lui Malinoff, zac în temniță șapte, din al lui Stambulinsky patrusprezece.

Rugăminte. Domnii studenți cât stau la casele părinților de prin sate, preoții, învățătorii, notarii, primari și sătenii știutori de carte, sunt rugați să ne scrie pe scurt cele ce se întâmplă pe la dumnealor, ca: fapte bune, șezători, conferințe, înființări de biblioteci, clădiri de biserici, școli și tot ce este de seamă și se leagă de viața satelor, pentru a fi tipărite în foae.

Tidvă de mort cu bani de galbeni. In târgul Soroca se răspândise zvonul cum că un locuitor săpând în apropierea orașului un șanț, a dat peste o tidvă de mort, care era plină cu galbeni.

Locuitorul în taină i-a spus aceasta unui cărciumar și chiar a făcut tomcală ca să-i vândă acești galbeni. Cărciumarul foarte bucuros a plătit locuitorului o sumă destul de frumoasă, pentru banii de galbeni. Dar acasă cercetând cei 84 bani de aur, rămase ca trăsnit când văzu că banii erau de aramă vopsiți cu aur.

Totdeauna lăcomia pierde omenia.

Un logodnic pungaș. Un șarlatan s'a prezentat la Chișineu, din jud. Arad, familiei Vlad, sub numele de Dr. Petrescu, omul de afaceri al unei societăți de propagandă din America și din una în alta s'a logodit cu domnișoara Marie Vlad.

Mama fetei, dorind să cunoască de aproape situația lui Petrescu, a venit cu fata și cu logodnicul la Cluj, unde acesta spunea că are neamuri.

Dar, în gara Cluj, Petrescu a dispărut cu fata și 500 de mii de lei în bani și podoabe ca inele ș. a.

Poliția crede că Petrescu e un anume Constantinescu, renumit pungaș. Multe se mai întâmplă în lumea aceasta și nici nu știi cu ce om mai ai de aface; de aceea să luăm bine seama în toate împrejurările, căci atunci vom păți și în loc de logodnă cu bucurie vom da peste logodne cu lacrămi, ca aceasta de la Chișineu.

„CULTURA POPORULUI”

ABONAMENTUL:

***Abonament normal:** 120 lei pe an.*
*„ de favoare: pentru săteni, muncitori și intelectuali **60** lei pe an.*
*„ de susținere: **200** lei minimum pentru instituțiile statului, financiare, biblioteci și pentru toți acei cari pot și vor să sprijine ziarul.*
În America 2 dolari pe an. În Iugoslavia 65 dinari pe an.
Plata abonamentului se face înainte. Se poate abonà foaia și pe jumătate de an.
Publicitatea se primește la administrația foiei și la toate agențiile de publicitate din țară.

Când ai un prietin, îndeamnă-l să se aboneze la „Cultura Poporului“, căci prin aceasta, faci fapta cea mai bună.

Deputații noștri în Polonia. Mai mulți deputați ai noștri călătoresc prin țara Poloniei. Ei au vizitat capitala Varșovia și alte orașe mai principale.

Situația agricolă în luna Iulie din anul acesta. In cursul lunei Iulie s'a isprăvit secerișul păioaselor și început treeratul lor. Grâul, secara, orzul de toamna au dat în total o producție bună, în unele regiuni chiar foarte bună, atât din punctul de vedere al calității cât și al cantității.

Astfel s'au înregistrat în șesul bănățean recolte de 4000 kg. grâu la hectar, recoltă care n'a mai fost atins acolo dela anul 1886.

Situația cerealelor de primăvară este mai puțin satisfăcătoare.

Producția grâului de primăvară, cultivat pe o suprafață mai mare în Basarabia, este mijlocie: recolta orzului a dat rezultate slabe, aceea a ovăsului se prezintă ceva mai bine.

Prășila a doua la porumb s'a terminat la începutul lunei. Timpul a fost foarte prielnic acestei plante, care s'a desvoltat în condițiuni foarte bune și promite o recoltă îmbelșugată.

Chiar dacă am intra acum într'o secetă porumburile semănate din vreme n'ar avea de suferit. Pentru cele semănate mai târziu va mai fi însă nevoe de ploaie peste câteva timp.

Celelalte culturi și în deosebi cartofi și sfecla se prezintă de asemeni în chip satisfăcător. Fânețele atât cele artificiale cât și cele naturale, s'au cosit și au produs cantități foarte mari de nutreț de bună calitate.

Recolta viilor va fi mijlocie, aceea a pomilor roditori este slabă.

PRIETENI NOȘTRI. In toate orașele și târgușoarele din România, vrem să avem prieteni. *Acești prieteni grupați în jurul mișcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mișcarea artistică, culturală, economică și industrială din localitatea în care trăesc. Știri de așa fel în cât să intereseze intelectualii orașelor, muncitorii de prin ateliere și fabrici și pe lumea de la sate.*

Prietenii ne vor trimite aderarea lor, ar redacția noastră le va răspunde ce au de făcut.

Până acum avem:

Redactor la Cernăuți pe d-l George Voevidca, *scriitor.*

Redactor la Craiova pe d-l Ion Dongorozi, *profesor și scriitor.*

Redactor la Iași pe d-l Sandu-Teleajen, *scriitor.*

Redactor la Brașov pe d-l Gr. Raul Stratin, *avocat și ziarist.*

Redactor la Timișoara pe d-l Șt. Vlădescu, *directorul ziarului „Cuvântul Banatului.“*

Reporter cultural la Aiud (Ardeal d-l Paul Fodorean.

Reporter cultural la Galați pe d-l Petre V. Tanvuia.

Reporter cultural la Slatina pe d-l Ion N. Udriște-Olt.

Reporter cultural la Vijnița și jud. Vijnița (Bucovina) la d-l I. Cârciumărescu.

Reporter cultural pentru jud. Trei-Scaune d-l C. Dediu.

Reporter cultural la Petroșeni (Ardeal) d-l C. Turcu, *director de școală.*

Redactor în Calafat d-l A. Tănase Măceș, *publicist.*

Reporter cultural în Ismail, d-l Iordache Bucă.

Redactor la Bacău, pe d-l I. I. Stoican, *avocat și publicist.*

Redactor la Tighina pe d-l D. Cazacu, *avocat.*

Redactor la București d-l Traian Gh. Stoinescu, *avocat.*

Reporter cultural la Coțmani (Bucovina) d-l Vasile Pavel, *student.*

Redactor la Câmpulung (Muscel) d-l D. Ghițescu, *directorul revistei „Glasul țării.“*

Reporter cultural la Caracal d-l Ștefan N. Ricman.

Focul din Moreni. Săptămâna trecută a izbucnit un foc mare la sonda de păcură, No. 550, din Moreni (jud. Prahova), Sonda a ars în întregime. Dar afară de pagubele destul de mari bănești, au mai ars și lucrătorii: Niță Stoica, Ion Stănescu și Filip Anderanu.

Pagubele aduse de guzgani. In județul Brașov și Trei Scaune, s'au ivit atât de mulți șoareci de câmp, în cât cu toate măsurile luate nu se pot stârpi. Ei stric afară de păioase, dar și lanurile sămânate cu cartofi și sfecle, mâncând recolta de la frunze până la rădacină.

Proprietarul unei mori condamnat la un an închisoare. De când e legea speculei, de atunci se mai vede ici colo câte o condamnare pentru acei nesățioși, cari se îmbogățesc peste noapte și jefuesc pe oameni, ca într'un codru.

La Botoșani, este una din renumitele mori de făină și proprietarul ei e milionarul Avram Fischer. Acesta nu s'a mulțămit cu câștig destul de frumos ce-i aducea moara, dar în goana nebună de a aduna saci cu aur, punea în vânzare făină stricată. Așa s'a găsit în magazie 72 saci cu făină albă stricată iar judecătoria l'a condamnat la un an. Numai de-ar face închisoarea și n'ar scăpa . . . Și ce bine ar fi dacă mulți speculatori ar fi puși la pușcărie, s'ar îndrepta lucrurile în țară.

Sindicatul profesional al pantofarilor și cizmarilor români din Cluj, strada Avram Iancu 2, aduce la cunoștința celor în drept următoarele:

Primind o comandă de 20,000 perechi bocanci pentru trebuințele armatei oferă orfanilor și invalizilor de războiu nu număr de 400 perechi ghete gratuit.

Sindicatul lucrează pentru funcționari de stat cu o reducere de 25%. Doritorii se vor adresa Sindicatului strada Avram Iancu 2.

Taxa de export la porumb (popușoi) a fost redusă dela 30 mii la 20 mii lei, pentru un vagon de 10 mii kilograme.

Foc mare. In gara din Cluj, a ars un atelier mare de repararea vagoanelor și un atelier de vopsătorie. Au ars mai multe vagoane. Pagubele suut foarte mari.

Sfințirea unui monument. In orașul Corabia, de pe malul Dunării, s'a sărbătorit sfințirea monumentului ridicat în amintirea eroilor din luptele de la Isbiceni. Au ținut slujba religioasă mai mulți preoți.

Cum e în Ungaria. 210 coroane ungurești se vând cu un leu de al nostru, o pereche de boi cu 3 milioane coroane, 100 kg. grâu cu 70 mii coroane, o pereche de cizme cu 90 mii coroane, iar un kg. carne de porc 8—9 mii coroane.

Cinstea în Suedia. Un român a călătorit anul acesta prin Suedia, care e o țară în partea de miazănoapte-apus a Europei. Partea cea mai mare a pământului e muntoasă, afară de aceea fiind tare spre miazănoapte, rod mult nu dă. Locuitorii trăiesc din comerciul cu lemne, căci sunt păduri multe, din pescuit și din creșterea vitelor. Sunt buni navigatori (umblători cu corabia) și mineri, căci au mine mari de aramă, afară de aceea și oțelul de Suedia e vestit pe tot pământul. Plugărie se face numai în partea de miazăzi.

Locuitorii, Suedezii, sunt foarte harnici și *cinstiți*. Despre cinstea lor ne povestește călătorul român două pilde.

Ca să nu peardă timpul cu dusul laptelui la oraș, fiecare țăran cu vaci de lapte lucrează astfel: Țăranul lăptar aduce bidonul (garnița, vasul de tinichea) cu lapte, pe care e scris numele proprietarului, la marginea drumului. La o oră anumită trece pe acolo un camion, care încarcă toate bidoanele și le duce la lăptăria din oraș, unde îndată ce sunt primite, se trece într'un registru cât conține fiecare și suma cuvenită. La sfârșitul lunii, banii cuveniți fiecăruia se trimit la banca sătească, de unde și-i ia vânzătorul. Se'nțelege, că fiecare trebuie să aibă două bidoane, de oarece a doua zi, când trece camionul, lasă pe cel gol și ia pe cel plin.

Fiind în Suedia casele în multe ținuturi foarte îndepărtate unele de altele, curieri poștali sunt numai pentru drumurile principale. Statul ar trebui să cheltuiască prea mult și ar trebui să mărească din seamă afară taxa de porto la scrisori. Ca să scape de asta, se aleg scrisorile pentru o anumită direcțiune și cel dintâi om care călătorește într'acolo, ia scrisorile cu el și le împarte în mod cinstit și fără plată.

Ofițeri polonezi la noi. Un grup din cei mai de seamă ofițeri poloni, au sosit în București, de unde vor vizita celelalte orașe din țară. Ei au depus ca recunoștință o cunună de flori, pe mormântul Eroului necunoscut.

Pentru școli. Ministerul școalelor a dăruit câte trei mii de lei revizoratelor școlare și câte două mii de lei școalelor secundare pentru procurarea de cărți școlarilor săraci.

Școala de meserii la Căile ferate. Căile ferate române au atelierele lor, în care primesc ucenici ca să învețe meseria mecanicei (ferărie, mașini tâmplărit.) Și în anul acesta se primesc la atelierele și depourile Căilor ferate (C. F. R.) la 28 Septembre anul acesta ucenici.

Ceice vor să învețe meseria aceasta, trebuie să se prezinte în ziua de 28 Septembre dimineața la direcțiunea școalei, care va hotărî în urma examenului, cari sunt primiți. Cei ce se prezinta, trebuie să aibă actele următoare;

1. Certificat de naștere,
2. Certificat, că sunt cetățeni români.
3. Certificat că au terminat școala primară completă, adecă în Transilvania șase ani, în vechiul Regat cinci ani.

Vor fi admiși numai ceice au dela patrusprezece până la șaptesprezece ani împliniți.

Ceice se prezintă să fie însoțiți de părinții sau tutorii lor, pentruca în caz de sunt primiți să se poată încheia numai decât contractul de ucenicie. Cererile timbrate și actele să se adreseze de mai înainte Conducătorului de atelier sau depou, unde vrea cineva să între ucenic.

Școala de ucenici sunt la *atelierele* din București-Nord, Galați, Iași, Pașcani, Cluj, Timișoara, Tighina, Turnu-Severin, Constanța, Simeria și Brașov, apoi la *depourile* din Timișoara, Brașov și Oradia.

Se caută un bun achizitor pentru ziarul nostru, achizitor care să ne procure anunțuri și reclame dela firmele mari și fabrici din toată țara. Se cere cauțiune.

Liga Drepturilor omului. Inscrierile se trimit secretarului general al Ligii, la d. C. G. Costa-Foru, București, 3 aleea Mitropoliei.

Expoziție de animale. Incepând de azi Duminecă 19 August și până la 24 August, la Târgoviște, e deschisă o expoziție de animale cu produsele fermelor agricole din acel județ.

CĂTRE ABONAȚII NOȘTRI

Lipsește simțul datoriei a mai tuturora, de aceea și serviciul postei merge greu. Telegramele sosesc cu întârziere; scrisorile cad în mâna oricui; se rătăcesc; numai ajung la destintație; iar în ce privește poșta la sate, e o adevărată jale. Și mai cu seamă cu jurnalele. Ele ajung la primărie și aici le citește cine vrea; se folosesc de ele și nu le mai primesc acei cărora li sunt adresate.

Noi primim mereu scrisori de la abonații noștri, că li se pierde ziarul. Vina nu e a noastră; de la administrație foaia se trimite regulat. Și în zadar reclamăm și noi la Direcția poștei, căci nu se mai îndreaptă lucrurile.

Rugăm pe abonații noștri, că de câte ori nu primesc foaea mai întâi să cerceteze la primăria din sat; să vadă ce se face acolo, și dacă e o rea voință din partea cuiva să ne scrie, ca să putem ști ce măsuri să luăm; iar de câteori li se pierde foaea, să ni comunice prin o carte poștală, pentru a li se trimite numerile lipsă.

Otrăviți cu carne stricată. Două nunți se adunaseră într'o crâșmă de lângă Madrid (capitala Spaniei). Era veselie ca la nuntă. Au comandat băutură și friptură. Cârciumarul, om fără suflet, le-a făcut friptură din carnea unei vite, pe care o tăiase, fiindcă era bolnavă. Mâncând din această carne, toți nuntașii s'au îmbolnăvit greu, unii au și murit. Cârciumarul a fost arestat.

Otrăviri de acestea cu carne de vită bolnavă se întâmplă și la noi. Nu de mult am arătat un caz dintr'un sat românesc, în care au murit câțiva oameni, cari au mâncat din carnea unei vite bolnave de dalac (splină).

Orice om, intelectual, muncitor sau sătean, să citească și răspîndească în cercuri cât mai largi CULTURA POPORULUI care nu are nici un crez politic, ocupându-se numai cu educarea maselor țărănești și muncitorești ! ! !

„ALBINA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII

Fondată la 1872. **CENTRALA SIBIU** Fondată la 1872.

SUCURSALE: BRAȘOV / BUCUREȘTI / CLUJ / LUGOJ / MEDIAȘ TARGUL-MURĂȘ / TIMIȘOARA ȘI SÂN-MĂRTIN.

Capital deplin vărsat	Lei	25,000.000
Fonduri de rezervă	„	16,000,000
Depuneri spre fructif.	„	256,000.000

Legături cu toate centrele din țară.

Lucrează direct cu cele mai mari bănci din America.

Are o secție specială pentru afacerile americane.

Jertfește anual sute de mii de lei pentru scopuri de binefacere și culturale.

Primește DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE de plată la vedere cu 5% dobândă fără considerare la sumă. Pentru DEPUNERI CU TERMIN FIX plătește 5½—7% — după mărimea sumelor și durata termenelor de plată. (20, 7—10)
Darea către stat o plătește Institutul din al său.

P O V E S T I R E

DIN ALTE VREMI

14

de CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ

Ali de ciudă închise pleoapele câteva clipe și-și aminti despre povestea lui Salus. Fruntea i se încreți de-asupra sprincenilor, clocotindu-i glasul:

„Aș vrea să mă întâlnesc cu ei cât mai în grabă, să mă învânjolesc în navală, să împrăștii moartea"! și vorbele i se pierdură în rînjetu-i fioros.

Pașa, însă, nu scoase nici un cuvânt; se gândea în altă parte. Privirea-i ca de viperă, tăia depărtarea până pe muchea dealului. El își întinse gâtul; stătu o clipă nemișcat în șea și deodată grăi scurt și aspru:

„Ali, vezi ceva în depărtare? Colo, o umbră ce se mișcă. Dorința ți se împlinește."

Hanul își duse palma streșină la ochi și răspunse repede:

— Da, da, văd e un nouraș de pulbere.

Caii porniră în fugă nebună.

Din ce în ce se deslușia făptura care se apropia.

„E de al nostru!" grăi Pașa.

— Mai încet! „porunci Ali, cu fața la caii din urmă. Pe dată sirepii fură strânși în frâuri și picioarele lor țeseau un trap mărunt.

După câteva clipe un călăreț, plin de colb, leoarcă de sudoare, opri fugaru-i numai o spumă dintr'o mișcare scurtă. Dar nici n'apucă să deschidă gura, când Hanul, nerăbdător, îl întrebă:

„Ce este"?

Ștafeta, cu fața și mai urîtă de cum îi era, căci îngrijorarea i se desprindea din obrajii aceia cu trăsături scrijilate adânc ca de un vârf de cuțit parcă și cu ochii încruntați, răspunse:

„Vin moldovenii!"

O fulgerare de ură se rupse din privirea Pașei, ciocnindu-se cu acea a lui Ali. Sabia lui Cara Nusem se ridică în sus, strălucitoare în razele de soare, semn că se apropia primejdia. Și 'n chiote puternice, într'o pornire sălbatică, tătărimea ar fi vrut să prefacă totul în vârsare de sânge și în moarte . . .

CAPITOLUL XVI

Năvala

„La pădurea asta ne oprim" grăi de pe cal logofătul Racoviță.

— Și eu mă gândeam la fel", răspunse boerul Ulmeanu, iar moș-Luca, răzeșul, care nu'l răbda inima să tacă, se amestecă și el în voroavă:

— Aici e bine, cum nu se poate mai bine și un surîs de mulțămire i se ivi în colțul buzelor. Mișeii o să ne cadă ca în fund de strachină și avem să-i snopim de nu s'ar mai alege nimica din ei; li-or rămânea numai leșurile pentru hrana ciorilor".

Logofătul la auzul astor fel de cuvinte îl învălui pe bătrân într'o privire frățiască iar boerul Ulmeanu, îl avea și mai aproape de bătăile inimii.

In adevăr în fața-le era o pădure nu tocmai mare, acățărată pe creasta a unui deal, tăiat printr'o rîpă îngustă și răpede.

Logofătul după ce-și potrivi puțin buzduganul la oblânc, iarăș vorbi:

„Nu avem nevoie să ne ascundem după copaci ca să-i tâmpinăm pe neprieteni cu prilejire de moarte, ci noi rămânem pe fâneață și de aici, pe dreptate, ne-om răpune unul din doi.

— Perire lor! se grăbi să adauge, răzeșul cu pletele albe. In vremea aceasta Ulmeanu, se uita lung, pe sub gene, la asfințit. Rămăsese pe cerul ca topazul o fâșie de culoarea macului, ce se pierdea pe nesimțite odată cu înserarea. Mirezmele plăcute veneau în adieri line de pe ogoarele întinse și câmpii. Moldovenii deprinși cu drumurile spre navală, li se umpleau piepturile cu răcoarea binefăcătoare coborîtă din depărtări sănilii. Și cine știe ce mult boerul din Buciumeni ar fi rămas pe gânduri, dacă Logofătul nu s'ar fi aplecat puțin spre el, murmurând ceva, ca îndată Ulmeanu să ridice paloșul.

La acest semn se auzi o mișcare pripită și oștenii, coborîți de pe cai, cu mânele pe frâe, așteaptau poruncile. Căpeteniile nu descălicară; Mitru Lobodă, soroceanul, ținea cu brațu-i de criță, steagul cu bourul pe el.

In luarea aminte a tuturora, cuvintele logofătului Racoviță, cinstite și drepte, erau ascultate cu nesaț.

„Frați pământeni de țară, podghiazul păgân pe aici va trece. Noi îi așteptăm și nimicire să le trimitem din sănețe și suliți. Neprietenii pe locul aista să-și găsească moartea și acei cari vor mai scăpa teferi pe goană să-i punem până ce i-om omorî au robi i-om lua!"

Abia gătise logofătul să vorbiască și-n inimile oștenilor creștea mânia. Căpitanii cari erau împrejurul velitului sfetnic, trecură în rândurile moldovenilor cari se răspândiră. Strajele fură așezate la marginea pădurii pe muchea dealului. Buciumenii ocupau mijlocul, pe părți sorocenii și lăpușnenii, iar în spate orheenii. Caii adăpostiți ceva mai într'o limbă de dumbravă tânără.

Până ce se împărți oastea toată, se lăsase noaptea. Și cum era să treacă vremea de cât în povestiri și glume. Amnarile scăpărau în funduri de cușme, căci mai toți moldovenii trăgeau în piept iarba dracului. Acei cari însă nu puteau să ațipească nici o leacă, la pândă, cu privirile ca de pisică, cu urechea la cea mai mică mișcare, erau strajele.

Moș-Luca, sătul de tăcere, mângâindu-și mustața ca de obicei, cu degetele osoase, stârni pe ceilalți la vorbă:

„Mărite logofete, ce bine ar fi să pice amu lighioanele, să le arătăm meșteșug de război pe întunecimea asta de nu se mai vede om de om.

— Nici nu știi ce aduce clipita, îngână boerul Racoviță, căscând, căci îl fura somnul. Dar Ulmeanu, care sta întins pe spate, cu brațele sub cap și cu privirea la cerul spuzit cu stele, auzind aceste vorbe, se ridică pripit în capul oaselor și cu sprâncenile încruntate, grăi:

— Ce crezi că vin? S'o fi aciuat într'un loc din pricina întunericului, căci nu cunosc coclaurile. Dar mâne, după cum a adus limbă olacul sorocean, că tâlharii vin încoace, mâne o fi sorocul morții. Mâne mă voi răfui cu cânele de Ali și Cara Pașa, mâne o să-mi cunoască tăișul paloșului, și-și trecu mâna înciudat prin plete.

Logofătul acuma dormia dus. Noaptea de primăvară trecu răpede. Se lumina de ziuă. Și de la o vreme de după dealurile somnoroase din zare se ivi soarele, înălțându-se în sus vesel și sprinten, împrăștiind perdeaua aburie de pe vâlcelele jilave. Dimineața adusese voe bună pe pământ. Moldovenii tupilați nu se vedeau din iarba până la brâu. O bătae de sâneață, deodată, se auzi. Boerul Ulmeanu cu mânia în ochi și cu gest iute ridică paloșul de la coapsă, pe când logofătul Racoviță, își îndreptă privirea ascuțită înspre creasta dealului, de unde începu să fiarbă pădurea; el avea o liniște în fire parcă nu s'ar fi întâmplat nimica.

„Sunt aici fiarele!" izbucni Ulmeanu, strângând cu dreapta paloșul iar cu mâna stângă făcând un semn bătrânului răzeș, căruia i se umflaseră vinele de la gât. In clipele astea focurile se întețiau. Strajele de la marginea pădurii, cei întâi erau cari sloboziau sănețele, trimeteau săgeți din arcuri și cu topoarele loviau în trupurile dușmane.

„Stăpâne, poruncește să începem", grăi Ulmeanu.

— Ne eu de data aceasta, ei tu, răspunse logofătul uitându-se lung în ochii tovarașului tânăr.

Atâta fu de ajuns și un răcnet porni din pieptul boerului Ulmeanu:

— După mine! Să-i lovim!"

El cu barba-i răvășită, cu privirea de șoim, cu o agerime strașnică, aici se ridica în picioare, aici se tupila în iarbă, să nu-l ajungă focul sănețelor și după el înaintau buciumenii. Pe de altă parte moldovenii, zmei din povești, întărîtați de sânge, căutau să strângă ca în clește pe neprieteni. Dar nici mârzacii și tătarii nu se înspăimântau de moarte, ci și ei ca viteji ce erau căutau să se coboare de pe creasta dealului, să porniască piept la piept. Cumpăna se deslănțuia crâncen. Urletele sălbatice creșteau mereu și săgețile subțiri se încrucișau prin văzduh.

Curgea sânge din belșug și dintr'o parte și din alta. Strajele mai cu samă plătiau cu jertfă mare curajul lor, căci rămaseră mulți reci, pe glie, cu țesturile despicate.

In curgerea luptei, moș-Luca, scoase un geamănt încet și adânc. Boerul Ulmeanu care-l auzi și-l văzu palid pe obraz, îl întrebă pripit:

„Nu cumva?

— M'au sgâriat puțin mișeii!" răspunse bătrânul, căutând să-și ascundă durerea.

— Rămâi și te hodinește, viteazule, să-ți mai potoliască arsura", zise logofătul.

— Eu să mă hodinesc? — își ridică fruntea în sus bătrânul, având ceva deosebit în lumina ochilor. Dar ce amuți-tu-mi-a limba în gură?

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" .·. .·. care se tipărește în 30 mii de exemplare. .·. .·.

PREVEDEREA
SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ DE ASIGURĂRI
AGENȚIA PRINCIPALĂ ÎN BRĂILA.
CAPITAL 10,000,000 LEI
REZERVE 20,000,000 LEI
AGENȚIE PRINCIPALĂ ÎN ORADEA-MARE LA BANCA ȘI SOCIETATEA COMERCIALĂ DIN BIHOR S. A.
STR. NAGY SÁNDOR 4.
23—6

Cu deplină garanție ca înainte de războiu —— cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialități: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare și tot felul de piei pentru întrebuințare technică — liferează
FRAȚII RENNER & COMP,
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
14—15

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după desenuri se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-18-37

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate,
din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare.* Se capătă pretutindeni.
14—16

Este știut de toți că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!
Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acții.
Furnisoare ale Curții Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22—8

S'a deschis basinul băii Diana!
5 18—50
Pentru înotători liberi și cari învață înotatul. Deschis dela ora 7 dimineața până la ora 8 seara. Lloyd 1633

FABRICA DE PIELĂRIE DIN TURDA
SOCIETATE ANONIMĂ
TELEFON No. 72.
produce toate speciile de tălpi prima calitate!
28—6—4.

RECLAMA E SUFLETUL COMERȚULUI!

Morile Unite cu aburi
LÁSZLÓ & HUNYADY
SOCIETATE PE ACȚIUNI
ORADEA-MARE
25—6

Dacă vrei bonboane bune cere „MELISSA"
15-b
Telefon 648 și 665
Cluj – Calea Dorobanților 40 și 41-a

Citiți abonați și răspândiți „Cultura Poporului"

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
Orice familie își procură pentru casă
LIQUERUL BOGSZA
pentru că e veritabil și neîntrecut!
Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
16—17

BANCA CHRISSOVELONI
SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ
SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI
SUCURSALA CLUJ, STRADA MEMORANDULUI N-rul 8.
SUCURSALE: BRĂILA, CONSTANȚA, CLUJ, GALAȚI, SIBIU, NEW-YORK (AMERICA), CONSTANTINOPOL (TURCIA).
AFILIAȚIUNI: BANCA CHRISSOVELONI & CO., DIN PARIS; BANCA CHRISSOVELONI, BISTEGHI & CO., DIN VIENA.
CAPITAL SOCIETAR DEPLIN VĂRSAT: LEI 150,000,000.
Face orice operațiuni de bancă. — Sconteează portofoliul comercial, cupoane și titluri eșite la sorți. Deschide conturi curente. — Se însărcinează a face plăți în orice oraș din țară. — Emite cecuri și acreditive asupra oricărui oraș din țară. — Libereează scrisori de credit. — Primește bani în deposit și cu librete de economii, plătibile la vedere și pe termen fix, pentru care plătește dobânzi avantagioase. Prin mijlocirea sucursalei sale din New-York se însărcinează a face plăți pe tot teritorul României-Mari pentru Românii din America
27—4—3.

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 18—50

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7 18—50

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regína Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 18—50

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 18—50

BANCA ANGLO-AUSTRIACĂ
FILIALA ORADEA-MARE
SCONTEAZĂ CAMBII
PRIMEȘTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete și în cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase (Efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil).
EFECTUIAZĂ remiteri pentru țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase.
SCONTEAZĂ CAMBII
24—6—6
CUMPĂRĂ ȘI VINDE MONEDE STREINE

FABRICA DE BERE DIN TURDA S. A.
KORONA
CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5
DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ
GLORIA
BERE DIN MALȚ DUBLU
TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR 11 — TELEFON No. 394
26—7

Tiparul tipografiei „VIAȚA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

CULTURA POPORULUI

... voește ... putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă 26 Aug. 1923 | ADMINISTRAȚIA: CALEA D... ...ILOR 10 TELEFON No. 1...52. | ANUL III. NRUL 22. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

MĂRĂȘEȘTII DE IERI ȘI DE MÂINE

O țară întreagă a serbat ziua „Mărășeștilor". In sufletul luminat de credința biruinții, a Moldoveanului, în gândul trudit de povara cruntei apăsări dușmane, a Munteanului, în cugetul tare ca stânca și răbdător al Ardeleanului, în anul mântuirii 1917, în a șasea zi a lunei August, s'a deschis prima ferestruică prin care să intre aerul curat al bucuriei....

La Mărășești s'a plămădit marea reînviere a neamului. In fața Germaniei învingătoare, în fața vulturului habsburgic, oastea Regelui României a ridicat un zid de fier. A reaminti azi toată măreția acelor clipe, este a scrie cel mai frumos rând de epopee, al istoriei naționale.

Prinsă între strâmtoarea oțelită a armatelor împărătești din fața Siretului, și între dușmănia mereu mai amenințătoare a revoluției rusești, o Românie adânc rănită, redusă la hotarele strâmte ale Moldovei, pustiită de foame, de boli și de lipsuri, a înfăptuit una din acele minuni, pe cari Istoria le preface în legendă.

Șase ani au trecut de atunci. Oare cunoaștem toți măreția legendei? Oare pe plaiurile Moldovei și ale Munteniei, de unde vitejii au plecat cu atâta bărbăție la luptă, se măsoară toată jertfa celor morți prin luminata prismă a biruinții? Oare, în Ardealul visurilor noastre, se înțelege azi cui datorim bucuria prezentului? In ceasul în care preoții ridică rugăciuni spre cerul unde dorm vitejii neamului, și când în cucernica amintire a trecutului, gândurile tuturor plămădeau viitorul, oare simțit-au mulți, mustrarea tainică în sufletul cinstit care nu ascunde adevărul? In fața marei armonii care înconjoară umbrele celor cari nu mai sunt, s'au turburat oare aprigii luptători ai zilelor noastre, dacă moștenirea lor nu ne cerea altceva decât stearpă îndușmănire și decât revărsarea micilor patimi omenești?

Ziua Mărășeștilor e ziua biruinții noastre, prin unirea tuturor forțelor românești în marea credință a Unității Naționale. Pentru noi, e marea zi a **virtuțiilor militare** a rassei noastre.

Procesul politic al închegării unui stat de aproape 20 de milioane de locuitori însă încă nu e încheiat. Simțim la fiecare clipă asaltul forțelor potrivnice, a trecutului care ne pândește, și a viitorului care trebue cucerit.

Avem nevoie de un Mărășești, nou, în cuprinsul noilor hotare. Avem nevoie de un Mărășești, pe care să-l **câștige virtuțile cetățenești,** ale neamului.

O asemenea biruință, se pregătește însă prin mai multă desinteresare, prin mai multă răbdare, prin mai puțină invidie, dar nu prin mai mică jertfă. **Căci numai prin spirit larg de generozitate și de dreptate, ne vom învinge mai întâi pe noi, pentru a cuceri, mai apoi, cauzei noastre, sufletul celorlalte neamuri cari trăesc de acum în țara românească.**

*

In ceasul în care clopotele bisericilor însemnau prăznuirea **Mărășeștilor rosboiului nostru,** mă întrebam în sufletul meu pătruns de nădejde: **când va suna** oare ceasul unei alte biruințe, **a Mărășeștilor păcii?**

VINTILĂ FETALA

Orașele noastre

ISMAILUL

Oraș străvechiu și plin de amintiri....

In taina adâncă a nopților îmbălsămate de vară, când natura înfiorată tresare misterios, peste orașul adormit și plin de vrajă, trece ca un lințoliu, tăcerea grea, întretăiată când și când, în răstimpuri lungi de un țipet strident de pasăre ce atinge în sboru-i nocturn, cu aripile-i cenușii vârfurile înfipte în cer ale bătrânelor biserici....

Atunci, ca un ecou la o chemare misterioasă, răsar din umbra trecului, cu pas domol și rar, arătările vremilor, purtând pe frunte tăcuta povară a zilelor străvechi, a zilelor cari au văzut în cursul lor, nesăbuita întrupare a nedreptății omenești.

Sfânt pământ, încălcat de oarde străine și barbare.

Sfânt pământ în care călcâiul străin s'a înfipt, făcut într'adins de Dumnezeu, parcă să sufere.

Ismailul! Nume turcesc care i s'a dat de vre-un pașă, încă de pe când Bugeacul era raia turcească.

Rând pe rând s'au perindat pe aici întâmplările vremei cari au făcut ca Ismailul să fie când turcesc, când rusesc, când românesc, și astăzi însfârșit românesc, descătușat și liber, dar încătușat și plin de amintiri, cari îi dau aerul acesta de azi: rece și provincial, tăcut, monoton.

Oraș frumos cu poziție admirabil de pitorească, Ismailul e străjuit în nopțile adânci de bătrâna Dunăre, care-i scaldă picioarele în apa ei cristalină și adâncă.

Departe se întrezărește linia neagră a Nicolițelului, unde sclipesc luminile satelor înșiruite pe dealungul dealurilor dobrogene.

Tulcea, înmormântată în sălcii, abia se întrezărește cu gândul, iar departe de tot, acolo unde întunericul e mai adânc, gândul întrezărește acel locaș de odihnă al sufletelor rănite în mersul vieții, acel local de patriarhală viață al *Cocoșului.*

Vechea cetățuie a lui Ștefan — astăzi o ruină — tresare. Miile de vieți măcelărite în războiul cu Turcii, tresar și se scoală la o nouă luptă.

Scâncete, suspinuri, cântece adânci și plânsuri înăbușite răscolesc ruinile cetății.

Pe creasta cetății apare umbra unui Voevod... și târziu de tot se stinge, în clarul argintiu al razelor de soare, când vechea cetate reintră în tăcerea-i mormântală.

O nouă viață tresare din somnul ei fugar și aleargă după preocupări meschine, nebănuind nimic din toate câte se petrec sub cerul senin al nopților târzii.

In aburul dimineții, clopotul catedralei își prelinge până departe plânsetu-i de aramă, în care gem înăbușite toate năzuințele trecutului

Gândul, întrezărește departe la linia orizontului, înspre apus clocotul vieții românești.

Și Ismailul își reia viața obișnuită, banală, și neschimbătoare.

IORD. BUCĂ.

CRONICA BALNEARĂ

Vatra-Dornii

Societatea muzicală „C. Porumbescu" din Suceava, a reprezentat, zilele acestea, la Vatra Dornii, opereta „Craiu nou", textul de V. Alecsandri, muzica de regretatul compozitor bucovinean Ciprian Porumbescu. Inițiativa distinsului profesor și publicist Victor Morariu a înregistrat un succes real, datorit, în primul loc, caracterului de raritate și senzație, ce-l au aici asemenea manifestări culturale. Vom recunoaște, ca un merit apreciabil și străduințele cinstite și susținute ale distribuției. Un mic buchet de talente în mugur.

Or, deși realizările scenice ce ni s'au oferit cu acest prilej, nu ne îndrituesc încă să emitem păreri și să formulăm judecăți asupra puntințelor de înfăptuire ale tinerilor și, în genere, promițătorilor diletanți, vom releva totuș simpaticile interpretări ale d-nilor Stefanschi, Ion Berhang, cum și însușirile vocale ale d-șoarelor Eliza Manug și Porfira Ieșan... Aplauzele entuziaste ale unei săli arhipline au subliniat însemnătatea unui frumos succes național,

*

Ca o faptă culturală bună mai însemnăm reprezentarea piesei de V. Calmuțschi „Lăcomia", în cadrul ansamblului de diletanți ai societății academice „Junimea" din Cernăuți. D-nul Vasile Calmuțchi aparține generației mai vechi de scriitori bucovineni. A editat, acu vre-o zece ani de zile, un volumaș de poezii, intitulat cu stângăcie „Floricele", cari însă fac dovada unui talent apreciabil. Prins în angrenajul luptei pentru pâine, autorul nu ne-a putut da de atunci încoace decât, acu în urmă, piesa în cauză, despre a cărei valoare literară și scenică nu suntem în măsură a ne pronunța, deoarece, lipsind din localitate, nu am avut prilejul s'o vedem reprezentată.

Făcându-ne ecoul părerilor cinstite, ne mărginim să notăm că această lucrare, întrunind condițiunile exigente ale scenei, având o acțiune și o intrigă bine conduse, e un aport real adus literaturii bucovinene — și ne pare bine de a putea relata că — datorită hărniciei și priceperii membrilor societății academice „Junimea" — „Lăcomia" scriitorului bucovinean a avut parte de-o interpretare ireproșabilă.

*

Pentru săptămâna viitoare, afișele ne anunță două noui manifestări artistice. E vorba de „Baba Hârca" de Millo, ce urmează să se joace de către Școala Normală din Cernăuți și de un mare concert al Asociației muzicale „Tudor Flondor". Infăptuirile de până acum, ale acestor două grupări muzicale, indrituindu-ne să primim vestea aceasta cu cele mai bune nădejdi de reușită, nu ne îndoim că realizările ce le așteptăm, ne vor da plăcutul prilej de a reveni cu detalii...

GEORGE VOEVIDCA

Din trecutul nostru

Iașii de odinioară

Ulița Sfintei Vineri (azi str. Anastasie Panu) servind de piață de alimente, în anul 1845. In fund se vede biserica Sf. Neculai Domnesc, cu trei altare.

CÂTEVA REFLEXII

In frământarea ametițitoare de patimi josnice, invidii vulgare, ambiții nesăturate — rare sunt clipele care îngădue, scrutarea conștiinței.

Chiar, cea mai generoasă structură sufletească, se clatină sub izbiturile puternice ale valurilor tulburi ce înneacă viața publică.

Chiar mintea cea mai temeinic organizată, resimte eclipsa cugetărei limpede și departe-văzătoare.

Cine ar fi bănuit, că *imediat* după înfăptuirea visului secular al reîntregirei neamului, bogata energie a rasei, se va irosi în mișcări convulsive, violente și vrăjmașe?

Cine ar fi gândit că *prilejul* îmbrățișerei fraților regăsiți între ei — după șiruri de generații rătăcite și istovite, prin întunecimea de nepătruns a vremurilor — nu va cobori în sufletele lor, scânteia de înțelepciune desprinsă din înălțimea siderală a minții; fiorul de entuziasm creator, care să îndreptățească o viață de apoteoză, Statului român unitar? Cine?...

Realitatea vieții ce se macină, ne mâhnește, ne doare.

Totuși, asprimea ei — uneori brutală, alteori trivială — nu întunecă perspectivele viitorului.

Pesimizmul, nu ne prinde sufletele în țesătura mrejelor lui vitrege. Nici, scepticismul apleacă pe umeri, capetele trudite, în chip de desnădejde.

In sufletul poporului românesc, zvâgnesc energii, se zbat nădejdi, se împletesc aspirații. Există o credință. Veghează candela aprinsă unui ideal sfânt.

La temelia statului e așezată pătura țărănimei.

Impilările cele mai năprasnice n'a sleit-o. Durerile, cele mai cumplite, n'au înfrânt-o. Muncește nepregetat și rodește pământul, cu mijloacele moștenite din străbuni. Vorbește, cu credință, cu demnitate, *graiul românesc.* Nici o putere pământească deslănțuită vijelios în dezvălirea veacurilor, n'a izbutit să-i desrădăcineze *limba,* — acest semn organic neînvins al ființei unui popor.

Mai sus, spre culme, se încinge *tinerimea* în rânduri strânse și însuflețite, de conștiința de neam.

Imi amintesc cuvintele calde și înțelepte ale lui Goga, adresate ei: „Tinerimea e resortul însuflețirii unui neam, termometrul spiritului de jertfă al societății... Frământați-vă, deci, dragi prietini! Deasupra zbuciumului vostru, văd, cum planează, fiorul istoric al atâtor generații de tineri, cari au visat ca și voi, căutând leac pentru durerile altora!"

Cuvintele acestea rostite într'un moment istoric covârșitor, păstrează în clipita ce trăim, înrâurirea lor educătoare și vor rămânea deapururea adevărate.

Infățișarea intelectuală și sufletească a *tinerimei* din Transilvania — căci către ea se îndreaptă cugetul celui ce scrie aceste rânduri — deșteaptă atâtea speranțe entuziaste, în cât, până și fapturile ofilite de seceta îndoelii, se simt înfiripate.

Dacă, între *o țărănime,* nepătată sub raportul credinței, limbei, moravurilor, etc. de infiltrații străine și *o tinerime* cu bogate însușiri de minte și inimă, apare *o burghezie românească,* în condițiuni incomparabil inferioare, nu încriminăm.

Felurimea condițiilor de trai, vicisitudinele multiple ale timpurilor, etc., lămurește și justifică.

...De aici naște însă însemnătatea imensă a problemei de *propagandă culturală...*

Alăturea de *munca* diriguitorilor neamului — cărora ori câte păcate le-am azvârli, nu putem tăgădui, cu suflet curat, iubirea de țară — în ordinea politică, economică, etc; e imperioasă pentru cărturarii *chemați, munca* de orientare și lămurire a *culturei românești,* în toate formele ei de dezvoltare.

Trebue formată și cimentată conștiința *solidarității muncii.*

Căci, *cultura adevărată* rezumă toate însușirile caracteristice ale unui popor și se zămislesc în armonia lor.

ALEX. ȘT. MANDREA
Consilier la Curtea de Apel din Oradea-Mare

Biserica Strehaia

— Date Istorice —

Mănăstirea Strehaia datează de la 1306.

Nu se știe exact de cine e făcută. Mai târziu împrejurul ei s'a făcut cetatea ce persistă și azi, de către Pătrașcu-cel-bun. In mijlocul cetății era palatul domnesc. Urmele lui se văd și azi. Aci se crede că s'a născut, Mihai-Viteazul.

Alături de Stirehaia se găsește suburbia Comanda, numită așa, de oarece

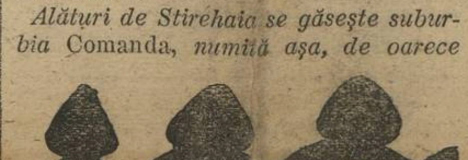

Sculptură pe ușa bisericii

Mihai-Viteazul aci, pe vârful unui deal își făcuse un observator, de unde se zărea toată valea până la Craiova.

Matei Basarab și Gospojea Elena (sunt zugrăviți în interiorul bisericii) au rezidit mănăstirea dar fără pridvor.

Pridvorul e făcut la 1853 de banii Craiovei, ca și zugrăveala din interior. Pazvangii când au venit aci au făcut foc în mijlocul bisericii, au afumat zugrăveala, au scos cu suliți ochii sfinților

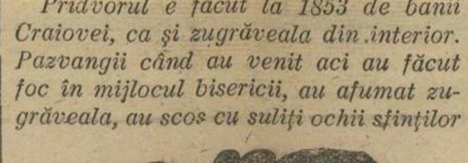

Motiv depe ușa bisericii

de pe pereți și au zgâriat toată pictura Banii Craiovei aveau moșii aci alături în locul așa numit „Lunca Banului."

In partea din spre Miazăzi e dealul Strehăița, *de la care se crede că și-a luat numele Strehaia. Strehăița se crede că vine de la Strahina, voevodul sârb ce s'a retras aci de la lupta de la Cosova, crai ce e cântat în toate baladele sârbești.*

Biserica Strehaiei, trebue observat, că are altarul la Miază-zi. In aceste părți primăvara soarele răsare la S. E.

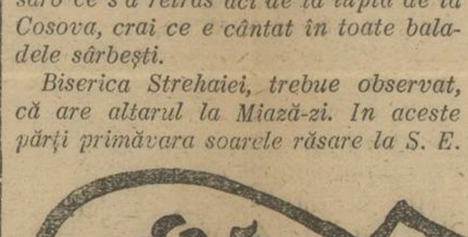

Un colț pe de ușa sculptată în lemn.

Meșterii neavând alt punct de orientare s'au servit de soare pentru a stabili altarul. Aceasta e o ipoteză.

A doua e: Biserica nu se putea construi altfel din cauza spațiului lăsat liber de cetate și palatul domnesc.

Povestea spune că Turcii au întrebat odată ce sunt zidurile acestea. Domnul a răspuns că nu-i cetate, ci biserică. Biserica nu era însă făcută.

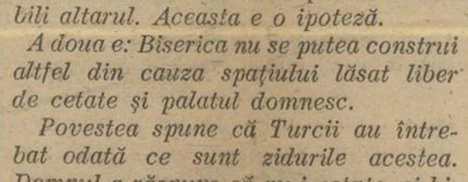

Motiv depe ușa bisericii

Până să vie Pașa de la Vidin să se convingă au ridicat biserică „într'o noapte."

Biserica mai e interesantă că are catapeteasma groasă de 3 cărămizi.

Aci a fost reședință de Episcopie. — Ușa bisericei e spendid sculptată, în lemn de „meșterul Ghiura."

In Strehaia au trăit înainte vreme mulți țigani și călugări.

Aci și-a adunat munițiile Tudor Vladimirescu.

(Date culese de la regretatul preot Bălțăceanu și de la institutorul Atanasie Cioică). *APOSTOL.*

ÎNSEMNĂRI

IN PREZENT *la Chișinău* lucrează o comisiune compusă din mai mulți specialiști, la studiul unor descoperiri arheologice ce s'au făcut în ultimul timp.

Cu ocazia unor săpături s'a dat de urma unor ziduri unde s'au găsit și monezi antice ce dovedesc că Moldova a existat ca stat unitar, cu vechea efigie a capului de bou, cu stea și lună, încă din secolul X—XI. d. Cr., deci înainte de datele legendelor istorice.

ROMÂNII DIN MACEDONIA

Printre popoarele care împestrițează astăzi harta etnografică a Peninsulei Balcanice, se găsesc și Românii din Macedonia sau Macedoromânii, cum se mai numesc. Atât din punctul de vedere etnic cât mai ales din acela al limbii pe care o vorbesc, ei alcătuesc o frântură ruptă din marele trunchiu al românismului carpato-dunărean. Prin urmare, ei nu sânt, după cum s'a spus de către unii, veri sau verișori cu Românii din patria-mumă, ci frați de același sânge. Acești Români, care își zic *Aromâni,* iar streinii le zic *Cuțovlahi* sau *Țințari,* se găsesc răspândiți astăzi în patru state: Grecia, Albania, Serbia și Bulgaria.

Deși numărătoarea lor nu este ușor de făcut — la cei mai mulți din cauza vieții nomade pe care o duc încă până azi, vara petrecând cu turmele lor în munți, iarna coborând la șes — numărul lor nu este mai mic decât 500.000 de suflete.

Cei mai mulți dintre acești Români se găsesc în Grecia. Intreaga parte de miază noapte a Tesaliei este locuită numai de Români, iar capitala acestei provincii, *Tricala,* prin majoritatea locuitorilor români face impresia unui oraș curat românesc și în ce privește viața românească, el nu poate fi comparat nici pe departe cu vreunul dintre orașele mai mari din Transilvania. Aci nu numai piața este românească, dar aproape mai toate prăvăliile sunt românești. Iar întreaga politică internă de partid este condusă de cei doi deputați Români în parlamentul din Atena, care își au reședința tot în Tricala.

După Tesalia vine *Pindul.* In munții Pindului sânt suspendate ca niște cuiburi de vulturi cele mai multe sate românești dintre care unele cu un trecut milenar. In văile acestui munte s'au sălășluit familii românești încă de pe vremea când, din împrejurări nelămurite de istorie, o parte din Românii dunăreni au apucat drumul în spre sud, trecând peste Macedonia și ajungând până în Epir. Despre vechimea acestor Români din Pind ne vorbesc și numele românești ale satelor lor ca: *Samarina* (Sanctus Marinus), *Furca, Ameru, Paltini, Cornu, Calarli* etc. etc.

Din Tesalia și Pind, care au fost primele sălașuri ale românismului suddunărean, imediat după despărțirea lor de frații lor din nordul Dunării, Românii, în cursul veacurilor, au plecat unii cu turmele, alții cu afacerile ca comersanți bine pregătiți și s'au răspândit mai întâiu în *Albania,* după aceea în întrega *Macedonie,* precum și în *Serbia* și *Bulgaria.*

Toate aceste centre sunt așezări mai nouă.

In Epir și Tesalia ei au reușit în sec. al XII să se constitue într'o alcătuire de stat, sub un domn propriu al lor. După datele istoriografilor bizantini din aceea epocă, primul nume de stat românesc apare în Peninsula Balcanica; *Valahia Mare* în Tesalia cu orașele Elasona, Larisa, Tricala și *Valahia Mică* în Epir cu orașele Ianina, Arta etc. Cu timpul ei nu putură să se mențină în această alcătuire a lor proprie, în schimb însă, ei știură să-și păstreze toată libertatea în administrația lor internă, trăind la început, subt conducerea unor șefi pe care ei îi numeau *celnici* (fruntași) cum erau voivozii noștri, iar mai târziu — după venirea Turcilor în Europa — sub conducerea unor *căpitani,* celnicii rămânând încă până azi niște mari proprietari de turme de oi. Acești căpitani care erau 15 la număr, împărțiseră întreaga regiune ocupată de Români în 15 ținuturi militare. Soldații lor purtau numele *armatoli,* adică oameni înarmați. Fiecare căpitan trebue să păstreze ordinea și siguranța în regiunea căpitănatului.

Instituțiile căpitănatelor acordată Aromânilor pe baza unor privilegii vechi de către sultanul *Soliman Magnificul* n'au ținut decât până pe la sfârșitul veacului al XVIII, când din cauza prea marei independențe de care se bucura elementul românesc sub stăpânirea turcească, Poarta, vrând să reducă din autoritatea căpitanilor, a îndemnat pe *Ali-Pașa,* satrapul din Ianina, ca să-i desarmeze. Ei însă mândri de libertatea lor n'au primit umilința ce li se pregătea și au preferit să se retragă în munți, ca să lupte pentru marea idee a emancipării elementului creștin din Peninsula Balcanică de sub Turci.

Din trecutul lor plin de fapte eroice, tradiția populară la Aromâni a păstrat în cântecele și baladele ajunse până la noi amintirea unui *Foti Geavela,* unui *Teodor Griva,* unui *Bucuvala,* unui *Fetu-Mare,* unui *Ioan Gura,* unui *Marcu Boceari,* unui *Andruțu* și alții.

Toți acești Români, eroi ai creștinismului, cum se intitulau ei pe atunci, când ideea conducătoare în viață nu pornea de la sentimentul național ci din acela al religiunii comune creștine, în fața pericolului păgân, au fost premergătorii pentru emanciparea popoarelor creștine din Balcani. Și astăzi Grecia, primul stat creștin care, grație sângelui vărsat de vitejii căpitani și armatori români, a scăpat de sub jugul turcesc, le păstrează amintirea, trecând pe unii dintre ei printre eroii emancipării lor naționale.

*

Dar Românii din Macedonia nu s'au mulțumit să joace numai un rol politic, ca acela cum l-am văzut mai sus. Printr'un sentiment de solidaritate care pornește dintr'un instinct de conservatism uimitor, ei au mai jucat și un mare rol *economic* și *cultural.*

Ocupațiunea Românilor macedoneni a fost, de la început păstoritul. Mulți din ei se vor fi ocupat și cu agricultura. Despre această ocupație ne vorbesc astăzi mai întâi termenii latini referitori la agricultură, după aceea resturile de Români din Albania, regiunea *Muzachia,* care se ocupă cu agricultura.

Dar, în afară de agricultura, Românii macedoneni s'au ocupat, mai de mult, și cu comerțul. Ca păstori și chervanagii ei au cunoscut toate drumurile din Peninsula Balcanică. La început ei au făcut comerț, cu produsele lor de lână desfăcându-le în principalele orașe din Albania, Muntenegru și Serbia; după aceea s'au întins ceva mai departe, ajungând până în țările românești și în Ungaria. In aceste părți ei treceau, de cele mai multe ori de Greci. După venirea Turcilor, Românii fiind singurii dintre creștinii balcanici care știură să-și păstreze toată libertatea în administrația lor internă, ca unii care erau organizați în *căpitănate,* s'au întins cu comerțul și în afară de granițele Turciei europene, de astă dată trecând și marea, și legând relații comerciale cu cele mai importante porturi maritime, dar mai ales cu Veneția, Neapole, Genua, etc.

Iată ce ne spune, în privința aceasta, scriitorul consul francez Pouqueville cu privire la comerțul Românilor macedoneni din anumite orașe românești, cum erau *Calarli:* „Liniștea de care se bucurau locuitorii din *Calarli,* centru românesc din Pind, atrase și alți locuitori români în colnia lor. Populațiunea lor crescând, ei se dădură comerțului vânzând mai întâiu untul și brânza orașelor vecine, după aceea și alte produse la negustorii din golful Ambracie... Pe vremea aceea Franța cumpăra lâna caprelor și oilor acestor Români, iar din secolul lui Ludovic al XIV ea avea un antrepozit de aceste produse în Mețova (românește: Aminciu). Interesul care naște speculațiunea n'a întârziat să determine pe Românii harnici ca să țese lânurile. Lucrul de mână fiind eftin, ei începură să fabrice stofe de rând, din care se făceau capoturi pentru marinarii din Adriatică. Acest pas odată făcut în cariera meseriilor, ei se slujiră de pavilonul francez pentru exportarea țesăturilor lor în streinătate. După aceea, ei însoțeau transporturile ca să supravegheze desfacerea lor și pentru ca, la reîntoarcere, că introducă la ei mărfurile de care aveau nevoe. Și fiindcă șansele nu puteau fi decât fericite în mâinile unor oameni economi, cum erau Românii, s'a văzut în cursul unei jumătăți de secol, adică de la 1760 până în zilele noastre, cum Românii din *Calarli, Siracu, Mețov,* din *Aspropotam* și din *Zagori* se răspândiră în diferitele piețe maritime ale Mediteranei, întrebuințând corăbii grecești sau streine pentru transportul mărfurilor lor și pentru importarea altor mărfuri. Umblând cu sonda și cu busola în mână, după încercări nouă, unii au întemeiat case de comerț la Neapole, Livorno, Genua, Sardinia, Cadix, în Sicilia și în Malta. Alții se stabiliră în Veneția la Trieste, Ancona și Raguza. Un mic număr dintre ei, pe care prosperitatea îi orbise, au deschis relațiuni cu Viena și Moscova și multe companii încercară să se dedea la operațiuni de bhancă." (Pouqueville, Tome II Cap. sp. 350).

Acest comerț al Românilor despre care ne vorbește consulul francez încă din prima jumătate a veacului al XIX, se continuă încă până astăzi. Și astăzi cele mai mari case comerciale din orașele din Macedonia aparțin Românilor. Cine a încercat să se coboare numai până în Salonic sau în Bitolia, s'a putut încredința că aptitudinile comerciale ale Românilor din aceste orașe sânt neîntrecute nici de Greci și nici de Ovrei. Cași în vremea despre care ne vorbește Pouqueville, și astăzi, Românii din Penisula Balcanică se împart după ocupațiune în păstori, în care intră Românii de la munte și în special tulpina *Farșerotilor,* și în *comersanți* cu meseriași, în care intră toți orășenii.

Dacă la o stare economică așa de înfloritoare, în care se găseau Românii încă cu două trei secole înainte de vremea noastră, ei s'au gândit și la ridicarea stării culturale a elementului românesc, prin înființarea de școli în centrele lor, despre aceasta se va vorbi într'un alt articol care va urma.

TH. CAPIDAN
Prof. la Univ. din Cluj

LUXUL ȘI SCUMPETEA

Aproape nu este ziar în țara noastră, să nu se fi ocupat cu chestiunea stării economice. Oameni specialiști au căutat să analizeze cauzele dezastrului economic spre care mergem. Cercetările sunt dureroase pentru acei cari își dau seama că nu mai putem trăi în haosul în care ne găsim. De cât că acestor constatări nu numai că nu li s'au dat atenția cuvenită, dar cu atât mai puțin s'a găsit cineva să le pună în practică. O parte din acuzațiile cari s'au adus au fost eșite din starea de lucruri, la care noi cu toții am contribuit și numai dela noi depinde posibilitatea de îndreptare.

Cauzele s'au găsit: că producția s'a desorganizat și nu e în stare să acopere cererea; că lucrătorii nu mai muncesc ca altădată; că mijloacele de transport se prezintă în condițiuni rele, și altele. Evident că nimeni nu va fi în stare să găsească alte cauze, cari, în definitiv sunt și au fost aceleași în orice țară, al cărei echilibru s'a întrerupt în timpul războiului.

Dar, cum s'au putut îndrepta lucrurile în alte țări, cari nu se pot nici pe departe mândri cu bogățiile naturale ale noastre, tot așa se putea îndrepta și la noi.

Răul însă constă că la grija puțină din partea factorilor competenți la stabilirea stării noastre economice, se mai adaugă și nepăsarea noastră. Căci, la drept vorbind, nu e destul numai de a constata relele de unde vin, ci trebue combătute cu orice mijloc de care dispui.

Gândindu-ne serios, vom constata că departe de a da vre-un concurs inițiativelor de combatere a stării noastre economice, contribuția noastră e de așa fel încât o înrăutățește chiar în măsura în care îmbunătățirea ar porni dela noi. In adevăr, e fapt cunoscut, că o urmare a stării proaste economice e specula și implicit scumpetea crescândă din zi în zi. Numai în această discuție dacă fiecare cetățean ar fi contribuit cu ceva și tot ar fi trebuit să cunoaștem un mic rezultat. Și, în loc de a combate această plagă prin orice mijloc, ce vedem? Că, nu există nici o categorie de oameni, cari să contribue cu ceva la stârpirea speculei. Deoarece cu toții contribuim la lățirea unui rău cu urmări grave; *luxul,* care a luat proporții exagerate.

In ce timpuri s'au mai văzut o trecere atât de mare peste necesitäți ca acuma prin cumpărarea de mătăsuri, stofe scumpe, etc.? E vorba în special de femei cari, prin luxul ce-l întrebuințează influențează mult în rău. Și cu atât fapta e mai gravă, cu cât luxul, nu se desfășoară numai în învălmășala și frivolitatea orașelor, ci, el, s'a transpus și în pătura adâncă a țărănimii. In genere luată situația, în unele regiuni portul național a început să dispară, iar locul îl ia haina cumpărată din târg pe prețuri mari și nedurabilă.

Portul național, acel ce a fost unul din elementele cari ne-au ajutat la conservarea noastră etnică, va fi cu greu văzut la horele și petrecerile sătești.

Cosmopolitismul orășenesc l-a înghițit aproape cu desăvârșire iar în locul lui și a frumuseților țesături românești ce-l complectau, vei da astăzi de rochii de mătase, *la modă,* împodobite cu mărgele sclipitoare în bătaia soarelui, ca aduceri aminte de pe timpurile când popoare întregi se cumpărau în schimbul unor obiecte amăgitoare.

Ne întrebăm nu este aceasta o cale pe care noi ne-o facem și care ne duce la dezastru?

Comparată consumarea actuală de stofe scumpe cu cea dinaintea războiului, vom vedea o grozavă neasemănare care contribue mult la scumpirea vieții. Căci, în adevăr, cererea fiind mare, negustorul se încumetă să aducă cu orice risc și va pretinde și prețuri exagerate.

Nu este deci aceasta o cauză a scumpirii vieții? Iar, dacă am căuta să intrăm și mai în amănunțime, am înregistra și alte constatări dureroase. Am vedea, că nici bărbații nu se lasă mai prejos în privința luxului.

Și întrucât acesta e un rău, aduc ca argument faptul că în America — a cărei situație economică nici nu se poate compara cu a noastră — s'au constituit societăți ale oamenilor cari s'au obligat să umble numai cu ghete și haine cârpite. Și nu poate zice nimeni, că aceasta nu-i o armă în combaterea speculei, întrucât răul e pe cale de îndreptare, pe când noi contribuim la realizarea lui. Numai astfel se explică, de ce cu toate taxele prohibitive și măsurile restrictive luate, negustorii totuși continuă a se aproviziona cu stofe și mătăsuri scumpe în dauna intereselor noastre proprii, ale cumpărătorilor. Și iarăși numai astfel ne putem explica, de ce cu toate legiuirile bune aduse în această privință continuăm în fluctuațiile grozave ale prețurilor, pe când oameni din alte țări, cu judecată și răbdare, au ajuns deasupra noastră.

Cu cât vom prelungi deci această stare de lucruri, cu atât va fi mai rău pentru noi. Avem deci tot interesul să contribuim la combaterea speculei prin încetarea cu luxul.

G. BRÂNDUȘ

PENTRU ACEI CARI NE SCRIU. Deoarece pagina II-a și a III-a e pentru săteni, rugăm pe acei cari ne scriu, ca articolele să aibă o limbă curgătoare și populară, un stil ușor, gândit și să spue cât mai mult în puține pagini, cari să fie scrise numai pe o lature a a hârtiei și cu cerneală.

LUCRĂTORII VIEI

Dumineca a treisprezecea după Rusalii

După sărbătoreasca intrare alui Iisus în Ierusalim, s'a dus în biserica cea mare, unde a dat afară pe cei cari făcuseră casa Tatălui, casă de neguţătorie, apoi a spus mai multe pilde, între cari şi cea cuprinsă în sfânta Evanghelie de astăzi.

Era un om stăpân de casă, care a sădit vie, a îngrădit-o cu gard, a făcut într'ânsa teasc şi a zidit turn şi s'a dus departe. Omul stăpân de casă închipuieşte pe Dumnezeu, iar via pământul acesta. Intocmai cum omul şi-a îngrădit via cu gard, Dumnezeu a îngrădit lumea cu dumnezeiasca lui purtare de grijă. Iar teascul închipuieşte legea dumnezeiască, din care se tescuiesc faptele bune şi virtuţile. Omul stăpân de casă a dat via lucrătorilor, aşa Dumnezeu a dat pământul în grija oamenilor, să-l stăpânească. Când s'a apropiat vremea culesului stăpânul viei a trimis pe servitorii săi la lucrătorii viei. Aşa Dumnezeu a trimis din când în când prooroci între oameni, ca să vadă, cum îşi împlinesc datorinţele şi să-i îndrepte pe cărările cele bune. Soarta proorocilor o ştim: întocmai ca şi pe servitorii trimişi la lucrătorii viei, oamenii i-au batjocorit, pe unii i-au bătut cu pietre, iar pe alţii i-au chiar ucis. In urmă a trimis la ei pe Fiul său, zicând: Se vor ruşina de Fiul meu. Acest fiu a fost Iisus Hristos, unul născut Fiul lui Dumnezeu, care a fost cel mai mare şi cel din urmă prooroc. Lucrătorii viei au zis: acesta e moşteanul, veniţi să-l omorâm. Şi l-au omorât. Aşa au făcut şi oamenii cu Iisus Hristos, ca răsplată pentru adevărul ce l'a vestit în lume şi pentru marele bine ce l'a făcut oamenilor, l'au bătut, l'au chinuit şi l'au răstignit pe cruce.

Cum vedem aşadar, această pildă e o scurtă istorie a omenirii, dela începutul lumii şi până în zilele Domuului nostru Iisus Hristos De-o parte vedem bunătatea lui Dumnezeu, care necontenit îşi aduce aminte de oameni, iar de altă-parte răutatea oamenilor, cari s'au lăpădat de Dumnezeu, bătându-şi joc de proorocii lui. Această răutate a întrecut toate măsurile atunci, când au dat morţii pe Fiul lui Dumnezeu. De aceea întreabă Iisus pe cei cari îl ascultau: *când va veni stăpânul viei, ce va face lucrătorilor acelora?* De ce soartă e vrednică omenirea, care în acest chip s'a purtat faţă de Dumnezeu? Ce va face Dumnezeu cu oamenii în ziua cea mare a judecăţii? I'au răspuns: *pe cei răi, cu rău îi va pierde şi via o va da altor lucrători, cari să-i dea roadele la vreme!*

A fost un răspuns potrivit cu felul de gândire al oamenilor. Ochi pentru ochi şi dinte pentru dinte, era învăţătura oamenilor pe-atunci, drept-aceea nici n'ar fi putut să dea alt răspuns. Adevăratul răspuns, potrivit cu legea nouă ce el a vestit-o într'una, îl dă Iisus. *N'aţi citit în scripturi*, — zice el: — *Piatra, care n'au socotit-o ziditorii, aceasta s'a făcut în capul unghiului, dela Domnul s'a făcut aceasta şi este minunată întru ochii noştri!* Piatra, care n'au socotit-o ziditorii este învăţătura lui Iisus Hristos. Oamenii au omorât pe Iisus, dar învăţătura lui n'au putut s'o omoare, pentru-că este piatra, care s'a făcut în capul unghiului. Invăţătura lui este veşnică, pentru-că este învăţătura adevărului. Ca un semn al veşnicei adevărului, Dumnezeu l'a înviat pe el, după-ce trei zile a stat în mormânt.

Iisus înviind, nu şi-a răsbunat asupra duşmanilor săi, pierzând cu rău pe cei răi, ci, a chemat şi pe mai departe pe oameni la mântuire. In sufletul fiecărui om a sădit o vie, pe care omul este dator să o lucre, mântuindu-şi în acest chip sufletul. Inălţându-se la cer, el şade deadreapta Tatălui, fiind piatra cea din capul unghiului, adică temeiul a tot binele şi a toată nădejdea.

Vedem aşadar, că pilda sfintei Evanghelii de astăzi este şi pentru noi. Lucrători ai viei suntem şi noi şi încă, adeseori ca şi lucrătorii din sfânta Evanghelie. Suntem lucrători, cari nu aducem roadă, nefiind cu adevărată credinţă faţă de stăpânul viei. Cu toate acestea, stăpânul viei nu ne pierde, pentru-că mila lui este nemăsurată. El aşteaptă, îndelung aşteaptă să ne trezim din somn şi din leneşi să ne facem harnici, ca muncind via sufletului nostru să aducem roadă îmbelşugată.

Stăpânul viei adeseori îi suntem întocmai aşa duşmani, ca şi lucrătorii din sfânta Evanghelie de astăzi. Prin cuvintele, gândurile şi faptele noastre răstignim şi noi a douaoară pe Fiul lui Dumnezeu! Dar aceasta o facem numai spre răul nostru. Veşnicul adevăr nu putem să-l răstignim, fiind *piatra cea din capul unghiului*. Dar neducând roadă în via sufletului nostru, nu putem să nădăjduim nici răsplata care se cuvine lucrătorilor vrednici. Aceasta o vom primi numai atunci, când piatra cea din capul unghiului, care este învăţătura lui Iisus Hristos, o vom pune temelie şi în sufletul nostru. Atunci via va aduce roadă îmbelşugată, iar răsplata lucrătorului viei, va fi multă în ceruri.

Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu

În această săptămână, Marţi, la 15 August stil vechiu, sărbătorim cinstita adormire a preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Despre Fecioara Maria, preasfânta Maică a Domnului nostru Iisus Hristos ştim, că Fiul ei a lăsat-o în grija Sfântului Apostol Ioan.

In casa sfântului Ioan a trăit până la vrâsta de şaptezeci şi unu de ani. Atunci Fiul său cel înălţat la ceruri a socotit, că a sosit vremea să iea pe maica-sa la sine. Despre aceasta a încunoştiinţat-o cu trei zile înainte, arătându-i-se în chip minunat şi zicându-i: *O, maica mea, vremea este să te muţi la mine! Nimic dară nu te teme de aceasta, ci primeşte cuvântul cu bucurie, de vreme-ce vii în viaţă nemuritoare.*

Atunci preasfânta Născătoare de Dumnezeu s'a dus la muntele Maslinilor să-şi facă rugăciunea, că avea obiceiu să se roage acolo, unde Fiul ei s'a înăţat la cer. Iar după rugăciune s'a întors acasă, a aprins multe lumânări şi mulţămind lui Dumnezeu, a chemat toate rudeniile şi pe femeile din vecini şi le-a spus, că se mută la Fiul său. Femeile dacă au auzit aceasta au plâns cu tânguire şi cu lacrimi şi au rugat-o să nu rămână orfane de dânsa. Iar ea le-a mângâiat, spunându-le, că mutându-se la cer nu le va părăsi, ci de-acolo din cer va mângâia toată lumea.

Cum vorbia cu femeile, dintr'odată s'a umplut casa de oameni. Apostolii şi învăţăceii Domnului Hristos din voia Tatălui ceresc au venit toţi întru-această zi la Ierusalim şi au grăbit la casa maicii Domnului. Intre aceştia a fost şi Dionisie Areopagitul şi Ieroteiu şi Timotei, cari auzind vestea despre mutarea ei la cer au zis: *Noi, o stăpână, văzându-te în lume ne mângâiam ca şi cu stăpânul şi dascălul nostru. Dar acuma, cum vom putea să rămânem fără tine? Însă de vreme-ce cu voia Fiului tău te mulţi spre cele ce sunt peste firea lumii, ne bucurăm de cele ce sunt rânduite asupra ta.*

Ea le-a răspuns: *Prietenii mei şi învăţăceii fiului meu, nu faceţi bucuria mea plângere, căci eu mutându-mă din lume, voiu priveghia asupra voastră!*

A sosit şi minunatul Pavel, carele căzând la picioarele maicii lui Dumnezeu şi deschizând gura sa a lăudat-o cu multe cuvinte, zicând: *Bucură-te maica vieţii şi plinirea şi învierea predicării mele! Că măcar că pe Hristos nu l'am văzut, iară pe tine văzându-te mi-se părea, că pe dânsul îl văd!*

Apoi luându-şi Fecioara iertăciune dela toţi, a făcut rugăciune pentru întărirea şi pacea lumii şi umplându-i pe toţi de bine-cuvântare şi-a dat sufletul.

După acestea, a început Petru cântarea de îngropare. Apostolii şi învăţăceii au ridicat preasfântul ei trup, iar unii mergeau înainte cu făclii aprinse şi cu cântări sufleteşti petrecând spre mormânt trupul cel primitor de Dumnezeu. Iar sosind la satul Getsimani, au aşezat trupul în mormânt şi au stat trei zile acolo, auzind neîncetate glasuri îngereşti.

Iar după trei zile, s'au adunat într'o casă din Getsimani şi au făcut pomenirea ei cea de-a treia zi. S'a întâmplat, că unul dintre apostoli a sosit numai acum, când toţi erau în jurul mesei. Acesta era mâhnit foarte şi întristat, că n'a fost învrednicit şi el, ca ceialalţi apostoli să vadă trupul preasfintei înainte de îngropare. Impreună cu ceialalţi apostoli s'a dus la mormânt şi l'a deschis, ca să vadă şi el preacuratul trup al Maicii Domnului. Dar atunci, (o, minune mai presus decât toate minunile!), au văzut, că mormântul este gol, fiind acolo numai giulgiul cu care a fost învălit trupul. Aşa au cunoscut, că Iisus a luat şi trupul maicii sale la sine şi astfel, Preasfânta a lui Dumnezeu maică s'a mutat şi cu trupul la cer.

Atunci cu bucurie mare s'au întors în casă şi au adus laudă lui Dumnezeu. Iară după mâncare, sculându-se toţi au cântat: *Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi!* Această cântare se cântă până în ziua de astăzi.

Mormântul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu se află până în ziua de astăzi şi se cinsteşte din partea tuturor acelora, cari călătoresc la locurile sfinte. Acestea s'au întâmplat în ziua de 15 August, anul 55 după naşterea lui Hristos. Sărbătoarea sfintei adormiri se prăznuieşte în toate bisericile creştineşti, atât în răsărit, cât şi în apus. Iar la sfânta mănăstire dela Hodoş-Bodrog se face întru aceasta şi mare praznic în cinstea celei ce este Maica Făcătorului tuturor.

Cu sfintele ei rugăciuni, Doamne, miluieşte-ne şi ne izbăveşte, ca un bun şi iubitor de oameni.

SEPTIMIU POPA

PENTRU SĂTENI

LA ŞCOALĂ!

Nici nu s'au împlinit încă cinci ani, decând Românul, care îşi dă copilul la şcoală mai mare decât cea primară, nu ştia, în Transilvania şi Basarabia, cu siguranţă, ce se va alege dupăce a învăţat carte. Las' că numărul şcoalelor româneşti mai mari era în Transilvania foarte mic, iar în Basarabiu lipsiau cu totul, dar şi celce biruia să treacă liceul şi să înveţe la universitate, nu prea găsia loc între Români, ci era trimis departe de-ai lui printre neamuri străine. Nouă ne mai rămăsese preoţia şi cariera de advocat.

Acum, mulţumită jertfei aduse de fraţii noştrii din vechiul regat, prentru români sunt deschise toate şcoalele, toate slujbele patriei noastre. Pentru părinte e chiar greu să se hotărască, atâtea feluri de şcoale avem. De aceea credem, că sfaturile pe cari vrem să le dăm vor fi bine venite pentru părinţii cari au de gând să-şi dea copiii la şcoală mai departe.

Şcoalele sunt, după timpul cât durează, înainte de toate de două feluri: şcoale în cari învăţătura ţine ani mulţi şi e împreunată cu multe cheltueli, apoi şcoale, pe cari elevul le poate termina mai curând. Se mai pot împărţi în şcoale, în cari o parte foarte mare a elevilor primesc burse (stipendii, ajutoare) dela stat, şi şcoale, în cari cheltuiala rămâne mai toată în sarcina statului. Să le luăm pe rând.

Peste puţină vreme „Cultura Poporului" VA APARE IN ŞASE PAGINI

Elevul, care a terminat şcoala primară, se poate înscrie la *liceu*, care e şcoală cu opt clase, aşa că ţine opt ani de zile. Celce a terminat liceul, poate să intre slujbaş sau funcţionar, dar nu de cei cu leafă mare. De aceea toţi cari au putere sau capătă ajutor dela stat fiind primiţi în căminurile studenţeşti, unde au casă şi masă, trec la cea mai înaltă şcoală numită *Universitate*, unde mai stau vre-o patru ani, apoi dupăce au făcut mai multe examene ajung profesori advocaţi, magistraţi (la judecătorii şi tribunale), ingineri. Şi la licee se dau ajutoare elevilor celor mai buni, dar mai puţine. Din cele spuse până aci se vede deci, că pentru a termina liceul şi universitatea, căci fără aceasta numai liceul singur nu plăteşte prea mult, trebue timp îndelungat, cam doisprezece ani, şi cheltueli mari, chiar şi dacă elevul are ajutor dela părinţi. Afară de aceea elevul trebue să fie foarte bun la învăţătură, ceeace se cunoaşte de altminteri încă din şcoala primară. Se vor duce deci la liceu copiii tari la carte şi cu părinţi cari pot cheltui cu ei. Să nu se uite, că elevul care duce lipsă nu poate învăţa, afară de aceea iese slăbit trupeşte din şcoală şi viaţa îi este scurtă. Din experienţa (păţania) de toate zilele ştim, că sunt mulţi băieţi şi fete, cari nu sunt buni de liceu, dar sunt foarte buni pentru alte şcoale. De acee să nu ne lăsăm duşi de o mândrie proastă şi să credem cu tot dinadinsul, că numai învăţând cineva la liceu poate deveni cineva *domn*, ci să urmăm pilda celor cuminţi, mai ales din neamurile străine dela noi, şi să ne dăm copiii la şcoale practice cari sunt cu mai puţine clase şi asigură celui ce le termină o pâne mai totdeauna mai dulce decât a funcţionarului de rang înalt.

Şcoale bune şi potrivite pentru cei mai mulţi copii ai noştri sunt cele *civile* sau *medii*, cari lipsesc în vechiul regat, dar se află în toate celelalte provincii româneşti. In şcoalele acestea, cari sunt şi pentru băeţi şi pentru fete, învaţă băeţii cari se pregătesc pentru şcoale comerciale, superioare, pentru şcoale de meserii, mecanici, conductori de lucrări publice şi altele, apoi pentru cursurile de funcţionari la căile ferate, la poştă, telegraf şi telefon, în serviciul pădurilor, al vămilor ş. a. Şi cei ce intră ca ucenici în comerciul de orice fel, în librării şi altele, e bine să aibă terminată şcoala civilă. Invăţătura ţine în şcoala civilă patru ani. La şcoala civilă îşi dau fetele şi părinţii, mai ales dela oraşe, dacă vreu să aibă ceva învăţătură mai multă, fără să se gândească să le facă slujbaşe. De altminteri şi fetele cari au terminat şcoala civilă pot intra la cursuri comerciale, precum şi la cursurile pentru poştă, telegraf şi telefon.

Şcoale foarte bune sunt cele profesionale de fete, de cari sunt foarte multe în vechiul regat şi acum au început să se înfiinţeze şi în Transilvania, cea dintâiu în Cluj. La aceste şcoale învăţătura ţine cinci ani. Fetele învaţă şi carte dar mai ales lucru de mână: croitoria de haine femeeşti, de rufărie, broderie ş. a. Invăţătura aceasta a fost mai puţin răspândită la noi, cu toate că o croitoreasă are mai mari venituri decât un funcţionar înalt. O croitoreasă în Cluj primeşte când lucrează în casa cuiva dela 80—140 de lei pe zi şi mâncare pentru opt ore de lucru. Să nu uităm, că şi la sate cea pricepută în cusături face azi parale frumoase, aşa că terminând şcoala profesională îşi poate deschide atelierul şi în sate mai mari. La şcoala profesională din Cluj se vor primi anul acesta şi bursiere, adecă fete dela sate sau din oraşe fără o astfel de şcoală, cari să capete locuinţă şi mâncare în internat.

Pentru copiii noştri dela sate sunt foarte potrivite *şcolile normale*, în cari se pregătesc cei ce vreau să se facă învăţători şi învăţătoare. La şcoalele acestea se învaţă, afară de şcoala primară, şease ani, la câteva opt ani, dar cel mai târziu peste un an doi toate vor fi de şeapte ani. Toate şcoalele normale au internat, elevii au adecă locuinţă şi mâncare, cei mai mulţi pe cheltuiala statului. Cu 18—19 ani elevul ajunge învăţător şi cu toate că plata e încă mică, dar ea va trebui să se mărească, căci avem nevoie încă de mii şi mii de învăţători pentru satele noastre. Să nu se uite apoi, că învăţătorul îşi poate întemeia gospodăria lui la sat, care îi uşurează mult traiul. Multor preoţi şi învăţători, cari şi-au părăsit, dela 1919 încoace satul ca să vină la oraş în locuri cu plată mai mare, le pare rău de ce au făcut. Mai avem încă un fel de şcoale, rostul cărora Românul nostru nici acum nu-l prea pricepe. Sunt *şcoalele de meserii şi de agricultură*. Şcoale de meserii avem multişoare dar elevii nu prea avem în ele. Şi e păcat. Căci meseria e cu adevărat plug de aur, fiind împreunată cu muncă uşoară şi aducând bani mulţi. Noi Români suntem şi acum tot sub stăpânirea stăinului, şi mai ales pentrucă dăm banii noştri agonisiţi cu greu negustorului şi meseriaşului străin, cari sunt stăpânii oraşelor. E deci datoria noastră şi pentru folosul nostru bănesc, şi pentru a ajunge cu adevărat stăpâni în ţara noastră să dăm cât mai mulţi copii la învăţarea meseriilor. Să nu uităm apoi, că un meseriaş harnic, nebeţiv, trăeşte boiereşte şi dacă îşi are atelierul la sat. Şcoalele noastre de meserii sunt cu internat, adecă elevii primesc locuinţă şi mâncare dela stat.

Toţi străinii, cari vin pela noi, dar şi Români pricepuţi sunt conduşi, că Românul e cel mai slab agricultur, oricât munceşte din greu. Nu e mirare, căci şi agricultura e o măiestrie, care trebuie învăţată. De aceea statul a înfiinţat *şcoale de agricultură*, cu internat, în cari ar fi bine să înveţe din fiecare sat unul sau doi băeţi. Aceştia venind iarăşi în satul lor să înveţe, prin pilda lor, şi pe ceilalţi consăteni.

Ar mai fi ele şi alte şcoli, dar cele înşirate până aci sunt mai de folos pentru Românii noştri Se apropie începerea anului şcolar, deci părinţii să chibzuească de cu vreme şi să aleagă şcoala, la cari vreau să-şi dea copiii. Noi suntem gata să le dăm şi alte lămuriri, de au nevoie.

VICTOR LAZĂR.

Starea cimitirilor săteşti

O jale nespusă te cuprinde când te apropii de vreunul din cimitirele dela sate. Inaintea ochilor parcă ţi-s'ar lăsa o pătură neagră şi te crezi în alte lumi ce nu-ţi vine să crezi.

Drumul ce duce'n ţintirim e ne îngrijit, plin de tot felul de bălării, spini şi altele. Dar apoi dacă pătrunzi cu chiu cu vai înăuntru, mormintele neîngrijite, aşezate în neorânduială. Crucile dela capul fiecărui mormânt rupte, rele. Florile care odinioară făceau podoaba fiecărui mormânt, lipsesc cu desăvârşire; în locul lor cresc bălăriile de tot felul.

Crucile abia sunt aşezate, a doua zi deja le poţi căuta urma; le fură, cu toate că lemne sunt destule.

In locul sfânt nu vezi pe nimeni, afară de morminte; nici un suflet de om nu se apropie ca să se roage la mormântul celui dus. Faptul acesta e trist şi dureros. Cimitirul, care ar trebui să-ţi umple sufletul de pietate, de sfinţenie, care să-ţi aducă aminte că şi tu acolo vei dormi, e părăsit. Iar dacă omul foloseşte timpul şi de multe ori şi pentru prostii, cu atât mai vârtos şi-ar putea jertfi fiecare cel puţin câte o oră pentru curăţirea mormintelor. Ar fi bine ca în cimitir să nu fie loc de păşune pentru vitele nimănui. Ar trebui ca florile şi crucile ce lipsesc să se pună la loc. Şi atunci vom fi iarăş atraşi de acest loc sfânt, vom simţi pietate şi sfinţenie când ne vom apropia de el, chiar şi morţii vor putea dormi mai liniştiţi în mormintele lor. Aceasta e o datorie din partea celor vii.

GLIGOR POP
student

Strigări la horă

FORMAREA HOREI:
O FATĂ ŞI UN BĂIAT ALĂTURI.

Frunzuliţă trei scaeţi,
faceţi hora măi băeţi.

Se învârtesc câte doi:

Frunzuliţă usturoi,
faceţi hora câte doi.

Ocolire la stânga:

Frunzuliţă ş'o lalea,
unde-o fi puicuţa mea?

La fiecare strigăt flăcăul rămâne pe loc; fetele trec înainte la cel din faţă:

Foae verde, foae lată
asta-mi este prea înaltă.
Foae verde ş'o sipică,
asta-mi este mititică.
Foae verde foi de vară,
asta-mi este mototoală.
Foae verde siminoc,
n'avusei nici-un noroc.
Foae verde ş'o sipică,
asta e prea frumuşică.
Foae verde lămâioară,
asta e prea bălăioară.
Foae verde ş'o lalea,
nici asta nu-i a mea,
ci-i nevasta altuia.
Iară verde ş'o sipică,
asta-mi este ochişică.
Verde foae mărăcine,
nici cu asta nu-mi prea vine.
Foae verde foi ca sfecla,
vin' fetiţo 'ncoa la neica.
Verde foae mărgărint,
cu asta m'am potrivit,
Şi la ochi şi la sprâncene,
ca doi porumbei la pene.
Foae verde siminoc,
ia-mi faceţi hora la loc.

La sfârşitul horei:

Foae verde ş'o lalea,
na pe-a ta şi dă-mi pe-a mea.
Foae verde ş'o lalea,
ia mai jucaţi altceva.

Culese de la strigările flăcăilor din comuna Ştefăneşti, jud. Muscel, de N. G. OŢELESCU din comuna Costeşti, judeţul Buzău.

RĂVAŞE DELA SATE

Din Mihai Bravul
(Jud. Tulcea)

In ziua de Sf. Ilie, în satul nostru, a avut loc sfinţirea bisericii cu hramul Sf. profet Ilie. Au luat parte foarte mulţi săteni chiar şi de prin împrejurimi. De faţă a fost şi d. C. Ţigău, prefectul judeţului, însoţit de mulţi cărturari din Tulcea. Sfinţirea s'a oficiat de către protoereul Em. Bogatu, venit din partea P. S. Episcopului a Dunării de jos.

Dacă biserica s'a terminat repede, asta se datoreşte stăruinţii neobositului notar al comunei d. Gh. Grosu, ce trebuie să fie pildă multora de la noi. *Un sătean.*

Din Jorăşti
(Jud. Covurlui)

In ziua de Duminecă 12 Aug. cr. a avut loc o serbare culturală urmată de bal, dată în folosul şcoalei din cătunul Zorneşti.

Au luat parte foarte mulţi săteni, venind şi d. prefect al judeţului şi primarul oraşului Galaţi şi inspectorul şcoalei; afară de aceasta cărturari de prin satele de prin prejur: preoţi, învăţători, notari şi alţii.

Cuvântul de deschidere la serbare îl ţine preotul P. Gh. Savin, care a arătat durerile de care sufere săteanul nostru. Urmează şi vorbeşte d. prefect, care arată că poporului nu-i este numai îndeajuns hrana trupului, numai pământul căpătat prin împroprietărire, ci are nevoie şi de hrana sufletului, *cartea*. Dl. prefect a mai făgăduit că va veni mai des pe la noi, pentru a se interesa de nevoile sătenilor. Tot D-sa a vorbit şi despre luptele politice, arătând că e nevoie pentru binele ţării, ca politica să lipsească cu desăvârşire din şcoală şi biserică; şi numai astfel vom putea lucra sănătos pentru luminarea satelor. Dl. Emil Maur, ziarist din Galaţi, citeşte din scriitorii Vlahuţă şi Brătescu-Voiteşti; d. învăţător Mitre Frunză, a cântat din gură, iar la urmă s'a jucat o piesă de teatru hazlie, care a plăcut mult sătenilor.

Satul nostru, e unul din satele cele mai de frunte din judeţul Covurlui, căci din sânul lui au eşit şi ese încă oameni de seamă, ca profesori de liceu, avocaţi şi doctori.

Danţul a ţinut până aproape de ziuă şi s'a petrecut bine.

P. V. Tanvuia.

Din Bivoliţa
(Jud. Teleorman)

In comuna noastră s'a dat o mare serbare şcolară urmată de danţ, sub conducerea neobositului învăţător Dae S. Diamandi, care pe lângă munca desfăşurată în cursul anului a pus la cale şi această serbare. Cuvântul de deschidere l'a spus d. Stan Dragne, şi a fost ascultat cu luare aminte de acei de faţă.

S'au cântat mai multe cântece de elevii şcoalei conduşi de d. Dae Diamandi. S'au jucat şi danţuri naţionale tot de elevii şcoalei conduşi de d-ra Zenovia Dragne, învăţătoare.

Piesa a fost „Conul Leonide faţă cu reacţiunea" jucată bine de către învăţătorii Dae, I. M. Popa şi Ştefan Mândrescu; după aceasta s'a danţat până 'n zorii zilei.

Totul a fost cât se poate de bine, fapt care a adus multă laudă d-lui Dae Diamondi.

— Invăţătorul Stan I. Dumitrescu din comuna Vârtoapele de sus, pe lângă munca desfăşură în timpul anului, neobosit a lucrat şi în timpul vacanţei. Spre pildă: el a dăruit toată partea de grâu ce i se cuvenea din lotul şcoalei, vânzând grâul şi cu banii luaţi a cumpărat uluci (scânduri) pentru împrejmuirea şcoalei, var şi vopsele pentru şcoală şi alte lucruri trebuincioase. El are o deosebită dragoste pentru poporul nostru, pe a cărui fii îi învaţă.

Această pildă ar trebui urmată de mulţi învăţători, deoarece numai prin muncă neobosită şi prin jertfă se poate ridica un popor.

I. M. P.

Din Doclin (Banat)

Duminecă în 12 August cr. după amiază la ora 5, în comuna noastră, o bucurie deosebită a înviorat sufletele locuitorilor dornici de cultură. De mult, încă, s'a simţit la noi, nevoia unei biblioteci pentru a împrăştia gustul de citit în popor, dar, durere, neavând conducători cari să înfăptuiască aceasta, mulţi săteni ştiitori de carte au rămas fără hrană sufletească.

Un proverb vechi zice: „Când primejdia îi mai mare, Dumnezeu îi mai aproape" şi acest proverb la noi s'a adeverit. Comuna noastră având un fiu înzestrat cu cele mai bune însuşiri şi un fiu care cunoaşte situaţia comunei în care s'a născut precum şi nevoile ei, — acest fiu este d. căpitan O. Furlugian, a pus temelia acestui aşezământ de cultură, înfiinţând o bibliotecă.

In faţa sătenilor adunaţi în sala şcoalei, Dl. căpitan Furlugianu, a arătat însemnătatea acestui act, citind statutele după care se formează comitetul de conducere a „Bibliotecii din comuna Doclin pentru cultura poporului"; dărueşte în acest scop peste 150 de cărţi folositoare, precum şi mai multe reviste cari ţintesc la luminarea norodului. Suma de 200 lei o dărueşte ca fond pentru bibliotecă. Cuprinşi de avânt cei de faţă s'au înscris 95 de membri, plătind câte 5 lei taxă anuală după cum se prevede în statut.

Fraţilor Docleni, cari doriţi înaintarea şi luminarea comunei noastre, veniţi cu toţii la acest izvor de cultură adus de un om de inimă şi de o rară bunătate; în acest izvor curge o apă vie, cine gustă din ea i se luminează mintea, devine mai blând, căci „cine ştie carte are parte", e luminat iar cel neştiutor de carte tot posomorît şi întunecat va fi. Dee Dumnezeu ea acest început să fie în plin.

Iosif Ivan
econom.

Din Tataru (Jud. Prahova)

Primăria noastră din anul 1908 şi până în acest an a fost alăturată pe lângă cea din comuna Călugăreni, fiindcă nu era clădire. Acum, însă, prin munca dlui Vasile T. Ciocărdel, primar, ajutat de d. Mitică Galeş, ajutor de primar, d. Bănică Dobroteanu, notar şi alţi câţiva oameni de inimă, s'a început clădirea localului, ce se crede că va fi terminată până la toamnă.

Pe lângă suma de 20 mii de lei, cari au fost donaţi de prefectura judeţului, fiecare sătean din comună, contribue şi el cu partea materială. Astfel de străduinţă şi de faptă merită toată lauda. *G. A.*

SCRISORI DELA ORAŞE

DIN COŢMANI (BUCOVINA)

In comuna Lujeni, a avut loc în ziua de 12 August, o prea frumoasă petrecere populară dată în folosul şcoalei primară din acea comună. Petrecerea a început la orele 2 după amiază şi a ţinut până la orele 8 seara.

Sute de ţărani, români şi ruteni au luat parte la această serbare. Pe la ora 5 avântul era aşa de mare încât cărturarii din judeţ, cum şi cei care veniseră din Cernăuţi, nu au mai putut sta deoparte, şi împreună cu ţăranii, au format o horă de toată frumuseţa. Vuia valea Prutului de strigătele şi chiuiturile jucătorilor. Era mai mare dragul să vezi cum ofiţerii diviziei, prefectul judeţului, profesorii şi funcţionarii jucau cu fetele sătenilor.

După ora 5 societatea muzicală *Doina* sub conducerea neobositului ei director Alexandru Voevidca, cântă „Pe al nostru Steag" şi „Hora Fetiţelor" care au fost foarte mult aplaudate de public.

Sara după ora 9 a avut loc balul în localul şcolii. A fost de asemeni foarte multă lume şi am văzut la doamnele şi domni frumoase costume naţionale.

Această serbare a făcut, din punct de vedere naţional, un mare pas întărind legătura sufletească între poporul de la sate şi intelectuali şi dând prilej altor neamuri, să ne cunoască mai bine.

Din punct de vedere material de asemeni a fost bine căci s'au strâns peste 20 mii de lei cari vor servi pentru nevoile şcoalei.

Incurajaţi de rezultatul acestei serbări, sperăm că iniţiatorii ei dl Teofil Reus, revizor şcolar şi prefectul judeţului dl Michitovici, vor organiza astfel de petreceri în toate satele din judeţul nostru.

Incheind, trebue să adaug că pentru reuşita acestei serbări, au muncit mult şi preotul satului Rusu cu soţia, dl Romanescu şeful staţiei Lujeni cu dl Curelariu agent de control cu soţia, întreg corpul învăţătorilor şi alte persoane din localitate.

— In Dumineca aceasta are loc în sala liceului „Dimitrie Cantemir", o şezătoare artistică, culturală, dată de societăţile studenţeşti din Cernăuţi „Bucovina" şi „Moldova".

— In cursul acestei luni, data se va fixa pe urmă, d. Director al liceului din Coţmani, Leonida Butnărescu, va ţine o conferinţă însoţită de vederi cinematografice. Venitul bănesc se va întrebuinţa pentru nevoile şcoalei. Publicul din Coţmani este rugat să ia parte în număr cât mai mare. *V. PAVEL*

DIN TG. PUEŞTI
(JUD. TUTOVA)

Pentru a se ridica clădiri şcolare cât mai repede, se fac în diferite părţi ale judeţului, întruniri la care iau parte învăţătorii, primarii şi jandarmii dintr'un cerc, unde sunt sfătuiri cu d. prefect, inspectorul şcolar, revizorul şcolar şi inginerul judeţului.

O sfătuire de acestea a fost în târguşorul nostru, la 9 August cr., la care au luat parte dd. prefect Neştian, inspector şcolar Vasiliu, inginerul judeţian, revizorul şcolar Cănia şi toţi învăţătorii de prin comunele învecinate cu primarii lor,

Intâiul care ia cuvântul e d. prefect, care spune de la început, că ne trebue o hotărâre bărbătească pentru ridicarea localurilor de şcoală şi pentru această faptă patriotică trebue ajutorul fiecărui om, căci fiecare are nevoie de şcoală.

Cere ajutorul tuturor autorităţilor şi pentru nimeni această faptă să nu fie o greutate, dimpotrivă totul să se îndeplinească cu dragă inimă. Ţara nu se poate ridica de cât prin şcoală şi biserică; numai ele pot contribui la înflorirea ţării.

Dl P. Vasiliu, inspector şcolar, vorbeşte mai cu seamă învăţătorilor, căci ei sunt cei dintâi cari au nevoie mai mare de şcoală încăpătoare şi bună.

Vorbeşte apoi preotul Dumbravă; dsa arată planul cel mai lesnicios pentru a se strânge materialul trebuincios pentru clădirea şcoalelor. Acest plan a fost urmat şi de dsa atunci când a reparat biserica satului Ezer, când fiecare sătean a fost convins *că trebue* să-şi aibă biserică frumoasă şi că trebue să eie parte cu toată dragostea la această faptă, lucru ce l'a şi făcut.

Mai vorbeşte d. Gh. Mironescu, primarul din acest târg şi notarul comunei Corodeşti, tot în această privinţă.

Sfătuirea o încheie d. prefect, aducând ca pildă pe harnicul învăţător V. Pânzaru din Banca, acest dascăl care cu tot sufletul şi-a pus în gând să facă o şcoală, lucru ce a şi făcut, căci dacă voeşti faci.

Toţi au plecat mulţămiţi de aceste vorbe frumoase, cu dor de muncă pentru înălţarea poporului.

PETRU I. POPA

DIN ISMAIL (BASARABIA)

Cu mare sărbătorire s'a sfinţit acum de câtva timp în portul oraşului Ismail, un vapor al Societăţii române de navigaţie pe Dunăre.

Vaporul a fost botezat cu numele „Ismail" în cinstea oraşului nostru.

Slujba religioasă s'a făcut de Episcopul Nectarie însoţit de tot clerul. Au luat parte toate autorităţile din oraş, ai căror representanţi au ţinut cuvântări. Vasul a fost fotografiat şi apoi vizitat pe rând de autorităţi şi de lume.

— Ministerul Instrucţiunii Publice (şcoalelor) căutând să aducă foloase cât mai mari pe ogorul ţării a hotărît ca să se plătească pentru nouile localuri de şcoală din jud. Ismail, suma de trei sute de mii de lei.

— O cercetare tristă s'a făcut acum în urmă de o comisie de medici din Bolgrad.

Acest oraş vechiu, fără străzi, fără grădini, e plin de praf şi murdar de nu mai are cum. Din pricina prafului care se ridică în nori grei, optzeci la sută din copii sunt bolnavi de oftică şi mor în floarea vârstei.

Se ştie că acolo unde nu sunt pomi, oamenii sunt întotdeauna bolnavi. De aceia pentru a se preîntâmpina boalele, fiecare om are o datorie sfântă de a sădi măcar câte un pom, căci va avea un îndoit folos şi nu-i va părea rău.

I. B.

CĂTRE OAMENII DE BINE. Rugăm pe preoţii din sate, cum şi pe învăţători sau alţi cărturari, să ne trimeată din satele lor chipul (fotografia) a celui mai bun gospodar, care a făcut fapte bune, fie pentru biserică, fie pentru şcoală sau alt-ceva, chipul acelui gospodar care e harnic, are gospodăria cea mai frumoasă, şi se bucură de toată cinstea. Chipul gospodarului îl vom tipări în foae, ca să vadă miile noştri de cititori, pe oamenii cei de suflet, de inimă bună şi de cinste. La fiecare chip (fotografie) se va adăuga numele şi pronumele ţăranului, vârsta, din ce sat este şi pe scurt ce a făcut el în viaţă.

Fapte vrednice de urmat

In vara aceasta, dornic să-mi cunosc țara, am plecat în călătorie și am văzut și comuna Cisnădia, de lângă Sibiu, o comună locuită de sași.

Și multe am mai văzut și de multe m'am minunat.

Am văzut cum în această comună sunt zeci de ateliere, unele aproape fabrici în puterea cuvântului, în cari se lucrează postavuri bune și frumoase.

Am văzut cum gospodăriile cisnădenilor îți desfată ochiul și îți umple inima de bucurie și local de școală vechi de peste 80 de ani, cu mobilier frumos, cu odăi pentru conferințe, cu muzeu școlar, cu săli largi și luminate bine.

Satul e cu electricitate și că biserica e iarăș din vremuri de demult. Și acum să vă povestesc, ce mi-a atins mai mult sufletul...

*

In după amiaza unei zile o luai prin sat. La marginea lui văzui o tablă de lemn, pe care era scris pe nemțește *baden* (adică băi).

Mă îndreptai înspre o clădire de lemn ce-și arăta coperișul printre crestele merilor încărcați cu rod, pe o potecă șerpuită și cu nisip. Ajunsei la bae. Văzu-i un bazin, plin cu apă, în care se scăldau vesele femei și fete, iar altele întinse la soare, pe nisip. In o altă despărțitură aceeași voioșie și sănătate, erau însă tineri unul și unul, cu trupurile bine legate și îmbrăcați cu tricouri. Mai încolo popice iar alături o masă cu salam — vestitul salam de Sibiu — și câteva sticle cu bere, înveseleau pe acei cari făceau bae.

Apoi am vizitat cantina foarte curată și m'a ademenit și pe mine să gust din bunătățile ce se găsiau acolo. Foarte prietenos și respectuos, un tânăr tâmplar, vioi și ager la minte mi-a spus că băile sunt ale comunei și că plătesc o nimica toată la intrare.

Am plecat mulțumindu-i încântat de cele văzute într'o comună rurală, dar și cu un simțimânt de adâncă părere de rău că avem în țară nu numai atâtea comune rurale mult mai bogate ca Cisnădia, dar și orașe chiar, în cari însă nimeni nu s'a gândit să înfăptuiască așa ceva.

Nu crezi acel ce citești aici că, numai puțină stăruință și dragoste de noi înși-ne ar putea să înfiripeze și pela noi așa ceva? Ce frumos ar fi! Și mai ales ce sănătos!...

*

A doua zi Duminecă, pe la asfințitul soarelui, am vizitat *Casa cu pompa de foc*, casă care e lângă biserica principală. Am avut norocul că i-am găsit pe pompieri chiar asupra lucrului: veniseră dela un foc; își așezaseră sculele în regulă și acum ștergeau alămurile mașinilor. Intr'o magazie întinsă, mai multe pompe de diferite mărimi, din cele mai bune și câteva sacale erau așezat la rând. Deasemenea multe topoare și târnăcoape aninate în perete, se arătau ochiului într'o desăvârșită rânduială.

Iată cum e casa cu pompa de foc: La capătul magaziei se află un turn înalt, în vârful căruia se găsește un fluer electric al cărei sunet se aude 5 Km. Mânerul fluerului e jos, în peretele turlei, la înălțimea unui stat de om, închis într'un mic dulăpior. Când se ivește foc undeva, cel dintâi care-l vede, e dator să alerge, să deschidă ușa dulăpiorului, să tragă de mâner și să dea alarma prin vuetul fluerului. Atunci sare toată comuna, care e orânduită pe căprării, fiecare având o saca plină cu apă la moment, chiar în curtea șefului căprăriei. Se înhamă caii la iuțeală și toate sacalele se strîng în fața pompei, de unde se iau mașinile de pompat apa și uneltele și pornesc apoi încea mai mare grabă la locul cu pricina.

Toți tinerii dela 17 ani în sus sunt înscriși de drept în corpul pompierilor, ceia ce înseamnează pentru ei o mare cinste, și prima lor sarcină de răspundere din viață, după cum cea mai grea și cea mai umilitoare pedeapsă pentru un tânăr din comună nu este decât înlăturarea lui din corpul pompierilor, pedeapsă ce nu se aplică decât foarte rar și în urma unor greșeli prea vinovate.

E frumos mai ales cum acești oameni au știut să ațâțe ambiția tinerilor, hotărând trei premii: premiul I de 30 de lei, îl ia cel care a venit cel dintâi la piața de adunare; al doilea, de 20 de lei și al treilea de 15 lei, îl iau cei sosiți al doilea și al treilea. Dar nu comuna plătește acești bani, ci cei mai codași, drept un fel de amendă: cel mai de pe urmă plătește 30 lei, premiul celui dintâi, al doilea de pe urmă celui de al doilea premiat și așa mai departe.

Își poate lesne închipui cineva ce grabă și câtă inimă pun tinerii satului în a alerga la foc, pentru a nu suferi nu atâta pagubă, cât rușinea de a plăti, codaș fiind, premiul celor mai harnici.

Nu e acesta un așezământ minunat și care merită pelângă toată lauda și imitarea lui cât mai neîntârziată? Ard ambițiile semenilor noștri, aducându-i în sapă de lemn, și noi ne căsnim cu bărdaiele să stingem prăpădul, care, nepăsător, își vede înainte de treabă.

Domnii învățători, acești luminați și inimoși apostoli ai satelor, ca și cucernicii noștri preoți, ei cari au sădit de zeci de ani; i dealul neamului în sufletele fiilor țării, pregătind eroii dela Mărăști, Oituz și Mărășești, ei, cari au sabia și au dat dovadă pe câmpul de luptă, ca ofițeri, de cele mai înalte virtuți și de o legendară bravure, ei, să ia aminte că acum trebuă pregătit un nou război: acel al luminei și al propășirei, iubirii al între noi și ordinei și prin muncă și stăruință își poate înfăptui fiecare în comuna lui cele ce am văzut, m'au uimit și am admirat la Cisnădia.

ȘTEFAN RICMAN
Curtecal.

DE LA MEDIC

Cunoștințe despre Sifilis

Incă de când ne-am cunoscut, v'am făgăduit să vă scriu ceva și despre *sifilis*. Mă țiu de făgăduială și apoi datoria doftorului nu-i numai să *îngrijească* pe bolnavi ci și să învețe pe semenii săi *cum să se păzească de boli*, cum să-și *apere* sănătatea. Potrivit acestei credințe și a îndemnului celor ce se gândesc la fel și se interesează de propășirea Neamului, m'am hotărât să vă trimit din când în când câte un răvaș.

Răvașul de azi vă aduce cunoștințe folositoare despre *sifilis*.

*

Sifilisul (sfrânția, frența, cel pierit) e o boală cunoscută azi de foarte multă lume și *primejdia ei* o cunosc, dar câți știu să se păzească de ea și să se caute când s'au îmbolnăvit? Lumea îi zice boală rușinoasă și *greșește* amarnic. E rușinos că te știi bolnav și nu te cauți, ba ceva mai mult faci *o crimă*, căci *cu vrere* îmbolnăvești pe semenii tăi, pe soția și copiii tăi. Nu există boală rușinoasă! *Arătați-vă la doftori! Nu la babe! Nu întârziați niciodată!*

Sifilisul e o mare pacoste pentru omenire și acum după război s'a lățit așa de mult că a luat înfățișarea unei *molimi grozave*. Amenință chiar sănătatea Națiunei.

E o boală *contagioasă* (lipicioasă, molipsitoare) și omul o ia în fel și fel de chipuri. Sămânța boalei e așa de mică că nu se vede decât cu anumite ochiane (microscop) și se cunoaște abia de 18 ani, deși boala e tare de mult. Se mișcă repede și e ca un sfredel, pătrunde în sânge și să așează în toate măruntaele omului: oase, inimă, splină, ficat, creer, măduva spinării, ochi, unde trăește ca un oaspe nepoftit, șiret și foarte lacom. Ca să pătrundă în trupul nostru e nevoe numai de o mică zgârietură. Sifilisul nu se ia din aer.

Tinerii sunt cei dintâi cari se molipsesc de sifilis mai cu seamă *recruții*, cari vine pentru prima oară la târg și se amestecă cu fel de fel de stricăciuni. Se îmbolnăvesc de la servitoare bolnave, de la femei stricate.

Tinerilor feriți-vă de ast-fel de boli, dacă ați plecat feciori de acasă, păstrați-vă fecioria până la căsătorie, deci și sănătatea. In acest fel aveți dreptul să cereți ca viitoarea voastră tovarășe să fie și ea cum trebue. Nu-i o fală pentru tineri ca să devie desfrânați!

Sifilisul se mai ia prin *sărut*. Lăsați obiceiul acesta și *păziți copiii voștri*.

Dacă *bei* sau *mănânci* după un sifilitic poți să iei boala. Băgați de seamă la cârciumi și hanuri.

Copiii *nevinovați moștenesc* boala părinților cari nu s'au căutat și nu s'au păzit. Se nasc schilozi, slăbănogi, idioți spre durerea, rușinea și nenorocirea familiei și a Neamului.

Sifilisul așa dar vedeți că-i o boală grozavă. E o crimă să nu vă căutați mai cu seamă când cu mijloacele pe cari le au doftorii la îndemână te poți scăpa pentru totdeauna de această boală dacă vii la timp sau să faci așa ca otrava sifilitică să nu aibă puterea să învingă sângele tău. Trebue să știți că boala aceasta *nu se vindecă de la sine și nici nu se vindecă cu băi.* E așa de șireată că dacă ai luat-o acum se poate întâmpla să nu mai ai nimic pe trup, să nu te plângi de nici o meteahnă multă vreme și tocmai peste 10—20—30 de ani și mai mult chiar să-te pomenești... paralizat, nebun sau... pe pragul morții.

Uite unde duce neștiința și nebăgarea de seamă din tinerețe. Leacurile cele mai tari cunoscute azi contra acestei boale e Argintul viu (Mercurul) și Salvarsanul. Iodul ajută ca celelalte medicamente să aibă putere vindecătoare mai mare.

De sifilis trebue să te cauți *numai* cu *doftori* și încă *pricepuți* și să-l asculți cu *sfințenie.*

Nu vă duceți la babe! Ele neștiutoare, pentru banul sau băutura dată, vă otrăvesc.

Inchei, rugându-vă pe toți cei știutori de carte; părinți, preoți, învățători, deschideți ochii fiilor voștri, turmei credincioase și școlarilor să ia aminte să nu se abată de la calea binelui și a adevărului.

Sănătatea e cea mai frumoasă și cea mai scumpă comoară.

Faceți-i să înțeleagă că o nebăgare în seamă a acestor sfaturi îi duce la spital, pușcărie și... groapă.

DR. OD. APOSTOL.

Știri de pretutindeni

Sunt atâtea biblioteci la sate, atâtea case de citire, atâtea cabinete de lectură, cari nu au fonduri pentru a abona foi bune și totuș e o mare nevoie ca să se găsească asemenea foi la îndemâna acelor dornici de învățături folositoare. E un dar prețios și o faptă bună, dacă acel care are mijloace bănești, face un abonament la „Cultura Poporului“ pentru asemenea instituții.

Faptă bună. Ministerul de domenii a donat episcopiei din Constanța (Dobrogea) un pământ de 130 hectare în regiunea Tatlageac, pământ pe care se va ridica o mănăstire înzestrată cu diferite atelierele și o tipografie.

Incă o nenorocire de cale ferată. Săptămâna trecută, trenul personal care a plecat din Cluj, a suferit o mare nenorocire. Osia unui vagon de clasa II-a s'a rupt, provocând răsturnarea lui și a altor trei vagoane de clasa III-a. De sub vagoane au fost scoși 8 morți, cei mai mulți soldați și 12 răniți.

Nenorocirea dintr'o mină din Ardeal. In minile de la Agris, județul Arad, s'a întâmplat săptămâna trecută, o mare nenorocire. Un perete s'a prăbușit, acoperind câțiva muncitori. Lucrătorul Ion Blagosia în etate de 58 de ani și muncitoarea Elena Bulpan, de 17 ani, au fost omorâți. Ceilalți s'au ales cu ușoare răni.

Condamnați la moarte. Se știe de toată lumea împrejurările din țara vecină Bulgaria și isprăvile fostului ei prim ministru Stambulinski, care a fost ucis de către șeful guvernului ce-i la putere în prezent.

Pe toți ceilalți miniștri i-au dat în judecată iar tribunalul i-a condamnat: 4 miniștri la moarte, 2 la muncă silnică pe viață, iar pe ceilalți între 2 până la 3 ani închisoare. Iată ce pătesc miniștrei cari se joacă de-a revoluția.

Foc. Din pricina unui băietan care a fumat și asvârlit țigara aprinsă, s'a aprins o casă în comuna fruntașă Terebești din jud. Satu-Mare (Ardeal) și au ars încă 14 gospodării. Cu tot ajutorul dat de sătenii de prin satele vecine focul a ars două zile. Sunt pagube de peste patru zeci milioane de lei. Iată unde duce nebăgarea de seamă a unui om, deci fiți cu luare aminte când fumați.

Prăbușirea unui aeroplan. Un aeroplan (mașină de zburat) a Grupului I. de Aviație din Iași condus de Pail Rudolf și de plutonierul Feral Ion, după ce a avut o rătăcire prin nori, s'a lăsat pe pământ în apropiere de orașul Vaslui. Apoi s'a ridicat și a început să sboare, dar nu a trecut mult și s'a prăbușit de la o înălțime de 200 de metri, sfărmându-se aeroplanul. Spre norocul lor aviatorii au scăpat cu viață, rănindu-se numai.

Numărul celor fără de lucru în Anglia. — La 30 Iulie, anul acesta numărul persoanelor din Anglia, lipsite de orice lucru era de un milion 195 mii.

Furt de candele. La poliția din București s'a prezentat un negustor de lucruri scumpe și-a adus la cunoștință că la dânsul au venit două persoane cari au vrut să-i vândă 15 candele mari de argint, fiecare în valoare de 40 de mii lei.

Negustorul a vrut să le cumpere mai cu seamă că prețul era mic, dar a cerut vânzătorilor să-i arate prin acte de unde au candelele.

Vânzătorii au lăsat candelele la negustor, rămâânând ca a doua zi să aducă actele. Dar n'au mai dat pela negustor. El le-a adus la poliție, căci desigur sunt furate.

Ce oameni răi mai sunt în lumea aceasta ca să fure candele de la biserici; dar Dumnezeu nu le ajută și-și vor primi pedeapsa așa cum Acel-de-sus știe să reverse asupra celor cari se ating de cele sfinte.

Foc mare în pădurile din Ardeal. Un foc mare a isbucnit în pădurea Runcu, în apropiere de satul Dănești din județul Brașov, arzând 150 mii metrii cubi de lemne.

Focul după ce a fost potolit de soldații cari au venit aici în acest scop, a luat din nou naștere după o zi din pricină că a rămas puțin jăratic fără ca să fie văzut de cineva. Al doilea foc s'a întins asupra depozitelor de lemne din vârful pădurii. Cu mare greutate a fost stins. Dar alt foc isbucni și în județul Făgăraș, în pădurea fabricei din Zărnești, unde au ars 30 mii metrii cubi de lemne. Focul ar fi fost pus de niște lucrători din Zărnești, din cauză că erau în sfadă cu direcția fabricei, pentru că-i dăduse afară din serviciile lor. Pagubele aci sunt de 12 milioane lei.

Serbare școlară. In Dumineca aceasta în comuna Talpaș, județul Dolj, se dă o serbare școlară în folosul comitetului școlar sub președenția d-lui Basilescu St. Bălan. După serbare urmează danț.

Oaspeți poloni la Cluj. In țara noastră au venit 25 de cărturari polonezi, ca să colinde prin mai multe părți și ca să ne cunoască mai de aproape. Cel întâi popas l'au făcut la Cluj. Aici au fost primiți cu multă căldură, ca pe niște prietini, căci se știe că țara lor polonă e prietină cu a noastră.

Unde duce dragostea fără minte. Cu câteva luni în urmă sosi în orașul Oradea-Mare din Ardeal, fata Margareta Caboși, de origină din Germania. Fata fiind croitoreasă își găsi de lucru la un atelier. In vremea asta făcu cunoștință cu Caporalul Ion Brenejan din Regimentul 8 Roșiori. Ca și ori și cari tineri ei s'au iubit, și chiar hotărâseră să se căsătorească, însă singura piedică le era în cale că tânărul mai avea de făcut armată încă un an până la eliberare. Nerăbdători, îndrăgostiții, au hotărât să se omoare. Amândoi, într'o zi pe la asfințitul soarelui, s'au dus în grădina Unirii, unde cu un revolver fata s'a împușcat. Dar, când fata s'a rostogolit în sânge, tânărul nu a mai avut când să se împuște și el de oarcece în fața acestei nenorociri, a înebunit.

Iată unde duce nesocotința celor tineri, căci acolo unde e iubire adevărată trebue să fie și minte, adică judecată.

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulți cari știți să puneți pe hârtie gândul vostru, așa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiți a spune lucruri bune, — ca să învățăm și noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieți pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaștem de aproape, vrem să vă spuneț și voi păsurile voastre, cum mai este prin sate și cum ați dori să fie. Și vorbind un sătean din Basarabia, și altul din Banat, și altul din Bucovina, și altul din Ardeal și altul din Dobrogea, ne vom cunoaște mai bine și ne vom iubi mai mult.

Călcat de tren. Lângă Tg.-Mureș (Ardeal) bariera fiind stricată, săteanul Lajos Covaci n'a luat seama că vine trenul și a dat să treacă cu căruța, linia ferată. A fost apucat de tren, căruța sfărmată și săteanul târât de mașină câteva sute de metri și omorât.

Târgul vitelor. Dela 1—15 August a. c. în târgurile din jud. Constanța s'au vândut următoarele vite:

Târgul din Medjidia: 10 boi de muncă cu 5.500—7.000 lei buc; 7 boi de măcelărie cu 3.500—6.500 lei buc; 2 vaci de prăsilă cu 4000—5.500 lei buc; și 47 vaci pentru tăiere cu 3.000—4.000 lei bucata.

Căzută în butoi cu prune. Femeia Elisaveta Ion Stan din Mureștile, jud. R.-Vâlcea, pierzând o găină a vrut s'o caute și într'o butoi (boloboc) de prune, unde bănuia că s'ar găsi. Făcând o mișcare greșită, a căzut în butoi și cum prunele erau tocmai în ferbere, ne mai putând să iasă a murit înecată.

O soție părăsită își asvârlă copilul în Dunăre. Femeea Ana Deth, în vârstă de 24 de ani, de loc din Galați, fiind părăsită de soțul ei și ajungând în cea mai neagră sărăcie, desnădăjduită s'a gândit să-și omoare copilul de trei luni și apoi să se omoare și pe ea. Femeea s'a dus la Dunăre și în dreptul cazărmii 11 Siret a aruncat copilul în apă. Un grănicer care a văzut isprava ei, a alergat și a oprit-o să se arunce și ea. Femeea a fost închisă.

O nenorocire pe malul Prutului. O mare nenorocire s'a întâmplat în comuna Costulei din județul Iași, Mai mulți băeți și fete jucau hora pe malul Prutului. La un moment dat o bucată de pământ se surpă și flăcăii și fete au căzut în apă. Tânăra Didina Zaharia s'a înecat. Flăcăii au reușit să scape cu viață.

„CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTUL:

Abonamentul normal: **120** *lei pe an.*

„ *de favoare: pentru săteni, muncitori și intelectuali* **60** *lei pe an.*

„ *de susținere:* **200** *lei minimum pentru instituțiile statului, financiare, biblioteci și pentru toți acei cari pot și vor să sprijine ziarul.*

In America 2 dolari pe an.
In Jugoslavia 65 dinari pe an.

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abona foaia și pe jumătate de an.

Publicitatea se primește la administrația foiei și la toate agențiile de publicitate din țară.

Pământ dat la țărani. Toate pământurile cari încă nu s'au putut împărți la țărani prin împroprietărire, din județul Bihor (Ardeal) au fost date în arendă sătenilor, adunați în obște.

Astfel s'au format obștii în Oradea-Mare, Tarian, Giriș, Nojorid și Netente.

— Arenda se va plăti în natură (adică în grâu).

S'au luat măsuri la fel și în alte județe.

Piața cerealelor. Din pricină că în ultimul timp nu se mai fac mari afaceri cu cereale prețul lor scad.

Așa în săptămâna trecută prețul pieții a fost acesta:

Grâul de la micii negustori 40.000 lei; moșierii l'au dat cu 42.000 lei, iar în Basarabia și în Cadrilater (Dobrogea) grâul de cea mai bună calitate l'au dat cu 39—40.000 lei.

Orzul s'a plătit cu 23—24.000 lei, ovăzul 30 mii lei, iar secara 28 mii de lei vagonul.

Pentru școlari. Inscrierile pentru școlari în licee, gimnazii și alte școli, vor începe pretutindeni la 1 Septembrie cr.

Acei cari vor intra în asemenea școli vor depune un examen în scris și în oral (din gură).

Petrecere populară. In ziua de 5 August c. a avut loc în comuna Frasina din Bucovina o petrecere poporală câmpenească, dată în folosul Asociației Cercului de gospodine din Frasin și Bucșoaia. Venitul curat de 1208 lei, se vor împărți la amândouă societățile. Comitetul mulțumește tuturor persoanelor care au binevoit a lua parte la serbare.

Congres. In zilele de 6, 7 și 8 Septembrie a. cr., va avea loc în București, congresul (adunare mare) a tinerilor cari au terminat școalele de meserii (superioare, inferioare și elementare) din toată țara.

Pentru acești tineri va fi o reducere de 75 la sută pe calea ferată iar cine dorește să eie parte la congres să se înscrie la școala de meserii din cătunul Principele Carol, București.

Bandă de hoți. O bandă de hoți s'a ivit în județul Iași și a început să fure vite de la oameni, aducând mari pagube. Astfel, într'o singură noapte, de pe câmp de lângă satul Trifești-Hermeziu, au furat șapte cai. Sătenii trebuie să facă pază cât mai multă și să dea mână de ajutor jandarmilor, căci numai așa se vor stârpi răufăcătorii.

Țările milionarilor. Afară de Rusia, mai sunt încă două țări: Austria și Germania, în cari milioanele sunt cu adevăr pe garduri.

Incepând cu 1 Iulie s'au mărit lefurile slujbașilor în Germania așa, că cei mai inferiori au 2 milioane și 40 mii de mărci pe an, iar cei superiori 11 milioane 220 de mii.

Expoziție de animale. La 2 Septembrie se va deschide la Brașov în Ardeal o expoziție de animale și un târg de vite.

Ministerul de agricultură și domenii a prevăzut un fond de 10 mii de lei, care se va împărți, pe lângă diplome și medalii, crescătorilor cari vor avea vite mai frumoase.

Furt. In noaptea de 16 August, pe la caasul 2 de noapte, niște răi făcători au pătruns prin geamul ferestrei la casa săteanului din Stupca, jud. Gura-Humorului, și i-au furat lucruri cari prețuiau între 6 până la 7 mii de lei; de acolo tâlharii s'au dus la alt vecin Toader a lui Ioan Parascari și aici au strâns toate lucrurile din casă grămadă, dar în vremea aceasta omul s'a trezit și a început să răcnească, fugind hoții fără a putea fi prinși.

Recolta sfeclelor. Recolta sfeclelor de zahăr stă mai bine chiar ca în anul trecut, Anul trecut s'au cultivat cu sfecle 25 mii de hectare, iar anul acesta 39 mii de hectare. Astfel suntem asigurați, că nu vom duce lipsă de zahăr. Cele 39 mii de hectare cu sfeclă dau cam 75 mii de vagoane sfeclă, din cari se pot scoate aproape 9 mii vagoane zahăr.

Deasemeni recolta fânațelor, afară de valea Someșului, din Ardeal în anul acesta este bogată și se spune că de mulți ani Ardealul nu a avut recoltă așa de bună.

Se aduce la cunoștința celor interesați că anul acesta sunt vacante la Institul Sanitar Militar din București, 50 locuri burse pentru Secția Farmaceutică.

Candidații trebuesc să fie absolvenți a 8 clase de liceiu și înscriși la Facultatea de Farmacie din București.

Cei admiși după 2 ani sunt înaintați farmaciști sublocotenenți.

Inădușită sub fân. O groaznică nenorocire s'a întâmplat în comuna Bălești, jud. Romanați. Fata Ruxandra Coiculescu, venind spre casă cu un car cu fân, deasupra căruia se urcase, boii n'au ținut drumul drept, astfel că au dat într'un șanț răsturnând carul. Fata fiind prinsă sub car și cum în apropiere nu se afla nimeni care să o ajute a murit înădușită.

CĂTRE SPRIJINITORII NOȘTRI

Preoți, învățători și săteni cărturari, vă rugăm să răspândiți această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnați pe prietini să o citească;

Să ne trimiteți liste cu numele acelor gospodari cari credeți că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la țărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foia ar fi și mai bine.

O foae costă 2 lei iar pentru strădanie, dăm 40 bani, adică să primim numai 1 Leu 60.

Cu felul acesta de împrăștiere a „Culturei Poporului“, vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătățiri la ea.

Gândul nostru este să scoatem foaia cu icoane religioase, cu chipuri de Voevozi și cu icoane *din războaele noastre.*

Târguri de vite. Ministerul de agricultură a dat voe la deschiderea unui târg anual și săptămânal de vite în Toporăuți (jud. Cernăuți). Cel săptămânal se va ține Marțea și cel anual la 2 August.

De asemenea s'a aprobat deschidere a unui târg săptămânal de vite în Văscăuți, târg ce se va ține Joia și altul anual în comuna Pietroși (Vâlcea) ce se va ține în ziua de 8 Novembrie.

Târgurile săptămânale de vite din comunele Parincea (jud. Bacău) și Zăbriceni (jud. Soroca), se vor ține în loc de Duminica, cum a fost până acum, întâiul Lunea iar al doilea Joia.

Se caută un bun achizitor pentru ziarul nostru, achizitor care să ne procure anunțuri și reclame dela firmele mari și fabrici din toată țara. Se cere cauțiune.

Tunul care a tras cel dintâiu glonte. Așa-i năravul oamenilor: să păstreze spre aducere aminte, lucruri și semne dela zile mari în istoria lor ori a lumii. Când se încheie păcile după războiu, toate călămarele și condeiele (penele) cu cari au scris solii țărilor și cu cari au iscălit contractele de pace, — se iau și se țin ca lucru mare și se vând peste zeci de ani la Muzee cu sume ce fac averi întregi. Despre războiul mare ce abia trecu și care schimbă așa de tare fața lumii — s'a pus întrebarea: care a fost tunul care a tras cel dintâiu glonț în acest războiu? Armata franceză are document (dovezi scrise) cari spun, că cel dintâiu glonte de tun în acel războiu a fost tras în ziua de 4 August 1914 la ciasurile 5 și 15 minute dimineața, de vasul de războiu german „Goeben“, care se afla în apele turcești și a tras asupra portului Philippeville. „Goeben“ a fost prins de vasele franco-engleze și tunul acela, care a spart întâia dată liniștea văzduhurilor și a mărilor cu pocnetul său vestitor de războiu, — e azi în Muzeul armatei franceze, și Francezii îl țin ca lucru scump, — căci cu tragerea lui s'a început războiul care aduse umilirea până la pământ a trufașului stat vecin, pe atunci domn al acelui tun.

Locuri vacante de elevi agricoli. La pepinierele viticole și pomologice ce aparține de ministerul agriculturii, sunt vacante 150 locuri de elevi agricoli și anume:

La pepiniera Strehaia gara Strehaia jud. Mehedinți 8 locuri.

La pepiniera Merișani gara Merișani jud. Argeș 10.

La pepiniera Golești-Badi gara Călinești jud. Muscel 6.

La pepiniera Pucioasa gara Pucioasa jud. Dâmbovița 6.

La pepiniera Istrița gara Vintileanca jud. Buzău 18.

La pepiniera Petroasa gara Ulmeni jud. Buzău 13.

La pepiniera Petrești gara Focșani jud. Putna 12.

La pepiniera Nicorești gara Cozmești jud. Tecuci 6.

La pepiniera Radașeni gara Fălticeni jud. Fălticeni 12.

La pepiniera Cotnari gara Cotnari jud. Iași 8.

La pepiniera Vișan gara Vișan jud. Iași 12.

La pepiniera Valul lui Traian-Murflatar jud. Constanța 6.

La pepiniera Ceala gara Arad jud. Arad 12.

La pepiniera Baratca jud. Arad 12.

Cererile de înscriere se primesc la cancelaria instituțiunilor respective până la 25 Septembrie a. c.

Candidații trebuie să aibă cursul primar complect și cel puțin 13 ani împliniți.

Durata cursurilor este de trei ani, în care timp întreținerea se dă de minister. Absolvenții acestor școli fac armata un an.

Sfătuim pe săteni să-și deie copii la aceste școli.

Sfințirea unei biserici. In urma marilor reparații ce s'au făcut de către S. Sa Arhimandritul Grigore Petrovici, Bisericei de la Schitul Măgura de lângă Tg. Ocna, în ziua de 12 August s'a făcut sfințirea acestei biserici, de către P. S. Sa Episcopul Trinteanu, de față fiind multă lume. Astfel de fapte umplu inimile tuturora de bucurie.

Groaznica nenorocire din Hida. Comuna Hida din Ardeal, a fost aproape toată arsă de foc. Focul a luat naștere dela niște tăciuni dela o lulea. Toți gospodarii au rămas săraci și pe drumuri în pragul ernei. Nenorocirea nu ar fi fost așa mare dacă comuna ar fi avut pompierii ei. Sfătuim pe toți sătenii, ca în satele lor să-și formeze și câte un corp de pompieri, tot din ei, și astfel nu s'ar mai întâmpla asemenea mari nenorociri.

DIN STRĂINĂTATE

JUGOSLAVIA

In Iugoslavia e mare neînțelegere între vechiul regat al Serbiei și provinciile cele nouă, cari după războiul cel mare (mondial) au fost alăturate Serbiei: Croația, Slavonia, Dalmația, Muntenegru, Bosnia și Herțegovina. Cea mai mare neînțelegere este între Croați și Sârbi.

Croații și Sârbii vorbesc aceeaș limbă, se deosebesc însă unii de alții prin religie, fiind Croații romano-catolici, Sârbii ortodocși. Afară de aceea Croații au o cultură mai mare, ei fiind din vremuri vechi până în timpul de față totdeauna în legătură cu țările civilizate ale Europei de mijloc mai ales, pecând Serbia, odinioară stat independent, a ajuns mai târziu provincie turcească, cu pașă turcesc în Belgrad și numai acum o sută de ani și-a căpătat domnitor creștin, care plătia tribut Turcilor, cum au plătit și Muntenia și Moldova noastră până la anul 1878, când s'a liberat și Sârbia de tot. Croații adevărat căerau sub stăpânire ungurească, dar ei își aveau până în anul 1918, Banul lor, un fel de locțiitor al regelui Ungariei, își aveau camera (diata) lor în Zagreb (Agram), capitala Croației, aveau limba lor în toate școalele, în administrație (comune și județe) și în justiție (judecătorii, tribunale ș. a.). Impreunându-se acum cu Serbia veche, guvernul din Serbia nu le-a mai lăsat nici Ban, nici dietă, ba, după cum se plâng Croații, le-a trimis tot slujbași sârbi, cari nu se poartă bine cu poporul croat. Urmarea a fost, că Croații cer să aibă autonomia lor ca și mai înainte, ba cel mai mare partid croat, cel țărănesc, în frunte cu *Radici* cer, ca Croația să se rupă cu totul de Serbia și să formeze o republică fără regele Serbiei în frunte. Cu Croații s'au aliat și mulți din celelalte provincii nouă. Guvernul s'a hotărît atunci să aresteze pe Radici, dar acesta a fugit în străinătate și se află acum în Roma, capitala Italiei. unde crede să găsească ajutor contra Sârbilor, pe cari Italienii îi urăsc.

De nu se vor împăca frații dușmani, în Iugoslavia vor izbucni turburări mari ceeace va fi mare bucurie pentru Unguri.

CĂRȚI ȘI REVISTE PRIMITE

Grădina raiului, nuvele de A. Mândru.

Răzbunarea lui Moș-Antohi, nuvele de A. Mândru. Amândouă aceste cărți sunt tipărite de către Casa Școalelor din București. Noi, sfătuim pe cititorii noștri să le aibă, căci scriitorul Mândru, e un fermecător povestitor.

Obiceurile juridice ale poporului român, studiu, de G. G. Maxim Iași, Editura proprie, str. Palatului 60 bis.

Schițe și rezumate de Marin Georgescu din Celaru jud. Romanați.

Pagini alese din scriitori români: Iacob Negruzzi: Un drum la Cahul, — Tipărite de Cartea Românească. București.

Gândul nostru, revistă de artă și literatură; redactori: Sandu Teleajen și Al. I. Zirra. Anul II No. 5 pe Iulie 1923, cuprinsul: Academia de Sandu Teleajen; Toast pentru Satana de Emil Serghie; Nebotezat de al Moldoveanu; Marină de V. R. Șirianu; O farsă de A. Pascu; La pian de C. R. Ghinlea; Impăcare de I. Dongorozzi; Noapte în cetate de E. Constant; Vacantă literară de P. I. Papadopol, ș. a. Iași. Redacția str. Sărăriei 117/84.

Lectura, revistă lunară, Anul I No. 4 și 5 pe Iunie și Iulie. Craiova, str. Mircea Vodă 2.

Analele Râmnicului, revistă lunară, Anul I No. 2 pe Iulie 923. R.-Sărat, str. Carol 20.

Gândul neamului, revistă de propagandă culturală. Anul 4, No. 4 pe August 923. Chișinău, la Seminarul Teologic.

Biserica ortodoxă română, anul 41, No. 9 pe Iunie 923. București, str. Cernica 3.

Viața agricolă. pe luna Iulie 923. București sf. Dumitru 2. Etaj III.

Cosânzeana, revistă ilustrată literară. Anul 7 No. 15 pe August 923. Cluj, Piața Cuza Vodă 16.

POȘTA REDACȚIEI. Toți acei cari ne trimit poezii, culegeri populare, încercări literare, sunt rugați să aibă răbdare până ce în curând vom apare în 6 pagini și atunci foaea fiind mai mare vom putea să le publicăm pe cele bune. Imbulzeala de materie ce o avem, cere răgaz pentru fiecare, până ce-i vine rîndul la tipar.

Săteanul, învățătorul, preotul, cărturarul, meșteșugarul, negustorul, citește și se abonează la „Cultura Poporului“, care este cea mai eftină foae și care nu peste mult apare în 6 pagini.

O biserică a lui Ştefan-cel-Mare

Cei cari au trecut prin şcoală ştiu ce fapte măreţe s'au înfăptuit de marii Voevozi ai neamului românesc. Cine nu ştie câte fapte de acest fel n'a făcut Domnul Moldovei, Ştefan-cel-Mare?

O astfel de faptă măreaţă, care înseamnă mult pentru noi românii mai ales pentru cei cari ne place a învăţa istoria patriei şi a cunoaşte trecutul ei glorios, este astăzi uitat.

E vorba de o biserică, zidită de Ştefan-cel-Mare, o biserică care nu are nici o asemănare cu bisericile din ţară, biserică, care se află în oraşul Chilia Nouă. Se ştie că de câte ori Domnul Moldovei, Ştefan-cel-Mare, câştiga o bătălie, făcea o biserică. Astfel a zidit el 47 de biserici.

Acum am să vă povestesc cum a zidit Ştefan-cel-Mare această biserică.

Oraşul Chilia, care se află pe malul dobrogean, era pe atunci ocupat de Turci. De multe ori acest oraş a fost ars şi prădat, căci el era rând pe rând când al Turcilor, când al Moldovenilor.

Domnul Ştefan al Moldovei, avea pe malul stâng al Dunării, o cetăţuie, pe malul basarabean. Din această cetăţuie, pândea Ştefan pe Turci şi când îi vedea, dădea poruncă Oreheienilor, căci ei erau pe atunci oştenii de frunte ai pământului Basarabilor, şi treceau Dunărea, unde se luptau cu Turcii. Dar liftele erau multe şi Moldovenii veneau îndărăt.

Dacă văzu Voevodul Moldovei că nu-i chip, a hotărât să mute Chilia din partea dreaptă a Dunării, în partea stângă, pe malul basarabean.

In amintirea acestui fapt, Domnul a zidit în cetăţuie o biserică. Dar pentru ca această biserică să nu fie văzută şi dărâmată de Turci, cari pândeau de celălalt mal, Voevodul a pus de a zidit-o sub pământ, aşa că biserica nici nu se vedea. Oraşul Chilia, care acum poartă numele de Chilia Nouă, pe când celălalt oraş se numeşte Chilia Veche, a prins să fie colindat şi vizitat de negustori, mai ales polonezi şi ajunge cu timpul un oraş comercial.

Biserica zidită de Ştefan e destul de încăpătoare, având sub pământ: altar, strane şi icoane. In biserică te laşi, pe trepte, iar la intrare îţi atrage privirea „bourul Moldovei" şi pe prag şi uşorii uşei stă scris cu cuvinte slavoneşti leatul când a fost făcută biserica, cu ce ocazie a fost făcută şi hramul ei: Sf. Nicolae.

In biserică e o frumuseţe: lumea stă pe trepte, în partea dinspre apus, aşa că toţi pot vedea ceiace se petrece în altar.

Cei cari stau pe treptele din fund, au în faţa lor altarul, jos, şi văd înăuntru Sf. masă şi proscomidia, deasupra căreia stă o icoană veche, pe care e săpat numele Voevodului Moldovean.

Un aer de cucernicie pluteşte pretutindeni. Slujba se face cu mare solemnitate, căci fiecare are ca o nălucire a vremilor străvechi. Parcă ar sta de faţă umbra lui Ştefan.

Cu timpul, după ce Turcii au fost bătuţi şi învinşi, oraşul Chilia Nouă a crescut mereu şi astăzi trebuie să mergi până la capăt două ceasuri, pe când oraşul Chilia Veche, de pe malul drept, merge spre declin, căci şi-a trăit viaţa.

Cetăţuia lui Ştefan se ruinează mereu şi Dunărea îi spune în fiecare clipă că nu mai are mult de trăit, şi 'n fiecare clipă îi roade din coastă. Oraşul Chilia Nouă înfloreşte, viaţa curge liniştită, nepăsătoare de trecutul care-i vorbeşte în vag de nişte timpuri glorioase.

Biserica lui Ştefan, de sub pământ, trăieşte încă întocmai ca atunci şi e vizitată des, numai că deasupra ei s'a ridicat în zilele lui Carol I. un turn, care întrece în splendoare pe toate turnurile din oraş.

In oraşul Chilia Veche sunt şi astăzi Turci şi au şi ei moscheia lor, mărturie a vremilor de cumpănă. Altă dată am să vă vorbesc despre altă biserică interesantă, zidită de Vasile Lupu, Domnul Moldovei.

IORD. BUCĂ

B A L A D Ă...

Miez de noapte 'n vatra serii,
Clipocit de stele dulce;
Glas de bucium se mai roagă
Sus, la stâna lui Neculce.

Şi atâta vrajă'n ceriuri
Şi în sat i-atâta vrajă;
Moş Grăunte-şi plimbă gândul:
Şi'n iesеară-i doar de strajă...

La crâşmarul Alixandru
Curge vinul ca părăul
Şi tot cer mereu, nu-i glumă:
Uite-aşa se 'ncuibă răul!...

De trei nopţi şi patru zile
Bea sfinţia Popa Soare
Şi cu dânsul întreg satul
Fac din zile sărbătoare.

— Aide! beţi, căci are popa
Şi-Alixandru vin mai are...
Tu măi Toader, cu cimpoiul
Ne mai trage vr'o cântare,

De să plângă şapte sate.
In ulcoare vin să vie!
Alixandre, mâne fata,
Să ţi-o văd la cununie:

C' un fecior bogat — detreabă;
Mai mărită din copchile —
S-apoi iarăşi chef, mă, nene:
Şapte nopţi şi nouă zile.

* * *

...Moş Grăunte, bun de gură:
Eşti şi tu la popa slugă,
De pândeşti pe preoteasa —
În privdor ce vină 'ndrugă.

O pândeşte Moş Grăunte,
Şi mereu ar vrea să vadă —
Cum răsare Sandu Murii —
Din ascunsuri de livadă.

Şi-i viclean ca toţi bătrânii;
Popa-i dă de paz-o vacă —
Sandu Murii, doar o vorbă
Şi-i de-ajuns pe veci să tacă.

Moş Grăunte să nu ştie
Cum să dreagă cu ghiocu?
Doar e frate cu Păcală
Când deschide iarmarocu...

Numai popa — popa Soare,
Doar la luna — şi vede casa:
Are paznic pe Grăunte
Şi-i frumoasă preoteasa.

Hei! şi Sandu, nu-i pricină:
Dau bujorii leturghie
Şi'n cărare toarnă vrajă
Când e soarele 'n chindie.

Cică e din flori... şi-i floare
Poartă 'n ochii lui păcatul
Şi cum ştie că sufle 'n fluire;
Ca şi dânsul nu e altul:

În Dumineci câte-odată,
De-i în sat aprinsă horă —
Pân' şi Coana Dăscăliţa
Iar da fata, Murii, noră.

Iar nevestele cu luna
Şi-ar trimite 'n târg bărbatul,
Pentru-o seară petrecută
Cu ochi dornici, ca păcatul.

* * *

Şi e noapte 'n sat cu stele —
Popa numai dă pe-acasă,
Sandu ţine strâns în braţe
Pe frumoasa preoteasă.

Şi din când în când, cu teamă
O sărută pe pleoape
Şi-o priveşte şi-o sărută...
Din vecini, de pe aproape

Vre un câne rău de gură
De-i înfrică, de-i desparte
Şi's cuminţi ca şi copii
Când cetesc pe foi de carte.

— Eram mici cât o căciulă,
Îmi făcuse mama brâu
Şi — amândoi păşteam bobocii
Şi-i scăpam prin lan de grâu —

Până ce 'ntr'o zi de Toamnă...
Soarele murea'n apus
Şi era o zi urâtă:
Eu am plâns şi tu... te-ai dus.

Tu te-ai dus la şcoli, prin târguri;
Eu fecior la mam — acasă,
Să mă facă, n'avea gânduri,
Ca pe tine preoteasă.

Şi-au trecut atâtea vremuri,
Ani... întindete poveste:
Toate fetele de-o seamă,
Toate's mame şi neveste.

Toate's astăzi măritate,
Numai eu mereu pribeag
Ca un cântec de ispite
Ce s' opreşte — arare'n prag!

Şi cum sta la dânsu'n braţe
Mai aprinsă decât para;
Îl zări pe Moş Grăunte
Cum venia vorbind, cu Seara.

. . . .

Sandule, copil din patimi
Ai, sărută iară Doamna
Şi o şterge pe ferestre:
Când pe uşă intră... Toamna!

AT. MITRIC

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" care se tipăreşte în 30 mii de exemplare.

PREVEDEREA
SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ DE ASIGURĂRI
AGENŢIA PRINCIPALĂ ÎN BRĂILA.
CAPITAL 10,000,000 LEI
REZERVE 20,000,000 LEI
AGENŢIE PRINCIPALĂ ÎN ORADEA-MARE LA BANCA ŞI SOCIETATEA COMERCIALĂ DIN BIHOR S. A.
STR. NAGY SÁNDOR 4.
23—7

Cu deplină garanţie ca înainte de războiu — cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialităţi: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare şi tot felul de piei pentru întrebuinţare technică — liferează
FRAŢII RENNER & COMP,
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
14—16

Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc, în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.
RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-19-37

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — şi
'Monoştor'
Bere deschisă — mult apreciate,
din cauza calităţilor lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare.* Se capătă pretutindeni.
14—17

FABRICA DE PIELĂRIE DIN TURDA
SOCIETATE ANONIMĂ
TELEFON No. 72.
produce toate speciile de tălpi prima calitate!
28—6—5.

Este ştiut de toţi că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!
Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acţii.
Furnisoare ale Curţii Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22—7

S'a deschis basinul băii Diana!
5 19—50
Pentru înotători liberi şi cari învaţă înotatul. Deschis dela ora 7 dimineaţa până la ora 8 seara. Lloyd 1633

RECLAMA E SUFLETUL COMERŢULUI!

Morile Unite cu aburi
LÁSZLÓ & HUNYADY
SOCIETATE PE ACŢIUNI
ORADEA-MARE
25—7

Dacă vrei bonboane bune cere „MELISSA"
15-7
Telefon 648 şi 665
Cluj – Calea Dorobanţilor 40 şi 41-a

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
Orice familie îşi procură pentru casă LIQUERUL BOGSZA pentru că e veritabil şi neîntrecut!
Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
16—18

Citiţi abonaţi şi răspândiţi „Cultura Poporului"

BANCA CHRISSOVELONI
SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ
SEDIUL CENTRAL: BUCUREŞTI
SUCURSALA CLUJ, STRADA MEMORANDULUI N-rul 8.
SUCURSALE: BRĂILA, CONSTANŢA, CLUJ, GALAŢI, SIBIU, NEW-YORK (AMERICA), CONSTANTINOPOL (TURCIA).
AFILIAŢIUNI: BANCA CHRISSOVELONI & CO., DIN PARIS; BANCA CHRISSOVELONI, BISTEGHI & CO., DIN VIENA.
CAPITAL SOCIETAR DEPLIN VĂRSAT: LEI 150,000,000.
Face orice operaţiuni de bancă. — Scontează portofoliul comercial, cupoane şi titluri eşite la sorţi. Deschide conturi curente. — Se însărcinează a face plăţi în orice oraş din ţară. — Emite cecuri şi acreditive asupra oricărui oraş din ţară. — Liberează scrisori de credit. — Primeşte bani în deposit şi cu librete de economii, plătibile la vedere şi pe termen fix, pentru care plăteşte dobânzi avantagioase. Prin mijlocirea sucursalei sale din New-York se însărcinează a face plăţi pe tot teritorul României-Mari pentru Românii din America
27—4—4.

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 19—50

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAŢA UNIRII
Lloyd 1656. 7 19—50

Cele mai bune maşini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparaţii
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 19—50

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 19—50

BANCA ANGLO-AUSTRIACĂ
FILIALA ORADEA-MARE
SCONTEAZĂ CAMBII
PRIMEŞTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete şi în cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase (Efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil).
EFECTUIAZĂ remiteri pentru ţără şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase.
SCONTEAZĂ CAMBII
24—6—7
CUMPĂRĂ ŞI VINDE MONEDE STREINE

FABRICA DE BERE DIN TURDA S. A.
KORONA
CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5
DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ
GLORIA
BERE DIN MALŢ DUBLU
TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANŢILOR 11 — TELEFON No. 394
26—6

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

...lui Ioan Georgescu prim redactor la
Revista Transilvaniei în Sibiu.

CULTURA POPORULUI

Luminează-te și vei fi! --- Voește și vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15-75. | Cluj, Duminecă 2 Sept. 1923 | ADMINISTRAȚIA: CALEA DOROBANȚILOR 10 TELEFON No. 15-32. | ANUL III. NRUL 23. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

Adevăratul naționalism

— In jurul unor crezii... —

In ultimul timp, se vorbește cu multă îndărătnicie de o reînviere a simțului național. Se pare că o adevărată înfrigurare a cuprins păturile intelectuale ale acestei țări, cari caută să răspândească un curent nou de energie și de viață, până în depărtarea celor mai mici sate și cătune. Mai mult chiar, în orașele universitare, cari reprezintă focarele de lumină românească, înfrigurarea aceasta, a luat uneori înfățișarea unor adevărate turburări a ordinei publice. Să ne ferim de nelămurirea unor fapte și de îndoiala unor atitudini. In fața noastră ca și în fața străinătății suntem datori a însemna bine, care este sufletul și care este gândul nostru.

Să spunem deci tuturor, că un naționalism cinstit și luminat, e primul cuvânt al crezului nostru. A fi român, a fi urmașul acelui popor născut din contopirea Daco-Romanilor, a face parte din marea familie a națiunilor latine și a ști că în Răsărit ești păstrătorul marei tradiții romane, pe care în Apus Franța și Italia o înfățișează omenirii înseamnă a fi mândru de tine.

Un om mândru de neamul și de strămoșii săi, cum să nu fie și un credincios soldat al naționalismului pe care îl găsește în amintirile trecutului și îl apără în înfăptuirile viitorului?

Românul e un patriot și un naționalist născut. Asemeni strămoșilor lui, în oțelul plugului său, stă arma de luptă a zilelor grele. A munci înseamnă pentru el a apăra, a brăzda pământul înseamnă a-l conserva urmașilor săi, a trăi înseamnă a fi român...

Să ne ferim însă bine, de a cobori acest sentiment înăscut, această religie a sângelui și a rassei sale, în nelămurirea unor porniri deșarte sau vinovate.

Naționalismul românului, este prin însăși ființa lui, larg și îngăduitor față de credințele altora. Cel care știe a-și apăra legea și limba sa, știe să respecte legea și limba altuia. Cel care a suferit de apăsarea vremilor, cunoaște mai bine fapta lui și nu caută să nască noui suferințe.

A doua zi după marea biruință a neamului, se vorbește de o reînviere a simțului național. Să fie oare o biciuire prielnică pentru unele conștiințe obosite de marea biruință, sau să fie o încercare de a deștepta amuțite instincte de ură și de îndușmănire, nepotrivite cu firea noastră?

Dacă cuvântul cel nou, înseamnează o încercare de întărire a elementului românesc prin măsurarea puterii streinilor cari ne înconjoară, dacă el urmărește o întărire cinstită și îndârjită a noastră prin muncă, prin lumină, prin solidaritatea tuturor, orășeni și săteni, intelectuali și muncitori, atunci suntem alături la această operă binefăcătoare și fericită.

Dacă el însă încearcă o învrăjbire între oameni, prin chemarea noastră la o luptă nedreaptă de exterminare și de distrugere, înțelegem că locul nostru nu este acolo.

Oricare ar fi numele noului curent, cheme-se el, fascist sau creștin, noi vom ridica în calea lui, cuvântul nostru respectuos pentru tradiția politicei românești. Oricare ar fi steagul acestui curent, atâta timp cât el va semăna anarhia, de oriunde ar veni ea, și atâta timp cât șovinizmul vrednic numai de politica Budapestei de ieri, și din nefericire și de azi, va fi îmboldul său, noi vom crede de datoria noastră a-l combate pe față, ca pe o crezie primejdioasă.

Nici lupte religioase, și nici asupriri șoviniste, nu putem îngădui. Noi nu ne batem cu umbrele trecutului și nici cu strigoii viitorului. In România de azi e loc pentru toți, sub cârmuirea generoasă, și luminată de datoria sa a unui românizm conștient și civilizat. Minoritații etnice și religioase, trebue să găsească în noua așezare a lucrurilor, atâta timp cât sunt legale față de ea, toată garanția și toată mărinimia unei cârmuiri frătești.

Propășirea și siguranța elementului românesc, noi o vom găsi tocmai în această conlucrare a tuturor în care, firește, majoritatea păstrează drepturi istorice și privilegii morale, pe cari nimeni nu are drept a i le contesta. Să căutăm deci, pildă, nici în Ungaria lui Apponyi, nici în Italia lui Mussolini, nici în Germania celor cari poartă un „Hackenkreuz" pe piept. Pildă, să căutăm în tradiția politică a neamului nostru, și poate, în democrația atât de naționalistă a Franței contimporane.

Iar celor cari ne întreabă, care este crezul nostru, noi să le răspundem cu cuvintele acelui Suedez, care a spus răspicat:

Suntem naționaliști, de un naționalizm arzător, dar plin de tact, și de bun simț!

VINTILĂ PETALA.

PRIVIRI SINCERE

Imi apare înaintea ochilor tipul clasic al propagandistului improvizat: părul vâlvoi, cravata lavalière, haina străină și trubadură, privirile profetice, mersul mândru, subsuoară un vraf de cărți zmulse din rafturile învechite ale librăriilor, strecurându-se grăbit printre șirurile lungi de țesute — aiurite de așa vedenii! — până la tribuna mobilată, c'o garafă cu apă și un pahar!

Vremurile noui, au și ele, în număr redus, apostolii lor — cari, pornesc prin orașe, nu și prin sate — să desamorțească sufletele și să lumineze cugetele... frații noștri din provinciile alipite, cu verbul lor luminat!

Dar, simțul sănătos al maselor, nu deviază pe nebunul vieții. Cu instinctul lor, neasemănată, simt realitatea năzuințelor și izolează predicatorii închipuiți.

Căci, înșirarea necurmată a acelorași locuri-comune; repetirea neobosită a acelorași banalități răsuflate; vorbăria afectată, lipsită de tonalitate și ritm, nu leagă sufletul, nici nu îmbogățește mintea. Massele sunt în adevăr dornice să asculte, să învețe, să se însuflețească.

Trăite secole — în generațiile succesive ce s'au perindat — sub presiunea îndârjită și nemiloasă a unor învățături cari nu se adaptau sufletului lor; impunându-li-se rostirea unei limbi, care nu amintea, pe acea a părinților și strămoșilor; încercându-li-se rugăciunile unor sfinți, despre a căror viață, numele nu le șoptisera pomenindu-li-se viteji fantezist ale unor eroi străini de neam, ale căror fapte erau nepilduite ale voevozilor neamului, rămâneau acunse sau desenate în caricatură, spre umilirea lor dezmădăjduitoare, etc., — massele sunt setoase să asculte cuvinte de frumuseți ale limbii românești; să admire învățătura cărturarilor români și să înșușească canoane de cugetare specifică geniului românesc. Massele au capacitatea sufletească, de a se înfierbânta și entuziasma, pentru episoadele istorice, pentru desfășurarea în istoria mondială a poporului. Ele trebue să cunoască, gândul nostru, poeții, prozatorii și artiștii noștri, etc. Ele trebue să simtă poezia lui Eminescu și Alecsandri, de pildă — cu emoția ce le-a deșteptat odinioară — poezia lui Coșbuc și Goga.

* *

Dar, lămurirea și orientarea masselor, cernute printr'o prizmă unilaterală, nu se poate considera împlinită.

In vâlmășagul vieții publice, se întretaie curente de idei, care în [illegible] suma de noțiuni politico-sociale.

In tocmai aerolitelor dezlănțuite de furia naturei, ce cad și pustiesc câmpiile, noțiunile politice sunt îngrămădite în creerul lipsit de o educație prevenitoare îngrijită, turbură sufletul sănătos al minții.

Astfel, între clase, populare, armonizarea socială a tuturor păturilor, nu se cuvine să se întipărească drept un produs al fanteziei amăgitoare sau un gest de generozitate al unor clase sociale, ce simt alunecarea terenului pe care pășesc.

Ci un produs al evoluției vremurilor care aspiră la creanța continuă și treptată a unor condițiuni de viață materiale și sufletești superioare celor ce omenirea străbate. Asemenea, trebue sădită temeinic credința în adevăruri luminoase: orice ființă are rostul ei definit în viață. Prin muncă răvnită și proprie, prin cultură, inteligență și muncă omul câștigă întâietatea. Odinioară, poate, simple formule banalizate. Astăzi însă, sugestive de un înțeles adânc serios.

* *

Firește, spațiul îngust al unei coloane de ziar, nu îngăduie, desvoltări inerente problemelor cuprinse în sfera complexă a propagandei culturale.

Schițăm scheletul. Și pentru noi. Și pentru alții.

Fiecare în limitele puterei sale de muncă și gândire, cu pătrunderea ceasurilor uimitor de schimbătoare, să contribuim, la opera constructivă ce se înfiripă.

De la înălțimea amvonului, de pe estradă, de la tribună, prin conferințe, șezători, broșuri, etc., să ne prindem să se răspândească, adevărul și frumosul.

In lături, dar cu exhibițiile de carnaval.

In mediul poporului român, sunt forțe intelectuale și sufletești, cari să aprindă făclia apostolatului și să pomenească!...

ALEX. ȘT. MANDREA
Consilier la Curtea de Apel din Oradea-Mare

Incă o datorie: Românii la Reșița și Anina

Zilele trecute, cu ocazia unor conferințe, organizate de colegul Iosif Popovici și ținute de câțiva profesori de la universitatea din Cluj, am avut prilejul să vizitez Reșița și Anina, localități pe care nu le mai văzusem. Totul fiind nou aici, pentru mine cel puțin, interesul deșteptat a fost bine înțeles, mare, în fiecare direcție, de la drumul cel minunat, prin domeniul enorm și bine îngrijit al societății, până la felul șerpuitor, cu asemănări de vieață, în care sulurile cele groase de oțel înroșit sunt subțiate și transformate în șine subțiri ca un linear de școală.

Despre toate cele văzute ar putea fi spus câte ceva, câte un lucru demn să fie știut de câți mai mulți. Astăzi n'am să mă ocup însă de cât de oamenii de pe acolo și anume de muncitorii din cele două localități și dintre aceștia iarăș voi lua numai pe cei de naționalitate română. Incep îndată cu o reflexie generală. Nu știu care va fi fost situația lor înainte vreme, pe timpul stăpânirii ungurești. Ceeace pot afirma acum însă, fără teamă, cred, de a putea fi desmințit, este că situația lor este inferioară muncitorilor de altă naționalitate. Impresia generală este chiar că muncitorii români de la Reșița și Anina sunt iloții, acestor regiuni bogate.

Ingrijirea personală

Să încep cu ceva neînsemnat în aparență. Conferințele ținute de noi, la Reșița, au avut loc într'o sală mare și curată, proprietatea sindicatului cel mare muncitoresc de acolo, sindicat format din streini și care oferise românilor ospitalitate pentru adunările unde aveau să vorbească dascălii de la Cluj. Ca să intri în această sală treci prin cafeneaua din casa sindicatului. Acolo, la mese, erau lucrători streini, lucrători curați și decent îmbrăcați, așa cum trebuie să fie orice om când lasă lucrul. In sală, românii pe care i-am văzut în prima seară erau cu cămășile negre ca fundul ceaunului, desculți și nespălați, așa cum ieșiseră din fabricele cele neigienice de acolo. In treacăt, pentru că este vorba de confortul muncii chiar, fac o excepție pentru fabrica cea nouă din Reșița, fabrică rezervată reparației și fabricației locomotivelor și pentru puțul cel mare de cărbuni de la Anina, la gura căruia am văzut dușuri, cu ajutorul cărora lucrătorii se pot spăla, când părăsesc serviciul. Intorcându-mă însă la constatarea de mai sus, mă grăbesc să spun că ea nu este o acuzație, adusă cuiva. Atât vreau să fie reținut numai, că m'am simțit umilit, ca român, față de lucrătorii streini din cafenea, de neîngrijirea în care sunt forțați să trăiască cei de un sânge cu mine, la Reșița.

Cum dorm românii

Cum dorm românii? Streinii stau cu familiile lor, fie în Reșița, fie în Anina și locuesc în case, din care am vizitat unele și care sunt mai mult sau mai puțin comfortabile, civilizate! Românii sunt de prin satele din prejur — unii stau la 6 ore de cale pe jos, de fabrică — și locuesc numai în zilele lucrătoare din săptămână la Reșița sau Anina. Ei stau singuri aici și duminica se duc la ai lor, în casele lor de prin sate, dacă le au. In orice caz, în Reșița ei n'au case, nici ale lor și nici de la fabrică, pentruca să-și poată aduce familiile cu ei; nici în Anina. In această din urmă localitate directorul Hendrich a făcut, este drept, posibil, de curând și la vre-o sută de români să aibă, câte 6 la un loc, odăi igienice cel puțin pentru burlăcia lor forțată. Chiar în Anina însă, numărul românilor cari n'au astfel de odăi este mai mare. In Reșița ei șed câte 10—15 într'o odaie, în condiții de comfort care n'au nimic de invidiat. Mulți se grămădesc în odăițele, pe care lucrătorii streini le au de la fabrică pentru a face din ele magazioare de lemne, sau spălătorii, jos, la subsol, ceilalți, privilegiații, gazdele stând sus. Pe locuințele lor, astfel procurate, românii plătesc, natural, prețuri de otel de multe ori. Dar las chestiunea prețului la o parte și repet iarăș, că nu mă gândesc să acuz pe cineva. Imi închipui totuș, că nu va găsi nimeni revoluționar gândul, și dorința, ca să fie, odată și odată și românii găzduiți mai omenește. Iar aceasta nu numai pentru motivul, că este rușinos, pentru tine, vizitator cu automobilul, să vezi pe ai tăi și numai pe ai tăi, trăind prin cotețe; dar mi s'a spus că tuberculoza ia aproape zilnic pe câte cineva din Reșița și Anina și-mi închipui că ea face aceasta și din cauza locuințelor de la subsol, ceeace, ca om, dacă nu ca român, te face să ceri desființarea acestor cuiburi ale morții.

Unde lucrează românii

Unde lucrează românii? Acolo unde este munca mai brută, mai murdară și mai grea. Că va fi și altfel este posibil. Eu însă, ori de câteori am văzut ceva murdar și greu, am găsit alături și pe român, îndeplinind această muncă. Și să nu se creadă că românii sunt de curând intrați la societate și că n'au putut înainta în rang din această pricină. Am vorbit la Anina cu un lucrător, care părea foarte isteț și care lucra de 30 de ani acolo. Era totuș și acum un lucrător din cei cu salariul mai mic. Aici iarăș, întreb doar atât: este menit românul, în regiunea care va fi într'o zi mândria industrială a țării lui, să rămâmă pleava muncitorimii, în ceeace privește categoria muncii făcută de el și răsplata primită? Regret, dar n'am văzut să se fi făcut ceva, spre a se schimba starea aceasta de lucruri. Se fac încă câte ceva pentruca ea să fie menținută! De fapt, românii ni s'au și plâns, că sindicatul cel mare, al neromânilor, i-a clasat pe ei, pe români, în aranjamentele făcute cu direcția fabricii, care tratează în special cu grupul mare, printre muncitorii necalificați, adică meniți să primească plata cea mai mică. Să fie adevărat?! Ar fi o consfințire, cu colaborarea și a celor de jos, a datoriei românilor de a sta veșnic în cotet, de a purta mereu cămăși murdare și de a veni desculți, la reuniunile lor culturale, acolo unde vin profesorii universitari să le vorbească de marile lor datorii, adică în sala de lângă cafeneaua, în care streinii, prin felul lor de a se prezenta, arătau valahilor că se poate ca un lucrător să trăiască totuș ceva mai bine și pe lângă datorii mari să aibă și drepturi ceva mai multe.

Datoria de a face dreptate

Noi ne dusesem să vorbim muncitorilor români de cultură, de mai știu eu ce; după conferințe, ne-au vorbit ei nouă, de umilirea lor însă! Imi permit să trec vorba lor mai departe și anume celor care au și puterea și datoria de a îngriji de muncitori în genere, da, dar frățește adică ajutând și pe români să poată învăța și ajunge acolo unde sunt streinii. Pentru aceasta trebuie, bineînțeles, un program întreg de muncă; trebuie însă și grabă, mare grabă. După exproprierea pământurilor în favoarea muncitorilor agricoli, va trebui să urmeze imediat dărâmarea barierilor care au impiedicat pe unii muncitori industriali, muncitori care, să nu uităm, erau și sunt români, de a se ridica, ei și copiii lor, deasupra situației de simpli zileri. Dreptatea la Reșița și Anina nu constă numai în împărțirea de acțiuni și printre bogătașii români și nici chiar în faptul că se oferă câte o acțiune și fiecărui lucrător, acțiune pe care acesta, se pare că o refuză. Dreptatea nu constă nici chiar în introducerea bogătașilor români în consiliul de administrație al societății de aici. Dreptatea nu va domni, sau nu va începe să domnească la Reșița și Anina, până nu se va introduce și o egală posibilitate de muncă și înaintare pentru toți lucrătorii, chiar și pentru români! Am văzut că guvernele noastre s'au grăbit să naționalizeze capitalul intreprinderii de care ne ocupăm și bine au făcut. Sperăm că ele vor merge însă până la capăt cu datoria lor și vor întrona și naționalizarea muncii. Astfel, românii nu vor înțelege rostul alor lor în consiliile de administrație ale societății Reșița-Anina. Iar alăturea de lucrătorii români, nici noi, cărturarii care i-am vizitat, nu vom înțelege rostul acesta.

VIRGIL I. BARBAT
prof. la univ. din Cluj.

EINȘTEIN ȘI EMINESCU

Incă din timpul lui Aristotel, adică cu 300 ani înainte de Hristos, și până în zilele noastre, știința s'a bazat pe ipoteza, că există un spațiu și un timp absolut, de sine stătătoare, cu alte cuvinte că spațiul ar fi ca un vas mare, în care se petrec toate evenimentele, și în acest spațiu, cei vechi își imaginau că există un timp, de care-l socoteau, ca o scurgere tăcută și continuă a unui ceva oarecare, o veșnică și constantă înaintare în vrâsta spațiului.

Nimărui nu i-ar fi trecut prin minte, că distanța dela Pământ la Soare, nu este aceeași pentru un observator din Soare ca pentru altul depe Jupiter, măsura fiind făcută de cei doi observatori, cu acelaș metru.

Pentru Einștein spațiul și timpul numai sunt absolute; el afirmă că modul de până acum de-a concepe spațiul și timpul, nu e valabil de cât în anumite împrejurări, și pentru viteze și distanțe mici.

De îndată însă ce părăsim Pământul nostru așa de mare, și totuși prea mic pentru relativiști, adecă de îndată ce ne ocupăm de studiul Universului, unde lungimile se socotesc cu zeci de milioane de kilometri, iar vitezele cu sute de mii de kilometri pe secundă, Einstein neagă existența noțiunilor de spațiu și timp, și consideră ca absolut și invariabil, numai așa numitul „interval", *care este un conglomerat a spațiului cu timpul, un fel de amalgan.*

Acesta ar fi universul Einșteinian cu patru dimensiuni.

Această teorie a relativității pasionează atât lumea oamenilor de știință cât și lumea din saloane, deoarece consecințele metafizice a acestei teorii sunt cu totul nouă, și duc la soluții surprinzătoare, pentru unele probleme de fizică nedeslegate încă; — în ea se reflectează originea izraelită a lui Einștein, rasă care a dat naștere lui Moisi, Hristos și Spinoza, rasă plină de iluziunile și visurile vechilor profeți.

Cu toate acestea, ideia negărei timpului și a spațiului, sau a relativităței lor, nu este de origine Einșteinieană; alți învățați celebri, au susținut și apărat ideile, care fac azi baza teoriei relativităței.

Așa în secolul al IV-lea Saint Augustin în Confesiunele sale spunea:

Când nu mă întreabă nimeni eu știu ce-i timpul.

Dar dacă vreau să-l explic cuiva, nu știu.

Deci timpul nu era privit de dânsul ca ceva fix, definit, absolut.

Acum 80 de ani filosoful Spaniol Balmeș, se exprima astfel:

O probă că timpul nu e absolut, este imposibilitatea de a cunoaște fără ciasornic, dacă între două evenimente s'a scurs 10 sau 12 ore.

Omul izolat pierde cu totul măsura timpului.

Deci această măsură este relativă sau cu alte cuvinte ciasornicul crează timpul.

Marele matematician Henry Poincare, a fost totdeauna adversarul ideei că spațiul și timpul ar fi absolute, căci iată cum raționează dânsul:

Când spun unui prietin: mâne ne vom întâlni în Place de l'Etolie, este foarte greșit a crede, că eu mă voi găsi mâine în acelaș punct în spațiu, deoarece până mâine, Pământul se va deplasa pe orbita lui în jurul Soarelui, antrenând în această mișcare și Place de l'Etoile, cu mai mult de 2 milioane de kilometri, și Soarele la rândul său cu Pământ cu tot se va mișca către constelațiunea Hercule, și atunci punctul unde mi-am dat întâlnire cu prietinul meu, nu mai este fix și acelaș în spațiu, și fraza mea n'a fi avut nici un înțeles dacă n'ar fi fost Arcul din Place de l'Etoile, despre care mai corect ar fi fost să spun prietinului meu că mâine vom vedea împreună din nou, acel Arc.

Deci spațiul nu poate fi socotit independent, absolut, fără legătură cu corpurile ce plutesc în el, și fără aceste materiale spațiul nu există.

Dar în literatura românească găsim descrisă cum nu se poate mai minunat, idea negărei spațiului și a timpului, de către marele nostru poet și filosof Eminescu, în nuvela sa „Sarmanul Dionis" care începe astfel:

Când închid un ochiu, văd mâna mea mai mică decât cu amândoi ochii; de a-și avea trei ochi a-și vedea-o mai mare, și cu cât a-și avea mai mulți ochi, cu atât lucrurile din prejurul meu ar părea mai mari.

Cu toate acestea, născuți cu mii de ochi în mijlocul unor arătări colosale, ele toate păstrându-și proporțiunea, nu mi-ar părea nici mai mici, nici mai mari, de cum îmi par azi.

Și obiectele ce le văd cu un ochiu sunt în adevăr mai mici, și cu doi ochii mai mari? cât de mari sunt ele absolut?

Cine știe dacă nu trăim într'o lume microscopică, și numai făptura ochilor noștri, ne face să-o vedem în mărimea în care o vedem; cine știe dacă fie care din oameni nu vede toate celea altfel, și numai limba, numai numirea într'un fel a unui obiect, pe care unul îl vede așa, altul altfel, îi unește în înțelegere.

Dar poate că fie care vorbă, sună diferit în urechile diferiților oameni, numai individul rămânând acelaș, o aude într'un fel. Și într'un spațiu închipuit fără mărgini, o bucată a lui ori cât de mare, sau ori cât de mică ar fi, nu-i numai o picătură în raport cu nemărginirea? Asemenea în eternitatea fără mărgini, ori-ce bucată de timp, nu-i numai o clipă suspendată?

Și iată cum presupunând lumea redusă la un bob de rouă, și raporturile de timp la o picătură de vreme, veacurile din istoria acestei lumi microscopice, ar fi clipe, și în aceste clipe, oamenii ar lucra tot atât și ar cugeta tot atât, ca în veacurile noastre; Veacurile pentru ei ar fi tot atât de lungi, ca pentru noi ale noastre.

De fapt lumea e visul sufletului nostru; nu există nici spațiu, nici timp — ele sunt în sufletul nostru.

Trecut și viitor sunt în sufletul nostru, ca pădurea într'un simbure de ghindă și infinitul ca reflectarea cerului într'un bob de rouă.

Dacă am putea afla misterul, prin care să ne punem în legătură cu aceste două ordine de idei, trecut și viitor, care sunt ascunse în noi, mister pe care l-au posedat magii Egipteni, atunci coborându-ne în adâncimile sufletului nostru, am putea trăi în trecut, și am putea locui lumea Stelelor și a Soarelui.

Din analiza conținutului acestei nuvele, se vede că Eminescu, care a urmat la Viena cursurile de filosofie, neagă existența spațiului și a timpului, conchizând că trecut și viitor sunt în sufletul nostru ca pădurea într'un simbure de ghindă.

Că ceea-ce vedem nu este mărimea absolută a obiectului privit, ci numai făptura ochilor noștri ne face să vedem astfel, dar că poate nu toți oameni văd acelaș lucru la fel.

Pe când însă predecesorii lui Einștein, au făcut operă negativă, dărâmând existența noțiunilor de spațiu și timp, meritul lui Einștein este că din moluzul acestor două coloane, pe care se reazimă toate întâmplările din viața noastră, doctrina relativistă reconstruiește „intervalul Einșteinian", *și această nouă concepțiune, constituie* teoria relativității speciale.

Această teorie poate într'o zi va cădea, căci în știință nu există teorii cu titlul definitiv; știința merge din greșală și pe ruinele acestei teorii se va ridica mâne altă teorie, așezându-se astfel în fiecare zi un nou bloc la edificiul măreț a științei de mâine.

Inginer N. HOISESCU
directorul Regiunei a IX Poduri și Șosele, Cluj.

Povestitorul Ion Creangă

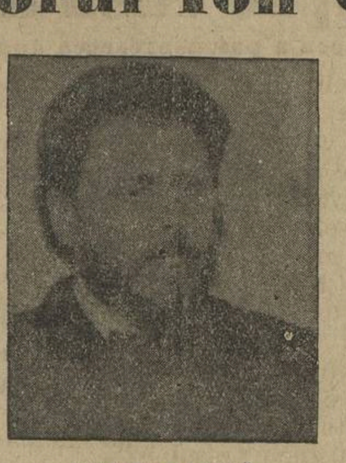

ION CREANGĂ

Se împlinesc aproape treizeci și cinci de ani de când ne-a lăsat sănătate acela, ce întâiul din pleiada de scriitori și naratori ai renașterei poporului românesc, ne-a făcut să ascultăm cu toată dragostea de grai și neam, vechile povești bătrânești singure comoare de literatură populară ce am putut păstra din vechimea ce ne este în multe privinți așa de puțin lămurită. Ion Creangă, cunoscut de ieșenii din generația precedentă ca simplu institutor de școală primară, la Treisfetitele și apoi la alte școli locale se mai îndeletnicea în orele sale libere cu scrisul și publicarea, mai întâi a unor cărți de școală primară apoi a mai multor bucăți literare, povești, amintiri din copilărie, anecdote, cari apăreau în restimpuri în revista *Convorbiri Literare* din Iași.

Pe cărțile lui școlastice *Metoda nouă de scriere și cetire, Invățătorul Copiilor, Povățuitorul la scriere și cetire, Geografia județului Iași* și altele

Se vede însă că talentul și instinctul cultural a lui Ion Creangă nu se mulțumiră numai cu profesarea carierei ce-și hotărâse la început, căci, îndată ce fù hirotonisit ca Diacon, el se înscrise în acelaș timp și ca elev la școala preparandară din Treisfetitele, care era menită să scoată institutori pentru școalele primare orășene, cât și învățători pentru sate.

După ce Creangă isprăvi cursul și al acestei școli, fu numit institutor la clasa I. a școalei primare din Treisfetitele. Aci, el se arătă nu numai dascăl priceput, dar de o valoare superioară prin chipul cum răspândea învățătura și cunoștințele elementare ale vieții, printre micii săi școlari, pe cari îi iubea și-i lumina, ca cel mai bun părinte de familie.

Mai târziu, pe la 1872, Creangă începu a se amesteca în trebile politice, și avu de suferit de pe urma unor vorbiri în public și colaborări

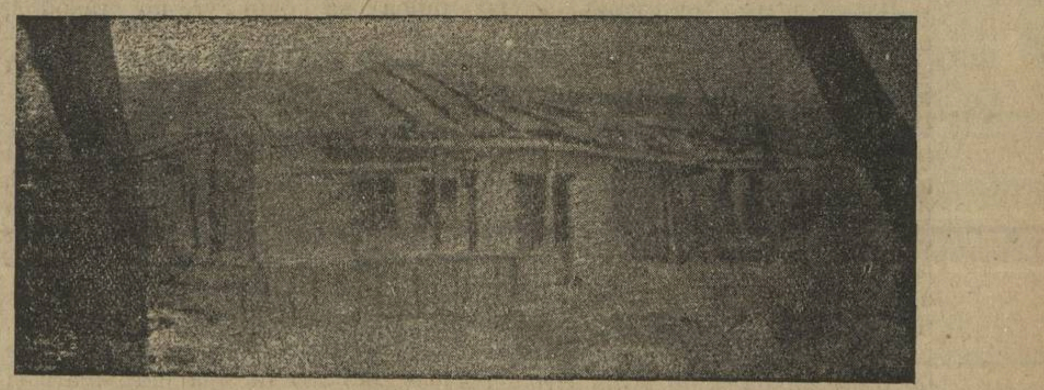

„BUJDEUCA" LUI ION CREANGĂ ÎNAINTE DE RESTAURARE

au învățat „buchele" și apoi elementele cunoștințelor trebuitoare, un număr foarte mare de tineri, cari își amintesc cu drag de chipul priceput și prietenos cu care Creangă căuta să lumineze mintea generațiilor de ieri și alaltăeri, ce-i erau încredințate.

Dar ceeace l-a ridicat deasupra nivelului cultural al tuturor colegilor săi de școală, fu publicarea seriei de povești, culese din gura poporului, pe care, în scrierile-i, Creangă reuși a le reda întocmai așa cum le și auzise, adică cu tot șartul și farmecul de limbă curat românească, lipsită de întortocherile întrebuințate în vorbirea târgoveților din epoca de față.

Dela cea dintâi poveste ce o publică Creangă, cetitorii se pasio-

la gazete politice, așa în cât, după un timp, se simți nevoit să lepede haina și darul preoțesc și să intre cu totul în viața laică.

Lovit de unii oameni ai zilei, susținut puțin de alții, Creangă duse o viață modestă, în marginele lefei sale de institutor și a unui mic venit dela cărțile școlare ce le compuse, împreună cu câți-va colegi ai săi, *C. Grigorescu, Gh. Ienăchescu, Vas. Răceanu, Nic. Climescu și I. Simionescu.*

Creangă mai fu apoi asociat și la proprietatea Tipografiei Naționale din Iași, împreună cu profesorii *I. A. Darzeu, El. Ropală, Gh. Bou, Al. Nanu, V. Răceanu, I. Mardari, C. Grigorescu, Gh. Ienăchescu* și tipograful I. S. Ionescu.

Mai mulți ani înainte de a muri

„BUJDEUCA" LUI ION CREANGĂ DUPA RESTAURARE

nară de scrierile lui, ca povestea *Harap-alb, Soacra cu trei nurori, Dănilă Prepeleac, Ivan Turbincă, Capra cu trei iezi, Moș Nichifor coțcarul, Ioan Roată, Punguța cu doi bani*, etc., cum și de *Amintirile sale din copilărie*, în cari talentu-i neîntrecut dovedea puterea de a crea forme literare din cele mai bune și atrăgătoare.

Tot ce-i român cult cunoscu și admiră produsul minții și talentului lui Creangă, iar după moartea sa (31 Decembrie 1889, se adunară și tipăriră în diferite ediții toate scrierile lui literare) unele reproduse aproape exact, altele mai scrintite, dar până astăzi încă nu s'a putut da la lumină o *ediție definitivă*, — care să nu mai poată fi schimbată și *stâlcită*, de cei ce vor să speculeze cu produsul scrierilor lui. Asupra vieței lui Creangă nu e mult de spus, căci, născut din o familie de țărani, din satul Humulești, județul Neamț la 1 Martie 1837, primi cele dintâi cunoștinți de carte dela un dascăl din sat, care preda doar scrisul și cetitul într'o mică *chilie*, făcută prin râvna sătenilor de acolo.

Părinții lui se numeau Ștefan a lui Petrea Ciubotarul și Smaranda fiica lui David Creangă; deci pronumele de *Creangă* și l'a luat mai târziu, după familia mamei sale, ca unul ce suna mai frumos de cât acela de: *Ciubotarul*. Din Humulești, Ionică trecu la școala din satul Broșteni, județul Sucevei, apoi la școala Domnească din Târgul-Neamț, apoi la un Catihet din Fălticeni, și în sfârșit, când isprăvi cursul primar, fu internat în *Seminarul dela Socola*, de lângă Iași, unde urmă învățătura preoțească, atâta cât se cerea pe vremea aceea ca să poată deveni *diacon* sau *preot*.

Creangă locui în mahalaua Ticăul-de-sus, zisă și *Valea plângerei*, într'o căsuță modestă, ce însuși îi zicea „bujdeucă", unde primea adesea pe prietenii săi, poetul *Eminescu*, filosoful *Conta* și alți câțiva literați, ca *Miron Pompiliu, Grig. Alexandrescu, Eduard Gruber*, etc., cu cari stând de vorbă și gustând câte ceva împreună, în cerdacul din dosul casei, de unde se deschidea o largă și admirabilă vedere asupra mahalalelor Iașului și dealurilor Ciric, Tătărași și Păun, petreceau multe nopți de primăvară până'n toamnă, admirând ceasuri nenumărate natura, și încolțind în mintea lor idei noi pentru lucrări literare ce trebuiau să le aștearnă mai târziu pe hârtie, și să le lase moștenire, nouă, urmașilor, *epigonilor*, cari nu suntem vrednici să dăm tot tributul nostru de slăvire unei pleiade ca aceia, ce compusese bărbații mai sus pomeniți.

Biografii mai pe larg și amintiri asupra lui Creangă, sunt publicate atât în însuși *Amintirile* sale, în *Prefețele* volumelor sale apărute după moartea sa, în revistele *Arhiva, Șezătoarea, Ion Creangă, Revista Nouă, Flacăra*, în volumul meu *Povești și Anecdote*, etc., așa că cei ce ar voi a se informa asupra întregei sale cariere și activități, au din belșug descrieri despre el.

In ce privește căsuța unde și-a trăit mai mulți din cei din urmă ai săi ani și unde și-a sfârșit dureros zilele, așa numita de el însuși „bujdeuca din Țicău", ea s'a reconstruit din temelie prin îngrijirea unui comitet; iar Primăria orașului Iași a luat dispoziția ca pe mormântul lui să se așeze un bust de bronz în mărime naturală.

N. A. BOGDAN

PENTRU SĂTENI

Şi se umplu casa de nuntaşi

Dumineca a patrusprezecea după Rusalii

In sfânta Evanghelie de astăzi Iisus ne spune pilda omului împărat, care a făcut nuntă fiului său. Nime însă dintre cei chemaţi la nuntă n'a vrut să vie. Servitorii împăratului spuneau celor chemaţi: *nunta este gata, juncii şi cele îngrăşate sunt tăiate şi totul este gata, veniţi la nuntă!* Dar toate au fost înzadar. Cei chemaţi au bătut şi chiar au ucis pe mulţi dintre servitorii împăratului. Impăratul mâniindu-se a trimis oştire şi a nimicit pe acei ucigaşi, pustiind oraşul lor. Apoi a zis servitorilor: duceţi-vă la ieşirile drumurilor şi pe câţi veţi întâlni, chemaţi-i la nuntă. Şi ieşind servitorii au chemat o mulţime de oameni, buni şi răi şi s'a *umplut toată casa de nuntaşi.*

Ca şi în Evanghelia Duminecii trecute, omul împărat închipuieşte pe Tatăl cel ceresc, iar nunta fiului său este biserica lui Iisus Hristos. La această nuntă a fost chemat înainte de toate poporul evreesc. Mâncările minunate dela nuntă închipuiesc învăţăturile Domnului nostru Iisus Hristos, cari hrănesc sufletul omului pentru viaţa de veci.

Jidovii n'au vrut să meargă la nuntă, după cum ştim, măcar că ei au fost cei dintâi chemaţi. Purtarea lor faţă de prooroci o ştim din evanghelia Duminecii trecute. Apostolii şi învăţăceii Domnului Hristos, de-asemenea au fost batjocoriţi din partea Jidovilor şi unii dintre ei chiar ucişi, pentru-că i-au chemat la nunta cea dătătoare de viaţă a fiului lui Dumnezeu. — N'au rămas nepedepsiţi. Cetatea lor a fost într'adevăr pustiită. In anul 60 după naşterea lui Iisus Hristos Ierusalimul a fost dărâmat din partea oştirilor romane, împărăţiei jidoveşti i-s'a pus capăt şi jidovii s'au împrăştiat în toată lumea.

In locul lor au fost chemaţi în biserica lui Hristos, adică la nunta fiului lui Dumnezeu — păgânii din toată lumea. Aceştia au urmat chemării. Dela răsărit, până la apus, popoarele păgâne au primit învăţătura lui Hristos şi până în ziua de astăzi ei sunt nuntaşii, cari au umplut casa, cum ne spune sfânta Evanghelie de astăzi. Popoarele, cari au rătăcit în întunericul necunoştinţei au ajuns astfel la lumina veşnicului adevăr.

Noi, creştinii drept-credincioşi ai zilelor de astăzi avem fericirea să fim nuntaşi la nunta fiului lui Dumnezeu. Biserica lui Hristos este ca o masă întinsă, plină cu tot felul de mâncări şi băuturi, dar nu pentru nutrirea trupului, ci pentru minunata nutrire a sufletului.

In sfânta Evanghelie de astăzi ni-se spune, că între nuntaşi s'a aflat unul, care n'a avut haină de nuntă. Impăratul l-a văzut şi i-a zis: *Prietene, cum ai întrat aici, neavând haină de nuntă?* Iar nuntaşul a amuţit. Atunci împăratul a dat servitorilor poruncă să-i lege mânile şi picioarele şi să-l arunce în *întunericul cel mai din afară, acolo va fi plâns în scrâşnirea dinţilor. Căci mulţi sunt chemaţi, dar puţini aleşi.*

La aceasta să ne gândim şi noi. Nuntaşi fiind la nunta fiului lui Dumnezeu, să ne îngrijim în totdeauna să fim îmbrăcaţi în haină de nuntă. Nu trupul, ci sufletul. Iar haina de nuntă a sufletului este *nevinovăţia, umilinţa* şi mai presus de toate *dragostea*, după cum ne învaţă Sf. Grigorie cel mare. Această haină întreită împodobeşte sufletul şi îl face vrednic să iea parte la nunta cea mare şi sfântă a împărăţiei lui Dumnezeu. Fără această haină în această viaţă suntem nuntaşi nevrednici. Iar în viaţa cealaltă, soarta noastră va fi ca a nuntaşului din Sfânta Evanghelie. Nu vom putea să stăm la masa cea sfântă, ci vom fi aruncaţi în întunericul cel din afară.

Ca şi nuntaşul din sfânta Evanghelie de astăzi, vom amuţi şi noi neavând haină de nuntă. Nu vom putea să dăm vre-un răspuns, pentru-că haina de nuntă a sufletului ori-ce om şi-o poate câştiga cu foarte multă uşurinţă. Se întâmplă une ori, — spune Sfântul Augustin, — că în viaţă întâmpinăm greutăţi mari şi unele lucruri ne sunt cu neputinţă. Dar dragostea nu este un lucru cu neputinţă. Dragostea o putem afla în noi înşine şi dacă cercăm adâncimea sufletului vom afla acolo isvorul ei. Dar ori-ce isvor numai atunci se face fântână de apă curgătoare şi vie, dacă îl săpăm şi curăţim necontenit. Iubite creştine, ştiind că eşti nuntaş la nunta fiului lui Dumnezeu, priveşte-ţi sufletul şi vezi: este îmbrăcat în haină de nuntă? Nu cumva eşti nuntaş numai cu numele, ca mulţi creştini ai zilelor de azi? O, atunci cearcă, — după învăţătura Sfântului Augustin, — să-ţi câştigi această haină, căci poţi să o câştigi cu multă uşurinţă.

La nunţile omeneşti de obiceiu oamenii chiamă pe cei de seama lor. Dumnezeu chemând la nunta fiului său pe oameni, îi face asemenea lui, după cum ne spune *Sfântul Ioan* în epistola cea dintâi: *şi asemenea lui vom fi.* Iar aceia, cari în viaţa aceasta, nuntaşi fiind îşi îmbracă sufletul în haină de nuntă, — în viaţa cealaltă vor fi deapururea nuntaşi. Acolo vor fi părtaşi bucuriei veşnice, după cum ne spune Sfântul Apostol Pavel: *ochiu de om n'a văzut, ureche de om n'a auzit, la inima omului n'a pătruns, ceea-ce a gătit Domnul celor ce îl iubesc pe dânsul.*

SEPTIMIU POPA

Din satul meu

Era pe la toacă. Timpul frumos şi liniştit. Şi cum cu o zi înainte fusese Sf. Pantilemon şi ploase bine, aşa în cât nu se putea lucra, am pornit înspre vie. Viea nu e aşa departe de casă şi ajuns în dreptul portiţei mă oprii puţin, apoi păşii ceva mai alături şi privii peste gard la varza ce o am în grădină şi celelalte zarzavaturi, căci nimica nu-mi lipseşte aşa că în vremea ernii am tot belşugul în casă. Făcui iar câţiva paşi şi ajunsei în dreptul grădinei lui Moş-Costache, vecin cu viea şi grădina mea.

Are şi el vie şi o mică grădină dar fără pomi roditori; şi dacă are şi aceasta e după îndemnul meu, că nu era nimic în anul 1911, pentru că este loc de şes şi nici oamenii nu erau deprinşi să aibă aşa ceva pe lângă casă. Am uitat să spun că eu am tot felul de pomi roditori altoiţi şi cari produc fructe minunate, cum şi câţiva duzi pentru creşterea gândacilor de mătase.

Intru în grădina lui Moş-Costache, cu vreo câteva cuiburi de castraveţi şi unul de dovleci (bostani) româneşti; mă uitai la un măceş care l'am altoit cu două varietăţi de trandafir din cei buni şi văd că au reuşit toţi lăstarii.

Plec prin viea lui Moş-Costache, înainte şi privesc cu jale la strugurii cari cu mare greutate îi poţi zări prin buruenile crescute. E drept că moşul e cam bătrân, apoi nici nu-i prea este îndămână cu lucrarea viei. Trecui şi pe la vecina Florica să-i văd viea ei, în urma manei care a atacat toate viile Buzăului; de altfel deşi văduvă tot mai binişor a lucrat viea. Şi, mergând pe cărăruia ce trece prin jumătatea viei, văd pe partea stângă un puişor de măr cu doi lăstari porniţi de jos, dintre care unul mai grosuţ şi de o înălţime cam de 1 m. şi 40 cm., şi după cum se vedea erau de o varietate bună.

Mă apropii bine de el şi observ câteva frunze uscate; mă uit şi în partea cealaltă şi văd frunzele mâncate de tot şi crăcuţele goale; când iau seama bine găsesc pe alte frunze nişte gândaci verzi, în forma gândacilor de mătase, cu nişte puncte roşietice şi dunguliţe în costiş. Am rupt o foae de floarea soarelui ce era aproape şi am cules pe toţi aceşti gândaci, şi m'am dus cu dânşii la foişorul din capul celalalt al viei să văd ce fel de gândaci sunt aceştia, pe cari nu-i mai văzusem de când sunt.

In timpul când mergeau lăsau două fire de mătase albă din gură şi, void a-i lua cu degetele să-i adun la un loc, ce să-mi vază ochii: cei mai subţirei pe care eu i-am socotit că sunt de sex masculin, scoteau din frunte două corniţe galbene cu puncte negre în vârf, întocmai ca la melci, şi asta numai când se năcăjiau şi iarăşi îi ascundeau.

I-am dus acasă şi i-am pus pe crăci cu frunză de dud să văd ce fel de gândaci vor mai fi aceştia; şi după cât am văzut că nu le place frunza de dud, atunci mi-am zis în sine şi aceştia sunt duşmanii pomilor.

Pe urmă am început să le istoricesc la oameni cum stă cu astfel de insecte cari distrug până şi coaja de pe bieţii pomişori, povăţuindu-i să facă şi dânşii ca mine: lapte de var şi să văruiască toţi pomii c'am un metru de la pământ în sus; să facă o soluţie cu zeamă de var şi piatră vânătă (sulfat de cupru) şi să-i stropească atât contra manei cât şi împotriva astor fel de gândaci, otrăvindu-i.

Am dus patru astfel de gândaci la primărie şi m'am întrebat cu mulţi săteni dacă au mai văzut astfel de gândaci, şi dânşii stau miraţi, zicând că nu. De aceea rog pe toţi agriculturii cari au în jurul casei grădini cu pomi şi câte o viişoară, aşa cum am plantat eu în comuna Costeşti, judeţul Buzău, să ia aminte de înlăturarea acestor insecte, cari pe unde merg ele lasă în urma lor întocmai cum ar fi ars focul. De aceea este bine ca omul să fie mai luminat trebuie să şi citească printre timp cum fac eu mai ales seara înainte de a mă lua somnul. Cine mult citeşte, multe foloseşte...

N. G. OŢELESCU
Com. Costeşti, jud. Buzeu.

IN ŞASE PAGINI

In vremea din urmă — o ştie toată lumea — hârtia s'a scumpit, tipografii au căpătat măriri de salarii, cerneala, electricitatea sunt mai costisitoare, încât până ce ese o foae de sub tipar, astăzi, costă încă odată aşa de mult, preţul ei dinainte.

Din cauza aceasta toate foile şi-au îndoit abonamentul cu data de 1 August a. cr. numai noi am rămas la aceeaşi plată.

Mai mult de cât atât: pe când foile în faţa marei scumpete, au micşorat formatul, adică ese mai mici; „Cultura Poporului", înfruntă toate greutăţile şi de la 1 Octombrie, va apare în ŞASE PAGINI.

Se înţelege că faţă cu două pagini în plus, vom mări ceva abonamentul, însă, cu toate acestea, vom fi cea mai eftină foae pentru luminarea poporului.

Abonaţii cari au plătit abonamentul pe un an vor primi foaea fără nici un adaus de bani. Şi mai aducem încă o înlesnire: Toţi acei cari se vor abona şi vor achita banii până la 1 Octombrie, se vor bucura de preţul abonamentului ce-l avem acuma.

RĂVAŞE DELA SATE

Din Arhind (Jud. Cojocna)

In dimineaţa zilei de 5 August arendaşul Stan Vulcu, s'a dus cu trăsura în orăşelul vecin, în Teaca. Arendaşul fiind cam bolnav, a dat şi pe la medicul Dr. Remişovschi, ca să-i dea ceva doftorii. Când s'a întors de la medic a intrat şi pe la o măcelărie de unde a cumpărat 3 Kgr. de carne. După aceasta s'a urcat în trăsură ca să plece, dar aici a mai răsuflat de câteva ori şi a murit.

Mortul a fost dus în ograda primpretorului unde după ce a fost fotografiat şi plâns de soţia sa şi un fiu, noaptea la ora 1, l'a transportat (dus) cu un automobil la Sălişte.

Fiul său, întorcându-se de la înmormântare, a cerut clopotarului din satul Arhiud, să tragă clopotele după cel încetat din viaţă, dar toţi sătenii s'au împotrivit sub cuvânt că Stan Vulcu, cât a stat în această comună vreme de 15-16 ani n'a dăruit nimic pentru biserică, cu toate că el avea o avere de 5 până la 6 milioane de lei. Aşa de rău a fost în cât n'a lăsat să li se împartă sătenilor pământ iar când aceştia s'au răsculat împotriva lui s'a dus şi i-a închis prin temniţile Clujului.

In sat nu s'au tras clopotele cele româneşti de cât de la biserica reformată şi cea rom. catolică.

Simeon Rusu
student

Din Nisporeni (Jud. Chişinău)

In regiunea plăşei Nisporeni, din zi în zi oamenii vând cât mai multe vite cornute; cauza este lipsa păşunelor.

In ziua de Duminecă 26 August, au sosit în comuna noastră dd. miniştri Constantinescu şi Dr. Inculeţ, cu prilejul împroprietăririi.

Al. Oleinicov.

Din Mădăraş (Jud. Satu-Mare)

Poporul de la sate pe zi ce merge se luminează, mulţămită bunilor dascăli ce-i are. Cu toate că greutăţile mai apasă umerii norodului, totuş întunericul începe să dispară şi o nouă-viaţă plină de raze binefăcătoare se desface din mijlocul satelor. La orice zi mare, vezi câte o petrecere, câte un teatru.

Aşa în comuna noastră a fost o serbare frumoasă. S'a jucat cu multă simţire, de către elevii şcoalelor normale, elevii cari sunt în vacanţă acasă, piesa „Zorile" de poetul St. O. Iosif. D-ra Mărioara Mărcus a jucat cât se poate de bine.

Muzica elevilor de sub conducerea directorului Vasile Cucu, a cântat foarte minunat. Bătuta, Călugărul şi alte bucăţi alese. Cuvântarea de deschidere a ţinut-o d. Alex. Dunca, învăţător.

La serbare au luat parte săteni mulţi şi de prin împrejurimi. Venitul serbării a fost dăruit bisericii greco-catol. din Mădăraş.

G. Pop
student.

Din Tătăraşi (Jud. Satu-Mare)

In satul nostru s'a sfinţit biserica gr. cat. cu mare cinste şi sărbătoare. Liturghia a fost ţinută de mai mulţi preoţi dinpreună cu preotul satului Ghita. Cu acest prilej s'au adunat peste zece mii de săteni. S'a mai sfinţit şi o cruce. După sfinţire a urmat danţ până dimineaţa. Venitul a fost pe seama bisericii.

N. U.

Din Terebeşti (Jud Satu-Mare)

Un mare foc a izbucnit în com. noastră. Au ars 15 case, 16 şuri şi o mulţime de vite. Fiind Duminecă şi oamenii în biserică, focul cu mare greutate a putut fi stins. Cei mai bogaţi gospodari s'au văzut ruinaţi în câteva minute. Ar fi bine ca din alte părţi acei cu stare şi miloşi, prin liste de subscripţii să adune bani şi să-i ajutăm pe aceşti fraţi de-ai noştri prea greu încercaţi de soartă.

S. B.

Din Vaidasig (jud. Turda)

Preotul I. Hotorpan, îmblătea cu o maşină cu aburi. Lucrătorii cei mai mulţi erau clăcaşii din acest sat; printre ei, însă, se afla şi Saveta Ungurean, o fată de 17 ani şi orfană din răsboi. Această copilă a fost pusă sus pe batoză ca să tae legăturile snopilor.

Omul care conducea maşina îi tot striga fetei ca să se poarte bine, fiindcă la astfel de lucru trebuia încă două femei. Fata lucra din zor cât două, dar deodată îi alunecă piciorul stâng în maşina, care într'o clipă i l-a făcut bucăţi. La ţipetele nefericitei, dintâi s'a crezut că ea glumeşte şi s'a mai introdus un snop în batoză şi abia atunci s'a văzut bucăţi de carne şi sânge iar copila a leşinat. Oprindu-se maşina, toţi oamenii se uitau unul la altul înspăimântaţi, în loc să-i lege cu ceva piciorul victimei şi să-i oprească sângele. Dusă la spital şi cu toate că a avut mari pierderi de sânge, copila poate să scape cu viaţă.

S'ar cuveni o pedeapsă acelora cari pun copii la un lucru aşa de periculos.

D. N.

Din Dobat (Ardeal)

Astăzi Duminecă 2 Septembrie, în satul nostru, are loc o serbare populară, sub conducerea preotului gr. cat. Cornel Dărăbânt, învăţătorul Ion Guprac studentului Gligoriu Pop şi a cantorului Vasile Silaghi.

Dimineaţa la ora 9 s'a ţinut liturghia şi s'a sfinţit biserica şi clopotele. După amiază s'a jucat de către tineretul din sat piesa teatrală „La şezătoare" de Brediceanu, comedia „Ţiganul în căruţă" şi s'a spus poezia plină de haz „Mama ţiganului pe patul de moarte".

După teatru danţ până dimineaţa. La sfinţirea bisericii a luat parte şi P. S. Episcopul Orăzii-Mari, dr. Traian Frenţiu. Venitul curat se va întrebuinţa pentru biserică.

G. P.

Agricultură

Sămânaţi grâu!

Ţară de plugari suntem şi încă multă vreme ne vom chema astfel. Cu sufletul, cu obiceiurile, cu numărul mare al ţăranilor, totul în sfârşit ne arată că merităm numele de ţară de ţărani. Şi nu ne e ruşine cu această faimă, ba dinpotrivă ne mândrim cu ea.

Dacă cu drept cuvânt ne numim ţară de plugari urmează de aci că întregul nostru izvor de bogăţie, stă în pământ şi în roadele lui. Şi, în adevăr, totul ne arată că în trecut, pe aurul holdelor noastre ne-am bizuit şi numai grânele cele bune ne-au adus bogăţie în ţară.

Dela războiu încoace însă, deşi ne-am mărit hotarele, după dorinţele noastre de sute de ani, producţia a scăzut şi încă a scăzut prea simţitor. Din o mulţime de motive, dar mai ales din pricina Reformei Agrare, câmpiile noastre nu mai produc aşa de mult şi aşa de bune roade.

Acei cari n'au vrut şi au cârtit împotriva înfăptuirei Reformei Agrare de pretutindeni, zic că tocmai deaceea stăm rău pentru că s'a dat pământ la ţărani: ţara sărăceşte şi exportul e mai mic.

Ei bine, tocmai pentru a înlătura această legendă trebue să muncim şi rolul mare al fruntaşilor dela sate este ca să îndemne pe ţărani să lucreze pământul până la cel din urmă petec; la timp şi cum trebue; cu mijloacele cunoscute şi văzute la bunii economi; să samene cât mai mult şi seminţe de cât mai bună calitate.

Gândiţi-vă că grâul ne dă pâinea noastră cea de toate zilele şi de aici trageţi învăţătura cea mare.

Toată lumea din ţările din apus aşteaptă cu nerăbdare pâinea noastră şi ar fi în stare să ne facă înlesnirile cele mai mari pentru a-le de grâu.

Gândiţi-vă că până nu dăm marfă multă, nu căpătăm marfă eftină.

Produceţi mult ca să eftinim viaţa, să restabilim finanţa şi să intrăm în normal.

Gândiţi-vă că grâul este izvorul bogăţiei ţării, deoarece:

„Fiecare bob de grâu cuprinde întrânsul o părticică din fericirea patriei".

Aşa dar, pentru liniştea, fericirea şi înflorirea ţărei noastre.

Sămânaţi, grâu!

D. M. TEODORU
Consilier Agricol, Turda

Emigrările în America

Noi am fost totdeauna în contra emigrării la America. Sunt puţine ţări acum, în cari omul muncitor să poată câştiga aşa de uşor cele trebuincioase vieţii ca în ţara noastră. Şi dacă e cumpătat, mai ales când e vorba de băutura otrăvitoare şi de lux (cheltuieli de fudulie mai ales), poate face şi economie (cruţare de bani) cel puţin tot atâta, câtă face în America. Să nu uităm apoi, că noi Românii suntem stăpâni acum în ţara noastră şi stăpânirea aceasta nu o putem dovedi numai având cât mai mulţi slujbaşi români, ci şi cât mai mulţi neguştori, meseriaşi şi lucrători români prin fabrici şi mine.

Dar tot mai sunt mulţi cari nu vor să înţeleagă şi caută să ajungă în Statele-Unite ale Americei de Nord chiar prin înşelăciune. E ştiut adică de toţi, că numărul imigranţilor (celorce intră într'o ţară) e limitat, adică mărginit după ţări, aşa că de pildă din România nu pot emigra nici zece mii, număr, care s'a împlinit de mult. In schimb din Mexico, o ţară mare din America de mijloc, pot imigra în Statele-Unite oricât de mulţi, căci numărul lor nu e limitat. Ce s'au socotit câţiva agenţi înşelători? Pentru o sumă bună de bani, trec pe cei lesne încrezători în Mexico, acolo, tot pe bani, îi fac cetăţeni mexicani şi apoi cu paşaport mexican îi trec în Statele-Unite. Dar funcţionarii dela vamă nu sunt proşti, căci văd numaidecât că nu sunt mexicani şi îi aruncă în temniţă îi amendează cu bani şi îi dau apoi afară din ţară. Năcazul acesta l-au păţit de curând câţiva români din Ardeal, cari gem acum în închisoare şi blastămă ceasul când s'au lăsat înşelaţi de agenţii lacomi după banul greu muncit al românului.

De aceea sfătuim de nou pe românii noştri: rămâneţi în ţara părintească şi munciţi cinstit, căci bani sunt destui. Altminteri nu ar intra în fiecare an pentru zece mii plecaţi de aici, peste o sută de mii de străini.

Scrisori dela oraşe

DIN STREHAIA
(JUD. MEHEDINŢI)

In dimineaţa zilei de 19 August, a avut loc în sala şcoalei primare o şezătoare a cercului preoţesc „Strehaia", prezidată de harnicul protoereu Bălăceanu şi de administratorul de plasă (pretor) d. Hergot.

In faţa a multor tineri şi bătrâni, femei şi bărbaţi, au vorbit: Preotul Briceag, despre „Educaţia morală a copilului"; preotul Lupescu despre „Moralitate şi Lux" iar d. Dr. Od. Apostol despre „Trei boli cari ameninţă neamul (oftica, sifilisul şi pelagra).

In răstimpuri corul cântăreţilor au cântat imnuri religioase.

La sfârşitul şezătoarei s'a împărţit la lume: iconiţe şi cărţi dăruite pentru acest scop de către Ministerul Muncii şi ocrotiri sociale.

Lumea a plecat foarte mulţămită şi doritoare de a auzi vorbe şi îndemnuri frumoase.

Seara societatea culturală „Tinerimea studioasă", a dat o frumoasă serbare, datorită entuziasmului studenţilor Cioica I., Frasie şi Paidiu. Multă mână de ajutor bănesc l'a dat d. Bruno, industriaş.

S'au jucat piesele de teatru: „Petiţia" (după scriitorul Caragiale), „Ariciul şi Sobolul" de V. Eftimiu; au spus poezii dşoara Ana Cioica şi d. Petre Cioică şi au cântat din gură d. învăţător Titu Prunescu şi d. Dumitrescu, student.

Petrecerea a urmat frumoasă iar banii cari s'au strâns sunt pentru mărirea bibliotecii.

Tot în acest orăşel tinerii elevi de liceu, din îndemnul conducătorului lor, harnicul tânăr Emanuel Constantinescu şi sprijinit de protoereul Bălăceanu şi de maestrul de gimnastică P. Alexandrescu, au înfiinţat o societate sportivă-culturală. Asemenea fapte bune merită toată lauda.

M. C. A.
doctorandă la medicină

DIN AIUD
(TRANSILVANIA)

Dl Dr. C. Velican, prefectul judeţului Alba-de-jos, în vara aceasta a umblat din comună în comună şi a inspectat personal cum se lucrează pela primăriile şi secretariatele comunale, interesându-se (întrebând) prin toate satele şi despre starea şcolilor. Prin unele comune a ajuns chiar pe timpul îmblătitului şi a văzut că maşinile de îmblătit cu aburi (foc), îmblăteau tocmai în mijlocul satului. Dl prefect s'a înspăimântat de neprevederea acestor oameni, şi a dat ordin pretorilor să nu mai permită (dea voe) acest lucru. Acuma dacă isbucnea un foc — cum prea uşor se poate întâmpla — ardea nu numai grâul oamenilor adunat cu atâta trudă, ci le ardea şi satul, dat fiind seceta mare ce a fost peste tot locul.

PFOD.

In seara dinspre Sf-ta Maria

In seara dinspre Sfânta Maria, s'au împlinit şapte ani de când clopotele din România cea mică, vesteau ceasul sfânt al trezirei neamului, să nu mai fie acelaş pământ fărâmiţat şi sub alte stăpâniri străine şi nici aceiaşi fraţi, asupriţi şi mereu străini în biserica lor, în casele lor, pe moşiile străbunilor lor.

In această noapte din anul 1916, o singură inimă şi un singur suflet şi o singură dorinţă era în pieptu-rile celor din vechiul regat, să lărgească graniţele strâmte, să desrobească pe acei de aceiaşi lege şi limbă, şi toţi au fost ca unul şi unul ca toţi.

Simţul vitejesc s'a trezit în pieptu-rile tuturora şi mamele şi bătrânii şi copiii au rămas la vetrele lor şi oricine a ştiut să poarte arma, a pus mâna pe ea. A fost bucuria învierii şi chiar în acea noapte oştile trecuseră Carpaţii, Carpaţii cari nu trebuiau să mai fie un lanţ dureros de despărţire.

Şi au murit mulţi ostaşi ai ţării pe urmă, opt sute de mii dorm pe veci prin toate văgăunele şi prin munţi şi alte sute de mii s'au întors schilozi acasă şi au rămas sute de mii de copii fără părinţi şi s'au înroşit văile şi dealurile şi apele cu sânge românesc cum n'a mai fost de când e lumea.

Ce a fost o ştim cu toţii, cei mai mulţi din noi am fost pe front, am trăit acele zile grele de încercare a unui neam.

Şi am învins. Astăzi avem o Românie în vechile ei hotare aşa cum a fost şi se cuvenea de sute de ani.

Astăzi suntem uniţi prin jertfa acelor ce nu mai sunt şi ai acelora cari şi-au lăsat câte un picior sau o mână prin lupte sau pe mesele de operaţie din spitale.

Astăzi suntem uniţi deapururea; astăzi trebuie să ne iubim, aducându-ne cu smerenie aminte de ceasul în care a sunat mobilizarea: întregirea neamului românesc.

Noaptea dinspre sfânta Maria, ori de câte ori va veni va fi o înfiorare a întregei suflări româneşti.

In noaptea aceasta dinspre sf. Maria prin moartea a celor mai scumpi fii ai României a înviat un neam.

Şi tot viaţă vie va fi, iar poporul românesc va împrăştia în lume virtuţile sale cu care l'ai înzestrat Dumnezeu.

De la fraţii din Jugoslavia

Foc mare în comuna Vladimirovac (Petrovoselo). In comuna Vladimirovac s'a aprins aria ţăranului Niţă Mioşco şi fiind vânt mare focul s'a întins până şi la al patrulea vecin. Deoarece în comuna Petrovaselo nu sunt pompieri au trebuit să ceară ajutorul pompierilor din Satulnou (Ban. Novoselo) şi Alibunar. Pompierii abia după două ceasuri au putut să ajungă la faţa locului. Focul s'a întins foarte mult, şi cauzând pagube însemnate în cele patru arii.

*

S'a stins o viaţă sbuciumată. Miercuri 18 Iulie c. a încetat din viaţă în Antalfalva advocatul român dr. Nicolae Şerban. Viaţa d-lui advocat Şerban a fost plină de suferinţe. Era om învăţat cu inimă bună şi suflet blând. Inmormântarea s'a făcut în Antalfalva, cu toată rânduiala creştinească şi românească. Dumnezeu să-i facă parte în ceata drepţilor!

*

Patru preoţi s'au înecat. In râul Drava, aproape de satul Muti-Brezina s'au înecat preoţii Volcic, Barna, Ribic şi Drăznih. Aceştia s'au dus la un prieten al lor, preot într'un sat peste Drava, care în ziua aceea se hirotinisise ca preot. După serbare, pe înserate, porniră cu o luntre să treacă peste apă dar luntrea cu ei cu tot s'a răsturnat, şi toţi patru preoţi şi-au aflat mormântul în valurile râului Drava. Dumnezeu să-i ierte!

*

Infiinţarea partidului naţional român în Marcovac. Românii din comuna Marcovac, din îndemnul mai multor ţărani fruntaşi din acea comună, adunându-se într'o adunare poporală, după cuvântarea frumoasă a săteanului Gheorghe Ogrind, au înfiinţat partidul naţional român.

Adunarea a ales ca preşedinte se harnicul luptător săteanul Tudor Ureche, ca vice preşedinte pe inimosul luptător săteanul Adam Ion, ca notar pe harnicul măestru rotar Iosi Eremie iar Voiu Blagoe.

GLUME

Judecata neamţului

Prin ţara românească mergea odată un neamţ şi ajungând din întâmplare printr'un sat, în satul acela erau foarte buni gospodari şi case mândre şi nişte câni răi de dădeau omul jos de pe picioare. Şi cum era iarnă cu ger straşnic iaca tocmai atunci sar nişte dulăi de câni la neamţ. Bietul neamţ, ce să facă? Dă încolo, dă încoace, — nu-i chip... Vede o piatră, să răpede la ea să o apuce, să se apere dar piatra e îngheţată. Atunci neamţu îşi zice în gând: „Ce mai oameni sunt şi 'n această ţară, că pietrele le leagă, da pe câni, ba!

Neculai V. Rusu
din Bălăşeşti (Basarabia)

De ce nu voia Ţiganul

Nu ştiu ce făcuse un ciurel, că stăpânirea rânduise acum să-l spânzure. Da el nu voia de loc şi tot scância: hâ, hâ!...

— Haida sus, cioară! La frânghie, sus!

— Hâ, hâ... face danciul. — Las' să se suie tetea, că pe mine mă gâdilă!

Culeasă de D. Furtună din Vlăsineşti-Dorohoiu.

Japa ţiganului

Intr'un regiment de cavalerie, un locotenent comandă companiei sale:

„Jos depe cai!"

Un ţigan rămâne singur călare.

— Da, tu, baragladină ce nu te dai jos? răcni locotenentul la el.

— S'a traiţi, don' lacatinent, răspunde ţiganul, al meu nu-i cal, îi iapă!

Măsurile de suprafaţă şi de volum

Decând cu unirea ţinuturilor româneşti, am ajuns ceice scrim în gazete în mare încurcătură, cum să numim măsurile de suprafaţă şi de volum astfel, ca să ne înţeleagă românii de pretutindeni. Căci din scrisorile, pe cari le publicăm în foaia noastră, în **Cultura Poporului,** se vede că avem cititori în Transilvania şi Basarabia, în Banat şi în Dobrogea, în Muntenia şi în Moldova, în Bucovina şi în Iugoslavia. Fiind noi în trecut despărţiţi cu stăpânirile, am avut şi măsuri deosebite.

Măsurile, cu cari se măsoară de obiceiu o suprafaţă mai mare de pământ sunt următoarele: **jugăr, pogon, falce, desetină** şi **hectar.** Numirea jugăr se întrebuinţează în Transilvania, **pogon** în Muntenia, **falce** în Moldova întreagă (socotind şi Bucovina şi Basarabia), **desetină** e ruseşte, de aceea e cunoscută numai în Basarabia, iar **hectarul** e numirea cea nouă, cunoscută în **toate** ţările civilizate de pe pământ.

Ca să-şi poată da românii de pretutindeni seamă de ce mărime arată fiecare din măsurile de suprafaţă înşirate mai sus, vom spune cât cuprinde fiecare în **metri patraţi** (un metru patrat e o faţă de un metru de lungă şi un metru de lată).

Un **jugăr** are 5754 metri pătraţi;
un **pogon** 5012 metri p.;
o **falce** 14342 m. p.;
o **desetină** 10925 m. p.;
un **hectar** 10000 m. p.

Despre pogon am putea dară zice, că e cu puţin mai mărişor de cât o jumătate de hectar, jugărul e binişor mai mare decât falcea, falcea e aproape un hectar şi jumătate, desetina e un hectar şi aproape încă a zecea parte din el.

Multă încurcătură e şi cu numele măsurilor pentru grăunţe. Măsura mijlocie se numeşte **baniţă, ferdelă, mertic, mierţă mare, mierţă mică, dublă, litră, dublu-decalitru** şi de sigur că mai are şi alte nume, din toate acestea unele împrumutate din limbi străine (ca de pildă ferdală, mertic). Măsura mai mare decât acestea are iarăşi mai multe numiri: **sac, gălcată, hectolitru, chilă.** Sacul, gălcata şi hectolitrul au fiecare câte o sută de **litri,** iar chila avea în Muntenia 679 litri, în Moldova 430.

In România mare, pe cari să le păstrăm? Pentru suprafeţe vom păstra numirea **hectar,** cunoscută pretutindeni şi întrebuinţată şi de autorităţile statului nostru. Iar pentru măsurarea grăunţelor vom întrebuinţa numirile **dubludecalitru** şi **hectolitru.** Un **decalitru** are zece litri, un dubludecalitru are deci douăzeci de litri şi e tot una cu ferdela, baniţa, mierţa mică, mirticul. Ii mai putem zice, şi **dublă,** ca fraţii din Muntenia. Un hectolitru are o sută de litri, e deci sacul sau gălcata nouă şi mai putem zice că are cinci duble decâte douăzeci de litri.

Limba noastră e mai bogată în cuvinte decât oricare altă limbă. Dar bogaţia aceasta nu e ertat să ne încurce mai ales când e vorba de măsuri. De aceea vom zice, dela Nistru până la Tisa, şi iarăşi dela Tisa până la Dunăre în Marea Neagră: **hectar, dubludecalitru, hectolitru.**

V. L.

CĂTRE OAMENII DE BINE. Rugăm pe preoţii din sate, cum şi pe învăţători sau alţi cărturari, să ne trimeată din satele lor chipul (fotografia) a celui mai bun gospodar, care a făcut fapte bune, fie pentru biserică, fie pentru şcoală sau ălt-ceva, cihpul acelui gospodar care e harnic, are gospodăria cea mai frumoasă, şi se bucură de toată cinstea. Chipul gospodarului îl vom tipări în foae, ca să vadă miile noştri de cititori, pe oamenii cei de suflet, de inimă bună şi de cinste. La fiecare chip (fotografie) se va adăuga numele şi pronumele ţăranului, vârsta, din ce sat este şi pe scurt ce a făcut el în viaţă.

La 1 Octombrie „Cultura Poporului" va apare în şase pagini

ALEGEREA SĂMÂNŢEI

Suntem în timpul când plugarul culege cea mai frumoasă roadă a muncii lui, grâul, secara, orzul şi ovăsul. Bunătatea acestei roade atârnă de multe lucruri: felul pământului, grăsimea lui, modul cum a fost lucrat şi cum a umblat timpul. Dar atârnă foarte mult dela *bunătatea seminţei pe care o băgăm în pământ.*

Soiurile cele vechi de cereale dela noi dau, şi când lucrăm pământul cât mai bine, tot numai recolte obişnuite atât ca mulţime (cantitate), cât şi ca bunătate (calitate). Sunt însă soiuri de sămânţă, care dau o recoltă cu mult mai mare sămânând aceeaş cantitate.

In România noastră cea mare, pământul nu e pretutindeni de acelaş fel când e vorba de bunătatea lui. Avem ţinuturi, unde trebuie gunoit bine dacă vrem să nu ne fie munca zadarnică, dar avem şi pământ care ne-ar da o recoltă cu mult mai bogată, dacă am întrebuinţa sămânţă mai bună. Astfel de pământ gras e pe întreaga câmpie a Dunării, în o parte mare a Bănatului şi a judeţelor Arad şi Bihor, în Dobrogea de miazăzi şi în partea cea mai mare a Basarabiei. Şi cu toate acestea, nici din pământul acesta gras noi nu scoatem atâta, cât scot de pildă Germanii din Germania din pământul lor cu mult mai slab decât al nostru. Cauza e, că plugarul din Germania îşi lucrează pământul mai bine, îl gunoieşte mai bine şi are *sămânţă mai bună*. Căci ei au oameni învăţaţi, cum avem dealtminteri şi noi, cari se ocupă anume cu nobilitatea, adecă îmbunătăţirea seminţei, făcând mereu încercări (probe), ca să obţină (câştige) o sămânţă cât mai bună. In Germania au ajuns, ca de pe un jugăr (ceva mai mult decât un pogon sau o jumătate de hectar) să scoată *şi* din cauza seminţei mai bune, câte 20 până la 30 hectolitri de sămânţă.

In ţara noastră avem, pe lângă alţi Germani, şi ceva peste douăsute de mii de Saşi în Transilvania. Aceştia sunt oameni harnici şi ascultători de sfatul, pe care li-l dau oamenii lor mai învăţaţi. Intre oamenii aceştia sunt şi *agronomii*, adecă oamenii cu multă învăţătură şi de carte, dar şi la câmp în trebile plugăriei. Agronomii aceştia saşi au umblat şi umblă din sat în sat, cercetează cum e pământul de muncă, ce-i trebuie ca să rodească mai mult şi dacă sămânţa întrebuinţată e destul de bună. Agronomii aceştia ştiind şi din cărţi, dar fiind şi umblaţi prin străinătate, au văzut, că şi la noi, cu altă sămânţă, pământul ar putea produce mai mult. De aceea au recomandat ţăranilor saşi să încerce cu sămânţă de secară din Germania, unde grâu se cultivă foarte puţin, şi să încerce să nobiliteze şi sămânţa de orz, ovăz şi porumb. Ţăranii saşi l-au ascultat, căci îi luminau şi preoţii şi învăţătorii şi notarii lor, şi după câţiva ani au ajuns mai ales în *Ţara Bârsei* (ţinutul Braşovului) să aibe:

1, mai multe soiuri de *secară*, cari au dat regulat treizeci hectolitri de jugăr, cu boabe foarte mari;

2, două soiuri de *orz*, cari au dat 25 hl. de jugăr, boabe de cele mai bune pentru fabricarea berii;

3, un soiu de *ovăz*, cu bob uriaş, făinos, dând de jugăr 41 hectolitri;

4, două soiuri de *porumb* pentru climă mai aspră, cum e în Transilvania şi Moldova.

Oricine îşi poate face uşor socoteala, cât câştigă de mult un plugar întrebuinţând sămânţă de felul acesta. De aceea zicem: nu îngropaţi în pământ orice sămânţă, nu vă scumpiţi unde nu se cade şi cumpăraţi anume sămânţă bună. Şi cum nu poate pleca fiecare în Ţara Bârsei, ca să cumpere cantitatea trebuincioasă de sămânţă plugarii cari au fost destul de cuminţi să-şi înfiinţeze o cooperativă în sat, să cumpere sămânţa prin cooperativă.

Am fi nişte păcătoşi, dacă am crede că noi plugarii români nu am putea face isprava, pe care o fac ţăranii saşi. Şi noi avem agronomi, cari au învăţat la şcoale mai înalte de agricultură, la Academii, nu numai în ţară, ci şi în străinătate, în Germania şi Franţa. Îi rugăm, să lucreze şi ei cum lucrează agronomii saşi, cari nu sunt numai funcţionari de birou. Iar pe sătenii noştri îi îndemnăm să asculte de sfatarile, ce li-se vor da, cum ascultă şi ţăranii saşi. Căci e curată, ruşine când vedem, că, afară de Rusia, în Europa întreagă pământul produce pretutindeni mai mult decât produce la noi în România, unde avem atâa pământ gras.

VICTOR LAZĂR

Oameni de bine

Faptele unui preot

In viaţă, oamenii au nevoie de îndrumători, cari să le arate calea cea dreaptă şi bună.

Pentru cel ce ştie să-şi facă datoria, e un merit care trebuie scos în lumină şi arătat tuturora. Oamenii cari-şi fac datoria sunt apostolii neamului, sunt purtătorii nădejdii de mai bine.

Inprejurările m'au dus zilele acestea într'o comună din Jud. Covurlui, anume Jorăşti. In mijlocul acestei comune stă cu fală o „casă de sfat şi citire" în care se găseşte o bibliotecă, alcătuită din cărţi folositoare săteanului, cărţi adunate prin bunăvoinţa preşedintelui acelei societăţi, preotul Petru Gh. Savin.

Acest preot, care a însemnat şi înseamnă mult, nu numai în activitatea desfăşurată în comună, ci şi în judeţ muncind pentru binele tuturor, scriitor de talent, în scrierile căruia se oglindeşte viaţa de la sate, plină de farmec, a ţăranului; acest preot este adevăratul apostol al neamului.

E preşedintele Băncii populare şi membru al Ligei Culturale.

Prin munca lui s'a ridicat în comună un frumos monument, închinat eroilor comunei, eroi cari au căzut jertfă pentru întregirea neamului.

Şi-a pus în joc viaţa, alergând în toate părţile, adunând material pentru clădirea unui case naţionale.

Prin munca preotului Savin, se dau serbări în comună, se ţin şezători, cari sunt un merit şi o podoabă ale zilelor de azi; S'au strâns fonduri pentru ridicarea unei biserici în comună, pe lângă cele două cari mai sunt.

In comună vor avea loc mai multe cuvântări prin cari să se arate ţăranului drumul cel drept. Au făgăduit că vor ţine cuvântări Dnii Profesori N. Iorga şi I. Simionescu, luminătorii neamului.

Nu mai departe de cât zilele acestea, s'a dat în comună o serbare populară, cu piesa „Kir Zulíaridi". La serbare au luat parte: Dl Onose, prefectul judeţului, care a ţinut o cuvântare şi Dl Prodrom, primarul Galaţilor.

Serbarea a reuşit minunat, fiind urmată de o petrecere cu danţ. A cântat muzica marinei militare din Galaţi.

Cu această ocazie, oaspeţii judeţului, au vizitat clădirea nouă de şcoală ce se ridică în căminul Zărneşti, tot prin sârguinţa preotului Petru Gh. Savin.

Pentru cei cari îl cunoaştem preotul Savin, e un „moş Creangă" plin de duh.

Rugăm cerul să-l ţie mulţi ani fericiţi spre fala comunei şi a ţărei întregi.

IORD. BUCĂ

Femeia şi gospodăria

Imi aduc aminte de un proverb din bătrâni care zice: „Gospodăria se preţueşte după femee."

Şi 'ntr'adevăr aşa e.

Dacă femeea este leneşă şi se scoală târziu; în casă este ceartă; iar bărbatul şi copiii îi sunt rău îmbrăcaţi.

Mi-sa 'ntâmplat să văd un gospodar nepriceput şi care lipsea veşnic de la gospodărie. Cu toate că el lipsea dar lucrurile îi mergeau de minune.

De ce?...

Fiindcă a avut fericirea să aibă de soţie o bună gospodină.

Dacă dimpotrivă; gospodarul e deştept, muncitor, harnic, dar soţia-i nepricepută sau leneşă, el se va ruina, măcar orice ar face şi oricine ar fi. Duminecile şi la sărbători femeea lui caută ca să aibă haine de oraş, fustă de camoa, broboadă scumpă, ghete alese; acoperind subt ele rufe murdare.

Decât Dumnezeu să ne ferească tineretul de acest soi de gospodine; căci gospodarul care are aşa gospodină, totdeauna îi sărac, îşi despreţueşte casa, familia şi viaţa şi-o petrece prin cârciumi.

Tinerilor, care aveţi gândul însurătoarei ascultaţi şi de la mine un sfat: Căutaţi-vă femei cari să dispreţuiască luxul şi care să ştie că cu o cămaşă de bumbac le stă mai bine decât cu o rochie de mătasă pentru care bărbatul va trebui să se împrumute.

In nenumărate rânduri am văzut oameni care spre a-şi împodobi umerii au rămas săraci. Deci; din aceste destrămări oameni de oarecare însemnătate cad în sărăcie, alergând la aceia pe care îi despreţuiau mai înainte, dar care au ştiut să se susţie prin muncă şi economie.

Căutaţi femei cinstite, cu sufletul curat.

Numai aşa având o gospodină veţi da înainte, muncind fiecare după cum vă este chemarea. Numai aşa vă va fi drag casa în care se va găsi un sfat, din care pricină toate afacerile vă vor merge bine. Femeia bună va fi întotdeauna veselă, te simţi fericit lângă ea, şi ea se va simţi mai fericită căci: a fost fică bună, va fi soţie bună şi va fi mamă bună.

Numai aşa fii vor fi gospodari cinstiţi, fetele vor fi mame bune.

C. Gh. Popescu

PENTRU ACEI CARI NE SCRIU. Deoarece pagina II-a şi a III-a e pentru săteni, rugăm pe acei cari ne scriu, ca articolele să aibă o limbă curgătoare şi populară, un stil uşor, gândit şi să spue cât mai mult în puţine pagini, cari să fie scrise numai pe o faţă a a hârtiei şi cu cerneală.

Ştiri de pretutindeni

Exproprierile în Ardeal. Expropierea pământurilor stăpânite de boieri (nemeşi, baroni, grofi) şi alţi proprietari mari şi de instituţiuni sau aşezăminte mai mari, cum sunt statul, comunele, bisericele, mănăstirile, unele bănci ş. a. nu s'a terminat încă în Ardeal. Ca să ştie odată plugarii noştri, ce propietate vor avea şi să o lucreze cu drag, ministerul a dat ordin, ca până la 1 Octombrie anul acesta toate lucrările de expropiere să fie terminate.

Colaborator nou. Pe pagina I-a a foaei noastre publicăm un articol *Povestitorul Creangă*, datorit cunoscutului scriitor *N. A. Bogdan*.

Pe dsa îl leagă multe aminteri de Ardeal, deoarece încă din anul 1884 a scris la revista literară „Familia" de sub conducerea răposatului Iosif Vulcan. Dl N. A. Bogdan va colabora la foaea noastră.

Vizita unui prinţ japonez la noi. Din ţara Japoniei, a venit o ştire, că de acolo a plecat înspre România, un prinţ de la curtea împărătească japoneză.

Primirea prinţului japonez se va face la Sinaia în luna lui Octomvrie.

Invăţătorii, cari îşi părăsesc postul. Se întâmplă tot mai des, că unii învăţători îşi părăsesc postul şi se îndeletnicesc cu ale ocupaţiuni. Se mai întâmplă şi aceea, că unii elevi dela şcoala normală o părăsesc înainte de a o termina şi îşi aleg altă carieră. E ştiut însă, că toţi elevii, cari învaţă în şcoala normală, sunt ţinuţi pe cheltuiala statului şi chiar cei ce plătesc, dau numai o parte din cheltuiala, pe care o are statul cu ei. De aceia ministerul instrucţiunii a dat ordin ca toţi învăţătorii, cari îşi părăsesc posturile, să fie obligaţi a rentoarce statului cheltuiala pe care a avut-o cu ei socotindu-se cinci mii de lei pe an. Aşa e de altminteri legea, care obligă pe absolventul şcoalei normale să servească zece ani în învăţământ. Dar şi statul e dator să se îngrijească de o plată bună pentru aceşti luminători ai poporului.

Două sate şi o mânăstire ameninţate cu prăbuşirea. Două sate din comuna Vărzăreştii dimpreună cu mănăstirea cu acelaş nume din Basarabia, sunt ameninţate cu prăbuşirea. Mai cu seamă mănăstirea locuită de călugări, din pricina unui deal care mereu alunecă şi acum a ajuns lângă zidurile mănăstirii. Toate încercările sătenilor şi ale călugărilor de a opri alunecarea dealului sunt zadarnice; cu cele lalte două sate la fel.

Un copil mort mâncat de câni. In mahalaua turcească din Bazargic (Dobrogea) s'a făcut o descoperire dureroasă. La o adâncime destul de mare — în pământ — s'a găsit un copil. Din cercetările făcute reese că nefericitul a fost omorât.

Cadavrul a fost desgropat de câini. Haitele flămânde i-au mâncat partea de jos a corpului.

Sărbătorirea eroilor buzoeni. In ziua de 22 Septembrie se împlinesc şapte ani de când regimentul 48 Infanterie din Buzău şi-a vărsat sângele pe câmpul de luptă de la Rotenberg şi Noul săsesc de lângă Sibiu.

Din 68 ofiţeri şi 3600 oameni de trupă ce au luat parte la luptele din acea zi, la apelul de seară au răspuns numai 15 ofiţeri şi 800 soldaţi, restul fiind morţi, răniţi şi prizonieri.

Pentru a sărbători această luptă în care fiii Buzăului s'au distins, un comitet în frunte cu d-nii Gh. Pliniceanu, Neagu Dragomir, Ion Popescu şi Al. Serdinescu, avocaţi şi căpitani de rezervă, a hotărât ca în acea zi la Dolmag, lângă Sibiu, chiar pe locul unde s'au dat lupte, să se ţină un parastat în amintirea celor morţi, şi în aceaş timp să se pună piatra a unui monument, care să arăte fapta de vitejie a regimentului 48 infanterie.

Bâlciu. Intre 11 şi 17 Septembrie va avea loc în com. Corlăţel (jud. Mehedinţi) un mare bâlciu (iarmaroc) de vite. Vor lua parte negustori din tot judeţul.

Nenorocire cu automobilul în munţii Rucărului. Un automobil care ducea mereu călători de la Câmpulung la Rucăr, a plecat cu 13 persoane într'o plimbare spre Dâmbovicioara.

Când maşina urca muntele Mătiaş, frâna automobilului s'a rupt. Intr'o iuţială foarte mare automobilul a pornit-o înapoi, la vale, până ce s'a răsturnat. Cei 13 călători au fost azvârliţi din maşină. Din ei o domnişoară şi o femee din Rucăr, au murit, ceilalţi s'au ales cu răni uşoare.

Serbare. Săptămâna trecută în comuna Amara, jud. Ialomiţa, a fost o serbare pentru mărirea fondului ridicării unui monument al eroilor căzuţi în războiu din acea comună.

Serviciul religios a fost săvârşit de către preoţii Gh. Săchelarie, I. Bercus şi N. Negulescu.

A luat parte la această serbare multă lume.

Boala somnului. In părţile Sighetului Marmaţiei din Ardeal, s'a ivit nu de mult o muscă şi în urma pişcăturei ei, pe oameni îi apucă boală somnului. Până acuma din aceasta pricină sunt 16 bolnavi din care 2 oameni morţi.

Jertfele Românilor din Ardeal, Banat, Crişana, Sătmar şi Maramureş aduse în războiul din anii 1914—1918 sunt: Au murit pe câmpul de luptă 41.739 români, au murit în temniţă, în pribegie, în spital, acasă în urma boalelor sau răcelilor 11.275 români, s'au întors acasă, invalizi 25.406 români, dispăruţi până azi 29.839 români, văduve de războiu 38.680 romănce, orfani de războiu 79.226 români. Au luate parte la războiu: intelectuali 6517, comercianţi şi meseriaşi 14668, plugari muncitori 468.329 români, pagubele suferite de singuraticele comune 285 milioane 598.471 lei.

Şoarecii au mâncat un copil mic. Intr'un sat din Croaţia, (Iugoslavia) s'a întâmplat o nenorocire nemai pomenită. O nevastă tânără a plecat la lucru şi şi-a lăsat copilaşul mic de câteva luni în leagăn, singur în casă. O ceată de şoareci au început să mănânce din copilul crud şi vecinii atraşi de plânsul copilului, spărgând uşa, au găsit pe copilaş tot ciopârţit. Şoarecii îi mâncaseră degetele, urechile şi faţa. Copilul a fost dus la spital, dar a murit iar împotriva mamei s'a pornit cercetare, pentrucă şi-a lăsat copilul fără grijă în casă. — Nu lăsaţi copiii aşa singuri în case, pentru că li-se poate întâmpla multe rele.

Pentru sătenii din Bucovina. In mai multe sate din Bucovina bântue o tuse din pricina căruia mor copiii. Sfătuim pe săteni ca îndată ce văd că bieţii lor copilaşi se îmbolnăvesc să-i arăte la doctori.

Cinci copii într'un an. Soţia unui tâmplar din Berlin a născut de două ori, în timp de 12 luni.

Intâia oară femeia a născut doi gemeni, iar a doua oară, trei.

Toţi copiii, între cari două fete, împreună cu mama lor sunt bine şi voioşi.

O lege bună. La toamnă când se va deschide Parlamentul (casa unde se votează legile ţării) se va aduce o lege bună prin care se vor opri toate casele de cărţi de joc, unde oamenii pierdeau până acum averile. Nu-i vorbă că această patimă ar trebui stărjită nu numai de stat, ci şi de singurii oamenii, cari ar trebui să înţeleagă că de la jocul de cărţi până la puşcărie e numai un pas.

Nenorocirea la o luptă cu tauri. Oamenii nu ştiu cum să se mai petreacă şi au introdus din nou obiceiul cu două mii de ani în urmă, când la poporul roman şi grec, era o deosebită plăcere să vadă luptele cu tauri, într'un loc care şi până azi se chiamă circ. Şi orice gospodar din sat mai umblat prin lume nu se poate să nu fi fost le vre-un circ, ce se vede şi acum prin oraşe mari. Ei bine la un astfel de circ dintr'un oraş din Franţa, s'au dat lupte crânce cu tauri. Cum priveau oamenii s'au prăbuşit scândurile pe cari stăteau şi au murit 5 iar 20 au fost răniţi tare.

In timp ce se dădea ajutor răniţilor, taurul putu să scape, fugind pe câmp şi rănind doi oameni. Cu mare greutate au putut să-l prindă.

Cine doreşte înălţarea poporului român; Cine iubeşte lumea de la sate; Cine vrea ca întunericul dela ţară să dispară; Cine doreşte ca cultura să străbată în casele ţărăneşti; acela se abonează la „Cultura Poporului" şi răspândeşte această foae folositoare, foae care dela 1 Octombrie va apare în ŞEASE PAGINI, devenind prin aceasta cea mai mare şi mai ieftenă foae pentru popor.

Şcolare. La şcoalele elementare de agricultură de la Dărmăneşti-Ţigănia (Pârlita) Lehliu şi Pecica Maghiară (judeţul Arad) sunt vacante 15 locuri de bursă la fiecare din aceste şcoli.

Cererile se vor înainta la şcoli până la 15 Septembrie.

Un tată şi doi copii arşi de vii. Gheorghe Rad din Siliştea (Sighetul Marmaţiei, Ardeal) fiind dus la coasă în dealul Comarnicilor, departe de comună 2 poşte, a luat cu sine şi cei trei copii ai săi. Venind seara s'au dus la colibă să'şi facă demâncare, a făcut focul în coliba acoperită cu fân, şi după ce au mâncat, s'au culcat fără să stingă focul. Pe la miezul nopţii, coliba a luat foc şi câteşi trei au ars scăpând din flacări numai un băetan al lui Radu, care a dat de veste în sat ce s'a întâmplat cu familia sa.

Când umblăm cu focul, să fim totdeauna prevăzători.

Şezătoare culturală. Societatea literară „Academia bârlădeană" din Bârlad, în ziua de Duminecă 26 August, a ţinut a doua şezătoare din anul acesta, în satul Talaşmani, sub conducerea profesorului C. Calmuschi.

Taxele de export pentru cereale. Taxele sunt tot cele hotărîte în luna Iulie din anul trecut, adică 30 mii de lei pentru vagonul de 10 mii de Kgr, plătit în dolari, franci francezi, elveţieni, ş. a. La vagonul de popuşoi (porumb) s'a redus taxa de export (ce trece peste graniţă) de la 30 de mii lei la 20 mii de lei, avându-se în vedere noua recoltă din anul acesta, care va fi bună.

Preţul unei epistole în Rusia. In nici-o ţară nu sunt milioanele aşa pe garduri ca în Rusia. O epistoală simplă, trimisă în ori-care parte a Rusiei costă 7 milioane şi jumătate ruble. Iar o epistoală cu greutate de 20 grame, trimisă din Rusia în streinătate costă nici mai mult, nici mai puţin decât 27 milioane ruble.

REDACŢIONALE. Rugăm pe acei cari ne trimit articole scriind despre mănăstiri sau descrieri de prin ţară, să le însoţiască în acelaş timp cu fotografii, ca să le punem în foae.

Expoziţiile din Bucovina. Cele din urmă expoziţiuni de animale din Bucovina se vor ţine la 4 Septembrie la Dorna Vatra şi la 6 Septembrie la Câmpulung.

Toate expoziţiile ţinute până acum în Bucovina au dat rezultate bune. In special s'a admirat vecile, din rasele Siementhall şi Pintzgau cum, şi armăsarii proveniţi din herghelia Statului din Rădăuţi.

Chiar sătenii au apreciat aceşti cai oferind câte 10—15 mii de lei pentru un mânz de un an şi câte 20—30 mii de lei pe un cârlan de 2—3 ani.

Ministerul de agricultură a acordat expozanţilor cari s'au distins premii în bani, medalii şi diplome.

Sărbătorirea morţii lui Simion Murafa. In Basarabia a trăit un mare luptător pentru neamul său romănesc, Simion Murafa. El însă a fost omorît de duşmanii ruşi. In Dumineca aceasta de 2 Septembrie se împlinesc şase ani de la moartea acestui patriot. Cu acest prilej se ţine nu parastas la mormântul său din Chişinău.

Trupul omenesc. Un învăţat german, cercetând trupul omenesc, a aflat că un om mijlociu are în el cam o găleată de sânge, în care se găseşte o lingură de sare, o linguriţă de zahăr, atâta fier (în picături mici de tot) cât se poate face un cui mijlociu, fosfor pentru 2200 beţişoare de chibrituri şi var atâta cât s'ar putea vărui un coteţ de găini. Din grăsimea pe care o are omul, ai putea face 7 bucăţi de săpun.

Pentru abonaţii noştri. Pentrucă ştim că serviciul poştei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonaţii noştri că de câteori nu vor primi vre-un număr din ziar, să ne încunoştinţeze prin o carte poştală ca numărul lipsă să-l trimitem din non.

Pentru orfanii de războl. Pe ziua de 1 Septembrie s'a înfiinţat la Cetatea-Albă (Basarabia) o şcoală inferioară de meserii cu patru secţiuni. In această şcoală sunt primiţi numai orfanii din războiu, iar întreţinerea pe tot timpul şcoalei se face de către Societatea orfanilor.

Export de vite. In intervalul de la 1 Iulie la 15 August, numai dintr'o singură regiune din Transilvania (Tg.-Mureş) s'au exportat în străinătate 884 de vite cornute.

Toate aceste vite au fost împărţite între Praga şi Viena.

Sărbătorirea monumentului eroilor din Bereşti. In ziua de Duminică 9 Septembrie, va avea loc în satul Beresti din judeţul Covurlui, sărbătorirea desvelirei monumentului eroilor.

Şcoli industriale. Ministerul muncii a hotărât să înfiinţeze şcoli industriale de ucenici şi ucenice pe lângă orfelinatele din Cluj, Arad, Timişoara şi Chişinău. Iată adevărate fapte bune.

Cum să se taie vitele. Aflând ministerul de agricultură, că în Ardeal numărul viţeilor ce se taie în măcelării e mult mai mare ca al vitelor bătrâne, a dat ordin tuturor măcelarilor, că în viitor să taie numai atâţia viţei mai mici de doi ani, cât este numărul vitelor mari ce se taie. Această poruncă a dat-o ministrul pentru ca să nu se primejduiască înmulţirea vitelor.

Trecerea înot a Canalului Mânecii. Strâmtoarea de mare ce este între Olanda şi Anglia se numeşte Canalul Mânecii. In ziua de 12 August italianul Tirabasci a trecut acest canal înot în vreme de 18 ceasuri. Lăţimea canalului este de 38 kilometri.

Şcolare. La Academia de Agricultură din Cluj sunt vacante 40 de burse.

Inscrierile se fac până la 15 Octombrie, iar cursurile vor începe pe ziua de 16 Octombrie.

— Pe ziua de 1 Septembrie se înfiinţează în oraşul Constanţa o şcoală inferioară de meserii.

— Cu începera noului an şcolar, ministerul instrucţiunii a aprobat înfiinţarea unei şcoale superioare de comerţ, în Târgovişte, care va funcţiona în acelaş local cu şcoala elementară de comerţ.

Pe lângă şcoală va fi şi un internat pentru elevi.

Inscrierile au început la cancelaria şcoalei şi vor continua până la 15 Septembrie.

— La şcoala de horticultură „Maximilian Popovici" din Dragomireşti-din-vale (Ilfov) sunt vacante pentru anul şcolar 1923-1924 24 burse.

Condiţiunile de admitere sunt următoarele:

Să fie român, bine desvoltat şi sănătos, să aibă etatea de 14 ani împliniţi. Se admite dispensa de 1 an cu aprobarea ministerului de agricultură.

Inscrierile se fac până în ziua de 12 Septembrie, când începe concursul.

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulţi cari ştiţi să puneţi pe hârtie gândul vostru, aşa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiţi a spune lucruri bune, — ca să învăţăm şi noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieţi pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaştem de aproape, vrem să vă spuneţi şi voi păsurile voastre, cum mai este prin sate şi cum aţi dori să fie. Şi vorbind un sătean din Basarabia, şi altul din Banat, şi altul din Bucovina, şi altul din Ardeal şi altul din Dobrogea, ne vom cunoaşte mai bine şi ne vom iubi mai mult.

Târguri de vite. S'a aprobat deschiderea următoarelor noui târguri de animale: un târg săptămânal în fiecare Marţi în comuna Coroviţa-Română din judeţul Caraş-Severin cât şi două târguri anuale în aceiaşi comună, la 26 Octombrie şi 18 Decembrie. Un târg anual de animale de 17—20 Iulie în comuna Cebi (judeţul Gorj).

— Târgul de toamnă din Sibiu se va ţinea în modul următor: târg de oi la 7, 8, 9 Sept.; târg de vite la 10, 11 Sept.; târg de cai la 12, 13 Sept.; târg de mărfuri la 14 Septembrie.

Sărăcia la Budapesta. Aşa e de mare sărăcia la Budapesta, în cât în două zile din pricina foamei, s'au împuşcat 28 de oameni.

Piaţa cerealelor la Brăila. In cursul săptămânei trecute, piaţa de cereale la Brăila, a fost mai vie. S'a vândut orz nou de la 25 mii de lei la 35 mii de lei, vagonul. Popuşoiul (porumbul) corcitură în magazie cu 38 mii de lei vagonul, grâu cu 3.80—4 lei 50 un kgr. în târgul de vite; fasolea cu 8 până la 10 lei un kgr., iar orzul de la 3,40 până la 3 lei 50 un kgr.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonamentul normal: 120 lei pe an.

*„ de favoare: pentru săteni, muncitori şi intelectuali **60** lei pe an.*

*„ de susţinere: **200** lei minimum pentru instituţiile statului, financiare, biblioteci şi pentru toţi acei cari pot şi vor să sprijine ziarul.*

*În America **2** dolari pe an.*
*În Jugoslavia **65** dinari pe an.*

Plata abonamentului se face înainte. Se poate abona foaia şi pe jumătate de an.

Publicitatea se primeşte la administraţia foiei şi la toate agenţiile de publicitate din ţară.

Serbările „Astrei" în Timişoara. Societatea pentru cultura şi literatura poporului român, care se chiamă „Astra" şi are o vechime de peste 60 de ani, în zilele de 27 şi 28 August, şi-a ţinut adunarea generală la Timişoara. Cu acest prilej au fost mari serbări culturale şi populare.

Congresul demobilizaţilor din ţară. In zilele de 26 şi 27 August, la Tg.-Jiu, s'a ţinut congresul general al demobilizaţilor din întreaga ţară.

Sfinţire. In cursul lunei Septembrie, în oraşul Bălţi din Basarabia, se va sfinţi locul pe care se va ridica sfântul lăcaş al Episcopiei Hotinului.

Muştele columbace, despre cari am scris mai astă-primăvară arătând ce pagubă mare au făcut în vitele oamenilor înţepându-le, se vede că au lăsat sămânţă şi în alte părţi. Nu de mult s'a constatat larve ale acestei muşte primejdioase în albia râului Prahova. Din partea ministerului de agricultură s'a numit o comisiune, care să cerceteze la faţa locului dacă sunt multe larve şi să chibzuească asupra mijloacelor celor mai potrivite ce să fie stârpite, pentruca să nu ne pomenim la primavară cu altă pacoste.

Şcolile normale. Tipărim aici câte şcoli normale sunt în toată ţara: De băeţi, în vechiul regat: în Galaţi, Caracal, Piteşti, Tecuci, Călăraşi, R. Vâlcea, Tulcea, Constanţa, R. Sărat, Bîrlad, P.-Neamţ, Bucureşti, Ploeşti, Câmpulung, T.-Severin, Huşi, Grădiştea, Roman, Craiova, Tg.-Jiu, Botoşani, Alexandria, Târgovişte, Fălticeni, Brăila, Slatina Vaslui, Focşani.

In ţinuturile unite: Soroca, Cluj, Caranşebeş, Sighetul Marmaţiei, Chişinău, Deva, Tg.-Mureş, Hotin, Timişoara, Orhei, Oradea-Mare.

De fete. Vechiul Regat: Piteşti. Bîrlad, T.-Măgurele, Craiova, Iaşi, Bacău, Institutul Otetelişanu, com, Măgurele, judeţul Ilfov, Buzău, Galaţi, Brăila, Bucureşti, Câmpulung, Botoşani, P.-Neamţ.

Ţinuturile unite; Lugoj, Oradea-Mare, Arad, Cernăuţi, Sf. Gheorghe, Cluj.

Pentru conducătoare de grădini de copii: Chişinău, Iaşi, Bucureşti.

Inştiinţare. Societatea Căminul Studenţilor din Bucureşti aduce la cunoştinţa Studenţilor Universităţii din Bucureşti că atât Cantinele cât şi Căminele Societăţii nu se vor deschide până la data de 1 Octombrie a. c., din cauza reparaţiunilor ce se fac tuturor localurilor Societăţii.

Studenţi cari vor veni înainte de data de mai sus în Bucureşti, vor trebui să se îngrijească de casă şi masă în oraş pe seama lor. Condiţiunile de admitere în Cămin şi la Cantină se vor publica la timp în ziare. *Director General.*

REVISTE PRIMITE:

Viaţa revistă populară catolică, redacţia Seminarul Francisc Hălăuceşti (Roman).

Buletinul Oficial al Jud. Roman anul 1, No. 1 şi 2 pe luna Iulie şi August. (Roman).

Reviste Moldovei, anul III. No. 2-4 pe lunile Iunie, August 1923. Botoşani, la Asociaţia Cercetarilor.

Fierul, Revista negustorilor de fier. Anul I. No. 7 pe luna Aug. Cluj, Str. Regina Maria 19.

Glasul Ţării, revistă culturală, anul III. No. 7 şi 8 pe Iulie şi August. Câmpulung Muscel, Str. Negru-Vodă 31.

POŞTA REDACŢIEI. Toţi acei cari ne trimit poezii, culegeri populare, încercări literare, sunt rugaţi să aibă răbdare până ce la 1 octomvrie vom apare în 6 pagini şi atunci foaea fiind mai mare vom putea să le publicăm pe cele bune. Imbulzeala de materie ce o avem, cere răgaz pentru fiecare, până ce-i vine rîndul la tipar.

La 1 Octombrie a. c. vom apare în şase pagini

„ALBINA"

INSTITUT DE CREDIT ŞI DE ECONOMII

Fondată la 1872. **CENTRALA SIBIIU** Fondată la 1872.

SUCURSALE: BRAŞOV / BUCUREŞTI / CLUJ / LUGOJ / MEDIAŞ TARGUL-MURĂŞ / TIMIŞOARA ŞI SÂN-MĂRTIN.

Capital deplin vărsat	Lei	25,000.000
Fonduri de rezervă	„	16,000,000
Depuneri spre fructif.	„	256,000.000

Legături cu toate centrele din ţară.

Lucrează direct cu cele mai mari bănci din America.

Are o secţie specială pentru afacerile americane.

Jertfeşte anual sute de mii de lei pentru scopuri de binefacere şi culturale.

Primeşte DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE de plată la vedere cu 5% dobândă fără considerare la sumă. Pentru DEPUNERI CU TERMIN FIX plăteşte $5^1/_2$—7% — după mărimea sumelor şi durata termenelor de plată. (20, 8—10.)
Darea către stat o plăteşte Institutul din al său.

Povestea moșiei părăginite

O fost odată un vrednic și viteaz român căruia i-a ajutat Dumnezeu să aibă cea mai frumoasă gopodărie, mai mare și mai bogată moșie. Avea o grădină frumos cultivată și împodobită cu cei mai sănătoși pomi, cari pomi dădeau multe și gustoase fructe. Pomii erau sănătoși și dădeau fructe multe și gustoase pentru că din cauza vredniciei românului nostru nu se pomenea nici un fel de gânganie în grădina lui, nu se pomenea nici un fir de pălămidă, scaeți, măcieș și într'un cuvânt nici una dintre buruenile rele și înăbușitoare. Crengile pomilor erau drepte și frumoase căci nu îndrăsnea picior de străin să intre în grădina lui și să le frângă.

Pământul de lângă tulpina fiecărui pom era roată deșțelinit și vara deseori prășit, pentru ca să poată apa și aerul să ajungă la rădăcini.

Dacă i-ar fi dat Dumnezeu și vecini buni, nici că s'ar mai fi pomenit un om mai fericit pe fața pământului ca românul nostru.

Vecinii săi erau trândavi, chefuitori, mândri și din cauza asta pe moșia lor creștea numai burueni, măcieși și scăeți, iar cei câțiva pomi ce-i aveau erau prada omizilor și a tot felul de purici și gânganii, așa că fructe din pomii lor nu se pomenea nici la față să le cunoască cineva.

Nepricopsiții de vecini ai românului nostru, isprăvind de mâncat și risipit ceea ce bruma se mai găsea pe la casa lor, au început să râvnească la moșia vecinului lor român. Incercat-au cu fel de fel de momeli și mângâeli, dar nu s'a prins. Au încercat cu forța, dărind cu pari și cu topoare, dar feciorii vrednicului nostru român i-au cosit de i-au snopit.

Dar, cum omului nu-i este dat să trăiască cât lumea, i-a sosit ceasul de apoi și bunului nostru gospodar...

Atât a trebuit, ca viclenii lui vecini, să profite de tinerețea copiilor rămași și să încerce să-i prostească și să-i facă să uite ce a făcut părintele lor. I-a sfătuit să-și puie administratori (vechili) străini (greci, turci sau armeni), și i-a mai sfătuit să înceapă să facă pe boierii și să călătorească prin țări străine; i-au mai sfătuit în sfârșit să nu prea stea cot la cot cu oamenii ce trăiau și munciau pe moșia și'n grădina lor.

Cum nimic nu este mai molipsitor ca trândăvia, cheful și mândria —; feciorii românului nostru au început a uita ce văzuse pe tată-su făcând și au lăsat lucrurile cam în părăsire. Atât a trebuit!... Vecinul dela miază-noapte le-a luat colțul cel mai frumos a grădinei lor; cel dela răsărit a luat partea cea mai frumoasă a moșiei cu viile și heleșteele de pește; cel dela apus le-a luat partea din moșie cu cele mai frumoase ape, păduri și pământuri aurufere și cu alte bogății. La miazăzi a lăsat să se sape un șanț prin care să pătrundă în grădina lor tot felul de gunoaie dela vecinii din acea parte...

In timpul acesta feciorii viteazului român, rămânând de capul lor și ne mai dând pe la moșia și grădina lor, nu au putut afla că li s'a schimbat hotarele moșiei și că oamenii de pe moșia lor acum erau slugile vecinilor vicleni — cari făceau ce voiau ca pe moșia lor.

Caii, oile, vacile și'n sfârșit toate vitele bătrânului răposat au început a se rebegi; pomii din grădină au început a fi roși de omide, de păduchi, de cari, de viermi albi... In locul mândreței, belșugului și bucuriei de altădată, acum ajunsese jalea, sărăcia și sâlnicia!... De ce? Pentrucă copiilor înșelați nu le-a mai fost cu putință să puie piciorul pe părțile furate; pentrucă în locul stăpânului pe care-l durea inima de averea, vitele și grădina lui, erau vechili și vătafi străini cari bănuind că dreptatea va eși odată ca untdelemnul deasupra apei, vindeau tot ce puteau și nimic nu mai făceau din ce se irosa. Ba, mai mult încă, pentru ca să schimbe fața lucrurilor, pentru ca să nu piardă procesul la o judecată întâmplătoare, au smuls florile, legumele cele bune și pomii mândri, de pe lângă cărările grădinei și a pus în locul lor burueni înăbușitoare pentruca nici pe departe să nu mai semene cu ce a fost. In zadar plângeau bieții pomi și bietele flori, în zadar se tânguiau bietele vite, căci nu era nimeni care să le asculte.

Au trecut ani dearândul și în locul frumoasei grădini de altă dată a ajuns o jălanie. Toate buruenele și toți mărăcinii de prin grădinile vecine s'au încuibat în grădina prădată — iar azi, din cauza lor căci s'au ciubărit bine, nu mai poți face aproape nimic!...

Românul are o vorbă „Tot începutul are și sfârșit“ și încă una: „După rău vine și bine“. Așa s'a și întâmplat!... Sufletul vechiului gospodar vrednic, văzând jălania care a luat locul raiului de pe moșia lui, s'a arătat în vis copiilor lui, acum oameni în toată firea și le-a spus: Copiii mei buni! de ce îmi tulburați liniștea! de ce ați petrecut și v'ați lăsat înșelați de viclenii și mișeii voștri vecini? In curând se va începe judecata cea mare, căci Dumnezeu nu iartă înșelăciunea și silnicia! Pregătiți-vă de luptă, căci numai așa veți căpăta moșia și oamenii voștri înapoi.

Ziua judecăței a venit!... Lupta cea mare și grea s'a dat!... Moșia prădată a trecut în mânele moștenitorilor viteazului român!... De acum, începe lupta cea mai grea dar și mai frumoasă!...

Moșia prădată a intrat în mâinile moștenitorilor legitimi!... Pomii lăsați pradă tuturor omizilor și păduchilor trebuesc curățați și unde este nevoie se vor tăia și crengile uscate. Trebue băgat plugul adânc și desrădăcinat toate buruenele străine și neproductive. Da! lupta cea frumoasă începe: le va curăța grădina de toate jigăniile și buruenele, și se vor sămăna legume bune pentru hrana noastră, nutreț pentru vite, flori pentru albine... Fi-vor moștenitorii, vrednici de răposatul lor tată?!...

Cred că da!... căci sunt mai mulți și cu atât mai mult că nevoia i-a învățat să aprecieze munca cinstită dătătoare de roade. Să-i ție Dumnezeu și să le dea mintea românului cea de pe urmă.

G. T. PAMFIL
profesor la Universitatea din Cluj.

Colindând prin țară

Schitul Buciumeni

La o depărtare de 16 Km. de târgul Nicorești din jud. Tecuci, lăsând șoseua prunduită care duce la Adjud și care șerpuește când între lanuri întinse de păpușoaie, când între frumoase dealuri acoperite cu vii, — și cotind cu piciorul la stânga pe un drumușor îngust, sau pe cărărușa de pe culme, ajungi plin de oboseală — dar mulțumit de frumusețile naturei — la o poartă mânăstirească acoperită de crengile pletoase a nucilor. Dar cu multă anevoie se poate apropia cineva. Sumedenie de câini ciobănești ce eșea din pământ te întâmpină și te fac să rămâi locului, până când într'un târziu abia ți se deschide o portiță și cu neîncredere ești poftit să întri.

Tot necazul așteptărei și a fricei dispar, căci o priveliște splendidă ți se desfășoară în frumusețea unui apus de soare. Ai înaintea ți „Schitul Buciumeni“.

Așezat pe cel mai înalt vârf al dealului Cucuești, acest cuib de pace și de liniște te îmbie să rămâi și să te odihnești în el multă vreme. Imediat îți vine în minte că aci ar fi locul cel mai prielnic pentru odihna verei, dacă ai putea avea la îndemână cele trebuitoare pentru hrană.

Ograda mare, acoperită cu iarbă fragedă ca în primăvară. In mijloc bisericuța bine întreținută. Jurînprejur chilioarele care strălucesc de curățenie, adăpostesc vre-o 30 măicuțe și surori.

Grădinițele, pline de felurite flori care de care mai mândre și voioase, râd, în bătaia ultimelor raze de soare, și a miresmelor de creițe și busuioc.

Câte-va măicuțe, sfioase, abia își ridic ochii, pe când degetele lor fug pe andrelele ascuțite și lucitoare; altele trag firul subțirel din caerul prins în furcă, iar cele mai multe umblă repede după treburi, ca furnicele, căutând a nu pierde vremea în zadar.

In fund se văd livezi de pomi roditori și mai ales pusderie de nuci bătrâni, iar mai departe umbra pădurilor întinse și neumblate.

..: După o amănunțită cercetare afli că schitișorul acesta așa de pitoresc nu posedă aci, nici un hrisov, nici un document care să dumerească pe creștini cum și de cine a fost întemeiat și închinat Domnului acest sf. locaș.

Zadarnic tânăra maică starița se străduește a ne explica vechimea și însemnătatea lui, arătându-ne locul unde a fost altarul vechei bisericuțe însemnat azi cu o mică zidire și o cruce.

...Ceva mai departe pe zidul din pridvor îți atrage luare aminte și cauți a ceti cu interes:

„ Doctorii sufletești

Vorbeau sfintii părinți: că trecând oare care frate prin Egipet, au venit în o casă de sănătate la un doctor să-și cumpere doctorii, și au văzut acolo pe mulți venind, care diferite feluri de boale aveau, iar doctorul le da cele spre folos. Deci întrând și vorbind cu doctorul, l-au întrebat pre el zicând: care este pricina venirei tale la noi frate? Zis'au lui fratele:

„Oare este vre-o doctorie pe lume care să poată a mă tămădui la suflet *cel* ce cu multe păcate bolește. Răspuns'a lui doctorul „este“ dacă voești a le tămădui și sănătos a fi: Mergi, sapă-ți rădăcina copacului *Fuduliei tale*, cu *smerite cugetări*. *Sgârcenia*, prin *Milostenie*. *Desfrânarea* prin *Curățenie*. *Lăcomia* prin *înfrânare*. *Prizma și ura* prin *iubire de frați*. *Minciuna* prin *adevăr*. *Sărăcia* prin *răbdare*. A *întoarce împătrit* celui ce ai luat pe nedrept. Curăță bine tulpina vieței tale de omizile *mincinoase* ca să nu-i strice roadele. Pune-i la rădăcină cât mai mult *pământ gras, iubirea de săraci*. Tae *uscăturile răutăților*, care-i *săcătuesc inima*. Apoi împodobește-ți copacul vieței tale cu duhovniceștele frunze ale *Credinței*. Cu florile *lepădărei de sine*. Cu sămânța *Blândeței*. Cu ramurile deselor *rugăciuni*. Iar la coptul roadelor, usucă-le cu cele *patru posturi*, amestecând le piseazǎ bine în piua *Ascultărei poruncilor Dumnezeești*. *Cernându-le* în sita *rânduelilor celor bune*. Pune-le în oala științei turnând peste ele *apa lacrămilor*. Acoperile cu *tăcerea*. Infășurându-le cu *neclevetirea*. Ațâță-le cu scânteele *credinței din inimă*. Amestecă-le cu *mulțumirea*. Ferbe-le în destul cu focul *dragostei*. Toarne-le în blidurile *dreptei socoteli*. Bagă-le în spițăria sufletului, prin o *mărturisire curată*, apoi ai grije ca trecând la spital cu rețete să-i urmezi *Dieta*. Așa cât mai des puindu-le peste rănile sufletești *vei tămădui* mulțimea păcatelor tale, făcându-te sănătos ca și cum n'ai fi fost bolnav vre-odată.

Amin.

Doctorul este duhovnicul.

ss. Arhimandritul Mina Prodan 1922“

. . . .

Aceste *doctorii sufletești* le-am găsit scrise și subliniate întocmai așa cum le-am prescris aci. Puse într'un privaz cu sticlă și atârnat la intrarea în bisericuța nouă a micului schit Buciumeni.

Cetindu-le cu luare aminte, mi-am zis, că, ar fi un păcat, ca numai cele vre-o trei zeci de măicuțe — care poate nici nu știu toate a ceti, și alți rari călători ce mai vizitează, acest cuib de frumusețe — să-și tămăduiască sufletul cu aceste doctorii, atunci când *o lume întreagă are atâta nevoie de ele.*

MARIA Dr. GAVRILESCU.

PREVEDEREA
SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ DE ASIGURĂRI
AGENȚIA PRINCIPALĂ ÎN BRĂILA.
CAPITAL 10,000,000 LEI
REZERVE 20,000,000 LEI
AGENȚIE PRINCIPALĂ ÎN ORADEA-MARE LA BANCA ȘI SOCIETATEA COMERCIALĂ DIN BIHOR S. A.
STR. NAGY SÁNDOR 4.
23—8

Cu deplină garanție ca înainte de războiu ------ cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialități: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare și tot felul de piei pentru întrebuințare technică --- liferează
FRAȚII RENNER & COMP,
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
14—17

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după desenuri se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-20-37

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate,
14—18
din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare*. Se capătă pretutindeni.

FABRICA DE PIELĂRIE DIN TURDA
SOCIETATE ANONIMĂ
TELEFON No. 72.
produce toate speciile de tălpi prima calitate!
28—7—5.

Este știut de toți că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!
Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acții.
Furnisoare ale Curții Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22—8

S'a deschis basinul băii Diana!
5 20—50
Pentru înotători liberi și cari învață înotatul. Deschis dela ora 7 dimineața până la ora 8 seara. Lloyd 1633

Morile Unite cu aburi
LÁSZLÓ & HUNYADY
SOCIETATE PE ACȚIUNI
ORADEA-MARE
25—8

RECLAMA E SUFLETUL COMERȚULUI!

Dacă vrei bonboane bune cere „MELISSA“
15-8
Telefon 648 și 665
Cluj – Calea Dorobanților 40 și 41-a

Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
Orice familie își procură pentru casă
LIQUERUL BOGSZA
pentru că e veritabil și neîntrecut!
Triple-Sec-Bogsza neîntrecut!
16—19

Citiți abonați și răspândiți „Cultura Poporului“

BANCA CHRISSOVELONI SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI
SUCURSALA CLUJ, STRADA MEMORANDULUI N-rul 8.
SUCURSALE: BRĂILA, CONSTANȚA, CLUJ, GALAȚI, SIBIU, NEW-YORK (AMERICA), CONSTANTINOPOL (TURCIA).
AFILIAȚIUNI: BANCA CHRISSOVELONI & CO., DIN PARIS; BANCA CHRISSOVELONI, BISTEGHI & CO., DIN VIENA.
CAPITAL SOCIETAR DEPLIN VĂRSAT: LEI 150,000,000.
Face orice operațiuni de bancă. — Sconteazǎ portofoliul comercial, cupoane și titluri eșite la sorți. Deschide conturi curente. — Se însărcinează a face plăți în orice oraș din țară. — Emite cecuri și acreditive asupra oricărui oraș din țară. — Liberează scrisori de credit. — Primește bani în deposit și cu librete de economii, plătibile la vedere și pe termen fix, pentru care plătește dobânzi avantagioase. Prin mijlocirea sucursalei sale din New-York se însărcinează a face plăți pe tot teritorul României-Mari pentru Românii din America
27—5—4.

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 20—50

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7 20—50

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 20—50

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A“
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 20—50

BANCA ANGLO-AUSTRIACĂ
FILIALA ORADEA-MARE
SCONTEAZĂ CAMBII
PRIMEȘTE DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE cu livrete și în cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase (Efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil).
EFECTUIAZĂ remiteri pentru țără și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase.
SCONTEAZĂ CAMBII
24—7—7
CUMPĂRĂ ȘI VINDE MONEDE STREINE

FABRICA DE BERE DIN TURDA S. A.
KORONA
CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5
DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ
GLORIA
BERE DIN MALT DUBLU
TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR 11 — TELEFON No. 394
26—7

Tiparul tipografiei „VIAȚA“ Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No: 5—13

D-lui Joan Georgescu primredactor la Revista Transilvania" in Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te și vei fi! — Voește și vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă 9 Sept. 1923 | ADMINISTRAȚIA: CALEA DOROBANȚILOR 10 TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 24. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

LUI AUREL VLAICU

Biruința cea mare a Neamului își împlinește, ceas de ceas, opera mântuitoare de înălțare și închegare a României Noui. In sufletele noastre, mai puternic ca oricând, credința sfântă a „unui viitor de aur", înseamnă izvorul de căldură și energie pentru munca viitorului.

In fața eroilor zilei de ieri, plecăm smeriți gândul recunoștinții noastre. Primului soldat care, în fruntea oștilor liberatoare, a pornit — trei ani înaintea lor — spre a cuceri Carpații, dezrobiții și dezrobitorii îi aduc azi un pios și recunoscător omagiu!

Mormântul lui a fost prima piatră a unui nou hotar, pe ruinele celui vechi;

zborul lui a însemnat întâia înălțare a șoimului român, în văzduhul de unde acvila cu două capete trebuia să se prăbușească pe veci;

fapta lui, Ardelean mort între frații de dincolo de munți, a luat înțelesul unui solemn jurământ de unire și de iubire.

Lui Aurel Vlaicu, „Cultura Poporului" îi ridică azi, în al cincilea an al mântuirii Neamului, un imn de slavă și de biruință!

General N. PETALA.

Aurel Vlaicu

Șoimul nostru ardelenesc a lunecat din slava cerului și s'a sfărâmat de acest pământ aspru, care-și răsbună astfel pe acela ce tindea să se desfacă mai mult din robia lui cea grea.

Vlaicu a murit. Cu aripile ultimului său sbor i s'a frânt și viața; voința cea nebiruită s'a pierdut.

Și în adevăr nebiruită a fost această voință. Fecior de țăran, fără carte, fără avere, fără sprijin el s'a trezit într'o bună zi cu gândul, că e frumos să sboare cineva, că e bine să sboare, că trebuie să sboare, — și că pentru aceasta e făcut pe lume. A trecut, ajutat de câțiva prieteni, toate piedecile neînțelegerii și nepriceperii și la capătul atâtor încercări zadarnice, atâtor silinți înfrânte s'a pomenit în sfârșit acolo sus în cer, sburând. De atunci n'a mai voit alta; n'a căutat un rost în vieață, o funcție, o ocupație, [illegible], o vatră de familie, o iubire, nimic... Il ajungea doar că al lui era cerul, cerul întreg!

Și, când l-au văzut acolo, tăind undele văzduhului liniștit, frângând împotrivirile vântului, întrecând negurile, nu numai [illegible] de ieri, setoși de libertate, de lumină, de neatârnare, i s'au închinat, nu numai ca unui fiu iubit, [illegible] decât ceilalți, ci ca unui vestitor, ca unui simbol. Când în vâjâitul lor [illegible] porneau aripile, când [illegible] sigură sus deasupra pământului, când se frământa cu puterile vieții și le răpunea plutind liniștit vultureşte, li se părea că zăresc în viitor o altă lume: urmașii lor, seminția lor dezrobită de sub apăsarea vechilor puteri, înfruntând vrăjmășiile din urmă, sburând tot mai sus peste dânsele și odihnindu-se în lumina apoteozei victorioase. Și de aceea la nimeni nu s'a uitat nația cu ochi mai bucuroși, scăldați în lacrimi și totuși plini de raze, decât la dânsul.

Astfel tânărul care isprăvește astăzi în mijlocul durerii tuturora a fost un fericit, prin toată mărimea triumfului său, prin toată căldura iubirii ce deștepta în juru-i. Și chiar acum, în clipa tragică, el a avut favoarea dumnezeiască de a sfârși în lumea pentru care trăise, care-l [illegible] totul — pe care-l iubea.

Se uită bărbații politici, se uită scriitori de renume. Pe el însă nu-l vom uita. Oricând îndrăzneala omenească va smulge aiurea secretele naturii învinse, nu vom privi cu invidie pe acel învingător, ci vom zice cu mândrie: Și noi am avut pe Vlaicu!

N. IORGA

VLAICU

L-am văzut pentru întâiadată la Blaj, sburând... în [illegible] erau: Coșbuc și Caragiale. Tustrei sburători. Și îl văd pentru ultimaoară și pentru totdeauna acum, când îl chiem din întunerec [illegible]. Ce frumos era sufletul fiului de țăran din Binținți! Și ce departe a vrut să ajungă. Poate a vrut să-și ajungă scopul, pe care [illegible]. Carpații l-au învins, căci a vrut să-i învingă. Văzduhul l-a sdrobit, căci a vrut să sdrobească puterea văzduhului. [illegible] și-a dat viața văzduhului, căruia alții numai [illegible] a vrut să treacă în sbor Carpații, [illegible] Vlaicu sboară mai departe în vecinicie...

EMIL ISAC

10 ani de la moartea lui Vlaicu

Prin Vlaicu, dela a cărui moarte se împlinesc zece ani, ne grăește copilăria, avântată de nețărmurite nădejdi, a aviației române. El este un simbol al începuturilor aeronauticei noastre. Dar el mai este în același timp și unul din eroii premergători ai unității noastre naționale. Căci înainte de înfăptuirea acesteia, prin războiul din urmă, el s'a jertfit pentru ea. Și mai ales aceasta este tâlcul ființei sale. [illegible] A murit împărtășindu-se din nemurire. A fulgerat ca o stea prevestitoare că totuși România Mare va fi.

Căci dacă atâta trudă punea el ca să găsească meșteșugul sborului în aer, aceasta era pentru ca țara lui [illegible]

[illegible]

Și Vlaicu a adus [illegible] acestui mare gând, [illegible] România reîntregită [illegible] nu era aevea, ci părea un îndepărtat vis, [illegible]. Și a fi fost printre acei cari au întrevăzut adevărul, este vrednicia sa. [illegible] România Mare.

Și a îndrăznit prin avântul său [illegible] despicător de văzduh; prin aviație [illegible]

[illegible] tului românesc.

Dar din sămânța sacrificiului pentru desăvârșirea românească, spre o mai strălucitoare [illegible], răsare o floare. [illegible] la jertfa, pentru ca, printr'o creștere a muncii cinstite, să aducem și noi contribuția noastră la opera [illegible]. [illegible]

MARIN ȘTEFĂNESCU
prof. la Univ. din Cluj

LUMINA CEA VECINICĂ

CHIPUL LUI AUREL VLAICU DE PE MONUMENT, SCULPTAT ÎN MARMORĂ DE CARARRA DE MĂȚĂUANU

Un sat ne-a dat un Făt-Frumos, care a zburat în văzduh. Un copil din țărani, crescut în vraja doinelor noastre și în fantazia bazmelor cu paseri maestre și eroi ce străbat prin cer, el însuși și-a făcut o pasere și s'a înălțat sus, tot mai sus, aproape de soare, ca să devie pentru neamul românesc o lumină vecinică.

Răsărirea lui Vlaicu dintr'un sat, e semificația că geniul creator e în inima poporului, că poporul de multeori uitat, aproape de pământ, are sufletul înspre nemărginirea albastră, și că în truda muncii sale sunt boabele nestimate cari strălucesc ca un luceafăr și de la ale căror străluciri înviază un neam.

Vlaicu nu e o întâmplare, Vlaicu e un simbol spre care trebuie să ne îndreptăm fiecare și să vedem că în satele sărace, înfrumusețate doar de natură, sunt comori, — fântâna geniului.

Să ne adăpăm din aceste fântâni și să știm a înțelege apa vie a lor. Să știm că din picăturile izvoarelor lor, adunate din adâncimea pământului, răsar geniile nemuritoare prin care trăește un popor.

Fără un Eminescu, un Grigorescu, fără un Vlaicu, neamul românesc n'ar putea avea recunoștință din partea omenirii civilizate.

Poporul este o imensă masă de energii, virtuți și însușiri, dar toate acestea trebuie să se cristalizeze ca și petricica de diamant; la popoare prin geniile ei.

Iată de ce sufletele și inimile românilor sunt aproape de Vlaicu, iată de ce privirile ni se îndreaptă către Cer și-l căutăm și ni se umezesc pleoapele nu de durere trecătoare, ci de fiorul că un zâmbet al lui, că întreaga-i simțire și minte creatoare, o vedem, o simțim, ne înălțăm, ne astâmpăr chiar zbuciumul tâmplelor, în raza tremurătoare a unui luceafăr de sus.

Vlaicu e nemuritor, nemurirea e împrăștiată în toată nemărginirea ce ne înconjoară, Vlaicu e sus și noi jos. Câtă depărtare Doamne de la el și până la noi! o expresie adaptată după Vlahuță.

Vlaicu n'a fost numai cuceritor al aerului, dar el e și un simbol al jertfei noastre eroice. În cea dintâi picătură de sânge a lui Vlaicu stropită pe pământ, s'a oglindit revărsarea din belșug de sânge a unui popor care a înviat. Durerea prin moartea pământească a lui Vlaicu, e urmarea unei întregi tragedii și dureri a neamului, care n'a cruțat fiii ei. Câți din voinicii noștri, în clipa din urmă, între viață și moarte, nu l'or fi văzut pe Vlaicu? Vlaicu, iubitul Vlaicu!

La praznicul după zece ani de la moartea lui Vlaicu, nu plângem, nici nu sămănăm cuvinte de înduioșare, nu plecăm fruntea la un mormânt, ci ne ridicăm privirea la cer. Vlaicu e acolo sus, Vlaicu trăește în fiecare adiere de seară, în fiecare noapte cu lună; puterea de creație a minții lui se coboară în cine știe ce creer, care se zbuciumă pentru a ne da cine știe ce alte comori.

Vlaicu ne călăuzește de acolo de unde e, și rândurile noastre și recunoștința unui popor sunt ca picăturile de ploae pentru a crește mai mult roadele...

CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ.

Aurel Vlaicu

Gloria e o cunună care se așează pe fruntea martirilor sau a eroilor.

Aurel Vlaicu a fost și un martir și un erou. Acel care, din depărtarea satului său părintesc, a pornit la cale grea și lungă, pentru cucerirea necunoscutului, în necunoscut, mânat de singura forță a unei viziuni de înălțare, acel care a suferit, pentrucă în ceasul răsplatei, când abia întrezărea zorile biruinței să se prăbușiască, a fost un martir.

Acela însă, care însuflețit de idealul său, a purtat prin văzduh culorile românești, peste Ardealul care încă nu ne cunoștea, și chiar în capitala habsburgică, ca o prevestire pentru viitor, acela a fost un erou.

In amintirea martirului, a feciorului sărac, zmuls din sânul familiei sale ardelene, pribeag trudit și fără de noroc, vor plânge bătrânele mame, iar fetele vor arunca flori pe țărâna cu care pe veci s'a cununat Aurel Vlaicu.

Pentru erou însă, cartea neamului își va deschide o foaie ca pentru un fiu ales.

Și vor citi generațiile viitoare cuvânt de laudă și de preamărire pentru jertfa și pentru pilda sa. Legenda va vorbi despre Ardeleanul venit din satul lui, spre a lumina prin zborul său, calea oștilor liberatoare. Sol al unei lumi chinuite, el a adus fraților mai fericiți, cuvântul de deznădejde, chemara dureroasă a norodului său.

Minunata ursită a fost acea a lui Aurel Vlaicu. Pornit singur și pribeag de acasă, el s'a întors spre satul lui, în fruntea marei armate, care aducea cu ea libertatea și mântuirea. Inaintea ei, cu trei ani înainte, el a înfipt un steag în văzduhul care cuprindea vechiul hotar, și de acolo a sunat buciumul deșteptării...

Șoimii nu cad. Ei se pleacă pe pământul pe care mândrii îl priveau din înălțimi, iar pământul acesta care îi cunoaște, îi primește prietenește în trupul său, ca pe un simbol al harului divin.

In ceas de biruință, în ceas de noroc, în ceas de senină frăție, Aurel Vlaicu e lângă noi.

Ce omagiu mai mare să aducem azi memoriei sale, decât cântecul bucuriei noastre. In Transilvania sa iubită, împreună, Moldoveni, Munteni, și Ardeleni, salută memoria eroului, pe care toți îl revendică, unii prin faptul nașteri, alții prin faptul vieții sale.

In taina acestei lupte generoase, stă însăși simbolul vieții sale pământești, și a gloriei morții acelui care a fost Aurel Vlaicu.

VINTILĂ PETALA

José-Maria-Hérédia

MOARTEA VULTURULUI
(LA MORT DE L'AIGLE)

Când vulturul întrece eterna
'nzăpezire,
Setos, el caută aer mai tare
și mai pur,
Un soare mai aproape, într'un mai
[clar azur,
Spre-a încălzi scânteia din sumbra
[lui privire.

Se 'nalță și aspiră lumina ce-l 'mbie,
Mereu, mai sus, în falnic
dar liniștit elan,
Spre fulgerul ce-l cheamă, spre-al
[bolței uragan;
Dar trăznetul de-odată
aripele-i sfâșie.

Un țipăt. Și vârtejul de flacări l'a
[răpit.
O clipă se rotește și soarbe
cu 'mbătare
Haotica văpaie în care-apoi dispare.

Ferice cel pe care norocul l'a ursit,
Ca pentru libertate și gloria dorită,
Să moară ca vulturul de-o moarte
[strălucită.

Traducere de
I. GR. PERIEȚEANU

VLAICU

Sunt exemplare supra-omenești, exponenți ai geniului uman, al cărora nume a fost de mult și definitiv înscris în cartea de aur a celor despre cari nu se mai poate scrie nimic.

A încerca, totuși, să scriem ceva despre dânșii — noi, sărmani epigoni, cari n'am izbutit și nu vom izbuti niciodată să ne deslipim sufletul de materia vâscoasă a patimilor omenești, ar fi să le micșorăm, personalitatea; ar însemna să-i scoborîm de pe soclul lor de nemuritoare glorie și să-i așezăm alături de noi, pentru cari cuvintele — chiar cele mai alese — sunt mai mult produsul unor calcule inavuabile, decât al unor simțiminte purificate.

Și-apoi, să fim drepți, astfel de încercări făcute chiar de către acei în spiritul cărora cuvântul este un TABU și sinceritatea o religie, sunt tot una cu străduințele prezumțioase ale fotografului de a închide în cadrul meschin al unui clișeu, imensitatea eternă a frumuseților naturii!

Un Vlaicu, de pildă, în care la un moment suprem din Istoria noastră contimporană s'au întrunit — ca'ntr'un enorm focar — aspirațiile de veacuri ale întregului neam românesc, trebue să ne fie nouă celor, cari l-am cunoscut, cași celor cari vor veni după noi, un simbol, o icoană strălucitoare de muncă, energie, avânt și mai cu seamă jertfă, pentru a cărora explicare vorbele omenești nu pot și nu trebue să aibă vre-un rost.

ȘTEFAN BRABORESCU

La masă cu Aurel Vlaicu

Il întâlnisem pe calea Victoriei. Era supărat; fața i-o umbria, evident, o mâhnire, nu o temere, sau o durere.

Ne-am oprit. Și el: începu: Bine că te găsim. Unde mergi? Eu: Caut un birt. El: Și eu. Hai la Dumitrescu! E aproape.

La masă, după câtva timp începu: Ai dreptate; mi-ai gâcit mâhnirea; bată-i să-i bată... Vezi tu, s'a dat poruncă la Arsenal, să mi-se lucreze pentru aeroplanul meu tot ce voiu cere. Acum eu știu ce vreau; eu răspund; eu inventez; și dacă va profita țara, nu eu voiu profita. Dar să fiu liber! Să mi-se lase libertatea care-mi trebuește! Aș; mă pomenesc mai eri cu un ordin al directorului Arsenalului, că orice piesă voiu porunci... să i-se supună întâi dumnealui, în desemn făcut de mine și așteptând aprobarea dumnealui, pentru executare. Cași cum aș zice: Acum sbor, în lături, să-mi iau vânt, și un lustragiu din public mi-ar porunci: Nu se poate, trebue să vă șterg întâi ghetele!

Ce țară-i asta, măi frate?!

Imi taie aripile cu regulamente scrise pentru alți oameni și alte lucrări; mi-le taie! Să aștept cu zilele aprobarea și piesa; deci și cu proba; deci să țin gândul în ipoteze, să nu-l isbesc de realități, ca să poată scăpăra... De-aceea sunt mâhnit, și mă doare.... Am să fug dela Arsenal; mă duc la Școala de meserii; când voiu fi acolo, să vii să-ți arăt minunea mea.

Când m'am dus, maestrul lipsia. Dar am văzut-o. Intâmplător deodată cu mine o vedeau și liceiștii unei școli din Basarabia, pe cari, din ordinul ministerului, îi purtam prin București și dintre cari românește mai bine vorbia un Rus frumos, iar mai prost unul pe care-l chema *Mocanu*, pierdută sămânță de pe la Săcele din vremuri. Gândii atunci: Când ce vezi acum va sbura peste Prut, vei începe și tu a te mocăni iarăș... Despre Vlaicu acei liceiști vor fi vorbit întâia oară în Bulgaria, unde treceau și în Basarabia unde aveau să se întoarcă.

Dar nu despre această palidă faimă voiam să vorbesc, ci despre altceva. Și scurt: geniul lui Vlaicu a simțit cum doare micimea și meschinăria. Alți români geniali au simțit-o înaintea lui. Aș putea să scriu o listă lungă, care mă duce la întrebarea: Suntem oare prea puțin culți pentru... astfel de oameni?

Dacă creșterea granițelor ne-au crescut problemele; și dacă problemele cresc puterile ce se apropie de ele; este de crezut că alt Vlaicu n'ar mai întâmpina foarfeci tăietoare în avântul fantaziei, ci numai bunevoințe dătătoare de curaj.

Era necesar să se scrie încă odată fabula dușmăniei dintre lumini și umbre? Am scris-o.

G. BOGDAN-DUICĂ
profesor la Univ. din Cluj

AVIAȚIUNEA LA NOI

Nu e o exagerare vorbind de aviațiunea la noi. Franța și statele civilizate din apus au făcut neasemănat mai mult decât țara noastră pe tărîmul aviațiunei. Dar dacă facem a comparație cât de vagă în cultură, împrejurările și mijloacele tehnice ale altor popoare și starea de lucruri dela noi, putem spune cu oarecare mândrie că nu suntem tocmai cei din urmă măcar din punctul de vedere al [illegible]. Nu trebuie să uităm, și aviațiu[illegible] mulțumire sufletească a-simt o mare [illegible], că cel dintâiu ducându-mi-o am[illegible] propriile aviator care s'a ridicat [illegible] un lui mijloace dela pământ, a fo[st] român, Traian Vuia. Dela primul sbor al lui Vuia au trecut mulți ani, și deatunci aviațiunea a făcut progrese imense. Astăzi zeci și sute de piloți străbat văzduhul, mai toate centrele mari își au aerodromurile lor, tipurile de aparate se înmulțesc și se îmbunătățesc pe zi ce trece, o întreagă industrie de aeroplane s'a născut și face eforturi neobosite ca să puie la îndemâna oamenilor aripile, cari vor cuceri cerul. In fața emulației acesteia universale, nici noi nu stăm cu mânile încrucișate. Dacă în alte domenii Românii s'au mulțumit să ia totul de-a gata dela străini, dacă au profitat de toată munca și de toate descoperirile țărilor mai civilizate, dacă au importat aproape totul, de pildă: drumul de fier, telegrafe, telefoane, automobile etc. fără să îmbunătățească cu propriile lor invenții invențiile străine, cel puțin în domeniul aviațiunei au adus și se pare că vor aduce ceva din munca și din inteligența lor. Au trecut numai doi-trei ani dela cele dintâi sboruri mai reușite, și astăzi avem în țară o sumă de oameni de știință și de energie cari s'au devotat cu trup și suflet celui mai vechiu și mai nobil vis al omenirii, aripelor de sburat.

Locotenentul Goliescu și-a construit aparatul și în curând va începe primele experiențe. Brumărescu n'așteaptă decât motorul ca să-și puie biplanul la încercare. Inginerul Măldărescu și-l construește pe al său în liniștea prielnică a unui orășel de provincie. Prințul Bibescu s'a ridicat în aer cu îndemânarea unui pilot încercat. Și ca o încununare a acestor eforturi răslețe, pe când arsenalul armatei construia în atelierele lui, sub priveghereа prietenească și încurajatoare a ofițerilor superiori și inferiori, întâiul aeroplan român, la Chitila, a-l Mihai Cerchez izbutea să realizeze cu o muncă și o perseverență admirabilă vaste ateliere de construcție de aeroplane și un aerodrom cum multe centre mari din apus nu se pot lăuda că au.

In fața acestor străduinți încordate și numeroase, ce departe suntem de încercările timide, aproape necunoscute de acum câțiva ani. Mi-aduc aminte cu uimire de epoca în care am fost preocupat pentru întâiași-dată pentru ideea sborului artificial. Ici și colo, numai în câteva reviste speciale, se pomenea de încercările lui Lilienthal. Voiam să cetesc tot ce se scrit despre aparatul de sburat, dar e ușor de înțeles, că într'un orășel din Transilvania cărțile, și mai ales cărțile speciale se găsesc cu greu. Numai când m'am stabilit la Budapesta, am putut să cercetez în biblioteci toate lucrările privitoare la motoarele ușoare și aviațiune. In capitala Ungariei îmi împărțeam zilele entuziaste ale tinereței studiind mult și făcând planul pentru viitor. Serile l petreceam adesea în tovărășia unui cerc restrâns de literați, printre cari era și poetul Octavian Goga. Scriu cu emoțiune numele lui Goga, căruia i-am împărtășit primele mele gânduri și visurile senine ale adolescenței. Chiar dacă n'ași fi reușit să mă ridic niciodată dela pământ, i-ași fi rămas recunoscător pentru ceasurile în care alături de dânsul mi-am înălțat sufletul și inima. Dar cercul prietenilor noștri s'a risipit în curând. Unii au plecat într'o parte, alții în alta, eu a trebuit să mă duc la München ca să fac studii amănunțite asupra limbei germane în care sunt publicate cărțile cele mai documentate asupra motoarelor. Timp de patru ani am sudiat ingineria mecanică. In acest timp am ajuns la convingerea că problema esențială a aviațiunei nu stă într'atât în corpul propriu zis al mașinei, cât în calitățile de forță, de greutate și de exactitate ale motorului. Pe atunci, ca și astăzi, mulți erau de părere că aparatul poate să fie cât de greu, și aripele trebuie să aibă anumite curburi. Eu am crezut dimpotrivă în ce privește greutatea, cu cât aparatul în întregimea lui e mai ușor, cu atât e mai bun și are să se ridice mai repede, întrucât are nevoie de planuri mai restrânse. Iar în ce privește curburile aripelor în parabolă, în S.. în segment de cerc etc. toate aceste se deosebesc foarte puțin între ele și pot fi deoptrivă de bune fără însă să constituiască partea esențială a aparatului. Chiar în natură observăm că de pildă aripele liliacului sunt cu totul deosebite de ale altor păsări, precum la rândul lor pasările se deosebesc prin aripi cu desăvârșire de insecte.

Este însă un punct căruia aviatorii îi dau foarte puțină însemnătate. Aceasta este forța propulsivă a aparatului, pe care o formează motrul cu helicea. Să luăm de pildă aparatul Farman. Nu-i așa că suprafața helicelor n'are nici 1/2 metru pătrat, pe când suprafața aripelor 48 m. p.? Ori, în natură forța propulsivă desvoltată de pasăre se datorește suprafeței aripelor. La aeroplane această forță propulsivă nu se poate datori decât helicelor. Prin urmare acestea (helicele) ar trebui să fie punctul central de studiu al aviatorilor, ele determinând în definitiv sborul aparatelor.

Călăuzit de aceste principii mi-am construit primul aparat în primăvara anului 1909.

Deosebirea aparatului construit de mine de celelalte aparate e că partea cea mai esențială, anume helicele, prezintă suprafețe cu mult mai mari și are două helice cari se învârtesc în sens contrar, astfel că nimicesc reacțiunea motorului.

Insist asupra importanței acestui lucru, deoarece în chipul acesta aparatul nu poate să cadă niciodată pe-o [illegible]. In acelaș timp două helice prezintă ava[illegible]tajul că țin loc de o helice [illegible]. Și suprafața fiind cu suprafața a[illegible] la fața egală a de douăori mai mare, [illegible] aproape în[illegible] motorului, ridică greutate [illegible] doită. Dovadă că este așa e că a[para]tul lui Wright, cu două helice, are un motor de 25 cai putere, pe când aparatul lui Farman, cu o singură helice, are un motor de 50 cai putere, forța de tracțiune fiind totuș egală. Foloasele acestui sistem se înțeleg dela sine. Fiind nevoie de mai puțini cai putere, se va cheltui mai puțină benzină și greutatea motorului va fi mai mică.

Atunci, de ce am utilizat la aparatul meu un motor de 50 cai putere? Pentrucă motorul Gnome e cel mai bun din câte există, și pentrucă poate fi întrebuințat treptat dela 10 la 50 cai putere. Eu mi l-am întocmit numai pentru 25 cai. Pe lângă aceasta, așa cum e, e mai ușor decât altele și, nefiind forțat la maximum, durează mult mai mult.

In ce privește mobilitatea aripelor, eu mi-am construit aparatul cu aripi absolut fixe. Cred că e o greșeală să se facă aripi mobile, deoarece cea mai mică greșeală de manevră sau de defect al organelor mașinei pot s'o răstoarne peste cap.

Tot așa cred că e o greșeală să se întrebuințeze mai multe cârme. Natura nu păstrează nimic de prisos, ci dimpotrivă are tendința să facă față împrejurărilor celor mai variate cu minimum de organe posibile. Două cârme, una de profunzime și alta de direcție, sunt suficiente.

In sfârșit, punctul cel mai principal al aparatului meu îl formează centrul de greutate. Pe când la alte aparate centrul de greutate este dasupra aripelor sau între aripi, la mine e sub aripi cu un metru și 20. Se înțelege ușor astfel că aparatul nu se poate răsturna niciodată.

Cu principiile aceste bine definite și cu liniamentele generale ale aparatului bine hotărîte, am venit în București. Trebuie să mărturisesc că toți acei cari au fost delegați de guvern să cerceteze aparatul meu, au fost mai mult decât mulțumiți și mi-au dat tot concursul dorit. De altfel rezultatele au corespuns așteptărilor celor ce m'au încurajat și proprielor mele convingeri. Aeroplanul a sburat dela început fără să aibă nevoie de nici o modificare, astfel cum l-am calculat din prima zi. Accidentul neînsemnat care m'a oprit în loc câteva zile se datorește lipsei de experiență în pilotaj, iar nu aparatului. In această privință e destul să amintesc că Blériot a sfărmat două aparate până să învețe a sbura.

De aceea m'am mirat extrem de mult, când în urma acestor experiențe reușite aproape peste așteptările mele, s'au găsit oameni destul de mici la suflet ca să cârtească în umbră, să cleveteаscă și să vadă o risipă zadarnică în ajutorul pe care mi l-a acordat statul român. Uneltirile lor nu m'au revoltat, dar m'au întristat pentru dânșii. E trist, că în vremea noastră de civilizație largă și înțelegătoare, când pretutindeni se fac jertfe imense ca să se asigure omenirei noui mijloace de cucerire și de dominare a naturei, e dureros să întâlnești firi preocupate numai de intrigi neputincioase și sterpe, oameni cu frunțile posomorîte și cu ochii în pământ, cânt omenirea începe în sfârșit să-și ridice privirile biruitoare în sus, spre cerul aproape cucerit. Oare știința să fi progresat mai mult decât sufletul omului? Nu.

Am simțit bine că nu, atunci, când abia încrezător în forțele mele, când abia îndrăzneam să mă ridic câteva palme dela pământ, auzeam în urma mea, prin sgomotul helicei, aplauzele și îndemnurile entuziaste ale mulțimei. Nu, sufletul omului n'a rămas încătușat de pământ, când știința deschide drumul văzduhului.

Dela cel din urmă muncitor, plecat din atelier ca să vadă „sburând" un aeroplan românesc, până la fruntașii vieții noastre intelectuale și politice și până la Alteța Sa regală principele Carol, au simțit aceeaș simpatie caldă și pentru acel care sbura și pentru invenția minunată care mâne va fi în mânile tuturor. Fie ca așteptările celor cari m'au întovărășit cu încurajarea și cu prietenia lor să nu fie înșelate. M'aș socoti răsplătit cu prisosință pentru cei paisprezece ani de muncă, de teamă și de speranțe chinuitoare, dacă aș ști că am făcut ceva, cât de puțin, pentru progresul științei și pentru fericirea oamenilor.

AUREL VLAICU.

Aurel Vlaicu, s'a născut în satul Binținți, în anul 1882, și și-a găsit moartea sub sfărmăturile aeroplanului său, la 13 Septembrie 1913.

Eroul național Aurel Vlaicu

— 1913—1923 —

Sburătorul poporului și Unirea. - Visul lui Vlaicu. - Opera lui judecată de technicieni. - Cum l-a cunoscut străinătatea pe Vlaicu. - Succesele. Dispariția aeroplanului No. III. - Ce a rămas din geniala mașină?

Se împlinesc zece ani de când „Vulturul Carpaților" căzu din înălțimile albastre ale cerului, frângându-și aripele în poalele munților.

Intr'o Sâmbătă, cu data de 13 Septembrie 1913, Aurel Vlaicu plecase sub farmecul geniale sale pasări, spre a făuri dintr'un sbor — un ideal.

Voise ca de acele clipe să se lege cele mai frumoase pagini ale istoriei noastre naționale, dărâmând munții, pentru ca să nu mai stăvilească prin vârfurile lor, cealaltă suflare românească, din care răsărise sufletul lui de visător.

Dorea să arate o cale scurtă și dreaptă, atât numai cât trebuia să unească — pe atunci — românimea subjugată. Ori singurul drum deschis sburătorului nostru, nu putea fi decât cel al aerului, în care nici munții împăduriți, nici dealurile frământate și nici câmpiile întinse nu mai stăteau hotar...

Cu acest imbold fu mânată mașina „năzdrăvanului de la Binținți" când porni din București în ultimul lui sbor.

Sublimul gest al neuitatului aviator popular, a fost un adevărat semnal pentru toți a căror inimi băteau românește, că înfăptuirea aspirațiunilor noastre seculare, se apropia.

Și într'adevăr. Peste trei ani, bravii noștri ostași, sosiră în Transilvania. Cu baioneta românească și cu tunul românesc, avântul lui Aurel Vlaicu a fost continuat, deși cu mari sacrificii, ducându-l până la complecta îndeplinire a visului, pentru care acest copil răsfățat al aerului, stropise brazda pământului nostru cu sângele său fierbinte.

Deaceia Vlaicu a murit zâmbind...

Prevăzuse cele ce se vor întâmpla mai târziu. Zâmbetul lui, rămas înghețat pe figură, arăta mulțumirea ce prevestea, că în curând gestul său va fi urmat în toată mărcția, înfăptuind mult visata Unire a românilor.

* * *

Opera marelui nostru inventator, socotită din punct de vedere technic, va rămâne una din cele mai desăvârșite și geniale lucrări ce le-a avut țara noastră.

Rezumăm câteva puncte din broșura scrisă de Aurel Vlaicu, intitulată „Aeroplanul Vlaicu", care a fost premiată de *Academia Română*, în urma raportului technic făcut de Ministrul Instrucțiunei Publice, pe atunci Spiru Haret, în anul 1912. Ele sunt:

1) Echilibrul perfect și lipsa de orice pericol de răsturnare datorită centrului de greutate foarte coborât. Tot grație acestui mod de construcție, ori cât de brutal și cu nepricepere s'ar întrebuința cârmele, pendulul format de centrul de greutate va readuce aparatul la normală, împiedicându-l de a se angaja pe un arc de parabolă, care duce la catastrofă, după cum se întâmplă cu celelalte aeroplane. De aci o altă concluzie:

2) Pilotajul cu aeroplanul Vlaicu e foarte ușor de învățat și lipsit de orice pericol.

3) Intrebuințarea a două elici, învârtindu-se în sens contrariu pe acelaș ax, anulează cuplul de torziune, produs de o singură elice, cuplu care s'a dovedit a fi atât de periculos prin deschiderea transversală a aparatului, în caz de oprire intempestivă a motorului, în plin sbor.

4) Ușurința extremă a aparatului, realizată nu prin sacrificarea soliditățeì, ci prin suprimarea corpului și înlocuirei lui printr'un tub. Deasemenea suprimarea nervurilor la aripi și reducerea trenului de aterisaj la un strict necesar, bine studiat și bine adaptat oricărei împrejurări.

5) Rezolvarea problemei vitezelor variabile prin confundarea centrului de presiune cu cel de tracțiune, în acelaș punct și *în acelaș plan*. Aeroplanul Vlaicu se ridică și se coboară cu o viteză de mai puțin 60 Km. pe oră, iar în plin sbor depășește cu mult viteza de 100 Km. pe oră.

6) Direcția redusă la două simple mișcări ce se pot face simultan și nu se pot confunda nici odată. Sistemul de conducere permite a menține cârma cu o singură mână, putând cu cealaltă arunca bombe, trage cu mitraliera sau lua fotografii, etc.

7) Din punct de vedere militar, aeroplanul Vlaicu este propriu oricărui serviciu, deoarece:

a) pilotul poate vedea în toate direcțiunile sub aparat, fiind dedesuptul aripelor;

b) poate plana și cu viteza mică, precum și cu viteză rapidă.

c) Se poate ridica pe un unghi de peste 30 grade, ceiace nici un aeroplan existent nu poate face;

d) e foarte ușor demontabil și transportabil;

e) este aparatul cel mai indicat pentru adaptarea telegrafiei sau telefoniei fără fir.

*

Astăzi când aviația a ajuns un mijloc de transport de pasageri și mărfuri, aeroplanul lui Vlaicu tot nu este demodat, întrucât punctele care au fost demonstrate de inventator au rămas în ființă, aproape în întregime.

* * *

Dacă țara noastră l-a cunoscut pe Vlaicu îndeajuns, nu mai puțin și străinătatea l-a admirat cu ocazia concursului de aeroplane de la Aspern (lângă Viena), în vara anului 1912.

In primele zile când s'a ținut expoziția avioanelor concurente, „tânărul și timidul inventator român", fu privit cu o oarecare neîncredere, născută din impresia ce o da forma neobișnuită și curioasă a aeroplanului său, deși ziarele vieneze amintise multe din isprăvile lui și în jurul cărora se făceau frumoase comentarii.

Printre concurenți era și celebrul aviator Roland Garros, pe atunci cel mai straşnic aviator al Franței, renumit în ale sborurilor temerare și toți vedeau în el pe câștigătorul victoriei.

Concursul începu. Vlaicu de la primele evoluții devenise cel mai admirat dintre aviatori. Succesul obținut a provocat discuții interesante la adresa inventatorului și ziarele îi aduceau elogii.

„Neue Freie Presse" scria: „Aviatorul român Aurel Vlaicu a repurtat cele mai frumoase succese cu aeroplanul său original, lucrat în România. Este un monoplan neasemănător întru nimic cu cele existente dintre cari sunt înscrise și la concursul de la Aspern. Aparatul său este prevăzut cu două elici, între care se află locul pilotului și motorul. Intreaga nacelă se găsește sub aripele aeroplanului. La sborurile executate de acest aviator, s'a observat cu uimire că la fiecare cerc, în care aeroplanul se învârtea ca o roată, făcea impresia că întreaga mașină se pune pe cap. Publicul foarte impresionat de aceste sboruri îl răsplătea cu ropote uriașe de aplauze."

„La al doilea concurs au luat parte trei aviatori: Garros, Bedel și Vlaicu. Trebuia să se aterizeze într'un punct fixat dematnainte și exact pe el."

„Cel de al doilea aviator, având o cădere, rămase în aer numai francezul Rolland Garros și românul Aurel Vlaicu. Momentul aterisării ambilor aviatori, se apropia. Vlaicu printr'un sbor frumos și în condițiuni grele, atinge pământul în ovațiunile furtunoase ale spectatorilor. Procedându-se la prima controlare pentru a se cunoaște cine e câștigătorul, se găsi că românul Aurel Vlaicu, bătuse pe francezul Garros cu un centimetru!... Din nou ambii aviatori luară sborul. Din nou la aterisare acelaș control. De data aceasta Garros biruise. Vlaicu rămăsese în urmă cu doi centimetri!..."

Rezultatul concursului fu următorul: Rolland Garros premiul I, iar Aurel Vlaicu premiul al II-lea. Toate ziarele vieneze consacrau pentru Vlaicu nostru, lungi articole arătând numai laude și adăogand diferite pronosticuri, între altele că Vlaicu se va stabili la Viena, etc. etc.

Concursul de la Aspern fu prima întâlnire a lui Vlaicu, cu aviatorii străini. Pentru prima dată un aeroplan românesc concura alături de cele mai renumite aeroplane străine. Măestria sborurilor a fost cu atât mai mult apreciată, cu cât aparatul lui deși ajuns la al doilea model a avut puterea să concureze cu aeroplane din cele mai perfecționate și față de care invențiunea românească și-a arătat calitățile cu multă evidență.

In vara anului 1913, celebrul Marconi, luă personal înțelegere cu Vlaicu, spre a construi nu număr însemnat de avioane model Nr. III, urmând a li se adapta t. f. f.

Aeroplanul Nr. III începuse a fi montat în prinule zile ale lunei August. In Septembrie 1913 urma să se experimenteze și apoi să se scoată în serie.

Dar moartea năprasnică smulgând sufletul acelui geniu, prăbuși toate planurile. Iar întunericul învălui toată opera la care muncise Vlaicu, zi cu zi, oră cu oră...

Prietenii neuitatului inventator, terminară montarea avionului Nr. III, dar cu toate acestea nimeni n'a putut fi în stare să sboare cu mașina plină de mister.

Războiul din 1916, șterse ori ce urmă a ultimului aeroplan iar azi doar la Muzeul Militar din București există una din elici, motorul, volantul și o roată din aeroplanul cu care s'a prăbușit Vlaicu la poalele Carpaților.

E foarte puțin, ce ne-ar putea aduce aminte, din întreaga operă desăvârșită de marele fiu al Ardealului.

N. MATHEIANU.

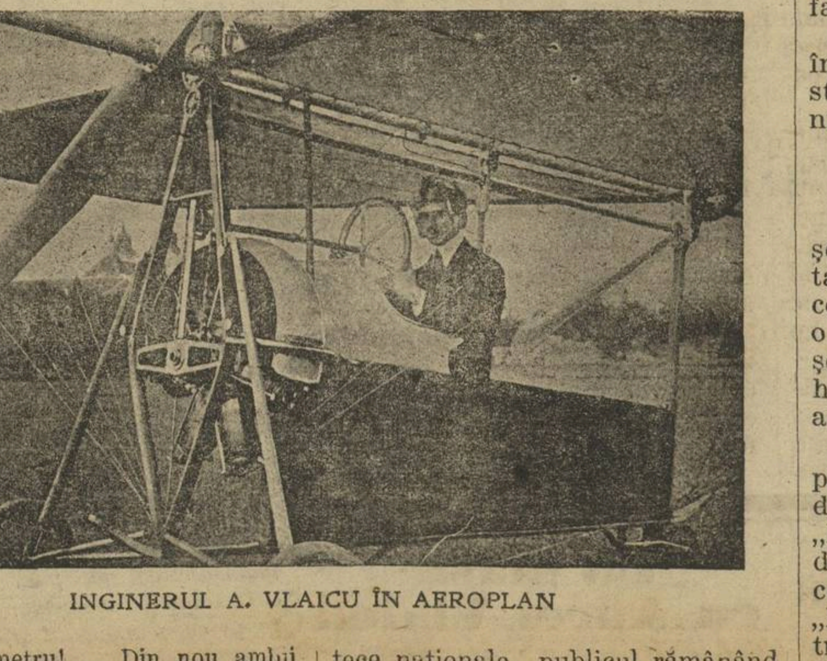

INGINERUL A. VLAICU ÎN AEROPLAN

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonamentul normal: **120** *lei pe an.*

„ de favoare: pentru săteni, muncitori și intelectuali **60** *lei pe an.*

„ de susținere: **200** *lei minimum pentru instituțiile statului, financiare, biblioteci și pentru toți acei cari pot și vor să sprijine ziarul.*

În America **2** *dolari pe an.*
În Jugoslavia **65** *dinari pe an.*

Plata abonamentului se face înainte Se poate abona foaia și pe jumătate de an.

Publicitatea se primește la administrația foiei și la toate agențiile de publicitate din țară.

RĂVAȘE DELA SATE

Din Poiana
(Jud. Alba-de-jos)

Duminecă în 26 August, în comuna noastră a avut loc o mare serbare națională, deoarece aici s'a ținut adunarea generală a societății „Astra", Asociația pentru cultura poporului român, despărțământul Aiud.

Înainte de amiază au început să sosească oaspeții din orașul Aiud și comunele învecinate. La biserica gr. cat. din sat s'a ținut sf. liturghie, răspunzând corul meseriașilor din Aiud, sub conducerea neobositului profesor de muzică d. V. Rusu.

Poporul a ascultat înduioșat corul.

După amiază toată lumea s'a adunat în localul școalei și de oarece numărul celor de față era prea mare, adunarea s'a ținut în ograda școalei.

Dl. E. Pop, avocat din Aiud, președintele despărțământului Asociației, într'o frumoasă și mișcătoare cuvântare, a declarat ședința deschisă. Cu acest prilej d. V. Fodor, directorul spitalului din Aiud, a ținut o conferință (o vorbire) despre om, arătând frumoase pilde, despre deosebirea dintre omul neînvățat și cel învățat; așa în cât din această vorbire toți cei de față, s'au putut alege cu învățături folositoare în viață. În urma cererii președintelui, a urmat alegerea de secretar, loc vacant (neocupat de nimeni), de oarece I. V. Ardealean, profesor, care ocupa această funcție a părăsit orașul. A fost ales în locu-i d. I. Gligor, consilier la primăria orașului Aiud. După aceasta corul meseriașilor a mai cântat câteva cântece naționale, publicul rămânând foarte mulțămit.

Sfârșându-se adunarea foarte mulți dintre acei sosiți în sat au plecat să vadă locurile muntuase cu păduri din apropierea comunei. Pe urmă s'a încins o petrecere sub cerul liber, în mijlocul pădurii, amestecându-se țărani, domni, țărance, cu toții împreună jucând, de credeai că să prăpădesc nu alta. Nu au lipsit nici strămoșeștile chiuituri. La mulți li-au părut rău când s'a sfârșit petrecerea,

PFOD.

Din Brețcu
(Jud. Trei Scaune).

Nu departe de Târgul Săcuilor, oraș al cărui nume înseamnă că te afli în săcuime, e Brețcu, fost orășel pe vremuri, când trăiau bunicii noștri; astăzi comună mare, frumoasă, împrejmuită cu păduri mândre.

În mijlocul satului locuesc săcuii, dar pe de margini românul prin vâltoarea vremurilor cari au trecut, și-a păstrat obiceiurile strămoșești, portul, — mai mult s'a oțelit.

Mulți români asupriți peste măsură de secui, când nu mai puteau să îndure prigonirea, luau cărarea codrului în altă parte, cu acest gând: sărac dar liber. Și au fost mulți cari numai în urma războiului și-au mai văzut căminul în care a văzut întâi lumina, în care a rostit pentru întâia oară cuvântul de dulce mamă.

Și acești români, azi știu să se bucure de unirea tuturor românilor pentru care mult sânge s'a vărsat și multe jertfe s'au făcut.

În fiecare vară, la sărbătoarea sfântului Ilie, în satul nostru, se face mare serbare, la care fără a fi poftiți sosesc tot cei plecați din sat și mulți străini ce i-a auzit de nume, s'au au avut parte să'l vadă cândva.

Sărbarea ține trei patru zile și se întâlnesc aici în fiecare an rudele și prietinii îndepărtați. Aici se petrece adevărat românește. Jocuri de o frumuseță rară se văd aici și unele sunt chiar din Brețcu.

Aici n'à pătruns încă nici o stricăciune de la oraș și să dea Dumnezeu să nu străbată niciodată.

I. SÂNGEORGAN

Din Lăpușata
(jud. Vâlcea)

In satul nostru a luat ființă biblioteca populară „Lumina satelor", Ca unul care o conduc, în numele locuitorilor, îmi îndrept cu căldură rugămintea către toți acei cari doresc binele săteanului, către librării, autori, autorități, profesori, bănci populare, cooperative și altele, de a veni în ajutorul bibliotecii noastre cu cărți și reviste.

V. NICULESCU, înv.

Din Caraiclia
(jud. Ismail)

La 28 August, la noi, s'a dat o frumoasă serbare cu cântări din gură (concert) la care au luat parte și orășeni.

Concertul s'a dat în sala Băncii populare. La sfârșit a urmat danțul, care a ținut până 'n ziuă.

I. B.

Din Chenchiș
(jud. Solnoc-Dobâca)

De sfânta Maria, a avut loc la noi o petrecere urmată de danț în castelul Baronului Wesselényi. Petrecerea s'a început la ora 8 sara și a durat până dimineața.

Rezultatul frumos al petrecerii se datorește dlor Petru Cherestesiu pretor; Alex. Pintea, învățător; Manase Chesebețiu, student în drept. A luat parte multă inteligență din comună și întreaga plasă. Venitul bănesc se va întrebuința pentru scopuri de binefacere.

IOSIF FORTHUBER

Din Dumitrești
(jud. Olt)

In ziua de 19 August în satul nostru a avut loc o frumoasă serbare urmată de danț, organizată de societatea Cultural-Sportivă „Fiii Oltului", cu scopul de a strânge fonduri pentru înființarea unei biblioteci. Deși vremea era cam posomorâtă totuș, nu a înpiedicat de a lua parte la chemarea făcută, o mulțime de săteni, preoți, învățători, intelectuali din localitate și din ținuturile înconjurătoare.

Cuvântul de deschidere l'a avut studentul Ștefan Michăilescu, care a arătat scopul serbării, starea săteanului nostru și nevoia unei biblioteci la noi. Corurile care prin natura lor au fost numai populare, conduse de Pr. M. Gontoiu, poezile spuse și piesa de teatru, au adus mulțumirea tutulor celor de față.

Pe chipurile tuturor se citea încrederea, cu care priveau gestul mănunchiului de tineri dornici de lumină.

I. N.

Din Stoenești
(jud. Vâlcea)

In seara zilei de Sf. Maria, la școala comunei Stoinești societatea culturală „Farul", de sub conducerea d-lui G. Bobei, a dat o frumoasă serbare, în folosul școalei și-a Bibliotecii „Al. Vlahuță." Programul, cu îngrijire alcătuit, a plăcut mult.

S'au spus cu multă simțire poezii. Deasemenea s'au cântat diferite cântece, între cari și „Floare albă" poezia și muzica de G. Bobei. După aceea s'a jucat cu deosebită înțelegere piesa „Dezertorul" de M. Sorbul, de către trupa societății: I. Antoniu, D. Dogăroiu, C. Ionescu, N. Marinescu, G. Bobei și D. T. Cosmescu.

I. Grigorescu, dirigintele școalei, a vorbit, îndemnând pe săteni să s'apropie cât mai mult de lumina ce-o răspândește societatea „Farul" și biblioteca sa.

Serbarea a luat sfârșit cu marșul oriental „Caravana" de Asch, cântată la vioară, cu un deosebit talent, de G. Bobei.

A. V.

Din Satulung
(jud. Brașov)

In timpul când săteanul G. Zârnescu, lipsia de acasă, un copil făcând foc în sobă și nefiind cu destulă luare aminte la fânul ce înconjura hornul în pod, s'a aprins casa, aducând bietului om, care după ce că e sărac cu 5 copii mai e și văduv, o pagubă de 30 mii de lei. Inimile bune l-au ajutat cu ce au putut, venindu-i astfel în ajutor pentru repararea casei, ca să nu fie silit să rămână pe drumuri pentru iarnă. Astfel s'au adunat până acum dela buni creștini vre-o 6 mii de lei. Intre donatori se găsește și „Casa de citire" cu opt sute de lei produsul unei serbări, date anume în acest scop.

— Consiliul comunal a luat o măsură foarte lăudabilă, anume de a da fiecărui locuitor din comună, voe pentru două care cu lemne, din pădurile mai apropiate de comună. Faptul e cum nu se poate mai îmbucurător căci Ciangăii cari se ocupă cu vânzarea lemnelor cereau prețuri foarte mari încât deși pădurea stă să se prăvălească peste noi, totuș lemnele erau tot așa de scumpe ce la București. De aceea astfel de măsuri, luate pentru binele populației sărace, sunt binevenite.

— Un bun credincios al bisericii, Sf. Adormiri dela noi, a pus cu 4 miide ei, baza unui fond pentru introducerea lumini electrice în biserică, fond ce ar trebui să fie de 10 mii de lei care se va întregi prin dăruiri de la cei cu inima bună. D-l I. Bărbulescu — donatorul — originar din Săcele s'a gândit poate că averea ce a făcut-o prin muncă încordată, e menită și spre alte scopuri decât satisfacerea plăcerilor în această viață. Faptul nu poate decât să bucure pe cei ce au propoveduit o viață mai evlavioasă și curată, meritul se cuvine în această privință și onoratului paroh Z. Popovici, care nu scapă ocazia nici odată, de a face credincioșilor săi, să înțeleagă mai mult respect de cele sfinte, dragoste față de Dumnezeu și de aproape. Astfel începe să mijească sămânța bună, aruncată în pământ sănătos. Fie ca pilda harnicului dăruitor al fondului să fie cât de curând urmată și de alții ca astfel să se mărească turma dreptcredincioasă.

G. B.

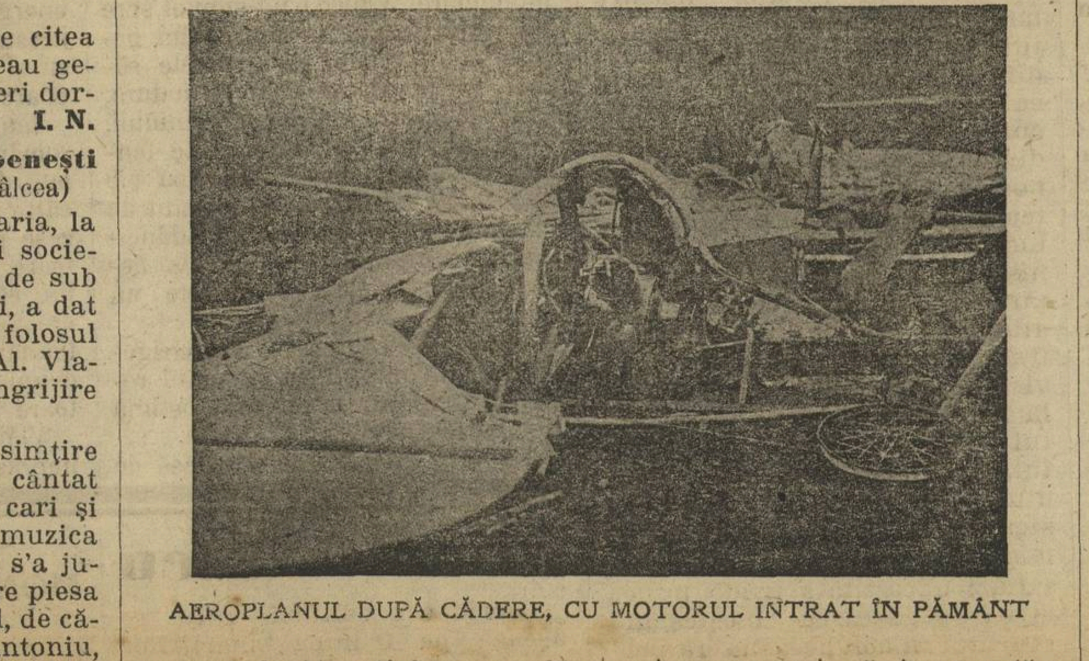

AEROPLANUL DUPĂ CĂDERE, CU MOTORUL INTRAT ÎN PĂMÂNT

Zece ani de la moartea lui Aurel Vlaicu

Joi, în 13 Septembrie se împlinesc zece ani dela moartea lui *Aurel Vlaicu*, aviatorul român, cel dintâi fiu al Ardealului, care cu mașina de zburat ce și-a făcut-o el însuși a cucerit aerul. Aurel Vlaicu a fost mândria Ardealului, numele lui îl rostia fiecare român cu nespusă falâ și mândrie. La Orăștie, la Blaj și aiurea s'a înălțat în aer, între strigătele de bucurie a miilor de români, cari au alergat chiar și din depărtări mari să vadă pe „Făt-Frumos" din aer, a cărui înălțare închipuia înălțarea neamului românesc.

In ziua de 13 Septembrie 1913 mulțime nesfârșită de Români era adunată la Orăștie, unde se ținea marea adunare a Asociațiunii. Mărețele serbări naționale de atunci au fost încă o dovadă strălucită despre trăinicia poporului românesc. Ca toate adunările Asociațiunii, a dovedit și adunarea dela Orăștie, că neamul românesc e unul și nedespărțit, ori-câte ziduri de munți și râuri ar vrea să-l despartă. Dela Nistru până la Tisa este un singur suflet românesc.

Vlaicu era în București, dar sufletul lui se doria la frații lui în Orăștie. De ani de zile îl muncia gândul să treacă în zbor Carpații. Acolo în inima României s'a urcat în mașina lui de zburat și a pornit înspre Carpați. Inima lui a bătut cu putere la gândul, că pentru el Carpații nu mai sunt hotar care desparte pe frați și mai ales la gândul, că va veni o vreme când Carpații nu vor mai fi hotar despărțitor pentru nici un român. Sborul lui peste Carpați avea să însemne apropierea acestor clipe mari și sfinte.

Miile de români adunați în Orăștie îl așteptau, ridicându-și mereu ochii către cer. Il așteptau cu nerăbdare, cuprinși de dorul, ca ivirea lui să-i întărească în credința, că visul măreț al Ardealului nu-i un vis ce nu se poate împlini. Il așteptau ca pe o solie sfântă, cumcă visul neîmplinit se va împlini în curând.

Vlaicu a venit în zbor până la Câmpina, la poalele Carpaților. Aici voia să facă un popas pe-o pajiște în hotarul comunei Bănești ca apoi cu puteri noui să-și urmeze sborul măreț. Dar mașina s'a prăbușit cu el la pământ, omorându-l...

Românii adunați în Orăștie l'au așteptat în zadar. In locul lui a sosit o telegramă tristă, care vestia moartea lui...

Mărețul vis s'a spulberat. Ardealul s'a îmbrăcat în jale. Durerea a cuprins inimile Românilor de pretutindeni. Visul lui Vlaicu părea un vis zadarnic și când trupul lui neînsuflețit a fost așezat spre veșnică odihnă în inima României, părea că s'a îngropat în pământ și visul de o mie de ani al neamului românesc. O, în câte suflete și-a făcut atunci loc desnădejdea la gândul, că granițele dela Predeal și Turnul-Roșu nu se vor muta la Tisa niciodată...

Și visul totuși, n'a fost zadarnic. După cinci ani, când hora frăției s'a întins peste întreg pământul locuit de români, duhul lui Vlaicu a plutit peste Carpați, aducând solia ce n'a putut s'o aducă cu cinci ani mai înainte: cumcă Carpații nu mai sunt hotar...

Duhul lui plutește între noi și astăzi, când se împlinesc zece ani dela moartea mândrului „Făt frumos din aer" al Ardealului. Mormântul lui dela București înseamnă și astăzi, că dincoace și dincolo de Carpați, dincoace și dincolo de Prut bate o singură inimă românească.

Făcând pomenirea lui, să ne topim sufletul în cele mai sfinte rugăciuni. Un vis s'a împlinit, să rugăm pe Dumnezeu să împlinească și cel de-al doilea vis al nostru: cel de întărire și mărire al neamului și țării românești.

TEODOR LAZAR

BĂNCILE POPORALE

Cel mai frumos anotimp al plugarului e toamna. Atunci își vede strânsă recolta, rodul muncii lui pline de sudoare. Are cereale (grâu), cartofi, ciapă, varză, poame și se poate gândi acum să și vândă o parte din ele, ca să facă bani, cu cari să-și acopere multe necazuri. Bine ar fi, dacă am trebui să vârâm mâna în buzunar numai toamna. Dar plugarului îi trebuiesc bani și în cursul celorlalte timpuri ale anului: ba să cumpere o junincă, ba să plătească birul (darea), ba are un copil la școală la oraș și-i trebuie un rând de haine, cari astăzi costă sume mari, și câte altele. Uneori are ce vinde, dar nu capătă prețul potrivit, alteori trebuie să împrumute banii cu dobânzi (interese) mari.

Așa a pățit și badea Ion din Costești, care tocmai plecase de acasă la orășelul vecin. Omul avea necazuri, acesta a văzut-o numai decât învățătorul, cu care se întâlni în drum. „Ai plecat la oraș, bade Ioan, îl întrebă învățătorul.

„Da, domnule învățător; vei fi auzit și d-ta, că mi-a pierit o vacă. Cele două vaci ale mele erau și de jug și acum trebuie să-mi cumpăr numai decât una în locul celei pierite, altminteri nu mi pot lucra pământul. De aceea mă duc la oraș să împrumut bani".

„Va trebui să plătești dobândă mare. Ai de grijă!".

„Știu, domnule învățător, dar n'am ce face".

„Dar d-ta pentruce nu ai venit ieri la adunarea, pe care am ținut-o în școală cu mulți oameni dela noi din Coștești? Dta nu știi, ce s'a întâmplat. De ieri, noi nu mai avem nevoie să împrumutăm banii dela alții, cu dobândă mare, căci avem acum banca noastră proprie".

„Se poate, domnule învățător! strigă Ioan plin de mirare. „N'am pomenit decând sunt, să fie în Costești mulți bani".

„Dar acum sunt", îi răspunse învățătorul și ochii îi străluciau de bucurie. „Ieri după prânz toți plugarii dela noi, cari s'au strâns la școală, au format o *bancă populară* și pe mine mi-au ales deocamdată administratorul ei. Toți membri s'au obligat să contribuie cu o sumă — *cotă* — mai mare sau mai mică, după puterea fiecăruia și toți garantează cu averea lor întreagă pentru capitalul băncii. Noi împrumutăm însă numai la locuitorii din Costești, cari sunt membri, pe cari îi cunoaștem și vedem la ce întrebuințează banii împrumutați. Iacă așa avem și noi bani și credit destul, pentrucă și dacă suntem săraci, *toți împreună* avem valoarea mare".

Badea Ioan par'că nu prea înțelegea bine vorbele învățătorului. El îl întrebă: „D'apoi, aș putea căpăta și eu bani dela banca aceasta din satul nostru?

„De sigur, că se poate," răspunse învățătorul. „Numai trebuie să te înscrii și dta ca membru și să cumperi apoi pentru banii împrumutați vaca ce-ți lipsește. Atunci capitalul împrumutat e asigurat pentru bancă".

Se 'ntoarseră înapoi la școală și omul nostru se făcu membru la bancă înscriindu-se și el cu o cotă mai mică, pe care o plăti. Apoi făcu împrumutul, cu o dobândă potrivită, și peste câteva zile iarăși se văzu cu perechea de vaci în jug.

Din Costești pieriră cămătarii, căci nimeni nu mai avea nevoie să se milogească la ei, când da de un necaz și avea trebuință de bani. Se ducea la banca populară (*nu pe acțiuni!*) din sat și treaba era facută. Iar când în bancă nu erau bani, aceasta se împrumută dela *federala* (tovărășia) băncilor din județ și aceasta se împrumută, la caz de nevoie, la *Centrala băncilor populare* din București. Credit aveau, pentrucă la orice bancă populară, membri garantează cu întreaga lor avere și afară de aceea împrumuturile se dau numai pentruca împrumutătorul să-și poata cumpăra lucruri de folos. Banca a început să procure, cu preț mai eftin, unelte, seminţe, vite bune și altele pentru membri ei, cari le plăteau apoi în rate.

Povestirea aceasta e adevărată și am adus-o la cunoștința cititorilor noștri, ca să se îndemne cei din fruntea satelor, plășilor și județelor să lucreze astfel, încât cât mai curând să nu mai fie sat românesc fără bancă populară. In țara noastră sunt și acum multe bănci populare, unele cu capital de milioane încă înainte de războiu, mai ales în România veche și aici mai multe în Muntenia.

Uriașa însemnătate a băncilor populare pentru țărănimea noastră au înțeles-o și conducătorii mai mari ai poporului nostru. In județul Cojocnei a fost numit, de Regele, ca prefect dl *Septimiu Murășanu*. E născut în acest județ, dar a plecat de tinăr în România veche. Reîntors acum în fruntea județului în care s'a născut, s'a pus pe lucru și nu de mult a ținut o adunare în partea apuseană a județului, unde s'a hotărît înființarea a *patruzeci și șase de bănci populare* și *cincisprezece cooperative*, adecă societăți de cumpărare și vânzare de mărfuri. In felul acesta, poporul scapă din ghiarele străinilor cari au năvălit asupra lui și trag singuri tot câștigul din munca lui.

Îndemnăm deci pe fruntașii români dela sate, preoți, învățători, notari și alții, să se pună pe lucru și să îndemne pe oameni la înființarea de bănci populare. Îndrumări și imprimate (tipărituri) se pot căpăta la *Asociațiunea* din Sibiu, strada Șaguna No. 8.

V. L.

Sărbătorirea a doi învățători

Nicicând și nicăiri nu s'a făcut vreodată vr'un gest mai frumos pentru ridicarea numelui de învățător ca în fruntașa comună **Ciclova Montană** de lângă Oravița (Banat). In comuna aceasta sunt doi învățători, cari de 35 de ani mereu muncesc într'una, și și-au trecut pe sub mâna lor atâția copiii ajunși pe urmă gospodari, pe cari i-au îndrumut pe căile cele bune. Și astfel din populația comunei care se ocupa cu mineritul, cei doi învățători unul **Alexandru Frâncu** din **Porumbac, țara Făgărașului** iar celălalt **Vasile Jianu** fiul comunei, au îndrumat la alte școli superioare pe aproape 100 elevi, iar restul la diferite meserii. Astfel din minerii de odinioară nu au rămas decât vre-o trei-patru inși. Dintre aceia care au urmat școalele superioare vr'o optzeci la număr, s'au făcut unii medici, alții profesori, învățători, preoți, contabili, secretari și altele. Elevii recunoscători într'o pornire frumoasă s'au hotărît să-și sărbătorească pe dascălii lor, pe aceia care le-au deschis ochii și le-au arătat alte căi mai bune, mai fericite. In ziua de 26 Aug. au pus la cale o serbare frumoasă, unde domnii învățători **Alexandru Frâncu și Vasile Jianu** cu mare cinste, au fost sărbătoriți.

La liturgie s'a ținut un parastas întru pomenirea foștilor elevi morți; pe urmă cu toții, elevii de acum și acei din trecut, public ales și poporul din comună, s'au adunat în curtea școlii. Aici s'au cântat câteva cântări frumoase, s'au spus poezii, iar un fost elev a ținut o cuvântare potrivită prin care a arătat bogata activitate a sărbătoriților; le-a dat două cărți frumos legate în piele și cu numele lor pe table de argint. Un învățător din plasă Aurel Popoviciu lăcrimând de bucurie a salutat pe sărbătoriți și a mulțumit acelora care au făcut un pas pentru ridicarea numelui de învățător.

Invățătorii sărbătoriți au răspuns mișcați sufletește pentrucă nici când nu s'au așteptat ca munca lor bogată și plină de zel să fie vr'odată răsplătită în felul acesta fiindcă la noi nici nu se obicinuia așa ceva.

După serbarea din curtea școlii a urmat un frumos ospăț în cinstea celor sărbătoriți. Aici s'au mai adunat și bani așa că s'a creiat o fundație pe seama liceului din Oravița.

O astfel de serbare este vrednică de urmat pentru-că numai astfel se poate ridca prestigiul învățătoresc și pecetlui legăturile dintre dascălul român și foști lui elevi.

D. I.

MONUMENTUL LUI VLAICU

In cimitirul Bellu e mormântul lui Vlaicu. Deasupra groapei lui e un minunat monument executat de către talentatul sculptor d-l D. Mățăuanu. In urma unui concurs la cari au participat mai mulți artiști, d-l Mățăuanu, a învins.

Monumentul este lucrat în stil românesc și inspirat de la vechile troițe românești, de la țară, cu acoperișe. Deasupra monumentului este vulturul cu aripa ruptă, vultur care simbolizează aviața română rănită prin moartea aviatorului Vlaicu.

Vulturul singur are înălțimea de 2 metri. Monumentul întreg are 5 metri. La mijlocul crucii decorată cu ornamente este basorelieful (chipul) lui Aurel Vlaicu, în costum de aviator cu casca în cap, uitându-se în sus. Basorelieful este executat în marmoră de Cararra.

Pe monument și pe sarcofag este căzut aeroplanul lui cu pânza, motorul zdrobit și helicea ruptă. De oparte și de alta sunt două vase românești cu flacări, cari înfățișează geniul lui Vlaicu învelind iar sarcofagul încoronat cu lauri eroismuli de care a dat dovadă.

Săteni, sămânați grâu cât mai mult, căci fiecare bob de grâu cuprinde bogăția voastră, deci și a țării. Scumpetea va dispare dacă ogoarele voastre vor fi sămânate cu grâu. Nu trebue să uitați că grâul este aurul Patriei.

Știri de pretutindeni

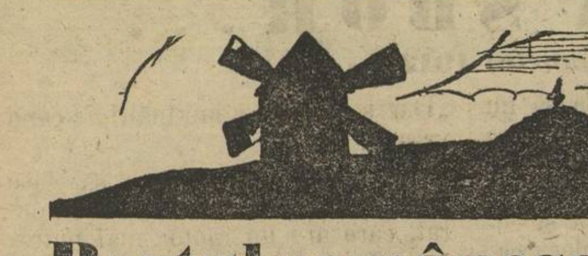

Portul românesc în America

Decând se găsește ceva scris de către străini despre portul nostru românesc, totdeauna acesta a fost amintit cu laude mari și frumoase cum nu s'a scris despre portul național al altor popoare. Și nu e mirare: nu există port țărănesc pe pământ care să cuprindă atâtea frumuseți în alcătuirea și împodobirea lui, fie că chindisiturile au culori vii sau mai simple. Totul e o gingășie și o regularitate, de care noi, care am crescut cu el nu ne dăm seama. Dar cu atât mai mult văd lucrul acesta străinii cari vin la noi. Tot așa de frumoase sunt țăsăturile de lână ale noastre și nu e mirare, că străinii, cari au petrecut mai mult timp în România, fie ca miniștri ai statelor străine, fie ca mari comercianți și industriași, l-au îndrăgit și și-au împodobit casele lor și în țara lor au frumoasele covoare, prosoape, (ștergare) și alte țăsături naționale românești. Chiar și neamuri străine așezate pe pământul românesc au împrumutat dela noi ca de pildă Sașii în unele ținuturi, apoi Ciangăii (un fel de unguri) din Moldova și cei din Săcelele Brașovului acești din urmă părăsind portul românesc numai de vre-o patruzeci de ani, ca să-l schimbe la îndemnul preoților și învățătorilor lor, cu cel urât săcuiesc. Ba în județul Cojocnei se află un sat, Călățele, în care femeile unguroaice au împrumutat toate chindisiturile românești, cu cari Ungurii se fălesc ca și cum ar fi un produs al artei ungurești.

Vestea frumuseții cusăturilor și țesăturilor românești, a trecut, în timpul mai nou, până dincolo de Oceanul Atlantic. In Rio-de-Janeiro, capitala Brasiliei, apoi în Buenos-Aires, capitala Argentinei, amândouă țările în America de sud doamnele și domnișoarele se îmbracă în haine românești, când e vorba de baluri și de alte petreceri.

Anul acesta, d-na Marilina, soția deputatului Sever Bocu din Ardeal, s'a hotărât să arete și Englezilor din Statele-Unite ale Americei de Nord frumusețea cusăturilor și țesăturilor românești. A umplut niște lăzi numai cu lucruri de-ale noastre și a trecut oceanul la New-York, deacolo la Washington, unde e reședința Președintelui Statelor-Unite deci și a ministrului nostru plenipotențiar. Aici i-s'a dat o sală mare și oameni de serviciu, apoi a despachetat și așezat toate lucrurile. Deschiderea a făcut-o doamna Bibescu, soția ministrului nostru de acolo, îmbrăcată în costum național. Din sală se făcuse o odaie țărănească de-ale noastre, unde printre cusături și țesături nu lipseau nici strachinile și fluerele, cojoacele și șerparele. In sală se găseau doamnele și domnii cei mai de frunte ai Americei, cari nu se puteau din destul minuna de frumusețile artei românești. Sculptorul român, dl Gheorghe Zolnoi, care trăiește în Wasington, a ținut o frumoasă conferință despre arta națională românească lăudând după vrednicie măestria și hărnicia țărancei române.

Doamna Bocu a mai făcut expoziții și în alte orașe: New-York Filadelfia, Detroit, Chicago, Cleveland și în câteva stațiuni balneare (scălzi). Frumoasă a fost serbarea la Columbia-University, unde au luat parte cei câțiva studenți români. Cele mai mari muzee din America au cumpărat din lucrurile expuse. S'au expus lucruri și în vitrinele (ferestile) celor mai mari prăvălii, în fața cărora se grămădeau zeci de mii de oameni, cari se minunau șoptind: artă românească.

Doamna Bocu, care s'a reîntors acum în țară, s'a hotărât să deschidă un atelier mare, să angajeze femei pricepute într'ale țesutului și chindisitului, să lucreze cât mai mult și să deschidă apoi o prăvălie mare în New-York. D-zeu să-i ajute, căci cu aceasta mult bine face neamului nostru. Americanii văzând astfel de lucruri măestrite făcute de țăranca română nu mai cred cuvintelor mincinoase ale străinilor, mai ales ale Ungurilor, cari scriu prin gazetele lor, că suntem un popor lipsit de orice cultură.

Când știm, că chiar și străinii de peste nouă țări și mări admiră frumusețea portului nostru, ne cuprinde jealea văzând, cum la noi se găsesc sate întregi în cari țăranii, dar mai ales țărancele, și-au lăpădat frumosul lor port românesc. In unele județe de pe câmpia vechiului regat, țărancele umblă în rochii făcute din zdrențe dela târg, în Basarabia găsim port muscălesc, în unele județe din Ardeal urâtul port unguresc.

E timpul ca în toate aceste ținuturi înstrăinate de portul nostru național fruntașii satelor să lucreze cu totdinadinsul ca să introducă de nou haina românească, pe care atât de mult o cinstesc și străinii.

V. L.

Răvașul medicului

OASPEȚI PERICULOȘI

Multe boli contagioase se iau prin oaspeții ce trăesc pe trupul nostru hrănindu-se cu sângele nostru. Acești oaspeți nepoftiți se numesc *paraziți*.

In felul acesta se răspândesc trei boli grozave: *Tifusul exantematic* — despre cari ați auzit că a secerat multe vlăstare în vremea războiului; *febra recurentă și ciuma* și una urâtă; *râia* (scabia).

Paraziții ce împrăștie aceste boli sunt cunoscuți bine de toată lumea, sunt însă și foarte răspândiți. Aceștia sunt: păduchii de lemn, de cap, de corp și vestminte, puricii și acarul râei.

Acarul râei (oamenii învățați îi zic sarcoptele râei) e o insectă mică — se vede greu cu ochii liberi. Are țepi. Partea femeiască e mai mare ca cea bărbătească. Iși așează ouăle în șanțurile ce le sapă în piele, mai cu seamă între degete și pe pântece. Din ouă după 5—6 zile de clocire ies pui. Pe rufăria, pătura sau plapuma râiosului, acarul poate trăi până la 60 de zile. — Ziua stă liniștiți iar noaptea se plimbă pe trup.

Molipsirea se face: durmind cu un râios sau în patul unui râios, în vagoane, gări și hanuri murdare venind în atingere cu efecte infectate. Să răspândește repede. Vorba Rumânului „*Se'ntinde ca râia!*"

Cum se vindecă omul de râie?

Mai ușor nici nu se poate, se cere însă să vrei. Duceți-vă la farmacie (spițerie, apotecă) și cereți *alifie de pucioasă contra râiei.* (Pentru copii sugaci întrebați pe doftori). *Ungeți-vă* seara *(nu ziua) cu* unsoarea cumpărată pe tot trupul, bine, bine. Vă culcați cu ea pe voi. A doua zi de dimineața faceți o bae caldă, cât puteți răbda de caldă, schimbați-vă rufăria de corp și pat, opăriți pe cele murdare cu apă clocotită cu leșie. — Faceți așa 3—4 zile și ați scăpat de... râie.

Puricile. Face câte 12 ouă deodată și le așează între scânduri, pe rufe, haine, în praf. Puii în 20 zile sunt mari. Puricelui îi place să trăească și pe oameni curați. Ca să scăpați de pureci e mai greu. Scoateți însă din casă câinii și pisicile, să aveți grijă să stârpiți șoarecii și spălați pe jos cât mai des cu leșie.

Păduchele de lemn (ploșnita, stelnița). E pacostea caselor, mai cu seamă acum după război. Face ouă în Martie, Mai, Iulie și Septembrie. Poate trăi flămând 350 zile. Noaptea ese la vânat și la întunerec. Cu foarte mare greutate și cheltuială ne scăpăm de el. Se scot toate lucrurile afară din casă și să opăresc cu leșie clocotită apoi se ung cu petrol pe unde s'au găsit ouă. Se astupă și toate găurile din pereți cu ipsos și alifie neagră (alifie mercurială). Țineți casa curată și văruiți des.

Păduchile de cap. E cenușiu și se înmulțește repede. In trei luni o pereche face 125 mii de pui.

Răspândește tifusul exantematic.

Cum ne scăpăm de acest păduche?

a) Ne tundem părul mărunt — părul tuns îl vârâm în foc.

b) Ne spălăm ziua de cap cu benzină (Păziți-vă de foc!) seara cu sublimat soluție 1 la 4000 (așa să cereți la farmacie). Facem așa de mai multe ori.

c) Băile calde cu săpun cât mai des.

Păduchele de corp e de două ori mai mare ca cel de cap și are pe spate o dungă neagră în lungime. Trăește numai pe rufe și haine. Ca să ne scăpăm de el, fierbem în clocot rufele, călcăm hainele cu un fier de călcat bine încins, mai cu seamă la încheetură și la betelii, facem bae des. Tundem părțile păroase ne ungem cu petrol, benzină sau oleu cu camfor.

DR. OD. APOSTOL.

Chiuituri din Ardeal

Din Archiudul-de-câmpie

Magheran cu frunze late,
Mândra mea cea de departe,
M'ar iubi și nu mă poate;
Mândruța de la oraș
Mă sărută drăgălaș,
Dar mândruța cea din sat
Rău să teme de lăsat.
Mi-o trimis mie ocară
Că n'am fost la ea aseară;
Mi-a trimis multe mustrări
Că n'am fost la ea trei sări.
Nici am fost, nice m'oiu duce
Până s'a jura sub cruce,
Nici am fost, nice voiu mere (merge)
Până m'a ști'n sat pe mine
De-ascultă a mea să fie
Cu ochii la soare drept
Că n'a mai iubi pe nime
Până n'a ști'n sat pe mine
De-ascultă a mea să fie
De nu dracului rămâe
Că în veci nu-mi mai trebue
Nici la moarte doar să-mi vie.

* * *

De-ai fi mândră'n sat cu mine
Ne-am iubi și n'ar ști nime,
Dar nu ești în al meu rând
Te iubesc numai din gând.

* * *

Cântă cuce până Joi
Și-apoi mergem amândoi;
Tu-i merge cântând pe sus
Eu pe jos de dor străpuns;
Tu-i sbura pe sus cântând
Eu-oiu muri pe jos plângând.

Culese de SIMEON RUSSU student dela sora sa Domnița Russu elevă de liceu.

Un dar pentru A. S. R. Principele Carol. In comuna Râșnov din Ardeal se află un castel istoric, iar consiliul comunal în semn de adâncă supunere, l-a dăruit A. S. R. Principele Carol.

Prințul Moștenitor a răspuns telegrafic cu cuvintele acestea:

„Am fost foarte mișcat de prea frumosul dar ce consiliul comunal al Râșnovului a hotărât să-mi facă. Sunt fericit că prin gestul d-voastră voi avea și eu un loc în frumoasa țară a Bârsei, rugându-vă să arătați tuturor mulțumitele mele cele mai vii și deosebita bucurie ce mi-ați făcut". CAROL

LA SERBARILE LUI VLAICU. „Cultura Poporului" va lua parte la serbările închinate în amintirea lui Aurel Vlaicu.

Și cum d-l general N. Petala, directorul foaei e reținut în Bucovina și nu va putea asista la aceste momente înălțătoare, în numele ziarului va pleca d-l Const. Cehan-Racoviță.

Redacționale. Articolele semnate de dd. N. Iorga, Octavian Goga, Aurel Vlaicu și Gh. Magnani, sunt reproduse din revista „Luceafărul" care a apărut închinat în memoria lui Vlaicu, la 1 Octombrie 913.

Omorârea membrilor comisiei italiene. In albania, o provincie din țara greciei, trebuia să se hotărască granița albaneză și pentru acest scop au sosit membrii comisiei italiene. Ei erau: generalul Teillieni, medicul major Costi și locotenentul Bonacini. Cum ei în seara de 27 August, pe la ora 9 treceau pe drumul de la Ianina la Santa goaranta, într'un loc pe unde drumul trece printr'o pădure deasă, după câteva minute după trecerea delegatului albanez, un trunchi de copac a fost așezat în mijlocul drumului, în cât automobilul cu membrii delegați a trebuit să se oprească. In acest timp delegații au fost atacați cu focuri de armă. Au fost trase la 30—40 de focuri. Colonelul Costi a fost ucis în automobil iar cei lalți patru cari luaseră la fugă din automobil au fost și ei împușcați. Trupul generalului Teillieni, a fost găsit la o depărtare de 20 de metri de automobil, în șanțul șoselii.

Colonelul grec Badzari, care îi urma la o distanță mare, automobilul italian, a sosit la fața locului după ce totul a fost sfârșit iar criminalii au fugit.

Indată s'a făcut cunoscut Italiei. In Italia acest fapt a produs mare durere iar guvernul lui Mussolini, a trimis o telegramă guvernului grec, prin care îi cere socoteală de cele întâmplate. De la această nenorocire, lucrurile au luat o întorsătură grea. Italia a amenințat cu război pe Grecia și armata italiană a și ocupat insula Corfu. Ce va fi se va mai vedea.

17 gospodării arse. De la o mașină de treerat, care se afla în ograda unui sătean, a luat foc casa gospodarului, șura și de aici s'a întins și în vecinătate. Au ars 17 gospodării din satul Sân-Crai din județul Ciuc și sunt pagube de peste 5 milioane de lei.

Am mai spus și dăunăzi și o repetăm iș acum, nu treerați cu mașina în sat, de oarece de la schintei se poate aprinde casele. Fiți cu mare băgare de seamă.

Cutremur de pământ și o îngrozitoare nenorocire. Săptămâna trecută s'a întâmplat una din cele mai mari nenorociri, care a înduișat întreaga omenire de pe fața pământului.

In împărăția Japonei, cea mai bogată regiune a ei a fost distrusă în urma unei îngrozitor cutremur. Jokohama, unul din orașele înfloritoare în comerț, s'a prefăcut în ruine în urma cutremurului de pământ. Numai în acest oraș și-au găsit moartea una sută mii de oameni, afară de aceasta vapoare cari se aflau în port, căci orașul e pe țărmul mării. Afară de acest oraș a fost distrus și Jokosata. Mai multe trenuri cari mergeau între Tokio, capitala Japoniei, și Nagoja și Jokohama, s'au răsturnat, sfărmându-se.

Cutremurul a fost așa de puternic în cât s'a simțit și la Tokio, unde s'a produs explozii, cauzând moartea a mai multor mii de oameni.

Marea cuprinsă de o furtună grozavă, a revărsat valuri turbate, pătrunzând prin orașe ce le-a găsit în cale, distrugând oameni, vite.

Palatul imperial din Tokio a ars. Nenorocirea e așa de mare încât nu și o poate închipui o minte omenească, orașul Ito a fost acoperit și luat de valurile mării. Mii de oameni s'au înecat.

La Jokohama, Sasakosa, Ito și Tokio, numărul victimelor îngropate sub dărămături, înecate sau arse de flacări, trec peste una sută două zeci de mii.

Nenorocirea aceasta e cea mai mare din lume și de la potop nu a mai fost alta la fel.

PENTRU ACEI CARI NE SCRIU. Deoarece pagina II-a și a III-a e pentru săteni, rugăm pe acei cari ne scriu, ca articolele să aibă o limbă curgătoare și populară, un stil ușor, gândit și să spue cât mai mult în puține pagini, cari să fie scrise numai pe o față a hărtiei și cu cerneală.

Sărbătorirea lui Gh. Lazăr. Se împlinesc, la 30 Septembrie, una sută de ani de la moartea lui Gheorghe Lazăr. Acesta a fost un învățat dascăl român, ce-l întâi dascăl ardelean, care a trecut Carpații și a luptat mult în Muntenia pentru ridicarea școalei.

In cinstea amintirii lui Gheorghe Lazăr, Mitropolia din Sibiu, a luat hotărârea de a ținea mari serbări în satul Avrig, de la poalele muntelui Suru, în apropiere de Sibiu, în care sat frumos s'a născut Lazăr.

Insuși P. P. S. Sa Mitropolitul din Sibiu se interesează și prin mijlocirea sa s'a reparat biserica din Avrig, ale cări picturi (icoane zugrăvite) sunt cu două sute și cincizeci de ani în urmă.

Biserică românească în Sofia. In Sofia, capitala Bulgariei, avem o biserică românească și ea se va sfinți în cursul lunei Septembrie. Sfințirea se va face de însuși P. S. S. Episcopul Hotinului, Visarion Puiu.

Danie. O frumoasă danie a făcut d-l Pavel Izverniceanu bisericii din Ciclova-Montană (Banat), prin dăruirea a 12 mineie în valoare de lei 3200. Deasemenea și domnul și doamna Lazar Cucu, au dăruit tot acestei biserici, în amintirea fiicei lor Lucreția și a fiului lor Aurel Remus, 12 mineie în valoare de 1600 de lei.

Astfel de fapte creștinești merită toată lauda.

Trei persoane înecate în râul Motru. D-na Sev. Gheorghiu din Butoiești jud. Mehedinți, venind pentru o serbare, s'a dus la râul Motru să se scalde. Cea dintâi a intrat în apă o fetiță de 13 ani a preotului Bălăceanu, anume Ștefania. Aceasta fiind luată de curent a sărit în ajutorul ei fiica doamnei Svastia Gheorghiu, anume Gabriela Gheorghiu, studentă. Dar și dânsa a fost luată de curent. Atunci a sărit în ajutorul fiicei, mama ei, d-na Gheorghiu, dar în două minute, atât nenorocita mamă cât și tinerele fete s'au înecat.

Mai târziu cadavrele au fost pescuite.

Foc mare în munții Novaci. Săptămâna trecută un foc mare a izbucnit în munții Novaci din județul Gorj, arzând pădurea de sute de ani Letea-Mare, care are o întindere aproape de 2 mii de hectare. Mai ales cum era un vânt puternic cu mare greutate s'a putut stânge focul, aducând pagube de milioane de lei.

Inșelători prin sate. De o bucată de vreme prin unele sate cutreeră niște înșelători, cari prin feldefel de vorbe înduplecă pe săteni ca să cumpere cu 160 de lei până la 200 lei, un milion de mărci nemțești, spunând că valoarea lor se va ridica în curând. Oamenii să nu se potrivească la asemenea șarlatani și de câte ori dau peste asemenea înșelători să-i reclame fie la primărie, fie la jandarmerie.

Răspândirea Bibliei. Sfânta Scriptură cartea cărților și mângăitoarea și deșteptătoarea la bine a tuturor celorce o caută, a ajuns să fie citită chiar și de Negrii din Africa, cari s'au încreștinat și au învățat la școală. In Anglia s'a înființat de mult o „Societate biblică", ajutată din belșug cu bani dela cei credincioși, și aceasta a tipărit până acum Sf. Scriptură sau părți din ea în 558 de limbi ale pământului. Societatea a hotărît să introducă Biblia și la popoarăle, cari se găsesc pe treapta cea mai de jos a civilizației. Decând s'a înființat, a tipărit și răspândit peste nouă milioane de exemplare, din cari multe zeci de mii și în limba românească.

Cooperativă agricolă. Un grup de gospodari din satele Epureni și Schineni, au pus la cale înființarea unei coperative (tovărășii) agricole, cu numele de „Progresul", cu localul în Epureni. Ținta societății este a se ajuta la nevoie membrii cu bani, a se aduce unelte agricole, mașini, semințe și altele. Capitalul va fi de 125 mii de lei, din care până acum s'au vărsat 63 mii de lei.

Au fost aleși în comitetul de conducere sătenii: Lupu Mihalache, Șt. Țilea, Gh. H. Ciubotariu, T. Șt. Țilea și Fruncuzache Petru.

Mulți gospodari din alte sate ar trebui în facă și ei la fel, și ce bine ar fi atunci.

Copiii aprind un sat. Lipsa de supraveghere a copiilor a nenorocit de nou zece gospodari din frumoasa comună **Gilău** (județul Cojocnei). Oamenii erau la lucrul câmpului. Intr'o casă rămăsese o bătrână cu doi copilași. Aceștia au pus mâna pe o cutie de chibrituri, fără să observe bunica lor, și ieșind în curte au aprins un foc lângă o grămadă de cânepă. Aceasta s'a aprins, vântul a mânat focul la o claie (stog) de fân, din aceasta s'au aprins casa și focul a trecut mai departe, arzând toate edificiile și recolta strânsă din zece curți. Cei păgubiți nu erau asigurați împotriva focului.

Preoții și învățătorii au înțeles folosul cultural ce-l aduce această foae în mijlocul satelor în cari trăesc. E de datoria fiecăruia, să răspândească publicația de față încât să nu lipsească din casa nici unui sătean știutor de carte. Și acești apostoli, ai luminii și culturii, o vor îndeplini-o și aceasta.

Moarte de om la o stână. Vom povesti aci fapta ticăloasă a patru frați, cari dintr'un lucru de nimica, au ucis un sătean. Pe oamenii cruzi, mai răi ca fiara, îi urăște toată lumea și afară de aceasta aduce blăstăm și necinste chiar familiei lor din sat, în cât și copiii lor port rușinea părinților și numele rușinos de fii de ocnaș.

In comuna Suhaia din Oltenia, s'a furat săteanului Nicolae Țane Brânzilă niște trestie. Acesta aflând că trestia se găsește la alt sătean Pavel Nenu, s'a dus la el însoțit încă de doi oameni. Aici s'a încins o sfadă între Gheorghe, fiul lui Pavel Nenu, și păgubaș. Păgubașul voind să tragă cu pușca s'a ales c'o lovitură peste braț. Cel lovit povesti cele întâmplate celor trei frați ai săi, cari s'au și hotărît să-și răzbune.

Luând topoare și furci de fier, s'au îndreptat înspre locul unde avea acesta oile, la vre-o 6 Kilometri departe de sat.

Cei patru frați ajungând la tărlă, noaptea, au dat peste Nicolae Brânzilă, pe care l'au și omorît cu câteva lovituri de topor și furci. Sărind în ajutor și ceilalți doi tovarăși ai victimei: Mitică și Păun Cocean, și aceștia au fost crunt bătuți, alegându-se cu răni adânci.

Cei răniți sunt acum în spital iar criminali vor sta mulți ani la ocnă.

O familie înecată în Nistru. O mare nenorocire s'a întâmplat în Rezina-Orhei săptămâna trecută.

D-na Rașconova cu copilul, însoțită de d-ra Aizman, plecând cu trăsura de la Orhei la Rezina, pe drum i-a apucat o puternică ploaie cu tunete și fulgere. In zadar vizitiul și-a dat silința să oprească caii, curentul de apă a venit așa de puternic, pământul fiind lunecos, încât au atras trăsura în spre Nistru, unde valurile au cuprins pe toți cei aflați înăuntru.

Trăsura, caii, vizitiul, s'au înecat, iar trupul tienerei d-re Aizman a putut fi descoperit, fiind aruncat de ape spre țărm.

Această nenorocire groaznica a mișcat adânc pe toți locuitorii din Rezina și din împrejurimi.

Un an de luptă. Ziarul de propagandă națională „Cuvântul Banatului" din Timișoara, de sub conducerea d-l Ștefan Vlădescu, a împlinit un an de luptă. E un drum greu și plin de jertfe. Cu acest prilej dorim ziarului și mai departe învingerea tuturor greutăților și aceiaș cale cinstită străbătuă în publicistica românească.

Răzbunarea unui taur. Mai dăunăzi vacarul Cristea Vasile de la ferma Lacul-Sărat, a prins un taur în sămănături. Și sălbaticul văcar n'a dat drumul taurului până ce nu l'a deșălat în bătae. In altă zi taurul iarăș a venit să mănânce în sămănături. Dar văcarul văzându-l iar plin de mânie a sărit cu ciomagul. Taurul însă, ca o fiară turbată, s'a repezit la el, l'a trântit la pământ și l'a pisat între copite un ceas întreg. Nici strigătele văcarului, nici svârcolirile lui n'au putut să înlăture taurul așa că bietul om și-a dat sufletul.

Câțiva săteni văzând nenorocirea aceasta au sărit cu furci și cu ciomege, au gonit taurul și au scos trupul rece al văcarului. Iată cum s'a răzbunat taurul, oameni buni, nu aveți obiceiul nici odată să fiți răi cu animalele. Cine lovește fără cruțare vita lui, acela nu poate avea inimă bună.

Recolta din Țara-Bârsei amenințată de guzgani. O mare pagubă și pacoste s'a întins peste câmpiile din Țara Bârsii din Ardeal, căci întreaga recoltă de sfeclă de zahăr și cartofi e amenințată de guzgani. După secerișul păioaselor, potopul de guzgani s'a năpustit asupra holdelor de cartofi și sfecle pe care le distrug cu desăvârșire. Din cuiburile cu cartofi guzganii aleg pe cei mai mari, cărora le mănâncă miejul, deasemenea mâncă miezul și la sfecle.

Țăranii din mai multe comune s'au văzut nevoiți ca înainte de vreme să scoată din pământ cartofii și sfeclele de zahăr și de căi. Și din cauza guzganilor sătenii nu îndrăznesc să facă însemânțările de toamnă. Terenurile arate după secerișul păioaselor vor rămâne neînsămânțate până la primăvară.

Luptă între soldați și bandiți. Opt bandiți din Ucraina, au trecut apa Nistrului și s'au ascuns în comuna Chelmenți, în casa locuitorului Balazie.

Soldații prinzând de veste s'au pus în urmărirea bandei și înconjurând casa, au somat pe hoți să se predea.

Aceștia, văzându-se în pericol de a fi prinși, au aruncat pe ferestre cu granate. S'a dat o luptă îngrozitoare. Populația comunei a sărit în ajutorul soldaților.

Au fost omorâți trei bandiți și soția săteanului Balazie, gazda hoților.

Fără lucru. In Germania, numărul muncitorilor fără lucru e de două milioane.

Cu prilejul unei cărți. Talentul dlui Emil Isac, e destul de cunoscut. Dsa într'un volum tipărit cu îngrijire și-a adunat Poemele în proză, scrise cu simțire, cu îngrijirea maestrului care-și ciselează migălos marmora, cu gândirea destul de adâncă.

Dl Emil Isac e un literat consacrat, care și-a câștigat de mult un loc în literatura românească și de aceea doritorii de artă vor găsi clipe alese în citirea paginilor sale.

Adunările primarilor din toată țara. In ziua de 23 Septembrie va avea loc la Timișoara adunarea tuturor primarilor din România, sub conducerea Dlui Costinescu, primarul din București. La această adunare primarii se vor sfătui asupra felului cum vor trebui organizate comunele și județele în viitor. La deschiderea adunării, se spune că va fi de față și M. Sa Regele Ferdinand.

Cum se va plăti pământul. Ministerul de agricultură a dat următorul ordin cu privire la plata pământului expropriat:

1. Pământul se va da în folosința celor îndreptățiți la împroprietărire. Prețul de arendă va fi de două ori arenda din trecut.

2. Pământul expropriat ca pășune va rămânea în folosința comunelor, plătindu-se și pentru acesta de două ori arenda din trecut. Dacă însă pământul e bun numai pentru pășune, atunci prețul de arendă rămâne cel din trecut.

Sătenii cari primesc pământ sunt obligați să semene cel puțin a treia parte din el cu grâu de toamnă. Dela aceia, cari până la 1 Noembrie nu vor fi sămănat grâul prescris, pământul se va lua și se va da altora.

Aur. In ziua de 26 August, la mina de aur „Cei 12 apostoli" de lângă Brad (Hunedoara Ardeal), lucrătorii sub conducerea inginerului italian Mussari, au găsit o bucată de aur în greutate de 15 kilograme, în valoare de peste 7 milioane de lei.

Bancnote falșe. La Iași, Banca Națională, a descoperit într'un pachet cu hârtii de una mie lei, date de Direcția fabricei de țesături din Iași, o hârtie de una mie lei falșe. Se crede că aceste hârtii falșe sunt venite din Basarabia.

Târguri în Oravița-română. Ministerul a dat voe deschiderea următoarelor noui târguri de animale: Un târg săptămânal în fiecare Marți în comuna Oravița-română (județul Caraș-Severin). Două târguri anuale în aceiași comună la 26 Octomvrie și 18 Decemvrie.

Sporurile institutorilor și învățătorilor. Ministerul instrucțiunei publice a hotărît împreună cu Ministerul Finanțelor, sporurile la salariu institutorilor și învățătorilor după ce au fost scoși din curba Lalescu.

Iată cum s'a hotărît sporurile:

Institutorii.—Cu 5 gradații spor 375 lei cu 4 gr. 300 lei, cu 3 grad. 200 cu 2 grad. 150 lei, cu o grad. 125 lei fără gradații 100 lei.

Invățătorii înaintați.—La cei cu 5, 4, 3 și 2 gradații nu li se acordă spor. Cei cu 1 gradiție obțin 150 lei și cei fără gradații 275 lei.

Invățătorii provizoriu.—La cei cu 4 și 3 gradații nu li se acordă spor. Cei cu 2 grad, obțin 95 lei; cei cu 1 grad, 125 lei și cei fără gradații 100 lei.

Invățătorii ajutori.—Invățătorii cu 3 și 2 gradații obțin 175 lei cu 1 gradație 125 lei; fără gradații 80 lei.

O nouă nație în România. Când în sfârșit, Românii și-au văzut visul cu ochii și neamul întregit, toate firimiturile de popoară străine așezate la noi s'au bucurat afară de cele cari ne stăpâniseră și ne supseseră până atunci. Intre cei bucuroși au fost și Țiganii, de cari avem mulțișori, unii civilizați având casă cu rânduealà, meserie, pe cari și-o muncesc cu mai multă sau mai puțină hărnicie. Avem și de aceia, cari n'au ajuns încă la locuință statornică și umblă cu cortul dealungul țării ciordind pe unde mai pot, ba pe alocuri formând bande adevărate de tâlhari ucigași, cum s'a dovedit nu de mult în județul Cojocnei.

Destul, că și concetățenii noștri de coloare mai întunecată au ținut în 1919 un mare congres țigănesc la Cohalm unde și-au arătat bucuria pentru unitatea națională a Românilor, au cerut drepturi, între cari și acela de-a învăța carte românească la școală, ceeace e foarte frumos. De-atunci n'am mai aflat de nici o mișcare politică a Țiganilor până acum de curând. Prefectul județului Cojocna a făcut o inspecție și în orășelul Teaca i-s'a prezentat o delegație țigănească, în frunte cu un drapel, steagul țigănesc în colorile *negru-galben-roșu* (negru nu putea lipsi) asigurând pe prefect, că ei cinstesc autoritățile țării și așteaptă, ca drepturile lor să fie respectate. Nu am putut însă afla, ce drepturi deosebite cer.

Improprietărirea generalului Berthelot. La 25 Septembrie al acestui an se va preda d-lui general Berthelot moșina din comuna Fărcădeni, la trei kilometri de Hațeg, care i s'a dăruit de către parlamentul român pentru ajutorul pe care acest mare general francez, l-a dat armatei române în timpul războiului. Conacul moșiei a fost mobilat după dorința generalului. Ferma a fost îmbogățită cu vaci, cai și trăsură. Toată producția anului acesta este a generalului.

La această sărbătoare va lua parte și primul ministru și ministrul de agricultură.

Comuna Fărcădeni a căpătat nume nou de Berthelot, care se cetește Bertăló.

Abonații cari au rămas în urmă cu plata, sunt rugați ca până la 1 Octombrie 1923 să achite abonamentul pe șase luni.

Academie teologică nouă. La Oradea-Mare se deschide începând cu anul acesta o Academie teologică ortodoxă (seminar pentru preoți). Inscrierile se fac între 1 și 15 Octombrie, iar cursurile încep la 16 Octombrie.

Un nou fel de mătasă. In insula Madagascar din Africa s'a aflat un păianjen, care produce mătasa mai trainică decât viermii de mătasă. Această mătasă nici nu mai trebue răsucită, și ca și mătasa viermilor se poate văpsi în ori-ce culoare. Un păianjen produce cam 400 metri de mătasă pe zi și are putere să lucreze necontenit zece zile, apoi moare.

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulți cari știți să puneți pe hârtie gândul vostru, așa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiți a spune lucruri bune, — ca să învățăm și noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieți pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaștem de aproape, vrem să vă spuneți și voi păsurile voastre, cum mai este prin sate și cum ați dori să fie. Și vorbind un sătean din Basarabia, și altul din Banat, și altul din Bucovina, și altul din Ardeal și altul din Dobrogea, ne vom cunoaște mai bine și ne vom iubi mai mult.

Dunărea otrăvită. In orașul Vi) din de lângă Dunăre (în Bulgaria-s'au îmbolnăvit peste o mie de oameni, dupăce au beut apă din Dunăre. Mai multe femei și copii au murit. Medicii deacolo spun, că locul, de unde se ia apa de beut, ar fi otrăvită cu plumb. De unde vine plumbul, nu se spune.

Pentru abonații noștri. Pentrucă știm că serviciul poștei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonații noștri că de câteori nu vor primi vre-un număr din ziar, să ne încunoștințeze prin o carte poștală ca numărul lipsă să-l trimitem din non.

Ajutoare pentru biserici. Statul român dă pentru seminariile românești din Transilvania următoarele ajutoare:

I. Pentru cele ortodoxe	
1. Cheltueli personale	861.750
2. Cheltueli materiale	398.250
3. Burse (stipendii)	131.250
Total	1,391.250
II. Pentru cele greco-catolice (unite)	
1. Cheltueli personale	618.660
2. Cheltueli materiale	610.000
3. Burse	437.500
Total	1,666.160

Afară de aceea se mai dau ajutoare pentru catedrale și zidire de case parohiale nu numai bisericilor românești, ci și celor ungurești (romano-catolice, reformate sau calvine, unitare) și nemțești (protestante).

CĂTRE OAMENII DE BINE. Rugăm pe preoții din sate, cum și pe învățători sau alți cărturari, să ne trimeată din satele lor chipul (fotografia) a celui mai bun gospodar, care a făcut fapte bune, fie pentru biserică, fie pentru școală sau alt-ceva, chipul acelui gospodar care e harnic, are gospodăria cea mai frumoasă, și se bucură de toată cinstea. Chipul gospodarului îl vom tipări în foae, ca să vadă miile noștri de cititori, pe oamenii cei de suflet, de inimă bună și de cinste. La fiecare chip (fotografie) se va adăuga numele și pronumele țăranului, vârsta, din ce sat este și pe scurt ce a făcut el în viață.

CĂRȚI PRIMITE:

Poeme în proză de Emil Isac. Editura Tipografiei Românească, Oradea-Mare, str. Fr. Deak No. 2. Prețul 22 de lei.

Material pentru studii economice de Vasile C. Osvadă. Institutul de arte grafice „Ardealul" Cluj. Prețul 30 lei.

Biblioteca Cosinzeana No. 26 și 27: Pasteur, Viața și lucrările lui, de Marin Demetrescu. Editura „Ramuri" Craiova, Prețul 12 lei.

Războiul nostru în note zilnice — Volumul al III-lea 1917—1918, 1 Ianuarie — 31 Martie, de N. Iorga. Editura „Ramuri" Craiova. Prețul 50 lei.

Omul care ne trebuie, piesă de teatru de N. Iorga. Editura „Ramuri" Craiova, Prețul 12 lei.

Bucuria Copiilor, povești cu haz de Ali Baba Editura „Ramuri" Craiova. Prețul 12 lei.

POȘTA REDACȚIEI. Toți acei cari ne trimit poezii, culegeri populare, încercări literare, sunt rugați să aibă răbdare până cela 1 octomvrie vom apare în 6 pagini și atunci foaea fiind mai mare vom putea să le publicăm pe cele bune. Imbulzeala de materie ce o avem, cere răgaz pentru fiecare, până ce-i vine rândul la tipar.

VLAICU

de OCTAVIAN GOGA

Visul cel mai frumos îl plătim mai scump... Avea şi el un vis, care nu-l părăsia niciodată. De câte ori ieşeam la plimbare afară din Sibiu, cum se iveau în zare creştetul munţilor, Vlaicu părea schimbat. Vorbia mai puţin, îşi curma glumele şi rărea pasul. Era distrat. Il lua în stăpânire un calm necunoscut şi fruntea, senină de obiceiu, i se învăluia într'o umbră de seriozitate. Deodată îl vedeam strângând buzele, clipind din gene şi uitându-se departe. Se opria brusc şi mă prindea de braţ...

„Pe-acolo, vezi, s'ar putea trece Carpaţii... Mă tot gândesc, care ar fi mai bună: Valea Oltului, Valea Prahovei... Tu ce zici?...

Rămâneam locului câte un ceas două şi el vorbia... Vorbia de visul lui. Işi judeca aparatul, îi cumpănia calităţile şi lipsurile, combina lungimea drumului, curentele atmosferice, înălţimea culmilor. Punea tot la cântar şi nu mai avea odihnă. In fundul ochilor vii desluşeai o strălucire de patimă. El, care avea vorbe aşa de puţine, nici nu încerca să-şi lămurească ispita, dar din câte un cuvânt aruncat, din tăcerea bruscă, din privirea aceea îndărătnică vedeai că pătrunde de deplin simbolul înţelesul sbor peste munţii cari ne rup în două...

Se înviora ca de un fior în tot trupul când încheia vorba cu un gest de biruitor:

„Ce are să fie atunci, când oi sbura eu peste Carpaţi..."

*

Visul ăsta l-a omorît...

L-a omorît înainte de-a fi început să trăiască. Era doar abia în pragul vieţii, cu fierbeaţa tulbure încă a celor treizeci de ani. Nu i-a dat nici măcar răgazul să se desmetecească puţin, să privească în jur, să pătrundă cât de cât vârtejul în care a ajuns el deacolo din Binţinţi de pe malul Murăşului. Abia se scuturase de praful odăilor de student, îi ardeau frigurile tinereţii şi-i era departe încă ceasul cumpănilor potolite. Aruncat din senin în mijlocul vâltorii, singur cu patima lui, el se simţia stângaci, sfios, desarmat. La tot colţul îl aştepta o surpriză, o licărire proaspătă de lumină, un fior necunoscut...

Aşa a fost fulgerat Vlaicu la începutul drumului. A răsărit deodată din marea anonimă, şi-a întins aripile deasupra noastră, ne-a silit să-l căutăm tot mai sus în înălţimi cerului şi-a căzut într'o clipită cu trupul sdrobit de propriul făt... — Eterna poveste a tuturora cari vin ca o proorocie pe pământ...

Aşa cum s'a desfăşurat însă, tragedia lui are o înaltă semnificare simbolică. E un val de lumină, care a izbucnit din regiunile vaste ale geniului nostru popular, a uimit o clipă lumea şi s'a întors iarăşi acasă, ca o solie ce şi-a împlinit datoria. O flacără, care joacă noaptea în largul câmpului, ca să ştie satul că acolo în pământ zace îngropată o comoară.

Aşa a strălucit Vlaicu, aşa s'a dus. Opera lui spune tuturora, că în lumea de unde a venit el, sub acoperişele căsuţelor albe dela ţară, trăeşte şi se sbate, lovit de mizerii, chinuit de boli şi de jandarmii unguri, minunatul suflet creator al ţăranului român. Aeroplanul, care a despicat văzduhul în Aspern, alături de cele mai avansate invenţii ale civilizaţiei umane, a indicat încă odată culmile la cari se poate ridica acest suflet risipit de veacuri pe cărările înguste ale vieţii primitive. A fost o nouă dovadă că sevele tuturora, cari întârzie încă să înţeleagă unde trebuie căutat rostul nostru; o nouă dovadă că trebue descătuşat cât mai grabnic acest uriaş înlănţuit, care îşi poate cuceri un loc de cinste în întrecerea universală.

*

Pare un paradox ciudat, dar e aşa. Aurel Vlaicu, care şi-a legat numele cu o invenţie de domeniul celei mai înaintate probleme a culturii moderne, a fost şi a rămas până în ceasul din urmă o întrupare tipică a ţăranului român, a ţăranului ardelean. Prea era dintr'o bucată, prea se încercuise în gândurile lui, prea deaproape îi era înrudirea cu spiritul inventiv al poporului nostru, ca să se poată desface de moştenirea deacasă. El a umblat la şcoala a trecut, a făcut studii politehnice în Germania, a învăţat deci nemţeşte şi nemţeşte, a ascultat concerte şi teatru, dar cultura străină n'a fost în stare să-i spulbere îndemnurile lumii patriarhale, de care nu s'a deslipit niciodată. A fost şi a rămas ţăran...

Absorbit de-un gând care-i străbatea toată fiinţa, el nu putea privi decât înainte spre ţintă. N'avea nici răgazul, nici trebuinţa să se uite în lături. Erau atât de angajate toate rezortul ritmului lui de dorinţa care-l muncea, că alte cerinţe ale vieţii nu-i puteau pătrunde izolarea. Nu i-a cerut culturii decât atâta cât îi trebuia pentru planurile lui. Alte tentaţii nu l-au putut robi. A învăţat deci matematica superioară, chimia şi fizica, dar s'a scuturat de toate celelalte ca de-un balast. Cu spiritul lui de selecţiune, cu intuiţia admirabilă ce-o avea din copilărie, el căuta cele mai simple formule pentru teoriile ştiinţifice, cari îl preocupau, apelând mai mult la puterea de imaginaţie, la bunul simţ al minţii ţărăneşti şi mai ales la îndemânarea mânii, care nu greşia niciodată. Munca cu patimă, unind devotamentul sălbatic al geniului cu stăruinţa ţărănească.

Deaceea Vlaicu a fost toată vieaţa lui un izolat, cum rar se întâlneşte. In vremea când găuria şuruburile lui migăloase, vieaţa, fireşte, cu toate valurile ei curgea alături de dânsul. El nu-i vedea aspectele multicolore, încrucişarea de pasiuni, cari se agitau în umbră. Nu cunoştea reţeaua de convenţii şi îndatoriri, care îndruma pe trecătorii din jurul lui. Nici nu putea s'o vadă, dacă până la clipa când s'au închis pe veci ochii aceia strălucitori au fost aţintiţi numai spre cer...

Dacă vreai să-l înţelegi trebuia să-l vezi în atelier. Acolo era la el acasă. In mijlocul maşinilor, în murmurul monştrilor de oţel, se strecura silueta lui sveltă în bluză albastră de uvrier şi-o vedeai răsărind sprinten la toate colţurile. Cercul metrul roţilor, atingea cântele în căderea lor ritmică, împărţia ordine. Pupilele neastâmpărate îi străluceau ca doi licurici şi toată figura lui primea o lumină nouă. Simţiai par'că plutind împrejur ceva din voinţa creaţiunii, ca văl diafan împletit din lumini şi umbre, ceva din misterul geniului în lupta cu materia. Când apăsa un resort şi se opreau toate alergările, el mai rămânea o clipă cu privirea înfiptă în pădurea de sârme. Zâmbia apoi şi se apropia de maşină. Il netezia grumazul de metal cu intimitate, îi spunea glume şi-i vorbia ca unei fiinţe vii...

Intr'un târziu se întorcea spre noi şi continua râzând: Am vinde-a azi noapte, pe asta mică. Făcea prostii, se suia pe părete drept în sus... Acum se poartă bine...

Şi-apoi încreţând fruntea uşor: Maşina e mai de omenie ca omul. Maşina nu minte. Ascultă şi primeşte porunca. Eu în oameni m'am înşelat, în maşini niciodată...

Bietul Vlaicu, ce desminţire grozavă i-a gătit soarta...

*

Scos din atelier şi pus în largul vieţii, el, care cunoştea toate legile mehanicei, rămânea buimacit şi pierdea busola. Avea par'că ceva din stângăcia paserilor cu aripile tăiate. Privea mirat împrejur, căuta un sprijin. Se simţia străin. Vedea în faţa lui o lume nouă, cu care el n'a avut a face niciodată. Se potrivea la tot pasul. Auzia lozince neînţelese, vedea patimi nepătrunse, feţe luminate de dorinţi neştiute. Tot ce misuna împrejur, întrece caleidoscopul pestriţ de pe calea Victoriei i se părea un bâlciu plin de ciudăţenii şi şiretlicuri. Mergea înainte tărâ ce de-o undă, distrat, încurcat în socoteli, prinzând câte-o frântură de frază aruncată, zâmbind deopotrivă tuturor cari îi trăgeau de mânecă.

In dibuirea asta prin haos da peste o mulţime de prejudecăţi, schimba câteodată, nu potrivea vorbele. Toate câte vedea în drum îşi amestecau conturele şi se grămădeau într'un val informă schimbat la tot pasul de capriciul clipei...

Seara când venea la restaurant mişca din umeri... — M'am întâlnit cu Popescu... Zice că nu-i bună firma Gnom, e mai bună Anzani... Ce prostie...

— Ce?

— I-am spus, dumneata eşti liberal cam tachist...

Aşa vorbia uneori... Cei din jur rămâneau încurcaţi, când auzeau ce spune. Il vedeai strângând din umeri, zâmbind şi dumirindu-se de ce nu-i dau de-nţeles... Aşa habar n'are ce vorbeşte. Ei nu-şi dau seama, că pentru Vlaicu, cuvintele, acest fluid elastic, nu aveau nici o semnificare deosebită. Obişnuit să-şi toarne gândurile într'o formă materială, în metal sau în lemn, vorba lui venea ca un joc capricios pornită din constatarea domnului de graful sunetului...

Eu, — spunea de-atâtea ori, — nu ştiu să vorbesc. Nici n'am mai mult de patru sute de cuvinte. Le învârtesc aşa... Când trebe de aeroplan, eu le-am spus: eu nu pot vorbi. Chemaţi pe Lupu, să vorbească el. Mie să-mi daţi o tablă şi-o cretă şi când isprăveşte el, arăt eu...

Cu toate acestea, tovărăşia pe care o căuta mai mult era a scriitorilor. Intre ei se vedea mai iubit, mai înţeles. Il şi fermeca melodia frazei când venea limpede cu proiecţiuni de lumină. Atunci asculta cu buzele strânse şi nu-i scăpa nimic. Tăcea şi la urmă pleca fruntea covârşit de admiraţie: Cum ştiţi voi spune tot ce vreţi...

De multe ori se întâmpla, când eram împreună cu Chendi şi Iosif, — unii dintre cei mai buni din puţinii lui prieteni, — se întâmpla de unul arunca vorba: De ce stai pe gânduri, Vlaicule? Vorbeşte şi tu!...

Vlaicu clipea din gene. Avea un zâmbet de copil biruit.

— Eu nu pot ca voi...

Şi-apoi, după câteva clipe de tăcere, scoţând din buzunarul vestei un şurub, ni l-a pus pe masă...

— Iaca, o silabă din gândurile mele...

*

Cu firea lui particulară nu mulţi l-au înţeles. Lumea îl admira, puţinii lui prieteni îl îmbrăţişau cu multă dragoste, dar judecata tranşantă a spiritelor mediocre nu l-a pătruns niciodată. Vedeau în el doar abilitatea obişnuită astăzi a omului-pasăre, un pilot ca atâţi alţii. Puterea de creaţiune prinsă în libelula lui măiastră n'o puteau aprecia. Il judecau repede pe urma unui gest, sau a unei vorbe străine, poate, de rostul lui. Ii socoteau naturaleţa drept mărginire, dragostea de adevăr drept insolenţă. Şi-apoi mai avea încă o mulţime de păcate figura lui de ardelean greoiu: nu ştia franţuzeşte, nu cunoştea culisele politice, nu avuse aventuri galante... S'au găsit mulţi, deci, cari l-au amărît, i-au pus piedeci în loc să-i deie ajutor, l-au purtat cu vorbe până i-au deşteptat toată bănuiala lui ţărănească...

Cu deosebire din lumea subţire a ciocoilor îi veneau cele mai multe tulburări. Il despărţea de ei par'că o pornire inconştientă de ură strămoşească. Imi povestea cu scârbă cum odată unul, neştiind cum să-l mai înjure pe urma unui sbor reuşit, l-a făcut cioban pe franţuzeşte, îşi însemnase vorba: Sang de berger...

In faţa lor Vlaicu era schimbat. Mândru, laconic, băţos, încrezut, arunca vorbe lapidare.

— A venit astăzi unul, — spunea — unul de gargarisea când vorbia şi făcea mâh, mâh... Că aşa, pe dincolea... Nu s'ar putea un motor mai ieftin?... De cincisprezece cai întâi... după aceea altul de treizeci... că ţara n'are bani... Vorbea şi el şi făcea mâh, mâh... Nu pricepea nimic... I-am răspuns: tot ce se poate, domnule, da să te sui dumneata în el...

Cum să nu se supere d-l Edgar Bostandaki? Cum să nu plece furios:

— Sang de berger...

*

In mijlocul prietenilor Vlaicu se desgheţa uşor. Il părăsea şi sfiala şi privirea tulbure de pe calea Victoriei. Vorba lui curgea limpede presărată cu glume şi cu frânturi de înţelepciune dela ţară. Vesel, comunicativ, naiv ca un copil, spunea tot ce avea pe inimă.

Aveai în faţa ta chipul simpatic al ţăranului nostru. Păstra în suflet neatinsă toată comoara din bătrâni. Când arunca bereta de aviator şi părăsea problemele tehnice, nu mai era decât băiatul fruntaşului Dumitru Vlaicu din Binţinţi. Vorbia valea Murăşului prin rostul lui. De-acolo veneau cântecele pe cari le cânta din gură sau din vioară, de-acolo veneau poveştile, principiile de vieaţă, superstiţiile, dragostea lui de sunete şi colori. Un ceas petrecut laolaltă îmi vrăja toată simplitatea curată a vieţii noastre patriarhale. Părea că în treacăt o mână nevăzută ridicase vălul de pe-un colţ înverzit din pământul Ardealului...

Niciodată în îndrumările intime ale sufletului nu l-a părăsit firea lui de sătean drept, limpede la minte, cuviincios şi măsurat în faptele lui.

Mi-aduc aminte, odată după ascensiunea dela Sibiu. Vizitam împreună şcoala de industrie ţărănească de-acolo. Era o groază de lume, toată robită de îndrăzneala lui Vlaicu. Sburase pe-un vânt puternic, primejduindu-şi vieaţa ca de-atâteaori. Fiecare îi cerea un cuvânt, o glumă, o lămurire. El, însă, intimidat de admiraţia aceasta spontană, cerca să zâmbească, să atragă atenţia în altă parte. Rătăcit se uita împrejur. Era jenat şi ar fi dorit un colţ de linişte. Deodată simt că mă strânge de braţ şi mi s'apleacă la ureche şoptind:

— Uite ce m'am gândit. Văd acolo nişte stofă de odăjdii. Spune, te rog, să facă un rând pe cheltuiala mea, să le trimită în sat la noi pentru biserică. Iaca adresa...

Aşa s'a întâmplat. Odăjdiile dăruite de Vlaicu au plecat peste câteva zile.

Până acolo sus în albastrul văzduhului, unde plutea el cu aripi meştere, până acolo a putut să-i strălucească crucea umilă de pe bisericuţa din Binţinţi...

*

Fire de artist, Vlaicu a fost un temperament pasionat. Tot ce făcea pornea din convingerea şi devotamentul unui suflet cu alvia adâncă. Munca lui era determinată de-o necesitate organică şi n'avea nici o legătură cu micile trebuinţi ale vieţii de toate zilele.

Niciodată nu s'a gântit la o slujbă, la o leafă. Nu cunoştea nici banul, nici mijloacele unui traiu bun. Mergea înainte stăpânit de nevroză, cu mintea chinuită de neastâmpărul creaţiunii. Impulsurile lui veneau din adâncimi mari, de dincolo de limitele raţiunii. Veşnic frământat de-un gând nou, nu cunoştea odihna. Deprins în timpul din urmă cu călătoriile lui aeriane, îl chema tot mai des dorul să se avânte în spaţiu. Ii trebuia lărgime de orizont, viteză vertiginoasă, distanţă. Când n'avea aeroplanul, se urca în automobil şi se îmbăta de ritmul roţilor sprintene. Inzădar îi spuneau doctorii să se lase de pilotaj, să facă o cură la Căciulata şi să se păzească cu defectul lui de inimă... Nu-i băga în seamă...

Odată căzuse bolnav de rinichi şi zăcea de vreo două luni şi jumătate. Palid, slab, cu buzele arse de friguri, sta între perini. Cu capul întors spre fereastră căuta din ochi un petec de cer albastru:

— Ce moarte stupidă ar fi să mor în pat!

*

Acum Vlaicu nu mai este. L-a fulgerat visul nostru al tuturora în care s'au muiat şi aripile lui: să treacă munţii, să dărîme în conştiinţa milioanelor stavila care ne desparte. Astfel capătă şi moartea lui un înţeles simbolic, o putere magică care robeşte sufletele.

Vlaicu e primul sol al uni vis milenar, întâiul soldat căzut pe un câmp de bătaie, cel dintâi sânge vărsat pentru trecerea Carpaţilor. Ca un post de avangardă al unei oştiri care aşteaptă ordinul de plecare, el moare prevestind izbânda. Moartea lui sguduie toate fibrele simţirii româneşti. Toţi îl plâng, toţi aleargă să-l mai vadă, să-i arunce o floare pe mormânt. Prin inimi trece fiorul cu care se anunţă marile primeniri ale unui neam. Simţim cu toţi măreţia clipei: avem întâiul mort al unei idei, îi aşteptăm pe ceilalţi...

Moartea asta a răscumpărat nemurirea lui Vlaicu. Pasărea lui nu şi-a oprit numai o clipă aripile, ea va pluti totdeauna deasupra sufletelor noastre, o uriaşe pasăre albastră a credinţei româneşti. Ea arată drumul pe care se merge înainte.

Movila lui Vlaicu e întâiul popas al unei idei în drumul ei de triumf...

*

O după amiază tristă de toamnă e acum.

Afară şuieră vântul şi pe fereastra deschisă văd cum în razele de soare ale apusului obosit tremură frunze galbane desprinse din castani. Frunze veştede, visuri spulberate, vieţi coborîte în ţărână...

Imi trec prin minte toţi câţi s'au dus de curând, sburători cu aripile frânte... Iosif, Chendi, Vlaicu... Dorm acum cu toţii... E atât de chinuitoare clipa în care înţelegi, că dacă vrei să mai întâlneşti prieteni trebuie să te duci în ţintirim!..

Intors cândva la Bucureşti, n'am să-i mai văd în gara de nord, aşteptându-mă cu glume şi cântece. Am să privesc împrejur zadarnic şi-o să stau uluit, când are să mă întrebe birjarul: Unde să vă duc?

— Du-mă la Bellu!...

1913 — OCTAVIAN GOGA.

CEL DIN URMĂ SBOR...

— 31 August (13 Septembrie) 1913. —

Încă de-acum doi ani îl ademenea pe Vlaicu măreţul vis de a trece Capaţii în sbor şi de a duce fraţilor săi de dincolo salutul cald al lui şi al celor din patria liberă. Visul, acesta, care simboliza pentru Românii de dincolo căderea graniţelor ce ne desparte, ajunsese pentru Vlaicu o necesitate, căci din ce trecea timpul, mizeriile şi umilirile de tot felul sporeau. Pentru a impune deci odată pentru totdeauna oficialităţii noastre calităţile incomparabile ale aparatului său, s'a hotărît să nu mai aştepte terminarea aparatului tip Nr. 3, cu un motor de 80 cai şi 2 locuri, ci să plece de îndată ce va sosi timpul prielnic pentru realizarea visului, care i-a fost fatal.

Frământările acestea sufleteşti ale lui Vlaicu nu le cunoşteam decât trei prieteni intimi şi vărul lui. Miron, Dr. Nedelcu, coleg de şcoală cu el, d-l Magnani, la care venia zilnic şi-i destăinuia atât năcazurile cât şi îmbunătăţirile ce avea de gând să le aducă noului său aparat şi d-l Silişteanu, maestru mecanic electrician la şcoala superioară de arte şi meserii din Bucureşti, cu care legase o strânsă prietenie. Aceşti patru trăia visul lui Vlaicu simultan, şi aveam cuvântul de ordine, că oricând ne-o spune „azi plecăm", să fim gata. Sâmbătă de dimineaţă, timpul fiind favorabil pentru sbor, uitându-ne în zare, munţii se vedeau limpezi de nori.

Vlaicu îi spune lui Magnani:

MONUMENTUL LUI VLAICU DIN CIMITIRUL BELLU

„Prepară-ţi automobilul, anunţă pe Silişteanu să vină şi luaţi benzină, căci la 2 d. a. plecaţi înainte, să alegeţi locul de aterisat la vreo 12 km. dincolo de Ploieşti, unde am să-mi încarc rezervorul cu benzină. Eu am să plec la 3 d. a., ca să vă las vouă timpul să puteţi ajunge şi să alegeţi locul. După ce mi-or da plecarea, Nedelcu şi cu Miron mă vor urmări cu automobilul meu, până unde voiu aterisa să iau benzină. Din acest punct eu voiu trece Carpaţii şi voiu aterisa la Braşov, iar voi veţi veni împreună".

La orele 2 şi jum. d. a. plecăm cu primul automobil şi ajungem fără nici o pană la kilometrul 73 (13) dincolo de Ploieşti, unde am găsit un loc cu mirişte, dar bun pentru aterisat. După 10 minute dela sosirea noastră, vedem aparatul în zare, la înălţime de 350 până 400 metri în linia şoselei. Noi ne-am jalonat în sensul arăturei şi îi făceam semne cu şepcile, unde să ateriseze. Cum venia pe deasupra şoselei, trece de noi cam 300 metri înainte, virează la dreapta şi ateriseazã perpendicular pe linia brazdelor, pe care noi i-o indicam în condiţiuni foarte bune. El se dă jos şi începe să joace, foarte bine dispus, neştiind sărmanul că moartea îl pândeşte. Silişteanu îi obiectează de ce a aterisat perpendicular pe arătură, căci pământul era moale şi, înfundându-se roţile, risca să-şi strice terenul de aterisaj. La aceasta Vlaicu îi răspunse: „N'aveam cum să aterisez dealungul arăturii, căci aş fi avut vântul în coastă (lucru la care Silişteanu nu se gândise). Deci trebuia să aterisez cu vântul în faţă".

Noi am adus rezervorul de benzină dela automobil şi Vlaicu împreună cu Magnani s'au urcat deasupra aripelor, să umple rezervorul aparatului. Din neprevedere, noi nu luasem pâlnie, dar Silişteanu vede un automobil, care se oprise pe şosea — probabil mirat că vede un aeroplan pe câmp — şi dă fuga să ceară o pâlnie. În automobil era d-l general Hartel, însoţit de un domn locotenent, cari veneau dela castelul Peleş. Foarte binevoitori, ne-au dat pâlnia, cu ajutorul căreia în 4—5 minute am umplut rezervorul cu benzină. În acest restimp automobilul în care erau Nedelcu şi cu Miron nu mai venia: erau ceasurile 4 şi 30. Ca să nu pierdem timp, căci mai avea aproape 100 km. de parcurs până la Braşov şi voia să ajungă acolo din vreme, n'am mai aşteptat să vină şi celălalt automobil. I-am dat plecarea, a rulat ca la 400—500 metri prin arătură, fără să poată părăsi pământul, căci terenul fiind moale din cauza ploilor roţile se înfundau până la butuci şi aparatul nu-şi putea lua viteza necesară, ca să poată decola. Am alergat spre el şi l-am găsit lucrând la şurubul ce fixa cablul frânei care — din cauza rezistenţei, a frecărei cu pământul — se desprinsese şi înfrâna roata dinapoi. După ce l-a fixat, i-am spus noi să ruleze pe partea dreaptă a câmpului, terenul fiind mai rezistent. Am dat direcţia aparatului, Magnani învârteşte helicea, motorul sbârnăie, noi strigăm; „Ura să ne vedem la Braşov"! Iar Vlaicu ne răspunde: „La Hotel Continental", rulează vreo 200 metri, terenul îi opune din nou rezistenţă, în sfârşit decolează şi aparatul începe să se ridice maiestos în aer.

Înainte de plecare s'a sfătuit cu noi, că nu-şi va lua direcţiunea, până nu vede automobilul nostru în mers. Noi ne găseam la aproape 500 m. de şosea şi până să ajungem, Vlaicu a luat înălţimea de 200—250 metri şi a început să vireze ca noi să ajungem la automobil.

Plecând noi, Vlaicu îşi ia direcţia, având o superioritate de viteză, căci noi întâmpinam obstacolele vehiculelor ce ne încrucişau drumul şi la un cot al şoselei nu l-am mai văzut. După 14—15 km. de mers, vedem în mijlocul şoselei un automobil şi persoane cari ne făceau semne desperate să oprim. Eram încă în viteză şi un domn — despre care am aflat în urmă că se numeşte Ferechide, prefect de Buzău — sare din automobil, spunându-ne:

„D-voastră urmăriţi pe Vlaicu?

— Da — îi răspundem noi, fără să presimţim dezastrul.

— Nu-l mai urmăriţi, căci a căzut cu aparatul şi e mort".

Aceste vorbe au căzut ca o bombă asupra noastră. Silişteanu sare ca un nebun din automobil şi dă fuga pe câmp, iar Magnani, fără să-şi mai dea seama de ceeace face, intră cu automobilul în şanţ, iese deacolo şi îl opreşte, alergând după Silişteanu.

Era prea târziu. Vlaicu zăcea mort pe ruinele aparatului său. Inmărmuriţi de imensitatea nenorocirei, ne uitam năuci şi nu ne venia să credem. Ni se părea că este un joc al halucinaţiei.

Silişteanu se apleacă asupra lui, îl îmbrăţişează, îl strigă pe nume, zadarnic. Vlaicu nu răspundea, el nu mai era printre cei vii. După vre-o 10 minute ne-am mai desmetecit; vedem că de faţă mai era şi primarul satului Băneşti şi câţiva ţărani, cari întâmplător se găseau pe câmp. Sosind lumea, am hotărît, de acord cu Magnani, să se ducă la Câmpina să anunţe autorităţile, apoi să cumpere o candelă şi lumânări.

Aşa cum se găseau, după aceea, am examinat toate cablurile, să vedem nu cumva a fost vreunul rupt, dar nici un cablu, nici o sârmă nu era ruptă.

Atunci, ca să-l putem scoate de sub sfărâmături, Magnani mi-a dat un cleşte, cu care am tăiat cablurile şi sârma ce ne împiedecau şi l-am scos. In acest timp a venit ambulanţa soc. „Steaua Română" din Câmpiniţa şi l-am urcat pe targă. Apoi, după dispoziţiunea procurorului de Prahova, l-am transportat la camera mortuară a spitalului.

Inainte de a pleca de unde îl aprovizionasem cu benzină, Magnani a spus stăruitor: „Vlaicule, caută de ia înălţime peste 1000 m., că altfel nu ai să poţi trece munţii". Dar Vlaicu i-a răspuns: „Dar ştii tu cum iau înălţime când vreau".

Vlaicu avea de gând să facă acest îndrăzneţ sbor cu noul aparat, care are un motor mai puternic, căci înţelegea greutăţile ce are de învins şi încercarea de a o face cu vechiul aparat, era prea hazardată. Dar cum am spus, timpul trecea şi îndeplinirea visului, care îi rodea sufletul, căci de el era legat triumful şi gloria neamului românesc căruia Vlaicu i-a închinat toată vieaţa lui — şi timpul ademenitor de prielnic, a contribuit şi el la hotărîrea fatală. Ori el, când a ajuns deasupra satului Băneşti, luptând până acolo cu golurile din aer, căci nu avea înălţimea mai mare de 300—350 m., nu mai era hotărît să treacă munţii (aceasta o putem spune cu certitudine) şi probabil voia să ajungă cât mai departe, unde să ateriseze căci ne sfătuisem încă dinainte, că de o vedea, că nu are înălţime suficientă, să ateriseze în apropiere de şosea, ca să-l putem vedea. La înălţime de 300 metri, el a putut vedea cu siguranţă, că dincolo de Băneşti imediat începe Valea Prahovei, sondele şi defileurile dealurilor. Nu rămânea pentru el decât să aleagă locul de aterisaj. Inaintea satului sunt livezi de pruni, în spate şi în lături porumburi, iar între porumburi şi livezile de pruni se găseşte o poiană lată de 60 metri şi adâncă cam de 200 metri. Aci a voit Vlaicu să ateriseze, a stins motorul şi a venit în sbor planat, ca să-şi micşoreze înălţimea. Apoi, ca să nu capete aparatul viteză şi să iasă din petecul de pământ ales pentru aterisaj, a virat în dreapta în cerc strâns şi cam picat. Tocmai în momentul când vira, cu siguranţă, sub aripa dreaptă a găsit un gol de aer, care i-a fost fatal, căci aparatul s'a percipitat cu aripa dreaptă în jos, în direcţie perfect perpendiculară, şi s'a izbit cu putere de pământ, dela o înălţime de cel puţin 50 metri. Prima lovitură cu pământul a avut-o aripa dreaptă. Din cauză jocului şi a inerţiei, Vlaicu s'a lovit cu putere cu fruntea de marginea capotei de aluminium, care acopere motorul să nu arunce ulei, şi cu gura de volan. Această lovitură i-a provocat fractura bazei craniului. Lovitura aripei cu pământul, din cauza cablurilor şi ancoramentului cu sârma de oţel, care constituia un corp uniformabil prin dispoziţiunea legăturilor, fatal a trebuit să simtă ciocnirea cu egala intensitate în toate direcţiunile, ţinând să scurteze axa principală de aluminium, la extremităţile căreia se concentrează toate legăturile, a diformat în formă de „Z" atât la partea din faţă cât şi la cea din coadă. Că aşa trebuie să se fi întâmplat accidentul nenorocit, pledează şi faptul, că unul din cilindrele motorului a intrat perfect prin centrul roţii din dreapta a aterisajului, a rupt spiţele şi s'a împlântat în pământ până la carter. La atingerea bruscă cu pământul şi din cauza jocului teribil, i s'a rupt coloana vertebrală, căci pământul era afundat cu aproape 10 cm şi luase forma şoldului drept pe care a căzut fractura mânei drepte mai jos de încheietura cotului, piciorul stâng mai sus de genunchi, piciorul drept dela genunchi şi coastele din dreapta pieptului. Ţinem să aducem cele mai formale desminţiri pentru ceice spun, că aparatul i-a fost defectuos şi că i-ar fi eşit vre-o aripă pe sus. La orice aparat, din câte există până în prezent, o fi posibil să iasă vreuna din aripi pe sus, dar la aparatul lui Vlaicu e imposibil. Am ţinut să aducem acestea la cunoştinţa tuturora, ca un ultim omagiu pentru memoria lui Vlaicu...

G. MAGNANI şi
C. SILIŞTEANU

ÎN 6 PAGINI

În vremea din urmă aşa de mult s'au mărit cheltuelile tiparului, încât scoaterea unei foi înseamnă o jertfă destul de mare. Din cauza aceasta multe reviste şi foi şi-au încetat eşirea lor, iar altele şi-au micşorat formatul. Munca tipografilor s'a ridicat cu 12 la sută, preţul hârtiei cu 30 la sută, alte cheltueli pentru tipografie încă cu 20 la sută, încât nu mai este putinţă a rămânea la acelaş preţ al abonamentului din trecut. Cu toate astea faţă de atâtea greutăţi materiale „Cultura Poporului" trece peste orice stavilă, stăpânită de un singur gând; să vie în ajutorul lumei de la sate, mai cu seamă, pentru a trimite slovă cinstită şi a îndepărta întunericul minţii. La 1 Oct. eşim în 6 pagini şi de aceea suntem siliţi a ridica abonamentul de la această dată după cum urmează: 160 lei pe an abonament normal; 120 lei pe an pentru săteni, preoţi, învăţători, funcţionari, studenţi şi muncitori. Abonaţii cari au plătit abonamentul nu vor mai plăti diferenţa. Cei cari se vor abona şi vor achita banii până la 1 Oct. se vor bucura de abonamentul vechi.

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

On.Asoc.pt.Cultura şi literature
poporului rom.
Sibiu

CULTURA POPORULUI

... şi vei fi! — Voeşte şi vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: CALEA DOROBANŢILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă 16 Sept. 1923 | ADMINISTRAŢIA. CALEA DOROBANŢILOR 10 TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 25. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

LUMEA DE LA SATE

Rezervorul cel mare, în care s'au păstrat, prin veacuri, limba, biserica, vitejia strămoşească, e lumea alături de plug şi codru.

Nici o restrişte, nici o furtună, nici toate vânturile din răsărit şi apus, nefericite, nu au putut desrădăcina un popor care-şi avea şi are truda în brazdă, iar odihna puţină cu ochii în cerul cu cumenţenia lui Dumnezeu.

Indepărtat-am orice nenorocire prin lumea umilă, prin lumea curată la suflet ca şi floarea merilor ce se scuturau şi scutură încă pe streşinile căsuţelor mici, acoperite cu răgoz sau stuf, căsuţe neîncăpătoare, doar cu-o icoană veche în părete, veşnică purtătoare de credinţă.

Această lume şi de la şes şi de la munte, prietină şi nedespărţită de doinele, şi de plăvani şi de fiorul pădurilor seculare, ni-a dat în totdeauna ce-a avut mai bun: în trecut pe boerii noştri, ctitori de altare strălucitoare şi azi, şi apărători ai moşiei cu preţul trupurilor cosite de moarte şi presărate pretutindeni; în prezent prin clasa adevărat cultă, ridicată de jos şi răspânditoare de muncă şi cultură.

Adevărata clasă conducătoare de la noi se pierde cu rădăcinile în ţărănime, şi numai o parte e străină şi suprapusă, care nu are nimic comun cu minteanul din spatele săteanului şi cu dangătul aramei vechi, în a cărei vibrare e o picătură din sufletul românesc, din sbuciumul străbunilor.

Suntem un popor de ţărani. Sănătoşi, viguroşi şi cu Dumnezeu în cugetele noastre. Oraşele sunt surori mai mari ale satelor; ştiinţa şi lumina din laboratoare, se resfrâng iarăş către norodul cel cuminte din care ne-am ridicat.

Lumea satelor trăeşte în fiecare din noi. Şi aceasta a dovedit-o vitejia prin ruperea lanţurilor dureroase, cari ne ferecau şi limba şi biserica şi sufletul nostru românesc.

Lumei de la sate i s'a dat pământul ce i se cuvinea. Lumea de la sate trebue ridicată; odată ea ridicată vom fi stăpâni cât va fi o apă şi-un pământ.

Şi pentru aceasta, lumea oraşelor trebue să se razime pe bogăţia aurului din coşarele ţăranilor noştri.

Dar la acest aur al holdei, trebue să se mai adauge încă un aur al slovei româneşti.

Pentru aceasta în fiecare sat e nevoie de o casă naţională împodobită cu cărţi. Aici e comoara. Şi această comoară are nevoie de răspândire. Se va găsi un student sărac dar cu sufletul mare, se va găsi un preot cu barba albă, dar tânăr la suflet, se va găsi un învăţător cu haina ruptă, dar cu haina minţii frumoasă, care unul câte unul să adune câteva cărţi, să le pună pe o poliţă şi să formeze biblioteci săteşti.

Le vom vedea la început, în unele sate, poate necercetate de nimeni din neştiinţă de carte, dar zilele trec şi se ridică altă generaţie, setoasă de lumină. Să i-o dăm, să le punem la îndămână gândurile scriitorilor noştri; să le punem la îndămână cartea cărţilor: biblia; să le punem la îndămână, că alături cu poveştile spuse de mame să vadă ce frumoasă e povestea neamului românesc.

Indreptată odată privirea spre lumea de la sate, dându-le izvorul curat al cărţii, va veni vremea când întunericul şi nedreptăţile vor dispare şi ţara va fi fericită pentrucă ţăranul nu va obărcui, ci va fi cetăţeanul conştient nu numai la datorii ca azi, ci şi la drepturi...

Şi atunci nu vom asista la putregaiul social de azi, nici la demagogismul politic, nici la plimbarea minciunei şi destrăbălării, în locul adevărului şi cinstei.

Lumea de la sate nu va fi săracă în ţara cu aur.

„CULTURA POPORULUI“

„ATHENAEUM“

Ispitită de gîndul unei solidarizări culturale care ar strînge rîndurile împrăştiate şi învrăjbite de străduinţelor neamului nostru către bine, frumos şi adevăr, vechea grupare din jurul „Convorbirile critice”, lărgindu-şi cadrul şi adăugîndu-i-se şi alte elemente, a obţinut direcţiunea d-lui **Mihail Dragomirescu** spre a întemeia, sub auspiciile „Ateneului român” şi a „Institutului de literatură” revista „ATHENAEUM.” Această revistă va lupta pentru desăvîrşita autonomie a literaturii, a ştiinţei şi a artei în genere, căutînd să libereze pe autori de tirania individualităţilor, a curentelor de modă şi a oricărei alte influenţe ce nu s'ar potrivi cu propriul lor fel de a fi.

In ceeace priveşte arta, revista „ATHENAEUM” nu va pune preţ pe influenţele exterioare, ci va încuraja concentrarea în sine însuşi, sinceritatea faţă cu sine însuşi, acestea fiind condiţiile primordiale ale artei eterne, către care trebue să ţintească orice talent adevărat.

Atitudinea criticului, în concepţia acestei reviste, n'are să fie influenţată de conţinutul operei de artă. Naţionalişti şi umanitari, conservatori şi poporanişti, realişti şi romantici, clasici şi simbolişti, impresionişti şi parnasieni, toţi scriitorii, numai adevăraţi scriitori să fie, au dreptul să fie judecaţi cu aceeaşi măsură — măsura cerinţelor artei. Porţile revistei „ATHENAEUM” sunt deschise tuturora numai cu această condiţiune.

In virtutea acestor cerinţe criticul va preţui cu deosebire acele produse literare care, mai întîi vor întrupa sentimente izvorîte mai mult din adîncul sufletului etern, omenesc, decît din sugestiunea întîmplătoare a mediului artistic, politic sau cultural; dintre acestea, pe acelea care vor fi concepute cu mai multă adîncime şi relief; iar, dintre acestea toate, pe acelea care vor fi întrupate cu mai multă perfecţiune.

In acest fel, revista „ATHENAEUM” crede că merge pe calea solidă şi din ce în ce mai lărgită pe care au păşit marii înaintaşi ai poeziei şi prozei noastre tradiţionale: Gr. Alexandrescu şi Alecsandri, C. Negruzzi şi Odobescu, Eminescu şi Caragiale, Delavrancea şi Coşbuc.

Acesta e crezul revistei „ATHENAEUM” pe care altădată „Convorbirile critice” şi-l propusese cu eroism, şi pentru care a luptat timp de patru ani, isbutind a face să prindă rădăcini şi să se întărească ideia obiectivităţii în artă şi în critică.

Astăzi revista „ATHENAEUM”, pornind dela aceeaşi idee, încearcă o şi mai largă realizare a ei, introducînd în cadrul său, în afară de artă, toate specialităţile manifestărilor culturale. Ea îşi propune ca, pe lîngă scrieri literare, în care va avea sprijinul marii majorităţi a scriitorilor reprezentativi de astăzi — I. Al. Brătescu-Voineşti, Ion Minulescu, Corneliu Moldovanu, George Murnu, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Mihail Sorbul, Caton Theodorian, etc. — să publice şi lucrări ştiinţifice şi filosofice, întrucît pot interesa pe omul de cultură, şi, în acelaş timp, să ţină în curent pe cititori cu mişcarea ideilor din întreg domeniul cultural dela noi şi de aiurea, prin ajutorul cronicilor şi a recensiilor întocmite de către specialişti, precum şi cu evenimentele din arta plastică ce vor fi consemnate prin reproduceri a căror execuţie tehnică să nu lase nimic de dorit.

„ATHENAEUM” va apare la 1 Noembrie 1923, în Bucureşti sub direcţiunea d-lui Mihail Dragomirescu profesor universitar şi va cuprinde 12 coale lunare, formatul în 8° no. 6, dintre care 8 coale pentru literatură, ştiinţă, filosofie şi critică; 2 coale cu „Buletinul cultural al Ateneului Român” şi două coale cu „Buletinul Institutului de literatură”, acestea două din urmă cu paginaţii separate.

INTERIORUL UNEI CASE ŢĂRĂNEŞTI DIN BUCOVINA

O pagină din istoria bulgară

Renaşterea culturală şi naţională a bulgarilor se datoreşte în mare parte României

Acum o sută de ani s'a început în Bulgaria a se produce un curent puternic de renaştere culturală şi naţională, pentru a cărei izbândă o mare şi distinsă generaţie de scriitori şi bărbaţi politici a luptat şi s'a jertfit.

Cu drept cuvânt acest eveniment ocupă cea mai frumoasă pagină din istoria naţională bulgară, iar pentru noi implică datoria ca să reamintim din când încând vecinilor din dreapta Dunării că renanşerea lor culturală şi naţională se datoreşte în mare parte României.

Şi ca să nu creadă cineva că spunem un adevăr închipuit ori exagerat, vom lăsa faptele să vorbească aşa precum au fost pe vremuri povestite de istoricii bulgari, fie în manualele de şcoală, fie în foile periodice din vremea trecută.

Negustorii bulgari refugiaţi la noi în toate vremurile de restrişte, oameni cu dare de mână şi cu dor de ţara şi de neamul lor, sub influenţa mişcării din Ţara Românească produsă de Tudor Vladimirescu, au fost cei dintâi, cari au cultivat ideea de liberare a patriei lor de sub jugul turcesc.

Cu sume însemnate de bani înarmau cetele revoluţionare de voinici, cunoscuţi până astăzi cu numele de *Comitagii*, trimiţându-le peste Dunăre ca să lupte contra păgânilor, pe deoparte, iar pe dealta înfiinţau tipografii, ziare, reviste, şcoli, prin diferite oraşe, pe unde erau colonii de bulgari, mai cu seamă în oraşele dela ţărm, precum Alexandria, Giurgiu, Brăila, Galaţi. Mai ales Giurgiu a jucat un rol de frunte în toate mişcările naţionale bulgăreşti din secolul trecut. Printre cei mai însemnaţi luptători pentru cauza naţională bulgară a fost *Gh. Racovski*, care a trăit vreme îndelungată la Bucureşti, unde a creiat un centru însemnat de activitate politică şi naţională, înfiinţând ziarele *Bâdâşnost* (Viitorul) şi *Zastitnic* (Apărătorul). De nenumărate ori Turcii s'au plâns contra agitaţiunilor bulgăreşti făcute sub ochii autorităţilor noastre, dar a fost înzadar.

La 1864 au fost aduşi din Caucaz în Bulgaria câteva zeci de mii de musulmani, pe cari ţăranii bulgari erau obligaţi să-i adăpostească şi să-i întreţină cu hrană. Racovski a înfiinţat atunci la Bucureşti *Primul comitet revoluţionar secret* cu scop de a forma bande, cari să lupte pentru izgonirea Cerchezilor.

Câteva succese câştigate de aceste bande în munţii Balcani, a reînviat în poporul bulgar speranţa că ziua mântuirei nu-i departe. In schimb Turcii au luat straşnice măsuri de reprimare. Pe lângă incendii la sate şi jafuri în avutul ţăranilor, au înfiinţat în oraşele de pe malul drept al Dunării tribunale militare, cari judecau pe toţi cei bănuiţi că fac parte din comitetele revoluţionare judecata era sumară, iar pedeapsa era pentru toţi una şi aceeaşi: spânzurătoarea.

Foarte mulţi bulgari atunci au trecut în timpul nopţii Dunărea, unii cu barca, alţii cu înotul, fiind primiţi cu braţele deschise de poporul nostru ospitalier.

Dintre şefii revoluţionari, cari s'au distins în luptele cu Cerchezii a fost şi *Hagi Dimiter*, despre care se zice că a băgat groaza în duşmani. Ceata lui întreagă a fost organizată, echipată şi instruită la Giurgiu, cu arme mai mult dăruite decât cumpărate.

A murit cu sabia în mână în luptă cu Turcii, în vârful munţilor Balcani. Una din cele mai frumoase poezii bulgăreşti este poezia lui *Botev*, dedicată acestui mare haiduc naţional:

Viu el este, viu colo în Balcani
Inecat în sânge, şi geme,
Voinic cu rana largă în piept.
Voinic prin tinereţe şi vitejie.

Pe lângă activitatea, sa de organizator al comitetelor revoluţionare, Racovski a publicat totdeodată numeroase scrieri tipărite la Bucureşti. A murit în ţară la noi (1867) de unde osemintele au fost mai târziu transportate la Sofia cu mare onoruri, la cari au luat parte şi reprezentanţi de ai guvernului român.

Un alt mare patriot bulgar a fost *Liubev Karavelov*, care de asemenea a trăit multă vreme la Bucureşti, publicând ziarele *Svoboda* (Libertatea) şi *Nezarisnost* (Independenţa). A condus mai departe Comitetul revoluţionar, mutând sediul principal la Giurgiu, de unde porniau ordinele în toată Bulgaria. Pentru activitatea şi patriotismul său luminat a fost numit: *Apostolul naţiunii.*

Mâna dreaptă a lui Karavelov a fost *Vasil Levski*, care de asemenea a trăit multă vreme la Bucureşti. Ducându-se în Bulgaria, a reuşit să întemeieze mai întoate oraşele comitete, până dincolo de Balcani, cari ascultau orbeşte de Comitetul central din Giurgiu. Era pe cât, de viteaz pe atât de inteligent, deştept şi prudent, calităţi şi virtuţi cari au lipsit la ceilalţi.

Cunoştea aşa de bine limba şi obiceiurile turceşti şi practica aşa de des şi de îndemânatec arta de a se deghiza şi de a se ascunde, încât de multe ori se îmbrăca în haine turceşti şi petrecea zile întregi în cafenele, în mijlocul Turcilor, în timp ce potera îl urmăria prin munţi. In cele din urmă a fost prins şi omorît la Sofia, unde naţiunea bulgaria i-a ridicat un falnic monument chiar pe locul unde a fost împuşcat, acest cap de haiduci.

Hristo Botev (1847—76), cel mai mare poet liric bulgar, a fost totdeodată şi un mare haiduc. Mai toată tinereţea a petrecut-o la noi în ţară, ducând o viaţa aşa de zbuciumată, încât numai sufletul său de poet a fost în stare s'o îndure.

A stat întâi la Giurgiu, apoi s'a mutat la Bucureşti, unde s'a certat cu membrii fruntaşi ai coloniei bulgare din capitala noastră, mai ales cu *Evloghie Gheorghief* apoi s'a dus la Brăila, unde s'a băgat, ca simplu lucrător la o tipografie, apoi actor la o trupă românească. A mers la Odesa ca să ia arme pentru banda ce formase dar s'a întors cu mâinele goale. S'a înapoiat la Bucureşti, unde s'a înscris ca student în Medicină, atrăgând simpatia d-lui Davila, dar nici la Facultate n'a urmat decât un an.

La Brăila a publicat *Duma na Bălgaskite emigranţi* (Dorul emigranţilor bulgari), iar la Bucureşti a lucrat cu marele Karanelev, luându-i locul la direcţia ziarului *Zname* (Steagul) Sfârşitul lui a fost cât se poate de tragic.

In fruntea unei bande de tineri, cari se ocupau la noi în ţară cu cultura de zarzavaturi şi cari au fost înarmaţi cu arme dăruite din depozitele noastre de muniţiuni, Botev a trecut Dunărea într'o noapte şi a reuşit să ajungă până în munţii Balcani, unde a fost pe neaşteptate atacat şi ucis de Turci. Această moarte eroică poetul de altfel a dorit-o şi cântat-o de mult, în poezia sa intitulată *Rugăciunea:*

Intăreşte-mi şi mie braţul,
Robul când se va aşeza
In rânduri de bătae,
Să găsesc şi eu atunci mormântul.

Numeroşi alţi patrioţi bulgari au plecat dela noi, în fruntea bandelor înarmate cu arme de ale noastre, arborând steagul revoluţionar pe pământul bulgar şi luptând pentru a răzbuna moartea lui Levski şi a lui Botev. Astfel au fost *Ştefan Stambulov, Bencovski, Kableşov* şi alţii, cari cu toţii au făcut studii pe băncile şcoalelor noastre şi cari până la moarte au păstrat recunoştiinţă pentru binefacerile primite.

Peter Hagi Beson a publicat numeroase cărţi de şcoală la tipografiile noastre, şi a stat multă vreme la Giurgiu, în serviciul comitetului local.

Vasil Evstatevici Aprilov a fost fundatorul primei şcoale naţionale din Bulgaria. A trăit toată viaţa şi a murit la Galaţi (1847), lăsând prin testament un fond însemnat pentru cultura naţională.

Primul învăţător, întreţinut din acest fond, a fost *Neofit Rilski* care a deschis la 1835 prima şcoală la Gabrova. Aici la noi a învăţat el noua metoadă uşoară de predare a limbei bulgare, iar cele dintâi manuale didactice le-a scris şi tipărit la Bucureşti, de unde a luat şi hărţi, globuri şi tablouri pentru şcoala din Gabrova. Elevii eşiţi dela această faimoasă instituţie culturală au întins propaganda în toată Bulgaria, înfiiţând în câţiva ani peste 50 de şcoli primare.

La noi în ţară Neofit Rilski a mai publicat *Brailscoto periodicesco spisanie* (Foae periodică din Brăila), iar la 1871 *Periodicesco Spisanie,* organ al Societăţii literare bulgare din Brăila.

Numeroase alte ziare, reviste, publicaţii de tot felul apăreau în limba bulgară la noi în ţară, căci înainte de 1877 nu era nici o tipografie în Bulgaria.

Marele Vazov, poet şi prozator, a venit la 1870 până la Bucureşti pentru a-şi tipări primele versuri. In cel mai frumos al său roman *Pod igoto* (Sub jug) caracterele descrise sunt luate dela tipurile şefilor revoluţionari cari au plecat dela noi să lupte în Balcani pentru independenţa Bulgariei. In poezia sa *Linişte* se vede că a cunsocut pe Eminescu:

Când voi muri nu plângeţi
Nu vreau lacrimi, nici bocete,
Ci hai! mai iute îngropaţi
Trupul meu fraged.

* * *

Iar acolo nici o frunză nici un fâşiit
Să nu turbure liniştea mea.
Unde să nu fie alt zgomot,
Decât zefirul lin

La 1877 Vazov a fost în România, unde a avut ocazia să asiste la trecerea armatei române peste podul dela Corabia.

In cât priveşte învăţământul dela războiul independenţei încoace, se poate zice că aproape întreaga tinerime bulgară doritoare de studii superioare, venia în România, unde găsia peste tot cea mai călduroasă primire.

Şcoalele noastre speciale, de medicină, de farmacie, de architectură, de bele arte, erau atunci pline de studenţi bulgari, pentru cari profesorii se arătau cu totul binevoitori, iar dr. Davila a fost pentru ei un adevărat părinte.

Bătrânul Ion Brătianu a sprijinit aşa de mult cauza naţională bulgară, încât Bulgarii îl numiau *Brat Ioan* (Fratele Ion). Sub acest spirit de simpatie şi dragoste frăţească statul bulgar s'a întărit şi desvoltat aşa de mult încât înainte de războiul balcanic a ajuns în Peninsula Balcanică un factor politic mai însemnat decât statul sârbesc, iar dacă războiul balcanic şi războiul mondial au fost două mari dezastre pentru naţiunea bulgară, răspunderea cade numai asupra politicianilor din Sofia, cari au nesocotit trecutul, îndrumând Bulgaria pe căi necunoscute.

ION D. ARGINTEANU.

Colindând prin ţară

MÂNĂSTIREA VĂRATEC

In munţii Neamţului, Moldova, păstrează ca nişte moaşte, patru vechi mănăstiri: mănăstirea Neamţului, între codrii mari de brad şi stejar; Secu într'o poziţie pitorească şi sălbatecă, mai la oparte.

Şi alături Agapia într'o fundătură de codrii şi Văratecul aciuat într'o bae largă de linişte şi răcoare: la apus culmea codrilor de brad, impunătoare şi dejur împrejur Valea Moldovei cu cetatea Neamţului pe o culme la Nord şi cu Bălţăteştii la Sud.

Dacă mânăstirea Secu, corespundea idealului de patriarhalitate fiind prin poziţia sa, retrasă, departe de lume, un cuib de pusnicie, apoi Văratecul este cea dintâi din ţară prin clima sa dulce, şi prin pitorescul său moale şi calm.

De aceea, în fiecare an, sute de vizitatori vin, vara, în munte, pentru odihnă, lângă zidurile mânăstirii Văratec. (Aici a murit şi odihneşte de veci şi Veronica Micle.)

Nota caracteristică: la Văratec vine numai lume bună. Afli aici relicvele vechilor familii moldovene, boereşti şi intelectuali de seamă din toate părţile ţării.

Iată anul acesta: Grecenii, Goleştii, Sturdza. Profesorii universitari: Tabacariu şi Dima. Scriitorii; Gh. Ibrăileanu, D. D. Patraşcanu, I. I. Stoican, Ionel Teodoreanu şi Aida Vrioni. Advocaţi, medici, profesori, ingineri, ofiţeri, artişti de la teatrele naţionale, cântăreţi de la operă şi alţi intelectuali.

Zeci de automobile, trăsuri şi landouri, vin zilnic şi pleacă.

Mănăstirea nu mai are însă averea de mai de mult şi maicele trăesc greu cu cei 3 lei pe zi pe care-i au.

Unele călugăriţe, bătrâne şi bolnave, o duc greu de tot. Deseori le vezi cu sarcini grele de lemne în spinare, coborând spre mănăstire, din munte.

La ele s'au gândit vizitatorii şi anul acesta. Un comitet de doamne în frunte cu doamna Greceanu şi doamna general Gherăscu, au organizat o serbare, pentru ajutorarea maicelor de la bolniţă, sub patronajul mitropolitului Moldovei şi Sucevei, Pimen.

Serbarea a avut loc Duminecă seara, 12 August, în salonul cel mare al Primăriei Felioara, la câţiva paşi de poarta mânăstirii.

Luase parte câteva sute de vizitatori în frunte cu Înalt Prea Sfântul mitropolit Pimen şi stariţa mănăstirii, Preacuvioasa maică Zanaida Racliş — din neamul scriitorului Neculae Gane.

Festivalul a început cu expunerea romancierului I. I. Stoican, avocat din Bacău, care a arătat momente impresionante din trecutul mânăstirii:

Mânăstirea Văratec a fost ctitorită de Balaşa, fata preotului Mihai dela Sftul Neculai-Domnesc din Iaşi, către anul 1800, în urma unei nenorociri familiare grozave. Balaşa intrând în şirul călugăresc s'a numit maica Olimpiada. Ea a cumpărat de la săteanul Ion Băloi, pentru 18 lei, locul pe care se află mânăstirea şi la care a fost stareţă.

La 1806, călugăriţele de neam mare, care erau în mânăstire, au cărat în spinare bolovani, lemne, nisip, cărămizi, din munte ca să se zidească mânăstirea.

Şi biserica s'a înălţat aşa în acest colţ de rai, dintr'un izvor umil — cum spune conferenţiarul.

Şi, poate, i-aşa de dulce aici şi de asta clopotele ne impresionează atât cu glasul lor profund: ne vorbeşte de suferinţa din care s'a ridicat mânăstirea — spune d-l Stoican — într'o formă frumoasă.

Mitropolitul Pimen a felicitat îndelung pe vorbitor.

Apoi d-nul Nicolau, ziarist din Botoşani, a citit o prea spirituală cronică în versuri.

A cântat d-l Costescu-Duca dela Opera din Bucureşti.

A citit frumos publicista Aida Vrioni, din Bucureşti, un capitol din frumosul său roman, apărut de curând: „Rătăcire“.

Doamna Costescu-Duca, societară la operă, a cântat cu mare succes, arii naţionale. Glasul şi figura dulce a d-nei Costescu-Duca, au procurat publicului clipe de emoţie estetică superioară.

D-nii Bossa şi Racoviţă au acompaniat la pian.

D-şoara Vrioni, a recitat minunat o poezie de Victor Eftimiu şi alta în limba franceză.

La urmă, cu glas domol şi blând a vorbit mitropolitul Moldovei.

O atmosferă pioasă a umplut de cucernicie sufletul tuturora, la auzul înaltelor cuvinte. Ograda cea largă a primăriei era plină de sute de ţărani, cu chipul aspru şi pletele pe umeri: par'că coborîseră dintre zidurile cetăţii Neamţului, plăeşii lui Vodă Ştefan cel Mare, zimbrii cari au ţinut pe loc, zile şi nopţi, armia lui Sobiewski, aici la câţiva paşi de locul unde în clipa asta, în sunetul muzicei militare, mitropolitul Moldovei trece binecuvântând, capetele care se pleacă spre pământ cucernic.

V. GRĂUNTE

INTRE STRĂINI

Chemări îndepărtate 'mi bat în geamuri
  Şi sufletul mi-l răscolesc ca o furtună
In nopţile adânci de vară, nopţi cu lună
  Când ploaie de argint se scutură pe ramuri.

Atunci sunt clipele aducerii aminte:
  Icoane vechi şi vii în fugă se strecoară
Prin mintea mea; şi murmur glasuri de izvoară
  Din văile Moldovii mele — locuri sfinte.

Îi văd pe toţi tovarăşii de altădată:
  Îi văd copii, şcolari, la jocuri îi văd încă...
...Ş'or fi dormind acum, trudiţi de-atâta muncă
  Răzăşii noştri blânzi, cu fruntea 'ntunecată.

Dar în zadar eu caut în zare să pătrund
  În satul meu ascuns sub dealuri de podgorii
Unde altare, muncii, ridică muncitorii,
  La mama mea, acasă, la pieptu-i să m'ascund!

Când ploaie de argint se scutură pe ramuri
  În nopţile târzii şi tainice de vară,
O lacrimă din ochii mamei se strecoară
  Şi umbra ei, îmi pare, că bate pe la geamuri.

Din satul Belini (Ardeal) — O. DEDIU

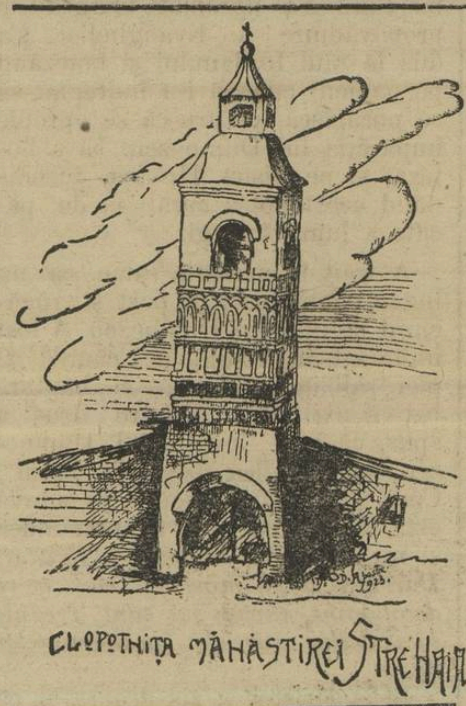

INSCRIPŢII

SINCERITATE ŞI BUNĂCUVIINŢĂ

ACESTE cuvinte ne sunt totdeauna la îndemână — precum ne este de altfel orice cuvânt pe care l-am învăţat în graiul nostru... Dar acestea, parcă tot ne sunt ceva mai la îndemână, pentrucă le repeţim cam des, vorbind despre oameni, vorbind despre noi...

Aceste cuvinte sunt numele unor virtuţi de care — să nu ne fie ruşine a o spune precum avem de vorbit — puţini suntem cei cari mai dispunem de ele...

A fi sincer!... însamnă, în primul rând să nu minţi pe cei de lângă tine şi pe cei mai de departe, în al doilea rând faptele tale să fie în armonie una cu alta şi toate la un loc — şi în al treilea rând şi în al patrulea rând etc.,... însamnă o mulţime de lucruri delicate, zăvorite în suflet şi peste care nu mai înşine putem arunca privirile...

Bunăcuviinţă!... însamnă în primul rând, a nu umbla în pelea goală, în al doilea rând, a nu scoate ochii oamenilor şi a nu te măsura de cât cu cei de rândul tău, apoi în al treilea şi al patrulea rând; etc... buna cuviinţă se leagă de sinceritate şi merg strâns legate până în adâncimi ori până pe înălţimi pe care iarăşi numai paşii noştri propii ne pot călăuzi...

Că aceste două cuvinţe, bine întrebuinţate pot amăgi, pot astupa un gol ameţitor de mare e lucru foarte sigur. Numai aşa se înţelege doar faptul, că foarte mulţi ne-am lepădat de ceia ce însamnă ca de o greutate prea mare şi de prisos şi am rămas numai cu sunetul cuvintelor ca fiind mai uşor de dus cu noi ori pe unde mergem.

Cei cari mai au însă neştirbite aceste virtuţi: sinceritatea şi buna-cuviinţă — şi au şi meşteşugul de a vedea bine lucrurile, aleg totdeauna deoparte pe acei cari vin cu greutatea cuvintelor de acei cari aduc numai cuvântul gol, şi îi arată lumii şi pe unii şi pe alţii aşa cum trebue arătaţi...

Şi ori cât sgomot ar face mincinoşii şi necuviincioşii, nu vor putea să înşele prea mult şi câştigul lor dela cei neştiutori va fi de monede falşe — ei totuşi vor rămâne ca o pată neagră pe pânzele albe ale sufletului omenesc.

Să se cerceteze fiecare pe sine!...

G. T.

Părerea mea

S'a obiecţionat, că „Cultura Poporului“ a depăşit dela meniţiunea ei de popularizare prin unele articole de conţinut peste nivelul cultural al poporului. Mi s'a cerut părerea. O dau cu dragă inimă.

Noi aveam înainte de războiu ziarele noastre scrise pentru popor, însoţite de bibliotecile de popularizare. Toate scrise cu tendinţe moralizătoare. Aceste scrisuri duceau o atmosferă senină în casa ţăranului. Aşa s'a desvoltat la popor gustul cititului. Slova scrisă se citea în casa ţăranului ca o evanghelie a vremilor trăite.

La început se coborau scriitori acestei literaturi până la graiul vulgar al diferitelor ţinuturi, dar treptat au ridicat pe ţăran la înţelegerea limbei literare, încât aceştia citeau şi cotidianele scrise pentru intelectuali. Bunăoară „Tribuna“ avea mulţi abonaţi ţărani. Aşa s'a înălţat nivelul cultural al poporului. Ziarele din vechiul regat cu atacurile lor violente şi cu afişarea destrăbălărilor şi cruzimilor fioros colorate în coloanele lor a speriat lumea de aici neobişnuită cu acea scenărie a cazurilor degenerate. De aici provine răceala faţă de ele, ce are o repercusiune şi asupra societăţii ce dă elementele acelor scene decadente. De fapt şi în capitalele streine se petrec aceleaşi orori sociale, dar nu se zugrăvesc cu atâta lăcomie de senzaţie ca în Bucureşti. Acesta e păcatul mare al ziarelor, de senzaţie, care în loc de moralizare demoralizează publicul cu noroiul vrăjbei politice şi a crimelor aruncate cu mâna largă în opinia publică.

Scumpetea tiparului face imposibilă reeditarea ziarelor şi bibliotecilor de popularisare cu îndemnurile lor la viaţa morală şi muncă cinstită. Un rău ne mai pomenit care duce la însălbătecirea moravurilor stricate de războiu.

„Cultura Poporului“ a avut darul să renoiască spiritul educativ la sate. Aşa se explică răspândirea ei. Ea este astăzi nu numai foaia ţăranului ci şi a intelectualului dela sate a preotului şi învăţătorului. De aceea trebuie să cuprindă lectură, şi pentru intelectuali.

Până acum micii şcolari ciripiau în casa ţăranului slova românească spre marea bucurie a părinţilor. De acum înainte vine şi cealaltă şcoală, armata naţională să de-a satelor cărturari. Această şcoală înalţă nivelul cultural al satelor face accesibilă înţelegerea lecturei pentru intelectuali, prin care să intelectualizează massele poporului.

Aceasta este părerea mea.

Dar denunţ aici pe vechiul meu colaborator, profesor universitar Victor Stanciu, ca temeinic cunoscător al popularizării. Să iasă din splendidul lui laborator de mineralogie dela universitate şi să aprindă lumina bogatelor sale cunoştinţe şi în vecini, la casa „Culturei Poporului.“ El va şti să spună mai multe. Să le spună.

ROMAN CIOROGARIU,
Episcop de Oradea-Mare.

Domnul Moldovei, Ştefan-cel-Mare, ţinând în braţe chipul mânăstirei Voroneţ al cărei ctitor este. — Pictura e minunată şi se vede şi astăzi pe păretele din interiorul bisericii Voroneţ din Bucovina.

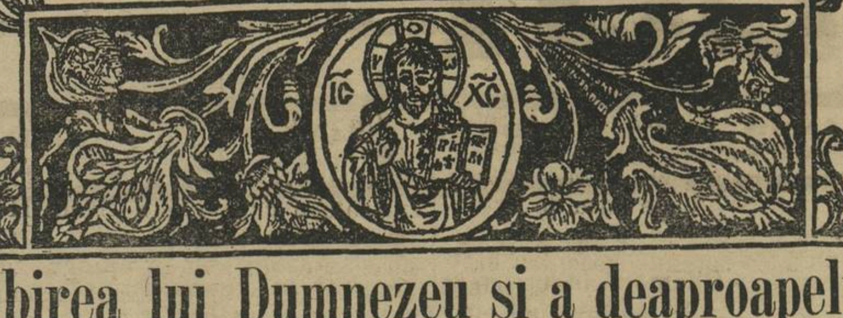

Iubirea lui Dumnezeu şi a deaproapelui

— **Dumineca a cinsprezecea după Rusalii** —

Un legiuitor s'a apropiat de Iisus ispitindu-l pe el şi zicând: Invăţătorule, care poruncă este mai mare în lege?

Iisus i-a răspuns: *Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta şi din tot sufletul tău şi cu tot cugetul tău.* Aceasta este cea dintâi şi cea mai mare poruncă.

Pe Dumnezeu trebue să-l iubim mai presus de toate, pentru-că însuşi Dumnezeu ne iubeşte pe noi, iar iubirea nu se poate răsplăti cu altceva decât tot cu iubire. Dumnezeu ne iubeşte pe noi din vecie, ne-a iubit până-când nu ne-am născut, cu toate-că a ştiut, că vom păcătui şi ne vom lăpăda de El. Când oamenii s'au cufundat tot mai mult în fără delegi, pe unul născut Fiul său l'a trimis între noi, care s'a făcut om, vărsându-şi sângele ca preţ de răscumpărare pentru păcatele noastre. Acest fiu al lui Dumnezeu înălţându-se la cer nu ne-a părăsit, ci în sfânta cuminecătură care ne-a lăsat-o drept nutremânt sufletesc, necontenit se uneşte cu noi. Din înălţimile cele mai presus de ceruri revarsă necontenit darul duhului sfânt asupra noastră.

Dacă aşadar noi iubim pe acela, care ne face bine, care ne ajută în lipsa, care sufere pentru noi; cu atât mai vârtos trebue să iubim pe acela, care ne-a dăruit tot ce avem. Ne-a dat îngeri, ca să ne păzească, soarele, luna şi stelele ca să ne încălzească şi lumineze, pământul, ca să locuim într'ânsul, plantele şi animalele ca să ne nutrim şi să ne veselim într'ânsele. El ne vindecă boalele şi neputinţele, ne scapă de perire şi ne încununează cu mulţimea darurilor sale. Să iubim aşadar şi noi pe Dumnezeu, care atât de mult ne iubeşte pe noi! Dacă până-acum nu l'am iubit îndeajuns, să-l iubim de-aci încolo din toată inima şi din tot sufletul nostru.

A doua poruncă, asemenea acesteia este: *Să iubeşti pe deaproapele tău ca pe tine însuţi*, spune mai departe Iisus.

Cine este deaproapele nostru?

De-aproapele nostru este tot omul, sărac sau bogat, de-o lege şi de-un neam cu noi, ori de altă lege şi de alt neam.

Porunca iubirii de-aproapelui este tot aşa de mare, ca şi cea a iubirii de Dumnezeu. Omul este făcut după chipul şi asămănarea lui Dumnezeu, prin urmare iubirea de-aproapelui este oglinda iubirii de Dumnezeu, aşa că nu poate să spună, că iubeşte pe Dumnezeu acela, care nu iubeşte şi pe deaproapele său.

Pe deaproapele trebue să-l iubim ca pe noi înşine şi aşadar tot ce ne dorim ori ne facem nouă, să dorim şi să facem şi deaproapelui nostru. Toţi suntem doar fraţi, nu numai după strămoşul nostru Adam, ci şi după darul domnului nostru Iisus Hristos, care este întru noi. Chiar şi animalele iubesc pe animalele cari sunt asemenea lor, cu atât mai vârtos aşadar omul, trebue să iubească pe semenii săi. Fiind noi oamenii făcuţi după chipul şi asămănarea lui Dumnezeu, mântuiţi prin sângele lui Iisus Hristos, suntem cu toţii chemaţi la împărăţia lui Dumnezeu. De-aceea ne spune Sfântul Pavel: *Voi toţi sunteţi uniţi întru Iisus Hristos. Drept-acea siliţi-vă să păstraţi între voi unirea sufletească întru legătura păcii.*

Hristos încă ne-a iubit pe noi, măcar că între oameni a avut foarte mulţi duşmani. Numai aşa putem să fim învăţăceii lui, dacă urmăm şi pilda dragostei, care ne-a arătat-o. Iubirea este neîncunjurat de lipsă pentru mântuire, după-cum ne spune şi Sfântul Apostol Ioan: *cine nu iubeşte pe fratele său, rămâne în moarte.*

Prin iubirea faţă de deaproapele noi ne facem vrednici de răsplată cerească, dacă pe deaproapele nostru îl iubim pentru Dumnezeu şi după porunca lui Dumnezeu.

Când iubim pe deaproapele după porunca lui Dumnezeu? Atunci, când ne bucurăm de binele lui şi ne întristăm pentru nefericirile, cari îl ajung. Adevărata iubire faţă de deaproapele ne îndeamnă să ne rugăm pentru el, să-i dăm sfaturi bune şi în caz de lipsă să-l şi ajutăm. Când vedem, că greşeşte, să-l îndreptăm cu Duhul blândeţei, lucrând astfel spre binele lui.

Dacă noi însă, ne bucurăm pentru nefericirea deaproapelui nostru şi ne întristăm când vedem că el este fericit, dovedim cu faptă de ură deaproapelui nostru. Aceasta ură e contrară iubirii de aproapele şi e izvorul tuturor relelor cari sunt în lume.

Do aceea spune Iisus, că în aceste două porunci se cuprinde toată legea şi proorocii. Cel ce poate spune, cu sufletul liniştit, că iubeşte pe Dumnezeu şi pe deaproapele, acela e un adevărat împlinitor al legii şi poate cu adevărat să aştepte dreapta răsplată a lui Dumnezeu. In casa cea mare a judecăţii, fiecare om va fi întrebat despre felul cum a iubit pe deaproapele său. Drept aceea să rugăm pe bunul şi milostivul Dumnezeu, să ne ajute, ca în inima noastră să facem sălaş iubirii faţă de Dumnezeu şi deaproapele, ca astfel, împlinind toată legea să ne facem părtaşi *împărăţiei celei veşnice a bunului şi iubitorului de oameni Dumnezeu.*

Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul

In săptămâna trecută, Marţi am sărbătorit tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul. Acesta a fost proorocul trimis înaintea lui Iisus, ca să gătească calea Domnului şi să facă drepte cărările lui. S'a născut cu 6 luni înaintea lui Iisus, iar când s'a apropiat vremea de propovăduire a Evangheliei s'a dus la râul Iordanului şi botezând pe oameni cu apă i-a îndreptat să se pocăiască, pentru-că se apropie împărăţia lui Dumnezeu. El a botezat şi pe Iisus Hristos, însemnând acest botez curăţirea de păcate a lumii întregi.

A trăit în această lume ca un înger pământesc, în post şi rugăciuni slujind lui Dumnezeu. A fost îmbrăcat în haine de cămilă şi piei sălbatece şi vin şi băutură beţivă n'a băut. Despre Iisus a spus, că este „mielul lui Dumnezeu, care ridică păcatele lumii". Când îl întrebau oamenii: nu cumva este el Hristos? — el răspundea şi nu tăgăduia: *Nu sunt eu Hristos! Dar vine după mine cel mai mare decât mine, căruia nu sunt vrednic să-i desleg curelele încălţămintelor lui.*

Iisus Hristos a zis despre el, că este *cel mai mare între cei născuţi din muieri!*

Predicând pocăinţa, Ioan a sbiciuit păcatele oamenilor spunând adevărul în faţă chiar şi lui Irod Antipa, care împărăţia pe atunci în Galilea. Acest Irod a fost un om desfrânat, care şi-a alungat pe femeia lui legiuită şi a trăit în nelegiuire cu femeia fratelui său Filip. Ioan îi spunea verde: *nu ţi-se cade să ţii femeia fratelui tău.*

Irodiada, nelegiuita femeie a lui Irod s'a mâniat pe Ioan şi a stăruit pe lângă Irod să-l omoare. Dar Irod n'a cutezat să-l omoare fiindcă se temea de popor, pentru-că poporul îl socotea pe Ioan ca pe un prooroc. Ca să scape de gura femeii sale l'a aruncat totuşi în temniţă.

Odată, când Irod şi-a sărbătorit ziua naşterii sale, fiind foarte mulţi oaspeţi de faţă, Irod a rugat pe Salomea, fata Irodiadei, să joace înaintea oaspeţilor. Fata s'a împotrivit, dar Irod aprins de vin a stăruit în rugămintea lui şi i-a făgăduit cu jurământ, că-i va da ori ce, chiar şi jumătatea împărăţiei, numai să joace.

Fata atunci a jucat şi apoi a întrebat pe mama-să; ce să ceară? Iar mamă-sa a îndemnat-o să ceară capul lui Ion botezătorul.

Irod s'a întristat auzind cererea Salomeei, dar a trebuit să-şi împlinească jurământul. A trimis soldaţi în închisoare, cari au tăiat capul lui Ioan şi l'au adus pe tipsie înaintea Irodiadei.

Aşa s'a sfârşit proorocul acesta mare, dându-şi viaţa pentru adevărul ce l'a propovăduit oamenilor.

In ziua Tăierii capului Sfântului Ioan noi postim şi nu bem nici un fel de băutură beţivă, aducându-ne aminte, că tocmai beţia a îndemnat pe Irod să vadă pe Salomea jucând şi să-i făgăduiască cu jurământ ori ce va cere. Intru acestă zi rugăm pe Dumnezeu să ne ajute, ca să ne ferim de păcatul beţiei, care este pricina multor nenorociri şi fărădelegi, ducând uneori chiar la moarte. Şi îl rugăm, ca pentru ale Sfântului Ioan preasfinte rugăciuni să ne miluiască şi să ne izbăvească pe noi.

SEPTIMIU POPA

Poezie populară

STRĂINUL

De mic m'am răsleţit,
De maica n'am auzit,
Fără veste mi-o venit
Că de la maica la vale
Este-un brad verde'n cărare,
Lângă brad un plop uscat,
Lângă plop un vişinel,
Lângă vişin un pelin.
Şi-o şerpoaică cu venin
Otrăvea pe cel străin.
Mai în jos la rădăcină
Cântă o păsăre străină
Pe cum e şi-a mea inimă.
Mai în sus pe crengurele
Cântă două păsărele
Aşa cântă 'n glasurele
In glasul inimii mele.
Mânca-m'ar focul străin
Bine-ţi pare când nu cin' (cinez).
De-ţi rămâne blidul plin,
Pelinul face amărală
Străinu-l face prăpădit
Pelinul face peline
Străinul strigă pe mine.

Cules de la Roji Ciureşi de 68 ani SIMEON RUSSU *student.*

PENTRU SĂTENI

RĂVAŞE DELA SATE

Din Chieşd (Ardeal)

In ziua de 2 Septembrie, Duminecă, în hotarul comunei noastre Chieşd, s'a sfinţit o cruce frumoasă, vopsită cu culorile naţionale, cruce ridicată cu cheltuiala acestor gospodari: Ghiran Ion, Ghiran George, Ghiran Simeon, Babţan Nuţa Floarii, Mureşan Teodor a Hoşii, Lupău Nuţ, Lupău Lazăr, Ghiran Onuţ a lui Vasile, Micaş Ioan a lui Teodor, Cuc Onuţ, Crişan Teodor Lazăr şi Crişan Gavrilă a lui Teodor.

La sfinţirea Crucii a ţinut slujbă bisericească preotul Vasile Pop din comuna Sighet şi preotul Victor Voşvari din comuna vecină Carant. Acesta din urmă a ţinut o predică frumoasă.

După terminarea sfinţirii — tot în acele sfinte cântări cum, pleoase — s'au întors înapoi în comună, cântând înălţătoare cântece religioase, cari în această frumoasă zi senină, zi de început de toamnă, te înduioşau până la lacrimi şi te înălţai sufleteşte parcă mai aproape de Dumnezeu.

Această cruce sfinţită este a 15-a din celelalte aşezate prin comună.

G. Meseşean.

Din Merenii-de-jos (Jud. Vlaşca)

Şcoala de contabili cooperatori de pe lângă Federala „Avântul", terminând cursurile teoretice, a dat o serbare teatrală, în ziua de 15 Iulie în comuna noastră, pentru mărirea fondului Bibliotecii Populare. Serbarea a început la ora 9 seara; cuvântul de deschidere l'a ţinut d. Alex. Mândricel, după care a urmat cântecul „Dela Dunăre la Tisa", cântat de corul condus de dl. Petre Dumitrescu, seminarist.

S'a jucat bine piesa teatrală „Umbrela Pierdută" cu elevii: Tudor Florea, Tudorache Dumitru, Voicu Marin, Enache S. Gheorghe şi Tudose Ilie.

S'a spus poezia „Limba Noastră" de către elevul Radu Toma.

Serbarea s'a sfârşit la ora 11 prin cântecul popular „Murgule căluţul meu", după care a urmat danţul, care a durat până dimineaţa.

Reuşita acestei serbări şi a danţului, atât material cât şi moral care a fost destul de satisfăcător, se datoreşte d-lor Petre Stoean, Alex. Mândricel, dl. inspector C. Petrescu şi dl. Ion Voinea, director al Şcoalei de contabili şi al Federalei.

Alte serbări de acest fel vor mai urma.

P. S.

Din Satulung (jud. Braşov)

Casa de citire dela noi şi-a serbat Duminecă în 2 Septembrie, cu prilejul adunării generale, doi ani de muncă pe altarul culturii naţionale. Serbarea a fost deschisă de părintele Petru Leucă, printr'o frumoasă vorbire, propunând pentru biuroul adunării ca preşedinte pe părintele Z. Popovici, secretar pe studentul inginer G. Median şi 2 bărbaţi de încredere cari au şi fost primiţi de adunare.

O idee fericită au avut organizatorii, ca pe lângă partea oficială, să se dea şi o serbare cu cor, conferinţă şi o piesă de teatru.

Din rapoarte reese că activitatea culturală a fost: diferite serbări cu danţ, piese de teatru, sărbătorirea Mitropolitului Şaguna. Casa de citire e împărţită în două secţii şi posedă un inventar a cărui valoare se urcă la 10.000 de lei.

Cărţi sunt în număr de 3 mii iar cititori — în anul trecut — au fost destul de mulţi. Păcat că între cititori au fost numai tineri, căci şi bătrânii au ce învăţa din cărţi.

N'au lipsit nici donaţii (daruri) pentru care se mulţumeşte, şi pe această cale, tuturor oamenilor cu inimă largă pentru frumoasele daruri făcute fie în mobilier sau tablouri, fie în bani.

Situaţia financiară (bănească) a fost arătată de d-ra casieră Sofia Bodeanu, din raportul căreia reese că această Casă de citire are o avere în bani de peste 25 mii de lei.

In anul trecut s'a înfiinţat pe lângă Casa de Citire şi un Club sportiv, care nu de mult a primit terenul trebuincios.

Partea a doua a programului a fost cântece cântate de corul Casei de Citire, sub conducerea tânărului Gh. Şeitan, a cărui muncă depusă pentru reuşita serbării a fost cea mai valoroasă.

Conferinţa a fost ţinută de studentul inginer dl. G Brânduş, vorbind despre „Perspective industriale locale în legătură cu situaţia economică". A urmat apoi piesa de teatru „Casa veche" localizată de Adelina Tăzlăuanu, jucată de trupa Casei de Citire şi a cărei reuşită a fost la înălţime.

Au spus poezii elevii O. Popovici şi I. Bodeanu, după care serbarea s'a sfârşit.

E singura instituţie din jur, care dă dovadă de muncă serioasă şi cinstită. Ce-ar fi dacă fiecare sat s'ar înfăţişa în felul acesta?

G. B.

Din Vârtoapele-de-Sus (Jud. Teleorman)

In urma stăruinţii unui grup de tineri învăţători înflăcăraţi de dragostea pentru popor, în satul nostru s'a dat o frumoasă serbare şcolară.

La început au cântat elevii şcoalei câteva cântece frumoase, apoi tot dintre ei au spus câteva poezii şi snoave destul de bine în cât cei din sală au fost foarte mulţămiţi.

A urmat după aceasta piesa „Ovidiu Şicană". Această comedie a fost aşa de bine jucată de învăţători în cât a întrecut orice aşteptări, fiind răsplătiţi cu ropote de bătăi din palme şi bătuţi cu flori.

După piesă corul a mai cântat, apoi s'a trecut în altă sală la danţ. S'au jucat foarte multe jocuri naţionale ca: Hora, Chindia, Olteneasca, Sârba şi altele.

Nu s'a făcut nici o alegere cum se obişnueşte în celelalte comuni, ci în aceeaşi sală au jucat până la ziuă: ţărani, ţărance, cucoanele, domnii şi domnişoarele ce se aflau aici.

I. M. P

Din Nadişul-român (Jud. Sălaj)

Inimoşii studenţi din această comună, având concursul tinerimii de cultură de aici, au dat o frumoasă serbare teatrală. Scopul serbării a fost ca din venitul ei să se cumpere cărţi pentru biblioteca şcoalei primare, bibliotecă pentru săteni.

S'au jucat: comedia „Otrava femeiască", drama patriotică „Pentru patrie" şi s'au spus snoavele hazlii „Dl Strajmeşter civil" şi „Ţiganul în căruţă", apoi mai multe cântece din gură. Toţi şi-au jucat rolurile bine, zmulgând îndelungate aplauze dela publicul care era ticsit în şcoală.

S'au încasat 2 mii de lei, din cari bani se vor cumpăra cărţi.

Aducem călduroasele noastre mulţămiri însufleţiţilor noştri studenţi, cari îşi înţeleg pe deplin rostul ce-l au în mijlocul poporului.

Chişu, înv.

Din Pâncota (Jud. Arad)

La 21 August în satul nostru a fost o zi de mare bucurie, deoarece s'au împlinit treizeci de ani muncă pe terenul dăscăliei (învăţătoricesc) a dlui Ioan Crişianu, directorul şcoalei de stat din loc. Cu acest prilej d. ministru a răsplătit pe d. Crişianu, cu ordinul (decoraţia) Cavaler al Coroanei României. La această sărbătoare au luat parte prietenii, cunoscuţii şi colegii celui sărbătorit. Insufleţirea a fost şi mai puternică prin cântarea corului şcolar de sub conducerea dlui învăţător T. Mişcoiu. S'au ţinut mai multe cuvântări în faţa pocalurilor pline, întâiul în sănătatea M. S. Regelui. Sărbătoritul mai are merite şi pe terenul literaturii învăţătoreşti şi anume a scris:

Călăuza învăţătorului; Termenologia studiilor fizico-chimice; Repertoriu de aforisme pedagogice-ştiinţifice şi Chestii actuale în învăţământ; a mai colaborat la mai multe reviste de specialitate. La mulţi ani şi fericire.

U.

Din Moftinul-mic (Ardeal)

Joi în 9 August, la noi, s'au serbat cununiile dşoarelor Valeria şi Aurelia Borota, învăţătore cu dd. Ion Mihăescu şi Ştefan Bădăluţă, impegaţi de mişcare la C. F. R. Cununiile s'au oficiat în biserica gr. cat. rom. din comună de către părintele canonic Mureşan. Ziua aceasta era în adevăr frumoasă; încă de dimineaţă au sosit oaspeţi mulţi din toate părţile. In curtea din marginea cimitirului era lucru mare. In ogradă se înălţa un cort mare şi frumos, împodobit cu flori, tricolor şi ramuri verzi. La ora 2 după amiază lumea toată, mirii, socrii şi nuntaşii au plecat spre biserică. După cununie, muzica în curtea bisericii a cântat foarte frumos. Aceste domnişoare sunt ţărance; părinţii lor agricultori. Ele cu mare greutate au străbătut şcolile şi au ajuns la scopul lor de a fi luminătoarele poporului. Ele au cunoscut întunecimea norodului de la sate şi au voit să piardă vălul negru de pe ochii sătenilor. Sunt sigur că copiii cari nu numai odată le-au auzit sfaturile şi poveştile lor, nu le vor uita niciodată şi nu le vor uita şi nici mamele năcăjite, ce au cerut sfaturile lor.

Dorim ca aceste cununii să le aducă fericirea pe care o doresc.

GLIGORIU POP.

Din Năneşti (jud. Putna)

După cum se ştie de toţi războiul a nimicit în cei doi ani toate comunele din judeţul nostru, şi mai ales cele de pe malul Siretului, dintre care este şi comuna Năneşti. In anul 1918 această comună nu era de cât locul unde crescuse bălării. După o muncă de doi ani şi cu cheltuiala bieţilor cetăţeni s'a făcut o bisericuţă de lemn destul de frumoasă; iar în în anul 1922 d. Ştefan I. Gheorghiu, elev în clasa 7 liceală, a înfiinţat o bibliotecă cu tot felul de cărţi, un cămin cultural cu sală de sfat şi un muzeu în care se află tot felul de arme, obuze şi altele, rămase de pe urma războiului. Astăzi a început construirea unei şcoale cu două sale de clasă, tot cu cheltuiala bieţilor locuitori cu gospodăriile distruse până la temelie şi ajutaţi şi de oamenii de bine. Dl Ştefan I. Gheorghiu, elev acum în clasa 8-a, a luat măsuri pentru adunarea unui fond, cu care să se cumpere un loc de trei prăjini pentru a se construi pe el o casă pentru bibliotecă, căminul cultural şi muzăul cu sală de sfat destul de încăpătoare pentru a se lumina fii acestei comuni. In ziua de 17 August, moara Fraţii Bujor din Tg.-Nămoloasa, în momentul când voia să pornească motorul, roata cea mare a motorului a prins pe locuitorul Ioan Tudorache din comuna Năneşti, căruia i-a retezat capul. Mortului i s'a făcut o înmormântare frumoasă. Autorităţile în drept cercetează dacă nu este la mijloc o mână criminală iar mecanicul Stoian Dumitru, a fost închis.

ION TESLARU.

Din Vânjeu-Mare (Jud. Mehedinţi)

Ca totdeauna în satul nostru s'a mai dat o mare şi prea frumoasă serbare urmată de danţ, de către un grup de mai multe eleve şi elevi de liceu, tot din îndemnul neobositului şi tânărului învăţător I. I. Stăncuilescu.

Au luat parte mulţi săteni şi foarte mulţi cărturari de prin satele de prin prejur: preoţi, învăţători, doctori, notari şi alţii.

S'au cântat coruri frumoase şi pline de însufleţire, conduse de d. I. I. Stănciulescu, pentru care a fost des aplaudat.

Piesele au fost: „Un bărbat pentru o haină ruptă" comedie şi „Dezertorul" dramă de Cantoniche, jucate foarte bine de către dd. I. I. Săndulescu, Sprâncenatu şi Pănescu, precum şi de dşoarele Cocea şi Tarjescu. După teatru a urmat danţ care a ţinut până la ziuă.

Totul a fost cât se poate de bine, fapt care a adus multă laudă dlui I. I. Stănciulescu.

I. IONESCU.

Scrisori dela oraşe

Din Aiud (Ardeal)

Duminecă în 2 Septembrie, oraşul Aiud a fost în plină sărbătoare având în mijlocul nostru pe Prea Sfinţia Sa Ivan, episcopul ortodox din Cluj. P. S. Sa a sosit aici pentru a fi de faţă la sfinţirea bisericii gr. ort. din acest oraş.

Dimineaţa la ora 9 s'a început slujba religioasă, ţinută de către mai mulţi preoţi în frunte cu Prea Sfinţia Sa. La liturghie a dat răspunsul diaconesc corul Episcopiei din Cluj, cor condus de dl Pătraşcu. Aiudenii şi cei de faţă nu vor putea uita multă vreme această sărbătoare. După terminarea slujbei P. S. Sa a ţinut o cuvântare călduroasă către credincioşi, îndemnându-i să-şi păstreze neclintită credinţa strămoşească faţă de Dumnezeu şi cele sfinte, această credinţă care în vremurile grele, ni-a fost leagănul dulce de mângâere şi păstrarea simţimintelor româneşti. Să ne lăpădăm de obiceiurile rele din trecut — spune Prea Sfântul Părinte — să ne punem pe muncă şi să năpădim şcolile, să punem mâna pe meserii şi comerţ (negustorie) fiindcă numai atunci vom putea spune că noi suntem stăpânii acestei ţări. Prea Sfântul s'a adresat către cele două confesiuni româneşti (ortodoxi şi uniţi) rugându-le să-şi dea mâna împreună să se iubească una pe alta, că numai aşa vor putea să aprindă flacăra credinţei în sufletele poporului nostru şi numai aşa ne vom putea ridica alăturea de popoarele luminate. „Unde-s doi puterea creşte şi duşmanul nu sporeşte".

Dela biserică Prea Sfinţia Sa împreună cu toţi preoţii cari îl însoţeau, a plecat la Prefectura judeţului unde a primit multă lume; iar la ora 2 după amiază s'a dat un ospăţ în cinstea Prea Sfinţiei Sale, unde iară s'au rostit mai multe cuvântări.

PFOD.

„Asociaţiunea" din Sibiu

Parte mare dintre cititorii noştri cunosc această veche *Asociaţiune*, adecă societatea românească înfiinţată în Transilvania încă dela anul 1861 cu scop de a ajuta literatura română şi de-a răspândi şi întări cultura poporului român mai ales la sate, unde şi trăeşte partea cea mai mare a poporului nostru. Şi tocmai fiindcă ea şi-a ales ca teren de activitate mai ales satele, trebue să fie cea mai iubită societate a noastră şi mai mult sprijinită. Ajutorul, de care e vrednică, nu-l capătă însă nici acum în măsura cuvenită, ceace se vede şi din aceea că numărul membrilor ei nu a ajuns să fie nici cel puţin o sută de mii. Aceasta dovedeşte, că nici chiar în Transilvania cărturarii, meseriaşii şi negustorii dela oraşe şi sate, apoi sătenii cei mulţi cu destul de bună stare materială nu-şi dau încă seamă de marea însemnătate a culturii pentru un popor. In schimb se găsesc oameni, cari cârtesc împotriva acestei Asociaţiuni, fără ca ei să o ajute făcându-se membri, ţinând conferinţe la adunările ei, câştigând membrii pentru ea şi răspândind cărţile şi cărticelele pe cari le tipăreşte cu scop de a lumina şi prin ele poporul nostru.

Anul acesta Asociaţiunea şi-a ţinut adunarea generală la *Timişoara*, capitala Banatului românesc. Mii de ţărani români şi de cărturari au luat parte la această adunare, pe care au onorat-o cu prezenţa lor şi reprezentanţii societăţilor culturale din vechiul Regat: *Liga culturală, Centrala caselor naţionale*, şi *Fundaţia Principelui Carol*, cari urmăresc mai mult sau mai puţin cam tot acelaş scop ca şi Asociaţia ardeleană.

La această adunare s'au ţinut vorbiri pline de învăţături frumoase cum a fost mai ales a d-lui *Emanoil Ungureanu*, care a îndemnat cu tot dinadinsul, ca Românii să îmbrăţişeze cât mai mult comerciul şi meseriile, căci cu acestea mai ales se fac averi mari şi meseriaşii şi negustorii români pot să facă din oraşele ţării noastre oraşe cu adevărat româneşti.

Frumoasă a fost apoi conferinţa profesorului universitar din Cluj, a d-lui *Silviu Dragomir*, care a arătat cum au venit şi s'au aşezat neamuri streine, Sârbi şi Germani (Şvabi) în număr mai mare, apoi Unguri şi Evrei în număr mai mic, pe acest pământ românesc, de multe ori jefuind şi asuprind pe Români. Dna *Marileana Bocu* a arătat într'o frumoasă vorbire modul cum au primit Americanii expoziţiile de ţesături şi chindisituri naţionale, pe cari această vrednică Româncă le-a arătat în oraşele americane. Despre aceste expoziţii am scris în numărul trecut al foei noastre. Trupa Teatrului naţional din Cluj a jucat, foarte frumos o piesă. Culmea serbărilor a fost însă *Concertul corurilor bănăţene*, conduse de marele nostru măiestru într'ale cântării, de *I. Vidu* dela Lugoj, Bănăţenii au dovedit şi de data aceasta, că ei sunt fruntea într'ale cântării, căci corurile lor săteşti, cu toate că sunt compuse numai din ţărani şi conduse mai tot de ţărani, se pot oricând măsura cu cele dela oraşe, unde de altminteri nici nu le prea avem.

Preşedinte al Asociaţiunii a fost ales anul acesta dl. *Vasile Goldiş*, un bărbat cu multe merite pentru răspândirea culturii la poporul nostru din Transilvania. In vorbirea de mulţumită a spus, că nu va lucra numai pentruca Asociaţiunea să-şi poată împlini cât mai mult chemarea, ci va căuta să desvolte în sufletul neamului nostru cât mai mult dragostea pentru Familia noastră regală şi îndeosebi pentru Regele nostru, Marele Căpitan, care în fruntea armatei române a înfăptuit visul de aur al neamului românesc: *Unitatea naţională*. A mai spus dl. Goldiş, că va lupta că va socoti duşman pe orice Român, care din cauza deosebirii de religie dintre Românii din Transilvania, unde unii sunt ortodoxi, alţii greco-catolici, va vârî zîzanie între ei.

Ca să vadă cititorii noştri, *cum lucrează Asociaţiunea* şi ce ajutor are dela publicul românesc, spicuim ce ni se pare mai însemnat din raportul făcut de comitetul ei.

Asociaţiunea are *82 despărţăminte* cu patru mai multe decât anul trecut. Fiecare despărţământ îşi are comitetul său, care îşi desfăşoară activitatea într'un număr mai mare sau mai mic de comune. Muncă mai rodnică pot desfăşura, se'nţelege, despărţămintele cu un număr mai mic de comune, dar cu membri mulţi şi, între ei, cu cărturari plini de râvnă pentru cultura poporului. S'au mai constituit anul acesta, fără să lucreze însă, alte 5 despărţăminte şi mai sunt pe cale de constituire 13 despărţăminte, aşa că în curând vom avea *o sută*.

Despărţămintele harnice au şi *agenturi săteşti*, fiecare cu *biblioteca ei*. Astfel de agenturi are Asociaţiunea *2207*.

Asociaţiunea îndeamnă şi ajută mereu la înfiinţarea de *Case naţionale* în cât mai multe oraşe şi sate, Casele acestea naţionale au să adăpostească bibliotecile agenturilor, au să servească ca loc de întrunire pentru Românii dornici de carte, în ele au să se ţină concerte şi au să se dea reprezentaţiuni teatrale. Fiind cheltuielile pentru construirea lor mari, avem puţine până acum. Laudă merită Românii din Porceşti (judeţul Sibiului), cari şi-au construit cu banii lor câştigaţi în America o astfel de casă. A început de nou *cursurile de analfabeţi*, unde învaţă carte tineri şi bărbaţi, cari n'au avut parte de şcoală. Pentru ceice ţin astfel de cursuri s'a hotărît anul acesta zece premii de câte 250 lei.

In Sibiu a angajat pe dl *Nicolae Băilă*, artist dramatic, ca să înfiinţeze o *trupă teatrală*, cu care să dea reprezentaţiuni teatrale în oraşele şi orăşelele noastre.

In *Biblioteca poporală a Asociaţiunii* s'au tipărit anul acesta şase broşuri, dintre cari una scrisă de chiar *Regina noastră Maria*. S'ar fi tipărit mai multe, dar cei chemaţi nu lucrează destul pentru răspândirea lor şi cheltuielile de tipar sunt acum uriaşe. Cu toate acestea, Asociaţiunea ia numai trei lei pentru o broşură.

Asociaţiunea mai publică şi *Biblioteca „Astra"*, cuprinzând cărţi mai mari. Anul acesta au tipărit trei cărţi din această bibliotecă.

O revistă bună, scoasă tot de Asociaţiune, e *Transilvania*, care apare lunar cuprinzând articole de valoare pentru cărturarii noştri. Ea costă numai 50 de lei pe an şi cu toate acestea nu e destul de sprijinită. Cărturarii de seamă din Transilvania formează în sânul Asociaţiunii *secţiuni ştiinţifice literare*, cari se ocupă cu diferite studii. Anul acesta, aceste secţiuni au premiat şi două lucrări, una *Revoluţia din 1918 şi unirea Ardealului cu România* de dl Ioan Clopoţel, profesor în Cluj, şi a doua *Avram Iancu* de dl. T. V. Păcăţianu, publicist.

O parte bună a despărţămintelor Asociaţiunii a ţinut, la oraşe, dar mai ales la sate, o mulţime de *conferinţe, prelegeri, şezători culturale* cu concerte şi reprezentaţiuni teatrale. In Sibiu, Asociaţia are un *Muzeu* mare şi o *bibliotecă* frumoasă.

Averea administrată de Asociaţiune e de aproape două milioane de lei. In aceasta nu sunt socotite imobilile. Pentru mărirea ei, Asociaţiunea a căpătat dreptul să vândă şi *lozuri de loterie*.

Numărul membrilor Asociaţiunii e *numai* de 15214, din cari 591 fondatori (cu 400 lei odată pentru totdeauna), 2099 (cu 200 lei odată pentru totdeauna) activi 5603 (cu taxa anuală de 20 lei) şi ajutători 6417 (cu taxă anuală dela 10 lei în sus). Taxa de membru fundator la Muzeu de o mie lei.

Mult ajutor bănesc dau şi fraţii noştri români din *America*.

Acestea sunt datele principale din activitatea Asociaţiunii.

Ele să fie un îndemn pentru Românii din Transilvania şi Banat, de-a o sprijini tot mai mult, iar fraţii din celelalte ţinuturi ale României mari de-a lucra asemenea.

VICTOR LAZĂR

DELA ROMÂNII DIN JUGOSLAVIA

Din Sân-Mihai (Banatul-jugoslav)

Dela jumătatea lunei Iulie, studenţii universitari reîntorşi pe vară acasă, au început să ţină la sediul Reuniunei din loc o serie de conferinţe. Săteni setoşi, de a auzi ceva românesc, iau parte în număr foarte mare, sala fiind totdeauna ticsită. Până în prezent a ţinut d-l Şt. Ardeleanu o conferinţă despre Gh. Coşbuc, recitând câteva dintre cele mai frumoase poesii ale „poetului ţărănimei". A doua conferinţă a ţinut-o d-l prof. V. Ardeleanu, vorbind despre „Poezia poporală" cu ocasia întâiului congres al studenţilor români din Jugoslavia, care în urma stilului dsale clar şi pe înţelesul tuturor a fost ascultată cu mult interes şi însufleţire. A mai vorbit şi cu altă ocazie tot despre acest subiect. A patra conferinţă a ţinut-o d-l Traian Mărgan din Nicolinţ, care a vorbit cu multă pricepere despre „cooperativele săteşti".

Conferinţele anunţate pentru viitor sunt: „Combaterea alcoolismului"; Folosul religiei; şi într'ucât va permite timpul şi altele.

D-l prof. Vichente Ardeleanu, fiind pe un timp mai lung în Sân-Mihai a ales dintre tinerimea intelectuală din loc câţiva, pe cari i-a pregătit pentru piesa „O noapte furtunoasă" a lui I. L. Caragiale. Cu această trupă d-sa face un turneu prin fruntaşele comune româneşti din întreg Banatul-jugoslav. Acest turneu (călătorie) l'a început în 28 August în Sân-Mihai, unde a avut un succes de nedescris, fiind de faţă representaţii tutulor comunelor din împrejurimea Sân-Mihaiului, cum e: Alibunarul, Seleuşul, Nicolinţul, Sân-Ianăşul, Cabinul, Petrovaselo.

La 2 Septembrie a avut loc în Coştei o asemenea reprezentaţie cu concursul fanfarei din Coştei şi a corurilor din Sân-Mihai-Coştei.

La 9 Sept. cu ocazia adunării generale a „Uniunei studenţilor români din regatul S. H. S." în Nicolinţa s'a jucat din nou piesa dându-şi concursul corurile din Sân-Mihai-Petrovaselo, Nicolinţ. Venitul curat e destinat pentru mărirea fondului „Uniunei". A. B.

În satul unde se citeşte de către gospodari „Cultura Poporului" acolo înseamnă, că oamenii sunt luminaţi. În casa cărturarului din sat, unde nu se află „Cultura Poporului", acolo de sigur prietin e întunericul minţii. Când te miri pe ce dai 5 lei, nu este un mare păcat să nu ţii „Cultura Poporului", căci atât costă pe o lună. Sfătuitorul cel mai bun; îndrumătorul pe calea cea dreaptă a vieţii; tovarăşul cel cuminte ce te apropie de sfânta biserică, e „Cultura Poporului". Săteanul în zile de sărbători, preotul, învăţătorul şi orice alt cărturar din sat, citeşte cu dragoste şi preţueşte „Cultura Poporului". Ea este foaea lumei dela sate şi ea treptat-treptat şi cu vremea va apare tot mai frumoasă şi chiar cu 8 şi 10 pagini.

DIN SATUL MEU

Comuna Moliftul-mic

Comuna aceasta e una dintre cele mai frumoase a jud. Sătmar. Are 3000 locuitori dintre care două părţi sunt români iar restul unguri. Ca toate satele mai mari are o stradă principală largă şi frumoasă şi mai multe străzi pe de margini. Casele sunt aşezate în ordine frumoasă deoparte şi dealta a drumului şi sunt acoperite aproape toate cu ţigle (ciripuri). Numai ici colea vezi câte o căsuţă mai mică acoperită cu trestie sau pae, totuş în bună rânduială.

Şurile ce-i drept nu se găsesc în fiecare curte, cu toate astea fie care om are loc potrivit pentru vite şi pentru fâneţe.

Comuna este aşezată pe un deluşor din care cauză străzile urcă şi coboară întocmai ca zborul unei rândunici în dimineţile de vară. Privind din depărtare această comună ţi-se pare un crâng frumos cu arbori verzi. Comuna aceasta e nouă de tot. Cam pela anul 1870, Moftinul mic era aşezat pe un loc şes de partea dreaptă a râului Crasna. Acest râu adeseori ieşea afară din albie din cauza ploilor mari şi apa intra în sat unde strica casele bieţilor oameni care erau siliţi să umble prin apă cu bărcile. Venind apele în fiecare an, locuitorii au trecut râul şi la o depărtare de 5 km. de el au ridicat un alt sat nou tot cu acelaş nume dar mai mare şi mai frumos. Locul satului vechi se vede bine şi azi cu cimitirul cu crucile sale de piatră şi de lemn înconjurat de arbori. Când treci pe lângă acest loc îţi aminteşti cu durere cum acest sat în câţiva zeci de ani a dispărut fără urme.

Hotarul acestei comune e mare şi frumos; pe el se fac tot felul de cereale. E loc şes, ici colea se ridică câte un deluşor şi iar dispare. Pe această câmpie s'au luptat ungurii în 1711 sub conducerea lui Racoţi; se zice că din mulţimile de morţi sunt făcute acele ridicături. Drept amintire din războiul 1711, lângă gară s'a ridicat un stâlp de piatră pe care şi azi se văd inscripţiile ungureşti.

Intelectualitatea comunei e alcătuită din părintele canonic Mureşanu, doi învăţători, secretarul şi din o mulţime de studenţi cari sunt peste 70, şi învaţă pela diferite şcoli din Cluj, Oradea-Mare, Sătmar şi Careii-Mari.

Elevii împreună cu elevele au dat o frumoasă serbare în ziua de 30 Iulie a. c. S'au cântat mai multe cântece şi s'a jucat teatru. A luat parte toţi locuitorii comunei precum şi o mulţime de străini. După teatru a urmat danţ. Iar în ziua de 28 August a. c. s'a dat, sub conducerea dlui Bogdan şi câţiva studenţi, o petrecere pentru intelectuali. Au luat parte mulţi studenţi. Danţul s'a ţinut în localul gărei într'o sală mare împodobită cu flori tricolore şi ramuri verzi. S'au ales de cele mai frumoase d-ra Mărioara Raţiu şi d-ra Iuliana Nichita învăţătoare. Iar dintre băeţi d-l Paul Nichita.

Venitul curat a fost dat pentru întărirea clubului sportiv, căci am uitat să spun că studenţii au format 2 cluburi sportive unul „Victoria„ sub conducerea d-lui Bogdan, şeful gărei şi altul „Propăşirea". Acum e vorba să se înfiinţeze o bibliotecă şi o societate de lectură, purtând numele marelui poet Mihail Eminescu, societate sub prezidenţia d-lui P. Pavel st. universitar la Cluj. Doresc ca această bibliotecă şi societate să folosească cât mai mult pentru săteni şi tot odată rog ca toţi oamenii din comună să citească cărţile pentru că pe fiecare pagină e scris câte un lucru bun. Pentru că nu acela e sărac care nu are tată şi mamă, ci acela care nu are învăţătură. Omul fără carte e orb, citind şi prinzând din fiecare carte câte ceva vom putea munci mai uşor. Şi atunci Dumineca în loc să se adune oamenii la crâşmă să facă prostii se vor aduna la şcoală unde timpul va trece mai uşor şi mai plăcut.

Sfârşind cu rândurile mele neînsemnate zic: fericit e satul care are oameni luminaţi şi-i ascultă cum sunt părintele Mureşanu, înv. Raţiu şi Ember şi dl preşedinte al Societăţii de lectură, P. Pavel; d-lor lucrează mereu pentru ridicarea culturală şi buna stare a poporului.

Săteni! faceţi şi voi ca ei, înfiinţaţi biblioteci şi societăţi, deoarece ele vă vor scăpa de întuneric şi veţi vedea lumea sau cum e.

GLIGORIU POP
student

De la Moţii năcăjiţi

Domnule Director,

Am cetit şi noi, câţiva ciubărari dela poala Bihării, cele scrise despre Moţi în Nrul 19 al gazetei Dvoastră. Ne pare tare bine că încă nu suntem uitaţi de tot şi că Dvoastră cari scrieţi „Cultura Poporului" sunteţi alăturea de noi, de cei mai năcăjiţi oameni de pe faţa României-Mari. Vă suntem foarte mulţumitori pentru asta, dar tare ne temem că nici cuvântul Dvoastră nu va fi ascultat cum n'au fost ascultate nici multele noastre rugări şi jalbe câte le-am făcut de 5 ani încoace la domnii noştri. E drept, că tot ce-am cerut ni s'a făgăduit dar de împlinit nimic nu ni-s'a împlinit.

De când soarta cea rea ne-a înfundat prin munţii aceştia, lipsa cea mai mare a noastră a fost să avem drum, peste Biharea spre „ţara Crişului". Am cerut stăpânirii ungureşti nu odată ca să ne deschidă acest drum, dar am cerut „milă dela duşman şi omenie dela ţigan."

După întregirea neamului cea dintâi rugare către stăpânirea noastră a fost deschiderea drumului peste munte. Domnul Ministru la rugarea aceasta a răspuns deputatului nostru (atunci) că pentru Moţi e gata să sfredelească Biharea, dar noi şi astăzi tot pe aceleaşi cărări prăpăstioase şi tot cu acelaş amar în suflet ne căţărăm peste Biharea ca pe vremea Ungurilor. Tot aşa stăm şi cu păşunatul de pe munţi. Comisia agrară ne hotărâse păşunat în munţii vlădicului unit dela Oradea, cari sunt în vecinătatea satului nostru, dar fraţii noştri crişeni nu ne dau voie să trecem nerea aceasta, zicând că munţii aceştia's moşia lor. Noi nu ne-am pus mintea cu ei, căci dacă ne luam după ei trebuia să ne omorâm unii pe alţii. Ne-am plâns către domnul prefect, dar n'am fost luaţi în seamă. Crişenii îşi păşunează vitele în spatele caselor noastre iar noi trebue să ne mulţumim cu cel mai rău păşunat din munţii care din cauza frigului abia ţine 3–4 săptămâni. Încă una. Suntem aici la biserica din Lăpuş vreo 400 de familii. Vreo 300 ţin de Scărişoara şi 100 de Neagra. Depărtarea dela noi până la aceste primării e dela 10 până la 30 klm. Îşi poate închipui oricine ce rânduială este într'un aşa sat cu 2 primării şi la aşa depărtări! De 4 ani am cerut mereu dreptul ca precum suntem o comună bisericească aşa să fim şi una comună politică de sine stătătoare. Şi cu rugarea asta am păţit ca şi cu celelalte.

Vă rugăm D-le director, faceţi bine, spuneţi pe unde şi cui să ne mai cerem, pentrucă simţim cum vestita noastră îndelungă răbdare merge împuţinându-se din zi în zi?... Ori să stăm şi pe mai departe faţă în faţă cu sărăcia, fără drum şi fără carte! Asta să fie oare plata vitejiei noastre atât de mult lăudate?...

Ciubărarii din Lăpuş.

APEL

Primim din partea Prefecturii judeţului Cojocna, următorul apel:

In luna August, un foc mare, în câteva ceasuri a distrus gospodăriile a 36 de ţărani: români, unguri şi evrei, din Nireş şi Gilău, jud. Cojocna. In nenorocirea aceasta s'a prăpădit până'n temelie şi biserica din Nireş.

Locuitorii sunt în cea mai mare parte săraci cu desăvârşire, şi aproape toţi fiind la câmp în timpul focului, n'au rămas decât hainele de pe ei. Focul le-a mistuit şi toată strânsura anului acesta, ca: grâu, ovăs, nutreţ, pae. Pagubele se urcă la 4 milioane de lei.

Iarna care se apropie îi ameninţă să-i găsească fără de adăpost şi hrană şi pe ei şi vitele lor.

In situaţia aceasta nenorocită, credem că avem atât autorităţile cât şi lumea, o mare datorie creştinească, să le sărim în ajutor, fără amânare şi fiecare după putinţă.

Statul va veni în ajutorul acestor săteni cu lemne de construcţie (pentru case) iar comitetul format din P. S. S. Episcopul N. Ivan al Feleacului, Vadului şi Clujului, preşedinte de onoare; d1 General N. Petala, Comandantul Corpului 6 de Armată, preşedinte activ; şi dd. membrii: Dr. E. Dăianu, protopop gr.-catolic, Simionescu dir. general al Finanţelor, Prefect Ghiaţă, Inspectorul general al Agriculturii, N. Bănescu prof. univ. deputat, Alex. Lapedatu prof. univ. deputat, Gh. Leon prof. univ. senator, Dr. Valeriu Poruţiu, Dr. I. Tamaş, Valer Popovici, V. Ghetiu, subprefect; dd. prim-pretori: Iosif Pop, N. Borbély, T. Baloiu, A. Vaida, Dr. Şerban, O. Simu, A. Goşa, Dr. V. Greavu C. Dörr, L. Feldihan; A. Dozsa, subprefect la pensie, Dr. L. Zoraorion, dir. orfelinatului din Loghiu Dr. Moise Farkaş, dir. la fabrica „Renner" şi David Sebestyen proprietar. Comitetul va strânge bani prin liste de subscripţii şi prin diferite serbări.

Tot din sumele strânse se vor mai ajuta, pe cât va fi cu putinţă şi alţi 14 gospodari din comuna Fizeş, acest judeţ, cărora li s'au ars stogurile cu grâu din pricina neîngrijirii copiilor cari s'au jucat lângă maşina de treerat.

Despre sumele adunate, ce se vor împărţi de către comitet, se va da la sfârşit dare de seamă amănunţită, care se va publica şi prin gazete. Scrisorile şi banii se vor trimete la Contabilitatea judeţului: Secţia Sinistraţilor. Sediul comitetului e la Prefectura judeţului Cojocna, calea Moţilor No. 1.

Prefect: MUREŞANU
Primar: Dr. UTALEA

Ştiri de pretutindeni

Acum toamna când sămânaţi, nu vă scumpiţi şi alegeţi sămânţa cea mai bună care este. O sămânţă bună dă holdele cele mai frumoase şi 'n casele plugarilor va intra belşugul. O sămânţă rea e sărăcie, vreme şi muncă pierdută în zadar.

Regina Jugoslaviei mamă. — Vlăstara Reginei noastre Maria, prea iubită de toţi românii, Domniţa Marioara, care este regina Jugoslaviei, în ziua de 6 Septembrie, a dat naştere unui copil.

Vestea aceasta ne bucură pe toţi, căci Domniţa Maria, ori unde ar fi ea, e aproape de noi sufleteşte şi fericirea ei o împărtăşim şi noi.

Trăiască noul prunc al M. S. Regina Marioara!

Noui şcoli secundare în Ardeal. — S'a înfiinţat câte o şcoală profesională de fete la Oradea-Mare, Lugoj, Sătmar şi Elisabetopol. Ministerul instrucţiunei (şcoalelor) a aprobat pentru fiecare un număr de 50 de burse a 5000 lei anual.

Locurile se ocupă prin concurs şi cu întâetate pentru fetele de săteni şi funcţionari.

Serbările dela Timişoara. In zilele de 22, 23 şi 24 Septembrie cor. va avea loc, la Timişoara, mari serbări cu prilejul deschiderii marelui târg cu minunate lucruri făcute din fabricile din Banat.

Familia noastră regală va lua şi ea parte la aceste serbări.

Conferenţiarul Asociaţiunii. Asociaţiunea din Sibiu a angajat un conferenţiar-propagandist, în persoana d-lui *Ioan Neagoe*. Dânsul are următoarele îndatoriri: 1. să organizeze de nou despărţămintele şi agenturile, cari nu lucrează; 2. să organizeze despărţăminte şi agenturi nouă, precum şi biblioteci populare şi case naţionale; 3. să înscrie membrii noi de toate categoriile (felurile) şi să vândă cărţile şi lozurile „Asociaţiunii"; 4. să ţină şi să publice prelegeri populare, îndeosebi pentru înfiinţare de bănci populare şi cooperative sau tovărăşii de comerciu şi 5. să înfiinţeze astfel de bănci populare şi cooperative.

Dorim spor la muncă noului lucrător întru ridicarea culturală a poporului nostru. Cei dela sate să-l primească cu bucurie şi cinste şi să asculte de sfaturile, ce li se dă căci sunt spre binele nostru.

PENTRU ACEI CARI NE SCRIU. Deoarece pagina II-a şi a III-a e pentru săteni, rugăm pe acei cari ne scriu, ca articolele să aibă o limbă curgătoare şi populară, un stil uşor, gândit şi să spue cât mai mult in puţine pagini, cari să fie scrise numai pe o faţă a a hârtiei şi cu cerneală.

Prăbuşirea podului dela Sălard. — Dumineca trecută podul de peste Mureş dela Sălard (Ardeal) s'a prăbuşit în momentul când treceau peste el două care încărcate cu pâne, cari au căzut în apă împreună cu vizitii şi cu caii înhămaţi. Unul dintre vizitii, Emil Izrael a căzut pe o muchie de piatră rănindu-se tare, iar celălalt, Samuel Solomon a fost rănit mai uşor.

Câte capete de vite sunt în Basarabia. Ca lumea să ştie cum stăm cu bogăţia în vite, în Basarabia, arătăm aici: Sunt 4 milioane 182 de mii 500 capete de vite, dintre care 785 de mii 300 boi, 453 de mii 525 cai, 2 milioane 449 de mii 870 de oi şi 429 de mii 790 de porci.

20 lei un milion de mărci. La bursa (unde se fac afaceri de bani) din Cernăuţi, s'a vândut un milion de mărci nemţeşti cu 20 de lei.

Oraşele din Rusia pier văzând cu ochii. Oraşe mari ca Petrograd, Odesa, Chiew Smolensc şi altele nu mai au nici a patra parte din populaţiunea de dinainte de războiu. Ceice pot, fug din oraşe, partea cea mare a locuitorilor moare însă de tifus (lingoare) şi tuberculoză (oftică) din cauza lipsei de hrană. Numai Moscova, capitala bolşevică, se mai ţine.

Un ofiţer rănit grav de o bombă. O nenorocire s'a întâmplat acum câteva zile, pe câmpul de instrucţie din satul basarabean Leipzig.

Sublocotenentul Mircea Ghigort, pe când se afla pe câmpul de instrucţie, unde făcea exerciţii cu o bombă de mână, aceasta a explodat rănindu-l grav pe corp. Cu o targă sublocotenentul a fost dus la primul post de ajutor, iar de acolo a fost transportat la spitalul militar din Galaţi.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonamentul normal: 120 lei pe an.

„ de favoare: pentru săteni, muncitori şi intelectuali ***60*** *lei pe an.*

„ de susţinere: ***200*** *lei minimum pentru instituţiile statului, financiare, biblioteci şi pentru toţi acei cari pot şi vor să sprijine ziarul.*

În America ***2*** *dolari pe an.*
În Jugoslavia ***65*** *dinari pe an.*

Plata abonamentului se face înainte Se poate abona foaia şi pe jumătate de an.

Publicitatea se primeşte la administraţia foiei şi la toate agenţiile de publicitate din ţară.

Sărbătorirea dela Chişinău. Duminecă în 2 Septembrie, împlinindu-se 60 de ani dela omorârea lui Simeon Murafa şi Hodorogea, basarabenii au ţinut să sărbătorească amintirea celor doi luptători pentru cauza naţională moldovenească.

Cu acest prilej s'a pus şi piatra de temelie a monumentului ce se va ridica în grădina din faţa Soborului, pentru eroii Simeon Murafa, Hodorogea şi a poetului Alexei Mateevici.

Simeon Murafa şi Hodorogea, au fost ucişi de ofiţerii şi soldaţii ruşi pentru că i-au găsit vinovaţi că au luptat pentru unirea Basarabiei cu patria mamă.

La orele 10 dimineaţa s'a ţinut o panahidă la mormântul lor dela ţintirimul din Chişinău iar la amiază a fost slujba bisericească la biserica din curtea unde se va ridica monumentul.

I. P. S. S. Mitropolitul Gurie a ţinut o cuvântare, spunând între altele, că au venit vremuri noui, şi bune pentru ca monumentele foştilor luptători pentru unire din Basarabia să se ridice în mijlocul oraşului.

Scumpetea în Ungaria. Nebunia boierilor unguri, cari stăpânesc Ungaria fără ca poporul să poată crâcni şi risipesc sute şi sute de milioane, ca să plătească pe cei ce scriu în potriva Românilor şi să formeze batalioane pe ascuns pentru a se război cu toată lumea, îşi arată roadele şi prin scumpirea grozavă a vieţii. In Budapesta, un kgr. de pâine neagră costă 900 coroane, un kg. de untură 12 mii, un litru de lapte 860, un ou 320, un kgr. de cartofi 260, un kgr. de carne 10 până la 12 mii de coroane. Ca să facă faţă nevoei de bani, se tipăresc cu nemiluita la bani, aşa că în luna Iulie din anul acesta circulau (umblau) bani de hârtie în valoare de peste două sute de miliarde, pe când noi abia avem ceva peste 15 miliarde. In Ungaria sunt şi bancnote de 50 şi 100 de mii de coroane. Când sunt aşa de mulţi bani de hârtie se'nţelege, că nu mai au valoare.

Dumnezeu nu bate cu bâta!

Expoziţie. Săptămâna trecută, în orăşelul Răducăneni din judeţul Fălciu, s'a deschis o expoziţie de vite pentru a încuraja cu premii creşterea animalelor.

Nu lăsaţi chibrituri pe mâna copiilor. Zilele trecute, copilaşul Ludovic Setladi, în vârstă de 4 ani, din comuna Şebiş (jud. Arad) găsind o cutie cu chibrituri a început să se joace aprinzând unul câte unul, ceea ce îi făcea mare plăcere. Cum copilaşul arunca pe jos chibriturile aprinse, unul căzând pe nişte pae a luat foc casa, care a ars cu totul dimpreună cu copil.

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulţi cari ştiţi să puneţi pe hârtie gândul vostru, aşa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiţi a spune lucruri bune, — ca să învăţăm şi noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieţi pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaştem de aproape, vrem să vă spuneţi şi voi păsurile voastre, cum mai este prin sate şi cum aţi dori să fie. Şi vorbind un sătean din Basarabia, şi altul din Banat, şi altul din Bucovina, şi altul din Ardeal şi altul din Dobrogea, ne vom cunoaşte mai bine şi ne vom iubi mai mult.

Bani de metal. Ministerul de finanţe (al visteriei statului) a luat măsura să se bată bani de metal de 1, 2 şi 5 lei în locul banilor de hârtie, cari vor fi scoşi din circulaţie (umblet). E vorba să se bată bani de metal în valoare de 400 milioane. Senatul şi Camera au votat legea care împuterniceşte să se facă acest lucru.

Locuitorii Jugoslaviei după limbă. Făcându-se numărătoarea poporului în Jugoslavia, s'a aflat, că din o mie de locuitori 742 sunt sârbi şi croaţi, 85 slavoni, 19 români, 43 germani, 39 unguri, 37 albanezi şi 1 italian. Nu ne vine să credem, că numărul românilor e aşa de mic. Aşa se vede românii din Valea Timocului şi din Macedonia sârbească au fost socotiţi între sârbi.

La şcoala superioară de arte şi meserii din Braşov (Ardeal) sunt vacante 40 locuri de bursă a 5.000 lei. Bursele se vor da prin concurs, care va începe la 18 Septembrie în localul şcoalei. Candidaţii trebue să aibă vârsta între 13—16 ani, să fie sănătoşi şi bine desvoltaţi. Pentru înscriere se va prezenta actul de naştere, certificatul de absolvire cu succes a 2 clase gimnaziale sau civile sau 4 clase primare, certificatul de vaccină şi un certificat despre starea materială a părinţilor.

Drum Drept e revistă foarte bună, sub conducerea dlui C. Nedelescu-Zloteşti. O recomandăm cititorilor noştri. Revista apare în Turnu-Măgurele.

Noul Nunţiu Papal în Bucureşti. Papa (patriarhul catolic) dela Roma are, dela războí încoace, şi în Bucureşti un *nunţiu*, adecă un fel de ministru plenipotenţiar, cum au şi statele, cu cari România are legături politice şi comerciale. Săptămâna trecută s'a prezentat la M. S. Regele nostru, noul Nunţiu papal pentru România. Excelenţa sa *Angelo Maria Dolci*, după ce şi-a prezentat scrisorile de acreditare, a rămas să prânzească cu Regele.

Prizonierii Români în Rusia. In lagărele de prizonieri ale bolşevicilor se mai află şi acum aproape zece mii de prizonieri români. Dela unii au sosit ştiri înfiorătoare de chinurile pe cari le îndură acolo. Intr'un lagăr de lângă Moscova, care e acum capitala Rusiei bolşevice, prizonierii români s'au pus în greva foamei, adecă nu mai vreau să mănânce lăturile, cari li se dau, preferind să moară mai bine de foame. Guvernul nostru va şti să găsească mijloace pentru ca să scape pe acei nenorociţi şi să-i aducă iarăşi în patria străbună.

Faptă bună. Dl advocat Gică Ştefănescu din Bucureşti, a dăruit 50 mii de lei, în folosul şcoalei primare de băeţi din Câmpulung jud. Muscel. Pilda aceasta ar trebui urmată şi de altele.

L-a pedepsit Dumnezeu. Soldatul Vătan Ion din reg. 3 Pioneri s'a întors de curând acasă, în concediu, în comuna Bălţaţii de jos, jud. Mehedinţi.

Voind să facă vânătoare de porumbei şi de câini şi a luat arma şi se puse la pândă. Văzu un biet căţel nevinovat, ochi şi trase.

Dar l'a pedepsit pe semne Dumnezeu, căci arma făcu explozie în mâinele crudului ostaş şi sfărămăturile puştei săriră în toate părţile, rupându-i degetele de la mâna stângă.

Păstrarea cepei

Dacă vrem, ca ceapa să erneze bine, trebue să o recoltăm când e coaptă potrivit. Aceasta se cunoaşte de pe aceea, că gâtul cepii e moale şi foile gălbui se lasă în jos. Cepele **prea** coapte dau în August, dacă e timp umed, numai decât rădăcini şi putrezesc peste iarnă tot aşa de uşor ca şi cele necoapte bine. De aceea văzând, că gradul coacerii nu e deoptrivă când vrem să scoatem ceapa, o culegem la recoltă alegând cepele potrivite şi lăsând pe cele necoapte potrivit să mai stea.

Dupăce am întins rar cepele coapte pe timp uscat pe pământul uscat şi le-am întors de mai de multeori, iar pe timp umed le-am pus să se usuce sub un şopron deschis, ca să ajungă aerul la ale sau le-am făcut buchete şi le-am lăsat la aer şi soare să se coacă, ne apucăm pela sfârşitul lui Octombrie să le curăţim şi să le sortăm (alegem). Cantităţi mai mici la punem în rociuri de talaşuri (aschii de rindea) şi le atârnăm la un loc unde să nu poată degera. Cantităţi mai mari le facem grămezi de 60—80 cm. înălţime în locuri ferite de ger. Dacă totuşi e primejdie de ger, le acoperim cu o pătură (ţol). Când se domoleşte gerul, le descoperim, ca să ajungă aerul la ele, mai ales că acoperite asudă. E bine să fie căutate, chiar şi grămezile mai mici, ca să nu fie cepe stricate, căci acestea trebue îndepărtate.

VEŞTI DIN BUCOVINA

Din Mahala. Dumenică în 2 Sept. crt. a avut loc în satul Mahala o serbare poporală cu teatru, cântece şi danţ, rânduită de casa de cetire „Prinţul Carol". Preşedintele societăţii d. I. Ieremie deschide serbarea la orele 4 şi jum. salutând pe cei prezenţi precum şi pe delegata centralei caselor naţionale din Bucureşti, dşoara Stănescu. S'a cântat apoi de către corul plugarilor din Buda, Imnul Regal şi alte cântece româneşti. Serbarea s'a sfârşit cu bucata de teatru „Nuuta ţărănească" jucată cu multă îndemânare de dşoara Kuczinky şi de elevi. Seara a urmat danţul până în zorii zilei. Membrii societăţii şi-au văzut munca depusă răsplătită moral şi material. *O. I.*

Din Suceviţa. Cabinetul de lectură, „Ajutorul" din satul Suceviţa a aranjat în ziua de Sf. Maria mare în localul primăriei o frumoasă petrecere poporală urmată cu teatru, conferinţe şi danţ. Felul cum a fost organizată această petrecere, a atras mulţi oaspeţi din împrejurime şi depărtare. Cu această ocazie d. Primar Boghean a ţinut un cuvânt de deschidere, iar d. prof. S. Fâşcu, dupăce a predat peste 200 cărţi strânse pentru acest cabinet, a explicat celor prezenţi în cuvinte alese însemnătatea cabinetelor de lectură la sate şi lumina binefăcătoare a cărţilor bune şi folositoare, îndemnând pe săteni să-şi trimită copiii regulat la şcoală şi să-şi păstreze legea strămoşească ferindu-se de credinţele greşite ce se lăţesc pe la sate. Apoi dşoara G. Chiraş împreună cu elevi şi eleve din Suceviţa au jucat frumos piesa „Cinel-Cinel". Mulţumită muncii şi străduinţii dlui primar Boghean, înv. George Vatamaniuc şi dşoarei înv. G. Chiraş petrecerea a avut o reuşită destul de frumoasă, putându-se realiza un venit curat de 875 lei. Cu aceşti bani se vor lega cărţile cabinetului din Suceviţa. Cabinetul mulţumeşte şi pe această cale domnilor şi doamnelor cari au binevoit a suprasolvi şi anume: I. P. C. S. archimandritul Dr. Ortizie Popescu, prof. S. Fâşcu, fam. cat. Berariu şi fam. înv. sup. Hreniuc câte 100 lei; prof. Macariciuc şi fam. înv. Boghean câte 80 lei; P. C. S. ieromonachul Isaia Păpuşoiu 50 lei; ieromonachul Mânzoc Mihaiu, prof. Ipolit Tarnavschi, Gavril Boghean şi fam. Zub câte 40 lei şi dra prof. Volcinschi 30 lei. *D. V.*

Bandiţii bulgari fură oi. Şapte bandiţi armaţi au atacat la păşune pe ciobanul Dumitru Petcof din Vladimirovca, (Dobrogea) pe care l-au legat şi l-au lăsat în paza a doui dintre ei. Restul de 5 bandiţi au luat 93 de oi, proprietatea femeii Calucia Iosef şi au trecut graniţa în Bulgaria.

Aceiaşi bandiţi au atacat şi pe Dumitru Ivanof, care se afla la munca câmpului, odihnindu-se sub un păr. Asupra acestuia au tras 5 focuri de armă, fără însă a-l nimeri. Apoi au dispărut, trecând graniţa.

Şeful postului din Vladimirovca a format poteră pentru prinderea acestor bandiţi.

CE ESTE PRIN LUME

Un tată cu treizeci şi nouă de copii. Nu vă pară că-i glumă, ci-i chiar adevărat. In Suedia trăeşte un sătean cu numele Sven Hopkins în vârstă de 69 de ani. Dumnezeu i-a dat zile să ajungă naşterea celui de-al treizeci şi nouălea copil. A fost însurat de trei ori în viaţa lui. Din prima căsătorie a avut zece feciori şi cinci fete, din cea de-a doua şease feciori şi şease fete. A treia femeie îi trăeşte şi duce cu ea o viaţă tihnită. Cu femeea a treia a avut până acuma cinci feciori şi şapte fete. Şi să vezi minune: Insurăţeii aceştia mai trag nădejde că Dumnezeu li va da încă doi feciori. Aproape toţi copii săteanului acestuia trăesc; mulţi din ei sunt căsătoriţi şi s'au prins la gospodării frumoase. Laudă mare i se cuvine lui Hopkins că nu s'a dat în lături dela nici o cheltuială pentru învăţătura copiilor lui! Toţi treizeci şi nouă ştiu carte. Vrednic om!

Din ţara bolşevicilor. Un ziar englez aduce la cunoştinţa lumii lista oamenilor cari au căzut jertfă sălbătăciei bolşevice. Citind aceste cifre, ţi se face părul măciucă. Iată anume câţi oameni au trimis pe lumea cealaltă până acuma bolşevicii: 28 episcopi, 1215 preoţi, 6775 profesori şi învăţători, opt mii opt sute medici, cincizeci şi patru de mii 640 ofiţeri, două sute şasezeci de mii soldaţi, zece mii cinci sute ofiţeri de poliţie, patruzeci şi nouă mii cinci sute agenţi de poliţtie, douăsprezece mii 950 plugari, trei sute cincizeci şi cinci de mii 250 neguţători şi intelectuali şi una sută nouăzeci şi trei de mii 350 muncitori. Afară de aceasta de foame au murit până la 30 de milioane de oameni, cei mai mulţi femei şi copii. Să mai spue cineva că bolşevicii n'au adus raiul în ţara lor!

Ţăran decorat pentru plugăria sa. In comuna Lambesant din Franţa trăeşte un om bătrân trecut de 100 de ani (de 103 ani), care de 65 ani lucrează pe aceeaşi moşioară foarte bine îngrijită, pe care şi-a cumpărat-o când a fost de 38 de ani. De atunci tot aci şi-a arătat ştiinţa sa în plugărie, făcând din moşioară o moşie de model (chip de bine îngrijită) şi a mai şi mărit-o în cursul anilor.

Implinind 65 de ani de când îşi lucrează această moşie, — guvernul francez, la propunerea ministrului agriculturei (a lucrării pământului), a dat vrednicului şi prea harnicului gospodar o decoraţie (medalie) frumoasă numindu-l „Cavaler al vredniciei plugăreşti". A fost o frumoasă sărbare acolo în sat în jurul decorării stăruitorului şi pricepătorului econom.

CĂTRE OAMENII DE BINE. Rugăm pe preoţii din sate, cum şi pe învăţători sau alţi cărturari, să ne trimeată din satele lor chipul (fotografia) a celui mai bun gospodar, care a făcut fapte bune, fie pentru biserică, fie pentru şcoală sau alt-ceva, chipul acelui gospodar care e harnic, are gospodăria cea mai frumoasă, şi se bucură de toată cinstea. Chipul gospodarului îl vom tipări în foae, ca să vadă miile noştri de cititori, pe oamenii cei de suflet, de inimă bună şi de cinste. La fiecare chip (fotografie) se va adăuga numele şi pronumele ţăranului, vârsta, din ce sat este şi pe scurt ce a făcut el în viaţă.

Preoţi, învăţători, săteni şi intelectuali, grăbiţi-vă şi plătiţi abonamentul de 60 lei pe an până la 1 Octombrie 1923, căci aveţi folosul cu această neînsemnată sumă să primiţi foaea pe un an întreg, în loc de 120 de lei cât va fi abonamentul pe an începând cu 1 Octombre c.

LUMEA DE LA SATE A PRICEPUT FOLOSUL CE-L ADUCE „CULTURA POPORULUI" ŞI ÎN URMA DRAGOSTEI CU CARE ESTE ÎMBRĂŢIŞATĂ ACEASTĂ FOAE,

DE LA 1 OCTOMB. 1923 VA APARE ÎN 6 PAGINI

ORICE OM LUMINAT DIN SAT TREBUE SĂ AIBĂ ÎN CASA SA

CULTURA POPORULUI

POVESTIRE

DIN ALTE VREMI

15) de: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ

Odată am fost rănit? Au nu sunt învățat cu mușcătură de săneață? Asta-i șagă, nu durere". Și râzeșul scoase din brâu o bucată de naframă înadins pentru asemenea prilejuri și se îndoi puțin de șale. Dar boerul Ulmeanu nu-l lasă; el se uită la sângele cald cum se prelinge pe toată cizma; puse mai multe frunze de calapăr rupte din iarbă și, înfășurând pulpa strâns, boerul zise:

„E adâncă rana. N'ai să mai poți lupta frate.

Moș-Luca, parcă n'ar fi avut nici o durere, energic își mișcă buzele:

— Cum? Eu? Să vină caii!

Intr'o clipită sirepii săriau turbați iar în luciul săbiilor sclipiau razele de soare. Dar nici Ali și nici Pașa nu-și pierdură cumpătul, ci erau și ei pe cai.

Navala începu vijelească, — o furtună. Neprietenii cu chipurile urîte, cu gurile căscate cu sulițele cari le învârtiau îndemânatic se izbiau puternic în clocotirea morții. Nu le păsa de nimic, nu vedeau nimic de cât prăbușirea moldovenilor. Iar Ali țipa ca o fiară: „Piară toți Ghiaurii!" rânjind înspăimântător; Pașe-i tremura barba stufoasă și cu brațul ca de oțel lovia mai mult în plin cu iataganul.

Se prăbușiau Moldovenii; rămâneau caii fără stăpâni în șea; răniții gemeau sub copitele sirepilor, văzduhul clocotea de sănețe și trecură două ceasuri de lovire amarnică fără să se cunoască a cui e izbânda.

Mlădios ca un șarpe între oblâncuri, Simeon Frâncu, lăpușneanul, se apropie de Cara-Pașa. Ascuțișul sabiei căpitanului lunecă în sus, dar, când să se adânciască în moalele capului, Hanul, ca o pisică, cu o mișcare mai iute, împlântă oțelul în pieptul lăpușneanului. Trupul căpitanului în nesimțire se rostogoli din șea, atârnând în scări.

Logofătul văzând aceasta își mușcă buzele până la sânge iar moș-Luca suspină:

„Simioane!"

Boerul Ulmeanu își eșise din fire. Pala lui se adância în țeste de tătari. Oștenii moldoveni se răzbunau amarnic. Neprietinii de la un timp o luară la goană, intrând în râpa îngustă. Aici fu groapa celor mai mulți.

Armăsarul boerului Ulmeanu se izbi de acel al Hanului. Clipe groaznice. Față în față doi zmei. Săbiile se învârtiau în văzduh. Moș-Luca fu cel dintâi care trimise pe lumea cealaltă pe un mârzac ce se încumeta să-l loviască pe la spate pe tânărul boer; și dintr'o lovitură puternică așa cum ai despica o bucată de lemn, Ulmeanu trânti paloșul care se adânci în fruntea Hanului. Intr'o clipă fața i se umplu de sânge ce curgea și pe haina-i scumpă, — și leșu-i căzu pe spate. Pașa scăpă cu viață ca prin minune...

Se făcu iar liniște ca în dimineața acestei zile. Soarele strălucia pe cer tot așa de voios parcă nimica nu s'ar fi întâmplat pe pământ. Oștenii erau mulțămiți, numai unii din ei rămăseseră pe veci, aici. Glia era încă umedă de sânge. De pe șleahul alb de țară, luptătorii își mai întoarseră încă odată ochii la locul cu morminte sfinte, proaspete. Un cârd de robi, unii răniți iar alții teferi cu privirile în pământ, pășiau abătuți între moldoveni.

Logofătul grăi:

„Hanul nu mai este.

Iar boerul răspunse:

— Nici Simeon, săracul!

Moș-Luca făcu o cruce:

— Erte-i Dumnezeu păcatele!

Și în piepturile tuturora era un dor de a ajunge mai de sârg la vetrele lor, iar tânărul boer se gândia la jupâneasa cea gingașă pe care o lăsase acasă, cu pleoapele umede la plecare...

(Sfârșitul Părții I.)

Teatrul Național din Cluj

Deschiderea stagiunii

Un teatru național în tot cuprinsul Ardealui... Iată de ce deschiderea stagiunii înseamnă un deosebit eveniment cultural și toată privirea noastră trebue să se îndrepte înspre această școală națională și vie, în Clujul care îndeplinește menirea de inima românismului de dincoace de Carpați, unde se concentrează toate energiile și de unde trebue să pulseze cultura neamului nostru.

Iată de ce trebue să dăm însemnătatea cuvenită celei de a doua Universități care este teatrul, tot asa de folositoare ca și cea dintâi, unde se făurește știința.

Actorii sunt și ei învățători, învățătorii masselor largi, învățătorii cari ne înfățișează viața în tot complexul, cu toate desnodămintele ei.

Și acest teatru care ar trebui să ne fie cel mai drag, cel mai de aproape de sufletul nostru, și-a deschis larg porțile în seara de 9 Septemvrie.

M'a mișcat cea dintâi reprezentație cu „Vlaicu Vodă" precum și cea de a doua cu „Chemarea Coderului."

O atmosferă nu se poate mai înțelegătoare a trecutului nostru; un drum mai frumos ca acesta; o cale mai potrivită care ne duce în adâncul conștiinții noastre de unde răsar, și trăesc vremurile de mărire; un izvor binefăcător care mereu ne va potoli setea.

Și acest semn bun de teatru se datorește d-lui Zaharia Bârsan, el însuș un scriitor un răscolitor de suflete.

El a înțeles ce trebue ardelenilor mai cu seamă, dar nu știu dacă alții, de la București, l'au înțeles. Căci ministrul artelor și cu direcția generală a teatrelor — fără a-i învinovăți — prea puțin înfăptuesc pentru teatru din nouile provincii. Bună oară aici, în Ardeal, se simte mai multă nevoie de teatru național chiar de cât în capitala țării. Bucureștii adună pe cei mai buni artiști, fără ca aceștia ei singuri să se gândească și să protesteze: că răspândirea talentelor lor nu e deajuns numai într'o metropolă. Artiștii buni trebue să renunțe la viața tihnită de acolo și să-și impue sacrificiul pe care-l cere o țară care-și pune temelia temeinică de consolidare națională și de cultură, în vremurile de azi.

Direcția generală a teatrelor poate dispune și are datoria ca pe toți actorii buni să-i împartă deopotrivă, dacă nu la celelalte teatre, măcar la Cluj, sau în altă parte unde se vor înființa, în nouile provincii, unde se opune teatrul celorlalte naționalități, c'un trecut și cu o tradiție.

Artiștii buni din București, să nu vadă în Teatrul de la Cluj, un teatru de provincie sau o scenă mai umilă ci pe aceeaș treaptă, și lefurile să fie egale. Acest fapt trebue să se înțeleagă și să nu se precupețiască de orice guvern, economie unde nu se poate îndeplini, pe când destule fonduri, cu nemiluita se cheltuesc pentru scopuri șubrede.

Atunci n'am asista că la teatrul din Cluj, talentele prinse cu arcanul și o străduință din răsputeri din partea d-lui Bârsan, ca să poată înfăptui din o trupă cu elemente de comedie, să joace dramă. Și au fost bine acești actori; au jucat cu suflet, cu înțelegere; au arătat că deși majoritatea tineri, știu să-și îndeplinească chemarea. Am fost chiar uimiți de felul de intrepretare, mai cu seamă, a piesei „Chemarea Codrului".

Artiștii aceștia muncesc fără pretenții, muncesc cinstit și merită toată răsplata.

A se reprezenta în fiecare săptămână o premieră, a trece aceiaș actori de la comedie la teatrul clasic, la teatrul lui Ibsen, înseamnă mult. Directorul de teatru, aici, nu muncește numai din cabinet, ci el, e pretutindeni, la repetiții, la directorat de scenă; el însuș actor în rolurile cele mai grele.

D-l Zaharia Bârsan, ni-a făcut o creație din Vlaicu Vodă; d-l Bârsan e un artist de valoare, iar alături de d-sa în rolul Doamnei Clara, d-na Olimpia Bârsan. Ce joc minunat de scenă și la această artistă; ce gamă de stări sufletești răspândită prin grai, ce emoțiune prin fiecare gest. D-sa și-a accentuat puternicul talent și prin Anca din „Chemarea Codrului."

Vorbind de fruntașii scenei din Cluj, nu pot uita nici pe d-na Raly, Mirian, d-șoara Cronvald — o artistă de mare viitor, — nici pe d-na Landry. Talentul d-lui Stănescu-Papa e afirmat de mult. Un minunat artist de comedie e d. V. Vasilescu.

D-l Ghebiricon, cu talentui desăvârșit poate sta pe orice scenă și-l sfătuim că prin o muncă încordată, prin un studiu îndeaproape al literaturii teatrale, va rămânea un **nume.** Se afirmă d. Gh. Bănuț în dramă.

Rămâne ca și publicul românesc să îndrăgiască acest teatru, să-l susție; iar gazetarii neisprăviți de pe la foile din localitate, să nu cadă în păcatul din anul trecut, să cobiască a rău și să critice, ci, să-și pue în minte: că a vorbi de artiști, de teatru, trebuie să judeci toate împrejurările și a nu picura răutatea, atunci când ar trebui să îndrumezi.

C. CEHAN RACOVIȚĂ

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI"
care se tipărește în 56 mii de exemplare.

BANCA ARDELEANĂ ȘI CASA DE ECONOMII S.A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
CLUJ, PIAȚA UNIRII 32.
Primește depuneri spre fructificare cu livrete și cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil. — Scontează cambii. Efectuiază remiteri în țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. Cumpără și vinde monede streine.
SUCURSALE ÎN T.-MURĂȘ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ȘI TURDA. INSTITUȚII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S.A." DEJ; „BANCA ȘI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII" ÎN GHEORGHENI
Safe-depozitele le ține la dispoziția on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. Intreprinderi industriale aparținătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrășarea de porci și industria de carne" s. a. Gherla; „S. A. p Morărit, Industria Lemnului și Mărfuri" Tg.-Murăș; „Agricultura Ardeleană" s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri" Cluj, etc.
Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei
18-6-14

Triple-Sec-Bogsza Triple-Sec-Bogsza
Orice familie își procură pentru casă
LIQUERUL BOGSZA
pentru că e veritabil și neîntrecut!
neîntrecut! neîntrecut!
16—20

Societatea Adriatică de Asigurare în Trieste
FONDATĂ ÎN 1838
DIRECȚIUNEA PENTRU ROMÂNIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NR. 10.
CASA PROPRIE TELEFON NR. 670.
REPREZENTANȚA GENERALĂ PENTRU TRANSILVANIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NUMĂRUL 10. TELEFON NR. 64
AGENȚIILE GENERALE ȘI PRINCIPALE ÎN: ARAD, BRAȘOV, CERNĂUȚI, TIMIȘOARA, ORADEA-MARE, SĂTMAR, SIBIU, T.-MUREȘ
32—1
PRIMEȘTE ASIGURĂRI ÎN RAMURILE: INCENDIU, GRINDINĂ, VIAȚĂ, FURT PRIN SPARGERE, ACCIDENTE, ETC., ETC., ÎN CONDIȚIUNI AVANTAGIOASE

INSTITUTE AFILIATE:
S.A. Cassa de păstrare a județului Turda Arieș din Turda, S. A. Casa de păstrare a județului Odorhei în OdorheiuSecuiesc, S. A. Casa de păstrare și Banca Economică din Județul Alba Inferioară din Aiud.
CASA DE PĂSTRARE ȘI CREDIT S. A. PE ACȚIUNI CLUJ.
PIAȚA UNIREI 7
11—6—8
CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,000.000 LEI
FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ
Magazinele de marfă ale casei de păstrare și de credit S.A pe acțiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează polițe, se execută plăți în ori ce localitate, și se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienților (safe) Bancă cu dreptul de a opera și cu devize.

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după desenuri se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-37-21

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 50—21

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malț dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate, 14—19
din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare.* Se capătă pretutindeni.

Dacă vrei bonboane bune cere
„MELISSA"
15-9
Telefon 648 și 665
Cluj — Calea Dorobanților 40 și 41-a

DACIA-ROMANIA
Societate generală de asigurare
Sediul central: București, strada Wilson 3. Telefon 527.

Fondată la anul 1879	Capital de acțiuni, deplin vărsat . . Lei 24,000.000		*Fondată la anul 1879*
	Rezerve și diverse garanții, peste . . Lei 100,000,000		
	Daune plătite în 1921 . . . . . . Lei 57,571,559		
	Daune plătite dela întemeierea Societății Lei 368,886,642		

Oficiul regional pentru Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș se află în CLUJ, Calea Victoriei No. 27, în palatul propriu.
Reprezentanța Generală pentru BANAT se află în TIMIȘOARA, Splaiul stâng al Begheului 1, casa proprie.
Agenții generale: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. 1.; BRAȘOV, SIBIU, ORADEA-MARE, TÂRGUL-MURĂȘ și SATMAR la Banca Românească. Agenții principale și speciale: Aiud, Alba-Iulia, Bistrița, Blaj, Caransebeș, Diciosânmărtin, Deva, Hunedoara, Lugoj, Orșova Oravița, Sebeșul-săsesc, Sighetul-Marmației, etc. etc.
Societatea DACIA-ROMANIA prin toate agenturile sale primește asigurări în toate ramurile ca: Viață, Incendiu, Grindină, Accidente, Furt prin spargere și Transporturi, oferind cele mai reale avantagii prin garanțiile de soliditate ce prezintă și prin grija ce poartă de interesele asiguraților, din toate punctele de vedere. 32—1 Incercați și vă convingeți!

DEPOZIT DE FABRICĂ ASTĂZI ȘTIE DEJA PREȚURI DE FABRICĂ
CLUJUL INTREG
UNDE POATE PROCURA CU PREȚURILE CELE MAI EFTINE TREBUINȚELE SALE IN HAINE PENTRU TOAMNĂ ȘI IARNĂ RAGLANE ȘI ROCURI DE IARNĂ. LA SUCCESORII CAROL SCHERER ȘI FII
GROMEN ȘI HERBERT
DEPOZITUL FABRICEI DE POSTAV DIN SIBIU. — CLUJ, LÂNGĂ PODUL MARE PESTE SOMEȘ (PALATUL BABOS)
31—1

BANCA CHRISSOVELONI SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI
SUCURSALA CLUJ, STRADA MEMORANDULUI N-rul 8.
SUCURSALE: BRĂILA, CONSTANȚA, CLUJ, GALAȚI, SIBIU, NEW-YORK (AMERICA), CONSTANTINOPOL (TURCIA).
AFILIAȚIUNI: BANCA CHRISSOVELONI & CO., DIN PARIS; BANCA CHRISSOVELONI, BISTEGHI & CO., DIN VIENA.
CAPITAL SOCIETAR DEPLIN VĂRSAT: LEI 150,000,000.
Face orice operațiuni de bancă. — Scontează portofoliul comercial, cupoane și titluri eșite la sorți. Deschide conturi curente. — Se însărcinează a face plăți în orice oraș din țară. — Emite cecuri și acreditive asupra oricărui oraș din țară. — Liberează scrisori de credit. — Primește bani în deposit și cu librete de economii, plătibile la vedere și pe termen fix, pentru care plătește dobânzi avantagioase. Prin mijlocirea sucursalei sale din New-York se însărcinează a face plăți pe tot teritorul României-Mari pentru Românii din America
27—4—6.

FABRICA DE BERE DIN TURDA S. A.
KORONA
CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5
DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ
GLORIA
BERE DIN MALȚ DUBLU
TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR 11 — TELEFON No. 394
26—9—8

Tiparul tipografiei „VIAȚA" Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13

Onor Astra Societate Culturala in Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te și vei fi! --- Voește și vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15-75. | Cluj, Duminecă 22 Sept. 1923 | ADMINISTRAȚIA: CALEA DOROBANȚILOR 10 TELEFON No. 15-32. | ANUL III. NRUL 26. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

BIBLIA

O carte de care avem atâta nevoie, și, totuși, se vorbește așa de puțin.

Paginele ei nu sunt cercetate așa cum ar trebui; și din isvorul învățăturilor celor mai umanitare, câți le caută înțelesul și mai ales câți le urmează?

Biblia, în țara noastră de altfel cu o tradiție religioasă nu se citește. Intelectualitatea nu are vreme să se adâncească în sfera cea mai senină a ideilor sănătoase; iar poporul — cel curat la inimă și gândire — nu este încă pregătit îndestul ca să deslege măcar slovele oricărei cărți.

Societatea noastră, în majoritate, e educată greșit. Valurile unei semiculturi îndepărtează pe om dela adevărata cale ale învățăturilor lui Isus, și cartea cărților sfinte nu are locul ce cinste, nu e cercetată, nu e aproape de ochii noștri. In bibliotecile intelectualilor; în casa celor cu pretenții că citesc; pe masa de lucru a oricui, nu vezi biblia.

Mamele pun sub ochii fetelor lor orice cărți; romanele obscene sunt în mâinile tineretului; literatura cea mai deșanțată e gustată cu pasiune de fiecare, afară de biblie.

Nici bătrânii zilelor noastre, nici tineretul — cel mai puțin — nimeni, nimeni, nu citește biblia.

Care e cauza? Unde e răul? In însuși creșterea noastră, acasă și la școală.

Ne-am modernizat cu totul, și uităm de biserică. Nu vrem să se uite de biserică, acolo înseamnă ca nu-i adevărată cultura.

La popoarele civilizate, la Englezi, în Franceji, la Germani, biblia e răspândită în milioane de exemplare. Ce-am făcut noi în această privință? Nu vedem măcar un început. Și e vremea. E vremea, mai cu seamă după răsboiul mondial, care a lăsat atâtea urme de păcate și mai ales de demoralizare socială și morală, să primenim sufletele celor mulți și răi, prin învățăturile luminoase din biblie.

Știința și civilizația nu e în contrazicere cu biblia, ba dimpotrivă în strânsă legătură.

Să ne coborâm cu mintea chiar la veacurile trecute ale neamului nostru. Ce pildă de înțelepciune la Domnii țării, la sfetnicii tronului de atunci, la Domnițe, la mamele care-și sacrificau totul pentru credința strămoșească. Dreptatea era dreptate; vicleșugul era îndepărtat; cuvântul era cinste și inima era curată.

Pentru răspândirea bibliei la noi trebuie să se facă mari sacrificii. Să luăm pildă dela alte națiuni, chiar dela americani, cei mai liberali în concepții, dar totuși acei care cheltuesc cei mai mult pentru răspândirea bibliei.

Și toată nădejdea o avem în fundația Principelui Carol. Ea va înfăptui această mare operă de refacere morală.

Războiul sufletesc se bazează pe învățăturile din biblie. In ea găsim, oricine, dela mintea genială până la muncitorul în haina-i plină de uleiul din uzină, orizontul cel mai larg al concepțiilor sociale.

In biblie e adevăr, e bunătate, e iubire între oameni, e filozofia vieții așa cum trebue înțeleasă, e singurul izvor de lumină care ne conduce pe calea de durere și în cele de bucurie.

Ne vom întări ca popor; vom avea unitatea sufletească națională cu ce mai marea vreme și prin biblie, și cu ajutorul ei vom înlătura aceia idei bolnave, atâta decădere morală care a cuprins sufletele din cauza că în inimile aproape ale tutorora, nu mai e raza binefăcătoare a conștiinței senine, ci o mlaștină de păcate din care se murdărește sufletul chiar de copil.

„Cultura Poporului"

Cronici Bucureștene

Acum, când cu începutul lui Septembrie, căldurile ce înfierbântă, în timpul de seară Bucureștii — oraș de câmpie — s'au domolit, — Cetatea Luminei pentru toți Românii își reia mai vie viața politică, socială și culturală . . .

In „Cronicele Bucureștene", care mă voi sili să fie cât mai dese, — voiu căuta să urmăresc această viață, în toate manifestările ei și s'o fac cunoscută cetitorilor „Culturii Poporului."

*

Nu-mi pot începe într'un chip mai nimerit această expunere de cât scriind despre activitatea Teatrului Național.

Stagiunea din toamna aceasta a fost deschisă cu piesa istorică **„Vlaicu Vodă"** a fostului director al Teatrului Național, d-l Alex. Davila. Versurile curgătoare, cuvintele românești, împestrițate cu arhaisme, totuși așezate în chip minunat, fără să obosească, au făcut ca piesa să aibă aceaș călduroasă primire ca acum cincisprezece ani. Actorii și-au îndeplinit în chip conștiincios misiunea lor de apostoli ai artei.

Odată cu redeschiderea Teatrul din București, Direcția Generală se ocupă serios cu deschiderea unui Teatru Național la Sibiu, pentru care a început să adune elementele necesare, pentru că să poarte cu vrednicie steagul artei românești și în orașul unde sașii își au o puternică citadelă culturală.

*

La Teatrul „Carol cel Mare" compania Petre Sturza ne prezintă între altele o piesă **„Carlino și Marieta**, în care o fetiță de 8 ani — Lola — joacă două roluri de odată: și pe „Carlino și Marieta."

Oricare ar fi talentul acestei fetițe precoce, credem însă că e neomenes să târăști la rampă, o biată copiliță plăpândă, să smulgi în fiecare seară din nopțile unei biete fetițe . . . Intr'un oraș, unde se găsește o Societate pentru „protecția animalelor" oare să nu se găsească și o societate pentru „protecția copilăriei", dată pradă curiozității mulțimei avide de senzații cât mai rafinate.

Astfel societatea **„Cântarea României"**, care înființată, după război, a marcat frumoase succese până acum, își reîncepe activitatea strângând pe coriști în ziua de 18 Septembrie. Vom pomeni cu plăcere despre munca sa pe tărâmul artistic, prin concertele la care societatea va pofti pe doritorii de muzică bună și românească.

* * *

Iată că se vor deschide în curând și porțile templelor culturii: a școalelor.

Cultura unui popor se cunoaște după numărul școalelor pe care le are. De aceia, a pricinuit un dureros răsunet vestea desființării liceului de pe lângă Poșta din București, — la care învățau băeții și fetele funcționarilor dela această instituție.

Nu vrem să știm care au fost pricinele care au hotărît pe d-l Ministru al Comunicațiilor să desființeze liceul de pe lângă Poștă, când acelaș a înființat și un liceu, în cartierul Griviței, pentru copiii funcționarilor dela C. F. R.

D-l dr. Angelescu, Ministrul Instrucțiunei, a încredințat, însă, delegația de părinți care i s'a înfățișat, că Ministerul se opune la desființarea liceului, și va interveni pe lângă d-l Ministru al Comunicațiilor pentru ca să mențină acest liceu și să-l reorganizeze.

In legătură cu școala secundară, trebue să scoatem în evidență munca rodnică a comitetelor școlare ale liceelor **„Matei Basarab"** și **„Gh. Șincai"**, care au isbutit să înființeze internate, pe lângă aceste școli.

Se va da preferință de primire fiilor funcționarilor și fiilor de săteni. Iată dar „fapte", care scot și mai mult la iveală binele ce s'a făcut școlilor prin înființarea „comitetelor școlare."

„Asociație Generală a Presei" a ținut să ceară Duminecă 9 Septembrie, cât și Marți 11 Sept., prin vânzarea „floarei albastre a ziariștilor" obolul Bucureștenilor pentru fondul de pensii și ajutoare a luptătorilor în marea luptă culturală pe care popoarele o duc în timpurile moderne . . . și credem că Bucureștenii și-au făcut, ca întotdeauna, cu prisosință datoria...

TRAIAN G. STOENESCU

REAMINTIREA UNOR ADEVĂRURI

Las unor condeie mai autorizate decât al meu sarcina — de altfel, foarte ușoară — de a împrăștia calomniile și releva inepțiile din cari e alcătuit un articol, publicat în ultimul număr al revistei „Revue de Genéve."

Autorul care semnează Gabriel de Kende *și zice că e ungud din Cluj, se ocupă de Românii din Ardeal pe a căror soartă o deplânge și încheie chemându-i pe conaționalii noștri* la lupta de scuturare a jugului românesc (?!)

Și pentru ce ar trebui scuturat jugul românesc? Intre altele, ne spune acest ungur cuprins de dragostea cea mai suspectă pentru neamul nostru, pentrucă, de când a intrat sub administrația României, Ardealul a dat înapoi în toate direcțiile, populația a sărăcit, învățământul e în mare regres și pentrucă . . . Românii din Ardeal sunt superiori celor din Vechiul Regat.

Pentru aceste considerațiuni d. de Kende nu vede altă eșire decât despărțirea Ardealului de România și — ceiace după dânsul ar fi o urmare firească — realipirea lui la Ungaria.

I-s'ar putea răspunde pur și simplu cu vechia zicătoare „vrabia mălaiu visează" sau și mai bine cu cealaltă zicătoare „paște, Murgule . . ." și s'ar putea pune punct.

Nu strică însă dacă cercetăm două din așa zisele argumente mai solide ale acestui ungur, care dovedește că încă nu s'a deșteptat la sentimentul realității.

Primul său argument este: Ardealul a dat înapoi, populația sărăcind și regresând ca instrucție. Al doilea: Românii din Ardeal sunt superiori celor din Vechiul Regat.

*

Noi nu vom contesta că, din punctul de vedere al vieții economice, Ardealul, ca și Vechiul Regat și ca și celelalte ținuturi românești, trec prin greutăți cari n'au existat înainte de 1914. Dar aceste greutăți nu sunt proprii numai Ardealului sau numai României. Toată Europa, putem chiar zice toate continentele străbat dela războiu încoace o criză economică din cele mai grave. Pretutindeni viața economică a fost dezorganizată și lumea suferă și se sbate în greutăți pe cari nu le cunoscuse mai înainte.

Cauza acestei stări de lucruri nu e alta decât războiul cel mare ce a îngrămădit atâtea ruine, a pustiit atâtea averi și a provocat atâtea nenorociri.

Și ne mirăm de miopia, de incapacitatea de a vedea a autorului articolului de care ne ocupăm.

Nu vede el ceiace văd sute de milioane, ceiace pricep până și copiii cei mici?

Așa fiind, chestiunea din punctul de vedere al greutăților traiului se pune altfel: unde este astăzi mai puțin rău, unde se poate trăi ceva mai bine decât în alte state?

Punându-ne pe acest teren — care e singurul adevărat — constatăm cu un sentiment de îndreptățită bucurie că noi în România — în întreaga Românie — stăm incomparabil mai bine decât cei mai mulți din vecinii noștri și decât alte state mai îndepărtate.

Economicește, Ardealul a dat înapoi, afirmă d. de Kende. Dar dece nu ne spune cum stă astăzi Ungaria în această privință? Dece? Pentru simplul cuvânt că la noi este un raiu pământesc în comparație cu neagra mizerie în care se sbate populația Ungariei. Cu toată scumpetea traiului de care ne plângem, viața la noi e relativ mai eftină decât în cele mai multe state din Europa.

Incă ceva foarte important. Ceiace s'a făcut pentru Ardeal în acești patru ani de administrație românească nu s'a făcut în o mie de ani de stăpânirea maghiară. Anume împroprietărirea, *care a luat pământul din mâinile leneșilor și risipitorilor latifundiari și l'a dat țăranilor,* tutulor țăranilor, *fără deosebire de naționalitate. Grație împroprietăririi, vom avea în Ardeal o pătură țărănească mult mai înstărită mult mai independentă cum a fost în trecut.*

De asemenea, nu numai că n'a dat înapoi învățământul, ci școlile, bibliotecile și celelalte mijloace de cultură intelectuală au fost sporite în proporții considerabile.

*

Nu ne putem mira în destul de stupiditatea (regretăm că nu găsim alt termen) celui de al doilea pretins argument prin care ungurul din Cluj cere despărțirea Ardealului de restul țărei. Anume că Românii din Ardeal sunt superiori celor din Vechiul Regat.

Admițând că ar fi așa, întrucât faptul acesta constitue un motiv de supărare și de despărțire? Prin ce aberațiune s'ar putea ajunge la regula că de îndată ca locuitorii unui ținut stau mai bine decât locuitorii celorlalte ținuturi, ei trebue neapărat să fie rupți din trupul țării și al națiunei din care fac parte?

In toate statele din lume sunt provincii mai bogate și altele mai sărace. Urmează de aci ca provinciile mai bogate să fie despărțite de statul căruia aparțin? Ar fi un nou punct de vedere care nu are decât un cusur: acela că nu cuprinde într'ânsul măcar un grăunte din cea mai elementară logică.

Ardealul a fost, este și va rămânea românesc: acesta e faptul hotărâtor, pe care nu l'or putea schimba toate articolele ce le-a scris sau le va scrie un de Kende oarecare și toți cei de o seamă cu dânsul.

N. BATZARIA.

ROMÂNII DIN MACEDONIA

II

Românii ca factor de cultură în Balcani

Astăzi nimeni nu și-ar putea închipui că o populațiune românească redusă numai la 500.000, cum sânt Românii din Mecedonia, așezată în mijlocul altor popoare mai numeroase, cum sânt Albanezii, Grecii și Bulgarii, ar fi putut juca vreodată un rol cultural.

Și cu toate acestea este destul să ne aruncăm o scurtă privire, asupra trecutului lor, ca să ne dăm seama că, cu tot numărul lor redus față de celelalte neamuri străine, cu tot nenorocul ce au avut de soartă, ca să fie pe veci despărțiți de grosul românismului carpatic și, odată despărțiți, să fie asvârliți în cealaltă extremitate a Balcanului, acești Români din Macedonia, pe lângă marele rol politic și economic, au mai jucat și unul *cultural,* ajungând cel mai de seamă element de progres și de civilizație în întreaga Peninsulă Balcanică.

Românii din Macedonia a fost singura populațiune din Balcani care, din simpla stare de păstori nomazi cum erau ei prin sec. VIII—IX, când se despărțiseră de frații lor din nordul Dunării, au reușit cu timpul să devină cel mai puternic element orășenesc din aproape mai toate centrele din Epir, Albania și Macedonia, și aceasta, bine înțeles, grație, în primul rând, spiritului lor de libertate ancestrală, acestui spirit care nu numai că le-a păstrat o situație de administrație autonomă față de celelalte popoare care gemeau sub jugul turcesc lucrând ca robi la beii turci, dar îi mai făcuse să fie cei mai tari și mai întreprinzători dintre toate neamurile din Balcani — în al doilea rând, grație acelui sentiment de solidaritate, în fața căruia orice influență de afară în moravurile lor patriarhale, orice concurență economică în intreprinderile lor comerciale și orice luptă de asuprire pentru restrângerea drepturilor lor moștenite, — rămâneau zadarnice.

In toate aceste orașe din Macedonia, Epir și Albania, Românii, doritori de o cultură mai înaltă și, în același timp, înzestrați cu mijloacele morale și materiale de trebuință pentru însușirea ei, au înființat școli pe cheltueala lor proprie. Cea mai înaltă școală de pe vremea aceea — sântem pe la sfârșitul sec. al XVII — era aceea din *Moscopole,* oraș vestit printre Românii macedoneni atât prin bogăția legendară a locuitorilor, cât mai ales prin superioritatea lui culturală. *Moscopole* avea pe atunci 40.000 locuitori, toți Români, cu 70 de biserici. La începutul veacului al XVIII Moscopole avea și o imprimerie care a ținut până pe la 1880 și era a treia tipografie din întreg ținutul Balcanului, după cele două din Iași și București. La această tipografie și-au tipărit lucrările învățații Români macedoneni: *Anastas Govdu, Grigorie Constantin* și mai ales *Teodor Anastas Cavalliosi.*

Dar Moscopole nu era renumit numai ca oraș unde se tipăreau cărți pentru întreaga regiune sudică a Peninsulei Balcanice, ci și ca centru de cultură prin prezența celei mai înalte instituțiuni culturale, un fel de școală superioară, pe care Românii macedoneni o numeau *Academia Nouă.* La această academie se învățau cu mult temeiu științele filozofice, matematice, și limbile clasice.

Se înțelege că limba de predare nu era cea românească, însă nici limba greacă vorbită. După spiritul vremii de atunci, când și în Occident știința se făcea în limba latină, în Academia din Moscopole instrucția se făcea în limba elenă. Cu toate acestea, cărturarii români se îndeletniceau și cu cultivarea limbii române, mai ales când era vorba despre răspândirea învățăturilor bisericești în masse. Această tendință de a cultiva pe popor în limba națională se vede dintr'un mare manuscris rămas până la noi și cunoscut sub numele *Codicele Dimonie,* cu conținut religios.

Și nu numai cărturarii, dar și marii negutători români care fuseseră prin străinătate și-și dădeau seamă de avantagiile unei culturi câștigate pe temeiul unei instrucțiuni naționale, începuseră să se gândească la alcătuirea de cărți scrise în graiul Românilor macedoneni. Astfel încă de pe atunci un oare care *Gheorghe Tricupa* supranumit și *Cosmischi,* mare negutător de vinuri în Polonia și Rusia, a cerut profesorului român de la „Academia Nouă." Teodor Anastas Cavallioti, să scrie o gramatică practică pentru Români.

După ce Cavallioti dădu la lumină cărticica intitulată „Prima învățătură", care fu tipărită în Veneția în anul 1770, un alt învățat macedonean, *Daniil Moscopoleanul,* publică o altă lucrare românească „Invățătura introducătoare."

Dar lucrarea românească din această epocă, în care se evidențiează marea îngrijorare a Românilor din Macedonia aflători în străinătate pentru cultura fraților lor rămași aceeasă în limba română, este aceea rămasă de la *Constantin Ucuta,* protopop și hartofilax — după cum se intitulează el în prefață — la colonia macedoromână așezată în „Posen din Prusia meridională." Cartea se intitulează „Noua pedagogie" și s'a tipărit „pentru folosul obștesc al Romano-Vlahilor și pentru gloria neamului" în anul 1797 la Viena, în tipografia Marchizilor Puhix, o altă familie de Macedoromâni din Viena.

Din întreaga lucrare, partea cea mai interesantă este prefața. Dintr'însa se vede dorința cea vie pe care o aveau Românii macedoneni de a se instrui în limba lor. „Cetitorule — începe Ucuta — primește această puțină lumină, căci cred că de mult îți era dor să vezi acest început pentru neamul nostru, pentru ca copiii noștri să priceapă ușor ceea ce cu pierdere de multă vreme și cu greutate o pricep în altă limbă."

Din toate aceste încercări reese că curentul de redeșteptare națională la Românii transdanubieni era destul de puternic, într'o vreme când în principatele române se învăța numai carte grecească. Și acest curent ar fi reușit să se impună, dacă imediat după aceasta n'ar fi urmat marea catastrofă a naționalismului român în Balcani, prin puternica zguduitură produsă în rândul Românilor macedoneni, de revoluția albaneză condusă de *Ali-pașa,* când falnica *Moscopole* cetățuia românismului balcanic, cu întreaga ei regiune, în care se aflau încă atâtea sate românești, a trecut prin sabie și foc, iar aristocrația română a trebuit să-și caute refugiul, o parte imigrând în orașele din Macedonia: *Bitolia, Crușova, Târnova, Magarova, Perlepe* etc., iar altă parte apucând drumul peste graniță, în țările cu care aveau legături comerciale.

Dar cu distrungerea Moscopolei, nu s'a stins și dorul pe care Românii macedoneni îl aveau de a se cultiva în limba lor. Dacă imediat după această catastrofă nu s'a putut continua, în patrie, cu publicarea de cărți noui românești, în schimb mulți dintre Românii cărturari expatriați și-au dat silința să continue afară opera începută la ei acasă.

Dintre aceștia cei mai mulți se aflau în Austria, Ungaria și chiar în Ardeal.

Toți acești Români macedoneni care la început n'au încetat a lucra pentru susținerea conștiinții la cei rămași acasă, în sensul unei culturi naționale, mai târziu, contopindu-se cu Românii din Austria, Ungaria și Ardeal, toată activitatea lor a fost îndreptată pe tărâmul naționalismului român de sub stăpânirea maghiară.

Intr'un alt articol care va urma, vom încerca să arătăm tot ceea ce Românii din Macedonia au făcut pentru românismul din aceste părți, pentru ca și Ardelenii să-și reamintească de obligațiunile ce au față de acest element prețios, de care nu trebue să ne aducem aminte numai la câte o ocazie, cu prilejul vreunei aniversări, ci în continuu, cât timp nu li se va fi asigurat și lor o soartă potrivită cu faima în Balcani a neamului nostru întregit după războiu, și cu dreptul lor la viață, ca element de ordine și de cultură în orient.

TH. CAPIDAN
prof. la univ. din Cluj

INSCRIPȚII

FRÂNTURI DE GÂND

„In „Cultura Poporului" dela 12 August, *profesorul universitar* din Cernăuți, R. Cândea, îndeamnă pe săteni, să facă burse pentru școlarii silitori și lipsiți de mijloace, care ar năzui să străbată în școlile superioare. Măsura e bună fireșe; câțiva feciori de săteni, vor putea păși astfel mai departe, cei care vor desface băerile pungii, se vor simți oarecum solidari — fapta bună apropie întotdeauna inimile — iar cei ajutorați pe calea asta, se vor simți obligați să nu dea uitării satul de unde au pornit și s'au înălțat. Măsura, deși bună în sine, e cu totul insuficientă; prea puțini feciori de săteni vor ajunge pe calea aceasta, până la izvoarele de înaltă învățătură. De aceia, alăturea de inițiativa privată trebue să se ivească *Statul.* Să nu uităm, că suntem un popor de plugari, că adevăratul izvor de energie națională, e în pătura de jos, iar nu în spumă adunată dinspre cele 4 vânturi, de clocotul vremurilor; că independența politică a unei individualități etnice, e în funcție directă de gradul și independența ei culturală, că școlile au fost îngrămădite până acum numai la orașe, trăgând foloase astfel, străvezia pătură de târgoveți, alcătuită în bună parte din elemente străine, ori înstrăinate. A sunat ceasul, să ne întoarcem ochii spre sate; acolo e aurul care trebue curățat de sgură, și scos la lumină! De adevărul acesta, a fost pătruns și încălzit, marele nostru cărturar, profesorul S. Mehedinți. Cât a fost ministru al școalelor, a întocmit și pus în aplicare, cea mai adâncă și mai originală reformă a învățământului nostru de toate treptele. Această reformă — cea dintâi la noi — fusese croită, ținându-se seamă și de firea poporului, așa cum s'a închegat și șlefuit el în decursul veacurilor, dar și de porunca neînduplecată a ceasului de față. De aceia, cei ce purtați grijă și aveți dragoste de neamul acesta, treceți peste ambițiile personale, ori peste măruntele interese politice, și desmormântați planul întocmit de învățatul profesor dela universitatea din București. Până să mai fie chemat în fruntea ministerului Școalelor *poate* trece timp — la ce nu te poți oare aștepta în țara noastră? — și fiece an de zăbavă, înseamnă grea pagubă pentru țara și neamul nostru!

ION DONGOROZI
profesor.

PRIVELIȘTI SEVERINENE

Străjuit către miazăzi de bătrâna Dunăre, umbrit în spate de culmea Carpaților ce se 'nfrățesc cu Balcanii spre Soare-Apune sub clocotul spumos al Gherdapurilor, se înalță jalnic pe o podișcă — T.-Severin. Oraș cu înfățișare modernă, cu strade drepte dela un capăt la celălalt, adăpostește multe urme ale vechimii, rechemând drepturi sfinte ale acestor locuri. Tăcut uneori ca un colț de pădure pierdut în liniștea înserării, e prea adeseori plin de sgomot din faptul zilei până 'n preajma înoptării.

Pe Dunăre se preling în forfoteli scurte vapoarele ce după culorile steagurilor cunoști de unde vin. Unele poartă pe pântecele lor călători ce vin după treburi sau plimbări și scobor aci jos la chei, vorbind în limbi felurile parc' ar fi într'un iarmaroc. Bocăniturí și lovituri de ciocane, zăngăniturí de lanțuri ce ridică vapoare sau șlepuri de pe Dunăre cu macaraua cea mare ne face să țintim privirile spre șantierul naval.

Un rând de plopi ce-și flutură bănuții de argint în razele soarelui își curmă capătul până lângă curtea șantierului.

De sus de pe o muche de deal, dintre pomi, își ridică fruntea vremuită de atâtea secole rămășița turnului — ce se zice al lui Sever. Mușchiul îi suge vlaga și umezeala, pe când razele soarelui îi ciuruește tencuiala slăbindu-i puterea. Bătrân de ani și veacuri cugetă, perdut în fluturările frunzelor, la vremuri înecate în trecut; cugetă la schimbările veacului de acum. De aci de sus își duce privirea spre țărmurile Dunării ce ține pe șoldurile sale cele două rămășițe ale podului lui Traian peste care marele împărat a dus victoria sa în țara lui Decebal cel viteaz. Ca două lumânări stinse picioarele podului lui Traian strejuesc aci locul unde sora lui Traian (Troian) s'a aruncat în apă să se înece pentru a scăpa de fratele său — zice legenda — care o ispitia să o ia de nevastă. Mai sus de aceste rămășițe ale anilor 105—106 d. K. pe o curelușă de vâlcea te urci printre săpături și pietre mari cu inscripții și dai de castrul roman, ce a văzut lumina zilei în urma săpăturilor de curând datorită muncei fără preget a dlui Director al liceului Traian, A. Bârcăcilă. Alături de aceste ruine tot prin străduința dsale se lucrează la localul internatului liceului „Traian". Și ce loc nimerit pentru asemenea locaș.

Și plecând pe strada ce leagă Bulevardul Carol cu ruinele castrului roman, dai cu ochii de măreața clădire a palatului administrativ și tribunalului ce predomină cu mărimea sa pacea est-sudică a orașului. Nu departe adâncit în studii stă pierdut în culoarea palidă a zidurilor, liceul „Traian", a cărui grădiniță aranjată cu mult gust poartă la sânul ei de flori, iarbă și ronduri, statuia regelui viteaz dela 1877, Carol I. Lăsând pe stânga bulevardului grădina publică atât de fermecătoare, a cărei terasă e cuib de priveliști ademenitoare ale ochiului nesățios, te'ndrepți către munca ce se deslănțue mai sus, către centrul orașului, la clădirea cea mare a teatrului. Zoriți aleargă, lucrează toată lumea aceia muncitoare de-acolo pentru ca'n toamnă să fie gata această clădire măreață. E cel mai mare teatru al provinciei țării noastre. Prin poziția sa fermecătoare, prin măreția zidirii sale te absoarbe în admirația sa datorită muncii ce depune neobositul, fost director al liceului, Th. Costescu, s'a ridicat această minunată clădire ce va fi legătura de înfrățire a Olteniei cu Banatul și ținuturile românești de peste Dunăre. Aci se va adăposti marea și bogata bibliotecă I. G. Bibicescu.

Teatrul acesta costă azi peste 25 milioane lei și pentru terminarea lui s'a mai făcut apel la public, subscriindu-se suma de 1 milion și jumătate lei întrucât este făcut de o societate a fruntașilor severineni, printre care însemnăm: Th. Costescu, dr. Gruiescu, T. Băbeanu, alții.

Din centrul orașului sub poala arborilor săi, fiecare sărbătoare cheamă pe severineni la plimbări pasionate.

In mijlocul său statuia Impăratului Traian privește veșnic către Dunărea ce-și mână undele și poveștile sale în Mare, pe când în grădina publică statuia lui Tudor Vladimirescu, spada oțelită a redeșteptării naționale, își mângâe fruntea răzbunată de umbrele pomilor bătrâni.

Sub înfățișarea culturală Severinul își arată acum zori zâmbitoare pe acest drum al minții și inimilor.

Doar „Casa Luminii", o înjghebare culturală de câtva timp, ține șezători în fiecare Duminecă în sala de spectacol „Apollo" în timpul cursurilor, unde se reliefează manifestații ale elevilor mai ales.

O nouă manifestație culturală se arată prin înființarea societății „Zorile", unde tineretul se străduește a răspândi cultura, mai ales la sate, prin serbări, prin înființări de biblioteci precum și conferințe de moralizare a massei populare.

In Octombrie va reapare mult drăguța revistă „Datina" ce își întrerupsese firul său din cauza scumpirii hârtiei și tiparului. Nu este uitată nici revista muzicală și folkloristică, „Izvorașul" al cărui răsunet a găsit ecou până la Românii din America, iar la sate este alintarea atâtor vieți tinerești și idealiste din toate județele.

„Cerna" este foaia mult cetită a d-lui Lacrețianu, directorul școalei normale, care, prin cunoștințele și realitățile ce expune cu atâta curaj, rândurile ei merită deosebita atenție a Mehedințului.

Turnu-Severin va fi un cuib de cultură ce va ridica până în cele mai îndepărtate sate singuratece ale Mehedințului, Banatului și Românilor de peste Dunăre.

Datorită muncei neobosită a câtorva muncitori idealiști ne așteptăm la o înflorire strălucită în această margine de țară.

G. DUMITRESCU-BISTRIȚA

Din trecutul nostru

RELICVE SCUMPE

Pictura aceasta ce se află pe peretele de la Mănăstirea din orașul Suceava, înfățișează transportarea relicvei sfântului Ioan

De la românii din Jugoslavia

Intâiul congres al studenților români

Congresul studenților români din statul vecin Iugoslav, ținut la Sân-Mihai (Banat) în ziua de 5 August a. c., convocat cu scopul, ca studențimea română de aci să se organizeze, a avut un succes impunător atât prin chestiunile însemnate ce s'au discutat, cât și prin însuflețirea fără seamăn ce a produs acest eveniment între mulțimea asistentă, adunată din întreaga împrejurime. Sân-Mihaiul a fost și de data aceasta la înălțime. Prin primirea strălucită, făcută tinerimei studioase, a dovedit aceasta fruntașă comună pur românească, că știe să prețuiască și să iubească pe aceia, dela cari așteaptă să le fie conducătorii de mâine. In onoarea oaspeților congresiști, Reuniunea Tinerimei din loc — după Tedeum-ul ce s'a oficiat în sf. biserică — a ținut o ședință festivă cu un bogat și frumos program. D-l Prof. V. Ardeleanu a ținut o conferință despre „Poezia poporală." Stilul clar și pe înțelesul tutulor a făcut ca acest distins și cunoscut orator să fie ascultat cu multă atenție de mulțimea asistentă. Asemenia a delectat publicul și tenorul înv. S. Câmpeanu. Pentru a-și arăta Sân-Mihaiul tot ceeace are mai caracteristic și mai frumos în industria casnică a făcut o expoziție *de „cojoace", „dunțe", traiste, și mai ales de „chilimuri."*

Congresul a fost deschis de d-l Ștef. P. Ardeleanu inginer cand. din Viena, care salutând întâiul congres *al studenților români din acea țară, arată prin câteva cuvinte însemnătatea întrunirei.*

Punctele principale care le-au avut în proect pentru desbatere sunt următoarele:

a) *găsirea unei modalități pentru ca studenții și elevii să fie lăsați să'și continue studiile acolo unde le convine, și să fie împărtășită studențimea fără mijloace, de beneficiile unor cunoscute fundațiuni, acordându-li-se burse;*

b) *alegerea unui delegat pentru marele congres din Cluj;*

c) *alegerea comitetului „Uniunei" și desbaterea statutelor.*

După lungi desbateri congresul a ales o comisie de cinci, compusă din domnii: Al. Butoarcă, Șt. Ardeleanu, Tr. Mărgan, N. Popoviciu și Gh. Ortopan, care pe deoparte să intervină pe lângă forurile competente în chestiunile ce reclamă urgență, pe de altă parte să pregătească terenul pentru adunarea generală care va urma să aibă loc în cursul lunei Septembrie.

După ridicarea ședinței ia cuvântul d-l dr. I. Jianu, deputat în Skupștină. D-sa își exprimă bucuria și felicită ideea studenților de a se organiza. Dă lămuriri binecuvenite în chestiunile sulevate și asigură studențimea de tot concursul ce-i stă la dispoziție.

Seara la orele 9 a urmat banchetul oferit de „Reuniunea Tinerimei din Sân-Mihai." S'a toastat pentru MM. LL. Regle și Regina Serbiei, pentru studenți, pentru oaspeți și în deosebi pentru popularul deputat d-l dr. Jianu a toastat d-l Prof. Vichentie Ardeleanu; d-sa a evidențiat, că tineretul va ști să prețuiască și să iubească pe acei cari îndrumându-i, îi ajută să lucreze în interesul superior obștesc. *A. B.*

PENTRU SĂTENI

DUMITRU CANTEMIR

La 21 August s'au împlinit 200 de ani dela moartea celui mai învățat domnitor, pe care l-au avut vreodată nu numai noi, dar în timpul acela și alte neamuri mai mari și mai puternice decât noi. E vorba de Domnul Moldovei, *Dumitru Cantemir*, răposat pe pământ străin al Rusiei la 21 August 1723. Unele din neamurile străine pripășite pe pământul românesc se laudă mereu că au o cultură mai mare decât avem noi. Dar nici Nemții (Sașii și Șvabii), mai puțin Ungurii, cari când se ridică la libertate o fac robind pe alții, nu se pot lăuda să fi avut vreodată în vremurile când a trăit Dumitru Cantemir, un om învățat ca acesta.

Tatăl lui Dumitru a fost *Constantin Cantemir Siliștеanul*, dintr'o veche familie de răzeși vrednici din Fălciu. A făcut avere ocupându-se cu creșterea cailor, dar inima lui de Moldovean de lege veche se cerea la fapte vitejești, de aceea a trecut în slujbă ostășească la Poloni, căci Moldova din vremea aceea nu mai era cea de pe timpul lui Ștefan cel Mare. Apoi s'a reîntors la vatra părintească, unde soția sa îi născu pe fiul *Dumitru*, la 26 Octombrie 1673.

Ion Neculcea, care a scris o frumoasă cronică, adică istorie a Moldovei, îl descrie astfel pe Constantin, tatăl lui Dumitru: „Carte nu știa și numai iscălitura învățase a o face; practică bună avea; la voroavă era sănătos; mânca bine și bea bine. Semne multe avea pe trup dela războі, în cap și la mâini, de pe când fusese slujitor în țara leșască (Polonia). La stat nu era mare, era gras, burduhos, rumăn la față; barba îi era albă ca zăpada; cu boierii trăia bine până la o vreme, pentrucă era om de țară și îi știa pe toți anume carele cum era, și nu era mândru și nu făcea cheltuială țării".

Acest bătrân vrednic ajunge la 1685 Domn al Moldovei stăpânind-o opt ani. Vremurile erau grele, țara gemea sub jugul greu al turcilor, cari se amestecau mereu în trebile domniei și schimbau pe Domnii țării după plac. Cantemir fu silit să-și trimită pe fiul său Dumitru la Constantinopole, unde era Sultanul turcesc, drept garanție că nu se va amesteca cu Nemții sau Polonii contra Turcilor. Petrecerea lui Dumitru la Constantinopole, a fost pentru el un prilej binevenit ca folosindu-se de marea lui deșteptăciune să-și câștige o învățătură, care să-l facă vestit la popoarele cele mari din apusul și mijlocul Europei.

Dimitrie Cantemir învăță în Constantinopole, pe lângă limba românească moldovenească și limbile franceza, latina, slavona, greceasca veche și cea nouă, apoi turceasca, araba și persana. Cunoașterea acestor limbi, apoi deșteptăciunea lui, l-au ajutat să scrie cărțile, cari i-au vestit numele pretutindeni.

In Constantinopole a stat până la anul 1711, când a fost trimis ca Domn al Moldovei. In capitala Turcilor, Dumitru Cantemir avusese prilejul să cunoască toată ticăloșia lor și să se hotărască în sinea lui ca să lucreze pentru liberarea Moldovei, pe care o iubea atât de mult, de stoarcerile și asupririle turcești. In timpul când a ajuns în scaunul domniei, se ridicase în Rusia un Țar cunoscut în istorie cu numele Petru cel Mare. Acesta voia să-l scoată pe poporul rusesc din barbaria cea mare și să-l apropie de cultura europeană, ceeace a și isbutit încâtva. Dar el mai voia să mărească Rusia, care pe vremea lui era formată numai cam din mijlocul Rusiei de azi, căci partea de miază-zi era turcească, partea de răsărit era sub alte stăpâniri. El voia să răsufle întâiu înspre Marea Neagră, numită mai demult și Marea Românească, și a bătut întâiu pe Turci ajungând cu stăpânirea până la această mare.

Dumitru Cantemir văzu în Țarul Rusiei pe omul care avea să scape Moldova de jugul turcesc. Amară înșelare de sine, căci Rușii biruind mai târziu pe Turci, au jefuit țările românești timp de o sută cincizeci de ani, mai rău decât aceștia, ba la anul 1812 au răpit mai bine de jumătate din Moldova noastră și dându-i numele Basarabia au prefăcut-o în țară muscălească până la anul 1917, când a scăpat.

Cantemir nu a prevăzut rele acestea și la 13 Aprilie 1711 a încheiat cu Petru, Țarul Rusiei, o învoială care cuprindea între altele:

„Țara Moldovei cu *Nistrul* să-i fie hotarul și Bugeacul (partea de miază-zi între Prut și Nistru) cu cu toate cetățile tot a Moldovei să fie; numai odată prin cetăți să se așeze muscali oșteni până s'a întemeia țara, iar apoi să lipsească oastea muscălească.

Bir să nu plătească (Rusiei) țara nici un ban.

Pe Domn să nu-l mazilească (alunge din scaun) împărăția până la moarte și pe urmă din fiii lui să fie Domn pe care l-ar alege țara.

Din Muscali să nu se amestece la boieriile Moldovei, nici să se însoare în țară, nici moșii să nu cumpere."

Dar armata lui Petru al Rusiei fu bătută de Turci la Stănilești, lângă Prut, chiar Țarul Rusiei era în primejdie de-a fi făcut prizonier. Cu bani și cu vorbe înșelătoare izbuti să înduplece pe comandantul turc să încheie pace, așa că Petru, împreună cu Cantemir care sta ascuns în rădvanul împărătesei scăpară.

Cantemir nu se mai putea reîntoarce în Moldova, unde l-ar fi omorât Turcii, de aceia a trecut cu întreaga familie în Rusia, unde Țarul i-a dat moșii mari și l-a făcut mare sfetnic al împărăției.

Dela ceice l-au cunoscut ni-a rămas știrea, că Dumitru Cantemir era un om de statură mijlocie mai mult uscățiv decât gras. Era plăcut la față și dulce și cuminte la graiu. Obișnuia să se scoale dimineața la cinci ore, apoi bea o cafea turcească și fuma un ciubuc, obiceiu de când trăise în Turcia. Apoi se apuca de lucru, mai ales de scris până la prânz. De obiceiu mânca numai un singur fel de mâncare, cum fac și Românii noștri la sate. Vin curat nu bea niciodată, ci totdeauna amestecat cu apă și puțin, căci era mare dușman al beției. După mâncare dormia puțin, apoi iarăși lucra până seara la ora șapte, când sta de vorbă cu familia până la cină și și după cină. El nu se culca niciodată înainte de miezul nopții. Viața lui a fost deci o pildă bună de rânduеală.

Dar dupăcum am spus mai la început, el și-a făcut vestit numele lui și și al neamului nostru prin cărțile lui pline de știință și învățătură necunoscută până atunci. Fiind ele o cinste pentru neamul nostru, trebuie cunoscute cât de pe scurt de orice știutor român de carte.

Pentru noi mai însemnată e *Hronicul a toată Țara* românească, adecă Istoria Românilor din Dacia întreagă. El arată, că Românii din Dacia (România mare) de azi sunt Moldovenii, Muntenii și Ardelenii, de neam vestiți Romani de la Italia, aduși de împăratul Traian și locuind necurmat în Dacia precum astăzi locuiesc. Arată cu mândrie, că pe când Turcii au supus pe Greci, pe Sârbi, pe Bulgari, partea de miazăzi a Rusiei, Ungaria cea locuită de Unguri cu capitala lor Buda, și multe alte țări, Moldova și Muntenia, cu toate că erau obligate a da Turciei tribut în bani, însă bisericile, legea, judecățile, obiceele nesmintite și nebetejite le-au păzit.

O altă carte vestită, scrisă de Cantemir, e *Istoria imperiului turcesc*. Cartea aceasta a fost tradusă în limba englezească, franțuzească și nemțească. Despre ea zice traducătorul german, că e o carte care nu-și are păreche pe lume.

A treia carte însemnată e *Descrierea Moldovei*, care a fost tradusă și în limba germană. In cartea aceasta a descris pământul Moldovei, poporul moldovenesc, obiceiuri și tot ce poate interesa pe celce vrea să cunoască Moldova.

Tot el a mai scris *Istoria Cantacuzinilor și a Brâncoveanului*, în limba rusească și grecească, *Viața lui Constantin-Vodă Cantemir*, *Istoria ieroglifică*, în aceasta întâmplări din Muntenia, numele oamenilor fiind înlocuite cu nume de animale, apoi lucrări filosofice și morale.

Spre sfârșitul vieții lui, sufletul îi era tot mai mult stăpânit de dorul Moldovei iubite, căci dulce este dragostea moșiei. Dar nu avu parte să mai vadă nici de pe malul Nistrului moșia strămoșească. O boală îndelungată puse capăt vieții sale înainte de-a împlini etatea de cincizeci de ani.

Dumitru Cantemir a fost membru al Academiei de științe din Berlin și tocmai când era pe moarte, veni la Petersburg înștiințarea dela împăratul Germaniei. că l-a numit Principe al imperiului român.

A fost un om, cu care Românii ne putem oricând mândri.

V. L.

BĂDIȚĂ CU STRUȚ DE ROAUĂ

Bădiță cu struț de roauă
Nu ținea calea la două,
Ci o ține la una
Cu care ți-i cununa.

Păruaș pe lângă moară
Cu rele și cu cerneală,
Și mi-oi cerne portuțu
Că m'o lăsat drăguțu.

Portu l'oi da la năspreală
Și fața la rumineală.

Sus îi cerul de pământ
Fete ca în Dob nu sânt
Poate că-s prin alte sate
Da-s cu gurile căscate.

Bădiță de dorul tău
Mor toate broaștele'n tău;
Pe urm'oi muri și eu
Bădiță de dorul tău.

Auzită dela flăcăii din satul Doba (Ardeal)
Culeasă de GLIGORIU POP student

Ce înseamnă școala pentru om

Soarta omului e ca o noapte întunecoasă prin care străbat drumurile vieții, al căror veșnic călător este omul. Omul merge mereu înainte, pipăind prin întunericul necunoscutului, fără să vadă, sau să știe înainte unde calcă, de ce se va lovi, ori unde va ajunge? Și ce fericiți sunt unii cărora soarta le vine în cale cu o mică luminiță, ușurându-le astfel foarte mult călătoria, fiindcă această luminiță cu cjt merge mai departe, crește mereu și tot mai multe raze luminătoare împrăștie în jurul omului, așa că acesta începe să vadă bine, poate să-și aleagă drumurile cele mai ușoare și mai bune în călătoria vieții.

Ce credeți oameni buni, cine ar fi luminița aceasta? E școala. Ea luminează mintea omului, și-l îndreaptă pe cărările cele bune, în lunga cale a vieții, care e plină de întunericul și spinii atâtor suferinți și neajunsuri. Școala este hrana sufletului, care e tot atât de trebuincioasă, întocmai ca și pâinea, hrana trupească.

Oamenii fără școală, fără învățătură, se pot asemăna unor călători rătăciți pe drumuri necunoscute, siliți a întreba de alții pe unde să meargă și ce să facă?

Toți acei părinți cari nu-și dau copii la școală, sunt ca animalele ce-și cresc puii până la un anumit timp, ca apoi să-i lase în voia soartei și să nu le mai poarte de grijă. Deși aceasta e fapta cea mai rușinoasă, deoarece omul este superior animalului, fiindcă afară de simț, are darul să poată judeca și spune prin grai ceeace simte, și sufletul are aceea schintee dumnezeiască, schintee, care-l ridică mai presus de toate ființile de pe pământ. Și tocmai acest suflet îl lăsăm însetat și flămând de hrana lui?

Odată mi-a fost dat să văd într'un spital mai mulți bolnavi, oameni bătrâni, tineri și copii, între cari erau și doi copii orbi, cam de 10—12 ani, aduși acolo dela o școală specială anume pentru orbi. Acești copii dupăce s'au făcut mai bine, au scos de sub perină niște cărți și pipăind șirele cu degetele mâinilor, citeau așa de frumos, încât nu-ți venea să crezi că sunt orbi. Iar cu ajutorul unor mici mașini, scriau ori ce voiau. Dintre ceilalți bolnavi un moșneag — pe care parcă și acuma îl văd — cu ochii plini de lacrimi și rușinat îmi spuse: „Mare-i puterea lui Dumnezeu, domnule, și prăpădiți mai suntem noi românii. Uite copii lipsiți de cea mai scumpă comoară lumina ochilor, copiii cari scriu și citesc, iar ai noștri văzători nu-și știu să scrie nici numele." Drept vorbind n'am știut ce să-i răspund în clipa aceea și cum să-l mângâi. Apoi i-am răspuns că până acuma nici noi n'am putut să ne ridicăm așa cu învățătura, că doar nu eram liberi, dar ce a fost a trecut, numai pe viitor să ne cumințim și să începem o viață nouă.

Această viață nouă, însă, numai atunci a vom putea-o începe, când ne vom adăpa cu totul de părerile așa de greșite a multor din poporul nostru cari zic: „Da ce să-mi mai dau copilul la școală să-l omor cu cartea, că doar știu că nu l-oi face popă; apoi cum am trăit eu fără carte și el va putea trăi, numai să fie sănătos și pace bună." Pentru Dumnezeu! Oameni buni și frați români, treziți-vă odată. Desbrăcați-vă mintea de așa păreri nesănătoase, cu care ne coborâm în fața celorlalte popoare civilizate (învățate) și numai rușine aduc neamului nostru! Spălați-vă cugetul în apa înțelepciunii și din suferințele trecutului alegeți binele din rău, alegeți-vă povață pentru viitorul copiilor voștrii barem! Fie-vă milă de aceste odrasle rupte din trupul vostru, sânge din sângele vostru, chipul și asămânarea voastră și nu-i lăsați pradă întunericului. Dații la școală!

Nu judecați așa, că îndată ce îți dai copilul la școală, trebue numaidecât să-l faci domn. Nu. Insă dacă învață bine și ai puteri bănești, poți să-l faci și domn, să-l dai la o meserie, sau să-l faci învățător, profesor, inginer, doftor și altceva. Și oare dacă rămâne plugar, nu-i prinde foarte bine să știe cât de multă carte? Nu va trebui să fugă cu toate nimicurile la avocat sau la alții, ceeace îl costă pe urmă mai mulți bani, decât ar fi trebuit să plătească umblând la școală. Un simplu contract, o chitanță dacă nu le știi face, trebue să plătești bani scumpi aceluia care le știe; ba ești silit să te mai și rogi, și acestea sunt tot așa lucruri, cari se ivesc foarte des în viața plugarului, apoi e de știut că străinul și când îți face ceva, nu ți-le scrie nici odată așa cum ți le-ai face tu singur.

Bunul Dumnezeu și-a vărsat mila sa asupra poporului nostru românesc și ni-a îndeplinit, visul nostru de sute de ani scăldat în atâtea lacrimi, unindu-ne într'o singură țară, stăpâni la noi acasă. Astfel tânăra, dar bogata noastră țară eliberată și mărită prin nemărginite suferinți și jertfe, cu drept cuvânt ne cere să nu ne dăm în lături dela nici o greutate, să-i dăm fii bravi, cinstiți, cu frica lui Dumnezeu și învățați, ca prin munca acestora scumpa noastră Românie să se poată ridica deasupra nevoilor, alăturea de țările civilizate, iar poporul român astfel să dovedească înaintea lui Dumnezeu și al oamenilor, că e la înălțimea chemării sale și-i demn de numele ce-l poartă.

PAUL FODOREAN

Jubileul Șvabilor

In partea de apus a Banatului românesc locuesc vreo douăsute de mii de Șvabi, cari sunt Nemți de origină din Germania de miazăzi și de apus. Nu de mult și-au serbat jubileul de douăsute de ani dela venirea lor pe acest pământ românesc.

La anul 1718, armata austriacă bătu pe Turci și-i alungă din Banatul stăpânit de aceștia. Locuitorii Banatului erau și în timpul acela mai ales Români, în partea de apus și Sârbi, aceștia veniți de mai înainte din Serbia. Fiind populația rară, stăpânirea din Viena a hotărît să aducă coloniști șvabi de religie catolică și să-i așeze în Banat, la câmpie. Românii, cari își aveau sătioarele lor în partea aceasta, au fost alungați de pe moșiile și din curțile lor, dupăce mai întâiu au fost siliți să-i ajute pe Șvabi să-și facă case și grajduri. Șvabii, căpătând pământ mult și ajutor mare dela stat, care le-a dat vite, plugurii și alte unelte, fiind scutiți și de orice iobăgie sau clacă, s'au înstărit în curând, fiind și oameni foarte muncitori.

Ajungând, la anul 1867, sub stăpânirea guvernului din Budapesta, acesta a lucrat din toate puterile să facă din ei Maghiari. A și izbutit în parte, căci mai toți Șvabii dela orașe, mai ales cărturarii lor, s'au prefăcut în Unguri. Stăpânirea română i-a scăpat de rușinea de-a mai fi numai o turmă, adecă un popor fără mândrie națională, căci i-a silit să introducă în școalele lor de nou limba lor germană, ba le-a făcut și liceu german și școală normală cu aceeaș limbă. Tot mulțumită stăpânirii românești au putut serba cu popă șvăbesc, jubileul de două sute de ani dela venirea lor la noi.

Răspândirea culturii în popor

Pentru a încuraja lățirea învățăturii în popor, calea cea mai dreaptă ar fi dacă s'ar înființa în comune biblioteci populare. Pentru cumpărarea cărților trebuie însă bani și cum nu sunt, ar fi bine dacă în comune s'ar da cât mai multe serbări și șezători pentru acest scop.

Greutate mare care împiedică răspândirea cărții în norod e scumpetea. Mulți din acei cari vor să citească nu pot din lipsă de mijloace bănești.

Sunt foarte mulți copii cari cât sunt pe băncile școalei, citesc cărți folositoare și bune la biblioteca școlară, dar îndată ce părăsesc școala nu mai au de unde să citească și le vine greu să se lipsească de citit.

Gustul de citit odată prins în vârsta fragedă și mereu desvoltându-se va fi un ajutor prețios pentru scriitori noștri, cari în viitor își vor vedea cărțile lor cumpărate cât mai mult.

Mai cu seamă în nouile provincii înființarea de biblioteci vor aduce foloase mari culturii românești, umplând un gol simțitor, care se vede astăzi.

In acelaș timp prin răspândirea cărții românești se vor înlocui cărțile străine. Durere, însă, că și acuma sunt foarte mulți români cari citesc cărți străine, mai ales unguresti, tocmai aceia cari ar putea citi și are de unde să-și cumpere cărți scrise în limba noastră dulce și frumoasă.

PAUL NICHITA.

Dumineca viitoare, cititorii noștri vor avea una din cele mai mari foi din țară pentru popor. Deși tiparul în vremurile acestea e foarte scump, totuș nu crutăm nici o jertfă și eșim: cu chipuri, cu articole ce interesează pe toți, cu povești, poezii, parte hazlie și muzică pentru coruri.

Cârciuma și... boala

Intr'un număr din această foaie era publicat ceva despre cea mai grozavă boală, care distruge ființa omenească, despre sifilis.

In adevăr aceasta este cea mai grozavă boală, căci toate organele corpului omenesc sunt distruse de sămânța acestei boale.

Dar, când ar ști omul că tocmai atunci când se înveselește, atunci ia sămânța boalei s'ar lăsa păgubaș de petrecere. La petrecere atunci se amestecă paharul dela omul sănătos la cel bolnav, în cârciuma unde vin atâția de mulți și feluriți oameni, cum să nu se poată lăți boala printre oameni.

Toți adunați în jurul mesei chefuesc iar microbul se așează în gură luat depe pahar, dela gură la nas, la ochi, și iată toată fața sifilitică. Dar a cui e vina?

In primul rând e a noastră, că nu știm cum să ne păstrăm sănătatea și în al doilea loc este a cârciumarilor cari nu mai au deloc simțul responsabilității și n'au deloc idee cât mult rău pricinuesc omenirei nu numai prin băuturile lor alcoolice ci și prin lipsa lor complectă de cunoștințe de higienă. Iată un caz la care am luat parte cu ocazia inspecției d-lui Dr. C. D. făcută unui cârciumar, care vindea multă băutură.

Curățenia cârciumei era rău făcută, mobilierul de asemeni; trece la samovarul cu apă:

„Curge apă?" zise d-l Doctor.

„Nu" răspunde cârciumarul.

„Când spălați sticlele și paharul?"

„Dimineața", răspunse cârciumarul cam nedumerit.

„Numai dimineața?"

„Da", răspunse cârciumarul. Va să zică acest cârciumar la cari beau mulți oameni lucrători, odată cu paharul le dă și sămânța de boală, cari se pot lua pe calea gurei.

Ei cum să ne putem apăra dacă cârciumarul care îți vinde otrava prin rachiuri, îți dă și sămânță de boală. Dar se mai poate atâta nepăsare azi când 75 % din populația țărei noastre este sifilitică, când această boală tinde să ne distrugă pe toți, pe noi și urmașii noștrii.

Să ne punem puțin frâu poftelor și gusturilor căci dacă nu riscăm să ne îmbolnăvim căci sămânța boalei pândește la fiecare pas, ne amenință la fiecare nebăgare de seamă. Dar toate se fac când omul este cu băgare de seamă la treburile lui.

PETRU.

RĂVAȘE DELA SATE

Din Câmpanii de-sus (Ardeal)

Harnicii locuitori ai comunelor Câmpanii de sus, Câmpanii de jos și Sighiștel, ce formează o singură parohie, sub conducerea vrednicului preot Aurel Baicu, cumpărînd un clopot pentru modesta lor biserică, în mijlocul numeroșilor oaspeți au serbat sfințirea noului clopot în ziua de 2 Septembrie a. c. După slujba bisericească a urmat o masă comună unde părintele A. Baicu o urat bun venit oaspeților căruia i-a răspuns merituosul protopop Adrian P. Desianu, adresând cuvinte păstorești către popor. *H. T. B.*

Din Șagani (jud. Ismail)

Zilele acestea a dispărut din comuna noastră tânărul Thaicenco, care se crede că ar fi trecut Nistrul în Ucraina.

Thaicenco, dezertase din armată și venise acasă, spunând părinților că a venit în concediu.

După ce a petrecut o noapte în sânul familiei, încă cu un prieten, care și acesta a dispărut, Thaicenco spune părinților săi că pleacă la Comrat să vadă de situația școlară a unei surori a sale.

După câteva zile de așteptare, părinții aud svonuri prin sat, că fiul lor a trecut Nistrul încă cu un tovarăș și cu alți patru flăcăi din sat.

Luându-se cazul în cercetare de către autorități s'a dovedit temeinicia celor ce se auzeau svonindu-se prin sat.

Se crede a fi vorba de o organizație bolșevică, care ademenește pe tineri, trecându-i în Ucraina. *I. B.*

Din Volovăț (Bucovina)

După o grea boală, s'a stins din viață în ziua de 6 Septembrie, Gheorghe S. Hij. Răposatul a fost de o vrednicie rară. Timp de peste 20 ani a fost epitrop al bisericii din satul său. Rând pe rând a stat în locurile cele mai cinstite în comună; a fost ajutor de primar, căpitan al „Arcașilor" președinte al cabinetului de lectură „Constantin cel mare" și director al băncii sătești din Volovăț. Inmormântarea decedatului a avut loc în ziua de 8 Septembrie cor. Aproape întreg satul l-a petrecut la mormânt pe acela care a fost Gheorghe S. Hij căci el era iubit și stimat de toți, cari l-au cunoscut. Fie-i amintirea neștearsă! *D. V.*

Din Larga-Veche (Jud. Cahul)

In satul nostru în noaptea de 4 spre 5 Septembrie, locuitorul Ion Ciornei, în etate de 33 de ani, căsătorit și cu doi copilași, el a fost găsit ucis în coliba viei sale pe care o păzia. A fost omorît cu toporul, capul spart în câteva locuri, însă ucigașii n'au putut fi prinși. Presupusul este locuitorul Macarie Dandiși, care a fost închis cu încă alții tot din acest sat.

Const. Crețu

Din Lacul-lui-Baban (Jud. R.-Sărat)

Mulțumită străduinții d-lui prefect Miți Zamfirescu, în toate satele și târgușoarele din acest județ, au luat ființă, formându-se comitete de la data de 15 Iunie 1922.

Incă înainte de constituirea acestor comitete, d-l prefect personal, întovărășit de d-l inspector școlar, a colindat tot județul iar la reședința fiecărei plăși, a adunat autoritățile comunale și școlare și le-a ținut cuvântare, descriind pe larg nevoile țării, arătând că țara neputând clădi școli, urmează ca și cel bogat și cel sărac să-și depue obolul pentru înființarea de școli primare, singura temelie sănătoasă a țării. Fiecare să se jertfească pentru școală, ca să se ridice cât mai în grabă. Să vie fiecare în ajutor cu bani și materiale pentru construcții de școli și biserici, mai cu seamă că multe din ele, în vremea războiului, au fost distruse de dușmani.

Astfel că rugămintea d-lui prefect Miți Zamfirescu, fiind bine venit, astăzi se poate vedea de orișicine cu multă mulțămire sufletească: clădiri de școli și biserici, ridicându-se în tot județul nostru.

In altă scrisoare voi arăta sumele bănești adunate de către comitetele de construcții.

Ștefan Buzescu

Din Băneasa (jud. Covurlui)

In această comună în ziua de Sf. Ion, s'a dat o serbare culturală urmată de bal de către comitetul școlar, sprijinit de dl Gh. Onose, prefectul județului nostru.

Dl prefect încurajază mult asemenea serbări, în sprijinul cărora vine întotdeauna, mai ales când undeva se plănuește un scop moral și cultural. *P.V.T.*

SCRISORI DELA ORAȘE

Din Tg. Bujor (jud. Covurlui)

In acest târg, câțiva tineri dornici de răspândirea culturei în popor, au înființat astă vară o bibliotecă populară, dându-i numele de „Ion Creangă". Scopul a fost foarte frumos și însemnat iar acum elevi, studenți și absolvenți ai școalelor secundare din localitate muncesc pentru mărirea acestei biblioteci. Ei organizează serbări culturale, baluri, iar când biblioteca va lua o desvoltare mai mare se vor da serbări gratuite, (fără bani) scop la care vor ajunge nu peste mult timp, întrucât membrii cari formează această mică societate, dar cu gând așa de curat și frumos, muncesc cu încredere și stăruință. Se primesc membrii de oriunde.

Dorim cel mai plin progres nouei organizații și spor în sarcina ce și-a luat. *PETRU V. TANVUIA*

Din Berești (jud. Covurlui)

In ziua de Duminecă 9 Septembrie, la noi a fost în adevăr o mare sărbătoare înălțătoare: a fost ziua sfințirii monumentului ostașilor bereșteni, morți pentru țară și neam.

De sâmbătă seara au început să sosească oaspeți. Au venit: P. S. Sa Episcopul Iacov al Dunării de jos și dd. C. Onose, prefectul județului, inginer G. T. Deleanu, deputat C. Ignat, Colonelul Fotescu, reprezentantul societății mormintele Eroilor, protopopul Stoica, apoi clerul episcopal și multă lume din Galați, din județ și din Bârlad.

Duminecă dimineața s'a ținut slujba bisericească, după care P. S. Sa Episcopul a vorbit minunat. Sfârșindu-se slujba s'a ținut o alta în jurul monumentului. O companie din Regt. 11 Siret, cu muzică a dat onorul.

Dl T. Gheorghiu, care a fost președintele comitetului pentru ridicarea monumentului și a muncit din răsputeri pentru înfăptuirea lui, a fost acel care a deschis cuvântările.

Vorbesc apoi dd. C. Onose, prefectul județului, revizorul școlar Salvin, deputatul V. Țoni și învățătorul Antonovici. Elevul Popa din Bârlad, spune versuri patriotice. La sfârșit în cuvinte mișcătoare vorbește P. S. Sa Episcopul Iacov.

Urmează apoi o masă gospodărească în localul școalei. După amiază a avut loc o șezătoare școlară. Astfel de clipe înălțătoare nu se uită multă vreme. *S. N. D.*

Din Vatra-Dornii (Bucovina)

In ziua de 9 Septembrie crt. a avut loc în localul Soc. „Sentinela" din Vatra-Dornii o mare și frumoasă serbare națională, împreunată cu cântări jocuri, și teatru.

Ziua aceasta a fost pentru Dorneni o zi de mare sărbătoare, căci tot atunci s'a prăznuit reînființarea societății „Arcașul" și sfințirea steagului ei. In fața unei mulțimi mari de popor s'a sfințit la biserică de către 5 preoți steagul „Arcașilor" din Dorna.

Cu acest prilej au ținut cuvântări S. S. păr. P. Popescu, prof. în Cernăuți și S. S. păr. paroh Gh. Ignătescu, îndemnând pe membrii societății la muncă cinstită și neobosită pentru îndeplinirea menirii societății. A răspuns în numele Dornenilor cu cuvinte bine simțite primarul orașului d-l P. Forfota. După sfințire a urmat țintuirea steagului de către nași. Serbarea a urmat apoi mai departe cu mare însuflețire în localul societății „Sentinela" până în zorii zilei.

O. P.

Din Ostrov (Dobrogea)

In târgușorul nostru, Dumineca trecută, a fost o adevărată sărbătoare, deoarece păstorul duhovnicesc al Dobrogei, ne-a făcut deosebita cinste de ne-a vizitat.

Pe la ora 6 după amiază a sosit la biserică unde era adunat tot norodul, elevi de școală cu flori, în frunte cu dl. institutor Cojocarul și alții. P. S. Sa Episcopul era însoțit de protoereul județului Durostor, de prefectul și directorul prefecturii, dl deputat Calos și dl. senator Mehmet Fenni. Cu toții au fost primiți în urale și în sunetul clopotelor.

O elevă a prezentat P. S. Sale, în numele școalelor primare, un frumos buchet de flori.

Preoții satelor dinprejur, zece la număr, au început sfânta liturghie la care a dat răspunsurile corul, condus de d-l Monteoru.

Preotul Dobrescu-Ostrov a ținut o înflăcărată cuvântare, urând bun venit și arătând meritele cunoscute ale P. S. Episcop, după care P. S. Sa a ținut o predică având ca subiect: „Să ținem la creștinism și să fim treji ori când".

I. S.

Din Strehaia (jud. Mehedinți)

Cetățenii și învățătorii Mehedințului au sărbătorit în ziua de 9 Septembrie, cum nu se poate mai frumos pe prietenul și colegul I. Ghiață, inspector școlar, fost revizor școlar. Atmosfera au fost caldă și familiară. Au închinat paharul institutorul A. Civică, dirigintele școalei din Strehaia, avocatul R. Isvoranu, d-nii Băloi, P. Ghiață, M. Bănessu și alții,

S'au trimis telegrame M. S. Regelui, dlui ministru Anghelescu și dlui P. Gârboviceanu, Directorul Școale Normale,

Cei nechemați și acei cari au dorit a îmbrăca sărbătoarea frumoasă în o haină politică nu au reușit și ne bucură aceasta.

Un cetățean cărturar.

Din Coțmani (Bucovina)

După cum am arătat într'un număr trecut, societățile studențești „Bucovina" și „Moldova" din Cernăuți, au dat în ziua de 10 Sept. ora 4 după amiază o serbare culturală în sala liceului. „Dumitru Cantemir" din Coțmani.

Programul sărbării, format din două comedii, coruri și recitări a reușit foarte bine. Toți studenții cari au avut roluri le-au jucat foarte bine ceia ce dovedește că cele două societății pe lângă scrimă și dueluri, se mai ocupă și cu alte lucruri folositoare.

Seara, a avut loc balul societăților, la care a luat parte foarte multă lume din Cernăuți, Coțmani și din împrejurimi.

In general petrecerea organizată de cele două societăți, a avut un succes frumos, mulțumind atât pe studenții organizatori cari s'au bucurat de succesul moral și material, cât și publicul care a luat parte, căci a petrecut bine.

Singurul punct negru la această serbare, a fost cazul unui funcționar care abia venise în Coțmani și care înainte de a se prezenta colegilor, a ținut să se facă cunoscut printr'o mică beție și un mic scandal și . . . dar se vede că așa era obiceiul pe acolo de pe unde vine Dsa.

V. PAVEL

Purcelul și untura

Doi țigani s'au bătut rău: păr smuls, la unul o ureche ruptă, la celalalt nasul turtit.

Răpea dă fuga la primar și-l părăște pe Cula. Ca să-l câștige, nu să duce cu mâna goală, ci-i face plocon o oală cu untură (unsoare de porc).

Nu trece mult și vine și Cula, acesta cu un purcel, tot pentru judecată.

Primarul dă dreptate lui Cula. Răpea întâlnește mai târziu pe primar și-i zice:

— Dar pentru aceea ți-am adus untura, ca să dai dreptate lui Cula?

Dar primarul de colea:

— Ce să-ți fac? A venit un purcel și-a mâncat untura.

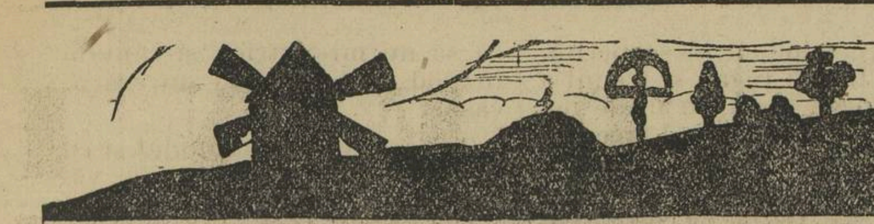

Arăturile adânci din toamnă

Numai cine trece prin lume cu urechile astupate şi cu ochii legaţi şi-şi închipue că plugăria nu poate fi altceva de cât ce a apucat din străbuni, nu este pătruns de rostul unei arături adânci făcută toamnă. Cu toate astea multe locuri primesc învelişul de omăt adus de iarnă fără ca să fi fost îngrijite din toamnă.

Unii dintre plugari, toamna, nu'şi împart bine lucrul pe care l'au de făcut; alţii se dau după alte treburi pentru câştiguri apropiate fără să ia seama la pierderea pe care au s'o aibă mai târziu; unora li se pare că pământul se ară greu, e ori prea uscat ori prea ud; alţii cred că este tot una dacă au să are primăvara şi aşa vremea trece şi iarna găseşte multe locuri nearate.

Sunt multe lucrări pe cari trebue să le facă plugarul la un anumit timp potrivit; de nici una, însă, răsplata lui nu atârnă ca de arătura de toamnă.

Pentru plugărie mai în toate ţinuturile ţării noastre apa atârnă mai greu în cumpănă şi hotărăşte recolta. Din această pricină plugarul trebue să ştie tot rostul lucrărilor pe care le are de făcut fiindcă numai atunci se poate strecura printre mersul vremii pe care nu-l putem schimba.

In plugărie nu se pot face reguli prea multe; sunt însă câteva de cari trebue să ţinem seama ori unde am gospodări.

Una dintre aceste reguli este că seceta este întotdeauna în pământ nu în vreme, care ne aduce ori nu ploae, şi ne aduce atunci când se întâmplă, nu când vrem noi. Apa care cade în timp de un an prin ploi şi zăpadă ar ajunge că să scoatem din pământ recoltă frumoasă timp de trei ori patru ani. Trebue va să zică să lucrăm pământul aşa fel ca să prindem cât mai multă apă din ploi, să o păstrăm cât mai mult şi mai bine în pământ şi să o folosim cu chibzuinţă numai pentru plantele pe cari le cultivăm.

Pentru ca apa să pătrundă cât mai multă şi mai lesne în pământ trebue ca stratul de deasupra să fie afânat, altfel se scurge mai ales dacă locurile sunt în coastă. Când arăm însă făşia de pământ scoasă şi răsturnată de brazda plugului pierde apă multă mai ales când arăm adânc, când vremea este călduroasă ori bate vântul. Din această pricină primăvara şi vara nici n'ar trebui să întoarcem pământul cu fierul plugului, ar trebui să'l lucrăm cu instrumente cari 'l afânează fără să'l întoarcă.

Fiindcă însă astfel de instrumente — cum sunt cultivatoarele — nu ne stau în totdeauna mai deasupra, c'am de un lat de mână şi'l grăpăm numai decât cu grapa cu colţi de fier ca să'l potrivim şi să nu fie uscat prea tare de arşiţa soarelui şi de bătaia vânturilor. Privitor la arăturile de toamnă nu avem această teamă. Vremea este mai rece, mergem spre iarnă şi pământul pierde tot mai puţină apă. Băgăm fără grijă plugul adânc în brazdă fie, că locul este uscat ori prea umed, şi lăsăm arătura la îndemână, arăm pământul ne grapată.

Brazdele cari sunt deschise pe faţa pământului prinde mai bine apă din ploile de toamnă, opreşte mai multă zăpadă în timpul ernii şi soarbe mai lesne mustul zăpezii primăvara. Gerul din timpul ernii care înghiaţă apa, pătrunde mai adânc în pământ 'l frământă, îl afânează mai bine ca ori care lucrare făcută de om în alt timp al anului.

Primăvara toate spinările lăsate de coama plugului sunt mărunţite, potrivite ori dacă se mai cunosc puţin este destul să fie atinse de colţul grapii ca să se surpe în mii de bucăţi ca o grămadă de nisip uscat şi locul se potriveşte ca'n palmă. Pământul îşi schimbă fiinţa, şi împrospătează vlaga, întinereşte, este aşa cum 'l cer plantele ca un burete umflat cu apă prin grăunţii căruia rădăciunile pătrund şi se împrăşite cu uşurinţă sorbind hrana. Dar mai sunt şi alte pricini cari nu poruncesc să facem arături de toamnă. In această vreme a anului putem să arăm cât de adânc şi cu cât fierul plugului pătrunde mai adânc cu atât strângem mai multă apă şi hrană pentru plantele cari au să fie cultivate în anul care vine. Arând adânc toamna scoatem deasupra brazdă nouă care este măcinată de ger până în primăvară şi pământul se împrospătează. Buruenile cari au înverzit câmpul până toamna sugând fără folos vlaga pământului sunt înmormântate sub brazdă, pier, locul se curăţă, şi împreună cu miriştile din anul care se închee putrezind îngraşă pământul.

Dacă arăm pământul adânc din toamnă şi apoi mai observăm şi alte reguli plugăreşti la vremea lor nu ne mai temem de secetă. Eşti liniştit ca şi cum a-i intra în vară cu hambarul plin şi cu toate cele ale gospodări i strânse cu hărnicie de cu vreme.

Pentru mine unul pe un plugar cu braţele încordate pe coarnele plugului în luna lui Octombrie ori Noembrie, parcă'l văd tot atunci cum îşi cară cântând, la magazie saci grei de porumb ori de grâu de primăvară.

Dr. M. CHIRIŢESCU-ARVA

Cutremurul de pământ din Japonia

In mijlocul pământului sunt felurite gaze şi lichide din cauza căldurii prea mari ce este acolo.

Aceste lichide şi gaze, câteodată cată să iasă deasupra pământului, dar negăsind nici o deschizătură zgudue pământul întocmai ca aburul care clatină capacul unei oale cu apă pusă să fiarbă.

Un cutremur s'a întâmplat nu demult într'o ţară formată dintr'o sumedenie de insule (pământ înconjurat de jur împrejur de apă) aşezate în marea de lângă coasta Asiei.

Ţara aceasta formată din insule se numeşte Japonia şi e locuită de un popor foarte numeros, însă harnic peste măsură. Insulele cari o alcătuesc cad într'o regiune vulcanică, aşa că Japonia are peste 40 de vulcani, dintre cari jumătate sunt stinşi iar jumătate în activitate şi azi.

Cutremurul întâmplat a fost cel mai puternic din lume. In acest cutremur pământul s'a desfăcut înghiţind oameni şi animale. Casele s'au dărâmat acoperind sub ruinele lor familii întregi, iar marea din cauza cutremurului de sub ea atât de mult s'a tulburat, în cât valuri îngrozitoare s'au abătut peste ţărm, cu o furie nebună, şi a distrus oraşe, acoperind cu apă vreo 20 de insule. (Unul din cele mai mari porturi ale Japoniei, anume Jokohama, a fost în întregime distrus; iar Tokio, capitala ei, a fost dărâmată o parte.

In Jokohama au ars 70 de mii de case; 23 de mii de oameni sunt morţi iar 40 de mii răniţi. In Tokio, au ars 316 mii de case iar un milion, trei sute cincizeci şi şase mii de oameni sunt fără adăpost.

Multe cutremure au zguduit pământul până'n ziua de azi, dar au trecut ca gândul, rămânând doar scrise în istorie, cum va rămân la şi cel de astăzi; iar oraşele prefăcute în ruine vor fi reclădite, deoarece omul nu dă înapoi la auzul sau văzul oricărei cumpene cât de mari, ci jăleşte numai pe cei morţi, priveşte cu inima sfâşiată la dezastrul gospodăriei lui întemeiată prin sudoare şi apoi mai puternic se pune pe lucru pentru a clădi ceeace natura a nimicit.

MANOLACHE PETRU

GLUME

Un sas îşi trimete într'o primăvară sluga la câmp zicându-i:

„Moi Ion, incă tu te du la tablă şi fo cu limba!"

Ion să şi duce şi toată ziua face la, la, la, la, la. Seara când se întoarce Ion îl întreabă sasul: „încă Ion ai focut cu limba?"

— „Am făcut toată ziua jupâne încât acuma mă doare limba", răspunse Ion.

— „Voi, incă baga s'ar dracu la tine Ion! io nu te-am munat să foci cu limba moi, io incă ţi-am zis să foci colimba (colibă)

* * *

Un ţigan faur (fierar), fiindu-i bolnavă femeea trimite repede pe un danci la preotul zicându-i: „Golane, du-te iute la popa şi zi-i bună sara popă! o zis tata să vii să spovideşti pe mama, că ţi-a oţeli o săcure".

— „Mă duc tată".

Băiatul merge tot într'un suflet şi când ajunge nu mai poate zice: „bună sara popă", ci numai „popă m'o mânat tata să vii să oţeleşti pe mama că ţ-a spovidi o săcure.

S. RUSU student

Acela este prietinul adevărat al poporului, acela doreşte ca satele noastre să se ridice prin carte, acela îşi iubeşte cu adevărat ţara, acela care pe lângă că el este abonat, ne mai aduce încă doi abonaţi. Aceesta o poate îndeplini oricine şi e o faptă bună.

VECINI NEASTÂMPĂRAŢI

Cititorii au ghicit dela început, că e vorba de cei din Ungaria. Boerimea ungurească deacolo nu poate uita, că a pierdut două treimi din pământul cel stăpânit de ea până la anul 1918. Ea nu poate uita, că a stăpânit milioane de Români şi Slovaci mai ales, cari aveau dreptul să muncească pentru ei, pentru statul, dela care *numai ei* trăgeau foloase, iar muncitorii numai ponoase. Ţara Ungurească o rămas mică, azi cum se cădea de mult după numărul sufletelor ungureşti, dar boieri au rămas mulţi, ba mai mulţi decât înainte, căci din Transilvania desrobită, ca şi din Slovacia au plecat mulţi dintre ei — pagubă că nu toţi — în Ungaria cea adevărată, care trebuie să-i hrănească pe toţi. Şi acum în Ungaria cea nouă poporul e lipsit de drepturi, numărul celor căpătuiţi din birurile plătite de popor nemăsurat de mare, risipa banului pentru a plăti pe ceice aţâţă în străinătate împotriva României, Iugoslaviei şi a Cehoslovaciei e fără seamăn.

Urmarea, acestei stăpâniri boereşti o cunosc cititorii: o scumpire fără seamăn a vieţii pentru ceice muncesc, o nelinişte mare în sufletul poporului asuprit. In loc să mai lase din fudulia ungurească, stăpânii Ungariei nu mai încetează să spună mereu în faţa poporului unguresc, că pricina ticăloşiei la ei e, că nu mai sunt stăpâni şi peste Români, Slovaci, Sârbi şi Şvabi, lăudându-se, după obiceiu, că în curând vor porni împotriva *tuturor* vecinilor să supună de nou popoarele liberate în urma războiului mondial. Sunt chiar societăţi înfiinţate anume, cu ştirea şi ajutorul guvernului, între cari mai multă gălăgie face societatea numită a „Ungurilor cari se deşteaptă."

Această hotărâse nu de mult să strângă o armată de câteva mii de nebuni, între cari mulţi Săcui — foşti funcţionari mici şi jandarmi la noi şi în Slovacia, acum peritori de foame prin Ungaria — ca să atace România. Oricât de multă teamă are guvernul unguresc de aceşti viteji ai gurii, a înţeles prostia şi i-a oprit. Ei îşi dă bine seama, că orice încercare de atac împotriva României, la care s'ar alătura numai decât şi Iugoslavia şi Cehoslovacia, însemnează nimicirea Ungariei pentru totdeauna şi stârpirea unui cuib de turburători ai păcii.

Trist — pentru Ungaria — că chiar regentul acestei ţări ţine discursuri aţâţătoare contra vecinilor. E ştiut, că după ce a scăpat România pe Unguri de bolşevicii lui Bela Kuhn, aceştia şi-au ales în locul regelui lor fugit un *regent*, adecă un locţiitor de rege, în persoana lui Horthy, fost ofiţer de marină. Nu de mult a ţinut în oraşul unguresc Carţag un discurs, în care a zis între altele: „Aici între Dunăre şi Tisa trăieşte ungurimea neaoşe (curată), aici vedem acea putere de viaţă, care va restabili prin orice mijloace vechea mărire şi vechea glorie a patriei noastre. Aceasta putere va fi aceea, care va împlânta din nou steagul naţional maghiar pe creasta Carpaţilor".

Cuvintele acestea, noi le auzim cu hohot de râs, căci în ce ne priveşte pe noi, nu mai suntem poporul românesc de acum o miie de ani, împărţit într'o mulţime de ţărişoare, pe cari cetele sălbatece ale Ungurilor nomazi le-au supus pe rând. Acum suntem România mare dela Nistru până pe câmpia Tisei — suntem un popor unit în suflete şi în hotărîrea de-a stârpi pe cel ce ar mai încerca să ne robească.

De altminteri din ţările cele mari ale Apusului şi din statele Unite ale Americei de Nord li-se spune adeseori să se astâmpere. Nu de mult, un scriitor american scria în gazetele „Star" şi „Chicago Daily Nevs" un articol sub titlul „Urmaşii triburilor Hunilor au trei argumente pentru a subjuga de nou popoarele asuprite mai înainte". In acest articol le spune, că lăudăroşia Ungurilor, că ei sunt superioare celorlalte popoare o dovedeşte cât e de goală tocmai faptul, că ei în timp de o miie de ani nu au putut înghiţi nici pe Români, nici pe Slovaci tocmai pentru că nu sunt superiori acestora în cultură. Aceasta se, mai dovedeşte şi prin aceea, că ei se laudă mereu, că Atila şi Hunii sunt strămoşii Ungurilor şi e ştiut, că cel mai sălbatic popor, care a năvălit odinioară în împărăţia romană, au fost tocmai cal hunic. Şi când ajunge un popor să se laude cu astfel de strămoşi, pilda cărora o crede vrednică de urmat, nu dovedeşte că are cultură.

E interesant, ce ne mai spune acest corespondent american: Ungurii s'au adresat cu o petiţie către Congresul (parlamentul) din Washington cerând să fie ajutaţi să ajungă de nou la stăpânire pe pământul românesc şi cehoslovac. Petiţia lor a fost pusă însă la dosar (în arhivă) fără ca să fi zis un singur deputat american vr'un cuvânt. De-ar fi ştiut româneşte, desigur ar fi zis; Paşte murgule . . .

Ştiri de pretutindeni

O săptămână mai este până ce foaia „Cultura Poporului" va apare în ŞASE PAGINI. Toată lumea o citeşte şi se abonează la ea, deoarece e cea mai bună şi folositoare foae pentru luminarea norodului

Expoziţie agricolă. La Iaşi, va avea loc o mare expoziţie agricolă a întregei Moldove, adică şi Basarabia şi cu Bucovina. Expoziţia se va deschide la 27 Septembrie cr. când va sosi şi A. S. R. Principele Carol.

Pentrucă la această prea frumoasă expoziţie doreşte să ia parte şi Familia regală, M. M. S.S. Regele şi Regina vor sosi ceva mai târziu pela 1 Octombrie.

Două şcoli noui. Prin stăruinţa d-lui Traian Stoinescu deputat, ministerul şcoalelor, a dat voie la înfiinţarea în târgul Roşiori-de-Vede (Jud. Teleorman) a unei şcoli elementare de comerţ ce va funcţiona anul acesta în localul şcoalei de meserii. Tot prin stăruinţa sa se va deschide şcoli profesionale de fete cu numele de „Progresul".

Asemenea fapte merită toată lauda.

Bâlciu. In ziua de 30 Septembrie c. un bâlciu iarmaroc anual va avea loc în comuna Dumitreşti, (Jud. R. Sărat) pe locul situat între monumentul eroilor din 77-78 şi spitalul judeţean „Carol I".

Nenorocirea din Valea Jiului. Săptămâna trecută, s'a prăbuşit în minele din Valea Jiului, în regiunea Petroşani (Ardeal) un colţ de stâncă de cărbuni. Lucrătorul Orosz a fost omorît iar alţii ce erau acolo au scăpat cu viaţă.

Pentru crescătorii de viermi de mătase. Ministerul de agricultură face cunoscut crescătorilor de viermi de mătase cari vor să aibă sămânţă la anul viitor să se adreseze în scris din timp la staţiunea sericicolă dela Băneasa (lângă Bucureşti).

Se schimbă numele judeţelor din Bucovina. Guvernul a hotărât să schimbe numele judeţelor din Bucovina, cari de aci încolo vor fi numai cinci. Hotarele noilor judeţe vor fi statorite aşa, ca vechile frontiere să nu se mai cunoască.

Boală între porci. In judeţul Aradului (Ardeal) s'a ivit o boală între porci, care ameninţă să producă mari pagube.

Vânzările şi cumpărările de porci au fost oprite, din care pricină a început să se urce simţitor preţul cărnei.

Concurs de vite. Pentru încurajarea crescătoriilor de animale de rasă dobrogeană, prefectura judeţului Constanţa a hotărît ţinerea unei expoziţii de animale în zilele de 22—23 Septembrie, în tabăra dela Anadolchioi. Se vor fixa premii pentru cei mai frumoşi armăsari şi iepe între 3—10 ani, pentru cârlani şi cârlane de 2—3 ani, pentru noateni şi noatene de 1—2 ani ca şi pentru mânji de 6 luni. Toţi aceşti cai vor trebui să fie rezultaţi din încrucişarea cu armăsarii statului. In ceiace priveşte vitele vor fi admise la concurs: taurii dela 1—5 ani; tauri pentru vaci frumoase de lapte, berbeci şi oi merinos, şi de celelalte categorii, sponei, ţigae, ţurcane carnabate şi bucara.

O fântână cu lapte. In Olanda sunt vaci de soiu cari dau într'un an 5 mii de litre de lapte. Acest soiu de vaci sunt bogăţia Olandei şi sunt crescute şi în părţile de miază noapte ale Franţei. Sunt vaci bălţate alb cu negru. S'a întâmplat că o vacă olandeză a dat şi 16 mii de litri de lapte într'un an. Aşa dar, o adevărată fântână cu lapte.

Trei zeci şi şapte de ceasuri în aer. Locotenentul Richer din America a întrecut pe toţi sburătorii de până acum. Cu maşina lui de sburat a stat 37 de ceasuri, făcând în acelaş timp un zbor foarte repede, cel mai repede între toate sborurile săvârşite până acum.

Sicrie vechi găsite în Turda. La Turda, (Ardeal) sub fosta cetate română s'au făcut unele săpături şi s'au găsit trei sicrie din vremea romanilor. Sicriele au fost găsite la o adâncime de un metru. Se crede, că se vor găsi şi alte lucruri vechi.

Vlădică român în america. P. S. Sa Episcopul Lugojului, Alexandru Niculescu de mai multă vreme este în America, vizitând pe fraţii noştrii de peste apa cea mare şi vărsând mângâere şi însufleţire, zel sfânt şi dragoste către biserica lui Christos, în inimele atât de dornice după un cuvânt arhieresc ale americanilor noştrii.

Orfanii din războ ai României. — In urma socotelilor făcute cu ajutorul prefecturilor şi primăriilor, numărul orfanilor de războ pe regiuni, este următorul: Regiunea Iaşi are 60.694 orfani, Bucureşti are 113.857 orfani, Craiova are 39.345 orfani, Chişinău are 23.726 orfani, Cernăuţi are 14.417 orfani, Sibiu are 30.986 orfani, Constanţa are 12.542 orfani, Timişoara are 25072 orfani şi Cluj are 38.621 orfani. In total, în toată ţara sunt 359.620 de orfani. In timpul din urmă s'au deschis câteva orfelinate noi pentru adăpostirea orfanilor. In măsura puterilor sale Ţara năzueşte să aline suferinţele celor rămaşi fără tată, din crâncenul războ.

Preoţi hirotoniţi de Mitropolitul A. Şaguna. In eparhia Clujului sunt în vieaţă şi slujesc încă şapte preoţi hirotoniţi de marele arhiereu A. Şaguna. Aceştia sunt: Păr. Mihail Brătean paroh în Potoc (Reghin), păr. Nicolae Motora paroh în Sângeorgiu (Lg. Murăş), păr. protoereu onorar Gheorghe Mumuş paroh în Cricău (Alba-Iulia), păr. Alecsandru Perhaiţa paroh Libotin (Cetatea de peatră), păr. Iacob Petric paroh în Tecşeşti (tractul Aiud), păr. Gavril Mureşan paroh în Jimborul mare (Unguraş) şi păr. Vasile Gomboş paroh deficient în Vidra de sus (Câmpeni).

Ministerul Cultelor a hotărît să decoreze pe toţi şapte cu medalia „Răsplata Muncii pentru biserică".

Spânzurarea unor hoţi. In pădurea de lângă comuna Rezina, (Jud. Orhei, Basarabia) au fost găsite spânzurate de copaci trupurile a doi oameni.

In buzunarul unuia a fost găsită următoarea scrisoare: Spânzuraţii au fost prinşi când voiau să fure o pereche de cai. Fiind prinşi s'au opus arestărei, pentru care cauză au primit lovituri mortale în cap cu o ghioagă de stejar. Dorind a da o povaţă hoţilor de cai, noi neam hotărât a pedepsi pe aceşti doi indivizi cu moartea.

Hoţii pedepsiţi se numesc: Niculae Galinesco şi Semen Parnacev.

Şcoală superioară de comerţ. Se aduce la cunoştinţa tinerimii şcolare, care a terminat patru clase de gimnaziu sau liceu că: la Şcoala Superioară de Comerţ din Târgul-Mureş (Ardeal) sunt vacante 60 locuri în anul I, în care se va preda toate studiile numai în limba română, iar programul va fi întocmai ca la toate şcolile din vechiul regat, cu patru clase.

Pentru anul al II şi III sunt două secţiuni a parte: una de băeţi şi alta de fete şi în care se predă în limba română toate studiile.

Reducere pe C. F. R. Ministerul comunicaţiilor a acordat o reducere de 50 la sută pe calea ferată, pentru vizitarea expoziţiei agricole din Iaşi. Pentru săteni, reducerea e de 75 la sută.

Deschiderea expoziţiei, va avea loc la 27 a lunei acestia.

Redacţionale. *Scriitorul popular* şi destul de cunoscut Petre Gh. Savin, este redactorul nostru pentru oraşul Galaţi şi judeţul Covurlui.

Cititorii noştri vor avea mulţămirea sufletească pentrucă vor putea gusta poveştile şi alte articole ale acestui meşter al limbei româneşti.

Incorporarea tinerilor contingentului 1924. Statul Major al armatei a ordonat încorporarea tinerilor contingentului 1923 pe ziua de 1 Octombrie crt., deasemenea şi acelor recrutaţi în condiţiile art. 53. Tinerii cu termen redus vor fi încorporaţi la 1 Noembrie.

Descoperirea unei contrabande de ouă. — La vama Episcopia Bihorului, (Ardeal) autorităţile vamale au descoperit o mare contrabandă de ouă. Societatea maghiară forestieră voia să treacă hoţeşte în Ungaria 40.000 de ouă adunate din diferite comune din preajma graniţei.

Marfa a fost confiscată iar contrabandiştii daţi judecăţei.

Parastas pentru Aurel Vlaicu. Cu prilejul împlinirii a 10 ani de la moartea lui Aurel Vlaicu, un parastas s'a oficiat în ziua de 13 Septembrie în comuna Băneşti (jud. Prahova) pe locul unde şi-a dat sfârşitul marele aviator.

Serviciul religios a fost oficiat de către preotul comunei Băneşti în prezenţa autorităţilor locale, a autorităţilor din Câmpina precum şi a unui mare număr de locuitori. Din partea corpului de aviaţie a luat parte la această pioasă ceremonie, căpitanul aviator Macavei care a venit din Bucureşti cu un aeroplan.

Graniţa româno-sârbă va fi hotărâtă pentru totdeauna în zilele acestea. Noi mai primim vre-o 12 comune.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL:

Abonamentul normal: ***120*** *lei pe an.*

„ *de favoare: pentru săteni, muncitori şi intelectuali* ***60*** *lei pe an.*

„ *de susţinere:* ***200*** *lei minimum pentru instituţiile statului, financiare, biblioteci şi pentru toţi acei cari pot şi vor să sprijine ziarul.*

În America ***2*** *dolari pe an.*
În Jugoslavia ***65*** *dinari pe an.*

Plata abonamentului se face înainte Se poate abona foaia şi pe jumătate de an.

Publicitatea se primeşte la administraţia foiei şi la toate agenţiile de publicitate din ţară.

Carte nouă: A apărut la toate librăriile Fascicola 1. Seria 1 din folositoarea lucrare a Doctorului *Od. Apostol Sinonimia Medicamentelor.* Lucrarea e folositoare atât medicilor cât şi farmaciştilor (titraţi şi studenţi.)

Noui bănci populare. — Câţiva profesori dela liceul „S. Bărnuţiu", din Şimleul Silvaniei (Ardeal) în frunte cu profesorul Tănase Puşcă, a cărui activitate şcolară este destul de cunoscută, au început propagandă pentru întemeierea băncilor populare în judeţ. S'au întemeiat până acum banca populară „Muncitorul" în Şimleul Silvaniei sub preşedinţia prof. Tănase Puşcă, banca populară „Economia" din Unimăt, banca populară „Pereceiu" din comuna Pereceiu, banca Populară „Bănişoreana", din Bănişor. Consituirea de bănci populare se face mereu.

CĂTRE OAMENII DE BINE. Rugăm pe preoţii din sate, cum şi pe învăţători sau alţi cărturari, să ne trimeată din satele lor chipul (fotografia) a celui mai bun gospodar, care a făcut fapte bune, fie pentru biserică, fie pentru şcoală sau alt-ceva, chipul acelui gospodar care e harnic, are gospodăria cea mai frumoasă, şi se bucură de toată cinstea. Chipul gospodarului îl vom tipări în foae, ca să vadă miile noştri de cititori, pe oamenii cei de suflet, de inimă bună şi de cinste. La fiecare chip (fotografie) se va adăuga numele şi pronumele ţăranului, vârsta, din ce sat este şi pe scurt ce a făcut el în viaţă.

Cooperativă nouă. In satul Someşul-rece, jud. Cojocna (Ardeal) zilele acesta a luat fiinţă o cooperativă, numită „Someşana", cu un capital de 50 de mii de lei.

Infiinţarea de cooperative multe la sate, va aduce bogăţia ţării.

Bucatele ţării. Ministerul a dat în vileag câte cereale, câtă hrană a rodit pământul ţării noastre în anul acesta.

	In anul trecut	In anul acesta
Grâu	32,687,407 hl.	40,439,255 hl.
Secară	3,25[illegible],369 „	3,616,555 „
Orz	32,262,228 „	23,[illegible]12,700 „
Ovăz	29,288,213 „	20,068,756 „

Secerişul cel mai bogat l'a avut Basarabia; cel mai sărac Ardealul. Orzului şi ovăsului i-a mers rău, deoarece au dat mai puţin rod ca în anul trecut, deşi se semănase mai mult. Cucuruzul (porumbul) sămănat de vreme va da mult rod; cel sămânat târziu nu. Totuşi, şi porumbul va fi mult mai bun decât în anul trecut. Şi nutreţul de vite a ieşit mai bine; rău a ieşit numai în câteva comitate din Ardeal. Cartofii încă dă bine. Viile dau bine. Numai poamele au suferit şi vor fi puţine. In total este bine.

Ciocnirea trenurilor de la Iaşi. Săptămâna trecută pe linia Mărăşeşti-Tecuci (Moldova) cam pe la 100 metri depărtare de staţia Iveşti s'au întâlnit două trenuri de marfă.

Mecanicii au fost în neputinţă de a înfrâna trenul, aşa că ciocnirea s'a produs.

Numeroase vagoane dela amândouă trenuri s'au răsturnat. Unele s'au stricat rău.

Pagubele sunt foarte mari.

De la opera română. Luni seara 17 Septembrie, Opera română din Cluj, a început reprezentaţiile ei cu opera „Carmen".

PENTRU ACEI CARI NE SCRIU. Deoarece pagina II-a şi a III-a e pentru săteni, rugăm pe acei cari ne scriu, ca articolele să aibă o limbă curgătoare şi populară, un stil uşor, gândit şi să spue cât mai mult in puţine pagini, cari să fie scrise numai pe o faţă a a hârtiei şi cu cerneală.

Un vultur atacă un tânăr. Pe drumul de la Agnessac (Franţa) s'a dat o adevărată luptă între un tânăr de 18 ani şi un vultur care s'a lăsat din sbor şi l-a atacat.

După multă trudă şi, alegându-se cu destule răni, tânărul a reuşit să doboare vulturul, care cântărea aproape zece kilograme.

In amintirea lui Aurel Vlaicu. Pe locul din comuna Băneşti, din judeţul Prahova, unde Vlaicu şi-a găsit moartea, s'a pus o troiţă, pe care sunt săpate rândurile:

„Lui Aurel Vlaicu, ardelean care a căzut jertfă, prevestind, prin sborul său dela 31 August 1913, avântul cu care armatele române aveau să pornească pentru înfăptuirea unităţei naţionale".

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulţi cari ştiţi să puneţi pe hârtie gândul vostru, aşa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiţi a spune lucruri bune, — ca să învăţăm şi noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieţi pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaştem de aproape, vrem să vă spuneţi şi voi păsurile voastre, cum mai este prin sate şi cum aţi dori să fie. Şi vorbind un sătean din Basarabia, şi altul din Banat, şi altul din Bucovina, şi altul din Ardeal şi altul din Dobrogea, ne vom cunoaşte mai bine şi ne vom iubi mai mult.

Cărţi noui. Cunoscutul scriitor şi colaboratorul nostru *dl. I. I. Stoican* a publicat în editura Cartea Românească, Bucureşti, două cărţi: *Crâmpee din tragica noastră epopee* şi *Credinţi nemuritoare.* Indemnăm pe cititorii noştrii, dornici de frumos, să şi-le procure.

Pentru prietenii noştri. *Rugăm ca orice faptă bună petrecută în comune ca: serbări culturale, şezători, clădiri de şcoli şi biserici şi alte veşti cari merită să fie tipărite în foae, să ni se trimită pentru publicare.*

Mănăstire. In pădurea de lângă staţiunea Corneşti, jud. Bălţi s'a înfiinţat o nouă mânăstire de călugări.

Zilele acestea s'a sfinţit locul destinat pentru clădirea mănăstirei.

Şcoala profesională de fete. Infiinţându-se pe ziua de 1 Septembrie şcoala profesională de fete în Lugoj (Banat), se aduce la cunoştinţa părinţilor următoarele:

Şcoala profesională pe lângă învăţătura necesară, ce-o dă elevelor sale, le mai învaţă o meserie folositoare, de pe urma căreia elevele îşi vor putea deschide un atelier, vor putea deveni la rândul lor maestre-profesoare, sau vor putea căpăta slujbă la stat.

Şcoala profesională din Lugoj va funcţiona în primul său an numai cu clasa întâia, urmând ca peste un an să se înfiinţeze şi restul până la cinci clase.

Paralel cu această clasă vor mai funcţiona şi a) un atelier de mode; b) un atelier de croitorie şi c) un atelier de ţesătorie.

Pentru înscrierea în cl. întâia se cere absolvirea cursului primar iar pentru ateliere o simplă petiţiune de înscriere.

Abonaţii cari au rămas în urmă cu plata, sunt rugaţi ca până la 1 Octombrie 1923 să achite abonamentul pe şase luni.

REVISTE PRIMITE:

Anuarul judeţului Muscel pe anul 1923. de G. Cristea-Delaracova. Comuna Schitu-Goleşti. Preţul 50 de lei.

Expoziţia. Asociaţia Bănăţeană de Arte frumoase, deschisă de la 28 August până la 30 Septembrie 1923 în Timişoara.

Cele trei Crişuri revistă de Cultură, anul al 4-lea No. 8 pe luna August. Oradea-Mare, Str. Prinţul Carol 5.

Şcoala, revista învăţătorilor din Bucovina. Anul al 8-lea No. 11 şi 12. Cernăuţi, Căsuţa Poştală No. 87.

Ramuri, revistă literară No. 17 1 Septembrie 1923, Craiova.

Glasul Minorităţilor, organ minorităţilor maghiare, Anul I. No. 4 pe luna Septembrie 1923, Lugoş.

Fierul, revista negustorilor de fer. Anul I. No. 8. Cluj, strada Regina Maria 19.

Viaţa Agricolă, revistă, anul 14-lea No. 14. Bucureşti, str. Sf. Dumitru 2.

Arte şi Meserii, revistă industrială. Anul 5, No. 52 şi 53. Galaţi, str. Principesa Maria No. 121.

La 1 Octombrie a. c. vom apare în şase pagini

"ALBINA"

INSTITUT DE CREDIT ŞI DE ECONOMII

Fondată la 1872. **CENTRALA SIBIIU** Fondată la 1872.

SUCURSALE: BRAŞOV / BUCUREŞTI / CLUJ / LUGOJ / MEDIAŞ TARGUL-MURĂŞ / TIMIŞOARA ŞI SÂN-MĂRTIN.

Capital deplin vărsat Lei 25,000.000
Fonduri de rezervă „ 16,000,000
Depuneri spre fructif. „ 256,000.000

Legături cu toate centrele din ţară.

Lucrează direct cu cele mai mari bănci din America.

Are o secţie specială pentru afacerile americane.

Jertfeşte anual sute de mii de lei pentru scopuri de binefacere şi culturale.

Primeşte DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE de plată la vedere cu 5% dobândă fără considerare la sumă. Pentru DEPUNERI CU TERMIN FIX plăteşte 5½—7% — după mărimea sumelor şi durata termenelor de plată. (20, á—10).
Darea către stat o plăteşte Institutul din al său.

ZILE MARI

O aniversare

Ziua de 5 Sept. 1919 a fost, și va rămânea pentru Iași o zi mare prin actul ce s'a petrecut în el.

Relicva sfântă, **tidva** marelui Voevod Mihai, care în timpul refugiului din 1916, din ordinul ministerului de războі, a fost rădicat de la mănăstirea Dealului și adus la Iași, păstrându-se în altarul Mitropoliei, în această zi de 5 Sept. 1919 a fost transportat din nou la veșnicu-i loc de odihnă, cu o ceremonie și o piositate vrednică de vitejiile și de faptele-I mari.

In mijlocul Mitropoliei pe un catafalc de bronz este așezat sicriul acoperit cu scumpe ștofe de fir pe care se odihnește capul Viteazului Domn, purtând o cunună de lauri, podoabă așezată cu sfințenie de mânele M. S. Regina Maria, încă din iarna groaznicului război. Făclii de ceară ard liniștit în cele patru colțuri ale sicriului; ofițeri superiori decorați cu ord. **Mihai Viteazu"** nemișcați fac garda de onoare. Autoritățile militare și civile în mare ținută, toată intelectualitatea Iașului precum și o numeroasă și distinsă asistență au ascultat cu adâncă evlavie slujba bisericească oficiată de I. P. S. Dr. Miron Cristea Mitropolitul Ungro-Vlahiei și Primat al României, și de I. P. S. Pimen Mitropolitul Moldovei și Sucevei, înconjurați de archierei și de preoți în odiijdii scumpe.

Rare ori s'a putut vedea o ceremonie religioasă și patriotică, **înălțătoare** cum a fost aceasta.

Momente duioase, când ambii I. P. S. S. Mitropoliți îngenunchind aduc către Dumnezeu ruga de mulțumire și de slavă pe care toată lumea a ascultat'o îngenunchiată. Clipele, în care se **redeșteaptă** suferințele de veacuri îndurate de frații noștri subjugați, vrednicia marilor Voevozi cari au luptat cu același gând și suflet pentru desrobire și reîntregirea neamului, precum și accentul răspicat, cu care a rostit și unit măreția faptelor lui Mihai Viteazu cu acele ale lui Ștefan cel Mare, au fost **sublime** ca și **realitatea lor;** apoi rugăciunea de veșnică pomenire pentru toți acei ce și-au **jertfit viața și din jertfa cărora a eșit țara întregită,** a umplut toți ochii de lacrămi. I. P. S. S. Mitropolitul Primat mai mulțumește lui Dumnezu că pe el l'a destinat și învrednicit ca să aducă acest prinos de recunoștință aci, în Mitropolia Moldovei pe care atât a dorit s'o vadă, aci în **Iași,** orașul tuturor jertfelor, care a îndurat cu bărbăție toate sacrificiile și pe care **destinul** l'a răsplătit și acum ca întotdeauna, prin măreția actelor ce se petrec în el. Ultimile cuvinte de rugăciune și mulțumire s'au perdut în armonia divină a minunatului cor, și a clopotelor care învăluiau văzduhul cu glasul lor duios și argintat.

Cuvântarea evocatoare a I. P. S. S. Mitropolit Pimen a fost ascultată cu aceiași evlavie, cu aceiași smerenie, cu aceiași luare aminte căci **mare adevăr** cuprindea. I. P. S. S. spunea între altele, că numai atunci sufletele **Voevozilor, și a celor sute de mii de jertfiți, vor odihni în liniște când vor simți că toți frații vom fi uniți și sufletește.**

Cuvântări înălțătoare, pline de avânt, au mai rostit autoritățile superioare militare, care în urmă râdicând sicriul pe umeri, au străbătut încet prin mulțimea înduioșată și emoționată, căreia i-a fost dat să trăiască și să vadă aceste zile mari.

In ograda Mitropoliei unde erau înșirate școalele, armata, societățile toate cu drapelele lor, — precum și o imensă lume care venise din revărsatul zorilor — aștepta un afet de tun, splendid decorat cu flori și stegulețe, și tras de șease cai frumos împodobiți și mândri, de parcă și-ar fi dat și ei sama de însemnătate acelor momente.

De la statuia lui Ștefan-cel-Mare și până la gară, poporul a salutat cu respect și evlavie piosul cortej format **în amintirea marelui Erou al neamului.**

La trecerea impunătoarei procesiuni prin **Piața Unirei,** un suflu din vremea trecutului străbătu ca un fior de mulțumire; **Domnitorul Alexandru Ioan I Cuza** de pe înălțimea piedestalului său părea că ia ființă, ochii lui păreau că clipesc și că privirea i se adâncește pe acea **sfântă relicvă** pe care o urmări până în depărtare...

In fața gării, toate școlile, societățile, armata și poporul au defilat, salutând și descoperindu-se înaintea Viteazului Voevod. Peronul era înțesat de lume; trenul tras, iar vagonul în care trebuia să fie depus **Eroul** era o mândrețe! Tot căptușit cu mătase albastră ca cerul și țântuit cu stele.

Drapelul țărei cădea în valuri asupra catafalcului de flori pe care era așezat sicriul. Stegulețe tricolare fâlfâiau pretutindeni, iar din ghirlandele de foi de stejar și ramuri de brad eșeau **Călugărenii, Turda** și ale nume nemuritoare.

Corul cu glasurile lui cristaline a întonat: **„Ca un glob de aur"** frumoasa poezie a lui Bolintineanu.

D-l Primar a adresat cuvinte de mulțumire I. P. S. S. Mitropolit Primat și delegațiunilor; apoi într'o tăcere bisericească I. P. S. S. a mai rostit cuvinte de laudă și salutare Iașului bătrân, orașului de jertfe și de sacrificii, orașului predestinat faptelor mari... **cuvinte**, care au rămas neșterse în mintea și inima acelor ce le-a **auzit și înțeles...**

Apoi lumea toată care era de față, impresionată, descoperită, asculta Imnul regal, și trenul a pornit încet, încet, în urale nesfârșite, ducând cu el **trecutul reînsuflețit, prezentul măreț și glorios, lăsându-ne straje, „Viitorului" pe care, cu jurământ suntem datori să-l veghem clipă cu clipă.**

MARIA Dr. GAVRILESCU

Bătrâni ruginiți și puterea voinții

Incă din frageda mea copilărie, îmi plăcea pictura și vioara, dar bătrânii mei, nu apreciau de loc aceste arte, căci ei le considerau ca lucruri înjositoare pentru un băiat din familie bună.

Bătrânii erau pasionați să cânte la biserică, la strană, și se concurau unii pe alții, dumineca și în alte zile de sărbători, când era multă lume în biserică, să atragă laudele auditorilor.

Bătrânul Sandulache, venea totdeauna la biserică, cu o batistă găurită, și cântând, își întorcea fața spre public, și prefăcându-se că-și șterge sudoarea, privea prin gaura batistei, ca să vadă dacă lumea îl admiră!

Eu însă, ca copil, eram pasionat pentru pictură și vioară, și cu orice preț doream să le studiez. Dar unchiul meu, care m'a crescut, căci la vârsta de zece ani am rămas fără tată — nu mă putea suferi, când mă vedea cu vioara în mână, sau lucrând pictură.

Intr'o zi, pe când studiam gamele la vioară, unchiul îmi zice mânios:

„Ascultă-mă, măi Andronic, să nu te mai văd cu spurcăciunea asta în mână, că am să ți-o sfărâm în bucăți! Asta nu-i pentru cinstea familiei noastre. Nu-i destul că te cheamă **„țaran"**, apoi vrei să fii și țigan?! Dacă-ți place cântarea, vino la biserică, să cântăm amândoi la strană, și să vezi cum o să ne laude popa, dascălul și tot norodul. Iți mai hotăresc odată, să nu faci rușine familiei noastre, că doar nu ești nici lăutar, nici ursar!"

Cu toată ocara și amenințarea unchiului, pasiunea mea pentru vioară nu slăbise de loc! Dar ce să fac? Mi-am ascuns vioara în podul casei, de frica unchiului, ca să nu mi-o strice, și cântam în pod, când dânsul nu era acasă.

Tot așa mi s'a întâmplat și cu pictura. Intr'una din zile, văzându-mă că pictez, unchiul mă întreabă mânios:

— Ce însemnează măzgălitura asta?

— Pictură, unchiule.

— Ce pictură, ce vorbești fleacuri? eu văd că-i zugrăvitură, vrea să zică vrei să te faci și zugrav? Altă rușine pe capul nostru! Unde-i tatăl tău, să te vadă cum îți bați joc de familia noastră? S'ar înbolnăvi, săracul, de supărare. Dar măcar în groapă nu-l rușina; lasă-l să se odihnească în pace! Iute să arunci afară murdăriile astea, că nu le pot suferi; ai împuțit toată casa cu boelele tale!

Cum am zis, pentru vioară, am găsit soluțiunea de a cânta în pod, dar pictura n'o puteam face în pod; căci acolo era întuneric beznă! Și m'am gândit mult, unde m'aș putea ascunde cu paleta mea, ca să nu mă vadă unchiul?

Iată că-mi vine o ideie **fericită:** în fundul grădinei noastre, era o poiată de găini. In timpul zilei, pasărele ciupeau prin grădină, și poiata fiind liberă, acolo mi-am instalat atelierul de pictură!

ANDRONIC M. ȚARANU

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" .·. .·. care se tipărește în 56 mii de exemplare. .·. .·.

INSTITUTE AFILIATE:

S.A. Cassa de păstrare a județului Turda Arieș din Turda, S. A. Casa de păstrare a județului Odorhei în OdorheiuSecuiesc, S. A. Casa de păstrare și Banca Economică din Județul Alba Inferioară din Aiud.

CASA DE PĂSTRARE ȘI CREDIT S. A. PE ACȚIUNI CLUJ.

PIAȚA UNIREI 7

11—6—9

CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,000.000 LEI

FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

Magazinele de marfă ale casei de păstrare și de credit S.A. pe acțiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează polițe, se execută plăți în ori ce localitate, și se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienților (safe) Bancă cu dreptul de a opera și cu devize.

PREVEDEREA
SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ DE ASIGURĂRI
SEDIUL CENTRAL ÎN BRĂILA.
CAPITAL 10,000,000 LEI
REZERVE 20,000,000 LEI
AGENȚIE PRINCIPALĂ ÎN ORADEA-MARE LA BANCA ȘI SOCIETATEA COMERCIALĂ DIN BIHOR S. A.
STR. NAGY SÁNDOR 4.
23—8

Berile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate,
14—20
din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca *marcă conducătoare.* Se capătă pretutindeni.

BANCA ARDELEANĂ ȘI CASA DE ECONOMII S.A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
CLUJ, PIAȚA UNIRII 32.

Primește depuneri spre fructificare cu livrete și cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil. — Sconteazӑ cambii. Efectuiază remiteri în țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. Cumpără și vinde monede streine. xx

SUCURSALE ÎN T.-MURĂȘ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ȘI TURDA. INSTITUȚII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S.A." DEJ; „BANCA ȘI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII" ÎN GHEORGHENI

Safe-depozitele le ține la dispoziția on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. xx Intreprinderi industriale aparținătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrășarea de porci și industria de carne" s. a. Gherla; „S. A. p. Morărit, Industria Lemnului și Mărfuri" Tg.-Murăș; „Agricultura Ardeleană" s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri" Cluj, etc.

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei
18-6-15

Dacă vrei bomboane bune cere „MELISSA"
15-10
Telefon 648 și 665 Cluj – Calea Dorobanților 40 și 41-a

Citiți abonați și răspândiți „Cultura Poporului",

DACIA-ROMANIA
Societate generală de asigurare
Sediul central: București, strada Wilson 3.
Fondată la anul 1879
Capital de acțiuni, deplin vărsat . . Lei 24,000,000
Rezerve și diverse garanții, peste . . Lei 100,000,000
Daune plătite în 1921 . . . . . . Lei 57,571,559
Daune plătite dela întemeierea Societății Lei 368,886,642
Fondată la anul 1879
Oficiul regional pentru Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș se află în CLUJ, Calea Victoriei No. 27, Telefon 527. în palatul propriu.
Reprezentanța Generală pentru BANAT se află în TIMIȘOARA, Splaiul stâng al Begheului 1, casa proprie.
Agenții generale: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. I.; BRAȘOV, SIBIU, ORADEA-MARE, TÂRGUL-MURĂȘ și SATMAR la Banca Românească. **Agenții principale și speciale:** Aiud, Alba-Iulia, Bistrița, Blaj, Caransebeș, Diciosânmărtin, Deva, Hunedoara, Lugoj, Orșova Oravița, Sebeșul-săsesc, Sighetul-Marmației, etc. etc.
Societatea DACIA-ROMANIA prin toate agenturile sale primește asigurări în toate ramurile ca: Viață, Incendiu, Grindină, Accidente, Furt prin spargere și Transporturi, oferind cele mai reale avantagii prin garanțiile de soliditate ce prezintă și prin grija ce poartă de interesele asiguraților, din toate punctele de vedere. 32—2 Incercați și vă convingeți!

DEPOZIT DE FABRICĂ — ASTĂZI ȘTIE DEJA — PREȚURI DE FABRICĂ
CLUJUL INTREG
UNDE POATE PROCURA CU PREȚURILE CELE MAI EFTINE TREBUINȚELE SALE IN HAINE PENTRU TOAMNĂ ȘI IARNĂ RAGLANE ȘI ROCURI DE IARNĂ. LA SUCCESORII CAROL SCHERER ȘI FII
GROMEN ȘI HERBERT
DEPOZITUL FABRICEI DE POSTAV DIN SIBIU. — CLUJ, LÂNGĂ PODUL MARE PESTE SOMEȘ (PALATUL BABOS)
32—2

Triple-Sec-Bogsza — Triple-Sec-Bogsza
Orice familie își procură pentru casă
LIQUERUL BOGSZA
pentru că e veritabil și neîntrecut!
neîntrecut! — neîntrecut!
16—21

FABRICA DE BERE DIN TURDA S. A.
KORONA
CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA,
TELEFON NO. 5
DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ.
GLORIA
BERE DIN MALȚ DUBLU
TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR II — TELEFON No. 394
26—9—9

Societatea Adriatică de Asigurare în Trieste
FONDATĂ ÎN 1838
DIRECȚIUNEA PENTRU ROMÂNIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NR. 10.
CASA PROPRIE — TELEFON NR. 670.
REPREZENTANȚA GENERALĂ PENTRU TRANSILVANIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NUMĂRUL 10. TELEFON NR. 64
AGENȚIILE GENERALE ȘI PRINCIPALE ÎN: ARAD, BRAȘOV, CERNĂUȚI, TIMIȘOARA, ORADEA-MARE, SĂTMAR, SIBIU, T.-MUREȘ
34—2
PRIMEȘTE ASIGURĂRI ÎN RAMURILE: INCENDIU, GRINDINĂ, VIAȚA, FURT PRIN SPARGERE, ACCIDENTE, ETC., ETC., ÎN CONDIȚIUNI AVANTAGIOASE

BANCA CHRISSOVELONI
SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ
SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI
SUCURSALA CLUJ, STRADA MEMORANDULUI N-rul 8.
SUCURSALE: BRĂILA, CONSTANȚA, CLUJ, GALAȚI, SIBIU, NEW-YORK (AMERICA), CONSTANTINOPOL (TURCIA).
AFILIAȚIUNI: BANCA CHRISSOVELONI & CO., DIN PARIS; BANCA CHRISSOVELONI, BISTEGHI & CO., DIN VIENA.
CAPITAL SOCIETAR DEPLIN VĂRSAT: LEI 150,000,000.
Face orice operațiuni de bancă. — Sconteazӑ portofoliul comercial, cupoane și titluri eșite la sorți. Deschide conturi curente. — Se însărcinează a face plăți în orice oraș din țară. — Emite cecuri și acreditive asupra oricărui oraș din țară. — Liberează scrisori de credit. — Primește bani în deposit și cu librete de economii, plătibile la vedere și pe termen fix, pentru care plătește dobânzi avantagioase. Prin mijlocirea sucursalei sale din New-York se însărcinează a face plăți pe tot teritorul României-
27—4—7. Mari pentru Românii din America

Tiparul tipografiei „VIAȚA". Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

Onor Revista „Transilvania" in Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! — Voeşte şi vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: CALEA DOROBANŢILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă 30 Sept. 1923 | ADMINISTRAŢIA: CALEA DOROBANŢILOR 10 TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 27. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

GHEORGHE LAZĂR

Cu un veac şi mai bine în urmă, negurile neştiinţii cărţii româneşti se întindeau atât peste Moldova şi Muntenia, cât şi peste poporul „valah" din Transilvania.

Trecutul zbuciumat şi plin de toate furtunile vremii, încălcările repetate ale duşmanilor, impilări şi ocupaţii trecătoare, influenţa slavonă sau grecească asupra bisericii şi limbii, toate aceste nenorociri au făcut ca neamul nostru, cu însuşiri atât de alese de la Dumnezeu, să-şi concentreze toate puterile pentru a-şi apăra, cu armele, fiinţa sa, fără a mai avea nici timpul, nici putinţa, de a se lumina şi dezvolta pe tărâmul culturii.

Cu un veac şi mai bine în urmă, poporul românesc se afla la o grea răscruce: cupa durerilor se umpluse, iar spiritul fanariot pusese stăpânire pe sufletele celor mai mulţi dintre conducători, fie că erau venetici, fie că erau pământeni.

In această vreme critică, apar în Ardeal cele dintâi zori de lumină. De aci, din leagănul românismului, au apărut cei trei mari dascăli, întocmai ca şi cei trei magi de la răsărit: Samoil Clain, Gheorghe Şincai şi Petru Maior. Ei trag întâia şi cea mai grea brazdă în terenul culturii româneşti, pentru că, mai apoi, să vină iscusitul învăţător Gheorghe Lazăr, cu mai mulţi sorţi de izbândă.

Dintr'un umil sat de pe Olt, din Avrig, din rândurile poporului apăsat şi sărac, a răsărit lumina învăţăturii româneşti.

Trudnică i-a fost învăţătura acestui luminător al neamului său, atât la Cluj cât şi la Viena! Pe cât de tristă şi de dureroasă i-a fost copilăria, tot pe atât de grea şi de tristă i-a fost vremea de studii filozofice şi teologice, căci el nu era văzut bine nici de mitropolia din Carloviţ, nici de Unguri, nici de mulţi din fraţii săi de sânge. Aceeaş tragedie sufletească s'a petrecut în viaţa lui, ca şi în viaţa lui Şaguna...

Gheorghe Lazăr n'a putut fi ales episcop al Aradului, deşi era cel mai chemat pentru acest înalt post. Gheorghe Lazăr n'a putut ajunge conducător al bisericii sale, deşi cârja pastorală ar fi trebuit — de drept — să-i fie încredinţată.

Şi iată-l pe Lazăr luptându-se cu sărăcia, şi, împins la deznădejde, rupându-se de pământul în care a copilărit şi de Oltul ce-i era atât de drag, ajuns la Bucureşti.

Aici începe din nou o luptă grea, o luptă de apostol. Spre norocul lui şi al nostru, Vodă i-a priceput sufletul şi credinţa ce îl înflăcăra; şi cu ajutorul stăpânirii a putut el deschide, în anul 1818, în o chilie de la Mânăstirea Sf. Sava din Bucureşti, cea dintâi şcoală românească de învăţături înalte, cu douăzeci de elevi.

Şcoala lui Lazăr a dezmetecit multe suflete. Fiii de boieri au început a se întrece în a veni şi a lua învăţătură de la Lazăr, care predica nu ca de pe o catedră, ci ca de pe un amvon.

Dar, cupa suferinţelor poporului român din Principate se umpluse. Sufletul românesc nu mai putea îndura nelegiuirile fanarioţilor şi epoca de redeşteptare s'a idendificat cu persoana şi mişcarea lui Tudor Vladimirescu.

Cu ocazia acestei mişcări, şcoala lui Lazăr fu întreruptă.

Nu trecu mult şi învăţătorul se înbolnăvi greu; îl ajunjeseră toate durerile vieţii sale zbuciumate, şi el nu dorea decât să moară în satul seu Avrig, acolo unde învăţase a dezlega cea dintâi slovă românească. El a închis ochii la vârsta de 44 ani, plâns de întreaga românime.

*

S'a împlinit o sută de ani de atunci... La mormântul ridicat lui Lazăr, de Scarlat Rosetti, ne îndreptăm azi sufletul şi credinţele noastre curate. Din acea ţărână scumpă se ridică un spirit şi o învăţătură, pe care trebuie să le înţelegem şi să le îndeplinim. Invăţătorul Lazăr să fie simbolul ridicării ţărănimii noastre prin carte!

Făcliile pe care recunoştinţa unui neam vrea să i le aprindă la mormânt, să fie transformate în şcoli,... cât mai multe şcoli, la sate!

Prin licărirea lor, să înfăptuim o nouă epocă a culturii şi civilizaţiei româneşti!

Legându-ne azi, la mormântul său, că — cu orice jertfe — vom umplea satele cu şcoli, şi că vom lupta cu toate puterile spre a împrăştia slovă românească, din desagii lui cu cărţi, în toate colţurile românismului, vom dovedi lui Gheorghe Lazăr că nu l-am uitat, şi că învăţătura lui trăieşte vie în inimile noastre...

General N. PETALA.

CHEMAREA SPRE FAPTE

Comemorarea oamenilor de samă îşi are rostul ei. Nu se evocă numai făpturile energice al unui neam sau a omenirii întregi, prin străduinţa cărora s'a adus o îndreptare sau s'a împins omenirea — chiar cea ţărmuită în graniţi restrânse — la progres. Prin preaslăvirea lor se deşteaptă încredere în energia etnică, biciuind şi alte energii latente spre înfăptuirea unor opere de samă pentru obşte.

Aşa luată, comemorarea lui Gh. Lazăr, cade la vreme potrivită. De şi a trecut un veac de la stângerea de veci a omului de fapte, totuşi starea generală de azi aduce aminte, în unele privinţi, pe acea în care fiul plugarului din Avrig şi-a jertfit vlaga vieţii.

E dreptul, nu mai este iobăgia băştinaşilor în Ardeal, nici stăpânirea grecească şi pătrunderea unei culturi străine în sufletele celor din vechile Principate. Este însă pretutindeni, şi dincolo şi dincoace de Carpaţi, ca şi până'n Nistru, un soiu de lâncezeală culturală şi sufletească, tot aşa de periculoasă vieţii neamului ca şi începutul înstrăinării din trecut. In loc ca realizarea visului, spre care cătând, generaţii întregi de strămoşi au închis ochii, să ne deie puterea necesară pentru a munci, pe toate cărările, spre a o veşnici, noi avem aerul că nici nu-i pricepem însemnătatea. Ne sbatem pentru lucruri mărunte, ne aruncăm unii altora învinuiri închipuite, ne batjocurim, ne bănuim, vremea însă trece fără să ne apucăm cu toată osârdia să astupăm crăpăturile din temelia închegării nouă, prin care se strecoară uneltirile duşmanilor veghetori, gata să nărue ceia ce împrejurările prielnice şi jertfa de sânge ne-au dăruit.

Trebue energie şi viaţa lui Lazăr n'a fost de cât luptă îndârjită. Trebue încredere în noi şi Lazăr a sădit'o atunci când, cum spune el, strănepoţii Romanilor aveau pe ochi o ceaţă, prin care nu puteau vedea lumina soarelui! Trebue să ne jertfim pentru binele ţării şi aceasta putem învăţa din viaţa marelui dascăl, veşnic în clocot şi sbucium. Amărâte i-au fost zilele, dar nu s'a lăsat doborât. La ai lui a găsit răutate, piedici chiar loviri. Trecând Carpaţii „am aflat în acest pământ o mulţime de mărăcini, totuşi nu mi-a trebuit multă osteneală de a-i putea curăţi"

A avut de dus luptă grea, dar a ajuns să arunce sămânţa deşteptării naţionale, într'un popor apăsat de veacuri, ţinut să nu piară, numai pentru a putea scoate aurul belşugului pentru alţii, din pământul rodnic, care a săturat atâtea soiuri de litfe.

Figura blândă, cu ochii mari negri, cam cerniţi, dar pătrunzători, arătând hotărâre, ne poate servi drept simbol nouă celor de azi, care punem prea mult preţ pe viaţa trecătoare a persoanei noastre şi nu ne gândim la acea mai lungă a neamului din care facem poarte.

Trezirea din amorţală, el a înfăptuit'o prin şcoală. „Eu văd acum ce putere şi vrere, fiii Românilor au la învăţătură". Prin carte şi cultură putem trezi conştiinţa puterii individuale, la toţi Românii de azi, lăsaţi în negura inculturii, de cei cărora le convenea aceasta. Lazăr a chemat la viaţă un popor întreg. Fie care învăţător şi preot, în satul lui, poate urma calea trasă de marele dascăl al naţiunii. El era singur; puţini prinprejur îi veneau în ajutor. Dascălii satelor şi ai oraşelor azi sunt mulţi. Fie care lucrând cu însufleţire în cercul lui restrâns, din luminiţele aprinse, se poate căpăta, prin unire în fapte, lumina deplină peste ţara întreagă.

Răscolirea faptelor celor dispăruţi, ar fi o simplă formă de prisos, dacă n'ar stârni în cei trăitori râvna de a călca pe urma lor, de a le continua activitatea şi a lua exemplu de la jertfirea trudei lor pentru binele obştesc.

I. SIMIONESCU
Membru al Academiei Române şi Rectorul Universităţii din Iaşi

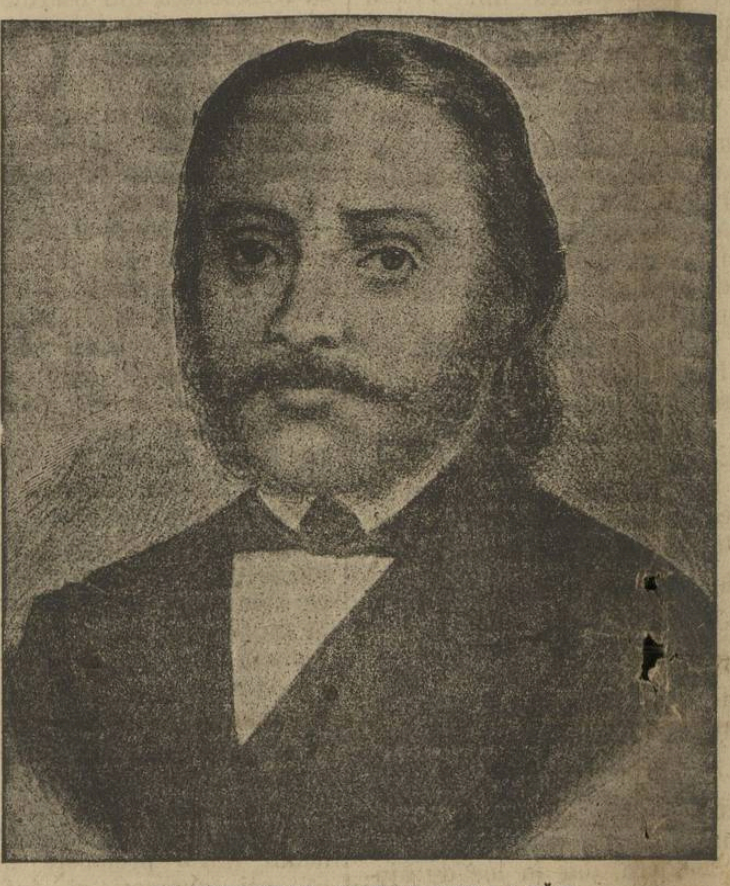

PROFESORUL GHEORGHE LAZĂR
1779—1823.

O sută de ani dela moartea lui Gheorghe Lazăr

Veacul al nouăsprezecelea pentru toată lumea, dar îndeosebi pentru români a fost un veac al luminii. Cei trei mari luceferi ai Ardealului, **Gheorghe Şincai, Samuil Clain** şi **Petru Maior,** prin învăţăturile lor şi cărţile ce le-au scris au trezit la viaţă neamul românesc întreg, încă la începutul veacului. De-aceea şi streinii pe ei îi socotesc de adevăraţii iniţiatori ai mişcărlor politice şi naţional-culturale de mai târziu.. Cercetând vechile hrisoave ei au fost cei dintâi, cari au indicat viitorul de strălucire şi mărire al neamului românesc.

*

A urmat apoi o epocă de întunecime, scurtă, adevărat, abia de două decenii. In această epocă nu se mai tipăriau cărţi, nici măcar în tipografia dela Blaj. Abia o „Bucoavnă" la Sibiu, un dicţionar în trei limbi la Cluj şi câteva cărţi tipărite la Budapesta să încresteze istoria literaturii române a acestei epoci de întunecime. Chiar şi cărţi rituale se tipăriau puţine între anii 1815—1840, măcar-că, — se făcea bun negoţ cu cărţile rituale tipărite la Blaj, după-cum ne spune Gheorghe Bariţiu în „Istoria Transilvaniei." Neguţători din Braşov, oameni isteţi, le cumpărau cu carul, le duceau la Braşov, le rupeau pereţii, ca să nu se poată cunoaşte că sunt cărţi „unite", apoi punându-le alţi pereţi le treceau peste Carpaţi, în Muntenia şi Moldova.

*

Intre anii 1815, şi 1817 au trecut Carpaţii o mulţime de români din Ardeal, mânaţi de foametea ce bântuia atunci în ţară. In „protocoalele matriculare" ale parochiilor din Ardeal de pe acea vreme găsim însemnări ale preoţilor, despre „oamenii cari au trecut cu întreaga lor familie în ţara românească. Unii dintre ei s'au întors în Ardeal după încetarea foametei, cei mai mulţi au rămas însă în noua lor patrie. Aşa se explică faptul, că numele de familie ale multor „regăţeni", cari nu-şi aduc aminte să fie de origină ardeleană, sunt totuşi, ardeleneşti.

*

In acest timp a descălicat în Muntenia şi **Gheorghe Lazăr.** El n'a fost mânat de foamete. Ca şi Gheorghe Şincai, Petru Maior şi Samuil Clain, cari n'au fost suferiţi în Bajul lui Ioan Bot, nici Gheorghe Lazăr n'a fost suferit în Sibiul lui Vasile Moga.

A trecut Carpaţii tocmai în timpul, când câţiva boieri inimoşi au cerut lui Vodă intemeiarea de şcoale româneşti în fiecare capitală de judeţ şi prefacerea şcoalei dela Sfântul Gheorghe în şcoală de preoţi. Unul dintre dascălii acestei şcoale avea să fie Gheorghe Lazăr, care a venit „de curând într'acest pământ şi care spunea, că la ori-ce meşteşug filosoficesc este destoinic."

Şcoala s'a deschis în August 1818 la Sfântul Sava. Gheorghe Lazăr făcea lecţii de „aritmetică, geografia istoricească pe harte şi gheometria practică dimpreună cu gheodesia practică", în şcoala lângă altarul bisericii, unde mai nainte era şcoală grecească.

Ceeace n'a putut să facă la Sibiu a făcut între cei patru păreţi ai şcoalei dela Sf. Sava, care avea la început douăzeci de ascultători. Avea să lupte cu greutăţi mari. Dascălii greceşti îl luau în râs, limba românească o socotiau nepotrivită pentru învăţarea ştiinţelor, iar, când Lazăr cu stăruinţă de fer a învins toate greutăţile, l'au socotit chiar şi... eretic. Invăţăturile lui Şincai, Clain şi Maior, cari le propovăduia de pe catedră, însufleţind pe tinerii lui ucenici şi înmulţindu-le numărul, erau erezii în ochii dascălilor greci.

Ucenicii lui au auzit dela el lucruri ne-mai auzite până atunci. In vreme-ce oamenii lui Vodă Caragea încercau să insufle iubirea faţă de patria grecească, Gheorghe Lazăr propovăduia iubirea faţă de patria şi neamul românesc! Mulţi români grecizaţi pe jumătate, au auzit dela el, cumcă neamul românesc are origine romană şi are datoria să se smulgă de sub jugul străinului, care a ajuns să-l stăpânească prin vicleşug. Mulţi români de sânge au devenit români şi cu sufletul, pe urma lecţiilor lui.

Gheorghe Lazăr a fost un apostol al dragostei de limba strămoşească. Cunoaşterea limbii româneşti o socotită de o datorie de căpetenie a fiecărui român. Işi bătea joc de părinţii, cari cu ori-ce preţ se sileau a „pune creşterea fiilor lor între învăţătura limbii greceşti şi franţuzeşti", neglijând cu totul limba românească: „Ştiinţe adăpătoare de înţelepciune trebue să învăţăm, — spunea el, — care şi în limba maicii putem face, unde, prin rânduielile celor mai mari s'au deschis şcoale." Invăţarea limbilor streine nu este singura mijlocire de-a se face cineva pe sine pricopsit.

Gheorghe Lazăr s'a întors în Ardeal, ca să moară în pământul, — de jale pe-atunci, — al naşterii sale. In toamna anului 1823 a închis ochii pentru vecie, poate după-ce i-a mai îndreptat odată înspre Carpaţii, cari despărţiau pe fraţii de-un sânge. A simţit oare, că aceşti Carpaţi vor înceta odată de-a fi perete despărţitor? A simţit, desigur. Sămânţa, ce a aruncat-o el în Muntenia, avea să încolţească şi roadele ei să se arete, atunci când va veni vremea secerişului.

Gheorghe Lazăr a fost un apostol, pe care Ardealul l'a împrumutat pentru scurtă vreme ţării româneşti. In această scurtă vreme el a pus temelia unei clădiri măreţe, terminată abia la 95 de ani după moartea lui. La momântul lui, în Avrig, s'a ridicat o piatră, pe care e scris cu slove de aur:

„Precum Hristos pe Lazăr din morţi a inviat, Aşa tu România din somn ai deşteptat" — România deşteptată, întregită, România mare, pe care şi el va fi visat-o în vreme ce pregătia pe cei dintâi sodaţi ai ei, sărbătoreşte împlinirea alor o sută de ani dela moartea lui. In faţa mormântului dela Avrig se închină astăzi întreaga suflarea românească.

Din mormântul sfânt, al nemuritorului Gheorghe Lazăr va răsări poate sămânţa încrederii în viitor. Avem poate lipsă de-o nouă deşteptare: acum pentru a munci cu puteri unite la întărirea ţării. Ne vom deştepta într'adevăr? Aşa credem! Sufletul lui mare ne strigă şi acum: **Români din patru unghiuri, v'am deşteptat odată din amorţeală, deşteptaţi-vă acum încă-odată! Deşteptaţi-vă la viaţă adevărată românească!**

SEPTIMIU POPA

ANIVERSAREA LUAREI ROMEI

Aniversarea pentru luarea Romei a fost sărbătorită solemn în toată Italia prin mari ceremonii comemorative. Un cortegiu impunător compus din foştii combatanţi şi asociaţiunile patriotice s'au dus să depue coroane de flori pe mormântul soldatului necunoscut. Cortegiul a plecat la Poarta Pia unde senatorul Cremonesi comemorează această zi printr'un discurs mişcător. In mijlocul entuziasmului general mulţimea imensă a pornit spre piaţa Colona.

Pentru ce a părăsit Gheorghe Lazăr Ardealul?

Intre episcopul Vasilie Moga, şi între profesorul Gheorghe Lazăr au fost totdeauna relaţii încordate. Atitudinea consecvent ostilă a episcopului contra profesorului se explică, între altele, şi prin următoarea împrejurare: la 1812 a reuşit episcopul să trimită la universitatea din Viena pe un nepot al său, Ioan Moga, dimpreună cu alţi 2 tineri: Luca Pop şi Moise Fulea, obţinându-le burse din „fondul sidoxial" cu condiţia ca ei să-şi legitimeze în fiecare semestru progresul în studii înaintea cancelariei aulice din Viena, care va raporta apoi împăratului la sfârşitul fiecărui an şcolar.

Dintre aceşti tineri pe Moise Fulea l-a pus episcopul Moga în 1813 director al şcoalelor populare române din Ardeal însurându-l cu o nepoată a sa, Anghelina. Iar Luca Pop a decedat în 1814. A mai rămas nepotul său, Ioan Moga teologul, pentru care trebuea un loc de profesor la Seminar. Şi episcopul Vasilie socotia că acest loc nu se poate asigura pe seama nepotului său decât înlăturând pe vrednicul Gheorghe Lazăr. A început deci împotriva lui o cercetare disciplinară odioasă, ascultând o mulţime de elevi ca martori contra profesorului lor, fără a comunica acestuia rezultatul cercetării şi a-i da astfel putinţa să se justifice. In cursul acestui proces disciplinar relaţiile dintre episcop şi profesor se înăspriră tot mai mult. Lazăr fu bănuit şi de complicitate cu un preot destituit, Ioan Ştefanovici — cantor gr. catolic în Sadu, — care denunţase guvernului pe episcopul Moga pentru mai multe abuzuri, rămânând însă dator cu dovezile. Lazăr avu neprecauţiunea de-a se îmbia să dovedească însuş câteva abuzuri ale episcopului său în chestiuni de hirotonire preoţească.

Această împrejurare i-a îngreunat şi mai mult situaţia, care în curând avea să fie cu totul sdruncinată prin faptul, că în 9 Iunie 1815, într'o grădină publică din Sibiu a îndemnat societatea, în care se afla, să închine un pahar în sănătatea lui Napoleon Bonaparte. *Auzind de această, cutezanţă, directorul poliţiei din Sibiu, Simion Schreiber a făcut imediat arătare guvernatorului ardelean Gheorghe Bánffy, care ceru cancelariei aulice din Viena pedepsirea lui Lazăr cu 10 zile arest şi cu îndatorirea de a da episcopului Moga un revers, prin care să se oblige, că se va îndrepta în viitor, evitând orice excese şi acte de insubordonare.*

Cancelaria din Viena nu s'a mulţumit numai cu atât. In şedinţa dela 15 Septembrie 1815 *ceru, ca profesorul Gheorghe Lazăr să fie destituit fără întârziere din postul său şi pus sub pază poliţienească. Această hotărîre a cancelariei aulice obţinu la* 22 Octombrie 1815 *aprobarea împăratului.*

In 8 Noembrie înaintează Gheorghe Lazăr către guvernul ardelean un memoriu arătând în mod amănunţit, cât de mult a trebuit să sufere din partea episcopului Moga, care nu voia să plătească nici chiria pentru sala de învăţământ, îi reţinea din leafă, nu-i respecta nici dreptul de a clasifica progresul elevilor săi în studii şi în purtare, nici nu-l invita la examinarea lor, ci întâlnindu-i pe stradă sau în atle locuri, îi chema la sine şi îi examina în ascuns fără asistenţa profesorului ori îi hirotonia fără nici un examen. Dacă se întâmpla totuş să participe şi el la examen, episcopul îl despoia de dreptul de vot, când era vorba de clasificarea candidaţilor şi nu se sfia a spune oricui, că cursul de 6 luni pentru candidaţii de preoţi ar fi o simplă formalitate. Lazăr învinueşte pe episcopul Moga, că ar fi promis chiar şi bani acelora, cari îi vor întinde curse şi a chemat să mărturisească contra dânsului pe membrii familiei G. Bachner, la care locuise, având multe neînţelegeri pentru plata chiriei şi fiind ei porniţi, din cauza aceasta, cu duşmănie înverşunată asupra lui. După cum arată însuş, Lazăr ar fi suferit atât de mult din partea episcopului, încât s'ar putea asemăna cu mucenicii. Ca să scape de aceste persecuţiuni el a cerut odată, să fie mutat la Cluj cu întreg cursul candidaţilor de preoţi şi pus sub nemijlocitul control al guvernului ardelean, ori dacă ar rămânea tot în Sibiu, să fie scos de sub jurisdicţia episcopului şi subordonat direct magistratului orăşenesc. Incheind roagă guvernul, să numească o comisiune nouă pentru cercetarea adevărului, căci altfel dânsul se va vedea silit să-şi caute dreptatea la curtea din Viena.

Acest memoriu n'a putut să mai schimbe însă nimic din hotărîrea cancelariei aulice dela 15 Septembrie 1815. Iar Gheorghe Lazăr n'a mai alergat să caute dreptate pe la Viena, nici adăpost pe la Budapesta, cum căutară şi găsiră prigoniţii episcopului Ioan Bob: Samuil Micu, Gheorghe Şincai şi Petru Maior, ci spre deosebire de aceştia, a trecut Carpaţii şi s'a aşezat la Bucureşti, presimţind că de aci se poate iniţia şi conduce opera de salvare a românimii ardelene cu mai mulţi sorţi de izbândă decât dela Budapesta sau dela Viena.

Descălicarea sa pe pământul Ţării Româneşti a fost o clipă binecuvântată în istoria culturii noastre naţionale. Deschizând şcoala dela Sf. Sava în Bucureşti, Gheorghe Lazăr însuş avea convingerea, că deschide o epocă nouă în viaţa poporului nostru, pe care îl îndemna cu toată căldura sufletului său de apostol, să pornească pe calea luminii, spre a-şi putea recâştiga „treapta cea pierdută a cinstei strămoşeşti."

I. LUPAŞ
Membru al Academiei Române şi prof. la Univ. din Cluj

„BISERICA NEAMULUI"

In scaunul mitropolitan din Iaşi, în vremurile noastre, păstoreşte prinţul bisericii, mitropolitul Pimen.

I. P. S. Sa este un vrednic urmaş al marilor personalităţi bisericeşti ce-au fost Teofan de la Râşca, Petru Movilă, Dosoftei, Veniamin Costache, cari cu multă înţelepciune alături cu Domnii Ţării, ne-au îndrumat neamul pe căile cele bune prin toate vitregiile vremii.

Şi sub acest mitropolit poporul român a fost cum nu se poate mai încercat, şi din altarul mitropoliei vechii capitale a Moldovei, s'au ridicat cele mai calde rugăciuni către Domnul, carele ne-a purtat de grije, şi după lacrimi amare, după mult sânge, am învins.

Şi precum în legea strămoşească era obiceiul ca după fiecare bătălie, să se ridice o biserică, bunul nostru Mitropolit Pimen, s'a gândit şi şi-a pus tot sufletul în zidirea unui altar, pe locul de sânge dela Mărăşeşti.

Şi fapta sa de veşnică pomenire a luat fiinţă. In anul acesta în ziua de 6/19 August, s'a sfinţit locul şi s'a pus piatra de temelie a „Bisericii Neamului".

Cu acest prilej I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen, a ţinut o cuvântare, pe care o tipărim aici, să se vadă cum se răsplătesc faptele cele mari ale unui neam, să se vadă ce cuvinte alinătoare şi pline de adânci învăţături pornesc din inima unui Prinţ al Bisericii.

Mitropolia strălucitoare de fapte a Moldovei şi de data aceasta şi-a scos în evidenţă trecutul ei glorios prin înţeleapta păstorire a mitropolitului Pimen, rugându-ne lui Dumnezeu, să ni-l ţie mulţi ani sănătos.

S'au împlinit patru ani, de când am propus „Societăţii Ortodoxe a Femeilor Române" la adunarea generală, ţinută în Bucureşti, în 1919, ridicarea unui monument de recunoştinţă, pentru ostaşii noştri, cari, luptând vitejeşte, în Marele Război, au murit pe valea Siretului, la Mărăşeşti, pentru desrobirea pământului strămoşesc şi întregirea neamului nostru românesc.

Propunerea a fost primită, de toţi cei de faţă cu mult entuziasm. „Societatea Ortodoxă a Femeilor Române" reprezentând sufletul creştin românesc, era firesc, ca propunerea mea să se îndrepte către această onorată societate şi tot aşa era de firesc, ca această propunere, să găsească loc în sufletul tuturor membrelor acestei societăţi.

Aşa, s'a ajuns la hotărîrea, ca „Societatea Ortodoxă", să aibă în a sa grijă şi să ia măsurile trebuitoare, că, aici, la Mărăşeşti, să se înalţe un măreţ monument, semn de recunoştinţă din partea ţării şi a neamului întregit, pentru acei cari, prin lupte sângeroase şi cu jertfa vieţei, au împlinit aşteptarea de veacuri, a neamului nostru românesc.

O delegaţie a venit la faţa locului şi toţi împreună, conduşi de unii din foştii luptători, ne-am strecurat, cu mare greutate, printre şanţuri şi transee, printre cimitire şi morminte rătăcite: unele cu cruci altele fără cruci, şi printre multe piedici grele, cari, presărau întreaga vale a Siretului, rămase de la război.

Am mers până aproape de pădurea din Răzoare, unde — după cum ni s'a povestit — au fost date cele mai crâncene lupte, de trupele vrăjmaşe — bavareze —, cari, deşi numeroase şi pline de avânt războinic, totuşi, au fost bătute şi puse pe fugă, de către armata noastră.

Ţinându-se seamă şi de poziţia naturală şi de faptele războinice, săvârşite aici, ne-am oprit şi am ales acest loc, pe culmea acestui plai, în via d-lui George Negroponte, lângă gara Mărăşeşti.

La alegere s'a avut în vedere şi aceia, ca monumentul să fie ridicat pe un deal înalt, spre a domina împrejurimile din apropriere, ca astfel, călătorii din nesfârşitele trenuri, care şerpuesc zi şi noapte, pe această vale, sosiţi la gara Mărăşeşti, din cele patru laturi ale ţării noastre mărite, să vadă mormintele în care eroi noştri, vor dormi somnul de veci, acoperiţi de gloria neperitoare a biruinţii; căci în sângele lor, s'a închegat unitatea neamului nostru românesc, pentru care li se cuvine din partea posterităţei, cinstire şi slăvire veşnică.

Aşa am ales locul, pe care ne găsim acum. El a fost sfinţit de noi, înfigând o cruce de fier, adusă de la Mitropolia Moldovei din Iaşi.

Astăzi 6/19 August, 1923, ziua praznicului „Schimbare la Faţă a Domnului", pe locul, unde acum şase ani viteaza noastră armată a dat cea mai grozavă luptă, punând duşmanii pe fugă şi schimbând soarta războiului, îndeplinindu-se astfel zisele unui mare erou, că: „p'aici nu se trece" şi nu s'a trecut; zic, ne-am adunat să punem piatra de temelie a clădirei, care se va numi „Biserica Neamului".

Sub această biserică se va începe deocamdată zidirea criptelor, în care se vor aduna şi păstra, ca moaşte sfinte, osemintele eroilor; iar pe altarul ei, se vor face slujbe, după datina strămoşască, pentru pomenirea lor, povestindu-se de generaţiile viitoare, vitejia lor.

Stăruinţa noastră de azi, e o operă de recunoştinţă, către cei ce au făurit România Mare şi stă în legătură cu trecutul nostru istoric, când voevozii şi strămoşii noştri zidiau biserici şi monastiri, în care să se pomenească faptele măreţe străbune şi în care să slăvească pe Dumnezeu cel Atotputernic, cu al cărui ajutor s'au câştigat războaele.

Pentru desăvârşirea ei, se cuvine, să contribuim încă, fiecare bun român, întru cât opera, ce se înfăptueşte, nu e nici a unui grup, nici a unui partid şi cu atât mai puţin a unei persoane.

Ea este opera unui neam întreg, care înţelege să aducă prinosul lui de recunoştinţă, pentru pomenirea de veci a celor ce s'au luptat cu bărbăţie şi au murit vitejeşte, pentru întregirea neamului nostru.

Sumele băneşti, adunate până acum, s'au realizat prin subscripţie publică, în urma apelului, adresat întregului popor, care cu drag a dat obolul său.

Comitetul, aduce tuturor viile sale multumiri şi adresându-se din nou, roagă şi cere poporului, să mai dea ajutorul său bănesc, până la desăvârşita terminare a „Bisericii Neamului".

In această clipă, când aici, pe locul biruinţei, la Mărăşeşti, punem cea dintâi piatră, la temelia „Bisericei Neamului", gândul nostru să fie îndreptat către scumpa noastră armată, care prin vijelie, a desrobit pământul strămoşesc, întregind neamul până în vechile hotare istorice; dela Nistru păn'la Tisa, Dunăre şi Marea-Neagră, sub oblăduirea M. S. Ferdinand I. primul Rege al României-Mari şi a M. S. Reginei Maria.

Trăiască armata română! *PIMEN, Mitropolitul Moldovei*

INSCRIPŢII

SĂRBĂTOAREA MUNCII...

Pe toate drumurile carele scârţie împovărate de roadele câmpului. Hambarele au început să se umple; coşarele aşteaptă lacome pâinea cea nouă... Pivniţile îşi aruncă vasele goale în gura cramei şi aşteaptă să le primească înapoi pline cu vinul dătător de veselie şi sănătate... Un copil stoarce în pumni un strugure copt şi-i soarbe mustul. Soarele cerne pretutindeni lumina de aur şi zările se depărtează şi se păinjenesc de par'că se pierd în altă lume, sub alte ceruri...

Toamna s'a arătat anul acesta mai bogată, mai plină de frumuseţă.

Munca n'a fost de prisos. Bobul de grâu aruncat în brazdă, răsărit plăpând, mângăiat de vânturi şi stropit de rouă şi-a dat spicele grele cu boabe însutit; florile merilor n'au fost sterpe şi fâneţele cosite de curând, vor fi hrană înbelşugată, pentru tovarăşii de muncă ai omului.

Cu darurile toamnei, fiecare om îşi primeşte par'că înapoi propria lui fiinţa; puterile şi gândurile lui măcinate în atâtea zile de muncă în soarele arzător ori în vântul aspru...

Şi se bucură fiecare om cu cât e mai bogat secerişul pentruca iarăşi cu bucurie să samene... Şi se bucură şi binecuvintează cel ce muşcă din azima nouă şi cel ce-şi îndulceşte buzele cu mustul strugurilor copţi... Şi prin aceste daruri fiinţa unuia se risipeşte în toţi şi toţi simt în sufletele lor sufletul celui ce a săpat via ori a arat ogorul...

Astfel e sărbătoarea muncii — o cerească binecuvântare peste tot.

G. TALAZ.

ÎNSEMNĂRI

SOCIETATEA „Luptătorii Patriei" a luat iniţiativa de a răscumpăra clădirea din Galaţi care a servit ca locuinţă Domnitorului Alexandru Ion Cuza.

In acest scop s'a constituit un comitet care va lucra pentru adunarea fondurilor necesare la răscumpărarea istoricii clădiri, care în prezent se află transformată în hotel.

S'a hotărît înfiinţarea în această clădire a unei săli de conferinţe şi a unui muzeu la care d. M. Helder va dona o importantă colecţie de documente vechi a căror valoare a fost apreciată îndeajuns de d. profesor N. Iorga cu ocazia vizitei d-sale la Galaţi. D. Helder va mai dona pentru acest muzeu şi o preţioasă şi numeroasă colecţie de monede vechi.

MARELE general francez Berthelot care şi-a legat viaţa cu zilele de suferinţă, de durere, de glorie şi de triumf a neamului românesc, a sosit în România, care este a doua sa patrie.

NICIODATA n'au fost mai multe incendii în Anglia ca în anul acesta. Luna August a bătut toate recordurile — spun ziarele engleze — pagubele înregistrate au fost de 937.000 lire sterline. „Times" afirmă că incendiile ar fi o consecinţă a stagnaţiei comerciale.

LA YOKOHAMA în primele momente ale cutremurului de pământ, un mare hotel s'a scufundat în pământ cu toţi cei cari se aflau în el. Din adâncimile pământului răsunau strigătele de ajutor fără ca să se poată face ceva în fiorosul cataclism ce s'a desfăşurat cu iuţeala fulgerului.

Dumineca înaintea Înălțării Sfintei Cruci

Pentru a ne pregăti de sărbătoarea Inălțării Sf. Cruci, Sf. Evanghelie ne arată rostul și însemnătatea patimilor și morții Domnului nostru Iisus Hristos. Acestea se aseamănă cu șarpele din pustie, pe care Moisi proorocul cel de de mult l-a ridicat pe o prăjină. Era un șarpe de aramă, în culoarea focului și tot omul mușcat de șerpi veninoși, dacă își înălța privirile către acest șarpe se vindecau. *„Și precum Moisi a înălțat șarpele în pustie,* — zice Domnul nostru Iisus Hristos, — *așa se cade a se înălța și fiul omului“.*

Iisus a fost ridicat pe cruce, *ca tot cel ce crede într'însul să nu piară, ci să aibă viață vecinică.* Crucea Domnului Iisus așadar vindecă mușcăturile și mai veninoase ca ale șerpilor din vremea lui Moisi. Crucea Domnului vindecă sufletele omenești de mușcăturile diavolului, care după cum ne spune Sf. Scriptură „umblă ca un leu răcnind, neștiind pe cine să apuce“.

Răstignirea pe cruce a lui Iisus Hristos a fost dovada cea mai strălucită despre felul cum a iubit Dumnezeu lumea. *„Așa a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe Fiul său unul născut l'a dat“.*

Mușcăturile șerpilor aduceau moarte evreilor cari călătoreau în pustie și îi împiedicau să ajungă la pământul făgăduinței. Așa ispitele diavolești aduc moarte sufletului omenesc și îl împiedică să ajungă la țara făgăduinței, care este împărăția cerurilor. Pentru suferințele Domnului Hristos pe cruce însă Dumnezeu ne ajută, ca să putem alunga ispitele diavolești și astfel ne sunt deschise cărările mântuirii.

Lipsind ispita deavolului, în sufletul nostru își face sălaș credința, iar credința este ceeace mântuește pe om. *„Cel ce crede în Iisus Hristos, nu se va judeca,* spune Sf. Evanghelie de astăzi, *iar cel ce nu va crede, iată, judecat este pentru că n'au crezut întru numele unuia născut fiu a lui Dumnezeu.*

Iisus a venit în lume ca o lumină, care luminează în întuneric, iar cei ce nu cred întrînsul sunt ca și oamenii, cari iubesc mai mult întunericul decât lumina. Faptele ce le săvârșesc astfel de oameni sunt rele, pentru că *„tot cel ce face rele urăște lumina și nu vine la lumină ca să nu se vădească faptele lui. Iar cel ce face fapte bune vine la lumină, ca să se arate lucrurile lui, că întru Dumnezeu sunt lucrate.*

Pregătindu-ne și noi pentru sf. sărbătoare a Inălțării sf. Cruci, să cerem lui Dumnezeu să-și reverse asupra noastră bogăția darurilor sale, ca astfel fiind faptele noastre bune să fim fii luminii. Cel ce este fiu al luminii, nu va pieri, ci după cum ne spune Domnul în sfânta Evanghelie de astăzi, va avea viață vecinică.

Inălțarea Sfintei Cruci

Joi am prăznuit Inălțarea cinstitei și de viață făcătoarei cruci, care s'a făcut în biserica cea mare din Ierusalim întâi în zilele lui Constantin cel mare, iar a doua oară în zilele lui Iraclie împăratul.

Știm din istorie, că creștinii au fost prigoniți trei sute de ani dearândul, pânăcând suindu-se în scaunul împărăției romanilor marele Constantin, acesta a avut răsboiu mare cu dușmanii cari au pornit cu oaste împotriva împărăției sale. Era păgân și el, dar cu toate acestea a îndreptat rugăciuni către Dumnezeul creștinilor. Atunci s'a arătat pe cer un semn minunat din stele, în chipul sfintei cruci și în jurul semnului scrisoare cu slove latinești: *in hoc signo vinces,* adică pe românește: *în acest semn vei învinge.* A poruncit să pună pe toate steagurile împărăției chipul sfintei cruci. In oastea lui erau foarte mulți soldați creștini, cari văzând semnul mântuirii pe steaguri au plecat cu multă însuflețire la luptă și au biruit. Drept mulțămită că Dumnezeu i-a ajutat să biruiască a dat poruncă, în anul 313 după Hristos, să nu mai prigonească nimeni pe creștini. El însuși s'a făcut creștin, primind botezul din mâinile Sfântului Silvestru, papa dela Roma.

Apoi împreună cu maica-sa, Sf. Elena, a plecat la Ierusalim, ca să cerceteze sfântul mormânt și să afle crucea pe care a fost răstignit Fiul lui Dumnezeu.

Făcându-se multe săpături pe muntele Golgotha, s'au aflat îngropate în pământ trei cruci, una a Domnului Hristos și celelalte două a celor doi tâlhari, cari au fost răstigniți împreună cu dânsul. Neștiind, care este crucea Domnului, au atins pe rând cu ele pe un bolnav și când bolnavul a fost atins cu crucea Domnului, îndată s'a vindecat. Atunci a luat crucea, a dus-o în biserica cea mare din Ierusalim și a înălțat-o în mijlocul bisericii, în fața sfântului Altar. Poporul văzând semnul mântuirii a căzut la pământ, cântând: *Crucii tale ne închinăm Hristoase și sfântă învierea ta o lăudăm și o mărim.*

Sfânta cruce a rămas în biserica dela Ierusalim până în vremea împăratului Iraclie, pe la anul 600 după Hristos. Acest împărat a avut răsboi cu Cosroe, împăratul Persiei care a năvălit cu oaste și a cuprins o mare parte din împărăția Romanilor. Ajungând și la Ierusalim a prădat sfânta cetate și a luat sfânta cruce din biserică, ducând-o ca pradă de răsboi în Persia. Mare jale s'a făcut între creștini pentru aceasta. Impăratul Iraclie mâhnit, a pornit cu oaste în Persia și după lupte mari și grele a biruit pe Cosroe și a luat înapoi Sfânta Cruce.

Cu multă bucurie a pornit acum întreagă oastea spre Ierusalim, mergând în fruntea ei împăratul, cu crucea în spate. După câteva luni de călătorie au ajuns în preajma sfintei cetăți. Poporul creștin al Ierusalimului cu multă bucurie a ieșit întru întâmpinarea oastei împărătești în frunte cu patriarhul cetății. Când să intre în cetate, împăratul dintr'odată n'a mai putut face nici un pas, crucea, care până atunci părea ușoară, acum dintr'odată i-s'a părut grea ca plumbul. Patriarhul apropiindu-se de împărat i-a zis:

— Luminate împărate! Când Iisus Hristos a dus crucea pe sf. sale umere, el a fost desculț, îmbrăcat în haină mohorâtă, și purtând pe cap cunună de spini!

Atunci împăratul și-a lăpădat haina împărătească și încălțămintea, a îmbrăcat haină mohorâtă, iar în locul coroanei împărătești și-a pus pe cap cunună de spini. Crucea acum era ușoară și între cântecele de bucurie ale poporului a dus-o în sfânta biserică. S'au închinat toți în fața sfântului lemn, zicând: „Doamne, miluește-ne“ de nenumărate ori și cântând: „Crucii tale ne închinăm Hristoase și sfântă învierea ta o lăudăm și o mărim“.

Acestea s'au întâmplat în ziua de 14 Septembrie și de atunci în tot anul prăznuim întru această zi înălțarea sfintei Cruci. Ne plecăm până la pământ înaintea crucei și apoi iar ne ridicăm, zicând: Doamne miluește-ne, însemnând că prin păcat am căzut, iar prin crucea Domnului iarăș ne-am ridicat. Ne închinăm crucii Domnului, dar nu lemnului sau metalului din care este făcută, ci lui Iisus, celui ce s'a răstignit pe dânsa.

Intru pomenirea înfricoșatelor lui patimi, în această zi ajunăm, rugând pe cel unul născut fiu al lui Dumnezeu să ne miluiască pe noi, cu puterea crucii sale.

Dumineca după înălțarea Sf. Cruci

In Evanghelia acestei Dumineci primim două învățături: despre urmarea lui Hristos și despre mântuirea sufletului.

„Cel ce vrea să vie după mine, — zice Iisus, — să-și ia crucea sa și să vie după mine“.

Am arătat la alte Dumineci, că Iisus n'a predicat numai cu cuvântul ci și cu fapta. El ne arată calea ce avem să urmăm în viață și ne-o arată necontenit. „Eu sunt calea, adevărul și viața“, — zice el, — iar cel ce vrea să se mântuiască are să urmeze această cale. Iisus este conducătorul nostru, dacă îl vom urma cu credință nu vom rătăci niciodată.

Iisus a fost statornic în propovedania învățăturilor lui până la moarte. A luat crucea pe umeri și așa s'a dus, să se jertfească pentru noi. Crucea despre care ne vorbește Sf. Evanghelie de astăzi, nu este însă crucea de lemn sau de metal ci o cruce nevăzută. Inchipuiește năcazurile și suferințele de multe feluri ce îl ajung pe om în viață. Aceste suferințe și năcazuri omul trebue să le poarte cu răbdare, nepierzându-și niciodată nădejdea, pentru că Dumnezeu nu ne lasă să suferim mai mult decât putem. Suferințele curățesc sufletul, ca focul ce lămurește aurul și îl face strălucitor și de preț. In bine și în rău, să fim statornici așa dar în credința cea adevărată și să împlinim poruncile, așa apoi vom urma pe Hristos. Suferințele sunt trecătoare, întocmai ca și bucuriile acestei lumi, dar fericirea, de care va face Domnul părtași pe cei cari îl urmează cu statornicie e vecinică.

„Ce folos este omului, — zice mai departe Iisus, — *de-ar dobândi lumea toată și își va pierde sufletul?* Aceasta e a doua învățătură. Dacă își pierde omul un ochiu ori o mână, se mângăe în această nenorocire, pentru-că i-a rămas alt ochiu altă mână. Dar dacă și-a pierdut sufletul nu poate să mai aibă această mângăiere, pentru că omul are numai un suflet. *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?* Lumea întreagă nu plătește cât sufletul omenesc, pentru că lumea e trecătoare iar sufletul e nemuritor.

Urmând noi pe Hristos, așa cum ne învață Sf. Evanghelie de astăzi purtând cu răbdare crucea, care ne este rânduită să o purtăm, ne vom mântui sufletul, altcum, îl vom pierde. Iar pierzându-ne sufletul am pierdut totul, pentrucă, *ce folos este omului, de ar dobândi lumea toată și își va pierde sufletul său?*

SEPTIMIU POPA.

PENTRU SĂTENI

GHEORGHE LAZĂR

Născut la 5 Iunie 1779, mort la 17 Septembrie 1823.

In viața unui popor sunt uneori anumite epoci, în cari el e frământat de o ideie nouă, înfăptuirea căreia însemnează mântuire. Și de obiceiu are fericirea să se găsească câte un om, care prin activitatea lui plină de curaj și de lăpădare de sine să ducă pe calea cea bună înfăptuirea idealului dorit.

Un astfel de om a fost pentru neamul nostru, *Gheorghe Lazăr,* dela a cărui moarte s'au împlinit anul aceasta o sută de ani. Insemnătatea cea mare a activității acestui dascăl al neamului a îndemnat pe Românii de astăzi să serbeze amintirea anului morții lui cu deosebită cinste și evlavie, pentru ca și în felul acesta să dovedească recunoștință față de ceice au muncit pentru ridicarea culturală a poporului nostru.

Viața lui *Gheorghe Lazăr* trebuie să fie cunoscută în cercuri cât mai largi, căci ea fiind pusă numai în slujba neamului e un îndemn pentru toți ceice slujesc neamul în calitate de dascăli ai lui, fie învățători de orice grad, preoți sau altminteri îndrumători culturali ai poporului. Ea mai dovedește celorce au nevoie de îndrumare cu câte greutăți și cu ce jertfe muncesc îndrumătorii.

Ca să ne putem da bine seama de rostul activității lui *Gheorghe Lazăr,* trebuie să cunoaștem mai întâi starea politică și culturală a poporului nostru la începutul veacului al 19-lea, adecă după anul 1800, atât în Transilvania, cât și în vechea Muntenie, Lazăr muncind în amândouă aceste provincii românești.

Cele două principate românești, Muntenia și Moldova, cari au dat România cum a fost până la 1918, ajunseseră la începutul veacului al 18 lea sub domnitori greci, numiți Fanarioți, căci veniau din partea Constantinopolului numită Fanar. Cu ai împreună veniră, pe lângă Grecii oploșiți de mai înainte în țările române, alte mii de Greci. Punând mâna pe toate veniturile țării, ei înființară școale grecești prin orașele României, îndeosebi în București și Iași. La aceste școale își trimiteau copiii și Grecii bogătași rămași în Turcia, care stăpânia și Grecia de astăzi, împreună cu Bulgaria și Jugoslavia, afară de Croația, Slavonia și Dalmația. Școlile acestea străine erau rușine pentru neamul nostru, o rușine cu atât mai mare, că la ele își trimiteau copiii și fruntașii poporului, unii dintre ei boieri mai mari, ținându-și profesor grec pentru copiii săi chiar și în casă. Școale românești erau puține, mai mult bisericești, la cari învățau numai copiii oamenilor mai de rând.

In școalele grecești, copiii români nu numai că învățău într'o limbă străină și lucruri cari nu prea le erau de folos, dar neamul și limba lor erau hulite, așa că ei se obișnuiau, dacă nu dispreț față de tot ce e românesc, dar totuși cu nepăsare și cu îndrăgirea a ce e străin. Acești venetici ai pământului românesc lucrau deci cum au lucrat alți venetici, cari au ajuns să stăpânească pe Românii subjugați din Transilvania, Bucovina și Basarabia. Școalele grecești producea puțin folos chiar și pentru Greci, căci dupăcum ne spune un mitropolit român moldovean din vremea aceea, *Iacob Stamati,* fiul unui păstor ardelean, elevii „erau siliți ca papagalul să învețe de rost, nemica cu totul știind sau înțelegând din cele ce învață“. Străinii, cari au trecut în epoca aceea prin țările române spun și ei, că dascălii greci erau lipsiți de cunoștințe. Școala grecească era deci mai mult o spoială chiar pentru Greci, iar pentru sufletul românesc era o adevărată primejdie.

In timpul, când limba română, înăbușită în Muntenia și Moldova de școalele grecești și de disprețul Fanarioților, nu-și mai găsia adăpost decât în bordeiele țăranilor, în Transilvania se produse o renaștere a sufletului românesc prin marii învățați români Șincai, Micu și Maior, cari făcându-și studiile la Roma și la Viena, unde au aflat în documente și cărți vechi știri despre vrednicia cea mare din trecut a neamului nostru. Asămănându-o cu jalnica stare a poporului român, care gemea sub jugul iobăgiei și al tuturor nedreptăților, pe cari i-le făceau boierii unguri și în măsură mai mică și Sașii, s'au apucat să scrie cărți și să cuvinteze Românilor despre cele aflate. Tot pe atunci, împărat la Viena era Iosif al doilea, un suflet cu durere pentru popor, cu scârbă față de boierii unguri, trântorii, cari trăiau din sudoarea poporului. Iosif voia să desrobească poporul și prin școală, de aceea în timpul lui s'au înființat câteva sute de școale românești, dintre cari una în Avrig, sat românesc în județul Sibiului. La această școală o învățat carte și *Gheorghe Lazăr* fiu de țăran.

Dovedind deșteptăciune rară, el o fost trimis să învețe carte la liceul romano-catolic din Cluj. Unii din stăpânitorii de pe atunci, văzând mintea lui ageră, hărnicia lui la învățătură, au vorbit despre el și la curtea împărătească. Aici se hotărî, ca Lazăr să-și continue studiile la universitatea din Viena, unde și plecă la anul 1807. Scopul celor dela curtea împărătească era, ca Lazăr să ajungă în fruntea bisericii ortodoxe din Transilvania.

Asemenea poporului român, și biserica ortodoxă românească din Transilvania era asuprită și batjocurită în timpul acela. In fruntea bisericii era un episcop fricos, fără râvnă de-a ridica poporul românesc din somnul cultural, în care zăcea. Ceice voiau să se preoțească, învățau în seminarul din Sibiu, timp de șase luni, citirea și scrierea, puțină aritmetică, citirea Apostolului, Evangheliei și Liturghiei, cântările sau glasurile bisericești și așezarea slujbelor sfintei biserici după tipicul din Octoihul cel bogat.

Lazăr învățase în Viena ingineria și teologia. Aici scrise și mai multe cărți, pe cari voia să le tipărească, dar fu oprit. Fără mândrie, dar cu sufletul plin de râvnă pentru munca în slujba neamului său oropsit, Lazăr nu mai voi să aștepte postul de episcop, și se mulțumi cu cel de învățător la seminarul din Sibiu. Aici se apucă de lucru, dar în loc de ajutor, el află împotrivire din partea episcopului nou numit, căci acesta nu voia ca munca lui Lazăr să-i întunece numele, care nu se distingea prin nimic. Rudenii de-ale episcopului împreună cu acesta se întovărășec cu dușmanii neamului, Unguri și Sași, și caută să-l îndepărteze pe Lazăr din Sibiu. Nu isbutesc însă. Atunci săvârșesc o mișelie. Pun pe un seminarist nenorocit să-l atace pe Lazăr, îl pârăsc că ține vorbiri răzvrătitoare contra împărăției! Se face cercetare din partea poliției și aceasta, ascultând de ceeace îi spuneau dușmanii învățătorului, îl declară vinovat și nevrednic de slujbă. Biruise întunericul asupra luminii.

In timpul acesta se afla în Sibiu și sora marelui boier, Romul Grigore Ghica, ajuns mai târziu Domnitor al Munteniei. Ea căuta un profesor pentru copiii ei și-l află în persoana lui Gheorghe Lazăr, cu care se reîntoarse la București.

Lazăr nimerise la București tocmai în timpul, când o seamă de boieri mari, cu cald suflet românesc, erau ocupați cu ideia de-a da o desvoltare mai mare și micii școale românești. Indeosebi voiau să introducă în ea și știința măsurării moșiilor, adecă un fel de inginerie. Intrebându-l pe Lazăr, dacă se pricepe la așa ceva, el s'a grăbit să le arete, că e inginer cu învățătură din Viena. Ii puseră la dispoziție o chilie dela mănăstirea Sf. Sava din București, îi deteră și un învățător ajutor, pe preotul Pavel, și în August anul 1818 se deschise în România cea dintâia școală cu cursuri științifice românești, cu douăzeci de elevi.

Dar Lazăr nu era omul, care să se mulțumească numai cu învățătura elementară, fie ea împreunată și cu puțină inginerie.

Suflet plin de foc, cu idei pe cari voia să le înfăptuească pe terenul datoriei morale și pe al înălțării sufletești a neamului și al deșteptării demnității naționale, el prefăcu modesta catedră a unei școale elementare într'un amvon, de pe care răsunau adevăruri și îndemnuri nemaipomenite până atunci la Românii din Sudul Carpaților. Vestea acestui predicator, care cu ochi scânteitori și cu voce tremurătoare își revărsa focul sufletului său românesc în sufletul larg deschis al ascultătorilor lui, umplu orașul. Chiliile dela Sf. Sava devenira neîncăpătoare, căci din toate părțile alergau fii de boieri, școlarii dela micile școale bisericești, negustori, unii tată și cu fiul împreună, scriitori de prin birouri, călugări, chiar și Greci și tineri din Moldova ca să asculte noua evanghelie națională a Ardeleanului Gheorghe Lazăr. Acesta se văzu în curând silit să lase învățăturile elementare în sarcina altora.

Rezultatul noului învățământ în limba națională ni-l arată cuvintele călugărului cântăreț Macarie, care zice: „adunându-se mulțime de ucenici și de pre afară și din școalele grecești, în cari nici un spor nu se făcea, cu minunata îndemânare a limbii părintești în puțină vreme atâta spor au făcut în științele filosofiei, încât mulțime de ucenici români au ieșit desăvârșiți ingineri și filosofi, cari din școalele cele grecești, ce cu multă cheltuială a țării se țin, niciodată nu s'au văzut să iasă“.

Grecii vedeau golindu-li-se școalele, vedeau deșteptarea spiritului național și primejdia de-a perde stăpânirea. Mijloacele, pe cari le întrebuințau ca să împedece potopul, ni le arată tot Macarie zicând: „pre dascăli și prin Divanuri (consiliul boieresc al Domnitorului) i-au purtat înrăutățitii pentruca să-l împiedece și în toate zilele cu cetele se vedeau adunându-se și, întrarmați cu limbi pline de otravă, în toate părțile alergau pentruca să facă pricini și turburări, umblând în tot chipul ca și pre dascăli cu multe supărări să-i împiedece și pre ucenici să-i slăbească din osârdie. Și văzând, că cu toate acestea nu poate întuneca lumina, nu se rușinau preaînrăutățitii de-a lipi pre păreți noaptea stihuri (versuri) cu lătrări turbate, în care își arătau pizma și toată urîciunea ce hrăniau asupra neamului nostru.“

Zadarnice au fost toate opintelile Grecilor, căci biruise voința de-a căuta sufletul românesc în învățătură. Școala grecească se goli de elevi și Lazăr își mai luă și alte ajutoare, între cari arhimandritul Grigorie Râmniceanul, pe călugărul Eufrosin Poteca și pe *Ioan Eliade Rădulescu,* care avea să devină *Părintele literaturii române.*

La anul 1821 izbucni revoluțiunea Olteanului Tudor Vladimirescu, care cu sabia în mână se alătură la munca lui Lazăr de-a nimici puterea străinului. Se spune, că Lazăr s'a retras la Avrig, de unde s'a reîntors în anul 1822. A stăruit pe lângă stăpânitorii, acum români, ai țării să se înființeze o Academie, o școală înaltă ca în țările din Apusul Europei. Țara se afla acum într'o prefacere mare, așa că cei chemați să înfăptuească ideia lui, nu aveau timpul cuvenit să se ocupe de ea. Afară de aceea Lazăr se înbolnăvi și după ce zăcu câtva timp într'o căscioară în apropiere de Târgul Moșilor (Grădina Eliad), se hotărî să plece înapoi la Avrig. Intr'o zi de vară, în luna lui Iunie, se urcă, alături de dăsagii cu cărți, în căruța, care avea să-l ducă în satul de lângă Olt, și făcându-și cruce, binecuvântă Țara, care avea să trimită, drept recunoștință, pe fii ei, răzbunătorii și liberatorii Ardealului robit.

In anul următor, 17 Septembrie 1823, închise ochii și fu înmormântat în curtea bisericii din Avrig. Aici i-a făcut marele boier român Carol (Scarlat) Rosetti, la anul 1864, o criptă de marmoră. Pe peatra, care stă în sus, se află următorul epitaf tăiat în litere chirice:

Viețuitorule!
Stai puțintel și citește,
Dup' aceasta socotește
Trista omului soarte
Nepregetătoare moarte.
Ce ești tu, eu am fost,
Aceasta învață de rost,
Ce sunt eu acum, vei fi
Când ceasul îți va sosi.
Gheorghe Lazăr, teol. Transilv.
N. 1779 M. 1823.

Iar pe peatra de marmoră, care acopere mormântul, este următoarea inscripțiune cu litere românești:

Precum Christos pre Lazăr din [morți a înviat
Așa tu România din somn ai [deșteptat.
LUI GHEORGHE LAZĂR
a ridicat acest monument școlarul său Hagiul și Ieroselimit Carol Comite de Rosetti *la anul 1864.*

Unul din cele dintâi monumente ridicate de România după Unirea Principatelor (1859) a fost statuia lui Gheorghe Lazăr din fața Universității. Iar anul acesta, Românii uniți într'o singură țară, prăznuesc amintirea deșteptătorului național, care a contribuit și el la unitatea sufletească a tuturor Românilor.

VICTOR LAZĂR

Trei prieteni

Un om avea trei prieteni; pe doi dintre ei îi iubia foarte mult, al treilea îi era însă indiferent (nu se gândia de loc la el), cu toatecă îl credea și pe acesta cinstit.

Odată omul fu chemat înaintea judecății, unde fusese pârît pe nedrept.

„Cine dintre voi,“ zise el prietenilor săi, „vrea să meargă și să mărturisească pentru mine? de oarece sunt pârît că aș fi comis cutare și cutare fapte, încât și regele e cât se poate de înfuriat pe mine.“

Cel dintâiu dintre prietenii săi se scuză numai decât, că nu poate merge cu dânsul din pricina altor afaceri. Al doilea îl urmă până la ușa tribunalului iar de aici se întoarce înapoi de frica judecătorului înfuriat. Al treilea, care mai înainte îi era indiferent și pe care, prin urmare, acum punea temeiu mai puțin, se duse înlăuntru, vorbi pentru el și mărturisi nevinovăția lui așa de bine, încât judecătorul îl achită (îl declară nevinovat).

Trei prieteni are omul în această lume.

Cum are să se poarte fiecare din ei în ciasul morții, când Dumnezeu va chema pe om înaintea judecății?

Banul, amicul cel mai bun al omului, îl părăsește cel dintâiu și nu se duce cu el.

Rudele și **cunoscuții** îl petrec până la ușa mormântului și pe urmă se întorc din nou acasă.

Al treilea, pe care el în viață, îl nebăgase mai mult în seamă, sunt **faptele bune** ale lui.

Numai ele îl urmează până la tronul **Judecătorului;** merg în frunte, vorbesc pentru el și găsesc îndurare și iertare.

APICULTURĂ

Cum se procedează la luarea fagurilor din stup?

Lucrul acesta nu-i tocmai plăcut pentru apicultor, dacă nu ia măsurile potrivite dinainte. Să ne păzim de furtul mierei de către albine. La întâia exragere (scoatere) când floarea e multă, albinele nu sunt așa rele, la celelalte extrageri albinele sunt mai rele și în special sunt enervate de cele hoațe. Luarea fagurilor e mai ușoară la stupinele închise și mai grea la cele izolate, unde apicultorul trebuie să aibe și un ajutor.

Apicultorul va avea cu el masca și fumul, o leică de albine, perniță și cutia de faguri pe care o așează lângă el. Deschide spațiul de miere de la stup, ia un fagure afară, îl scutură bine în pâlnia care e așezată în gaura ușei stupului și comunică cu spațiul de ouă, după aceea așează fagurile în cutia de faguri. Totașa procedează și cu ceilalți faguri în timp ce albinele cad în spațiul de ouă.

Operația luărei fagurilor e mai ușoară cu fagurile cu celule cât mai multe pline, căci pe acestea numai stau albinele. Se recomandă să lucrezi în acelaș moment numai la un stup. Să nu fim prea lacomi, în special la întâia extragere, lăsându-le faguri cu miere și albinelor, vom vedea aceasta mai cu seamă la supii cu rame mici a căror celule sunt pline cu ouă fără coroane de miere și cărora stupi luându-le fagurii de miere din spațiul de miere, îl lăsăm pericolului foamei.

Un mijloc minunat de ajutor pentru extragere este gaura de sburat a albinelor (cu clape). In ajun de a scoate fagurii înlocuim grătarul cu o scândurică în a cărei gaură așezi o tabliță cu găurele cu clape. Ziua următoare spațiul de miere e gol de albine și lucrarea are loc fără nici o piedică.

După terminare îndepărtăm iarăși scândurica, dar punem grătarul.

Cum descoperim celulele pline cu miere?

Pentru luarea căpăcelelor celulelor întrebuințăm un cuțit sau o furculiță anume. Ne mai folosim și de 2 vase, într'unul punem căpăcelele, iar în celalt apă caldă — până la gură.

Cel dintâi poate avea fundul de pânză de sârmă, în care caz e așezat înalt vas. Cu furculița lucrăm astfel ca dintr'o singură mișcare să trecem peste toată lățimea fagurelui.

Dacă lucrăm cu cuțitul trebue să luăm seama ca el să fie ascuțit, subțire și ușor. Așezăm fagurele oblic pe vasul gol și tăem celulele ținând cuțitul paralel cu fața fagurelui.

Ce trebue să observăm la extragere

Fagurii astfel descoperiți îi așezăm la aparatul de centrifugă, apropiați bine de pânza de sârmă. Intâi învârtim încet pentru ca puterea centrifugală care crește cu iuțeala învârtiturilor să nu preseze încă fagurii și să-i strice. După ce s'a scurs jumătate din conținutul celulor de pe o parte, întoarcem fagurele. Când amândouă părți au fost golite pe jumătate, mărim viteza centrifugului. Mai întoarcem odată fagurile și-l scoatem afară. După terminarea extragerei, așezăm căpăcelele tăiate, într'un vas de bucătărie smălțuit, turnăm puțină apă în el, îl așezăm la fiert până se topește ceara. După răcire, ridicăm capacul de ceară care plutește și apa cu miere de desubt o dăm ca hrană albinelor. Fagurii extrași îi expunem albinelor pentru a-i curăți bine de miere. Mierea din centrifug va curge prin cană în vasul așezat dedesubt trecând printr'o sită dublă cu pânză de sârmă mai rară și apoi mai deasă.

Mierea din flori de câmp e mai vâscoasă și nu se poate extrage la centrifug. Inainte vreme ea se extrăga depunând fagurii într'un vas cu fundul de sârmă, presându-i sau expunându-i la căldură. Azi se întrebuințează peria de sârmă pe care o introducem și o scoatem în faguri cu celulele deja descoperite pentru a muia mierea. Acest procedeu permite apoi extragerea la centrifug.

Ce facem cu mierea extrasă?

Mierea poaspăt extrasă n'o vindem imediat ci o lăsăm într'un vas de tablă 8—14 zile acoperită ușor. Pe deoparte în acest timp se evaporează o parte din apă, pe de altă parte, se curăță și se limpezește. Se ridică la suprafață bule de aer, bucățele de ceară, diferite gunoaie, toate trebuesc îndepărtate.

Această limpezire se face de la sine mai mult sau mai puțin încet. Se grăbește prin căldură. Focul prea mare face ca mierea să-și piarză din mirosul său plăcut. Mierea trebue încălzită numai în bae de apă și căldura să nu fie mai mare de 55 grade Celsius. Mierea limpezită e galben deschis, strălucitoare și străvezie. Mierea o păstrăm în borcane de sticlă, vase de tablă sau de lut. O așezăm într'un loc răcoros; uscat și fără miros. Se păstrează ani de zile.

LA ȘCOALĂ!

S'a început anul școlar. In unele sate e zarvă mare: sătenii noștri ar dori — mai toți — să mai ținem școala închisă. Dorința lor nu e vinovată: lucrul câmpului nu e terminat și mulți din ei duc și copiii în câmp (la un ajutor cât de mic).

Dar acestor săteni le scriu.

Copiii nu fac mare spor în câmp: ei încurcă pe cei mari la lucru.

Școala a stat închisă o vară întreagă; ce au copiii de învățat într'un an, nu pot învăța într'o iarnă — cum doresc unii — căci și capul copilului e gingaș și cu rost ca orice făptură lăsată de Dumnezeu.

Ceia ce lucrează copilul în câmp, nu aduce mare folos; dar ceia ce învață la școală e temelia vieții lui.

Neamul nostru are un nume mare între neamuri.

Să nu ne lăsăm mai jos; cu cât vom iubi mai mult școala, cu atât ne vom înălța și, apoi, din școală vine lumina care arată drumul drept al vieții.

Inprejurul nostru roiesc destui streini și oameni deștepți: negustori, fabricanți, speculanți, ș. a.

Aceștia nu muncesc mult; dar trăiesc mai bine decât mulți dintre plugarii satelor. Aproape toți trăiesc din munca plugarului: negustorul și croitorul, cu hainele nemțești și alte lucruri ce și le-ar putea face fiecare; fabricantul, cu otrava (rachiul) ce-l face din bucatele țăranului; speculantul cu slăbiciunile bietului nostru leu și uneori și ale noastre (luxul!) ...

Iubiți săteni, trimiteți copiii la școală, fără zăbavă; școala va face oameni cari vă vor sprijini bătrânețele.

Vin nopțile lungi de iarnă. Luați cărți dela școală și citiți.

Din câștigul ce-l veți avea în toamna aceasta abonați câteva gazete. Invățătorii și preoții vă vor numi pe cele bune. Numesc și eu câteva: „Cultura Poporului" (Cluj), „Duminica poporului" și „Albina" (București), „Neamul Rom. pentru popor."

Gândul meu bun este ca și al acestor gazete: cultura poporului român, spre fericirea lui.

Mă aude cineva? Pornește cineva la fapte?

C. Dediu, înv.

SNOAVE

FEMEIA REA

Un biet om avu norocul să trăiască, vezi Doamne, cu o femeie ce nu mai încăpea în piele de iute și de rea. Iși mânca zilele cu dânsa și pace. Oricum s'ar fi purtat, degeaba; încercase fel și chip, mai cu binișorul, mai cu bătaia, tot degeaba: pielea rea și răpănoasă, ori o bate ori o lasă. Zicea și ea:

De mi-i bate, cât mi-i bate,
Dintr'a mele nu mi-i scoate!

O mai luă omul iar la câlțăit de câneapa dracului — femeiușca lui însă își urma povestea, belenjind niște ochi la dânsul cât ulcelele și zicând:

De mi-i bate c'o nuia,
Tot a fi pe voia mea!...

Deci iscodind așa, din babe, omul nostru i-a aflat leacul și descântecul și într'o bună zi — a dat-o într'o fântână. Ce să se mai pomenească? Trece un călător pe lângă fântână și nu știa de cele întâmplate. Fântâna adâncă! Dă să scoată o ciutură de apă, când colo, de ciutură se ține și Dracul — ducă-se pe codri — și vrea să iasă și el! Da slab și prăpădit bietul Michiduță și alb la cap, cum îi belgea!

— Om bun! strigă necuratul.

— Ce-ți este? se răstește speriat călătorul.

— Fă-ți o pomană, mă rog, și scoate-mă de aici!

— Da ce-i?!

— Nu mă vezi cât îs de îmbătrânit?

— Ce ai pățit?

— Of! Femeia cea rea este în fântână aici și mi-a scos peri albi! In vreo câteva ceasuri m'a îmbătrânit cum n'oiu îmbătrâni nici în 50 de ani!

— Iaca te scot! răspunse omul, trăgându-l afară.

Diavolul ieși și zise: — Bogdaproste, om bun, bogdaproste! Unde mi-i trimite, m'oiu duce, și prin glod și la arie și la cărat greutăți numai de femeia cea iute și crițoasă să scap — bătu-o-ar patruzeci de geruri după cei patruzeci de sfinți s'o bată!...

Și avea dreptate Neprielnicul. Căci două lucruri îl scot pe om, ca și pe diavolul, din casă: fumul și femeia rea.

D. Furtună

ABONAMENTUL: Pe un an 180 lei. Pentru săteni, învățători, profesori, preoți, studenți, funcționari, meseriași și muncitori 120 lei pe un an. Abonamentul plătit înainte; se poate face și pe jumătate de an. oooooo

Cultura Poporului

ABONAMENTUL: Pentru instituții financiare, ale statului și biblioteci 300 lei pe an. Pentru sprijinitorii foaei minimum 300 lei. In America 3 dolari. In Jugoslavia 100 dinari pe an. In străinătate 250 lei pe an.

UN SPIRIT NOU

ÎN presa românească, se simția nevoia unui organ, care să iasă din atmosfera îmbâcsită a tuturor patimilor, a stâlcirii limbii, a scrisului pripit și păsăresc, a condeielor anonime, condeie cari nu fac alta decât să strecoare venin. Se simția nevoia unui spirit nou; o presă reînviată așa cum înțelegea să scrie Eminescu, C. A. Rosetti, Alecsandri, Bălcescu și alții; o presă care în majoritate ne lipsește astăzi; o presă scrisă din suflet curat și c'un singur crez: cultura răspândită în popor.

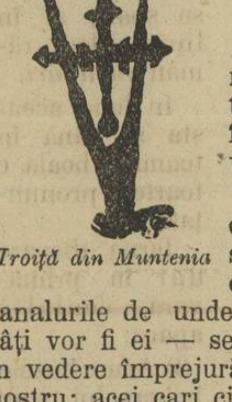

Troiță din Muntenia

Am ajuns ca în jurul acestei foi, să se grupeze personalitățile de seamă ale neamului nostru: oameni de știință, literați și alți artiști.

Și drumul nostru deși e greu: îl străbatem.

Lumea către care ne îndreptăm, lumea cea multă, în deosebi de la sate, lumea care formează temelia puternică a poporului român, a început să ne înțeleagă și să-și îndrepte privirea și credința la slovele noastre.

E un început bun. Nu e adevărat în măsura în care se obișnuește a se critica, anume că lumea nu sprijină presa și nu citește. Da, și are dreptate să nu citească o anumită presă, care se poate asemăna cu canalurile de unde se răspândesc mirosuri urîte. Acei cari citesc — câți vor fi ei — se 'nțelege mai puțini în raport ca 'n alte țări, având în vedere împrejurările de desvoltare culturală, neprielnice ale neamului nostru; acei cari citesc sunt dornici ca în litera tipărită să nu vadă un strop de otravă, un strop de noroi, care nu cruță nimic nici cinstea oamenilor, nici anumite fapte cari fac parte din însăși viața noastră ca națiune.

Aceștia câți citesc doresc o presă de convingeri — oricare ar fi credințele ei — o presă lipsită de intrigi, lipsită de acel stil balcanic, o presă de discuții răzimată pe principii.

Astfel de presă, apuseană, se impune în România de astăzi.

„Cultura Poporului" încrezătoare că cinstea birue, că adevărul înlătură minciuna, că litera tipărită izvorîtă din inima curată merge drept la inimă; „Cultura Poporului" bizuită pe însușirile bune ale neamului nostru, că fiecare cărturar își va rupe obolul de unde are să-și cumpere hrana sufletească, trece peste orice greutăți mari, trece peste stavila că tiparul e îngrozitor de scump și apare în șase pagini.

E un mare sacrificiu ce-l îndeplinește această foae, e un apostolat și avem convingerea că vom eși biruitori.

Credința noastră se îndreaptă către toți cărturarii din această țară; ei ne vor sprijini, căci suntem un suflet și o inimă cu nevoile României. Deprinși ca și bătrânii noștri, facem semnul crucii, să ne ajute Dumnezeu!

„CULTURA POPORULUI"

Apostolii Transilvaniei în Moldova

Găsesc prilejul nemerit când se sărbătorește amintirea lui Gheorghe Lazăr, dascălul care a dus lumina tiparului și cultul sfânt al limbii românești din Ardeal în Capitala Munteniei, să scriu și eu câteva cuvinte despre devotamentul apostolic al câtorva altor meritoși dascăli, cari cu toate greutățile vremilor vechi, luând drumul răsăritului, au venit în Capitala Moldovei, în Iași, ca să aducă folosul luminilor lor mai înaintate poporului moldovenesc, care de veacuri zăcea în aproape o ignoranță totală de propășirea lumei apusene.

De prin veacul al optsprezecelea încă găsim că vin în Moldova câțiva învățați transilvăneni, unii români de neam, alții sași, dar având cunoștinți bune de limba românească, cu titluri de profesori sau Doctori, cum au fost medicul *Ioan Lochmann* **(1760), juristul** *Cristian Flechtenmacher*, **primul care a predat în această țară cursuri de drept, și a întocmit multe texte de legi folositoare țărei,** *Vasile Fabian, Ioannes Schötz* **și alții, profesori la Seminarul clerical ortodox „Veniamin Costachi", călugărul** *Iacob Stamati*, **ce ajunse apoi la rangul de Mitropolit al Moldovei și Sucevei, care contribui mult la tipărirea de cărți bisericești și școlare românești, zidi o biserică frumoasă, pronumită Banu, în centrul Iașului și ajută pe medicul său** *Dr. Andreas Wolf*, **și el transilvanean de origină, să scrie și tipărească două mari volume, în care tratează despre starea politică și socială a principatului Moldovei, înainte de veacul al nouăsprezecelea, dând la lumină documente, amintiri și note cari, fără această lucrare, ar fi rămas poate necunoscute de noi, — lucrare ce fu răspândită apoi în Europa întreagă.**

In veacul a nouăsprezecelea alți învățați din Transilvania, astă-dată numai români de baștină, ca *Eftimie Murgul, Petru Câmpeanu, Mihail Hodocin, Stoica, Mamfi, Simion Bărnuțiu, Ioan Pop, A. P. Ilarian, Aug. Treb. Laurian* **și alții, din diferite regiuni ale Ardealului, vin pe rând în Capitala Moldovei și predau cu mult zel cunoștințe nouă în școlile locale, ce se înmulțesc prin concursul lor luminat, făcând astfel să propășească repede marea masă a populației locale.**

Pe la jumătatea zisului veac și câtva timp și după aceea, continuă a veni în Iași alți noi profesori și literați de peste Carpați, ca *Titu Maiorescu, Aron Densușianu, Zaharia Columb, Ștefan Micle, Petru Suciu, Ștefan Emilian, Ion Pop Florentin, Miron Pompiliu, Daniil Mânăstireanu* **și alții, cari continuară opera predecesorilor lor și contribură deasemenea mult la răspândirea instrucției publice în Iași și în țara întreagă. Câțiva din ei mai ales, ca profesori universitari, Maiorescu ca Rector și apoi Ministru de instrucțiune, Președinte al Academiei Române, etc. cum și ceilalți, în cercul activității lor, au ținut roluri preponderente în societatea ieșană, și mai toată generația matură actuală le datorește o pioasă amintire pentru silințele ce și-au dat să lumineze calea viitorilor conducători ai neamului și făuritori ai României-Mari.**

Fie ca pildele celor citați să găsească mulți imitatori, și frații de peste Carpați, întruinți astăzi într'un singur gând și suflet cu toți ceilalți Români dintre Nistru, Dunărea, Tisa și meleagurile Maramureșene, să continue și să sporească tot mai mult relațiile de prietenie frățească și schimbul de lumină și cunoștinți folositoare tuturora, care să ridice întregul neam românesc pe aceiași culme, pe care se află astăzi națiunile mari din Europa apusană.

Mai e de adăugit la cele ce am spus până aici, că ieșenii în special au știut a aprecia mai înainte de oricine, lucrările de seamă ale transilvănenilor, căci aici în Iași s'au tipărit mai întâi meritoasele cronici istorice ale lui Gheorghe Șincai și a lui Petru Maior, monumente mărețe și neperitoare ale neamului nostru, cari și'au găsit justa lor aprecire la noi — pe când în alte părți erau expuse dacă nu perzării complecte, cel puțin unei întârzieri și poate chiar uitării, mult dăunătoare întregului neam.

N. A. BOGDAN

<u>La porțile literaturii</u>

Îndemn

Poeți, ce făuriți la versuri
In umbra strâmților pereți...
Porniți în largurile firii
In faptul unei dimineți,
Sau în seninele amurguri
Când se coboară pacea sfântă, —
Și prindeți tainice 'nțelesuri
Din tot ce 'n juru-vă se cântă.
Sorbiți din cupa frumuseții,
— Tot rătăcind așa hai-hui, —
Ce-o 'ntinde mâna creatoare
Măreț, spre buzele oricui.
Țesând a voastră poezie
Din picurările divine,
Veți da, prin cântece eterne,
Prilej gândirilor senine.
Străini fiind de lumea joasă
De tânguire și de ură...
Cântând, să repetați prin veacuri:
„Numai iubire e 'n natură"!

Porniți spre măreția firii
Cu ochii 'n zări, cu pași măreți:..
De ce să făuriți la versuri
In umbra strâmților pereți?!

G. BOBEI.

Cântecul toamnei

Ca niște fluturi obosiți
cad frunzele de pe copaci
lăsându-i goi și triști...
S'au stins
galbenii crini
de prin grădini,
s'au dus și păsările toate
și a rămas în urma lor
pustiu, singurătate...

Și plânge-un cioban
din jalnic caval,
plânge pământul,
plânge și vântul,
plânge castelul
și plânge și cerul.

Mircea Lazăr.

Ca la mama

Eram mare cât cămașa,
Guraliv ca roata morii
Și plecai la șezătoare
Cu feciorii.

Ușa 'nchisă! Ce să fie?
Poate m-au văzut pe mine
Le-a spus mama să m'a lunge
Știu eu bine.

Ei dar nu! ci vezi e noapte
Și sunt fete, vai de ele
Și mai știi de sunt pe aproape
Duhuri rele!?

Fusul sfârîia sălbatec
Printre degete istețe.
Eu pe cap le stam la fete
Să mă 'nvețe.

— Ei văzut-ați? fugi ispită!
Iată-mi încâlciși fuiorul
De mai faci, să știi te spun la
'Nvățătorul.

Dar de dracul să-ți faci cruce:
M-aruncam la fete 'npoală
Și-am căzut — cădeai-ar fundul —
Intr'o oală.

Mă luă o fată 'nbrațe
Să mă șteargă cu năframa
Și adormii la dînsa 'npoală.
Ca la mama...

HOREA T. BIHOREANU.

*

Sunt atâția entuziasmați și tineri cari plin de avânt bat la porțile literaturii. Incercările lor se aseamănă cu cele întâi flori plăpânde de primăvară. Și deși aceste flori trăesc de multe ori puțin, ivite odată cu topirea zăpezii, totuș sunt frumoase, gingașe și-și scaldă fericite petalele în lumina soarelui. Câți tineri nu au începuturi bune, câți tineri nu încearcă și câți nu au producțiuni cari merită încurajarea. Acei cari și risipesc sufletul către frumos, către ideal, către literatură, în această rubrică vor găsi un colț al lor.

Veniți cei cari modest bateți la porțile literaturii, pentru unii poate vi se vor deschide mai târziu, ca să intrați în templul senin al artei.

REDACȚIA.

GHEORGHE LAZĂR

— 1779—1823 —

Se înplinesc 100 ani de când a murit Gheorghe Lazăr, marele dascăl și apostol al neamului românesc.

Este înmormântat în satul lui natal, **Avrig**, lângă Olt, aproape de Sibiu.

Pe piatra sa mormântală, un școlar al său, Comitele Scarlat Rosetti, a pus să sape următoarele versuri:

„Precum Hristos pe Lazăr din morți a înviat"
„Așa tu România din somn ai deșteptat"

Gheorghe Lazăr, fiu de țăran român, avea un suflet mare și curat pe care niciodată nu și-la întinat.

Multă lui știință și înțelepciune a întrebuințat'o pentru luminarea neamului lui. Dacă ar fi știut să fie lingușitor și instrument în mâinele dușmanilor românimei ar fi putut ajunge în mari dregătorii în țara în care frații lui erau prigoniți și îngenunchiați.

Din cauză că era prea liberal, din cauză că lupta pentru adevăr și dreptatea neamului românesc a fost respins dela scaunul de episcop în Banat unde candidase și el. Mitropolitul din timpurile acelea, din Carlovici, spunea că prea e învățat pentru a fi episcop! A fost arhidiacon și profesor la seminarul de preoți din Sibiu și un predicator mult ascultat și iubit de poporeni.

Intr'o predică spunând că și Românii ar trebui să aibă drepturi la fel cu Ungurii și Sașii dar că împăratul nu vrea să le recunoască, a fost aspru certat de episcopul Moga. De atunci a început prigonirea lui Gheorghe Lazăr. In 1816 s'a hotărât să încerce continuarea luptei pentru luminarea neamului la București; dar și la București nu ia mers prea bine, căci în vremurile acelea dregătorii mari credeau că numai în limba grecească, rugându-se cineva poate fi mai bine ascultat de Dumnezeu; că numai în limba grecească se pot spune lucruri științifice și alese.

Totuși după multă trudă, Gheorghe Lazăr a isbutit să convingă pe boierul Constantin Bălăceanu din divanul domnesc, că se poate preda științele filosofice și matematice și în limba românească, și astfel la 1848 a fost numit dascăl la Sfântu Sava.

Aci, într'o mică încăpere lucra în tihnă cu școlarii săi și-i învăța gramatica, geografia, aritmetica, desemnul, filosofia și matematicele aplicate, mai ales topografia.

Marele român, apostolul neamului, Gheorghe Lazăr, îi învăța pe elevii săi nu numai să scrie, să citească și să pătrundă minunele naturei ci'i mai învăța să'și iubească și **patria.**

Școlarii săi au fost cei mai buni tovarăși de luptă ai lui Tudor Vladimirescu — pentru a scăpa de sub domnia fanariotă.

Grecii speriați de deșteptarea Românilor prin răscoala lui Vladimirescu, și dându-și seama de influența școalei lui Lazăr, îi închid școala!...

Marele dascăl bolnav și cu inima frântă de durere în 1821 se 'ntoarce la vatra lui din Avrig, unde în 1823 moare!...

Să ne închinăm sufletului curat și mare a lui Gheorghe Lazăr!... iar sacrificiile și suferințele sale să fie o chezășie, că **Poporul Român nu poate și nu trebuie să piară!...**

Românul adevărat are prea multă vlagă și prea frumoase calități ca să nu ajungă la locul de cinste printre cinstitele popoare!...

Frați țărani români, Gheorghe Lazăr a fost fratele nostru — să fim demni de sufletul lui mare — și să ne fie de pildă veșnică!...

G. PAMFIL
prof. la Univ. din Cluj

Pe drumul Balotii

— Din vraja nopții —

Se 'nserează...

Incet, încet fuioarele pâcloase ale înserării încep să se destrame. Ziua 'și duce în îndepărtările apusului însângerat crâmpeele de lumină întârziate pe culmi. Câteva frânturi de nouri îmbujorați de para asfințitului atârnă tremurători pe bolta largă prinsă 'n tristeță.

Pe drumuri se sting cele din urmă sunete ale tălăncilor dela vite ce se mișcă grăbite la odihnă, întâmpinate în porți de sbieretele viteilor setoși după laptele cald din uger.

Departe în adâncul văii moare freamătul unui cântec de flăcăi ce se 'ntorc dela prășit.

Pe Balota în sus un fluerat puternic de mașină sfredelește văzduhul cu accentele lui ascuțite, pe când mugetul ei greoi se prăvale pe pântecele plaiului.

Câteva ecouri întârziate răspund oftând dintr'un colț al pădurii.

Și totul, apoi, se cufundă în tăcere, adâncă tăcere.

E liniște și mister!...

Nici un sgomot omenesc nu se simte în preajma locului, nici în afundături de văi nici pe culme, nici în luncă.

Un vânt molatec mângâe fruntea mohorîtă a pădurii, pădurea îngână în șoaptă un cântec străvechi plin de vrajă, mereu acelaș, ce se prelinge până sub coastă.

E tăcere ca 'n țintirim.

Se 'ntunecă adânc.

Părăul din vale își mână cu sfială copilărească undele pe după prundișuri și fură șiret câte un sărut vreunei floricele ce picotează de somn. Pe boltă sus nici un nour doar nesfârșitul număr al stelelor ce clipesc necurmat.

In sat în vale nici un lătrat, luminile s'au stins. Satul doarme. Și cu el întreaga fire.

Stăteam tolănit în iarbă sub bolta maiestoasă și largă a unui copac bătrân de ani, bătut de vremi și peste capul căruia trecuseră multe furtuni.

Alături calul își plimbă botul prin iarba mătăsoasă, rupând cu poftă și cu sfială. Din când în când aruncă privirea lui blândă către tufărișul din față unde câte un gândăcel mișca o frunză uscată.

De departe deabia răzbate prin negura nopții cerul palid al unui cântec de privighetoare.

* *

Deodată natura își curmă liniștea sa maiestoasă. Tăcerea e spartă de sunetele melodioase ale unei doine. Sunetele ei picură duios în aerul răcoros al nopții, plutesc rătăcitoare trezind cu accentele lor plângătoare natura ațipită în somn.

Intreaga fire e cuprinsă de fiorul cântecului răslețit de lumea înrăutățită. Intreg cuprinsul e prins în vraja acelui cântec ispititor, trezind cu trilurile lui tânguioase ecourile adormite ale nopții.

Sunetele curg tot mai line, tot mai înduioșătoare în singurătatea mohorîtă. Și în tăcerea aceia adâncă doina seamănă unui imn ce strânge inima în cute înfiorătoare.

La razele acelei doine gândirea scapără fulgerări sclipitoare în mijlocul naturei. Omul plutește atunci pe câmpul unei lumi noui și plină de un farmec.

Sub bura melodiei aceia gândurile năpădesc nestăpânite pe făgașul lumii ideale și pe care numai clipele singurătății o strecoară în suflet și în inimă.

Și doina se revarsă de pe coastă tot mai fermecătoare și mai dulce îngânată de ecourile văii.

Cântecul tăcu. Tăcerea dimprejur se adânci și mai mult. Un fior de teamă străbătu întreaga fire. Totul amuți ca la glasul înfiorător al unui tunet ce rupsese firul vrăjit al cântecului.

Tăcerea pătrunse până în adâncuri ca o suferință, ca un blestem amarnic.

Orice mișcare părea o înăbușire a naturii, orice foșnet ca o trâmbițare a adâncirii groazei.

Totul încremeni îngrozit.

Deodată porțile tăcerii se dădură în lături și groaza ce stăpânea natura își risipi stăpânirea ce fusese de câteva clipe. Pădurea își scutură pletele alintate de duioasele fuioare ale doinei, ce pare ca o binecuvântare de sus. Reîncepu:

Cine m'aude cântând
Zice că n'am nici un gând.
Gândul care-l gândesc eu
Nu i-l deie Dumnezeu.
Că nu cânt că știu cânta,
Dar mai stâmpăr inima.

Vraja lui picură peste satul adormit ca mângâierea unei mame. Măreția naturii, singurătatea locului, vraja doinei și frumusețea versurilor crează un colț de rai.

Și 'n liniștea aceia nepătrunsă altă doină curge mereu pe cărare:

Pe unde trec cu dorul meu
Plânge frunza pe părău,
Pe unde trec cu jalea mea
Plânge iarba pe vâlcea.

Sus pe creangă o pasăre tresare își schimbă locul de odihnă. In sborul său mișcă o frunză ce se leagănă somnoroasă de câteva ori apoi reînvie aceiași melancolie sub vraja tăcerii naturii și ca stropilor doinitori:

Nici un dor nu vine greu,
Ca dorul din satul tău;
Nici un dor nu vine lin
Ca dorul dela străin;
Nici un dor nu vine iute
Ca dela cioban din munte.

Sfioasă după muchia dealului împădurit, iese luna. Își revarsă razele, argintând frunțile prinse 'n neguri ale copacilor bătrâni. — Bura ei se joacă pe coaja unui mesteacăn răslețit din „Poienița Cocorului" și se amestecă în praful drumeagului ce se 'ncovoaie pe după maluri și copaci.

Și la surâsul cald al candelii nopții doina ia altă întorsătură ce se prelinge în adâncuri de inimă.

Cine n'are dor pe vale,
Nu știe luna când răsare
Și noaptea cât îi de mare.
Cine n'are dor pe luncă
Nu știe luna când se culcă
Și noaptea cât e de lungă.

Și doina se perde 'n depărtările pădurii. O trâmbițare de cocoș tresare, într'un colț de sat. Un lătrat de câine pornește pe cântărețul nopții la poarta satului.

E Ion al Floarii; e soldat la grăniceri la Nistru. N'a venit pe acasă de un an de zile. Doar doina i-a ținut de urît și i-a stâmpărat dorul.

G. N. DUMITRESCU-BISTRIȚA

Balota e gară în județul Mehedinți. Și dealul dinprejur poartă tot numirea aceasta.

BALADĂ

La orinda din huceag
Poposește un pribeag.

Un drumeț de colb albit
Și de cale istovit.

Dă binețe și se așează
In cerdac la umbră deasă.

Și privește abătut
Ca pe-un vechiu, bun cunoscut

Satul, ce'și întinde'n vale
Albele case ale sale.

Și cu glas tremurător
Zise tristul călător:

Măiculiță, adă'mi vin
Setea grea să mi-o alin.

Setea grea, aleanul meu
Ce mă zbuciumă mereu.

Ce mă poartă pe poteci,
Prin păduri sumbre și reci.

Ce mă poartă pe cărări
Peste mări și peste țări.

Ca pe-un suflet blestemat,
Prilegind neîncetat.

Dar ia spune'mi măiculiță
Unde-i galeșa fetiță?

Rumenă și bălăioară,
Sprintenă ca-o căprioară.

Veselă și alintată
Ce'ți fu bucuria toată

Ea'ncânta cu al ei glas
Cei ce-aici cătau popas.

Nu 'ntreba drag călător,
Pornești stropii genelor.

Ea s'a stîns de-un dor pribeag
După al inimii ei drag.

Ce s'a dus în țări străine
Zece ani sunt și mai bine.

De mult doarme 'n cimitir
Sub tufă de trandafir.

Doarme sub umbră de nuc,
Eu de doru-i mă usuc.

Doarme adânc sub neagra glie
Ștelel îi țin făclie
De el? Nimeni nu mai știe.

Iar când crâșmăreasa pleacă
Lacrimile îl îneacă.

Gânduri triste îl frământă,
Stropii ochilor și-i zvîntă.

Se ridică și se duce
Colo'n cimitir la cruce.

Unde un nuc cu ramuri grele
Freamătă un cânt a jele.

Unde un trandafir plăpând
Tremură în vînt, plângând.

Se închină. Pune-o floare
Și se pierde'n depărtare...

EMIL A. CHIFFA.

<u>*Muzică românească*</u>

BORDEIAȘ

(POEZIE POPULARĂ)

Cor bărbătesc — *Muzica de LAURIAN NICORESCU*

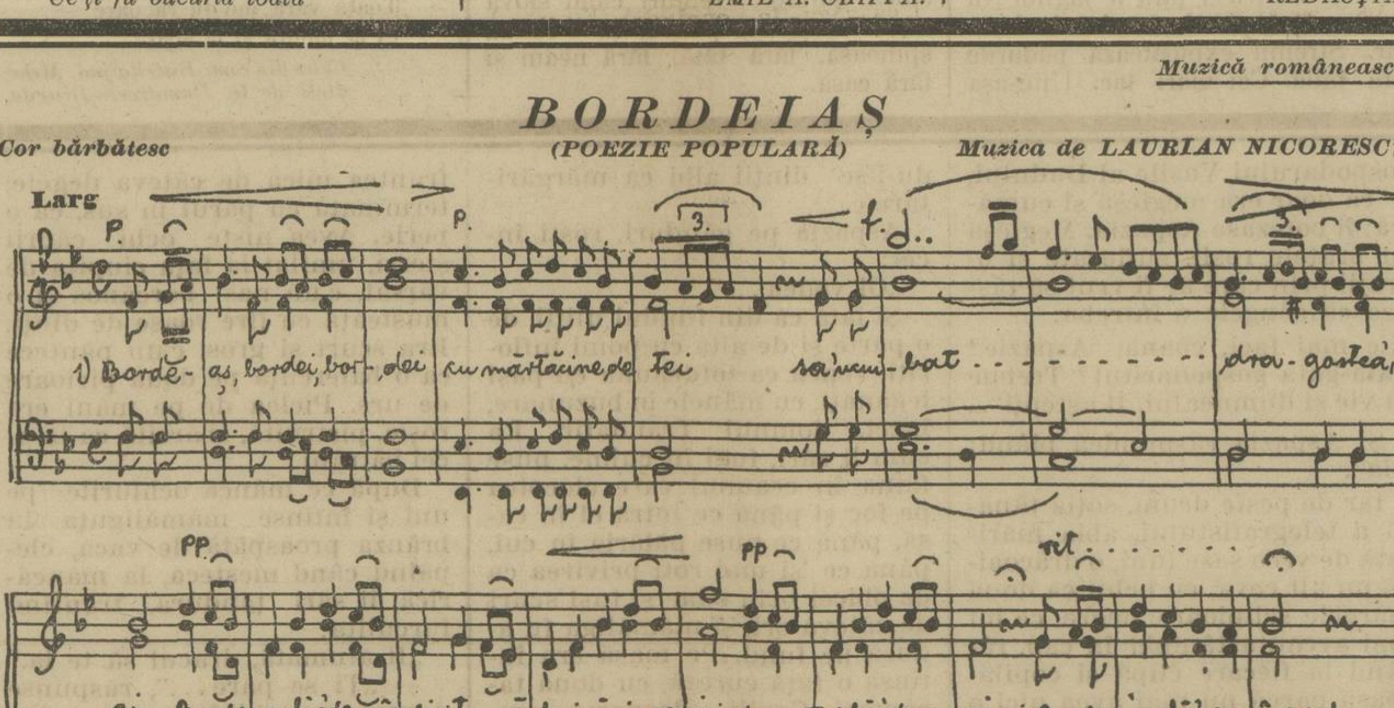

Bordeiaș, bordei, bordei,
Cu mărtăcine de tei,
S'a'ncuibat dragostea 'n ei.
Bordeiaș făr' de gârlici,
Tu mă faci să vin pe aici,
Desculț și făr' de opinci
Bordeiaș făr' de gârlici.

Bordeiaș întunecos,
Mult îmi ești tu drăgăstos,
De mă faci să vin pe jos.
Când întâi pe-aici veneam
Patru boi eu înjugam
Dar acum nici unul n'am...
Când întâi pe-aici veneam.

Porcul și privighetoarea

Intr'o livadă, în jurul pomilor un porc râma și mânca poamele căzute pe jos.

O cioară cu care porcul legase prietenie din iarna trecută, de când se înfruptau împreună din aceleași lături, cum îl văzu se scoborî dintr'un copac pe spinarea-i grasă înbâcsită cu felurite murdării în care se tolănise și începu a'l curăța.

Porcul grohăind îi mulțumea de serviciul pe care i-l făcea și între altele punându-se la sfat își dădeau părerea despre multe și mărunte lucruri pe care credeau ei că le cunosc și pot arăta cam cum s'ar putea îndrepta.

Pe când porcul și cu cioara erau în toiul vorbei, într'un pom stufos din apropiere o privighetoare începuse să cânte cu glasul ei dulce, așa că cine trecea se oprea s'o asculte cu nesaț; numai porcului nu-i plăcea.

Auzind pe privighetoare cântând și nepricepând'o de oarece în viața sa nu auzise de cât cântecul cocoșilor, cârâitul ciorilor sau ciripitul, vrăbiilor, porcul îi spuse prietenii sale — cioară:

„Ce ne-o mai fi spărgând urechile și becisnica asta cu chirăiturile ei?... „Du-te și-i spune să înceteze, dacă nu poate cânta mai frumos, așa cum cânți tu!"...

Cioara mândră că'i se ia în samă glasul, se ridică de pe spinarea porcului și dintr'o săritură fu lângă privighetoare, către care îi spuse cuvintele următoare: „Da bine soro!... nu ți-ai găsit al loc să chirăești?... Fă bine și nu ne mai sparge urechile!"...

Biata privighetoare, mâhnită de rușinea ce i se făcea răspunde: „Nu știu cum se face că ție nu'ți place ceia ce place la o lume întreagă!... Privește câtă lume stă'n loc și'mi ascultă duioasele mele cântece!"...

Cioara încurajată de laudele porcului îi răspunde:

„Dacă pe tine te ascultă lumea și'i place cântecul tău, ce ar face când m'ar auzi pe mine cântând?!"...

In sfârșit tot ciondrănindu-se, au isprăvit prin a se duce la o altă ființă care să hotărască care dintre ele două are dreptate.

Cioara bucuroasă primește propunerea și amândouă se duc la porc căci el era mai aproape!...

Fie-care a spus ce avea de spus; cioara că are un glas duios și un cântec fermecător, privighetoarea la rândul ei spunea că din cât și-a dat seamă și din cât a auzit dela cei ce au ascultat'o crede că ea este înaintea altora ca glas și cântec.

Porcul care le ascultă foarte grav, privind în jos și părând că judecă adânc, le răspunse:

„Fie-care dintre voi o să cânte și aceia care o cânta mai frumos o să scoată un ochi celeilalte"!...

Mica privighetoare socotind că a dat peste un judecător drept și cu destulă minte, unde îmi începe niște cânturi așa de duioase, așa de dulci și așa de fermecătoare că te ducea parcă în rai!...

Porcul aude, grohăe, și foarte sever îi spune: „Bine!... om vedea!"...

Cioara la rându-i începe a cârâi de'ți asurzia urechile.

Porcul o aude, dar cum nu pricepea el ce'i aia glas duios, gândindu-se la tovărășia lor de bălăcitori în lături, a luat apărarea ciorei și a răspuns: „Bravo soro!... Cântec mai înțeleg și eu, dar nu ca chirăitul becisnicei ăștea!...

Cioara nici una, nici două, trage un plisc în ochiul sărmanei privighetori și i-l scoate!...

Sărmana privighetoare, îndurerată, cu ochiul scos, plină de sânge și cu inima sdrobită se târâ cum putut până la cuibul ei unde'și găsi familia, care a rămas încremenită de starea surioarei lor... „Da ce ți s'a întâmplat soro dragă?! Ce ai pățit?"... Incepu biata privighetoare să povestească tot ce-i s'a întâmplat; și când surioarele ei o mângâiau, zicând că poate o da Dumnezeu să se tămăduiască, ea răspunse:

„Nu mi-i dragele mele de un ochiu că l'am pierdut!... dar mi-i ciudă că porcul m'a judecat!"...

De atunci sărmanele privighetori cântă numai noaptea când dorm celelalte dobitoace sau ziua, însă prin locuri pe unde nu umblă porcii și ciorile...

G. P.

Obiceiuri la șezătoare

Din Archiud, jud. Cojocna, Ardeal

Șezătoarea se face de obicei la casa unde se află fete. Pentruca să poată toarce până târziu fetele și nevestele străine sau aduc gaz (petrol) sau dau bani ca să se cumpere.

In casă fiecare își are locul său pe care nu-l schimbă. Feciorii cari vin la șezătoare sau se așează lângă ușă sau ocupă loc lângă „mândra" lui pentru care a venit.

Cam către ceasul zece, când toate fetele și toți feciorii s'au adunat destui încep „Gâsca."

Pentru acest scop unul dintre feciori este ales de „gânsac." El ia ștergarul, al cărui loc e țâțâna ușii în casele țărănești — și pe acesta face vre-o 2—3 noduri.

In primul rând este trimis în tindă un flăcău. Gânsacul merge la el — în tindă — și-l întreabă ce fată să-i scoată. El îi spune. Intorcându-se trimite pe fata dorită. Dacă se împotrivește, atunci se folosește de ștergarul cu cioturi. Ii dă una sau două și-apoi iese.

Dupăce și-au terminat dragostea — de silă — flăcăul vine înăuntru și fata rămâne în tindă.

Acum merge gânsacul și întreabă pe fată, ce fecior să-i ducă. Doritul este trimis după întoarcerea gânsacului.

Și tot așa urmează până ce se satură toți feciorii și toate fetele de dragoste.

In urmă însă a rămas „gânsacul." La acesta toate fetele trebue să meargă pe rând.

Acesta e un obiceiu foarte vechi. Și cei mai bătrâni moșnegi spun că așa l-au apucat.

SIMEON RUSSU, student

PRIN BUCOVINA SCUMPĂ: PE DRUMURI DE MUNTE

1 Iulie

Tic-tac-tac, tic-tac-tac...

E doar acceleratul și fuge de înghite pământul. Cernăuții rămân tot mai departe; de abia se mai zăresc crucile de biserici... După oarecare năcaz reușesc să deschid fereastra vagonului; sânt însetat de aerul amestecat cu mirodenia florilor de câmp.

Covorul verde — înseilat cu petece: când deschise de secară înspicată, când întunecate de ierburi sălbatice — o ia la goană până se 'npreună cu cerul, și amândouă culorile: albastrul și verdele, croiesc o flamură nouă: flamura belșugului. Semne bune, semne de ieftenire; ne-am săturat de atâtea lipsuri.

In toată încăperea vagonului nici o față cunoscută. Și fiecare își macină zilele și gândurile în ritmul uniform, al roților. Tic-tac-tac, tic-tac-tac, uite-așa se duce viața.

Și acceleratul fuge cu noi cei tineri spre împărăția bătrâneților. Câțiva elevi, voioși ca'n toate începuturile de vacanțe, după voci, îndeamnă cântece naționale. Pe o canapea un om gros și roș la față își fumează tacticos țigara de foi. Pleacă în vilegiatură. E atâta nepăsare în toată făptura asta de om; o fi vr'un îmbogățit al vremii și scoate la fum acru de înădușe.. Câteva femei gingașe, zadarnic îl poftesc să treacă pragul.

„Iorgu, într'adins ori în șagă fumezi atâta astăzi? se rățoiește nevastă-sa, cu buzele subțiri și obrajii albi, groși de pudră.

— Mă întunecă soarele! Ne pârlește! vorbește alta.

— Imi strici toaleta; îmi înăcrești sufletul! Am să devorțez! Ți-o răspic! Ține minte! se aude glasul femeei cu buzele subțiri.

— Mofturi dragă, mofturi, și domnul roș fumează mai departe uitându-se lung spre luncile râului Suceava. Apoi, după o vreme de pândire începe iar: „Mai bine stam acasă. Cumplită-i călătoria în tren și încă în accelerat. Axânte, taică, scapă-mă cu zile.

— Cum așa?

— Foarte simplu: o ia pe alăturea și te-ai dus.

— Mai bine plecam cu mașina.

— Minte de femeie, păi, nu vezi că'n fiecare zi se 'ntâmplă câte una boacănă. Până și șoferii au căpătat apă la cap. Se suie pe oameni, fără bună ziua, cu mașină cu tot...

Și Iorgu fumează, fumează mereu în vreme ce cucoana se gândește la întâmplările ce se sălășluiesc pe vremea băilor.

Ne-am tăbărât în trenul ce duce spre Dorna. Tot accelerat îi spune și la acesta. Biletul costă îndoit; viteza săraca, jumătate din cea a trenului de marfă. Incep munții pe a căror spinare, brazii subțiri ca niște chibrite, se iau de-a prinsul până la cele mai prăpăstioase creste. Mergem minunat, domol, domol. Despre mine putem s'ajungem și la anul. Arare ori ne ies în drum câte o gară cu rumâncuțe îmbujorate și cu vorba deschisă și prietenoasă cu cei din tren.

Și șarpele acesta de accelerat, negru și aprins ca patima, străbate gâfâind brâele de munți: când suind tupiliș crestele acoperite doar cu stânci sure, crestate, oglindindu-se în apele gurișe ale Moldovei.

Câmpulung 8 Iulie.

Zi de Duminecă, zi monotonă cu ropăit îndrăzneț de ploae. De o săptămână plouă într'una. Munții par atâta de mânioși: fumegă groază și dispreț celor ce îndrăznesc să-și repeadă privirile în spre ei.

Rarăul și-a luat pe cap mânia norilor fugarnici, negri, cu priviri tăioase de fulgere; de abia ce se poate deslușí cam pela brâu. La o biserică, undeva, clopotele plâng răsăriturile și apusurile de rubin aprins, de acum o săptămână.

Pe străzi, în parc, pe Runc și și în alte părți, singurătate și ploae plângătoare. In târgul ăsta vechi, cu haină și slovă curată românească, nici un călător nu îndrăznește să-și spele umbrele prin bălțile nenumărate de ploae. Nici un trecător, și-i zi de Duminecă și clopotele plâng...

Toate Duminecile sunt făcute spre a plânge clopotele și streșinele și sufletele...

In Dumineca asta îmi pare că toate drumurile duc spre vremea potopului de patruzeci de zile.

Intr'un târziu, un fiu de cobzar cu scripca îndosită sub surtucul numai sdrențe, își aduce de pe cine știe ce meleaguri: sdrențele și foamea și nesomnul.

Cine știe ce planuri se frământă sub pălăria-i căplăugă. Doar, el de-ascultă în dimineața asta simfonia ploii. A trecut pe sub ferestrele mele, râzând sarcastic. Ochii lui îmi aduc aminte de alți ochi, ce poate dorm... în zi de sărbătoare.

Ploaia ropăe întruna în gândurile mele ce fug spre ochii somnoroși, de țigan.

Seară. Câmpulungul se pregătește de hodină. Astăzi a plouat toată ziulica. N'ai să eși din casă. In restaurante nici țipenie de om. La hotelul comunal muzica (o muzică țigănească de romanțe moderne) cântă pereților. Ploile, ploile. Și crășmarii au început să creadă în existența lui Dumnezeu. Mereu tot fredonează: „Dă doamne, vreme bună!"... Un profesor privind felinarul clipocind în stradă explică la foștii elevi acum bacalaureați, cu eșarpa coardă pe piept — „fenomenele naturei" pe vreme de ploae: „erupția norilor". Teorie experimentată în jurul unui felinar somnoros.

Muzica a început să cânte romanța siberiană „Sonia".

Se potrivește de minune, ci... acolo doar ninge și la noi plouă, plouă, plouă. Niște derbedei „fără ocupație" cu siguranță „năzuitori de buzunare", intră gălăgioși înă-

BISERICA DIN CÂMPULUNG

untru. Unul se recomandă: „comisar" cutare și „prietenii mei".

— Mă bucură! Cu ce vă pot servi? îi dă bietul Coca, om fără nevastă dar rupt de necaz. Chelnerul Costan sare ca fript cu gândul la bacșișul înțărcat.

— Salam, pește, măsline, prăjituri, raci fierți și fripți.

— N'avem, n'avem... poate pâine cu brânză și lapte cu chiag.

— Mersi. Un chil de Drăgășani.

— Mai poftiți!...

— Amin!

— Vine pe dată...

Casierul, flămând ca un lup de când nu l-au stingherit însemnările, cu litere de un cot scrie în caietul de consumații: „1 kg. Drăgășani 36 lei, doi lei taxa pentru lux; doi lei chelnerul. Total: 40 lei.

Punct. Eftin, ca pe vremea sezonului cu ploi destule.

Și plouă și plouă și plouă...

Vizitatorii își fac geamantanele și cu cel mai apropiat tren, fie și de marfă, înapoi de unde își fuse pornita.

Zilele curg triste, moarte, plictisitoare în Câmpulunpul acesta cu haină și slovă curată românească.

Singura întâlnire a intelectualilor din loc e „Clubul Rarăul". Aici părintele Țurcan după ore de meditație își prăpădește ochelarii și apoi umblă cu săptămâna, singur, prin ploae pela cele prăvălii până ce-i găsește iar la club mâsgăliți și plini de praf și untură.

Aici profesorul Cârdei, prieten bun cu sinus și cosinus, aiurează mereu drumul Brașovului de când a făcut escursia, nu tocmai norocoasă. Bileardul face furori când începe pe mâinile conului Doroftei și „domnișorului" Todiraș. Bilele nu se mai ajung una pe alta pe sub mese în vreme ce românașul Cantemir — profesor cu mare „distracție" la limba română și franceză; corespondent de pomană la mai multe ziare — se gândește la cine știe ce vers pesimist din limba ebraică.

Aici săracul O. Danileanu redactorul sever al lui „Deșteaptă-te Române" — zămislește, bându-și pesimist berea, vre-o „dăndănae". Bulan?! E cam supărat că nu-i prea merge cu gheșeftu, dar hlizește omul de nevoie și fără voie la streșinile ce picură într'una stropi de plictiseală, stropi de jale stropi de sărăcie vilelor cu perdeluțe delicate, prăfuite și țesute măestru de păianjeni și propite în tăblițe spălăcite. De părintele Agapi nu mai zic nimic. Nu l-am mai văzut de-un veac. Atâta știu, din auzite, că seamănă perfect, și la vorbă și la barbă, cu Sf. Niculae.

13 Iulie.

Frate, ca prin cine știe ce vrăji de iscusită vrăjitoare, cerul a început să-și lepede altițele tristeții. Mijește a senin, a vreme bună. Ici colo, câte un caier alb de nor, rătăcit de turmă, aleargă nebunatec pe plaiurile văzduhului. Imi pare că vine primăvara, acu, în toiul verii. Soarele dornic, de când nu a dat ochii cu pământul, zâmbește drag, sbicind munții și șuvoaele mânioase de pe ogoare.

După potopul de rugăciuni venita și vremea câștigului. Cucoanele cu mersul lor ispititor, înarmate cu bastoane, fudule, cu pungulițe; capitaluri încinse în lanțuri sclipitoare; automobile luxoase, călăreți de tot soiul, își fac apariția pe dată.

Incepe viața sezonului, viața cheltuielilor, viața serenadelor cu oftări ca pe vremea lui Barbu; viața furturilor fățișe. Se scumpesc racii... și lumea bogată curge... curge...

Spre Voroneț 15 Iulie.

Dimineață de Iulie, așa ar începe M. Sadoveanu vre-o nouă povestire cu Bunica și cu fetițele venite de curând din pension. O parte din trupul Câmpulungului doarme încă în umbra Runcului. Crucile de biserici, doar, de se scaldă în ochii soarelui.

Astăzi, ne-am pus de gând să luăm drumul Voronețului. Moș Ciuntu din zori șade la sfat cu ghemul de căiuți, la poartă. De vre'o trei ori ne-a întrebat din prag cu comanacul în mâini de să puie poștoroancele.

— Pe loc moșule, pe loc.

— Bine, sărut mâinile, avem timp Și liniștit ca un apostol se întoarce la sfatul căiuților, din stradă.

O pornim spre mănăstirea purtătoare de codice și frumuseți neprețuite de pe vremea străbunilor cu încingătoarea lată. Drumul bun, fără pic de praf, șerpuitor ca un fir de ghem încâlcit și lung de să nu-i mai dai de urmă. Așa sunt toate drumurile de munte. Pe alocuri, câte o grozăvie de stâncă uriașe stă gata să se prăvale deasupra noastră. Moș-Ciuntu strunește din hățuri, harabaua o apucă la fugă, în vreme ce obrajii lui, încrestați de vreme și roșii se îngrașă de râs.

Ajunserăm în satul Vama. Soarele bătea în cumpănă. Paposirăm la un han. Moș-Ciuntu după ce bău un chil de vin îi veni să cânte. Apoi se apucă de sfadă cu niște Vămeni, făcându-i „neam de gușeți",

Până ce-și făcu Moș-Ciuntu chefu noi vizitarăm „Stâlpul lui Vodă". Se zice, că pe vremea lui Mihai Racoviță Vodă să fi năvălit Tătarii și atuncia Vodă tăbără cu oștile sale asupră-le. Ajungând în satul Vama, făcu un mic popas și... drept amintire zidi stâlpul cela dela marginea satului, stâlp crestat de jurîmprejur cu litere slavone, fărâmițite de furtuni. Ca și toate monumentele străbune e pe cale de ruină. Câțiva pini îi țin de urât, iar în serile cu vânt înolatec, printr'un fâșiit lung îi cântă un cântec vechi, cântec răsboinic. Urzicele și spinii l-au năpădit deabinele. Pe mormintele amintirelor străbune doar spinii și urzicile de mai stau de strajă...

Când își veni și soarele și Moș Ciuntu în sfârșit o luarăm iar la drum. Pe valea Moldovei ferestrele se țin lanț și toate cu firma străină. Lemnele de brad și movilele de scânduri așteaptă din clipă în clipă plecarea spre alte meleaguri... In curând frumoasa țară a fagilor va rămâne fără pic de surcică în lemnar. Streinii exploatează pădurile fără milă. Cei mari tac. Uite-așa se duce bogăția noastră națională în punga pripășiților...

Din sătulețul Bucșoaia am luat-o pe malul drept al Moldovei.

— Colo, după Bucșoaia e și Voronețul, în vale, ne spune o fetișcană cu catrința prinsă de un colț în șoldul stâng și cu obrajii roșii până la îmbujorare. Prietenul Radu, redactor la un ziar naționalist pe cine-l întâlnește în cale mereu îi pune întrebarea: In ce parte e mănăstirea Voronețului?

Căldura ne rupse pe jumătate din puteri. La marginea satului poposirăm o clipă, ostoindu-ne setea la a fântână cu cumpănă și cu apă de cristal. Spre miază-zi munții se deschid și o vale — presărată pe amândouă părțile cu căsuțe mici și mari acoperite cu șindilă — fuge până hăt, afund. Garduri puternice de răslogi încing hora până sus la marginea pădurii. Mai încolo, pe malul pârăului Voroneț, resemnată, privește spre apusul roșietec mănăstirea. Clopotele sună lung, prelung de vecernie. E atâta putere în glasul acesta de clopote încât toată ființa mea e înforată...

Și cum spun în vorba lor: „Ștefan Vodă ne-o făcutu" pădurile de brazi răspund ciudat: „Au, au...

La mănăstirea Voroneț sunt comori de pictură cum nu știu unde să se mai găsească spunea pe vremuri un profesor priceput în ale artei...

Comori de pictură, comori de acte vechi domnești scrise pe vremuri de restriște cu atâta măiestrie de cine știe ce călugăr. Și câte comori nedescoperite mai poartă acest lăcaș sfânt. Oamenii de-aici sunt atâta de ospitalieri și vorbesc cu atâta sfințenie despre odorul de

CASTELUL PRINȚULUI CAROL DIN POIANA IȚCANI

mănăstire și figura marelui Ștefan: închipuit în mintea lor un om nu tocmai mărunt, cu mustăți și plete lungi, negre, undoinde, și viteaz peste măsură...

Trăind așa printre rămășițele trecutului glorios atâtea pagini istorice, citite cu groază pe vremea când erai școlar, îți frământă creerul. Intreg sufletul, pe nevrute îngenunche în fața trecutului mort... Iar seara, când de pe cine știe ce vârf de munte îndepărtat, din preajma clipocitoasei de vatră, pornește strămoșescul bucium adunător de oștire, ți se pare că sub criptele pecetluite cu litere șterse, slavone, gem eroii neamului întocmai ca și umbra tatălui lui Hamlet...

Cacica 14 August.

Mâine e zi de sărbătoare catolică: Sf. Maria, nădejdea și iertătoarea de păcate acelora ce-și aduc credința dela Roma. Am venit de pe drumuri plini de praf, din cap și până'n tălpi. Cacica un fel de târgușor, colonizat cu fel de fel de venetici în centru, iar românii mărginași, se pregătesc pentru sărbătoarea strașnică de mâine. Trăsurile din toată lumea catolicilor Bucovineni, au început să curgă năvalnic. Armonici, tobe, trombete asurzitoare, strigăte, flașnete cu papagali și șoareci albi umplu, piața din fața salinei fumegânde încă.

Sgomote în piață, sgomote prin parcul protejat de dl. director Turturean, sgomote pe tot țărmul cacican...

Disdemineață a și început gălăgia de clopote. Preoți, fără pic de păr în barbă grăbesc să se roage Prea Sfintei și să împărtășească lumea păcătoasă cu iertătoarele miruri și sumedenia de învățături iezuite. Clopotele au început să tânguie de mult. Din toată năsdrăvănia asta nemțască, rar, foarte rar, de poți auzi tupilându-se vre un cuvânt românesc...

Imi face impresia că trăim iarăși vremurile ce deabia mi-le mai pot aduce aminte; vremuri când slova românească era privită ca o limbă spinoasă, fără tată, fără neam și fără casă.

Ba, ce e mai curios: câteva hârtii roșii, fără mult praznic de litere anunță reprezentarea bătrânei operete vrăjitoare „Baba Hârca" de Matei Millo, fala neamului nostru pe vremuri, de către absolvenții și absolventele Școalei Normale din Cernăuți.

Seară. Șura salinei geme de lume din împrejurimi. Preoți, învățători, studenți, elevi, gazetari, familii, toți sau grăbit să guste din „neputincioasa" artă românească, interpretată de niște bieți absolvenți.

Liniște. A început uvertura. Răsvrătitorii pânditori până acum printre gard încep să deie și ei obolul și să calce ura în picioare, frapați poate de pitorescul costumelor de pe scenă și de melodia fermecătoare a lui Flechtenmacher...

Te cuprinde o jale fără margini, când niște copii abia eșiți de pe banca școlii, istoviți de puteri, îndrăznesc să răspândească pagini de artă, cu un uimitor rutinaj artistic și... când colo, cei streini de haina și opinca noastră exclamă: *„Român prost"!*

Și... abia târziu, târziu, inteligenții din ultima clasă a lui Comenius își revin gândindu-și: *„Poate și puiul de român ceva!"*...

Prăpădiților, ce întunecați sufletele sătenilor; nu mai lehăiți zădarnic, fără plată că se va scula „kultur-ul" din somnul cel de moarte, zise un preot bătrân, cu vorba tremurătoare. Am avut noi grijă să-i pecetluim bine mormântul...

D'apoi câte sate dorm — asemănătoare târgușorului Cacica — *că veni-va iar al nostru!"*

. . . .

Monumentele și glasul mut al voevozilor și învățăturile blajine ale preoților și creșterea copiilor noștri în școală de către dascălii neamului — va spulbera cât de curând credința: că noi trebuie să ne întoarcem iar spre gospodăria dărăpănată, înconjurată de spinii sărăciei și urci...

... Vor trece anii troienind mereu uitare peste credința voastră neam de venetic, cu coatele și genunchii numai sdrențe de atâta călicenie, pela vetrele românilor...

AL. MITRIC

POEZII POPULARE

CÂNTĂ CUCUL...

Cântă cucul sus pe salce,
Iubita bădiței zace.
La bădița la cerdac
Crește un trandafir rotat
Ce să fac să-l pun sub cap
Să văd de ce boală zac!
Ori de cori, ori de vărsat,
Ori de dor de-amorezat.

Cântă cucul sus pe nuc
Pe iubita-mi patru-o duc,
Patru popi o prohodesc
Trei *amori* doar o bocesc.
Și mi-o duc pe năsălie
Inapoi să nu mai vie!

Frunzuliță merișor
Am să-ți mor puică de dor,
De trei ani îi bolnăvior
In spital la Dorohoi.
Când dă soarele 'n deseară
Mă dă din spital afară.
Rezemat în bețișor
Mă uitam la sat cu dor

Cum merg frați pe la surori
Și părinți pe la feciori;
Numai eu n'am und'mă duce!
Mare jale o să m'apuce!

Jelui-m-ași și n'am cui
Jelui-m'ași codrului;
Codrul are crengi plecate
Nici la dânsul n'am dreptate.
Jelui-m'ași și n'am cui
Jelui-m'ași câmpului;
Câmpul are pelinița
Nici la dânsul n'am credință.

(Culeasă din jud. Dorohoi de către Teodoru).

FOAE VERDE PĂLĂMIDĂ...

Foae verde pălămidă
Mă culcai la mândra 'n tindă,
Mă culcai și mă sculai
Și pe mândra n'o visai,
Și luai haina și plecai.
Și plecai pe drum la vale
Mă 'ntâlnii cu mândra 'ncale
Puse-i mâna luai o floare
Și-o pusei la-n vălitoare:
Toata vara îmi fu răcoare
Și la umbră și la soare.

Cules din com. Bistrița jud. Mehedinți, de G. Dumitrescu-Bistrița.

Răvaș dela medic

PELAGRA

E o boală grea, urâtă, pe care poporul a botezat-o: *jupuială, buzăreț, leprică, roșeață, piele zbârcită.*

E o boală care iese la iveală acolo unde e *mizerie mare* și unde *hrana* se mărginește numai la *porumb* și anume la *porumb stricat.* E o boală care bântue foarte mult din nenorocire printre sătenii noștri.

La noi, se crede că boala s'a ivit primadată pe la jumătatea veacului al 17-lea, pe timpul lui Șerban Cantacuzin, care a introdus cultura porumbului.

O pelagroasă ajunsă nebună

In 1888, s'au numărat la noi, 10 mii de pelagroși, iar în 1905, o sută de mii!

Județele cele mai bântuite sunt: In Oltenia: Mehedinți—Gorj—Olt. In Moldova: Dorohoi—Roman—Tutova—Tecuci.

In Muntenia: Ilfov—Prahova, Mușcel, Vâlcea, Vlașca, Teleorman.

In Banat, Crișana și Maramureș e puțin răspândită boala.

S'a băgat deseamă că bărbații sunt atinși de această boală mai puțin decât femeile și că la orașe e foarte rară.

In timpul ocupației vremelnice a Capitalei noastre din cauza mălaiului stricat mucegăit cu care s'a hrănit populația s'au văzut multe cazuri de pelagră.

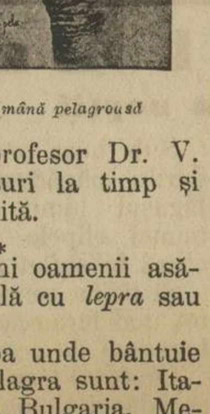

O mână pelagroasă

Vestitul nostru profesor Dr. V. Babeș, a luat măsuri la timp și boala a fost strâvilită.

* * *

In timpurile vechi oamenii asămănau această boală cu *lepra* sau *sifilisul.*

Țările din Europa unde bântuie tot ca și la noi pelagra sunt: Italia, Franța, Grecia, Bulgaria. Medicii au ajuns la convingere că mai repede se îmbolnăvesc de această boală:

1) Cei născuți slăbănoși din părinți ofticoși, bețivi sau sifilitici.

2) Gușații, 3) sifiliticii, 4) alcoolicii, 5) cei cari zac de friguri de baltă (malaria).

E bine să știți cari sunt semnele boalei:

1) Inceputul: Bolnavul se plânge de *slăbăciune, lâncezeală, amețeli, dureri de cap, vâjăituri în urechi, dureri în șale, arsuri la stomac, uscăciunea gurei, lipsă de somn.*

Cum apare primăvara, cum bolnavul se plânge de boala sa.

2) *Ceva mai târziu* bolnavul se plânge de o arsură nespus de mare pe gât până la stomac. Varsă și iese afară foarte des. Foamea nu-i piere, ba dinpotrivă e foarte mare. Cum dă de soarele primăverei (prin Martie) fața, gâtul, pieptul, mâinile și picioare, se umflă, roșesc, capătă bășici pline cu o zeamă galbenă. In Aprilie petea se dezumflă, bășicile se sparg și în locul lor rămân *jupuituri.*

In luna aceasta și până în toamnă boala e foarte pronunțată.

Iarna dispare dar în primăvara cealaltă apare:

3) Acum buzele bolnavului sunt umflate, bășici în gura și pe tot canalul de mistuire, varsă, ese afară cu sânge, are dureri mari de pântece, jupuială, zăpăceală la cap lipsă de somn.

4) In al treilea an apar turburări din partea *creerului* și a *snăduvei spinării.*

Bolnavul e trist, posomorât, furios, paralizat, nu mai judecă și dacă se întâmplă că nu s'a aruncat în vr'o fântână sau râu — din cauza pârlelei sau arsurilor — apoi mori de ofitică slăbiți în așa hal că ajung numai „piele și oase".

* * *

După cât vedeți așa dar — e o boală foarte serioasă și foarte gravă. Ea amenință puterea neamului, scade brațele de muncă și copii ce rămân după ei nu sunt decât povară pentru semenii lor.

Această pacoste trebue să ne dea mult de gândit și cu toții — fiecare după puterile sale — să ne mișcăm — făcând orice sacrificii, 1) să *vindecăm* pe pelagroșii ce se găsesc azi și 2) să *împedecăm ivirea* altor cazuri.

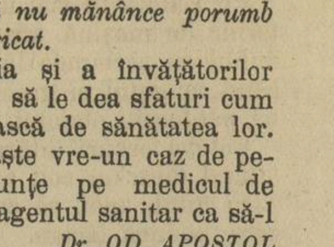

Răni pe picior

Cari sunt mijloacele și îndrumările ce se dau în această luptă?

1) Să se răspândească broșuri, să se scrie în toate gazetele cari întră în mânile sătenilor despre această boală, să-i învețe *să cultive bine porumbul, zarzavaturile, pomii fructieri și să nu mănânce porumb necopt sau stricat.*

2) E datoria și a învățătorilor și a preoților să le dea sfaturi cum să se îngrijească de sănătatea lor.

Cine cunoaște vre-un caz de pelagră să anunțe pe medicul de plasă sau pe agentul sanitar ca să-l îngrijească.

Dr. OD. APOSTOL

Clipe plăcute: în ceasuri libere

I.

Q	E	E	I
I	N	O	O
O	P	R	R
R	R	T	T

II.

A	A	B	E
E	H	I	I
M	N	N	O
O	R	R	W

Literile din amândouă pătrate, trebuesc să fie astfel așezate în cât în fiecare pătrat să dee câte 4 cuvinte.

Acelaș cuvânt din fiecare pătrat trebuie să fie scris și orizontal și vertical.

Cuvântul orizontal din rândul I, pătratul I și cu cuvântul orizontal din rândul I, pătratul II, trebuie să deie cuvântul care să însemne o băutură bună cu nume nemțesc.

Ce însamnă cuvintele deslegate:

Pătratul I:

1. Unde se adăpostesc vapoarele.
2. Un râu în Europa.
3. Numele unui pictor italian.
4. O formație de muzică.

Pătratul II:

1. O băutură.
2. Un râu în Spania.
3. Nume de femee.
4. Un nume din Vechiul Testament.

Deslegările se primesc până'n ziua de 17 Octombrie cr. iar numele acelora cari au deslegat se vor publica în foae.

Se vor da 3 premii:

1. Tablou mare, în culori a Mitropolitului Șaguna.
2. **Ion,** roman de Liviu Rebreanu.
3. **Poveștiri** de Ion Creangă.

* * *

Primim spre publicare jocuri și de la acei cari ar voi să ne trimeată.

1

Povestire în serile de toamnă

FATA DASCĂLULUI

In capătul târgului liniștit era o gospodărie din bătrâni. O casă acătăre, cu păreții albi ca helgea, cu ferestrele în chenare negre trase cu multă îngrijire și prispa înaltă de jurîmprejur, unsă de curînd. Casa cu stâlpi de lemn încrustați frumos, zâmbea nu alt ceva. Nu-i vorbă că nu era nici șindilită după cum s'ar fi cuvenit și că vremea — bat-o pârdalnicul de vreme — își încolțise dinții ei pe ici-colo în acoperișul de stuh străjuit în vârf de două suliți, pe cari se așezau atâtea paseri. Ograda era de tot mare, cu o grădiniță în față, despărțită cu ostrețe mici. Aproape de poartă o altă căsuță: o cuhne și de cealaltă parte lângă fântâna cu cumpănă, șura și grajdurile. In dosul casei bătrânești: o livadă cât vedeai cu ochii, de te prăpădeai în ea, cu pomi roditori și-n fund lângă niște răchite: un râmnic.

Aici copilărise Aspazia.

Zăpezile se topiseră de mult și'n locul zilelor cu vânt subțire și cu șleahurile pline cu băltoage până'n butucul roților, venise primăvara voioasă ca un copil.

Aspazia după ce gătia toată treaba, la amiază, eșia în portiță. Cu ochii ei albaștri privea în josul uliții dinspre târg; se uita o bucată de vreme așteptând ceva; c'un dor nebiruit în suflet își pierdea gândurile pe dealurile ce se vedeau verzi de-a mai mare dragul, iar pe muchea unuia din ei se înșiruiau copacii ca niște umbre de cărbune pe cerul senin. Lumina vie a soarelui împrăștia veselia și norocul ce venea de pretutindeni.

Din când în când trecea pe drum câte o leliță descultă, oacheșă, subțirică și dreaptă cu fusta neagră, încrețită, cu cămașa cu altiță, spunând: „sărut mâna."

Apoi la gard se arătă femeea gospodarului Vasile al Dudului, — că doar era megieșă și cumătră: îi botezase Aspazia. Megieșa cu brațele roșii, suflecate și obrajii prin care ar fi vrut să țâșnească sângele o întrebă:

„Ce mai faci, coană Aspazie? Gata-gata gospodăritul? Trebue să vie și dumnealui. Il aștepți"...

Și Aspazia răspundea blând: „da".

Iar de peste drum, soția tânără a telegrafistului, abia măritată de vreo șase luni, o drăcoaică nu alt ceva, cu ochii ca două mărgele sclipioare, negre, ce nu mai aveau astâmpăr în cap, râzând la fiecare clipă și copilăroasă parcă nu mai avea nici o grijă, puțin cepeleagă, vorbi și ea:

„Ai auzit ce-a pățit primărița? Mi-a spus Nicu. Lasă că îți voi povesti după amiază. Duminecă mergem la pădure. Ai să mergi și mata cu d-l Trandafir? Punem caii la docar. Nicu mai aduce și doi țigani. Are să fie voie-bună și niște pui fripți. Ce bine îmi pare!" și râdea, văzându-i-se dinții albi ca mărgăritarele.

Aspazia pe gânduri, rosti încet:

„Oi vedea..."

Și iată că din fundul uliții, de o parte și de alta cu pomi înfloriți, venea ca totdeauna cu pași legănați, cu mânele în buzunare, încet, domnul Trandafir. Ea cum îl zări, fugi în cuhne, puse făina în ceaunul care clocotea pe foc și până ce intră el în casă, până ce puse pălăria în cui, până ce 'și mai roti privirea ca de obicei prin odae și tuși scurt de câteva ori, și mămăliga fu adusă pe fund. Pe masă era întinsă o față curată, cu două tacâmuri. Copiii, deoparte, cuminți se așezară la o altă măsuță rotundă pe trei picioare, pusă pe pat lângă fereastră. Aspazia, învăluindu-i cu, o privire bună de mamă, le dădu dinainte mâncare. Le zise blând: „Luați seama să nu vă frigeți." Domnul Trandafir se așeză pe scaunul dumisale și își scoase surtucul. Era posac, cu două trăsături între sprincene, cu fruntea mică de câteva degete, terminată cu părul în sus, ca o perie. Avea niște ochi căprii șterși, umflat la fața ciupită de vărsat, c'un nas borcănos și o musteață cu fire roase de dinți. Era scurt și gros, c'un pântece ca o balercuță pe două picioare de urs. Pielea de pe mâni era roșie, pistruită, zbârcită ca la acei bătrâni.

După ce mâncă ochiurile pe unt și întinse mămăliguța în brânza proaspătă de vacă, clepâind când mestecá, la mâncărică, îi sări țandura, trântind furculița:

„Ii afumată, dracul să te ia."

— „Ți se pare...", răspunse Aspazia cu ochii în jos și cu sângele puțin ce'l mai avea în față.

— Cum mi se pare? Miroase și tu." Și-i întinse farfuria sub nas și se ridică supărat de la masă.

Aspazia, amărîtă, se uită pentru o clipă pe fereastră. Trandafir prin odae, cu glasul ridicat:

„Toată ziua stau cu nasul în hârtii; n'am când să fumez în tihnă. Muncesc. Parcă tu știi ce va să zică **notar.** Notarul trebuie să cunoască toate legile, la repezeală, pe degete, c'apoi rău. Unul intră și altul ese din cancelarie: bă ca i-a murit un copil, ba că se însoară, ba că vinde vițelul, ba dracul mai știe ce. Prefectul la mine, ministrul la mine, procurorul la mine. Și doar am două mâni și un cap. Vin acasă: poftește mâncare afumată! Așa l'ai îndopat și pe bărbat-tu dintâi de-a crăpat și acum am rămas eu. Dar cu mine nu merge. Cu mine are să se sfârșiască odată. Cu mine...

— De ce mă rozi veșnic? Și nu-mi tihnește o bucată de pâne pe care o înghit." Făcu Aspazia și-și șterse lacrimile cu șorțul.

— Ce-mi miorlăi ca o mâță? De asta ești bună. Cine dracul te-a scos înaintea mea? Piază rea ce ești! Când te văd mi-se întunecă pământul. Pleacă și adă cafeaua." Și ea eși și o aduse. Copiii sfioși se sculă de la masă, făcând semnul crucei și furișându-se pe ușă. Ei știau ce moară îi așteaptă câteodată, când tata lor batjororea pe mama lor.

— Privește-i te-am luat cu doi copii, numai unul e al meu.

— Atunci am fost bună: aveam bani de zestre. Dacă aș mai avea ce bine ar fi, i-ai toca și pe aceștia în cărți, cu toți ticăloșii târgului.

— Taci, viperă! Țipă Trandafir.

— N'am să tac pentrucă m'ai nenorocit. Uite în ce hal am ajuns. Dacă ar trăi tata și mama nu ți-ai mai bate joc de mine. Trai e acesta? Mai rău ca o roabă, totdeauna batjocorită.

— Ticăloasă!

— Da, ticăloasă pentrucă team strâns de pe drumuri.

— Tu?

— Da eu. Te-ai văzut stăpân în gospodăria asta agonisită de bătrâni și vrai să mă scoți pe năsălie. Găsi-te-ar damblaua, să te găsească!

— Sfârșește, gură spurcată!

Și Trandafir cu ochii mici, îndrăciți, scrâșnind dn dinți, se repezi la Aspazia, lovind-o pe obraz.

C. CEHAN-RACOVIȚĂ

AGRICULTURĂ

Săteni, sămănați grâu!

Timpul sămănatului grâului e în toi doar seceta care se ține lanț ne mai împedecă.

Plugarii harnici și-au făcut arăturile, și-au gunoit ogoarele și nu așteaptă de cât o ploaie bună ca să înceapă; mai greu va fi pentru cei ce vor să samene în trifoiște, care din cauza secetei se va ara cam greu, dacă însă vor ara la întâia ploaie și dacă vor de brazda îngustă atunci vor căpăta o arătură măruntă și foarte bună pentru sămănat. Trifoiul înbogățind pământul după el nu-e trebuință de gunoire și nici de prea multe arături, dacă se face la timp și în bune condițiuni chiar și una e destul. Aceste câteva rânduri le scriu către voi agricultorii mici în mâna cărora este astăzi cea mai mare parte din pământul țării noastre; scriu acest îndemn pentru că o bună parte din voi nu samănă grâu de cât numai atât cât îi trebuie pentru casă, iar alții de loc.

Dacă mai înainte, adică atunci când pământul era în cea mai mare parte în stăpânirea marilor proprietari, cari sămănau mult grâu ba unii numai grâu, voi puteați foarte bine să sămănați numai ceia ce vi-se părea că vă aduce cel mai mare câștig fie prin vânzare fie numai că vă îndestulați casa.

Astăzi lucrurile s'au schimbat și voi care după cum spuneam mai sus stăpâniți cea mai mare parte din pământul țării aveți și datoria ca să vă îngrijiți de hrana de toate zilele a fraților voștri adică a celor de la orașe, a funcționarilor și celorlalți muncitori din fabrică, magazii, ș. a., cari și ei muncesc în folosul vostru.

Nu uitați vorba veche strămoșască: **o mână spală pe alta și amândouă obrazul;** voi vă îngrijiți de hrana lor, ceilalți frați ai voștri cari nu pot sămăna muncesc pentru voi, unii cu capul, alții cu brațele și voi aveți îndatorirea de a munci și de a le de în schimb **pânea cea de toate zilele.**

Dar munca voastră nu va servi numai la aceasta, grâul ce va întrece trebuințele voastre de sămănat și de hrană, cum și trebuințele de hrană a fraților voștri îl vom trimite peste hotară, în țările în care binecuvântarea lui Dumnezeu nu a fost dată cu atâta mărinimie și care cu toată munca ce o fac sunt silite să-și aducă hrana de toate zilele din alte țări, dându-ne în schimb bani său lucruri din acelea pe care noi încă nu le avem.

Dacă noi nu vom căuta să dăm grâu acelor ce nu au, se vor găsi alte țări care să le dea și atunci nici noi nu vom putea să ne aducem în țară lucrurile de care avem trebuință și pe care nu le avem, de cât foarte greu și plătind prețuri mult mai mari.

Afară de cele ce vă spuneam mai sus, mai este încă un lucru care trebuie să vă îndemne să sămănați grâu, prețul mare cu care se vinde astăzi grâul; cu banii scoși din vânzarea grâului de pe câteva jugăre — pogoane — v'ați îndestulat casa cu de toate pe un an de zile.

Trebuie să vă mai atrag luarea aminte că dacă nu căutați acum să scoateți cât mai mult din pământ, când roadele lui se vând cu prețuri așa de frumoase perdeți cel mai frumos prilej din viața voastră de a vă înstări și de a aduce un serviciu țării ce cu atâtea jertfe s'a înfăptuit și pentru care ați luptat cu drag.

Suntem o țară de ostași cari au arătat lumei întregi ce pot face atunci când e în joc dragostea de frate și de țară; nu uitați însă că suntem mai întâi plugari și că trebue să arătăm lumii că după cum ați știut să luptați cu arma atunci când țara era în primejdie, tot așa veți ști să luptați cu plugul astăzi când trebuințele țării o cer și-să mai dovedim încă odată că suntem adevărați urmași ai **Romanilor,** cari nu lăsau plugul din mână de cât să pună mâna pe pușcă.

La lucru dar și să dea Dumnezeu ca în toamna aceasta să puteți sămăna atâta grâu în cât la anul viitor să putem îndestuli și nevoile altora nu numai ale noastre.

EMIL PETRINI

Scrisori dela orașe

Din R.-Sărat

Șezătoare. — Intr'o atmosferă curat românească, miresmată de un parfum arhaic, **Cercul „Analele Rîmnicului"** a ținut în seara de 13 Septembrie a. c., în saloanele „Clubului Intim" din localitate, a 2-a șezătoare culturală, urmată de dans. Intreacât amintim că Cercul „Analele Rîmnicului", care scoate și revista cu acelaș nume, și-a propus să cerceteze trecutul istoric, geografic și etnografic al orașului și județului Rîmnicu-Sărat, și să depună activitate culturală.

Șezătoarea s'a început prin interesanta conferință a d-lui **Gh. Nicuescu,** fost revizor, care a vorbit frumos și cald despre **„Mănăstirea"** cu hranul „Adormirea Maicii Domnului", din localitate. Câteva clipe, auditorul a fost dus cu gândul în vremile de altădată ale neamului, când viața sufletească a strămoșilor noștri era atât de strâns legată de biserică...

„Mănăstirea" este cel mai frumos monument istoric cu care se mândrește cu adevărat orașul nostru. Ridicată în 1697 de Constantin Brâncoveanu și velspătarul Mihail Cantacuzino, ea păstrează și astăzi, în parte, urmele artei arhitectonice de pe vremuri. La intrarea în bserică, sunt 8 coloane și 2 pilaștri, ale căror capitole se păstrează în bună stare. Coloanele sunt alcătuite parte din volute, parte din frunze, și sunt acoperite cu ghirlande de frunze sau de flori. Inăuntru, între nartex și naos, două coloane și doi pilaștri rotunzi, susținute de îngeri de piatră, așa cum sunt înnegrite de fumul lumânărilor ce au ars timp de 200 de ani și mai bine, îți inspiră o adevărată și profundă evlavie.

In clădirea cu două caturi din fața bisericii era un salon mare, pătrat, **trapeza mănăstirii,** adică sala de mâncare a călugărilor. In mijlocul trapezii se afla **Samson-ul,** care purta pe umeri niște arcade ogivale de o eleganță rară. Sala Samson a dispărut în 1903. Acest **Samson** este singura cariatidă din țară.

După conferință, a urmat partea literară și muzicală. D-ra **Viorica Demetrescu,** înzestrată cu o minunată voce, a cântat, acompaniată la vioară, frumoasele bucăți românești **„Pe lângă boi"** (Coșbuc) și **„Scoate calul, pune șeaua"** (cântec popular). D-l **Ion Gane,** directorul revistei, a citit **„Mânăstirea"** și **„Magii",** poezii de Nichifor Crainic, iar d-l **I. C. Bratu** membru în cerc, **„Fenimism",** versuri de M. Sevastos.

Frumoasă impresie au făcut costumele naționale ale d-rei Viorica Demetrescu și d-lui Radu Chircu.

La dans s'au jucat, printre altele, dansuri naționale ca „Bâr Oiță", „Hora în dreapta", și altele.

ION GANE

Din străinătate

Bulgaria și bolșevicii.

Cititorii nostri știu, că guvernul așa zis țărănist al lui Stambulinsky a fost răsturnat — bulgărește. Stambulinsky și câțiva miniștri au fost omorîți, deasemeni câteva sute de fruntași ai partidului lui, alte sute, poate chiar mii închiși, bătuți. Adecă întocmai cum s'a purtat Stambulinsky cu partidele contrare lui.

Țărăniștii din Bulgaria, dar mai ales bolșevicii sau comuniștii deacolo, cari sunt mai mult sau mai puțin uniți cu țărăniștii, nu s'au împăcat atât de ușor cu gândul de-a se lăsa de putere. Guvernul actual (deacum) al Bulgariei a descoperit nu demult un complot pus la cale de comuniștii bulgari, cari voiau să răstoarne stăpânirea de acum cu mijloacele, cu cari a fost răsturnată cea de mai înainte: omor, foc, temniță. Parte mare dintre conjurați au fost arestați, **bolșevicii ruși** alungați din țară. Complotul a fost pus la cale și cu ajutorul guvernului bolșevic din Rusia, dupăcum dovedește un document interesant găsit la comuniștii din Bulgaria.

In Moscova este o comisiune specială (anume), care se ocupă numai cu treburile din România și țările vecine. Neamul acestor membri se cunoaște după numele lor: Neurath, Omeral, Freilich, Levi ș. a. Comisiunea aceasta are datoria să ațâțe cât mai mult pe făcătorii de rele, adecă pe bolșevicii sau comuniștii din țările vecine la ațâțare împotriva stăpânirii, a bisericii, armatei, a oamenilor cinstiți și muncitori și să le trimită bani acelora și gazetelor, cari scriu contra rânduielii bune în țară și contra armatei și apără pe străinii din țară. Comisiunea din Moscova mai are datoria să vâre zâzanie între țările vecine — cum încearcă de altminteri și guvernul unguresc din Budapesta — pentruca încăerându-se, gunoiul comunist din aceste țări să ajungă stăpân, să jefuească averile tuturor, să omoare pe toți ceice sunt împotrivă, cu un cuvânt: pretutindeni să fie iadul din Rusia.

In documentul aflat la comuniștii din Bulgaria, comisiunea bolșevică din Moscva se plânge rău, că în țara aceasta au biruit dușmanii comuniștilor, căci prin aceasta se zădărnicește isprava așteptată. De aceea comisiunea a hotărît să apere **cu orice mijloace** existența partidului comunist în Bulgaria, să încurajeze supărarea Sârbilor contra Bulgarilor, doară vor începe războiu, și să ațâțe toată lumea contra guvernului bulgar de astăzi. In toate celelalte țări, comuniștii și gazetele cari țin cu ei (avem și noi mai multe în București, apoi cele unguresti) să hulească cât mai mult pe regi, armată și guverne, ca să samene neîncredere în popor și apoi să-l îndemne la răzvrătire.

Știri de pretutindeni

Parastas pentru Ecaterina Teodoroiu. Toți românii știu cine a fost Ecaterina Teodoroiu, fecioara de la Jiu, și cum a murit de frumos pentru țară. De vitejia acestei viteaze între viteji se va vorbi totdeauna.

La Brăila, în biserica Sf. Arhangheli, s'a ținut un parastas cu ocazia împlinirii a șase ani de la moartea eroului Ecaterina Teodoroiu.

Școli noui cari se ridică. In următoarele 4 județe din Moldova, cu clădirile școalelor stăm foarte bine după cum urmează:

In județul **Vaslui:** în construcție 72 si vor fi curând gata; alte 50 cu materialul pregătit.

In județul **Iași:** 30 în construcție; 35 cu materialul pregătit.

In județul **Fălticeni** s'au deschis 46 de școli.

In acest județ e material încă pentru alte 60 de școli.

In **Botoșani** au fost terminate 15 clădiri de școli.

Dăruiri de biblioteci. Comitetul bibliotecilor populare a dăruit o bibliotecă statului Homorodul de Sus, jud. Satu-Mare prin d-l G. Domuța, student.

Această bibliotecă se va deschide în curând.

De asemeni a dăruit o bibliotecă satului Giurgiu, din plasa Arded, prin d-l învățător V. Costin.

Serbare culturală. In comuna Letea-Nouă din județul Bacău, o avut loc o serbare culturală dată de cercul cultural din această comună. Au luat parte mulți țărani și țărance. Cercul cultural are de gând să înființeze o bibliotecă populară.

E tot ce se poate face ceva bun.

De la administrația noastră. Abonamentele de la 1 Octombrie înainte sunt acele puse în foae.

Domnii abonați cari au rămas în urmă cu plata sunt rugați să-și achite suma datorită pe șase luni, adică până la 1 Octombrie 1923, având în vedere scumpetea hârtiei și a tiparului. Și credem că rugămintea ce o îndreptăm va fi ascultată, deoarece e un drept al nostru.

Infrățire între săteni. Casa de cetire „Prințul Carol" din Mahala (Bucovina) a dat ajutor intelectualilor din comuna Cerlena-Mare, jud. Hotin (Basarabia) la petrecerea poporală aranjată Duminică 9 Septembrie cu bucățile de teatru „Herșcu Bocegiul" și „Nunta Țărănească" de V. Alecsandri și cu recitări și cântece naționale executate de corul plugarilor din Buda. Președintele societății amintite d. Ieremie, într'o cuvântare frumoasă a arătat sătenilor din Cerlena-Mare rostul societăților culturale și a petrecerilor poporale. Această petrecere a fost o adevărată înfrățire între sătenii comunei Cerlena-Mare și cei din Mahala. Toată lauda se cuvine d-lui diriginte școlar. A. Bezrotnic și familiei Rotariu din Cerlena-Mare pentrucă din îndemnul lor sătenii din comună au aranjat această petrecere împreună cu frații lor bucovineni.

Nenorocirea dela Dealul-Mare de lângă Bârlad. Locuitorul Petrache Vorlam, din com. Fruntișeni, pe când se afla la Dealul Mare, unde voia să încarce niște butoae într'un car, a avut de îndurat o nenorocire.

In timpul când voia să urce un butoi în car, boii s'au speriat, fugind cu carul. In acelaș timp, copilul său Anton, în etate de 4 ani, voind să se urce în car. a căzut cu capul sub roată strivindu-i-l.

Moartea i-a fost fulgerătoare.

Moartea unui ofițer aviator. Locotenentul George Nicolau din grupul II aviație Galați, aflându-se cu un aparat la Tecuci unde făcea un sbor, a căzut de la o înălțime de 100 de metri.

Nenorocitul aviator a fost și-a găsit moartea sub sfărmăturele aeroplanului.

O nouă mare nenorocire în Japonia. O mare furtună, care se chiamă taifun, a distrus orașul Tittori din Japonia. Peste trei mii persoane s'au înecat și alți mii de locuitori au rămas pe drumuri fără adăpost. Pagubele se urcă la 10 milioane de dolari.

Moartea lui Partenie Cosma. Săptămâna trecută s'a stins din viață un însemnat bărbat al Ardealului, bătrânul Partenie Cosma. Născut în Beiuș, a ajuns mai târziu, în anul 1881, deputat în parlamentul maghiar, având de luptat mult pentru neamul său românesc. Om de fapte și iubitor al credințelor și pământului strămoșesc, toată viața și-a închinat-o numai binelui obștesc. A fost directorul băncii „Albina" din Sibiu, ducându-o la înflorire.

Trecerea la cele de veci a bătrânului luptător național, a umplut inimile ardelenilor, de durere.

Dăruiri pentru clădiri școlare. Sătenii comunii Ochiu-Alb, jud. Bălți (Basarabia) s'au înscris cu câte 100 de lei de hectar pentru fondul de construcții școlare, iar comuna Mihăleni a dăruit 200 de mii de lei.

Nenorocire. O nenorocire s'a întâmplat în comuna Morungla, județul Romanați, căci fata Floarea I. C. Popa, în vârstă de 14 ani, s'a apucat să piseze un bulgăre de sare cu'n focos de obuz, rămas din timpul războiului.

Din cauza loviturilor pe cari le da, focosul a făcut explozie, rupându-i fetei un picior și o mână, și rănindu-o la ochi și la piept.

Marele foc din Brăila. Săptămâna trecută un foc mare a distrus o fabrică, alte șase case, o magazie, trei vagoane cu orz și două vagoane cu piei.

Au ars șase cai, și prefăcut în cenușe depozitul de cherestrea „Carpați".

Pagubele se urcă la peste 15 milioane de lei.

Partidul românesc din Jugoslavia s'a mai constituit în comunele Straza, Socica, Voivodinț, Oresac, Coștei și Grebenac. In toate comunele aci înșirate Românii noștri s'a alăturat cu multă însuflețire la partidul românesc.

Sarea ca medicament (doftorie, leac). Sarea este un medicament prețios, puțin costisitor și totdeauna la îndemână.

Când ai ochii obosiți fiindcă ai scris prea mult sau ai cusut mult sau din altă pricină, spală-i cu apă caldă, în care ai topit sare.

Când îți sunt picioarele obosite, pune-le în apă cu sare.

Apă călduță sărată este foarte bună pentru spălatul gurei, pentru întărirea gingiilor.

Guturaiul (troagna) trece mai iute, dacă miroși apă sarată tot la trei ore.

Către sprijinitorii noștri. Preoți, învățători și săteni cărturari, vă rugăm să răspândiți această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnați pe prieteni să o citească;

Să ne trimiteți liste cu numele acelor gospodari cari credeți că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la țărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foia ar fi și mai bine.

O foae costă 3 lei iar pentru strădanie, dăm 60 bani, adică să primim numai 2 lei 40.

Cu felul acesta de împrăștiere a „Culturei Poporului", vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătățiri la ea.

O copilă mâncată de porc. In comuna Poeni, jud. Iași în lipsa părinților de acasă, fetița Theodora Dragotă, în vârsta numai de 4 ani, lăsată singură a eșit în ogradă începând să se joace.

Un porc care se afla în curte, a început să se dea pe lângă copil, care avea în acel timp o bucățică de mămăligă în mână și pe care să făcea că o mănâncă. Animalul, s'a repezit la copil și în câteva clipite a fost ronțăit.

Părinții la sosire nu au putut găsi decât trupul neînsuflețit care stătea ronțăit în mijlocul ogrăzei.

Un trecător, locuitor al satului de care e vorba, în trecere pe acolo, a putut să găsească repede o pușcă cu care a ucis porcul.

Școală nouă. Ministerul Școalelor înființează pe ziua de 1 Octombrie cr., o școală normală de băeți în târgul Năsăud (Ardeal).

Luptă între bandiți și poteră. Nu de mult pe când o poteră de jandarmi se afla în pădurea Babadag din județul Tulcea (Dobrogea) a fost atacată de un grup de bandiți. Aceștia din urmă, bine înarmați, au deschis un foc viu asupra jandarmilor. O luptă în toată regula s'a deschis între amândouă taberele. In cele din urmă bandiții s'au retras.

Pentru prietenii noștri. *Rugăm ca orice faptă bună petrecută în comune ca: serbări culturale, șezători, clădiri de școli și biserici și alte vești cari merită să fie tipărite în foae, să ni se trimită pentru publicare.*

Prăbușirea unui tren. Aproape de Brad (Ardeal), în gara Gura Hont, un tren de marfă s'a prăbușit în râul Crișul-Alb. In apă au căzut locomotiva și două vagoane. Nenorocire de oameni nu este.

O pădure aprinsă. In săptămână trecută pădurea statului din vecinătatea comunei Făget (Banat) a izbucnit un mare foc care din cauza vântului și a frunzelor uscate s'a lățit fulgerător.

Focul a ars 20 jughere de pădure de fag și tei. Pagubele, după constatările făcute de autorități se urcă la suma de 200 mii de lei.

Focul a luat naștere din nebăgarea de seamă țăranului Pavel Pati, care a aruncat între frunzele uscate țigara aprinsă. Focul cu mare greutate a fost stins.

Sărbătorire de 25 de ani. Prea Sfinția Sa Episcopul bisericii-unite al Orăzii-Mari, Valeriu F. Frențiu, împlinind douăzeci și cinci ani de când slujește cu credință biserica, întreg poporul a căutat să-l sărbătorească așa cum se cuvine.

Din partea noatră urăm P. S. Sale Episcopului Frențiu, multă sănătate și putere ca și mai departe să slujască episcopatul român-unit.

Pentru abonații noștri. Pentrucă știm că serviciul poștei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonații noștri că de câteori nu vor primi vreun număr din ziar, să ne încunoștințeze prin o carte poștală ca numărul lipsă să-l trimitem din non.

Pagube aduse de guzgani. In județele Bălți, Soroca, Chișinău și Tighina, din Basarabia, cârduri de mii și mii de guzgani de o mărime nemaipomenită, au năpădit pe ogoare, așa în cât sămănăturile de toamnă, sunt în primejdie.

Sătenii au intervenit la consilieratele agricole ca să intervie pentru stârpirea guzganilor, astfel aceștia vor aduce mari pierderi agriculturii, deoarece sămânța va fi desgropată și mâncată de guzgani.

Foc lângă Arad. Un foc năprasnic a ars recolta a peste 200 de hectare, în pusta Szenthal din hotarul Suburtici, de lângă Arad.

Cu tot ajutorul dat de pompierii din orașul Arad cât și acel dat din comunele vecine, focul n'a putut fi stins de cât după 2 zile.

Târguri de vite. Ministerul de domenii a dat voe la deschiderea a două târguri de vite și mărfuri în comuna Sâmbăta de Sus (Făgăraș) în zilele de 12—13 Aprilie și 9—10 August.

Un sătean își ucide boii și 'și dă foc gospodăriei. Săteanul I. M. Dimo din comuna Săucești jud. Bacău în urma unei neînțelegeri avute cu soția sa, după ce și-a ucis cu un topor boii, a fugit în pădurea din apropiere.

Peste noapte, pe când soția sa dormea, s'a urcat în podul casei unde, după ce a stropit cu petrol grinzile a dat foc casei.

Flăcările au mistuit în câte-va ceasuri întreaga gospodărie a sceleratului sătean.

Soția a scăpat cu viață. Din fericire, — tocmai în noaptea aceia, — fiindu-i teamă de soțul ei furios, — s'a dus să doarmă la o vecină.

Săteanul închis a spus că-i păre rău de ceea ce-a făcut, în niște clipe parcă ar fi fost nebun.

Luptă cu mitraliere între grăniceri și bolșevici. D-lui Locot. Stoenescu comandantul plutonului 2 grăniceri, făcându-i-se cunoscut, că între pichetele „Malul de piatră" și „Ion Calinderu" din jud. Hotin, trec agenți bolșevici, a pus un post fix de pândă, format din doi soldați. In adevăr, într'una din nopțile din săptămâna trecută, soldații au văzut doi oameni cari încercau să treacă în Ucraina. La somațiile grănicerilor, aceștia au răspuns cu focuri de armă. Soldații la rândul lor au deschis foc și o luptă s'a încins. In acelaș timp însă încep focuri de mitralieră și de pe malul ucrainian, iar de la pichetele noastre din apropiere sosind ajutoare, au început a trage și mitralierele grănicerilor. In vremea cât a durat împușcăturile din amândouă părțile cei doi agenți bolșevici au reușit să fugă.

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulți cari știți să puneți pe hârtie gândul vostru, așa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiți a spune lucruri bune, — ca să învățăm și noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieți pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaștem de aproape, vrem să vă spuneți și voi păsurile voastre, cum mai este prin sate și cum ați dori să fie. Și vorbind un sătean din Basarabia, și altul din Banat, și altul din Bucovina, și altul din Ardeal și altul din Dobrogea, ne vom cunoaște mai bine și ne vom iubi mai mult.

Dionisie Bejan. In Cernăuți la 21 Septembrie anul acesta a încetat din viață în vârstă de 84 de ani, Dionisie Bejan, un mare luptător român. Născut în satul Stânceni (Bucovina) dintr'o veche familie de răzeși, toată viața cât a trăit și-a închinat-o pentru binele neamului său, dând într'o parte toate greutățile și jertfindu-se pentru biserica și învățătura strămoșească.

El a învățat studii înalte pentru preoție și pentru a fi avocat, și și-a ales calea bisericii. După o muncă din răsputeri ajunge consilier pe lângă mitropolia din Cernăuți. Afară de aceasta de la anul 1896 a fost ales președintele Societății pentru cultura poporului român din Bucovina, societate pe care a condus-o cu multă înțelepciune. Pentru faptele lui bune săvârșite, pentru patriotismul cel mare ce l'a avut față de neamul din care s'a născut, pentru înțelepciunea ce și-a pus în înființarea de căminuri românești, în fața mormântului său, suntem recunoscători.

Delegații preoților pentru congresul din București, care se va ține în zilele de 30, 31 Octombrie și 1 Noembrie să-și trimeată adresele lor, cât de curând în calea Călărati No. 188 București pe numele „Asociații generale a clerului ortodox".

O faptă bună. In comuna Însurăței, jud. Brăila, în curând se va ridica o casă, în care va fi biblioteca bisericii, o farmacie (apotecă) și alte odăi pentru conferințe.

Această faptă se datorește sătenilor din comună, săteni cari au dăruit peste 70 mii de lei, afară de aceasta gospodarii cărăuși și maiștrii din sat, vor munci degeaba.

Prefectul județului dl. Șerban Răducan a dăruit 2 mii de lei. Ce bine ar fi dacă și alte sate ar face la fel.

Furt de vite. In săptămâna trecută, într'o bună dimineață, un furt îndrăzneț s'a întâmplat la Ștefan D. Sterian din Buzău.

PENTRU ACEI CARI NE SCRIU. Deoarece pagina II-a și a III-a e pentru săteni, rugăm pe acei cari ne scriu, ca articolele să aibă o limbă curgătoare și populară, un stil ușor, gândit și să spue cât mai mult in puține pagini, cari să fie scrise numai pe o față a a hârtiei și cu cerneală.

Expoziții agricole. Săptămâna trecută în orașul Bălți din Basarabia, s'a deschis o expoziție agricolă, făcută de către prefectura județului.

Serviciul religios a fost săvârșit de către P. S. Sa Episcopul de Bălți, Visarion Puiu și întreg clerul din oraș. O cuvântare a rostit protopopul Vladimir Dumitru.

O altă expoziție agricolă și de lucruri casnice în orașul Huși.

Școala de viticultură și fabrica de oale „Victoria" din Răducăneni au expus lucruri minunate. Școala a adus diferite varietăți de struguri și specii de pueți.

Seminarul a făcut o măsuță lucrată cu multă măestrie.

De asemenea s'au putut vedea: scoarțe, covoare, cuverturi, fețe de mese, prosoape, costume naționale lucrate foarte frumos de către sătence.

Jefuirea bisericilor. Așa de mult s'a ticăloșit o parte din oameni, în cât au ajuns să prade și de prin biserici. Prin aceasta se vede cât de mic e sufletul la unii oameni mai răi decât fiarele.

Niște răi făcători prin chei falșe s'au introdus în biserica Sfinții Constantin și Elena, din Brăila, unde au spart casa de bani și au furat 30 de mii de lei.

Altă jefuire s'a făptuit la mănăstirea Durău, din județul Neamț.

Tâlharii au pătruns de cu ziuă în mânăstire iar noaptea au furat o salbă de mare valoare și însemnătate istorică, dela icoana Maicii Domnului.

După aceia au trecut la locuința starețului Teofil Ionescu de unde au furat suma de 5.000 lei.

Dimineața călugării descoperind jefuirea făptuită au anunțat jandarmii cari sosind la fața locului au arestat pe trei păzitori de vite ai mânăstirei asupra cărora cade bănuiala.

8—1

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S.A. CLUJ

Capital 50,000,000 lei. * Rezerve 18,000,000 lei. * Depuneri de libel 125,000,000 lei în 3 ani.

Primește și fructifică totdeauna mai favorabil depuneri pe libel și în conteurent, plătind darea către stat din al său. Depunerile la vedere le fructifică cu 5% netto. Depunerile la termen fix de 1/2 an cu 6%—7% netto. Depunerile pe timp mai îndelungat și în sume mari, apoi fonduri comunale, bisericești, școlare, etc. fructifică în condițiuni speciale. Adresați-vă la Banca Centrală, Secția Americană, în Cluj și la filialele sale cu: dollari, cecuri, drafturi și cu asignate americane.

Servici prompt și culant. * Corespondență în toate limbile. * Cumpărați acții dela Banca Centrală

Filiale în: Alba-Iulia, Arad, Bistrița, Hațeg, Oradea-Mare, Sibiu, Turda. --- Reprezentanți stabili în toate orașele din țară și străinătate

SCRISOARE DIN ARCHIUD

Luni în 3 Septembrie după amiază, a groaznică vreme a fost pe la noi. N'a fost tare înorat și totuș norii vâjiiau încât credeai că ferbe cerul. Cam pela orele 5—6 a căzut o ploaie mare cu vânt. Aproape, s'a întunecat totul. Nu peste mult după căderea ploaei a început peatra (gheața). A durat trup de jumătate de oră. Intâi a fost ca ouăle de pasăre apoi din ce în ce mai mare până când a ajuns aproape la mărimea ouălor de puică. Vântul a rupt crengile arborilor. A aruncat la pământ toate poamele. A zdrobit cucuruzul, fasolea, și ovesele, ba și grânele care n'au fost adunate de pe hotar. Frunzele de la popușoi toate le-au rupt.

Gheața, după încetarea furtunii, era de două degete de la pământ.

S. RUSSU, student

Folosul obștiilor și al cooperativelor. Unde sătenii au avut sfătuitori buni și *au ascultat de ei,* și-au înființat bănci populare și tovărășii (cooperative) adecă societăți, cari vând produsele membrilor ei și le cumpără mărfuri de cari au nevoie *în comun,* adecă pentru mulți la un loc. Ințelege oricine, că mai cu puțină cheltuială și cu preț mai bun vinzi la ceice cumpără cantități mari și mai ieftin cumperi când ei deodată cantități mari de marfă. Tovărășiile, mai ales cele din vechiul Regat, au o Centrală mare, adecă un fel de comitet peste toate, în București. Aceasta Centrală a hotărît să dea membrilor bani cu împrumut pentru cerealele (grânele) pe cari nu le pot vinde acum fiind prețul prea mic, dar să le strângă în magazine mari, de unde le vor vinde când se vor ridica prețurile. A mai hotărît să cumpere mașini și unelte agricole, cu vagoanele, pentru membri. Fiindcă pășunile la câmpie se îngustează tot mai mult, ele fiind sparte cu plugul pentru sămănat, s'a hotărît înființarea a trei luțernării la Ploiești, Brăila și Botoșani, unde se va produce sămânță de luțernă, care se va împărți membrilor. S'a dovedit, că luțerna e cel mai bun nutreț, verde și uscat. Cultura ei nu cere multă osteneală, odată sămănată ține ani de zile.

Fumatul în pat a produs și produce multe nenorociri. Intr'una din diminețile trecute, locuitorii de pe Strada Pătrașcu-Vodă din București s'au pomeeit în țipetele, cari veniau dintr'o casă din aceeaș stradă. Unii s'au îmbrecăt iute și au alergat să vadă ce e. Dintr'o odaie eșia un fum gros, unuii cărau apă înlăuntru, iar în curte un bătrân numai în cămașe își frângea mânile. Ce se întâmplase? Bătrânul era un funcționar, care venise seara târziu acasă. S'a pus în pat și cum nu putea adormi, își făcu și aprinse o țigară, doar îi va veni somnul. Somnul i-a venit, dar înainte de-a-și fi terminat țigara, care i-a scăpăt în pat. Acesta s'a aprins și a ars înfundat până cătră ziuă, când bătrânul s'a pomenit aproape înecat de fumn și pârlit bine. Făcând larmă, s'au pomenit vecinii din curte, cari l-au scăpat și au scăpat și casa arzând numai lucrurile din odaie. Bătrânul e în spital, ca săși vindece arsurile. Putea fi și mai rău.

Se caută un bun achizitor pentru ziarul nostru, achizitor care să ne procure anunțuri și reclame dela firmele mari și fabrici din toată țara. Se cere cauțiune.

Publicațiune

Se aduce la cunoștința generală că la Ministerul Justiției, (arhiva direcțiunii contabilității) se găsesc de vânzare volumele I. II. III. și IV. ale colecțiunii oficiale de legi, decrete-legi, decrete, regulamente, deciziuni ministeriale și orice alte măsuri luate în vederea stării de războiu (14 Aprilie 1916 — 31 Martie 1920).

Volumul I. costă lei 40,
Volumul II. costă lei 30,
Volumul III. costă lei 40,
Volumul IV. costă lei 60,

Se mai găsesc expuse vânzării:

Codul civil Austriac, care costă lei 60,

Codul de procedură civilă Austriac, care costă lei 40,

Broșura conținând legea de orgazinare judecătorească; pragmatica de serviciu și alte legi în vigoare în Bucovina, care costă lei 50,

Codul civil Rus costă lei 25,

Procedura civilă Rusă costă lei 20,

Codul penal Rus costă lei 25,

Codul comercial Rus costă lei 25,

Procedura comercială Rusă costă lei 10,

Supliment cod penal Rus costă lei 1,

Intocmirea instrucțiunilor judecătorești costă lei 10,

Cele 6 cărți „Harmenopolus" costă lei 40,

Legea notarială castă lei 40.

Expedierea lor se face la cerere, numai contra costului trimis prin mandat poștal sau prin recipise de vărsare „la Stat" prin Administrațiunea financiară.

Pentru librării se acordă un rabat de 20%.

Dela Opera Română din Cluj

Carmen - Samson şi Dalila - Tosca

In seara de 17 Septembrie cr. opera de aici şi-a deschis stagiunea cu „Carmen." Cum şi era de aşteptat a fost public mult şi entuziasmat faţă de interpretarea minunată datorită direcţiei de scenă, artiştilor sârguitori şi tehnicii precise a orhestrii sub conducerea maestrului Jean Bobescu.

Opera română de aici, subvenţionată de stat, dimpreună cu cea din Bucureşti, sunt de-o însemnătate nepreţuită pentru desvoltarea şi răspândirea culturii muzicale la noi.

Opera, având în fruntea ei pe eruditul d. Popovici, poate fi considerată în raport internaţional în rândul celor mai serioase instituţii.

Se ştie trecutul glorios al d-lui Popovici, cântăreţul de odinioară din Beyreuth cântăreţ care prin cultura sa, alături cu artiştii celebri ale unor vremi ideale, pline de pietate fată de artă, ne-a dus faima neamului românesc pe cele dintâi teatre ale Europii şi Americii.

D-l Popovici, este ajutat şi de d-l Const. Pavel, om cult, cu gust şi un simţ deosebit în ce priveşte punerea în scenă chiar şi ale celor mai pretenţioase opere, cum şi de dd. Bobescu, Schüller şi Klee.

Un grup de artiste şi artişti, toţi tineri cu experienţă mai mică, dar în schimb cu mult talent, toţi pătrunşi, fără deosebire, de entuziasm şi simţ de datorie, în lupta ideală de apostoli ai unei culturi inevitabilă oricărui popor cu pretenţii de viaţă şi progres, toţi muncesc zi cu zi. pentru creearea culturii şi gustului muzical al publicului.

Alte popoare mai norocoase de cât noi, au o tradiţie de sute de ani pe acest teren, şi de aceea, poate, se putea citi, cu ocazia inaugurării, pe feţele ascultătorilor o mândrie, ascunsă, conştientă de geniul românesc, de oarece fără această tradiţie, fără această experienţă, poate produce spectacole atât de perfecte, cari rivalizează cu nivelul spectacolelor din oricare centru apusean.

Prin opera „Carmen" s'a introdus pentru primaoară verismul în operă. Autorul ei George Bizet, un talent extraordinar, în viaţa sa puţin apreciat şi aproape necunoscut în Franţa, s'a născut în Paris la 25 Octombrie 1838 şi muri în Bongival, la 3 Iunie 1875, la trei luni după prima reprezentaţie a operei sale predilecte. Libretul este prelucrat în 4 acte de Barbier şi Carré, după o nuvelă de Prosper Merimée.

Frumuseţile noui ale muzicei au făcut la început puţin înţelese şi apreciate, ca apoi mai târziu să devie pasiunea cea mai favorită a întregii lumi muzicale.

Bizet a murit în mizerie fără a fi gustat rodul muncii sale, ba nici măcar să fi prevăzut succesul şi locul splendid ce avea să ocupe, mai târziu, opera sa în repertoarul tuturor teatrelor din Europa şi America.

„Carmen" a fost consacrată celebrităţii cu ocazia reprezentaţiei ei la Viena, câţiva ani după moartea autorului.

Rolul Carmen a fost susţinut de distinsa cântăreaţă d-na Lia Pop; Don Jose, de eruditul artist C. Pavel, şi mai puţin rutinat dar plin de talent d. E. Szabo în Toreador.

Tempoul, în deosebi al bucăţilor principale ca în cântecul Toreadorului şi al admirabilului cvintet din actul II cu d-na Pop, Ionaşcu, d-şoara Rozsa şi dd. dr. Lăpădat şi Chicideanu, a fost plin de avânt şi fineţe, corespunzător temperamentului rasei latine şi tradiţiei acceptată azi de toţi factorii competenţi, ceeace a produs o adevărată satisfacţie pricepătorilor faţă de mişcările ritmice greoae obişnuite în stagiunea trecută sub conducerea d-lui Schüller.

Mercuri în 19 Septembrie s'a reprezentat opera „Samson şi Dalila", operă în 3 acte, cu muzica de Saint-Saens, născut în Paris la anul 1835, şi libretul de Lemaire. Opera cea mai principală şi populară a maestrului ei, care l'a făcut cunoscut în lumea întreagă, este caracterizată de farmecul muzicii franceze, puţin influenţată de cea vagneriană şi alte direcţii muzicale contimporane dar plină de o comoară contrapunctică şi melodică, stăpânită cu inteligenţa şi gust neexagerat.

In rolurile principale, în această a doua reprezentaţie, au apărut aceiaşi artişti ca şi la deschiderea stagiunii, cu toate că opera dispune şi de alţi cântăreţi, tot atât de buni, într'un repertoriu bogat. Acestei greşeli se atribue faptul, că sala nu a fost plină, cum era de aşteptat să fie. Succesul moral a fost, poate, chiar superior celui de la inaugurare.

Vineri în 21 Septembrie, s'a reprezentat, după operile mari şi fastuoase, Tosca, opera tragică a celui mai popular compozitor italian azi în viaţă, Giacomo Puccini, născut în Lucca la 1858. Ea este tipică temperamentului italian şi manierii de a compune celebrului ei maestru. Cu toate peripeţiile ei veristice, fără a împiedica desvoltarea acţiunii, Puccini a ştiut să presare în această operă frumuseţi melodice proprii numai unui mare talent. Stilul lui, în general, format pe urmele lui Bizet şi influenţată mai mult de muzica lui Massenet este de o indiscutabilă originalitate şi poartă o vădită notă personală, caracterizată prin un nou sistem armonic o sentimentalitate înduioşătoare, prin mici desemnuri melodice, lucrate minuţios, cari sunt de o subtilitate şi delicateţă rară şi pe cari le repetă, cu ajutorul unei arte incomparabile de orhestrare sub aspecte diferite, din ce în ce mai fermecătoare.

In rolurile principale au cântat d-şoara Aca de Barbu, tenorul Nagacevsky şi bas-baritonul Nicolae Bretan, iar în cele secundare dd. Traian Gavrilescu şi Marin Georgescu achitându-se toţi conform capacităţii.

S'a relevat din nou temperamentul şi arta domnişoarei Aca de Barbu şi a surprins progresul d-lui Nagacevsky în ce priveşte volumul şi dicţiunea, cucerind aplauze după aria din actul ultim, ca rod al unei munci raţionale şi neobosite.

Impresia generală a acestor trei reprezentaţii din noua stagiune a satisfăcut pe deplin aşteptarea publicului şi dorul unui grup mare de fanatici cercetători, niciodată absenţi, ci pasionaţi de a gusta muzică serioasă şi bine executată.

Opera română din Cluj, sub conducerea chibzuită a venerabilului ei director, este astăzi o instituţie foare serioară, care revarsă cultură preţioasă şi o edificătoare hrană sufletească, umplându-ne de mândrie şi încredere.

L. N.

Frânturi de gând

Tipărirea unei cărţi, m'a silit mai dăunăzi, să iau drumul până la Bucureşti. Mărturisesc, că păşesc totdeauna cu inima strânsă în capitala ţării; cele ce vezi şi auzi în Cetatea lui Bucur, îţi umplu sufletul de scârbă.

Două fapte numai, ţin à crestez, de rândul acesta, pe răboj.

Scriitorii români — minoritatea bucureşteană — s'au mutat dela Terasă, la Capşa în aripa dreaptă. Fac baie zilnic, au haina croită după ultimul jurnal, mănâncă la Enescu ori la Iordache, iau regulat aer la Şosea, iar unii dintr'înşii, posedă ferme model, ori acţiuni la I. R. D. P. Şi totuşi, o carte tipărită astăzi chiar în 5000 de exemplare — acesta e maximum de tiraj pentru cele 18 milioane dintre Tisa şi Nistru — dacă aduce autorului, câteva mii de lei!

Moara bucureşteană, a măcinat şi irosit, tot ce-a fost aur curat în inima scriitorului.

*

Un prieten, inspector general la Arte, s'a tot ţinut de capul meu, şi m'a dus într'o seară la „Oteteleşanu", iar într'alta, la „Cărăbuş." Cele văzute acolo merită să fie împărtăşite cetitorilor acestei foi. La „Oteteleşanu", se juca o operetă — Madame de Pompadour — iar la „Cărăbuş", o revistă, al cărei titlu nu-l mai reţin. Opereta e un gen de compromis; nici acţiune dramatică, şi nici muzică ca lumea. Câteva cuplete, un vals două, uşor de reţinut, un număr de balet, ca să poată defila în joc de lumină pulpe şi tricouri, şi cam atâta tot. Dacă în operetele vechi — mai cu seamă în cele vieneze — găseai uneori un dram de conflict dramatic, ori un motiv muzical, care să-ţi mişte sufletul, în opereta despre care vă pomenesc, n'am aflat decât glume nesărate, şi limbă românească stâlcită fără milă. Actorii, răguşiti, stângaci şi osteniţi. Totuşi, grădina era plină ochiu.

La „Cărăbuş", cât e de mare grădina, n'aveai unde svârli un ac; la cassa de bilete, cică în fiece seară, se dau asalturi în toată regula. Toată revista, nu era decât o însăilare de cuplete pornografice, deadreptul pornografice, ori de glume răsuflate. Şi am văzut cu inima strânsă, profesori universitari, scriitori de mâna întâia, foşti şi viitori miniştri, tăvălindu-se de râs.

După cum noianul de cuvinte ce circulă astăzi, ca: şpangă, şpert, mită, învârteală, contrabandă, fit, etc., etc., ne arată gradul de corupţie morală, tot aşa, cele înregistrate pe termometrele: „Cărăbuş" ori „Oteteleşanu", ne arată degenerarea şi pervertirea gustului estetic!

ION DONGOROZI
profesor

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI"
.·. .·. care se tipăreşte în 56 mii de exemplare. .·. .·.

Specialităţile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — şi
'Monoştor'
Bere deschisă — mult apreciate, 14—21

din cauza calităţilor lor neîntrecute s'au dovedit ca marca cea mai superioară. **Se capătă pretutindeni.**

Este ştiut de toţi că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!
Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acţii.
Furnisoare ale Curţii Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22-12-11

Societatea Adriatică de Asigurare în Trieste
FONDATĂ ÎN 1838
DIRECŢIUNEA PENTRU ROMÂNIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NR. 10.
CASA PROPRIE — TELEFON NR. 670.
REPREZENTANŢA GENERALĂ PENTRU TRANSILVANIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NUMĂRUL 10. TELEFON NR. 64
AGENŢIILE GENERALE ŞI PRINCIPALE ÎN: ARAD, BRAŞOV, CERNĂUŢI, TIMIŞOARA, ORADEA-MARE, SĂTMAR, SIBIU, T.-MUREŞ 34—3
PRIMEŞTE ASIGURĂRI ÎN RAMURILE: INCENDIU, GRINDINĂ, VIAŢA, FURT PRIN SPARGERE, ACCIDENTE, ETC., ETC., ÎN CONDIŢIUNI AVANTAGIOASE

INSTITUTE AFILIATE:
S.A. Cassa de păstrare a judeţului Turda Arieş din Turda, S. A. Casa de păstrare a judeţului Odorhei în OdorheiuSecuiesc, S. A. Casa de păstrare şi Banca Economică din Judeţul Alba Inferioară din Aiud.

CASA DE PĂSTRARE ŞI CREDIT S. A. PE ACŢIUNI CLUJ. 11—6—10
PIAŢA UNIREI 7
CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,000.000 LEI
FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMARTIN, ALBA-IULIA ŞI TÂRGU-MUREŞ

Magazinele de marfă ale casei de păstrare şi de credit S.A. pe acţiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează poliţe, se execută plăţi în ori ce localitate, şi se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienţilor (safe) Bancă cu dreptul de a opera şi cu devize.

Dacă vrei bonboane bune cere „MELISSA"
15-11 Telefon 648 şi 665 Cluj – Calea Dorobanţilor 40 şi 41-a

Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc, în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.
RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-37-22

Triple-Sec-Bogsza — Triple-Sec-Bogsza
Orice familie îşi procură pentru casă
LIQUERUL BOGSZA
pentru că e veritabil şi neîntrecut!
neîntrecut! — neîntrecut!
17—21

DEPOZIT DE FABRICĂ — ASTĂZI ŞTIE DEJA — PREŢURI DE FABRICĂ
CLUJUL INTREG
UNDE POATE PROCURA CU PREŢURILE CELE MAI EFTINE TREBUINŢELE SALE IN HAINE PENTRU TOAMNĂ ŞI IARNĂ RAGLANE ŞI ROCURI DE IARNĂ. LA SUCCESORII CAROL SCHERER ŞI FII
GROMEN ŞI HERBERT
DEPOZITUL FABRICEI DE POSTAV DIN SIBIU. — CLUJ, LÂNGĂ PODUL MARE PESTE SOMEŞ (PALATUL BABOS) 32—3

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAŢA UNIRII
Lloyd 1656. 7 50—22

Reclama e sufletul comerţului

Cele mai bune maşini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparaţii
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 50—22

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 50—22

BANCA ARDELEANĂ ŞI CASA DE ECONOMII S.A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
CLUJ, PIAŢA UNIRII 32.
Primeşte depuneri spre fructificare cu livrete şi contcurent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil. — ooooooooooooooooooooooooo Scontează cambii. Efectuiază remiteri în ţară şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase. Cumpără şi vinde monede streine. xx
SUCURSALE ÎN T.-MURĂŞ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ŞI TURDA. INSTITUŢII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S.A." DEJ; „BANCA ŞI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACŢII" ÎN GHEORGHENI
Safe-depozitele le ţine la dispoziţia on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. xx Intreprinderi industriale aparţinătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrăşarea de porci şi industria de carne" s. a. Gherla; „S. A. p. Morărit, Industria Lemnului şi Mărfuri" Tg.-Murăş; „Agricultura Ardeleană" s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri" Cluj, etc.
Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei
18-6-1

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 50—22

BAIA DIANA
Camere cu abur şi vane, precum şi tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu extras de brazi.
CONTROL MEDICAL
Lloyd 1633 5 50—22

TIPOGRAFIA
VIAŢA
execută lucrări pe lângă preţuri moderate xxxx

DACIA-ROMANIA
Societate generală de asigurare
Sediul central: Bucureşti, strada Wilson 3.

Fondată la anul 1879	Capital de acţiuni, deplin vărsat . .	Lei	24,000,000	*Fondată la anul 1879*
	Rezerve şi diverse garanţii, peste . .	Lei	100,000,000	
	Daune plătite în 1921	Lei	57,571,559	
	Daune plătite dela întemeierea Societăţii	Lei	368,886,642	

Oficiul regional pentru Ardeal, Banat, Crişana şi Maramurăş se află în CLUJ, Calea Victoriei No. 27, Telefon 527. în palatul propriu.
Reprezentanţa Generală pentru BANAT se află în TIMIŞOARA, Splaiul stâng al Begheului 1, casa proprie.
Agenţii generale: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. I.; BRAŞOV, SIBIU, ORADEA-MARE, TÂRGUL-MURĂŞ şi SATMAR la Banca Românească. **Agenţii principale şi speciale:** Aiud, Alba-Iulia, Bistriţa, Blaj, Caransebeş, Diciosânmărtin, Deva, Hunedoara, Lugoj, Orşova Oraviţa, Sebeşul-săsesc, Sighetul-Marmaţiei, etc. etc.
Societatea **DACIA-ROMANIA** prin toate agenturile sale primeşte asigurări în toate ramurile ca: Viaţă, Incendiu, Grindină, Accidente, Furt prin spargere şi Transporturi, oferind cele mai reale avantagii prin garanţiile de soliditate ce prezintă şi prin grija ce poartă de interesele asiguraţilor, din toate punctele de vedere. 32—3 Incercaţi şi vă convingeţi!

BANCA CHRISSOVELONI SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ SEDIUL CENTRAL: BUCUREŞTI
SUCURSALA CLUJ, STRADA MEMORANDULUI N-rul 8.
SUCURSALE: BRĂILA, CONSTANŢA, CLUJ, GALAŢI, SIBIU, NEW-YORK (AMERICA), CONSTANTINOPOL (TURCIA).
AFILIAŢIUNI: BANCA CHRISSOVELONI & CO., DIN PARIS; BANCA CHRISSOVELONI, BISTEGHI & CO., DIN VIENA.
CAPITAL SOCIETAR DEPLIN VĂRSAT: LEI 150,000,000.
Face orice operaţiuni de bancă. — Scontează portofoliul comercial, cupoane şi titluri eşite la sorţi. Deschide conturi curente. — Se însărcinează a face plăţi în orice oraş din ţară. — Emite cecuri şi acreditive asupra oricărui oraş din ţară. — Liberează scrisori de credit. — Primeşte bani în deposit şi cu librete de economii, plătibile la vedere şi pe termen fix, pentru care plăteşte dobânzi avantagioase. Prin mijlocirea sucursalei sale din New-York se însărcinează a face plăţi pe tot teritorul României-Mari pentru Românii din America
27—4—8.

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

D-lui Georgescu ... Revista "Transilvania" in Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! — Voeşte şi vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: CALEA DOROBANŢILOR No. 10. TELEFON No. 15—75. | Cluj, Duminecă 7 Oct. 1923 | ADMINISTRAŢIA: CALEA DOROBANŢILOR 10 TELEFON No. 15—32. | ANUL III. NRUL 28. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

Ce dăm şi ce cerem minoritarilor

Minoritarii sunt cetăţeni români, care sînt de alt neam decât neamul românesc şi care vor să-şi păstreze neamul lor, cu cultura, obiceiurile, limba şi credinţa lor. Astfel de minoritari sunt ungurii, ruşii, saşii, şvabii şi evreii. Totuşi nu toţi. Sunt unii, ca d. ex. unii evrei, care ar vrea să fie consideraţi, nu ca minoritari, ci ca români get-beget, ţinând să-şi facă cultura în limba românească, căutând să se identifice cu trecutul ţării româneşti şi chiar cu obiceiurile care nu ating însă religia lor tradiţională. Aşa în cît, în realitate, noi avem trei mari categorii de cetăţeni: cetăţenii români de baştină, cetăţenii români asimilanţi şi cetăţenii români asimilabili. Dar oricum ar fi, noi, cetăţenii români de baştină, sau majoritarii propriu zişi, stăm faţă de ceilalţi într'un raport care trebue să fie cît mai hotărît. Astfel noi nu avem nimic de zis, dacă minoritarii, oricare ar fi ei, îşi păstrează religia lor, îşi iubesc neamul, obiceiurile, limba şi cultura lor. Au tot dreptul s'o facă, şi nu intră câtuşi de puţin în gândul nostru ca să-i împiedicăm de la aceasta. Noi, Românii, dealtminteri, am fost totdeauna primitori faţă de streini, atît de primitori, că am şi noi dintr'nşii — şi fără să fie ademeniţi în mod artificial, cum faceau ungurii şi ruşii cu românii noştri, — s'au simţit mai bine printre noi, decît printre ai lor, şi-au ajuns cu vremea să se asimileze şi să se facă români pe dea 'ntregul. Pentru că de-aci vine şi superioritatea rasei noastre, orice-ar crede streinii ce nu ne cunosc mai de aproape.

Dar dacă recunoaştem dreptul minoritarilor de a rămâne credincioşi neamului şi credinţei lor, totuşi trebue să se recunoască şi ei — că, deşi unguri, ruşi, saşi, şvabi sau evrei, — **sunt înainte de toate cetăţeni români**, cetăţeni adică ai Statului românesc — care le asigură liniştea vieţii şi pe care, la rîndul lor, **trebue să-l ajute, ca toţi ceilalţi cetăţeni, să se întărească şi să prospere.**

Cum se poate face aceasta, aşa încît să nu mai rămână **nici o îndoială** în privinţa îndeplinirii ei?

Intr'un mod foarte simplu.

Ceeace li s'a asigurat minoritarilor prin tratatul de la Versailles şi ceeace le recunoaştem noi bucuros, e **dreptul la cultura naţională.** Ceeace le cerem, ca buni cetăţeni români ce trebue să fie, este **datoria de a face o politică românească.** Dreptul la cultura naţională implică dreptul la asociere a tuturor conaţionalilor pentru a se susţine în mişcarea de progres în ştiinţă, artă, filosofie, etc.; datoria de a face o politică românească implică obligaţia, nu de a se grupa, cum fac acum în partide minoritare, **ci de a se incorpora în partidele majoritare existente.**

Din acest punct de vedere minoritarii care, ca să progreseze în cultură, fac politică strâmt naţională, ca şi aceia, care, ca să-şi pregătească terenul unei dominaţii la care n'au dreptul, fac politică **independentă**, defăimând rînd pe rînd toate curentele politice ale majoritarilor, — nu obţin altceva decît să turbure viaţa politică a ţării şi prin **asta să falsifice toate problemele culturale.** Să sunt sigur că dacă şi-ar lăsa apucăturile de până acum şi dacă, în activitatea lor socială, ar face demarcaţia de care vorbesc mai sus între cultura naţională şi politica românească, — n'ar mai fi vorba de atâtea pricini de agitaţie.

M.HAIL DRAGOMIRESCU,
profesor la Univ. din Bucureşti

Scrisori din jud. Teleorman

Cu prilejul apariţiei unui almanah al judeţului Teleorman dat la iveală de revista **„Drum Nou"** şi ziarul **„Victoria"** d. N. Iorga, a scris despre „Teleorman": „Pe când orice judeţ din Moldova poate prezinta un număr de acte privitoare la trecutul său, Teleormanul n'are aproape nimic documentar pentru a i se cunoaşte dezvoltarea, sat de sat şi moşie de moşie.

Nu e de vină numai stăpânirea turcească pe malul Dunării, ci şi, ceva mai nou, neglijenţa românească. E posibil să nu se găsească în particulari un mănunchiu de zapise şi cărţi domneşti privitoare la această bucată bună din pământul românesc".

D-l N. Iorga are perfectă dreptate în această direcţie. Teleormanul n'are un trecut cultural bine determinat, însă în prezent, el se numără printre judeţele cu însemnătate culturală. Astfel o ultimă statistică pe judeţe, publicată de revista **„Buletinul Cărţii"**, arată că Teleormanul trece în fruntea multor districte din punct de vedere al manifestaţiilor publicistice.

Iată de pildă să enumăr câteva din acestea: Apar săptămânal, bi-săptămânal şi lunar şapte gazete politice şi culturale, o revistă juridică, o revistă de polemică şi o bibliotecă de cooperaţie.

Au mai apărut anuare şi almanahuri, monografii şi diferite buletine (comerciale, industriale, administrative) precum şi cărţi didactice, editate chiar de cele două tipografii din localitate.

Trecând în revistă numărul scriitorilor mari şi mici pot evidenţia fără părere de rău pe: **Alexandru Depărăţeanu** născut într'un sătuleţ din nordul judeţului (biserica unde a fost înmormântat se vede şi astăzi) apoi pe **Dumitru Telecor** (născut în com. Atârnaţi) pe **I. Chiru Nenov.** Contimporani avem puţini: părintele Gala Galaction şi bietul epigramist **Toma Florescu** care a sfârşit-o trist în **casa albă** acum câtva timp.

Din pleiada nouei generaţii s'au ridicat şi se ridică mulţi tineri cari dau speranţe bune. Şi poate din aceste motive, A. S. R. Principele Carol, a luat lăudabila iniţiativă de a da o pildă cu jud. Teleorman în direcţiunea culturală. Astfel prin **Fundaţia** cu acelaş nume se fac pregătiri pentru a crea în fiecare sat, câte un cămin cultural. **Căminul cultural**, după cum mi se prezintă formele de conducere, va fi oglinda satului. In el se va afla tot trecutul locului, şi cu toată activitatea lui; inscripţii descoperite, monezi vechi, hrisoave, pietre antice etc.

Afară de acestea Căminele culturale vor mai fi înzestrate cu aparate de cinematograf şi teatru şi ateliere.

Biblioteci cu săli vor fi puse la dispoziţia sătenilor ca să ia cunoştinţă de toate lucrurile bune. Pe această temă desfăşoară o vie activitate profesorul **I. Stănciulescu-Ghighoanu**, care se străduieşte să creeze peste două zeci de case de cetire.

Afară de manifestaţiile acestea, mai este o altă ramură de activitate, aceia a construirilor nouilor localuri de şcoală. Până în prezent s'au ridicat peste patruzeci de localuri şi asta datorită numai prefectului judeţului d-l **Al. Popescu-Voivoda**, care timp de un an de zile s'a ocupat de ele.

Este o muncă uriaşă ce se desfăşoară la construcţiile şcolare, trebuind a lupta cu îndărătnicia unora şi a altora şi mai ales cu incultura ce domneşte la sate.

Ca populaţie acest judeţ numără peste cincizeci de mii de locuitori, iar ca bogăţii este neîntrecut. Cândva scriitorul german **Sulzer** în **Geschichte des** transalpinischen Daciens 1799, spune: „Nu cunosc nici o plăcere pe care o simţi cu acea [illegible] ca pe care o simte cineva când călătoreşte pe ciliea primăvara, prin păduri şi crânguri. Printre aleele nesfârşite de mărăcini de meri şi peri sălbatici începi, ca şi prin livezile acoperite cu mii de flori surâzătoare, simţi un farmec rănitor."

Ca industrie, de curând a luat o dezvoltare cât se poate de bună. Se construiesc mori sistematice, cum este una în Com. Brânceni, care se numără printre cele mai mari din ţară, deasemenea şi fabrici de ulei din floarea soarelui, etc.

Intreagă această vie activitate ce se observă dela războiu încoace, ne face să întrevedem un mai bun viitor al acestui judeţ care până mai deunăzi era mai mult sălbatic.

C. NEDELESCU-ZLOTEŞTI

Teatrul la sate

In urma războiului, înstărirea ţăranilor prin reformă agrară, a adus după sine simţimântul şi dragostea pentru cultură.

Ca o necesitate absolută, luminarea unor lucruri cari sunt ceva mai departe decât cele trebuitoare trupului, a 'nceput să se ceară şi prin satele până acum lăsate în voia Domnului.

Printre diferite forme prin care cultura îşi împărţeşte ahrul ei, este şi teatru. La ţară însă e greu de făcut teatru!...

Actorii buni nu pot să colinde ca şătrarii cu cortul. Lor le trebue confort pentru studii şi scenă pentru reprezentare; şi le mai trebue multe de toate, — lucruri pe cari satele nu nu le pot dărui pentru că nu le au. Actorii buni, rar se pot vedea chiar în oraşele mai însemnate din ţară...

Şi totuşi s'a ajuns pe ici pe colo să se facă teatru şi prin cuiburile de suflete ascunse sub sprânceana vre-unui deal, ori răsfăţate pe lăvicerul vre-unui şes mănos.

Cum se face însă teatru la sate?... Câţva tineri — fete şi băeţi — de prin şcoli, sub conducerea unuia mai cu cap aleg o dramă ori o comedie pe care o învaţă cu multă trudă, şi pe care apoi o reprezintă pe-o scenă înjghebată din frunzari, foi de cort şi în cuzurile cele mai rari din scânduri.

Când fruntaşul acestei trupe de teatru, *este un om înţelegător de nivelul de cultură al celor ce vor veni la reprezentaţie, alege drama ori comedia potrivit cu acest nivel; dacă se poate numai un act scurt instructiv şi cu un fond moral bine pronunţat, ori chiar o singură scenă din literatura patriotică — istorică — religioasă. Cazurile acestea însă sunt destul de rari...*

Aceşti ocazionali actori, ei înşuşi neştiutori de ceia ce însamnă poezie dramatică — pentru că vre-o dată, cine ştie, vor fi fost şi ei la un teatru mare aleg pentru reprezentare ceia ce au văzut ei acolo jucat cu actori adevăraţi şi pe scene înzestrate cu tot ce trebue, fără să-şi dee seama de marea greşală ce fac prin aceast lucru.

Un caz de felul acesta s'a petrecut în satul Ivăneşti din judeţul Vaslui. Comitetul şcolar sprijinit de prefectul judeţului, a hotărât pentru ziua de Probajii (Schimbareu la faţă) o serbare din a cărei venit să se folosească şcoala. Pentru serbare s'a hotărât să facă şi teatru şi au ales Noaptea furtunoasă *a marelui* Caragiale.

Câţva normalişti şi fete din şcoala profesională au fost adunaţi şi li s'a dat sarcina [illegible] înveţe minunata operă. Fireşte, copii, încă neîndemnateci chiar cu cititul unei povestiri uşoare, de dragul că vor fi aplaudaţi ca la teatru *şi-au stors creerul câteva săptămâni ziua şi noaptea ca să înveţe subtilul dialog al personagiilor ajunse celebre... Iar pe scenă în ziua reprezentaţiei,* spectacolul *era o jale nesfârşită în fond şi cel mai desăvârşit ridicol în formă...*

Personagiile îşi aduceau aminte reciproc ceia ce au de spus, iar publicul comenta momentan ori ce replică mai însămnată.

E destul să cunoaştem opera lui Caragiale ca să ne dăm seamă de situaţie.

Ori — dacă un critic[1] *cu o oare care cultură şi pricepere, poate să spue că teatru lu Caragiale este imoral — ceia ce însamnă că nu l-a priceput — cum poate oare să înţeleagă publicul absolut nepregătit, situaţiile şi personagiile simbolice ale acestui teatru? Lăsând la o parte inconştienţa cu care este reprezentat aici la ţară.*

Incă odată, teatrul este o latură principală în manifestările culturale, dar numai când este făcut cu multă pricepere şi în faţa unei lumi pe care treptat-treptat ai îndrumat-o în această înaltă formă de artă.

Pentru publicul dela sate teatru lui Alecsandri e singurul teatru posibil la început, apoi dialoguri uşoare şi recitări de poezii patriotice, ori povestiri didactice şi muzică naţională, multă muzică e tot ce poate fi mai înţelept, tot ce poate face gustul unei serbări potrivit cu nivelul de cultură.

Spre folosul nostru al tuturora, aş vrea ca organizatorii *teatrului la aceste serbări, să-mi priceapă cuvântul — căci a face cunoscut pe* Rică Venturiano *într'un cătun este tot atât de absurd precum a crede că Rică Venturiano întruchipează pe un poet.* *G. TALAZ.*

[1] *Eugen Lovinescu.*

CRONICI BUCUREŞTENE

Se pare că frământările vremurilor de-acum, când viaţa intelectualilor devine din ce în ce mai grea, faţă de celelalte categorii sociale au îndemnat pe intelectuali să-şi strângă rândurile. Cu prilejul unei întruniri ţinută la 18 Sept. a. cr., spre a se protesta împotriva impunerilor exagerate, făcute faţă de avocaţi şi medici, s'au pus bazele **„Uniunei Intelectuale" r din România",** alegându-se şi un comitat provizoriu, în frunte cu d. prof. dr. G. Marinescu, care a prezidat şi intrunirea.

Salutăm cu tot entuziasmul această nouă armată a culturii şi-i dorim izbândă în lupta începută pentru apărarea intereselor culturale ale ţării.

*

Unul dintre mijloacele de răspândire în popor a culturii, cu caracter naţional, sunt şi muzeele militare.

In Capitală, se află un asemenea muzeu, situat în Parcul Carol I. — Acum, ministerul de războiu a luat măsuri pentru între-girea lui, spre a-şi putea împlini menirea lui culturală şi naţional. Pentru aceasta se vor înfiinţa următoarele săli, cu materialul respectiv:

Sala daco-romană; sala Munteniei; sala Moldovei; sala Principatelor Unite; sala Regele Carol I; sala războiului 1877—1878; sala Regele Ferdinand; sala războiului 1916—1919; sala Ţărilor unite; sala Aliaţilor; sala Eroului necunoscut; sala Mărăşti; sala Mărăşeşti; sala Oituz, — cât şi secţiile infanteriei, cavaleriei, artileriei, geniului, marinei, aviaţiei şi sanitară.

Să sperăm o cât mai grabnică înfăptuire.

*

Biserica noastră ortodoxă a avut norocul să primească zilele trecute, ca vrednic slujitor al ei, pe unul dintre cei mai savanţi profesori ai facultăţii de teologie din Bucureşti, cunoscut şi ca un emerit scriitor bisericesc, pe profesorul Mihălcescu.

Hirotonisirea sa, ca preot, a fost făcută Vinerea trecută de înşăşi I. P. S. S. Mitropolitul Primat, Miron Cristea, la biserica Amza, în care păr. Mihălcescu va sluji Domn[illegible] că spornică pe căile Domnului, cu cuvântul şi fapta!

Cu acest prilej trebue să pomenim şi de bine întocmita revistă religioasă pentru popor **„Dumineca Ortodoxă",** care a păşit cu No. dela 3 Sept. în anul al VI-lea de apariţie. Această revistă şi-a împlinit necurmat, timp de seas ani, menirea sa de purtătoare a Cuvantului Dumnezeesc în toate straturile neamului nostru.

*

Oltenii din Capitală, harnicii muncitori cari din zori până seară, cutreeră străzile Bucureştilor, ducând până în depărtatele mahalale legumile şi fructele de nevoe locuitorilor Capitalei, au început şi ei să-şi strângă rândurile spre a-şi apăra interesele de breaslă.

Ei s'au constituit într'o societate culturală şi economică **„Soarele",** sub presidenţia d-lui avoc. Măciuceanu şi au ţinut o întrunire Dumineca trecută la Dacia, spre a protesta contra intenţiei Primăriei de a le desfiinţa comerţul.

Să sperăm că inimosul lor preşedinte se va îngriji, pe lângă apărarea intereselor lor materiale, şi de hrana lor sufletească, organizându-le şezători culturale şi o bibliotecă potrivită înţelegerii lor. Deci, la lucru!

*

Cercetaşii bucureşteni, strânşi în cohorta **„Păstorul Bucur"** sunt porniţi pe muncă harnică, atât pe tărâmul cultural, cât şi pe cel sportiv.

Dumineca trecută, ei au inaugurat, în str. gen. Lecca un nou teren de exerciţii pentru cercetăşii centuriei IV, ţinând cu acest prilej şi o şezătoare artistică literară.

Păcat însă, că entuziasmul cu care fusese primită această frumoasă instituţie a „Cercetăşiei", aşa de folositoare tineretului, din punct de vedere cultural, sportiv şi naţional, a slăbit aşa de mult, şi „Cercetăşia" nu se bucură atât de sprijinul presei, cetăţenilor, cât şi al Statului, după cum pe bună dreptate ar merita.

*

Viaţa artistică ne-a adus plăcuta surpriză a revenirei în ţară a vestitei tragediane Aghata Bârsescu, care şi-a început, la Teatrul Naţional, şirul reprezentaţiilor, la 1 Octombrie, cu **„Sapho"** de Grillparzer.

Tot cu o piesă de un autor german, cu **„Maria Stuart",** puternica tragedie a lui Schiller, şi-a început la 30 Septembrie stagiunea compania dramatică Bulandra, la teatrul „Regina Maria."

Tot la 30 Sept. şi-a deschis porţile publicului bucureştean şi **„Teatrul Popular",** cu comedia d-lui N. Iorga **„Lume bine crescută."**

Sunt puse în studiu: **„Crimă şi pedeapsă"** de Dostoievski; **„Musca Spaniolă",** localizare, şi **„Necunoscuta"** de Bison — deşi ne aşteptam ca „Teatrul Popular", o creaţie a „Ligei culturale", să dea preferinţă pieselor româneşti.

*

Saloanele expoziţiilor de pictură şi sculptură, odată cu venirea toamnei, [illegible] de timpuriu porţile [illegible] ilor de „frumosul" artistic.

Astfel, Dumineca trecută, s'a deschis la Maison d'Art a treia expoziţie a Salonului de toamnă de pictură, sculptură şi arhitectură, — iar în sala „Mozart" expoziţia cunoscutului pictor Gr. Manea.

Pentru 15 Octombrie e anunţată, la „Maison d'Art" expoziţia pictorului I. Pavelescu.

Cu acest prilej, ţinem să recomandăm celor ce vin la Bucureşti să caute să viziteze Muzeul Simu, de pe bulev. Colţii, care cuprinde o bogăţie de tablouri şi sculpturi de pictori români şi străini, orânduite pe epoci şi şcoli.

*

Ca încheere menţionăm apariţia elegantului volum de poezii **„La drumul Damascului",** în care delicatul poet Al. Th. Stamatiad, şi-o strâns poemele sale religioase, pline de mireasma dulce a evlaviei.

T. G. STOENESCU

DIN TRECUTUL NOSTRU: RELICVE SCUMPE

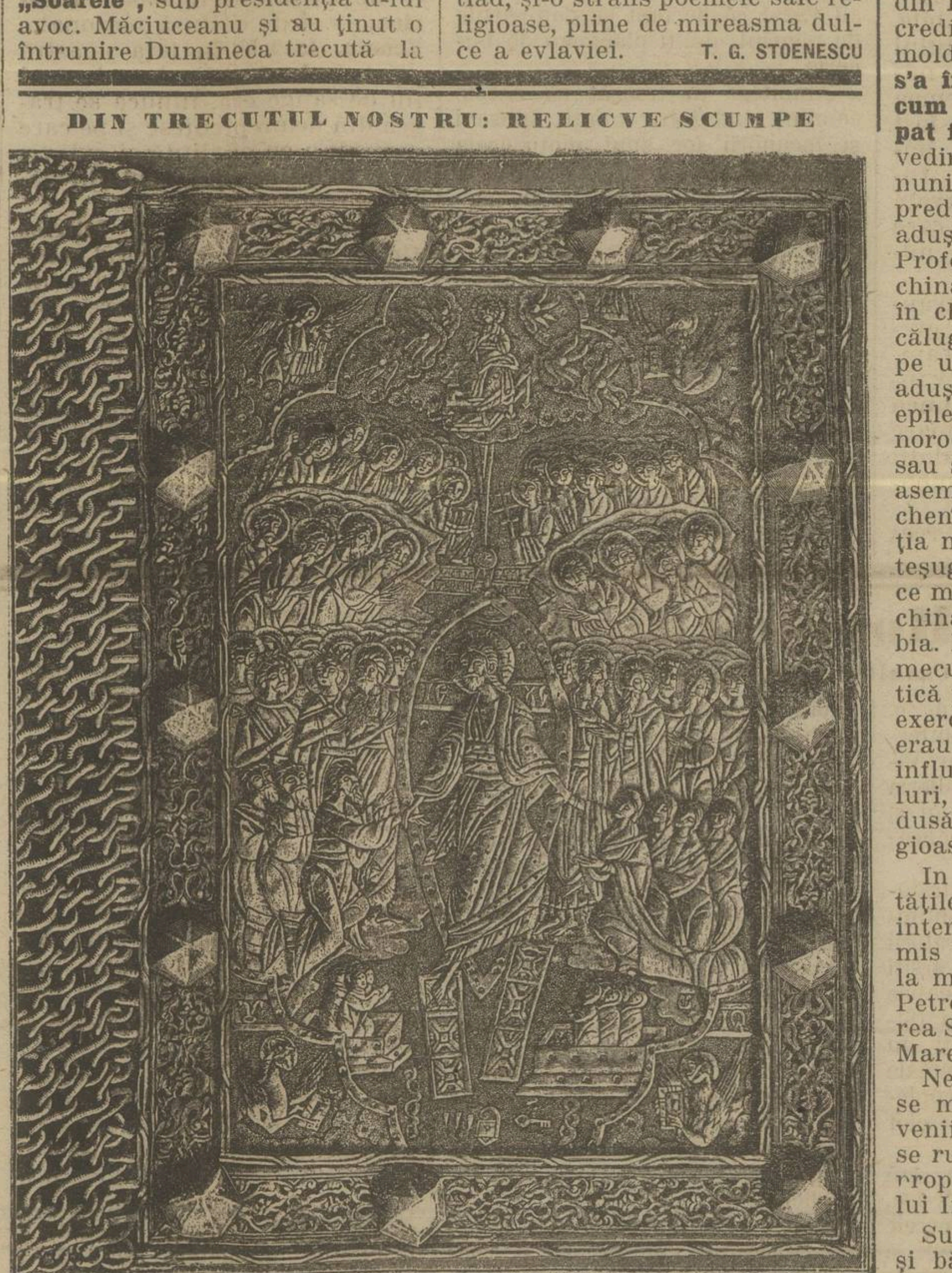

Invelitoarea (tartajii) de argint a Evangheliei ce se găseşte la Mănăstirea Dragomirna (Bucovina). Evanghelia e de pe la anul 1612.

Roadele ignoranţei în Basarabia

Inochentismul este o erezie religioasă, din sutele de erezii, cari au existat în Rusia chiar înainte de război. Erezia aceasta a făcut adepţi numai în Basarabia şi **numai între moldoveni.**

Ea s'a născut la 1909 şi îşi trage numele dela un călugăr Inochentie. Fecior de ţăran din satul Cosăuţi jud. Soroca s'a făcut frate la mănăstirea Dobruşa din jud. Orhei, când s'a împrietenit cu o soră dela mânăstirea de maici Coşelăuca din jud. Soroca.

In tovărăşia acestei călugăriţe a cutreerat multe mănăstiri şi oraşe din Rusia. Au fost şi pe la Kiew şi la Moscova. După acest vagabondaj, desgustat de viaţa care a dus-o, Inochentie a ajuns la mănăstirea Noul Neamţ din jud. Bender.

Om deştept din fire, Inochentie mai avea şi darul vorbirei, pe lângă că era — după cum se spune — un bărbat frumos şi bine legat. Avea mare trecere între credincioşii moldoveni basarabeni, pentru că le vorbea în graiul lor şi le tâlcuia pe înţelesul lor învăţăturile bisericii creştine.

Pe la 1815 în comuna Balta de peste Nistru trăise un preot Feodosie Leviţchi despre care se spunea multe lucruri bune Preotul acesta lăsase cu limbă de moarte ca averea lui să se capitalizeze până va ajunge să se poată zidi cu ea o mănăstire în Balta unde să fie şi îngropat. Intr'adevăr s'a făcut mănăstirea şi călugării de acolo, pentru a atrage lumea şi a câştiga bani, au lansat zvonul că s'a descoperit moaştele „Sft. Feodosie." A poftit toată lumea drept credincioasă la transportarea moaştelor şi la sfinţirea mănăstirei. La aceste ceremonii a luat parte şi Inochentie. De bună seamă au luat parte şi mulţi credincioşi moldoveni din Basarabia afară de moldovenii din satele moldoveneşti din Podolia şi Cherson. A făcut o mare impresie Inochentie, care slujea şi propoveduia în limba moldovenească cuvântul lui Dumnezeu într'un centru curat rusesc.

Mănăstirea din Balta era o mănăstire săracă, iar călugării de acolo căutau mijlocul ca să atragă darurile moldovenilor din Basarabia bogată. Şi atunci s'au gândit la Inochentie dela Noul Neamţ, care a primit să fie stareţ la mănăstirea Balta.

Aci s'a exploatat credinţa oamenilor în minunile moaştelor lui Feodosie, dar mai ales înrâurirea pe care o exercita Inochentie asupra moldovenilor basarabeni prin vorba lui curat moldovenească. In dorul lor de a se îmbogăţi călugării din Balta nu s'au dat înapoi dela nici un mijloc de a întreţine şi întări credinţa moldovenilor în „Harurile părintelui Inochentie."

Sate întregi de moldoveni veneau din fundurile basarabiei la Balta ca să audă cuvântul lui D-zeu prin gura lui Inochentie.

In aceste împrejurări chiar Inochentie s'a îngrozit de puterea lui şi ori cu ştirea lui ori contra voinţei lui, dar şarlatanii din Balta au început să insufle credinţa în masele poporului moldovenesc că **în Inochentie s'a întrupat sfântul Duh, după cum în Isus Christos s'a întrupat fiul Domnului.** Pentru dovedire s'a alergat la diferite minuni pe care Inochentie le făcea predicând. Oameni bolnavi erau aduşi în faţa lui şi el îi vindeca. Profeţii care impresionau pe închinători simpli erau speculate în chipul cel mai neruşinat de călugării interesaţi. S'a dovedit pe urmă că mulţi din bolnavii aduşi înaintea lui Inochentie, ca epileptici, histerice, etc. erau nenorociţi cumpăraţi dintr'e fraţii sau surorile din mănăstiri. De asemenea secretele pe care Inochente le divulga spre stupefacţia mulţimei erau în chip meşteşugit aflate de către călugării ce mişunau printr'e miile de închinători ce curgeau din basarabia. Nu se poate însă negă farmecul vorbirei şi puterea hipnotică pe care însuşi Inochentie o exercita asupra indivizilor, care erau predispuşi la aceasta fiind influenţaţi în mii şi mii de feluri, într'o mare de oameni adusă în stare de nebunie religioasă.

In aceste împrejurări autorităţile ruse s'au văzut nevoie să intervie şi Inochentie a fost trimis la Kamenetz-Podolsc apoi la mănăstirea Murom de lângă Petrograd şi în fine la mănăstirea Soloveţchi de pe o insulă din Marea Albă.

Nebunia religioasă însă făcuse multe victime într'e moldovenii noştri. Gospodării întregi se ruinau şi agenţi rusificatori propoveduia acum învăţătura lui Inochentie în Basarabia.

Sute şi mii de oameni, femei şi bărbaţi tineri şi bătrâni îşi vindeau pământul, casele, averea streinilor şi o împărţeau la săraci, iar ei cu toiagul în mână luau drumul pribegiei pe drumurile nesfârşite ale Rusiei „după părintele Inochentie."

Toate drumurile Rusiei până la Marea Albă sunt presărate de oasele moldovenilor noştri, care căutau liniştea sufletească într'o lume pe care nu o găseau în Basarabia lor şi unde streinii huzureau de bine.

La început clerul basarabean, mai ales preoţii cei hrăpăreţi, vedeau cu ochi buni lăţirea inochentismului căci „Băltenii" să ţineau numai de biserică şi toată averea lor o cărau la biserică. Numai pridideau preoţi cu „cetitul" şi cu „făcutul rugăciunilor" pentru fel şi fel de nevoi imaginare ale credincioşilor moldoveni. Dar boala s'a lăţit şi învăţătura a deviat. Datorită ignoranţei în care stăpânirea rusească ţinea norodul basarabean şi a sutelor de secte religioase, care apăreau şi dispăreau în Rusia, Inochentiştii au început să critice preoţimea exploatatoare şi biserica care apăsa prin birurile ei populaţia.

Şi atunci a venit reacţiunea. Administraţia rusă sub influenţa preoţimei ameninţate a început în Basarabia o goană nebună contra nenorociţilor inochentişti. Erau implicaţi în toate crimele, erau arătaţi ca tulburători ai ordinei publice, etc., căutându-se astfel stingerea lor de pe faţa pământului. Fără cap, căci Inochentie murise, nenorociţii aceştia s'au trezit pe drumuri expuşi tuturor umilinţelor şi batjocurei. Dintre ei atunci s'au ivit căpetenii.

„Pocăiţi-vă" era strigătul lor şi cu crucea în mână desculţi şi goi băteau drumul la Balta aşteptând învierea „Părintelului Inochentie" şi domnia „Epistoliei." Astăzi se găsesc mii de asemenea credincioşi care cutreeră satele Basarabiei făcând noi prozeliţi. Ceia ce propoveduiesc ei astăzi îi întradevăr o caricatură, fără nici un sens, a Inochentismului de pe vremuri. In ignoranţa lor desăvârşită aceşti nenorociţi moldoveni amestecă precepte de ale evangheliei noastre cu idei baptiste, adventiste, etc. Iţi vrobesc de Arhanghelul Mihail şi de Alexandru Machedon, de Dumnezeu şi de părintele Inochentie. N'au nici o logică în vorba lor şi ca să impresioneze mulţimea, aceşti sectanţi îşi chinuesc trupul, îşi smulg părul din ca, etc. De unde Inochentie propoveduia „să nu curveşti" Inochentiştii de astăzi cred din contra că, „prin păcat" vor dobândi curăţirea sufletului. Un fel de rasputinism. Pentru adevăr trebuie de spus că şi administraţia noastră românească îi tot aşa de vitrigă pentru ei ca-şi fosta administraţie rusească. Nimeni nu se interesează de ei.

Preoţi şi învăţători ca şi toată pătura suprapusă dela sate se ocupă cu totul de alte lucruri de cât de a lumina mintea acestor oameni rătăciţi. Şi astăzi satele noastre moldoveneşti sunt pline de aceşti sectanţi cari propagă lenea,vagabondajul, conrupţia şi bolile. Am văzut zilele trecute trei zeci şi opt asemenea nenorociţi, prinşi în comuna Piatra din jud. Orhei unde a devastat cu pietre casa preotului şi postul de jandarmi. Pe preot însuşi l'a lovit şi rănit cu pietre. Cu capul gol, desculţi, rupţi, plini de bube, această grămadă de oameni îndobitociţi ţipau, blestemau, îşi smulgeau părul din cap, să bătea cu capul de pietre iar alţii în poze de sfinţi cu crucea în mână bolboroscau rugăciuni, fără nici un sens, în care amestecau pe Dumnezeu cu Arhanghelul Mihail, Alexandru Machedon şi Impăratul Ferdinand.

Erau şi fetiţe de 11 ani şi în majoritate fete şi flăcăi şi numai vre-o cinci bărbaţi şi femei erau trecuţi de 45 ani. Examinaţi din punct de vedere medical s'au găsit toţi plini de păduchi, toate fetele deflorate şi pline de boli lumeşti, doi bolnavi de tuberculoză pulmonară, trei cu stigmate de sifilis ereditar, una cu mutism histeric, toţi plini de râie, din care unul se dădea că este Iov, iar unul Lazăr înviat din morţi.

Aceşti vagabonzi colindă satele şi fac prozeliţi între toţi desmoştenitii soartei. Toţi cei fără părinţi, toţi săracii şi nevoiaşii satelor, toate histericele şi într'un cuvânt toţi cei pe care îi cuprinde titulatura „Mizerie fiziologică", toţi aceştia îngroaşe rândurile aşa zişilor Inochentişti. Toate fetiţele mi-au declarat că, „au păcătuit" cu fraţii şi taţii lor.

In vremea aceasta cei puşi să guverneze această parte din trupul ţărei, care e Basarabia, fac ori ce, numai grija acestor nenorociţi n'o port. Şi e păcat că sunt moldoveni şi n'au nici o vină de cât că au rămas cu mentalitatea omului primitiv de şi trăiesc în secolul aeroplanului.

Dr. MIHAIL V. COTEANU

ÎNSEMNĂRI MĂRUNTE

IN MEMORIA LUI G. LAZĂR, Asociaţia Română va ţine, la sfârşitul lunei Octombrie, o şedinţă festivă. D-l G. Bogdan-Duică membru activ a fost însărcinat cu ţinerea [illegible] apărut.

GUVERNUL, ajutat de comisiunile parlamentare, cari au lucrat înainte şi în timpul vacanţei politice, a întocmit şi va prezenta în actuala sesiune a Corpurilor legiuitoare proiectele următoare:

1. Legea minelor, 2. Reforma impozitelor, 3. Legea timbrului, 4. Reforma administrativă, 5. Reforma şcolară, 6. Reforma bisericească şi 7. Codul muncei.

In afară de aceste legi şi reforme vor fi votate de Parlament în actuala sesiune toate proectele necesare pentru noua Constituţie pentru completarea ei.

IN ULTIMA ADUNARE GENERALĂ a Asociaţiei corpului didactic primar din Bucovina s'a cerut cu toată insistenţa deschiderea de cursuri universitare pentru învăţători la Cernăuţi, aşa cum există la universitatea din Bucureşti şi s'a protestat în contra unei eventuale reduceri a obligativităţii la şcoalele primare din Bucovina.

SE VORBEŞTE mult în cercurile ştiinţifice din Londra de un caz artificial de „înviere" de scurtă durată care s'a înregistrat la spitalul St. George din Manchester.

O fetiţă de 9 ani a suferit o operaţie cu oarecare succes. Medicii au judecat însă că a doua operaţie e necesară. In ultima operaţie s'a grefat un nerv sănătos pe un nerv atrofiat, dar fetiţa a încetat din viaţă. Medicii operatori, au făcut câteva masagii şi fricţiuni şi după câtva timp inima a început să bată şi respiraţia s'a restabilit. Din nenorocire, această „înviere" a fost de scurtă durată, căci fetiţa a încetat „definitiv" din viaţă.

MINUNATA PESCUIRE

— Duminecа a nouăsprezecea după Rusalii —

Vestea lui Isus a străbătut în toate părţile Galileii încă la începutul propovedaniei sale. Din toate părţile alergau oamenii să-l vadă, să asculte dumnezeieştile lui cuvinte şi să se vindece de boale şi neputinţe.

Odată era lângă lacul Genizaretului, încunjurat de mulţime mare de popor. Două corăbii de pescari erau la marginea lacului, pescarii tocmai ieşeau dintrânsele şi îşi spălău mrejile. Una dintre corabii era alui Simon. Isus l-a rugat să o depărteze puţin dela uscat şi el s'a urcat în corabie. De-acolo din corabie apoi a învăţat pe oamenii, cari stau la ţărm şi îl ascultău.

Iar dacă a încetat a grăi, poporului, a zis cătră Simon pescarul: **Depărtează corabia şi aruncaţi mreaja înapoi, spre pescuire.** Simon, cunoscuse pe Isus şi puterea lui a răspuns: **Invăţătorule, toată noaptea am trudit şi nimica n'am prins, iar după cuvântul tău voiu arunca mreaja.**

Dacă alt om l'ar fi îndemnat pe Simon să arunce mreaja în apă, nici nu l'ar fi băgat în seamă. Intr'adevăr, după a noapte de trudă zadarnică i-s'ar fi părut de prisos o nouă încercare. Despre Isus a ştiut însă, că este prooroc trimis de Dumnezeu, deaceea s'a supus şi aruncând mreaja în apă a prins mulţime de peşti, cât se rupea mreaja. A chemat pe soţii săi, cari erau în altă corabie să-i ajute s'o ridice. Au ridicat-o şi au scos peştii, umplând amândouă corabiile aşa, că aproape era să se cufunde. Işi poate închipui ori-cine, de ce simţeminte au fost cuprinşi Simon şi soţii săi văzând această minunată pescuire. Inainte de toate Simon a văzut cu multă bucurie, că n'a fost zadarnică încrederea ce şi-a pus în acel învăţător al Galileii, în care nimeni nu s'a înşelat, nici-odată. S'a gândit apoi, că el poate n'a fost vrednic de minunatul dar ce i-l'a făcut cel trimis dela Dumnezeu.

De-aceea a căzut la picioarele lui Isus grăind:

— Ieşi dela mine, Doamne, că om păcătos sunt eu! Atât pe el, cât şi pe cei ce erau cu el împreună îi cuprinsese cutremur şi frică. Erau acolo şi Iacob şi Ioan, feciorii lui Zevedeni, soţii lui Simon şi pescuiau împreună cu dânsul.

Isus a zis către Simon: **Nu te teme, de-acum vei vâna oameni!**

Auzind acestea, atât Simon, cât şi Iacob şi Ioan au scos amândouă corăbiile la uscat. Dar împreună cu peştii prinşi, le-au lăsat acolo şi s'au dus după Isus, urmându-l de-acum ziua şi noaptea vreme de trei ani şi jumătate.

Aceştia au fost cei dintâi apostoli. Simon mai târziu a primit dela Isus numele **Petru,** însemnând prin aceasta, că credinţa lui e tare ca piatra. Deaceea pe el l-a şi pus căpetenie apostolilor şi bisericii sale, cum am arătat la 29 Iunie.

Acesta e coprinsul sfintei Evanghelii de astăzi, din care vedem înainte de toate, că o mulţime de oameni urma pe Isus şi îi ascultă învăţăturile. Isus şi astăzi îşi vesteşte Evanghelia şi toată lumea e chemată să-l asculte şi să-i urmeze învăţăturile. Ceea-ce el a predicat vreme de trei ani şi jumătate se predică şi astăzi în sfintele biserici. Vrei aşadar, iubite creştine, să asculţi dumnezeieştile cuvinte a lui Isus, ca şi oamenii dela lacul Genizaretului? Atunci cercetează biserica în Dumineci şi sărbători, ascultă sfânta slujbă, Evanghelia şi predica preotului. Tu nu vei asculta cuvintele unui om, ci cuvintele vieţii de veci, cari le-a vestit în lume acum nouăsprezece veacuri Fiul lui Dumnezeu pentru toţi oamenii din toate timpurile.

Am văzut apoi, că Simon a primit cu bucurie pe învăţătorul adevărului în corabia sa. Din aceasta să învăţăm şi noi a fi primitori de streini, aducându-ne aminte, că în ziua judecăţii Dumnezeu va răsplăti şi celor cari adăpostesc în casa lor pe cei lipsiţi de adăpost.

Lui Simon i-a răsplătit Domnul încă atunci îndată. Am văzut, că prin dumnezeiască lui putere s'a umplut mreaja lui Simon de peşti. Să ne aducem aşadar aminte, că nici-o faptă bună a noastră nu rămâne nerăsplătită din partea lui Dumnezeu.

Adeseori ni-se întâmplă şi nouă ca lui Simon; trudim ca şi el ziua şi noaptea fără să putem face ispravă. Uneori plugarul munceşte o vară întreagă, iar la urmă se trezeşte, că secerişul nici pe departe nu-i răsplăteşte munca. Şi în ori-ce stare s'ar afla omul, adeseori trudeşte înzadar. Sf. Evanghelie de astăzi ne învaţă însă, că noi trebue să fim statornici în muncă, neavând dreptul să ne pierdem nădejdea, pentru-că, după-cum am arătat în Dumineca trecută, Dumnezeu nu ne lasă să suferim mai mult decât putem. Atunci când suntem mai năcăjiţi, el îşi aduce aminte de noi şi ne trimite ajutorul său.

Pricina, pentru care munca noastră nu-şi are întotdeauna roadele ei ne-o arată şi sf. Evanghelie de astăzi. Simon aducându-şi aminte, că o noapte întreagă a trudit, fără să prindă vreun peşte, cade în genunchi şi zice: **Ieşi dela mine Doamne, că om păcătos sunt eu!** Aşadar păcatele adeseori opresc darul lui Dumnezeu şi astfel munca noastră e zadarnică. Nu avem aşadar dreptul să ne răsvrătim împotriva lui Dumnezeu atunci, când nu ni-se împlinesc toate gândurile noastre şi când munca ce o muncim nu aduce roadele aşteptate. Noi suntem păcătoşi şi răi, iar Dumnezeu e bun şi iertător, dar din când în când ne şi pedepseşte, pentru-ca să ne aducem iarăşi aminte de el şi să părăsim păcatele.

Pe Simon, Iacob şi Ioan, Isus i-a făcut vânători de oameni. Ei l'au urmat şi l'au ajutat în propovăduirea adevărului, iar după înălţarea la cer a lui Isus, ei, împreună cu ceialalţi apostoli, cari au fost aleşi mai târziu, au cutrierat lumea şi au vânat oameni pentru împărăţia lui Dumnezeu.

A fost mare deosebire între vânatul lor de mai 'nainte şi cel de-acum: mai 'nainte ei au vânat peşti spre moarte, de-acum aveau să vâneze oameni spre adevărata viaţă.

Noi, creştinii zilelor de azi, încă suntem vânaţi pentru viaţa adevărată. Urmând învăţăturile lui Isus, fiul lui Dumnezeu, făcându-i sălaş în sufletele noastre, în ziua secerişului celui mare vom culege roade îmbelşugate. Vom vedea atunci cu ochii, că credinţa noastră n'a fost zădarnică şi nici încrederea ce ne-am pus în Isus.

Sfântul Evanghelist Luca

In Duminecile dela Rusale, până la Inălţarea cinstitei şi de viaţă făcătoarei cruci s'a citit în biserici Evanghelia Sfântului Matei, evanghelistul. Incepând cu această Duminecă, până în Duminecile Sfântului şi marelui post, se citeşte Evanghelia Sfântului Evanghelist Luca.

Sfântul Luca a fost doftor şi s'a născut în cetatea Antiochia din Siria. Când sfântul Apostol Pavel şi-a început călătoriile, trecând prin Antiochia Luca s'a alăturat la el şi l'a urmat în tot locul. Dela Sfântul Pavel a învăţat el viaţa lui Isus.

Un creştin, cu numele Teofil, auzind învăţăturile Sfântului Pavel a rugat pe Luca, să-i scrie pe scurt viaţa şi învăţăturile lui Isus. Luca i-a împlinit rugarea şi astfel a fost scrisă Evanghelia, care până în ziua de astăzi se numeşte a lui Luca. A scris-o după-cum a auzit dela Sfântul Pavel şi dela ceialalţi apostoli. Tot el a scris şi Faptele apostolilor, în anul 63 după Hristos. Iar Evanghelia a scris-o în anul 53 în limba grecească, din care s'a tradus apoi în toate limbile.

Locul şi anul morţii Sfântului Luca nu se ştie. Atâta se ştie numai, că moaştele lui, în vremea împăratului Constantin au fost duse în Constantinopol şi împreună cu ale Apostolilor Andrei şi Timoftei au fost aşezate în biserica din acel oraş, care până în ziua de astăzi se numeşte a sfinţilor Apostoli.

Mai amintim aici, că cuvântul **evanghelie** este cuvânt grecesc, care pe româneşte înseamnă vestire. Sunt patru evanghelii: a lui **Matei, Marcu, Luca** şi **Ioan.** In numerele viitoare vom scrie şi despre ceialalţi evanghelişti şi despre însemnătatea evangheliilor.

SEPTIMIU POPA

PENTRU SĂTENI

SLOVĂ DIN AMERICA

Primim această înduioşătoare scrisoare din America, pe care o tipărim, ca să se vadă cum simt româneşte, fraţii de acelaşi sânge şi lege cu noi, plecaţi peste nouă mări şi ţări.

Girard, Ohio, 8 Sept. 923.

Domnule director,

Şirele acestea vin din depărtare şi sunt scrise de un biet român, care de un sfert de veac aproape rătăceşte în larga lume pentru pâne. Câte suferinţi nu am îndurat şi cât de mult aş dori ca să mai revăd odată pământul scump al României întregite, în cât nu mă simt în stare ca să aştern pe hârtie, fiindcă am avut parte de puţină lumină (şcoală) în lunga-mi pribegie; însă şi în zilele cele mai negre prin care a trecut neamul din care fac parte, am fost mândru că sunt născut român.

Am citit scrisul Apostolului de la Văleni, timp de şapte ani înainte de războі, şi câte nu am mai făcut noi cei neluaţi în samă pentru ca să câştigăm stima şi dragostea marelui apostol al întreg neamului nostru românesc şi am reuşit, astăzi, să avem mângăerea ca să citim în ziarul „America", scrisorile lui.

La societatea „Silistra Românească" al cărui iniţiator şi membru fundator am fost acum 10 ani trecuţi, primim ziarul „Cultura Poporului". Din citirea acestei foi m'am convins pe deplin că este una dintre cele mai vrednice dintre ziarele ce le primim din ţară şi datoria sfântă a fiecărui român, care îşi iubeşte neamul este de a sprijini după puteri această foae.

Alăturat trimit un cec de una mie de lei, dorind ziarului „Cultura Poporului" viaţă lungă şi plină de roade pentru poporul care se scrie.

Dorind marelui general şi român, Petala, putere şi multă sănătate pentru ca să poată strânge în jurul ziarului „Cultura Poporului" pe toţi acei români cari-şi iubesc neamul şi ţara.

Cu deosebită stimă şi dragoste de român, semnez

G. C. GHIŞESCU
P. o. Box 457
Girard, Ohio.

Deşi dl general Petala, în modestia care-l caracterizează mi-a spus să nu tipăresc rândurile care-l privesc personal pe dsa, totuş nu m'am putut opri în faţa operei culturale ce o face cu mari sacrificii. Ponosul ce-i voi primi că nu l-am ascultat, va fi prea mic pe lângă mulţămirea sufletească pe care o am că oamenii puţini cari sunt de fapte mari, trebuesc răsplătiţi.

C. C. R.

Improprietăririle din judeţul Alba-de-jos

In ziua de 22 Septembrie anul acesta s'au făcut împroprietăririle reformei agrare (împărţirea de pământ) în comunele Râmeţ, Panor şi Geogel, din judeţul Alba de jos (Ardeal). Dl. Dr. C. Velican, prefectul judeţului, însoţit de o comisie au sosit la faţa locului, pentru a se preda în toată regula pământul expropriat, acelora care-l muncesc şi care au adus multe jertfe pentru împlinirea acestui vis măreţ. S'au împărţit în aceste comune peste o mie jugăre pământ arător şi de păşune. Oamenilor nu le venea să creadă la început, însă, când au văzut că de fapt se dau părţile de pământ, mulţi plângeau de bucurie.

Amintesc în treacăt că aceste comune sunt între munţii apuseni şi locuitorii lor sunt moţii aceia bravi, cari au suferit mai mult sub stăpânirea ungurească şi s'au purtat ca nişte adevăraţi eroi în timpul revoluţiei din toamna anului 1918. Lor le pot mulţumi în mare parte românii din oraşele Aiud şi Alba-Iulia, că n'au fost ucişi de gardiştii săcuilor atunci, înainte de a se fi format şi gărzile româneşti. Ungurii numai de frica moţilor ştiau mai mult. Dar în sfârşit mulţumită lui Dumnezeu, că am putut ajunge acele zile fericite când moţii noştri pot fi răsplătiţi pentru vitejia lor.

P. T.

Oameni de bine: D. C. Goian

In satul Bagza din judeţul Fălciu, la 25 August anul acesta, s'a stins din viaţă D. C. Goian. Moartea lui e o perdere dureroasă deoarece a fost un suflet ales şi o inimă bună şi tot avutu-i agonisit cu trudă şi l'a împărţit pentru fapte mari.

Născut din neam de preoţi, Goian cât a trăit nu a ştiut alta de cât să-şi iubească vatra copilăriei şi să fie aproape totdeauna şi cu sfatul şi cu fapta de săteni.

Goian, om de bine, a înzestrat satul în care s'a născut, Bagza, cu două clădiri măreţe: biserica şi şcoala.

Şi prin această fapta şi-a câştigat recunoştinţa veşnică din partea gospodarilor din acele părţi.

Goian a fost înmormântat în satul lui scump. Serviciul religios a fost oficial de P. S. Sa Nicodem, Episcopul Huşilor, însoţit de tot clerul plăşei Răducăneni.

Au luat parte prefectul judeţului d. Tiron, inspectorul şcolar d. Dragomirescu, precum şi toţi primarii din comunele învecinate.

La groapă învăţătorul Mardare, a rostit această cuvântare:

Innalt Prea Sfinţite Stăpâne, Cucernici părinţi, d-le prefect, d-le inspector şcolar şi îndurerat norod.

Sunetul jalnic dar fără de glas, al clopotelor bisericii din Bazga, au vestit moartea ctitorului ei, Dimitrie C. Goian.

Dimitrie C. Goian, stejarul bătrân la umbra căruia s'au adăpostit mii de suflete creştine ortodoxe şi din sufletul căruia s'au adăpat iarăşi mii de suflete creştine, — astăzi nu mai este între noi — şi cu toţii îl plângem.

Dimitrie Goian, — stânca bătrână şi pleşuvă, peste care s'au abătut erezii şi curente anticreştineşti, dar care n'au izbutit s'o urnească din loc şi nici măcar nici fărămituri să rupă din ea, — astăzi este condus la lăcaşul de veci, de iubiţii lui bazgani, cărora le vorbea aşa de cald şi de frumos în ceasurile de slujbă bisericească, — şi cari Bazgani îl plâng mereu.

Noi învăţătorii şcoalei din Bazga, avem datoria morală şi sfântă, de a spune măcar două vorbe în numele copiilor d-voastră, două vorbe de rămas bun, rămăşiţelor pământeşti ale lui Dimitrie Goian, făuritorul şi a acestei şcoale, în care odraslele d-voastră capătă măcar o licărire de lumină şi o părticică de suflet naţional, cu care să-şi înarmeze trupul şi sufletul în viaţa grea de mâine.

Iubiţi Bazgani! prin pierderea lui D. Goian, — aţi pierdut pe acel care v'a clădit două monumente de artă în satul d-voastră — de cultură religioasă **Biserica,** — şi de cultură naţională, **Şcoala.** Iată-le în faţa noastră pe amândouă: Biserica al cărui fiu de sânge era, fiindcă se trăgea din neam preoţesc şi pe care a servit-o cu credinţă şi evlavie până în ultimul moment din viaţa lui pământească.

Neuitatul Badea Mitrică Goian titlu sub care era cunoscut de lumea de aici şi din împrejurimi, a fost acel care a sădit în inima copilului mic, ca şi a bătrânului cu părul alb, sentimentul religios, frica de Dumnezeu, respectul pentru cele sfinte, sentimentul de bine şi iubire către aproapele. Tot el a fost acel care s'a gândit, că pe lângă această biserică, casă de rugăciuni, de mângâiere şi întărire a sufletelor pentru bazganii lui, mai este nevoie şi de-o şcoală care să insufle copiilor de mici, sentimentul naţional — dragostea de neam şi ţară — şi să le complecteze educaţia, unind sentimentul naţional cu cel religios spre fericirea satului şi prin aceasta a neamului său.

Pe acest Dimitrie Goian, care simbolizează ideia naţională şi religioasă, prin faptele din întreaga viaţă, făcând biserica şi şcoala de aici, odoare sfinte ale Bazgăi, precum şi alte ajutoare date altor biserici şi şcoli din atâtea localităţi îl fac să rămână viu între noi, îl fac să vieţuiască şi să ne aducem aminte de el ca de un sfânt, ca de un martir, ce a suferit pentru a-şi vedea opera sa, **naţional-religioasă,** înfăptuită.

Şi ca o ironie a soartei, în primăvara aceasta, când credea, că-şi va vedea măcar început lucrul la zidirea turnului — ca o înfrumuseţare a acestor două monumente, în urma unei boli, ce la vârsta lui înaintată era destul de periculoasă şi în urma unei suferinţi de câteva luni, şi-a dat sufletul, care merge deadreptul în slăvile cerului, aşezându-se la dreapta Tatălui, iar trupul se întoarce în pământul de unde a plecat.

Dimitrie Goian! Astăzi acei ce cu durere în suflet te petrecem la mica-ţi chilioară din dreapta bisericei de lângă altar, te trecem în rândul sfinţilor şi te rugăm să aibi grijă de poporenii tăi, pe care o viaţă întreagă i-ai sfătuit şi i-ai învăţat binele, şi să fii veşnic de veghe, păzitor al sufletelor noastre, cari pe fie ce clipă cad în ghiarele satanei.

Lacrămi curg din ochii noştri, pentrucă mult ai vorbit şi puţin te-am ascultat.

Vă întreb: In aceste timpuri de goană spre materialism şi îmbogăţire prin furt, vicleşuguri şi răutăţi, mai găsiţi oare unul la fel?! Mai găsiţi oare unul care toată viaţa lui să şi-o jertfească, trăind ca un pusnic pentru binele obştesc?! Mă îndoiesc că da!

Drogostea cu care s'a născut pentru biserică, sentimentul religios natural şi cel infiltrat de părinţii săi, s'au transformat în virtuţi, cari au biruit toate vointele rele, toate piedicile ce i s'au împotrivit.

Cu ochii înlăcrămaţi de adâncă durere, cu inima sfâşiată de dureri nevăzute, cu fiinţa noastră tremurândă la auzul numelui tău şi cu glasul muiat de adâncă mâhnire sufletească îţi zicem cu toţii Dumnezeu să te ierte Bade Mitrică — să te aibă în paza lui cea sfântă şi să-ţi fie ţărâna uşoară.

Frunzele copacilor te vor adăposti de arşiţa soarelui, păsările cerului îţi vor cânta imnuri religioase şi lacrămile noastre fierbinţi la căpătăiul tău, vor fi mângâierea vieţii tale pământeşti prin care ai trecut! Veşnică să-ţi fie amintirea!

Obiceiuri la şezătoare

DIN ARCHIUD (ARDEAL)

Un obiceiu foarte vechi este şi acela de-a „scoate fusul." Feciorul care şi-a propus să înceapă o dragoste cu o fată oarecare, merge la şezătoare. Aici, la plecarea lui către casă fură fusul fetei şi fuge cu el afară.

Dacă fetei îi place de el şi vrea iubirea lui, atuncea merge după fus. Dacă însă nu-i place, îl lasă cu fus cu tot.

Acesta o aşteaptă cât o aşteaptă afară şi dacă vede că nu mai merge după fus, începe şi deşiră tot tortul de pe fus pe parii din gard, iar fusul îl rumpe ori îl aruncă.

Feciorul acesta ori de câte ori se va mai întâlni cu fata care „l'o făcut de ruşine", nu mai dă bună ziua, nu mai vorbeşte cu ea, la joc n'o mai joacă; ba dacă îi stă în putere şi altora le interzice jucarea ei şi vorbirea cu ea.

SIMEON RUSSU, student

Sărbătorirea dela Avrig

In ziua de 30 Septembrie a. c. în comuna Avrig, din jud. Sibiu, s'a serbat cu mare însufleţire amintirea a unui veac de la moartea marelui român, marelui dascal al neamului Gheorghe Lazăr.

A fost o zi înălţătoare pentru noi românii; o zi măreaţă pentru avrigeni; natura şi ea a fost îngăduitoare în acea zi de toamnă, cu soare; zi care de dimineaţă arăta să ploaie.

Şi vârfurile munţilor Făgăraşilor cu Negoiul în frunte, se descoperiseră de nori, parcă înadins să vadă şi ei măreaţa sărbătoare.

Satul a fost îmbrăcat în haine de sărbătoare; un frumos arc de triumf la intrarea în sat de la gară.

Incă de dimineaţă au început să sosească în micuţa gară trenuri încărcate cu sute de oaspeţi din toate colţurile României întregite. Incă de dimineaţă delegaţi şi popor din toate comunele din frumoasa ţară a Oltului a început să sosească cu sutele.

La ora 9 şi jumătate a sosit în gară cu un tren regal A. S. Regală Prinţul Carol, însoţit de dnii miniştrii Anghelescu şi Moşoiu. Au fost primiţi de d. Prefect al judeţului Sibiu, d. General Chioski, Comandantul Corpului 7 Armată, d. General Stambulescu, Comandantul Diviziei 8, dl General Macarovici şi alţii, ofiţeri, generali precum şi multă lume.

Onorurile au fost date de o companie din Regimentul 90 Infanterie cu muzică şi drapel.

Primarul comunei Avrig a urat bun venit, aducând A. S. Regale pâine şi sare, după obiceiul strămoşesc.

A urmat apoi liturghia şi parastasul slujit de I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae al Ardealului întovărăşit de un înalt cler.

La ora 10 şi jumătate s'a început serbarea la mormântul lui Gheorghe Lazăr, în curtea bisericei din Avrig.

I. P. S. S. Nicolae al Ardealului prin o cuvântare arată viaţa şi faptele măreţe ale marelui dascăl.

A. S. Regală Prinţul Carol, printre alte cuvinte înălţătoare, care au umplut ochii de lacrămi la ascultători, spune: că Gheorghe Lazăr, primul dascăl al nemului românesc ca şi Voevozii întemeetori ai ţării, a fost Voevodul întemeierii culturei naţionale; a fost printre acei cari prin lovituri de tun au încercat dărmârea Carpaţilor, pentru înfăptuirea idealului naţional; el ar fi putut fi bogat, s'a gândit însă numai la bogăţia naţiunii prin cultură.

Incheie că a fost un preţios dascăl şi mai presus a fost om.

S'au mai ţinut cuvântări de către:

Dl ministru Anghelescu, d. ministru Moşoiu, d. delegat al Academiei Române, dnii delegaţi ai celor patru Universităţi din ţară, d. preşedinte al Societăţii Culturale „Astra", dnii delegaţi ai corpului didactic secundar din diferitele provincii d. delegat al corpului didactic primar: delegatul comunei Avrig şi alţii; cari prin cuvinte înălţătoare au arătat miilor de oaspeţi, tot ce au ştiut despre marele dascăl al neamului.

S'au depus coroane pe mormânt de: Guvernul României întregite, Biserica recunoscătoare, Liceul „Sfântul Sava" Bucureşti, Liceul „Gheorghe Lazăr" Bucureşti, Liceul „Carol" Craiova, Liceul „Traian" Turnu-Severin, Liceul „I. Diaconovici" Timişoara, Societatea Culturala „Fondul Gheorghe Lazăr" învăţătorii Ardeleni, Asociaţia corpului didactic şi altele.

La amiază a fost o masă comună oferită de ministerul şcoalelor.

La ora 3 şi jumătate a urmat conductul etnografic şi producţii populare; când A. S. Regala Prinţul Carol asistat de înaltul cler şi înalţi demnitari ai ţărei, a stat tot timpul în mijlocul poporului grăind cu parte din săteni, cari îl sorbiau din ochi de bucurie.

La ora 6 serbarea a luat sfârşit, când toată adunarea a plecat spre casele lor cu sufletele înălţate, ducând cu ei cea mai frumoasă amintire ce o va păstra veşnic.

G. ALEX.

SCRISORI DELA ORAŞE

DIN COŢMANI (BUCOVINA)

In ultimul timp s'a vorbit mult prin părţile noastre de înfiinţarea unei bănci populare, care să aibă reşedinţa în oraşul Coţmani. Infiinţătorii ei sunt, d. prefect al judeţului, d. revizor şcolar şi alţi funcţionari, cum şi un număr mare de gospodari din localitate.

Foloaşele ce poate aduce o astfel de bancă, într'un judeţ ca Coţmanii unde populaţia este numai mici agricultori, ar fi foarte mari căci s'ar împrumuta ţăranii cu bani pentru muncile agricole, plătind procente mici, iar pe de altă parte ar putea şi ei să-şi depue economiile lor cu procente, scăpându-le de primejdia de a fi furate sau cheltuite la cârciumă.

Reuşita acestei bănci va fi sigură, având-se în vedere garanţia persoanelor ce o compun şi la care se adaugă şi faptul că băncile populare sunt sub controlul direct al statului, deci nu se pot întâmpla riscuri.

Odată cu reîntoarcerea din concedii a funcţionarilor din localitate, societăţile culturale „Clubul Unirea" şi Soc. „Doina" din oraşul nostru îşi vor reîncepe activitatea..

Acest fapt, nu poate de cât să ne bucure, căci cele două societăţi ne vor da iar prilejul de a petrece împreună seri plăcute fie ascultând vre-o conferinţă organizată de membrii clubului, fie de câteva coruri cântate de societatea muzicală „Doina".

Aceste două societăţi, singurile cari nu fac nici un soi de politică şi cari nu au alt scop de cât cel cultural şi artistic, trebuesc sprijinite cu mai multă tragere de inimă de cât în anul trecut. Scopul lor este prea mare, iar acei cari au căutat, şi caută să facă intrigă pentru a le distruge, sunt aşa de mici, încât sunt sigur că seninul lor nu va atinge pe nici unul din adevăraţii membri. Mai mult încă cei cari avem grija celor două societăţi vom arăta la timp pe acei cari vor încerca să le facă rău.

O altă chestiune privitoare la aceste redeschideri, este acea a evreilor, cari anul trecut au boicotat clubul „Unirea" şi care nu ştim ce vor face în anul acesta. Vor lua parte la activitatea lor, sau vor continua greva de anul trecut. Eu cred că în cazul când vor lua parte va fi mai bine pentru toţi membri căci vor fi un număr mai mare, iar în cazul când nu vor lua parte sub acelaş motiv ca anul trecut, nu vor face nici un rău societăţilor care vor funcţiona şi fără ei, dar în schimb ei se vor alege cu dispreţul din partea celorlalţi membri.

V. PAVEL

Strigături la horă

Ai da dura, dura, dura,
săruta-v'ar neica gura,
Nu la toate ci la una
pe care o chiamă Păuna.
Şi mi-a zis lelea Păuna
să-i dau duri numai una;
Ciocârlia sus pe ouă,
să-i dau duri numai două.
Şi mi-a zis popa Andrei,
să-i dau duri tocmai trei.
Lăsăm trei şi să dăm patru,
căci s'a supărat bărbatul.
Mi-a mai spus popa Drăghici,
să-i dăm duri numai cinci.
Şi mi-a spus popa Tănase,
să-i dăm duri numai şase.
Lăsăm şase să-i dăm şapte
mâţa popii nu bea lapte.
Mi-a spus popa Potop,
să-i dau duri numai opt.
Astă noapte a picat rouă,
să-i dai duri numai nouă.
Bulgăraş de ghiaţă rece,
să-i dai duri câte zece.

După fiecare strigare se face pas la dreapta şi la strânga, apoi bate pe loc după comandă cu piciorul în pământ câte numere s'au comandat.

Culese de la flăcăii din comuna Ştefăneşti, jud. Muscel, de N. G. OŢELESCU.

Dela Opera Română din Cluj

„Madame Butterfly" — „Cavalleria Rusticană" — „Pagliacci"

Luni în 24 Septemvrie a. c. s'a reprezentat „Madame Butterfly" de Giacomo Puccini, iar Vineri în 28 Septemvrie, „Cavalleria Rusticană" de Pietro Managni şi „Pagliacci" de Ruggero Leoncavallo.

Aceste trei personalităţi strălucite şi populare a muzicei contimporane din Italia, sunt creatorii adevăraţi şi cei mai desăvârşiţi reprezentanţi ai muzicii dramatice modernă, numită veriristă din Italia; aceste trei personalităţi au stăpânit prin operele lor geniale şi stăpânesc şi astăzi încă, copleşitor repertorul tuturor operelor din lume.

După marea şi fastuoasa eră romantică din secolul al XIX-lea, reprezentată în Italia prin operele lui Rossini, Bellini şi Donizetti, a strălucit ca o stea solitară marele Giuseppe Verdi, care prin operele sale devenite atât de populare, a fost singurul reprezentant în străinătate al muzicii dramatice italieneşti, dintre autorii atunci în viaţă.

Cu toată personalitatea lui extraordinară, totuş, el nu a avut o influenţă hotărîtoare asupra stilului compozitorilor de mai târziu ai ţării sale, cum ar fi fost natural să fie.

Aceştia au imitat la început mai mult pe Gounod, genialul autor francez al operei „Faust", apoi pe Bizet, şi în urmă pe Massenet.

Principiile cardinale ale operelor lui Richard Wagner, care, în general a influenţat întreaga muzică de teatru, asemenea a avut puţină influenţă asupra lor, împrumutând numai unele procedee tehnice, dar şi pe acelea tratându-le foarte superficial.

După o scurtă epocă de tranziţie, Mascagni, Leoncavallo şi Puccini, sub influenţa amintită a maestrilor francezi, păstrând fiecare dintre ei o fizionomie proprie şi menţinând destul de fidel caracterul naţional, liberând opera de tot romanticismul antic şi punând pe scenă în locul marionetelor istorice sau de invenţiune oameni din ziua de azi, au creat opera italiană veristă.

A influenţat mult la crearea acestei direcţii veristice în operă şi caracterul operelor literare dramatice contimporane.

Succesul extraordinar pe care-l au operele scrise în acest gen, este garanţia principiului lor vital, inerent, care a dat o cale nouă operei, cu totul deosebită de cea wagneriană, aşa de mult favorizată de germani.

Dintre operele acestor trei maestri, cea mai norocoasă şi cea mai populară este „Cavalleria Rusticană" de Pietro Mascagni, născut în Livorno, în anul 1863. Este o operă plină de temperament, de căldură şi de tinereţe, bogată în inspiraţie, dramatică, sinceră şi înainte de toate naţională, având în această privinţă o importanţă istorică, fiind prima din literatura muzicală în care domineazá elementul popular simplu şi instructiv. Singura greşală vădită îi este superficialitatea aparatului tehnic al construcţiei.

Un succes asemănător a avut şi „Pagliacci" de Ruggero Leoncavallo, autor al muzicii şi al libretului, născut la Neapole, în anul 1858 şi mort de câţiva ani.

In comparaţie cu „Cavalleria Rusticană", „Pagliacci" are mai puţină originalitate şi inspiraţie, dar mai multă experienţă de teatru şi o admirabilă frazeologie muzicală.

Muzica pantominei este foarte bine reuşită şi în general bucăţile cu caracter leger.

Dar pe când steaua lui Mascagni şi a lui Leoncavallo, luceşte cu mult mai ştearsă în operele lor de mai târziu, până atunci aceea a lui Giacomo Puccini, născut la Lucca, în anul 1858, autorul lui „Madame Butterfly" şi a altor opere foarte populare ca „Manon", „La Bohéme", „Tosca", „Franciulla del Vest" este din ce în ce mai strălucită.

El a fost primul şi principalul creator al operei veristice italiene, ducând această şcoală la deplin succes prin popularitatea extraordinară a operelor sale.

In „Madame Butterfly", Puccini a încercat pentru prima oară asimilarea unui nou sistem armonic, lui aşa de mult caracteristic şi pe care a ştiut să-l adapteze în mod genial naturii sale.

In această operă ca în aproape în toate, el încearcă cu predilecţie să studieze şi să aprofundeze în cele mai sensibile fibre, sufletul femeesc, şi e deci foarte natural ca muzica lui să fie aproape întotdeauna foarte delicată şi plină de poezie, dar poate prea debilă pentru caracterizarea corespunzătoare liniilor şi situaţiilor dramatice mai mari.

La premiera de Luni, în „Madame Butterfly", rolurile principale susţinute cu succes de dna Silvia Tiron şi dra Ana Rozsa şi de dnii Nagacewsky, Crişan, Dr. Lăpădat şi Gavrilescu.

Opera a fost dirijată de d. Schüller, cu calităţile sale bune; dlui, însă, să nu uite că orhestra în muzica de operă trebue să aibă evident rolul acompaniator, acomodându-se precis situaţiei şi vocei artistului, şi niciodată nu e permis să capete caracter dominant de muzică simfonică.

In „Cavalleria Rusticană", a cântat în Santuzza, dra Aca de Barbu, în Lola dşoara Rozsa, în Lucia dşoara Donalidovici, în Turidu d. Apostolescu, trecut definitiv şi cu succes de la bariton la tenor, iar în Alfio, d. Szabó.

In „Pagliacci", în Nedda dra Aca de Barbu, în Canio d. Apostolescu, Prologul şi Silvio d. Laurian Nicorescu, în Tanio d. Gavrilescu.

Ambele opere au fost dirijate de d. Jean Bobescu, cu talent şi dibăcia sa de a şti acomoda tuturor situaţiilor. Direcţia de scenă şi montarea cu decorurile juste şi admirabile, sunt dovada recunoscutului talent şi culturii vaste a dlui Constantin Pavel, distinsul director de scenă al Operei.

L. N.

ABONAMENTUL: Pe un an 180 lei. Pentru săteni, învăţători, profesori, preoţi, studenţi, funcţionari, meseriaşi şi muncitori 120 lei pe un an. Abonamentul plătit înainte; se poate face şi pe jumătate de an. oooooo

Cultura Poporului

ABONAMENTUL: Pentru instituţii financiare, ale statului şi biblioteci 300 lei pe an. Pentru sprijinitorii foaei minimum 300 lei. In America 3 dolari. In Jugoslavia 100 dinari pe an. In străinătate 250 lei pe an.

UN CLOPOT ISTORIC

Intre alte amintiri, din vremea războiului, vrednice de povestit generaţiilor viitoare, avem şi pe aceea, că clopotul cel mare, de la mănăstirea Văratic, a fost spart de ostaşii invalizi — cei mai mulţi din Oltenia şi din Regimentul Mircea-Prahova, în toiul luptelor de la Mărăşeşti; cari, în dorul lor de a se întoarce, cât mai curând acasă, l-au sunat cu furie, chemând lumea la biserică, ca să se roage lui Dumnezeu, pentru biruinţa oştirii noastre, asupra duşmanilor şi ruperea frontului.

Dreptatea şi măreţia cauzei cer, ca, în amintirea acesuti dor-sfânt, al ostaşului invalid, purtând pe trup semnul ranelor de ostaş viteaz, acest clopot, să fie, din nou turnat prin subscripţie pubică, de zece ori mai mare, adică de zece mii de chilograme.

Şi avem nădejdea, că în acest scop, poporul va da obolul lui cu multă bunăvonţă, iar oştirea va dărui materialul pentru returnarea acestui Clopot-Istoric, din tunurile luate dela vrăjmaşi, după cum era obiceiul, din vremurile vechi.

Şi aşa: ca semn de recunoştinţă, către viteaza noastră oştire, pentru biruinţa câştigată, asupra duşmanilor, în marele război, sub comanda MAJESTĂŢEI SALE REGELUI FERDINAND I, prin care s'a întregit neamul, alcătuind „România Mare" vom lăsa generaţiilor viitoare, la mănăstirea Văratic, ca scumpă amintire: „UN CLOPOT ISTORIC."

Această hotărîre ,s'a luat de Noi, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, cu Soborul mănăstirii Văratic, în ziua prăznuirii numelui: MAJESTĂŢEI SALE REGINEI MARIA, din anul mântuirii 1922, luna August, ziua 4; stareţă fiind Maica Zenaida Racliş.

PIMEN,
Mitropolitul Moldovei.

DIN MOLDOVA

VINE VALEA

Te urci pe valea Bistriţei, plecând de la Piatra, strânsă grămăjioară între Cozia şi Cer-Negura împădurită, mereu mohorâtă. Şoseaua care ţine tovărăşie râului repede, când se îndepărtează de el, când se apropie de ţi-e frică să dai drumul cailor în trap. Rămâne în urmă Mănăstirea Bistriţii, lăcaşul de veşnică odihnă al lui Alexandru-cel-Bun, treci pe lângă Bisericani, cu biserica ascunsă într'o pădure de fagi; abea zăreşti pe coasta dealului castelul de la Pângăraţi. Drumul se îngustează mereu; Bistriţa se mânie, strâmtorată de bolovanii ce i se pun în cale, ori umflată de apele Tarcăului.

Mai departe şoseaua şerpueşte după drumul apei; aice se suie însă pe coasta dealurilor, răcorite de izvoarele limpezi ce ţâşnesc din măruntaele de piatră, aice se întinde ca o sfoară în mijlocul pajiştilor înflorite dintre Secul şi Buhalniţa. Când să intri în Hangu, şoseaua e ruptă în două. Un morman de bolovani, claie peste grămadă, se pune dea[illegible] prin-tre cele două rânduri de case, ce se ţin una până'n Răpciuni şi dacă apuci spre Călugăreni, lăsând în stânga drumul ce duce la Ceahlău, alte îngrămădiri de bolovani ţi se pun în drum; de data aceasta e mai rău, căci ocolindu-le eşti în primejdie să cazi în Bistriţa.

La fel e mai în sus de Borca, ori la intrarea în Broşteni.

De unde atâţia bolovani? Cine îi scoate din coasta muntelui, închizând drumul, stricând munca de ani a omului?

Intâmplarea îţi poate de răspunsul. Nori groşi se ridică dinspre Prisăcani, învălue turnurile Ceahlăului, lăsându-se spre Călugăreni. Dinspre apus zarea se întunecă, măcar că înspre răsărit cerul e limpede. O pânză deasă de ploae, cu ropote de picături mari, acopere dealurile neîmpădurite. Vreme de zăbovit nu este. „Vine valea" se aude de undeva strigând cu desnădejde. In vâlceaua prin care mai înainte nu curgea nici o şuviţă de apă, acum clocotesc valuri tulburi, rostogolind bolovănişul scos din coasta muntelui în mersul lor furios. Bolovanii se bat unii cu alţii, mânaţi de puterea apei, se ciocnesc de vueşte valea. Crezi că fundul văii în adevăr se scurge, că muntele întreg e gata să se năruie, desţălinindu-se din temelie. Ajungând la şosea, valurile îşi pierd puterea, se prefac în şuviţe; unele apucă pe drum în jos, altele trec şanţul scurgându-se spre râu. Bolovanii rămân locului, apa curge mai departe. Norii se împrăştie; soarele arde cu putere, iar din pământ se ridică aburii, în pânze subţiri, ca dintr'o cărămidă înfierbântată. Sălbatecul puhoiu descreşte; din sgomotos, asurzitor de sgomotos cum era, îşi domoleşte glasul, apoi abea şopteşte, prelingându-se printre bolovanii ce i-a cărat în furie, până când amuţeşte de tot, pare că nici n'ar mai fi fost. In scurta-i viaţă turbulentă de câteva ceasuri însă, a doborât căsuţa prea apropiată de el, a rupt drumul aşezat cu trudă pe coasta muntelui.

Un rău nu vine nici odată singur. Jgheabul pe unde curge şuvoiul sălbatec, este adâncit. Sus pe coastele dealurilor neîmpădurite, picăturile de ploaie sosite cu iuţeală şi putere, s'au croit spre el drumuri mărunte. Azi ulucul săpat e ca urma unui plug; mâne brazda e mai adâncă; tot mai adânci se fac aceste tăieturi în coastă, se apropie unele de altele, până ce se întrunesc în jgheabul principal, în care se varsă şuvoaiele mai mici din sus, mărind puterea cu care spintecă muntele. In locul brazdelor înguste, cu vremea, se croiesc şanţuri adânci, până când se schimbă în râpi cu fundul plin de pietriş. Din an în an, dealul sau muntele acoperit cu păşuni ori ogoare, e ca o piele râioasă, sgâriat de râpi proaspăt tăiate, mereu adâncite. Locurile se sălbătăcesc; semănăturile dispar; oile nu mai au ce prinde; la urmă nici caprele nu mai au ce apuca. Pământul pare ars. E de ajuns ca să priveşti dealurile desgolite dintre Cotnari şi Hârlău în comparaţie cu acele rămase încă împădurite, ca să poţi să-ţi dai sama de puterea de distrugere a puhoaielor. Frumoşii munţi, umbriţi odinioară, din jurul Dornei, îţi fac acum mai mare milă, iar Vrancea bogată, de demult, azi e asemănată cu ţinuturile arse de soare din sudul Algeriei. In cele din urmă oamenii de prin asemenea locuri pustiite, ne mai având din ce trăi, îşi iau traista'n băţ şi se tot duc în alte părţi.

In acest chip în ţinuturile muntoase ale Franţei de sud, în vreme de 10 ani numai, s'a sălbătăcit un sfert din pământul ce se mai putea folosi pentru fâneţe ori semănături; în 50 de ani, din 1000 capi de familie, care-şi duceau viaţa pe acolo, peste 150 au trebuit să-şi ieie lumea'n cap.

Vina însă e tot în lăcomia omului după câştig repede. Cerându-se lemne, ei au tăiat pădurile cu nemiluita. Lemnele aduc bani, au gândit ei, iar locul rămâne bun pentru păşune; câştig peste câştig.

Decât socoteala de acasă şi cu cea din târg nu se nimereşte. Cu vremea apele repezi ne mai găsind nici o opreală în drumul lor, se fac stăpâne pe locurile lipsite de păduri; le rup, le mănâncă iar calicia vine după belşug. Lăcomia este amar pedepsită.

Vrednicia, judecata şi ştiinţa omului însă, găseşte leac la toate; păcatele părinţilor nu e drept să fie ispăşite de către cei ce vin în urma lor. Măsuri de îndreptare împotriva răului se pot lua.

După cum am îmblânzit animalele sălbatice, schimbându-le în fiinţe ascultătoare şi folositoare, tot aşa oamenii, când a ajuns cuţitul la os, s'au pus la luptă şi cu apele furioase, din calea cărora alţii înaintea lor, au trebuit să fugă. La urma urmei se îmblânzeşte şi sălbătăcia şuvoaielor, scăpându-se astfel ţinuturile de pustiire mai mare. Impădurind din nou cu stăruinţă vârfurile munţilor desgoliţi, apa, în curgerea ei, se opreşte din trunchiu în trunchiu; parte se domoleşte, parte întârziind în mers, e suptă de pământ. Duşmanul este schimbat astfel în prieten, căci apa vârâtă în pământ dă viaţă arborilor, hrănindu-i. Dar nu numai şuviţelor de ploaie li se taie puterea. Puhoaiele din vale, ne mai venindu-le apă din sus, rămân şi ele pipernicite, fără vlagă. Ac de cojoc s'a găsit şi pentru furia lor. Impletind garduri de nuele deacurmezişul drumului lor, ori zidind zăgazuri din distanţă în distanţă, viitura apelor se domoleşte, puterea lor slăbeşte. E ca şi când unui om în fugă, i-ai pune mereu piedici; îl întârzii într'una până ce, tot ostenindu-l, se dă bătut. Valurile împuţinate, fiind silite să cadă din zăgaz în zăgaz, nu numai că nu pot scormoni bolovani din munte, dar îi lasă în cale şi pe cei care i-au adus. Când a ajuns la drum, la părţile locuite ori semănate, se scurg liniştite prin canalul săpat pe sub şosea, îndreptate spre râul cel mai apropiat.

Omul a învins; desnădejdea nu cuprinde decât pe cel fără voinţă. Puterea e în mâna lui; iar dacă puterea este ajutată de judecată şi ştiinţă, el e stăpân pe ori şi ce.

I. SIMIONESCU,
Membru al Academiei Române
şi rectorul Univ. din Iaşi

MĂNĂSTIREA TISMANA

La poalele munţilor Gorjeneşti, cale de trei ceasuri de la Târgu-Jiu, într'o poziţie minunată ca privelişte, se află mănăstirea Tismana, a cărei trecut e plin de amintiri istorice.

Mircea-cel-mare, aici, s'a abătut din cale când trecea la Severin întru întâmpinarea regelui Sigismund. Tot aici s'a adăpostit Matei Basarab după învingerea suferită lângă Bucureşti, când Leon Vodă, trimesese pe banul Bou şi Nedelcu Botenu cu oşti să-l prindă la anul 1631. Aici Tudor Vladimirescu îşi întări pandurii pentru a scăpa ţara din domnia străină şi a-i reînnălţa demnitatea naţională mai ales după pacea de la Kuciuk-Kainargi, la 1774.

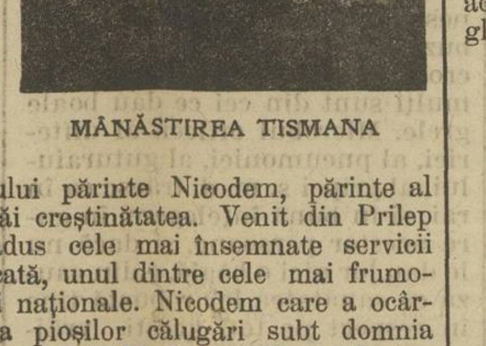

MĂNĂSTIREA TISMANA

Tismana fala Gorjului şi a Ţării-Româneşti, cuib măreţ al nemuritorului părinte Nicodem, părinte al cărui nume nu se va stinge cât va trăi creştinătatea. Venit din Prilep (Albania) pe la 1350, în Gorj, el a adus cele mai însemnate servicii ţării, înălţând prin anevoinţa sa nesecată, unul dintre cele mai frumoase monumente religioase, culturale şi naţionale. Nicodem care a ocârmuit timp de cinci zeci de ani ceata pioşilor călugări subt domnia religioşilor şi patrioţilor Domni Basarabeni: Vladislav, Radu Negru, Dan şi Mircea-cel-mare.

Mănăstirea Tismana este fermecătoare totdeauna; dar adevărata clipă de vrajă a Tismanii, ceasul când nu se poate ca orice român să nu o vadă e numai odată în an, în mijlocul verii, în ziua de Sf. Maria mare, când bătrâna mănăstire îşi deapănă amintirile în şoapta care înfioară cu însoţirea prietinoasă a codrilor. Numai cine nu a văzut Tismana înfiptă pe stânca frumoasă şi măcinată de vremi a culmei cu acelaş nume, culme vârîtă între prăpăstioşii munţi: Ieronii şi Cioclovina, lipită de Stârmina, stâncă dinspre meazăzi ce o ameninţă a o acoperi sub năruirea ei năprasnică, frumoasa cascadă ce-şi perde valurile în râul Tismana, numai acela nu-şi poate închipui icoana măreaţă ce înfăţişează privelişte mănăstirii, locul de frumoase mărgăritare al Ţării-Româneşti.

Măreaţă în zidirea ei albă se înalţă în mijlocul căsuţelor umile, biserica mare a mănăstirii, cu chilii de jur-împrejur asemenea unei cetăţi. Biserica e de formă lungăreaţă. Temelia la un metru înălţime de pământ e strâns legată cu două rânduri de piatră cioplită.

UŞA MĂNĂSTIREI

In sus zidurile bisericii sunt făcute din cărămidă mare; afară de colţuri cari sunt şi ele încheiate din piatră cioplită. De jur-împrejur brâul de sub streşină e şi el făcut tot din piatră cioplită cu nervure sau ciubuce cari se încovoae sus în arcuri. Forma bisericii se impune prin îngustimea, înălţimea şi soliditatea ei.

Pictura, ca toate picturile bizantine, înfăţişează sfinţi şi martiri cu feţele strălucitoare de acea înfăţişare dumnezeiască, înfăţişare ce însufleţeşte prin credinţa arzătoare a timpului în care arta bizantină s'a născut.

Aici se vede curăţenia sufletului, nevinovăţia creştină, credinţa puternică, ce dispreţueşte frumuseţea trecătoare a omului şi a lumei stăpânită de patimi.

Blândele chipuri ale ctitorilor ce privesc de pe pereţii vechi, cu o linişte neturburată, cu o seninătate cerească pe cei ce intră în acest lăcaş nicodemian cu atâtea sute de ani, îi îndeamnă spre pietate şi fapte bune, iar inscripţiile dese pline de înţelepciune şi balsam mângâitor în restriştele omeneşti, împrăştie raza de fericire peste fruntea acelora ce-şi pleacă genunchii înaintea sfântului prestol de tisă.

Biserica a suferit şi ea multe prefaceri cari i-au lăsat doar planul, adică forma generală neschimbată.

Inăuntru în nartex (mijloc) şi apoi în naos două policandre de bronz aurit au înlocuit pe cele vechi de cristal. Stranele vechi păstrează în ele întreaga amintire a timpului trecut.

In altar sunt lucruri străvechi, ctitoreşti, cruci de argint aurit, bătute în pietre scumpe.

In total: arhitectura, pictura, săpături de tot felul şi ornamente sculptate în piatră, în lemn, pe os, vase şi alte odoare de metal lucrate cu dălţiţa sau gravate, turnate masiv sau de sârmă, înfrumuseţate cu aur sau smalţ; vasele sfinte neînchipuit de măestrit lucrate, cu îmbelşugată dărnicie făurite; ştofe bogat ţesute cu cusuturi grele şi legate în aur, argint şi mărgăritare, minunate prin frumuseţea florilor şi a chipurilor ce întrupează cu atâta viaţă arta trecută, arată sufletul pios al strămoşilor noştri, al bunilor Domni, cari cu mari sacrificii şi cu multă anevoinţă ale celui cuvios părinte Nicodem, ce planează ca sfânt protector al Tismanii, au putut realiza aceea ce întruneşte gustul şi arta într'una din coroanele cele mai mărețe ale munţilor Gorjului. In adevăr inima palpită aci sub o căldură dulce şi neînţeleasă, piciorul pare că nu atinge pământul pe unde sunt întipărite urmele Basarabilor. Inima cea cu dorinţe atât de tăinuite şi nesăturate, şi mintea ispititoare de a cuprinde totul par mulţumite sub cerul Tismanii.

Aceasta este mănăstirea Tismana, lăcaşul sfânt în care s'a păstrat credinţa cât şi istoria naţională

De aci a plecat Tudor Vladimirescu — eroul Parângului — cu luptă împotriva lipitorilor Greci; aici îşi vor întări credinţa în viitorul României toţi câţi înclinându-şi fruntea înaintea Sf. lăcaş întemeiat acum cinci şi jumătate veacuri pe trunchiu de tisă; vor vedea faptele glorioase ale trecutului românesc isvorâte din taina credinţii strămoşeşti.

(Rîndul I-iu de sus).

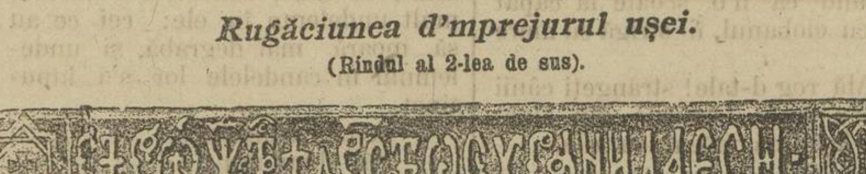

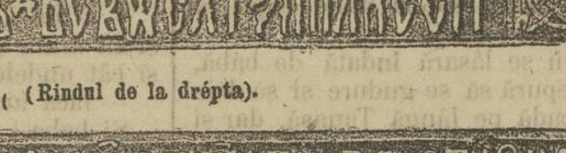

Rugăciunea d'mprejurul uşei.

(Rîndul al 2-lea de sus).

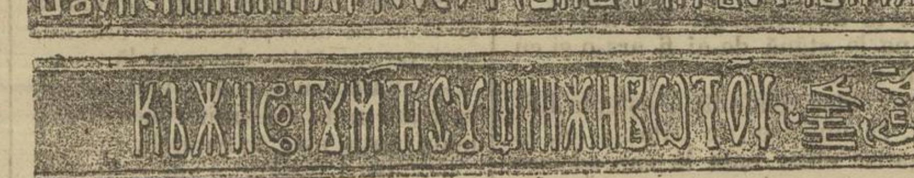

(Rîndul de la drépta).

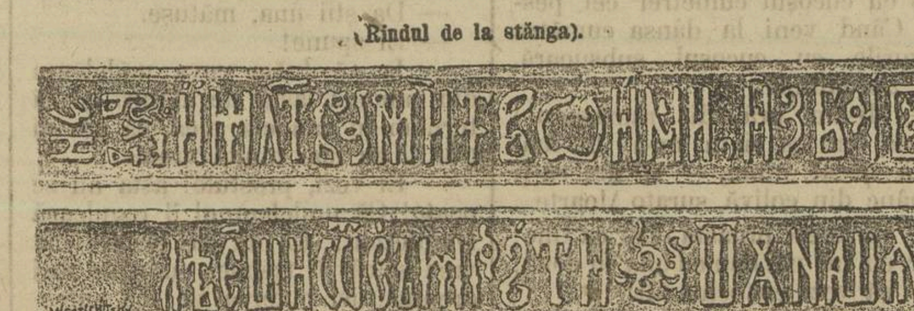

(Rîndul de la stânga).

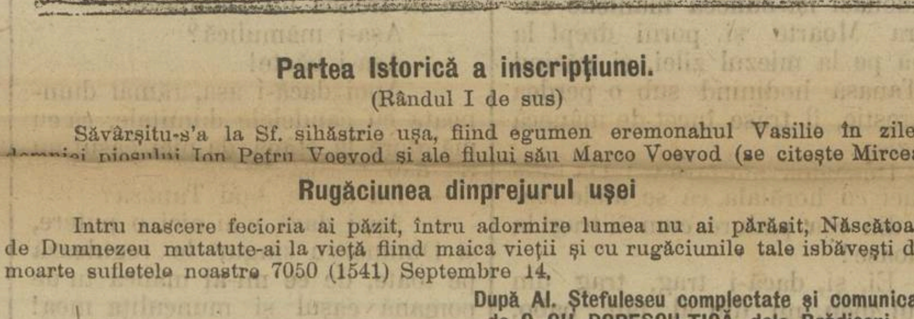

Partea Istorică a inscripţiunei.

(Rândul I de sus)

Săvârşitu-s'a la Sf. sihăstrie uşa, fiind egumen eremonahul Vasilie în zilele domniei piosului Ion Petru Voevod şi ale fiului său Marco Voevod (se citeşte Mircea).

Rugăciunea dinprejurul uşei

Intru nascere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit, Născătoare de Dumnezeu mutatute-ai la vieţă fiind maica vieţii şi cu rugăciunile tale isbăveşti din moarte sufletele noastre 7050 (1541) Septembre 14.

După Al. Ştefulescu complectate şi comunicate de C. GH. POPESCU-TICĂ, dela Brădiceni

La porţile literaturii

ANDREI CLOPOTARUL

Pe zidul ros de ploaie, de-asupra pe altar
Andrei moşneagul alb, e pus să stea de veghe,
Şi satul să-l vestească bătrânul clopotar,
Când vor veni Românii, sunând arama veche;

Intinerind bătrânul, colindă orizontul.
Departe aude trâmbiţi, aude cânt şi tropot,
Cu ochii plini de lacrămi, Andrei privind spre Domnul
El prinde funia 'n zdrenţe şi trage vechiul clopot:

La margine de sat, bătrâni, femei şi tineri,
Cu preotul în frunte salută pe-a lor fraţi
Şi hora se incinge, între pământ şi cer
E numai veselia a celor liberaţi!

Când oastea mai voioasă, se strânge şi porneşte
Ca 'n vis trâmbiţa sună, din ce în ce mai rar,
Andrei vrea s'o oprească, porneşte-a'i da de veste,
Dar cade mort în uşă, bătrânul clopotar.

Iarna anului 1918 în Ardeal — *T. TUREL*

Muzică românească

CÂNTEC RĂZĂŞESC

— MELODIE VECHE — ***Culeş şi armonizat de A. VOEVIDCA***

Cor mixt.

Tempo de horă

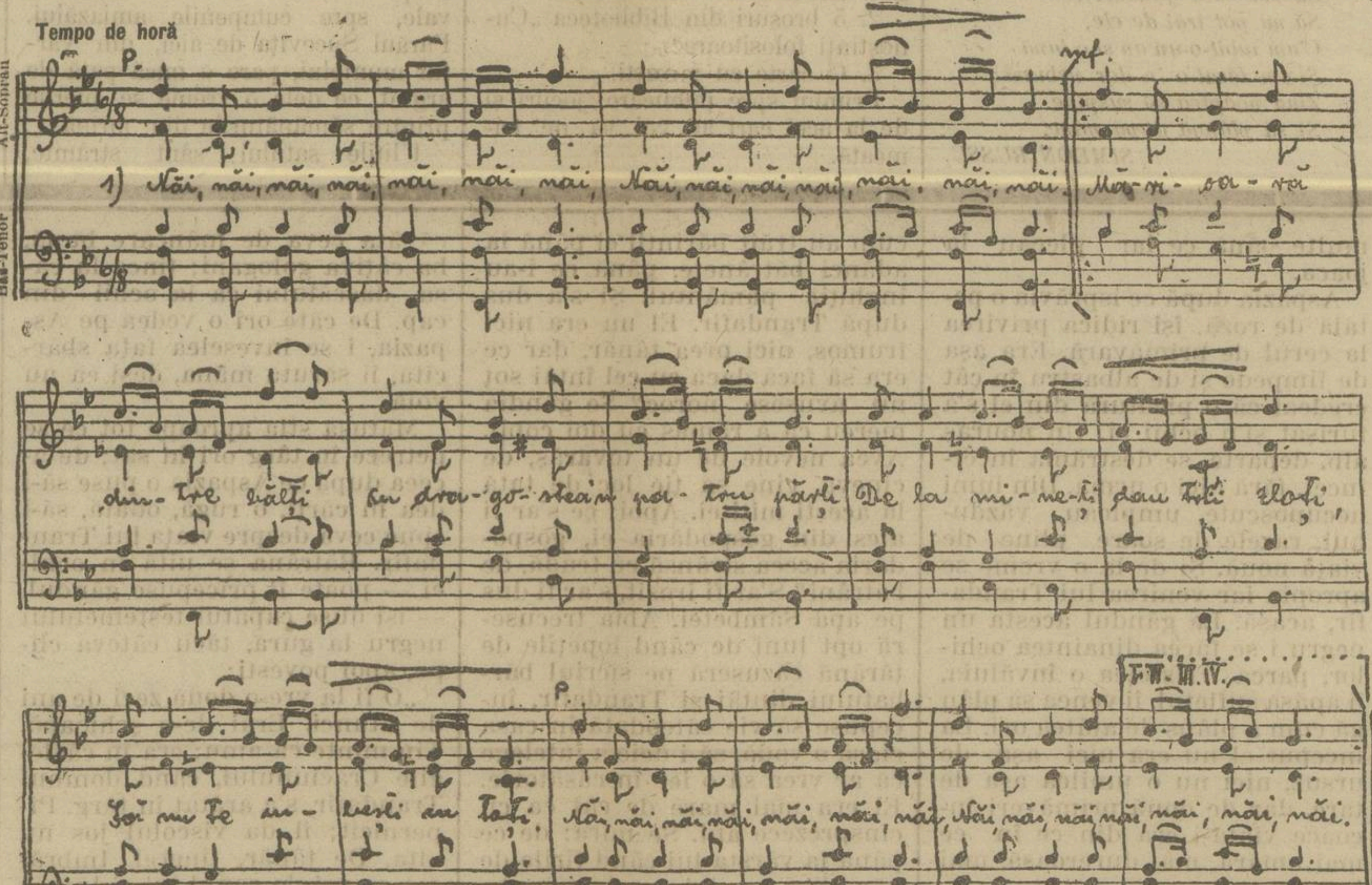

Mărioară dintre bălţi
Cu dragostea 'n patru părţi,
De la mine-ţi dau trei zloţi
Să nu te iubeşti cu toţi.

Şi eu cu drăguţii mei.
Banii ştiu să-i cheltuesc
Dar pe bani nu mă iubesc.
Rămâi tu cu banii tăi

Vrei o floare, nu-ţi dau floare,
N'aţi guriţa 'ndulcitoare
Vrei ce vrei, eu vreau nu vreau,
Iacă-ţi dau sufletul meu.

Om frumos să nu mai fii
Nici cal bun să nu mai ţii;
Om frumos l-or înşela
Calul bun ţi l'or fura.

Scris-am mândrei...

Scris-am mândrei astăzi carte,
Să m'aştepte mâine'n zori,
Cale lungă ne desparte
Insă-mi de-te Domnul parte,
Ca s'o văd de multe ori.

Pân' la ea sunt două sate,
Dar cum calul mi-este bun
Şi de plec pe înoptate
Intr'un ceas şi jumătate
Sunt la tufa de alun!

Pe cărarea tăinuită,
Stau o vreme de-o aştept,
Bate Murgul din copită,
Ea din crâng ca o ispită,
Văd că 'mi ese 'n faţă drept.

Soarele şi-arată geana
Luminoasă 'n răsărit,
Tremură în braţe Leana
Şi în cântece poeana
Deodată s'a trezit.

Păsărelele se vede,
Au semnalul lor ştiut
Şi că-i drumul, lung, mă crede
Când au prins să ne desmerde,
Eu îl uit într'un minut!

P. CHIRCULESCU-BUDEŞTI.

Cântec

Cântec ne'nţeles de lume
Cânt în drumul meu pribeag,
Nimenea să nu mă ştie
C'am pierdut ce mi-a fost drag.
Cânt duios a-mea cântare,
Numai cântecu-i al meu;
Mă 'nsoţeşte'n depărtare,
Iar eu cânt fără să vreau.
Sunt copilul pribegiei,
Părăsit, al nimănui;
N'am durerea mea la cine,
N'am în lume cui s'o spui...

T. A. DUMBRAVA.

Emigrarea în America

Sub cuvântul de emigrare înţelegem când de pildă românii noştri dela sate, nemulţumiţi de soarta lor, îşi părăsesc copiii, soţia şi ţara, ducându-se în America sau alte ţări străine, cu scopul de a câştiga bani mulţi şi a deveni bogaţi într'un an doi.

Doamne, dacă stai să judeci puţin, vezi ce mare-i setea omului pentru bani mulţi, şi de câte ori aceasta sete o plătim scump. Ce mare este dragostea ori cărui părinte faţă de copiii săi, de familie, şi ţara lui, şi totuşi sunt mulţi în starea aceea, lăsându-se orbiţi de visul înşelător, că numai în ţări străine poţi câştiga mult şi uşor, ca apoi să-şi lase tot ce au mai scump copiii, soţie, neamurile, satul unde s'a născut şi crescut, patria lui dulce, tot, tot şi să ia lumea în cap după câştiguri mari şi uşoare, Cu ochii înlăcrimaţi, inima sângerândă de durere îşi sărută copiii, neputându-le răspunde la întrebările lor copilăreşti ca: „Unde mergi toată"? „Când vii acasă"? sau „Ce-mi aduci când vii"? Poate în clipele acelea de durere nici nu-i trece prin minte, gândul, poate nu se va mai putea întoarce nici odată... Să mângăe numai cu aceea că doar îi va ajuta bunul Dumnezeu şi va câştiga bani mulţi. I-şi aduce aminte de ceeace i-a spus domnul acela înalt, cu pălărie verde, haine sure şi papucí galbeni, care a fost la ei în sat şi le-a făgăduit la mai mulţi, că îi va întovărăşi în America, la un loc sigur, unde dacă lucrează numai o jumătate de zi, câştigă cât în România trei săptămâni.

Omul năcăjit de multe ori crede orice minciuni, şi îndată îşi face socoteala că va merge şi va sta în America un an de zile, de unde apoi se va înapoia ca cel mai bogat om din sat. Ba încă de are numai două văcuţe, una o vinde ca să poată plăti domnului cu făgăduelile, suma de 5000 mii de lei cât a cerut acela pentru cheltuelile de paşaport şi drum. Nici nu se gândeşte că numitul domn necunoscut — dar foarte prietenos — poate fi un simplu şarlatan, se cugetă numai la banii cei mulţi pe care îi va câştiga în America. Astfel Badea Ioan al lui Negrea cu alţi necunoscuţi porneşte la drum şi după o călătorie de câte 5—8 săptămâni ajunge în ţara dolarilor — America. Aici caută în stânga şi *în dreapta, dar se pomeneşte c*ă domnul cu făgăduelile nu-i ca î[n] palmă. S'ar plânge, nu-l înţălege ni[me]nea, fiindcă pe acolo se vorbeşt[e] altă limbă, pe care românul nostr[u] nu o ştie. Atunci, văzându-se păcălit începe să înjure şi să-şi blestem[e] viaţa. E târziu totul. S'ar întoarc[e] îndărăpt, dar cu ce...? Bani nu ma[i] are. O singură vacă, şi o droae d[e] copiii. Ce să facă? Să se omoare? E pacat. Aşa se luptă emigrantu[l] nostru, frământându-şi mintea cu[m] va putea înconjura foamea sau alt[e] neajunsuri. Deodată îşi aduce amint[e] de mica poezie pe care copilul să[u] cel mai mare, care umblă la şcoală a cetit-o din carte:

„Fie pâinea cât de rea".
„E mai bine în ţara mea".

şi simte cum îl ustură la suflet ade[]vărul acestei poezii. Se roagă să-[l] ajute Dumnezeu să se mai vadă odat[ă] în satul lui, şi apoi să mai întâl[]nească domni de aceia cari merg p[e] la oameni pe acasă spre ai înşel[a] cu făgădueli de fericire în ţări străin[e] cum are să-i mai snopească şi să-[i] dea afară din sat.

Sunt şi emigranţi cari au norocu[l] să-şi poată câştiga atâţia banii c[u] care să se poată întoarce acasă pe când cei mai mulţi au nenorocire[a] să fiie prinşi de poliţie ca vaga[]bonzi (oameni fără lucru) şi înfu[n]daţi în temniţele străine.

România noastră de azi, e ma[i] bogată şi mai plină de toate bună[]tăţile, decât ori care altă ţar[ă] străină. Numai noi românii sunte[m] săraci în spiritul de ai putea aduc[e] la lumină bogăţiile ei. Pământul acest[ei] ţări e plin cu aur, argint, petrole (gaz), cărbuni şi alte lucruri scump[e]. Avem păduri de tot soiul, ave[m] pământuri roditoare, avem râu[ri] mari şi mici, port la mare, cu u[n] cuvânt avem totul întocmai ca [în] America, sau alte ţări bogate. D[u]rere însă, avem păcatul că noi r[o]mânii lasăm toate bogăţiile mai î[n]semnate să treacă în mâinile stră[i]nilor. Pentrucă noi afară de plu[g,] sapă şi coasă sau „domn mare" [n]prea ne batem capul să cunoaşte[m] şi alte îndeletniciri. Copiii noşt[ri] puţin învaţă slujbele de meseriaş[i] negustori, ci sau îi trimitem la lic[eu] să-i *facem domni mari, sau îi lăsă[m]* acasă lângă boi.

Ba şi la şcoala din sat, numai [] *frica pedepsei îşi trimet mulţi copi[ii]*.

Sătenii români, 'n loc să se un[e]ască cu toţii împreună, punând [la] olaltă *puţinul lor ban*, spre a înfiin[ţa] cooperativele săteşti cu ajutorul c[ă]rora şi-ar putea deschide în fieca[re] comună prăvălii de tot soiul, m[ai] bine beau banii prin crâşmele stră[i]nilor, şi pe urmă se bat ca orb[ii] făcându-se de râs.

Aceasta e buba în care coace s[ă]răcia şi din care mereu se scur[ge] puroiul nemulţumirei noastre, pe ca[re] trebue s'o lecuim cu orice preţ [la] noi acasă şi niciodată în ţări străi[ne].

PAUL FODORE[]

Poveste din Moldova: Tanasă mai hâtru decât Moartea

Era odată, cum a mai fost și tădată, și cum are să mai fie ncă multe dăți, că era într'un sat m singuratic de sub poalele unților, un cioban vestit între ulți alți ciobani de sama lui, nu ar pentru că era cine știe cine, u cine știe ce, dar pentrucă era căpățînat al naibei, și din zisa i și din voia lui, nu-l scotea ici popa satului, nici crâșmarul ela ratuș; ș'apoi unde-o pui că-l ema și Tanasă! Doar cu haitele e lupi ce câte odată se'nădeau rin împrejurimile stînei lui de-și ia din fire și-și urnea giuglăiele, hioaga și cața mai acătărei, că tmintilea tot agale-agale, ca la untă de fată mare...

Ș'așa cum v'o spun, că nimene u se mai încumeta să-l scoată in vorba și din pasul lui, iată că lă de unul ca dânsul două cuetre ce locuiau în pădurea venă: una din cumetre era *Stăpîna Frigurilor* și a doua era chiar umneaei, ptiu! ducă-să pe pustii: *ucoana Moartea!*

Ș'așa, șăzând ele la pîrlaz și rbind la taclale pe socoteala lorlalte cumetre din sat, iată că umătra Frigurilor zice celeilalte:

— „Să-ți spun drept surato, că că pe Tanasă nimeni nu-l scoate in vorba lui, nimene nu capătă ela dânsul nici un boț de urdă, ici o strachină de zăr fără parale, să vezi dta, cum eu o să-i scot rba din gură și cum are să-mi ie mie tot ce i-ai cere, măcar i-aș cere și ochii din cap.

— Ia-n tacăți leoipa, cumătră i!, că poate te laudă gura astăzi; vede că i-ai dat bune plăcinte!

— Ba așa să trăesc, că chiar n rămășag pe ce vrei!

— Pun și eu; numai să te ții cuvânt.

— Iaca pun pe cucoșul cel pesiț, că tot îmi cântă prea dela iezul nopței de mă trezește vesc din somn; dar tu ce pui, cuetriță?

— Eu? ia pun și eu o colivă -oi căpăta-o dela cel întâi pe re l-a îngropa din sat dela noi săptămâna asta, că n'ai să caeți nimica dela Tanasă, măcar de i scutura cât șeapte.

— Da tu îi căpăta?

— Ehei! ba bine că nu! numai uă cuvinte să-i spun și las pe ine!

Amândouă cotoroanțele se pun atâta să scoată din minte pe nasă și să-i mănânce din caș și n zăr, fără să-i deie nici o leție chioară.

Așa, înspre însărat, se ia cuătra Frigurilor și se duce la stână. tă că tocmai atunci și Tanasă mulgea oile în strungă.

— Cu bună-vremea bădică Tasă, îi zise cumătra.

— A fi bună, dac'a a vrea; dacă tot atâta-mi face, că mi-i întoarce jocul pe dos și pace!

— Așa o fi; dar azi îi zi de mbătă și știi că se dă de sufleI morților; ia dă-mi și mie de fletul tatucătău și a mămucăta o litră, două de lapte să beau, tare mi-i gol la vintricel.

— Da ce să dau de pomană de fletul lor? dac'o murit se chiamă nu mai au nevoie să mănânce; d-tale dacă ți-i sete de lapte, ă parale 'ncoace, sau dă-mi ceva vr'o cămeșă ori ițari, că astfel ț'oi da nici o țără.

— Mă omule, da tu n'ai suflet? nu știi că trebue să dai de ponă de sufletul părinților și neaurilor tale?

— Vorba-i vorbă, da laptele-i cu rale.

Mai așa, mai pe dincolo, cumă'și strica vorba degeaba, că Tasă nu se dă nici-ca-cât. Atunci ba-i zice:

— Apoi tu pi semne nu mă cuști bine cine sunt, că mi-ai da dată!

— Ei, că nu-i fi doar Ispravnil, că numai el de ia munca și eptul oamenilor de pomană!..

— Da eu îs mai rău decât Isavnicul, — că eu sunt Frigurile, de nu-mi dai ce-ți cer, am să ieu la scuturat, că nu te mai apă nici dracu din mînele mele!

— Ei taci niata! Da de friguri har n'am; C'am mai avut eu în viață câteva ori, și când am luat-o la ană razna pe câmpie și m'am rit apoi la crâșma de pe șleah, m băut câte trei sângepe de rachiu cu chiper pe nerăsuflate, m'a lăsat și mama frigurilor în câteva clipe, de habar n'am mai avut de ele!

— Și nu te temi, ha?

— Nu lele hăi, nu!

— Atunci ia să-ți văd eu care ți-i vlaga ta, ș'apoi 'om mai vorbi.

Și zicând așa, suflă baba drept în fața lui Tanasă, și nu trece trei clipele, și și începe ciobanul a se răci și a tremura ca varga.

— Ei? ce mai zici acum, Tanasă fătul-meu!

— Ce să zic? dârdâia din dinți bietul Tanasă; lasă că-ți zic acuș și eu ce-oi zice.

Și unde pusă două degete în gură și șuieră odată pe neașteptate de toți câinii stânei sar de prin cotețele lor și aleargă hămăind în jurul lui Tanasă.

— Pe dânsa băeți, că ne sfâșie oile și pe mine, strigă ciobanul la câini! Și deodată toți câinii sar în spatele și'n pieptul cumătrăi, și s'o rupă bucăți bucăți, nu alta...

— Valeu! Săriți! mă omoară! strigă cumătra Frigurile cât ce putea, simțind cum o încolțeac dulăii stânei.

Da cine dracu să sară s'o scape că nu era acolo decât Tanasă, care dârdâia rău din dinți.

Văzând că n'o scoate la capăt baba cu ciobanul, îi strigă cu mare vaet:

— Mă rog d-tale! strângeți cânii că-ți ieu și eu frigurile din tine; numai lasă-mă măcar cu zile.

— Dacă-i așa, la mine copii că s'o muiat baba!

Cânii se lăsară îndată de babă, și începură să se gudure și să deie din coadă pe lângă Tanasă, dar și pe Tanasă îl lăsară îndată frigurile, iar baba, mușcată și cu fustele rupte pe dânsa, o luă la papuc, — și să te duci duluță! Că n'a mai dat pe la stână de-ai fi ars-o și cu fierul roșu.

Dar baba ceialaltă o aștepta hlizind, că oblicise de pățania ei, și pregătise chiar oala în care să facă borș cu cucoșul cumetrei cel pestriț. Când veni la dânsa cumătra Frigurile, cu cucoșul subsuoară, ea-i zise atunci:

— Mi-am prăpădit rămășagul! da mă tem că și tu nu-i fi mai hâtră decât mine, — și am să-ți mănânc din colivă, surato Moarte...

— Mă erezi proastă doar ca tine; doar eu nu mă dau cu una cu două; și ai să vezi cu ochii tăi!

Adouazi își suflecă mânicile cumătra Moarte și porni drept la stână pe la miezul zilei, și găsind pe Tanasă hodinind sub o perdea de trestie, îl trase încet de mânecă și-i zise:

— Bunăziua mă fârtate! Da bine o duci cu horăiala, că se aude tocmai din cea pădure cum îi tragi la aghioase!

— Ei, și, dacă-i trag, trag din bunul meu, nu din al tău, babo, hăi! Că doar nu mi-i porunci tu când să mă culc și când să mă scol!

— Ei! nu te burzului așa deodată tinerelule! Că-ți sunt doar prietenă...

— Și ce mai vrei, dacă-mi ești prietenă hai?

— Ia am venit și eu să-ți cer să-mi dai un bulgăre de caș, așa fără parale, că vre-odată în lume ți-oi face și eu vr'un bine.

— Eu n'am nevoie de binele tău și cașul meu nu-l dau decât cu parale.

— Ia'n taci măi băete! Mai fă și tu un bine în lume, că știi, este viață și moarte; și dacă dai pe lumea asta, ai pe ceialaltă...

— Da cine ț'o spus ție că este și altă lume, și că dac'-oi da degeaba pe lumea asta, am să capăt tot așa pe ceialaltă?

— Apoi ț'o spun eu, iacătă, că doar eu îs Moartea, — și că de nu mi-i da îndată ce-ți cer, te iau și îți curm zilele numai decât.

— Ia taci! D-ta ești Moartea?!

— Iaca așa, eu îs!

— Aș vrea s'o văd și pe asta!

— Vrei s'o vezi? Numai decât! Vină cu mine până în lunca asta din pădure, că acolo-i casa mea, și ț'oi arăta numai decât cine sunt.

Pe Tanasă îl prinse un chicot de râs și dupăce cu greu se opri, zise babei:

— Ei, știi ce? iacă am să merg cu tine, să văd și eu cum ești tu Moartea.

— Hai flăcăule, hai, că doar nu lehăesc eu de florile mărului.

Tanasă își luă cața în mână, chemă cânii încetișor și le arătă oile, ca să le aibă în pază, și porni apoi cu baba înspre pădure. Cum întrară amândoi în desiș, merseră puțin și dădură și de lunca, în fundul cărei se zări ușa bordeiului cumetrei Moartea.

— Iaca aici șed eu, zise baba. Poftim înăuntru.

— Oi pofti, că voi să văd și eu cine ești și cum trăești.

Și întrară amândoi pe ușa strâmtă a bordeiului. Când colo, ce să vadă ciobanul înăuntru? De jur-împrejurul odăiei celeia, erau așezate sute de candele ce ardeau: unele mai frumoase, altele mai urîte, unele cu flacăra mare și luminoasă, altele abia licărind, — iar alte chiar strânse de tot.

— Da ce's aceste toate, mătușă hăi?, întrebă Tanasă.

— Ce să fie măi băiete; ia sufletele oamenilor de pe lume: fiecare candelă închipuește sufletul unui om; cei cari mor, li-se stinge candela, iaca așa cum sunt aieste.

— Da de ce unele's mai mari și altele mai mici?, unele ard mai bine și altele de-abea se văd?

— Pentru că cei ce au zile mai multe de trăit, candele lor au mai mult undelemn în ele; cei ce au să moară mai degrabă, și undelemnul în candelele lor s'a înpuținat.

— Ia taci cumătră!

— Păi chiar așa-i.

— Atunci, dacă-i așa, fă-mi binele și-mi arată și candela mea, unde-i și cât undelemn are într'însa.

— Iaca aici îi și candela ta!

Și baba-i arătă lui Tanasă o candelă ce ardea într'un colț al bordeiului.

Se uită ciobanul lung la dânsa și vede că undelemnul lui era numai pe jumătate de candelă.

— Valeu mătușică! Văd că nu mai am mult de trăit: iaca undelemn puțin este în candela mea.

— Așa-i fârtate, n'am ce'ți face.

— Da știi una, mătușe.

— Ei spune!

— Ia să luăm ceva undelemn din candela iasta de alături, și să turnăm în candela mea, că așa oi trăi și eu mai multă vreme.

— Ei vezi, prostule! asta nu se poate! Că undelemnul îl regulează Dumnezeu! El dă la fiecare cât vrea și cât îi trebue; eu n'am nici dreptul nici puterea să mă amestec în treaba lui Dumnezeu.

— Așa-i mămulică?

— Așa-i băete!

— Apoi dacă-i așa, rămâi dumneata cu candelele dumitale, că eu mă'ntorc la stână, da nici cașul nu ți-l dau.

— Da de ce, măi Tanasă?

— Apoi dacă n'ai nici o putere, și Dumnezeu singur le regulează pe toate, de ce mi-ai mânca tu de pomană cașul și munculița mea!

Și Tanasă întoarse spatele babei și eși nesupărat din bordei, ducându-se fără păsare la stâna lui.

Iar când cele două cumetre se mai întâlniră a doua zi, Friguroaica pufni de râs de departe în fața Morței, și-i zise cu glas batjocoritor:

— Ei cucoană Moarte, mi-ai dat cinstea pe rușine; că tot îi mai hâtru ciobanu Tanasă, decât talpa Iadului care ești tu.

N. A. BOGDAN

DE PRIN GARDUL CU NUELE

(In formă populară)

De prin gardul cu nuele
Ies vre-o două păsărele.
Păsărele mititele,
Ce-mi iau dorul meu cu ele
Și-l poartă peste pădure
La doi ochi ca niște mure;
Și-l poartă prin văi cu ceață
Pân' la draga mea în brață.
Dorul meu când o cuprinde
Genele ei tremurînde
Lacrime 'ncep a desprinde;
Iar din inimă suspină
Cu nimica nu s'alină
Și mă blastămă la lună
Să-mi lipsească voia bună
Să umblu străin prin sate
De soție să n'am parte.
Și mă blastămă la stele
Să mă bată gânduri rele
Să nu pot trăi de ele,
C'am iubit-o-un an și-o lună
Și-am lăsat-o 'n dor nebună
Ziua noaptea să suspine
Și să plângă după mine.

SIMEON RUSSU.

Primejdia sărutatului

S'au scris de către medici cărți întregi despre neajunsurile sărutatului, și cu toate astea lumea continuă cu nepăsare să practice acest gest sentimental, ca și când el ar fi cu desăvârșire neaducător de nici un rău. Și dacă sărutul s'ar da numai pe obraji sau pe mâni, încă n'ar fi atât de primejdios ca atunci când el este depus pe buze. Să vă spună cărțile de igienă câte boale s'au luat, dela om la om, numai prin sărutat. Sunt oameni atinși de oftică în a căror gură se găsesc milioane de microbi ai ofticei, și al căror sărutat este aducător de moarte.

Sunt alții, foarte sănătoși, însă nu prea au obiceiul să-și spele regulat gura; aceștia poartă peste tot lăuntrul gurei și pe buze, o întreagă colecție de microbi foarte feluriți, dintre care mulți sunt din cei ce dau boale grele. Microbul ofticei, al difteriei, al pneumoniei, al guturaiului, al gripei ș. m. d. trăesc ca în rai, și în bună înțelegere, în gura acestor persoane, și dacă nu le dau lor nici o boală, e din cauză că sănătatea lor robustă ține în respect pe toți acești vrăjmași. Un astfel de om, perfect sănătos poate da, prin sărutatul pe buze, boale foarte grele altor persoane mai debile, a căror constituție nu poate lupta cu vrăjmașul boalei, așa cum face un organism robust.

Cu deosebire vătămătoare poate fi practica sărutatului atunci când ea se revarsă asupra copiilor.

Sunt persoane care au urâtul obiceiu de a săruta copiii mai la fiecare vorbă și nu bagă de seamă că victimele — par'că din instinct — arată mare neplăcere pentru dragostea arătată în acest fel. Mai mult; se văd părinți, foarte buni, dar foarte neatenți, care pun pe copii să se sărute mereu unii pe alții. Acești părinți nu se gândesc la ce pericole expun pe tinerele vlăstare, căci așa se capătă boalele de dinți la copii, guturaiul, tusa măgărească, pojarul, scarlatina, difteria, tuberculoza și altele. Și asta chiar fără ca vre-unul din copii să fi fost bolnav de vre-una din aceste boli, ci numai din cauza microbilor ce îi pot avea în gură unii copii mai robuști, și pe care prin sărut îi pot depune pe buzele altora mai puțin rezistenți.

Siliți-vă cât puteți mai mult să vă desobicinuiți de sărutatul pe buze, și să nu dați voe copiilor a se săruta unii pe alții. Sentimentele de iubire se pot arăta în alte multe feluri, poate chiar mai atingătoare și totuși ne producătoare de rău pentru sănătatea celor iubiți. Sărutatul pe gură s'a dovedit că e nefast.

D. CĂLUGĂREANU,
prof. la Univ. din Cluj

Clipe plăcute: în ceasuri libere

Din imagina de față deslegați un nume de femee.

Deslegările se primesc până la 27 Octombrie cr., iar numele acelora cari au deslegat se vor publica în foae.

Se vor da 3 premii:

1. 8 broșuri din Biblioteca „Pagini Alese".
2. 5 broșuri din Biblioteca „Cunoștinți folositoare".
3. O carte cu povești.

Primim spre publicare jocuri și de la acei cari ar voi să ne trimeată.

Prin Bucovina scumpă: pe drumuri de munte

18 August, Mănăstirea Putna

Până la clipocire de obositoare sunt drumurile spre lăcașurile Voevozilor, ci... mai ales când picioarele sunt învățate să calce numai pe pietre netede, orășenești... Părăul Putna ne aduce salutul și fragmente din ochirele mănăstirei. Câteva minute de pas întins, milităresc și suntem bine ajunși între zidurile încăpătoare ale mănăstirei. Călugării și câțiva servitori se uită curioși la domnii, cari au năpădit în ograda mănăstirei și... tot întreabă pe unde e sfinția sa părintele stareț. Peste scurt o figură curioasă de sfânt își face apariția, zâmbind mereu, de parcă ar fi prieten cu noi de când lumea.

„Țarca îmi spuse că ne vin oaspeți.

— Tot șăgalnic!

— Facem cum putem să mai omorâm urâtul, zise curiosul stareț ducându-ne într'o chilioară cilibie.

In toată gospodăria mănăstirei e atâta liniște, nimeni nu îndrăznește să răsufle mai cu suflet. Cu sufletul lepădat de păcate ne-am perândat pe lângă mormintele celor ce-au culcat cu dânșii partea cea mai glorioasă din tot trecutul Moldovei.

Colo, mormântul marelui Ștefan Voevod, ici doarme Petru și Bogdan, în altă parte, alăturea, Maria, Doamna lui.

Petru al Rareșoaiei și Ștefăniță cel iute...

Peste tot: numai morminte și ruine din tot trecutul!

Podoabele de cusături, cusute'n fir de aur și mătasă, de către Domnițe, sunt de o frumusețe orbitoare. Ne spune bătrânul stareț: „Iacătă, minunile astea sunt toate cusute de Domnițe. De se 'ntâmpla, ca Voevozii să plece la războire cu dușmanii, ele, mereu privind pe ferestre din castelele domnești și oftând, înseilau pe câte o bucată de cusătură, figuri de sfinți, îngeri, flori, și câte altele — ca apoi după învingere să-le dăruiască uneia din mănăstiri, drept amintire ale acelor vremuri...

Aproape toate figurele mărețe ce-l înconjorau pe viteazul Voevod sunt pe aici, numai cea alui Luca Arbore, vornicul prea credincios până la moarte alui Ștefan, doarme departe de ei, la biserica din satul cu acelaș nume...

Putna astăzi pe lângă mănăstire mai are și alte bogății, ca: fabrica de sticlă; alăturea cea de ciment și ferestrău. Putnenii cari n'au ce mirui pe la vatră, își găsesc aici câștigul gras. Dar, unde câștigul e mare, scumpetea își face de cap. Așa e și în Putna. Cărăușii de scânduri și piatră de var s'ar îmbogăți peste noapte dacă n'ar avea pătima păharului.

Sihăstria lui Daniil pustnicul, cela la care a abătut Ștefan cel Mare, își are și ea povestitorul și paznicul ei: un moșneag bătrân, care mereu povestește, verzi și uscate, de pe zi ce merge mai cu coarne și... face câștig omu cu povestea, dar ni prinde mirarea ca acela, nu prea știu ce face cu belșugul de parale luate în schimbul legendelor, fără pic de adevăr...

La Sucevița

Câteva ore mai târziu ne prăpădeam pe o cărăruie de munte spre mănăstirea Movileștilor. Cele câteva coji de pâine, uscate muche de topor de atâta soare rânjeau scârțiitor din desaga voiajului. Prin pădure răcoare, numai cam greu de suit. Soarele, de-și înfocat în amează, de-abia-și strecoară câte o pată de argint pe mușchiul verde necălcat, de pe cărări. Călăuza noastră, om în lege, de statură, adus în spete, nemuncit; cu priviri scurte, fulgerătoare, de bandit — ne povestește de prinderea lui Cenușă, unul dintre cei mai temuți hoți în toată Bucovina. Fragmente de povestiri cu hoți îmi sbârnâie prin cap. Cumplită afacere. Cine știe ce gânduri are spătosul ista. El unu, noi trei. Cam cutezat lucru...

Și tot așa am măcinat la gânduri până în vârful muntelui, de unde, mănăstirea se zărea în bătaia soarelui, ca o păpușică mică, sclipitoare, într'un hăt afund de vale, spre cumpenile amiazălui. Părăul Sucevița de aici, din vârful muntelui, pare o mică pată de argint, ce dela o vreme se pierde printre sămănăturile din țarină...

Ulițile satului sânt strâmte, de-abia ce pot să treacă două trăsuri, una pe lângă alta, ce-i drept, altele sânt mai largi și nestrăbătute pe vremuri de ploaie. Oamenii sfătoși, închinători de păhare în zile de dumineci; femeile nu prea frumoase; copii ștrengari: din prag îți arată limba câtu-i de lungă, de te pune păcatul să-i întrebi unde șede învățătorul satului. Alții mai sfioși, acătărați sus pe poartă, fără să-i întrebi ceva, îți răspund aproape plângând: „Mama nu-i acasă!"...

Incolo, sat curățel: cu căsuțe răslețe; livezi largi îngrădite cu răslogi mari cât o zi de post; cu învățători silitori, dornici de ai ști pe toți știutori de carte... și cu bătrâni, buni povestitor ai Movileștilor ce odihnesc sub piatra din mănăstirea Suceviței...

Spre Vatra-Dornei, 19 August

O negură deasă s'a lăsat încetinel cam pe la jumătatea nopții, peste Carpații păduroși, ai Bucovinei. Văile sânt pline de întuneric, de groază de lupi și de ploaie măruntă, cernută de cine știe ce sită nevăzută. Pe Moș Ciuntu, surugiul l-am lăsat încă pe drumurile Voronețului, poate și-a găsi câștigul în altă parte, că prea ne făcuse de sminteală, câtă vreme ne potriveam, ținându-i plosca rasă... Trenul gâfâie obosit, gâfâie, gâfâie. Gară după gară, plouate fără nimeni pela ferestre, se perândă. E atâta monotonie încât aș vrea să mă întorc spre casă. Castelul princiar, din Poiana-Ițcani, nici vorbă să-l putem vedea. Prea obosiți. 7 km. de drum, din Valea-Putnei. Ba poate și mai bine. Altă dată, pe vremuri mai senine și cu mai puțină oboseală...

— Mestecăniș. Tunelul. Inchideți ferestrele, sbiară un prichindel de ceferist, uns cu cărbuni din nas și până'n vârful degetelor. Ordinul este executat cât ai bate'n palme. Intrăm în tunel. Fumul gros, amestecat cu scântei, năzuiește să între în lăuntru.

In vagon, întunericul îl poți tăia cu cuțitul. 15 minute numărate pe orar a bâjbâit mașina prin întuneric, cu felinarele-i bolnave de stinse...

Suntem în gara Mestecăniș, loc bun de unde se poate vedea scena războiului, de acum 5 ani și mai bine. Ploaia a încetat. In spre apus vremea începe să se sborșească. Dealurile — acoperite cu ierburi mari, roșietice, ca stropite cu sânge și crestate adânc, până la măduvă, de tranșee — fug, până se pierd, în grosul norilor. Câte o cruce răsleață, cumpenită spre cădere, își picură lacrimile de ploaie peste mormanul de pământ, năpădit în ... de urzici și spini ghimpoși, sălbateci. In spre amiazăzi, frumoasa pădurice de molizi, de pe vremuri, ciuntită până la arșiță de urgia răsboiului, pare atâta de palidă, aduce ceva cu împărăția morții...

Cine știe cât amar de lume doarme în umbra făgăitului aceluia trist, de sdrențe...

Bistrița.

De după o mânecă de munte, acoperită: altiță de molizi sprinteni — răsare și Bistrița fără multă gălăgie de valuri, liniștită, ca o romanță de seară. Pe une locuri, câte o insulă mică, încărcată cu vârf de salcii pletoase, ce-i ating cu umbra fundul îi sfâșie în două liniștea.

Prin livezile de pe malurile Bistriței îngrădite cu drugi grosolani, otava mijește de coasă, iar stogurile umflate cimpoi, în mijloc, par niște lăutari bătrâni, mohorâți, ce cântă zădarnic să se prindă'n horă, căsuțele singuratece, văruite doar pela ferestre. Plutele, priponite în pripă de maluri, unele lângă altele, resemnate așteaptă pornirea ori... destacerea pe gârla celui mai apropiat ferăstrău hămesit.

Calea ferată, de cum se întâlnește cu Bistrița și până se desparte, la intrarea în Vatra-Dornei, amândouă stau de sfat, ca două prietene bune. Ba ici, printre hâtiile zidite din pietroaie mari, sleite ca un perete, ori făcute din bârne lungi culcate una peste alta, prinse bine cu cârlige de fier — valurile Bistriței se iau la sfadă mai gureș, vrând să străbată cu tot dinadinsul, în inima celei dintâi.

Și... doar câte un moș bătrân, cu mustățile rășchirate, hoinar pe malurile ei, de-și mai alungă amintirile de pe vremea când era cârmaci de plute; de pe vremea când se 'ntâmpla câte o afurisenie de cele năsdrăvane, de să-ți remâie din toată pluta, doar un butuc, singura scăpare pe vremurile ploioase, de toamnă...

Vatra-Dornii

Nimic mai frumos și mai încântător ca ridicăturile, întâi încete, apoi pripite, ce înconjură orășelul acesta de munte, cu oaspeți mari din tot cuprinsul țării, ba chiar și din străinătate, pe vremea sezonului. Pe străzi se observă mai multă liniște ca'n orașele din ses. Otelurile mari, încăpătoare, luxoase, scumpe, vilele îndrăznețe, cu balcoane, ispititoare, Casinoul băilor pe vremea amiazului și cinei, geme de lume și... spre marea mirare, aproape toți vorbesc într'o românească frumoasă, literară, afară de chelnerii fără obraz de obraznici...

Cărările, deși încă umede, nesbicite de soare: perechi, perechi, familii, singurateci; visători; poetici; făuritori de versuri nouăzămeslitori de romane; aventurieri — umplu toate cărările de pe Valea Bistriței, Colbu. Spre Ousor doar cei mai puternici la picior de, cutează să-i vadă vârful...

Parcul, singurul loc mai apropiat pentru plimbare își are și el farmecele lui. Cele câteva isvoare de burcut, toată ziulica sunt năpădite de însetați. Isvorul „Sentinela" cu balcoane și metereze, cu o prăjină de steag în vârf, pare o cetățuie mică, zidită de un Vlad Țepeș. Intrările, afară de cea ce duce la isvor, îi sunt toate zăvorâte cu sârmă ghimpată. Cel de al doilea: „Unirea" — zidit într'un stil mai modern, ține strajă porții la întrare în parc.

Muzica militară, cântă fragmente de operetă; romanțe triste și vesele à la Topârceanu, iar cucoanele să deie și mai multă doradă de sârguință, deapănă toată ziua mătasă albă, mătasă roșie, mătasă de tot felul.

Și muzica face să răsune parcul iar lumea petrece cum poate, petrece cum știe...

. . . .

Frate, de te cuprinde vre-odată urâtul, apucă drumul munților; e atât de frumoasă și de mândră țara asta, doar și... atâta de milostivă cu fiii ei și... atâta de îngăduitoare cu cei pripășiți...

AL. MITRIC

Poezie poporală

FOAE VERDE MATOSTAT

Eu de-acas' când am plecat
Ziua bună nu mi-am luat,
Dela taica'l meu cel drag;
Dela firul cel de iarbă,
Dela maica mea cea dragă.
Foae verde ș'un areu
Păsărică din Buzău
'Nalță-te în sborul tău,
Deasupra satului meu;
Și pe casă să te oprești,
De mine să povestești.
Foae verde ș'un bujor,
Plânge-mă maică cu dor,
Că și eu ți-am fost fecior,
Ți-am scos plugul din obor
Și l-am pus pe ogor.
Nici o brazdă n'am brăzdat
Și militar că m'a luat
Plânge-mă cu lacrimi multe
Că de-acuma înainte,
Nu ți-oi face tină 'n curte,
Nici în curte, nici în casă,
Nici îmbulzeală la masă.
Zice maica, că-s soldat
Și eu de mult îngropat
Zice că-s cu arma în mână,
Și eu sânt neagră țărână.
Foae verde matostat
Cine este despensat,
Zacă nouă ani în pat;
Ne băut și nemâncat.
Să nu vază soarele
Ca pe mine mândrele,
Să n'aibă loc în mormânt
Vadă că e pedepsit.
Foae verde ș'o alună,
Ian ascultă maică bună,
Că stau în spital d'o lună.
Mi-o rupt un picior ș'o mână
Și 'mi a pus altul de gumă
C'așa a fost soarta s'ă mor
Invălit în treiculor.

Culesă dela GH. SLĂTINEANU din Babeni-Bistrița de G. G. FIERARU din jud. Vâlcea.

Povestire în serile de toamnă

FATA DASCĂLULUI

de CONSTANTIN CEHAN-RACOVIȚĂ

„Să te învăț minte cățea care uști!" Și înjurând și izbind cu mnu în masă, sărind țanduri ntr'un păhar, — eși pe ușă...

Aspazia rămase plângând. Laimile îi picurau pe mâna eaptă, cum își lăsase capul pe . Pieptul i se sbuciuma ca înluit de furtună. Suspinele anci i se pierdeau în tăcerea däii. Ii venea să-și facă o seaă, să se mântue cu ea. Viața ta amară nu o mai putea răba, cu bătăi. Căci nu era zi lătă de la Dumnezeu să nu-i găască pricină. Și cu ochii roșii i la lumina soarelui. Afară rada era plină de paseri: cloi cu pui mititei ce fugiau de lo până colo, boboci ce se piereau în valurile de iarbă și de bodă, rățuște cari alunecau ca lgări de aur pe ochiurile de ă de lângă fântână.

După ce isprăvia ce mai avea lucru prin cuhne, se așeză la umbră, pe prispă. Cosea le un prosop niște roze. Copiii dădeau ce dădeau o raită prin ogradă, prin livadă, apoi se strângeau în jurul ei.

Fetița de trei ani, frumoasă, cu părul bălai și obrajii rumeni, o trăgea de poală și o întreba:

„Mamă, ce are păsărica în cioc?

— Hrană pentru pui. E o rîndunică", și o sărută pe frunte, pe copilă.

Iar băiatul de cinci ani, apucând-o de bărbie:

„Mamă, de ce tata e rău cu mata?

— Așa e el," răspunse ea încet.

Cel mijlociu, călare pe o nuea de răchită și mai gălăgios de cât toți:

— Mamă vreau fluturi...

Și așa o necăjiau cu întrebări multe până ce iar plecau la joacă.

Aspazia după ce isprăvia o petală de roză, își ridica privirea la cerul de primăvară. Era așa de limpede și de albastru în cât credeai că o picătură din el s'a furișat și'n ochii ei. Un nouraș alb, departe, se destrăma încet-încet, fără nici o urmă. Din lumi necunoscute, umpleau văzduhul, razele de soare pline de viață nouă. Și de la o vreme se apropia iar venirea lui Trandafir, acasă. La gândul acesta un negru i se făcea dinaintea ochilor, parcă. Tristețea o învăluia, îi apăsa sufletul, îi venea să plângă cum a plâns de atâtea ori. La început el nu era nici așa de ursuz, nici nu o umilea așa de tare, dar de două primăveri încoace viața-i era din ce în ce mai amară, mai dureroasă, mai întunecată.

De-ar fi știut că asemenea trai o așteaptă nu s'ar fi măritat a două oară pentru nimica în lume. Credea însă că va da peste un om acătăre, peste un suflet bun, să trăiască în liniște așa cum au trăit părinții ei până la adânci bătrânețe, până ce i-au înghițit pământul. Și s'a dus după Trandafir. El nu era nici frumos, nici prea tânăr, dar ce era să facă dacă cu cel întâi soț nu avusese noroc? Se gândia mereu că a rămas cu doi copii. Avea nevoie de un tovarăș, de cineva, cine să ție loc de tată la acești mititei. Apoi: ce s'ar fi ales din gospodăria ei, gospodăria aceea strânsă cu trudă, de bătrâni? S'ar fi irosit, s'ar fi dus pe apa Sâmbetei. Abia trecuseră opt luni de când lopețile de țărână căzuseră pe sicriul bărbatului dintâi și Trandafir, începuse să vie câteodată în casa ei, să o vadă, să-i deie a înțelege că ar vrea să o iee în căsătorie. El era mai mare de cât ea cu cinsprezece ani. Se mira: de ce până la vârsta lui când firile de păr alb i se iviseră la tâmple, nu-și găsise o aleasă a inimii, să fie în rînd cu oamenii? Și mătușa-Maranda, o bătrână uscățivă ce se sprijinea în băț, venea adesea ori la ea: ba cerea o leacă de făină de păpușoi, ba căpăta ceva de mâncare bună, ba câțiva gologani; ținea la casa dascălului ca la ochii din cap. De câte ori o vedea pe Aspazia, i se înveselea fața sbârcită, îi săruta mâna, deși ea nu voia.

Mătușa știa aproape tot ce se petrece în târg ori în sat; de aceea după ce Aspazia o puse să-i dea în cărți, o rugă, odată, să-i spue ceva despre viața lui Trandafir. Bătrâna se uită în ochii ei — poate îi pricepuse gândul, — își duse capătul testemelului negru la gură, tăcu câteva clipe, apoi povesti:

„O fi la vre-o două zeci de ani de atunci. Erai de-o șchioapă. Țin minte ca amu: era în câșlegile Crăciunului, când domnul Trandafir, s'a arătat în târg. Pipernicit; îl da viscolul jos nu alta. De tânăr, tinerel. Imbrăcat ca vai de capul lui și lumea — dă ca lumea — îi zicea: veneticul. Gurile spuneau: că-i de pe la Vaslui, fecior de femee bețivă, altele că-i copil lepădat. Dumnezeu știe. Da el își vedea de treabă. Scria la hârtii, lipcă. Notarul Frasin, trăia. Ci om de omenie și el, dar s'a dus... Și a venit domnul Trandafir. Trage din când în când la măsea dar știe la canțălarie; când ți-a turna o jalbă ca din carte. N'o spun eu cap de femee, ci târgul. Numai că are firea parcă i-a perit boii. Și nu s'a însurat. Ia așa trăește cuc. Gurile rele zic: că se mai strecoară noaptea, fără să'l vadă nimeni, la Marghioala de lângă moara satului, că bună-i poamă de muere. Mai știi? Da' de unde are ea atâtea mărgele de hurmuz și casâncă nouă și cațaveică bună de hulpe și ciubotele cu scârț? O fi și asta. Mai știi?"... Și Trandafir în vremea asta venea mai des, cu haine nouă, bărbierit proaspăt, aducând acadele la copii.

Unde, într'un rînd, a spus: „Nu-i păcat dudue Aspazie să stai singură? Un suflet ca al matale ar putea ferici și pe altul", și de atunci se uita adânc în ochii ei și ghetele-i erau mai văcsuite și manșetele albe scoase mai mult afară.

Nu treceau două-trei zile și poștașul îi aducea scrisori roze sau albastre, cu lăcrămioare la capătul hârtiei sau alte flori, cu scrisul caligrafic, începând cu: „Scumpa vieții mele dudue Aspazie și sfârșind: depun viața la picioarele matale, Trandafir, notar."

Odată, părintele Agapie, pe când se întorcea de la vecernie, s'a abătut și pe la ea. Il pofti în odaia cea mare unde era atâta liniște și răcoare și nici o muscă și miros de busuioc. Aspazia se grăbi să-i dea șerbet de cireșe și să-i pregătească o cafea tare cu caimac cum îi plăcea dumisale. Părintele sorbia cu plăcere din ceașcă, se mai uită pe la portretele din părete și mângăindu-si barba albă, grăi:

„Aspazia, știi de ce-am venit? Eu aș da cu gândul că ar fi bine să te măriți iar. Știu că ai ținut mult la Stâlpianu, dar așa a fost voia Domnului. Morții cu morții. Trandafir mi-a spus tot. Bărbatul la anii lui e așezat. Dacă crezi... Poate..."

(Urmare).

RĂVAŞE DELA SATE

Din Sărmaş (Jud. Ciuc)

I. P. S. Sa Mitropolitul Suciu din Blaj, a făcut o vizită canonică prin mai multe comune din judeţul nostru.

Prin satele pe unde a trecut a fost primit cu bandieri (călăreţi) şi porţi de triumf, eşindu-i în cale poporul cu mic cu mare.

Norodul l'a întimpinat pretutindeni cu mare bucurie; prin aceasta arătându-se dragostea ce o au credincioşii faţă de Dumnezeu, biserică şi de I. P. S. Sa Mitropolitul Suciu.

I. P. S. Sa, în toate comunele a ţinut câte o cuvântare frumoasă, plină de învăţături folositoare, îndemnând poporul să păstreze şi mai departe credinţa strămoşească; să-şi dea copiii la şcoală şi meserii, deoarece numai prin şcoală, industrie şi comerţ, vom putea scăpa de răul ce ne pândeşte la fiecare pas. Poporul nostru ar fi bine dacă ar asculta sfaturile oamenilor luminaţi, căci atunci vom fi fericiţi.

Dragostea aceasta cu care a fost primit înaltul nostru păstor sufletesc, ne arată cât de bine ştie poporul a preţui pe binefăcătorii şi luminaţii capi ai bisericii creştineşti.

I. BATENŢIAN înv.

Din Gălăntaş (Jud. Ciuc)

Societatea „Somaş" din comuna noastră, a dăruit pentru biserica gr. cat. din comuna Sarmaş, 100 metri patraţi de scânduri pentru poditul bisericii.

Comitetul parohial îşi arată recunoştinţa şi mulţumeşte dlui director al Societăţii pentru scândurile dăruite.

I. S.

Moftinul-Mic (Jud. Satu-Mare)

In comuna noastră în ziua de Sfânta Maria cea mică s'a serbat activitatea de 25 de ani de preoţie ai Preasfinţitului episcop de Oradea-Mare, d. Dr. Valeriu Traian Frenţiu. Cu toate că părintele comunei noastre d. Georgiu Mureşan, canonic, cât şi învăţătorul d. Ioan Raţiu, au plecat la Oradea-Mare, ca amândoi să ie parte la serbare şi să-l felicite din partea întregului popor pe Prea sfinţitul arhiereu; totuşi la noi ca totdeauna şi acuma s'a serbat cu mare bucurie de întreg poporul român, această zi de mare însemnătate pentru noi ai credincioşi ai prea fericitului arhiereu. Rugându-se bunul Dumnezeu, ca P. S. Sale Episcopului să-i lungească firul vieţii ca să conducă încă mulţi ani sub scutul său părintesc această dieceză, şi să-o conducă pe calea credinţii spre mângâierea şi fericirea credincioşilor săi.

Tot la noi membrii tinerii societăţii culturale „Mihail Eminescu" şi-a început activitatea. Ce e drept această societate încă nu a produs mult pe terenul cultural, dar a făcut o faptă frumoasă, care e vrednică de urmat şi în celelalte comune unde sunt elevi dela diferite şcoli. Această faptă e ca: sub conducerea dlui Ioan Raţiu, dirigintele învăţător în timp foarte scurt, dar cu multă sârguinţă s'a format un cor bisericesc frumos, cor care în Dumineca de 16 Septembrie a şi cântat în biserică, cu atâta pietate, încât tot norodul a fost nimit iar la mulţi le curgeau lacrămile de bucurie. Merită toată laudă d. I. Raţiu, care şi-a dat totă silinţa ca să reuşească acest cor cât mai bine.

PAUL NICHITA

Din Iena (Bănat)

La 22 Septembrie a. cr. find şi ruga s'a sfinţit biserica din Iena, reparată şi pictată frumos de pictorii Ioan Badiu şi fiul său. Sara s'a făcut Vecernie Sitie, Privegherea şi Utrenia. Dimineaţa în zori de zi în sunetul clopotelor şi bubuitul treascurilor vr'o 20 de călăreţi pe cai frumoşi şi iuţi au plecat înaintea delegatului episcopului d. Dr. George Popoviciu, protopopul Lugojului.

La oara 8 soseşte d. Protopop, inaintea Sf. bisericii unde îl aşteaptă comitetul parohial în fruntea cu vrednicul preot Dimitrie Lupea, apoi d. Primpretor Dr. A. Băbaciu, notarii Aurel Dragu şi Emil Groza, preoţii slujitori Aurel Spătar Sacul, George Vior Jdioara, Romul Popoviciu Cruiora, Romul Sandru Zgrebesti şi Dimitrie Murariu Gavosdia, precum şi mult popor şi străini cari au venit ca oaspeţi la rugă. Preotul D. Lupea bineventează pe d. Protopop la care bineventare răspunde P. O. D. Protopop şi laudă pe conducătorii acestei comune care deşi mică, totdeauna a fost la rând şi voieşte o fi între rele dintâi din tractul Lugojului.

După ce îndeplineşte sfinţirea apei se sfinţeşte biserica înlăuntru cu cântarea „Inconjuraţi popoare Sionul", se înconjură biserica, şi să sfinţeşte în afară. Se citeşte Evanghelia Sfinţirii bisericii, ne fiind deschise uşile din afară, după care se deschid porţile raiului şi după intrare se citeşte în genunchi „Rugăciunea sfinţirii". După care S. S. Protopopul ţine predica sa, făcând istoricul comunei dela 1200 încoace până azi şi împrejurările prin cari a trecut.

După sfârşitul sf. Liturghii ne-am retras cu toţii la casa părintelui unde bună doamna preoteasă cu fiul ei Ionel, ne-a servit cu o masă îmbelşugată în de toate şi cântându-ne şi o muzică aleasă.

Cei cari au văzut sfinţirea bisericii şi au luat parte la ruga frumoasă înaintea casei părintelui, nu vor putea uita vremea aceasta serbare frumoasă precum şi iubirea sătenilor de pe aceste locuri.

UN PRIVITOR

S N O A V E

GHICI, BĂRBATE CE-I?

O femeie se avea bine cu unul din sat — păcate! Vine bărbatul său acasă, şi îi cu pricina unde să se ascundă? Se suie pe cuptor şi prinde a mânca la plăcinte calde iar omului nostru nici prin gând nu-i trecea despre aceasta. Ba femeii încă îi venea să glumească, şi-i zice:

Plăcinţică rumenită,
Cu smântână muruită
Pe cuptor la spate dată,
Şi de-un biet om mâncată,
Ghici, bărbate, ce-i?

— Cărămidă! răspunse bărbatul.
— Nu!
— Apoi dar nu mă mai necăji degeaba!

Şi a scăpat femeiuşca cea rea, cu obraz curat pe ziua aceea.

LA ŞCOALĂ.

— De unde vine lâna?
— De pe spatele mieilor şi oilor.
— Bine, dar ce facem cu ea?
— Nu ştiu.

Invăţătorul arătând la pantalonii băiatului:

— Aştia din ce sunt făcuţi?
— Din nişte pantaloni vechi ai tatii.

CARE PE CARE?

— Eu am un văr, zise Păcală, aşa de gros, încât nu şi-a văzut picioarele de şase ani.

— Mare lucru ne spui! zise Tândală. Eu cunosc un student, care e atât de înalt, încât când e să-şi iee pălăria de pe cap, se suie pe scară.

— Eu ştiu pe unul şi mai minunat, adăogă Păcală, fiul lui Păcală; e unul care are nişte picioare atât de lungi, încât dacă răceşte la Crăciun abia îl apucă guturaiul (troaşna) pe la Bobotează.

MINUNĂŢII

Urme dintr'o lume de acum 20 de mii de ani. In o peşteră dela Ohaba-Ponorului (jud. Hunedoara) s'au aflat oase de oameni, scule de piatră, ace de os, oase de fiei urşi şi altele.

Invăţaţii spun că acele oase au fost trupuri vii înainte de asta cu 20 de mii de ani. Ce lume o mai fi fost pe atunci, când omul lucra cu scule de piatră şi de os (pentrucă ferul încă nu se ivise în lume)!

Ceva nemai văzut. In Franţa un vânător a ucis un epure nemai văzut: el avea un cap, două trupuri, trei urechi, din care una în mijlocul frunţii, opt labe din care două pe spate.

Altă minune. O femeie din New-York a născut un copil, care avea toţi dinţii şi toate măselele.

O fiară cumplită. Un vânător englez vestit a vânat de curând o fiară necunoscută până acum. Fiara se numeşte în partea locului „ursul nandi" şi trăieşte în pădurile Africei. E foarte fioroasă şi răzbunătoare. Seamănă cu hiena iar capul ei este ca al ursului. Ea se furişează noaptea prin sate şi răpeşte copii şi femei.

O comoară. In comuna Greci din judeţul Brăila, s'a descoperit o comoară. Un copil ce săpa pe o colină, a găsit două oale cu bani de aur şi de argint. Comoara valorează mai multe milioane de lei.

Ştiri de pretutindeni

Botezul principelui moştenitor al Jugoslaviei. *La 14 Octombrie cr. va avea loc botezul principelui moştenitor al Jugoslaviei. Micul principe va primi numele de Duşan iar la 15 Octomvrie va avea loc cununia principelui Pavel al Jugoslaviei cu principesa Olga a Greciei. La acest act va lua parte şi Familia regală română.*

Academia de agricultură din Cluj. La Academia de agricultură din Cluj sunt vacante în anul întâiu, 40 de burse. Candidaţii trebue să posedă certificatul de absolvirea liceului sau un titlu echivalent. Cererile de înscriere însoţite de actul de naştere şi certificatul de absolvirea liceului se vor trimite direcţiunii Academiei până în seara zilei de 14 Octomvrie a. c.

Dl General Berthelot în stăpânirea castelului său. In această foae, în alt rând am vorbit cine este generalul Berthelot (citeşte Bertlo) şi toată lumea ştie că el a fost marele general trimis de Franţa, în fruntea ofiţerilor francezi, cari au luptat alături cu armata noastră.

Drept recunoştinţă pentru dragostea ce ne-au arătat-o francezii şi acest brav general, care aproape în tot timpul războiului, când au fost vremurile cele mai grele a stat cu noi, ţara românească i-a dăruit dlui general Berthelot, un castel în Ardeal.

In vederea aceasta dl general Berthelot a fost poftit de către guvernul nostru a veni în ţară pentru a-şi lua în stăpânire moşia şi curtea ce i-au fost dăruite de ţară, în comuna Fărcădinul de sus din Ardeal.

Curtea dăruită dlui general Berthelot este un vechiu castel nemeşesc ridicat în anul 1820 în comuna Fărcădinul de sus ca locuinţă a baronului Nopesz. Acest castel a trecut din proprietatea baronului Nopes, în proprietatea contelui Lonyai, dar nici acesta nu l'a stăpânit prea mult ci l'a trecut în proprietatea statului unguresc.

De la statul maghiar a trecut pe urma acestui războiu la statul român, care l'a trecut ca dar naţional generalului Berthelot.

Moşia din jurul castelului are o întindere de 200 de jugăre, compusă din 79 jugăre teren arabil, 18 jugăre fâneţe, 13 jugăre livadă, 8 jugăre vie, un parc şi 50 jugăre pădure.

Scările din faţa castelului şi întreaga curte eran ticsite de ţărani şi de intectuali din Haţeg şi Deva. Pe scări stăteau între întâmpinare dnii Emil Petrini, directorul general al reformei agrare din Ardeal; Dubleş, subprefectul judeţului; Petre Groza, fost ministru, şi alţii.

Intrarea dlui general Berthelot în curtea castelului a fost salutată de muzici şi urale nesfârşite.

Foarte mişcătoare a fost momentul când o doamnă, în faţa uşei conacului, a dăruit generalului Berthelot, pe o perinuţă lucrată în fir, cheia de la uşa de întrare a castelului. In clipa când generalul Berthelot a descuiat uşa, lacrimile i-au isvorât în ochi, iar florile plouau din toate părţile în mijlocul uralelor generale.

A urmat vizitarea amănunţită a conacului şi a moşiei în tot timpul căreia dl ministru Alex. Constantinescu a dat dlui general Berthelot toate deslușirile.

Către sprijinitorii noştri. Preoţi, învăţători şi săteni cărturari, vă rugăm să răspândiţi această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnaţi pe prieteni să o citească;

Să ne trimiteţi liste cu numele acelor gospodari cari credeţi că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la ţărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foia ar fi şi mai bine.

O foae costă 3 lei iar pentru strădanie, dăm 60 bani, adică să primim numai 2 lei 40.

Cu felul acesta de împrăştiere a „Culturei Poporului", vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătăţiri la ea.

Fagul e ferit de trăsnet. S'a băgat de seamă, că între toţi arborii pădurilor noastre fagul e cel mai puţin lovit de trăsnet, în schimb însă bradul şi stejarul sunt arşi mai des de această putere a lumii zidite de Dumnezeu.

Expropierea în Ardeal. In întreg Ardealul suprafaţa expropriabilă are o întindere de 2.882.600 de jugăre. Dintre acestea au fost expropriate definitiv până acum 566.984 jugăre, pământ arături, 119.041 jugăre fâneţe; 265.761 jugăre păşune; 572.431 jugăre pădure; 35.831 jugăre păşune alpină şi 16.367 diverse. Total 1.576.416 jugăre expropiate. Această suprafaţă expropiată a fost împărţită la 2468 de comune, dintre cele 4125 câte sunt. Din totalul de jugăre expropiate, au fost parcelate şi date în stăpânire veşnică şi trecute în cartea funduară; 15.790 jugăre pământ arător, 2002 jugăre fânaţe, 6193 jugăre păşune; 10.000 jugăre pădure. Pentru stat s'au păstrat 5233 jugăre pământ cultivabil.

Sfinţirea pietrii de la temelia Episcopiei din Cluj. In capitala Ardealului, ca mai în toate oraşele din tot cuprinsul Transilvaniei, românii au biserici mici, prin faptul că ungurii stăpânitori a o mie de ani, căuta să prigonească până şi altarele la care ne închinam în legea strămoşiască. Dar au trecut vremurile de durere şi urgie şi suntem iarăşi pe pământul nostru.

De acum vom putea înălţa şi biserici, aşa după cum se cuvine.

Aici în Cluj, prin stăruinţa P. S. S. Episcopului Ivan şi cu ajutorul credincioşilor, se va ridica o frumoasă episcopie, demnă de însemnătatea pe care o avea încă din timpul Voevodului Ştefan-cel-Mare, când înfiinţare pe aceste meleaguri episcopia Feleacului şi a Vadului.

Astăzi, Duminecă 7 Octombrie are loc punerea pietrii temeliei la clădirea Episcopiei. La sfinţirea acestei pietrii, neputând veni Familia noastră regală, în schimb vor lua parte mulţi sfetnici ai Tronului, în frunte cu d. Ion I. Brătianu, primul ministru.

Să mulţămim cu sufletele curate Tatului ceresc, că ne-a învrednicit la asemenea zile mari, şi să tragem învăţămintele ca să fim toţi românii, mereu şi în veci uniţi.

Foc într'un târg în Călăraşi. La târgul anual din Călăraşi din nebăgare de seamă a soţiei unui căciular, care a făcut de mâncare prea aproape de şatra unde avea marfa, s'a aprins şi a ars toată partea — vre-o douăsprezece şatre — unde aveau marfă căciularii şi cojocarii. Aproape toată marfa a fost nimicită. Pagubele sunt de 5 milioane de lei. Mulţi din cei păgubiţi au avut de suferit multe arsuri la mâini şi faţă în lupta lor de a scăpa de foc ceva marfă. Nefericiţii au rămas săraci şi pe drumuri. Le-au ars şi banii pe care îi căpătase din vânzările de până atunci.

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulţi cari ştiţi să puneţi pe hârtie gândul vostru, aşa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiţi a spune lucruri bune, — ca să învăţăm şi noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieţi pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaştem de aproape, vrem să vă spuneţi şi voi păsurile voastre, cum mai este prin sate şi cum aţi dori să fie. Şi vorbind un sătean din Basarabia, şi altul din Banat, şi altul din Bucovina, şi altul din Ardeal şi altul din Dobrogea, ne vom cunoaşte mai bine şi ne vom iubi mai mult.

Sfinţirea bisericii din Vijniţa. Biserica ortodoxă din Vijniţa (Bucovina) a suferit foarte mult în timpul războiului. La stăruinţa directoratului pentru culte s'a terminat restaurarea sfântului lăcaş a cărui târnosire s'a făcut Dumineca trecută de către Prea Sfinţitul Episcop Ipolit.

Pentru prietenii noştri. *Rugăm ca orice faptă bună petrecută în comune ca: serbări culturale, şezători, clădiri de şcoli şi biserici şi alte veşti cari merită să fie tipărite în foae, să ni se trimită pentru publicare.*

Logodnă. Dra Marietta T. Druică şi Elev. Ad-ţie Alexandru George s'au logodit. Bogheşti-Tecuci—Cluj.

Trenuri atacate. A fost atacat cu pietre, între staţiile Goleşti-Piteşti, de către răufăcători, trenul personal Bucureşti Sibiu. In aceiaşi zi, a fost atacat, între staţiile Roşiori—Zimnicea, un alt tren personal. Un călător a fost rănit. S'au spart geamuri.

Un atac al comitagiilor în Dobrogea. Cu două săptămâni în urmă, în una din nopţi pe la ceasurile 12, pe când patrulă de grăniceri din compania 8-a, patrula între pichetul 36 şi 37, a fost atacată cu focuri de armă de o bandă de 20 comitagii.

Soldatul Lăcătuş Ion a fost rănit grav la piciorul drept. Comitagii au fugit apoi în Bulgaria, trecând peste front.

PENTRU ACEI CARI NE SCRIU. Deoarece pagina II-a şi a III-a e pentru săteni, rugăm pe acei cari ne scriu, ca articolele să aibă o limbă curgătoare şi populară, un stil uşor, gândit şi să spue cât mai mult in puţine pagini, cari să fie scrise numai pe o faţă a a hârtiei şi cu cerneală.

Expoziţie de vite. Duminecă în 23 Septemvrie a. cr. în Oradea-Mare (Ardeal) a avut loc o expoziţie de vite.

S'au putut vedea armăsari iepe de prăsilă, mânzi, vaci, şi boi.

S'au împărţit premii în bani, crescătorilor de animale cele mai frumoase.

Vânzarea vitelor însă a fost slabă, din cauza preţurilor prea mari şi a lipsei de cumpărători.

Furt. Tâlharii s'au strecurat prin chei potrivite în localul Administraţiei financiare, unde deschizând cassa cu bani, au furat două milioane de lei. Pungaşii n'au putut fi prinşi.

Bancă Populară la Ciurila. In comuna Ciurila (jud. Turda-Arieş) s'a înfiinţat o bancă populară cu un capital social de 20 mii de lei şi cu garanţia membrilor ei. Noua bancă poartă numele de „Banca populară Ciurileana". Preşedintele ei este d. Nicolae Vlas, iar casier este d. Ionaş Marcu, casier comunal.

Insufleţirea sătenilor în jurul băncii lor este foarte mare. Lipsa mare de popuşoi în acea comună va fi împlinită cu sprijinul băncii. Sunt gânduri de o lăptărie cooperativă şi o cooperativă de păduri. Să le ajute Dumnezeu!

Faptă bună. Dl Emil Pop, comersant din Petroşeni (Ardeal) a dăruit bisericii din această localitate un gard de fier în preţ de 25 mii de lei. Această faptă vrednică de urmat, vorbeşte de la sine.

Pentru proprietarii de vii. Ministerul de agricultură, va împărţi în toamna aceasta, viţe de vie, proprietarilor de vii.

Cererile vor trebui înaintate până la 15 Octomvrie cr. şi vor fi însoţite de certificate liberate de percepţiile fiscale locale, prin care să se arăte că sunt proprietari de vii.

Un ţăran muşcat de un şarpe foarte mare. Un caz grozav s'a petrecut acum câteva zile în satul Volucci din jud. Constanţa. Locuitorul Ion Dobre s'a dus în o dimineaţă la armanul său din marginea satului spre a cosi nişte fân. După ce a tras de câteva ori cu coasa, s'a simţit apucat de ceva nevăzut pe la spate, trântit jos, în timp ce un corp rotund, greu şi lucios îl încolăci de la picioare până la cap. Inebunit de groază, nenorocitul om văzu că îl atacase un şarpe lung de peste 20 de metri şi foarte gros.

După o luptă grea de două ceasuri, reuşi să scape de şarpele, ce-l încătuşase, bietul om luând-o îngrozit de spaimă, către casă. Ajuns acasă, nenorocitul locuitor leşină. Şeful postului de jandarmi a organizat o vânătoare pentru omorîrea acestui şarpe.

Se caută un bun achizitor pentru ziarul nostru, achizitor care să ne procure anunţuri şi reclame dela firmele mari şi fabrici din toată ţara. Se cere cauţiune.

Un atac banditesc la Chişinău. Săptămâna trecută pe când târgoveţul D. Zemneagă se întorcea de la o prăvălie, a fost atacat de doi bandiţi cari îl urmăriseră tot timpul. Ei se repeziră asupra lui, îi dădură câteva lovituri de ciomag, culcându-l la pământ.

In urmă cei doi tâlhari îi scoaseră punga din buzunar, ceasul cu lanţ de aur, câteva inele de preţ şi se făcură nevăzuţi. D. Zemneagă fu găsit leşinat şi il duseră trecătorii la spital spre a i se da ajutoare.

Târg de vite. Ministerul de industrie şi comerţ, a încuviinţat ţinerea alor trei târguri mari de vite şi mărfuri în fiecare an, în comuna Frata, judeţul Cojocna (Ardeal) în zilele de 5, 6 şi 7 Mai, 1, 2 şi 3 August şi în 7, 8 şi 9 Noemvrie a fiecărui an.

De la administraţia noastră. Abonamentele de la 1 Octombrie înainte sunt acele puse în foae.

Domnii abonaţi cari au rămas în urmă cu plata sunt rugaţi să-şi achite suma datorită pe şase luni, adică până la 1 Octombrie 1923, având în vedere scumpetea hârtiei şi a tiparului. Şi credem că rugămintea ce o îndreptăm va fi ascultată, deoarece e un drept al nostru.

Vom scăpa de hârtiile cele de 1 şi 2 Lei. Ministerul de Finanţe a dat unei Monetării (turnătoare de bani) din Belgia, să pregătească până în Februarie 200 milioane Lei de 1 şi 2 Lei, din metal. — Pentru alt rând de bani, tot cam pe atâta, se ţine licitaţie la 25 Octomvrie. Şi aşa în vre-o jumătate de an o să ajungem la bani de metal şi să scăpăm de bieţii Lei de 1 şi 2 de azi, atât de zdrănţuiţi.

Pentru abonaţii noştri. Pentrucă ştim că serviciul poştei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonaţii noştri că de câteori nu vor primi vre-un număr din ziar, să ne încunoştinţeze prin o carte poştală ca numărul lipsă să-l trimitem din non.

O ţară unde funcţionarii sunt de mai multe ori milionari e Germania, şi întors acesti oameni o duc mai greu ca ori unde. Iată câteva lefuri lunare: factorul poştal are 60 milioane de mărci, fochistul de pe maşină 82 milioane mărci, şefii de tren 93 milioane, mecanicul 103 milioane, inspectorul 132 milioane de mărci.

Cei însuraţi au un plus de 7 milioane 500 de mărci şi încă pe atâta de fiecare copil. Şi totuşi ei se plâng, fiindcă din nefericire lefurile acestea nu li-ajung ca să-şi ţie zilele.

Preţul cerealelor. Săptămâna trecută, la Galaţi şi Brăila, s'a vândut vagonul de orz cu 27 mii de lei, grâul cu 38 mii lei adus la moară, popuşoiul nou cu 31 mii de lei şi cel vechi cu 37 mii 500 de lei, fasolele cu 85—88 mii de lei, secara cu 29 mii de lei.

DIN STRĂINĂTATE

BULGARIA

Ca să înţelegem mai bine întâmplările mai nouă din Bulgaria, e nevoie să ne reamintim, pe scurt, cele întâmplate acolo acum o lună în urmă.

Stăpânul Bulgariei era primministrul Stambolinski. Acesta îşi formase partidul ţărănesc, puternic şi prigonitor fără milă al tuturor celorlalte partide politice din ţară. Fruntaşii acestor partide erau bătuţi, închişi unii chiar şi omorâţi. Prieten era Stambulinski numai cu comuniştii sau bolşevicii, cum le zice în Rusia. Şi aceştia îşi puteau face mendrele în dragă voie, ba veniseră bolşevici şi din Rusia în Bulgaria, aşa că acolo era acum o stăpânire ţărănistă-bolşevică.

Dar duşmanii lui Stambulinski nu dormeau, îndeosebi îi pregăteau moartea o parte mare a orăşenilor, ofiţerii şi mai ales Bulgarii din Macedonia refugiaţi cu sutele de mii în Bulgaria şi formaţi în puternice bande înarmate, cărora nici Stambulinski nu le putea face mult rău. Bandele acestea ţinteau şi ţintesc să rupă Macedonia dela Jugoslavia şi dela Grecia, între cari e împărţită, şi să o alăture Bulgariei pentrucă acolo sunt şi mai mulţi Bulgari. Aceleaşi bande se mai purtau şi cu gândul să năvălească în Dobrogea noastră. Stambulinski încheiase o învoială cu Jugoslavia, ca să oprească aceste bande dela orice năvălire în ţara vecină şi să le disolve (spargă). De aici ura cea mare a Bulgarilor macedoneni contra lui Stambulinski. Uniţi cu ceilalţi nemulţumiţi din Bulgaria, au atacat fără de veste pe Stambulinski, l-au omorât împreună cu alţi credincioşi ai lui, cu alţii au înfundat temniţele, vre-o câţiva au scăpat în străinătate, dar şi dintre aceştia unul a fost omorât în Praga capitala Cehoslovaciei. S'au înfiinţat un minister nou, care a înştiinţat lumea, că în Bulgaria e linişte şi pace.

Dar focul ardea sub spuză. Lumea s'a mirat, cum Bulgarii, cari sunt un neam încăpăţinat şi obişnuiţi să omoare şi să schingiuiască pe oricine li-se împotriveşte, stau aşa de liniştiţi. Cauza liniştei înşelătoare a fost, că ei nu terminaseră cu lucrul câmpului şi cum sunt oameni practici şi-au zis: mai întâiu hambarele pline, câmpul arat şi sămănat şi apoi numai mâna pe puşcă. Aşa au şi făcut. Dintr'odată au izbucnit revolte în mai multe oraşe şi orăşele, precum şi în sate mai mari. Funcţionarii fură omorîţi iar în locul lor se aşează soviete (comitete) bolşevice, cari se declarară republică. Guvernul bulgar trimese trupe contra comunelor bolşevizate, cari trebuise să le bombardeze cu tunurile. Sute, poate chiar mii de Bulgari fură omorîţi, unii scăpară în munţi, cei dinspre Dunăre căutară să treacă la noi, dar fură opriţi, căci astfel de oameni nu sunt pentru ţări civilizate, unde trebuie să domnească buna rânduealǎ. Guvernul bulgar anunţă acum, că în Bulgaria e linişte, multe din căpeteniile bolşevice „s'au sinucis, altele au fost omorîte chiar de tovarăşii lor". Se poate şi aşa! Dar noi tot ne mai putem aştepta la veşti rele din Bulgaria.

GERMANIA

Cititorii noştri ştiu, că Francezii au ocupat, după cum le dă drept tratatul de pace, ţinutul Ruhr din Germania, fiindcă Germanii nu voiau să le plătească despăgubirile, la cari se obligaseră. In ţinutul Ruhr sunt mine de cărbuni şi fabrici uriaşe, în cari se lucrează ferul. Guvernul german a ordonat sutelor de mii de lucrători din mine şi fabrici să nu mai lucreze, căci ei pentru aceea tot îşi vor primi plata din Germania neocupată. Şi funcţionarii din ţinutul Ruhr nu au vrut să asculte de poruncile Francezilor. Aceştia au închis atunci graniţa dinspre Germania şi au expulsat (dat afară mii de Germani din Ruhr, cari toţi au căutat adăpost în teritorul liber, unde erau ţinuti şi hrăniţi pe socoteala statului german. Pe ceice aţâţau la împotrivire i-au condamnat la închisoare, afară de aceea autorităţile franceze au pus mâna pe multe miliarde de mărci, cu cari aveau să fie plătiţi ceice nu munciau.

Intr'aceea în Germania viaţa devenia tot mai grea, marca (leul) germană tot mai fără valoare, iar guvernul silit să tipărească tot mai mulţi bani, ceeace îi făcea tot mai fără preţ, căci acolo au ajuns, de nu mai poţi cumpăra o pâne nici cu un milion (o miie de mii) de mărci. Preţurile se urcau şi se urcă nu dela o zi la alta, ci de dimineaţa până seara. Oricât de mulţi bani de hârtie tipăreşte guvernul în fiecare zi, lumea tot nu are destui, ca să poată împăca toată lumea. Fabricanţii nu-şi mai pot plăti lucrătorii, unele fabrici nu mai lucrează şi cei rămaşi fără lucru se revoltează, sparg prăvălii, mai ales cu alimente (de-ale mâncării) şi se luptă cu poliţia şi chiar cu trupe din armată. Lucrul acesta s'a întâmplat în mai multe oraşe germane, unde eu fost morţi şi răniţi.

Când a văzut guvernul german, că nici cu stricarea banilor săi proprii, nici cu porunca dată lucrătorilor din Ruhr să nu lucreze, nu poate scăpa de împlinirea datoriei să despăgubească pe Franţa şi pe Belgia (dar şi pe noi) de pagubele uriaşe, pe cari ni le-a pricinuit în războiu, — şi-a dat demisia. Acum s'a format în Berlin un alt ministeriu în frunte cu dl Stresemann. Acesta pare a fi mai cuminte, căci a dat ordin celor din Ruhr să lucreze şi a promis, că-şi va plăti datoriile. Dar a dat acum de alt necaz. In Germania e un partid mare compus mai ales din boieri şi din sutele de mii de foşti ofiţeri, acum fără slujbă, cari, în nebunia lor, mai bucuros ar începe un nou războiu cu toată lumea decât să-şi împlinească datoria.

Pe de altă parte şi în Germania se arată comunişti (bolşevici) în număr tot mai mare pela oraşe şi aceştia vreau să se folosească de turburările din ţară, doară vor putea ajunge ca cei din Rusia să fure averea tuturor şi să trăiască fără muncă. Guvernul a proclamat starea de asediu şi a ameninţat pe toţi turburătorii liniştii, fie boieri, fie comunişti, cu temniţă, chiar cu moarte. In curând se va vedea, dacă în Germania va birui cuminţenia.

CĂTRE OAMENII DE BINE. Rugăm pe preoţii din sate, cum şi pe învăţători sau alţi cărturari, să ne trimeată din satele lor chipul (fotografia) a celui mai bun gospodar, care a făcut fapte bune, fie pentru biserică, fie pentru şcoală sau alt-ceva, chipul acelui gospodar care e harnic, are gospodăria cea mai frumoasă, şi se bucură de toată cinstea. Chipul gospodarului îl vom tipări în foae, ca să vadă miile noştri de cititori, pe oamenii cei de suflet, de inimă bună şi de cinste. La fiecare chip (fotografie) se va adăuga numele şi pronumele ţăranului, vârsta, din ce sat este şi pe scurt ce a făcut el în viaţă.

REVISTE PRIMITE:

Năzuinţa, revistă pentru literatură, ştiinţă şi artă, anul II, No 3, pe luna Septemvrie 1923.

Această revistă este foarte bună şi o recomandăm cititorilor noştri. Abonamentul pe an 120 lei, în Craiova.

Fierul, revista negustorilor de fier. Anul I, No 8, Cluj, str. Regina Maria 19.

Citiţi şi răspândiţi „Cultura Poporului"

„A L B I N A"
INSTITUT DE CREDIT ŞI DE ECONOMII
Fondată la 1872. CENTRALA SIBIIU Fondată la 1872.
SUCURSALE: BRAŞOV / BUCUREŞTI / CLUJ / LUGOJ / MEDIAŞ TARGUL-MURĂŞ / TIMIŞOARA ŞI SÂN-MĂRTIN.
Capital deplin vărsat Lei 25,000.000
Fonduri de rezervă „ 16,000,000
Depuneri spre fructif. „ 256,000.000
Legături cu toate centrele din ţară.
Lucrează direct cu cele mai mari bănci din America.
Are o secţie specială pentru afacerile americane.
Jertfeşte anual sute de mii de lei pentru scopuri de binefacere şi culturale.
Primeşte DEPUNERI SPRE FRUCTIFICARE de plată la vedere cu 5% dobândă fără considerare la sumă. Pentru DEPUNERI CU TERMIN FIX plăteşte 5½—7% — după mărimea sumelor şi durata termenelor de plată. (20,10—10).
Darea către stat o plăteşte Institutul din al său.

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 50—28

Sfaturi şi reţetă dau contra 7 Lei trimişi prin mandat poştal tuturor care doresc a se lăsa de urâtul obicei al fumatului. M. MIHĂILESCU, Strada Bucureşti 70. SLATINA OLT.

Dacă vrei bonboane bune cere „MELISSA"
15-12 Telefon 648 şi 665
Cluj – Calea Dorobanţilor 40 şi 41-a

Teatrul Național din Cluj

„MARTIRA"

Dramă în cinci acte de Jean Richepin.

La Teatrul Național din Cluj se muncește serios. O mână de actori insuflețiți nu-și cruță nici o trudă, numai ca reprezentațiile să fie jucate bine. Se înlătură neajunsurile cu multe sforțări, pentruca scena de aici să corespundă menirii ce o are în cel mai însemnat oraș cultural din Ardeal.

Și cunoscătorii de teatru, cari își dau sama de împrejurările de la noi, între altele că la București se centralizează talentele puternice, iar celelalte trei teatre ale statului din cuprinsul țării se zbat cu toate neajunsurile materiale, și ce e mai grav: cu lipsa de actori desăvârșiți; acești cunoscători poț aprecia în lumina adevărată meritele actorilor cu talent de la Cluj, actori cari rămân în „provincie" să lupte și cu mediul nefavorabil, și cu publicul românesc, restrâns.

Din aceste motive acești actori trebuesc răsplătiți sufletește măcar, dacă altfel nu se poate.

Directorul teatrului, d. Zaharia Bârsan, cum este născut în Ardeal, își pune tot sufletul pentru acest Ardeal, care-l înțelege destul de bine, și pentru care a luptat și crezut în mult așteptata: „se face ziuă"...

D-l Bârsan, se zbate, ca Teatrul Național din Cluj, să poată îndeplini chemarea lui, de oarece asupra acestei scene sunt îndreptați, atent, ochii unei minorități, care a sacrificat și sacrifică încă mai mult de cât Bucureștii noștri, pentru teatrul de aici.

Direcția teatrului a căutat prin cele patru premiere de până acum, să arăte că poate da un repertoriu bogat, cu piese alese, pentru a nu rămânea în urma acelora cari ne stau în coastă și să ne arete, în altă limbă, că ne întrec.

Și în loc de o armonizare, de o conlucrare a presei de aici pentru o ușurință a luptei culturale, o anumită presă — nu vă mirați, românească — își strecoară răutatea ca să înjosească scena Teatrului Național din Cluj. Fapta aceasta e nepatriotică. Doar presa băștinașă are și ea o menire în Ardeal și acestă presă trebue să susție și să îndrumeze instituțiile de cultură și artă românească, iar nu să le ponegrească și să deie apă la moară presei minoritare, care să-și râdă de noi, pentrucă se găsește — și e dureros — câte un director de ziar, desigur ușurel la minte, ce nu înțelege, că vorba tipărită trebue cumpănită, trecută prin un suflet curat și senină, când e în discuție, mai ales, mișcările de care se leagă sufletul nostru național.

Sforțările cari se fac pe toate terenurile culturale, trebuesc văzute clar și a le ajuta în desvoltarea lor, a le privi cu bunăvoință pentruca să arătăm în ochii neprietinilor, că știm să ne ridicăm, știm ce vrem.

* * *

Nu am putut să mă lipsesc de această întroducere.

La Teatrul Național din Cluj, când elemente bune nu se îndură să părăsească Bucureștii, totuș s'a găsit un actor cult și în acelaș timp un scriitor, un om care nu-și cântărește talentul după banii ce i-ar aduce Capitala țării așa de iubită din acest punct de vedere al altor colegi ai săi, să vie de la Iași. E d. Braborescu. El a pus în scenă, el a jucat pe apostolul Iohanes din „Martira". D. Braborescu a ținut să aducă din Iașii desăvârșit cultural, un accent de înfrățire, de iubire între oameni, din drama lui Richipen, tălmăcită în versul minunat românesc de către poetul Codreanu.

Și la reprezentație a fost o atmosferă de artă curată: gândire și zbucium sufletesc. Răul pus față în față cu bunătatea, întunericul față în față cu lumina. O de câtă nevoie avem și în zilele noastre de apostoli, în senzul chemării vremurilor noui.

Pătura cultă, a avut ce învăța din această dramă „Martira". De sigur că mulți au plecat mai buni de la teatru.

D-l Braborescu a jucat subtil, inteligent; a predicat el însuși. D-l Braborescu e actorul așa cum trebuie să fie: exteriorizează zbuciumul sufletesc nu numai prin vorbe, dar prin expresia feței, prin simțirea lui care se răspândește din toată ființa-i.

Și l-a întovărășit în jocul de scenă, o tânără artistă, dar cu mult talent d-șoara V. Cronvald, în rolul Flammeola.

D. Dimitriu în Arnus a fost foarte bine. D-na I. Landry, în rolul Marina, nebună, a dat dovadă că i se deschid cările spre artă și că direcția teatrului ar trebui să o încurajeze cât mai mult. D-nele Ștefănescu. A. Rally, ca totdeauna bine. D-l Bănuțiu și-a afirmat talentul. D-l Constantinescu, în Ladro, a fost slab.

C. CEHAN-RACOVIȚĂ

Pe drumul cel bun

Invățătorii din județul Bălți au început să înțeleagă care e menirea lor și cu inimă și hotărâre au pornit munca stăruitoare pentru răspândirea luminii și culturii în satele Basarabiei, pentru alungarea ideilor rătăcite sămănate în mintea țăranilor de vrăjmașii neamului românesc, pentru înălțarea morală a celor de jos, lăsați până acum în uitare, în 'ntuneric și robi ai nevoilor.

Serbări școlare, cercuri culturale, biblioteci populare, numeroase școli de adulți s'au înființat în diferite părți ale județului cu rezultate din cele mai bune pentru cultura națională, de a cărei existență poporul nu știa, iar pătura intelectuală se îndoia.

Au fost serbări la care a venit tot satul și s'au petrecut clipe înălțătoare prin școlile de adulți s'a răspândit în măsură însemnată scrisul și cititul românesc; ședințele publice ale cercurilor culturale au luat în multe locuri caracterul unor adevărate serbări naționale, și cu toată lipsa de cărți s'au putut înființa biblioteci cu mii de volume ca acele din Baraboi și Balotina, comuni însemnate.

Acesta este drumul pe care îl urmează învățătorimea acestui județ cu râvnă din ce în ce mai mare și cu credință că este drumul isbândei.

Și alături de dânșii sunt și mulți din fruntașii intelectuali ai satelor. Cuvântul cel bun despre neam și lege, îndemnul la înfrățire și unire ce se răspândește cu orice prilej și cartea lucrul cel mare care preface sufletul omenesc au legat mult pe românii basarabeni de sfântul pământ al țării și de destinele neamului lor.

Deci toți cari se mai uită cu părere de rău la trecutul ce s'a dus și toți cei pe a căror ființă e stăpână nepăsarea, să se trezească să privească plini de încredere în viitor și să pornească și ei pe drumul muncii pentru popor și pentru țară.

Va veni o zi când cei rămași în urmă ori rătăciți pe altă cale, vor fi în rândurile învinșilor și se vor uita atunci cu tristețe la steagul ce va fâlfâi cu glorie în mâna biruitorilor.

C. V. U.

Viața culturală a Bârladului

In ziua de 19 și 26 August societatea literară „Academia Bârlădeană", de sub conducerea poetului G. Tutoveanu, a ținut două șezători: la conacul moșiei Pochidia proprietatea profesorului G. Tașcă și la colonia de vară Talașmani a profesorului C. Calmusky dela liceul din Galați. La aceste șezători au luat parte doamnele: Cordelia G. Tască, Maria G. Kostaky, Georgeta Boldur-Voinescu, Eugenia V. Georgescu-Bârlad, Elena I. Luncescu, domnișoarele: Florica G. Tașcă, Cornelia G. Kostaky, Ana I. Manoil, Georgeta G. Tașcă, Mariana G. Kostaky, domnii: G. Tutoveanu, G. Tașcă, G. Pallady, N. Lenguceanu, Sterian Dumbravă, G. Vlădescu, C. Gruia, I. Popescu-Pajură, Emil Maur, L. Revent, G. Ponetty, C. Buzdugan, I. Rătescu, C. Calmusky, V. Georgescu-Bârlad, Gr. Vâja, V. Savel, Dima Romulus Maiorescu, Dr. N. Erliceanu, Polider G. Tutoveanu, C. Naumescu, A. Ionescu-Roșu, D. Popescu, I. Cotoran, Alexandru G. Tutoveanu, C. Radu, St. Șușnea.

După tradiționala cuvântare de deschidere, rostită de poetul G. Tutoveanu, toți scriitorii cari au asistat la aceste șezători, au cetit din lucrările lor originale.

In mijlocul unui entuziasm de nedescris d. profesor G. Tașcă, luând cuvântul, a lăudat străduința poetului G. Tutoveanu, aceia de a strânge în jurul său acest mic grup într'o epocă de completă secătuire sufletească, d-sa a dăruit *„Academiei Bârlădene"* suma de o mie de lei, din care se va constitui un premiu, care să se dea în fiecare an celei mai bune lucrări literare, care s'ar trimite acestei societăți. In urmă s'a discutat posibilitatea unui turneu cultural în Basarabia precum și tipărirea unui anuar al *„Academiei Bârlădene"*.

Au trimis scrisori și telegrame de aderare domnii: Ion Bianu, dela Academia Română, Mihail Dragomirescu, profesor universitar, G. Bogdan-Duică, profesor universitar, I. Bassarabescu, Al. Busuioceanu, I. Nițulescu, I. Valerianu, Al. Lascarow Moldovan, V. Nițulescu.

In cursul acestei luni, *„Academia Bârlădeană"* își continuă ciclul șezătorilor de toamnă.

R. M.

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI"
.·.·. care se tipărește în 56 mii de exemplare. .·.·.

Societatea Adriatică de Asigurare în Trieste
FONDATĂ ÎN 1838
DIRECȚIUNEA PENTRU ROMÂNIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NR. 10.
CASA PROPRIE — TELEFON NR. 670.
REPREZENTANȚA GENERALĂ PENTRU TRANSILVANIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NUMĂRUL 10. TELEFON NR. 64
AGENȚIILE GENERALE ȘI PRINCIPALE ÎN: ARAD, BRAȘOV, CERNĂUȚI, TIMIȘOARA, ORADEA-MARE, SĂTMAR, SIBIU, T.-MUREȘ
34—
PRIMEȘTE ASIGURĂRI ÎN RAMURILE: INCENDIU, GRINDINĂ, VIAȚA, FURT PRIN SPARGERE, ACCIDENTE, ETC., ETC., ÎN CONDIȚIUNI AVANTAGIOASE

BANCA CHRISSOVELONI — SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ — SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI
SUCURSALA CLUJ, STRADA MEMORANDULUI N-rul 8.
SUCURSALE: BRĂILA, CONSTANȚA, CLUJ, GALAȚI, SIBIU, NEW-YORK (AMERICA), CONSTANTINOPOL (TURCIA).
AFILIAȚIUNI: BANCA CHRISSOVELONI & CO., DIN PARIS; BANCA CHRISSOVELONI, BISTEGHI & CO., DIN VIENA.
CAPITAL SOCIETAR DEPLIN VĂRSAT: LEI 150,000,000.
Face orice operațiuni de bancă. — Scontează portofoliul comercial, cupoane și titluri eșite la sorți. Deschide conturi curente. — Se însărcinează a face plăți în orice oraș din țară. — Emite cecuri și acreditive asupra oricărui oraș din țară. — Liberează scrisori de credit. — Primește bani în deposit și cu librete de economii, plătibile la vedere și pe termen fix, pentru care plătește dobânzi avantagioase. Prin mijlocirea sucursalei sale din New-York se însărcinează a face plăți pe tot teritorul României-Mari pentru Românii din America
27—4—9.

Triple-Sec-Bogsza — Triple-Sec-Bogsza
Orice familie își procură pentru casă
LIQUERUL BOGSZA
pentru că e veritabil și neîntrecut!
neîntrecut! — neîntrecut!
17—22

Specialitățile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate,
din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca marca cea mai superioară. Se capătă pretutindeni.
14—22

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după desenuri se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. — 10-37-23

BANCA ARDELEANĂ ȘI CASA DE ECONOMII S.A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
CLUJ, PIAȚA UNIRII 32.
Primește depuneri spre fructificare cu livrete și cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil. — Scontează cambii. Efectuiază remiteri în țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. Cumpără și vinde monede streine.
SUCURSALE ÎN T.-MURĂȘ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ȘI TURDA. INSTITUȚII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S.A." DEJ; „BANCA ȘI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII" ÎN GHEORGHENI
Safe-depozitele le ține la dispoziția on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. Intreprinderi industriale aparținătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrășarea de porci și industria de carne" s. a. Gherla; „S. A. p. Morărit, Industria Lemnului și Mărfuri" Tg.-Murăș; „Agricultura Ardeleană" s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri" Cluj, etc.
Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei
18-6-17

Este știut de toți că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!
Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acții.
Furnisoare ale Curții Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 — 22-12-12

INSTITUTE AFILIATE:
S.A. Cassa de păstrare a județului Turda Arieș din Turda, S. A. Casa de păstrare a județului Odorhei în Odorheiu Secuiesc, S. A. Casa de păstrare și Banca Economică din Județul Alba Inferioară din Aiud.
CASA DE PĂSTRARE ȘI CREDIT S. A. PE ACȚIUNI CLUJ.
PIAȚA UNIREI 7
CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,000.000 LEI
FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ
11—6—11
Magazinele de marfă ale casei de păstrare și de credit S.A. pe acțiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează polițe, se execută plăți în ori ce localitate, și se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienților (safe) Bancă cu dreptul de a opera și cu devize.

DACIA-ROMANIA
Societate generală de asigurare
Sediul central: București, strada Wilson 3.

Fondată la anul 1879	Capital de acțiuni, deplin vărsat . .	Lei	24,000,000	*Fondată la anul 1879*
	Rezerve și diverse garanții, peste . .	Lei	100,000,000	
	Daune plătite în 1921	Lei	57,571,559	
	Daune plătite dela întemeierea Societății	Lei	368,886,642	

Oficiul regional pentru Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș se află în CLUJ, Calea Victoriei No. 27, Telefon 527. în palatul propriu.
Reprezentanța Generală pentru BANAT se află în TIMIȘOARA, Splaiul stâng al Begheului 1, casa proprie.
Agenții generale: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. I.; BRAȘOV, SIBIU, ORADEA-MARE, TÂRGUL-MURĂȘ și SATMAR la Banca Româneacă. Agenții principale și speciale: Aiud, Alba-Iulia, Bistrița, Blaj, Caransebeș, Diciosânmărtin, Deva, Hunedoara, Lugoj, Orșova Oravița, Sebeșul-săsesc, Sighetul-Marmației, etc. etc.
Societatea DACIA-ROMANIA prin toate agenturile sale primește asigurări în toate ramurile ca: Viață, Incendiu, Grindină, Accidente, Furt prin spargere și Transporturi, oferind cele mai reale avantagii prin garanțiile de soliditate ce prezintă și prin grija ce poartă de interesele asiguraților, din toate punctele de vedere. 32—4 Incercați și vă convingeți!

BAIA DIANA
Camere cu abur și vane, precum și tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu extras de brazi.
CONTROL MEDICAL
Lloyd 1633 — 5 50—23

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. — 6 50—23

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 — Telefon 12—13
Lloyd 1636. — 8 50—23

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. — 7 50—23

Cetiți, abonați și răspândiți în cercuri cât mai largi „Cultura Poporului"

FABRICA DE BERE DIN TURDA S. A.
KORONA — CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5 — DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ
GLORIA — BERE DIN MALȚ DUBLU
TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR 11 — TELEFON No. 394
26 9—10

Tiparul tipografiei „VIAȚA" Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13

D-lui Georgescu primredactor la Revista "Transilvania" în Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te și vei fi! — Voește și vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă 14 Oct. 1923 | ADMINISTRAȚIA: CALEA DOROBANȚILOR 10 TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 29. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

Catedrala ortodoxă din Cluj

Biserica neamului românesc, veacuri de-arândul a fost prigonită cu îndârjire, pe pământul nostru, răpit o mie de ani.

Stăpânii trecători de eri, în credința că ne vor risipi până și ființa etnică, printre alte calcule de desnaționalizare, au găsit calea potrivită să ne darme altarele. Altarele bisericilor ortodoxe, altarele purtătoare de tradiție, altarele cari se confundau cu însăși viața poporului român. Doar prin biserica strămoșească românii au trăit, au luptat, au putut ține piept tuturor urgiilor vremii și nu s'au clintit niciodată din loc.

Stăpânitorii aduși de vânturi, au vrut prin toate mijloacele să îndepărteze din inimile românilor, biserica în numele căreia au purtat războae și și-au dat viața voevozi, mitropoliți și plăeși și iobagi.

Prin catolicism, prin calvinism, prin persecuția îndreptată împotriva umililor preoți deopotrivă de săraci de la vlădică până la opincă, stăpânirea vitregă, căuta să nimicească și untdelemnul din candelele cari numai ele mai luminau o viață destul de grea, plină de nedreptăți a unui popor de fapt stăpân, dar despoiat de cultură, de limbă, până și de biserica lui.

Această stăpânire dorea să stingă și aceste candele de la altarele străbune, ca ochii plini de nădejde ai păstorilor de vite și ai plugarilor, să nu mai găsiască aci nici un razim sufletesc în rugăciunile îndreptate la Dumnezeu, ci să obărcăiască în întunericul necredinței.

Și pentru îndeplinirea acestei rătăciri printre alte nedreptăți, trufașii deținători de drepturi istorice, au rupt firul unei tradiții bisericești, a episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului, episcopiei înființată cu patru veacuri și jumătate în urmă de către stâlpul ortodoxismului, de către apărătorul bisericii, el însuși ctitor a patruzeci și ceva de Case ale Domnului, Voevodul Ștefan-cel-mare și sfânt.

După ce această episcopie, vreme de aproape două secole împrăștiase lumina ei binefăcătoare prin păstorirea înțeleaptă a fețelor bisericești venite din părțile mitropoliei Sucevei sau a Moldovei, ca Varlaam, Ilarion, Atanasie și alții, episcopia fu desființată.

Se credea că prin mijlocul acesta, turma credincioșilor ardeleni, din părțile de Nord, a pământului românesc dinspre munții Maramureșului va fi împrăștiată, neavând o episcopie conducătoare. In zădar în curgerea vremii a venit luminatul mitropolit Șaguna și a stăruit reînființarea ei, în zădar totul, deoarece stăpânitorii erau convinși, că, dărîmând episcopia și nepermițînd clădiri de biserici, vor putea dărîma altarele ridicate în sufletul poporului român. . .

* * *

Nedreptatea istorică a dispărut. Dumnezeu ne-a ajutat ca în ziua de Duminecă 7 Octombrie, pe malul Someșului, în Cluj, să se pue piatra de temelie a catedralei ortodoxe.

Precum Voevozii din trecut, după victorii cu arme, ridicau biserici, așa și după întregirea neamului românesc prin cele mai grele jertfe, sub ocârmuirea Marelui Rege Ferdinand și sfânt, se va înalța un nou Sion. Și acest lăcaș de rugăciuni — cum înțelepcește a grăit A. S. Regală Prințul Carol, — nu este numai o biserică, ci un simbol, o înfrățire a tuturor românilor și o nedeslipită credință în biserica, prin care am învins.

Acest act religios nu a fost o simplă sărbătoare în cadrul unei oficialități, ci în fața rugilor mitropoliților, și ai vlădicilor, cu toții am simțit fiorul mai mult de cât a unei sărbători trecătoare, ci a credinții religioase în care trebue să creștem generațiile viitoare și pe care să se razime temelia statului român.

Mii de ostași cari au murit pentru țară trăiau în ochii noștri; spiritul lor se apropiase de această catedrală care se va înălța măreață în veacul veacurilor, nu prin zidurile ei reci, dar prin moartea acestor eroi cari au înviat poporul român.

Prezența la această înălțare de altar a A. S. Regale însemnă — o eră nouă în România întregită: prin cultură și biserica strămoșească la izbânda veșnică.

„CULTURA POPORULUI"

Către d-nul C. Banu, ministru al Artelor

Credem că ați citit și Domnia-Voastră, manifestul de desnădejde al Operii din Cluj. El a fost împărțit la cetățeni în ziua când A. S. Regală Principele Carol, d. Ionel Brătianu, primministru, Domnia Voastră și alți sfetnici ai Tronului, ați luat parte la punerea pietrii de temelie a Catedralei ortodoxe de la noi.

Opera e pe cale să se desființeze. Și totuși nu putem concepe aceasta. Vă știm cât de mult iubiți Ardealul și nu se poate ca Dv. care ați sprijinit mereu, toată viața, arta, astăzi, în calitate de ministru, să dați o lovitură mare Clujului cultural, românesc.

Rugămintea noastră o asociem alături cu aceea a Operei Române din Cluj, și vă rugăm, cum sunteți prea înțelegător, cât trebuie de luptat culturalicește pentru Ardeal, păstrați-ne Opera.

Nu lăsați să se prăbușiască manifestațiile artistice, în valurile altor manifestări de acelaș senz ale minorităților, valuri cari vor să ne înghită avântul către cultură.

Sacrificiile ce se fac pentru Clujul cultural nu sunt prea mari nicidată. „CULTURA POPORULUI"

Solemnitatea desvelirei monumentului eroilor din Calafat

Ziua de 21 Sept. 1923 va rămâne pentru Calafatul nostru, o zi de mare însemnătate. Ea a scris încă o pagină de glorie în cartea trecutului istoric al acestui oraș, eternizând pentru totdeauna memoria eroilor calafeteni, prin impunătoarea sărbătoare de atunci.

MONUMENTUL EROILOR DIN CALAFAT

Desvelirea monumentului a fost un prilej de pietate adâncă pentru toți cei cari au luat parte la această solemnitate. Și a venit aici suflare multă; tot ce-a fost cetățean al Calafatului, bărbați luminați ai Craiovei, au venit bătrânii și flăcăii, mamele și fiicele satelor din împrejurimi, a venit atâta lume cât nu mai putea să încapă în micul nostru orășel. Până și vecinii noștri dela sud au luat parte la această sărbătoare, care nu era numai a noastră, ci era sărbătoarea triumfului dreptății.

Ridicat în plin centrul orașului, monumentul e opera sculptorului Mielescu din București și reprezintă un soldat, în poziție de atac, într'o mână purtând arma, iar în cealaltă granata, cu privirile scrutând până departe câmpiile Bulgariei ce se desfășoară la orizont. Monumentul este astfel așezat încât predomină în Bulgaria. Aci, aranjamentul e demn de laudă și felicităm din inimă comitetul de inițiativă pentru ideia frumoasă ce-a avut-o...

De dimineață, Calafatul îmbracă un aer de sărbătoare. Stradele drepte și curate ce întretae orașul sunt împodobite cu arcuri de triumf, iar la ferestre flutură în bătaia vântului drapele tricolore. E o zi posomorâtă de toamnă. Norii aleargă pe bolta întinsă și cât poți cuprinde cu ochiul, nu vezi decât o pânză cenușie printre ale cărei spărturi, rareori, străbat până la noi raze palide de soare. E ora 9 dim. și imensă mulțime de lume așteaptă sosirea oficialităților. Vin mereu din toate părțile orașului, grupuri, grupuri de oameni...

După oficierea serviciului religios, se citește lista morților, ale căror nume sunt săpate în marmora de pe soclul statuei. Tributul de sânge al Calafatului a fost mare: 174 morți, în frunte cu câțiva ofițeri printre care Maiorul C. Dumitrescu.

E o atmosferă înălțătoare, plină de pietate și adâncă reculegere, când preoții rostesc în cor „veșnica lor pomenire". Muzica intonează rugăciunea, asistența se descoperă.

Pe fețele tuturor se citește o emoție adâncă. Rareori s'a mai putut vedea o mai înduioșătoare ceremonie ca aceasta... Se aud bubuituri prelungi de tun ce sfarmă tăcerea văzduhului ducând până departe o larmă îngrozitoare...

Vorbesc, arătând însemnătatea acestui act măreț, Păr. Inoc. Ștefănescu, colonelul Boldea, dnii I. S. Ciupag, M. Stoiculescu, General Obogeanu, Leonida Georgescu, C. Popopici, prefectul județului, seria cuvântărilor încheind-o d-nul Neamțu, senator de Dolj...

Seara are loc o frumoasă serbare câmpenească în grădina dela debarcader. Zeci de lampioane stau înșiruite în lungul aleelor împrăștind lumină în toate părțile și poleind cu argint frunzele teilor bătrâni.

Muzica Regimentului 94 Inf. delectează publicul cu cele mai reușite bucăți din operile marilor muzicanți germani. Se aude melodia tânguitoare a unui cântec din Schubert, care pătrunde tot mai adânc în noapte, amestecându-se în vălmășagul acestei lumi ce se mișcă și se frământă în toate părțile. Tinere domnișoare își poartă frumusețea legănându-și ușor pe șolduri trupurile svelte și pline de grație. Ochi dulci schlipesc, zâmbete drăgălașe flutură pe buze, întredeschise, o ploaie de confetii se vântură în văzduh, artificii se înalță în noaptea tăcută și peste tot predomină o notă veselă, ceva care te îndeamnă la viață, la iubire...

Și muzica cântă... Se aud triluri duioase și plângătoare, melodiile se întretaie, se împletesc, pierzându-se tot mai adânc în noaptea ca de cerneală. Alăturea la câțiva pași, Dunărea pare că a încremenit și ea, căci pe luciul apei plină de argintul lunei, nu zărește nici-o mișcare. E ora când și apele dorm vrăjite de atâta farmec și măreție...

Târziu, când cei din urmă oameni au plecat, când rezimat de o bancă priveam la singurătatea din juru-mi, mă gândiam la ce fusese înainte și-mi făceam socoteala că natura, ori cât ar fi ea de frumoasă, fără tovărășia omului, e searbădă și lipsită de interes.

A. Tămasie Măceș.

ROMÂNII DIN MACEDONIA

Rolul Românilor Macedoneni în Ardeal

III.

După întemeerea statului lui Ali-pașa, stat care își luă ființă numai din stările turburi create peste tot în sudul Peninsulei Balcanice, în urma înfrângerii pe care Turcii o suferiseră din parte Rușilor în războiul de cinci ani (1769—1774), soarta românismului cuprins în granițele acestui stat: Albania de sud, Epirul și Tesalia deveni foarte critică, în primul rând, din cauza loviturii ce se dedea centrelor comerciale românești, care, de acum înainte, nu mai puteau ține concurență cu Ianina, capitala Epirului și reședința tiranului, în al doilea rând, din cauza anarhiei ce domnea în noul stat, cu o existență de numai câteva decenii, în care orașele românești, și, în special, *Moscopole,* ajunse la culmea înfloririi prin prosperitatea lor comercială, căzuseră prada banditismului, cruzimii și rapacității hordelor albaneze.

In împrejurările acelea de cea mai jalnică amintire pentru soarta românismului balcanic, singurul mijloc de scăpare care le mai rămânea Românilor macedoneni din cuprinsul statului lui Ali-pașa era drumul pribegiei. Pe acest drum au plecat aproape mai toți Românii din faimoasa Moscopole, din care astăzi a mai rămas un simplu sat și numai ruinele celor șaptezeci de biserici mai reamintesc călătorilor strălucirea ei de altă dată; pe acest drum au plecat Românii din *Gabrova,* locul de naștere al tatălui marelui mitropolit ardelean Andrei Șaguna, și tot pe acest drum s'au dus Românii din *Lânca, Linotope, Niculița, Nicea* ș. a., unii oprindu-se în orașele din Macedonia spre a îngroșa coloniile existente sau spre a fonda centre nouă, alții, mai cu dare de mână, trecând granița și așezându-se în Prusia, Austria, Ungaria și Ardeal, unde îi așteptau alte colonii macedo-române satbilite de mai nainte.

In toate țările în care s'au așezat acești Români, potrivit obiceiului de acasă de a-și creea un mediu social patronat de o instituție spirituală, ei au fondat, în unire cu Grecii, de care erau legați prin religia greco-orientală, comunități religioase, din care au ieșit o mulțime de biserici.

Unele din aceste biserici s'au păstrat încă până astăzi cu caracter pur românesc. Printre acestea avem biserica din *Miskolz,* patria marelui ierarh bisericesc despre care fu vorba mai sus. In Miskolz se afla pe la sfârșitul sec. al XVIII cea mai numeroasă colonie ma- [illegible] rește zidirea bisericii, pe frontispiciul căreia stă scrisă aceea mărturie vie prin care se arată credincioșilor că lăcașul sfânt al „Sfintei Treimi" este clădit „prin cheltueala confraților Români din Macedonia."

In felul acesta s'au clădit bisericile din Budapesta, Viena, Keskemet ș. a.

Dar refugiul Românilor din Macedonia în Ardeal s'a întâmplat într'o epocă când conștiința amorțită a românismului din aceste părți, era trezită de nouăle idei regeneratoare ale acelor apostoli nemuritori ai bisericii unite, care avura contact și cu frații transdanubieni. Acești frați, deși veneau din sudul Peninsulei Balcanice, ei nu veneau ca ciobani. Printre ei se găseau foarte mulți negustori cu dare de mână, aproape mai toți trecuți prin școalele de acasă. Erau unii care fuseseră profesori la „Academia Nouă" din Moscopole. Prin urmare ei veneau în Ardeal nu ca o droaie de nenorociți ca să trăiască și să se căpătuiască pe seama altora, ci ca oameni de adevărată cultură, cu o pregătire temeinică în ale comerțului care veneau să contribue cu aportul lor la prosperitatea economică și național-culturală a românismului din aceste părți: Numai așa ne putem explica dece imediat după stabilirea lor în centrele mai mari din Austria și Ungaria, unii dintre Românii macedoneni cu carte au trecut sub steagu mișcării naționale, luptând sub impulsiunea ideilor școalei ardelene, iar alții au contribuit cu fapta la susținerea acelei lupte.

*

Printre cei dintâi vom însemna pe învățatul Român macedonean *Gheorghe Roja,* doctor în medicină și mare naționalist. El a trăit la Viena și era contemporan și cunoscut cu Petru Maior. Roja a fost celdintâi care a încercat să scrie o istorie a Românilor din Macedonia intitulată *Cercetări despre Românii de peste Dunăre* lucrare scrisă în limba germană și publicată în 1808 la Pesta. Tot lui Roja i se datorește încercarea de a scrie limba Românilor din Macedonia cu litere latinești. In acest scop el scrise lucrarea: *Măestria ghiuvăsirii* (= cetitului) *cu litere latinești care sunt literele Românilor cele vechi.* Buda 1809.

In vremea aceasta Românii din Macedonia care mai rămăseseră a vetrele lor continuau cu școlile fondate și întreținute de ei, și, mai ales, cu tendința de a se instrui în limba română. Această inovație introdusă de ei și susținută și de scrierile Românilor macedoneni emigrați, cum erau acelea ale lui Roja, Ucuta, care erau făcute cu destinație pentru Macedonia, atrase luarea aminte a Patriarhiei din Constantinopole. Pe vremea aceia ca și mai târziu până la războiul balcanic, patriarhul era șeful spiritual al creștinilor din Balcani, însă, în acelaș timp el era și agentul de propagandă al elenismului printre creștini. Credința se susținea prin biserici; iar elenismul prin limba greacă. Și fiindcă prin introducerea limbii române în școlile Românilor din Macedonia, aceștia erau ca și pierduți pentru scopurile politice ale elenismului balcanic, patriarhul, care vedea pericolul ce amenința elenismul, trimise în Macedonia și Epir emisari aleși printre călugari și cărturarii [illegible] voe chiar sub pedeapsa de afurisenie, introducerea limbii române în școală și biserică.

Acestei acțiuni nefaste a patriarhului din Constantinopole se datorește grecizarea celor 40 de comune românești din regiunea cunoscută subt numele *Zagori,* în Epir, pe urma propagandei calugărului Cosma. Tot acestei acțiuni se datorește și propaganda aprigă în contra Românilor pe care o făcea cărturarul *Neofet Duca,* care, în cuvântările sale ținute în fața Românilor naționaliști, nu se sfia să spună că „Românii Macedoneni nu sunt de aceeași origine cu Romanii, cu care n'au comun nici numele și nici o picătură de sânge în vinele lor."

TH. CAPIDAN
Prof. la Univ. din Cluj.

De prin nordul Basarabiei

In cel mai depărtat oraș al României, în **Hotinul** renumit prin bandele de tâlhari și bolșevici, există o viață culturală românească destul de viguroasă, datorită unui grup de adevărați patrioți, cari cu puterile lor proprii au făcut mult pentru răspândirea culturii românești și a apropierii sufletești a celor rătăciți și înstrăinați.

Această mișcare a luat ființă la începutul anului 1920 din inițativa unor intelectuali din Hotin, cari au pus bazele societății culturale și artistice: „Freamătul", care are ca scop principal răspândirea culturii, a artei și sentimentelor românești în populația locală.

Această societate a ținut și ține în mod regulat șezători artistico-literare unde se face muzică, se țin conferințe, se declamă, se fac citiri din autori, șezători frumoase, ca manifestare românească și ca rezultate întru cât populația băștinașă a fost atrasă, dată fiind seriozitatea și forța morală a membrilor societățeі, cari nu au crutat timpul și bani pentru ajungerea scopului urmărit.

Printre cei cari lucrează mai mult în societate sunt d-nii P. Cernescu, advocat, președintele societății, C. Boca advocat, S. Macerecine, profesor, D. Sotnițchi profesor, C. Ionescu advocat, Adian Sinițchi profesor, Th. Babor, profesor, Ep. Păuș student, D. Diaconescu profesor, Bolboceanu, A. Climescu, Kiropol funcționari și alții. Pe lângă șezători, societatea a format o bibliotecă cu vre-o mie de volume și e la dispoziția oricui în mod gratuit, împrumutând cărți și acasă, iar școalei normale i-a donat din puținul ei avut 200 volume de literatură și știință.

Ar fi de dorit ca toți bunii români din întreaga țară să trimită acestei societăți cărți și reviste pentru bibliotecă, gândindu-se că prin aceasta pun o cărămidă mai mult la temelia unei instituții românești care urmărește scopuri atât de înalte.

* * *

Paralel cu societatea „Freamătul", își desfășoară o activitate laudabilă în această fostă cetate vestită a Moldovei și o altă societate sub denumirea „Cetatea Hotinului", întemeiată de oameni de ispravă de aci, al cărei scop este repararea cetății împreună cu biserica și clădirile ruinate, ce se aflâ înlăuntrul cetăței. In clădirile reparate se va așeza un azil pentru creșterea orfanilor de război; se vor repara drumurile cari duc spre cetate și cele aflătoare înlăuntrul cetății, unde se va planta și un parc pentru înfrumusețarea locurilor.

Comitetul societății alcătuit din președintele tribunalului, comandamentul militar, prefectul județului, revizor școlar, protopopul și alte persoane locale a izbutit până acum să repare pe deplin biserica cetății.

C. V. U.

COLABORATORII NOȘTRI

MIHAIL DRAGOMIRESCU,
profesor universitar
Luptător pentru cultura națională

Consecințe metafizice a teoriei relativității

După teoriile lui Einstein, un singur lucru este absolut, și anume că nu se poate imagina o viteză mai mare ca viteza luminei, care este de 300 mii de kilometri pe secundă.

Ca profani, înțelegem foarte bine să nu fie posibil a imagina o viteză infinită, căci atunci ar urma că un mobil ar putea fi în acelaș timp, la cele două capete a unei lungimi oarecare, dar nu vedem rațiunea pentru care viteza unui corp să nu poată întrece viteza luminei.

Să analizăm însă consecințele:

Un auditor care ar pleca dela un concert cu o viteză de 345 metri pe secundă, care este viteza sunetului, va auzi necontenit în drumul său, aceiași notă; stând pe loc, șirul de note trec peste dânsul tot cu aceiași viteză, iar urechea sa, le prinde pe rând, formând în succesiunea lor armonia concertului.

Tot astfel un călător, care s'ar îndepărta de pământ cu o viteză egală cu viteza luminei, plecând de pildă la ora 12 din gara de Nord a Bucureștilor, va călători cu această imagine a cadranului gărei de Nord, și în ori ce loc se va găsi, va citi mereu ora 12.

Dacă plecarea sa ar fi coincidat cu un eveniment ore care, cu lupta dela Mărășești, spre exemplu, el va vedea necontenit această luptă, însă ca pe o fotografie; ori ce mișcare ar fi oprită, păserile vor fi încetat sborul, pâraele cursul lor, proiectilele tunurilor vor sta nemișcate în aer, pentru acest călător, timpul stă pe loc.

Dacă însă călătorul nostru se îndepărtează de pământ cu o viteză mai mare ca a luminei, — după lupta dela Mărășești, el va întâlni în cale, imagini cari au plecat ceva mai înainte, imagini cari se vor desvolta înaintea sa ca un film cinematografic desfășurat de andoasele; așa va întâlni în spațiu, epoca lui Ștefan cel mare, moartea lui Hristos, care ar precede nașterei, în sfârșit va deveni contemporan cu Megatherium și Plesiosaurus, și va asista la potopul lui Noe.

Cu alte cuvinte călătorul nostru, se va adânci din ce în ce în trecut.

Acest lucru ar părea imposibil; cu toate acestea dacă ținem socoteală că lumina plecată acum 2000 ani după pământ, n'a ajuns încă la unele stele, cari sunt depărtate de noi cu mii de ani de lumină, atunci un călător care ar găsi mijlocul să ajungă de exemplu în 50 ani la Calea Laptelui și dacă ar poseda o lunetă puternică, ar putea privi evenimentele care s'au întâmplat acum 2000 ani, și în consecință ar asista la minunele făcute de Hristos pe pământ.

Dacă din potrivă călătorul nostru închis într'un proiectil ca a lui Jules Verne, s'ar îndepărta de pământ cu o viteză mai mică ca a luminei, cea ce fisicește este posibil, după lupta dela Mărășești, care'l va lăsa în urmă, îl vor întîlni în drumul său prin spațiu, și-l vor lăsa în urmă, evenimente și vederi, care au urmat după lupta dela Mărășești, adică peste dânsul va trece viitorul, va trece încheierea păcei europene, revoluția bulgară, poate alegerea lui Ford ca președinte a Statelor Unite, — și dacă s'ar aranja lucrurile așa că după un an de călătorie, după ceasul său, să întâlnească o stea, care să-l poată trimite înapoi pe pământ cu aceiaș viteză, călătorul nostru ajuns pe pământ după doi ani, va găsi aci alte generații, care-i vor spune, că el a plecat după pământ de 200 ani.

In rezumat, dacă un călător s'ar putea îndepărta de pământ cu viteza luminei, pentru dânsul, timpul stă pe loc; dacă se va mișca cu o viteză mai mare ca a luminei, el va întrece timpul și în fine dacă se va mișca cu o viteză mai mică ca a luminei, cursul timpului pentru dânsul se va încetini.

Și atunci cum în totdeauna, dorința cea mai mare a omului a fost să oprească cursul timpului, teoria relativității începe a pasiona pe toată lumea, căci pare că a găsit mijlocul.

Alchimiștii au imaginat în secolul al 8-lea, elixirul de viață.

Mai încoace s'a preconisat grefarea organelor.

Relativiștii strigă: grefarea organelor ca și sticluța cu elexir, nu valorează nimic, noi vom organiza o călătorie în univers, aranjată astfel ca să vă puteți întoarce peste un an, când veți găsi pământul îmbătrânit cu un secol.

Marele public obișnuit să creadă pe învățații timpului, nu se va înspăimânta de acest proiect, căci doar tot oamenii de știință i-au dat telegrafia și telefonia fără fir; și la urma urmei, dacă Icar voind să scape din labirintul insulei Creta, și-a făcut aripi lipite cu ciară, și apropriindu-se prea mult de soare, ciara s'a topit și a căzut în mare, cine-ar fi crezut că urmașii săi vor face regulat cursa Paris-București și mâine vor merge de sigur în America — și pentru ce atunci poimâni nu vor merge în lună?

Nu-i exclus să vedeți la baza cabinei unde se vor vinde bilete pentru trenul extra-terestru, pe vro curtisană în luptă cu vrîsta, grăbită să-și rețină un loc în cupeu, ca astfel să poată opri pentru cîț-va timp mersul și ravagiile vremei.

Și acum ne putem explica ușor, de unde provine interesul cu care cei ce înțeleg, și mai ales cei ce nu înțeleg, urmăresc acestă teorie a relativității.

N. MOISESCU
inginer.

INSCRIPȚII

FRÂNTURI DE GÂND

S'au deschis însfârșit școlile! Mai înainte vreme, și la noi, ca și la țările de temeinică cultură, ziua aceasta era așteptată cu bucurie și înfrigurare de școlari, de părinți, ca și de dascăli. Era zi mare, ziua în care se începea un nou an școlar; dela războiu încoace ziua aceasta trece tot mai nebăgată în seamă. Numai avem răgaz, și mai ales numai avem suflet pentru o astfel de sărbătorire! Dar noul an școlar a început așa cum a început; se cuvine să aratăm și celor care nu știu încă, cam cum se înfățișează învățământul nostru de toate dreptele. La universitate, anarhie, nepotism și politicărie. In învățământul secundar, e grozav de mare lipsă de dascăl, și o relativă abundență de suplinitori cu totul nepregătiți. In ce privește învățământul primar, temelia temelii, acolo au trebuit să se ia măsuri penale chiar, împotriva învățătorilor, care momiți de alte situații, ori împinși de mizerie, dezertează dela postul lor. Cu alte cuvinte, învățământul nostru de toate treptele, tânjește. In astfel de condițiuni, învață carte și-și oțelește sufletul, generația, care mâine poimâne, va fi chemată să apere agoniseala unui întreg trecut de lupte și jertfă!

*

Părinții se vaită pe toate cărările, de povara taxelor școlare — mai ales la clasele întreținute de comitetele școlare. Plângerea, din păcate, e cu temeiu. Pe învățătură, s'a pus bir greu; trebue s'o recunoaștem! Altul a fost gândul ministrului Mehedinți, când a venit cu legea eforiilor școlare, și altfel o tălmăcesc și-o răstălmăcesc directori și membri acestor eforii — astăzi li se zice: *„comitete"* (!) In gândul profesorului Mehedinți, care voia să deschidă larg porțile școlilor și pentru feciorii de săteni, eforiile școlare, trebuiau să dea o mână de ajutor Statului — e drept — dar în primul rând, erau menite să facă legătură strânsă, între școală și familie. Astăzi, aceste eforii școlare, funcționează numai și numai, pentru sporirea excedentelor bugetare! Și măcar, dacă la fixarea taxelor și mai ales la scutirele — puține e drept — pe care le mai fac, s'ar ține seamă cum trebue de puterea de plată a părinților! Nu că punem la îndoeală buna credință a eforilor, dar mecanismul de funcționare, e greșit. Ar trebui ca scutirele să se facă provizorii, să se afișeze apoi, ca elevii și părinții să ia cunoștință, cei nedreptățiți, ori cei care socot că s'au făcut greșeli, să vină cu întâmpinări, și după ce se va face o amănunțită revizuire, atunci scutirile să capete titlul de definitive. Pe calea aceasta, credem, că multe erori s'ar putea îndrepta. In orice caz Ministerul Școalelor, ar avea datoria să se intereseze mai deaproape, de felul cum lucrează așa zisele comitete școlare de oarece astăzi, învățătura a ajuns un lux, din cale-afară de costisitor!

ION DOONGROZI, profesor

Răzvan și Vidra la Teatrul Național din Craiova

Sâmbătă seara, 29 Septembrie, Teatrul Național și-a deschis porțile. „Evenimentul" pentru localnici, a trecut nebăgat în seamă. High-liful, ca și pseudointelectualii, nu simt nevoe de teatru, nici chiar de teatru bun; ceilalți, așteaptă pe Tănase, pe Iulian ori pe Ciorobea!

Dacă pe vremuri, high-liful cu blazon — vechili ori arendași îmbogățiți — „garnisa" brâul de benuare, asta se datora nevoiei de „flirt" ori întrecerii de tualete, comandate dela Viena și Paris.

*

Sala, ca de obiceiu, se populează greu de tot; niciun frac, și nicio frumusețe femenină, care să-ți oprească atențiunea. Din cușca de sub scenă, se prefiră când și când, acord timid de violină; oamenii de serviciu tencuesc afișele nevândute, și numără în gând benuarele goale.

La galerie, liceenii strânși ciotcă în jurul stâlpilor tropăe nerăbdatori, pâsâe ori aplaudă. Fix la 9 ceasuri — adecă exact cu o jumătate de oră peste cea fixată pentru începerea reprezentației — apar în ținută de gală: Iosif Nădejde, Minulescu, Con. Marin Sadoveanu și Em. Cerbu. Capetile se 'ntorc ca la comandă, întrebările trec din stal în stal, câțiva „inițiați" dau cu gravitate informațiile cerute, becurile se stâng brusc, liniștea se restabilește cu greu: A. Pop. Marțian declamă pripit și fără nuanțări: Balada Necunoscutului prolog scris de tânărul Radu Demetrescu, pentru deschiderea stagiunii. In Răsvan apare Arestid Demetriad, adus înadins dela București pentru reprezentația de Sâmbătă. Demetriad pare obosit și plictisit; scenele de sbuciuni interior, de șovăire, ni-l reamintesc pe Demetriad din Hamlet, ori din Vlaicu Vodă. In schimb, artiștii craioveni, se prezintă mai bine decât ne-am fi așteptat. In primul rând, trebue să menționăm pe d-ra Cosmanovici. Vidra d-sale, ocupă loc de cinste în galeria creațiilor românești.

Scene grele, ca de pildă cea din ultimul act, când își simte plodul svârcolindu-se în pântec, trădează talent de adevărată tragediană. Dintre bărbați, trebue să pomenim mai întâiu pe Remus Comăneanu, care a interpretat pe Răzășul, ceauș de haiduci. Comăneanu a izbutit Sâmbătă seara, să însuflețească unele scene cum numai marele Ion Petrescu, le poate însufleți. Coco Demetrescu, a avut o mască foarte izbutită, dar a prea șarjat uneori obținând astfel efecte ieftine. Mihalache Ionescu în rolul ceașului Vulpoi, a avut — cum are întotdeauna acest mare actor — sublinieri inteligente și meșteșugite. Ar. Cantorichi stăpân pe rol, mai cu seamă în actul întâi, iar Dordea, în Hatmanul Poloniei, a avut și prestanța, și inflexiunile de ton, pe care le cere un astfel de rol. O surpriză plăcută, a fost pentru noi, tânărul Cor. Mihăescu, care a apărut în rolul căpitanului leah, Pietrowski.

Piesa a fost pusă în scenă de regisorul Victor Bumbești; pe ici pe colca, a intervenit însă și mâna experimentată a maestrului Demetriad. Acompaniamentul muzical de prisos; pe alocurea chiar dăunător acțiunii. Decorurile din primele trei acte, lucrate de pictorul Vescovi, iar cele din ultimele două acte, de un talentat pictor rus — Victor Teodorov. Trecând cu vederea lipsurile și cusururile inerente unui început de stagiune, reprezentarea dramei lui Hașdeu, poate fi socotită ca o izbândă.

I. D.

FIȚI MILOSTIVI

Dumineca a nouăsprezecea după Rusalii. (A doua dela Luca.)

In cuvântarea de pe munte, despre care am vorbit cu alt prilej, Iisus între altele a arătat, cari oameni sunt cu adevărat fericiți, înșirând între condițiile fericirii și milostenia. *„Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui“*. In sfânta evanghelie de astăzi ne arată cum trebue să fie milostenia noastră, spunându-ne apriat, că numai așa putem aștepta să fie tatăl nostru cel din ceruri milostiv față de noi dacă și noi vom fi milostivi față de semenii noștri.

In porunca a zecea a lui Dumnezeu suntem opriți să facem oamenilor, cea-ce nu ne place să ne facă alții. In sfânta Evangelie de azi Iisus ne îndeamnă să facem și noi oamenilor cea-ce dorim să-ne facă ei nouă. Să fim iertători, dacă vrem să ne ierte și ei și să fim milostivi, dacă vrem să fie și ei milostivi față de noi.

Adeseori Iisus ne-a învățat, că toți oamenii sunt deaproapele nostru, fie, că ne sunt prieteni sau dușmani, fie, că sunt buni său răi. Pentru întărirea acestei învățături ne-a spus pilda samariteanului milostiv, despre care vom vorbi cu alt prilej, dar el însuși a iubit pe dușmani și s'a rugat pentru ei. „Și de iubiți pe cei ce vă iubesc pe voi, — zice Domnul, — ce dar este vouă? Că și păcătoșii iubesc pe cei ce îi iubesc pe dânșii. Și de faceți bine celor ce vă fac vouă bine, ce dar este vouă? Că și păcătoșii asemenea fac. Și de dați împrumut celor dela cari așteptați să primiți înapoi, ce dar este vouă? Că și păcătoșii dau împrumut păcătoșilor, ca să iea întocmai“.

Iubirea creștinului trebue să fie mai mare, mai desăvârșită. „Iubiți pe dușmanii voștri“ — zice Domnul. Pricina tuturor relelor din lume este dușmănia, după cum putem să vedem din Istoria omenirii. Dușmănia duce la bătăi, la ucideri și la alte rele și isvorește din pisma diavolului. Adeseori pentru lucruri neînsemnate, de râs, oamenii se dușmănesc și nu sunt în stare să se ierte și să-și rabde unul altuia. Prin păcatele ce le săvârșim noi ne facem dușmani ai lui Dumnezeu și Dumnezeu cu toate acestea ne iubește și ne iartă. Noi însă nu suntem [illegible] tul nici pentru lucrurile cele mai neînsemnate. Dacă ar merge cineva înaintea judecătoriilor, s'ar minuna văzând pentru-ce își pierd oamenii vremea și banii. Iisus Hristos a iertat și pe cei ce l-au dat morții, iar noi adesea nu suntem în stare să iertăm pe vecinul, pentru-că ... găina lui a trecut peste gardul nostru.

„Faceți bine“ — zice mai departe Domnul nostru Iisus Hristos. Cel ce face altuia rău, nu poate să aștepte decât tot răul. — Faptele bune sunt cărările cari duc pe om la cer. Cea mai însemnată faptă bună este ajutorul dat celor săraci și lipsiți. De aceea zice Domnul: „dați împrumut, nimica așteptând și va fi plata voastră multă și veți fi fiii celui prea înalt, căci el este bun spre cei nemulțămitori și spre cei răi“.

Ori câte bogății pământești am avea, suntem totuși săraci înaintea lui Dumnezeu și avem lipsă de mila și ajutorul lui. Fără mila și ajutorul lui Dumnezeu toate bogățiile noastre nu plătesc nimica.

Mila, ce Dumnezeu o arată necontenit față de noi ar trebui să ne îndemne, să fim și noi milostivi față de semenii noștri. Aceasta cu atât mai vârtos, că mila de care Dumnezeu ne face părtași este răsplată pentru mila ce o arătăm noi față de cei lipsiți.

Să știe așadar ori-cine, că nici cel mai mic ajutor, ce l-a întins celui sărac și lipsit nu rămâne fără răsplată.

Omul, care nu este în stare să ajute pe cel lipsit și sărac este de obiceiu om rău. In lumea aceasta sunt multe suferințe și lacrimi iar acela, care în fața suferințelor și lacrimilor este cu totul nesimțitor, nu poate să fie om bun. Milostenia este icoana bunătăți, — deci „fiți milostivi, cum și Tatăl vostru cel din ceruri milostiv este“.

SEPTIMIU POPA

Insemnare. Duminica trecută am numit-o a nouăsprezecea, cu toate-că s'a citit Evanghelia a optsprezecea. S'ar părea așadar, că s'a făcut o greșeală. Greșala e însă numai la părere. După cele 35 de canoane ale Evangeliilor în Dumineca ce urmează Duminecii după Inălțarea Sf. cruci se citește Evanghelia cea dintâi a lui Luca. Această Dumineca în Evanghelii e însemnată ca Dumineca a optsprezecea. Fiind însă în anul acesta paștile de timpuriu s'au citit în 16 Dumineci Evangheliile dela Matei, nu numai în [illegible] două Dumineci: înainte și după înălțarea crucii și apoi Dumineca cea dintâi a lui Luca. Pentru-ca să nu se facă încurcături, numim și noi Dumineca aceasta a nouăsprezecea, adăugând, că este a doua a lui Luca.

N. A.

RAVAȘE DELA SATE

Din Șimontelnic (jud. Bistrița-Năsăud)

La 30 Septembrie cu prilejul praznicului din satul nostru s'a dat o producție teatrală cu tineretul din comună, urmată de danț.

Mulțumită și hărniciei tânărului învățător dl Liviu Pașcu, feciorii și fetele din Șimontelnic au arătat că românul nu e chiar așa de rămas cum cugetă alții.

Producția, mai cu seamă cântările executate au plăcut mult publicului. Frumos a fost predat „Bărbatul și nevasta“ de însuși autorul Bașcovan Toader cu soția Măriuța. O fetiță tânără Rafila Budușan iarăși a spus o poezie alcătuită de ea. Venitul curat la propunerea dlui învățător Pașcu, comitetul școlar l-a destinat unei biblioteci școlare. Fapta dlui învățător poate fi un imbold pentru tinerii luminători ai poporului.

C. I. P.

Din Broscăuți (jud. Dorohoi)

In ziua de 3 Octombrie cr. din cauza nebăgării de seamă a unor copii ce se jucau cu chibrituri s'au aprins niște cânepă, a ars casa, 600 kgr. grâu boabe, 4 mii de lei, îmbrăcăminte și alte lucruri de ale gospodăriei.

Casa era a săteanului V. C. Leahu și nu era asigurată. Pagubele se urcă peste 25 mii de lei.

Iar în noaptea de 3 spre 4 Octombrie cr, tot în satul nostru, de către niște făcători de rele s'au dat foc la trei girezi cu orz, ovăs și grâu, recolta din anul acesta de pe 3 hectare 52 are, proprietatea săteanului Alecu Rotariu. Pagubele se urcă la 45 de mii de lei.

M. LELESCU

Din Hilișeu (jud. Dorohoi)

O frumoasă sărbare a avut loc în satul nostru, într'o zi de toamnă senină și caldă. S'a deschis o școală primară ridicată cu cheltuiala soților Ungureanu, gospodari fruntași cum rar se vede. Din neam în neamul lor Ungurenii au fost plugari în satul lor. Ca mulțumită lui Dumnezeu pentru că l-a învrednicit să ajungă cu stare, dl D. Ungureanu s'a gândit că nu putea fi mai trainică mulțumită de cât să ridice un local de școală. Duminică 30 Septembrie a fost sfințirea școalei în fața satului întreg. Ca un semn de importanța faptei la sărbare a luat parte și dl prefect de județ Timuș, ca și dl I. Simionescu, Rectorul Universității din Iași, care a luat cuvântul și a arătat însemnătatea daniei înfăptuite. Elevii școalei normale de la Șindriceni, sub conducerea dlui Iancu au fost de față și au jucat înaintea sătenilor o piesă cu multe învățături bune. Vrednic de pomenit și ca dovadă că pilda bună să prinde este și fapta unui sătean din satul vecin Iezeru. Nu numai că a dat câte-va prăjini de loc pentru clădirea unei școli, dar fiindcă cele 5 hectare ale școlii erau departe, el a făcut schimb. Și astfel mândra școală ridicată cu osteneala oamenilor și a învățătorului harnic, își are pământul tot în jurul ei. Să-i ție Dumnezeu sănătoși pe astfel de oameni mari la fapte.

D. I.

Din Stăunești (jud. Tutova)

In urma stăruințelor și a muncii d-lor Vasile Georgescu-Bârlad, V. Chirica, V. Stoica, preot Chiriacescu și alții, s'a clădit o biserică în satul nostru. Duminecă, în ziua de 30 Septembre s'a săvârșit sfințirea acestui locaș.

Serviciul religios l-a oficiat preotul Zbârnea, protoereul județului, înconjurat de către preoții satelor vecine, de față fiind dd, Nertian, prefectul județului; G. Dimitriu, directorul prefecturii; Istrate, revizor școlar, și alții.

N. N.

Concert istoric

D-nul Laurian Nicorescu, bariton liric al Operei Române din Cluj, va da Marți în 16 Octombrie, a. c. la ora 8 seara, în sala Conservatorului de Muzică din Cluj un „concert istoric“ cu programul „Arii și cântece vechi din literatura clasică italiană“.

Partea I.: câtece. Caccini (1546-1614) „Amarilli“. Falcanieri (15..-16..?) „Bebli occhi lucenti“. Rosa (1615-1673) „Vado ben spesso“. Bassani (1657-1716) „Dormite posate pupille“, Caldara (1671-1763) „Came raggio di sol“. Giordani (1743-1798) „Caro mio ben“.

Partea II.: Arii din opere. Peri (1560-1625) „Gioite al canto mio“ din opera „Euridice“. Monteverde (1568-1643) „Lasciatemi marire“ din op. „Arianna“. Händel (1685-1759) „Ombra mai fu“ din op. „Serse“. Gluck (1714-1787) „O del mio dolce ardor“ din op. „Elena e Paride“, Piccini (1728-1800) „O notte“ din opera „Le faux Lord“. Sarti (1729-1802) „Lungi dal caro bene“ din op. „Giulio Sabino“.

PENTRU SĂTENI

M. S. Regele la expoziția de la Iași

La sfârșitul lunei Septembrie, în Iași, s'a deschis o expoziție prea folositoare, de tot ce a produs Moldova, cu Basarabia și Bucovina, în ramurile industriei, agriculturii și tot ce privește bogăția țării.

Cu acest prilej, M. S. Regele, a ținut săptămâna trecută, să viziteze Iașii și expoziția.

Ieșenii și-au arătat marea lor mulțămire sufletească față de M. S. Regele, care a binevoit a veni în Capitala Moldovei, iar Măria Sa și-a arătat înaltele sentimente ce păstrează față de orașul cel mai istoric al țării, prin această cuvântare:

„Mulțumesc din inimă pentru cuvintele bine simțite ce ai rostit pentru Mine (adresându-se dlui primar Toma) și pentru primirea călduroasă ce am găsit azi în populația Iașilor.

„Cunoaștem inima ieșenilor. Nu în zadar Am petrecut între voi timpurile cele mai dureroase, dar și cele mai înălțătoare, știu cum ați înțeles interesele țării și cum ați luptat cu inimă pentru ceiace noi toți am sperat și am realizat, prin lupte gigantice, prin voința lui Dumnezeu și prin vitejia ostașilor.

„Am fost nu numai învingători pentru cauza noastră sfântă, dar sper că și învingători în sensul disciplinei civice, care trebue să fie podoaba oricărui popor care știe cât valorează el în istorie și care în mare parte și-a împlinit datoria care i-a fost hărăzită. Dar aceasta nu vrea să zică că nu trebue să ne punem la lucru cu toate forțele noastre, căci este mult de făcut. Ceeace a fost distrus în timpuri grele, trebue reclădit; trebue refăcută o Românie mai frumoasă și mai tare.

„Aceasta nu se poate de cât numai dacă toți o vor face cu aceiași inimă, cu aceiași dragoste.

„Iașul, în decursul timpurilor, totdeauna a dat exemplu patriotismului, sacrificându-se. El a clădit în mare parte aceea ce este România de astăzi, de aceea și sentimentele Mele pentru a doua Capitală—care în timpul războiului a fost adevărata Capitală — de aceea sentimentele Mele sunt cu deosebire afectuoase pentru voi ieșenii, pentru că, cu voi am suferit și cu voi împreună am văzut lumina cea frumoasă ce acum strălucește.

„Azi, când am pus piciorul după [illegible] ani pe pragul acestui oraș atât de ospitalier, zic cu toată dragostea: „Trăiască Iașul“.

Prietenii noștri

In toate orașele și târgușoarele din România, vrem să avem prietini. *Acești prietini grupați în jurul mișcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mișcarea artistică, culturală, economică și industrială din localitatea în care trăesc. Știri de așa fel în cât să intereseze intelectualii orașelor, muncitorii de prin ateliere și fabrici și pe lumea de la sate.*

Prietenii ne vor trimite aderarea lor, iar redacția noastră le va răspunde ce au de făcut.

Până acum avem:

Redactor la Cernăuți pe d-l George Voevidca, *scriitor.*

Redactor la Craiova pe d-l Ion Dongorozi, *profesor și scriitor.*

Redactor la Iași pe d-l Sandu-Teleajen, *scriitor.*

Redactor la Brașov pe d-l Gr. Raul Stratin, *avocat și ziarist.*

Redactor la Timișoara pe d-l Șt. Vlădescu, *directorul ziarului „Cuvântul Banatului.“*

Reporter cultural la Aiud (Ardeal) pe d-l Paul Fodorean.

Reporter cultural la Galați pe d-l Petre V. Tanvuia.

Reporter cultural la Slatina pe d-l Ion N. Udriște-Olt.

Redactor la Galați și județul covorlui, pe d-l Petru G. Savin, *scriitor.*

Reporter cultural pentru jud. Trei-Scaune d-l C. Dediu.

Reporter cultural la Petroșeni (Ardeal) d-l C. Turcu, *director de școală.*

Redactor la Calafat pe d-l A. Tănase Măceș, *publicist.*

Reporter cultural în Ismail, d-l Iordache Bucă.

Redactor la Bacău, pe d-l I. I. Stoican, *avocat și publicist.*

Redactor la Tighina pe d-l D. Cazacu, *avocat.*

Redactor la București d-l Traian Gh. Stoinescu, *avocat.*

Reporter cultural la Ismail, pe d-l Vasile Pavel, *student.*

Redactor la Câmpulung (Muscel) d-l D. Ghițescu, *directorul revistei „Glasul țării.“*

Redactor la R.-Sărat pe dl Ion Gane, *directorul revistei „Analele Râmnicului.“*

Reporter cultural la Bălți (Basarabia) pe d-l C. V. Ursuleac, *ziarist.*

Reporter cultural pentru județul Folticeni *pe* d-l V. Popescu-Boroaia.

Reporter cultural la Sculeni (jud. Bacău) pe d-l Scarlat Burghelea, *învățător.*

Redactor pentru jud. Mehedinți, d-l Dimitrescu-Bistrița, *directorul revistei „Izvorașul.“*

Redactor la Tg-Măgurele pe d-l C. Nedelescu-Zlotești, *directorul revistei „Drum Nou.“*

Redactor la Orhei (Basarabia) pe dr. Mihail V. Coteanu, *directorul ziarului „Frăția Românească.“*

MAREA SĂRBĂTOARE DIN CLUJ

Sfințirea pietrii de temelie a bisericei catedrale ortodoxe române

Dumineca trecută s'a făcut în Cluj sfințirea pietrii de temelie a bisericii ortodoxe române din Cluj în mijlocul unor mari și frumoase serbări cari vor rămânea multă vreme întipărite în inimile noastre. S'a făcut cel dintâi pas către împlinirea unui vis frumos și sfânt: acela de-a vedea înălțându-se în Cluj o măreață catedrală ortodoxă-românească.

Știm, că în trecut românii numai cu mari greutăți se puteau strecura la orașe. Cetățenii unguri și sași ai orașelor le puneau toate piedicile în putință. Așa tocmai zilele trecute au publicat gazetele două scrisori dela 1713, în cari consiliul orașului Turda oprește așezarea românilor în oraș și îndatorează pe cetățeni să alunge cu puterea și pe acei puțini, cari se așezaseră până atunci.

Acolo unde românii totuși au isbutit să se așeze, gândul lor cel dintâi a fost, să-și ridice un lăcaș de închinăciune. Trebuiau să poarte mari și grele lupte și abia isbutiau să-și ridice o umilă bisericuță, dar și aceasta numai în afară de oraș.

In Cluj, episcopul unit Ioan Bob, numai cu mari greutăți a putut să ridice o bisericuță în strada Nicolae Iorga, cu toate că legile țării asigurau uniților dreptul să-și zidească biserici, unde vor voi. Legile însă nu se țineau, când era vorbă de români. O mică biserică ortodoxă s'a zidit în Cluj, dar cu și mai mari greutăți și numai în afară de oraș. Această biserică, poate nici nu s'ar fi zidit, dacă nu ar fi fost negutătorii greci din Cluj. Numai de dragul lor, ori, pentru banii lor, s'au învoit cetățenii unguri ai Clujului să se zidească și o biserică ortodoxă.

Această bisericuță stă și astăzi, într'o stradă lăturalnică a Clujului. Inmulțindu-se românii ortodoxi în Cluj, bisericuța acum este neîncăpătoare, la sfintele slujbe partea cea mai mare a credincioșilor rămâne pe afară. De aceea, cel dintâi gând al P. S. Sale Episcopul *Nicolae Ioan* a fost ridicarea unei mărețe catedrale, care să fie un semn al împlinirii visului de veacuri al neamului românesc din Ardeal. Așa cum cei de alt neam au în Cluj biserici mărețe, prea mari încă pentru numărul lor, s'a căzut să aibă și românii ortodoxi o biserică potrivită cu numărul lor.

Drept loc de zidire al nouei biserici s'a ales Piața Cuza-Vodă. Ungurii din Cluj ar fi voit să împiedice și acum înfăptuirea mărețului gând și în gazetele lor scriau articole veninoase asupra românilor. Și-acum, în veacul al douăzecilea ei ar fi vrut să-și facă românii biserica undeva — pe dealul Feleacului.

In sinodul de astă primăvară al eparhiei, Clujului s'a hotărât să se înceapă încă în decursul verii lucrările pentru clădirea măreței biserici. S'a lucrat cu zor, așa încât Duminecă, în 7 Octombrie s'a putut face sfințirea pietrii de temelie, în fața a 5 episcopi, a Alteței Sale Regale Principelui Carol, a câtorva miniștri și un număr foarte mare de credincioș.

Serbările

Incă de Sâmbătă seara Clujul a îmbrăcat haină de sărbătoare. Iar în dimineața zilei de 7 Octombrie au început să curgă cete-cete de săteni, din toate părțile eparhiei, cu steaguri în frunte, cari cu nespusă însuflețire au alergat să ia parte la bucuria zilei de azi. In biserica parohială s'a făcut sfânta slujbă încă între orele 8—10, iar după slujbă mulțimea credincioșilor în cete mari s'a îndreptat spre locul de clădire al nouei catedrale. Cei peste 2 mii de elevi ai școalelor din Cluj, cu steaguri în frunte, încă s'au îndreptat spre acelaș loc de închinare.

La orele 10 și jumătate a sosit A. S. R. Principele Carol, însoțit de miniștrii *Brătianu, Banu, Moșoiu, Sassu* și I. P. Sa Mitropolitul *Pimen* al Moldovei. Publicul de față a primit cu nespusă însuflețire și bucurie pe A. S. R. căruia i-a făcut furtunoase și îndelungate ovații.

Biserica română gr. catolică a fost representată prin S. S. protopop Dr. Ilie Dăianu și catecheții școalelor din Cluj.

Au luat parte tot ce are Ardealul mai bun, bărbați fruntași din toate părțile, a căror nume nu le putem înșira din lipsă de loc.

Nu mult după sosirea principelui moștenitor au sosit și arhierii Dr. *Niculae Bălan*, mitropolitul Transilvaniei, *Vasile Duma*, episcopul Argeșului, *Roman Ciorogariu*, episcopul Oradei-Mari și *Niculae Ivan*, episcopul Clujului, îmbrăcați în odăjdii și însoțiți de mulți preoți și trei diaconi.

S'a început apoi sfințirea apei, la care cântările au fost executate foarte frumos de corul episcopiei. Pe fețele tuturor citeai înduioșarea și bucuria pentru măreția acestei zile.

I. P. S. Sa Mitropolitul Bălan a stropit apoi cu apă sfințită piatra de temelie și a citit rugăciunile rânduite în cărțile sfinte. Apoi s'a dat citire scrisorii, care se așează în piatra de temelie și care este următoarea:

„Spre lauda și mărirea lui Dumnezeu, cu a cărui cerească îndurare s'a înfăptuit, în anul Mântuirii 1918, unitatea națională a neamului, hotărîtu-s'a înălțarea acestui sfânt și dumnezeesc Altar, aci în cetatea Clujului, în inima Ardealului desrobit ca să fie generațiilor viitoare mărturie vie și grăitoare a simțămintelor de pietate și recunoștință față de Provedință a celor pe cari ea i-a rânduit să vadă împlinit aievea visul de veacuri al înaintașilor lor.

Și s'a hotărît ca acest măreț locaș de închinare creștinească să fie biserică catedrală a reînviatei și de Dumnezeu păzitei Eparhii a Vadului, Clujului și Feleacului, spre pomenirea în veci slăvitului apărător al creștinătății și întemeetor al ei Ștefan Vodă cel Mare, cel Bun și Sfânt, iar hramul să-i fie al Adormirei Maicii Domnului nostru Isus Hristos întru amintirea istoricei zile de 15 (26) August 1916 când bravele oștiri ale Patriei mume au pornit războiul cel mare și greu pentru dezrobirea și liberarea fraților de sub stăpâniri străine.

După-ce lucrările pregătitoare s'au făcut prin osârdia P. S. S. Episcop Nicolae al locului și prin stăruința Consistoriului său episcopesc și prin aprobarea sinodului eparhial, cu ajutorul material și moral al stăpânirii și al drept credincioșilor fii ai bisericii străbune, s'a început zidirea după planurile arhitecților Pomponiu și Cristinel, executori technici fiind inginerii Eremie și Marcu, în ziua de 28 August 1923, în al nouălea an de glorioasă domnie al M. S. Regelui Ferdinand I. și Augustei Sale soții M. S. Regina Maria, moștenitor al Tronului fiind A. S. R. Principele Carol, Prezident al Consiliului de miniștri dl Ion I. C. Brătianu, Ministru al Cultelor, dl Const. Banu, Primat al României, I. P. S. Dr. Miron Cristea, Mitropolit al Transilvaniei I. P. S. Dr. Nicolae Bălan și Episcop al Vadului, Clujului și Feleacului P. S. S. Nicolae Ivan, inițiatorul și ostenitorul cel mai zelos al înălțării Sfântului lăcaș. Iar în ziua de 7 Octombrie a aceluiaș an, după ce s'au făcut îndatinatele rugăciuni către cel Atotputernic părinte ceresc, s'a așezat, cu mare pompă, peatra de temelie a clădirii în care s'a pus pentru conservare în viitorul cât mai depărtat și acest act, în prezența mai marilor diregători ai Statului, ierarhi ai Bisericei, comandanți ai oștilor și fruntași ai clerului și Poporului, aici mai jos subscriși“.

Această scrisoare au iscălit-o toți archierii, A. S. S. Prințul Moștenitor și miniștri. A luat apoi cuvântul P. S. Sa Episcopul *Nicolae Ivan*, care arată însemnătatea zilei și bucuria ce o simte în ziua de astăzi fiecare Român.

Cuvântarea A. S. R. Prințului Moștenitor.

In mijlocul unei însuflețiri ce nu se poate descrie a vorbit apoi A. S. R. Prințul Carol. Cuvintele lui, spuse rar și la înțelesul tuturor, pătrundeau ca un fir electric în inimile tuturor celor de față.

„Mare ești Doamne, — a spus A. S. R. — și minunate sunt lucrurile tale și nici un cuvânt nu este deajuns spre lauda minunilor tale“. Iată vorbele cele mai potrivite pentru măreția sărbătoarei de azi.

S'a împinit azi un vis mare și sfânt al strămoșilor noștri: un vis, de patru sute de ani. In clădirea bisericii catedralei din Cluj noi să nu vedem numai o simplă lucrare de clădire, ci mai presus de toate un semn, un simbol. Un simbol curat al măririi neamului românesc.

In vremile de demult voevozii noștri însămnau prin pietrile bisericilor clădite de ei biruințele câștigate asupra dușmanilor. Piatra de temelie, care noi o așezăm azi, înseamnă biruința cea mai mare și cea din urmă, care ne-a dus pentru vecie la unirea pentru toate timpurile a întregului neam românesc.

Aceasta va fi pe veci credința poporului nostru. Intemeind noi această biserică, după marea și strălucita biruință a neamului vrem să arătăm, că chemarea României e să vestească și înfăptuiască pacea între popoare. Acela, care întemeiază o biserică, are gândul aceluia, care a întemeiat însăși credința.

A vesti pacea și buna înțelegerea între frați e și chemarea bisericii noastre. Pacea și buna înțelegere cred, că e dorința ferbinte, mare și sfântă, a ori-cărui român adevărat, în ziua măreață a sărbătorii de azi. Cred, că rugăciunile sfinte, ce se vor înălța la Altarul ei către Domnul, vor fi pentru înălțarea sufletească a tuturor românilor și vor duce la unirea în cuget și simțiri a tutulor românilor, pentru ca așa, uniți în cuget și simțiri să muncească la întărirea țării“.

Ultimele cuvinte ale A. S. R. au fost acoperite de uralele nesfârșite ale poporului întreg.

Cuvântarea Mitropolitului Pimen

Mitropolitul Pimen al Moldovei, care a venit la serbare aducând salutul frățesc al Moldovei, a spune, că sărbătorea de astăzi este a tuturor românilor din toate unghiurile țării. Cuvântarea aceasta frumoasă o vom da în numărul viitor.

Cuvântarea Mitropolitului Bălan.

„Biserica noastră ortodoxă s'a ridicat întotdeauna deasupra veacurilor. A fost alături de popor, în toate timpurile și alături de popor este și astăzi, când prăznuește așezarea pietrii de temelie a bisericii ce se va zidi în acest loc, pe pământul țării românești, pentru întărirea neamului, a țării și tronului.

Sfântă noastră biserică ortodoxă, a pornit mișcarea pentru zidirea acestei catedrale lucrând cu un gând și o simțire: dinastia, guvernul, ierarhii, clerul și poporul.

Biserica românească în toate vremurile a fost ocrotitoarea sufletului neamului dincoace și dincolo de Carpați. Biserica noastră se simte chemată să lucre la întărirea unității sufletești a întreg neamului nostru. Mamă fiind a întregului neam, își păstrează simțul de iubire către toți fiii neamului.

Altarul ce se va așeza în Cluj, e un semn invederat al dreptății venite din cer. Din acest altar sfânt, să facă Dumnezeu să coboare Duhul înțelepciunii, grația și binecuvântarea asupra tuturor fiilor poporului nostru, făcându-i să trăiască în lumina grației sfinte ce coboară dela Dumnezeu.

Dumnezeu să binecuvinte eparhia acestei catedrale, ca în rând cu celelalte surori să fie o biserică vie a neamului, a întreg sufletului poporului românesc, păzindu-l întreg și unit, acum și pururea și în vecii vecilor.

Cuvântul dlui Ioan Lăpădat

In numele deputaților sinodali ai eparhiei Clujului a vorbit dl. I. Lăpădat, profesor universitar, arată greutățile ce a trebuit să fie întâmpinate, între ele cele mai mari acelea materiale, fiindcă bisericile la noi în Ardeal erau fără drepturi și cu credință tolerată, prin urmare sărace. Dacă în 16 Aprilie anul trecut s'a hotărât totuș punerea temeliilor catedralei române la Cluj, aceasta s'a făcut mai mult cu ajutorul idealismului celor din comitet, un idealism care a învins multe greutăți. Tradiția ardelenească nestrămutata credință și a dat și aci rodul ei minunat.

Mulțumește pe urmă A. S. Regale pentru înalta onoare ce a făcut prezidând serbările, roagă pe urmă pe A. Sa, să fie la M. M. Lor Regele și Regina înterpretul sentimentelor de adâncă iubire pentru Dinastie ce păstrează poporului din Ardeal familiei domnitoare.

In numele guvernului

In numele guvernului țării a vorbit dl Ministru al cultelor, *C. Banu*, spunând, că bucuria credincioșilor eparhiei Clujului e bucuria țării întregi. Biseirca dela noi a fost o cetate glorioasă, neexpugnabilă în fața prigonirilor brutale și asalturilor celorlalte confesiuni. Dârza și neînlăturata hotărâre a românilor dintre Carpați de a rămâne români și de vechea lor credință a adus biruința.

„Ați trăit așa și așa ați așteptat fraților ceasul mântuirei voastre“, — spune dl Banu.

Arată pe urmă că vechiul Regat și-a dat și el ajutorul ce putea să-l dea bisericei române din Ardeal. Astăzi, când în trufașul și înstrăinatul Cluj de odinioară, acum românesc, se înalță o biserică românească, fie ca vechea credință să fie tot atât de biruitoare ca în trecut.

In numele Asociațiunii

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ a vorbit prin rostul noului ei președinte, *dl. Vasile Goldiș*, care într'o avântată vorbire a arătat însemnătatea bisericii și a preoțimii române în desvoltarea culturală a poporului român din Ardeal.

In Ardealului încătușat acești preoți au fost în toate vremurile adevărați conducători ai turmei credincioase, mângaietori și sfătuitori în pace, viteji conducători în vijelii în acelaș timp vestitori ai crucii și purtătorl de sabie. Ei erau în fruntea cetelor lui Horia „popii vlahi“ cum le spuneau opresorii noștrii în limba lor oficială latinească, vlădicii lor au iscălit acel Suplex libeilus valachorum, vlădicii lor au prezidat adunarea de pe Câmpul Libertății în 1848; ei au fost tribunii lui Iancu ei au fost căpitanii în luptele noastre pentru libertatea națională și în ziua măreață dela Alba Iulia în 1 Decembrie 1918 în fruntea preoțimii lor toți vlădicii români se aflau pe tribuna de unde s'a proclamat unirea pe vecie a neamului românesc: în noua „Dacia felix“

Suntem pătrunși de convingerea, că noul Stat român mai vârtos trebue să se îngrădească cu tăria nebiruită a credinței strămoșești, să-i păstreze bisericei noastre naționale rolul de conducătoare sufletească a poporului românesc, încredințându-i creșterea lui spre împărăția mântuitorului Hristos, căci numai ea poate chezișei, ca în trecut, astfel și în viitor în fața oricăror primejdii, ființa etnică distinctă a neamului nostru pentru vecie.

Sfârșindu-se cuvântările, A. S. R. Prințul Moștenitor, împreună cu Arhiereii și membrii guvernului, s'au îndreptat către reședința episcopească. Iar poporul din Cluj și din comunele aparținătoare eparhiei s'a depărtat înălțat sufletește, mulțămind lui Dumnezeu, că le-a ajutat să vadă această zi minunată.

La masă

In frunte cu A. S. R. Prințul Moștenitor, Arhiereii și oaspeții cari au luat parte la masa ce s'a dat în sala cea mare a otelului New-York, unde P. S. Sa Episcopul Ivan și ministrul președinte dl. I. Brătianu au rostit cuvântări frumoase despre însemnătatea bisericii și pacea între frați.

Concert

După masă la ora 5 s'a dat în sala Teatrului Național din Cluj un frumos concert aranjat de corul episcopiei, cu concursul unor artiști dela Operă. S'au cântat cântece bisericești și naționale românești, cari au plăcut foarte mult publicului. A fost de față și A. S. R. Prințul Moștenitor, căruia i-s'au făcut furtunoase și însuflețite ovații. Dl protopop Sevastian Stanca au citit un studiu foarte bine scris asupra vieții lui *Ciprian Porumbescu*, marele maiestru de cântări din Bucovina.

Așa s'au încheiat frumoasele serbări. Incheiem și noi raportul, dorind să ajungem ziua măreață a sfințirii catedralei.

In numerele viitoare vom da și unele fotografii ale frumoaselor serbări.

SEPTIMIU POPA

Pentru martirii neamului

Comitetul foștilor legionari din Gărzile Naționale din Ardeal a dat următorul apel:

România-Marea răsărită din sângele martirilor și din focul eroilor.

Șirul martirilor în anul 1918, anul înfăptuirii unității naționale, l-a deschis în 4 Noembrie 1918, st. n. preotul din Cristiș, pe Câmpia Turzii, — câmpie ce a văzut vărsându-se și sângele lui Mihai Viteazul — întâiul erou și martir al idealului național.

Preotul Ion Opriș a fost ucis în ușa bisericii după ce cetise manifestul Senatului Național din Ardeal, ce chema la arme poporul pentru Unirea tuturor românilor.

Preotul Ion Opriș a fost împușcat de salvele unui pluton de jandarmi unguri după ce a jurat poporul pe Sf. Cruce, că va păzi credința Regelui tuturor românilor: Ferdinand I, Drapelului român și Integrității României-Mari.

Ion Opriș a fost omorât tocmai în clipa când rostia poporului să se înfățișeze la marea adunare de la Alba-Iulia, ce va consfinți unirea tuturor românilor cu „Patria Mamă“.

Martirul a lăsat în jale după sine nu numai întreg poporul ci și o văduvă cu 7 copii nevrâstnici, toți fără avere. Pensia văduvei preotese ajuge suma de 60 lei lunar, iară pensia de războí pentru văduva și copii martirului nu s'a putut lua nici până acum.

Jandarmii unguri ucigași au scăpat de sub urmărire și despăgubire pe temeiul amnestiei.

Jalnică priveliște!, ce cutremură pe orice suflet de român și de creștin.

In această priveliște se strecoară o rază de mândrie, mândria văduvei, ce în lupta cruntă purtată cinci ani de-arândul pentru existența și creșterea copiilor, nu a apelat nici o clipă la binefacere obștească ori oficială.

Numai prin întâmplare a aflat Comitetul Gărzilor Naționale, că văduvei martirului și familiei i-s'au sleit toate mijloacele de trai și educație pentru minorii neașezați.

Față cu o astfel de situație, un ajutor filantropic, care totdeauna are nuanță de umilință, ci dar național, ce ridică și întărește conștiința națioală, se cuvine familiei, din mijlocul căreia a fost răpit martirul pentru crima de a fi simțit și vorbit românește și creștinește.

Un popor ce nu-și cinstește amintirea eroilor și martirilor, e ursit să piară!

Văduvă și copiii au rămas în paza și în cinstea întregului neam românesc.

De aceea, frați români, contribuiți la darul național, inițiat de Comitetul subsemnat, ce se va face văduvei și copiilor martirului Ion Opriș, exclusiv prin mijlocirea Presei naționale, care va înainta rezultatul subscripțiilor publice Doamnei văduva Silvia Opriș născ. Iliescu, la Cristiș, lângă Turda (Ardeal).

Ziarul nostru care publică acest apel, către toate inimile ce bat românește, primește obolul fiecăruia iar sumele se vor publica în foae.

Cluj, la 4 Oct. 1924.

Cu salutare românescă

Prim-președinte, Dr. AMOS FRÂNCU

„Cultura Poporului“ 100 Lei.

ABONAMENTUL: Pe un an 180 lei. Pentru săteni, învăţători, profesori, preoţi, studenţi, funcţionari, meseriaşi şi muncitori 120 lei pe un an. Abonamentul plătit înainte; se poate face şi pe jumătate de an. oooooo

Cultura Poporului

ABONAMENTUL: Pentru instituţii financiare, ale statului şi biblioteci 300 lei pe an. Pentru sprijinitorii foaei minimum 300 lei. In America 3 dolari. In Jugoslavia 100 dinari pe an. In străinătate 250 lei pe an.

CUM TREBUE SĂ MUNCIM

In timpurile vechi de tot, în graiul popoarelor păgâne cuvântul de „muncă" ca şi în româneşte, mai aveau şi înţelesul de oboseală, trudă, chin, suferinţă. Sub aceiaşi înfăţişare posomorîtă şi puţin atrăgătoare o găsim şi în primele file ale Sf. Scripturi prin cuvintele pe care Făcătorul le adresează celui dintâi om căzut din starea de nevinovăţie în care se afla în Paradis: „In sudoarea feţei îţi vei mânca pâinea, până ce te vei întoarce în pământul din care eşti luat". Sub această grea pedeapsă trăeşte omul în negura vremilor, înainte de venirea lui Iisus Hristos, munceşte din toate puterile, ca să-şi capete cele trebuincioase traiului.

TROIŢA

De aici formarea celor două clase de oameni; ori te năşteai din părinţi bogaţi şi erai pus la adăpost pentru întreaga viaţă, ori te năşteai sclav şi sclav trebuia-i să mori.

Apare Mântuitorul, lumina lumei, linişteşte popoarele care se frământau cumplit în căutarea adevărului; omenirea nu avea nici o ţintă, mânca numai pentru ca să trăiască, le rupe lanţurile ce ţinea o parte din lume sub călcâiul celor puternici, îi face pe toţi fraţi între ei, toţi fii ai aceluiaşi părinte şi zice: „Cine nu munceşte, să nu mânânce". Faţa lumei se schimbă, nobilii încep să-şi împartă averea celor săraci şi să muncească, asemenea regii şi împăraţii căci munca acum nu mai era un blestem, nu mai era un chin. Munca devine o rugăciune, căci omul muncitor e întotdeauna cu gândul la Dumnezeu, totdeauna are în minte numai lucruruři frumoase; mintea lui nu poate să plăznuiască lucruri rele, căci munca îl îndepărtează de fapte urâte, de lene; munca aduce mulţumire sufletească, cinste şi avere.

Porunca lui Dumnezeu e că toată lumea trebue să muncească şi atunci ne punem întrebarea: cum trebue să muncim? Munca este de două feluri; trupească şi intelectuală, adică cu capul. Ţăranul român este un bun muncitor, are însă o părere greşită şi crede că toţi cei ce stau la birou, toţi cei ce învaţă şi muncesc cu capul, nu fac treabă. Este greşit. Munca cu capul este mai grea decât munca cu braţele. Inainte de răsboiul mare ce a trecut şi care a schimbat mult faţa lumei, fiecare îşi cunoştea puterea de muncă, lumea era mai liniştită şi toţi lucrau atât cât puteau şi acolo unde meritau.

După răsboi însă, lucrurile s'au schimbat. Munca devine o povară şi ceva ruşinos, toţi oamenii fugeau de muncă, alergau după alte mijloace de trai de multe ori necinstite. Goana după câştiguri fără o muncă cinstită devine o boală socială. Toţi se gândeau să muncească cât mai puţin şi dacă se poate de loc, pentru a avea un câştig cât mai mare. O muncă cinstită şi mai ales o muncă cu braţele a devenit supărătoare. Bietul muncitor e sfidat de multe ori de acei pierdevară, cari trăesc din munca lui şi-şi pierd viaţa în lene, în aerul stricat al oraşelor. Şi s'au ivit mulţi de aceştia şi tot ei strigă că e greu de trăit; trebue să se îndrepte această stare de lucruri, dar ei stau cu mânile în buzunar, aruncând vina tot pe bietul ţăran cu portul lui curat ca şi sufletul. Dacă îl întrebi: de ce nu munceşte? îţi răspunde: D'apoi la ce foloseşte munca mea? Da, foloseşte, căci marea e formată din picături, întinsul pustiu din firicele de nisip adunate la un loc şi dacă fiecare om ar munci cinstit şi cu toată inima, ar fi mai uşor de trăit, frumoasa noastră ţară ar produce mai mult şi puţine lucruri ne-ar rămânea de adus din străinătate.

Toată neorânduiala ce se găseşte în toate părţile mai ales acum după răsboi, provine de acolo că toţi văd răul, dar nu pun de loc mâna pentru a-l înlătura.

Printr'o muncă împreună cu toţii, cinstită şi care nu ne-ar da răgaz să vedem prea mult răul şi să ne văicărăm cu toţi am putea într'un scurt timp să fim ceva mai mulţumiţi, dar aşa e firea românului, iute din fire, se aprinde repede, strigă muncă, dar el stă cu mâna în buzunar şi aşteaptă să vadă pe altul muncind, ca el să scape de această grea pacoste care-i produce puţin.

Numai atunci când fiecare ar ajunge la acel grad de cultură, când conştiinţa să-i fie dreaptă pentru a munci cu dragoste pentru semenul lui, faţa lumei s'ar schimba puţin; egoismul, adică dragostea de a munci şi a trăi numai pentru sine ar pieri şi în locul lui ar veni dragostea propovăduită de Mântuitorul: „Iubeşte pe aproapele tău, ca pe tine însuţi."

A-l iubi înseamnă a-l ajuta, a munci pentru binele lui şi atunci va fi mai multă fericire pe pământ, când fiecare va avea în sufletul lui dragostea de a munci pentru el şi pentru semenul lui.

MIHAI PUŞCALĂU

De când zic ţiganii că ciorile sunt porcii lor?

Intr'o zi senină de toamnă se duse şi ţiganul pe hotar ca să adune porumb pe urma celor ce-au cules. Se învârti el în dreapta şi stânga printre strujenii uscaţi dar în zădar, nu află decât doi-trei păpuşoi pe care-i pune în traistă şi scărpinându-se în ceafă iese din strujeni desnădăjduit şi se 'ndreaptă spre sat.

Cu ce voiu hrăni pe bieţii danci? îşi zise el în gând. Păpuşoi nu am ... de grâu nici poveste că acela trebue sămănat şi eu nu ştiu ... Trebue plivit de pălămidă, dar pe mine mă 'nţeapă la degete ... Puradăii nu-i poţi duce la plivit că ei dacă merg, fug, să tăvălesc prin holdă ... Apoi la ce să-i mai năcăjeşti şi cu lucrul destul năcaz le este sărăcia şi foamea ... Porc de slănină de Crăciun nu-i ... nimic ... nimic ... Ce dracu să mă ştiu face cu zece ... zece puradăi peste iarnă şi şi nevasta haia tot beteagă ...

Aşa cum venea bătrânul Dadă desperat, pe drumul de hotar dă de-odată peste un pui mărişor de cioară. Il ia în mână se uită la el şi punându-l pe braţe merge mai departe.

Cum sunt toţi ţiganii aşa era şi Dada. El nu-şi putea da seama ce fel de animal e acesta. Pe drum se întâlneşte cu un român:

„Noroc bun rumânică!"

— S'ai noroc ciorică. — Ce-i hăsta rumânică? — Porcul vostru ăl ţigănesc, răspunse românul. — Da oare ce mâncă om bun şi de-ominie?

— Mămăligă ţigane, dă-i mămăligă să se 'ngraşe, că faci slănină din el de Crăciun, urmă românul batjocoritor.

Ţiganul voios că are şi el un porc din care va face slănină, îl pune în sân şi se grăbeşte cu el spre casă să-l arate soţiei şi dancilor. Era departe de cort când începe a striga:

— Fugiţi din casă dănciurei că aduce tata un purcel să nu se sparie de voi când vă va vedea aşa alburei!

Puradăii să 'mprăştiară tot câte unul în jurul cortului iar ţiganca bolnavă gemea de dureri jos pe o furcă de pae.

— Uită-te draga me ce-am gă- [illegible] tu te şcoală, să ne-apucăm de găzduşag. Fă o mămăligă mare ori două mai mici să-i dăm la scrofiţa noastră să mănânce, să se 'ngraşe că ne-a face slănină. Ba pân' la slănină încă poate să fete o ciurdă de purcei şi-i vedea tu că om ieşi din sărăcia asta oarbă." — Dar ţiganca nici nu avea voe să se uite la porc de bolnavă ce era.

Dancii, tot câte unul se furişau şi se sgâiau prin crăpătura uşii ca să vadă porcul. Acum era unul mai mic la crăpătură. Unul dintre cei mai mărişori vine să vadă şi el. Acesta nu-l lasă. Acesta dă 'n el şi hai la trântă, la bătae şi la sbierături încât credeai că arde.

Intr'un târziu îi aude şi bătrânul Dadă, şi-i cheamă înăuntru însă numai în degetele picioarelor ca nu cum-va să se sperie Marişca şi să-i iese ...

Ş'au făcut un coteţ mic unde o îndopau mereu pe biata cioară cu mămăligă şi apă.

Când era cam o săptămână până 'n Crăciun, într'o zi frumoasă de iarnă scoate Danciul bătrânul puiul de cioară, care se 'ngrăşase bine şi-i crescu pene bune de sburat şi ţinându-l pe palme îl netezii zicând:

— Mai uită-te Marişcuţă dragă încă odată la soare, că numa azi e până mâne şi-a mânca Dada din tine.

Dar, zicând acestea ţiganul şi netezindu-o mereu la uşa cortului se iveşte din depărtare un stol de cioare croncănind. Când zări porcul ţiganului cioarele cu un colac în gură tai-o şi lasă-l pe ţigan cu buzele drânbuiate. Totuşi ceva l-a mângăiat pe Dada ceva care-i a lăsat în palmă când a sburat şi pe care, crezînd Dada că-i cârnaţ, l-a vârât în gură zicând:

— Imi pare bine că mi-a lăsat şi mie un cârnaţ dacă s'o dus Marişca cu celălalt.

Copiii mereu îl întrebau că unde-i Marişca? El ce le răspundea: „Iat-o dragii tati s'o dus ca să ne aducă şi purceii hăi oachesi."

De atunci ţiganii unde văd cioarele spun că ele sunt porcii lor cei negri.

SIMEON RUSSU

Din Moldova: Povestea unui munte

Vedem Ceahlăul la Apus
Departe 'n zări albastre dus
Un uriaş cu fruntea 'n soare
De pază ţării noastre pus.
(GH. COŞBUC)

„Când e vremea limpede, de pe vârful muntelui se zăreşte în depărtare ca o dungă de fluturaşi, ce sclipesc la soare. Oamenii spun că acolo e marea." In acest chip, conducătorul meu din Buhalniţa, cu siguranţa ce o dă în popor vorba bătrânilor, voia să mă încredinţeze că munte mai înalt decât Ceahlăul, nu este pe tot întinsul ţării.

De altfel aceasta e credinţa veche. D. Cantemir spune că de pe Ceahlău se vede Cetatea Albă, „iar dacă ar fi fost cunoscut celor vechi, nu era să fie mai puţin slăvit în fabulele lor decât Olimpul, Pindul sau Pelia". Şi în marele dicţionar geografic al României se spune că se vede Ceahlăul tocmai de la Mangalia; temei mare nu poţi pune însă, căci în acelaş dicţionar se poate ceti că muntele este constituit din pături ce seamănă cu lava şi par a fi provenite din erupţiuni vulcanice.

Intru câtva este oarecare dreptate în exagerarea oamenilor de prin partea locului.

In ţinutul cunoscut de ei, nu e munte mai înalt şi mai mândru ca Pionul. De pe vârful lui, ceilalţi munţi apar ca nişte muşuroaie mohorâte, mai ales când valurile negurei dese, înainte de răsăritul soarelui, acopăr fundul văilor. Dacă marea nu ştiu de s'ar putea zări, în schimb cel ce s'a urcat pe vârful Ceahlăului, are un larg orizont spre răsărit, până'n valea Siretului şi dincolo de ea până'n dealurile dintre Prut şi Nistru.

Farmecul acestui munte — straja Carpaţilor Moldoveneşti — nu constă numai în arhitectura lui unică, gingaşă; nenumărate turnuri şi turnuleţe, îngrămădite ca o ghirlandă neîntreruptă 'n juru' păreţilor lui prăpăstioşi, îi dau, văzut de pe alţi munţi şi în bătaea soarelui lăsat spre apus, înfăţişarea unui Dom gotic, cioplit în marmură curată. De înfăţişarea variată a acestor podoabe de piatră, fantastic înşirate, tăiate de ape, imaginaţia poporului a legat făpturi omeneşti. Dochia cu oiţele sale au rămas împietrite pentru vecie pe coasta muntelui.

Inălţându-se deasupra capetelor celorlalţi munţi, Ceahlăul se vede de la mari depărtări. De pe platoul Copoului, lângă Iaşi, în sfinţitul senin, ca şi la răsăritul soarelui, mai ales pe vreme de iarnă, Ceahlăul apare ca un nour gros ridicându-se dela orizont; din tren, între Bacău şi Roman călătorul îl zăreşte iţindu-se o clipă de după spatele celorlalţi munţi; de pe Stânişoara, când scobori spre Sabasa, apare ca un turn de orientare, depe Budacul se arată în toată măreţia lui. Iar când treci pe frumoasa şosea şerpuită dintre Borsec şi Topliţa, spre răsărit, tot Ceahlăul trimete ultima salutare a românilor din jurul său.

Se vede dela mari depărtări, dar sub înfăţişări diferite. Când — dinspre Călugăreni — e ca o uriaşă piramidă de piatră, când ca o biserică măreaţă, toaca şi panaghia fiind turnul şi bolta; dinspre Izvorul-Muntelui apare ca un morman înalt de bolovani deasupra brădetului, iar dinspre Iaşi ca o creastă tăiată în trepte. E ca un împărat aşezat pe tron, în vederea supuşilor săi. Mantia e formată din împletitura cetenilor de brad, iar pe cap poartă o cunună de jnepi şi iniperi în care strălucesc filigramele argintii de Floarea-Reginei, safirele, rubinele garofiţelor de munte, a genţianelor şi a campanulelor mărunte

In nemărginita durată a timpului, acest colos gingaş de piatră, care reprezintă pentru viaţa noastră scurtă semnul neschimbării şi al veşniciei, a avut aceiaşi soartă ca şi micuţa floricică ascunsă în crăpătura stâncilor gata să se prevale. N'a fost întotdeauna; s'a născut, se dărâmă şi va dispărea. Dacă vârful lui ar ajunge la înălţimea unde picătura de apă cade mereu sub forma steluţei de omăt, iar temelia iar fi zidită din granitul cel mai tare, tot nu ar scăpa de legea distrugerei, a traiului limitat.

Distrugerea lui este lăsată în seama acelor elemente, care dau viaţă fiinţelor. Duşmanul său neîmpăcat e soarele, care i-a ajutat totuşi să capete înfăţişarea clădirii ca de marmoră. Soarele mână vânturile, ploaia; el dă îngheţul şi desgheţul.

Viaţa muntelui se îmbină cu moartea; ceia ce-l sfărâmă bucăţică cu bucăţică, dă farmec plasticei lui, dă frumuseţă sălbatecă văilor adânci şi tainice, Duruitoarei sglobii ce cade din treaptă în treaptă, opera naturii e trecătoare, ca şi omul, ca şi opera omului. Cetatea Ceahlăului, tăiată de puterea naturii este tot atât de trainică, ca şi dantela fină, săpată în faţa Domnului din Florenţa, o minune în bătaia soarelui ce apune. In fiecare an pietrele din coasta muntelui se prăvălesc, îngrămădindu-se în vale. Toaca semeaţă, pe care creşte nesupărată Floarea-Reginei, în jurul căreia mereu joacă hora vânturile, va fi schimbată cu vremea în Stogului-Albu, stâlp mai supţirel; apa şi atmosfera vor îngriji de această transformare; la rândul lui, Stogu-luiAlbu se va preface în căciula Dorobanţului, ciot redus la o lespede în vârful unui picior de piatră.

Nu va trece vreme multă şi din prundişul acestuia, rostogolit în părăul de pe coastă, vre-un copil va alege o lespegioară potrivită, ca să scoată dracul din Moara lui Bocancea. Şi aşa, încet-încet, formele de azi se prefac; pe nesimţite; muntele se nărue.

Dar cum s'a înălţat, cum a luat naştere straja Moldovei? Răspunsul îl dau pietrele rotunjite din coasta muntelui, aşa de rotunjite încât calul de munte trebue să pue piciorul cu multă băgare de seamă, ca să nu alunece în prăpastia de sub Panaghia.

O pietricică nu samănă cu alta ca natură, măcar că toate sunt asemenea ca formă. Fără să vrei, privindu-le, te gândeşti la prundişul Moldovei sau la acel de la ţărmul Mării. Ele îţi spun că Ceahlăul a luat naştere sub apă. Valurile unei mări vechi, au îngrămădit bolovănişul cărat de apele curgătoare sau rostogolite de furia valurilor, care loveau necontenit ţărmul vre-unui uscat dispărut.

Prundişurile cimentate, sunt sfărămături din alte trupuri de munţi, poate în vremea lor mai falnici decât Ceahlăul, dar şterşi fără urmă de pe faţa pământului. Veşnica poveste a vieţii prin moarte, a clădirii formelor noi din dărâmăturile altora vechi. Ceahlăul e clădit din sfărămăturile munţilor mai vechi, după cum multe case de azi din Constanţa sunt zidite cu pietrele luate din ruinile vechiului Tomis.

După plămădirea materialului, a urmat apoi o nouă fază: înălţarea lui din stăpânirea lui Neptun în aceia a lui Eol.

Dacă pietrele din care e clădit Ceahlăul spun că ele s'au adunat în împărăţia întinsă a Oceanelor, aşezarea lor în pături nu ne spune mare lucru asupra înălţării muntelui. Judecând însă după straturile de sub Ceahlău ori din preajma lui, ivite în coasta văilor la Răpciune ori pe Izvorul Muntelui, se vede că şi ridicarea Ceahlăului în domnia norilor, s'a făcut odată cu înălţarea munţilor Carpaţi.

Coaja pământului s'a zbârcit, iar zbârciturile lui sunt munţii. Bolta care formează scoarţa pământului, s'a surpat, de îndată ce o parte din ea a slăbit. Sfărâmându-se în bucăţi, mari sloiuri surpându-se către mijlocul pământului încotro puterea gravităţei le atrage, s'au înghemuit unele în altele, s'au înghemuit unele pe altele. Rezultatul a fost că unele sloiuri s'au lăsat în jos, pe când altele, încreţite, s'au înălţat în sus. Aşa au luat naştere Carpaţii cuprinşi între scufundătura Transilvaniei şi între sloiul scufundat şi el, din Moldova.

Mărirea însă nu durează. Câtă vreme au stat sub apă, pietrele viitorului Ceahlău, erau apărate ca sub un scut. De îndată ce s'au înălţat, a început lupta cu atmosfera şi ploaia. E dreptul, din această necontenită luptă a rezultat farmecul podoabelor sale, dar, mărirea mereu este ştirbită. Circulaţia materiei nu se întrerupe; bolovanii de pe vârful Ceahlăului mereu rostogoliţi, urmează cursul apelor, drum care îi duce, întregi sau prefăcuţi în praf, din nou în sânul primitor al Oceanelor. Odată, vârful falnicului munte, mai sus ridicat decât e azi, era acoperit cu scufia ometelor veşnice; azi floarea-reginei, căreia îi place să stea mai aproape de izvorul luminei, nu se întâlneşte decât unde şi unde, pe ţancurile semeţe. Va veni vremea când ea nu-şi va mai găsi locul potrivit, iar jnepii vor acoperi chelia de azi a muntelui. Mai târziu mantaua veşnic întunecată a pădurilor de brad îl va înveli peste tot, cum acoperă pe tovarăşii lui mai mărunţi.

Şi aşa încet-încet, zi cu zi, deşi timp de veacuri îndelungate — scurt timp pentru viaţa pământului — stâlpul Carpaţilor de răsărit, zărit de dincolo de Prut, ve deveni un deal scund, neînsemnat. Povestea e veche, dar veşnic nouă. Departe de el, în Dobrogea, dealurile Măcinului, odată munţi, spun că ea e adevărată. Viaţa de trufaşă mărire, este trecătoare chiar pentru uriaşii de piatră. Ce a fost, mereu se schimbă, iar din pietrele oricărui vârf, într'una în nori, se adună departe, material pentru alţi munţi.

Născut sub valurile mării, Ceahlăul ca şi Himalaia, îşi duce viaţa sub aparenţa unei neclintite statornicii. In realitate forma lui e trecătoare ca şi a clopoţelului ieşit din spuma omătului. Acelaş cântec e peste tot pământul. Viaţa efemerii, concentrată în amurgul de vară, nu se deosebeşte, decât în timp, de acea a baobubului cu zile mai multe.

Şi de unul ca şi de altul se va spune: a fost odată.

ION SIMIONESCU,
Membru al Academiei Române
şi
Rectorul Universităţii din Iaşi

FOAE VERDE MERIŞOR

— CÂNTEC POPULAR DIN COLECŢIA A. VOEVIDCA —

Cor mixt — Armonizat de: E. MANDICEVSCH

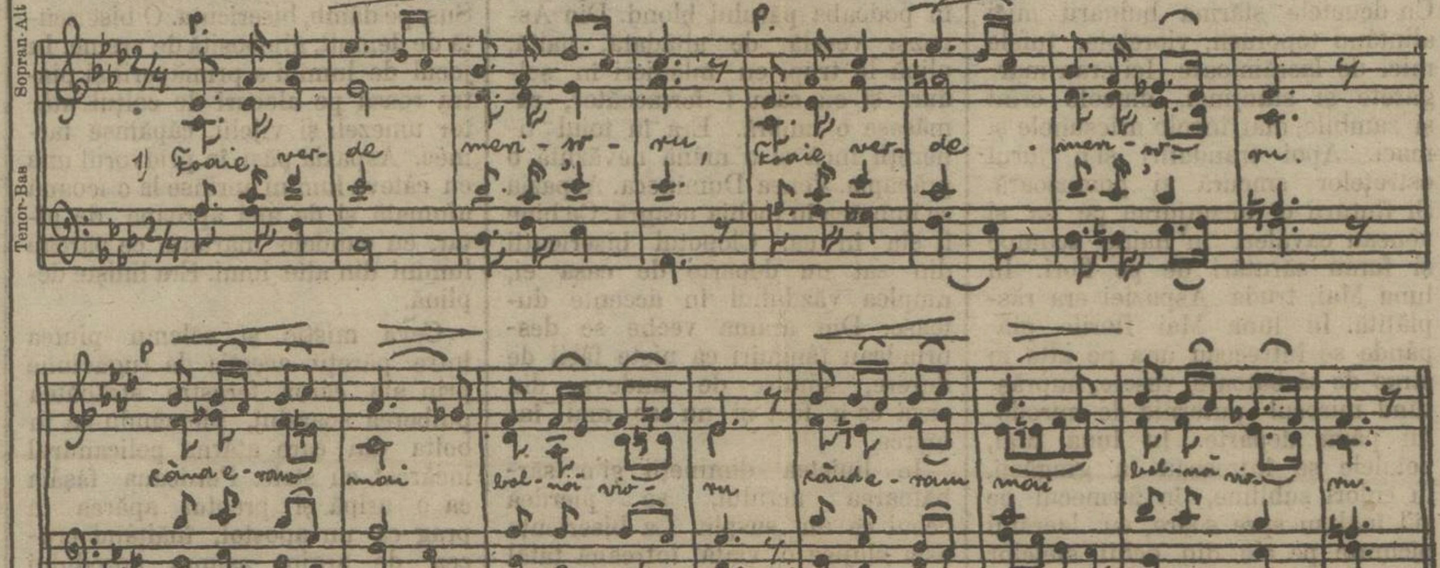

1 Foae verde merişoru,
Când eram mai bolnăvioru
2 In spital de la Suceava
M'a ţinut culcat pe pleavă,
3 Am stătut şi am zăcutu
Şi nime nu m'a văzutu.
4 Când e soarele de sară,
M'o scos din şpital afară.
5 Rezimat pe beţişoru
M'am utat la sat cu doru,
6 Fraţii cum merg cu suroriu
Şi părinţii la fecioriu.
7 Numai cu-a mele fapte
M'a dus maica deoparte
8 Peste munţi şi peste ape
In neagra străinătate.
9 Numai luna şi trei stele
Ştiu de patimile mele
10 Dar şi eu când voi plânge,
Cu trii lăcrimiori de sânge.
11 Ca s'audă şi-a mea scumpă
Patima mea cum îmi cântă.

POVESTEA VORBII

Cască ochii la tocmeală, iar nu după ce te 'nşeală

Murind lui Nastratin Hogea măgarul ce îl avea,
Socoti cum să mai scoată din paguba sa ceva,
Şi aşa tăind el capul măgarului celui mort,
'La 'nfăşurat pe d'asupra binişor cu nişte tort,
Apoi cu acest ghem mare 'n piaţă să'l vânză mergând
Se puse şi el cu dânsul cu alţi vânzători în rând.
Stând aci veni îndată un ovrei cumpărător,
Carele de chilipire era 'n piaţ precupitor.
In v'o câteva cuvinte învoindu-se la preţ,
Ii zise cumpărătorul, văzându'l prea greuleţ:
— Dar ce are ghiemu'ntrânsul de vine greu la cântar?
Nastratin Hogea răspunse: — iacă un cap de măgar!
Dacă îl mai întrebă încă şi'i răspunse tot la fel,
Socoti cumpărătorul că îl face prost pe el
Şi scoţind îi dete 'n mână banii cât i s'a căzut,
Care Nastratin luându-i se şi făcu nevăzut.
Pe cumpărătorul însă cugetele nu'l lăsa,
S'apucă, desfăcu ghemul cum a mers la casa sa.
Şi abia găsi pe dânsul numai o oca de tort,
Iar celelalte ocale capul măgarului mort;
„Mai mare daraua fu de cât ocaua".
Ce să facă?... Plecă iute ca să'l cate necăjit.
Dar Hogea, cum luă banii, la casa lui a fugit.
El însă tot căutându'l prin piaţă d'al mai vedea
Abia la o săptămână putu cu el ochi să dea,
Şi puind mâna pe dânsul, judecăţii 'ngrab l'a dat,
Arătând cu jeluire, cum şi ce fel l-a 'nşelat.
Fiind dar Nastratin Hogea la judecată adus,
El tot'odată de faţă şi dovezile 'şi-a pus,
Cum că i-a spus adevărul că e un cap de măgar,
Când 'i-a făcut întrebare: de ce e greu la cântar?
Judecata pe temeiul dovezilor drept dând dar,
Cumpărătorul rămase cu capul cel de măgar.

ANTON PAN.

CIOCÂRLIE

Ciocârlie, ciocârlie,
Dragă pasăre zglobie,
Du-i bădiţii o solie.

Te înalţă din aripă,
Treci hotarele 'ntr'o clipă
Şi-o cântare-i înfiripă.

De'l găseşti durmind, îi cântă,
Cu dulci triluri îl descântă
Şi în visuri îl alintă.

De'l găseşti deştpt, îi pune
Jalea mea în cânt, şi-i spune
Dorul meu cum mă răpune.

EMIL A CHIFFA.

Dorinţa mândrei

— Poezie populară —

Bade pân' ce mai lăsat
Nu-ţi poftesc mare păcat;
Nouă ani să zaci pe pat.
Nouă ani şi nouă zile
Şi treizeci de săptămâne.

Când îi gândi că-ţi-i bine
Şase medici lângă tine,
Doi la cap doi la picioare
Doi să se 'ntrebe ce te doare.

Când o fi de către ziuă
Să te pună pe scândură.
Când vor crăpa zorile
Să-ţi tragă clopotele.

Când o fi de către sară
Să-ţi meargă vestea prin ţară.
Să-ţi meargă din sat în sat
Că ne-am fost dragi şi ne-am lăsat.

Culeasă de GLIGORIU POP
student, din Dobra (Ardeal)

La porţile literaturii

Ce ţi-i drag?...

Ce ţi-i drag ca să doineşti
Numai doine haiduceştı?
Ce ţi-i drag ca să suspini
Printre rarişti de arini?
Ori pe semne nu ţi-i bună
De doineşti seara pe lună,
Luncile de îmi răsună!
Lung în frunză când îmi suni
Drumeţi la isvor aduni,
De se 'ntreabă şi se miră
Doinele cum se svonîră,
Mai duioase, mai cu foc,
De nu poţi porni din loc?
Cin' le dete viers de jale
Cum n'au întâlnit pe cale?
Cin' le dete-atâta dor
Că la drum nu mai am spor?
Tu doineşti, mări, doineşti...
Poate nici că bănuieşu
Că te-ascultă-i lume 'ntreagă,
Doina ta li-e-aşa de dragă,
Când le-o zici din frunzişoară
Draga doină doinişoară,
Când o zici aşa de-o pierzi
Dorurile le desmerzi;
Când le-o zici din flueraş
In inimi suspine laşi
De-au îndrăgit pe doinaş!
La isvor că te-ar chema
Până'n zori te-ar asculta.
Tu ca pasărea pribeagă
Numai doina ta ţi-i dragă;
Ciripeşte-uşor la geam
Şi sboară din ram în ram,
Şi se duce şi se pierde
Până crângul este verde,
Şi se pierde şi se duce
Pân' frunza-i să se usuce.
Caşi ea spre crânguri mergi
Pribeag prin lume alergi,
Caşi ea tu nu trăieşti
Decât numai să doineşti:
Ori de dragul unei fete
Ce-a ştiut ca să te 'mbete,
Ori de dragul florilor
In venirea Zorilor,
Florilor înrourate,
Viselor înlăcrimate!

C. BOBEI.

Sunt atâţia entuziasmaţi şi tineri cari plin de avânt bat la porţile literaturii. Incercările lor se aseamănă cu cele întâi flori plăpânde de primăvară. Şi deşi aceste flori trăesc de multe ori puţin, ivite odată cu topirea zăpezii, totuş sunt frumoase, gingaşe şi-şi scaldă fericite petalele în lumina soarelui. Câţi tineri nu au începuturi bune, câţi tineri nu încearcă şi câţi nu au producţiuni cari merită încurajarea. Acei cari şi risipesc sufletul către frumos, către ideal, către literatură, în această rubrică vor găsi un colţ al lor.

REDACŢIA.

FAPTE BUNE

Biserica din Vârtoapele-de-sus

Indată după sărbătorile sfintelor Paşti, din anul 1913, biserica din comuna noastră Vârtoapele-de-sus, jud. Teleorman, fiind prea veche a fost dărâmată pentru a se zidi în locul ei o altă nouă.

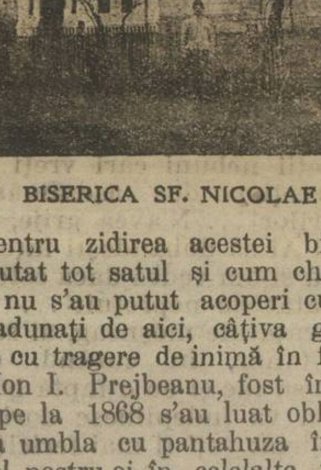
BISERICA SF. NICOLAE

Pentru zidirea acestei biserici a ajutat tot satul şi cum cheltuelele nu s'au putut acoperi cu banii adunaţi de aici, câţiva gospodari cu tragere de inimă în frunte cu Ion I. Prejbeanu, fost învăţător pe la 1868 s'au luat obligaţia de a umbla cu pantahuza în judeţul nostru şi în celelalte judeţe învecinate.

Şi cu aceşti bani adunaţi dela bunii credincioşi s'a început măreaţa zidire. Deabia s'a pus temelia şi războiul din 1913, făcu să întârzie lucrarea.

Cu mari greutăţi s'a continuat lucrarea până la venirea războiului cel mare şi apoi lucrul iar a fost lăsat.

ION I. NEAGU
născut în comuna Drăgăşani (jud. Teleorman) în anul 1889

După război, cei întorşi din luptă au început iarăşi să se gândiască la acest locaş de rugăciune care suferise în timpul războiului din cauza nemţilor, cari făcuseră din el un grajd de cai.

Cu toată dragostea sătenilor de a începe iarăşi lucrul nu se putea fiindcă mai toţi erau ruinaţi de nemţi şi singura cale ce le rămăsese era să plece din nou prin ţara cu pantahuza.

In acele timpuri destul de grele s'a găsit un bun creştin anume *Ion I. Neagu*, comersant din această comună şi le-a dat tot ajutorul bănesc pentru terminarea sfântului locaş, cu învoiala să i-se dea banii de către săteni în urmă, lucru ce s'a făcut. Zidirea s'a început din nou şi în vara anului acesta s'a terminat.

Iar în Duminecă de 7 Octomvrie s'a sfinţit această biserică, fiind o înălţătoare sărbătoare pentru satul nostru care a stat atâta timp fără locaş de închinăciune.

I. M. Popa.

—

„Omul cel bun din visteria cea bună a inimii sale scoate cele bune; şi omul cel rău din visteria cea rea a inimii sale scoate cele rele; că din prisosinţa inimii grăeşte gura lui". — Ev. Luca, 6, 45.

O FAPTĂ BUNĂ A DIAVOLULUI

Doi călători se întâlniră la cişmeaua din răscrucea drumurilor: un călugăr bătrân şi un fecior de împărat.

— Incotro, fătul meu?... întrebă călugărul, în vreme ce feciorul de împărat îşi potolea setea şi se răcorea.

— In lume, taică! răspunse drumeţul cel tânăr.

„Mă duc să caut isvorul înţelepciunei.

— Ciudată întâmplare! mai zise bătrânul.

„Şi eu caut un isvor, isvorul tinereţei!

„Din cărţile mele, pe care le duc mereu cu mine în dăsagele astea zdrenţuite, am aflat că apa fântânei acesteia întinereşte pe cei ce se scaldă într'ânsa. Drept să-ţi spun, drumul până acolo e foarte lung, dar ce răsplată minunată mă aşteaptă la capătul!

„Inţelepciunea fără tinereţe e ca vestmântul acesta mohorât: te îmbracă, dar nu te împodobeşte!...

„Şi mă mir fătul meu, că-ţi pierzi vremea căutând isvorul înţelepciunei, când ai cel mai nepreţuit dintre daruri: tinereţea!

— Ba dinpotrivă, părinte! „Eu cred că Sfinţia-Ta îţi pierzi vremea de pomană!

„Intr'adevăr, la ce ţi-ar folosi tinereţea, când stăpâneşti toată înţelepciunea cărţilor, toate tainele pământului şi ale stelelor din cer?

„Ce zici tu pe lângă Sfinţia-Ta?... Un mânz neastâmpărat, ce sare şi zburdă în livadă, nu e mai neştiutor ca mine! Părinte, află că tinereţea fără înţelepciune este ca o sabie fără tăiş: nu-ţi poate folosi decât ca o podoabă!...

— Văd eu bine că nu ne înţelegem! răspunse călugărul, zâmbind cu bunătate.

„Fie-care dintre noi ţine la părerea lui şi n'aş fi un înţelept, dac'aşi socoti că a mea e cea mai bună!

„Dar iată ce zic: peste un an, să ne întâlnim în locul acesta, în aceiaş zi şi la aceiaş ceas — şi-om mai vorbi.

— Facă-se voia Sfinţiei-Tale! mai zise feciorul de împărat.

Şi se despărţiră.

Unul o luă spre Miază-noapte, iar celălalt spre Miază-zi, căci isvorul înţelepciunei e firesc să nu fie pe acelaş drum cu fântâna vecinicei tinereţi.

* * *

— Bieţii oameni! Sărmani neştiutori! Proşti şi nemulţumiţi totdeauna! zise Diavolul, care auzise toate din dosul cişmelei, unde pândea în chip de broască.

„Bieţii nebuni cari vreţi să întoarceţi pe dos aşezământul lucrurilor!... N'avea grije, flăcăule! Ai să dobândeşti înţelepciunea şi-om vedea dacă este un bine atât de nepreţuit!... Iar tu, învăţatule moşneag, ai să fii şi tu tânăr, în curând, căci vreau să fac şi eu o faptă bună. Am să vă îndeplinesc dorinţa. Să vedem: veţi fi mai fericiţi atunci?

* * *

Am uitat să vă spun că feciorul de împărat, moştenind scaunul tatălui său, nu voise să se urce în el, înainte de a fi căpătat înţelepciunea care-i trebuia ca să cârmuiască ţara.

El lăsase grija domniei unui sfat de bătrâni şi acuma rătăcea prin sate şi oraşe, fără să spuie nimănui cine era.

Dar ori de câte ori întreba pe câte cineva unde se află minunata fântână, oamenii dădeau din umeri, neştiind încotro să-l îndrepte.

Ba unii chiar îşi băteau joc de el:

— Adevăr zic ţie că trebue să fii într'adevăr lipsit de minte, ca să ne întrebi această nebunie!

Şi bietul voevod pornea iarăşi la drum, nădăjduind că, într'o zi, tot va avea parte să-şi vadă visul cu ochii.

Călugărul avu mai mult noroc.

Câteva zile după întâlnirea cu fiul de vodă, găsi în mijlocul unei păduri, isvorul tinereţei, aşa cum era scris în vechile sale cronice. Fără să mai stea pe gânduri, se desbrăcă şi se aruncă în apă. Minunea se făcu dintr'odată.

Simţi cum îi fierbe în vine sângele tinereţei, barba îi pieri ca prin farmec, părul îi crescu în cap, sbârciturile obrazului se şterseră şi'n apa fântânei se oglindi acum un tânăr Făt-Frumos.

Ba ceva mai mult: hainele-i zdrenţuite, pe cari le lăsase lângă isvor, se prefăcuseră într'un strălucitor vestmânt împărătesc şi lumina pe iarba verde ca o comoară de fir şi pietre scumpe.

Dar se mai făcu o minune care-l mâhni pe călugărul de altădată: dăsagii săi, plini de înţelepte cărţi, pieriseră! Şi'n locul lor, strălucea un buzdugan de aur secuit de argint.

Lui Făt-Frumos — căci Făt-Frumos o să-i zicem, de acum încolo, bătrânului călugăr — lui Făt-Frumos i se păru că odată cu bibliile sale, îi pierise şi mintea!

Căci unui flăcău de douăzeci de ani, i-e greu să ştie ceace ştie un moşneag! Nici dracul nu poate fi ce-a fost!

Aşa dar, pierzându-şi înţelepciunea, bietul Făt-Frumos n'avea habar de ce trebue să facă, încotro s'o ia...

Incremenise în mijlocul pădurei.

Nu-şi mai amintea decât un lucru:

— Peste un an, să fiu la cişmeaua din răscruce!

„Dar anul e lung... Ce fac eu până'atuncea?

Eşi din pădure, şi, după un umblet de două ceasuri, ajunse în poarta unei mari cetăţi, unde se frigeau miei şi se închina vin.

Fără să vrea, duse mâna la cingătoare şi dădu de un chimir plin de galbeni.

Intră într'un han, mâncă şi bău bine, aşa că i se făcu o poftă de căpăcun, apoi se culcă şi dormi greu, până a doua zi în amiază.

Şi iar mâncă miel fript şi bău vin roşu, după care porni pe uliţi, fluerând a „n'am ce face".

— Hei! Dac'aş avea traista!...

Ce-aş mai citi în cărţile mele! Cum mi-ar mai trece vremea de repede!

Târgui nişte vivlii, dar nu înţelese nimic dintr'ânsele căci erau scrise cu slove nouă.

Deodată auzi vesele cântări de flaut şi chimvale şi văzu cum jucau flăcăi şi fete în curtea unui han.

Intră şi el în horă.

— Ce haine frumoase ai! îi zise o fată.

Iar alta:

— Trebue să fii vr'un vestit căpitan!

— Nu sunt căpitan, dar am să mă fac, numai ca să-ţi fiu ţie pe plac! răspunse Făt-Frumos.

Se înfăţişă repede Voevodului din acel oraş şi-i ceru o căpitănie.

— Cunoşti bine războinicescul meşteşug? întrebă Măria-Sa.

— Nu prea! răspunse flăcăul.

— Atunci cum ai obrăznicia să te arăţi în faţa mea?

„Invaţă, mai întâi să fii un bun oştean, pe urmă să-mi ceri aşa înalte slujbe! strigă Voevodul, în vreme ce curtenii se uitau unul la altul, uimiţi de atâta îndrăzneală.

Fostul călugăr învăţă meşteşugul soldăţesc, care e mult mai greu de cum pare: n'ajunge să porţi vestminte frumoase, cum cred şi astăzi mulţi căpitani, ci mai trebue şi altceva.

Mai învăţă flăcăul cum să se poarte'n lume, lucru care iarăşi, este foarte greu, cu toate că unii spun:

— Trebue să fii un om cum se cade, iar nu unul care să ştie cum să se poarte'n lume!

Dinspre partea mea, eu cred că nu strică să fii şi cuviincios, am văzut oameni foarte cum se cade, posomorâţi şi bădărani, înaintea cărora treceau cu mult, şi cuvântul plin de farmec.

Făt-Frumos îşi închipuia că tinereţea îi ţine loc de orice dar, decât se minună foarte când îi spuseră:

— Dragul meu, n'ajunge să fii tânăr! Ca să faci ceva în viaţă, trebue să fii învăţat. Aminteri, într'u ce te-ar deosebi flăcăul de mânzul acela care sburdă în livadă?

La auzul acestor cuvinte, Făt-Frumos îşi aduse aminte de călătorul cu care vorbise la cişmeaua din răscruce.

Numără lunile cari trecuse de atunci şi văzând că ceasul întâlnirei se apropie, porni la drum să-şi întâlnească tovarăşul...

După ce dădu călugărului leacul vecinicei tinereţi, dracul alergă să toarne flacăra înţelepciunei în fântâna spre care se ducea feciorul de împărat.

— Să nu mă grăbesc! îşi zise Necuratul. „Băiatul ăsta e tânăr, poate să mai aştepte. Şi nu de alta, dar ca să-l mai chinui cu băgare de seamă! E mai primejdios, pentru mine să fac un înţelept, decât să dau tinereţea unui moşneag!

In felul acesta, trecu aproape un an şi Voevodul nu găsise încă isvorul binecuvântat.

— Ce o să zică Părintele când m'o vedea tot aşa de prost cum eram acum un an?

Stătea aşa şi aştepta până la ziua hotărâtă, când îi eşi în cale un cerşetor:

— Fie-ţi milă de un biet olog! se ruga acesta.

„Dă-mi ceva, iar în schimb ţi-oi da şi eu ce-mi vei cere. Ce ştii?... Poate c'aş putea să-ţi fiu de folos... măcar cu un sfat, căci sfaturile, de multe ori, sunt mai preţioase ca aurul.

Feciorul de împărat îi lăsă un ban de argint cerşetorului şi-l întrebă:

— Nu cumva ai putea să-mi spui încotro se află fântâna înţelepciunei?

— Cum să nu! răspunse ologul, care nu era altul decât Diavolul.

„Ia-mă în cârcă şi-am să te duc la ea!

Cu dracul în spate, Voevodul o luă spre isvorul înţelepciunei, care ţâşnea dintr'o stâncă acoperită de muşchi.

Flăcăul se aplecă şi bău cu sete. Ca prin farmec, simţi că-i fierbe capul în mii de gânduri şi flacăra a tot-ştiutoare îi lumină privirea.

Mulţumi celui ce-l îndrumase şi despărţindu-se de el, începu să se gândească la cele ce trebuia să facă.

— Ce s'o fi întâmplând în ţara mea?

„Oare bătrânii pe cari i-am lăsat în fruntea trebilor, n'or fi făcut legi prea înţelepte, pentru bietul meu norod?

„De obicei, cei ce fac legi judecă după ei înşişi iar nici decum după cei cărora li se vor da aceste legi...

„Oare am făcut bine să las câţiva moşnegi sătui de viaţă, în capul unui neam tânăr şi plin de vlagă? Prea multă înţelepciune strică acolo unde nu trebuie decât un dram de minte."

Voevodul ardea de dor să se re'ntoarcă în cetatea lui, dar nu putea încă, deoarece făgăduise călugărului să-l mai vadă odată.

Decând stăpânea înţelepciunea, odihna i se dusese.

Nenumărate griji îl frământau şi setea de a învăţa şi mai multe lucruri îl frigea din ce în ce.

Şi cu cât ştia mai multe, cu atât vroia să mai afle.

Rostul vieţei sale se răsturnase. Mânca repede şi puţin; somnul îi era spăimântat de vise; se trezea în miez de noapte şi se chinuia cu tot felul de întrebări neliniştitoare.

(Va urma) VICTOR EFTIMIU

DE LA MEDIC

Cum trebue hrănit un copil după înţărcare?

Multe mame nu ştiu ce hrană trebue să dea copilului după înţărcare. Unele îi dau prea puţin, altele foarte mult, altele mâncăruri nepotrivite vârstei lui.

Inainte de a vă scrie lista de bucate pe care vă sfătuesc să o faceţi copilului, ţin să vă spun că *mâncarea prea multă strică sănătatea copilului tot aşa de mult ca şi o mâncare proastă*. Iată acum şi lista:

Supă de legume, sau slabă de pui sau vacă. Dacă copilul are un an împlinit i se poate da în supă un gălbenuş de ou. In supă se mai poate fărâmiţi pâine, pesmeţi, covrig. Supa goală nu e bună, nu e destul de hrănitoare.

O jumătate ou făcut jumări cu unt şi zahăr, sau un ou moale. Băgaţi de seamă, ca ouăle totdeauna să fie proaspete.

Brânza de cea moale, 2 linguri pe zi, brânză de vacă la fel.

Două felii de unt proaspăt şi curat.

Compoturi de: cireşi, mere, prune, struguri, fără sâmburi.

Cartofi la cuptor sau fierţi.

Orez fiert cu zahăr. Lapte cu orez.

La un an şi jumătate peşte slab (păstrăv şi nu albe oscioare!) o bucăţică de carne de vacă.

Nu daţi copiilor băuturi spirtoase nici o picătură!

E nevoie câte odată, când copilul e bolnav, ca mama să-i facă băi cu doftorii (băi medicamentoase) ca spre pildă: băi de muştar, de scrobeală (crohmeală), de tărâţe, de sare şi chiar de pucioasă.

Eu am văzut foarte multe mame chiar de la oraş, cari nu ştiu să facă atari băi. De aceia azi vă scriu cum să pregătesc aceste băi.

Baia de muştar. E nevoie de a avea o albie, un căzănel de rufe, o cadă, în sfârşit o bae în care obicinuiţi a scălda copilul. Se umple cu apă căldicică, — nu fierbinte — căci nu-i bine nici pentru copil, nici pentru muştar, fiindcă îşi pierde efectul, aşa ca să ajungă apa până la gâtul copilaşului. Se pun două linguri pline cu vârf de muştar proaspăt (pus pe limbă să înţepe) în o bucată de pânză rară. Legăm şi-o punem în bae. Ţinem aşa 5 minute. Facem bae copilului 10 minute. Pielea se roşeşte.

Baia de scrobeală (crohmeală). In apa căldicică de bae punem un sfert de kgr. scrobeală bine pisată şi mestecăm repede şi mult, până când se pierde în apa băii. Facem bae copilului 10—20 minute.

Baia de tărâţe. — Punem într'o oală mare apă, în ea jumătate kg. ba chiar un kg. de tărâţe şi fierbem în clocot cel puţin jumătate ceas. O turnăm apoi în apa de bae. Potrivim să nu fie prea fierbinte pentru copilaş şi-i facem bae. Copilaşul se ţine în bae un sfert de ceas.

Baia de sare. Sarea trebue să fie de aceea de care se dă la vite. Se pisează bine două kgr. şi se topesc în apa căldicică de bae. Se ţine copilul în bae jumătate ceas. E o bae bună pentru copii.

Baia de pucioasă. — Este bună pentru vindecat râia. Se pun 60 gr. de pucioasă praf la o bae de copil. Nu faceţi bae de pucioasă fără să întrebaţi pe doftor şi nu-l ţineţi mai mult de jumătate ceas.

Dr. OD. APOSTOL

CONSTRUCŢII ŞCOLARE

Vizita Ministrului şcoalelor în Muscel. — Desvălirea unui monument

Incă de acum doi ani, în tot judeţului Muscel, s'a început o vie activitate, pentru construirea de localuri şcolare.

La apelul făcut pe de-o parte de către d-l Ministru al şcoalelor iar pe de altă parte de către comitetul şcolar judeţean, sătenii din Muscel, pătrunşi de marea datorie pe care înfăţişează, construirea a cât mai multe localuri de şcoală în judeţ au răspuns cu cea mai mare însufleţire. Şi astfel ajutând cu toţii, fie care în marginile puterilor sale, la înfăptuirea acestei mari fapte culturale, astăzi se poate spune, cu drept cuvânt, că nevoia construirei localurilor de şcoală în Muscel de care se simţia atâta nevoe, dacă nu este cu totul înlăturală, totuşi s'a lucrat mult. Peste cel mult un an de zile, se nădăjdueşte, că nici un sat din cele mai îndepărtate colţuri ale judeţului, să nu fie lipsit de un local de şcoală, sănătos şi încăpător, spre a putea cuprinde întreg numărul de copii doritori de-a învăţa carte.

Atras de această activitate şcolară, desfăşurată în judeţul Muscel zilele trecute d. dr. Angelescu, ministrul şcoalelor însoţit fiind de către d-l P. Ghiţescu; directorul general al Invăţământului primar, d-l Costescu, inspector şcolar, câţi va deputati, senatori şi ziarişti locali, precum şi de d-l Nicu Nicolau, prefectul judeţului, au vizitat toate localurile de şcoli din judeţ, atât pe cele terminate, cât şi pe cele în curs de construcţie.

Bucuria sătenilor din Muşcel a fost nespus de mare, când au văzut că însuşi Ministrul şcoalelor, mergând din sat în sat, se interesează personal de bunul mers al şcoalelor la sate. De asemenea d-l Ministru al şcoalelor a rămas pe deplin mulţămit când a văzut că apelul d-sale, a găsit nu adânc răsunet în inimele bravilor săteni ai Muscelului, săteni cari într'un timp aşa de scurt, au depus atâta muncă, pentru ridicarea culturală a urmaşilor lor.

Pentru a lămuri şi mai bine pe cititorii noştri asupra acestui fapt, dăm mai jos o mică statistică după datele c avem, despre cea ce s'a lucrat în Muscel în vreme de doi ani, în ce priveşte construirea localurilor de şcoală.

Localuri de şcoli terminate 8.

Localuri în curs de construcţie până acum învelite 15.

Localuri în construcţie care se învelesc în prezent 7.

Localuri ajuse la înveliş 3.

Localuri în construcţie care un au ajuns încă la înveliş 14.

Localuri entru care s'au strâns materiale şi se vor începe lucrările 16.

Localuri reparate din nou 7.

Localuri cumpărate unul în Câmpulung.

Socotim de datoria noastră, să arătăm cu acest prilej munca depusă în această direcţie de către d-l Nicu Nicolau, neobositul prefect al judeţului, în calitate de preşedinte al comitetului şcolar judeţean.

— Duminică 23 Septembrie a. cr. în Comuna Ştefăneşti, a avut loc o deosebită sărbătorire desvelirea monumentului ridicat în memoria celor 112 eroi din acea comună, morţi pentru patrie, în războiul pentru întregirea neamului.

Au luat parte la această sărbătoare dd. Ioan I. C. Brătianu prim ministru, d-l Angelescu, ministrul şcoalelor, Dinu Brătianu, deputat de Muşcel, N. Gh. Popovici şi Lazăr Vălimăreanu senatori, Nicu Nicolau prefectul judeţului, Societatea „Principele Carol" a demobilizaţilor din Muşcel cu drapelul, P. Ghiţescu, directorul învăţământului primar, Costescu inspector şcolar, Nae Costea primarul Câmpulungului, generalul Oprescu, coloneii Calotescu, Freschel, Nicolescu Florea, Lt. Col Costea şi alţii.

De dimineaţă s'a ţinut slujba satului de către S. Sa protoereul Cercel, înconjurat de câţiva preoţi din satele vecine.

După terminarea serviciului religios în biserică, clerul cu toată lumea au mers la cimitirul eroilor, unde de asemenea s'a ţinut nu serviciu religios pentru odihna sufletelor eroilor morţi pentru patrie.

De aci clerul cu norodul au mers în piata satului, la cimitirul eroilor, unde s'a ţinut iarăşi un serviciu religios, după terminarea căruia au vorbit S. Sa protoereul Cercel, d-l Rădulescu, Nicu Nicolau prefectul judeţului, D. I. Ghiţescu preşedintele Societăţii „Principele Carol", Al. Marinescu primarul comunei, d-l Angelescu ministrul şcoalelor, senator N. Gh. Popovici, după care eleva Florescu recitează în mod admirabil poezia „Orfana."

A urmat apoi defilarea în ordinea următoare: Muzica Reg. 4. Argeş; Societatea „Principele Carol" cu drapelul şi Armata.

După aceea a avut loc un ospăţ.

Serbarea s'a terminat la ora 4 după amiază.

V. GHIŢESCU

INSEMNĂRI LITERARE

„Laura", traduceri din poeţii maghiari moderni de I. Ilieşiu

Mănunchiul de traduceri strânse în volumul „Laura" constitue o netăgăduită îmbogăţire a literaturii noastre şi o puternică contribuţie la strângerea raporturilor culturale şi sufleteşti dintre noi şi unguri. In adevăr pentru a face să dispară asperităţile cari s'au ivit în mod inerent răsturnării valorilor ce existau între noi şi ei, se impune o cât mai intensă colaborare a culturilor respective, o înmulţire a legăturilor şi schimburilor intelectuale şi artistice.

Atunci noi, îi vom cunoaşte mai bine şi ei aşişderea, dându-ne respectul reciproc, isvorît din o cunoaştere reală a adevăratului care nu se poate tăgădui şi nu în urma unui „ce" ori care ar fi, impus.

De altfel satisfacţia ungurilor e mare ca şi bucuria lor când văd că şi noi căutăm să desvăluim frumuseţile literaturii lor, şi felul cum s'a pronunţat presa maghiară asupra acestei traduceri, ne îndritue să susţinem cu tărie afirmaţiile de mai sus.

Pe lângă acestea — traducerile luate în general — aduc un puternic imbold literaturii noastre naţionale, deschizându-i noui perspective, noui orizonturi de inspiraţie şi de orientare. Ele, ne desvălue aspecte noui sufleteşti pe cari noi nu le-am zărit; credinţe, sentimente şi cugetări a căror existenţă nu am bănuit-o.

Nu predicăm imitarea lor, ci asimilarea şi altoirea lor pe sufletul nostru, spre a da roade noui. Şi dacă am răsfoi atât literatura străină, cât şi cea a noastră, vom constata că germenii unei inovaţii sau a unui impuls literar, trebue să-i căutăm în alt loc, decât acela unde s'a produs însăş faptul, efectul.

Traducerile, mai ales cele în versuri, pun totdeauna în un greu impas pe traducător: sau respectă modul de exteriorizare al poeziei originale şi se conduce mai mult de acesta creind ceva, fidel formei, însă ceva necorăspunzător fondului, sau îşi va apropia fondul sufletesc al originalului, căutând să sensibilizeze în o formă nouă materialul primitiv, natural când se poate păstrând chiar şi forma primă.

Dl. Iustin Ilieşiu a optat pentru această din urmă cale, şi alegerea a fost bine făcută. Mulţumită talentului său puternic pe care îl vedem manifestându-se în adevărata sa înfăţişare în creaţiile personale, a reuşit să urmărească mişcarea sufletească ascunsă în poezii, a cristalizat-o din nou, dându-i o nouă îmbrăcăminte de preţ, cea a cuvântului românesc.

Volumul „Laura" îl putem considera ca o antologie a poeţilor moderni unguri. Intâlnim nume cunoscute a căror creaţii ni-au dat mai de mult fiorii artei, alături de nume pe cari le ignoram, dar pe care fapt azi îl regretăm. Intâlnim pe Ady Endre cu: Omul blestemat; Moartea bătrânului Nero; Vreau numai să te văd; pe Kiss József cu: Cele trei Parce; pe Szép Ernő cu: Isus Cristos; pe Gyoni Géza cu: Numai pentru o noapte; La castelul visurilor; pe Gábor Andor cu: Adevăr, iar pe Oláh Gábor cu: Laura, cea care a dat titlul cărţii şi a cărei traducere e impecabilă, cităm sfârşitul:

O, Laura, te-oi duce în vraja unei clipe
Mai sus de unde bate gândirea din aripe
Şi aşezată 'n tronul împodobit cu stele,
In purpură 'mbrăcată. mai mândră decât ele,
In luna Mai, senină vei coborî în zori —
O adiere dulce ce fecundează flori;
Iar pusta ungurească adânc înfiorată,
Va răspândi spre larguri iubirea noastră [toată...
Şi noi ca două umbre lipite vom şopti,
Când noaptea va sosi,
Povestea minunată ce n'a fost spusă încă..:
— Iar Laura răspunse în şoapte: „Sunt [româncă!.,."

Alegerea poeziilor din Kosztolány, Keresztury, Ligeti, Szombati, Szabó, Kardos şi Győri e nimerită, restul se menţine la acelaş nivel.

Privind în totalitatea lor calităţile traducerilor, buna primire cu care au fost întâmpinate nu putem încheia decât unind şi noi glasul nostru la al celorlalţi cari privesc această „antologie" ca una dintre cele mai bine venite cărţi a cărei lipsă se resimţea adânc în sânul celor cari caută să dea sufletului lor înălţările pe cari le aduce poezia, arta.

A. PALIA

Din caetul unei gospodine

Plăcintă cu brânză. Se sfarmă brânza, se amestecă cu ouă şi se pune şi puţin zahăr. Se unge tava cu untură, se pune o foaie de plăcintă, un strat de amestec, se alternează ca mai sus.

După ce s'a făcut de grosimea ce dorim, se pune ultimele foi, şi se bagă la cuptor.

Conservarea ouălor. Ouăle proaspete se îngroapă în seminţe de cereale sau se învăleşte fiecare ou în hârtie şi se vâră în rumegătură de ferăstraie, cenuşe, nisip, etc. sau se pun ouăle într'o oală cu lapte de var.

Supă de mălai. Din mălai bine cernut se face un terciu mai gros. Prăjim ceapă tocată mărunt în unt sau untură şi o turnăm în terciu amestecând bine. După aceia se mai adaugă 3—4 linguri de brânză rasă şi se serveşte ca supă. In loc de brânză se poate pune caşcaval sau feliuţe subţiri de brânză.

Pâine de ţară cu cartofi. La 1 1/2 kgr. făină de secară se amestecă 500 gr. cartofi şi o lingură plină de sare şi 5—6 cartofi fierţi şi după răcire raşi, precum şi o bucată de aluat de dospit şi 1 lingură apă caldă. Ca şi mai sus se prepară un aluat 2/3 făină, cu o seară mai înainte de coacere şi se pune la dospit, restul se prepară a 2-a zi şi se fac pâinişoare lungi.

Aluat de dospit. Se prepară bine presărând ceva aluat de pâine cu tăină, se lasă pe o farfurie la căldură să crească şi acoperit se conservă la răcoare.

Ia.

Pomologie: Plantarea teiului

Una din curiozităţile plantării acestui frumos arbore, destul de folositor în căutarea bolilor de piept, prin ceaiurile făcute din florile lui, este următoarea:

In afară de îngrijirea săditului (dimensiunea gropii) pentru plantatul puiului de tei, ca reuşita să fie sigură se obicinueşte asfel: Inainte de a se scoate puiul de tei din locul de unde el a crescut, se însemnă pe faţa tulpinei în partea dinspre răsărit, o mică crestătură făcută cu un briceag sau dacă n'avem briceag la îndemână cu bălegar un mic semn ce va putea fi recunoscut. Se scoate apoi teiul şi se aşează în groapă unde voim a-l planta. Inainte însă de a se aşeza pământ pe lângă el se va avea grijă ca semnul nostru să fie şi acum tot spre răsăritul soarelui. Se aşează şi se bate apoi pământul pe lângă el. (Văzută şi învăţată în judeţul Mehedinţi).

I. Cioică

3

Povestire în serile de toamnă

FATA DASCĂLULUI

de CONSTANTIN CEHAN-RACOVIŢĂ

Asemenea icoane îi treceau prin minte Aspaziei; îi sunau parcă în auz vorbele de dedemult şi trecutul ar fi răpit-o ca totdeauna în vraja lui, dacă în portiţă nu s'ar fi arătat Trandafir, acelaş cu faţa aspră. Venise sara. Ferestrele erau deschise şi năpădea înăuntru aerul plăcut de primăvară. Fluturaşi idealişti dădeau busna la lampă, lumina îi ademenea şi ei se loviau ameţiţi de sticla ferbinte, până ce cădeau doborîţi, în ultimile sbateri din aripile gingaşe, pe canavana de pe masă. Şi această moarte, după lumină, era întovărăşită de cântecele broaştelor ce se auziau, în liniştea nopţii, veniud dela apa de devale, din marginea satului.

Aspazia şi Trandafir vorbiau puţin, iar umbrele lor se mişcau pe păreţii albi. Copiii obosiţi dormiau ca îngerii în aşternutul curat, străjuit de candela aprinsă, ca sclipirea unei stele. Era atâta răceală între aceste două suflete de soţi, încât şi lucrurile erau cuprinse de un fel de monotonie. El sta cu nasul în „Universul", fuma, întrebând din când în când câte ceva de ale casei, apoi dela o vreme gazeta îi cădea din mâni, horoind cu capul pe perne. Aspazia rămânea singură. Se aşeza cu coatele pe marginea ferestrei. Cu privirea despica întunericul nopţii. Ofta. Se gândia cine ştie unde. Se uita mult la stelele ca spuza svârlită pe cer. Iar într'un târziu răpusă de oboseală, se culca şi ea. A doua zi desdimineaţă era în picioare. Soarele abia răsăria. O răcoare dătătoare de viaţă, o aromă de aer tare. Cucoşeii se întreceau şi ei în trâmbiţe slabe şi tot norodul de paseri se ţinea după ea. Din poală le asvârlea boabe, — şi gălăgia dispăria. Harnică se ducea la grajdul de vălătuci, văruit pe dinafară. Aici Balaia o cunoştea după glas. Laptele prospăt cădea în doniţa curată. Focul era aprins pe vatra din cuhne iar când se scula copiii şi Trandafir, Aspazia le dădea la toţi lapte fert în căniţe albe, cu poze pe ele. Ceasornicul din părete, bătea ora opt iar Trandafir se îndrepta înspre primărie.

Astfel îşi petrecea viaţa Aspazia. O singură mângăere mai avea: copiii şi grădiniţa. Grădiniţa o iubia mult... Sta ceasuri întregi, răbdătoare şi îngrijia de straturi, de răsaduri, de florile cari le stropia la timp seara şi dimineaţa. Cu degetele sfărma bulgării mici alintând toporaşii, viorelele, tufele mici de lacrămioare. Ici erau margarete şi stânjinei, dincolo crini şi zambile, mai încolo micşunele şi maci. Apoi trandafiri şi'n jurul ostreţelor smeură şi pomuşoară. Şi fluturii o înconjurau pe ea şi veneau cavaleri în haine scumpe şi furau sărutări de pe flori. In luna Mai, truda Aspaziei era răsplătită. In luna Mai florile plăpânde se întreceau una pe alta în strae de sărbătoare, vesele, împrăştiind mirosul puternic de mirodenii până departe. In luna Mai, petalele se întreceau în gingăşii, în culori sublime, în farmecul ce şi'l înălţau spre soare, cu lacrămi picurate pe ele din ochii stelelor în timpul nopţii, când le alinta adierea, când le proslăvia în imnuri seculare privighitorile şi când razele de lună le ţesea pânza de aur.

... Şi Aspazia se ofilea. Ea nu mai era aceea de altădată. Frumseţea ei parcă o luase cineva. Din obrajii aceia rumeni ca bujorii şi plini, rămăseseră o faţă trasă şi cuprinsă de umbrele tristeţii. Buzele acele ca macul deveniseră pale. Şi ochii mari, albaştri, cu lumini de fericire în ei odinioară, se micşoraseră parcă în fundul capului. Nici o floare nu mai era prinsă în podoaba părului blond. Din Aspazia veselă de altădată, naltă, plină la trup, cu mlădieri în şolduri şi cu sânu-i fermecător, rămăsese o umbră. Era în toiul tinereţii încă şi o mână nevăzută o prăpăpia. Venea Dumineca. Aspazia se îmbrăca în rochia neagră. Ce bine îi sta în ea. Clopotul bisericuţii din sat nu departe de casa ei, umplea văzduhul în accente duioase. Din arama veche se desprindeau tânguiri ca nişte fâşii de durere, smulse de undeva, din ceva ce-a fost şi nu se mai întoarce.

In liniştea dimineţii şi'n sărbătoarea aerului, se pierdea ecoul ca un suspin. La bisericuţa asta slujise o viaţă întreagă tatăl ei: dascălul Neculai. Şi la gândul acesta, adus de cel întâi dangăt din clopotniţa crăpată, în ochii ei se iveau stropi de rouă.

Aspazia pleca să se închine, pe poarta de stejar, cu streşină. O cărărue albă se aşternea printre nucii bătrâni. Din ţintirimul ce fusese odinioară, rămăseseră doar câteva cruci înegrite, răzleţe, cu slovele şterse de lacrimile ploilor. Sub covorul de iarbă moale ce se întindea acum, dormea o lume dusă, ce trăise şi ea pe aceste meleaguri, bătătorise cărărea spre altar, chemată de aceeaşi aramă. Sus, pe dâmb, bisericuţa. O bisericuţă de demult, gheboşită de vreme. In jocul de lumini a primăverii şi piatra roasă pe alocuri de colţul atâtor umezeli şi vijelii, căpătase farmec. Aspazia păşi în pridvorul mic cu câteva lumini aprinse la o icoană afumată şi de aici aproape de altar, cu candele mărunte ce păreau lumini din alte lumi. Era linişte deplină.

Ceva mistic şi solemn plutea între păreţii aceştia de rugăciune prin ale căror ferestre străbătea pulberea soarelui, pierzându-se în bolta din care atârna policandrul încărcat cu stele. Perdeaua fâşâia ca o aripă şi preotul apărea în prag ca un apostol, înălţând crucea de argint asupra norodului evlavios. In sufletul Aspaziei pătrunseseră razele mângăerii; simţia cum o putere divină i se strecurară în toată fiinţa ei şi'i înălţa cugetul, îi lumina mintea şi-i alina suferinţele inimii. Glasurile dela strane se desprindeau frumos, printre ele desluşia parcă şi pe acel al tătălui ei. Un fior o cuprindea. Lăsa fruntea în palmă şi'l vedea: în partea dreaptă, la strană, cum sta în picioare şi cânta, îmbrăcat cu strae de şilac cărămizii — închise, cu o cravată neagră la gât la cămaşa-i albă de in şi cu ciubote de iuft rusesc. Din când în când îşi ducea degetele lungi şi osoase la gură, îşi mângăea musteaţa căruntă aproape spână şi cele câteva fire de păr cu tuleele din barba ascuţită. Apoi în răstimpuri, când gătea de cântat, îşi netezea fruntea mare şi brăzdată, cu o batistă roşie, în care mai aducea şi câteceva dela biserică în ea. El avea o faţă lungăreaţă, smadă şi nişte ochi vii şi pătrunzători, plini numai de bunătate chiar şi la amărăciune.

Il vedea cu firea-i bună, sfătos cumiute, totdeauna cu glume pe buze, cu cuşma de oae, roasă, ce o purta şi iarna şi vara, sprijinindu-se în băţu-i de corn, încrustat de un cioban dela munte şi cu o curea la capăt în care băga mâna câteodată; cum îşi lua cheile grele din cuiul de sub poliţa din cuhne şi se ducea, puţin adus de spate cum era înalt şi subţire, să deschidă uşile dela biserică, fie la vecernie, fie la sărbători, pe vreme bună ori rea. Dela un timp Aspazia îşi ridica fruntea, se uita la strană, îl aştepta să împartă colivă, să vie la ea, dar în zădar îl căuta cu ochii, în zădar suspina, el numai era. Şi Aspazia se întorcea iarăşi acasă. Ziua de sărbătoare era lungă, nespus de lungă. Nu putea să lucreze nimica şi ceasurile treceau încet. Câteodată mai venea soţia telegrafistului, cum era ea sburdalnică şi-i bătea capul şi-i spunea feldefel de întâmplări din târg, mai cu seamă de primăriţa, care îi plăcea să se uite în dreapta şi'n stânga de oarece avea un bărbat bătrân cu luna în cap şi ştirb iar farmacistul un tinerel oacheş care trăia ca'n sânul lui Avram pe lângă dumneo. Trandafir se ducea la Tudor Ignat, care mai era şi subchirurg şi scotea şi măsele la oameni şi ţinea şi o cafenea mică, cu câteva mese, scaune şi un biliard. Aici se întâlniau perceptorul un om roşcat cu nişte dinţi laţi, vechilul dela curte: un Leah deşirat ca un prepelicar şi care deşi venise de vreo douăzeci de ani în ţară, totuş vorbea stricat moldoveneşte şi un funcţionar dela gară, cu ghete galbene, cu părul negru, mare şi creţ, cu cravată tărcată la gât şi batista dela haină, scoasă în afară, un tânăr ce se logodise de vreo cinci ori şi-i plăcea să tragă cu paharul nu glumă.

(Urmează)

ISTORIA ROMÂNILOR
Ștefan-cel-Mare

I.

Am ajuns în Istoria Românilor la omul, amintirea căruia a prins rădăcinile cele mai adânci în sufletul poporului rămân din Moldova întreagă. Nu numai cronicile cele vechi ale noastre ca și de altminteri ale neamurilor vecine sunt pline de faptele lui mărețe, pe care i-le recunosc și dușmanii Românilor. Mai ales în jumătate de către miază-noapte a Moldovei bătrâni, înțelegând aici și Bucovina și Basarabia, bătrâni și tineri își povestesc și acum, lângă focul pâlpăind în vatră, întâmplări împodobite de fantazia Românului din viață acestuia cu adevărat erou al neamului. Și nici că e domnitor în Istoria tuturor Românilor, de numele căruia poporul să fi legat atâtea epitete glorificătoare ca de al lui Ștefan. In istorie a rămas Ștefan cel *Mare*, dar în sufletul poporului el mai e și Ștefan cel *Sfânt*, cel *Bun și Bătrân*, împreună atât de frumos bunătatea cu bătrânețea.

Era plină de întâmplări vifroase Istoria Românilor din vremea aceea, și numai un om care se repezia ca un vifor asupra celor ce amenințau țara, dinafară sau dinlăuntru, putea să facă ispavă. De aceea și vechiul nostru cronicar, Grigore Urechiă, ni-l arată mai ales astfel zicând despre el: „Era acest Ștefan Vodă om nu mare la stat, mânios și de grabă vărsă sânge nevinovat; de multe ori la ospețe omora fără județ. Era întreg la minte, nelenevos și lucrul său știa să-l acopere; și unde nu cugetai, acolo îl aflai. La lucruri de războaie meșter; unde era nevoie, însuși se vâra, ca văzându-l al sei să nu îndărăpteze. Și pentru aceea, rar războiu de nu biruia. Așijderea și unde îl biruiau alții, nu perdea nădejdea; că știidu-se căzut jos, se ridică deasupra biruitorilor“.

După moartea lui Alexandru cel Bun al Moldovei, întâmplată la anul 1433, au urmat timp de 24 de ani certe cu războaie lăuntrice pentru tronul Moldovei. După obiceiul românesc, care a adus în trecut atâtea nenorociri peste țară, nu era hotărât, ca Domnitorului răposat să-i urmeze pe tron fiul sau, în lipsa acestuia, fratele fostului Domn. Oricine era „din os de Domn“, adecă din familia domnitoare, putea cere tronul. Și, durere, mai totdeauna se găsiau astfel de rudenii de-ale răposatului Domn, cari râvniau domnia 'și-și făceau partid din boierii lacomi și ei după slujbele mari ale țării și după moșiile intinse, cu cari îi putea dărui Domnul, căci pe atunci era destul pământ nelucrat, nestăpânit, socotindu-se a fi proprietatea Domnitorului. Unii dintre râvnitorii domniei își uitau până într'atâta de cinstea neamului, încât cereau și ajutor dela câte un Domnitor din țările vecine, în vremea aceasta mai ales dela regele Poloniei, pe care îl recunoșteau chiar mai mare peste ei.

Intre urmarii lui Alexandru cel Bun a fost și tatăl lui Ștefan, numit Bogdan al II-lea, care a domnit însă numai doi ani, omorît fiind de Petru Aron, și acesta râvnitor la tronul Moldovei. Ajutat și de Românii din Muntenie. unde stăpânia atunci Vlad Țepeș, Ștefan izbutește să alunge pe Petru și la anul 1457 se așeză pe tronul Moldovei. Apoi a strâns boierii, și mari și mici, și altă curte măruntă, împreună cu Teoctist mitropolitul și cu mulți călugări la locul numit *Direptate*, lângă Siret, unde Domnul țării ținea judecățile, și i-au întrebat pe toțl: este cu voia tuturor să le fie Domn? Atunci toți cu un glas au strigat: In mulți ani dela Dumnezeu să domnești! Și cu voia tuturor l-au ridicat Domn și l-au uns de Domn Teoctist mitropolitul. Și de acolo a luat Ștefan Vodă schiptrul Țării Moldovei și a mers la scaunul domnesc la Suceava.

Două lucruri a isprăvit Ștefan la începutul domniei lui: împăcarea boierilor și a Polonilor,

O seamă de boieri, obișnuiți cu schimbarea Domnilor, se temea foarte, că Ștefan îi va pedepsi cu cruzimea în datinată în acele vremuri. Noul Domn, oricât era de iute la fire, înțelesc că lucrează în interesul său și al țării, dacă va fi ertător. și așa a fost, căci și partea cea mai mare a boierilor pribegiți, deodată cu Petre Aron în Polonia, se reîntoarșe în Moldova și-și văzu de treabă.

Mai grea era împăcarea cu Regele Poloniei, la care se adăpostise fugarul Petru. Regii Poloniei, folosindu-se de veșnicile certe pentru domnie în Moldova, știnseră să înduplece pe Domnii ajutați de ei să recunoască pe Polon ca pe un fel de Domn mai mare și peste Moldova. Ștefan alungase de pe tron tocmai pe un prieten al Polonilor, așa că Domnul cel nou al Moldovei putea să se teamă de dușmănia polonă, care se putea arăta mai ales prin sprijinul, ce i-l ar fi dat lui Petru, ca să ajungă iarăși pe tron. Ca să-l silească pe regele Poloniei la o învoială și să-l și înfrice, Ștefan a trecut cu oaste de uiți călăreți moldoveni peste Nistru în Polonia băgând groaza în ținutul acela. Atunci Polonii s'au grăbit să trimită oameni pentru pace și s'a încheiat o învoială, prin care Ștefan se îndatorează să nu mai prade în Polonia, să lase negustorii poloni să vină în Moldova și să nu ajute pe nici un Domnitor străin în războaie, ci numai pe regele Poloniei. Toate acestea însă numai cu condițiunea, că Petru fugarul să fie oprit de-a se apropia de granița Moldovei și să fie ținut sub supraveghere. Prin învoiala aceasta, Ștefan se puse oarecum sub suzeranitatea Poloniei numa ca să scape de neliniștirea lui Petru Aron. Acesta nu era dela mulțumit cu înviala încheiată de regele Poloniei, căci acesta urma să-l supravegheze, nu să-l ajute să ajungă iarăși pe tronul Moldovei. De aceea Petru fuge în Transilvania și se pune sub scutat regelui Mateiu Corvinul, și acesta un om ambițios, care voia ca Domnul Moldovei să-l recunoască pe el ca suzeran. Va fi cerut el Ștefan la început cu buna, ca Petru să fie alungat din Transilvania. Când a văzut, că cererea lui nu e ascultată și cum nu era om, ca să se teamă și de puterea unei țări mai mari, a făcut ca și cu Polonii, ca să-i sperie pe Unguri: a întrat cu armată în Săcuime și a prădat-o, așa că Petru a trebuit să fugă mai înlăuntrul Ungariei. Mateiu Corvinul era ocupat prin Bohemia, așa că nu a putut veni cu oaste contra lui Ștefan, dar a trimis porunca voievodului Ardealului să-l trimită pe Petru la palatul lui, ceeace va fi și spre folosul fugarului moldovean. Mateiu deci voia să se folosească de Petru contra lui Ștefan, astfel că dușmănia între Mateiu și Ștefan se întări pe față.

In timpul acesta, Domn al Munteniei ere vestitul Vlad Țepeș, despre care vom avea prilej să scriem mai pe larg în foaia noastră. Vlad Țepes ajunsese spaima Turcilor și tocmai pe acesta l-a atacat Ștefan, care fusese ajutat de Vlad să ajungă pe tronul Moldovei și în care și-ar fi găsit tovarășul cel mai bun în luptele contra Turcilor. Ștefan atacând pe Vlad voia să lovească însă în Matei Corvinul, care nu era numai prietenul Domnului Munteniei, ci chiar înrudit cu el. Cetutea Chiliei delângă Dunăre, în Basarabia de astăzi, ajunsese, cu învoiala Domnului Moldovei de pe vremuri, în puterea lui Ioan Corvinul, tatăl lui Mateiu, și acela o dăduse Munteniei lăsând însă o garnizoană de soldați unguri în ea. Ștefan atacă, într'o noapte geroasă din luna lui Ianuariu 1465, Chilie, dar nu o putin lua, fiind rănit la picor de un gloanțe și fiind amenințat și de tunurile turcești de pe corăbiile, cari se apropiau. De rana aceasta a suferit până la moarte. VICTOR LAZĂR

Știri economice

Cât e de mare exportul țării noastre? In luna Iulie țara noastră a exportat mărfuri în valoare de 967 milioane lei. In jumătate de an, adecă începând dela 1 Ianuarie până la 31 Iulie am exportat vite, mărfuri, etc. în preț de 6 miliarde de lei.

*

Cum e câmpul. In toată țara se simte mare nevoe de ploae.

In vechiul regat nu s'au făcut arături și nici semănături de toamnă, de oare ce pămîntul e foarte uscat.

Din această cauză prețul tuturor cerealelor e în creștere.

In Moldova și Basarabia producția de păpușoi este mai slabă ca în Oltenia și Muntenia, iar în Transilvania această producție este slabă.

In câmpia Dunării a început recolta păpușoiului, care este foarte bună.

In Ardeal au început să se facă semănături în terenuri foarte uscate.

*

Bănci populare. Câțiva profesori dela liceul „S. Bărnuțiu“, din Șimleul Silvaniei, (Ardeal) au început propagandă pentru întemeierea băncilor populare în județ. S'au întemeiat până acum banca populară „Muncitorul“ în Șimleul Silvaniei, banca populară „Economia“ din Unimăt, banca populară „Pereceiu“ din comuna Pereceiu, banca populară „Bănișoreana“, din Bănișor.

Ce bine ar fi dacă pretutindeni, la sate, s'ar înființa bănci populare, singura scăpare a românilor la o viață înbelșugată.

*

Cooperativă nouă. In satul Someșul-rece, jud. Cojocna (Ardeal) zilele acestea a luat ființă o cooperativă, numită „Someșana“, cu un capital de 50 de mii de lei.

*

A început culesul viilor. Culesul viilor s'a început în toată țara și se continuă în bune condițiuni.

Din cauza secetei, producția va fi mai slabă ca anul trecut, în schimb însă, calitatea va fi foarte bună.

Prețurile sunt mult ridicate față de anul trecut.

Așa, în regiunea Drăgășanilor prețul este între 75—90 lei deca (must); Pitești-Leordeni 80—110; Dealul Mare (Valea-Călugărească) 90—105 lei deca.

In regiunea Buzăului la producătorii direcți prețul este între 50—52 lei.

In regiunea Hușilor; 65—70 lei; în regiunea Iașilor; 70—90 lei; Cotnari între 90—120 lei deca.

In Basarabia, prețurile sunt între 55—65 lei.

In Ardeal, în regiunea Aradului: 50—65 lei.

In regiunea Târnavelor: 70—80 lei.

Știri de pretutindeni

Fiecare vedeți că această foae e destul de folositoare pentru toți acei cari știu carte, fie de la sate, fie de la orașe. Și omul luminat și plugarul găsește în ea o întreagă comoară de învățături. Și nu e destul cineva să o citească singur, ci are o mare datorie de bun român, să o răspândiască, să îndemne și pe alții să aibă în casa sa „Cultura Poporului“. O foae sănătoasă ca aceasta e cel mai bun prietin, cel mai bun povățuitor, cel mai de aproape îndrumător către calea cea dreaptă a vieții. Prin urmare la creștinul bun, la omul cuminte și cinstit, la fiecare care se gândește că numai prin carte folositoare o țară poate fi în adevăr bogată, se va găsi păstrată ca o vivlie „Cultura Poporului“. Și muncitorul în ceasuri de odihnă și plugarul în nopțile aceste lungi de toamnă și școlarul silitor și orășenii, cu toții, să citească slova cinstită din „Cultura Poporului“.

Redacționale. In urma intervenirii P. S. Sale Episcopului Ciorogariu al Oradii-Mari și a convorbirii avute a directorului nostru, aducem vestea îmbucurătoare că la foaea noastră va scri d. *Victor Stanciu*, profesor universitar din Cluj.

Ardelenii, mai cu seamă, cunosc felul deosebit cum acest profesor, știe să scrie minunat în limba populară.

M. S. Regele în Bucovina. M. S. Regele după ce a vizitat Iașii, a plecat la Castelul de vânătoare din Poiana Ițcanilor, castel ce i-a fost dăruit de către norodul din Bucovina, cu prilejul căsătoriei A. S. Regale Principele Carol.

Botezul moștenitorului Jugoslaviei. Ziua botezului principelui moștenitor al Jugoslaviei, a fost fixată pentru ziua de 20 Octomvrie cr. Vor lua parte familia regală de la noi și din Grecia și vre-o 30 prinți și prințese de la alte curți din Europa. Naș va fi Ducele de York din Anglia.

Cu prilejul acesta va avea loc și sărbătorirea logodnei prințului Paul, vărul Regelui Alexandru, cu principesa Olga a Greciei,

O nouă școală normală. In Avrig, satul unde s'a născut și este mormântul lui Gheorghe Lazăr, la 1 Octomvrie anul acesta s'a deschis o școală normală cu numele marelui dascăl.

Serviciu redus. In noul proect de lege pentru reorganizarea armatei se prevede reducerea terminului de serviciu militar sub arme la doi ani pentru toate armele și serviciile, afară de marină.

Deschiderea unei școli comerciale. La Brăila, s'a sărbătorit deschiderea școalei comerciale a ministerului. A fost ales un comitet școlar format din dd. Luciliu Opran, Verzeanu Nistor, I. Goldberg, Frondelli și Bugnea.

Lupta dintre un flăcău și un vultur. In comuna Băurei, jud. Bălți, a avut loc o luptă între un flăcău și un vultur, în una din viile din vecinătatea satului.

Pe când flăcăul Andrei Prodan, de 18 ani, lucra în via tatalui său, la un moment dat, vede o pasăre mare, lăsându-se din zbor în vie.

Apropiindu-se de locul unde căzuse pasărea zări un vultur foarte mare, care repezindu-se să prindă un epure, se înfipse cu aripele într'o tufă.

Văzând apropierea flăcăului, vultură se zmucește din tufă și cu o lovitură puternică de aripă, culcă la pământ pe băețandru.

In urmă cu ghiarele, îi sfâșie pieptul și-i scoate un ochi; apoi se ridică în văzduh, pierzându-se în depărtări.

Starea câmpului în Ardeal. Semănăturile de toamnă în Ardeal se fac în condițiuni bune și sunt speranțe că anul acesta să nu rămână pământ neînsămânțat.

Porumbul (popușoiul) e în toiul culesului și porumbiștile destinate pentru a fi însămânțate cu grâu sunt arate și sămănate imediat. Țaranii în Ardeal au destule mijloace cu ce ara.

In regiunile nisipoase de pe malurile râurilor e belșug de varză, In aceste regiuni adunatul de pe câmp se face în cursul lunei acestia.

Fructe anul acesta au fost puține.

Pe multe locuri au fost distruse de răceala din primăvară.

Către sprijinitorii noștri. Preoți, învățători și săteni cărturari, vă rugăm să răspândiți această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnați pe prieteni să o citească;

Să ne trimiteți liste cu numele acelor gospodari cari credeți că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la țarani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foia ar fi și mai bine.

O foae costă 3 lei iar pentru strădanie, dăm 60 bani, adică să primim numai 2 lei 40.

Cu felul acesta de împrăștiere a „Culturei Poporului“, vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătățiri la ea.

Regina Elisabeta la Belgrad. M. S. Regina Elisabeta a Greciei, Domnița Reginei Maria a României, a sosit în Jugoslavia pentru a lua parte la botezul principelui moștenitor, botez care va avea loc la 20 Octombrie.

Generalul Berthelot la mormântul eroului necunoscut. Generalul Berthelot (citește Bertlo) a vizitat mormântul eroului necunoscut din București. Cu acest prilej, generalul a bătut pe monument o placă cu următoarele rânduri:

„Eroilor cunoscuți și necunoscuți ai războiului pentru întregirea neamului, tuturor acelora, cari au luptat și și-au sacrificat viața pentru ca Patria Română să trăiască mai mare și mai liberă“.

De la Liga Culturală. Secția din Bârlad a Ligii Culturale, în adunarea generală extraordinară dela 27 Septembrie, a. c. și-a ales un nou comitet de conducere, alcătuit astfel: Președinte, G. Tutoveanu, vice președinți, Pavel Constantinescu și Corneliu Droc, casier, Vasile Stoica, secretar, Ștefan Sușnea, membri Cezar Ursu și N. Dorin.

Congresul preoților. Congresul Asociației Generale a Preoților se va ține în București în zilele de 30 și 31 Octombrie și 1 Neombrie a. c.

Pentru abonații noștri. Pentrucă știm că serviciul poștei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonații noștri că de câteori nu vor primi vreun număr din ziar, să ne încunoștințeze prin o carte poștală ca numărul lipsă să-l trimitem din non.

Falșificatori de dolari. La Viena au fost arestați, patru persoane, cari se ocupau cu falșificarea de dolari. Inșelătoria lor era următoarea; tipărireau cifra de 100 pe bancnote de doi dolari, transformându-le în hârtii de câte o sută.

Orfanii din Războ ai României. In urma socotelilor făcute cu ajutorul prefecturilor și primăriilor, numărul orfanilor de război pe regiuni, este următorul: Regiunea Iași are 60 694 orfani, București are 113.857 orfani, Craiova are 39.345 orfani, Chișinău are 23.726 orfani, Cernăuți are 24.417 orfani, Sibiu are 30.986 orfani, Constanța are 12.542 orfani, Timișoara are 25.072 orfani și Cluj are 38.621 orfani. In total, în toată țara sunt 359.620 de orfani. In timpul din urmă s'au deschis câteva orfelinate noi pentru adăpostirea orfanilor. In măsura puterilor sale, țara năzuiește să aline suferințele celor rămași fără Tată din crâncenul război.

Foc mare. In comuna Zabava, jud. Trei-Scaune (Ardeal) a izbucnit un foc, arzând 46 clădiri ale locuitorilor din acea comună. Pagubele sunt de 575 mii de lei.

Deschiderea de școli nouă. In județul Olt s'au terminat 35 localuri de școli.

Cursurile acestor școli s'au început de la 1 Octomvrie anul curent.

Expoziție agricolă. In ziua de 10 Octomvrie cr., la Buzeu s'a deschis expoziția agricolă a acestui județ. Cu prilejul acesta s'a acordat și o reducere de 50 la sută pe calea ferată.

Uniunea avocaților. Uniunea avocaților s'a ținut la Cluj și astfel s'a format comitetul ei: d. I. Suciu, președinte; Valeriu Roman, secretar; membrii: Amos Francu, Demetrescu din Ploești; Moldovan din Bistrița; Helescu din Durostor și Ghezilean din Cluj.

Botezul de la primăria din Medgidia. Aprodul (ușierul) primăriei Medgidiei (Dobrogea) Vasile Neagu căpătând o fetiță, primarul cu întreg consiliul comunal, au hotărît s'o boteze, punându-i numele „Eugenia Primăria“.

Botezul s'a făcut în sala cea mare a palatului primăriei, în prezența membrilor consiliului comunal, a doamnelor membri și alți oaspeți.

Copila a fost ținută în brațe de fiica primarului, dșoara I. Pretricu. După botez s'a strâns bani pentru noua încreștinată, care de aici înainte va fi îngrijită și crescută prin școli de comună.

O nouă ispravă a bandei Mantu. Săptămână trecută pe când plutonierul Toban însoțit de trei jandarmi din postul Corpaci se duceau de la Lugoj (Banat) la postul lor, pe șosea au fost atacați de banda Mantu, care era ascunsă într'o colibă.

S'a început o luptă în toată regula, care a durat câteva ceasuri în care și-a găsit moartea plutonierul Toban iar doi jandarmi s'au ales cu răni grele.

Sărbătorire: Dumineca 30 Septemvrie a. cr., s'a sărbătorit deschiderea școalei din Măciu (Dobrogea) școală clădită din nou căci fusese dărâmată de bombele dușmanilor din vremea războiului.

Clădirea s'a făcut din banii adunați de la măcineni, sumă în valoare de 400 mii de lei.

Au luat parte la serbare deputații tulceni, prefectul județului d. Țigău, revizorul școlar și alții.

PENTRU ACEI CARI NE SCRIU. Deoarece paginile 2, 3, 4 și 5 sunt pentru săteni, rugăm pe acei cari ne scriu, ca articolele să aibă o limbă curgătoare și populară, un stil ușor, gândit și să spue cât mai mult in puține pagini, cari să fie scrise numai pe o față a a hârtiei și cu cerneală.

Congresul muncitorilor din porturi. In zilele de 4, 5 și 6 Noembrie anul acesta, se va ține la la Galați congresul muncitorilor din porturile României.

S'a descoperit un furt. Mai zilele trecute în gara Bucovăț (Basarabia) în urma plângerii comersanților s'a orânduit o cercetare din partea siguranței din Chișinău, relativ la un furt.

Rezultatul a fost că s'a găsit pe la acarii gării aproape jumătate de vagon cu scânduri, șindrilă și leațuri. Cei vinovați au fost închiși.

Contrabandă de vite. In Satu-Mare (Ardeal) s'a prins o contrabandă de vite tocmai în momentul când contrabandiștii voiau să treacă în țara Cehoslovacă, o sută vite.

Doi din ei au fost închiși, și toată banda condamnată la 15 milioane lei despăgubire către stat.

Societatea ofițerilor de rezervă Regională Cernăuți. Duminecă 30 Sept. 1923 s'a înghebat Societatea ofițerilor de rezervă cu următorul comitet: Președ.: Col. Grossar, V. Președ. Maior Mătăsar, Col. A. Zaharia, Secretar: locot. I. Jeleru. Casier: locot. S. Anghel. Membrii: maior Ionescu, căpitan Popea, locot. Gh. Vântu, locot. Palievici, locot. Zugrav. Cenzor: căpitan Țancovici Cosmin.

Târgul de vite de la Sibiu. La târgul Sibiului, care s'a ținut dela 7 până la 14 Septembrie a. c. s'au făcut următoarele vânzări: La târg s'au mânat 2500 oi, din cari s'au vândut 744 capete cu 6—800 lei oaia; vite cornute și viței s'au mânat 4500 capete, din cari s'au vândut 1039 bucăți, boi de tăiat calitatea I cu 19—20 lei pe kgr. vaci de lapte 5—7000 lei bucata; cai s'au mânat 2600 capete și s'au vândut 481 capete, perechea cea mai scumpă cu 38.000 lei; porci s'au vândut 290 bucăți.

3—2

BANCA CENTRALĂ
PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S.A. CLUJ

Capital 50,000,000 lei. * Rezerve 18,000,000 lei. * Depuneri de libel 125,000,000 lei în 3 ani.

Primește și fructifică totdeauna mai favorabil depuneri pe libel și în contcurent, plătind darea către stat din al său. Depunerile la vedere le fructifică cu 5% netto. Depunerile la termen fix de 1/2 an cu 6%—7% netto. Depunerile pe timp mai îndelungat și în sume mari, apoi fonduri comunale, bisericești, școlare, etc. fructifică în condițiuni speciale. Adresați-vă la Banca Centrală, Secția Americană, în Cluj și la filialele sale cu: dollari, cecuri, drafturi și cu asignate americane.

Servici prompt și culant. * Corespondență în toate limbile. * Cumpărați acții dela Banca Centrală

Filiale în: Alba-Iulia, Arad, Bistrița, Hațeg, Oradea-Mare, Sibiu, Turda. --- Reprezentanți stabili în toate orașele din țară și străinătate

60 de familii pe drumuri la Chișinău. Un mare foc a distrus în partea mahalaua Curtea armenească din Chișinău. Au ars mai multe case și aproape 60 de familii au rămas pe drumuri.

Un atac îndrăzneț. Intre gara Mămăliga și orașul Hotin din Basarabia, și astăzi mai este căruța de poștă sau diligență cum i-se mai zice, care face drumul dintre aceste două localități.

Nu de multă vreme, într'o dimineață pe la ceasul opt, diligența a fost oprit pe șosea, din goana cailor de trei hoți unși pe față ca să nu fie cunoscuți și înarmați cu carabine și bombe de mână.

Pe marginea șoselei a fost văzuți încă alți cinci sau șase tâlhari, întinși la pământ, cu carabinile întinse asupra diligenții.

Hoții au eșit înaintea diligenții descărcând o salvă de focuri și au oprit vizitiul.

Conducătorul poștal, văzându-se în pericol, a sărit din deligență, descărcând mai multe focuri de revolver asupra hoților, dar a fost rănit tare în piept de un glonț. Hoții înfuriați după ce l-au călcat în picioare, l-au dus țârâș alături de șosea.

Hoții au sărit asupra sacilor și lada poștei în care erau bani și au luat toate scrisorile de valoare și șase milioane de lei. Tâlharii nu s'au atins de nici un călător din diligență, ci stăpâni pe bani, au trecut șoseaua, înfundându-se în pădurea numită Cepănoasa.

Autoritățile fiind înștiințate, s'au făcut potere ca să-i prindă. Oameni buni, față cu nelegiuirile ce se întâmplă așa de des, fiind în pericol viața și averea voastră, aveți datoria să dați tot ajutorul jandarmilor ca să stârpiți drumurile de țară de tâlhari.

De la administrația noastră. Abonamentele de la 1 Octombrie înainte sunt acele puse în foae.

Domnii abonați cari au rămas în urmă cu plata sunt rugați să-și achite suma datorită pe șase luni, adică până la 1 Octombrie 1923, având în vedere scumpetea hârtiei și a tiparului. Și credem că rugămintea ce o îndreptăm va fi ascultată, deoarece e un drept al nostru.

Pentru doi snopi de ovăz. Locuitorul Gheorghe Petru din Sârbuceni, jud. Hotin (Basarabia) trecând cu căruța pe câmp, a smuls dintr'o căpiță doi snopi de ovăz. Proprietarul ovăzului, Ilie Zamfir, zărind pe hoț a alergat după el și ajungându-l i-a tăiat cu coasa umărul drept și o ureche. In stare gravă a fost ridicat de niște țărani și adus în comună.

Tâlhărie. Lângă mănăstirea Hâncu din Basarabia au fost găsite zilele trecute trupurile împușcate a doi bărbați și a unei femei Nenorociții au fost omorâți și prădați de tot ce aveau asupra lor și de o pereche de cai cu trăsura, pe când se înapoiau dela mănăstire.

Conferințele preoților din Moldova. In ziua de 9 Octombrie, în reședințele județelor Botoșani, Dorohoi, Neamț, Suceava și Iași, au început conferințele preoților din eparhia Moldovei.

Deschiderea cursurilor seminarului din Dorohoi. La 15 Octombrie a. c. la Dorohoi, s'a deschis cursurile noului seminar înființat anul acesta. Seminarul poartă numele de „Pimen mitropolit al Moldovei și Sucevei“.

Marea nenorocire de la Vrața. In Bulgaria, săptămâna trecută, s'a întâmplat o mare nenorocire. In localitatea Vrața, era un depozit de muniții ale armatei. Ghiulelele din depozit a făcut explozie și cum bătea și vântul s'a aprins și orașul.

Au ars 400 de case până 'n temeliă iar altele o parte din ele. Mii de lucrători au rămas fără de adăpost pe vremea aceasta în pragul ernii. Afară de aceasta sunt morți și răniți cari au fost scoși de sub mine.

CĂTRE OAMENII DE BINE. Rugăm pe preoții din sate, cum și pe învățătorii sau alți cărturari, să ne trimeată din satele lor chipul (fotografia) a celui mai bun gospodar, care a făcut fapte bune, fie pentru biserică, fie pentru școală sau alt-ceva, chipul acelui gospodar care e harnic, are gospodăria cea mai frumoasă, și se bucură de toată cinstea. Chipul gospodarului îl vom tipări în foae, ca să vadă miile noștri de cititori, pe oamenii cei de suflet, de inimă bună și de cinste. La fiecare chip (fotografie) se va adăuga numele și pronumele țăranului, vârsta, din ce sat este și pe scurt ce a făcut el în viață.

Cine sunt conducătorii Rusiei. Rusia e condusă de 22 miniștrii și 21 comisari ai poporului. Din aceștia 2 sunt Armeni, 2 Ruși și 18 Ovrei.

In ministerul de războiu sunt: 1 Neamț, 8 Letani, 34 Ovrei și nici un Rus.

In ministerul de finanțe sunt: 2 Ruși și 26 Ovrei.

In ministerul școalelor: 2 Ruși, 44 Ovrei și 4 alte neamuri.

La ministerul de interne: 2 Ruși 15 Nemți, Armeni, Poloni și 45 Ovrei.

La ministerul de externe sunt 1 Rus și 17 Ovrei.

Ministerul de justiție: 1 Armean, 18 Ovrei și nici un Rus.

Gazetarii cari scriu la jurnalele guvernului sunt: 1 Rus și 41 Ovrei.

Peste tot Sovietul Rus e compus din 3 Armeni, 9 Ruși, 201 Ovrei și 28 alte neamuri.

Spitalul Moților „Principesa Elena“ In orașul Abrud, din Ardeal a luat ființă un comitet, pentru strângerea fondurilor necesare construirei în acel oraș, a unui spital, pentru bravii, dar săracii moți, bântuiți de crudele boale molipsitoare și cu deosebire de oftică, spital, care să poarte numele „Spitalul Moților Principesa Elena“.

Comitetul se compune din: A. S. R. Principesa Moștenitoare Elena președintă de onoare, d. ministru al sănătății publice, membrii de onoare: I. P. S. S. dr. Miron Cristea primatul României; I. P. S. S. dr. Nicolae Balan, mitropolitul Ardealului; I. P. S. S. dr. Vasile Suciu, mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș; P. S. S. Justinian Teculescu, episcop militar de Alba-Iulia; d-nele Maria Balș, Lucia Cosma și d. general de divizie Vasile Rudeanu, comandantul corpului 3 armată și alții.

Tineretul care îmbrățișează negoțul și meseriile. Gândul nostru este ca să încurajăm cât mai mult tinerul de la sate, tineret care îmbrățișează: negoțul și meseriile. In vederea aceasta rugăm pe preoți, învățători, cărturari de la sate și plugari, cari au copii dați la școalele de agricultură, orice fel de meserie, comerț, să ne trimită fotografiile copiilor lor, fotografii care se vor publica în această foae. Se va scrie numele și pronumele copilului, din ce comună este, de câți ani și în ce școală este.

Nenorocire. Comersantul Braunstein din Iași, se scoborîse în pivniță ca să îngroape zarzavat. Pe când muncea îi veni rău și căzu jos. In cădere a răsturnat lampa, care făcu explozie, se aprinse apoi hainele comersantului, arzând nenorocitul de om.

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulți cari știți să puneți pe hârtie gândul vostru, așa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiți a spune lucruri bune, — ca să învățăm și noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieți pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaștem de aproape, vrem să vă spuneți și voi păsurile voastre, cum mai este prin sate și cum ați dori să fie. Și vorbind un sătean din Basarabia, și altul din Banat, și altul din Bucovina, și altul din Ardeal și altul din Dobrogea, ne vom cunoaște mai bine și ne vom iubi mai mult.

Șobolani în țara Bârsei. Altă dată am vorbit în această foae, despre pujdina de șobolani ce s'a abătut asupra ogoarele din țara Bârsei. Ca să se scape de această pacoste care aduce atâta pagubă și sărăcie, oamenii din Feldioara și copiii au ajuns să omoare câte 4 până la 5 sute de șobolani (guzgani) pe zi.

Nefericiții din satul Gălpoaia. In județul Sălajul din Ardeal este un sat nenorocit: Gălpoaia. In preziua Sfintei Marii, din nebăgarea a unei țărance, a luat foc o casă și alte case după ea. Au rămas pe drumuri 26 de familii, fără sprijin și adăpost. Preotul din acest sat a alergat pe la București, pe la miniștri, pentru a se veni în ajutorul nenorociților plugari și a reclădi din nou și școala satului, căci și ea a ars.

Cine vrea să ajute cu obolul lui, să-l trimită fie la prefectura județului Sălaj (Ardeal), fie la Comitetul de ajutorare a nenorociților din Gălpoaia (Sălaj).

Se caută un bun achizitor pentru ziarul nostru, achizitor care să ne procure anunțuri și reclame dela firmele mari și fabrici din toată țara. Se cere cauțiune.

CĂRȚI ȘI REVISTE PRIMITE

Dumnezeu și oamenii, povestiri după Sf. Scriptură, de P. Dulfu. Editura Cartea Românească, București, Prețul lei 24.

Isus Mântuitorul, după Sf. Scriptură de P. Dulfu, Editura Cartea Românească, București, Prețul L. 16

Analele Râmnicului, revistă lunară de cultură, Anul I No. 4 pe Septembrie 1923. Director Ion Gane. R-Sărat.

Peninsula Balcanică, revistă lunară, Anul I No. 5 pe luna Octombrie 1923. București, căsuța Poștală 328.

Licăriri, revistă literară, Anul II No. 8 și 9 pe luna August—Sept. 1923. Galați: Trei Erarhi 12.

Viața Agricolă, revistă, Anul XIV No. 17 pe Septembrie 1923. București, Sf. Dumitru No. 2.

Fierul, revistă, Anul I No. 10 pe Octombrie 1923. Cluj, str. Regina Maria 19.

Revista de Cultură Religioasă, Anul II No. 9 pe Septembrie 1923. Craiova str. Sineasca 30.

Glasul Țării, revistă culturală, Anul III No. 9 pe Septembrie 923. director D. I. Ghițescu, Câmpulung—Muscel, str. Negru Vodă 31.

Gândul nostru, revistă lunară de artă și literatura, redactori Sandu Teleajen și Al. I. Zirra. Anul II No. 6 și 7 pe August și Septembrie 1923. Iași, str. Sărăriei 117/84.

Recomandăm cititorilor noștri această revistă, de oarece este foarte bine scrisă și ocupă un loc de frunte în mișcarea noastră culturală.

Pagini alese din Scriitorii Români. Victor Crasescu: Din viața pescarilor dobrogeni, Editura Cartea Românească, București, Prețul 2 lei.

SCRISORI DE LA ORAŞE

DIN SFÂNTUL GHEORGHE (JUD. TREISCAUNE)

Duminecă în 30 Septemvrie s'a ţinut un parastas pentru Gheorghe Lazăr, în biserica gr. ort. de către preotul Popoviciu, fiind de faţă toţi învăţătorii din judeţ, elevii şcoalei primare de stat şi foarte puţini cetăţeni.

In sala cea mare a prefecturii unde s'au adunat învăţătorii, înainte de a pleca la biserică, dl inspector şcolar Ionescu a vorbit despre însemnătatea zilei, aducându-ne aminte de primul dascăl român cu şcoala din vremea lui.

După rugăciune, la biserică, a vorbit frumos institutorul Virgil Luca, descriind viaţa lui Gheorghe Lazăr, pe care a arătat-o ca o viaţă eroică, turburată de nedreptăţile şi curentele străine din vremea lui. Vorbitorul a fost ascultat cu atenţie de către dascălii români şi maghiari şi a întors pe mulţi cu gândul la vremurile eroice a redeşteptării noastre naţionale.

A urmat apoi conferinţa corpului didactic în sala prefecturii sub preşedinţia dlui inspector şcolar, care a arătat chestiuni ce privesc şcoala, învăţătorul, elevul, poporul şi administraţia.

Domnul inspector spune că ar fi bine ca învăţătorii de stat minoritari să-şi caute singuri posturi la şcoalele unde sunt copii, ca statul să nu fie nevoit a-i muta din oficiu. Cere jertfă şi crediaţa dela minoritari. Elevii şcoalelor primare să fie primiţi cu căldura iubirii şi prin metoade împăciuitoare să fie aduşi la şcoală acei ce o urăsc.

Spune că poporul va înţelege rostul şcoalei dacă învăţătorul ar fi conştient de chemarea lui în mijlocul satelor. Fiind prezent şi dl prefect al judeţului, i se cere concursul şi mai departe în chestiunile ce privesc datoriile comunelor şi judeţului faţă de şcoală.

S'a vorbit despre chestiunea salariilor neluându-se nici o hotărîre, cu speranţa că făgăduelele dlui ministru vor fi îndeplinite *dacă vor fi bani*. Despre împroprietărirea învăţătorilor s'a vorbit mult dar nu s'au luat hotărîri folositoare.

S'au mai pus la cale chestiuni de administraţie şi disciplină şcolară şi s'a terminat conferinţa la ora 4 p. m.

La învăţătorii din acest judeţ se observă mare lipsă de unire şi iniţiativă, cei uniţi fiind pasivi iar cei români fiind săcătuiţi de sărăcie.

Adunarea generală a comitetului şcolar al şcoalei normale de fete ce s'a ţinut între orele 11—1, a dovedit că patimi mărunte politice nu se pot îndepărta de şcoală dar, totuşi, comitetele au lucrat cu râvnă pentru bunul mers al intereselor şcolare. S'a pomenit numele binefăcătorilor, avocat V. Roman, inginer Guţu, dl colonel Todicescu, şi alţii. Formându-se noul comitet, adunarea generală a cerut ca această şcoală să nu se schimbe în şcoală de băieţi cum cer unii interesaţi, ci să se ţină aşa cum e, căci ea are însemnătate în centrul săcuiesc, după cum a spus dl inspector şcolar Ionescu, ce prezida adunarea, „educaţia poporului se datoreşte în mare parte, femeii."

— Se vorbeşte mult despre ruşinea ce a făcut-o învăţământului fostul revizor şcolar, Popescu. El este deţinut pentru mită, sustrageri de bani, ş. a.

— In satele judeţului nu s'au organizat — cum trebuia — comitete pentru pomenirea lui Gheorghe Lazăr. Pentru aceasta nu trebuiau ordine, căci fiecare român trebuie să ştie că cei ce nu-şi amintesc trecutul neamului, nu pot urzi viitorul lui.

C. DEDIU

DIN SIRET (BUCOVINA)

Regimentul 3 Grăniceri cu prilejul manevrei ce a făcut-o în regiunea de Sud a Bucovinei, s'a oprit şi în oraşul nostru în zilele de 2 şi 3 Septembrie a. c.

Cu această ocazie a dat în seara zilei de Duminică, 2 Septembrie a. c. în sala Cinematografului o serbare literară cu caracter naţional de propagandă.

La ora 9 seara toată inteligenţa oraşului şi-a dat întâlnire la această serbare, sala fiind prea puţin încăpătoare faţă de lumea multă ce a venit. Serbarea a început prin Imnul Regal executat de corul şi orchestra regimentului.

Căpitanul Epureanu a spus cu mult suflet „Împăratul", odă de State Dragomir dedicată M. S. Regelui Ferdinand.

Corul regimentului compus din ofiţeri şi grăniceri au cântat destul de bine două bucăţi populare: Spusu-mi-a frunza de vie şi Pavel Pavelaş.

Danţurile naţionale jucate de subloc. Marinescu şi o echipă de grăniceri au fost executate foarte bine plăcând mult „Banul Mărăcine" şi „Brâuleţul".

Orchestra regimentului a cântat cu o deosebită măestrie.

Cu un deosebit talent subloc. Sturza R. a spus „Cerşetorul" de Haralamb Leca.

O echipă de 3 grăniceri a jucat o scenă din viaţa ţiganilor, redând bine danţurile şi obiceiurile ţiganilor. A plăcut de asemenea foarte mult Din vitejia grănicerilor şi „Grănicerul" spuse de către doi grăniceri.

Subloc. Horga V. a jucat bine pe „Barbu Lăutaru" de V. Alecsandri, dând dovadă că în afară de talent artistic posedă şi o frumoasă voce. Cu un deosebit haz căpitanul Epureanu a spus poezia Turbata imitând perfect pe soacra scandalizată. Serbarea s'a încheiat prin marşul „Ernani" de Verdi executat de corul regimentului. După aceasta a început danţul care a continuat până la orele 4 dimineaţa.

Noi siretenii nu avem decât cuvinte de mulţumire faţă de acest distins regiment, care în afară de activitatea sa militară s'a gândit să ducă prin toate culţurile Bucovinei graiul curat românesc, muzica şi jocurile noastre naţionale, căutând tot odată să lege legături de prietenie între ei şi locuitorii acestui mândru ţinut, lucrând împreună astfel la marea operă de unificare naţională.

Trecerea Regimentului 3 Grăniceri prin oraşul nostru şi serbarea ce a dat-o, a lăsat în sufletul nostru cea mai frumoasă amintire dela unire la patria mumă.

O. S.

DIN ISMAIL (BASARABIA)

In ziua de 30 Septembrie a. cr. fiind ultima zi a muzicii militare, s'a dat un frumos concert public în parc, pentru ajutorarea comitetului şcolar al oraşului. Aceşti bani sunt trebuitori la clădirea câtorva şcoli în oraş, unde copiii cetăţenilor să înveţe carte şi să se lumineze.

Tot azi s'a sărbătorit la catedrală şi amintirea morţei celui dintâi dascăl român, care a făcut şcoală românească, în Muntenia, Gh. Lazăr.

Se împlinesc astăzi o sută de ani, de când Gh. Lazăr, român din Transilvania, a închis ochii la Avrig, lăsându-ne şcoală şi un drum neted spre vremurile de azi.

I. B.

DIN CONSTANŢA

Mercuri 22 şi Joi 23 August a. c., *Asociaţia generală a cântăreţilor bisericeşti din România* a ţinut congres în oraşul nostru. Dimineaţa s'a slujit în catedrala Sf. Episcopii slujba bisericească de către P. S. S. Episcopul Ilarie al Constanţei. După serviciul divin P. S. S. a ţinut un cuvânt prin care a arătat însemnătatea cântăreţului ca slujitor al bisericii. Dela Episcopie, toţi congresiştii în număr de vre-o 2500 au mers în sala mare a cazinului comunal, unde dl Grigore Tihan preşedintele organizaţiei locale salută adunarea cu bine aţi venit.

Dl preşedinte general Ioan Popescu-Pasărea aduce urări de bine pentru M. S. Regele, I. P. S. S. Mitropolitul Primat şi Ministrul Cultelor. In vorbiri s'a stăruit mai mult pentru ca şcolile de cântăreţi să fie luate pe seama statului, numirea şi distribuirea cântăreţului, termenul redus în armată pentru cântăreţi şi modificarea art. 47 din legea clerului mirean.

La congres Ministrul Cultelor a fost reprezentat prin Sf. Brădişteanu director general şi Th. Vică Popp inspector general. Sara a avut loc o serbare ţinundu-se concurs între corurile de cântăreţi din ţară.

Premiul întâi a fost luat de corul cântăreţilor bisericeşti din Bârlad, care a cântat: „*Ţie se cuvine cântare Dumnezeule în Sion*" concert religios, de Varatchievici şi „*Românul*" cântec naţional-patriotic, de Ciprian Porumbescu.

După închiderea congresului, toată lumea a făcut o plimbare la plaja dela Mamaia.

Congresul anului viitor, s'a hotărât să se ţină la Sibiu. *V.B.Ţ.*

BAIA DIANA
Camere cu abur şi vane, precum şi tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu extras de brazi.
CONTROL MEDICAL
Lloyd 1633 5 50—24

Este ştiut de toţi că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!
Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acţii.
Furnisoare ale Curţii Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22-12-13

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAŢA UNIRII
Lloyd 1656. 7 50—24

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" care se tipăreşte în 56 mii de exemplare.

Specialităţile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — şi
'Monoştor'
Bere deschisă — mult apreciate, 14—23
din cauza calităţilor lor neîntrecute s'au dovedit ca marca cea mai superioară. Se capătă pretutindeni.

Cu deplină garanţie ca înainte de războiu —— cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialităţi: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare şi tot felul de piei pentru întrebuinţare technică — liferează
FRAŢII RENNER & COMP.
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
14—18

DACIA-ROMANIA
Societate generală de asigurare
Sediul central: Bucureşti, strada Wilson 3.

Fondată la anul 1879	Capital de acţiuni, deplin vărsat . . Lei	24,000,000	*Fondată la anul 1879*
	Rezerve şi diverse garanţii, peste . . Lei	100,000,000	
	Daune plătite în 1921 . . . . . . Lei	57,571,559	
	Daune plătite dela întemeierea Societăţii Lei	368,886,642	

Oficiul regional pentru Ardeal, Banat, Crişana şi Maramurăş se află în CLUJ, Calea Victoriei No. 27, Telefon 527. în palatul propriu.
Reprezentanţa Generală pentru BANAT se află în TIMIŞOARA, Splaiul stâng al Begheului 1, casa proprie.
Agenţii generale: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. 1.; BRAŞOV, SIBIU, ORADEA-MARE, TÂRGUL-MURĂŞ şi SATMAR la Banca Românească. Agenţii principale şi speciale: Aiud, Alba-Iulia, Bistriţa, Blaj, Caransebeş, Diciosânmărtin, Deva, Hunedoara, Lugoj, Orşova Oraviţa, Sebeşul-săsesc, Sighetul-Marmaţiei, etc. etc.
Societatea DACIA-ROMANIA prin toate agenturile sale primeşte asigurări în toate ramurile ca: Viaţă, Incendiu, Grindină, Accidente, Furt prin spargere şi Transporturi, oferind cele mai reale avantagii prin garanţiile de soliditate ce prezintă şi prin grija ce poartă de interesele asiguraţilor, din toate punctele de vedere. 32—5 Incercaţi şi vă convingeţi!

CASA DE PĂSTRARE ŞI CREDIT S. A. PE ACŢIUNI CLUJ.
PIAŢA UNIREI 7
11—6—12
INSTITUTE AFILIATE:
S.A. Cassa de păstrare a judeţului Turda Arieş din Turda, S. A. Casa de păstrare a judeţului Odorhei în OdorheiuSecuiesc, S. A. Casa de păstrare şi Banca Economică din Judeţul Alba Inferioară din Aiud.
CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,000.000 LEI
FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMARTIN, ALBA-IULIA ŞI TÂRGU-MUREŞ
Magazinele de marfă ale casei de păstrare şi de credit S.A. pe acţiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează poliţe, se execută plăţi în ori ce localitate, şi se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienţilor (safe) Bancă cu dreptul de a opera şi cu devize.

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 50—24

CETIŢI ŞI ABONAŢI CULTURA POPORULUI

Cele mai bune maşini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparaţii
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 50—24

BANCA ARDELEANĂ ŞI CASA DE ECONOMII S.A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
CLUJ, PIAŢA UNIRII 32.
Primeşte depuneri spre fructificare cu livrete şi cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil. — Scontează cambii. Efectuiază remiteri în ţară şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase. Cumpără şi vinde monede streine. xx
SUCURSALE ÎN T.-MURĂŞ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ŞI TURDA. INSTITUŢII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S.A." DEJ; „BANCA ŞI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACŢII" ÎN GHEORGHENI
Safe-depozitele le ţine la dispoziţia on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. xx Intreprinderi industriale aparţinătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrăşarea de porci şi industria de carne" s. a. Gherla; „S. A. p. Morărit, Industria Lemnului şi Mărfuri" Tg.-Murăş; „Agricultura Ardeleană" s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri" Cluj, etc.
Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei
18-6-18

DEPOZIT DE FABRICĂ — ASTĂZI ŞTIE DEJA — PREŢURI DE FABRICĂ
CLUJUL INTREG
UNDE POATE PROCURA CU PREŢURILE CELE MAI EFTINE TREBUINŢELE SALE IN HAINE PENTRU TOAMNĂ ŞI IARNĂ RAGLANE ŞI ROCURI DE IARNĂ. LA SUCCESORII CAROL SCHERER ŞI FII
GROMEN ŞI HERBERT
DEPOZITUL FABRICEI DE POSTAV DIN SIBIU. — CLUJ, LÂNGĂ PODUL MARE PESTE SOMEŞ (PALATUL BABOS)
32—4

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 50—24

Dacă vrei bonboane bune cere „MELISSA"
15-13
Telefon 648 şi 665
Cluj — Calea Dorobanţilor 40 şi 41-a

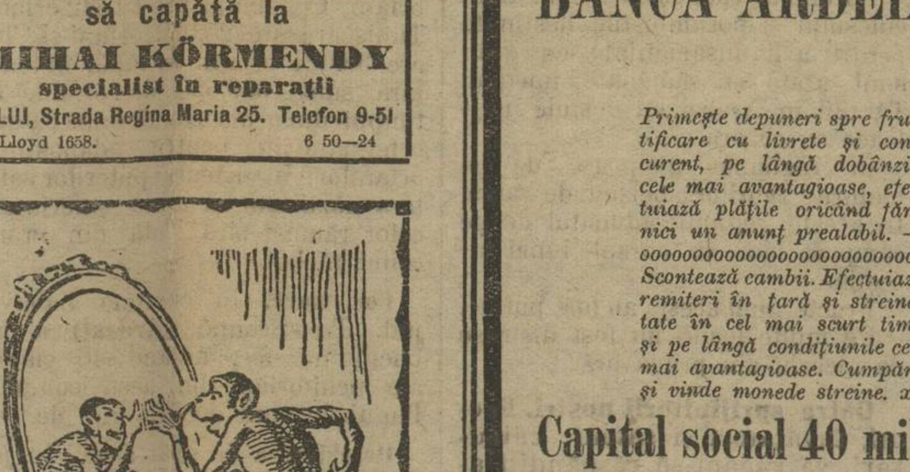
Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc, în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.
RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-37-24

Triple-Sec-Bogsza — Triple-Sec-Bogsza
Orice familie îşi procură pentru casă
LIQUERUL BOGSZA
pentru că e veritabil şi neîntrecut!
neîntrecut! neîntrecut!
17—23

BANCA CHRISSOVELONI
SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ
SEDIUL CENTRAL: BUCUREŞTI
SUCURSALA CLUJ, STRADA MEMORANDULUI N-rul 8.
SUCURSALE: BRĂILA, CONSTANŢA, CLUJ, GALAŢI, SIBIU, NEW-YORK (AMERICA), CONSTANTINOPOL (TURCIA).
AFILIAŢIUNI: BANCA CHRISSOVELONI & CO., DIN PARIS; BANCA CHRISSOVELONI, BISTEGHI & CO., DIN VIENA.
CAPITAL SOCIETAR DEPLIN VĂRSAT: LEI 150,000,000.
Face orice operaţiuni de bancă. — Sconteează portofoliul comercial, cupoane şi titluri eşite la sorţi. Deschide conturi curente. — Se însărcinează a face plăţi în orice oraş din ţară. — Emite cecuri şi acreditive asupra oricărui oraş din ţară. — Liberează scrisori de credit. — Primeşte bani în deposit şi cu librete de economii, plătibile la vedere şi pe termen fix, pentru care plăteşte dobânzi avantagioase. Prin mijlocirea sucursalei sale din New-York se însărcinează a face plăţi pe tot teritorul României-Mari pentru Românii din America
27—4—10.

Societatea Adriatică de Asigurare în Trieste
FONDATĂ ÎN 1838
DIRECŢIUNEA PENTRU ROMÂNIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NR. 10.
CASA PROPRIE TELEFON NR. 670.
REPREZENTANŢA GENERALĂ PENTRU TRANSILVANIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NUMĂRUL 10. TELEFON NR. 64
AGENŢIILE GENERALE ŞI PRINCIPALE ÎN: ARAD, BRAŞOV, CERNĂUŢI, TIMIŞOARA, ORADEA-MARE, SĂTMAR, SIBIU, T.-MUREŞ
34—7
PRIMEŞTE ASIGURĂRI ÎN RAMURILE: INCENDIU, GRINDINĂ, VIAŢA, FURT PRIN SPARGERE, ACCIDENTE, ETC., ETC., ÎN CONDIŢIUNI AVANTAGIOASE

Tiparul tipografiei „VIAŢA". Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13

Donor "Astra" Societate Culturala" in Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te și vei fi! — Voește și vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă 21 Oct. 1923 | ADMINISTRAȚIA: CALEA DOROBANȚILOR 10 TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 30. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

Pentru „Gazeta Transilvaniei“

Nu de mult, am cetit într'un organ de peste munți un articol intitulat „Presa românească în Ardeal“. Ni se spunea că asistăm la o adevărată tragedie, „foile românești nu sunt cetite de intelectualii români, iar presa maghiară sau evreo-maghiară trăește cu sprijinul puternic al cetitorilor români“. (Conștiința Românească, 8 Sept. 1923). Iar ca urmare ni se anunță încetarea vechiului organ „Gazeta Transilvaniei“.

Nu știu cum va fi fost privită această veste în Ardeal. Pentru noi însă, cei din vechiul regat, ea a fost nu se poate mai dureroasă.

Bătrâna Gazetă, împreună cu „Convorbiri Literare“ erau cele mai vechi publicațiuni românești. De ani și ani de zile, cei care treceau munții pe la Brașov erau obișnuiți să facă un pas și prin redacția organului de care se legau cele mai scumpe amintiri ale luptelor naționale. Ce de suferințe, ce de jertfe, ce de umilinți și apoi ce biruințe. In 1913, după campania din Bulgaria, nu era oare bătrâna Gazetă care CEREA AUTONOMIA ARDEALULUI?

De la Barițiu și Mureșianu până în zilele războiului mare și în ceasul istoric al Unirii, când a lipsit foaia renașterii noastre politice de a-și face datoria?

Și azi, când și în Ardeal și în alte colțuri ale pământului românesc au răsărit atâtea publicații îndoelnice, tocmai azi „Gazeta Transilvaniei“ e menită să dispară din lipsă de cetitori?

Grozavă pildă de nerecunoștință și grozavă lipsă de grijă pentru viitor!

Cel ce scrie aici nu are nici o datorie personală față de foaia osândită la moarte. Ca Român se simte însă nu se poate mai mâhnit când vede că intelectualii români adună „mii de lei de la streini și de la Români pentru ajutorarea presei maghiare“, iar vechiul organ al luptătorilor din vremea cea grea e lăsat să cadă ca o petecă netrebnică.

Ce vor fi zicând Sașii?

Până acum le puteam pune înainte o foae veche, (care în curând avea să împlinească suta de ani) și puteam dovedi chiar celui mai mic Hans că nici „Valahii“ n'au dormit în Ardealul unde ei se simt ca singura lumină a țării. De aci înainte, vechiul steag fiind aruncat în gunoiu, cu drept cuvânt Sașii, Ungurii și toți neromânii vor putea spune Românilor:

Zădarnic vă făliți cu situația voastră de intemeietori ai Statului. Voi sunteți buni numai să ascultați, nu să porunciți. Cât timp ați fost iobagi, ați muncit și, de nevoie, ați cretit câteva urme de luptă culturală și economică. Azi însă când v'ați văzut pe scaun, ați aruncat armele în gunoiu... Lupta nu e de voi. Energia muncii încordate vă lipsește: suveranitatea sufletului veșnic, neadormit și constructiv vă lipsește... Sunteți din soiul celor ce se lasă pe tânjală. Prin urmare, nu e și nu poate fi al vostru statul acesta!

Iată ce gânduri grozave ar putea trece prin mintea celor cari sunt martori la actul de trădare pe care noi Românii îl săvârșim față de cel mai vechiu organ de luptă al românismului!

De aceea, toți cei care n'am uitat ziua de eri și se mai gândesc și la ziua de mâne, au acuma o grabnică datorie de împlinit: SĂ FACĂ ORI-CE JERTFĂ SPRE A DUCE MAI DEPARTE ORGANUL DE CARE SE LEAGĂ PRESTIGIUL POLITICEI NOASTRE ÎN ARDEAL.

Dacă nu, atunci se vor dovedi deplin adevărate mărturisirile de altădată ale Gazetei: „că intelectualii români au în mare parte un suflet maghiarizat“ — cum dovedește și mărturisirea „Conștiinței Românești“ că „presa maghiară sau evreo-maghiară trăește cu sprijinul puternic al cetitorilor români“.

Să fie deci știut că pieirea Gazetei înseamnă abdicarea de bună voe de la limba și demnitatea noastră ca popor.

S. MEHEDINȚI, prof. la Univ. din București

Românii din Jugoslavia

Ei ne cer școală și slovă românească

Fie pe urma tratatelor de pace, fie pe urma împrejurărilor vitrege atât de prilejuite în istoria desvoltării noastre ca neam, împlinirea idealului visat de veacuri nu a cuprins în hotarele României-Mari, tot ce e suflet românesc și viață românească. Câteva sute de mii de români au rămas răslețiți în afară hotarelor. Câteva sute de mii de frați au rămas fără sprijin și așteaptă cu înfrigurare un ajutor din partea noastră, a celor „liberi.“

Intr'adevăr, paralel cu consolidarea statului nostru înlăuntrul hotarelor stabilite prin tratatele de pace, tot mai imperios și mai actuală se impune această problemă a românilor din afara hotarelor. E ușor de înțeles, cu în împrejurările de astăzi și mai ales în vederea raporturilor de bună vecinătate ce trebue să păstrăm, nu se poate vorbi de o rezolvire definitivă *a acestei probleme, așa cum ea s'ar putea rezolvi* definitiv. *Prin urmare soluția trebue să se îndrepte* deocamdată *în a sprijini deaproape încercările eroice făcute de frații noștri pentru menținerea culturii și școlii românești.*

* * *

BISERICA DIN SÂN-MIHAI

ALTARUL BISERICEI DIN SÂN-MIHAI

De curând, cei peste 150.000 români din partea Banatului jugoslav au început o viguroasă mișcare culturală românească. Dar însuflețirea patriotică se isbește de multe lipsuri și greutăți materiale. Puținii fruntași intelectuali rămași sub stăpânirea sârbească sunt hotărîți totuș să ducă la frumoasă isbândă această ofensivă culturală ce echivalează cu un adevărat apostolat național.

Din scrisorile ce-am primit din Jugoslavia și din convorbirile ce-am putut avea cu diferiți intelectuali veniți din Jugoslavia am înțeles că au început să se arate și roadele acestei munci. Așa de pildă „reuniunile culturale“ ce s'au înființat în numeroase comune fruntașe românești au fost îmbrățișate de popor cu un entuziasm mult promițător, iar resoluția congresului studenților români din Jugoslavia ținut la începutul lunii Septembrie în Sân-Mihai (Torontalul sârbesc) prin care se cerea ridicarea interzicerii continuării studiilor în România, pentru românii cetățeni jugoslavi, a fost soluționată favorabil de guvernul din Belgrad, mai ales în urma intervențiilor energice ale bravului luptător dr. I. Jianu, singurul deputat român din Jugoslavia.

* * *

Pentruca succesul să fie însă complect, avem și noi datoria să-i ajutăm și să le susținem resistența. *Și când spun acest cuvânt mă simt dator să precizez și o situație.*

Vecinii noștri de peste Dunăre în tratamentul lor față de minoritățile etnice nu arată aceiaș toleranță pe care o arătăm noi. Guvernul jugoslav urmărește în mod sistematic și fără nicio deosebire desnaționalizarea minorităților. Cele de mai jos ilustrează destul de bine mijloacele de cari se servește. Așa, cu prilejul reformei agrare, pe lângă că nu a împroprietărit nici un cetățean minoritar, dar a mers și mai departe, confiscând pământul școlilor și bisericilor, aducând în acelaș timp coloniști de prin văgăunile munților (așa numiții „dobrovoleți“) oameni nepricepuți la lucrul pământului, cari au fost încartiruiți în casa și la masa bieților gospodari băștinași.

O deosebită râvnă se pune întru sârbizarea școlilor, adoptându-se un procedeu pur și simplu ingenios. Anume se pune asupra satelor un impozit enorm așa zis pentru „susținerea și reparația“ școlilor. Primăriile au obiectat că sumele impuse (200—500.000 lei) sunt exagerate. Această obiecțiune autoritățile au interpretat-o ca o declarație de renunțare la școală, dispunând statificarea imediată.

E de prisos continuarea acestor exemple. In aceste vremuri de prea multă vorbărie se așteaptă din partea noastră o soluție practică. Intelectualii români din Jugoslavia au ajuns la un punct de capitală importanță a programului lor: înființarea unei școli secundare românești, în care să se creească conducătorii de mâine ai acestei părți de țară românească. *E un vis frumos de realizarea căruia se leagă însăș existența etnică a elementului românesc subjugat acolo.*

Autoritățile școlare din țară au mai mult decât datoria să sprijinească și să urmărească de aproape aceste viguroase manifestări de vitalitate și tenacitate națională.

Și poate mai curând decât intervenția oficială, ar avea cuvântul inițiativa particulară.

IOAN ISTRATE

Factorii importanți în cultura poporului dela țară

Locuitorii orașelor se găsesc în mijlocul agitației vieții publice într'o continuă mișcare și comunicare intelectuală; ei au la îndemână toate mijloacele de cultură și civilizație.

Nu e tot așa și cu țărănimea. In locurile mai depărtate găsim pe fiii acestei țări petrecându-și viața fără nici un stimulent intelectual. Și nimeni nu poate zice că poporul nostru dela țară nu e înzestrat cu însușiri sufletești ca și ceilalți fii ai țării de pe la orașe. Ce comoară prețioasă nu se manifestă în poezia populară și ce frumusețe în măiestritele țesături ale țărancelor noastre! Și deaceea, e de datoria noastră a tuturor să nu lăsăm ca acești oameni de treabă și voinici să lâncezească în întunericul neștiinței!

Toți caută să se folosească de puterile viguroase și rodnice ale țărănimii. Țăranii, cari formează temelia acestei țări, își plătesc și ei regulat dările către stat; ei dau armatei contingentul cel mai mare; în războiul pentru întregirea neamului au uimit lumea cu vitejia lor; din sânul lor se regenerează necontenit forțele pierdute în luptele intelectuale, economice, industriale, și altele.

Și să mărturisim sincer, ce au ei în schimb?

Nu tăgăduim, de diferite guverne, cari au venit la cârma statului, s'au luat oarecari măsuri de îmbunătățirea stării lor economice, sociale și politice, dar ceeace s'a făcut nu e deajuns. Trebuie să li se dea o cultură mai profundă, mai întinsă, mai cumpănită, care să pună pe țăran în stare, ca și atunci când îi lipsește călăuza, să poată și singur găsi cu ușurință dreapta cale și alege mijloacele proprii de a-și îmbunătăți soarta și de a se perfecționa.

Avem școli și școalele se înmulțesc mereu, însă cu toate școalele existente nevoile culturale ale poporului nu se pot satisface. La vârsta de 12—14 ani copilul părăsește școala, și la această vârstă el intră într'un mediu în care se vede lipsa unei influențe bune, educative.

Și tocmai acum tânărul ar fi în stare să priceapă unele chestiuni sociale; deacum până la majorat ar putea înțelege la chestiunile morale, economice, industriale, cari ar trebui să le vedem înflorind și pe la țară.

Dacă aruncăm privirea noastră scrutătoare pe terenul culturii massei poporului, ni se prezintă o icoană de descurajare, de nemulțumire, în multe privințe. De a înlătura cât mai grabnic aceasta, este de datoria noastră, altfel răul va merge crescând, în paguba progresului țării.

Se pune întrebarea, cum să procedăm în opera de regenerare a țărănimii? Orice om chibzuit va da răspunsul ce urmează. Țăranul nu poate să ajungă la o independență personală, la o înțelegere a drepturilor și datoriilor sale, până ce nu-i vom îmbogăți cunoștințele, până ce nu-i se va forma judecata dreaptă printr'o instrucțiune națională, logică. Și numai când intelectul său se va forma, când se va desvolta în sufletul lui sentimentul demnității sale personale și va cunoaște și simți ce este *adevărul*, *bunul* și *frumosul* numai atunci el va căpăta energia necesară de a o rupe cu prejudițiile și tradițiile învechite. Dar ne-am înșela amar, dacă ne-am scălda în iluzia că populația rurală, în starea ei actuală de cultură, va putea să se hotărască de sine ca să se lumineze.

Se cere de stat ca și copiii dela țară să urmeze mai mulți ani regulat la școală, pe când țăranul mai bucuros și-ar trimite copilul să pască o vită, ori să facă ceva pe lângă casă, decât să-și piardă vremea, *cum zice el*, pe la școală.

Nici să nu ne așteptăm că acei ce însiși au nevoie de imbold, își vor alege ei singuri căile și mijloacele, spre a putea să se ridice pe o treaptă mai ridicată a culturii.

Noi trebuie să ne interesăm de aproape de popor, să-i prezentăm bunurile intelectuale și morale să-i invederăm foloasele culturii. Părerea mea personală am arătat-o mai pe larg în studiul asupra reorganizării învățământului primar și normal-primar, din 1906.*) Mai adăugăm acum, că să nu ne mărginim numai la răspândirea cunoștințelor, ci să luăm în considerare și *direcțiunea ideală* în năzuința noastră de a civiliza și umaniza poporul. A deștepta și a cultiva sentimentele nobile, prin care se întărește voința, iată menirea acelei părți ideale a culturii poporului.

Ne înșelăm, dacă nu trecem peste comunicarea cunoștințelor pozitive teoretice, și dacă credem că prin acestea am făcut tot ce era mai bun pentru popor. Este și aceasta ceva, dar nu este de ajuns. Trebuie să ne fixăm o țintă, să deșteptăm voința energică de a ajunge această țintă propusă, adică de a se utiliza de fapt cunoștințele dobândite.

Numai atunci putem spera la ridicarea nivelului intelectual, moral și economic al țărănimii.

S'au înființat învățători ambulanți și bine s'a făcut. Dar folosul tot nu se vede al acestor prietini ai țărănimii, după cum ar trebui să fie! Ei vorbesc în comunele vizitate de prepararea îngrășămintelor și folosul lor, de cultură rațională a albinelor, de altoirea pomilor, de îngrijirea vitelor și despre multe altele, toate învățături bune, și ar putea fi și mai de folos, dacă vorbirea ar fi după înțelesul tuturor, în graiul curat țărănesc. Țăranii ascultă, de multe ori laudă că e bine și frumos, când conferențiarii sunt dibaci, dar la urmă fac tot cum au făcut mai înainte. Le lipsește țăranilor noștri o privire mai largă a lucrurilor, le lipsește priceperea de importanța acestor sfaturi date; în fine, le lipsește puterea voinței și stăruinței de a face ce au auzit.

In articolele ce vor urma mă voi sili să arăt cum s'ar putea ajunge să avem o *țărănime luminată, sănătoasă la corp și la minte, supusă legii divine și legilor omenești, ordonată, harnică și iubitoare de țară până la jertfirea de sine.*

TOMA DICESCU
profesor

*) Să se vadă scrierea: „*Chestiuni pedagogice*“ de Toma Dicescu.

ROMÂNII DIN MACEDONIA

Rolul Românilor Macedoneni în Ardeal

IV.

In contra acestui Neofet Duca, s'a ridicat marele învățat român macedonean *Mihail G. Boiagi,* profesor la școala greacă din Viena, scriind prima *Gramatică română sau macedo-română,* tipărită la Viena în 1813, cu aceea faimoasă prefață în care, adresându-se lui Neofet Duca îi spune printre altele că *„măcar de ar fi Românii macedoneni și Hotentoți și totuși ar avea dreptul și datoria să se cultive în limba lor proprie.“* Mihail G. Boiagi a mai scris și alte lucrări asupra cărora nu este locul aici a insista mai mult.

*

Dar alături de acești cărturari macedo-români a căror activitate era îndreptată în patria lor de origine, însă care nu ținu decât câteva decenii, cât timp încă amintirea stărilor de lucruri de acasă le era vie în minte, se afla marele număr de negustori macedo-români așezați în diferite centre. Aceștia, cu timpul, s'au contopit cu elementul românesc din aceste părți, luând parte activă la toate luptele dure pentru ridicarea culturală a Românilor din Banat, Ardeal și Ungaria.

Dintre acestia mă voiu mulțumi să relevez numele a câtorva familii, ca să se vadă de ceea ce a fost capabil elementul macedo-român stabilit în aceste părți, ori-de-câte-ori era vorba despre un sacrificiu adus pe altarul naționalismului român.

Astfel familia *Grabovski,* originară din Gabrova lângă Moscopole, nu și-a făcut un nume de glorie numai pentru faptul că în mijlocul ei a trăit tânărul macedonean, care mai târziu era să ajungă mitropolitul bisericii greco-orientale independente, dar și ca prim-donator, împreună cu o altă familie macedo-română *Mutovski,* la fondul destinat pentru „Asociațiunea transilvană“, al cărei fondator a fost marele ierarh, mitropolitul Andrei Șaguna. Prin urmare, să se noteze bine că „Asociațiunea“ nu numai că a fost fondată de un Român macedonean, dat și că primul ei fond a fost vărsat tot de către un negutător macedonean, cu dor pentru cultură românească.

După aceste două familii vine aceea a lui *Gojdu.* Emanoil Gojdu născut în Oradia-Mare, în 9 Februarie 1802, era originar din comuna românească *Beala-de-sus,* lângă Ohrida. O mare înrâurire avură asupra lui și cele două soții, tot de origină macedo-română: Atanasia născută din cunoscută familie *Pometa,* și, după moartea acesteia, Melania din familia *Dunce,* amândouă făcând parte din colonia macedo-română din Pesta. Deși Emanoil Gojdu, ca avocat excelent și membru în casa magnaților, nu întotdeauna lucră pe față pentru cauza românească, fapt pentru care, de multe ori i s'au contestat intențiile lui curate pentru această cauză. Cu toate acestea, după moarte, prin testamentul său din 4 Noembrie 1868, lăsă toată averea sa în folosul „Fundațiuni“, avere care capitalizată, pe vremea aceea, trebuea să ajungă la 500.000 fiorini. Din veniturile acestui fond s'au întreținut la studii, în Pesta și în streinătate, sute de tineri ardeleni lipsiți de mijloace.

Dar familia macedo-română care s'a ilustrat nu atât prin însemnătatea vreunei donațiuni a la Gojdu, cât prin sacrificiile mai mici însă continue ce au făcut pentru ajutorarea tineretului și în general Românilor din Banat și Ardeal; după aceea prin partea activă ce au luat în toate luptele duse pentru susținerea drepturilor românismului din aceste părți este *Mocsoni,* originară din Moscopole. Familia Mocsoni era foarte numeroasă. O parte din ea era așezată în Pesta; o altă ramură la Miskolz și o a treia la Tokay, comitatul Zemlin. Dintre acestea, aceea care a mers în fruntea tuturor mișcărilor și a luat parte activă la toate frământările Românilor de după 1848, a fost *Ion Mocsoni,* om, după cât se știe, genial și cu mare dragoste pentru poporul românesc.

De pe urma căsătoriei lui Ion Mocsoni cu Iulia Panaiota, albanezoaică de origine, au rămas o fată; Ecaterina măritată cu Mihail Mocsoni din Miskolz și cinci băeți: Petre, Andrei, Anton, George și Lucian mort încă tânăr. Câteși patru frați se arătară urmași demni de numele părintelui lor: *Andrei Mocsoni* înzestrat cu o erudiție vastă se puse încă din 1850 în fruntea mișcării pentru despărțirea bisericei române de biserica sârbească. *Petru Mocsoni,* stabilit la Viena, lucră în acest sens, stând în legătură și cu mitropolitul Șaguna. Aproape mai toți reușind să capete încrederea împăratului și să ajungă membrii în casa magnaților avură prilejul să se ocupe mai de aproape de tot ceea ce privea drepturile naționale ale Românilor.

Nu voiu insista aci și asupra marilor familii de bancheri din Viena de reputație europeană, tot de origine macedo-română cum au fost *Simeon G. Sina* și mai ales *George Sina,* fiul, care primi și titlul de baron, și păstră până la moarte simpatie pentru neamul românesc; nici asupra familiei *Dumba,* din care numai tatăl își mai aducea aminte că este Român macedonean. Urmașii acestor familii, pierdute pentru cauza românească, sub puternica influență a propagandei europene de pe vremea lor (1820), pentru reînvierea Eladei înmormântate sub dărămăturile barbariei otomane, au lucrat pentru ideea greacă.

*

Dacă toți Românii macedoneni stabiliți în Ardeal, contopindu-se cu masa mare a românismului din aceste părți, ei nu s'au perdut, în schimb, pierdute au rămas silințele cărturarilor macedo-români pentru reînvierea fraților lor din patrie.

Aceștia au rămas tot sub influența bisericii și școalei grecești, din ghearele căreia n'au putut scăpa cu desăvârșire nici până azi, deși silințe uriașe s'au depus pentru aceasta, de astă dată din partea fraților mai mari și generoși din mica Românie, într'o vreme când și ea abia ieșise închegată din frământările unirii celor două principate române.

TH. CAPIDAN
prof. la Univ. din Cluj

Cronici bucureștene

Comemorarea lui Gheorghe Lazăr, marele dascăl al românismului, care s'a coborît de peste munți, ca să reînvie în țara românească dragostea de învățătură în limba românească, a fost săvârșită cu multă însuflețire în Capitală.

Oficialitatea, clerul, corpul didactic, Teatrul Național, — toată intelectualitatea s'a strâns, atât la serviciul religios dela Sf. Mitropolie, cât și la Statuia lui Gheorghe Lazăr de pe Bulevard, și la serbarea de după amiază dela Teatrul Național, și în cuvântări pline de dragoste de neam, s'a scos în evidență marile merit al lui Gheorghe Lazăr, ca întemeietor al culturii românești în Țara Românească.

*

Cu venirea toamnei, societățile culturale și-au reluat activitatea, reîncepând șirul de șezători culturale, cu scopul de a răspândi în popor dorința de a se cultiva sufletește, — prin conferințe și cetiri literare.

Astfel, societatea de cultură și educație cetățenească **„Țara mea“,** a ținut întâia sa șezătoare culturală, în localul său, din Str. Leon Vodă No. 2, când semnatarul acestor cronici, în calitatea sa de secretar-general al societății, a vorbit despre **„Cultura și educația cetățenească.“** A urmat apoi o parte artistică-literară.

Prin stăruința societății, s'a întemeiat și o Bancă populară, tot cu numele de **„Țara mea“,** care și-a început activitatea dela 1 Octombrie.

De-asemenea, o altă societate culturală **„Zorile“** a ținut Duminecă 7 Oct., o șezătoare în sala de muzică a liceului „Gh. Lazăr“, iar Dumineca trecută, a vorbit d. C. Ionescu, directorul liceului „Gh. Lazăr“ și membru de onoare al societății, despre: **„Zorile noastre culturale.“** Societatea „Zorile“ a desvoltat o intensă activitate culturală anul trecut și ne așteptăm și anul acesta la o intensificare a propagandei sale culturale.

O altă societate, **„Asociația bunilor meseriași, muncitori și mici funcționari din culoare de galben“,** și-a reînceput șirul șezătorilor sale culturale, ținând Duminecă 7 Oct., întâia șezătoare în localul școalei primare din Calea Dorobanților No. 185.

D. Georgescu Goești, directorul „Universității Populare“, a ținut o conferință, cu caracter religios, vorbind despre: **„Viața și învățătura Domnului nostru Isus Hristos.“** Conferința a fost însoțită și de proecțiuni luminoase.

*

Cercetașii bucureșteni, credincioși devizei lor „Gata oricând“, se pregătesc să-și reînceapă activitatea lor pe anul cercetășesc 1923—1924.

Tinerii cari doresc să facă parte din această frumoasă mișcare a tineretului, pot cere lămuriri, în ce privește înscrierile, la secretariatul cohortei **„Păstorul Bucur“,** Calea Dorobanților No. 32, Vinerea și Sâmbăta, dela orele 6—8 seara.

De-asemenea se pot înscrie, ca membri seniori, oricine dorește să sprijine mișcarea cercetășească.

*

In țărie din Occident se dă o deosebită atenție culturii muzicale a poporului, așa că nu pare curios să vezi pe un simplu lucrător urmărind la operă, cu notele în mână, cântecul pe care artistul îl cântă pe scenă.

La noi, lucrurile nu stau tocmai așa de bine, și chiar intelectualii, trecuți prin școli, nu pot cânta la prima vedere, după note, un cântec.

De aceia, trebue primită cu multă simpatie inițiativa societății muzicale „Cântarea României“, care dela 1 Octombrie, a început la sediul ei, din Bulev. Elisabeta No. 32, etaj III, un curs de teorie și solfegii și altul de educație muzicală.

Cursurile sunt publice și nădăjduim că vor avea răsunet printre cei dornici de muzică.

*

„Cartea Românească, marea casă de editură, ce a dat o deosebită atențiune editării scrierilor literare românești, va ține și anul acesta un concurs cu premii, pentru cele mai bune scrieri românești. Premiile ce va acorda sunt în valoare de 113.000 lei.

Cei ce vor să ia parte la acest concurs, vor putea avea lămuriri în ce privește subiectele și condițiunile acestui concurs, adresându-se direcțiunei „Cartea Românească“, Bulev. Academiei No. 3.

T. G. STOENESCU

UN GÂND MINUNAT

Un gând bun s'a născut într'un creer omenesc — vedeți, se pot născoci și gânduri bune din partea oamenilor! — un gând bun, care ar trebui să fie tălmăcit și pe la noi, la lume și țară. Ascultați:

In 28 Octombrie a. c. își serbează Republica Cehoslovacă ziua nașterii — împlinește cinci ani de viață. Au să se dea multe serbări, în întreaga țară, au să se rostească multe vorbiri, mai mult sau mai puțin cu miez — ca în orice țară — au să fluture multe steaguri în bătaia vântului, o serbare însă promite să fie mai înnălțătoare de inimi decât toate. E vorba la președintele iubit al Republicei, d-l Masaryk, să primească în audiență, în palatul său de pe Hradșin, din Praga, pe câteva sute de copilași, băieți și fetițe, cari împlinesc tocmai cinci ani de viață.

Cei ce s'au născut în ziua de 28 Oct. 1918 au să aibă marea cinste de-a strânge mâna bătrânului-tânăr filozof de pe tronul democratic al Cehoslovaciei și astfel mânile omului, care a muncit o viață întreagă, purtând condeiul și ținând frânele statului cu destoinicie, au să mângăie mâni tinere, de copii, mâni durdulii, albe, cari se încredințează cu dragoste.

Scriu gazetele din Cehoslovacia că mai vrea să spună respicat ceva serbătoarea aceasta din 28 Octombrie: vrea să arate **cât** de tînără este încă republica! Vrea să fie un îndemn: vedeți, întocmai ca copilașii aceștia mici, așa și statul nostru este plăpând încă, are trebuință de dragoste de părinte! Cum s'a împiciorogat copilașul, așa se va împicioroga și formațiunea noastră de stat! Este datoria noastră să ne îngrijim ca să dăm nutremânt sufletesc și trupesc statului nostru, întocmai ca copilașului ce încearcă să umble pe picioarele proprii.

Este o chemare aceasta, îndreptată conștiințelor omenești: luați seama! nu vă pierdeți cumpătul! nu vă pierdeți răbdarea! fiți cu ochii în patru! Nu așteptați ceeace este peste putință! Incetul pe încetul, fără de salturi, fără de sărituri prin întuneric, o să ajungem cu toții la limanul dorit.

... Spuneți dacă sfaturile astea de doftor sufletesc nu sunt potrivite și pentru noi! Mărturisiți dacă nu e cu cale ca **și noi** să ne gândim că statele născute după război încearcă umbletul, cu toatele, și că e ușor să-ți bați joc, cu peri pe limbă, de pașii lor, dar e mai greu să **pui umărul** și să ajuți, să iasă carul din pietri!

O vorbă românească spune: „Cine râde, — gura-i se'ntinde!“ vrea să zică: lasă-l să-și tot bată joc, nu-l încresta!

Așa ceva ar vrea să te sfătuiască și mersul copiilor de cinci ani la președintele Masaryk.

Să amuțească în fața copilașilor acestora bârfelile și cârcotelile! ridică degetul, dojenitor, de părinte, conducătorul din statul nouă prietin. La oparte cu înțepăturile veninoase! In lături cu ghionturile date de coatele voastre, învățate în timp de război să lovească numai.

Uitați-vă la copilașii voștri, în ochii lor curați, cari nu știu ce va să zică „politică“ — dacă sub politică înțelegeți tragerea pe sfoară a seamănului. Pricepeți că „politică“ trebue să însemneze de aici înainte: să orânduiești omenește, — o-me-neș-te! — ce cuvânt cu înțelesul tocit! — să orânduiești omenește legăturile între clase sociale, între confesiuni, între popoare, între țări, spre binele comun!

Om nou se naște, în iaduri de dureri! Pricepeți, cetitori ai rândurilor ăstora, și dați și dvoastră gândul mai departe: și statul nostru este în anii copilăriei, ca formațiune nouă de stat — și statul nostru are trebuință de dragoste, multă dragoste de părinte, și nu de sudalme ca la ușa cortului său de venin, care te va învenina și pe tine — nefericitule! — care-l împroști...

ILIE MARIN

TÂNĂRUL DIN NAIN

Duminecа a douăzecea după Rusalii (A treia alui Luca)

Impreună cu învăţăceii lui şi cu popor mult Iisus mergea odată către cetatea Nain, ca să propovăduiască locuitorilor acelei cetăţi cuvântul cel viu al lui Dumnezeu. Când tocmai se apropiau de poarta cetăţii, iată, scoteau un mort şi îl duceau la îngropare, în cimitirul ce era înafară de cetate.

Mortul acela era un băiat tânăr, mort în floarea vieţii sale, fiul unul născut al unei femei văduve şi sărace. Era aşadar singurul sprijin al sărmanei femei, în care ea îşi pusese toată nădejdea. Işi poate închipui aşadar ori-cine durerea ei. Impreună cu dânsa era popor mult din cetate, care mergea pe urma sicriului. Ea plângea şi îşi smulgea părul, oamenii încercau să o mângâie, dar cine ar fi putut să aline durerea nemărginită a sărmanei femei? Cuvintele de mângâiere ale oamenilor îi răniau şi mai adânc inima. Toată bucuria, toată nădejdea şi mângâierea, sprijinul bătrâneţelor ei înainta către mormânt şi nu putea să-l oprească.

In neputinţa ei vărsa şiroi de lacrimi şi Iisus a văzut-o. Iisus nici-odată n'a trecut nepăsător pe lângă oamenii năcăjiţi şi îndureraţi. El, care a înţeles întotdeauna durerea oamenilor, a înţeles şi adânca, nemărginit de adânca durere ce era sălăşluită în inima acestei femei şi s'a oprit. S'a apropiat de femeie şi — i-a zis: **Nu plânge!**

Aceste cuvinte i-le vor fi zis şi oamenii cari o însoţiau: prietenii şi rudele. Dar ea a plâns mai departe, adâncimea durerii ei nu puteau să o cunoască aceia, cari o mângâiau. Când însă aceleaş cuvinte i-le-a zis Iisus, lacrimile i-s'au uscat deodată. Vestea minunatului prooroc din Nazaret a străbătut şi la ea şi mai ales vestea numeroaselor binefaceri, ce le făcuse el celor năcăjiţi şi obijduiţi.

De-aceea plină de încredere îşi îndreaptă ochii înspre Iisus. Cei cari duceau mortul, s'au oprit şi ei, unii priveau cu mirare pe Iisus şi nu puteau pricepe, de ce opreşte pe oameni în drumul către cimitir? Ceialalţi, îl priveau cu oarecare încredere şi aşteptau să vadă cele ce aveau să urmeze.

Iisus s'a apropiat de sicriu. A aruncat o privire către mort, faţa galbenă a tânărului va fi scos o lacrimă şi din ochii lui.

— Tânărule, ţie îţi zic: Scoală-te!

In clipa când el a grăit cuvintele acestea tânărul s'a sculat. In faţa lui s'a ivit din nou roşeaţa, gura lui s'a deschis şi a început a grăi cu mamă-sa, cu Iisus şi cu ceialalţi oameni.

Bucuria sărmanei femei abia se poate închipui. Şi-a îmbrăţişat băiatul, mulţămind aceluia, care îi aduse această nemărginită şi neaşteptată bucurie. Deacum ea va avea sprijin la bătrâneţe, văduvia ei de-acum n'o să fie tristă. Intreaga ei durere s'a întors în nemărginită bucurie.

Oamenii cari însoţiau mortul, au fost cuprinşi de frică, ei n'au văzut aşa ceva nici-odată. Pe Iisus l'au văzut vindecând bolnavi, înmulţind pânile şi peştii, iar acum îl văd stăpânind şi asupra morţii. Deaceea preamăriau pe Dumnezeu grăind: că prooroc mare s'a sculat întru noi şi — că a cercetat Dumnezeu pe poporul său.

Să preamărim şi noi pe Dumnezeu întru această zi. Să ne aducem aminte, că adeseori a şters şi lacrimile noastre, întocmai ca şi ale femeii din Nain. Durerea noastră, Iisus o înţelege şi el e gata să ne ajute în toată vremea. Iar în ziua cea mare a celei de-a doua veniri, ne va învia şi pe noi, ca şi pe tânărul din Nain, spre adevărată şi veşnică viaţă.

Sfântul Evanghelist Matei.

Unul dintre cei doisprezece apostoli ai Domnului nostru Iisus Hristos a fost şi Mateiu, căruia i-se mai zicea şi Levi. A fost între cei dintâi aleşi, fiul lui Alfeu şi era vameş. El strângea dările în oraşul Capernaum. Iisus l-a aflat şezând la vamă şi i-a zis: Vino după mine! Mateiu, ca şi ceialalţi apostoli, lăsând toate a urmat pe Iisus.

După înălţarea lui Iisus la cer, Mateiu a propovăduit învăţătura adevărului în Palestina şi unii dintre locuitorii evrei ai Palestinei au primit cuvântul şi s'au făcut creştini. Mai târziu, adunarea apostolilor a rânduit, ca Sfântul Mateiu să plece în alte părţi ale lumii. Inainte de plecare, el a scris într'o carte tot ce a predicat în Palestina şi această carte până în ziua de astăzi se numeşte Evanghelia Sfântului Matei. Cartea a fost scrisă în limba evreiască şi s'a păstrat multă vreme în biblioteca din Cesarea. Mai târziu a fost tradusă în limba grecească şi din această limbă apoi în toate limbile pământului.

Sfântul Matei a murit în Arabia, fiind ars pe rug din partea duşmanilor adevărului. Evanghelia lui se citeşte în Duminecile, cari sunt între Rusalii şi ziua Inălţării cinstitei şi de viaţă făcătoarei cruci.

SEPTIMIU POPA

Cuvântarea I. P. S. S. Mitropolitului Pimen al Moldovei

rostită cu prilejul sfinţirii pietrii de temelie a Catedralei ortodoxe de la Cluj

Cu deosebită plăcere am primit invitaţiunea, ce mi s'a făcut de a lua parte la punerea pietrii de temelie a Catedralei Episcopale din Cluj la care am venit cu un îndoit îndemn sufletesc.

Pe de o parte m'a îndemnat sentimentul meu, de adâncă dragoste frăţească, care ne uneşte pe noi toţi, cei din vechiul regat cu voi fraţii noştri ardeleni, ca şi pe ceilalţi fraţi din provinciile româneşti, sentiment, care este chezăşia de trăinicie a unirii, care s'a împlinit cu mari jertfe în vremea marelui răsboi. Pe de altă parte, m'a îndemnat şi faptul, că, punându-se temelia unei catedrale episcopale, în acest oraş, avem fericitul prilej să vedem, cu ochii noştri, ceea ce cu 450 ani în urmă, marele Voevod al Moldovei Ştefan, îşi pusese numai, ca un gând de viitor. Sămânţa, aruncată de el în miezul sufletului românesc, de peste munţi, nu a perit, după patru veacuri şi jumătate, ci cu mari greutăţi s'a păstrat şi a dat „roada sa la vremea sa" în timpul glorioasei domnii a M. S. Regelui Ferdinand I. prin vitejia oştirii noastre.

Căci, în adevăr, ce sărbătorim astăzi dacă nu îndeplinirea, aevea, a unui gând măreţ, zămislit în capul unui erou şi geniu politic, Ştefan cel Mare, domnul Moldovei, ctitorul episcopiei Vadului, ca şi a lui Mihai Viteazu, domn al Munteniei, ctitorul mitropoliei de la Alba-Iulia!

Vremurile s'au schimbat şi împrejurări grele au venit peste neamul nostru, aşa că fapta marelui Voevod Ştefan a fost şi ea zguduită de marele vijelii şi învăluită în negura vremurilor, care de obicei acopăr faptele, al căror mers a fost întrerupt.

Dar, ea n'a murit! căci ca şi bobul de grâu, în care există puterea de viaţă şi după multe veacuri, tot aşa fapta cea bună găseşte necontenit prilej de afirmare.

Astfel episcopia Vadului, ctitoria marelui voevod Ştefan al Moldovei a reînviat în alcătuirea de azi a episcopiei Clujului, iar biserica de pe râul Someş, zidită de Ştefan cel Mare, reapare aici în vremea M. S. Regelui Ferdinand I. în forma unei catedrale măreţe, a cărei temelie o punem pentru a fi acum, ceeace a fost şi atunci, prilej de afirmare a naţionalităţii noastre româneşti.

După o aşteptare de veacuri şi printr'un război, plin de jertfe şi de suferinţi, toţi românii, fiind uniţi politiceşte într'o singură ţară se cuvine, ca această unire, politică şi sfântă, să fie pecetluită printr'o desăvârşită înţelegere sufletească între fraţi, eşită din acelaş cuget şi simţire românească, care trebue să ne călăuzească în toate împrejurările vieţii noastre, ca neam şi stat.

Faptul, că punem peatra fundamentală a unei biserici, care realizează gândul de întărire a neamului nostru românesc zămislit în capul marelui voevod şi geniu politic Ştefan cel Mare, are deci un adânc înţeles pentru noi.

Din mormântul dela Putna, unde ctitorul episcopiei Vadului doarme somnul de veci, ni se şopteşte tainic: „Fiţi strânşi uniţi între voi prin credinţa în tăria neamului, şi Dumnezeu vă va ajuta să fiţi un neam mare şi puternic, căci eu numai prin puterea credinţei am biruit".

Cu acest gând, cules dela mormântul marelui Voevod şi ctitor ca mitropolit al Moldovei, urmaş al mitropolitului dela Suceava, care a sfinţit pe cel dintâi episcop al Vadului, am venit la voi fraţii mei cu multă tragere de inimă şi cu multă evlavie să iau parte la această strălucită sărbătoare de reînviere a trecutului glorios al neamului nostru românesc.

PENTRU SĂTENI

„Cultura Poporului" către jandarmii rurali

1. Jandarmul şef de post, păzitor al ordinei şi legalităţii şi ocrotitor al vieţii şi avutului locuitorilor, are mijlocul ca, prin interesul ce-l pune în îndeplinirea serviciului său, să ferească pe locuitori de a călca legile şi de a-şi face rău unul altuia. Acelui jandarm care prin muncă, cinste şi dreptate, va reuşi să uşureze traiul locuitorilor ţinându-i pe toţi în respectul legilor, „Cultura Poporului" îi va păstra o deosebită recunoştinţă şi va vorbi cu drag de faptele sale.

2. Pentru că jandarmul, păzitorul ordinei, al avutului şi a vieţei locuitorilor din comunele rurale, este un factor de propăşire al statului, îi dorim suflet curat, sănătate şi putere de muncă, pentru a îndeplini greaua sa însărcinare. Ii dorim, încă, ca locuitorii să asculte de bunele sale poveţe, precum dorim să-l vedem mândru, cinstit, deopotrivă de bun cu oamenii paşnici şi fără cruţare faţă de făcătorii de rele şi faţă de toţi cei cari se abat de la legi.

3. Cea mai vie dorinţă a locuitorilor de la ţară, ar fi să vadă pe jandarm că lucrează cu linişte, cu dreptate, cu bunăvoinţă egală pentru toţi şi să-l onoreze cu încrederea lui.

4. Jandarmul având autoritate faţă de locuitorii de la sate, îi dorim să se folosească de ea numai pentru a preîntimpina călcările de lege, apucăturile rele, beţia, certurile şi vrăşmăşia între oameni, dezordinele, nedreptăţile şi ori-ce fapte care învrăjbesc şi îngreunează bunul trai al locuitorilor.

5. Jandarmul în unire cu preotul, cu învăţătorul şi cu toţi luminaţii satelor, trebuie să cultive însuşirile bune ale locuitorilor şi să combată pe cele rele. El trebuie, încă, să ajute cu sfatul şi să sprijine orice acţiune bună, care ar fi menită să ajute la propăşirea şcoalei şi bisericei.

6. Onoare jandarmului care, prin muncă cinstită şi cuget curat, a reuşit ca să îndepărteze relele din sate şi să aducă în schimb respectul legii, înfrăţirea între oameni, teama de Dumnezeu şi dragostea pentru dreptate, adevăr, bine şi frumos!

Din satul meu

Când citesc ştirile de prin diferite sate, publicate în „Cultura Poporului" şi văd străduinţele atâtor oameni porniţi pe calea cea bună, când văd că rând pe rând, fiecare, caută să se ridice în locuri de cinste prin vorba şi prin fapta lor bună, slujind astfel neamul în mersu-i pe calea cea luminoasă, a civilizaţiei, mi-se umple sufletul de negrăită bucurie, dar şi de amărăciune crudă, când urmăresc cele ce se petrece în satul meu.

Şi satul meu, e sat bogat: cu dealurile-i încărcate de vii rodnice e unul din cele mai bogate dimprejur. Şi oamenii sunt, poate, mai cuprinşi ca'n alte părţi: muncitori harnici şi toţi la un loc ar putea cu mult mai mult decât alţii, dar oamenii din satul meu, când, alţii mai puţin cuprinşi, zidesc biserici, lăcaşuri de odihnă sufletească, ridică şcoli mândre pentru luminarea fiilor lor şi înfiinţează „Case de Citire" de unde — albine harnice — să adune bogăţia cunoştinţelor folositoare din cărţi pline de înţelepciune, ei, bogăţia lor o cheltuesc în lucruri nefolositoare: In haine de postav cât mai bun, lucrate la cel mai de seamă croitor la „oraş"; în trăsuri; pe rochii de mătasă şi pantofi sau ghete de lac. Şi cum să nu mi se umple sufletul de amărăciune când ei astfel împopoţonaţi trec în trăsuri frumoase pe lângă *şcoala* cu acoperişul dărăpănat, cu zaplazul putred, căzut; cum să nu mi se umple sufletul de amărăciune, când singura lor grijă mai înaltă, după lux este *politica*, căruia totuşi nu i-au înţeles rostul cândva, şi nu o înţeleg, decât ca mijloc de a ajunge mai mare în sat numai şi numai pentru a i se spune — „Dle Primar", sau „Dle Consilier", fără să cunoască unele păsuri, măcar ale Comunei — sau pentrucă are nevoe de cutare sau de cutare dela Bucureşti, pentru vreo mijlocire în vreo afacere necinstită, pe care au făcut-o, sau, pe care are de gând să o facă.

Aceasta nu este o boală nouă şi nici măcar locală. După sifilis e a doua şi cea mai întinsă boală căci şi prin împrejurimi şi în alte multe sate încă din ţară, bântue cu aceeaşi furie. Unii, prin *lumină*, au scăpat de amândouă. Şi de aceea mă doare sufletul că, între sătenii mei şi acei ai comunelor despre care citesc atâta bine, e o atât de mare prăpastie. De o parte întâlnesc atâtea suflete mari şi alese, pline de iubire pentru neam şi cari împrăştie atâta dragoste pentru ei, între acei cari citesc despre faptele lor demne de toată lauda, — şi de altă parte atâtea suflete mici, care-ţi inspiră milă şi grijă pentru odraslele lor cari cresc într'o astfel de stare.

Prăpastie adâncă s'a deschis între unii şi alţii. Cei cu suflete mari, cei buni sunt iubiţi, căci îi iubim cu toţii ca pe nişte iubiţi şi adevăraţi tovarăşi în plinirea menirei noastre a tuturora, şi cu faptele lor oricine s'ar mândri şi cum nu aşi vrea ca şi sătenii mei să urmeze pilda lor, să nu mai rătăcească pe drumuri ce-i despart de est şi să îngrijească mai mult de suflet şi de minte, de cât de corp, pentrucă oricine trebue să recunoască *că o minte luminată şi un suflet bogat, valorează mai mult ca bogăţia a zeci de sate la un loc.*

De aceea scriu aceste rânduri, pentrucă unii dintre ei vor citi aceasta — fără să mai fie nevoe să dau şi numele satului — şi îşi vor da seama de prăpastia către care merg cu atâta repeziciune, târând după ei şi pe feciorii lor neştiutori, şi se vor îndrepta pe calea cea bună, luând pildă dela fraţii lor, din alte sate, care s'au deşteptat mai de vreme la chemare, pornind către împărăţia fără de sfârşit a veşnicei lumini.

Dea Domnul ca ziua deşteptărei să vină şi pentru ei şi pentru cei, asemeni lor, întârziaţi pe drumuri lăturalnice.

D. H. RĂDULESCU

Scrisoare din jud. Covurlui

„BANCA BUJORULUI" ŞI GIMNAZIUL CADALBILOR

Se strigă azi şi cu durere vedem că de multe ori cu dreptate că străinii ne copleşesc, că ne speculează, că ne biruesc. Şi se vede iarăşi o spunem tot cu durere, că ne văităm, ne arătăm rănile, ne vedem buba, dar nu prea mergem mai departe, nu pornim **la fapte.**

Mai cuminte, e de a te îngriji, de a te lecui, decât a te plânge. Şi — de ce n'am mărturisi, avem păcatul acesta.

De aceia nu mică ni e bucuria, când vedem că în locul tânguirilor neputincioase, se fac lucruri pozitive, — se trece la fapte, — care prin ele singure, vorbesc de la sine, şi folosesc imediat şi cu temeiu, — asemenea vinului şi untdelemnului pus pe rana celui căzut în tâlhari — cum spune pilda Evangheliei. Să vedem de data asta cum au înţeles românii din Covurlui să răspundă la două nevoi, la două lipsuri **cu fapte.**

In târgul **Bujor,** — minunat centru de vânzarea cerealelor, minunat centru comercial, mănunchiul de români, au înjghebat o „Cooperativă de cherestea." Modestă le e contribuţia bănească, şi cu multe sacrificii luptă, — dar deşi mai sunt încă câte-va depozite de cherestea, străine totuşi ea se minţine, are o secţie de brutărie, alta de cumpărări de cereale şi e un sâmbure viu de energie şi conştiinţă românească.

Sufletul ei e bunul şi inimosul român: I. Hilohi ajutat de cele două suflete înţelegătoare, de cei doi factori, fără de care nu s'ar putea înţelege — şi onoare lor mai vârtos pentru aceasta: preotul Patriche şi institutorul Ifrim. Luaţi pildă românilor, luaţi pildă voi preoţi şi învăţători de la aceşti apostoli prieteni şi nedespărţiţi în muncă!

In vara aceasta ia fiinţă tot în Târguşorul Bujor o bancă „Banca Bujorului" exclusiv românească cu capital de 3 milioane deocamdată!

Un harnic şi întreprinzător român Grigore Ionescu ajutat şi aici de un neobosit şi pildă vie de muncă, învăţător Constantin D. Ţoni. Un consiliu de negustori români, de preoţi învăţători şi oameni de muncă, îi garantează acestei bănci viaţa ei cinstită şi rodnică. Programul ei apoi aşa de frumos alcătuit şi oamenii ce o conduc în spiritul românesc sunt tot atâtea garanţii că „Banca Bujorului" răspunde unei meniri şi împlineşte **în faptă** vorbele ce se rostesc în atâtea împrejurări!

Prin asemenea lupte se biruesc năzuinţele acaparatorilor străini, şi numai cu asemenea mijloace chestia economică, va căpăta deslegarea în sensul şi în folosul dorit, visat, şi atât de mult discutat! **Aşa, vom cuceri „ce avem de cucerit".** In satul **Cudalbi,** sătenii din propria lor iniţiativă, departe de oraş, sătui de gazdele scumpe şi mult mai reci ca braţele părinteşti, ia fiinţă un **gimnaziu,** şi încă odată şi aici se afirmă preoţii învăţătorii şi fruntaşii a fi oamenii, cari îşi înţeleg rostul şi menirea şi-şi întind mâna pentru aşa de frumoase scopuri, pe deasupra patimilor mărunte!

Emanciparea economică, culturală şi respectul către legea strămoşască, cum fac sătenii din **Jorăşti** şi **Băneasa** care strâng bani de zor pentru noui locaşuri de biserici, sunt tot atâtea semne că şi în Covurlui sunt oameni închinaţi muncii şi datoriei. Despre şcolile primare ce se ridic în fiece cătun, vă voi vorbi altă dată.

PETRU GH. SAVIN

RAVAŞE DELA SATE

Din Codlea (jud. Braşov)

Un fericit început de organizare a tineretului din satul nostru, ne bucură de oarece prin corul bărbătesc ce-l are, a dat sărbători înălţătoare până acum. Şi, urmând mai departe pe calea aceasta, întrezărim un strălucit viitor comunei, din cauză că vor veni la noi câţi mai mulţi oaspeţi din vechiul regat mai cu seamă, pentru a-şi petrece vara, în minunatele părţi ale noastre.

Aşa se tălmăceşte şi faptul că o mulţime de străini: funcţionari, ofiţeri şi alţii caută să profite de favorul ce-l dă nouă legea de expropiere, având de gând aceşti străini să-şi ridice case prin partea locului, un lucru de care noi codlenii, majorizaţi până azi întru toate de saşi, trebue să ne bucure.

Un fapt mai este de dorit: ca toţi conducătorii comunei, să lucreze mână în mână la ridicarea poporului; în deosebi învăţătorii să întovărăşească pe preot, în năzuinţele sale frumoase. Şi prin instituţia folositoare a Casei Culturale, înfiinţată de curând, s'a şi făcut un bun început, în direcţia aceasta. Ar trebui, însă, să i se dea aceştia o desvoltare cât mai mare şi cât mai curând să fie prevăzută cu o bibliotecă, în care scop să se ceară de la ministerul şcoalelor, precum şi autorilor de cărţi din scriirile lor.

De un lucru nu prea îmbucurător ,trebue să amintim: se află aici o cooperativă a cărei activitate nu corespunde cu chemarea acestor minunate aşezăminte de cultură. Nici chiar din punct de vedere material nu-şi justifică dreptul la existenţă, neprofitând de principalele ei venituri de cât câţiva de la conducere, căci, cu cele câteva procente li-se scot ochii oamenilor numai, plătind toate cele mai scump ca la celelalte prăvălii.

Ne miră şi faptul cum autorităţile au putut da voe, să ţină această cooperativă, cârciumă, cu drept de vânzare nerestrâns nici de fel, încurajându-se prin felul acesta viciul beţiei.

Oare câştigul bănesc stă în strânsă legătură cu stricăciunea care se întinde din acest local, unde pe lângă că oamenii îşi perd vremea şi punga, se pun la cale tot felul de rele?

Ar fi bine ca autorităţile să vie în ajutor în privinţa înfrânării patimii beţiei, închizând asemenea localuri, de oarece ţi-i mai mare jalea văzând case stricate şi soţi învrăjbiţi din cauza beţiei ce se lăfăeşte la cooperativă.

O. N.

Din Lăpoşata (jud. Vâlcea)

Biblioteca populară din acest sat prin preşedintele ei d. Gheorghe A. Voinescu, aduce vii mulţămiri revistei „Apărarea Naţională" şi gazetei „Cuvântul studenţesc", care singurele foi au binevoit a răspunde la apelul făcut de Bibliotecă prin „Cultura Poporului."

De aceea în calitate de preşedinte rog şi pe alte gazete să nu ne uite şi să ne dea tot sprijinul pentru luminarea ţăranilor.

Cum pe lângă bibliotecă s'a înfiinţat o secţie cu cărţi, reviste şi ziare alese pentru popor, s'a înfiinţat o mică librărie, rog pe toate editurile să ne trimită câte 3 exemplare din cărţi şi alte publicaţii, pentru vânzare.

G. A. VOINESCU.

Din Rusul-de-jos (Ardeal)

Duminecă 30 Septembrie a. cr., în satul nostru, s'a sărbătorit cu multă însufleţire de către norod, sfinţirea bisericii şi a clopotelor. Sfinţirea s'a făcut de către părintele canonic dr. Victor Bojor din oraşul Gherla. Au luat parte la această sărbătoare peste trei mii de credincioşi şi toată preoţimea din satele învecinate, ducând cu toţii cele mai frumoase amintiri de la acest praznic al sufletelor. Cinste se cuvine gospodarilor din acest sat, gospodari cari au ştiut să ridice o biserică frumoasă.

D. V.

Din Câmpani (jud. Bihor)

Pe malul Crişului negru, ce şerpueşte pe valea încântătoare a Băiţii, se întinte umbrită de falnicii munţi ai Bihorului, comuna Câmpani.

Poporul muncitor de pe aceste locuri, îşi dovedeşte hărnicia prin fapte frumoase. Căci, de abia au trecut doi ani de când sătenii au refăcut biserica şi de curând ni-a fost dat să vedem o nouă faptă creştinească.

In urma stăruinţii preotului Aurel Baicu şi dorinţii câmpanilor de a avea nu clopot nou la biserică, s'a strâns ban cu ban, în fiecare zi, până ce clopotul a fost gata.

Pildą aceasta a fost următă şi de gospodarii din comuna vecină, din Fânaţă.

Preotul Baicu, cu gândul de a înfăptui cât mai grabnic dorinţa credincioşilor, a plecat la Bucureşti şi a adus clopotul atât pentru câmpani, cât şi pentru fănaţani.

La sosirea clopotelor tot norodul a eşit în întâmpinare, în frunte cu d. profesor A. Popa, care în numele comunei a mulţumit pentru jertfa şi osteneala ce a făcut-o preotul.

Sfinţirea clopotului din Câmpani a avut loc la 2 Septembrie, ţinând sfânta slujbă d. protopop A. P. Deseanu, întovărăşit de preoţii George Bogdan, Valer Moga, Ionel Avesea şi preotul din sat. Răspunsurile liturgice le-a dat corul din Băiţă, condus de d. învăţător A. Nica.

La 9 Septembrie a. cr. s'a săvârşit apoi sfinţirea clopotului din comuna Fânaţă, luând parte şi aici foarte multă lume chiar şi din depărtări.

Drept recunoştinţă pentru munca pe care o depune părintele Baicu, în serviciul bisericii şi al neamului, comitetul parohial din amândouă comunele, a hotărât ca pe clopot să se sape şi numele preotului Baicu.

Astfel de fapte bune, plăcute înaintea lui Dumnezeu, nu se pot uita niciodată.

S. O.

Din Parteştii-de-sus (Bucovina)

Societatea culturală română „Steluţa" înfiinţată de curând în satul nostru, cu scopul de-a îmbunătăţi starea materială şi culturală a locuitorilor, care e atât de grea pentru viitor, apelează la bunătatea fiecărui român de-a o sprijini pe ori ce cale, mai ales la societăţile studenţeşti şi cele culturale mai vechi, — cari au tocmai această frumoasă menire — trimiţând cărţi, reviste, ziare.

Orice dăruire va fi publicată în ziare şi se va adresa Societăţii cult. rom. „Steluţă" în Parteştii de sus p. Caucia, Bucovina.

A. B.

Din Gurghiu (Ardeal)

Zilele de 22 şi 23 Septembrie a. c., au fost adevărate sărbători culturale şi naţionale nu numai pentru credincioşii acestei comune, ci şi pentru oaspeţii veniţi din satele învecinate şi din mari depărtări ca să eie parte la sfinţirea bisericii. Actul sfinţirii l'a săvârşit însuşi I. P. S. Sa Dr. Vasile Suciu, mitropolitul Blajului, ajutat fiind de mai mulţi canonici şi preoţi. Biserica e ticsită de lume. Sunt de faţă toate autorităţile locale. In predică I. P. S. Sa Mitropolitul ridică dragostea poporenilor faţă de Casa Domnului. Sfârşindu-se sfânta liturghie I. P. S. Sa face mai multe vizite, apoi primeşte delegaţiile şi autorităţile din comună. La ora 3 după amiază se aşează cu toţii la ospăţ, aşezat în grădina şcoalei silvice. După obiceiul strămoşesc se închină păharele. Cel întâi ia cuvântul I. P. S. Sa Mitropolitul, pentru M. S. Regele şi Regina României. Seara a avut loc teatru jucat de tinerimea studioasă din acest sat.

N. V

Din Buneşti (jud. Fălciu)

Din anul trecut se strâng bani pentru facerea primăriei şi a bisericii. Primăria este învălătucită şi acoperită cu tablă. Până la cealaltă toamnă este gata. Pentru biserică se strâng bani. In satul Podul Apii se zideşte o şcoală. Până acum s'a clădit zidul. Cinste locuitorilor din această comună pentrucă, şi fac trei focare de lumină: biserică, şcoală şi primărie.

In ziua de 7 Octombrie a. cr. I. Nistor slugă la preotul Nocu din această comună şi cu o femee din satul Arnaşeni, s'au dus în beciul popii, ca să pue tescovină împrejurul vranei, căci fierbea. Beciul era plin de tăria care eşia din poloboace. Amândoi au ameţit şi au căzut. Dşoara Savastia Neagu, a chemat mai mulţi oameni între cari şi pe I. N. Matasă, care după multă muncă a scos femeia, iar Gh. Dafinoiu pe I. Nistor.

— In ziua de 10 Octombrie a luat foc casa gospodarului M. Moişanu, arzând tot ce avea el în pod. Totul a ars numai orzul care era într'un poloboc alăturea de casă, grâul şi ovăsul au putut fi date la o parte; ceva lucruri şi haine a putut lua nevasta. Oameni cari să dea ajutor au fost puţini din cauză că era zi de lucru şi lucrau la câmp, la popuşoi. Acest gospodar a rămas pe drumuri

C. MIHAIL

Din Dobriceni (jud. Vâlcea)

In comuna Dobriceni, în toamna aceasta s'a isprăvit noul local de şcoală, cursurile anului în curgere ţinându-se în el. Şcoala este o adevărată podoabă pentru sat. Dar câtă străduinţă şi câtă energie nu s'a desfăşurat, până s'o ducă la bun sfârşit!

Marele merit revine Dlui C. Popescu, dirigintele şcolii, care a dus o luptă aprigă cu vitregia vremurilor şi cu nepăsarea oamenilor. Dar prin rezultatele obţinute, a dat dovadă de ce poate stăruinţa.

Zilele trecute, d. ministru al şcoalelor a vizitat şcoala, dând şi un mic împrumut pentru facerea mobilierului necesar.

G. BOBEI

Din Folia (Banat)

In ziua de Duminecă 20 Septembrie a. cr. s'a deschis biblioteca şcolară din comuna noastră. La această serbare pe lângă lume multă au luat parte d. R. Frates, revizor şcolar; d. dr. Obădeanu, deputat; administratorul plasei şi alte persoane de seamă.

Cu acest prilej preotul Şandru şi învăţătorul Biro, în cuvinte frumoase, salută oaspeţii. Ministerul cultelor (bisericii) a dăruit mai multe cărţi folositoare.

A fost o sărbătoare măreaţă, pe care sătenii de aici nu vor uita-o multă vreme.

I. V.

Scrisoare deschisă

către domnii colaboratori de la „Cultura Poporului"

Nu ştiu cum se face de se întâmplă că la foaia „Cultura Poporului", zilnic sporeşte numărul colaboratorilor, cari cu multă râvnă şi dragoste, aduc fiecare prinosul muncei lor: profesori universitari, doctori în medicină, în filozofie, în teologie, magistraţi la Inaltele Curţi de apel, arhierei, ingineri tehniciani, scritori şi alţii, cu toţii se grăbesc, ca în fiecare zi, sacrificându-şi câte un ceas, două de odihnă, se îndeletnicesc cu multă ardoare, ca să ne împărtăşească pe toţi ce doresc lumina, credinţa către Dumnezeu şi iubirea aproapelui său, cu nepreţuitele sfaturi folositoare şi de mare valoare.

Această foaie, la care atâtea persoane de seamă s'au întovărăşit ca să colaboreze (scrie) cu tot ce au mai preţios pentru îndrumarea păturei ţărăneşti şi orăşeneşti, merită, ca astăzi fiecare ţăran şi orăşan să o aibă în casa sa ca pe o comoară de mare preţ, având în vedere că abonamentul destul de mic pentru clasa ţărănească, în raport cu celelalte gazete, cari se ocupă cu politica în ţară.

De aceia voesc a spune, că această gazetă merită toată luarea aminte a noastră, ţărănească şi orăşenească, de oarece conducătorii ei, nu au altă ţintă decât: **„Luminează-te şi vei fi; voieşte şi vei putea",** adică pe înţelesul tuturora: "Prin carte să ne luminăm minţile şi tot ce va fi bun, prin voinţă şi jertfă, săl câştigăm."

De aceia mulţămind din suflet tuturor domnilor colaboratori cari astăzi îngrădesc această foaie; cu îndemnare, să lucreze şi pe viitor la fel ca până în present, căci numai aşa, prin muncă cinstită şi curată, plăcută lui Dumnezeu, românul de pretutindeni a trăit, a rezistat şi va rezista mare şi puternic cât va fi lumea.

ŞTEFAN BEZESCU,
din com. Lacu-lui-Baboiu, jud. R.-Sărat

DIN BUCOVINA

Sărbătorirea de la Suceava

Regimentul 3 Grăniceri, care are reşedinţa în Cernăuţi, în fiecare toamnă face manevre în ţinutul Bucovinei.

Anul acesta manevra a făcut-o în regiunea de miază-zi a Bucovinei şi în zilele de 5 şi 6 Septembrie a. c. s'a oprit şi în oraşul nostru, cu care ocazie a dat în seara zilei de 6 o serbare literară cu caracter naţional de propagandă.

Toată inteligenţa oraşului a căutat să ia parte la această serbare printre care s'au aflat d. prefect al judeţului, d. primar al oraşului, d. dr. Lupul medicul oraşului, precum şi mai toţi românii din oraş şi împrejurimi. Deasemeni şi minorităţile au luat parte.

Serbarea s'a deschis cu Imnul Regal, cântat de corul şi orchestra Regimentului, după care a urmat diferite producţii artistice ca: dansuri naţionale, coruri, bucăţi executate de orchestra şi din diferite instrumente muzicale, teatru şi altele.

S'a distins în mod vădit orchestra Regimentului de sub conducerea căpitanului Millea, dând dovada că această orchestră face cinste muzicelor noastre militare.

Serbarea a luat sfârşit prin un marş cântat de corul Regimentului, după care a urmat danţul care a continuat până dimineaţa într'o prietenie din cele mai plăcute.

Faţă de activitatea frumoasă a Regimentului 3 Grăniceri, noi sucevenii nu avem decât cuvinte de mulţumiri faţă de acest Regiment care odată cu el duce prin toate colţurile Bucovinei frumosul grai românesc, jocurile şi muzica noastră.

Trecerea acestui regiment prin oraşul nostru ne-a lăsat o frumoasă amintire şi avem speranţa că la anul viitor nu ne va uita, cu ocazia manevrei se va opri iarăşi în oraşul nostru şi ne va da o nouă ocazie de a petrece aşa de bine cum s'a petrecut în seara zilei de 6 Septembrie 1923.

B. T.

ABONAMENTUL: Pe un an 180 lei. Pentru săteni, învăţători, profesori, preoţi, studenţi, funcţionari, meseriaşi şi muncitori 120 lei pe un an. Abonamentul plătit înainte; se poate face şi pe jumătate de an. ooOOoo

Cultura Poporului

ABONAMENTUL: Pentru instituţii financiare, ale statului şi biblioteci 300 lei pe an. Pentru sprijinitorii foaei minimum 300 lei. In America 3 dolari. In Jugoslavia 100 dinari pe an. In străinătate 250 lei pe an.

PROPAGANDA ROMÂNEASCĂ LA GRANIŢE

Astăzi, când teritoriul României a ajuns să fie cel al Daciei lui Traian, părţile cele mai puţin româneşti şi mai mult expuse înstrăinării totale, sunt *ţinuturile dela graniţe.* Şi e natural să fie aşa: Pe deoparte, îndepărtarea populaţiei de acolo de adevărata viaţă şi cultură românească, iar pe de alta influenţa pe care caută s'o exercite tot mai mult foştii stăpânitori asupra acelei populaţii, contribue la starea aceasta.

E îndestul de cunoscută, în această privinţă, propaganda intensă pe care o fac şi în prezent Ungurii la graniţele de Apus ale Ardealului. Prin teatru, prin reviste, ziare şi publicaţii de tot felul, ei caută să întreţină spiritul unguresc în rândurile ţărănimii româneşti de prin acele meleaguri. Şi ceeace e mai grav, e că această propagandă în detrimentul nostru este făcută cu deplină conştiinţă din partea autorităţilor ungureşti, căci e lucru stabilit că trupele de teatru şi publicaţiile de care vorbim au fost şi sunt subvenţionate dela Budapesta.

In faţa unei astfel de propagande mai mult sau mai puţin „*oficială*", bazată pe idei şoviniste maghiare şi care tinde vădit la întreţinerea spiritului de ură împotriva Românilor, — *ce am spus noi de cinci ani încoace?* Ce măsuri au fost luate nu zic pentru distrugerea, dar măcar pentru contrabalansarea unei astfel de propagande periculoase?

In toamna anului 1919, se luase o lăudabilă iniţiativă de a se trimite profesori secundari şi buni elevi de liceu din Vechiul Regat în ţinuturile mărginaşe ale Ardealului (Sătmar, etc.) cari să fie acolo pionii culturii şi limbii româneşti.

... Astăzi nu se mai vorbeşte decât foarte puţin despre propaganda românească la graniţe. Desigur, în situaţia mizeră în care se află, nici profesorii secundari, orişicât idealism ar avea ei, nu mai pot face sacrificiul de a se izola în punctele cele mai mărginaşe ale ţării.

In orice caz însă, guvernul şi toţi cei ce simt adânc româneşte trebue să se gândească serios la rezolvirea acestei grave probleme, căci, nu de altceva, dar să nu se pomenim, într'o bună zi, că va fi prea târziu...

ION GANE

Din Sfatul Ţării: Deschiderea Parlamentului

In Capitala ţării, Bucureşti, Luni 15 Octombrie a. c., s'a deschis Parlamentul sau Camerele Legiuitoare, sau pe înţelesul tuturora Sfatul Ţării.

Cu acest prilej, după datina strămoşască, s'a ţinut o slujbă bisericească la Mitropolie, la care slujbă oficiată de P. S. S. Motropolitul Primat Dr. Miron Cristea, a luat parte Familia Regală, însoţită de miniştrii ţării, miniştrii ţărilor străine, — lor li se spune miniştri plenipotenţiari pentrucă reprezintă ţara lor şi stau în Bucureşti — apoi deputaţi, senatori şi alte persoane însemnate din dregătoriile statului.

După slujba bisericească, la ora 12 dl Brătescu-Voineşti, secretarul general al Adunării Deputaţilor, anunţă pe M. M. S. S. Regele şi Regina.

In clipa aceasta intră Familia Regală iar deputaţii şi senatorii se ridică în picioare, strigând: „Trăiască Regele!"

La deschidere M. S. Regele, ţine cuvântul său (care se cheamă Mesagiul regal, adică cuvântul regal) şi în acest cuvânt M. S. Regele arată cum stă ţara şi ce legi se vor înfăptui în timpul acestei sesiuni (adică vremea cât va fi deschisă Camera).

Cuvântul M. S. Regelui, trebuie să-l ştie toată lumea şi de aceia îl tipărim şi noi.

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi.

In sesiunea ce se deschide veţi continua opera de consolidare pe care aţi întreprins-o încă dela începutul acestei legislaturi.

Constituţiunea fiind votată, opera Domniilor Voastre va fi înlesnită întru cât sunt stabilite principiile fundamentale dela cari trebue să purceadă de acum încolo diferitele legi de organizare menită să aşeze pe temelii puternice ţara noastră mărită.

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi.

Călăuziţi de aceste consideraţiuni veţi avea să cercetaţi şi să votaţi legea administrativă care va unifica regimul nostru administrativ, punându-l la înălţimea nevoilor de azi ale vieţei noastre de stat. Veţi avea să cercetaţi şi să vă votaţi reforma învăţământului, legea de unificare a bisericii ortodoxe, legea privitoare la regimul general al cultelor, legea drumurilor, legiuirile căderilor de apă şi ale minelor spre a le pune în legătură cu nouile dispoziţiuni constituţionale, precum şi reforma impozitelor indirecte, revizuirea şi unificarea legislaţiunii băuturilor spirtoase şi legea pensiilor.

Deasemenea veţi avea să vă rostiţi asupra codului muncii şi asigurărilor sociale care statorniceşte măsurile de ocrotire ale muncii şi aşează raporturile dintre factorii producţiunei pe principiul egalităţii înscris în noua Constituţiune.

Unificarea diferitelor coduri care se urmăreşte cu stăruinţă permite guvernului să vă înfăţişeze chiar în sesiunea aceasta noul cod penal, iar grija ce trebuie să avem pentru sănătatea publică care să daţi aprobarea Domniilor-Voastre legilor sanitare şi de ocrotire socială.

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi.

Exproprierile în întreaga ţară sunt aproape terminate şi împroprietăririle îşi urmează executarea lor normală, iar în Basarabia reforma agrară este pe deplin înfăptuită. Cu chipul acesta ţărănimea intră cât mai neîntârziat în stăpânirea efectivă a pământurilor dobândite prin diferitele legi agrare.

Constituţiunea preocupându-se de exproprierea pădurilor în scop de a asigura lemne de foc şi de lucru populaţiei rurale, guvernul Meu vă va supune legea specială pentru aplicarea acestui principiu constituţional şi trecerea în folosinţa ţăranilor a unui material atât de necesar uşurării traiului lor.

Domnilor Senatori,
Domnulor Deputaţi,

Situaţia financiară a Statului se îmbunătăţeşte necontenit. Bugetul exerciţiului trecut a fost un buget echilibrat, primul dela răsboi încoace, iar situaţia încasărilor şi a cheltuelilor exerciţiului în curs ne îndrituesc a crede că tot astfel se va închea şi bugetul anului acestuia. Politica stăruitoare de restabilire a ordinei în finanţe precum şi consolidarea datoriilor noastre în afară întăresc creditul Statului şi ne dau putinţa să ne gândim şi la punerea în valoare a bogăţiilor naţionale, care va face obiectul deosebitelor preocupări ale guvernului Meu.

Desigur că valuta, deşi stabilizată, nu corespunde stării atât de simţitor îmbunătăţită a ţării, dar suntem convinşi că printr'o muncă neşovăelnică şi prin intensificarea continuă a producţiei ea se va ridica treptat şi va ajunge să dea României şi în afară situaţia monetară pe care o merită.

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi,

Sunt fericit să constat că raporturile noastre cu diferitele ţări sunt mulţumitoare. Cu marii noştri aliaţi şi cu aliaţii noştri din Mica Inţelegere legăturile continuă să fie din cele mai cordiale, iar vizita, pe care împreună cu regina am făcut-o la Varşovia, şi căldura cu care am fost primiţi de toate straturile sociale ne-au dovedit încă odată cât de adânci şi de puternice sunt simţimintele ce ne unesc cu naţiunea polonă.

Deasemenea raporturile noastre cu vecinii s'au îmbunătăţit în decursul ultimului an.

Pe de altă parte, prin încheierea tratatului dela Lausanne, pacea a fost în sfârşit restabilită în Orient şi s'a dat chestiunii Strâmtorilor, de care sunt atât de strâns legate interesele ţării, o soluţie corespunzătoare cerinţelor noastre.

Nădăjduesc că în chestia reparaţiunilor se va putea cât mai curând ajunge la o soluţie care să ne îngădue dobândirea despăgubirilor ce ni se cuvin în urma marilor pierderi ce am suferit în războiul mondial.

România, care urmăreşte o politică pacifică, va căuta pururea să exercite influenţa sa spre a contribui, în marginile puterilor ei, la consolidarea păcei generale.

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi,

Astăzi, ca întotdeauna, nu Mă îndoesc că veţi încuviinţa legile şi măsurile trebuincioase pentru ca, în orice împrejurare, scumpa noastră oştire să fie în măsură de a-şi face datoria.

In faţa Domniilor-Voastre stă îndeplinirea unei munci rodnice. Sunt sigur că veţi şti s'o săvârşiţi cu conştiinţa deosebitei însemnătăţi a vremurilor de astăzi, cari impun tuturor fiilor ţării cel mai cald şi cel mai luminat patriotism.

După frământările prin cari am trecut, e vremea ca patimile să se liniştească şi ca prin ordine, prin muncă şi prin dreptate, România să înainteze pe calea îndeplinirii înaltei sale chemări civilizatoare.

Sesiunea ordinară a Adunărilor Naţionale Constituante este deschisă.

FERDINAND

Urmează semnăturile miniştrilor.

CUTREMURUL DIN JAPONIA

A trecut mai bine de o lună de când ne-a sosit prima veste a dezastrului fără pereche provocat în Japonia de cutremurul de pământ de la 1 Septembrie a. c. şi încă nici azi nu avem toate datele necesare pentru a ne putea face o idee justă despre întinderea lui şi despre pagubele cauzate de el.

După primele telegrame s'ar fi putut crede că cele două oraşe de frunte ale Japoniei, Tokio actuala capitală şi Yokohama fosta capitală, împreună cu toate oraşele şi satele aşezate în jurul lor pe o rază de aproximativ 150 km. au fost complect distruse de cutremur. S'au dat chiar cifre fantastice (trei milioane) despre numărul celor morţi. După veştile mai nouă se pare că dezastrul n'a fost atât de îngrozitor, de şi cutremurul a atins în mod excepţional de violent opt din cele mai populate şi cele mai bogate districte ale Japoniei aşezate în jurul oraşului şi Golfului de Tokio, iar incendiile ce au urmat dărâmării caselor, ca şi inundaţiile provocate de ruperea canalelor de apă în oraşe, ori de revărsarea valurilor oceanului peste părţile joase ale ţărmului au contribuit mult la mărirea dezastrului cauzat de cutremur. După datele oficiale pagubele în vieţi omeneşti provocate de acest cutremur par a fi fost de peste 250.000 morţi şi de peste jumătate de milion de răniţi; iar pagubele materiale a căror valoare reală nu se va putea cunoaşte de cât mult mai târziu, se pot evalua aproximativ la peste 40 miliarde de franci francezi. Astfel în *Tokio* cu 2,173,000 locuitori, atins puternic de cutremur, a fost distrusă aproape complect, numai partea joasă a oraşului, de lângă port, de altfel partea cea mai bogată a capitalei, în depozite mari de orez şi mătăsării, cu bănci, şcoale superioare, (universitatea), fabrici, etc. înregistrându-se aproape 40.000 morţi şi 150.000 răniţi.

Yokohama cu 440.000 locuitori a fost aproape complect distrusă. Partea de jos, de lângă port, a oraşului a fost dărâmată mai mult de cutremur şi de valurile oceanului, pe când partea de sus a fost distrusă mai mult prin foc. Pierderile în vieţi omeneşti se evaluează la aproximativ 100 000 morţi şi la peste 200.000 răniţi, rămânând fără adăpost mai mult de trei sferturi din populaţia oraşului.

In jurul acestor două capitale au mai suferit pagube, însemnate peste 20 de oraşe şi oraşele cu o populaţie cuprinsă între 20 şi 80 de mii de locuitori pe lângă numeroase târguri şi sate.

Populaţia Japoniei nu sufere acum pentru prima oară urmările unui astfel de fenomen geologic, căci insulele Japoniei sunt situate într'una din regiunile cele mai des încercate de cutremure. Astfel sunt oraşe ca *Gifu*, pe coasta de apus a insulei Nipon, care este bântuit anual de aproximativ 516 cutremure mai puternic simţite; *Nagoya* pe coasta s'a răsăriteană cu 240, *Kumanoto* în insula Kiu-Siu cu peste 150; *Tokyo* şi *Fukushima* (în Nipon) cu 80—90 cutremure anual, etc.

Pagubele n'au fost însă atât de dezastruase ca de data aceasta, nu atât din cauză că cutremurile n'au fost şi altădată în Japonia poate tot atât de puternice ca cel de acum, dar mai ales din cauză că oraşele regiunilor atinse nu erau aşa de populate, clădirile nu erau aşa de mari şi nu adăposteau atâta lume ca cele din Tokyo şi Yokohama.

Pentru a ne face o idee de creşterea enormă a oraşelor acestora în ultimul timp, n'avem de cât să privim oraşele noastre care numai de la războiu încoace s'au schimbat aşa de mult că aproape nu mai sunt de recunoscut.

Din această constatare să mai poate deduce că gravitatea unui cutremur nu depinde numai de tăria lui, ci şi de regiunea în care se produce. Imi vine în minte cutremurul puternic de la noi care a sguduit timp de mai două luni (Ian. şi Febr. 1916) Munţii Făgăraşului.

Urletele înfricoşătoare subpământene însoţite de sguduituri puternice ce se repetau la început din trei în trei secunde şi cărora n'au rezistat nici-un coş, nici-o sobă de ale puţineler locuinţe de lemn de la izvoarele Argeşului şi care au dărâmat stânci enorme (Cetatea lui Ţepeş), n'au speriat aşa de mult lumea românească tocmai din cauză că cutremurul s'a produs într'o regiune muntoasă şi foarte puţin populată. Când cel din 1912 de la Focşani-Mărăşeşti este mai cunoscut tocmai prin faptul că s'a produs în o regiune destul de populată. Am putea zice că nu trece o secundă fără ca să nu se producă un cutremur în vre-o parte a pământului; fără ca această poşghiţă ce-i formează scoarţa sa externă şi pe care noi ne-am obişnuit s'o considerăm ca fixă, să nu se cutremure cât de cât.

Studiul cutremurelor însă este o ştiinţă nouă, iar aparatele (Seismografe) cu care ne servim să înregistrăm tăria, direcţia, ori depărtarea lor, nu ne folosesc ca să le prezicem mai din vreme nici atât cât ne poate prezice un barometru schimbarea vremii.

Studiul acestor cutremure ne arată însă câteva constatări destul de importante de care ne putem folosi spre a micşora efectele lor, dacă nu le putem evita.

Astfel ştiinţa aceasta ne arată că cutremurele sunt datorite la trei cauze bine distinate. Unele ar fi cauzate de prăbuşiri de strate subpământene în goluri produse la o mică adâncime prin distrugerea rocelor uşor de ros de ape, ca piatra de var or ca sarea, însă aceste cutremure n'au efecte de cât locale şi de foarte mică importanţă.

Altele sunt datorite vulcanilor activi şi anume smăncinăturilor puternice ce produc gazele fierbinţi şi lavele topite din interiorul pământului care caută să-şi croiască un drum înafară prin coşul vulcanului, astupat în parte ori în total prin întărirea lavelor rămase în el de la o erupţie anterioară.

Tipul acesta de cutremure se simte foarte des în regiunile vulcanice şi câte-o dată ele sunt aşa de puternice că se resimt pe regiuni întinse (Italia) şi chiar pe întreaga suprafaţă a pământului (Krakatau) în 1883.

Cele mai numeroase însă sunt cutremurele aşa numite tectonice. Pentru ori-ce observator, ori cât de nepriceput în ale geologiei ar fi el, scoarţa pământului apare formată nu dintr'o singură bucată, ci din nenumărate bucăţi de diferite forme şi mărimi şi tot aşa de diferite şi ca compoziţie. E uşor de văzut cum alături de un lanţ de munţi formaţi din stânci de piatră diferite şi încreţite puternic se găseşte o zonă de dealuri cu roce moi, nisipoase-argiloase, care răsar une ori aşa dintr'o dată la marginea vre-unei câmpii, dreaptă şi întinsă ca Bărăganul, iar ceva mai departe apare un luciu nesfârşit de Mare al cărui fund se scufundă repede cu mii de metri.

Toate aceste bucăţi ale scoarţei sunt nu numai diferit constituite dar sunt şi aşezate deosebit unele faţă de altele. unele drepte altele înclinate; unele mai sus altele mai jos; dealungul marginilor lor rupte, proptindu-se unele de altele, ca pietrile din bolta unui pod de piatră, toate rezemându-se pe regiunile mai profunde ale pământului.

Intreg acest mozaic de compartimente diferite ale scoarţei, nu stă veşnic în nemişcare, ci cu timpul bucăţile se mai aşează după fracturile după care se inbină între ele, întocmai cum o casă se aşează şi ea ori cât de solid ar fi lucrată. Şi dacă la simpla aşezare a unei case şi tot se aud une ori sgomote, mai ales noaptea când liniştea e profundă şi apar unele crăpături în ziduri; nu e de mirare că atunci când se aşează unul din aceste compartimente ale scoarţei, chiar şi numai cu un milimetru, să se producă la suprafaţă în dreptul părţii aşezate o aşa de puternică cutremurare ca cea de acum din Japonia, care să devasteze întreaga regiune atinsă.

Prin studiul cutremurelor însă se pot determina mai mult sau mai puţin bine toate regiunile cu fracturi mişcătoare ale scoarţei, şi odată cunoscute aceste regiuni, prin construirea de case după anumite norme speciale care să nu se prăbuşească cu prea multă uşurinţă, cum ar fi de exemplu înlăturarea etajelor prea multe şi facerea lor din beton armat şi ar putea ajunge ca cel puţin pierderile în vieţe omeneşti să fie mai puţin numeroase.

Toate aceste învăţăminte câştigate cu atâta suferinţă omenească, vor fi însă repede uitate după ce pagubele materiale au fost reparate şi după ce vântul uitării a spulberat cenuşa celor arşi de vii sub ruinele caselor lor prăbuşite. Când se clădeşte, cine se mai gândeşte oare azi că la 1802 Turnul Colţei din Bucureşti s'a dărâmat de un cutremur puternic?; Ori că la 1838 din cauza unui puternic cutremur în Câmpia Română, multe sate au fost complect dărâmate, arborii smulşi din rădăcină, iar ogoarele spintecate de dungi crăpături din care ţâşneau ape abundente?

In Calabria din sudul Italiei, devastată de atâtea ori de cutremure ca cel din 1783 când au pierit 30.000 şi cel din 1910 în care au murit 200.000 de oameni, se construesc oare azi casele având-se în vedere eventualitatea unui nou cutremur? Tot astfel şi în Japonia, de şi cutremurele mai puţin violente de toate zilele le vor aminti multă vreme încă despre dezastrul fără pereche din 1923 aceasta nu-i va împiedeca pe japonezi să nu uite repede învăţămintele atât de dureros câştigate.

Clădiri şi mai mari cu etaje şi mai numeroase se vor ridica pe locul celor azi dărâmate, de şi ei ştiu foarte bine că ţara lor insulară nu reprezintă de cât o frântură de munţi rupţi de marginea de răsărit a ţării şi scufundaţi ca o treaptă în spre marea (peste 8000 m.) adâncime de la marginea Oc. Pacific şi că dealungul tuturor liniilor acestora de ruptură apar numeroşi şi puternici vulcani activi, consideraţiuni puternice care l-ar putea convinge uşor că acest cutremur îngrozitor nu va fi ultimul.

PROF. DR. I. P. VOITEŞTI,
de la Univ. din Cluj.

DUNĂRINCA MEA

(Melodie poporală)

Aranjată şi armonizată de IULIU BIROU

Cor bărbătesc

Moderat

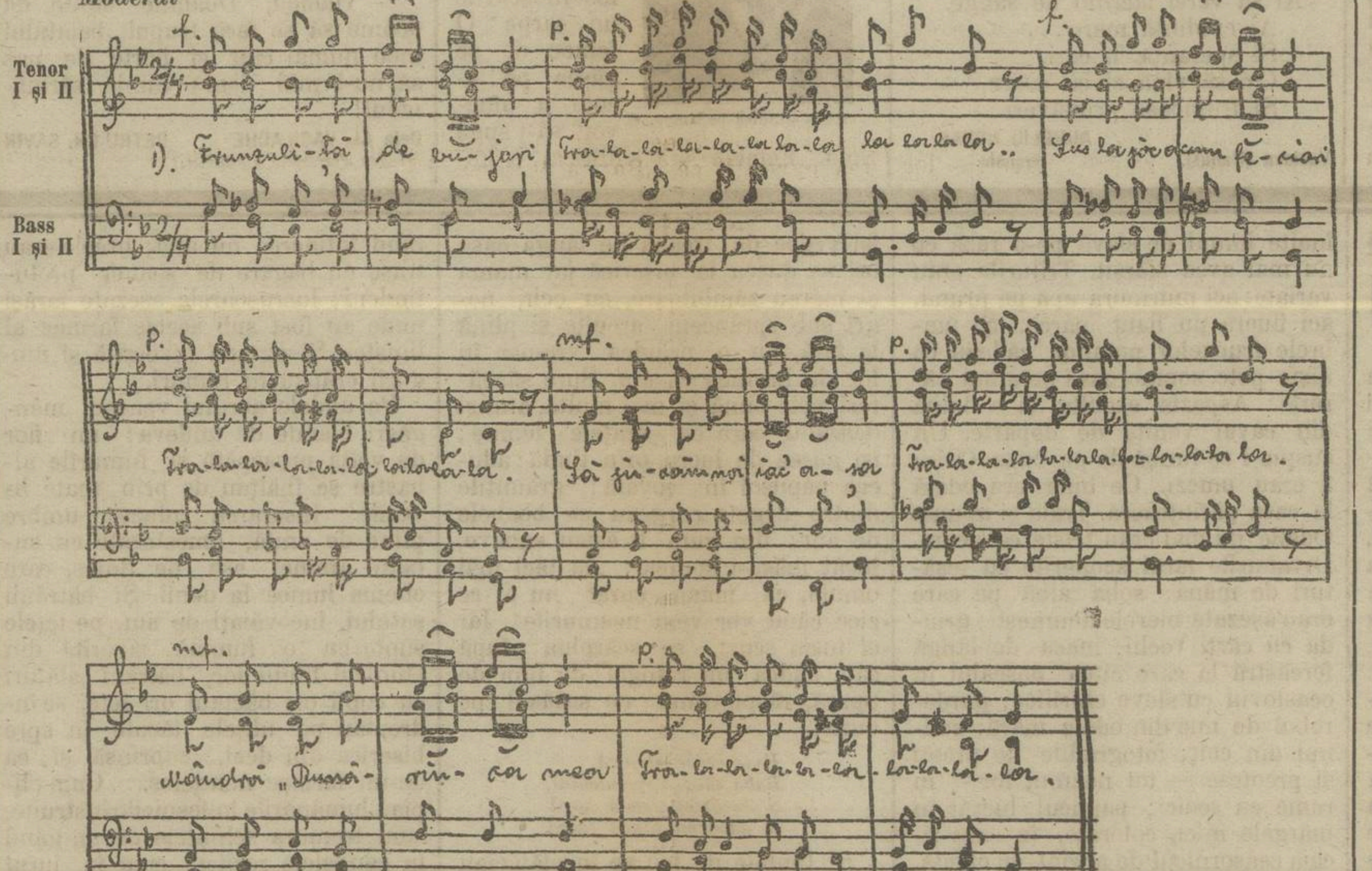

Frunzuliţe de bujori,
Sus, la joc, acum, feciori!
Să jucăm noi iac' aşa
Mândră Dunărinca mea!
Frunzuliţă de cicoare,
Sus, şi voi, dragi lelişoare!
Să cântăm
Şi să jucăm,
Astăzi să ne bucurăm!

Dunărinca mea, jucăm:
Toţi de mâni, noi ne luăm
Şi, ca 'n horă, ne 'nvârtim,
Până jocul îl sfârşim.
Doi paşi mici 'nainte tragem,
Şi la dreapta, doi mari, facem;
Iar 'napoi
Şi 'n stânga, doi,
Tot aşa paşi, facem, noi!

Drag mi-e jocul românesc,
Acsionul bătrânesc
Când, în frunte-i, salt cu ea,
Cu leliţa, mândra mea!

Şi-alte fete frumnşele
Şi neveste tinerele,

Joc pe rând, cu drag şi bine,
Să gândească şi la mine!

Măi, lăutare, vom juca;
Zi-ne Dunărinca mea!
Iar tu, dragă lelişoară
Vino, întâi, în joc de sboară!

Toată lumea să se mire,
Spre la noi e ou privire:
Cum jucăm de drăgăstos,
Trupul, legănând frumos!

La porţile literaturii

LA SCHIT

Bate toaca de vecernii, sus la schit, în cetăţuie . . .
Gândul meu cuprins de rugă, mai curat spre Domnul suie. .
Din chilii porneşte tagma şi se urcă 'ncet la schit. . ,
Iar pe culmea cetăţuiei, ochi de foc au răsărit.

Sunt vieţi răpuse 'n luptă, răscolite 'n pacea serii
Cari cer din cripta joasă rata dulce-a mângâierii . . .
Răscolitele morminte s'au deschis în asfinţit
Pe când toaca 'n agonie, plânge jalnic sus la schit

Din împărăţii albastre, picură balsam sfinţit
Şi durerea 'ncremenită pe morminte-a aţipit . . .
De la schit porneşte ruga, care urcă 'ncet spre slavă
Iar pe morţii 'nchide lutul. . . . Ruga-i a durerii navă . . .

Moare 'ncet în pacea serii ultima făclie aprinsă
Liniştea coboară 'n lume ca o plasă larg întinsă . . .
Colo sus în cetăţuie, viaţa parcă-a 'ncremenit . . .
Noaptea trece 'n vesmântată printre ziduri sus la schit . . .

JORDACHI IFR. BUCĂ

AMURG

Amurgu serei 'ncet se lasă
Ca muşuroaie mici, mărunte,
Din depărtare'n zarea ştearsă
Se vede turma de pe munte.

Din spre apus noaptea soseşte
Perdută'n marea de câmpie,
O undă doar mai rătăceşte
Suflând a zilelor făclie.

De după deal încet apare...
Lumina albă îşi distramă
Urcând a cerului cărare
Colacul mare de aramă.

Şi de prin lanuri vin cocorii
Cu pasuri largi agale, agale
A stat fiertura în scocul morii
Şi umbrele se las pe vale.

Lumina caldă se aprinde
Peste tot satul şi pripită
O boare lină se desprinde
Din umbra serilor tihnită

Şi florile din câmp smălţate
Şi busuiocul din grădină
Şi cârduri pasările toate
Vor adormi sub boarea lină.

Amurg de vară dela ţară
Amurg sublim cu zare lină
Adormi viaţa mea spre seară
Când dorm şi florile în grădină.

Iliaşfalău. I. GRIGORESCU

*

Sunt atâţia entuziasmaţi şi tineri cari plini de avânt bat la porţile literaturii. Incercările lor se aseamănă cu cele întâi flori plăpânde de primăvară. Şi deşi aceste flori trăesc de multe ori puţin, ivite odată cu topirea zăpezii, totuş sunt frumoase, gingaşe şi-şi scaldă fericite petalele în lumina soarelui. Câţi tineri nu au începuturi bune, câţi tineri nu încearcă şi câţi nu au producţiuni cari merită încurajarea. Acei cari-şi risipesc sufletul către frumos, către ideal, către literatură, în această rubrică vor găsi un colţ al lor.

REDACŢIA

De la Teatrul Naţional din Cluj

Seri de adevărată artă

Dl N. Iorga, îndrumător în viaţa noastră naţională şi culturală, ne-a dat şi de data aceasta un sâmbure de conştiinţă; tot sufletul şi zbuciumările marelui dascăl Gh. Lazăr, în piesa cu acelaş nume. Şi oare cine putea concretiza mai bine toată fiinţa feciorului de ţăran dela Avrig, învăţat mare până'n zilele noastre, de cât un alt mare învăţat, care a adus şcoala dela Văleni, într'o vreme care nu se prea deosebea mult de cea din timpul dela Sf. Sava? Şi piesa d-lui Iorga, jucată în amintirea lui Gh. Lazăr, pe scena Teatrului Naţional din Cluj, a fost pătrunsă de sufletele ardelenilor, atât ale bătrânilor cât şi ale tinerilor, unde se deschideau fâşii noui de lumină sănătoasă. Am văzut boabe de lacrimi în ochii celor albiţi de ani; am văzut până şi pe chipul bronzat de vânt a plugarului în cămaşe de sărbătoare, strecurându-se mândria că din căsuţa umilă a lui a eşit un Gheorghe purtător de vorbă înţeleaptă; am văzut pe studenţii săraci şi elevii dela galerie, cum şi în întunericul uliţii, după ce s'a isprăvit teatrul vorbind cu însufleţire despre Gheorghe al lor. Şi am tras o concluzie: teatrul adevărat al sufletului românesc, teatrul sănătos, teatrul îndrumător, ni-l aduce tot N. Iorga, isvorul nesecat de lumină.

Inainte de a se ridica perdeaua pentru a urmări pe Gh. Lazăr, un cuvânt autorizat, o personalitate ştiinţifică, academicianul Bogdan-Duică, scurt şi precis, ne-a adus înfăţişări noui din viaţa lui Lazăr, pe cari noi ascultătorii nu am ştiut-o.

Piesa a fost jucată cu înţelegere de către actori.

* * *

Teatrul Naţional de aici, ne dă din ce în ce seri frumoase de artă. Meritul — mă repet înadins ca să afirm şi ca să intre şi în capetele seci ale altor aşa zişi ziarişti, în realitate stricători ai scrisului, — se revine artiştilor, cari muncesc c'un gând de apostolat în suflete.

Piesa „Morcovel", o analiză sufletească într'un act, scrisă de francezul J. Renard. Viaţa tristă a unui copil, — câţi copiii de aceştia nu sunt şi sub ochii noştri, — a fost simţită, redată bine, nuanţată în stările ei delicate sufleteşti de către o tânără artistă, apărută pentru primaoară în un rol greu, dna N. Hodoş. Această artistă şi-a căpătat un loc definitiv în teatru.

Italienii au teatru social şi psihologic, ce bine ar fi să vedem cât mai multe piese de scriitorii cei mai buni. Comediile franţuzeşti — bine înţeles cele obscure cari se aduc ca import la noi ca luxul stricăcios, — ar trebui înlăturate. Piesa lui Dario Nicodem: „Scampolo", a plăcut mult. Nu a fost numai o comedie, ci sub o formă de râs, adevăruri adânci şi tragice omeneşti. Scampolo a fost şi o lecţie fără răutale la adresa multor femei, din „societate", din lumea noastră. Piesa s'a jucat minunat, subliniez cuvântul deoarece sunt sgârcit în aprecieri.

Artiştii Neamţu-Otonel, Mihăilescu-Brăila, Ionescu-Ghibericon, Jeana Popovici-Voina, şi dna Rally s'au întrecut între ei. Talentata artistă Jeana Popovici-Voina în jocul ei natural din „Scampolo", ne-a adus pe scenă, de când a vizitat teatrele Parisului, o desăvârşire a calităţilor sale înăscute teatrale. Jeana Popovici-Voina, e o artistă, care poate juca pe orice scenă serioasă din străinătate. Mi-a atras aminte d. Potcoavă. L-am urmărit în multe piese. Nu mă pot dumeri dece i se dă tot roluri pe al doilea plan, unui artist cu talent? Ar trebui să dispară şi la acest teatru tânăr, că numai actorii societari să aibă partea leului. Il cunosc pe d. Bârsan, destul de drept, şi-l rog să deie drumul şi alor cari în adevăr nu pot sta în umbră. Şi sufletul de scriitor al dlui Bârsan, mă va înţelege.

CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ

DIN CAETUL UNEI GOSPODINE

Petele de rugină. Pentru curăţirea petelor de rugină de pe rufe (albituri), facem următorul amestec: luăm zece grame sare de lămâie, le punem în 80 grame (un pahar de vin nu mare) de apă, le topim şi filtrăm (strecurăm). Cu soluţia aceasta ungem petele. După îndepărtarea petelor, spălăm stofa în apă curată. Această soluţie e bună şi pentru scoaterea petelor de cerneală din rufe şi de pe hârtie.

* * *

De ce nu e bună pâinea caldă? Pâinea caldă nu e sănătoasă, fiindcă o înghiţim fără a o amesteca bine în gură şi pentrucă nu e amestecată în destulă salivă (scuipat) din gură. Ajungând bucăţi mari în stomac, sucurile de acolo nu pot pătrunde bine în pâne ca s'o topească şi de aceia când mâncăm pânea caldă simţim o greutate în stomac. Iată pentruce doctorii recomandă ca toţi suferinzii să mănânce pâne prăjită.

Nu am păţi nimic mâncând pâine proaspătă, dacă am băga în gură bucăţele mici, dacă am mânca încet şi am mesteca în gură cu răbdare. Multe boli de stomac s'ar înlătura dacă am mesteca bine alimentele (bucăţele) în gură.

O FAPTĂ BUNĂ A DIAVOLULUI

II.

Abia de-o săptămână, sorbise din apa minunată și obrazul i se scofâlcise, iar puterea tinereței îi descreștea văzând cu ochii:

Par'că era de cincizeci de ani...

Nu se mai uita la florile pe cari atât de mult le îndrăgea odinioară; cu pași greoi trecea pe iarba de mătasă și nu-i simțea mângâierea...

Cântecul păsărilor nu-l mai auzea și când trecea prin vr'un sat unde era horă mare, el nu se mai prindea în joc cu flăcăii și fetele de seama lui, ci trecea înainte disprețuitor de aste primăvăratece nebunii.

Viața nu mai avea nici un farmec pentru el, căci bucuriile ei nu-l mai chemau: aflase cât e de mare suferința omenească și cât de multe dureri sunt pe acest pământ...

Și tânărul fecior de împărat, covârșit de înțelepciunea pe care o năzuise din tot sufletul său, se gândea cu dor și cu părere de rău la nepăsătoarea viață de odinioară, când trăia într'un vis fermecător și plin de lumină... Câtă dreptate avuse bătrânul călugăr, pe care se ducea să-l întâlnească la răscrucea drumurilor!...

* * *

— Cum te-ai schimbat! strigă Făt-Frumos, văzând chipul zbârcit al Voevodului.

— Dumneata ești călugărul cel bătrân? se minună feciorul de 'mpărat, dându-se înapoi.

„Nemai pomenit!... Ce tânăr ești, ce frumos!...

„Aveai dreptate când spuneai că tinerețea este cel mai neprețuit dar al omului!

— Nu, prietene!... Nu mai spun asta! Acuma cred că 'nțelepciunea este ceia ce are omul mai de preț. La ce-ți folosește să fii tânăr și neștiutor, în lumea asta unde trebuie să știi atâtea, ca să poți fi cineva!

— Poftim!... iar nu ne mai înțelegem, zise feciorul de 'mpărat...

„Anul trecut, eu vorbeam ca d-ta și d-ta vorbeai ca mine! Omul nu e niciodată mulțumit cu soarta lui.

„Aș vrea să știu un lucru: de ce voiai d-ta să fii tânăr? Eu voiam să fiu înțelept, ca să-mi pot stăpâni cu vrednicie țara unde sunt împărat, dar domnia ta?

— Eu știam atâtea, răspunse călugărul de altădată, simțeam că atâtea sunt de făcut pe lumea aceasta, încât sufeream că nu pot face nimic, din pricina neputinței mele. Voiam să fiu tânăr, ca să pot munci din plin!

„Acuma însă, când mintea nu mă mai ajută la nimic, văd că fiecare vârstă are darurile ei...

„Și numai acum, când n'o mai am, îmi dau seama ce mare lucru e înțelepciunea!"

Dracul ascultase și de data aceasta: ședea pe piatra cișmelei în chip de lăcustă și trăgea cu urechea.

Dorind să-și ducă până la capăt fapta cea bună, el șopti feciorului de 'mpărat:

— Dacă vrei, te fac iarăși tânăr!

Apoi, la urechea celuilalt:

— Dacă vrei, îți vine mintea la loc!

— Oare nu s'ar putea să fim iarăși ce-am fost? întrebă Voevodul.

— E-hei! răspunse Călugărul.

„Cu cât drag mi-aș duce iar pe spate anii, dac'aș avea dăsagii și cărțile mele! Și-apoi, drept să-ți spun, mi-e dor de barba mea cea albă, care-mi ședea așa de bine!

— Atunci, știi ce?

„Du-mă la fântâna 'n care te-ai scăldat și eu am să te duc la izvorul unde m'am adăpat cu înțelepciune! hotărî feciorul de 'mpărat.

„Te fac întâiul meu sfetnic, deoarece cred că tinerețea mea, unită cu înțelepciunea dumitale, ar putea ferici poporul meu.

„Iar cișmeaua aceasta, lângă care ne-am întâlnit, s'o botezăm „Izvorul adevărului", căci aici am aflat noi că tinerețea trebue să se sprijine pe înțelepciune, iar mințile luminate, ca să poată face ceva, au nevoie de o voință tânără și-un braț neistovit!

* * *

Cei doi drumeți porniră la drum.

In poiana din pădure, feciorul de împărat găsi apa tinereței și se scăldă într'însa și se făcu iarăși frumos și nepăsător.

Acolo le eși în cale cerșetorul olog, care, urcându-se în cârca lui Făt-Frumos, le arătă drumul spre stânca de unde isvora înțelepțiunea.

După ce bău dintr'însa, călugărul se făcu iar călugăr bătrân și adus de spate și începu să râdă cu hohote la amintirea tuturor prostiilor pe care le făcuse în vremea când era îmbrăcat ca un căpitan.

La rândul său, Voevodul fu mulțumit foarte să alerge iar pe câmpuri, ca un copil, să culeagă flori în lumina soarelui și să se întreacă în cântece cu păsările cerului.

Lucru ciudat: din anul petrecut subt un alt chip, le rămăsese amândurora câte ceva; bătrânul călugăr avea mai multă vlagă, parcă, iar tânărul fecior de împărat era mai cu minte, cu o umbră de gândire pe fruntea senină. Ceiace însemnează că dacă ne prefacem câte odată, nu pierdem cu totul chipul prefăcătoriei noastre. Toate lasă urme!

— Măria-Ta, zise Călugărul.

„A venit vremea să nu te mai ții de jocuri... Sunt îngrijorat de cele ce s'or fi petrecând în împărăție, în lipsa Măriei-Tale. Eu ași zice să ne întoarcem acasă.

— Bine-ai grăit, mare sfetnice!

„Să ne'ntoarcem!

* * *

Ajunși acasă, Voevodul află că moșnegii cârmuise țara într'un chip ciudat de tot.

Cea dintâi lege a fost o poruncă prin care flăcăii și fetele erau opriți să mai joace în horă, aceasta nefiind un lucru înțelept. Apoi, de oarece înălțimile lor aveau mațele cam hodorogite, nu mai avea nimeni îngăduiala să mănânce carne și să bea vin; în sfârșit, toți copiii trebuiau să poarte ochelari, de oarece înălțimile lor aveau vederea slabă.

Toate acestea n'ar fi fost mare lucru, dar primejdia cea mare era că oastea fusese împărțită și soldații toți trimiși acasă.

Moșnegii, având firea astâmpărată și nici o poftă nouă în sânge, credeau că și ceilalți oameni nu mai au pofte; își închipuiau că pacea și voia bună vor stăpâni veșnic în lume și toți banii oștirei îi foloseau acum clădind uriașe palate de sticlă, în care învățați nenumărați numărau picioarele gândacilor și măsurau câtă depărtare este dela o stea la alta.

Poporul, supus și încrezător, spunea:

— Cine știe... poate că așa trebue să fie rostul lucrurilor... dacă înălțimile lor găsesc cu cale că este așa!

Dar nu e mai puțin adevărat că o mare mâhnire copleșise țara, pe care-o amenințau năvălitori străini.

Mare fu deci, bucuria mulțimei și întristarea vecinilor hrăpăreți aflând că s'a întors împăratul cel tânăr, însoțit de un sfetnic înțelept!

Țara toată se umplu de cântece iar vinul curse din belșug și poate curge și astăzi, dacă nu cumva moșnegii băutori de apă n'or fi iar în fruntea bucatelor.

Am fost și eu de față la sărbătoarea încoronării și-am mâncat mâncările cele mai alese și-am băut vinurile cele mai îmbălsămate.

Mi se pare că ospețele nu s'au isprăvit încă și v'aș spune cu mare bucurie, iubiți cititori, unde se află această minunată împărăție; dar cum sunt vremuri de scumpete și de lipsă, mi-e frică să nu dați năvală prea mulți acolo și să veniți de hac bieților bucătari!

Dar pot să vă spun un lucru: Voevodul, ale căruia pățanii vi le-am povestit, mulțumită sfaturilor cuminți ale bătrânului călugăr, și-a făcut poporul fericit.

Și urez multor feciori de împărați să aibă acelaș noroc și-l vor avea, dacă vor ști să unească tinerețea lor bogată, înflăcărată, cu înțelepciunea unui sfetnic de treabă, cumpănit și cu sufletul plin de dreptate...

VICTOR EFTIMIU

De la țăranii noștri

In această rubrică vom publica lucrările venite de la țărani, ca din scrisul lor sincer și simplu, să se vadă ce minunată comoară de frumusețe, de gândire și de bun simț, sunt în sufletele acelor cari trăiesc la coarnele plugului.

Versurile de astăzi sunt ale țăranului Aureliu Novac, care are numai cinci clase primare din școala din sat. El este din comuna Vasiova (Banat).

*

SUFLET NU MAI PLÂNGE...!

Suflete'n zădar aștepți!
In zădar vei plânge,
Niciodată n'o să poți
Răutatea 'nvinge.
Căci vința e amară,
Oameni în lume s'au schimbat,
Dimineața chiar și sara
Să se roage au uitat.
De-ar fi gândul lor la cer
Dumnezeu s'ar îndura,
Și să vezi suflet stingher
Rostul lumii s'ar schimba.
Să cercăm noi a iubi
Lucrurile bune.
Ura dacă nu ar fi
Pace-ar' fi pe lume!
Dar suntem răi și iuți de fire;
Vrem tot bine să trăim,
Fără muncă și 'n mărire
Tot în frunte noi să fim.
Suntem vina noi la toate!
Și să vezi tu suflet drept.
Dumnezeu dacă ne bate —
Suntem vina, o repet.
Mult mi-e jele și bănat,
Suflet cu credință,
După toate ce-am oftat,
Că nu-s cu putință.
Am cercat cu mare dor,
Suflet nu mai plânge!
Să fac bine fraților...
Răutatea 'nvinge...
'Nalță-te cântecul meu
Viers fără cuvinte.
Du-te sus la Dumnezeu
Roagă-te ferbinte.
Să se 'ndure să trimită,
Ploaie pe pământ și rod,
Că ni-i țara întregită —
Toți românii-s la un loc.
Noi destul am suferit,
In războiul cel mai greu;
Acum vremea a venit
Să scăpăm și noi de rău.
Avem noi un greu păcat.
Neînțelegeri multe.
Politica ne-a mâncat
De veacuri trecute!...
Roagă-te lui Dumnezeu,
Suflet cu credință...
Să trimită darul său —
Toate-'s cu putință!
Recunoaștem suntem răi!
Să întindă dreapta sa,
Că toți suntem fii săi —
Și perim de ni-o lăsa...
'Nalță-te sufletul meu
Sus în sfere 'nalte,
Totdeauna Dumnezeu
A milui poate.
Nu căuta în viitor,
Nu privi în urmă,
Dacă frunze, oameni mor
Viața nu se curmă...
Ai ajuns ce ai dorit,
Dar acum vei plânge.
Oamenii s'au înrăit,
Ai să verși lacrimi de sânge.
Ai credință mare...
Și speranță 'n ceri,
C'o să vină zi cu soare,
Și frumoase primăveri.

Vasiova (Banat). AURELIU NOVAC, econom.

TOT DESPRE SIFILIS

Răvaș dela medic

Am primit o mulțime de răvașe de la cetitorii acestei foi. In toate sunt rugat să scrim mai des și mai pe larg despre *sifilis*. Cu drept cuvânt a numit-o unul: *„boală vicleană și de rană"*. Cum scopul acestei foi e o cât mai largă răspândire a bunelor sfaturi în popor, vă făgăduim că nu vom pierde niciun prilej ca să vă deschidem ochii și în ceace privește *sifilisul*.

Ca să fim înțeleși încă bine, și ca să se întipărească în minte cele scrise de noi, vom însoți vorbele noastre cu desemne și fotografii. Sacrificiul e mare, dar folosul e și mai mare.

Sifilisul (sfranția, cel perit) e o boală foarte urâtă și foarte periculoasă din toate privințele, nu numai pentru familia sa (soție, copiii).

Sifilisul *azi e înfricoșător de răspândit* și la orașe, dar și la sate.

Strigătele de alarmă, venite din toate unghiurile Țării sunt îndreptățite și nici un sacrificiu nu-i de prisos în lupta pentru stăvilirea acestei pacoste.

Să rămânem înțeleși însă asupra a 3 puncte:

1. *Microbul (viețuitoarea, cauza) boalei se cunoaște bine.* Are forma unui burghiu foarte subțire cu 6—12 suciturii (învârtituri). Se învârtește neînchipuit de repede cu toate că-i așa de subțire și de mic că trebue să pui 1000 de acești microbi cap la cap ca să faci un centimetru.

Microb sifilitic.

Se găsește în puroiul rănilor sifilitice, în scuipatul celor cu răni sifilitice în gură, în sângele sifiliticilor.

Orice lucru infectat cu acest microb răspândește boală.

2. *Ca să te îmbolnăvești* de sifilis e nevoe să ai undeva *o rană — cît de mică —* pe unde să intre microbul.

3. *Sifilisul luat în pripă* și cu doftorii anume și îndestulător de tari, se *vindecă sigur*.

Cum se ia boala?

1. *Prin sărut.*

Dacă un sifilitic are răni în gură sau buze, sărută pe cineva sănătos și acela are o cât de mică sgârietură pe buze, față, mâini, e ușor să-i dea boala.

Și ca să vedeți ce ușor să ia boala să vă povestesc 2 cazuri.

a) Un copilaș frumos și tare ca piatra, fiul unui cârciumar era lăsat de părinții săi să fie mângăiat de orice mușteriu. Intr'o zi unul a binevoit a-l săruta pe ochi. Nu au trecut mai mult de 20 zile că apăru pe obrazul sărutat un *șancru sifilitic* vă închipuiți ce nenorocire și ce durere pe părinți când doftorul le-a spus boala. Și câte cazuri de acestea n'o mai fi!

Invățătura trebuie să fie aceasta:

Părinții să vegheze ca copiii să nu fie lăsați la cheremul nimărui.

Să n'aveți încredere în nimeni! *Nu lăsați copiii să fie sărutați!*

b) al doilea caz. E vorba de o bunică, care a trecut de 60 de ani. A sărutat-o nepotul ei, întors acasă din pribegie.

Vă închipuiți la vârsta ei să capeți *sifilis*.

După vre-o câteva săptămâni la locul sărutat a apărut un șancru sifilitic, darul pe care i l-a adus nepotul.

Uitați-vă și în fotografia de mai jos.

1. *Prin mușcătură.*

După-ce v'am deslușit chestiunea cu sărutul, ușor înțelegeți cât de repede se poate răspândi boala ast-fel.

Șancru sifilitic.

3. Tot așa și când un *sifilitic* cu răni în gură *suge* — după obiceul prost și periculos din popor — o rană. Ușor înțelegeți.

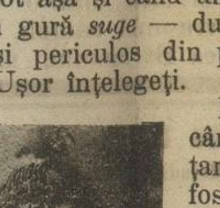

Rană sifilitică pe limbă.

Intr'o vară când eram la țară un copil a fost mușcat de un șarpe. O femee ce se găsea pe acolo a binevoit să-i sugă rana. Femeia era sifilitică, o îmbolnăvise bărbatul ei, întors nu de mult de la oraș. Copilul a căpătat sifilis.

4. *Prin pahare, vase de mâncare gamele, căni.* Să vă povestesc ce am văzut deunăzi.

Vine la mine să arate ce are în gât un bărbat de 28 de ani însurat cu 2 copii. Ce credeți că avea?

Uitați-vă la desemnul și fotografia de mai jos. Fundul gâtului și cerul gurei îngăurit din cauza sifilisului. Nu mai putea mânca și răsufla cum se cade. Acest părinte care are mare vină că nu s'a căutat și nu a păzit pe ai săi lăsând să bea toți ai casei dintr'un acelaș pahar a îmbolnăvit nevasta și copii. Era bolnav de doi ani.

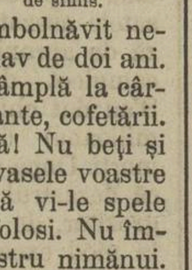

Cerul gurii mâncat de sifilis.

Acelaș lucru se întâmplă la cârciumi, hanuri, restaurante, cofetării.

Invățătură. Păziți-vă! Nu beți și nu mâncați decât din vasele voastre proprii sau puneți să vi-le spele bine înainte de a le folosi. Nu împrumutați paharul vostru nimănui.

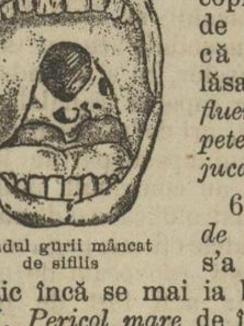

Fundul gurii mâncat de sifilis

5. Am văzut copii îmbolnăviți de sifilis pentru că părinții au lăsat să *sufle în fluere sau trompete cu cari s'au jucat sifiliticii.*

6. *Prin rufele de pat* pe cari s'a culcat un sifilitic încă se mai ia boala.

7. *Pericol mare* de îmbolnăvire e și *bărbieritul*. Foarte mulți bărbieri nu respectă ordinele sanitare date sau nu să pricep. Eu cunosc pe un doftor care a căpătat sifilis de la bărbier.

8. De aceea e bine ca fiecare să aibă dichisurile lui de bărbierit și să se ferchezuiască acasă la dânsul.

In numărul viitor am să continuu despre aceste lucruri. Să științi bine acest lucru. Nu uitați sfaturile medicilor! Fiți cu mare băgare de seamă! Gândiți-vă la sănătatea voastră și a copilașilor voștrii!

Dr. OD. APOSTOL.

Glume

MAI ZI ȘI TU!

Cică la un boier slujiau doi: un român și un țigan. Pe țigan la treabă nu-l prea zăriai, da la mâncare i-se băteau calicii la gură, nu alta! Intr'o zi mi-i chiamă pe amândoi la poruncă și începe boierul:

— Măi, care dintre voi a mânca o găină friptă?

— Eu, răspunde țiganul, care cum știm nu era rău de scârbă.

— Da o cinzeacă de rachiu care bea?

Eu, răspunse iute țiganul, în vreme ce românul, mai rușinos, vedea că-l ia baragladina pe dinainte.

— Măi, da știți ce? adaogă boierul nostru.

— Ce? fac amândoi.

— Cine mi-a umplea o bute cu apă?

Ei tac amândoi. Numai ce se întoarce țiganul la român:

— Auleu, *da mai zi și tu, măi!* Nu numai tot eu!...

DUREREA ȚIGANULUI

Se îmbolnăvise puradelul. Se rădica cortul în sus și sta toată șatra în văicărelele lui.

Da biata țigancă nu-și mai afla capul.

— Ce te doare frumosu' mamei, harhanghelul mamei!

— Au, au, ma doare toate, toate!

— Vai de mine, și de mine — ce te doare mamei, ce te doare.

— Toate mă doare, tot mă doare, numai bortele nasului nu mă doare — sfârși țiganul.

Țiganca atunci se rugă lui Dumnezeu.

— Haoleu, Doamne sfinte da doame să se facă trupul baiatului meu numai ciur și borte de nas să nu-l mai doară nimic sărmănelul!

Dela AL. VASILACHE 30 ani (*Orăștie Covurlui*) — PETRU GH. SAVIN

Oameni de bine

Aici dăm chipul D-lui Valodia Matiușev, notarul comunei Copaclia-Răzeși, jud. Cahul din Basarabia.

Valodia Matiușev

El este de origină moldovan-basarabean și de și tânăr în vârstă de 20 ani, este pătruns de datoria mare ce o are pentru ridicarea poporului din care s'a născut.

Muncitor și cinstit, lucrează din răsputeri pentru strângerea de fonduri în comună, pentru ridicarea unei școale.

C. C.

Clipe plăcute în ceasuri libere

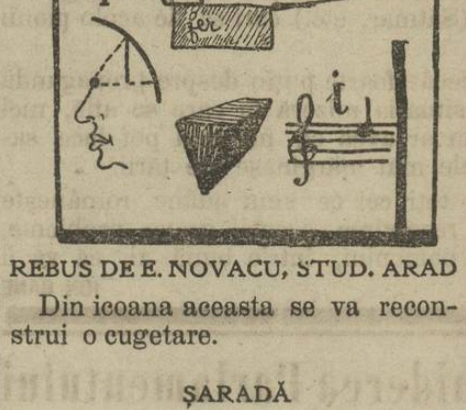

REBUS DE E. NOVACU, STUD. ARAD

Din icoana aceasta se va reconstrui o cugetare.

ȘARADĂ

de A. Bălan

Ce-i place omului?
Deși nu e gustat,
Nici bun de mâncat;
Nu e nici animal
Nici vegetal.
Cine poate fi el?
Precum și contrarul
Ce nu-i place omului?
Ghici ce-i?

Deslegările se primesc până la 14 Noembrie 1923, iar numele acelora cari au deslegat se vor publica în foae. Se vor da 3 premii:

1. Abonament la „Cultura Poporului" pe 6 luni.
2. Neamul Șoimăreștilor, roman de M. Sadoveanu.
3. Poezii de G. Coșbuc.

Deslegarea din No. 27

P	O	R	T
O	D	E	R
R	E	N	I
T	R	I	O

W	E	I	N
E	B	R	O
I	R	M	A
N	O	A	H

Au deslegat: Dșoara Lucia Colonel Bărbulescu, București; dd. I. Maxim, student Răstolțiul-deșert (Sălaj) N. P. Arcadian, Caracal; I. Petreuța. Arad; Caporal Popa Leonte, Tg.-Mureș; Preot I. Rafiroiu, Poiana Sărată (Trei Scaune); Elev Chiper V. cl. IV. Normală, Cluj; D. Dincă, București; V. Paidiu, Strehaia (Mehedinți); C. Gavrilițeanu, Piatra-Neamț; Marian Alexandru, elev. cl. VII. normală Oradea-Mare; Ion Blaga, sub notar Pișcolt; Mărioara Pop cl. V. liceu, Beiuș; V. Trancea, Strehaia (Mehedinți); Ana A. Pop, Cluj; Ionel Teodoru, elev Turda; Penescu, Cluj; Anton Schwarz, Panca (Storojineț). G. M. Niculescu, Piatra-Neamț; Const. Șerbănescu. Pănătău (Buzău); Preot I. Bencecan, Teș (Timiș); Pompiliu Petculescu Piatra-N.; Iosif Vințan, stud. Brad; C. Botezatu, Puești (Tutova); E. Novacu, Arad și S. Timofti, și D. Tăbacaru, Secueni (Bacău). Frida Nachman, Vijnița (Bucovina) și I. Proncenco, Tighina (Basarabia).

Au câștigat:

Premiul I: Chipul lui Șaguna în culori, dl. Virgil Paidiu, din Stehaia (Mehedinți).

Premiul II: Ion, roman de Liviu Rebreanu, d-ra Mărioara Pop, cl. V. liceală în Beiuș.

Premiul III: Povestiri de Ion Creangă, dl. C. M. Niculescu, str. Elena Cuza 41, Piatra-Neamț.

Primim spre publicare jocuri și de la acei cari ar voi să ne trimită.

TINERETUL CARE ÎMBRĂȚIȘEAZĂ NEGOȚUL ȘI MESERIILE. Gândul nostru este ca să încurajăm cât mai mult tinerul de la sate, tineret care îmbrățișează: negoțul și meseriile. In vederea aceasta rugăm pe preoți, învățători, cărturari de la sate și plugari, cari au copiii dați la școalele de agricultură, orice fel de meserie, comerț, să ne trimită fotografiile copiilor lor, fotografii care se vor publica în această foae. Se va scrie numele și pronumele copilului, din ce comună este, de câți ani și în ce școală este.

TRAIAN G. STOENESCU
avocat
București, Calea Șerban-Vodă 43.

Este știut de toți că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!
Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acții.
Furnisoare ale Curții Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22-12-14

CĂTRE OAMENII DE BINE. Rugăm pe preoții din sate, cum și pe învățători sau alți cărturari, să ne trimeată din satele lor chipul (fotografia) a celui mai bun gospodar, care a făcut fapte bune, fie pentru biserică, fie pentru școală sau alt-ceva, chipul acelui gospodar care e harnic, are gospodăria cea mai frumoasă, și se bucură de toată cinstea. Chipul gospodarului îl vom tipări în foae, ca să vadă miile noștri de cititori, pe oamenii cei de suflet, de inimă bună și de cinste. La fiecare chip (fotografie) se va adăuga numele și pronumele țăranului, vârsta, din ce sat este și pe scurt ce a făcut el în viață.

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7 50—25

BAIA DIANA
Camere cu abur și vane, precum și tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu extras de brazi.
CONTROL MEDICAL
Lloyd 1633 5 50—25

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 50—25

Dacă vrei bonboane bune cere
„MELISSA"
15-14 Telefon 648 și 665
Cluj — Calea Dorobanților 40 și 41-a

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 50—25

Pentru abonații noștri. Pentrucă știm că serviciul poștei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonații noștri că de câteori nu vor primi vre-un număr din ziar, să ne încunoștințeze prin o carte poștală ca numărul lipsă să-l trimitem din non.

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 50—25

4

Povestire în serile de toamnă

FATA DASCĂLULUI

de CONSTANTIN CEHAN-RACOVIȚĂ

In tovărășia acestora Trandafir sta aproape toată după amiaza în jurul biliardului. De aici treceau la crâșma lui Haim de pe ulița a doua, unde avea un vin de cotnar, roș ca sângele ce încălzea inimile. Vinul îl aducea în garafă, pe tavă, Sura, o fetișcană cu ochii negrii și umezi, cu fața și mânile albe. Era grăsulie și gâtu-i minunat și sânu-i plin. Sura zâmbea la fiecare vorbă, lăsa privirea ademenitoare și se lăsa chiar să fie strânsă de brațu-i moale ori alintată de bărbie, numai vinul să curgă prin pahare, să aducă garafe cu rubin una după alta. Haim, cu țicălie și c'un fes negru de catifea pe cap, îmbrăcat c'o haină lungă de lustrin, învechită, avea o odăiță din dos pentru lumea bună. O odăiță cu câteva sfeșnice de argint pe un scrin, cu o lampă de faianță atârnată, din bagdadie, cu tablouri în rame vechi dintre care și pe baronul Hirsch. Dela o vreme deschidea ușa încet și Gavril, țiganul surâzând și umilit, cu scripca în mână. El se uita la tovarășul cu cobza și începea un cântec în surdină, duios, apoi trecea la altul vesel: o chindie. Și Aspazia, acasă, îl aștepta pe Trandafir. Inserase de multișor și afară era o lumină ca ziua. Ea se plimbase ce se plimbase prin livadă, apoi dela o vreme sta pe banca din dosul casei de sub un măr. In liniștea nopții, gândurile o purtau prin tot trecutul ei. Și luna mare, palidă, gânditoare și ea, trecea pe cer ca o fecioară fără noroc, împrăștiind razele aurii ce cădea pe pomi, pe cărare, pe mânele Aspaziei, pe fața-i întristată. Oglinda zării albastre era așa de înaltă, așa de clară, încât stropi de diamante licăreau tot mai sus și mai departe cine știe unde, în infinit. O vrajă se cobora ca o visare peste pământul fermecat. Nici frunzele nu se mișcau, nici adierea nu mai venea de nicăiri, totul parcă rămăsese pironit în loc sub privirea imensă a lunei, privire melancolică de veacuri. Numai o pasăre cânta în plopul subțire, voind parcă să-și înalțe imnul de slavă pe-o rază ce nu mai avea sfârșit. Trilurile erau variate: aci murmura apa pe prund, aci fluera un flaut parcă. Și umbrele frunzelor pomilor cădeau ca niște pete somnoroase pe albul cărărei. Aspazia asculta și o doină din caval venită de departe. Un suspin i se furișă de pe buze. Ochii îi erau umezi. Ce bine era odată la casa părintească. Trăia și mama. Odăile nu mai erau triste ca acum. Divanurile largi acoperite cu țesături de mână; soba albă pe care erau așezate merele domnești; grinda cu cărți vechi; masa de lângă fereastră la care citea dascălul în ceaslovul cu slove chirilice; garderobul de nuc din odaia mare; scrinul din colț; fotografiile de preoți și preotese — tot neamul lor — în rame cu scoici; papucul lucrat în mărgele mici, colorate, în care ticăia ceasornicul de argint, cu cheiță, de buzunar; perdelele crohmolite; ștergarele întinse pe pereți ca niște aripi de flutur; scoarța țesută c'un păun pe ea; horbota cu păsărele dealungul prostirei albe de pe pat, până la cel mai neînsemnat lucru, avea farmec.

Ea nu a auzit vorbe grele și dureroase la părinți. Dascălul blajin își vedea de treabă pe lângă casă ori se ducea la biserică iar mama ei mereu zâmbitoare, cu ochii negri sub sprâncene arcuite și plină la față, nu o prindea vremea în loc de harnică ce era. Spre sărbători voie-bună și mai multă, atunci dascălul căra cu brațele lemne; își găsea de lucru prin tindă; aducea păpușoi în covată; grăunțile dintre degete curgeau ca boabele de aur; din gură îi eșiau snoave, încât măsa-i spunea: „Ia taci măi omule, că mâne curat nu ai ce zice când vor veni neamurile". Iar el tușia scurt, se scărpina după cap, dădea un rotogol de fum de țigară, răspunzând cu surâsul pe buze:

Foae verde alunică,
Baba mea e sprintenică,
Se 'nvârtește ca o curcă
Și adoarme lângă furcă...

Și limbile de foc se încolătăciau ca șerpii în cuptor. Tavalele erau pline cu plăcinte. In cuhne cald. Lumina lampei din părete părea mai veselă, iar pe drumuri, pe case, în ogradă, pe garduri, pretutindeni cădeau fulgii de omăt, alene, plăcut... Ori venea Paștile. Ce mai bucurie, ce lumină deosebită prin odăi, ce mai pregătire. Casa văruită de curând întinerea nu alta; brâele erau trase cu băgare de seamă pretutindeni; lucrușoarele așezate iarăși unde au fost sub acelaș farmec al liniștei. Și ograda înverzită și mugurii crăpau în ramuri.

Pe undele aerului veneau mângăeri blânde de undeva: un fior de viață proaspătă și fumurile albastre se înălțau de prin toate livezile. Inserarea aducea umbre pline de vrajă, amestecate cu sunetul aramei așa de duios, care chema lumea la denii. Și bătrânii satului, încovăiați de ani, pe fețele supte cu o lumină izvorîtă din lăuntrul ființii lor, bătrâni alături cu copii ori băetani ori fete, se îndreptau pe ulițele tăcute în spre biserica din deal, cuprinsă și ea de-un farmec neînțeles... Cum clipiau lumânările în feșnicile lustruite, cum tremura schinteia ca un gând în candelele roșii și cum în jurul icoanelor plutea ceva înălțător pornit din altă lume pe care noi nu o înțelegem. Piatra rece avea alt sunet sub pașii credincioșilor și o taină adâncă se cobora odată cu crucea adusă în mijlocul bisericii în Joia-mare.

Luminile se aprindeau în mânele bătătorite de muncă, lumini de credințe se aprindeau în sufletele acele curate și în ochii dascălului, în glasul lui de la strană, în gestu-i, se resfrângea evlavia. Și acasă mama ei, în cuhne, în Vinerea-Patimilor, scotea cozonacii și păștile din cuptor. Și trecea și Sâmbăta dureroasă cu Isus în mormânt până ce se apropia miezul nopții, cu Invierea... Atunci...

— „Aspazio!" se auzi glasul aspru al lui Trandafir. Ea tresări din gânduri. Se duse în casă. El era beat. Cum o văzu se oțărî la față, încruntându-și sprâncenele:

— Unde-ai fost?

— In livadă.

— Hm! De ce n'ai rămas în râmnic?

— E și te culcă. Vai și amar de capul tău!...

— Eu? Ce vorbă e aiasta? Ci eu sunt fleandura dintâi?

— E mort și lasă-l în pace.

— Ci par'că eu nu știu că te gândești mereu la el? Ce eu sunt prost? Mă urăști. Uită-te țintă în ochii mei... Mă urăști...

— Trandafire!...

— Scârnăvie! Păcătoasă!

— Omule!...

— Ai vrea să piei mai repede. Să mă duc după dânsul. Să scapi de mine. Dar nu, eu am să trăesc. Hm! Tu ai să crapi! Nu vezi că ești ca o stafie.

— Așa zile...

— Să se sfârșească. M'am urît de tine. Scorpie! Ce plângi? Atâta știi...

— Viața mea... murmură printre lacrimi Aspazia.

— A ta? Hm! Dar a mea cu o cucuveancă? Pleacă! Ți-am spus de atâtea ori să-ți iei lumea în cap, să nu te mai văd, nenorocită!

— Din căsuța părinților mei?

— Am să dau foc să nu mai rămâe nimic.

— Ești în stare, ticălosule!

— Nemernico, mai spune odată! Am să-ți crap capul! Eși afară! Și puse mâna pe scaun.

In clipa asta copila se trezi din somn, plângând: mamă!

Aspazia pe prispă își ștergea ochii. Luna o învăluia în razele ei palide. Privighitoarea tot mai cânta în plopul din livadă. O stea se desprinsese de pe cer. Era poate a fetei dascălului. Și o viață se prăpădea încet-încet fără să știe nimeni decât liniștea nopții și florile din grădină...

ISTORIA ROMÂNILOR

ŞTEFAN-CEL-MARE

II.

Mateiu Corvinul, regele Ungariei, isprăvise cu Bohemia şi acum se putea gândi să-şi răzbune împotriva lui Ştefan pentru năvălirea acestuia în Săcuime şi să pună chiar Domn în Moldova pe Petru, care îi jurase supunere. In Transilvania nobilimea făcuse răsculare împotriva lui Mateiu, care veni ca un trăsnet dela marginea apuseană a ţării lui şi în câteva luni, răscoala a fost înăbuşită şi fruntaşii răscoalei, câţi putură scapa de sabia călăului, fugiră în Moldova şi Polonia. Cu ocaziunea acestei răscoale Mateiu află, că Ştefan i-a dat ajutor — un nou motiv de-a ataca pe acest Voievod neastâmpărat şi de-a-l înlocui cu ascultătorul Petru.

Ştefan, care se aştepta la atacul lui Mateiu, se pregăti după felul obişnuit al Românilor de pe acele vremuri, când duşmanul încerca să calce pământul strămoşesc. Colibele satelor, pe unde avea să treacă duşmanul, fură arse, locuitorii se adăpostiră în munţi, iar trecătorile le umplură cu copaci uriaşi ai codrilor moldoveneşti.

Mateiu îşi mărise oastea, cu care venise pentru înfrângerea răscoalei din Ardeal, cu un mare număr de ostaşi unguri şi saşi, încât ajunsese să numere la patruzeci de mii de oameni, cum povestesc cronicarii acelor vremuri. El intră, la începutul lui Noembrie 1467, prin pasul Oituzului în Moldova. Cu foc şi sabie îşi făcu drum spre Trotuş, pe care îl găsi pustiu, tot aşa Bacăul, Romanul. In sfârşit ajunge la Baia, oraş vechiu întemeiat de Saşi încă înainte de descălecatul Moldovei. Aici erau case de peatră de-ale negustorilor bogaţi, cari mijlociau comerţul între Orient şi Bistriţa din Ardeal şi între ţările apusului şi Moldova. Dar şi acest oraş era pustiu. Era frig, căci începuse iarna, care în Moldova cu faţa spre crivăţul Rusiei e mai grabnică. Soldaţii lui Mateiu şi el însuşi făcură popas în acest oraş, în care casele de peatră erau un bun adăpost al mai marilor oastei iar soldăţimea în casele de lemn ale Românilor. Popasul le-a prins bine, căci în drumul lor spre Baia fuseseră adesea hărjoliţi de cete de Moldoveni. Mare fudulie îi stăpânia pe Unguri, cari credeau că Ştefan s'a ascuns, de frica lor în bortă de şoareci. După odihna meritată în acest oraş, sperau să ajungă fără multă greutate la **Suceava,** pe atunci capitala Moldovei, pentruca stăpânind şi acolo să pună mâna pe întreaga ţară.

Ungurii şi Saşii se puseseră pe veselie: mase încărcate cu pâne albă moldovenească, sferturi întregi de boi şi vânat doborît prin pădurile împrejmuitoare ale drumurilor către Baia. Nu lipsiau nici alte bunătăţi aduse în carele mari, cari întovărăşiseră armata în drumul ei din Ardeal până în inima Moldovei. Inchinau cu păharele pline sperând să înfrângă pe opincarii, cari nu a avut curajul să dea faţă cu ei.

Dar judecata lui Dumnezeu era aproape. Pădurile din jurul Baiei erau vii, căci mii de opincari moldoveni, înarmaţi cu ghioage, suliţi, arcuri cu săgeţi, topoară şi paloşe aşteptau semnul Domnului lor, ca să prefacă ospăţul unguresc în pomană de morţi. In seara de 14 Decembrie, un Ungur pripăşit de mai de mult prin Moldova vesti pe ceice se veseliau, că moartea pândeşte în jurul Baiei. Se luară numai decât măsurile de apărare: în jurul locuinţei regelui Mateiu se strânse în grabă o gardă de câteva sute de soldaţi, pe la marginile oraşului se aşezară trupe de pază. Nu trecuse mult din noapte, şi chiote înspăimântătoare făceau să tremure văzduhul: erau Moldovenii, cari cu armele în mână, mulţi cu făclii de răşină năvăleau cu setea de răzbunare în suflete să pedepsească pe veneticul, care a îndrăznit să le batjocorească vatra strămoşească. Cerul se lumină dintr'odată de o lumină mare, produsă de focul caselor aprinse, iar pe străzile înguste din mijlocul oraşului se încinse o luptă îngrozitoare. Ungurii şi Saşii, mulţi buimăciţi de beutură, căutau să se apere, să scape, dar cădeau ca firele de iarbă sub coasa cosaciului. Iată cum arată cronicarul polon Dlugos sfârşitul acestei lupte: „... şi au ţinut bătaia amestecată până în revărsatul zorilor (15 Decembrie). Iară căzând mulţi dintre Unguri şi mai mulţi sodomindu-se de flacări, craiul Mateiu, rănit pe trei locuri, dar nu de moarte, ca să nu cadă în mânile Românilor, pe o targă a fost scos din locul bătăii. Partea oştilor ungureşti ajungând în munţi şi aflând drumurile îndesite cu copaci tăiaţi de Moldoveni, au ars carăle şi ce era în ele şi îngropând în pământ 500 de bombarde (puşti mari), ca să nu se poată folosi Moldovenii de ele, au scăpat cu fuga în Ardeal. Prin facerea de bine a unui Român au scăpat craiul Ungariei, de nu s'a prins sau nu s'a tăiat, pe care Român Ştefan-Vodă l-a pedepsit cu moarte, dupăce a aflat înşelăciunea. Spun, că zece mii de Unguri au perit în bătaia aceea. Steaguri milităreşti vreo câteva s'au prins, pe cari le-a trimis Ştefan-Vodă în semn de biruinţă craiului (polon) Cazimir. Ştefan-Vodă şi oastea lui mare pradă, corturi, cară şi bombarde au dobândit."

Am dat anume vorbele cronicarului polon, căci scriitorii unguri de pe vremea lui Mateiu şi de după aceea se laudă, că Mateiu a învins pe Ştefan. Despre acest neadevăr scrie un alt autor străin: „Tocmai de ruşine întunecarea istoriei este aceasta, fie de Unguri sau de Poloni stăruită."

Petru, celce râvnia după tronul, Moldovei, a scăpat în Polonia, de unde s'a reîntors în Ardeal. Ademenit prin cărţi mincinoase a îndrăznit să vină în Moldova, unde a fost prins şi omorît.

Tot Dlugos ne mai spune, că Ştefan nu s'a mulţumit cu bătaia dată lui Mateiu la Baia, ci „a intrat în Ardeal numai cu 1800 de călăreţi, şi iute ca fulgerul, multe rele au făcut, apoi încărcat de pradă s'a întors acasă." Iar cronicarul român, Miron Costin, scrie: „Nu după multă vreme au încetat vrajba între Mateiu craiul şi Stefan-Vodă, căci acela a dăruit două cetăţi lui Stefan, adecă Cetatea de Baltă şi Ciceul."

Deodată cu cetatea Ciceului din partea de miazănoapte a Transilvaniei i-a mai dăruit şi vreo şasezeci de sate. Ştefan, care totdeauna căuta să mulţumească lui Dumnezeu pentru ajutorul, ce i-l da, a întemeiat în **Vad,** unul din satele acestea, o mânăstire aşezând în ea şi un episcop român, care să păstorească partea aceasta a Ardealului românesc. Episcopia aceasta a încetat cu vremea din cauza asupririlor îndreptate de mai marii Ungurilor împotriva bisericii româneşti, dar ea a reînviat acum în zilele regelui nostru Ferdinand, avându-şi episcopul cel nou, urmaş al episcopilor lui Ştefan, reşedinţa în Cluj.

VICTOR LAZĂR

Gospodărie

Vacile în jug

Şi la noi se obişnueşte, cu toate că nu pretutindeni, să se pună vacile la jug, dar numai în gospodării mai mici, unde lipsesc boii. In Germania, pun vacile la jug şi în gospodării mari, unde au cai şi boi destui pentru a căra cu ei. Agricultorii germani zic că e bine ca *toate* vacile să fie deprinse la jug, dar să nu munceşti cu ele mai mult de un sfert, mult o jumătate de zi. Iată pentru ce zic că e bine:

1. Pentru *vaci:*

a) au poftă mai bună de mâncare, aşa că mistuie mai bine;

b) muşchii vacii se întăresc. Ea fată mai uşor şi nu lapădă mai niciodată;

c) devenind mai puternice, sunt şi mai sănătoase şi nu se îmbolnăvesc aşa de uşor.

2. Pentru *plugar:*

a) câştigă animale de muncă;

b) şi dacă dau lapte mai puţin, dar e mai gras.

Să le punem deci la jug, dar nu la muncă prea şi nici prea îndelungată. Şi iarna să le punem la muncă, să nu se desveţe.

PENTRU ABONAŢII NOŞTRI CARI AU ÎNTÂRZIAT CU PLATA

Avem foarte mulţi abonaţi — mulţi de tot — cari încă n'au plătit suma ce datoresc pe jumătate de an până la 1 Octombrie 1923.

Nu ne putem închipui că ar fi cineva de reavoinţă, dar fiecărui ise pare o sumă aşa de mică şi o mai poate amâna. In realitate nouă ni se aduc mari pagube de sute de mii de lei, căci, să nu uite fiecare că picătură cu picătură se adună marea.

In vremurile acestea prea grele de lipsă de hârtie şi scumpete a tiparului, foaea noastră cheltueşte cu fiecare număr o avere, care o punem de o dată, în credinţa ca fiecare pe urmă va aduce picătura lui de obol, ca să o putem aduna la loc.

E o destăinuire a noastră adevărată şi credem că acei cari ne citesc nu ne vor răsplăti cu rău, când noi le dăm inimă curată, gând bun, sfaturi folositoare şi mai presus de toate slovă cinstită românească.

Oricine poate vedea sacrificiile pe care le aducem la această foae şi noi nu cerem altă ceva de la abonaţii noştri de cât o neînsemnată sumă de bani ce fiecare ne-o datoreşte, sumă atât de mică, în cât o cheltueşte săteanul pe un kgr. de rachiu iar târgoveţul pe un litru de vin.

Pentru uşurinţă am alăturat în foae câte un mandat poştal, rămând ca fiecare să-l scrie.

Şi nădăjduim că rugămintea noastră nu va fi în deşert.

Ştiri de pretutindeni

CINE NE SCRIE. Zi cu zi la „Cultura Poporului", se adună cei mai de seamă scriitori şi oameni de ştiinţă ai neamului nostru.

Suntem prea mulţămiţi sufleteşte a număra printre acei cari ne scriu şi pe învăţatul profesor universitar dela Bucureşti, — d. S. Mehedinţi. De asemenea în rândurile noastre a venit şi cunoscutul scriitor d. Dr. Horia Petre-Petrescu, secretarul despărţământului Astra din Sibiiu, scriitor care se iscăleşte Ilie Marin.

De la studenţii romani din Jugoslavia. Directorul ziarului nostru, dl general Petala, a primit această telegramă:

„Studenţimea română din Jugoslavia, întrunită, azi 13 Octomvrie c. în Timişoara, vă exprimă mulţumirile de recunoştinţă pentru dragostea cu care aţi îmbrăţişat cauza romanilor din Banatul din Jugoslavia. Delegatul studenţimii: Ardeleanu."

Marea organizaţie de spionaj în Ardeal. Acum un an siguranţa generală din Cluj a luat cunoştinţă că în Ardeal, ofiţerii de origină saşi, din armata română, fac spionaj şi că din timp în timp primeau, sume mari din Viena, mai ales în dolari.

Siguranţa a urmărit firul acestei afaceri de spionaj şi după un an de muncă a fost în stăpânirea unor fapte de mare în semnătele.

Siguranţa din Sibiu a arestat doi căpitani anume d. Wildma şi Captel, asemenea şi cea din Braşov a arestat pe dr. Ion Koppony, şi pe arhitectul Gusbett.

Amândoi s'au opus arestării, mai ales Koppony, care a fost găsit aseară în birtul „Gabell" şi care a spus că a mai fost arestat şi nu i s'a găsit nici o vină.

In adevăr, el a mai fost arestat anul trecut şi ţinut vre-o 50 de zile dar a fost eliberat şi pus numai sub privighere.

Organizaţia de spionaj e răspândită în întreg Ardealul şi sunt de aşteptat încă multe arestări.

O încercare de omor. Un ticălos, săptămâna trecută, a vrut să curme viaţa dlui Rosenthal, directorul ziarelor „Dimineaţa" şi „Adevărul". Pe când directorul se întorcea noaptea târziu de la biroul său unde muncea mereu, a fost aşteptat de către un aşa zis „avocat" în realitate un criminal, şi la otelul Bulevard din Bucureşti, a fost lovit în cap cu un baston de fier. In stare de tot gravă dl Rosenthal se află în spital, pe un pat de chinuri şi suferinţi.

Ziarul „Cultura Poporului" adânc mâhnit, vestejeşte cu toată indignarea fapta unui ticălos.

Un pungaş în haine de ofiţer de marină. La poliţia din Timişoara, săptămâna trecută, s'a prezentat un domn foarte luxos, îmbrăcat în haine de marină, dându-şi numele: că-l chiamă Marinescu. Ca ocupaţie zicea că-i inginer în slujbă la Curtea Regală şi că a venit să facă ultimile pregătiri în vederea vizitei Familiei Regale la Timişoara.

Pentru a câştiga încrederea şi sprijinul poliţiei, a scos din buzunar o telegramă dând-o unui subcomisar, cu rugămintea să o dea prefectului de poliţie, pentru a fi trimisă la destinaţie.

Pungaşul spunea că telegrama nu e aşa de urgentă, şi poate rămânea pe a doua zi. A doua zi subcomisarul o dădu prefectului. Telegrama avea următorul cuprins: Cabinetul Curţii Regale, Bucureşti, pentru primirea M. Sale în înţelegere cu autorităţile, am luat toate măsurile, Marinescu.

Prefectul a rămas foarte mirat de oarece nimeni nu-i anunţase sosirea Regelui, nici prefectului de judeţ. Autorităţile locale nu ştiau nimic despre faptul că Curtea Regală ar fi trimis pe un oarecare, să facă pregătirile în vederea sosirei Regelui şi cu nici un Marinescu. Autorităţile n'au luat nici o măsură pentru vizita Regală.

Prefectul de poliţie a fost pus îndată în curent că are în faţă un pungaş ordinar. A început cercetările şi în scurt timp s'a dovedit că pungaşul, cu o linişte de neînchipuit, a colindat pe la toate instituţiile financiare din Timişoara, prezentându-se ca ofiţer de poliţie şi adunând parale şi donaţiuni pentru monumentul eroilor căzuţi în războí.

Poliţia nu l-a mai putut prinde pe excroc, de oarece chiar în seara din prima zi a venirii lui a plecat, aşa că adouazi era prea târziu.

Un cerşitor care trăia boereşte. Poliţia din Bucureşti a ridicat de pe stradă un cerşitor bătrân în vârstă de 68 ani. Condus la poliţie s'a găsit asupra lui suma de 24 mii lei, în căptuşeala hainei. El locuia şi lua masa la hotel.

Congresul Sfaturilor negustoreşti. La 26—27 Octombrie se va ţine în Bucureşti congresul Sfaturilor negustoreşti din întreaga ţară.

Congresul se va ţine probabil în Palatul Camerii de Comerţ.

Au venit nopţile lungi de toamnă... Şi tu sătean care stai în odăiţa-ţi mică prietina lămpei de cinci focuri, şi tu cărturar de ţară care asculţi picăturile reci de ploae şi cum suspină vântul în streşină, şi tu muncitor sărac al târgului, în păreţii străini căci nu sunt ai tăi, şi tu student, frate al luptei şi cu foamea, ce puteţi face altceva mai bun, de cât să citiţi „Cultura Poporului"? Şi nu e de-ajuns numai atât. Indeamnă pe toţi din juru-ţi să-şi plece ochii asupra ei, şi îndeplineşti o faptă vrednică, dacă neştiitorului de slovă, îi îmbogăţeşti mintea, ascultându-te ce-i grăeşti din „Cultura Poporului". Prin „Cultura Poporului" se va alunga întunericul neştiinţii atât de dăunător ţării noastre.

Monumentul lui Spiru Haret. Un mare român, care a ajuns să fie şi ministru, toată viaţa cât a trăit-o şi-a închinat-o nevoiei şcoalelor, de aceea cu drept cuvânt a fost numit „Omul şcoalelor". El a luptat din răsputeri pentru luminarea satelor şi ridicarea şcoalelor din vechiul regat, cu vreo 35 de ani în urmă, precum şi înfiinţarea de Bănci populare, pentru a scăpa pe ţărani din ghiarele cămătarilor străini. Spiru Haret a murit cu câţiva ani înaintea războiului din 1913. Pentru sufletul lui cel mare, pentru meritele sale patriotice, pentru lupta care a dus-o să vadă ţărănimea scăpată de întunericul minţii, ca o pioasă recunoştinţă, dobrogenii în luna aceasta i-au ridicat un moment măreţ în oraşul Tulcea.

Descoperirea unei organizaţii de spionaj în Bucovina. Comandamentul militar din Cernăuţi, a descoperit firul unei mari organizaţii de spionaj.

Au fost găsiţi vinovaţi şi arestaţi: 3 plutonieri, un agent de siguranţă, un student şi câţiva civili. Toţi arestaţii au fost trimişi la Bucureşti, pentru a fi cercetaţi.

Ce-a născocit un inginer rămân care trăeşte în America. Dimitrie Ivanovici este inginer şi trăeşte în ţara Canada din America de Nord, într'un oraş pe malul fluviului San Laurenţiu.

Această apă îngheaţă iarna şi împiedică astfel comerţul. Românului nostru i-a trăsnit un gând, după multe socoteli şi chibzueli:

Să facă nişte diguri (ziduri) cari să îngusteze cursul apei şi să mai împiedice curenţii de apă rece ce vin dela miază-noapte şi grăbesc îngheţul. Apoi să treacă nişte curenţi electrici prin apă în vremea gerului. Făcând încercare, a izbutit să scape portul de prinsoarea sloiurilor şi aşa vapoarele au venit în tot timpul iernii.

Societăţile de vapoare şi marii comercianţii sunt de tot mulţumiţi de descoperirea inginerului român Ivanovici, care face cinste ţării noastre în depărtata America.

Luptă între jandarmi şi bandiţi. O puternică poteră urmărind o bandă de hoţi de vite în satul Nemet, din judeţul Bihor, bandiţii, vre-a 20 la număr, înarmaţi cu puşti şi revolvere s'au retras într'o pădure din apropiere de unde au deschis un foc viu împotriva urmăritorilor.

Jandarmii au înconjurat pe tâlhari, răspunzând la rându-le cu focuri de armă.

Lupta a durat mai bine de trei ceasuri. Au căzut răniţi din amândouă părţile.

In cele din urmă jandarmii au reuşit să aresteze 7 bandiţi, între cari şi şeful bandei, Ion Onuţ.

Hirotoniri. In săptămâna trecută P. S. S. episcopul Nicolae al Feleacului, Vadului şi Clujului a hirotonit întru preoţi pe candidaţii Constantin Cotuţiu pentru Mărişel, Emil Felea pentru Bedeleu, Ion Suslov pentru Vereşmort, Onisim Rus pentru Dangăul mare şi Andrei Giurgiuca pentru Curtuiuş toţi din eparhia acestei Episcopii.

Groaznica nenorocire de automobil. In seara zilei de 11 spre 12 Octombrie, pe când automobilul ministerului de lucrări publice care pornise din Giurgiu cu d-nii V. Voiculescu, director la ministerul de lucrări publice, M. Constantinescu, arhitectul şef al judeţului, dr. Ariton Theoharide şi Al. Coşoi, se afla în plină viteză pe soseaua Comana-Bucureşti, în dreptul satului Crucea de Piatră, la o cotitură, automobilul s'a răsturnat în şanţ.

Directorul V. Voiculescu a fost prins sub maşină şi ucis pe loc. Arhitectul Constantinescu grav rănit şi în agonie, iar ceilalţi cu răni grave la cap şi trun

Congresul călugăresc. In ziua de 8 Noembrie anul acesta va avea loc congresul călugăresc la mânăstirea Cernica de lângă Bucureşti. Călugării care doresc să aibă informaţii asupra acestei adunări, se vor adresa Ieromonahului Dionisie Lungu, calea Moşilor 161, la societatea „Crucea."

Mare foc în Reşiorii-de-Verde. La moara Anghelescu şi Buzarnicki, săptămâna trecută, într'o noapte, a izbucuit un mare foc.

In mai puţin de o oră clădirea morii care se compunea din patru rânduri, a fost cuprinsă de limbi de foc. Focul cu tot ajutorul dat de pompieri, a durat 5 cinci ceasuri. Pagubele se urcă la suma de 10 milioane de lei.

REDACŢIONALE. Toţi acei cari au trimis şi trimit articole la foaea noastră, să aibă răbdare, căci, pe rând, ca la moară, li se vor tipări articolele; bine înţeles dacă vor fi bune.

Elevii români numai încap în licee. Cu ocazia înscrierilor la liceele româneşti din Ardeal s'a prezentat anul acesta un număr atât de mare de tineri încât jumătate dintre ei nu au putut fi primiţi.

La Cluj, spre pildă, foarte mulţi elevi au fost nevoiţi să-şi caute loc la alte şcoli, ne mai găsind loc la cele româneşti.

Cazul acesta a fost adus la cunoştinţa d-lui ministru al şcoalelor cu rugămintea să se prevadă în noul buget înfiinţarea unui nou liceu românesc de băeţi la Cluj.

Răsplată. Prea Sfinţitul Episcop Nicolae cu prilejul praznicului punerii şi sfinţirii petrii a Catedralei din Cluj în Octombrie, crt. a răsplătit cu brâu roşu pe următorii preoţi: Ion Sălăgian paroh în Idicel sat; Dorifei Suteu, profesor de religie în Târgul-Murăş; Remus Roşca, paroh în Trăznea; Vincenţiu Orăsan, paroh în Agârbiciu; Gheorghe Suciu, paroh în Cojocna; Nicolae German, paroh în Rohia; Candin Suciu, paroh în Măgina şi Laurenţiu Curea, secretarul consistoriului diecesan.

Plângerile românilor din Jugoslavia. Gazetele scriu: că ministrul român de la Belgrad a cerut guvernului jugoslav să împlinească dorinţele poporului român din Jugoslavia.

Ministrul român, înşirând toate plângerile românilor, a cerut între altele să se deschidă toate bisericile şi şcoalele româneşti închise, iar reforma agrară să se facă după dreptate. Până în timpul de faţă pământul s'a împărţit numai sârbilor, iar românilor nu li s'a dat nicăiri, nici măcar un petic de pământ. In România însă, pământul s'a împărţit după dreptate, atât românilor, cât şi celor de alt neam şi aşa dar şi sârbilor. Se crede, că guvernul jugoslav va face însfârşit dreptate şi românilor aflători în Jugoslavia.

Expoziţia de cai. Duminecă trecută s'a deschis o expoziţie de cai, în comuna Roşeţu, din judeţul Brăila, organizată de ministerul agriculturii.

S'au dat premii în bani în sumă de 12 mii de lei, precum şi medalii de aur, de argint şi de bronz.

Medalii de aur au primit: una d. C. Lucasevici, din Urleasca, fost ministru şi Griguţă N. Filipescu, deputat, din Filipeşti pentru produsele lor.

Au vorbit d-nii Şt. Ignat, Gh. Lucasevici, dr. Drăghiescu şi Profiriu, cari au arătat însemnătatea mare ce o au astfel de expoziţii, sfătuind pe săteni să vie în fiecare an cu produsele lor la expoziţie.

Au lat parte şi mai mulţi intelectuali din Brăila.

8 miliarde mărci un dolar. La Berlin s'a cotat o liră sterlină 35 miliarde; un dolar 8 miliarde, coroane austriace 100.000.

Când vrei să baţi pe altul. Locuitorul Ion Coman din Buzău, aflându-se la câmp pe teritoriul comunei Bucu-Ialomiţa, s'a întâlnit cu săteanul Ghiţă Marinescu şi tatăl acestuia cu care era în ceartă. Fără nici un motiv Coman s'a repezit şi a luat o armă centrală din mâna lui Marinescu pentru a lovi pe tatăl acestuia; arma fiind încărcată şi Coman atingându-i coşul, s'a descărcat lovindu-l în piept, din care cauză Ion Coman a murit pe loc. Iată de mult ori ce păţeşte omul, când vrea să se răzbune pe altul.

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulţi cari ştiţi să puneţi pe hârtie gândul vostru, aşa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiţi a spune lucruri bune, — ca să învăţăm şi noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieţi pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaştem de aproape, vrem să vă spuneţi şi voi păsurile voastre, cum mai este prin sate şi cum aţi dori să fie. Şi vorbind un sătean din Basarabia, şi altul din Banat, şi altul din Bucovina, şi altul din Ardeal şi altul din Dobrogea, ne vom cunoaşte mai bine şi ne vom iubi mai mult.

Cea mai mare decoraţie franceză. Legiunea de onoare a fost dată unei ţărance văduve de 74 ani, care în timpul războiului şi-a condus singură gospodăria. A avut 14 copii, dintre cari 5 au murit pentru Franţa.

Bancă populară în Capitală. Duminеca trecută în strada Agricultori No. 48 s'a înfiinţat o Bancă populară pentru „Incurajarea micilor industriaşi".

Ce a păţit M. S. Regele la Vişeul de jos. Se ştie că M. S. Regele a vânat zilele trecute cerbi pe muntele Faina din Maramureş. Aici toată corespondenţa venea prin oficiul poştal Vişeul de jos, cel mai apropiat. Primind corespondenţa nu odată M. S. a văzut că telegramele vin cu mari întârzieri, şi într'o limbă de neînţeles. Curios de cum funcţionează oficiul poştal, M. S. a vrut să vadă în persoană personalul oficiului.

Terminându-se vânătoarea M. S. a venit la oficiul poştal cerând să i se prezinte dirigintele.

Dar dirigintele era dus după interesele sale personale. In oficiu nu se găsea de cât două domnişoare unguroaice pe care M. S. le-a întrebat pe româneşte dece întârzie telegramele.

In loc de orice relaţiuni, domnişoarele răspund M. S. „Nem tudok románul, csak magyarul beszélek, (nu ştim româneşte; numai ungureşte vorbim)".

Acest răspuns a nemulţumit pe M. S. care a cerut primpretorelui, (subprefectului) prezent la această scenă, să ia măsuri de înlocuirea funcţionarelor cu alţii cari ştiu limba română, şi să raporteze „din Inalt Ordin" autorităţilor superioare cerând luarea de măsuri.

Ziare noui. In ziua de 15 Octombrie la Bucureşti, a apărut un nou ziar „România", organ al partidului naţional-român; tot în Capitala ţării a mai eşit un ziar „Plutus", care se ocupă cu chestiunile economice şi industriale ale ţării. Iarăşi semne bune.

Ziua naşterii Prinţului Carol. La toate bisericile din ţară, Marţia trecută în 16 Octombrie, s'a oficiat o slujbă religioasă, cu prilejul sărbătorirei zilei naşterii a A. S. Regale principele Carol. Principele s'a născut în 1893, şi a împlinit 30 ani. Şi noi alături cu toată suflarea românească, îi urăm: sănătate şi ani mulţi şi fericiţi.

Mari furturi de vite. Furturile de vite se ţin lanţ în jud. Dorohoi.

Aşa, în comuna Bivol, hoţii într'o singură noapte, au furat din grajdul săteanului Adam Horodincu doi cai, iar de la săteanul Gheorghe Const. Gavril, din aceeaşi comună au furat un cal şi o iapă.

Un alt furt îndrăzneţ s'a făptuit în comuna Avrămeni.

Aci s'a furat de către hoţi un mare număr de cai sătenilor Gheorghe Gheorghiu, Neculai Baciu şi alţii. Hoţii încă n'au putut fi prinşi.

Bandiţii atacă o poştă rurală. Factorul poştal Chirica Neculai pe când venea de la oficiul poştal din Darabani jud. Dorohoi cu căruţa poştei spre Hudeşti, trecând prin pădurea Conceşti, a fost atacat de 3 hoţi. Bandiţii după ce l-au bătut pe poştaş l'au jefuit de 20 mii de lei.

Expoziţie. In târgul Lipcani din judeţul Hotin s'a ţinut o expoziţie de animale.

S'au dat premii în bani, în sumă totală de 15.700 lei precum şi medalii şi diplome de încurajare.

S'au dat 42 premii în bani.

Spargerea unei biserici. Răifăcători prin scoaterea gratiilor dela o fereastră, s'au introdus în biserica din satul Leucuseşti (judeţul Fălticeni,) furând scoarţele evangheliei care era legată în aur şi împodobită cu pietre scumpe. Ticăloşii, se ating şi de cele sfinte!

Vizita „Astrei" la Bucureşti. In zilele de 27 şi 28 Octombrie s'a hotărât ca societatea „Astra" din Ardeal să facă o vizită culturală în Bucureşti. Comitetul „Caselor Naţionale" a chemat comitetul pentru a fixa programul primirei membrilor „Astrei" cari vor fi în număr de una mie.

Cât costă o pâine. O pâine costă în Germania cu începere dela 10 Octombrie c. 76 milioane de mărci.

Care articole au exportul liber. Guvernul ţării a încuviinţat exportul (eşirea peste graniţă) fără nici o autorizaţie (învoială) specială la: seminţe de muştar negru, de rapiţă sălbatică şi de rapiţă de primăvară; apoi: zdrenţe de lână, carnea de cal şi măgar, pieile de miel, de berbeci şi de oi tunse, coarnele, copitele, maţele uscate şi sărate, burţile, beregăţile, seminţele de trifoi, de mac, de anison şi de dovleac (bostan), rogojinile, măturile, cleiul, papul de cizmărie, sticlăria fabricată la noi şi ipsosul La toate acestea se vor plăti numai taxele legale.

Şcoala de misionare din Văleni. Primim: Domnule Director, Vă rog a anunţa că dela 1 Noembrie se deschide la Vălenii de Munte Şcoala de misionare naţionale şi morale, înfiinţată de mine pentru a complecta şi armonisa cunoştinţele căpătate în liceu, ori de se urmează Universitatea ori nu. Elevele au bursă de o mie de lei pe lună. Nu vor avea să se plângă de întreţinere.

Primiţi, vă rog, mulţumirile mele pentru această înştiinţare. N. Iorga

Sfaturi şi reţetă dau contra 7 Lei trimişi prin mandat poştal tuturor care doresc a se lăsa de urâtul obicei al fumatului. M. MIHĂILESCU, Strada Bucureşti 70. SLATINA OLT.

De-ar fi şi la noi aşa, ce bine ar fi! „Foaia Poporului" din Cleveland (Statele-Unite) scrie că soţia noului preşedinte al America, Coolidge, cârpeşte şi acuma ciorapii bărbatului ei şi ai copiilor. Cu toate că a ajuns la cea mai mare cinste şi domnie, nu i ruşine şi nu se retrage de lucrul casei: de cusut, de cârpit şi altele. Ce zic la asta unele din doamnele noastre?

O groaznică explozie la Varşovia. Cu câteva zile în urmă s'a produs o îngrozitoare explozie la pulberăria armatei din oraşul Varşovia din ţara Poloniei. Sunt victime 28 de morţi, 48 grav răniţi şi 110 uşor răniţi. Autorităţile civile şi militare, care au deschis o cercetare, au aflat că e vorba de o faptă criminală.

Nenorocire. Săptămâna trecută, o nenorocire s'a întâmplat pe teritorul comunei Bechea, jud. Covurlui. Un aeroplan pilotat de sublocot. I. C. Constantinescu, plecat de la grupul de aviaţie din Tecuci spre Galaţi, a suferit o pană la motor.

Aeroplanul s'a prăbuşit în viile boereşti de lângă Bechea. Sătenii văzând nenorocirea au venit să de ajutoare. Aviatorul rănit la cap a fost scos de sub sfărâmături, şi dus la spitalul din Bechea.

Preţurile la Moscova. Un străin venit de curând din Rusia spune că viaţa în Rusia este încă foarte scumpă. Astfel la începutul lunei Septembrie dolarul a fost egal cu 735 milioane ruble, iar pe la sfârşit a ajuns la 435 milioane ruble.

O sticlă de bere costă 100 milioane ruble, un ceai 35 milioane ruble, un funt de struguri 60 milioane ruble, un ou fiert 5 milioane ruble, o cutie de ţigări 100 milioane ruble, etc.

Adunarea generală a învăţătorilor din Chişinău. La 7 Octombrie cr. a avut loc adunarea generală a învăţătorilor cu scop de a-şi forma o bancă.

Ca preşedinte al adunării a fost ales d-l Boberneaga.

S'a luat o hotărâre în privinţa dobânzilor care trebue să fie luate asupra sumei ce trebue să fie depusă de fiecare membru şi altele.

La sfârşitul şedinţei s'a procedat la alegeri şi au fost declaraţi aleşi: d-l I. Z. Nica preşedinte; dl Popa Papov vice-preşedinte; dl Berlib-Casier contabil şi dl Boberneaga secretar.

Către sprijinitorii noştri. Preoţi, învăţători şi săteni cărturari, vă rugăm să răspândiţi aceastá foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnaţi pe prieteni să o citească;

Să ne trimiteţi liste cu numele acelor gospodari cari credeţi că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la ţărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foia ar fi şi mai bine.

O foae costă 3 lei iar pentru străduie, dăm 60 bani, adică să primim numai 2 lei 40.

Cu felul acesta de împrăştiere a „Culturei Poporului", vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătăţiri la ea.

Cea mai lungă cale ferată din lume. Cea mai lungă cale ferată din lume va fi după terminarea ei, calea ferată panamericană. Această cale va duce dela New-York peste Mexico şi istmul (ingustimea) de Panama, prin Columbia, Equador, Peru şi Bolivia, aşa dar dealungul coastei apusene a Americei de sud la Argentina şi se va termina la Buenos-Aires. Construirea acestei linii ferate se va face de către fie care ţară, pe pământul căreia trebue să treacă această linie. Unele state americane, precum Statele-Unite, Mexico şi Argentina au şi terminat porţiunea lor de cale ferată.

Dela New-York până la Buenos-Aires, noul drum de fier va străbate o depărtare nu mai puţin de 16.000 kilometri, aşa dar va întrece cu mult calea ce duce peste Siberia dela Petersburg la Wladivostok. Cam vreo două treimi din calea plănuită este deja gata.

Ţarul Ferdinand să fi înnebunit. Ziarele din Sofia (Bulgaria) aduc ştirea că ex-ţarul (împăratul) Ferdinand al Bulgarilor a început să dea semne de nebunie din cauza ultimelor întâmplări din Bulgaria, cari l-au preocupat aşa de mult, încât i-au pricinuit o turburare a creerilor.

Bucovinenii la expoziţia agricolă din Iaşi. Săptămâna trecută au sosit 800 cărturari şi săteni din Bucovina spre a vizita expoziţia agricolă şi oraşul.

Din gară toţi oaspeţii au plecat în frunte cu muzica militară, îndreptându-se spre Piaţa Unirei unde aştepta o lume foarte multă.

In piaţă au vorbit din partea primăriei d. Diaconescu ajutor de primar, răspunzând din partea bucovinenilor dnii Teofil Doboş deputat, şi Cojocariu prefectul jud. Suceava, arătându-şi mulţumirea de a se afla în capitala Moldovei întregite.

După ce-au fost găzduiţi, bucovinenii s'au îndreptat spre expoziţie unde a avut loc o masă comună a conducătorilor.

O înălțătoare sărbătoare a Dorohoiului

In ziua de 2 Septemvrie a. c. a avut loc serbarea desvelirei „Monumentului Luptătorilor" din comuna Vâiful Câmpului din jud. Dorohoi.

La ora 8 dimineața a sosit Reg. 29 Inf., în frunte cu bravul colonel Buruiană. Au luat parte autoritățile comunale și lume multă. Sfințirea apei a fost oficiată de către preoții: Gh. Măzăreanu, Măcărescu, Cărăușu și Vasile Enache preotul paroh din localitate.

In timpul când întreg clerul ruga pe bunul Dumnezeu pentru sfințirea apei, în lungi coloane de trăsuri au sosit și frații bucovineni pentru a lua și ei parte la însuflețita sărbătoare. In fața mulțimii mișcată până la lacrămi monumentul a fost desvelit de către doi invalizi de război. După sfințire d. Dimitrie Urzică, institutor și capitan în rezervă, citește actul de fondație, precum și tabloul tuturor luptătorilor din această comună, luptători cari au luat parte în războiul de la 1916—1919. Apoi dsa le încredințează primarului comunei N. Puiu pentru a le pune în saloanele primăriei ca un imbold spre muncă cinstită celor ce vin după dânșii. Prezintă apoi preotului paroh V. Enache tabloul cu fotografiile celor 115 morți pe câmpul de onoare, cu frumoasa rugăminte de a-l pune la locul de cinste în sfântul altar, în semn de adâncă recunoștință și dragoste nețărinurită pentru eroii căzuți în luptă. Telegrama trimisă de M. S. Regele, luptătorilor din com. Vârful Câmpului, este citită în plin public de către acelaș domn Dimitrie Urzică.

Șirul cuvântărilor a fost început de către bunul și blândul părinte Gheorghe Măzăreanu, care în cuvinte frumoase slăvește dinastia, neamul și țara și, admiră cu toată sinceritatea gloria armatei Române. Muzica cântă Imnul Regal.

Dl Maior Gălușcă spune despre suferințele îndurate de acești luptători în răsboiul mondial precum și de dorul sfânt moștenit de la strămoșii lor „Unirea tuturor Românilor" într'un singur mănunchi. Muzica cântă acelaș imn. Dl Luca Buliga, într'o frumosă limbă românească arată sentimentele nutrite de frații de dincolo pentru patria mumă. Slăvește neamul, țara și armata română. Muzica cântă. Dl Gr. Șoltuz, face o prea frumoasă asemănare între moartea obișnuită și moartea vitează. Admiră eroismul soldatului român și urează întregii armate, dinastiei și neamului, fericire în viitor. Muzica cântă. Dl Iancu, directorul Școalei Normale Ședriceni, într'o caldă cuvântare face un istoric al jertfelor aduse pe altarul patriei de întreaga populație a satelor și a orașelor în vremea acestui crâncen răsboi. Dsa amintește tuturor momentele grele prin care au trecut, încât lumea adânc mișcată a început să lăcrimeze. Muzica cântă o doină. Incepe apoi defilarea armatei în fața Monumentului. La fel au defilat și câteva școale din Bucovina. La ora 12 ofițerii și corpul didactic bucovinean au luat masa dată de comitetul de conducere al „Monumentului Luptătorilor" într'una din sălile școalei No. 1. Trupa a luat masa pe toloaca din fața școalei. După masă s'a jucat în curtea școalei o horă mândră de către toți cei veniți.

La ora 3 după amiază a avut loc partea artistică a acestei sărbări. Au fost frumoase coruri, și piese de teatru, datorită în mare parte școalelor din Bucovina de sub conducerea Dnilor Boca și Luca Buliga, cari în frumoasele lor producții au dat dovezi de felul cum știu să-și crească satele. Piesa „Năpasta" a fost jucată de un grup de elevi din localitate. Printre cei de față din Bucovina au fost: dna și d. Buliga; d. și dra Boca; drele Bucevschi, Eugenia Franciuc și altele. După teatru urmează dansul care ține până la ora 6 dimineața când ia sfârșit și serbarea.

D. VĂLEANU

O instituție culturală de mare însemnătate

In „Monitorul Oficial" No. 113 din 19 Sept. 1923 s'a promulgat legea pentru recunoașterea ca persoană morală și juridică a Reuniunei **„Cele Trei Crișuri"**, cu caracter cultural și de propagandă națională. Această instituție întemeiată încă de acum 4 ani de zile de către d-l George Bacaloglu, în timpul cel mai prielnic, în timpul frământărilor bolșevice pentru consolidarea unității sufletești și naționale a românilor din Bihor și jur.

Reuniunea **„Cele Trei Crișuri"** în fruntea căruia stă d-l Bacaloglu, care a făcut jertfe materiale și a desvoltat o muncă rodnică are la activul ei o mulțime de manifestațiuni culturale. S'au organizat numeroase șezători și expoziții în Cluj și Oradea-Mare, la cari și-au expus tablourile cei mai talentați pictori români și străini. Au fost înființate numeroase biblioteci în Oradea-Mare și alte multe sate din Bihor; școli de adulți (pentru învățarea limbii românești); s'au tipărit broșuri de propagandă și se redactează revista literară „Cele Trei Crișuri" una dintre serioasele reviste de literatură din țara noastră, și care are grupați în jurul ei buni scriitori români. Această revistă e în al IV-lea an de viață.

In curând reuniunea va scoate o altă revistă sub titlul „Cele Trei Crișuri pentru popor"; aici se vor publica lucruri folositoare pentru săteni pe înțelesul și în graiul lor neaoș românesc.

— Pax —

SCRISORI DELA ORAȘE

Din R.-Sărat.

La societatea „Economia" din localitate a fost expusă câtva timp o originală hartă a României-Mari (scara 1:1.000.000), lucrată în relief de învățătorul Mihail C. Roșca din com. Galbenu. Harta are în cele patru colțuri patru mari figuri ale neamului: Traian, Decebal, Mihai Viteazul și Regele Ferdinand. Ea va fi expusă și la un muzeu regional, care se va organiza în curând pe lângă Prefectura R.-Sărat.

Pe la mijlocul lunei Octombrie au loc la Teatrul Comunal din localitate serbările pentru comemorarea jumătate de veac a societății academice „România Jună" din Viena. Vor da concursul d-nii Octavian Moșescu, președintele comitetului executiv al societății, Jean Atanasiu, cunoscutul bariton, precum și mai mulți diletanți din localitate.

Cu această ocazie, revista „Analele Rîmnicului" va scoate un număr închinat acestei societăți, care a jucat un rol atât de important în trecutul cultural și național al neamului românesc de pretutindeni.

— Secția locală a „Ligii Culturale" și-a ținut la sfârșitul lunei Septembrie adunarea anuală, la care au vorbit d-nii Iosefache Oroveanu, președinte, N. Dicescu, vicepreședinte, și G. Iorganda, membru în comitet. Au fost aleși doi cenzori în persoanele d-lor dr. C. Țînțăreanu, inspector general veterinar, și Gh. Constantinescu, farmacist. Deasemeni s'a alcătuit seria conferințelor care urmează să se țină săptămânal în anul 1923—24.

— Societ. „Chindia", al cărei suflet e d. Menelas Chircu, își va reîncepe, odată cu venirea toamnei, rodnica-i activitate. Se vor organiza frumoase „chindii", la care vine multă lume îmbrăcată în costum național, și la care se joacă numeroase dansuri românești, unele având chiar figuri caracteristice județului nostru.

Ion Gane

Din Miercurea-Ciuc
(jud. Trei-Scaune).

In ziua de 7 Octombrie cr. s'a ținut în Mercurea Ciuc o expoziție-târg, organizată de „Comisia Zootechnică Județeană" de sub președinția d-lui Șt. Spătaru, prefectul județului.

Au fost expuși: cai, epe, armăsari, apoi tauri, vaci și juninci, cum și oi și porci.

S'au împărțit medalii de aur, argint și de bronz celor mai frumoase animale.

S'au mai împărțit crecătorilor și premii, în bani, începând de la 200 până la 1000 lei de gospodar, în totul 15 mii de lei, din cari 10 mii au fost adunați prin stăruința prefecturii de județ, iar 5 mii de lei dați de Ministerul Domeniilor.

Premiații au fost toți secui, numai unul a fost român.

Și să mai zică politicianii maghiari că facem deosebiri de naționalitate!

Dar să judece după ce au făcut ei când asuprea poporul român.

Noi suntem iertători și buni. Le cerem numai un lucru, în schimb: să fie cetățeni buni și cu respect de legile țării românești.

S. T.

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" care se tipărește în 56 mii de exemplare.

Specialitățile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate.

14—24

din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca marca cea mai superioară. **Se capătă pretutindeni.**

Cu deplină garanție ca înainte de războiu ------ cele mai bune

CURELE DE TRANSMISIUNE

de următoarele specialități: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare și tot felul de piei pentru întrebuințare technică --- liferează

FRAȚII RENNER & COMP.
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.

13—18

DACIA-ROMANIA
Societate generală de asigurare
Sediul central: București, strada Wilson 3.

Fondată la anul 1879	Capital de acțiuni, deplin vărsat . .	Lei 24,000,000	*Fondată la anul 1879*
	Rezerve și diverse garanții, peste . .	Lei 100,000,000	
	Daune plătite în 1921	Lei 57,571,559	
	Daune plătite dela întemeierea Societății	Lei 368,886,642	

Oficiul regional pentru Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș se află în CLUJ, Calea Victoriei No. 27, Telefon 527. în palatul propriu.

Reprezentanța Generală pentru BANAT se află în TIMIȘOARA, Splaiul stâng al Begheului 1, casa proprie.

Agenții generale: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. I.; BRAȘOV, SIBIU, ORADEA-MARE, TÂRGUL-MURĂȘ și SATMAR la Banca Românească. **Agenții principale și speciale:** Aiud, Alba-Iulia, Bistrița, Blaj, Caransebeș, Diciosânmărtin, Deva, Hunedoara, Lugoj, Orșova Oravița, Sebeșul-săsesc, Sighetul-Marmației, etc. etc.

Societatea **DACIA-ROMANIA** prin toate agenturile sale primește asigurări în toate ramurile ca: Viață, Incendiu, Grindină, Accidente, Furt prin spargere și Transporturi, oferind cele mai reale avantagii prin garanțiile de soliditate ce prezintă și prin grija ce poartă de interesele asiguraților, din toate punctele de vedere. 32—5 Incercați și vă convingeți!

CETIȚI ȘI ABONAȚI CULTURA POPORULUI

INSTITUTE AFILIATE:

S. A. Cassa de păstrare a județului Turda Arieș din Turda, S. A. Casa de păstrare a județului Odorhei în OdorheiuSecuiesc, S. A. Casa de păstrare și Banca Economică din Județul Alba Inferioară din Aiud.

CASA DE PĂSTRARE ȘI CREDIT S. A. PE ACȚIUNI CLUJ.
PIAȚA UNIREI 7

11—6—13

CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,000.000 LEI

FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

Magazinele de marfă ale casei de păstrare și de credit S. A pe acțiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează polițe, se execută plăți în ori ce localitate, și se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienților (safe) Bancă cu dreptul de a opera și cu devize.

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după desenuri se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi

HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE

Lloyd Expres 1570. 10-37-25

BANCA ARDELEANĂ ȘI CASA DE ECONOMII S. A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
CLUJ, PIAȚA UNIRII 32.

Primește depuneri spre fructificare cu livrete și cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil. — Sconteaza cambii. Efectuiază remiteri în țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. Cumpără și vinde monede streine. xx

SUCURSALE ÎN T.-MURĂȘ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ȘI TURDA. INSTITUȚII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S. A." DEJ; „BANCA ȘI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII" ÎN GHEORGHENI

Safe-depozitele le ține la dispoziția on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. xx Intreprinderi industriale aparținătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrășarea de porci și industria de carne" s. a. Gherla; „S. A. p. Morărit, Industria Lemnului și Mărfuri" Tg.-Murăș; „Agricultura Ardeleană" s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri" Cluj, etc.

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei

18-6-19

Fabrica de bere din Turda S. A.

KORONA — CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5
DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ
GLORIA — BERE DIN MALȚ DUBLU ...

TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR II — TELEFON No. 394

26 9—11

Triple-Sec-Bogsza — Triple-Sec-Bogsza

Orice familie își procură pentru casă LIQUERUL BOGSZA pentru că e veritabil și neîntrecut!

neîntrecut! neîntrecut!

16—24

BANCA CHRISSOVELONI SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI

SUCURSALA CLUJ, STRADA MEMORANDULUI N-rul 8.

SUCURSALE: BRĂILA, CONSTANȚA, CLUJ, GALAȚI, SIBIU, NEW-YORK (AMERICA), CONSTANTINOPOL (TURCIA).
AFILIAȚIUNI: BANCA CHRISSOVELONI & CO., DIN PARIS; BANCA CHRISSOVELONI, BISTEGHI & CO., DIN VIENA.

CAPITAL SOCIETAR DEPLIN VĂRSAT: LEI 150,000,000.

Face orice operațiuni de bancă. — Sconteaza portofoliul comercial, cupoane și titluri eșite la sorți. Deschide conturi curente. — Se însărcinează a face plăți în orice oraș din țară. — Emite cecuri și acreditive asupra oricărui oraș din țară. — Liberează scrisori de credit. — Primește bani în deposit și cu librete de economii, plătibile la vedere și pe termen fix, pentru care plătește dobânzi avantagioase. Prin mijlocirea sucursalei sale din New-York se însărcinează a face plăți pe tot teritorul României-Mari pentru Românii din America

27—4—11.

Societatea Adriatică de Asigurare în Trieste
FONDATĂ ÎN 1838

DIRECȚIUNEA PENTRU ROMÂNIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NR. 10.
CASA PROPRIE — TELEFON NR. 670.

REPREZENTANȚA GENERALĂ PENTRU TRANSILVANIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NUMĂRUL 10. TELEFON NR. 64

AGENȚIILE GENERALE ȘI PRINCIPALE ÎN: ARAD, BRAȘOV, CERNĂUȚI, TIMIȘOARA, ORADEA-MARE, SĂTMAR, SIBIU, T.-MUREȘ

34—6

PRIMEȘTE ASIGURĂRI ÎN RAMURILE: INCENDIU, GRINDINĂ, VIAȚA, FURT PRIN SPARGERE, ACCIDENTE, ETC., ETC., ÎN CONDIȚIUNI AVANTAGIOASE

Tiparul tipografiei „VIAȚA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13

CULTURA POPORULUI

Luminează-te și vei fi! --- Voește și vei putea!

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă 28 Oct. 1923 | ADMINISTRAȚIA: CALEA DOROBANȚILOR 10 TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 31. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

ROMÂNIZARE

Sunt gânduri asupra cărora trebue să stăruim cu atâta putere, o anumită vreme, în cât chiar dacă am fi învinuiți de unii, că am căzut în banalitate, și încă trebue să stăruim. Aerul este așa de mult, că pare fără de preț. Și totuși, nu putem să trăim fără el. Așa sunt unele cugete cari s'au ivit din reîntregirea României. Trebue să le răspândim atâta de adânc în sufletele noastre, ale tuturor Românilor, în cât ele să ne devină fire. Căci fără ele, ni se risipește visul, și ni se duce idealul, și ne piere rostul vieței, și ni se năruiește reîntregirea națională, pe care noi, cu negrăit de grele jertfe, am dobândit'o.

Un sfânt gând este românisarea. In părțile țărei, din Ardeal, și Basarabia, și Bucovina, și Banat, în care ni s'a încercat robirea, dar pe care noi prin crunt războî le-am dezrobit, s'au strecurat streinii. Și par'că ne-au turnat în inime venin, căci unii d'între noi ne-am înstreinat de noi înșine. Și nu numai ținuturile realipite, ci și vechiul regat suferă de streinism. Insă ași vrea acum, aici, să spun mai ales grija din ce a fost mai de curând dezrobit.

Intr'o poștă din Ardeal, am văzut un ostaș român cerând în ungurește deslușiri dela slujbașul, care el însuși era român. Astfel, în poșta românească, doi români au găsit că este oficial să se înțeleagă în limba vechilor lor asupritori. Iar într'o gară din Basarabia, doi români basarabeni simțiau aceeași necesitate în rusește. Și pildele sunt numeroase. Multe din numele străzilor, în orașele din ținuturile realipite, sunt încă în graiul care ne reamintește durerea iobăgiei. Am văzut instituții cari purtau încă plăcile vechei stăpâniri. Și am auzit povestindu-se că până și unele acte oficiale sunt scrise în limbile maghiară, germană sau rusă. Locuri pentru propășirea meseriilor și a negoțului găsesc mai ales streinii. Iar Românii sunt adesea stăviliți de lipsa de locuințe. Sunt slujbași români de-ai statului român, cari n'au o odaie de muncă și de odihnă, pe când cel din urmă venetic isbutește să obțină apartamentul dorit de el. Și vin unii streini necercetați de rostul lor aici.

Dar trebue să luăm tot mai de aproape cuvenitele măsuri. Nu este vorba de o pornire sălbatecă împotriva streinilor. Insă trebue ca statul nostru, acum la închegarea României reîntregite, să fie tot mai mult un stat național românesc. Și înfăptuirea acestui gând să fie însăși grija noastră de toate zilele. In actualele clipe, cuvântul românizare să răsune ca o poruncă evanghelică. Nimic să nu ne oprească dela această supremă datorie a vremei noastre. Tot ce este simțire românească, în generația noastră, să aibă ca un apostolat, ca un cuvânt de ordine, românisarea. Pretutindeni unde vedem urme, sau năzuințe de a păstra vechile urme, de înstreinare pe acest sacru pământ românesc, al nostru din strămoși, să luăm măsuri de românisare, să știm că viitorul neamului nostru atârnă de extraordinară putere de românism, pe care generația noastră trebue s'o aibă și s'o desfășoare, cu metodă civilizată dar cât mai neîntârziat și cât mai fără de încetare.

Și încă o dată, o spunem, să nu se afirme că propovăduim un naționalism barbar. Ci credem că civilizația omenirei se realisează prin notele specifice ale culturei fiecărei națiuni. Și credem în viitorul cultural al acestei nații române. Și simțim suprema datorie ca să păstrăm și să desvoltăm vitalitatea acestei națiuni. Nu avem nimic împotriva acelora cari ne dovedesc că voiesc sincer să trăiască printre noi, asimilându-se cu noi sau respectându-ne ființa noastră națională, în țara și în statul nostru național. Dar trebue să veghiăm asupra acelora cari, pe față sau pe căi piezișe, împedică propășirea firească a românismului.

MARIN ȘTEFĂNESCU
profesor la Univ. din Cluj

IAȘII

O vară întreagă am trăit din nou în împrejurimile mîndre ale Iașilor, în care Lăpușneanu Vodă, cel întăiu, și-a așezat scaunul Domnesc.

Situat pe coastă de colină, încunjurat de mărețe dealuri a căror piscuri constituesc fortărețe naturale, Iașii nu au vedere neîmpedecată de cât în spre dalbele unde ale Prutului. Prin această poartă deschisă, odinioară se putea zări din depărtare năvalnica năpustire a oardelor dușmane. Alegerea acestei cetăți drept capitală a Moldovei denotă și gustul poetic și simțul strategic al crudului Voevod.

Implinirea unei datorii sfinte m'a silit să mă despart de Iași, de acest focar de lumină a Românismului, în care mi-am legănat zburdălnicia copilăriei, în care mi-am oțelit statornicia maturității și în care mi-a apărut prima solie a bătrîneții nepoftite. Cu toate acestea ori când reviu în el, inima-mi bate mai cu putere, ca un simbol de înviorare, ca un dor ispășit. In primele clipe nu-mi dau samă nici de colbul, ce mă îneacă, nici de gropile străzilor, pe care trecîndu-le, trăsurile te zdruncină, de ți se cutremură creerii. Cu timpul însă, cînd prima impresie începe a-și mai slăbi farmecul, când realitatea își desfășură neajunsurile, un gol îmi pătrunde tainic sufletul și fără voe o mâhnire se înalță pe urmele dorului împlinit.

Cum e cu putință, ca soarta acestui pitoresc oraș al României să-i fie atît de vitregă? Cum e cu putință, ca față de sacrificiile însemnate, atît din trecutul mai îndepărtat, cît și din prezentul destul de recent, să nu se trezească strigătul de alarmă al datoriei?

Cum e cu putință, ca toți acei ce și-au găsit în el, pe vremurile de amară restriște, un cămin adăpostitor, să uite atît de repede îndatoririle contractate prin puterea împrejurărilor? Căci știut e, că supra abondența oaspeților, pe un timp mai îndelungat, în mod fatal trebue să provoace deteriorarea așezămintelor, clădirilor, mijloacelor de comunicație, etc., în cât toate acestea din lipsă de mijloace pentru a fi reparate sau restaurate, apar în urmă ca adevărate ruine, ce amintesc o splendoare perdută.

Dar dacă astăzi recunoștința a ajuns o floare rară, o podoabă neînțelesă, căci interesul singur călăuzește acțiunile lumei moderne; e de mirare, că tocmai acest călăuz nu pune în mișcare activitatea conducătorilor în favoarea Iașilor; de oare ce prin întregirea Moldovei de altă dată, acest oraș nu trebue să mai rămână numai un centru de cultură, un focar de înaltă iubire de patrie; ci din contra el trebue să fie astfel transformat, în cât păstrându-și menirea trecutului, să devină în acelaș timp și o adevărată piață de activitate comercială și industrială, fără care nu se poate îndruma spre propășirea materială.

Numai luîndu-se măsurile necesare pentru acest scop; numai creîndu-se așezămintele, de care are nevoe; numai întocmindu-se adevărate rețele de comunicație ușoară și prielnică cu Țara fagilor și cu mănoasa Basarabie; numai dîndu-i-se toate ajutoarele, pe care le merită, avîntul bătrînei capitale a Moldovei spre o nouă viață înfloritoare va fi asigurat, pentru onoarea tuturor acelora ce nu-și vor precupeți concursul lor dezinteresat. Numai astfel Iașii, atât de cunoscut străinătății din timpul legendarei tragedii a războiului mondial nu va roși de mizerabila lui stare, dacă vre-unul dintre aliații noștri se va opri, ca să admire acea inimă sângerindă a neamului român de pe timpul îngrozitorului măcel. Vizitat însă, așa cum se găsește astăzi, el aruncă în neagră umbră destoinicia acelora, ce au fost chemați să conducă destinele falnicului oraș.

Cu inima îndurerată pentru nedreapta lui ursită, mi-am luat „rămas bun" de la acest cuib al întregirei României; — dar cu sufletul nutrit de vii speranțe, i-am zis „la revedere", căci zori de zile mândre stăpung orizontu-i întunecat.

V. DIMITRIU
prof. la Univ. din Cluj

INSCRIPȚII

CĂRȚI PENTRU ȘCOLARI

CONFORM prețului maximal, fixat de Ministerul Școalelor, un abecedar se vinde astăzi cu 7 lei, iar o carte de citire pentru clasa IV; cu 31—36 de lei! Valul de scumpire din August a adus o urcare la tipărituri, de 70—80 %. Dacă am presupune până'n toamna viitoare, o urcare numai de sută la sută, actualele prețuri se vor dubla, adică abecedarul se va vinde la anul cu cel puțin 14 lei, iar cartea de citire, cu 62—72 de lei! Zicem cu cel puțin 14 ori 62—72 lei, deoarece nimeni nu mai poate prevedea fluctuația prețurilor iar pe de altă parte, probabil că editorii se vor mișca energie, deoarece susțin că actualele prețuri fixate de minister, îi ruinează. Ce ar fi de făcut?

Sau să se îngădue importul hârtiei și să se acoarde scutiri și reduceri de taxe vamale pentru articolele tipografice, verificându-se cu scrupulozitate prețurile cărților de școală, ori să editeze statul aceste cărți. Editura literară a Casei Școalelor, pune în vânzare volume cu preț destul de redus; oare nu s'ar putea tipări și cărți de școală? Noi credem că da. Greutatea ar fi numai în alegerea celor mai bune manuale din cele aprobate, pentru a fi editate de Casa Școalelor. Dacă s'ar întruni comisiuni de oameni competenți și obiectivi, și dacă obișnuitele aprobări s'ar face cu ceva mai multă conștiințiozitate, greutatea aceasta ar fi cu mult redusă. Editarea de cărți școlare pe deoparte, importul liber al hârtiei, reduceri de taxe vamale pentru articolele tipografice pe de altă parte, ar rezolva nu numai criza de cărți școlare, dar chiar criza cărții în general.

ION DONGOROZI.

Codul penal român unificat

A apărut în editura Ministerului de Justiție *„Anteproectul codului penal"* partea generală și *„Anteproectul de lege pentru represiunea minorilor infractori"*, însoțite amândouă proectele de câte o savantă expunere de motive.

Rezultat al muncii subcomisiunii penale de unificare legislativă, care este alcătuită din cei mai de seamă juriști ai vechiului regat și provinciilor alipite, lucrarea aceasta de mare valoare morală și juridică, constitue fără îndoială cel mai mare eveniment în istoria dreptului românesc. Menținându-se tot ce e bun și util din experiența făcută de noi înșine și din acea pe care popoarele civilizate au dobândit-o în cursul vremurilor, s'a ajuns la închegarea viitorului nostru cod penal unificat. Tot armonic și operă de consolidare a unității noastre naționale codul acesta penal reprezintă ultima perfecție a tehnicei moderne și concretizează pricipiile științifice ce guvernează astăzi știința penală și penitencioasă mondială. Infrângându-și în parte mândria-i suverană, Statul român prin factorii lui responsabili, nu și-a impus codul penal acel al vechiului regat — de la început, adică de la unire, tuturor provinciilor de sub sceptrul regelui său, cum o cereau poate atâtea interese superioare. Din prudență s'a așteptat și strâns rezultatele aplicării mai departe a codurilor penale austriac și mai ales maghiar, ca mai nou și mai complect, în părțile românismului alipite din nou la patria mamă timp de cinci ani. S'a alcătuit deci fără grăbire și s'a câștigat o experință care judicios și cuminte folosită, de către comisiunea de elaborare s'a ajuns la o lucrare cu atât mai complectă și mai desăvârșită. Rezolvând atâtea probleme etico-sociale, ce izvorăsc din mizeria și suferința omenească, codul nostru penal unificat rămâne totuși un mijloc eficace de apărare a societății și instituțiilor românești contra factorilor destructivi. Oferă în acelaș timp și mijloace ca prin pedeapsă să se îndrepte dintre cei răi pe cât mai mulți cu putință, ca să fie aduși pe calea binelui.

In general foarte bine redactat, cu o terminologie exactă, text scurt și bine lămurit, consecvent fără prolixitate, legiuirea aceasta nu e întru nimic mai prejos ca concepție și structură legilor penale sub care au trăit frânturile de până eri ale românilor, ci dinpotrivă.

Faptul că s'a pornit în alcătuirea noului cod, de la factura codului penal românesc intrat în simțul și sufletul nostru național după o jumătate de secol de aplicare și frământare jurisprudențială, denotă că avem a face cu o operă pe cât de trainică și solid alcătuită științificește, pe atât de specific românească.

Purtând pecetea geniului latin — al neamului nostru coborâtor din Romani, ce au înălțat știința dreptului pe culmea cea mai înaltă în omenire — Anteproectul codului penal român se distinge printr'o strictețǎ necesară și alături de cea mai rațională toleranță civilizată.

Ministerul de Justiție, tipărind și răspândind „Anteproectul" astfel elaborat în toată țara prin chemarea întregei lumi juridice românești la conlucrare a transformat această operă de drept și în una națională, cum și se cuvine.

Să prețuim deci cum trebue opera aceasta de unificare legislativă și de consolidare națională, iar meritele subcomisiunii penale de elaborare ca și acele ale savanților noștri profesori universitari *Iulian Teodorescu și Vespasian V. Pella* redactorii Anteproectului și a expunerei de motive, vor rămâne neperitoare.

Motiv de mândrie națională, lucrarea de care ne ocupăm ne bucură în deosebi pe noi cei-ce din pricina evenimentelor istorice naționale, trăim încă sub vigoarea legei penale străine și nefirești. Fie ca noul cod penal unificat, să se aplice cât mai curând peste întreaga țară românească. O dorim din tot sufletul pentru binele neamului.

VASILE M. DIMITRIU
Consilier la curtea de apel din Cluj

*

Nota redacției: Subcomisiunea penală de unificare care a elaborat Anteproectul Codului penal român cuprinde pe cei mai mari jurisconsulți din vechiul regat și provinciile alipite. Lucrează pe lângă Ministerul Justiției din București încă din anul 1920 și se compune din dd. G. Stoicescu și Oscar N. Niculescu, președinți la Curtea de Casație; Elemer Balaș N. Bădescu Roșiori, N. Zamfirescu, C. Marinescu, C. Chiseliță, G. Flaischley, I. Ionescu Dolj, St. Mladoveanu, Al. D. Oprescu Consilieri la Casație, C. Alexandrescu, Iulian Teodorescu, Vespasian V. Pella, Dr. Isopescu Grecul, profesori universitari și St. Cicio-Pop, avocat și fost ministru. Autorul articolului dl consilier V. M. Dimitriu, este și directorul revistei de drept „Ardealul Juridic" singura revistă românească de unificare legislativă ce apare în Cluj. Această foae timp de trei ani adică chiar de la apariție a lucrat mereu pentru unificarea codului penal, prin articole de critică obiectivă și prin comparațiuni de texte. Concluzia articolului este firească căci spre deosebire de vechiul regat unde legile au rămas aceleași, românilor din teritoriile alipite li se aplică în parte încă legile fostelor imperii odată stăpânitoare. Explicabil este ca dorința de unificare să fie mai accentuată în aceste părți unite ale țării.

Monumentul eroilor din Poiana-Sibiului

Frumoasa și fruntașa comună Poiana-Sibiului, a ridicat acest monument acelor eroi, cari și-au jertfit viața lor pentru idealul nostru moștenit dela moși și strămoși — Unirea tuturor Românilor.

Intâiul monument ridicat dincoace de Carpați eroilor, — un obelisc măreț de marmură pe care-și întinde aripile un vultur de bronz — se înalță în micul parc din fața bisericii.

Pe latura din față sunt gravate rândurile: „Nu plânge-ți eroii, ci slăviții", iar mai jos „Comuna Poiana, recunoscătoare fiilor ei eroi morți pentru întregirea neamului în războiul din 1914—1918. Pe celelalte 3 laturi sunt gravate numele acelor 85 de eroi ai comunei. Din cari 67 au murit în luptele dela Mărășești, Oituz, Turtucaia și Tisa, 18 au murit pe frontul austriac, iar unul, **studentul Ioan Muntean** în Legiunea Română din Sibiu fiind împușcat de către hainii de Săcui.

Cinste și laudă i se cuvine acestei frumoase comune, care a știut să eternizeze numele acelor eroi, cari împreună cu frații lor dorobanții și-au dat sufletul pentru fericirea noastră.

GHIȚĂ VLĂȘINEAN

Cetăți din Basarabia: Chilia

Din cele mai vechi timpuri ale istoriei se vorbește de o cetate așezată pe un braț al Dunării, cu numele de **Lycostomo,** care nume tradus înseamnă Gura Lupului." Această cetate era bizantină și servea Impăraților bizantini, ca loc de observare și apărare a imperiului, față de barbarii, cari locuiau în părțile din nordul Dunării.

Mai târziu această cetate apare sub numele pe care și azi îl poartă: **Chilia.** Acest nume probează că prin aceste părți, era vr'o mânăstire bizantină sau că erau mulți călugări prin împrejurimi și trăiau în căsuțe, numite chilii. Fapt cert nu se poate ști anume, căci ne lipsesc documentele necesare. Această cetate a avut un rol însemnat în istoria neamului nostru, căci de ea se leagă cele mai însemnate timpuri din trecutul nostru.

Pe lângă rolul principal de apărare contra „ponților", cetatea mai avea și un rol secundar, în exercitarea comerțului ce se făcea și schimbului necurmat dintre polonezi și greci. Pe atunci, adică prin secolul XII și XIII, căile de comunicație lipseau, fiind numai una singură, care pleca de la Camenița, prin Hotin și continua pe dealungul Nistrului până la anticul Tyras, sau Asprorastron, care mai târziu apare sub numele de Cetatea Albă.

Polonezii urmau acest drum și se opreau sub porțile cetăței bizantine, dela gura Nistrului. Deaici era o singură cale care lega Cetatea Albă cu Chilia, alergând zile dearândul, prin ținuturi pustii, dealungul Zalpugului și Catalpugului și se oprea la malul Dunării, la porțile Chiliei. Tot prin acest secol apai Genovezii, cari cu corăbiile lor ușoare și pline cu minunății, ajung prin părțile noastre și pun mâna pe Cetatea Albă și Chilia, întărindu-le cu ziduri de piatră.

Sub noua stăpânire gneoveză, cetatea Chilia ajunge la a stare de înflorire, vrednică de pizmuit, căci genovezii știau cum să guverneze o cetatea cu asemenea caractere.

Tot prin aceste timpuri — fapt care ne duce la cercetări serioase — se găsesc aici români, a căror origine e grea de explicat, deoarece descălicatul țărilor românești, se face mai târziu. Se poate însă ca acești români să fie aduși din Transilvania de un prinț tătăresc, Dimitrie, care avea relațiuni de comerț, cu Ardealul, și care stăpânea un mic ținut de la gurile Nistrului.

Având un rol important, cetățile Chilia și cetatea Albă, au atras luarea aminte a domnilor Moldoveni și Munteni, cari năzuiau să pună mâna pe ele.

Cel dintâi domn, care a avut acest gând, se pare a fi Roman Vodă, coborâtor din familia Mușatinilor.

Dar ceiace știm sigur este că Alexandru-cel-Bun, mai târziu, (1410) fiind un diplomat meșter, pune stăpânire pe Chilia, sfidând astfel mândria domnilor Munteni cari aveau același gând.

Astfel un urmaș al lui Mircea, anume Dan, atacă Chilia, dar este învins de cetele moldovenești din cetate. Interesul Moldovenilor era ca stăpânind Chilia și Cetatea Albă, să-și facă drum spre mare și să vie în relații cu bizantinii, genovezii și negustorii din Levant, cari momeau lumea cu mirodenii și stofe prețioase.

Insemnătatea acestui fapt mai vine și de acolo că vechiul drum care lega țara noastră de Caffa din Crimeea — un centru comercial tătăresc — intrase în părăsire și deci Moldovenii tind spre mare.

Tătarii sunt învinși de Alexandru-cel-Bun și țara curățită, deci comerțul se face în voie, spre binele și înflorirea țării românești.

Această stare durează mai bine de un secol, când apar în istoria Europei, Turcii. Cetățile se întăresc și sunt organizate de părcălabi, cari aveau sub ascultarea lor și cete de ostași pentru apărare.

Turcii trec în Europa și se întind cu încetul până la Dunăre. Privirea le cade asupra celor două cetăți dunărene și lăcomia lor fără sfârșit, le dorește. Se nasc deci probleme grele, din cari se vede predominând pe deasupra mândria și curajul domnilor Moldoveni, cari foarte abili știu să împace lucrurile și să le tărăgăneze în paguba Turcilor, cari rămân uimiți de felul cum știu să guverneze domnii români.

Câteva atacuri sunt respinse chiar de pârcălabi. In ajutorul Moldovenilor mai venia și situația strategică a cetăților, căci erau bine fortificate. Știuse Alexandru-cel-Bun că Turcii vor îndrăsni să cucerească aceste 2 cetăți, — Constantinopolul căzând, împărații bizantini își caută adăpost în Apus, iar un împărat bizantin anume Ioan VIII s'a refugiat la Chilia (1427).

Alexandru-cel-Bun, scapă pentru totdeauna Chilia din mâinile Ungurilor, cari plănuiau să împartă țara Bogdanilor în două părți iar o parte s'o ia Polonia.

Situația devenise mai critică cu venirea Turcilor. Rămâne să vedem ce va face Ștefan cel Mare, care vine la cârma țării, după lungi certuri între urmașii lui Alexandru-cel-Bun, stare care corespunde exact cu cea din Muntenia, și în care timp Chilia trece la Munteni.

Ajutat de Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, avea motive de recunoștință către sprijinitorul său, dar le calcă în fața intereselor țării, punând stăpânire pe Chilia, care era râvnită și de domnul muntean.

Turcii, în râvna lor de a pune mâna pe cetățile dunărene, provoacă pe Ștefan, care în bătăliile de la Răsboeni și Podul Inalt, își arată iscusința sa în ale războiului.

Un atac al Turcilor la Chilia, atrage chiar pe Ștefan care rănit, se retrage, căci atacul era sprijinit chiar de Munteni. Din această rană Domnitorul Ștefan nu și-a revenit până la moarte. Dar Ștefan cel Mare, atacă a doua oară pe Turci și-i bătu. Pârcălabii săi Isaia și Buftea, rămân să o guverneze. In amintirea acestui fapt Domnitorul a ridicat Mânăstirea Putna, unde s'a și înmormântat.

Dar Turcii râvnesc mereu la Chilia, pe care Domnitorul moldovean întări în 1479 cu ziduri maride piatră.

Atacuri turcești se repetă mereu, până când vine atacul cel care, care a durat opt zile și opt nopți. Cetatea a fost bătută cu tunurile și în cele din urmă ea a capitulat în zorii zilei de 14 Iulie, anul 1848, prin moartea pârcălabilor Ivanciu și Maxim.

Turcii își continuă drumul spre Cetatea-Albă pe care după două zile o ocupă și împreună cu Chilia, o preface în raia turcească.

JORD. IFR. BUCĂ

FUNCȚIONARII PUBLICI

Intre lucrurile cari așteaptă încă demult una din cele mai grabnice și mai chibzuite deslegări, e — firește — și starea nenorocită a funcționarilor noștri publici. O recunoaște lumea care îi vede cum trăesc și din ce trăesc; o recunoaște gazetăria care face și ea ce poate pentru apărarea lor; o recunosc cu mărinimie îmbogățiții răsfățați ai zilelor de astăzi o recunoaște Parlamentul, și o recunoaște mereu și guvernul care dă și el cât poate și cere de la noi cât trebuie. Și cu toate acestea printr'o obișnuință destul de dibace, deslegarea trece liniștită din sarcina unui an financiar în spinarea celui ce-i urmează, fără ca prin aceasta să se aleagă altceva decât doar o greutate mai mult, o scumpete mai mare și o amăgire în plus.

Lăsând însă la oparte toată această recunoaștere așa de obștească și totuș așa de puțin folositoare, e bine să amintim aici urmările ce se desprind în chip firesc de pe urma prelungirii unei astfel de stări de lucruri, rămânând ca la sfârșit, să arătăm și încotro se află leacul care e menit să cruțe țara de o nemulțumire așa de primejdioasă.

Inainte de toate, nu trebue să se uite că cine lasă să se prăpădiască atâtea vieți, cari sunt săpate zi cu zi de boala sărăciei, primejduiește nu numai ființa Statului, ajuns din ce în ce tot mai în vrajbă tocmai cu cei ce-s puși să-l reprezinte; dar printr'aceasta sapă însăși ființa națională a neamului acestuia, care poate să ție în spinarea sa toată droaia minorităților și a străinilor de tot felul și nu poate — totuși — să-și îngrijiască de cei cari i-au înălțat puterile, până la cultura în virtutea căreia stă astăzi în rândul neamurilor luminate. Pentrucă statul nostru de ieri, născut prin dârza virtute a celor două țărișoare de la 1859, a fost ca o flacără în jurul căreia dealungul celor șaizeci de ani cari au urmat, s'a strâns toată floarea poporului nostru de dincoace de Carpați. Rând pe rând au ajutat toate generațiile cu puterile lor — într'o vreme când statul ne'nlocuia pe toți — la înflorirea așezămintelor noastre, cari atunci știau să respecte oamenii și știau să le răsplătească munca. De n'ar fi să amintim decât de căile ferate cu toată desvoltarea care i-au dat-o inginerii noștri până la răsboi și de n'ar fi să adăogăm apoi decât doar magistratura și școlile — dela cele mai înalte până la cele mai mărunte — și încă ar ajunge ca astăzi să se strige cu dreptate: că cine uită vremea când a sluji statului era nu numai o datorie dar și un prilej de prețuirea și răsplătirea oamenilor aleși ai țării, acela dă pierzării nu numai niște suflete cari ar avea dreptul să trăiască, dar aruncă — în gheena mistuitoare a zilelor de astăzi — lamura unui neam întreg, care e în drept să se ridice și să ceară socoteală.

Dar, dacă acesta e cel dintâi și unul dintre cele mai mari păcate ce se săvârșește prin amânarea arătată în îmbunătățirea soartei funcționarilor publici, e încă un păcat care se săvârșește astfel. Intr'adevăr, cine trăește în lumea funcționarilor publici nu se poate să nu se încredințeze, că tocmai din vitregia cu care toate ocârmuirile i-au pedepsit rând pe rând, s'a ajuns astăzi la ciudățenia că funcționarii statului stau în luptă cu statul și s'au sălășluit între funcționarii noștri deprinderi cari-i despart cu totul în două mari categorii: unii primind să-și ucidă zi cu zi ființa lor și a familiei lor — pentru a-și ține zilele de azi pe mâine dintr'o officoasă leafă pe care nu știu cum s-o mai împartă ca să le ajungă, și alții, cari — lăsându-se cuceriți de ispita dulce a atâtor ademenitori ce stau la pândă — ajung să-și îndestuleze astfel din belșug toate trebuințele nenumărate din vremurile noastre. La cei dintâi eroizmul e mai presus de puterile omenești, eroizmul nu de un ceas, nu de o zi, ci eroismul unui șir întreg de ani prin lupta cu foamea și cu ei înșiși; la cei din urmă belșugul fără margini, care pe zi ce trece câștigă tot mai multe suflete. Așa încât, cu cât vremea trece, cu atât cei dintâi se împuținează și se duc și cu atât cei din urmă se înmulțesc și rămân ca să predice apoi și altor religia sațiului pe ori ce căi și cu orice fel de tovărași. Și astfel așezămintele noastre se sapă din zi în zi și cu ele se strică și sufletele celor cari vor intra pe viitor acolo. Iar când neamul acesta va fi trecut întreg prin școala aceasta a îndestulării pe orice cale și care se face cu banii statului și împotriva lui însuși. Dumnezeu știe cine va mai putea găsi calea, prin care neamul nostru să-și însănătoșeze trupul lui, îmbolnăvit atunci până în măduva oaselor.

Și, în sfârșit, mai e încă un al treilea păcat, pe care îl spunem nu cu bucuria acelui care și-aruncă undița ori de câte ori se tulbură apele, ci, cu grija plină de toată răspunderea omului care dă semnalul ca să ignoreze primejdia. Vedeți, foamea a fost totdeauna cel mai rău sfătuitor al omului, nu numai prin aceia că a dat totdeauna sfaturile cele mai rele dar și prin ușurința cu care a lăsat să pătrundă în sufletele oamenilor flămânzi tot felul de sfaturi rele. N'a fost însă niciodată numai vina celor cari — ajunși în chinurile foamei — au trebuit uneori să-i asculte sfaturile. Și dacă astăzi la foamea neîntreruptă în care se chinuesc atâția dintre funcționarii noștri cinstiți, se adaugă și răsfățul celor cari — își bat joc de foamea altora, starea de suflet care se zămislește astfel — e se înțelege — aceia în care oricâtă cumințenie va predica cineva, în locul ei se va zămisli încet-încet și cu mult mai ușor ura, ura pe care vor ști s-o crească și s-o azmuțe de sigur uneltitorii străini ce stau la pândă în toate colțurile țării. Pentrucă ce vreți să simtă și să gândească oamenii cari fug de acasă ca să se încălzească și să doarmă prin birouri și ce vreți să zică iarăși sufletele pălmuite-n cinstea și în foamea lor, zilnică, de disprețul luxului de astăzi, când printre îmbogățiți — văd pe unul dintre cei mai înalți slujbași ai Statului strecurându-se cu cei doi copii ai săi de mână, și el și ei cu hainele roase și cu ghetele scâlciate? De unde să primească oamenii aceștia amărâți măcar mângâerea înălțării cu care s'a cinstit până ieri virtutea suferinții, când sunt printre funcționarii publci atâția cari nu-și mai pot îngădui luxul de a cumpăra o carte, sau plăcerea de a-și însenina sufletul, prin frumusețea unei reprezentații de teatru?

*

Către primejdia acestor trei mari păcate merge prin urmare astăzi statul acesta, pe care în curând nu va mai fi nimeni să-l reprezinte cu cinste și să-l apere cu tărie. De aceia cei cari au astăzi răspunderea trebue să aibă și îndrăzneala ce se cuvine pentru a revizui în întâiul rând întreaga organizație a așezămintelor noastre, care s'au desvoltat cele mai adesea nu prin sporirea trebuințelor adevărate ale țării, ci prin veșnica nevoe de a mulțumi tot mai mult pe atâția nemulțumiți cu trecere. Revizuirea aceasta va arăta pe deoparte că în mai toate așezămintele noastre se găsesc destule servicii, direcții și chiar direcții generale, fiecare cu o sumedenie de slujbași cari n-au ce face și deci nimic nu se împotrivește ca astfel de servicii să fie desființate sau scăzute. Pe de altă parte, însă, revizuirea va mai arăta că sistemul de lucru introdus acum 60 de ani și încetățenit și azi în toate așezămintele noastre e cu desăvârșire nepotrivit și păgubitor; deoarece se isprăvește tare anevoie și foarte târziu lucrările ce-i se încredințează. Din zi în zi se cere tot mai multă lume, care, totuși, nu poate birui maldărul hârtiilor și registrelor, și risipește fără folos tot mai multă hârtie și tot mai multă cerneală, amândouă tot una de scumpe și așa de greu de găsit astăzi. După această revizuire, care va trebui, firește, să ducă și la o altă lege a contabilității publice decât aceia pe care astăzi n-o mai poate sătura nimenea cu atâtea acte câte cere zilnic și după ce se va statornici în chip lămurit care sunt așezămintele și slujbașii cari au ce face și care sunt așezămintele și slujbașii de care țara s'ar putea lipsi, — va trebui să vină firește și statutul, în care jocul politicii urâte să nu mai aibă trecerea din trecut, ca nu cumva să-și mai poată introduce partizanii și ca nu cumva în urmă, dintr-un birou oarecare, să se mai poată face cu vremea o direcție generală fără folos. Statutul acesta ar statornici temeiurile în virtutea cărora s'ar încadra funcționarii aleși să rămână în slujbă temeiurile în baza cărora ar urma să se facă pe viitor alegerea și înaintarea funcționarilor publici. Și, însfârșit — dacă la aceste măsuri, menite să economisească banii cu care s'ar putea mări lefurile nenorocite de astăzi cu cel puțin 50% — s'ar mai adăoga grija ca funcționarii publici să aibă înlesnirea de a-și cumpăra ieftin maidanurile de astăzi pentru a-și clădi apoi, cu sprijinul statului, locuințele lor proprii. Iar dacă — pe deasupra stăpânirea s'ar îngriji să-și sporească veniturile prin lovirea bogățiilor neîndreptățite și mai ales prin sporirea producțiuni țării pe toate căile și în toate ramurile — se va avea astfel, în curând, mijlocul fericit, ca funcționarii publici să intre și ei în rândul oamenilor, care au putința să-și trăiască traiul omenește. Altfel, funcționarii cinstiți vor urma să-și îngroape tot mai adânc viața în mormântul sărăciei, iar în târziile nopți de iarnă, când îmbogățiții se răsfață, risipind ca să scumpească și plimbându-se ca să disprețuiască, din căsuțele mărunte, reci și întunecate ale mahalalelor, unde sălășluesc funcționarii astăzi; se va desface de seară până dimineața gemătul prelung al unor oameni flămânzi de pâine și flămânzi de dreptate. Și astfel așezămintele neamului acestuia își vor fi distrus slujbașii credincioși, pentru a primi într'însele puzderia nechemaților, care vor năvăli atunci acolo, pentru a șterge singura înfățișare românească pe care o mai avea neamul acesta.

D. G. CHIȚOIU,
Inspector General la Casa Centrală a Improprietăririi

Din trecutul nostru

Vechea Mitropolie din capitala Moldovei, Suceava. Capela zidită de Mitropolitul Anastasie Crimca în zilele Voevodului Miron Barnovschi (1626—1629)

PENTRU SĂTENI

Sămănătorul

Duminecă a douăzecea după Rusalii (A patra alui Luca)

Sfânta Evanghelie de astăzi ne arată pilda sămănătorului, care a ieşit să samene sămânţa sa. Dar nu toate grăunţele au adus roade. Una a căzut lângă cale şi au venit paserile cerului şi au mâncat-o. Alta o căzut pe pământ pietros şi răsărind, nu a avut umezeală şi s'a uscat. Alta a căzut între spini şi a răsărit, dar crescând, spinii au înecat-o. Iar alta a căzut în pământul cel bun, a răsărit, a crescut, iar la secerîş a adus roadă îmbelşugată.

Aceasta pildă a d-lui nostru Iisus-Hristos, mai ales plugarul o vede cu ochii în tot anul. Sămânţa, ori-cât este de bună şi de frumoasă, aduce roadă numai în pământul cel bun şi bine lucrat.

Intrebând apostolii pe Iisus despre însemnătatea şi înţelesul pildei, Iisus o tălcueşte arătând, că sămânţa este cuvântul lui Dumnezeu, iar pământul este sufletul omenesc.

Sămânţa care a căzut lângă cale este cuvântul lui Dumnezeu, în sufletul unor oameni, cari se lasă uşor amăgiţi de ispitele diavoleşti. Aşa, cum paserile cerului adună şi mănâncă acea sămânţă înainte de a ajunge să încolţească, diavolul se îngrijeşte, ca în sufletele acestor oameni să nu poată răsări şi încolţi sămânţa cuvântului dumnezeesc.

Sămânţa, care a căzut în pământul cel pietros este cuvântul lui Dumnezeu în sufletele acelor oameni, cari nu sunt destul de staornici. Cuvântul lui Dumnezeu acestor oameni le place şi sunt în stare să se însufleţească pentru tot ce este bun şi frumos. Dar însufleţirea lor este ca focul cel de paie, care are flacără frumoasă, adesea mai frumoasă decât a focului de lemne. Fiind însă numai de paie, se mistueşte în grabă şi nu poate să dea şi căldură.

Sămânţa, care a căzut între spini e cuvântul lui Dumnezeu în sufletele oamenilor prea cuprinşi cu grijile lumii acesteia. Aceşti oameni, grijile lumii le socotesc mai presus decât cuvântul lui Dumnezeu. Iar neputând sluji omul la doi domni, grijile lumii alungă cuvântul lui Dumnezeu din sufletul lor.

Iar sămânţa, căzută în pământul cel bun sunt acei oameni, cari ascultă cuvântul lui Dumnezeu, îl primesc şi îl păzesc.

Iisus Hristos tălcueşte destul de lămurit pilda sfintei Evanghelii de astăzi. Dreptaceea, să se gândească unul fiecare din noi: ce fel de pământ este sufletul lui? Apoi, să ne aducem aminte, că de cele mai multe ori, pământul e slab din cauza plugarului, care nu l'a îngrijit înainte de sămânţă. Ştim mai departe, că ori-cât de slab ar fi pământul, prin muncă, sârguinţă, îl putem face bun.

Nimeni aşadar, să nu spună, că sufletul lui este nepotrivit cuvântului lui D-nezeu. Silească-se a-l face potrivit şi atunci sămânţa va aduce roadă îmbelşugată. Cel ce are urechi de auzit, să audă, — zice d-l nostru Iisus Hristos. Dacă vom cumpăni înţelesul adânc al sfintei Evanghelii de astăzi, întipărindu-l în suflet, nici ispitele diavolului, nici spinii grijilor lumeşti, nu vor putea să ne primejduiască mântuirea.

SEPTIMIU POPA

ISTORIA ROMÂNILOR

Ştefan-cel-Mare

III.

Dincolo de Nistru, şi dincolo de munţii Uralului, până departe în adâncimile stepelor ruseşti hălăduiau şi în timpul lui Ştefan *Tătarii*, un neam de oameni care trăia din jefuirea vecinilor, din munca robilor, cu cari se întorceau când biruiau în năvălirile lor prădalnice. Aveau aceeaş viaţă ca şi Hunii, Avarii, Ungurii şi Turcii, popoară de acelaş neam cu ei. Odată, prin suta a treisprezecea după naşterea Domnului Hristos ei potopiseră şi toate ţările noastre, apoi Ungaria ajungând până în Germania, unde puterea lor a fost frântă. Din pricini necunoscute cu deamăruntul, ei s'au retras şi din Ungaria, Transilvania şi Moldova dincolo de Nistru, de unde nu încetau să neliniştească ţările vecine, mai ales dupăce ajunseseră să stăpânească ani îndelungaţi şi peste Ruşi, cărora le-au împrumutat o parte din firea lor, amestecându-se cu ei.

Tătarii erau un neam de oameni urîţi. Aveau faţa gălbue, umerii obrazului eşiţi, ochii aşezaţi pieziş sub frunte. Năvălirile lor le făceau totdeauna călări, iar arma lor era arcul şi tolba cu săgeţi. De oblâncul şelii atârna o funie (frânghie), la un capăt cu ghilţ (laţ), pe care aruncându-o cu măiestrie peste capul duşmanului îl scoteau din luptă, îl legau şi-l duceau prisonier în pustiurile lor. Mult se străduiau să prindă duşmani fruntaşi ştiind că familia acestora va cheltui mult, uneori averea întreagă, numai să-şi scoată pe tatăl, unchiul, fratele din robia amară a Tătarului. Căpetenia lor se numia *Han*.

Dela începutul întemeierii ţării Moldovii, Românii din această ţară au avut să sufere mult din partea Tătarilor. Mai mult tradiţia, decât izvoarăle istorice, ne spun, că şi cel dintâiu voevod, Dragoş Maramurăşanul, aşezat în Moldova cu învoirea regelui Ungariei, a trebuit să curețe mai întâiu ţara de Tătari. De sigur, că pentru lupta contra acestora l-a lăsat regele ungur să întemeieze ţara Moldovii, mică la început care avea să fie ca o cetate puternică în drumul Tătarilor năvălitori înspre apus. Cetate a rămas Moldova noastră şi dupăce s'a liberat de sub tutela regelui străin şi dacă hoardele înfiorătoare ale căpcăunilor din stepele Rusiei nu au mai putut pătrunde până în inima Europei, aceasta e a se mulţumi piepturilor moldovene, din cari s'a format zidul de apărare. Dar ce groază au produs ei în inimile oamenilor de pe atunci, se vede din înţelesul, ce-l are numele lor în limba noastră de acum. Şi acum zice românul, când e prea zorit să facă ceva: *„Doar nu vin Tătarii"!* Iar când blestămă, nu-i doreşte celui ce l-a nemulţumit să-l ia necuratul, ci-i zice *„Lua-te-ar Han-Tătar"!* Omul pornit la fire spre fapte năprasnice, chiar copilul neastâmpărat e apostrofat cu numele *„Tătarule"!*, care a rămas chiar nume de familie mai bine zis poreclă, la noi.

Cronicile noastre pornesc şi înainte de stăpânirea lui Ştefan de năvălirile după pradă ale Tătarilor. La anul 1439, hoardele tătăreşti ajung în Ţara-de-sus a Moldovei până la Botoşani, care e prădat şi ars. Nu mult după aceea, o altă armată de Tătari jefuesc Ţara-de-jos şi ard Vasluiul şi Bârladul. Cu pradă bogată de vite şi oameni se perd de fiecare dată dincolo de Nistru.

La anul 1469, când în scaunul domniei era Ştefan-Vodă, porneşte o armată mare de Tătari înspre Apus. Nu erau Tătarii din vecinătatea Moldovei de astădată, ci cei aşezaţi pe lângă râul Volga. Apropiindu-se de apa Nistrului, se împarte în trei armate, două pornind spre Polonia şi a treia intrând în Moldova. Dar nu ajunseră până la Prut, căci codri îi împedecau să alerge cu iuţala obişnuită, iar Moldovenii călări pe cai iuţi ca şi ai Tătarilor alergaseră spre Suceava să vestească pe Domn, c'au intrat Tătarii în ţară. Cu vreo două mii de boieri şi ţărani, *vitejii* lui Vodă, alergă Ştefan ca fulgerul în ţinutul ameninţat, unde oastea i-se mări cu cetele de boieri şi de ţărani din părţile Hotinului şi Sorocei. Tătarii îngroziţi de năvala Moldovenilor înarmaţi cu săbii şi cu lănci, arme de luptă vitejească piept la piept, nu ca săgeţile din apropiere, îngroziţi şi de îngustimea codrului, căutau cu desperare potecile spre Nistru. Dar puţini l-au mai văzut, căci la *Lipinţi*, în mijlocul codrului, sunt bătuţi de tot, în anul 1469. Chiar şi Eminec, fratele marelui Han Mamac din ţinutul Volgei, apoi fiul acestuia cad prinşi în mânile Moldovenilor şi sunt aruncaţi în beciurile Cetăţii-Albe.

Rămăşiţele trufaşei armate tătăreşti ajunseră în sfârşit la corturile lor de lângă Volga, vestind Hanului Mamac prăpădul, care i-a ajuns. Acesta, furios, trimite o solie de Tătari fruntaşi la Ştefan, ca să-i ceară liberarea lui Eminec şi a fiului de Han. Aceşti soli nu s'au apropiat însă cu smerenie de Domnul nostru, ci cu ameninţări, că de nu vor fi liberaţi prisonierii, cete nenumărate de Tătari se vor revărsa peste Moldova, în care nu va mai rămânea sat nears, moldovean neomorât sau nerobit.

Ştefan, care se temea numai de Dumnezeu, fu cuprins de mânie năprasnică. El porunci să aducă pe fiul Hanului din închisoare apoi puse de-l rupseră în faţa solilor în patru bucăţi. Apoi trase pe soli în ţapă şi numai unul, cu nasul şi urechile tăiate, putu încăleca ca să plece înapoi şi să vestească stăpânului său răspunsul îngrozitor al lui Ştefan.

Ştefan făcu apoi cetate la Orheiu, în care aşeză un pârcalab (comandant), iar pământul acelui ţinut îl împărţi la ţărani liberi, ca să fie strajă neclintită în faţa năvălirilor dinspre Nistru. Urmaşii acelor străjeri sunt răzeşii de astăzi din ţinutul Orheiului şi al Sorocei.

VICTOR LAZĂR

Botezul prinţului Duşan

Am vorbit la timp că Regina Jugoslaviei, Mărioara, care este trup din trupul scumpei noastre Regini a României, a născut un prinţ cu numele de Duşan. La regescul botez, care s'a sărbătorit ca în poveşti de frumos, în Belgrad, capitala Jugoslaviei, au luat parte mulţi regi, regine, prinţi, prinţese şi alţii, printre care şi Familia noastră regală.

M. S. Regelui nostru, la sosirea în Belgrad, i s'a făcut o primire minunată. M. S. Regele purta uniformă de colonel sârb iar regele Alexandru al Jugoslaviei, uniforma română. După trecerea în revistă a gărzii regale de onoare, familia regală s'a urcat în automobil plecând la palat în uralele populaţiei mişcată de bucurie. Tot oraşul a fost împodobit frumos. Dumineca trecută s'a făcut botezul creştinesc al prinţului Duşan. La ora 11 înainte de amiază micul prinţ e adus de doică şi-i primit de reprezentanţii armatei jugoslave. Colonel Caralici ia în braţe pe Principe şi-L duce în capelă, unde aşteaptă M. S. Regina Maria a României şi Ducele de Jork, naşul pruncului. Corul începe să cânte.

Se oficiază apoi botezul de către I. P. S. Sa Patriarhul.

Arhiereul Palatului rugă pe naş să-şi ocupe locul, pe când M. S. Regina României şi A. S. R. Principesa Elena desfaşă copilul şi-L puseră în mâna stângă a naşului, iar în mâna dreaptă îi dăduse o lumânare de ceară, pe care o luă apoi Principele Arsenie.

I. P. S. Sa. Patriarhul oficiază rugăciunile botezului, cufundă copilul de 3 ori în apă, îl unse cu sfântul mir şi-L predă apoi M. S. Reginei României care-l înfăşură într'o pânză şi-L aşeză din nou în braţele naşului.

M. S. Regina a României dădu o cruciuliţă cu lanţ I. P. S. Sa. Patriarhului care după ce o binecuvântă, o aşeză la gâtul copilului.

Corul cântă imnurile religioase cerute.

I. P. S. Sa Patriarhul taie câteva fire de păr dela copil şi-L stropeşte cu apă sfiţită.

Corul chirarhilor se roagă pentru viaţa, liniştea şi sănătatea Regelui, Reginei, naşului şi copilului.

In timp ce Patriarhul se roagă, M. S. Regina a României ia copilul, îl înfăşă cu ajutorul A. S. R. Principesei Elena, îl dau în mânile M. S. Regelui Jugoslaviei care-l dă aceluiaş reprezentant al armatei ca şi la sosire.

„Cultura Poporului" către jandarmii rurali

1. Jandarmul şef de post, păzitor al ordinei şi legalităţii şi ocrotitor al vieţii şi avutului locuitorilor, are mijlocul ca, prin interesul ce-l pune în îndeplinirea serviciului său, să ferească pe locuitori de a călca legile şi de a-şi face rău unul altuia. Acelui jandarm care prin muncă, cinste şi dreptate, va reuşi să uşureze traiul locuitorilor ţinându-i pe toţi în respectul legilor, „Cultura Poporului" îi va păstra o deosebită recunoştinţă şi va vorbi cu drag de faptele sale.

2. Pentru că jandarmul, păzitorul ordinei, al avutului şi a vieţei locuitorilor din comunele rurale, este un factor de propăşire al statului, îi dorim suflet curat, sănătate şi putere de muncă, pentru a îndeplini greaua sa însărcinare. Ii dorim, încă, ca locuitorii să asculte de bunele sale poveţe, precum dorim să-l vedem mândru, cinstit, deopotrivă de bun cu oamenii paşnici şi fără cruţare faţă de făcătorii de rele şi faţă de toţi cei cari se abat de la legi.

3. Cea mai vie dorinţă a locuitorilor de la ţară, ar fi să vadă pe jandarm că lucrează cu linişte, cu dreptate, cu bunăvoinţă egală pentru toţi şi să-l onoreze cu încrederea lui.

4. Jandarmul având autoritate faţă de locuitorii de la sate, îi dorim să se folosească de ea numai pentru a preîntimpina călcările de lege, apucăturile rele, beţia, certurile şi vrăşmăşia între oameni, dezordinele, nedreptăţile şi ori-ce fapte care învrăjbesc şi îngreunează bunul trai al locuitorilor.

5. Jandarmul în unire cu preotul, cu învăţătorul şi cu toţi luminaţii satelor, trebuie să cultive însuşirile bune ale locuitorilor şi să combată pe cele rele. El trebuie, încă, să ajute cu sfatul şi să sprijine orice acţiune bună, care ar fi menită să ajute la propăşirea şcoalei şi bisericei.

6. Onoare jandarmului care, prin muncă cinstită şi cuget curat, a reuşit ca să îndepărteze relele din sate şi să aducă în schimb respectul legii, înfrăţirea între oameni, teama de Dumnezeu şi dragostea pentru dreptate, adevăr, bine şi frumos!

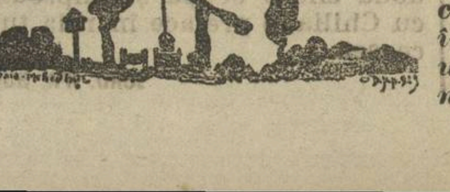

RĂVAŞE DELA SATE

Din pasul Turnu-Roşu

Castelul „Turnu-Roşu" şi acum e proprietate săsească. El e situat în comuna Boiţa, jud. Sibiu. Acest castel a fost zidit cu jertfe româneşti de fostul imperiu austro-ungar, castel care în vremurile de grele încercări pentru neamul nostru, a fost folosit ca baza de operaţiuni militare împotriva intereselor naţionale româneşti. Şi nu ştiu de ce comisiunea judeţeană a Sibiului n'a găsit destule motive a-l expropria în interesul statului român? Doar pe cale de închiriere, castelul, a ajuns în posesiunea ministerului muncii. Localul va fi prefăcut în şcoală de meserii, căci noi din localităţile strategice folosite de neprietinii noştri, înfăptuim aşezăminte culturale pentru noi şi pentru toţi cetăţenii români de orice naţionalitate ar fi din cuprinsul ţării.

Cu lucrările în acest scop de mare interes naţional, a fost însărcinat în calitate de director, un distins ofiţer superior al marinei, d. Comandor Gh. Munteanu, care cu mult tact, cu pricepere, îşi îndeplineşte funcţia, aşa că în pasul „Turnu Roşu" în curând vom avea un aşezământ pentru creşterea copiilor noştri, cei părăsiţi şi ai nimănui!

Ne bucură din inimă asemenea fapte.

— Dl deputat I. Soricu, a dăruit comunei Boiţa, o bibliotecă alcătuită din 100 de cărţi.

— De mai mult de un an de zile firma „Dunărea", în raport cu lucrările sale de exploatare de pe teritorul comunei Boiţa, face fapte provocătoare, atât cu proprietăţile comunale cât şi cele particulare, aşa că pagubele aduse de această firmă se urcă la sute de mii de lei.

De firmă ne mirăm şi nu prea, dar tăcerea autorităţilor administrative şi silvice, e cu totul neînţeleasă.

I. V.

Din Padina (jud. Buzău)

Din iniţiativa unui comitet format din dd. Nae Nicolescu, preotul C. Nicolae, St. Fleoarcă primar şi alţii s'a ridicat în satul nostru, un monument eroilor din această comună, căzuţi în războiul pentru întregirea neamului.

Slujba religioasă a fost ţinută de opt preoţi, după terminarea căreia s'a slujit un parastas în faţa monumentului pentru pomenirea celor 177 de pedineni, morţi în război.

Au ţinut cuvântări dd. C. Nicolae, preot; locot. colonel Toma Constantinescu din reg. 8 Inf.; Fleoarcă, primarul comunei; Justin Stănescu deputat şi alţii.

O. D.

Din Moftinul-mic (Ardeal)

O mare nenorocire s'a întâmplat nu de mult între gara Moftinul-mic şi Moftinul-mare. Din trenul ce mergea ziua, după amiază, spre Satul-Mare, o fată cu numele Suciu Maria, de 23 ani, din Sighetul Marmaţiei, voind să treacă dintr'un vagon în altul, a căzut din tren şi trenul i-a tăiat picioarele şi mâinele. Fata a murit îndată. Oameni buni, luaţi seama când călătoriţi cu trenul.

P. N.

Din Cazaclia-Răzeşi (jud. Cahul)

Din nebăgărea de seamă a femeii Ileana Şcolarevici, care a făcut focul într'o plită ce era aşezată sub grinda casei lângă părete, a luat foc grinda şi după mocnitul focului de trei zile s'a aprins casa, arzând toate lucrurile şi cerealele ce erau în pod, orz şi grâu. Din pricina aceasta ea şi soţul ei, au rămas pe drumuri în pragul ernii iar gospodarii s'au sfătuit să-i ajute cu câte o baniţă de cereale.

— Locuitorul Ion Cocoş în vârstă de 45 de ani, din Satul Lărguţa, căsătorit a doua oară, are un fiu de 16 ani, fiu care împreună cu maică sa, zilele trecute, într'o noapte l'au omorît pe gospodar, prin 9 lovituri de cuţit. Oamenii răi sunt mai ticăloşi de cât fiarele, căci şi puiul de animal îşi iubeşte tătâl.

CONST. CREŢU

Din Boroaca (jud. Fălticeni)

In Comuna Boroaea de pe frumoasa vale a Moldovei, legendarul râu în care s'a înnecat căţeluşa lui Dragoş-Vodă, sunt: trei şcoli primare cu câte patru învăţători, două cu câte un învăţător, o şcoală de fete, şcoală elementară de meserii, atelier de ţesătorie, patru biserici, judecătorie, administraţie de plasă, oficiu poştal, Bancă populară, cooperativa de păduri în exploatare, secţia de jandarmi, casă de sfat. La şcolile secundare sunt peste 100 şcolari numai din Boroaea şi mulţi absolvenţi ai şcoalei de meserii. Meseriile sunt în mâna românilor. E trist, că negustorii, majoritatea sunt streini. In prezent se lucrează la două şcoli nouă, cu câte 4 posturi.

In acest sat s'a mai înfiinţat şi un dispensariu pentru copiii sugaci. Li se dă îngrijire şi sfaturi mamelor de către medici şi li se împarte zăhar, ceai şi altele.

In judeţul Fălticeni, se clădesc 76 de şcoale cu 189 sale de clasă, dintre care cea mai mare parte au şi locuinţă pentru învăţători.

Invăţătorii şi sătenii vor păstra o veşnică recunoştinţă dlui Dr. Anghelescu, ministrul şcoalei, cel întâiu urmaş al marelui român: Spiru Haret, care şi-a luat această mare sarcină pentru luminarea satelor, rădicând şcoli, unde, nu numai copii se vor aduna cu bucurie, ci şi părinţii lor sfătuindu-se pentru binele obştesc, în sărbători. In multe sate, adunările sătenilor se făceau numai la cârciumi împreună cu copii, unde numai fapte frumoase nu se văd.

La anul viitor se vor începe construirea a altor localuri de şcoale în judeţul nostru.

V. POPESCU BOROAEA

Din Satulung (jud. Braşov)

Sărbătorirea împlinirii a o sută de ani dela moartea lui Gheorghe Lazăr, acel ce ne-a fost un mare îndrumător şi luminător şi al cărui nume cu recunoştinţă va fi pomenit în cărţile cari vor vorbi de oameni cu muncă îmbelşugată pe altarul culturii şi al luminării neamului, a fost şi la noi în ziua de 30 Septembrie un prilej de pioasă recunoştinţă faţă de marele dispărut. Intru odihnirea sufletului marelui român s'a săvârşit un parastas la biserica Sf. Adormiri, când părintele Z. Popovici a vorbit despre viaţa lui, intrând în ogorul faptelor, unde G. Lazăr a semănat şi arătând câtă muncă neobosită a depus el, pentru a-şi scoate neamul din împărăţia întunerecului.

După prânz, „casa de citire" iarăş n'a lăsat însemnătatea faptului neobservată, ci ca totdeauna, aşa şi acum, a aranjat cu concursul d-lui profesor G. Popa, dela liceul din Braşov, o conferinţă în amintirea marelui dascăl. Conferenţiarul într'o frumoasă vorbire, a arătat tot ce se poate arăta din viaţa unui om, care poate servi de model în orice împrejurare.

Pentru aceasta, d. G. Popa merită toate mulţumirile comitetului, pentru munca depusă întru întocmirea vorbirii, care pe lângă arătarea pe larg a vieţii lui G. Lazăr, a mai supus întreaga stare de lucruri din vremea aceea, mai cu seamă asupra stării culturale şi naţionale a românilor din cele petru unghiuri.

Astfel datorită intelectualilor ridicaţi din satele noastre, sărbătorile culturale la noi sunt prăznuite cu toată puterea de muncă, a celorce le înţeleg rostul.

— In ziua de 7 Octombrie cr. s'a săvârşit sfinţirea noului local al Casii de citire dela biserica nouă. Localul a fost refăcut în întregime reclamând fonduri în valoare de 65 mii de lei bani daţi parte de biserică — căreia îi aparţine, iar parte strânşi prin colecţii şi donaţii. Şi cu acest prilej, părintele Z. Popovici, a arătat în cuvinte bine simţite, însemnătatea acestor locaşuri de lumină, spunând că ele au acelaş rol de îndeplinit ca şcoala şi biserica.

Localul prin modificările ce i-s'au adus, corespunde scopurilor unei case culturale, fiind situat la centru şi înzestrat cu sală mare pentru cititori şi una mai mică pentru bibliotecă. Un ultim punct mai e de făcut, aranjarea unui muzeu local pentru care comitetul depune toate sforţările.

G. B.

Dragostea ce ni se arată din toată ţara, prin scrisorile ce le primim zilnic de la sate, ne dă multă încredere. Acei mulţi ca iarba câmpului şi care formează viaţa, sufletul şi sănătatea neamului nostru: poporul ştiitor de carte, spulberă o învinuire ce i se aduce: că nu citeşte. Noi constatăm contrarul: ba citeşte destul în raport cu cât am căutat să-l smulgem din întunericul în care este încătuşat. Dar norodul cu bun simţ, îşi întoarce cu dispreţ ochii de la slova care caută să-i învenineze cugetul curat. Norodul e cinstit, e drept şi vrea în litera tipărită: cinste şi dreptate Pe măsura ce nu o avem, în cele mai multe cazuri, de unde să fie şi sprijuitori din prisosinţă? „Cultura Poporului" şi-a înţeles chemarea. Şi izbânda ei, cu vremea, e tot mai mare. De o parte oamenii învăţaţi ce se grupează în jurul ei iar de altă parte pătrunderea în cele mai mici cătune. E o trăsătură de unire între aceea ce se scrie în ea şi ceea ce simte poporul. Sunt aceleaşi bătăi de inimă, şi iubire de pământ şi ţară Pentru aceasta „Cultura Poporului" nu se va da îndărăt de la nici un sacrificiu. Făgăduim să fim cea mai bună foae pentru mulţime şi vom fi. Imbunătăţirile vor veni una după alta. Acest gând ne călăuzeşte în orice clipă. Vom mări activitatea noastră. Ne vom ocupa de aproape de viaţa negoţului şi meşteşugului. Aşa că meşteşugarii vor avea ce citi. Ne vom ocupa cu însemnata chestiune: rolul femeii în societate, căci de la mamele conştiente atârnă viitorul unui popor, şi în cele din urmă nu vom uita nici pe tinerile vlăstare, pe copii, cărora le vom da şi lor o pagină.

Poporul românesc şi tradiţia

Tradiţie însemnă datină veche moştenită veacuri de arândul din tată în fiu. Şi cred că nici un popor nu-şi păstrează tradiţiile cu mai multă sfinţenie ca românul. Deşi tradiţiile unele prin vechimea lor şi schimbarea vremurilor, de foarte multe ori ne împiedecă urcarea pe scara înaintării civilizaţiei, alăturea de alte popoare.

Pilde sunt multe, din care voi încerca să amintesc câteva aşa în treacăt ca să poată fi înţelese mai uşor:

In vreo comună românească se nimereşte că un fecior din alt sat ia în căsătorie o fată mutându-se el la nevastă, acesta veşnic e numit „venetic" şi toţi îl înconjură spre a nu se împrietini cu el, iar consătenii feciorului înspăimântaţi miraţi mereu îl întreabă: „Cum poţi tu măi Petre să te desparţi de satul tău şi să te muţi între străini?" sau „Dar nu găseşti tu măi băete destule fete în satul tău?" şi altele. Iar când vreun copil pleacă la şcoală, la meserie (meşteşug) în careva oraş, toţi consătănii săi îl deplâng ca şi cum ar muri nu alta, mustrând pe părinţii copilului: „Apoi bade Ioane, cum ai îmbătrânit d-ta lângă plug şi boi, el nu va putea trăi, ca doar slavă Domnului ai cu ce să-l ţii?", ori: „Cum te poţi despărţi de copilul tău şi să-l dai pe mâna străinului; ce om fără suflet". Dacă unii români mai cu seamă după ce se întorc dela miliţie, unde au văzut şi învăţat atâtea lucruri, se avântă în treburi comerciale (negustorie), toţi consătenii şi cunoscuţii încep a-l privi cu ochi răi, zicându-le „Puturoşi că fug de lucru". Ba mulţi şi de multe ori îi întreabă: „Măi omule, bagă de seamă ce faci, oare tu n'ai putut trăi, cum a trăit neam de neamul tău să munceşti cu coasa şi cu sapa, că doar aşa ne-a lăsat Dumnezeu!" „Negustoria e meşteşug jidovesc şi nu-ţi spurca tu numele de român cu ea", şi altele Şi când un român umblând pela oraşe unde vede lucrându-se pământul cu ajutorul diferitelor maşini, cumpărându-şi şi el din aceste maşini spre a le folosi acasă, tot satul îl râde bătându-şi joc de el. Când se încredinţează că pământul acestuia produce mai mult şi mai bine, privesc unul la altul, clatină din cap şi cei mai mulţi zic: „Ce să mai tot umblăm cu atâtea chiţibuşuri, că doar cum au trăit străbunii noştri, nici noi n'am pieri".

Ce păreri rătăcite, şi îndârjirea acestora ce mult rău aduc asupra capului nostru ca naţiune. Prin astfel de tradiţii deschidem larg porţile ţării noastre, ca să poată năpădi în ea adevăraţii „venetici" străini de neamul şi simţimintele româneşti, lăsându-i să ne jupoae cum le place lor. Deoarece aceştia nu urmăresc altceva, decât să-şi umple punga pe spinarea noastră, şi pe urmă să plece mai departe. Iar noi ne mângăem cu cântecul:

„Mila străinului.
E ca umbra spinului;
Când gândeşti că te umbreşte,
Mai tare te dogoreşte"

şi atât. Dar sub numirea de *„străin"* să nu înţălegem nici odată pe oamenii de acelaşi neam, lege şi credinţă ca şi noi, ci aceia cari sunt de altă naţie. Pentrucă un român fie el ori cât de rău om, tot ţine la ce e românesc şi nu-l lasă credinţa şi sufletul său ca să se poarte aşa faţă de neamul lui, cum a face un străin.

Avem noi şi tradiţii (datini) frumoase, pe cari trebue să le păstrăm, ca de pildă: portul naţional, nunţile, religia şi altele, dar acele datini cari vedem cu ochii că numai pagube ne aduc atât nouă cât şi ţării însuşi, n'avem decât să le lăsăm. Să ne punem cu toţii pe muncă serioasă şi bine chibzuită, dându-ne copiii la şcoală, la meserii şi comerţ, ca barem ei când vor deveni oameni mari, să poată fi adevăraţi stăpâni la ei acasă, ceeace noi — durere — încă nu suntem.

Numai astfel ne vom putea îndeplini datoria sfântă faţă de patrie, de neam şi faţă de aceia cari şi-au dat ce-au avut mai scump în lume, şi-au dat viaţa pe câmpul de luptă, ca nouă să ne poată da o ţară liberă românească a noastră, unde să putem fi stăpâni la noi acasă. Dar până când nu vom şti cârmui noi românii toate frânele ramurilor de activitate (puterea de a lucra) din întreaga ţară, până atunci suntem ca stăpânul acela care lucrează după sfaturile slugilor.

PAUL FODOREAN

Expoziţia de vite a judeţului Cojocna

Intre multele lucruri folositoare, pe cari le-a săvârşit Ministerul Agriculturii pentru propăşirea ţărănimii, sunt şi expoziţiile de animale aranjate aproape în toate judeţele ţării. Am putea zice — luând în seamă marea expoziţie a Moldovei întregite, — că toamna aceasta se întrece prin expoziţii de animale.

Insufleţită de această pornire frumoasă a ministerului, comisia zootehnică a acestui judeţ în frunte cu prefectul judeţului d. S. Mureşanu şi cu medicul şef veterinar judeţean d. Tofan, a căutat toate mijloacele spre a asigura buna reuşită a expoziţiei.

Expoziţia s'a ţinut în 6 şi 7 Octombrie cr. în două secţii: una la Obor pentru animalele mari domestice (boi, cai, oi, porci) iar alta în calea Moţilor pentru animalele mici (paseri şi altele) domestice.

Expoziţia animalelor mari a fost bine înfăţişată prin un număr mare de animale, îndeosebi speţa boilor.

Proprietarii animalelor expuse erau în mare parte ţărani, ceeace arată o mare îngrijire şi dragoste a ţăranului nostru pentru vite, îndeosebi acum după îndeplinirea reformei agrare. Ţărănimea din jurul Clujului înainte de război nu prea avea putinţa de a ţinea vite alese şi frumoase, astăzi după sdrobirea lanţurilor de robie puterea ei de viaţă şi de muncă ţişneşte din toate părţile. Printre comunele mai harnice, a căror crescători au şi câştigat cele mai multe premii, am văzut îndeosebi Feneşul-săsesc, Suciagul, Sona, Dejunirul, Cojocna Someş-sat ş. a. Indeosebi vacile frumoase şi bine îngrijite, aproape toate de rassa Simental, ale Feneşenilor au fost aproape de toţi vizitatorii lăudate. Ei au şi căpătat cele mai multe premii. Vaci frumoase au mai fost expuse şi de vre-o câţiva crescători din Cluj şi Mănăştur (Poruţiu).

Dintre mari moşieri au mai avut vite frumoase proprietarul Buzea dela Milaş, Sas dela Dezmir, Galus dela Gilău, Ferma Academiei agricole din Cluj.

S'au dat şi acestora diplome şi premii îndeosebi servitorilor pentru cinstea şi credinţa dovedită în timpul serviciului.

In ce priveşte rassele animalelor expuse, la boi: s'au văzut rassa transilvăneană, Simental, Prinzgau, Schwyz şi curciturile acestora, la cai: jumătate sânge englez şi Moneies; la oi: ţurcane, ţigae şi friză, iar la porci: mângăliţe.

In total expoziţia a fost deplin reuşită, îndeosebi s'au observat multă ţărănime, ceeace cadra cu intenţiunile comisiunii aranjatoare, intenţionându-se mai mult încurajarea micilor crescători. Deasemenea şi distribuirea premiilor a fost norocoasă, întrucât mai multe s'au dat crescătorilor de vaci de lapte, fiind aceasta un aliment atât de însemnat pentru populaţia oraşului Cluj.

Peste tot la aprecierea vacilor s'a stabilit bunătatea acestora în ce priveşte producţia laptelui şi comisiunea a căutat să dea un imbold puternic crescătorilor în direcţia creşterii şi îmbunătăţirii vacilor de lapte.

Cred că prin astfel de mijloace se poate mai cu succes lucra la înlăturarea scumpirii laptelui de pe piaţa Clujului, care şi'n privinţa aceasta pare că a întrecut alte oraşe.

G. F

Impotriva celor ce nu sunt ziarişti

Comitetul „Sindicatului Presei Române din Ardeal", fiind informat că un oarecare domn cu numele de Cuţarida, care se dă drept director al unei gazete cu titlul „Mica Antantă", s'a stabilit în Cluj şi face speculaţiuni nepermise, utilizând lipsa de orientare atât a autorităţilor cât şi a publicului cititor, la adăpostul calităţii de ziarist pe care pe nedrept şi-o însuşeşte, — crede necesar să facă cunoscut pe această cale, că numitul domn nu are nici o legătură cu presa română şi că toate operaţiunile la care se dedă îl privesc personal, în măsura în care izbuteşte să exploateze naivitatea publicului şi îngăduinţa autorităţilor noastre. Tot odată Comitetul „Sindicatului Presei Române din Ardeal" roagă autorităţile ca pe viitor, ori decâte-ori se vor mai ivi asemenea indivizi, înainte de a le acorda vreun sprijin, să ceară avizul Asociaţiilor de presă.

Comitetul.

Viaţa economică şi financiară

Incepând cu numărul acesta vom pune pe cetitorii noştri în cunoştinţă săptămâna, cu viaţa economică şi financiară dela noi şi de aiurea.

* * *

Cu 100 lei de ai noştri în ultimele 8 zile puteai cumpăra:

1) 7 franci franţuzeşti şi 65 centime până la 7 f. 75 c.

2) 2 franci Elveţieni 54 centime până la 2 f. 62 c.

3) 9400 coroane—9500 coroane ungureşti cu 1 leu puteai lua 26.000.000—40.000.000 mărci nemţeşti.

Cu 214 lei 75 bani luai un dolar.

Cereale (bucate)

S'au vândut 100 kgr. grâu între 385—437 lei la Bucureşti.

100 kgr. orz între 324—375 lei.
100 kgr. fasole între 1000—1400 lei.
100 kgr. porumb între 407—450 lei.

Bumbac

1 pachet bumbac Italian 1000 lei
1 pachet bumbac American 1100—1150 lei
1 pachet bumbac albit deslânat 350 lei

Că să vedeţi cum este de scumpă viaţa la Viena să vă dau o listă de preţuri.

Un kgr. carne de vită între 12000—55000 coroane.
Un kgr. fasole între 6000—9000 coroane.
Un kgr. cartofi între 800—4000 coroane.
Un kgr. ceapă între 1500—2000 coroane.
Un kgr. pere între 2500—3000 coroane.
Un kgr. struguri între 8000—14000 coroane.

I. CIOICĂ Acad. Comerţ

ABONAMENTUL: *Pe un an 180 lei. Pentru săteni, învăţători, profesori, preoţi, studenţi, funcţionari, meseriaşi şi muncitori 120 lei pe an an. Abonamentul plătit înainte; se poate face şi pe jumătate de an.* oooooo

Cultura Poporului

ABONAMENTUL: *Pentru instituţii financiare, ale statului şi biblioteci 300 lei pe an. Pentru sprijinitorii foaei minimum 300 lei. In America 3 dolari. In Jugoslavia 100 dinari pe an. In străinătate 250 lei pe an.*

ŞCOALA MEA

Vreau să fac o şcoală. Lucrez la clădirea ei, care în câteva zile, va fi gata. Şi, cum e o încercare nouă şi opinia publică o poate primi fără încredere şi măcar fără interes, mă simt dator a o lămuri pe această cale, a chema prin acest mijloc pe cine vrea a petrece un an în cuprinsul ei, rugând în acelaş timp presa care se interesează la întărirea morală a acestei ţări, să răspîndească lămuririle mele.

De şi „fac politică", eu nu aştept dela politică în cea mai mare parte îndreptarea nenorocitelor împrejurări de azi, când interesul material pentru satisfacerea celor mai grosolane instincte e singurul imbold. Eu cred că totul se poate preface numai printr'o majoritate de oameni buni.

Şi, pentru ca ei să fie aşa, trebuesc crescuţi în această direcţie. Iar creşterea n'o dă „domnul" de pe catedră, ci viaţa de familie. Iar această viaţă e cum o vrea femeia.

A creşte femeile care să transforme această societate, iată problema.

Pentru a porni lucrul trebue o propagandă. Şi ea cere o pregătire prealabilă. Misionarele reformei nu se improvizează decât cu primejdia rătăcirilor naive, dar stricătoare.

Mi-am zis atunci, după exemplul cursurilor de vară, că într'un mediu aproape rural, de aer bun, natură bogată şi linişte, conferinţi de sfaturi făcute de femei şi de oameni de bine şi de merit, ar putea timp de un an, să exercite asupra sufletelor o influenţă de o viaţă.

Mulţămită conducătorilor băncii „Almăşanu" şi Românilor din America, am casa pentru douăsprezece fete, din toate provinciile româneşti, care să trăiască acest an de zile împreună. Am făgăduieli de profesoare şi profesori, cari vor veni fiecare pe o săptămână, care va fi a lor numai a lor. Am numele iubit al Reginei ca ocrotire pentru „Şcoala misionarelor naţionale şi morale". Am dela d-rul Anghelescu ca ministru douăsprezece burse de o mie de lei pe lună, deci întreţinerea.

Imi trebue elevele.

Pot veni absolvente de liceu, care nu au intenţia de a merge la Universitate. Pot veni studente. Pot veni absolvente de Universitate, pregătindu-şi aici examenul de capacitate. Nu vor regreta anul petrecut la Văleni, le asigur.

Şcoala va începe la l-iu Noembrie şi aştept înscrierile. **N. IORGA**

Indeplinim o datorie culturală să reproducem acest articol al marelui învăţat şi dascăl: N. Iorga.

Privim şi noi cu mândrie şi mulţămire sufletească, la acel loc pitoresc şi rustic Vălenii-de-Munte, unde din truda rodnică a unui sămănător de idei, s'a înălţat: Universitatea populară. Astăzi se înfiinţează o şcoală nouă şi trebue s'o înţelegem şi să o sprijinim. **„CULTURA POPORULUI"**

PRESIMŢIRI

Octomvrie. Vânt. Frig umed . . .
. . . Un stol de sburătoare
plecând agită par'că năframe pe tărie —
In parc — havuzu 'şi plânge domoala elegie . . .
Şi ca dupe-o serbare întreg decorul moare . . .

Pe-aproape ca un suflet rănit tresar vioare.
Şi lin coboară-a serii tristeţe viorie . . .
Prelung suspinul toamnei prin crengi bolnave-adie . . .
Şi preajma toată 'noată în şoapte plângătoare . . .

Tu 'ncet păşeşti alături de palida-ţi amantă.
Intunecata umbră urzeşte crep de jale.
Şi frunze moarte 'n tremur îţi cad pe neagra mantă . . .

Şi - accesele de tuse rod pieptul scumpei tale . . .
Ea tusea 'n plâns şi-o 'neacă, tu — trist priveşti în lături . . .
Pe-alei frunzişul veşted se-aşterne pături, pături . . .

GEORGE VOEVIDCA

Dela Opera Română din Cluj: Aida

Opera Română, după o pauză de două săptămâni, cauzată de greva îndreptăţită a personalului ei artistic, împins prin neglijenţa factorilor competenţi la foamete şi mizerie şi-a reînceput activitatea Duminecă în 21 Octombrie cr. cu opera **Aida** de **Verdi**.

Giuseppe Verdi, care s'a născut la Roncole în Italia în 10 Octombrie 1813 şi a murit la Milano în 1901, este considerat ca unul dintre cei mai mari compozitori melodramatici din toate vremurile.

După Rossini, Bellini şi Donizetti, activitatea lui Verdi, lungă, bogată şi genială, formează un capitol separat şi foarte important în istoria şi desvoltarea operei italieneşti. In operele sale geniale se manifestă toate luptele şi toate crizele prin cari a trebuit să treacă opera italiană purificându-se pentru ca să se desbrace de haina ei antică şi convenţională, şi să ajungă la forţa şi expresia dramatică adevărată. Acest progres consecvent şi unic în istoria muzicii, îl întâlnim în toate operele sale; fiecare dintre ele este un pas hotărît spre un ideal sănătos, pe care şi l'a văzut pe deplin realizat şi încoronat de succes în adânci bătrâneţe, în cele din urmă şi cele mai geniale capodopere ale sale Otello şi Falstaff. Prin aceste două opere a dat lumei modelul adevărat al dramei lirice şi comediei, stabilind normele ei, mai bine şi mai genial decât Richard Wagner, a cărui sistem şi principii sunt prea complicate şi prea mult personale pentru a putea fi puse în practică şi de alţii.

Opera Aida, în patru acte, cu libretul scris de Ghislanzoni, a fost compusă în anul 1871 şi reprezentată pentru primaoară în Cairo. Ea a urmat după un şir lung de opere geniale şi foarte populare ca Nabucco (1842), Ernani (1844), Macbeth (1847), Luisa Miller (1849), Rigoletto (1851), Trovatore (1853), Traviata (1853), Un Ballo in maschera (1859), La Forza del destino (1862) şi Don Carlos (1867).

Pe când în primele sale opere inspiraţia nu e întotdeauna aleasă cu grijă, iar sentimentul dramatic ajunge aproape a fi brutal, în decursul activităţii sale, fiind mereu credincios geniului naţional italian, aceste scăderi dispar. In Aida forma operei ajunge bine stabilită, principiile estetice de o valoare artistică genială, iar muzica mai expresivă, mai caracteristică şi mai puţin conciliantă gustului şi pretenţiilor publicului, având o putere dramatică superioară. El nu se pierde în particularităţi şi analize inutile, ori face Wagner în operele sale, ci găseşte cu ajutorul siguranţei geniului său şi a instinctului puternic întotdeauna nota justă, naturală şi simplă a fiecărui personagiu şi situaţii. In Aida muzica lui întotdeauna şi înainte de toate italiană este puternică, impulsivă, însufleţitoare, căteodată crudă, sălbatică ca apoi să devie, în momentele corespunzătoare, dulce, elegică, şi de un liricism încântător. Motivele orientale, folosite pentru a caracteriza anumite scene, sunt aplicate şi prelucrate cu o măestrie incomparabilă.

Cu toate acestea este mare deosebire şi progres între Aida şi Otello, care i-a urmat după o pauză de 16 ani în anul 1887, şi Falstaff, în anul 1893. In Aida Verdi este încă sclavul efectelor de scenă, pe când în acestea, cele din urmă două opere ale sale, a realizat în mod absolut şi ideal toate cerinţele dramei şi comediei muzicale pure.

Verdi cu toată evoluţia mare prin care a trecut a rămas mereu credincios caracterului esenţial al melodiei sale şi felului de a înţelege drama muzicală. Influenţat de Meyerbeer înainte de procedee bune, Wagner nu a avut asupra lui nici o influenţă. Aversiunea sa pentru el şi aderenţii săi şi-a caracterizat-o astfel: „Eu cred în inspiraţie, voi credeţi în factură; admit criteriul vostru pentru a discuta, dar cu voece entusiasmul care vouă vă lipseşte pentru a simţi şi judeca. Voesc arta în orice manifestaţie a ei, nu artificiul, sistemul, pe care voi îl preferiţi."

Este interesant că acest titan al muzicei a fost respins, ca elev, din partea conservatorului de muzică din Milano, care azi îi poartă numele, sub pretextul că nu are nici un talent muzical, cum asemenea a fost respins odinioară şi Wagner din partea Academiei de muzică din Viena.

Rolurile principale a reprezentaţiei de Duminică au fost susţinute cu succes de d-na Nestorescu în Aida, de d-na Pop în Amneris de d-l Apostolescu în Radames şi d-l Szabo în Amonasro. Maestrul Bobescu a dirijat, în mod virtuos, toată seara, fără partiţie.

Lumea fericită de a putea iarăşi participa la reprezentaţiile Operei şi-a manifestat în mod deosebit simpatiile pentru această instituţie superioară de cultură şi pentru artiştii ei sârguincioşi şi talentaţi.

LAURIAN NICORESCU

DIN SATUL MEU

Ieri am îngropat pe Lucreţia, un îngeraş de abia de 4 luni, care aşa să vede, şi-a făcut judecata în căpuşorul ei, şi a gângăvit în limba ei, aşa: Sunt frumoasă ce-i drept câmpiile presărate cu flori, dar sunt prea împestriţate şi cu oameni puţini buni, şi prea mulţi răi. Cei buni măcar taie iarba şi florile cu coasa, dar cei răi le chiar calcă în picioare. Decât această parte aici pe pământ, mai bine în cer la Domnul Sfânt.

Aşa-i şopotea ei acolo Ingerul Vieţii, şi copila a oftat şi s'a veştejit, şi Domnul i-a ascultat suspinul ei, şi a ridicat bobocelul de floare la locul luminos unde nu este suspinare, şi l'a plantat între crinii raiului păziţi de îngeri cu obrajii de trandafiri.

Spre cer îi era neted şi deschis drumul Lucreţiei, dar îi era mai sgronţuros şi mai greu către mormânt, căci şi micuţă şi slăbuţă ce era, căci încă nu cunoştea cărările încurcate ale pământului nici măcar până la ţintirim, şi aşa până la acest leagăn de odihnă a trebuit s'o petrec eu, preotul satului.

Cum copila moartă era a lui Ioănul lui Iosip din coaste, care locueşte cam departe înafară de sat, — alăturea cu fătul au venit cât după mine cât după prapori şi cruci de frunte şi Petrea lui Filipul Grigoroaei şi Simion unchieşul mititelei stinse. Primul fost iagăr luptător în fosta armată comună, al doilea soldat român, acum la vatră, şi cu al treilea se vede noua poveste.

Simion venisă acasă după 3—4 zile din slujba militară făcută la Braşov ca vânător de munte. Mie din copilăria lui-mi plăcea să mă acăţ cu el, scărmănându-l cu vorbe de şagă. Era flăcău subred, copilăros, şi cu mulţi simburi verzi în bostan. Nu în batjocură îi zic eu bostan la ceia ce el îi spune cap. Altceva 'mi aduce mie aminte de coaja de bostan, ce mi mai trebue să ştie şi lumea, deprin gazete. Destul că ştie satul. El acuma e fecior chipeş, în plină coacere, şi cu vederi schimbate decând a păşit mai înafară decât cercuitul nasului şi satului său. Simion-mul meu e acuma chiar om!

Şi cum treceam pe drum în bătaia razelor de primăvară după o binecuvântată ploae mănoasă, care învioreză şi lanurile şi florile şi inimile, ajungem în capul satului dinspre. L.-unde şi astăzi, după patru săptămâni împlinite, mai stă în picioare poarta triumfală gătită cu prilejul când ne-a vizitat scumpul nostru Arhiereu din Gherla.

„Vezi Simioane, în vreme-ce erai încă dus, ne-a cercetat şi Preasfinţia Sa Vlădica."

— Văd domnule protopoape, şi . . .

— Să mă ierţi Simioane, slăbeşte cu titula, şi zi-mi tu ca mai demult, — părinte; căci să mă crezi, că e mai dulce, mai dela inimă, şi pătrunde mai la inimă.

— Bine dar', d-le părinte, — zisă el. Am văzut acest lucru măreţ împodobit cu Sfânta Cruce, şi 'mi făceam judecata, că pecât e de frumos, pe-atâta a trebuit să fie de evlavios şi scopul pentru care a fost rădicat. Dar' fireşte, adevărata menire nu i-am putu-o gâci mai nainte de a călca pragul casei părinteşti. Aici apoi tata, — (şi d-lui om de strană), — mama, frate, soră, pe 'ntrecute au început sămi povestească de câtă cinste a fost părtaş satul nostru.

„I-şi lăsau lucrul şi scula din mână, şi clătinând din cap începea fiecare cu „Vai-vai, ce drag de om!" Câtă mândrie şi vrednicie în statura lui, câtă văpaie sfântă în ochii lui, şi câtă dulceaţă de fagur în cuvintele lui, când ni-a făcut sfânta rugă, şi ne-a binecuvântat pe bătrâni şi pe tineri, pe fii şi pe fiice, vetrele noastre, ţarina noastră, holdele şi vitele noastre. Ştii tu Simioane, — 'mi zicea tata, — de ani de zile ne spunea Părintele despre Sfinţia Sa Vlădica, când ne cetănise în Biserică cuvintele sfinte trimise în forme de epistolii tipărite, pela praznicele cele mari. Şi credem noi tot ce ne spunea, — nu-i vorbă. Dar, apoi totuşi, când aievea vezi cu ochii şi auzi cu urechile încă şi mai mult şi mai frumos decum ai fi putut crede, — apoi trebe să chiar crezi că ţi-s la închinat, pocăindu-te că ai putut fi un strop de Tomă." . . . „Dumnezeu să-l povăţuiască din bine în bine, că Doamne multă bucurie ni-a mai adus, şi multă mângâiere ni-a mai lăsat."

„Aşa-mi spun toţi, — continuă Simion, — nu numai părinţii, ci şi vecinii şi sătenii, şi după câte 'mi spui acuma şi d-ta d-le părinte, apoi mi pare chiar rău că n'am fost şi eu acasă."

„Nu ai fost nici tu în rea treabă dus deacasă, — îi zisei, — dar' mai spune-mi ceva şi din de-ale tale Simioane, ca să mă bucur de or fi de bine, ori să mă supăr de mi-i spune de rău".

„Nimica rău, d-le pro . . . părinte", — zise el dregându-se în grabă cu o privire galeşă însoţită de un zimbet furiş.

„Dureros m'a atins numai la sosire faptul, că şi satul vecinaş I. coborând din tren când era înserare, am zărit la mijloc, adecă în vremea, când sărmanul muncitor obosit abia ţine în ucinaşele de dimineaţa, cârciuma jupânului W. era deschisă, şi evreul se lăfăia pânditor din uşa largă ca un păianjen, că pe care muscă s'o prindă pocinoc în mreaja lui.

„M'a biciuit această vedenie cu atât mai amar, cu cât mai vârtos I-mi era încă în proaspetă aminte hărnicia, trezia, cumpătul şi cuminţenia gospodarilor români şi saşi din ţinuturile din cotro veniam. Aceia [illegible] cu otrava [illegible] şi-l lucrează [illegible] ci şi cu capul [illegible] scoată mult [illegible] cătelea toate pela biet [illegible] pot zice [illegible] va mai fi cătranul [illegible] cât trăiesc [illegible] ofiţerilor ni-leau dat [illegible] despărţire, aşa de povăţuitoare, că şi predicele D-voastră din Sfânta Biserică."

„Aşadară la miliţia noastră nimica rău, d-le părinte. Acolo să tot slujeşti. Omenie, cinste, cost şi tratament bun, ba chiar dragoste multă din partea mai marilor", — 'mi spunea Simion, vorbind el acuma într'o limbă mai aleasă şi mai românească decât cea de-acasă.

„Am fost mobilizat abia cinci luni, şi am făcut şcoală de 5 ani. Pagubă numai că nu ştiu învârti condeiul aşa, precum aşi dori şi ar trebui.

— Acolo toate ţi-se spun pe înţeles, în limba mamei tale, fără sudălmi şi fără probozeli — taie în vorbă Ioan, — nu-ţi schimoseşte şi nu-ţi poceşte nimenea numele tău cu porecliri şi scrintiri străine, şi nu te înjură hoteşte.

— Ba 'ţi sădeşte în suflet falā şi mândrie, că eşti cine eşti, — apucă cuvântul Petrea, — „că eşti pui de roman din tulpina lui Traian; şi juri pe steag românesc cu fruntea redicată şi cu inima înălţată pentru ţara şi vatra, şi moşia şi brazda ta românească. Dar' nici nu aude o singură vorbă de hulă, ori de scădere ori de ocară, nici ungurul nici altă limbă pentru pricina că e ce e; ci dacă-i soldat sprinten şi inimos, e încărcat cu laudă şi resplătit cu înaintare, aşa, că înşişi camarazii streini stau uimiţi de omenia şi de prietenia ce li-să dă."

Apoi când am văzut — prinsă vorba iarăş Simion, — că în ciasul despărţirei dela companie d-l sublocotenent lăcrămează alăturea cu noi cu feciorii, atunci mi-am zis, că într'adevăr suntem un suflet şi un trup cu mari cu mici, şi că mai marilor noştri, cari ne sunt adevăraţi părinţi şi fraţi, le lăsăm o parte din inimile noastre, şi în schimb le ducem cu noi părţi din sufletele lor. Domnule părinte, noi când va cere vremea, vom lupta cu însufleţire şi cu atâta jertfire, care va fi peste putinţă să nu aducă învingerea şi izbânda, pe urma căreia, bine ştim noi, acuma nu ni-se vor mai strînge cătuşele, nu ni-se va îngreuna jugul robiei scuturate, şi nu ne vor mai curma lanţurile trecutului urgisit, din vremile apuse; ci răsplata sângelui cerut pentru patrie, va fi spor în bine şi trai liber în ţară liberă pentru toţi.

— Amin, şi aşa să fie, dragii mei fraţi şi fii! — pusei eu pecetea pe cuvintele lor, — văzându-ne par'că prea curând ajunşi în preajma casei lui Ioănul badei Iosip din coaste, unde mă chiema datorinţa mea de preot.

„Să iertăm toate pentru Inviere" — pentru învierea neamului nostru, — „şi să zicem: **fraţilor,** şi celora ce ne urăsc pe noi."

Insă toate cu cumpăt, cu modru şi cu măsură.

Cu ochi priveghitori, cu ochi ageri, cu ochi în patru cum să zice; căci duşmanul e dârz, nu-i de fire miloasă, nu-i de firea noastră lesne iertătoare."

Mă simţeam aşa de încrezător între aceşti voinici, şi par' că aşa de asigurat de orice vrăjmaş rău; şi totuş aşa de înduioşat, încât mă trezii cu genele ude . . . Şi nu pot şti anume pentru ce? Oare pentru cele auzite din gura acestor băiaţi botezaţi de mine, ori pentrucă aveam să prohodesc nu boboc ofelit . . . botezat abia de ieri de-alaltăieri.

(Banat) **Pr. TEOFIL M—N**

Către „Cultura Poporului"

„Cultura Poporului" îşi duce viaţa liniştită în lumea patimilor de azi. Paginile acestei foi au menirea să răspândească lumina şi căldura în sufletele celor obijduiţi dela Tisa pană la Nistru şi dela Dunăre până la Vatra-Dornii.

„Cultura Poporului" a strâns puteri de muncă cât mai bogate, spre aşi îndeplini această menire, de a cultiva binele, care este temelia moralei; adevărul a ştinţei; frumosul a artei şi dreptatea a vieţii sociale. Câţiva purtători de condei s'au perindat frăţeşte pe sub portalul ospitalierei foi şi au început munca grea şi covârşitoare în vremuri de obştească neîncredere. Avântul lor a fost aşa de puternic că nici o piedică nu li s'a împotrivit şi astfel au străbătut până'n pânzele albe. Viaţa sufletului meu a prins în foile ei tot gândul şi tot sbuciumul unui om. „Cultura Poporului" e citită de toţi cu drag; când umbrele înserării cuprind în braţe infinitul, la lumina galbenă a opaiţului, care licăreşte, sau în jurul vetrei, unde focul clipoceşte, ţăranii, cu mâinele bătăturite de munca grea, ce-i apasă, apucă foaea şi sabilisind, ochii de sub genele bătrâne de griji, urmăresc literă cu literă, slovă cu slovă, să vadă ce le spun acei-cari vor să le uşureze sarcina . . . şi, când le găsesc pe placul lor, ochii le surâd şi bătrânii, cu pletele albe tâlcuiesc celor tineri slovele grele. Câte nu găsesc ei în binecuvântata foae . . . şi câte suflete nu se uşurează cetind-o. Vă rog, în rândul luptătorilor, înscriţi şi pe confratele Dv, din mijlocul ţărănimii oropsite, care ascultă murmurul Bistriţei spumegânde, ce trece pe lângă poalele frumosului Bacău. Da, din mijlocul cărora m'am ridicat şi'n mijlocul cărora am rămas, cu gândul, cu inima şi cu aspiraţiunile mele.

Mă închin cu recunoştinţă.

N. C. MUNTMARG

Foaie verde trei sulfine . . .

(Cântec poporal cules de Aurelian Borşianu din comuna Deda, judeţul Murăş-Turda)

Aranjat şi armonizat de LAURIAN NICORESCU

Cor mixt

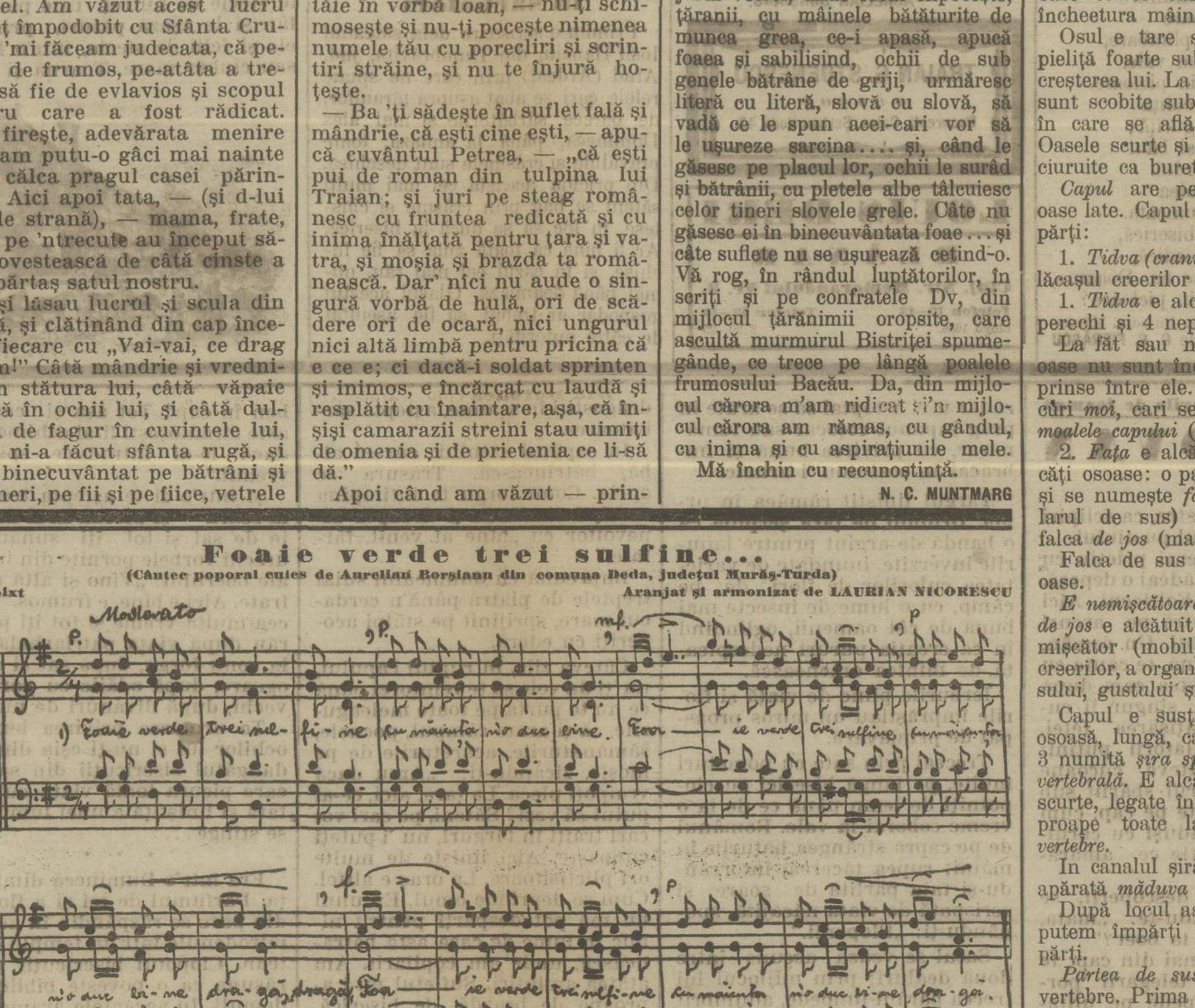

1. Foaie verde trei sulfine
Cu măicuţa n'o duc bine.
2. La fântână nu mă mână
Numai-odată 'n săptămână.
3. La pârlaz nu-mi dă răgaz
Cată bade să te las.
4. Lasă-mă mândruţă zău
Că ţie ţi-a părea rău.
5. Şi-i sta 'n prag şi-i lăcrăma
După min' tot te-i uita
6. Dară tu nu mi-i afla
Nici pe mine, nici umbra mea.

DE LA MEDIC

Despre alcătuirea trupului omenesc şi despre beteşuguri

Lucru de căpătenie pentru oricine este să-şi păstreze *sănătatea*, comoara cea mai preţioasă pe care ne-a hărăzit-o Dumnezeu. Dar pentru a şti şi a o putea păstra, se cere să cunoşti alcătuirea şi mecanismul trupului tău, în deosebi cari sunt cauzele cari strică mersul regulat al vieţei noastre. Ceace se cere cu stăruinţă oricărui om, care să merite a se numi astfel, *este să se cunoască pe sine.*

La ce bun oare să ştii câte'n lună şi în stele şi să nu ştii să-ţi păstrezi sănătatea? Pentru a-ţi păstra trupul sănătos, trebuie să ştii minunea alcătuirei trupului omenesc. Nu trebue să fii mare firoscos sau să-ţi baţi amarnic capul. Se cere să vrei şi . . . răbdare! Cu aceste două calităţi încearcă de ascultă. Vei vedea ce bine o să-ţi prindă!

***

Ştiinţa care se îndeletniceşte cu cunoaşterea amănunţită a trupului omenesc se numeşte *Anatomie.*

E o ştiinţă migăloasă, anevoiasă dar minunată. Ne vom strădui cu toate mijloacele ce le avem la îndemână să vă facem să pricepeţi părţile cari credem că trebue să le ştiţi.

Trupul nostru e alcătuit din *părţi tari, părţi moi şi părţi curgătoare* (apătoase, *lichide).*

Părţi din corp cu forme şi *lucrări* (funcţiuni) anumite se numesc *Organe.*

Mai multe organe la un loc (de acelaş fel) formând un tot aparte se numeşte *reunire (sistem).*

Grupuri de organe aparte care ajută la îndeplinirea unei lucrări bine hotărâte, se numesc *aparate.*

V'am spus toate acestea ca să înţelegeţi tot, despre ce m'am hotărât să vă învăţ.

Corpul omului se poate împărţi în 3 părţi: *Cap, trunchiu şi membre.* In anatomie membre sunt ceeace poporul numeşte mâini şi picioare.

Părţile moi şi organele sunt răzemate, agăţate şi apărate de o temelie tare numită *Sistemul osos* sau mai pe *scurt scheletul omului.*

PARTEA I.

Scheletul omului

1 Craniul (Tidva)
2 Falca de sus (maxilarul de sus)
3 Falca de jos (maxilarul de jos)
4 Clavicula
5 Omoplatul (spata)
6 Sternul (osul piept.)
7 Osul braţului umărul
8 Coaste
9 Cubitul } oasele
10 Radiul } antebraţul.
11 Carpul
12 metacarpul } mâna
13 Falange }
14 Coloana vertebrală (şira spinării)
15 Osul ibac (al ligheanului)
16 Osul sacrat (Sacrul)
17 Osul coapsei femurul
18 Rotula
19 Peroneu } oasele
20 Tibia } gambei
21 tars }
22 metatars } Picior
23 falange }

Se compune din 208 oase care se împart după chipul lor *(forma)* în 3 categorii: în *oase late* cum sunt oasele tidvei, în oase *lungi* cum sunt oasele membrelor şi în oase *scurte* cum sunt cele de la încheetura mâinei.

Osul e tare şi e acoperit cu o pieliţă foarte subţire care ajută la creşterea lui. La mijloc oasele lungi sunt scobite sub forma unui canal în care se află măduva oaselor. Oasele scurte şi late la mijloc sunt ciuruite ca buretele.

Capul are pereţii alcătuiţi din oase late. Capul se împarte în două părţi:

1. *Tidva (craniul)*, cutia craniană, lăcaşul creerilor şi 2 *faţa.*

1. *Tidva* e alcătuită din 2 oase perechi şi 4 neperechi.

La făt sau noul născut aceste oase nu sunt încă bine întărite şi prinse între ele. Rămân nişte locuri *moi*, cari se cheamă în popor, *moalele capului (fontanele).*

2. *Faţa* e alcătuită din două bucăţi osoase: o parte legată de ţidvă şi se numeşte *falca* de sus (maxilarul de sus) şi o doua bucată, falca *de jos* (maxilarul de jos).

Falca de sus e alcătuită din 13 oase.

E nemişcătoare (imobilă). Falca de jos e alcătuit dintr'un singur os mişcător (mobil). Capul e lăcaşul creerilor, a organelor văzului, mirosului, gustului şi auzului.

Capul e susţinut de o pârghie osoasă, lungă, care seamănă cu un 3 numită *şira spinării* sau *coloana vertebrală.* E alcătuită din 33 oase scurte, legate între ele, scobite aproape toate la mijloc, numite *vertebre.*

In canalul şirăi spinării stă bine apărată *măduva spinării.*

După locul aşezării vertebrelor, putem împărţi şira spinării în 5 părţi.

Partea de sus e a *gâtului* cu 7 vertebre. Prima care susţine capul se botezată *Atlas.*

A doua parte e a *trunchiului* alcătuită de 12 vertebre de care se leagă *coastele.*

A treia parte e a şalelor cu 5 vertebre.

A patra parte ia parte la alcătuirea *ligheanului* basinului şi are 5 vertebre bine lipite.

Iar ultima e mică în formă de coadă.

Partea a doua şirei spinării cu 12 perechi de coaste, cu osul pieptului *(sternul)* cu 2 oase în formă de ∽ (clavicula) alcătuesc *cuşca, colivia, cutia toracică, coşul pieptului.* Apără plămânii şi inima organe de nepreţuită folosinţă.

Ultimele 2 părţi ale şirei împreună cu 2 oase puternice în formă de aripi de moară *(oasele iliace)* alcătuesc *lighianul* (basinul).

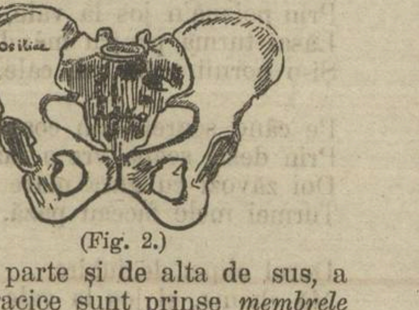

(Fig. 2.)

De o parte şi de alta de sus, a cutii toracice sunt prinse *membrele de sus* (superioare), iar pe lăturile lighianului sunt prinse *membrele de jos* (inferioare).

Membrele superioare (vezi fig. 3.)

Fiecare se împarte în 3: *braţ* (B), *antebraţ* (A) şi *mână* (M). Vedeţi aşa dar deosebirea între ceace numicesc doftorii *mână* şi ceace numeşte poporul mână.

Braţul e compus dintr'un singur os *Umerul Antebraţul* din 2 (radiul şi cubitul) *mâna propriu zisă* din 8 oase mici scurte (oasele corpului) aşezate pe 2 rânduri câte 4 (vezi desemnul), 5 oase lungi (metacarpiene) ce se prelungesc cu cele 5 oase ale degetelor. Degetele se împart şi ele în câte 3 oscioare lungi numite *falange*, afară de degetul mare (*police* se mai cheamă).

Membrele inferioare. In general aceiaş alcătuire funcţia doar e alta.

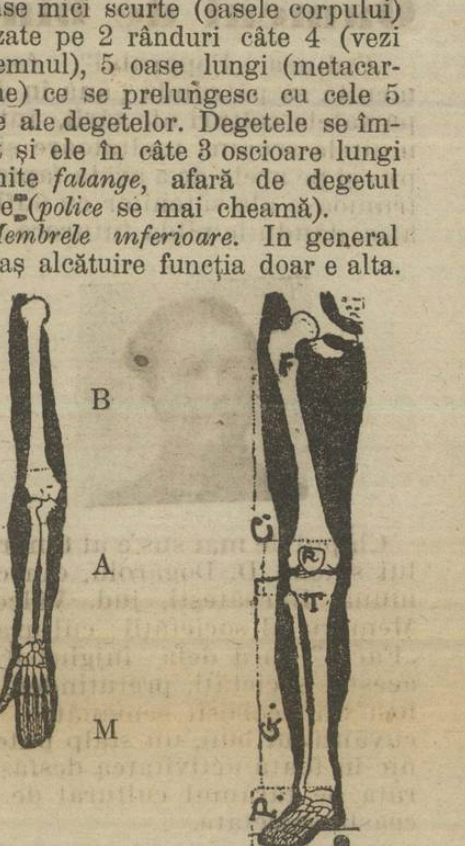

(Fig. 3.)

Fiecare se împarte în 3:

Coapsa (C) cun singur os lung *femurul gamba* (G) cu 2 oase lungi (*tibia* şi *peroneul.*

Intre coapsă şi gambă un os scurt *retula piciorul* (P) propriu zis. (Vezi Fig. *4.*) Băgaţi de seamă şi aci ce înţelegem prin picior (vezi desemnul). Piciorul e compus din 26 oase aşezate în 3 grupe deosebite:

(Fig. 4.)

7 oase scurte în 2 şiruriu alcătuind *tărsul* cu călcăiul, cinci oase lungi *metatarsul* 14 oscioare lungi ale degetelor (la fel ca la mână.

(Va urma) **Dr. OD. APOSTOL**

Clipe plăcute în ceasuri libere

GHICITOARE

de E. Novac, stud. Arad

Primul cuvânt e un pom
Ce-l are mai fiecare om.
Al doilea cuvânt e un rege,
Azi în România se 'nţelepe,
Dar îl afli şi 'n natură
Răcnind sălbatic din gură.
Cuvintele aste de le uneşti
Un nume o să găseşti;
Un organ prin a lui fire,
Ce serveşte la 'nmulţire.
In naturale mai ales
Il întâlneşti foarte des.

GHICITOARE

de B. Bălan (Timişoara)

Şarada aci scrtsă,
Uşor poate fi ghicită,
E din 2 vorbe compuse:
Prima, de toţi e primită,
De unii e iubită,
De alţii e urâtă,
Dar toţi o primesc.
Fie cum va fi
A doua cred
Mai uşor poate fi ghicită,
De o primeşti sau nu
Ea vine nepoftită.

Amândouă deslegările se primesc până la 28 Noembrie 1923, iar numele celor cari au deslegat se vor publica în foae. Se vor da 3 premii:

1. *Şoimii*, roman de M. Sadoveanu. 2. *Scrisorile unui răzeş*, de Cezar Petrescu. 3. 5 broşuri din Biblioteca „Pagini alese".

LA PORŢILE LITERATURII

PACE VOUĂ!

Din cartea vieţii noastre îmi desprind
O filă 'ngălbenită, să cuprind
Trecutul care mi-l deslegă slova
Ce scris'a fost în ceasurile grele
Când se sbătea în sânge visul ţării mele,
Departe, în Moldova...

Bătrâni, femei nevinovaţi copii,
Popor pribeag cu suflete pustii,
Işi văd ca'n vis, sub cerul plumburiu
Cum străbăteau întinderi de pustiu
Cu gândul doar, la cei rămaşi acasă,
La vitele din curte, la ziua cea frumoasă.

Imi vin ca un ecou, aducerile-aminte.
Copiii goi şi palizi şi, ceasurile sfinte
Când ne plecam genunchii, cu ochii către Cer
Să dea tăria'n braţul diviziei de fier.
Văd cimitire vechi, la Mărăşeşti, Răzoare
Şi văd oştirea mândră, cântând învingătoare...

Şi în acele zile mari şi grele
Când se sbătea în sânge visul ţării mele
Ce veşnic ne-a făcut stăpâni pe glia
Din care printre-a lacrămilor rouă
Ai noştrii morţi ne strigă: „Pace vouă!"

Bellei-Ardeal — C. DEDIU

DOINA

Pas cu pas scurtăm cărarea
Prin poiană'n jos la vale,
Lăsai turma pentru mândra
Şi-o pornii mereu la cale.

Pe când soarele din coastă
Prin desiş scăpa vre-o rază,
Doi zăvozi cu gura mare
Turmei mele făceau pază.

Dorul clipei de iubire
Mă chema, şi jos la vale
La Răscuri, dintr'o sulcină
Doina mi-a eşit în cale...

Avea flori la cingătoare
Şi'n cosiţe viorele
Şi mai mari şi mai mărunte
Ca şi dorurile mele.

Busuioc şi lămâiţe...
Şi'n suviţe lăcrămioare,
Presărate în părul negru
Singură părea o floare.

Cum pe buze-avea un cântec
Lăcrimau doi ochi de mură,
Mă 'ntrebam oprit în cale
Doinele cum se 'ncepură?

Şi cum sufletele noastre
Depănau aceleaşi fire
Dorurile-amândurora
Se topiră 'ntr'o iubire...

Şi de atunci când sus la stână
Singur stau şi doru-mi vine
Eu din fluer, turmei mele
Ii cânt doina [illegible]

Iar când turma liniştită
Spre izvor păşeşte agale,
Eu ascult cu ochii umezi
Doina ce răsună 'n vale.

HOREA T. BIHOREANU

Oameni de bine

„Cultura Poporului", foaia menită să pătrundă până în depărtatele colţuri ale ţării, între multele scopuri înălţătoare şi-a pus şi pe acela de a arăta faptele frumoase ale sătenilor cu suflet ales, dându-le pildă tuturora.

Chipul de mai sus e al tânărului sătean D. Dogăroiu, din comuna Bărbăteşti, jud. Vâlcea. Membru al societăţii culturale „Farul", încă dela înghebarea acestei societăţi, pretutindeni a fost un neobosit semănător al cuvântului bun, un stâlp puternic în toată activitatea desfăşurată pe tărâmul cultural de această societate.

Deşi absolvent numai a 5 clase primare, prin neîntrerupte cetiri, a ajuns să-şi îmbogăţească sufletul în aşa fel, încât repede a căpătat iubirea şi chiar stima tinerilor intelectuali ai societăţii. De aceea nu e mirare c'a isbutit să joace unele roluri la: „Ion" din „Năpasta" de Caragiale, sau „Zamfir", eroul, din piesa mea „Un vis frumos". Piesele au fost jucate nu numai la sate, dar chiar pe scena teatrului „Adreani", din R-Vâlcea.

Încă dela înfiinţarea bibliotecei „Al. Vlahuţă", nu numai că el a fost un neobosit cititor, dar a îndrumat şi pe alţi săteni să citească şi să se aboneze la revistele folositoare. Nu rămâne niciodată străin de orice faptă frumoasă ce s'ar săvârşi.

Pe lângă aceste merite, sufletul îi e împodobit de cele mai alese virtuţi creştineşti: mila faţă de cei suferinzi, cinstea în toate actele vieţii şi blândeţea. Săteanul Dogăroiu e şi o pildă vie în faţa întregului tineret, şi fericite sunt satele în care se găsesc astfel de suflete.

G. BOBEI

Poezie populară

TÂNĂRUL ÎNSURAT

Foae verde mărgărit,
Nu ştiu cine m'a smomit,
Să mă duc împeţit,
La cine n'aş fi gândit.
A fost noaptea şi-a plouat
Şi n'am văzut pe cine am luat
Ş'o nimerii şi naltă
Spală cămăşile în baltă,
Şi le 'ntinde pe surcele,
De latră câinii la ele,
De dragul nevestii mele.
Pusei fusele pe foc,
Veni mâţa mâncă tot.
Vrednică-i nevasta mea,
Vrednică naiba s'o ia.
Puse oala să se iea,
De frică s'o ne era,
Crescu iarba pe sub ea.
Bărbatu 'n târg se ducea
Zece oca de lână lua,
Nevasta când mi-l vedea
Tot mai rău se 'mbolnăvea.
Nu ştiu friguri sau lingoare
Că n'a tors toată vara.
Bărbatul ce facea?
La târg că se ducea
Toată lâna mi-o vindea.
Nevasta cum îl vedea,
Dupa cap că mi-l lua
Şi 'n obraz îl săruta:
Să trăeşti drag bărbate
Că-mi lua-şi piatra din spate.
Să trăeşti, să 'nbătrâneşti
Haine noui să nu prăşeşti,
Tot cu vechi să te cârpeşti.
Ascultă drăguţ bărbat:
Cu bunica cât am stat,
Lunea, Marţia, n'am lucrat,
Miercurea n'am îndrăznit
Mi-a fost frică de trăsnit.
Veni sfânta Joi odată,
O ţineam şi eu ca fată.
Vinerea n'am îndrăznit
Mi-a fost frică de pocit;
Sâmbăta fundu săptămânii
Cârpea cămaşa bătrânii.
Dumineca sărbătoare
Să m'aşi fac de-o plimbare,
Pe la cârciuma din vale,
Că n'am uscat din picioare.
Aş mai bea o ţuicuţă
Ş'aş uscat a mea guriţă;
Când m'aşi apuca să lucru,
Iaca fusul că-l perdui.
Fusul iei, fusul colea
Fusu 'n sân la dumeata.
Când mă duc la biserică,
Furea mi pune piedică,
Ce să mă mai fac eu Doamne,
Că n'am uscat în picioare (?)

Culeasă de la D. Stregaile din com. Mănăstireni, judeţul Vâlcea de G. G. FIERĂSCU

Un val de aer proaspăt...

Un val de aer proaspăt în atmosfera noastră îmbâcsită de noutăţi sunt poeziile lui Ion Pillat. După începutul sub semnul „Sburătorul" munteanului *Heliade*:

Era 'n amurgul serii şi soarele sfinţise...

după graţia sănătoasă a pastelurilor Moldoveanului boer *Alecsandri*:

Ciocârlia ciripie trăind din aripioare...

după frumuseţea gravă şi plină de armonie mistică ale Moldoveanului burghez *Eminescu*:

De trei codri de aramă, de departe vezi albind
Ş-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint;

şi în fine, după clasicele icoane ale ardelenilor cărturari *Coşbuc* şi *Iosif*:

Zările de farmec pline
Strălucesc în lumină
[illegible]
Şi din codri noaptea vine pe furiş

sau:

Se tânguieşte
Tălăngi pe colţ
Şi negurii dese
Din negre văi
Plutind pe munţi...

iată că cercul se întoarce şi se închide lui *Ion Pillat*, care cu inspiraţia modernă, dar pînă de tot sucul poeziei tradiţionale — ni se arată graţios, idilic, aprig încărcat de culoare şi învăluit de-o luminoasă melancolie, — în poeziile în care cîntă muntenescul pămînt al Argeşului şi*) viaţa patriarhală:

Mă 'ntorc la tine Argeş, o rîu de-odinioară
Pe drumul de fineţe ce fuge printre clăi —!
(La Zăvoiu)

Tot mai miroase via a trămâios şi coarnă,
Mustos a piersici coapte şi crud a foi de nuc...
Vezi din zăvoi sitarii spre alte veri se duc...

Nu e amurgul încă, dar ziua e pe rod
Şi soarele de aur dă 'n pîrg ca o gutue...

Cu galben şi cu roşu îşi coase codrul iia.
Pe foi lumina sboară ca viespi de chihlibar
(In vie)

Deschid cu teamă uşa cămării dealtădată
Cu cheia ruginită a raiului oprit,
Trezînd în taina mare a poamelor, smerit,
Mireasma şi răcoarea şi umbra lor uitată.

Mă prinde amintirea în vînătul ei fum,
Prin care cresc pe poliţi şi rafturi ca pe ruguri,
Arzînd în umbră, piersici de jar şi-albaştrii [struguri
Şi pere de-aur roşu cu flacări de parfum.

Şovăitor ca robul ce calcă o comoară
Din basmul cu o mie şi una de nopţi — mă 'nchin:
Văd pepeni verzi — smaragde cu miezul de rubin
Şi tămîioşii galbeni ca soarele de vară:

Se-aprind fantasmagoric caise şi gutui:
Trandafirii lampioane şi lămpi de aur verde...
Dar, părăsind cămara ce minţile îmi pierde,
Tot rodul vrăjitoare cu lacăt îl încui...
(Camare de fructe)

E o viziune nouă şi întreagă. E o armonie nouă între sufletul omenesc şi lutul pămîntesc. Şi cînd ştim că *Ion Pillat* are în urmă trei patru volume de versuri reci, cu inspiraţie streină, — şi în ciuda preferinţelor lui personale pentru aşa zişii poeţii noi, care nu sînt de cît înoitori mort-născuţi, — salutând în acest poet triumful poeziei româneşti — care, mergînd un pas înainte, nu uită niciunul dintre paşii pe care i-a făcut pînă acum.

MIHAIL DRAGOMIRESCU
prof. univ. din Bucureşti

*) Din volumul „Pe Argeş în sus".

De la ţăranii noştri

CHIUITURI

Ş'a-mea mândră
Încă-i mândră
Dintr'o sută de fuioare
Scoate-un ciur de fuse goale.
Ş'a-mea muere-i muere
Unde-o mân acolo piere.
O mân în sat după foc,
Ea-mi aduce flori de soc:
— „Na bărbate pune'n clop!" —
Eu o mân s'aducă apă,
Ea 'mi aduce foi de ceapă,
Şi găteşte cea sălată.
Eu o mân după 'mblăcei,
Ea-mi aduce petrinjei.
— Na bărbate, fă păstăi,
C'om mânc'amândoi din ei.

Culese din jud. Sălaj (Ardeal) de
AURELIAN BORŞIANU.

TRAIAN G. STOENESCU
avocat
Bucureşti, Calea Şerban-Vodă 43.

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 50—25

Pentru clasa muncitorească

Să lucrăm pentru educaţia muncitorilor

Ştie toată lumea, că muncitorii se lasă uneori târîţi în aventuri ce nu le pot folosi, nici lor personal şi nici organizaţiunilor din care fac parte.

Este natural, că o asemenea stare de lucruri mâhneşte sufletele acelor cari deresc binele acestei ţări. Insă nu este mai puţin adevărat că, o parte din vină o avem şi noi, oamenii pretiuşi cuminţi, căci arătăm clasei muncitoare o mare şi continuă nepăsare.

Noi, care ne scurgem anii vieţii alături de muncitori şi vom sta printre ei până ce ne va ninge în păr şi greutăţile ne vor apleca spre pământ, noi deşi nu suntem chiar de ai loc, îi iubim fără ca ei să ştie, şi, o spunem, fără teamă, că ne displac acei cari urăsc pe muncitori.

Procedând astfel, suntem convinşi că, ne facem datoria, nu numai de oameni, ci şi de buni români, care vedem mai departe decât marginile intereselor personale de toate zilele.

Am vrea să vorbim, cât mai mult şi să strigăm cât mai tare, pentru cauza muncitorilor, nu spre a le face lor pe plac, nu, ci spre a hotărî şi pe alţii să pue umărul, pentru educaţia maselor muncitoreşti, în sensul vederilor tutulor românilor conştienţi şi iubitori ai patrimoniului naţional.

Fiecare din noi, în cercurile noastre, prin învăţături şi pilde convingătoare, să începem a face, din fiecare muncitor, un organism independent, după cum l'a creat natura, să i dăm posibilitatea acestui om fără ideal precis, să-şi creeze unul, să-l facem să judece orice lucru prin firea lui însuşi; să-l aducem în stare de a aprecia, şi în consecinţă, a primi sau respinge orice influenţă venită de afară.

Şi când muncitorii vor ajunge la un grad de educaţie de caracter care sa le permită a raţiona, înainte de a reacţiona, şi că în loc de o singură masă mânată de primul venit, vor reprezinta atâtea individualităţi câte capete sunt, putem fi convinşi că, hotărârile ce vor lua aceşti oameni izvorăsc din adevărate necesităţi, de strigătul lor va trebui să se ţină seamă.

Sunt vinovaţi aceia cari tratând laolaltă, pe muncitori, de bolşevici, cred că, prin aceasta, s'au afirmat de buni români şi îşi caută de treburile lor personale, având grija ca, din când în când, să repete acelaşi cântec.

Buni români sunt numai aceia. cari, conştienţi că, poate, şi unii din lucrătorii români pot deveni bolşevici, îşi suflecă mânicile şi încep acţiunea de desbolşevizare.

Inginer V. MIŞICU,
Dir. rev. indust. „Arte şi Meserii" pentru educaţia meseriaşilor Galaţi

Voci din mulţime

Să se închidă crâşmele în sărbători

Primim o scrisoare dela săteanul Iosif Hanciu, din Dumbrăviţa, jud. Arad (Ardeal) prin care ne spune relele cari se abat asupra ţăranilor, de oarece sărbătorile şi mai ales Dumineca, până la amiază, toate prăvăliile şi crâşmele sunt deschise. Din pricina aceasta cei mai mulţi săteni se bag prin crâşme şi cinstesc, în loc să se ducă la biserică. Ar fi bine ca toată ziua să fie închise, şi în cazul cel mai rău, numai până deamiază. Glasul acestui gospodar ar trebui să fie ascultat de către autorităţi.

PENTRU GOSPODĂRIA ŢĂRĂNEASCĂ

PAIELE CA NUTREŢ

Grija de nutreţ stăpâneşte de câţiva ani încoace tot mai mult pe agricultorii noştri, aşa că nu e mirare, că paiele se întrebuinţează în măsură tot mai mare pentru hrana vitelor, cu toatecă ele cuprind mai puţine materii hrănitoare decât fânul şi se mistuie mai greu, fiind lemnoase. Cu toate acest scăderi, ele îşi au şi partea lor bună.

Paiele le mistuie vitele cornute mai bine decât caii. Pentruce? Mai întâiu, vitele au stomacul mai mare, aşa că el îşi cuprinde o cantitate mai mare, apoi vitele rumegă nutreţul, aşa că mistuirea lui ţine mai mult şi vita poate să scoată mai multă hrană din el. La vite nici nu e bine să le dăm grăunţe şi tărâţe neamestecate cu paie, căci acelea cuprind prea puţin loc în stomac şi vita nu le poate trage tot folosul de hrană. Celce are trifoiu sau lucernă, ar face o adevărată risipă, dacă nu ar da hrana aceasta amestecată cu paie, mai ales că fereşte vitele şi de umflare. Prin Germania şi Franţa ar râde cu hohot de ţăranul, care nu amestecă nutreţul verde de trifoiu şi lucernă cu paie tăiate.

Hrănind vitele numai cu paie goale, nu facem multă ispravă. Paiele singure pot ţinea vita în viaţă, dar ele nu produc nici carne, nici grăsime, nici lapte şi nu putem aştepta de la ele nici muncă grea. La vitele tinere, viţei şi junci, să le dăm cât mai puţine paie, altminteri nu cresc cum se cade. Vitelor mari, dela cari nu cerem nici lapte mult, nici muncă grea, le putem da şi paie mai multe.

Paiele dela sămănăturile de primăvară sunt mai bune decât dela cele de toamnă, iar cele de ovăz şi de orz, mai ales dacă au crescut printre ele şi iarbă sau trifoiu, mai bune decât cele de primăvară.

Paiele se dau sau **tăiate** şi amestecate — mestecături — sau **opărite.**

Nici când să nu dăm paiele netăiate. Dacă le tăiem, facem şi economie, căci nu se risipesc nici nu se calcă degeaba, vitele le mănâncă mai uşor, se pot amesteca bine cu alte nutreţuri (grăunţe, napi) (sfecle) de nutreţ, cartofi ş. a. se pot opări uşor. Lungimea să fie de trei, mult patru centimetri, căci dacă sunt prea scurte (de unul, chiar doi centimetri) nu se mistuie uşor.

Tăiatul paielor se face cu toporaşul pe un butuc. Plugarii mai cu cap îşi fac un fel de cuţitaşie. Se capătă şi maşini de tăiat paiele.

Opăritul paielor se face astfel: Amestecăm paie tăiate cu puţin fân tăiat şi cu felii de napi (sfecle) de nutreţ într'un ciubăr sau într'o ladă încheiată bine şi le opărim cu apă ferbinte, în care am pus şi puţină sare. Oameni pricepuţi într'ale **ştiinţei** agriculturii, de cari se află la şcoalele înalte de agricultură, au constatat, că o sută de chilograme de astfel de amestecătură opărită are aceeaş valoare hrănitoare ca şi treisute de chilograme de sfecle de nutreţ.

Plugarii mai pricepuţi — adevărat, că nu la noi, cel mult poate dintre Saşi — mai îmbunătăţesc şi altminteri hrana cu paie, mai ales unde nu prea sunt multe sfecle de nutreţ. Taie paie şi fân şi le aşază pături, printre ele şi felii de sfecle, într'o ladă sau ciubăr mare. Toarnă şi apă peste pături şi le apasă bine, ba poate şi câteva bucăţi de scândurele şi peste ele petri (ca la aşezatul verzii). Se lasă apoi o zi şi jumătate până la două zile să stea. In timpul acesta, amestecătura începe să **dospească** şi capătă un gust acriu, care le place vitelor. Valoarea nutritoare a acestei mestecături dospite e cu mult mai mare decât a celei nedospite. Lucrul e uşor de înţeles: nutreţul dospit e mai moale, e ca şi când ar fi în parte mistuit deja. Să grijim, ca mestecătura să fie deopotrivă de bine udată, mai ales pe lângă păreţii vasului, altminteri mucigăeşte.

Nutreţ dospit să dăm foarte puţin la vitele tinere, căci le slăbeşte stomacul. Se potriveşte mai ales pentru vitele, pe cari vrem să le îngrăşem. Şi cocenii de porumb, tăiaţi şi opăriţi sau puşi la dospit, sunt mai hrănitori decât daţi numai aşa.

Plugăria e o meserie, care cere mai multă bătaie de cap decât multe altele. Plugarul cuminte cearcă cât mai multe mijloace, pentruca să câştige, cu puţin, cât mai mult. De aceea să încerce şi celece am spus mai sus, căci alţii au încercat şi bine au umblat.

v. l.

SNOAVE

Lauda de sine

Nişte vrăbii ciripeau pe casa unui gospodar şi pesemne omul le pricepea limba, că auzi pe un vrăbioi ce se rotea în mijlocul lor:

— Vedeţi voi casa asta? Palaturile şi acareturile astea? Eu când ai vrea cu o lovitură de picior le fac turtă. Ce credeţi! şi celelalte gurulii ca nişte vrăbii şi parte femeiască ce erau — se uitau la vrăbioi cu frică şi cu multă sfiiciune.

Omul când aude, tace. Nuştiu cum face şi prinde vrăbioiu.

— Ce-mi spuneai tu măi vere, colo sus pe casa mea. Cât m'am muncit şi mi-am făcut gospodăria şi tu le lauzi c'o sfărâmi şi-o faci turtă numai cât ai da odată cu piciorul. Aşa vra s'o văd şi pe asta!

Da vrăbioiul de colo, strâns cu uşa.

— Ei şi d-ta, omule te potriveşti la lauda mea?

Ce era să zic şi eu dacă eram singur vrăbioi într'un stol de vrăbii. Dacă nu m'oi lăuda singur, n'aşi mai putea încăpea nicăeri.

Şi omul i-a dat şi drumul şi dreptate.

Ci-că de atunci vrăbioiul când se mai laudă, se uită întâi împrejur şi apoi îşi arată puterea. Ii era frică să nu i se împlinească a doua oară.

Auzită de la Ion Filote de 55 ani din Joraşti-Covurlui de: Pr. Petre Gh. Savin.

* * *

Ploaie şi... frică

Intr'o vreme cam după primăvară se îndeşiră ploile şi ploua necontenit zi şi noapte. Iaca şi doi oameni la vorbă: unul una, altul alta; bade una, bade alta; după atâta ploae a dą Dumnezeu şi ori eşi toate cele din pământ.

Iar celălalt grăeşte: Dee Dumnezeu să iasă toate celea că eu până acum am îngropat trei femei şi de-or eşi tustrele odată, apoi vai de mine numai trăesc.

NICOLAE RUSU, *ţăran din com. Bălăşeşti, jud. Soroca.*

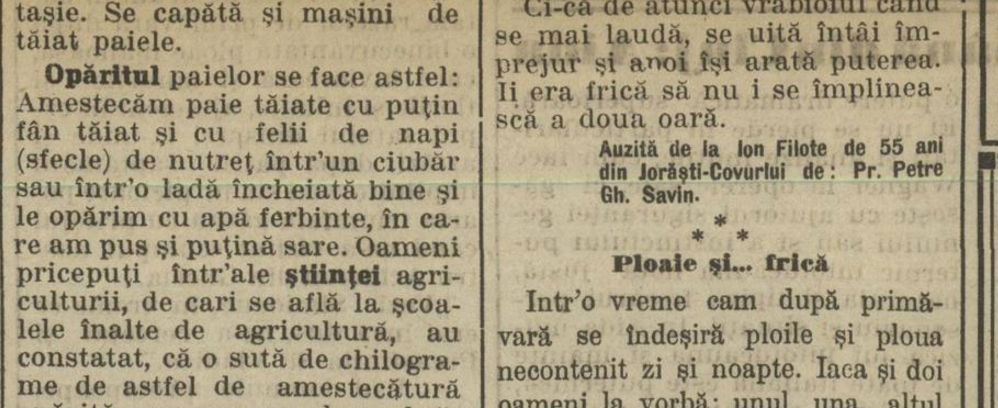

POŞTA REDACŢIEI

P. N. A. Craiova. Poezia „După luptă", e slabă. Incercaţi mai bine proză.

V. A. N. Tătaru. „Scrisori de toamnă" nu e pentru noi, trimeteţi altceva mai bun.

M. P. Nemoiu. Incercările dv. sar putea publica, dacă v'aţi munci mai mult şi ne-aţi lucruri mai bune.

I. I. N. Chişinău. De ce toţi vă avântaţi să scriţi poezii şi nu vă trudiţi la proză? „Ciobănaşul" şi celelalte nu pot fi publicate.

Ionel M. şi V. Delaarieş. Acelaş sfat.

TINERETUL CARE ÎMBRĂŢIŞEAZĂ NEGOŢUL ŞI MESERIILE. Gândul nostru este ca să încurajăm cât mai mult tinerul de la sate, tineret care îmbrăţişează: negoţul şi meseriile. In vederea aceasta rugăm pe preoţi, învăţători, cărturari de la sate şi plugari, cari au copiii daţi la şcoalele de agricultură, orice fel de meserie, comerţ, să ne trimită fotografiile copiilor lor, fotografii care se vor publica în această foae. Se va scrie numele şi pronumele copilului, din ce comună este, de câţi ani şi în ce şcoală este.

REVISTE PRIMITE

Revista Moldovei, anul 3, No. 5 pe luna Septembrie 1923 Botoşani.

Arte şi meserii, anul 5, No. 54 şi 55, Galaţi, str. Principesa Maria No. 123.

Ramuri (Drum drept), director N. Iorga, anul 17, No. 20, Octombrie 1923 Craiova.

Broşura: *Sfintele icoane să fie idoli?* de Preotul Ion St. Popescu, Iaşi, Biserica sf. Andrei. Preţul 2 lei.

Revista Societăţii Tinerimea Română, anul 4, No. 9 şi 10, pe lunile Mai şi Iunie 1923 Bucureşti, în Aleea Rignault No. 3.

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAŢA UNIRII
Lloyd 1656. 7 50—25

BAIA DIANA
Camere cu abur şi vane, precum şi tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu extras de brazi.
CONTROL MEDICAL
Lloyd 1633 5 50—25

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 50—25

Cele mai bune maşini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparaţii
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 50—25

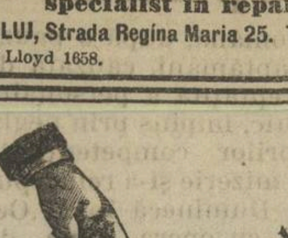
Este ştiut de toţi că
LIQUERURILE SZILÁGYI
sunt cele mai bune!
Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acţii.
Furnisoare ale Curţii Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22-12-14

Dacă vrei bonboane bune cere
„MELISSA"
15-14 Telefon 648 şi 665
Cluj — Calea Dorobanţilor 40 şi 41-a

1 — Povestire în serile de toamnă

UN BOER MOLDOVAN

de *CONSTANTIN CEHAN-RACOVIŢĂ*

Boerul Gheorghe Negrea, lumea nîsă îi spunea: conu Iorgu.

De blândeţa şi de bunătatea dumisale, se auzise, nu numai în ţinutul Sucevei, unde 'l cunoştea aproape fiecare, dar şi mai departe.

Vorba-i era molcomă şi dulce; te stăpânia cu graiul; pe cât de bun era pe atât de rău la mânie.

Faţa atunci i se întuneca; privirea i se încrunta sub sprincenile arcuite; nu 'i sta nimeni în cale.

La Folticeni venea rar. Era ceva deosebit când se arăta în târgul **Eşilor.** Cu acest prilej îşi îmbrăca hainele de sărbătoare — redingota istorică (aşa o numiau prietinii dumisale) de oarece în ea îl vedeai la anumite zile mari. Altfel conu Iorgu trăia o viaţă retrasă, departe de larma oraşelor.

Dacă veneai, cumva, în Plopeni, unde sta boerul, nu te mai îndurai să pleci. Un sat mare, frumos, cu gospodării vesele, vara ascunse în livezi gânditoare cu plopi înalţi ce 'şi clătinau fruntea în nopţile argintate, iarna căsuţe timide ce 'şi tremurau privirea prin ferestre, ca sclipiri de stele în infinitul pustiului.

Infloreau teii, erai prietin cu boerul, era ştiut dădeai o depeşă. Coborai în gara Folticeni. Aici te aştepta o trăsură pe arcuri moi, cu doi cai iuţi. Un român, cu biciuşca în mână, te căuta cu ochii. El te cunoştea cam după îmbrăcăminte iar singur îl cunoşteai după înfăţişarea feţei, cum se uita la călătorii puţini: doi-trei evrei, câteva cucoane nedormite cu părul sbârlit sub nişte pălării sucite pe cap, cum şi câţiva ţărani aduşi cu carul-de-foc, cu cine ştie ce amărăciuni în suflete.

Românul sfios, descoperit, se apropia, întrebându-te: „mata, nu cumva mergi la boer?"

Afirmativ clătinai din cap; te suiai în trăsură; telegarii porniau. Treceai răpede pe uliţa-mare a Folticenilor, cu un şirag de o parte şi de alta de dugheni tupilate, cu obloane de lemn, dugheni cu zidărie groasă şi cu ferestre mici. Unde şi unde o clădire nouă, trufaşă, având aerul că rîde de prăvăliile scunde, cu lumină puţină în ele, de unde în zădar mai aşteptai să se arăte în prag jupânul cojocar sau lumânărar, cu privirea bună şi îmbrăcat în costumu 'i arhaic.

Târgul liniştit rămâea în urmă. Drumul de ţară şerpuia ca o bandă de argint printre lanurile înverzite, inundate de varietatea culorilor de flori de pe câmp, cu o lume de insecte mai bună de cât oamenii, oglindind în ca creaţia pururi nedespicată de mintea omenească.

Ierburile pline de viaţă şi florile împrăştiau un miros proaspăt de primăvară.

Treceai prin sate cu pometuri multe, pe lângă biserici cu clopotniţi de lemn până ce de la o vreme coborai la vale. Românul de pe capră strângea hăţurile în mâini; rupea tăcerea, întorcându-şi faţa pârlită de soare şi scrispată de viaţa năcăjită, spunându-ţi: „Plopenii."

Satul se vedea ascuns între două dealuri; prin mijlocul lui trecea părâul limpede, adumbrit de sălcii pletoase.

Intrai în el. Case curate, visătoare. Linişte. Toţi erau plecaţi pe ogoare. Hămăia doar câte un câne. Mai încolo un copil bălai se căţăra pe poarta de leaţuri. In bătătura crâşmei, scrînciobul fără lăutari în juru 'i şi fără îndrăgostiţi în scaune, aştepta sărbătoarea.

In capătul satului: curtea albă, bătrînească. Trăsura se opria. Conu Iorgu te întîmpina vesel, întinzându-ţi dreapta binevoitor cu „bine ai venit, fârtate."

Impreună cu dumnealui suiai treptele de piatră până'n cerdacul mare, sprijinit pe stâlpi acoperiţi cu ederă.

Câteva zile, în ruptul capului, nu 'ţi da voie să te reîntorci până ce nu te purta pe toate meleagurile, să-ţi arăte câmpul, poenele, sămănăturile, acareturile de pe moşie, zicându-ţi: „Amu dacă vraipoţi pleca. La ţară, aici, ce-ai putut să vezi? Săteni, pe cari voi cari trăiţi în târguri, nu 'i puteţi cunoaşte. Aici linişte de multe ori plictisitoare. La oraş e altfel. Cum se deprinde omul. Eu unul nu mă pot despărţi pentru nimic în lume de casa asta bătrânească, unde am copilărit. Am atâtea amintiri. Sufletul mi-i aproape de brazdă, de biserică, de ţărani cari au nevoie de cuvânt bun şi îndrumare. Mulţi venind pe la Plopeni, mi-au zis: „Da ce nu dai jos şindila înegrită de vremuri, de pe coperişul ista ţuguiat şi nu 'i pui unul de tablă? Ce ştiu ei, prietine? Ce-ar fi dacă unui ţăran i-ai pune joben în cap? Tot aşa şi caselor aste strămoşeşti li-ai schimonosi dacă le-ai întroduce spiritul vremii."

Şi într'o zi te aştepta trăsura la seară — şi plecai. Erai departe de sat şi tot îţi sunau în urechi vorbele pornite din inimă ale boerului: „Vino şi altă dată, frate. Aici e bine, e frumos." Trecea multă vreme şi tot îţi părea rău după viaţa patriarhală de la conu Iorgu, după sat şi după ogoare, după odăile cu portrete vechi, după divanuri de nuc.

Te urmărea privirea bună a ochilor lui şi nu-ţi eşia din auz dangătul bisericuţii din sat, în care picura toată viaţa cumpătată şi liniştiţă a unei lumi care se stinge...

* * *

Era într'o Duminecă dimineaţa. Parfumul de tei şi a florilor din parc se răspândia în aer, ca mirodeniile într'un templu egiptean. Clopotul bisericuţii vechi răsuna ca o poveste biblică de demult. In accentele aramei era duioşie şi evlavie. Bătrâna, mama boerului, după ce asistase, ca totdeauna, la liturghie şi nu uitase ca gândul ei să se îndrepte la cei cari dormiau sub lespede de piatră, se reîntoarse în iatac. Conu Iorgu intră; îi sărută mâna iar bătrâna îi grăi blând: „Tatul tău de mult nu mai este. Şi mâine-poimâne închid ochii şi eu. N'aş vrea să trec la cele veşnice fără ca să te văd însurat. Voichiţa e bună, e frumoasă. Ea trebuie să fie tovarăşa vieţii tale; aţi copilărit împreună; vă iubiţi de când eraţi mici. Părinţii ei ne sunt cei mai buni prietini. Dorinţa tatului tău trebue îndeplinită."

Nu trecu mult şi fu nuntă mare, cu alai. Duduia Voichiţa părea o domniţă. La Plopeni, fericire. Mama boerului o iubea ca lumina ochilor; în casele bătrâneşti era o floare gingaşă, albă, ce răspândia vis şi bucurie.

Intr'o zi bătrâna scoase din bizacteaua de nuc, legată în aur şi cu atlas înăuntru, giuvaericalele. Erau inele cu topaz, cu smaragd, cu rubin, cu fel de fel de pietre nestimate, erau cercei cu diamante, erau brăţare şi broşe, în email şi aur filigram. Le dădu tinerei, cu sfatul: „Păstrează-le. Eu le am de la mama, mama de la mama ei iar bunica de la altă bunică.

Sunt antichităţi. Astăzi nu le mai găseşti. Inelul acesta e cumpărat din Veneţia. Mama spunea că ar fi fost al unui crai. Uite altul: Aceasta, tot mama îmi spunea că i-a povestit bunica, l'ar fi purtat pe deget un străbunic anume State Vifor, căruia Turcii i-au tăiat capul la Constantinopol, din pricină că iubia prea mult pământul ista al Moldovei. Acesta, l'am văzut cu ochii mei, îl purta pe degetul arător un frate al bărbatului meu, conu Vlad Şubă, mare negustor în **Eşi,** cu dugheana lângă Mitropolie. Se slujea de inel ca de pecete."

Şi genele bătrânei erau umede.

Conu Iorgu îndată ce avusese un înger ca duduia Voichiţa, iubia cerul, brazda, ţăranii mai mult.

Dar odată cu anii ce treceau repezi, veni o zi de toamnă, cu ploaie măruntă. O îngropa pe bătrâna care înainte de a muri, ultima dorinţă i-a fost: „Să nu te desparţi niciodată de Plopeni." O coborî alăturea cu lespedea încrustată minunat, din dreapta bisericii, unde literele săpate în piatră vorbiau de ctitorul Iancu Negrea, postelnic la curtea lui Petru Rareş. A plâns mult Voichiţa, au plâns oamenii din sat, a plâns fără să 'l vadă nimeni, ca un copil, boerul, la iconostasul cu candela aprinsă, în iatacul, unde o viaţă întreagă, mama lui, s'a închinat. Trei zile arama clopotului din bătrâni şi-a destrămat dangătul trist.

(Urmare).

I.P.S.S. Mitropolitul Primat în judeţul Teleorman

Cu prilejul sfinţirii bisericii din comuna Frumoasa, acest judeţ, I. P. S. Mitropolit Primat dr. Miron Cristea, poftit fiind de o delegaţie în frunte cu d-l N. Racottă, senator, a venit în Teleorman, în ziua de 6 Octombrie cr. Pretutindeni pe unde a trecut trenul, începând cu gara Costeşti, I. P. S. Mitropolit a avut o primire strălucită, fiind întâmpinat la fiecare staţie de către numeroase delegaţii de săteni, împreună cu autorităţile respective. Astfel, la Roşiori-de-Vede, Alexandria, trenul a staţionat 2 ceasuri. D-nii primari N. Popescu Vedea şi Al. Macavei, au urat bun sosit pe pământul Teleormanului, Inalt prea sfântului arhipăstor. In gara Ţigăneşti d. senator Th. Mândroceanu a spus: „Venirea Sfinţiei Voastre pe aceste tărâmuri să fie într'un ceas bun, făcând ca pronia cerească să-şi reverse asupra noastră ploaia, care de atâta timp n'a mai căzut.

Inalta cinstire ce ne-aţi făcut, vizitând judeţul nostru, constitue pentru noi unul dintre cele mai mari onoruri. Rugăm cerul să vă dea zile îndelungate, pentru ca să conduceţi şi mai departe cu înţelepciune destinele religioase ale acestei ţări."

In gara Smârdioasă, I. P. S. Mitropolit Primat, a fost întâmpinat de numeroase delegaţii din satele vecine de către d. senator N. Racottă şi Al. Popescu-Voivoda, prefectul judeţului, precum şi de corul elevilor liceului din Zimnicea.

Mândroceanu, părintele protopop I. Popescu-Seaca, revizor şcolar R. Popescu, I. Chitu directorul Prefecturii, Pr. Tuinea, Pr. Stoicescu, Pr. Păunescu, au pornit spre comuna Ştorobăneasa, unde a avut loc vizitarea bisericii şi şcoalei. Le şcoală I. P. S. Mitropolit a rămas viu mişcat de curăţenia localului dirigintele şcoalei fiind d. Robescu. In registrul de inspecţie înalt prea Sfântul a scris următoarele: „Şcoala română ne va fi de folos real, dacă în ea va stăpâni duhul evangelic al învăţăturilor, biserica noastră. De aceia ca fost dascăl de şcoli primare, recomand tuturor bărbaţilor de şcoală a menţinea în învăţământ, temelia vechilor tradiţii bisericeşti şi naţionale."

Aceiaşi impresie frumoasă a avut şi despre biserica din localitate de sub păstoria preotului Georgescu.

In comuna Atârnaţi I. P. S. Mitropolit primat, a fost întâmpinat de o măreaţă adunare în frunte cu preotul M. Ilescu. Preotul a ţinut o înălţătoare cuvântare.

A doua zi a avut loc sfinţirea bisericii din comuna Frumoasa, lucru pentru care a venit I. P. S. în judeţ.

Drumul pe care I. P. S. Sa a mers, era împodobit cu flori, iar prin sate, pridvoarele şi gardurile erau împodobite cu chilimuri şi alte motive naţionale din diferite pânzeturi alese.

Sfinţirea bisericii a durat 4 ceasuri şi slujba a fost oficiată în

I. P. S. S. Mitropolitul Primat la sfinţirea bisericii din comuna Frumoasa

Intrucât de la această gară, urma ca I. P. S. Mitropolit, să meargă la sfinţirea bisericii din comuna Frumoasa, la coborârea din vagon, d. Al. Popescu-Voivoda prefectul judeţului a întâmpinat pe marele prelat prin următoarele cuvinte bine simţite:

Inalt prea sfinte stăpâne,

Noi poporul creştin ortodox din binecuvântata regiune a Teleormanului, cu inimă curată, cu sufletul şi gândul îndreptat către Atotcelputernic şi cu privirile aţintite la prea Sfinţia Voastră, trăim azi momente de cea mai adâncă religiozitate. In aceste momente când... simţurile noastre sunt adânc pătrunse de înfricoşata judecată a celui Atotputernic cu multă sfială ne rugăm ca iertând toate fără delegile noastre să binevoiţi a ne învrednici de arhiereasca şi părinteasca binecuvântare a Inalt prea Sfinţiei Voastre. Coborând azi în mijlocul turmei celei cuvântătoare, pe care pro-[illegible] Voastre, ca îndreptar al gândurilor noastre, [illegible] predicând cuvântul adevărului, sădeşte în inimile noastre frica de Dumnezeu [illegible] şi iubirea de aproapele, iar noi [illegible] Atotputernic, în aceste momente de înălţare sufletească, uitând toate greşelile noastre şi înfrăţindu-ne în faţa Inalt prea Sfinţiei Voastre [illegible] Părintele nostru cel mai înalt:

Vă urăm bine aţi venit! Corul cântă: „Pre stăpânul şi arhiereul nostru".

La aceasta, în cuvinte pline de un înalt simţământ a răspuns I. P. S. Mitropolit:

Domnule Prefect,
Iubiţi mei fii sufleteşti,

Frumosul şi bogatul judeţ Teleorman mi-a oferit fericitul prilej să-l pot vizita, datorită unuia dintre fruntaşii lui, care călăuzit de frumoase sentimente, m'a invitat la sfinţirea bisericii din comuna Frumoasa. Mulţumesc din suflet pentru dragostea ce mi-o arătaţi prin gura viguroasului prefect de Teleorman, şi rog pe bunul D-zeu să vă ajute în mersul lucrurilor voastre ca să fiţi fericiţi şi să trăiţi în pace pe pământ. [illegible]

Amin. Corul gimnaziului din Zimnicea intonează imnul: „Pre stăpânul şi arhiereul nostru". După aceea I. P. S. Mitropolit, însoţit de d. N. Racottă, d. prefect, d. doctorul Traian Enescu şi Traian Stănescu, senator Th. Mândro-

persoana I. P. S. Mitropolit primat.

După oficiere a avut loc masa comună la şcoala satului. Cel dintâi, a închinat I. P. S. Mitropolitul primat, pentru familia regală, prin următoarele cuvinte.

Cinstiţi meseni,

In timp de 3 ani de când am fost mitropolit primat al ţării româneşti, am colindat pretutindeni şi numai aici mi-a fost dat ca să sfinţesc sfânta biserică.

Am jertfit pentru poporenii din satul Frumoasa, multele trebi ale scaunului Mitropoliei din Bucureşti, spre a îndeplini dorinţa lor. Ca simplu călugăr am sfinţit în Ardeal, alături de mitropoliţii şi episcopii bisericii, însă pe atunci dragoste ne arăta numai poporul de jos, talpa ţării, cari erau români adevăraţi şi ne privea cu dragoste, în timp ce autorităţile maghiare ne priveau chioraş şi ne duşmăniau. Totuş noi n'aveam frică de ei [illegible]

[illegible] M. S. Regele Ferdinand I. [illegible]

[illegible]

C. NEDELESCU-ZLOTEŞTI

Ştiri de pretutindeni

O donaţie a M. S. Regelui pentru oraşul Iaşi. M. S. Regele, cu prilejul vizitei făcute la Iaşi şi-a arătat dorinţa să se clădească pe socoteala Sa în oraşul Iaşi o fundaţiune universitară la fel c[u] „Fundaţiunea Carol" din Bucureşti.

Se crede că această fundaţiune se va clădi pe strada Carol.

Vestea a produs un entuziasm de nedescris în Iaşi.

Improprietăririle în Ardeal. Până la 1 Octombrie anul acesta, în Ardeal s'a împroprietărit un număr de 80.928 săteni pe-o întindere de pământ de 26 mii 350 jugăre.

Comunele de asemenea au primit pentru păşunile comunale 17.137 jugăre şi 15.464 jugăre pădure.

Pe seama statului a rămas din expropierea făcută până acum 9833 jugăre pământ cultivabil şi 936 jugăre de pădure.

Până la data de mai sus, suprafaţa expropriată şi dată în folosinţa sătenilor până acum se ridică la 364 mii 662 de jugăre.

Un învăţător român omorât într'un sat unguresc. Săptămâna trecută a murit în chinuri grozave în spitalul judeţean din Lugoj (Banat) Ioan Petrasovici, învăţătorul comunei ungureşti Ţipari. Intr'o zi Petrasovici sta în cârciuma satului la sfat cu învăţătorul ungur din acea comună. Chiar în acea seară, lui Petrasovici i s'a făcut rău în aşa fel că s'a simţit nevoe să fie adus la spital, unde s'a dovedit că la mijloc este o otrăvire; iar după câteva zile, Petrasovici a murit.

Făcându-se cercetarea corpului, s'a constatat că nefericitul învăţător român a fost otrăvit. Invăţătorul ungur a fost închis.

Serbarea „Societăţii femeilor ortodoxe române." La Iaşi, Societatea femeilor ortodoxe române, de sub conducerea d-nei Alexandrina Cantacuzino, a făcut încă a faptă bună, căci s'a sărbătorit şi deschis un nou aşezământ de lumină în Capitala Moldovei, anume şcoala cu numele „Elena Odobescu" şi aici vor lua creşterea creştinească şi se vor adăposti mai multe sute de fiice românce.

Asemenea fapte sunt plăcute lui Dumnezeu şi ne ridică ţara.

Marele foc din Sibiu. Mai zilele trecute, într'o dimineaţă, un foc mare a izbucnit la fabricile de maşini „Aurieger", societate din Sibiu.

Focul a luat naştere de la un cuptor şi a mistuit întreaga clădire, depozitul de oleiuri, maşinile cu cari se făceau uneltele de agricultură, depozitele de curele pentru roţi de maşini, şi altele.

Numai zidurile din faţa clădirii au scăpat de flacări.

De oarece fabrica nu lucrase cu o zi înainte, se bănueşte că focul ar fi pus de a mână ticăloasă. Se cercetează cazul de către autorităţi.

Contrabandă de monedă străina. Poliţia căei ferate de pe linia Ungheni-Chişinău, a aresat zilele trecute pe un oarecare Grigorie Averbuc în geamantanul (sipet mic de mână) căruia au fost găsite, între nişte ziare vechi, 526 dolari americani, 28 funturi englezeşti şi 18.270 franci francezi. Banii au fost cumpăraţi la Chişinău spre a fi duşi în Polonia. In acest scop contrabandistul îi ascundea la frontieră în nişte butoaie cu prune afumate şi astfel de ducea în Polonia. Poliţia urmărea de mult pe Averbuc, despre care avea ştiri că e un contrabandist dibaciu.

Cum e câmpul. Situaţia agricolă a Basarabiei în urma ploilor ce au căzut s'a îmbunătaţit.

Arăturile continuă cu activitate, mai ales în partea de sus a Basarabiei.

Semănăturile de grâu de toamnă se fac mai peste tot locul.

Culesul viilor, pe alocurea s'a terminat. Calitatea vinurilor e superioară faţă de cea din anul trecut, din cauza multor ploi.

In privinţa cantităţei podgoriile din Basarabia a dat destulă producţie.

Contrabandă de ouă şi vite La Satu-Mare (Ardeal) s'a descoperit o contrabandă de ouă, făcută de negustorii Izo Zipner şi fratele său Dezideriu.

Ei duceau vagoane cu popuşoi şi printre el erau puse lăzi cu ouă.

Până acum au trecut zece vagoane pe această cale şi de abia acum au putut fi descoperiţi.

Tot la Satu-Mare s'a descoperit o altă contrabandă de vite făcută de Andrei Roth. Acesta trecea numeroase vite pe la Halmi, în Cehoslovacia.

A fost prins când voia să treacă frontiera cu 200 capete de vite.

El a fost închis.

Mandate poştale falşificate la Oradea-Mare. Poliţia a descoperit o nouă hoţie mare la poşta din Oradea-Mare (Ardeal).

Funcţionarul Iacob Freiberger în unire cu funcţionarul Zoltan Kola au falşificat mandate poştale păgubind statul cu peste un milion lei.

Sărbătorirea bătăliei dela Jiu. O adunare măreaţă a fost cu două săptămâni în urmă la mormântul eroului dela Jiu şi Cerna, generalul Ion Dragalina, sărbătorindu-se astfel victoria strălucită câştigată de trupele române în apropiere de Tg.-Jiu, precum şi moartea marelui general.

D. maior veteran Costache Ion, invalid din 1877, a ţinut o cuvântare frumoasă aducând prinos de recunoştinţă memorii generalului Dragalina, îndemnând tineretul să ia pilde dela marii eroi ai neamului.

D. Lungulescu, în numele comitetului de iniţiativă, a adus un pios salut viteazului comandant din partea foştilor luptători dela Jiu. D-sa a făcut un scurt istoric al bătăliei dela Jiu.

D. Nicu Ionescu, în numele studenţimii române, aduce prinosul de recunoştinţă nemuritorului erou şi asigură pe cei bătrâni că tânăra generaţie va desăvârşi opera înfăptuită prin jertfe, ca aceea a generalului Dragalina.

D. Virgil Epure, în numele studenţilor bănăţeni, se închină cu sfinţenie în faţa mormântului acestui erou născut pe meleagurile Banatului.

D-na general Dragalina şi fii săi, adânc mişcaţi, au mulţumit comitetului de iniţiativă.

Sfinţirea bisericii din Ungheni. Dumineca trecută, în comuna Ungheni din jud. Iaşi, a avut loc o deosebită sărbătoare cu prilejul sfinţirii bisericii, care s'a ridicat prin sârguinţa poporului. Au luat parte I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei, miniştri Mârzescu şi Inculeţ, precum şi foarte mulţi săteni veniţi de prin comunele învecinate.

Slujba bisericească a fost ţinută de însuşi I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei, după care Mitropolitul a grăit poporenilor.

Deschiderea consistorului bisericesc. In capitala ţării, în Dumineca din urmă, s'au întrunit membrrii consistoriului superior bisericesc. Şedinţele s'au ţinut în palatul Sinodului, sub preşedenţia I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron Cristea.

Atacaţi de bandiţi în Ardeal. Ţăranii Pas şi Pavel veneau dela târgul Beiuşului (jud. Bihor) cu vreo zece boi. Trecând hotarul com. Rogoz, au fost atacaţi cu focuri de armă de o bandă de ţigani. Ţăranii au fost jefuiţi de bani.

Un sătean înjunghie pe alţi şase. Sân Vasile din Iscroni, Petroşani (Ardeal), — om care n'a lipsit de la nici un furt sau bătae ce s'a întâmplat pe teritorul acelei comune, s'a strecurat în crâşma satului între fruntaşii comunei, care se sfătuiau cum să cumpere un munte păduros. Credincios obicinuinţelor sale, a început cearta cu fruntaşii, apoi de odată a scos un cuţit din brâu şi la iuţeală a înjunghiat pe fruntaşii comunei: Dobre Ion Cocotă, Nicolae Boată, Ion Sân, Ilinesa Ilie, Ion Niţariu şi soţia. Din aceştia doi au şi murit, iar ceilalţi sunt grav răniţi. Ucigaşul a încălecat un cal şi ducându-se la şeful postului de jandarmi Aninoasa a raportat că; a fost atacat de mai mulţi inşi şi dânsul apărându-se a lovit pe mai mulţi din ei. Jandarmeria l'a lăsat liber, iar el a fugit în munţii din apropiere.

O măsură bună. D-l Septimiu Mureşianu, prefectul judeţului Cojocna (Ardeal), a luat măsura ca toate cârciumele din judeţ să fie închise Duminicile şi sărbătorile. Inchiderea se face de Sâmbătă seara şi durează până Luni dimineaţa, iar în celelalte zile de sărbătoare din ajun şi până a treia zi. Ce bine ar fi ca măsura aceasta să se introducă şi în alte judeţe din ţară.

Către sprijinitorii noştri. Preoţi, învăţători şi săteni cărturari, vă rugăm să răspândiţi această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnaţi pe prieteni să o citească;

Să ne trimiteţi liste cu numele acelor gospodari cari credeţi că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la ţarani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foia ar fi şi mai bine.

O foae costă 3 lei iar pentru strădanie, dăm 60 bani, adică să primim numai 2 lei 40.

Cu felul acesta de împrăştiere a „Culturei Poporului", vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătăţiri la ea.

Pedepse pentru părinţii cari nu-şi trimit copiii la şcoală. Pentru a stârpi urâtul obiceiu pe care îl au unii părinţi de a-şi opri copii să meargă la şcoală, ministerul de instrucţie (şcoalei) a hotărît să aplice părinţilor amenzi mari. Dacă nici în urma acestor amenzi părinţii nu-şi vor trimite copii regulat la şcoală, s'a hotărît ca pentru fie care zi absenţă, a copilului, părintele acestuia să facă o zi închisoare.

Un dar. Pentru Biblioteca din comuna Doclin (Banat), d. general N. Petala, a binevoit a dărui suma de 500 de lei. Pentru această faptă, aducem mulţămita noastră sinceră. Pentru comitetul Bibliotecii: Iosif Ivan, econom.

Pentru Mitropolia unită Casa centrală a împroprietăririi a dăruit Mitropoliei unite din Alba-Iulia şi Făgăraş, două sute de jugăre pământ arabil pentru nevoile agricole ale acestei mitropolii.

Musca columbacă a dispărut. Musca aceasta, care a omorît aproape cincisprezece mii de vite în judeţele din Oltenia, din apusul Munteniei şi din sudul Ardealului, a dispărut. După cercetările făcute s'a aflat că păraele din Serbia, unde muştele acestea îşi pun ouăle lor, n'au mai fost curăţite din 1914 şi din cauza aceasta ele s'au înmulţit peste măsură şi au adus nenorocire aşa de mare pe capul bieţilor gospodari.

Copil uitat în flăcări. Un puternic foc a isbucnit, săptămâna trecută, în comuna Bordei Verde (jud. Brăila), la gospodăria săteanului Gh. Orăşeanu. Focul a isbucnit odată cu seara dela o magazie cu cereale şi în scurt timp a ars casa toată Dar ce e mai dureros e că soţia lui Gh. Orăşeanu, în spaima ei, a uitat pe copila Anica, de trei ani înfăşurată în plapomă (ogheal), nefericita mamă crezând că odată cu leagănul a scos şi copilul din casă.

In disperare mama copilului a vrut să-şi curme zilele, aruncându-se într'o fântână, de unde a fost scoasă cu multă greutate.

Pentru abonaţii noştri. Pentrucă ştim că serviciul poştei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonaţii noştri că de câteori nu vor primi vreun număr din ziar, să ne încunoştinţeze prin o carte poştală ca numărul lipsă să-l trimitem din non.

Conferinţă. Duminecă 4 Noembrie orele 4 p. m. d. Vasile Pavel, reporterul cultural al ziarului nostru din Coţmani (Bucovina), va ţine o conferinţă (vorbire) în sala cea mare a clubului român „Unirea" din Coţmani, vorbind despre minorităţile etnice din România-Mare.

Şi-a perdut averea în rămaşag. Bătrânul Ilia Vâşcu de 70 ani din comuna Şipot (Timiş) s'a prins zilele trecute la rămăşag faţă de martori cu vecinu-său, Ion Crăciunel de 30—32 ani că dacă va fi biruit bătrânul să dea celui tiner 2 vaci, iar dacă acesta va fi biruit să-i dea lui Ilie Vâşcu 25 jughere pământ. Şi s'au prins la trântă, iar după o luptă dreaptă bătrânul Vâşcu a pus jos pe Crăciunel şi a câştigat rămăşagul. Bietul Crăciunel, care nu se aşteptase la aceasta, abia acum a văzut că ce făcuse şi a oferit 10.000 de lei bătrânului care i-a câştigat toată averea în rămăşag, dar moşul nevoind să primească decât pământul, treaba merge la avocaţi.

Cultivarea bumbacului şi a cafelei. In Ungaria se fac încercări pentru cultivarea bumbacului şi a arborilor de cafea. După rapoartele sosite la ministerul de agricultură din Budapesta, primele încercări făcute în cursul acestui an ar fi reuşit. Se spune că statul va face toate înlesnirile pentru încurajarea acestor încercări.

Beţia şi mersul trenurilor. In zilele trecute la sosirea în gara Tighina (Basarabia) a trenului personal Chişinău-Galaţi, s'a putut vedea că întregul personal ceferist de vagon se afla în stare de beţie. Comandantul gării, cercetând faptul, a hotărât arestarea tuturor beţivilor. La cercetarea ce s'a făcut îndată, s'a dovedit că singurul om care nu băuse, era mecanicul. In cămara şefului de tren, s'au mai găsit câteva sticle cu vin cari urmau să fie deşertate în timpul călătoriei. Trenul şi-a continuat drumul cu alt personal, — „personalul ameţit" rămânând să se desmetecească în arestul gărei Tighina.

DEPOZIT DE FABRICĂ ASTAZI ŞTIE DEJA PREŢURI DE FABRICĂ
CLUJUL INTREG
UNDE POATE PROCURA CU PREŢURILE CELE MAI EFTINE
TREBUINŢELE SALE IN HAINE PENTRU TOAMNĂ ŞI IARNĂ
RAGLANE ŞI ROCURI DE IARNĂ. LA SUCCEŞORII
CAROL SCHERER ŞI FII
GROMEN ŞI HERBERT
DEPOZITUL FABRICEI DE POSTAV DIN SIBIU. — CLUJ,
LÂNGĂ PODUL MARE PESTE SOMEŞ (PALATUL BABOS)
82—5

Sărbătorirea a cinci ani de la înfiinţarea primei gărzi naţionale ardelene. Astăzi Duminecă 28 Oct. dimineaţă, se oficiază un parastas pentru vitejii şi morţii din revoluţie, la cele două biserici din Cluj. Sara, la 7, are loc o sărbătorire, la care d-nii Amos Frâncu, dr. Al. Simon şi Aurel Mureşian, vor vorbi despre revoluţiile româneşti din fosta împărăţie maghiară. La această sărbătoare naţională dau sprijinul mai mulţi artişti din Cluj precum şi d-na Nestorescu, dr. Valeanu şi Virgil Tempea.

Hirotonire de preot. P. S. Sa Episcopu Roman Ciorogariu al Oradii-Mari, a hirotonisit pe Vasile Sala ca preot pentru parohia Şuştiu, protopopiatul Vaşcău, judeţul Bihor.

Un om îşi vinde sângele. La Oradia-Mare s'a găsit un om care să-şi vândă sângele pentru bani. Iată cum s'a petrecut aceasta: Blănarul Kovaci fiind bolnav de mai mult timp, a cerut sfatul medicilor, cari i-au spus că singura vindecare ar fi un transport de sânge de la o altă persoană. Un lucrător din blănăria lui Kovaci a dat din bunăvoinţă un litru de sânge din al lui pentru suma de 28 mii lei. Banii a spus lucrătorul că îi cere ca să trăiască bine şi să se refacă din nou şi mai bine.

O santinelă a oprit pe Regele. M. S. Regele nostru, trecând prin oraşul Miercurea Ciucului, s'a oprit în faţa cazărmei de acolo. Era îmbrăcat civil (în haine de vânător) şi voind să intre în curtea regimentului, santinela îl opri, spunându-i scurt: „Stai! la o parte" şi în acelaş timp strigă după toată regula: „caporal de gardă, vin de recunoaştere, un domn civil". Regele se supuse şi aşteptă până ce iese un ofiţer, care, cunoscând pe Inaltul oaspe, salută „aşteptând ordinul". Biata santinelă când a auzit cine-i „civilul" pe care-l oprise, l-a salutat cu capul sus şi cu fruntea trecută de... sudori. Dar M. S. Regele a lăudat purtarea lui zicându-i: „Bravo! foarte frumos, îmi place" şi a plecat mulţumit, văzând cât de mult ţin soldaţii la ordin, la ascultare şi la disciplină.

CĂTRE OAMENII DE BINE. Rugăm pe preoţii din sate, cum şi pe învăţători sau alţi cărturari, să ne trimeată din satele lor chipul (fotografia) a celui mai bun gospodar, care a făcut fapte bune, fie pentru biserică, fie pentru şcoală sau alt-ceva, chipul acelui gospodar care e harnic, are gospodăria cea mai frumoasă, şi se bucură de toată cinstea. Chipul gospodarului îl vom tipări în foae, ca să vadă miile noştri de cititori, pe oamenii cei de suflet, de inimă bună şi de cinste. La fiecare chip (fotografie) se va adăuga numele şi pronumele ţăranului, vârsta, din ce sat este şi pe scurt ce a făcut el în viaţă.

Cerc sanitar. S'a constituit (format) în Cluj de către medicii, farmaciştii şi veterinarii militari un „*Cerc sanitar militar*" având ca preşedinte de onoare pe D-l medic General de Divizie Dr. Antoniu, inspector tehnic al S. San. al Armatei, membru de onoare pe D-l General N. Petala, comandantul C. 6 A. şi preşedinte activ şi fondator pe D-l medic General Dr. Bădescu Gh. Şeful S. San. al C. 6 Armată.

Un monument pentru eroi. Un comitet din Tg.-Ocna, s'a hotărît ca să adune fonduri şi să ridice un monument pe muntele Măgura-Cireşvaia, la poalele unde sunt îngropaţi 18 mii de morţi din război. Se ştie că aici s'au dat mari lupte împotriva nemţilor.

Monumentul va fi închinat faptelor vitejeşti ale soldaţilor români.

Comitetul e pus sub privigherea A. S. Regale Prinţul Carol.

Ciocnirea de trenuri din gara Joiţa. Cu câteva zile în urmă s'a produs o ciocnire de trenuri, urmată de deraiere (răsturnare) în staţia Joiţa (jud. Buzău).

Patru vagoane încărcate cu mere, sticle şi geamuri au fost sfărmate. Alte câteva vagoane s'au răsturnat. Oameni morţi nu sunt.

Sărbătorirea lui Dimitrie Cantemir. In această foae s'a vorbit despre viaţa Domnitorului Dimitrie Cantemir, şi, că anul acesta s'au împlinit 200 de ani de la moartea sa.

In ziua de 27 Octombrie, a avut loc o mare sărbătoare culturală în comuna Urlaţi din jud. Fălciu, comună unde s'a născut Cantemir. Astăzi Duminecă, e o serbare şi la Huşi, unda d. profesor şi istoric Gh. Ghibănescu, va vorbi despre ce-a însemnat acest Domn, ca mare învăţat, în istoria neamului românesc.

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulţi cari ştiţi să puneţi pe hârtie gândul vostru, aşa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiţi a spune lucruri bune, — ca să învăţăm şi noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieţi pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaştem de aproape, vrem să vă spuneţi şi voi păsurile voastre, cum mai este prin sate şi cum aţi dori să fie. Şi vorbind un sătean din Basarabia, şi altul din Banat, şi altul din Bucovina, şi altul din Ardeal şi altul din Dobrogea, ne vom cunoaşte mai bine şi ne vom iubi mai mult.

Iată cum se pedepsesc oamenii necinstiţi. Tribunalul din Botoşani a condamnat la închisoare pe fostul primar al comunei Bâluşeni (jud. Botoşani) pentru luare de mită. Ce bine ar fi ca asemenea pilde să fie cât mai dese.

Desvelirea unui mic monument. Societatea studenţilor universitari „Juniunea" din Cernăuţi, au luat frumoasa hotărîre de a aşeza în Teatrul Naţional din acel oraş, un mic monument marelui actor care a murit cu câţiva ani în urmă, Petru Liciu. Desvelirea monumentului a avut loc la 21 Octombrie cr. urmată sărbătoarea de un parastos în catedrala din Cernăuţi.

Un cadavru de femee într'un cufăr. Pe când câţiva locuitori din Vadul lui Vodă (Basarabia) pescuiau pe lângă malul Nistrului, văzură plutind pe valuri un cufăr închis. Pescuind cufărul, îl aduseră la mal, unde îl deschiseră. Groaza îi cuprinse însă pe toţi. In cufăr zăcea un cadavru de femeie cu capul tăiat. Cadavrul era îmbrăcat într'o roche de catifea cafenie şi după parfumul ce-l împrăştia, ca şi din îngrijirea mâinilor, se poate vedea, că-i o femeie din societatea mai înaltă. Doftorii au stabilit că au trecut vre-o două zile dela săvârşirea crimei, căci de sigur că o crimă e la mijloc. Dar femeea nu ştie cine e.

Pentru muncitori. Gândul nostru este îndreptat de aproape la clasa muncitorească, aşa de folositoare acestei ţări. Foaea noastră se va ocupa de soarta acestor braţe, cari alături cu sătenii, sunt temelia societăţii omeneşti. In acest scop, am deschis o rubrică: **Pentru clasa muncitorească,** scriind la ea un tovăraş al muncitorilor **d. inginer V. Mişicu,** inspectorul Atelierilor C. F. R. din Galaţi şi Directorul revistei industriale „Arte şi Meserii."

Muncitorii sunt rugaţi şi ei să-şi spue păsurile, să aducă discuţii, dar în legătură mai întâi cu dragostea acestui pământ al ţării noastre şi pentru organizarea în primul rând al muncitorimei române, fără a fi împotriva, ci din contră a iubi şi pe ceilalţi tovarăşi de alte naţionalităţi.

Dar interesul cel mare de întărire acestui stat românesc, este ca să avem o clasă muncitorească băştinaşe, bogată în ţară bogată.

Muncitorii cinstiţi, ne înţeleg, şi vor veni în jurul acestei foi.

Luptă între bandiţi ţigani şi soldaţi. O ceată de ţigani care poposise în marginea oraşului Bârlad, în scurt timp a săvârşit mai multe furturi. Subcomisarul Negrea de la siguranţă primind ordin de a urmări şi aresta banda, ce se compunea din 36 căruţe, a plecat după ţigani.

Banda a fost ajunsă în dreptul satului Palerma la un cot al râului Bârlad.

Subcomisarul ce era însoţit de numai un gardist bârlădean, văzând numărul mare al ţiganilor, a cerut ajutorul încă a trei jandarmi din sat şi s'a îndreptat astfel spre ceată.

Ţiganii văzând apropierea poliţiştilor au deschis asupra [illegible] o salvă de focuri fără, alt efect decât înspăimântarea oamenilor legii. Cerându-se ajutoare dela regimentul 2 artilerie ce-şi are cazarma în apropiere de aci a plecat în ajutorul poliţiştilor un grup de 10 soldaţi înarmaţi cu carabine. Tot dela 23 artilerie a mai sosit şi sublocotenentul Dan Macedonescu, care s'a pus în fruntea poterei şi s'a îndreptat spre ţigani, ordonând să se tragă salve de carabină în aer.

Câteva clipe mai în urmă, se deslănţui o luptă crâncenă piept la piept între ţigani şi poteră, luptă ce dură o jumătate de oră. Ţiganii în această luptă au făcut uz de lemnele dela căruţe şi corturi.

Au fost serios răniţi în această luptă sublocotenentul Macedonescu, subcomisarul Negrea, sergentul major Toma şi ţiganul Vasile Ion.

Ţiganii s'au predat în cele din urmă şi au fost duşi la poliţie împreună cu ţigăncile şi dănciucii lor.

Un cârciumar ucis spre a fi furat. Intr'un şanţ al şoselei ce duce dela comuna Vârvora la Ruptura (jud. Dolj) a fost găsit cadavrul cârciumarului Adache Barbu, din comuna Perpeliţa.

Cercetările au stabilit că ucigaşii sunt Nae Vitic, Petre Cristina şi Tudora Cristina, din comuna Bobnic (jud. Gorj).

Criminalii ştiau că negustorul se dusese cu o noapte înainte să cumpere mărfuri din comuna Vârvora.

Ei l-au pândit şi omorându-l l-au prădat de toţi banii ce-i avea asupra lui.

Parte din suma furată a fost găsită asupra lor. La început criminalii au căutat să nege faptele dar au sfârşit prin a face toate mărturisirile.

ANUNŢURI GRATUITE. Ca să fim cât mai de folos abonaţilor noştri, primim spre publicare fără bani anunţuri de vânzări şi cumpărări, ori de altă natură.

DE VÂNZARE: 200 hectolitri de vin la săteanul Onuţ Nicoară lui Costan în Chieşd p. u. Sărmăşag, ud. Sălaj.

SCRISORI DELA ORAŞE

DIN SUCEAVA
(Bucovina)

Societatea „Principele Mircea" din Suceava a organizat, zilele acestea, din iniţiativa distinsului publicist şi profesor Victor Morariu şi cu concursul reuniunii muzicale „Ciprian Porumbescu", un mare festival artistic, pe care îl însemnăm ca una dintre cele mai demne şi impunătoare manifestări culturale, din câte s'au cunoscut vechea şi vrednica întru frumos cetate a lui Ştefan.

Programul bogat şi variat, precedat de o fin stilizată cuvântare a dlui V. Morariu, a fost executat cu o rară preocupare de artă, executanţii depunând aceiaşi inimoasă bunăvoinţă şi stăruinţă care le-a adus de atâtea ori succese de cea mai bună calitate.

Vom releva îndeosebi „Alto"-ul dşoarei Octavia Lupu — forţă în devenire — căreia seara aceasta i-a oferit un nou prilej să-şi desfăşoare excelentele-i calităţi vocale. Temperament puternic, organ catifelat, sonor, bine pozat, interpretare inteligentă — iată însuşiri cari ne îndrituiesc să legăm cele mai frumoase speranţe de viitorul artistic al simpaticei cântăreţe. Cu satisfacţie remarcăm şi înfăptuirile nuanţate şi cizelate ale dşoarei Eliza Manug, care a cântat în chip deosebit de impresionant „Greseala Florilor" de E. Megetti şi „Valsul" de A. Karpet. In „Duetele" de Schubert şi în „Cântec de noapte" Rubinstein, — împletindu-şi vocile în arabescuri de o rară muzicalitate, amândouă cântăreţele au desfăşurat o caldă pledoarie pentru talent.

„Clou"-ul serii au fost sugestiv orchestratele piese extrase din colecţia de cântece poporale a compozitorului *Alexandru Voevidca*, executate cu o covârşitoare putere interpretativă de corul dlui prof. *Dimitrie Voevidca*. Solicitudinea ce se acordă, de o vreme încoace, folclorului nostru muzical, e un semn de bun augur.

Nu vom înregistra însă ca un merit înduioşătoarea naivitate a sforţărilor dlui *A. Kramer* de a tălmăci pagini ca „Arii ţigăneşti" de Pablo Sarasate sau „Sonata" de Grieg, cari reclamă puţinţi de realizare pe cari arcuşul dsale anchilozat în diletantism e departe de a ni-le făgădui.

Poetul *George Voevidca* a citit, cu un remarcabil succes, din „*Turnuri*".

Entuziastele aplauze ale unui public select şi numeros au subliniat o trainică şi sonoră izbândă culturală a Sucevii. **D. N.**

DIN BACĂU

In ziua de 14 Octombrie a. c. în sala Ateneului de aici, s'au întrunit învăţătorii din judeţ spre a se sfătui asupra nevoilor materiale.

Au vorbit mulţi despre viaţa grea a dăscălimii. Nimeni nu mai poate trăi cu salarul de azi faţă de scumpirea crescândă a vieţii.

Cu toţii au cerut — prin delegaţii ce vor merge la congresul general — ridicarea salarilor în raport cu valuta (salarul din 1916 înmulţit cu 30); iar în cazul când nu se va lua nici o măsură de realizarea dorinţelor imperioase ale învăţătorimei, învăţătorii din judeţul Bacău, vor pleca din învăţământ demisionând fiecare — parţial — întru cât nu se mai poate trăi cu un salar aşa de mic, azi când traiul a ajuns aşa de scump.

Adunarea a votat o moţiune în sensul de mai sus, a ales delegaţi care să susţină interesele lor în congresul general şi cu speranţele în cei dela cârma ţării, au plecat fiecare din nou la muncă. **S. B.**

DIN RÎMNICUL-SĂRAT

In seara de 3 Noembrie se va reprezenta la Teatrul Comunal din localitate, drama în 5 tablouri „*Gândul*" de Leonid Andreev, scriitor rus. In rolul principal va juca marele artist român *Ion Manolescu*, care va ţine înainte de reprezentaţie şi o conferinţă asupra piesii.

La 5 Noembrie are loc la Teatrul Comunal serbarea jumătăţei de veac a societăţii academice „România Jună" din Viena. Va da concursul, printre alţii, şi baritonul *Jean Atanasiu*, socotit de critica germană ca unul dintre cei mai mari baritoni ai lumii.

La această sărbătorire venind şi A. S. R. Principele Carol, ea va constitui un mare eveniment artistic pentru viaţa monotonă a oraşelui nostru. **I. G.**

DIN COŢMANI
(Bucovina)

Clubul român „Unirea" de la noi şi-a reînceput al treilea an de activitate cu o conferinţă ţinută de preotul Simion Reli. Conferenţiarul a vorbit despre trecutul istoric al satelor din nordul Bucovinei.

In faţa unei săli pline d-l Reli, îşi desvoltă conferinţa aducând dovezi că satele cari au astăzi nume ruseşti, acum câteva zeci de ani, aveau nume româneşti. A dovedit deasemeni că în aceste sate, toate aşezămintele publice, au fost înfiinţate de către boerii moldoveni, propietari prin aceste locuri. A arătat apoi cum Austria, în dorul ei de a scăpa de elementul moldovenesc din Bucovina, a înlesnit venirea prin aceste locuri, ruşilor din Galiţia, ruşi cari nu au adus cu ei altceva de cât traistele în beţe, protejându-i de cele mai multe ori în dauna elementului băştinaş, Moldovenii.

A arătat de asemeni, cum unii dintre români, s'au lăsat atraşi de momeala austriecilor şi au primit să-şi schimbe numele şi credinţa strămoşilor lor. Dar Dumnezeu care nu tolerează la infinit nedreptatea, a venit şi aici şi a făcut dreptate. Astăzi boerii lui Ştefan-cel-Mare, odihnesc iar liniştiţi în mormintele lor, căci din nou răsună pe plaiurile acestea, doina iubitei lor limbi moldoveneşti. Astăzi întreaga suflare românească respiră aerul curăţat de greoaia politică a asupritorilor.

Şi în tăcerea care domnea în sală, preotul conferenţiar, îşi încheie frumoasa sa cuvântare cu cuvintele: „a venit vremea ca cei rătăciţi să se trezească".

Societatea muzicală „Doina" de aici, a donat din fondurile ei suma de 500 de lei pentru şcolarii săraci din comuna Ivăncăuţi. Banii se vor preda d-lui diriginte al şcoalei, care împreună cu comitetul şcolar va dispune distribuirea lor.

Fapta societăţii fiind foarte frumoasă, credem că va găsi imitatori. **V. PAVEL**

PENTRU O ŞCOALĂ ŞI O BISERICA ROMÂNEASCĂ DIN MACEDONIA

Colonia română din Giumaia de Sus (Macedonia) a deschis o listă de subscripţie pentru restaurarea şcoalei şi bisericii, arse în timpul răsboiului. Membrii coloniei române din Giumaia au subscris frumoasa sumă de 200.000 leva (peste 400.000 lei). Credem că faţă de această faptă frumoasă nici un român nu se va da înapoi de-a contribui cu câte ceva. Iată şi apelul Coloniei:

Domnule,

Colonia Română din Giumaia de Sus, în dorinţa de-a reclădi şcoala şi biserica română înfiinţate în anul 1897 şi distruse în timpul răsboiului balcanic din 1913, face un călduros apel către fraţii români de pretutindeni spre a-i veni în ajutor cu ce-l lasă fiecare inima, în aceste momente critice, când întreaga suflare românească din acest colţ, caută să înfiinţeze locaşul sfânt şi şcoala care să poată lumina şi răspândi cultura românească în tinerele vlăstare, cultivându-le în limba maternă.

Având în vedere că toţi luptăm pentru unul şi acelaş ideal, avem deplina convingere că şi fraţii noştri din ţară ne vor veni în ajutor.

Rugăm ca sumele să fie trimise pe adresa Onor. Legaţiei Române din Sofia pentru Colonia Română din Giumaia de Sus, în contul Fondul pentru clădirea şcoalei şi bisericei române.

PENTRU ABONAŢII NOŞTRI CARI AU ÎNTÂRZIAT CU PLATA

Avem foarte mulţi abonaţi — mulţi de tot — cari încă n'au plătit suma ce datoresc pe jumătate de an până la 1 Octombrie 1923.

Nu ne putem închipui că ar fi cineva de reavoinţă, dar fiecărui i se pare o sumă aşa de mică şi o mai poate amâna. In realitate nouă ni se aduc mari pagube de sute de mii de lei, căci, să nu uite fiecare că picătură cu picătură se adună marea.

In vremurile acestea prea grele de lipsă de hârtie şi scumpete a tiparului, foaea noastră cheltueşte cu fiecare număr o avere, care o punem de o dată, în credinţa ca fiecare pe urmă va aduce picătura lui de obol, ca să o putem aduna la loc.

E o destăinuire a noastră adevărată şi credem că acei cari ne citesc nu ne vor răsplăti cu rău, când noi le dăm inimă curată, gând bun, sfaturi folositoare şi mai presus de toate slovă cinstită românească.

Oricine poate vedea sacrificiile pe care le aducem la această foae şi noi nu cerem altă ceva de la abonaţii noştri de cât o neînsemnată sumă de bani ce fiecare ne-o datoreşte, sumă atât de mică, în cât o cheltueşte săteanul pe un kgr. de rachiu iar târgoveţul pe un litru de vin.

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" . . . . care se tipăreşte în 56 mii de exemplare. . . . .

Specialităţile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — şi
'Monoştor'
Bere deschisă — mult apreciate, 14—25

din cauza calităţilor lor neîntrecute s'au dovedit ca marca cea mai superioară. **Se capătă pretutindeni.**

Cu deplină garanţie ca înainte de războiu ------ cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialităţi: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare şi tot felul de piei pentru întrebuinţare technică --- liferează
FRAŢII RENNER & COMP.
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
13—21

DACIA-ROMANIA
Societate generală de asigurare
Sediul central: Bucureşti, strada Wilson 3.

Fondată la anul 1879	Capital de acţiuni, deplin vărsat . .	Lei 24,000,000	*Fondată la anul 1879*
	Rezerve şi diverse garanţii, peste . .	Lei 100,000,000	
	Daune plătite în 1921	Lei 57,571,559	
	Daune plătite dela întemeierea Societăţii	Lei 368,886,642	

Oficiul regional pentru Ardeal, Banat, Crişana şi Maramurăş se află în CLUJ, Calea Victoriei No. 27, Telefon 527. în palatul propriu.

Reprezentanţa Generală pentru BANAT se află în TIMIŞOARA, Splaiul stâng al Begheului 1, casa proprie.

Agenţii generale: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. I.; BRAŞOV, SIBIU, ORADEA-MARE, TÂRGUL-MURĂŞ şi SATMAR la Banca Românească. **Agenţii principale şi speciale:** Aiud, Alba-Iulia, Bistriţa, Blaj, Caransebeş, Diciosânmărtin, Deva, Hunedoara, Lugoj, Orşova Oraviţa, Sebeşul-săsesc, Sighetul-Marmaţiei, etc. etc.

Societatea **DACIA-ROMANIA** prin toate agenturile sale primeşte asigurări în toate ramurile ca: Viaţă, Incendiu, Grindină, Accidente, Furt prin spargere şi Transporturi, oferind cele mai reale avantagii prin garanţiile de soliditate ce prezintă şi prin grija ce poartă de interesele asiguraţilor, din toate punctele de vedere. 32—7 Incercaţi şi vă convingeţi!

CASA DE PĂSTRARE ŞI CREDIT S. A. PE ACŢIUNI CLUJ.
PIAŢA UNIREI 7
11—6—14

INSTITUTE AFILIATE:
S.A. Cassa de păstrare a judeţului Turda Arieş din Turda, S. A. Casa de păstrare a judeţului Odorhei în OdorheiuSecuiesc, S. A. Casa de păstrare şi Banca Economică din Judeţul Alba Inferioară din Aiud.

CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,000.000 LEI

FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMARTIN, ALBA-IULIA ŞI TÂRGU-MUREŞ

Magazinele de marfă ale casei de păstrare şi de credit S.A. pe acţiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează poliţe, se execută plăţi în ori ce localitate, şi se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienţilor (safe) Bancă cu dreptul de a opera şi cu devize.

Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc, în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.
RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-37-26

CETIŢI ŞI ABONAŢI CULTURA POPORULUI

BANCA ARDELEANĂ ŞI CASA DE ECONOMII S.A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
CLUJ, PIAŢA UNIRII 32.

Primeşte depuneri spre fructificare cu livrete şi contcurent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil. — Sconteazâ cambii. Efectuiază remiteri în ţară şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase. Cumpără şi vinde monede streine. xx

SUCURSALE ÎN T.-MURĂŞ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ŞI TURDA. INSTITUŢII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S.A." DEJ; „BANCA ŞI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACŢII" ÎN GHEORGHENI

Safe-depozitele le ţine la dispoziţia on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. xx Intreprinderi industriale aparţinătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrăşarea de porci şi industria de carne" s. a. Gherla; „S. A. p. Morărit, Industria Lemnului şi Mărfuri" Tg.-Murăş; „Agricultura Ardeleană" s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri" Cluj, etc.

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei
18-6-20

Fabrica de bere din Turda S. A.
KORONA — CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5 — DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ
GLORIA — BERE DIN MALŢ DUBLU
TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANŢILOR II — TELEFON No. 394
26 9—14

Triple-Sec-Bogsza — Triple-Sec-Bogsza
Orice familie îşi procură pentru casă
LIQUERUL BOGSZA
pentru că e veritabil şi neîntrecut!
neîntrecut! — neîntrecut!
16—26

BANCA CHRISSOVELONI SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ — SEDIUL CENTRAL: BUCUREŞTI
SUCURSALA CLUJ, STRADA MEMORANDULUI N-rul 8.
SUCURSALE: BRĂILA, CONSTANŢA, CLUJ, GALAŢI, SIBIU, NEW-YORK (AMERICA), CONSTANTINOPOL (TURCIA).
AFILIAŢIUNI: BANCA CHRISSOVELONI & CO., DIN PARIS; BANCA CHRISSOVELONI, BISTEGHI & CO., DIN VIENA.
CAPITAL SOCIETAR DEPLIN VĂRSAT: LEI 150,000,000.

Face orice operaţiuni de bancă. — Sconteazâ portofoliul comercial, cupoane şi titluri eşite la sorţi. Deschide conturi curente. — Se însărcinează a face plăţi în orice oraş din ţară. — Emite cecuri şi acreditive asupra oricărui oraş din ţară. — Liberează scrisori de credit. — Primeşte bani în deposit şi cu librete de economii, plătibile la vedere şi pe termen fix, pentru care plăteşte dobânzi avantagioase. Prin mijlocirea sucursalei sale din New-York se însărcinează a face plăţi pe tot teritorul României-Mari pentru Românii din America
27—4—12.

Societatea Adriatică de Asigurare în Trieste
FONDATĂ ÎN 1838
DIRECŢIUNEA PENTRU ROMÂNIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NR. 10.
CASA PROPRIE — TELEFON NR. 670.
REPREZENTANŢA GENERALĂ PENTRU TRANSILVANIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NUMĂRUL 10. TELEFON NR. 64
AGENŢIILE GENERALE ŞI PRINCIPALE ÎN: ARAD, BRAŞOV, CERNĂUŢI, TIMIŞOARA, ORADEA-MARE, SĂTMAR, SIBIU, T.-MUREŞ
34—7
PRIMEŞTE ASIGURĂRI ÎN RAMURILE: INCENDIU, GRINDINĂ, VIAŢA, FURT PRIN SPARGERE, ACCIDENTE, ETC., ETC., ÎN CONDIŢIUNI AVANTAGIOASE

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 18/a — Telefon No. 5—18.

CULTURA POPORULUI

Luminează-te și vei fi! — Voește și vei putea!
C. A. Rosetti

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă 4 Nov. 1923 | ADMINISTRAȚIA: CALEA DOROBANȚILOR 10 TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 32. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

In jurul unor erezii politice

DATORII NAȚIONALE

In ritmul vieții politice a țării, un fapt nou și neobicinuit, a venit să tulbure pentru o clipă echilibrul nostru sufletesc.

E vorba de un complot urzit în taina unor conciliabule serale, de o mână de tineri hotărîți a regenera România prin vitejia necugetată a faptei lor.

Din depărtarea unde mă aflu, nu pot măsura încă gravitatea unei încercări și însemnătatea pe care ar fi putut să o câștige prin biruința ei. Numele unor tineri studenți, dezertori de pe băncile școlii pentru a umple cu golul personalității lor arena publică pentru care nu erau nici pregătiți, nici chemați, e singurul element precis și cunoscut. El ajunge însă pentru a contura cu linia ridicolului o întreprindere în jurul căreia se face prea mult zgomot. Nu prin gestul unor tineri zvăpăiați, se poate preface o societate și nici prin gluma sinistră a unei organizări de operetă se pot face revoluții. In înțelesul acesta, importanța care se acordă „complotului" e o nemeritată reclamă ce se face unor tineri, pentru cari disprețul tăcerii ar fi poate, cel mai bun început de pedeapsă.

Nu la ei merge gândul nostru, când încercăm a examina fapta lor. Mai departe, mult mai departe.

E o lume de entuziaști, care crede că orice ideie nouă e bună, și că orice intenție frumoasă poate fi realizată. In rătăcirea visurilor ei, lumea aceasta se zbate mereu, în căutarea unei formule pe care nu o găsește, și întru înfăptuirea unui ideal care nu se poate atinge. Și nu se poate atinge, căci el trăește numai prin puterea depărtării; în ceasul în care ar fi atins, el s'ar prăbuși odată cu iluziile biruitorilor, cari ar vedea astfel că nu se pot zidi cetăți pe maluri de nisip.

Pentru lumea aceasta, a visătorilor de bună credință, „complotul" poate și trebuie să fie un simbol. El poate aprinde prima dâră de lumină în întunericul în care se sbate. Și la flacăra ei, în cugetarea cinstită a unei clipe de reculegere, se poate vedea și înțelege mult.

Intre ridicolul unei aventuri sfârșită în chip lamentabil, și între pericolul unei imfamii, dacă sfârșitul acesta era altul, stă astăzi, trântit la pământ spectoul unei mișcări fasciste în România.

Să vie la ceasul judecății și să ia aminte, toți cei cari, în vâltoarea unei porniri, s'au lăsat furați de ispită.

Societățile urmează mersul normal al evoluției lor, și progresul nu poate veni decât din armonizarea sforțărilor tuturor înspre un același scop. Nici cu dinamită, nici cu formule extreme și imposibile, și nici cu aducerea la cârmă a tuturor gălăgioșilor, grăbiți și fățarnici, nu se poate merge înainte.

Războiul a creat destule probleme și a deschis destule răni, pentru ca fie care să găsească, după puterile și după cunoștințele lui, loc de lucru, și muncă de înfăptuit.

Nu oricine îmbracă o cămașă neagră poate fi Mussolini, și nu orice negustor de vorbe frumoase, un apostol al Creștinizmului.

Cei cari s'au îmbătat de cuvinte, să se trezească; cei cari dornici de un simbol nou au înfrățit erezia, să revie la adevăr; cei cari cu suflet curat au nesocotit legile istoriei, să se întoarcă pe calea adevărului.

Fascizmul românesc, nume sub care unii au crezut că pot ascunde, o demagogie naționalistă, s'a prăbușit, în chiar ceasul în care a încercat să se înalțe. Din nelămurirea trecutului său, noi nu cunoaștem decât puțin; surâdem însă în fața caricaturatului său sfârșit.

Să mulțumim, pentru aceasta, complotiștilor!

*

E însă o altă lume, pentru care trebue să găsim cuvânt mai puternic.

E lumea pescuitorilor în apa tulbure a politicei, e lumea celor cari nu aleg mijloace pentru a ajunge, și cari caută un steag, ori care ar fi el, și o platformă, oricum ar fi ea.

Pentru lumea aceasta cerem azi o sancțiune. Profeții mincinoși ai unor catastrofe imaginare, trebue să răspundă de faptele lor. Prea mulți tineri, dornici de lucruri bune și mari, au căzut în cursa cuvântului lor. Eroii nemărturisiți ai unei reînvieri politice, plănuite în seri de trudnică muncă fără rost și fără înțeles, trebue să se arate în toată goliciunea lor, în fața unei opinii publice, care vrea să-i cunoască.

Fasciștii noștri, să vie fasciștii! Să-i vedem cu toți, în grotescul cortegiu al unei adunături, închegată prin puterea întâmplării sau a unei complicități de ambițiuni morale. Pe cutare dascăl asemeni unei plute purtate pe toate mările sub toate vânturile, să-l vedem alături de cutare școlar imberb și ignorant, înfrățiți în aceiași pornire de entuziasm bolnăvicios, senil sau dimpotrivă prea tineresc.

Pe cutare fost luptător, erou înapoia frontului de ieri, să'l vedem azi, mână în mână, cu cutare aventurier al codului penal, care își poartă înțelepciunea, peste țări și mări, din calea Griviței până în Parisul câmpiilor Elysee.

Fără răutate și fără idei preconcepute să privim pe fiecare, din acești soldați ai marei armate fasciste. In loc de imn de biruință, să ascultăm sunetul surd al unor bombe neexplodate, și în loc de marș de luptă, să prindem zgomotul pe care îl fac formulele grandilocvente, tălmăcite de stegarii noului curent.

Nu râdeți! Ridicolul e uneori tragic. Și tragică e împerecherea aceasta a unor eroi de provincie cu un simbol pe care nu l-au înțeles, și cu o idee care importată în altă țară, e mai goală de cât fapta celor cari au încercat să-i dea viață.

Durerea noastră e mai vie însă în fața singurei opere pozitive a acestor conducători politici; în fața cucerirei unei lumi de naivi entuziaști și de bună credință, care înhămată la carul de luptă a patronilor lor, a ajuns la marginea unei prăpastii morale.

Pentru divorțul acestor două lumi ridicăm azi glasul nostru: pentru cei ademeniți, e loc în rândurile celor buni. Rătăcirea de o clipă nu se pedepsește.

Pentru ademinitori, cerem însă o osândă.

Țara aceasta, care iartă mereu, va ști oare să lovească cel puțin acum oastea aceasta a paserilor de pradă?

Țara aceasta va ști oare, să îi facă să înfrunte un ostracizm definitiv și irevocabil?

*

Mai este încă o lume, care în afară de vâltoarea acestei lupte, are dreptul cel puțin de a fi lăsată în pace.

E lumea celor mulți, cari își fac datoria, și cari muncesc pentru binele obștesc, fără a nutri aspirații himerice și fără a avea ambițiuni bolnave. Pentru lumea aceasta, care înseamnă adevărata temelie a unui stat, noi avem datoria a ridica zid de apărare în fața viitorului.

Lumea aceasta vrea numai liniște, ordine și progres.

Ea nu caută echilibrul acesta nici în încercări fasciste nici în experiențe comuniste; ea îl așteaptă ca rod al muncii ei, și ca rezultat al unei organizațiuni politice conștiente de drepturile și de datoriile ei.

Trecând peste despărțirile de rassă etnică și de confesiuni religioase, de minorități sau de majorități naționale, lumea aceasta înfățișează marea massă lucrătoare a statului român.

Oricare ar fi o veche tradiție de indulgență, deastădată trebue să o nesocotim. Experiențe politice noi nu mai putem admite: *România nu poate fi un laborator pentru tot felul de alchimiști politici.*

Să avem curajul deci, să spargem cu un gest hotărît tarabele celor cari caută la noi, pe socoteala noastră, piatra filozofală.

Să îi mutăm în altă țară!

Acesta să fie, cel puțin, unicul rost norocos, al unui „complot" pe cât de nefericit, pe atât de ridicol!

Paris, Octombrie VINTILĂ PETALA

INSCRIPȚII

RÂURILE CARE SE ÎMPREUNĂ

Fiecare dintre noi am văzut două rîuri care se împreună.....

In sânul munților, într'o învârtejire de stânci; sub poalele brazilor negri ca funinginea, ori verzi ca ondularea grânelor în Mai; între dealuri cu livezi nesfârșite de pomi ce-și plouă rodiile în panere purtate de fete și flăcăi veseli; ori pe șesuri largi cât prinde ochiul, pe șesuri cu drumuri cenușii, pe șesuri cu fânețe înflorite, ori ruginite de brumă, ori acoperite cu veșmântul lui Ianuar, pretutindeni, vom întâlni două râuri care se împreună...

Inhorbotate în spuma ce tivește jocul undelor nestatornice și totuși aceleași; ascunse sub maluri umbroase, ori prelinse pe margini de albii cu belșug de flori, cele două râuri se întâlnesc și cunoscându-se, ca doi frați se îmbrățișează în vâltoarea sonoră...

In curgerea lor, aceleași paseri le cântă în zori, acelaș fulger le răsfrânge adâncul; razele răsăritului, lumina amezii, scânteile amurgului le sărută jocul de oglinzi iar mireasma florilor le parfumează în noaptea întunecată când stelele sclipesc pe cerul șmălțuit și salbelor de spumă dăruesc diamante...

Și astfel, cele două rîuri, podoabă a naturii, în imnul lor măreț și plin de taină, slăvesc natura și rostul dumnezeesc ce le-a făcut să se întâlnească....

Noi par'că le simțim curgerea în sufletele noastre — și sufletele noastre se împreună și ele, să fie *Unul*, să poată sărbători și înfrumuseța vieața precum o înfrumusețează și o sărbătoresc râurile care se împreună.

G. TALAZ

Agatha Bârsescu vorbește „Culturii Poporului"

Agatha Bârzescu e iarăși a noastră...

După o absență de 14 ani, ea se întoarce mai tânără și cu mai mult dor de muncă.

Fosta artistă imperială a celebrului Burgtheater din Viena, ilustra noastră tragediană a cunoscut răsunătoare succese pe toate scenele europene și americane.

Pretutindeni apariția ei a fost subliniată de critici și pretutindeni publicul a sărbătorit-o în chip măreț. Entusiasmul cu care a fost primită la Constanța și grandioasele manifestațiuni pe care publicul i le-a făcut la Teatru Național nu pot fi descrise. De asemenea manifestațiuni a avut parte doar Sarah Bernhard în Parisul ce-o adora și Eleonora Duse, când după o lungă absență a reintrat în teatru. Cei ce au văzut-o acum 14 ani nu și-au putut opri admirația față de splendida ei înfățișare. Inaltă, robustă, o figură de o rară luminozitate, Agatha Bârzescu, vorbește perfect românește, fără cea mai mică urmă de accent străin, deși în America timp de 14 ani, rareori i s'a prezentat prilejul de a vorbi românește.

TRAGEDIANA AGATHA BÂRSESCU

Solicitându-i o convorbire, am fost primit cu o desăvârșită bună voință. Din discuția ce am avut-o cu marea tragediană nu e interesant decât ceiace mi-a spus Dsa.

„Nu mă pot exprima în deajuns cât sunt de fericită că mă găsesc în mijlocul Dstră. Am crezut că lipsind 14 ani din țară, voi fi uitată. M'am înșelat însă. Primirea făcută la Constanța și în urmă la București a întrecut ori ce așteptare. Dragostea și admirația ce mi s'a arătat sunt în adevăr înduioșătoare, și pentru acestea, vă voi rămâne veșnic recunoscătoare. Cât despre mine nici odată n'am uitat a vă iubi. Incununată de glorie și succese departe de Dstră — în America, — m'am gândit în totdeauna la România, țara în care m'am născut, unde am cunoscut primele mele succese, și o dorință vie mă îndemnă să mă întorc. Propunerea Dlor Mohr și Lica Theodorescu am primit-o cu mare plăcere și bucurie. Drumul până la Dstră a fost foarte lung, și cu lacrimile în ochii am pășit pe pământul românesc unde am fost atât de frumos primită.

Am întrebat apoi pe ilustra tragediană, ce intenționează pentru viitor...

— Voi pleca, după terminarea representațiunilor la Teatru Național, în turneu care va dura 3 luni, deoarece zilnic primesc scrisori din toate colțurile țării rugându-mă să nu omit nici un oraș.

Voi veni cu mare plăcere în Ardeal, și sunt foarte fericită că voi putea juca în ținuturile desrobite, unde odinioară graiul românesc era interzis. La Cluj voi juca Sappho și Medeea rolurile mele cele mai preferate.

Mă voi reîntoarce apoi la București unde voi juca la Eforie, așa ca publicul ce nu m'a putut vedea la Național va avea ocaziunea să mă vadă la Eforie. In urmă voi pleca în Germania, Aust[illegible] Ceho-Slova[illegible]

Și astfel convorbirea noastră a luat sfârșit, rugându-mă să trasmit ardelenilor dragostea și nerăbdarea sa de ai visita...

Vocea ei pare o muzică cu inflexiuni neașteptate, cu sonorități luminoase, cu tonalități joase, cari îți dau impresia unor acorduri de orgă. Surâsul dulce ca un reflex de adâncă tristețe, ca și cum ar fi privit prea adânc în sufletul îndurerat al tuturor eroinelor ce-a întrupat; un fel de oboseală în firea ei carei-i dă un farmec nespus. Poate că aceasta e secretul marilor ei succese din omenirea întreagă, căci în toate țările și în orice public e mulțimea sufletelor suferinde, mulțimea anonoimă pe care doar durerea, o înfrățește.

Agatha Bârzescu va trăi în amintirea noastră și nici odată nu vom [illegible] în țară. Am dori ca Agatha Bârsescu, să rămână definitiv între noi, aceasta e dorința tuturora, și nu ne îndoim că și clujenii vor ști să-și facă datoria, primind așa cum se cuvine pe ilustra tragediană.

I. Grigorescu

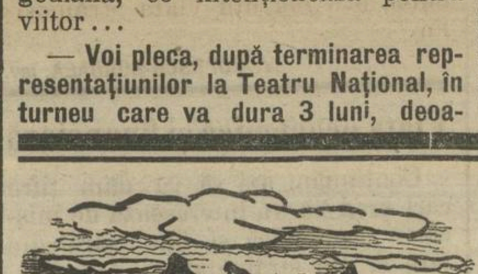

FRÂNTURI DE GAND...

Sunt semne care trebue crestate pe răboj, de oarece spun mult mai mult, de cât ar părea la prima vedere. Iată de pildă unul, ales la întâmplare. Pentru cei care pot și vor să vadă, ruina economică și politică pe deoparte, un fel de agonie culturală pe de alta, ne așteaptă la sigur. Ei bine, ce preocupă de câteva luni încoace opinia noastră publică, atâta câtă este, și așa cum este? Remanierea cabinetului!

Oriunde și oricând, despre remaniere veți auzi vorbindu-se; deschideți la întâmplare o gazetă, și veți da peste coloane întregi consacrate acestei „șarade" care pare mai de actualitate și mai vitală și de cât criza de numerar bunăoră, care ne paralizează întreaga industrie! Și dacă țineți seamă mai ales de faptul, că totul se reduce numai la ambiții ori interese personale, simptomul subliniat, apare în adevărata lui lumină.

* * *

Președintele țării vecine — Cehoslovacia — Massaryk a fost primit regește la Paris. Toate publicațiile vorbesc elogios de marele gânditor și democrat, ca și de țara pe care o cârmuește el, și cu care ne învecinăm la miazănoapte. Pecând Cehoslovacia e văzută în adevărata ei lumină noi suntem zugrăviți numai în negru. Vina e a noastră și numai a noastră. Pe când țările vecine, care ne dușmănesc, au mobilizat toate energiile, și fac neprecupețite jertfe pentru propagandă, noi am trimis să țină piept acestei „ofensive de calomnii", pe toți „nechemații" și pe toți „scăpătații". Cred că ar fi timpul să mobilizăm și noi adevăratele energii pentru propaganda peste hotare, iar dacă cei dela cârmă socot că selecția cerută e făcută de mult atunci să publice fără zăbavă numele propagandiștilor, precum și sumele pe care le înghite această propagandă.

ION DONGOROZI

Cronici sătmărene

Toamnă tristă pentru visătorii cu ochii topiți în cenușiul zărilor dar plină de promisiuni pentru cei ce înțeleg că dincolo de orizontul necazurile mici ce ne petrec și mai presus de zădărnicia credințelor noastre oarbe, este un altar în fața căruia toți trebue să ne plecăm genunchii și să aducem dar cununa străduințelor noastre în lupta pentru izbânda graiului românesc.

Sătmarul a fost ieri o cetate puternică a culturii ungare. Ea a lăsat urme adânci și-a furat multe suflete, pe buzele multora a sugrumat șoapta strămoșească. Lupta pornită astăzi pentru afirmarea spiritului românesc ca factor cultural, precumpănitor în viața noastră social-națională va fi cu mult mai trudnică ca lupta ce ne-a îngropat frații și părinții prin mocirla tranșeelor.

De-oparte, moștenitorii coroanei Sfântului Ștefan, ascunși bine în dosul paravanelor politice și gata oricând să svârle aur și argint în calea tuturor; de alta, o mână de entuziasmați, săraci de bunuri materiale dar bogați în gânduri luminoase și plini de nădejde că, într'o zi, victoria va fi de partea celor plecați să lupte în numele unui ideal sfânt.

Sufletele celor dela sate au stat stăvilar în calea puhoiului pornit să cotropească românizmul, către ei să ne întoarcem privirile și munca noastră spre folosul lor să fie închinată. Orașele — la noi — sunt cangrena ținuturilor crișane și maramureșene. Satele sunt temelia și pavază credințelor. „Cultura Poporului" sub stindardul care avem datoria sfântă să ne adunăm și să muncim pentru lozinca înscrisă cu fire de lumină pe pânza lui mătăsoasă.

*

Pretutindeni, luminatul dascăl *Gheorghe Lazăr* a fost sărbătorit așa cum se cuvine. Zilele de 29—30 Septembrie au fost — pentru cine simte românește — clipe de reculegere și înălțare sufletească, prilej prielnic pentru aranjarea unei șezători culturale românești. Intelectualii din Satu-Mare le-au petrecut cu nepăsare, prinși în vârtejul cancanurilor politice ori aplecați stăruitor pe scriptele cooperativelor. Ne închinăm vițelului de aur cu fanatism, ni-i sete de plăceri mărunte, — în vinele noastre fierbe sângele strămoșilor ce au petrecut trista epocă a decadenței romane. Trist dar adevărat!

Cu câteva zile în urmă, la 27 Octombrie luna trecută câțiva intelectuali ardeleni au sărbătorit memoria *lui Gh. Lazăr*, în sala de lectură a Casinei române. Tot e un început bun. Mai bine mai târziu, decât de loc.

„Cercul Cultural al tinerilor români din Satu-Mare" care în anul trecut începuse o vie propagandă culturală, astăzi doarme somnul drepților. Nimic nu se face în lumea noastră cu ură și fățărnicie. De societatea culturală „Santinela de la Nord" nu se mai aude. Zilele acestea „Reuniunea Femeilor române din Baia-Mare" va ține adunare în sala Teatrului orășenesc din acel oraș pentru discutarea chestiunilor în legătură cu mersul societății. Va urma și o mică șezătoare și'n urmă — probabil — petrecere. Nimic sau aproape nimic.

Revista „Icoane Maramureșene" apare cu gânduri împăciuitoare. Prima încercare în acest fel, redactarea revistei „Țara de Sus" a fost un început luminos. N'a dat roade bune, căci sămănătorii au avut nenorocul să asvârle grăunțele înțelepciunii în pământ puțin sănătos, pe vârfuri de stâncă ori prin mocirlă.

Altă lume, atunci..... Astăzi, nădăjduim că noua publicație va întâlni mai puține piedici în cale, că va fi mai norocoasă în viață. Instituțiile financiare românești și bogătașii, au cea mai bună ocazie să dea dovadă de patriotism — poate, singura ocazie...

Pentru sărbătorirea zilei de 1 Decembrie, trupa de teatru de sub conducerea publicistului George Mihail-Zamfirescu a pus în repetiție o frumoasă piesă din repertoriul Teatrului Național.

Se fac pregătiri mari pentru întâmpinarea și sărbătorirea echipei de turneu a Teatrului Național din București. Vom vorbi la timp.

Micul muzeu de antichități și cusături românești din sala Revizoratului Școlar este un mărgăritar al orașului nostru. Dariu Pop, care a pierdut multe zile și nopți prin satele sătmărene, ca să le strângă — merită toată lauda.

Casina română este un frumos așezământ cultural. Ziare și reviste românești, cărți literare.

MIRCEA LACRIMĂ

La moartea lui Șt. Sihleanu, preș. Ateneului Român

In numele prietenilor și iubitorilor de înaltă cultură aduc un ultim omagiu și un cuvânt de dureros adio, aceluia care — a fost Ștefan Sihleanu.

Ștefan Sihleanu — Paton, cum îi ziceau toți prietenii — n'a fost nici un mare om de știință, nici un mare om politic, nici un mare artist. Excelent profesor el n'a avut ambiția savantă și profesorală; devotat partizan politic și generos ca puțini alții, el n'a avut ambiție politică; cunoscător al tuturor secretelor artei muzicale, el n'a avut ambiția artistică. Și, cu toate acestea, când prin moartea lui Emanoil Porumbaru, a rămas vacant scaunul de președinte al Ateneului român, — instituțiune ce tocmai începuse să tindă a realiza idealul culturii noastre, — toți, prieteni și cunoscuți, și cei mai de aproape și cei mai de departe, într'un singur glas, l am ridicat la acest loc, cu convingerea că am făcut o faptă mare și bună.

E că Ștefan Sihleanu era ceva mai mult decât un mare savant, decât un mare om politic, decât un mare artist. Ștefan Sihleanu avea harul dumnezeesc al bunătății, al seninătății, al admirațiunii neprecupețite, al entusiasmului curat pentru tot ce e adevărat, bine și frumos. Sufletul său deschis să recunoască toate înălțimile, toate măririle și toate slăvite, — devenea atmosfera caldă și prielnică pentru tot ce însemna element de înaltă cultură. In locul încruntatei rivalități a savanților, în locul învrăjbitei competițiuni a oamenilor politici, în locul setei nestins de slabă a artiștilor, el avea liniștita, sincera și veșnic primitoarea și voioasa simțire pentru idealul atins, oriși de cine s'ar fi întâmplat să fie atins.

Este cea mai înaltă însușire — și cea mai rară — pe care un fruntaș al înaintării culturale trebue să-l aibă. Căci valorile culturale nu se pot pune în relief, decât atunci când simt în jurul lor, în văzduhul spiritului în care se produc, aerul libertății și-al entusiasmului, neconfinat de miasma egoismului și vanității...

Dumnezeescul suflet al lui Ștefan Sihleanu așa era.

Și acum, când știm că nu-l vom mai vedea niciodată; când știm că sclipirea entusiastă a ochiului său s'a stins pe vecie, și că pe vecie gestul lui de admirație nestăpânită, caldă și învăluitoare, nu se va mai schița de la locul de unde asista nelipsit de la atâtea manifestări de artă, — sufletul nostru, înnăbușit de lacrămi, zicându-i ultimul adio, se mângâe că poate urmări prin cercurile cereștilor empiree, dunga de dumnezeiască lumină a sufletului său, — călăuză de-apururi pentru cei ce vor voi să fie în lumea creațiunilor ideale, — călăuză. —

Fie-i țărîna ușoară!

MIHAIL DRAGOMIRESCU,
prof. la Univ. din București.

Cronica literară din Cernăuți

„Cheleș-Impărat" poem dramatic în 3 acte de C. Berariu.

Cu câteva săptămâni înainte de a reapărea „Junimea Literară" — una dintre cele mai destoinice reviste de pe meleagurile moldovenești — abătusem pela d. Leca Moraru, și din vorbă'n vorbă ajunserăm la materialul pregătit pentru primele numere.

„Avem material îndeajuns și bun, ba, și d. M. Sadoveanu ne promite printr'o scrisoare că ne va ajuta cu drag, mai încolo, la „împinsul carului".

Răscolind printre manuscrise, dau de un fragment, firește, în versuri — dintr'un poem dramatic. L-am rugat pe d. Leca Moraru, să-mi deie voie, să-mi înfrupt privirile și curiozitatea înainte de-al vedea surâzând din coloanele „Junimei Literare".

— Uite poezie frate, îmi zice d. Leca și începu rar, cadențat, cu un ton dulce de povestitor, începu așa cum nu mai dsa știe să citească:

„Osânda-i grea, cum fapta grea fusese!
Trei zine sânt din cele mai alese,
Trei zine, trei surori, trei mândre boiuri
Ca rupte din a stelelor convoiuri.
Când am ajuns pe-al lor tărâm pribeag,
Mă 'ntâmpinară ca pe-un frate drag.
Palatul ni era și-al meu și-al lor
Și pe 'ntrecute m' alintau cu zor.
Trecură zilele încete repezi
De-ai fi crezut, că nu poți să te lepezi
De așa un trai senin".

Și tot așa, până sfârși:

„A treia zice: „Să-l iertăm, surori
Pe-un ceas în zilele de sărbători!
Mă petrecu la poarta cea mai mică
Căci la ureche mai avea să-mi zică
Ceva mângâietor".

Abia atunci, din declamarea d. Leca Moraru, făcui cunoștința poetului bucovinean Const. Berariu — actual director al Teatrului Național. Și acum, când Cheleș-Impărat, apărut de curând în editura „Junimei Literare", într'un volum modest, fără multe coperte strigătoare de reclamă cum se obicinuiește în zilele noastre — îmi surâde de pe masa de lucru, cu drag pot spune câteva cuvinte despre el.

Să vedem.

Deschizi cartea, începi să citești — și în loc să te prindă somnul de la pagina întâia, citești mereu, citești înainte. Puținele personagii în frunte cu Domnița și Cheleș și Impăratul trec: când mândre, când îngrijorate, când pline de năzuințe, asemănător tuturor eroilor din poveste — dealungul celor trei acte, spunând gândit vorbe frumoase, vorbe înțelepte, vorbe de demult. Nimic nu lipsește din fermecătoarele pagine bătrâne, ale basmului. Și dacă d. Const. Berariu nu e încă un bătrân al vremii atunci cu siguranță e al împletirei de frumoase versuri.

Când Domnița se așează pe bancă cu 'n braț de flori, îmi pare că o a doua Gettă își caută norocul de pe aproape, vorbind singură cu floricelele:

Copiii mei: în paza mea vă țin,
Cu voi mă bucur și cu voi suspin:
O, dragii mei, vă pun eu binișor
Pe unde-mi place și vă este dor.
La sânul meu veniți-mi, gorofițe,
Cu creți în foi și frunzele în ițe,
Cu miros dulce și cu vino 'ncoace
V'am așezat... așa-i frumos!... vă place?
Ce? Fugi de mine, rujă? Iți e teamă
Că nu-ți găsesc sălaș? De bunăseamă
Te-ai supărat. O, vină, dragă, iată!
Ca pe-o cucoană mare și bogată
Mi te înalț, te pun la loc de frunte
In pat de păr! [illegible]
Iar voi, flori mai mărunte,
Ce fac cu voi? — Nici una nu răspunde"...

Și:

„Al nopții glas îi izvora din gură...
Sau vraja visului gândirea-mi fură?
Vorbia de pribegii prin țări de zine,
De întâmplări de ciudățenii pline
Din lumea basmelor părea că spune
Ce-i mai bogat în farmec și minune"...

Și așa, până la finele poemului, curg toate versurile, asemănător unui părăuaș, în care se oglidesc de pe maluri: comparațiile, figurile poetice bine prinse, bine chibzuite. Ci... cuvintele bătrâne, înseilate ca niște floricele roze pe niște altițe de sărbătoare, sau, pe câmpul unui covor — te farmecă nu altceva.

E atâta gingășie în totul ce spune Domnița. E atâta bunătate și credință în sfatul boerilor dela curtea împărătească. Da apoi câtă hotărâre și foc de dragoste e în sufletul lui Cheleș, îmbătrânit în urma vrajelor celor trei zine și de atunci vecinic pribeag: până ce pleacă ca 'n povești prin țări, pe mări, și 'n drumuri se abate azi prin bordeie, mâne prin palate.

Unii zic că poemul d. Const. Berariu e o poveste versificată, alții: că e o înșirare de vorbe frumoase și de personagii cioplite din topor; alții, mai puțin pesimiști zic: că e un mic capod'operă.

Poate, nu zicem ba. Fiecare vede și vorbește și scrie după cum îl pricepe mintea. Noi însă ziceam: „Cinste dlui Const. Berariu când, de-și trecut de pe pragul alergărilor după lauri — ne poate da câte o astfel de comoară culeasă din gura bătrânilor povestitori de pe văile Moldovei, ori Siretului. Dl C. Berariu e frate bun cu folklorul și cei va fi oare dacă nu va mai face vr'o surpriză peste puțină vreme cu o altă pagină de poveste asemănătoare lui Cheleș Impărat. Literatura bucovineană îi va fi mulțumitoare căci prea e săracă în prezent pe terenul dramatic.

Dar lui Cheleș când îi vine rândul să guste din lumina rampei? Montarea costă bani? Vorbă! D'apoi câte mii se duc așa de fuiorul pozii?! Așteptăm!

AT. MITRIC

PENTRU SĂTENI

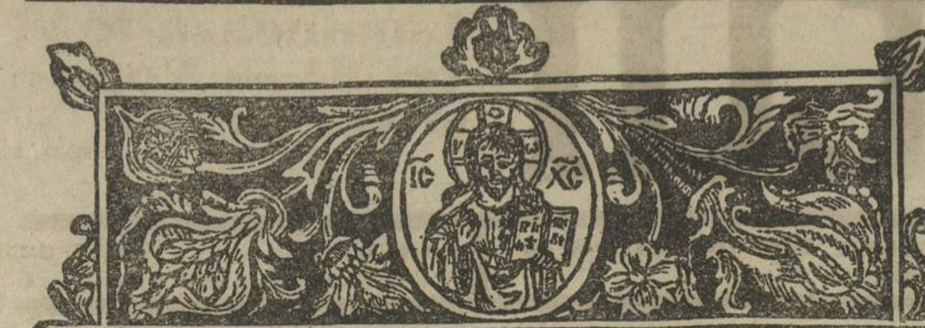

Ispitele diavolești

Duminecа a douăzeci și doua după Rusalii. (A șeasea dela Luca)

Iisus a trecut cu corabia în latura Gadarenilor, în partea de către răsărit a lacului Genizaretului, unde locuiau evrei din seminția lui Gad, amestecați cu popoare păgâne. A ieșit la uscat, cu gândul să vestească și oamenilor din acele părți evanghelia împărăției lui Dumnezeu. Ajungând în apropierea unei cetăți, l'a întâmpinat pe el un om îndrăcit, care nu se îmbrăca în haine și nu petrecea între oameni, ci în cimitire, între morminte. Adeseori oamenii îl legau, dar el sfărâma legăturile și alerga prin pustie.

Iisus văzând pe acest sărman nenorocit, a poruncit dracilor să iasă dintr'ânsul. Atunci dracii au silit pe om să cadă în genunchi înaintea lui Iisus și să strige: Ce este mie și ție Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, celui preaînalt? Rogu-te, nu mă munci pe mine!

Care îți este numele? — întreabă Iisus, iar el răspunse: Leghion — căci, cum am zis, — draci mulți intraseră într'ânsul. Și dracii îl rugau, să nu le poruncească lor să se coboare în adânc. Era acolo o turmă de porci mulți, cari pășteau și îl rugau să le dea voie să intre într'înșii. Iisus le-a dat voie și urmarea a fost, că întreagă turma s'a aruncat în apă și s'a înecat.

Păstorii turmei văzând acestea au fugit în cetate să spună locuitorilor ce s'a întâmplat. Locuitorii cetății au ieșit toți și au aflat pe omul din care ieșiseră dracii îmbrăcat și întreg la minte, șezând lângă picioarele lui Iisus. S'au temut și au rugat pe Iisus să se ducă dela dânșii, că erau cuprinși de mare frică. Iisus s'a suit în corabie și s'a întors, iar bărbatului, pe care l'a mântuit de draci i-a zis: **Intoarcete în casa ta și povestește, câte ți-a făcut ție Dumnezeu.** Și omul s'a dus, povestind în toată cetatea, câte i-a făcut Iisus lui.

In vremea, când Iisus umbla pe pământ, erau foarte mulți oameni cuprinși de diavolul. Iisus pe toți i-a mântuit numai cu cuvântul, cum vedem, că a mântuit și pe omul din sfânta Evanghelie de astăzi. Atunci diavolul se înstăpânia de-a dreptul pe trupurile oamenilor, aruncându-le uneori în foc și uneori în apă. In zilele noastre diavolul ia stăpânire mai ales asupra sufletelor omenești, folosind drept arme ispitele de multe feluri. Omul ispitit de diavolul ajunge înainte de toate în orbie sufletească, așa, că nu este în stare să vadă și să cunoască răutatea și urmările păcatului.

Dar Iisus a revenit în lume ca să nimicească puterea diavolului, drept-aceea nouă oamenilor ne-a dat arme puternice, ca să luptăm împotriva lui. „Diavolul, — spune sfântul Augustin, — prin păcat a luat stăpânire asupra neamului omenesc și astfel domnește în inimile celor necredincioși. Dar credința cea întru Iisus Hristos, moartea și învierea lui, scoate pe om de sub puterea diavolului, făcându-l părtaș trupului său. Să nu ne temem așadar, căci Iisus cel înviat din morți ne dă harul său dumnezeiesc, ca să ne putem împotrivi ispitelor".

Cel ce nu se împotrivește ispitelor e cuprins cu totul de diavolul, care îl duce la pierzare. Turma de porci, mânată de puterea diavolului s'a aruncat în apă și s'a înecat, însemnând că aceasta este și soarta omului ispitit de diavolul: moartea sufletească. Plăcerile lumii, la cari ne împing ispitele diavolești sunt trecătoare, iar sfârșitul lor este desăvârșita moarte a trupului și a sufletului, care ajungând în cealaltă viață în stăpânirea diavolului, e ca și mort.

Impotrivindu-ne însă ispitelor diavolești, în sufletul nostru își face sălaș duhul lui Dumnezeu, care ne îndreaptă pe cărările ce duc la viață și fericire. Iar pentru a ne putea împotrivi ispitelor să nu încetăm a ne ruga necontenit, pentru-că și rugăciunea este o armă puternică împotriva diavolului.

Sfântul Mucenic Dimitrie, isvorîtorul de mir

In această săptămână Mercuri facem pomenirea Sfântului și marelui mucenic Dimitrie, isvorîtorul de mir. Acesta s'a născut în Tesalonica, în Macedonia, — dintr'o familie boerească, creștină, în vremea împăratului Maximian. Incă de tânăr a strălucit cu faptele lui bune, creștinești, iar fiind foarte ales la învățătură, împăratul Maximian l'a pus să cârmuiască Grecia, care încă era în stăpânirea romanilor.

Dimitrie și-a împlinit slujba, cârmuind țara dată îngrijirii lui cu înțelepciune și cu dreptate. Dar n'a uitat să slujească și împăratului ceresc, silinduse a lăți legea creștinească între păgânii din Grecia, vestind el însuși pe Hristos. Impăratul Maimian însă a oprit lățirea legii creștine și de-aceea soldații împăratului l'au prins și l'au dus legat înaintea împăratului. Maximian voia să crute vieața lui Dimitrie, de-aceea l'a aruncat în temniță, având nădejdea, că se va lăpăda de credința creștinească. Dimitrie însă a rămas statornic și acolo în temniță se ruga necontenit Dumnezeului celui adevărat.

In vremea aceea se afla un uriaș cu numele Lie, care se pricepea foarte bine la luptă, așa încât nu putea să-l biruiască nimeni. Pe creștinii prinși și aruncați în temniță împăratul îi silea să se lupte cu Lie, iar Lie îi omora pe toți. Atunci un creștin cu numele Nestor s'a dus în temniță la sfântul Dimitrie și a cerut să se roage pentru el, ca să poată birui pe Lie. Sfântul Dimitrie s'a rugat, a însemnat apoi fruntea și pieptul lui Nestor cu semnul crucii și i-a zis: Și pe Lie îl vei birui și pe Hristos îl vei mărturisi.

In ziua următoare, după-ce Lie a omorît câțiva creștini a venit și rândul lui Nestor, care pornind lupta a biruit pe Lie, omorându-l. Impăratul s'a supărat foarte, crezând că Nestor a câștigat biruința prin vrăjitorii, dar Nestor a mărturisit, că pe el l'a ajutat rugăciunea și binecuvântarea sfântului Dimitrie.

Atunci împăratul mâniindu-se cumplit, a dat poruncă să ucidă pe Dimitrie și un soldat mergând la el în temniță l'a și ucis, străpungându-l cu sulița.

La moartea sfântului Dimitrie a fost de față și servitorul său, cu numele Lupus. Acesta a luat inelul și haina sfântului și a dus'o cu sine și toți cari se atingeau de haină și de inel se vindecau de boale și de năcazuri. Vestea acestor vindecări a ieșit în toată Tesalonica și a ajuns și la urechile împăratului, care a poruncit să taie capul lui Lupus.

Incetând în vremea împăratului Constantin prigoanele asupra creștinilor, lângă mormântul Sfântului Dimitrie s'a ridicat o bisericuță. Atunci un om bogat, cu numele Leontie ducându-se la Tesalonica, s'a culcat pe mormântul sfântului și îndată s'a vindecat. Acest Leontie în semn de mulțămită a zidit o biserică frumoasă în Tesalonica în cinstea sfântului. Când s'au scos moaștele sfântului Dimitrie, ca să se așeze în altarul bisericii celei noue, s'a aflat, că trupul lui a rămas întreg și neputred și din el curgea mir cu bun miros. De-aceea se numește sfântul Dimitrie și isvorîtor de mir.

Pomenirea lui se face în toate bisericile creștinești ale răsăritului, dar este însemnat și în calendarele bisericii apusene.

In evanghelia ce se citește întru această zi se spune porunca Domnului nostru Iisus Hristos, **să ne iubim unul pe altul.** Apoi arată, că cei ce urmează învățăturile lui încă vor fi prigoniți și chiar omorîți pentru Evanghelie. Aceasta s'a împlinit și cu sfântul Dimitrie pentru ale cărui sfinte rugăciuni să cerem dela Dumnezeu, să ne miluiască și să ne isbăvească pe noi.

Pomenirea marelui cutremur

Tot în ziua aceasta facem și pomenirea marelui cutremur, ce s'a întâmplat în cetatea Constantinopol în anul 740 după Hristos, în vremea împăratului Leon Isaurul. Atunci s'au nimicit foarte multe case și au murit oameni mulți. De atunci s'a rânduit, ca în această zi să se facă rugăciuni, ca Domnul Dumnezeul nostru să ne mântuiască de groaza cutremurului și de alte nevoi ce ar putea să vie asupra noastră.

SEPTIMIU POPA

Increderea în fapta noastră

Pe vremea aceasta de o scumpete nemaipomenită a tiparului, când atâtea foi au dispărut iar altele și-au micșorat formatul „Cultura Poporului", cu cele mai mari sacrificii bănești, caută să fie la înălțimea cerințelor unui popor civilizat.

Nici o muncă nu o precupețim; nici o politică de partid nu urmărim, de cât ridicarea poporului la o adevărată viață culturală și națională. Nu urăm pe nimeni; dar vrem cultura noastră să împrăștie civilizație precum aici am împrăștiat veacuri după veacuri, vitejia și afirmarea noastră ca popor.

Increzători în însușirile bune ale neamului nostru, în bunul simț al acelora cari formează vitalitatea și viitorul poporului român, — doar suntem 14 milioane — ne-am încumetat să tipărim o foae care să facă cinste slovei românești.

In scrisul ei turnăm spirit nou, altoit cu credințile strămoșilor, cari ni-au ținut până în zilele de astăzi, și care datori suntem, să ne mărim țara prin unitate sufletească și dragoste de cultură.

Incălziți de acelaș ideal ca și stâlpii culturii noastre naționale, ca: Gh. Lazăr, M. Eminescu, Cezar Boliac, M. Kogălniceanu, C. A. Rosetti, I. Brătianu, Maiorescu, Gh. Barițiu, Mitropolitul Șaguna și atâția alții, am venit cu gândul curat să aducem iarăș o viață nouă în ziaristica românească, slovă cinstită, patriotică și cu credința în biserica strămoșască, pavăză în atâtea urgii, ca să alungăm valurile de răutate pornită de o altă presă care bine nu ne mai aduce.

Și prin „Cultura Poporului" am reușit să înfăptuim acest crez. Ne bizuim pe înțelegerea milioanelor de oameni cinstiți, muncitori și cuminți, cari sunt sătui de toată neghina ce ne înconjoară, și vor aer curat și soare și cuvânt drept pornit din inimă curată.

Și milioanele acestea de mucenici ai coarnele plugului și ai atelierelor și tinerimea care se ridică, ne vor ajuta în îndeplinirea faptei noastre.

Către ei ni se îndreaptă credința și slova și ei nu vor rămânea muți și nepăsători înaintea valului de adevăr, iubire de învățătură și dragoste de țară.

Pe cei mulți, cititorii cari ne îmbrățișează zi cu zi, îi rugăm să ne sprijine cu obolul lor, rupt cu greu de la gură, dar care dat la această foae, vor face din ea una din cele mai puternice publicațiuni din țară.

Noi nu suntem cobitori, noi nu învinuim pe români, că nu citesc, că nu-și plătesc abonamentele, că sunt nepăsători față de presa românească — unde în adevăr e cea cinstită? — noi, credem că nici nu au ce sprijini; și astăzi când le aducem înaintea ochilor o foae așa cum trebuie, — nu se poate să nu o încurajeze.

Dragostea ce ni se arată din cel mai îndepărtat colț de țară, din cea mai umilă casă țărănească, ne îndrituește, să fim cu vremea cea mai răspândită și foae bună.

Suntem și vom fi și mai bună. Vom aduce toate îmbunătățirile, vom grupa pe cei mai învățați oameni ai țării, vom aduce technica tiparului cea mai desăvârșită; vom scri pentru toate clasele sociale.

Rugăm numai pe toți cari îi avem în prezent abonați și cari vor veni, să ne achite abonamentul.

Și românul e darnic, când e vorba că știe că fir cu fir de nisip să clădește temelia puternică a culturii românești.

„CULTURA POPORULUI"

„Cultura Poporului" către jandarmii rurali

1. Jandarmul șef de post, păzitor al ordinei și legalității și ocrotitor al vieții și avutului locuitorilor, are mijlocul ca, prin interesul ce-l pune în îndeplinirea serviciului său, să ferească pe locuitori de a călca legile și de a-și face rău unul altuia. Acelui jandarm care prin muncă, cinste și dreptate, va reuși să ușureze traiul locuitorilor ținându-i pe toți în respectul legilor, „Cultura Poporului" îi va păstra o deosebită recunoștință și va vorbi cu drag de faptele sale.

2. Pentru că jandarmul, păzitorul ordinei, al avutului și a vieței locuitorilor din comunele rurale, este un factor de propășire al statului, îi dorim suflet curat, sănătate și putere de muncă, pentru a îndeplini greaua sa însărcinare. Ii dorim, încă, ca locuitorii să asculte de bunele sale povețe, precum dorim să-l vedem mândru, cinstit, deopotrivă de bun cu oamenii pașnici și fără cruțare față de făcătorii de rele și față de toți cei cari se abat de la legi.

3. Cea mai vie dorință a locuitorilor de la țară, ar fi să vadă pe jandarm că lucrează cu liniște, cu dreptate, cu bunăvoință egală pentru toți și să-l onoreze cu încrederea lui.

4. Jandarmul având autoritate față de locuitorii de la sate, îi dorim să se folosească de ea numai pentru a preîntimpina călcările de lege, apucăturile rele, beția, certurile și vrășmășia între oameni, dezordinele, nedreptățile și ori-ce fapte care învrăjbesc și îngreunează bunul trai al locuitorilor.

5. Jandarmul în unire cu preotul, cu învățătorul și cu toți luminații satelor, trebuie să cultive însușirile bune ale locuitorilor și să combată pe cele rele. El trebuie, încă, să ajute cu sfatul și să sprijine orice acțiune bună, care ar fi menită să ajute la propășirea școalei și bisericei.

6. Onoare jandarmului care, prin muncă cinstită și cuget curat, a reușit ca să îndepărteze relele din sate și să aducă în schimb respectul legii, înfrățirea între oameni, teama de Dumnezeu și dragostea pentru dreptate, adevăr, bine și frumos!

In satele unde se găsesc jandarmi care-și îndeplinesc cu dreptate și cinste slujba lor, jandarmi cari ocrotesc și se port bine cu țăranii, acolo, sunt rugați gospodarii fruntași sau preoții și învățătorii, să ne trimeată fotografiile jandarmilor, cu câteva date, adică: numele și pronumele și anul nașterii și locul. Prin felul acesta, lumea să cunoască pe jandarmii, cari, în satele lor, sunt adevărați slujitori ai țării, blânzi cu cei buni, și strict cu aplicarea legii față de cei răi.

Deosebirea dintre obiceiurile din vechime și cele de acuma

Ne plângem, că lumea s'a stricat, că sunt răi oamenii, nu iubesc biserica și nu se mai adapă din învățăturile ei.

Crimele, furturile și bătăile le citim în fiecare zi prin jurnale. Câtă deosebire este între obiceiurile bătrânilor din trecut și cele ale noastre!

In vechime, la slujbă, bisericile erau ticsite de evlavioși. Toți, bogați, săraci, boeri și săteni, orășenii cu carte mai multă și ori care creștin, găsiau adevărata înțelepciune în învățăturile sfintei Evanghelii.

Pentru liniștea vieții, la orice necazuri, alergau oamenii la preoți, cari cu sfaturile lor pornite din adâncul sufletului, simțind datoria de a fi sfătuitori de bine numai, sădeau în inima creștinilor dragostea de bine și adevăr; dragostea de vieață, care este cel mai mare bun dat omului de Dumnezeu.

In biserică, în fruntea tuturor, erau boerii, cari îngrijeau de biserică, ctitorii și epitropii, cari simțeau cea mai mare mulțumire în sufletul lor, când ascultau slujba sfintei liturghii.

Bătrânii boeri, cinstiți și evlavioși, simțiau o mândrie, să cânte la strane cu cântăreții bisericii și care nu știau bine cântările, le țineau măcar isonul. Astăzi, îi e rușine și unui fecior de sătean, să ție isonul cântăreților, că doar el este om **țivilizat**.

Unii vor zice, că pot a se închina și acasă și așa că, ei cred, că nu e mare folosul, a fi toți creștinii în zile de sărbătoare la dumnezeiasca liturghie.

Păcat de așa judecată. Iată care a fost folosul mare câștigat prin iubirea de cele creștinești, ascultând frumoasele învățături ale sfintei Evanghelii.

In vremea aceea, a bătrânilor evlavioși, cele ce se auziau cetind la strană în cazanie, de un boer, erau repetate mereu tineretului și așa, ori ce om, la casa lui, la ogor, în grădinile bogate în copaci de tot felul, sau pornind la drum, nu se temea, că [illegible] de acelaș sânge cu el, Rom[illegible], nu va fi jefuit, bătut, sau chiar ucis, ca acum, când se omoară frate pe frate ca pe un pui de găină. Dacă se întâmpla, că cineva făcea un furt cât de mic și chiar dacă numai arunca niște vorbe urîte unui bătrân, era horopsit de toți și sfatul satului alcătuit din boerii cinstiți, gospodari și săteni îl judecau, în cât, toată lumea nu-l ajuta cu nimic și nu vorbea nici rudele cu făptuitorul unei cât de mică greșeală. Așa se stârpiau apucăturile rele, cari numai cinste nu ne fac acuma; ci, doar că ni râd străinii, că într'o țară așa de frumoasă și bogată ca țara noastră, avem atâta stricăciune...

Cinstea era ceva sfânt și se prețuia mai mult decât toate bogățiile din lume. Azi se năpăstuesc oamenii, cari, sau sunt vinovați, sau nu. In vechime se socotea o crimă, dacă se aducea vină unui om cinstit; iar când cineva era vinovat, era sfătuit de toți, să spue adevărul, să ceară ertare și dacă răul ce a făcut, îl putea îndrepta, apoi îndată îl îndrepta; iar dacă nu, trebuia, să-și primească pedeapsa, după cum orânduia legea.

Azi batjocurile, învinuirile drepte, sau nedrepte, par'că anume ar face, să strice mai mult pe om, să-l încredințeze, că dacă a făcut o greșală, rămâne veșnic ticălos; în loc să fie încurajat, că v'a fi iertat și de oameni și de Dumnezeu, dacă nu va mai greși.

Sunt țări ca, Elveția, Olanda, Suedia și Norvegia și altele, unde se feresc oamenii ca de foc, ca să se atingă de avutul altuia; sau să-l supere cu o vorbă. Nici fructele cari cad în șanțuri pe marginea drumului din copaci, nu le iau trecătorii. Ba încă un obiceiu foarte frumos au: **la răscrucile drumurilor, sunt puse un fel de dulapuri mici cu instrumente, ca trecătorii, să-și tocmească trăsăturile, dacă se întâmplă de se strică ceva la ele.**

Apoi o dovadă, că acolo sunt oameni credincioși și cinstiți, nu se ating de icoanele îmbrăcate cu argint, aur și altele cari sunt așezate în locurile unde este aer curat, cum sunt la noi mânăstirile unde vin orășenii vara. Și nu le fură de teama pușcăriei, nici de teama bătăei, ci pentru că acolo, este creștere bună, căci copilul de mic a fost învățat cu deprinderile bune. Se respectă cu sfințenie avutul altuia și lucrurile sfinte. Mustrarea tuturor, învățătura părinților de mici copii le sună mereu în auz: **„Nu te atinge, de ce nu este al tău"**. La noi și odoare din biserici se jefuesc ca orice lucru, numai să-i cadă îndămână la furat. Să nu vă mirați, dacă zicem, că în trecut la noi era mai bună creștere chiar de cât în țările de care am scris mai sus. — Povestesc bătrânii din zilele noastre, că în crame chiar, se făceau pivnițe pentru a așeza vasele cu vin câte mai mulți podgoreni la un loc și nu se închidea decât cu un băț în ușă, ca să nu intre animalele. Lângă fiecare vas se punea ceva de slobozit și paharul de băut. Păcătoșii cari să se gândiască, la furat, nu se pomenea. Ar fi fost mare pozná un furt în crame atunci. Și toate aceste fapte frumoase, cine îi învăță? Credeți, că din cărți scrise de oamenii ca acuma? Nu. — Creșterea și unirea atât la fapte bune, cât și la mustrarea celui ce greșea cât de puțin. Astăzi numai vorbim, că sunt multe rele cari ne fac viața amărîtă; dar fapta rămâne departe de oameni. La înfăptuirea ticăloșiilor, se răspunde atât: „Treaba lui, ce am cu el?"

Apoi fraților, cu nepăsarea din zilele noastre, nu putem îndrepta relele, nici cu învățătură multă, nici cu pedepse de o lună, două, date de lege; căci tâlharul, își face pedeapsa nu cu gândul, că dacă a pățit-o, se va cuminți; ci își face pedeapsa de silă și scăpând de ea, socotește, că a scăpat ca de o datorie în bani. Numai unirea și desele sfaturi, contra beției, furturilor, date copiilor și numai iubind cartea, care nu învață toate acestea, să nu le făptuim, vor risipi relele obiceiuri.

Să ne gândim, că cea mai mare și mai frumoasă avere pe care o putem lăsa urmașilor noștri, este o creștere bună. Când un copil bate un câine, o vită, un pui, oprește-l tu, părintele lui, mai întâi, și-i lămurește, că mare greșală face; căci, cum îți vei îngriji copacul, așa va crește.

Mi-aduc aminte de un fecior de împărat, care dacă a fost lăsat de mic, să facă ce va pofti, să se bucure, când vedea căzând capul departe de trup când îi tăia călăul pe cei judecați, etc. a ajuns căpitan de hoți. Iar când a fost prins, singur a dat pildă tatălui sau, că: **mlădița mică o poți îndoi; însă dacă a crescut mare n'o mai poți îndoi.** Așa și el s'a dus la spânzurătoare, blăstămând pe tatăl său, că nu l-a îndoit de mic, de oare ce, când era mare, nu mai putea înfrâna apucăturile-i de fiară.

Țara noastră mărită, va trăi începând cu altă creștere și pilda bună, o avem din viața strămoșilor.

V. POPESCU-BOROAEA, înv.

Viața economică și financiară

Continuăm azi să vă dăm țifre cari cred că vă interesează de mișcarea economică și financiară din țară și din străinătate:

Cu 100 de lei puteai cumpăra în săptămâna trecută:

1. 8 franci și 20 centime, franțuzești.
2. 34 mii 400 coroane austriace.
3. 17 coroane cehoslovace.
4. 9700 coroane unguresti.
5. 40 de dinari.
6. 10 lire italiene și 50 centime.
7. 30,000.000.000 mărci nemțești.

CEREALE (bucate)

Cu 250—300 lei cumpărai 100 kg. porumb.

Cu 900—1200 lei cumpărai 100 kgr. fasole.

Cu 300—380 lei cumpărai 100 kgr. grâu.

Cereale nu se pot vinde în străinătate, pentrucă negustorii dau prețuri mici.

BUMBACUL

Un pachet bumbac american 1200 lei.

Un pachet bumbac englez 1150 lei.

Un pachet bumbac italian 1000 lei.

Un metru de pânză „America" 33—35 lei.

Un kgr. zahăr pisat 27.30—26 lei.

Un kgr. de fier (la sape) 45—60 lei.

PESCĂRIE

Nisetrul sărat lei 31 kgr.

Crap proaspăt lei 12 kgr.

Crap sărat lei 25 kgr.

Somnul lei 16 kgr.

Scrumbii de Dunăre lei 25 kgr.

COLONIALELE

Unt delemnul 40—45 lei litrul.

Săpunul de rufe 30—36 lei kgr.

ZARZAVATUL

Cartofii 3 lei kgr.

Pătlăgele 2 lei kgr.

Varza 3—5 kgr.

BĂUTURI

Vinul de masă, alb 14—16 lei kilogramul.

Vinul de masă negru 16—18 lei kilogramul.

Oțet de vin 12 lei kgr.

Oțet esență 6 lei kgr.

Țuica 20—24 lei kgr.

Rachiu de drojdie 36—40 lei kgr.

FRUCTE

Nuci 9 lei suta.

Struguri 6—8—12 lei kgr.

LEMNE

Intre 400—600 lei mia kilograme după natura lemnului. Cel mai ieftin e lemnul amestecat.

I. COICĂ, Acad. Comerț

ISTORIA ROMÂNILOR

Ștefan-cel-Mare

IV.

In partea aceasta a istoriei lui Ștefan cel Mare a venit rândul să amintim unele lucruri dureroase sufletului nostru: e vorba de lupta dintre frați. Căci nu arareori s'a întâmplat, spre răul neamului nostru, că Moldovenii și Muntenii, amenințați de dușmanii neamului din **toate** părțile, s'au luptat unii contra altora, cum Adevărat, că ideia națională, adecă ideia, că suntem înainte de toate după sânge și după limbă, un singur neam, nu prea stăpânia în vremurile acelea, de aceea nici nu prea vedem în Istoria Românilor pe Domnii celor două țări întovărășindu-se împotriva dușmanilor comuni, cari erau înainte de toate Ungurii și Turcii. Interesul pentru neam era mărginit pe atunci la țara, pe care o stăpânia fiecare dintre Domnii români, și lipsia o prvire mai adâncită și mai largă în viitorul neamului românesc, a cărui ridicare adevărată se putea face mai curând numai prin unire. Mai adăugând la aceasta și firea pornită a lui Ștefan, precum și o altă însușire, bună de altminteri, a lui, ca să nu dea răgaz dușmanului său celuice îl credea astfel, vom judeca cu mai puțină asprime atacul îndreptat de Ștefan contra lui Vlad Țepeș, Domnul Munteniei și omul care l-a ajutat să ajungă pe tronul Moldovei.

Ștefan ajunsese să bănuiască în Vlad un dușman, pentrucă îl știa în legături chiar de rudenie cu Mateiu, regele Ungariei și dușman al Moldovei. Cetatea Chilia, de lângă bratul cu acelaș nume al Dunării, pe unde veniau corăbiile cu mărfuri dinspre Constantinopole și mai de departe chiar din Italia, era socotită a Munteniei și în ea staționa încă din timpul lui Ioan Corvinul, tatăl lui Mateiu, o garnizoană ungurească. Ștefan se mai temea, că Muntenia, în care Vlad avusese lupte nenorocoase cu Turcii, va cădea cu totul în mânile Turcilor, aceștia ajungând astfel vecini nemijlociți ai Moldovei.

De aceea Ștefan porni cu armată împotriva Chiliei, pe la sfârșitul primăverii anului 1462. In ajutorul Chiliei veniră și trupe turcești pe corăbii, cu tunuri pe ele. Ștefan atacă Chilia, foarte bine întărită, dar un glonte îl lovi în glezna piciorului cauzându-i o rană grea, de care a avut să sufere până la sfârșitul vieții sale. El s'a retras din fața Chiliei, fără să renunțe la planul de a-o lua. Au alergat și Vlad cu puține trupe într'u apărarea Chiliei, dar dușmanul lui plecase.

La anul 1465, Ștefan atăcă, iarna și fără veste, de nou Chilia. De data aceasta, pe Dunăre nu mai era flotă turcească. El bătu cetatea trei zile și a treia zi, Ungurii o închinară lu Ștefan. Acesta porni la Cetatea-Albă și cuprinzându-o și pe aceasta, puse pârcalab, adecă mai mare peste ea, pe un boier al lui, cum făcu și la Chilia.

In Muntenia, Turcii puseseră Domn pe Radu, fratele lui Vlad Țepeș. Ii ziceau Radu cel Frumos, care își petrecuse tinerețea, ca de altminteri și fratele său, la curtea Sultanului. Așezarea lui Radu, omul Turcilor, în scaunul de domnie al Munteniei, era o primejdie pentru Moldova. Radu se și puse în legătură cu câțiva boieri moldoveni neastâmpărați, cari umblau după schimbare de domnie. Ștefan atacă și pradă fără veste Brăila, apoi aflând de vânzarea boerilor, îi tăie pe toți.

Intr'aceea Radu își pregăti oastea și porni împotriva lui Ștefan. Acesta porni ca o vijelie asupra oastei lui Radu, care ajunsese la **Soci**, în ținutul Bacăului. Lupta nu ținu mult și Radu fu bătut, lăsând în mânile învingătorului steaguri și chiar buzduganul, care era socotit la Domnitorii noștri ca și sceptrul regilor din Apus. Pe mai mulți dintre boerii munteni prinși, cari îndemnaseră la răsboiu, puse de-i tăie.

Radu, îndemnat de Turci, se pregăti de o nouă năvală în Moldova. Pentru a se asigura mai bine, el construi cetatea Crăciuna deasupra râulețului Putna.

Dar Ștefan abătu apa Putnei și făcu și el întărituri de supraveghere, așa că de partea aceasta nu-l putea amenința prea mare primejdie. Ca să-l amenințe pe Radu și mai mult, Ștefan primi la curtea lui pe Laiotă Basarab, fiul unui Dan-Vodă și râvnitor la scaunul de domnie din Muntenia.

Radu își strânsese oaste și aștepta să-i vină și ajutor dela Turci. Aceștia erau însă ocupați cu un răsboiu îndelungat în Asia, așa că nu puteau veni în ajutorul celui ocrotit de ei. Ștefan simți aceasta și în preajma iernii lui 1473 porni împotriva Muntenilor. La 18 Noembrie, dușmanii se întâlniră la Râmnicul Sărat, unde lupta ținu trei zile și Radu fu învins și pus pe fugă. Ștefan îl urmări și cuprinse și Bucureștii, de unde Radu fugise la Giurgiu, unde erau prietenii lui **Turci**. Insăși soția lui Radu, cu cele două fiice ale lui căzură prinse în mâinile lui Ștefan. Pe Maria, una dintre ele, o luă Ștefan mai târziu de soție. Laiotă Basarab rămase Domn al Munteniei, dar numai timp de o lună, căci o oaste turcească aduse pe Radu înapoi, care și el muri nu peste mult timp. Laiotă se dete acum de partea Turcilor, fără să poată însă domni mult timp, căci îl înlocui alt Domn.

Mai târziu, Ștefan avu lupte în alte părți, așa că nu mai fură prilejuri, ca frații de acelaș sânge să și-l verse în lupte unii contra celorlalți.

VICTOR LAZĂR

RĂVAȘE DELA SATE

Din Marginea (Bucovina)

D. dr Ambros Comoroșan, avocat în Solca, a ținut Duminecă, 14 Octombrie în satul Marginea o conferință despre folosul meseriilor și despre urmările beției. Locuitorii acestei comune, în număr destul de mare, au ascultat cu mare băgare de seamă sfaturile și îndemnurile dlui Comoroșan. Cu acest prilej s'au trimis următoarele adrese și anume: una către P. V. Consistoriu în Cernăuți cu rugămintea de a sprijini clerul în lupta contra beției și alta către consiliul de miniștri și Camera deputaților în București, cu rugămintea de-a înființa la Rădăuți o școală practică de meserie și comerț și de a se lua măsuri pentru combaterea beției. Conferențiarul a dăruit apoi școalei poporale din localitate o broșură „Invățământul antialcolic" și a împărțit mai multe foi cu îndemnuri pentru a se feri de beție.

C. S.

Din Dobriceni (jud. Vâlcea)

Incă de-acum doi ani și mai bine, un grup de tineri însuflețiți și cu focul sfânt al pornirilor frumoase, au pornit la munca folositoare pentru luminarea celor mulți. Invățători, preoți, elevi, cântăreți, tineri și tinere sătence, purtând în suflet aceeaș dorință, s'au grupat în societatea numită „Farul" și s'au apucat de lucru. Au întâmpinat multe din partea lumii, a lumii neînțelegătoare, dar au fost și sprijiniți de oamenii de bine. Cu tot ce le-a stat la îndemână: muzică, teatru, conferințe, au mers pe drumul adesea anevoios, trezind din nepăsare pe toți cari cred că nu se poate face nimic înalt pentru săteanul român.

O trupă formată din învățători, elevi, săteni și sătence, au chemat pe locuitorii satelor din împrejurimi, arătându-le că mai sunt lucruri de cunoscut, frumuseți ce înalță sufletul și inimile. Ca o răsplată morală a acestora înșir numele câtorva, ale acelora ce au stat mai aproape de mișcările societății: Șt. Constantinescu, D. Dogăroiu, I. Nicolăescu, D. Cosmescu, N. Cischină, C. Ionescu, G. Răducu, N. Oprițoiu, I. Tița, F. Sacerdoțeanu, A. Sacerdoțeanu, C. Boboacă. S'au jucat diferite piese: Baia Domniții de C. Râuleț, Sânge nevinovat de C. Popian, Nunta țărănească, Despot-Vodă și La Turnu-Măgurele de V. Alecsandri, Zâna lacului de G. Bobei, Dezertorul de M. Sorbul. Năpasta de Caragiale, iar în vara trecută s'a întreprins o călătorie cu piesa „Un vis frumos" de G. Bobei.

S'au spus și cetit din cei mai de seamă scriitori ai noștri. Societatea și-a format și un cor, executând bucăți din cei mai de seamă compozitori români. Inaintea sau în urma fiecărei piese, poezie sau bucată muzicală s'a făcut biografia (date din viața) scriitorului sau a compozitorului. S'a vorbit despre Alecsandri, Vlahuță, Coșbuc, Goga, Iosif, Ciprian Porumbescu și alții.

Cu banii strânși s'a format biblioteca populară „Al. Vlahuță", singura în împrejurimi și care este o adevărată avere culturală. Luminile cărților ei străbat pretutindeni în viața sătenilor. Ochii ți se umezesc, auzind pe săteni vorbind despre Creangă, Coșbuc, Vlahuță și alții, după ce au cetit din cele mai potrivite lucrări ale lor.

Tot prin membrii săi, societatea a adunat folklorul, averea poporului, publicându-l în diferite reviste, ca: „Izvorașul", „Dumineca poporului", „Crinul satelor", „Cultura Poporului", și altele.

Societatea „Farul" nu-și va înceta activitatea, ci cu mai mare curaj și cu forțe noui, venite în sânul ei, va păși mai departe, spre țelul ce și l-a pus, sdrobind orice piedică i-s'ar pune în cale, dând cu prisosință hrana sufletească, de care săteanul român are atâta nevoie.

G. B.

Din Solonț (județul Bacău)

In satul nostru sunt patru posturi la școala primară și cum anul acesta s'a înființat și grădina de copii și e pe cale de a se înființa și o școală de fete, s'a hotărât să se mai clădească încă alte două săli de clasă de către săteni.

Planul clădirei este dat de dl inginer L. Caroli, deși de altă naționalitate totuși are mare dragoste de poporul român.

O muncă încordată condusă de dragostea ridicării neamului său, o desfășoară dl S. Condrea sub îngrijirea cărei se ridică clădirea.

M. P.

ABONAMENTUL: Pe un an 180 lei. Pentru săteni, învățători, profesori, preoți, studenți, funcționari, meseriași și muncitori 120 lei pe un an. Abonamentul plătit înainte; se poate face și pe jumătate de an. 0000000

Cultura Poporului

ABONAMENTUL: Pentru instituții financiare, ale statului și biblioteci 300 lei pe an. Pentru sprijinitorii foaei minimum 300 lei. In America 3 dolari. In Jugoslavia 100 dinari pe an. In străinătate 250 lei pe an.

MAI MULTĂ CREDINȚĂ

Privind stările triste de viață sbuciumată și plină de tot felul de lipsuri, când din toate părțile răsună plângeri, despre tot felul de năcazuri cari fac viața de nesuferit, e firesc, ca inima să ni se umple de durere, iar pe noi, slujitorii la altarul Domnului să ne ia în stăpânire un simțământ de nemărginită amărăciune și neliniște.

In asemenea clipe de gândire asupra soartei triste ce o încearcă, cea mai mare parte din oameni ori cât de îndestulit ai fi în suflet, și ori de câtă bucurie ai fi părtaș în întreprinderile vieții tale, aceasta nu o poți gusta deplin, căci îndată trebue să te întristezi, la gândul, că, vai câți nenorociți, oftează, după un colț de viață liniștită și îndestulată și la câți nu le mai încetează isvorul cel veșnic curgător al lacrimilor.

Se știe, *că numai întrucât omul se pune în slujba altuia, căutând a face părtaș și pe semenul său de cât mai multă fericire aici pe pământ, poate să se aștepte și el la un trai fericit și mulțămit.* Numai eșind omul din îngustimea, „eului" său poate să trăiască, și totuși pare-că nici când ca azi nu a fost omenirea mai mult preocupată de un trai de viață, mai egoist nevoind să iasă din cercul strâmt al intereselor personale.

Niciodată omenirea nu s'a abătut mai tare ca azi dela principiile de viață dătătoare ale Evangheliei lui Hristos, *care singură numai poate statornici raporturi sănătoase și corespunzătoare de viață în societatea de azi* prin întronarea dragostei creștinești între oameni, pe care dragoste o predică, prin slujitorii sfintei biserici.

Și tocmai aceasta e dureros, iubiți cititori, că oamenii de azi iau o ținută dușmănoasă chiar față de cele ce învață sfânta noastră biserică deși bine știm *că singura cheie și pentru a pătrunde în tainicul locaș al unui trai fericit, singurul leac de vindecare al ranelor;* ce stau larg deschise pe trupul; ce cumplit bolește *al organismului social de azi, nu o poate împrumuta, de cât religia creștină.*

Da, deși bine știm, că *numai prin principiile de viață morală ale acesteia, se poate introduce în stările societății de azi mulțămirea, și îndestularea,* care *rezultă dintr'o dreaptă, împărțeală a bunurilor materiale dintre oameni.* Azi nimeni, nu se mai îndoește, **că sigura condiție de armonizare a stărilor sociale de acum și pentru o liniștire a sufletelor sbuciumate la rândul acesta de oameni, frământat de atâtea patimi și porniri răutăcioase, numai o viață pătrunsă de adevărate sentimente religioase creștinești, o poate da.** Și totuși, de cât de puțină considerațiune o învrednicim noi cei de azi. **Ce puțin sunt cei cari întăresc și cu pilda vieții lor, această credință a** sfintei noastre biserici. Cum mai și așteptăm că Dumnezeu să-și mai deschidă mâna binecuvântărilor sale! Să mai acorde ajutorul Lui.

Ținându'l de Atotbun, și darnic, îl rugăm, să ne facă parte de sănătate și îmbelșugarea bunurilor pământești, dar noi la rândul nostru, în ce privește relațiunile, cu semenii noștri, fiind vorba de a face bine, sau a ajuta instituțiile noastre de binefacere ca: biserica, școala, etc., ne lăsăm stăpâniți, de cea mai desgustătoare sgârcenie!

Stai un moment, iubite cetitorule, și te gândește, că singura măsură, cu care îți cântărește Dumnezeu purtarea ta față de El, este ținuta ce o arăți semenului tău sărman.

Dacă ar înțelege oamenii că tot răul vine dela ei înșiși și de ar da ascultare cuvintelor lui Hristos: „Precum voiți, să vă facă oamenii, faceți și voi lor asemenea"; atunci ca un farmec viața noastră s'ar schimba înspre bine și lumea ar fi un rai de fericire.

Întăriți-vă voi inimi slabe, în dreapta credință.

Preot. GH. FL. PREȘMEREANU.

Cele mai mari sărbători ale neamului

Vrednicia unui neam se vede totdeauna după chipul cum știe să-și cinstească pe oamenii săi cei mari. Iar mari sunt aceia, cari au adus mărirea neamului lor, fie că l-au apărat contra dușmanilor, fie că i-au arătat căile adevărate ale sufletului.

Oameni de aceștia mari am avut destui în neamul nostru și ei au răsărit în toate colțurile pământului românesc. Orunde însă ei ar fi văzut lumina zilei și ar fi trăit pe acest pământ, ei au iubit deopotrivă întreg poporul românesc și și-au jertfit viața pentru el. Ei și-au simțit îndată legătura tainică, care i făcea să lucreze pentru toți de acelaș neam. In orșice au făcut ei, o putere minunată îi împingea să apuce drumul cel larg spre înălțarea acestui neam. Fără de ei și de fapta lor cuminte și înțeleaptă, noi toți românii n'am fi laolaltă și nu ne-am fi ridicat atâta printre omenirea de astăzi. De aceeia se cuvine să-i cinstim după fapta și vrednicia lor. Anul acesta chiar am prăznuit pomenirea mai multor fii mândri ai poporului nostru și nu de mult pe aceia a lui Aurel Vlaicu din Binținți și a lui Gheorghe Lazăr din Avrig. Amândoi fost-au fii de țărani și dragostea lor de țară și pământ s'a dovedit până la jertfă.

Dar aceste pomeniri trebuie să fie pentru noi cele mai mari sărbători, fiindcă ele sunt sărbătorile sufletului. Când așteptăm celelalte sărbători obișnuite de peste an, căutăm să ne odihnim de munca ce-am făcut. Nu tot așa este cu zilele mari, când slăvim pomenirea unor vieți pline de muncă. Aceste zile trebuie să fie pentru noi un izvor de înălțare sufletească și de hotărîre la muncă pe căile ce ne-au deschis înaintașii noștri. Mai ales trebuie să slăvim pe mucenicii neamului nostru nu cu vorbe ci cu fapte — fapte bune și rodnice. Pilda lor să ne fie de folos și s'o urmăm cu credință. Munca lor au fost tăcută și cu rost și de aceea a lăsat urme atât de adânci. Așa să facem fiecare și numai atunci ne vom îndeplini rostul nostru ca oameni în lume. Credința lor neînvinsă în binele ce-au făcut pentru poporul din care au ieșit să ne îmbărbăteze în datoria noastră de fiecare zi. Să știm că numai atunci suntem vrednici de numele ce-l purtăm ca Români.

De aceea, cu cât sărbătorile acestea pentru cei mai buni dintre noi vor fi mai multe, cu atât să ne întărim în credința că neamul nostru a fost norocit pe pământ. Totdeauna s'au ridicat din oameni, care i-au arătat adevăratele lui rosturi. Iată de ce nu sunt sărbători mai mari decât acelea pentru oamenii, din a căror viață trăim și din a căror pildă învățăm datoria noastră de toate zilele.

CONST. SUDEȚEANU, profesor

Mișcarea muzicală în Cluj

Concertul baritonului L. Nicorescu

Anunțat fără reclamă gălăgioasă sub titlul de „Concert istoric", cu un program bogat, select, stilizat, cuprinzând epoca evoluției muzicale pline de avânt între 1500-1800, acest concert merită să fie înregistrat ca o manifestație artistică de o deosebită valoare culturală.

Concertul fără introducerea necesară priceperii mai adânci nu putea interesa la prima vedere decât pe cunoscători și totuși d. Nicorescu prin alegerea îngrijită a pieselor, punerea în valoare a resurselor sale vocale infinite a știut să stârnească admirația publicului neobișnuit de numeros, satisfăcând atât pe cei competenți cât și pe laici.

Cu atât mai lăudabil este începutul făcut de d. Nicorescu, care neputând conta pe sprijinul fără rezerve al publicului a avut curajul, energia să adune materialul prețios, să-l traducă auditorilor să-l studieze minuțios cu toate finețele și dificultățile caracteristice genului de cantabile-esenta mult regretatului Bel Canto chiar cu riscul unui fiasco și sacrificii materiale.

Spațiul nu ne permite să insistăm asupra tuturor autorilor dar ținem totuși să fixăm unele momente ale evoluției ce interesează pe cititor.

Palestrina (1500) simplifică muzica vocală reducând corurile la 4 voci. El relevă pentru prima oară importanța dicțiunei clare și a soliștilor cari până atunci nu se puteau manifesta individual.

La conferințele dela Contele Bardi (1590) numite „Camerata fiorentina" la care luase parte Caccini și Peri, se pun bazele primei opere și se dă o serie de madrigale sub titlul de „Nuove musiche" de primul, până când Peri mai târziu bazat pe principiile stabilite la susnumitele ședințe scrie opera „Euridice".

Caccini este unul dintre făuritorii stilului recitativ al melodramei, al cântului expresiv și sentimental concentrate în „Amarilli" cântată cu perfectă desăvârșire de către artist.

Monteverdi (1568-1643) adevăratul creator al operei, care prin felul cum tratează armonia, ritmul și instrumentația reușește să dea vigoare monotoniei timpului său, a fost reprezentat prin opera „Arianna".

Gluck (1714-1787) rupe cu tradiția reformează opera. Muzica sa intră în esența poesiei și este psychologiește convingătoare.

„O del mio dolce ardor" din op. „Elena e Paride" a acestui reformator a fost punctul culminant al concertului. Aci dl Nicorescu a fost la largul său putând să evidențieze toată știința sa de a cânta, apreciată îndeajuns de cei cunoscători. Așteptăm cu plăcere concertele anunțate.

IMA

Artiști dispăruți: State Dragomir

S'a repetat de multe ori tristul adevăr, că de pe urma artistului dramatic nu rămâne nimic material, care să mărturisească posterității complexa forță creatoare, pe care acest incurabil fin risipitor al darurilor sale o risipește un veac de om „jucând". Câtă ironie ascunde uneori cuvântul acesta „joc"!

Se citează de psichologi cazul unui iresistibil comic, chinuit de o melancolie permanentă, crâncenă, copleșitoare, de care nu mai spera să scape decât adresându-se medicului. Acesta — sigur de rețetă — îl sfătui: — Du-te la teatru vezi-l pe X, comicul acela celebru, și te asigur că te vindeci de melancolie pentru toată viața. Bietul „comic" răspunse desamăgit:

— Păi acela sunt chiar eu...

N'am intențiunea să fac aci psihologia artistului dramatic.

Mi-am amintit însă acest contrast dureros și adesea ignorat de public, când m'am hotărît să scriu câteva pagini despre viața și activitatea unuia, ce-i vrednic a fi pomenit cât mai adese: State Dragomir.

A fost un om, un suflet, un Român; un om înțelept și luminat, un suflet mare și frumos de artist, un român adevărat prin sânge și prin convingere.

Născut la 1871 în Cahul, „Moldovan" cum își zic și azi frații de peste Prut, vointa de oștean și blândețe de apostol, își părăsește totul încă de copil, trece dincoace și — albină neobosită — adună aici, cu hărnicie ceia ce a înțeles el dintru început că-i trebue mai mult neamului său: lumină. Și, pe măsură ce fagurele înflorea în el, împărtășește tuturor cu dărnicie mierea culturii sale temeinice.

Tribuna de unde a propovăduit rodnic frumosul, adevărul, binele — a fost teatrul și conservatorul. Idealul încolțise de mult în sufletu-i pururi tânăr — și-a căutat calea. Trudnic, cinstit, eroic și-a găsit-o. Și calea i-a fost teatrul.

Teatrului i-a închinat și jertfit rolul și prin teatru a făcut tot ce vasta lui cultură, vointa lui bărbătească și inima lui de român au făcut. A făcut pentru teatrul românesc ceea ce puțini au mai făcut, pentru că puțini au putut să se uite într'atâta pe sine spre a veghea numai la candela datoriei lor.

Voiu căuta să rezum tot ce formează bogata activitate artistică și culturală a acestui entuziast, fanatic idealist, căci nu mai puțin a fost. — Ca artist, debutează cam pe la 1893 interpretând cu deplin succes pe Rodion R. Rascolnicoff, sbuciumatul erou al lui Dostoiewski. La 2 Februarie 1895, după un studiu de mai mulți ani, joacă, trăind cu trup și suflet, tragedia prințului filosof, Hamlet. Două roluri care au fost garanția succesului său până în ultimii ani de carieră (cine vrea-și ar trebui s'o facă toți, în special eșenii, să urmărească interpretarea pe care State Dragomir o dădea acestor doi uriași ai gândirii și suferinții omenești, citească prețioasele „Amintiri din teatru" ale Doamnei Aglae Pruteanu, de unde a extras și subsemnatul datele necesare. Va găsi acolo, paralel cu activitatea maistrului Dragomir, care 25 de ani a fost sufletul Teatrului Național din Iași, toată fericita evoluție a acestui teatru, care a prosperat mereu datorită în mare parte acestui vrednic și cinstit luptător). Un rol la care ținea mult și pe care-l juca cu patimă Dragomir fi „Narcis". Joacă apoi cu prestanță antică eroii lui Alexandri: Horațiu și Ovidiu; Kean, Romeo, Johannes din „Martira", Bertrand din „Prințesa îndepărtată", Ruy-Blas, Karl Moor din Hoții și alte nenumărate roluri, toate conștiincios studiate și jucate cu pasiune, poate — pe lângă frumusețea personagiilor — și pentru că mare parte din ele erau în versuri, în zicerea cărora Dragomir atingea perfecțiunea. Dar State Dragomir este și un inovator căci, afară de crearea proprie a unora din rolurile emimesate, el este acela care introduce în teatrul românesc pe Ibsen, jucând însuși în „Dușmanul poporului", „Strigoii", „Nora" etc. pentru a căror traducere a stăruit mult.

Prima din aceste piese se reprezintă, pentru întâia dată în țară, la Iași în 1893. Afară de opera lui pur teatrală, Dragomir se distinge și ca scriitor. Traduce în versuri Hamlet, Othelo și Machbet; traduce „Zăpăciții" și alte multe piese ce se și joacă la Iași, rămânând în repertoriu.

Publică numeroase articole politice și literare în „Evenimentul" la care a colaborat neîntrerupt până în ultimul an de viață, fie cu articole, fie cu versuri. Tot în acest ziar a scris, cu ani în urmă un studiu asupra piesei Hamlet. Publică în „Arhiva" și „Mihail Eminescu" studii și poezii. Scrie „Din Basarabia" cărticică recomandată bine de d. N. Iorga. Apar și i se joacă dramele originale „Ștefan cel mare", „Ioan Vodă cel cumplit" „Regina Draga" și comedia „Cilibi Moise" prelucrează ca piese „Sărmanul Dionis" și „Făt-Frumos din lacrimă". Adaptează în versuri „Cântarea României" a lui Russo, ș. a. Face toate astea, în acelaș timp când joacă roluri grele în teatru, fiind profesor de istorie și filosofie la liceul național, profesor la „Institutele unite" și la Conservator, și rămâne totuși gata oricând să alerge în orice unghiu al Românismului, să aprindă sufletele cu „Doina" ce-a recitat-o până și pe patul morții, cu „La arme" sau „Noi vrem pământ" să trezească și să întreție pretutindeni dragostea de frumos și, prin ea, dragostea de ce-i românesc, prin neîntrecuta-i măestrie de a spune versuri, nelipsind dela nici o manifestare patriotică, dela nici o serbare națională.

In acelaș scop trece de multe ori Prutul — și se știe ce însemna asta înainte de Unirea cea mare — căci spune el în cartea lui „Din Basarabia": „Pesimismul și nepăsarea, când e vorba de viața etnică a unui popor, devin criminale." Ca profesor de declamație la conservator, face de asemeni mai mult decât îi spuneau programul și-i permiteau împrejurările.

Elevii lui îi vor păstra pururi neștearsă amintirea, căci le-a fost nu numai dascăl dar prieten și părinte. Era sprijinul lor moral și material și toată nădejdea discipolilor lui întru ideal, căci idealismul lui era molipsitor. Convingea, prin exemplul propriilor lui fapte, că pentru omul cu năzuinți superioare nu trebue să existe imposibil. Astfel, când, școala n'avea local, îi aduna la el acasă, în cămăruța lui de om sărac și cât de bucuros alergau toți să facă școală, cu maistrul!

Și ce școală făcea el acolo! Era destul să ceară unul o explicație, pentru ca ore întregi să le vorbească — istorie, literatură, psihologie — să le disece rolurile, să le dea îndrumări, să le spue atâtea și atâtea lucruri, cari prindeau adânc fiindcă toți erau încălziți de marea lui dragoste. Le recomandă cărți și mai ales **muncă**, muncă neobosită, îndeplinită cu drag și cu răbdare.

Făcea din ei niște entuziaști, cum el n'a încetat o clipă a fi. Ii ajuta în toate, îi scotea în public bine pregătiți, încurajându-i pe orice cale. Nu-i unul care să-i fi fost elev, care să nu-și amintească cu evlavie de el. Acesta a fost omul, artistul și scriitorul român State Dragomir.

Și totuși... S'ar părea, la noi mai mult ca oriunde, că e lege ca toți cei aleși să-și poarte cu totul izolați stindardul unui ideal, nerecunoscându-li-se măcar vrednicia și jertfele, să moară săraci și istoviți înainte de a-și fi îndeplinit complet menirea.

Dar invidia și răutatea nu l-au putut nici de cum atinge, căci — bun, modest și iertător din fire — putea oare să uite, el care a tălmăcit prin graiu și scris comoara eternului Eminescu pentru care avea un adevărat cult, putea el să uite, că: „Toate micile miserii unui suflet chinuit. Mult mai mult îi vor atrage decât tot ce ai gândit"?

Dacă în viață a fost contestat, dușmănit și neînțeles de unii, i se face dreptate la 17 Februarie 1920, când intră în „Eternitate" plâns de toți cei care l-au înțeles, l-au iubit și admirat. Spre mândria teatrului și culturii românești, se poate zice despre State Dragomir că a fost înmormântat cum se cuvine. Iașul întreg l-a urmat și Iașul nu-l va uita niciodată. „Copiii lui" cum își numea cu drag elevii, au înconjurat cu ochii umezi și pentru cea din urmă oară pe maistrul lor iubit, întovărășindu-l până la pragul „tăcerii eterne" în care nu bănuia nimeni că va intra așa de timpuriu.

CONST. NANI

Situația școalelor germane din Basarabia

In Basarabia se găsesc multe sate germane, alcătuite din coloniști aduși încă de pe timpul Rușilor.

Coloniștii germani sunt oameni muncitori și au și ei școli unde se luminează.

In timpul Rușilor aceste școli erau școli minoritare cu drept de a funcționa în urma autorității dată de guvernul rusesc. Limba de predare era cea rusească, pe lângă care era îngăduită și limba germană ca obiect de studiu.

Venind în urmă Românii, aceste școli au devenit proprietatea Statului cu învățători plătiți din bugetul țării. Limba în care se predă învățământul este limba română.

Inainte, localurile de școli erau întreținute de coloniști, iar astăzi de comitetele școlare, legalizate de administrația casei școalelor.

Comunitățile religioase în majoritate protestante nu au nici un amestec în administrarea acestor școli. Religia în școală, o predau învățătorii cari sunt și ei de aceeași religiune ca și coloniștii.

O greutate în mersul acestor școli ar proveni din cauza insuficienței cunoașterei limbei române de către învățători, cari sunt toți germani, dar această greutate va fi înlăturată cu timpul, când românizarea se va întinde în toate ramurile de activitate ale Basarabiei.

JORD. BUCĂ

MORMOLOCII

(O fabulă pentru politicianii tineri)

In balta broaștelor era un orăcăit de să te ferească Dumnezeu!

Se luptau cu multă inverșunare doă tabere dușmane. De-oparte broscoii bătrâni cu perinițe la picioarele dinainte, — semn distinctiv al tuturor broscoilor, — de altă parte plăpânzii mormoloci, cu o coadă lungă și fără picioare, despre cari cu drept cuvânt se putea spune că încă nu li s'a urcat apa după urechi.

Cearta a început-o un mormoloc:

— „Ce țopăiți atâta în jurul bălții? S'ar cădea să fiți mai așezați, mai liniștiți, ar trebui să aveți în pășirea voastră mai multă demnitate, să nu tot schimbați apa curată și limpede cu noroiul pământului! Mai multă statornicie, domnilor broscoi, căci altcum compromiteți cauza națională a neamului broștesc! Dacă sunteți bătrânii neamului și vă girați în fruntea afacerilor noastre, așteptăm, pretindem să nu mai țopăiți, să aveți în ținuta voastră mai multă demnitate!"

Și corul mormolocilor a aprobat în un singur glas:

— „Așa e! Să nu mai țopăiască, să aibă o pășire mai liniștită bătrânii, cari ne conduc destinele".

La început broaștele bătrâne nu au dat nici o atenție insultelor, ce le aduceau mormolocii, căci — cum se știe — bătrânii disprețuesc părerile politice ale tinerilor, cari nu au putere să-și spună apăsat cuvântul lor. Mai târziu, se vede că unul dintre bătrâni, care a fost atins dureros, vreunul care se credea la conducerea destinelor neamului broștesc și va fi găsit că este mult adevăr în ceeace spuneau mormolocii, n'a mai putut asculta fără să riposteze. Afirmațiunile mincinoase, neadevărate scot din sărite numai pe politicianii tineri, adevărurile spuse în față sunt mult mai dureroase și scot din sărite și pe cei bătrâni. — Destul că unul dintre bătrâni n'a mai putut tăcea și a reflectat:

—„Voi nici nu sunteți încă broaște! Voi, mormoloci cu coada aceia de cămașă eșită dinapoi și cu branchii umezi pe la urechi, pești fără picioare și fără innotătoare, voi să ne dați nouă instrucțiuni cum să direcționăm politica națională? Eșiți aici, pe uscat, să vedeți și să cunoașteți și problemele politicei externe, eșiți din prozaica și spătoasa baltă la lumina soarelui dulce și căldicel, veniți și cântați și voi în serile cu lună, incântați prin sonoritatea concertelor voastre lunca, jertfiți și voi osteneala și agoniseala voastră pentru reprezentarea neamului nostru broștesc! Aveți curajul să așteptați dușmanul pe țărmurul bălții și îi spuneți în față toate durerile noastre, așa cum o facem noi, aveți curajul să vă jertfiți afirmând drepturile neamului nostru, chiar și față de hrăpăreții cocostârci cu cisme înalte! Aveți curajul și atunci vă dăm voie să criticați și să dăscăliți".

— „Nenorocit neam" — ziceau mormolocii — „când este condus de astfel de ramoliți de moda veche.

Jertfa lor e nenorocirea noastră. Nimicesc insectele din jurul bălții, așa încât acuși nu vom mai avea larve noi, acei cari suntem credincioși acelorași principii și rămânem pe lângă vieața noastră cinstită, acvatică, și nu ne dăm la moravuri amfiliare, când innotând în apă, când țopăind pe uscat. Concertele lor sunt certe de congrese, ce le țin ca niște lunatice, seara pe lună. Ziua stau în fotoliul de iarbă și muschiu din jurul bălții, se soresc în lene și trândăvie, iar seara se adună și orăcăiesc îngrozitor. Nu așa se face politica neamului, bătrâni lunatici și trândavi ce sunteți!"....

Iar broaștele bătrâne se tânguiau între ele:

— „Vezi tu, draga mea, generația asta, mai tânără, cum nu are nici cea mai mică stimă pentru bătrânii cu mai multă experiență și cu un trecut cinstit la spatele lor. Ei cred că rămânând toată viața lor la băi și luând zilnic, băeți și fete deavalma — căci așa e modern — zilnic câte 24 ore baie, vor putea aranja destinele neamului, aruncând insulte asupra noastră și a celor de o părere cu noi.

Lipsă de seriozitate la mun ..... Noi nu am stat nici când omorând timpul cu băile. Acum ar trebui să muncească, să învețe, dar nu să ne critice pe noi".

Certele, prea natural, nu au rămas expresii fidele ale deosebirilor de păreri, ci s'au continuat în personalități fără rost. — Tinerii făceau aluzii că broscoilor li se cam îngroașe palma — o notă caracteristică cum am spus la început — și trăgeau cu ochii ca să înțeleagă lumea de ce li se îngroașe. Bătrânii în schimb râdeau că tinerilor li se subție zilnic coada, și că nu peste mult nu vor mai putea înota în apă.

— „Lăsați-i în pace" — se îndemnau cele bătrâne — „în curând se va sfârși cu ei. Picioare n'au, pielițe innotătoare n'au, coada li se subție și cred că în o zi le va dispare cu totul, și vor rămânea ca niște butuci în fundul bălții. Vremea va aduce pentru noi biruința. Lăsați-i în pace!" Și în baltă n'a mai fost liniște. Nu mai trecea vreun bătrân pe lângă un mormoloc fără ca să-l orăcăiască, sau fără ca să-și exprime mirarea prin câte un „of-of-of!" scos parecă din fundul bălții. Și iarăși tinerii vâsleau cu codițele lor tot mai mici, cu atâta eleganță și dispreț pentru bătrânii țopăitori încât aceșta nu-și puteau ascunde ciuda și necazul și începeau din nou să ofteze.

Așa a ținut 2 săptămâni. Și iată că în o bună zi mormolocii se uită bănuitor unul la altul, își șopteau, și-și făceau reproșuri: „Bine măi, voi vă dați cu bătrânii! Ce înseamnă picioarele acelea dinapoi? Reproșea fiecare mormoloc celorlalți, căci pe ale lui proprii nu și le vedea.

A mai trecut o săptămână și au dispărut și branchii, pe cari îi purtau mormolocii ca pe niște cercei de mare preț.

Râdeau bătrânii și bătrânele broaște:

— „Lăsați-i frate în pace; timpul schimbă toate și ne va da nouă satisfacție; ai văzut că le crește piciorușele de dinainte, și aproape nici nu mai au coadă".

Și râdeau bătrânii și bătrânele broaște....

La sfârșitul săptămânei a treia nu mai era nici un mormoloc. In baltă țopăiau broaște mari și broaște micuțe, iar în concertele de seara se auziau și glasuri de sopraniști fără școală.

— „Urmăm legea firii" — ziceau tinerile broaște — „dar vom introduce ideile noi, moderne, ale timpului de astăzi în țopăielile bătrânilor de până acum".

Iar astăzi,.... foștii mormoloci aproape nu se deosebesc de bătrâni atât doar că între broaștele tinere nu are încă nici una palmă groasă.

Prof. VICTOR STANCIU

La porțile literaturii

SĂTEANUL ROMÂN

Eu sunt vlăstarul neamului de-a'
[pururi...
Eu port nădejdea vremilor de bine;
M'a miruit un duh venit din ceruri,
Să am un sânge moldovan în vine.

Eu cânt povestea dorurilor toate...
A neamului credință și bravură
Le port precum strămoșii le avură
Când fulgerau spre hoardele turbate.

Eu sunt feciorul codrilor și-al gliei,
Copilul înfrățit cu suferința;
In suflet plâng durerea României,
Și port în el și visu-i și credința.

Eu n'am palate'n aur înflorite...
Palate am doar în povești cu zâne
Și 'n basmele cu zmeii, — povestite
De moșii mei și mamele bătrâne.

Averea mea-i căminul de sub stâncă,
In care'și tremură argintul luna;
Acolo unde stăruește încă,
Un măr pletos sădit de mama buna.

Prin lan de grâu cu spice aurite
Imi plimb cu drag privirile și dorul;
Și-acolo-mi cânt durerile sfârșite,
Căci cel mai sincer frate mi-i ogorul.

Eu sunt copilul rob al suferinții,
Străpuns la inimă de nedreptate,
Ce mi-au lăsat-o moșteniri părinții,
S'o 'ndur mereu, să nu mai știu de
[moarte.

M'a fulgerat la inimă durerea;
Dar plâng tăcut, gândind: a plâns
[și Domnul...
Că 'n suferinți ni s'o 'mplini și vrerea
Și vom strivi al ignoranții somnul.

Eu sunt izvorul doinelor măestre
Cântate 'n lunci cu mândrele răzoare;
Când un zefir îmi murmură 'n ferestre:
Eu făuresc un cântec de chiemare,

Să-mi apăr țara, — holdele-i bogate...
Cu dor de luptă și de răzbunare
Imi chiem pe frații bravi în drum
[de sate —
Pornind în cânt, și 'n sunet de fanfare.

Eu sunt scânteea care nu se stânge,
Purtată 'n vântul chinurilor crude;
In mine jalea neamului meu plânge,
Și 'ntregul neam pe mine mă aude.

Sunt stăvilarul care nu se darmă,
Când se arunc' asupra mea hainul;
Cu suflet tânăr țin în mâni o armă,
Și 'nfrunt semeț urgiile și chinul...

V. POPESCU-BOROAEA

SINCERITATE

Și spus-am dragei 'ntotdeauna
Să se ferească de minciuna
Fățărniciei omenești,
Eu știu că o disprețuești
Nebuna!

Dar celui drag poți să-i spui
Ce ai pe inimă, căci lui
Mai dragă îi vei fi, văzând
Că îi mărturisești un gând
Ca nimănui.

Cuvântul de iubire—ascuns
Nu poate fi de el pătruns,
Ci tu să nu-l lași îndoit
Durerea-i mare la iubit:
De nepătruns.

Durerea sa i-o lecuești
Tu, gândul chiar să îl vorbești
Din creanga dorului nespus
Să rupi o floare din apus
Și să zâmbești!

București, **MIHAIL CHRISTESCU**

COLINDĂ

(colindă poporală română din colecția Dlui Béla Bartók) arm. de C. Giulescu

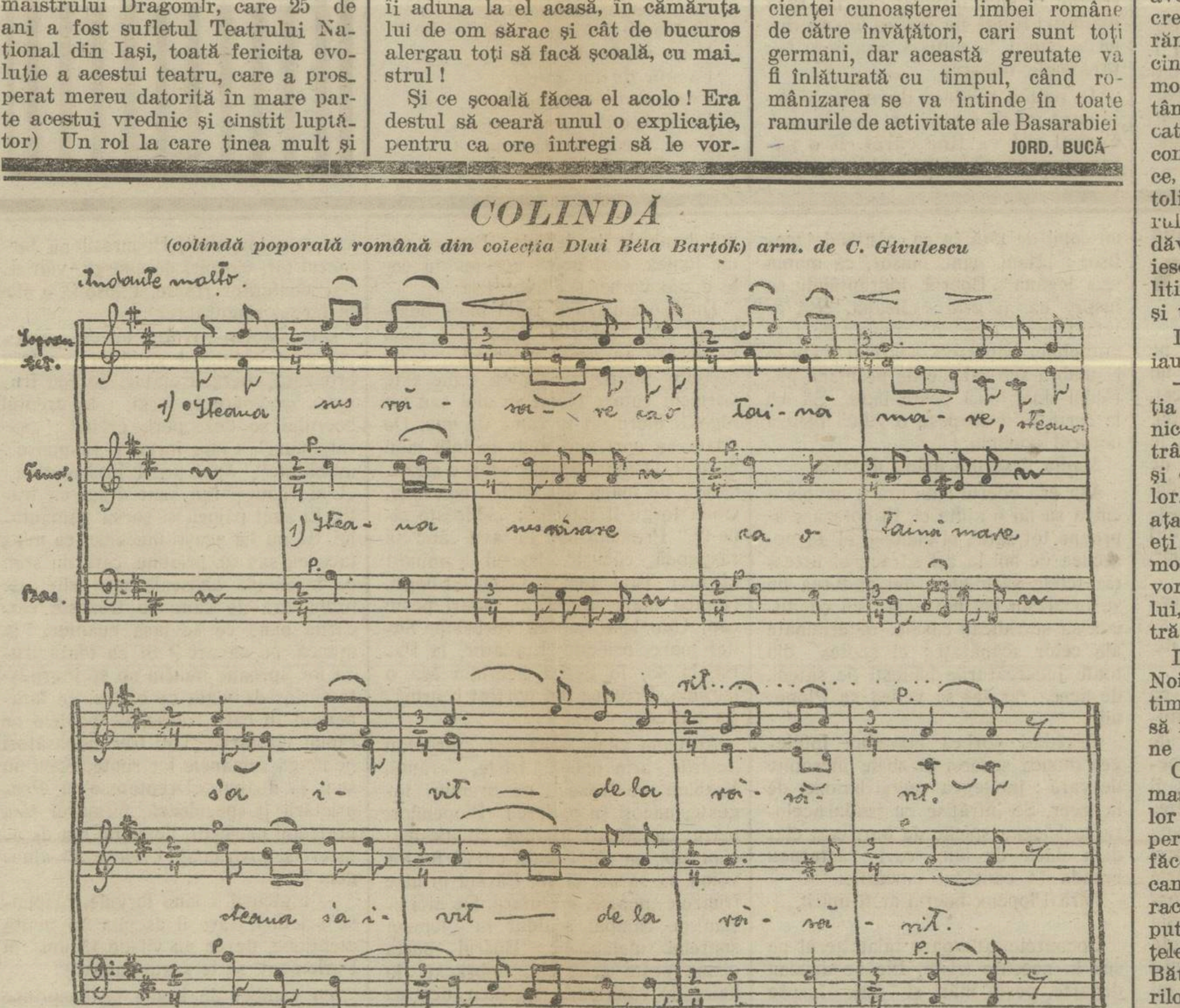

1. Steaua sus răsare
Ca o taină mare,
Steaua s'a ivit
Dela răsărit

2. Atunci trei crai
Bine-au socotit
După stea s'au dus
Până ce-au ajuns.

3. Dacă au ajuns
Bună veste-au spus
Lui Adam Avram
Și lui David crai;

4. Născut-a Hristos
Lumii de folos
Lumii de folos
Născut-a Hristos.

PENTRU COPII

PETRICĂ CEL FLECAR

PETRICĂ era un băiat flecar. De dimineaţa până seara, cu treabă şi fără treabă, el bătea din gură mereu. Noroc că a lăsat Dumnezeu noaptea cu somnul ei, altcum gura lui Petrică ar fi fost ca o maşină veşnic în mişcare.

Incai de-ar fi spus lucruri bune şi cuminţi! Dar omul care vorbeşte prea multe de obiceiu spune una bună şi şapte rele şi aşa făcea şi Petrică. El spunea mereu prostii, pentru cari se făcea de râs. Părinţii îi ziceau atunci:

— Taci, măi Petrică!

Şi:

— Măi Petrică, vorba-i argint şi tăcerea aur!

Adeseori îl loveau peste gură, odată, de două ori şi de mai multe ori. Dar era tot atât. Ţipa Petrică şi se strâmba, ochii i se umpleau de lacrimi, dar nici nu i se uscau bine şi s'apuca din nou de flecărit.

Trei păcate mari avea Petrică.

Se amesteca în vorbele părinţilor şi a altor oameni mari, măcar că nimeni nu era curios de părerile lui.

Vorbia de rău pe alţii şi spunea porecle copiilor şi oamenilor mari.

In sfârşit povestia tot ce auzia în casa părintească, aşa încât odată îşi înfundase părinţii într'un năcaz mare.

Cineva furase dela vecinul lor un sac de grâu. Părinţii lui Petrică tocmai povesteau despre întâmplarea asta.

— Oare cine să-l fi furat? — întreabă tatăl său, iar mamă-sa:

— Cine ştie? Vreun om rău, poate Pascu Vâjului...

A doua zi nu se mai vorbia de altceva prin sat decât — că Pascu Vâjului a furat grâul. Vorba merse din om în om şi ajunse la urechile jandarmilor. Jandarmii prinseră pe Pascu şi îl bătură groaznic, ba îl ţinură închis câteva zile. Cum Pascu tăgăduia din răsputeri, fură siliţi, în sfârşit, să-l lase liber.

Grâul s'a aflat peste vreo trei săptămâni, la alt om. Atunci Pascu a cercetat dela om la om şi a ajuns la convingerea, că vestea de hoţ i-au scornit-o părinţii lui Petrică.

Cu foarte mare greutate au scăpat părinţii lui Petrică de pedeapsă, dar au fost siliţi să facă câteva drumuri la oraş tocmai în toiul muncii câmpului. Iar Petrică a mai mâncat o bătaie sdravănă.

Şi a mai mâncat el şi alte bătăi, dela copii şi dela oameni, pentru porecle şi pentru clevetiri. Dela o vreme aşa-i zicea toată lumea: Petrică cel flecar.

— Scoateţi-i limba, — strigau uneori oamenii, — că limba lui poartă vina la toate!

Petrică pleoşcăia din limbă.

— De ce mi-a dat Dumnezeu limba în gură? S'o mişc, ce păcatele!

Dar i s'a înfundat odată şi lui Petrică. Pe la Sântă Măria mică părinţii lui au tăiat un stup. Petrică a fost cel dintâiu care a pus mâna pe un fagure şi a început să mănânce cu mare lăcomie. Băieţii flecari îs de obiceiu şi lacomi. Cum fagurele era de curând scos din coşniţă, în gura lui Petrică a ajuns o albină. Ce să vă mai spun? A păţi-o şi el ca alţi băieţi lacomi; albina l'a înţepat în limbă.

Petrică asvârli fagurele cât acolo.

— Vai, vai!

A băut apă, şi-a frecat limba cu degetele, degeaba. Il compătimiau şi părinţii când îl auziau văitându-se, dar îşi ziceau ridicând din umeri:

— A sosit în sfârşit vremea să se înţepe şi Petrică la limbă!

— Vezi, Petrică, — îi zicea mamă-sa, că nici limba omului nu scapă nepedepsită?

Petrică plângea înainte, dar dela o vreme băgă de seamă că nu poate plânge aşa de tare, cum îi era durerea. I s'a umflat limba aşa, că se făcu tocmai ca o limbă de bou.

— Ce-i cu tine, Petrică? — îl întrebară părinţii când se aşezară la masă văzându-i că nu vrea să mănânce.

Iar Petrică:

— Bliom... bliom... bliom...

Altceva nu putea să zică.

După masă veniră doi vecini şi s'apucară de povestit cu părinţii lui. Petrică şedea într'un colţ şi îi venea să plesnească de năcaz că nu se poate amesteca şi el în vorbă. Cu limba lui de bou nu i-a rămas decât să facă:

— Bliom... bliom!...

Aşa a trecut vreo jumătate de ceas. Vecinii au plecat şi s'a dus şi Petrică la culcare. Dar nu putea dormi. Să gândea la poveştile celor din casă şi îşi repeta în gând vorbele ce le-ar fi spus şi el dacă nu i-ar fi fost umflată limba.

— Hm! — îşi zicea el din când în când — eu aş fi spus prostii mari şi tata... m'ar fi lovit peste gură... Ba... aş fi spus şi clevetiri... Ce bine, că mi-a fost umflată limba! M'am culcat nebătut în astă seară...

— Şi totuş — îşi zise la urmă — nu e bine să fie limba omului umflată. Dumnezeu a dat omului limba, ca să vorbească cu ea... Dar... numai vorbe cuminţi, nu prostii şi clevetiri... Decât să vorbească omul prostii mai bine să tacă!

Se gândi la alţi copii din sat.

— Ei de ce nu vorbesc prostii? Pentrucă... îşi înfrânează limba! Ei măsoară cu cumpăna minţii vorba ce-o scot din gură... Aşa o să fac şi eu deaci încolo şi n'o să-mi mai zică nimeni „Petrică cel flecar".

Adormi, zicându-şi în gând o scurtă rugăciune:

— Doamne, desumflă-mi limba şi n'o să mai vorbesc decât vorbe cuminţi!

Se visă într'o mare adunare de oameni şi copii, cari vorbiau multe, unii dintre ei chiar şi prostii. Iar el asculta şi cumpănia fiecare vorbă ce-o spuneau. Dar nu vorbia nimic, decât doar din când în când spunea vre-o vorbă cuminte unui copil de lângă el.

In dimineaţa zilei următoare limba i-a fost cu totul desumflată. Mulţumi lui Dumnezeu şi începu viaţă nouă. Când vedea vreo albină îşi făcea cruce.

Doamne, mulţumescu-ţi, că ai trimis o albină să-mi înţepe limba! Albina aceea m'a învăţat minte.

Petrică trăeşte şi azi, o om mare, înţelept şi cumpănit la vorbă. Oamenii îi zic: Petrea cel cuminte!

SEPTIMIU POPA.

Incepând cu numărul acesta vom pune la îndemâna copiilor, scrieri potrivite pentru mintea şi gustul lor. Vlăstarele tinere vor găsi în rubrica aceasta multe învăţăminte folositoare şi istorisiri intovărăşite de chipuri.

Rugăm pe copii până la 12 ani, să ne trimită istorisiri scurte, descrieri de prin locuri unde trăesc, iar cele mai bune lucrări se vor publica în foae, pentru care se vor da şi premii.

De asemenea primim desemne în cerneală. „Cultura Poporului".

Clipe plăcute în ceasuri libere

Deslegarea imaginei din No. 28 este numele de femeie *Caterina*, au deslegat următoarele persoane: Grig. Astolaş, Coţmani (Bucovina); Pavel Secoşan, econom în Torocul Mare (Banatul Sârbesc), D-şoara Aglaia D. Timu, Dorna-Cândreni (Bucovina); Ştefan Gh. Grosu, student, com. Mihai Bravu jud. Tulcea şi I. Tabaşciuc, lăcătuş mecanic, Rucăr (jud. Muscel).

Au câştigat:

Premiul I.: 8 Broşuri din biblioteca „Pagini Alese", dl. Pavel Secoşan, econom în Torocul Mare jud. Torontal, Jugoslavia.

Premiul II.: 5 Broşuri din biblioteca „Cunoştinţi folositoare" dl I. Tabaşciuc, lăcătuş mecanic la cooperativa „Frăţia" din Rucăr (Muscel)

Premiul III.: O carte cu poveşti D-şoara Aglaia D. Timu în Dorna-Cândreni (Bucovina).

IGIENA FEMEEI

Despre period (menstruaţie)

Incepem azi să vorbim despre modul cum trebue să-şi îngrijească femeea trupul şi când e sănătoasă şi când e bolnavă. Ne-am gândit să vorbim, mai pe larg, de câteva lucruri care privesc numai pe femei, pentrucă ele au mai multe de suferit în viaţă, din pricină că au corpul ceva mai slab alcătuit ca al bărbatului.

La noi să păstrează, în mare taină, multe lucruri, care ar trebui date la iveală, chiar din prima tinereţă a fetelor. Pentru acest motiv femeea este în necunoştinţă ori de câte ori se iveşte vreo turburare în corpul ei şi de aci ea sufere, neştiind ce i s'a întâmplat şi fiindu-i ruşine să ceară sfatul celor ce i-l pot da.

Ne-am hotărît să dăm la iveală multe din aceste lucruri, şi să le tălmăcim pe înţelesul femeilor.

Periodul (menstruaţia, sorocul, sânge, din organele genitale ale femeii (partea femeiscă), care se arată în fiecare lună odată. Această scurgere de sânge nu este o boală, ci este ceva obicinuit, adecă trebue să i se întâmple fiecărei femei.

Periodul începe cam la vârsta de 12 ani şi, odată începută această scurgere de sânge, se arată cu mare regularitate, în fiecare lună odată. Ţine până la vârsta de 40—45 de ani, după care se opreşte şi nu se mai arată niciodată.

Inainte de a începe periodul şi dupăce s'a oprit pentru totdeauna (după ce a fost iertată) femeea nu poate să rămână însărcinată. Prin urmare ea este semnul că fata, la care s'a arătat, este destul de desvoltată pentru ca să poată deveni mamă, deci să rămână însărcinată, dacă s'ar mărita.

Toate fetele nu ştiu nimic despre period, până dupăce s'a arătat. Şi aceasta pentrucă mamele lor se feresc să le spună ceva despre acest lucru. — E o mare greşală aceasta şi vom vedea îndată de ce.

La început, când se arată periodul, fata vede, într'o bună zi, o cantitate mică de sânge, care se scurge din partea femeiască. Ea, neştiind ce s'a întâmplat, este foarte nenorocită şi, de ruşine, nu spune nimic nimănui. Aceste fete sunt triste toată vremea, nu mai pot dormi nopţi dearândul, nu pot citi, dacă sunt şcolăriţe, nu pot lucra nimic. Iau cârpe murdare, sau petece aruncate, pentruca să nu prindă de veste cineva dintr'ai casei, şterg cu ele sângele care nu încetează câteva zile dearândul, umblă murdare, într'un cuvânt sunt într'o stare nenorocită. Şi toate acestea sunt din vina mamelor, care ar trebui să le spună fetelor, când au trecut de 10 ani, ce le aşteaptă, să le dea sfaturi să nu se sperie. Ele ar trebui învăţate dinainte cum să se îngrijească, îndată ce s'a arătat periodul. Toate acestea nu sunt de ruşine, aşa cum socotesc cele mai multe dintre mame şi ar trebui să se gândească fiecare ce a păţit când i s'a întâmplat, pentru întâia oară, acest lucru şi să nu lase fetele lor să sufere.

Inceputul periodului se arată prin mici dureri în şale şi în pântece. Fetele nu mai sunt voioase ca până aci şi nu mai au poftă de lucru. Tot aşa se arată şi la femeile mai în vârstă, ori de câte ori vine periodul. In scurt timp începe să se scurgă sângele în cantitate mică.

Scurgerea aceasta ţine cam 4—5 zile, de multeori se prelungeşte până la 8 zile.

In tot timpul periodului femeea trebue să stea liniştită, să nu facă drumuri lungi pe jos, să nu se ducă la câmp, la muncă, aşa cum fac ţărancele noastre.

In prima zi, dacă durerile de şale sunt mari, e bine să stea în pat. Corpul şi-l va ţine curat. E o părere greşită şi un rău obiceiu, (care dăinueşte şi acum prin satele noastre şi chiar la oraşe) ca în timpul periodului femeea să nu se primenească.

In zilele cât durează periodul e bine ca femeea să poarte un bandaj, care e uşor de făcut: Se ia o bucată de pânză lată cât podul palmii şi lungă cât o treci odată în jurul pântecelui. O altă bucată de pânză, ca un şervet de masă, de mare, o răsuceşte sul, iar la cele 2 capete face câte o gaură.

Trece bucata cea lungă prin cele 2 găuri, (care vin acum una la spate şi una în faţă) şi se încinge şi o înoadă. El va feri femea să nu răcească.

Când s'a îmbibat de sânge, sulul de pânză poate fi înlocuit cu altul, căci el trebue ţinut mereu curat. Pentru aceasta nu-i trebue femeii decât 5—6 şervete, făcute aşa cum am spus şi o şuviţă de pânză, pe care şi-o leagă peste mijloc. Acestea trebuesc apoi spălate întâi cu apă rece şi apoi cu apă fiartă şi leşie şi păstrate până luna viitoare.

Uneori, când vine periodul, se arată mari dureri în pântece. Femeia e roşie la faţă şi scurgerea de sânge este în mare cantitate. Aceste femei fac bine de se arată la un medic, pentru ca să vadă el, de nu cumva e o boală a mitrei, care dă aceste dureri. Cele ce se ruşinează de acest lucru fac mare greşeală şi sufăr toată viaţa. Şi apoi de ce s'ar ruşina de medic, când ştiu că el este singurul care cunoaşte aceste lucruri şi faţă de care trebue să aibă tot omul inima deschisă.

Rostul periodului este mare, să nu se creadă că el e trimis numai ca să pricinuiască necazuri femeii.

Când s'a arătat el vesteşte, după cum am mai spus, că femea poate deveni mamă, adecă trupul ei este în stare să poarte un copilaş, să-l hrănească şi să-l nască.

O femee măritată, căreia i-a venit periodul în toată luna şi la care s'o oprit deodată, să fie aproape sigură că a rămas însărcinată.

Sunt şi boli care opresc periodul, de aceea femeea trebue să se ducă îndată la medic şi el îi va spune dacă e vorba de o sarcină, ori de o boală, pe care trebue s'o lecuiască.

Dr. I. GLĂVAN

DIN ARMATĂ

Foae verde colinie,
Incepui şi eu a scrie,
Timpul de prin meliţie.
Foae verde, foae roată,
Când eram şi eu odată,
De umblam uliţa roată,
Şi la puica câte-odată,
Câte-odată, în toată sara
Mergeam la mândruţa vara,
Că ştiam că-i zice Floare
Şi ea după mine moare.
Frunză verde maghiran
Două seri de n'o vedeam
Eu de dorul ei muream
Foae verde, foae fragă
S'o sărut pe mândra dragă.
Foae verde cucuruz
S'a 'ntors vremea, şi s'a dus,
Mândruţa pe vale'n sus.
Valea 'n Someş a intrat
In cătane m'o luat,
Şi pe mândra am lăsat.
Of! inimă ruptă 'n zece.
Cum de greu timpul va trece.
Frunză verde în apă rece
Când băditşa o fi să plece...
Roată-i frunza şi rotată
Şi cântat-a cucu odată;
A cântat că timpul vine
Mă duc dragă dela tine,
Dorul meu al tău să fie.
Mândro, tu nu mi-l da mie,
Că-i prea greu în cătănie;
Că povoara nu se vede
Ofiţerii nu m'or crede
Că eu sunt amorezat,
Că pe tine te-am lăsat.
Foae verde de setjar
Făcută de un tunar.
Foae verde măgheran
De Sergent Vasil Vuşcan.
Foae verde de câmpie
Din 39 Artilerie.

Pentru clasa muncitorească

LUCRĂTORII

Ii ştie şi îi priveşte, fără interes, toată lumea scoborînd dimineaţa în fabrici, iar seara, cu pas greoi şi încovoiaţi, urcând spre a se pierde în adâncul cartierelor locuite de nevoiaşi.

Ca un val al unei lumi aparte, ei se desprind de restul lumii şi, în grupuri răzleţe, ocolind sau străbătând grăbiţi străzile bogate, vor să ajungă la ai lor unde-'i aşteaptă copiii, cari vor ieşi înainte, căci tata le va da jumătate din pâinea ce i-a rămas de la prânz, pe când nevasta îi va lua din mână coşul în care, câteodată, va găsi ceva strujituri şi bucăţele de lemne adunate din curtea fabricii.

Mama va avea azi cu ce face ceai copiilor, căci obiceiul a rămas de la ruşi şi e bun ceaiul în casa nevoiaşului.

Imi veţi spune, poate, D-v. cetitori, că nu toţi lucrătorii se duc de la fabrică drept acasă.

O! De sigur, casele lucrătorilor sunt departe şi, în drum, s'au pus par'că înadins o mulţime de cârcimi, după cum în străzile bogate sunt bodegi, femei, tripouri, dar câte nu stau în calea bogatului!

Biet lucrătorul, bea de necaz, bea convins că-i dă putere.

Băutura e totuşi rea bunule lucrător. Dacă unii din cei bogaţi beau mult, abuză de toate şi risipesc banii, înseamnă că ei sunt stricaţi până în măduva oaselor şi eu, caşi alţii ca mine, nu dăm două parale pe ei, îi considerăm o povară pentru societate, iar tu nieşti totuşi drag, căci a doua zi vei reveni la fabrică, îţi va părea rău că ai băut, vei da iar din pilă sau rindea şi împreună vom face să meargă mecanismul omenirii.

Mulţi lucrători şi-au părăsit locul de muncă onorabilă dintre vatra forjei şi nicovală, au părăsit strungurile, rindelele şi minghinele spre a deveni misiţi, hamali sau căruţaşi. Ce să facă sărmanii dacă ciocanul şi pila nu-i hrăneşte, iar nevestele le caută mereu gâlceavă, că la chenzină aduc prea puţin acasă, copiii vor ghete şi şcoala cere multe în vremea de azi Aceştia sunt lucrătorii!

Este de datoria noastră, a lucrătorilor intelectuali, ca să nu-i lăsăm pe aceşti preţioşi colaboratori ai noştri, să ne apropiem sufleteşte de ei, să ne ocupăm de soarta lor şi aceasta cât mai de grabă Inginer V. MIŞICU

FERARIA
societate anonimă
Cluj, Calea Victoriei No. 29.
00000 Telefon 4-40, 8-47. 00000
Adresa telegrafică: „Feraria" Cluj
00000 **Lifereazâ:** 00000
Sârmă laminată, sârmă, cuie, fier de beton, etc.
35—36

SĂ RÎDEM

CIZME DE'MPRUMUT

Un flăcău având se vede gust şi el să meargă-odată
In colo prin sat la horă să se 'nvârtă cu vr'o fată,
Şi ne-având şi el ca alţii cizme bune de jucat,
De nevoe, ce să facă? s'a luat şi-a împrumutat.

*

Dar pe când era el tocmai prins cu toţi acum la joc
Şi da 'n pinteni şi 'n călcâe şi bătea 'n pământ cu foc,
Hop atunci veni şi omul care cizme i-a fost dat
Şi 'ncepu să-i strige 'n faţa lumei toate de prin sat:
„Mai cu milă, băeţele,
„Ştii că cizmele-s a mele!
„Meşter' eşti de hanganale
„Dar şi cizma-i cu parale!

*

De ruşine atunci flăcăul caută de-l întâlneşte
Şi cu mult necaz îl ceartă că 'ntre lume-l necinsteşte.
Omul iar se ruşinează pentru vorba ce-a grăit
Şi se roagă ca să-l erte c'a vorbit nesocotit.
„Hai de-acuma, frate dragă,
„Haide du-te, el îi zice,
„Şi tot joacă şi iar joacă
„Lasă cizma să se strice
„Nu-ţi mai fac, ţi-o spun, pe cinste,
„Bănueli de-acum de loc.
„Du-te, bre, şi joacă 'n voe
„Şi te satură de joc.

*

Deci flăcăul făr' de grijă după-atâtea câte-i spune
Se porneşte şi se duce şi din nou pe joc se pune.

*

Dar văzând acuma omul că de joc el poftă n'are
Şi părându-i rău se vede, că-i făcuse supărare
Se gândeşte car fi bine să-i mai dea curaj şi el
Şi-atunci strigă:
„Hai băete, nu mai sta la gând de fel,
„Nu-ţi mai pese de parale,
„Bate 'n cizme ca 'ntr'a-tale".

Din „Anecdote Populare". TH. D. SPERENŢIA

Intâmplări curioase

O femeie se deşteaptă în faţa mormântului.

Numai cu câteva minute înainte de îndeplinirea formelor de înmormântare şi în momentul când să bată cu cuie capacul sicriului, unul din gropari a atins trupul celei care trebuia înmormântată o femeie din Sain-Jean-Baptiste de Rouville (Canada), şi a observat că trupul moartei nu avea răceala unui trup de mort. Medicii chemaţi în grabă au constatat că femeia nu era moartă, ci ea îşi pierduse numai simţirea şi mişcarea şi îi înţepeniseră muşchii (catalepsie).

I s'a furat mireasa din uşa bisericii.

Unui tânăr din Basarabia, i s'a furat mireasa (sau mai bine zis i-a fugit mireasa) tocmai pe când să intre în biserică pentru a primi căsătoria. Gazetele spun că tânărul s'a întors cu nuntaşii acasă şi şi-a petrecut toată noaptea... de bucurie că a scăpat de cine ştie ce jug — şi ce meliţă — îl aştepta.

Din crâşmă au plecat la... groapă şi la temniţă.

Doi oameni cu numele Nicolae Marin şi Ion Talfas din comuna Mârleanu (Moldova) s'au abătut puţin pe la o cârciumă din sat să se „cinstească". După 3 pahare, „cinstea" a trecut în sfadă, iar după alte 33, sfada s'a făcut bătaie, în decursul bătăii, Nicolae Marin a scos brişca şi l-a junghiat pe Ion Taifas care a rămas mort pe loc. Aşa a despărţit diavolul pe cei doi prieteni buni, cari au intrat în cârciumă „să se cinstească": unul a plecat la groapă şi celalalt la temniţă. — Iată isprăvile beţivilor.

O femeie înghite o cruce.

O femeie tânără din Clarmond, (Anglia) făcea parte din societatea care poartă numele „Remediu (vindecare) prin rugăciune". Femeea aceasta fiind cuprinsă de mai multe ori de apucături din cale afară de religioasă, făcea cele mai de necrezut lucruri. Ea care până acum se bucura de o sănătate pe care mulţi ar fi dorit s'o aibă, începu dela o vreme a se plânge de dureri grozave în stomac. Toată truda medicilor a rămas zădarnică, de oarece nu i-a putut afla boala căci femeia nu voia să deie nici o lămurire în privinţa aceasta.

Starea ei mergea din zi în zi tot mai spre rău, aşa încât medicii au fost siliţi s'o caute cu ajutorul razelor Röntgen (nişte raze cu ajutorul cărora medicul poate vedea în stomac şi în alte părţi lăuntrice ale corpului). Spre marea lor mirare au aflat că în stomacul femeii se găseşte o cruce, în mărime de aproape 10 cm. Intr'un târziu apoi, după multe întrebări, femeia a spus că înainte cu câteva luni — din credinţă prea mare — a înghiţit de bună voie o cruce, ca s'o aibă astfel totdeauna cu dânsa. Numai cu mare greutate medicii au putut-o face să creadă că trebuie să se supuie operaţiei medicale, căci altcum e perdută. Operaţia aceasta a fost foarte grea dar femeia a scăpat cu viaţă. Rău umblă omul când părăseşte drumul şi o apucă prin ponoare.

Răpitori de copii.

In Moldova şi Basarabia s'au format bande de cerşetori cari răpiau copiii spre a-i întrebuinţa apoi la cerşit. O astfel de bandă a fost descoperită în oraşul Huşi tocmai când un copil schilodit de această bandă cerea milă. In sarcina acestor bandiţi s'au descoperit mai multe crime. Ei au fost închişi.

Gândul nostru este îndreptat de aproape la clasa muncitorească, aşa de folositoare acestei ţări. Foaia noastră se va ocupa de soarta acestor braţe, cari alături cu sătenii, sunt temelia societăţii omeneşti. In acest scop, am deschis o rubrică: **Pentru clasa muncitorească**, scriind la ea un tovarăş al muncitorilor **d-l inginer V. Mişicu**, inspectorul Atelierelor C. F. R. din Galaţi şi Directorul revistei industriale „Arte şi Meserii".

Muncitorii sunt rugaţi şi ei să-şi spue păsurile, să aducă discuţii, dar în legătură mai întâi cu dragostea acestui pământ al ţării noastre şi pentru organizarea în primul rând al muncitorimei române, fără a fi împotriva, ci din contră a iubi şi pe ceilalţi tovarăşi de alte naţionalităţi.

Dar interesul cel mare de întărire a acestui stat românesc, este ca să avem o clasă muncitorească băştinaşe, bogată în ţară bogată.

2 — Povestire în serile de toamnă

UN BOER MOLDOVAN

de CONSTANTIN CEHAN-RACOVIŢĂ

Firul vremii se desprindea mereu. La Plopeni aceeaşi vieaţă liniştită. Boerul era fericit lângă doamna Voichiţa. Avea şi pentru ce. S'o fi văzut odată n'o uitai. Subţire, cu ochii albaştri, părul rupt din razele lunei, gura mică, plină de farmec şi două gropiţe în obraz învăluite în surîs şi vino încoace.

Boerul deşi îşi ducea vieaţa mai mult pe câmp, în mijlocul mucenicilor de pe ogoare sau la vânătoare, totuşi găsea destulă vreme să stea împreună cu aceia pe care o iubea, istorisindu-i întâmplări de la împuşcatul raţelor sălbatice în nopţile de vară cu lună, ori cu urşi, mistreţi sau căprioare.

Cucoana Voichiţa îl înţelegea bine, îi pătrunsese sufletul, îi cunoştea firea, îl iubia mult.

In liniştea iatacului cu flori în glastre, Voichiţa săruta de multe ori capul de leu al boerului, cu pletele vâlvătaie, cu barba neagră, răvăşită par'că în valuri de răzbunare, cu obrazul călit de energie, cu buzele roşii şi cărnoase, gata să se smulgă de pe ele cuvinte de bărbăţie, cu ochii negri sclipitori, câteodată par'că de fulgere, şi cu toate acestea, conu Iorgu, era bun la suflet, era milostiv, creştin în adevăratul înţeles al cuvântului.

Boerul când eşia pe câmp satul era somnoros. Ceaţă se ridica de pe văi, de pe iaz şi de pe pădure ca un fum străveziu ce se pierdea încet. Răsăritul soarelui săruta pământul. Vitele mergeau la păşune. Copiii le mânau din urmă, unii cu boţul de mămăligă în mână, alţii pocnind din biciuşte cu coade de alun, alţii bucălai cu căciuli cât o baniţă în cap, toţi desculţi, cu cămăşi şi iţari de fuior, toţi gălăgioşi.

Boerul îi întâlnea; inima 'i era plină de bucurie, văzându-i cum se descopereau; le zicea: „bună dimineaţa voinicilor de-o şchioapă".

Ţăranii ştiau obiceiul boerului, că el vine în fiecare zi pe moşie, sfătuind cu ei. Unul din ei îi lua calul de frâu, Şoimul năstruşnic. Odată boerul dând cu ochii de Moş-Chiriac, îl întrebă: „Cum o duci cu bătrâneţele? Ar fi bine să te odihneşti la anii dumitale, că slava Domnului ai trei feciori cari muncesc şi o gospodărie să trăiască cinci-şase oameni". Moş-Chiriac, îl privi cu ceva din duioşia cerului albastru, se sprijini în coada sapei, răspunzând domol: „Aşa ni-i dat nouă ţăranilor să muncim. Nu-mi tihneşte să mănânc ca un trântor. Fiecare cu ce ştie, şi-apoi fără noi n'ar creşte holda". Boerul râdea şi Moş-Chiriac asemenea rîdea. Apoi conu Iorgu o luă pe marginea lanului. O leliţă oacheşă clătina covata cu un copil de ţâţă în ea, cântând încetişor: „Nani, nani, puişor, că mama te-a legăna". Boerul, îndreptându-se înspre ea, îi grăi: „Ileană, ce-i ajută frunza aceea de frustur pe faţa mititelului împotriva soarelui? Du-te la umbră sub salciile de pe malul părăului doar nu-i peste lume. Să vii la curte să'ţi dăruesc o viţică pentru norocul copilului".

Mama îi sărută mâna dreaptă.

Aşa era boerul: nu era o nevoie a cuiva să nu o ajute el. El botezase aproape tot satul, el cununa, el da perechea de boi la cei săraci, el înzestra fetele sărmane; din pădurea lui se încălziau cei nevoiaşi; cu cheltuiala sa se ridicau casele neterminate ale celor scăpătaţi; el scotea din toate încurcăturile băneşti pe săteni, de aceea rar sat se vedea ca Plopenii.

Brazda-i vorbea boerului. Inţelegea munca secerei în zilele încropite de vară; înţelegea vuetul batozei de la treer. Se înfrăţise cu truda acelora cari legau spicile de aur, cari clădiau clăile de fân, cari răsturnau brazda în cântecul ciocârliei.

Fără Plopeni, boerul ar fi murit.

•

Cocoarele călătoare tăiau aerul pe sus în accente triste. Ele se duceau departe, peste mări şi ţări, înspre scare-răsare. Inceputul toamnei. Pădurea rămânea tot mai pustie într'un suspin de frunze îngălbenite.

In vremea aceasta sosi la ţară domnul Ion Stavăr. Cum îl văzu conu Iorgu se bucură mult. Era prietinul dumisale de demult. „Bine-ai venit Ionică, crai nou", acestea fu cele dintâi vorbe, şi'l îmbrăţişă.

După o amiază îi arătă toate odăile, nu ştiu pentru a câtea oară, căci în fiecare an venia prietinul. C'un deosebit interes îi spunea cine este vornicul cutare pictat în oloi sau alt logofăt eternizat în rama de nuc. De odată se opri mai mult în faţa unui portret. Domnul Stavăr simţi o strânsătură de mână din partea boierului. Conu Iorgu îl întrebă: „ghiceşte cine-i?" Prietinul nici nu avu când să răspundă, căci tot boerul termină: „E tata. Tata, Ionică. Ochii lui negri, fruntea mare, părul în valuri peste cap. Uite bine, par'că vorbeşte. Suflet mare, prietine. Luptător, la Paris, la 48. In geana boerului era o lacrimă. Privirea din portret îi urmăria par'că.

Aproape zilnic, amândoi, cutreerau lanurile, prin poene triste, arămii. Vorbind, se trezeau pe drumuri înguste, uneori în pădurea Plopenilor, mare, cu stejari bătrâni, cu mesteacăni albi, cu plopi înalţi cu vârful lor voind să sărute cerul. Părăul printre frunzele moarte, murmura. De aici eşiau pe câmpul scăldat în lumina soarelui melancolic. Boerul purta cizme peste genunchi, îmbrăcat în haine de vânătoare, sprinten, deşi avea vre-o 55 de ani.

De la o vreme nu-se putu opri să nu zică: „Se poate undeva mai frumos ca aici? In mijlocul ţăranilor, lângă pământ, te faci bun. Da' ce ştii tu Ionică? Sufletul tău înţelege viaţa oraşelor mari. Bucureşii au farmecul lor, ciocniri de energii, vâltoarea idealurilor frânte. Filosofia e aici în largul singurătăţii".

Cum istorisea trecea un car scârţiind uşor. Românul gânditor, cu faţa bronzată, mergea alături de boii frumoşi, cu coarnele largi. In dreptul boerului se descoperi, grăind: „sărut mâna". Conu Iorgu îi răspunse: „sănătate". Apoi urmă firul vorbei: „L'ai văzut? Imi sunt dragi ca fraţii. Ei sunt pâinea şi sarea pământului. Să nu fie aceşti mucenici ce m'aş face eu sau tu, prietine, care nu ştim ce înseamnă oboseala unei zile de primăvară de când se trezeşte ciocârlia până ce se lasă noaptea, la muncă, pe ogoare? Şi cu toată truda lor aproape nimeni nu se îngrijeşte serios de viaţa ce o duc, de întunericul în care trăesc, de boalele ce răpun vlăstarile. Toţi trec nepăsători pe lângă sumanele lor rupte. Şcoli nu sunt în deajuns. Dreptate n'au. Proprietarii îi speculează, pirmarul rău, prefectul necinstit, deputaul om de afaceri şi înstrăinat. Unde o să ajungem?

— Intocmai, coane Iorgule, răspunse prietinul care îl asculta cu multă atenţiune, de ce nu vii de 15 ani în Parlament, să le susţii cauza?"

Un zâmbet de ironie se desprinse de pe faţa boerului. „Eu alături cu aceştia de azi? Iubirea de ţară înlocuită prin iubirea de afaceri. Politica sănătoasă a mea e aici, în satul meu, să-mi ridic Plopenii".

Fruntea boierului se încreţi puţin, par'că l'ar fi durut icoanele triste ale satelor sărace în care trăesc ţăranii, căci nu mai spuse nimic. O pală de rubin la asfinţit. Soarele pleca, pentru o noapte, să lumineze alte ţărmuri. Liniştea înaltă sufletele prin farmecul ei. De la o vreme ajunseră în sat. Acum cerul era stropit cu stele. Luna palidă îşi împrăştia razele-i fără noroc peste casele ascunse în umbre cu luceferi în ferestre.

Era atâta farmec în singurătate. Coana Voichiţa îi aştepta cu masa. Ochiurile cu mămăligă, brânză cu smântână, friptura de curcan şi plăcintele moldoveneşti, aduseră glume, râsete şi deşertarea pocalelor cu Cotnar.

Domnul Stavăr, prim-procuror la Curtea de Apel din Bucureşti, deşi firile de argint i se iviseră la tâmple şi tot holtei rămăsese, demult nu mâncase cu aşa poftă, zâmbind zise: „tămăios rubin, coane Iorgule, straşnice plăcinte, coană Voichiţă", iar jiletca i se întinsese mai tare pe pântecele-i respectabil.

Boerul adăugă: „Ospăţ simplu ca la Plopeni, fără gelatină şi pateuri, cu vin din buţile mele".

Cina se sfârşi. Cu toţii trecură pragul şi se aflau în „cuibul rustic", cum numia boerul odaia în stil românesc, cu mobila încrustată minunat.

Păretele dela răsărit plin cu sâneţe, suliţi, iatagane, săgeţi, topoare, câteva arcuri, stilete cu mânere de argint încrustate cu mărgărintare iar în mijlocul acestor antichităţi paloşul trezea amintiri din vremuri stinse.

Din tavan atârna lampa mare, cu câteva sfeşnice cu lumânări aprinse în juru-i, ce împrăştia o lumină plăcută în această încăpere plină de linişte şi taină peste cel din urmă lucruşor cu farmecul trecutului. • In ceşti turceşti li se aduseră cafeaua. Conu Iorgu sta lângă masa din mijloc. După ce răsuci tacticos ţigara cu tutun „cataif" aşezat într'o vază de palisandru, — o aprinse. Fuma din o ţigaretă lungă de lemn scump, terminată cu o boabă măricică de chilimbar. Domnul Stavăr sorbea din cafeaua bună iar Coana Voichiţa, din când în când, îşi lăsa ochii pe ghergheful mic, la care cosea cu degete-i trandafirii.

Boerul care tăcuse până acum, grăi: „M'ai întrebat Ionică, pe drum, de ce m'am retras din politică? Aş avea prea multe de spus. Eu am apucat alte vremuri, nu ca acestea de azi, cu moravuri urîte şi fără caractere. In trecut cinste, teamă de Dumnezeu, mustrare de conştiinţă, — astăzi înşelăciune şi jefuirea semenului.

Politica un mijolc de îmbogăţire, speculaţia ideilor mari în folosul unei clase de trântori şi demagogi. Eu sunt crescut la o altă şcoală: a bătrânilor, cari dacă nu erau aşa de învăţaţi ca patrioţii de azi, aveau însă o parte bună: erau curaţi la suflet, drepţi la judecată şi cinstiţi. Moralitatea nu li era atrofiată. Mie îmi sunt încă vii în minte timpurile mari.

Expoziţia Agricolă şi de Industrie casnică din Iaşi

I.

Pe vastul platou al Copoului, loc ce cu atâtea amar de ani în urmă a servit de plimbare şi desfătare vechei boerimi ieşene, care în amurgul serii venea în caleşte deschise trase de cai ce mâncau foc, şi poposea aci pentru a respira aerul curat şi a asculta glasul duios al lăutarilor, pe acest câmp întins, mărginit în depărtări cu cele mai frumoase dealuri acoperite cu vii şi păduri, pe acest câmp care a văzut şi a suferit şi el multe în timpul răsboiului şi al prăpădului din 1917, azi, se întinde pe toată suprafata lui zeci de pavilioane care de care mai arătoase, întrecându-se prin originalitatea şi varietatea stilului românesc care predomină şi peste care fâlfâie măreţul nostru tricolor.

Un mănunchiu de oameni independenţi, cu vederi largi şi mari patrioţi au hotărît înjghebarea unei expoziţii: agricolă, viticolă, horticolă, zootechnică şi de industrie casnică, a Moldovei, Basarabiei şi Bucovina, pentru a se evidenţia maximul de producţiune a pământului, prin inteligenţa şi puterea de muncă a celor chemaţi spre al cultiva.

Un moment, se credea că acest fapt va rămânea neîndeplinit, căci gestul atât de hotăritor pornit dintr'un justificat interes social şi economic, a avut a se lovi chiar de la început de mari piedici materiale.

Este drept, că sumele puse de înşuşi iniţiatorii, — toţi oameni cu vază, şi mari proprietari, — ar fi fost nesatisfăcătoare dacă şi guvernul în înalta lui chibzuire n'ar fi venit în ajutor, recunoscând însemnătatea acestei expoziţii care este o emulaţie pentru present şi un stimulent pentru viitor.

Planul acestei expoziţii este unul din cele mai reuşite; peste câtiva ani, plantaţiile şi grădinile vor întrece cu mult, din toate punctele de vedere, aşteptările noastre.

Vizitând pavilioanele rămâi uimit de produsul pământului nostru românesc! Aşa, pavilionul Agriculturei care cuprinde toate ţinuturile Moldovei întregite, începând cu Hotin, Tighina, Bălţi, Ismail, Cahul, Orhei, etc. ne arată pusderia de varietăţi de grâne şi diferite colecţii de seminţe, ce interesează foarte mult nu numai pe agricultorii veniţi din toate unghiurile ţării, dar chiar şi pe străini cari se întrec în vizitarea acestei expoziţii.

Aci vedem jud. Roman, care se remarcă prin şcoala medie; mai presintă pe lângă sumedenia de specii de seminţe şi toate uneltele trebuitoare lucrate în miniatură. Tecuciu, Fălciu expun nu numai ce interesează partea agricolă dar şi pielărie de tot felul.

Tutova şi Vasluiul pe lângă diferite olării, lumânări, frânghii, pânză, broderii, nenumărate produse agricole, şi bostani enormi din grădinile fraţilor Vasiliu (Tutova).

In raionul Iaşi avem frumoase grâne ca: porumb, grâu, ovăz, părâng, nohot, mac orb, şi altele de pe câmpul de experienţă de la Ezăreni; în acest raion se face şi determinarea greutăţei, hectolitrică şi absolută a grâului din toate ţinuturile Moldovei; Se constată că până în present cel mai superior e grâul din Tighina. Tot aci ni se prezintă toate legumele şi fructele uscate; în timpul războiului am avut dovada cea mai bună de folosul ce, acestea ni-l poate aduce.

Botoşani, Fălticeni, Covurlui, Bacău, Neamţ, Cetatea-Albă, Soroca, Rădăuţi, Storojineţ, Văscăuţi Vişniţa, toate însemnate, cele dintâi pe lângă îmbelşugarea produselor agricole de tot felul, dar şi prin numeroase foarte bune brânzeturi.

Dintre toate fermele din Moldova, ferma Laza se distinge prin selecţiunea produselor ei; diferite variaţii de grâu, porumb, linte, fasole, bob, etc. apoi în, cânepă, lână diferite calităţi, mobile de răchită cu meşteşug lucrate în frumoase desemne de către elevi; asemenea nu sunt mai prejos fermele Domniţa, Trestiana, Vameşu şi altele.

Tot la ministerul agriculturii se mai observă produsele de lăptărie de la Arcis din Basarabia.

Foarte frumoase blănuri din judeţul Hotin. O gospodărie ţărănească în miniatură admirabil redată de copiii unei şcoli. Diferite scoarţe şi perdele artistic ţesute în isvoade româneşti de către d-na Elisa Zarifopol şi ţărăncile de pe moşia d-sale.

La şcoala de economie casnică „Spiru Haret" de la Barcea, jud. Tecuci, se remarcă munca desfăşurată de eleve atât la lucru cât şi la gospodărie, căci admirabile sunt diferitele ţesături, cusături pe pânze de borangic cu fir, pânză de in de cânepă, covoraşe împletituri şi nenumărate alte obiecte cu multă îngrijire lucrate, iar într'un dulap de sticlă, o adevărată cămară, ca pe timpurile cele bune, conserve de tot felul, murături, compoturi, dulceţuri, magiunuri şi multe alte bunătăţi, în pregătirea cărora micele gospodine s'au întrecut.

La casa pădurelor, se văd ferăstraie în miniatură pentru tăiatul scândurilor, piuă pentru postav, lemnării, plute, trunchiuri de arbori, coveţi, albii şi diferite obiecte mari şi mici; apoi animale împăiate ca urşi, pisici sălbatice, vulpi, un lup foarte mare, păsări, vulturi, etc.

La pavilionul administraţiei coroanei „Mălini" între multe altele ne presintă un specimen de brad care dispare. Un butuc de 4 metri lungime, 105 cm. diametru, etate 204 ani.

Pavilionul R. M. S. frumos orânduit cu mii de foi de tutun şi ţigări, foi de toate categoriile şi tutun până la cel mai fin, care tăiat străluceşte ca făşii de aur în cutii etichetate. Această plantă numită tutun, care pentru acei ce nu o cunosc pare fără nici o valoare, şi care totuşi aduce statului sute de milioane. Tot aci în frumoase piramide, figuri şi deosebite transformări, admirăm sarea, acest condiment nepreţuit.

In pavilionul agriculturii, la standul destinat ministerului sănătăţei publice şi ocrotirilor sociale, vedem realizată una din operile cele mai mari sociale şi umanitare. Aci, sunt progresele îmbucurătoare ce s'au căpătat prin legea de înfrânare a cerşitului, şi a vagabondajului. Acei, bătrâni şi tineri, aşa zis nenorociţi, oropsiţi de soartă, fără adăpost şi fără alt mijloc de a-şi putea câştiga pâinea zilnică decât întinzând mâna către cei milostivi, au fost strânşi în coloniii la Bohotin, la Plevna şi Turnu-Roşu. Aci, ei au fost repartizaţi — după cum se poate vedea din produsul muncei lor — după putere şi aptitudine fiecare. Productele câmpului şi a livezilor sunt în floare şi stau cu drept alăturea de mari producători. Meşteşugurile ca cizmăria, tâmplăria olăria, ferăria, sunt reprezentate prin obiecte lucrate cu mult interes şi chiar artistic; remarcăm la încălţăminte cizme, bocanci, ghete, opinci, pantofi, papuci; la tâmplărie mese, scaune, un răsboiu de ţesut pânză în miniatură, o vârtelniţă, o căruţă, un car, şi alte lucruri mărunte ca linguri ş. a. La olărie, ulcioare de diferite forme, oale şi străchini smălţuite, căni de diferite mărimi; la tinichigie căldări, ibrice, etc. apoi fel de fel de coşuri în mlaje, răchită, rogojini, potnoage, rotunde de papură; asemenea lânărie, toarsă ţesută, pânză de in, de cânepă lăicere în sfârşit o minune de muncă folositoare produsă de acei ce se credeau nenorociţi, uitaţi de Dumnezeu şi cari azi se pot mândri că sunt şi ei puşi în rândul oamenilor cu demnitate.

Aceasta este după cum am mai spus una din cele mai de seamă opere sociale a căruia bază a fost pusă de d-l Gr. Trancu-Iaşi, fost ministru al muncii, sprijinită şi adusă la bun sfârşit de către alt mare patriot d. ministru Gh. Mârzescu.

In pavilionul Soc. **„Ocrotirea Orfanilor de răsboiu"**, din toate regiunile Moldovei întregite, se poate admira lucrurile eşite din mânile copiilor: fete şi băeţi; şi aci vedem scoarţe şi perdele din pânză de casă, ţesături în lână pentru hăinuţele lor, diferite pânzeturi, covoare frumoase în desemne orientale caramani, egipţene combinate cu motive româneşti, perne, costume naţionale, bluze, feţe de masă şi şervete brodate, dantele diferite în croşet, în sfârşit tot ce se poate lucra cu mâna şi războiul; asemenea cărucioare de paie pentru copii, rame, panerase, linguri artistic lucrate şi pirogravate, flori de hârtie şi de pânză şi o sumedenie de alte lucruri, toate cu rost şi de nevoie la ori ce gospodărie de ţară sau de oraş. Nu lipseşte nici de aci dulceţuri, conserve, etc. iar în jurul pavilionului o adevărată grădină de zarzavat, cultivată de mici orfani, de unde nu lipseşte nici moara care aduce apa trebuitoare grădinei, prin irigaţii, de altfel orfelinatele de băeţi de la Miroslava, Regina Maria şi Regele Ferdinand, de fete, precum şi acel din Ungheni Basarabiei ce poartă numele „Eroinei Ecaterina Teodoroiu" se întrec prin înţelepciunea educaţiei şi a conducerei.

Rusticul pavilion al **Şcoalei Normale de băeţi** din Iaşi este admirabil împodobit cu tot ce harnicii, viitorii luminători ai satelor ştiu să-şi ocupe ceasurile nu numai acele de clasă, dar chiar timpul de recreaţie.

Se observă frumoase şi delicate sculpturi în lemn, o splendidă masă, rame, gavane, linguri, diferite obiecte şi figuri în pământ bine reuşite, din sfoară: genţi de vânătoare, căpestre, biciuri, papuci în felurite împletituri. Panerase lucrate din papură, apoi gândaci, gogoşi, ş. a., productele viei şi a grădinăriei ca şi mulţi pomi pe spalieri, sunt admirabili. Totul aci dovedeşte o muncă sistematică şi o pregătire a cărei rezultat strălucit, îl prevedem şi în viitorul apostolatului lor.

MARIA Dr. GAVRILESCU

LOUIS DÉRI

BLĂNAR

Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.

Telefon 12—13 Lloyd 1636. Telefon 12—13 8 50—25

Ştiri de pretutindeni

Ziua naşteri M. S. Regina. In toate ţara s'a sărbătorit cu mare însufleţire la 29 Octomvrie 1923, ziua naşterii M. S. Regina Maria a României

Schimbarea de miniştri. In guvernul ţării s'a făcut o schimbare de miniştri, venind câţiva noi. Iată cum a format acum guvernul: dd. I. I. Brătianu, primministru şi ministru de interne; G. G. Mârzescu la justiţie; Al. Constantinescu la Agricuitură; general T. Moşoiu la Lucrări publice; general A. Voitoianu la Comunicaţii; Tancred Constantinescu la Industria şi Comerţ; Al. Lapedatu la Arte şi Culte şi M. M. Săveanu la Ministerul muncii.

Inţelegere de graniţă. Intre guvernul nostru şi acel jugoslav s'a ajuns la următoarea hotărâre asupra graniţei:

România primeşte orăşelul Jombolea şi comunele Cristur, Baba-Veche, Comlaus, Cheica, Uivar, Bătrâna, Cioca, Jamul Mare, Latunae şi Ciorda.

Se recunoaşte României proprietatea asupra insulelor Ada-Kaleh şi Moldova Nouă.

România dă Jugoslaviei o întindere de câteva sute hectare cu comunele Modoş şi Pardani.

Faptă bună. Părintele protopop, Neculai Manciu din Ocolişul Mare (Ardeal) a dăruit aproape întreaga sa avere în valoare de peste două sute mii de lei bisericii din acest sat, întemeind fundaţia cu numele de „Nestor şi Florentina Manciu". Fapta acestui mare patriot e din cele mai frumoase şi merită toată lauda.

Congresul secretarilor comunali din Transilvania. In ziua de 23 Octombrie 1923, s'a ţinut la Timişoara congresul Uniunii secretarilor comunali şi cercuali din Ardeal, Banat şi Crişana.

Au luat parte aproape 200 de secretari. Preşedinte al congresului a fost vicepreşedintele Uniunii dl Pop, secretar în Hunedoara.

Cu acest prilej s'au desbătut chestiuni importante cari privesc îndeaproape pe secretarii comunali.

Omorâtă de un mal. Femeea Maria P. Cristea, din comuna Răduleţi, jud. Dolj, ducându-se să i-a pământ de sub un mal, malul s'a dărâmat peste ea, omorându-o.

Culturale. Cercul studenţesc Fălticeni a înfiinţat la şcoala din satul Oprişeni o bibliotecă, care va fi pusă la îndemâna atât a orăşenilor — satul fiind numai la 1 klm. de oraş — cât şi a sătenilor din Oprişeni şi a satelor dinprejur. Deschiderea biblioteci a fost urmată de o producţie artistico-literară.

D. Jean Tatos, primarul oraşului, care a luat parte la această sărbare a făgăduit că va da din bugetul primăriei o sumă pentru mărirea biblioteci.

Un monument eroilor. In ziua de Sf. Dumitru, se va sărbători în comuna Popeşti, jud Ilfov desvelirea monumentului, ridicat din darurile băneşti ale sătenilor, în cinstea eroilor căzuţi din această comună, în războiul pentru mărirea neamului.

Din Bucovina. „Asociaţia corpului didactic primar român din Bucovina" şi-a ales următorul comitet: Preşedinte, Ioan Ţigară; vicepreşedinţi, Nicolae Simionovici şi Alecu Săhleanu; secretari, Epaminonda Tocariu şi Atanasie Bogheanu; casier, Ioan Todosan; supleant de casier, Nicolae Prodan; bibliotecar, Mihai Vicol; controlor, Ioan Gherman; econom, Alexandru Voevidca; membri, Aglaia Botezat, Corneliu Clain, Constantin Coroamă, Dimitrie Mitric-Bruja, Diomed Nosievici, Vasile Olinici, Ştefan Percec, Gheorghe Posteaca, Petru Teleaga, Constantin Velehorschi şi Talaleu Zegrea.

Familii rămase pe drumuri. Un puternic foc, zilele trecute, a distrus până în temelii casele şi gospodăriile a 50 de locuitori din satul Letea-Nouă, judeţul Bacău. Focul a luat naştere dela nebăgarea de seamă a unor copii ai locuitorului Petru Badea.

In pragul iernii au rămas atâtea familii pe drumuri, iar pagubele întrec suma de trei milioane de lei.

Cât rachiu se trece în Basarabia. In întreaga Basarabia s'a băut dela 15 Septembrie până la 1 Octombrie — adecă în jumătate de lună — o cantitate de 102.182 vedre rachiu pentru suma totală de 51 milioane şi 91 de mii de lei. Pe an ar face un miliard 245 de milioane şi 84 de mii. Din suma aceasta lipsesc preţurile vinurilor, berei şi coniacului. Dacă banii ce se dau într'un an numai pe rachiu în Basarabia, s'ar întrebuinţa pentru clădirea de şcoale, — socotind o jumătate de milion pentru o şcoală — s'ar putea face 2480 de şcoale cu mai multe sale de învăţământ, şi ar putea fi în fiecare judeţ 276 şcoale — palate. Nu s'ar mai plânge nime de sărăcie şi de lume stricată.

Moartea unui avocat. Dăunăzi, în târguşorul Leova din Basarabia, într'un proces în faţa judecătoriei apăra avocatul Pavel Bălănescu, din loc din Dorohoi. In vremea aceasta i-a venit rău; a căzut la pământ şi în câteva clipe şi-a dat sufletul.

Fiecare citind „Cultura Poporului" se încredinţează că este cea mai bună foae pentru lumea celor mulţi, celor cari formează temelia ţării, celor cari muncesc cinstit de dimineaţa şi până seara, şi cari, ca să se ridice la o viaţă adevărată au nevoe, în întâiul rând, DE CARTE. Fără lumina cărţii, un popor se nimiceşte. De aceea toate clasele sociale, cărora le vorbim în această foae, să sprijine, să răspândească, să înţeleagă că din casa nimănui să nu lipsească „Cultura Poporului". Precum pâinea cea de toate zilele stă pe masa fiecărui, aşa şi această pâne sufletească — fără care omul se veştejeşte — „Cultura Poporului" să se găsească pe masa tuturora. Această foae e cel mai bun prietin, cel mai bun povăţuitor, cel mai bun îndemn pentru fapte sănătoase, înălţătoare şi plăcute lui Dumnezeu. Citiţi în ea şi vă veţi simţi mai drepţi; adânciţi slova ce să scrie şi veţi înţelege viaţa cea fără prihană; urmând glasul ei, toţi veţi fi mai aproape de curăţenia sufletului şi de faptele cari împletite la un loc fericesc o ţară; deci sprijiniţi şi răspândiţi această foae.

Familia regală la Ada-Kaleh. Pe când Familia noastră regală se întorcea din Serbia, s'a oprit cu vaporul în portul Orşova. Apoi cu o şalupă s'a dus la insula Ada-Kaleh, din faţa insulei noastre, în dorinţa de a o vedea.

Inalţii oaspeţi au fost întâmpinaţi de turcii locuitori pe insulă, cari erau prea multămiţi de atâta cinste. Cu acest prilej au eşit şi femeile, cari se ştie că nu părăsesc casa. M. S. Regele a ţinut să vadă locuinţele populaţiei şi a fost mişcat de starea acestora sărăcăcioasă.

M. S. Regele a ţinut să bea o cafea, stând la masă cu câţiva turci bătrâni.

Congresul preoţesc. In ziua de 30 Octombrie 1923, la Bucureşti, a avut loc congresul preoţesc.

Nenorocire cu automobilul. Săptămâna trecută, un automobil intrând cu o iuţeală mare în oraşul Chişinău, lovi pe podul dela bariera Tighinei, căruţa săteanului Vasile Dalmuşa, sfărmându-o.

Săteanul, soţia sa şi un copil din căruţă au fost răniţi grav iar unul din ei ucis.

Conducătorul automobilului a fost închis.

Vizitatori bulgari la Iaşi. Un grup de douăzeci de oaspeţi bulgari, săptămâna trecută, au sosit la Iaşi şi au vizitat oraşul precum şi expoziţia agricolă.

In fruntea grupului se afla şeful de cabinet al ministerului de agricultură din Bulgaria şi alţii.

Afară de acest grup a mai vizitat şi dl. Meloff, ministrul de agricultură al Bulgariei.

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulţi cari ştiţi să puneţi pe hârtie gândul vostru, aşa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiţi a spune lucruri bune, — ca să învăţăm şi noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieţi pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaştem de aproape, vrem să vă spuneţi şi voi păsurile voastre, cum mai este prin sate şi cum aţi dori să fie. Şi vorbind un sătean din Basarabia, şi altul din Banat, şi altul din Bucovina, şi altul din Ardeal şi altul din Dobrogea, ne vom cunoaşte mai bine şi ne vom iubi mai mult.

O nuntă cu bocluc. Săptămâna trecută au fost aduşi la spitalul „Regina Maria" din Chişinău (Basarabia) în stare gravă, cu răni adânci de cuţit în piept, sergentul Ştefan Orz, Nicolae Manea, şi Pavel Gosca. Dupăce li s'au dat ajutoarele medicale necesare s'a putut stabili următoarele: la locuitorul Fuduia, de pe calea Găuceştilor, fiind nuntă, câţiva dintre nuntaşi se luară la ceartă şi apoi la bătae, în timpul bătăei, vre-o doi flăcăi făcură uz de cuţit, rănind trei nuntaşi. Sergentul Orz, chemat să liniştească lucrurile, fu rănit şi el. In urmă bătăuşii fugiră iar răniţii fură transportaţi la spital. Doi din bătăuşi Grigore Leihacev şi Dimitrie Crivoruchi au fost arestaţi.

Femeie ca ginere. La comerciantul Iosif S. din Chişinău s'a prezentat în 1921 un tânăr cu acte pe numele Iacob G. şi s'a tocmit ca funcţionar. Fiind foarte harnic şi cinstit comerciantul s'a gândit să-l căsătorească cu fica sa, care l-a îndrăgit. S'a făcut logodna tinerilor, însă a doua zi tânărul a dispărut scriind mai târziu într'o scrisoare, că nu e bărbat, ci e femeie, şi a trebuit ca să intre ca bărbat în serviciu, voind să ajute pe un frate al său sărac şi năcăjit.

Pentru abonaţii noştri. Pentru că ştim că serviciul poştei lasă mult de dorit, adică de multeori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonaţii noştri, că de câteori nu vor primi vre-un număr din ziar, să ne încunoştiinţeze prin o carte postală ca numărul lipsă să-l trimitem din nou.

Descoperirea unei catacombe. Doi copii din Şiria, lângă Arad (Ardeal) se jucau zilele trecute lângă biserica din sat, când deodată s'a desfăcut pământul, iar copii au căzut înlăuntru. La strigătele lor desperate a alergat lumea şi a descoperit că acolo era o catacombă (sub clădirile din vechime, erau nişte tinzi lungi, de piatră, şi întunecoase) din vremuri foarte îndepărtate.

Boala scarlatinei. In Bucureşti sunt multe cazuri de scarlatină. Săptămâna trecută erau 234.

Către sprijinitorii noştri. Preoţi, învăţători şi săteni cărturari, vă rugăm să răspândiţi această foac cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnaţi pe prieteni să o citească;

Să ne trimiteţi liste cu numele acelor gospodari cari credeţi că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la ţarani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foaia ar fi şi mai bine.

O foaie costă 3 lei, iar pentru strădanie dăm 60 bani, adică să primim numai 2 lei şi 40 bani.

Cu felul acesta de împrăştiere a „Culturei Poporului", vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătăţiri la ea.

Marea artistă Agata Bârsescu la Cluj. In seara zilei de 6 şi 7 Decembrie 923, marea noastră artistă Agata Bârsescu, va da două reprezentaţii de teatru, cu piesele Medeea şi Sapho.

Adunarea învăţătorilor. Asociaţia corpului didactic primar român din Bucovina, va ţine Duminecă 11 Noembrie la Rădăuţi, un congres.

Vizita delegaţilor Ligei Naţiunilor. In Bucureşti, săptămâna trecută, a sosit delegaţia Ligei Naţiunilor, în frunte cu Sir Erik Drummond, secretarul general al Ligei. Delegaţia a vizitat capitala ţării.

Dl Drummond, a avut o lungă consfătuire cu dl. I. C. Duca, ministrul nostru al afacerilor streine (externe). Apoi a urmat o masă dată de dl priministru I. I. Brătianu. Delegaţia a vizitat şi Sinaia.

Doi copii arşi de vii. O groaznică nenorocire s'a întâmplat în comuna Valea-Sacă din jud Bacău.

Din cauza nebăgărei de seamă a luat foc casa locuitorului Martin Farcaş Gingi. Până să vie întrajutor vecinii pentru a stinge focul, casa a fost arsă toată. In timpul spaimei, au fost uitaţi într'o cameră doi copii, unul de 4 ani iar altul de 2 ani cari au ars.

Catedră de limba cehă. La Academia de Comerţ din Cluj, se va înfiinţa o nouă catedră de limba cehă.

Formarea unei uniuni. Toate cooperativele şi obştiile săteşti din judeţul Fălciu împreună cu sindicatul agricol s'au constituit în uniune (asociaţie) cu sediul în Huşi.

Consiliul de administraţie al acestei uniuni se compune din d-nii: I. V. Adrian, avocat (din partea sindicatului agricol); Enache Oancea, Sava Popa, I. Florea, Mihalache Stan şi I. Grancea, membrii St. Dimitriu, T. Nicodem şi D. R. Buzilă, cenzori; I. Purice şi G. I. Popa, supleanţi. Capitalul subscris până acum este de 152 mii de lei din cari 90. mii de lei vărsaţi.

Biblioteci populare în Banat. Săptămâna trecută. au avut loc două mari adunări populare în comunele Poeni şi Giuvălz din Banat. Cu acest prilej s'au întemeiat biblioteci populare în aceste comune fruntaşe.

Târgul dela Braşov. Târgul de vite ţinut la Braşov a fost foarte bogat în cornute. S'au adus din împrejurimi 1900 boi, 600 vaci şi 1500 cai de rasă. Preţul cailor a variat dela 15—30 mii de lei, al boilor dela 12—18 mii de lei şi al vacilor dela 3—6 mii lei.

O nuntă cu urmări triste. In comuna Buhalniţa, din jud. Neamţ, se însurase flăcăul Const. Gh. Ungureanu care făcuse nuntă cu mare tămbălău. Nuntaşii într'un lung şir de căruţe au plecat spre satul Izvorul Alb unde a fost întâmpinaţi de Gh. Strat din Secu care după obiceiul unei vechi tradiţii a pus în calea căruţelor un trunchi de răchită. Cum însă nuntaşii erau ameţiţi de băutură gluma a devenit în bătae. Gh. Strat la un moment dat a înfipt lama unui briceag în pântecele mirelui Const. Ungureanu, dându-i maţele afară iar pe un altul l'a rănit în şold. Victimele în stare gravă au fost duse la spital iar Gh. Strat arestat.

Un hoţ omorât de săteni. In comuna Paşcani din jud. Orhei (Basarabia), un grup mare de ţărani, înarmaţi cu furci, lopeţi şi topoare au omorât pe un sătean străin de acel sat care a fost prins furând un cal al obştei satului. Hoţul a fost astfel ciopârţit încât nici nu s'a mai putut şti cine e.

Cooperaţia ţărănească. Cooperaţia ţărănească din Bucovina ia o desvoltare sănătoasă. Astfel în comunele de peste Prut s'au înfiinţat mai multe cooperative de consum, cari dau rezultate bune. La Mahala, o comună fruntaşă, s'a înfiiinţat o cooperativă cu un capital de 3500 lei, care în timp de 8 luni a adus un venit de 45.000 lei.

S'au înfiinţat cooperative în comunele Boian, Toporăuţi, Buda, Cotul Ostriţei. In Buda s'a mai înfiinţat o cooperativă forestieră, care cuprinde mai multe comune. Din venitul acestor cooperative sa destinat sume însemnate pentru înfiinţarea de ateliere de lucru la şcoalele primare.

Infiinţare de cooperative. In jud. Fălciu înfiinţarea de cooperative a luat un mare avânt. Se va constitui în fiecare comună din acest judeţ, câte o cooperativă agricolă, pentru îmbunătăţirea plugăriei, iar în oraşul Huşi, se va face o centrală a acestor cooperative.

Sfinţire de biserică. Duminecă în 28 Octombrie a. c. a avut loc sfinţirea bisericei din com. Brănişteni jud. Roman. A luat parte P. S. S. Episcopul Lucian Triteanul al Romanului, autorităţile din comună precum şi un foarte mare număr de credincioşi.

Serviciul divin a fost oficiat de P. S. S. Episcopul Romanului înconjurat de întreg clerul.

P. S. Sa în predica pe care a ţinut-o a arătat însemnătatea bisericei în desvoltarea naţională a unui popor, ca factor moral, educativ şi social. Indeamnă credincioşii să vie cât mai regulat la biserică.

Ruperea unui tren în două. Săptămâna trecută un tren de materiale plecând din Adjud spre Sascut, la 4 km. de staţie, în vârful unei pante, s'a rupt în două. Maşina cu 9 vagoane fiind plecate înainte, la semnalele frânarului de semnal, a fost oprită; restul de 7 vagoane venind cu viteză, s'au izbit cu putere de partea cealaltă, sfărâmând complet 7 vagoane.

Un prunc cade din braţe şi moare. O nenorocire s'a întâmplat în com. Dobriceni jud. Olt, în următoarele împrejurări:

Femeia Fl. Viron, N. Fănica, plimbându-se prin curte, cu o fetiţă născută de câteva zile, i-a căzut din mâini. Pruncul a murit imediat.

CĂTRE OAMENII DE BINE. Rugăm pe preoţii din sate, cum şi pe învăţători sau alţi cărturari, să ne trimeată din satele lor chipul (fotografia) a celui mai bun gospodar, care a făcut fapte bune, fie pentru biserică, fie pentru şcoală sau alt-ceva, chipul acelui gospodar care e harnic, are gospodăria cea mai frumoasă, şi se bucură de toată cinstea. Chipul gospodarului îl vom tipări în foae, ca să vadă miile noştri de cititori, pe oamenii cei de suflet, de inimă bună şi de cinste. La fiecare chip (fotografie) se va adăuga numele şi pronumele ţăranului, vârsta, din ce sat este şi pe scurt ce a făcut el în viaţă.

De la Direcţia Uzinelor electrice din Cluj

Direcţiunea Uzinelor electrice ale oraşului înştiinţează Onor. publicul clujan că desele întreruperi de curent ce se produc dela un timp încoace, provin din cauza lipsei aproape complecte de apă la Someşul-rece.

De când există aceste uzini nici într'un an nu s'a simţit o aşa lipsă mare de apă, statisticele ce există la uzină, ne arată un maximum de scădere de minus 39, iar acum în timpul din urmă noi am înregistrat minus 43 aport de apă. Această lipsă de apă ne înpedică de a merge cu turbinele cari trebue să dea un maxim de 1700 kilovaţi, ori actualmente cu apa care este, nu se obţine decât 1400 kilovaţi. Astfel stând starea faptică, uzinele lucrează mai mult cu maşinele cu aburi şi cu motoarele Diesel, care în total dau 1000 kilovaţi. De oarece seara în timpul încărcărei maxime, Oraşul nostru are nevoe de 2700—3300 kilovaţi, Direcţiunea uzinei se vede nevoită a întrerupe pentru scurtă durată, câte un feeder, lăsând în întuneric fie care sector alternativ.

Tot din această cauză a lipsei de apă, se încarcă maşinele cu aburi şi motoarele peste totalul putinţei lor, ceia ce influenţează la uzarea rapidă a maşinelor şi prin asta, la necesitatea de a face reparaţii şi cheltueli, de exemplu Duminecă 28 curent seara a plesnit o ţeavă de la un compresor, din care cauză s'a oprit maşina şi întrerupt curentul parţial. Dacă această lipsă de apă va persista încă mai mult, Direcţiunea uzinelor va fi nevoită a stabili un orar de întreruperea curentului, ce se va aduce la cunoştinţa Onor. publicului din vreme.

Sperăm însă că capetele de cilindre ce s'a comandat dela Firma Schlica—Nicholson din Budapesta, vor sosi în curând şi se va putea termina reparaţia începută la motorul I., care actualmente lucrează numai cu 3 cilindre şi nu produce decât 150 kilovaţi în loc de 300 şi favorizaţi poate şi de timp, nu vom ajunge a pune în aplicare acel program, dictat prin forţa împrejurărilor.

In interesul absolut al cetăţenilor Direcţiunea Uzinelor roagă ca fiecare să facă restricţiune pe cât e posibil la curentul electric, şi aceasta numai pentru perioada critică prin care trece uzinele oraşului astăzi.

Cluj, la 29 Octombrie 1923.

DIRECŢIUNEA UZINELOR

Publicaţiune

Direcţiunea Uzinelor Electrice în urma îndrumărilor căpătate şi în conformitate cu regulamentul orăşănesc, roagă onor. cetăţeni ai acestui oraş, precum şi toate instituţiile publice şi particulare să binevoiască a achita facturile rămase în restanţă a căror sumă reprezintă costul curentului electric consumat. Achitarea acestor restanţe se va face în termen de 8 zile dela data apariţiei acestei publicaţii făcându-se cunoscut totodată, că se lansează acest apel din cauza lipsei de numerar ce să simte pentru acoperirea cheltuelilor de reparaţie a maşinelor. Aceia ce nu se vor conforma prezentei publicaţii a doua zi după expirarea acestui termen li se va întrerupe furnizarea curentului.

Cluj, la 24 Octombrie 1923.

DIRECŢIUNEA UZINELOR

Un ex. în America costă 10 cents

Deschiderea Universităţii din Cluj. Dumineca trecută 28 Octombrie a. c. s'a deschis universitatea din Cluj, cu o sărbătorire obişnuită în fiecare an cu asemenea prilej, în faţa dlui rector al universităţii profesor Bănescu.

Dl Profesor Sibiiann, a fost reintegrat ca profesor de muzică la Conservatorul din Cluj, pe ziua de 1 Noembrie 1922; iar de la 1 Noembrie anul acesta şi-a reluat toate cursurile particulare, cari le-a întrerupt vreme de şase luni, cât a stat în străinătate. Adresa dsale: Regina Maria, 49 Cluj.

Pentru ajutorarea studenţilor săraci. Avocaţii din Prahova în urma propunerei dlui Nicu Pârvulescu, au hotărât în unanimitate ca începând de la 1 Noembrie să se încaseze dela fiecare avocat care introduce vr'un act la judecătorie s'au tribunal o taxă fixă de 20 lei.

Sumele adunate vor fi destinate pentru ajutorarea studenţilor prahoveni lipsiţi de mijloace cari urmează cursurile la Bucureşti.

DIN STRĂINĂTATE

DIN GERMANIA

In Germania lucrurile au ajuns în privinţa banilor mai rău decât în Rusia bolşevică. Când o singură pâine costă miliarde, adecă mii de milioane de mărci, banul a ajuns să nu mai aibă nici o valoare. Aceasta se vede şi de acolo, că bogătaşi din Holanda, dar mai ales din Statele Unite ale Americei de Nord, cumpără banii nemţeşti cu vagonul, ca să-şi tapiţeze (căptuşească) păreţii caselor cu ei. Iar în Germania însăşi, preţurile lucrurilor nu se mai urcă dela o săptămână la alta, nici dela o zi la alta, ci chiar dela cias la cias.

La oraşe, mizeria e grozavă, căci la o sută de speculanţi bogaţi sunt zeci de mii de oameni, cari nu-şi mai pot cumpăra o bucată de pâine sau câţiva cartofi. Se înmulţesc cazurile, în cari oameni mai bătrâni sau de aceia, cari au dus odinioară o viaţă tihnită şi acum au ajuns la sapă de lemn, se închid în casă şi-şi aşteaptă moartea de foame. Cei dela sate se'nţelege, că au ce le trebuie, nu vând însă la oraşe, căci banii ce-i capătă nu au nici o valoare. Şi să nu uităm, că jumătate din populaţia Germaniei trăieşte la oraşe sau după munca din fabrici.

Aici a ajuns Germania din cauza ticăloşiei conducătorilor ei. Ştim, că ea s'a obligat, prin pacea dela Versailles, să despăgubească ţările pe cari le-au jefuit şi pustiit. Guvernele din Germania, mai ales cel din urmă numit al lui Cuno, îndemnat de boerii germani şi de foştii ofiţeri, a crezut că stricând banii prin aceea că tipăresc tot mai multe bancnote, vor putea să scape de răsplată. Au mai oprit şi pe lucrătorii din ţinutul Ruhrului ocupat de Francezi să lucreze în fabrici şi în minele de cărbuni, ca să nu se poată despăgubi Francezii şi Belgienii. Paguba a fost însă, după cum se vede, tot a Germanilor. Guvernul cel nou al lui Stresemann încearcă să înlocuiască răul dând ordin lucrătorilor din Ruhr să se pună pe muncă şi introducând un nou fel de bani garantaţi cu aur şi cu bani străini, mai ales americani şi englezi.

Ceeace îngreuiază mult situaţia din Germania e şi cearta dinlăuntru. Germania nu a fost niciodată un stat pe deplin unitar, ci totdeauna împărţită în mai multe state, fiecare cu un rege sau altfel de domnitor în frunte, peste cari era apoi un împărat. După revoluţia din 1918 s'au prefăcut toate aceste state, cât de voie cât de silă în republici, având însă toate şi un guvern şi camere comune în Berlin. In unele din aceste republici, cei mai mulţi vor să le prefacă iarăşi în regat, ca de pildă Bavaria, în altele au ajuns la putere scoialiştii şi comuniştii (bolşevicii). Când au văzut bolşevicii germani, că sărăcimea flămândă începe să prade pităriile şi prăvăliile cu alimente, s'au ajucat să-i liile cu alimente, s'au apucat să-i aţâţe şi mai mult, doară va ajunge mul ca în Rusia. Ei le mai făgăduiau orăşenilor, că de vor ajunge să stăpânească bolşevicii dela oraşe, vor porni la sate şi vor lua dela ţărani alimente (bucate, vite, cartofi) câte vor vrea. In câteva oraşe au fost lupte mari între bolşevici şi poliţie, dar până acum a biruit pretutindeni rânduială.

Un alt năcaz mare pentru Germani sunt **separatiştii** din ţinuturile ocupate de Francezi. Separatiştii sunt Germani, cari vor să se rupă de Germania şi să înfiinţeze, în ţinutul râului Rin, un stat nou, care să se pună sub scutul Franţei. Nici aceştia nu au biruit până acum.

Frământările din Germania neliniştesc şi pe alte ţări, mai ales că bolşevicii din Rusia ameninţă, că vor veni cu armată în ajutorul bolşevicilor germani. De aceea se poate ca Puterile (statele) cele mari să ţină o nouă conferinţă, în care să se sfătuiască cum s'ar putea îndrepta lucrurile.

Anunţuri gratuite! Ca să fim cât mai de folos abonaţilor noştri, — cu condiţia însă să nu fie nici negustori, nici comersanţi — primim spre publicare fără bani, anunţuri de vânzări şi cumpărări, ori de altă natură.

SCRISORI DELA ORAȘE

DIN ROMAN

In ziua de 21 Octombrie luna trecută, s'a serbat, cu mare fast, punerea în ființă a unei societăți de binefacere, cu numele de „Episcopul Lucian“, la Seminarul ortodox din Roman.

Această societate are de scop de a ajuta cu bani, cu haine și cu cărți pe toți elevii săraci, dar silitori. La această serbare au luat parte autoritățile civile și multe persoane cu bună reputație, cari și-au dat seamă de importanța societății.

A luat cuvântul P. C. Gh. Iconom I. Varnicel, directorul Seminarului, care lucrează cu multă râvnă pentru bunul mers al institutului. Apoi a vorbit Prea Sfințitul Episcop Lucian Triteanu în a cărui frumoasă cuvântare s'a văzut stilul curgător, ardelean. Prea Sfințitul Episcop a admirat corul institutului dirijat de maistrul-artist S. Dimitriu profesor, care a executat cântece naționale, patriotice și religioase.

Să dea Dumnezeu, ca această societate să rodească însutit sub aripa dumnezeiască, căci a fost făcută cu gând bun și deschis. In așa timpuri de materialism, vedem dar, că se mai găsesc suflete generoase, stăpânite de dragostea creștină. Dacă sunt atâția oameni, cari fug de lupta grea a vieții căutând refugiul la fapte desgustătoare și îmbrăcând haina înșelăciunii, să nu uităm, că se mai găsesc oameni de inimă, cu conștiință, cari-și cunosc rostul în lume. Sunt suflete, cari știu cum să prețuiască pe tânărul care dă dovadă de ceva bun, pe viitor. Numai acela care a crescut în „puf“ și care și-a părăsit meleagurile țării, acela privește cu ochi de viperă pe tânărul care se ridică dela coarnele plugului. Acela nu-și dă seama de rolul ce l-a jucat țărănimea în trecut. Să deschidă cineva cartea neamului nostru și va vedea, că mulți învățați au fost fii de țară. Dela sate au pornit primele raze de lumină.

Țăranii și-au păstrat credința, portul și graiul. Acestea dovedesc că țăranii au luptat până la ultima picătură de sânge; au pus umărul și au oprit puhoiul barbarilor și astfel, prin sângele vărsat, care a răcorit pământul, s'a închegat gloria de aur a neamului românesc.

Voi, orășenilor, nu știți ce este un țăran?! Credeți că este o unealtă de care se servește cineva? Nu, el este omul vânjos, pârlit de soare, pe ai cărui față sunt săpate, adânc, brazdele iobăgiei; pe fața lui, istovită, se citesc toate durerile înnăbușite ale sufletului. Anii de bejănie se pot socoti după încrețiturile frunții; căci, în vremurile de restriște, când sarcina împovărată îi îngreuia viața, românul încrețea fruntea și închidea dintr'un ochiu. In sclipirile lui străfulgerătoare se plămădește viitorul. Palmele țăranilor sunt bătăturite pentrucă au tras mereu pământul cu sapa și pe sub pielea acestor „potloage-palme“ șerpuiesc niște vine umflate. Și dacă țăranul ni se prezintă astfel, în ceeace privește părțile din afară, să nu uităm că în interior, domnește nobleța sufletului. Omul de caracter, omul religios, mărinimos și iubitor de adevăr se găsește în massa poporului dela sate.

Voi, preoți și învățători, luminătorii satelor, vouă vă este datoria, de a conduce fiii neamului pe cărările luminate.

Voi sunteți acei-cari dați primele cunoștinți vlăstarelor și dela voi pleacă primele raze de lumină și tocmai de aceea vi se cere mai mult sacrificiu.

Generația de azi trebuie îndrumată și ajutată. Astăzi și pe viitor ne trebuiesc oameni cu suflet, cu caracter și oare cine-i poate forma decât preoții și învățătorii?!

Să știți, că pe umerii acestei generații se va clădi cinstea țării și se va răzăma viitorul de aur: „mântuirea neamului“. Numai atunci, când vom face ca lumina ținută sub obroc să străbată tot mai adânc în întunericul tainic al satelor, când vom oțeli cutele sufletelor, numai atunci ne vom socoti în rândul țărilor civilizate și numai atunci vom merita să trăim. Vocea generației înmormântate strigă mereu: „aprindeți candela în sufletele tineretului“-

Da grăbiți-vă, cât mai e timp. Imprăștiați sămânța, căci pământul e bun și va rodi însutit.

Cartea neamului va fi nevoită să păstreze și câteva slove pentru acei cari au pus o petricică la temelia ei. Nu uitați că la așa vremuri trebuie și oameni...

N. C. Muntmarg

DIN SUCEAVA (Bucovina)

Prefectul județului Suceava dl D. Cojocariu, împreună cu dl deputat F. Doboș, inspector școlar I. Doboș-Boca și alți oameni de samă, au luat frumoasa inițiativă să viziteze expoziția agricolă și industrială a Moldovei întregite. In acest scop au fost învitate toate primăriile și toți intelectualii școlilor din județ, pentru a pleca cu cât mai mulți țărani. Un tren special a pornit cu drumeții din gara Burdujeni în spre Iași. Erau în majoritate țărani români, bărbați și femei, îmbrăcați în strălucitul port național din județul Suceava.

A fost o adevărată sărbătoare pentru țăranii suceaveni, țărani cari pentru întâia oară au trecut vechea graniță pentru a vedea și admira bogăția țării Moldovei și șesurile el întinse.

In gara Iași au fost întimpinați de reprezentanții autorităților ieșene, de unde după un salut călduros adresat fraților bucovineni, au pornit cu toții în frunte cu muzica militară, în spre piața Unirii.

Acolo s'au rostit mai multe cuvântări inimoase de pe piedestalul statuei voivodului Cuza, atât din partea ieșenilor cât și din partea vizitatorilor bucovineni, aducându-se salutul frățesc Iașului bătrân.

La ora $2^1/_2$ escursioniștii au pornit în spre platoul Copoului pentru a vizita expoziția.

Era în adevăr vrednic de admirat cum grupul de țărani români, în haine albe strălucitoare, pășea în frunte cu aleșii lor pentru a vedea măiestria țării și a admira rodul muncii și harnicia omului cuminte. Au rămas adânc mișcați cu toții, de frumusețea și bogația productelor țării, aranjate toate cu atâtea gust și măiestrie. A doua zi grupul de bucovineni a vizitat mai multe biserici și statui ce reprezintă măreția trecutului nostru a vizitat biserica Trei-Ierarchi, opera strălucită a Iașului zidită cu cheltuiala Voivodului Vasile Lupu și îmfrumusețată în interiorul ei cu cheltuiala Domnitorului Carol și a Doamnei Elisabeta. S'a vizitat apoi statuia Voivodului Ștefan Cel Mare din fața palatului administrativ, biserica sfântului Nicolae, relicvă scumpă dela Domnul Ștefan, cu picturile ei alese ale Voivodului împreună cu curtea sa, biserica sf. Mitropolii a Iașului și altele.

S'a asistat apoi la defilarea armășarilor și taurilor de rasă și s'a vizitat expoziția de tot felul de animale donestice, unde s'a văzut și admirat îngrijirea bună a unei gospodării. La orele $12^1/_2$ s'a servit o masă comună în restaurantul expoziției, de unde după toasturi și orațiuni, lumea s'a împrăștiat prin oraș, vizitând teatrul și alte instituții de cultură. La orele 7 seara oaspeții bucovineni au plecat în spre gară, pentru a se întoarce spre casă, ducând în sufletele lor, amintiri neșterse, din capitala Moldovei.

Laudă și cinste li se cuvine celor ce au știut organiza această excursie cu atâta hărnicie și într'un mod atât de frumos.

GH. CÂRTU din Bălăceaug.

DIN AIUD (Ardeal)

In acest oraș a început o vie mișcare pentru scoaterea unui ziar românesc săptămânal. Sufletul acestei laudabilă inițiativă este neobositul d. Ovidiu Hulea directorul liceului „Titu Maiorescu“ din localitate ajutat de profesorii acelui liceu și câțiva intelectuali. Aiudul, o veche cetate de cultură ungurească, cu satele din jurul său curat românești, încă dela unirea tuturor românilor, simte o sete arzătoare pentru un izvor de cultură românească la care să se adepe țăranii și intelectualii românii din oraș și împrejurime. Această o va înfăptui, un ziar local românesc înafară de orice curente politice, cu scop curat cultural și patriotic. Este știut că o astfel de faptă azi cere mari sacrificii dela aceia cari voiesc s'o ducă la îndeplinire, însă patriotismul și cultura aceluia care e în fruntea acestei mișcări, este o garanță că ziarul proiectat va străluci la înălțimea chemării sale de luminător al poporului. Dumnezeu să le ajute.

NIC.

CĂTRE ABONAȚII NOȘTRI

Lipsește simțul datoriei a mai tuturora, de aceea și serviciul postei merge greu. Telegramele sosesc cu întârziere; scrisorile cad în mâna oricui; se rătăcesc; numai ajung la destintație; iar în ce privește poșta la sate, e o adevărată jale. Și mai cu seamă cu jurnalele. Ele ajung la primărie și aici le citește cine vrea; se folosesc de ele și nu le mai primesc acei cărora li sunt adresate.

Noi primim mereu scrisori de la abonații noștri, că li se pierde ziarul. Vina nu e a noastră; de la administrație foaia se trimite regulat. Și în zadar reclamăm și noi la Direcția poștei, căci nu se mai îndreaptă lucrurile.

Rugăm pe abonații noștri, că de câte ori nu primesc foaea mai întâi să cerceteze la primăria din sat; să vadă ce se face acolo, și dacă e o rea voință din partea cuiva să ne scrie, ca să putem ști ce măsuri să luăm; iar de câteori li se pierde foaea, să ni comunice prin o carte poștală, pentru a li se trimite numerile lipsă.

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI“ . · . · . care se tipărește în 56 mii de exemplare. . · . · .

Fabrica de bere din Turda S. A.

KORONA — CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ

FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5 — DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ

GLORIA — BERE DIN MALȚ DUBLU

TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR 11 — TELEFON No. 394

26 9–14

BANCA ARDELEANĂ ȘI CASA DE ECONOMII S.A.

FONDATĂ ÎN ANUL 1894.

CLUJ, PIAȚA UNIRII 32.

Primește depuneri spre fructificare cu livrete și cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil. — Sconteazâ cambii. Efectuiază remiteri în țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. Cumpără și vinde monede streine. xx

SUCURSALE ÎN T.-MURĂȘ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ȘI TURDA. INSTITUȚII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S.A.“ DEJ; „BANCA ȘI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII“ ÎN GHEORGHENI

Safe-depozitele le ține la dispoziția on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. xx Intreprinderi industriale aparținătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrășarea de porci și industria de carne“ s. a. Gherla; „S. A. p. Morărit, Industria Lemnului și Mărfuri“ Tg.-Murăș; „Agricultura Ardeleană“ s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri“ Cluj, etc.

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei

18-6-20

INSTITUTE AFILIATE:

S.A. Cassa de păstrare a județului Turda Arieș din Turda, S. A. Casa de păstrare a județului Odorhei în Odorheiu Secuiesc, S. A. Casa de păstrare și Banca Economică din Județul Alba Inferioară din Aiud.

CASA DE PĂSTRARE ȘI CREDIT S. A. PE ACȚIUNI CLUJ.

PIAȚA UNIREI 7

CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,000.000 LEI

FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

11–6–14

Magazinele de marfă ale casei de păstrare și de credit S.A. pe acțiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează polițe, se execută plăți în ori ce localitate, și se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienților (safe) Bancă cu dreptul de a opera și cu devize.

Este știut de toți că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!

Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acții.
Furnisoare ale Curții Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22-12-14

Dacă vrei bonboane bune cere „MELISSA“
15-14 Telefon 648 și 665 Cluj – Calea Dorobanților 40 și 41-a

DEPOZIT DE FABRICĂ — ASTĂZI ȘTIE DEJA — PREȚURI DE FABRICĂ

CLUJUL INTREG

UNDE POATE PROCURA CU PREȚURILE CELE MAI EFTINE TREBUINȚELE SALE IN HAINE PENTRU ORI CE SEZON RAGLANE ȘI ROCURI DE IARNĂ. LA SUCCESORII CAROL SCHERER ȘI FII

GROMEN ȘI HERBERT

DEPOZITUL FABRICEI DE POSTAV DIN SIBIU. — CLUJ, LÂNGĂ PODUL MARE PESTE SOMEȘ (PALATUL BABOS) 32–5

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7 50–25

Specialitățile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malț dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate. 14—25

din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca marca cea mai superioară. **Se capătă pretutindeni.**

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după desenuri se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-37-26

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 50–25

Citiți și răspândiți „Cultura Poporului“

BAIA DIANA
Camere cu abur și vane, precum și tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu extras de brazi.
CONTROL MEDICAL
Lloyd 1633 5 50–25

TRAIAN G. STOENESCU
avocat
București, Calea Șerban-Vodă 43.

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A“
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 50–25

DACIA-ROMANIA
Societate generală de asigurare
Sediul central: București, strada Wilson 3.

Fondată la anul 1879	Capital de acțiuni, deplin vărsat . .	Lei 24,000,000	*Fondată la anul 1879*
	Rezerve și diverse garanții, peste . .	Lei 100,000,000	
	Daune plătite în 1921	Lei 57,571,559	
	Daune plătite dela întemeierea Societății	Lei 368,886,642	

Oficiul regional pentru Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș se află în CLUJ, Calea Victoriei No. 27, Telefon 527. în palatul propriu.

Reprezentanța Generală pentru BANAT se află în TIMIȘOARA, Splaiul stâng al Begheului 1, casa proprie.

Agenții generale: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. 1.; BRAȘOV, SIBIU, ORADEA-MARE, TÂRGUL-MURĂȘ și SATMAR la Banca Românească. **Agenții principale și speciale:** Aiud, Alba-Iulia, Bistrița, Blaj, Caransebeș, Diciosânmărtin, Deva, Hunedoara, Lugoj, Orșova Oravița, Sebeșul-săsesc, Sighetul-Marmației, etc etc.

Societatea **DACIA-ROMAINA** prin toate agenturile sale primește asigurări în toate ramurile ca: Viață, Incendiu, Grindină, Accidente, Furt prin spargere și Transporturi, oferind cele mai reale avantagii prin garanțiile de soliditate ce prezintă și prin grija ce poartă de interesele asiguraților, din toate punctele de vedere. 32—7 Incercați și vă convingeți!

BANCA CHRISSOVELONI — SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ — SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI

SUCURSALA CLUJ, STRADA MEMORANDULUI N-rul 8.

SUCURSALE: BRĂILA, CONSTANȚA, CLUJ, GALAȚI, SIBIU, NEW-YORK (AMERICA), CONSTANTINOPOL (TURCIA).
AFILIAȚIUNI: BANCA CHRISSOVELONI & CO., DIN PARIS; BANCA CHRISSOVELONI, BISTEGHI & CO., DIN VIENA.

CAPITAL SOCIETAR DEPLIN VĂRSAT: LEI 150,000,000.

Face orice operațiuni de bancă. — Sconteazâ portofoliul comercial, cupoane și titluri eșite la sorți. Deschide conturi curente. — Se însărcinează a face plăți în orice oraș din țară. — Emite cecuri și acreditive asupra oricărui oraș din țară. — Liberează scrisori de credit. — Primește bani în deposit și cu librete de economii, plătibile la vedere și pe termen fix, pentru care plătește dobânzi avantagioase. Prin mijlocirea sucursalei sale din New-York se însărcinează a face plăți pe tot teritorul României-Mari pentru Românii din America
27—4—12.

Societatea Adriatică de Asigurare în Trieste

FONDATĂ ÎN 1838

DIRECȚIUNEA PENTRU ROMÂNIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NR. 10.
CASA PROPRIE — TELEFON NR. 670.

REPREZENTANȚA GENERALĂ PENTRU TRANSILVANIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NUMĂRUL 10. TELEFON NR. 64

AGENȚIILE GENERALE ȘI PRINCIPALE ÎN: ARAD, BRAȘOV, CERNĂUȚI, TIMIȘOARA, ORADEA-MARE, SĂTMAR, SIBIU, T.-MUREȘ

84—7

PRIMEȘTE ASIGURĂRI ÎN RAMURILE: INCENDIU, GRINDINĂ, VIAȚA, FURT PRIN SPARGERE, ACCIDENTE, ETC., ETC., ÎN CONDIȚIUNI AVANTAGIOASE

Tiparul tipografiei „VIAȚA“, Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! — Voeşte şi vei putea! C. A. Rosetti

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: CALEA DOROBANŢILOR No. 10. TELEFON No. 15—75. | Cluj, Joi 15 Noembrie 1923. | ADMINISTRAŢIA: CALEA DOROBANŢILOR 10 TELEFON No. 15—32. | ANUL III. | NRUL 33. APARE IN FIECARE DUMINECĂ.

INVAŢAMINTE

Un trist exemplu, dar şi plin de învăţăminte, ni-l oferă statul german. Ajuns la culmea cea mai înaltă a supremaţiei mondiale, ambiţia nesăţioasă l-a aruncat în conflictul sîngeros, ce i-a determinat prăbuşirea. Pătruns de o încredere oarbă în combinaţiile ascunse al unor financiari de reclamă, s'a lăsat convins, că-şi va răzbuna vitregia soartei pe calea armelor, prin o victorie strălucită pe calea economică. Când însă deziluzia a luat locul speranţii, când realitatea a făcut să dispară visul himeric, poporul disperat şi-a perdut cumpătul; în faţa nenorocirilor, ce l'au urmărit, a apucat calea rătăcirii.

Conducătorii statului nu mai au puterea de a ţine în frâu mişcările disperate ale mulţimei: unii chinuiţi de durerile foamei se dedau la devastări şi distrugeri, alţii mânaţi de setea revoluţiei şi îmboldiţi de ghimpele comunizmului, se despart de trunchiul comun al statului şi răzleţiţi alunecă pe un povârniş prăpăstios, pe când alţii în faţa spazmului haotic din întregul imperiu, odinioară a tot puternic, urmăresc cu calm dar pe căi piezişe, cu tenacitate dar şi cu perfidie, ca pe ruinele trecutului strălucitor, să reînvie un viitor, plin de speranţe, de nu vor fi şi ele amăgitoare. Iar în mijlocul acestei babilonii, guvernul vremelnic asurzeşte lumea cu strigătul de alarmă, că Franţa, dornică de noi cuceriri, sugrumă Germania, iubitoarea păcii.

Tristă şi dureroasă privelişte, care ar merita să deştepte compătimirea omenirii, dacă ar fi dispărut cu totul urmele crimelor săvârşite în beţia unei victorii trecătoare. Cu toate acestea, din atari clipe pline de amărăciunea disperării, în care se svârcolesc rămăşiţele marelui imperiu german, se desprind învăţăminte pe care statele în formaţie se cuvine să nu le dea uitării: Ambiţiunea necumpătată a şefilor pregăteşte adesea desmembrarea unităţii statelor, disperarea poporului urzeşte ruina patriei, tăinuirea adevărului provoacă răzbunarea realităţii, învinovăţirea nedreaptă şi tăgăduirea propriei răspunderi distruge germenii ajutorului străin şi săcătueşte forţele neamului însuşi.

De aceea *România nouă* creată prin întrunirea tuturor ţărilor române, e datoare să vegheze necontenit, ca aluatul unirei să fie cât mai frământat, e datoare ca în faţa evenimentelor protivnice, fără a ascunde adevărul, nici să nu exagereze pericolul, nici să nu micşoreze îngrijorarea, — e datoare, ca în faţa mişcărilor anarhice, care zdruncină temeliile statelor să aibă şi vigilenţa de a le preveni, dar şi fermitatea de a le pedepsi, — e datoare a face ca justiţia să lovească fără şovăire dar şi fără pàrtinire pe orce vinovat, precum e datoare să-şi cruţe de orcare neajuns pe or-ce inocent; mai e datoare că faţă de atentatele sporadice, ce minează armonia socială, să ţină strâns unite forţele vii ale ţării, cu care să arboreze idealul sfânt al neamului.

Infiltrând în tot cetăţeanul iubirea muncii cinstite, vom spori producţia şi vom asigura propăşirea materială a ţării, injectînd serul datoriei în tinerele vlăstare, vom înzestra generaţiunea viitoare cu virtuţi cetăţeneşti, care vor înălţa prestigiul statului. Sămănând fructul dragostei între toţi fiii României, vom recolta tăria, autoritatea şi gloria neamului român.

V. DIMITRIU
Prof. la Universitatea din Cluj

O mare primejdie.

Mortalitatea copiilor la noi.

Mortabilitatea copiilor, în ţara noastră e atât de mare, în cât trebue să îngrijoreze pe fie care cetăţean al ei.

In urma atâtor vieţi, secerate de răsboiul pentru desrobirea fraţilor subjugaţi, ţara a rămas lipsite de braţe. Această lipsă trebue complectată cât mai curând, căci numai aşa vom putea merge cu paşi repezi pe calea binelui.

Sporirea numărului de oameni, de care ţara are nevoe, se va face numai dacă vom avea în fiecare an un număr mare de copii născuţi şi dacă ne vom da silinţa şi statul şi cetăţenii toţi, ca aceşti copii să trăiască şi să crească sănătoşi.

In trecut ţara noastră a avut totdeauna în mare număr de naşteri, dar a pierdut atâţia din aceşti copii, mai ales în anii din urmă, în cât populaţia ţării n'a crescut de cât cu foarte puţin, Prin urmare număr atunci ne vom face cu toţii datoria pe deplin, când vom da ajutorul statului să alunge toate motivele pentru care ne mor atâţia copii în fecare an.

Ţara noastră era în fruntea celorlalte, acum vreo 10 ani, prin marele număr al naşterilor şi din vreo 21 de ţări numai într'una singură se năşteau copii mai mulţi ca la noi, în Rusia.

Dar pe cât de îmbucurător este acest lucru, pe atât de trist e că pierdem un număr foarte mare de copii în tot anul. Aşa, de pildă, în anul 1912 am pierdut 51.049 de copii, înainte de a împlini vârsta de 1 an, iar în anul 1619 numai în lunile Ianuarie—Martie, am pierdut 16.710 copii, înainte de împlinirea vârstei de 1 an, din cei 67.956 copii, câţi se născuresă în acest timp. (E vorba numai de vechiul Regat). Nu mai vorbim nimic de timpul războiului, în care ne-a fost dat să vedem părţi din ţară unde au murit toţi copii câţi se născuresă într'un an.

De regulă la noi, din toţi morţii câţi avem într'un an, cam 30 la sută sunt copii ce n'au împlinit vârsta de un an, iar copiii până la 5 ani dau un tribut de 50 de morţi dintr'o sută.

Iată câtva cifre care trebue să ne înspăimânte. In această privinţă stăm pe scara cea mai de jos, faţă de celelalte ţări, şi numai în câteva mai uşor atâţia copii ca la noi.

Motivele acestei mari mortalităţi sunt multe. Să ne amintim numai ca la naştere femeia nu este îngrijită de medic şi nici de moaşă, aşa dacă e o facere grea; copilul va muri, ne fiind nimeni să-l scape. Iar dacă, mai târziu, se îmbolnăreşte copilul, mama nu-l duce la medic, ci mai de grabă aleargă pe la toate vrăjitoarele şi, numai după ce a văzut că nici un descântec nu i-a ajutat, mama îşi duce copilaşul şi la spital, de multeori atât de slăbit de poală, în cât nici medicul n'are ce să-i mai facă.

Acestea se întâmplă nu numai cu mamele care sunt de parte de spitale, sau de medici, ci chiar cu acelea care stau într'un sat cu medicul.

Poporul nostru nu s'a pătruns nici până acum de adevărul că numai medicul e în stare să-i scape sănătatea.

In sfârsit, dacă mama e bolnavă de o boală molipsitoase, o va da cu siguranţă şi copilului, fără să se gândească să ceară şi sfatul medicului; iar dacă acesta i-a spus să se despartă de copil, ca să-l scape dela moarte, mama nu-i ascultă sfatul şi-şi duce singură copilul la mormânt.

Necunoaşterea regulelor, după care să se îngrijiască un copil, de la naştere până a ajuns la 3 ani, cel puţin, credinţa în ajutorul vrăjitoarelor şi în descântece, neascultarea de sfatul medicului şi fuga de spital, sunt cauzele de seamă, pentru care mor atâţia copii în ţara noastră.

E vremea să ne desmeticim cu toţii, din întunericul în care am trăit până acum, să vedem bine pericolul şi să dăm cu toţii o mână de ajutor la îndepărtarea lui.

Statul şi-a făcut datoria, cât a putut şi şi-o face în continuu, dând spitale, medici, moaşe, cari să ajute pe mame să salveze viaţa copiilor.

E datoria tuturor cetăţenilor să dea şi ei, fiecare ce pot, ca să înlăturăm acest mare pericol. Şi ajutorul îl poate da fiecare, unii dând bani, alţii sfaturi şi cei ce nu pot da nimic să asculte ceeace le spun cei ce cunosc aceste lucruri.

Nădăjduim că vor fi mulţi care să-şi plece urechile la plânsetele mamelor care-şi pierd copii. Credem că în această ţară, înzestrată cu minţi luminate şi inimi bune, se vor găsi destui cetăţeni cari să se gândească la această chestiune însemnată.

Dr. I. GLĂVAN
Asistent la Facultatea de Medicină din Cluj.

Din trecutul nostru

VECHEA MITROPOLIE

Biserica Sfântul Gheorghe din fosta capitală a Moldovei, Suceava. In ea sunt moaştele Sf. Ioan cel nou. Biserica începută de Bogdan la 1514 şi terminată de fiul său Ştefan-cel-tânăr la 1522.

RATACIŢII SOCIETAŢII

Sunt mulţi rătăciţi; din nenorocire!

Sunt beţivii, haimanalele, cerşetorii, leneşii, gâinarii, tâlharii, criminalii, părinţii denaturaţi cari-şi lasă copiii în voia soartei şi le dau exemple urâte, trăind din înşelătorie şi minciună!

Mai sunt femeile care se feresc de a deveni mame, plăcându-le să rămâie sterile şi sterile le va fi şi viaţa; căci ce rol mai frumos poate avea o femeie de cât să devie mamă şi să fie o mamă cuminte, gospodină, harcină şi care iubindu-şi drăgălaşele vlăstare să le crească şi să-şi vadă copiii voinici şi sănătoşi şi cari devenind adulţi să fie adevărate valori sociale.

Nimeni nu poate contribui la ridicarea unei ţări, mai mult ca femeile cuminţi, care vor fi de atâtea ori mai folositoare ţării de câte ori au fost mame şi au crescut copii cuminţi!...

Dacă cineva crede că a fi superior înseamnă a fi steril, se înşeală, amarnic. Dacă vom lăsa în grija celor ce duc o viaţă inconştientă să dea generaţia tânără, va fi vai şi amar de viitorul ţării noastre.

Pentru a micşora numărul rătăciţilor, facem apel la concursul preţios al mamelor, mamele sunt acelea care pot avea influenţă fericită nu numai asupra copiilor lor pe care-i îngrijese şi-i fereşte de boale, dar şi asupra soţilor lor, împedecându-i de a cădea în patima băuturei, a lenei şi a socului de cărţi.

Mamele sunt acelea care pot ajuta ca bărbatul să nu apuce pe drumul pierzări. Ele sunt acelea care cu vrednicia şi cu iubirea lor pot face ca locuinţa lor să fie cuibul liniştii sufleteşti şi a hodinei trupeşti.

Trebue să se ştie că:

Soţul care intră năcăjit şi obosit de munca sa şi găseşte o casă murdară, şi tristă, fuge! fuge cât poate să-şi caute distracţia şi ceva care să-l desobosească. Aceasta le găseşte la cârciumă, locul de întâlnire a multor amărâţi şi rătăciţi. La cârciumă omul slab şi cu mintea întunecată îşi lasă banul muncit din greu pentru vinarsul sau rachiul cu care-şi otrăveşte corpul şi-şi pângăreşte sufletul!

Mamele trebue să ştie că beţia soţilor este cauza căreia se datoreşte naşterea copiilor zăpăciţi, schilozi.

In afară de mame, mai facem apel la stat, care dacă vrea să-şi vadă populaţia regenerată, trebuie să ia măsuri cât mai grabnice şi radicale pentru a combate alcoolismul!...

Mă adresez oamenilor cuminţi, familior cinstite şi le spun următoarele, pe care le spun mulţi şi le-au mai spus:

Problema alcoolismului este o problemă politică şi socială, care priveşte sănătatea publică şi moralitatea claselor muncitoare.

Dăinuirea alcoolismului şi întinderea lui constitue un pericol îngrozitor; un pericol colectiv pentru societatea întreagă, căci alcoolismul se datoreşte: pericolul de degenerare a poporului, mortalitatea crescând, tuberculoza, natalitatea descrescând care şi ea valoreşte demoralizării şi rachitismului; criminalitatea din an în an tot mai ridicată, alienaţia mintală excesivă!...

Dr. GH. P. PAMFIL
Profesor la Univ. din Cluj.

SOLIDARITATEA NOASTRĂ

Ştim cu toţii ce înseamnă să fim solidari în treburile noastre zilnice, adică să fim nedespărţiţi unul de altul, când avem o datorie de îndeplinit. De pildă, dacă noi doi-trei avem o datorie bănească la Banca populară din sat, ne luăm răspunderea fiecare din noi pentru toţi, care s'au îndatorat să plătească datoria aceasta într'un timp dat. Adică răspunderea mai multor datornici este purtată de fiecare din ei. Aşa se face că răspunderea proprie a fiecărui ins se măreşte prin consimţimântul ce-şi dă să răspundă şi de fapta altuia, îl iea pe garanţie adică. Atunci nu garantezi numai pentru tine însuţi, ci pentru toţi ceilalţi.

Dar tot aşa se petrec lucrurile, când e vorba de îndeplinirea datoriei ce avem fiecare către ţara noastră. Aici nu mai e vorba de doi-trei şi de o datorie bănească, ci de toţi câţi grăim şi simţim româneşte, iar datoria este cea mai mare din câte ne sunt date. La fel însă, cum îţi iei răspunderea odată cu alţii să achiţi o datorie oarecare, ai răspunderea unei datorii faţă de poporul sau societatea în care tu singur, ci toţi suntem legaţi **solidar.** Aceasta înseamnă că nimeni nu poate fi scutit de împlinirea datoriei acesteia şi s'o lase în seama altora. De ce trebuie să fie aşa, e la mintea omului; căci toţi avem de tras foloase dela vieţuirea noastră împreună în poporul şi Statul românesc. Dacă avem o ţară şi un pământ românesc, acestea sunt pentru noi toţi şi ne uşurează traiul la toţi.

Să luăm, de pildă, pe ţăranii noştri care acum trebuie să ajungă deplin stăpâni pe pământul şi munca lor. Cum ar putea ei însă să tragă avem folos din toate acestea, dacă n'am fi laolaltă o ţară mare, în care noi suntem membri sau părţi solidare? Când tragi însă asemenea foloase din pământul şi dela munca ta, trebuie să te gândeşte şi la datoria ce-o ai faţă de cei ce te ajută să le tragi. De aceia trebuie **să munceşti pământul tău, să îmmulţeşti munca ta,** căci în ele stă ascunsă şi o datorie pe care o ai faţă de societatea şi poporul românesc. Astfel că fiecare din noi este dator către toţi din poporul lui şi toţi sunt datori către fiecare. Cum spuneam mai la început, răspunderea tuturora este purtată de fiecare din noi. Aceasta se cheamă reciprocitatea datoriei ce avem în societate. Fiindcă societatea, care e pentru noi ţara românească, ne ajută şi ne dă putinţa să muncim spre a trăi mai bine, să învăţăm şi să ne luminăm sufletul, noi avem la rândul nostru datoria ca în tot ce facem **să garantăm pentru ea,** care nu este alcătuită din doi-trei sau patru înşi anumiţi, ci din toţi care-şi dau consimţimântul la garanţia ce-o poartă. Dar tot aşa stă lucrul şi cu funcţionarii Statului, care trăesc aşa de greu pe vremurile astea de scumpete. Şi ei au o datorie tot atât de mare către Stat şi poporul nostru, căci aici îşi găsesc sprijinul trebuincios traiului lor. De aceia şi lor le cade aceiaşi răspundere pe care şi-o iau în împlinirea slujba la comună, la judeţ, la şcoală şi orunde. Nimeni dintre ei **nu poate lăsa slujba sa** în seama altuia, căci nu e nimeni care să nu tragă foloase din traiul său împreună cu cei de o seamă în societate.

Dacă ne gândim mai bine încă, ne dăm seama că datoria noastră a tuturora e foarte mare şi n'o putem ocoli cu niciun chip, fiindcă tot ce ne înconjură şi din care tragem nenumărate folose nu ne vine numai dela semenii cu care trăim astăzi, ci mai mult încă de la înaintaşii, care ne-au lăsat moştenirea românească din care trăim. Atâtea generaţii adică şiruri de oameni au trăit pe pământul românesc până astăzi şi s'au jertfit ca să ne lase urmaşilor o ţară mare şi puternică. Gândiţi-vă o clipă numai la atâtea sute de mii de Români, care au pierit în răsboiu, ca să ne lase o ţară liberă şi unită. Nu ajunge asta ca să pricepem ce datorie mare şi ce răspundere — de care nimeni nu poate fi scutit — ne luăm prin aceia că noi cei de azi trăim din moştenirea ce ne-au lăsat prin jertfa cea mai mare a vieţii şi avutului lor? Este deci o datorie către toţi cei ce-au trăit vreodată şi au murit pe acest pământ, ca să ne lase **o moştenire scumpă,** s'o primim cu recunoştinţă şi s'o lăsăm la rândul nostru urmaşilor, aşa ca ei să poată trăi mai bine de cât noi. Şi cu aceasta ne împlimim datoria către înaintaşi, ne plătim de o datorie ce nu se poate amâna. Ea nu se poate amâna, tocmai fiindcă n'are termen; ea curge mereu dela unii la alţii până la plinirea vremurilor. Fiecare ins trebuie să-şi plătească această datorie către toţi şi fiecare generaţie către toate celelalte.

Iată ce se înţelege prin solidaritatea noastră.

CONST. SUDEŢEANU
profesor

O descoperire arheologică importantă

In china s'a făcut de curând, una din cele mai importante descoperiri arheologice de până'n prezent.

Un lucrător din oraşul Honau, care era în cursul construirei unui puţ, s'a găsit în apropierea unei imense excavaţiuni funerare. Această excavaţiune, după cercetările arheologilor, datează încă din timpul dinastiei Chow (1122—256 înainte de Christos) adică de peste 3000 de ani. Mormântul descoperit conţine numeroase obiecte de mare valoare, peste 100 vase ornate în aur şi pietre preţioase, în mare parte perle.

Această comoară preţioasă istorică este evaluată astăzi de specialişti, la aproape 50 milioane lei.

Cronica Ismailului

Cu toate că judeţul nostru nu are propriu zis o activitate culturală serioasă, totuşi se fac pe ici pe colo încercări, cari au frumosul merit să fie desfăşurate pe un fond curat românesc.

Cu venirea toamnei, activitatea culturală a judeţului se lărgeşte, cuprinzând în cercul ei diferite manifestări artistice şi culturale.

In oraşul nostru funcţionează o societate culturală, care poartă numele cunoscutului compositor naţional „Gavril Muzicescu". Pe lângă această societate funcţionează o bibliotecă şi se dau concerte artistice cum este acesta care se anunţă acum cu D-ra Lucezarschi.

— In ziua de 28 Octombrie a. c. a avut loc o frumoasă serbare, dată în folosul comitetului şcolar local, cu concursul câtorva institutori de seamă: P. Lupaşcu, A. Xenzov, Dobrovolschi, etc.

Această demonstraţie culturală a avut scopul de a pune pe localnici în curent cu mişcarea literară dela noi. Au fost câteva numere de seamă, farse şi scenete.

Aducem viile noastre mulţumiri organizatorilor serbării, cari ştiu la vreme să contribue cu producţii culturale la cimentarea sentimentului naţional.

— Activitatea şcolară în oraş şi judeţ se manifestă treptat, pe măsură ce şcoala intră pe făgaşul ei adevărat.

Câţiva tineri entuziasmaţi, sub conducerea unor profesori secundari, au luat frumoasa iniţiativă de a se produce în mijlocul sătenilor cu producţii culturale.

Această manifestaţie, pur naţională, este şi ea venită la vreme. Câteva sate, cari vor avea fericita ocazie să primească în mijlocul lor pe adevăraţii pioneri ai culturei naţionale de peste Prut, sunt trecute pe programul acestor serbări culturale.

Urăm succes tinerilor entuziasmaţi, cari şi-au luat frumoasa sarcină să mai scuture moleşeala ţăranului şi să-l îndemne la fapte.

— Cercurile culturale din judeţ şi-au format programul şedinţelor din anul viitor şi au înaintat proectele, celor în drept, pentru aprobare.

Ţinem să remarcăm activitatea desfăşurată a două cercuri culturale mai de seamă: acel din Cazaclia de sub conducerea dlui Cherciu şi cel din Bolgrad.

Şedinţele acestor cercuri sunt iarăşi o demonstraţie cu caracter naţional şi au meritul să fi purces la fapte.

— Participanţi — tineri, luptători pe tărâmul naţional — sunt învăţători şi preoţi cari au frumosul merit de a întări credinţa şi a purta făclia luminii prin casele sătenilor.

— In oraşul nostru mai funcţionează un „Cazinou" şi un cinematograf, din fondurile cărora se va construi o şcoală normală.

Lucrările au şi început în faţa regimentului 10 Vânători, alături de biserica Sf. Nicolae, şi urmează neîntrerupte.

Astfel oraşul nostru, care are până acum un liceu de băeţi şi unul de fete, un seminar, o şcoală de industrie casnică şi o şcoală medie cu localuri proprii, va avea şi o şcoală normală în care tinerii vor căpăta educaţia necesară pentru a merge la ţară, să plămădească viitorul de aur al naţiunei noastre.

— In judeţ comitetele de construcţie şcolare au pus baza câtorva localuri de lumină. Aceste comitete, înfiinţate de curând, au dragoste de muncă şi vor reuşi în opera lor regeneratoare.

Ţinem să le urăm spor la muncă şi tot odată rugăm pe preşedintele asociaţiei învăţătorilor ismaileni, Costeucă, să fie mai activ în privinţa regenerării noastre şi să lucreze din inimă ca judeţul nostru, care are un rol de seamă din punctul de vedere economic — fiind aşezat dealungul Dunării — să aibă şi un organ în care învăţătorii să-şi arăte gândul şi să dea la lumină operele de binefacere cari se înfăptuiesc în judeţ.

Aceiaşi rugăminte o facem şi inimoşilor luptători ai cauzei naţionale: d-lor Grigorescu şi Cherciu, învăţători din judeţ, cari au ştiut întoteeauna să purceadă la fapte.

JDRD. BUCĂ

PREMII LITERARE

Printre premiile anunţate, cel care atrage atenţia, a fără îndoială, premiul „Dimineţei" 50.000 de lei, şi încă nedivizibili, înseamnă un adevărat record la noi! Fiindcă ne place a crede, că premiantul nu e desemnat a priori, vom face câteva reflecţii în legătură cu premiul destinat, celui mai bun roman românesc, tipărit în ultimul timp. Pare-se că prin premiul „Dimineţei", romanul nu e socotit numai ca o lucrare de maturitate, dar şi ca o producţie de viitor, care merită toată atenţiunea şi toată încurajarea. Credem dimpotrivă, că romanul nu va fi genul de viitor, atât la noi, cât şi aiurea. Dinamica socială, tot mai accelerată nu va îngădui să se scrie şi să se citească romane, cu factura obişnuitului roman. Cine va mai avea oare răgaz să depene ori să urmărească în sute şi sute de pagini, cine stie ce problemă sufletească! Viitorul va fi al pieselor într'un act, al nuvelei şi schiţei concentrate. Simptomele contrarii, îşi au tâlcul, sau mai bine zis, cântecul lor!

I. D.

Memoriul studenţilor macedoneni

Studenţii macedoneni din Capitală, au înaintat guvernului un memoriu în care arată sferinţele pe care le îndură românii din Macedonia grecească din partea refuzaţilor greci din Turcia. Intre altele, memoriul spune:

„Familii nenumărate sunt asvârlite fără milă pe drumuri acum în ajunul ernii, iar în casele lor se instalează nouii proprietari investiţi cu puteri discreţionare de autorităţile greceşti.

Avutul şi gospodăria proverbială a fraţilor noştri trec direct în mâna refugiaţilor cotropitori, iar bătaia până la sânge şi moartea este singura lege care îi guvernează cu toate autoritatea.

In zilele din urmă câţiva pintre colegii noştri au primit de acolo dureroasa veste a morţii părinţilor şi rudelor lor căzuţi victime furiei acestor ucigaşi de meserie.

Jalea şi doliul s'a lăsat peste regiunile Aromâneşti ale Megieniei, Veriei, Vodenie, etc., mii de glasuri sfăşietoare se îndreaptă din aceste părţi spre noi cei de aici.

Ei cer doar atât: să-i mângâiem ca oameni dacă nu ca români pe care i-am uitat de mult"...

PENTRU NAŢIONALIZAREA ŞCOALELOR

Invăţământul limbii române, întrodus oficial în şcolile minoritare transformate din regiunile poliglote şi înstrăinate ale ţării noastre, a fost până acum împreunat cu multe şi mari greutăţi.

Cauza e lipsa unei metode practice, bazate pe *experienţă*, de care să se conducă învăţătorul la predarea acestui obiect de instrucţie într'o şcoală, cu elevi, cari nu cunosc deloc sau numai puţin limba statului român. Toate sistemele metodice şi didactice, în genere cunoscute şi practicate până acuma în predarea limbei române unor copii de altă limbă maternă nu s'au validitat de loc sau foarte puţin, căci succesul a fost de multeori minimal.

Acea mai răspândită şi mai regulat întrebuinţată metodă în predarea limbii române în şcolile minoritare a fost aceea, de a traduce înţelesul cuvintelor româneşti în limba străină respectivă, şi a face poate şi câteva exerciţii gramaticale. Prin aceasta însă nu s'a putut nicăeri ajunge ţinta, ca, copiii să poată vorbi sau întrebuinţa limba română în viaţa practică.

A fost deci de neapărată lipsă o îndrumare nouă, o metodă mai practică.

Şi aceasta ne-o *arată*, nu numai *în teorie, ci şi prin modele de lecţiuni practice* dnii *Teofil Reus*, revizor şcolar al judeţului înstrăinat al Coţmanilor şi *Simion Ruşceac*, institutor în Cernăuţi, într'un povăţuitor metodic, alcătuit de d-lor, care a apărut de curând în editura „Glasul Bucovinei" din Cernăuţi, şi poartă titlul *„Lecţiuni practice de limba română"*.

Aceşti merituoşi bărbaţi ai şcoalei româneşti din Bucovina, au muncit ani dearândul pentru îndrumarea culturii româneşti în părţile înstrăinate ale Bucovinei, şi au avut deci prilejul, să cunoască din experienţă proprie, la faţa locului, şi nu dela masa verde a unui înalt birou, atât piedicele şi greutăţile, cât şi mijloacele potrivite pentru învăţarea limbii româneşti în şcoalele minoritare sau înstrăinate.

Şi experienţa lor i-a învăţat *că cel mai potrivit mijloc pentru* atingerea ţintei dorite în această privinţă *e de a învăţa pe copiii neromâni a vorbi româneşte în mod practic, şi numai în această limbă, aşa cum îşi învaţă mama a vorbi copiii ei brudii.* Pe acest principiu nou şi practic se bazează cartea amintită a numiţilor autori.

Ea e nu numai actuală, ci şi absolut necesară atât pentru învăţătorii neromâni, cât şi pentru cei români cari predau limba română în şcoalele minoritarea sau transformate şi deci nu se pot înţelege uşor cu copiii cari cunosc deacasă numai altă limbă, străină.

Intrebuinţarea metodei practice, îndegetate în cartea amintită, va putea-o avea numaidecât efectul, că copiii de altă limbă maternă vor învăţa mai uşor limba română, iar după o instrucţie de 2—3 ani şi vorbi-o destul de bine.

E deci o operă *folositoare* şi *naţională* cartea mai sus amintită, căci prin îndrumările ei practice se aduce un folos mare nu numai tinerimii şcolare cu minoritare ci şi statului, ale cărui interese mai înalte cer, ca toţi cetăţenii României să cunoască limba oficială a patriei lor cât mai curând şi cât mai bine.

E de recomandat deci cu cea mai mare căldură această carte tuturor învăţătorilor şi profesorilor dela şcoalele minoritare şi transformate, din ţară şi tuturor celorce au interes şi dragoste pentru limba statului nostru.

Şi nu mă îndoesc, ca şi autorităţile şcolare în drept, cari au chemarea şi datoria de a îndruma pe cărări bune naţionalizarea şcoalei statului, nu vor ezita de a preţui şi a recomanda cartea numiţilor autori. Ea se poate procura dela librăria „Ostaşul Român" Cernăuţi, strada Templului, şi costă 25 lei plus porto.

SIMEON RELI
prof. secund., Cernăuţi

INSCRIPŢII

FILME ISTORICE

Chestiunea răspândirii cunoştinţelor istorice prin filmele cinematografice s'a discutat în mai multe rânduri la noi, dar nu s'a ajuns până acum la nici un rezultat satisfăcător. Până în prezent nu sunt cunoscute decât câteva filme cu subiecte din istoria poporului nostru: cel mai recent a fost *„Povestea neamului românesc"* (cu explicaţii scrise de d. N. Iorga), care a rulat anul acesta la Teatrul Popular din Bucureşti.

Filme cu apaşi, detectivi, cu aventuri „extraordinare şi nemaivăzute"... câte vrei! Dar înscenări care să oglindiască epoca lui Ştefan cel Mare sau a lui Mihai Viteazul de exemplu, de astfel de filme rar se pomeneşte la noi.

Cu totul altceva se petrece în străinătate. Nu mai departe, de curând cinematograful american manifestă o predilecţie tot mai pronunţată pentru filmele istorice. Aşa, celebrul film al lui Griffith *„Naşterea unei naţiuni"*, care s'a reprezentat şi la Paris, e un fel de rezumat cinematografic al întregei istorii a Statelor-Unite, tratată din punct de vedere favorabil „Ku-Klux-Klan"-ilor.

... Credem că a venit timpul şi la noi de a se da o mai mare desvoltare filmelor istorice bine înjghebate şi bine executate, căci, slavă Domnului, avem câteva societăţi de filme cinematografice româneşti, care ar trebui să-şi ia rolul mai în serios.

ION GANE.

PENTRU SĂTENI

Fata lui Iair

Dumineca a douăzeci şi treia după Rusalii (A şeaptea dela Luca)

Un om cu numele Iair, care era mai marele sinogogei evreeşti, (epitrop, curator,) s'a apropiat de Iisus şi căzând la picioarele lui îl ruga pe el să intre în casa lui, că avea o singură fată de doisprezece ani şi aceea muria. Cunoscând, că Iisus este doftor al sufletelor şi al trupurilor, l'a rugat să-i vindece fata.

Inainte de a pleca să împlinească rugarea sărmanului om, lui Iisus i-s'a dat prilej să facă şi altă o minune. O femeie, care pătimia de scurgerea sângelui de doisprezece ani şi îşi cheltuise la doftori toată averea sa, văzând acum pe dumnezeiescul dascăl, s'a apropiat de el. Avea credinţa vie, că să va vindeca chiar şi numai atingându-se de poale hainei lui. Credinţa ei n'a fost deşartă: atingându-se de poala hainei lui Iisus, îndată a încetat scurgerea sângelui ei.

Iisus a întrebat: cine s'a atins de mine? Aceasta n'a făcut-o pentru-că doar n'ar fi ştiut cine s'a atins de poala hainei lui, ci pentru-că a voit să arete mulţimei de oameni ce-L impresura puterea credinţei.

Petru a răspuns: Invăţătorule popoarele te îmbulzesc şi te strâmtorează şi tu zici: cine este cel ce s'a atins de mine?

Femeia atunci a căzut la picioarele lui şi a spus în faţa poporului întreg, cum în chip minunat s'a vindecat de boală. Privind-o cu blândeţă, Iisus îi zice: *Indrăzneşte, fiică, credinţa ta te-a mântuit, mergi în pace!*

In vremea când grăia cu femeia a venit un om din căsenii mai marelui sinagogei şi a spus stăpânului său, că fata a murit, să nu mai supere pe învăţătorul. Iisus auzind această veste, a zis: *Nu te teme! Crede numai şi se va mântui!*

S'a dus aşadar la casa lui şi împreună cu Petru, Iacob şi Ioan şi cu părinţii fetei a intrat în odaia unde zăcea moarta. Părinţii plângeau, iar lui Iisus făcându-i-se milă de ei le-a zis: *Nu plângeţi, n'a murit, ci doarme!* Moartea este un somn, din care omul se va deştepta în ziua luminatei învieri a tuturor. Oamenii, cari erau prin curte auzind de-afară aceste cuvinte alui Iisus, îşi râdeau de el, ştiind, că fata a murit. Iisus atunci, prinzând mâna fete a zis: *Thalita kumi*, ceace pe româneşte înseamnă „Fecioară, scoală! Şi s'a întors sufletul ei şi a poruncit să-i dea ei să mănânce.

Sfânta Evanghelie de astăzi ne arată aşadar două minuni ale lui Iisus. Cea dintâi a săvârşit-o prin atingerea hainei lui iar, a doua cu cuvântul. A vindecat pe-o femeie de boala trupului, iar pe cealaltă a înviat-o. In ce priveşte sufletul nostru, aceste două minuni se săvârşesc şi astăzi şi se vor săvârşi necontenit, până la capătul veacurilor.

Sufletul nostru încă este bolnav, adeseori. Il bolnăvesc păcatele şi răutăţile, cari se încuibă întrânsul pe urma ispitelor diavoleşti. Ca şi femeia bolnavă din sfânta Evanghelie de astăzi, sufletul cearcă vindecarea. Femeia s'a vindecat prin atingerea de poala hainei lui Iisus. Sufletului îi dă Iisus un leac şi mai desăvârşit: însuşi dumnezeiescul lui trup şi sânge. Când noi primim aşadar sfânta împărtăşanie, ne nutrim sufletul şi îl vindecăm de toate boalele de care este cuprins.

Fiind păcatele o boală pentru suflet, adeseori îl duc la moarte, întocmai cum la moarte au dus boalele trupeşti pe fata din sfânta Evanghelie de astăzi. Pentru-ca sufletul nostru să învieze, Iisus ne-a lăsat puterea cuvântului. Când noi părăsim păcatele şi ne întoarcem cu părere de rău la calea adevărului, primim învierea prin cuvântul deslegării, care ni-se dă în sfânta spovedanie.

Sfântul Evanghelist Matei, istorisind şi el învierea fetei lui Iair ne spune, că Iisus a îndepărtat din casa unde zăcea moarta pe fluieretori, adică pe muzicanţii cari după obiceiul de pe-atunci bociau pe cea răposată. Aceasta este o învăţătură şi pentru noi. Când vrem, să ne smulgem din boalele sufleteşti, când vrem, ca sufletul nostru mort să învieze, avem şi noi datoria să părăsim plăcerile prea multe ale acestei vieţi, pentru-că numai astfel ne putem face vrednici ca Iisus să ne învieze Părăsind mormântul deşertăciunilor acestei lumi, sufletul nostru va învia şi această înviere îl va duce la mântuire.

Dumineca a douăzeci şi patra după Rusalii. (A cincea dela Luca.)

In sfânta Evanghelie de astăzi Iisus ne spune o frumoasă pildă. Era un om bogat, care se îmbrăca în porfiră şi se veselia în toate zilele luminat. In casa lui era un veşnic ospăţ, primind el din belşug toate bunătăţile acestei lumi îşi întocmise un raiu pe pământ, un raiu al plăcerilor şi desmirdărilor.

La uşa lui era Lazar, un om sărac, plin de bube. Acesta, se uita cunesaţ la bogatul, care se îmbuiba în mâncări şi băuturi alese. Ar fi poftit să capete măcar sfărmiturile ce cădeau de pe masa bogatului, ca să-şi stâmpere foamea. Când îl vedea îmbrăcat în hainele lui scumpe, aurite, ar fi poftit iarăşi, să capete vre-o haină mai veche, care bogatul a aruncat-o la o parte, ne mai având lipsă de ea. Dorinţele lui erau însă zadarnice, toţi cei ai casei treceau pe lângă el fără să-l bage în seamă. Cânii erau neasămănat mai miloşi decât oamenii. Ei se opriau în dreptul lui Lazar şi îi lingeau ranele uşurându-i în acest chip cumplitele dureri.

Fiind însă trecătoare toate ale acestei lumi, s'a întâmplat, că a murit şi Lazar şi bogatul. Ingerii au dus pe Lazar în sânul lui Avram, adică în raiu. Iar bogatul a ajuns în iad, în munci.

Acolo în iad, bogatul şi-a ridicat ochii către raiu şi a văzut pe Lazar.

A poftit atunci, ca Lazar să-şi îmoaie degetul în apă şi să coboare la el să-i răcorească limba, căci prea se topia în văpaia aceea. Dorinţa nu i-s'a împlinit, ci a primit răspunsul: *Fiule, adu-ţi aminte, că ai primit cele bune ale tale în viaţa ta, iar Lazar cele rele, acum acesta se mângăie, iar tu te chinuieşti. Şi peste toate acestea, între noi şi între voi mare prăpastie s'a întărit; ca cei ce ar vrea să treacă de-aici către voi, să nu poată; nici cei de-acolo să treacă la noi.*

Atunci bogatul s'a rugat, să fie trimis Lazar la fraţii lui să le spună ce soartă îi aşteaptă, ca să nu vie şi ei la acest loc de muncă.

I-s'a răspuns: *Au pe Moisi şi pe prooroci, să-i asculte pe dânşii.* Adică, cu sfintele scripturi, urmeze cele ce sunt scrise acolo şi atuncea nu vor ajunge în munci.

Bogatul, cunoscând bine pe fraţii săi a zis: Nu, ei nu vor crede sfintelor scripturi. Dar, dacă va merge cineva din morţi la dânşii, se vor pocăi.

Atunci şi-a primit cel din urmă răspuns: *Dacă nu ascultă pe Moisi şi pe prooroci, măcar de ar şi învia cineva din morţi, nu vor crede.*

In acestă pildă, bogatul închipueşte pe oamenii aceia, cari atât de mult se alipesc de averile acestei lumi, încât uită să mai facă şi vre-o faptă de milostenie. Astfel de oameni văd la tot pasul lipsa şi sărăcia, dar se prefac că nu le văd. Pe astfel de oameni nu putem să-i privim, decât cu scârbă, cum cu scârbă privim pe bogatul din sfânta Evanghelie de astăzi. Dacă el, ar fi trimis dela masa lui măcar din când în când câte-un blid de sfărmituri, dacă din când în când i-ar fi dat vre-o haină, să-şi acopere trupul plin de bube, atunci altcum l'am privi şi altcum l'am judeca.

Oameni de aceştia sunt destui şi în ziua de astăzi, ei îşi fac un idol, căruia se închină: bogăţiile şi plăcerile acestei lumi. Acestea îi orbesc cu totul, aşa încât nu sunt în stare să vadă, că în lumea asta sunt multe rane, cari trebue vindecate. Când trec pe lângă vre-un om sărac, îl privesc cu dispreţ şi cu batjocură, fără să-şi dea seamă, că acel om nefericit poate nu din vina lui a ajuns la starea ticăloasă în care se află.

Bogatul din sfânta Evanghelie, cu câteva blide de sfărmituri şi cu vre-o haină veche, şi-ar fi cumpărat o comoară nepreţuită: fericirea în viaţa de dincolo de mormânt. Am văzut, la ce soartă a ajuns acolo. In viaţa aceasta se nutria în toată ziua cu fel de fel de mâncări şi beuturi, acolo însă, nu avea nici măcar un picur de apă, ca să-şi stâmpere setea. In viaţa aceasta se odihnea la umbră, acolo se chinuia în văpaie. Lazar a ajuns în fericire şi abia acum, când era în sânul lui Avram, bogatul l'a văzut şi a poftit să-i stâmpere văpaia ce-l ardea cu degetul, muiat în apă.

A fost însă prea târziu, Trebuia să-l vadă pe Lazar până când era pe pământ. Atunci nu l'a văzut, rămânând surd la vaietele lui, uneori poate chiar a dat poruncă slujilor să-l scoată din curte. Cât de bucuros ar fi dat acum bogatul lui Lazar, nu numai sfărmituri dela masa lui, ci chiar bucăţi mari de pâne şi de carne, dar era prea târziu!

Iată aşadar, cea dintâi învăţătură a sfintei Evanghelie de astăzi: să nu fim surzi la vaietele celor ce plâng, să nu fim orbi, când trecem pe lângă vre-un sărac, pentru-că toate faptele bune, de milostenie, vor fi răsplătite. Faptele de milostenie sunt o cheie, care va deschide nouă uşile raiului.

A doua învăţătură este apoi pentru viaţa de dincolo de mormânt. Mulţi din cei cari aici sunt cei dintâi, acolo vor fi cei *din urmă* şi mulţi din cei, cari aici sunt cei din urmă, acolo vor fi *cei dintâi.* Soarta de-acolo n'o mai putem schimba, acolo nu mai putem face fapte bune. Prin urmare în viaţa de-aici trebue să muncim, pentru-ca să hotărâm soarta ce vom avea în viaţa cealaltă. Aşa va fi soarta noastră, cum vom croi-o noi, cum va fi sufletul nostru în ceasul morţii.

Iar a treia învăţătură este; să credem învăţăturile sfintei biserici. Cel ce nu crede învăţăturile sfintei biserici, chiar de s'ar scula cineva din morţi, n'ar crede.

Credinţa adevărată a mântuit şi până acum neamul nostru românesc şi îl va mântui şi în viitor.

Credinţa adevărată, împreunată cu fapte bune, va duce chiar şi pe cei bogaţi în locul unde a ajuns Lazar cel sărac.

Sfinţii Arhangeli Mihail şi Gavriil

In această săptămână Joi, în 21 Noembrie (8 Noembrie st. v.) avem sărbătoarea sfinţilor arhangeli Mihail şi Guvriil. Aceştia sunt căpeteniile îngerilor, după cum ne spune proorocul Daniil.

Ingerii la început, când i-a făcut Dumnezeu au fost toţi buni şi fericiţi, stând în faţa tronului lui Dumnezeu. Dar o parte din ei, din îngâmfare s'au răsculat împotriva lui Dumnezeu. Atunci îngerii cei buni, în frunte cu Arhanghelii Mihail şi Gavril au alungat pe îngerii cei răi în întunericul cel mai din afară. Ingerii cei răi se numesc duhuri rele, diavoli, sau draci. Ei urăsc pe oameni şi îi îndeamnă la păcat, ca să ajungă şi ei în nefericirea iadului. Ingerii cei buni laudă de apururi pe Dumnezeu, cântând neîncetat: *Sfânt, Sfânt, Sfânte Domnul Savaoth, plin este cerul şi pământul de mărirea lui.* Ei ne iubesc, se roagă pentru noi şi ne îndeamnă la bine, ca să fim fericiţi.

Fiecare om are un înger păzitor, care îl călăuzeşte pe crărările vieţii. Omul însă adeseori alungă dela sine pe acest bun păzitor, ascultând mai vârtos de ispitele şi îndemnurile diavolului, ajungând astfel la pierzare.

Sărbătoarea sfinţilor Arhangeli Mihail şi Gavriil o prăznuieşte biserica creştină încă din vremea marelui împărat Constantin, care a zidit în Constantinopol o biserică frumoasă în cinstea lor. In anul 520 s'a zidit apoi o biserică frumoasă pe muntele Garganos în Italia, iar ceva mai târziu pe muntele Tuba, în Franţa, tot în cinstea sfinţilor Arhangeli. Cele mai multe biserici româneşti din Ardeal sunt indicate în cinstea sfinţilor Arhangeli Mihail şi Gavriil. Prăznuind astăzi sărbătoarea sfinţilor arhangeli, cântăm: Mai marilor voevozi ai oştilor cereşti, rugămu-vă pe voi, noi nevrednicii, ca *cu rugăciunile voastre să ne acoperiţi pe noi.*

SEPTIMIU POPA.

Apel către învăţătorii şi preoţii dela sate

Este lucru ştiut, că şcoalele s'au început şi multe vlăstare tinere dornice de lumină au încercat să meargă la diferite şcoale spre a-şi continua educaţia intelectuală dar fie din cauza că s'au prezentat prea mulţi la câte o şcoală, fie că au fost nepreparaţi la examenele de admitere, şi alţii, lucru şi mai trist, nu au mijloace băneşti spre a putea urma şcoalele mai înalte unde îi trebue mulţi bani pentru a plăti cărţi, chirie şi taxele şcolare. Ori, în loc să rămână la coarnele plugului sau să-l trimită părinţii cu vitele la păşune credem că mult mai folositor, atât pentru el cât şi pentru stat este de a urma o şcoală profesională.

Şcoală inferioară de viticultură din Diosag, judeţul Bihor, de sub conducerea noastră are vacante pentru clasa I. şapte burse şi rugăm pe colegii noştri învăţători şi dnii preoţi de a îndemna pe toţi acei ce vor să înveţe ştiinţa viticulturii şi vinificaţiei să se prezinte cât de curând la această şcoală unde ca bursieri au dela stat: hrană, locuinţă, luminat, spălat şi încălzit timp de trei ani cât durează cursurile şcoalei şi iau şi parte la împărţirea veniturilor şcoalei.

Trebue arătat că după terminarea acestei şcoale ese cu o meserie învăţată şi absolvenţii cu diplomă au dreptul să intre în corpul agronomilor, iar în armată fac serviciul cu termen redus, adică numai un an serviciu de militărie la orice armă.

Doritorii de a ocupă bursele vacante să fie sănătoşi, robuşti şi să aibă vârsta dela 14 până la 17 ani împliniţi şi să aibă şcoala primară terminată, deşi avem elevi cu clase de liceu şi avizăm pe cei ce au cursuri liceale şi doresc a urma aceasta şcoală, că cu cât au studii mai înalte, cu atât vor eşi viticultori mai iscusiti.

DIRECŢIA ŞCOALEI INFERIOARE DE VITICULTURA DIN DIOSAG
judeţul Bihor (Ardeal)

ISTORIA ROMÂNILOR

Ştefan-cel-Mare

V.

Am ajum cu Istoria lui Ştefan cel Mare în grelele vremuri, când Turcii năvălind cu armate uriaşe în asămănare cu puţina populaţie a Moldovei, ţara era ameninţată cu pieirea. Cu tot puhoiul turcesc însă şi cu toate şiroaiele de sânge vărsate de românii moldoveni îngrăşind pământul lor, Moldova a rămas în viaţă. Aceasta e a se mulţumi dragostei ferbinţi de libertate şi de pământul strămoşesc, — dragoste care cuprindea sufletul tuturor Moldovenilor, cari fiecare era pe acele vremuri şi soldat gata să sară oricând cu arma în mână, când duşmanul trecea hotarul. De aceea, înainte de a trece la luptele cu Turcii, cele mai grele pe cari le-a avut Ştefan şi vitejii lui Moldoveni, e bine să cunoaştem mai întâiu întemeerea *militară*, adecă *armata* acelor vremuri.

In timpul lui Ştefan, armata se compunea din întreg poporul ţării, începând dela Domn, boieri mari şi până la cel din urmă păstor din fundul munţilor.

Partea de frunte a oastei erau *boierii*, cari erau mai întâii chemaţi la război. Toţi erau călări, având-uşi armele lor proprii, cari erau în timpul acela suliţa, măciuca şi sabia. Ofiţerii acestor cete de boieri erau slujbaşii cei mai mari ai ţării, sfetnicii Domnului şi pârcălabii, comandanţii cetăţilor.

O altă parte a armatei era compusă din trupe numite *viteji* sau *curteni*, soldaţi pe lângă curtea domnească. Mulţi din aceşti curteni erau aleşi din luptătorii de rând, cari s'au distins prin vitejie în luptele cu duşmanii. Mulţi primiau ca răsplată şi moşie. Curtenii erau deasemeni călări şi slujiau în permanenţă. De aceea şi căpătau postav pentru uniformă şi plată. Numărul lor, pela sfârşitul domniei lui Ştefan, era de vre-o trei mii. Curtenii erau cei mai viteji soldaţi şi cei mai dispreţuitori de moarte, adevăraţi Daci, cum au dovedit în lupta dela Valea Albă (Răsboieni), unde au perit aproape toţi luptând.

Altă parte a armatei erau *voinicii*, tot oaste permanentă, dar pedestră. Şi aceştia primiau postav pentru uniformă şi plată.

Mai era o ceată deosebită numită *hânsari*, a căror răsplată pentru serviciul militar nu era leafa, ci o scutire de anumite biruri (dări). Felul acesta de soldaţi îl găsim mai târziu şi în Muntenia, unde se numian *roşi*.

Socotiţi toţi împreună, boieri, curteni, voinici şi hângeri, nu eşia o armată destul de mare. Ea era de ajuns pentru a face năvălire în Transilvania, când Mateiu Corvinul ameninţă pe Ştefan căci va trimite pe cap pe unul din pretendenţi la tronul Moldovei, sau când era vorba de a alunga pe Tătarii, cari năvăliau călări în ţară şi puteau fi urmăriţi tot numai de oaste călăreaţă. Când era însă vorba de-a se împotrivi armatelor mari turceşti, trebuia să se „ridice ţara" întreagă, adecă trebuiau să vină ţăranii dela munte şi dela câmpii. Şi veniau cu toţi îmbrăcaţi în hainele lor de muncă, pe cap căciula ţuguiată, cu sucmanul (ţundra) sau cojocul pe umeri, având ca arme *arcul şi tolba cu săgeţi* şi *suliţa*, arma moldovenească pe care o ştiau întrebuinţa atât de bine, de ajunsese groaza duşmanului. Nu lipseau nici *topoarăle* şi nici *ghioagele* nestrujite, precum şi *coasele*. Pentru apărare aveau *paveze* sau scuturi făcute din nuiele împletite, peste cari se întindea o piele groasă de bivol, în care se opreau săgeţile duşmane.

De ajutor se primiau şi trupe străine, pe plată. Astfel de *lefegii* dedeau mai ales Săcuii, dar şi Polonii. In deosebi pe Săcuii îi găsim adeseori în trupele Domnilor noştri, parte pentrucă erau un neam războinic, parte şi pentrucă le plăcea cu Românii, mai ales că unii voevozi unguri ai Ardealului căutau să le răpească drepturile lor de ţărani liberi. De altminteri şi Moldovenii luptau bucuros ca lefegii în armate străine până târziu în secolul al 17-lea, căci, după-cum zice un cronicar, Moldovenii — atât de blajini astăzi — ar fi lacomi la dobândă".

Războaiele erau într'adevăr cu dobândă în vremurile acelea. De alimente (de-ale hranei) pentru armată nu se îngrijau cei din fruntea ei, ci fiecare soldat, fie cu sau fără plată, trebuia să-şi vadă singur de rostul gurii. Despre Moldoveni spune un scriitor polon, care i-a văzut într'o luptă cu Polonii, că hrana o aveau legată de oblâncul şelii, şi anume brânză de burduf şi pâne albă de grâu. Iar când se isprăvia proviziunea luată de acasă, porniau la jaf nu numai în ţara străină, dar chiar şi în a lor proprie. Căci războiul era în vremurile trecute totdeauna şi jaf, hoţie şi tâlhărie, mai mult decât astăzi, când cel jefuit se mai poate mângăia cu o chitanţă dela jefuitor.

In timpul lui Ştefan erau introduse şi tunurile, numite atunci *puşti*, căci puştile de mână nu erau încă inventate. Tunurile erau mici, puse pe roate mici, câte şase până la opt la un loc. Ţevile erau astfel aşezate una lângă alta, încât se aprindeau repede una din alta. Moldovenii aveau deci un fel de mitralieră. Fiind uşoare, tunarii le puteau uşor întoarce înspre duşmanul care ataca de călare.

Armele şi depozite de arme nu existau pe atunci. Fiecare Moldovean trebuia să-şi aibă armele lui, ceeace nu era lucru greu. Ţăranul, care nu ar fi avut arcul cu săgeţi, era pedepsit cu moartea.

Astfel era armata lui Ştefan şi cu aceasta a ţinut piept duşmanilor, cari năvăliau din toate părţile asupra Moldovei.

VICTOR LAZĂR

Rachiul e şarpele iadului

Nu este boală mai molipsitoare şi mai pustiitoare ca rachiul, care e patul tuturor bolilor. Spitalele şi casele de nebuni sunt pline de oameni cari au fost robi băuturii.

Ne plângem de mulţimea dărilor şi aruncurilor celor grele, de cari zicem că nu mai putem scăpa. Dar toate sunt nimica pe lângă darea şi aruncul ce noi, cu capul nostru, din voia noastră, ne punem pe noi; ne plângem de feluritele boale lipicioase, cari seceră mulţime de vieţi omeneşti, dar nu este boală mai molipsitoare ca beţia. Ne îngrozim de războaile sângeroase. ce se fac între ţări, şi între popoare, dar băutura rachiului e mai pustiitoare decât ori cari război. Tot ce se întâmplă turburător în viaţa noastră de toate zilele, tot ce e cu încordare, cu zgomot, cu alai fie de jale, fie de bucurie, totul se petrece cu băutură, din pricina băuturii sau întovărăşia băuturi celei blestemate. Mai toate bătăile, toate certele, mai toate uciderele vin dela beţie. Temniţile sunt pline de oameni, cari mai ales băuturii au să-şi mulţumească cinstea că au ajuns acolo.

Mai toată munca fie pe câmp, fie în pădure, fie în fabrică, se petrece cu băutură. Unii beau să se întărească, şi de fapt slăbesc, alţii beau să se încălzească şi mai curând îngheaţă, dar mai toţi beau şi iar beau; mai mult sau mai puţin, dar beau şi iar beau fără lipsă, şi fără de nici un folos şi spre cea mai mare a lor stricăciune. Ori ce petrecere, ori ce lucru se fac cu băutura asta veninoasă şi cu ia se strică toate sărbătorile, toate Duminicile, şi slujbile, după toate închinările ce le aducem lui Dumnezeu, urmează închinările cu rachiu, care este băutura iscodită de diavolul, după rugăciune urmează sudalmă, după binecuvântare blestem.

Ne creştem copiii cu grijă şi cu gânduri, învăţându-i din cea mai fragedă vârstă cum să puie mânile şi să se roage lui Dumnezeu şi toate lucrurile celea bune, însă ar fi mai frumoşi, mai cuminţi şi mai de nădejde, blestemata de băutură, crâşma cu toate veninurile ei dulci ni-i prinde în mregile sale şi îi desbracă de toată frumuseţea care îi făcea atât de plăcuţi.

Apoi urmează fărădelegile, traiurile păcătoase, căsniciile nelegiuite şi toate năravurile păgâneşti, cari ne fac de ruşine numele creştinesc. Pentru numele Domnului, până când se mai suferim pustiirea aceasta între noi? Până când să mai răbdăm aceste ticăloşii ce a căzut pe noi? Până când vom mai strânge la sân şarpele iadului, care ne muşcă şi ne înveninează?

Acest şarpe e mai viclean decât cel ce a amăgit pe Adam şi Eva pentrucă ni se vâră în casă ca un prietin, ca o veselie şi ca o dulceaţă înseninătoare, pe când nu e decât duhul cel rău amăgitor al minciunii şi alor toate răutăţile din veac.

Până când să mai suferim noi, ca nişte nepricepuţi, ca băutura asta a păcatului se înveninează traiul nostru şi rostul înaintării noastre spre bine?

Până când vom mai suferi aceasta grea iobăgie, în care ne-am băgat capul cu voia noastră?

Şi care este mai ruşinoasă decât vechea iobăgie, din care ne-au scos părinţi noştri. Este mai ruşinoasă, pentrucă în iobăgia veche era încătuşat numai trupul nostru şi munca lui, pe când aceasta ne încătuşează şi trupul şi sufletul. In iobăgia cea veche părinţii şi moşii noştri dădeau dijmă din roadele câmpului, noi dijmuim pe seama noilor stăpâni, cari sunt slujbaşii mărirei sale Rachiul; dijmuim şi roadele câmpului şi roadele trupului şi roadele sufletului nostru. Noi ne robim iarăş de slobozi ce suntem; noi ne încătuşăm iarăş de bună voie şi ne băgăm în sclăvie în loc să folosim libertatea, care ne-a dat-o.

ILIE PANDA, înv

RĂVAŞE DELA SATE

Din Chiţcani (jud. Tighina)

Prin stăruinţa preotului Gr. Macarevici, Flor Linlov şi M. Grosul învăţător, C. Zerin, I. Miron şi alţi fruntaşi din comuna noastră, s'a putut obţine o carte de milă (pentru strâns fonduri) pentru înfiinţarea unei biserici, de care avem atâta nevoie la noi.

I. M.

Din Călugăreni (jud. Dâmboviţa)

In satul nostru s'a format un comitet pentru ridicarea unui sfinte biserici, care lipseşte de 30 de ani, şi altul pentru ridicarea unei local de şcoală, care de asemenea ne lipseşte. Prin stăruinţa acestor două comitete s'a început o nouă viaţă în aceste două sate: Călugăreni şi Mireni, sate uitate cu desăvârşire de autorităţile superioare, cari ştiu numai să-şi ceară anume drepturi, dar cari nu dau dovezi de de îngrijirea părintească pentru poporul nostru.

Temeiul sfinţei biserici s'a turnat; cărămida s'a cumpărat, aşa că în anul viitor de sigur vom avea şi un locaş de închinare către Domnul.

Comitetele se luptă azi să înzestreze biserica şi şcoala cu pământ expropriat pentru ca preotul şi învăţătorul, ce vor servi şcoala şi biserica, să fie asiguraţi şi să poată îngriji de frumoasele lor slujbe.

D. G. P.

Din Corcova (Mehedinţi)

Cu două săptămâni în urmă Dumineca, după serviciul liturghiei a avut loc, în curtea bisericii, împărţirea hainelor, cărţilor şi rechizitelor şcolare, la elevii săraci de către proprietarul satului, prinţul Anton Bibescu, prin d-l A. Sauget, administratorul moşiei.

Dupăce preotul a citit molifta lucrurilor ce se împart de pomană, pomenind morţii familiei prinţului, la care a dat răspunsuri corul mixt al bisericii locale, a început împărţirea.

Micii cupilaşi, cuprinşi de nespusă bucurie, treceau prin faţa domnului, doamnei, şi drăgălaşei d-şoare Sauget, care erau aşezaţi fiecare înaintea unui pachet cu cărţi, haine sau opinci, primind dela fiecare câte ceva.

La sfârşit d-l învăţător V. Botgros, a mulţumit d-lui proprietar şi d-lui administrator al moşiei în numele copiilor pentru grija ce le poartă şi pentru frumoasa faptă pe care o fac în fiecare an şi la toate sărbătorile mari, iar corul a intonat „Mulţi ani trăiască". Dorim că fapta creştinească proprietarului moşiei Corcova să fie de pildă şi altora.

UN CĂRTURAR DIN SAT.

Din Frătăuţii Vechi (Bucovina)

In ziua de Sf. Paraschiva a avut loc în satul Hurjueni, sfinţirea temeliei bisericei, la care au dat ajutorul lor preţios părintele Vasile Boca, învăţătorul Ilarion Ursachi şi gospodarii Petrea Corfus, Costea Hurjui, Gavril Hurjui, Meliton Hurjui, Ştefan Hurjui, George Prelipcean precum şi alţi buni creştini din Hurjueni. Dorim credincioşilor din Hurjueni să-şi vadă cât mai degrabă lăcaşul sfânt înălţat şi sfinţit.

D. N.

Din Cotnari (jud. Iaşi)

În comuna noastră, în ziua de sf. Paraschiva, s'a sfinţit biserica lui Ştefan-Cel-Mare, reînoită prin stăruinţa preotului Liciu, cu concursul d-lui Fântânaru, prefect de judeţ, d-lui Iacovochi şi mai multor alţi credincioşi din sat.

Slujba religioasă a fost ţinută de P. S. Sa Cosma Petrovici, vicarul sf. Mitropolii, ajutat de protoereul judeţului, preoţii Liciu, Bosie, Bogdan, Matei şi diaconul Cesarie. Cu acest prilej a fost hirotenisit un diacon.

După liturghie P. Sfinţitul Cosma a rostit o frumoasă predică îndemnând pe credincioşi să fie următori învăţăturilor lui Hristos şi să-şi iubească ţara, la a cărei ridicare şi înflorire să muncească în cea mai desăvârşită unire.

In urmă a avut loc, după obicei, o masă în curtea bisericei.

In cuvinte pline da însufleţire a închinat Prea Sfinţitul Arhiereu Cosma pentru întreaga familie regală. Cuvântarea sa a fost întimpinată cu urale, ce păreau a nu se mai isprăvi, de către cotnăreni şi lumea venită din comunele vecine şi din Iaşi.

A închinat apoi d. Petre Fântânaru, prefectul judeţului, pentru toţi acei cari nu vor ocoli biserica. A stăruit îndeosebi în cuvântarea sa asupra datoriei de a fi duşi copiii de însăşi născătorii şi crescătorii lor la biserică şi să nu se lase această grijă numai învăţătorilor. A mai dovedit că femeile nu se cade să lipsească de la biserică duminicele şi sărbătorile mari.

Sfaturi frumoase a dat şi părintele protoereu Niculea, mamelor de familie.

D. Onu, directorul şcoalei normale din Bădeni aminteşte îndatoririle poporenilor de a ajuta pe preot ca acesta să fie cât mai înlesnit întru îndeplinirea chemărei sale.

Părintele Bossie închină pentru cei ce dau sprijin bisericei înţelegând rolul acestei instituţiuni.

Părinţele Bogdan aduce cuvinte de laudă celor ce-au contribuit la reînoirea bisericei.

Dl. Adace, din Iaşi, în cuvinte calde, vorbeşte sătenilor ce au luat parte la această serbare sfătuindu-i să nu uite niciodată îndatoririle ce au faţă de ţară, care nu poate fi tare de cât numai prin tăria aşezămintelor ei printre care este şi biserica.

Părintele Liciu îşi ia rămas bun de la poporeni, Sf. Sa fiind transferat, după dorinţă, într'o parohie din judeţul Dorohoi şi mulţămeşte celor care au contribuit ca Biserica diu Cotnari să fie reînoită.

Dl. diriginte Buzench, închină pentru acei cari luptă pentru, şcoală şi biserică.

C. I.

Din Mihăeşti (jud. Vâlcea)

Noul local de şcoală din Comuna Mihăeşti, satul Tătărani, clădit pe locul dăruit de dl Ioniţă Tătăranu, a fost terminat şi s'a sărbătorit deschiderea Sâmbătă 27 Octombrie a. c.

Seara, s'a dat o frumoasă serbare şcolară de către dl Olteauu, învăţătorul satului, cu elevi şcoalei.

S'au spus poezii, s'au cântat cântece şcolare, iar la sfârşit s'a jucat frumoasa piesă „Beat-mort".

De şi a fost prima serbare dată în acel sat, totuş sala era plină cu lume, dornică de lumină.

Au luat parte şi persoane din satele vecine.

La serbare a privit şi directorul şcoalei normale de băeţi, dl Meta, precum şi dl Buricca, revizor şcolar.

Dl Buricca, a ţinut o cuvântare, de şi pe alocurea cu accente politice, mulţumind sătenilor pentru dragostea avută şi munca depusă la ridicarea noului local, spunând că în judeţul Vâlcea, s'au ridicat 128 de şcoale noui, cu buna voinţa locuitorilor, şcoli cari în timpul cel mai scurt se vor deschide.

Aici s'a adeverit cuvintele spuse de d. profesor universitar S. Mehedinţi, prin Dumineca Poporului că „Satul poate mai mult de cât Statul."

Să dea Dumnezeu ca în toate aceste noi localuri, precum şi în cele vechi, sufletele învăţătorilor să devie adevărate focare de lumină, formând din elevul de astăzi, cetăţeanu harnic şi cinstit de mâine.

Serbarea a luat sfârşit prin o plăcută petrecere, ca să nu-i zic bal.

D. DOGĂROIU

Din Brănişteni (jud. Roman)

In ziua de Sf. Paraschiva, în faţa P. S. Sale Episcopului Lucian Triteanu, a avut loc sfinţirea bisericii reînoită în satul nostru.

După ţinerea sfiintei slujbi P. S. Sa Episcopul Romanului a ridicat la rangul de econom pe preotul Al. Bălăceanu, fostul preot din Brănişteni, datorită căruia s'a refăcut biserica.

A mai fost ridicat la gradul de econom şi parohul N. Pavelache din comuna Carol. Deasemenea episcopul Romanului a făcut diacon pe tânărul Dumitriu Zugravu.

După oficierea serviciului divin episcopul Triteanu a ţinut o predică vorbind despre credinţă şi despre însemnătatea istorică a bisericei din Brănişteni, înăuntrul căreea se află mormântul marelui cronicar Miron Costin şi a soţiei sale Ileana, decapitaţi de domnitorul Moldovei Constantin Cantemir.

C. N.

Din Sâi (Jud. Satu-Mare)

Duminecă 28 Octombre cr. a sosit în comuna noastră, şcoala normală din Satu-Mare, în frunte cu dl director Roman şi dl profesor de muzică Popa. La gară a ieşit întru întâmpinare toată comuna cu steaguri în frunte. După slujba bisericească, elevii şcoalei normale au dat o frumoasă serbare în şcoală. A vorbit d. Roman, iar corul condus d. Popa, a cântat diferite cântece. A fost o adevărată sărbătoare pentru locuitori. Băeţii şi fetele s'au strâns la olaltă şi împreună cu elevii normalişti au jucat de-ţi era mai mare dragul să-i priveşti. Se întruneau într'o dulce armonie câteva costume olteneşti cu acelea ale sătenilor din Sâi. Locuitoii au dat o masă plină cu bunătăţi elevilor, şi i-au condus la plecare, în cântece până la gară.

ABONAMENTUL: Pe un an 180 lei. Pentru săteni, învăţători, profesori, preoţi, studenţi, funcţionari, meseriaşi şi muncitori 120 lei pe un an. Abonamentul plătit înainte; se poate face şi pe jumătate de an. oooooo

Cultura Poporului

ABONAMENTUL: Pentru instituţii financiare, ale statului şi biblioteci 300 lei pe an. Pentru sprijinitorii foaei minimum 300 lei. In America 3 dolari. In Jugoslavia 100 dinari pe an. In străinătate 250 lei pe an

PLUGARII AU DEZERTAT

Dintre sătenii de azi, mulţi au părăsit munca şi au dezertat dela brazdă. Câmpiile, dealurile şi văile nu mai răsună ca altă dată de cântecul plugurilor. Unde's ţăranii, adevăraţii ţărani aceia cari cântau?

Au dezertat la oraşe, ademeniţi de viaţa dezordonată, de munca mai uşoară, dar şi mai înjositoare. Au dezertat la oraşe pentru a fi servitori sau funcţionăraşi.

Celor vechi le trebuia câmpul şi plugul, aerul curat şi suflul care leagănă spicele grâului. Cei vechi admirau natura şi la cântecul minunat al ciocârliei îşi ridicau ochii spre cer privind'o cum se'nalţă în sbor şi o dată cu aceasta îşi adresau şi ruga către Dumnezeu ca să le deie roadă bună pentru hrănirea familiei lor cinstite şi muncitoare şi pentru binele patriei, scumpei lor patrii. Cei vechi erau albine harnice, cei de azi sunt viespi rozătoare.

Cei de azi au părăsit brazda ca să bată drumurile şi pe cei tineri i-au tulburat dorinţele bolnave...

Oh!... dezertorilor, opriţi-vă şi vă întoarceţi de pe drumul ruinii şi a pierzării!...

Reîntoarceţi-vă la fermă, în satul unde vi's părinţii îngropaţi şi amintiţi-vă fugarilor de meşteşugul uitat şi părăsit.

Munca pământului hrăneşte, înstăreşte şi face caractelele sănătoase şi tari.

De ce vă plecaţi înaintea nebuniei? Noi vrem plugari puternici, cu pieptul ars de soare. Noi vrem ca pământul cu care va înstărit statul să'l munciţi şi să fiţi mândri că aveţi prilejul să nu mai umblaţi ca nişte câni a nimănui; slabi şi goi sau îmbrăcaţi cu sdrenţe nemţeşti!

Nouă ne trebuie ţărani demni de strămoşii lor, mândri, cari să-şi iubiască satul cu sfinţenie, prietenoşi şi credincioşi celor ce s'au gândit şi se gândesc la ei şi cari vor să'i vadă voinici şi roşii la faţă iar nu roşi de boli ascunse şi de oftică.

Ce fel de fii va avea patria, care trebuie să trăiască, să crească şi să înflorească? Ţării noastre îi trebuie fii vrednici, cari la nevoie să fie bravi soldaţi şi cari să repete avântul şi elanul dela Mărăşeşti, dacă cumva liftele duşmane s'ar mai năpusti asupra ogorului românesc.

Deschideţi ochii şi destupaţi-vă urechile cu un ceas mai de vreme buni fraţi români! Lăsaţi coteţele murdare în care vă chinuiţi trupul prin oraşe şi faceţi-vă în satul vostru o colibă măcar, dar sorită şi înflorită cu munca voastră.

DR. G. T. PAMFIL
profesor la universitatea din Cluj

Un cuvânt pentru acela care a fost.

A închis ochii acum câteva luni, când Braşovul era înfăşurat în mantia lui sclipitoare; când brazii şi mesteacănii dormeau liniştiţi, când florile şopteau între ele. In noaptea aceea senină, de primăvară caldă, stelele îi luminau mai mult faţa, deschizând calea îngerului, care s'a coborît, de-a închis pleoapele şi de-a oprit pana scritorului, care până'n ultimile clipe tot mai sbârnâia pe hârtia galbenă.

Am admirat acum o jumătate de an chipul scriitorului N. N. Beldiceanu şi astăzi, când stau de vorbă cu el, citindu-i operile în sufletul meu, plin de amărăciune dureoasă, se strecoară picătură cu picătură regretul după cel dispărut...

Acum iată, în conştiinţa mea neadormită, apare figura sobră a ilustrului scriitor moldovean, martirul unei vieţi literare; şi eu, cu buzele tremurânde, cu braţele către cer, evoc imaginea iertătoare şi numele scump al nemuritorului.

N. N. Beldiceanu, vlăstarul Iaşului, purtat pe braţele celor cari l'au iubit, s'a coborît în adâncul tainicului mormânt.

El doarme somnul cel veşnic şi'n sufletele celor cari l'au cunoscut şi l'au iubit cetindu-l, domneşte mereu un gol trist şi tainic. Deşi sufletul lui N. N. Beldiceanu trăeşte în noi şi planează deasupra capetelor noastre, trupul lui doarme nesupărat de nimeni, într'un colţ de cimitir, fără vre-un semn, care să arate cuiva că acolo zace un om de mare valoare literară. Nici un picior de străin n'a călcat pe ţărâna mormântului şi nimeni, nimeni n'a venit să-i cureţe bălăriile din împrejurimile mormântului!

Noi, cari trăim şi'n sufletele cărora bate o inimă de român, suntem datori să admirăm pe artistul, pe pionul şi ctitorul literaturii noastre; el care a trăit până mai eri în mijlocul nostru, împărtăşindu-ne c'o parte din vlaga minţii.

Cineva — imediat după moartea lui — l-a criticat aspru, învinuindu-l că a creiat tipuri de mahala. Dar s'a înşelat, căci nu i-a cunoscut gândirea şi sentimentul. El n'a fost un scriitor prolix nici manierat, ci un adevărat artist al condeiului. N. N. Beldiceanu a creiat o operă de artă, pelucrând în sens artistic tot materialul luat din domeniul realităţii omeneşti şi astfel, isbutind să dee operei sale o rezonanţă pur omenească. Fiecare crâmpei descris, cu atâta măestrie, e un locşor plin de toată verva şi de tot farmecul vremurilor trecute, care te face să te 'nbeţi de farmecul unei lumi sănătoase.

Opera lui N. N. Beldiceanu se ridică tot mai sus, în sfera realităţii şi va rămâne ca o mărturie a vremurilor frumoase şi legendare... Dar vai! poate că răutatea omenească i-a scurtat firul vieţii şi s'a dus la o vrâstă aşa de vremelnică, la 44 ani! Şi e chiar adevărat ce spun, căci înainte de-aşi încleşta mâna pe pană, mi-a zis: „Eroii tăi au suferit ca şi patriarhul Iov din Biblie. Imi plac mult eroii, căci toţi sunt originali şi tocmai deaceea se aşterne peste cugetul tău limpede un văl de pesimism. Când am stat de vorbă cu tine, în ochii tăi calzit pe cari răutatea omenească îi face să lăcrămeze ca şi ai mei, am cetit multe, tinere!"... Şi astăzi nu mai vorbeşte nimănui doarme; prietenii, ziarele, au spus câteva cuvinte de părere de rău, l'au înălţat în slavă, dar vai! numai pentru două ceasuri!... căci deatunci nu se mai aude nimic; par'că nici n-a fost. Vălul tăcerii s'a împânzit, încătuşând mormântul nemuritorului scriitor din cele patru colţuri.

N. N. Beldiceanu merită o statue în mijlocul Iaşului, unde s'a născut, statue, care să ascundă în sine viaţa acelui care a tras brazdă adâncă pe ogorul culturii noastre româneşti.

Şi numai atunci, când se va ridica o statue, în oraşul lui natal, pionii culturali vor veghea necontenit asupra focului sacru, ce va pâlpâi pe statue şi vor fi demni de recunoştinţa şi de înţelegerea ofrandelor depuse de N. N. Beldiceanu, în altar, pentru cultura noastră bătrână.

El e în inimile noastre, simte şi ne vede; dar până ce îi vom înălţa falnica statue, să nu ne aprindem, ci să ne înţelegem şi să mergem cu paşi uşori, pentru-ca noi, cei din lumea asta răutăcioasă, să nu-i tulburăm odihna lui N. N. Beldiceanu, care doarme liniştit şi nestingherit de nimeni, în lumea bună de dincolo.

N. C. Muntmarg.

Scrisori dela Oraşe

DIN BUCUREŞTI

Duminecă 28 Octombrie a. c., societatea „Zorile" a ţinut-o şezătoare culturală, în una din sălile liceului „Lazăr". Cel dintâiu a luat cuvântul dl preşedinte al societăţii, arătând lupta pe care o duce societatea „Zorile", de a împrăştia cultura până departe, pe întreg pământul românesc.

Dl Costa-Foru, a desvoltat conferinţa cu subiectul „Naţionalism şi patriotism", arătând care e ideia de patrie şi care de naţiune. Spune că tinerimea are datoria de a munci mult pentru fericirea patriei şi a naţiunei. Dl Ionescu, directorul liceului „Lazăr", a vorbit despre trecutul nostru istoric, perioada năvălirilor barbare. Dl Filoreanu a vorbit despre Gh. Asachi.

In partea a doua a şezătorii, elevii dela conservator s'au produs cu muzică şi recitări. Elevul Georgescu a cântat cu multă măestrie bucăţi la pian, cântând şi compoziţii originale. D-ra Cotoceanu a spus o fabulă. Elevul Emil Georgescu a recitat „Sus la Crâşmă" de Octavian Goga. Elevul Atanasiu „Ucigaşul fără voie" de Gr. Alexandrescu şi o poemă de Schiller. Elevul Pârvulescu „Peneş-Curcanul" de V. Alecsandri. Tenorul Mihăilescu a cântat cu mult talent din Verdi si Schubert. Toţi au pus mult talent pentru reuşita şezătorii.

La sfârşit, dl preşedinte a mulţumit, în cuvinte călduroase, celor ce au dat concursul, amintând că pentru viitor se va vorbi despre „Budism".

G. BOBEI.

GLORIILE NOASTRE

Maestrul Enescu

In curând oraşul cultural Cluj, îşi va îmbrăca haina de sărbătoare şi mândrie naţională, căci va veni: maestrul Enescu.

Gloria noastră muzicală reprezentată prin geniala personalitate a compozitorului şi violonistului Enescu, va împrăştia din multe suflete fel de fel de pete ale materiasmului şi ale patimilor.

El va aduce în arcuşul lui sonoritatea unei lumi ideale, mai bună şi cu fruntea mai spre soare, de cât spre latul de sub picioarele noastre.

Oaspetele Enescu, va fi un simbol al artei noastre naţionale, — şi cei mai răi şi oameni duşmăniţi politiceşte, se vor înfrăţi pentru o clipă măcar în faţa senină a artei, şi vor înţelege că nu trăesc micimile omeneşti ci valorile.

Il aşteptăm cu drag, ca să ne aducă primăvara în inimi, cu ciripitul tuturor păserilor din codru străbun.

El vine la 17 Noembrie.

Un pribeag se roagă nopţii:

Regină blândă-a tutulor,
ce dărui lumii-alinul,
înfrânt puterea ţi-o implor
o, Noapte: — curmă-mi chinul!...

... Pribeag pe-o lume fără rost,
eu în surghiun amarnic,
îndur destinul ce mi-a fost
numai în lacrimi darnic...

Şi, vezi, în crudul vieţii joc
luptând mi-am stors puterea,
dar inimei făr' de noroc
nu i-am învins durerea...

Dă, Noapte, sufletului meu
adânca ta hodină:
el de amar şi-obidă-i greu
şi-i încărcat de vină.

Il sapă suferinţa grea
şi îl sugrumă huma:
spre umbră şi uitare-ar vrea
să 'şi iee sboru'-acuma.

De-al păcii dor e-adânc durut
şi tremură 'n suspine:
ar vrea să fie aşa tăcut
şi liniştit ca tine.

GEORGE VOEVIDCA.

De prin meleagurile Botoşanilor

Iubite cititor,

Dacă dragostea de a vedea, ori nevoia te face să te duci la Batoşani, ai face un mare păcat dacă nu te-ai abate şi prin partea de nord a frumosului oraş.

Cum te dai jos, în gara Popăuţi, laşi oraşul spre a-l vizita la întoarcere şi iei drumul ce merge la Costeşti, lăsând în urmă oraşul în dreapta satul Ciuşumea, cu vestita fabrică de bere, te apropii pe nesimţite de dealul Batoşneanca din faţa Costeştilor.

Priveliştea se măreşte cu iazul, presărat ici şi colo de cârduri albe de gâşte ce îl străbat în lung şi 'n lat. De o parte şi alta a dealurilor turmele de oi şi cele două cirezi de vite pasc liniştite, pe deal clăile de grâu stau în aşteptare.

In vale cât cuprinzi cu ochii satul Costeşti acoperit cu girezi şi stoguri de grâu ne arată hărnicia sătenilor.

Leganat uşor de trăsura aşezată pe arcuri ne pomenim pe malul iazului.

Lăsăm satul în spate şi ne ducem pe drumul Teişoara însoţit în stânga de sarmaticul iaz, acoperit cu păpuriş şi în dreapta dealul acoperit cu nepreţuitele lui bogăţii.

In depărtare se vede un sat înpădurit, sunt Nicşenii. In jurul lui câmpii cât vezi cu ochii acoperite de bogate holde. Iatăne în sat, casele acoperite cu stuh aşezat într'o formă destul de plăcută ochiului. La mijlocul satului biserica bine întreţinută. Din toate părţile se văd care încărcate, purtate de cele mai multe ori de cai. Oameni respectoşi, fără să ai cunoştinţă cu ei te măsoară din cap până în picioare şi în urmă te salută cu multă băgare de seamă.

Cum eşi din Nicşeni, ochii se primblă fără să se mai sature pe deasupra dealurilor. Pe coasta din faţă la o zvârlitură de băţ din Nicşeni, sunt Dorobanţii, un sat cum rar se găseşte în judeţ.

Soarele se coboară liniştit îndulcind priveliştea. Am ajuns şi în satul istoric prin numele lui, sat care de la prima vedere apare plin de viaţă cu gospodării bine înjghebate, cu drumuri aliniate şi cu o biserică care ar face cinste şi unui oraş. Urcându-ne la deal, pe drumul drept de odată ochii îşi îndreaptă razele spre iazul din vatra satului pe malul căruia se obişnueşte să se încoroneze şcolari distinşi.

Puţin mai la deal, şcoala; pe dreapta cum urici, în colţ, sunt casele părintelui Arbore înpădurite cu o livadă cum numai la Rădăşeni-Fălticeni se mai găseşte. In această grădină vei găsi arbori începând cu zona şuso, deluroasă şi terminând cu ce-a muntoasă, este o adevărată grădină botanică. Peste drum sunt casele vestitului primar Ion Bendas.

Soarele nu se mai vede, roşaţa pe cer îşi păstrează farmecul iar aerul călduţ de peste zi începe a se răcori.

E noapte ne întoarcem la Botoşani.

C. COVOTARU, învăţător
Boroaia-Fălticeni

Un îndemn către negoţ

In ziua de azi când lupta pentru agonisirea hranei de toate zilele este atât de puternică, nu cred să se afle o minte omenească să nu se gândiască la găsirea unui mijloc, datorit căruia să-şi poată mări venitul, şi astfel să aibă o masă mai din belşug, o haină mai curată şi un colţişor unde să-şi poată odihni în linişte trupul obosit de munca zilei.

Timpurile pe cari le trăim, timpuri de cari bătrânii şi străbunii noştri n'au pomenit vre-o dată prin hrisoavele găsite de pe urma lor, au mişcorat întratât banul nostru încât nu numai lefegiul dar chiar şi gospodarul cu hambarul plin şi cu ograda plină de păsări îşi încreţeşte fruntea de grijă la cea întăi adiere a vântului de toamnă.

Şi grija lui nu este mică, deoarece munca de o vară întreagă pe arsiţă, vânt şi ploaie, o are strânsă toată la un loc, şi din ea va trebui ca încetul cu încetul pe tot timpul ernii cu socoteală şi multă chibziunţă să se hrănească în aşa măsură încât să nu-l prindă cocorii cu hambarele goale.

Muncitorul plugar cu gospodărie de adevărat român cu mila şi frica lui Dumnezeu, muncitor care nu cunoaşte viţiul, care nu ştie ce e cârciuma, este adevăratul producător şi devine comerciant din moment ce plecând la târg pe lângă ce are mai mult mai dă drumul pe piaţă ia o altă marfă, la alte producte ce le-ar cumpăra, de la un megies sau alt consătean, care ar putea merge la târg.

Intorcându-se acasă plăteşte în bani megieşului preţul învoit, iară lui îşi opreşte partea ce i se cuvine pentru cărăuşie şi pentru munca ce o depune vânzând marfă şi făcându-i reclamă la târg spre a căpăta un preţ mai mare.

Iată dar că muncitorul plugar cu palmele crăpate şi cu faţa bătută de vânturi, cu ştiinţă de carte, este un adevărat comerciant, care prin isteţimea lui reuşeşte să-şi mărească venitul, şi deci banul său prin o simplă mânuire, care nu cere nimic altceva de cât un dor de muncă pentru binele lui şi al familiei sale.

Fiecare sătean cu puţină chibzuinţă poate să fie comerciant fie că are prăvălie la drum, fie că în tinda sa, în podul casei strânge din timp de belşug mărfuri pentru timpuri mai grele.

Comerţul nu este o ruşine cum de obicei se crede la ţară, comerciantul întocmai ca ori şi care producător munceşte cu adevărat cuvânt, şi prin munca sa contribuie în bună măsură la mărirea avuţiei naţionale, dând unor produse adevărata lor valoare.

Săteanul care este conştient şi are şi puţină învăţătură fără multă bătaie de cap va reuşi prin o mânuire de bani, cât se poate de simplă, să-şi vadă avutul crescând zi cu zi.

RICHARD R. TUFFLI
fost ataşat comercial şi prof.

LA FÂNTÂNĂ

Cor mixt

(Cântec popural) A. Bena.

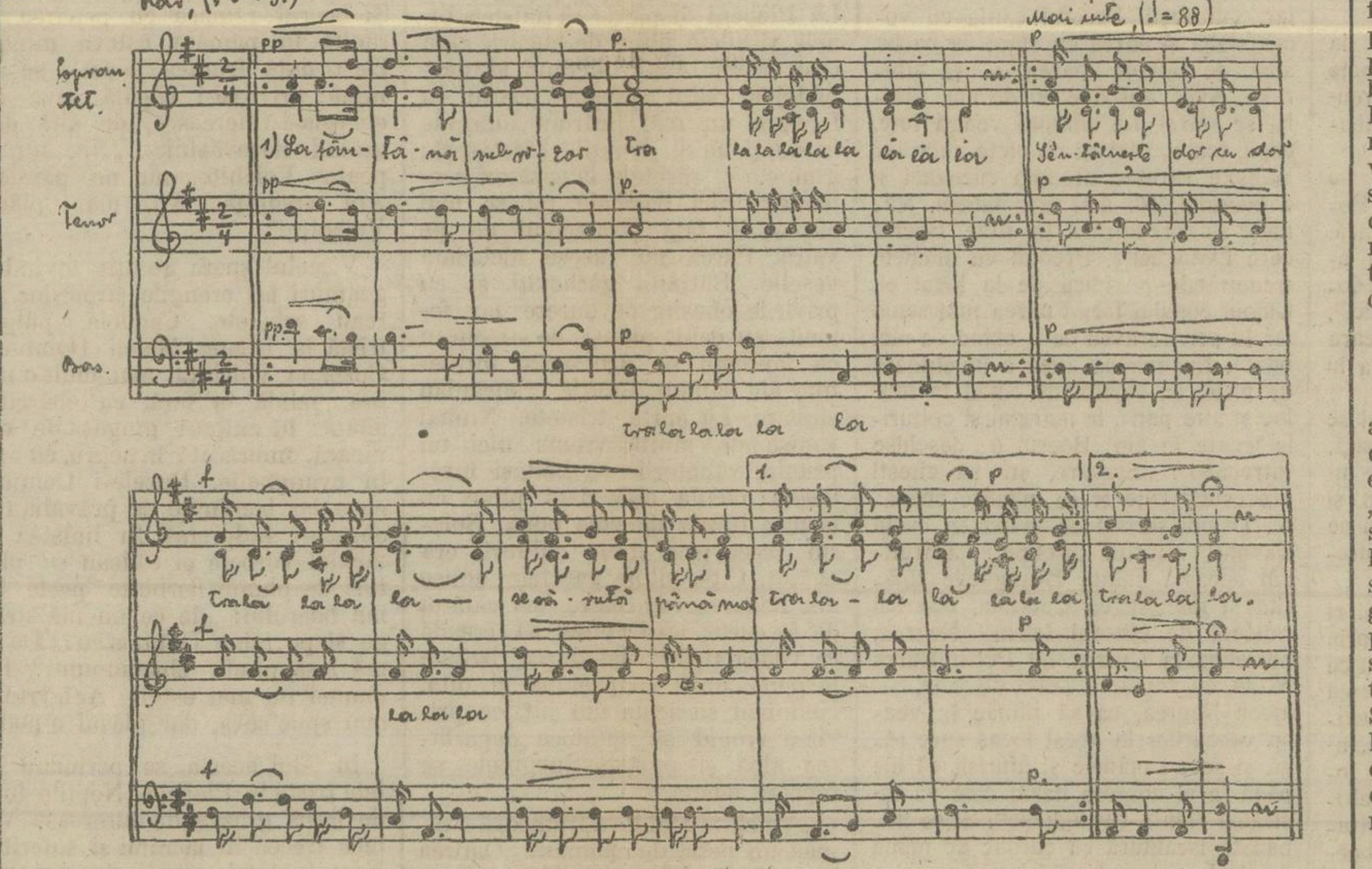

1. La fântână subt rozor
Să'ntâlneşte doi cu doi
Să sărută până mor.

2. La fântână la izvor
Vine un mândru călător
Este badea, bădişor.

3. Şi la umbră se aşează
Apoi doarme şi visează
Murgu-i paşte şi nechiază

4. Şi-şi visează mândruliţa
C'a bătut-o măiculiţa
Tot cu fir de busniec

5. Peste dragul de mijloc
Tot cu fir de tămăiţă
Peste draga-i de guriţă.

LA PORŢILE LITERATURII

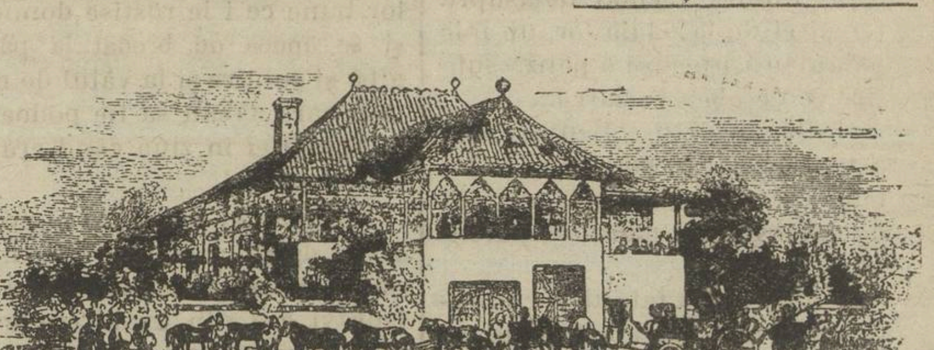

VARA-I PE SFÂRŞITE...

Vara-i pe sfârşite, toamna este aproape
Şi'n adânc de codrii cânturi nu mai sună,
Iar din frumuseţea luncii d'astă vară
A rămas doar vraja nopţilor cu lună....

Ploile de toamnă a'nceput să cadă;
Podoabele verii ş'au schimbat vesmântul
Şi pe văi şi dealuri şi chiar pe vâlcele
Frunze 'ngălbenite au umplut pământul.

Vara-i pe sfârşite, toamna'n uşe bate
Iar prin codrii veseli frunza e uscată
Şi... din frumuseţea luncii d'astă vară
A rămas doar vântul... vântul trist să bată...

Delabrădiceni **C. GH. POPESCU-TICĂ**

NOCTURNĂ

Pe ceruri luna străluce
Şi umple câmpia de nea...
La biserică pe-o cruce,
Se tângue o cucuvea.

In a lunei lumină
O frunză cade tăcută,
Cu jale vântul suspină
Tăcere... natura ascultă.

Boreşti-Vaslui **KOSTYA AGAPIE**

*

Sunt atâţia entuziasmaţi şi tineri cari plini de avânt bat la porţile literaturii. Incercările lor se aseamănă cu acele întâi flori plăpânde de primăvară. Şi deşi aceste flori trăesc de multe ori puţin, totuşi sunt frumoase, gingaşe şi-şi scaldă petelele fericite în lumina soarelui. Câţi tineri nu au începuturi bune, câţi tineri nu încearcă şi câţi nu au producţii cari merită încurajarea. Acei cari-şi risipesc sufletul către frumos, către ideal, către literatură, în această rubrică vor găsi un colţ al lor.

REDACŢIA

Ştiinţă pentru popor

Cum vorbesc furnicile

Foarte de multă vreme se ştie că o mulţime de animale se pot înţelege între dânsele, cu ajutorul unor anumite sunete scoase din aparatul vocal. Insectele n'au un astfel de aparat şi totuşi ele se înţeleg de minune. Organele care le servesc la vorbire nu sunt decât antenele (cornıţele); prelungiri foarte mişcătoare şi foarte simţitoare aşezate la cap. Jules Fabre, văzuse foarte bine că dacă se tae antenele insectelor, se poate ca ele să'şi piardă siguranţa mişcărilor, mirosul şi chiar instinctul reproducerei. Astfel de cercetări au fost făcute şi cu furnicile, şi s'a scos din ele rezultatul că furnicile au o limbă curioasă. Când o furnică vrea să spună ceva vecinei sale, ea se duce la dânsa, şi începe să o lovească uşor cu antenele sale pe cap sau pe cornıţe. Ritmul cu care ea face aceste lovituri este foarte diferit, după ideea pe care vrea să 'i-o spună. S'au putut deosebi vr'o 12 cuvinte sau noţiuni pe care furnicile şi le pot comunica, variind ritmul loviturelor. Pot să'şi transmită astfel ştiri asupra pericolelor, asupra îndemnurilor la luptă, asupra chemărei în ajutor, asupra băgărei de seamă, asupra hoţilor care s'ar apropia, ş. a. E mare asemănare între modul de vorbire al furnicilor şi cel al sălbaticilor din centrul Africei, care se înţeleg dela distanţe mari, prin ajutorul unor sunete de ritm diferit, pe care le produc cu nişte tobe anume făcute.

Divorţul în lumea păsărilor

Viaţa casnică a păsărilor se aseamănă neobicinuit de mult cu cea a oamenilor. Cu puţine excepţii, căsătoria lor este cea „legală", adică monogamia (căsătoria cu o singură femee). Corbii, ciorile, vrăbiile, porumbeii şi alte multe păsări sunt monogame toată viaţa. Toamna, când păsările călătoare se adună în stoluri mari ca să plece, şi atunci soţii rămân strâns uniţi. Sunt şi cazuri când bărbaţii călătoresc în stoluri deosebite de cele ale femeilor, dar, odată cârdurile ajunse la destinaţie, perechile se regăsesc repede.

După spusele preotului Snell, un observator al vieţei păsărilor, căsătoriile se fac de obiceiu în primăvara care urmează după anul naşterei. Se face şi la ele o alegere între soţi, ca şi la oameni. Dese ori întâmplarea hotăreşte, iar dacă mai mulţi pretendenţi, candidează la aceiaşi mireasă, atunci „dreptul celui mai tare" este hotărîtor. Chiar când sunt mai multe mirese decât pretendenţi, lucru ce se întâmplă foarte rar — fiindcă la cele mai multe păsări bărbaţii sunt mai numeroşi ca femelele — tot se nasc lupte din cauza geloziei.

In căsnicia păsărilor nu se ivesc mai niciodată certuri, de vreme ce soţia este cu totul supusă soţului. Ascultarea merge atât de departe în cât dacă soţul, care alege totdeauna locul pentru cuib, a făcut, din nepricepere sau de frică, o alegere nepotrivită, soţia începe îndată să adune materialul trebuitor, deşi ea nu poate construi cuibul în locul ales. Numai la uliul ciocârliilor a putut vedea Snell ceartă între soţi, care însă n'a mers niciodată până la bătae.

Credinţa soţilor trebueşte recunoscută la toate păsările care trăesc în monogamie. Totuşi, după spusele lui Snell, bărbaţii sunt mai ştrengari decât femelele; înşelătoriile sunt însă foarte rare. Dacă ne gândim că femeea — chiar la păsări — este dela natură mai timidă, atunci înţelegem această deosebire între sexe.

S'au văzut însă şi divorţuri (despărţiri) la păsări, întocmai ca şi la oameni, dar ele se produc rare ori şi, lucru curios, atunci femela se desparte cu toată bună-voia de bărbatul său. La porumbei acest divorţ consimţit se produce numai atunci când căsătoria n'a fost dela început liberă ci a fost silită şi executată de crescător cu scopul de a împerechia două rase sau varietăţi deosebite. Când însă astfel de soţi prin constrângere ajung să fie liberi, ei îşi caută numai decât tovarăşul de mai înainte, de care îi despărţise în mod brutal un stăpân interesat.

La păsările sălbatice, cazurile de divorţ trebue să fie încă şi mai rare, pentru că la contractarea căsătoriei nu intervine nici o constrângere străină.

CĂLUGĂREANU Prof. la Univ. din Cluj

PENTRU COPII

ILENUȚA

— Cine! — cine, ce e mic și mititel și îngrădește frumusel? Așa întreba Ilenuța pe surioara ei cea mai mică.

— Păianjenul! răspunse grăbită Mărioara.

Ilenuța rămase o clipă încurcată, fiindcă tocmai de-asupra ferestrei de la odaia lor, un mic păianjăn își țesuse o pânză subțire ce abea se zărea.

— Ba nu, îi zise Ilenuța, este acul, căci cu el poți îngrădi tot felul de cusături urzite tot atât de subțire ca și pânza de paianjăn.

Ilenuța era o fată tare cuminte și harnică, de aceia toate fetele din sat o urau, dar ea nu băga sama și tare de multe ori își lua lucrul în mână și mergea la câte o fată ca să lucreze împreună. Pe câte fete nu le-a învățat ca să coase cămășuți de pânză albă în broderii și ajururi; cu toate acestea ele tot nu o puteau suferi.

Intr'o zi, se vesti că la curtea tinerei domnițe, se caută o lucrătoare care să știe bine a lucra cusături pe fir. Ilenuța cum auzi, se îmbrăcă curat și plecă rugând pe mama ei ca, dacă va rămâne la curtea domniței, să vină câte odată s'o mai vadă în timpul cât va sta ea acolo.

De cum ajunse la curte, domnița, îndată ce i se spuse ca a sosit lucrătoarea, o și chemă la dânsa.

Când intră Ilenuța în odaie, văzu stând pe o strană înaltă sculptată cu flori în lemn, pe domnița încunjurată de mai multe fete îmbrăcate toate în rochi albe. I se păru un înger căzut din lumina soarelui, o icoană din cadru, atât era de frumoasă și gingașă domnița. Dânsa ținea între degetele mici și subțiri, încărcate cu inele bătute în pietre strălucitoare, pânza albă ca zăpada care trebuia să fie cusută.

Sfioasă și smerită, Ilenuța înaintă, se plecă și-i sărută mâna în timp ce fetele cari o înconjurase plecară din odaia mare și luminoasă lăsându-le singure.

Atunci domnița o luă de mână, o duse înaintea ferestrelor mari pe unde intra toată lumina zilei, o așeză pe un scaun și-i vorbi blând și încet:

— Mi s'a spus că lucrezi atât de frumos încât și zânele ar putea fi îmbrăcate în rochii cusute de tine; te-am chemat să-mi lucrezi pe această pânză albă, subțire, broderii în desemnuri cu mătăsuri albe și fir de aur, precum și acest văl de mătasă, căci cu el îmi voi încinge fruntea în ziua când voi fi mireasă.

Ilenuța roși de plăcerea vorbelor bune ce i le rostise domnița și se apucă de brodat la pânză albă și subțire și la vălul de mătasă care aveau să fie podoabele domniței în ziua când era să fie mireasă.

Mult a mai lucrat, zi și noapte, cu drag înșira firul de aur pe pânză albă ca zăpada pânză ce isprăvi cea din urmă crenguță de brodat. Ilenuța fu bine răsplătită cu daruri și bani și se întoarse acasă.

Dar din ziua aceia pizma fetelor crescu și mai mult; cu toate îi întorceau capul și o ocoliau când o întâlneau, ba de cele mai multe ori îi aruncau și vorbe batjocoritoare: „că, poate te-i fi crezând și tu domniță de când ai fost la curte, nu cum-va aștepți și tu un fecior de domn să te ieie de soție?"... și câte alte care o măhniau pe biata fată atât de simplă și curată în gândirea ei tânără.

Insă fiind-că era atâ de bună, Dumnezeu o răsplăti cu bine, căci la curtea domniței un slujbaș, băiat tânăr și harnic o iubea și voi să-i ceară mâna. Copila primi cererea tânărului, nunta se făcu și Ilenuța plecă cu bucuria în suflet că de acuma înainte va trăi pe lângă domnița pe care o iubea cu credință și supunere.

ELENA I. IURAȘCU

Intrebări:

1. Am 100 picioare și 37 de capuri, câte gâște și câți epuri sunt?

2. Care-i băutura cea mai tare? Și pentru ce?

Copiii cari vor deslega aceste două întrebări, să ne trimeată răspunsul. Numele acelor cari au deslegat se vor tipări aici și cine va eși la sorți, va căpăta: Două cărți cu povești frumoase, cu chipuri.

Totodată rugăm pe copiii până la 12 ani, să ne scrie istorisiri scurte, descrieri de pe locurile unde trăesc, iar cele mai bune lucrări se vor publica în foae și se vor premia. Deasemenea primim desemne în cernească.

N. R.

Temeiurile culturii noastre

Dacă vorba cultură vine dela îndeletnicirea plugarilor romani, unde însemna lucrarea și îngrijirea pământului ca să dea roade bune, iar de aici s'a înțeles apoi îngrijirea sufletului ca să dea fapte bune, apoi mai mult ca la alte popoare, temeiurile culturii noastre sunt legate de îndeletnicirea plugărească.

Geograful vechiu, grec, Strabon zice că Geții, cari împreună cu Dacii locuiau în șesul Dunării și în Carpați, erau foarte religioși, credincioși. Credința lor se îndrepta spre Cer. Ei fiind plugari — getes = agricultor — iar clima țării foarte schimbăcioasă, cu ploi, cu furtuni, cu grindină, care ici nimicește iar alături cruță, cu secetă uneori, de lasă muritor de foame pe om și vitele lui, când în spre miazănoapte ploile sunt liniștite, ca cele de toamnă la noi — această putere a cerului făcea pe vechii locuitori religioși. Iată din acele timpuri un chip aflat pe o peatră, ce înfățișază o fată (poate orfană) cu îmbrăcăminte dacică, așa ca țărancele noastre, ține în mâni un fruct și o frunză și aduce jertfă pe un tripied zeilor, poate pentru că i-au scăpat pometurile de grindină.

De aceia credința creștină a prins adânci rădăcini la străbunii noștri, cari erau temători de Dumnezeu, iar boierii și voevozii au zidit multe biserici; pentru aceea și pronia cerească a ajutat acest popor de n'a pierit, între cele trei împărății, cari i-au căutat peirea mereu.

Un alt temeiu cultural este simțimântul de dreptate și de omenie, moștenite și din îndeletnicirea plugărească — dacă strici tu altuia și el îți poate strica ogorul tău, precum și în bună parte moștenite dela vechii Romani. Dovadă despre asta este că, deși nu avem pedeapsa cu moarte, nu sunt la noi mai multe crime făptuite de români.

Al treilea temeiu este mila și dărnicia; când plugarului îi rodește pământul, întâi dă pomană sau duce la biserică din roade; el zice cu mândrie, dar și cu înțeles, că din munca lui trăește și cioara, și șoarecele și furnica.

Tot din îndeletnicirea plugăriei vine iubirea de patrie, căria îi zicem țară — terra, *pământ, sau* moșie.

Se vor mira unii că avem și un temeiu de cultură artistică. Apoi da, țesăturile, alesăturile și lucrăturile de mână ale țărancelor noastre, multe neștiutoare de carte, sunt admirate în Europa și în America.

Aceste temeiuri culturale au suferit mult de urgia timpurilor trecute; ele însă trebuesc reîntărite și sporite prin școală și biserică. Bucurie mare trebue să simțim când aflăm că în multe sate țăranii, azi înstăriți, se grăbesc a'și clădi școli și biserici; numai că școala, nu trebue înțeleasă ca o fabrică de domni leneși, cari vor trăi bine fără să muncească, ci ca o luminătoare și îndrumătoare a sufletelor spre fapte spornice și bune.

ALEX. RESMERIȚA.

Mișcarea muzicală în Cluj

Concertul pianistei Anicuța Voileanu

Sâmbătă în 3 Noembrie a fost în sala Prefecturei primul concert, din acest sezon, al d-șoarei Voileanu, distinsa profesoară de pian a Conservatorului Român din localitate.

D-șoara Voileanu nu este o începătoare, ci o artistă desăvârșită, în cel mai mai adevărat sens al cuvântului. Prin concertele sale, numeroase, date până acum în țară și străinătate sa impus ca una dintre cele mai perfecte virtuoase a pianului, ca o interpretă erudită și subtilă a literaturei muzicale clasice și moderne, și înainte de toate ca o personalitate artistică interesantă și deosebit de simpatică.

Programul bogat, de o valoare artistică superioară, compus din operele lui Bach—Liszt, Hässler, Kirnberger, Ramean, I. chr. Bach, Ph. E. Bad, Beethoven, Chopin și Bebussy a fost interpretat foarte just, cu o ușurință și resistență uimitoare.

D-șoara Voileanu este una dintre acei puțini artiști, inteligenți, cari nu urmăresc succesul prin acrolatism; la dânsa technica desăvârșită este un mijloc natural și cinstit pentru a tălmăci torentul simțirilor cari o frământă și principiile estetice superioare cari o stăpânesc atunci când contemplează și reproduce o capodoperă. Lipsită de ori ce scop egoist de a se impune personal, ea cântă de dragul muzicei, pe care o iubește și o înțălege așa de mult, și cântă pentru ceice o ascultă, ca arătându-le frumsețile divine create de maeștri nemuritori, să le procure plăcere, să-i câștige prietini ai muzicei, să le rafineze gustul și să le îmbogățească cultura muzicală.

Conștientă de importanța covârșitoare și incomparabilă pe care o au concertele, serioare, în crearea culturei muzicale a unui popor, a anunțat, cu modestia caracteristică adevăraților artiști, o serie de serate musicale cari vor cuprinde bucăți alese și caracteristice din literatura universală a pianului, pe cari le așteptăm cu plăcare.

Publicul, select și inteligent, care a participat la primul concert a răsplătit prin aplauze însuflețite și sincere, intenția nobilă și plăcerea deosebită pe care li-a procurat-o măestria, cultura și personălitatea *artistei* Anicuța Voileanu.

LAURIAN NICORESCU

DIN SFATUL ȚĂRII

Camera:

30 Octombrie 1923:

Ședința s'a deschis la 3 ceasuri după amiază. Iau parte la ședință și noui miniștri aleși: dd. Al. Lepădatu, N. N. Săveanu și Tancred Constantinescu. Dl prim-ministru Brătianu, citește nouile decrete (numiri) ale miniștrilor.

Dl Halipa, din partidul țărănesc, învinuește pe partidul liberal, că nu s'a retras dela putere.

Dl I. I. Brătianu, răspunde că e cu sufletul curat căci guvernarea țării e bună.

Se aleg doi vice-președinți ai Camerii în persoana dlor Popa Liseanu și Iorga Toma.

31 Octombrie 1923;

Dl Iuliu Maniu, președintele partidului național citește o declarație în numele acestui partid, prin care arată că partidul liberal nu conduce așa cum trebuie, țara învinovățește guvernul că nu aduce dreptate, că nu ridică bogăția țării, că nu eftinește traiul.

Dl Ionel Brătianu, primministru, răspunde la aceste învinuiri, cari — spune dsa — sunt aduse din răutate.

1 Noembrie:

Dl D. V. Țoni, în numele partidului naționalist-democrat, protestează împotriva guvernului, că la adunarea de Dumineca 28 Oct. a partidului dlui Iorga, cetățenii au fost loviți de armată.

Dl Juga, (deputat liberal) cere guvernului să vină în ajutorul dăunaților din războiu din jud. Vlașca, de oarece peste 3500 de familii n'au nici până azi adăpost.

Dl dr. Lascu, (deputat național) întreabă guvernul cu privire la tăerea unor păduri din Bihor.

Dl Preot Drăghici, (deputat țărănist) cere dosarele cu exproprierea din județul Teleorman.

Dl I. Mrejeriu (deputat liberal) atrage luarea aminte a guvernului asupra stării bănești de plâns a învățătorilor. Cere mărirea lefurilor acestora.

3 Noembrie:

Dl V. Madgearu, (deputat țărănist) întreabă pe dl ministru de finanțe, asupra crizei (lipsei) de bani pe piață, din care cauză comerțul cu cereale e în scădere.

Dl I. I. Brătianu, răspunde că nu mai are nevoie de această întrebare de oarece chestia va fi în desbatere în Cameră.

Senatul:

31 Octombrie 1923:

Dl I. I. Brătianu, mulțămește pentru încrederea ce are Senatul în guvern.

Dl Costăchescu, (țărănist) spune că partidul din care face parte va lupta împotriva guvernului.

1 Noembrie:

Dl N. Butureanu, arată că la adunarea partidului național-democrat, armata a lovit pe cetățeni.

2 Noembrie:

Dl Adam I., arată soarta tristă și cum trăesc de greu învățătorii. Cere guvernului să-le îmbunătățească soarta.

Dl *dr. Bianu*, citește niște documente din vremea Voevodului Mihai-Viteazu, din care se vede inima bună a românului față de celelalte nații, care trăește pe pământul strămoșesc.

Calendarul gospodarului

Omul luminat, harnic și gospodar, luptă ca în locul bălăriilor, a salcâmilor (acățelor) să vadă crescând flori mândre și cu miros plăcut, ori zarzavaturi necesare hrănirei noastre, ori pomi fructiferi, cari de primăvara și până toamna, prin florile și fructele lor mulțumesc privirea și aduc câștig, căci fructele frumoase și gustoase se vând cu preț bun, și mai ales e o hrană gustoasă, și sănătoasă pentru familia bunului gospodar.

Vom arăta în fiecare lună, pe scurt, ce lucrări, trebuie să facă bunul gospodar, pentru a'și îngriji grădina, pentru a păstra sănătoși pomii, folositorii pomi, sau ce trebuie făcut pentru lecuirea celor bolnavi.

In luna Noembrie.

1. **In magazia de fructe** dacă este umedă, se pun lăzi cu bulgări de var nestins (varul nestins atrage umezeala și se cunoaște aceasta prin aceea că se fărămițește).

b) Se observă ca rafturile pentru fructe să fie curate și bine îngrijite. Fructele puse pentru păstrare se controlează și se aleg cele care încep a se strica.

c) Se strâng în magazie scările care servise la culesul fructelor.

2. **In pepiniere:** a) Se smulg pomii de replantat, cu multă băgare de seamă, pentru a nu ciunți rădăcinele, și se nivelează gropile.

Dacă pomii de replantat trebuesc transportați li se vor înfășura rădăcina cu paie și mușchi.

Dacă se primesc pomi de replantat dela altă pepinieră, se pun în șanțuri pentru a'și reveni.

b) Se începe tăierea ramurilor fructifere inutile sau bolnave la peri și meri.

3. **In livadă:** Se plantează pomii liberi și se văruesc tulpinele. Se mai pot curăți mușchii și cojile plesnite la pomii suferinzi.

Dr. G. P. P.

Săptămâna economică și financiară

In săptămâna trecută cu 100 lei puteai cumpăra: 8 franci și 20 centime franțuzești.

33 mii—44 mii coroane austriace
51 leva bulgărești
9600—9700 coroane ungare
300.000.000—1.450.000.000 mărci

CEREALE

S'a vândut 100 kgr. de:
Grâu cu 378—426 lei
porumb 300—350 „

COLONIALE

Cafeaua 63—67 lei kgr.
Ceaiul 160—245 „ „
Orezul 25 lei kgr.
Untdelemnul bun de masă 76—120 lei kgr.
vinurile de masă între 13—30 l.

CARNE

De vacă 20—30 lei kgr.
„ porc 34—50 „ „
„ berbec 26—30 „ „
Untura 70 lei kgr.

ZARZAVATURI ȘI LEGUNE

Pătlăgele roșii 4 lei kgr.
Cartofi 2·80—3 „ „
Fasolea 7—13 „ „

PEȘTE

Știuca 14 lei kgr.
Peşte sărat 28—30 lei kgr.
Brânza 48 lei kgr.
Ouăle 1·50—2·50 lei un ou

VITE

O vacă cu lapte 2500—5000 lei
O pereche boi 5000—15000 „
O oaie 250—300 „
Un porc gras 3000—3500 „
O per. cai buni 10000—20000 „

I. CIOICĂ.
Acad. comerț.

Dela Teatrul Național din Cluj

O activitate îmbucurătoare se desfășoară la Teatrul Național din Cluj. In vremea din urmă ca premieră s'a reluat: „Heidelbergul de altă dată", unde toți actorii au jucat bine.

Pe d-l. Braborescu, îl vedem pentru a două oară într'o piesă subtilă, ca „Papa" de Robert de Flers și G. A. de Caillavert.

Acest artist desăvârșit și cu acest prilej ne-a arătat calitățile distinse în artă. Ințelegător și modern în jocul de scenă, în toată accepțiunea cuvântului. D-l Mihăilescu-Brăila și de data aceasta a dovedit un talent real.

O contribuție care aduce o ridicare a acestei instituții este revenirea de la cuibul care a plecat a d-nei M. Igănetescu-Dobrescu. D-sa lăsase un gol prea simțit și îl complectează iar cu talentul ei.

Cu toată intenția bună a direcției, pentru a aduce pe scenă teatrul lui Ibsen, o sfătuin — și credem că s'a convins — că actorii dela Cluj, nu pot juca acest gen de teatru. „Un dușman al poporului" a fost o încercare care n'a reușit.

C. C-R.

Dela medic

Un pericol: SCARLATINA

De pretutindeni ne vine vestea că anghina cea rea, *scarlatina*, se întinde repede și înfricoșător. Se cade deci să vorbim despre ia mai ales având în vedere că fiecare trebue să ia măsuri. E o molimă foarte lipicioasă (molipsetoare); mai ales copiii se îmbolnăvesc. De obiceiu unul care a mai zăcut de scarlatină nu se mai îmbolnăvește a doua oară.

Semnele boalei: Copilul e apucat deodată de un scutur de frig, îi clănțăe dinții adesea; după aceea îl apucă fierbințeli mari, dureri mari de cap și cazną mare la înghițit. Toate semnele acestea ne arată că boala s'a încuibat în sângele copilului.

A două zi boala își arată numele pe piele. Intr'adevăr, băgați de seamă și uitați-vă! O să zăriți *întâi la gât*, apoi la piept și celelalte părți ale trupului, pete de culoarea coacăzei coapte.

Să deosebesc mai bine la coate și genunchi. La obraz dacă te uiți ți se pare că e lovit cu palma. Dacă-l pui să-și scoată limba o s'o vezi roșie și ca o smeură. Gâlcile gâtului sunt umflate. După 5 zile, uneori și patru, fierbințeala scade, durerea în gât așijderea, petele pier și în locul lor ies jupuitori, începând tot dela gât. Bolnavul năpârlește.

Acu-i acu! Băgare mare de seamă! Prin jupuiturile acestea se răspândește boala.

Dacă bolnavul: nu-i bine îngrijit; nu-i destul de tare; nu i se dă decât lapte; nu-i ținut la căldură poate să dea în dropică, oftică, să i se strice urechile (scurgere din urechi), să-i umfle ghindurile, să rămână damblagiu, ba chiar să *moară*. Să nu vi să pară glumă sau că-i boală ușoară. E o molimă foarte ticăloasă.

Ce trebe să faceți?

Ca să vă păziți de boala aceasta sau ca să vă faceți datoria de adevărat creștin pentru bolnav și pentru cei din jurul său, iată ce trebue să faceți!

Când s'a ivit boala în satul tău:

a) Nu intra în casele unde zac copii.

b) Nu lăsa copiii să alerge și să hoinărească pe stradă sau prin vecini.

c) Dă de știre doftorului, agentului sanitar, felcerului, primarului, jandarmului, ca să se ia măsurile necesare.

d) Nu împrumuta nimic (țoale și altele) bolnavilor. Mai bine dăruește-i.

e) Nu ascundeți pe bolnav Duceți-l la ispital, că acasă nu-l puteți îngriji cum trebue.

f) După ce s'a vindecat bolnavul, sau l-ai adus la spital, sau, Doamne ferește, a murit, vărue în casă bine, spală cu leșie tare tot, fierbe rufele în leșie și vasele, calcă hainele cât poți de bine, nu face priveghiu la mort, nu da nimic de pomană, mai bine dă-i foc, mai mare pomană faci așa, că nu mai răspândește boala. Să nu crezi că o să te pedepsească Dumnezeu dacă nu vei face așa!

Boala o știe căuta *numai medicul. Indreptăți-vă la el!*

Nu umblați cu leacuri băbești că omorâți bolnavul!

DR. OD. APOSTOL

BENZINĂ
UȘOARĂ
LEI: 7·50
LA AUTO-MECANICA
CLUJ
STRADA DOROBANȚILOR Nr. 18.

UZINA ELECTRICĂ A ORAȘULUI CLUJ.

No. 1913—1923.

Anunț

In urma întrunirii ținută Luni 5 Noembrie la Camera de Comerț, s'a stabilit împreună cu reprezentanții industriei și comerțului din Cluj următorul program de întrerupere a curentului electric, întreruperi necesitate de lipsa totală de apă la Someșul-Rece.

6½—7½ Regiunea orașului pe partea stângă a Someșului, Str. Gh. Barițiu dela Teatrul Maghiar până la Str. Suluțiu.

7½—8½ partea orașului pe malul drept al Someșului, limitate de următoarele străzi:

Strada Băii, Piața Carolina, Vechea Cetate, Baronul Pop și împrejurări, Piața Cuza Vodă, Calea Dorobanților și partea Vestică a Pieței Ștefan-Cel-Mare. Această regiune va primi curent și dela 12—2.

11—12 centrul orașului, Calea Regele Ferdinand până la Poștă. Calea Victoriei până la Camera de Comerț, Str. M. Kogălniceanu până la Colegiul Evangelic, Str. Nicolae Iorga.

2—3 Restul Orașului.

Acest program se va menține până ce condițiile hidraulice actuale se vor îmbunătăți.

Cluj, la 6 Noemvrie 1923. Inginer, ROATĂ.

2

Povestire în serile de toamnă

UN BOER MOLDOVAN

de *CONSTANTIN CEHAN-RACOVIȚĂ*

Eram copil de zece ani și 'n casa noastră se adunau Costachi Negri, Conu Mihalache, Rosetti, Pilat și colonelul Cuza, ajuns Vodă. Uite chiar aici unde ne găsim noi, ei sfătuiau ceasuri întregi. Ce vremuri, Ionică, n'am să le uit niciodată. Cu vre-o doi ani mai târziu, tata, par'că îl văd și acum, tata fericit mă luă pe mine și pe mama, la *Eși*. Ce-a fost atunci n'am să uit cât voi trăi. Lume puzderie; veselie la fiecare pas. *Eșii* în sărbătoare. Stau și acum și mă gândesc în unele nopți și văd aevea. Clopotele de la biserici sunau duios cum poate din vremea voevozilor Ștefan-cel-Sfânt și Vasile Lupu, nu se mai auziseră așa, — Mai cu seamă clopotul cel mare al Mitropoliei. Muzicile cântau pe toate ulițile. Casele împodobite iar în piața Bacalu, horă mare și întinsă cu norodul ce abia putuse să încapă în locul cam strâmt. Juca și conu Mihalache și Costachi Negri și Pilat și tata și alți boeri. Ionică, ce-a fost atunci... Acum vei pricepe că eu sunt un om vechi și nu pot lupta alături cu patrioții de astăzi. Eu sunt un om ruginit în idei față cu moravurile de acum".

Și conu Iorgu ar fi povestit mai mult căci i se deschisese inima să spue multe dacă ceasornicul din părete, cu un portret în oloi, înfățișând pe Napoleon în fața focului de la Moscova, n'ar fi picurat 12 sunete melancolice, urmate de muzica eroului, portret încadrat în ramă de abanos.

De pe buzele coanei Voichiței se desprinseră vorbele: „E târziu". Boerul adaugă: „Să ne culcăm Ionică. După această oră nu întârziem aproape niciodată. Cine vine la Plopeni, se supune obiceiului de aici". Și râse. Cu toții își luară bună seara iar peste scurtă vreme curtea era în întuneric.

A doua zi fu Duminecă. Boerul se sculă ca totdeauna desdedimineață. El cutreeră prin ograda curții; se interesă de toate; intră în grajd și dintre toți caii, alintă pe coamă și pe gât pe Șoimu, care aștepta cu urechile ciulite, zahărul matinal.

Câinii vre-o cinci se gudurau și ei împrejurul boerului. Trecu și prin parcul altă dată plin cu flori, acum cu frunzele îngălbenite și cu tristețea pretutindeni. Clopotul dela biserică suna melancolic. Mai târziu, aproape de liturghie, intrară în locașul de rugăciune coana Voichița, îmbrăcată în o mantie de mătase neagră, domnul Stavăr și boerul. Interiorul bisericii cu mirosul de tămâie era plin de credincioși. Candelele aprinse pe la icoane vechi, licăriau mistic. Mai întâi femeile smerite și apoi bărbații din fața, în haine curate de sărbătoare, își înclinară frunțile în fața boerilor. Boerii se așezară în stranele de stejar, ctitorești. Preotul cânta cu vocea slabă și părea un sfânt cu barba albă, de câteori apărea în ușa altarului. Avea aproape 80 de ani. Slujba se sfârși. La anatoră veniră fete, copii, femei, bărbați cu plete dace iar la eșire sărutau dreapta cucoanei și a boerului. Nu mai era nimeni. Rămași singuri intrară în altar. Boerul ceru Evanghelia. Preotul cu mâinele tremurânde o ridică de la locul ei. Chipul conului Iorgu părea mai senin iar în privire avea ceva blând ca nici odată. Evanghelia avea o învelitoare de piele, cu iconiță de email în mijloc și alte patru la margini și colțurile legate în aur. Boerul o deschise întrebând: „Stavăre, știi să citești grecește? Uite și ce mândre chenare. D'apoi scrisul de mână cu buchi slavone. Ascultă prietine: „Dăruit-am această sfântă Evanghelie tipărită la mânăstirea Cetățuia, bisericii ridicată de ctitorul Iancu Negrea, postelnic la Curtea lui Petru Rareș Vodă, cu vornicul Țărei de gios, Simeon Negrea, ca să rămâe în veacu veacurilor la acest locaș spre rugă și sece-i mânele și afurisit să hie până 'n al nouălea neam cine va înstrăina sfânta Evanghelie". Și ce minunată iscălitură cu cerdac de mâna dumisale și leatul 1675 la Sfânta zi a Adormirei Maicei Domnului.

Melancolia toamnei picura păreri-de-rău din frunzile moarte ce cădeau pe aleea ruginită ce ducea la curtea cu ziduri groase...

Trecuseră vreo cincisprezece ani. La Plopeni dispăruseră liniștea, binele și zilele pline de bucurie cum erau odată. Acum lacrămi și desnădejde. Satul aproape pustiu. In ferestre nu mai licăriau luminile în nopți târzii. Nunțile încetaseră; glumele și râsetele la șezători asemenea; nici basmele nu se mai auzeau în fața jăratecului de pe vatră. Parcă nu fusese niciodată veselie. Bătrânii gârboviți și cu privirile obosite de durere iar femeile cu ochii plânși, se strecurau ca fantome pe drumurile întroenite ale satului. Ciorile croncăniau sinistre. La curte tristețe. Numai venise de multă vreme nici un prietin; vânătorile cu hăitași încetaseră; odăile altă dată pline cu farmec lipsite de voie bună. Boierul trecea prin grele chinuri, era abătut. Citia zilnic gazetele aduse din Fălticeni de către un călăreț de la curte; nu-i venea să creadă ce vedea tipărit. Iși ducea batista la gene, fuma cu pasiune și ofta. Neliniștit se scula din jilț, cu privirea vroind să spintece depărtarea albă și pustie. Suspinele se repetau adânc.

„Voichițo Moldova frumoasă a rămas un petic de pământ. Oștirea învinsă. Boalele o prăpădesc. Moartea seceră cu miile pribegii iar ostașii nu mai încap în țintirime. Bejenie și nenorocire. Voichițo, ce s'a ales din țara noastră!... Cu ce greșit-a norodul nostru înaintea Atotputernicului? Voichițo, moșia ni se pierde. Voichițo, zile amare!" Și boerul rămase cu privirea pironită în pământ câteva minute. De o dată fruntea parcă i se lumină; privirea-i căpătă ceva din energia-i tinerească, de altă dată grăind nesovăelnic: „Nu, nu se poate Voichițo, nu ne pierdem. Am credință. Nu mai plânge Voichițo!"

Viscolul șuera ascuțit lovind în geamuri iar crengile arborilor păreau schelete. Candela pâlpâia tristă la icoana Maicii Domnului. Cucoana Voichița, mai mult o umbră, palidă la față, cu sbârcituri adânci în chipu-i gingaș de odinioară, îmbrăcată în negru, cu ochii în evanghelie. Buzele-i tremurau ceva iar lacrămile se prăvăliau pe obrazu-i îndurerat. In liniștea iatacului vorbele ei cădeau ca picături de plumb fierbinte peste inima boerului: „de ce nu mă strânge și pe mine Dumnezeu? De ce mă lasă pradă zbuciumului? Fiul mamei nu mai este!" Ar fi vrut să mai spue ceva, dar plâsul o podidi.

In felul acesta se perindau zilele triste la Plopeni. Nopțile lungi de iarnă grozav de dureroase. Vremea trecea în lacrămi și suferință. Boerul, într'o sară citi pentru a treia oară răvașul primit de la o rudă a dumnisale de aproape.

„Voichițo, auzi ce spune Irimia, ar fi mai bine să ne mutăm la el la Eși. Vremurile-s tulburi. Acolo sunt și copii băiatului nostru. Soția lui și copiii au nevoie și de mângăerea noastră în nenorocirea care i-a cuprins.

— Să plecăm Iorgule.

Boerul tăcu o clipă, adâncind cu mintea toată nefericirea din juru-le, apoi grăi:

— Să plecăm, dar cum rămâne satul? Femeile desnădăjduite de aici și bătrânii cari au rămas pe la vetre, au nevoie de un sprijin. Să mă duc când au nevoie mai multă de mine? Ce-au să cugete în durerea lor? Rușii și așa își fac de cap, pradă, dar, dacă nu voi fi aici? Voichițo, o datorie de conștiință mă oprește aici la Plopeni, să străjuesc în timp de furtună aproape de moșie." Ornicul din părete bătu ora unu. Coana Voichița, se închină la icoane și după ce spuse rugăciunea, luă o fotografie de pe măsuța de lângă pat, se uită mult la ea și începu să plângă înăbușit. Din odaia de alături se auziau fragmente de cântece și râsete.

„Ce oameni răi, Voichițo, începu boerul indignat. Rușii nu ni-au fost niciodată prietini. Aceștia-s ofițeri de dincolo? Beau toată noaptea, joacă cărțile, nepăsători ca niște animale. Satul a rămas aproape pustiu din pricina lor, iau tot ce găsesc în cale. Uite ce fac din casa mea, cu care le-am pus tot la îndămână. în loc să fie cumsecade și să respecte odihna din timpul nopții."

Cântecele deveniră stridente, mai mult sberături de cât armonie. Boerul, furios, se ridică din pat. Coana Voichița speriată: „Ce vrei să faci? Te pui cu nebunii?"

Deodată boerul descuie ușa și din prag cu glasu-i energic, zise: „Puteți fi mai civilizați!"

Toți rămaseră cu ochi holbaț își cu fețele buhave de băutură. Camera era plină de fum de țigară, cu aer închis și cu sticle de vin, răsturnate pe sub masă, pe masă, la un loc cu cărți de joc și ruble mototolite.

Infățișarea energică a boerului le impuse. Câțiva din ei în frunte cu praporșcec Nechita Nechitovici, scrâșniră din măsele, cu'n murmur de revoltă pe buze. Apoi boerul închise iar ușa și se făcu tăcere. Se auziau numai șoapte din când în când.

De la o vreme pe coana Voichița o birui somnul, numai boerul nu putea închide ochi. Prin întunericul nopții genele lui puteau fi pline cu lacrămi, nu'l vedea doamna. Iși aducea aminte de toate evenimentele mai însemnate din copilărie până la vârsta ce-o avea de 70 de ani. Se vedea la Paris, atunci când studia dreptul; viața plină de emoții de acolo; reîntoarcerea în țară; moartea tatălui său cea dintâi deziluzie; căsătoria cu Voichița, apoi încă o durere mare, ducerea la cele de veci a mamei lu

Expoziția Agricolă și de Industrie casnică din Iași

II

Casa Moldovenească din *Câmpulung Bucovina* Acestă casă împrejmuită cu cerdac, are două cămări și o tindă. In prima cămară, un pat de lemn de paltin deosebit ca formă, lustruit în cafeniu și apoi sculptat în motive românești îți dă impresia că e încrustat cu fildeș; o frumoasă ramă țărănească în care sunt reușite figurele Suveranilor noștri. Pe lăviți și pe jos lăvicere și scoarțe, pe păreți, multe ștergare și cămași cu izvoade vechi, icoane, un policandru de lemn în felul patului. In tindă un minunat läicer și o scoarță veche. In cămara a doua se admiră iarăși două paturi și aceste înadevăr artistic lucrate; apoi două săcrieșe (lădiți pentru zestre) un dulap, o masă cu sfeșnicar în trei ramuri toate de același lemn de paltin și în același ton fel lucrate cu multă artă și talent de elevul Pintilescu Neculai cl. III-a școala de arte. Păreții și aici sunt împodobiți cu foarte frumoase ștergare vechi de borangic, precum și un păretar (strecurătoare în formă de läicer) cu isvod negru și roș bine combinat, perdele frumoase vechi ca model, diferite cămăși cu motive de sute de ani, o ploscă, icoane, etc. Dar cea mai frumoasă bucată din aceasta casă — a cărei lucruri sunt dăruite Dlui General Berthelot — este fără îndoială „*Doina*" un basorelief admirabil ca idee și lucrare! Ea reprezintă pe un ciobănaș cântând din fluer pe când oițele pasc în jurul lui; mai sus pe un trunchiu la umbra unui stejar o copilă, în cea mai desăvârșită înfățișare de naivitate și duioșie îl ascultă; pe cranguța unui fag o privighitoare aplecată parcă ar căuta să prindă ceva din melancolia doinei; în zările depărtate să văd munții cu pădurele lor de brazi, iar la poalele lor în umbră, castelul din valea Putnei.

E o bucată plină de viață și de o înfățișare și finețe uimitoare. Tânărul Dumitru Ungureanu, absolvent al școalei de arte și meserii din Câmpu-Lung, autorul acestei mici capo-doperă va ajunge de sigur pe lângă un bun meseriaș și un mare artist. De știut că frumoasa Casă Moldovenească și mobila sunt compositiile dlor Architect profesor Alexe. Moroșeanu și Director I. Veslovschi.

Industria Casnică pavilionul No 1 și 2 pus sub șefia d-nei Maria Popescu-Țuchel, profesoară la școala de industrie și arta națională din Chișnău, Moldova întregită. Aici Basarabia se prezintă prin o colecție de icoane vechi și scoarțe mult admirate de M. S. Regele care a și făcut cumpărături; prin felurite postăvării, blănării, țăsături de tot felul, industria lânei, a cânepei, a covoarelor cu diferite izvoade românești foarte căutate pentru frumusețea lor originală și vechime; prin cusături naționale cari s'au păstrat cu sfințenie veacuri întregi; prin broderii, stofe pentru haine bărbătești, țăsute și transformate în haine, rochii din tot felul de pânză, de mătase, de borangic, perne țesute, ștergare, batiste.

Apoi diferite lucruri în piatră, mobile diferite în răchită învârtită, și în vergele, panerașe, o sumedenie de lucruri admirate de toată lumea ce se perindează.

Pe lângă frumusețile ținuturilor Chișinău, Orhei, Hotin, Cetatea-Albă, Ismail, Vascăuți și altele se mai observă obiectele colecționate și din alte părți de dl Nuși Tului și dl Bahtaloschi inspector agricol, între care un covor de o rară frumusețe în motive orintale, având dimensiunea 9 m. pe 6 colecționat dela școala eparchială condusă de dna directoare Alistar.

Bucovina se prezintă cu țăsături de tot felul, costume naționale, pânzături artistic lucrate în felurite motive care de care mai variate.

Din *Putna* se admiră interiorul unei cămări țărănești cu lavițe, așternute cu felurite velințe, lăzi pline cu zestre deasupra cărora strălucesc pernele încroșetate și așternutul alb ca zăpada, gata parcă să fie încărcate.

Pe păreți ca și pe jos așternute frumoase läicere și scoarțe vechi, nu lipsește nici măsuța rotundă pe 3 picioare și nici oule roși frumos încrestate, nici busuiocul de după icoană, candela e la locul ei ca și lumânărica dela Paști. Când privești toate acestea ți se umple sufletul de mângăere dar și de jale, căci sunt lucruri și obiceiuri bătrânești dela care noi mult ne-am abătut. Dar prin aceste expoziții ni-se amintește iarăși că nu trebue să ne uităm nici obârșia nici obiceiurile acele sfinte ale moșilor și strămoșilor. Incercații noștri frați deși au fost veacuri înstrăinați și-au păstrat totuși cu sfințenie legea și datinele care i-au ținut deștepți și veghetori până în ceasul acesta când ne-am regăsit.

Multe vinovății mai avem încă asupra noastră pe care trebue să-le îndreptăm.

La *Gura Humorei*, admirăm răbdarea dnei Maria Ciupercovici, care a reușit a colecționa cele mai vechi cămăși, de sute de ani păstrate de pe la străbunici și date ca zestre din fiică în fiică drept comoară a isvoadelor românești. Au avut ele oare viziunea că aceste bogății de cusături vor face azi admirația regelui și a miniștrilor.

Dar înțeleapta dna Ciupercocivi a construit un album pe care examinându-l de aproape vedem în el nu numai frumusețea motivelor și isvoadelor combinate și prinse în toate culorile lor originale, dar o muncă stăruitoare și o voință de adevărată patrioată. De altfel dsa a fost recompensată prin atenția deosebită ce a arătat însuși M. S. Regele, interesându-se în deaproape de toate aceste comori de cusături.

Despre Industria casnică și arta națională care a luat un mare avânt la mănăstirile din Moldova este foarte mult de spus și ne-ar trebui zeci de pagini pentru a descrie valoarea de gust și de muncă ce fiecare bucată cuprinde.

Măicuțele, aceste neobosite albine au adus rodul neprețuit al muncii lor, întrecând în folosință și frumusețe tot ce s'a văzut ca lucru casnic în această expoziție.

Mănăstirile *Văratec, Agapia și Agafton*, s'au întrecut pe ele însă-și, scoarțele de tot felul și de mărimi diferite nu au pereche. Se observă minunate broderii pe cea mai fină pânză românească cu diferite motive, care de care mai interesante prin frumusețe și vechime cămăși femeești și bărbătești de zi și de noapte, lucrate în șabac, benzi brodate pentru garnituri de rochi, fețe de masă și șervete brodate, tartaje pentru cărți bisericești, se remarcă 2 perne în punct de goblen cu sabace în mătase lucrate cu mult gust și finețe de Maica Zanaida, starița Mănăstirei Văratic; frumoase perdele în pânză românească văpsită, pânzări pentru ștergare, de cânepă, in, de lână de bumbac în 5 și 3 ițe. Patru rochi de pânză cu broderii goblemuri albe și colorate, o rochie albă de borangic cu șabace, o minunată veste albă de olandă brodată în motive românești, pânză de Alsacia de borangic alb în 3 ițe, 8 covoare mari a căror isvoade au mai fost lucrate pentru general Berthelot și Vopika ministrul Americei, iar în urmă pentru casa regală mai multe covoare mici patru carpete cu cea mai fină lână în isvoade țărănești, perdele în 2 ițe cu alesături 2 covoare în stil oltenesc mai multe valuri de mohair și alte nenumărate obiecte care fac admirația tuturor.

Mânăstirea Agapia se întrece cu aceleași lucrări plus 26 covoare mari, rochii de lână, șeicuri, etc., iar mânăstirea Agafton, are multe lucruri în tricotaj, fuste, polcuțe, flanele împletituri, ciorapi mănuși șaluri, cravate, pânzături de in, cânepă borangic ș. a.

Vechea *școală* de *sericicultură* a dnei Mironeanu Vitlimescu rămâne fără pereche. Cele 2 dulapuri de sticlă strălucesc prin bogăția și finețea, mătăsurilor a borangicului și a maramelor fără preț iar costumul țărănesc bănățean este neîntrecut. De altfel această școală a făcut în totdeauna ciustea Iașului.

Asoc. „Cercurilor de gospodine" expune scoarțe, țăsături împletituri, broderii, croșetării, pânzări de tot felul și mai ales pânza de gospodărie pentru sterș farfurii, pahare ș. a. ca și pentru bucătărie apreciate foarte mult de dnii inspectori.

Școala de arte și meserii din Iași are multe și frumoase bucăți: mese, scaun, rame, ulcioare, farfuri în lemn și pictate în desemne și culori naționale; această școală recunoscută în țară pentru felul cum execută ori ce lucrare, aici în expoziție a fost la înălțimea așteptărilor.

Mai sunt multe pavilioane cu păsari de diferite specii cari de care mai frumoase.

Grajduri fine de cai străluciți, de tauri nemai văzuți, vaci minunate, berbeci, oi, porci și alte animale care au fost premiate pentru rasa și frumusețea lor, iar stăpânii răsplătiți cu prisosință pentru munca și devotamentul ce au depus în creșterea și îngrijirea lor.

Incheind spun că aceste sunt palide cuvinte față de importanța și scopul pe care l'au urmărit neobosiții și vrednicii organizatori.

Prin această expoziție s'a dat prilejul și s'a statornicit — unicul mijloc de apropiere — o minuțioasă și dreaptă constatare de tot ce poate produce munca și inteligența — în materie de agricultură și industrie casnică — din toată Moldova întregită, devenind de aci înainte după cum am spus dela început un stimulent pentru acei de azi, ca și pentru viitorime.

MARIA DR. GAVRILESCU

CĂTRE ABONAȚII NOȘTRI

Lipsește simțul datoriei a mai tuturora, de aceea și serviciul poștei merge greu. Telegramele sosesc cu întârziere; scrisorile cad în mâna oricui; se rătăcesc; numai ajung la destinație; iar în ce privește poșta la sate, e o adevărată jale. Și mai cu seamă cu jurnalele. Ele ajung la primărie și aici le citește cine vrea; se folosesc de ele și nu le mai primesc acei cărora li sunt adresate.

Noi primim mereu scrisori de la abonații noștri, că li se pierde ziarul. Vina nu e a noastră; de la administrație foaia se trimite regulat. Și în zadar reclamăm și noi la Direcția poștei, căci nu se mai îndreaptă lucrurile.

Rugăm pe abonații noștri, că de câte ori li se pierde foaea, să ni comunice prin o carte poștală, pentru a li se trimite numerile lipsă.

Știri de pretutindeni

VIZITA PRINCIPELUI CAROL ȘI A PRINCIPESEI ELENA LA IAȘI. Fosta capitală a Moldovei, uitatul oraș Iașii — cel mai plin de fapte târg al românismului — zilele trecute, s'a bucurat de fericirea ca în mijlocul lui a primit vizita AA. SS. R. R. Principele Carol și Principesa Elena.

La sosirea trenului princiar în gara Iași, înalții oaspeți, au fost întimpinați de către I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei, dd. miniștrii Gh. Mârzescu și Al. Constantinescu; Toma, primarul orașului, precum și alte persoane de seamă.

La descălicare A. S. R. Principele Moștenitor al Tronului, trece în revistă compania de onoare, iar d. primar Toma, esă înaintea oaspeților după obiceiul strămoșesc cu: pâne și sare.

De aici toată lumea se îndreaptă spre Mitropolie, unde se ține slujba bisericească.

De la Mitropolie AA. SS. RR. Principele Carol și Principesa vizitează bisericile: Trei Erarhi, Sf. Neculai; Liceul militar, fiind pretutindeni întimpinați cu multă dragoste.

Apoi au vizitat expoziția agricolă. Primăria cu acest prilej a dat un ospăț domnesc.

După aceasta Altețele Lor Regale au mai vizitat așezăminte culturale, printre cari: grădina de copii Principesa Elena, strada Tatarași, Orfelinatul Israelit, spitalul Caritatea, Universitatea, Școala Reuniunea femeilor române.

Corpul ofițeresc din garnizoană au dat un ceai în cinstea în alților oaspeților.

După o zi de frumoasă petrecere în Iași, A. L. R. au părasit orașul istoric, plin de atâtea amintiri scumpe ale trecutului românesc.

Venirea în țară a Reginei Mărioara a Jugoslaviei. Săptămâna trecută a sosit în țara noastră, Regina Mărioara a Jugoslaviei împreună cu micul principe Petre Ștefan.

Suveranii au fost întimpinați când au descălicat la Giurgiu, pe pământul țării, de către M. S. Regele Ferdinand, principele Carol și principesele Elena, Ileana și Irina, pe urmă plecând cu automobilul la București.

Un cămin pentru studenții din Olt. Un comitet din jud. Olt, compus din d-nii Alexandru Alimănișteanu, Vasile Alimănișteanu, Al. Beletti, N. M. Bircii, I. I. Florescu, Th. D. Firicel, Preotul N. Ionescu, I. A. Toncescu, N. Răducan Popescu, Ilie I. Popescu, C. Stavarache, I. Iliescu-Pereth, Preotul G. Dumitrescu și N. R. Căpățînă, a luat hotărîrea de a înființa anul acesta un cămin al studenților din județul Olt ca în modul acesta să vină în sprijinul tinerilor studenți fără mijloace.

O școală de negoț. In ziua de Luni 12 Noembrie cr., se va deschide pentru întâia oară în chișinău, școala practică de negoț. Cursurile vor fi practice.

Deschiderea unor școli. In ziua de 1 Noembrie cr., s'a sărbătorit cu mare însuflețire inaugurarea noului local al școalei de arte și meserii din Focșani.

Tot în această zi s'a mai deschis în orașul Suceava din Bucovina, o școală nouă, profesională de fete.

56 mii locuințe construite într'o lună în — Yokohama. Orașul japonez Yokohama, bântuit nu de mult de cutremur, începe să se refacă. Oamenii refugiați se întorc înapoi. S'au construit deja 56.000 de locuințe de lemn pentru adăpostirea lor. Te pomenești că Japonia bântuită de groaznicul cutremur se reface mai repede ca țara noastră bântuită de râvna de îmbogățire peste noapte și de corupție.

Noui premii literare. Societatea literară „Academia Bârlădeană", de sub conducerea poetului G. Tutoveanu, în urma donațiunilor ce i s'au făcut, a constituit următoarele premii literare, cari se vor decerne în ziua de 6 Mai 1924, celor mai bune lucrări literare din câte se vor trimite acestei societăți, pân' la 31 Decembrie 1923:

1. „Premiul literar „Mon étoile", în valoare de 1000 de lei, se va decerne celei mai bune poezii lirice, sau cele mai bune lucrări în proză sau teatru, numai cu subiect asupra iubirii.
2. „Premiul literar Profesor G. Tașcă", în valoare de 1000 de lei.
3. „Premiul literar „Vasile Chircă", în valoare de 2000 de lei, divizibil.
4. „Premiul literar „Vasile Stoica", în valoare de 1000 de lei.

Premiile Tașcă, Chircă și Stoica, se vor decerne oricărui gen literar, făr' de nici o preferință: poezie, proză, teatru; și tratând orice fel de subiecte.

Toate lucrările literare trimise la premiile „Academiei Bârlădene", vor fi cu desăvârșire inedite; și se va specifica anume pentru care premiu au fost prezentate.

Estinderea lucrărilor nu interesează; vor putea fi premiate chiar și un sonet, o schiță, un cântec...

Membrii „Academiei Bârlădene", se 'nțelege că nu vor concura la premiile acestei societăți.

Cititorii noștri își dau seamă că din zi în zi aducem noi îmbunătățiri la această foae, în vremea când tiparul cât și hârtia costă prea mult. Din toate unghiurile țării ne sosesc scrisori de încurajare, iar oamenii de știință și publiciștii cei mai deseamă îndesesc rândurile împrejurul „Culturii Poporului", care urmărește luminare și înfrățirea tuturor claselor sociale. Crezul nostru este: munca pozitivă, cinstea, îndrumarea băștinașilor la industrie și comerț, și prin ridicarea celor mulți, prin o educație sănătoasă, prin formare de caractere, prin cetățeni conștienți, la înflorirea României, numai prin cultură și hărnicie. Sus, mai cu seamă sus, la clasa conducătoare: muncă atât cât este și în massele largi ale poporului. Nu vrajbă, nici politică rău înțeleasă de ambiții personale, ci unirea sufletească a tuturor românilor. Pentru înfăptuirea aceasta ne trebue mai întâi o presă cinstită românească. O aveți: „Cultura Poporului". Faceți ca această foae să fie cât mai mult sprijinită, să o citească tot știutorul de carte; slova ei să fie dusă în cel mai mic cătun, înțeleasă atât la coarnele plugului cât și în casa săracă a lucrătorului ce-și câștigă pâinea cu trudă în fața nicovalei în atelier sau în fabrică. Drepturile sociale și o viață umanitară, se câștigă numai prin carte și iubire de țară.

Burse. Camera de Comerț și Industrie din Brașov a hotărât să acorde patru burse (stipendii) de câte 4000 lei pentru complectarea studiilor de specialitate, la doi tineri meseriași și altor doi tineri elevi comerciali.

Răsplata slujitorilor cinstiți. In satele unde se găsesc jandarmi care-și îndeplinesc cu dreptate și cinste slujba lor, jandarmi cari ocrotesc și se port bine cu țăranii, acolo, sunt rugați gospodarii fruntași sau preoții și învățătorii, să ne trimeată fotografiile jandarmilor, cu câteva date, adică: numele și pronumele și anul nașterii și locul. Prin felul acesta, lumea să cunoască pe jandarmii, cari, în satele lor, sunt adevărați slujitori ai țării, blânzi cu cei buni, și strict cu aplicarea legii față de cei răi.

Târg de vite. Ministerul Industriei și Comerțului a aprobat deschiderea la Cernăuți unui al doilea târg săptămânal de vite pe lângă cel de Luni, care se va ținea în ziua de Vineri pe aceiași piță. Primul târg se va ținea în ziua de 16 Noembrie.

Inlăturarea unor funcționari. Pe ziua de 1 Noembrie cr., au fost înlăturați un mare număr de funcționari de la primăria și județul Cluj, pentrucă, cu toate păsuirile date și în vreme de cinci ani de la unire, aceștia n'au vrut să învețe limba românească.

Sărbătoare națională. La 1 Decembrie anul acesta, orașul Tg-Mureș din Ardeal, va sărbători cu deosebită însuflețire, cinci ani de la intrarea trupelor românești, desrobitoare, în acest oraș. Cu acest prilej se va desveli și statuia soldatului român, ridicată în amintirea acelei zile istorice și de înălțare națională.

Bani de metal. In luna Februarie se vor pune în circulație bani mărunți de metal. Se vor pune în circulație 50 milioane lei în monede metalice de 2 lei și 100 milioane, în de cele de câte 1 leu.

Cât vin s'a produs în Oradea. In urma unui recensământ, s'a constatat că podgoriile Oradiei-Mari (Ardeal) au produs anul acesta peste 16.000 Hl. vin. Producția dela 1919 încoace, când a fost de 8430, este mereu în creștere. Calitatea vinurilor pare a fi cu mult superioară celor din anii trecuți.

CĂTRE OAMENII DE BINE. Rugăm pe preoții din sate, cum și pe învățători sau alți cărturari, să ne trimeată din satele lor chipul (fotografia) a celui mai bun gospodar, care a făcut fapte bune, fie pentru biserică, fie pentru școală sau alt-ceva, chipul acelui gospodar care e harnic, are gospodăria cea mai frumoasă, și se bucură de toată cinstea. Chipul gospodarului îl vom tipări în foae, ca să vadă miile noștri de cititori, pe oamenii cei de suflet, de inimă bună și de cinste. La fiecare chip (fotografie) se va adăuga numele și pronumele țăranului, vârsta, din ce sat este și pe scurt ce a făcut el în viață.

Inima în dreapta și ficatul în stânga. Gazetele din Viena aduc știrea că într'un spital din Tirol a fost operat un bolnav, la care s'a găsit inima în partea dreaptă și ficatul în stânga. S'au minunat toți medicii de ciudățenia aceasta.

O bibliotecă. In hanul Cocora, ridicat de drumeți într'o poiană cu molifte deasupra Peșterii Ialomicioara, la 1700 m. înălțime, se va înjgheba o bibliotcă, cu tot felul de cărți în deosebi descrieri de călătorie.

Faptă bună. D-l Arvinte comerciant din Tomești jud. Iași, a dăruit suma de 10 mii de lei, pentru repararea acoperământului școalei din Tomești.

Aceasta, în urma stăruinții d-lui D. Cazian, subprefect.

Fapta acestui bun român, merită să fie cunoscută în nădejdea că va avea următori.

Către sprijinitorii noștri. Preoți, învățători și săteni cărturari, vă rugăm să răspândiți această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnați pe prieteni să o citească;

Să ne trimiteți liste cu numele acelor gospodari cari credeți că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la țărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foaia ar fi și mai bine.

O foaie costă 3 lei, iar pentru strădanie dăm 60 bani, adică să primim numai 2 lei și 40 bani.

Cu felul acesta de împrăștiere a „Culturei Poporului", vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătățiri la ea.

Acei cari ne scriu. — In rândurile mișcării noastre culturale, din zi în zi, se strâng cei mai de seamă oameni ai țării noastre. Cititorii noștri, vor putea citi folositoare articole datorite cunoscutului scriitor d. Gh. Ghibănescu, **profesor și acele izvorite din pana talentului publicist d.** Dan Rădulescu, **profesor la Universitatea din Cluj.**

Mulțămire. Cercul cultural „Nicolae Iorga" din Broșcăuții-Noui (Bucovina) mulțumește călduros d-lui Dr. Aurel Morariu, avocat și deputat din Cernăuți pentru suma de 1000 lei, dăruită pentru reclădirea Palatului național din această comună, — drept cunună în amintirea neuitatei sale mame Elena Morariu și a neuitaei sale surori, Victoria Grecu.

Rubrica femeei. — Incepând cu numărul viitor vom deschide o importantă: Rubrica a femeii. **In ea se va oglindi toate problemele și chestiunile sociale femenine, precum și educația — de care avem atâta nevoie — a mamelor și gospodinelor.**

Pentru aceasta **am căpătat colaborarea unei distinse scriitoare din Ardeal, d-na** Sanda I. Mateiu, **fosta directoare a revistei „Lumina femeei"; afară de aceasta va mai scri și publicista d-na Maria Dr. Gavrilescu din Iași, cum și alte scriitoare de seamă, pe care le vom anunța la timp.**

O nouă bancă în Oravița. Incurând va lua ființă o nouă bancă în Oravița (Banat). Acționarii (părtașii) acestei bănci vor fi țăranii de pe valea Cărașului, cari vor în tovărășie, propășirea economică-financiară a acestui ținut. Dorim spor la muncă și să fie într'un ceas cu noroc.

Contrabandă de ouă. La Timișoara s'a descoperit o mare contrabandă de ouă. Un negustor anume Iacob Poper, a căutat să treacă prin contrabandă 80 de mii de ouă.

Autoritățile au condamnat pe negustor să plătească amendă suma de 340 mii de lei.

Imediat ce Poper a văzut că este condamnat să plătească această amendă a scos banii din buzunar și a plătit îndată amenda.

După aceasta ouăle au fost trecute peste graniță, luând drumul înspre țara Elveției.

O fată naște un copil și-l îngroapă singură în cimitirul satului. In cimitirul comunei Zvoriștea (jud. Dorohoi) a fost prinsă fata Elena N. Bahnovici pe când săpa o groapă pentru a pune cadavrul unui copil de curând născut.

S'a stabilit că fata a avut legături de dragoste cu un tânăr din Dorohoi.

Temându-se de părinți și de gura satului, criminala de îndată cum l'a născut l'a ucis înădușindu-l cu o pernă.

Ea a săpat groapa copilului său, în timpul nopții, cu ajutorul unei bărdiți.

Ea a fost închisă.

Câte ceasuri trebue să doarmă un copil. S'a constatat că copiii de școală cari nu dorm îndeajuns sunt mai slabi, mai nervoși și mai în pericol de a căpăta diferite boli.

In urma cercetărilor făcute s'a ajuns la cifrele următoare: Copiii de 4 ani să doarmă 12 ore (în 24 ore), cei de 7 ani să doarmă 11 ore, cei de 9 ani să doarmă 10 ore cei între 12—14 ani dela 9—10 ore iar copii dela 14 ani până la 21 ani, dela 8 până la 9 ore.

Turcia republică. Partidul kemalist a proclamat republica turcească și a ales ca președinte pe Mustafa Kemal.

Academia Bârlădeană. Din inițiativa domnilor: *G. Putoneanu, S. Galiu* și *G. Pallady*, s'a înființat în Bârlad,, o societate, care să ia în arendă Teatru *„Carol"* cu intenția de-a face din el, subauspriciile *„Academiei Bârlădene"*, centrul tuturor manifestațiunilor culturale din acest oraș.

Către comerț. Este o nouă rubrică pe care o deschidem în foaei noastri, călăuziți de preocuparea ce o avem către aceasti ramură de activitate în viața noastră. Comerțul este brățara de aur și încă o temelie sănătoasă pe care se va ridica statul român. Ne vom da merea toată silința ca să îndemn pe băștinașii noștri să se ocupe cu comerțul iar tineretul românesc să se îndrepte spre acest izvor de bogăție națională. Colaborator la această rubrică îl avem pe d. Richard Tuffii, fost reprezentantul României în Ceho-Slovacia și profesor. Și credem că își vor da tributul folositor al cunoștințelor practice și alți oameni de specialitate, pe care îi așteptăm alături cu noi, la fapte.

Deschiderea unui nou liceu. In ziua de Sf, Paraschiva, la Tecuci, cu o deosebită sărbătoare la care au luat parte toate școale din acest oraș, s'a sfințit noul liceu de fete „Tache și Elena Anastasiu", liceu ce ia ființă cu un număr de 280 de eleve, având deocamdată 5 clase.

Liceul e chiar în mijlocul orașului, un palat foarte frumos, dăruit de răposații Tache și Elena Anastasiu, cu limba lor de moarte ca în el să se înființeze o școală secundară de fete.

După sfințire, vorbește P. S. Sa Econom Conduratu, protopopul județul, arătând însemnătatea școalei și a bisericii pentru luminarea poporului.

Pădurile din Valea Uzului în flăcări. La începutul lunei aceștia un foc a izbucnit în pădurile din Valea Uzului, proprietatea societății forestiere „Transilvania". Focul a durat 2 zile și a nimicit plantația care se compunea din fag și stejor, în total 300 de hectare.

Au mai fost distruse 60 mii de metri cubi de lemne taiate. Pagubele întrec suma de 30 de milioane de lei.

Biletele de 500 de lei vor fi schimbate. De oarece în vremea din urmă s'au văzut foarte multe hârtii de 500 de le false, țara prin Banca Națională a României, a hotărât să schimbe biletele de 500 de lei cu altele.

Monument eroilor. Datorită consiliului comunal din Roșiori-de-Vede, județul Teleorman, în frunte cu d. N. Popescu-Vedea, au reușit să strângă fonduri pentru ridicarea unui monument al eroilor, monument ce va fi lucrat de către sculptorul D. Mățăoanu. Monumentul va costa 400 mii de lei.

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulți cari știți să puneți pe hârtie gândul vostru, așa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiți a spune lucruri bune, — ca să învățăm și noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieți pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaștem de aproape, vrem să vă spunem și voi păsurile voastre, cum vă este prin sate și cum ați dori să fie. Și vorbind un sătean din Basarabia, și altul din Banat, și altul din Bucovina, și altul din Ardeal și altul din Dobrogea, ne vom cunoaște mai bine și ne vom iubi mai mult.

Omorirea unui prim-ministru bulgar. Săptămâna trecuta a fost omorit în Sofia, capitala Bulgariei, cu focuri de revolver, fostul prim-ministru bulgar Dr. Ghenadieff. Ion Gheșoff, directorul Academiei de științe din Sofia, care însoțea pe d. Ghenadieff, a fost grav rănit.

Criminalii nu au fost prinși.

Pentru clasa muncitorească. Gândul nostu este îndreptat de aproape la clasa muncitorească, așa de folositoare acestei țări. Foaia noastră se va ocupa de soarta acestor brațe, cari alături cu sătenii, sunt temelia societății omenești. In acest scop, am deschis o rubrică: Pentru clasa muncitorească, scriind la ea un tovarăș al muncitorilor d-l inginer V. Mișicu, inspectorul Atelierelor C. F. R. din Galați și Directorul revistei industriale „Arte și Meserii".

Muncitorii sunt rugați și ei să-și spue păsurile, să aducă discuții, dar în lege mai întâi cu dragostea acestui pământ al țării noastre și pentru organizarea în primul rând al muncitorimei române, fără a fi împotriva, ci din contră a iubi și pe ceilalți tovarăși de alte naționalități.

Dar interesul cel mare de întărire a acestui stat românesc, este ca să avem o clasă muncitorească băștinașe, bogată în țara aceasta.

Moartea unui fost prim-ministru. A murit Bonar Law, fost până acum câteva luni prim-ministru al Angliei. Bonar Law a fost un mare bărbat de stat. El a condus la bun sfârșit tratativele între Franța și Anglia.

Donație. Ministerul Cultelor (Bisericii) a dăruit 20 mii de lei pentru repararea bisericii din Jucul de Jos jud. Cojocna unde s'a născut marele patriot și luptător Gheorghe Barițiu.

Către școli și biblioteci populare. Școalele și bibliotecele populare, precum și orice așezământ pentru educația poporului, sunt rugați să-și trimită adresa D-lui Daniil S. Constantinescu, invalid din războî, str. Rotariu No. 38, București, pentru care le voi trimite gratuit un foarte frumos tablou în 5 culori, tablou cari reprezintă grozăviile beției. In cazul când n'au scutire de taxe poștale vor trimite și mărci pentru transport.

Vizita Mitropolitului Suciu la Tg.-Mureș. I. P. S. Sa Mitropolitul greco-catolic din Blaj, Vasile Suciu, zilele trecute a făcut o vizită canonică în Tg.-Mureș din Ardeal. Populația atât cea română cât și cea minoritară l'a primit cu multă însuflețire.

Nenorocirea din gara Roman. O mare nenorocire s'a întâmplat zilele trecute în gara Roman.

Negustorul Veisman, având numai de cât nevoe să plece la Mircești și ne mai având nici un tren a căutat să facă acest drum cu un tren de marfă.

In momentul când voia să se urce în tren care era în mers, a alunecat și a căzut sub roatele vagonului, roate cari trecând peste el l'au tăiat în două.

Cadavrul unui jandarm. Pe linia ferată între Tg.-Ocna-Gara-Onești, a fost găsit, groazic rănit, cadavrul unui jandarm rural.

In urma cercetărilor făcute s'a găsit că victima e jandarmul Toma Neculai din reg. 4 Batalionul de instrucție din Tg.-Ocna.

Ard pădurile în Banat. In toamna aceasta a ars o mulțime de păduri, cum de multă vreme nu s'a mai întâmplat așa. Cu câteva zile în urmă au ars pădurile Comunității de avere și ale Statului, ce ocupă teritoriul dintre Moldova Nouă și Orșova, din Banat. Focul a distrus un teritoriu de pădure în lățime de 60—70 chilometri.

REVISTE PRIMITE

A apărut No. 5, anul III al revistei de literatură și arta Gândirea, cu proză și versuri de: Nichifor Crainic, Lucian Blaga, Demostene Botez, Ion Pillat, Emanoil Bucuță, M. M. Condiescu, Virgil Drăgbiceanu, Oscar Walter Cizec, Paul Claudel, Ion Marin, Sadoveanu, Vintilă Rusu-Sirianu, etc.

Partea artistică a acestui număr e închinat în întregime descoperirilor neprețuite pentru trecutul artei românești, dela Biserica Domnească din Curtea de Argeș. Numeroase reproduceri ni negru și în culori după picturile celei mai vechi biserici române, pun astfel sub ochii tuturor, întâia oară, o comoară de artă despre care de multă vreme, între savanții noștri și acei străini chiar, s'a vorbit ca despre o minune a veacului al XIV-lea.

Revista Balcanică, revistă lunară, anul 1 No. 6 pe Noembre 923 București, Căsuța poștală 328.

Apărarea națională, anul 2 No. 14 pe Octombre 923, București, str. Pitcor Grigorescu 9.

Gazeta Copiilor, anul 1 No. 22 pe Octombre 923, București, str. Ionică 5.

Lectura, revistă literară, anul I No. 6 și 7, Septembrie 923, Craiova Mircea Vodă 2.

Foaia plugarilor, anul 3 No. 10 pe Octombrie 923, Chișinău, str. Gogol 11.

Comoara Satelor, anul 1 No. 7-8 pe Sept. Oct. 923, Blaj.

Renașterea, anul 2 No. 10 pe Octombrie 923. Craiova, Biserica Sf. Apostoli.

Școala, anul 8 No. 13 și 14 pe Sept. și Oct. 923. Cernăuți, căsuța poștală 87.

Câmpul, anul 16, No. 17 pe Septembrie 923. București, Căsuța Poștală 80.

Răsăritul, revistă pentru învățături și îndemnuri bune. Anul 6, No. 1—4 pe Septembrie 923. București, str. Sf. Apostoli 22.

Omul liber, publicație social-literară, anul 1, No. 1 cu data 1 Noembrie 923. București, str. Matasari, 23.

Anunțuri gratuite. Ca să fim cât mai de folos abonaților noștri, — cu condiția însă să nu fie nici negustori, nici comercianți — primim spre publicare fără bani, anunțuri de vânzări și cumpărări, ori de altă natură.

De vânzare sau Cont asociat sau reprezentanță. Posedând 2 terenuri în Călărași, capitala județului Ialomița, unul bun pentru băcănie, cârciumă, spirtoase, atelier mecanic, țesătorie și depozit de mașini industriale, 350 m. p. situat în strada Gării, obor cereale și Regimentul 20 Obuziene.

Celalalt 1000 m. p. tot colț la 2 strade cu acces la Regt. 23 Infanterie, bun pentru deposit de lemne, fabrică de țiglă, de cărămizi de beton, de spirtoase, de băcănie și ori ce intreprindere.

Doritori se vor adresa: C. Anastasiu, strada Viitorului No. 77, Călărași, jud. Ialomița.

Prietenii noștri

In toate orașele și târgușoarele din România, vrem să avem prietini. *Acești prietini grupați în jurul mișcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mișcarea culturală, artistică, economică și industrială din localitatea în care trăesc. Știri de așa fel în cât să intereseze intelectualii orașelor, muncitorii de prin ateliere și fabrici și pe lumea de la sate.*

Prietinii ne vor trimite aderarea lor iar redacția noastră le va răspunde ce au de făcut.

Până acum avem:

Redactor la Cernăuți pe d. At. Mitric, *publicist.*

Redactor la Suceava (Bucovina) pe d. G. Voevidca, scriitor.

Redactor la Craiova pe d. Ion Dongorozzi, *profesor și scriitor.*

Redactor la Iași pe d. Sandu-Teleajen, *scriitor.*

Redactor la Timișoara pe d. St. Vlădescu, *directorul ziarului „Cuvântul Banatului."*

Reporter cultural la Aiud (Ardeal) pe d. Paul Fodorean.

Reporter cultural la Slatina pe d. I. N. Udriște-Olt.

Redactor la Galați și județul Covurlui pe d. P. G. Savin, *scriitor.*

Reporter cultural pentru jud. Treiscaune pe d. C. Dediu.

Reporter cultural la Petroșeni (Ardeal) pe d. C. Turcu, *director de școală.*

Redactor la Calafat pe d. A. Tănase-Măceș, *publicist.*

Redactor la Ismail pe d. Iord. Bucă, *publicist.*

Redactor la Bacău pe d. I. I. Stoican, *avocat și publicist.*

Redactor la Tighina pe d. D. Cazacu, *avocat.*

Redactor la București pe d. Traian G. Stoenescu, *avocat și publicist.*

Reporter cultural la Coțmani (Bucovina) pe d. Vasile Pavel, *student.*

Redactor la Câmpulung (Muscel) pe d. D. Ghițescu, *directorul revistei „Glasul Țării."*

Redactor le R-Sărat pe d. Ion Gane, *directorul revistei „Analele Râmnicului."*

Reporter cultural la Bălți (Basarabia) pe d. C. V. Ursuleac, *ziarist.*

Reporter cultural al pentru jud. Fălticeni și Neamț, d. V. Popescu-Boroaea.

Reporter cultural la Sculeni (jud. Bacău) pe d. Scarlat Burghelea.

Redactor pentru jud. Mehedinți pe d. Dimitrescu-Bistrița, directorul re*vistei „Izvorașul."*

Redactor la Tg-Măgurele pe d. C. Nedelescu-Zlotești, *directorul revistei „Drum nou."*

Redactor la Orhei (Basarabia) d. dr. Mihail V. Coteanu, *directorul ziarului „Frăția Românească."*

Redactor la Satu-Mare pe d. George Mihail-Zamfirescu, *publicist.*

Reporter cultural în jud. Bacău pe Preot Gh. Gheoldum.

Reporter cultural în jud. Bihor pe d. Aurel H. Toader.

Reporter cultural în jud. Vâlcea pe d. G. G. Fierăscu.

Publicațiune

Direcțiunea Uzinelor Electrice în urma îndrumărilor căpătate și în conformitate cu regulamentul orășănesc, roagă onor. cetățeni ai acestui oraș, precum și toate instituțiile publice și particulare să binevoiască a achita facturile rămase în restanță a căror sumă reprezintă costul curentului electric consumat. Achitarea acestor restanțe se va face în termen de 8 zile dela data apariției acestei publicații făcându-se cunoscut totodată, că se lansează acest apel din cauza lipsei de numerar ce să simte pentru acoperirea cheltuelilor de reparație a mașinelor. Aceia ce nu se vor conforma prezentei publicații a doua zi după expirarea acestui termen li se va întrerupe furnizarea curentului.

Cluj, la 24 Octombrie 1923.

DIRECȚIUNEA UZINELOR

Dela Direcția Uzinelor electrice din Cluj

Direcțiunea Uzinelor electrice ale orașului înștiințează Onor. publicul clujan că desele întreruperi de curent ce se produc dela un timp încoace, provin din cauza lipsei aproape complecte de apă la Someșul-rece.

De când există aceste uzini nici într'un an nu s'a simțit o așa lipsă mare de apă, statisticele ce există la uzină, ne arată un maximum de scădere de minus 39, iar acum în timpul din urmă noi am înregistrat minus 43 aport de apă. Această lipsă de apă ne împedică de a merge cu turbinele cari trebue să dea un maxim de 1700 kilovați, ori actualmente cu apa care este, nu se obține decât 1400 kilovați. Astfel stând starea faptică, uzinele lucrează mai mult cu mașinele cu aburi și cu motoarele Diesel, care în total dau 1000 kilovați. De oarece seara în timpul încărcărei maxime, Orașul nostru are nevoe de 2700—3300 kilovați, Direcțiunea uzinei se vede nevoită a întrerupe pentru scurtă durată, câte un feeder, lăsând în întuneric fie care sector alternativ.

Tot din această cauză a lipsei de apă, se încarcă mașinele cu aburi și motoarele peste totalul putinței lor, ceia ce influențează la uzarea rapidă a mașinelor și prin asta, la necesitatea de a face reparații și cheltueli, de exemplu Duminecă 28 curent seara a plesnit o țeavă de la un compresor, din care cauză s'a oprit mașina și întrerupt curentul parțial. Dacă această lipsă de apă va persista încă mai mult, Direcțiunea uzinelor va fi nevoită a stabili un orar de întreruperea curentului, ce se va aduce la cunoștința Onor. publicului din vreme.

Sperăm însă că capetele de cilindre ce s'a comandat dela Firma Schlica—Nicholson din Budapesta, vor sosi în curând și se va putea termina reparația începută la motorul I., care actualmente lucrează numai cu 3 cilindre și nu produce decât 150 kilovați în loc de 300 și favorizați poate și de timp, nu vom ajunge a pune în aplicare acel program, dictat prin forța împrejurărilor.

In interesul absolut al cetățenilor Direcțiunea Uzinelor roagă ca fiecare să facă restricțiune pe cât e posibil la curentul electric, și aceasta numai pentru perioada critică prin care trece uzinele orașului astăzi.

Cluj, la 29 Octombrie 1923.

DIRECȚIUNEA UZINELOR

"IRIS"
Societate Anonimă română pentru Industria Ceramică.
Capital social: Lei 12,000.000.— deplin vărsat.
Societatea „IRIS" este prima și singura fabrică din întreaga Românie, care produce articole de porțelan, cari până acuma :-: :-: se importau din străinătate. :-: :-: Produce cărămizi refractoare și cuptoare de cahale diferite calități egale cu cele din străinătate,
Biroul Central: Cluj, Cal. Regele Ferdinand No, 38.
TELEFON No. 6—39.

Lepage-Condică de Termene pentru avocați 1924
va apărea în cursul Noembrie cu textul complect al nouei Legi avocaților **tabloul tuturor avocaților din România-Mare** și al notarilor publici, în mărime de 20/25 cm. legată în jum. pânză și tipărită pe hârtie albă, în măsura abonamentelor făcute din vreme, într'un număr de exemplare limitat. Prețul Condicei comandat și plătit imediat e 220·— Lei, cu porto cu tot. — Comenzile ulterioare nu le vom putea îndeplini decât pe un preț mai mare de retipărire. Abonamente deja achitate efectuim :-: :-: conform circ. I., III. și IV. :-: :-:
Librăria LEPAGE Cluj. Editorul Condicei de Termene pentru avocați.

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI"
.·.·. care se tipărește în 56 mii de exemplare. .·.·.

3—2
BANCA CENTRALĂ
PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S.A. CLUJ
Capital 50,000,000 lei. * Rezerve 18,000,000 lei. * Depuneri de libel 125,000,000 lei în 3 ani.
Primește și fructifică totdeauna mai favorabil depuneri pe libel și în contcurent, plătind darea către stat din al său. Depunerile la vedere le fructifică cu 5% netto. Depunerile la termen fix de 1/2 an cu 6%—7% netto. Depunerile pe timp mai îndelungat și în sume mari, apoi fonduri comunale, bisericești, școlare, etc. fructifică în condițiuni speciale. Adresați-vă la Banca Centrală, Secția Americană, în Cluj și la filialele sale cu: dollari, cecuri, drafturi și cu asignate americane.
Servici prompt și culant. * Corespondență în toate limbile. * Cumpărați acții dela Banca Centrală
Filiale în: Alba-Iulia, Arad, Bistrița, Hațeg, Oradea-Mare, Sibiu, Turda. --- Reprezentanți stabili în toate orașele din țară și străinătate

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după desenuri se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-37-26

Cu deplină garanție ca înainte de războiu ------ cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialități: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare și tot felul de piei pentru întrebuințare technică --- liferează
FRAȚII RENNER & COMP,
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
13—21

Este știut de toți că
LIQUERURILE
SZILÁGYI
sunt cele mai bune!
Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acții.
Furnisoare ale Curții Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22-12-14

Specialitățile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate, 14—25
din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca marca cea mai superioară. **Se capătă pretutindeni.**

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 50—25

BANCA ARDELEANĂ ȘI CASA DE ECONOMII S.A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
CLUJ, PIAȚA UNIRII 32.
Primește depuneri spre fructificare cu livrete și contcurent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil. — oooooooooooooooooooooooo *Sconteazá cambii. Efectuiază remiteri în țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. Cumpără și vinde monede streine.* xx
SUCURSALE ÎN T.-MURĂȘ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ȘI TURDA. INSTITUȚII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S.A." DEJ; „BANCA ȘI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII" ÎN GHEORGHENI
Safe-depozitele le ține la dispoziția on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. xx *Intreprinderi industriale aparținătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrășarea de porci și industria de carne" s. a. Gherla; „S. A. p. Morărit, Industria Lemnului și Mărfuri" Tg.-Murăș; „Agricultura Ardeleană" s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri" Cluj, etc.*
Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei
18-6-20

?
Toată lumea preferă să bea la ori ce ocaziune
LIQUERUL B·O·G·S·Z·A
pentrucă este cel mai bun, mai plăcut și neîntrecut!
!

Dacă vrei bonboane bune cere „MELISSA"
15-14 Telefon 648 și 665 Cluj – Calea Dorobanților 40 și 41-a

11—6—14
INSTITUTE AFILIATE:
S.A. Cassa de păstrare a județului Turda Arieș din Turda, S. A. Casa de păstrare a județului Odorhei în OdorheiuSecuiesc, S. A. Casa de păstrare și Banca Economică din Județul Alba Inferioară din Aiud.
CASA DE PĂSTRARE ȘI CREDIT S. A. PE ACȚIUNI CLUJ.
PIAȚA UNIREI 7
CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,000.000 LEI
FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ
Magazinele de marfă ale casei de păstrare și de credit S.A. pe acțiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează polițe, se execută plăți în ori ce localitate, și se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienților (safe) Bancă cu dreptul de a opera și cu devize.

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 50—25

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 **Telefon 12—13**
Lloyd 1636. 8 50—25

TRAIAN G. STOENESCU
avocat
București, Calea Șerban-Vodă 43.

FERARIA
societate anonimă
Cluj, Calea Victoriei No. 29.
ooooo Telefon 4-40, 3-47. ooooo
Adresa telegrafică: „Feraria" Cluj
ooooo **Liferează:** ooooo
Sârmă laminată, sârmă, cuie, fier de beton, etc.
35—36

DEPOZIT DE FABRICĂ — ASTAZI ȘTIE DEJA — PREȚURI DE FABRICĂ
CLUJUL INTREG
UNDE POATE PROCURA CU PREȚURILE CELE MAI EFTINE TREBUINȚELE SALE IN HAINE PENTRU ORI CE SEZON RAGLANE ȘI ROCURI DE IARNĂ. LA SUCCESORII CAROL SCHERER ȘI FII
GROMEN ȘI HERBERT
DEPOZITUL FABRICEI DE POSTAV DIN SIBIU. — CLUJ, LÂNGĂ PODUL MARE PESTE SOMEȘ (PALATUL BABOS)
32—5

BAIA DIANA
Camere cu abur și vane, precum și tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu extras de brazi.
CONTROL MEDICAL
Lloyd 1633 5 50—25

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7 50—25

Societatea Adriatică de Asigurare în Trieste
FONDATĂ ÎN 1838
DIRECȚIUNEA PENTRU ROMÂNIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NR. 10.
CASA PROPRIE TELEFON NR. 670.
REPREZENTANȚA GENERALĂ PENTRU TRANSILVANIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NUMĂRUL 10. TELEFON NR. 64
AGENȚIILE GENERALE ȘI PRINCIPALE ÎN: ARAD, BRAȘOV, CERNĂUȚI, TIMIȘOARA, ORADEA-MARE, SĂTMAR, SIBIU, T.-MUREȘ
84—7
PRIMEȘTE ASIGURĂRI ÎN RAMURILE: INCENDIU, GRINDINĂ, VIAȚA, FURT PRIN SPARGERE, ACCIDENTE, ETC., ETC., ÎN CONDIȚIUNI AVANTAGIOASE

Fabrica de bere din Turda S. A.
KORONA — CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5 — DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ
GLORIA — BERE DIN MALȚ DUBLU ooo
TELEFON No. 394 ∽ DEPOZIT PRINCIPAL: **CLUJ,** CALEA DOROBANȚILOR 11 ∽ TELEFON No. 394
26 9—14

Tiparul tipografiei „VIAȚA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

Onor "Astra" Societate Culturala in Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! --- Voeşte şi vei putea!
C. A. Rosetti

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ.

REDACŢIA: CALEA DOROBANŢILOR No. 10. TELEFON No. 15–75.

Cluj, Joi, 22 Noembrie 1923

ADMINISTRAŢIA: CALEA DOROBANŢILOR 10 TELEFON No. 15–32.

ANUL III. NRUL 34. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

FIECARE LA LOCUL SĂU

Ne întrebăm cu toţii, dece în ţara aceasta, binecuvântată de Dumnezeu, în care totul pare a fi făcut pentru fericirea oamenilor, lucrurile nu merg cum trebue. Dece oare între ideal şi realitate, depărtarea este acum atât de mare?

Fireşte, sunt fenomene sociale şi politice, legate de o anume situaţiune generală, de după război, cari în măsura în care apasă un întreg continent, au să ne atingă şi pe noi.

In România răul are însă şi ceva specific: ne găsim în faţa unor zadarnice sforţări de îndreptare, grele în jertfe dar sterile rezultate.

In încordarea unei întregi generaţiuni, găsim conştiinţa senină a unei datorii inexorabile de împlinit; găsim însă şi dezamăgirea pentru zădărnicia atâtor încercări.

Ceasul e greu. Toţi suferă în cuprinsul lumei vechi. Dece însă, suferinţa noastră întrece pe a altora, prin disproporţia dintre truda noastră şi dintre rodul ei? Dece alţii, vecini de ai noştri chiar, cu mai puţine mijloace, cu mai puţină experinţă politică şi cu mult mai puţină bogăţie, reuşesc mai mult şi mai bine?

In hotărârea cinstită cu care vom căuta izvorul unei boale, stă însăş putinţa vindecării ei. Fără teamă, să spunem deci, adevărului pe nume. Dacă opera de îndreptare merge atât de greu, o datorim faptului că sforţarea noastră nu e metodică şi nu e logică de multe ori. Forţele noastre nu le întrebuinţăm cum trebue, pentru mai marele folos al colectivităţii. La noi, fiecare lucrează pentru el, şi poate, cel mult, Dumnezeu pentru toţi.

Fiecare om, oricât de slab ar fi el, poate găsi o anume întrebuinţare. Dar numai pe acea. Cât de înţelept ar fi, şi tot nu poate fi bun le toate. Dacă fiecare şi-ar alege bine locul, ar fi un soldat bun al unei cauze bune. Şi bătălia s'ar câştiga uşor. Smuls din acel loc, şi înfipt aiurea, omul devine un nechemat.

Să spunem adevărului pe nume: In România, oastea nechemaţilor e nenumărată.

Să spunem leacul zilei de mâine: Fiecare la locul lui!

*

Formula engleză că *„omul care se cuvine în locul care i se cuvine,"* a fost, de sigur, născocită de un popor conştient de marele secret al progresului. Ea este manifestarea cea mai caracteristică a adevăratei discipline naţionale.

Privită din acest punct de vedere, societatea românească înfăţişează cel mai dureros aspect al imperfecţiunii sale. Să nu răsturnăm formula; la noi însă vom găsi aproape peste tot, omul care nu trebue, în locul care nu i se cuvine.

Nu va trebui însă să facem cercetări individuale şi să căutăm cu lupa singuraticele abateri dela adevăr. Răul e şi mai mare. Avem adevărate deformări sociale, cari ne arată deplasarea unor întregi categorii de oameni sau de profesiuni pe drumuri, uneori diametral opuse, celui drept. Să nu mergem prea departe. In cadrul scurt al unui articol, se pot cel mult, evoca chipuri, nu se pot contura caractere.

Să privim astfel astăzi, în cadrul unui moment de fierbere şi de prefacere, o etapă a evoluţiei noastre. Poate va fi chiar prea mult, în tot cazul va fi îndeajuns.

In marile oraşe universitare, vom găsi astfel, o mare parte din studenţime preocupată de o luptă, care diferă mult, de adevărata luptă pentru cultură şi lumină. In urmărirea unei idei frumoase, ea a aprins o clipă o făclie în întunericul unei nopţi de nepăsare. Faclia însă a ars; şi acum, când drumul nu mai e luminat, când aşteptarea e deocamdată zadarnică, în loc de o reculegere rodnică, privim la o clocotire pătimaşe de idei greşite şi de gesturi nenorocoase, în care se sfărâmă atâtea energii.

E marea patimă a unei „politice" rău înţelese, în ceasul când munca unui tineret trebue să aibă alt rost: acela de a aduna în arsenalul culturii româneşti, arme pentru mai târziu.

Şi politică fac şi unii profesori, în înţelesul mic al acestui cuvânt, care uneori, atunci când e legat de anumite diabolice întreprinderi personale, ambiţioase de o ambiţie bolnavă, înseamnă o adevărată plagă pentru societate.

Dece oare studenţimea, nu urmează unanim, pe alţi profesori, cari fac şi ei politică, însă la cutele unui steag care poartă ca deviză marele cuvânt al disciplinii naţionale?

La umbra acestui steag e loc pentru toate părerile. Şi studentul, cetăţean conştient, conducător, mâine, al acestei ţări, trebue să aibă o părere. El are însă deocamdată o altă funcţiune socială de îndeplinit: politică culturală a unei naţiuni.

Să avem curajul să-i spunem: Fiecare la locul său!

*

In presa acestei ţări, atâţia mercenari ai condeiului, impun prin numărul lor, o dureroasă umbră acelor buni, cinstiţi, devotaţi soldaţi ai unor idei, cari fac din scrisul lor un adevărat apostolat.

Oricare ar fi părerea politică pe care o înfăţişează, cei cari în scrisul lor, pun suflet curat, şi minte sănătoasă au dreptul de a se face totdeodată ecoul şi sfătuitorul unei opinii publice.

Pentru ceilalţi, dezertori de pe băncile şcolilor secundare sau comerciale, soldaţi ai oricăror idei şi ai oricăror patroni, sau patroni ai oricărei agenţii de publicitate, exploatatori ai scrisului altora, să le spunem răspicat:

Fiecare la locul său!

Şi să spunem la fel, fără frică, ci dimpotrivă convinşi de rostul faptei noastre, tuturor celor cari au ajuns prin ironia unei îmbătrânite organizaţiuni politice, acolo unde nu trebue, însemnând un os mort în calea evoluţiei şi a progresului.

La locul lor, la adevăratul lor loc, toţi cei cari nu sunt chemaţi pentru sarcina pe care o au!

Preotul la amvonul lui, profesorul pe altarul şcoalei, soldatul în marea şcoală a energiei naţionale, juristul la împărţirea dreptăţii.

Iar acolo, în lumea politicei care trebue să cuprindă tot ceiace ţara asta are bun şi luminat, numai acei cari pot aduce un folos real colectivităţii, să rămână pe mai departe.

Agenţii electorali, agramate şi întârziate rămăşiţe a unui timp trecut, politiciani cari în viaţa lor au mers ori la dreapta ori la stânga, reacţionari de profesie sau demagogi de ocazie, locul lor nu mai e în lumea politicei noastre.

In ceasul marilor prefaceri, trebue să deschidem larg geamurile noastre. Şi să spunem fiecăruia:

Omul care se cuvine în locul care i se cuvine.

*

Din cuminţenia poporului românesc, din străduinţa luminată şi cinstită a celor cari îi cârmuesc destinele, trebue făurit un viitor mai bun. Să începem însă lucrul cu rost. Şi la munca zilei de mâine, să întrebuinţăm puterile noastre pentru mai marele folos al obştei: căci e păcat şi e nedrept ca la noi, lucrurile să meargă mai rău ca la alţii.

Fiecare deci, la locul său!

Paris 1 Nov. 1923 — VINTILĂ PETALA

Cuvântarea I. P. S. S. Mitropolitului Pimen

Onorat popor creştin,

Pentru o minte omenească, ori cât de luminată ar fi fost, ca şi pentru un cap diplomat, ori cât de iscusit ar fi fost, era cu neputinţă, ca să fi prevăzut atunci, când s'a pus temelia acestei biserici — aici, la Ungheni — pe ţărmul Prutului, care era hotar de despărţire între noi şi Basarabia, marile schimbări, produse prin război, în toată lumea şi la noi.

Nimeni, dar absolut nimeni, decât numai Dumnezeu, ca atotştiutor.

Numai el singur a ştiut, că sfinţirea acestei biserici se va face acum, când am ajuns aceste vremuri mari de întregire a neamului nostru românesc şi desrobirea pământului strămoşesc, până în hotarele istorice.

Cine ar fi îndrăznit să creadă, că biserica, ce începeam a zidi atunci aici, se va sfinţi acum, fiind de faţă şi fraţii noştri basarabeni, când pe celalalt ţărm al Prutului era de pază cazacul rusesc, înarmat până în dinţi şi în trapul calului colinda pe hotar, păzind, cu cea mai mare străşnicie, spre a nu se strecura nimeni peste Prut, ca şi jandarmul ungur la Carpaţi şi jandarmul austriac la Suceva?

Se părea, că şi paserilor din văzduh, le este oprit zborul dintr'o parte în alta a Prutului.

Ne aducem aminte, că înainte de marele război, când ne apropiam de Prut, ne cuprindea durerea sufletească, că nu putem întinde mâna noastră frăţească, iubiţilor basarabeni; căci ei erau robiţi şi stăpâniţi de o putere străină.

Nu era cu putinţă să le venim în ajutor, de şi ştiam şi simţiam că, în noi şi ei, avem acelaş suflet şi bate aceiaş inimă.

Un hotar blestemat ne despărţea, ca şi cele de fraţii noştri bucovineni şi ardeleni.

Rarele împrejurări, când unii din noi, cei de aici, ne vedeam cu unii dintre fraţii basarabeni, erau socotite, ca zile de mângâere, de şi ştiam fiecare, că ochiul duşmanului ne urmăreşte; căci era interesul lui, ca noi să fim despărţiţi şi să ne uităm obârşia şi neamul nostru.

In acest scop limba noastră românească-moldovenească, fusese înlăturată, până şi din biserică; căci de o şcoală românească nu era vorbă şi limba noastră era înlocuită cu o limbă străină, pe care poporul nu o înţelegea.

Era greu, ca să străbată, dincolo de Prut, o carte românească, mai ales cu literă străbună, de aceia literatura noastră era împiedecată de a fi răspândită şi cunoscută dincolo de Prut.

Aceasta era situaţia tristă şi dureroasă între noi, în ziua, când s'a pus temelia bisericei, pe care am sfinţit-o astăzi şi la care s'a adunat aşa de mult popor românesc de dincolo şi de dincoace de Prut şi avem plăcerea de a vedea, în fruntea lui, pe doi miniştri ai ţării: d. Mârzescu şi d. Inculeţ.

Unirea noastră într'un singur stat şi desrobirea pământului românesc, până în hotarele istorice, se datoreşte Atotputerniciei lui Dumnezeu, revărsată asupra neamului nostru.

Marele război, în care armata noastră s'a luptat cu vitejie, ne-a dat unitatea neamului, alcătuind România-Mare, cu o singură biserică străbună ortodoxă.

Cele optsute mii de vieţi româneşti jertfite în marele război, sunt preţ de răscumpărare pentru desrobirea fraţilor de sub stăpâniri străine. Valea-Jiului, Oituz, Mărăşti şi Mărăşeşti sunt locuri de vitejie şi de jertfe, prin care s'a închegat unirea, o ţară mărită şi un neam întregit.

Acum când s'a împlinit idealul nostru strămoşesc, se pun alte îndatoriri.

Să fim uniţi sufleteşte, ca fraţi adevăraţi. Să ne păstrăm, cu sfinţenie, sfânta credinţă ortodoxă, în care a trăit strămoşii noştri şi s'o lăsăm, ca moştenire sfântă urmaşilor noştri. Să creştem copiii în duhul neamului nostru românesc şi să-i pregătim pentru a fi, la vreme buni români şi buni creştini.

Aceasta o vom face, dacă îi vom trimete la şcoală, să înveţe carte, care luminează pe om şi-l pregăteşte pentru lupta vieţii.

Să respingem cu indignare încercările, ce se fac pentru a ne schimba legea de credinţă.

Să lucrăm fără preget, pentru a ne câştiga prin muncă cinstită, pâinea de toate zilele.

Acestea se cuvin, mai ales acum când, prin lege, s'a dat pământ fiecărui sătean român şi s'a lărgit dreptul la treburile ţării. Dar lucrul pământului, trebue să-l facem, după cele mai noui învăţăminte, ca munca noastră să fie cât mai spornică.

Pe copiii noştri să-i trimitem la şcoală, ca să devie oameni luminaţi, buni gospodari, harnici meseriaşi, negustori cinstiţi şi industriaşi iscusiţi, de care ţara are mare nevoe.

Prin aceasta vom scăpa de influenţa străină în ţara noastră şi vom trăi prin noi înşi-ne.

Şi pentruca să muncim cu spor, trebue să avem o viaţă regulată şi cumpătată, care ne întreţine puterea de muncă, păstrându-ne cu curăţenia sufletească şi trupească.

Acestea sunt, iubiţii mei, poveţele, ce vă pot da azi, cu ocazia sfinţirii acestei frumoase biserici — de pe valea Prutului — la care ne-am adunat cu toţii şi rog pe Dumnezeu pentru sănătatea voastră, a tuturor celor ce v'aţi ostenit şi aţi venit la această sărbare şi pentru binele şi fericirea scumpei noastre Românii.

Această cuvântare, a fost ţinută de I. P. S. S. Mitropolitul Pimen, cu prilejul sfinţirei bisericii din Ungheni (judeţul Iaşi.) N. R.

Bine ai venit!

Te aşteptam cu drag în mijlocul nostru. Şi ai venit. Ai venit, tu, purtător de glorie şi pe la noi. Fii sigur că Clujul, acest centru de energie românească, artistică

Geniile nu se nasc oricând şi avem fericirea să te vedem zâmbind, împrăştiind de pe fruntea ta seninătatea artei adevărate, iar în arcuşul tău contopindu-se cânte-

MAESTRUL GEORGE ENESCU

şi culturală în plină desvoltare, ştie profund să te înţeleagă. Doar tu eşti mândria neamului românesc. Doar eşti gloria muzicală, doar prin tine în această ramură trăeşte poporul român pe tot întinsul pământului.

Tu ai arătat lumii civilizate însuşirile muzicale ce le are neamul nostru şi tu ne-ai cucerit un loc de frunte în arta muzicală universală.

Tu eşti nemuritor ca şi Eminescu, născut tot din Moldova lui Creangă şi Sadoveanu, şi ţie ţi-se cuvine inimile noastre, ale tuturora, deschise.

cele izvorîte din straturile cele mai adânci muzicale ale firii neamului românesc, eternizate în doine.

Tu eşti un Făt-Frumos al muzicii. Şi din inima nici unui român, de când se naşte pân'ce moare, nu lipseşte imaginea unui Făt-Frumos. De aceea tu, pretutindeni împrăştii bucurie.

Această foae, care e răspândită în toate unghirile ţării sărbătoreşte venirea ta, şi-ţi spune: „Bine ai venit între noi, biruitorule al artei!

„CULTURA POPORULUI"

Cam o sută de ani de teatru românesc

Astăzi, în materie de montare şi de joc scenic ne putem mândri că ţinem cel puţin pas cu teatrele din Apus când un Petre Liciu, un C. Belcot, au fost luceferi strălucitori deasupra orizontului românesc, când un I. Manolescu se lua la întrecere cu cel mai mare actor german, Moissi şi în „Cadavrul viu" de Tolstoi, în „Strigoii" lui Ibsen incontestabil îl întrece pe renumitul purtător al cultarii germane, — astăzi nu e lipsit de interes să aruncăm ochii asupra celor nu mult peste 100 de ani de viaţă teatrală în ţările româneşti.

Căci, cea dintâiu piesă, scrisă pe alocurea şi în româneşte[1]), apare între anii 1777—80 şi poartă titlul latinesc de *„Occisio Gregorii în Moldaviae Vodae tragice expressa"*, o piesă ce tratează despre un subiect prea actual pe atuncea pentru a se fi putut ridica la o valoare de artă adevărată.

Câţiva ani mai târziu, *la 1806*, se creiază la Iaşi un teatru decătre G. Asachi în casele hatmanului Costachi Ghica[1]) în care fii de boieri, ca cei din familiile Ghiculeştilor şi Sturdzeştilor reprezintă piesa pastorală *Mirtyl şi Hloë* de Gessner şi Florian deasemenea lipsită de orişice valoare literară. Dar versurile pe care G. Asachi, plin de avânt tineresc, le scriea atunci:

„Picătura de şi mică, ce pe-o stâncă picurează..."
„Face râului o cale care după ea urmează..."

nu însemnau o simplă dedicaţie unei persoane princiare (poezia era dedicată prinţului Gr. Ghica şi doamnei Şubin, vezi „Istoria Literaturii Române" de Gh. Adamescu), ci aveau un înţeles profetic. Căci atunci, am putea zice, s'a pus temelia teatrului românesc.

Dar pânăce acest teatru românesc să poată deveni popular, trebui să treacă multă vreme. In casele hatmanului C. Ghica intrau numai boieri şi numai dânşii aveau fericirea să poată privi la jocul fiilor lor. Massele poporului nu se puteau adăpa la izvorul acestei arte româneşti. Pe lângă aceasta repertoriul acestui teatru era şi prea puţin în măsură să inspire entuziazm în sufletele populaţiei de rând. Doar care mahalagiu al Bucureştilor sau Iaşilor, sau care cetăţean onorabil din cutare oraş din Principatele române ar fi putut să se încălzească de retorica unui *Corneille*, a unui *Racine*, să râdă sau să zâmbească numai la aluziile fine şi pline de spirit de comediile cele mai bune ale lui *Moliére*? Poporul de rând, căruia îi lipsea gustul rafinat, nu intra în acest teatru boeresc, — şi dacă ar fi putut avea intrare, cine ştie dacă s'ar fi simţit, acolo, în largul său.

Ca şi astăzi, onorabilii cetăţeni priveau cu mai multă încântare la reprezentaţiile de ordin mai vulgar. Se îngrămădeau pe la întreceri atletice, pe la panorame — în care pentru puţini gologani puteau vedea lucruri ce le iritau nervii cu mijloace mult mai elementare. Greci şi Turci, Italieni şi Francezi, Ruşi şi Germani cutreerau ţările româneşti, împărtăşind din belşug din acest soi de artă. Iar lumea se îndesea mai mult acolo, unde pentru bani puţini se putea vedea mult şi unde se făcea cea mai strigătoare reclamă. Aici se se întâlneau, aici se solidarizau întru a aplauda sau fluera. Şi cu toţii erau veseli de schimbarea pe care o aducea cu sine o nouă trupă, în viaţa plină de mizeriile zilei.

Trebuia să se întâmple ceva cu totul neaşteptat pentru ca aceste suflete simple să fie îndrumate spre manifestări mai înalte, pentru ca mulţimea să prindă gust pentru artă adevărată, pentru teatru, în idealul sens al cuvântului.

Iată evenimentul hotărîtor. La suprafaţa societăţii din principate apare o familie care are pricepere şi devotament pentru ruperea tradiţiei în alte teatrului. Familia *Caragiale*[1]) — se zice că de origine din *Epir* (vezi Horia P.-Petrescu, pag. 246), — mai cu seamă Costache Caragiale, unchiul marelui nostru scriitor, se pune a dovedi că şi publicul mai puţin boerit e în stare să fie cuprins de entuziasm delirant în faţa unei reprezentaţii teatrale moderne. Se zice că acest maestru al scenei a inaugurat sesiunea din 1851 cu „Faust şi Margareta" lui Goethe şi că a avut în faţa unui public mixt „un succes bine meritat şi zgomostos". Aceasta e o dovadă că Costachi Caragiale nu se sfiea să atragă după sine până la culmile cel mai înalte ale artei, chiar pe aceia dela care se aştepta cel mai puţin că-l vor putea urma. Succesul a fost de fapt frapant. Căci acest public deabia din anul 1835 era deprins să asiste la spectacole de felul acesta, când acelaş Costache Caragiale apare pentru prima dată în piesa „Alzira" de Voltaire.

Dânsul nu s'a mulţumit numai să joace în faţa publicului bucureştean, ci a trecut şi frontiera principatului muntenesc, venind la Botoşani (1838), la Iaşi (1839). „Infiinţează societatea „*Teatrul de diletanţi*" la Bucureşti (1844) pe care o disolvă furtuna din 48. La 1849 deschide un teatru în Craiova, la 50 apare iarăşi în Bucureşti, iară la 1852, când se deschide Teatrul Naţional din capitala Ţării Româneşti dânsul are rolul principal. Pentru activitatea sa cu adevărat rodnică, Prinţul Ştirbei îi dă rangul de Pitar.[1])

E foarte regretabil că acest minunat bărbat este silit din forţa împrejurărilor să părăsească o carieră, în care dânsul a lucrat atât de mult. Era tocmai timpul când la Teatrul Naţional începuseră intrigile sălbatice pentru a putea plasa sau înlătura pe cineva dela conducerea lui. Aceste intrigi, cari erau dirijate de către cunoscutul actor român Matei *Millo* impotriva lui C. Caragiale au avut drept succes că Costache Caragiale fu economiceşte nimicit „ajungând la concurs cu 1500 de galbeni datorie." El se retrage depe scenă, iar Matei Millo ajunge, cu un an mai târziu, director al Tetrul Naţional (1885).

Costache Caragiale, prin calităţile sale rare, prin stăruinţa sa fără şovăire întru ajungerea unui scop ideal, este acela în jurul căruia se cristalizează primele începuturi de teatru românesc în adevăratul şi democraticul sens al cuvântului. Ce-i drept, şi M. Millo joacă un însemnat rol în viaţa artistică din ţările româneşti nu trebuie să uităm însă că dânsul începu a păşi pe un drum acu tras.

Opera inaugurată de C. Caragiale este continuată de alţii mai tineri. Astfel Nottara, Petre Luciu, C. Belcot, Ioan Manolescu ş. a. au avut norocul să servească la altarul aceleiaşi arte curate pentru care înaintaşul lor şi-a dedicat viaţa şi averea sa. Există o continuitate de idealuri şi de activitate.

Cât priveşte scena am ajuns în 100 de ani la înălţimea la care alte popoare au putut ajunge abia după o muncă încordată de mai multe veacuri. Iar pe terenul poeziei dramatice un I. Caragiale, un B. Delavrancea ne dau garanţia că suntem şi noi la un început bun. Dupăce ni s'a realizat idealul naţional, — şi dupăce vom fi trecut cu bine peste primele obstacole, impuse de frământările timpului de trecere la o viaţă normală, ne vom concentra forţele şi întru propăşirea pe terenul artelor de toate categoriile. Şi astfel se vor afla şi acei reprezentanţi ai spiritului românesc care ne vor da drame a căror faimă va trece peste hotarele ţării româneşti.

Inceputul s'a făcut şi dânsul ne învredniceşte să nădăjduim.

Dr. VASILE GHERASIM

[1]) D. Horia Petra-Petrescu in „Ion Luca Caragiales Leben und Werke" ne spune că această dramă era un amestec de patru limbi.

[1]) Ibidem, 17 und 18. Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache Herausgegeben von G. Weigand, Leipzig 1911, pag. 268—273.

[1]) Fraţii Costache, Iorgu şi Luca

[1]) Ibidem.

Noua Episcopie a Bălţilor

Noua Episcopie înfiinţată decurând în oraşul nostru are o mare însemnătate pentru ortodoxizm şi un vechiu deziderat al credincioşilor din ţinuturile Bălţi-Soroca-Hotin. Mai ales în vemurile acestea de rătăcire morală, de zdruncinare a credinţii strămoşeşti şi de propagandă nelegală şi vătămătoare pe care o fac anumite secte în populaţia slab întărită sufleteşte, noua instituţie culturală ortodoxă are o deosebită importanţă.

Această instituţie, pe lângă că va fi de un mare folos pentru întărirea morală şi înălţarea sufletească a poporului, va mai avea darul de a înlătura neajunsurile de care suferă azi credincioşii ortodoxi.

Arhiepiscopia Chişinăului cuprindea întreaga Basarabie cu o populaţie de trei milioane locuitori, în marea lor majoritate de religie ortodoxă. O singură administraţie eparhială pentru tot acest întins teritoriu şi la o populaţiune atât de numeroasă era total insuficientă. Lipsa căilor de comunicaţie, aici şi mai accentuată ca în restul ţării, anevoioasele legături cu sediul arhiepiscopal din Chişinău îngreuia cu mult buna administraţie bisericească şi opera de activitate culturală religioasă şi naţională la care biserica e chemată mai ales în aceste părţi.

Pentru judeţele Bălţi-Hotin-Soroca unde avem cea mai deasă populaţiune — singurul judeţul Hotin are 500.000 locuitori insumând şi un pronunţat procent de compactă populaţie ucraineană; aceste neajunsuri au un caracter şi mai potenţat.

Prezenţa numeroaselor secte, ivite mai ales în aceste părţi, fapt de care biserica de aici se arată destul de neliniştită a fost indiciul aceleaşi greutăţi de a se dirigia de un singur centru de viaţa religioasă a acestor judeţe mărginaşe.

Noul centru episcopal din Bălţi, pe lângă că reînvie vechi amintiri istorice, va fi şi un centru de cultură românească şi viaţa religioasă, mai ales când conducerea ei este încredinţate I. P. S. Episcopului dr Visarion Puiu, adânc cunoscător religiei creştine ortodoxe, suflet bun, plin de vigoare şi energie.

Bălţenii aşteaptă cu nerăbdare înălţarea locaşului religiei creştine ortodoxe, — clădirea Episcopiei Bălţi pe fumosul platou ales lâgă gara „Zemstva," unde ia fiinţă şi noul colţ al oraşului Bălţi curat şi pitoresc.

C. V. URSULEAC

GRIJA DE CEI MAI MICI

Spuneam rândul trecut care este temeiul legăturii strânse dintre noi de aceleş neam şi de ce trebuie să ţinem la legătura aceasta, căreia îi zicem şi *solidaritate*.

Dacă toţi însă avem o răspundere deopotrivă în împlinirea datoriei obşteşti faţă de poporul românesc, adică obştia aceasta mai mare decât toate, nu toţi însă avem deopotrivă mijloacele la îndemână, spre a ne achita de datoria noastră. Ca la orşice neam sau popor sunt şi la noi foarte mulţi oameni neîndestul de ajutoraţi ca să facă ce trebuie în această privinţă. Ei n'au avut până acum putinţa să se ridice la înţelegerea datoriei lor sociale. Dar sunt alţii cari pot să-i ajute. Aceştia sunt cei cari au avut mijloace deosebite la îndemână pentru învăţătură şi înălţarea lor sufletească. Ei au şi un prisos, din care pot să ajute pe ceilalţi. Dar oare de unde le vine şi lor acest prisos, dacă nu tot dela poporul sau societatea românească, în care au trăit? De aceia *trebuia* şi ei să facă mai mult decât alţii, tocmai fiindcă au de unde şi fac din prisos.

Ce-ar putea ei însă să facă, ca să se plătească de datoria lor mai mare către societate? Este o cale sigură pentru aceasta şi un mijloc, care le stă veşnic la îndemână. Cu atât mai mult, cu cât pe această cale şi prin acest mijloc *ei pot să dea mereu la alţii fără să se sărăciască pe ei înşişi*. Ba chiar, se pare că mai mult, se îmbogăţesc. Căci, într'adevăr, aici este vorba de bogăţia sufletului care nu seacă niciodată. Fiindcă cei care o au, şi-au câştigat-o cu ajutorul societăţii, din care facem parte cu toţii, e rândul lor acum să împărtăşiască şi pe cei neajutoraţi în astă privinţă. Şi desigur e mare nevoie de aceasta în neamul nostru, unde foarte mulţi n'au tras niciun folos din lumina cărţilor şi a învăţăturii. Imprejurările au fost aşa că cei mai mulţi din neamul nostru nu ştiu să citiască o carte sau o gazetă. Ei nu ştiu ce comori şi ce bucurii sufleteşti se ascund într'o carte frumoasă, dacă ea ar fi citită. N'a avut nici cine să le spună aceasta de multe ori.

Iată de ce noi toţi, cari ştim să citim o carte sau o foaie frumosă, suntem datori să le dăm şi în mâna altora şi să le desvăluim frumuseţile lor. De câte ori putem, să le citim noi înşine pentru ca astfel să le desvoltăm dragostea de citit, şi de carte care este cea mai mare binefacere omenească. Câţi dintre semenii noştri mai tineri sau mai bătrâni n'ar fi mai buni şi mai înţelegători de datoria lor către patrie, dacă numai ar şti să citiască şi să soarbă din cărţi sau din citirea altora toată lumina nepreţuită ce-i cuprinsă acolo. Iată ce trebuie să facă cei ştiutori, căci numai aşa îşi dau bine seama de solidaritatea ce-i leagă de neştiutori. Atunci înţeleg ei deplin ce va să zică grija de cei neajutoraţi, grija de cei mai mici.

C. SUDEŢEANU prof.

Scrisori din Moldova

Iaşul cultural şi artistic

Faptul de a nu fi trimis *recomandat* câteva corespondenţe anterioare, ne-a întrerupt firul scrisorilor începute în coloanele acestui ziar. Aducem pe această cale toate mulţumirile serviciului nostru poştal. Adică la urma urmei ce nevoe are suflarea noastră românească să ştie ce se petrece la Iaşi? Ce nevoe de atâta hârtie stricată fără nici un folos? Ce pricopseală este din munca atâtor scriitoraşi — măzgălitori de hârtie — muncă aruncată în învălmăşagul dansului de milioane şi afaceri ale zilelor de azi? Ce-l priveşte pe d. X, mare angrosist de vinuri sau cereale (care până mai eri împuşca francul) dacă va ceti la Cluj, cum se joacă treatru la Iaşi, cum se cântă ori cum se pictează în bătrâna capitală a Moldovei? Ce-l interesează pe alt domn la fel cu X, trăitor în Iaşi, practicarea şi valorificarea aceloraşi arte? La teatru vine să râdă ori să doarmă. La concerte ca să nu-i spună lumea că-i prea *burtă-verde*, ia tabloul unui pictor, îl cumpără dintr'un snobism grosolan pompat mai mult de ghionturile onorabilei sale jumătăţi, care ştie dela foştii stăpâni de până mai acum cinci ani, că un salon trebue să aibă şi ceva *poze* pe păreţi. Pentrucă onorabila fostă servitoare, are acum casă mare, servitori, trăsuri şi chiar *jurfisuri*, cum pronunţă dumneaei... Pentru care fericită tihnă a celor mai de sus fericiţi, onoratul nostru serviciu poştal lucrează din răsputeri. Ce să mai trimită corespondenţele gazetelor la destinaţie? La ce bun atâta osteneală? Par'că cetăţeanul român citeşte azi tot ce se scrie? Mai bine chiar să nu se scrie nimic ca să nu i-se turbure siesta!..

Aşa dar, pentru cazul când prezenta corespondenţă pe care o trimitem *recomandat*, va ajunge la Cluj, să vorbim despre Iaşi.

Toamna aceasta atât de bogată în zile calde şi nopţi înstelate, îşi răsfrânge seceta ei şi-'n sufletul manifestărilor artistice moldoveneşti. Pe tărâmul *plasticei*, o primă expoziţie de caricaturi, a dlui *Mitache*, a redat acestui gen o înţelegere şi realizări de cari la Iaşi era lipsit. Tânărul expozant a deschis cu talent, ferestrele unor serioase izbânzi viitoare. Dl *Marşic* ne-a dat o expoziţie de pictură. Multă intuiţie şi un colorit cald. L'am dori mai viguros şi mai atent sub raportul tehnicei.

Cu *muzica* suntem încă în perioada proectelor.

„Societatea Simpfonică *George Enescu*" nu-şi anunţă nici un fel de activitate. Ştim atât că d. Mircea Bârsan, întâiul ei organizator, s'a reîntors în ţară şi luptă din răsputeri să strângă rândurile micei armate de muzicanţi ieşeni, pe care o serie de împrejurări i-a aruncat în cele patru vânturi. Singur *teatrul* îşi continuă tradiţionala activitate, cu toată vitregia Bucureştiului care nu vrea să-i acorde fondurile necesare unei imediate reparaţii. Toată truda şi tenacitatea dlui C. B. Penescu, se iroseşte de zidul unor incontinui amânări din partea dlui Ministru al Finanţelor. *Curierul artelor* arată în ultimul număr că dlui Leonard i-s'a dat o subvenţie de 6000000 (şase milioane) lei pentru a face *propagandă naţională cu trupa sa de operetă* la Cernăuţi şi Chişinău, iar celorlalte turnee de propagandă 24.000.000 (douăzeci şi patru de milioane). In acelaş timp însă, Teatrul Naţional din Iaşi nu poate căpăta 2.000.000 lei pentru reparaţii, iar artiştii lui, sunt plătiţi mai prost decât băeţii din orice prăvălie de prin târgul Cucului. De unde va urma că aceştia din urmă având la spate economiile câtorva ani, vor căuta să devie artişti, iar actualii artişti ai Teatrului Naţional ieşan, având la spate spectrul poliţe or date pe la diferite bănci, vor sfârşi prin a intra băeţi de prăvălie. Şi prin podul teatrului, bătut de ploi şi zăpezi vor prohodi la un loc, bufne şi ciori...

SANDU TELEAJEN.

INSCRIPŢII

MILĂ PENTRU ANIMALE

Intr'o gară de provincie *un tren de marfă* aşteaptă de câteva zile să-i vie rândul să plece până în gara următoare în care va mai sta câteva zile... In acest tren de marfă sunt închise vitele de transport ale cine ştie cărui negustor, din cine ştie ce abator din ţară ori străinătate...

Sunt aşezate pe rând aşa fel încât să încapă cât mai multe în vagon şi bietele dobitoace zadarnic caută să îngenuncheze pentru odihnă căci n'au loc de îndesite ce sunt.

De o parte şi de alta a vagonului prin uşile cu zăbrele de fier, ochii lor galeşi privesc cu nevinovăţie mulţimea de lume ce mişună pe peronul gării... şi în ochii lor se răsfrânge parcă dorul de imaşul bogat în care au crescut; dar foamea le înjunghie trupul şi pe rând, pe rând, se pleacă fiecare să caute câte un ogrinj murdar rămas din ospăţul sărac de eri ori de alaltă eri... Tremură de obosite şi de flămânde şi coastele li se reliefează din ce în ce mai mult, iar păzitorul vagoanelor ia un retevei scurt şi gros de care nu-i este milă că se va rupe, le instrueşte câte-o lecţie de felul cum trebue să călătorească pe drumul de fer ca să nu se sgârie cu coarnele una pe alta, dar mai ales scândurile cuştilor în care sunt închise...

Poţi fi cât de tare — în faţa acestui spectacol rămâi atât de deprimat în cât ai prefera ca în locul acestor vieţuitoare inconştiente, să fii tu om care poţi striga, poţi cere, tu *om conştient*...

Dar şi oamenii sunt prea ocupaţi, prea grăbiţi ca să le poată vedea, aşa încât sunt scutiţi de comentarii în favoarea sau defavoarea acestui exod dobitocesc...

Ci numai cel ce va încasa aurul depe oasele şi 'pielea lor, numai acela se plimbă cu mânile la spate, socotind neîncetat câştigul ce va fi să-l realizeze, — şi poate se gândeşte că n'ar trebui să le slăbească atât până la destinaţie, dar şghiaburi cu apă nu sunt şi fân nu este prin gări şi apoi puţină economie nu strică... până când trenul va porni ducând hrană pentru tine omule!... pentru tine!... pe aceste vieţuitoare de care ar trebui să ai un pic de milă până când cuţitul ţi le dă ospăţului îmbelşugat!!

G. T.

PENTRU SĂTENI

Cine este deaproapele nostru?

Dumineca a douăzeci-şi-cincea după Rusalii (A opta dela Luca)

În sfânta Evanghelie de astăzi vedem pe Iisus vorbind cu un legiuitor despre cele două porunci de căpetenie. Aceste porunci, ale iubirii lui Dumnezeu şi deaproapelui le cunoştea şi legiuitorul. Iisus îi zice: fă aceasta şi vei fi viu!

Legiuitorul vrând să se îndrepteze pe sine a întrebat pe Iisus: *Cine este de aproapele meu?* Iisus i-a răspuns spunându-i pilda Samarineanului milostiv.

Un om oare-carele călătoria dela Ierusalim spre Ierichon. In acea vreme călătoriile erau foarte primejdioase, drumurile erau rele, o mulţime de tâlhari pândiau pe călători şi îi despuiau de tot ce aveau. Aşa a păţit şi omul nostru: a căzut între tâlhari, cari desbrăcându-l şi rănindu-l s'au dus, lăsându-l aproape mort. Sărmanul om, a rămas aşa în marginea drumului. Intre gemete cumplite îşi aştepta poate moartea.

In ziua următoare s'a întâmplat, că a trecut pe acea cale un preot evreesc. In sufletul omului atunci a licărit o flacără a nădejdii. Preotul însă, l'a văzut, dar s'a prefăcut că nu-l vede şi a trecut mai departe. Tot astfel a făcut şi un levit, adică un servitor al bisericii, care a trecut pe acel drum.

In urmă a venit şi un Samarinean. Ştim, că Samarinenii trăiau în mare duşmănie cu Evreii. Bietul om, văzându-l, nici n'a îndrăznit să nădăjduiască vre-un bine dela acest duşman al poporului său.

Samarineanul însă văzându-l, s'a oprit, făcându-i-se milă de el. A văzut starea ticăloasă, nefericită, în care se afla bietul om şi-s'a apropiat de el. A legat ranele lui, turnând peste ele unt-de-lemn şi vin, apoi l'a pus pe dobitocul lui şi l'a dus la o casă de oaspeţi, dându-l în grija ospătarului.

A doua-zi a dat ospătarului şi bani, spunându-i: Poartă grijă de dânsul şi ori-ce vei mai cheltui, când mă voiu întoarce, îţi voiu da ţie.

Spunând Iisus legiuitorului această pildă îl întreabă: care dintre acei trei ţi-se pare a fi mai deaproape celui căzut între tâlhari?

Iar el a zis: Cel ce a făcut milă cu dânsul!

Iisus atunci a zis: *Mergi, fă şi tu asemenea!*

Acesta e cuprinsul sfintei Evanghelii de astăzi. Iisus ne arată cât se poate de lămurit, că deaproapele nostru este tot omul, fie acela străin, ori din aceeaş ţară cu noi, fie sărac, ori bogat, de o credinţă cu noi, ori de altă credinţă. Cum am văzut, Samarineanul n'a întrebat: cine este cel căzut între tâlhari, de ce neam şi de ce lege, ci-l'a socotit ca pe deaproapele lui, ajutându-l în nefericirea ce l'a ajuns.

Pe deaproapele nostru trebue să-l iubim ca pe noi înşine, aşadar tot binele care ni-l dorim nouă să i-l dorim şi lui şi să i-l facem. Aşişderea să nu dorim şi să nu facem deaproapelui nostru nimic, ce nu ne dorim şi nu ne facem nouă. — Aşa a fost iubirea samarineanului, care în chipul acesta a întrecut pe preotul şi levitul legii evreieşti.

Iubirea faţă de deaproapele ne-o dovedim prin faptele milosteniei sufleteşti şi trupeşti. Faptele milosteniei sufleteşti sunt acelea, cari le facem pentru binele sufletesc al deaproapelui. Aşa învăţarea celor neînvăţaţi, mângăiarea celor întristaţi, sfaturile date celor năcăjiţi rugăciunile pentru vii şi morţi şi altele. Iar fapte ale milosteniei trupeşti sunt acelea, cari le facem pentru binele trupesc al deaproapelui, cum ar fi următoarele: a nutri pe cei flămânzi, a îmbrăca pe cei goi, a primi pe cei streini, a vindeca pe ce bolnavi şi altele. Faptele cele bune sunt spre folosul nostru sufletesc şi trupesc şi Dumnezeu le însemnă în cartea vieţii fiecărui om.

Pe deaproapele trebue să-l iubim înainte de toate, pentru-că aşa ne porunceşte Dumnezeu, iar fiul său cel unul născut ne-a îndemnat la aceasta cu pilda vieţii sale. — Noi oamenii toţi suntem fraţi, nu numai după strămoşul nostru Adam, ci şi după darul lui Iisus Hristos. Chiar şi animalele iubesc pe animalele cari le sunt asemenea, cu atât mai vârtos trebue să o facem aceasta noi oamenii, cari suntem mai presus decât animalele. Noi suntem făcuţi după chipul şi asămănarea lui Dumnezeu, mântuiţi prin sângele cel scump al lui Iisus Hristos şi chemaţi la împărăţia cerurilor. De-aceea ne spune sfântul Apostol Pavel: Voi toţi sunteţi una întru Iisus Hristos. Siliţi-vă aşadar să păstraţi unirea sufletească întru legătura păcii.

Sfânta Evanghelie de astăzi dealtcum are şi un înţeles mai înalt. După mărturisirea sfinţilor părinţi omul căzut între tâlhari închipuieşte pe Adam, strămoşul nostru şi printrânsul întreg neamul omenesc. Prin neascultare neamul omenesc a ajuns în stăpânirea diavolului, care l'a despoiat de toate însuşirile bune, rănindu-i de moarte sufletul. Preotul şi levitul închipuieşte legea evreiască, aceasta n'a putut să mântuie pe om. Samarineanul închipuieşte pe Iisus Hristos, care ne-a ajutat prin mila şi dragostea lui, turnând untul de lemn al darurilor sale în ranele cele grele ale sufletului nostru. Casa de oaspeţi închipuieşte biserica cea sfântă a Domnului nostru Iisus Hristos, căreia el ne-a încredinţat, pentru-ca vindecându-ne de neputinţa sufletului şi a trupului să ne ducă la adevărata viaţă.

Să învăţăm din pilda samarineanului milostiv a iubi pe deaproapele nostru, pentru-ca astfel să ne facem vrednici de mila cea nemărginită a aceluia, care venind în lume s'a făcut doftor milostiv al sufletelor şi al trupurilor noastre.

SEPTIMIU POPA

Un eveniment cultural la Timişoara

Ca un semn, al năzuinţii noastre spre mai bine suntem martori în timpul din urmă al şuvoiului de locaşuri de cultură ce-şi arată fruntea, aci mai impunătoare, aci mai modeste după putinţa celor ce le-au pus temelia, în diferitele sate ale ţării noastre iubite.

E dovada sdrobitoare ce ţin s'o dea acei ce formează stâlpul de bază al existenţi acestei ţări, că au fost evenimente, cari i-au făcut să înţeleagă bunătatea luminii. De aceia n'au cruţat osteneala, ca să ajungă la rezultatele ce se întrevăd.

Dar bucuria care ne râde în suflet, la înălţarea acestor temple măreţe, e completată de un eveniment, a cărui însemnătate întrece pe aceea a întâmplărilor obişnuite. Intre locaşurile de cultură ridicate în ultimul timp, avem de înregistrat un templu al cărui teren de activitate întrece mult şcoala primară. Duminecă în 11 Noembrie s'a oficiat inaugurarea şi sfinţirea noului local al şcoalei politechnice din Timişoara. „Dacia apuseană," capătă prin aceasta, însemnătatea rolului covârşitor ce-l are în industria ţării noastre, prin înzestrarea oraşului Timişoara, cu un institut de ştiinţă aplicată. In bogăţia razelor de soare ce se întrevăd, cucernici părinţi, ai credinţii noastre, au sfinţit un locaş, care veacuri de acum, va împrăştia obolul razelor de nădejdii la care aspirăm. De aceea şi acei ce-l conduc, şi-au dat seama de măreţia momentului.

Oraşul Timişoara, pe lângă alte merite neperitoare, a înregistrat şi pe acesta, de a-şi fi cunoscut însăşi rolul de metropolă al unei regiuni excepţionale, a ţării noastre şi nu s'a dat îndărăt dela nici o jertfă, pentru a-şi încununa fruntea, cu cununa neperitoare, a unui locaş de învăţătură superioară.

Numai graţie străduinţii sale, completată de ceice stau astăzi în fruntea măreţului templu ce s'a înălţat, s'a putut ajunge ca acest colţ excepţional, această regiune înfloritoare a ţării noastre să ajungă în posesiunea unui institut de cultură ca cel ce-l are.

Cu o deosebită atenţiune şi amabilitate a ştiut acest oraş să trateze, pe ceice veniau să-si adape sufletul, la noul isvor de lumină. Ca să aibă puterea atragerii a tot ce e bun, din toate regiunile ţării noastre n'a cruţat nici cheltuieli şi nici jertfe de altă natură, oricât ar fi fost de considerabile.

In faţa mărinimoaselor daruri ce le-a făcut şi cari pot fi pildă vie altor oraşe, şcoala politechnică din Timişoara, a luat acum 3 ani fiinţă şi se vede astăzi în posesiunea locaşului şi laboratoriilor ce încă nu le avea. Ceice au muncit pentru realizarea ideii îşi văd acum visul împlinit, încălzit de bucuria ce se vor face. Setoşi de cultură şi mânaţi de un ideal s'au strâns învăţăceii, să adune belşugul de raze binefăcătoare de lumină, din templul ce a început să lumineze pentruca apoi — cu dorul de mai bine pentru ai lor — caracteristica studenţimii universitare, să contribue cu ceva la ridicarea ţării şi a neamului. Rezultatele de până acum, sunt numai o parte din cele ce vor să vină. Şcoala politechnică din Timişoara e proiectată să devină cel mai modern institut al ştiinţii tehnice din România. Planurile la cari se nădăjduieşte să se ajungă, sunt atât de mărete, încât nu putem să nu ne simţim sufletul mişcat de aceea ce se va face. Căci tot începutul e greu, dar cu speranţa celor ce se văd, în cei-ce au zămislit începutul şi cari sunt vrednici de admiraţie şi recunoştinţă aşteptăm rezultatul final. Până atunci ne mulţumim a ne încălzi sufletul din puterea culturii ce va ţâşni, din ceeace treptat se va face.

G. BRÂNDUŞ

Spicuiri din legile ţării

Observaţii asupra legii măririi amenzilor judecătoreşti

Cu Decretul Regal Nr. 1256 din 24 Martie anul acesta, a ieşit o lege nouă a amenzilor judecătoreşti. Această lege, măreşte la înzecitul lor toate amenzile prevăzute de codul penal şi celelalte legi ieşite înaintea războiului din 1916, — adică, după legea aceasta se pedepseşte cu amendă de zece ori mai mare ca înainte, toate faptele săvârşite de ori ce locuitor, după data de 25 Martie 1923.

Aşa dar, de acum înainte, iubite sătene, când vei fi dat judecăţei de jandarm că n'ai scos gunoiul din curte la timp primăvara, sau n'ai curăţit şanţul soselei de burueni şi murdării, nu mai capeţi amenda de 5, sau 10 lei, cum era prevăzut în legea veche, ci una mai straşnică, de 50 lei până la 100 lei.

De asemenea, dacă cineva împiedică şi opreşte ducerea la oborul comunei a vitelor sale ce au intrat în holda ori fâneaţa altuia, suferă o amendă până la 500 lei, iar nu ca până acum, de cel mult 50 lei. La acest fapt însă, se mai poate aplica şi închisoare, — după cum stabileşte judecătorul faptele, căci el este suveran să cumpănească greutatea pedepsei celui vinovat.

O insultă, — faptul de a ocărâ cu vorbe murdare ori necuviincioase pe cineva, — se pedepseşte după legea aceasta nouă cu 250 lei amendă şi cu închisoare până la 15 zile.

Tot aşa şi jandarmul ori administratorul de plasă, dacă te prinde cu vre-o contravenţie (un fapt din cele mai mici) cum ar fi spre pildă: târând butuci de lemne cu boii pe soşea, sau altele de acest fel, el are dreptul să te amendeze imediat cu până la 30 lei, — nu ca mai înainte cu 2—3 lei, sumă ce era o nimica toată.

Şi în felul acesta s'a ridicat toate amenzile judecătoreşti până la faptele cele mai grele.

Acum mulţi vor zice poate că legea aceasta nouă este prea aspră, însă judecând cu încetişorul, vedem că nu este de loc aspră aşa cum s'ar părea, ci din contra ia e foarte bună şi bine venită.

Intr' adevăr, în vremurile de astăzi datorită sdruncinărei produse de războiul ce a trecut, valoarea banului nostru, ca şi a altor ţări cari au intrat în vâltoare, a scăzut foarte mult ajungând de 20 ori mai mică ca înaintea răsboiului şi chiar mai jos. Astfel că, de unde înainte de răsboiu ziua de muncă se plătea cu 150—2 lei, astă-zi s'a urcat la 40—60 lei, iar sacul cu porumb dela 7—8 lei a ajuns la 300—350 lei.

Inainte vreme, când leul avea valoarea lui de atunci, amenzile înscrise în legi se potriveau şi ele timpului, astfel că o amendă de 10 lei era simţită mai aspru în punga condamnatului, când se ştia că acei zece lei era sudoarea muncei a cel puţin 5 zile, dacă nu mai mult. Acum însă nu se mai potriveau acele amenzi, căci, scăzându-se, după cum am arătat, valoarea leului nostru, ele rămăsese aproape neînsemnate şi nu se mai simţia asprimea legei ce trebue să o simtă cel vinovat, ca să se îndrepteze. Ba din contra, mulţi contraveneau şi călcau legea, făcând după gustul şi placul lor şi preferau să plătească mai cu uşurinţă amendă neînsemnată la care îl condamna judecata, de cât să-şi îndeplinească obligaţiunile ce îi sunt inpuse de Stat prin lege. Astfel, am putut vedea eu însă-şi, cum o parte din locuitorii săteni, obligaţi a face cu rândul paza în comună, nesocoteau această măsură a legii şi fără să ţină socoteală de datoria ce aveau, pleaca la munca câmpului, ori în altă parte, unde li-se plăteau 60—70 lei pe zi, riscând astfel să fie daţi judecăţei ş condamnaţi le cel mult zece lei căci mai bine la convenea aşa de cât să-şi facă datoria. Cu banii de pe două zile, câştigaţi la muncă, să achita de toate amenzile ce ar fi căpătat în cursul unui an întreg. Din această cauză, comunele rămâneau fără pază, iar oameni se deprindeau îndărătnici şi nesupuşi legilor.

In privinţa gărzilor din comunele rurale a ieşit însă o altă lege bună, prin care sătenii nu mai sunt puşi să facă de gardă cu rândul, ci fie care plătesc, pe măsura puteri lor, o dare din care se strânge un fond deosebit la primărie şi primarul angajează guarzi comunali plătiţi cu luna. Despre aceasta voiu vorbi altă dată mai pe larg.

După cum am văzut deci, legea care măreşte de zece ori amenzile judecătoreşti este foarte bună şi nimerită timpurilor de acum, căci pe de o parte, prin amenzi simţitoare se poate aduce omul la respectul legilor şi la bună orânduială în ţară, iar în al doilea rând se poate trage şi un venit mai însemnat pentru stat din amenzi.

Această lege mai prevede şi o altă măsură tot aşa de bună şi nimerită ca şi cea de care am vorbit până aici, şi pă care trebue să o cunoască toţi ca să se poată feri la nevoie şi să nu se isbească de neplăceri.

Este vorba de modul de încasare a amenzilor ce se pronunţă de judecată. In această privinţă, statul a luat o măsură mai aprigă ca să se poată încasa cât mai curând dela cel condamnat amenda ce i s'a aplicat.

Până acuma, cel care era condamnat de judecată la plata vreunei amenzi definitive, aştepta fără grabă să vie perceptorul la poarta lui şi să-i ceară amenda, iar câte unul mai cârcotaş şi rău de plată, amâna cu fel de fel de vorbe pe bietul preceptor luni de zile dearândul, până ce acesta se vedea nevoit să-i pună sechestru pe avere şi să le scoată în vânzare.

Cu chipul acesta se întârzia foarte mult încasarea amenzilor de la cei condamnaţi.

Din această cauză şi pentru a se grăbi cu încasarea, noua lege prevede că prin chiar hotărârea de condamnare să se impună celui amendat obligaţiunea ca în termen de o lună, socotit de la data când hotărârea a rămas definitivă să prezinte judecătorei recipisa de la percepţie pentru achitarea amenzei la care a fost condamnat, iar dacă în acest termen nu prezintă recipisa, judecătorul din oficiu şi fără altă înştiinţare ori somaţie preschimbă amenda ce i s'a dat, în închisoare, socotind 50 lej drept o zi de închisoare şi emite mandat de arestare condamnatului, mandat pe care îl trimite imediat şefului de post din comună ca să-l execute. Aşa dar, de acum încolo, întotdeauna când suferi vre-o condamnare la amendă, nu mai aştepţi să-ţi vină perceptorul acasă şi să-ţi ceară suma, — ci tu singur trebue să te interesezi şi în termen de o lună de la rămânerea hotărârei definitive să plăteşti la perceptor amenda, iar recipisa să o duci judecătoriei ori tribunalului care te-a condamnat, scăpând astfel de neplăcerea de a te pomeni cu mandat de arestare.

Şi în privinţa aceasta eu zic că legea e bună, căci cu o asemenea măsură se poate încasa mai repede amenzile de la cei condamnaţi, iar aceştia dacă nu sunt lăsaţi cu lunile şi chiar ani întregi neîncasaţi, resimt mai bine pedepsa legei.

De aceia e bine să băgaţi de seamă şi de câte ori se întâmplă să aveţi vre-un proces fie la judecătoria de ocol, fie la tribunal, să nu neglijaţi, interesându-vă de el pentru ca în caz de condamnare să plătiţi-la vreme amenda. Dacă te prezinţi la judecată şi te condamnă în faţă, judecătorul îţi pune chiar atunci în vedere să achiţi amenda în timp de o lună de la rămânerea hotărârei definitive, iar dacă ai fost lipsă atunci ţi se face cunoscut prin copie de pe hotărârea ce ţi se trimite acasă. Cele mai însemnate, pentru: loviri, furturi, distrugeri etc. se judecă cu drept de apel şi dacă spre exemplu procesul este la judecătoria de ocol şi ai fost de faţă la pronunţarea hotărârei, dacă vrei poţi face apel la tribunalul judeţului în termen de zece zile şi iei imediat un certificat de la Grefa tribunalului, în care să se arate că în contra hotărârei cutare, ai declarat apel, iar acest certificat îl prezinţi în scurt timp judecătoriei care te-a condamnat, ca să ştie că ai făcut apel şi să nu mai emită mandat de arestare.

Dacă ai fost lipsă, ai drept de apel zece zile după ce primeşti acasă copia de pe hotărâre. Imediat de la primirea copiei, faci apel şi procedezi ca mai sus.

Dacă însă nu mai vrei să faci apel, sau ai scăpat termenul, atunci te duci şi plăteşti amenda la perceptor, prezentând în timp de o lună recipisa de achitare judecătoriei.

Se mai poate întâmpla însă ca cineva din neglijenţă să scape şi termenul de o lună îngăduit de lege, fără să achite amenda şi ast-fel să se pomenească cu mandat de arestare.

Atunci el poate să o plătească imediat la percepţie, ca să poată scăpa de închisoare. Totuşi e bine să nu se ajungă până aici, căci e imai greu. Jandarmul având mandatul de arestare la mână, te poate executa imediat şi chiar dacă plăteşti atunci amenda, ai neplăcerea să mergi sub baionetă până la judecătorie ori Parchet, ca să-ţi anuleze mandatul.

Legea mai prevede că se mai poate acorda încă o păsuire de o lună pentru achitarea amenzei, celui care dovedeşte că-i om solvabil şi poate plăti, aceasta însă este la voia judecătorului.

Lucru cel mai bun este să achiţi din vreme amenda, atunci când se întâmplă să rămâi condamnat definitiv.

DUMITRACHE GHEORGHIŢĂ

CĂTRE ABONAŢII NOŞTRI

Lipseşte simţul datoriei a mai tuturora, de aceea şi serviciul postei merge greu. Telegramele sosesc cu întârziere; scrisorile cad în mâna oricui; se rătăcesc; numai ajung la destintaţie; iar în ce priveşte poşta la sate, e o adevărată jale. Şi mai cu seamă cu jurnalele. Ele ajung la primărie şi aici le citeşte cine vrea; se folosesc de ele şi nu le mai primesc acei cărora li sunt adresate.

Noi primim mereu scrisori de la abonaţii noştri, că li se pierde ziarul. Vina nu e a noastră; de la administraţie foaia se trimite regulat. Şi în zadar reclamăm şi noi la Direcţia poştei, căci nu se mai îndreaptă lucrurile.

Rugăm pe abonaţii noştri, că de câte ori li se pierde foaea, să ni comunice prin o carte poştală, pentru a li se trimite numerile lipsă.

ISTORIA ROMÂNILOR

Ştefan-cel-Mare

VI.

Incă cu patru ani înainte de urcarea pe tron a lui Ştefan, *Turcii*, cari stăpâniau până la Dunăre, izbutiseră să pună mâna şi pe ce mai rămăsese din vechiul imperiu roman de Răsărit, devenit grecesc, — adecă pe oraşul Constantinopol şi împrejurimea lui (1453, luna Maiu). Sultanul turcesc îşi avea împlinită ambiţia de-a vedea un oraş împărătesc, căci până atunci a trebuit să se mulţumească cu Adrianopolul, care cuprinde şi astăzi multe morminte de-ale Sultanilor turci de dinainte de Mohamed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului.

Acesta, ca şi înaintaşii lui, ţinea cu totdinadinsul să împlinească porunca proorocului şi întemeietorului legii mohamedane de-a o răspândi pe aceasta la toate popoarele, dacă nu cu buna, cu foc şi sabie. Bulgaria fusese înfrântă şi prefăcută în paşalâc turcesc încă din secolul al patrusprezecelea, rămase apoi supunerea Serbiei, Albaniei, a întregei Peninsule Balcanice. Venise rândul celor două ţări româneşti, Munteniei şi Moldova, apoi al Ungariei şi Transilvania tot românească. Cine a citit cele scrise anul trecut despre *Mircea cel Bătrân*, Domnul Munteniei, chiar, că acesta şi-a împlinit datoria de-a face din Ţara Românească un zid de apărare împotriva puhoiului turcesc. Tot aşa a făcut şi Vlad-Ţepeş, despre care vom scrie mai încolo. Iar în Transilvania s'a ridicat vestitul Român, Ioan Corvinul de Hunedoara, care cu armatele lui compuse mai tot din Români, a ţinut şi el timp mai îndelungat piept năvălirilor turceşti, luptând cu Turcii chiar şi pe pământnl stăpânit de ei.

Ii venire rândul şi Moldovei şi din fericire aici stăpânia Ştefan, hotărît, ca şi poporul lui, să lupte până la moarte pentru apărarea pământului românesc şi dupăcum zicea, *pentru creştinătate*.

Din cele scrise în numerele trecute s'a văzut, că Ştefan înţelegea prea bine primejdia turcească. De aceea a luptat contra Domnului Munteniei, Radu cel Frumos, care fusese pus în scaunul domniei de Turci. Cu acesta a grăbit însă deslănţuirea poftei de cucerire a Turcilor. Prevăzând primejdie, el s'a adresat vecinilor, lui Mateiu Corvinul, regele lacom de laudă al Ungariei, apoi lui Casimir, regele Poloniei, a cărui suveranitate Ştefan se învoi să o recunoască numai să i-se asigure ajutorul contra celorce ameninţau creştinătatea. Dar nu s'au grăbit nici unii să-i dea ajutor la ispravă, cu toate că mulţi din ţările vecine înţelegeau, că îngenuncheare Moldovei ca şi a Munteniei avea să fie începutul de a Ungariei şi a Poloniei, cum s'a şi întâmplat mai târziu... Abia cinci mii de Săcui au venit în ajutorul lui Ştefan, aceştia obişnuiţi să ţină cu el şi să lupte alături cu Românii. Dar căpetenia Săcuilor nu rămase cu ei, ca să nu supere pe Turci şi să poată zice, că Săcuii au luptat de capul lor.

Aflând Ştefan, că Sultanul Mohamed a plecat cu oaste de peste o sută de mii de oameni în stare să lupte şi că ajungând cu oastea în ţinuturi bulgăreşti a luat încă 40 mii de ţărani bulgari cu ei, ca să-i croiască drumul prin zăpezile cele mari ale Munteniei şi Moldovei, a chemat pe boieri, pe curteni şi pe ţărani, aceştia din urmă grosul armatei moldoveneşti, în tabără la Vaslui. Aici în tabără petrecură Românii moldoveni sfintele sărbători ale Crăciunului din anul 1474 legându-se a posti cu toţii patru zile cu pâne şi apă, dacă le va ajuta Dzeu să biruească pe duşman, ei cei, nici patruzeci de mii, pe cei, peste o sută de mii.

Puhoiul turcesc se apropia tot mai tare, la început croindu-şi drumul prin zăpezi mari, apoi muindu-se vremea, prin noroaie (gloduri) şi mlaştini. Duşmanul ajunsese în sfârşit la locul, unde pârâul Racovăţului se varsă în în gârla Bârladului. De o parte şi de alta dealuri acoperite cu păduri, în cari pândea oastea Moldovenilor, la mijloc valea mlăştinoasă acum şi mai tare de zăpezile cari se topiseră. Cele două râpi erau legate printr'un pod, construit sus deasupra gârlii, de aceea îi zicea *Podul Inalt*, după care i-a rămas şi numele. In marginea pădurii erau Săcuii, iar de printre copaci se vedeau gurile tunurilor — puştilor, cum le zicea atunci.

Era în dimineaţa zilei de *10 Ianuarie 1475*, o ceaţă groasă se lăsase peste dealuri şi văi ascunzând tot ce era înainte. Oastea turcească apucare în vale, mulţi se grămădiseră pe pod să treacă dincolo în ceaţa, care cuprindea moartea. Deodată bubuiră tunurile de pe amândouă coastele şi podul se prăbuşi în urletele de groază ale Turcilor urcaţi pe el. Apoi urmă o ploaie deasă de săgeţi, cari nu dedeau gres, căci loveau în mulţimea înghesuită. Trecând peste cadavrele şi tovarăşii răniţi, mulţimea turcească se repezi în pădurea abia luminată. Aici se întinse o luptă piept la piept, în care ghioagele şi topoarăle Moldovenilor loviau în plin, suliţele şi coasele lor deasemeni. Groaza îi cuprinse pe Turci şi-i începură să fugă mai repede decum veniră din iadul, în care intraseră. Două zile, Românii prefăcuţi în vânători, se luară după ei şi-i prăpădiră alte mii, prinseră alte sute de Turci fruntaşi, făcură nouă pradă, pe lângă cea lăsată pe câmpul de luptă. Căci mare a fost prada, dupăcum spune cronicarul polon Dlugoş: „Toată oastea lui din prada Turcilor s'a îmbogăţit toată cu aur, argint, cu porfire şi alte scule de mare preţ, precum şi cai. Pentru care biruinţă Ştefan nu s'a mândrit, ci au postit patru zile cu apă şi cu pâne şi au poruncit în toată ţara sa, ca nimenea să îndrăznească să-i dea lui această biruinţă, ci numai lui Dumnezeu să dea biruinţa aceea".

Iar când s'au adus în faţa lui Ştefan prisonierii, cei bogaţi dintre ei cerşiau viaţa făgăduind aur mult şi petre scumpe pentru răscumpărare. Ştefan le-a răspuns ca mâne: „Dacă sunteţi bogaţi, ce căutaţi pradă în ţara mea săracă?" şi a poruncit să fie traşi în ţapă, afară de câţiva bei (domni mari). Câci patru bei şi 36 steaguri turceşti a trimis lui Casimir regelui Poloniei, ca să-i vestească învingerea. Alte câteva steaguri şi câţiva robi a trimis Papei dela Roma, ca să îndemne pe Domnii creştini să-i ajute pe Ştefan, de se vor reîntoarce Turcii. Chiar şi lui Mateiu Corvinul i-a trimis câteva steaguri, dar acesta a scris Papei dela Roma şi împăratului Germaniei, că oamenii lui, povăţuiţi de vasalul (supusul) lui au biruit pe Turci! Această lăudăroşie a lui Mateiu a indignat şi pe cronicarii poloni, cari nu ne erau prieteni, şi ei îşi bat joc de slăbiciunea lui Mateiu. Dlugoş, cronicarul polon, laudă astfel pe duşmanul de mai târziu al Polonilor: „O, ce bărbat minunat, care nu e mai puţin decât au fost vitejii cei de demult, de cari atâta ne mirăm şi care pe vremea noastră atâta au înfrânt pe Turci, cât se poate zice a fi cel dintâiu între toţi prinţii câţi sunt pe lume. Dupăcum judec eu, prea vrednic este, ca lui să se încredinţeze oblăduirea lumii întregi, dar mai vârtos povăţuirea oştilor creştineşti asupra Turcilor lui să i-se încredinţeze de toţi creştinii, până când oblăduitorii lor îşi petrec viaţa în leneviri şi desmerdări sau în războaiele cele dintre dânşii". Cu aceleaşi cuvinte de laudă îl încarcă şi alţi scriitori din vremurile trecute.

VICTOR LAZĂR.

SCRISORI DE LA ORAŞE

Din Aiud (Ardeal)

Invăţătorii din judeţul nostru au fost convocaţi la o întrunire, care s'a ţinut în sala festivă a judeţului. S'au adunat peste 300 învăţători şi învăţătoare.

Şedinţa a fost deschisă de către revizorul şcolar d. Marian Sasu şi prezidată de inspectorul învăţământului primar d. Petrescu, care într'o vorbire frumoasă a arătat pe larg programul analitic al şcolilor primare, ce urmează a se introduce în toate şcolile din ţară. Pe tema aceasta s'au iscat câteva discuţii, după care întregul program şcolar a fost pe deplin înţeles de toţi cei de faţă.

Invăţătorul d. L. Maior prin o vorbire spirituală şi bine predată a arătat soarta tristă a învăţătorilor din cauza salarului mic, şi din cauză că mai marii lor prea puţin îşi bat capul cu ei. Un dascăl diplomat primeşte lunar 1124 lei plata totală şi nimic altceva, iar unul bătrân care a servit în slujba dăscăliei 20 ani, primeşte până la cel mult 3000 lei lunar. In schimb trebue să muncească de multe ori ţinând locul la trei. Apoi să ne mai mirăm că, n'avem învăţători? Ba, dacă vor continua încă mult aceste stări şi pe care-i mai avem, îi vom pierde. Dl Petrescu a răspuns că s'au luat măsuri pentru a se îmbunătăţi situaţia aceasta şi roagă pe toţi învăţătorii ca să fie cu răbdare încă puţin timp, când totul are să se schimbe în bine.

Toţi învăţătorii voind să arate că sunt un corp de soldaţi ai culturii neamului şi apostolii disciplinei morale-sociale, au promis că vor sta neclintiţi la datoria lor şi vor aştepta să li-se răsplătească odată — cât de târziu — munca lor grea şi de mare însemnătate, clădind baza civilizaţiei poporului nostru.

Prefectul judeţului d. Dr Camil Velican şi cu acest prilej a dat dovadă că este un valoros sprijinitor al şcoalelor şi prin o cuvântare însufleţită a îndemnat corpul dăscălesc ca ori de câte ori vor avea lipsă de ceva sprijin să i-se adreseze dsale, şi-i va ajutora cu plăcere. Invăţătorii cunoscând activitatea din trecut pe teren cultural a dlui prefect, prin o manifestaţie călduroasă i-au mulţumit de solicitudinea ce le arată şi aici.

Dl M. Sasu, revizor şcolar mulţumeşte tuturora pentru dragostea ce-şi arată faţă de progresul învăţământului şi declară închisă şedinţa. P. F.

Din Botoşani

Cântăreţii din Botoşani, sunt constituiţi în asociaţie, iar această asociaţie, în ziua de 24 Octombrie, luna trecută, a deschis cursurile serale de muzică vocală şi bisericească. Au luat parte un număr însemnat de cântăreţi, dornici de cultură, în frunte cu iubitul şi respectatul nostru protoereu Al. Simionescu şi părintele N. Enăşescu, directorul şcoalei de cântăreţi bisericeşti „Sf. I. Damaschin", din Botoşani.

Vorbind părintele protoereu, în cuvinte bine simţite, a lăudat iniţiativa luată de cântăreţi, pentru a-şi complecta cunoştinţele muzicale, asigurându-ne de sprijinul şi dragostea sa, declarând cursurile deschise, şi, urându-ne succes.

Părintile Enăşescu, luând cuvântul, printre altele a declarat că se simte fericit de a fi tocmai sfinţia-sa directorul şcoalei, unde cântăreţii bisericeşti pe cari îi iubeşte atât de mult, voesc să se adune pentru a ţine cursurile de care au simţit că au nevoe, făgăduind tot sprijinul D-sale.

Din partea cântăreţilor bisericeşti a răspuns dl. Const. Clopotaru, care a arătat pe scurt din trecutul cântăreţilor şi nevoile de a se cultiva, nevoi cari i-au împins la înfiinţarea acestor cursuri. Mulţumeşte protoereului Al. Simionescu şi preotului Enăşescu, pentru dragostea şi buna voinţă ce au arătat-o de a lua parte la deschiderea cursurilor. După aceasta corul cântăreţilor a executat mai multe cântece religioase. D. V.

Din Mediaş (Ardeal)

In ziua de Sf. Dumitru, după amiază, în sala Traube, s'a dat o frumoasă serbare, de dl Miuţa, directorul şcoalei primare de stat, cu concursul tinerilor ţărani. Au fost câteva ceasuri plăcute şi de înălţare sufletească pentru medieşeni.

Cu acest prilej s'au cântat cântece pline de entuziasm şi viaţă, datorită barzilor noştri, cari au produs o nespusă plăcere celor de faţă. Apoi s'au recitat poezii frumoase. Serbarea a avut un deosebit succes, deoarece neobositul director, dl Miuţa şi-a dat toată osteneala pentru buna reuşită a serbării.

In aşteptarea altora urăm dlui Miuţa, viaţă lungă şi spor la muncă.

M. A. X.

Din Blaj (Ardeal)

Liceul „Sf. Vasile" din localitate a dat a şezătoare literară cu concursul: „Societatei Scriitorilor Români", luând parte mai mulţi dintre scriitorii nostri valoroşi de azi şi fiecare a citit din lucrările lor, D. Agârbiceanu: „Melentea"; dl Minulescu: „Norii, ploia, vântul"; dl A. Moşoiu: „O moarte la Mirceşti"; dl Bassarabescu: A schiţă umoristică; dl A. M. Lupeanu: „Gligoraş pleacă la scoală"; şi dl A. Hulea poezia: „Apocaliptica".

Scriitorii au fost salutaţi din partea dlui profesor Şt. Pop, şi le-a mulţumit pentru concursul dat de dr, I. Marcu, canonic. E demn de remarcat şi corul şi orhestra liceului de băeţi din localitate sub conducerea distinsului maestru dl Heltmann, care prin câteva bucăţi executate frumos au uimit pe ascultători. Sala era tiăsită de lume, care a plecat înălţată sufleteşte dela această şezătoare.

După reprezentaţie a urmat un ospăţ dat în cinstea scriitorilor, unde au vorbit dl I. Bălan deputat şi dl Bassarabescu. Scriitorii au fost găzduiţi la dl Aurel Domşa. N. D.

Din Râmnicul-Sărat

De când Teatrul Comunal din localitate a fost reparat mulţumitor au început să nu mai ocolească orăşelul nostru. Păcat însă că, de multe ori, vin artişti de ocazie, cari joacă reviste „cu fiţăroiuri", cum anunţa deunăzi un mare afiş de stradă ...

Deaceea pentru Râmnic a fost o adevărată sărbătoare reprezentaţia dată de „*Turneul Ioan Manolescu*" în seara de 3 Noembrie, când s'a jucat ciudata dramă „*Gândul*" de Leonida Andreev. Sala arhiplină şi evlavia de care publicul era cuprins, dovedea cel puţin afirmaţia de mai sus.

Dl *Ion Manolescu* a ţinut înainte de începerea reprezentaţiei o conferinţă prin care, după ce a arătat că întreg teatrul rusesc e de idei şi cu nuanţă mistică, a lămurit părţile obscure din piesă.

In „Gândul", Andreev încearcă să stabilească limita între normalitate şi anormalitate. Doctorul Kersenzev, care omoară pe prietenul său Alexi Savelor *cu premeditare*, nu mai poate reveni după săvârşirea crimei la normal. El însuşi se întreabă acum dacă „s'a făcut nebun ca să-l omoare, sau a fost într'adevăr nebun şi deaceea a omorît?". Intrebarea rămâne fără răspuns.

Interpretarea n'a lăsat nimic de dorit. Profundul *Ion Manolescu* în rolul Doctorului Kersenzev şi drăgălaşa dnă *Stanca Alexandrescu* în Tania Savelor, au fost mai mult decât la înălţime. Dnele Vecera (în naiva infirmieră Maşa), Popescu şi Adamide, precum şi dnii P. Popescu, Fernic, Jean Mihail, Mărculescu şi Lascu, şi-au îndeplinit cu succes rolurile.

IOAN GANE.

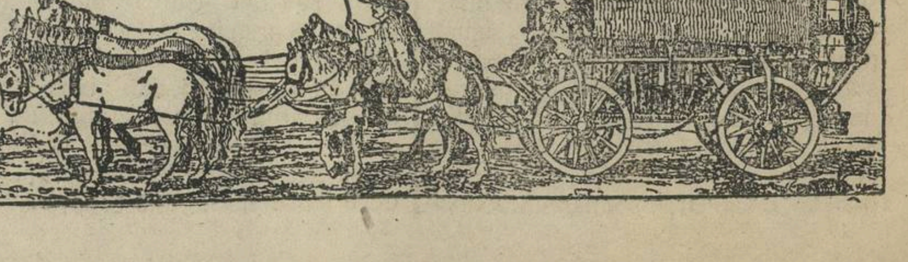

ABONAMENTUL: Pe un an 180 lei. Pentru săteni, învățători, profesori, preoți, studenți, funcționari, meseriași și muncitori 120 lei pe un an. Abonamentul plătit înainte; se poate face și pe jumătate de an. 000000

Cultura Poporului

ABONAMENTUL: Pentru instituții financiare, ale statului și biblioteci 300 lei pe an. Pentru sprijinitorii foaei minimum 300 lei. In America 3 dolari. In Jugoslavia 100 dinari pe an. In străinătate 250 lei pe an

GÂNDURI LIBERE

Desigur că până atunci când într'o țară cultura și școala vor forma societatea pătrunsă de principiile adevărului și binelui obștesc, legile trebuesc prefăcute de multeori întocmai cerințelor vremii și a gradului de evoluție la care ajungem.

Par'că e o mișcare nervoasă: de 5 ani totul se învârtește în jurul reformelor legislației vechi și totuși nu s'a făcut decât puțin... trec anii...

Ceiace trebuia să se facă mai întâi — căci era la îndemână experiența trecutului, — trebuia să se pună adevărata temelie a școalei.

Cred că, dacă planul dlui S. Mehedinți, fost ministru, ar fi fost aplicat până la sfârșit, astăzi școala noastră avea altă față, având alt suflet învățătorii.

Invățătorul de azi — ca și cel de ieri — crescut în zgomotul orașelor mari, trecut repede printre toate abstracțiunile științii ce i-ar trebui, vine în mijlocul poporului, rece, cu idealuri mari, dar fără să știe că poporul de care a fost îndepărtat șase ani, e altul, a mers înainte...

De unde să înceapă lucrul? unde să meargă? se tot întreabă mereu și nu găsește rostul, căci — mai ales e singur: câte un preot bătrân își duce înainte turma pe drumul bătut al tradițiilor.

Cu nervozitate, cu abuzuri pe alocurea se ridică școli în toate satele țării. Cine va învăța în ele? Cine va da valoarea acelor școli? mă întreb.

Dar poporul, cu atâtea legi cari se aplică în atâtea feluri, nu înțelege pentruce i-se cere atâta carte și cultură când știe să mânuiască secerea și sapa și când știe că „nu va trăi mai bine decât părinții lui".

Din școală trebue începută educația poporului, iar educația cetățenească a lui trebue făcută de către toți factorii intelectuali: justiție, biserică, armată și școală.

Intre instituțiile administrative și culturale trebue făcută legătura practică: cunoașterea misiunei fiecăruia întru ridicarea păturei dela sate.

Toate instituțiile să aibă un rost educativ, nu terorist.

Administrațiile de plasă, judecătoriile de ocol, protopopiatele și „subrevizoratele de plasă" trebue să-și desfășoare activitatea lor în atmosfera creiată de școală către ținta pe care ea și-a pus-o.

Astfel ce înțeles are munca și abnegația învățătorilor?

Un mare învățat al nostru scrie mereu: „învățătorul și preotul trebue să stea în fruntea satelor..." Dar de multeori acești „conducători" ai satelor nu-și mai găsesc turma, care e rătăcită pe drumurile încâlcite ale politicei de partid, speriată de aruncuri, prestații, rechiziții și alegeri...

Până când legislația va fi unificată — nu cu furca — și până când dușmanii interni ai țării se vor simți bine la noi ca să lucreze cu noi, până atunci, acei ce au răspunderea morală și conștiință, trebue să-și plece ochii către sate, și, prin munca, prin altruismul lor, să ajute construcția temeinică a neamului nostru căruia cerul i-a dat toate bunătățile din lume: *pământul românesc.*

C. DEDIU-BELINI.

OCHII VĂD, INIMA CERE!...

Nici odată mai mult ca'n zilele noastre nu'și ar fi avut locul, cuvintele din capul bucăței aceștea, cuvinte dintr'un vechiu cântec popular, pe care le împrumutăm, nu pentru a îndreptăți desnădejdea unor îndrăgostiți chinuiți de ispită ci pentru a lămuri o stare de spirit îngrijitoare, care a început să stăpânească pe o mare parte dintre acei, cari ar trebui să privească lucrurile în mod clar, drept și cu mai multă bunăvoință.

Ochii văd, inima cere! ...Ce folos că nu-i putere!...

Da!... nu este putere... pentru că organismul din care fac parte ochii și inima nu funcționează în mod normal.

Funcțiunele membrelor și diferitelor organe ale aceluiași corp nu sunt în armonie...

Pentru ca un organism animal să fie în perfectă stare de sănătate și de prosperare, trebuie să funcționeze admirabil, fie-care membru și organ îndeplinindu-și menirea. Tot astfel și organismul social „Statul" ca să funcționeze normal, să progreseze și să prospereze, este necesar ca diferitele lui *clase* cu indivizii care le constituesc, să-și împlinească rolul în mod desăvârșit.

In organismele slăbite se întâmplă ca unele organe să aducă vină altora, „că dacă acelea n'ar fi, ele ar putea mai mult și mai cu spor munci". Așa ar fi dacă natura ar fi greșit!... dar natura nu greșește!...

Cazul sau mai bine zis cazurile de azi s'au mai repetat. Este tipic cazul când în anul 493 înaintea lui Christos, populația Romei revoltându-se contra conducătorilor și refugiindu-se pe muntele Aventin, consulul Menenius Agrippa, i a potolit ținându-le o cuvântare cunoscută sub numele de „membrele și stomacul" ceia ce vrem să repetăm și noi, și anume: Ce s'ar întâmpla cu un *om* ale cărui mâni și picioare ar înceta de a lucra! căci mâinele și picioarele fără judecată, cred că numai ele lucrează ca să câștige de ale mâncărei, să servească *stomacul;* iar stomacul să stea boerește și să profite de munca altora!... Așa credeau *membrele* unui om, și'ntr'o bună zi, s'au hotărît să se pună în grevă!...

Adică până când să se chinuiască și să muncească pentru un sac fără fund cum este stomacul?!.. Zis și făcut!... S'au pus mâinele și și picoarele în grevă!.. Omul nostru n'a mai muncit, n'a mai alergat,.. hrană pentru stomac n'a adunat. E adevărat că bietul stomac n'a mai fost *servit,* însă tot trupul vedea că pe zi ce trecea tot mai slab se simțea, roșața din obraz pierea, privirea se'npăinjina, corpul se mișca cu greu, carnea pe el se topea, mușchii dela mâni scădeau!.. De ce?! Pentrucă, împotriva celor ce credeau nepriceputele mâni și picioare, stomacul ne mai având material de mistuit, nici el nu mai avea materiale pe care să le lase să treacă în sânge, ca să'l împrospăteze și să'l înmulțească și care circulând prin tot corpul să'l hrăniască. Noroc că a venit mintea la timp, și le-a luminat, căci ce s'ar fi petrecut cu corpul omului de care vorbim și deci cu membrele sale, dacă ar fi continuat să stea în grevă? S'ar fi topit și s'ar fi uscat, așa cum se usucă cei cari au stomacul bolnav și care stomac nu'și poate face datoria. Mintea însă a sosit la timp și le aspus: Ei!.. surioarelor... ce ziceți?.. Mai credeți voi că stomacul stă degeaba ca un trântor? ați văzut că fără ajutorul lui pieriți și vă uscați de vii!.. ați văzut că fără serviciul lui, nu vă puteți ține carnea pe voi și puterea de care aveți nevoie ca să faceți ceva!...

Bietele mâni și picioare, care hotărâse să'și răzbune pe domnul stomac, fără ca să consulte mintea, și-a văzut prostia și au început să'și continue munca pentru care au fost croite de Dumnezeu.

Cam în felul acesta a vorbit Menenius Agrippa, acum vre-o 2416 ani poporului revoltat, și tot ast-fel se cuvine să vorbim și noi poporului de azi, când l'om vedea nemulțumit și mai ales desorientat!...

Natura n'a făcut pe toți oameni la fel, după cum nici celulele și organele corpului omenesc nu sunt la fel. Ce s'ar întâmpla dacă toată masa corpului omenesc ar fi făcută numai din carne fără oase? ce ar fi dacă ar fi făcută numai din oase? E bine să se știe că natura nu a greșit când a făcut tot ce văd ochii.

Tot ce'i trebue unei vietăți ca să poată trăi, natura i-a dat; iar ceia ce n'a fost bine croit dela început, a pierit de mult!

E bine să imităm natura și să contribuim cu toții ca să putem vedea și organismul nostru social „statul" perfect organizat. Fie-care clasă, fie-care profesiune și fie-care individ să ne înplinim rolul pe care suntem în stare să ni'l împlinim.

DR G. P. PAMFIL
prof. la univ. din Cluj

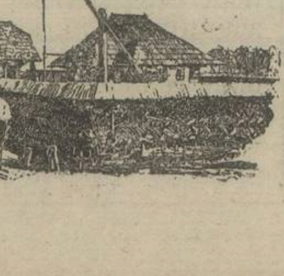

Din satul meu: Un om de bine -- învățătorul D. Bălan

Multă muncă se cere astăzi, mai mult ca oricând, pe toate tărâmurile de activitate omenească. Munca cea mai istovitoare este însă și aceia depusă de învățător în mijlocul școlarilor săi. Se cere corpului didactice să-și încordeze toate puterile, pentru a face ca lumina cărții să pătrundă cât mai adânc în casa săteanului român. Se cere învățătorului să fie mai mult apostol al ideii, decât un oarecare slujbaș al statului. Cerință destul de dreaptă, pentrucă vremea ne arată, că poporul nostru românesc trebue să ocupe un loc de frunte între popoarele civilizate ale lumii. Și... câte greutăți nu stau în calea acestei dorințe, dorință spusă de cei mai mari ai noștri mai la toate prilejurile cu mult lux de cuvinte și cu multă risipă de entusiasm.

E adevărat că munca învățătorului la sate, ca și la orașe, este grea și mult folositoare propășirii noastre culturale. Numai că aceastâ muncă e prea puțin răsplătită... Ce primește învățătorul în schimb pentru munca lui? O slabă retribuție lunară, care nu ajunge nici pentru întreținerea lui, dar soția și copii? Invățătorul e ocupat toată ziua în clasă și când scapă, este atât de obosit și atât de năcăjit, că nu mai are vreme nici curaj pentru a depune o nouă muncă pe câmp sau aiurea, pentru a-și agonisi cele de traiu. De aceia să nu ne mire, că rezultatele la care ne așteptam nu sunt totdeauna așa de bine. Să nu ne mire că mulți tineri învățători aleargă la alte slujbe mai lesnicioase. Trăim o vreme de materialism. Fiecare se strădue să-și agonizească cât mai mult și să trăiască cât mai bine. Rar se mai vede câte un suflet ales, care desbrăcându-se de orice interes personal se devotează misiunii acesteia de învățător de sat și se avântă spre fapte mărețe în mijlocul poporului. Și atunci când îl întâlnim, stăm locului uimiți.

Iată o pildă: E învățătorul *Dimitrie Balan.* Și vor fi și multe altele. Dar, în activitatea învățătorilor din județul Bacău strălucește cu o lumină deosebită acest tânăr luptător pentru luminarea mulțimii. De loc, de la Preotești de lângă Fălticeni, fiu de preot, el a adus cu sine o bogăție de însușiri sufletești. Indată după ce a părăsit băncile Școalei Normale s'a dedat cu totul învățământului, alegându-și ca loc al misiunii sale tocmai satul natal a lui Ștefan cel Mare, Borzeștii, de pe Trotuș.

In vremea când el sosia la postul său, satul începuse a se mai înfiripa, în urma greutăților războiului.

Câțiva numai dintre cei ce fusseră la oaste se întorseră acasă. Cei mai mulți și-au lăsat soțiile și copilașii să conducă mai departe gospodăriile lor. Căci patria i-a chemat la arme în grea cumpănă și ei și-au dat viața pentru dânsa. Și erau atâtea nevoi la ușa românului de nu-și mai vedea capul de grijă. Din aceste nevoi, pe care se sili și le cunoscu îndată, își făcu învățătorul Balan atâtea rosturi de muncă și apostolat.

Indată s'a și angajat la o muncă serioasă. El trebuia să fie nu numai învățătorul copiilor, ci și îndrumătorul satului spre o cale mai fericită.

Activitatea începu:

In școală. Să te încerci să faci școală acolo unde nici odată nu s'a pomenit așa ceva e muncă grea. Sătenii obișnuiți a trimite pe copil cu vitele la pășune, cu anevoie se vor deprinde cu ideia că, cea mai frumoasă comoară, pe care urmează a o lăsa săteanul ca moștenire copiilor săi este știința de carte. O casă, mică, strâmtă, nepotrivită

ÎNVĂȚĂTORUL D. BĂLAN

pentru local de școală, cu două trei bănci acolo. Iată ce-l aștepta pe învățătorul Balan la Borzești. Și toate acestea au fost deajuns pentru el, ca în scurtă vreme să sădească în sufletele copilașilor un dor aprins de învățătură. Alergau copii, pe deal cu duiumul să asculte glasul cel dulce al învățătorului lor. In curând școala devenise neîncăpătoare. El pionerul culturii la sate doria din suflet să-și vadă satul lui drag împodobit cu o frumoasă clădire școlară. De aceia, câtă trudă pe capul lui, numai și numai să poată dobândi cel mai frumos loc pentru acest scop și la dobândit. Dar greu de tot. De câte ori nu și-a încruntat fața de mânie, când vedea că tocmai acei chemați să-l ajute și să-i dea sprijinul îi puneau în cale cele mai mari piedici. El însă știa să ajungă la țintă, doar și în oaste a fost vrednic de chemarea sa.

Șezătorile. Sufletul său dornic de a împărtăși lumina cea bună, a cărții în straturile adânci ale poporului nu-i îngăduia de a-și mărgini activitatea numai între cei patru pereți ai școalii. Nu. Văzând că sătenii lui vin greu la școală, a mers el singur la dânșii acasă. Acolo, pe lângă vatra săteanului, în timp de iarnă, le citia din cărți lucruri folositoare plugarilor. Câte o socoteală, câte un sfat și mai apoi cu tineretul cântece melodioase, erau armele întrebuințate de el pentru luminarea poporului. Azi la unul, mâne la altul, așa încetul cu încetul satul a devenit o școală. Cu ce bucurie își deschidea acum săteanul ușa casei sale să-și aștepte vecinii, căci doar în astă seară domnul învățător va ținea ședință (șezătoare) chiar în casa sa. Fața satului a început a se schimba. Multe vițiI rele au început să se stingă. Vestita patimă a furatului, care mai înainte era o fală pentru mulți, devenise acum ca o pată rușinoasă în viața gospodarului. Fetele și flăcăii nu mai fac horă la cârciuma satului. Serbări școlare puse la cale cu tot entusiasmul dădu multă plăcere sătenilor în zile de serbători. Dar, el era mândru, căci sătuțul lui era înzestrat cu o frumoasă *„Casă Națională".* Odată cu încetarea luptelor din punctul Oituz, d-l colonel Manolescu s'a gândit și bine s'a gândit, ca acolo în preajma luptelor crâncene ce s'au dat să facă această casă națională. Ideie măreață pentru progresul nostru cultural. Numai că, pentru înfăptuirea acestei idei, trebuia nu numai localul, ci și omul care să dea viață localului. Și omul veni tocmai la timp. Casa Națională din Borzești era locul de întâlnire a tineretului nu numai din satul acesta, ci și din multe alte sate vecine. Ce frumoase serbări, ce prielnice conferințe s'au desfășurat sub acoperișul acestei case naționale. Și totuși greutăți destule. Pe deoparte relele, obișnuinți ale sătenilor de a distruge orice lucru obștesc, de alta slaba organizație a acestei instituții. Casa națională din Borzești, are nevoie de fonduri de susținere, de reparație radicală sau ehiar de construcție solidă de zid. Și acestea nu veniau spre marea mâhnire a învățătorului.

Obștea satului. Dacă au a mulțămii sătenii din Borzești învățătorului Balan, apoi recunoștința lor nu va avea sfârșit când se vor gândi la lupta dată de el pentru apărarea drepturilor sătenilor.

Satul Borzești născut rob pe moșia boerească, a început să capete aer de viață și acest aer de viață este porțiunea de teren de cultură și izlazul satului dat prin împroprietărire. Una, a dobândit satul cu chiu cu vai prin biruința repurtată de învățător. A doua e chestie grea. A da izlaz satului Borzești, însamnă a-l scoate din robie și aceasta nu o vor în ruptul capului, cei ce ar trebui să o vrea. Și atunci proces... avocați, amânări... cheltueli... fără sfârșit.

Sătenii însă sunt conștienți de dreptul lor și nu se vor da îndărăt de la dobândirea lui ori cât s'ar amâna procesul. In această luptă învățătorul Balan a fost la înălțime. Dar acest om, trimis de Dumnezeu în satul acesta așa de părăsit, nu putea să nu se apuce și de o altă faptă atât de însemnată pentru trecutul nostru românesc. E *muzeul.* Da, în Borzești unde se află falnicul monument istoric, Biserica lui Ștefan cel Mare, ideia creerii unui muzeu popular era la timp venită.

E muzeul din mijlocul satului. Intr'o încăpere dela Casa Națională „Ștefan cel Mare" învățătorul Bălan își petrecea zilnic anumite ore, adunând, aranjând, și descriind lucruri vechi, arme vechi, documente, cărți. Câte feluri de straturi de pământ, pietre și lemne pietrificate își au proba lor în acest muzeu. Cuiburile tuturor păsărilor cu ouăle lor respective. Și apoi țesături și cusături naționale. Câtă trudă să alcătuești un insectar și un ierbar atât de bogat!

Toate plantele, florile, frunzele, fructele în diversele lor stadii de desvoltare. Toate acestea se vedeau aidoma în muzeul învățătorului Bălan. Te miri de unde mai avea omul acesta atâta vreme să se ocupe cu aceste lucruri de migăleală atât de disprețuite pentru cultura noastră și atât de disprețuite de ignoranța celor mulți. Cu câtă răbdare îți făcea el descrierea fiecărui obiect, care își avea locul său etichetat. Ce mult prija acest muzeu la învățământul intuitiv! Și apoi îți arăta dorul lui de a-și vedea muzeul într'o încăpere mai mare, mai impunătoare, mai lesne de vizitat, cu dulapuri și etajere de păstrare. Dar... erau în cale greutăți, indolența celor de jos și nepăsarea celor de sus.

Câți revizori școlari, de toate clasele, nu vor fi trecut prin Borzești în acest timp. Și de câte ori nu vor fi notat în carnetul lor tainic „bine". Și cu aceasta credeau ei că au răsplătit meritul unui om de seamă, unui învățător harnic întru chemarea sa. Dar... în colo... urmarea a fost uitarea. Nici un sprijin, nici o îndrumare, nici o distincțiune acestui suflet ales. Și totuși el nu se descuraja și nu dădea atenție la aceste lucruri. Muzeul, Obștea, Școala, Cercul cultural îi dădeau mai multă mulțumire sufletească decât orice înlume... Inainte, cu muncă și răbdare...

Dar iată o clipă fericită și tristă pentru borzeșteni. In clipa când scriu aceste rânduri astăzi 12 August 1923, învățătorul lor își serbează nunta în Dolheștii Mari (Jud Fălticeni). Borzeștenii sunt fericiți, și aduc acum prinos de recunoștință dascălului lor.

In curând, însă, sprijinul lor se va duce departe și atunci o îngrijorare. Vor putea ei păstra aceiași recunoștință pentru binefăcătorul lor?

PR. GUȚĂ GHEOLDUM.

Nistre, Nistre apă rece...

Cântec popular, românesc, din Basarabia — (COR BĂRBĂTESC) — Cules și armonizat de LAURIAN NICORESCU

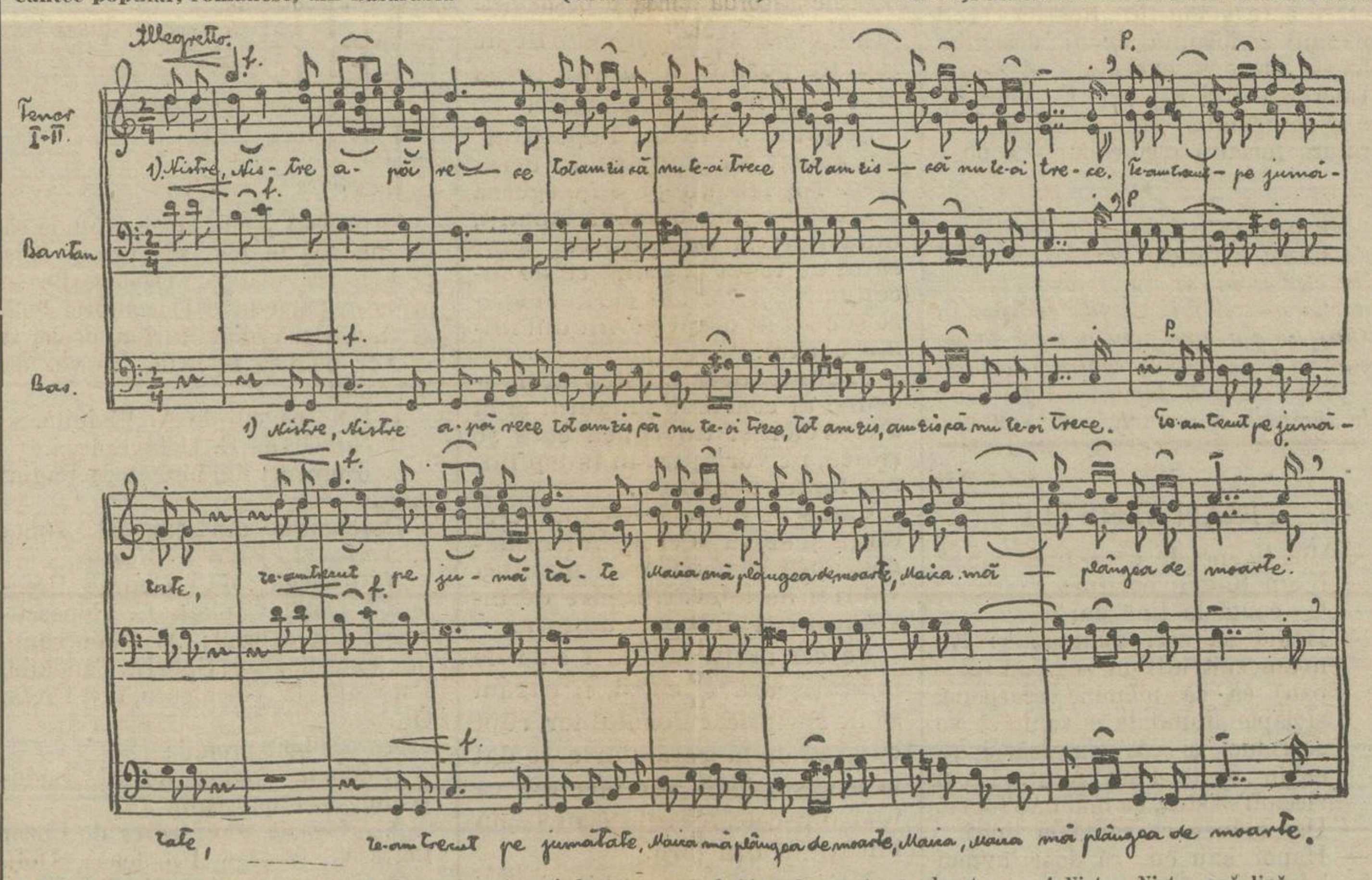

1 Nistre, Nistre apă rece
Tot am zis, că nu te-oi trece
Te-am trecut pe jumătate
Maica mă plângea de moarte.

2 Te-am trecut apoi de tot
Maica mă plângea că's mort.
Am trecut în altă țară
Unde viața mi amară.

3 Când de-acasă am plecat
Mai bin' să mă fi 'necat.
C'am ajuns în țări străine
Unde nu cunosc pe nime.

4 Nistre, Nistre apă lină
Lasă unda ta senină,
Lasă unda ta să scadă
Să mă 'ntorc în țara-mi dragă!

Zile de sărbătoare pentru Cernăuți

Titlul de mai sus nu trebue să pară banal. El este prea slab pentru, a ne arăta ce au simțit cernăuțenii în zilele de 19, 20 și 21 luna trecută, când marele artist Ioan Manolescu, revine din nou în mijlocul nostru.

Cernăuții care este unul dintre orașele culturale a țării, este lipsit de unul dintre cele mai principale izvoare de cultură, de teatru. Trupa Leonard care joacă în prezent în Cernăuți, nu este decât un pas făcut în direcția aceasta, căci dacă în ceeace privește opereta, ansamblu în frunte cu dl Leonard și dna Miceoara, este bun, apoi în ceeace privește drama, el lasă foarte mult de dorit.

Iată pentru ce venirea dlui Manolescu este și poate că va fi multă vreme încă pentru cernăuțenii dornici de teatru bun, o sărbătoare.

Manolescu își începe spectacolele cu piesa „Gândul" de Leonida Andriew.

Teza acestei drame, ca mai toată literatura dramatică rusească, este bazată pe idei. Dela prima ridicare și până la ultima cădere a cortinei, acțiunea se învârtește împrejurul unei idei, care îi vine în minte doctorului Anton Ignatievici Kersenzew (D. I. Manolescu) și anume de a-și subordona gândul voinței. Această ideie ia naștere în următoarele împrejurări:

Kersenzew iubește pe Tatiana Nicolaevna (dna Stanca Alexandrescu) și îi propune să o ia în căsătorie. Aceasta la rândul ei iubește pe Alexe Savelov (d. P. Popescu) care este poet și din această pricină, ea respinge cererea făcută de Kersenzew. De aici înainte viața lui devine un chin. Gândul îi este mereu la refuzul Tatianei și singura speranță care îl mai ține, este credința că într'o zi Tatiana care se căsătorise cu Alexe, se va convinge că acesta e un imbecil și că va avea remușcări. Dar lucrurile se petrec altfel. Tatiana departe de al găsi pe Alexe nevrednic de ea, din contră îl iubește din ce în ce mai mult și Kersenzew are ocazia să se convingă de aceasta.

Supărat și plin de ură contra lui Alexe, care îi luase pe Tatiana, el își face un plan de răzbunare și anume, hotărăște să omoare pe Alexe iar pentru a se putea scăpa de pedeapsă, el se gândește că e bine să simuleze o nebunie. Odată planul făcut el ordonă gândului de a se supune voinței și de a se comporta în toate acțiunile lui ca un nebun.

In acest timp el ucide pe Alexe. După asasinat, este prins și internat într'un ospiciu, unde medicii îl condamnă că este nebun.

Dar de unde până în acest timp, el era sigur că ceiace făcuse era făcut în mod conștient și voit, de aici înainte el singur nu-și mai poate controla gândul și deci nu poate ști de este el nebun, ori nu. Pentru a-și lămuri această enigmă, el apelează la ajutorul Mașei (dna M. Vecera) dar aceasta fiind o femeie simplă nu-l poate lămuri.

In acest timp Tatiana vine la ospiciu spre a-i face o vizită. El dorind să deslege enigma care-l chinuia, îi pune și ei aceiași întrebare: este el în adevăr nebun, ori ba?

Tatiana într'un moment de răutate îi răspunde că întotdeauna a fost și este și acum nebun. Acest răspuns cade ca un trăznet pe capul lui. Ultima scântee de rațiune care-i mai rămăsese, dispare și de aci înainte în capul lui va domni haosul nebuniei.

Gândul lui Andriew, a găsit în persoana creatorului „Strigoilor" și „Morței Civile", pe cel mai bun interpret. Dela intrarea în scenă și până la finele ultimului tablou, toată atenția este atrasă de acest mare artist care fie că vorbește, fie că tace, fie că e liniștit sau violent, este punctul principal de interes. Vocea lui duioasă în anumite momente, sau violentă, după cum înfățișează gândurile, durerea tăcută dar simțită, atitudinea lui hotărîtă, întregul lui joc, a impresionat adânc publicul din sală.

Kersenzew a lui Manolescu, a fost redat cu frământările veșnice a omului chinuit de o idee, și care caută prin fiecare vorbă, prin fiecare gest, realizarea acestei idei.

Restul ansamblului a fost demn de maestrul lor.

VASILE PAVEL

DIN POPOR

CÂNTEC DE STEA

Când va veni ceasul morții
Atunci vom vedea cu toții,
Când sufletul se izbește
Către inimă grăește:

Inimă pământ și lut
Iar tu când te ai zămislit
Eu la tine am venit
Și tu te-ai făgăduit

Că vom fi până'n sfârșit
Amândoi într'un cuvânt.
Iar tu te-ai și botezat
După cum ne-ai arătat.

Te-ai închinat lui Hristos
Ca să-ți fie cu folos.
Iată-acum sunt vinovat
Pentru tine merg la iad,

Pentru viața ta cea scurtă
Prăpădii pe a mea cea lungă
Tu mergi în pământ zăcând
Și eu merg în foc arzând.

Ingerii când vor veni
Să strige cu trâmbițiile
Să vie sufletele
S'aducă trupurile

Să meargă la judecată.
Oh! amară judecată!
Când va prinde a tuna
A tuna s'a fulgera

Și pe toți a ne'ntrista
As vrea să grăesc ceva
Ingerii nu m'or lăsa!
N'or suferi să mă vadă
Cu inima vinovată.

M'or împinge înapoi
Inapoi spre acel loc
Spre cea pară de foc!
Vezi tot omul la prohod

Când va fi pe pământ mort
Dai cu tunul lângă dânsul
Nu va da nici un răspuns.
Că sufletul i-s'a dus,
Unde-i mândru și frumos

Nu aicea pe pământ jos,
Unde nu-i nici un folos.
S'avem aceasta în gând
Că vom merge toți pe rând.

Care ce fapte om avea
Atunci toți că le-om vedea
Atunci vom vedea ce-i bine
Când vom lua răsplătire.

Și de acum până 'n vecie
Mila Domnului să fie
Și botezul care vine
Să-l ajungeți tot cu bine.

Auzită dela moș Costache Hâncu veteran dela 1877 în vârstă de 74 ani, din com. Certești jud. Tolova culeasă de V. L. IRAVA, înv.

TRISKA I.
CUJ, STRADA ȘAGUNA Nr. 14
Cel mai vechi depozit de piane al României Mari
TELEFON 419 TELEFON
Fondat 1870 *Fondat 1870*

REPREZINTĂ CELE MAI RENUMITE FABRICI: FÖRSTER, STINGL, VIRTH
Se poate comanda: *Bösendorfer, Ibach, Steinweg, etc., etc.*
Se află în depozit: *Piane și Pianine*
Intreprinde: Renoveri speciale, acordări, transportări, împachetări și predări pe căile ferate.
Se poate privi nenumărate scrisori de recunoaștere. — Acordatorul Conservatorului, Operei Române, Institutului „Marianum" precum și liferantul tuturor Instituțiunilor de Stat.

Din Sfatul Ţării

In Parlamentul ţării, în şedinţele atât de la Cameră cât şi dela Senat, dela deschiderea lor până acum, nu s'a votat nici o lege şi nici n'au fost lucruri mai însemnate, ca să le tipărim în foae. In şedinţele ce au fost, deputaţii şi senatorii au răspuns la Mesaj (cuvântul Regelui) şi ici pe colo patimă — după obişnuinţă — asvârlite dela un partid la altul.

In şedinţa dela 9 Nov. c., prim-ministru a arătat, că se dau despăgubiri de război la 106 mii de păgubiţi în valoare aproape de 200 de milioane; 50 de milioane lei au fost rezervate pentru păgubiţii din nouile provincii alipite, iar 50 de milioane lei pentru oraşele cari au fost mai greu păgubite. S'a dat ordin ca să se înceapă plata acestor avansuri chiar de acum prin comisii comunale, compuse din judecător, primar şi perceptor.

Indată ce în Parlament vor fi desbateri cari interesează pe ţara care nu face politică, ci aşteaptă fapte şi legi bune, le vom arăta şi cititorilor noştri. Acei cari ni-au scris şi ne-au întrebat: de ce nu ne ocupăm pe larg de ce se întâmplă în politică?, — le răspundem: Foaea aceasta nu se amestecă în nămolul politic, — care, ca ori şi care nămol are miros urât. Sunt alte foi cari otrăvesc sufletul mulţimii, cu toate vorbele urîte, sfezile şi patimile din Sfatul Ţării. Noi în schimb, vom vorbi de el, când în adevăr, se vor înfăptui fapte, nu pierdere de vreme cu hărţueli de interese de partide.

Rubrica femeei.

DE VORBĂ CU FEMEILE...

Supăratul Solomon spune în proverbele sale că *„femeia înţeleaptă îşi zideşte casa, iar femeia nebună o dărîmă cu însăşi mâinile ei"* şi într'adevăr, că puterea femeii este mare, şi spre bine şi spre rău. O nevastă cuminte, care îşi gospodăreşte casa cu voie bună, hărnicie şi pricepere, întăreşte temelia căzniciei ei, îşi leagă bărbatul de familie făcându-l tare în faţa ispitelor de tot felul ce întâmpină pe om pretutindeni. Bună, milostivă, socotită la vorbe ea va şti că icoana mamei rămâne în inima copiilor săi cari, mai târziu, în lupta vieţii, când ochii mamii se vor fi închis poate de mult în somnul morţii, la vreme de durere şi de nedumerire, îşi vor aduce aminte de sfatul şi faptele ei. Ferice de mama, care ştie că viaţa ei aşa e întocmită, încât amintirea ei va fi un izvor de putere şi cuminte îndrumare pentru pruncii ei, ajunşi bărbaţi şi femei la rândul lor.

Dar când vedem câte-o femeie nesocotită, care pentru găteală, petrecere şi păcate, îşi lasă casa şi copiii la voia întâmplării, cât de mare e nenorocirea, ce se alege de pe urma nebuniei sale! Şi care este rostul unei femei pe lume, dacă nu acela de a împărtăşi mulţumire şi fericire în jurul ei. Iată pruncuşorul, pe care îl ţiu eu în braţe: el, dela mama lui nu primeşte decât zâmbete, vorbe iubitoare şi dojană dată cu dragoste. Va veni şi pentru el, sărmanul, viaţa cu greutăţile ei, pe cari le cunoaştem noi cei mai bătrâni, căci fiecare om trebue să-şi ducă crucea sa, dar el va ţine minte şi îşi va spune: „Iată a fost o fiinţă în lume care m'a iubit şi s'a jertfit pentru mine: e mama!" Şi acest gând îl va mângăia. Dar copilul biet, cari nu-şi poate aduce aminte decât de o mamă gâlcevitoare, supărăcioasă, care mereu s'a răstit la el că-i stă în drum, ba că nu-şi poate vedea de lucru, ba că face sgomot, şi i-a spus vorbe de năcaz şi de blestem, vai! cât de nenorocit va fi el, când se va afla printre străini, prigonit şi încercat!

Tocmai pentrucă faptele noastre rămân, femeia trebue să fie cu multă băgare de seama şi să caute a-şi lumina mintea cu înţelepciunea, ce se găseşte în Sfânta Scriptură şi în alte cărţi bune. Să asculte pe cei mai învăţaţi şi să se dedea a fi înceată la mânie şi socotită la vorbe, căci tot Impăratul Solomon spune că: *cel încet la mânie preţueşte mai mult decât un viteaz şi cine este stăpân pe sine preţueşte mai mult decât cine cucereşte cetăţi.* Iară neamul nostru nu va merge înainte decât dacă femeia română va fi o femee cu carte, care va ştii creşte copiii după toate regulele de sănătate şi cu frica de Dumnezeu, ca să ştie ce e cinstea şi să se teamă de păcat. De aceea voi toate, cari vreţi să fiţi mame bune şi bune Românce, să citiţi cele, ce se vor pune în această gazetă pentru binele nostru, căci dela noi, femeile, atârnă în mare parte viitorul fericit al scumpei noastre Ţări.

SANDA I MATEIU

TOAMNĂ

După un tablou de Verona

In pădurea ce-a fost verde-odată
Frunzele se scutură de vânt,
Şi-a pătruns de mult în ea o fată
Tristă şi cu ochii în pământ.

Şi pe aşternut de frunze moarte
Odihneşte singură, cuminte.
Stoluri de-amintiri încep să-i poarte
Gândul spre iubirea-i dinnainte...

Şi cum cad din ramuri, neştiute,
Lacrimile toamnei, frunze pale,
Lacrimile dragostei pierdute
Picură din ochi în semn de jale.

ION GANE

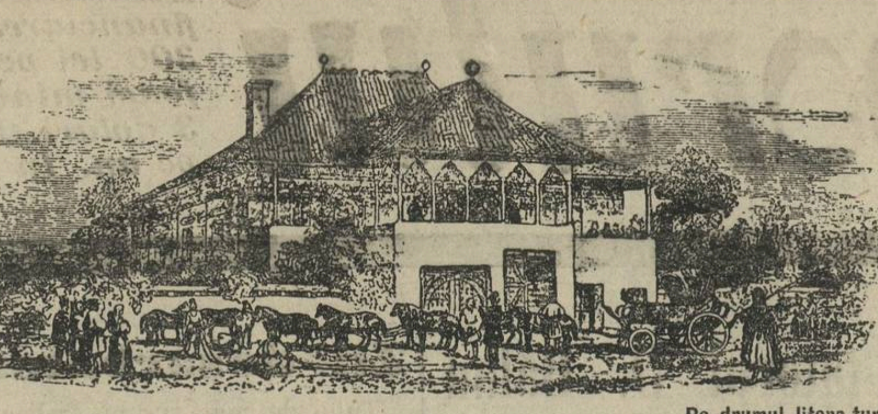

Pe drumul litera turii

E C O U

Risretel

Iţi dăruiam, Signora, pe când erai în floare,
Flori albe şi sfioase ca gândul de copil;
Un zâmbet erai toată şi-un dor, ce astăzi moare,
Imi dăltuia în suflet anticul tău profil.

Plângea furtuna 'n mine — şi-ţi dăruiam, Signora,
Bufonerii rimate, ca zâmbet să fii veşnic
Şi, înfrăţind adese amurgul cu aurora,
Muream pe 'ncetu 'n taină ca o făclie 'n sfeşnic.

Ţi-aşi da eu flori şi astăzi, dar nu mai am nici una
Şi-au irosit parfumul şi crini şi crizanteme,
Pe-a mele buze gluma îşi doarme-acum minciuna,
Ucisă de otrava deşartelor blesteme.

Ai ascultat vreodată, Signora, simfonia
Ce-o murmură lin marea când văduvă-i de vînt?
Asemeni ei îşi râde, statornic, ironia
De sarbăda-mi iubire pustie de avînt.

Ţi-aşi dărui şi astăzi — dar nu mai eşti în floare,
Flori albe şi sfioase — dar nu mai sunt copil.
Tot mai puţin, eşti zâmbet şi tot mai mult mă doare
Din minte-mi că se şterge anticul tău profil.

Iţi dau deci simfonia pe care-o 'ngână marea
Şi-o plânge o iubire pustie de avînt,
Iţi dau doar parfumatul ecou adus de vânt,
Iţi dăruesc, Signora, pe veci, pe veci, uitarea.

C. NANI

O numai flori.

O! neamul meu cel românesc
Priveşte falnic peste zări.
Căci calea ta în viitor
E numai flori! E numai flori!

Prin grele vremuri ai trecut
Ş'ai suferit adesea ori;
Dar suferinţa ţi-a adus
Cununi de flori! Cununi de flori!

La Mărăşeşti şi la Oituz
Au sângerat mândri-ţi feciori.
Dar peste câmpul ei-au stropit
Va creşte flori! Va creşte flori!

Vitejii ce-au căzut luptând
Să'şi apere moşia lor
Pe a lor morminte de eroi
Vom pune flori! Vom pune flori!

O! scumpi eroi care a-ţi căzut,
Voi ale neamului comori
Luptând, voi ţării i'a-ţi adus
Grădini cu flori! Grădini cu flori!

O! neamul meu cel românesc
Priveşte falnic peste zări.
Căci calea ta în viitor
E numai flori! E numai flori!

DAN ALECU

La fântână.

Iat'amurgu'ncet se lasă
Şi pe cer s'arată luna.
La fântână lângă casă,
S'aud râsete 'ntr'una;

Dintr'un fluer doina curge
Prin 'ntuneric, ca o undă
Şi o mână — rău — mai strânge
Gâtul alb de faţă blondă!

Şi-au şoptit în taină, iară
Când să vie la portiţă, . . .
Dar a spus-o într'o doară,
Că-i dă flori de lămăiţă!

S'au stropit cu apă rece
Şi-au pornit cu toţi, agale,
Ca să vadă cine trece
Pe tapşanul, mic, din vale.

N. C MUNTMARG.

Sunt atâţia entuziasmaţi şi tineri cari plini de avânt îşi îndreaptă paşii pe drumul literaturii. Incercările lor se aseamănă cu cele întâi flori plăpânde de primăvară. Şi deşi aceste flori trăesc de multe ori puţin, ivite odată cu topirea zăpezii, totuşi sunt frumoase, gingaşe şi-şi scaldă fericite petalele în lumina soarelui. Câţi tineri nu au începuturi bune, câţi tineri nu încearcă şi câţi nu au producţiuni cari merită încurajarea. Acei cari-şi risipesc sufletul către frumos, către ideal, către literatură, în această rubrică vor găsi un colţ al lor.

REDACŢIA

Săptămâna financiară şi economică

In săptămâna trecută cu 100 lei puteai cumpăra:

franci franţuzeşti	8·25—8·75
franci elveţieni	2·69—2·80
coroane cehe	17·86
leva	52 50—52·70
coroane ungare	10.100
mărci	300.000.000.000

In săptămâna aceasta:

1 liră turcească a costat	117 lei
50 cenţi americani	100 „
1 liră sterlina	895 „

CEREALE

In săptămâna aceasta s'a cerut pentru străinătate mai mult porumb.

La Galaţi

vagonul de orz	34.500 lei
„ „ ovăz	33.000 „
„ „ porumb	40.000 „
„ „ fasole	102.009 „

Brăila

vagonul de orz	34.000 lei
„ „ ovăz	33.000 „
„ „ porumb	39.500 „
„ „ fasole	101.000 „

Constanţa

vagonul de orz	35.000 lei
„ „ ovăz	34.000 „
„ „ porumb	31.000 „

La Viena

S'a vândut kgr de

porumb românesc	2700 cor. austr
ovăz „	2100 „ „
miei „	2600 „ „
fasole românească	4800 „ „
rapiţa „	5100 „ „

MATERIAL DE CONSTRUCŢIE

cărămida	1·50 lei
ţigla	10 „
cimentul	24 mii lei vagonul
varul	20 „ „ „

ÚNELTE AGRICOLE

o grapă	2000 lei
un plug No 6	2600 „
„ „ „ 7	2800 „
„ „ „ 8	3000 „

MUNCA

o zi de lucru la câmp 20—30 lei
„ „ „ „ „ „ cu carul cu boi 200—250 lei

ALIMENTE

pâinea cal. I.	7 lei
„ „ II.	4·50 lei
untura	72 lei
carne de vacă	16—18 lei
zahăr tos	28—30 „

* * *

petrolul 6 lei

* * *

ceapa	2 lei kgr
cartofii	3 „ „
nucile	9 „ suta

I. CIOICĂ Acad. comerţ.

CĂRŢI NOUĂ

Dr. C. Stanca a dat la iveală un studiu intitulat *„Femeia"* (studiu) Cluj, 1923 Institutul Arte Grafice „Ardealul."

E o lucrare de actualitate şi are de scop ca prin dovezi ştiinţifice sdrobitoare, să arate celor ce se ocupă cu *problema femenismului*, problemă atât de discutată azi, că rolul femeei în natură e bine stabilit. Lucrarea cuprinde 16 capitole însoţite de 12 ilustraţiuni clare şi frumoase.

Lucrarea e plină de sfaturi pe cari fetele şi femeile noastre de azi, trebue să le ia în seamă şi să le îndeplinească în folosul viitorului lor şi a sănătăţii lor. Lucrarea e foarte îngrijit tipărită şi trebue răspândită mai ales printre sexul frumos.

Dr. C. C. Velluda. Manual de Anotomie şi Fiziologie elementară pentru soldaţi şi agenţi sanitari, subchirurgi, etc. Cluj. A tipărit un manual necesar preparării elevului infirmier civil sau militar, a moaşei, a surorei de ocrotire, în ceace priveşte *Anatomia şi fiziologia elementară a omului.*

Invingând toate greutăţile, de ordin didactic şi material drul C. Velluda, a reuşit a da la iveală un manual foarte folositor, scris pe înţelesul celor ce vor să cunoască minunata alcătuire şi funcţionare a trupului nostru.

Recomandăm tutulor această lucrare care e îngrijit tipărită (128 pagini) şi însoţită de 37 desemne foarte frumos executate şi clare. Lucrarea dlui căpitan C. Velluda, e o contribuţie importantă la literatura noastră medicală.

A. OD.

*

In aceasta rubrică vom face darea de seamă a tutulor cărţilor, lucrărilor etc. ce ni se vor trimite la redacţia acestei foi, Cărţile apărute în Cluj, se pot cere prin această foaie, care vi le va trimite contra ramburs.

Se va da orice lămurire referitoare la lucrările însemnate aci. N. R.

GLUME

ŢIGAN CINSTIT

— Măi ţigane de ce ai furat iapa?
— N'am furat'o boiarule.
— Ce caută la tine dar?
— Hapoi să vezi dumnetale: Eu m'am suit într'un scarpen (cârpan) ca să mânânc scarpene, şi iapa dumitale a venit să se scarpine, şi cât s'a scărpinat, eu în spate i-am picat. Eu îi ziceam să stea, ea mai tare fugea.
— Dar mânzu ce caută la tine?
— Hapoi ştiu eu, că doar numai odată l'am şuerat.

Auzită dela Zaharia Similache Contabil la Banca Tutovei din Bârlad V. B. Ţirica Bârlad

DE LA ŢĂRANI

Scrisoare „Culturii Poporului"

Acum când partea mare din oamenii zilelor noastre să interesează numai pentru câştiguri materiale de îmbogăţire, îmi ţin de datorinţă a mulţămi din inimă şi cu tot sufletul meu tuturor conducătorilor şi colaboratorilor acestei foi, cari jertfesc vremea scumpă scriind pentru noi, căci să nu creadă iubiţii conducători şi redactori că noi nu-i înţelegem şi nu le preţuim munca.

„Cultura Poporului" este prima foaie dela înfăptuirea României mari, în scrisul căreia avem încredere mulţămită conducerii şi distinşilor ei colaboratori.

Astăzi şi noi ţăranii numai suntem nebăgaţi în seamă — neam ridicat şi noi din lunga îngenunchiare în care ne-a ţinut foştii noştri stăpânitori cari ne priveau cu dispreţ şi 'n ochii cărora eram numai o unealtă de exploatat...

Astăzi simţim şi noi că suntem mai mult decât eri, sufletul şi voinţa noastră crescut, căci decând am aşteptat după această lumină, decând am însetat să arătăm că şi 'n noi este putere. Trebuia să vină această minune, trebuia să ţâşniască acest izvor de viaţă, care a prăbuşit zidurile ce în mod meşteşugit şi tiran a despărţit frate de frate.

Şi ca să păstrăm ce am câştigat cu vieţile a mii de eroi, avem cu toţii grea sarcină de îndeplinit; dar ori ce cuvinte am întrebuinţa şi oricât de bune vor fi sfaturile ce vom da, ele rămân sterpe dacă nu urmăm cu fapte vorbele noastre, faptele să vorbească; altcum în ticăloşii vom înota până în gât, **fiecare din noi să nu steie deoparte** cu **mânile încrucişate,** privind cum merg lucrurile şi **văitându-se că merg rău...**

Atunci să nu mai tragem nădejdea că o merge mai bine, şi sub povara relelor de care suferim să nu mai învinuim pe nimeni altul decât **pe noi înşine** lenea şi **nepăsarea noastră.**

Am urmărit „Cultura Poporului" dela întemeieria ei şi cum s'a întărit şi bucuria mea a crescut; la ea s'a făcut atâtea îmbunătăţiri că ar fi de dorit ca toţi oamenii luminaţi grupaţi în jurul acestei foi, să afle modalitatea cum s'ar putea răspândi să nu lipsească din nici un sat, să nu lipsească de pe masa nici unui român adevărat, această făclie aprinsă pentru scoaterea poporului dela întuneric la lumina cunoştinţii.

Eu cred că nu-e destul să se scrie şi îndemna cu vorba — **ci, să se ceară în prima linie sprijinul guvernului** să deie ajutor ca foia în formatul ei actual să se poată da la ţărani mai ieftină decât celelalte foi. Că nu sunt mijloace. **Nici un guvern nu are scuză înaintea noastră a ţăranilor, — ştim noi prea bine cum în preajma alegerilor toate guvernele ne-au trimis foi gratis otrăvindu-ne sufletele...** şi pentru care au fost bani — trebuie să fie şi pentru **„Cultura Poporului"** din care avem un folos real şi netăgăduit.

Avem noi oameni de inimă în fiecare sat, români adevăraţi, cari să umble din casă în casă spre a câştiga abonenţi; eu cunosc aceasta din pracsă comuna mea Vasiova e mică şi să cetesc peste 100 exemplare săptămânal care vin însă pe adresa mea toate, şi un copilaş le împarte la abonenţi siguri, pentru care pe lângă că face o faptă bună mai câştigă la fiecare foie câtiva bani. In modul acesta şi cel din urmă plugar dă bucuros câţiva lei pentru hrana sa sufletească.

Petru propagandă trebuie însă negreşit să umble un om din sat cu trecere şi respectat de săteni.

Să lăsăm sfiala la o parte păşind pe calea faptelor; să ne unim cu toţii ţărani şi intelectuali într'un gând şi o simţire, iubindu-ne fără făţărie, cu sufletul curăţit de ori ce patimă şi răutate cu frica lui Dumnezeu, să eşim odată din întunericul robiei la lumina cunoştinţei.

A şti că ai făcut bine, că eşti folositor semenilor tăi, satului, neamului din care faci parte, preţueşte la urma urmelor mai mult decât toate bunurile şi măririle acestei vieţi.

Dorindu-vă tot binele şi spor la muncă.

Vasiova (Banat)

AURELIU NOVAC
econom.

Increderea în fapta noastră

Pe vremea aceasta de o scumpete nemaipomenită a tiparului, când atâtea foi au dispărut iar altele şi-au mişcorat formatul „Cultura Poporului", cu cele mai mari sacrificii băneşti, caută să fie la înălţimea cerinţelor unui popor civilizat.

Nci o muncă nu o precupeţim; nici o politică de partid nu urmărim, de cât ridicarea poporului la o adevărată viaţa culturală şi naţională. Nu urâm pe nimeni; dar vrem cultura noastră să împrăştie civilizaţie precum aici am împrăştiat veacuri după veacuri, vitejia şi afirmarea noastră ca popor.

Increzători în însuşirile bune ale neamului nostru, în bunului simţ al acelora cari formează vitalitatea şi viitorul poporului român, — doar suntem 14 milioane — ne-am în cumetat să tipărim o foae care să facă cinste slovei româneşti.

In scrisul ei turnăm spirit nou, altoit cu credinţile strămoşilor, cari ni-au ţinut până în zilele de astăzi, şi care datori suntem, să ne mărim ţara prin unitate sufletească şi dragoste de cultură.

Incălziţi de acelaş ideal ca şi stâlpi culturi noastre naţionale, ca: Gh. Lazăr, M. Eminescu, Cezar Boliac, M. Kogălniceanu, C. A. Rosetti, I. Brătianu, Maiorescu, Gh. Bariţiu, Mitropolitul Şaguna şi atâţia alţii, am venit cu gândul curat să aducem iarăş o viaţă nouă în ziaristica românească, slovă cinstită, patriotică şi cu credinţa în biserica strămoşască, pavăză în atâtea urgii, ca să alungăm valurile de răutate pornită de o altă presă care bine nu ne mai aduce.

Şi prin „Cultura Poporului" am reuşit să înfăptuim acest crez. Ne bizuim pe înţelegerea milioanelor de oameni cinstiţi, muncitori şi cuminţi, car sunt sătui de toată neghina ce ne înconjoară, şi vor aer curat şi soare şi cuvânt drept pornit din inimă curată.

Şi milioanele acestea de mucenici ai coarnele plugului şi ai atelierelor şi tinerimea care se ridică, ne vor ajuta în îndeplinirea faptei noastre.

Către ei ni se îndreaptă credinţa şi slova şi ei nu vor rămânea muţi şi nepăsători înaintea valului de adevăr, iubire de învăţătură şi dragoste de ţară.

Pe cei mulţi, cititorii cari ne îmbrăţişează zi cu zi, îi rugăm să ne sprijine, cu obolul lor, rupt cu greu de la gură, dar care dat la această foae vor face din ea una din cele mai puternice publicaţiuni din ţară.

Noi nu suntem cobitori, noi nu învinuim pe români, că nu citesc, că nu-şi plătesc abonamentele, că sunt nepăsători faţă de presa românească — unde în adevăr e cea cinstită? — noi, credem că nici nu au ce sprijini; şi astăzi când la aducem înaintea ochilor o foae aşa cum trebuie, — nu se poate să nu o încurajeze.

Dragostea ce ni se arată din cel mai îndepărtat colţ de ţară, din cea mai umilă casă ţărănească, ne îndritueşte, să fim cu vremea cea mai răspândită şi foae bună.

Suntem şi vom fi şi mai bună. Vom aduce toate îmbunătăţirile, vom grupa pe cei mai învăţaţi oameni ai ţării, vom aduce technica tiparului cea mai desăvârşită; vom scri pentru toate clasele sociale.

Rugăm numai pe toţi cari îi avem în prezent abonaţi şi cari vor veni, să ne achite abonamentul.

Şi românul e darnic, când e vorba că ştie că fir cu fir de nisip să clădeşte temelia puternică a culturii româneşti.

„Cultura Poporului."

Clipe plăcute în ceasuri libere

Joc de cuvinte în cruce

de G. P. Maglovit-Dolj

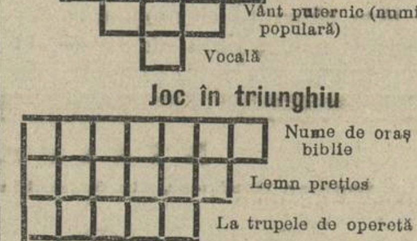

Joc în triunghiu

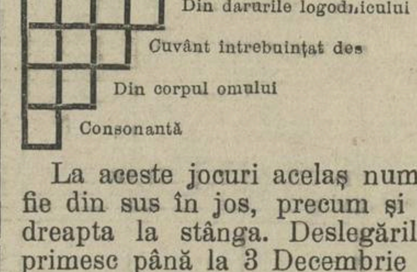

La aceste jocuri acelaş nume să fie din sus în jos, precum şi dela dreapta la stânga. Deslegările se primesc până la 3 Decembrie 923, iar numele acelora cari au deslegat se vor publica în foae. Se vor da 3 premii:

1. Dan, roman de A. Vlahuţă.
2. Nuvele de B. Delavrancea.
3. 5 broşuri din biblioteca Pagini Alese.

Deslegările din No. 31, sunt: 1. *Nucleu* 2. *Viaţa şi Moartea.*

Au deslegat: dnii George Preoteasa, Dolj; Căpitan C. Popescu-Argetoaia, Abrud; A. Păpureanu, înv. Feteşti, Dolj; Sub-Lt. Ţăndărel, Focşani şi D. Voiculescu, înv. Profa, Olt.

Au câştigat premii:

1. *Şoimii,* roman de M. Sadoveanu, A. Păpureanu.
2. *Scrisorile unui răzeş* de Cezar Petrescu, George Preoteasa, Dolj.
3—5. Broşuri din „Pagini alese" Sub-Lt. Ţăndărel, Focşani.

Primim spre publicare jocuri şi dela acei cari ar voi să ne trimită.

Pentru clasa muncitorească

STATUL NU ESTE UN PATRON RĂU

De ce oare s'a făcut statul patron?

Nu de plăcere, de sigur, şi nici în scop de a trage beneficii de pe urma industriei sale. Nu, statul s'a făcut patron fiindcă situaţia geografică şi politică a ţării noastre este astfel că, statul trebue să aibă în mâna sa arsenalele, căile ferate, docurile, navigaţia, pulberăriile, etc. De aci, deci, şi nevoia ca statul să-şi aibe atelierele sale şi lucrătorii săi.

Anii grei cari au urmat celor de război, au apăsat mult pe umerii lucrătorilor, fapt care ia determinat să ceară mereu sporirea salariilor.

Patronii au dat cât le-a fost posibil. Viaţa însă devine şi mai grea, tot atât de grea pentru lucrător caşi pentru patron, s'a ajuns la un impas unde trebue multă cuminţenie, de ambele părţi, pentruca menajul dintre patron şi lucrător să continue în bună armonie.

Dintre patroni, statul este acela care, în chestiunea lucrătorilor săi, au avut de rezolvat probleme grele. Problema ce se pune este următoarea:

Cum să se fixeze salariile lucrătorilor din atelierele statului?

In industria particulară, unde preţul este rezultatul cererei şi ofertei, chestiunea salariilor lucrătorilor a fost întotdeauna, funcţiune de acest principiu şi deci uşor de rezolvat.

Nu tot astfel este însă şi în atelierele statului unde personalul este plătit dintr'un buget alcătuit mai dinainte şi unde acest personal este plătit, oricare ar fi situaţia lucrului în ateliere.

Statul, care iubeşte de o potrivă pe fii Ţării şi nu vrea să nedreptăţească pe cineva, s'a găsit în faţa următoarelor dificultăţi, una mai mare ca cealaltă:

1. să plătească lucrătorilor săi salarii inferioare celor din industria particulară, ceeace înseamnă să-şi nemulţumească lucrătorii şi mai înseamnă, să ieftenească mâna de lucru, făcând prin aceasta, o concurenţă simţitoare industriei particulare?

Cazurile de concurenţă făcute industriei particulare sunt destule, putem cita, la nevoe, unele foarte importante.

2. Să plătească lucrătorilor săi salarii superioare celor din industria particulară, ceeace înseamnă să-i nemulţumească pe aceştia din urmă şi să-i facă să părăsească atelierele particulare spre a veni la stat, sau, lucrătorii particulari, nemulţumiţi, să ceară patronilor aceleaşi sporuri ca la stat; ori, un patron particular, se întinde, fără pericol pentru întreprinderea sa, atât cât îi permite elasticitatea principiului cererei şi ofertei.

3. Să plătească salarii egale, ceea ce înseamnă ca statul, chiar atunci când n'are de lucru, să plătească lucrătorilor săi salarii egale cu cele ale lucrătoritor din industria particulară. Statul spune: mi-e greu să adopt această soluţie căci eu statul patron, nu închid atelierele mele şi nu dau pe nici un lucrător afară, chiar atunci când nu mai am de lucru, pe când patronul particular, când n'are de lucru, sau închide fabrica şi trimite pe lucrători acasă, sau păstrează foarte puţini, aleşi din cei mai buni şi mai vechi, cărora le plăteşte salarii reduse, pe tot timpul cât durează lipsa de lucru.

Orice om cuminte, analizând toate acestea, şi judecând limpede, va deduce că *statul nostru este un patron bun* pentru lucrătorii săi şi soluţia adoptată în chestiunea salariilor lucrătorilor săi, adică lucrul cu acord şi compensaţie acele sporuri de scumpete, de chirie şi celelalte sunt o supapă de siguranţă în mâna statului. Această supapă este necesară, căci fără ea e rău şi pentru stat şi pentru lucrători.

Este, prin urmare, necesar să fim oameni de ispravă şi să apreciem atitudinea statului de patron bun faţă de lucrătorii săi.

Am fi mâhniţi dacă aceste rândurile aceste vor supăra pe cineva. Dorinţa noastră este ca să luminăm pe lucrători, explicându-le, în cuvinte cât mai blânde, acele chestiuni care deşi formează, uneori, adevăruri ce nu le convin, ele rămân totuşi chestiuni foarte importante ce trebuesc discutate şi ştiute.

Inginer V. MIŞICU
Directorul Revistei Industriale „Arte şi Meserii" pentru Cultura şi educaţia meseriaşilor

Povestire în serile de toamnă

UN BOER MOLDOVAN

de CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ

Mai târziu, cu anii, se născuse Mihai, fericirea şi nădejdea lui. Copilului îi plăcea armata şi l'a dat la şcoala militară. O isprăvi cu distincţie şi-l trimisese să-şi perfecţioneze studiile în Franţa. Se întoarse desăvârşit ostaş. Războiul îl prinse cu gradul de Locot.-colonel. Dar la atacul de lângă Curtea-de-Argeş, o schijă de obuz îl omorî. Aici mintea îi lunecă să judece mai departe. Nu vroia să creadă că fiul lui, nu se va reîntoarce niciodată acasă. Va muri ca mâine şi el şi cine va moşteni Plopenii. Voichiţa se stinge zi cu zi...

In preajma acestor gânduri deodată se auzi o izbitură puternică în uşă şi ea fu zvârlită în lături. Boerul abia avu vreme să sară în picioare din pat şi să descarce un foc de revolver, când în aceeaşi clipă Nechita Nechitovici, trase două gloanţe în plin. Coana Voichiţa dădu un ţipăt de spaimă: „Iorgule!" Şi trupul cald al boerului se prăbuşi pe podele. Căzu cu faţa în sus, cu capul pe blana de urs, de pe fruntea-i care se prelungiau două şuviţe de sânge. Candela licărea mort la icoane iar Crivăţul, afară, urla a pustiu...

A doua zi ce trist mai răsuna arama din clopotniţa veche. Veneau încet bătrânii desnădăjduiţi, femei plângând în naframe şi copii cu feţe triste, apropiindu-se de trupul rece al boerului, aşezat pe năsălie, în mijlocul bisericii.

Ii sărutau mânele înţepenite pe piept şi se uitau lung, într'o durere mută şi sfâşietoare, la chipul de ceară, cu barbă mare, albă, ce închise ochii şi par'că dormea liniştit.

Boerul Negrea rămăsese pentru totdeauna la Plopeni, lângă ocina părintească... (Sfârşit)

Doina din popor.

Frunză verde de pe foi,
Când treci badeo pe la noi
Nu te uita oblu'n curte,
Că eu am duşmane multe;
Ci te uită peste rât,
Să creadă, că ne-am urât,
Şi te uită peste sat,
Să creadă, că ne-am lăsat.

Dela noi a treia casă
Şade o nevastă frumoasă,
A-şi iubi-o nu'ndrăsnesc
Că prea mulţi ochi ne pândesc,
Căci şi-aşa când ne privim
De minciuni tot satu-i plin,
Frunză verde de secară,
De minciuni şi de ocară,
Frunză verde de sălcele,
De minciuni, de vorbe rele.

Treci murgule Someşul
Să-mi mai stâmpăr sufletul,
Că rău mă arde dorul,
Treci murgule Târnava
Să-mi mai stâmpăr inima,
Că m'a lăsat mândruţa.

Prin pădurea cea de fagi
Mândra mea culege fragi,
Frunză verde trei alune
Culege mândra căpşune —
Şi pe acui seamă le pune?
Frunză verde a plopului,
Pe seama drăguţului.

De când bădiţă te-ai dus
Negură pe sat s'a pus.
De când bădiţă ai plecat
Negură grea s'o lăsat,
Iarbă verde n'am călcat.
La grumazi n'am pus mărgele
Nici pe degete inele,
Nici m'am împletit cu flori,
Nici n'am mers la şezători.

Someşul cu apă bună
Spunei mândrei voe bună,
Someşul cu unde line
Că ce-a trecut nu mai vine,
Someşul apă curată,
Nu mai vine nici odată . . .

I. SOMEŞANU

CHIUITURI

Harnică-i mândra de lucru
C'a avut noroc cu cucu'
Că cucu' sus a cântat
Şi pe mândră o sculat
C'o mâncă muştile'n pat.

Spusu-ne-a frunza de fag
Dorul badi cum să-l trag
Şi mi-a spus frunza de nuc
Dorul badi cum să-l duc.
Să-l seamăn prin grădinuţă
Să nu-l ţin la inimuţă
Şi să-l seamăn prin ocol
Să vadă ca nu mi-i dor.

Frunză verde tămâiţă
Ce ne-om face noi bădiţă
Ne-am iubi nu ne putem
Ne-am lăsa nu ne 'ndurăm.

Frunză verde nu şi nu
Ce ţe ţii bade mândru?
Că n'ai casă cu târnaţ
Nici afară boi legaţi
Făr' un strat cu petringei
Şi gândeşti că-s boii tăi;
Şi'n grădină ai cucute
Şi gândeşti că-s vite multe.

Culese de SIMEON RUSU, student Reghin.

Sfaturi de urmat

Jocuri de noroc

Prin sate a început ici colo să se întindă mai nou o patimă, anume: jocul de noroc. Prin unele ţinuturi ale ţării noastre se joacă şi cărţi în acest sens. Lucru mai dispreţuitor şi ruşinos, nici că se poate! In alte părţi au început oamenii să cumpere bilete de loterie, lozuri, nădăjduind să câştige cândva o sumă mare. Aceasta este socoteala celor lipsiţi de minte. Loteriile nu sunt făcute pentru îmbogăţirea oamenilor cari joacă la ele, ci pentru îmbogăţirea celora, cari le ţin.

Să vedeţi posibilitatea (putinţa) oamenilor de a se îmbogăţi din loterie:

Să ştie că de trăsnet mor puţini oameni. Când şi când auzi: colo o murit unul, dincolo altul... Apoi s'au apucat oamenii învăţaţi să facă o socoteală; câţi oamenii au murit, în ţara noastră într'un an, din cauza trăznetului, — şi câţi s'au îmbogăţit la loterie.

Şi făcând socoteală, a găsit că cei cari au murit de trăsnet sunt mai mulţi decât cei cari au câştigat o sumă mare la loterie.

Nu! Vai de îmbogăţirea pe calea aceasta! Nimeni nu poate câştiga avere pe căi lăturalnice, numai trântorii societăţii, cărora nu le place să lucreze şi să munciască în mod cinstit. Aceia fac tot felul de afaceri necurate — dar averea adevărată se adună numai în mod cinstit, prin muncă şi economie.

Căci după cele spuse mai sus, un om aşa trebue să-şi facă socoteala: Eu am să joc la loterie. Am să câştig? Apoi tocmai cum mă pot cugeta că am să mor de trăsnet, tot aşa mă pot gândi la câştigul loteriei.

Tot pe acelaşi calapod merge şi una şi alta.

Fie care ştie, că oamenii noştri cei cuminţi n'au agonisit şi nu şi-au întemeiat gospodării pe căi de acestea — umblând după cai morţi să le culeagă potcoavele.

Arătătorul vremii

Dacă vreţi să ştiţi mai dinainte schimbarea vremii în bine sau în rău, faceţi această mică încercare, fără multă chieltuială şi bătae de cap. Bateţi un cui în părete, legaţi de cui un fir de mătase şi de firişorul de mătase aninaţi un pufuşor de gâscă.

Cu un plumb subţire trageţi o linie pe părete, drept prin vârful pufului. Aceasta să se facă în timpul când tîmdul e limpede.

Ca să cunoaşteţi că are să fie vremea rea, priviţi la puf. Dacă s'a lăsat mai jos de linioara trasă cu plumbul, atunci are să vremiască. Când puful se ridică iar la locul lui, vremea se face iar senine.

Apa caldă

Dacă te doare capul, moaie un şervet în apă caldă şi aşează-l pe ceafă, moaieţi şi picoarele în apă caldă. Dacă simţeşti o durere la stomac, moae şervetul în apă caldă şi pune-l la pântece în dreptul stomacului. Dacă ai dureri de reumatism moae o cârpă curată în apă caldă şi ţine-o în locul în care te doare.

Apa aduce uşurare şi o micşoare a durerii în aceste cazuri de foarte multe ori.

Despre durerea de mijloc

Dacă vă doare mijlocul şi n'aţi isbutit cu leacurile obişnuite, iar la doctor nu puteţi merge din pricina depărtării, sau alte pricini la fel: fierbeţi frunză de varză în lapte, pânăce se sfarmă de tot şi se face una cu laptele. Când a scăzut, luaţi alifia (unsoarea) aceasta, faceţi cataplasme şi le puneţi unde simţiţi mai mult durerea.

G. MAERU.

RĂVAŞE DELA SATE

Din Şerbăneşti (Jud Vâlcea)

In satul nostru punându-se bazele unei Biblioteci populare pe lângă şcoala primară, comitetul, roagă pe toţi cititorii foaei „Cultura Poporului", să vie în ajutor cu cărţi pentru luminarea sătenilor din acest colţ de ţară. Afară de aceasta, instituţiile de editură, autorii, redacţiile revistelor şi ale ziarelor, sunt rugate să contribue la ridicarea prin carte a ţărănimii. Publicaţiile se vor trimite pe adresa: Biblioteca populară din satul Şerbăneşti, com. P. Otărău, jud. Vâlcea Oficiul Govora. G. G. F.

Din Comuna Cârcea (Jud. Dolj.)

In satul nostru, încă de multă vreme, un grup de tineri elevi şi eleve sub preşedenţia dlui Nicu Gr. Cristofir, însufleţiţi şi cu focul sfânt al pornirilor frumoase, ajutaţi de către binevoitorii domnii: C. Sescioreanu, Colonel Kintescu, Josif şi Costică Janculescu, învăţători, autorităţi comunale, tineri şi tinere sătence călăuziţi de acelaş gând, adică pentru luminarea celor mulţi, ne-am grupat în societatea „Zorile", filiale Cârcea şi ne-am apucat de muncă. La sărbătorile mari, şi regulat de două ori pe lună, am dat serbări populare, iar Sâmbăta şi Dumineca după amiază multă lume a luat parte la şezătorile noastre cu caracter moral şi naţional. In decursul muncei noastre am întâmpinat multe din partea lumii neînţelegătoare şi din partea acelor hrăpăreţi care prin relele lor apucături, nu se gândesc decât a lua ultima bucătură a săteanului român.

Dar societatea noastră sprijinită de câţiva oameni de bine, buni români, a mers înainte cu rezultate frumoase.

Cu tot ce am avut, cu tot ce am ştiut, muzică, teatru, conferinţe şi altele, am căutat să trezim din nepăsare pe toţi acei care erau împotriva noastră. Aducem viile noastre mulţumiri acelora care au stat mai aproape de mişcările societăţei „Zorile": d-nii C. Sescioreanu, Colonel Kintescu, I. şi C. Ianculescu, M. Păunescu, Ion Constantinescu, Gh. Ţiclea, Nic. Truică, Gh. Mihăescu ş.a.

Ii dorim d-lui Nicu Cristofir bunului şi neobositului nostru preşedinte sănătate, noroc şi voe bună ca şi în celelalte vacanţe viitoare să ne conducă pe acelaş drum plin de izbândă dând săteanului român hrana sufletească de care are atâta nevoie.

Florea I. Cârcea

Din Măgina (jud. Alba-de-jos.)

Duminecă în 11 Noembrie, s'a sărbătorit sfinţirea monumentului eroilor căzuţi în război. Acest monument cioplit din piatră, aşezat la marginea comunei, în cinstea acelora cari, plecând să-şi facă datoria faţă de patrie, nu s'au mai înapoiat nici odată, ridicat cu banii adunaţii dela toţi români din sat, este o pildă înălţătoare prin care se recunoaşte marele sacrificiu ce l'au depus pe altarul datoriei acei viteji români măgineni.

După masă la ora 3 s'a oficiat un serviciu religios în faţa monumentului de către preoţii C. Suciu şi I. Rusu, la care a luat parte o mulţime de popor din comună şi împrejurimi, un mare număr de dela liceul românesc din Aiud însoţiţi de mai mulţi profesori, un pluton de soldaţi cu muzica militară tot din Aiud şi mai mulţi domni şi doamne. Terminându-se sfânta slujbă, părintele comunei dl C. Suciu a rostit o predică frumoasă despre însemnătatea acestui monument. D. Vasiliu, căpitan din Batalionul 6 Vânători de munte din Aiud, a rostit o înflăcărată cuvântare, între altele adresându-se soldaţilor a spus: „Acest monument este simbolul datoriei ridicat în cinstea acelora cari şi-au jertfit ce au avut mai scump pentru visul neamului românesc, şi pentru acea jertfă sfântă ci numai atâta ne cer ca să păstrăm ceeace au făcut ei."

D. O. Hulea, directorul liceului românesc din Aiud, a vorbit cu atâta însufleţire, încât ori în care parte priveai nu vedeai ochi fără lacrimi: „Imi aduc aşa de bine aminte — zice dl Hulea — când vedeam pe flăcăii noştri tineri, pe bărbaţii mai în vârstă, sărutându-şi pe ai lor, copii, nevastă şi părinţi şi plecau îndureraţi ca să lupte sub steag străin, pentru aceia cari ne asupriau." Incheindu-şi vorbirea dl Hulea se adresează elevilor liceului „Titu Maiorescu" spunându-le că: „Patul de mătasă în care dormiţi voi acuma este făurit din suferinţele şi lacrimile acelora pentru care s'a ridicat acest monument, şi voi aveţi datoria ca prin munca voastră cinstită să fiţi urmaşi demni ai ecestor eroi, iar dacă nu ve-ţi munci, blestemul lor se va revărsa asupra voastră şi vă va ucide." Dl profesor Alex. Sighişoreanu de asemenea vorbeşte însufleţit.

Când vezi o mare mulţime de bărbaţi şi femei cu ochi senini, faţa arsă de soare, corpul istovit de suferinţele unei munci grele plângând, iar câţiva copilaşi mai mici şi mai mari uitându-se în dreapta şi stânga lor plângând şi ei, ce poţi să scrii?

Aceşti români măgineni dela poalele munţilor apuseni, merită să-i ridicăm ca pe o nouă în fruntea celor mai strălucitoare pilde din istoria poporului românesc. De ar da D-zeu să se mai găsească mulţi ca ei.

P. F.

Fiecare citind „Cultura Poporului" se încredinţează că este cea mai bună foae pentru lumea celor mulţi, celor cari formează temelia ţării, celor cari muncesc cinstit de dimineaţa şi până seara, şi cari, ca să se ridice la o viaţă adevărată au nevoe, în întâiul rând, DE CARTE. Fără lumina cărţii, un popor se nimiceşte. De aceea toate clasele sociale, cărora le vorbim în această foae, să sprijine, să răspândească, să înţeleagă că din casa nimănui să nu lipsească „Cultura Poporului". Precum pâinea cea de toate zilele stă pe masa fiecărui, aşa şi această pâne sufletească — fără care omul se veştejeşte — „Cultura Poporului" să se găsească pe masa tuturora. Această foae e cel mai bun prietin, cel mai bun povăţuitor, cel mai bun îndemn pentru fapte sănătoase, înălţătoare şi plăcute lui Dumnezeu, Citiţi în ea şi vă veţi simţi mai drepţi; adânciţi slova ce să scrie şi veţi înţelege viaţa cea fără prihană; urmând glasul ei, toţi veţi fi mai aproape de curăţenia sufletului şi de faptele cari împletite la un loc fericesc o ţară; deci sprijiniţi şi răspândiţi această foae.

Ştiri de pretutindeni

M. S. Regele la Timişoara

In sâmbăta trecută de 10 Noembrie oraşul Timişoara din Banat, era îmbrăcat în haina-i de sărbătoare; clădirile înpodobite cu flori şi drapele; iar mii şi mii de oameni umpleau străzile de Duminecă dimineaţă, precum şi şcoalele, aşteptând cu nerăbdare sosirea în gară a trenului regal.

La ora 9 dimineaţa soseşte trenul regal iar o companie de onoare a şcoalei pregătitoare de artilerie cu drapel şi muzică, dă onorurile cuvenite. La coborârea din vagon a M. S. Regelui, lumea isbucneşte în urale. M. S Regele era îmbrăcat în uniformă de general de cavalerie.

Primarul oraşului Îl întimpină după obiceiul strămoşesc cu pâne şi sare şi-l urează: bun venit. Apoi M. S. Regele trece în sala mare a gării unde doamnele bănăţene în haine mândre naţionale, I-au oferit Măriei Sale, buchete cu flori.

De aici M. S. Regele a plecat la biserică. Suveranul a fost întimpinat de I. P. S. Sa Mitropolitul Bălan al Ardealului, episcopul Traian Bădescu al Caranşebeşului; amândoi urându-i bun sosit în Banatul bogat, rugându-L să împlinească dorinţa arătată de congresul bisericesc din Sibiu, pentru reînfiinţarea episcopiei Timişoarei.

S'a oficiat un serviciu religios de către I. P. S. Sa Mitropolit, înconjurat de cler, iar răspunsurile liturgice au fost date de corul bănăţean.

M. S. a bătut ţinta drapelului asociaţiei corurilor bănăţene, apoi s'a dus la biserica catolică, unde administratorul catolic Vocha Augustin a urat bună venire.

După slujba de la biserică M. Sa s'a dus la şcoala politehnică, unde s'a sărbătorit deschiderea pavilionului mecanic.

Aici M. Sa Regele, la urările ce I s'au făcut, a răspuns:

Asist cu dragoste la inaugurarea unui nou local-şcoală, căreia îi urez prepăşire. S'a ales Banatul bogat pentru instalarea acestei şcoli necesară desvoltării industriale din ce în ce mai mare, menită să dea viitorii pionieri ai gândirei şi simţirei româneşti; şcoala este un cheag între patria-mamă şi provinciile desrobite prin vitejia noastră. Menirea şcolii e dublă: una ştiinţifică, alta patriotică, politică chiar, ca să spun aşa. Vouă profesorilor vă ncumbă datoria să o faceţi cu toată dragostea şi de ştiinţă şi de neam şi de ţară. Vă găsiţi într'un centru industrial; fabricele oraşului vă pot fi de folos. Vizitaţi-le cu elevi şi trageţi învăţăminte, iar acei ce vor ieşi din această şcoală să-şi pue mintea şi energia în slujba statului şi a ţării. Profesorii să vegheze ca spiritul de armonie să domnească în învăţământ şi camaradia în şcoală.

Apoi M. S. Regele, primul-ministru, miniştrii prezenţi şi I. P. S. Sa Mitropolitul Bălan, au iscălit actul de deschidere acestei şcoli.

A urmat apoi defilarea orfelinatului „Regele Ferdinand". căminele comunale de ucenici, liceul Diaconovici, liceele minoritare şi alţii.

La ora două după amiază a fost un ospăţ regal.

Seara a fost retragere cu torţe.

Investirea episcopului de Argeş. Săptămâna trecută, în Bucureşti s'a făcut învestirea noului episcop de Argeş, Nichita Donca.

In trăsura regală escortată de doi maiori de cavalere — trăsura care a pornit dela Mitropolie, — erau I. P. S. Sa *Mitropolitul* Primat împreună cu noul Episcop. La intrarea trăsurii în curtea palatului regal, garda a dat onorul iar muzica a cântat pentru rugăciune.

La ora 12, în sala de ceremonie a palatului, se aflau: înaltul cler şi membrii consistorului bisericesc, miniştrii, delegaţiile Senatului şi Camerii, delegaţii universităţii şi a primăriei Capitalei.

Cârja de episcop a fost dată noului ales de către M. S. Regele, care a rostit: „Iţi încredinţez cârja, şi-ţi doresc să păstoreşti în pace eparhia Argeşului".

Noul episcop a răspuns, arătând însemnătatea episcopiei pentru care a fost ales şi s'a legat să păstoreze cu toată râvna spre folosul bisericii şi a neamului. Apoi s'au întors la Mitropolie unde s'a săvârşit o scurtă liturghie.

O nenorocire din desnădejde. Funcţionarul Iosif Nogy din Cic-Sereda (Ardeal) primind hotărârea prin care i s'a făcut cunoscut să evacueze (părăsească) locuinţa în care sta, într'un moment de desnădejde şi-a ucis soţia şi pe cei doi copii ai săi, unul de 4 ani, iar celalalt de şase luni. După ce a săvârşit crima, s'a închis în odae unde erau cei morţi, şi a aprins în sobă mangal. Astfel şi el şi-a găsit moartea, înăduşit de cărbuni.

Cum e toamna în Franţa. In Franţa copacii au înflorit din cauza căldurilor neobicinuite a doa oară. Căldura e de 27 grade. Astfel în regiunea Lyonului aerul e aşa de cald, că te înăduşi respirându-l. Din cauza căldurii arborii au făcut muguri şi flori ca în toiul primăverii. La Givors (Rhone) termometrul a arătat 27 grade. Crinii şi trandafirii au reînflorit. De altfel lucrul acesta s'a întâmplat şi prin părţiie noastre.

Inconjurul Europei pe bicicletă. Un băeţandru din Polonia cu numele Richard Völpel s'a apucat să facă înconjurul Europei pe bicicletă. A plecat în ziua de 11 Octombrie crt. din Danzig (Polonia), oprindu-se prin toate oraşele mari ale ţărilor prin care a trecut. Indrăzneţul călător s'a oprit şi în Cernăuţi. Aice a stat 3 zile, în decursul cărora a ţinut 3 conferinţe şi anume; la Casa Polonă, germană şi la internatul german, vorbind despre programa drumului pe care îl face cu bicicleta prin lume. D. Völpet a ajuns în Cernăuţi fără nici un ban; a lucrat aici 3 zile fără să primească adăpost sau hrană dela societăţile sportive şi a plecat mai departe tot fără nici un ban. Din Cernăuţi şi-a urmat drumul pe bicicletă mai departe prin Iaşi spre Bucureşti. De aice va pleca la Sofia şi Constantinopole, de unde se va reîntoarce la Danzig prin sudul Europei.

Arsă de vie. Bătrâna Elena Drăguescu, în vârstă de 75 ani, din Comloşul Mare, (Banat) fiind bolnavă şi vrând să se dea jos din pat, şi-a aprins cămaşa de la o lumânare. Vecinii alarmaţi de strigătele bătrânei, au sărit în ajutor însă, când au pătruns, în odae, au găsit-o moartă.

Ce a născocit un inginer român care trăeşte în America. Dimitrie Ivanovici este inginer şi trăeşte în ţara Canada din America de Nord, într'un oraş pe malul fluviului San Laurenţiu. Această apă îngheaţă iarna şi împiedică astfel comerţul. Românului nostru i-a trăsnit un gând, după multe socoteli şi chibzueli: Să facă nişte diguri (ziduri) cari să îngusteze cursul apei şi să mai împiedice curenţii de apă rece ce vin dela miază-noapte şi grăbesc îngheţul; apoi să treacă în vremea gerului. Făcând încercare, a izbutit să scape portul de prinsoarea sloiurilor şi aşa vapoarele au venit în tot timpul iernii. Societăţile de vapoare şi marii comercianţii sunt de tot mulţumiţi de descoperirea inginerului român Ivanovici, care face cinste ţării Româneşti în depărtata Americă.

Ploae cu grindină. In plasa Isacova din judeţul Bălţi, zilele trecute a căzut o ploaie mare cu grindină, făcând multe stricăciuni viilor şi livezilor.

Grindina a omorât şi 18 oi cari păşteau pe câmp.

Către sprijinitorii noştri. Preoţi, învăţători şi săteni cărturari, vă rugăm să răspândiţi această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnaţi pe prieteni să o citească;

Să ne trimiteţi liste cu numele acelor gospodari cari credeţi că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la ţărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foaia ar fi şi mai bine.

O foaie costă 3 lei, iar pentru strădanie dăm 60 bani, adică să primim numai 2 lei şi 40 bani.

Cu felul acesta de împrăştiere a „Culturei Poporului", vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătăţiri la ea.

Un spital sburător. Acest spital sburător se întrebuinţează astăzi în Franţa şi e făcut de un doctor şi un inginer francez. El are o cămăruţă care se alăturează aeroplanului. In ea încap patru bolnavi, doi medici, o masă de operaţie şi toate instrumentele şi medicamentele trebuitoare. In timp de pace acest spital se poate întrebuinţa pentru darea primului ajutor celor răniţi în întâmplări nenorocite de drum. Spitalul se numeşte sburător pentrucă se găseşte într'un aeroplan.

Un cal decorat. La o serbare de binefacere din Londra a fost adus spre vedere calul Ginger, decorat cu medalia Victoriei, pentrucă a luat parte la luptele dela Marna, Ypres, Loos, Cambrai, Aaras, Amiens, toate în Franţa, până la biruinţa din 1918.

Cele mai mari locomotive din lume. Cele mai mari locomotive din lume se găsesc în America, anume în Statele Unite. In ţările acestea drumul de fier urcă suişuri de munţi şi coboară văi adânci. Deoarece trenurile sunt foarte grele, au şi maşinele greutăţi foarte mari. Societatea „Virginian Railwail" are cele mai mari locomotive, cari cântăresc 400 de tone (o tonă are 1000 kg).

Câte automobile au fabricat Americanii în decurs de 8 luni. In America s'au fabricat dela 1 Ianuarie până la 1 Septembrie 1923, 12 milioane 431 mii 93 automobile de turism (călătorie) şi 258 mii 771 camioane (automobile de transportat greutăţi), adică tocmai de 8 ori numărul tuturor automobilelor care umblă în Franţa.

Doi lucrători striviţi de o stâncă. Săptămâna trecută o mare nenorocire s'a întâmplat în apropiere de Dealul Sprenghiului din Braşov.

Doi lucrători, Vasile Munteanu din localitatea Noua şi Dionisie Cotlean din comuna Cristian au fost surprinşi de o stâncă care s'a prăbuşit din vârful muntelui.

Lucrătorii au fost striviţi.

Trupurile lor fărâmiţite s'au rostogolit în vale.

Victimele spărgeau nişte pietre necesare construirei vilei principelui Ştirbey la Braşov.

Pe urma morţei lucrătorilor au rămas fără de sprijin familiile lor.

Pietrele scumpe din coroana ţarului. O societate din Olanda a cumpărat dela bolşevici pietrele preţioase din coroana ţarului (împăratului rusesc) cu 20 de milioane de florini, ceeace face în bani româneşti cam 2 miliarde şi jumătate de lei.

O artistă de viitor. Din Viena ne vine ştirea că dşoara Constanţa Bădescu fiica dlui General Dr. Gh. Bădescu din localitate, a fost primită în cursul superior al academiei înalte de muzică din metropola Austriei. Domnişoara Bădescu, care a absolvit conservatorul de aci clasa piano, a fost primită cu entusiasm în clasa de canto a acestei mari institusiuni de artă şi faptul că între 36 de eleve a fost singura admisă la cursul superior de canto ne face să intrevedem o artistă de viitor.

Faptă bună. Societatea minieră „Petroşani" a dăruit cinci mii de lei, şcoalei secundare de fete din Petroşani. Tot această societate a luat asupra sa sarcina de a repara acoperişul liceului.

Pentru biserica din Satu-Mare. Ministerul Cultelor a aprobat un milion de lei, ca fond pentru ridicarea unei biserici ortodoxe în oraşul Satu-Mare. Cum ridicarea unei biserici în vremurile de azi, costă 5—10 milioane, populaţia din Satu-Mare, va găsi un mijloc să adune banii trebuincioşi.

Acei cari ne scriu. *Zi cu zi, în jurul mişcării noastre culturale, se adună cei mai de seamă oameni ai ţării. De data aceasta anunţăm colaborarea distinsutui scriitor d. Dr. Vasile Gherasim profesor din Cernăuţi.*

Pentru fraţii din America. Rugăm pe abonaţii noştri din America, să ne achite abonamentele.

Desvelirea unui monument. In Com. Crăciuneii de jos, jud. Olt, nu de mult s'a desvelit monumentul jandarmului Dinu Ion, omorât împreună cu alţi doi străjeri pe când patrula şi urmărea pe răufăcători.

La această serbare au luat parte toţi locuitorii comunei şi satelor din împrejurimi. Slujba religioasă a fost oficiată de 3 preoţi.

Monumentul este ridicat alături de primărie şi şcoală, prin îndemnul căpitanului Drăgulănescu şi a jandarmilor din Olt.

Un clopot foarte mare. Un foarte mare clopot de bronz, făurit din tunuri, va fi aşezat în turnul castelului din Rovereto, Italia, şi în fiecare seară acest clopot va suna în onoarea soldaţilor căzuţi în război. Clopotul, al cărui material a fost dăruit de către foştii aliaţi de război ai Italiei, are o înălţime de 6 picioare şi 6 ţoli; deschizătura e tot atât de lată iar greutatea lui e de 70 de mii de kilograme. Pe partea din afară a clopotului sunt numele tuturor oraşelor şi satelor, cari au contribuit la cheltuelile lucrărei lui. A fost ales oraşul Rovereto, din cauză că are o străveche origine romană şi fiind sub stăpânirea veneţienilor mai multe sute de ani. Tot veneţienii au clădit şi castelul.

Unde duce beţia. Săteanul Tanea din com. Săbăuani, jud. Roman, venind beat din calea afară acasă, a luat pe fetiţa lui de 2 ani şi a aruncat-o în fântâna de lângă casă. A luat copila de picioare şi a aruncat-o cu atîta furie de păreţii fântânii, în cât a murit înainte de a se îneca. Numai după săvârşirea faptei, a înţeles grozăvia ei. Atunci el s'a asvârlit în fântâna să se înece, dar a fost văzut de alţi săteni şi scos. Ticălosul tată a fost închis. Iacă unde duce beţia...

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulţi cari ştiţi să puneţi pe hârtie gândul vostru, aşa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiţi a spune lucruri bune, — ca să învăţăm şi noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieţi pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaştem de aproape, vrem să vă spuneţi şi voi păsurile voastre, cum mai este prin sate şi cum aţi dori să fie. Şi vorbind un sătean din Basarabia, şi altul din Banat, şi altul din Bucovina, şi altul din Ardeal şi altul din Dobrogea, ne vom cunoaşte mai bine şi ne vom iubi mai mult.

Ce s'a găsit într'un mormânt. Pe când locuitorul Ştefan Gurling din satul Volchis, judeţul Bălţi (Basarabia) scotea piatră de la o carieră din marginea satului, la un moment dat s'a dărâmat un strat întreg, lăsând descoperită gura unei peştere. Aprinzând o lumânare pe care întâmplător o avea la el şi cercetând înlăuntrul peşterei, numitul a găsit un mormânt, care avea o cruce de piatră.

Pe această cruce erau săpate cuvintele: „Aci odihneşte Matei Burete, mort în anul 1714".

Alături de cruce erau aşezate nişte icoane aproape şterse de vreme şi o evanghelie legată în piele.

Atât crucea cât şi evanghelia erau scrise în româneşte cu litere chirilice.

Lucrurile găsite au fost trimise la Iaşi.

Sfinţirea unei biserici. Cu două săptămâni în urmă, a fost sfinţirea bisericii din satul Babadag, judeţul Tulcea (Dobrogea), zidită încă înainte de război.

Slujba bisericească a fost oficiată de către P. S. Sa Episcopul Dunării de jos, înconjurat de mai mulţi preoţi. A luat parte lume multă.

Faptă bună. D-l G. Cavadia, a dăruit un milion de lei pentru clădirea unui local al societăţii muzicale „Lira" din Brăila. Fapta frumoasă vorbeşte de la sine.

Arşi de vii. La văduva Ruhla Şevna, din comuna Mânzăteşti, jud. Bălţi (Basarabia) a venit fata Ghitis din comuna Bahmute să cumpere nişte nuci, împreună cu doi fraţi al săi. Seara după cumpărătură, urmând să se dea aldămaşul, văduva a aprins lampa. Din nebăgare de seamă, fata Ghitis a atins lampa, care, sfărâmându-se petrolul s'a aprins. Au luat foc hainele fetei. La ţipetele nenorocitei a sărit un sătean din Pereval. Acesta luând un vas care îl credea plin cu apă, a turnat-o peste fată însă focul se aţâţa şi mai puternic căci vasul era cu petrol. Sărind fratele fetei s'o ajute, s'a aprins şi dânsul. Fata a fost arsă toată, murind îndată, iar băiatul s'a ales cu arsuri mari. El a fost dus la spital.

Casa şi magazia cu mărfuri au căzut pradă focului.

Congresul legionarilor bucovineni. Duminecă 11 Noembrie cr., la Cernăuţi, în sala primăriei, s'a ţinut congresul (adunarea) legionarilor din Bucovina. D-nii General Mircescu şi ministrul Nistor, au ţinut cuvântări, arătând meritele acelora cari de bună voe au luptat pentru mărirea României. La urmă a vorbit d. Blanet, preşedintele secţiei legionarilor din Cernăuţi. S'a votat o moţiune prin care legionarii cei: împroprietărirea, reducerea pe C. F. R., debite de tutun, restaurante în gări şi multe alte îmbunătăţiri economice.

Venit din vânzarea peştelui. De la 1 Aprilie anul acesta şi până la 19 Octombrie, luna trecută, s'au incasat din vânzarea peştelui din bălţile statului 170 milioane de lei, din care 71 milioane de lei au fost împărţite pescarilor ca parte a lor. Anul acesta venitul statului faţă cu anul trecut a fost de două ori.

Foc mare. Un mare foc a izbucnit în satul Conduratu din jud. Prahova. Au ars peste 50 de case şi au rămas ţăranii săraci şi pe drumuri.

O sabie românească. Dl Colonel Antonescu, ataşatul militar al României la Londra (Anglia), a dăruit o sabie românească pentru a întregi colecţia de săbii ale ţărilor cari au fost alături cu România pentru întregirea neamului, săbii cari se vor păstra ca amintire în Turnul din Londra.

Expoziţie în Bălţi. La expoziţia care a avut loc în Bălţi (Basarabia), au fost premiaţi cu medalie de aur, Zemstva a jud. Bălţi pentru animale şi dna Lanovol pentru produse de agricultură. Cu medalii de argint au fost premiaţi 18 locuitori din judeţ pentru vite cornute şi cai, cu medalii de bronz 4 gospodari iar cu bani 14 gospodari.

Inchiderea expoziţiei agricole din Iaşi. La Iaşi, s'a închis expoziţia care a fost aşa de frumoasă, Duminecă la 11 Noembrie cr.

Cum sunt pedepsiţi doi hoţi. Doi hoţi cărora le plăcea, se vede, să mănânce purcei de furat, au fost prinşi asupra faptului, la o gospodărie din mahalaua Chişinăului (Basarabia). Locuitorii mahalalei adunându-se mai mulţi, au hotărât să dea o învăţătură hoţilor. Intr'o seară ei au fost prinşi, desbrăcaţi până la piele, bătuţi bine, unşi cu păcură şi presăraţi cu pene. După aceia li s'au agăţat purceii vii de gât, hoţii au fost plimbaţi prin toată mahalaua în vreme ce gospodarii strigau: acestora la place să mănânce porci fără bani.

O femee tăiată de tren. Trenul de Paşcani la eşirea din gara Podul-Hoaei (jud. Iaşi) a tăiat o femee ce se găsea culcată pe şine. Pesemne singură a vrut să moară, aşa.

Conferinţele presei la Cluj. Incepând cu 15 Noembrie cr., şi până la 1 Aprilie 1924, la Cluj, se vor ţine mai multe conferenţe ale presei, vor vorbi: dnii N. Iorga, Octavian Goga, I. Lupaş, G. Bogdan-Duică, V. Goldiş, C. Rădulescu-Motru, Valeriu Branişte, C. Bacalbaşa, C. Mille, Th. V. Păcăţian, N. Daşcovici, Gr. Tăuşan, C. Demetrescu, Iosif Nădejde şi dr Ilie Dăianu.

Pentru clasa muncitorească. Gândul nostru este îndreptat de aproape la clasa muncitorească, aşa de folositoare acestei ţări. Foaia noastră se va ocupa de soarta acestor braţe, cari alături cu sătenii, sunt temelia societăţii omeneşti. In acest scop, am deschis o rubrică: Pentru clasa muncitorească, scriind la ea un tovarăş al muncitorilor dl inginer V. Mişicu, inspectorul Atelierelor C. F. R. din Galaţi şi Directorul revistei industriale „Arte şi Meserii."

Muncitorii sunt rugaţi şi ei să-şi spue păsurile, să aducă discuţii, dar în legătură mai întâi cu dragostea acestui pământ al ţării noastre şi pentru organizarea în primul rând al muncitorimei române, fără a fi împotriva, ci din contră a iubi şi pe ceilalţi tovarăşi de alte naţionalităţi.

Dar interesul cel mare de întărire a acestui stat românesc, este ca să avem o clasă muncitorească băştinaşe, bogată în ţară bogată.

Sărbătorirea intrarea trupelor române în Bucovina. Duminecă în 11 Noembrie cr., înplinându-se cinci ani de la intrarea trupelor române în Bucovina, în Cernăuţi, a avut loc o frumoasă serbare militară. S'a ţinut o slujbă religioasă la catedrală, unde au luat parte toate autorităţile, şcoalele iar trupele au defilat, oraşul a fost frumos împodobit.

Pentru America un exemplar 10 cenţi.

O mare nenorocire. In ziua de 3 Noembrie, s'a întâmplat o groazică nenorocire între staţiile Ulmeni şi Monteoru din jud. Buzău.

Patru copii dintre care trei băeţi şi o fetiţă între 12—13 ani ai cantonierilor de la contonul c. f. r. 75, pe când erau cu oile la păscut, au găsit o granată cu care au venit la linia ferată şi ciocnind-o cu o piatră în şant de lângă linie a făcut explozie, omorând 3 dintre copii pe loc, iar o fetiţă a fost adusă în stare muribundă la Buzău şi internată la spitalul I. C. Brătianu, unde după câteva ceasuri de chinuri groaznice şi-a dat sufletul.

Prietinii noştri. *In toate oraşele şi târguşoarele din România, vrem să avem prieteni. Aceşti prietini grupaţi în jurul mişcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mişcarea culturală, artistică, economică şi industrială din localitatea în care trăesc. Ştiri de aşa fel în cât să intereseze intelectualii oraşelor, muncitorii de prin ateliere şi fabrici şi pe lumea dela sate.*

Prietenii ne vor trimite aderarea lor iar redacţia noastră le va răspunde ce au făcut.

Prieteni cei mai noi sunt:

Reporter cultural la Mediaş (Ardeal) pe d. M. Axente.

Reporter cultural în Timişoara, pe d. Gh. Brânduş.

Deschiderea unei şcoale de adulţi. In ziua de 1 Noembrie cr., la Botoşani, s'au deschis cursurile unei şcoale de adulţi. Şcoala este în al patrulea an de funcţionare.

Monumentul eroilor din Petroşani. Cu două săptămâni în urmă, s'a desvelit monumentul eroilor din Petroşani (Ardeal), monument ridicat de către locuitorii acestui târguşor. La această serbare au luat parte peste cinci mii de oaspeţi din comunele vecine. Monumentul are săpat pe el numele a 75 de eroi morţi în război.

Zăpadă în toată Franţa. In zilele de 9 şi 10 Noembrie a nins în toată Franţa.

CĂTRE OAMENII DE BINE. Rugăm pe preoţii din sate, cum şi pe învăţători sau alţi cărturari, să ne trimeată din satele lor chipul (fotografia) a celui mai bun gospodar, care a făcut fapte bune, fie pentru biserică, fie pentru şcoală sau alt-ceva, chipul acelui gospodar care e harnic, are gospodăria cea mai frumoasă, şi se bucură de toată cinstea. Chipul gospodarului îl vom tipări în foae, ca să vadă miile noştri de cititori, pe oamenii cei de suflet, de inimă bună şi de cinste. La fiecare chip (fotografie) se va adăuga numele şi pronumele ţăranului, vârsta, din ce sat este şi pe scurt ce a făcut el în viaţă.

Pentru abonaţii noştri. Pentru că ştim că serviciul poştei lasă mult de dorit, adică de multeori chiar scrisorile recomandate nu mai ajung acolo unde sunt adresate, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonaţii noştri, că de câteori nu vor primi vre-un număr din ziar, să ne încunoştiinţeze prin o carte poştală ca numărul lipsă să-l trimitem din nou.

Anunţuri gratuite! Ca să fim cât mai de folos abonaţilor noştri, — cu condiţia însă să nu fie nici negustori, nici comersanţi — primim spre publicare fără bani, anunţuri de vânzări şi cumpărări, ori de altă natură.

POSTA REDACŢIEI

D-lui Dumitrache Gheorghiţă, daţi-vă adresa şi scrieţi-ne mai departe.

CĂRŢI ŞI REVISTE PRIMITE:

Gândul nostru, revistă lunară de artă şi literatură, redactori: Sandu Tileajen şi Al. I. Zirra. Anul II, No. 8 pe Octombrie 1932, cu următorul cuprins: Omul de zăpadă de A. Pascu; Fecioare albe de E. Serghie; In Patria lui Goethe de G. M. Vlădescu; Pleacă mâine şi Izvoarele de Sandu Teleajen; Imaginaritatea lui V. Alexandri de Paul Papadopol.

Această revistă făcând cinste literaturii româneşti, îndemnăm pe cititorii noştri să se aboneze la ea, pe an costând 72 lei. Iaşi, str. Sărăriei Nr. 117/84.

Adevăruri, revistă politică independentă (scrisă şi în nemţeşte), anul 2 No. 7 şi 8 pe Septembrie şi Octombrie 1923. Cernăuţi, str. Goethe No 4.

Hiena, anul 4 No. 2 pe Noembrie 1923. Bucureşti str. Izvor 44.

Gazeta Copiilor, anul 1 No. 24 (8 Noembrie 1923. Bucureşti, str. Sf. Ionică No. 6.

Fierul, anul 1 No. 12 (5 Noembrie 1923.) Cluj, str. Regina Maria 19.

Analele Râmnicului, anul 1 No. 5 pe Octombrie 1928. R.-Sărat strada Carol 20.

Amarul Reuniunei Femeilor Române din Beiuş şi jur. (28 Mai 1922. 29 Aprilie 1923. Editura Reuniunei.

Doamne ajută! (Istorioare) de M. Georgescu. Celaru Romanaţi.

Cosinzeana, revistă ilustrată, anu 6 No. 20 (25 Octombrie) 1923 Cluj, Piaţa Cuza Vodă 16.

Palatul Justiţiei, anul 6 No. 9 şi 10 pe Septembrie şi Octombrie. Bucureşti, Bulevardul Academiei 1 Etj. 1.

Lecţiuni practice de limba română de Teofil Reus şi Simion Rusceac. Cernăţi, 1923. Preţul lei 25.

Anuarul şcoalei medii de stat „Iosif Vulcan" din Arad, pe anul 1923—33, publicat de V. Bobescu.

Convorbiri literare, revistă anul 55, No. 7 şi 8 pe Iulie şi August 1923. Bucureşti str. D. Racoviţă 2.

Prietenii cerului, revistă, anul 1 No. 1 pe Noembrie şi Decembrie 1923.

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" .·. .·. care se tipăreşte în 56 mii de exemplare. .·. .·.

8—2

BANCA CENTRALĂ PENTRU INDUSTRIE ŞI COMERŢ S.A. CLUJ

Capital 50,000,000 lei. * Rezerve 18,000,000 lei. * Depuneri de libel 125,000,000 lei în 3 ani.

Primeşte şi fructifică totdeauna mai favorabil depuneri pe libel şi în contcurent, plătind darea către stat din al său. Depunerile la vedere le fructifică cu 5% netto. Depunerile la termen fix de 1/2 an cu 6%—7% netto. Depunerile pe timp mai îndelungat şi în sume mari, apoi fonduri comunale, bisericeşti, şcolare, etc. fructifică în condiţiuni speciale. Adresaţi-vă la Banca Centrală, Secţia Americană, în Cluj şi la filialele sale cu: dollari, cecuri, drafturi şi cu asignate americane.

Servici prompt şi culant. * Corespondenţă în toate limbile. * Cumpăraţi acţii dela Banca Centrală

Filiale în: Alba-Iulia, Arad, Bistriţa, Haţeg, Oradea-Mare, Sibiu, Turda. --- Reprezentanţi stabili în toate oraşele din ţară şi străinătate

„VICTORIA"

Recomandăm călduros Onor. Public NOUL ATELIER DE CROITORIE unde se lucrează cele mai moderne haine pentru DAME şi COPII, COSTUME, PĂLĂRII de DAME, GRIVATURI, LINGERIE şi AJURĂRI cu preţuri foarte moderate

ATELIER DE CROITORIE

CLUJ, STRADA REGINA MARIA Nr. 9.

TOŢI BUNII ROMÂNI SUNT RUGAŢI A DA TOT CONCURSUL

BENZINĂ UŞOARĂ

7·50 LEI

La „AUTO-MECANICĂ" CALEA DOROBANŢILOR Nr. 18 CLUJ.

DACIA-ROMANIA

Societate generală de asigurare

Sediul central: Bucureşti, strada Wilson 3.

Fondată la anul 1879	Capital de acţiuni, deplin vărsat . .	Lei 24,000,000	*Fondată la anul 1879*
	Rezerve şi diverse garanţii, peste . .	Lei 100,000,000	
	Daune plătite în 1921	Lei 57,571,559	
	Daune plătite dela înfemeierea Societăţii	Lei 368,886,642	

Oficiul regional pentru Ardeal, Banat, Crişana şi Maramurăş se află în CLUJ, Calea Victoriei No. 27, Telefon 527. în palatul propriu.

Reprezentanţa Generală pentru BANAT se află în TIMIŞOARA, Splaiul stâng al Begheului 1, casa proprie.

Agenţii generale: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. I.; BRAŞOV, SIBIU, ORADEA-MARE, TÂRGUL-MURĂŞ şi SATMAR la Banca Românească. **Agenţii principale şi speciale:** Aiud, Alba-Iulia, Bistriţa, Blaj, Caransebeş, Diciosânmărtin, Deva, Hunedoara, Lugoj, Orşova Oraviţa, Sebeşul-săsesc, Sighetul-Marmaţiei, etc etc.

Societatea **DACIA-ROMAINA** prin toate agenturile sale primeşte asigurări în toate ramurile ca: Viaţă, Incendiu, Grindină, Accidente, Furt prin spargere şi Transporturi, oferind cele mai reale avantagii prin garanţiile de soliditate ce prezintă şi prin grija ce poartă de interesele asiguraţilor, din toate punctele de vedere. 32—7 Incercaţi şi vă convingeţi!

Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc, în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi

HUNVALD

CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.

RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE

Lloyd Expres 1570. 10-37-26

„I R I S"

Societate Anonimă română pentru Industria Ceramică.

Capital social: Lei 12,000.000.— deplin vărsat.

Societatea „IRIS" este prima şi singura fabrică din întreaga Românie, care produce articole de porţelan, cari până acuma :-: :-: se importau din străinătate. :-: :-: Produce cărămizi refractoare şi cuptoare de cahale diferite calităţi egale cu cele din străinătate,

Biroul Central: Cluj, Cal. Regele Ferdinand No, 38.

TELEFON No. 6—39.

Lepage-Condică de Termene pentru avocaţi 1924

va apărea în cursul Noembrie cu textul complect al nouei Legi avocaţilor **tabloul tuturor avocaţilor din România-Mare** şi al notarilor publici, în mărime de 20/25 cm. legată în jum. pânză şi tipărită pe hârtie albă, în măsura abonamentelor făcute din vreme, într'un număr de exemplare limitat. Preţul Condicei comandat şi plătit imediat e 220·— Lei, cu porto cu tot. — Comenzile ulterioare nu le vom putea îndeplini decât pe un preţ mai mare de retipărire. Abonamente deja achitate efectuim :-: :-: conform circ. I., III. şi IV. :-: :-:

Librăria LEPAGE Cluj. Editorul Condicei de Termene pentru avocaţi.

MAGAZIN DE MODE

„B-A-R-Z-A"

A. GUTTFRIED

CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11

Lloyd 1657. 9 50—25

Izvorul cel mai eftin de cumpărare

REGELE PĂLĂRIILOR

CLUJ, PIAŢA UNIRII

Lloyd 1656. 7 50—25

Este ştiut de toţi că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!

Fabricile Eleonora Szilágyi

Societate pe acţii.

Furnisoare ale Curţii Regale Române.

Cluj, Calea Regele Ferdinand 107

TELEFON 239 22-12-14

Intelectuali, Muncitori, Săteni !

Citiţi cu toţii CULTURA POPORULUI şi răspândiţi-o cât mai mult.

BANCA ARDELEANĂ ŞI CASA DE ECONOMII S.A.

FONDATĂ ÎN ANUL 1894.

CLUJ, PIAŢA UNIRII 32.

Primeşte depuneri spre fructificare cu livrete şi contcurent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil. — oooooooooooooooooooooooooo Sconteazǎ cambii. Efectuiază remiteri în ţară şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase. Cumpără şi vinde monede streine. xx

SUCURSALE ÎN T.-MURĂŞ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ŞI TURDA. INSTITUŢII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S.A." DEJ; „BANCA ŞI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACŢII" ÎN GHEORGHENI

Safe-depozitele le ţine la dispoziţia on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. xx Intreprinderi industriale aparţinătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrăşarea de porci şi industria de carne" s. a. Gherla; „S. A. p. Morărit, Industria Lemnului şi Mărfuri" Tg.-Murăş; „Agricultura Ardeleană" s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri" Cluj, etc.

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei

18-6-20

Cele mai bune maşini de scris să capătă la

MIHAI KÖRMENDY

specialist în reparaţii

CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51

Lloyd 1658. 6 50—25

Cu deplină garanţie ca înainte de războiu ------ cele mai bune

CURELE DE TRANSMISIUNE

de următoarele specialităţi: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare şi tot felul de piei pentru întrebuinţare technică --- liferează

FRAŢII RENNER & COMP.

SOCIETATE ANONIMĂ

C L U J.

13—21

TRAIAN G. STOENESCU

avocat

Bucureşti, Calea Şerban-Vodă 43.

LOUIS DÉRI

BLĂNAR

Cluj, Str. Memorandului Nr. 8.

Telefon 12—13 **Telefon 12—13**

Lloyd 1636. 8 50—25

FERARIA

societate anonimă

Cluj, Calea Victoriei No. 29.

00000 Telefon 4-40, 3-47. 00000

Adresa telegrafică: „Feraria" Cluj.

00000 **Liferează:** 00000

Sârmă laminată, sârmă, cuie, fier de beton, etc.

35—36

Specialităţile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'

Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — şi

'Monoştor'

Bere deschisă—mult apreciate, 14—25

din cauza calităţilor lor neîntrecute s'au dovedit ca marca cea mai superioară. **Se capătă pretutindeni.**

DEPOZIT DE FABRICĂ ASTĂZI ŞTIE DEJA PREŢURI DE FABRICĂ

CLUJUL INTREG

UNDE POATE PROCURA CU PREŢURILE CELE MAI EFTINE TREBUINŢELE SALE IN HAINE PENTRU ORI CE SEZON RAGLANE ŞI ROCURI DE IARNĂ. LA SUCCESORII CAROL SCHERER ŞI FII

GROMEN ŞI HERBERT

DEPOZITUL FABRICEI DE POSTAV DIN SIBIU. — CLUJ, LÂNGĂ PODUL MARE PESTE SOMEŞ (PALATUL BABOS)

32—5

BAIA DIANA

Camere cu abur şi vane, precum şi tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu extras de brazi.

CONTROL MEDICAL

Lloyd 1633 5 50—25

Dacă vrei bonboane bune cere „MELISSA"

15-14

Telefon 648 şi 665 Cluj – Calea Dorobanţilor 40 şi 41-a

CETIŢI ŞI ABONAŢI CULTURA POPORULUI

Triple-Sec-Bogsza Triple-Sec-Bogsza

Orice familie îşi procură pentru casă

LIQUERUL BOGSZA

pentru că e veritabil şi neîntrecut!

neîntrecut! neîntrecut!

16—26

11—6—14

CASA DE PĂSTRARE ŞI CREDIT S. A. PE ACŢIUNI CLUJ.

PIAŢA UNIREI 7

INSTITUTE AFILIATE:

S.A. Cassa de păstrare a judeţului Turda Arieş din Turda, S. A. Casa de păstrare a judeţului Odorhei în OdorheiuSecuiesc, S. A. Casa de păstrare şi Banca Economică din Judeţul Alba Inferioară din Aiud.

CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,000.000 LEI

FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMARTIN, ALBA-IULIA ŞI TÂRGU-MUREŞ

Magazinele de marfă ale casei de păstrare şi de credit S.A. pe acţiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează poliţe, se execută plăţi în ori ce localitate, şi se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienţilor (safe) Bancă cu dreptul de a opera şi cu devize.

Fabrica de bere din Turda S. A.

KORONA — CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ

FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5 — DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ

GLORIA — BERE DIN MALŢ DUBLU ooo

TELEFON No. 394 ∞ DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANŢILOR 11 ∞ TELEFON No. 394

26 9—14

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! — Voeşte şi vei putea! C. A. Rosetti

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: CALEA DOROBANŢILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă, 25 Nov. 1923 | ADMINISTRAŢIA: CALEA DOROBANŢILOR 10 TELEFON No. 15–33. | ANUL III. NRUL 35. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

Onor Revista „Transilvania" in Sibiu

PĂDUREA DE LA BAZOŞ

Poate fi vorba de o pădure într'o foaie culturală?

Credem că da. O pădure poate fi şi ea semn de cultură şi chiar de mare cultură. Când vezi în ţările mediteranei pădurici de măsiini, de portocali sau lămâi şi dealuri împodobite cu viţă de vie, smochini şi alte plante, aduse toate abia de câteva mii de ani în locurile acelea, îţi dai seama că a trebuit multă muncă omenească şi un grad deosebit de cultură, pentru ca să ajungem la decorul de azi. Americanii din St.-Unite au înţeles de mult sensul unei astfel de munci omeneşti. Iată de ce, ei au trimis oameni pricepuţi să dea ocol pământului şi să aleagă din toate ţările acele ierburi sau pomi, cari s'ar potrivi mai mult cu fiecare colţ de pământ din ţara lor.

O astfel de operă a încercat cineva şi pe pământul nostru. Am avut bucuria să văd la Bazoş (aproape de Timişoara) o pădure, cum nu-mi închipuiam să se afle între hotarele României şi cum nu există în multe ţări. Un iubitor de copaci — evident un om de cultură — a avut ideia să cheme pe moşia sa o sumedenie de copaci din toate ţările care au oarecare asemănare cu clima noastră. Din China până în St.-Unite şi în Canada, s'au adunat aci o sumă de oaspeţi care bucură ochiul, întocmai ca un tablou frumos. Să vedeţi la un loc rudele din acele ţări ale stejarilor noştri, ale nucilor, alunilor, brazilor, plopilor şi a întregului popor de copaci! Magnoliile care în Bucureşti pier în timpul iernii, dacă le-ai lăsa afară, aci iernează în aer liber adecă sânt arbori de pădure, ca ori şi ce copac al ţării. Işi poate da oricine seama ce însemnează să aduci în ţara ta copaci care să aibă lemn potrivit pentru cutare sau cutare industrie, ori pomi care să dea rod mai târziu sau mai repede, după cum cere nevoia satului de munte, de deal sau de şes...

E vădit lucru, că iubitorul de copaci, dendrologul, care şi-a cheltuit punga, să întocmească în apropierea Begheiului o astfel de pădure de încercare, n'a fost un om de cei cari se găsesc pe toate cărările, după cum nici opera lui nu se găseşte ori şi unde.

Nu l'am văzut. Nu ştiu aproape nimic despre viaţa sa. Fapta însă vorbeşte dela sine şi m'am simţit dator, ca om de pădure care mă uit cu drag la copaci, să atrag luarea aminte asupra unui lucru dureros: grădina de aclimataţie dela Bazoş e acuma aproape părăsită şi aud că e chiar pe cale de desfiinţare.

Ruinarea ei ar fi, fără îndoială, o faptă anticulturală. După cum e o cinste pentru noi să vină cineva de peste ţări şi de peste mări, să vadă un institut de speleologie, cum este al profesorului Racoviţă din Cluj, tot astfel este un câştig cultural (nu mai vorbesc de cel economic), să dureze lăudabila încercare a dendrologului care îşi luase sarcina de a culege de pe toată faţa pământului arborii cei mai interesanţi pentru clima pământului nostru.

Universitatea din Cluj, ca cea mai apropiată, poate că are un sfat de dat. In orice caz, pentru călătorul neprevenit, pădurea dela Bazoş este un document de reală muncă culturală. Şi, după cum cutare muzeu — să zicem al lui Brukenthal sau altul — este o laudă nu numai pentru cel care l'a întocmit, ci şi pentru statul care l'ar ajuta să fiinţeze mai departe, tot astfel mi se pare o datorie culturală, să facem tot ce este cu putinţă, ca încercarea atât de frumoasă dela Bazoş, să-şi dea toate roadele ei spre binele pământului nostru.

S. MEHEDINŢI.
Profesor la Universitatea din Bucureşti.

Menirea sfântă a muzicei este să stingă urile, să potolească patimele şi s'apropie inimele într'o caldă 'nfrăţire, aşa precum a 'nţeles-o măreaţa antichitate creând mitul lui Orfeu.

George Enescu
-Cluj – Noembrie 1923-

CREDINŢE RELIGIOASE

In Basarabia, mai mult ca ori unde, se găsesc o mulţime de secte religioase, cari practică credinţele lor nestânjenite de nici o autoritate.

Această aglomerare de secte se datoreşte faptului că în Basarabia sunt o mulţime de naţionalităţi, cari au venit aici fie prin emigrare, fie prin colonizare. Astfel se găsesc: români, bulgari, germani, evrei, turci, ruşi, gâgăuţi, lituani, ucraineni, maloruşi, lipoveni, armeni, greci, francezi, tătari, ş. a.

Era deci şi firesc ca din conglomeratul acesta de naţionalităţi şi credinţe să se nască diferite secte, cari practică credinţi religioase cu un caracter fantastic, pe care imaginaţia cea mai bogată în închipuiri, le-a putut plăsmui vr'odată.

Voi încerca să arăt aici pe cât îmi va fi cu putinţă felul în care se practică aceste credinţi, şi nenorocirea care pândeşte sufletul celui ce cade în erezie.

1. *Secta albă* sau a scopţilor (scopiţilor) a introdus în credinţa ei ideia că dacă te castrezi vei căpăta împărăţia cerurilor. Sectanţii uită că sunt în contra celui mai sublim principiu divin, care îngăduieşte omenirii să se producă în timp şi în inconştienţa lor prepară terenul pentru distrugerea unei părţi din omenire. In naivitatea ei religioasă — produs al ignoranţei omeneşti — secta albă subminează credinţa adevărată şi o distruge cu idei subversive. Nu e deajuns a deveni inocent prin castrare. Trebuie acea adorare întinsă şi dreaptă, acea judecată rece şi nepărtinitoare, trebuie să deschizi larg sufletul pentru a primi să sălăşluiască în el sublimul adevăr al dreptăţii divine — şi atunci vei fi inocent.

Nu prin castrare se obţine adevărul divin. Dealtfel adepţii acestei credinţe, ne-o dovedesc destul de clar, căci îi vom vedea mai pe toţi nenorociţi şi rătăciţi.

Sute de convertiţi, ademeniţi de raiul închipuit al acestei religii ignorante, primesc credinţa şi în rătăcirea lor, care e mai grea ca cea dintâi, după cum spune psalmistul, îşi pregătesc sfârşitul vieţii lor în chinuri, bineînţeles cu credinţa că au pornit greşit spre altă lume.

Dar ce folos că această lumină străluceşte prea târziu în creerul celui rătăcit.

Sfârşitul celui convertit e de un prozaism grozav, căci cei mai mulţi mor în spitale, sau pe drumuri.

Această credinţă este răspândită de nişte fiinţe misterioase, cari îşi schimonosesc trupul şi faţa, şi pătrund în casele oamenilor paşnici, unde aduc insigna nenorocirii, care nu întârzie să vie apoi cu tot neamul ei de curtezane cari năpădesc ca nişte burueni otrăvitoare sufletul celui rătăcit şi astfel dintr'un suflet imaculat, pregătesc un iad, care să prăbuşească apoi în groapa mizeriei.

Printre sectanţi e răspândită o carte intitulată „Inocenţa Porumbiţei" care tratează despre această credinţă barbară.

Credinţa bântuie mai mult printre lipoveni, malo-ruşi, lituani, etc.

2. *Secta inochentiştilor*, care poartă numele după plăsmuitorul ei, călugărul Inochentie, un fanatic, care în rătăcirea lui s'a crezut inspiratul unei idei divine, (O! naivii şi inculţii, deabia au ieşit din cadrul unei vieţi obişnuite, şi şi-au închipuit că sunt inspiraţii şi adevăraţii profeţi ai dreptei credinţe!) au introdus în credinţa lor ideia „sublimă" că dacă te despoi de bunurile şi averile tale materiale, vei căpăta pe cele morale şi vei fi fericit.

Nu vreau să discut faptul că egoiştii ţin prea mult la partea materială, zicând că astfel se poate căpăta şi partea morală. Această credinţă poate trona cu succes în calea ştiinţei şi a mărirei. Dar totuşi nu pot să ignorez ideia, că pentru a trăi o viaţă obişnuită — cum este aceasta a ţăranului — ar trebui să nu strângi nimic pentru a putea trăi.

Cine îşi dă seama cu cât de puţin poate trăi un om obişnuit, îmi va da dreptate.

Dar când vine ignoranţa şi rătăcirea, atunci omul îşi pierde capul şi se depozitează şi de puţinul ce-l are, pentru-că umblând după fericirea sufletească pe care o oferă credinţa lui Inochentie, să moară în mizerie, abrutizat, fanatic, adică cum e mai rău, „un animal de pe ultima treaptă a zoologiei."

Ideia principală a acestei credinţe porneşte de acolo că trebuie să duci pe pământ o viaţă cât mai lipsită de plăceri, ca să apari cât mai curat în faţa lui Dumnezeu.

Convertiţii la această credinţă îşi împart averea la săraci, se îmbracă în sdrenţe şi i-au toigul pribegiei pentru a împrăştia credinţa, murind pe drumuri în mizerie şi pe la uşile oamenilor.

3. *Secta liturghiei negre* bântuie mai cu seamă printre ruşi. Credinţa aceasta deşi răspândită puţin, are totuşi câţiva adepţi, pe cari îi recrutează dintre oamenii cu stare.

Sacrilegiul se săvârşeşte în locuri izolate, înconjurat de un mister ce pare esenţa nebuniei, în case bine închise, departe de sgomot şi de lume.

Pe o masă acoperită cu un cearşaf alb, este întinsă o femeie goală, închipuind pe prima femeie din Paradis. Adepţii cu simţurile escaltate, reţinute totuşi de un duh misterios ce pluteşte pretutindeni, îngenunchiază la altarul goliciunii, la capătul căruia ard două mari lumânări de ceară, între care — pe o răcză — se vede chipul Fecioarei.

Preotul lor, îmbrăcat în haina ce simbolizează noaptea eternă, conduce cântările, cari deodată încetează instinctiv şi începe liturghia patimilor deslănţuite: orgia.

4. *Secta baptiştilor sau evangheliştilor*, bântuie mai ales printre ucraineni, ruşi şi lipoveni.

Despre această sectă bântuie în Basarabia svonuri de o fantasmagorie, care înspăimântă şi pe cel mai tare om.

Biserica lor — lipsită de orice artă — are pe ziduri câteva insigne ca aceasta: „Dumnezeu este iubirea" etc. Adepţii — femei şi bărbaţi — stau pe bănci şi dirijaţi de cineva mai însemnat dintre ei, cântă în cor evanghelia credinţei lor. E un cor deosebit care — mărturisesc — atrage prin farmecul său dulce şi adormitor. Sunt intonaţii adânci, plângătoare, încât te simţi răpit. Dar ceiace este înfiorător, este faptul prin care se recrutează sectanţii.

Cel atras la noua credinţă trebuie să treacă prin stagiul aşa numit al încercării, pe care imaginaţia cea mai diabolică l-a putut plămădi vr'odată. Adeptul, închis într'o cameră întunecoasă, posteşte şi se roagă timp de şase zile. A şasea zi pe la miezul nopţii se aud trei bătăi în uşa care se deschide de la sine şi intră o fiinţă misterioasă, care seamănă perfect cu diavolul. Adeptul este supus la cazne îngrozitoare: arderea, bătaia etc. şi dacă în tot timpul adeptul nu se teme, intră în secta evangheliştilor.

Pe lângă aceste secte religioase mai sunt şi diferite religii: mahomedanismul, mozaismul, protestantismul, catolicismul, precum şi deosebirile fundamentale ce există între cele mai multe naţionalităţi de rasă slavonă.

Fapt care ne surprinde, este că aceste secte au luat naştere în mijlocul popoarelpr de rasă slavonă.

Se ştie că puterea de imaginaţie a slavonului e puternică şi deci era evident că trebuia să se nască aceste deosebiri de credinţe.

Noi, românii, fiind oarecum plămădiţi şi din sânge slavon, ne molipsim uşor de orice fapt produs al imaginaţiei şi al fantaziei.

Pentru a putea scăpa de tembelismul acestei boli, ne trebuie o cultură rodnică, trebuie să ne mai scăldăm în aiasma civilizaţiei, cu un cuvânt trebuie să închinăm mai mult spre fapte reale şi pozitive, iar idealismul şi visarea să rămână numai în basme, pentru a ne conserva credinţele şi obiceiurile vechi, din cari ne tragem seva existenţei de azi.

Luminătorii neamului să lupte din răsputeri pentru a scăpa civilizaţia de lepra divagaţiunii religioase. Cuvântul curat să fie armă, lecturile foc curăţitor şi fapta spălare şi lepădare de tot ce e greşit.

IORD. IFR. BUCĂ

Cu ce ne e de folos învăţătura

Cea mai mare datorie pentru noi faţă de neamul nostru este silinţa neîncetată de a ridica pe toti cei mai mici şi neajutoraţi până acolo unde putem. In orice caz ei să ajungă a-şi dea seama că, fără de această înălţare obştească, munca tuturor n'are să dea roadele aşteptate. Această răspândire cât mai întinsă a ajutorului sufletesc, de care vorbim, este munca de ridicare a poporului prin cultură. Căci cultura înseamnă tocmai priceperea rosturilor noastre ca popor.

Nu este de ajuns pentru noi românii să trăim de azi pe mâine, ci trebuie să ne gândim la viitorul ţării noastre. Aşa fac locuitorii altor ţări cu mult mai mici de cât noi, cum sunt de pildă Suedia şi Elveţia, unde oamenii mai toţi sunt ştiutori de carte şi nici 5 la sută nu sunt neştiutori. Pe când la noi ştim că şi peste 70 la sută nu ştiu să citească şi mai puţin să scrie. De aceea însă acele ţări atât de mici, de care vorbiam — sunt înaintea noastră în ce priveşte cultura. Acolo fiecare om îşi vede cu multă grijă de treburile lui şi îşi dă seama de ce are de făcut, pentru ca să fie mai de folos şi lui şi semenilor lui. El nu merge cu nimic la întâmplare şi între toate faptele lui are un şir şi o legătură.

Dar este şi ceva mai mult. Rânduiala aceasta bine cumpănită are pentru oamenii din ţările acestea o urmare din cele mai însemnate. Acolo toţi oamenii şi plugarii mai ales au învăţat un lucru, pe care ai noştri nu-l ştiu de loc sau prea puţin. Lucrul acesta este încredinţarea că puterea de producere sau de făptuire a omului atârnă *mai mult dela munca omenească* decât dela pământ şi alte împrejurări ale vremii. Ei ştiu mai ales cum să muncească, pentru ca pământul şi mai neroditor să le dea cât le trebuie şi să ajute şi la îmbogăţirea ţării lor. Căci o ţară este bogată, când fiecare din locuitorii ei este mulţămit din ce are şi trăieşte bine împreună cu semenii. Atunci toţi locuitorii sunt bogaţi şi nu este altă bogăţie mai mare decât mulţumirea traiului şi a sufletului. Iar bogăţia unei ţări se face din bogăţia fiilor ei.

De unde vin însă toate acestea în ţările mai înaintate? Ele vin de-acolo că ştiinţa de carte şi învăţătura sunt foarte răspândite şi ajung până la cei mai de jos. Toţi se folosesc de roadele învăţăturii şi pun mare preţ pe ea. Pentru ei ştiinţa de carte nu este numai ca la noi o haină de sărbătoare sau o unealtă, pe care o folosim la o mare nevoie. Ci ei trag din carte şi din cărţi toată lumina, de care au nevoie pe căile vieţii. De aceia ei sunt mai înaintaţi decât noi. Toată înaintarea lor însă n'ar fi venit, dacă ei nu s'ar fi ajutat unii pe alţii în cititul, aceea ce este folositor omului în viaţă, răspândind dragostea de învăţătură în mijlocul poporului. — Iată ce trebuie să facem şi noi din răsputeri cât mai repede şi cât mai cu spor. Cei ştiutori însufleţească pe cei neştiutori.

C. SUDEŢEANU, profesor

BASARABIA

Intre provinciile ţării noastre Basarabia prezintă un aspect cu totul aparte.

Pe când Ardealul, Muntenia şi Moldova au fost în continue relaţii cu ţările apusului, cu obiceiurile de viaţă, cu manifestările culturale şi cu tot ce mintea omenească avea mai ales în aceste ţări, identificându-se în unele puncte şi conturând cu preciziune ceace era pur al rasei, — Basarabia a rămas sub cei o sută de ani ai robiei numai cu ceia ce i-se dădea dela Petrograd... şi Petrogradul el însuşi: o tragedie ce se petrecea între rafinaţii în decadenţă întorşi de prin centrele mari, cu mărul viermănos al unei vieţi ce nu se potrivea firii lor şi între sălbaticii stepelor, năvăliţi aici cu dorul neîmpăcat de a găsi fericirea. — Petrogradul nu putea să dea Basarabiei decât resturi din spiritul alterat al acestei vieţi de cumpănă.

Dar nici aceste resturi, măcar nu ajungeau în Basarabia pretutindeni, ci numai prin târgurile mai însemnate, aduse şi pe aici de toată pleava de oameni răi, cari făcând vre-o ispravă, fugeau pe lângă graniţi ca să se pue la adăpost de pedeapsă şi în cazuri grave să poată fugi peste hotar.

Iar satele, atât cele cu populaţia românească precum şi cele cu populaţie rusească, au trăit alimentate numai de propriul lor spirt adeseori neguros şi rătăcit până la milă...

Nici o carte, nici o şcoală, nici un cuvânt de îndrumare de nicăiri... Numai crucea de lemn dela fântână, la care îngenunchiau şi se rugau lui Dumnezeu, ori biserica unde vre-un călugăr îngăima muscăleşte rânduri din psaltire.

Atât!.. iar restul întuneric, întuneric peste tot...

Şi auzeau ei desigur că dincoace de Prut sunt fraţi de ai lor cari trăesc liberi într'o ţară frumoasă şi bogată, dar nu primeau dela ei nici o veste, nimic. Şi auzeau că dincolo de Nistru e împărăţia e ţarul cel atotputernic, dar nici de acolo nu primeau nimic. Numai plecarea flăcăilor la oaste făcea legătură de gând mai strânsă cu împărăţia, iar restul; uitare neagră viaţă neştiutoare de tot şi inconştientă de sine...

Acesta e aspectul pe care Basarabia l'a avut, şi — din nefericire — îl mai are şi astăzi, deşi suntem în atâţia ani dela unire.

Oraşele par a se fi schimbat puţin; oarecare populaţiune din vechiul regat sa stabilit în ele şi le-au dat o aparenţă mai vie, mai sărbătorească, dar numai în aparenţă; căci fluctuaţii în Basarabia în cea mai mare parte samsari, negustori de tot felul, oameni de afaceri în fine, nu sunt acei de cari Basarabia are nevoe, acei cari s'o povăţuească, s'o îndrumeze pe calea luminii...

Nu!... pentru Basarabia nu s'a făcut încă nimic!.!.

Intelectualii n'au fost ademeniţi într'acolo. Guvernul nu i-a încurajat în deajuns — şi învăţători pentru sate nu sunt destui şi cei ce sunt, nu sunt aleşi dintre cei mai buni, — şi nici oamenii administraţiei nu sunt din acei cari să înţeleagă că pentru sufletul basarabean, aşa cum este acum, legile sunt prea aride, prea imposibile şi deci ele trebuesc aplicate sub o formă domoală delicată...

Dar ceiace este şi mai rău e că răul acesta, poate să dăinuiască mult şi aproape neobservat pentru că pătura de jos satele în special, în moleşala lor, nu ştiu să reacţioneze şi nu ştiu măcar să ceară ce le trebue; iar aşa zişii reprezentanţi ai acestor sate, unii din neştiinţă alţii din rea credinţă poate, nu fac nimic...

Noi însă trebue să ne gândim că avem nevoe cât mai de vreme de uriaşele forţe sufleteşti ce dorm acolo neştiute, aşteptând, aşteptând mereu.

G. TALAZ.

Tragicomedia politică a „liliacilor" din Basarabia

O înverşunată luptă s'a pornit în oraşul nostru Tighina între intelectualitatea românească strâns-unită cu bunii moldoveni de aici şi între „liliacii" politico-sociali aruncaţi la suprafaţă de revoluţia rusească.

Această luptă, neavând nici caracter politic de partid, şi nici de regionalism, se dă exclusiv în semnul ridicării elementului românesc al provinciei la rolul ce i-se cuvine ca parte a poporului dominant.

Căci „liliacii" basarabeni, reprezentaţi în toate partidele politice, cu tactica lor eftină de ruso-fobi la Bucureşti şi româno-fobi în Basarabia, paralizau pe cât le sta în putinţă toate bunele intenţii ale guvernelor ce s'au succedat în ultimii ani, de a scoate elementul moldovenesc de aici din ghiarele celei mai negre ignoranţe.

Lupta a isbucnit pe tema internatului de băeţi ce trebuia să se facă pe lângă liceul statului din Tighina.

Toată societatea românească îngrijorată de neinsemnatul număr al moldovenilor la liceu, a cerut ministerului şcolilor crearea unui internat pentru fii de ţărani moldoveni din judeţul Tighina, al căror număr la liceu e în creştere.

Intrucât, însă, crearea acestui internat ar fi avut drept rezultat pătrunderea unui şi mai mare număr de moldoveni la liceu şi deci romanizarea efectivă a liceului în dauna minorităţilor şi a fiilor de „liliac", cari au înţeles a „rechiziţiona" pe seama lor toate şcolile secundare din Tighina (şi această efectivă romanizare ar fi adus de sigur în situaţie ridicolă pe mulţi din profesorii acelui liceu de stat, cari vorbesc foarte hazliu româneşte).

Toţi „liliecii" au bătut drumurile Bucureştilor şi în fine internatul nu s'a mai făcut, dar în schimb s'a făcut cu banii statului un internat la o şcoală de fete cu 2 procente române, tocmai fiindcă ţăranii români nu-şi prea dau fetele la şcoală.

Dacă „liliecii" basarabeni s'ar fi mulţămit numai cu oploşirea elementelor străine prin primării, plăşi şi consilii judeţene, treacă-meargă, nimeni n'ar fi spus vre-o vorbă, mai ales când e vorba de pâinea de toate zilele, cari s'ar fi luat din gura unor oameni rupţi de patria lor; când, însă, aceşti domni continuă a îngrămădi în şcolile primare şi secundare pe toţi foştii ofiţeri fugari din armatele lui Wranghel şi Denichin, existenţe dubioase cu diplome falşe şi alţi profesori veniţi mai eri alaltăeri de pestre Nistru din liceele sovietice (efectele educaţiei se văd: tablourile cu chipul Majestăţilor lor regale şi ale eroilor naţionali din sălile liceului de stat sunt cu ochii scoşi); când paralel cu aceasta s'a pornit o acţiune de isgonire dela liceul din Tighina a tuturor profesorilor români, inclusiv profesorii moldoveni cu sentimente curate, aceste subminări a intereselor noastre superioare au avut darul de a întruni toată suflarea cinstită românească fără deosebire de partid sau regiune, şi în forma unui protest publicat în „Universul" au înfierat după cum se cuvine această acţiune criminală.

Ca răspuns la acest protest „liliecii" prin foaia lor rusească locală „Tighinschi histok" scrisă de câţi-va scribi din Odessa refugiaţi în mod clandestin de peste Nistru sub titlul „Neruşinaţilor" numesc pe români „venetici" „vânători de mită" „spumă lividă aruncată la mal de valurile mărei acestei vieţi", de nu-ţi vine să mai crezi că te afli în ţara care se numeşte România.

Dar nu e bine fără rău şi nici-un rău fără o parte bună: „Ingineria" politică a „liliacilor" basarabeni cu doi bani în trei pungi, a dat greş. Strâns cu uşa liliacul a trebuit să-şi dea cărţile pe faţă. Şi atunci codiţa lui rusească a eşit la iveală.

Căci dacă dispreţul şi ura contra românilor veniţi din alte părţi „liliacul" căuza să le explice prin venirea în provincie a unor funcţionari, cari nu au fost la înălţimea misiunei lor, acţiunea pornită de dânşii contra intereselor vitale ale moldovenilor autohtoni însă, nu se poate explica altfel decât prin rolul odios ce şi l'au luat de a fi unelte de impilare ale duşmanului de eri. Suntem la desnodământul unei tragi-comedii politice care s'a jucat cu multă abilitate ani de-a-rândul în Basarabia.

DUMITRU CAZACU, avocat Preşedintele Societăţii Culturale „Impăratul Traian" din Tighina

Factorii importanţi în cultura poporului dela ţară

A se vedea No 30, de la 21 Octombrie 1923, din *Cultura Poporului*.

Sunt mai mulţi factori culturali, cari vin în contact direct cu poporul, şi cari îi pot fi totdeauna de mare folos. Incepem mai întâiu cu preotul satului. Şi avem în vedere religia subiectivă a poporului, adică modul cum poporul îşi practică confesiunea sa conform dispoziţiunilor şi obiceiurilor în diferite situaţiuni ale vieţii: cum această religiune îi cuprinde sufletul şi-i conduce cugetul şi faptele sale. Dar o constatare dureroasă facem chiar dela început, religia nu mai este printre ţărani în *curăţia* ei primitivă. Multe obiceiuri contrare dogmelor religiunii creştine s'au strecurat din neîngrijirea acelora ce aveau datoria de a nu lăsa să pătrundă ce nu era curat, în sufletul poporului.

Ţăranul nu pricepe ceremoniile şi serviciul liturghiei; el nu ştie pentru ce apinde lumânările la cutare icoană; nu înţelege de ce face mătăniile şi rugăciunile ce le rosteşte maşinaliceşte, dacă le mai rosteşte! Şi chiar dacă ştie „Tatăl nostru", el nu pricepe cuprinsul lui. Ţine zilele de post fără a şti de ce, tot asemenea şi sărbătorile, ba şi-a mai creiat şi altele fără niciun rost, ca Circovii, Marinii, Răpotinii, Filipi, Foca, şi toate acestea cu obiceiurile lor diferite Credinţa în lucrurile sfinte degenerează în superstiţie. Ei cred în leacuri băbeşti şi în farmece, în strigoi, moroi, pricolici, lipitori, iele şi în câte altele, mai ales femeile. Şi pentrucă toate acestea le învaţă de mici, mintea lor e încătuşată şi nu pot să scape de aceste superstiţii. *De aceea se impune preoţilor, ca un categoric imperativ, de a studia bine poporul, de avea milă şi iubire de popor şi de a desrădăcina tot ce e rău din sufletul lui!* Preoţii sunt datori de a lua parte la deslegarea grelei, dar frumoasei probleme de a lumina ţărănimea mai întâi în partea religioasă; să infiltreze în popor cu adevărat simţ religios, în iubirea de aproapele şi în temerea de Dumnezeu, într'o viaţă cu adevărat creştinească. Şi cari sunt mijloacele de a ajunge aci? *Cuvântul sincer* şi mai presus de toate *bunul exemplu*. Dar noi n'avem în vedere pe acei preoţi lacomi, hrăpăreţi, beţivi, slugarnici, gâlcevitori. Nu cu asemenea preoţi se poate ridica *moralitatea* în popor!

Un preot trebuie a fi prietenul, providenţa vie a tuturor nenorociţilor, mângăitorul celor întristaţi, apărătorul celor ce n'au niciun sprijin de apărare, sprijinitorul văduvei, părintele orfanilor îndreptătorul viţiilor şi dezordinelor morale. Viaţa sa întreagă să nu fie decât un eroic devotament pentru fericirea semnilor săi, iar casa sa să fie o pildă frumoasă pentru toţi, vrednică de imitat.

O viaţă religioasă este prima condiţie a unei vieţi sănătoase publice. Admiţând acest principiu, *Pestalozzi* în remarcabila sa scriere educativă „Lienhard şi Gertruda" face să participe, în primul rând, şi *biserica* la cultura poporului. El cerea dela reprezentanţii bisericii să fie oameni ai poporului, să cunoască bine poporul şi să simpatizeze cu el. Preotul *Ernest*, care ia parte la tot ce priveşte fericirea satului. *Bonnal*, este idealul preotului cerut de *Pestalozzi*.

Preotul *Ernest* ni se prezintă ca un om cu totul pătruns de vocaţiunea sa, care se îngrijeşte ca un adevărat păstor de turma încredinţată lui, în toată credinţa, din tot sufletul.

El combate formalismul sec care lasă inima rece şi nu îmbunătăţeşte viaţa. Recomandă citirea evangheliei, înţelegerea ei şi practicarea virtuţii. Cu mare dibăcie se foloseşte el de orice ocaziune, spre a atinge inima şi a deştepta şi lumina conştiinţa parohienilor săi. Fiecare cuvânt al învăţăturii sale religioase era în raport cu faptele lor, cu datoriile lor, cu împrejurările; astfel când le vorbia de *„Părintele ceresc"*, le vorbia şi de părinţii lor, de casa lor, de locul unde s'au născut şi au crescut, şi lega învăţătura lui morală cu traiul de care se interesau oamenii din satul său:

„Să vă vorbesc de Dumnezeu, veniţi cu mine în bordeiul săracului şi la lacrimele orfanilor! Acolo veţi cunoaşte pe Dumnezeu, acolo veţi învăţa a fi buni. Veniţi, chiar în acest ceas", „avem în satul nostru zece orfani. Veniţi, arătaţi-le că sunteţi *oameni şi-i veţi mângâia în nenorocirea lor!*"

Şi activitatea acestui preot aducea rod bun în fiecare zi. El era pătruns de veşnicul adevăr că adevărata cultură a poporului se dobândeşte numai prin strânsa legătură şi cooperarea sinceră şi neîncetată *a familiei, a societăţii, a şcoalei şi a bisericii.*

Ne-am pătruns noi de acest mare adevăr şi-l urmăm oare?! Realitatea nu e tocmai îmbucurătoare în toată ţara. Dacă preoţii noştri ar imita pe fraţii lor din Transilvania cari au dat şi dau pildă frumoasă poporului şi cari s'au manifestat în trecut aşa de energic în lupta neobosită pentru cultura poporului şi pentru *românism*...

Ce mai sunt datori preoţii noştri, ca factori culturali importanţi? Pe lângă datoriile *pastorale* de a-şi îndeplini cu sfinţenie datoriile religioase, ei mai sunt datori, ca cetăţeni, a trăi în societăţi culturale şi economice, influenţând în bine pretutindenea; a nu rămânea înapoi de curentul *sănătos* al timpului, care cere dela toţi muncă şi lumină, cât mai multă lumină; şi devenind din ce în ce mai buni, să ajungă a face şi pe alţii mai buni!

Terminând ce avem de spus pentru astăzi în acest număr al ziarului „Cultura Poporului", e de datoria mea să mai arăt că o bună parte din preoţii noştri îşi înţeleg rolul lor de adevăraţi apostoli duhovniceşti ai poporului, atât la sate cât şi la oraşe. Citez cu laudă activitatea societăţii clerului din Bucureşti *„Apostolul"*, şi doresc ca toţi preoţii se imiteze pe aceşti vrednici colegi ai lor!

TOMA DICESCU.

Dela Românii din Jugoslavia

Proectarea unui „Cămin Cultural" în Sân-Mihai

Fruntaşa comună românească Sân-Mihai, a devenit în ultimii ani un centru cultural românesc cum rar se găseşte altul — în tot cuprinsul Banatului jugoslav. Ştim, că aici s'au întâlnit pentru prima oară studenţii români din toate părţile Jugoslaviei ţinând întâiul lor congres; aici s'au pus baza „Uniunei Studenţilor Români din Regatul S. A. S.", organizaţie, care în scurtă sa activitate are roade din cele mai frumoase. De aici au pornit o seamă de studenţi într'un turneu cultural în vara trecută, care pe de-oparte a distrat publicul preaînsetoşat după ceva românesc, pe dealtă parte a strâns un fond din care s'a putut distribui câteva burse celor lipsiţi de mijloace.

Aci s'au ţinut o seamă de conferinţe frumoase, nu numai din partea studenţimei din loc, ci şi din alte părţi. O asemenea conferinţă a ţinut *Dl Ing. c. St. Ardeleanu*, în şedinţa din 21 Oct. a. c. combătând alcoolismul. După ce a arătat foloasele cari ar aduce cu sine, reţinerea dela alcool atât din punct de vedere igienic, cât şi din acel al moralei, a evidenţiat totodată şi economiile imense cari le-ar putea face fiecare.

Terminând conferinţa d-sa, propune adunării, pentru a se putea pune capăt lipsei de local al Reuniunei şi pentru înfrumseţarea comunei, să se ia iniţiativa imediată cu privire la construirea unui *„Cămin-cultural"*, dând ideea modalităţilor prielnice pentru ajungerea acestui scop. *Ideea este viu aclamată* şi constituindu-se un comitet de 15 membrii i-se dă însărcinarea de a lua măsuri cu privire la strângerea fondului necesar pentru zidirea acestui lăcaş de cultură.

Nu se poate trece cu vederea gestul nobil al *ţăranului M. Todoran* din această comună, care şi-a oferit — fără a cere vre-o chirie — una din casele sale Reuniunei, cu scopul de a-i servi de local. Asemenea au dat dovadă de a fi buni români şi alţi doi membri, cari s'au angajat a face reparaţiile necesare noului local al Reuniunei. Ne îmbucură mult aceste veşti, şi ne place a crede, că pilda bună dată de fruntaşii Sân-Mihaiului va fi urmată şi de alţi buni români de pe frumoasele şi bogatele văi ale Torontalului.

S. A.

DIN TRECUTUL NOSTRU

RELICVE SCUMPE

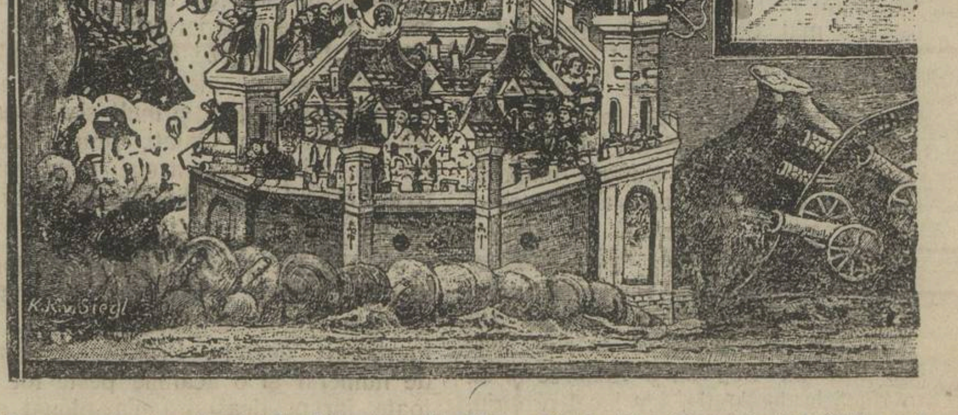

Pictura de pe părete din biserica din Vatra-Moldoviţa (Bucovina) înfăţişează ocuparea Constantinopolului. Acest locaş sfânt este ridicat în secolul al 17-lea,

In noaptea aceasta vor cere sufletul tău

Dumineca a douăzeci-şi-şeasea după Rusalii (A noua după Luca)

In sfânta Evanghelie de astăzi Isus ne spune pilda unui om bogat, căruia foarte îi rodise ţarina. Dumnezeu a binecuvântat sămânţa, ce o sămănase aşa, încât roada întrecuse toate aşteptările. Ar fi trebuit aşadar, ca acest om să-şi aducă aminte de Dumnezeu şi să-i mulţămească pentru belşugul de care l'a învrednicit. Când a fost secetă, ori ploi prea multe, de bunăseamă şi-a adus aminte de Dumnezeu, căzând în genunchi şi cerând cu lacrimi în ochi vreme potrivită pentru sămănături. Aşa ar fi trebuit să facă şi acum, pentru-că nu se cuvine să ne aducem aminte de Dumnezeu numai când suntem în năcaz, ci şi când ne este bine.

Dar omul nostru ce-a făcut?

Ne spune Domnul, că se gândia întru sine şi zicea:

— *Ce voiu face, că n'am unde să strâng roadele mele? Aceasta voiu face: voiu strica grânarele şi mai mari le voiu clădi şi voiu strânge acolo toate roadele şi toată avuţia mea. Şi voiu zice sufletului meu:* ***Suflete, ai de toate, pe mai mulţi ani, odihneşte-te, mâncă, bea, veseleşte-te!***

Aşadar singurul gând al lui la vederea belşugului ce i-l dăruise Dumnezeu a fost, să-şi lărgească grânarele, pentru-ca să aibă unde să-şi stângă averea. Nu şi-a adus măcar aminte, că poate să vină un foc, ori altă năpastă, care să-i nimicească averea strânsă pe mai mulţi ani. Şi-a adus aminte numai de viaţa de veselie ce va putea să o trăiască de-aci încolo, zicând sufletului său: mâncă, bea, veseleşte-te! Nu şi-a adus aminte, că sunt trecătoare şi averile şi că afară de lărgirea grânarelor omul trebue să mai poarte şi altă grijă: pentru mântuirea sufletului său.

De-aceea îi zice Dumnezeu:

— *Nebune, încă în această noapte vor cere sufletul tău. Dar cele ce le-ai adunat, ale cui vor fi.*

Iată, marele adevăr! In ceasul, când nici nu gândim, vor cere sufletul nostru. Tuturor alergărilor noastre, tuturor stăruinţelor şi luptelor le pune capăt moartea. De-am câştiga toate averile lumii, de-am îngrămădi aur peste aur şi argint peste argint, vine în sfârşit ceasul morţii şi atunci trebue să le părăsim toate. Aceasta încă n'ar fi prea mare rău, pentru-că în pământ într'adevăr nu avem lipsă de averi, nici sufletul în viaţa cealaltă. Dar ştim, că sufletul va trece la judecata lui Dumnezeu. Iar dreptul judecător nu va întreba despre averile pământeşti ce şi le-a câştigat omul în viaţă, ci mai ales despre bogăţia sufletului. Iar cel ce se leagă prea mult, chiar uitând pe Dumnezeu, de averile trecătoare ale acestei lumi nu-şi prea poate îmbogăţi şi sufletul. Astfel de om a fost şi cel din sfânta Evanghelie de astăzi. De-aceea zice Isus: *Aşa este cel ce îşi adună lui şi comoară şi nu se îmbogăţeşte şi în Dumnezeu.*

Tot omul ştie, că are să moară, dar nici unul nu ştie ceasul morţii. Aşa trebue prin urmare să ne trăim viaţa, încât să fim pregătiţi în orice minut pentru moarte. Dacă am păcătuit înaintea lui Dumnezeu, să ne întoarcem, părăsind păcatele, ca să fim gata pentru ceasul cel mare al suflării noastre celei din urmă. Să nu amânăm întoarcerea noastră zicând: încă nu murim, mai avem vreme... Iisus ne spune să priveghem, pentru-că în ceasul când nici nu gândim, vor cere sufletul nostru.

Intrarea în biserică a Maicii Domnului

In ziua de 21 Noembrie stil vechiu sărbătorim intrarea în biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, când *Ioachim* şi *Ana*, părinţii ei, au dus'o la biserica cea mare din Ierusalim, ca să slujească Dumnezeului celui preaînalt. Aceasta s'a întâmplat fiind preacurata fecioară încă în fragedă pruncie. Acolo la biserică s'a pregătit prin rugăciuni ferbinţi pentru-ca să fie mamă a fiului lui Dumnezeu. In jurul bisericii a stat până la vârsta de 15 ani, când s'a întors în Nazaret, la părinţi, întărită fiind prin darul lui Dumnezeu. Cu ale ei preasfinte rugăciuni, Doamne, miluieşte-ne şi ne isbăveşte pe noi.

SEPTIMIU POPA.

SCRISOARE DIN GALAŢI

„Galaţii oraş cumplit de negustori" cum l-a caracterizat regretatul poet Nemţeanu, a avut câteva manifestări zilele trecute care au încercat să-i scoată această ruşinoasă pecete. Şi dacă mâna de intelectuali entuziaşti care muncesc de multă vreme pentru aceasta, ar sprijini-o şi oficialităţile publicul românesc poate că legendara titulatură ar dispare de la ordinea zilei. Dar nu prea vedem deocamdată decât numa zori. Să nădăjduim însă.

La sfârşitul lunei Octombrie s'a deschis în sala palatului administrativ expoziţia tânărului şi talentatului pictor D. Râpa. Această a doua expoziţie. Surprinzător, la un tânăr, care încă e pe băncile şcoalei de Arte-frumoase, curajul cu care încearcă să atragă atenţia publicului asupra lui.

Răbdător şi cu multă putere de muncă, Râpa, a izbutit însă. Peisajele — căci acestea sunt operele lui de valoare, şi lumină pe care o prinde aşa de minunat în amiaza zilei, în asfinţit; apoi natura pe care cu ochiul său meşter o pune fidel pe tablourile sale, Râpa, ne făgădueşte în viitor frumos. Cine i-a văzut barca lui pe apa Prutului, Bahluiul, şi dumbrăvile pe care le-a fixat cu poezia bolţilor lor, nu va putea să nu-i prezică un viitor frumos. Deşi în acelaşi zile era încă o expoziţie a pictorilor — uniţi — şi mai vechi şi cu bucăţi rezultate din ani mai îndelungaţi de muncă, Râpa a putut opri publicul şi asupra lui. Lucrările lui sunt lucrări de diletant. Isprăvindu-şi şcoala, dacă s'ar găsi — şi aceasta o nădăjduim, — o inimă să-l ajute să plece în Apus, suntem siguri că Râpa ne va face mândria naţională, ca şi Grigorescu, de a fi pictorul naturii, artistul care să *rămână*.

Liniştit şi firav, sfios şi neîndămânatic ca ori ce om ce se ridică pe meritul său, numai, Râpa răsbate şi va cuceri locul ce i se cuvine numai cu talentul său înăscut, şi la care i se adaugă răbdarea şi munca sa stăruitoare.

Pentru aceasta încă el e superior multor dintre cei ce „fac" tablouri. Râpa „creează" — şi aici e o mică deosebire. Viitorul ne va da dreptate.

— Biblioteca Ureche, în mic „fundaţia Carol" din Galaţi îşi dibue printre afacerile din oraşul tuturor afacerilor un drum nou.

Cea mai de căpetenie problemă e aceia a localului. Şi când sute şi sute de magazii şi case de locuinţe se transformă în luxoase magazine de manufactură şi celelalte, numai ea, sărmana podoabă şi singura mândrie culturală a Galaţului, nu are unde „să-şi plece capul". Inghesuită în câteva camere a liceului Alecsandri, unde nu ori cine poate intra şi ori când, din cauza cursurilor şcoalei, biblioteca stă ca într'o „magazie de mărfuri" aşteptând un tren să o îmbarce şi să o ducă la destinaţie. Un local propriu, un aranjament chibzuit, câteva suflete devotate şi biblioteca trebue pusă la îndâmâna publicului, mai cu seamă a tineretului, care nicăieri ca în Galaţi nu e mai dezorientat şi lăsat de capul lui, fără nici o îndrumare sănătoasă şi temeinică.

Dar despre această bibliotecă vom mai vorbi. Sunt multe de spus şi încă mult timp trebue spus până se va face ceva.

— A luat fiinţă un comitet compus din oameni cari în sfârşit şi-au dat seamă, că nu în otel trebue să se transforme casa lui *Vodă-Cuza*, ci într'un local de cinstire şi slăvire a trecutului. Ii sugerăm o idee: Până când Biblioteca Ureche îşi va face locul aici să se adăpostească şi să fie la îndămâna publicului încă ar fi un bine. Aşteptăm acum roadele „comitetului" pe care îl vom urmări. Oficialitatea e cea indicată a-i da cel mai larg sprijin.

— „Marşul triumfal al Agathei Bârsescu" după cum l-au botezat gazetele locale venirea aici, a marei artiste, este bine meritat ce e drept. Rar s'a văzut la Galaţi o sală mai plină, un entuziasm mai cald şi bine înţeles, o lume mai aleasă. Tot mai este lume la Galaţi, care înţelege că este deoseabire între artă şi distracţie. Iar cine venit la Agatha Bârsescu nu va uita niciodată fiorul adevăratei arte. Distracţia îşi vorbeşte o clipă, arta o veşnicie.

Purtată în triumf, încunjurată cu flori, urale şi dragoste a fost condusă la locuinţa ei din vagon. Şi până n'a făgăduit că va mai veni n'a scăpat ca să se dea odihnei.

E pentru marea artistă un semn că ţara n'a uitat-o, că asta încă are admiratori iar Galaţul dovedeşte cu cinste că tot se găsesc în afară de „negustori" şi admiratori ai talentului şi ai artei.

— Publicistica în Galaţi, din cauza enormei greutăţi de tipar sufere mult. In afară de ziarele cotidiane ce au tipografiile lor, o mână de tineri entuziaşti şi cari fac mari sacrificii scot revista „Licăriri" alţii „Luminişuri" patronată aceasta de profesorii liceului Alecsandri. Asociaţia învăţătorilor, prin preşedintele lor D. Ţoni, comitetul vrednic ce-l are, scoate revista „Opinii şcolare" bine şi serios scrisă.

Comitetul soc. clerului „Solidaritatea", pregăteşte apariţia unei reviste care să îmbrăţeşeze chestiunele vitale, mai ales acum, ale bisericii şi ale evanghelizării vieţii şi mult sbuciumatelor suflete din Galaţi, pradă tuturor împrejurărilor vitrege prin care trece, oraşul „cumplit de negustori" de tot neamul!

— Fiindcă veni vorba de negustori' nici ei nu merg bine, ce e drept s'o spunem acum. Stagnare în toate, şi îngrijorări destule. Proteste şi criză de numerar şi o acalmie peste tot şi toate, iar pe deasupra n'a plouat de şase luni de zile!

PETRU GH. SAVIN

PENTRU SĂTENI

RĂVAŞE DELA SATE

Din Coroi (jud. Bihor)

In ziua de 4 Noembrie cr., în comuna noastră, a avut loc sfinţirea bisericii din nou ridicată, la care au luat parte zece preoţi din Agrigi, Chişlaca, Craina, Ucurişi, din judeţul Arad, din Şomoşches, şi Cernei, precum şi mulţi învăţători, săteni de prin împrejurimi, inteligenţă între care şi dl Alex. Fildan, prim-pretorul plăşei, cu doamna.

Cu acest prilej d. protopop al tractului, Petru Serb, a ţinut o cuvântare înălţătoare despre trecutul istoric al bisericii, cu 150 de ani în urmă. După terminarea slujbei bisericeşti, în casa preotului Alex. Ţola, s'a dat o masă: poporul în curte iar inteligenţa în chilii. In timpul ospăţului dl primpretor ridică paharul în sănătatea dlui protopop şi a preoţimii; dl protopop închină paharul pentru M. S. Regele şi Familia Regală, după care s'a cântat imnul regal. A mai toastat unul dintre preoţi pentru dna primpretor, care e o iubitoare de biserică şi neam; învăţătorul din Belifenici pentru poporeni. Corul din Cermei a cântat mai multe cântece naţionale. Serbarea a fost înălţătoare şi a continuat până noaptea târziu.

P. CURT.

Din Chiţcani (jud. Tighina)

Incă din anul trecut prin stăruinţa dlui învăţător M. Grosu, Flor Liub şi a celui ce iscăleşte aceste rânduri, s'a înfiinţat în comuna noastră o casă de citire „Carnen Sylva". Comitetul e format astfel: preşedinte I. Miron; controlor I. Brijiţehe; casier-secretar Vladimir Coraliu şi încă 5 membri activi dintre care sunt două femei. Membrii în general sunt cam de 25—30 ani, basarabeni şi ruşi-romanizaţi. Şi cu toate că au fost diferite piedici şi greutăţi, totuşi dela 1920 până în prezent, prin stăruinţa noastră am înfiinţat: 1. o bibliotecă populară cu numirea de „Ion Creangă"; 2. s'a reînoit muzeul şcolar; 3. s'a făcut o cooperativă „Nădejdea", unde fiecare membru afară că cumpără o marfă mai eftină are şi un procent mai mare ca la orice bancă; 4. a reînviat o Bancă sătească, unde omul la nevoe găseşte un ban cu camătă mică.

— Săteanul Aztene Brădescu, factor poştal, ducându-se în comuna Plop-Ştiubei, a cumpărat nişte stuf. Apoi săteanul trecând pe lângă o crâşmă, a băut cum ştiu a bea basarabenii, până ce n'a mai ştiut pe ce lume este, şi venind spre casă, caii au luat vânt, iar el voind să-i oprească a tras de hăţuri până ce un maldăr de stuf, a alunecat cu el cu tot şi a căzut peste cai, apoi sub picioarele lor şi printre roatele căruţii. Ridicat a fost dus la spitalul din Tighina, unde după mari suferinţi şi-a dat sufletul. Acestea sunt urmările triste ale beţiei.

— Săteanul T. Izmană, ducându-se cu femeia sa după nişte cartofi, la ogor, iar după amiază când se întorcea cu carul, gospodarul a spus că-l doare capul, şi îngenunchind în mijlocul drumului a murit, lăsând în urma lui familia săracă.

I. MIRON

Din Siliştea-Cruci (jud. Dolj)

Cu o mare sărbătorire s'a făcut desvelirea monumentului ridicat în comuna noastră, pentru amintirea şi cinstirea pururea a eroilor morţi în războiul pentru întregirea neamului.

După isprăvirea slujbei religioase preotul comunei a preamărit jertfa eroilor; apoi dl căpitan Ghenescu, în numele armatei, mulţumeşte comitetului şi locuitorilor comunei pentru munca depusă şi obolul dat la ridicarea acestui monument.

S. V.

Din Prislav (jud. Tulcea)

In vremea războiului, biserica din satul nostru a fost batjocorită şi apoi dărîmată până 'n temelie, atât în timpul luptelor cât şi după aceea.

Neputându-se lipsi de acest aşezământ sfânt, locuitorii în cap cu harnicul preot Fuiorea, din străduinţa şi cu banul lor au reclădit biserica. Hramul fiind Sf. Dumitru, au şi târnosit-o în ziua marelui mucenic. După sfinţire, preotul Fuiorea şi apoi protoereul judeţului, au ţinut câte o predică, vorbind despre credinţă şi biserică, şi îndemnând credincioşii să găsească în casa Domnului pacea şi mângâerea sufletească. La amiază s'a dat un ospăţ la care a luat parte norodul de faţă în frunte cu oaspeţii veniţi din oraşul Tulcea.

V. B.

Din Ţânţăreni (Jud. Dolj.)

Datorită muncii fără preget a tânărului învăţător I. Brădişteanu şi sprijinul pe care l-a dat Dl Primar şi Dl Mutulescu mare negustor din localitate s'a ridicat localul de şcoală cu patru posturi, local mare încăpător şi plin de deosebit gust.

Pe lângă zelul dlor a adus sprijinul său atât banca care a avansat cu împrumut sume însemnate antreprenorilor, în contul comitetului şcolar, precum şi cooperativa de consum care a cumpărat de aiurea material şi l-a înlesnit comitetului pentru a-l plăti mai târziu.

Iată cum societăţile pot fi puse în sprijinul mulţimii de jos ridicându-le şcoale.

Localul de şcoală are o sală mare de teatru şi de întruniri datorită ridicării unui penaz mare de blane ce desparte două, din sale.

Ce fericire pe un asemenea sat!

I. N.

Din Gropile (jud. Bacău)

Duminecă 11 Noembrie cr. s'a sărbătorit cu deosebită grijă instalarea noului preot Ion Gh. Pavel ca paroh al parohiei Gropile.

P. C. Sa părintele Protoiereu Teodor Zota, întovărăşit şi de Iconomul Guţă Gheoldum dela Râpile au oficiat sfânta slujbă. La sfârşit păr. Protoiereu într'o însufleţită cuvântare recomandă ca preot pe Ion Gh. Pavel, care la rândul său răspunde în cuvinte alese că se va sili să fie vrednic de chemarea sa şi de încrederea ce au pus în el atât profesorii din seminar cât şi P. Sf. Episcop, hirotonisindu-l ca preot. Păr. Iconom Guţă Gheoldum arată situaţia parohiei Gropile faţă de biserica noastră creştină ortodoxă.

A urmat şi un ospăţ, când P. C. Păr. Protoiereu a arătat în cuvinte frumoase iubirea ce o arată P. Sf. Episcop faţă de poporenii acestei eparhii şi meritele noului hirotonit.

Seara a fost o serbare dată de adulţi la şcoală sub conducerea dlui învăţător I. Zernescu şi sub îndemnul dlui picher Costache I. Macrea.

Serbarea a avut un caracter cultural iar sătenii în mare număr au sărbătorit venirea în mijlocul lor, a părintelui mult iubit şi mult aşteptat.

S. V.

Din Valea-rea (jud. Bacău)

Linia ferată îngustă Oneşti-Băneasa în curând va fi terminată. Ea va aduce foloase mari ţării noastre, căci bogatele păduri ce acopăr dealurile din dreapta şi stânga Tazlăului vor fi puse în folosinţa oraşelor ca lemne de foc şi construcţie.

Deocamdată sătenii câştigă bune parale de pe urma terasamentului necesar la construcţia liniilor şi podurilor.

Prin această linie se face o legătură cu o parte foarte izolată a judeţului Bacău, cu Valea Tazlăului.

A. C.

Din Slobozia-Melului (jud. Bacău)

O tovărăşie alcătuită de către învăţătorul I. Pelin din Oneşti a dat fiinţă unei mori de apă pe Valea Tazlăului. Moara este bine alcătuită datorită şi iscusinţei morarului Ştefan Covaci. Ce bine ar fi ca această moară, din marele său profit să doneze o sumă pentru construcţia şcoalei primare din Slobozia-Melului. Prin aceasta învăţătorul Ion Pelin şi-ar rezerva dreptul la recunoştinţa sătenilor.

I. A.

Din Broscăuţii Noui (Bucovina)

Cercul cultural „Nicolae Iorga" din Broscăuţii Noui a aranjat în palatul nou reclădit al Cercului o mare sărbare poporală împreunată cu cântece, recitări, teatru şi dans. Cu prilejul acestei serbări organizate de zelosul şi vrednicul preşedinte S. S. părintelui Ioan Boca, s'a făcut şi sfinţirea palatului şi a steagului Cercului. Palatul unde e adăpostit Cercul cultural numără cinci camere frumos pictate (zugrăvite) care sunt menite pentru prăvălia românească şi biblioteca acestui cerc. Cinci preoţi în sobor au oficiat serviciul divin pentru sfinţirea steagului şi a palatului, răspunsurile fiind date de membrii cercului „Doina". Naşi la sfinţirea steagului au fost d-na Veronica Rudeiciuc şi d. prof. univ. Dr. Radu Sbiera. După sfinţirea steagului P. C. S. păr. vicariu prof. Eusebie Procopovici şi S. S. păr. I. Boca au rostit câte o cuvântare, arătând însemnătatea acestei serbări, care e un început de redeşteptare a locuitorilor din Broscăuţii Noui.

Au mai vorbit d. avocat Dr. Eudoxiu Scripa, de loc din Broscăuţii Noui, şi studentul Cudla în numele studenţimei creştine din Bucovina. In numele naşilor a vorbit d. prof. univ. Dr. Sbiera. Inainte de a se începe reprezentaţia teatrală, s'a executat de către corul de plugari „Doina" sub conducerea păr. Boca, deviza Cercului „Jurăm, jurăm credinţă Regelui Ţării Româneşti şi dragoste de neam", o inspiraţie proprie a preşedintelui cercului S. S. Boca.

S'a cântat apoi „Imnul Regal" şi multe alte cântece naţionale şi poporale. La sfârşit s'a reprezentat de către plugarii din sat piesa „Ştefan cel Mare" de Serafim Ionescu. Rolul Elenei din această piesă a fost jucat bine de către d-şoara Ştefania Uhrin, iar rolul părcălabului de d. Const. Uhrin. Fiind jucată bine, piesa a plăcut foarte mult. Cu acest prilej studentul Cudla în numele Cercului stud. din „Arboroasa" a împărţit câte o carte celor ce au avut roluri în piesă. La orele 9 şi jum. seara a început în sala Palatului dansul care a ţinut până dimineaţa.

D. P.

Din Isvorălu Manu (Jud. Mehed.)

In satul Manu in ziua de 11 Noembrie a.c. s'a oficiat slujba sfinţirii bisericii din localitate de către Prea Sfinţitul Episcop al Eparhiei Râmnicului Noului Severin Vartolomei însoţit de Prea Cucernicul Protoiereu al Judeţului I. Şt. Pârligraş şi şapte preoţi din împrejurimi.

A fost o zi de înălţare sufletească pentru locuitorii acestui sătuleţ cari au luat parte în număr mare la slujba în sobor plină de atâta farmec dumnezeec.

Ceiace a dat cel mai deosebit farmec acestor momente de descătuşare de lume, a fost minunata predică ţinută de Prea Sfinţitul Episcop Vortolomei, arătând într'o formă atât de simplă, dar adâncă ca fond „credinţa în Dumnezeu". Nu a fost om în biserică care să nu fi fost ademenit şi ţintuit locului de adâncile cugetări ale predicatului şi de farmecul spuselor acestui mare orator al bisericii noastre ortodoxe.

„Cu credinţa în Dumnezeu, se mângâe, se întăreşte săracul şi nenorocitul în nevoi şi dureri; credinţa în Dzeu este baza bogatului în viaţa şi în fericirea viitoare".

Şi cu o tactică desăvârşită a arătat credinţa în Dzeu al lui Iov, desvăluind toată adâncimea grozavei nenorociri a lui Iov şi tot odată arătând că Iov prin credinţa cea tare şi-a recăpătat totul căci Dzeu îi cunoscute bogăţia sa sufletească *„credinţa"*.

Un fior tainic a străbătut mulţimea credincioasă şi mulţi ochi licăriau udaţi în lacrămi.

„Domnul a dat, Dnul a luat, fie numele Dlui binecuvântat" erau cuvinte sfinte ce se împlântau adânc în sufletele acelor ce veniseră să trăiască o clipă în altă lume!

„Iar, închee Prea sfântul, credinţa în Dzeu a fost aceia care ne-a scăpat din sub mâna cotropitoare a năvălitorilor nemţi, căci dacă averea noastră era târâtă în ţara lor, totuşi din suflete nu puteau să ne ia credinţa — nădejdea că aceste locuri sunt ale noastre şi ale noastre şi ale bisericii noastre trebue să rămâie.

Mult fac ierarchii viind în mijlocul poporului, nostru!

La masă Prea sfinţitul a ţinut să fie chemaţi toţi preoţii, cântăreţii şi câţiva fruntaşi din sat. Pe lângă hrana trupească toţi mesenii au avut ocazia a cunoaşte calităţile marelui păstor al Olteniei, — calităţi ce vin în sprijinul ridicării moralului mulţimii de jos. S'a vorbit despre înfiinţarea de coruri săteşti, întărindu-se mai întâi corul cântăreţilor pe cercuri parohiale, fără de care nu ar fi stimulare.

De asemenea cântăreţii vor sprijini îndeaproape activitatea progresivă a preoţilor. S'a cerut de un cântăreţ intrarea lor în societatea oltenească a preoţilor „Renaşterea", la care Preasfinţitul Episcop a făgăduit că va cerceta această cerinţă sub rezerva solidităţii noui societăţi. S'a luat în discuţiune şi nevoile sufleteşti ale sătenilor în legătură cu starea nenorocită pe care a adus-o războiul.

La ora 5 a plecat spre Bucureşti.

G. IZVORAŞ.

Din Bistriţa (Jud. Mehedinţi.)

La 1 Mai 1922, s'a înfiinţat în localitate o Casă de citire numită „Floarea Bistriţii".

Anul acesta datorită stăruinţelor puse s'a ridicat un frumos local propriu al casei de citire, pe lângă care a luat fiinţă şi un muzeu şi o farmacie populară ce ţine tot de casa de citire. Tot în localul casei de citire va funcţiona o societate sătească, fie cooperativă de consum, fie de credit şi economie.

Locul pe care este clădit acest adăpost al casei de citire, a fost dăruit de epitropia bisericii din localitate, la care a venit în ajutor cooperativa de consum şi diferţi donatori. Dl J. Cutcudache — Isvorure Aneştilor a dăruit suma de 1000 Lei iar Biblioteca „Bibicescu" T. Sverin a dăruit 400 volume.

C. N.

ISTORIA ROMÂNILOR

Ştefan-cel-Mare

Vestea despre înfrângerea turcilor la *Podul Inalt* a lovit ca un trăsnet în Constantinopol. Mahomed al II-lea, Sultanul îmbătrânit în biruinţă, se închise în odăile lui şi câteva zile nu vru să primească pe nimeni, ca nu cumva să-i vadă lacrimile cari îi brăzdau faţa de durere pentru nenorocirea care a lovit pe poporul turcesc în Moldova. In sfârşit se reculese şi începu să facă pregătiri mari ca să spele ruşinea. Voia să se pună singur în fruntea armatei, ca să pedepsească pe românii, cari îi făcuseră atâta rău. Strânse şi o flotă mare, care să atace Moldova şi dinspre mare.

Ştefan se afla în mare strâmtorare. Pentru o ţară mică, cum era Moldova faţă de împărăţia cea mare turcească, şi o biruinţă cum a fost cea dela Podul Inalt era împreunată cu perderi simţitoare de oameni. Ţara fusese prădată de curând, bieţii locuitori nici nu avuseseră vreme să-şi reîntocmească gospodăriile arse, să samene şi să-şi adune cele trebuincioase pentru traiu. Increzându-se în laudele cele mari, cu cari îl acoperise întreaga creştinătate pentru biruinţa lui din anul 1475, el trimise soli atât la Mateiu Corvinul, regele Ungariei, cât şi la Cazimir, regele Poloniei, cerând cu insistenţă ajutor de oameni înarmaţi. Căci el prevedea, că singur cu greu va putea ţinea piept cu uriaşa armată turcească mai ales că şi Tătarii de dincolo de Nistru primiseră poruncă să atace Moldova.

Acum s'a văzut din nou ticăloşia vecinilor creştini, cari mai bucuros voiau să vadă pe românii viteji înfrânţi de turci, decât să-i ştie tot mândri, dar poate nesupuşi Ungurilor şi Polonilor. Şi primejdia era doară mare şi pentru Polonia, dar mai ales pentru Ungaria, unde cete de turci prădalnici răzbătuse până spre Oradea.

Ştefan se adresă mai întâi regelui Poloniei. Acestuia îi făcuse doară jurământ de credinţă recunoscându-se ca vasal al lui, numai să-l ajute in vreme de primejdie. Mulţi din boierii poloni îl îndemnau pe regele lor să-şi împlinească de datoria de suveran al Moldovei şi de Domn creştin şi să-i trimită cât mai grabnic oaste de ajutor. Era însă un trândav îngâmfat, care se mulţumi cu vorbe mari, cu laude şi cu ameninţări la adresa turcilor, dar nu făcu nimic.

Adresatu-s'a apoi Ştefan şi lui Mateiu Corvinul, căruia îi trimise, prin câţiva boieri, scrisoare anume. Mateiu era cu atât mai mult dator să ajute pe Ştefan, cu cât Papa dela Roma şi mai mulţi domnitori din Italia i-au trimis douăsute de mii de galbeni ajutor anume pentru lupta contra turcilor, pe cari acest Mateiu, lăudăros din seamă afară, zicea că îi va prăpădi. Dar Mateiu întrebuinţă aceşti bani pentru războiul, ce-l avea cu Austria, şi pentru nunta lui, căci se căsătorise de nou cu fata regelui din Neapole. Aşa că lui Ştefan nu numai că nu i-a trimis nici un ajutor armat, dar nici din banii strânşi anume pentru războiul cu turcii nu s'a întrebuinţat nimic pentru scopul acesta. Mateiu s'a mulţumit să-i dea cetatea Ciceului din Ardeal, unde să se adăpostească Ştefan în caz de va fi nevoit să fugă din Moldova.

Ştefan se văzu deci lăsat în voia lui Dumnezeu şi a vitejiei Moldovenilor lui. Işi strânse tabăra mai întâi la Bârlad, unde veniseră boierii, curtenii, vitejii şi mulţimea ţăranilor, dornici să acopere din nou pământul Moldovei cu cadavrele turceşti. Era vară şi căldură mare. Turcii nu mai aveau să se teamă de mlaştinile cele din iarna anului 1475, căci pe toate le secase soarele cel cald. Afară de aceea, ei aveau de călăuză pe Laiotă Basarab, voevodul vânzător de neam al Munteniei, venit şi el să lupte contra fraţilor de acelaş sânge şi contra lui Ştefan, care îl pusese pe tronul Munteniei. Atunci veni vestea, că tătarii năvăliseră în Moldova, trecând vadul Nistrului înspre Orheiu. Ţăranii s'au rugat să-i lase să încerce doară vor putea scăpa din ghiarele tătăreşti zecile de mii de femei, bătrâni şi copii robiţi. Ştefan i-a lăsat. Dar în acest timp, oastea turcească se apropia lăsând în urma ei tăciuni şi moarte. In sfatul de războiu ţinut cu boierii, aceştia au fost de părerea să se retragă mai înspre munţi la loc strâmt, unde şi de nu-i vor putea birui, încai să se apere şi să nu aibă sminteală. Aşa au şi făcut şi au intrat în munţi, spre Baia. Aici, spune cronicarul Grigore Urechiă, „şi-au ales loc de războiu la strâmtoare, *Valea-Albă*, unde se chiamă acum *Războienii*, de pe acel războiu ce au avut Moldovenii cu Turcii. Şi pedestrindu-se oastea ca să nu nădăjduiască de fugă, ci numai la arme, şi-au dat războiu Luni, Iulie în 26, şi multă vreme trăind războiul neales, de ambele părţi osteniţi; şi turcii tot adăogându-se cu oastea proaspătă, iară Moldovenii obosiţi şi neviindu-le ajutor de nici o parte, au picat, nu fieştecum, ci până la moarte se apărau, nici biruiţi de arme, ci stropşiţi de mulţimea turcilor. A rămas izbânda la turci; şi atâta de mulţi au pierit, cât au nălbit poiana de trupurile celor pieriţi unde a fost războiul; şi mulţi din boierii cei mari au picat şi vitejii cei buni au pierit cu totul atunci. Şi fu scârbă mare în toată ţara şi tuturor Domnilor şi Crailor (regilor) de prinprejur, dacă au auzit că au căzut Moldovenii sub mâna păgânilor. Intr'acel războiu a căzut Ştefan Vodă de pe cal jos; ci Dumnezeu l'a ferit de nu s'a vătămat.

Ştefan s'a etras în creerii munţilor, iar turcii s'au dus până la Suceava, scaunul domniei, au ars-o, dar cetatea nu o au putut cuprinde. Apoi s'au întors spre Dunăre, prădând ce mai era de prădat. Ştefan însă nu a căutat adăpost pe la vecini şi nici nu şi-a perdut curajul. El însuşi zicea despre această nenorocire: „Eu şi cu Curtea mea am făcut ce mi-a stat prin putinţă, şi s'a întâmplat ce ştiţi. Pe care lucru îl socot că a fost voinţa lui Dumnezeu ca să mă pedepsească pentru păcatele mele, şi lăudat să fie numele lui!"

Ştefan trimite veste prin munţi şi păduri şi din toate părţile curgeau Moldovenii spre adăpostul lui. De acolo se reped după turci, cari pier acum cu zecile de mii de săgeţile şi topoarele creştinilor, de boalele, cari se încinseră în mijlocul lor din cauza căldurilor celor mari şi a lipsei de alimente. Partea cea mai mare a prăzii făcute de ei rămâne tot în Moldova. Iar după alungarea duşmanului, Ştefan se reîntoarce la Războieni, strânge trupurile celor morţi movilă şi zideşte deasupra oaselor o biserică întru pomenirea acelor suflete. Văzându-se fără nici un ajutor, cu „sămânţa vitejilor" pierită la Războieni, Ştefan încheie pace cu turcii obligându-se a le da un tribut anual.

La 1484, turcii năvăliră din nou împotriva Moldovei, deastădată fără să intre mai adânc în ţară. Scopul lor era să cuprindă Chilia şi Cetatea Albă, dupăce încă de mai înainte cuprinseseră Coffa din Crimeia. Au reuşit şi Moldova se văzu fără aceste cetăţi, despre cari Ştefan zicea, că „sunt Moldova toată" din cauza marei lor însemnătăţi comerciale, căci pe acolo intrau mărfurile dinspre răsărit pentru Moldova, Polonia şi chiar şi pentru Ardeal. Incercările lui de a-le recuceri n'au izbutit şi dupăce au trecut la 1812 în mâna muscalului, abia în urma marelui războiu au ajuns iară în stăpânirea noastră.

VICTOR LAZĂR

Sărbătorirea Sft-lui Dumitru la Coţmani

In ziua de 8 Noembrie, cu ocazia sărbătoarei Sf. Dumitru, „Liceul Dimitrie Cantemir" din Coţmani, şi-a sărbătorit patronul şi totodată şi sfinţirea drapelului acestei şcoli.

Serbarea s'a început la ora 10 dimineaţa. Din Cernăuţi au luat parte d. general Mircescu, colonel Grigorescu şi Locotenent Mancaş.

După oficiarea serviciului divin de către protoereul judeţului, asistat de preotul M. Bucoveski, d. director al liceului Leonida Butnăsescu, printr'o cuvântare inimoasă a arătat însemnătatea acestei zile, care este de treiori mare: întâi, fiindcă sărbătorim pe Sf. Dumitru, al doilea, că pomenim şi sărbătorim pe marele Voevod Dimitrie Cantemir şi al treilea, că sărbătorim sfinţirea drapelului şcolii, la adăpostul căruia se vor forma sufletele şi dragostea de ţară, a elevilor de astăzi, generaţiilor de mâne, aici pe plaiurile voevozilor moldoveni de odinioară".

După aceasta a urmat „Pe al nostru steag", cântat de corul liceului sub conducerea dlui Diaconovici.

S'a recitat apoi „Steagul" de V. Alexandri de către elevul Berenţan şi „Steagul Ardelenilor" de Mircea Rădulescu, spus de elevul Himinenie.

Corul şcolii a executat „Treicolor", după care a urmat cuvântarea dlui profesor Hudema. Dsa a arătat cine a fost Dimitrie Cantemir, care avea o cultură universală şi vorbea la perfecţie 11 limbi. Citează apoi lucrările marelui învăţat şi îşi termină cuvântarea arătând, că Dimitrie Cantemir este al treilea român, dela care Rusia se adapă cu cultură şi primul care scrie o istorie a poporului turcesc.

După terminarea acestei cuvântări, d. general Mircescu, înainte de ţintuirea drapelului, ţine o cuvântare. Dsa a arătat cum la început localul unde este astăzi liceul era cazarma unui regiment de sub comanda dsale şi zice: „Pe atunci era nevoe de ostaşi, pe aceste locuri, care trebuiau să apere avutul şi liniştea locuitorilor, apoi când nu a mai fost nevoe de ei, când prezentul nu mai inspiră atâta grijă m'am gândit la viitorul ţărei şi atunci am dat acest local pentru şcoală, aducând totodată şi profesori de seamă care să pregătească elementele tinere de care va avea ţara nevoe în viitor". Dsa scoate în evidenţă buna impresie pe care i-a făcut-o populaţia paşnică a Coţmanilor. Vorbind mai departe despre liceu, dsa spune: „Mă simt foarte fericit că am putut lua parte la această serbare, căci m'am încredinţat câtă muncă şi câtă bună voinţă s'a pus din partea profesorilor, pentru a-se da un astfel de liceu şi astfel de elevi". Mulţămeşte apoi profesorilor, îndemnându-i ca şi pe viitor, să lucreze cu aceiaşi dragoste, iar elevilor le spune: „Copii, drapelul care s'a sfinţit astăzi, este simbolul liniştei şi fericirei acestei ţări, în viitor, iubiţi-l şi-l respectaţi!" Dsa îşi încheie apoi cuvântarea cu cuvintele „Rog pe bunul Dzeu, să dea ţării fericirea pe care o merită şi să dăruiască mulţi ani prea iubitului nostru Rege şi Augustii Lui Familii.

Toată lumea, în picioare ovaţionează de repetateori cuvintele vorbitorului, în strigăte de ura, în vreme ce corul cântă „Trăiască Regele" şi „Mulţi ani".

Urmează apoi o masă comună la care au luat parte oaspeţii şi corpul profesoral.

Serbarea din Coţmani, a fost o pildă de înălţarea sufletească şi de dragoste pentru ţară. Un singur lucru numai, cum se face că dl prefect al judeţului, care era de faţă, nu a avut nimic de spus, cu ocazia aceasta?

V. PAVEL.

Biserica neamului din Mărăşeşti

La Mărăşeşti a sosit venind din Bucureşti, mitropolitul Pimen al Moldovei, principesa Alexandrina Cantacuzino, preşedinta societăţii ortodoxe a femeilor române, dna Zoe Râmniceanu şi alţii, pentru a se interesa cum stau lucrările cu biserica neamului.

La locul lucrării, oaspeţii, au găsit pe d. G. Negroponte, care a dăruit terenul de 20 de hectare trebuincioase pentru măreaţa clădire. Temelia şi cripta (bolniţa) sunt lucrate în întregime din beton armat.

Lucrările făcute până azi costă trei milioane de lei.

ABONAMENTUL: *Pe un an 180 lei. Pentru săteni, învățători, profesori, preoți, studenți, funcționari, meseriași și muncitori 120 lei pe un an. Abonamentul plătit înainte; se poate face și pe jumătate de an.* 000000

Cultura Poporului

ABONAMENTUL: *Pentru instituții financiare, ale statului și biblioteci 300 lei pe an. Pentru sprijinitorii foaei minimum 300 lei. In America 3 dolari. In Jugoslavia 100 dinari pe an. In străinătate 250 lei pe an*

CĂTRE INVĂȚĂTORI

Cu toții știm ce criză mare avem de dascăli în întreaga țară, și că golul acesta nu se va putea umplea Dumnezeu știe până când, totuși, nu trebue să disperăm. In voi, învățători, cari sunteți astăzi și veți fi și în viitor stâlpii neamului, ni-i toată nădejdea, și voi trebue să luptați mai mult ca orișicine, ca să goniți întunericul din sufletul poporului și să-i arătați calea adevărată ce trebue s'o urmeze.

TROIȚĂ

Sunt mulți tineri și bătrâni prin satele noastre, cari nu știu nici să scrie, nici să citească. Ba, sunt și din acei tineri cari au terminat patru clase primare, dar după părăsirea băncilor școalei, nemai luând cărți de loc în mână, au uitat aproape să citească.

Așa stând faptele ar fi de dorit — și e părerea generală a țăranilor — că atât oamenii cei mai bătrâni, cât și cei tineri, cari nu știu carte, să fie adunați în serile de iarnă la școală și aici să poată deprinde cât de cât a scri și citi, urmând ca apoi ei cu propriile lor forțe să urmeze calea adevărată.

Referitor la acei cari mai știu a înoda două-trei cuvinte să citească, să li se înființeze biblioteci cu cărți românești.

S'ar putea ca în Ardeal unde sunt biblioteci maghiare rămase să se vândă iar cu banii aceștia să se cumpere cărți românești.

După ce va avea țăranul, cărți, va trebui în el trezit gustul de citit, sarcină care cade tot pe capul învățătorilor.

Ar fi foarte frumos dacă pela sate s'ar înființa cât mai multe societăți de lectură, unde să se adune tinerimea și să se producă cu cântece, cu citiri frumoase. Bătrânii, cari mai ales la noi pe câmpie, se adună Duminecile, grămadă într'un loc mai deschis, și spun fel de fel de vorbe până ce uneori ajung la ceartă, s'ar aduna și ei la școală, unde luând cărți din bibliotecă ar citi lucruri folositoare sau acei neștiutori de carte ar asculta pe alții cari știu.

Aceste societăți să fie sub conducerea și supravegherea preoților și învățătorilor.

Aceasta ar fi cea mai bună cale de urmat pentru luminarea poporului, care a zăcut atâtea veacuri în negura uitării fără carte și aproape ne-luat în seamă de nimeni.

Râvna și înfăptuirea celor de mai sus, cad în sarcina harnicilor învățători, cari, în adevăr sunt apostoli ai neamului.

SIMION RUSU
Din Arhiudul de Câmpie

Ardeal.

Calea spre bogăție

De Beniamin Franklin

Cinstite cititorule! Am auzit că nimic nu-i face atâta plăcere unui autor decât să vadă că lucrările lui sunt pomenite cu cinste de alți autori învățați. De această plăcere m'am bucurat rare ori; căci, deși am fost, dacă pot s'o spun fără trufie deșartă, un autor însemnat (de almanahuri) în fiecare an, în timpul unui sfert întreg de veac, confrații mei autori în aceeași direcție, nu știu din ce pricină, au fost întotdeauna zgârciți cu laudele lor și nici un alt autor nu m'a băgat în seamă câtu-și de puțin așa încât, dacă scrierile mele nu mi-ar fi adus măcar ceva budincă solidă, marea lipsă de laudă m'ar fi descurajat cu totul.

Am înțeles cu vremea că poporul este cel mai bun judecător al vredniciei mele, căci el îmi cumpără lucrările; și, pe lângă aceasta, în plimbările mele prin locuri unde nu sunti cunoscut personal, am auzit adeseore una sau alta din zicerile mele repetate și însoțite la sfârșit de vorbele „Cum spune Bietul Ricard". Aceasta mi-a adus oareși-care mulțumire, pentrucă dovedea nu numai că învățăturile mele erau ținute în seamă, dar descoperii deasemenea și ceva respect pentru mine; și mărturisesc că, pentru a încuraja obiceiul de a aminti și a citi acele cuvinte înțelepte, de multe-ori m'am pomenit eu pe mine cu multă gravitate.

Judecați deci cât de mult trebue să fi fost eu răsplătit de o întâmplare pe care am de gând să v'o povestesc. Acum de curând mi-am oprit calul într'un loc unde un mare număr de oameni se adunaseră la vânzarea la mezat a mărfurilor unui negustor. Cum ceasul pentru facerea vânzării nu sosise încă, ei stăteau de vorbă despre răutatea vremurilor, și unul dintre ei zise unui bătrân simplu, cu plete albe: „Mă rog, moș Avram, ce gândești dumneata despre vremurile astea? Nu-i adevărat că dările astea grele au să prepădească țara cu totul? Cum o să fim vre-odată în stare să le plătim? Ce ne-ai sfătui să facem? „Moș Avram se sculă și răspunse: „Dacă a-ți vrea să aveți sfatul meu, o să vi-l spun scurt de tot; căci pentru înțelept e destul un cuvânt, cum zice Bietul Ricard". Ei îl rugară cu toții să-și spună părerea, și adunându-se împrejurul lui, el le vorbi mai departe după cum urmează: „Prietinilor," zise el, „dările sunt într'adevăr foarte grele, și dacă acelea pe care ni le pune stăpânirea ar fi singurele cu care suntem taxați, încă le-am putea plăti mai ușor; dar noi mai avem multe altele și cu mult mai grele pentru unii dintre noi. Noi suntem taxați de două-ori mai mult de lenevia noastră, de trei ori atâta de mândria noastră și de patru ori atâta de prostia noastră; și de aceste taxe slujbașii fiscului nu ne pot ușura sau libera făcându-ne o scădere. Totuși, dacă ascultăm de un sfat bun, ceva poate totuși să fie făcut pentru noi; Dumnezeu ajută pe cei ce se ajută singuri, cum zice Bietul Ricard".

„O stăpânire care ar cere poporului a zecea parte a timpului său să fie întrebuințat în slujba ei, ar fi socotită aspră; dar lenea ne cere nouă mult mai multă vreme; trândăvia, aducând după ea bolile, scurtează viața cu totul. Trândăvia, ca și rugina, prăpădește mai repede decât ne sleiește munca, căci cheia întrebuințată e totdeauna strălucitoare, cum zice Bietul Ricard. Dar iubești tu viața? Atunci nu risipi timpul, căci acesta este lucrul din care e făcută viața, cum zice Bietul Ricard. Cu cât mai mult decât trebuie pierdem noi în somn, uitând că vulpea care doarme nu prinde orătenii, și că o să fie somn destul în mormânt, cum zice Bietul Ricard. Dacă timpul este lucrul cel mai de preț dintre toate, a risipi timpul trebuie să fie, cum zice Bietul Ricard, cea mai mare risipă; căci, după cum ne spune el în altă parte, Timpul pierdut nu se mai găsește niciodată, și ceea ce numim noi timp destul se dovedește totdeauna a fi destul de puțin. Sus deci și să muncim, și să muncim cu un scop; așa cu silință vom face mai mult cu mai puțin necaz. Trândăvia îngreuiază toate lucrurile, pe când munca le face ușoare; și, acel care se scoală târziu trebuie să alerge toată ziua și deabia se va apuca de treabă la noapte; iar Lenea umblă atât de încet încât Sărăcia o ajunge îndată. Fă-ți treaba și nu te lăsa să fii împins, și cel care se culcă devreme și se scoală devreme e sănătos, bogat și înțelept, cum zice Bietul Ricard."

Traducere din englezește de P. GRIM, prof. la univ. din Cluj

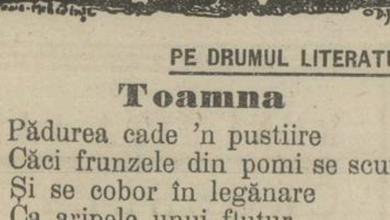

PE DRUMUL LITERATURII

Toamna

Pădurea cade 'n pustiire
Căci frunzele din pomi se scutur
Și se cobor în legănare
Ca aripele unui flutur

Ușor ating apoi pământul,
Și tot căzând în rânduri, rânduri,
Aștern covor uscat și moale
Pe care pleac'a mele gânduri.

Și văd, cuprins de grea durere
Pe rând iluziile noastre
Cum trec în zbor de rândunele
Pierzându-se în zări albastre.

Craiova. NARO-NARCIS

Reverie

Câte-odată 'n miez de noapte
Urmăresc stelele toate
Și din vraja lor pustie
Fac un vis de reverie:

Par'că 'n tainica tăcere,
Mă ridic în alte sfere
Și 'ntr'un haos făr de nume,
Eu trăesc o altă lume

Câte-odată 'n nopți senine
Mă gândesc mândro la tine
Și pe-o stea, atât de dragă,
Împletesc viața întreagă.

Când cu noaptea stau de vorbă,
Par'că 'n liniștea enormă,
Intr'un haos de vecie
Orice clipă e pustie.

HOREA T. BIHOREANU

Sfârșit de toamnă

Când albina nu mai zboară
Printre mii de floricele,
Când din munți ciobani coboară
Cu-a lor turme în vălcele,

Când codrii plâng a lor durere
Despoiați de frunze moarte,
Când lunca zace în tăcere
Și cocorii plec departe

Când prin stânci suspină tainic
Râuleț dela izvor,
Când voinicul cântă jalnic
Doina lui plină de dor,

Când văzduhul se încruntă
De nori negri și de ciori
Și când vântul aspru 'nfruntă
Drumul greu de călători

Toamna trist și melancolic
Domnește par'că în infinit
Și-și țese haina cea de doliu
Din ce-a fost viu și a murit.

GEORGE E. FILIPESCU-ZELETIN

MIȘCAREA MUZICALĂ LA CLUJ

Concertul maestrului George Enescu

Sâmbătă seara, în 17 Noembrie crt., a fost în sala Teatrului Național cel mai mare eveniment artistic al anilor din urmă: concertul de vioară al genialului George Enescu.

Cuvintele și frazele elogioase, nu sunt îndeajuns pentru a aprecia, a diviniza și a tălmăci, acelora cari n'au avut încă norocul să asculte arta lui superioară de a cânta și interpreta.

Programul stilizat cu adâncă pricepere a fost executat cum nu se poate mai perfect, mai just, mai artistic și mai fermecător.

L'am auzit pentru prima-oară, înainte cu zece ani la Viena, cu ocazia aniversării a o sută de ani dela fondarea conservatorului de Muzică, (azi Academia pentru muzică și artă dramatică) unde a fost invitat să cânte, ca unul dintre cei mai distinși foști elevi ai acestei înalte instituții de artă. Imi aduc bine aminte de ovațiile extraordinare cu care l-au primit când a pășit în fața publicului, compus din specialiști, profesori și pricepători pretențioși. Succesul lui a fost una dintre cele mai mari senzații pe cari le-am văzut, de atunci, în această metropolă a muzicii.

L'am auzit în mai multe rânduri, și în țară și întotdeuna, ca și la concertul de acum, am fost învins și fermecat de minunata lui artă, de personalitatea lui extraordinară ca artist și om.

Analizând calitățile celor mai celebri artiști ai vioarei, pe cari i-am auzit în străinătate, și, făcând comparație, afirm, absolut convins și cu conștiința curată de orice șovinism, ca român, că el este azi cel mai inteligent, cel mai erudit, cel mai perfect și adânc maestru, azi în viață, din lumea întreagă.

Pe lângă tehnica prodigioasă, de obicei aproape isolat propriu, celebrităților de azi, cunoștințele sale profunde și universale pe terenul muzicii, ca compozitor, dirigent, înzestrat cu memorie prodigioasă, pianist, toate aceste calități sprijinite de o voință și putere de muncă neobosită îl ridică la o înălțime unică și incomparabilă în raport mondial.

George Enescu este cel mai mare geniu pe care l'a produs națiunea noastră. Cu cât va trece timpul mărimea lui titanică va crește mereu.

Concertul dat la Cluj, a fost o sărbătoare, iar sala Teatrului Național un adevărat templu al artei. Torentul melodiilor cari se desprindeau clare și divine de pe coardele vioarei sub arcușul său maestral, pluteau ca un duh sfânt deasupra mulțimei copleșite.

Melodiile acestea au fost sufletul mare și bun al artistului și omului, nemuritor, George Enescu.

LAURIAN NICORESCU.

Sărbătorirea maestrului Enescu la Cluj

Maestrul Enescu, venind la Cluj, ne-a adus clipe de adevărată artă și înălțire sufletească.

In cinstea iubitului maestru, d. general N. Petala, directorul foei noastre, a dat un ospăț intim la dsa acasă. Noaptea după concert, la ora 11, a avut loc o masă, la hotel New-york. A fost sărbătorit maestrul de către un cerc de admiratori. S'au petrecut momente scumpe alături cu acel care ne-a dus faima românismului în toată lumea. Au vorbit la masă: dd. Dima, directorul conservatorului din Cluj și Const. Cehan-Rscoviță, publicist. La ora 2 masa a luat sfârșit, cu părerea de rău în inimile tuturora că maestrul adouazi va părăsi Clujul.

Dela Teatrul Național din Cluj

Trandafirii roșii

Un suflu cald de poezie, de imaginație, se desprinde din poemul „Trandafirii roșii." O poveste pe scenă, cu acțiune vie, cu versuri cari curg ca mărgăritarile și cu o limbă frumoasă. E un vis parcă: o legendă minunată care picură în inimi: un cântec de demult, de departe.

Urmărind scenă cu scenă, înaintea ochilor și-n minte ți se înfățișează perspective largi: te adâncești în lu-

ZAHARIA BÂRSAN

mea zânilor, în lumea florilor, a iubirii eterne și a sacrificiului, care în cazul de față sunt: trandafirii roșii. Poetul Zaharia Bârsan, ne-a dat o lucrare de artă. Lucrare sinceră, plină de avânt, cu nopți albe, cu suflete albe: Zefir și Liana. Zaharia Bârsan e un consacrat al literaturii teatrale. Poemul său rămâne. Mințile cele mai desăvârșite în această piesă vor găsi un razim și un ecou: Simplicitatea sufletelor curate, aurul simțiri și al jertfei, cari se găsesc în ele.

Avem r voie cu toții de o primenire sufleteas' și o găsim în poezia delicali și plăpândă, în Zefir.

Dar scriitorul Bârsan e și actor. Și a fost la înălțime. Pentru darul săn a fost răsplătit cu lungi ropote de aplauze. In Liana, dna Jeana Popovici-Voina, desăvârșită în rol. Dl V. Vasilescu, cu talentu-i cunoscut ne-a redat foarte bine pe Șagă. Toți actorii în roluri au fost bine, dând o atmosferă de teatru serios, teatru care trebue mereu încurajat și să se recunoască munca pe care o depun artiștii.

C. C-R.

Adesea'n ochii tăi mă uit

Adesea'n ochii tăi mă uit
Și ca din cărți îți pot citi
In suflet, draga mea: ce e,
Ce-a fost în el și ce va fi.

. . . .

Adesea'n ochii tăi mă uit
Și tot citesc și răscitesc,
Și printre slove vreau un rost
Vieții mele să găsesc.

Dar ochii tăi s'atât de-adânci
Și sufletul ți-i nesfârșit
Imi stai aproape, dar te văd
Plutind dincolo de Zenit.

Și-apoi mă mir, cum s'a putut
Din veșnicii să ne întâlnim —
In lumea noastră, numai noi,
Cum s'a putut să viețuim?...

VASILE GHERASIM.

Din America

Senatorul american W. E. Borah, despre fermieri

Situația fermierilor în loc să se îmbunătățească devine din ce în ce mai critică, astfel că această chestiune trebue azi privită ca o problemă națională a întregului popor american.

Din cauză că fermierii își vând fermele, senatorul spune: „Fiecare fermă părăsită este o pierdere pentru întreaga națiune și fiecare familie de fermier silită a-și părăsi moșia și a pleca spre centrele populate, este un pericol pentru țăria industrială, pe care e datoare orice națiune, în orice împrejurări s'o susțină.

Mai mult decât de două milioane de fermieri au părăsit fermele lor în anul 1922 și se evaluează că în anul 1923 vor fi la trei milioane.

Populația Statelor-Unite a crescut în ultimii 70 de ani, cu 335 la sută. Populația urbană (orășenească) a câștigat în ultimul timp 71%, pe când cea rurală numai 16%. Deoarece, spune senatorul, continuitatea și țăria unei națiuni este înrădăcinată în pământ, și deci trebue să i-se dea acestei chestiuni cea mai mare importanță.

Dr. Joakum, care de ani de zile face cercetări pe terenul agriculturii, spune că în anul 1922, consumătorii au plătit pentru recoltă (afară de bumbac, tutun și animale) dolari 22.500.000.000, din care sumă fermierii n'au primit decât dolari 7.500.000.000 și C. F. 500.000.000 restul de dolari 14.500.000.000, au ajuns în mânele intermediarilor sub diverse numiri ca: comision, magazinaj, ș. a.

Iată ce-mi spune un fermier: „Situația noastră e următoarea: noi producem îndeajuns pentru trebuințele poporului și chiar mai mult, consumătorul plătește cât trebue să plătească ori poate mai mult și cu toate acestea noi ajungem la sapă de lemn, aici trebue să fie ceva rău.

Bunăstarea fermierului atârnă de aceea ce câștigă din recolta lui.

Puterea de cumpărare a productelor fermierului a fost în decursul anului 1922, după valoarea dolarilor din 1912, — 69 cents, în Noembrie 1922 a căzut la 62 cents. Valoarea produselor agricole a fost conform statisticelor guvernului Stat.-Unite, în anii 1920, dolari 18,216.000,000, dar în anul 1921 dolari 12,402.000,000. Taxele s'au mărit de două ori. Prețul pentru tot ce trebue să se cumpere pentru fermă s'a urcat foarte mult, pe când ceeace vinde fermierul (produsele sale) au căzut pe preț de jumătate, ne mai vorbind de dări și taxe cari în ultimul an s'a urcat cu 120 la sută.

—

Avem atâtea mii de români în Ardeal cari au fost în America, au trăit acolo câtva timp și reîntorși în patria mamă, îi interesează ce se petrece peste Ocean. Afară de aceasta cu toții trebue să cunoaștem cât de puțin măcar, situația faptelor, pe pământul acela depărtat, pe care trăesc câteva sute de mii de frați de ai noștri.

Pentru aceasta am deschis această rubrică.

N. R.

BADEA MEU

(cântec popular)

COR MIXT — *Armonizat de A. BENA*

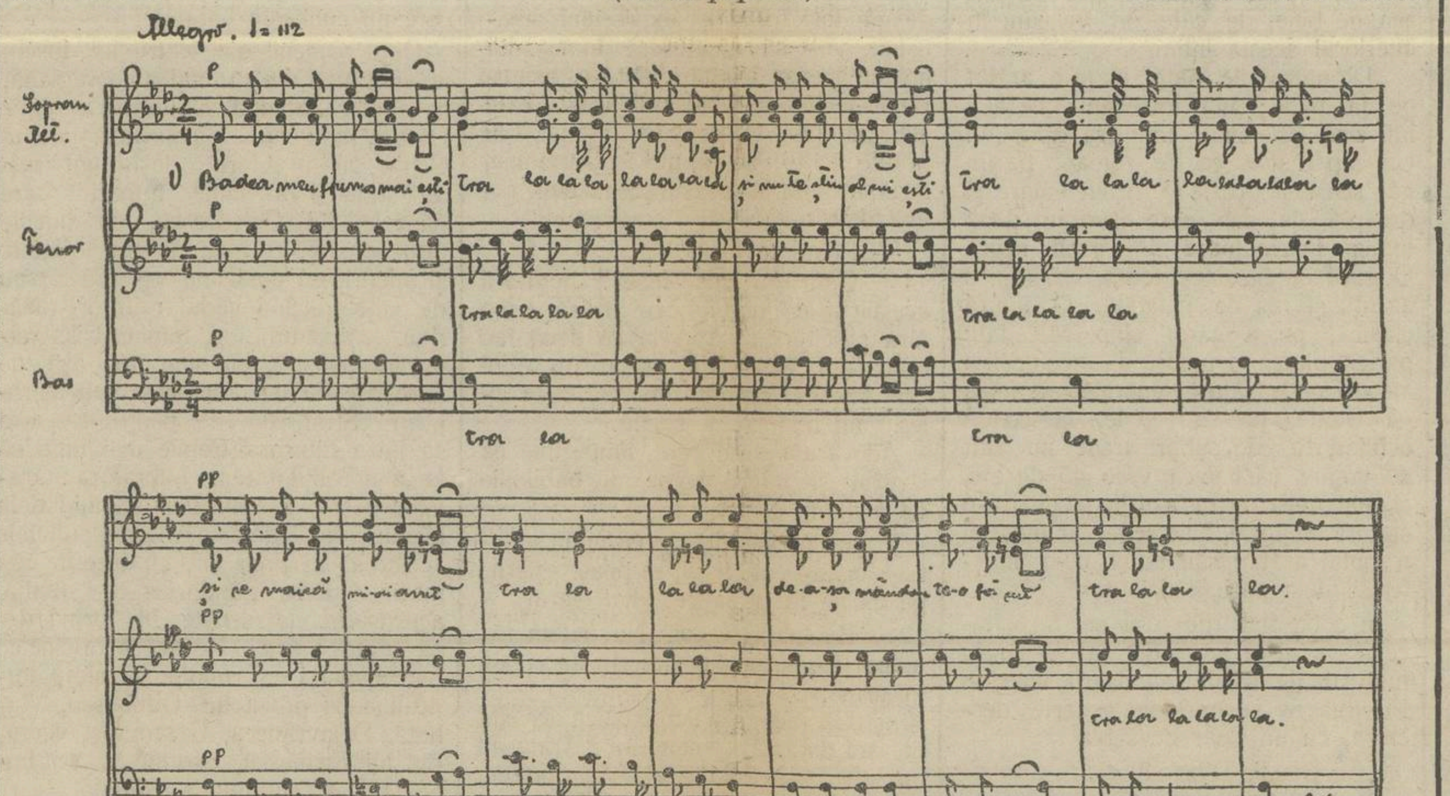

1 Badea meu frumos mai ești
Și nu te știu al cui ești
Și ce maică mi-ai avut
De-asa mândru te-o făcut.

2 Că te-o știut legăna (bis)
De ți-i gura ca mierea (bis)

3 Când o 'ncepi a săruta
Nu te mai poți sătura
Ca de vin dulce toamna
Și de senin primăvara.

Pentru copii

In scorbura unui stejar

Poveste adevărată pentru copiii cei buni.

Intr'un cuib frumos, așternut cu pene moi și calde stau trei puișori: Bibi, Bobi și Bubu, guguliți unul lângă altul, numai câte-o dată se desface Bibi dintre ceilalți și iese la marginea cuibului. Apoi se întoarce năcăjit și ciripește.

— Nu mai vine nici acum!

Bobi și Bubu oftează și oftează Bibi. Cine știe, de câte ori au oftat ei de azi dimineață, de când au rămas singuri! Iar acum... se apropie seara...

Azi dimineață îi trezise măicuța lor când se crăpase de ziuă. Ciripiră împreună o rugăciune frumoasă și apoi le zise:

— Voi dragii mei, stați frumos în cuib și purtați-vă bine, că eu mă duc să v'aduc de mâncare!

De atunci tot așteaptă. Nici odată nu se întâmplase să aștepte mai mult de un ceas-două, dar acum — trecuse prânzul, amiaza și ojina și măicuța lor... nicăiri. Adeseori auziseră, ceva sgomot între frunzele stejarului, atunci se înveseliau, dar veselia lor nu ținea mult. Incepeau din nou să ofteze...

— Oare de ce nu vine măicuța? — îngână Bobi lăcrămând.

— Cine știe? — răspunse Bubu — poate a rătăcit între oameni...

— Eu ies din cuib și mă sui pe creangă! — zise însfârșit Bibi, care era cel mai curajos între ei...

— Nu, Bibi, nu-i voie — ziseră dintr'o dată Bobi și Bubu prinzându-l de aripioare, — știi că aripile noastre... îs slabe încă... știi că măicuța a zis să nu cumva să ieșim din cuib? Noi trebue să ascultăm de măicuța, că doar noi nu suntem oameni... Numai copii oamenilor, nu ascultă de părinți — dar între păsări — nu trebue să se întâmple așa ceva...

Se gugulíră din nou și lăcrimară, dor acum nu numai de dor, ci și de foame. Incepu să sufle vântul și le era frig, așa, că au fost siliți să se vâre între pene. Insfârșit li se închiseră ochii, mai ciripind cu glas stins o scurtă rugăciune:

— Doamne, adă pe măicuța acasă!

Apoi adormiră toți trei.

N'au dormit mult. Simțiră dintr'o dată o căldură dulce și se treziră cu măicuța lor lângă ei. Se uitau pierduți la ea, dar n'au putut să-i ciripească „bun sositul", foamea le amuțise glasul. Măicuța îi lua pe rând în brațe și le vârî în cioc câte un gândăcel. Abia acum căpătară o leacă de putere.

— Măicuță dragă, de ce ai venit așa de târziu? — întrebară toți trei deodată lăcrămând.

Paserea îi sărută pe rând și le ciripi:

— Dragi puișorii mei, veniți să mulțumim lui Dumnezeu că am ajuns să vă văd iar!

Ciripiră un cântec vesel de laudă și multămită, așa cum numai paserile știu să preamărească pe Dumnezeu.

— Doar n'ai pățit ceva măicuță scumpă? — întrebă din nou Bibi.

— Era să nu vă mai văd, dragi puișorii mei, — răspunse paserea strîngându-i pe toți trei la sân. — Veniți sub aripile mele, c'apoi vă spun pățania mea din ziua de azi...

„V'aduce-ți aminte cum am plecat azi dimineață dela voi? Mi-am pus în gând să v'aduc ceva mâncare mai bună și am sburat afund în pădure. Dar am rătăcit drumul și am ajuns către marginea pădurii. Eram ostenită, m'am așezat pe creanga unui carpen și mă uitam jos la iarbă. Pe iarbă am văzut doi viermuleți mândri și pe loc am sburat la ei, să vi-i aduc vouă. I-am luat în cioc și am vrut să sbor mai departe... Dar... zădarnic băteam din aripi... Nu mă mai puteam ridica în aer, picioarele îmi erau țintuite în pământ... Am căzut într'o cursă de cele cari pun oamenii ca să se prindă paserile...

— E gata cu mine! — am zis atunci. — Dragii mei, puișorii mei! Am căzut în mânile oamenilor, iar oamenii îs răi, că ei doar și unul pe altul se omoară, cum n'or omori o pasere? Nu mult m'am sbătut în durerea mea. A venit un băiat de 14 ani, a desfăcut lațul ce mă ținea strîns de picoare și m'a luat în mânile lui. A ieșit din pădure și m'a dus în sat, că oamenii nu locuiesc în pădure ca noi, ci în sate cu case frumoase. Eu îl mușcam din când în când de mână, credeam că doar mă va lăsa ori mă va scăpa, dar toate au fost înzădar. Dela o vreme i-am dat pace, m'am lăsat sorții și am început să mă rog lui Dumnezeu pentru voi.

Baiatul m'ă dus pe uliță în jos. O ceată de copii se aduneseră în jurul lui, erau voioși cu toții și strigau: ce pasere frumoasă!

Odată numai am ajuns la o poartă unde se jucau doi copilași: un băiat și o fetiță. Aceia când m'au văzut au fugit în curte și s'au întors nu peste mult cu o femeie de mână, cu măicuța lor.

— Cumpără-ne maică dragă paserea asta!

M'au cumpărat și m'au dus în casă. Copii erau veseli peste măsură, mă așezară într'o colivie și se uitau voioși la mine. Fetița mi-a adus un vierme, eu l'am luat în cioc, dar nu de foame, ci mai mult numai de năcaz și de ciudă.

— Vină măicuță, — zise atunci băiatul — vezi cum mâncă păsăruica!

Măicuț-sa veni și se uita la mine.

— Nu mâncă, dragii mei, — le zise, — paserile nu mâncă nici odată la închisioare!

Eu tocmai atunci scăpasem viermele din cioc.

— De ce nu mâncă, măicuță? — întrebară amândoi deodată.

— E necăjită pentru puișorii ei! — răspunse femeia. — Are puișori în pădure și aceia acum îs fără maică...

— Și ce fac puișorii acum?

— Plâng după măicuța lor... așa cum plângeți și voi după tătucu câte odată...

— Și dacă nu va merge măicuța lor la ei, ce va fi? — întrebă din nou fetița.

— Atunci — răspunse maică sa, — puișorii vor muri de foame și de frig!

Copilașii se uitau buimăciți, când unul la altul, când la mine și începură a plânge. Și-au adus aminte de tatăl lor care era prizonier de războiu, în țări străine și... au plâns. Mă luară în mână, mă sărutară amândoi pe vârful capului, ieșiră cu mine în curte și... îmi deteră drumul. Am sburat pe un copac din apropiere și m'am mai uitat odată la ei. — Mă urmăriau cu privirea, iar maica lor le spunea:

De-ați ști voi, cât de mult se vor bucura puișorii când vor vedea pe măicuța lor în cuib...! Așa vă veți bucura și voi când va veni tătucu acasă...

Am sburat apoi către pădure, în drum, am prins trei gândaci și vi-i-am adus. Dar... e târziu acum! Veniți să mai zicem o. rugăciune și... să dormim.

Vântul încetase și stejarul nu se mai legăna, pădurea dormea, numai din scorbura stejarului se auziau câteva șoapte:

— Doamne, scapă din prinsoare pe tătucul copiilor celor buni.

SEPTIMIU POPA

Intrebări: I. Iancu își clădește o casă din cărămizi cu 3 caturi (etaje.) Gheorghiță îi dărâmă catul dedesubt cu piciorul. Câte caturi are acu casa lui Iancu?

2. Care animal merge dimineața în 4 picioare, la prânz în două și seara în 3?

3. Când e cald mă îndepărtezi, când e frig mă 'nbrățișezi?

Numele copiilor deslegători se vor publica în foae și se vor da și premii.

Rugăm copii să ne scrie istorioare scurte, descrieri de pe locurile unde trăesc, iar cele mai bune lucrări se vor publica în foae și se vor premia. De asemenea primim desemne în cerneală. N. R.

ÎNDEMN CĂTRE NEGOȚ

Muncind din greu de dimineață și până seara târziu, lipsit de lumina trebuincioasă și mai cu seamă copleșit de nevoi țăranul gospodar nu bănuiește că în meseria pe care o mânuiește cu prea puțină măestrie, stă ascunsă o comoară, mai mănoasă de cât toate comorile cari ruginesc, Dumnezeu știe pe undeva pe sub pământ.

Comoara despre care vorbesc, nu este alta decât negoțul; singur în stare de a sta alături de prietena sa producție și pecare plugarul o stăpânește mai bine ca nimeni pe lumea aceasta.

Intr'o gospodărie bine condusă, unde stăpânul casei este om cu frica lui D-zeu, cu iubire față de neam și supunere legilor țărei, acolo sărăcia, bolile și vițiul nu au ce căuta, iară familia și întreg avutul ei este în creștere mereu.

Ogorul cu grânele sale; vacile cu laptele și brânza atât de bună și hrănitoare; oile cu lâna lor călduroasă; livezile cu poamele lor atât de ferícite; păsările cu carnea și ouăle ce le dau, sunt capabile de a da o astfel de producție încât cea mai numeroasă familie a gospodarului să poată fi îndestulată cu prisosință.

Atât el cât și întreaga sa familie mănâncă, locuiește și se îmbracă bine, copiii se duc la timp la școală unde li-se dă hrana sufletească atât de trebuitoare vieții noastre de toatezilele.

Rămas acasă în gospodăria sa, săteanul cu lipsa de carte și mai cu seamă de spirit de păstrare, nu se mai ostenește să facă o socoteală adevărată de bunurile de cari nu mai are nevoie și pe care le dă cu hurta sau cârciumarului din sat sau negustorului de cereale.

Aceasta nu este numai o greșeală. dar chiar un păcat pe care părintele îl face nu numai în paguba lui, dar chiar în paguba întregii sale familii.

Săteanul ca părinte de familie pe lângă multe alte datorii, o are și pe aceia, de a crește în cât mai multă lumină pe copii săi, căutând să scoată cât mai mult venit din munca sa și să poată astfel să aibă putința a-și da copiii la școală, pentru ca mai de vreme sau mai târziu, cu mințile lor limpezi și neobosite, să poată să ajungă și ei la conducerea treburilor statului.

In numărul viitor voiu arăta cum prin meșteșugul comerțului gospodarul își poate îndoi și întrei avutul pentru binele lui, a familiei și întregului neam românesc.

RICHARD R. TUFFLI,
fost atașat comercial în Cehoslovacia, profesor.

Pentru clasa muncitoare

Să apărăm viaţa lucrătorilor

Lucrătorii din fabrici şi ateliere cad deseori victime uneltelor şi maşinilor cu care îşi câştigă pâinea de toate zilele. Câţi nu s'au pomenit cu degetele sau chiar mâna întreagă apucată între roţile dinţate, pe câţi nu i-a prins cureaua maşinei, şi după-ce i-a suit până în tavan i-a răsucit strobindu-i, câţi tâmplari, lucrând la ferestrăul cu panglică, nu şi-au retezat degetul, în loc să facă această operaţiune lemnului ce-l prelucrau, dar bietul pilar care vrând să tocească, la polizor, dinţii unei pile vechi, i-a sărit pila în piept şi nu s'a mai sculat?

Accidentele cele mai teribile însă, acolo unde numărul dezastrului ia proporţii înspăimântătoare, sunt datorite exploziilor.

Nu de mult, la şantierul „Inginer Popovici" din Galaţi, paznicul acelui şantier, scoate dintr'un butoi o căldare cu benzină ca să-şi spele bluza sa unsuroasă. Intinde apoi, în cameră, bluza lăsând tot acolo şi căldarea şi butoiul. Mulţumit că a făcut o treabă bună îşi înfăşoară o ţigară şi dă s'o aprindă cu un chibrit. De odată aerul din cameră se aprinde, o explozie teribilă se produce, flacările cuprind totul şi în câteva clipe dezastrul ia sfârşit prin crestarea, pe răbojul durerii, moartea a trei copii şi rănirea gravă a paznicului.

Este încă vie, în sufletele noastre, amintirea tristă a accidentului de la aresenalul Marinei din Galaţi, accident în urma căruia au căzut victime mai mulţi lucrători.

Teribila explozie s'a produs, după cum se zvonise atunci, prin spargerea unui vas cu oxigen, sau, ceea ce ni s'a părut nouă atunci mai aproape de adevăr, dintr'o eroare de manipulaţie, ori dintr'o încărcare greşită, chiar de la fabrică.

Nu mai este nevoe, cred să arăt că aceste gaze comprimate, împreună cu acetilena, care este produsă în timpul întrebuinţării, servesc la sudura autogenă. De asemenea, se ştie că acetilena este un gaz care arde şi se obţine prin descompunerea carbitului sau carburei de calciu în apă. Carbitul, la rândul lui, se obţine din cărbunele antracit amestecat, în anumită proporţie, cu piatră de var, şi puse într'un cuptor electric, sub o temperatură mare, dau o piatră de culoare negricioasă bătând spre gri, care se numeşte carbit sau carbură de calciu. Pusă în apă se descompune degajând un gaz care se numeşte acetilenă.

Dar, nu despre carbit a fost vorba la început, ci de măsurile ce trebuesc luate pentru a se apăra viaţa lucrătorilor în timpul când lucrează în fabrici.

Desigur că, nu este prima oară când avem de regretat o asemenea explozie. Accidente asemănătoare s'au produs şi în alte ţări cu industrii mai înaintate decât industria ţării noastre. Aşa, n'am uitat nici accidentul care s'a produs, la 23 Septembrie 1920, în atelierele din pasagiul Saint-Ambrosie din Paris când au fost foarte grav răniţi şeapte lucrători. Din cercetarea făcută, s'a stabilit că explozia s'a datorit confundării unui vas cu oxigen care a fost întrebuinţat în locul unui vas cu aer comprimat.

Tot la Paris, în uzina electrică din cartierul Ternes, la 27 Octombrie 1919, s'a făcut aceeaşi eroare: In fiecare zi, motoarele „Diesel" erau pornite, după cum se ştie, prin aer comprimat, preparat în ajun cu ajutorul unui compresor acţionat de însuşi motoarele „Diesel." In ziua aceea, fie din cauza unei manipulaţii greşite, fie din cauza vre-unui sabotaj, rezervoriul cu aer comprimat fusese lăsat deschis şi aerul ieşise afară. In grabă, s'au procurat alte vase cu aer comprimat. Din eroare, printre ele se afla şi un vas cu oxigen, care a fost imediat întrebuinţat, crezându-se că este plin cu aer comprimat. Explozia s'a produs, au fost răniţi mai mulţi lucrători şi s'au causat însemnate stricăciuni.

Aşi mai putea cita şi cazul, relativ recent, de la restaurantul „Monopol" din Galaţi, când întreg planşeul de beton armat a fost ridicat şi distrus răsturnând mesele şi rănind pe clienţii care luau masa. Aci, explozia se datoreşte benzinei, în următoarele împrejurări: Mecanicul, motorului aflat în subsolul restaurantului, a scăpat din mâini o damigeană cu benzină, benzina s'a vărsat pe jos. Mecanicul imprudent şi poate de frică, văzând că benzina vărsată s'a evaporat şi că, după credinţa lui, nu a lăsat urme, a tăcut şi nu a spus nimănuia nimic. Peste o oră, aducând altă benzină, a depus'o cu atenţie lângă motor şi s'a aşezat pe o bancă să-se mai odihnească.

Deodată se preduce o groaznică explozie şi flăcările cuprind tot subsolul. Prefectul Poliţiei, şeful siguranţei şi câţi-va comisari sosesc la faţa locului. Se svonise că explozia se datoreşte unui atentat cu dinamită, cu scop de a arunca în aer pe marele număr de consumatori aflaţi la acea oră în restaurant. Scriitorul acestor rânduri este chemat ca expert, îi se arată numeroase puncte negre, asemănătoare prafului de puşcă, pe o mare parte din cărămizile şi mortarul dizlocat. Ori, s'a putut uşor dovedi că în subsol trăiau nesupăraţi mai multe colonii de gândaci şi acele puncte negre proveneau dela gândaci.

Expertiza a stabilit următoarele: Benzina vărsată s'a evaporat şi treptat a saturat straturile de aer din subsol făcând din acest aer un gaz explosibil. In subsol se află un răsuflător care dădea în curtea restaurantului şi imediat alăturea de răsuflător era maşina de gătit care ardea ei, bine, gazul explosibil a luat foc de la această maşină, bucătăreasa a fost arsă şi rănită grav, iar mecanicul a fost de asemenea ars îngrozitor.

Aşi mai putea enumăra şi alte cazuri. Cel de la Arsenalul Marinei din Galaţi rămâne însă cel mai grozav din câte cunosc.

Aşa fiind, este, în primul rând o datorie omenească ca să se ia măsuri eficace şi urgente pentru protecţia lucrătorilor contra accidentelor în timpul lucrului.

In ceea ce priveşte maşinile unelte, măsurile de protecţie ce trebuesc să se ia, sunt cunoscute de toţi în industrie. Trebue să se introducă, la fiecare maşină capabilă a provoca accidente, acele aparate de protecţie care fac accidentele imposibile. In alte ţări legea prevede penalităţi contra industriaşilor la care se va găsi maşini fără aparate protectoare. Aceeaşi lege impune, pentru anumite meserii, măşti, ochelari şi mănuşi de protecţie. Oricine a vizitat Conservatorul de Arte şi Meserii din Paris, a putut vedea în subsol la aripa dreaptă, bogata expoziţie de aparate protectoare contra accidentelor de lucru. Modestul scriitor al acestor rânduri a cercetat zilnic, timp de două săptămâni, biblioteca acelui Conservator care conţine şi numeroase scrieri privitoare la accidentele în industrie şi mijloacele pentru prevenirea lor.

Până acum nu prea am auzit de cineva care să se ocupe, şi la noi, de această chestiune importantă. Noi ne entuziasmăm repede, ne emoţionăm adânc şi părem zdrobiţi de durere când se întâmplă o nenorocire. In acele momente am fi dispuşi a lua cele mai salvatoare măsuri repede însă uităm totul şi nu am făcut nimic pentru ca nenorocirea să nu se mai repete.

Chestiunea cu exploziile de grozăvia celor de la Arsenalul Marinei trebue să ne dea mai mult de gândit. Trebue, prin urmare, să cerem măsuri urgente şi eficace pentru protecţia vieţii lucrătorilor.

Eu, cred, că Ministerul Muncii şi cel al Industriei sunt cele mai indicate şi au îndatorirea a interveni.

O comisie de adevăraţi specialişti ar putea procura oricând, acestor ministere, un proiect de regulament, care ar cuprinde în linii principale, următoarele măsuri, destinate a evita confundarea vaselor:

1. *Intrebuinţarea de robinete diferite pentru fiecare gaz, mai cu seamă pentru aer comprimat şi oxigen;*
2. *Obligaţiunea de a văpsi capetele vaselor cu o culoare deosebită pentru fiecare gaz;*
3. *Indicarea numelui fiecărui gaz, cu culoare neagră pe partea văpsită a vasului;*
4. *Instituirea examenului obligatoriu, înaintea unei comisiuni speciale, pentru sudorii care întrebuinţează sudoarea autogenă.*

INGINER V. MIŞICU.
Directorul Revistei Industriale „Arte şi Meserii" Pentru cultura şi educaţia meseriaşilor Galaţi.

Cronica economică şi financiară

In săptămâna trecută 12—19 Noembrie a. c. am înregistrat următoarele:

LEUL NOSTRU CREŞTE şi anume cu 100 lei puteai cumpăra:
9 franci şi 80 centime franţuzeşti
3 franci elveţieni
18,74 coroane cehe
10800 „ ungureşti
36—37 mii coroane austriace
46 dinari.
Banii nemţeşti scad mereu, mereu.
Cu 332 lei puteai cumpăra o liră englezească.

PIELĂRIA

Preţurile slabe din cauza lipsei de numerar, din cauza urcării leului şi a aducerei din străinătate, în special în Ardeal de stocuri mari de piei.

Pieile cele mai căutate sunt cele de miel (pentru căciuli).

VITELE

S'au vândut boi cu: 2200—2300 lei unul (p. măcelărie), şi 1000—4000 lei (de muncă).

O vacă de prăsilă	2800—3000 lei
Un porc	800—3000 „
O oaie	350—450 „
Un cal obicinuit	1200—4000 „
„ „ de lux	1000—6000 „
Un cârlan	800—2500 „

LÂNA

Preţul ei merge spre urcare.

Lâna ţigae nespălată în stocuri mari s'a vândut la Braşov cu 80—90 lei kgr., iar cea ţurcană spălată 160 lei kgr.

CARNEA

De vacă	kgr.	19—30	lei
„ viţel	„	35—40	„
„ berbec	„	20—28	„
„ porc	„	38—50	„
Slănina	„	65—70	„
Untura	„	70	„
Osânza	„	68	„

ZARZAVATURILE ŞI FRUCTELE

Cartofi kgr. 1.50—3.50 lei
Ceapa „ 2.50—3.— „
Morcovi 6 lei legătura
Varza albă 2.50—5 lei căpăţâna
„ roşie 4—7 „ „
Merele kgr. 6—16 lei
Perele „ 10—20 „
Gutuile „ 8—15 „

*

Preţul *zahărului, a cafelei, a orezului, a untdelemnului franţuzesc,* din cauza urcării leului a scăzut cu 50 bani—2 lei de kgram.

La *fierărie* preţurile nu s'au schimbat.

Scăderea preţurilor la lemnărie se resimte. Spre pildă:

Un vagon de fag în loc de 5400 s'a vândut cu 4800—5000 lei.

*

Un transport cu căruţa s'a plătit la oraşe cu 30—60 lei. Transportul cu 1000 cărămizi la oraşe 280 lei.

1 salahor s'a plătit cu 50—80 l. pe zi
Un zidar „ „ 200—270 „ „ „
Cărămida 1 lei 50 — 2 lei bucata
Ipsosul 1800 lei vagonul

J. CIOICĂ,
Acad. comerţ.

Publicaţie de licitaţie.

Pentru lichidarea unei afaceri comerciale încheiată între Marmorosch, Blank şi Comp. Societate Anonimă sucursala Cluj repr. prin advocatul Dr. Ionel Pop şi D. Rudolf Fischer şi D. Antal Ernő domiciliaţi în Cluj, în baza coventiunei din 19 Octombrie 1920, pentru licitaţia publică pe lângă intervenţia mea, a unui rest de marfă provenită din această afacere şi rămasă nevândută circa 129.886 fuss (quadrat schuh) diferite fourniere — defig termen pentru ziua de ***10 Decembrie 1923, ora 3 p. m.*** la antrepositele generale a Societăţii Anonime Marmorosch, Blank & Comp. Cluj, Strada Enescu No. 15.

Amatorilor de cumpărare le stă la dispoziţie condiţiunile de licitaţie în biroul subsemnatului, strada Regina Maria 18, precum şi la secţia juridică a societăţei anonime Marmorosch, Blank Cluj, Piaţa Unirii în orele de biurou.

Cluj, la 15 Noembrie 1923.

Dr. Ioan Pordea,
notar public.

Slujitorii ţării

Puţini oameni înţeleg în vremile de azi să-şi mai facă datoria acolo unde se găsesc. Chipul de faţă este al jandarmului-plutonier Mazilu Vasile, şeful secţiei jand. Boroaia jud. Fălticeni, jandarm care în aceste vremi de urgie materialistă a înţeles să-şi facă datoria aşa cum legea, sfânta lege o cere.

MAZILIU VASILE

Dela războ încoace legea crâşmelor nu se mai respectă şi a trecut în deprinderea atât a crâşmarilor, cât şi acelora cari nu le place să se respecte pe ei singuri, de a călca în picioare legea.

Duminică dimineaţa în loc să se calce cu evlavie pragul bisericii mulţi pătimaşi calcă nenorocitul prag al crâşmii, iar nopţile crâşmele gem de nenorociţi care-şi ruinează sănătatea şi pierd pânea copiilor şi munca lor. Astăzi vedem cu bucurie că aceste rele i-au sfârşit în com. Boroaia, şi chiar şi în plasă printr'un om care a înţeles să-şi facă datoria cu sfinţenie.

Datorită bunului român a cărui chip se vede aici, legea crâşmii se respectă şi multe nenorociri şi fapte urîte au luat sfârşit. Tot datorită, energiei lui au luat sfârşit şi desele hoţii care se făceau în comună şi băgase în groază pe locuitorii harnici şi cuminţi.

Cinste i-se cuvine că nu se lasă ademenit de nici o ispită şi face ca să se ştie odată că şi la noi legea e sfântă şi înaintea ei tot ce e suflare românească trebue să se închine şi să o respecte dumnezeeşte.

Când toţi ne-am face datoria acolo unde ne găsim dela plugar şi până la ministru, alt neam mai fericit pe faţa pământului nu s'ar găsi.

I. PAPUC, învăţător

„Cultura Poporului" felicită pe jandarmul-plutonier Mazilu, despre care consăteuii săi pot vorbi cu atâta dragoste şi respect. Cinste şefilor cari au format pe acest jandarm. Ce bine ar fi dacă despre mulţi slujbaşi ai ţării, s'ar putea vorbi şi scri la fel.

In satele unde se găsesc jandarmi cari îşi îndeplinesc cu dreptate şi cinste slujba lor, jandarmii cari ocrotesc şi se port bine cu ţăranii, acolo, sunt rugaţi gospodarii fruntaşi sau preoţii şi învăţătorii să ne trimită fotografiile jandarmilor, cu câteva date, adecă: numele şi pronumele, anul naşterii şi locul. Prin felul acesta lumea să cunoască pe jandarmii, cari, în satele lor, sunt adevăraţi slujitori ai ţării; blânzi cu cei buni şi strict cu aplicarea legii faţă de cei răi. *N. R.*

Clipe plăcute în ceasuri libere

Joc de cuvinte de H. T. D.

T	T	D	V
T	T	C	N
D	C	T	V
V	N	V	D

Ş	L	T	S
L	L	G	V
T	G	C	P
G	V	P	M

Cu ajutorul fiecării început de literă se vor forma cuvintele din două strofe de versuri. Fiecare cuvânt din fiecare căsuţă e de două silabe. Versurile vor fi aceleiaş şi de sus în jos.

Deslegările se primesc până la 10 Decembrie 1923, iar numele deslegătorilor se vor publica în foae. Se vor da 3 premii:

1. Nuvele de Delavrancea.
2. Momente de Caragiale.
3. 6 Broşuri din „Pagini Alese".

Primim spre publicare jocuri şi dela acei cari ar voi să ne trimită.

DOINE DIN POPOR

Foae verde de năgară,
De când sunt mândrele'n ţară,
Samăn grâu, secer săcară.
Foae verde trei alune,
De când sunt mândrele'n lume,
Samăn grâu, secer tăciune.

Jele-mi şi-mi vine-a plânge
Unde văd atâta sânge,
Jele-mi şi-mi vine dor,
Unde văd atât omor,
Şi mi-aş da viaţa toată
Să văd neamţul tras pe roată
Foileană busuioc
Că pe mulţi îi bagă'n foc
Să rămân fără noroc,
Că pe mulţi îi bagă'n pară
Şi rămân fără tigneală.

Năcăjit e omul Doamne
Când se culcă şi nu doarme,
Când din seară până'n zori
Il frământă grei fiori
Dup'a mândrei ochişori,
După mersul legănat,
După dulce sărutat.

Du-te badeo, duce-te-ai
Că pe mine mă'nşălai,
Du-te lin ca Someşul
Să-te 'ntâmpine dorul.
Unde Someşul coteşte,
Stai badeo şi hodineşte
Şi calul ţi-l potcoveşte,
Cu potcoave de argint,
Cu cue de flori din târg,
Cu potcoavă de aramă,
Cu cue de flori de toamnă.

Plânge'n vale Târnava,
Să mărită mândra mea,
Plânge'n codru frunza deasă,
Se mărită şi mă lasă,
Dar mie de fel nu-mi pasă.

Adunate de: I. SOMEŞANU

CONCERT

LAURIAN NICORESCU bariton liric la „Opera Română" din Cluj, va da joi 29 Noembrie sala Conservatorului de muzică din loc, la ora 8 jum. seara o serată de lieduri cu următorul program:

1. Fr. Schubert: *a)* „Nacht und Träume" *b)* Der Jüngling an der Quelle"
2. R. Schumann: *a)* „An den Sonnenschein" *b)* „Wanderlust"
3. I. Brahms: *a)* „Wir wandelten" *b)* „Nicht mehr zu dir zu gehen"
4. Fr. Liszt: *a)* „Wieder möcht ich dir begegnen" *b)* Es muss ein Wunderbares sein"
5. H. Wolf: *a)* „Verborgenheit" *b)* „Gesang Weila's"
6. R. Strauss: *a)* „Waldseligkeit" *b)* „Traum durch die Dämmerung"

Bilete se află de vânzare la libraria Anca şi în seara concertului la Conservator.

RECOMANDĂM CU OCAZIA POSTULUI DE CRĂCIUN

care să începe în 25 l. c. uleiu de bostan (dovleac), floarea soarelui şi cânepă presate de noi. Vindem pe preţuri curente şi eftine arătând mustră atât noi cât şi reprezentantul nostru

BOSKOVITZ LAJOS
CLUJ. TELEFON 459.

FABRICA DE ULIURI ARADANĂ SOCIETATE PE ACŢII ARAD. * * TELEFON No. 135.

KALMÁR
SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACŢII
CLUJ, Str. Regina Maria 42.

Mare magazin cu Coloniale şi Văpseluri En-gros-En-Detail.

Tot felul de **Analină** pentru văpsit. **Lână** şi **Bumbac.**

Cel mai bine asortat şi mai Eftin magazin în această :-: :-: branşă. :-: :-:

Ştiinţă pentru popor

Descoperirea Europei de către Indienii americani

In luna Martie 1509, adică sunt de atunci 415 ani ani, Regele Ludovic al XII al Franţei se găsea la Rouen când i se aduse un sălbatec din America de Nord, singurul ce mai fusese văzut în Europa afară de cei aduşi de Ch. Columb. Acest mosafir fusese găsit de nişte pescari francezi în apropierea coastelor Angliei, într'o barcă făcută din coajă de copaci. El era cu alţi şease tovarăşi, care rătăceau în neştire duşi de capriciile valurilor. Aceşti sălbateci plecaseră la pescuit cu barca pe litoralul ţărei lor, dar iscându-se o furtună grozavă, ei au fost împinşi cu barca lor spre mijlocul oceanului. Au rătăcit în voia vânturilor până când au fost găsiţi în apele Europei. Ajunşi la Rouen, şase din ei au murit repede, probabil din cauza mizeriilor pricinuite de rătăcire. Erau oameni scunzi, cu pielea cafenie şi fără barbă. Faţa le era turtită şi presărată de cicatrice văpsită cu diferite culori; buzele groase iar părul împletit în coade aşezate roată pe cap. Ca vestminte, n'aveau decât o eşarpă de piele de peşte iar drept arme un arc şi săgeţi cu vârful de piatră. Ei mâncau carne crudă şi beau sânge.

El n'a putut spune din care parte a Americei a plecat, dar se presupune că ar fi purces de pe coastele Canadei.

Aşa a fost descoperită Europa de către locuitorii băştinaşi ai Americei. — (Cs).

Starea lăuntrică a Pământului

Topirea multor corpuri cu ajutorul căldurei devine din ce în ce mai grea dacă ele sunt supuse în acelaş timp la o presiune din ce în ce mai mare.

Pe de altă parte se ştie că cu cât ne adâncim în lăuntrul pământului, cu atât materiile ce se găsesc acolo sunt supuse la o apăsare mai mare. Presiunea înăuntrul planetei noastre ajunge repede la valori enorme aşa în cât s'ar putea ca, deşi căldura din mijlocul globului este peste măsură de mare, materiile de acolo să nu poată fi toate topite din cauza presiunei excesive la care se găsesc. Calculele arată că dacă ceara de albine, care ştim cât de uşor se topeşte, s'ar afla la o adâncime de 100 klm. în pământ, ea nu s'ar putea topi decât la temperatura de 600°. Prin urmare, zic învăţaţii, centrul pământului nu poate fi lichid, ci, în cea mai mare parte, solid.

Mai sunt şi alte fapte care sprijină această idee. Se ştie că fluxul şi refluxul oceanelor este datorit acţiunei soarelui şi lunei asupra maselor lichide de pe pământ. Dacă pământul ar fi lichid înăuntru el ar trebui să se deformeze ca şi oceanele din cauza tracţiunei soarelui şi lunei. Scoarţa solidă n'ar avea nici o putere să se opună acestei deformări fiindcă dânsa are o grosime neînsemnată faţă de volumul pământului. Lordul Kelvin a calculat altă dată care ar trebui să fie gradul de soliditate al pământului pentru ca el să se opună reformărei pe care soarele şi luna se silesc să'i-o impună, şi a găsit că globul în total trebue să aibă o tărie ceva mai mare de cât a oţelului.

Felurite cercetări făcute în anii din urmă, cu deosebire cele ce privesc cutremurele de pământ au dat rezultate care se potrivesc de minune cu cele găsite prin calcul de Lordul Kelvin.

Pământul este dar solid înlăuntru cu toată căldura ce se găseşte acolo. Lava lichidă şi gazele eşite prin vulcani nu sunt decât o parte neînsemnată a masei pământului şi pot sta în starea în care le vedem eşind, din cauză că sunt aşezate chiar sub pojghiţa solidă a pământului, în cât nu suportă presiunile formidabile care se găsesc mai spre mijlocul globului.

D. CĂLUGĂREANU,
rof. la univ. din Cluj.

U-N-I-R-E-A

SOCIETATE ANONIMĂ PENTRU INDUSTRIA DE BONBOANE, BISCUIŢI, ETC. ŞI CARTONAJE

TELEFON NO. 7-75

FABRICA DE CIOCOLATA

CLUJ, Str. A. PANU Nr. 6.

RENUMITA FABRICĂ DE MOTOARE
CROSSLEY BROTHERS LTD

MOTOARE
PENTRU BENZINĂ, PT. GAZ NATURAL, PENTRU GAZ SĂRAC ETC.

MOTOARE DIESEL ORIZONTALE ŞI FĂRĂ COMPRESOR, CA PERFECŢIUNE ŞI CALITATE FĂRĂ CONCURENŢĂ

PREŢURI AVANTAJOASE ŞI LIVRARE PROMTĂ.

A SE ADRESA: BIROURILE FABRICEI V. P. POPA, LUGOJ SAU INTREPRINDERILE INDUSTRIALE V. P. POPA, CLUJ, STRADA GENERAL GHERESIU NR. 2.

1

In nopţile târzii de toamnă

DESRADACINATUL

de Const. Cehan-Racoviţă

Aş fi vrut să stau în odaia mea, să mă adâncesc în gânduri, să trăiesc viaţa din scoarţele roase de vreme, dacă răceala din încăperea-mi fără foc, nu mi-ar fi strâns oasele ca într'un cleşte de ghiaţă şi atunci mi-am luat paltonul vechi şi cuşma de oaie şi am eşit din casă.

Afară era o noapte senină. Luna palidă de veacuri, cu umbre de melancolie pe chipu-i rece, îşi urma acelaş drum printre stele. Eu uitasem că-i frig amarnic, că omătul scârţâie sub cizme iar caii sunt albi de promoroacă, privind în sus, aşa că razele lunei se coboară în ochii mei, în suflet, — fantezia purtându-mă în depărtări albastre.

A fost deajuns lătratul răguşit al unui câne dintr'o curte oarecare şi mi-am lăsat privirea în jos. Cu paşi repezi trecui prin două uliţi din mahala, uliţi triste, tăcute şi învăluite în albul zăpezii. După puţină vreme mă aflai în mijlocul clinchetilor de clopoţei dela sănii, în accentele tăioase ca de cuţit şi stridente ale sirenelor dela automobile, în vraja luminei dela vitrinele cu lucruri scumpe, în un viespar cu bărbaţi şi femei cari râdeau, cari-şi trimeteau priviri fericite din blăni de castor, astrahan, urs sau tigru, — ca aceste soi de vieţuitoare să nu şi deie seama că nu departe de ei, chiar în mahalaua unde locuiam eu, erau case din ale căror coşuri de multe ori se 'nălţa prea puţin fum.

Pe-o uliţă cotită şi îngustă, cu clădiri vechi, ghemuite una lângă alta, cu etaje, cu ferestre mici ascunse după obloane de lemn, aici sta prietenul meu. O fire meditativă, îi plăcea singurătatea şi aproape niciodată nu-l vedeai cu cineva pe stradă, la cafenea sau în altă parte. Se numea: Dinu Paltin. După ce urcai treptele de piatră, aprinzând din când în când câte-un chibrit ca să nu mă lovesc de vre-un părete al gangului, mă aflai în faţa lui. Mă primi cu aceiaş dragoste ca totdeauna. In odae plutea o căldură plăcută. Truda unor ani se vedea în adunarea tablourilor: ici o casă ţărănească, dincolo un drum de ţară, alb, printre ogoare şi o troiţă de piatră; pe altă pânză: o luncă cu frunzele arămii, cum se scutur în lumina tristă a soarelui de toamnă şi în vad apa scăzută cum curge limpede; apoi câteva icoane vechi cu pictură bizantină, — şi o bibliotecă mare, cu un birou, răvăşit pe el cărţi, reviste, file de manuscris. Mă simţiam aşa de bine, de câte ori veneam în interiorul acesta intim.

„De patru zile Matei, nu te-ai arătat pe la mine; mă întrebam: ce ai? îmi zise prietenul. Imi era drag el. Un cap distins ca de roman, pe un gât scurt şi gros. O frunte mare şi dreaptă de sub care izvorau două lumini fascinătoare din ochii negri. O gură cu buze cărnoase, cu un nas ascuţit şi ras de mustaţă. O figură clasică, pe a cărui chip câteodată par'că plutea o umbră de melancolie; alături cu trăsăturile energice ale feţei, pe frunte, pe sub gene, la coada ochilor, brazde subţiri trase nu atât de vreme, căci avea vreo 45 de ani, ci mai mult de necazurile vieţii. De-o statură mijlocie, bine legat iar muşchii trupului arătau sănătatea ce-o moştenise dela părinţii dela ţară.

In sobă flăcările roşii se încolătăceau ca nişte limbi de şarpi, iar în fumul de ţigară pluteau visurile noastre. Privirea mi se opri pe o carte deschisă, cu un tipar deosebit.

„Ce citeşti, Dinule?

— Versurile unui poet al nostru tânăr. I-se aduc laude de nişte oameni suciţi ca şi dânsul. Dacă avem cubismul în pictură de ce n'am avea şi dadaismul în literatură? Ei vezi, scrisul oamenilor acestora, fără nici o regulă estetică, mă îneacă. Eu la dânşii văd tocmai lipsa de cugetare adâncă şi, negăsind vestmintele frumoase ale artei, atunci printr'un sistem de gânduri frânte şi expresiuni cabalistice, vor să ameţească lumea. La noi nu merge exaltări literare, asigurându-te că modernismul acesta care cuprinde în el nebunia vremii, nu prinde nici în Franţa, nici în Germania, de unde importă această şcoală neisprăviţii dela noi.

— Poate te înşeli.

— Cum să mă înşel? Scriitorii aceştia stric limba, împerechează vorbe fără rost şi au impresia că dacă fac rebus din expresiuni păsăreşti, apoi cine ştie ce aprofunzimi filosofice au ieşit din mintea lor sucită.

Adevărata artă cere limpezime ca izvorul şi nu e nevoe de babilonie de imagini.

Frumosul, gândirea, zbuciumul sufletesc oricare ar fi el, se poate aşterne pe hârtie în fraza cea mai clară.

— Evoluăm şi noi. Nu putem rămâne la poezia cu zece douăzeci ani în urmă.

— Ce reese din acrobastica aceasta literară de astăzi, spune-mi? Arată-mi un talent mare că se ridică în poezie, în nuvelistică. Ni se duc bătrânii şi cu ei scrisul adevărat. Ce pot simţi oamenii aceştia în viciul cafenelelor oraşelor mari, decât într'o visare neurastenică şi de opium, să ne dea subiecte de pe toate pământurile afară de-al nostru. Ascultă, dragă Matei, o literatură fără pământul, cerul, soarele şi oamenii ţării tale, nu se poate. Din literatura aceasta răsare trăinicia artei, care nu cunoaşte hotarele.

Oare oamenii din teatru lui Ibsen, nu sunt luaţi din societatea norvegiană, ca apoi să ajungă ai lumei întregi? Oare ţăranii lui Dostoiewski, ai lui Cehov, ai lui Gorki, deşi sunt ruşi nu sunt şi ai lumei întregi? Oare pânzele lui Grigorescu, cu luncile ţării noastre, cu boii, cu femeile înalte şi subţiri, cu cofăelele pe umeri sau desculţe trecând vadul râurilor, răsăriturile, apusurile şi luminişurile pădurilor noastre, nu sunt tot aşa de apreciate de un american sau european? Şi ştii de ce? pentru ca arta să fie a tuturora trebue mai întâi să fie a norodului tău. Literatura ţăranilor noştri, a oamenilor năcăjiţi dela târguri, conflictele sociale din sufletele acestora, cu firea lor, cu durerile ce-i macină şi cu gândurile ce-i înalţă, acestea trebue turnate în forma desăvârşită a artei. De aceea oricine cu bun simţ şi cu minte va simţi totdeauna cu proza lui Odobescu, Vlahuţă, Delavrancea, Creangă şi versurile lui Eminescu, Coşbuc şi se îmbolnăvi cu curentul acesta nou, care se potriveşte ca nuca în părete, cu sufletul nostru".

In timpul acesta servitoarea aduse ceaiul în pahare, din care eşia un abur plăcut.

„Dinule, cu felul acesta de judecată, cu traiul liniştit, trebue să fii mulţămit?", îl întrebai eu.

— Aşa ţi s'ar părea după viaţa care o duc, după interiorul odăiţii aceştia, după faţa mea plină, dar, dacă te-ai coborî în sufetu-mi, ai vedea că acolo e un izvor de nemulţumire, o rană sângerândă, care mă doare, o furtună. Prietene, eu sunt un desrădăcinat".

Şi în privirea lui Dinu, plutea melancolia.

„Nu înţeleg ce vrei să spui prin desrădăcinat", adăugai.

— Vezi aşa nici eu singur n'am înţeles multă vreme. De abia cu anii. Zi cu zi, pe nesimţite, s'a strecurat în inima mea o fărămitură de nemulţămire, la început nedefinită, apoi din ce în ce mai pronunţată, ca o boală incurabilă care se vâră în sânge şi progresează, până ce mi-am dat seama ce va să zică: desrădăcinat, dar a fost prea târziu. Mai bine ar fi să vorbim despre altceva.

— Mai făcut curios, Dinule", îi spusei eu.

El îşi duse mâna la frunte parcă ar fi vrut să împrăştie gândurile ce-l năvăliau, aţinti privirea undeva, în depărtări, pentru o clipă; se hotărî:

„E o mărturisire. Şi mărturisirea e tot deauna tristă.

— Va fi cu atât mai interesantă.

— Spovedania, de astă seară credeam, să o iau cu mine unde e mereu linişte. Mai găsit însă într'o stare sufletească prielnică — şi ţi-o spun dar, te rog să rămâie îngropată aici între noi. Sunt dureri înăbuşite cari nu trebuie să le ştie nimeni. De altfel ce ţi-oi spune mai departe, dacă ne-am gândi adânc, e o povestire a multora. O ştiu mulţi pentrucă au trăit-o şi vor şti-o şi alţii de acum înainte după ce vor trăi-o, şi atunci, va fi prea târziu, ca şi pentru mine. Am avut o copilărie tristă. Am văzut lumina zilei într'un sat. O, ce frumoase sunt şi vor rămânea acele meleaguri pentru mine, cu toate că şi azi, desigur, gospodăriile de acolo au rămas sărace, ţăranii tot năcăjiţi, iar copiii lor purtând în suflete truda ogoarelor, nerăsplătită. Parcă văd şi acuma casa noastră acoperită cu răgoz, zâmbitoare şi albă, de pe deal, cu livada mare, cu feldefel de pomi, iar din cerdac, peste vale, aceleiaşi şi aceleiaşi valuri curgeau mai totdeauna limpezi, — era Prutul.

O cât de frumos sclipia apa în razele de soare, dar mai ales în amurgurile de vară, treceau plutele în jos, înspre Galaţi. Plutele erau încărcate cu lemne, focurile ardeau sub ciaune; se pregătia mâncarea de sară iar câte-un ţăran câata mai întotdeauna de jale. Era o linişte adâncă, dealurile din depărtare, din Basarabia, păreau acoperite de un val albastru.

(Va urma)

SCRISORI DELA ORAȘE

DIN ROMAN

In ziua de 13 Noembrie cr. societatea clerului „Roman Vodă“, urma să-și țină adunerea generală la Sf. Episcopie. Din cauza greutăților de transport, neputându-se întruni numărul cerut de statute, adunarea s'a amânat pentru luna Decembrie. Cu aceea ocazie se va face și o modificare a statutelor societății în sensul, ca această societate să poată realiza fabricarea lumânărilor de ceară curată, atât de necesare cultului nostru ortodox. Se observă, de câtva timp, că această societate dă semne de viață și tinde a deveni temelia activității clerului nostru.

Preotul econom Gh. Manoliu, împreună cu preotul econom Melchisedeck Mârza, își dau toată silința, ca această societate să-și ajungă scopul ei înalt spre binele sfintei noastre biserici.

Fabrica de lumânări de ceară curată a și luat ființă și în curând bisericile din Eparhia Romanului vor scăpa de lumânările false ce se vând în comerț.

Societatea clerului „Roman Vodă“ pășește astăzi spre realizarea scopului ei.

Se cuvine laudă inițiatorilor acestei mișcări. Dar se cuvine recunoștință P. S. Episcop Lucian, care caută prin toate mijloacele să pornească la muncă și activitate rodnică, toate elementele bune ale clerului din Eparhie.

In curând vor începe conferințele pastorale generale ale clerului din Eparhia Romanului. Preoții se vor aduna pe rând în capitalele celor patru județe ce formează această Eparhie. Folosul acestor conferințe este de neînchipuit de mare, dat fiind și importanța pe care le-o dă P. Sf. Episcop Lucian.

In frumoase cuvântări, alcătuite de preoți cu studii serioase se vor lămuri unele chestiuni privitoare la cler și sf. biserică.

Numai, dacă și oamenii zilii ar da o cât de mică atenție acestei munci depuse de cler cu atâta devotament și cu atâta iubire de țară și neam, realizând prin aceasta două mari bunuri: *îndreptarea morală a poporului* și *îmbunătățirea soartei clerului.*

Aceste conferințe vor fi prezidate de P. C. Protoierei, preoți culți și cei mai de seamă din județele respective.

O lipsă se observă la aceste conferințe însă.

Lipsa căminilor preoțești, căminuri ce ar trebui organizate în toate capitalele de județe și care ar ușura și întări dragostea clerului de a ajunge idealul misiunii lor.

G. ROBU.

DIN RĂDUCĂNENI (JUD. FĂLCIU)

Târgul Răducăneni există de mai bine de 150 ani. Atât evreii cât și catolicii pe vremuri și-au făcut bisericele lor. Numai ortodoxii nu aveau. Deși numărul lor este relativ mic față cu celelalte confesiuni, vrednicul și energicul preot de Bazga Iconomul Dimitrie Ciocârlan cu concursul tuturor oamenilor de bine din comună și de prin împrejurimi a putut reuși să dea târgului o frumoasă biserică. Târnosirea ei s'a făcut în ziua Sf. Martir Dumitru, cu care ocaziune s'au rostit cuvântări în biserică de autoritățile în drept.

Atât părintele Dimitrie Ciocârlan cât și comitetul organizator, toți ajutătorii sfântului locaș au fost felicitați de persoanele de seamă poftite la acea sărbătoare pentru osârdia și munca depusă, pentru ca tocmai, astăzi, în vremurile acestea de materialism, se văd oameni desinteresați, cari presupun materia ca un mijloc pentru ridicarea la cele înalte și superioare.

E frumos, e bine când, oamenii se ridică deasupra celor pământești, celor josnice, chiar dacă nu culeg decât amărăciuni. Judecata omului sănătos nu se uită la nenorocirea celor trecătoare. El vede sus, și cunoaște că acolo plutește o putere, care va întuneca faptele omului după dreptate. Și această dreptate dela cel de sus o așteptăm. Dacă vremurile nu sunt *prielnice* pentru fapte frumoase filantropice — nu înțelegem ca lumea să se uite numai jos la lutul acesta neputincios. Și că dacă fiecare ar urmări numai măriri și mândrii pământești, să iee aminte că în acela nu locuește duhul Domnului. Duhul acesta face pe om viu nu numai aici, ci mai cu seamă dincolo; și ferice de omul, care are credință în viața viitoare și veșnică. Ferice de acei, ce cred și înțeleg lumea aceasta și cea viitoare prin judecata sănătoasă, a unei minți, în care pot să-și facă culcuș adevărurile învățăturei bisericei noastre creștinești. Și mai fericit este acela ce știe să le practice, cu convingere neclintită că mai frumos este a face binele — și nu răul — dacă întru aceasta este voia lui D-zeu.

In voia lui D-zeu făcând și lucrând după povețele bisericei noastre strămoșești, fie-ne îngăduit a crede că atunci vom fi mântuiți și viață veșnică vom dobândi.

I. MARDARE

DIN COȚMANI (BUCOVINA)

Duminecă 4 Noembrie, ora 4 după amiază, d. Vasile Pavel, corespondentul cultural al ziarului nostru în Coțmani, a ținut conferința sa despre minoritățile etnice din România-Mare. Dsa analizează pe rând calitățile poporului românesc, arată de câtă bună voință este capabil aducând pentru sprijinirea celor spuse mai multe exemple. Arată apoi rezistența națiunii românești, care suportă dealungul veacurilor, atâtea năvăliri fără a-și perde originea și limba. Trecând apoi la minorități, dsa le împarte în două categorii: Acei cari au în afară de hotarul statului român, o națiune care a dat naștere unui stat etnic propriu ca, nemții, ungurii, rușii etc. și o altă categorie care nu au nicăeri un stat etnic propriu zis, și aceștia sunt evreii. Dsa analizează pe rând minoritățile din categoria I-a, condamnând unele din purtările lor. Dsa spune că statul român a făcut o greșală când a acordat drepturi de cetățean tuturor celor aflați în teritoriile alipite, dar speră că în curând se vor revizui aceste încetățeniri. Dsa afirmă că lupta dusă de o parte din presa minoritară contra introducerii limbei românești în școală, este o luptă nedreaptă și arată cât ar pierde minoritarii dacă nu ar cunoaște limba statului, deci spuse dsa, dacă s'ar scoate limba din școli, singurii cari ar avea de pierdut, ar fi minoritarii. Arată apoi, cum ar trebui să se poarte minoritarii pentru binele și fericirea țării. Dsa terminându-și conferința anunță că a doua categorie de minoritari, va forma subiectul unei alte conferințe a cărei dată se va arăta mai târziu.

Societatea muzicală „Doina“ își continuă cu succes repetițiile în vederea concertului ce va da în Coțmani. Totodată se anunță că va face un turneu în întreaga Bucovină.

Societatea muzicală „Doina“ a fost recunoscută ca filială a fundației „Principele Carol“ din București.

GR. D. GRECUL, licențiat în drept.

DIN ONEȘTI (JUD BACĂU)

In ziua de 8 Noembrie 1923 stil nou „Sf. Dimitrie“ s'a ținut în localitate obișnuitul târg anual. Lume foarte multă, cumpărători însă foarte puțini, ceia ce a adus oare care stagnare în vânzare.

Prețurile sunt în urcare. Datorită energiei desfășurate de actualul primar al Oneștilor, d-l advocat *Cicerone Nechiforescu* acest târg tinde a deveni unul dintre cele mai de seamă din cuprinsul României Mari.

După războiul cel mare, Oneștii merg cu pașii repezi spre înflorire. In curând va deveni unul dintre cele mai de seamă târg comercial.

Astăzi acest târg este înzestrat cu prăvălii foarte încărcate și la îndemâna sătenilor.

P. N.

DIN GALAȚI

„Liga Culturală“ secția Galați, pregătește o serie de serbări și șezători în oraș și județ. Distinși conferențiari vor fi aduși, iar maestrul Antoniu pregătește cu puterea sa de muncă și cu tinerescul său entuziasm o frumoasă surpriză din care credem că cea dintâi care se va împărtași va fi „Liga Culturală“ la serbările ei.

— Lipsea Galațului, o librărie așa cum o are acum. In adevăr Sucursala „Socec & Comp“ ce s'a deschis face cinste în această branșă orașului nostru.

p. g. s.

DIN PETROȘENI (ARDEAL)

Din punct de vedere cultural, Petroșeniul în toamna aceasta, a făcut o săritură vrednică de laudă.

Vizita canonică a I. P. S. Mitropolitului a Ardealului făcută în Septembrie, când sfințând frumoasa biserică română ortodoxă din Vulcan, sfințând peatra fundamentală a bisericii din Lupeni, vizitând comunele și coloniile miniere: Livezeni, Aninoasa, Petrila și Lonea, a îndreptat pașii multor creștini din Valea Jiului spre calea binelui și a adevărului.

Intrecerea comunelor din Valea Jiului în ridicarea și înfrumusețarea bisericilor e dovadă că virtutea străbună iarăși învie.

In Petroșeni, societatea minieră „Petroșani“ a ridicat două clădiri foarte drăguțe pentru școale de țesătorie. Vor lucra și vor învăța aici fetele muncitorilor. Multe fete până în anul acesta învățau cursul primar și 1—2 clase de liceu ca eleve particulare și apoi forțate de împrejurări picau din pomul învățăturii rămânând în sufletul lor cu rana nădejdilor spulberate.

Astăzi, fetele harnice au școale de țăsătorie, unde își vor putea asigura traiul. Tot cu însemnatul sprijin al societății minieră Petroșani, harnicul comitet al liceului a obținut deschiderea unei școale secundare de gradul I., pentru fete, unde vor putea continua învățătura fetele dornice de învățătură.

Pentru educarea muncitorilor soc. „Petroșani“ a ridicat un cămin cultural care ar face fala ori cărui oraș mare din țară. Are terasă mare, sală de lectură, sală pentru producțiuni în lăuntru și pe din afară lucrat cu multă artă.

In toamna aceasta, s'a mai deschis în Petroșeni, în colonie, și mult așteptata grădină de copii tot într'un local pus la dispoziția comitetului de către societatea minieră. Este nădejde să se mai lucreze în chestia aceasta însemnată, având Petroșeniul nevoie și de patru grădini de copii.

Școalele primare române, în anul acesta sunt supra încărcate și reclamă sale de învățământ.

Toate sărbările naționale s'au serbat cu multă paradă.

Despărțământul astra sub conducerea harnicului președinte d. Iosif Iancu își începe iarăși seria de șezători culturale.

Credem, că porniți odată la drum pe câmpul culturii naționale Petroșeniul nu va încetini pașii.

T.

Știri de pretutindeni

M. S. Regele la Lugoj. In dimineața zilei de 14 Noembrie cr. pe peronul gării din Lugoj, așteptau cele mai de seamă persoane ale orașului, sosirea M. S. Regelui. La ora 9 sosește trenul regal, iar muzica companiei de onoare cântă Imnul regal. Dl primar a rostit o cuvântare de bunăvenire, întâmpinând pe rege cu tradiționala pâne și sare.

Dela gară, M. S. Regele, înconjurat de călăreții satelor, în frunte cu d. căpitan în rezervă Radulovici îmbrăcat bănățenește, a trecut prin centrul orașului, mergând spre biserică, unde era așteptat de P. S. La Episcopul Caransebeșului, Tr. Bădescu.

Aici s'a ținut o slujbă religioasă, cântând corul lui Vidu.

După o jumătate de ceas, M. S. Regele, a luat parte la slujba religioasă dela biserica gr. cat., unde liturghia a fost oficiată de episcopul Lugojului N. Niculescu. La această biserică a cântat corul „Lyra“ de sub conducerea dlui profesor Ioan Bacău.

La ora 10 M. S. Regele a vizitat orașul cum și mai multe așezăminte culturale și spitale.

La ora 11, la prefectura județului a avut loc un ospăț, la care a luat parte și M. S. Regele, cântând corurile Vidu și Lyra.

Suveranul la ora 3 după amiază a părăsit orașul Lugoj.

Un oaspe care ne face cinste, în România. Nu de mult, Bucureștii au avut ca oaspe pe generalul francez dl Péllé, organizatorul armatelor cehoslovace în 1919, iar acuma înalt comisar al Franței în Balcani, M. S. Regele a primit în audiență pe acest destoinic și viteaz general.

Incorporarea contigentului 1924. Trecerea în complectare a contingentului 1922 se crede că se va face pe ziua de 1 Februarie 1924, iar încorporarea contigentului 1924 se va face la 1 Martie 1924.

Serbarea dela Ateneul Tătărași. In prezența a câteva mii de oameni s'a ținut la Ateneul popular din Iași cea de a o suta șezătoare.

D. prof. Ion Simionescu a ținut o frumoasă conferință arătând meritul neuitatului Domnitor D. Cantemir.

D. Const. Ifrim, directorul ateneului, a vorbit despre activitatea acestei instituții, aducând mulțămiri tuturor cari au contribuit la progresul ateneului din Iași.

Societatea de Cultură „Stroe S. Belloescu“, a elevilor liceului „Codreanu“ din Bârlad reîncepându-și activitatea, ajunsă la al 27-lea an, a organizat o serie de șezători publice, cari se vor ține în Aula Liceului, cu scopul de a strînge cît mai mult, legăturile dintre școală și societate și de a-și aduce prinosul de muncă pe tărâmul cultural. In ziua de Duminecă 18 Noembrie cr. s'a început și anul acesta șezătorile, de data aceasta ținută în amintirea voevodului Dimitrie Cantemir.

Congresul institutorilor. Societatea Institutorilor și institutoarelor din România, face cunoscut tuturor colegilor din țară, că congresul în chestiunea materială va avea loc în curând.

Improprietăririle în Bihor. In jurul împroprietăririlor din județul Bihor, se arată nemulțumiri din partea sătenilor. La plângerile țăranilor, dl subprefect Tempelean, a intervenit la minister pentru revizuirea exproprierilor, unde se crede că s'au făcut nedreptăți.

Deschiderea scrisorilor din America. Foarte multe scrisori dela românii din America, vin în Ardeal, la rudele de acasă. In aceste scrisori de cele mai multe ori se află dolari. Funcționarii dela poștă, știind aceasta, deschideau scrisorile și furau din ele hârtiile de dolari iar epistolele le nimiceau.

Acum s'au luat toate măsurile ca să înceteze acest jaf.

La Sibiu, zilele trecute, Curtea de Apel, a judecat pe trei funcționari dela poșta de acolo, pentrucă a furat dolari din scrisori, și pe unul Heidenvolff, la condamnat la 2 ani închisoare, iar pe Baco și Tefner, la câte opt luni închisoare.

Pentru românii din Jugoslavia. Pentru studiarea (cercetarea) chestiunilor școlare și bisericești ale românilor din Jugoslavia, s'a format de către ministerul cultelor (bisericii) o comisie formată din dnii P. Gârboviceanu, Ștefan Ioan, dr Cornel Coman, dr Gh. Popovici, protopopul Lugojului; Petre Ionescu și Simionescu, director la ministerul afacerilor străine.

Comisiunea română va intra în studiere cu comisiunea jugoslavă, în cursul acestei luni.

Consfătuirea se va ține în Timișoara.

Curs de limba română pentru ziariștii maghiari. Ziariștii maghiari din Cluj au început să învețe românește.

Ei au simțit în sfârșit nevoia de a-și însuși limba țării în care trăesc și iau zilnic o oră de limba română, curs predat de d. maior Lazăr.

Numărul lor este de peste 40.

Dela direcția căilor ferate. In cursul lunei trecute, s'au încărcat în întreaga țară 134.597 vagoane cu diferite mărfuri.

In Septembrie s'au încărcat la 120 mii de vagoane.

Cititorii noștri își dau seamă că din zi în zi aducem noi îmbunătățiri la această foae, în vremea când tiparul cât și hârtia costă prea mult. Din toate unghiurile țării ne sosesc scrisori de încurajare, iar oamenii de știință și publiciștii cei mai de seamă îndesesc rândurile împrejurul „Culturii Poporului“, care urmărește luminarea și înfrățirea tuturor claselor sociale. Crezul nostru este: munca pozitivă, cinstea, îndrumarea băștinașilor la industrie și comerț, și prin ridicarea celor mulți, prin o educație sănătoasă, prin formare de caractere, prin cetățeni conștienți, la înflorirea României, numai prin cultură și hărnicie. Sus, mai cu seamă sus, la clasa conducătoare: muncă atât cât este și în massele largi ale poporului. Nu vrajbă, nici politică rău înțeleasă de ambiții personale, ci unirea sufletească a tuturor românilor. Pentru înfăptuirea aceasta ne trebue mai întâi o presă cinstită românească. O aveți: „Cultura Poporului“. Faceți ca această foae să fie cât mai mult sprijinită, să o citească tot știutorul de carte; slova ei să fie dusă în cel mai mic cătun, înțeleasă atât la coarnele plugului cât și în casa săracă a lucrătorului ce-și câștigă pâinea cu trudă în fața nicovalei, în atelier sau în fabrică. Drepturile sociale și o viață umanitară, se câștigă numai prin carte și iubire de țară.

Pomenirea lui Mihai Vitaezul. Ca și în anii trecuți, comitetul central al Ligii Culturale a pomenit, în ziua de Sfinții Arhangeli Mihail și Gavril la ora 11 dim. în biserica Mihai-Vodă din București, printr'un parastas, pe marele Voevod Mihai-Viteazul.

Au luat parte la această pomemire delegați ai tuturor școalelor din București ai regimentului Mihai-Viteazul, ai autorităților, precum și membrii Ligii Culturale.

Școli noui în județul Bacău. Cu două săptămâni în urmă în orașul Bacău s'a pus piatra de temelie a unui nou local de școală normală de băeți, fiind de față și dl Anghelescu, ministrul școalelor. După oficiarea slujbei religioase, dl ministru a ținut o cuvântare, arătând că în toată țara se ridică școli. In 1919 s'au clădit 35 școli normale iar anul acesta 42 de școli normale. S'a făgăduit că la primăvară se va ridica în Bacău, un liceu de fete, pentru care va da trei milioane.

Către sprijinitorii noștri. Preoți, învățători și săteni cărturari, vă rugăm să răspândiți această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnați pe prieteni să o citească;

Să ne trimiteți liste cu numele acelor gospodari cari credeți că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la țarani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foaia ar fi și mai bine.

O foaie costă 3 lei, iar pentru strădanie dăm 60 bani, adică să primim numai 2 lei și 40 bani.

Cu felul acesta de împrăștiere a „Culturei Poporului“, vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătățiri la ea.

Ocolirea lumei în aeroplan. Vești din America spun că generalul Patric pune la cale o călătorie în jurul lumei cu mai multe aeroplane americane. Aeroplanele vor porni de pe țărmul de răsărit al Americei spre țărmul de apus, trecând peste Alaska, India, Persia, Scandinavia, Groenlanda și de aici îndărăt la America. Aeroplanele cu cari se va face această călătorie pot face un sbor, fără popasuri, un drum de două mii mile.

Se primesc copii orbi. In Institutul de orbi al statului din Sâncraiu, poșta Aiud, jud. Alba de jos (Ardeal) se primesc copii orbi, de ambele sexe, în etate de 8—10 ani. Informațiuni asupra formalităților de primire se dau de către direcțiunea Institutului.

Bandiții atacă com. Ac-Bunar. O bandă numeroasă bine înarmată a atacat satul Cocina din com. Ac-Bunar, jud. Constanța. Ei au atacat mai întâiu locuința șefului de post Ciobanu D-tru în contra căruia aveau ură. Aci negăsind pe nimeni de cât pe soția sa, au bătut-o tare jefuind-o și de o însemnată sumă de bani.

Apoi s'au îndreptat spre casa locuitorului Delin C., pe care l-au jefuit de suma de 12.000 lei, 30.000 leva și o putină de brânză.

In timp ce se retrăgeau, au întâlnit pe locuitorul Stanciu Petranoff, jefuindu-l și pe acesta de o însemnată sumă de bani, și luându-i și îmbrăcămintea de pe el.

Schimb de prizonieri. Intre țara noastră și Ungaria, s'a început schimb de prizonieri. Așa dintre 32 prizonieri unguri ce se aflau în Oradea-Mare numai 22 au fost predați Ungariei de oarece 9 din ei au optat pentru cetățenia română iar unul se află în spital.

Predarea prizonierilor politici s'a făcut în punctul de frontieră Episcopia Bihorului.

La predarea prizonierilor au fost de față din partea României dnii colonel Protopopescu, consul Burileanu și primprocuror Sovrea iar din partea Ungariei consilierul ministerial Kristoffi și secretarul ministerului martos.

Ungaria a predat României 56 de prizonieri.

CĂTRE OAMENII DE BINE. Rugăm pe preoții din sate, cum și pe învățători sau alți cărturari, să ne trimeată din satele lor chipul (fotografia) a celui mai bun gospodar, care a făcut fapte bune, fie pentru biserică, fie pentru școală sau alt-ceva, chipul acelui gospodar care e harnic, are gospodăria cea mai frumoasă, și se bucură de toată cinstea. Chipul gospodarului îl vom tipări în foae, ca să vadă miile noștri de cititori, pe oamenii cei de suflet, de inimă bună și de cinste. La fiecare chip (fotografie) se va adăuga numele și pronumele țăranului, vârsta, din ce sat este și pe scurt ce a făcut el în viață.

O nouă biserică. Episcopia din Constanța a aprobat comitetul pentru construirea unei biserici cu hramul Sf. Gheorghe în orașul Călărași.

O școală nouă. In comuna Hilișeu județul Dorohoi d-na și d. Ungureanu, proprietarii moșiei, oameni de bine și dragoste pentru săteni, au ridicat un local de școală primară.

Proprietarii au dăruit suma de 300 mii de lei și locul.

Școala a început să funcționeze odată cu începerea acestui an școlar și poartă numele vrednicilor donatori.

Clădirea este foarte mare compusă din patru odăi, cancelarie și locuința dirigintelui.

Prietinii noștri. *In toate orașele și târgușoarele din România, vrem să avem prieteni. Acești prietini grupați în jurul mișcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mișcarea culturală, artistică, economică și industrială din localitatea în care trăesc. Știri de așa fel în cât să intereseze intelectualii orașelor, muncitorii de prin ateliere și fabrici și pe lumea dela sate.*

Prietenii ne vor trimite aderarea lor iar redacția noastră le va răspunde ce au făcut.

Un archiepiscop cade într'un puț și moare. Archiepiscopul de Recanati și Loretta, Andreolli, din Roma vrând să-și dea singur seamă de niște lucrări pe cari le făceau zidarii în curtea palatului său, s'a suit pe o scândură deasupra fântânei, cu toate că lucrători îl avertizaseră de pericol.

Scândura s'a rupt deodată și prelatul, căzând dela o înălțime de 12 metri, a rămas mort pe loc.

Ciocnirea din gara Ungheni. Cu două săptămâni în urmă trenul de persoane Chișinău-Iași, s'a ciocnit noaptea în gara Ungheni cu o mașină de manevră.

Locomotiva, un vagon poștal și un alt vagon au fost sfărâmate. Conducătorul poștal și comersantul Leiba din Chișinău, au fost grav răniți. Alte opt persoane sunt rănite mai ușor.

Starea câmpului. In Basarabia semănăturile de toamnă, cari s'au făcut în belșug merg bine. In Ardeal de asemenea s'a semănat destul, însă, semănăturile au nevoe de ploae.

In Transilvania pericolul șoarecilor e din ce în ce mai mare, de oarece din lipsă de ploae se înmulțesc rozătoarele din zi în zi.

Măsuri bune. Dl prefect V. Hodor al jud. Bihor, făcând inspecție în câteva plase din județ și găsind patru funcționari în neregulă, le-a aplicat amenzi. Tot odată aflăm și de ordinul dlui prefect că la preturi și notariate să înceteze odată de a se mai lucra în ungurește, în caz contrar va aplica pedepse aspre. (Câte ordine vor mai aștepta oare funcționarii unguri?)

Ziar nou. La New-York, în America, a început să apară un nou ziar românesc, anume: „Curierul american“. Dorim acestei publicații spor la muncă și viață lungă.

Noui târguri de animale. S'a aprobat redeschiderea târgurilor săptămânale din Clișcăuți și Mălinți jud. Hotin.

De asemenea s'a aprobat deschiderea unui târg de vite săptămânal în com. Ilva Mică (jud. Bistrița-Năsăud) în ziua de Mercuri și 4 târguri anuale cari se vor ține la 2 — 4 Ianuarie, 10 — 12 Aprilie, 25 — 26 Iunie și 15 — 17 Octombrie.

In zilele de duminecă în nici un caz nu se vor ține.

Târguul de vite săptămânal din com. Vama (jud. C.-Lung Bucovina) va fi închis până când va fi adus în condițiile regulamentului târgurilor de vite.

In orașul Gheorgheni (jud. Ciuc) s'a aprobat deschiderea unui târg de vite săptămânal, care se va ține în fiecare Marți.

Târgul de vite din com. Cavarna (Caliacra) a fost închis necorespondând legilor și regulamentelor.

Un târg săptămânal de vite și produse alimentare se va ține la Măcin, Sâmbăta.

In comuna Lavrin din jud. Timiș Torontal se va ține 4 târguri anuale de vite și mărfuri. Aceste 4 târguri nu se vor putea deschide până ce medicul veterinar nu va constata că s'au îndeplinit dispozițiile regulamentului târgurilor de animale. Ele se vor ține în Sâmbetele anterioare zilelor de 26 Martie, 29 Iunie, 8 Septembrie și 11 Noembrie.

Acei care ne scriu. *„Cultura Poporului“ din zi în zi își afirmă un loc de cinste în ziaristica românească. Cei mai de samă scriitori ai țării se grupează în jurul ei. De data aceasta aducem vestea plăcută, că d-l* ***A. Davilla,*** *fostul director general al teatrelor, om de litere și distins autor dramatic, va colabora la foae.*

Sfințirea unei biserici. In orășelul Herța, din jud. Dorohoi, s'a ridicat din îndemnul unui mănunchi de oameni de bine, o biserică frumoasă care va fi locaș de rugăciune pentru locuitorii satului Movila din apropiere, precum și de capelă pentru cimitirul orașului.

Duminecă 11 Noembrie crt. a avut loc sfințirea acestei biserici de către vicarul Mitropoliei ieșene, arheireul Cosma Petrovici zis Botoșeneanu, împreună cu diaconul Chezarie dela biserica Sf. Spiridon din Iași și alți preoți din Dorohoi.

După liturghie s'a dat o masă oaspeților de către primăria orășelului Herța, la care a vorbit vicarul mitropoliei.

Arderea unei mănăstiri. La mănăstirea Barbu din județul Bacău a izbucnit un puternic foc care a mistuit în flacări 14 chilii, clopotnița istorică, mai multe hambare, vite și întreg avutul aflat în chiliile maicilor.

Biserica a fost scăpată de foc, ca prin minune. Maicile îngrozite s'au retras în biserică unde au făcut rugăciuni timp de aproape o zi și o noapte.

Focul a luat naștere din nebăgarea de samă a unei maici, care deși avea hornul dela cuptor necurățat a făcut foc puternic pentru coptul pâinei.

Fapte bune în Măcin. In orășelul Măcin din Dobrogea, s'a ridicat o școală nouă cu cheltuiala locuitorilor și în cea mai mare parte cu a dlor avocat Gabrov, Cristache Gândac, primar și alții.

Acum s'a înființat și un comitet pentru refacerea bisericii.

O femee împușcată din greșală. O nenorocire s'a întâmplat zilele trecute în comuna Jărnești, județul Făgăraș. Țaranul Ion Vlăstan, întorcându-se de la vânătoare a intrat în crâșma lui Nicolae Lupu pentru a lua o gustare.

Mai mulți tineri au rugat pe sătean să desfacă arma pentru a vedea dacă e încărcată.

Gospodarul ca să le vie pe plac a desfăcut arma, dar un glonte a luat foc, lovind în piept pe femeea cârciumarului, străbătându-i plămânul drept.

Femeea a murit pe loc, iar gospodarul nevinovat s'a dus la postul de jandarmi, a spus nenorocirea și apoi a fost închis.

Opt copii omorîți într'o explozie. Opt copii ce erau cu vitele la pășune pe malul pârâului Gligănel din județul Argeș, scomonind în pământ, au dezgropat un obuz. Zgândărindu-l cu bățul, obuzul a exploadat, transmițând focul încă la alte două obuze ce se aflau îngropate în pământ în acelaș loc și cari de asemenea a făcut explozie. Acei opt copii au fost omorîți pe loc.

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulți cari știți să puneți pe hârtie gândul vostru, așa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiți a spune lucruri bune, — ca să învățăm și noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieți pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaștem de aproape, vrem să vă spuneți și voi păsurile voastre, cum mai este prin sate și cum ați dori să fie. Și vorbind un sătean din Basarabia, și altul din Banat, și altul din Bucovina, și altul din Ardeal și altul din Dobrogea, ne vom cunoaște mai bine și ne vom iubi mai mult.

Un tigru scăpat din cușcă. Din nebăgarea de seamă a unui servitor al circului Medrano din Cernăuți, mai zilele trecute a scăpat din cușcă un tigru care a făcut să umple de groază pe cei ce treceau prin piață și prin străzile vecine.

Fiara zăpăcită de strigătele mulțimii alerga în jurul circului, zberînd îngrozitor. Cu ajutorul trecătorilor, personalul circului a reușit să prindă fiara înainte de a fi făcut vr'o nenorocire.

Preot omorît în scaunul mărturisirii. In biserica ruteană din Chicago (America) s'a întâmplat o fărădelege, care a pus în uimire pe mulți creștini buni. Preuteasa Emilia Strutynsky, soția unui preot rutean, a intrat adecă în biserică, a îngenunchiat în scaunul mărturisirii și, fiind de față 300 de creeincioși, a tras 5 pușcături de revolver asupra preotului Bazil Stestuk. Credincioșii a pus mána pe ea și a predat-o Poliției. Se crede că e vorba de o răzbunare.

Anunțuri gratuite! Ca să fim cât mai de folos abonaților noștri, --- cu condiția însă să nu fie nici negustori, nici comersanți --- primim spre publicare fără bani, anunțuri de vânzări și cumpărări, ori de altă natură.

In America „CULTURA POPORULUI“ se vinde cu 10 cents exemp.

Bărbat cu copil în pântece. Cu două săptămâni în urmă a fost adus la spitalul din Belgradul Sârbiei un tânăr de 21 ani, care avea trei unflături mari la foale (pântece). Tânărul spune, că aceste unflături le are de când era de 5 ani, iară de câtăva vreme are dureri foarte mari. Profesorul spitalului l'a operat în fața tuturor celor de față și a scos din pântecele tânărului un cap de copil, cu păr des și cu câțiva dinți și un trup de o lungime de 30 de centimetri, care era pornit să fie fată. Operația a avut succes și medicii nădăjduesc, că tânărul va rămânea în viață.

Profesorul dr. Kostits a spus că un astfel de caz nu s'a mai întâmplat de când e lumea. El nu poate înțelege altfel lucrul, decât așa, că muma tânărului era să nască gemeni. Se vede însă, că sămânța geamănului al doilea s'a prins de foalele (pântecele) celui dintâi. Nu-și poate însă închipui cum a putut trăi cu sămânța aceasta 21 de ani, desvoltându-se în forma în care s'a desvoltat.

Profesorul Kostits va aduce la cunoștința tuturor profesorilor vestiți aceasta adevărată minune a firii.

Un sătean ucis de un epure. Locuitorul Toma Roșca din comuna Biliești, jud. Putna, când se ducea, spre seară să-și aducă o vacă dela păscut, dintr'o grădină a dat pe neașteptate, peste un epure, care a sărit chiar de lângă el, adăpostit într'o tufă.

Săteanul a aruncat cu bățul după epure, rupându-i un picior. Epurele a ținut înainte la fugă; săteanul încurajat că epurele și-a domolit goana nu s'a lăsat de el, fugărindu-l mai bine de o jumătate de oră, fără a izbuti să culce șoldanul la pământ.

La o cotitură, prăvălatică, vânătorul improvizat, făcând o sforțare, l'a ajuns, prăvălindu-se peste epure.

Nevasta omului, care văzând că Toma întârzie și nu mai vine cu vaca acasă la muls a pornit spre grădină, urmată de un băețel de șease ani.

Când s'a apropiat de grădină l'a zărit culcat la pământ.

Ea, neînțelegând ce-i la mijloc a sărit gardul de răzlogi, trecând cu băețelul în grădină.

Când s'a apropiat, Toma zăcea întins cu fața în țărână și cu mâna încleștată în blana șoldanului.

Nevasta speriată l'a ridicat în brațe, l'a descătărămat la chimir, l'a stropit cu apă de șipot, — dar toate încercările au fost zadarnice: nefericitul murise de boală de inimă.

Când au venit vecinii: au găsit pe biata gospodină bocindu-și bărbatul, iar pe nevinovatul băetaș, neștiutor și sfânt în adorabila lui naivitate, — jucându-se cu epurele în brațe.

Degete scumpe. Polonezul Paderewski, cel mai vestit pianist al lumei, și-a asigurat degetele dela mâni pe suma de 50 mii dolari, ceeace în bani românești face peste zece milioane lei! Dacă s'ar întâmpla ceva cu degetele lui, ca să nu mai poată cânta cu ele la pian, băncile de asigurare sunt datoare să-i plătească numai decât suma de mai sus. Scumpe degete! Le și poartă polonezul naibii tot în mănuși albe, de mătasă, că nici vântul să nu le atingă.

Germanii mâncă și carne de câne. In orașul München din Bavaria (Germania) e așa de mare sărăcia, încât la măcelării se vinde și carne de câne, și anume cu 2 miliarde mărci, cea de vită cu 7—11 miliarde kilogramul, iară ouă nu se află de loc.

Dacă n'ai 18 ani, nu poți să bei bere. Parlamentul englez a votat o lege depusă de d-na deputat Astor, — pe acolo și femeile sunt alese în slujba de deputat — oprind vânzarea băuturilor alcoolice persoanelor mai mici de 18 ani.

Zilele acestea s'au judecat în Anglia cele dintâi încălcări ale acestei legi și au fost condamnați (pedepsiți) trei tineri, cari deși n'aveau de cât 17 ani, au spus că au 18, spre a putea bea bere în restaurantele publice. E bună legea aceea și n'ar fi rău dacă am avea și noi o lege ca aceasta.

Dacă vrei bomboane bune cere „MELISSA“
15-14 Telefon 648 și 665 Cluj – Calea Dorobanților 40 și 41-a

Lepage-Condică de Termene pentru avocați 1924

va apărea în cursul Noembrie cu textul complect al nouei Legi avocaților **tabloul tuturor avocaților din România-Mare** și al notarilor public, în mărime de 20/25 cm. legată în jum. pânză și tipărită pe hârtie albă, în măsura abonamentelor făcute din vreme, într'un număr de exemplare limitat. Prețul Condicei comandat și plătit imediat e 220·— Lei, cu porto cu tot. — Comenzile ulterioare nu le vom putea îndeplini decât pe un preț mai mare de retipărire. Abonamente deja achitate efectuim :-: :-: conform circ. I., III. și IV. :-: :-: 39—3

Librăria LEPAGE Cluj. Editorul Condicei de Termene pentru avocați.

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" .·. .·. care se tipăreşte în 56 mii de exemplare. .·. .·.

3—2

BANCA CENTRALĂ
PENTRU INDUSTRIE ŞI COMERŢ S.A. CLUJ

Capital 50,000,000 lei. * Rezerve 18,000,000 lei. * Depuneri de libel 125,000,000 lei în 3 ani.

Primeşte şi fructifică totdeauna mai favorabil depuneri pe libel şi în contcurent, plătind d. rea către stat din al său. Depunerile la vedere le fructifică cu 5% netto. Depunerile la termen fix de 1/2 an cu 6%—7% netto. Depunerile pe timp mai îndelungat şi în sume mari, apoi fonduri comunale, bisericeşti, şcolare, etc. fructifică în condiţiuni speciale. Adresaţi-vă la Banca Centrală, Secţia Americană, în Cluj şi la filialele sale cu: dollari, cecuri, drafturi şi cu asignate americane.

Servici prompt şi culant. * Corespondenţă în toate limbile. * Cumpăraţi acţii dela Banca Centrală

Filiale în: Alba-Iulia, Arad, Bistriţa, Haţeg, Oradea-Mare, Sibiu, Turda. --- Reprezentanţi stabili în toate oraşele din ţară şi străinătate

DACIA-ROMANIA
Societate generală de asigurare
Sediul central: Bucureşti, strada Wilson 3.

Fondată la anul 1879	Capital de acţiuni, deplin vărsat . . Lei 24,000,000		*Fondată la anul 1879*
	Rezerve şi diverse garanţii, peste . . Lei 100,000,000		
	Daune plătite în 1921 . . . . . . Lei 57.571,559		
	Daune plătite dela întemeierea Societăţii Lei 368,886,642		

Oficiul regional pentru Ardeal, Banat, Crişana şi Maramurăş se află în CLUJ, Calea Victoriei No. 27, Telefon 527. în palatul propriu.

Reprezentanţa Generală pentru BANAT se află în TIMIŞOARA, Splaiul stâng al Begheului 1, casa proprie.

Agenţii generale: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. 1.; BRAŞOV, SIBIU, ORADEA-MARE, TÂRGUL-MURĂŞ şi SATMAR la Banca Românească. **Agenţii principale şi speciale:** Aiud, Alba-Iulia, Bistriţa, Blaj, Caransebeş, Diciosânmărtin, Deva, Hunedoara, Lugoj, Orşova Oraviţa, Sebeşul-săsesc, Sighetul-Marmaţiei, etc etc.

Societatea **DACIA-ROMAINA** prin toate agenturile sale primeşte asigurări în toate ramurile ca: Viaţă, Incendiu, Grindină, Accidente, Furt prin spargere şi Transporturi, oferind cele mai reale avantagii prin garanţiile de soliditate ce prezintă şi prin grija ce poartă de interesele asiguraţilor, din toate punctele de vedere. 32—7 Incercaţi şi vă convingeţi!

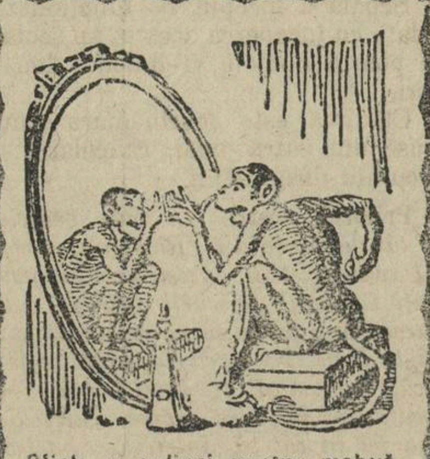

Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc, în forma de stea şi flori, precum şi după desenuri se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi

HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.
RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-37-26

BANCA ARDELEANĂ ŞI CASA DE ECONOMII S.A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
CLUJ, PIAŢA UNIRII 32.

Primeşte depuneri spre fructificare cu livrete şi contcurent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil. — Sconteazâ cambii. Efectuiază remiteri în ţară şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase. Cumpără şi vinde monede streine. xx

SUCURSALE ÎN T.-MURĂŞ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ŞI TURDA. INSTITUŢII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S.A." DEJ; „BANCA ŞI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACŢII" ÎN GHEORGHENI

Safe-depozitele le ţine la dispoziţia on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. xx Intreprinderi industriale aparţinătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrăşarea de porci şi industria de carne" s. a. Gherla; „S. A. p. Morărit, Industria Lemnului şi Mărfuri" Tg.-Murăş; „Agricultura Ardeleană" s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri" Cluj, etc.

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei
18-6-20

Specialităţile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'
. nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — şi
'Monoştor'
Bere deschisă — mult apreciate, 14—25

din cauza calităţilor lor neîntrecute s'au dovedit ca marca cea mai superioară. **Se capătă pretutindeni.**

INSTITUTE AFILIATE:

S.A. Cassa de păstrare a judeţului Turda Arieş din Turda, S. A. Casa de păstrare a judeţului Odorhei în OdorheiuSecuiesc, S. A. Casa de păstrare şi Banca Economică din Judeţul Alba Inferioară din Aiud.

CASA DE PĂSTRARE ŞI CREDIT S. A. PE ACŢIUNI CLUJ.
PIAŢA UNIREI 7
11—6—14

CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,000.000 LEI

FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMARTIN, ALBA-IULIA ŞI TÂRGU-MUREŞ

Magazinele de marfă ale casei de păstrare şi de credit S.A. pe acţiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se esconteazǎ poliţe, se execută plăţi în ori ce localitate, şi se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienţilor (safe) Bancă cu dreptul de a opera şi cu devize.

Recomandăm călduros Onor. Public NOUL ATELIER DE CROITORIE unde se lucrează cele mai moderne haine pentru DAME şi COPII, COSTUME, PĂLĂRII de DAME, GRIVATURI, LINGERIE şi AJURĂRI cu preţuri foarte moderate

„VICTORIA"
ATELIER DE CROITORIE
CLUJ, STRADA REGINA MARIA Nr. 9.

TOŢI BUNII ROMÂNI SUNT RUGAŢI A DA TOT CONCURSUL 42—10

TRISKA I.
CLUJ, STRADA ŞAGUNA Nr. 14
Cel mai vechi depozit de piane al României Mari
TELEFON **419** TELEFON
Fondat 1870 *Fondat 1870*

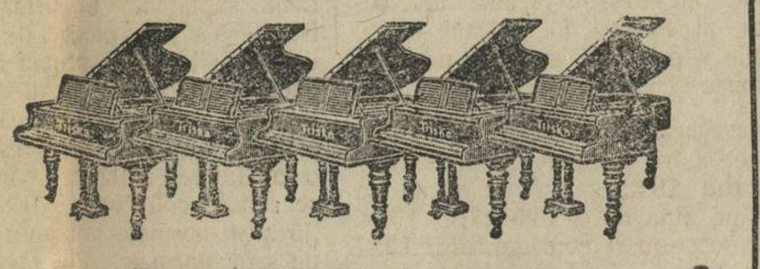

Reprezintă cele mai renumite fabrici: Förster, Stingl, Virth

Se poate comanda: Bösendorfer, Ibach, Steinweg, etc., etc.

Se află în depozit: Piane şi Pianine

Intreprinde: Renoveri speciale, acordări, transportări, împachetări şi predări pe căile ferate.

Se poate privi nenumărate scrisori de recunoaştere. — Acordatorul Conservatorului, Operei Române, Institutului „Marianum" precum şi liferantul tuturor Instituţiunilor de Stat.

CASA SCHENKER & Co
TRANSPORTURI INTERNAŢIONALE
CLUJ
PIAŢA UNIRII 26.

FILIALE: BUCUREŞTI, BUDAPESTA, WIENA, BRAŞOV, ARAD, ORADEA-MARE, TÂRGU-MUREŞ, PASSAU, BERLIN * * *

Este ştiut de toţi că **LIQUERURILE SZILÁGYI** sunt cele mai bune!

Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acţii.
Furnisoare ale Curţii Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22-12-14

Cele mai bune maşini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparaţii
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 50—25

BAIA DIANA
Camere cu abur şi vane, precum şi tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu extras de brazi.
CONTROL MEDICAL
Lloyd 1633 5 50—25

TRAIAN G. STOENESCU
avocat
Bucureşti, Calea Şerban-Vodă 43.

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1636. 8 50—25

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAŢA UNIRII
Lloyd 1656. 7 50—25

CETIŢI ŞI ABONAŢI CULTURA POPORULUI

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 8 50—25

BENZINĂ
UŞOARĂ
7·50 LEI 41—10
La „AUTO-MECANICĂ"
CALEA DOROBANŢILOR Nr. 18
CLUJ.

"IRIS"
Societate Anonimă română pentru Industria Ceramică.

Capital social: Lei 12,000.000.— deplin vărsat.

Societatea „IRIS" este prima şi singura fabrică din întreaga Românie, care produce articole de porţelan, cari până acuma :-: :-: se importau din străinătate. :-: :-:
Produce cărămizi refractoare şi cuptoare de cahale diferite calităţi egale cu cele din străinătate,

Biroul Central: Cluj, Cal. Regele Ferdinand No. 38.

TELEFON No. 6—39.

Cu deplină garanţie ca înainte de războiu ------ cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialităţi: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare şi tot felul de piei pentru întrebuinţare technică --- liferează
FRAŢII RENNER & COMP,
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.
13—21

DEPOZIT DE FABRICĂ ASTĂZI ŞTIE DEJA PREŢURI DE FABRICĂ
CLUJUL INTREG
UNDE POATE PROCURA CU PREŢURILE CELE MAI EFTINE TREBUINŢELE SALE IN HAINE PENTRU ORI CE SEZON RAGLANE ŞI ROCURI DE IARNĂ. LA SUCCESORII CAROL SCHERER ŞI FII
GROMEN ŞI HERBERT
DEPOZITUL FABRICEI DE POSTAV DIN SIBIU. — CLUJ
CALEA REGELE FERDINAND NO. 13

FERARIA
societate anonimă
Cluj, Calea Victoriei No. 29.
ooooo Telefon 4-40, 3-47. ooooo
Adresa telegrafică: „Feraria" Cluj
ooooo **Liferează:** ooooo
Sârmă laminată, sârmă, cuie, fier de beton, etc.
35—36

?
Toată lumea preferă să bea la ori ce ocaziune
LIQUERUL B·Ö·G·S·Z·A
pentrucă este cel mai bun, mai plăcut şi neîntrecut!
!

Fabrica de bere din Turda S. A.
KORONA — CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5 — DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ
GLORIA — BERE DIN MALŢ DUBLU...
TELEFON No. 394 DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANŢILOR 11 TELEFON No. 394
26 9—14

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

Onor Revista "Transilvania"-Schimb-
in Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! — Voeşte şi vei putea!
C. A. Rosetti

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: CALEA DOROBANŢILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă, 2 Dec. 1923. | ADMINISTRAŢIA: CALEA DOROBANŢILOR 10 TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 36. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

UNIREA ARDEALULUI

Ziua de 1 Decembrie, aduce un val de primenire în sufletul neamului nostru. Insemnătatea ei e punct cardinal, pe care se razimă însăşi existenţa poporului român. Cât a lipsit înfăptuirea ei, viaţa românilor era anemică. Desvoltarea vieţii sociale şi culturale a unui popor vrednic de origine latină aruncat aci în răsărit era stânjenită. Până la învierea acestei zile istorice, un mileniu de suferinţi, de lacrămi, de înfrângeri şi de închinare robită şi pe ogoare şi înaintea altarelor de rugăciuni. Civilizaţia şi progresul poporului nostru, rupt în două prin Carpaţi, erau împotmolită. Leagănul românismului, un leagăn trist de aduceri aminte până în această zi de 1 Decembrie 1918. Veacuri şi iar veacuri, Alba Iulia, era o cetate moartă, pe ruinile căreia, cântau cucuvaele neamului nostru. Un trecut glorios adumbrit de neguri. Şi totuşi în credinţa acestor ziduri şi şanţuri de urme de civilizaţie romană, trăia un popor cu nădejdea în zile mai bune. Nu putea să se stingă un neam nedreptăţit şi încătuşat în lanţurile sclaviei; nu se putea ca adevărul istoric să fie înăbuşit pentru totdeauna. Simbolica Alba-Iulia trăia prin instinct chiar în umila inimă a cine ştie cărui ţăran cu plete dace şi cu opinci, ţăran rătăcit şi fără noroc, aproape de cer, pe piscurile cele mai înalte ale munţilor. Trăia doar încă o doină şi se mai auzea doar un dangăt sărac de clopot, în cine ştie ce sat urgisit de soartă.

Simbolica Alba-Iulia, a fost tăria din sufletele atâtor preoţi, cari cătau în psaltire norocul neamului greu încercat; şi această Alba-Iulia o vedeau ei înviată, în cele din urmă clipe când îşi dădeau duhul.

Căci numai aşa se înţelege, voinţa unui neam adunată în această cetate, în ziua de 1 Decembrie 1918. Aici s'a pecetluit pe vecie unirea Ardealului cu patria mamă. Sufletele celor viteji deoparte şi de alta a Carpaţilor, sufletele sutelor de mii de eroi anonimi, — s'au contopit într'o unire veşnică, pe cari nici o putere omenească nu va putea-o desface.

In Alba-Iulia Voevodului Mihai şi-a pus Coroana de rege al tuturor Românilor, Ferdinand Viteazul...

* * *

Prin urmare această Alba-Iulia, e în inima tuturor românilor. Sărbătorirea zilei de azi se confundă cu însăşi existenţa neamului nostru. Credinţele nealterale să se îndrepte spre acest punct cardinal. O primenire să pornească din prăznuirea Unirei Ardealului. Unire sufletească mai multă şi desăvârşită. Să se deschidă fereastra patimilor şi să vie în chilia inimilor tuturor românilor: aer proaspăt, aer sănătos; suflu care a călăuzit atâtea veacuri vieţile acelora cari nu mai sunt, dar cari ni-au lăsat fapte, jertfe şi un testament; **„să ne iubim între noi şi să nu ne slăbim prin răutăţi omeneşti."**

Simbolica Alba-Iulie să ne fie un altar — precum a fost — şi prin muncă rodnică, prin caractere şi prin progresul culturii, să fim una şi nedeslipiţi deapururi sufleteşte.

„CULTURA POPORULUI"

Cronica bucureşteană

Săptămâna trecută şi-a ţinut, în localul Societăţii de cultură Macedo-Română, adunarea generală a Soc. culturală *„Meglenia"* a românilor macedoneni originari din această comună macedoneană, şi cari sunt naţionalişti înfocaţi şi cu mult dor de neam şi muncă.

Societatea „Meglenia" este foarte bine organizată şi poate sta cu cinste, după societatea de cultură „Macedo-Română" şi în fruntea societăţilor macedonene mai mari din Capitală. Aceasta se datoreşte în bună parte comitetului de sub presidenţia dlui Chr. Iuffu, care a muncit foarte mult pentru ca societatea să poată prospera şi să fie la înălţimea menirei sale. Ca preşedinte de onoare a fost aclamat, cu mult entusiasm, dl I. C. Grădişteanu, preşedintele Societăţii de cultură „Macedo-română".

Cu prilejul acestei adunări, s'a arătat de diferiţi oratori, maltratările pe cari le suferă românii macedoneni dela greci, care nu le îngădue să vorbească româneşte, ci numai greceşte.

Funcţionarii greci, cea mai mare parte foşti antarţi, duc o operă de exterminare împotriva fraţilor noştri.

Adunarea generală a hotărît în unimitate să se redacteze un memoriu de toate neajunsurile şi plângerile românilor megleniţi, care să fie înaintat de delegaţi, atât dlui ministru de externe I. G. Duca, cât şi dlui ministru al Greciei la Bucureşti, rugându-l să intervină pe lângă guvernul grec din Atena ca să ia măsuri de a curma regimul de teroare sub care se află fraţii noştri din Macedonia.

Urăm Societăţii „Meglenia" muncă spornică pe exerciţiul cel nou pe care îl începe şi vom împărtăşi cu plăcere cititorilor noştri activitatea sa culturală şi patriotică.

*

Mişcarea pornită anul acesta din rândurile studenţimii, a făcut ca să se dea mai mult interes pentru studenţimea noastră, lipsită până atunci şi de ocrotirea autorităţilor şcolare, cât şi de sprijinul publicului.

Acum, pe lângă diferitele „căminuri", pe care autorităţile şcolare le plănuesc, avocaţii prahoveni au pus la cale înfăptuirea unui „cămin" pentru studenţii prahoveni, pentru întreţinerea căruia avocaţii prahoveni s'au îndatorat să contribue.

Fapta aceasta a avocaţilor prahoveni a început să dea roade, căci şi avocaţii baroului din Târgovişte au luat hotărîrea să strângă fonduri din care să se facă burse studenţilor dâmboviţeni.

Să nădăjduim că toate barourile din ţară vor imita pe inimoşii avocaţi prahoveni şi dâmboviţeni, contribuind astfel la îmbunătăţirea situaţiei materiale a studenţimii.

*

Opera de evanghelizarea prin tinerime o îndeplineşte cu multă râvnă creştinească *„Asociaţia creştină a studenţilor"* din Capitală.

Dumineca trecută, a celebrat „ziua de rugăciune universitară pentru studenţi", printr'o slujbă religioasă oficiată la biserica Schitu-Măgureanu de lângă Cişmegiu, iar după amiază s'a ţinut o şezătoare religioasă, la sediul „Asociaţiei", din calea Rahovei No. 46.

In vremurile acestea când buruiana rea a materialismului a năpădit aproape tot ogorul românesc, opera îndeplinită de „Asociaţia creştină a studenţilor" e bine venită şi merită încurajarea şi sprijinul oamenilor de bine.

Ar fi de dorit ca asociaţiile creştine din Capitală să-şi unească puterile în lucrarea lor de evanghelizare a poporului.

*

„Cercul de educaţie integrală", opera regretatului om de bine care a fost Cristu S. Negoescu, şi-a reînceput activitatea la noul sediu, din str. Principatele Unite Nr. 36, în casele pe care d. av. Mihail M. Paraschivescu, membru în comitet, le-a pus în mod gratuit la dispoziţia societăţii.

Şedinţele se ţin în fiecare Sâmbătă, la orele 4 d. a. şi la cea dintâi, care a avut loc Sâmbăta trecută, d. avocat St. G. Carpen, secretarul „Cercului" a vorbit despre: *„Alcătuirea nouă a şcoalei române potrivit cerinţelor vremei"*.

Prin îngrijirea „Cercului" s'a tipărit şi trimis la sate abecedar pentru adulţi, şi se va întemeia case de cetire pentru cei dornici de a se adăpa la isvorul răcoritor al învăţăturii.

*

Grija de a răspândi cultura printre tinerime şi-a luat-o societatea de cultură şi de propagandă culturală „Buciumul", care, ca şi anul trecut, va ţine un şir de şezători culturale, pentru tineret.

La cea dintâi, a vorbit d. profesor universitar I. Simionescu-Iaşi, despre: *„Rolul tinerimii în vremurile de azi"*. Dsa s'a ocupat de rolul social al tinerimii studioase, spunând că şcolarul şi studentul trebue să-şi facă o cultură serioasă; şi această cultură nu poate fi despărţită de aprofundarea istorică şi filosofică a vremurilor şi nevoilor ţării.

Tineretul are apoi îndatorirea să facă să străbată cultura lui în masse: e singura cărare pe care putem ajunge să întrecem pe străini. Iată sfântul rol al tinerimii, iată nemăsurata ei însemnătate în viitor: chemarea mulţimii la conştiinţa naţională şi individuală.

*

O nouă societate culturală, înseamnă o nouă ceată care măreşte armata cea mare a celor ce se devotează propăşirei culturale a poporului.

De aceea menţionăm cu plăcere constituirea de curând, în Capitală, a societăţii culturale „Maria Bals", formată dintr'un grup de tineri, dornici de muncă, şi având sediul în str. Visarion Nr. 30.

Societatea urmăreşte propaganda culturală, şi are ca preşedinte pe d. Constantin Eremia, institutor.

Pe lângă secţia din Capitală, societatea a mai întemeiat o secţie culturală la Tekir-ghiol, sub conducerea d-lui dr. Emil Nicolau, şi care secţie se ocupă cu instruirea şi distrarea copiilor din Sanatorul C. T. C.

*

Societatea culturală *„Zorile"* îşi continuă cu multă însufleţire şezătorile sale culturale, la liceul „Lazăr". Dumineca trecută a ţinut cea de-a 7 şezătoare, când a vorbit d. avocat Tudor Popescu despre *„Zori adevărate"*, şi au cetit din scrierile lor scriitorii I. Dragoslav şi Pavel Macedonski. A fost şi o bogată parte artistică.

*

Deşi sporturile de tot felul pasionează în timpul de faţă tinerimea, totuşi arta dramatică urmează a-şi avea diletanţii ei printre tineret.

Un asemenea grup de tineri, constituiţi în cercul dramatic *„Făclia"*, cu sediul în calea Griviţei Nr. 56, a reprezentat la 25 Noembrie hazlia comedioară a lui I. L. Caragiale: *„Conul Leonida faţă cu reacţiunea"*.

TRAIAN G. STOENESCU.

Scrisoare din Calafat

Toamnă... Dimineţi răcoroase, cu cer plumburiu... Pe stradele tăcute şi pustii vântul toamnei îşi cântă prelung nimicirea. Oameni grăbiţi trec, rar de tot, trişti şi împovăraţi de gânduri. Natura întreagă moare. Nu mai vezi pe strada altădată atât de animată, copile blonde şi visătoare, purtându-şi paşii către cine ştie ce colţ iubit. E toamnă în natură şi toamnă e şi în noi...

Cu venirea toamnei, mişcarea culturală începe să se accentueze. Intr'adevăr, vin reprezentaţiile teatrale, şezătorile literare, balurile, seratele dansante; încep cinematografele să fie vizitate de mai multă lume; editurile se pun pe lucru, scoţând proaspăt de sub teasc volume cu grămada; revistele, — întrerupte în timpul verii din motive pur băneşti, — reapar cu îndoite puteri de muncă, peste tot se observă o mare activitate. Creerul intelectualului ca şi braţul muncitorului se înfrăţesc într'o muncă comună. *Lumea simte nevoie de primenire.* Viaţa intră în făgaşul ei adevărat.

Despre o mişcare culturală în înţelesul cuvântului nu se poate vorbi în oraşul nostru, care pe tărâmul cultural e reprezentat doar printr'un liceu de băieţi cu 7 clase, un liceu de fete cu 3 clase şi o şcoală elementară de comerţ. Nu s'a făcut nimic pentru a da acestui orăşel însemnătatea culturală pe care cu drept cuvânt o merită. Afară de revista culturală „Slove", care intră în al doilea an de existenţă şi care a reuşit să grupeze în juru-i scriitori de seamă, răspândind în lumea dela sate o literatură sănătoasă, nu mai cunoaştem o altă mişcare cu caracter cultural.

Şi gândul ni se duce la teatru. Ştiut e că teatrul este unul dintre factorii importanţi în desvoltarea culturală a oraşelor. Nu avem un teatru al nostru. Ne lipseşte şi sala, ne lipsesc şi artiştii. Rar de tot, la intervale de câteva luni, ne vizitează câte o trupă teatrală din Bucureşti sau aiurea, ca să debuteze într'o sală primitivă, fără decoruri, fără o scenă ca lumea, fără cortină. Artiştii cari din nenorocire descind în Calafat, pleacă scârbiţi şi nu mai dau cu anii.

Vina nu este a cetăţenilor. Opinia publica vizează. Cei din capul comunii sunt datori să se intereseze de nevoile oraşului. In primul rând sala. Ar trebui amenajat pavilionul grădinei publice pentru reprezentaţii teatrale şi pus chiar gratuit la dispoziţia trupelor ambulante ce cutreeră ţara.

Suntem aproape şi în legătură directă cu Craiova, care are un Teatru Naţional, unde o trupă ce numără artişti de talent, debutează în fiecare seară într'o sală arhiplină. S'ar putea face un aranjament cu trupa acestui teatru, care ar putea juca şi la Calafat piesa de teatru înscrisă în programul pentru Craiova. Ideia aceasta pare mi-se că a fost desvoltă şi de d-l Dongorozi, scriitorul craiovean, într'un articol publicat acum câteva luni în această gazetă. Folosul ar fi şi de o parte şi de alta.

Dar pentru aşa ceva ne trebuesc oameni cari să se ridice deasupra ambiţiilor politice de cafenea şi în colaborare cu intelectualii oraşului să lucreze cinstit pentru ridicarea acestui orăşel la înălţimea pe care vremurile ne-o cer.

A. TĂNASE MĂCEŞ

Monumentul eroilor din Strehaia

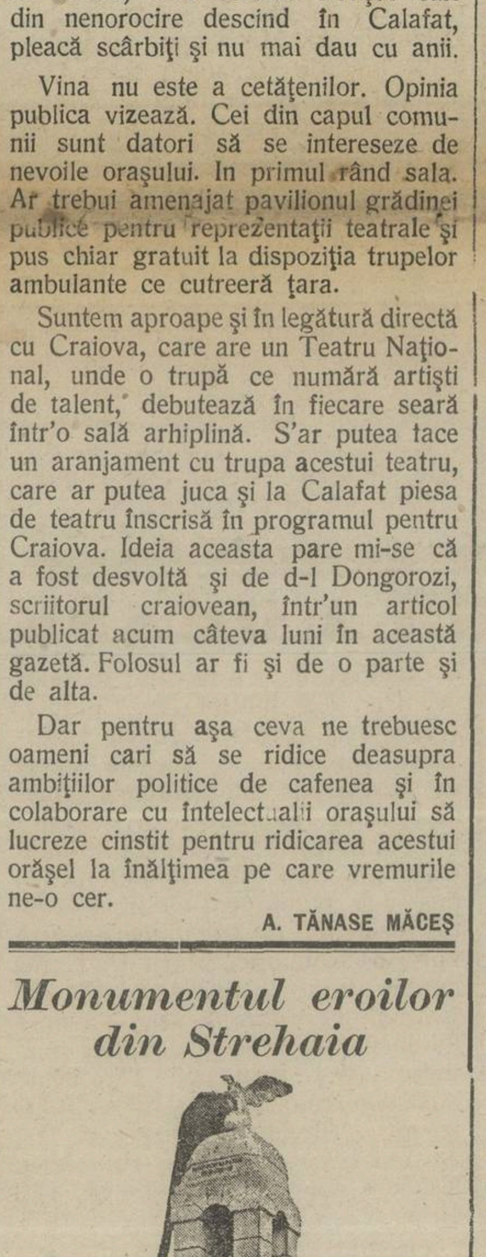

Frumoasa şi fruntaşa comună Strehaia, din judeţul Mehedinţi, a ridicat acest monument acelora eroi cari şi-au jertfit viaţa lor pentru idealul nostru moştenit dela străbuni: unirea tuturor românilor.

Monumentul ridicat în centrul târgului, e opera sculptorului I. Fumolo din T.-Severin şi înfăţişează un vultur cu aripele întinse.

Comitetul s'a străduit pentru înfăptuirea acestui semn de recunoştinţă deci merită toată lauda.

Tributul de sânge al Strehaei a fost mare: 309 morţi, în frunte cu câţiva ofiţeri printre cari căpitanul P. Ciuculescu.

C. A.

Acei cari nu mai sunt: Teodor Burada

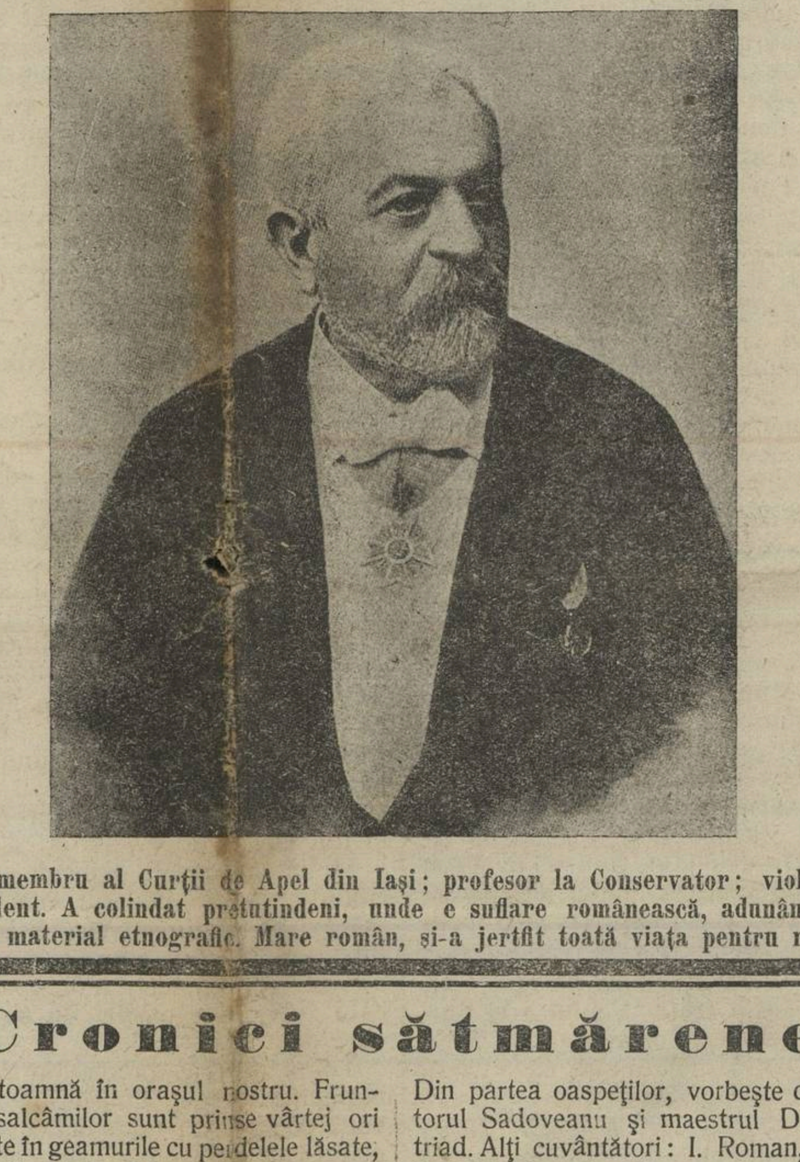

Fost membru al Curţii de Apel din Iaşi; profesor la Conservator; violonist de talent. A colindat pretutindeni, unde e suflare românească, adunând un bogat material etnografic. Mare român, şi-a jertfit toată viaţa pentru neam.

Cronici sătmărene

E toamnă în oraşul nostru. Frunzele salcâmilor sunt prinse vârtej ori svârlite în geamurile cu perdelele lăsate, ca într'o zi de doliu şi de resemnare. Călătorii, încovoiaţi de gândul grijilor ori de necazul sbuciumului ce îi frământă, trec cu paşi grăbiţi de-alungul zidurilor umede. Linişte pe străzi, ca într'o cetate moartă. O bătrână numai zdrenţe, duce'n mână două lumânări de ceară — să le aprindă la căpătâiul unui muribund, poate — să-şi lumineze sărăcia din suflet şi să însenine negura unor gânduri îndoliate.

Ne bate iarna la uşă — nemilostivă, de ameninţări. Someşul curge turbur, îngândurat par'că iar noi punem cruce bucuriilor ce ne-au petrecut o vară rodnică şi darnică — nu pentru noi, pentru cei ce fac afaceri de milioane într'un ungher umed de cafenea mărginaşe.

Munţii noştrii aur poa[...]
Noi cerşim...

* * *

Vestea că echipa de turneu a Teatrului Naţional din Bucureşti va face popas trei zile în oraşul nostru, ne-a umplut sufletele de bucurie. Totuşi, cei care erau datori să ia din vreme măsuri necesare, au amânat de azi pe mâine... Propagandă la sate nu s'a făcut, biletele au fost puse în vânzare cu 3—4 zile înainte la... o băcănie iar de programul primirei nimeni n'a avut cunoştinţă până în dimineaţa sosirii lor. Numai aşa se explică de ce întreaga trupă a fost nevoită să aştepte o oră, aproape, în faţa vagonului — la rampa de mărfuri — până să se ia în grabă măsuri conform ordinelor d. prefect M. Cantuniari care — ni se pare — a fost pus în trista situaţiune să facă aspre observaţiuni unui subaltern... superior. Totuşi, „cei mulţi" au dat dovadă de multă pricepere şi entuziasm. După discursurile de rigoare, vizite în oraş — prezintări de condescendenţă, legături de prietenie. Directorul turneului primeşte, pe cale particulară, vestea că Direcţiunea unui mare teatru vienez a invitat Teatrul Naţional să trimită o echipă românească de teatru, care — în frunte cu marele nostru Demetriad — să joace Hamlet. Această veste plăcută, aduce aminte bătrânului stâlp al primei noastre scene, Ion Petrescu, de succesele de acum 40 şi ceva de ani, — la Viena — de Grigore Manolescu şi Aristiţa Romanescu.

Ce vremuri, pe atunci...

Seara, spectacol: Hamlet. De la cel mai tânăr la cel mai de seamă, actorii: mai presus de laude. Mulţi, foarte mulţi streini. Din partea lor: flori, aplauze — o coroană din partea trupei maghiare din localitate. Pentru români, au fost prea scumpe florile...

A doua seară: „Moartea lui Fulger" baladă de George Coşbuc în scenariu d-lui Ion Marin-Sadoveanu. Frumoasă realizare dramatică. Bine, înduioşetoare — dna Demetriade. „Pe mulul gârlii" — comedie de Olănescu — Ascanio. Interpretare desăvârşită. Se distinge un element tânăr: d-na Ana Constantinescu. Comedia lui V. Alecsandri s'a bucurat de talentul d-lor Săvulescu şi Conabie. Intre acte, cu acompaniamentul d-nei Aglaea Ionescu, laureată a Conservatorului de Muzică din Berlin, cunoscutul tenor Mihăilescu Toscani, dela Opera Română din Bucureşti, cântă fragmente din opere şi romanţe, arii naţionale. A fost răsplătit cu aplauze.

Ultima seară: Vlaicu-Vodă. O adevărată sărbătoare a graiului românesc. Străini: doi-trei. Cununi de flori pentru protagonişti, ovaţii. Smulg ropote de aplauze, în scenă: d-na şi d. Demetriad.

După spectacol, banchet în sala restaurantului „Dacia" Mulţi meseni, voe bună — numai doi intelectuali ardeleni. Ceilalţi... Nu, să trecem în fugă peste această constatare tristă, plină de amărăciune. Dl. Cantuniari, prefectul, închină pentru Familia Regală şi pentru oaspeţi. Dl. primar Ferenţiu îngână o urare în numele comunei. Din partea oaspeţilor, vorbeşte directorul Sadoveanu şi maestrul Demetriad. Alţi cuvântători: I. Roman, dir. Şcoalei Normale, în numele dăscălimii din Sătmar, George Mihail-Zamfirescu, în numele presei şi Gróf Ladislau, din partea artiştilor maghiari. Subliniem gestul maestrului Demetriad, care a strâns cu căldură mâna artistului ungur şi l-a îmbrăţişat. Această clipă luminoasă a fost începutul, închegărei frăţiei intelectuale între noi şi minoritari.

După masă, dans şi petrecere sinceră-românească, până în zori...

* * *

Literatul Ion Marin Sadoveanu şi maestrul Ar. N. Demetriad au acordat un interview publicistului George Mihail-Zamfirescu; declaraţiile lor preţioase, relative la formarea viitoarelor echipe de turneu, se vor publica în no. secund al revistei „Icoane Maramureşene", care va fi închinat în întregime teatrului românesc.

* * *

Numai trei zile de popas şi s'au născut între sufletele noastre şi ale lor prietenii adevărate. Ii priveam ca pe nişte fraţi mai mari — cu respect şi dragoste. Aduceau cu ei ceva din freamătul capitalei; purtau în ochi lumina strălucitoarelor vitrine şi le tremura în glas, acordul unui imn de slavă pentru cetatea de care suntem aşa de departe şi de înstreinaţi. I-am rugat să transmită harnicului şi iscusitului lor Director General mulţumirile noastre pentru darul ce l-a făcut Ardealului prin înjghebarea minunatei lor echipe iar în clipa când le-am urat ultimul: drum bun; — am simţit că ni se rupe ceva din inimă.

Ni-am întors spre casă trişti, săraci de gânduri şi poate că nici odată nu ni s'a părut Sătmarul mai pustiu şi mai cerinit...

MIRCEA LACRIMĂ

Poeţii Bucovinei

PASTEL DE IARNĂ

Mulţi cât zările abia-i încap,
murmurând cu glas adânc litanii,
brazii 'nalţi cu gugiuri albe 'n cap
în amurg se clatină greol
ca un nesfârşit convoi
de călugări stranii...

Lungile lor mante flutură
fremătând şi scutură
umbre reci
peste troienitele poteci...
Crivăţ cu lătrat păgân
muşcă fumuria înserare...

Iar colo: coliba pădurarului bătrân,
stând pe-o rână, printre ramuri cată
somnoros cu ochi de sticlă mată
cum pătrarul lunii 'n zare
îşi înfige vârful cornului
şi în grea giubea de nea
bine 'nfăşurată ea
trage-alene din ciubucul hornului..

GEORGE VOEVIDCA

NOCTURNĂ

Din noaptea deas'a unei uliţi
Un palid felinar sfidând,
Cei doi prietini se iviră,
Doi veseli vagabonzi cântând;
Doi vagabonzi ce 'n lumea asta
Nu au al lor nici un cămin
Şi-atât de simplu li-i romanul:
Un cântec şi-un pahar cu vin.

Şi cum mergeau fără să ştie
Ei singuri unde au pornit,
Din nou în pragul unei crâşme
Cei doi tovarăşi s'au oprit,
Să-şi povestească mai odată
La masa cu paharul plin
Dela 'nceput întreg romanul:
Un cântec şi-un pahar cu vin.

Şi dându-şi banul cel din urmă
C'un chiot punga deşertând,
Imbrăţisaţi de noaptea bună
Au dispărut pe străzi cântând,
Sub larga boltă primitoare
De vagabonzi fără cămin
Să-şi reînceapă 'n vis romanul:
Un cântec şi-un pahar cu vin.

G. ROTICĂ

Dreptul şi consolidarea naţională

Nu trece zi să nu cetim în vre-un organ de publicitate, că nu se poate termina consolidarea naţională până ce nu se face unificarea legislaţiunei. Ba chiar şi declaraţiile oficiale ale diriguitorilor ţării semnalează fiecare etapă a unificării legilor ca un pas spre consolidare. Protestările juriştilor din Ardeal şi Bucovina contra unificării pripite se consideră ca emanaţiile regionalismului lor. Nici nu se prea cutează să se protesteze energic, căci la noi ideile preconcepute şi neexaminate de critica sănătoasă sunt prea numeroase şi prea puternice şi dacă te opui, imediat sună întreaga orchestră că nu eşti bun român, că eşti maghiarofil, austrofil, rusofil, eşti duşman al consolidării patriei.

Cu toate acestea, tocmai interesele consolidării naţionale cer ca această problemă să fie cercetată la lumina ştiinţei şi experienţei.

La prima vedere par'că e natural că, caeteris paribus, acel stat este mai bine consolidat, care are aceleaşi legi pentru tot teritoriul său. Consolidarea este doar unirea sufletească pe toate terenurile: unirea intereselor şi scopurilor naţionale, a instituţiunilor, a limbii, a datinilor, a moravurilor, iar legile fiind instituţiunile cele mai importante ale unei ţări, se ţin de sigur de acest grup. Deci nimic nu e mai uşor decât să stabileşti teza: o ţară care nu stă sub stăpânirea aceloraşi norme de drept, nu este pe deplin consolidată.

Or, experienţa ne învaţă că aceste consideraţiuni aprioristice nu sunt exacte. Tocmai ţările cele mai consolidate n'au legi unificate. In primul loc Anglia, de sigur ţara, care are bazele cele mai solide din lume. Nici nu vorbim de Dominionuri (Dominions). Dar nici în Anglia propriu zisă, în Regatul Unit nu sunt unificate legile şi nici nu găsim tendinţa spre unificare. Când a fost vorba de unificarea dreptului penal, opinia publică s'a opus în mod atât de energic, încât s'a renunţat la reformă, cu toate că 89 legi penale diferite ar fi trebuit să fie unificate: un adevărat grajd al lui Augias.

Germania a devenit puternică fără unificarea legislaţiunei. Elveţia şi Statele Unite din America, în care spiritul naţional este atât de unitar şi viaţa economică a statului este aşa de consolidată, trăesc sub regimul a 50—60 coduri diferite.

Cehoslovacia, condusă cu o înţelepciune admirabilă, patria celei mai perfecte legislaţii, administraţii şi justiţii, deasemenea trăeşte sub legi diferite şi procedează cu cea mai mare precauţiune la unificarea lor, cu toate că abaterile dela drepturile particulare nu sunt prea mari.

Nici Franţa, nici Italia n'au unificat până acum toate legile. Guvernele îşi dau perfect seamă de faptul că unificarea nu este folositoare când instituţiunile se înlocuesc cu altele, mai puţin potrivite.

Aceste exemple sunt destul de numeroase pentru a ne convinge că problema unificării legilor nu poate fi rezolvată pe baza unor consideraţiuni aprioristice, ci trebuie aprofundată şi cercetată în detaliu.

Inainte de toate, nu este adevărat că acel sistem de drept este mai perfect, care este mai unitar. Din contră, normele de drept sunt cu atât mai perfecte, cu cât sunt mai individualizate. Orice lege este o generalizare, un fel de pat al lui Procurste, prea larg pentru unii, prea îngust pentru alţii. Cu cât mai mare este numărul acelora, la care se aplică, cu cât sunt mai diferite moravurile, situaţia economică şi culturală, cu atât se simte mai mult imperfecţiunea legii, cu atât se vede mai mult că s'au făcut norme egale pentru persoane şi raporturi economice care nu sunt egale. In schimb, cu cât este mai restrâns cercul în care legea se aplică, cu cât sunt mai uniforme cultura şi şi situaţia economică a celor supuşi acelei legi, cu atât se poate aplica legea cu mai mare exactitate, justeţă şi echitate.

Să luăm câteva exemple:

Dacă într'o parte a unei ţări cultura poporului este ajunsă la un grad înalt, iar într'o altă parte găsim 80—90% analfabeţi; oare ar fi just ca o lege unitară să prevadă spre exemplu că toate contractele trebuesc făcute în scris? Pentru regiunile cu cultură mare, această dispoziţiune ar fi potrivită şi ar înălţa siguranţa de drept, iar pentru poporul înapoiat ea ar avea drept consecinţă exploatarea şi ruinarea celor ignoranţi de către indivizii neconştiincioşi.

Dacă într'o parte a ţării este obiceiul că tot ce se agoniseşte în timpul căsătoriei, formează averea comună a soţilor, iar într'o altă parte acest obiceiu nu există: oare este just ca o lege unitară să declare că toată averea este a bărbatului? N'ar răsturna această lege pacea convieţuirii matrimoniale?

Astfel de exemple s'ar putea aduce cu miile.

De aceea, mulţi jurişti sunt de părerea că orice codificare este o mare greşală. Aceşti jurişti cred că orice cod mare este vătămător şi că ideia dreptului nu poate fi realizată decât numai prin dreptul cutumiar, care se desvoltă în mod automatic în convingerile, datinile şi moravurile poporului.

Dar şi un alt fapt incontestabil trebue luat în consideraţie.

Respectarea legilor depinde totdeauna de armonia lor cu convingerile juridice ale poporului.

Dacă o faptă nu este considerată de oameni ca imorală, legea înzădar o criminalizează. Inzădar prevede legea pedepse grave pentru acea faptă: rezultatul va fi cel mult că mulţi oameni cinstiţi vor fi trimişi în temniţă şi vor fi transformaţi acolo în răufăcători de profesiune. Voind să suprime un nărav, legea creiază în mod artificial o criminalitate periculoasă.

Dacă în timp de secole ori decenii, poporul s'a deprins cu o ordine anumită succesiunii, o nouă lege care ar prevedea o altă ordine, ar duce la consecinţa ca conflictele cele mai înverşunate să se ivească între moştenitori şi să se rezolve cu o lovitură de cuţit sau de puşcă.

Inlocuirea legilor vechi, intrate în convingerea tuturora, cu alte legi noui, este un joc periculos şi poate avea consecinţe funeste.

Savanţii cari şezând în biroul lor şi consultând o mulţime de legi şi de opere ştiinţifice, redactează proiecte de legi, sunt nu numai oameni naivi ci şi visători primejdioşi. Năzuinţa lor, să aleagă „pe cele mai bune" dintre diferitele dispoziţiuni legale din străinătate, este cu totul greşită. Nu sunt legi „bune" şi „mai puţin bune". Legea cea mai perfect redactată într'o ţară poate să fie nepotrivită pentru altă ţară, a cărei situaţie generală cere o lege mai primitivă.

Desigur că interesele consolidării cer ca legile maghiare şi austriace să nu rămâie în aplicare prea mult timp la noi. Aceste legi sunt nişte fire, a căror rupere este necesară. Dar să nu uităm că nu unificarea forţată, ci ruperea acestor fire este lucrul de căpetenie.

Deci, credem că atitudinea guvernului care se fereşte de orice unificare pripită, este pe deplin justificată. Unificarea dreptului penal pe baza unui nou cod modern, iniţiată de guvern, de sigur că este de dorit. Unificarea organizaţiei corpului de advocaţi s'a făcut; proiectul pentru unificarea organizaţiei judecătoreşti este gata.

Rămân deci numai cele patru coduri mari: codul civil, cel comercial, procedura civilă şi penală.

Unificarea codului comercial nu prezintă greutăţi mari. Codul din vechiul Regat este superior tuturora din părţile alipite şi trebuie întregit numai prin normele de drept civil la care trebuie să se recurgă în lipsa unor dispoziţiuni speciale ale codului comercial.

Cele două proceduri trebuiesc înlocuite prin altele. Codurile din vechiul Regat sunt prea nepotrivite, iar cele din Ardeal sunt prea înaintate. Deşi este recunoscut că procedura civilă în vigoare în Ardeal este cea mai bine lucrată şi cea mai perfectă procedură din lume, ea nu este aplicabilă la noi, pentrucă cere mulţi judecători şi costă mult. Chiar şi în Ungaria a fost simplificată. Procedura penală din Ardeal are acelaş cusur.

Credem că unificarea acestor trei coduri se va putea face în câţiva ani. Ar rămâne numai codul civil a cărui unificare cere de sigur decenii. In Ardeal şi Bucovina el este bazat pe cărţile funduare, la desfiinţarea cărora nu se gândeşte nimeni. Deci, unificarea se va putea face numai, dacă şi în celelalte părţi ale ţării se vor putea introduce cărţile funduare.

Din cele spuse, consecinţele se pot trage uşor.

Dacă n'am avea coduri ci numai drept cutumier în diferitele părţi ale ţării, n'am putea aproba nici o codificare sau unificare, fiind dreptul cutumier în orice caz cel mai potrivit pentru fiecare regiune.

Cum însă pretutindeni avem coduri mari, din care numai codurile civile sunt aşa de mult înrădăcinate în sufletele oamenilor, încât întocmirea lor ar răsturna orice ordine de drept: credem că *în afară de codul civil toate celelalte coduri pot fi unificate.*

Numai modul acestei unificări trebuie să fie mai serios.

Proiectele nouilor coduri trebuie să fie supuse celei mai mari publicităţi. Cine poate aproba că proiectul codului penal a fost tipărit numai în 300 exemplare? Un nou cod penal este o etapă foarte importantă în viaţa unui neam. De gradul perfecţiunei sale depinde morala şi viaţa economică a generaţiilor viitoare. Nu numai juriştii, ci şi preoţii, învăţătorii, negustorii, fabricianţii, muncitorii şi în genere toţi factorii vieţei sociale trebuie să-şi spuie cuvântul asupra proiectului. El nu este numai o lucrare juridică, ci şi o bucată din reglementarea vieţei şi păcii sociale. Deci, toate păturile populaţiei trebuie să-l cunoască şi să-şi dea părerea asupra lui.

Tot aşa şi cu celelalte proiecte.

Deci, să unificăm dreptul, dar această unificare să nu fie opera unor biurocraţi şi profesori, ci a neamului întreg. Numai aşa se pot pune baze solide pentru „România Mare".

ŞTEFAN LADAY.

PENTRU SĂTENI

Invinuirile nedrepte

Dumineca a douăzeci-şi-şaptea după Rusalii (A zecea dela Luca)

Intr'o zi de Sâmbătă Iisus învăţa pe oameni în o sinagogă, adică în o casă de rugăciuni, cum aveau evreii în toate satele şi oraşele. Intre mulţimea de oameni, cari îl ascultau se afla şi o sărmană femeie văduvă, care de optsprezece ani pătimia de duhul neputinţei. Era adică gârbovă şi nu putea să se ridice sus nici decum. Ascultând cuvintele lui Iisus, într'atâta s'a însufleţit de dumnezeiasca lui învăţătură, încât şi-a uitat cu totul de durerea ce o chinuia. Ea vedea pe fiul lui Dumnezeu, gusta dulceaţa cuvintelor lui, iar sufletul ei se ridica în înălţimi luminoase şi aşa, gârbovă, neputincioasă, cum era, se simţea fericită.

Iisus, a cărui inimă nici-odată n'a rămas închisă în faţa durerilor omeneşti, a văzut-o. I-s'a făcut milă de ea şi a chemat-o la el. Işi poate închipui ori-cine bucuria ce a simţit-o sărmana femeie. Prorocul cel mare, cel venit din cer, o chiamă iar ea se opinteşte, târându-şi picioarele, cu spatele plecate în jos şi se apropie de Iisus.

— *Femeie, te-ai mântuit de boala ta!*

Şi-a pus pe dânsa mânile şi îndată s'a îndreptat. Sărmana văduvă, care optsprezece ani dearândul a fost silită să-şi ţină spatele strâmbe şi să privească cu jale alte femei, cum umblă pe stradă drepte, ca spicul de grâu, acum a simţit că i-se îndreaptă şira spinării şi ea se poate privească drept spre cer, ca alte femei. Cu lacrimi de bucurie în ochi, a dat mulţămită lui Dumnezeu. Acesta a fost cel dintâi gând al ei, după cum ne spune sfânta Evanghelie de astăzi. Aşadar şi sfânta Evanghelie de astăzi ne învaţă, prin pilda acestei sărmane femei, să fim mulţumitori lui Dumnezeu pentru binefacerile ce le primim.

Mai marele sinagogii nu iubia pe Iisus. In inima lui nu pătrundeau cuvintele vieţii veci. Vedea, că oamenii ţin la Iisus şi îl urmează şi îl pismuia, silindu-se să-i afle ceva vină, ca să-l ruşineze în faţa oamenilor. O bucurie drăcească l'a ajuns acum şi mâniindu-se, pentrucă Iisus vindecase pe femeie Sâmbăta, zicea poporului: Şease zile sunt, între cari se cade a lucra, deci între aceste venind să vă vindecaţi, nu Sâmbăta.

La părere, mai m[illegible]agogei înfrunta pe oamenii adunaţi în jurul lui Iisus. Gândul lui ascuns însă era, *să aducă lui Isus Invinuirea, că strică legea Sâmbetei*. A simţit el, desigur, că învinuirea este nedreaptă, dar, voind cu orice preţ să arunce o pată asupra numelui lui Iisus, ar fi fost în stare să-i aducă învinuiri, chiar şi mai mari.

Aceasta o vedem adeseori şi în zilele noastre. Sunt şi astăzi oameni, cari crezi că nu au alt lucru, decât să găsească fire de paiu în ochiul semenilor săi, fiind în stare să-i învinuiască cu lucruri nedrepte. Ei sunt conduşi de singurul gând să strice cinstea deaproapelui lor. Uneltirile lor uneori isbutesc şi mulţi oameni sufere pe urma bârfelilor şi învinuirilor nedrepte.

Impotriva bârfitorilor şi a celor ce învinuesc pe alţii pe nedreptul, lupta e foarte grea, pentrucă oamenii cred uşor lucrurile cele rele, fără să-şi dea osteneală să cerce: sunt oare adevărate, ori nu?

Invinuirile nedrepte sunt păcate mari, cari se împotrivesc poruncii lui Dumnezeu de-a iubi pe de-aproapele nostru. Izvorul învinuirilor nedrepte este ura şi pisma. A doua învăţătură a sfintei Evanghelii de astăzi este aşadar: *să nu învinuim niciodată pe nedreptul pe de-aproapele nostru!* Nici să nu fim bucuroşi a asculta învinuirile de acest fel ale acelora, cari în loc să vadă bârna din ochiul lor, văd numai paiul în ochiul altora.

Auzind această învinuire nedreaptă Isus răspunde mai marelui sinagogei: „Făţarnice, fiecare din voi oare nu-şi desleagă Sâmbăta boul sau asinul dela iesle şi-l adapă? Dar aceasta, fiica lui Avram fiind, care nu se cădea să se deslege de legătura aceasta în ziua Sâmbetei? Intru-adevăr, Dumnezeu nu putea să fie atât de nemilos, încât să oprească pe oameni chiar şi a se vindeca Sâmbăta. Intre evrei se aflau însă mulţi, cari voiau să se arate mai sfinţi chiar decât cărţile sfinte. Aceştia auzind acum cuvintele lui Isus, s'au ruşinat, iar poporul care sta în jurul lui Isus s'a bucurat şi a adus laudă lui Dumnezeu pentru tot ce făcea blândul prooroc din Nazaret.

Aşa se vor ruşina în ziua judecăţii toţi oamenii, cari au urâtul obiceiu de-a învinui pe nedreptul şi de-a bârfi pe alţii. Iar cei cari cred în numele cel sfânt al lui Isus se vor bucura întru veşnica lui împărăţie.

SEPTIMIU POPA.

Sfinţirea bisericii din Ştei

In ziua de 21 Septembrie 1923 a avut loc sfinţirea bisericii din comuna Ştei jud. Bihor. Biserica a fost clădită de către firma „Industria de pădure din Băiţa" în schimbul unui teren, fost al plugarilor din acea comună, plugari cari au dat dovadă de multă dragoste faţă de credinţa strămoşească.

Biserica este construită din piatră, într'un stil frumos şi constitue o podoabă pentru comună.

Zidirea acestei biserici se atribue în mare parte d. d. Miron Botişel preot în localitate şi Gavril N. Cosma învăţător, amândoi cari au pus la cale înfăptuirea ei.

Dnul fost ministru al Cultelor C. Banu, a dăruit un clopot pentru această biserică, iar icoanele le-a dăruit Dr. Nicolae Popovici, prim medic al judeţului, fost prefect în Oradea Mare, care este născut în aceasta comună.

Actul sfinţirei l-a îndeplinit meritosul protopop al Vaşcăului, Adrian P. Desianu, împreună cu preoţii: Miron Botişel din localitate Andrei Popa din Crişţior, Aurel Baicu din Câmpani, Gh. Bogdan din Cărpinet, Valer Moga din Luncă, N. Teaha din Gurani, Cornel Foltuţiu din Feueriş, Mihai Popoviciu din Leherani, Traian Cucu din Petrileni, I. Cioflau din Petroasa şi I. Florea din Câmp.

In timpul serviciului a cântat corul universitarilor beiuşeni şi corul lui Alexandru Nica, preot şi înv. în com. Băiţa, care cor, organizat din micii băieţi de şcoală primară, spre uimirea tuturor, au cântat Liturghia, pe două voci, dovedind că acest harnic conducător, în vreme de abia doi ani în Băiţa, a ştiut se cultive frumosul şi idealul naţional, într'o localitate unde nu de mult fusese cuibul ungurimei din jur. Irmosul l-a cântat dşoara Elena Pinter înv. în Beiuş, iar după priceasnă d. protopop A. P. Desianu a ţinut o frumoasă predică.

După sfinţire s'a întins o masă ca în poveşti în grădina părintelui

ALTARUL BISERICII

Botişel, unde au luat parte aproape două sute de oaspeţi şi fruntaşi ţărani, iar la masă au servit frumoase „Cosinziene" ţărance, împreună cu d-şoara Silvia Popovici, elevă la şcoala normală din Beiuş, îmbrăcată într'un frumos costum naţional. Ţăranii din comună şi împrejurimi, au întins masa pe iarba verde, iar după masă a urmat „hora mare" cu lăutari din toate satele megieşe. Cine a luat parte aici, ştie să-şi dea seama despre „Nunta Zamfirei" a neuitatului nostru poet Coşbuc.

Târziu de tot s'a împrăştiat lumea, plecând fiecare cu o frumoasă amintire.

H. T. BIHOREANU.

Lumea care a luat parte la sfinţirea bisericii:

1. Dr. Gavril Cosma senator, 2. Ilarie Crişan fost primar în Beiuş, 3. Vasilie Sala preot, 4. Dr. Nicolae Popovici prim medic judeţian, 5. Adrian P. Desianu protopop, 6. Cornel Foltuţiu preot, 7. Mihai Popoviciu preot, 8. Aurel Baicu preot, 9. Valeriu Moga preot şi 10. Gavril Cosma învăţător în Ştei.

Instalarea noului Episcop al Argeşului

Curtea-de-Argeş

Azi s'a făcut cu deosebită sărbătorire instalarea noului episcop de Argeş P. S. S. Nichita Duma. Şefii autorităţilor civile şi militare şi numeros public aşteptau pe peron. La ora 11 trenul intră în gară şi se dau jos din el P. S. S. episcopul nou ales, d. ministru Lepădatu şi alţii.

Dl Lăzărescu, primarul oraşului urează bun venit, noului episcop, în numele oraşului, arătând că cetăţenii îl întâmpină cu cele mai bune sentimente şi nădejdii.

P. S. S. răspunde mulţumind şi asigurând că va lucra cu toată râvna pentru binele eparhiei ce i-s'a încredinţat. Urmează apoi prezentările oficiale. Dela gară, oaspeţii, autorităţile, şcolile, clerul şi foarte mult public formează un mărit cortegiu îndreptându-se spre catedrală.

La catedrală, noul episcop ocupă scaunul episcopal înconjurat de cler.

Dl Ministru Lepădatu dă cetire decretului regal de însărcinarea P. S. Sale şi urează înaltului prelat păstorire rodnică şi îndelungată; apoi părintele Gala Galaction trimisul Mitropolitului Primat dă citire „Gramatei" de întărire în scaun şi se înmânează noului ales decretul regal şi „gramata" metropolitană.

Dl Ministru aduce omagii noului episcop arătând munca şi dragostea de neam ce a arătat P. S. Sa în Ardeal. Urmează apoi cuvântarea părintelui Gala Galaction:

Prea sfinţitule Domnule Domn Nichita. Indeplinind porunca pe care am primit-o din partea bisericescului meu stăpân I. P. S. Mitropolit Primat şi dând cetire acestei Gramate Mitropolitane n'aş avea să mai adaug de cât ale mele prea umile urări de sănătate şi de fericită păstorire. Dar Prea Sfinţite, jilţul episcopal unde ţara şi biserica vă poftesc astăzi să şedeţi se înalţă în nişte locuri atât de preţioase neamului şi istoriei româneşti, încât inima mea tresare şi mandatul meu sporeşte.

Intr'o seară, Domnul şi Mântuitorul nostru Isus Christos urca, împreună cu ucenicii săi, colina măslinilor. Unul dintre ucenici, stând locului şi arătând în vale, a grăit către Invăţătorul:

„Invăţătorule, priveşte ce lespezi şi ce zidărie!" (Marcu 13, 1.)

Voi, urmaş al sfinţilor apostoli, în acest moment când urmaţi colina chemării Voastre bisericeşti şi naţionale, îngăduiţi să vă oprim o clipă şi să vă spunem: Priviţi, Prea Sfinţite, în ce falnici biserici veniţi să păstoriţi!

Veniţi într'una din cele mai mici eparhii din ţară, după populaţie şi întindere, dar intraţi în ţinutul primelor amintiri scrise şi zidite ale înfiripării noastre politice. Aţi trecut printre cele două venerabile monumente care străjuesc de veacuri apele Argeşului şi nădejdile poporului român. Sus în deal e Sân-Nicoara. De vale e Biserica Domnească. Noian de viaţă trăită, comori de frumuseţi, unele păstrate, altele perdute, belşug de destăinuiri şi de ipoteze istorice se leagă de făptura străbunică a celor două sfinte ctitorii. La jumătatea veacului al 14-lea se ridicară aci mândre curţi domneşti, veniră iscusiţi meşteri streini şi crescură, ocolite de ziduri tari, capela bizantină şi capela catolică, una şi azi întreagă, cealaltă năruită.

Mormintele de curând deschise, obiectele scoase la lumină, temeliile conacului domnesc — reapărute — şi mai pre sus de toate trainica şi nobila arhitectură a bisericii rămase mărturisesc nouă — urmaşilor uimiţi — despre o viaţă puternică, bogată în izvoare şi în concepţii, largă şi înflorită, pe care până mai acum câţi-va ani nu o înţelegeam destul de bine.

Preasfinţite Nichita, sunteţi primul păstrător, sunteţi primul cavaler al acestor comori. Din scaunul vostru de episcop, privind cu grijă şi cu osârdie în calea anilor ce vin, privind mersul turmei duhovniceşti, încredinţate vouă de Marele Păstor, veţi privi în amfiteatru istoriei naţionale, veţi privi cu iubire filială, Sân-Nicoara şi Biserica Domnească. Citim în cartea sfântă: „Scoală-te şi străbate ţinutul în lungimea şi în lăţimea lui, că ţie ţi-l voi da" I (Moise 13,17) Prea Sfinţite, veţi face ca Patriarhul Abraham: sculându-vă veţi străbate în lung şi în lat cuprinsul acestei eparhii.

Veţi vedea biserici, schituri, — subjugător de frumoase şi de evocatoare pe care obştea noastră românească, de vre-o 60 de ani încoace, nu le-a mai preţuit, nu le-a mai iubit şi le-a lăsat pustii.

Să vă ajute Dumnezeu să faceţi pentru învierea şi reclădirea lor mai mult decât au putut să facă predecesorii noştri!

Dar — după drumuri, inspectări, osteneli pastorale, zile bune şi zile rele, Vă veţi înapoia mereu aici, lângă acest falnic sfânt locaş. De departe, veţi vedea crescând în văi şi strălucind în soare măreaţa catedrală subt cupolele căreia ne învredniceşte Dumnezeu, acum, să ne găsim.

„Să se bucure inima Voastră şi prin cântare să-l laude pre Domnul! (Psalm 28,7.)

In această catedrală se împreună, întru slavă şi sfânt preamărit sufletesc, tot trecutul de care am pomenit, se împreună cu impunătoare amintiri, încă vii în inimile noastre, alături de lespezile centenare care acoperă pe demult adormiţii ctitori şi Voevozi Neagoe şi ceilalţi.

Iată, aici, lespezile cele noi subt care odihnesc odihna lor deplin meritată şi glorioasă marii binefăcători ai neamului nostru, ctitorii cei noi ai acestui sfânt locaş, binecuvântaţii între binecuvântaţi: Carol şi Elisabeta!

P. Sfinţite Domnule Domn Nichita, gândurile noastre şi rugăciunile Voastre arhiereşti fi-vor, în toate zilele păstoriei Voastre, flori de recunoştinţă şi candelă de veghe, la aceste scumpe morminte, pe cari Biserica şi neamul astăzi vi le dă în pază!

Dar, afară de ziduri vechi, afară de biserici voevodale şi de morminte scumpe tuturor Românilor, priviţi Prea Sfinte Nichita, norodul întregei Voastre eparhii, umplând această catedrală, acest oraş şi toate satele şi oraşele din Argeş şi din Olt.

Multă muncă Vă aşteaptă, Prea Sfinţite! Dacă poporul românesc stă azi pe înălţimele visului izbândit, noi singuri ştim şi ne dăm seama câte poteci alunecoase şi câte guri de prăpastie nu se deschid de vale.

Trăim un ceas măreţ din istoria naţională: măreţ findcă am urcat până acolo până unde putem urca, măreţ fiindcă trebue să consolidăm degrabă şi complect izbânda noastră. „Să-ţi fie frică de Dumnezeu şi să păstrezi uscat praful de puşcă". Aşa rezumă un fiu al marei Britanii obligaţiile naţionale ale popoarelor cu viitor.

Cum stăm cu praful de puşcă, am dovedit-o în faţa lumei întregi.

Cum stăm cu frica de Dumnezeu? Prea Sfinţite Domnule Domn Nichita, aci este sarcina cea grea, cu care Biserica şi neamul Vă trimit în această provincie bisericească.

In ceasul cel dintâi în care păşiţi în casa Voastră, Vă oferim cu belşug: toate urările, toată încrederea şi toată nădejdea noastră — Vi-le oferim cu frunte gravă şi neconvenţională.

Prea [illegible] Nichita: secerişul este nespus de mult! Dumnezeu să Vă dăruiască Duhul şi virtutea marilor secerători de altădată!

*

După această cuvântare P. S. Sa răspunde mulţumind de călduroasa primire ce i-s'a făcut şi încredinţând pe toţi de munca ce va depune şi de dragostea părintească ce va arăta credincioşilor din Eparhia sa.

Dela catedrală oficialitatea a mers în reşedinţa episcopală unde noul titular a primit felicitări. Aci ia cuvântul părintele Predeanu, părintele Preoţescu din partea cercului preoţesc „Frăţia", dl Bănescu prefectul de Argeş şi dl general Oprescu în numele armatei. P. S. Sa mulţumeşte vorbitorilor, arătând că doreşte să lucreze împreună pentru propăşirea judeţului.

După ora 1 a urmat în sala palatului Episcopal ospăţul dat de primăria oraşului. La masă vorbeşte dl Ministru Lepădatu, arătând însemnătatea istorică a oraşului Curtea de Argeş, amintind de Biserica Domnească astăzi atât de cercetată şi cari după vechile concepţii urma să fie dărâmată crezându-se că nu se poate reconstitui. Dsa ca secretar al comisiei monumentelor istorice pe acele vremuri a dat tot concursul pentru ca acest monument istoric-religios şi artistic să fie conservat şi îngrijit.

Arată că Dsa se găseşte la această sărbătorire ca amic vechiu al Argeşului, ca prieten personal şi tovarăş de muncă culturală al P. S. S. în Ardeal.

Dl primar mulţumeşte dlui ministru de tot ce-a făcut pentru Biserica Domnească şi îl roagă ca în calitate de ministru să dea tot sprijinul pentru seminariu din lolocalitate.

Dl ministru răspunde că va cere dlui ministru de finanţe ajutoare şi dsa nu va ezita de a da tot concursul pentru îmbunătăţirile ce se cer.

Vorbesc apoi dl Purcăreanu senator de Argeş, Prefectul de Olt, urând noului venit spor la muncă. P. S. S. mulţumeşte tuturor şi închină pentru familia regală; comesenii aclamă în cor şi muzica militară intonează imnul regal. Frumoase şi pline de spirit au fost ultimele două cuvântări ale preoţilor Borza şi Alex. Munteanu din Ardeal, prieteni ai noului episcop, cari 'şi amintesc de sbuciumul şi suferinţele românilor din Ardeal înainte de reîntregire, când preoţimea, printre care şi noul ales, au muncit din răsputeri pentru păstrarea religiei şi românismului. Părintele Al. Munteanu îşi manifestă bucuria că acum trece fără paşaport, în „ţara dragă a Munteniei" nu ca acum 30 de ani când Ungurii erau stăpânii Ardealului: Intreaga mulţime aclamă cu entuziasm pe vorbitor, iar muzica intonează cântece ardeleneşti.

Ospăţul a durat până la ora 4 când asistenţa a mers din nou în catedrală unde clerul şi corul seminarului au cântat ruga de mulţumire Domnului. Cu aceasta, petrecerea a luat sfârşit. Asistenţa a vizitat Biserica Doamnei şi ruinele dela Sân-Nicoara, iar la ora 6 oaspeţii au părăsit oraşul.

AL. SOARE.

SCRISORI DELA ORAŞE

DIN BUCUREŞTI

In seara zilei de 17 Noembrie, a. c., la Fundaţia Universitară „Carol I", d. M. Beza, conferenţiar la Universitatea din Londra, şi-a desvoltat conferinţa sa despre romancierii englezi: George Moore şi Gion Galsori.

Vorbind despre cel dintâiu, spune că în lunga sa carieră de scriitor a suferit multe influenţe, până când emancipându-se, s'a inspirat din tradiţia irlandează. Primul său roman poartă numele de „Confesiunile unui tânăr", în care se vede influenţa lui Zola, dar cu o imaginaţie mai vie. Apoi este influenţat de Balzac, după care, producându-se un curent, asemenea „Junimii" dela noi, opera lui este îmbibată de un adânc misticism religios. Se inspiră apoi din viaţa lui Isus, dând literaturii engleze pagini minunate. A scris şi o piesă „Apostolul", în colaborare cu un poet irlandez.

Trecând la cel de-al doilea romancier, spune că acesta a scris mai mult romane lirice, în care se vede mila pentru desmoşteniţii soartei şi revolta contra nedreptăţilor de tot felul, arătând prăpastia dintre diferitele clase. A scris şi piese de teatru. Gion Galsori posedă în cel mai înalt grad compoziţia stilului. Caşi Ivan Turghenief este cuprins de un larg umanitarism, ridicându-se la o înaltă stare contemplativă, fără a avea şi misticismul lui Turghenief.

Conferenţiarul termină cu fraza celebră a lui Gion Galsori, care spune: „Arta e singura formă de viaţă, menită s'apropie şi să înfrăţiască pe oameni, arătându-le o lume mai senină şi mai lipsită de patimi!"

G. BOBEI

DIN BACĂU

Vineri 9 Noembrie 1923 pe la ora 10 dim. d. Ministru de Instrucţie Publică (şcoalelor) Dr. Angelescu întovărăşit de înalţi funcţionari ca şi de elita culturală a Bacăului, a luat parte la punerea pietrii fundamentale a noului local de şcoală normală pentru învăţători, ce se zideşte chiar aici în coasta oraşului.

Clădirea va fi cu adevărat măreaţă şi va fi unica în părţile Moldovei, dat fiind că Şcoala Normală de la Bacău are un viitor foarte însemnat pentru propăşirea culturei în masa mulţimii.

Cuvântările ce s'au ţinut cu acest prilej au fost înălţătoare. Cel întâi vorbeşte d. prefect Mircea Costinescu, care cere ca această şcoală să poarte pe viitor numele binefăcătorului judeţului: „Alexandru Constantinescu." D. deputat Eduard Racoviţă arată câtă străduinţă s'a pus şi se pune întru clădirea acestui local, atât de trebuincios pentru viitorul României Mari. D. Haralambie Ionescu directorul Şcoalei Normale face dare de seamă asupra fondurilor de clădire donatori mai însemnaţi: Federala „Trotuşul" 20.000 lei, cooperativa „Unirea" 4000 şi alţii. Slujba religioasă a fost săvârşită de părintele Protoiereu Teodor Zota, C. Apostol şi Citi Bujor.

Ospăţul a urmat în pavilioanele Şcoalei Normale. Cinste mare se cuvine dlui Haralambie Ionescu, care se străduie să-şi ajungă idealul pentru şcoala lui, un minunat local şi o ceată bună de profesori lor. Să-i ajute Dumnezeu.

N.

Calendarul Gospodarilor.

E al 4-lea an de când apare acest calendar, scris pe deantregul de colaboratorul nostru Dl. *I. Simionescu* Profesor la Universitatea din Iaşi şi Membru al Academiei Române. E închinat în tot cuprinsul lui nevoilor diferite ale cărturarilor dela sate. Bucăţile scrise pe înţelesul tuturor sunt sau îndemnuri la cunoaşterea neamului şi a ţării sau îndrumări către tot ce trebue unui bun gospodar. E o carte care nu poate lipsi din casa ori cărui cărturar de la sate. Pe lângă cuprinsul ei de seamă, este şi ieftin, cel mai ieftin calendar, din câte s'au tipărit în anul acesta. Libraria „Cartea Românească" care'l scoate, a ţinut să deie şi un frumos chip al „Ilenei", ţărăncuţa pictată de N. Grigorescu. Foaia care întovărăşeşte calendarul poate fi pus în ramă, împodobind casa cu o frumoasă icoană.

Cine vrea să aibă acest calendar, căci se vinde ca pânea caldă, să se grăbească a-l cere de la librării sau de-a dreptul din Bucureşti (Cartea Românească Bulevard Academiei 3) trimeţind printr'un mandat poştal costul de 10 lei şi 2 lei pe deasupra pentru recomandare, ca să ajungă mai sigur.

Pentru clasa muncitorească

Patria şi lucrătorii

„Patria este cel mai dintâi şi cel mai de apoi cuvânt al omului; într'însa se cuprind toate bucuriile lui, simţirea ei se naşte deodată cu noi şi e nemărginită, veşnică ca şi Dumnezeu... Patria e aducerea aminte a zilelor copilăriei; coliba părintească cu copacul cel mari din pragul uşii; desmerdările drăgăstoase ale maicii noastre; plăsmuirile nevinovate ale inimii noastre; locul unde mai întâi am iubit şi am fost iubiţi; fumul vetrei ce ne-a încălzit în leagăn, înălţându-se în aer; barza de pe straşină ce cată duios pe câmpie şi aerul care nicăierea nu e mai dulce..." (Cântarea României).

Fiecare om îşi are patrie. România, fiindcă-i a noastră, ne pare cea mai frumoasă. Intr'însa se cuprind aspiraţiunile tuturor fiilor ei, în cuprinsul mărginilor ei trebue să-şi ia avântul meritat acea clasă de albine sîrguitoare care sunt muncitorii români.

Pentru ca să putem ajunge însă mai curând şi cu bine la acel grad de desvoltare ce-l dorim cu toţii, ne trebue multă răbdare şi multă cuminţenie.

Trebue ca în mersul înainte al activităţii noastre, să nu fim stânjeniţi de alte necazuri mai mari.

Trebue să ne putem mişca liberi şi nesupăraţi de nimeni.

Trebue ca liniştea şi pacea desăvârşită să domnească în viaţa noastră socială.

Trebue ca fruntea patriei noastre să rămână senină şi să nu se încreţească nici odată, nici de vre-o supărare şi durere ce i-ar veni dinlăuntru şi nici din cele ce s'ar anunţa de afară.

Ca să ne dezvoltăm ne trebue să respirăm aerul liber şi binefăcător al ţării noastre libere.

Trebue să ne iubim ţara şi liniştea ei să fie mai întâi asigurată.

De altfel, nici nu pot crede că există un român care să nu-şi iubească ţara.

Cunoaşteţi Dv. pe cineva care să nu şi-o iubească?

Ei, bine, eu vă pot dovedi că chiar de-ar exista din aceştia, mentalitatea lor se află supusă unor influenţe străine de firea lor, căci, faceţi cu aceştia o încercare, de pildă, trimiteţi-i, pentru câtva timp, într'o ţară străină şi unde să fie nevoiţi a-şi exercita meseria lor.

Veţi vedea atunci cum îi va apuca şi stăpâni dorul de ţară!

Afară de acei care au comis crime sau alte delicte nimeni nu a putut rezista dorului de a-şi revedea ţara.

S'au văzut cazuri când români plecaţi de tineri în străinătate, s'au însurat acolo, cu femei străine şi au avut copii. Ei bine, unicul dor care l'au avut, înainte de a închide ochii, a fost acela de-a-şi mai revedea odată pământul unde s'au născut.

De sigur că, nu numai cu românii se întâmplă astfel. Este o lege a naturii care îndeamnă spre iubirea de ţară şi se întâmplă la toate popoarele.

S'au mai văzut cazuri când cei mai anti-patrioţi au alergat şi s'au devotat patriei lor.

Să vă povestesc un caz, el formează una din cele mai scumpe amintiri ale mele:

Pe vremea când eram student în Franţa, adică în cea mai frumoasă vreme a vieţii mele, aveam un coleg francez, Paul Rouzot, cu care eram prieteni nedespărţiţi. Ne înţelegeam de minune asupra tuturor chestiunilor, numai asupra ideei de patrie, nu.

Se aprinde şi începe ca de obicei:

— Ce patrie, patriotism, vorbe goale.

— Frate Rouzot — îi ziceam, — tu n'ai sentimentul de patrie. Iţi va fi bine ţie şi celorlalţi ca tine dacă mâine vei vedea Franţa în doliu şi, în locul cocoşului gal, să auzi cântând pe turnurile Parisului, vocea sinistră a pasărei de pradă?

— O, nu chiar aşa — răspundea el — sunt convins că şi la vecinii noştri se petrece acelaşi lucru, şi acolo nimeni nu se gândeşte la patrie şi apărarea ei.

— Naiv ce eşti, copii ce sunteţi voi francezii — îi ziceam.

— Dar tu Paul, tu un student, auzi un student să nu-şi iubească patria şi ce patrie, Franţa, Franţa! Tu nu ştii ce-i aia Franţa! Şi dacă vrei să-i simţi dorul şi s'o vezi cât e de mare şi nobilă, du-te într'o ţară străină şi, te asigur, că-ţi ve schimba părerea.

— Vorbe, vorbe, eu nu-mi schimb părerea.

In anul ce a urmat, terminam studiile. O dată cu aceasta, Paul Rouzot, fu chemat să-şi facă serviciul militar.

După ce ne-am îmbrăţişat frăţeşte şi ne-am promis să ne scriem şi să ne mai revedem, ne-am despărţit plângând.

Paul fu trimis în fortul Hant Plenay pe Marna, iar eu am părăsit Franţa.

Era în anul 1914. Paul îmi scria des.

Intr'o zi veni o veste ce îngrozea lumea întreagă: *se declara războiul european*. Paul numai scria. Târziu primii o lungă scrisoare de pe front

Ce minune însă! Paul se transformase cu desăvârşire; nepatriotul de altă dată îmi scria acum proslăvind, în termenii cei mai entusiaşti, cauza dreaptă pentru care sângerează Franţa, „scumpa mea patrie", o numea el acum:

„Mi-reamintesc de cuvintele tale frate Mişicu şi vorbesc des cu camarazii mei când cei din gropile din faţă (germanii) ne lasă în pace."

„Ce vrei, acum vedem realitatea. Pe când la noi oamenii de ştiinţă se aplicau în laboratoare, încercând descoperiri, pentru binele omenirei. Pe când industria noastră se străduia ca, prin mijloace moderne, să înlesnească lumea şi viaţa, pe când, în sfârşit, cocoşul gal anunţa omenirei o era de progres şi pace, dincolo la vecinii noştri, duşmanii de azi, savanţii lor încercau înascuns mijloacele chimice cele mai ucigătoare, industria lor înmulţea şi perfecţiona gurile de foc; păsările de pradă îşi ascuţeau ciocurile."

„Dacă vom avea nefericirea ca să pierdem partida, căminurile noastre să fi ocupate şi pe turnurile Parisului să cânte pasărea de pradă, ceea ce înseamnă ca facla omenirei, care-i Parisul, să se stîngă şi, dacă voi rămâne teafăr, să ştii frate Mişicu că eu voi părăsi Franţa şi voui veni la tine."

La această emoţionantă scrisoare i-am răspuns imediat.

Trecuseră câteva luni, cauza franceză era în pericol.

In acele clipe de mâhnire, îmi venea din Franţa îndoliată de la tatăl lui Paul o veste telegrafică, ce-mi punea inima la o grea încercare:

„Paul a murit apărând Franţa".

Am scris imediat bietului tată rugându-l să-mi trimită ultima fotografie a lui Paul şi să depună o floare, din parte-mi pe mormântul lui.

Iată răspunsul:

Dijon 4 Mai 1915.

Scumpe Domnule Mişicu!

„Am primit stimata Dv. de la 1 Aprilie a. c. şi vă mulţumesc pentru bunele sentimente ce conţine.

Prin acelaşi curier, am onoare, să vă adresez câteva fotografii militare, şi singurele ce mai posed şi unde veţi recunoaşte pe scumpul nostru copil.

Bine-voiţi, vă rog, scumpe Domnule Mişicu, să le consideraţi ca o amintire preţioasă de la acela care a fost amicul Dv. sincer şi devotat, de la acela care făcea bucuria noastră, orgoliul nostru şi care doarme acum cu ultimul său somn în văile Marnei unde căzu, pentru a nu se scula, în momentul când comanda o şarje cu baioneta; de la acela în fine a cărui moarte a făcut din viaţa noastră nu supliciu grozav.

Fiind înhumat într'o groapă comună nu 25 camarazi, nu vom putea obţine exhumarea nefericitul său corp, astfel că nu vom avea nici consolarea ca să mergem să plângem pe mormântul lui.

Permiteţi-ne, scumpe Domnule Mişicu, să trecem asupra Dv., cel puţin o parte din afecţiunea ce avem pentru scumpul nostru copil. Mai permiteţi-mi de asemenea, să vă rog, să bine-voiţi, a-mi adresa, dacă e posibil, fotografia Dv. spre a fi plasată şi consevată cu îngrijire, după ce va fi mărită, alăturea de cea acĕluia a cărui pierdere foarte crudă ne face existenţa insuportabilă.

O floare pe mormântul său va fi depusă din partea Dv. de îndată ce ne va fi posibil.

Rouzot.

Când am primit scrisoarea mă găseam în birou, am încuiat uşa şi am plâns ca un copil.

Iar de atunci chipul scumpului coleg dispărut nu mă părăseşte căci se află în cel mai scump loc, deasupra biroului meu de lucru, acolo unde privirea şi se duce fără chiar să vrei.

Nu l' pot uita şi dacă mi-am permis să înfăţişez memoria lui înaintea cetitorilor, n'am făcut o numai ca să-mi retrăesc acele momente de înălţare sufletească ce-mi dă amintirea lui, ci *ca să-l' dau ca pildă reală pentru acei care cred că pot fi pământ din pământul ţării, suflet din sufletul ţării, fără ca să-şi-o iubească această ţară; acei care cred că pot zdrobi inima ţării fără ca să ţîşnească sângele dintr' a lor.*

Şi, fiindcă scriu despre lucrători români, ei bine, eu eare trăesc viaţa de fabrică, o spun, cu toată convingerea că într'înşii bate o inimă românească şi, dacă câte odată s'a crezut altfel, aceasta s'a datorit unei influaţe trecătoare care nu poate prinde rădăcini în inima românească.

INGINER V. MIŞICU,
Directorul Revistei Industriale „Arte şi Meserii" pentru Cultura şi Educaţia meseriaşilor Galaţi.

De vorbă cu abonaţii noştri

Mulţi, mii de abonaţi, aţi rămas în urmă cu plata. Ştim că nu o faceţi din răutate, ci unii poate vă vine greu să rupeţi din puţinul vostru câştig, obolul acesta mic ce ni se cuvine nouă.

Căci noi, cu munca noastră cinstită, nu putem concepe, ca să fie cineva să ne stânjenească, să ne aducă rău, când noi dorim tuturora binele.

Alături cu hrana zilnică, trebue şi cea sufletească. Precum se împarte banul pentru pâine, aşa să se împartă şi pentru slovă românească. In casa ştiitorului de carte, unde nu se află o gazetă cinstită, acolo e întuneric în inimi. Intunericul ce-l înfricoşător al neştiinţii, care aduce toate nenorocirile.

Vă rugăm, prietini ai noştri de pretutindeni, cari vă încălziţi sufletele şi vi le luminaţi dela flacăra „Culturei Poporului", înaintaţi-ne abonamentul.

Veţi vedea unde ajunge o foae bună, atunci când câtiva lei ai voştri, sunt trimişi pentru clădirea unei puternice prese româneşti, de cultură, adevărata cultură.

Nu lăsaţi să se împotmolească răul împrejurul vostru; nu cheltuiţi bani pe ce nu trebuie, şi veniţi cu banul vostru muncit, pentru a avea mângăerea, că aţi ridicat scrisul românesc, cinstit şi civilizat, la adevărata lui valoare.

Nu ne uitaţi, căci vă uitaţi propriile voastre interese.

„CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTUL: *Pe un an 180 lei. Pentru săteni, învățători, profesori, preoți, studenți, funcționari, meseriași și muncitori 120 lei pe un an. Abonamentul plătit înainte; se poate face și pe jumătate de an.* 000000

Cultura Poporului

ABONAMENTUL: *Pentru instituții financiare, ale statului și biblioteci 300 lei pe an. Pentru sprijinitorii foaei minimum 300 lei. In America 3 dolari. In Jugoslavia 100 dinari pe an. In străinătate 250 lei pe an*

Iubitorul de neam, de bine și de frumos: Teodor T. Burada

Hristos a avut doisprezece apostoli cari să-i propovăduiască cuvintele și ideile, și să facă cunoscut lumei întregi sublimitatea religiei creștine. Neamul nostru Românesc a avut până în vremea defață cu mult mai puțini învățăcei, cari să pornească prin meleagurile străine, dincolo de granițele vremelnice cu cari soarta ne-a fost înzestrat, spre a cerceta și duce cuvinte de frățiască dragoste, mângâere și nădejde, fraților ce prin felurite vârteje ale vremilor năprasnice s'au îndepărtat de neamul lor de graiul lor, de credința și iubirea vetrelor strămoșești.

Nici doisprezeci, nici zece, nici opt, nici șase fii drepți ai României desjugate din vechile robii, nu s'au găsit până astăzi, cari să cerceteze cu toată abotnicia, cu jertfa pungei, trupului și chiar a vieței lor în multe înprejurări, pe frații răzleți din cele patru vânturi ale pământului încunjurător, cum a făcut'o zeci de ani dearândul, fostul profesor, judecător, artist și literat Teodor P. Burada, fiu al Iașului, născut încă în vremuri aproape întunecate, pe când abia răsărea pentru noi cele dintâi raze ale Soarelui libertăței, neatârnărei și civilizației.

La vrâsta de 14 ani, în 1853, Teodor T. Burada își începe o activitate culturală, traducând din rusește scrieri literare ale unui autor de samă, Balachirev, la 1865 el își ia licența în drept la Universitatea din Paris, unde făcu și studii de muzică, și revenind în țară, ocupă diferite tuncții judecătorești, până la acea de membru al Curței de Apel din Iași. In 1875,76 și 77 publică o serie de calendare muzicale și teatrale, în care dă la lumină cele mai de samă melodii populare, naționale, schițând și istoricul propășirei artelor în țara românească, în care răstimp el începe și profesoratul de muzică la Conservatorul din Iași, precum și o culegere de legende și versuri populare, pe cari le dă publicităței prin cea mai de samă revistă ieșană, *Convorbiri Literare.*

Din 1880 Burada începe a păși și cutreera în provinciile din jurul României, începând cu Transilvania, de unde culege *cântecele cununiei la Români* și alte produse poetice populare. Copiază și redă în tipar *Crestăturile plutașilor Români* pe cherestele; cercetează starea Românilor din noua provincie alipită în urma războiului pentru neatârnare, Dobrogea; precum și părți din Ardeal, și în special *Valea* Hațegului.

In 1882 dă la iveală cântece de Miriologhi (bocete), și datine la nașteri, nunți și alte prilejuri, ce le-a cules întro călătorie făcută la Românii din Pind (Macedonia), precum și diferite alte datine poporane.

Cercetează mai multe biserici, mânăstiri și localități istorice din Vaslui, Huși, Podul-Inalt, Hârlău, Târgul-Ocna, etc.

In 1884 face o călătorie la Muntele Athos, unde caută să redeștepte simțul național la mai mulți călugări români ce trăiau părăsiți de toți în acea localitate îndepărtată. Până pe la 1890 Burada scormonește în diferite arhive publice și particulare documente importante relative la trecutul neamului românesc, pe cari le publică în diferite reviste de samă din țară.

Face o călătorie în Turcia, expunându-se la mari primejdii, spre a cerceta starea școalelor românești răslețite în unile provincii din imperiul Turcesc. La 1891 călătorește în Istria, spre a întâlni rămășițele de Români din acea provincie, de unde, cu mare greutate, reușește să aducă câțiva copii, spre a-i cultiva în țară la noi, spre a redeștepta în ei simțul naționalităței române.

In anul 1893 publică rezultatul călătoriei sale în satele Moldovenești de dincolo de Nistru, în guvernământul rusesc Cherson, cum și amănunte despre altă călătorie ce a întreprins în Asia-Mică, unde a cercetat starea Românilor ce se mai găsesc răzleți în provincia Bithinia.

Alte călătorii, la insula Veglia, în Galiția, în Praga și diferite sate din Morovia, în Kamenitz-Podolsk, în Craina, Croația și Dalmația, ce le-a făcut pe rând Teodor Burada, au de rezultat darea la iveală a rămășițelor și starea de desnaționalizare a multor Români de neam, cotropiți de alte nații străine.

Peste tot locul pe unde a cutrierat din propria-i inițiativă și pe a sa cheltuială acest bun patriot român, a căutat să încurajeze pe acei ce'și mai păstrau ceva din limba și moravurile românești, ducându-le vești din patria noastră, cărți de închinăciune și de cetire în limba românească, și dându-le nădejde că guvernele noastre se îngrijesc de soarta lor și va căuta să-i sprijine și ușureze din greutățile și asupririle ce le apăsau din partea altor neamuri. Burada a mai făcut cunoscut tuturor acestora și chiar străinilor din alte țări, muzica populară românească, dând nenumărate producții muzicale și concerte, — ba uneori cântând și chiar de joc, — pe oriunde avea interesul să cerceteze urmele conaționalilor rătăciți departe de România.

Mai însemnate încă au fost călătoriile sale la Ierusalim și împrejurimile pământului Sfânt, pe unde a pătimit Mântuitorul nostru Isus-Hristos, și unde Burada a găsit ca închinători și adoratori mulți bătrâni Români, atât laici cât și călugări. Acolo, în cetatea Creștinismului, Barada, în înțelegere cu câțiva oameni cuvioși, s'a gândit să înființeze și o biserică românească, după cum au mai toate celelalte nații bisericile lor particulare. In acest scop, el a cumpărat un loc potrivit și'a început chiar aprovizionarea cu materialul trebuitor pentru zidirea acelui sfânt locaș. A venit însă nenorocire că s'au ivit tulburări politice, precurgătoare marelui război din anii precedenți, ceeace l'a silit pe Burada să se întoarcă în țară și să lese astfel neîndeplinit proectul său de a face ca și noi Românii să avem o casă specială de rugăciune în orașul unde a trăit și s'a răstignit pentru noi, fiul lui Dumnezeu, Isus Hristos.

Ajuns într'o vârstă înaintată, Teodor Burada n'a încetat nici un moment lucrările și cercetările sale etnografice, istorice și artistice; în anii din urmă, după alte multe scrieri tipărite, despre artă și literatură, el a publicat două mari volume, conținând *Istoria Teatrului în Moldova*, și, în anul acesta trebuia să puie sub tipar un al treilea volum al aceleiaș scrieri, pe care'l avea gata în manuscris. Moartea nemiloasă însă l'a îmbrățișat pentru vecie, înainte de a putea vedea tipărit și acest din urmă volum, ce trebuia să îndeplinească și să încununeze opera întregei sale vieți artistice, literare și patriotice.

Ceiace însă e de însemnat în viața acestui vrednic român, să'mi fie îngăduit a o spune, e aceia ce s'a întâmplat și se întâmplă încă la noi cu toți acei sinceri, devotați și desinteresați muncitori intelectuali, cari caută a aduce glorie și folos neamului lor: o lipsă continuă de susținere și încurajare — nu zic răsplată, — dar cel puțin sprijinirea strict necesară din partea guvernului pentru aducerea la îndeplinire cât mai completă a bunelor intenții și lucrări ale lor.

Burada a trăit cu mijloace de tot restrînse: leafa sau pensia sa de câteva sute de lei în vremea din urmă, cu care a trebuit să susție și să educă o numeroasă familie. Nici guvernul, nici diferite societăți culturale, sau persoane intelectuale, nu l'au ajutat efectiv mai niciodată, în lucrările și cercetările sale, așa că el a trebuit să lupte o viață întreagă într'o stare deaproape cu sărăcia. El n'a putut avea pentru zilele bătrîneței măcar o căsuță a lui, spre a o lăsa văduvei și copiilor săi minori. Nici o subvenție, nici un premiu, din acele ce Academia răspândește anual cu profuzime unor anumiți cuncurenți — cu anumite simpatii printre membrii ei —, pentru niscaiva broșuri efemere, nu s'a atribuit lui Teodor Burada, cât timp el a fost în viață. — Se va găsi oare măcar acum, după moartea-i, vre-un representant al țărei care să ridice glasul în parlament, sau să taie ceva, câtuși de puțin, din cașcavalul bugetar, din care se înfruptă atâția și atâția, spre a se ogoi starea precară a celor ce au rămas pe urma unui astfel de cetățean, cu care s'ar mândri, suntem siguri, orice alte popoare civilizate din toată Europa?

Până în present știm atâta, că nici măcar pentru publicarea celui de al treilea volum, încă în manuscris, din *Istoria Teatrului*, pe care voia bătrânul s'o puie sub presă în anul curent, nu s'a găsit nici un editor, nici un sprijin, pe când *Casa școalelor* și alte instituții similare editează necontenit zeci de volume, conținând niște lucruri așa-zise leterare, cari numai valoarea scrierei lui Burada n'o pot avea, și cari, în tot cazul mai pot avea îngăduiala să mai aștepte un timp oarecare încă . . .

De notat mai este, că pe urma lui Burada singurul lucru ce a rămas familiei sale, pe lângă numele lui neperitor, e o bibliotecă, nu prea mare, dar care conține o colecție de cărți și manuscripte vechi, și rare, în care se oglindește întreaga istorie a neamului românesc, așa cum nu prea se mai găsește la alți intelectuali, fie din Iași, fie chiar din țara întreagă. Dacă guvernul, sau Academia Română, nu se vor gândi să'și apropie cât mai curând acest tezaur literar, cărțile în chestie desigur se vor răzlăți, pentru cea mai mare pagubă a culturei noastre naționale.

N. A. BOGDAN

Biserica din Borzești

Printre Monumentele noastre istorice și încă printre cele mai vechi se numără și Biserica din Borzești. Zidită pe la anul 1493, de către Ștefan Vodă după cum se deslușește din inscripția de deasupra ușii, a străjuit atâta amar de vreme, colea pe o colină din dreapta Trotușului ca cel mai puternic monument al apărării credinții noastre strămoșești.

Tradiția spune că această Biserică a fost zidită în locul *Stejarului legendar*, care a servit de spânzurătoare atât copilandrului Gheorghe, tovarăș de copilărie cu Ștefan-cel-Mare, cât ș fiului hanului Tătar, care a îndrăznit să purceadă pe Trotuș în sus, măsurându-și puterea lui păgână, cu inimoșii arcași ai Voevodului. Inscripția însă ne spune numai atât:

„Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al Țării Moldovei și cu prea iubitul fiu al său Alexandru a zidit acest hram, care este în Borzești pe Totruș. Adormirea Precistei de Dumnezeu Născătoare pentru rugăciunile sale și pentru pomenirea Sfânt-reposaților moșilor și părinților săi; și care a început a se zidi în anul 7001 Iulie 9 și s'a sevârșit în anul 7002, iar al Domniei Lui anul al Treizeci și optulea curgător, luna lui Octombrie 12.

Anul 7001 socotit de la Facerea Lumii corespunde tocmai anului 1493, iar anul 7002 celui de 1494 de la Hristos.

Astăzi această falnică biserică este o ruină. Comisiunea Monumentelor Istorice preocupată mai ales cu Mănăstirile din Oltenia, probabil că a uitat-o cu totul. Căci altfel cum se explică că de la 1904, de când cu centenarul lui Ștefan Vodă, nu s'a mai lucrat nimic la această Sf. biserică. Atunci, pentru a face față lucrurilor, s'a rânduit a se acoperi cu șindilă, lucrare mai mult provizorie și de întreținere, căci felul în care s'a construit acest acoperiș nu e potrivit cu Monumentul acesta străbun. Sătenii, enoriași ai bisericii, sunt săraci și puțini. Cheltuiala ce se cere, e însă mare și fără ajutorul statului și al pioșilor români de pretutindenea nu se poate ajunge la restaurarea ei complectă. Ei nevoe urgentă de o inițiativă din partea Comisiunii Monumentelor Istorice și fondul s'ar realiza cu ușurință prin subscripție publică. Cum să nu-și dea românul obolul său bucuros pentru biserica lui Ștefan-cel-Mare? E o faptă nu numai creștinească, de milostenie, redând unui sat vechiu aceia ce-i lipsește, Lăcașul sfânt de închinare, dar e o faptă de adevărat patriotism scoțând la lumină mărgăritarul cel de mare preț, rămas nouă moștenire din timpuri străbune. Construită din zid puternic și chibzuit alcătuită ca formă arhitectonică, ea încă-și are valoarea sa multă vreme, servind de model tinerimii studioase și dornică de cultură națională. Pentru a se ajunge însă la bun sfârșit e nevoe de omul de inițiativă. Și pe acesta îl așteaptă cu nerăbdare borzeștenii,.... om care întârzie.... dar care va veni să le aducă mângâere și bucurie sufletelor lor de creștini și de români.

Preot GUȚĂ GHEOLDUM

CUZA-VODĂ

Era într'o zi călduroasă de vară; la ușa unui bătrân călugăr bogat, din mănăstirea Neamțului un soldat ciocăni la ușă.

Călugărul deschise și primi pe soldat, care ceru apă de băut. La plecare, călugărul eși cu soldatul și merse într'un beciu afund și umed să-i scoate câte-va fructe bune la călătorie pentru sete. Soldatul văzu într'un colț o movilă de ciubote galbene și mucigăite cu toate că nu erau purtate.

— Dar ce ții acestea cuvioase părinte aici, de se strică, mai bine le-ai fi dăruit pentru soldații lui Cuza.

— Soldații lui Cuza? N'ar fi ajuns nici Cuza nici soldații lui cu care pradă țara de averi!

Iaca! am auzit că el vrea să ne ia averile mănăstirești și pentru asta mi-am strâns și eu 24 perechi ciubote, să le am de purtat pe timpul de urgie, ce va cădea asupra capului nostru.

Dar să știi tu băete că banul călugăresc nu ajută; nimic nu se va alege de el și de casa lui, cum va pune mâna pe ban călugăresc.

Soldatul plecă, iar călugărul simți o alinare că și-a descărcat *focul ce'l avea pe Cuza.*

Din Mănăstirea Neamțului: spusă de *Feciorul V. V. POPESCU-BEROIA*

DE VORBĂ CU FEMEILE...

Am spus în cele scrise în alt număr al „Culturii Poporului" că cea dintâiu și mai frumoasă chemare a femeii este de a fi o mamă bună, care prin purtarea ei blândă și grija ei, să zugrăvească în inima pruncului său o icoană frumoasă, de care își va aduce mereu aminte copilul crescut mare. Cam în aceiași zi când rândurile mele apăreau în gazetă, aci, la porțile Clujului, în satul Mănăștur, în sala scundă a fostei școale confesionale, dimpreună cu preotul, învățătorii și câteva doamne, aveam o adunare cu mamele. Femei, mai mult tinere, cu băieții în brațe, stau liniștite ascultând vorbele mele, și apoi ale doctorului și altor vorbitori. Despre ce anume căutam noi să le luminăm?

In satul Mănăștur *Soc. Principele Mircea* pentru ocrotirea copiilor mici a făcut un Leagăn pentru sugacii muncitoarelor dela Fabrica de tutun. Ce este un astfel de Leagăn? E o încăpere sau două, unde se țin la căldură, curățenie și îngrijire bună, copilașii a căror mamă, având a merge în Fabrică de dimineața ca să se întoarcă seara, nu poate sta lângă ei să-i îngrijască. Multe nenorociri se întâmplă în lipsa mamei de acasă! Copilașul, lăsat pe mâna unei bunici, neputincioase și neștiutoare, sau în grija vreunei copile de 8—10 anișori, de multe ori cade în mare năcaz. Oricine a auzit de cazuri când copilașii, astfel lăsați în grija mai nimănui, jucându-se pe lângă foc li-s'au aprins hainele și au ars de vii. Ba alteori, răsturnându-se leagănul sau vre-o pernă peste ei, i-a înăbușit. Ori căzând undeva prin ogradă, nevăzuți de nimeni, i-au mușcat câinii, ori le-a înțepat ochii gânsacul, ori i-a mâncat degetele porcul... Mamele, cari trebue să meargă la lucru, își duc copii la Leagăn, unde îi lasă în grijă bună și apoi ele pleacă voioase și liniștite la fabrică.

Acolo în Leagăn copiilor li se dă și mâncare și sunt ținuți în haine și în pătuț curat, până ce vine mama să-i ducă acasă.

In toate țările din lume, unde sunt fabrici s'au făcut astfel de leagăne și mamele sunt bune bucuroase de acest ajutor. Care nu ne-a fost deci mirarea, când lună după lună am tot așteptat, iar femeile nu-și aduceau copii decât 4—5 din ele!

Atunci am hotărît să facem acea adunare, în care să le întrebăm pe mame *de ce* nu-și aduc copii? Și mai mare ne-a fost mirarea când ele ne-au spus: *„C'apoi mamele lor au crescut zece copii și fără Leagăn, și n'or putea și ele trăi fără Leagăn?"*.

Iată un răspuns dat fără multă gândire. Căci într'adevăr, tot omul e așa făcut că el vrea să meargă tot înainte, să ducă o viață tot mai ușoară și mai bună. Cui i-ar plăcea să stea acum în case, cum erau acu două-trei sute de ani, aproape fără ferești, scunde și urâte? Și cui nu-i place mai bine să-și lumineze casa cu electricitatea decât cu lumânările, a căror licărire îți obosește ochii? Dară fiecare părinte nu-și dă copilul la școli ca să-l facă „domn" mai cuminte și mai învățat decât el? Și bine era înainte când oamenii mergeau cu căruța săptămâni la rând, pe ploaie, zăpadă sau arșiță, pe când acum au trenul și sunt automobile și vapoare, cari te duc ca vântul pe uscat, pe apă și prin văzduh!

Lucrurile se schimbă și omul merge tot înainte pe calea luminei și a înțelepciunei de a trăi. Azi doctorii știu îngriji pe cei bolnavi și numai au a merge pe la descântece și alte prostii de acestea, căci pentru fiecare boală sunt leacuri și căutare.

De aceea și mamele de azi trebue să fie mai luminate, ca cele din trecut, să știe mai bine a-și, îngriji și crește copii, *mai cu seamă că acum, după războiu e mai greu de crescut copii.* Și *de ce*, am să vă spun rândul viitor.

SANDA I. MATEIU.

Pe drumul literaturii

IN COLȚUL FERESTREI

M. A.

Gânditoare în umbra serii, stai în colțul de fereastră
Privind zarea depărtării de amurg înveșmântată,
Și ușor îți sprijini capul aplecându-ți-l pe mână
Dar vrăjitu-ți vis nu'nșeală că durerea ți-i stăpână,
Ș'obositele-ți pleoape închise pe jumătate,
Tainic ți-amintește dorul unor timpuri depărtate
Pe când luna sfiicioasă, își revarsă dulci sclipiri,
Resfirându-le în colțul ce-ți evocă amintiri.
Și cuprinsă atunci de vraja unui dureros fior
Cu batista-ți de mătase ștergi o lacrimă de dor.
Mâna albă întinzându-ți buclele s'arunci pe tâmplă
Incep obrajii să s'aprindă, ochii de lacrimi ți-se umple
Și târziu perdută'n visuri și stăpână a unui gând,
Tu rămasa-i neclintită și'n extaz cu drag visând
Te trezești apoi din visuri. Parcă mai frumoasă pari,
Intrupare din povestea unei zâne cu ochi mari.

Piatra N.

P. VASILESCU

AZI, CÂND TOAMNA E PE ȘESURI...

Azi, când toamna e pe șesuri
Prin păduri și pe ogoare
Eu îmi cânt durerea 'n versuri
Și iubirea mea ce moare...

Azi, când sufletu-mi îndurerat
Geme 'n taină suspinând
Cânt din scripcă pe 'nserat
Cânt duios plângând!

Vîntul toamnei, care bate,
Șoptind vorbe ne 'nțelese
Toate darurile-mi înstrăinate
Fir cu fir le țese!...

Și plângând gândind la ele
Cânt duios, cu foc,
Că sânt pribeag pe drumuri rele
Și fără de noroc...

Zlătunoaia-Botoșani

I. LIVIDEANU

NOSTALGIE

E târziu și'n astă seară
Tot cu luna voi vorbi;
Și'n lumina ei de ceară
Blânde șoapte voi găsi.

Mi-o surâde mândra lună
Trimițându-mi o îndurare,
Câte vorbe n'o să-mi spună
Razele-i mângăetoare!

Și voi măsura cu dorul
Lunga cale pân'la stele,
Tot purtându-mă fiorul
Razei visurilor mele...

Voi găsi iubirea-mi stinsă
Intr'un farmec de lumină,
Toată jalea mea cuprinsă
Intr'o stea ce-mi-i străină...

Dar luna-i tristă 'n astă seară,
Căci tăcut pe cer apune:
Jalea mă cuprinde iară,
Raza ei nimic nu-mi spune!...

MIH. BĂRĂGAN

Sunt atâția entuziasmați și tineri cari plini de avânt își îndreaptă pașii pe drumul literaturii. Incercările lor se asamănă cu cele întâi flori plăpânde de primăvară. Și deși aceste flori trăesc de multe ori puțin, ivite odată cu topirea zăpezii, totuși sunt frumoase, gingașe și-și scaldă fericite petalele în lumina soarelui. Câți tineri nu au începuturi bune, câți tineri încearcă și câți nu au producțiuni cari merită încurajarea. Acei cari-și risipesc sufletul către frumos, către ideal, cătră literatură, în această rubrică vor găsi un colț al lor.

REDACȚIA.

Dela Opera Română din Cluj

REGINA DIN SABA

Vineri în 16 Noembrie la Opera Română a fost întâia premieră, din acest sezon, cu opera Regina din Saba. Muzica acestei opere este compusă de Carol Goldmark (1830—1814), iar libretul scris de Mosenthal în 4 acte, luând ca bază a acțiunei faptul biblic cunoscut din cartea Regilor, când Regina din Saba vine la curtea Regelui Solomon.

După o lungă pregătire și studiu sârguincios a personalului artistic, care a trebuit să învingă cu voință încordată greutăți artistice și tehnice, cari întrec capacitatea unui ansamblu tinăr, neoțelit în decursul anilor lungi de experiență și exercițiu, Opera Română a îndeplinit iarăși un fapt care ne umple de bucurie și încredere. Ca instituție superioară de artă și cultură, și-a confirmat și ridicat din nou vaza și respectul de care s'a bucurat la noi și în fața străinilor națiunei noastre. Această seară a fost o învingere a tenacității unor tineri artiști, însuflețiți, desinteresați, cari muncesc pentru desvoltarea culturei musicale a poporului nostru, în mijlocul atâtor mizerii materiale și morale, nemeritate.

Opera Regina din Saba compusă la anul 1873 și representată pentru primaoară la Viena la 1875, face perte din literatură muzicală melodramatică germană.

După epoca clasicismului în muzică, la începutul secolului al XIX-lea apare și dominează, mai ales în Germania era romanticismului, a cărui germeni se află deja și în muzica clasicilor Bach, Mozart și Beethoven. Poporul german a avut în totdeauna o predilecție pentru elementul surprinzător și fantastic al legendelor, a iubirii pentru frumsețile naturii și pentru cultul femeilor, cari motive sunt baza caracteristică și elementul principal al romanticismului.

După Weber, Spohr și Marschner, reprezentanții principali ai acestei direcții, urmează o decadență generală, cu excepția activității, geniale, a lui Richard Wagner, care apucă o cale nouă și personală. Compozitorii germani cari s'au dedicat operei compun fără vre-o tendință specială sub diferite influențe, folosindu-se mai ales de formele exterioare ale operelor de acest gen, pe-atunci la modă în Italia.

Ei urmăreau succese efemere, menite să satisfacă pofta publicului mare, setos de a gusta muzică nouă și ușoară.

Unul din puținii compositori germani, cari au știut să se substragă acestor influențe streine și mai ales influenței lui Wagner, împrumutând dela acest din urmă numai anumite elemente a limbagiului muzical fără însă să înțeleagă importanța reformei lui, a fost Carol Goldmark, cu prima sa operă, Regina din Saba, prin care a devenit celebru, și a cărei succes nu l-a mai atins cu operele sale de mai târziu, Goldmark se prezintă ca unul credincios formulelor vechi. Muzica acestei opere, clădită pe motive orientale și alimentată de reminiscențele tinereței sale petrecute ca fiu al unui cantor evreesc în corul sinagogii, este foarte bogată în melodii frumoase, calde, sensuale, dar uneori prea insinuate. Corurile, mai ales, sunt de o frumusețe superioară, iar orchestrația variată și de un colorit strălucit.

Această operă presentată Operei din Viena a fost respinsă, și numai după multe intervenții și insistențe din partea unor persoane cu influență hotărâtoare la Curte a fost admisă pentru representare.

După premieră celebrul critic muzical Hanslick a criticat-o în termeni aspri și chiar prietenul cel mai bun al lui Goldmark, marele Brahms avea o părere nefavorabilă asupra valorii ei reale.

Azi principiile artistice și estetice la care s'a ridicat concepția despre arta melodramatică, și cari determină valoarea unei opere de artă în acest gen, justifică în mare parte sentințele și părerile enunțate odinioară.

Inainte-de-toate acțiunea este prea înceată, monotoană, și incapabilă de a ținea încordată atențiunea ascultătorului. Uneori acțiunea se oprește de tot pentru-ca un solist să-și cânte după culise trilurile și frazele cacofonice, sau pentruca corul și orchestra să-și termine frazele și temele începute, cari din punct de vedere pur muzical sunt de o frumusețe melodică, armonică și orchestrală de netăgăduit, dar nu au nici o legătură logică justificată cu acțiunea dramatică. In general muzica nu este imaginea corespunzătoare a textului. Sunt și părți comice și incompatibile, ca exemplu în tabloul a III-lea corul repeta la infinit cuvintele „să fugim" dar nime nu se mișcă ci rămân pe loc și desvoltă pe aceste cuvinte un ausamblu muzical frumos, dar imposibil și ridicol din privința dramatică. Baletele, defilările compacte fără sfârșit toate contribue a clarifica intenția principală a autorului de a face o operă de paradă, menită să impună ochiului și să producă efect cu orice preț. Faptul că întreaga operă constă din un lung șir de bucăți melodice independente cari nu se desvoaltă organic una din alta și paralel cu acțiunea dramatică, ci sunt legate numai prin scurte recitative ne amintește sistemul arhaic, și azi naiv, folosit de Händel și stilul lui Gluch înainte de a reforma opera clasică italiană, decadentă, și de a fi dat impuls formării operei mari franceze. In ce privește partea muzicii vocale, în general înălțimea tesiturei vocilor este cam exagerată.

Cu toate aceste vădite scăderi această operă, care azi face parte din repertoriul tuturor operelor de seamă din lume, are multe momente și scene norocoase, de o frumsețe și valoare artistică superioară, cari dovedesc talentul mare de muzician al autorului. Pentru repertoriul operei noastre ea înseamnă o achiziție însemnată din toate punctele de vedere. „Regina din Saba" a fost pusă în scenă de dl Pavel, iar decorurile pictate de dl Widmann. La premieră rolurile principale au fost susținute de dnele Barbu, Sudețianu, Rozsa, de dnii Bretan, Apostolescu și Marcu, sub conducerea maestrului Bobescu.

Opera Regina din Saba a avut la premieră un succes hotărât. Publicul imens a aplaudat sincer, și impresionat de prestația generală a plecat satisfăcut, cu stima și iubirea mărită pentru această instituție culturală.

LAURIAN NICORESCU

COR MIXT

CE VII BADE TÂRZIOR

CÂNTEC POPORAL

ARMONIZAT DE A. BENA

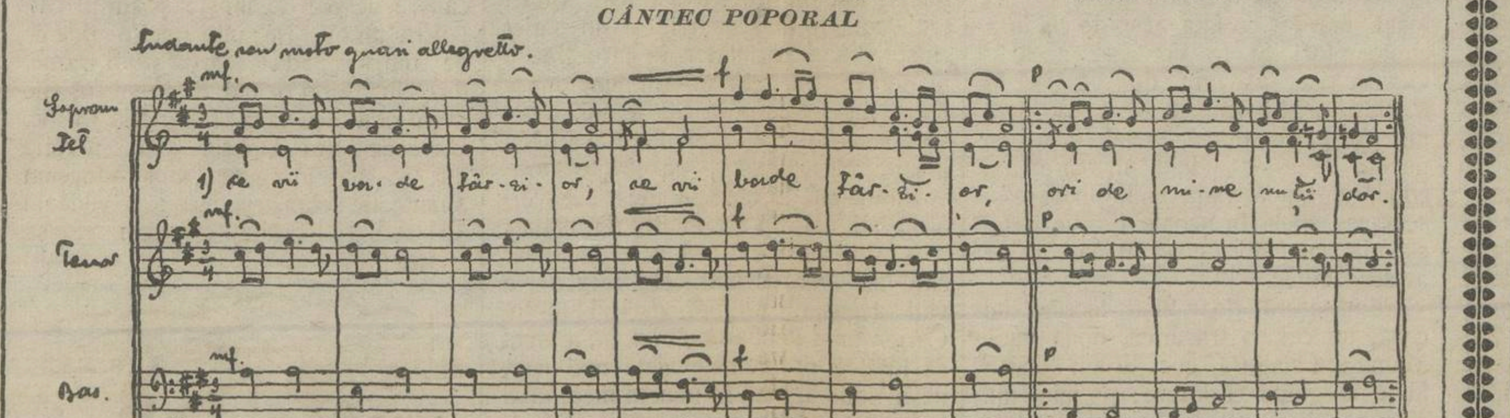

1 Ce vii bade târzior (bis) Ori de mine nu ți-i dor (bis)	2 Ba mi-i dor mândruțo tare Nu pot trece vale mare	3 Că valea-i cu pietricele Nu pot trece de guri rele	4 Și valea-i cu bolovani Nu pot trece de dușmani

TRISKA I.

CLUJ, STRADA ȘAGUNA Nr. 14

Cel mai vechi depozit de piane al României Mari

TELEFON 419 TELEFON

Fondat 1870 *Fondat 1870*

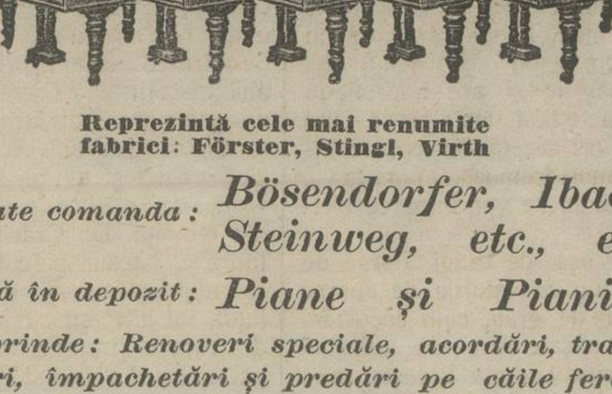

Reprezintă cele mai renumite fabrici: Förster, Stingl, Virth

Se poate comanda: *Bösendorfer, Ibach, Steinweg, etc., etc.*

Se află în depozit: *Piane și Pianine*

Intreprinde: Renoveri speciale, acordări, transportări, împachetări și predări pe căile ferate.

Se poate privi nenumărate scrisori de recunoaștere. — Acordatorul Conservatorului, Operei Române, Institutului „Marianum" precum și liferantul tuturor Instituțiunilor de Stat.

43

PENTRU COPII

FLUTURELE ȘI VINCUȚA

A fost odată, a fost,
O Vincuță ș'un fluture
Amândoi de aceiași fire.
Și s'au luat pe 'ntrecute
Prin iarbă cu flori mărunte.
Fluturele cu aripioare
sus și jos zburând,
Vinca din picioare cam greu urcând.
Când suia fluturu 'n zbor
Vinca era aprinsă de dor,
Nici nu clipia de uimită,
Sta pe loc încremenită;
Iar când el se punea jos
Și Vinca pornia voios.
Și cum sta colea pe-o frunză,
Vinca da îndată să-l prindă.
Dar fluturu-i viu și mișcă,
Vinca se temea c'o pișcă;
Cum a pățit eri c'o muscă
De cele de care mușcă.
L'ar prinde că-i drag tare,
Ei! dar frica-i și mai mare.
Vinca stă plecată, stă 'ndoită,
Stă uimită, înfricoșată și 'n grozită.
Tot pândește, tot gândește,
Și tot iscodește.
Și de-odată își face de lege
După ajutor s'alerge:
Să cheme pe mama Safta,
Pe naș' Itoi și pe tata.
Să alerge cu mic cu mare
La această fiară de pe floare.
Și se pune pe picior:
Raita! după ajutor.
Ce ți-i însă că 'n cărare
Gata e primejdia mare:
Când tulea fuga mai strună,
Intr'o coajă de alună
Fetița se poticnește,
Ca o broască se lățește,
Mânuța și-o julește,
Genunchiul și 'l zdrobește,
Botișorul și-l turtește.
Ba se pune chiar pe plâns,
Iar fluturele, — pe râs...
Dar mama a mângăiat-o,
A pupat-o și a înbărbătat-o.
Și Vinca încet spre fluturel
Iarăș s'a apropiat de el,
Și tiptil, tiptil
Intre râs și plâns
Mânuța a întins
Și — l'a prins!
— „Stai fluture pe loc
Să-ți arăt un joc!
Căci când am picat și-am plâns,
Tu m'ai râs".
Iar fluturele supărat
Ingrozit și înfricoșat
Astfel s'a rugat:
— „Vinculiță, scump odor,
Lasă-mă să zbor;
Nu mă strânge, puiule,
Că mi-s slabe sculele.
Și fie-ți milă de mine
Că sunt mititel ca tine,
Și 'n veci nu m'oi bucura
De pățania altuia..."
Iar Vincuța-i răspundea:
— „Nu te teme te-oi lăsa,
Dar mai întâi te-oi pupa,
Că-mi ești drag ca inima.
Pe cât ești de voinicel
Să te văd de frumușel,
Ș'apoi du-te, zboară iară,
Dar să te întorci la primăvară.
Atunci iar să ne întâlnim
Și cu drag să ne iubim.
Eu te aștept crescând cu zor,
Tu să-mi vii zburând cu spor."
— „Mulțam, frumos, Vinculiță
Tu ești bună copiliță.
Adio, pa, la revedere!
N'oi uita de-a ta durere;
Și când o fi primăvară
Soare cald și vară iară,
Eu la tine voi zbura
Leacuri din flori ți-oi căta
Nasul ți l'oi vindeca.
Ne-om iubi și ne-om pupa
Printre flori vom alerga,
Dorind bine altora,
Vom râde și vom cânta
Veseli noi ne vom juca,
Tot de braț și subsuori,
Ca două bune surori.
Și ni-o fi viața dulce
Și vom fi ca frați de cruce."

DELA TATA TEOFIL.

* * *

La întrebările noastre din Nr. 33, răspunsul este:

I. 13 epuri și 24 de gâște,

II. apa.

Au deslegat următorii copii: L. Fusch, cl. 4 prim. în Fecheteu (Ardeal), D. G. Bogorodiță, cl. 5 prim.; Gr. Gr. Hoarcă, cl. 5 prim.; Eugenia I. Smeu, cl. 4 prim.; Maria I. Mihart, cl. 4 prim.; toți din com. Igiroasa, jud. Mehedinți; Eugenia Hogea, cl. 6 prim. în Cristian, str. Lungă 555. jud. Brașov; Mărioara I. Măzulescu, școala prim. com. Cerățu (Dolj); Eva Arion, cl. V prim, în Bobda (Torontal); C. Pascu, cl. 4 prim, Codlea (Brașov); C. Eremenco, sc. prim, Cahul; C. Mircea elev, Iași; V. G. Sterpu, sc. prim, Giurgiulești (Cahul); N. Susu, cl. I Școala Arte și Meserii, Brașov; D. Jianu, cl. III prim. Moțoței; G. H. Lăpușoiu cl. 4 prim. Lăpușata (Vâlcea); Victor Voinescu, cl. 5 prim. Lăpușata (Vâlcea); Emilia Cojoc, cl. 3 prim. Gura-Hangu (Neamț); C. I. Lazar, cl. III prim. Murgeni (Tutova); Despina Ionescu cl. II prim. Tataru (Prahova) și N. V. Hanu, cl. 5 prim. Nănești (Putna).

Au câștigat premii:

1. Povestirile uncheașului sfătos de P. Ispirescu, elevul Gr. Gr. Hoarcă;
2. O carte de povești, eleva Eva Arion;
3. O carte cu povești V. G. Sterpu;
4. O carte cu povești, eleva Despina Ionescu.

Intrebări:

1. Sus ghiață, jos ghiață,
La mijloc, măcăe o rață,
Ghici ce e?
2. Ce apa-i în lume
fără nisip. Spune?
3. Cine se naște înfășat
L'ai aflat?

Numele copiilor deslegători se vor publica și se vor da și premii.

Rugăm copiii să ne scrie istorioare scurte, descrieri de pe locurile unde trăesc, iar cele mai bune lucrări se vor publica și se vor premia. Deasemenea primim desemne. N. R.

CHIUITURI DIN ARDEAL

Frunză verde, frunză lată
Bădiță gură căscată
Ce te ții că ești fecior?
Și eu mă topesc de dor
Las-o dracului rușine
Și mai vină pela mine
Că de n'ai fi rușinos
Precum te ții de fălos
Și eu zic și satul zice
C'ai trăi cu gură dulce.

Câte fete viu la joc
Fug de gură ca de foc
Și lelița-i rușinoasă
Săruta-o-aș nu se lasă
Dar o văd pe cingători
Că moare după feciori.

Hăi leliță, lele Ană!
Nu da gură la *cătană*,
Cătana-i slujbaș domnesc
Cu *ciacău* împărătesc
Cu năframă de mătasă
Te iubește și te lasă.
Suflă trâmbița'n cetate
Și el pleacă'n țeri departe
El se duce și te lasă
— Fluerind — și nici nu-i pasă
Că ți-e inimioara arsă
El se suie'n car de foc,
Tu rămâi făr' de noroc
El se suie pe mașină
Tu rămâi fată streină.

Stați feciori și vă uitați
La poale din șapte lați
— La feciori li-e lăcomie
Cum le-aruncă din călcâe.

Din colecția H. T. BIHOREANU.

Sfaturi pentru săteni

CUM SĂ FACEM SĂ NE OUĂ GĂINILE IARNA?

De obicei găinile încep a se oua cam pe la sfârșitul lui Ianuarie. Omul însă, fiind adeseori nevoit a căuta să nu se mulțumească cu aceeace pasărea dă dela sine, ci să o facă să dea mai mult, dându-i ce-i lipsește, mai ales în vremea iernei făcându-o să ouă.

A spori ouarea găinilor, fără vătămare, nu e faptă rea, căci păsările trebuie să ne aducă folos.

In țările calde o mulțime de copaci înfloresc și dau roade în acelaș timp, iar recoltele se țin lanț. Toate acestea se pun pe seama căldurilor; acolo și găinile ar oua fără răgaz.

Bătrânii noștri au cunoscut și ei contribuția căldurei asupra ouatului la găini, căci făceau coteţe aproape de locuințele lor, aproape de grajdurile vitelor. Și o dovadă mai vădită este că babele și în zilele noastre lasă găina să stea lângă vatră, ba chiar să se ouă în casă — iar că babele satelor îți vând ouă proaspete ori de câte ori le-ai cere, și în timpurile cele mai aspre ale iernei.

Ca să încălzim în coteţe cu sobe, ori cuptoare, nici pomeneală nu poate fi la noi.

Ne vom mulțumi să facem coteţele alături de locuințele vitelor; să fie bine lipite cu var și pământ, să fie acoperite cu stuf și ferite de a avea uși în bătaia crivățului; pe jos să aibe așternut de paie, cari vor fi cât mai des premenite. Și cuiburile de asemenea să fie făcute din paie curate.

Odată coteţele astfel îngrijite, să ne îngrijim puțin de hrana găinilor, să vedem cu ce trebuesc hrănite, căci să nu uităm, că hrana e aceeace dă căldură, iar coteţele o păstrează numai.

Grăunțele ațâță ouatul; cele mai bune sunt cele de grâu și sămânța de cânepă, cari însă nu trebue date prea multe, știind că de pildă cânepa e prea aprinzătoare. Orzul, ovăsul și porumbul încă sunt bune, dar ele ajută pasărea mai mult la îngrășat, decât la ouat.

Un mijloc și mai bun de a face găinile să ouă în timpul greu de iarnă, este a le da sămânță de in; acestea se pun în cuptor după ce se scoate pâinea sau în orice alt cuptor, numai să nu fie prea cald și sunt lăsate acolo pentru uscare. Apoi se fărâmă și se amestecă cu tot atâtea tărâțe și făină de ghindă; se toarnă puțină apă caldă peste ele, se frământă și se dă găinilor, cari au să ouă.

Nu numai că vor oua, dar este și o mâncare, ce le place foarte mult. Mai ales putem să silim puicele, (cele ieșite în luna lui Febr.) decât găinile bătrâne.

In vremea iernei, adunatul ouălor din cuibar să se facă de două ori pe zi, căci altfel pot să crape și să înghețe chiar.

Boalele la animalele domestice

Călbeaza oilor

Boala cea mai obișnuită a oilor este călbeaza. Se'mbolnăvesc de călbează și boii și porcii, ba s'a observat la iepuri, la cerbi și la căprioare.

Animalele capătă boala de pe pășunile umede sau din apa stătută ce o beau din bălți; unii ploioși aduc multă călbează, îndeosebi toamna, care în cele mai multe cazuri e umedă, este mai bogată în călbează.

Oile călbejite slăbesc repede, lâna se usucă pe ele și cade ușor, iar la burtă, pleoape și la gât se umflă puțin. Dacă desfacem pleoapele, pelița din lăuntru e albă adeseori gălbină, ca la gălbinare, iar umflătura dela gât crește mereu (gușe), oile slăbesc din zi în zi până în cele din urmă pier.

Călbeaza atacă îndeosebi oile bătrâne și mai slăbite, dar nici cele mai tinere nu sunt cruțate, astfel că adeseori turme întregi sunt nimicite de această molimă.

Ea este provocată de niște viermișori mici, cari se introduc în ficatul oii și-l nimicesc, încât pare că e putred. Viermișorii aceștia trăiesc pe niște melci, ce se află pe frunzele ierburilor din locurile umede, sau de lângă bălți, de unde pe urmă îi adună oile.

Deci spre a încunjura înbolnăvirea oilor și a vitelor peste tot de călbează, e consult a încunjura locurile umede.

Presupunem însă cazul, că avem un număr mai mare de oi bolnave de călbează, deci se impune întrebarea, nu se pot oare vindeca de această boală?

Știința medicinei veterinare ne spune că da. Grație frumoaselor rezultate, la cari s'a ajuns în timpul din urmă cu ajutorul unui medicament preparat din ferigă, boala se poate tămădui cu cea mai mare siguranță. Medicamentul se numește „Distol" și se capătă în toate farmaciile din țară sau se poate cumpăra prin ele. Acest medicament se și folosește azi în toate țările și cu ajutorul lui s'au scăpat multe milioane de perire.

Prețul și întrebuințarea lui costă o sumă de tot mică față de valoarea cea mare, ce o are o oaie sau un bou și nu se poate îndeajuns sfătui țăranii noștri, cari au foarte multe oi, să se folosească de acest medicament în cazuri de călbează. Indeosebi toamna aceasta prin umezeala ei bogată — cel puțin în unele părți — se pare a fi foarte favorabilă călbezei.

Intrucât medicamentul trebue să se folosească după greutatea și felul animalelor, deci după prescrierea dată de fabricant, numai stăruesc asupra acestui lucru, întrucât cine voiește a se folosi de „Distol", când îl cere, sau chiar înainte va cere dela farmacist o *îndrumare scrisă*, unde găsește toate lucrurile. După deslușirile date în această îndrumare scrisă să poate vedea pentru oi, pentru boi cât trebue să se dea și în ce formă.

Intrucât cineva are o turmă mai mare de oi bolnave, sau săteni mai mulți au oi bolnave, mai bine vor face, dacă se vor întovărăși și vor cere sfatul unui medic-veterinar priceput, care pe lângă o plată potrivită le va face toate lucrările.

Mai constat, că reușita tămăduirei stă în strânsă legătură cu vechimea boalei.

Cu cât boala este mai învechită, iar animalele mai slăbite, cu atât vindecarea este mai anevoioasă, cu cât însă boală este mai proaspătă, animalul mai în putere, cu atât reușita este mai sigură.

Animalele, cari au folosit medicamentul cel mult în decurs de 4—5 zile sunt deplin sănătoase și încep a se îngrășa.

Spre încheiere nu pot decât să sfătuiesc pe oierii noștrii, cari încă nu cunosc „Distolul" să-l folosească cât mai ingrabă și cât mai des în interesul lor binepriceput.

I. OȚOIU, profesor agronom.

Snoave

Sașa și Romànca

Un țăran de ai noștri din partea Ardealului, se întovărășește într'un rând cu un sas la coasă.

Plecară ei de dimineață la lucru, rămânând ca de prânz să le aducă nevestele la fiecare de mâncare.

Când soarele se ridică de un conac, romànca și femea sasului se aflau în capul locului, cu cele necesare de mâncat. Cum se nimerise, bărbații lor se aflau tocmai în partea cealaltă a fânețel și trebuia să-i cheme la masă.

— Să-i strig eu, — zise românca noastră, căci bărbată-mi-o aude dintr'odată când îl chem și vine de unde o fi el.

— Așa, să mă vezi pe mine, — se laudă sașa. Al meu îmi răspunde la moment. Nici odată nu-l strig de două ori.

Și femeia sasului începu să răcnească odată cât ce putu:

— Friiț... Dar de unde să audă bietul Friț? căci pe lângă că era cam depărtișor, dar ori cât de tare s'ar fi trudit să strige sașa, numele de Friț se înecă în gât și nu putea să fie auzit cine știe de unde.

Mai strigă de câteva ori, dar văzând că e în zadar, începu să-i fie necaz, iar românca făcând haz de supărarea tovarășei sale, începu să strige ea odată:

— Măi Ioane măăă...

Strigătul acesta răspicat și destul de răsunător, ajunse până la urechile cosașilor și făcându-le semn cu mâna, porni la mâncare.

Și iaca așa a rămas că tot mai curând înțelege românul strigătul nevestei sale.

SIMION HÂRNEA

"ASTRA"

FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE RUM, COGNIAC, LICHERURI, MAGAZIN DE COLONIALE ȘI DELICATESE

Telefon 1300. Cluj, Calea Victoriei 41. Telefon 1300.

Specialitățile fabricei de licheruri: Amar de plante, Creme d'Chitră L'old Rum, Cogniac etc., etc.

Pivnițele de vin sunt provăzute cu tot felul de specialități de VINURI EXCELENTE și GARANTATE NATURALE, precum și licherurile sunt toate din PLANTE NATURALE

Dela o săptămână la alta

Pentru numărul de Crăciun. De oarece „Cultura Poporului, va apare de sf. Sărbători ale Crăciunului, în 12 pagini, — un număr de sărbătoare — rugăm pe toți colaboratorii noștri, să ne trimită din vreme articole. Nădăjduim să dăm un număr de foae care să facă cinste presei românești. Primim fotografii după stampe vechi, desemnuri, cari ar fi nemerite cu acest prilej.

Scarlatină. In orașul Cluj, bântue scarlatina. Mai multe școli au fost închise.

Sărbătorirea luptătorului național V. Lucaci. La 1 Decembrie c. în Satu-Mare, a avut loc o sărbătoare în amintirea marelui patriot, răposatul dr. V. Lucaci. La ora 9 dimineața a avut loc un parastas în biserica grecocatolică, iar la ora 11 desvelirea tablei în amintirea lui Lucaci, la casa unde a murit acest apărător al cauzei naționale în Ardeal.

La sărbătorirea aceasta au luat parte mulți profesori universitari dela Cluj, și membrii societății „Junimea sătmăreană".

Reapariția „Gazetei Transilvaniei". După o întrerupere de câteve luni, a reapărut la Brașov „Gazeta Transilvaniei", cea mai veche gazetă românească. Deocamdată „Gazeta Transilvaniei" va apare numai de 3 ori pe săptămână.

O episcopie românească în Jugoslavia. Românii din Banatul sârbesc cer din toate puterile lor ca să li se înființeze și lor o episcopie românească, deoarece și sârbii au o episcopie a lor în Timișoara.

In Ungaria mai sunt internați 500 români. In Zalaegerszeg (Ungaria), unde se află și lagărul, în baraca nr. 14, se găsesc internați 500 români, 400 supuși jugoslavi și 200 francezi, italieni și cehoslovaci. Cei mai mulți dintre ei sunt în pielea goală. Din cauza mizeriei îngrozitoare ce o îndură acești nenorociți, mulți dintre ei au ajuns nebuni, tuberculoși și epileptici.

Baraca nr. 14 este așezată la marginea taberei și de câte ori venea câte o comisie străină, autoritățile maghiare spuneau că baraca nu este locuită. Așa s'a făcut că baraca în chestie nu a fost vizitată de nici o comisie.

Acestea le spune un român scăpat din lagăr. Se cuvine o cât mai grabnică intervenire din partea guvernului.

Ciocnirea din gara Careii-Mari. Dumineca trecută la ora 4 dimineața a avut loc o groaznică ciocnire de tren în gara Careii-Mari din Ardeal. Douăzeci de vagoane au fost sfârmate, un ceferist omorât iar altul s'a ales cu picioarele tăiate.

Un post de jandarmi atacat de hoți. Un grup numeros de bandiți înconjurând postul de jandarmi de lângă cantonul Chefegic, pe șoseaua Silistra-Ghiorbunar, jud. Constanța, au tras focuri de armă omorând doi jandarmi.

Sosind în ajutor trei jandarmi, aceștia au tras focuri asupra banditilor fără însă a-l nimeri.

U-N-I-R-E-A

SOCIETATE ANONIMĂ PENTRU INDUSTRIA DE BONBOANE, BISCUIȚI, ETC. ȘI CARTONAJE

TELEFON NO. 7-75

FABRICA DE CIOCOLATA

CLUJ, Str. A. PANU Nr. 6.

44

"Mode de Paris"

Cluj Piața Unirei 12 Cluj

Cel mai modern și elegant magazin de blănuri

Bogat asortiment cu cele mai fine și elegante blănuri foarte frumoase care va place onoratei și distinsei noastre clientelă

Atelier special pentru confecțiuni de blănuri cu prețuri avantagioase

Notați vă rog bine adresa! Să nu uitați! „MODE DE PARIS", Piața Unirei 12

2 In nopțile târzii de toamnă

DESRĂDĂCINATUL

de Const. Cehan-Racoviță

Mi-a duc aminte că sub zarzării și merii înfloriți, am râs și am plâns, m 'am jucat nevinovat și am ascultat cântecele păsărelor și am înțeles ce va să zică cer înalt de primăvară stropit de stele, miros de flori și zumzet de albine.

Icoane mi-au rămas în minte cât voi trăi și aș vrea să mai fiu odată mic, să mai stau cu capul în poala mamei. Erau așa frumoase nopțile acele trăcute și vrăjite. O lumină ca ziua, o scoarță era întinsă pe lavița de sub plopul înalt și tata sta pe gânduri și fuma iar mama îmi spunea basme cu împărați din o lume ce nu mai este. Și tot stând și ascultând așa, razele lunei se furișau printre frunzele neclintite și de la o vreme mă fură somnul. Și nu odată ne-am scăldat în iaz și nu odată m'am dus vitele la pășune și am adormit în iarbă și nu odată am privit cum țăranii ară, ori seceră ori cosesc fânul. Ce vremuri frumoase erau atunci, vremuri cari nu se vor întoarce nicodată...

Imi erau așa de dragi florile de pe câmp, cum ca valurile de aur se ondula holda de grău, cum cocostârcii solemni pășau rar prin mlaștini întinzând ciocul după broaște, cum grangurii, mierlele cintizii, privighitorile cântau în pădurea deasă. O pădurea Matei. Cu răcoarea ei, cu farmecul din bolta înpletită de frunze prin care unde și unde se zăresc lacrimi albastre din cer, cu taina copacilor bătrâni. O pădure cu liniștea ei, cu arinii, cu plopi, cu mesteacăni, cu stejari, cu paltini și sălcii pletoase cu fiorul sălbătăciei ei și al singurătății, răsărind din tufișuri căprioare și urși greoi după mure.

Dar ce 'ți bat capul Matei, cu astfel de nimicuri". Și din ochii prietinului meu luciau mai tare dauă lumini aprinse. Vorbea cu atâta pasiune că de multe ori mă așteptam să-i văd lacrimile picurându-i pe obraz.

„Urmează, Dinule,"îl rugai.

—Și într'o zi am părăsit satul. Cel întâi paș de înstrăinare. Isprăvisem școala mixtă. Liceul mă chema la el. Tata trebuia să-și rupă banul dela gură pentru întreținerea mea. Și mama a plâns după mine și țața Ileanca, ba chiar și tatei îi erau ochii umezi. Nici mie nu-mi venea bine această despărțire. Plecam printre străini. Și anii treceau și eu creșteam și totuși nu puteam să uit farmecul de acasă și din sat dela noi. Așteptam vacanța Crăciunului și a Paștilor și lunile de vară, ca și condamnatul libertatea din temniță. De Crăciun umblau vestitorii cu steaua și colinda iar flăcăii cu nunta țărănescă, cu capra, cu călușul, iar la Paști clopetele sunau așa de frumos și zorilei zilei se iveau de parte, cerul ridicând pleoapa mare a nopții și uitându-se la credincioșii cari cuprinși de taină așteptau sfințirea ouălor roșii și a cozonacului. Era atâta evlavie în curtea bisericii cu zidurile vechi și clopotnița crăpată, încât din chiliile din jur împrejur stricate și părăsite, ți se părea că călugării de altă dată, au înviat. Și nici nu știu când am terminat liceul. Eram student, eram altul. Sub înrâurirea cărților ce le citiam, începui să văd lumea altfel. Nu mă mai mișca satul meu atâta, jocul de la horă nu mă interesa ca 'n alte dăți, iar cântecele din scripcă și cobză mi-se păriau primitive. Farmecul de Sânt-Vasile, ale clopotelor de Paști, începuse să dispară pentru mine — Apucasem pe căi greșite. Citiam, citiam mult. In mintea mea se ciocniau toate frământăriie sociale. Viața desmoșteniților orașelor mă ademnea. Vedeam convoiuri de muncitori, coborîndu-se în mine, vedeam trupuri chircite de muncă și ofticoase prin fabrici, vedeam cum o lume se frământă sub cerul negru de fum din hornurile înalte; auzeam sirenele prelungi cum chiamă brațele la lucru, odraslele celor cari își pierdeau vigoarea și tinerețea la mașini, traiu în case scunde, fără aer, fără soare, fără pâine cât le trebuiau; luam parte la mizeria acestui norod; de multe ori mă vedeam și eu printre dânșii, în haine de uvrier, fără guler la cămașă, murdar cu fața arsă de căldura cuptoarelor! Și în vremea aceasta tata murise. M 'am dus să-i sărut fruntea pentru ultima oară. Ce urît, mi s'a părut atunci, satul meu, ce pustiu, ce triste odăile în care am copilărit. După viața unui om care-și scursese zilele în școala cea veche și scundă, cu câțiva elevi în ea, nu se alesese nimic.

Rămăseseră doar niște lucruri din casă, un cal, o trăsurică, două vaci. Mama era singură, cuc. Și am lăsat-o în nemărginita ei durere; pe mine mă chema o lume nouă. La Universitate am dus mizerie. Umblam flămând de multe ori la cursuri, pe stradă. Străin într'un oraș mare. Am terminat facultatea, aveam o diplomă în buzunar, dar era deajuns numai atâta? Totuș avântul tinereții mă îndemna în vâltoare. Lupta îmi era dragă și credeam că voi învinge. Uruitul mașinilor rotative, de sub suluri, mă ademinea; cu învârtirea vertiginoasă a sulurilor albe de hârtie, îmi creștea inima; gândurile și ideile prindeau formă în tipar și ele se duceau departe-departe, se coborau la norod, la oamenii năcăjiți. Sămănător de idei, ce frumoasă chemare... Și într'o zi m'am aflat într'o redacție; mi-am luat locușorul la o masă într'un colț, scriam, îmi împărțiam fâșii de lumină din sufletul meu. Credeam că toți sunt ca mine, credeam multe, nu-mi închipuiam că e atâta sgură și ticăloșie. Mai târziu m'am convins. Îmi dădeam seama că sunt un anonim, că mă înșel pe mine însu-mi, că sunt o slugă retribuită — auzi, Matei, ce urât sună acest cuvânt *slugă* — pentru a turna otrava în rândurile oamenilor cari muncesc cinstit și vor atât: o viață umană. Și desgustat am plecat. Mi s'a frînt atunci un ideal. Rămăsesem încă un suflet cinstit, când societatea în care trăești te perversteşte. Și mi-am luat o catedră de profesor la 32 de ani, c'am târziu ce-i dreptul. Și de atunci până acum trăiesc liniștit, cu cărțile mele, văzându-mi de sărăcia mea. Ce vezi aici e adunat din economie, din munca mea, din viața retrasă ce o duc. Dar sunt un desrădăcinat. De zece ani o văd aceasta. Am rămas un țăran. Cartea mi-a subțiat sufletul, m'a făcut să înțeleg problemele vieții mai ușor, mi-a adus lumină în mintea mea, mi-a împrospătat sângele cu moleculele civilizației dar în acelaș timp am rămas cu globulele puternice în care se păstrează taina pădurii, a soarelui, a câmpului. În mine s'au luptat puternic două ființe: omul nou, creiat din carte, dornic de mașini, de fabrici, de fumul de cardif al uzinilor din orașe cu ziduri reci și omul liber, țăranul, cumpătat, cuminte, care așteaptă prefacerile dela mersul vremii — și acesta din urmă a învins. Nu putem să sărim din o lume la alta dintr'un salt, prin eforturi, decât evolutiv. Cartea aduce lumină, însă, această lumină cere să se întoarcă acolo unde am luat cu noi sufletul celor rămași în întuneric. Părinții și strămoșii înviează în noi și cer să le ducem lumina de care ei au avut atâta nevoie. Iată de ce Matei, regret întotdeauna că nu m'am întors în satul meu. Acolo îmi era chemarea. Să-mi ridic țăranii, să cultiv o școală puternică, pe care o sădise tata cu tindă în sufletele lor. Acum e prea târziu. De prisos m'aș întoarce, casa noastră e vândută, livada de asemeni și oamenii nici nu m'ar cunoaște."

Și prietinul meu tăcu. Înțelesesem că are nevoie de liniște și am plecat.

Era târziu. Pe uliți nici-o țipenie de om, zăpada scârția sub cizme, doar luna prin ochiul ei și mai roșietic decât odată cu sara, mă privia mistic. Un câne lătra departe și o lacrimă mi se ivi în gene. Îmi aduceam aminte de copilăria mea: o vedeam pe mama lucrând cu acul ca să poată trăi. (Sfârşit)

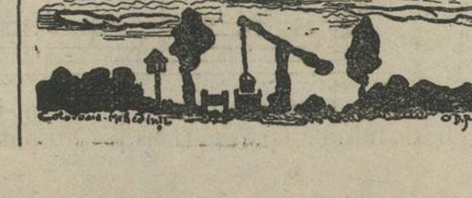

Ferestraie cu motoare și motoare din Deutz

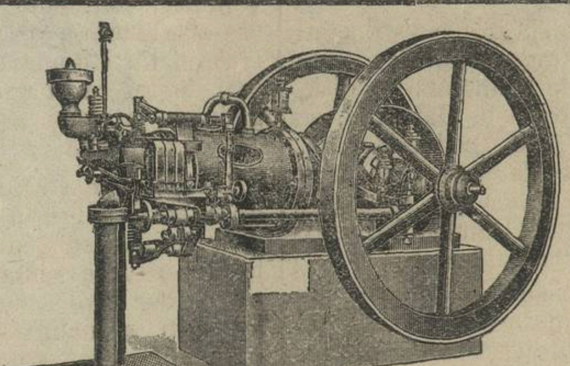

Curele din piele bună

de-ale lui Wolfner.

Articole de cauciucuri și technice se află permanent în depozit

HANN & Co. S. A. Comercială de mașini și technică

Cluj, Strada Regina Maria No. 11.

RĂVAŞE DELA SATE

Din Rădeana (jud. Bacău)

In una din Duminicile din toamna asta s'a sfinţit cu o deosebită sărbătorire biserica din Rădeana. Aceastà biserică, foarte veche de altfel, făurită de un Ruset, ajunsese în ruină.

Proprietara moşiei dna Sturza, în unire cu sătenii au reparat-o temeinic. Şi astăzi, acest monument istoric este o podoabă a ţării noastre. Preotul Grigore Sameş a pus toată dragostea întru săvârşirea acestei lucrări.

Pare că au înviat vremurile de altă dată, când proprietarii de moşii se înţelegeau cu preotul satului şi cu poporenii şi durau biserici monumentale.

Dar câte pilde de acest fel avem? Fapta dnei Sturza va rămânea veşnică în sufletul celor din Rădeana, ca o mare faptă creştinească. G. R.

Din Govoara (jud. Vâlcea)

In ziua de 18 Noembrie 1923 s'a sfiinţit în comuna noastră biserica cu hramul „Sf. Arhagheli Mihail şi Gavril", biserică zidită pe locul dăruit de domnitorul Al. Ioan Cuza în anul 1864.

A fost începută încă din anul 1912, însă, din pricina războiului, lucrarea a fost întreruptă până acum, când prin marea stăruinţă a preotului Acluin Popescu şi sătenilor Ilie Constantinescu, Nae Dumitrescu, D. Constantinescu, Ghe. Matuscu, Al. Bălan, Lazăr Niculae, N. Hina, Fl. R. Marica, Pascu Constantinescu, Ghe. Florescu şi Ghe. N. Ionescu a fost terminată.

Sfinţirea s'a făcut de către P. S. S. Episcop. Bartolomeu al Râmnicu-Noului-Severin. Călcătorul străin nu poate trece prin această comună, fără a se opri locului să privească şi să admire sfântul şi măreţul locaş. D. DOGĂROIU

Din Satulung (jud. Braşov)

Elevii din clasa opta a liceului A. Şaguna din Braşov, au luat hotărârea să strângă fonduri pentru o excursie (călătorie) la sfârşitul anului şcolar. Pentru aceasta a început propaganda culturală în satele apropiate de Braşov. In ziua de 10 Noembrie a dat o serbare la noi. Ce păcat însă că săcelenii nu au luat parte în număr aşa cum s'ar fi cuvenit. Dl profesor Gh. Popa, a ţinut o cuvântare de deschidere. Programul serbării a fost frumos şi compus din 4 cântări executate de corul grupului. S'a jucat şi piesa de teatru: „Moştenirea dela Răposata" S'au spus poezii foarte bine de către elevul C. Popovici şi Dşoara Virginia Popovici. Serbarea a fost urmată de danţ care a ţinut până 'n zori.

In ziua de 18 Noembrie, acelaş program a fost desfăşurat, în comuna Zărneşti. Deosebirea a fost că aici a luat parte foarte multă lume. Pe lângă primirea frumoasă ce li s'a făcut elevilor, eşindu-le întru întimpinare la gară, fiecare ţăran a crezut de datoria să eie parte la serbare. Venitul serbării, aici, a fost de zece mii de lei, pe când din Satulung aproape nu s'a strâns nimic.

In ziua de sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril, patronii gimnaziului din Satulung, a făcut iarăş o mică serbare în sala cea mare a gimnaziului. D-l director A. Boldur, directorul şcoalei, a ţinut o conferinţă (vorbire) despre viaţa lui G. Lazăr, arătând meritele acestui apostol, elevilor şi publicului de faţă. S. B.

Din Prevorochie (jud. Siret)

Duminecă în 28 Octombrie anul acesta, în comuna noastră s'a ţinut sfinţirea şcoalei primare cu două clase, clădită din nou deoarece a fost distrusă până în temelie în război.

Sfinţirea s'a oficiat de către preoţii Axinte Niţan, preot local, Petru Deleanu, preot în Rogojeşti, Ion Nisoiu, preot în Baioneţ, Const. Totoescu, preot în Stârcea. Au luat parte: prefectul judeţului şi alţi funcţionari superiori. După terminarea sfinţirii, preotul Alex. Niţan a ţinut o frumoasă cuvântare, arătând sătenilor legătura dintre şcoală şi biserică. Au mai vorbit dd. Ghedeon Buzneanu, inspector şcolar al jud. Sirete; inspector şef Em. Iliuţ, inspector Dumitraşcu şi deputatul Leon Roşca. A urmat apoi o masă pentru cei de faţă. I. S. D.

Din Conţeşti (Jud. Teleorman)

Ilie Zumincaru, este numele gospodarului fruntaş din comuna noastră. Fost mai mulţi ani primar, gândul lui a fost întotdeauna la înfrumuseţarea comunei. Fire blândă, cu judecată limpede, Ilie Zumincaru, a fost şi este ocrotitorul celor nevoiaşi. A luat parte activă la înfiinţarea cooperativei, a dat serbări şcolare din al căror venit Conţeştii au astăzi o frumoasă bibliotecă şi de multe ori, cu propriul său car a pornit prin sat strângând obolul conţeştenilor pentru şcoală şi biserică.

Intr'o stare materială destul de frumoasă având şi maşină de treerat, Ilie Zumincaru nu şi-a schimbat portul lui ţărănesc. In răsăritul soarelui, când ciocârlia cântă voioasă, cu mâinile încleştate pe coarnele plugului, el trage brazdă adâncă pe ogorul de aur dătător. GH. COCOŞ

Din Şerbăneşti (jud. Vâlcea.)

In seara zilei de 17 Noembrie a. c. tot satul răsuna de cântecele şcolarilor ce se îndreptau pâlcuri-pâlcuri spre şcoală, călăuziţi de dorul de a vedea cum e o şezătoare. Ei mai zburdalnici lăsau în urmă pe părinţi, cari găsiseră prilejul să mai vorbească despre ce mai e prin ţară.

In curtea şcoalei se juca hora strămoşiască, după cântecul cavalului şi a flautei tinerilor din sat.

La ora opt sala era plină şi Sf. Sa d. I. Georgescu a oficiat sfânta liturghie, care a umplut sufletele credincioşilor de o măreaţă cuvioşie.

A ţinut un cuvânt de deschidere şi a blagoslăvit pe cei de faţă şi pe cei cari vor răspunde la apelul învăţătorilor şcoalei.

A mulţămit învăţătorului şcoalei G. G. Fierăscu, pentru frumosul gând de a face pe săteni să-şi treacă din viaţă cum nu se poate mai frumos câteva clipe.

Dl N. N. Ionescu, membru în comitetul şcolar local, a ţinut să mulţămiască sătenilor şi să-i sfătuiască a veni cât se poate de regulat. Făgădueşte că şi el va spune lucruri ce-i vor interesa.

A urmat producţia şcolară, cu povestiri, coruri şi recitări. Din sală au cântat mai mulţi băeţi. Dintre elevii şcoalei s'au distins: Peleşa Dănilă cl. III. la spusul poeziilor iar Mănoiu Sevastian, clasa 4-a, a cântat doina oltenească din flaut.

Dl. G. C. Fierăscu a arătat câteva puncte din programul ce se va desfăşura al şezătorilor; a citit anecdote de Th. Speranţia; a mulţămit sătenilor şi i-a rugat ca în fiecare sâmbătă sara să se gândească să vină.

Aşa s'a terminat prima şezătoare din satul nostru cu Impărate ceresc. A. D.

Din Govora (Jud. Vâlcea)

In ziua de 18 Noembrie, la noi, a avut loc sfinţirea bisericii cu hramul sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril, de către P. S. Sa Vartolomeu, episcopul eparchiei Severinului. P. S. Sa printr'o frumoasă cuvântare a umplut un mare gol din sufletele credincioşilor ce ascultau.

După serbare a avut loc masa ce o formaseră sătenii din Govora, precum şi femeile cu fii, bărbaţi şi părinţi morţi în războî de prin depărtatele comune dinprejur. G. S. F.

Din Băluşeni (Jud. Botoşani)

Duminecă 18 Noembrie, o avut loc împărţirea titlurilor de împroprietărire ale ţăranilor împroprietăriţi ai acestei comuni ce şi-au plătit în întregime pământul primit.

Această serbare s'a făcut în prezenţa dlor: D. Vizanti, prefect, I. Cerchez, consilier agricol, Florian Georgescu, comand. comp. jand., Popescu Greaca, inspect. agr., C. Oprescu, controlor agronom, agronomul regional Cernea, precum şi autorităţile locale şi mulţi alţii.

După oficierea unei liturghii, sau ţinut câteva cuvântări de către d. prefect Vizanti, avocat Dr. Savinescu şi preotul C. Fasniu, după care a urmat împărţirea titlurilor definitive în localul şcolei de agricultură. De asemenea au luat parte la această serbare toţi preoţii şi învăţătorii cu elevii celor 6 şcoli din comună.

Pe fruntea fiecărui sătean împroprietărit se citea bucuria, văzându-se definitiv stăpân pe porţiunea lui de pământ primit prin expropriere.

— A fost prădată biserica satului de către hoţi necunoscuţi, de sf. potir, 18 lei argint; banii bisericei s'au ridicat cu câteva zile mai înainte de furt. Hoţii au avut grija de a murdări biserica de a pune murdării prin candele şi chiar de a scoate ochii sfinţilor de pe icoane. M. GH. BĂLAN

Oameni de bine

Dăm chipul venerabilului preot D. Sfârlogeanu, în etate de 71 de ani şi care a servit 46 de ani ca preot, în care timp a fost învăţător 18 ani.

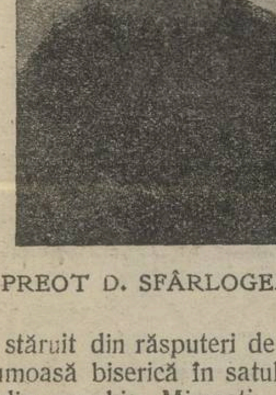

PREOT D. SFÂRLOGEANU

A stăruit din răsputeri de s'a clădit o frumoasă biserică în satul Călugăreni din parohia Mirceşti, jud. Olt, biserică terminată şi sfinţită în anul 1919.

Devotat cu desăvârşire faptelor bune, a depus la Casa de Depuneri şi Consemnaţiuni din Bucureşti, suma de 20 de mii de lei, proveniţi din vânzarea unui pământ al bisericii ce era cutropit.

Această sumă cum şi altele va forma un fond pentru clădirea unei noui biserici în centrul parohiei Mirceşti.

Sfinţia-Sa mai este şi autor al multor scrieri literare şi articole publicate în diferite reviste.

A ajutat Ministerul Domeniilor de a câştigat prin judecată 50 hectare pământ şi pădure, pentru care d-l ministru de atunci, prin ordinul No. 8803 din 11 Februarie 1913, îşi exprimă (arată) mulţămiri.

Sf.-Sa a dăruit teren pentru clădirea noului local de şcoală în comuna Mirceşti, judeţul Olt.

Să luăm mulţi pildă dela activitatea acestui preot cu adevărat prieten al poporului. Şi să-l ţie Dumnezeu, mulţi ani sănătos. C. P.

Ştiri de pretutindeni

„Cultura Poporului" ca să fie cât mai folositoare cititorilor ei, şi-a asigurat scrisul al multor prietini ai României, distinşi scriitori francezi şi persoane de-o înaltă autoritate politică. Prin felul acesta şi prin ziaristică vom îndeplini o legătură trainică, legătura care lipsia pe acest teren.

Pentru desăvârşirea faptei noastre, „Cultura Poporului" a înfiinţat **o redacţie la PARIS, Rue Bremontier 17.**

Afară de aceasta pentru uşurinţa cititorilor noştri din Capitală, pentru tot ce priveşte partea redacţională a foaei, am înfiinţat **o redacţie în BUCUREŞTI, calea Şerban-Vodă 42.**

Din Parlamentul ţării. In Parlamentul Ţării, nu se desfăşură nimic prea însemnat, nici o votare a unei legi ca să publicăm şi noi fapte, iar nu vorbe şi hărţueli ale domnilor deputaţi şi senatori. Cititorii noştri, să fie siguri că îndată ce în Parlament vor fi lucruri însemnate le vom tipări. In prezent nu sunt de cât răspunsuri la Cuvântul (Mesagiul) M. S. Regelui.

Regina Maria la castelul Bran. M. S. Regina a României însoţită de A. S. Principesa Ileana, cu o săptămână în urmă, timp de trei zile a vizitat castelul de la Bran dinprennă cu toate comunele de prin împrejurimi. Pretutindeni Măria Sa a împărţit daruri văduvelor şi orfanilor de războî. Cu acest prilej s'a deschis şi o cantină şcolară într'o sală a palatului din Bran.

Biblioteca parohială. Biblioteca parohială din Codlea, jud. Braşov, mulţămeşte Dlor Dr. I. Mihailescu, profesor la Facultatea de drept şi Dr. D. Stănescu, profesor din Bucureşti, precum şi d-lui D. Lupan, profesor la Braşov, pentru că au dăruit cărţi pentru bibliotecă.

Acei ce sunt slujitori buni ai ţării. In satele unde se găsesc jandarmi cari îşi îndeplinesc cu dreptate şi cinste slujba lor, jandarmii cari ocrotesc şi se port bine cu ţăranii, acolo, sunt rugaţi gospodarii fruntaşi sau preoţii şi învăţătorii să ne trimită fotografiile jandarmilor, cu câteva date, adică: numele şi pronumele, anul naşterii şi şi locul. Prin felul acesta lumea să cunoască pe jandarmii, cari, în satele lor, sunt adevăraţi slujitori ai ţării; blânzi cu cei buni şi strict cu aplicarea legii faţă de cei răi.

S'a stins un focar de lumină. La Cluj, a încetat să mai apară o foarte bună foae „Conştiinţa Românească". Disparaţia ziarelor cinstite ne umple sufletele de amărăciune. Prin moartea acestora se omoară scrisul românesc. E o vădită lipsă de înţelegere a publicului să susţie publicistica prin care o ţară se ridică, şi aceasta nu poate fi nici laudă, nici semn de cultură.

Inmormântarea lui I. Pop. Săptămâna trecută a fost înmormântat la Cluj Iulian Pop, întâiul primar român în Cluj. Defunctul era un suflet ales; român care îşi puse silinţa pentru cât o mai mare armonie între „regăţeni" şi ardeleni şi un bun părinte. A murit în floarea vârstei la 44 de ani şi a lăsat multe păreri-de-rău.

Director de gazetă. Redactorul nostru în Timişoara, d. Ştefan Vlădescu, cunoscut şi apreciat ziarist, cu începerea de la 1 Decembrie 1923, e în fruntea ziarului „Nădejdea", ca director.

Conferinţă. Dl Profesor Haţeganu I., Directorul Clinicei de boli interne din Cluj, a ţinut în ziua de 25 Noembrie o conferinţă despre tuberculoză (oftică) în faţa unui numeros public format din lucrătorii din atelierele şi fabricele din Cluj.

Fapta d-lui profesor merită toată lauda şi sperăm că va fi imitată. Prezenţa în număr mare a muncitorilor dovedeşte că ei se interesează de sănătatea lor.

E un progres şi un semn bun care ne bucură.

„Paharul blestemat." Distinsul nostru colaborator, cunoscutul poet consacrat al Bucovinei, d. G. Rotică, va scoate în curând de sub tipar volumul cu versuri „Paharul blestemat". Incă o boabă nestimată la literatura de seamă românească.

ACEI CARI NE SCRIU. Rândurile colaboratorilor noştri se îndesesc. „Cultura Poporului" îşi afirmă mereu întâitatea în publicistica românească. Anunţăm colaborarea d-lui Laday, un mare jurist al Ardealului şi a cunoscutului poet bucovinean: G. Rotică.

Noile taxe de export. Consiliul de miniştri, a admis să se perceapă următoarele taxe de export:

Grâu 25.000 lei vagonul:

Secară 20.000 lei vagonul;

Seminţele de floarea soarelui 30.000 lei de vagon;

Uleiul de floarea soarelui 80.000 lei de vagon;

Sămânţa de lucernă 100.000 lei de vagon;

Chefal 5 lei de kilogram;

Scrumbii şi rizeasca 10 lei de kilogram;

Turte de floarea Soarelui 7.000 lei de vagon şi la tărâţe 4.000 lei de vagon.

Făina albă, primele 7.500 vagoane 35.000 lei vagonul, iar pentru rest 300.000 lei de vagon.

Cum se cunosc banii falşi de 500. Sunt foarte multe hârtii de 500 lei falşificate. Iată cum se cunosc banii falşi: La cele bune se văd foarte bine cele două capete, dacă le ţii către lumină, pe când la cele falşe nu. Luăm apoi în mână un creion, scriem pe hârtie numărul tipărit cu negru dela partea stângă a hârtiei şi-l înmulţim cu 25. De pildă 375 ori 25 egal 9375. Apoi ne uităm ce fel de literă stă înaintea numărul 375. Să zicem că stă: B. Aceasta fiind litera a doua, scadem 2 din 9375; aşa dară 9375—2 egal 9373. Această sumă o împărţim în două, aşa: 93 şi 73. Una din aceste sume: 93 trebue să fie aceiaşi cu numărul din mijloc de-asupra banului, iar celelalte 73 cu numărul din jos.

Nenorocirea unei mame. Natalia Niscorova din comuna Ghidighici, jud. Bălţi ducându-se în pivniţă a lăsat în casă pe canapea un copilaş al ei.

Un câine pătrunzând în casă, a dat de un vas cu lapte pe care a început să-l mănânce. Femeia reîntrând în casă s'a năpustit asupra câinelui, care a sărit pe canapea de unde a fugit pe o ferestră afară,

In momentul săriturei a atins cu picioarele pe copilaş, care a căzut lovindu-se de un fier şi după câteva minute de chinuri a murit.

Disperată, mama a apucat un briciu, voind să se omoare, dar a fost împedicată de soţul sosit la timp.

Nenorocita peste două zile a înebunit.

Sfinţirea unei biserici. In satul Principele Carol din comuna Militari, judeţul Ilfov, s'a sfinţit biserica a cărei clădire s'a început în 1919 şi care a putut fi terminată de abia acum după trecere de patru ani. Slujba religioasă a fost oficiată de către P. S. Sa Arhiereul Platon Ciosu, vicarul Mitropoliei, înconjurat de mulţi preoţi.

Un monument al eroilor. In comuna Pucheni-Crainici din judeţul Prahova, s'a desvelit monumentul eroilor căzuţi în războiul pentru întregirea neamului. Monumentul e ridicat în amintirea a celor 99 de viteji morţi pentru patrie.

O nedreptate care trebue îndepărtată. Primim o scrisoare din partea sătenilor din comuna Câmpineanca din judeţul Putna, prin care ni se arată că această comună nu a fost trecută pe tabloul de despăgubiri de războî, deşi inamicul oprit în marginea râului Milcov, timp de două săptămâni a distrus cu artileria case, vite şi multe altele. Nedreptatea aceasta se datoreşte primarului C. Negoiţă, care nu a dorit ca sătenii să beneficieze de acest drept dela stat. Nădăjduim că această comună nu va fi năpăstuită.

Faptă bună. Dl Ştefan Ion a dăruit unasutămii de lei pentru repararea unei biserici şi altă sută de mii pentru clădirea unei şcoli. Pilda d-sale să fie de folos şi pentru alţii.

Casa lui Vasile Lucaci. Tinerimea română din Sătmar (Ardeal) a luat hotărârea ca la împlinirea unui an dela moartea marelui român Dr. Vasile Lucaci să pună o placă ca amintire pe casa unde a murit.

Soarta a vrut ca şi până azi această casă unde şi-a dat sufletul neînfrântul luptător al idealului nostru al tuturora, să fie în mâni străine.

Revistă nouă. La Brăila a apărut primul număr din revista „România filatecă" (mărci poştale). Doritorii se pot adresa la ziarul „Cuvântul" str. Perlea 18, Brăila.

Redacţionale. Rugăm ca din fiecare comună unde s'a ridicat monument în amintirea eroilor căzuţi pentru întregirea neamului românesc, să ni-se trimită câte o fotografie a monumentului, dimpreună cu câteva date, pentru a fi publicate în foae.

De asemenea de câte ori ni-se trimite câte o dare de seamă despre sfinţirea unei biserici să se alăture şi fotografia cu biserica.

Către sprijinitorii noştri. Preoţi, învăţători şi săteni cărturari, vă rugăm să răspândiţi această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnaţi pe prieteni să o citească;

Să ne trimiteţi liste cu numele acelor gospodari cari credeţi că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la ţarani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foaia ar fi şi mai bine.

O foaie costă 3 lei, iar pentru strădanie dăm 60 bani, adică să primim numai 2 lei şi 40 bani.

Cu felul acesta de împrăştiere a „Culturei Poporului", vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătăţiri la ea.

Schimbarea banilor rupţi. Ministerul de finanţe a făcut o adresă (scrisoare) către Banca Naţională a Statului din Bucureşti, prin care îi aduce la cunoştinţă hotărîrile luate cu privire la banii rupţi prin întrebuinţare, cari adică treptat, vor fi scoşi din circulaţie (umblet). Astfel au fost înştiinţate administraţiile financiare din întreaga ţară să primească banii rupţi la casă, cari vor fi apoi schimbaţi cu alţii noi la Banca Naţională. Administraţiile financiare dupăce vor fi strâns aceşti bani, îi vor trimite Casieriei centrale a Ministerului de finanţe, care îi va schimba la Banca Naţională cu hârtii de bancă bune de aceiaş valoare (preţ).

Producţia de zahăr a României. S'a socotit că producţia de zahăr a fabricilor din România va fi în anul 1923 următoarea: Roman 2000 vagoane, Sascut 1500, Ripiceni 1200, Jucica 1000, Jarojani Chitila 600, Giurgiu 600, Bod 1000, Târgu-Mureş 500 şi Crişceatec 400 de vagoane. Total: 8300 vagoane. Anul acesta se va fabrica deci o cantitate dublă de zahăr ca cea din anul trecut, dacă însă fabricile vor avea combustibilul (materialul de ars) necesar şi vagoane pentru transport la vreme.

Voiţi ca această foae să ocupe cel dintâi loc în publicistica românească; voiţi ca această foae să aducă şi mai multe îmbunătăţiri; putinţa de a se ocupa pe larg de toate chestiunile din viaţă; voiţi ca să desăvârşim tehnica tiparului; voiţi ca să fim o publicaţie la înălţimea unui popor de 18 milioane, atunci răspândiţi fiecare „Cultura Poporului" ca să nu lipsească din nici o casă a unui ştiitor de carte.

Pedepse pentru părinţii cari nu-şi dau copii la şcoală. In legea şcolară, care se va vota în Parlament Ministrul Instrucţiunii a hotărât ca pentru fiecare absenţă (lipsă) a copiilor, părinţii se fie pedepsiţi cu o zi de închisoare.

Pentru abonaţii din America. Rugăm stăruitor pe fraţii români din America, să-şi achite cât mai curând *abonamentele la foaea noastră.* Abonamentul *pe un an e 3 dolari.*

Pentru românii din Jugoslavia. Abonamentul la „Cultura Poporului" nu se va mai trimite în dinari ca până acum, ci în *lei*, adică abonameutul pe an *250 lei.*

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cei mai mulţi cari ştiţi să puneţi pe hârtie gândul vostru, aşa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiţi a spune lucruri bune, — ca să învăţăm şi noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieţi pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaştem de aproape, vrem să vă spuneţi şi voi păsurile voastre, cum mai este prin sate şi cum aţi dori să fie. Şi vorbind un sătean din Basarabia, şi altul din Banat, şi altul din Bucovina, şi altul din Ardeal şi altul din Dobrogea, ne vom cunoaşte mai bine şi ne vom iubi mai mult.

Intâmplare mişcătoare la vânat. Lângă oraşul Călăraşi din Muntenia este o pădure mai mult bărc decât pădure. In unul din arborii ei era suit copilul unui ţăran, tăind nuiele, în linişte, fără a cânta, ori a da vre-un semn că e om. Tot asemenea fără sgomot, tiptil s'a dus în acelaş timp un mecanic dela C. F. R. la vânat prin aceiaşi pădure. Apropiindu-se de locul unde era arborele cu copilul, îi atrase atenţia mişcarea a copilului. Il luă înceată a copilului. Il luă drept un vultur, cu grabă şi setos de a-l vâna, a ţintit şi a slobozit puşca. Spre marea lui mirarea văzut căzând între gemete un copil de om. L-a luat îndată dejos, a alergat cu el spre oraş la un spital, dar nu peste mult a murit între chinuri mari.

Prietinii noştri. *In toate oraşele şi târgúşoarele din România, vrem să avem prieteni. Aceşti prietini grupaţi în jurul mişcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mişcarea culturală, artistică, economică şi industrială din localitatea în care trăesc. Ştiri de aşa fel în cât să intereseze intelectualii oraşelor, muncitorii de prin ateliere şi fabrici şi pe lumea dela sate.*

Prietenii ne vor trimite aderarea lor iar redacţia noastră le va răspunde ce au făcut.

O femee mâncată de pisici. In comuna Miciau (Franţa) o femne bătrână, d-na Barrere, a fost găsită carbonizată (arsă), din cauză că i-se aprinsese dela sobă rochia; cele trei pisici ale ei îi mâncau părţile corpului care fuseseră numai afumate.

CĂTRE OAMENII DE BINE. Rugăm pe preoţii din sate, cum şi pe învăţători sau alţi cărturari, să ne trimeată din satele lor chipul (fotografia) a celui mai bun gospodar, care a făcut fapte bune, fie pentru biserică, fie pentru şcoală sau alt-ceva, chipul acelui gospodar care e harnic, are gospodăria cea mai frumoasă, şi se bucură de toată cinstea. Chipul gospodarului îl vom tipări în foae, ca să vadă miile noştri de cititori, pe oamenii cei de suflet, de inimă bună şi de cinste. La fiecare chip (fotografie) se va adăuga numele şi pronumele ţăranului, vârsta, din ce sat este şi pe scurt ce a făcut el în viaţă.

Un agricultor american îşi omoară 7 copii. Un agricultor din Chattanooga (Tennuesse) şi-a ucis 7 din cei 10 copii. Aceştia şi mama lor n'au scăpat decât fugind.

Ce vârstă ating animalele de casă. După cercetările făcute s'a aflat că animalele din jurul nostru nu trăesc tocmai mult. Astfel vârsta cea mai mare la care poate ajunge calul este de 40 ani, rar când trăeşte calul 50 sau 60 de ani. Calul de muncă se trece mai repede. S'a socotit că tovarăşul nostru cel mai credincios cânele, trăeşte 24-26 de ani, ba câteodată ajunge chiar la vârsta de 30 şi 34 de ani. De obiceiu începând dela 12 ani cânii arată semne de îmbătrânire. Lupul, fratele sălbatic al cânelui, ajunge o vârstă ca acesta. Pisica de casă trăeşte numai 10 ani, dar au fost pisici cari au dus-o până la 23 ani. Găina, de pildă, ar trăi până la 30 de ani, cel puţin 20 până la 25 ani, dacă n'ar avea o moarte silită. Despre oaie spun unii c'ar putea să trăiască 14—15 ani, alţii zic că ajunge şi până la 20 de ani. Unul dintre cele mai folositoare animale de casă este porcul. Despre el se ştie că aproape niciodată nu moare de moarte naturală. De aceea nu s'a putut spune hotărît cât trăeşte. Unii zic că până la 20, alţii până la 30 de ani.

Paserile au o viaţă lungă. Aşa gâştele trăesc şi 80 de ani, porumbeii 40 de ani; găinele de casă ajung până la 20 de ani, dacă au moarte naturală. Dintre paserile sălbatice vulturul trăeşte şi 118 ani.

„Icoane Maramureşene". La Satu-Mare, la marginea românismului, a apărut o nouă revistă literară „Icoane Maramureşene". Avântul cu care e scrisă şi literatura serioasă care se desprinde de paginile ei, ne bucură şi ne face să constatăm că talentele adevărate, îndeplinesc o operă mare, când ele contribue la înflorirea scrisului românesc, de artă, şi în alte părţi ale ţării, nu numai în Capitală. Publicistul tânăr George Mihail-Zamfirescu — el însuşi un talent — care conduce această revistă are un mare rol de îndeplinit la hotarele României. Rolul său cultural la Satu-Mare, îi aduce toată lauda din partea acelora cari îşi dau seamă când o făclie literară, de cultură, se aprinde în mijlocul unei culturi minoritare. Şi prin cultura noastră naţională vom fi respectaţi.

CĂRŢI ŞI REVISTE PRIMITE:

Biblioteca populară „Ramuri". Cântări de stea şi colinde de N. I. Dumitrescu, Craiova, Lei 14.

Sarmală, amicul poporului, piesă în 3 acte de N. Iorga, Editura „Ramuri" Craiova, Lei 12.

Biblioteca „Cosinzeana", No 28, Creştinismul şi problemele sociale de preot prof. Gh. I. Ghia, Editura „Ramuri" Craiova, Lei 8.

Alexander Lapuschneann, deutsch vom V. Tempeanu, Editura „Ramuri" Craiova.

Călăuza oraşului Iaşi, preţul lei 20 la d. N. A. Bogdan, publicist, Iaşi.

Frăţinii Eminescu de Lecca Morariu, Cernăuţi, Lei 10.

Arhiva, revistă de istorie şi filologie, Iaşi, str. Albineţ 4.

Buletinul cărţii, anul I. No. 19 şi 20 pe Octombrie 1923. Bucureşti, Calea Griviţii 81.

Licăriri, revistă, anul 2 No. 10 şi 11 pe Octombrie şi Noembrie 1923 Galaţi.

Comercianţi, Cooperative, preoţi şi învăţători faceţi atenţi pe popor să nu aştepte până se îmbolnăvesc vitele, căci atunci

NU MAI EXISTĂ

boală de porci, epidemie şi desinterie la vite cornute, aprindere de splină, boală de gură şi epidemie. Dacă fiecare gospodar nu aşteaptă până când li-se îmbolnăvesc vitele, ci îşi va îngriji animalele cu

„DESINFECTORUL"

cu sarea antiseptică nutritoare şi cu alte preparate concesionate prin legea Veterinară medicului ELEMER DAVID, atunci acolo nu va mai exista niciodată epidemie periculoasă şi cu aceasta gospodarul îşi asigură o creştere de animale bine desvoltate, mâncătoare şi :-: bine îngrăşate. :-:

Sarea antiseptică nutritoare se găseşte împreună cu instrucţia de folosire în comune la comercianţii şi la cooperative în pachete de câte 1/4 de kgr., cu preţul de 20 lei. — Pentru comercianţi în pachete de poştă câte 20 1/4 kgr. pe lângă trimiterea anticipativă a sumei de lei 300, sau după trimiterea sumei de lei 310 se trimite cu ramburs scutit de taxe postale.

REPREZENTANŢA GENERALĂ DE TRIMITERE A ROMÂNIEI:
Firma SOOS & Comp. T.-Mureş, Str. Principesa Marioara 2.

La comandă rugăm a indica punctual adresa exactă (judeţul şi poşta ultimă).

In America „CULTURA POPORULUI" se vinde cu 10 cents exemp.

Mare târg de Crăciun!

La magazinul

Eugen Szabó

CLUJ,
C. Regele Ferdinand No. 5

Flanel tenis	29 lei
Flanel vărgat pt. haine	33 „
Barchet	39 „
Creton prima calitate	39 „
Barson (Catifea) . .	106 „
Stofă pt. haine dublă	78 „
Stofă 140 cm. lată .	135 „
Stofă pentru haine bărbăteşti 140 cm. lată	196 „
Stofă velour pt. palton	250 „
Zefir francez pentru cămeşi bărbăteşti	45 „
Shiffon pentru albituri	31 „
Liberty dublu mătasă	138 „
Plus negru pentru paltoane dela	450-1100 „
Plus pentru paltoane gri, brun şi negru	530 „
Fonlard pentru haine de mătase . . .	350 „

Mare târg de cupoane!

Preţuri reduse!

Telefon: 4-79

Publicaţiune

Noi, preşedintele Comisiei interimare din com. Dăeni, jud. Tulcea, aducem la cunoştinţă amatorilor că scoatem în licitaţie publică, un loc viran, situat în centru comunei, în suprafaţă de 168 m. p. al lui Ţonea Ţ. Tonciu, emigrat în Bulgaria, ce se învecineşte cu Mih. Onea, Moşt. Gh. Minciu, Moşt. Niţa Tabac şi strada.

Licitaţia se va ţine în oficiul primăriei în ziua de 19 Februarie 1924, ora 9 a. m.

Preţul dela care va începe licitaţia este de lei 1680.

Concurenţi vor depune o garanţie provizorie de 10%.

Preşedinte M. POPA. Notar O. HERDA.

Anunţuri gratuite! Ca să fim cât mai de folos abonaţilor noştri, — cu condiţia însă să nu fie nici negustori, nici comersanţi — primim spre publicare fără bani, anunţuri de vânzări şi cumpărări, ori de altă natură.

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" .·. .·. care se tipărește în 56 mii de exemplare. .·. .·.

WILHELM HIENZ

CLUJ

AGENTURĂ COMERCIALĂ

RECOMANDĂM CU OCAZIA POSTULUI DE CRĂCIUN

care să începe în 25 l. c. uleiu de bostan (dovleac), floarea soarelui și cânepă presate de noi. Vindem pe prețuri curente și eftine arătând mustră atât noi cât și reprezentantul nostru

BOSKOVITZ LAJOS

CLUJ. TELEFON 459.

FABRICA DE ULIURI ARADANĂ SOCIETATE PE ACȚII ARAD. * * TELEFON No. 135.

Fabrica de bere din Turda S. A.

KORONA — CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ

FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5

DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ

GLORIA — BERE DIN MALȚ DUBLU

TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR 11 — TELEFON No. 394

28 9—14

KALMÁR

SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACȚII

CLUJ, Str. Regina Maria 42.

Mare magazin cu Coloniale și Văpseluri En-gros-En-Detail.

Tot felul de **Analină** pentru văpsit. **Lână** și **Bumbac.**

Cel mai bine asortat și mai Eftin magazin în această :-: :-: branșă. :-: :-: 45

Dacă vrei bonboane bune cere **„MELISSA"**

15-14 — Telefon 648 și 665 Cluj – Calea Dorobanților 40 și 41-a

CETIȚI ȘI ABONAȚI CULTURA POPORULUI

Triple-Sec-Bogsza — Triple-Sec-Bogsza

Orice familie își procură pentru casă

LIQUERUL BOGSZA

pentru că e veritabil și neîntrecut!

neîntrecut! — neîntrecut!

16—26

DEPOZIT DE FABRICĂ — ASTĂZI ȘTIE DEJA — PREȚURI DE FABRICĂ

CLUJUL INTREG

UNDE POATE PROCURA CU PREȚURILE CELE MAI EFTINE TREBUINȚELE SALE IN HAINE PENTRU ORI CE SEZON RAGLANE ȘI ROCURI DE IARNĂ. LA SUCCESORII CAROL SCHERER ȘI FII

GROMEN ȘI HERBERT

DEPOZITUL FABRICEI DE POSTAV DIN SIBIU. — CLUJ

CALEA REGELE FERDINAND NO. 13

RENUMITA FABRICĂ DE MOTOARE

CROSSLEY BROTHERS LTD

MOTOARE

PENTRU BENZINĂ, PT. GAZ NATURAL, PENTRU GAZ SĂRAC ETC. 48

MOTOARE DIESEL ORIZONTALE ȘI FĂRĂ COMPRESOR, CA PERFECȚIUNE ȘI CALITATE FĂRĂ CONCURENȚĂ

PREȚURI AVANTAJOASE ȘI LIVRARE PROMTĂ.

A SE ADRESA: BIROURILE FABRICEI V. P. POPA, LUGOJ SAU INTREPRINDERILE INDUSTRIALE V. P. POPA, CLUJ, STRADA GENERAL GHERESCU NR. 2.

CASA FRAȚII DEUTSCH

TRANSPORTURI INTERNAȚIONALE

CLUJ

46 — PIAȚA UNIRII 26.

FILIALE: BUCUREȘTI, BUDAPESTA, WIENA, BRAȘOV, ARAD, ORADEA-MARE, TÂRGU-MUREȘ, PASSAU, BERLIN ✣ ✣ ✣

INSTITUTE AFILIATE:

S.A. Cassa de păstrare a județului Turda Arieș din Turda, S. A. Casa de păstrare a județului Odorhei în OdorheiuSecuiesc, S. A. Casa de păstrare și Banca Economică din Județul Alba Inferioară din Aiud.

CASA DE PĂSTRARE ȘI CREDIT S. A. PE ACȚIUNI CLUJ.

PIAȚA UNIREI 7

CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,000.000 LEI

FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

11—6—14

Magazinele de marfă ale casei de păstrare și de credit S.A. pe acțiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează polițe, se execută plăți în ori ce localitate, și se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienților (safe) Bancă cu dreptul de a opera și cu devize.

RECLAMELE din „Cultura Poporului" au mai mare succes!

Cu deplină garanție ca înainte de războiu ----- cele mai bune

CURELE DE TRANSMISIUNE

de următoarele specialități: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare și tot felul de piei pentru întrebuințare technică --- liferează

FRAȚII RENNER & COMP,

SOCIETATE ANONIMĂ

C L U J.

13—21

BENZINĂ

U Ș O A R Ă

7·50 LEI

La „AUTO-MECANICA"

CALEA DOROBANȚILOR Nr. 18

CLUJ.

41

Specialitățile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'

Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și

'Monoștor'

Bere deschisă — mult apreciate, 14—25

din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca marca cea mai superioară. **Se capătă pretutindeni.**

Este știut de toți că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!

Fabricile Eleonora Szilágyi

Societate pe acții.

Furnisoare ale Curții Regale Române.

Cluj, Calea Regele Ferdinand 107

TELEFON 239 — 22-12-14

MAGAZIN DE MODE

„B-A-R-Z-A"

A. GUTTFRIED

CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11

Lloyd 1657. — 9 50—25

BAIA DIANA

Camere cu abur și vane, precum și tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu extras de brazi.

CONTROL MEDICAL

Lloyd 1633 — 5 50—25

LOUIS DÉRI

BLĂNAR

Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.

Telefon 12—13 — Telefon 12—13

Lloyd 1686. — 8 50—25

Lepage-Condică de Termene pentru avocați 1924

va apărea în cursul Noembrie cu textul complect al nouei Legi avocaților **tabloul tuturor avocaților din România-Mare** și al notarilor publici, în mărime de 20/25 cm. legată în jum. pânză și tipărită pe hârtie albă, în măsura abonamentelor făcute din vreme, într'un număr de exemplare limitat. Prețul Condicei comandat și plătit imediat e 220·— Lei, cu porto cu tot. — Comenzile ulterioare nu le vom putea îndeplini decât pe un preț mai mare de retipărire. Abonamente deja achitate efectuim :-: :-: conform circ. I., III. și IV. :-: :-: 39

Librăria LEPAGE Cluj. Editorul Condicei de Termene pentru avocați.

Societatea Adriatică de Asigurare în Trieste

FONDATĂ ÎN 1838

DIRECȚIUNEA PENTRU ROMÂNIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NR. 10.

CASA PROPRIE — TELEFON NR. 670.

REPREZENTANȚA GENERALĂ PENTRU TRANSILVANIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NUMĂRUL 10. TELEFON NR. 64

AGENȚIILE GENERALE ȘI PRINCIPALE ÎN: ARAD, BRAȘOV, CERNĂUȚI, TIMIȘOARA, ORADEA-MARE, SĂTMAR, SIBIU, T.-MUREȘ

84—7

PRIMEȘTE ASIGURĂRI ÎN RAMURILE: INCENDIU, GRINDINĂ, VIAȚA, FURT PRIN SPARGERE, ACCIDENTE, ETC., ETC., ÎN CONDIȚIUNI AVANTAGIOASE

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după desenuri se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi

HUNVALD

CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.

RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE

Lloyd Expres 1570. — 10-37-26

Izvorul cel mai eftin de cumpărare

REGELE PĂLĂRIILOR

CLUJ, PIAȚA UNIRII

Lloyd 1656. — 7 50—25

TRAIAN G. STOENESCU

avocat

București, Calea Șerban-Vodă 43.

DACIA-ROMANIA

Societate generală de asigurare

Sediul central: București, strada Wilson 3.

Fondată la anul 1879	Capital de acțiuni, deplin vărsat . . Lei	24,000,000	*Fondată la anul 1879*
	Rezerve și diverse garanții, peste . . Lei	100.000,000	
	Daune plătite în 1921 . . . . Lei	57,571,559	
	Daune plătite dela întemeierea Societății Lei	368,886,642	

Oficiul regional pentru Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș se află în CLUJ, Calea Victoriei No. 27, Telefon 527. în palatul propriu.

Reprezentanța Generală pentru BANAT se află în TIMIȘOARA, Splaiul stâng al Beghelui 1, casa proprie.

Agenții generale: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. 1.; BRAȘOV, SIBIU, ORADEA-MARE, TÂRGUL-MURĂȘ și SATMAR la Banca Românească. **Agenții principale și speciale:** Aiud, Alba-Iulia, Bistrița, Blaj, Caransebeș, Diciosânmărtin, Deva, Hunedoara, Lugoj, Orșova Oravița, Sebeșul-Săsesc, Sighetul-Marmației, etc etc.

Societatea **DACIA-ROMANIA** prin toate agenturile sale primește asigurări în toate ramurile ca: Viață, Incendiu, Grindină, Accidente, Furt prin spargere și Transporturi, oferind cele mai reale avantagii prin garanțiile de soliditate ce prezintă și prin grija ce poartă de interesele asiguraților, din toate punctele de vedere. 32—7 Incercați și vă convingeți!

BANCA ARDELEANĂ ȘI CASA DE ECONOMII S.A.

FONDATĂ ÎN ANUL 1894.

CLUJ, PIAȚA UNIRII 32.

Primește depuneri spre fructificare cu livrete și cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil. — 000000000000000000000000 Sconteează cambii. Efectuiază remiteri în țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. Cumpără și vinde monede streine. xx

SUCURSALE ÎN T.-MURĂȘ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ȘI TURDA. INSTITUȚII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S.A." DEJ; „BANCA ȘI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII" ÎN GHEORGHENI

Safe-depozitele le ține la dispoziția on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. xx Intreprinderi industriale aparținătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrășarea de porci și industria de carne" s. a. Gherla; „S. A. p. Morărit, Industria Lemnului și Mărfuri" Tg.-Murăș; „Agricultura Ardeleană" s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri" Cluj, etc.

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei

18-6-20

Cele mai bune mașini de scris să capătă la

MIHAI KÖRMENDY

specialist în reparații

CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51

Lloyd 1658. — 6 50—25

FERARIA

societate anonimă

Cluj, Calea Victoriei No. 29.

00000 Telefon 4-40, 3-47. 00000

Adresa telegrafică: „Feraria" Cluj.

00000 **Liferează:** 00000

Sârmă laminată, sârmă, cuie, fier de beton, etc.

35—36

Tiparul tipografiei „VIAȚA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

CULTURA POPORULUI

[Do]minează-te și [ve]i fi! — Voește [și] vei putea! — C. A. Rosetti

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIȚĂ. | REDACȚIA: CALEA DOROBANȚILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Duminecă, 9 Dec. 1923. | ADMINISTRAȚIA: CALEA DOROBANȚILOR 10 TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NRUL 37. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

[...]mor "Astra" Societate Culturala in Sibiu

UN PAS GREȘIT

Pornesc pe al cincilea an, de când am părăsit vechea și poetica capitală a Moldovei pentru a mă strămuta în cetatea martiră a Românismului din Dacia superioară. M'am strămutat stăpânit de o singură dorință și însuflețit de un singur imbold: acela de a pune și eu o piatră cât de mică la temelia clădirii mărețe a unității statului român.

Pretutindenea, când nevoia s'a arătat și când îndeletnicirile mi-au îngăduit, m'am alăturat la sămănătorii harnici, cari aruncau sămânța unificării sufletești. Crezusem să trăit clipe înălțătoare; căci bunul simț al poporului, condus de entuziasmul viu al tineretului și îndrumat de povețele sănătoase ale bătrânilor, a cucerit, în timp de grea cumpănă, mândrele plaiuri ale ordinei și frumoaselor pajiști ale liniștii.

Intârit de credința neștrămutată, că întocmai după cum valul apelor netezește colțurile petrelor din vadul râului; tot astfel și curgerea vremurilor înlătura neajunsurile sociale din organismul statului, dacă se lucrează în comun cu sinceritate și armonie; m'am nutrit cu convingerea, că minoritățile statului român vor recunoaște curând superioritatea sufletească a neamului nostru, din care își-a ales să facă parte greșelile neertate ale conducătorilor din trecut.

Iată însă că ieșirea năvalnică și provocătoare în parlamentul țării din partea reprezentanților minorității maghiare mi-a zdruncinat puternic acea credință; căci nu poate fi orb mai orb, de cât acela ce nu vrea să mai vadă. Trebue neapărat ca cineva să nu voiască să vadă, pentru ca să poată pune în balanța starea minorității române de pe timpul dominațiunei coroanei Sf. Ștefan, cu starea minorității ungare de sub domnia Regelui Ferdinand al României. Trebue ca cineva să nu voiască să vadă libertatea complectă și egalitatea desăvârșită din statul român pentru cetățenii de naționalitate străină, pentru ca să se gândească, că poate fi făcută comparația între această stare și acea apropare de sclavie, în care a zăcut mai înainte românii din Ardeal. Trebue în fine ca cineva să se prefacă orb, pentru ca să nu recunoască caracterizarea fundamentală a firei românești, fire, care, ajunsă sub cerul libertății, nu se gândește niciodată să pună la gâtul altuia, cătușele, ce au suportat-o.

Gestul reprezentanților maghiarimii, privit prin această prizmă a adevărului, a determinat în mod firesc indignarea generală a parlamentului care i-a amintit cu desgust ororile trecutului; orori, la cari se pretinde, că provocatorul luase însuși parte. Din acest punct de vedere pasul său a fost nenorocit; de oare ce el a determinat restabilirea adevărului situațiunei actuale, și nu prin vorbe ori prin gesturi, ci prin oglinda elocventă a cifrelor, cari a radiat lumina până în intunecimea cea mai discretă. Numai ținând samă de numărul școalelor maghiare astăzi în ființă față de acel al trecutului apropiat, numai comparând numărul școalelor minoritare întreținute de statul român cu al acelora intreținute odinioară de statul ungar, numai luând în considerare toleranța Românilor față de toți cetățenii de naționalitate străină, cari au jurat credința noului stat, din care unii nu se sfiesc a avea o linie de conduită incompatibilă cu acest jurământ, numai astfel se va ilustra cât de inoportună a fost provocarea acelui parlamentar reprezentant al minorității maghiare.

Faptul în sine e foarte trist: el rămâne ca o icoană vie a sentimentelor ascunse, ce se plămădesc în sufletele negre a unor cetățeni, el paralizează puternic avântul celor, cari prin plină desfășurarea în cursul împrejurărilor, au încercat să micșoreze serul unirii între toți fiii patriei comune. El mai dovedește, că mulți vor mai fi anii, ce se vor scurge, până când lama dezbinării va produce grâu fără de neghină.

Cu toate acestea e bine să se știe, că neamul românesc are în origina și strămoșii săi nobleță, dar și străbuni de temeranță tenacitate. Aceasta l'au învățat că în fața pericolului să nu se plece, căci răbdarea-i proverbială îi va da puterea să aștepte ziua incoronării triumfale.

Această zi trebue să sosească, și ea va sosi, căci svârcolirea neputinței va fi mărturia mândriei celor ce sub îndemnul vieții, iar speranțele himerice vor fi spulberate de imaginile realității.

V. DIMITRIU, Prof. Univ.

Ziua de mâine

Poate tot astăzi la noi se vorbește de școli și de luminătorii poporului, care sunt învățătorii. Cu toții ne dăm seama că nu este grabă mai mare printre nevoile noastre obștești decât aceia a ridicării poporului prin școli. Că sunt și alte nevoi, nu mai încape îndoială, ba chiar ele par că, dacă n'am trece mai repede peste ele, împiedică mersul nostru mai departe și al țării.

Așa sunt desigur nevoile unei mai bune economii și îndreptarea stării bănești a țării. Vedem și simțim chiar din greu câte greutăți ne apasă din pricina acestor nevoi lăsate pe urma răsboiului. Orșicum ar fi însă, nevoia de ridicare a poporului prin școli și învățătură este mai mare decât toate acestea la un loc. Iar ceiace facem cu acest scop este mai însemnat și mai de preț decât ce-am face pe de altă parte.

Să ne gândim numai puțin cum stau lucrurile. Dacă ne străduim să înlăturăm piedicile la bunul mers al economiei țării, aceasta ne poate aduce un mare folos numai decât. Vom simți toți o ușurare a traiului de azi și vom cheltui mai puțin, iar economia noastră va crește bogăția țării. In toate privințele putem să trăim mai bine ca azi. Dar orce am face, foloasele ce tragem de-aici ne asigură numai ziua de azi. Știm însă că omul așa e făcut să se gândească și la ziua de mâine. Dacă toți dorim să trăim mai bine azi decât trăim, gândul nostru trebuie să meargă și mai departe...

Pentru vremurile noastre mai ales nici nu poate să fie altfel. Cine crede că-i asigurat deplin cu ziua de azi, acela se înșeală. Căci totdeauna e mai bine să muncești pentru ziua de mâine și s'o pregătești cu chibzuială. Pe cea de azi tot ai apucat-o și-ți mai dai seama cum va ieși. Pentru ce vine după ea, ai mai mult de furcă și știi că din tot ce faci folosul este mai trainic. Dar tocmai *ziua de mâine* trebue s'o pregătim noi prin școli și prin învățătura ce vor primi acolo toți copiii poporului.

De aceia toți oamenii buni din satele noastre vor privi cu drag la școlile lor și vor umbla să-și dobândiască o școală acolo unde n'au. Iar învățătorii vor fi pentru ei cei mai prețuiți dintre oameni, căci ei sunt aceia care aruncă sămânța viitorului. Căutați pe învățători pentru satele voastre, dați totul pentru un învățător, ajutați-l și încurajați-l să-și îndeplinească slujba lui, care este *cea mai mare slujbă a neamului*. Iar un învățător bun întrun sat este chezășia belșugului și a fericirii.

Prin aceasta vă ajutați singur căci ajutați pe cei ce vor fi mânie oameni și asigurați astfel viitorul neamului.

CONST. SUDEȚEANU
profesor

Din București

Implinindu-se trei ani dela moartea poetului Al. Macedonski, societatea „Zorile", al cărei președinte e chiar unul din fiii dispărutului, a ținut să cinstească memoria lui.

Cel dintâiu a luat cuvântul președintele societății, d. Pavel Al. Macedonski, spunând că „Zorile" își face o datorie sfântă, prin această sărbătorie. Indeamnă tineretul să ia pildă de sacrificiu dela cel cari s'au jertfit pentru înălțarea artei românești. Apoi ia cuvântul d. I. Dragoslav, cunoscutul sriitor, care cu lacrimi în ochi spune cum a cunoscut pe poetul „Nopților" și cum i-a urmărit viața-i adânc sbucinmată. Spune că opera lui Macedonski, ignorată de mulți, își va da roadele pe măsură ce timpul se va scurge, cum s'a întâmplat cu operele tuturor marilor poeți, ca Eminescu și alții. Dl. Pelz, fost calaborator la „Literatorul", revista poetului, spune că talentul lui Macedonski a avut un factice teren de desvoltare, viața lui fiind un capitol dureros din istoria gândirii românești, dar că din ciocnirile cu societatea au răsărit scântei de înaltă inspirație. Propune să se ridice un bust poetului „Rozelor".

Dl G. Tutoveanu, poetul bârlădean, spune că nu e de părerea de a se ridică busturi marilor poeți și a le expune la colțuri de stradă, ca oricărui politician. Prin aceasta s'ar profana memoria scumpilor dispăruți. Mai bine să facem ca operele lor să încolțiască în sufletele generațiilor, ce au nevoie de frumos, de adevăr, și ai căror apostoli sunt marii poeți, gânditori și artiști cari vin din adâncurile popoarelor și care trec prin viața aceasta ca niște umbre.

Poetul Nichita Macedonski spune că viața tatălui său a fost un adevărat apostolat, el fiind îndrumătorul atâtor tineri, ce s'au perindat sub ochii lui: Săvescu, Petică, Oreste, Donar-Munteanu, și mulți dispăruți. Dl profesor I. Pop-Florantin arată cum prin Macedonski, în bună parte, ne-a cunoscut și străinătatea. Dl Georgescu citește „Ultimele clipe ale lui Alexandru Macedonski".

Apoi se fac cetiri și recitări din operele poetului: Psalmii moderni, Noaptea de Februarie, Rondelul rozelor, Avatar, Faun, Copii, Doina ciobanului, Noaptea de Decembrie, și altele.

Cu glasul mișcat, d-na Georgescu arată că avem sfânta datorie de a cinsti pe soția poetului, venerabila bătrână, d-na Macedonski, inspiratoarea și mângâetoarea în clipele de restriște și care este de față. Un ropot de aplauze și de ovații, semnul unei înalte simpatii, s'a pornit în întreaga sală.

Dl Pavel Al. Macedonski ia cuvântul de închidere, spunând că „Zorile" și-a îndeplinit în întregime datoria, prin comemorarea poetului.

G. BOBEI.

M. S. REGINA

In rolul din „Basmul cu Domnița din vis", jucat în anul 1904.
(Atunci A. S. R. Principesa României)

Ioanichie Druhora

— Tribunul de pe Valea Almașului —

După revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan, anii 1848 și 1849 sunt cei mai bogați în momente mărețe și amintiri de înaltă evelațiune sufletească în raport cu Ardealăl nostru românesc.

Avram Iancu, Regele Munților, chiar și sub stăpânirea ungurească și nemțească a știut să organiseze militărește Ardealul pentru momentele mărețe ale zilelor noastre de azi, pe cari ni le-au desevârșit răzbelul bunul Dumnezeu și vitegia neamului nostru românesc.

Din organizația legionară a acestei provincii de pe acelea vremuri, pentru noi din cale afară furtunoase, ne-i iertat să trecem cu vederea nici pe cea a regiunei cu frumoase amintiri și mănoase plaiuri, regiunea cunoscută sub numirea de Valea Almașului, o regiune care din ordinul lui Avram Iancu și-a avut de comandant pe tribunul Ioanichie Druhora din comuna Baica, pe atunci aparținătoare la județul Dobâca, iar mai târziu anecsată de către stăpânirile ungurești la județul Cojocnei spre a fi mai ușor covârșite cu ideia de stat ungar.

Acest tribun, după-ce în luptele pentru desrobirea noastră națională și-a îndeplinit misiunea sfântă pe Valea Almașului și până la rîul Someș și-a găsit moartea intre comuna Rachiș și Chendrea fără ca până azi istoria noastră națională să-l fi pus la locul său de cinste și onoare ce-i se cuvine.

De atunci și până azi mulți români au trecut pe drumul țării ce duce din Hida spre Tihău pe lângă rîul Almașului, dar din cauza stăpânirilor ungurești și nemțești de tristă amintire, nimeni nu a avut îndrăzneala ca să verse lacrămi la mormântul acestui erou și bun sfetnic al lui Avram Iancu afară doar de buna sa mamă lelea Ostină — Dumnezeu să o ierte — care și ea abia numai pe la miezul nopții putea străbate printre sentinelele bandelor ungurești ale lui Hatfaludi Antal (Anti) din Hida, spre a se închina și a înălța rugăciuni către Dumnezeu pentru scumpul ei fiu care a fost sufletul mișcărilor redeșteptării noastre naționale de pe Valea Almașului.

Eroul după descompunerea și reformarea legiunilor noastre ardelenești, ducându-se la târgul din Hida (jud. Cojocna) de sigur spre a-și revedea pe iubiții său legionari, acum desarmați, bandele lui Hatfaludy Antal (Anti) ieșind din ascunzișurile lor în cari se aflau în timpul luptelor noastre naționale, inarmate până în dinți, au năvălit și au dat asalt asupra lui, iar el după o luptă crânceană purtată pe viață și moarte cu ei a sărit în valurile rîului Almașului și așa ne spun martorii oculari că „uriașul" cu notul a trecut șapte iazuri și șapte mori, fără să fi fost vătămat de gloanțele bandelor ungurești și puțin dar mai avea ca să ajungă la rîul Someș, unde credea că poate fi salvat cu ajutorul legionarilor și amicilor săi de pe acele plaiuri.

Dar la moara din Tihăm i-au slăbit puțin puterile și i-au ieșit și diavolul în cale, căci morarul era un strădător al Românilor și un spion al Ungurilor.

Aici a fost el apoi prins și ferecat în lanțuri și escortat pe drumul țării în spre comuna Hida, capitala lui Hatfaludi Anti.

Ajuns la Movila (Dâmbu) Boanchiu situată între comunele Rachiș și Chendrea — în urma maltratărilor bandei ungurești — a căzut la pământ, omorît fiind de însăși mâna sacrilegă a șefului de bandă Hatfaludi Antal (Anti), pe atunci cel mai mare vrăjmaș și persecutător al elementului nostru românesc de pe Valea Almașului, ai cărui urmași răsuflă și azi liber aierul nostru românesc în credință fiind poate că noi nu știm de păcatele și fărădelegile unchiului lor.

Frați Români de pe Valea Almașului! Inchinați-vă la Movila (Dâmbu) Boanchiu, căci acolo zac osămintele tribunului nostru.

DIN PASUL TURNU-ROȘU.

IN MIJLOCUL NOSTRU

După o trecere de ani mulți, Agatha Bârsescu, se reîntoarce în țara ei. Dorul după limba maicii sale, dorul după tot ce e românesc, acum când anii se cern, albi, în părul ei, i-a învăluit puternic simțirea-i și nu a mai putut sta *printre străini*. A venit la ea acasă, cu lacrimi în gene, cu emoții covârșitoare, cu bătăi de inimă tremurânde și aducătoare de amintiri pe care le are și marinarul, care își revede după ani de pribegie, țărmul și lumina din fereastra căsuții unde îl așteaptă cei mai scumpi.

TRAGEDIANA AGATHA BÂRSESCU

Noi o așteptam și a venit. Nu să se odihnească, nici să-și reculeagă puterele-i irosite ca să poată trăi mai bine, în o țară înțelegătoare față cu geniala-i artă dramatică, ci, purtătoare de glorie, mereu tânără, mereu idealistă, mereu răpită de teatru, să colinde în lungul și latul unei țări mărite, ea, care — nici două zeci de ani nu au trecut — trebuia să joace fie în Bucovina, fie în Transilvania, în limba nemțiască.

Și Ardealul nu se putea să nu o cheme la sânul lui pe Agatha. Ardealul care știe a prețui ce-i lumină, tot ce-i glorie, înainte de a fi a lumii întregi, e a țării românești.

Oprirea Agathei Bârsescu, în fie care oraș, pentru a ridica scena teatrului românesc, la adevărate culmi artistice, înseamnă afirmarea puterii de creație a unei națiuni din care răsar genii.

Și acest eveniment fericit nu ne poate decât umplea sufletele de bucurie, de mândrie națională, de încrederea ce trebuie să o avem în neamul nostru, care contribue cu Eminescu, cu Enescu, cu Grigorescu, cu Manolescu cel mort, cu Agatha Bârsescu, la strălucirea artei nemuritoare și a tuturora de pe pământ.

Iar orașul acesta, în care se altoește o puternică cultură românească; această cetate de mâine a viitorului neamului nostru, primește înțelegător, adâncind toată opera creatoare a tragedianei Agatha Bârsescu, și îi esă în cale cu florile recunoștinței, flori cari nu se pot vesteji niciodată.

„CULTURA POPORULUI"

Cărți, cari trebuesc citite

Toată literatura noastră este expresia ființii poporului românesc, literatură, creiată din domeniul vast al realității, cu ajutorul imaginației și a fantaziei scriitorilor. Opera literară românească este pecetea noastră, cu care ne mândrim în fața popoarelor civilizate. Tipurile creiate în literatură sunt tipuri mai mult cu caracter social și politic. Nota caracteristică a literaturii românești este stilul care te farmecă d'ntr'odată, împreună cu concesiunea, limpezimea și claritatea lui, cari se găsesc în mare parte la scriitorii noștri. Cu toată frumusețea limbii și-a stilului, aproape toți literații noștri s'au ocupat numai cu viața socială și politică, ne-au redat tipuri de această natură, lăsând însă în adormire conștiința religioasă uitând de viața religioasă, bogată în exemple vii, de vie[ț]tori creștini. Doar pe ici pe colo, se mai poate spicui câte un fragment, câte un crâmpeiu, îmbrăcat în haina strălucitoare a religiunii. Și nu e de mirat, căci acum bate curentul așa zis „profan" care primează în fața celui religios. Aproape nimeni nu se găsește, care să expuie scene din viața creștinească, scene, care să influențeze în bine, asupra sufletelor noastre. In toată literatura noastră nu se găsesc decât vreo câteva cărți pioase și acelea epuizate. Dintre scriitorii noștri, dl Mihail Sadoveanu, în colaborare cu'n prietin al său, îndemnați de vocea sufletului, vor publica în curând o carte, intitulată: „Spre Emans", în care se găsesc tratate scene din viața creștină. Dumnezeu să-i binecuvinteze căci volumul „Spre Emans" va fi primit cu brațele deschise de sufletele însetate, de-o literatură curată, cu caracter religios. Iată însă câteva cărți, cari trebuiesc citite:

Urmarea lui Iisus Hristos, care e o carte binevenită în literatura noastră. Tipărită și tradusă cu cea mai mare îngrijire în „Mănăstirea Neamțului"; această carte este doctoria sufletească, la care trebuie să alergăm. Ea e în 5 volume și se vinde cu 22 de lei. E un sacrificiu în vremea scumpetei de azi. Cine va citi „Urmarea lui Iisus" se va simți ridicat de misterul creștin în lumea supranaturală, în sferele cele mai înalte ale simțului omenesc. Nu se poate, ca cineva citind-o cu piozitate, să nu fie cuprins de sentimentul și de focul credinții și să nu fie mișcat de adevărurile expuse în ea. In ea vom găsi cu toții: balsamul alinător, credința, dragostea și nădejdea... Citiți-o cu toții și luați aminte, că această carte a fost tradusă în toate limbile europene; ea este cea mai sublimă carte din câte s'au scris până acum. Unii zic, că autorul ei ar fi Toma de Krempis; alții i-o atribue lui Gherson, un călugăr banedictian, dar, ce mai la deal la vale, autorul nu ne interesează.

„Chestiuni relative la concepția despre lume"; Operă, care se împarte în 3 capitole: „Problema Religioasă, Antropologică și Cosmologică, de Dr. Wilhelm Roppelmann, dela universitatea din Münster, tradusă în românește din nemțește, de Preotul Gh. N. Nițu. Această operă ne pune în curent cu toate științile și părerile cari s'au emis în privința înțelegerii lumii.

Această traducere limpede nu trebue să lipsească nici din biblioteca omului de știință, nici din a literatului și sub nici un motiv, de pe masa omului religios.

N. C. MUNTMARG

DOBROGEA

Porțiunea de pământ românesc închisă între Dunăre și Marea Neagră din punct de vedere cultural e un fel de paragină în care nimeni nu s'a gândit să înfigă un plug și să arunce semința pentru ca mai târziu să vină secerătorii.

Un pământ care părea sortit să îndure numai încălcările străine nu avea nimic de așteptat; țarinele lui fecundau viața așa în nestire: flori, spini, ori bălării de tot felul, tot una însemna când peste ele tot călcăiul brutal al vitregiei avea să treacă.

A venit însă vremea ca acest pământ se treacă în stăpânirea aceluia ce se cuvenea.

Seminția neamului cântărețului din cetatea Tomis nu putea să se stângă.

Ea trebuia să vină mai târziu să-și primească moștenirea sfântă dela străbuni.

Nu e mult timp dela împlinirea acestei legi pentru care totuși a trebuit destul sânge, dar ori cât de puțin timp ar fi nu ne putem lăuda cu ceia ce am făcut pentru acest pământ.

Dobrogea stăpânită în urma răsboiului dela 1877 și Dobrogea stăpânita dela răsboiul din 1913 deopotrivă ignorate de tot ce e cultură superioară, de tot ce e manifestare sufletească, își păstrează încă negura și tristețea trecutului.

In acest ținut avem însă două localități de frunte: Constanța și Techirghiolul. Cine călătorește cu trenul Cerna Vodă-Costanța și de aici la Techirghiol, nu va cunoaște Dobrogea și nu va înțelege rândurile de mai sus.

Țărmul mării are todeauna ceva sărbătoresc. In sezonul de vară mai cu seamă, atâta lume *bogată* și *îmbogățită* își poartă frivolitatea și neurastenia pe unde odată Ovidiu purta un suflet mare fermecat de frumusețile veșnice ale acestui țărm.

Aici se face teatru, se joacă reviste decoltate; multe tarabe de lăutari cântă ușurând astfel digestia celor bine hrăniți, aici sunt biblioteci și chiar expoziții de artă, aici e în Dobrogea și deci Dobrogea e fericită, Dobrogei nu trebue nimic așa își vor fi zicând mulți, mari și mărunței oameni ai zilei, descălecând la acest țărm.

Dobrogea însă e alta.

Satele uitate, satele în care nici un sol al bucuriei nu intră, satele în care nu se aud cântece, satele în care numai priviri încrucișate și tulburi te privesc de după zăplazul de scânduri ori gardul de piatră, priviri speriate că poate ești un fur ce caută pradă.

Dobrogea... cine n'o poate cunoaște mergând acolo, e destul să-și însemne notele de prin gazetele zilnice, știrile provinciei. Pretutindeni se mai deschid case de citire, se mai țin șezători, conferințe, în fine se mai face câte ceva, din Dobrogea însă numai știrile Siguranței vin zilnic. Bande de hoți, atacuri la drumul mare, omoruri și tot ce rezultă din sălbătăcia și întunericul unei lumi necultivate.

Aceasta e Dobrogea!

Credem însă că e timpul unei propagande serioase, e timpul să se înțeleagă cât de multă vreme avem să întărim sufletește tocmai aceste colțuri de țară, de sprijinul căror avem nevoe noi cei din lăuntru și de zidul căror trebue să se sfarme viclenia și ura celor de dincolo.

Credem că e timpul să înfigem un plug în această paragină și să aruncăm semința cât mai de vreme căci sângele celor dela Turtucaia ne strigă mereu să le ducem limba, cântecele și speranțele pentru care au murit.

G. TALAZ

SCRISORI DIN BĂLȚI

Insemnătatea orașului Bălți (Basarabia de Nord) din punct de vedere economic și comercial-industrial și necesitatea înființării aici a unei Camere de Comerț.

Basarabia, recunoscută ca cea mai bogată regiune agricolă a țării noastre, având o industrie și un comerț desvoltat, își datorește în cea mai mare parte renumele bogăției din nordul acestei provincii, compus din județele: Bălți, Soroca și Hotin.

Aceste trei județe exportă anual cantități foarte mari de oleaginoase și derivate, cereale și derivate, animale și produse animale, având în acelaș timp o întinsă industrie a uleiurilor și morăritului. De altfel este bine cunoscut că în timpul refugiului la Iași, regiunea Bălți a trimis, pentru aprovizionarea armatei populației mari cantități de cereale și alimente necesare.

In timp normal, când transportul pe căile ferate se făcea în condițiuni mai bune decât astăzi și relațiunile de afaceri, atât cu Rusia cât și cu țările învecinate, erau în plină desvoltare numai județul Bălți exportă anual 40.000 vagoane, cu diverse cereale și mărfuri. Dar să lăsăm loc cifrelor să întărească afirmațiunile noastre.

Suprafețele județelor:

Județul Bălți	481.606 ha.
„ Soroca . . .	396.540 ha.
„ Hotin	346.279 ha.
Total	1,224,425 ha.

Semănături în 1922

Județul Bălți	336.137 ha.
„ Soroca . . .	228.817 ha.
„ Hotin	278.727 ha.

Principalele semănături în anul 1922.

Grâu	Hotin	Soroca	Bălți
de toamnă	53.205 ha.	34.897 ha.	96.073 ha
primăvară	12.052 ha.	4.874 „	15.850 „
Secara	22,510 „	4,821 „	17,[illegible]80 „
Orz, orzoica	[illegible]0,846 „	62,000 „	85,439 „
Ovăz	32,927 „	35,000 „	65,609 „
Porumb	67,876 „	64,000 „	69,513 „
In	51,— „	—,132 „	—,173 „
Cânepă	3,310 „	—,663 „	1,024 „
Fl. soarelui	3,434 „	2,600 „	2,730 „

Cum vedem în anul 1922, am avut în aceste 3 județe o suprafață semănată de 843,681 ha. ceace însemnă o producție de circa 135,000 vagoane.

Atragem atențiunea în special asupra suprafețelor semănate cu floarea soarelui care au dat pentru anul 1922 o producție de 8000 vagoane, iar în anul curent s'a semănat de trei ori cât în anul trecut.

Cauza pentru care se intensifică cultura de floarea soarelui sunt:

a) necesită pentru însămânțare un pud (16 kgr. 381 gr.) la ha. față de 10 puduri cât e necesar pentru celelalte semănături:

b) prețul de vânzare a ajuns în anii 1921—1922 și 1922—1923 la peste 105 lei pudul (6 lei kgr.)

c) nu este supusă rechiziției.

Prin faptul că uleiurile străine sunt scumpe, consumul uleiurilor de floarea soarelui a devenit foarte mare în întreaga țară. Cum însă rapița nu se face în toți anii în cantități de seamă, cum de pildă în anul trecut, cererea de *floarea soarelui* devine foarte mare și prețurile sunt în urcare. In această privință regiunea de Nord a Basarabiei este cea mai bogată regiune a țării, având numeroase fabrici de ulei. In orașul Bălți sunt peste 25 fabrici de ulei, la Mărculești 7, la Briceva 5, la Râșcani 3, la Soroca 3, precum și în Sgurița, Atachi (aci există o fabrică mare de ulei). Drochia, Lipcani, Briceni, Edineți, Ungheni, Cornești, Pelenei, Asnașeni, Florești, etc. câte 2—3 fabrici de ulei.

Este interesant de notat că această întreagă industrie n'a existat înainte de războiu, deoarece uleiul se aducea dela Odessa și Caucaz, unde existau fabrici mari.

Unele din aceste fabrici sunt încă rudimentare; cele mai bune au mașine din Germania și Ceho-Slovacia. Acestei industrii trebue deci să i-se dea toată atențiunea cuvenită pentru ca să prospereze.

* * *

Ne având deocamdată datele complecte, ne mărginim să afirmăm că și industria morăritului aci este destul de desvoltată. In orașul Bălți se află între altele și două mori sistematice cu o capacitate de lucru de 10 vagoane zilnic (fiecare).

* * *

In ce privește comerțul, acesta este în plină activitate, având centrul de afaceri în orașul Bălți. Din regiunea Nord-Basarabeană se exportă: cereale oleaginoase cu derivatele lor, vite, slănină sărată, (în cantități foarte mari în special pentru muncitorii din fabricele din Transilvania), lână, brânzeturi, etc. Cele mai importante firme din țară au delegați permanenți pe timpul sezonului de cereale și oleaginoase, cari fac cumpărături de sute de vagoane.

In schimb se importă: manufactură, ferărie, coloniale și cherestea.

Având în vedere noua stare de lucruri în primul rând schimbarea debușeurilor pentru produsele regiunei, cari înainte luau drumul spre Rusia, Polonia și Austria, în al doilea rând desființarea proprietății mari și ca urmare imposibilitatea de a mai găsi cantități mari de cereale într'o singură mână, au schimbat în total fața comerțului din Basarabia. Raporturile de comerț între elemente venite din Regat sau celelalte teritorii alipite pe de o parte și din Basarabia pe de altă parte trebuesc controlate, ordonate și ajutate pentru a căpăta o desvoltare cât mai mare pe un teren solid și bine cunoscut.

O Cameră de Comerț și Industrie este o primă necesitate în acestă bogată regiune din nordul Basarabiei.

Orașul Bălți este centrul de afaceri al regiunei de nord a Basarabiei și deci aici va trebui să fie sediul Camerei de Comerț și Industrie, mai ales că atât Hotinul cât și Soroca nu sunt legate cu C. F. R.

Orașul Bălți însă este legat cu căi ferate și anume: Bălți—Ungheni—Iași; Bălți—Ungheni—Chișinău, Bălți—Cernăuți, Bălți—Atachi, Bălți—Florești—Mateuți, și în viitor se proectează două linii ferate Bălți—Orhei—Chișinău și Bălți—Soroca. Populația orașului este de 50.000 locuitori, iar întregul județ 380.116 locuitori. Până în prezent în orașul Bălți următoarele Băncii din vechiul regat au deschis sucursală; Banca Națională a României, Banca Românească, Banca Moldova, Banca Uniunea Română, Banca Basarabiei, Banca Poporului, Banca Marmaroș-Blanc și Banca Comercial-Industrială.

Mai adăugăm că băncile rusești au plasat în timp normal aci 260.000.000 ruble.

In Bălți mai există o Secțiune a Camerei de Comerț din Chișinău și un Inspectorat industrial.

Camera de Comerț și Industrie odată înființată, va trebui să înceapă organizarea de oboare de cereale atât în orașul Bălți cât și în târgurile mai importante din regiunea unde se face un comerț foarte mare de cereale și anume:

Județul Bălți: Fălești, Sculeni, Ungheni, Râșcani, Pârlița, Cornești.

Județul Hotin: Noua-Suliță, Briceni, Secureni, Edineți, Lipcani.

Jud. Soroca: Briceva, Drochia, Florești, Mărculești, Caprești, Vertugeni.

Tot la Bălți va fi nevoe să se facă o bursă de mărfuri și o Cameră arbitrară. O bursă de cereale și mărfuri, ar fi o bună orientare a comerțului, atât în oraș cât și în județ unde prețurile n'au nici o bază, pe lângă câteva de un caracter mai obligatoriu contractelor de vânzare. Totodată ar dispare spectacolul urât al „burselor" dela colțurile străzilor și vor dispare și adevărații speculanți.

O bursă de cereale și mărfuri va fi binevenită și pentru numeroși comercianți din vechiul regat și teritoriile alipite, cari vin pentru diverse cumpărături de cereale și mărfuri. De asemeni o Cameră arbitrară răspunde unei reale necesități, pe lângă că terenul este pregătit, prin faptul că comercianții de aici, aproape niciodată nu recurg la judecata Tribunalului ci la arbitrage. Modul de funcționare al acestor „arbitrage" este următorul: Se aleg doi oameni, câte unul de fiecare parte, iar împricinații dau arbitrelor polițe sau scrisori că se obligă a executa hotărârile arbitrilor.

O cameră arbitrară va prezenta mai multe garanții de cât aceste „arbitrage" și va da posibilitatea unei proceduri urgente pentru judecarea diferendelor comerciale, ce în mod fatal se întâmplă. De cele mai multe ori comercianții din vechiul regat și teritoriile alipite nu pot încheia afaceri tocmai pentru motivul că nu există o bursă de mărfuri și o cameră arbitrară ceace e o mare pierdere pentru desvoltarea economică a regiunei de Nord a Basarabiei. Comercianții veniți după cumpărături cer aproape întotdeauna ca comercianții locali să se supue hotărârilor camerilor arbitrare din Iași sau Cernăuți, ceea ce este o imposibilitate pentru comercianți locali.

Dar acest program vast nu poate fi adus la îndeplinire numai de o simplă secțiune locală a Camerei de Comerț și Industrie din Chișinău, compusă din 3 membri, mai ales că regiunea de Nord a Basarabiei n'are legături de afaceri importante cu Chișinăul. Iată de ce înființarea unei Camere de Comerț și Industrie cu sediul la Bălți este o necesitate imperioasă pentru desvoltarea economică a regiunei de Nord a Basarabiei.

C. V. URSULEAC

AL. DAVILA

SCRIITOR ȘI AUTORUL PIESEI „VLAICU-VODA".

PENTRU SĂTENI

Să nu păcătueşti

Dumineca a douăzeci-şi-opta după Rusalii (A treisprezecea dela Luca)

Cuprinsul sfintei Evangheli de astăzi este aproape la fel cu cel din Duminica a douasprezecea după Rusalii. Un om oare-carele s'a apropiat de Iisus şi l'a întrebat. Invăţătorule bune, ce voiu face, ca să moştenesc viaţa de veci?

Iisus îi răspunde, spunându-i poruncile, cari trebue să le ţină fiecare om: *Să nu curveşti, să nu ucizi, să nu furi, să nu mărturiseşti strâmb. Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mamă-ta.* Acela, care împlineşte poruncile acestea e cu adevărat fericit şi moştean al vieţii de veci. Iar cel ce le calcă e mort sufleteşte şi se face vrednic de osândă.

Ca să ne putem feri de păcatul curviei înainte de toate să încunjurăm lenea, care este isvorul gândurilor rele şi a poftelor necurate.

Să nu ne amestecăm cu oameni stricaţi, aducându-ne aminte, că şi pe vremea lui Noe oamenii cei buni s'au făcut răi din cauza că s'au amestecat cu cei stricaţi. Rugăciunea ferbinte, isvorâtă din adâncul inimii e o armă puternică împotriva ispitelor şi a gândurilor necurate.

Despre păcatul uciderii ştim, că isvoreşte din mânie. Să facem să se sălăşluiască întru noi iubirea faţă de deaproapele. Iubirea stârpeşte chiar şi rădăcina urilor şi a mâniei. Să nu uităm apoi, că adeseori, atât la păcatul urât al curviei, cât şi al uciderii duce beţia, acest isvor al multor rele şi nefericiri.

Un păcat tot aşa de mare este furtul, adică luarea pe nedreptul a averii altuia. Cel ce fură face o mare nedreptate deaproapelui său, pentru-că de cele mai multe-ori îi iea tocmai rodul ostenelelor sale. Iar minciuna, adică mărturia strâmbă, a adus multe rele între oameni şi va aduce încă. Lumea întru-adevăr numai atunci va fi fericită, când fiecare om va fi iubitor de adevăr.

Aceluia, care îşi cinsteşte părinţii Dumnezeu îi făgăduieşte, că va trăi mult şi bine pe acest pământ. Nici-odată omul, care şi-a bătut joc de tatăl său şi de mama-sa, n'a avut soartă fericită, Dumnezeu l'a pedepsit încă fiind în viaţă.

Poruncile acestea sunt atât de însemnate, încât vom vorbi despre ele pe rând, în numerele viitoare. Dar şi până atunci, să ne întrebăm; nu cumva suntem vinovaţi de călcarea lor? Omul din sfânta Evanghelie de astăzi se lăuda, zicând: „toate acestea le-am păzit din tinereţele mele". N'avea dreptate, dupăcum am văzut la Dumineca a douăsprezecea, de-aceea Iisus l'a şi mustrat. — Nici noi poate, nu avem dreptul să ne lăudăm, că am păzit poruncile din tinereţele noastre. Dar, putem să le păzim de-aici încolo, părăsind păcatele ce le-am săvârşit până acum şi făcându-ne astfel vrednici să moştenim viaţa de veci.

Sfântul Ierarh Niculae

Mercuri în 6 (19) Decembrie sărbătorim pomenirea celui dintru sfinţi părintelui nostru Niculae, archiepiscopul dela Mira Liciei, făcătorul de minuni.

Sfântul Niculae s'a născut la anul 280 după Hristos, în oraşul Patara, în ţara Licia din Asia mică. A fost fiul unor oameni bogaţi şi de bun neam, creştini evlavioşi, cari din tinereţe l'au crescut în frica lui Dumnezeu şi în legea lui cea sfântă. A învăţat carte la şcoalele cele mai bune din vremea aceea şi ar fi putut să între în vre-o dregătorie înaltă. Dragostea faţă de Iisus Hristos însă l'a îndemnat, să părăsească cele ale lumii. A intrat în mănăstirea din Patara cu gândul să se călugărească. Intre călugări el a fost cel mai cucernic, drept-aceea episcopul Patarei, l'a pus mai mare peste toţi călugării din mănăstirile Liciei.

In timp când se afla în mănăstire i-au murit părinţii, iar el a moştenit o avere mare. Această avere şi-a vândut-o, iar banii i-a împărţit săracilor, ajutând mai ales pe copiii orfani. Dorind să vadă locul unde a trăit Iisus, a călătorit în ţara cea sfântă, a cercetat Viflaimul, Nazaretul şi Ierusalimul, închinându-se naintea sfântului mormânt.

Dintre faptele lui minunate de milostenie cea mai însemnată e următoarea. In Patara trăind un boier, care şi-a prădat toată averea, a ajuns la mare sărăcie. Acest boier era păgân, dar avea trei fete, cari erau creştine încă din vremea, când trăia răposata lor mamă. Dorind boierul să ajungă la bani, pentru-ca să ducă şi mai departe viaţă boierească, s'a socotit să-şi vândă fetele spre viaţă păcătoasă şi destrăbălată. Voia aşadar să trăiască din păcatele lor. Fetele s'au împotrivit din toate puterile. Auzind sfântul Niculae despre gândul păcătos al acestui om, s'a furişat odată seara la casa lui şi i-a aruncat o pungă plină cu bani pe fereastră. Astfel omul şi-a părăsit gândul păcătos, până când s'au gătit banii. Sfântul Niculae i-a aruncat o nouă pungă cu bani şi aceasta a făcut-o şi a treia oară. Atunci boierul, ieşind repede afară, a prins pe Sfântul Niculae şi l'a dus în casă. Sfântul Niculae în vorbe blânde a arătat omului, cât este de păcătos gândul lui. L'a îndemnat să muncească, pentru-că munca nu e ruşinoasă. Un părinte nu are dreptul să piardă sufletul fetelor sale.

Boierul s'a legat cu jurământ, că va părăsi gândul cel păcătos. In scurtă vreme s'a făcut şi el creştin, iar fetele s'au măritat. După-ce sfântul Niculae şi-a împărţit toată averea săracilor, a rugat pe episcopul din Patara să-i dea slobozenie să meargă la Ierusalim, să-şi petreacă viaţa cât mai are de trăit în preajma locurilor sfinte. Episcopul nu i-a dat slobozenie, spunându-i, că are lipsă de el pentru lăţirea legii lui Hristos între păgâni.

Sfântul Niculae s'a supus şi într'o zi a plecat să cerceteze mănăstirile din Licia. Umblând din oraş în oraş, a ajuns şi în Mira, care este tocmai la marginea mării. Episcopul acestei cetăţi murise cu câteva luni mai nainte şi creştinii tocmai îşi băteau capul să aleagă alt episcop. Mai mulţi episcopi din Licia s'au adunat pentru alegere, dar nu se puteau înţelege nici-decum asupra viitorului episcop.

Insfârşit s'au înţeles, să lase alegerea în grija lui Dumnezeu. Au luat hotărârea, că acel preot, care în ziua următoare va intra cel dintâi în biserică, să fie ales episcop. Sfântul Niculae, a vizitat mănăstirea călugărilor din Mira. In ziua următoare, până-când nu se crepase de ziuă, a plecat la drum, către alt oraş. Trecând pe lângă biserică şi aflându-o deschisă, a intrat să zică o rugăciune. Episcopii cetăţilor vecine erau în biserică şi când l'au văzut au strigat: Iată, acesta este episcopul cetăţii Mira! Nu noi l'am ales, ci însuşi Dumnezeu!

Sfântul Niculae s'a împotrivit, spunând, că el nu este vrednic să fie episcop, dar după-ce episcopii i-au povestit despre hotărârea ce au luat-o în ziua trecută a cunoscut, că aceasta a fost voinţa lui Dumneseu. In aceeaş zi s'a făcut sfinţirea lui de episcop al Mirei.

A fost un episcop foarte bun, un propovăduitor al dreptei credinţe şi un mare şi bun părinte al celor săraci şi năpăstuiţi. In vremea lui Diocleţian împăratul, a suferit şi el chinuri înfricoşate pentru legea lui Hristos. La anul 325 a luat parte la cel dintâi sinod ecumenic, ce s'a ţinut în Nicea. A murit în 6 Decembrie, anul 352 în Mira. Cele din urmă cuvinte ale lui au fost: Doamne, în mânile tale îmi dau sufletul meu! Când l'au îngropat a plâns toată cetatea, care acum era cu desăvârşire încreştinată. In anul 1087, când Licia a fost cuprinsă de Turci, oasele lui au fost duse la Bari, în Italia, unde sunt şi în ziua de astăzi. Şi se face pomenirea lui în toate bisericile creştineşti. Cu ale lui preasfinte rugăciuni, Doamne, Isuse Hristoase, miluieşte-ne pe noi şi ne izbăveşte.

SEPTIMIU POPA

Nici fraţii români din America, nici noi de aici, nu suntem bine informaţi unii de alţii, din punct de vedere naţional şi sufletesc. Şi vremurile mai mult ca oricând, cer o trăsătură de unire, o cunoaştere de aproape, o legătură cât mai strânsă între viaţa fraţilor de acolo şi de aici, viaţă ca manifestare culturală, economică şi industrială. „Cultura Poporului" cu mari sacrificii, a înţeles spiritul vremii; s'a pus în slujba cauzei mari româneşti, ca prin o presă de idei, să netezească, să unească şi să concretizeze toate forţele şi valorile româneşti ori unde s'ar afla ele. In acest scop, am adus cea mai reală îmbunătăţire în presa românească, am făcut un pas înainte; am deschis **o redacţie a noastră în America.** *Am angajat redactori în toate oraşele americane unde sunt români şi vom fi în curent cu tot ce ne interesează. Afară de aceasta „Cultura Poporului" şi-a asigurat scrisul al multor prietini ai României, distinşi scriitori francezi şi persoane de-o înaltă autoritate politică. Prin felul acesta şi prin ziaristică vom îndeplini o legătură trainică, legătura care lipsia pe acest teren. Pentru desăvârşirea faptei noastre. „Cultura Poporului" a înfiinţat* **o redacţie la Paris, Rue Bremontier 17.** *Pentru uşurinţa cititorilor noştri din Capitală, pentru tot ce priveşte partea redacţională a foaei am înfiinţat* **o redacţie în Bucureşti Calea Şerban-Vodă 42.**

RĂVAŞE DELA SATE

Din Pă-şeşti-Otăsău (jud. Vâlcea)

In seara zilei de 24 Noembrie a. c. s'a ţinut a doua şedinţă a şezătorilor culturale la şcoala Şerbăneştilor.

In faţa unui public numeros se prezintă învăţătorii cu un program compus din 35 puncte.

S'au ţinut: o lecţie de istorie. (Naşterea Poporului Român) de d. N. N. Ionescu care cu frumosul dar de a povesti a făcut foarte interesantă această parte a istoriei. Dl Sev. Georgescu a vorbit despre „furtişag" unde a sfătuit pre oameni să nu facă altora ce lor nu le ar părea bine să li-se facă. Dl G. G. Fierăscu a ţinut o lecţie de Geografie începând cu: Orientarea, noţiuni de sat, comună, ş. a. până la ţară, vecinii ţării noastre şi legăturile noastre cu ei.

Din producţiile şcolare au făcut foarte frumoasă impresie recitările elevilor: Peleşa Dănilă, Ana C-tin şi Pureca Evghenia.

Tinerii Niculescu M. Nicolae, Toma Ion şi Manoiu Sevastian, au distrat publicul cu frumoase cântece din flaut.

Săteanul D Ilie a spus cu o frumoasă vorbire o poveste. După o petrecere, — în senzul petrecerilor inteligente dela oraşe — după o petrecere de 3 ore şi jum. am închis şedinţa cu o rugăciune.

A doua zi 25 am mers la biserica din satul Ursăreşti unde s'a oficiat sf. slujbă de către cucernicii preoţi a 12 parohii, adunaţi fiind aci pentru ţinerea conferinţei ce o ţin odată pe lună în câte o parohie. Biserica plină de credincioşii ce ascultau cu o neobişnuită smerenie sfintele cântări, părea mai mândră subt acoperişul ei de aramă, ca de obiceiu.

De mult nu se mai auzise un aşa frumos serviciu. Pr. I. Georgescu a explicat Evanghelia de azi. După masă lumea s'a strâns în sala şcoalei acestui sat şi au ascultat frumoasele cuvântări ale cucernicilor părinţi: N. Pietraru, care cu exemple din Noul testament şi în frumoase cuvinte, a vorbit despre „Iubirea vrăjmaşului". Sfaturile date au fost la înălţimea celor spuse şi anii trecuţi şi credem că în multe inimi au găsit locul gol şi l-au umplut.

Cu liniştitul glas al cucerniciei Pr. I. Smeureanu a sfătuit pe tineri să-şi iubească părinţii, şi-a încheiat că dacă părinţii vor să fie iubiţi de ei depinde aceasta, că fii nu vor fi decât aşa cum ei îi vor creşte. Tot la înălţime a fost Pr. D. Popescu Bodeşti care cu frumoase cuvinte şi biblice exemple a vorbit despre smerenie. Incheind cuvintele Mântuitorului: „Cine se înalţă se va smeri, iar cine să smereşte se va înalţa".

S'au cântat de către cântăreţii cercului: Impărate Ceresc; primeşte mă Isuse; imnul cântăreţilor, unde se cunoştea oarecare cultură muzicală. S'au mai cântat şi alte le, precum şi elevii şcoalei au spus recitări şi au cântat.

Pr. G. Popescu-Pietrari o făcut un scurt rezumat al şedinţei şi a mulţumit sătenilor, care au trăit încă o zi de sărbătoare.

G. G. FIERĂSCU.

Din Vaşcău (jud. Bihor)

Aici la noi s'a înfiinţat „Societatea Vânătorilor", sub prezidenţia de onoare a dlui primpretor Dr. Cornel Neagu, iar preşedinte executiv a fost ales d. medic veterinar Ioan Léderer.

Astfel de societăţi, pe lângă o conducere conştiincioasă, sunt cel mai bun medicament contra bracotajului.

H. T.

Din Vrânceni (Bucovina)

Cetăţenii din această comună consideră ca o datorie a mulţămi dlui Ion Stoescu, şeful postului de jandarmi de aici, pentru stăruinţa ce o arată în slujba sa. In vremea din urmă mereu se înfăptuiau furturi de cai şi de vaci. In urma unei munci grele hoţii au fost prinşi şi acum ni-am mai liniştit cu toţii, căci averea noastră nu mai e la voia întâmplării.

F

Din Lăpuşnata (jud. Vâlcea)

Biblioteca populară „Lumina satelor" din această comună aduce vii mulţămiri la următoarele persoane cari au sprijinit biblioteca: Dlui Ilie Ispas Bărneaţă din Guşaeni, jud. Vâlcea; Cooperativei „Sf. Nicolae" din Dragaşani prin dl Ab giu, directorul cooperativei; preotului Ion D. Iliescu din Bălceşti (Vâlcea); primarului Al. Dima din Măciuca (Vâlcea); dlor notar şi secretar ai com. Măciuca şi dlui Daniel St. Constantinescu, Bucureşti. Direcţiunea bibliotecii roagă şi pe alte persoane de a ajuta la mărirea numărului de cărţi. — Librăria Bibliotecii roagă ziarele şi revistele, ca să-i trimită câte un număr ca probă pentru a se abona sătenii.

GH. A. VOINESCU

Din Ciumagi (jud. Vâlcea)

Duminecă 25 Noembre anul acesta a avut loc sfinţirea bisericii Sf. Nicolae din această comună, biserică ridicată prin stăruinţa preotului Gargonie D. Toma şi cu ajutorul sătenilor.

In ziua sfinţirii au luat parte mulţi învăţători, preoţi şi gospodari de prin împrejurimi.

Serviciul divin a fost oficiat (slujit) de către P. S. Sa Episcopul Râmnicului Noului Severin, Vartolomei, ajutat de protoereul judeţului şi preotul Mihai Bulacu, directorul Sf. Episcopii, născut din comuna Lăpuşnata.

V. S.

Din Fräteştii-de-jos (jud. Soroca)

Doamna Alexandra Boteanu, — fosta proprietară a acestui sat, — doamnă în etate de 80 de ani a dăruit pe când trăia satului un teren de 4 hectare pentru şcoală, cu un local în mijlocul satului. Acest loc l'a luat satul în stăpânire în anul 1921 după moartea sa, iar în 1922 s'a instalat şcoala primară, care funcţionează şi azi.

Comitetul şcolar din aici, în numele poporului în zice: Dumnezeu s'o ierte şi-n veci fiei-i numele pomenit pentru această faptă bună.

HARITON P. RUSU

Din Buneşti (jud. Fălciu)

In ziua de 20 Noembrie a. c. a ars casa ca un fel de bucătărie şi nutreţul tot care-l strânese într'o vară întreagă, a gospodarului Petru Moisanu din această comună. Seara n'a avut ce da la vite, ci numai doi malduri de ciocane care îi trăsese unul în timpul focului.

Vântul bătea şi bucătăria fiind cu stuh a luat foc şi pe rând tot nutreţul, numai casa care era alături şi acoperită cu tablă a scăpat. De geaba au sărit oameni, n'au putut scoate nimic dar au scăpat pe cei din împrejur căci erau în mare primejdie. A doua zi fiind sfinţii Mihail şi Gavril şi în acelaş timp şi hramul bisericii, oameni numai încăpeau în biserică. La sfârşitul slujbei preotul I. Nacu spune că Duminicele oamenii nu vin la biserică dar se bucură că azi au venit fiind şi hramul bisericii. Spune câteva cuvinte relativ la facerea bisericii, spune de gospodarul P. Moisanu care i-a ars casa eri şi datoria noastră ca creştini cât şi ca aproape este ca să-l ajutăm cu ce putem.

Apoi dl Chiriac revizor spune şi el câteva vorbe zicând că dă un car de ciocane şi pae lui P. Moisanu.

Apoi dirigintele şcoalei C. Olăreanu rosteşte că ar fi bine ca mâne dimineaţă fiecare locuitor care vrea să-i dea ceva să se ducă şi să-i ducă acasă la el. Pe urmă se împarte anafura şi oamenii pleacă spre casă. „Iubeşte pe aproapele tău, ca pe tine însuţi".

C. MIHAIL

Din Boroaia (jud. Fălticeni)

Stimate dle C. Sturza,

Ori şi cât de mult m'aşi strădui, să vă aduc mulţumiri pentru tezaurul dăruit de d-voastră Şcoalei No. 2, Boroaia, compus din cincizeci şi şase cărţi şi broşuri, mulţumirea mea nu va putea să ajungă la înălţimea faptei.

Aceste cărţi pe lângă că vor fi tovarăşi nedespărţiţi ai satului nostru, vor fi privite drept lucruri de mare valoare întrucât sunt dăruite de o persoană ce se trage din vechea şi înalta familie, care a luat parte activă la conducerea acestei ţări, atât în trecut cât şi de faţă.

Vă zic să trăiţi mulţi ani ca numele d-voastră să fie legat de amintiri frumoase.

C. COVĂŢANU, înv.

Din Căcuciu (jud. Mureş)

In ziua de Sfţii Arh. Mihail şi Gavril, s'a sfinţit la noi biserica din Căcuciu, ridicată cu mari jertfe de către locuitorii acestei comune, în fruntea cărora a muncit cu un zel neobosit înţeleptul şi harnicul „luceafăr al satului", învăţătorul *Ioan Suciu*, care se bucură de o mare cinste nu numai în acest sat dar şi în alte multe părţi.

Deoarece biserica înăuntru n'a fost toată înfrumuseţată (lipsind puntarul), sătenii s'au hotărît ca pe I. P. S. Mitropolitul V. Suciu să nu-l cheme până ce se va face şi aceasta. Astfel sfinţirea s'a săvârşit de protopopul Reghinului Ariton Popa, ajutat fiind de preoţii: Iuliu Grama din Chiheriul de sus, M. Radu din Feleac, M. Mărcişan din Beica rom.; preotul din Gurghiu, din Şerbeni, din Sânmihai şi alţii.

Inainte de-a se începe sfânta slujbă, poporul în frunte cu preoţii au mers şi şi-au luat rămas bun de la mica biserică de lemn, care e aşezată pe deal ceva mai în sus de sat. Aici S. Sa Protopop Ariton Popa a ţinut o frumoasă cuvântare; apoi au purces în jos cu toţii şi în noua biserică s'a început sfânta liturghie. Corul a fost format din învăţători şi alţi inteligenţi din jur.

Predica — la mijlocul liturghiei — a rostit-o tot d. protopop Ariton Popa, care vorbeşte poporului (adunat de prin toate satele din jur) despre însemnătatea şi rolul bisericii creştine, despre datoriile ce le avem noi creştinii faţă de ea şi în sfârşit despre cinstirea şi iubirea ei.

După liturghie a urmat botezul şi miruitul. Tot atunci s'a împărţit „pomana", după cum se obişnueşte la Sfţii Arhangheli: un colac de grâu şi un păhar de rachiu. La „pomană" au contribuit toţi locuitorii comunei.

Pentru preoţi, învăţători şi alţi inteligenţi adunaţi la această sărbătoare, d. învăţător I. Suciu, s'a îngrijit şi a dat un ospăţ, cum nu s'a aşteptat nimenea în un aşa sat mic.

In cuvinte frumoase şi pline de însufleţire, a închinat primul păhar dl protopop Ariton Popa, pentru I. P. S. S. Mitropolitul nostru V. Suciu. Cuvântarea a fost întâmpinată cu urări ce păreau a nu se sfârşi din partea celor de faţă.

A urmat închinarea dlui preot Iuliu Grama pentru poporul ce şi-a jertfit „poate ultimul viţel pentru ridicarea acestui Sft. locaş".

In sfârşit iarăşi dl protopop ridică păharul său şi-l închină aceluia care a condus şi conduce poporul din Cacuciu pe cărările cele bune, aceluia care a pus temelie bisericii, aceluia care şi-a jertfit zile şi nopţi întregi, pentru poporul lui, lucrând fără oboseală la înălţarea sfântului locaş dumnezeesc.

La rându-i şi d. Suciu a răspuns, spunând că de nu era dlui (preot nefiind în sat) să plivească din popor pălămida care împiedecă creşterea grâului nu şi-ar fi ajuns Căcucenii scopul pe care-l urmăreau!

După masă a urmat joc. Inteligenţa a dansat în casa dlui învăţător, iar ţărănimea în şcoală. Toţi şi-au petrecut bine până dimineaţa următoare.

SIMEON Rusu, student.

Din Buneşti (jud Vâlcea)

In ziua de 24 Noembrie 1923 a avut loc în comuna noastră instalarea în posturi a tinerilor învăţători I. N. Nicolăescu şi N. N. Opriţoiu, care a decurs în felul următor:

In prezenţa dlui Inspector şcolar E. Metaxa, a dlui profesor de pedagogie I. Nisipeanu, a dlui inspector al comitetelor şcolare Ciolac şi a o mulţime de învăţători, s'a ţinut la biserică serviciul divin după care preotul a ţinut o frumoasă cuvântare, arătând rostul şi datoria fiecărui om de a se adăpa la învăţăturile lui Hristos, prin şcoală şi biserică. De-aci s'a pornit spre şcoală.

Serbarea s'a deschis cu un marş, cântat de elevii şcoalei, apoi dl Metaxa a vorbit, arătând sătenilor foloasele ce poate aduce şcoala, prin învăţătorii ei. S'a adresat apoi noilor învăţători, foştii săi elevi, îndemnându-i la muncă rodnică.

A răspuns tânărul învăţător, N. Opriţoiu, mulţumindu-i pentru adevărata grijă părintească ce le-o poartă, spunând că nu vor lucra decât pentru binele satului şi al neamului.

Apoi a vorbit dl dirigent Şt. Iliescu, arătând pe lângă altele şi nemulţumirea că unele persoane de control n'au luat parte la un asemenea act.

După aceasta, corul şcoalei a cântat mai multe cântece şi jocuri care au plăcut mult dlui profesor I. Nisipeanu.

Serbarea s'a încheiat într'o prietenie strânsă între profesori şi foştii lor elevi.

G. B.

Din Cara-Aci (Dobrogea)

Duminecă cu două săptămâni în urmă în satul nostru a avut loc sfinţirea bisericii. Acest lăcaş sfânt s'a refăcut prin îndemnul administratorul plăşei Traian şi cu ajutorul celor una sută de familii din această comună.

Slujba religioasă a fost oficiată de P. S. Sa Episcopul Ilarie, iar răspunsurile liturgice au fost date de către corul gimnaziului din Adamclisi.

După terminarea slujbei P. S. Sa Episcopul a ţinut o frumoasă cuvântare poporului mult adunat şi de prin împrejurimi. După aceasta P. S. Sa Episcopul a binecuvântat masa care a fost întinsă pe amândouă laturi ale bisericii şi la care au luat parte peste câteva mii de oameni. După isprăvirea mesei dl Ion Dinu, a vorbit celor de faţă despre însemnătatea sărbătoririi prăznuite, făcând în acelaş timp şi istoricul acestui lăcaş de biserică, început în 1912, terminat în 1916, distrus în vremea războiului şi refăcut acum cu ajutorul gospodarilor din acest sat, adunându-se în acest scop peste 150 mii de lei, ceea ce vine 1500 lei de familie. Dintre acei cari au avut mai mult merit la strângerea acestor bani au fost sătenii din comitet şi anume Dragomir Nedelea, Const. Bădiţă, Ene Păun, Badea Stan, N. Păţea, Stan Tudorache, C. D. Barbu, Voicu Trache, I. Călin, I. Soare şi Gh. Grăulea.

I. A.

Invăţători noui în Bihor

„Ţara Bihorului" cum ne place nouă bihorenilor să numim acest colţ a României întregite, a fost ţinută, de cătră stăpânirea maşteră de odinioară, în întuneric, pentrucă astfel să ne răpească limba şi dragostea de neam, adică tot ce avem noi mai scump.

D. ministru al instrucţiunii publice, venind în ajutorul acestor suflete însetate de învăţătură, ne-a trimis vr-o 70 de învăţători tineri, normalişti din clasa a VI-a, cari înarmaţi cu toată dragostea de neam, avem speranţa că, în curând recolta muncii depusă pentru luminarea ţinutului acestuia va fi la înălţimea aşteptărilor noastre.

Parte din aceşti tineri învăţători au şi fost plasaţi prin diferite comune şi şi-au început activitatea. Ţăranii pretutindeni îi primesc cu bucurie.

Sperăm că d. ministru va înţelege trebuinţa de a ridica şcoli noui şi în comunele unde nu a străbătut încă nici primile raze binefăcătoare ale cărţii.

H. T. B.

Istoria Românilor

Ştefan-cel-Mare

VIII.

Dintre vecinii lui Ştefan-Vodă, nici unul nu se purtase atât de necinstit cu el ca regele Poloniei, Caimir. Ştefan-Vodă, cel care băgase groaza în Turci şi Tătari şi făcuse pe mândrul rege al Ungariei, pe Mateiu Corvinul, să uite drumul Moldovei, recunoscuse suzeranitatea regelui polon, numai să aibe linişte din partea despre miazănoapte a ţării lui, ca să poată lovi în Turci, duşman cu mult mai puternic. Regele Poloniei se mai grăbise să promită lui Ştefan, că-şi va împlini totdeauna datoria lui de suzeran, adică îl va ajuta cu ostaşi şi cu bani împotriva duşmanilor Moldovei. Din celece am spus până acum despre luptele lui Ştefan s'a putut însă vedea, că celce *nu* l-a ajutat pe viteazul moldovean a fost tocmai regele Poloniei. Şi era în interesul acestei ţări, ca şi al Ungariei, ca Domnii Munteniei şi Moldovei să fie ajutaţi cât mai cu putere împotriva înfricoşatului duşman de dincolo de Dunăre, căci Românii erau cea dintâiu tranşee în faţa lui.

Ştefan fusese silit, rămânând singur în faţa Turcilor, cari îi răpiseră şi Cetatea Albă şi Chilia, să încheie pace cu ei şi să le plătească tribut. Moldova sărăcise şi în oameni, dar şi în bani, căci îi lipsiau şi veniturile din taxele vamale ale oraşelor luate de Turci. Atunci îşi aduse aminte Ştefan de banii cu cari împrumutase moşul său, Alexandru cel Bun, pe regele Poloniei, care îi zălogise, pentru aceasta Pocuţia, dar în timpul când Ştefan era ocupat cu lupta pe viaţă şi moarte o luase înapoi, fără să plătească banii datoriţi. Ştefan cu toatecă era bătrân şi avea linişte din partea Turcilor, se hotărî să-şi scoată cheltuielile cu tributul din Polonia şi să-şi răzbune pe trumfaşul rege al Poloniei, care era acum Albert, fiul lui Casimir. Ştefan intră în ţinutul Pocuţiei, îl prădă şi îl cuprinse de nou.

Albert, care vedea în Ştefan un duşman mare şi pentru luarea Pocuţiei, şi pentrucă plătia tribut Turcilor, s'a hotărât să pornească războiu contra lui Ştefan şi totodată contra Turcilor. Ba avea de gând să pună pe fratele său Sigismund Domn în Moldova. Sfetnicii lui l-au sfătuit să nu facă una ca asta, căci e păcat să lupte contra creştinilor. Dar el nu voia să asculte de sfatul înţelept nici al episcopilor poloni. Spun cronicarii poloni, că la plecarea oastei polone s'au arătat multe semne rele: într'un părău mic s'a înecat un servitor de al lui Albert; când au eşit din Liov (Lemberg), boii, cari trăgeau carăle cu fân, s'au risipit de o furtună cu vânt mare, de nu au mai putut fi strânşi; un ţăran, ce nebunise, striga în gura mare: duceţi-vă spre peirea voastră, că nu veţi mai veni! Pe un boier polon l-a trăsnit în cortul lui, fulgerul omorându-i şi cei doisprezece cai de lângă cort. Un preot de al lor, slujind sfânta liturghie, a scăpat cuminecătura lor jos. Şi alte multe semne s'au arătat, de previau toţi că va fi sfârşitul lor cu rău şi cu amar, cum s'au şi întâmplat.

Albert nu s'a uitat nici la semne, nici la nemulţumirea Polonilor sau Leşilor, ci a pornit înainte cu armata lui de peste optzeci mii de ostaşi. In Ungaria era rege Vladislav, fratele lui Albert. Ungurii însă nu voiau ca Polonia să cuprindă Moldova, căci s'a întări prea mult şi ar putea să le facă şi lor rău. De aceea i-au trimis lui Ştefan ştire despre pregătirile Polonului şi i-au promis şi ajutor. Promisiunea (făgăduiala) şi-au şi împlinit-o, căci din Transilvania a trecut în Moldova voievodul Bartolomeiu Dragfi, din neamul voievodului român Dragu din Maramurăş şi chiar înrudit cu familia domnitoare din Moldova, împreună cu o ceată de Săcui, cari au luptat totdeauna bucuros alături de Moldoveni.

Ştefan a încercat întâiu cu buna ca să-l oprească pe Albert de-a intra şi prăda Moldova. A trimis doi boieri mari moldoveni la Albert, să-l întrebe ce gând are. Acesta i-a primit cu bucurie, le-a mulţumit pentru darurile trimise de Ştefan, dar le-a spus cu viclenie, că nu are nimic cu Moldova, gândul lui fiind să lupte contra Turcilor. Nu peste mult, înaintând cu oastea a trecut Nistru pela Mihălceni şi a venit la Coţmani. Aici nu şi-a mai putut ascunde gândul dujmănos împotriva Moldovei şi a poruncit ca pe cei doi boieri moldoveni să-i aresteze şi să-i trimită legaţi la Lemberg. Ştefan a trimis atunci ştire în toată ţara, ca să se strângă oastea moldovenească în târg la Roman, unde au venit şi Săcuii şi ajutor dela Radu-Vodă din Muntenia. Apoi a plecat din Suceava la tabără, lăsând paza şi apărarea cetăţii în grija boierului Luca Astare.

Fără să întimpine rezistenţă, armata polonă se apropie de Suceava pe care o încunjurară de toate părţile şi începură să o bată cu tunurile (în Septembre 1497). Dar şi Moldovenii răspundeau nu numai cu săgeţile lor, ci şi din tunuri, iar ce stricau în ziduri gloanţele tunurilor leşeşti ziua, noaptea era îndreptat de nou. Trecuseră două săptămâni, toamna, căci era în luna lui Octombrie, era aspră, Polonii din faţa Sucevii nemulţumiţi. Incepuse lipsa de alimente, căci ţinutul era pustiu, ce a fost bun de hrană era ascuns bine, iar ceice plecau să afle de rostul gurii erau prinşi de Moldovenii cari pândiau prin ascunzătorile lor şi omorâţi fără milă. Aşa că, după scrisul cronicarului moldovean, în toată ziua se adăogia lipsa şi flămânzimea. De bună seamă, că şi oastea moldovenească dela Roman se pregătia să vină împotriva Polonilor aşa că starea lor era cât se poate de ameninţată. Albert văzu, că nu poate face nimic cu oastea lui mare împotriva micei garnizoane moldoveneşti din Suceava, iarna se apropia, hrana lipsia. Ar fi făcut bucuros pe voie ostaşilor lui: să se întoarcă în ţara lui, dar îi era groază de urmărirea lui Ştefan. Atunci încercă să-l scape Dragfi, comandantul trupelor ajutătoare săcueşti. Intre cei doi fraţi regele Poloniei şi regele Ungariei, se făcuse de mai înainte o învoială ca amândoi să lupte contra Turcilor, nu însă şi contra creştinilor. Dragfi plecă la tabăra polonă din faţa Sucevii să-i spună să plece numai decât deacolo şi să se întoarcă înapoi pe drumul, pe care venise. I-a mai spus, că după multe rugăminte, Ştefan se învoieşte la pace şi-l sfătuieşte pe Albert să nu se abată pe altă cale, ci să meargă pe drumul cel mare, căci de se va încurca prin pădurile cele rele ale Moldovei i-s'ar putea întâmpla ceva rău din partea atâtor oameni „răi", cari se adăpostiau prin ele. Albert primi cu multă bucurie propunerea de pace, dar nu ascultă de sfatul lui Ştefan. Iar neascultarea aceasta avea să-i pricinuească mult rău, dupăcum vom vedea din celece au urmat.

VICTOR LAZĂR

Scrisoare din Năneşti

(Judeţul Putna)

Fiind învăţător în această comună, — locul meu de naştere, — am avut prilejul ca la o sărbătoare şcolară, să spun printre altele, de starea noastră în privinţa luminării minţii, faţă de celelalte popoare. Arătasem că suntem cam în urmă; că faţă de gospodăria ţării noastre, gospodarii trebue să fie mai luminaţi, mai pricepuţi.

Ajunsei cu vorba la: *„satul poate mai mult ca statul"*, din capul foaei „Dumineca Poporului".

Şi asta nu se poate decât fiind uniţi.

Altă dată tot la şcoală, mă găsiam cu foştii prietini de joacă, elevi în cursul secundar şi cu câţiva oameni luminaţi din sat, unde citiam dintr'o carte.

După câteva asemănări între satul nostru şi altele, ajunsem la aceasta: *„să facem ceva până ce buruiana cea rea nu se întinde".*

Şi dacă unii nu prea aveau încredere, vorbele boerului Moldovean: „Puţini buni se adun împreună, *dar mulţi pot puţinii buni împreună"* şi au avut aici locul dorit.

Fiecare am stat de vorbă apoi, cu sătenii, am arătat foloasele unui Cămin Cultural, căci asta se pusese la cale în sfatul din urma. Şi gândurile acestea hrănite de fiecare s'au împlinit în ziua de Paşti a anului 1922.

Intr'o odae dosnică dela primărie, am înjghebat Căminul Cultural căruia i am pus numele învăţătorului mort vitejeşte în războiu, numele aceluia ce a fost Manolache S. Antache.

Lucrul mergea greu la început, dar nu ne-am descurajat. Am strâns cărţi cu banii adunaţi de pe munca noastră. Studenţii din Putna, ne-au dat ajutor în cărţi şi primele şezători au început.

La început cu puţini oameni, mai apoi, nu mai aveau loc în sala şcoalei. Se citeau bucăţi frumoase, vorbiau oameni pricepuţi ca dd. Anton Emac, Ion V. Ham, Gheorghe Gheorghiu şi alţii despre lucruri practice şi de folos, iar mulţumirea creştea.

Am dat multe serbări cu piese de teatru; unele fără plată la intrare. Am cerut şi cerem ajutor numai acelora ce ne înţeleg sforţările. Cu banii ce am strâns, am făcut dulap, scaune, masă în odaia ce este a noastră, dată de primărie.

Avem o bibliotecă cu cărţi frumoase, un muzeu cu lucruri ce prezintă interes; un depozit cu cărţi şi icoane, de vânzare; avem şi două mii de lei din cari vom mai depune la banca din sat.

Pentru viitor avem gânduri bune şi nădăjduim să le împlinim.

Suntem alipiţi provizoriu la Fundaţia culturală „Principele Carol" şi credem că atunci când se vor cunoaşte roadele muncii noastre, vom avea o deplină mulţumire sufletească.

ŞTEFAN I. GHEORGHIU NĂNEŞTI

ABONAMENTUL: Pe un an 180 lei. Pentru săteni, învăţători, profesori, preoţi, studenţi, funcţionari, meseriaşi şi muncitori 120 lei pe un an. Abonamentul plătit înainte; se poate face şi pe jumătate de an. 000000

Cultura Poporului

ABONAMENTUL: Pentru instituţii financiare, ale statului şi biblioteci 300 lei pe an. Pentru sprijinitorii foaei minimum 300 lei. In America 3 dolari. In Jugoslavia 100 dinari pe an. In străinătate 250 lei pe an

Basmul cu Domniţa din vis

PANTOMIMĂ-BALET ÎN TREI TABLOURI

— Muzica adaptată de GH. DINICU după Wagner, Rubinstein, Rossini, Flechtenmacher şi Kucik —

P E R S O A N E L E:

Domniţa din vis	A. S. R. Principesa României
Făt-Frumos	D-şoara Sybyll Youell
Muma Pădurii	Doamna Aristia Dissescu
Zâna Zânelor	„ Alina Costinescu
Negură Împărat, tatăl Domniţei	Domnul I. A. Lahovary
Dunăre Împărat, tatăl lui Făt-Frumos	„ G. A. Robescu
Beadefoc, sluga lui Negură Împărat	„ Aurel Orescu
Beasadea, sluga lui Dunăre Împărat	„ A. Davila

B A L E T

URMAŞELE DOMNIŢEI DIN VIS

D-nele: M. Diamantescu, Ida Poenaru, C Barozzi, Ios. Galca, M. Durma, Did. Tatarann, M. Bala, D-rele: M. Radu, Maud Gramford, Cucu, Sylia Lakeman, M. Vladoyanu, Marg, Zosima, H. Ajdukiewicz, Lola Vladoyanu, El. Odobescu.

IELELE, FLACARELELE, FLORILE

D-nele: C. Iliescu, Wath. Iliescu, M Nicoleanu, D-rele: Eley Marian, Z. Catargi, M. Moroianu, Ana Mărculescu, Alisa Chica, Cora Economu, Val. Petrescu, Zoe Petrescu, Fl. Capitanovici.

PRICOLICII, GÂNDACEII

D-rele: Ana Filitis, Maria Filitis, Ang. Filitis, Liliana Hoiban, Jebbie Boxhall Z. Lambrino, M. Valsamaky, Dudu Mincu, Mar. Mincu, D. Eddy Boxhall.

URMAŞII LUI FĂT-FRUMOS

D-nii: Em. Butculescu, E. A. Ghica, D. Diamantescu, G. G. Manu, I. Nicoleanu, I. Moescu, C. Atanasescu, Al. Gorsky, Chr. Orescu, Al. Tell.

INTAIUL TABLOU

Ó pădure în împărăţia lui Dunăre împărat. — Amurgeşte.

SCENA I

A fost odată ca niciodată, dacă n'ar fi nici că s'ar povesti, un Impărat mare şi viteaz, ce coborâse Dunărea de-a lungul ei, de la obârşiă până la cele trei guri. El umpluse o jumătate de veac cu isprăvile sale aşa că norodul, ne mai zicându-i pe nume, îl poreclise Dunăre Impărat. Şi aşa de mare şi de viteaz era, de i se dusese pomina peste lumea întreagă şi de se întreceau Impăraţii, care de care, să se aibă mai bine cu el. Iar el, neavând vrăjmaşi pe pământ, îşi da de lucru vitejiei cu biruirea zmeilor şi nimicirea fiarelor.

Şi toate i s'ar fi ales spre bine Impăratului, şi dupe pofta inimii dacă şi-ar fi putut hotărâ unicelul dela vreme de bătrâneţe, pe Făt Frumos, să-şi ia o soţie din câte Domniţe i-au fost scoase în cale; că păcat era să se stârpească vechea şi mândra lui viţă. Dar Făt-Frumos pe toate le trecea cu vederea parcă nici domniţe, nici tinere, nici frumoase n'ar fi fost. Vezi că cea ursită nu i se arătase încă şi că Zâna Zânelor, ocrotitoarea lui din leagăn, îl ferea să-i rămâie ochii la alta; căci vai de omul care sufletul şi-l dărueşte alteia de cât celei ursite.

Dar, pe un amurg duios de vară, păsările dintr'o poiană galeşă, deschisă din întunericul codrului ca o ferestrue către cer, fură martore de minune mare: mai întâi, se auziră, în depărtare, chemări de corn, lătrat de haită; zgomotul se apropie şi o ceată de mândri vânători năvăli în poiană; era Dunăre Impărat cu fruntaşii curţii sale, toţi călări — pe armăsari biruitori în întrecerile dela Sân-Toader — şi cu cei mai isteţi hăitaşi din Impărăţie, stăpânind cu greu o pârdalnică de haită ce se zbucima în toate părţile. Iar, mai la coadă, suflând din greu, hop şi Beasadea, sluga credincioasă dar nărăvaşă, cocoţat pe un măgăruş ce abia se mai vedea subt un munte de merinde şi de pleoşti. Haita, pe semne, pierduse urma. Dar hăitaşii îi deteră repede de rost, puseră câinii pe olm şi vânătoarea purcese înainte, sunând din cornuri, asmuţând din glasuri, trosnind din bice. Zgomotul se depărtă, se pierdu, cu încetul şi liniştea obişnuită se aşternu iarăşi pe galeşa poiană.

SCENA II

Pe subt bolta frunzişului, păsările prind iarăşi glas şi-şi povestesc cu deamănuntul ce le-a fost dat să vadă, fiecare de pe rămurica sa; dar codrul întunecându-se chiar ciripitrile se răresc; limbutele îşi mai dau odată bună seara, apoi totul tace şi crângul adoarme binşor.

Iată, însă, că se iveşte, printre tufişuri, o vedenie luminoasă, păşind aşa uşor încât minte chiar florile călcate, legănându-se aşa de mlădios, de-ai zice o negură ce pluteşte pe poiană; e Făt-Frumos, unicelul lui Dunăre Impărat.

Perişorul lui
Spicul grâului;
Ochişorii lui,
Mura câmpului.

Cu jungherul rotilat pe coapsă, cu cornul de zimbru pe şold, cu taraşul ferecat în mână, el purcede alene prin crângul prieten, căci nu'i arde de vânătoare, de care s'a răznit pe nesimţite, ci de focul tinereţelor îi arde. Furat de blândeţea serii, de ochii cerului, de boarea florilor, el îşi leapădă taraşul, se reazimă de o tulpină, duce la gură o frunză de mesteacăn şi doineşte, doineşte de freamătă codrul, de se trezesc şi de ţi-se rupe inima.

SCENA III

Bine nu mocneşte răsunetul doinei şi iată că iese din desiş o babă bătrână ca întunericul. E Muma Pădurii, stăpâna Ielelor şi duşmana flăcăilor.

Se zice că de mult, pe când era tânără şi frumoasă, mulţi flăcăi au pierit de dorul ei, iar că dânsei nici de dragoste, nici de milă nu i s'au rourat vre-o dată genele; că, de aceea, blestemată a fost să nu iubească până ce nu va îmbătrâni, iar dela vreme de bătrâneţe să iubească fără nădejde şi fără de sfârşit; chinul ei să-şi afle însă capăt în clipa când un Făt-Frumos o va săruta din toată inima. Şi iaca de ce Muma Pădurii urmăreşte pe Făt-Frumos şi'l roagă, de câte ori îl prinde prin codru, să o sărute, fie numai o dată.

In acest amurg duios de vară, Muma Pădurii auzind doina lui Făt-Frumos, îşi închipui că dacă'l podidea atâta dor şi jale, mai primitor o să fie prinosului ei de dragoste şi se grăbi să i'l aducă. Dar tocmai din potrivă ieşi socoteala: căci cu cât mai dornic de iubire era sufletul flăcăului, cu atât mai uricioasă şi mai vrednică de scârbă i se părea cererea babei. Işi râse de ea, o batjocuri, o luă la goană. Dacă văzu şi văzu Muma Pădurii că dela Făt-Frumos nu-şi va căpăta leacul, îşi dădu drumul necazului şi'l lovi cu farmece de somn. Făt-Frumos, biruit, căzu pe iarba pajiştii. Iar Muma Pădurii chiemă Ielele şi le porunci să'l năucească.

SCENA IV

Păsările, trezite de doina lui Făt-Frumos, se pitulau acuma de groază şi cele mai limbute chiar tăceau mâlc, încremenite de priveliştea din poiană. Chiar că de îngrozit şi de încremenit era aşa ceva; cum cobeau Ielele şi cum se clătinau şi cum se năpustau asupra bietului flăcău; şi, cum vârtejul, stârnit din hora lor, încovia copacii şi zmulgea din rădăcină buruienile.

SCENA V

Dar uite că, deodată, hora se opreşte, ca trăznită. Ielele, la rândul lor, sunt cuprinse de spaimă şi încremenesc, ca cum o putere mai mare le-ar ţine piept: ele nu se mai pot apropia de Făt-Frumos, ba chiar se depărtează de el, ca cum ar fi gonite; vezi că, dintr'un ulm uriaş, a eşit Zâna Zânelor, puterea puterilor, ocrotitoarea din leagăn a lui Făt-Frumos; dânsa întinde, asupra lui, marama mântuitoare şi, împrejuru'i, trage, cu toiagul, cercul cel zdrobitor de vrăji. Zadarmic asmute Muma Pădurii Ielele; răzbite sunt, cu toate, de puterea Zânei Zânelor şi se împrăştiă, fugind, în adâncimea codrului.

SCENA VI

Biruitoare de descântecile rele, Zâna Zânelor se îndură să arate odraslei, Impărăteşti mireasa cea de cer ursită. Pe ochii-i închişi îl atinge cu floarea de sulfină, chiemătoare de visuri şi, deodată, i se năzare, lui într'o ţară neştiută şi nepomenită, un minunat alai de fecioare, care de care mai frumose şi mai nurlii, şi un Impărat măreţ, ducând, de mână, o domniţă cu părul cu totul şi cu totul de aur, cu ochii ca slava cerului, înaltă şi mlădioasă ca vreaja de crin, păşind, molatic şi legănat pe pajiştea înflorită, ca negura albei când o mângâie boarea zorilor şi o sărută Craiul Soare.

Dar visul se sfârşeşte, Zâna Zânelor reintră în ulmul uriaş; iar Făt-Frumos se deşteaptă, cu inima robită de *Domniţa din Vis*. El se jură, pe razele lunii cari se strecoară prin bolta frunzişului, că aceasta îi va fi soţie, căci acesteia sufletul şi l'a închinat.

SCENA VII

In depărtare, însă, se aude vânătoare. Făt-Frumos duce la gură cornul său de zimbru şi sună puternic. La această chemare alte cornuri răspund şi Dunăre Impărat soseşte cu toţi urmaşii săi şi întreabă că ce se întâmplase. Făt-Frumos îi povesteşte visul şi jurământul ce a făcut şi'l roagă să-i dea voe să meargă să afle şi să dobândească, peste nouă ţări şi nouă mări, pe Domniţa din Vis, fata lui Negură Impărat, craiul Tărâmului-de-sus. Bucuros, Dunăre Impărat, dă voia cerută şi orândueşte ca boerii de frunte ai ţării, cei mai frumoşi şi mai viteji, să întovărăşească pe Făt-Frumos în lunga-i călătorie spre miază noapte, ducând viitoarei nurori şi viitorului cuscru daruri bogate, steme, colare, paftale, inele, brăţări şi cingători. Iar Beasadea, sluga credincioasă dar nărăvaşă, nu va rămâne de căruţă, ci va porni şi el cu Făt-Frumos, ca să'i ducă de grijă şi să'i păzească somnul.

Astfel, toate puse la cale, Făt-Frumos, îşi încalecă măzdrăvanul şi vânătoarea ia drumul spre curtea împărătească, în sunetul de surle şi de râmbiţe.

A. DAVILA.

Pe drumul literaturii

TOAMNA

Se lasă mohorâtă, toamna, peste lanuri,
E seară, pace adâncă, păsări călătoare
Gândurile mele, e linişte, răcoare,
Şi codrul vestejit adoarme'ntins pe dealuri

In sufletu mi îi simt cum se strecoară
Fiorii unui vis, scântei amăgitoare
Intr'un pustiu al vieţii cu aceeaş deslegare
A valurilor mării ce suie şi coboară

O simt alături, blândă, mică, visătoare
Şoptind încet în codru farmecul iubirii
Când jos foşnesc, simbol nemărginirii
Ingălbenite frunze, ninse pe cărare.

In ochii ei aprinşi scânteie idealuri
Şi gândurile mele, păsări călătoare
Străbat pustiul vieţii pe vechile ponoare
Când codrul vestejit adoarme'ntins pe dealuri

C. DEDIU

IN NOAPTE

Când noaptea-şi farmecă seninul,
Cu schinteierile de stele,
Adeseori îmi port suspinul,
La poarta casei dragii mele.

Dulci amintiri îmi vin în suflet,
Din timpurile învechite.
Mă'ncerc să migălesc din ele,
Povestea zilelor iubite.

Brădiceni — I. I. BULIGAN-DELAGORJ

VIS PIERDUT

Când ai plecat tu mi-ai întins
Frumoase flori de lilieci,
Dar jalea totuş m'a cuprins
Pe nesimţite c'ai să pleci.

Când ai plecat şi m'ai lăsat
Cuprins de-al dragostei fior,
Un dor adânc şi 'ntunecat
Inima-mi strânse 'ncetişor.

Şi'n dorul meu nemărginit,
Din ochi-mi sângeraţi şi reci,
O caldă lacrimă a pornit
Să plece pentru tine'n veci.

De-atunci florile-au rămas,
Să-mi amintească de trecut.
Şi'n calea-mi tristă, pas cu pas,
Imi plâng iubirea ce-am pierdut.

MIH. BĂRĂGAN

Sunt atâţia entuziasmaţi şi tineri cari plini de avânt îşi îndreaptă paşii pe drumul literaturii. Incercările lor se asamănă cu cele întâi flori plăpânde de primăvară. Şi deşi aceste flori trăesc de multe ori puţin, ivite odată cu topirea zăpezii, totuşi sunt frumoase, gingaşe şi-şi scaldă fericite petalele în lumina soarelui. Câţi tineri nu au începuturi bune, câţi tineri încearcă şi câţi nu au producţiuni cari merită încurajarea. Acei cari-şi risipesc sufletul către frumos, către ideal, către literatură, în această rubrică vor găsi un colţ al lor.

REDACŢIA.

Poezii populare

FOAE VERDE DE SECARĂ

Foae verde de secară,
Dunăre apă vioară,
Face-te-ai neagră cerneală
Să te pui în calimară;
Şi tu mare, mare Neagră,
Face te ai hârtie albă
Ca să mi fac d'o hărtioară,
S'o trimit la mama'n ţară,
Să mi dea bani de cheltuială,
Şi haine de primineală,
Şi cal bun de călărie,
Ca să vin cu bucurie.

FOAE VERDE BOB NĂUT

Foae verde bob năut
Mi-aduc aminte şi plâng
Cum am fost ş'acum cum sunt!
Nu văd iarba pe pământ
Nici luna pe cer mergând
Numai mândra suspinând.
Ofteazā mândră, ofteazā
Ofteazā şi pentru mine
C'amândoi am trăit bine.
Foae verde bob năut
Şez la masă să mănânc.
Nu ştiu mănânc ori ce fac
Ori otravă în vine bag;
De mănânc d'o bucătură
Mi se face clisă'n gură.
De beau un pic de vin
Se face în mine venin.

Culese de G. G. FIERĂSCU din com. P. Otăsău (Vâlcea)

DIN AMERICA

Scrisori din oraşul Youngstown, Ohio.

Ku Klux Klan. — Adunarea de la clubul cultural „Olteanu". — Boala protoereului I. Radu

— De la redactorul nostru —

13 Noembrie 1923.

Ku Klux Klan, este o sectă care numai de un scurt timp, a început a se organiza. Este privită cu frică de catolici, evrei şi străinii din America, deoarece urmăreşte înfăptuirea unui *protetism* puternic. Şi ca dovadă că aceşti oameni din această sectă ştiu a se organiza, e că în oraşul Youngston, unde se credea că sunt 60 la sută catolici şi sunt mulţi străini, s'a ales de *primar* pe un membru al acestei secte.

Organizaţia aceasta deşi e nouă, a cucerit până acum peste 15 milioane de membri. Toţi poartă o îmbrăcăminte albă şi faţa acoperită (mascată); nimeni nu poate să-i cunoască la adunările lor; nimenea nu poate intra acolo unde se ţin adunările pe câmpul liber. In jurul lor sunt santinele mascate şi nimeni nu poate intra în largul întrunirii.

In oraşul Youngston, Ohio, cu prilejul alegerei de primar, s'a dat cea mai mare luptă în istoria oraşului nostru, cu toate acestea antiklanii au căzut, iar alesul sectei Ku Klux Klani a eşit cu o majoritate de 9070 de voturi. Inainte de alegeri ei au cerut să defileze pe străzile oraşului, la 10 Noembrie, dar primarul dimpreună cu şeful poliţiei, nu au voit să le dea voe. Cu toată oprirea ei au căpătat voe dela judecătorul tribunalului şi au făcut o defilare din cele mai mari pe care le-a avut oraşul nostru, fiind îmbrăcaţi în haina lor albă peste 20 de mii, iar restul de 30 de mii ce erau din diferite oraşe de prin împrejurim, pregătiau câmpul de aviaţie din apropierea oraşului pentru sărbătorirea zilei şi pentru a primi în sânul lor încă 200 de membri noui. Puterea acestei organizaţii a început a pune pe gânduri pe străinii de aici deoarece în anii din urmă erau văzuţi cu ochi buni de americani, acum, însă, de când s'a ivit această sectă li se opune diferite îngrădiri. Ce se va intâmpla nimeni nu poate şti. De cât orice apropiere se va face între străini şi această organizaţie, după crezul ei, nu se vor putea bucura de drepturile cari până acum le-au avut. Până unde va merge cu propaganda nu se ştie, pentrucă progresează cu paşi repezi.

— La 10 Noembrie, a fost prima dată când fostul preşedinte Wilson, a vorbit publicului la un radio. In vorbirea sa a spus că dacă Statele Unite vor fi numai pentru ele va urma răul; iar Italia şi Franţa până acum au călcat în picioare aceea ce s'a făcut la masa de pace. Toate ziarele din America au reprodus vorbirea fostului preşedinte.

— La 11 Noembrie, clubul cultural „Olteanul" din oraşul nostru, a avut o mare adunare populară, unde s'a cerut ca să se facă totul pentru aducerea în America, a părintelui Ion Podea, fost protopop la noi, avându-se credinţa că e singurul care va putea aduce foloase reale pentru poporul românesc din America.

— Administratorul protopopesc Ion Radu, care a fost trimis de I. P. S. Sa Mitropolitul Bălan, în anul trecut pentru a administra bisericile româneşti de aici, spre nefericirea sf. sale s'a îmbolnăvit în scurt timp după sosire. Acum e bolnav de şase luni în spital iar câţiva fruntaşi din localitate au crezut de cuviinţă să apeleze la ministrul al României la Washington, d. Bibescu, pentru a ruga guvernul de acasă, a 'l ajuta. Durere, însă, că apelul nu a folosit la nici un răspuns; aşa că acum a rămas ca prin colecte făcute prin popor, să se plătiască cheltuelele cu doctori şi spital E foarte trist când guvernul român nu se îngrijeşte de oameni trimişi în străinătate, cu misiuni, în caz de boală.

M. T. ROMAN

„Cultura Poporului" intervine pe lângă guvern, şi roagă să eie cat mai grabnice măsuri satisfăcătoare în acest caz destul de trist

Scrisoare deschisă către d-l Ministru al Şcoalelor

Domnule Ministru!

Subsemnaţii membrii în consiliul comunal în numele locuitorilor din comuna *Vasiova* plasa Bocşa (Bănat) vă rugăm pentru următoarele:

Comuna noastră nu are învăţător de 5 ani dela înfăptuirea României mari. Am intervenit pe la toate autorităţile dar fără nici un rezultat. Ştiind greutăţile ce are de învins ţara noastră abia înfăptuită am fost îngăduitori — dar... mai ştim şi aceia că nu din lipsa de învăţători şede şcoala noastră goală şi pustie, — ci din anumite interese personale, cari lucrează pe sub ascuns şi pun piedeci dorinţii poporului — şi-i păcat ca din vina câtorva *persoane să sufere un sat*

Domnule Ministru, apelăm la simtul Dv. de dreptate de a cerceta cine poartă vina că copiii noştri de 5 ani de zile trebuie să treacă plângând pe lângă şcoala noastră şi să ia frigul în pept prin ploae şi ger până în comuna vecină Bocşamontană, putând mai uşor să vină la noi un învăţător chiar din oraş unde sunt cinci.

Domnule Ministru, comuna noastră *Vasiova* este parohie de clasa întâi situată lângă oraşelul Bocşa; poporul este dornic de cultură, pentru care n'a cruţat nici o jertfă când a fost vorba de şcoală şi biserică care sunt înzestrate cu toate cele de lipsă cum rar se poate vedea după cum a constatat la faţa locului şi d. inspector regional al şcoalelor, aşa că învăţătorii s'ar întrece să vină la noi.

Domnule Ministru, cerem un învăţător harnic care să poată conduce şi corul, căci avem o Reuniune de cântări care şi-a luat un avânt destul de frumos ajungând între primele coruri din Bănat şi care ne face cinste ori şi unde apare în frumosul nostru port naţional păstrat dela moşi şi strămoşi, dar şi acest frumos port e ameninţat să se prăpădească deodată cu corul din lipsa de conducător... şi-e păcat. Azi mulţămită lui Dumnezeu avem pace de aceia trebue să ne desvoltăm în cultură şi pentru aceia avem lipsă de şcoală şi cor căci adunându-ne la un loc ne putem desvolta şi lumina în cultură. Avem societate de lectură şi Cooperativă care toate sunt înfiinţate şi susţinute de ţăranii doritori de înaintare, de aceia avem lipsă de un învăţător, căci să băgăm bine seama Domnule Ministru, ca nu din pricina unor persoane să perdem poporul. Căci ce folos de România mare? Ce folos de libertatea care ne-a dat-o Dumnezeu dacă poporul n'o poate folosi spre binele şi înaintarea sa.

De aceia, Domnule Ministru, vă rugăm a dispune urgent a ni-se trimite un învăţător care să grijească copiii să poarte cantoratul şi muzical să conducă corul.

In speranţă că cererea noastră justă va fi ascultată rămânem ai Dv. supuşi:

Nicolaie Novac primar, Mitru Bloju subprimar Nicolaie Anţilă jurat I.; al II. jurat e bolnav.

Aureliu Novac	membru	în	consiliu
Nicolaie Bloju	„	„	„
Nicolaie Anţilă	„	„	„
Dimitrie Lazăr	„	„	„
Vasile Floreiu	„	„	„
Nicolaie Mircea	„	„	„
Iancu Pan	„	„	„
Nicolaie Sperneac	„	„	„

Nicolaie Anţilă tutor orfanal

Vasiova, la 25 Noembrie 1923

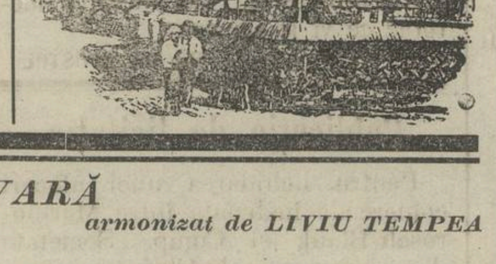

Merele rele strică şi pe cele bune!...

Cunoaştem cu toţi proverbul românesc „Marele rele strică şi pe cele bune". Acest proverb este adevărat oricând, după cum se va vedea şi din povestea următoare.

Obiectul istorisirei ce urmează este drumul nenorocit pe care merg cei cari se dedeau băuturei şi cari nu numai că ajung să fie de râsul copiilor dar şi nenorocita lor familie isprăveşte rău, rău de tot!.. în mormânt, într'un azil de nebuni sau în puşcărie!

Intr'un sat, trăia un om tare cuminte cu mulţi copii, pe care ţinându-i din scurt, învăţase când erau mici să scrie şi să citească la şcoală, iar mai pe urmă să muncească în gospodăria sa înflorită şi la câmp. In timpul săptămânei munceau de'ţi erau mai mare dragul să te uiţi la ei! Ba la pădure, ba la câmp, ba în jurul casei!..

Căsuţa era frumoasă şi mândră ca un ghioc! Flăcăii erau îmbrăcaţi cu straie mândră şi curate şi'n zilele de sărbătoare, găsiau ei cum să petrecă timpul! Nu însă în câciumă, căci s'ar fi supărat bătrânul foc!..

Cei mai mari dintre copii s'au mărit şi încă din timpul când trăia bătrânul s'au văzut la casele lor tot aşa de frumoase şi de înstărite ca şi cesa bătrânea că.

Dar, ce să vezi!.. la un timp, bătrânul venind dela fân. se răstoarnă carul că el, şi-şi frânse gâtul!.. Nenorocire, nenorocire mare,... că perise un om de ispravă,... că *biata babă*, nevasta lui care era prea *bună*, prea şi alintase ultimul copil, care n'avea de cât 15 ani la moartea tată-său. Acest copil crescut alintat, după moartea tatu-său, ne mai având teamă de nimeni, a început să cam iubiască lenea, să'i placă luxul şi plimbările. Biata bătrână cu inima frântă de moartea vrednicului ei soţ şi amărâtă de feciorul-su pe care nu'l putea abate de calea rătăcirei, s'a înbolnăvit de inimă rea şi încet, încet s'a stins şi a murit!..

A rămas flăcăeaşul nostru fără stăpân! el tare şi mare!

Cum îi rămăsese ceva stare dela părinţi se înţelege că'şi a găsit repede prieteni! de acee cari se ţin de om ca scaiul; — 'i au cunoscut slăbiciunele, şi au ştiut ei, cum să sucească şurubul. — L'au ademenit şi l'au dus cu ei prin cârcium! S'a învăţat flăcăul nostru să bea, şi ţi-se strângea inima de durere gândindu-te cine a fost tată-său şi să vezi în ce hal a ajuns fiu-său. Nu mai era flăcăeşul curat, îngrijit, voinic, cu obrajii netezi şi ochii veseli în cap!

Lumea şi mai ales *neamurile lui;* au încercat fel şi chip să'l întoarcă de pe calea rătăcită pe care apucase... dar, rezultatele au fost slabe de tot! Când îi vorbea cineva promitea că se va îndrepta, că a fost o rătăcire, ş. a.

Incepea parcă să facă ceva, să se apuce de treabă! dar când veneau prietenii lui crescuţi în lene şi beţie, nu se putea stăpâni şi pleca cu ei.

I se tulburase privirea, încreţise fruntea, roşise nasul, slăbise şi tuşa cu nuduf şi nu mai avea tarie nici cât un copil! (băutura multă şi'n timp îndelungat aci aduce pe om, îl face un hoit lanţ).

Ajuns aci, lumea a început să'l ocolească! şi numai cu alţi rătăciţi de ai societăţei umbla înhămat!...

Il mai împinge necuratul să se şi însoare!.. Şi cu cine credeţi? Cu cineva cu care se potrivea, cu fata unui beţiv, care prinsese şi ea patima beţiei.

Işi găsise sacul petecul!.. In sfârşit, când s'a căsătorit tot mai avea ceva, o mai ducea târâş-grăpiş, căci sângele apă nu se face, şi'l mai ajuta fraţii şi alte rude... Pe te vre-o cât-va ani, aveau şi vre-o doi copilaşi, vai de steaua lor că urâtă u-stă au mai avut — copii zăpăciţi, slabi, bâlbâiţi, neîngrijiţi.

Soţii noştri, de ce trecea de ce beau mai mult!.. şi când li s'a isprăvit ce bruma bani şi bucate mai avea, duceau şi lucruri din casă la crâşma unei lipitori ce descălecase'n sat!.. Şi azi aşa mâine aşa, au ajuns la sapă de lemn! iar copiii neîngrijiţi, ca să aibă o bucăţică de pâine, ieşeau la drum şi cerşeau!

După un timp din cauza otrăvirei corpului lor, ce'i doi soţi au ajuns rău, vai de capul lor!... bărbatului îi tremura mâinile! soţia avea vedenii! se scula noaptea strigând din somn, cerând ajutor că o muşcă şerpii, că o sfâşie câinii!.. Băutura!.. patima băuturei îşi făcuse efectul, din două corpuri omeneşti făcuse două hoituri hidoase, cu suflet *bolnav*, otrăvit, mai păcătos de cât al celor mai păcătoase animale.

Ajunsese aceşti rătăciţi, furioşi se certau, se păruiau, răsturnau cele 2—3 mobile de lemn ce le mai rămăsese, iar copiii se agăţau de ei ca să'i despartă. Intr'o noapte după ce soţii beţi morţi, s'au certat şi bătut ca nişte disperaţi, femea în momente de furie, pune mâna pe o secure şi pândeşte până ce nenorocitul ei soţ a adormit şi'i-a crăpat capul!... După ce a comis crima, nebuna a luat câmpii, strigând în gura mare că şi-a omorât barbatul. Autorităţile au prins'o şi văzâ d-o nebună, au închis'o într'un azil de nebuni.

Copiii rămaşi singuri au plecat la oraş, unde cu toate că erau mari, nu'şi puteau găsi de lucru şi umblau derbedei pentru că nu puteau şi nici n'avusese de unde să deprindă a munci... Cei mai mulţi *derbedei* aşa au ajuns la oraşe, cum au ajuns copiii prăpădiţilor de cari vorbiăm.

Dr. D. G. Pamfil, prof. universitar

Viaţa economică şi financiară

In săptămâna trecută se putea cumpăra cu 100 lei:

franci francezi	9,15	— 9,60
„ Elveţieni	2,77½	— 2,95
coroane Ungare	10,100	— 10.700
„ Ausriace	35,400	— 36.200
„ Cehe	17,49	— 17,91
leva sârbeşti	63,20	— 65,80

Mărci germane 2.000,000,000,000

In pieţele mai mari se putea cumpăra 100 kgr. de

grâu cu:	370—400 lei.
porumb „	330—340 „
ovăz „	275—320 „

O pereche de ghete se puteau lua între 750—1300 lei. Ştofe între 280—1300 lei metrul.

ALIMENTE:

carne de vacă	14—18	lei kgr.
„ „ porc	36—50	„ „
„ „ berbec	20—28	„ „
Slănină	62	„ „
Untură topită	70—74	„ „

PASĂRI:

Perechea de găini	130 lei
„ „ gaşte	180 „
„ „ raţe	130 „

ZARZAVATURI:

Pătlăgele roşii	15	lei kgr.
ceapa	3—3 50	„ „
cartofi	3—3.50	„ „

MUNCA CÂMPULUI:

Ziua de lucru cu braţele 20—80 lei pe zi, cu carul cu boi 100—300 lei. La de arătură între 300—600 lei.

In anul acesta s'a încasat de către R. M. S. următoarele sume dela:

Tutun	1,203,177.565 lei
hartie de ţigarete	136,138,611 lei
carţi de joc	8,520.903 lei

Frumoase sume se dau de către oamenii în contra sănătăţii lor, în timp ce cu aceşti bani ce nu s'au putea face.

I. CIOICA, Acad Comerţ

TRISKA I.

CLUJ, STRADA ŞAGUNA Nr. 14

Cel mai vechi depozit de piane al României Mari

TELEFON **419** TELEFON

Fondat 1870 — *Fondat 1870*

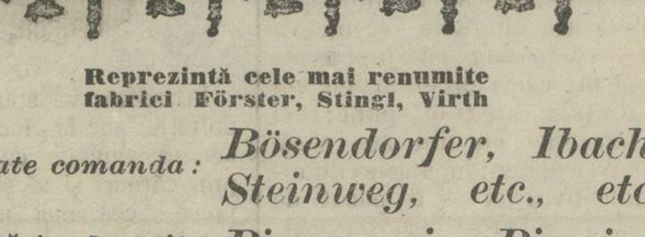

Reprezintă cele mai renumite fabrici Förster, Stingl, Virth

Se poate comanda: *Bösendorfer, Ibach, Steinweg, etc., etc.*

Se află în depozit: *Piane şi Pianine*

Intreprinde: Renoveri speciale, acordări, transportări, împachetări şi predări pe căile ferate.

Se poate privi nenumărate scrisori de recunoaştere. — Acordatorul Conservatorului, Operei Române, Institutului „Marianum" precum şi liferantul tuturor Instituţiunilor de Stat.

43

MÂNDRA MEA DE ASTĂ-VARĂ

Cântec popular din Banat — *COR BĂRBĂTESC* — *armonizat de LIVIU TEMPEA*

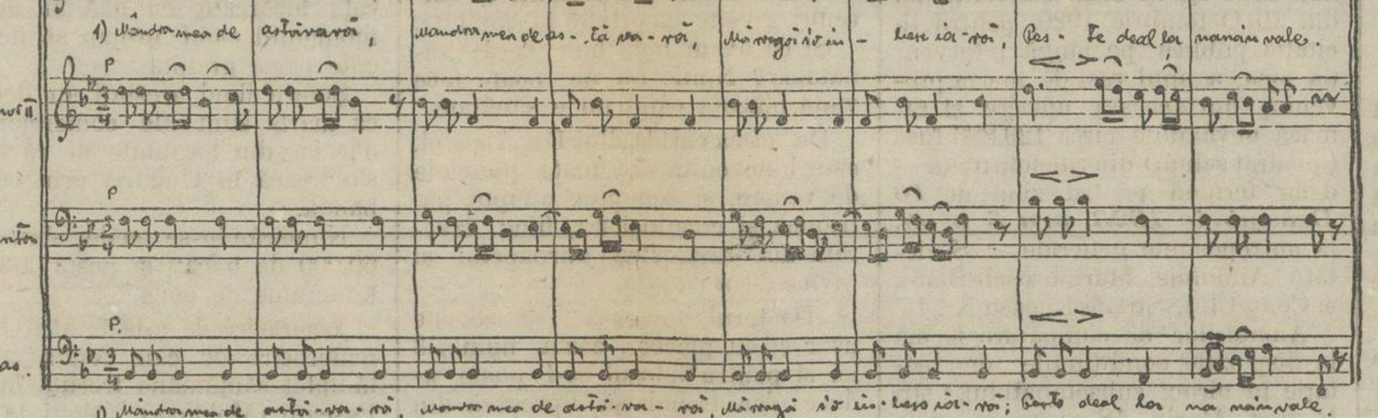

1 Mândra mea de astă-vară
Mă roagă s'o iubesc iară.
Peste deal la nana 'n vale.
2 Doar eu nu's fir de secară
Să 'nflorească a doua-oară.
Peste deal la nana 'n vale.

3 Hai mândră să ne iubim
Că noi doi ne potrivim.
Peste deal la nana 'n vale.

4 Şi la ochi şi la sprâncene
Ca doi porumbei la pene.
Peste deal la nana 'n vale.
5 Şi la ochi şi la uitat
Şi la dulce sărutat.
Peste deal la nana 'n vale.

SLUJITORII ȚĂRII

Un ocrotitor al comunei noastre și al avutului tuturor gospodarilor este șeful de post de jandarmi, d. Mărgărit Apostol.

MĂRGĂRIT APOSTOL

Datorită muncii sale și felul cu care-și îndeplinește funcțiunea, bun cu cei buni și drept, în satul nostru Brașicea, din jud. Orhei (Basarabia) a mai încetat furturile cari erau odată, căci nu mai departe dăunăzi a prins o bandă de tâlhari. Noi toți sătenii suntem foarte mulțămiți cu el și ne face cinste comunei.

Mărgărit Apostol este născut în Dragosloveni din jud. R.-Sărat, în anul 1893. Protoereu V. TUCICOVSCHI

*

In satele unde se găsesc jandarmi cari își îndeplinesc cu dreptate și cinste slujba lor, jandarmii cari ocrotesc și se port bine cu țăranii, acolo, sunt rugați gospodarii fruntași sau preoții și învățătorii să ne trimită fotografiile jandarmilor, cu câteva date, adică: numele și pronumele, anul nașterii și locul. Prin felul acesta lumea să cunoască pe jandarmii, cari, în satele lor, sunt adevărați slujitori ai țării; blânzi cu cei buni și strict cu aplicarea legii față de cei răi.

SNOAVE

VARZA ROȘIE

Cine era domnul acela care eși pe ușa din fund nevastă, când am intrat aci? întrebă un bărbat pe nevasta lui.

— Ce om, bărbate, vino-ți în fire, îi răspunse femeia.

— Bre, nevastă, eu am văzut pe cineva eșind d'aici pe ușa din dos, când am intrat, să-mi spui drept cine a fost, că uite, se face lucrul dracului.

— Taci din gură, bărbate, să nu te auză cineva și să crează că așa este. Ce, umbli să ne faci casa de rușine? Cine dracul te-a mai ob rocit până într'atat încat să vis zi deștept? N'a avut sa iasă nimeni de-aici, căci unde vine cineva la noi când lipsești tu de acasă?

Bărbatul, nemulțumit de răspunsurile femeiei sale ese pe din dos să vază nu va putea da oare de urma celui care a fost în casa lui?

Căutând în dreapta și în stânga, se pomeni, fără să știe cum, în curtea unei precupețe ce ședea alături și cu care nevasta sa trăia în bună vecinătate.

— Bună ziua, lele Dragomiro.

— Mulțumim dumneavoastră, jupân Dimcio; dară ce sunteți așa supărat?

— Pentru ce îmi ziseși mulțumim dumneavoastră, lele Dragomiro, de oare ce sunt singur?

— Cum Dumnezeu? Așa să fie oare? Ai! vezi, acum nu mă mai mir de cele ce-mi spunea bărbatumeu, când am venit din piață. Eu am socotit ca vrea și mă ia încolo, când mi-a spus că era singur. Și să vezi dumneata, acum înțeleg eu șiretenia pricinei. Uite, jupân Dimcio, am mâncat și eu din varza cea roșie, din care ai cumpărat și dumneata azi dimineață pentru salată, și nu știu ce naiba a avut, că uite cum am înghițit-o, am simțit că mi se împăinjinează ochii și mi-a turburat văzul. Imi pare unul tot doi. Mă uit la dumneata și mi se pare că mai stă unul la spatele dumitale.

— Ce spui, lele Dragomiro? apoi asta e un fel de obroceală.

— Cam așa, jupân Dimcio; pârdalnica aia de varză trebue să fie pricina.

— Ei vezi? eram să fac un păcat. Când am venit azi acasă după prânz, mai de vreme, ce e drept, decât altădată, și mie mi s'a părut a fi încă cineva pe lângă nevastă-mea și că a eșit pe ușa de din dos.

— Vai de mine! Bine că te aduse Dumnezeu pe-aici, să afli dela mine istoria verzei.

Și să știi că de se va întâmpla ceva în casa dumitale, ce-mi va da vre-o bănuială că jupâneasa șovăește ori calcă credința, eu voi fi cea dintâiu care ți-oi spune; căci mult bine văd eu din așa casă. Dumneata ești bun; jupâneasa dumitale milostivă; și ar fi păcat de Dumnezeu să vi-se spargă casa din pricina mea, dacă nu ți-oi spune ce voi vedea.

Jupân Dimcia se liniști și se întoarse acasă cu cugetul împăcat.

P. ISPIRESCU

Despre alcătuirea trupului omenesc și despre beteșuguri

După ce a-ți văzut alcătuirea scheletului omenesc*) cred că-i bine, și așa am să fac până la sfârșit, să vă vorbesc despre câte-va boli, (beteșuguri) — de-ale oaselor.

A) *Rahitismul* e o boală a oaselor de care sufăr mai ales copii între 6 luni și 3 ani și care e însemnată prin lipsa de tărie a scheletului și prin strâmbarea oaselor.

Ați văzut mulți din d-voastră, copii cu capul mare, fața mică, ceafa turtită, coșul pieptului turtit, picioarele încovoiate ca secera, dinți stricați, unii sunt cocoșați. Aceștia sunt copiii rahitici, copiii născuți din părinți slăbănogi, sifilitici, offticoși, rău hrăniți, trăiți în mizerie.

Copiii aceștia, dacă nu sunt căutați de *doftori*, și *numai* ei știu ce să facă, mor ofticoși.

Rămâne să știți cu toții.

1. Că o căsătorie între slăbănogi și suferinzi să fie împiedicată.
2. Să se aibă mare grijă de femeia însărcinată — mai ales dacă e lucrătoare de fabrică, de pământ sau atelier, — în ceeace privește hrana și și aerul curat. O femeie rahitică are nașteri anevoioase.
3. Afară de cazurile când oprește medicul, mama e lăsată dela Dumnezeu să-și hrănească copilul.
4. Cum se strică stomacul copilului, duceți-vă la doftor. Nu umblați cu babele, că vă omoară copilul!
5. Hrăniți bine copilul — așa cum v'am mai sfătuit. Nu-i înțărcați înainte de vreme.
6. Duceți copilul la soare și la aer curat!

B) *Sifilisul* (sfrânția) roadele oasele, în deosebi ale capului, topindu-le.

Căutați de vă feriți de această urîtă boală.

C) *Oftica* (tuberculoza) așișderea și ea, dar toate oasele. Cei mai mulți șchiopi din născare și cocoșați au oftică la oase.

Să nu treceți cu vederea că-i un rău obicei al mamelor și doicelor de înfașă strâns pe prunc. Credința că dacă se lasă neînfășat se strâmbă picioarele, e foarte greșită.

D) *Despre fracturi.* Prin *fractura* oaselor înțelegem *crăparea, despicarea, sfărâmarea, ruperea* sau *frântura oaselor.* (Fig. 1)

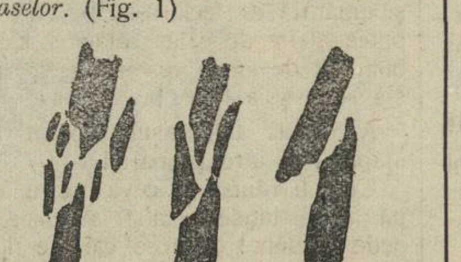

Se întâmplă să se fractureze osul în mai multe prilejuri, spre pildă:

La o căzătură, de o lovitură, împușcătură, strivire și așa mai departe.

Se poate ca osul să fie frânt dar fără să fie și rană.

Dacă e și rană, atunci lucrul e mai grav că se poate *infecta*, adică să pătrundă în rană și la os microbii gangrenei sau puroiului.

Osul se frânge mai ușor și se vindecă mai greu la rahitici, sifilitici și ofticoși.

Un lucru trebue să știți:

De felul cum e îngrijit la început rănitul depinde vindecarea și *chiar viața lui.*

Fig. 5.

Fig. 2.

Inainte de a vă învăța care-i ajutorul ce-l puteți da, în atari întâmplări (accidente); să vă spui cum se cunoaște că-i *un os rupt*, vorbim de oasele membrelor că de celelalte e greu pentru d-voastră de cunoscut.

Osul poate fi rupt în toată lungimea lui sau numai la capete.

Dacă în urma accidentului, rănitul nu mai poate mișca unul din membre și e strâmbat în direcția lui, că scârție când mișcăm locul lovit, iar bolnavul țipă de durere când îl atingem la acel loc și osul se mișcă, putem fi sigur că e vorba de o *fractură.*

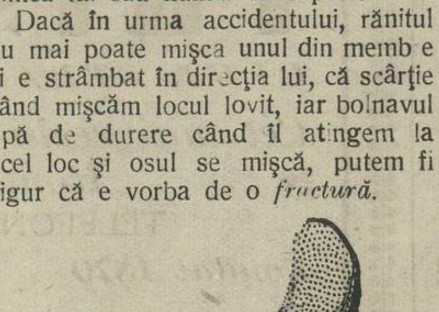

Fig. 3.

In treacăt vă spui, ca să știți, că doftorii au la îndemână azi niște *mașini* anumite cu cari poți vedea prin cărnuri și să și fotografiezi dacă vrei — cea mai mică crăpătură a oaselor.

Ceva mai mult dacă e vre-un glonte sau vre-o schijă în os, tot se vede.

Oasele frânte, puse cap la cap, cu îndemânare de doftori se lipesc și capătă tăria lor aproape ca mai înainte de a se rupe. Cu alte cuvinte *osul fierbe la loc.* Cele cari se *infectează* cu mare greutate fierb și omul rămâne schilod, povară pentru toți ai săi și pentru societate.

* * *

Să ne închipuim că suntem în fața unui om căruia i-s'a întâmplat un accident.

Să descoperim ce are:

1. Dacă are rană sau nu.
2. Să vedem dacă nu are scurgere de sânge.

Când o să ajungem să vorbim pe larg despre sânge, să luați aminte la tot ce am să vă spun.

3. Pentru că de foarte multe ori e greu de desbrăcat rănitul, pentrucă desbrăcându-l îi rupem oasele mai rău sau colțurile oaselor îi pot rupe vasele cu sânge, pentrucă desbrăcându-l fără băgare de seamă, îi putem infecta rana, iar dacă e frig să răcească rănitul, vă sfătuim să nu-l desbrăcați.

Faceți așa!

Tăiați, cu o foarfecă sau cu un cuțit (țineți tăiușul în sus) haina în dreptul rănei.

Ajungeți în sfârșit la rană uitați-vă repede dacă țâșnește sângele sau curge *gârlă.* Să faceți așa cum am să vă învăț la timp.

Un lucru de căpetenie. Păziți-vă să puneți mâna pe rană sau s'o atingeți cu ceva sau s'o acoperiți cu cârpe murdare, batistă, ștergare, frunze, bălegar mai ales, că se infectează rana și se otrăvește sângele. Ce mai bucluc atunci!

Se întâmplă adesea să moară din această princină.

De vedeți ceva pământ, vre-un glonte, vre-o schijă de fier, vre-o țandără de lemn, vre-o bucată de haină, și-o puteți îndepărta cu băgare de seamă, scoateți-o. *Nu cu mâinile murdare!* Spălați-vă întâi pe mâini cu spirt, cu țuică tare, cu apă caldă și cu săpun mult și apoi umblați la rană.

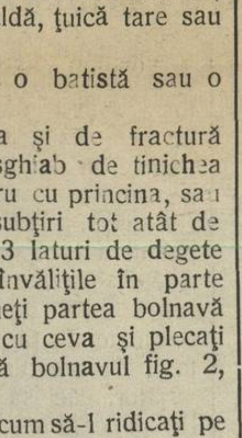

Fig 4.

Grăbiți-vă de-l duceți la doftor, moașă sau agent sanitar, de nu-i spitalul prin apropiere.

Dacă-i departe și unul și celalalt, fierbeți repede în clocot (jumătate de ceas) câte-va bucățele de pânză curată cam cât'i rana de mare, lăsați să răcească, scoateți bucățelele fără să atingeți de partea care'o s'o puneți pe rană, înainte însă spălați'o turnând benzină, petrol spirt, apă caldă, țuică tare sau tinctură de Iod.

Legați apoi cu o batistă sau o fașă.

Pentrucă e vorba și de fractură luăm atunci un sghiab de tinichea cât ține din membru cu princina, sau două scândurele subțiri tot atât de lungi și late cât 3 laturi de degete și sau 2 șindile, învălițile în parte cu un ștergar, puneți partea bolnavă între ele, legați-le cu ceva și plecați la doftor. Uitați-vă bolnavul fig. 2, 3, 4 și 5.

Rămâne să știți cum să-l ridicați pe rănit și să-l transportați.

Răniții ușor, fără fracțiuni grave la membrele superioare se pot ridica în picioare și pot umbla.

Alții, răniți grav la cap, pântece, trunchiu membrele inferioare trebuesc *purtate* fie de 3 inși, fie de 2 fie pe o scară, pe o ușă, pe o scândură, pe o postavă mare, fie pe o targă, cu o căruță sau alt mijloc de transport. Umblați ușor și cu băgare de seamă. (Vezi figura 6.)

Fig. 6.

Să nu credeți că trebue să fie cineva mare firoscos ca să priceapă lucrurile ce vi le-am spus.

DR. OD. APOSTOL

*) Vezi într'un No. trecut din „Cultura Poporului".

Publicație de licitație.

Pentru lichidarea unei afaceri comerciale încheiată între Marmorosch-Blank și Comp. Societate Anonimă sucursala Cluj, repr. prin advocatul dr. Ionel Pop, dl Rudolf Fischer și dl Antal Ernő domiciliați în Cluj, în baza convențiunei din 19 Octombrie 1920, pentru licitația publică pe lângă intervenția mea, a unui rest de marfă provenită din această afacere și rămasă nevândută circa 129.886 fuss (quadrat schuh) diferite tourniere — defig termen pentru ziua de ***10 Decembrie 1923, ora 3 p. m.*** la antrepositele generale a Societății Anonime Marmorosch-Blank și Com. Cluj, Strada Enescu Nr. 15.

Amatorilor de cumpărare le stă la dispoziție condițiunile de licitație în biroul subsemnatului, str. Regina Maria 18, precum și la secția juridică a societăței anonime Marmarosch - Blank Cluj, Piața Unirii în orele de birou.

Cluj, la 15 Noembrie 1923.

Dr. Ioan Pordea,
notar public.

OAMENI DE BINE

Fapte bune

In vremea luptelor grele ce se dădeau de către armatele românoruse împotriva armatelor austroungare-germane, în anii 1916-1918, pentru a cuceri muntele Mestecăniș, populația din comunele din prejurul Dornei, a îndurat prigoniri din partea dușmanilor.

ION AL LUI GAVRILĂ LĂCĂTUȘ

Comune întregi au fost despopulate și prefăcute în cenușă, mii de țărani și intelectuali români zăceau prin lagărele din Ungarisch-Hradisch și Ober-Holabrun, pe când comuna Dorna-Candrenilor, datorită neobosiților și bunilor români și anume: a răposatului preot Victor Turcanu, a locțiitorului de primar Ion al lui Gavrilă Lăcătuș și a fostului comandant al postului de jandarmi D. Timu, nu numai că a rămas neevacuată de către corpul 11 ce cantona în această comună, ci a devenit un adevărat loc de refugiu pentru toți nenorociții refugiați din întreaga Bucovina.

Mai mult încă: peste cincizeci de familii din Ardeal, care scăpând din ghiarele ungurilor numai cu sufletul, au fost adăpostite de către vrednicul gospodar Ion Lăcătuș, la mai mulți gospodari cu dare de mână din comuna Dorna-Candreni, înălțându-și astfel faptele de bun român până la jertfă.

I. V.

SĂTENI, dintre domniile voastre sunt cel mai mulți cari știți să puneți pe hârtie gândul vostru, așa cum trebue; de aceea vă rugăm, cari vă bizuiți a spune lucruri bune, — ca să învățăm și noi cărturarii dela domniile voastre — să ne scrieți pentru a se tipări în foaea aceasta, care este a voastră. Vrem să auzim sfaturile voastre, vrem să ne cunoaștem de aproape, vrem să vă spuneți și voi pasurile voastre, cum mai este prin sate și cum ați dori să fie. Și vorbind un sătean din Basarabia, și altul din Banat, și altul din Bucovina, și altul din Ardeal și altul din Dobrogea, ne vom cunoaște mai bine și ne vom iubi mai mult

CĂRȚI NOUĂ

In Biblioteca „Cunoștințe folositoare" s'a tipărit de curând, la Nr. 26, seria B. cărțulia „Doctorul în casă", scrisă de tânărul și distinsul medic Dr. Od. Apostol, din Cluj — colaboratorul neobosit și mult apreciat al ziarului „Cultura Poporului"

Autorul, pe lângă multele și prețioasele servicii ce aduce armatei ca medic, mai depune de câțiva ani o munca stăruitoare și vrednică de toată lauda, pentru răspândirea cunoștințelor medicale elementare în straturile cele mai numeroase ale poporului nostru.

Cartea sa „Doctorul în casă" este scrisă în primul rând pentru lumea satelor, dar poate fi întrebuințată cu mult folos de oricine, când sănătatea îi este amenințată sau atinsă de boală, etc., meseriași, negustori, soldați, școlari, moașe, agenți sanitari etc.

Scrisă într'o limbă simplă, limpede, scurtă, populară, cartea Dr. Apostol cuprinde în puținele-i pagini o mulțime neprețuită de sfaturi excelente și practice cu privire la apărarea și îngrijirea sănătății în primele ore sau zile până la venirea medicului.

Leacurile recomandate de dsa se pot găsi ușor, repede și cu puțină cheltuială.

Autorul stăruie, cu toată dreptatea, ca lumea bolnavă *să nu alerge la babe și la descântece, ci să se adreseze* cât de repede medicului, care singur îi poate cunoaște boala și-i poate ajuta.

In societatea noastră, mai ales în straturile de jos, lumea nu prețuește în deajuns foloasele sănătății și cunoștințele pentru păstrarea ei sunt puțin răspândite; afară de asta mai dăinuesc în poporul nostru o sumă de credinți și obiceiuri greșite cu privire la sănătate.

Și ce avem mai bun decât sănătatea? Nimic nu ne poate face viața plăcută când nu e sănătate.

De aceea cartea dlui Dr. Apostol, este binevenită din toate punctele de vedere, și constitue o faptă patriotică și creștinească, fiind izvorâtă din dragostea aproapelui și ravna de a i ajuta.

„Doctorul în casă" se cetește ușor și cu plăcere, costă numai 3 lei și pentru folosul ce-l poate aduce n'ar trebui să lipsească din casa nimănui.

Cluj, 27. Noembrie 1923.

CĂPITAN DR. M. I. NICHITA
Spit. mil. Corp. 6 Arm., medic
secundar la Serv. chirurgiei.

Pentru copiii

Scrie logofete, scrie...

Era un boer posnaș, căruia nu prea putea să-i intre în voe fitecine. Odată, având trebuință boerul de un logofăt, dete sfoară printre logofeți despre una ca acesta.

De odată droaia de logofeți începu a merge la boerul, și cu metanie plecată, cereau să fie primiți în slujbă. Boerul, care știa că numai să arunce cu căciula și va veni o spuză de logofeți, ca părul din cap, se ținea cam greu. Și cum era și de posnaș, pe fiecare din logofeți cum venea, așa îl trimitea să se plimbe.

Un potcaș de logofăt, însă, îi veni de hac. Cum să înfățișă la boerul, nu știu ce făcu, nu știu ce drese că boerului îi cam plăcu boiul, înfățișarea și vorbele lui, căci ce e drept, erau hazlii și țanțoșe. După ce îi arătă hârtie și condei, îi zise și lui.

— Scrie logofete!

— Scriu, boerlue, răspunse el.

Și după ce scrise aceste vorbe, stătu. Boerul văzând că așteaptă și nu mai scrie, îi zise iarăși:

— Scrie, logofete, scrie.

— Scriu; boerule, scriu.

Astfel merse treaba, până de vre-o cincisprezece, douăzeci de ori.

In cele din urmă, luă boerul să vază ce scrisese.

— Tu ești de mine, porc de câine, îi zise boerul și de astăzi chiar să știi că ești în slujba mea.

— Mă cam bătea pe mine gândul despre una ca asta, boerule, răspunse el zâmbind.

Apoi, luându-și inima în dinți, întreba și el pe boer, zicând:

— Te rog boerule, ia spune-mi de ce nu ți-a plăcut scrisul dela nici unul din câți logofeți s'au înfățișat la d-ta.

— Să vezi tu, mă; scrisul la mai mulți mi-a plăcut, dar ceea ce scrisese nu mi-a plăcut. Unii îmi scriau Tatăl nostru, sau Crezul, pare că eu așı îi fost popă. Alții îmi scriau la jălbi cu genunchi plecați și cu lacrămi ferbinți, decât p'aci era să mă opărească. Iară alții mâzgăleau hârtia cu niște zapise și cu niște fleacuri de parcă le vândusem vreodată brânză, și d'aia le-am dat tuturor răvaș de drum. Tu însă n'ai scris așa de frumos cum unii din logofeți scrisese, dar n'ai eșit din cuvântul meu. Și să știi, tot așa să umbli cât vei fi la mine, c'apoi te așteaptă falanga.

Din Poveștile unui Unchiaș Sfătos

GHICITORI

Culese din popor de Gh. Mitroescu elev cl. III Liceul Cluj.

1. Ce foarfecă nu se poate ascuți?
2. Când se cosește fânul?
3. In ce butoae nu poți pune vin?
4. Ce lucru e acela care cu cât se lungește cu atât devine mai scurt?
5. Cine are părinții cei mai proști?

Numele copiilor deslegători se vor publica și se vor da și premii.

Rugăm copiii să ne scrie istorioare scurte, descrieri de pe locurile unde trăesc, iar cele mai bune lucrări se vor publica și se vor premia. Deasemenea primim desemne.

N. R.

Dela o săptămână la alta

Faptă bună. Dnii D. Ianculescu, frații Iosef și Ion Roman, comercianți din Strehaia (Mehedinți), au dăruit suma de trei mii de lei, adică o mie lei de fiecare, pentru mici lucrări, mai fiind necesare Monumentului eroilor din Strehaia. Aceasta în urma stăruinții dlui colonel Al. Bráescu, președintele comisiei interimare al orașului Strehaia.

Noui târguri de animale. S'a aprobat de către ministerul de domenii deschiderea următoarelor târguri de animale.

2 târguri anuale de vite în satul Badești din comuna Petroșani (Muscel), în zilele de Inălțarea Domnului și Sta Cuvioasă Paraschiva, 2 târguri anuale de vite în comuna Molești-Stâlpeni (Muscel) în zilele de Inalțarea Domnului și Stu Dumitru, 2 târguri în comunele Conțești (Teleorman) în zilele de 6 Mai și 27 Octombrie, un târg de vite în comuna Archioi-Veche (Cetatea Albă), un târg săptămânal în comuna Jora de mijloc (Orhei) în fiecare Marț, un târg anual în comuna Tarnava-Mare în zilele de 5 și 7 Iulie, un târg în comuna Colțău (Satu-Mare).

Contrabandă de ouă descoperită la Oradea-Mare. Săptămâna trecută la punctul de frontieră Santău autoritățile vamale au descoperit trei camioane automobile și două căruțe încărcate cu ouă și piei în momentul când urmau să fie trecute peste granită.

Șoferii fiind arestați au declarat că marfa sunt ale comerciantului Jarnias din localitate și că voiau s'o treacă în Ungaria prin contrabandă.

Numărându-se ouăle, s'au găsit 60.000 de bucăți și peste 1000 de kilograme de piele.

Nenorocire de cale ferată. O nouă nenorocire de cale ferată s'a întâmplat săptămâna trecută în gara Pașcani (Moldova) Trenul de lucru venind din gara Lespezi s'a ciocnit la intrarea în stația Pașcani, cu un tren de marfă, sfărmându-se amândouă mașinile. De sub dărămături s'au scos mai mulți răniți și cadavrele a patru ceferiști.

„RENAISSANCE" S. A.
SUCURSALA CLUJ
!!
Cel mai bine asortat în mărfuri de Manifactură
Ștofe englezești,
Mătăsuri,
Pânzeturi,
Barcheturi,
Plusch,
Căptușeli de Mantouri
Mătasă de plopume
Ciorăpărie
BOGAT ASORTIMENT!
de covoare și Linoleum care se vinde mai eftin ca or-unde
!
Cu ocazia Sft. sărbători mare reducere de prețuri

S. A. V.
'MISSIR'
Fii & Comp. Cluj
PENTRU SĂRBĂTORI, MARI REDUCERI DE PREȚURI
165 LEI METRU Mătase broché
129 LEI METRU 100 cm. Liberti cu desen
198 LEI METRU 100 cm. Poupelin mătase
249 LEI METRU 100 cm. Marocain mătase
498 LEI METRU 140 cm. Velur lână prima
279 LEI METRU Postav 30 culori
Biberet-Pluș-Breitșvanț
Catifea și Velour-Shifon
Stofe Englezești p. Domni
Pânzărie marca „Schroll"
Atlas și Cașmir p. Plăpumi
35-36 LEI METRU 100 cm. lat SCHIFON
STOFE DE ÎMBRĂCAT MOBILE JUTĂ, MOIR, RIPS ȘI PLUȘ PERDELE ȘI DRAPERII DE TÜLL COVOARE ȘI LINOLEUM
PANTOFI ȘI GHETE
CELE MAI FINE QUALITĂȚI
ULTIMELE NOUTĂȚI

Instalații electrice și de apaduct precum și repararea acestora le efectuează ieftin și conștiincios
PALLOS & MARKÓ
INGINERI TECHNICI DIPLOMAȚI
CLUJ CALEA VICTORIEI NO. 17 CLUJ
TELEFON 650. TELEFON 650.
Preliminare de spese în mod gratuit!

Franzbrantwein
Este cel mai bun preparat pentru fricțiuni
răcorește vindecă întinerește
SPRIT CU MENTHOL — MENTHOLOS SÓSBORSZESZ — TRANSSYLVANIA — FABRICA CHEMICA DIN TRANSSYLVANIA — TRANSSYLVANIA VEGYÉSZETI GYÁR KOLOZSVÁR — CLUJ
„Transsylvania"

Intelectuali, muncitori, săteni! citiți cu toții „Cultura Poporului"

Cărbuni de Prusia, prima calitate, cărbuni de salon în bucăți, pentru încălzitul camerelor și cărbuni de Prusia, spălați de două-ori pentru fierari, transportează promt la domiciliu
BERGNER și CZIMENT
Cluj, Str. Bacovina 28 ◆ Telefon Nr. 516.

U-N-I-R-E-A
SOCIETATE ANONIMĂ PENTRU INDUSTRIA DE BONBOANE, BISCUIȚI, ETC. ȘI CARTONAJE
TELEFON NO. 7-75
FABRICA DE CIOCOLATA
CLUJ, Str. A. PANU Nr. 6.
44

Sfaturi şi îndemnuri

Către sătenii noştrii plugari

Anul care se scurge, n'a fost un an agricol bun pentru ţara noastră căci pe deoparte seceta din primăvară, din vară şi toamnă, iar pe de alta ploile mari din Iunie—Iulie, au distrus multă muncă grea şi au păgubit cu mii de milioane economia vrednicilor noştri plugari.

Vremea aceasta rea pentru agricultura şi economia ţării noastre, ne învaţa multe lucruri, pe care oricare plugar prevăzător, trebue să le ţină minte ca să se poată păzi pe viitor, de alte necazuri şi pagube.

Fără îndoială, că faţă de urgia vremei rele din cale afară, puterile omeneşti sunt mărginite.

Este totuşi foarte adevărat, că ştiinţa agricolă, ne învaţă cum să luptăm cu vremea, adică cum să ne pregătim pământul şi cum să cultivăm plantele agricole, pentru a fi feriţi de pagube, sau a-le micşora cât mai mult.

Sătenii români plugari, cultivă cea mai mare parte din pământul lor cu porumb (cucuruz). In primăvara anului 1923, în multe regiuni ale ţării, cultura porumbului, n'a reuşit din cauză că mulţi plugari au întârziat cu semănatul aşteptând ploaia, sau neavând pământul pregătit prin ogor (arătura) de toamnă sau vară. Rezultatul a fost că semănăturile porumbului au întârziat prea mult, atât din cauza secetei din Aprilie, Mai, cât şi din cauza ploilor prea mari ce au căzut îndată după secetă. Cu toate astea, însă plugarii luminaţi au avut şi în acest an recolte de porumb foarte bune, datorită înţelegerii lor mai bune a meseriei de agricultori.

Se înţelege deci, că în aceiaş ţară, pe aceleaş pământuri, şi cu aceiaşi vreme, nu toţi cultivatorii de pământ, au avut aceleaşi recolte de porumb.

Meseria de plugar, nu este tocmai uşoară, cum s'ar părea, se cere pe lângă tragere de inimă, o pregătire şi o înţelegere mai adâncă a secretelor acestei meserii.

Plugarul luminat, trebue să socotească bine în ce chip urmează să-şi întocmească planul său de lucru, căci orice lucrare făcută de el la câmp, costă timp şi bani, care trebue să se întoarcă în mod sigur, înmulţiţi în punga sa.

Plugarii noştri cu ştiinţă de carte, să-şi cumpere cărţi de agricultură, scrise pe înţeles popular (vezi *Mic chestionar agricol pentru săteni şi şcolarii săteni de Radianu*), căci numai aflând ceiace scriu oamenii de ştiinţă, vor putea înţelege mai lesne, atâtea lucruri din meseria plugarului, care altcum rămâne ascunse sau nelimpezite, rău înţelese şi nefolosite. Invăţătura unită cu munca practică din grădină şi câmp formează plugari buni şi bogaţi.

Ştiinţa agricolă a ajuns astăzi, ca şi ingineria, medicina şi altele să lămurească şi să ajute pe oameni a-se păzi de greutăţile, ce pot întâlni în meseria lor de agricultori. Numai şi oamenii sânt datori a-şi însuşi cunoştinţele învăţătorilor, aflate cu multă muncă şi sacrificii.

Agricultura fiind ocupaţiunea cea mai variată, urmează că şi pregătirea agricultorului trebue să fie cât mai completă, căci iată ce zice un învăţat: *„Nu reţetele vor folosi plugarului, ci învăţătura şi munca lui practică, cu observaţiile şi gândirea lui, sprijinite de ştiinţa şi pregătirea, ce i-a dat statul şi societatea“.* Este deci o datorie mare atât pentru stat şi societate să îngrijească de cultura agricolă a sătenilor noştri cât şi pentru săteni de a se istrui şi a-şi duce copiii la şcoli de agricultură unde să se pregătească ca plugari luminaţi, de care ţara noastră are atâta nevoie.

Am arătat mai sus, că în acest an, ca şi întotdeauna, faţă de vremea neprielnică, ce ne-a bântuit ţara, totuşi, unii dintre agricultorii noştri, au căpătat recolte bune, şi anume, *aceia, care au ştiut să se păzească mai bine de capriciile vremei.*

Intre altele, vremea rea pentru plugar, se arată în două feluri: prin *secetă*, adică lipsă de ploae, fără care plantele nu pot creşte şi prin *ploi prea mari*, adică înnecuri, care omoară viaţa în plante. Amândouă aceste rele, se pot înlătura sau micşora pagubele ce ele aduc câmpului, prin diferite mijloace. Oricare plugar, are practica meseriei lui şi poate să se apere într'un chip ori altul, însă pentruca apărarea sa să-i fie folositoare, trebue ca mai întâi plugarul să aibă *ştiinţă şi voinţă*. Atât ştiinţa cât şi voinţa se capătă prin şcoală şi muncă neîntreruptă.

Cunoscând, că poporul nostru de săteni plugari în cea mai mare parte, nu este nici bogat nici cultivat, ca să poată folosi, cât mai mult mijloacele ce-i pune la îndemâna ştiinţa prin şcoală, urmează, că atât prin sfaturi cât şi exemple vii, oricare element şi factor român de bine şi de cultură să-i arate drumuri noi şi drepte.

Pentru a fi feriţi pe cât e posibil, de urmările secetei, lipsei prea mari de apă de ploae, sau abundenţei prea mari de apă de ploae, trebue cum am mai spus, ca fiecare plugar să fie în stare a se apăra, şi *a învinge în lupta* cu schimbările rele ale vremei. Cea mai mare grije ce trebue să poarte oricare plugar este să pregătească în aşa chip pământul său, în cât să-şi asigure cultura plantelor agricole. Prin pregătirea pământului, înţelegere, toate lucrările pe care *trebue* să la facem, cu plugul, grapa, sapa, tăvălugul şi altele, pentruca odată aruncată sămânţa în pământ să fim plin de nădejde, că rodul ne va fi spornic. După felul de a fi, al pământurilor de cultură, depinde şi felul pregătirei ce vom face pământului. Astfel deosebim în mod general, pământuri grele sau tari şi pământuri uşoare (luncoase, risipoase).

Pentru a fi feriţi de secetă trebue în primul rând să pregătim terenul prin *arături adânci*, de toamnă, căci numai astfel apa din ploi şi zăpezi va putea să pătrundă şi să se înmagazineze de unde primăvara şi vara va uda rădăcinile plantelor ce cultivăm. Arătura de primăvară, nu trebue şi nici nu mai e nevoe să o facem adâncă dacă toamna am arat adânc; aceasta pentru a nu scormoni pământul cu plugul prea mult şi a lăsa brazda udă sub razele soarelui sau la vânt, cari le zvântă de apă.

Dacă nu se fac arături adânci de toamnă mai ales în pământurile tari, care ţin apa la suprafaţă, şi n'o lasă să pătrundă, atunci pierdem atât apa, care trebue să intre în pământ şi căpătăm mulţime de bălţoace pe locuri, unde creşte muşeţel, broaşte şi altele, iar pământul se prosteşte şi cu greu îl mai refacem. Sătenii noştri plugari, din multe regiuni ale ţărei au marele păcat (adică zac în neştiinţă), că nu-şi ară miriştile vara şi nu-şi ogorăsc locurile toamna. Din această cauza adică lipsind tocmai, arătura de vară şi toamnă, deci *cea mai principală lucrare de pregătire şi înbunătăţire a pământului* de cultură atât seceta, cât şi ploile mari şi repezi, strică amar de muncă, bani şi timp, pe care l'au cheltuit pe ogorul lor.

Numai munca chibzuită şi neîntreruptă pe ogorul nostru mănos, ne va face bogaţi şi puternici în patria noastră scumpă.

DEM. G. POPESCU
Călugăreni—Dâmboviţa.

Un avânt cultural în Corneareva

In ziua de 18 Noembrie anul acesta în fruntaşa comună Corneareva, numită altădată Conearova, dela slavonescul con, ce înseamnă cal şi despre care avem urme în documente vechi, încă din anul 1518, a bântuit un avânt cultural nemaipomenit în părţile aceste.

In această zi s'a făcut sfinţirea agenţiei şi a casei sale culturale, cu mare alai.

Numai în chipul acesta, pot fi trainic legaţi la olaltă, sătenii cu orăşenii.

Din Orşova, a luat parte o delegaţie a despărţământului societăţii culturale „Astra“, compusă din dnii: părintele Dure, pretorul Duicu, inginerul Bornuz, profesor Ţăranu; apoi Dr. Nemoianu din Mehadia, iar din T. Severin, directorul liceului, Alex. Bărcăcilă, directorul biblietecii Bibicescu, Nicolaiescu cu soţia şi prof. Gh. Popescu Sura.

Oprindu-ne în comuna Globre Rău fiindcă drumul duce pe acolo la Corneareva, — foarte potrivit numită astfel, deoarece pe lângă uimiri înfricoşate, ce-ţi dă înfăţişarea că ai merge pe un glob cu suişuri şi coborâşuri primejdioase şi sălbatice, lăsate la voia firii îndărătnice, am pus temelia unei agenţii, alegându-se următorul comitet de conducere: preşedinte, Iosif Dragoi; secretar Simon Răzvan, învăţ.; casier, Andrei Răzvan, primar; bibliotecar, Gr. Iliţescu şi controlor totodată.

De aci am pornit apoi iar la drum şi după o cale plină de schimbăcioase chipuri de ale firii încunjurătoare am ajuns la hotarul comunei Corneareva, unde spre plăcuta noastră mirare am găsit un banderiu de 17 călăreţi, toţ cu căciuli albe, ieşiţi în întâmpinarea noastră.

Ducându-ne la biserică, pe tot drumul ni s'a dat bineţe. Acolo ne aştepta lume multă şi patru părechi de însurăţei, care şi-au serbat sf. cununie.

De aci am mers cu litia la casa culturală, toţi câţi ieram adunaţi acolo, formând un convoi impunător, de drept credincioşi, nu nu mai ai credinţei, ci şi ai culturii, săltându-mi inima de bucurie, atât eram de mişcat de măreţia acestei înfăţişeri cu totul deosebită în felul ei.

Slujba sfinţirii localului casei culturale, s'a făcut de părintele Dure, Bercota şi Grozăvescu Sifin.

Cuvântări pline de înţeles şi potrivite împrejurărilor de atunci, au ţinut părintele Dure şi I. Grozăvescu tatăl.

Apoi tot cu litia ne-am dus la şcoală, unde au vorbit cu simţ, arătând însemnătatea faptei împlinite prin înfiinţarea agenţiei şi a casei culturale, rând pe rând dnii Bărcăcilă Alex., director; Traian V. Ţăranu, prof. Gh. Belcota, preot; Petru Fotoc, şeful ocolului silvic şi preşedintele Astrei, despărt. Teregova şi P. Jucu primpretor.

Şi şcolari s'au produs frumos şi bine, spre lauda celor doi învăţători, cari au dat dovadă, că îşi cunosc pe deplin chemarea lor de educatori ai tinerimei, cântându-ne Imnul regal, Nu e cer, senin, România-Mare, Astăzi fraţilor români, iar trei şcolari au declamat de minune, mai multe poezii bine alese.

La urmă s'a ales ca unanimitate, la propunerea dlui prof. Tr. V. Ţăranu, următorul comitet: preşedinte, Ion Grozăvescu; casier, Nistor Cernescu; bibliotecar, T. Păsat, şi controlor Ion Rădulescu.

Apoi s'a încins o horă frăţească, pe cea vale românească, încoronând fapta mândră a bravilor cornearevenі, cari pot cu drept cuvânt să fie mândrii de ea.

N. C.

Ştiri de pretutindeni

1 Decembrie 1923. Această zi care aminteşte Unirea Ardealului cu patria mamă, la 1 Decembrie 1918 s'a *sărbătorit* cu deosebită însufleţire în toată ţara românească.

Cămin preoţesc. Cu începere dela 1 Decembrie cr. în Cluj Str. V. Stroescu No 14 s'a înfiinţat un cămin al preoţilor, cămin sub supravegherea arhivarului consistorial d. Vasile Bogdan. Preoţii cari vin la Cluj, se pot adresa Dlui Bogdan la consistoriu sau la localul căminului.

Improprietărire. Ofiţerii cari au ordinul „Mihai Viteazul“ pe piept, se vor bucura de împroprietărire. In acest scop în ziua de 27 Noembrie a. cr. s'a împărţit la Camera Deputaţilor un proect de lege, prin care aceşti ofiţeri vor fi împropietăriţi cu loturi individuale (personale) de 25 hectare.

Faptă bună. Văduva preoteasă Dna Mariţi I. Dragoş, născută Puşcariu, a dăruit bisericii din Santejude, eparhia Gherlei, (Ardeal) un clopot şi o evanghelie, în valoare de aproape şaptezeci de mii de lei. Pentru această faptă bună numele ei va fi binecuvântat de norod.

O şcoală românească la Berlin. Cu prilejul unei serbări date în vremea din urmă de colonia română din Berlin, d. E. I. Uziel, vice preşedintele al acestei colonii, a făcut un călduros apel în vederea înfiinţării unei şcoli româneşti în capitala Germaniei.

După propunerea sa s'a admis vorbirea în româneşte la toate şedinţele comitetului, unde până atunci se vorbea nemţeşte.

In Martie anul acesta d. Uziel a dăruit o sumă mare de bani, în vederea înfiinţării şcoalei româneşti, hotărându-se în acelaş timp să se lase liste de subscripţie.

Să fie într'un ceas bun.

Răsplata muncii. Dna Sevastia Vasilescu, directoarea şcoalei profesionale din Tg-Jiu precum şi dna Natalia Stoichiţoiu, maestra de lingerie la aceeaş şcoală, au fost decorate cu răsplata muncii cl. I. pentru învăţământ.

Ion Popescu. Săptămâna trecută a murit în Bucureşti, ziaristul Ion Popescu, ardelean, dar care din anii tineri a venit în capitala ţării şi a scris o viaţă întreagă, mai cu seamă în redacţia ziarului „Universul“. Publicist de talent, a închis ochii sărac, răpus de boală şi mizerie. Acesta e sfârşitul ziariştilor cinstiţi. A muncit 25 de ani, zi cu zi, scriind articole, ca familia lui să rămâe aproape pe drumuri.

Prietenii noştri. *In toate oraşele şi târguşoarele din România, vrem să avem prieteni. Aceşti prietini grupaţi în jurul mişcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mişcarea culturală, artistică, economică şi industrială din localitatea în care trăesc. Ştiri de aşa fel în cât să intereseze intelectualii oraşelor, muncitorii de prin ateliere şi fabrici şi pe lumea dela sate.*

Prietenii ne vor trimite aderarea lor iar redacţia noastră le va răspunde ce au de făcut.

Casă de Sfat şi Cetire. In com. Stănueşti, jud. Tutova, s'a înfiinţat o Casă de Sfat şi Cetire cu numele „Tudor Pamfile“. Astfel s'a pus la îndămâna sătenilor încă un locaş de lumină şi îndemnul bine. Ii dorim numeroşi cetitori şi putere de muncă luminătorilor satului.

Fabrică distrusă de foc. La fabrica de cherestrea, proprietatea cooperativei „Fredeluş“ din Ploeşti. a izbucnit un foc, care a ars toată fabrica. Pagubele se ridică la două milioane lei.

PENTRU NUMĂRUL DE SĂRBĂTORI. De oarece „Cultura Poporului“ va apare de sf. Sărbători ale Crăciunului şi Anul Nou în 12 pagini, — un număr de sărbătoare — rugăm pe toţi colaboratorii noştri, să ne trimită din vreme articole. Nădăjduim să dăm un număr de foae care să facă cinste presei româneşti. Primim fotografii după stampe vechi, desemnuri, cari ar fi nemerite cu acest prilej.

Şcoală de meserii. In oraşul Suceava din Bucovina, s'a dechis o şcoală inferioară de meserii.

Biserici noi româneşti. Comunitatea ortodoxă din oraşul Arad, şi-a pus în gând să construiască trei biserici noui, de oarece cele două cari sunt: catedrala episcopei şi cea din mahalaua Goi, nu sunt deajuns pentru numărul mare de peste zece mii de credincioşi.

In acest scop s'a cerut primăriei să dea comunităţii trei locuri: unul din suburbia Şega, al doilea din suburbia Pârneava iar al treilea în piaţa Ştefan-cel-Mare. Lucrările acestor trei biserici noui, vor începe în primăvara anului 1924.

Redacţionale. *Rugăm pe acei cari ne trimit articole să nu fie scrise în grabă, ci să fie cât mai clare, un stil cât mai limpede, lipsit de neologisme. Tot ce se scrie să fie trecut mult prin sita gândirii. Deasemenea rugăm să fie scrise cu cerneală, căci altfel nu le primim.*

O nenorocire. In comuna Bâra din jud. Roman s'a întâmplat o mare nenorocire. Un comersant anume Cihodariu venind acasă a murit. După câteva ceasuri a sosit şi soţia sa. Aflând de moartea neaşteptată a soţului, i-a venit rău şi după o oară a încetat din viaţă.

Un tren se rupe în două. O mare nenorocire de cale ferată s'a întâmplat săptămână trecută în gara Asău din judeţul Bacău.

Trenul care venia din staţia Goloasa din pricina unui stricat s'a rupt în două. Maşina şi primele 16 vagoane au sosit cu iuţeală mare în gara Asău.

Restul de vagoane venind în urmă s'au ciocnit puternic cu prima parte a trenului. Cele 10 vagoane de lângă locomotivă au fost sfărmate. Personalul staţiei Asău a scos de sub fărămiturile vagoanelor 4 morţi şi mulţi răniţi. Victimele sunt funcţionari la cfr.

Către sprijinitorii noştri. Preoţi, învăţători şi săteni cărturari, vă rugăm să răspândiţi această foae cât mai mult. Mijlocul ar fi acesta:

Să îndemnaţi pe prieteni să o citească;

Să ne trimiteţi liste cu numele acelor gospodari cari credeţi că s'ar abona la foae;

Cineva din sat, iubitor de carte, să ne ceară un număr de foi, ca să le împartă pe bani, la ţărani. Dacă în sat s'ar găsi o prăvălie unde să se vândă foaia ar fi şi mai bine.

O foaie costă 3 lei, iar pentru strădanie dăm 60 bani, adică să primim numai 2 lei şi 40 bani.

Cu felul acesta de împrăştiere a „Culturei Poporului“, vom fi în stare să aducem cât mai multe îmbunătăţiri la ea.

Petrecere cu danţ. In seara de 8 Decembrie cr. Uniunea muncitorilor grafici din România, circumscripţia Cluj, a dat o petrecere cu danţ, în sala de gimnastică a Colegiului Reformat. *Corul Gutenberg* a cântat foarte frumos diferite bucăţi muzicale. A luat parte multă lume şi s'au petrecut câteva ceasuri de înălţare sufletească.

Un cămin pentru ucenici. Primăria oraşului Arad a cumpărat casele Societăţii de patronaj din strada Fabricei, cu scopul de a înfiinţa un cămin pentru adăpostirea şi creşterea ucenicilor din diferite meserii. Deschiderea căminului s'a făcut la 1 Decembrie cr. Căminul va adaposti 80 de ucenici.

Voiţi ca această foae să ocupe cel dintâi loc în publicistica românească; voiţi ca această foae să aducă şi mai multe îmbunătăţiri; putinţa de a se ocupa pe larg de toate chestiunile din viaţă: voiţi ca să desăvârşim tehnica tiparului; voiţi ca să fim o publicaţie la înălţimea unui popor de 18 milioane; atunci răspândiţi fiecare „Cultura Poporului“ ca să nu lipsească din nici o casă a unui ştiitor de carte.

Comercianţi, Cooperative, preoţi şi învăţători faceţi atenţi pe popor să nu aştepte până se îmbolnăvesc vitele, căci atunci

NU MAI EXISTĂ

boală de porci, epidemie şi desinteric la vite cornute, aprindere de splină, boală de gură şi epidemie. Dacă fiecare gospodar nu aşteaptă până când li-se îmbolnăvesc vitele, ci îşi va îngriji animalele cu

„DESINFECTORUL“

cu sarea antiseptică nutritoare şi cu alte preparate concesionate prin legea Veterinară medicului FLEMER DAVID, atunci acolo nu va mai exista niciodată epidemie periculoasă şi cu aceasta gospodarul îşi asigură o creştere de animale bine desvoltate, mâncătoare şi :-: bine îngrăşate. :-:

Sarea antiseptică nutritoare se găsesşte împreună cu instrucţia de folosire în comune la comercianţii şi la cooperative în pachete de câte 1/4 de kgr., cu preţul de 20 lei. — Pentru comercianţi în pachete de poştă câte 20 1/4 kgr. pe lângă trimiterea anticipativă a sumei de lei 300, sau după trimiterea sumei de lei 310 se trimite cu ramburs scutit de taxe postale.

REPREZENTANŢA GENERALĂ DE TRIMITERE A ROMÂNIEI:
Firma SOOS & Comp. T.-Mureş, Str. Principesa Marioara 2.

La comandă rugăm a indica punctual adresa exactă (judeţul şi poşta ultimă).

Sfinţiri de biserici. Duminecă în 2 Decembrie s'au sfinţit bisericile nouă din comuna Bivol, jud. Dorohoi şi Bargavani din jud. Botoşani.

Păţania unui logodnic. Flăcăul Ion Pică din satul Murfatlar (Dobrogea) fiind îndrăgostit de o fată din Cobadin şi cerându o în căsătorie, părinţii fetei s'au împotrivit. Flăcăul atunci a furat fata şi a fugit la Murfatlar.

Bunicul fetei auzind de fuga nepoatei sale, s'a dus la Murfatlar şi a propus flăcăului să se împace, dar să vie la el acasă spre a-i da zestrea fetei.

A doua zi flăcăul s'a dus cu fata la bunic care a oprit-o, dându-l pe Ion Pică afară cu ajutorul altor flăcăi din sat. Acesta înfuriat s'a întors la Murfatlar şi luându-şi mai mulţi prietini s'a înapoiat la Cobadin spre a-şi lua înapoi logodnica. Dar bunicul fetei cu ajutorul mai multor locuitori din sat e eşit în întâmpinarea flăcăului cu furci, ciomege si topoare.

Prietenii lui Pică văzându-se în strâmtoare au sărit din căruţă şi au fugit. Mulţimea înfuriată a tăbărît asupra flăcăului Ion Pică şi la un moment dat un locuitor l'a lovit cu furca drept în faţă, scoţându-i ochiul stâng.

Asemenea fapte urîte ar trebui să nu mai fie la sate.

Pentru românii din Jugoslavia. Abonamentul la „Cultura Poporului“ nu se va mai trimite în dinari ca până acum, ci în lei, adică abonamentul pe an *250 lei*.

Sfinţirea clopotelor din Unguraş. In ziua de 25 Noembrie, în com. Unguraş din Ardeal, s'au sfinţit clopotele noui dela biserică. De dimineaţa a avut loc liturghia şi apoi cuvântarea protopopului L. Curca. Laudă şi cuvine credincioşilor din această comună, credincioşi cari au ridicat biserica şi au înzestrat-o cu clopote; mai ales săteanului Gheorghe Giuriţon, care a cumpărat şi clopotul cel mic cu 12 mii de lei.

Nenorocirea din pădurea Ţigăneşti. Locuitorul Radu Zavornicu din comuna Cocioc împreună cu un prieten al său anume Manea Gh. Şerban de loc din comuna Baeraru-Ran (jud. Prahova), întovărăşiţi şi de alţi câţiva prieteni, s'au dus în pădurea Ţigăneşti să facă o vânătoare de porci sălbateci.

Radu Zavornicu s'a aşezat la pândă într'un loc al pădurii, iar prietenul său în alt loc din faţa lui Zavornicu, aşteptând nerăbdători să treacă vreo sălbăticiune. Ceilalţi tovarăşi cari făceau pe hăitaşii, au început să chiuie şi să facă sgomot, spre a spăria astfel animalul sălbatic din vreun ascunziş oarecare. Cei doi puşcaşi Radu şi Şerban stăteau la pândă cu arma la ochi gata să tragă, fiecare la locul lui. De odată însă lui Manea Şerban i s'a părut că porcul sălbatec s'ar fi ascuns într'o tufă ce se afla nu de parte în faţa lui, şi ca să nu scape prada n'a mai stat mult la gânduri ci a tras.

Şerban fiind un ochitor foarte bun, a nimerit ţinta pe care şi-a ales-o, iar prada s'a răsturnat la pământ. Alergând repede să vadă cum arată vânatul, în loc de vânat ochii îi văzură, spre marea lui mirare, pe prietenul său Zavornicu la pământ scăldat în sânge şi văietându-se: „Auleu, m'ai împuşcat“. Postul de jandarmi de acolo a început să facă cercetările.

Redacţionale. Rugăm ca din fiecare comună unde s'a ridicat monument în amintirea eroilor căzuţi pentru întregirea neamului românesc, să ni-se trimită câte o fotografie a monumentului, dimpreună cu câteva date, pentru a fi publicate în foae.

De asemenea de câteori ni-se trimite câte o dare de seamă despre sfinţirea unei biserici să se alăture şi fotografia cu biserica.

Vitele locuitorilor atacate de lupi. In mai multe judeţe din Moldova, au năvălit haite de lupi cari au pricinuit locuitorilor mari pagube.

In judeţul Neamţ lupii s'au apropiat până la locuinţele gospodarilor, şi au sfâşiat vitele! Aşa în comuna Iazul s'a întâmplat şi o nenorocire care a costat viaţa unui copil.

Nicolae Croviţa, în etate de 11 ani, suindu-se pe acoperişul casei moşului său noaptea, a început să urle ca lupii. Bătrânul care avusese de suferit de pe urma lupilor a luat o armă şi eşind în curte a tras două focuri de armă asupra copilului, omorându-l pe loc.

Pentru abonaţii din America. Rugăm stăruitor pe fraţii români din America, să-şi achite cât mai curând *abonamentele la foaea noastră*. Abonamentul *pe un an e 3 dolari*.

POŞTA REDACŢIEI

Dlui Iacob Ivan în Constanţa, jud. Timiş-Torontal. Constituiţi obştea aşa după cum aţi proectat-o, conform legilor în vigoare, cerând statutele dela consilierul agricol din Timişoara. Dl. consilier a primit ordin în această privinţă dela Directoratul general al Reformei Agrare din Transilvania, să vă lumineze şi să vă stea în ajutor. Arendarea se va putea face pe cinci ani şi nu există nici o piedică în bunele Dv intenţii.

In America „CULTURA POPORULUI“ se vinde cu 5 cents exemp.

Guzganii în presa românească din Cluj. In un anumit ziar, lefegii scrisului, nu-i eveniment cultural, nu-i manifestare artistică, să nu arunce picături de venin. A trecut Mărioara Voiculescu şi a cârtit-o, a trecut marele Manolescu şi i-a găsit nod în papură, că Manolescu joacă „piese atât de certate cu arta şi cu bunul simţ“. Astfel de răutăţi, eşite din mintea unor pseuoziarişti — cari nu merită de cât să-i îneci în tăcere — nu ar fi luate în seamă dacă ar fi în altă parte şi nu aici la Cluj, unde presa românească ar trebui să fie alta decât cea scrisă de drojdia cafenelelor. Ardelenii erau deprinşi cu altă presă.

Ziua Unirii Ardealului în Cluj. In ziua de 1 Decembrie, s'a sărbătorit cu deosebită însufleţire, aici, amintirea zilei de 1 Decembrie 1918. După amiază, la Teatrul Naţional, a avut loc o mare sărbătoare. A vorbit dl Marin Ştefănescu, prof. univ. şi preşedinte al „Astrei“ secţia Cluj. După dsa a lua cuvântul d. profesor univ. din Bucureşti Mihail Dragomirescu, destul de cunoscut în lumea literară şi artistică. Acest iscusit îndrumător în literatură a vorbit despre „Originalitatea poporului român în literatură“.

La urmă corul societăţii „Carmen“ venit în adins din Bucureşti, a cântat minunat. Cântăreţul Folescu, a mişcat publicul prin doinele româneşti, atingând culmile artei.

Statuea soldatului român. In ziua de 2 Decembrie, la T.-Mureş (Ardeal) s'a sărbătorit desvelirea statuei soldatului român. In primul rând meritul acestei statui se datoreşte marelui român dlui Dandea, primarul oraşului. In mijlocul şovinismului secuesc de până mai eri — rămas şi astăzi — nici că se putea o recunoştinţă mai mare a românilor din acele părţi de cât simbolizarea soldatului român, care i-a scăpat pe vecie de asupriri grele.

De vorbă cu abonaţii noştri

Mii de abonaţi, aţi rămas în urmă cu plata. Ştim că nu o faceţi din răutate, ci unii poate vă vine greu să rupeţi din puţinul vostru căştig, obolul acesta mic ce ni se cuvine nouă.

Deoarece noi, cu munca noastră cinstită, nu putem concepe, să fie cineva să ne stânjenească, să ne aducă rău, când le dorim tuturora binele.

Alături cu hrana zilnică, trebue şi cea sufletească. Precum se împarte banul pentru pâine, aşa să se împarţă şi pentru slovă românească. In casa ştiitorului de carte, unde nu se află o gazetă cinstită, acolo e întuneric în inimi. Intunericul ce-l înfricoşător al neştiinţii, care aduce toate nenorocirile.

Vă rugăm, prietini ai noştri de pretutindeni, cari vă încălziţi sufletele şi vi-le luminaţi dela flacăra „Culturei Poporului“, înaintaţi-ne abonamentul.

Veţi vedea unde ajunge o foae bună, atunci când câţiva lei ai voştri, sunt trimişi pentru clădirea unei puternice prese româneşti, de cultură, adevărată cultură.

Nu lăsaţi să se împotmolească răul împrejurul vostru; nu cheltuiţi bani pe ce nu trebue, şi veniţi cu banul vostru muncit, pentru a avea mângăerea, că aţi ridicat scrisul românesc cinstit şi civilizat, la adevărata lui valoare.

Nu ne uitaţi, căci vă uitaţi propriile voastre interese.

„CULTURA POPORULUI“

PENTRU ABONAŢII NOŞTRI. Pentrucă ştim că serviciul poştei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate numai ajung la destinaţie, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonaţii noştri că de câte ori nu vor primi un număr din ziar, să ne comunice prin o carte poştală ca numărul lipsă să-l trimitem din nou.

CARŢI ŞI REVISTE PRIMITE:

Ramuri, revistă în anul al 17-lea, No. 23, cu data de 1 Decembrie. Craiova.

Renaşterea, revistă de cultură religioasă, anul al II-lea No. 11 pe luna Noembrie 1923. Craiova, str. Sinească No. 30.

Glasul Ţării, revistă culturală, anul III. No. 10 şi 11 pe Oct. şi Noem. Director D. I. Ghiţescu, Câmpulung (Muscel) str. Negru Vodă 31.

Peninsula Balcanică, revistă pentru apărarea drepturilor aromânilor, anul I No. 5 pe Oct. 1923. Bucureşti, Căsuţa Poştală 328.

Educaţia, revistă pentru şcoală, anul al 6-lea, No. 7 şi 8 pe Sept. şi Oct. 1923. Bucureşti str. Termopile No. 6.

Răsăritul, revistă culturală, anul al 6-lea, No. 5—12 pe lunile Oct. şi Noem. 1923. Bucureşti, Sfţii Apostoli No. 22.

România Viitoare, revistă pentru cultură generală, anul al 4-lea No. 7 pe Noembrie 1923. Director D. Munteanu-Râmnic. Ploeşti, str. Gh. Alexim No. 1.

RADOS & Co.
mare magazin de vopsele
CLUJ
Str. Reg. Ferd. 21
Telefon 692
Cel mai bine asortat şi mai ieftin ca oriunde

Mare târg de Crăciun!

La magazinul Eugen Szabó

CLUJ, C. Regele Ferdinand No. 5

Flanel tenis	29 lei
Flanel vărgat pt. haine	33 „
Barchet	39 „
Creton prima calitate	39 „
Barson (Catifea)	106 „
Stofă pt. haine dublă	78 „
Stofă 140 cm. lată	135 „
Stofă pentru haine bărbăteşti 140 cm. lată	196 „
Stofă velour pt. palton	250 „
Zefir francez pentru cămeşi bărbăteşti	45 „
Shiffon pentru albituri	31 „
Liberty dublu mătasă	138 „
Plus negru pentru paltoane dela	450-1100 „
Plus pentru paltoane gri, brun şi negru	530 „
Fonlard pentru haine de mătase	350 „

Mare târg de cupoane!

Preţuri reduse!

Telefon: 4-79

Anunţuri gratuite! Ca să fim cât mai de folos abonaţilor noştri, — cu condiţia însă să nu fie nici negustori, nici comersanţi — primim spre publicare fără bani, anunţuri de vânzări şi cumpărări, ori de altă natură.

LIBRĂRIA BIBLIOTECII DIN COMUNA LĂPUŞATA (judeţul Vâlcea) are spre vânzare o mare cantitate de hârtie pentru învelit, precum şi multe colecţi de reviste şi ziare. Se expediază rambурs la cerere. A se adresa la Biblioteca Populară com. Lăpuşata jud. Vâlcea.

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" .·. .·. care se tipăreşte în 56 mii de exemplare. .·. .·.

LEPAGE ✣ ALMANAH PORTATIV ✣ 1924
VA APARE IN LUNA DECEMBRIE

In urma cuprinsului bogat de ex.: alfabetică a medicamentelor oficinale, dosologia lor, receptura românească, primele ajutoare, simptomele şi tratamentele intoxicaţiilor, noţiuni de dietetică etc.; organizaţia sanitară a României, formele comunicării cu forurile oficiale, instituţii sanitare din ţară şi staţiunile climaterice şi balneare, adresele către autorităţi, certificatele, formularele, rapoartele, etc., etc.

e indispensabil pentru medici, farmacişti etc., etc.

Almanahul va fi frumos executat pe hârtie bună, legat în jum. pânză şi cuprinzând circa 5-600 pagini. — Pentru abonamente imediate preţul de favor e Lei 200, cu porto. — Pentru fabrici şi magazine de medicamente chimice, staţiuni balneare, sanatorii etc. e cel mai bun organ de publicitate.

Librăria LEPAGE Cluj. Editorul Almanahului Medical 1924.

SOLOMON ZAUDERER
MAGAZIN DE POSTAVURI
CLUJ
Strada Regina Maria No. 40
TELEFON 11-46. TELEFON 11-46.

IMPORT ŞI EXPORT IMPORT ŞI EXPORT
INTERNAŢIONAL DE GHETE
CLUJ
STRADA REGINA MARIA 7

"ASTRA"
FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE RUM, COGNIAC, LICHERURI, MAGAZIN DE COLONIALE ŞI DELICATESE
Telefon 1300. Cluj, Calea Victoriei 41. Telefon 1300.

Specialităţile fabricei de licheruri: Amar de plante, Creme d'Chitră old Rum, Cogniac etc., etc.

Pivniţele de vin sunt provăzute cu tot felul de specialităţi de VINURI EXCELENTE şi GARANTATE NATURALE, precum şi licherurile sunt toate din PLANTE NATURALE

RENUMITA FABRICĂ DE MOTOARE
CROSSLEY BROTHERS LTD
MOTOARE
PENTRU BENZINĂ, PT. GAZ NATURAL, PENTRU GAZ SĂRAC ETC. 48
MOTOARE DIESEL ORIZONTALE ŞI FĂRĂ COMPRESOR, CA PERFECŢIUNE ŞI CALITATE FĂRĂ CONCURENŢĂ
PREŢURI AVANTAJOASE ŞI LIVRARE PROMTĂ.
A SE ADRESA: BIROURILE FABRICEI V. P. POPA, LUGOJ SAU INTREPRINDERILE INDUŞTRIALE V. P. POPA, CLUJ, STRADA GENERAL GHERESCU NR 2.

DEPOZIT DE FABRICĂ ASTĂZI ŞTIE DEJA PREŢURI DE FABRICĂ
CLUJUL INTREG
UNDE POATE PROCURA CU PREŢURILE CELE MAI EFTINE TREBUINŢELE SALE IN HAINE PENTRU ORI CE SEZON RAGLANE ŞI ROCURI DE IARNĂ. LA SUCCESORII
CAROL SCHERER ŞI FII
GROMEN ŞI HERBERT
DEPOZITUL FABRICEI DE POSTAV DIN SIBIU. — CLUJ
CALEA REGELE FERDINAND NO. 13

WILHELM HIENZ
CLUJ
AGENTURĂ COMERCIALĂ

CASA FRAŢII DEUTSCH
TRANSPORTURI INTERNAŢIONALE
CLUJ
46 PIAŢA UNIRII 26.
FILIALE: BUCUREŞTI, BUDAPESTA, WIENA, BRAŞOV, ARAD, ORADEA-MARE, TÂRGU-MUREŞ, PASSAU, BERLIN ✣ ✣ ✣

BANCA ARDELEANĂ ŞI CASĂ DE ECONOMII S.A.
FONDATĂ ÎN ANUL 1894.
CLUJ, PIAŢA UNIRII 32.

Primeşte depuneri spre fructificare cu livrete şi contcurent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil. — Scontează cambii. Efectuiază remiteri în ţară şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase. Cumpără şi vinde monede streine. xx

SUCURSALE ÎN T.-MURĂŞ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ŞI TURDA. INSTITUŢII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S.A." DEJ; „BANCA ŞI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACŢII" ÎN GHEORGHENI

Safe-depozitele le ţine la dispoziţia on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. xx Intreprinderi industriale aparţinătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrăşarea de porci şi industria de carne" s. a. Gherla; „S. A. p. Morărit, Industria Lemnului şi Mărfuri" Tg.-Murăş; „Agricultura Ardeleană" s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri" Cluj, etc.

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei
18-6-20

Specialităţile fabricei de bere CZELL din Cluj
'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — şi
'Monoştor'
Bere deschisă — mult apreciate. 14—25
din cauza calităţilor lor neintrecute s'au dovedit ca marca cea mai superioară. Se capătă pretutindeni.

RECLAMELE din „Cultura Poporului" au mare succes!

"Mode de Paris"
Cluj Piaţa Unirei 12 Cluj
Cel mai modern şi elegant magazin de blănuri
Bogat asortiment cu cele mai fine şi elegante blănuri foarte frumoase care va place onoratei şi distinsei noastre clientelă
Atelier special pentru confecţiuni de blănuri cu preţuri avantagioase
Notaţi vă rog bine adresa! Să nu uitaţi!
„MODE DE PARIS", Piaţa Unirei 12

Este ştiut de toţi că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!
Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acţii.
Furnisoare ale Curţii Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22-12-14

Dacă vrei bonboane bune cere
„MELISSA"
15-14 Telefon 648 şi 665 Cluj – Calea Dorobantilor 40 si 41-a

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 50—25

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 8.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1686. 8 50—25

TRAIAN G. STOENESCU
avocat
Bucureşti, Calea Şerban-Vodă 43.

BAIA DIANA
Camere cu abur şi vane, precum şi tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu extras de brazi.
CONTROL MEDICAL
Lloyd 1633 5 50—25

FERARIA
societate anonimă
Cluj, Calea Victoriei No. 29.
00000 Telefon 4-40, 3-47. 00000
Adresa telegrafică: „Feraria" Cluj.
00000 Liferează: 00000
Sârmă laminată, sârmă, cuie, fier de beton, etc.
35—36

KALMÁR
SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACŢII
CLUJ, Str. Regina Maria 42.
Mare magazin cu Coloniale şi Văpseluri En-gros-En-Detail.
Tot felul de Analină pentru văpsit. Lână şi Bumbac.
Cel mai bine asortat şi mai Eftin magazin în această :·: :·: branşă. :·: :·: 45

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAŢA UNIRII
Lloyd 1656. 7 50—25

Cele mai bune maşini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparaţii
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 50—25

CETIŢI ŞI ABONAŢI CULTURA POPORULUI

Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc, în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.
RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-37-26

DACIA-ROMANIA
Societate generală de asigurare
Sediul central: Bucureşti, strada Wilson 3.

Fondată la anul 1879	Capital de acţiuni, deplin vărsat . . Lei 24,000,000 Rezerve şi diverse garanţii, peste . . Lei 100,000,000 Daune plătite în 1921 . . . . Lei 57,571,559 Daune plătite dela întemeierea Societăţii Lei 368,886,642		*Fondată la anul 1879*

Oficiul regional pentru Ardeal, Banat, Crişana şi Maramurăş se află în CLUJ, Calea Victoriei No. 27, Telefon 527. în palatul propriu.
Reprezentanţa Generală pentru BANAT se află în TIMIŞOARA, Splaiul stâng al Begheului 1, casa proprie.
Agenţii generale: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. 1.; BRAŞOV, SIBIU, ORADEA-MARE, TÂRGUL-MURĂŞ şi SATMAR la Banca Românească. **Agenţii principale şi speciale:** Aiud, Alba-Iulia, Bistriţa, Blaj, Caransebeş, Diciosânmărtin, Deva, Hunedoara, Lugoj, Orşova Oraviţa, Sebeşul-săsesc, Sighetul-Marmaţiei, etc etc.

Societatea DACIA-ROMAINA prin toate agenturile sale primeşte asigurări în toate ramurile ca: Viaţă, Incendiu, Grindină, Accidente, Furt prin spargere şi Transporturi, oferind cele mai reale avantagii prin garanţiile de soliditate ce prezintă şi prin grija ce poartă de interesele asiguraţilor, din toate punctele de vedere. 32—7 Incercaţi şi vă convingeţi!

BENZINĂ
UŞOARA
7·50 LEI
La „AUTO-MECANICA"
CALEA DOROBANŢILOR Nr. 18
CLUJ. 41

Cu deplină garanţie ca înainte de războiu ------ cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialităţi: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare şi tot felul de piei pentru întrebuinţare technică --- liferează
FRAŢII RENNER & COMP.
SOCIETATE ANONIMĂ
CLUJ.
13—21

Ferestraie cu motoare şi motoare din Deutz

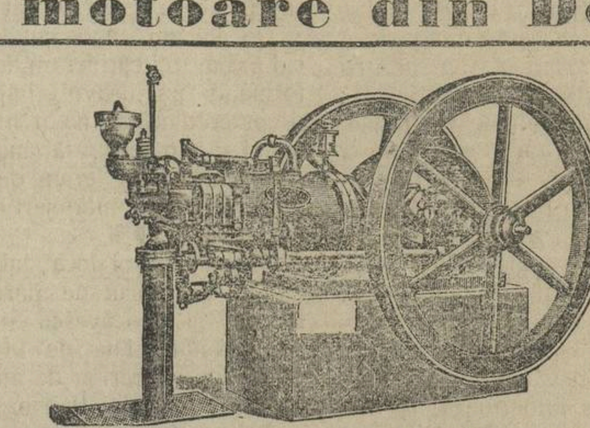

Curele din piele bună
Wolfner
Articole de cauciucuri şi technice se află permanent în depozit
HANN & Co. S. A. Comercială de maşini şi technică
Cluj, Strada Regina Maria No. 11.

Fabrica de bere din Turda S. A.
KORONA — CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5 — DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ
GLORIA — BERE DIN MALŢ DUBLU
TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANŢILOR 11 — TELEFON No. 394
26 9—14

Tiparul tipografiei „VIAŢA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13

CULTURA POPORULUI

D-lui Ioan Georgescu primredactor la „Revista Transilvania" Sibiu

Luminează-te şi vei fi! — Voeşte şi vei putea!
C. A. Rosetti

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: CALEA DOROBANŢILOR No. 10. TELEFON No. 15–75. | Cluj, Joi, 20 Decembrie 1923. | ADMINISTRAŢIA: CALEA DOROBANŢILOR 10 TELEFON No. 15–32. | ANUL III. NR. 38. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

PRESA DE IDEI

Al doilea congres al presei din România, se ţine, trei zile, aici la Cluj. Acest congres are o deosebită însemnătate pentru viaţa noastră culturală şi poate fi socotit ca un îndreptar în organizaţia de stat, în promovarea ideilor înaintate, în toate manifestaţiile sociale, cari tind spre un umanitarism desăvârşit, căci nu se poate socoti o cultură, o naţiune bine pregătită sub toate raporturile, fără o presă. De la această putere atârnă viitorul unui stat. Şi o naţiune se poate lipsi de Parlament, de partide politice; nu, însă, şi de presă. Ea este ca şi limba unui popor. Se poate pierde tot; cât timp trăeşte limba şi presa, acel popor, nu se poate stinge nicicodată.

De aceea toată atenţiunea să ne fie îndreptată înspre acest arsenal cu maşinile rotative de unde se împart gândurile şi ideile, în literele mărunte ale tiparului. Precum în timpul luptei victoria e în vârful baionetelor; tot asemenea în vremea păcii, izbânda e în vârful peniţelor ale publiciştilor, cari zi cu zi netezesc calea destul de grea spre progresul omenirii.

Prin urmare presa trebuie să fie mereu un izvor limpede de idei şi nici de cum un canal în care intră în putrefacţie patimile politicianilor, şi din care, din ei, exală miros urît.

In ţara noastră, se pare, că de la cei întâi ziarist genial Eminescu, şi cu toată presa cea constructivă a lui Rosetti, Kogălniceanu, Bălcescu şi alţii, am scăzut la o presă în care se oglindesc nu idei, ci viaţa măruntă, patimile mici şi izbucnirea unui limbaj urît, aşa cum e în Parlament, aşa cum sunt moravurile politicianilor, caracterul lor şi risipa de ambiţii.

Ziaristul nu mai poate fi un apostol, un luptător, un creator, de oarece se înăbuşe talentu-i, vigoarea, sănătatea, în măcinarea şi susţinerea altor credinţi, cu idoli falsi. Ziaristul devine un izolat şi în cele mai multe cazuri un muritor de foame. Demagogismul purtătorilor de rătăciri ai poporului, a pătruns, a infectat presa. Şi de sub această înrâurire trebue salvat cea dintâi putere a unui stat — după noi — presa.

Iată de ce Congresul ziaristic de la Cluj, îl privim ca un început bun, ca o refacere a presei româneşti. Organizaţia puternică a ziariştilor de talent şi de idei, vor aduce o însănătoşire, o viaţă nouă, o pregătire serioasă, în sfârşit o putere creatoare în presă, de la care va porni şi refacerea morală a acestei ţări.

Congresul adunat în Cluj, va stabili punctele cardinale după care să se călăuzească întreg organismul presei, şi să arate acelor cari prin ei au coborît ziarul la o tarabă şi a intereselor lor şubrede şi a unor moravuri bizantine, că în astfel de condiţiuni distructive, presa şantajului public, nu va mai putea fi socotită în rândul celei dintâi, ci numai hârtie tipărită.

Credem că acest congres, desigur nu în întregime — căci un rău nu se poate remedia dintr'o dată — dar va ajunge la concluzia că presa şi ziariştii nu pot fi apanajul oricărui demagog, ori carui îmbogăţit de război ajuns om politic, cu toată insuficienţa lui mintală, ci se va pune stavilă acestui sistem de exploatare a talentului gazetăresc, strecurat sub anonimat, ca alţii să culeagă rodul bogat a unei trude încordate cu ruinarea sănătăţii.

Adevăratul ziarist nu mai poate fi un retribuit mizerabil, un client la bătrâneţe al unui azil comunal, ci o personalitate cu un loc bine definit ca poziţie socială într'un stat.

Credem că acest congres va stavili oarecum limbajul presei de bulevard şi va lupta în senzul ca să se introducă spiritul unei prese civilizate aşa cum trebue să o reprezinte un popor de viitor, cu o populaţie de 18 milioane.

Dacă prefacerile se simt în toate manifestările vieţii, cu atât mai mult în domeniul ziaristicii.

România fără o presă creatoare nu va putea face nici un pas spre cultură şi civilizaţie şi de aceea în acest congres al presei dela Cluj, vedem o solie, un drum luminos.

Le zicem reprezentanţilor din toate unghiurile ţării, — escadrilei a presei de idei, — bine aţi venit la Cluj, sămănători de viaţă nouă, căci voi sunteţi cei întâi ostaşi cari prin condeiul şi mintea voastră, clipă cu clipă, zi cu zi, pregătiţi zilele fericite de mâine ale unui popor, care vra să trăiască prin o presă izvorâtă din conştiinţa voastră cinstită, prin patriotismul vostru desinteresat, prin bătăile inimilor voastre cari sunt şi ale tuturor fiilor acestei ţări.

CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ

Memoriul pentru recăsătorirea preoţilor văduvi

Foloasele recăsătoriei sunt următoarele:

1. Biserica ar câştiga multe elemente bune, demne de înflorirea ei, de oare ce, cei mai mulţi seminarişti se retrag dela misiunea preoţiei din cauză, că în caz de văduvie, nu au voie a se recăsători.

2. Când un preot rămâne văduv, toată gospodăria familiei casnică şi a muncii câmpului se ruinează, rămânând în voia întâmplării.

3. După cum zice sfânta Scriptură: că omul nu poate trăi pe pământ singur, fără soţie.

Amărâtă turturică, când rămâne singurică, sboară tristă prin pustie, mai mult moartă de cât vie.

4. Preotul văduv este criticat şi bănuit de popor, şi este privit cu un scăzământ material şi moral.

5. Preoţii văduvi cad în întristare de desperare nedescrisă, din care cauză li se ruinează sănătatea, ori cât de tineri, robuşti şi curajoşi ar fi.

Chiar mirenii văduvi sunt priviţi de popor, pare că le lipseşte o mână, de oare ce soţia este chiar şi podoaba casei unei familii, nemai putând lupta cu nevoile şi sarcinile acestei lumi; şi de aceia preoţii văduvi mor cu zile într'un chin nedescris, văzând pe copiii lor pe drumuri, fără mână de ajutor şi fără nici o milă.

6. Cei mai mulţi preoţi tineri sunt nevoiţi şi siliţi a lua în familie câte una servitoare, cu care s'a întâmplat să dobândească copii.

7. Intre copiii legitimi şi cei nelegitimi s'a întâmplat procese nelimitate; gospodăria şi agoniseala lor s'a distrus şi risipit.

8. Când preoţii tineri văduvi, ar avea voe a se recăsători, ar intra în contact cu familii mai de seamă şi mai de cinste, iar nu cu servitori cu moravuri rele şi desfrânate.

9. Preoţii văduvi necăsătoriţi ar lucra în misiunea lor şi în voia Domnului cu mai mult zel, activitate şi tragere de inimă; iar hula deasupra lor, ar dispărea.

10. Toată opinia publică este de părere şi aprobă în unanimitate a se lua măsuri cât mai urgent pentru recăsătorirea preoţilor rămaşi nenorociţi.

11. Atunci s'ar linişti pacea între cler şi biserică şi ar domni unirea şi puterea.

12. Atunci cred cu siguranţă, că s'ar împlini golurile şi lipsa de preoţi.

Biserica îşi va lua adevărata cale de propagandă morală, religioasă, demnă de menirea şi întemeierea ei, după preceptele Mântuitorului nostru Isus Christos.

Această mare nedumirire şi justă cerere, trebue neapărat rezolvată de către Corpurile legiuitoare şi Sf. Sinod.

Paroh D. SFÂRLOGEANU

INSCRIPŢII

Frânturi de gând....

IN fiece Sâmbătă, bătrânul gazetar, Constantin Bacalbaşa. publică în „Adevărul" câte ceva despre: Bucureştii de altă dată.

Ca unul ce-a fost martor la atâtea prefaceri, şi căruia, meseria i-a îngăduit să pătrundă atâtea şi atâtea taine, amintirele ce la rândueşte în foiletonul de Sâmbătă capătă pentru cel ce vrea să vadă deosebită însemnătate. S'a putut vedea bunoară, între altele, şi raporturile de până mai deunăzi, între vechiul nostru regat, şi Berlinul ori Viena. Nu puteam face un pas, lua unele măsuri de ordin intern, mărunte din cale-afară, fără a ne gândi ce va zice Berlinul, ori cu ce ochi vor fi privite de către cei dela Viena. Şi nu odată au pornit ordine dela Vena, ori chiar din Budapesta, care atingeau şi demnitatea şi mândria noastră ca neam de sine stătător. De câteori conducătorii noştri, unii fruntaşi între fruntaşi, n'au trebuit să-şi plece cu umilinţă capul! Astăzi, lucrurile s'au schimbat. Astăzi suntem socotiţi, după întindere teritorială, bogăţii şi populaţie, printre statele mari europene. Şi dacă cuvântul nostru n'are încă greutatea pe care ar trebui s'o aibă, de vină suntem noi, şi numai noi. In loc să cimentăm unirea înfăptuită cu atâtea jertfe, în loc să strângem rândurile pentru ziua de mâine, când vom fi puşi din nou la grea încercare, ne sfâşiem câineşte şi ne trudim din răsputeri, să desfacem maşinăria Statului. Par'că Cel de sus, întorcându-şi faţa dela noi, ne-a pierdut cu totul minţile!

Cu gândul şi la ziua de ieri, când făceam sluj Vienei ori Berlinului, dar mai ales cu gândul la ziua de mâine, cea plină de primejdii, să strângem odată rândurile şi să punem la locul de răspundere pe cei mai de ispravă dintre noi!

I. D.

CRONICI SĂTMĂRENE

Sărbătorirea zilei de 1 Decembrie. — Punerea pietrii comemorative în amintirea luptătorului Lucaciu

Anul acesta, pentru sătmăreni, sărbătorirea unirii a fost un minunat prilej de reculegere sufletească. Gândurile, prinse până ieri în vârtejul necazurilor mici, şi-au întins aripele de mătasă şi au cuprins, cu o singură fâlfâire uşoară, toată măreţia clipelor sorocite de-apururi sărbătoare, pentru neamul românesc de pretutindeni. Numai, aşa se vede că stă scris în cartea vieţii noastre: sărbătorile să ne fie îndoliate de lacrima amărăciunii iar cupa bucuriei cu licoare amară să ne fie plină. Dar, mai bine să lăsăm cuvânt aducerilor aminte iar noi, să le aşternem slova asemeni cronicarilor: fără ură şi fără părtinire. Cei ce vor veni după noi vor trage învăţăminte iar din învăţăminte foloase.

*

Dimineaţa, după oficierea unui serviciu religios în piaţa I. I. C. Brătianu, ţine o cuvântare d. protopop Aurel Dragoş. Domnului General Gorski, îi tremurau lacrămile în glas când s'a adresat trupelor din garnizoană, arătând prin cuvinte bine simţite, care a fost contribuţia armatei române la făurirea acestei sărbători.

După defilarea trupelor din garnizoană şi a şcolilor, cei de faţă pornesc spre casa unde urmează să se desvelească piatra comemorativă memoriei marelui luptător român **Dr. V. Lucaciu.** Iniţiativa **„Junimei Sătmărene"** merită toată lauda noastră. Este un act de supremă conştiinţă naţională să răsplăteşti celor ce şi-au sacrificat viaţa toată pentru fericirea neamului. „Una din cele mai esenţiale datorii ale unei naţiuni culte — spune **d-l Ştefan Meteş** membru coresp. al Acad. Române — e să-şi comemoreze din timp în timp oamenii săi mari sau evenimentele istorice mai însemnate. Din felul cum se face aceste serbări, se vede cât îşi preţueşte o naţiune bărbaţii prin care a progresat în decursul vremurilor." Aceste învăţăminte luminoase au înţeles-o minunat tinerii studenţi din părţile crişane. Ne pare rău că lauda nu o putem adresa şi autorităţilor competente. Trebue să înţelegem odată: săteanul să nu fie dat la o parte de la asemenea sărbătoriri. Uitat prin negura satelor, el îşi petrece vremea muncind. Seara, dacă nevoile îi dau pas, îşi aruncă ochii pe jurnal. Ce citeşte, îi umple sufletul de scârbă: lupte politice, noui pungăşii descoperite, polemici religioase. Cel puţin, din an în an să fie scos la lumina. Să înveţe şi el să aleagă neghina din grâu, să vadă că „domnii" de la oraş muncesc pentru propăşirea vieţii noastre naţional-culturale. Altminteri, e zadarnică truda noastră. Să se facă propagandă la sate ori decâteori avem prilej să ne manifestăm pe tărâmul cultural sau naţional. Zadarnic întărim zidurile cetăţilor, dacă mulţimea e streină cu sufletul de credinţele noastre.

In faţa casei unde a odihnit şi închis ochii „Leul de la Siseşti" s'a oficiat o slujbă religioasă. Ce a vorbit părintele Ardelean nu mai ştiu, dar ne aducem aminte că mulţi studenţi **ardeleni** au fost nemulţumiţi iar d-l general Gorski din nou s'a văzut nevoit să spulbere atmosfera grea ce plutea, prin câteva mişcătoare cuvinte, adresate celor cari într'adevăr au o inimă de român în piept. D-l primar Ferenţiu ia în primire micul monument. Frumos şi corect cuvântează studentul Pop Gh. din partea „Junimei Sătmărene". In numele guvernului vorbeşte d-l prefect Cantuniari:

„Guvernul îşi face o pioasă datorie să aducă un omagiu de recunoştiinţă memoriei veneratului luptător pentru cauza naţională: Părintelui Vasile Lucaciu.

In tragedia milenară a neamului nostru obijduit au apărut fiinţe inspirate, atinse parcă de pronia cerească, care au avut intuiţiunea sublimă şi credinţă în izbăvirea ce trebuia să sosească.

Şi când nedreptatea era mai strigătoare, împilarea mai nemiloasă, suferinţele mai cumplite, aceşti apostoli ai liberării românismului au alinat dureri covârşitoare, au deşteptat speranţe înariptate.

Unul dintre ei a fost şi acela a cărei amintire o cinstim astăzi şi a cărei umbră planează în clipa aceasta solemnă nu numai peste umilele noastre capete, ci ea se întinde biruitoare şi măreaţă peste întregul coprins al acestei ţări, mândră cum numai este alta, pe atât de ocrotitoare şi tolerantă în mărirea ei precât de demnă şi neturburată a rămas în suferinţa ei.

Biografia şi activitatea aprigului luptător Vasile Lucaciu, o vor rosti alţii şi va nemuri istoriografia timpurilor prezente şi viitoare.

Când cineva s'a ridicat pe culmile de strălucire şi de glorie pe care s'a suit el, numele lui reprezintă deja multe pagini din istoria românismului: de speranţă, pagini de durere, pagini de apoteoză.

Părintele Vasile Lucaciu este un simbol, el întrupează şi iubirea de patrie căreia a închinat munca unei vieţi întregi, şi devotamentul pentru conaţionalii săi pentru cauza cărora a suferit martiriul închisoarei, şi ideia că totuşi câte odată măcar, există o răsplată pentru cei buni.

Gândul nostru se îndreaptă necurmat către el şi-l rugăm ca din împărăţia drepţilor în care pe veşnicie va trăi, să continue a îndrepta paşii noştrii către limanurile pe care le merită atât de mult neamul acesta, atât de harnic, atât de blând, atât de nobil şi pe care el l-a iubit mai presus de orice.

Eternă să-i fie amintirea."

D-l profesor universitar O. Ghibu, delegatul Universităţii din Cluj, ţine un important discurs, cu date luminoase din viaţa marelui sărbătorit iar studentul Butean mulţumeşte d-lui general Gorski pentru frumoasa sa cuvântare şi promite că studenţii ardeleni vor şti să-şi facă datoria.

După solemnitate, şefii autorităţilor au fost câteva clipe invitaţii părintelui Epaminonda Lucaciu.

*

După masă, serbare şcolară în sala teatrului orăşenesc iar seara, reprezentaţie teatrală: „Curcanii" dramă patriotică în 4 acte. Rolurile au fost interpretate de intelectuali şi de câţiva ofiţeri din garnizoană.

Se distinge d-na Florence Zamfirescu în rolul bătrânei mame şi d-l I. Baciu, într'un rol de evreu. Restul ansamblului, corect. D-l Colonel Crăciunescu a condus minunat, dovedind multă pricepere şi cultură şcenică.

*

Se plănueşte formarea unei trupe permanente de teatru, cu concursul câtorva actori bătrâni. Iniţiativa o are publicistul George Mihail-Zamfirescu, care va convoca pe şefii autorităţilor la o consfătuire în acest senz. Sunt elemente şi sunt oameni pricepuţi să conducă: dar nu sunt bani! Nu multi — cu o sumă de nimic, s'ar putea pune bazele unei frumoase înjghebări culturale.

D-l prefect Cantuniarii a dat un banchet în cinstea d-lor generali Gorski şi Ignat. S'au ţinut discursuri frumoase, s'a petrecut minunat. După cum se ştie d-nii generali sunt în inspecţii, de câteva zile, în garnizoana Satu-Mare.

*

Biblioteca şi sala de lectură a Casinei Române e deschisă zilnic. Rău fac sătmărenii că nu dau tot concursul moral acestui aşezământ cultural.

MIRCEA LACRIMĂ

Din trecutul nostru

Relicve sfinte

O pagină de pe Evanghelia, ce se găseşte la Mănăstirea Putna, evanghelie scrisă în veacul al 13-lea.

Mişcarea culturală craioveană

— Expoziţiile: Negulescu, Viscont şi Ionescu-Doru, —

Acum trei ani, când d-l Negulescu şi-a deschis întâia expoziţie, i-am consacrat în întregime una din cronicele culturale, pe care le trimeteam lunar la „Convorbiri Literare." Cei trei ani de studiu la Paris, i-au mai întărit calităţile de abil desenator, i-au simplificat simţitor paleta, şi i-au dat mai multă îndemânare, în aşternerea culorilor. Personalitatea artistului însă, e încă departe de-a ni se desluşi conturată. Expoziţia din sala Prefecturei, arată lămurit succesiunele influenţe pe care le-a suferit d-l Negulescu, începând cu influenţa maestrului Mirea şi sfârşind cu cea a marelui portretist japonez, Fujito. Este şi greu dealtminteri, ca la Paris tocmai şi în prima perioadă de afirmare, să scapi de influenţa atâtor maeştri ai penelului.

Studiile academice ale d-lui Negulescu, dovedesc seninătate sufletească, şi putere de muncă susţinută; schiţele de mişcare îndemânare în mânuirea creionului, iar portretele, reale calităţi de colorist. Bucăţile care poartă pecetea curentului nou — de care nu s'a putut feri tânărul nostru pictor — cad dincolo de cadrul oricărei discuţii serioase.

*

Expoziţia d-lui Viscont, atât prin numărul cât şi prin natura pânzelor expuse, nu ne dă putinţa unei aprecieri asupra artistului. Apusurile de soare, cu o nesfârşită gamă de tonalităţi violente, ca şi efectele de contrast din interioruri, neverosimile. In schimb, peisagele învăluite în perdea de lumină brumărie, care învoaie şi topeşte atât contururile lucrurilor, cât şi nuanţele de culoare, odihnesc ochiul şi sufletul. Ele ne amintesc „maniera" (?) pictorului Em. Lazaresco, care până la războiu, descăleca în fiece toamnă, cu o garderobă uimitor de bogată, cu două duzini de fotografii în diferite poziţii, şi cu o duzină de peisagii parisiene drapăte toate în aceiaşi lumină bruniane, ca să aibă apoi ce toca un an întreg, la Paris şi Nissa, Portretul — e vorba numai de medalion — ne arată că d-l Viscont, ar putea cultiva cu real succes, genul acesta pictural.

*

Pânzele d-lui Ionescu—Doru, aduc lumină, multă lumină. şi belşug de culoare caldă. D-sa stăpâneşte deopotrivă şi tehnica desenului, şi tehnica culoarii. In ce priveşte stadiul evolutiv, actualmente se sbate între influenţa lui Steriady, şi cea a lui Pătraşcu, atât de personal în tot ce aşterne pe pânză.

*

„Tălmaciul" şi „Nyu" la Teatrul Naţional.

In ce priveşte comedioara lui Bernard, ne mărturisim fără înconjur mirarea, de-a fi văzut-o desmorimantată în anul de graţie 1923, şi încă pe scena unui Teatrul Naţional! Orice alt comentariu, ar fi de prisos.

Toată acţiunea din „Nyu", e o banală şi iar banală, poveste de dragoste. Câteva „crudităţi" presarate cu îndemânare, şi o singură notă de originalitate — pentru noi cei de dincolo de Nistru bine înţeles — manevrarea cnutului de către soţul înşelat.

D-na Popovici a jucat cu căldură, şi a reliefat multiplele nuanţe, mai mult cu inteligenţă, decât cu îndemânare. Socotim însă, că rolul lui Nyu, nu e dintr'acelea care-ţi pot da măsura talentului unei actriţe consacrate. In ce priveşte toaletele, actriţele noastre craiovene — e vorba numai de cele ce-şi pot spori veniturile — ar putea să tragă foloase din cele văzute la premiera dramei lui Dimow. D-l Popp Martian, sigur în primul tabiou; în celelalte, din ce în ce mai puţin sigur. (Ne-a surprins în toată puterea cuvântului, inflexiunele d-sale de ton, din tabloul în care cei doi amanţi îşi mărturisesc dragostea reciprocă). D-l Al. Dem. Dan a jucat concentrat, afară de unele momente, ca de pildă când cearcă să se răfuiască cu poetul, ori să-şi înduplece soţia să se împacă, şi când a sarjat, mai mult decât ar fi trebuit.

D-nele Stela Poenaru, Fl. Sterescu şi d-l Coco Demetrescu, în nota justă. Fantezie şi talent a dovedit d-l Ovid Rocoş, în cizelarea unui rol de mâna a treia (un băiat dela florărie). Piesa a fost pusă în scenă de d-l Victor Bumbeşti, care a dat dovadă de rândul acesta, că poate folosi cele văzute deaproape şi cu ochiu de artist, dincolo de hotarele ţării. Sugestiune prin simplitatea decorurilelor, datorite d-lor Brătăşanu şi Negulescu.

ION DONGOROZI

Desbateri Parlamentare

Drepturile culturale ale minorităţilor naţionale din România

Spiritele intelectualilor — Capitalei cu osebire — sunt preocupate astăzi de problema pururi nouă, a revendicărilor minoritarilor, recte maghiarilor. E vorba de nesfârşita agitaţie a multiplelor organizaţiuni ungureşti, pentru legitimarea şi promovarea unor pretinse drepturi de cultură şi naţionalism ale elementelor foste stăpânitoare, ce a culminat cu o intervenţie deplasată, la M. S. Regina.

Truda minoritarilor unguri e bine cunoscută dincolo de Carpaţi — cât e, probabil, cunoscuta şi stăruinţa oficială a episcopului maghiar reformat dr. Naghy Karoly, tot pe lângă M. S. Regina, în numele şi din partea consistoriului Bisericei reformate maghiare din Ardeal. Cea ce se cunoaşte însă mai puţin este fără îndoială irupţia violentă şi dăunatoare bietei cauze ce „apără", a deputatului ungur în Camera română, d-l Şandor Iosif, — comisă dăunăzi.

Cu o discutabilă sinceritate — deci, îndoelnică cinste în cuvint — d-l Şandor Iosif a declarat că vorbeşte în numele suferinţii celor două milioane jumătate de maghiari din România — şi că cere, ca atare, limba maghiară ca limbă de predare în şcolile Ardealului şi spiritul maghiar ca spirit de cultură şi învăţământ.

Circumscrisă în cadrul adevărului, aserţiunea d-lui deputat minoritar este vinovat de îndrăzneaţă şi cu desăvârşire păgubitoare.

Nu ştiu în ce proporţie s'au sporit şcolile româneşti creiate după alipirea Transilvaniei — dovedit este însă că cele minoritare şi-au ridicat numărul cu 300 mai mult decât sub stăpânirea maghiară — şi asta numai în ce priveşte scolile primare; — la cari se mai adaugă 40 de licee şi 86 de gimnazii maghiare, absolut maghiare, toate **puse la dispoziţia unei populaţiuni minoritate ce abia trece de un milion de locuitori.**

Şi aceste date le comunică în plină Cameră d-l Dr. Anghelescu, Ministrul Instrucţiei Publice, în uimirea însuş a interpelatorului, care le recunoaşte şi le mărturiseşte, — fără însă a se simţi câtuş de puţin impresionat de faptul — pe care-l cunoştea bine dealtfel, că la o populaţiune românească aproape îndoită, nu funcţionează decât — **patru licee**, şi fără a avea nimic de replicat la observaţia unui întrerupător deputat ardelean care-i spunea că pentru miile de români rămaşi dincolo de hotarul arbitrar tras între România şi Ungaria, **nu există nici un fel de şcoală românească.**

Iată realitatea, iată condiţiile în cari cultura maghiară propăşeşte în statul naţional român, iată auspiciile sub cari spiritul maghiar se învrăjbeşte între pâreţii şcolilor româneşti din Ardeal.

Ce vor atunci aceşti agitatori ai populaţiei maghiare din Ardeal? Unde cred d-lor că va sfârşi această bâţoasă stăruinţă, această supărătoare provocare, această veninoasă şi înveninătoare luptă de agitaţie a spiritelor, şi aşa îndeajuns de frământate?

Orice om de bunăcredinţă, fie el cel mai habotnic ungur şovinist, nu poate să nu recunoască câtă enormitate stă în pretenţiunile acestea, câtă imposibilitate în realizarea lor şi cât neadevăr în însuş temeiurile pe care cearcă a şi le bizui.

Sunt principii — îndeajuns statornicite ca să nu mai îngăduiască a fi ignorate — de fiinţare a unui stat naţional. Orce abatere dela linia implacabilă ce o trasează aceste principii, nu se va săvârşi fără funeste urmări pentru fiinţa însăş a acelui stat.

Politică Naţională, Şcoală Naţională şi **Spirit Naţional** iată cele trei idei cardinale, postulatele statului nostru. Şi acestea sunt factorii de cohesiune politică, de unificare şi de propăşire naţională — Evident.

Politica naţională dusă de guvernele de până acum constituie o vinovată slăbiciune faţă de rosturile ce le avea şi în împrejurările ce o întâmpinau prin faptul că n'a făcut **tot** ce trebuia să facă pentru şcoala românească şi pentru spiritul românesc, în înţelesul ce ne preocupă pe noi, aici. Criza penibilă de învăţământ, cea economică mai cu seamă, învederează până la evidenţă, aceasta.

A făcut însă, mai mult decât şi-ar fi putut închipui, până şi cei mai esigenţi „exponenţi ai suferinţelor ungurilor", pentru şcoala ungurească şi pentru dăinuirea culturei maghiare, cu tot spiritul ei, în hotarele nouă ale statului nostru naţional.

Cine poate tăgădui jertfele ce face bugetul ţării pentru întreţinerea a nenumărate şi de tot soiul şcoli ungureşti; cine poate nega spiritul de largă solicitudine cu care autoritatea română întâmpină doleanţele întemeiate ale minorităţei maghiare — şi cine se poate îndoi de dispoziţiunea uitătoare de trecut şi nădăjduitoare în viitor a însuş, poporului românesc de dincolo de munţi, faţă de ungurii conlocuitori?

Numai un om de rea credinţă, sfruntată

Sunt departe de ţinutul de unde şi-o fi cules temeiurile vorbirei sale, deputatul Şandor Iosif — asta mă împedică să fiu pe dată convins de netemeinicia aserţiunilor d-sale. Sunt însă încredinţat că adevăraţii reprezentanţi ai cugetului minorităţei maghiare din România, nu vor îngădui ca opera de trudă şi de jertfă — ce se împlineşte zi de zi pentru apropierea elementului ungur de poporul român în mijlocul căruia trăieşte — să se ştirbească şi poate să se năruie iremediabil prin ieşirile stricătoare or prin declaraţiile penible ale vreunui neautorizat.

Ţara Românească este o ţară românească; Poporul Românesc va fi pururi un popor românesc, ca o condiţie sine-qua-non de a fi; — astfel încât realitatea în care se topesc aceste condiţii şi însuşiri, nu poate fi decât un stat naţional guvernat de o politică naţională.

Să iasă din gândurile celor câtorva agitatori, planurile nesăbuite ce li năzăresc; li-ar fi fatale lor şi dăunătoare până la pierzare însuş colectivităţilor al căror exponent se pretind a fi.

Advocat ION. I. NEDELESCU

Scrisoare din Brăila

In ziua de 21 Noembrie, a. c., în sala teatrului comunal din Brăila, s'a sărbătorit, de către foştii elevi, amici şi admiratori, 40 de ani de munca rodnică şi 75 ani de vrâstă, împliniţi de d-l Atanase Popescu, cel mai vechiu dintre profesorii liceului nostru şi fost directorul instituţii culturale peste 25 de ani.

S'a înfăţişat ascultătorilor şi munca din afară de şcoală a acestui bătrân dascal, care în orele lui libere mergea să muncească cu aceiaşi râvnă în ogorul naţional, învăţându-ne iubirea de neam şi ţară, aşa precum era sădită în sufletul lui mare. Tot el este creatorul celei mai frumose biblioteci pe care o posedă oraşul.

In toate ne-a stat pildă vrednică de urmat.

Seara, la o masă frăţească d-l Popescu a fost din nou sărbătorit, aşa după cum merita.

Intr'o atmosferă de dragoste şi de admiraţie pentru bătrânul apostol al culturii, i s'a arătat toată recunoştinţa pe care i-o datoreşte Brăila şi ţara, căci elevii săi împrăştiaţi pe tot întinsul ţării, reprezintă toate şi cele mai înalte ramuri de muncă socială.

D-l Popescu mulţumeşte şi celor de faţă şi celor ce lipsesc, din diferite pricini, pentru toată dragostea ce i se arată.

Cu prilejul acesta cer îngăduinţa sa-mi arăt şi o adâncă părere de rău: Se sărbătorea munca de aproape jumătate de veac a unui dascăl meritos. Era natural, ba poate obligator, ca la această sărbătorire să i-a parte toată dăscălimea brăileană. Cu multă durere am văzut, însă, că toată dăscălimea din Brăila nu era reprezentată de cât prin 6 profesori şi 9 institutori şi doar sunt cu toţii peste 200 de dascăli. Că avem la Brăila un liceu cu 8 clase, unde funcţionează vre-o 40 de profesori, două şcoli normale, de băeţi şi fete cu alţi vre-o 40 profesori, o şcoala secundară şi una profesională de fete, unde mai sunt încă vre-o 30 de profesori.

Nu mai vorbesc de cele 21 de şcoli primare, la care funcţionează peste 80 de institutori.

Nu este acesta un întristător semn al vremii?

Cu strângere de inima citesc în gazeta D-voastră că în oraşele mai mici, prin sate chiar, se creiază zilnic societaţi şi adunări culturale pentru cultura maselor în diferite direcţiuni. Numai la noi, la Brăila, este o nepăsare condamnabilă. Aici, unde avem atâta intelectualitate: peste 200 de profesori şi institutori; mulţi ingineri, doctori, avocaţi, stăm cu mâinele în sân şi lăsăm să se înfigă în voe toate ideile nesănătoase a unui cozmopolitism dăunător.

Fi-vor aceste câteva rânduri un îndem pentru intelectualii din Brăila, care să-i pună pe calea cea bună?

Un Institutor

PENTRU SĂTENI

Iisuse, miluește-mă!

Dumineca a douăzeci-și-noua după Rusalii (A patrusprezecea dela Luca)

Iisus, însoţit de popor mult, mergea către Ierichon. Un om şedea lângă cale şi cerşia. Auzind, că trece mulţime de oameni orbul a întrebat: ce este aceasta? Oamenii i-au spus, că trece Iisus Nazarineanul.

Orbul, care auzise vestea marelui prooroc, a început a striga: **Iisuse, fiul lui David, miluește-mă!** Oamenii îl certau şi îi spuneau să tacă, iar el mai vârtos striga: **Fiule al lui David, miluește-mă!**

Iisus l'a auzit, a poruncit să-l aducă la sine şi l'a întrebat:

— Ce vrei să-ţi fac?

— Doamne, să văd! — răspunse orbul. Un orb nu poate să aibă altă dorinţă decât: să vadă.

— Vezi! — îi răspunde Iisus.

— Credinţa ta te-a mântuit.

Şi ochii orbului s'au deschis. Lăudând pe Dumnezeu a mers şi el după Iisus. Şi tot poporul, care a fost de faţă a dat laudă lui Dumnezeu.

Acest orb, după-cum ne spune Sfânta Evanghelie de astăzi a numit pe Iisus: **fiu al lui David.** Orb fiind, el a cunoscut, că acela care trece pe cale este Mesia, cel făgăduit prin proorocii de demult.

Iisus l'a întrebat: **ce vrei să-ţi fac?** Aceasta a făcut-o, pentru-ca să-i dea prilej să-şi mărturisească credinţa. Apoi, Iisus a vrut să ne mai înveţe că noi cu deplină încredere trebue să ne îndreptăm spre dânsul, spunându-ne dorinţele ce le avem.

Oamenii, cari treceau cu Iisus spuneau orbului să tacă, încercând să-l împiedice de-a se apropia de Iisus. Aceasta se întâmplă adeseori şi în ziua de astăzi. In drumul către Iisus dăm mereu de piedici mari. Aceste piedici ni-le pun uneori chiar oamenii, cari lăpădându-se de Hristos ar vrea să ne facă şi pe noi să ne lăpădăm. Acela, care vrea să urmeze pe Iisus, să nu iea în socotinţă piedicile şi nici vorbele oamenilor. Increderea orbului n'a rămas nerăsplătită: el a primit vedere. Aşa şi noi, dacă vom fi cu încredere către Iisus, vom primi dela el cea-ce vom cere.

Drept mulţămită, orbul a urmat pe Iisus şi a lăudat pe Dumnezeu. Aceasta să o facem şi noi, de câte-ori Iisus îşi varsă bogăţie darurilor sale asupra noastră.

Să ne aducem apoi aminte, că şi nouă ne-a deschis Iisus ochii, ca şi orbului din Sfânta Evanghelie de astăzi. Sufletul nostru de câte-ori a fost orb! Din orbia aceasta sufletească ne-a mântuit învăţătura Evangheliei lui Hristos. Ori doar şi acum suntme orbi? Atunci, cu aceeaşi râvnă, ca şi orbul din Sfânta Evanghelie să-l căutăm pe Iisus şi să-i strigăm: **Iisuse, fiul lui David, milnieşte-mă!** Iisus o să ne audă şi deschizând ochii sufletului nostru vom fi în stare să vedem drumul, care duce la fericire şi mântuire.

SEPTIMIU POPA

Timișoara sub diferite aspecte

„Perla Banatului", numire dată cu drept cuvânt de un autor, oraşului Timişoara, consacrând sub acest titlu o carte cu un istoric al oraşului. Şi în adevăr că în acest centru de activitate, se oglindeşte viaţa economică şi industrială, mai mult ca în orice oraş din România. De oarece comerţul său vast nu amorţeşte în nici un anotimp şi nu s'a văzut nici o scădere a intensităţii sale, chiar în urma transformărilor teritoriale prin cari oraşul nostru a fost lipsit de o bună parte din debuşeul său direct. Dar industria de tot felul, — fabricile numeroase ce înconjură Timişoara ca pe un imens furnicar omenesc din toate părţile, — nu este şi ea, un element doveditor de viaţă? Cu drept cuvânt că da şi poate mai important decât comerţul. Dacă Timişoara se poate numi oraşul comerţului şi al industriei cu aceeaş dreptate se poate numi şi al şcolilor şi nu ştiu dacă mai există vre-un oraş în toată România, unde aceste elemente de progres social să se armonizese atât de bine unul cu altul încât să se întregească şi ajute reciproc. O spun aceasta, pentrucă în afară de grija afacerilor veroase şi rentabile, industria şi comerţul are grije într'o măsură şi de propăşirea şcolii, existând adânca convingere, că la rândul său şi şcoala va fi recunoscătoare. Şi în adevăr că multe lucruri frumoase, clădiri ca reşedinţe culturale, s'au ridicat, bazate şi pe un frumos ajutor al elementelor numite, lucruri cari alte oraşe nu le au, dar procedând la fel ar fi putut să la aibă. Iată caracteristica principală a oraşului nostru.

In fruntea celor de bine, stă în primul rând gospodăria comunală, care condusă de oameni cu pricepere a fost totdeauna la înălţime. Străzi curate, bine întreţinute cu toate în perfectă rânduială, iată ceeace întâmpină ochiul călătorului de îndată ce pune piciorul în capitala Banatului. Şi primăria n'are grija numai a gospodăriei bune, ci întreţine şi execută opere de binefacere în scop filantropic şi cultural, de valoare considerabilă. Astfel ca să nu amintesc decât cele mai proaspete, pe lângă alte jertfe foarte mari, consiliul comunal a votat 15 burse de câte 2000 lei, în favorul studenţilor dela politechnica locală. Şi câte şcoli primare, medii, comerciale, etc., nu întreţine din fondurile sale! Dacă primăria comunală n'ar fi ştiut să mânuiască aşa pricepător fondurile culturale, multe lucruri bune nu s'ar fi făcut. Iată dar că un oraş poate mult să promoveze cultura. Roadele se şi văd, căci, chiar neposedând alt institut de învăţământ superior, decât şcoala politechnică, viaţa culturală — vorbesc de cea de anul trecut, pentrucă pentru acest an, abia se pune la cale — se prezintă aproape ca în celelalte oraşe, centre universitare. Poate să fie şi fatalitatea că în fruntea instituţiilor timişorene se găsesc oricând oameni de inimă şi iniţiativă. Astfel anul trecut, două serii de conferinţe, Dumineca organizate de „Atheneul timişorean" şi Marţia organizate de consiliul profesoral al şcolii po-publicului românesc de a asculta în zile şi momente libere lucruri frumoase şi folositoare, conferinţe de valoarea celorce s'au expus depe ambele amvoane. Astfel am avut ocazie să ascultăm cuvintele pline de vraje ale diferiţilor profesori universitari din toate centrele universitare româneşti. Aşa au fost d-nii Vâlcovici, Ţiţeica, Grimm, Dan, Bărbat, Petrovici şi ing. Leonida, cari fiecare din domeniul obiectelor ce propun ne-au desfătat sufletul cum rar ne-a fost dat. Sunt sigur că aceste conferinţe sunt aşteptate şi anul acesta cu aceeaş nerăbdare, cu care publicul românesc umplea cele 2 săli de conferinţe.

Dacă ne ştim astfel purta, dacă ne-au vizitat conferenţiari de talia marilor profesori, nici nu e de mirare progresul vieţii româneşti în Timişoara. De unde acum doi ami rar se auzia vorbă românească în centrul oraşului, azi observi, oriunde te-ai suci, streini cari fac toate sforţările să înveţe româneşte. Frazele intuitive, convorbirile caracteristice începătorilor se observă foarte des la publicul conlocuitor de alte limbi, încât simţi o plăcere să adulmeci pe unii şi alţii cari pun toate sforţările ca să ne cunoască. O dovadă, că limba noastră nu este aşa cum o aprecia — o eră întreagă — literatura ungurească. Totuşi se mai văd şi astăzi firme schimonosite cu fraze încâlcite, dar poate nu li-se dă atenţia cuvenită, tocmai din faptul că se vor îndrepta, odată cu dorinţa intensă a conlocuitorilor de alte limbi de a învăţa româneşte. Cu puţinele părţi negative ce le prezintă viaţa românească, totuşi rezultanta sforţărilor e favorabilă şi avem tot dreptul să credem în succese. Un rol mare în romanizarea vieţii îl are şi marele număr de şcoli de toate gradele, iar în privinţa culturală ele formează un adevărat şi solid argument de progres. Şi sunt apoi demne de amintit sforţările oamenilor de bine de a întregi învăţământul superior cu o academie de comerţ, la care să se adauge apoi rând pe rând câte o facultate a unei universitaţi timişorene. Lucrându-se cu aceeaş tenacitate şi voinţă fermă ca şi până acum, nu mă îndoiesc că se va ajunge la rezultat, dat fiind că şi celece sunt, tot sforţărilor şi iniţiativelor particulare sunt datorite în cea mai mare parte.

G. BRÂNDUŞ

Banca Economică Ardeleană Soc. Anonimă Cluj.

In localul de prăvălie al său din Str. Regina Maria No. 49. în ziua de 23 Decembrie 1923 ora 11 a. m. ţine

adunarea extraordinară generală

cu următorul program:

1. Ridicarea capitalului social dela 2,000.000 Lei la 10,000,000 Lei.
2. Alegerea membrilor în consiliul de administraţie.
3. Complectarea adică modificarea § elor 5, 19, 24 şi 31 a statutelor.
4. Eventuale propuneri.

Prin aceasta onoraţii acţionari sunt invitaţi la această adunarea generală.

Direcţiunea.

Sărbătorirea unirii la Orșova

Cu prilejul sărbătoririi zilei de 1 Decembrie 1918, a Unirii Ardealului, Banatului şi părţilor ungurene cu România, Despărţământul Orşova, al Astrei, în unire cu cele 3 Despărţăminte grănicereşti ale Caransebeşului, Teregovei şi Bozoviciului, au dat o serbare deosebit de înălţătoare, în localitate.

Oraşul a fost împodobit cu steaguri naţionale. Un arc de triumf, ridicat la podul de peşte Cerna, saluta pe călătorul trecător cu bun sosit, iar pe un alt arc de triumf, ridicat în faţa grădinii publice, era scris „Trăiască Vasile Goldiş".

Intre cei sosiţi dintr'alte părţi, spre a lua parte la sărbătorirea acestei zile mari, putem aminti pe dnii Vasile Goldiş, preşedintele Astrei; Caius Brediceanu; protopop Ghidiu; dr. Gruescu; învăţ. Humiţa; dr. Trăilescu; Grigore Ion; inginer Fotoc; preot Bihoi; Gr. Constantinescu, preşed. baroului; dr. Barbu, dir. seminarului; Costescu T., fost prefect, avocat Netta; dna şi dl Nicolaescu, dir. bibliotecii Bibicescu; C. Giurescu, dir. Băncii comerciale; precum şi alţi intelectuali şi ţărănime.

La ora 10, a sosit la biserica parohială gr. or. rom. din localitate dl V. Goldiş. Dl protopop Ghidiu, i-a adresat vr'o câteva cuvinte de bun sosit, arătând munca grea ce a depus-o până acum în privinţa culturală, urându-i încă mulţi ani de aci înainte, spre folosul poporului nostru.

Dl V. Goldiş, a mulţumit în puţine cuvinte, pentru această atenţie deosebită şi a asigurat pe cei prezenţi, că cât va mai trăi, nu va înceta să fie de folos poporului, întrucât îi vor îngădui încă puterile.

Slujba religioasă a fost făcută de protopopul Caransebeşului, Ghidiu şi de preotul Bozoviciului, Bihoi, dând răspunsurile corul elevilor. Biserica era înţesată de lume din oraş şi dintralte părţi.

După serviciul religios, la ora 11 a. m. toată lumea se adunase în sala cea mare de gimnastică a şcoalei medii, care gemea de numărul mare al publicului sosit.

Serbarea a început cu Imnul regal, şi Lugojana, cântate cu simţ de corul elevilor, mulţămită vrednicului lor conducător neobosit, prof. de muzică, C. Bătea.

A urmat apoi, cuvântarea ocazională a dlui prof. Traian V. Ţaranu, care prin cuvinte inimoase, a arătat însemnătatea zilei de 1 Decembrie, din punct de vedere al unirii noastre cu România şi al intrării în Bucureşti a M. S. Regelui, laolaltă cu generalul Berthelot, în fruntea armatei române şi a oştirilor aliate franceze şi engleze.

După aceea, a spus foarte frumos elevul cl. I. com. I. Şufan, poezia Regina Ostrogoţilor, iar elevul cl. III. com. V. Isaias, poezia Furtuna, precum şi elevii din şcoala primară Bănescu, Gamber şi Coman, poeziile România-Mare, „Cu noi e Dumnezeu şi Românul".

Apoi a urmat piesa „Poemul Unirii", jucată cu mult avânt înălţător de suflete, de elevele Nicolaşcu, Ispas şi Rădoiu, din cl. III. com., elevele Moţoi şi Ionescu, din cl. III. medie de fete şi de elevul Muzică, din cl. IIIe comercială.

Scena a fost deosebit de frumos împodobită, ceeace e de mulţămit rarei priceperi a talentatului prof. Crăciun, care nu uită nici un prilej, ca să contribuie la succesul serbărilor.

La ora 1, a avut loc prânzul comun, la restaurantul „Ozanici", la care au luat parte atât localnicii, cât şi oaspeţii. Cel dintâi toast l'a ridicat dl Vasile Godiş, pentru M. S. Regele, apoi protopopul Ghidiu, lt.-colonel Gamber, dr. jur. Buha, dr. med. Gruescu, prof. Ţaranu, învăţ. Humiţa, C. Brediceanu, dr. med. Trăilescu, Gr. Ion, prim-pretor Jucu, dr. jur. Pascu, notar public, Gr. Constantinescu, preşedintele baroului; inginer Fotoc, colonel Achimescu şi dr. chim. Rădulescu.

După aceasta, s'a ţinut şedinţa festivă a celor 4 Despărţăminte, în sala de gimnastică a şcoalei medii, sub preşedinţia dlui V. Goldiş.

Luând dânsul cuvântul, a arătat însemnătatea cea mare istorică a actului unirii, săvârşit la 1 Decembrie, şi a dat sfaturi înţelepte de urmat în viitor.

A mai ţinut apoi şi dl Gr. Ion, o conferinţă, vorbind despre problema minorităţilor.

Concertul dat în sala frumos împodobită dela „Cerbul de aur", a încoronat în chip fermecător serbările Unirii.

Sala gemea de mulţimea, care a ţinut să ia parte atât românii cât şi străinii.

Concursul dat la acest concert de baritonul dr. jur. Titu Olariu cât şi dl violonistul Maxim Costin, directorul conservatorului din Timişoara, violoncelistul Doro Goriant şi pianistul Ad. Tolnay, toţi trei artişti bănăţeni distinşi dela Timişoara, a fost ceva ca din poveşti.

In pauză, după concert s'au premiat de către o comisie, zece dintre cele mai frumoase costume naţionale, originale din graniţă, lucrate de purtătoarele lor însişi.

Apoi a urmat jocul până'n zorile zilii, încheindu-se astfel sărbătorirea acestei zile istorice.

Tr. V. ŢARANU, profesor.

Din Hârtop

În anul 1920, în satul nostru, comuna Şoldăneşti, din îndemnul câtorva săteni de inimă, cu învăţătorul şi cu concursul binevoitor al tuturor gospodarilor, s'a ridicat un monument din piatră, în cinstea şi amintirea eroilor morţi pentru întregirea neamului.

Desvălirea a avut loc în ziua de sf. apostoli Petru şi Pavel, la a cărei serbare a luat parte lume multă. Onorurile cuvenite au fost date de muzica reg. Infanterie, în fruntea unei companii de soldaţi, comandată de d. maior Vasiliu.

Serviciul religios a fost oficiat de către S. S. Roşescu, protoereul judeţului, întovărăşit de câţiva preoţi. După terminarea slujbei s'au ţinut cuvântări, de faţă fiind lume multă din satele vecine precum şi familia dlui David Tatos, proprietarul moşiei Hârtop. După terminarea acestei serbări toţi sătenii de acord cu comitetul serbării au hotărît ca în fiecare an, în afară de ziua sfţilor apostoli Petru şi Pavel, în amintirea desvelirei monumentului tot cu aceiaş pompă ca şi în anul întâi.

În anul următor s'au făcut mai mare pregătire cu un deosebit interes, dat fiind că era să poftim în mijlocul nostru pe fraţii noştri militari din Ardeal, profitând de fericita ocazie cu detaşarea regimentului 83 din Cluj la Fălticeni. Am făcut rugăminte pe lângă comandantul regimentului, care a avut buna voinţa de a ne da muzica şi parte din trupă. In ziua de sf. Petru şi Pavel la sosirea trupei le-au eşit întru întâmpinare la marginea satului cu o muzică particulară, fiecare din săteni, flăcăi, fete, tineri, bătrâni, toţi cu buchete de flori în mână i-am primit cu o nespusă bucurie pe fraţi ardeleni. Apoi ne-am întors cu toţi în sat la Biserică. Satul era înpodobit cu steaguri şi arcuri de triumf. După terminarea slujbei toată lumea adunată a eşit în faţa monumentului, ascultând cu luare aminte rugăciunea săvârşită de preoţi şi onorurile date de muzica regimentului 85. După terminarea slujbei s'au ţinut cuvântări înflăcărate, din partea autorităţilor civile şi militare. Când acestea au luat sfârşit s'a dat masa în curtea caselor dlui proprietar David Tatos, lumea adunată s'a aşezat la mese dinpreună cu militari, iar săteni dinpreună cu soţiile au împărţit mâncare şi beutură. După terminarea mesei s'au început hora şi câteva sârbe, după care apoi bătrânii cu muzica militară s'au aşezat la o parte în livadă, iar muzica civilă cu flăcăii, deosebit, unde au petrecut toată ziua până seara târziu, când nu ne mai puteam despărţi. Apoi muzica militară şi trupa au plecat spre cazarmă însoţită de tot satul ca şi la sosire iam petrecut până la un kilometru de sat, unde ne-am despărţit.

Iar cine a avut fericirea să ia parte la această serbare va ţinea minte multă vreme căci a fost o zi din cele mai scumpe în viaţa unui sat, ceeace rar se întâmplă, şi tocmai că e vremea să se întâmple mai des, căci a sosit timpul când trebue să ne trezim din somnul nepăsării căci trăim zile mari. Sătenii din Hârtop s'au hotărît ca în fiecare an să cinstească cu mare dragoste ziua de Sf. Petru şi Pavel, în amintirea celor 33 de eroi morţi în războí pentru întregirea şi fericirea neamului.

Au trecut de atunci câţiva ani şi nu s'a gândit nimeni să dea câteva rânduri publicităţii, şi fiindcă în „Cultura Poporului" care va fi cea mai curată şi răspândită, îşi găsesc loc faptele bune, credem nimerit să trimit şi aceste rândurl, iar cu timpul voi da la iveală şi alte cuvinte de folos, precum şi noi aşteptăm dela alţii. In sfârşit „Cultura Poporului" în cel mai scurt timp îşi va fi ajuns scopul, devenind oglinda intereselor şi scopului măreţ al tuturor românilor. Căci menirea ei este de a trezi o conştiinţă sănătoasă în popor, de oarece mai ales poporul dela ţară numai pe cale culturală fiind călăuzit, îşi poate ajunge idealul, care este aşteptat de toţi cei ce au mare dragoste de neam şi ţară.

DUMITRU PĂR, sătean.

RĂVAŞE DELA SATE

Din Hodod (jud. Sălagiu)

Hododul e o comună mare cu locuitori unguri şi şvabi români sunt abia 15-20 familii, însă, şi aceste maghiarizate.

In anul 1700 erau 160 suflete de români, unguri foarte puţini. In 1740 proprietarii Vesselényi au adus şvabi din Baden, ca să le lucreze pământul. Românii prin anul 1790 rămăseseră mai mult de o sută de familii, cari cu vremea s'au maghiarizat. Astăzi familii ca Dămian, Hoţiu, Gentea, Filip, Toma, sunt perdute pentru totdeauna pentru români. Vina este şi a preoţilor cari au servit în Hodod, că a lăsat pe popor pradă maghiarizării. Şi ce e mai trist, că bărbaţii cari au luat fete de ungur şi au câte 5-6 copii în etate de 18 ani, au trecut de la religia gr-cat. la cea reformată. Această trecere se tolerează chiar şi astăzi, fără ca cineva să ia măsuri. Intelectuali români nu sunt.

Aici, acum, se face exproprierea. Am gândit că statul, ca să se înmulţiască populaţia română în Hodod, va aduce ceva colonişti români, dar după cum se vede nu va fi nimic şi cred că bieţii români de aici, marea aceasta de unguri, vor pieri, deoarece nimeni nu se interesează de ei. Cu împroprietărirea preotul capată 32 jugăre de pământ. Hododul împreunat cu comuna Ciuta ar forma o eparhie. Preotul ar avea 64 jugăre, lectical, stole, zile de lucru, ajutor de la stat, şi aşa cred că ar putea trăi cinstit. Preot nu avem; biserică încă nu; nu avem nimica; poporul e aşa de sărac încât nici el nu are ce să facă. Iţi vine să plângi, când vezi copiii de român, mergând la şcoală şi nu ştiu de cât foarte puţin vorbi româneşte, căci ce învaţă în şcoală, părinţii lor nimicesc acasă, de oarece în familii nu vorbesc româneşte.

De am avea inteleginţă românească, poate că s'ar face ceva. Intr'un cuvânt stăm rău. Unde e secretar, subsecretar, scriitor, primar ungur, acolo e vai de român şi de cauza românească. Mulţi nu ştiu că aici la Hodod a fost lupta între români şi unguri în 16 Aprilie 1919. Au căzut în mâna ungurilor 16 soldaţi români străpunşi de baionete. Patru soldaţi au căzut morţi de gloanţe. Aceşti douăzeci de eroi, dorm somnul de veci în cimitirul bisericii reformate.

De aceşti bravi viteji, nici comuna, nici administraţia, nici miliţia, nu se îngrijesc. Asta e ceva trist.

Un fost comandant de gardişti.

Din Cil (Ardeal)

Din ziua de 23 Noembrie a. cr. în comuna noastră a fost alegerea de preot după ce un an a fost vacantă această eparhie. Şi deşi în această zi nu a fost nici o sărbătoare, totuş a venit un număr de credincioşi destul de frumos. După săvârşirea sfintei liturghii, a sosit şi prea onoratul domn protopop F. Roxin din Buteni. D-sa după o scurtă şi înţeleaptă cuvântare a trecut le actul alegerii. Alegerea s'a înfăptuit într'o bună ordine, votând toţi cei de faţă, vre-o 67 de voturi, pe vrednicul şi unicul candidat Nicolae Toma, preot în Văivodeni, şi aşa prea onorat domn protopop a declarat de preot ales pe sus numitul preot.

Ilie Ancaiău, cantor

Din Dumbrăviţa (jud. Fălticeni)

In ziua sărbătoriei „Intrarea în Biserică" a avut loc sfinţirea bisericei din satul nostru, refăcută în toamna aceasta prin stăruinţa Vrednicului preot Econom Eugen Zăhărescu, parohul bisericii. La aceasta au contribuit locuitorii satului, fostul, proprietar al moşiei senatorul Gh. Ghiţescu, cum şi Prefectura Judeţului.

Serviciul religios a fost oficiat de protoereul Judeţului Econom C. Roşescu, înconjurat de preoţii din Fălticeni. Au luat parte: d-l Prefect al Judeţului Gh. Tacu, directorul prefecturii Gh. Simionescu, funcţionarii autorităţilor din Fălticeni şi din judeţ, cum şi un mare număr de locuitori din localitate şi satele megieşe.

După terminarea serviciului divin s'a oficiat un parastas pentru eroii neamului şi ctitorii bisericei locale.

In tot timpul slujbei corul şcoalei, condus de învăţătorul satului Vasile Lungu, a dat răspunsurile liturghice făcând şi mai impunător serviciul Dumnezeesc.

La sfârşit părintele protoereu a ţinut o frumoasă cuvântare, arătând fapta frumoasă a celor ce au contribuit pentru reînoirea locaşului sfânt, oaspeţii satelor vecine au fost serviţi de sătenii locali cu o gustare în curtea bisericii, iar clerul şi oaspeţii au luat masa la casa parohială unde s'a vorbit pentru I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei şi pentru cei ce au contribuit la această faptă frumoasă. Cinste şi laudă tuturora ce săvârşesc asemenea fapte.

Vasile Ionescu

Scrisori de la orașe

Din Bacău

Duminică, 2 Decembrie, a. c. s'a sărbătorit cu mare însufleţire înapoierea în garnizoana Bacău, dela frontiera Nistrului, a regimentului 27 Infanterie. Oraşul era frumos împodobit cu drapele şi arcuri de triumf. Regimentul, primit la gară de autorităţi şi întreaga populaţie a oraşului, s'a îndreptat spre catedrală, unde s'a ţinut un serviciu religios de întreg clerul local. După ce au vorbit, aici, Sf. Sa preotul Crivetz şi d-l Colonel Constantinescu Arghir, comandantul garnizoanei, cari au urat „bun sosit", regimentul a defilat, în faţa autorităţilor şi a publicului, care a ţinut să ia parte.

Programul de dimineaţă s'a terminat cu o întâlnire oficială la primăria oraşului, unde au ţinut cuvântări frumoase prefectul judeţului, d-l M. Costinescu, d-l profesor Manolescu, din partea demobilizaţilor şi cărora le-a răspun, mulţumindu-le călduros, Comandantul Regimentului, d-l Colonel Săndulescu.

După amiază — între orele 3—6, la Ateneul local — a cărei sala gemea de public — a urmat un prea frumos festival artistico-cultural organizat cu multă îngrijire de Cercul Cultural „Casa de sfat şi Citire, V. Alecsandri", din localitate, în onoarea regimentului înapoiat.

Cu această ocazie, a vorbit d-l Colonel dr. Badiu Dragomir preşedintele Casei de sfat şi Citire, fost în războiu în regimentul 27 Infanterie, căruia i-a urat „bun venit" şi în acelaş timp a făcut un călduros apel la ofiţerii şi şcoalele militare locale, spre a se apropia cât mai mult de acest Cerc Cultural, spre a face, împreună cu intelectualii locali, opera constructivă morală şi patriotică, cât mai temeinică, atât de trebuincioasă în timpurile de faţă.

D-l M. Văgăvuescu, alt membru al Casei de Citire şi fost luptător în acest regiment, a făcut o însemnată şi frumoasă „dare de seamă" a principalelor lupte ale regimentului 27 Infanterie, decorat cu „M. Viteazul", şi care, după ce a luptat pe toate fronturile, perzând peste 4000 soldaţi şi 40 ofiţeri morţi, a intrat victorios în Budapesta, iar apoi a făcut streajă neadormită, la Nistru, până în ziua când s'a înapoiat în garnizoană.

Programul şezătorei, alcătuit cu mult gust de d-l D. Iorga, secretarul Casei de Sfat şi Citire, s'a terminat cu mai multe cântece, executate de muzica regimentului 27 Infanterie. Cu câteva cântece naţionale şi patriotice executate cu multă artă de Corul liceului local, dirijat de d-l Focşa şi cu câteva danţuri naţionale, jucate bine de elevele Şcoalei Normale de fete.

Seara, s'a terminat această frumoasă zi de sărbătorire, cu danţ, la cercul militar, unde publicul băcăuan, cu întreg corpul ofiţeresc din garnizoană, au petrecut până a doua zi dimineaţa.

Aşa se cinstesc eroii neamului.

B. D.

Din Coţmani

In seara zilei de 28 Noembrie a. cr. a avut loc, în saloanele clubului român „Unirea" o serată dansantă dată de către femeile române. Au luat parte toţi intelectualii oraşului. S'a petrecut foarte bine.

Cu această serbare s'a deschis la Club seria ciaiurilor dansante. Constatăm, însă, că evreii s'au abţinut de a lua parte, deci boicotul. De asemeni nu a asistat d-l prefect cu toate că era în localitate.

P.

GOSPODARI

DACA IUBIŢI VITELE ŞI OILE VOASTRE FOLOSIŢI

în locul sarei ce aţi folosit până acum, sarea antiseptică nutritoare

«DESINFECTOR»

a primmedicului veterinar **DAVID ELEMÉR** care este concesionată prin lege. **Această sare antiseptică nutritoare apără vitele cornute şi oile de orice epidemie,** desinterie, aprindere de plămâni şi boale de gură. Intăreşte organele de mistuire a animalelor; măreşte pofta de mâncare, le îngraşe şi întăreşte, apărându-le în contra tuturor boalelor, **asigurând astfel fericirea şi folosul bun al gospodarilor.**

Fiecare gospodar va avea folos dacă această sare antiseptică nutritoare o va folosi odată în fiecare săptămână. Un pachet de 1/4 kgr. împreună cu instrucţiuni asupra modului de întrebuinţare costă 20 lei, care este suficientă (ajunge) pentru 6—8 săptămâni. — Pentru comercianţi şi cooperative în pachete de 20 bucăţi à 1/4 kgr. trimite contra sumei de lei 300·— trimişi înainte, sau 310·— lei cu ramburs în toată ţara, Reprezentantul general pentru toată România firma

SOÓS & COMP, T.-MUREŞ STR. PRINCIPESA MARIOARA NO. 2

La comande rugăm a se indica punctual adresa exactă: numele şi pronumele, comuna, strada, numărul casei, posta ultimă şi judeţul.

Gospodari! răspândiţi această sare nutritoare între cunoscuţii voştri, deoarece creşterea vitelor sănătoase va fi la toţi de mult folos. 000

Sfatul Ţării

In 6, 7, 8, 9 şi 10 Decembrie.

La Cameră. (Adunarea deputăţimei)

Dl ministru Vintilă *Brătianu* cere să se chibzuiască nişte legi pentru credite pe seama ministerului de finanţe şi de interne.

Dl deputat *Tomulescu* cere să se dea ordine ca funcţionarii vămilor să lucreze şi după masă.

Dl deputat *Pavel Brătăşanu* vorbeşte în legătură cu încurcăturile ce se fac cu exploatările de păduri în loc să se dea cooperativelor săteşti se dau societăţilor de negustori.

Dl *ministru al agriculturei* ţine o cuvântare îndeosebi despre *exproprierile în ţinuturile alipite, o chestie care a pus* în fierbere luna aceasta întreg Sfatul Ţării.

Dl *general Voitoianu* depune un proect pentru deschiderea unui credit de 10 milioane lei pentru repararea Gărei de Nord (Bucureşti).

Dl *I. Nistor* ministrul Bucovinei vorbeşte de situaţia politică din nouile ţinuturi.

Pe ziua de 10 Decembrie, dl primministru *I. I. C. Brătianu* depune un proect de lege pentru înfiinţarea unui subsecretariat de stat la Domenii, iar dl ministru *V. Brătianu* un altul pentru deschiderea unui credit extraordinar pe seama ministerului sănătăţii.

La Senat. (Adunarea bătrânilor)

Dl *Dr. Bianu* atrage atenţia că în cele mai multe oraşe ardelene, funcţionarii de stat străini nu vor să vorbească la birouri, în interes de serviciu chiar, decât ungureşte.

Dl *Al. Gussi* se plânge în numele celor interesaţi că proprietarii de la oraşe evacuează (dau afară din casă) în mod sălbatec pe chiriaşi.

De vorbă cu abonaţii noştri

Mii de abonaţi, aţi rămas în urmă cu plata. Ştim că nu o faceţi din răutate, ci unii poate vă vine greu să rupeţi din puţinul vostru câştig, obolul aceasta mic ce ni se cuvine nouă.

Deoarece noi, cu munca noastră cinstită, nu putem concepe, să fie cineva să ne stânjenească, să ne aducă rău, când le dorim tuturora binele.

Alături cu hrana zilnică, trebue şi cea sufletească. Precum se împarte banul pentru pâine, aşa să se împartă şi pentru slovă românească. In casa ştiitorului de carte, unde nu se află o gazetă cinstită, acolo e întuneric în inimi. Intunericul ce-l înfricoşător al neştiinţii, care aduce toate nenorocirile.

Vă rugăm, prietini ai noştri de pretutindeni, cari vă încălziţi sufletele şi vi-le luminaţi dela flacăra „Culturei Poporului", înaintaţi-ne abonamentul.

Veţi vedea unde ajunge o foae bună, atunci când câţiva lei ai voştri, sunt trimişi pentru clădirea unei puternice prese româneşti, de cultură, adevărată cultură.

Nu lăsaţi să se împotmolească răul împrejurul vostru; nu cheltuiţi bani pe ce nu trebue, şi veniţi cu banul vostru muncit, pentru a avea mângăerea, că aţi ridicat scrisul românesc cinstit şi civilizat, la adevărata lui valoare.

Nu ne uitaţi, căci vă uitaţi propriile voastre interese.

„CULTURA POPORULUI"

Nici fraţii români din America, nici noi de aici, nu suntem bine informaţi unii de alţii, din punct de vedere naţional şi sufletesc. Şi vremurile mai mult ca oricând, cer o trăsătură de unire, a cunoaştere de aproape, o legătură cât mai strânsă între viaţa fraţilor de acolo şi de aici, viaţă ca manifestare culturală, economică şi industrială. „Cultura Poporului' cu mari sacrificii, a înţeles spiritul vremii; s'a pus în slujba cauzei mari româneşti, cu prin o presă de idei, să netezească, să unească şi să concretizeze toate forţele şi valorile româneşti ori unde s'ar afla ele. In acest scop, am adus cea mai reajă îmbunătăţire, în presa românească, am făcut un pas înainte; am deschis o **redacţie a noastră în America.** *Am angajat redactori în toate oraşele americane unde sunt români şi vom fi în curent cu tot ce ne interesează. Afară de aceasta „Cultura Poporului" şi-a asigurat scrisul al multor prietini ai României, distinşi scriitori francezi şi persoane de-o înaltă autoritate politică. Prin felul acesta şi prin ziaristică vom îndeplini o legătură trainică, legătura care lipsia pe acest teren. Pentru desăvârşirea faptei noastre. „Cultura Poporului" a înfiinţat* **o redacţie la Paris, Rue Bremontier 17.** *Pentru uşurinţa cititorilor noştri din Capitală, pentru tot ce priveşte partea redacţională a foaei am înfiinţat* **o redacţie în Bucureşti Calea Şerban-Vodă 42.**

ABONAMENTUL: Pe un an 180 lei. Pentru săteni, învăţători, profesori, preoţi, studenţi, funcţionari, meseriaşi şi muncitori 120 lei pe un an. Abonamentul plătit înainte; se poate face şi pe jumătate de an. 000000

Cultura Poporului

ABONAMENTUL: Pentru instituţii financiare, ale statului şi biblioteci 300 lei pe an. Pentru sprijinitorii foaei minimum 300 lei. In America 3 dolari. In Jugoslavia 100 dinari pe an. In străinătate 250 lei pe an

Basmul cu Domniţa din vis

Pantomină-Balet în trei tablouri

AL DOILEA TABLOU

Grădina Curţii lui Negură Impărat. In fund un portic de unde se cobor în dreapta şi în stânga, dâmburi de brazdă.

SCENA I

Din ţara lui Negură Impărat au plecat toţi bărbaţii de s'au dus să cucerească lumea. N'au mai rămas la curtea lui decât el — căci prea e bătrân ca să se mai războiască — şi Beadefoc, sluga lui credincioasă dar nărăvaşă.

A mai rămas însă pe lângă Domniţa, fiică-sa, fruntea fecioarelor boiereşti din ţară, care de care mai frumoase şi mai nurlii. Ele îi ţin de urât Impăratului şi, ca de petrecanie, se prind a juca câte jocuri toate, unele săltăreţe ca zburatul fluturelui, altele line ca legănatul trestiei. Iar pe când ele joacă, Negură Impărat porunceşte să i-se aducă potirul cel mare, plin. Beadefoc aleargă să săvârşească porunca.

SCENA II

Dar Muma Pădurii îşi urmăreşte răzbunarea. Apropiindu-se tiptil, ea aruncă peste cei de faţă farmec de somn biruitor. Incetul cu încetul, şirurile, răzbite de somn, se aştern pe iarbă, pale, pale: bătrânul Impărat îşi reazimă bărbia de piept şi o linişte de moarte cuprinde pajiştea unde cu o clipă mai 'nainte fluturau dănţuitoarele mlădioase.

SCENA III

Beadefoc însă, — care n'a fost prins în vrăjile Mumei Pădurii — soseşte cu potirul cel mare, plin. Minunat, mai întâi; apoi, pricepând că ceeace vede nu e somn firesc, începe a se văita şi a plânge amarnic. Gâtlejul uscându-i-se de atâta văicăreală, mai trage câte o duşcă din potir (nu de alta, dar ca să-şi dreagă glasul) şi iarăşi se pune pe plâns şi pe văitat. De geaba surle şi trâmbiţe sună în afară: jalea îi stăpâneşte firea de bălălău; aşa că, în loc să se repeadă şi el să caşte gura la ce s'o fi petrecând la porţile palatului, el ţine strună cu plânsul şi cu dresul glasului.

SCENA IV

Iată însă că se iveşte Beasadea, care a sosit cu tot alaiul lui Făt-Frumos la curtea lui Negură Impărat, în sunete de surle şi de trâmbiţe, dar care, aflând palatul gol, s'a coborât în grădină. Uimit de ce vede, îi cere lămuriri lui Beadefoc. Acesta îi povesteşte pacostea ce îi lovise stăpânii. Durerea lui Beadefoc îi cuprinde bunătate de suflet a lui Beasadea, şi iaca tei de curmei pentru ca slugile credincioase, dar nărăvaşe, să se împrietenească. Fără mai lungă vorbă ei se aşează unul lângă altul şi-şi ţin isonul, atât la văitat cât şi la dresul glasului.

SCENA V

Atraşi de atâta gălăgie, sosesc la rândul lor, în grădină, Făt-Frumos şi urmaşii săi. Dacă îşi dă seamă de nenorocirea care îl izbeşte, Făt-Frumos chiamă Zâna-Zânelor, ocrotitoarea sa din leagăn şi o roagă să le dea din nou viaţă celor adormiţi. Dar Zâna răspunde că îi e peste putinţă şi că singură, Muma Pădurii poate deslega ce a legat. Muma Pădurii, rugată la rându-i, pune preţul: „Indată ce Făt-Frumos va vedea pe Domniţa cu ochii licărind şi cu buzele zâmbind, atâta numai îi va fi ertat, să-i sărute mâna odată. Apoi, pentru totdeauna, să-şi părăsească mireasa şi Muma Pădurii rob pe vecie să se dea". Văzând că nimic alt nu va dobândi, Făt Frumos se învoeşte şi jură că se va ţine de tocmeală. Indată, Muma Pădurii face un semn care deslegă farmecul şi, încetul cu încetul, adormiţii se întorc în fiinţele vrăjite.

SCENA VI

Trezindu-se Domniţa din vis şi, văzând pe Făt-Frumos în faţa ei, cum îl vede îl iubeşte. Indată, merge de-l ia de mână şi-l aduce la Negură Impărat. Făt-Frumos îi spune cine e, de cât de departe vine ca să-şi afle ursita şi cere pe Domniţa de soţie. Impăratul, bucuros, i-o dă şi porunceşte să urmeze danţul. Tovarăşii lui Făt-Frumos, prinzându-se cu tovarăşele Domniţei, joacă împreună câte jocuri toate, unele săltăreţe ca zburatul fluturelui, altele line ca legănatul trestiei. Iar, la sfârşitul jocului, toţi, dând în genunchi, fiecare îşi sărută mâna. Aşa face şi Făt-Frumos.

SCENA VII

Dar bine nu se sfârşeşte şi iată Muma Pădurii care vine să-şi ceară răsplata. Făt-Frumos, cu inima îndurerată, porneşte după ea. Dar Domniţa îl reţine. Şovăind între datoria şi iubirea sa, şi neîndurându-se să rabde lacrimile Domniţei, Făt-Frumos îşi uită de jurământ şi-şi ia vorba 'napoi. Turbată de mânie, Muma Pădurii chiamă Furtuna în ajutor.

SCENA VIII

Deodată, soarele se stinge, luminile zilei se 'ntunecă, un vârtej umple văzduhul şi cioconeşte cerul cu pământul, toţi fug în toate părţile, iar Făt Frumos şi Domniţa, îmbrăţişaţi şi sprijiniţi de slugile lor credincioase, dar nărăvaşe se luptă din răsputeri cu furtuna, care-i soarbe ca să-i ducă pe alt tărâm. Pe acesta, însă, nu se mai vede nimic decât Negură Impărat, de ce mai rare, nu se mai aude nimic decât mugetul vijeliei, tunetele şi trăznetele depărtându-se în întuneric.

A. Davila

Cronica femenină

De vorbă cu femeile

Mare a fost mintea celui, ce a zis: *„Când se toceşte ferul şi rămâne neascuţit, trebue să-ţi îndoeşti puterile; de aceea la izbândă ajungi prin înţelepciune."* Fiecine ştie că cu o unealtă proastă e oboseală multă şi spor puţin. Deaceea decând e lumea, oamenii s'au străduit să tot îmbunătăţească mijloacele de muncă, şi-au pus mintea la lucru ca să cruţe puterea braţelor şi să îndulcească şi uşureze viaţa. Au fost vremuri, de mult, când mai toate se făceau cu mâna, dar mintea omenească a supus puterile firii şi acum fabrici întregi lucrează singure, numai sub ochiul cercetător al lucrătorului. Femeile, nu mult în urmă, făceau toate celea în casă: dela pâine, până la pânză şi ştofele, cu cari se îmbrăca pe sine, pe bărbat şi pe copiii, totul era făcut de mâna lor. Dar iată acum brutarul din colţul străzii, îţi dă, nu cu mai multă cheltuială, pâinea bună şi gustoasă. Prin toate prăvăliile găseşti cele de trebuinţă şi dacă buna gospodină îşi mai îndeletniceşte mâna la vre-o cusătură sau pune războiul ca să nu se piardă bunul obiceiu, şi să nu le uite meşteşugul minunat moştenit dela strămoşi şi care a făcut de pomină cusăturile româneşti şi peste graniţă. Că nu e neam, care să aibă cusături mai alese şi port mai mândru ca al nostru!

Aşa a fost în toate lucrurile; *înţelepciunea le-a dus şi va duce pururea la izbândă*, precum spune şi în Sfânta Scriptură. De aceea şi în creşterea copiilor trebue să lucrăm mult cu mintea, căci atunci ne cruţăm şi puterile şi sănătatea. Şi ce bucurie e pentru o casă, când mama e tare şi sănătoasă şi câtă zarvă şi supărare acolo unde femeia se tot vaită, ba c'o doare ici, ba c'o doare colo şi niciodată nu-i veselă şi cu voe bună. Fireşte, de cele mai multeori femeia o să spuie că copilul e rău, că nu doarme, că plânge toată ziua, că noaptea tot vrea să sugă şi nu-i dă pace să se odihnească. Dară cum să fie bietul copilaş rău? Că el vine, cu sufletul lui curat dela Dumnezeu şi nu cunoaşte încă binele şi răul, ca să poată supăra cu voia lui pe cineva, însă mama şi alţii din casă îl învaţă rău, ba că-l ţin în braţe toată ziua şi atunci copilul nu rabdă să-l pui jos, că ţipă ca din gură de şarpe. Ba mama îi dă să sugă de câteori el cere şi atunci copilul îşi strică stomacul şi plânge că are dureri, iar mama îi dă din nou să sugă, şi atunci face cum ar face omul, care varsă gaz peste foc ca să-l stingă!! Şi copilul atunci într'adevăr e supărăcios, iar biata mama îi tot obosită şi căţănită! Deaceea, e bine ca femeia să ştie că copilul trebue să sugă la anumite ore, să nu mănânce prea des, să nu mănânce prea mult, căci nici omului în vârstă nu-i cade bine când face aşa, dar încă unui prunc mic şi fraged. Am văzut eu de multe ori femei neştiutoare, cari se bucură dacă băiatu varsă după ce a supt, şi zic ele că *„alege laptele"*. Da de unde! Copilul a supt prea mult şi atunci, precum dintr'un pahar în care vrei să pui apă sau vin prea mult curge înafară, tot aşa şi stomacul lui, care e mititel ca o jucărie, dă afară ce nu mai poate primi. *Toţi medicii ne spune că pruncul trebue să sugă la fiecare trei ceasuri, şi când sunt mai mărişori, la câte patru ceasuri.* Şi dacă stomacul lui se dedă la regula asta, atunci el, până vine vremea suptului, stă liniştit, se joacă cu mânuţele ori picioruşele lui, cântând şi spunând poveşti pe limba lui îngerească, atât de dulce pentru urechia mamei. Iar în vremea aceea femeia îşi vede de ale casii, îngrijeşte de ceilalţi băieţi mai mari, se odihneşte noaptea şi nu are de ce să se mai vaite că *„copilul e rău"*. Toate aceste lucruri să le luaţi aminte, căci aşa vă veţi cruţa multă oboseală şi năcaz de fiecare clipă.

SANDA I. MATEIU.

BIBLIA ESTE O ŞTIINŢĂ?

Din vechiul testament, se cunoaşte episodul cel mai poetic şi mai mişcător întâmplat către anul 1960 înainte de Christos, lui Iosif, fiul lui Iacob şi a Rachelei, care urât de fraţii săi, este vândut cu 20 arginţi, la o caravană de negustori ismaeliţi, ce din Galaad, oraş din Judea, mergeau în Egipet, ca să vîndă parfumuri şi aromate. După un şir de întâmplări, Iosif este aruncat în temniţă împărătească, de către Putifar, mai marele păzitorilor lui Faraon, regele Egipetului, şi după doi ani este chemat la curte spre a explica două visuri ce le avuse Faraon în timpul nopţii.

In visul meu, zice Faraon lui Iosif, mă găseam pe malul rîului Nil, şi iată că din rîu, au eşit 7 vaci grase şi frumoase, cari păştiau pe mal. După ele au eşit alte şeapte vaci slabe şi urîte, aşa cum n'am văzut nici odată în toată ţara Egiptului, şi au înghiţit pe cele grase, care intrară în stomacul celor slabe, fără să se cunoască, căci la vedere tot slabe şi urîte erau; şi m'am trezit.

Adormind din nou, am visat iarăşi şeapte spice de grâu pline şi frumoase, care se ridicau din aceiaş rădăcină, şi după dînsele au eşit, şeapte spice uscate şi arse de vântul dela răsărit; şi acestea au înghiţit pe cele frumoase.

Am povestit acestea tuturor ghicitorilor şi învăţaţilor dela curtea mea şi nimenea n'a putut să-mi tălmăcească visurile mele.

Iosif răspunzând lui Faraon, a zis: Visul tău este unul singur, prin care Dumnezeu ţi-a arătat ce trebuie să faci. Cele şeapte vaci grase şi cele şeapte spice frumoase, sunt şeapte ani de bogăţie; cele şeapte vaci slabe şi cele şeapte spice uscate, vor fi şeapte ani de foamete şi sărăcie.

Deci şeapte ani de bogăţie va fi în toată ţara Egipetului, după care vor urma şeapte ani de secetă, care vor face să se uite tot belşugul din ţară, şi mare foamete va bântui ţara ta.

Şi atunci Iosif, sfătueşte pe Faraon, să adune grâul din cei şeapte ani de belşug, ca să poată face faţă nevoilor din timpul foametei.

Sfatul acesta a plăcut mult lui Faraon, care i-a zis: De oarece Dumnezeu ţi-a arătat ţie toate acestea, mai este vre'un om mai priceput ca tine? Tu vei fi mai mare peste casa mea, şi de glasul tău va ascuta tot poporul meu.

Şi biblia povesteşte mai departe: Sfârşindu-se cei şeapte ani de abondenţă, începură şeapte ani de foamete, după cum a prezis Iosif, şi era o foamete şi o lipsă în toate ţările, în timp ce în ţara Egiptului era pâne indeajuns, şi din toate părţile lumii veneau în ţara Egiptului, să cumpere grâu dela Iosif, căci foametea se întinsese pe tot pământul.

Cea dintâiu întrebare care se pune, este dacă Iosif a putut în mod ştiinţific să prevadă o perioadă de foamete?

Acum 100 ani celebrul astronom William Herschel, în urma multor cercetări, ajunge la concluziunea că variaţiunile de secetă şi umezeală pe pământ, pot foarte bine să depindă de cantitatea de raze trimise de soare.

Intre anii 1888—1896, Abatele Th. Moreux, continuând studiile predecesorului său, ajunge la concluzia că curba producţiei mondiale de grâu, urmează pas cu pas curba variaţiunilor petelor solare, şi anume la maximum de pete solare, corespunde *maximum de producţiune de grâu.*

Cei vechi, cunoşteau petele solare, căci un mare număr din ele, sunt vizibile cu ochiul liber; aşa Ovidiu ne povesteşte că la moartea lui Cesar, soarele părea întunecat; Chinezii au o colecţiune de 45 observaţiuni de pete solare, făcute între anii 301 şi 1205.

De fapt petele solare sunt o serie de depresiuni, părţi mai joase, ca un fel de pâlnii cu gura în afară, care se observă în fotosfera soarelui, în opoziţiune cu *„faculele"*, care sunt părţi proeminente ale fotosferei, şi din cauza umbrei aruncate, aceste depresiuni sunt mai întunecate decât restul discului solar, şi apar ochilor noştri sub formă de pete.

Mărimea unora atinge de 5 ori diametrul pământului, iar temperatura fotosferei solare, care este cam 5000°.

Ceeace este însă remarcabil în studiul variaţiunei acestor pete, este periodicitatea lor curioasă; din 11 în 11 ani aceste pete dispar de pe suprafaţa discului solar, şi anume: timp de 3—4 ani numărul şi mărimea lor creşte, până la un maximum, care durează un timp oarecare, după aceea petele încep a descreşte timp de 6—7 ani, pentru ca apoi să dispară *cu totul.*

S'a observat, că la maximum de pete solare, corespunde o creştere de temperatură în fotosfera soarelui.

După ce s'a împlinit astfel un ciclu de 11 ani, începe o nouă perioadă.

Cauza care produce regulat de veacuri apariţia şi dispoziţia acestor pete, făcând din soare un monstru care respiră cu o amplitudine pulmonară de 11 ani, nu este cunoscută până acum.

Dar influenţele ce exercită aceste pete, asupra stărei magnetice şi chiar asupra stărei hygrometrice a pământului, au fost de multă vreme discutate; într'adevăr s'a observat, că în regiunile intertropicale, care sunt părţile cele *mai calde a globului pământesc*, şi unde climatul este mai regulat ca în zonile temperate de Nord şi Sud, alternaţiile de ploi şi secetă corespund aproape exact ciclului solar de 11 ani; aşa în Insula Ceylon din sudul Indiilor, este un fapt bine cunoscut, că după 5—6 ani de secetă, aşa că acolo foametea revine fatal la ficare 11 ani. In afara zonei intetropicale, variaţiunea de umezeală şi secetă, nu mai urmează acel ciclu de 11 ani, ci s'a observat cicluri de 8, 13, 16 şi chiar 35 ani. Şi atunci Abatele Moreux în *„La Science mysterieuse des Pharaons"*, demonstrează că în legătură cu variaţiunile petelor solare, se poate explica prezicerea celor 7 ani de belşug, urmaţi de 7 ani de foamete, aşa cum ia prevestit Iosif, foamete care în afară de Biblie, este confirmată prin inscripţiunile Babiloniene, în care Iosif se găseşte sub numele de Abrek.

Insă Egiptul considerat din punctul de vedere a latitudinei, este supus ciclului de 11 ani, deci foametea ar fi trebuit să se simtă aproape periodic, la intervale de 11 ani, bineînţeles neputându-o prezice decât cu o aproximaţie de 2—3 ani, întrucât din cauza neregularităţii perioadei petelor solare, nici azi nu se poate spune cu precisiune în ce an va cădea, un maximum de pete solare şi deci un maximum de ploi; cu atât mai mult, nu se poate presupune că Iosif a putut avea cunoştinţi astronomice mai precise ca ale noastre, aşa ca să poată prezice la dată fixă, anii de abondenţă şi apoi foametea. S'ar putea totuş admite, că dânsul s'a bazat pe o medie, dedusă din observaţiunile unui număr mai mare de cicluri solare, aşa că cu o aproximaţie de un an sau doi să poată prevedea maximum de pete, deci de ploi, şi în consecinţă şi foamete.

Istoria ne arată însă că dacă foametea apărea mai des în ţările vecine cu Egiptul, în Valea Nilului, care-şi datoreşte bogăţia sa, nu ploilor periodice, ci revărsărei râului, foametea era mult mai rară; acolo apa se reîntoarce în albia sa în Octombrie, şi în nămolul rămas se samănă de două ori pe an, iar paiul de grâu, rodeşte de multe ori 3—5 şi chiar 7 spice.

Apoi vechii Egipteni cari nu cunoşteau decât o mică parte din cei 6500 km. cât este cursul Nilului, nu cunoşteau nici mecanismul creşterei sale; pentru dânşii revărsarea era datorită lăcrimilor zeiţei Isis, care plângea pe Osiris fratele şi soţul său; ei nu ştiau că revărsarea Nilului provine din ploile abondente, care se abat regulat asupra lacurilor Victoria şi Albert, Nyanza, din care Nilul isvoreşte, şi care fiind situate chiar pe ecuator, reflectează aproape exact toate variaţiunile activităţii solare.

Şi atunci pentru ca o secetă să se abată asupra Egiptului, astfel cum a prezis-o Iosif, trebuia ca ea să fie simţită la origina Nilului, adică în regiunea necunoscută Egiptenilor, şi deci şi lui Iosif, şi în acest caz prezicerea de foamete descrisă de Biblie, şi confirmată de Istorie, devine din ce în ce mai misterioasă.

După cum însă voi avea ocaziunea să arăt altă dată, cunoştinţele de ordin ştiinţific a popoarelor dinaintea erei creştine, cunoştinţi care erau foarte înaintate, constituau un privilegiu pentru învăţaţii vremei, pentru preoţi şi austorologi, care aveau tot interesul să le păstreze secret, spre a nu-şi micşura prestigiul; iar poporul de rând nici nu le înţelegea, nici nu-l interesau.

Transmisiunea acestor cunoştinţi se făcea numai oral, pentru asigurarea secretului, şi numai între învăţaţii timpului, pentru ca din generaţie în generaţie, exactitatea lor să nu fie alterată.

Cu mişcarea ce a avut loc între popoare pe globul pământesc, datorită frământărilor şi dorinţelor de cucerire, şi uneori din cauza foametei şi a epidemiilor, multe din tradiţiile acestea cu caracter ştiinţific, s'au pierdut, altele s-au deformat în cursul veacurilor, şi au parvenit până la noi sub formă de legende, descântece, farmece, etc. în mijlocul cărora se află un sâmbure de adevăr, îmbrăcat în fantesia şi ignoranţa celor ce le-au transmis.

Şi atunci când studiind Piramida lui Cheops, ridicată de regii din Dinastia IV a Egipetului, cu 2500 ani înaintea erei creştine, şi găsim materializate în piatră, formule de matematică şi astronomie; când studiind mumiele Egiptene, şi constatăm mijloace de îmbălsamare aşa de înaintate că la unele, faţa este aşa de bine conservată, încât ochii au încă forma lor, mijloace pe care noi nu le posedăm; când ne gândim la celebra Bibliotecă din Alexandria, arsă de Califul Omar, către anul 640, sub pretext că conţine volume, contrarii credinţei; când citind Sft. Scriptură, găsim descrise adevăruri ştiinţifice cu 2000 ani înainte de Hristos, — concluzia la care ajungem, este că în adâncimile vremei, a existat o civilizaţie înaintată, care a dispărut, şi că Biblia este o ştiinţă, care dealungul veacurilor a transmis sub formă de tradiţie literară, multe adevăruri ştiinţifice.

Inginer HOISESCU
Director Reg. IX Poduri Şosele

Slujitorii ţării

Lumea azi, mai mult decât oricând, îngrozită de greutăţile vieţii aduse de un duh necurat în timpul şi în urma îngrozitorului războiu, caută să dea vina pe cineva şi nimereşte pe slujbaşii ţării, începând dela cei mai mari, şi sfârşind cu vătafii primăriei.

Poate o fi având dreptate întrucâtva, dar nu în totul.

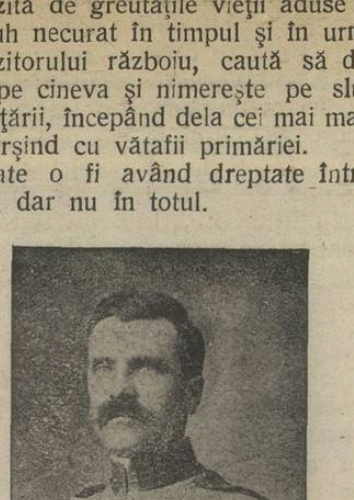

GHERMAN ION

Nimeni nu tăgădueşte că nu sunt şi slujbaşi vicioşi, corupţi şi necapabili; dar nu aproape toţi — cum le place unora să scrie.

Unul dintre mulţii slujbaşi cinstiţi, harnici şi pricepuţi, dar în umbră, este şi jandarmul plutonier Gherman Ion, născut în oraşul Dorohoi la 1884, Martie 22.

Venit în comuna Baia, judeţul Fălticeni ca şef-de-post aproape de un an şi jumătate, a ştiut — şi a reuşit — ca prin agerime, sfaturi bune şi drepte şi asprimea bine întrebuinţată, să stârpească potlogăriile, hoţiile, bătăliile şi să înfrâneze întrucâtva şi beţiile, prin respectarea legei cârciumelor.

Se mulţumeşte cu ce poate să-i dea Statul, şi nu se înclină la lucruri josnice.

Şi ca el, sunt mulţi slujbaşi rămaşi încă necunoscuţi.

P. HERESCU, învăţător.

Dela fraţii din America

Zilele din Decembrie 1918 au fost cel mai mare prasnic al sufletului românesc de pe aceste plaiuri ardeleneşti şi din întreaga Ţara Românească. Atunci ne-am îmbrăţişat mai întâi ca români liberi, fraţi ce eram despărţiţi de graniţi nedrepte şi nefireşti. Şi acum ne năpădesc lacrimi de fericire când ne gândim la zilele măreţe ale unirii.

Revoluţie, consilii naţionale româneşti, gărzi, legiuni, cântece şi flamuri, însufleţire şi chibzuială hotărîtă... iată cum s'a pregătit drumul la Alba-Iulia.

Nici momelile ungurilor, nici ameninţările gărzilor săcueşti, nici trenuri blindate (panţerate) şi oştiri germane bine echipate, nici cobe ce vorbeau de rău — păţiţi fiind — vechea ţară, n'au putut abate un singur român dela strigătul eşit din adâncul sufletului şi din inima pământului nostru: „Trăiască România Mare!" Par'că şi acum îmi sună în urechi imnul improvizat, dar însufleţitor, ce răsuna de pe buzele flăcăilor, a bătrânilor şi copiilor de pretutindeni:

„Trăiască România Mare
Cu Bucovina şi Ardeal,
Lăţind cu fală a ei hotare
Pe moştenirea lui Traian
Şi de sub veacuri de robie
Scoţînd tot sufletul român...
O ţară mândră să învie
Pe oseminte de păgân".

Solia unirii şi a fericirii noastre româneşti a străbătut curând peste ţări şi mări. Pe aripile scânteilor electrice dela telegraful fără fir a ajuns în scurtă vreme şi la sutele de mii de români din America.

De mult aşteptaseră ei această bună-vestire. Mulţi se înrolaseră în armatele Antantei ca să poată contribui mai curând la înfăptuirea României Mari. Vestea unirii i-a făcut pe toţi fericiţi, ca şi pe fraţii dela vetrele părinteşti din Ardeal.

Am avut norocul să fiu cenzor de scrisori venite din străinătate în primele săptămâni din anul 1919. Veneau tot mai multe scrisori din America, scrise de muncitori simpli, cu slova tremurată, cu rândurile strâmbe, dar toate străbătute de o neţărmurită fericire, că suntem stăpâni în ţara noastră românească, pe care o aminteau şi de 2—3 ori în scrisoare, scriind şi pe plic, lămurit şi îndesat, cu mândrie şi mulţumire „România Mare, Ardeal".

Mulţi s'au înapoiat acasă cu primul vapor. Mulţi au rămas însă înstrăinaţi. cu zecile şi poate cu sutele de mii. Toţi aceştia doreau să mai adune câţiva dolari, aşteptând ştiri bune de acasă, din România-nouă, de mersul trebilor, de rosturi ce s'ar găsi şi pentru ei în ţara întinerită.

Veştile de-acasă au fost însă amestecate. Puţine glăsuiau de bine. Multe cobeau a rău. Bucuria sfântă şi fericirea visată începeau să facă loc în sufletul românaşilor din America unei dureroase îndoeli şi neîncrederi.

Aşa este omul făcut: mai curând crede cele rele decât cele bune şi imită mai uşor pe cei răi decât exemplele bune. Certurile politice de acasă au fost luate tragic de tot în America şi imitate şi de americanii-români. Desbinările confesionale sporite la noi au prins flacără şi peste Ocean. Destrăbălarea morală şi necinstea unora de acasă au fost generalizate, trecute asupra tuturor românilor, şi imitate de fraţii americani.

Unii trimişi de-ai guvernelor au mărit şi mai mult răul, căutând să zăpăcească cu minciuni, minţile bunilor români înstrăinaţi. Nici chiar slujitorii bisericilor româneşti n'au fost toţi la înălţimea chemării lor. Iată pentrucă a însemnat-o înălţătoare sărbătoare sufletească a fraţilor noştri din America vizita Prea Sfinţitului Episcop Dr. Alexandru Nicolescu al Lugojului.

Prea Sfinţia Sa fusese preot-misionar în America pe vremuri cu 15 ani înainte de aceasta şi are însemnate merite întru închegarea rosturilor bisericeşti-naţionale ale românilor de acolo. Acuma s'a dus — pe cheltuiala sa proprie, costându-l numai vaporul, dus şi întors, aproape 60.000 lei! — ca să mângâe, să întărească în credinţă şi patriotism pe fraţii din America.

Românul este primitor şi înţelegător dela fire. Eşind la sate, ţinând cuvântări cu sfaturi şi îndemnuri bune culturale, bisericeşti şi naţionale, oricine este ascultat cu bucurie şi recunoştinţă. Cum să nu-l fi primit cu braţele deschise românii noştri pe un apostol blând, cuminte, modest şi cuvântător neîntrecut cum este Prea Sfinţia Sa!

Preasfinţitul a găsit în oraşele şi orăşelele Statelor Unite mulţi români harnici, cari câştigă frumos, dar în urma scumpetei prea puţin, ca să mai poată pune şi ceva la o parte. Trei biserici nouă ori renovate a sfinţit Părintele Episcop, ca dovadă, că românii de credinţă greco-catolică ţin mult la credinţa lor românească. Numeroşi greco-orientali şi-au exprimat dorinţa de a putea saluta şi dânşii în mijlocul lor un părinte mângăitor, ca fraţii lor uniţi. Durere, tot se mai găsesc români rătăciţi pe la diferite secte protestante care le încurcă minţile şi le înăduşă sufletul românesc.

Cauza românească nu stă prea bine în America, deşi propaganda ungurească n'a avut vre-un răsunet acolo. Dimpotrivă, chiar ziare semioficioase au atacat vehement pe Apponyi, contele de tristă memorie, care voia să ne înghită pe toţi românii, cât avea putere, iar acum cerşeşte mila naţiunilor de peste Ocean pentru „nedreptăţita" naţiune maghiară.

Noi nu ne bucurăm de prea multă încredere în America din pricina nestatorniciei guvernelor noastre şi a faptului, că suntem prea uşuratici şi necorecţi în afaceri comerciale şi politice. Ministrul nostru, Bibescu, ne reprezintă cu demnitate. Ar trebui să aibă mai multe ajutoare, cunoscătoare ale ţării şi ale oamenilor noştri.

Preasfinţia Sa a găsit, că viaţa s'a schimbat colosal de mult în aceşti 15 ani din urmă. S'au înmulţit atât de mult automobilele, încât circulaţia se face în oraşe anevoie, trebuind să aştepţi cu maşina uneori ½ oră la încrucişarea drumurilor. Multă lume este strivită şi omorâtă de automobilele ce aleargă în goană nebună. In Cleveland la fiecare 4 oameni vine un automobil! Companiile de căi ferate, scăzându-le numărul pasagerilor, au fost nevoite să-şi angajeze şi ele curse de automobile.

Institutele de cultură, muzeele, bibliotecile, sunt de o bogăţie şi măreţie neînchipuită, incomparabile faţă de calicia noastră. Va trebui să jertfim foarte mult şi noi, dacă vrem să ţinem pas cu lumea.

Fraţii noştri, care duc în America o viaţă aşa de muncită şi sbuciumată, ar găsi acasă în România un traiu mult mai omenos, iar punându-şi în practică ce-au învăţat prin America, ar putea contribui mult la descurcarea treburilor noastre aci, întărind elementul românesc mai vârtos la oraşe, ajutând cu experienţa, hărnicia şi iscusinţa lor la ridicarea grabnică a ţării noastre acolo, unde i-se cuvine să fie, prin bogăţia ei şi prin avântul patriotic al fiilor ei. (A. B.)

TRISKA I.

CLUJ, STRADA ŞAGUNA Nr. 14

Cel mai vechi depozit de piane al României Mari

TELEFON **419** TELEFON

Fondat 1870 *Fondat 1870*

Reprezintă cele mai renumite fabrici: Förster, Stingl, Virth

Se poate comanda: *Bösendorfer, Ibach, Steinweg, etc., etc.*

Se află în depozit: *Piane şi Pianine*

Intreprinde: Renoveri speciale, acordări, transportări, împachetări şi predări pe căile ferate.

Se poate privi nenumărate scrisori de recunoaştere. — Acordatorul Conservatorului, Operei Române, Institutului „Marianum" precum şi liferantul tuturor Instituţiunilor de Stat.

43

Cor mixt. **HORA** *de A. Flehtenmacher.*

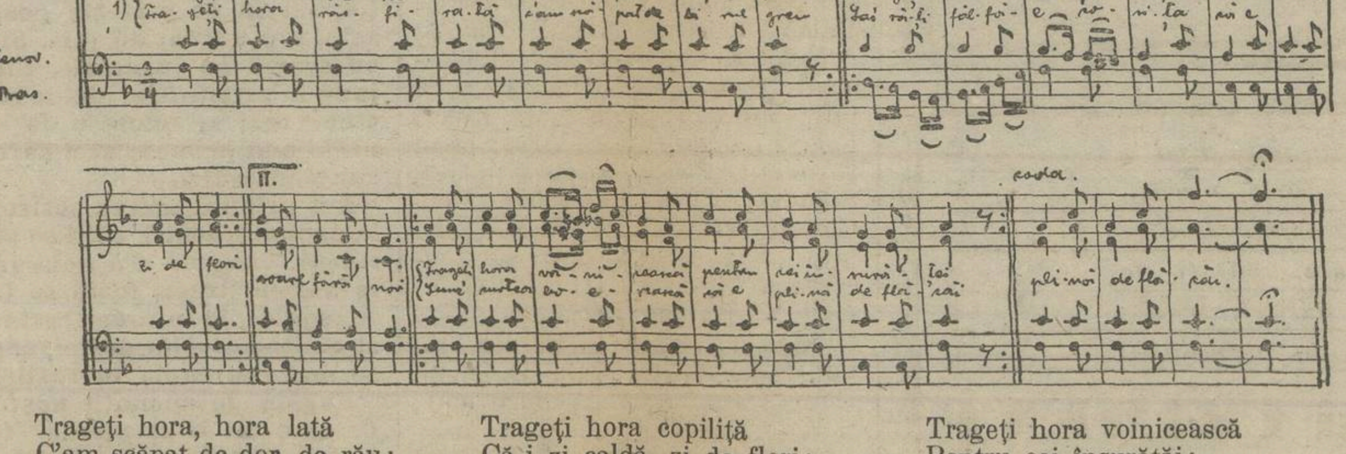

Trageţi hora, hora lată
C'am scăpat de dor, de rău;
Trageţi hora răsfirată
C'am scăpat de birul greu.

Trageţi hora copiliţă
Că-i zi caldă, zi de flori;
Las' să-ţi fâlfâe cosiţa
Că e soare fără nori.

Trageţi hora voinicească
Pentru cei însurăţăi;
Sune curtea boerească,
Că e plină de flăcăi.

Pe drumul literaturii

ARDELENEŞTE

In zile mari şi'n sărbători,
Se-adun feciori din sat cântând,
De bag crâşmarii în răcori
Cu-atât îndemn, cu-atât avânt
Şi-urând mereu beau la un loc,
Din mari pocale de pământ,
De-s toţi un foc.

Gătite fetele sosesc
La jocul multului noroc;
In conci garoafe potrivesc,
Sau albăstrea şi busuioc,
De-ţi pică ochii doar privind —
Ales la sâni cum se răscoc
In mărgărint.

In bătătura lui moş Bran,
Se'ncing la joc cetele-aprins,
Mai aprig cum în acum un an —
Când trei feciori jurând s'au prins,
Să rupă trei perechi de-opinci
Şi trei negruţe 'ntr'adins.
Ba chiar şi cinci.

Din trei paşi iafă-i sus că zbor
la dreapta, hop! şi'ncălţor,
Apoi la stânga-ali măsor,
Sch'mbându-şi mersul mai cu zor
Şi fetele din trup şi sâni
Săltând în tactul de picior,
Se'nvârt sub mâni.

Pe margini uite ce bătrâni,
S'au pomenit şi sărind, —
E vechie snaga din români,
Ca între tineri ce rărind,
Să între şi dânşii, mai şti
C'or mai trăi întinerind
Alături de copii?

Feciorii tot mai curajoşi
Se-apropiu'ncet de piepturi moi,
Iar fetele cu ochi duioşi
Imping aleanul şi câte doi
Fierbinţi, îşi şterg de pe frunţi
Sudoarea, ca să joace-apoi
Mâine la munţi.

O fată strânsă de mijloc,
De pare-un spic încovoiat,
De mac plinuţ şi roşu foc,
Ca sub aripi de vânt turbat,
A zis: „Bădiţă vezi că-mi rupi
Trupşoru-aşa, că nu-i de dat
Acum la lupi!"

— „La lupi să-l dau? Mai bine-l frâng
In joc, de'n joacă am intrat...
Şi-apoi de, ce să nu te strâng!?"
„O lasă-mă nu fii haine!.."
Ba zău eşti prea din cale-afar'!"
Şi tata râde cu suspin
Plăcut şi rar.

IOAN H. BRENCIU Braşov.

DOINEŞTE OLTUL

Departe Oltul se frământă
Tot alungând a sale valuri
Şi tot izbindu-se de maluri
O nouă doină el ne cântă.

O doină veselă şi dulce
Căci şi moşneagu-a 'ntinerit
E şi el astăzi fericit
Şi nu-i mai vine să se culce,

Că numai curge'n două ţări
Şi lacrămi nu mai curg întrânsul,
Şi a 'ncetat suspinul, plânsul
Şi dureroasele cântări.

Că astăzi nimeni numai plânge,
Hotarele sunt sfărâmate
Şi oamenii sunt dărâmate
Pe nimeni lanţul numai strânge.

E pretutindenea cântare:
Două surori s'au regăsit
Şi Oltul azi înveselit
Doineşte 'n România Mare!..

C. R. Dărvărescu, înv.

DE MULT

Lui Lulu

Ningea. Era'noptat. Păşeam încet la braţul tău. Cernea mereu fulgi mari şi grei. Priveam perdut în ochii tăi, frumoasă, ce erai!

Te-am strâns la piept, te-am sărutat. Cum tremurai!

Ore târzii, cum rătăcit pe străzi pustii, râdeam mereu.

Ţi-am spus apoi un basm frumos, un dor nebun.

Tu te-alintai, căci îl trăiai, şi nutreai, din dorul tău.

Şi rătăcind, am obosit.

In poarta ta când ne-am oprit, dar cum să spun? îmi pare un vis de mult trăit eram copii şi nu ştiu cum s'a fost. Şi fără rost am râs apoi şi am glumit.

Imbrăţişaţi, am plâns nebuni ne-am despărţit...

E mult de atunci...

Azi ninge iar acelaşi dor fulgi mari şi grei cerne uşor pe noptat. Şi iarăşi trec pe acelaşi drum şi iute mă vine un gând, dar istovit abia păşesc, mă mir şi eu la ce trăiesc, a fost să fiu mereu pribeag au poate a fost să-mi regăsesc ce mi-a fost drag?...

In pragul porţii m'am oprit.

Aceiaşi inimă am simţit, în piept cum se sbătea.

Ca şi atunci — toate-s aşa...

Gardul ei s'a prăvălit, nămeţii, iar s'au troienit, tu doară nu erai...

G. P. D.

Sunt atâţia începători şi tineri cari plini de avânt îşi îndreaptă paşii pe drumul literaturii. Incercările lor se asamănă cu ale totii flori plăpânde de primăvară. Şi deşi aceste flori trăesc de multe ori puţin, iute odată cu topirea zăpezii, totuşi sunt frumoase, gingaşe şi-şi scaldă fericite petalele în lumina soarelui. Câţi tineri nu au începături bune, câţi tineri încearcă şi câţi nu au producţiuni cari merită încurajarea. Acei cari-şi risipesc sufletul către frumos, către ideal, către literatură, în această rubrică vor găsi un colţ al lor.

REDACŢIA.

VIAŢA SPORTIVĂ

Sportul românesc

Frământări născute din nevoi reale, la temelia nouei societăţi româneşti ce se înfiripează în ţinuturile nu de mult scăpate de sub jugul strein.

Dorinţa afirmării elementului românesc în toate ramurile vieţii de stat ori sociale, izvoreşte în fiecare suflet. Descătuşaţi din toropeala în care ne-a doborît lupta continuă contra stăpânitorilor de ieri, abia acum ne dăm seama că lupta trebuie să o începem din nou. Nu contra stăpânitorilor, nu pentru a deveni stăpânitori, ci pentru a ne ocupa locul ce ni se cuvine în orânduiala actuală a Europei.

*

Până ieri, tineretul intelectual român, teologii şi „juriştii", era infim de mic la număr. Şcoli puţine, şcolari puţini.

Greul vieţii şi al luptei de conservare naţională le-a impus tinerilor români rezervă în multe privinţe. Sportul, cultivat cu asiduitate de tinerimea celorlalte naţii, nu putea fi o preocupare a tinerimei noastre.

Ieşită din rândul poporului plin de vigoare, nici nu avea nevoie de el. Dar nu-l cultiva şi din alte două motive: avea preocupări culturale în legătură cu viaţa naţională al cărei factor important a fost, în lipsa unei clase intelectuale formate, iar pe de altă parte era oprită a avea cluburi proprii. Cele streine — se ştie — au fost cuiburi de maghiarizare a românilor rătăciţi în ele.

Sportul tinerimei noastre, ardelene, în vreme ce cartea nu-o ţinea între zidul şcoalei, în lunile de vară cu călduri dogoritoare, a fost: plugul, sapa şi coasa, unelte cu cari ajuta părinţilor ţărani, la munca câmpului strămoşesc.

*

Astăzi, după războiu, astăzi în epoca nervozei, sportul a luat un avânt uimitor la noi.

Tinerimea aglomerată pe la şcolile larg deschise de vremurile noi, este ori ieşită cu dispoziţii bolnave din războiul unde a fost dusă în anii fragezi ai vieţii, ori alimentată în anii dezolării fizice, cu surogatele de alimente, caracteristice celor două ani de războiu. Este, ori surmenată şi pe calea nevropatiei, ori slab desvoltată fiziceşte.

Sportul care a luat un avânt neobişnuit, atrăgând massele tineretului în aşa măsură că preocuparea pentru sport care a fi scăzută la zero, nu este decât o necesitate, azi. Fenomenul îmbrăţişării sportului cu aşa intensitate, este natural. E natural, fiind o reacţiune.

Reacţionează trupurile plăpânde, reacţionează nevoii îmbolnăviţi. Cer aier, mişcare şi lumina soarelui dătătoare de sănătate.

*

Tinerimea intelectuală română este încă destul de viguroasă. Intelectualii noştri resimt încă viaţa satului: sunt ieşiţi de curând de acolo. Dar pătrunderea de intelectuali prin continua viaţă trăită între patru pereţi, slăbeşte, degenerează.

Sportul ştiit printre tinerimea noastră ne va păstra vigoarea trupească a acestei clase.

De aceasta avem mare nevoie, satele, izvoarele de primenire de până acum, fiind în mai mare măsură bântuite de boli degeneratoare, ca oraşele.

*

Sportul românesc pentru a cărei înstăpânire în ţinuturile noastre se frământă mulţi mai are şi o altă menire decât a perpetua puterea de rezistenţă a clasei noastre intelectuale în formaţie. Măreşte spiritul de disciplină, contrabalansează activitatea streinilor şi impune numele de român şi pe acest teren, streinătăţii.

Socoliştii cehi, au fost cei ce au creat Cehoslovacia. Tinerimea noastră dela sate, viguroasă dela natură şi tinerimea oraşelor care şi-a menţinut vigoarea prin sport; va *păstra* România-Mare.

*

Şcoalele şi arenele sportive ce se deschid mereu, ne chezăşuiesc viitorul ţării noastre.

S'a spus că sportul ar periclita clasa noastră intelectuală, tinerimea nemai gândindu-se la carte.

INEXACT.

Sportul şi cultura, armonizate, sunt armele cele mai puternice cari ne vor asigura prosperitatea naţională.

*

Consideraţiile de mai sus le-am crezut necesare astăzi, când şi gazeta „Cultura Poporului" începe a-se ocupa de viaţa sportivă.

A. BUTEANU.

EVENIMENTELE SĂPTĂMÂNEI

Football

După matchul de dumineca trecută, când simpatica echipă a universitarilor din Cluj a bătut cu 1:0 puternica echipă C. F. R., ieri, 9 Dec. a urmat seria matchurilor pentru şampionat. „Universitatea" a avut ca rivală echipa care anul trecut a avut mari şanse de a ajunge şampioana clujului. Formaţia în care s'au prezentat pe teren cele două echipe a fost următoarea: *Universitatea*: Lazar — Deutsch, Albişi — Raţiu, Haţiegan, Hoza — Feldman, Guga, Giurgiu, Bonciucat, Curea; *Hagibor*: Rozenfeld — Lazarovits, Paal — Klein, Braun, Iacobi — Rozenberg, Bornstein, Fahn, Moscovits, Rosenfeld II. Jocul începe cu atacul universitarilor, aşa că în minutul al 12-lea Bonciucat câştigă întâiul gool pentru U. După un joc vehement, peste 25 minute Guga dă bila spre poarta contrară. Bila ricoşază depe stâlpul porţii: al doilea punct. Peste trei minute Bonciucat marchează al treilea gool. Repriza a doua începe în joc mai domol. Haggibor atacă din când în când, dar nu poate împiedeca ca Bonciucat să nu marcheze al patrulea gool al Universitarilor. In minutul al 29-lea născându-se tumult în faţa porţii H. bila e atinsă cu mâna de un universitar: se judecă un 11 m., care e transformat în gool de Bornstein. Urmează atacuri de-ale universitarilor, cari însă nu reuşesc.

Rezultatul definitiv 4:1 pentru Universitatea.

*

In provincie au fost machuri puţine. La Oradea „Egyetértés" bate Macabea cu 3:1 (0:1). La Arad echipa AAC bate Gloria CFR cu 2:1. Repriza întâiu s'a terminat cu 0:1 în favorul Gloriei CFR. Tot acolo echipa de I-a cat. AMTE bate pe Olimpia de cat. II-a cu 5:0. Hacooh „Egyetértés", două echipe de cat. II-a au jucat cu rezultatul 3:1 (0:1). La Satu-Mare echipa românească Olimpia bate pe „Törekvés" cu 2:0. Repriza întâiu 1:0.

* * *

„VIAŢA SPORTIVĂ" este titlul unei nou rubrici ce o deschidem în gazeta noastră. Avântul ce l-a luat în ultimul timp sportul la noi în ţară ne impune aceasta.

Rubrica noastră sportivă va fi scrisă de tânărul şi talentul gazetar clujan A. Buteanu, care ne-a dat până acum în alte gazete preţioase informaţii despre sport precum şi juste observaţii despre felul cum se face şi trebuie să se facă. Săptămânal cititorul va găsi în gazeta noastră o mică oglindă a vieţii sportive din ţară şi străinătate.

U-N-I-R-E-A
SOCIETATE ANONIMĂ PENTRU INDUSTRIA DE BONBOANE, BISCUIŢI, ETC. ŞI CARTONAJE
TELEFON NO. 7-75
FABRICA DE CIOCOLATA
CLUJ, Str. A. PANU Nr. 6.
44

Cărbuni de Prusia, prima calitate, cărbuni de salon în bucăţi, pentru încălzitul camerelor şi cărbuni de Prusia, spălaţi de două-ori pentru fierari, transportează promt la domiciliu
BERGNER şi CZIMENT
Cluj, Str. Bucovina 28 ◆ Telefon Nr. 516.

!
Pentru sărbători Magazinul "MASSIR" din Cluj, Strada Memorandului, FACE REDUCERE DE
10 la sută
din preţurile fixe LA TOŢI FUNCŢIONARII CIVILI ŞI MILITARI până la 15 Ianuarie 1924

Clipe plăcute în ceasuri libere

JOC ÎN ROMB

de I. Cioca.

■	consoană
■■■	pasăre călătoare
■■■■■	loc de adăpost
■■■■■■■	veche provincie din Africa
■■■■■	Piesă de Corneille
■■■	Râu însemnat în Africa
■	vocală

Citite dela stânga la dreapta dau acelaş lucru ca şi citite vertical.

FUZIUNE DE CUVINTE

de D. S. Constantinescu.

Avem următoarele 6 grupe de câte 2 cuvinte: 1. *Inu* şi *duba*, 2. *La* şi *atu*, 3. *Foc* şi *Ana*, 4. *Ali* şi *tia*, 5. *Aden* şi *ei*, 6. *Ţal* şi *uite*.

Cu toate literile din fiecare grup să se compună 6 cuvinte noi, cari să arăte:

1. Numele Daco-roman al celui mai mare fluviu din Europa centrală;
2. Numele roman al unui râu aurifer din Muntenia;
3. Numele roman al unei vechi cetăţi fondată de Traian în Dacia;
4. Numele unei Puteri europene aliata noastră;
5. Poemă epică a lui Virgilius şi
6. Numele roman al unei capitale europene. Iniţialele acestor 6 cuvinte citite în aceiaş ordine ne dau numele unuia din cei patru mari profeţi, captiv în Babilon. El tălmăci visurile lui Nabucodonozor iar la ospăţul lui Baltazar cele trei semne magice. A trăit în secolul VI. în I. Hristos. Deslegările se primese până la 1 Ianuar 1924; iar numele acelora cari au delegat se vor publica în foae. Se vor da 3 premii:

1. *Nuvele de N. N. Beldiceanu*
2. *Un volum de Duiliu Zamfirescu.*
3. *Teatru de V. Alexandri.*

Deslegările din No. 34 sunt:

```
    T
   m â l
  m a n e a
T â n j a l ă
  l e a n ă
   a l ă
    ă
```

şi

```
B a b i l o n
a b a n o s
b a l e t
i n e l
l o t
o s
n
```

Au deslegat: dd. I. I. Bendas, primar, Necşeni (Botişani); Lt. Grozescu C. Reg. 6 Pioneri, Oradea-Mare; V. Trancea, stud. Acad. com. Cluj; Berdan D. Oradea-Mare; I. M. Cecin, com. Igiroasa (Mehedinţi); N. Ivana înv. Mirceşti (Olt); Teodor Barbati Braşov; A. Păpureanu, înv. Feteşti (Ialomniţa); Fănică M. Panaitescu, Calafat; căpitan Pintilescu, Tg.-Măgurele; Lucreţia preot Dumbrăvescu, Cezieni (Romanaţi); Astaliş Gr., Coţmani (Bucovina), Anuţa Mureşan, Sucutard (Solnoc-Dobâca); Tatiana Ionescu-Dorban, Craiova; At. Andriţoiu, Voivoda (Teleorman); Serg. Enache Ion, Reg. 23 Inf. Chişinău; Ursu M. Tudor, Reg. 2 Pioneri, Cerna-Vodă; preot Rafiroiu, Poiana-Sarata (Trei-Scaune); Cost. Paraschiv. Hob. Galbenu (R. Sărat); V. N. Chile, înv. Călugăreni, (Neamţ); Ion Piscureanu Husezani (Gorj), Galaţianu N., Tighiua (Basarabia); Zasteneanu V. înv. şi N. Bârnaz, ţăran, Nădușiţa (Soroca); D. Timu, Dorna-Cândrenilor (Bucovina); şi Kato Demetrescu, Timişoara.

Au câştigat premii: 1. Lucreţia Dumbrăvescu; 2. Preot Rafiroiu şi 3. N. Bârneaz.

Rubrica pentru tineretul din şcoalele secundare

POVESTE

Era aşa frumoasă
Ca îngerii din rai
Domniţa cea miloasă
Cu părul ei bălai.

Avea doi ochi ca mura,
Sprincenele arcate
Şi fragă-i era gura,
Iar dinţii nestimate.

Dar tot aşa de blândă
Pe cât era frumoasă,
Domniţa cea plăpândă
Se arăta miloasă.

Nici un sărac pe lume
Nu rămânea flămând
Căci îi chema pe unul
Domniţa rând, pe rând

Şi le dădea pomană
La toţi cu mâna ei
Şi mai cu seamă hrană
La prunci şi la femei.

Dar tot ce-i bun în lume
E iute trecător,
Rămânc doar un nume
Perdut în viitor.

Aşa frumoasă fată
Cu părul ei bălai
Acuma se desfată
Cu îngerii din rai.

E mult decând ţărâna
Imbracă pe vecie
Pe drăgălaşa zână
Ce numai este vie.

A plâns o lume'ntreagă
Şi-o plânge acuma încă
Pe copiliţa dragă,
Cu jale grea . . . adâncă . . .

O ELEVĂ.

Incă de pe băncile liceelor sunt mulţi elevi şi eleve care afară de pregătirea cursurilor, mai găsesc destulă vreme şi au predispoziţie pentru literatură. Acestor tinere vlăstare, ne-am gândit, să le păstrăm un locuşor al lor în această foae. Vom încuraja, vom publica, lucrările bune. Şi pentrucă se naşte fiecare român, poet, am dori mai puţine poezii, dar mai multe descrieri ale locurilor unde au copilărit, subiecte din istoria neamului, schiţe subiecte ştiinţifice, etc. Toate acestea însă scrise cât mai pe scurt. *N. R.*

SNOAVE

MĂSURA ÎN PĂDURE

Doi evrei treceau odată printr'o pădure cu o căruţă încărcată cu postav. La o cotitură le ieşi înainte patru hoţi care îi opri.

Unu din ei trecuse înaintea cailor iar ceilalţi răscoleau căruţa căutând bani. Evreii însă mai morţi de frică se tânguiau că n'au parale.

La drept vorbind, bani n'aveau, dar marfa le era bună şi tot buni bani făcea. Se putea deci să rămâie hoţii păgubaşi?

— „Cum dai cotu jupâne?" — întrebă un hoţ.

Şi unu din evrei spuse un preţ. Anume cât nu ţin minte căci vedeţi ntâmplarea a fost mai de mult pe când nu se pomenea de metru.

— „Cam scump jupâne! dar face! Adă cotu şi măsoară-m vre-o cincisprezece coţi!"

Din păcate însă, evreii n'aveau cot. Atunci hoţii trimise pe unu din tovarăşi să aducă un cot din pădure.

Şi găsi unu numai că era ceva mai lung decât cel mai înalt dintre ei.

Când isprăvi de măsurat postavul ce le trebui la toţi hoţii căruţa se goli. Şi — de mirare — hoţii au plătit după învoială. Apoi plecând întrebă dacă le-a plăcut cotul lor.

— „Cum să nu — răspunse evreul — „Cum îi locu aşa şi cotu!"

N'AR FI BINE? . . .

Un om era pe patul morţii. Mult n'avea de trăit, poate un ceas, două. In urmă îi rămânea o gospodărie grea, copii şi nevastă-sa care îi sta la căpătâi şi plângea.

— „Eu de acum o să mor nevastă! . . ."

— „Of doamne, of! Cum de te înduri să mă laşi bărbate?! Ce să mă fac eu singură of! . . ."

— Ei lasă femee, nu mai plânge — murmură muribundul — I-a ţi-i căuta şi tu un om aşa ca mine, de vre-o cincizeci de ani şi te-i mărita"...

— „Oare bărbate?! . . . Da dacă mi-aşi lua doi de câte douăzeci şi cinci? . . ."

Panuţa Turcin
din Mândreşti Jud. Bălţi.

CĂTRE ABONAŢII NOŞTRI

Lipseşte simţul datoriei a mai tuturora, de aceea şi serviciul postei merge greu. Telegramele sosesc cu întârziere; scrisorile cad în mâna oricui; se rătăcesc; numai ajung la destintaţie; iar în ce priveşte poşta la sate, e o adevărată jale. Şi mai cu seamă cu jurnalele. Ele ajung la primărie şi aici le citeşte cine vrea; se folosesc de ele şi nu le mai primesc acei cărora li sunt adresate.

Noi primim mereu scrisori de la abonaţii noştri, că li se pierde ziarul. Vina nu e a noastră; de la administraţie foaia se trimite regulat. Şi în zadar reclamăm şi noi la Direcţia poştei, căci nu se mai îndreaptă lucrurile.

Rugăm pe abonaţii noştri, că de câte ori li se pierde foaea, să ni comunice prin o carte poştală, pentru a li se trimite numerile lipsă.

Pentru copii

Intrebări:

1. Ce apă poţi duce în sită?
2. Care este luna cea mai scurtă de peste an?
3. Pe ce cale n'a mers omul?
4. Cum e bine să zicem 7 ori 18 este 136 sau 18 ori 7 sunt 136?

*

La întrebările noastre din No. 55, răspunsurile sunt: 1. *Nici unul;* 2. *Omul* şi 3. *Soba.*

Au deslegat: C. Buricescu, elev cl. II prim. Cernăuţi, Emil C. Mălinescu, Fălticeni, Lucreţia şi Fimia Muntean, eleve cl. II prim. Mediaş (Ardeal), Ionescu T. Traian, cl. I com. Slatina, Voinescu V. elev cl. V prim. Lăpuşuata (Vâlcea), N. Sasu, elev cl. IV prim. Ramna (Caraş-Severin), V. A. Fier, elev cl. II prim. Ripiceni (Botoşani), Munteanu Aurel şi Enache Ion, Gârleni (Bacău), Manolache I. Verneşti (Buzău), N. Gr. Cristofir, Cârcea. Despina Carogiu, cl. III prim. şi Marica Carogiu, cl. VI prim. Racoviţă (R.-Sărat).

Au câştigat premii câte o Carte de Poveşti pentru copii: 1. Voinescu V. 2. N. Sasu şi 3. V. A. Fier.

Rugăm pe copii să ne scrie istorioare scurte, descrieri de pe locurile unde trăesc, iar cele mai bune lucrări se vor publica şi premia. De asemenea primim desemne numai cu cerneală neagră. N. R.

In satele unde se găsesc jandarmi cari îşi îndeplinesc cu dreptate şi cinste slujba lor, jandarmii cari ocrotesc şi se port bine cu ţăranii, acolo, sunt rugaţi gospodarii fruntaşi sau preoţii şi învăţătorii să ne trimită fotografiile jandarmilor, cu câteva date, adică: numele şi pronumele, anul naşterii şi locul. Prin felul acesta lumea să cunoască pe jandarmii, cari, în satele lor, sunt adevăraţi slujitori ai ţării; blânzi cu cei buni şi strict cu aplicarea legii faţă de cei răi.

Chiuituri din Ardeal.

Mândră, când te-i mărita
Cheamă-mă la nunta ta,
Mă cheamă de chemător
Că de mire nu-s dator.

Bade când te-i însura
Cheamă-mă la nunta ta,
Că io cinste ţ'oi aduce
Două pere, două mere,
Să ştie şi-a ta măicuţă
Că ţ'am fost ţie drăguţă.

Frunză verde-a lui Bujor
Pân' la toamnă nu mă'n sor,
Ci mă las viţel mânzat
Pe lângă cela 'nsurat.

Culese din com. Lugoşul-de-jos, de Ilie Teodor, înv. în Ţeţche (jud. Bihor).

CONCURS

Direcţiunea Uzinei electrice şi apaduct a ORAŞULUI TURDA, publică concurs pe 1 IANUARIE, pentru postul de

ŞEF-CONTABIL

care post de prezent se află vacant. Pot concura toţi aceia cari au cunoştinţi necesare pentru facerea bilanţului, cari posed limba română, maghiară şi germană la perfecţie şi în scris. Totodată în corespondenţa comercială şi în toate ramurile contabilităţii să aibă praxa necesară. — Cererile în scris se pot înainta la DIRECŢIUNEA UZINEI electrice şi apaduct a oraşului Turda.

Turda la 28 Noembrie 1923. DIRECŢIUNEA UZINELOR.

Instalaţii electrice şi de apaduct precum şi repararea acestora le efectuează ieftin şi conştiincios
PALLOS & MARKÓ
INGINERI MECANICI DIPLOMAŢI
CLUJ STRADA N. IORGA NO. 7 CLUJ
TELEFON 650. TELEFON 650.
Preliminare de spese în mod gratuit!

Franzbrantwein
Este cel mai bun preparat pentru
SPRIT CU MENTHOL
MENTHOLOS SÓSBORSZESZ
TRANSSYLVANIA
FABRICA CHEMICA DIN TRANSSYLVANIA CLUJ
TRANSSYLVANIA VEGYÉSZETI GYÁR KOLOZSVÁR
fricţiuni răcoreşte vindecă întinereşte
„Transsylvania"

Direcţiunea Uzinelor Electrice ale oraşului Cluj.

Nr. 2205—1923.

AVIZ!

Cu privire la scurt circuitele survenite pe linia de înaltă tensiune dintre uzina dela Someşul-rece şi oraşul Cluj în zilele de 5, 6 şi 7 Decembrie Direcţiunea Uzinelor electrice aduce la cunoştinţa Onor. Public, că aceste scurt-circuite au fost produse de răufăcători până acuma încă necunoscuţi, prin aruncare de crengi pe conductele electrice.

Pentru prinderea indivizilor cari au cauzat scurt-circuitele, s'a înştiinţat imediat postul de jandarmi Gilău, precum şi Prim-pretoriatul din Gilău, cari au luat toate măsurile necesare. La ancheta ce s'a făcut imediat pe linie, de către Direcţiunea Uzinelor, s'a găsit acele crengi ce au fost aruncate pe sârmă şi cari servesc de corpuri delicte. Cu această ocazie Direcţiunea Uzinelor a făcut o cerere Comandamentului de jandarmi Cluj, rugând a se da ordin postului de jandarmi Gilău, ca cu ocazia inspecţiilor ce se fac de jandarmi prin comunele Someş-sat, Gilău—Răcătău, să se ţină în evidenţă şi să raporteze Direcţiunei Uzinelor pe acele persoane cari s'ar găsi că deteriorează linia electrică dela Uzina din Someşul-rece, la Cluj.

Cluj, la 10 Decembrie 1923.

Directorul Uzinelor:
Inginer, **ROATĂ.**

„RENAISSANCE" S. A.
SUCURSALA CLUJ
!!
Cel mai bine asortat în mărfuri de Manifactură
Ştofe englezeşti,
Mătăsuri,
Pânzeturi,
Barcheturi,
Plusch,
Căptuşeli de Mantouri
Mătasă de plopume
Ciorăpărie
BOGAT ASORTIMENT!
de covoare şi Linoleum care se vinde mai eftin ca or-unde
!
Cu ocazia Sft. sărbători mare reducere de preţuri

DIN BUCUREŞTI

Măreţul eveniment al Unirei Ardealului şi Banatului cu România-Mamă, a fost sărbătorit la 1 Decembrie, în capitală, cu prilejul celei a cincea aniversări, de către „Centrala Caselor Naţionale“, împreună cu Asociaţia transilvăneană de cultură „Astra“, în amfiteatrul Fundanţiei Carol I.

A luat parte la această măreaţă serbare I. P. S. Mitropolitul Primat dr. Miron Cristea şi d. Al. Lepădatu, ministrul cultelor, precum şi un public numeros şi ales.

In numele „Astrei“ a vorbit. Păr. dr. Lupaş, despre: „*Implinirea destinului istoric al neamului românesc*“, iar în numele armatei d. general C. Dragu.

Festivalul a fost încheiat cu un bogat program artistic.

Deasemenea „Unirea“ a mai fost comemorată şi de „Cercul de studii al partidului naţional-român“, printr'o şedinţă festivă, care a fost prezidată de d. dr. Toma Ionescu.

D. Gr. N. Filipescu, în cuvântarea pe care a ţinut-o, a arătat că România-Mare este opera tuturor românilor de dincoace şi dincolo de Carpaţi şi nimeni n'are dreptul să revendice alt merit decât acela de aşi fi făcut datoria faţă de patrie.

Au mai vorbit d-nii Pascal Toncescu, care a evocat avântul legionarilor ardeleni, cari au luptat în războiu alături de fraţii din vechiul regat, precum şi luptele purtate de românii din Ardeal, sub jugul ungar, până la memorabila adunare dela Alba-Iulia, din 1918; — precum şi d. St. C. Pop, care a vorbit despre pregătirea Unirei, despre acest măreţ eveniment, precum şi rostul şi activitatea consiliului naţional, instituit după unire.

*

Liceul „Matei Basarab“ şi-a sărbătorit patronul, cu care prilej a fost inaugurat şi internatul liceului.

După ce s'a oficiat un serviciu religios la biserica Lucaci, a urmat o serbare şcolară, în sala de gimnastică a liceului, la care a asistat şi d. dr. Angelescu, ministrul instrucţiunii, care a făgăduit tot sprijinul său pentru desăvarşirea operii începute, D-sa a dat, din partea ministerului un milion pentru mărirea localului internatului.

D. D. Constantinescu, directorul liceului, a ţinut o cuvântare ocazională, după care corul şi orhestra liceului cu executat diferite bucăţi.

Au fost făcute cu acest prilej, mai multe donaţii. de către cei ce au luat parte la această serbare.

*

Studenţimea, ca un corp de elită al ţării, are misiunea socială de a lupta împotriva „obiceiurilor pământului“, printre care se numără şi acela de-aţi face biblioteca, împrumutând cărţi dela alţii şi ne mai înapoindu-le.

De aceia am fost dureros surprinşi, cetind că decanatul facultăţii de medicină a fost nevoit să ia hotărârea de a nu da rezultatul examenelor de fine de an şi să nu înscrie în anul următor pe-acei studenţi, cari nu vor dovedi că au restituit cărţile împrumutate dela biblioteca „Soc. Studenţilor în medicină“.

Pentru demnitatea studenţimei rămâne a fi bine ca aceste obiceiuri să aparţină cât mai curând de domeniul trecutului.

*

Chestiunea alcoolismului în ţara noastră, de care partidele politice dela noi nu s'au ocupat, fiind în joc interesele lor electorale, cârciumarii fiind principalii lor agenţi pilitici, — a ajuns acum de actualitute.

In conferinţa pe care d. I. I. C. Brătianu, preşedintele consiliului şi ministru de interne, a ţinut-o zilele trecute cu prefecţii din ţară, d-sa a insistat asupra rolului ce-l au prefecţii în combaterea alcoolismului, care a atins, în unele regiuni, proporţii îngrijitoare până ce d. Vintilă Brătianu va veni cu legile sale privitoare atât la numărul cârciumelor cât şi la vânzarea alcoolului.

Tot de chestiunea alcoolismului, s'a ocupat şi d. Traian G. Stoenescu, avocat, la şezătoarea culturală, pe care „Ordinul Bunilor Templieri“ (Internaţional order of Goodtemplars), societatea mondială de luptă împotriva alcoolismului, pe temeiul desăvârşitei abţineri dela băuturile alcoolice, a ţinut-o Joi 29 Noembrie, în localul societăţii de cultură şi educaţie cetăţenească „Ţara mea“, din Str. Leon Vodă Nr. 2.

Membrii acestei societăţi antialcoolice îşi iau obligaţia de a nu bea nici un fel de băutură alcoolică, precum: vin, bere, ţuică etc. — precum nici de cumpăra, vinde, da altora sau înlesni cuiva asemenea băuturi alcoolice.

In Bucureşti funcţionează o secţie a acestei societăţi, Loja „Dacia—Traiană“ Nr. 5, iar la Sibiu, Loja „Andrei Şaguna“.

Lămuriri şi foi de propagandă, broşuri antialcoolice, trimete gratuit d. Traian G. Stoenescu, avocat, Calea Şerban Vodă Nr. 42.

*

Incă de doi ani, un grup de intelectuali, strânşi în jurul soc. culturale „Arta şi Istoria naţională“, a ţinut şezători culturale, în localul liceului „Mihai Viteazu“.

Anul acesta, societatea îşi va urma şirul conferinţelor şi cursurilor săptămânale, prima conferinţă fiind ţinută Miercuri 28 Noembrie, în Aula Fundaţiunei Carol, de către d. Gr. Trancu Iaşi, care a vorbit despre: „Rolul Galaţilor în viaţa neamului“.

Vor urma conferinţele d-lor Emanuel Antonescu, Simion Mehedinţi, Octavian Goga, Mişu Săulescu, Dumitru Nanu, Const. Micescu, Stoica Niculescu, C. Moisil, C. Dinu, I. Fozi, Anton Oprescu, etc.

Două şedinţe vor fi consacrate pentru comemorarea Goleştilor şi a lui Niculae Filipescu.

*

„Centrala Caselor Naţionale“ şi-a început, săptămâna trecută, seria şezătorilor de toamnă, în sala Fundaţiei Universitare.

D-l profesor Ţiţeica s'a ocupat de scopul cultural şi moral al Caselor naţionale şi care se desprinde din însăşi programul său de activitate.

D-sa a vorbit apoi despre păstrarea tradiţiilor noastre bune. Ţăranul român este păstrătorul limbei, datinelor, portului, dar mai ales în casa sufletului său păstrează bogăţiile cele mai mari, care constitue un capital preţios de rezervă.

A mai fost şi o parte artistică, bogată şi bine executată.

Cu acest prilej, ţinem să aducem la cunoştinţa cetitorilor că d. col. Manolescu, sufletul „Caselor Naţionale“ a fost înaintat la gradul de general de brigadă.

*

Soc. culturală „Tinereţea“ îşi urmează şezătorile artistice literare, pe care le ţine în sala Cercului subofiţerilor, din Str. 13 Septembrie.

Vinerea trecută a ţinut a patra şezătoare, când d. M. Beza, conferenţiar la Universitatea din Londra a vorbit despre: „Influenţa engleză în literatura română“. A urmat apoi o bogată parte artistică şi literară.

De asemenea „Casa de sfat şi cetire“, din cartierul Griviţei, de sub conducerea dlui Mateescu Capeţineanu, şi-a inaugurat activitatea culturală. Duminecа trecută, după amiază, printr'o şezătoare literară, ţinută în localul soc. „Locomotiva“ (cal. Griviţei 213).

D. N. Iorga a ţinut o conferinţă, vorbind despre însemnătatea şi rostul Caselor de Cetire.

*

Banca Populară „Ţara mea“, de sub auspiciile Soc. de cultură şi educaţie cetăţească „Ţara mea“, va avea solemnitatea inaugurării, Duminecă 16 Decembrie, când se va ţine o slujbă religioasă în Sf. Biserică Slobozia din Str. Leon-Vodă, după care va fi o şedinţă festivă în localul Băncii, din Str. Leon-Vodă No. 2. Vor ţine cuvântări ocazionale d-nii avocat R. Dumitrescu Dunăre, preşedintele Băncii, avocaţii Davila, Ventura, Traian G. Stoenescu şi alţii.

Banca Populară „Ţara mea“ îşi îndeplineşte cu multă râvnă opera sa socială, de a înlesni creditul, cu o dobândă mică, populaţiei din Capitală, în special celei din culoarea de albastru.

*

Societatea culturală „Lumina Tuturor“, (fostă „Maria Bals“), constituită zilele trecute, şi-a constituit comitetul în modul următor:

Preşedinte, d. Constantin Eremia, vice preşedinte, d. Gh. Slabu, secretară, d-ra Gabriela Orzărescu casier, d. Vasile Popa, bibliotecar, d. Vacăreşteanu, cenzori, d-ra Plotina Adam, Jeana Constantinescu d-nii Nicu Stănescu, şi Gh. Ivănescu.

*

Credincioasă tradiţiei sale, societatea corală „Carmen“ de sub conducerea maestrului D. G. Kiriac, va ţine şi anul acesta un Concert de Crăciun, în sala Ateneului, în ziua de Marţi 18 Decembrie, ora 9 seara.

Programul interesant şi atrăgător, cuprinde: 1. Cântări religioase, de Ioana Ghica Comăneşti, P. Ciuntu, G. Cucu, d, Niedermayer, Niels Gade, 2. Colinde şi melodii populare, pentru cor mixt şi solo, de D. G. Kiriac, 3. Eusebiu Mandiceschi, 4. „Nöel“ de A. Adam (cor şi solo).

Vor da concursul, d. G. Folescu dela opera Română şi d. Al Glattauer (pian). Bilete la Feder.

TRAIAN G. STOENESCU

Ştiinţă pentru popor

Un duşman al betonului: zahărul

In Anglia s'a observat o dată la o clădire că în unele locuri betonul nu se întărise. Cimentul care servise la facerea acestui beton venise, în saci, pe un vas care mai înainte fusese încărcat cu zahăr. In timpul călătoriei, câţiva saci cu ciment se rupseră; cimentul curs pe jos a fost adunat cu lopata şi pus în alţi saci după ce se amestecase cu puţinul zahăr ce se găsea pe scânduri. Acest ciment a stricat toată afacerea.

Altădată cimentul a fost pus în saci în care fusese zahăr. Praful dulce, rămas în ţesătura sacilor s'a amestecat cu ţimentul şi l'a făcut să nu se mai întărească.

S'au întreprins atunci cercetări sistematice şi s'a aflat că e de ajuns să pui la 100 gr. ciment numai un sfert de gram (0 gr. 25) de zahăr pentru ca cimentul să nu mai fie bun de nimic.

Mai mult, dacă verşi o soluţie de zahăr pe un beton întărit şi uscat, el se face sfărâmicios şi îşi pierde soliditatea. De aceia, în fabricele de zahăr şi în depozite trebue băgat de seamă ca stâlpii, grinzile şi chiar duşumeaua de beton să nu vine în atingere cu zahărul.

D. CĂLUGĂREANU
prof. la Univ. din Cluj.

Ştiri de pretutindeni

Nu te mulţămi a citi singur „Cultura Poporului“, ci dă o şi altuia să o vadă. La şezători, la conferinţi, la un sfat dela d-ta acasă, nu uita să îndemni şi pe alţii să citească această folositoare foae. Ca român bun doreşti unirea sufletească a tuturor românilor — aceasta ne-a rămas să înfăptuim — atunci îndeplinirea a vei vedea-o, căutând în casa unde nu e foaea aceasta, să fie. Ajută „Cultura Poporului“ în răspândirea ei, căci dai dovadă de cetăţean conştient şi că lupţi pentru adevăr.

PRIN ARDEAL. O deosebită însemnătate are călătoria dlui primministru I. I. Brătianu, prin satele din judeţul Cojocna şi Bihor. Dsa a vrut ca singur cu ochii să vadă şi cu urechile sale să audă, greutăţile şi păsurile gospodarilor de prin aceste locuri. In călătoria dsale, d. Ion Brătianu este întovărăşit de d. ministru Franasovici, sub-secretar de stat la ministerul de interne.

Sărbătorirea Agatei Bârsescu. Pentru două reprezentaţii teatrale, a poposit în Cluj, marea artistă teatrală Agata Bârsescu, artistă care ne-a dus faima numelui de român peste nouă mări şi ţări. Descălicarea ei în acest târg a fost o sărbătoare culturală, de mare însemnătate. Românii de aici dornici de frumos şi teatru, au trăit două seri fericite. Scumpa noastră artistă, venită tocmai din America, a fost primită cu căldura inimii, aşa cum ştie românul să-şi primiască pe cel mai drag, după pribegie de 14 ani prin străinătate. Au fost clipe până la lacrimă, de bucuria revederii, de fericire. Tineri şi bătrâni i-au adus tributul de recunoştinţă, că această stea a teatrului pe lângă ce e lumii întregi, întâi şi întâi e a noastră, a românilor.

In sara întâi a venirii i s'a dat de către artiştii de la Teatrul Naţional din Cluj, un ospăţ.

La masă, în cinstea sărbătoritei a vorbit d. Zaharia Bârsan, directorul teatrului, în numele artei dramatice iar d. Const. Cehan-Racoviţă, în numele presei.

A răspuns Agata Bârsescu, bucuria că se află în mijlocul clujenilor.

Greşeli de tipar. In articolul de fond, din eroare s'au strecurat câteva greşeli de tipar, greşeli cari trebuiesc îndreptate astfel: **a)** Organizaţia puternică a ziariştilor de talent şi de idei va aduce o însănătoşire... **b)** „călăuzească întreg organismul presei...“

Conferinţa d-lui Goga. Marele poet al neamului, d-l Octavian Goga, a ţinut Duminecă 9 Decembrie cr., o însemnată conferinţa la Teatrul Naţional din Cluj, vorbind despre „Ideea naţională“. D-l Goga ţinând această conferinţă a raspuns la rugămintea ce i-a făcut-o studenţimea română, din Cluj.

„Seara de Sf. Nicolae.“ „Societatea studenţilor bucovineni“ va da Marţi în 18 Decembrie cr. o seară dansată „Seara Sf. Nicolae“ în sala Reduta din Cluj. Inceputul la ora 9 seara. După un vechi obicei bucovinean, oaspeţii îşi fac unui altuia în sara aceasta daruri de haz. Aceste daruri se pot preda la Societatea studenţilor bucovineni din Cluj sau sara înainte de serată. Aceste daruri vor fi aduse la destinaţia lor de către Sf. Nicolae.

Trei fraţi mor în aceiaşi zi. In localitatea Sahel, din ţara Elveţiei, s'a întâmplat un fapt foarte ciudat. Trei fraţi Brandier, în vârstă de 23, 27 şi 29 de ani, au murit de moarte grabnică în aceiaşi zi.

Din Bulgaria. In ziua de 19 Decembrie cr., se va sfinţi, la Sofia, biserica ortodoxă română. La această înălţătoare serbare vor lua parte şi preoţi ortodoxi din ţările vecine.

Semănături. După datele oficiale, până la 1-iu Decembrie 1923 s'au însămînţat în cursul acestei toamnei, în întreaga ţară, următoarele întinderi:

Grîu 1.134,378 de hectare, secară 107.361 hectare, orz 31.793 hectare, rapiţă 2.355 hectare.

Manolescu la Cluj. Marele arstit al ţării, Ion Manolescu, după ce a fost la Cluj, şi a jucat neîntrecut în câteva piese de teatru, se va întoarce la 27 Decembrie şi va da o singură reprezentaţie: „Moartea civilă.“

Tren răsturnat pe linie. Inspre părţile Tg.-Ocna (Moldova) a căzut o ploae foare mare. Apele venind repezi au inundat terasamentul liniei ferate între staţiile Bălca şi Căiuţi.

Cantonierul nevăzând că linia e inundată a dat drumul trenului de marfă. Cum mergea trenul toate cele 27 vagoane ale lui s'au răsturnat din căuză că terasamentul find slab a cedat. Printre aceste vagoane se aflau şi 12 cu cărbuni cari au fost luate de apă Locomotiva şi un vagon au rămas pe linie. Linia a fost sfărmată pe o distanţă de 300 de metri.

Un necunoscut se dă drept ministrul agriculturii. Cu două săptămâni în urmă, o mare potlogărie s'a săvârşit în târguşorul Huedin din Ardeal. Un domn necunoscut, bine îmbrăcat, a sosit din Bucureşti cu un automobil şi recomandându-se drept ministru al agriculturii d. Al. Constantinescu, a înşelat numeroşi ţărani din comuna Răchita.

Din ordinul acestui pungaş — doar de geaba nu era ministru — au fost chemaţi la primărie mai mulţi ţărani. El a propus înfiinţarea unei societăţi cooperative pentru exploatarea în comun a unei păduri situată în vecinătatea satului.

Ţăranii s'au învoit la această propunere şi au depus fiecare cu câte-o sumă de bani.

Necunoscutul a adunat 160 de mii de lei, făcând că acei cari au dat bani vor deveni proprietari.

După această ispravă pungaşul a dispărut.

In ziua următoare ţăranii de bună credinţă au venit cu topoare şi ferăstrae la pădure pentru a începe exploatarea ei. Ei au venit cu actele de la ministerul agriculturii date de pungaş.

Sătenii ajunşi în pădure au alungat pe toţi muncitorii cari se aflau acolo, de oarece pădurea era proprietatea Societăţii „Regatul Mare.“ Societatea a făcut apel la subprefectul din Cluj. Au fost trimişi la pădure un locotenent cu 30 de jandarmi, cari au împrăştiat pe săteni.

Primarul şi notarul satului au fost arestaţi, iar pungaşul încă nu a fost prins. Oameni buni, din această întâmplare, să trageţi învăţături, ca să nu fiţi lesne credincioşi, şi de câte ori vine cineva străin în comuna voastră, mai întâi să vă interesaţi de aproape cine-i şi apoi să le încredinţiţi păsurile şi afacerile voastre.

Cameră de comerţ. Pe ziua de 1 Ianuar 1924 va lua fiinţa o Cameră de comerţ şi industrie pentru judeţele Hunedoara şi Alba de Jos, cu reşedinţa în Deva. Numărul membrilor cari vor forma aceasta Cameră de comerţ şi industrie, se fixează la 32 membri interni, cari vor compune secţia comercială şi secţia industrială.

PENTRU ABONAŢII NOŞTRI. **Pentruca ştim că serviciul poştei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate numai ajung la destinaţie, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonaţii noştri că de câte ori nu vor primi un număr din ziar, să ne comunice prin o carte poştala ca numărul lipsa să-l trimitem din nou.**

Comercianţi, Cooperative, preoţi şi învăţători faceţi atenţi pe popor să nu aştepte până se îmbolnăvesc vitele, căci atunci

NU MAI EXISTĂ

boală de porci, epidemie şi desinterie la vite cornute, aprindere de splină, boală de gură şi epidemie. Dacă fiecare gospodar nu aşteaptă până când li-se îmbolnăvesc vitele, ci îşi va îngriji animalele cu

„DESINFECTORUL“

cu sarea antiseptică nutritoare şi cu alte preparate concesionate prin legea Veterinară medicului ELEMER DAVID, atunci acolo nu va mai exista niciodată epidemie periculoasă şi cu aceasta gospodarul îşi asigură o creştere de animale bine desvoltate, mâncătoare şi :-: bine îngrăşate. :-:

Sarea antiseptică nutritoare se găsesşte împreună cu instrucţia de folosire în comune la comercianţii şi la cooperative în pachete de câte 1/4 de kgr., cu preţul de 20 lei. — Pentru comercianţi în pachete de poştă câte 20 1/4 kgr. pe lângă trimiterea anticipativă a sumei de lei 300, sau după trimiterea sumei de lei 310 se trimite cu ramburs scutit de taxe postale.

REPREZENTANŢA GENERALĂ DE TRIMITERE A ROMÂNIEI: **Firma SOOS & Comp. T.-Mureş, Str. Principesa Marioara 2.**

La comandă rugăm a indica punctual adresa exactă (judeţul şi poşta ultimă).

ACEI CARI NE SCRIU. In jurul acestei foi, se adună oamenii cei mai de valoare ai acestei ţări. De data aceasta aducem vestea că în viitor vom avea colaborarea dlui Ştefănescu-Goangă, profesor la universitatea din Cluj. Scrisul dsale va fi o podoabă pentru publicaţia noastră. Şi cum acest iscusit om de ştiinţă a fost unul din cei de aproape, care a ridicat foaea „Conştiinţa românească“ la o publicaţie destul de însemnată în Ardeal, şi cu acest prilej ne arătăm părerea de rău, că un organ de luptă naţională şi de cinste cum a fost „Conştiinţa românească“ s'a stins în dauna culturii româneşti.

Alături cu noi a mai venit şi publicistul Cridim, destul de cunoscut şi apreciat în lumea literară.

Starea agricolă a ţării. In vechiul regat şi Basarabia s'a lucrat cu multă hărnicie la facerea ogoarelor şi însemânţărilor de toamnă, în regiunea viilor la tăiatul şi îngropatul viilor, iar locuitorii din părţile muntoase sunt ocupaţi cu tăiatul pădurilor, precum şi cu transportul lemnelor. In Transilvania, mai mult ca în alte părţi ale ţării, se cară gunoi pe locuri. S'a continuat cu treeratul cerealelor şi desfacutul porumbului (jud. Hotin) se desfundă pamântul în regiunile deluroase pentru a fi plantate cu pomi şi vii. Starea vitelor. In general bună, în multe părţi se hrănesc încă pe câmp. In general situaţia agricolă pe luna Noembrie este mai bună decât acela din luna Octombrie. De observat că în judeţele unde ploile nu au fost destule şoarecii continuă a face pagube semănăturilor (jud. Sibiu, Putna, Trei-Scaune).

Un soldat împuşcat de camaradul său. Soldatul Gh. Solagul, din reg. 4 grăniceri, fiind în observaţie pe graniţa Cadrilaterului, (Dobrogea) a fost împuşcat de un alt camarad al său, care îl luase drept un comitagiu (bandit bulgar).

— *Banca centrală pentru Industriei şi Comerţ S. A. din Cluj* face cunoscut onoratei clientele, că şi-a mutat sediul în casa proprie *Str. Regina Maria No. 1—3* (colţ cu Piaţa Unirii). Direcţiunea, Secţia de banca şi Textile se află la No. 1, etaj I. Secţia Juridică, Cereale şi Coloniale la No. 3 etaj I—II. iar la Secţia Devize intrarea este prin Piaţa Unirii.

Sfinţirea unei biserici. Săptămâna trecută, în satul Topala din jud. Constanţa, s'a sărbătorit sfinţirea unei noui biserici, ridicată de către credincioşii gospodari din acea comuna, gospodari cari merită toată lauda. Slujba religioasă a fost oficiată de însuşi P. S. Protopopescu, protopopul judeţului, dimpreună cu toţi preoţii din satele vecine. După sfinţire s'a întins o masă în curtea bisericii. Cuvânturi frumoase au ţinut P. S. Protoereul şi d. Şerban, învăţătorul satului.

Ploi mari. Săptămâna trecută, în toata Basarabia, au căzut ploi foarte mari. Din pricina aceasta mai toate drumurile sânt desfundate. Circulaţia mai ales a carălor cu cereale şi lemne se face foarte anevoie, aşa că prin pieţile de prin oraşe şi târguri s'a văzut o urcare la preţul zarzavaturilor.

O nenorocire. Vasile Lozovanu din comuna Schinoasa (jud. Chişinău) aştepta împreună cu fiica sa Elena de 7 ani trenul ce trebuia să vină din Galaţi.

Copila mereu se juca şi alerga pe peronul gărei, iar apoi a început să adune petricele de lângă linia ferată.

In momentul acesta se apropia de gară un tren de marfă şi părintele a strigat fetiţei ca ea să vină la dânsul. Dar copila continua să adune petricele şi scoicele. Atunci tatăl înfuriat vine la ea, o apucă de ceafă şi-i dă o palmă peste faţă.

Lovitura a fost într'un ceas rău. Ea a căzut jos şi a murit peste câteva minute.

CĂRŢI ŞI REVISTE

Vânătoare de lei, nuvele, de I. Remer Ausleme. Tipografia „Cartea Românească“, Cluj. Preţul 20 lei.

Revista „Gânduri bune“, anul I No. 7 şi 8 pe August şi Septembrie 923. Bucureşti, str. Carol Davila 61.

Năzuinţa, literatură, ştiinţă, artă, anul II No. 5 pe luna Noembrie 1923. Craiova, Muzeul Aman.

E una din revistele de mare însemnătate în literatura românească şi de aceea îndemnăm pe cititorii noştri să o aboneze. Pe an 120 lei.

Icoane Maramureşene, anul I No 2 pe Decembrie 1923, redactor talentatul scriitor G. M. Zamfirescu. Satu-Mare, str. N. Bălcescu 22.

Buletinul cărţii, anul I No 19 şi 20 (1—15 Octombrie). Bucureşti, Calea Griviţei No 81.

Anunţuri gratuite! **Ca să fim cât mai de folos abonaţilor noştri, — cu condiţia însă să nu fie nici negustori, nici comersanţi — primim spre publicare fără bani, anunţuri de vânzări şi cumpărări, ori de altă natură.**

Cei ce vor întârzia cu plata impozitelor vor plăti o dobândă de 9 la sută. Ministerul de finanţe a luat următoarele hotărîri privitoare la plata cu întârziere a impozitelor (birurilor), datorite de contribuabili (birnici): „Se aduce la cunoştinţa tuturor contribuabililor că în conformitate cu art. 116 din legea contribuţiunilor directe, cu începere dela 1 Ianuarie 1924, contribuţiunile inscrise în roluri şi rămase neachitate (neplătite) la acea dată, se vor incasa cu dobânda de 9 la sută pe an. Dobânda va fi calculată lunar în lei întregi conform tabelei anexată (alăturată) la instrucţiunile (lămuririle) publicate pentru aplicarea (întrebuinţarea) legei şi se percepe (incasează) prin aceiaşi chitanţă odată cu impozitul, însă socotită deosebit. Această dispoziţiune (măsură) priveşte nu numai contribuţiunile anului 1923, dar şi cele care erau în vigoare înainte de 1 Aprilie 1923 şi cari conform art. 127 din lege, se vor îngloba în nouile roluri dela 1 Ianuarie 1924.

Pânea albă un bilion. O pâne de săcară costă la Berlin dela 1 Decembrie crt. 480 de milarde, iar o pâne albă un bilion de mărci. Iată unde au ajuns Germanii pentrucă n'au voit să muncească să-şi plătească datoriile cătră Franţa. Şiretenia lor i-a adus în ghiarele sărăciei.

Pentru abonaţii din America. Rugăm stăruitor pe fraţii români din America, să-şi achite cât mai curând *abonamentele la foaea noastră*. Abonamentul *pe un an e 3 dolari*.

Un dar minunat. Darul cel mai frumos pe care-l poate da cineva de sărbătorile Crăciunului şi a Anului Nou, este „Cultura Poporului“. Foaea va apare în 12 pagini, cu o materie scrisă de cei mai de seamă profesori universitari şi scriitori din ţară, cu multe clişee şi cu un tipar minunat, în culori. Acest număr va fi o podoabă în casa fiecărui. De aceea, prietenii noştri de prin sate şi oraşe, cari vor să ne desfacă mai multe numere, să ne facă cunoscut din vreme cu câte numere să-i înscriem, căci astfel voind să o procure nu vor avea de unde. Un număr va costa 8 *lei*.

MONOGRAFIA SATELOR. Toate statele civilizate şi-au pus deosebit interes în adunarea monografiilor tuturor localităţilor. In această privinţa, împrejurările ne-au determinat să fim în urmă. A venit vremea să îndreptăm acest neajuns. De aceea rugăm pe preoţi, învăţători şi cărturari satelor să se puie pe muncă, să caute prin arhivele primăriilor, să dele la o parte colbul uitării de pe diferite acte vechi, şi să scormănească datele istorice, înflorirea comunei sau împilarea ei. Sa adune tot ce se găseşte ca material naţional şi scrise în articole să ni-le trimeată pentru a fi publicate în această foaie. Am dori să avem şi fotografii după tot ce interesează viaţa noastră românească, icoane după biserici, după monumente, după hrisoare, după lucruri vechi, intr'un cuvânt tot ce formează comoară şi sufletul naţiunii noastre.

O săptămână a Crucii Roşii între 16—23 Decembrie a. c. şi e bine să ne aducem aminte cum în timp de războiu, acest semn ducea mângăerea, mântuirea, ajutorul, în cele mai mari depărtări, în cele mai uitate colţuri. Care familie n'a primit în cursul năprasnicei încăerări o mângâiere, o veste dela această minunată societate?; bare afară de căutarea răniţilor pe câmpurile de luptă, în ambulanţe şi spitale, ţinea legătura între oşteni, prinzonieri şi familie, era un balsam binefăcător şi pentru cei rămaşi acasă de-a şti scumpii lor, sub scutul ei.

Nici în timp de pace acţiunea ei nu încetează, vindecă rănile multe, urmările sforţărilor supraomeneşti, altoeşte în suflete bunătatea, ţine treaz sentimentul datoriei sfinte: *iubirea deaproapelui*.

Filiala Cluj a Crucii Roşii, apelează la veneraţii preoţi şi învăţători, să facă o propagandă prin sate, ca din fruntaşi, mai ales ţărani, să se înscrie în număr cât de mare cu *5* ori *10 lei* anual în societate, sumă foarte mică azi pentru ei, foarte însemnată pentru noi şi din punct de vedere social, dorind a grupa în jurul Crucei Roşii toată suflarea românească, probând prin aceasta şi străinătăţii, că sufletul creştinesc ce caracterizează pe român a rămas acelaş, nu uită în bunăstarea dobândită cu atâtea sacrificii de îndatoririle ce are de împlinit. Cei ce doresc a ne ajuta în nizuinţele noastre umanitare, să binevoiască a cere Liste dela preşedinta Societăţii, dna S. Docan, Cluj, Calea Moţilor 48.

Noui târguri de animale. Ministerul de domenii a aprobat deschiderea următoarelor noui târguri de animale în ţară: Două târguri anuale de vite în satul Bădeşti din comuna Petroşani (Muscel) în zilele de înălţarea Domnului şi Sf. Cuvioasa Paraschiva, două în comuna Moleşti-Stâlpeni (Muscel în zilele de înălţarea Domnului şi Sf. Dumitru, două târguri în comuna Conteşti (Teleorman) în zilele de 6 Maiu şi 27 Octombrie, unul în com. Archir-Veche (Cetatea Albă) un târg săptămânal în comp. Iara de Mijloc (Orheiu) în fiecare Marţi; un târg anual în com. Hundrohechi (Târnava-Mare) în zilele de 5 şi 7 Iulie; un târg în com. Coltău (Satu-Mare).

In America „CULTURA POPORULUI“ se vinde cu 5 cents exemp.

PENTRU NUMĂRUL DE SĂRBĂTORI. De oarece „Cultura Poporului“ va apare de sf. Sărbători ale Crăciunului şi Anul Nou în 12 pagini, — un număr de sărbătoare — rugăm pe toţi colaboratorii noştri, să ne trimită din vreme articole. Nădăjduim să dăm un număr de foae care să facă cinste presei româneşti. Primim fotografii după stampe vechi, desemnuri, cari ar fi nemerite cu acest prilej.

Mare târg de Crăciun!

La magazinul

Eugen Szabó

CLUJ,

C. Regele Ferdinand

No. 5

Flanel tenis	29 lei
Flanel vărgat pt. haine	33 „
Barchet	39 „
Creton prima calitate	39 „
Barson (Catifea) . .	106 „
Stofă pt. haine dublă	78 „
Stofă 140 cm. lată .	135 „
Stofă pentru haine bărbăteşti 140 cm. lată	196 „
Stofă velour pt. palton	250 „
Zefir francez pentru cămeşi bărbăteşti	45 „
Shiffon pentru albituri	31 „
Liberty dublu mătasă	138 „
Plus negru pentru paltoane dela	450-1100 „
Plus pentru paltoane gri, brun şi negru	530 „
Fonlard pentru haine de mătase . . .	350 „

Mare târg de cupoane!

Preţuri reduse!

Telefon: 4-79

RADOS & Co.
mare magazin de vopsele
CLUJ
Str. Reg. Ferd. 21
Telefon 692
Cel mai bine asortat şi mai ieftin ca oriunde

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" .·. .·. care se tipărește în 56 mii de exemplare. .·. .·.

Lepage * Almanah medical portativ * 1924
VA APARE IN LUNA DECEMBRIE

In urma cuprinsului bogat de ex.: alfabetică a medicamentelor oficinale, dosologia lor, receptura românească, primele ajutoare, simptomele și tratamentele intoxicațiilor, noțiuni de dietetică etc,; organizația sanitară a României, formele comunicării cu forurile oficiale, instituții sanitare din țară și stațiunile climaterice și balneare, adresele către autorități, certificatele, formularele, rapoartele, etc., etc.

e indispensabil pentru medici, farmaciști etc., etc.

Almanahul va fi frumos executat pe hârtie bună, legat în jum. pânză și cuprinzând circa 5-600 pagini. — Pentru abonamente imediate prețul de favor e Lei 200, cu porto. — Pentru fabrici și magazine de medicamente chimice, stațiuni balneare, sanatorii etc. e cel mai bun organ de publicitate.

Librăria LEPAGE Cluj. Editoral Almanahului Medical 1924.

BANCA CENTRALĂ
PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S.A. CLUJ 3—2

Capital 50,000,000 lei. * Rezerve 18,000,000 lei. * Depuneri de libel 125,000,000 lei în 3 ani.

Primește și fructifică totdeauna mai favorabil depuneri pe libel și în contcurent, plătind darea către stat din al său. Depunerile la vedere le fructifică cu 5% netto. Depunerile la termen fix de 1/2 an cu 6%—7% netto. Depunerile pe timp mai îndelungat și în sume mari, apoi fonduri comunale, bisericești, școlare, etc. fructifică în condițiuni speciale. Adresați-vă la Banca Centrală, Secția Americană, în Cluj și la filialele sale cu: dollari, cecuri, drafturi și cu asignate americane.

Servici prompt și culant. * Corespondență în toate limbile. * Cumpărați acții dela Banca Centrală

Filiale în: Alba-Iulia, Arad, Bistrița, Hațeg, Oradea-Mare, Sibiu, Turda. --- Reprezentanți stabili în toate orașele din țară și străinătate

DACIA-ROMANIA
Societate generală de asigurare
Sediul central: București, strada Wilson 3.

Fondată la anul 1879	Capital de acțiuni, deplin vărsat . . Lei	24,000,000	*Fondată la anul 1879*
	Rezerve și diverse garanții, peste . . Lei	100,000,000	
	Daune plătite în 1921 . . . . . . Lei	57,571,559	
	Daune plătite dela întemeierea Societății Lei	368,886,642	

Oficiul regional pentru Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș se află în CLUJ, Calea Victoriei No. 27, Telefon 527. în palatul propriu.

Reprezentanța Generală pentru BANAT se află în TIMIȘOARA, Splaiul stâng al Begheului 1, casa proprie.

Agenții generale: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. 1.; BRAȘOV, SIBIU, ORADEA-MARE, TÂRGUL-MURĂȘ și SATMAR la Banca Românească. **Agenții principale și speciale:** Aiud, Alba-Iulia, Bistrița, Blaj, Caransebeș, Diciosânmărtin, Deva, Hunedoara, Lugoj, Orșova Oravița, Sebeșul-săsesc, Sighetul-Marmației, etc etc.

Societatea **DACIA-ROMAINA** prin toate agenturile sale primește asigurări în toate ramurile ca: Viață, Incendiu, Grindină, Accidente, Furt prin spargere și Transporturi, oferind cele mai reale avantagii prin garanțiile de soliditate ce prezintă și prin grija ce poartă de interesele asiguraților, din toate punctele de vedere. 32—7 Incercați și vă convingeți!

SOLOMON ZAUDERER
MAGAZIN DE POSTAVURI
CLUJ
Strada Regina Maria No. 40
TELEFON 11-46. TELEFON 11-46.

IMPORT ȘI EXPORT IMPORT ȘI EXPORT
INTERNAȚIONAL DE GHETE
CLUJ
STRADA REGINA MARIA 7

Specialitățile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'
Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — și
'Monoștor'
Bere deschisă — mult apreciate, 14—25

din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca marca cea mai superioară. **Se capătă pretutindeni.**

BENZINĂ
U Ș O A R A
7·50
L E I
La **„AUTO-MECANICA"**
CALEA DOROBANȚILOR Nr. 18
CLUJ. 41

"ASTRA"
FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE RUM, COGNIAC, LICHERURI, MAGAZIN DE COLONIALE ȘI DELICATESE
Telefon 1300. **Cluj, Calea Victoriei 41.** Telefon 1300.

Specialitățile fabricei de licheruri: Amar de plante, Creme d'Chitră old Rum, Cogniac etc., etc.

Pivnițele de vin sunt provăzute cu tot felul de specialități de VINURI EXCELENTE și GARANTATE NATURALE, precum și licherurile sunt toate din PLANTE NATURALE

RECLAMELE din „Cultura Poporului" au mare succes!

"Mode de Paris"
Cluj Piața Unirei 12 Cluj

Cel mai modern și elegant magazin de blănuri

Bogat asortiment cu cele mai fine și elegante blănuri foarte frumoase care va place onoratei și distinsei noastre clientelă

Atelier special pentru confecțiuni de blănuri cu prețuri avantagioase

Notați vă rog bine adresa! Să nu uitați!
„MODE DE PARIS", Piața Unirei 12

KALMÁR
SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACȚII
CLUJ, Str. Regina Maria 42.
Mare magazin cu Coloniale și Vâpseluri En-gros-En-Detail.
Tot felul de **Analină** pentru văpsit. **Lână** și **Bumbac.**
Cel mai bine asortat și mai Eftin magazin în această :-: :-: branșă. :-: :-: 45

RENUMITA FABRICĂ DE MOTOARE
CROSSLEY BROTHERS LTD
MOTOARE
PENTRU BENZINĂ, PT. GAZ NATURAL, PENTRU GAZ SĂRAC ETC. 48
MOTOARE DIESEL ORIZONTALE ȘI FĂRĂ COMPRESOR, CA PERFECȚIUNE ȘI CALITATE FĂRĂ CONCURENȚĂ
PREȚURI AVANTAJOASE ȘI LIVRARE PROMTĂ.
A SE ADRESA: BIROURILE FABRICEI V. P. POPA, LUGOJ SAU INTREPRINDERILE INDUSTRIALE V. P. POPA, CLUJ, STRADA GENERAL GHERESCU NR. 2.

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7 50—25

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 8-51
Lloyd 1658. 6 50—25

Cu deplină garanție ca înainte de războiu ------ cele mai bune
CURELE DE TRANSMISIUNE
de următoarele specialități: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare și tot felul de piei pentru întrebuințare technică --- liferează
FRAȚII RENNER & COMP,
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J. 13—21

DEPOZIT DE FABRICĂ ASTĂZI ȘTIE DEJA PREȚURI DE FABRICĂ
CLUJUL INTREG
UNDE POATE PROCURA CU PREȚURILE CELE MAI EFTINE TREBUINȚELE SALE IN HAINE PENTRU ORI CE SEZON RAGLANE ȘI ROCURI DE IARNĂ. LA SUCCESORII CAROL SCHERER ȘI FII
GROMEN ȘI HERBERT
DEPOZITUL FABRICEI DE POSTAV DIN SIBIU. — CLUJ
CALEA REGELE FERDINAND NO. 13

Este știut de toți că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!
Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acții.
Furnisoare ale Curții Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22-12-14

TRAIAN G. STOENESCU
avocat
București, Calea Șerban-Vodă 43.

BAIA DIANA
Camere cu abur și vane, precum și tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu extras de brazi.
CONTROL MEDICAL
Lloyd 1633 5 50—25

CETIȚI ȘI ABONAȚI CULTURA POPORULUI

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după desenuri se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi
HUNVALD
CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE
Lloyd Expres 1570. 10-37-26

Ferestraie cu motoare și motoare din Deutz

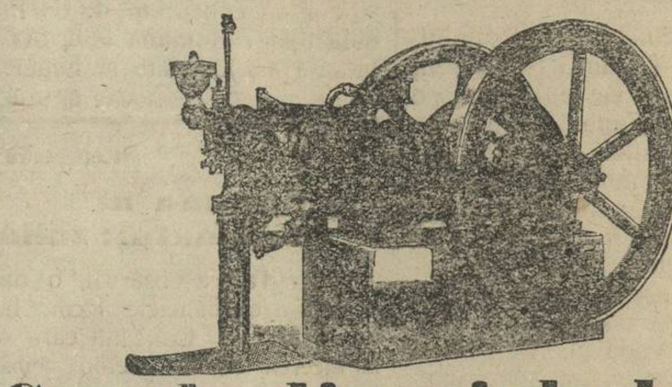

Curele din piele bună
Wolfner
Articole de cauciucuri și technice se află permanent în depozit
HANN & Co. S. A. Comercială de mașini și technică
Cluj, Strada Regina Maria No. 11.

FERARIA
societate anonimă
Cluj, Calea Victoriei No. 29.
ooooo Telefon 4-40, 3-47 ooooo
Adresa telegrafică: „Feraria" Cluj
ooooo **Liferează:** ooooo
Sârmă laminată, sârmă, cuie, fier de beton, etc.
35—36

WILHELM HIENZ
CLUJ
AGENTURĂ COMERCIALĂ

Dacă vrei bonboane bune cere „MELISSA"
15-14 Telefon 648 și 665 Cluj - Calea Dorobantilor 40 si 41-a

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 50—25

CASA FRAȚII DEUTSCH
TRANSPORTURI INTERNAȚIONALE
CLUJ
46 PIAȚA UNIRII 26.
FILIALE: BUCUREȘTI, BUDAPESTA, WIENA, BRAȘOV, ARAD, ORADEA-MARE. TÂRGU-MUREȘ, PASSAU, BERLIN * * *

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 8.
Telefon 12—18 Telefon 12—18
Lloyd 1686. 8 50—25

Fabrica de bere din Turda S. A.
KORONA — CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ
FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5 — DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ
GLORIA — BERE DIN MALȚ DUBLU ooo
TELEFON No. 394 ∞ DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR 11 ∞ TELEFON No. 394
26 9—14

Tiparul tipografiei „VIAȚA", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon No. 5—13.

CIR 90 1923—1924

Onor. „Astra“ Societate Culturală Sibiu

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! — Voeşte şi vei putea!
C. A. Rosetti

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: CALEA DOROBANŢILOR No. 10. TELEFON No. 15—75. | Cluj, Duminecă, 23 Dec. 1923 | ADMINISTRAŢIA: CALEA DOROBANŢILOR 10 TELEFON No. 15—32. | ANUL III. NRUL 39. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

DE VORBĂ CU SÂRBII

Mica Românie cu mica Sârbie de ieri trăiau în bună vecinătate, un fenomen unic în istoria statelor mici din Orient, graţie politicii tradiţionale româneşti de a-şi concentra toate puterile pentru consolidarea statului român înlăuntru şi în afară de ţară, bizuind soarta fraţilor de sub alte stăpâniri puterii de viaţă a poporului românesc, care ori unde ar fi el încadrat politiceşte îşi menţine caracterul lui românesc. Aşa a trecut şi peste politica sârbească de a sârbiza sutele de mii de români din valea Timocului şi românii din Timoc tot români au rămas până astăzi.

Diviziunea Banatului între România şi Sârbia a provocat conflictul între cele două ţări vecine în care conflict Sârbii par a fi uitat şi de condescendenţa vechiului regat şi de învăţăturile ce a trebuit să le ţină minte din frământările româno-sârbe din Banatul de odinioară.

Diplomaţia încearcă a susţine echilibrul pacinic între cele două ţări din consideraţii superioare de stat, cari reclamă armonie sufletească între statele moştenitoare. Sârbii nu înţeleg acest rezon de stat şi mereu suflă în cimpoiul grandomaniilor, împroşcând pe rege, naţiunea şi ţara fără de care ei nu mult pot însemna în viitor.

Fie-mi permis a le aduce aminte unele şi altele din luptele noastre de existenţă de sub coroana ungară. Poate unii şi alţii dintre ei îşi vor aduce aminte cât de tragic s'a sfârşit pentru ei vâlva mare cu care au venit peste noi în Banat, înarmaţi cu privilegii împărăteşti să ne extirpeze. Să luăm aminte.

După alungarea turcilor din Banat fireşte cu braţele vitejeşti ale românilor autohtoni Leopold I. chiamă să umple golurile populaţiei, sârbi de peste Dunăre. Aşa trec peste Dunărea în Banat 36 familii de sârbi între anii 1689 până la 1691.

Prin diplomă împărătească din 1690 li se garantează „libertate religionară, scutinţă, drept de a alege pe voivod“ şi alte privilegii, iar prin diploma din 1691 li se legiueşte:

„Să vă fie iertat din naţiunea şi limba rasciană (Sârbă) a pune pe arhiepiscopul vostru, acela să aibă drept de a dispune de toate bisericile de ritul oriental, de a rândui preoţi sârbi în oraşe şi sate... şi dreptul de a dispune de toţi, cari mărturisesc religiunea aceasta“. Mai departe la 1695 acelaş împărat prin altă diplomă dă putere arhiepiscopului sârb de aş denumi episcopii de religiunea sa.

Aşa ajunseră românii sub ierarhia sârbească, şi să începe o epocă nouă de suferinţă pentru români. Şi ca să nu mai avem alt refugiu la un centru ierarhic românesc hainii Habsburgi ne distruse centrul mitropoliei din Alba-Iulia prin unirea dela 1698. Românii ortodoxi die Ardea, rămaşi orfani, să scape de uniţii recunosc mai târziu şi ei jurisdicţiunea ierarhiei sârbeşti între anii 1751—1761.

Iosif Vulcan caracterizează astfel goana ierarhiei sârbeşti:

„Mitropolitul sârbesc din Carloviţ era un despot necontrolat iar vlădicii vrednici sateliţi ai lui. — In oarba lor cutezare ei îşi propuseră a face din români sârbi, drept aceea confiscară toate averile mânăstireşti şi alte multe fonduri bisericeşti române; de altă parte nu tolerau nici un episcop român nici chiar în părţile locuite exclusiv de români, pretutindeni puneau protopresbiteri sârbi. Prin comunele curat române numeau popi sârbotei, nu admiteau la cursul teologic nici un român până nu adăuogau la nume terminaţiunea „vici“ şi prigoniau cu furie pe toţi cei ce cugetau aşi manifesta simţirile naţionale“.

Acest despotist al ierarhiei sârbeşti a revoltat şi pe împărăteasa Maria Terezia care în art. 59 din Regulamentul din 1777 dă următorul ordin:

„Noi oprim episcopilor şi mitropolitului ca pe supuşii lor preoţi sfinţiţi să-i mai pedepsească cu bătaie, cu fere, cu legături, sau cu lucruri pentru slujitori, pentru că aceasta necum să se poate împreuna cu demnitatea de preot ci şi pentru că aceasta atrage după sine un loc de reverinţe către preot o despreţuire“. Iar în §. 61, „clerul să se reţină de a pedepsi pe laici cu bătaia sau ai pune pe banca publică, sau ai eschide dela îndatinata sărutare a icoanelor etc.“

Această maltratare a poporului român a desprins ideia desrobirei bisericii române de sub ierarhia sârbească, şi ideea prinde rădăcini în Banat părţile Arădane şi Bihorene şi încetul cu încetul — zice Iosif Vulcan — ca un freamăt al frunzelor care precedează viscolul din pădure; ca un murmur, ce străbate din fundul pământului şi în cele din urmă cutremură globul, s'a pornit o mişcare, la început cam sfioasă şi fricoasă apoi din ce în ce mai pe faţă şi mai curagioasă, iar în sfârşit cu toată puterea. Mişcarea a produs luptă, o luptă înfricoşată contra uzurpării ierarhiei sârbeşti, o luptă care le-a consumat românilor cele mai bune puteri şi le-a făcut mulţi martiri“.

In luptele acestea cade ca un erou cea mai frumoasă şi eroică figură a Banatului Paul Iorgovici, târât prin temniţe pentru cutezanţa de a propaga ideia naţională şi apoi după credinţa tuturora otrăvit de sârbi în Vârşeţ la anul 1808. Cade jertfă prigonirilor sârbeşti şi apostolul neamului românesc Dimitrie Tichindeal alungat din postul de director al preparandiei din Arad. Iar eroul Moile Nicoară aruncat de sârbi de două ori în temniţă îşi ia toiagul pribegiei şi se duce la Bucureşti. Şi cad mulţi jertfă ideiei. Dar ideea învinge. La 1812 se înfiinţează preparandie română din Arad, la 1822, teologia, iar la 1879 avem episcop român în Arad.

Poporul sârb să mai împuţinează în Banat prin reîntoarcerea peste Dunărea în vechea Sârbie după revoluţia lui Pero Seghedineţ dela 1751 şi aşa ierarhia sârbească n'avea propriaminte popor sârb sub jurisdicţia ei decât popor românesc. Nu o mai ţinea decât privilegiile cari curând au căzut ca solzii de pe ei.

Şi atunci s'a văzut cât de slabi sunt când sunt avizaţi să trăiască din sânul lor, iar poporul românesc se ridică viguros şi-şi eluptă eroic emanciparea politică şi cea ierarhică.

Mitropolitul Şaguna, acest geniu fenomenal cunoaşte şi aici modul de deslegare a procesului secular dintre sârbi şi români. Impune prin autoritatea lui fascinătoare despărţirea ierarhică prin legile ţării şi restaurează mitropolia română din Ardeal cu sediul în Sibiiu,

După acest epocal act se împacă învingătorii români cu învinşii sârbi şi se închee între poporul român şi sârb o alianţă politică asupra ungurilor. Această alianţă a ţinut în loc pe unguri. Tovărăşia partidul naţional român cu partidul sârb în frunte cu leaderii lor Vincenţiu Babeş şi Mocioneştii din partea românilor; Svetozar Miletici şi Polit din partea sârbilor. Din strălucita pledoarie a cauzei naţionalităţilor în parlamentul ungar, fireşte românii şi prin numărul lor preponderent şi prin distinsa lor personalitate au rolul conducător în acestă luptă naţională. La tovărăşia aceasta se asociază apoi slovacii, Hurban, Mudron şi ceialalţi. Din această triplă tovărăşie se naşte apoi congresul naţionalităţilor ţinut în inima Ungariei în Budapesta la anul 1894 sub preşedenţia lui Gheorghe Pop de Băseşti. Acest congres al naţionalităţilor care a pus în uimire pe aceea vreme pe unguri şi streinătatea, a sintetizat unirea tuturor naţionalităţilor pentru desrobirea lor de sub jugul ungar.

Numai când ne-am văzut împreună îmbrăţişaţi cu sârbii şi slovacii am simţit puterea noastră irezistibilă pentru idealul desrobirei naţionale.

Iată-ne dar cum ne-am înfrăţit după ce a încetat lupta ierarhică dintre noi şi ce putere am reprezentat prin această înfrăţire, graţie înţelepciunei Mitropolitului Şaguna care a ridicat blestemul discordiei dintre români şi sârbi.

Şi am purtat crucea răsboiului înfricoşat împreună dând martirii libertăţii naţionale. Spânzuraţii aceia mulţi dintre noi şi dintre voi, şi plângeam când se umplu cetatea Aradului de prisonieri sârbi şi când vedem victimele boalelor cari îi secera victimele cu zecile în fiecare zi, şi plângeam amar asupra mormanului de morminte.

Idealul naţional ne-a făcut să uităm toate suferinţele noastre ierarhice şi să fim uniţi în iubire frăţească în lupta de desrobire. Dumnezeu a dat biruinţă cauzei noastre dar durere sârbii au revenit la vechile lor obiceiuri de intoleranţă şi au reinviat o lume moartă; desnaţionalizarea Românilor ajunşi în Iugoslavia cu forţa brutală.

Guvernul român încearcă să canalizeze aceste bolduri, instincte, inerente firii sârbeşti prin un acord cordial între cele două state asupra regimului bisericesc şi cultural la fel aplicat în România şi Sârbia faţă de Sârbii şi Românii minoritari pentru ocrotirea liberei lor desvoltări culturale şi naţionale, ca prin delăturarea acestei tenziuni să se creeze o deplină armonie politică între cele două state acum îndrumate de forţa majoră a împrejurărilor de aşi apăra umăr cu umăr moştenirea eluptată împreună în răsboiu cum luptam odinioară noi umăr la umăr cu Sârbii, după ce prin despărţire ierarhică s'a delăturat mărul de ceartă dintre noi sub regimul maghiar. O acţiune ce denotă simţul fin politic al diplomaţiei noastre.

Aceasta e rostul tratativelor dintre guvernul român şi sârb, ce ţine în agitaţie lumea româno-sârbă de atâta vreme.

E suprema jertfă ce o aduce guvernul român pentru stabilirea unui acord. Nu va succede din pricina cerbiciei sârbilor? Ei, atunci îşi va face cursul puterea de viaţă a poporului românesc şi fără o politică protecţionistă. Acesta este suveranul curs de desvoltare a neamului românesc în care eu cred ca în o dogmă.

Aş vrea să ajungă acest cuvânt al meu la fraţii sârbi. Poate se va mai afla între dânşii vreun înţelegător al rostului de bună prietenie cu Românii şi vor preferi ramura de măslin coroanei de spini.

Părinte Sfinte! fie să treacă şi şi acest păhar al amărăciunei dintre noi, şi fie darul Tău de Crăciun pacea şi bunavoinţa între cei ce mărturisesc o credinţă în Tine.

EPISCOPUL ROMAN CIOROGARIU

Revendicările corpului didactic

Cu două săptămâni în urmă întreg corpul didactic al ţării, reprezentat mai mult ca oricând, s'a întrunit pe categorii: universitari, secundari, primari, — şi şi-au formulat răspicat nevoile economice sub povara cărora nu mai pot dăinui.

Intr'adevăr, condiţiunile de viaţă se îngreunează pe zi ce trece. Sporurile şi înlesnirile ce li s'au acordat, nu au altă valoare decât de paliative, ca şi zădarnice. Iar uşurările de existenţă ce li-se făgăduesc, nu fac decât să se vădească şi mai bine îngrozitoarea stare a prezentului.

Soluţia acestei situaţii imposibile pentru învăţământ, au dat-o chiar d-lor: *ori majorarea lefurilor ori demisia în bloc.*

Să ni-se îngăduiască aci un cuvânt. Să precizăm dintr'un început că atitudinea ce am adoptat, este neted şi tăţiş pentru corpul didactic şi pentru revendicările lui.

Sub acest raport, refuzul net al d-lui ministru de finanţe, — nu numai de a satisface cererile congresiştilor dar şi de a sta de vorbă cu reprezentanţii lor, împuterniciţi, — *îl dezaprobăm.* Nu astfel se linişteşc spiritele, cu dreptul lor, agitate şi împotriva unei stări de fapt incontestabile, ridicate. Nu în chipul acesta va rezolva d-sa problema ce este hotărît naţională, a nemulţumirilor profesorilor şi învăţătorilor.

Dar dacă refuzul d-lui Vintilă Brătianu nu aduce nici un bine, răului în sine de care — repet — dascălii şcoalei române, suferă, — nu e mai puţin adevărat, că nici măsura extremă a demisiei nu va fi de vre-un folos. Ba din contră.

Şi cei cari vor suferi, mai întâi, vor fi miile de copilaşi, miile de şcolari, miile de studenţi, cari cu minţile şi sufletele dornice de lumină, au umplut clasele şi şcolile de pe tot întinsul României-Mari.

Acum să vedem dacă însuşi cererea de ridicare a cuantumului salariilor, peste cotele statornicite prin curba profesorului Lalescu, — dacă mărirea lefurilor, uşura-va traiul profesorilor şi învăţătorilor.

Nu mai insist asupra efectului fatal ce-l va avea acordarea acestor sporuri, pentru revendicările identice ale celorlalte multe categorii de salariaţi ai statului. Abia s'au molcomit; ar ţâşni din nou cu o violenţă uşor de bănuit.

Dar în sine, sporuri noui la salarii, va provoca o imediată şi sigură scumpire, în riguroasă (mai mult or mai puţin) prăpastie!

*

S'ar putea scrie coloane lungi şi îndeajuns de penibile ca să se facă absolut inutile. Credinţa noastră este că criza economică prin care salariaţii de stat — în genere — trec astăzi, nu se va rezolva în nici un caz prin mărirea lefurilor respective, pe categorii sau în general.

Ar fi o măsură funestă chiar pentru populaţia ţării şi pentru economia ţărei.

Probabil însuşi aceia cari şi-au formulat atât de curagios şi dârz, nemulţumirile, gândesc la fel cu mine. Şi încă mai probabil, se va fi gândit la o soluţie mai apropiată de posibilitatea unei împliniri.

Păcat că nu şi-au spus gândul întreg. Nu se cuvine însă, pentru prestigiul nobilei lor misiuni, să lunece către extremele unor hotărîri de o atari gravitate — ca acea a grevei învăţământului — cât nu au încercat şi cumpănit, cu toată judiciozitatea şi pătrunderea, toate mijloacele şi căile la îndemână, pentru îndreptarea acestei stări de lucruri.

Cel mai înalt exemplu de admirabilă abnegaţie şi statornicie în munca lor îndumnezeită prin rosturile ce le are, — ni-l'au dat: *Şcoala, armata* şi *magistratura.* Dar e îngrozitor să se farme această treime de cuget şi de aptă!

ION I. NEDELESCU

Un gând bun

Un fapt foarte îmbucurător s'a petrecut cu prilejul împlinirii celor cinci ani dela Unirea Ardealului cu ţara mamă. Am văzut pornind în toate oraşele şi orăşelile din Ardeal, în ziua de 1 Decembrie oameni însufleţiţi de cea mai curată iubire de neam. Ei veniau aici de dincolo de Carpaţi să-şi spună încă odată bucuria fără seamăn ce le-a lăsat în suflet amintirea acelei zile neîntrecute pentru toţi Românii, când sufletele noastre s'au unit pe veci. Ei au căutat să explice, cunoştinţa şi simţirea lor adâncă a faptelor, cum s'a pregătit în patria-mamă clipa unirii aşteptate de veacuri. Iar din Ardeal a mers la Bucureşti unul din luptătorii curajoşi să arate fraţilor de-acolo drumul amărăciunilor seculare şi al isbânzii din urmă, pe care a trebuit să-l străbată toată suflarea românească sub stăpânirea străină. Şi unii şi alţii dintre aceşti purtători de cuvânt într'o zi mare sunt oameni printre cei mai învăţaţi în neamul nostru şi cei mai în stare să explice şi să lămurească pe înţelesul tuturor cum s'a întâmplat şi s'a înfăptuit minunea, care acum cinci ani a trecut pe deasupra capetelor noastre şi ne-a ridicat inimile până la înţelegerea rostului nostru ca popor în lume şi că nu putem fi decât una sau să nu mai fim deloc. Iată ce-a trebuit să aflăm din vorba cuminte a acestor oameni.

Gândul acesta de-a purta iarăşi prin toate colţurile ţării noastre întregite vestea unirii noastre a dus cu sine multe roade frumoase. El ne-a făcut să ne aducem aminte măcar o zi de cele mai frumoase clipe din viaţa noastră ca popor şi ca oameni, el ne-a pus în faţă oglinda vieţii noastre trecute ca şi pe acea a viitorului nostru. Gândul acesta este purtător de îndemnuri bune, pe care le găsim cu toţii în adâncul sufletului nostru. Dacă vom asculta de acestea, vom uita pentru totdeauna neînţelegerile dintre fraţi, care sunt pornite dintr'un gând rău. Mai ales cei tineri vor fi pătrunşi de o însufleţire din ce în ce mai mare, în care să se topiască toate deosebirile ce ar fi putut să fie printre noi.

CONST. SUDEŢEANU.

GRAMATICALE

I

In limba românească, cuvintele declinabile în limbile vechi (latină sau elină) deci şi substantivele, nu se declină. Dealtminteri, declinarea tinde să dispară din limbile moderne. Articolul, însă, aruncat, în limba românească, la sfârşitul cuvintelor şi prin urmare, făcând parte din ele, se declină şi dă acestora genul, numărul şi cazul. In consecinţă, articolul declinat specifică vocativul, genitivul şi dativul unui cuvânt declinabil-substantiv sau adjectiv. Dar pentru acuzativul, (şi ablativul, de care nu avem să ne ocupăm) nu există o declinare specială a articolului. Articolul se înlocuieşte, în cazul acuzativului, în limba românească, prin prepoziţiunea pe.

Aşa ne învaţă gramaticele şi adaogă că, la numele proprii, articolul se pune înaintea cuvântului, iar nu la sfârşitul lui.

Său, Sa.

Nici o gramatică, însă, nici un dicţionar, nici o regulă, nu ne învaţă când să întrebuinţăm pronumele sub forma *meu, tău, său* sau sub forma *lui, ei.* Mă întreb, cum să zicem: *Românul iubeşte ţara sa* sau *Românul iubeşte ţara lui?* Oare se poate zice corect şi aşa şi aşa? Oare nu e nici o deosebire în a zice aşa sau altfel? Eu, unul, cred că nu se poate zice corect şi aşa şi aşa. Că e o deosebire în a zice aşa sau altfel.

Ca să stabilim temeiul părerii mele, să procedăm metodic: să vedem, mai întâi, de unde vin, în limba noastră, aceste două forme ale pronumelui posesiv.

Etimologia arată că ele vin din limba latină, *suus, sua, suum* şi *ille, illa, illud,* la genitiv *illius, illiae,* ceeace face dintr'un pronume nominal simplu un pronume nominal posesiv.

Oare, în latineşte, se poate, indiferent, întrebuinţa posesivul *suus* sau posesivul *illius?* Gramatica latină dovedeşte, cu exemple foarte numeroase, că ***nu*** şi stabileşte — pe cât îmi aduc aminte — regula următoare: *când pronumele posesiv se raportă la subiectul verbului, se întrebuinţează* ***suus;*** *în cazul contrariu* (adică atunci când pronumele posesiv nu se raportă la subiectul verbului *se întrebuinţează illius.*

Deodată ce limba romană a luat aceste forme ale*) pronumelui posesiv din limba latină, oare, nu s'ar cădea să ia şi regula gramaticală relativă la modul de a le întrebuinţa? Eu, unul, cred că da.

S'ar formula, în consecinţă, în gramatica română, regula următoare: *când pronumele posesiv se raportă la subiectul verbului, se întrebuinţează forma* ***său, sa;*** *în cazul contrariu* (adică atunci când pronumele posesiv nu se raportă la subiectul verbului) *se întrebuinţează* ***lui, ei.***

Exemplu: *Traian, învingând pe Decebal, arse Sarmisegetuza, capitala* ***lui.*** Pronumele posesiv raportându-se la Decebal (regimul verbului) se cade să întrebuinţăm ***lui (illius).*** Dacă s'ar fi zis ***capitala sa (saum),*** s'ar înţelege că Traian arsese Roma. Ceeace nu e.

Alt exemplu: *Cezar, luând Alesia, făcu prizonier pe Vercingetorix cu toată familia* ***lui (illius)*** *şi îl duse la Roma după carul* ***său (suum)*** *triumfal.*

In prima parte a frazei — pronumele posesiv raportându-se la regimul verbului (Vercingetorix) iar nu la subiectul lui (Cezar) — se cade să întrebuinţăm forma ***lui (illius).***

In a doua parte a frazei — pronumele posesiv raportându-se la subiectul verbului (Cezar) iar nu la regimul lui (Vercingetorix) — se cade să întrebuinţăm forma ***său (suum).*** Dacă am zice altfel, s'ar înţelege că Cezar şi-a făcut prizonieră propria sa familie şi că a dus la Roma pe Vercingetorix după carul triumfal al lui Vercingetorix — ceeace, evident, ar fi absurd.

***

In cuvintele *mă-sa, tat-său, soră-sa, frate-său,* ***său*** şi ***sa*** nu mai sunt pronumele posesive române obişnuite, ci o contracţiune populară pentru mama sa, tatăl său, sora sa, fratele său. Pentru a nu-şi mai bate capul cu schimbarea acestei terminaţiuni, poporul o întrebuinţează ori unde; chiar când ar trebui să zică, pentru a vorbi corect; mama *lui,* sau *ei,* tatăl *lui* sau *ei,* sora *lui,* sau *ei,* fratele *lui* sau *ei.*

Oare cum e mai bine? Să vorbim ca poporul sau să vorbim corect?

D-ta cititorule, hotărăşte.

A. Davila.

*) Să nu se uite că d. Davila e nevoit prin infirmitatea care îl închide în casă de peste opt ani, să-şi dicteze articolele şi să citeze din memorie.

INSCRIPŢII

FRÂNTURI DE GÂND

SAU PETRECUT în ultimul timp două fapte, care merită să fie adânc crestate pe răboj. La Praga, s'au pornit trâmbiţele să sune; la Belgrad şi la Sofia, inimile au tresărit. Neamurile slave, desmeticite, se trudesc să-şi strângă rândurile. Ne-am şi mirat dealtminteri, cum le-a zăbovit până acum ceasul acesta, că doară decând e lumea lume, sângele apă nu se face. Mai rămâne să se limpezească lucrurile şi'n fosta împărăţie moscovită, ca'ntr'o coastă să avem pe unguri, iar de jur împrejur, hora să fie încheiată de neamurile slave. Al doilea fapt: a fost deajuns svonul că vrem să vindem păcura — partea Statului — pentruca Franţa şi Anglia, uitând că au fost cândva cot la cot, să se duşmănească făţiş şi să ne ameninţe. Care sunt învăţămintele ce se pot trage din cele două fapte pomenite mai sus? Mai întâi şi mai întâi, că avuţiile ceţluite în rărunchii pământului nostru, sunt pândite cu ochi lacomi de lup, apoi, că hora de duşmani, ne zugrumă pe zi ce trece, şi s'a sfârşit, în al treilea rând, că la nevoe, trebue să ne bizuim pe noi, şi numai pe noi. Cei care fac alfel de socoteli, înseamnă că nu pot vedea, nici cât li-i lungul nasului. Prin urmare, toată veghea, pentru ceasul care va ***trebui*** *să sune! Toată veghea, pentrucă ceasul acesta, poate sosi cu mult mai curând, decât ne închipuim nevolnicii de noi!*

ION DONGOROZI

REFORMA AGRARĂ

In parlamentul ţării noastre auzim rostindu-se discursuri peste discursuri în jurul reformei agrare. Ministrul agriculturei susţine că a împărţit pământ ţărănimii noastre, pe când iarăşi alţi deputaţi atacă procedura urmată cu aplicarea legii agrare.

Vor fi având în parte dreptate şi unii şi alţii.

Noi însă ne vom desbrăca de haina politicianismului şi vom mărturisi adevărul în raport cu realitatea, căci aşa cer interesele noastre culturale şi de stat român.

In Ardealul nostru românesc răzultatul exproprierilor şi împroprietărilor de până acum nici pe departe nu atinge măsura reclamată de interesele noastre de consolidare naţională.

Elementul săsesc şi azi se află în stăpânirea moşiilor noastre strămoşeşti răpite cu conlucrarea celor şapte judeţe săseşti.

Aşa d. e. comuna săsească Talmacisc (jud. Sibiu) până chiar şi azi în statul nostru românesc se răsfaţă în teritoriile răpite dela comunele noastre româneşti Boiţa, Porceşti şi Tălmăcel, fără ca dl ministru al agriculturei şi Comitetul agrar, cari au cunoştinţă nemijlocită despre această chestiune, — să fi dispus restituirea teritoriilor noastre strămoşeşti.

Şi cum aceste teritorii ating cifra de 1200 jug. cad., nu înţelegem nici câtuşi de puţin tăcerea celor competenţi în raport cu doleanţele celor trei comuna româneşti.

In loc să ne ocupăm cu exproprierea pădurilor comunale cari — şi fără expropriere — stau sub controlul şi îngrijirea statului, mai bine să ne ocupăm cu împărţirea averii celor şapte judeţe săseşti şi cu restituirea moşiilor noastre strămoşeşti.

Numai aşa se poata face cu succes consolidarea noastră naţională şi de stat român.

I. D.

Cronica bucureşteană

Românii din Istria au preocupat pe membri Academiei române, care a consacrat şedinţa sa publică de Vinerea trecută, cercetării acestor fraţi îndepărtaţi ai noştri, despre care a scris şi răposatul Teodor T. Burada, care i-a vizitat la 1891 şi de unde cu mare greutate a isbutit să aducă câtiva copii, spre a-i redeştepta, prin cultură, la stimţul naţionalităţii române.

Despre originea acestor români, rămaşi ca nişte insuliţe în mijlocul massei slave, a vorbit în şedinţa Academiei, d. profesor dela Universitatea din Cluj Silviu Dragomir, membru corespondent al Academiei, ocupându-se de *„Originea coloniilor române din Histria“*, în comunicarea făcută.

*

„Societatea Scriitorilor Români“, credincioasă menirei sale de a încuraja pe scriitori în producerea de operă de artă, va acorda, pentru anul 1923, următoarele premii:

1. *Premiul Brătescu-Voineşti* (lei 20.000) acordat de Ministerul Artelor pentru o operă literară, în proză sau în versuri.
2. *Premiul C. A. Rosetti* (lei 20.000) acordat de ziarul „Viitorul“ pentru cel mai bun roman tipărit în cursul anului.
3. *Premiul C. Sfetea* (lei 20.000) pentru cea mai bună descriere literară a României mari.
4. *Premiul Radu Voinea* (lei 10.000) pentru cel mai bun volum literar, apărut în cursul anului.
5. *Premiul de poezie* (lei 6.000) acordat de Societatea Scriitorilor Români.
6. *Premiul de proză* (lei 4.000) acordat de S. S. R.
7. *Premiul S. Benvenisti* (lei 2.000) pentru un volum de versuri sau proză.
8. *Premiul Radu D. Rosetti* (lei 2.000) pentru cea mai bună poezie tipărită în cursul anului.

Cele dintâi trei premii vor fi decernute de către o comisiune specială, iar celelalte de Comitetul Soc. Scriitorilor Români. Decernarea se va face la sfârşitul lunei Ianuarie 1924.

*

„Atelierul“ noua societate de artă dramatică şi-a ţinut Dumineca trecută, la orele 11 dim. întâia sa „înainte de amiază publică“, în localul Academiei libere de pictură din calea Griviţei, 56.

S'a cetit piesa în două acte: „Oficiul postal“ de Rabindranath Tagore, după care s'a făcut muzică şi lectură din literatura iudică şi în legătură cu această literară.

Pentrucă n'a fost „gratuită“ această şezătoare a fost cercetată de un public destul de numeros, şi ales.

*

„Cercul de cultură creştină“ a ţinut Joi 13 Decembrie c. o şezătoare religioasă, când Pr. Eustaţiu Andrelescu a vorbit despre: *„Biblia faţă de rătăcirea adventistă“*, A urmat şi o parte literară, cu caracter creştin.

Aceste şezători sunt gratuite, pentru ca „Cercul de cultură creştin“ să-şi poată îndeplini mai bine scopul său, de a cultiva mintea şi inima credincioşilor, în adevăratul spirit, creştin, evangelic, lucrând astfel la alipirea creştinilor ortodoxi, de Sf. Biserică.

Mijloacele de care acest „Cerc“, întemeiat încă din 1916, se serveşte pentru ajungerea acestui scop, sunt:

1. Ţinerea de şezători cultural religioase, în diferite părţi ale Capitalei, cât şi în oraşele şi satele României Mari, în localurile şcoalelor sau societăţilor care ar dori să li se organizeze asemenea şezători, în spitale, închisori, etc.
2. Contribuirea, prin membri săi, la ţinerea de predici în diferitele biserici din Bucureşti şi întreaga ţară.
3. Organizarea în familii de reuniuni familiare religioase, având acelaş scop de cultură creştină, ca şi şezătorile cultural religioase publice.
4. Răspândirea în popor a cât mai multor scrieri religioase şi morale, ca Biblia şi altele, dând în acest scop cel mai larg sprijin societăţilor de publicaţii religioase şi morale.
5. Publicarea unui ziar zilnic, în spirit naţional şi creştin, care să contribue la buna stare morală şi de înfrăţire socială între români, prin întărirea credinţei creştine.
6. Sprijinirea tuturor operilor de caritate creştină, ajutând pe săraci, vizitând pe bolnavi în spitale şi pe cei ce au păcătuit, în închisori. Preşedintele. „Cercului“, e Pr. Dumitru Georgescu, dela bis. Sf. Nicolae Buzeşti, preşedintele asociaţiei clerului „Ajutorul“ din Capitală, iar Secretar General e d. Traian G. Stoenescu, avocat, căruia, bunii creştini care doresc să-şi dea partea lor de muncă pentru un scop aşa de frumos, în special Sfinţiile lor preoţii, cari ar dori să întemeeze secţiuni de-ale acestui „Cerc“ în enoriile lor, — i-se pot adresa, în calea Şerban Vodă No. 42, şi dsa le va da toate lămurile necesare cu privire la acest „Cerc“ şi la întemeiarea de secţiuni noui.

Cu Dumnezeu înainte!

*

O conştientă slăvire a eroilor căzuţi pentru înfăptuirea României Mari, cum şi o vrednică lucrare în ogorul culturii creştine, au făptuit-o slujitorii bisericii Sf. Silvestru, prin concertul religios ce l-au dat Marţea trecută, după amiază, chiar cu Sf. Lăcaş. P. S. S. Episcopul militar Justinian Teculescu a ţinut o pioasă cuvântare, care a fost ascultată cu multă reculegere de publicul numeros ce umplea sf. biserică. După acea corul bine organizat al bisericei, de sub conducerea dlui Şeinescu, a cântat, cu nobilul concurs al dlor Atanasiu, Lupescu şi dnei Costescu Duca, dela Opera Română, un bogat program, alcătuit numai din „cântări“ şi concerte religioase“.

Concertul a fost dat pentru a se mări fondul trebuitor ridicărei unui monument, pentru pomenirea eroilor din acea parohie, căzuţi în războiul pentru intregirea neamului.

*

Societăţile culturale îşi urmează activitatea lor prin ţinerea de şezători culturale, în diferitile părţi ale Capitalei.

Astfel, Mercuria trecută Uniunea *„Arta şi Istoria Naţională“* şi-a ţinut şezătoarea săptămânală în aula Fondaţiei universitare Carol I, când s. prof. Const. Dinu a vorbit despre *„Concepţiunea vieţii în lirica română.*

Deasemenea Joia trecută, societatea de cultură şi de ducaţie cetăţenească *„Ţara mea“* şi-a ţinut şezătoarea sa culturală, în localul său din str. Leon Vodă, când d. Romulus Demetrescu-Dunăre a vorbit despre: *„Morala în cursul vremurilor“* arătând superioritarea covârşitoare a moralei creştine asupra tuturor celorlalte morale. A urmat apoi o parte artistică şi literară.

*

La şezătoarea societăţii culturale „Tinereţea“, care s'a ţinut Joi seara, în sala „Cercului subofiţerilor“, d. profesor universitar Gh. Taşcă a vorbit despre *„Noa menire a tineretului“*.

„Casele naţionale“ şi-a ţinut Mercurea trecută, a treia şezătoare, la Fondaţia Universitară Carol I, sub preşidenţia dlni general Manolescu.

A vorbit d. profesor universitar G. Ţiţeica despre vizitele reciproce pe care le fac societăţile culturale din Ardeal cu cele din vechiul regat, şi a arătat însemnătatea lor pentru o mai bună cunoaştere a fraţilor între dânşi.

A urmat apoi o bogată parde artistică sub conducerea dlui profesor Aurel Eliade.

*

Frumoasă pildă pe care au dat-o ţăranii din vechiul regat, dăruind bani şi materiale, pentru clădirea de localuri de şcoli, în satele lor, a găsit răsunet şi în sufletele orăşenilor.

Sub înrâurirea acestui îndemn paiitriotic de a ajuta la luminarea minţe tinerilor vlăstare pentru care liceeleau ajuns insufiecente, în Capitală, locuitorii din suburbia „Dichiu“, constituiţi în societatatea cultnrală *„Căminul nostru“* au hotărât construirea unui liceu în acea suburbie.

Pentru aceasta s'au adresat ministerului Instrucţiunii, care a intervenit pe lângă Primăria Capitalei ca să pună la dispoziţia societăţii, pentru construirea liceului, terenul comunei din str. Tunari No. 48, situat lângă şcoala primară de fete No. 19.

Nu ne indoim că Primăria Capitalei, care se îngrijeşte de cultura bucureştenilor, — se va grăbi să satisfacă dorinţa soc *„Căminul nostru“* încurajând-o în laudabila ei activitate.

*

Un bun prieten al studenţimii, cunoscutul scriitor şi bun român, d. Henric Stahl, subdirectorul stenografilor Camerei, a ţinut să ajute şi anul acesta pe studenţi, uşurândule sarcina luării de note cursuri, prin învăţarea stenografiei.

Pentru aceasta d-sa a început cursul său de stenografie pe care îl predă gratuit pentru studenţime, Vineri 7 Decembrie, ora 7—8 seara, în sala No. IV a Universităţii şi-l va continua Marţia şi Vinerea, la aceaşi oră.

Fapta aceasta bună a d-lui Stahl merită toată lauda.

*

Expoziţiile de pictură, douăsprezece la număr se întrec să exprime publicului dornic de artă românească, bogăţia lor de tablouri.

Astfel, pictorul Ghenea şi-a deschis, la 1 Decembre în palatul Ateneului, sălile de sus, — pe când la Maison d'Art tânărul pictor Traian Savopol şi-a deschis expoziţia sa de vederi din Vâlcea şi Bucureşti.

Cercul artistic îşi va deschide peste câteva zile expoziţia în str. Corăbiei No. 6.

Pictorul Lucian Grigorescu, care şi-a făcut studiile la Roma, expune în sala „Mozart“ pânzele sale, consacrate în mare parte Balcicului.

Alături de d. Grigorescu, într'o mică sală dela intrare, îşi expune pânzele pline de temperament, d. Catul Bogdan, cere şi-a făcut studiile la Paris, dsa expune seri de pe malul Senei, şi o serie de desene în creion foarte interesante.

La cercul militar îşi expune tablourile dna Eugenia Filotti-Atanasiu.

Traian G. Stoenescu.

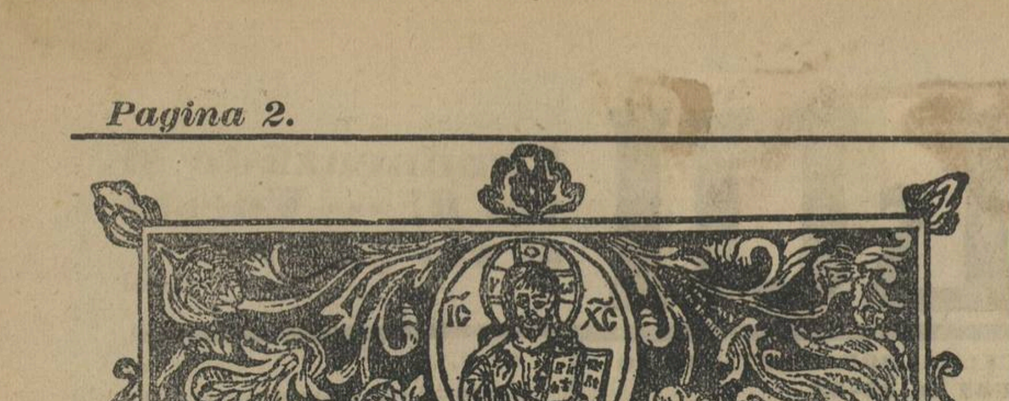

Cina cea mare

Duminеca Sfinţilor Strămoşi (a treizecea după Rusalii)

Un om oare-care a făcut cină mare şi a chemat pe mulţi. In ceasul, când mesele erau aşternute a trimis pe servitorii săi să zică celor chemaţi: Veniţi, că iată, gata sunt toate!

Dar osteneala servitorilor a fost zadarnică. Cei chemaţi nu voiau să meargă. Unii ziceau: Am cumpărat pământ şi trebue să mă duc să-l văd. Alţii: M'am însurat şi nu pot să viu. Toţi cei chemaţi au aflat oare-cari pricini pentru-ca să nu meargă la cină.

Auzind acestea omul care făcuse cina s'a mâniat foarte şi a zis servitorilor: Ieşiţi la răspântiile şi uliţile cetăţii şi aduceţi aici pe cei săraci şi pe cei bolnavi. Servitorii a împlinit şi această poruncă şi întorcându-se au spus Domnului lor: *Doamne, S'a făcut cum ai poruncit şi mai este loc.* Iar Domnul a zis servitorilor: Ieşiţi la drumuri şi la cotiturile uliţilor şi siliţi pe trecători să intre, ca să se umple casa mea. Că zic vouă: *nici unul din cei chemaţi nu va gusta cina mea.*

Această istorie este una dintre cele mai frumoase pilde ale Domnului nostru Iisus Hristos şi se cuprinde în sfânta Evanghelie de astăzi. Inţelesul ei vom cerca să-l arătăm în cele ce urmează.

Omul, care a făcut cina cea mare închipuieşte tocmai pe Domnul nostru Isus Hristos, iar cina cea mare dumnezeieştile lui învăţături. Cuvintele Evangheliei lui Hristos nutresc sufletul omului, ca şi bucatele trupul. Iar nutremântul sufletesc este pentru viaţa de veci. La această cină dumnezeiască a fost chemat, cum ştim, înainte de toate poporul jidovesc. Acest popor însă a făcut ca cei chemaţi din sfânta Evanghelie de astăzi, deaceea apostolii, adică servitorii Domnului Hristos au chemat, la cină popoarele păgâne, cari venind au umplut toate locurile la masa Evangheliei, cea întinsă dela un căpăt la altul al lumii.

Se întinde această masă şi acum, în foarte multe chipuri. Aşa bunăoară în toate Duminecile şi sărbătorile se întinde în sfintele biserici, în vremea, când se face sfânta slujbă. Atunci se citeşte sfânta Evanghelie, care este cuvântul Domnului nostru Isus Hristos, iar predica ce o rosteşte preotul este tâlcul cuvintelor lui. Cântările sfinte şi rugăciunile ce se rostesc în biserici, sufletul omului, nutrit cu învăţăturile Evangheliei îl ridică la Dumnezeu.

De câte-ori auzim aşadar în Dumineci şi sărbători glasul clopotului să ştim, că suntem chemaţi la cina cea mare şi sfântă a Domnului. Suntem chemaţi, dar noi adeseori nu mergem. Ne prefacem, că nu auzim glasul cel sfânt al chemării. Spunem uneori, că suntem cuprinşi cu alte lucruri, ca şi cei chemaţi, din sfânta Evanghelie de astăzi. Iar uneori spunem verde, că nu ne place cuvântul lui Dumnezeu.

Vremea, care ar trebue să o petrecem în biserică o petrecem adeseori în lucruri netrebnice. De nutremântul sufletesc ne lipsim cu voia noastră, iar în schimb nu câştigam nimic. Ba chiar pierdem, căci lipsindu-ne de cuvântul lui Dumnezeu, în sufletul nostru îşi face sălaş răutatea şi păcatul. Iar răutatea şi păcatul nu pot să ne ducă la nici-un bine.

Iţi plânge inima, când ştii, că în foarte multe sate ale noastre în vreme ce bisericile sunt goale, cârciumile gem de mulţimea oamenilor. Astfel de oameni fac chiar mai rău decât cei chemaţi ai sfintei Evanghelii de astăzi. Ei nu vreau să meargă la cina Domnului, dar se duc la cina diavolului.

Să învăţăm aşadar din sfânta Evanghelie de astăzi, că acum noi suntem cei chemaţi la cina Domnului. La această cină suntem datori să mergem, dacă vrem să fim întru-adevăr creştini şi mai ales dacă vrem să ne nutrim sufletul spre viaţa de veci. Nimic să nu ne împiedice dela împlinirea acestei datorinţe. Suntem cuprinşi cu alte lucruri, lumeşti? Să prea poate. Aceste lucruri nu pot să fie însă aşa de însemnate, încât să nu le putem amâna pe altă zi. Şi apoi cuvântul lui Dumnezeu, e mai presus decât toate lucrurile trecătoare ale acestei lumi.

Suntem osteniţi de lucrul de peste săptămână? Să nu uităm, că Domnul Hristos ne spune: „Veniţi la mine, toţi cei osteniţi şi însărcinaţi şi eu vă voi odihni pe voi". Cel ostenit, în afară de nutremântul sufletesc primeşte asadar şi odihnă dulce.

Cel ce merge la biserică, merge la însuşi Domnul nostru Iisus Hristos.

Unul dintre oamenii, cari au fost de faţă, când Domnul a spus această pildă, a zis: „Fericit este, cel ce va cina întru împărăţia lui Dumnezeu". Această cină va fi în ziua cea mare a judecăţii din urmă. Cina cea sfântă, la care ne chiamă Domnul în toate Duminceile şi sărbătorile este o pregătire neîncetată, către această cină mare şi dumnezeiască.

Toţi aceia, cari în Dumineci şi sărbători nu cercetează sfânta biserică, încă în această viaţă spun, că ei nu vrea să ia parte nici la cina cea mare din ziua judecăţii. Acestora cu adevărat li-se potrivesc cuvintele Domnului dela sfârşitul sfintei Evanghelii de astăzi. Ei întru-adevăr nu vor avea loc la masa cea minunată, ce o va întinde Domnul tuturor acelora, cari îl urmează pe dânsul.

Cronica Ismailului

E toamnă, anotimp ploios şi rece: tristeţea se coboară peste natura obosită de voluptăţi trecute, în suflete s'aşterne melancolia cernită şi cobitoare ca o hâdă. Pe străzi se plimbă vântul ştrengar şi şăgalnic, alungat de mâna iernii. Intrigat de atâta tăcere şi îngrijorare şi-a luat toiagul pribegiei şi bătând din poartă 'n poartă, râde sgomotos şi aleargă nebuneşte, măturând frunzişul putred care geme înăbuşit şi greu.

Oamenii — aceleaşi încovoiate semne de 'ntrebare ca oricând — trec spre „domicilii" singuratici, trişti în ochi cu melancolii cernite, în suflete cu doruri neîmplinite, dar toţi mânaţi de griji, de foame şi de frig.

Toamna năufragiată, copacii gem desveliţi de haina lor şi par — cum stau cu vârfurile înfipte în cerul opac — catarge de corăbii sfărâmate pe valuri.

In post, sirenele vapoarelor, în strepeziri de note violente, par centauri sau câini răguşiţi, cari urlă după lună.

Dunărea se mişcă mai voluptoasă şi valurile ei resfirate, amintesc lumei nimicnicia ei. Soarele spânzurat de crucea unei clopotniţe, pare un caşcaval sau o pâine galbenă, care amăgeşte poftele săracilor, dându-le iluzia îndestulării.

Nu încălzeşte; râde, râde cu toâne ca un smintit, râde cu dinţi, râde de noi, ne minte; soarele întotdeauna minte.

La catedrală, ceasul bate răguşit, încet, adânc; un ceas cobitor, care vântură vremea şi o toarnă în tipare, imprimând-o apoi în creiere obosite, cu lovituri de bronz.

Trăsurile cu cai schilozi, trec obosite în ritmul vremei, care fuge, dându-se de-adura, la olaltă cu roatele trăsurilor.

Hohoteşte pe acoperişuri, mână mori de vânt şi face să vuiască semafoarele tăcerii.

Nouri cobitori s'abat peste oraşul care pare un centaur şi stau la pândă; ploaia cade în stropi mari şi seci pe trotuare, pe acoperişuri de olane; fire lungi de aţă fină şi măruntă, printre care vântul ţese basmul toamnei şi rapsodia unei legende care coboară în casele mărginaşe şi dă impuls bătrânilor să deslege sacii cu mincinui, înşirându-le pe vatră la dogoarea focului, de unde le culeg, lacomi, nepoţeii blonzi şi serioşi.

Toată lumea se plânge că n'are teatru, noi avem teatru, dar n'avem artişti; toţi se plâng că mor de foame: noi avem de toate, dar nu le putem mânca; toţi se plâng că vremurile's grele: la noi vremurile's uşoare, dar oamenii sunt grei ş. a. m. d. Dar se face şi la noi câte ceva.

Liceul de fete din localitate ca în fiecare an vrând să arate că este la înălţimea unei instituţii de cultură, a făcut nu efort uriaş şi a dat naştere unei serbări, care — fiindcă aici nu am cu ce să compar — a fost o eshibiţie de primul rang, căci s'a bucurat de cele mai indulgente calificative, dar din motive personale şi dintr'o manie de gust repulsiv, n'am putut-o vedea desfăşurându-se în tot antrenamentul ei.

Dar totuşi ţin să arăt că întotdeauna liceul de fete a dat mai mult de cât aşteptările noastre ar fi dorit-o, pe toate tărâmurile de activitate: dela cea mai infimă prejudecată până la cea mai grandioasă eshibiţie de logică.

Liceul de băieţi va da revanşa. Ne aşteptăm la mult, căci liceul acesta — ca nici unul din câte cunosc — are o minunată fanfară, care ne-a dilectat în rarele ocazii cu producţii superioare de artă.

Fiindcă pe tărâmul cultural ne aşteptăm numai dela şcoală, ţin să relevez acţiunea dlui Cristescu, comandantul cohortei cercetaşilor din „Cetătea Ismail", care întreprinde în judeţ o activitate culturală serioasă.

Rezerv locul din urmă serbării dela Dumitrovca, cel mai îndepărtat sat din judeţ, dar care poate fi mai aproape numai prin acţiunea D-lui Grigorescu — şeful satului — care întotdeauna a ştiut să ne mulţumească.

Şi ca încheiere ţin — în mod discret însă — să arăt că în oraşul nostru se agită ideia unei publicaţii, care — în mediul în care toate se înfăptuiesc — poate avea şanse de apariţie... **IORD. IFR. BUCĂ.**

PENTRU SĂTENI

IMPRESII ROMAŞCANE

Dacă natura s'a sburlit, dacă ea ne-a acoperit cu mantia ei cernită, dacă ciripitul păsărilor din crângul şi din dumbrăviile ţinutului nostru a amuţit, cu toate acestea, noi tresăltăm de bucurie, căci în sufletele noastre întinerite răsună un cântec vechiu şi tainic, dar duios şi plin de vrajă; răsună cântecul amintirii de fraţii noştri Macedoneni, răsună glasul conştiinţii naţionale. Da, gândurile noastre sboară, ca să cuprindă acea ramură ruptă din trunchiul latinităţii şi aruncată în vârtejul lumii. Iată, că şi românul şi-a adus aminte de fraţii Macedoneni, cari, de pe culmile Pindului, privesc cu duioşie în zarea plumburie a depărtării în nădejdea unei răscumpărări.

In ziua de 9 Decembrie a. c. d. Sterie Diamandi, profesor de filozofie, vlăstar al Macedoniei, a ţinut o conferinţă la Teatrul Cobzaru, vorbind despre mica literatură populară şi cultă a aromânilor, cari-şi duc o viaţă patriarhală în pitoreştii munţi ai Pindului şi-ai Epirului. A arătat apropierea între dialectul lor şi limba românească cultă, recitând pentru aceasta: „Cerinţă părintească" poezia cea mai expresivă a poetului aromân Balabac

D. Sterie spune cu durerea 'n suflet, că Macedonia, cu toate că e asvârlită ca o corabie în mijlocul mării, ea e legată sufleteşte de România, cum nici nu ne putem închipui: „Macedonia a suferit mult şi asupra ei a apăsat blestemul grecilor. Acei cari ascultau slujba religioasă românească, erau socotiţi ca nelegiuiţi, meniţi a moşteni iadul. Comitagii greci pustiau satele, le-au dat foc şi astfel aromânii au ars de vii împreună cu tot avutul lor. A fost un timp, când dintr'un convoiu de aromâni, cari se coborau din Pind spre San-Marin, fiind atacat de bandele greceşti, s'a luptat cu ei trei ceasuri şi, din câţi erau, n'au rămas decât un bătrân de 80 ani şi un copil cari mărturisind că sunt români, au fost sfârticaţi în mii de bucăţi. Amare au fost zilele Macedonenilor, căci institutorii făceau lecţii cu puştile pe catedră. Dintre martirii neamului aromân se numără: poetul Balamac, omorît cu crucea în mână în satul Conţa; institutorul Dimitrie Cicman şi o învăţătoare. Satul Gramatitova a fost incendiat; în bisericuţa din Bitolia, unde de prima dată asistam la sfinţirea unei biserici române, şi pe când câţiva colegi de-ai mei suna clopotele, în mijlocul bisericei, preoţii şi învăţătorii ţineau discursuri înflăcărate, iar unii oameni ţineau piept bandei, care voiau să pângărească biserica; 4 aromâni au murit pentru apărarea sfântului locaş. Dacă vă veţi duce cineva la cimitirul din Bitolia, veţi vedea cruci cu inscripţia: „Mort pentru neam şi limbă, asasinat de bandele greceşti". Şi credeţi-mă, onorată asistenţă, că aceste cuvinte nu le spun ca să aduc elogii neamului din care mă trag, ci toate acestea sunt realităţi, cari vieţuesc în sufletul meu. Când s'a sunat ceasul pentru războiu, steagul tricolor românesc a fâlfâit pe coamele Pindului. Şi în grelele clipe, de cumpănă, toată floarea Pindului a luptat la Oituz, pentru întregirea neamului românesc, fără obligativitatea vre-unei legi; 4 generali, 400 de ofiţeri şi 8000 de soldaţi aromâni, au luptat pentru îndeplinirea visului românesc şi floarea tineretului Macedoniei a căzut la: Oituz, Mărăşeşti, la Marna şi pe Sommes. Apoi, d. Sterie Diamandi, cu durerea 'n suflet spune că, în urma tratatului dela Verseilles, Macedonia a fost împărţită în mai multe stătuleţe şi nimeni nu se ocupă de ele. La sfârşit, plin de însufleţire zice: Iubiţi elevi, steagul conştiinţei naţionale fâlfâe încă pe culmile Pindului şi pentru aceasta să nu zicem ca cronicarul: „peste românii din Macedonia s'a pus o piatră mormântală" nu, ci când veţi fi departe de fraţii voştri, să nu-i uitaţi, ci să strecuraţi în sufletele tinerilor de apoi sentimentul naţional şi dragostea de cei legaţi în lanţurile robiei; şi să nu uitaţi, că mai sunt români, cari duc încă jugul greu al robiei. In mâinile voastre stă viitorul şi mântuirea macedonenilor"...

Ce cuvinte pline de adevăr a spus d. Sterie Diamandi! Da, şi eu zic, că trebue să punem umărul şi să dăm ajutor macedonenilor, cari se pierd văzând cu ochii, să-i ajutăm la reînvierea de mâine...

Pe lângă această conferinţă, corul Seminarului „Sf. Gheorghe", dirijat de elevul Vornicel Sandu din cl. VIII, a executat două cântece naţionale în dialect: „Nu va Dada s'mi mărita" şi „Alai muntea 'naltu", apoi: „Marşul libertăţii şi Marşul Cântăreţilor", cari au ieşit foarte frumos. Elevul Vartolaş Tică din cl. VII de seminar a citit schiţa „Fără Tată" de N. Batzaria, tot în dialectul macedonean, de care schiţă, publicul a fost mişcat adânc. Vorbele eşau line din gura elevului şi tonul se pierdea în undele sunetelor melodioase...

Câţiva elevi ai şcoalei Normale „I. Creangă" au executat din violine câteva arii naţionale. Serbarea s'a sfârşit la ora 7 sara şi ea a lăsat o adâncă impresie în sufletele tuturor celor ce simt româneşte.

N. C. MUNTMARG

RĂVAŞE DELA SATE

Din Dobriceni (Jud. Vâlcea)

In ziua de Duminecă 16 Decembrie cr. s'a ţinut în satul nostru conferinţa pastorală de către preoţii mai multor comune Sfânta slujbă s'a oficiat de către cucernicii preoţi în sobor la biserica „Cuvioasa Paraschiva", iar după terminare preotul N. Nicolăescu-Dobriceni, a ţinut predica, explicând evanghelia, pe înţelesul tuturora. După masă, lumea s'a strâns în sala noului local de şcoală, unde preotul N. Nicolăescu-Dobriceni, le-a vorbit despre respectarea avutului altuia şi respectarea cinstei aproapelui; iar preotul Smeureanu-Păuşeşti-Măglaşi, a vorbit despre puterea credinţii în Dumnezeu, cum trebue să iubim vrăjmaşii noştri şi despre credinţa deşartă a poporului în surperstiţii.

Felul cum au fost predate aceste conferinţe a făcut ca sătenii din sală, să aibă o clipă de înălţare sufletească.

Cântăreţii acelui cerc, au cântat în cor mai multe bucăţi religioase.

D. DOGARIU.

Din Chiţcani (jud. Tighina)

In satul nostru s'a înfiinţat o secţie culturală o societăţii „Impăratul Traian" sub conducerea dlui avocat Cazacu, în Tighina (Basarabia). Comitetul s'a ales: preşedinte I. Miron; casier-secretar V. Covaliu, iar controlor d. G. Brizitche. Noi aceştia ne-am dus şi în comuna Cojanca şi am înfiinţat încă o secţie a societăţii „Impăratul Traian". Comitetul s'a ales după cum urmează: preşedinte Trofin Balan, primarul comunei; secretar-casier Marin Voicu; de controlor Gh. Munteanu, iar ca membrii pe T. Juracovschi şi alţi câţiva bărbaţi şi femei.

V. M.

Din P. Otărău (Jud. Vâlcea)

In seara zilei de 6 Decembrie c., la întâiul sunet de clopot întreg satul Ursăreşti aproape şi o parte din satul Tălvăci, se îndreptau spre şcoală unde-i aşteptau învăţătorii în frunte cu preotul I. Georgescu. Femeile cu caerul pe furcă ori cu cusătura îşi căutau locul în spre lumină, iar bărbaţii la un loc mai vorbiau ce mai e în ţară şi încetul cu încetul sala se umplu.

Preotul I. Georgescu după ce a ţinut o mică slujbă bisericească, prin o vorbire arată scopul şezătorilor. Urmează apoi producţia şcolară.

Invăţătorul G. G. Fierăscu, face o asemănare între viaţa culturală, din vechiul regat şi Transilvania, arătând marile greutăţi cu care a luptat fraţii noştri sub stăpânirea ungurească, spre aşi păstra graiul şi credinţa străbună, cari numai prin şcoală şi biserică le-au putut păstra. Citeşte apoi din „Povestea vorbei" de Anton Pan.

Preotul împarte cărţi de la Biblioteca bisericii.

O deosebită plăcere a făcut elevul Preda F. Petre, care a cântat minunat cântece naţionale.

Dl. I. D. Georgescu dă sfaturi cu privirea la creşterea şi întreţinerea găinilor în timpul iernii.

La ora 9 noaptea femeile s'au împrăştiat cu mai puţină lână pe furcă şi cu mai multe cunoştinţe, iar bărbaţii mulţămiţi că au putut auzi ceva frumos. Şi s'a terminat şezătoarea cu „Impărate ceresc". — In sara zilei de 8 Decembrie cu deosebită frumuseţe s'a ţinut cea de a patra şezătoare în satul Şerbăneşti. Copiii şi tinerii satului venind mai de vreme, neştiind cum să cheme mai iute pe săteni, au urcat o lampă în vârful nucului, iar împrejurul lui au întins hora.

Prin chiuituri şi cântece au atras foarte multă lume şi la ora 8 sala era plină. Cu o rugăciune se deschide serbarea. Se urmează cu producţiile şcolare care plac foarte mult sătenilor. Dl. N. N. Ionescu ţine o lecţie din istoria românilor. G. G. Fierăscu „Povestea porcului" de I. Creangă. Citeşte apoi din Mărturisirea Ortodoxă mai multe articole, cari sunt ascultate de public. Foarte frumos a cântat tânărul Nicu M. Niculescu, cu flautul. După flautul lui se învârtea şi se frământa hora subt nucul din faţa şcoalei.

Se propune să se facă o cerere către Casa Şcoalelor ca să se trimită şi bibliotecii noastre cărţi de lectură.

La ora 11 se termină această petrecere şi copiii şi sătenii cu luminările aprinse, în cântece ce făceau să răsune întreaga vale se îndreptau înspre casele dosite în întuneric.

Veselia lor umplea de veselie sufletul celor ce le produsese câteva clipe de înălţare sufletească.

Iată care este plata cea mare a luminătorilor satelor.

A. D.

Mulţămire. Aducem prin aceasta călduroase mulţămiri dlui C. I. Nicolescu-Plopşor, profesor în Pleniţa, jud. Dolj, pentru frumosul dar, în cărţi ce l'a făcut Bibliotecii populare de pe lângă şcoala satului Şerbăneşti din P. Otărău (Vâlcea) şi îi dorim multă sănătate şi reuşită la munca folositoare ce depune pentru descoperirea trecutului istoric al Olteniei. Rugăm tot odată pe cei cari ştiu ceva privitor la pământul Olteniei a-i comunica dlui profesor pe adresa de mai sus.

De asemenea mulţumiri direcţiei revistei „Apărarea Naţională" pentru numerile trimise, şi rugăm pe acei cari citesc „Cultura Poporului" să ne trimită cărţi, înfăptuind un mare bine.

G. G. Fierescu, înv.

Din Costeşti (Jud. Tutova)

In ziua de Sf. Dumitru anul acesta, s'a sfinţit frumoasa biserică din satul nostru, ridicată între anii 1919—23 prin sârguinţa preotului Gh. V. Onu şi a învăţătorului Ghenghea. cu ajutorul dat numai de locuitorii acestui sat. Lucrarea s'a făcut din cărămidă presată şi a reuşit pe deplin, costând 270.000 lei, afară de podoabă ce s'a mai urcat la 100 mii de lei.

Actul sfinţirii a fost săvârşit de către *P. S. Sa Episcopul Huşilor B. B. Nicodem*, care a răspuns poftirii făcută de locuitori, venind de la Bucureşti, unde se află la şedinţele Sinodului şi Senatului, în dimineaţa sfinţirii fiind întâmpinat în gara Crasna de Protoiereul judeţului, *Economul Constantin Sbârnea, de Sachelarul Corneliu Grumăzescu*, de Administratorul plasei Murgeni şi de un număr mare de locuitori. Drumul până la biserică era deschis de vre'o 40 călăraşi, fiind întâmpinat, la marginea satului, de proprietarul maior *Petrescu*, Primarul comunei *Mocâm* şi de câteva sute de oameni.

Serviciul sfinţirii a început la orele 7 dim. oficiat de către P. S. Sa Episcopul ajutat de 10 preoţi şi 2 diaconi. Răspunsurile au fost date de corul societăţii cântăreţilor din Bîrlad dirijat de dl *Enăchescu* şi *Pipa*.

La ora 1 p. m., terminându-se sfînta liturghie, P. S. Nicodem, din scaunul arhieresc, a ţinut o frumoasă predică, care a fost ascultată cu cea mai mare luare aminte de popor. Apoi a vorbit dl. profesor *Neţian*, prefectul judeţului Tutova, care fiind şi teolog, a scos în relief însemnătatea zilei pentru satul Costeşti. Au mai vorbit proprietarul *maior Petrescu, preotul Onu* şi *învăţătorul Ghenghea.* Toţi au arătat prin ce peripeţii au trecut, până să ajungă să zidească acest frumos locaş de închinăciune.

Cuvântările fiind terminate, a urmat un Polihroniu slujit de toţi preoţii în frunte cu P. S. Episcop pentru sănătatea familii regale, episcopului, guvernului şi întregului neam românesc. Afară, depe treptele bisericii, P. S. Episcop a cetit o rugăciune de iertarea greşelilor tuturor credincioşilor ce-au ţinut să fie de faţă la aceasta sfinţire.

La orele 2, s'a dat o masă în localul şcoalei din sat cu care ocazie s'au ţinut cuvântări de către P. S. Episcop Nicodim, d-l Prefect Neştian şi Pr. Corneliu Grumăzescu, învăţător Ghinghea şi Pr. Onu.

Masa fiind terminată, P. S. Episcop a vizitat pe preotul Onu, proprietarul Petrescu, după care a plecat cu automobilul la Crasna, pentru a se duce la reşedinţa Episcopală.

Toată lumea a fost foarte mulţumită de ceace a văzut şi auzit la Costeşti şi în deosebi a lăudat satul P. S. Episcop, care, din darul ce i s'a dat de locuitori, a dăruit suma de 3000 lei bisericii.

Locuitorii au hotărât să facă o icoană sub care să se scrie „donaţia P. S. Episcop Nicodim a Huşilor".

I. C.

Din Secueni (jud. Bacău.)

Satul Secueni, locuit de răzăşi de pe vremea lui Ştefan cel Mare, este pe pragul de-a se deştepta.

Invăţătorul Scarlat Burghelea, (corespondentul foii „Cultura Poporului") venit în sat de patru ani şi-a pus focul tinereţei sale şi luptând cu o mulţime de piedici, a isbutit să organizeze şezători culturale în fiecare iarnă unde se cânta, se spuneau poezii şi se citea. Asemenea şezători vor începe şi în această iarnă. Ministerul Şcoalelor a şi aprobat a se ţine asemenea şezători în localul şcolii, sâmbătă seara între orele 7—9.

Tot sub conducerea acestui învăţător, este o bibliotecă cu 1023 de cărţi şi cu 68 cititori. Biblioteca a dat frumoase roade în doi ani şi se aşteaptă ca 'n această iarnă să aibă şi mai multă viaţă.

Tot acest învăţător, conduce de 3 ani o cohortă de cercetaşi săteni cu care s'au organizat serbări în folosul bisericii ce se va ridica în sat; s'au organizat mici încercări de lucru manual (de mână) în lemn: traforaj şi pirogravură pentru care Liga „Ghiocel" din Bucureşti a dat premii în mai multe rânduri.

Nici eroii morţi în marele războí n'au fost uitaţi; ei azi sunt scrişi cu litere aurite în tablouri încadrate la biserica şi primăria satului.

Satul îşi pune inima şi strânge bani pentru a ridica o nouă biserică în locul celei vechi care-i mică. S'au strâns aproape 90 mii de lei.

Răzeşii din Secueni, vor avea încă un local de şcoală.

Datorită d-lui Prefect al judeţului Bacău care sprijină şcoala şi îndeamnă toate organele sale în folosul şcolii, Primarul comunii Secueni, Enăcache Chiriac şi-a pus şi-şi pune încă toate puterile şi dă concursul său să se ridice în comună două şcoli: una în satul Fundeni şi alta în Secueni. Lemnul se cară şi cu încetul, în sat va lua fiinţă locaşul culturii.

Sute de şcolari vezi umplând cele trei şcoli din comună şi când aceste vlăstare tinere vor fi mari, atunci şi satele vor lua altă faţă mai bună.

Ceeace au rău sătenii din Secueni, este că ei nu citesc foi şi nu citesc fiindcă nu sunt deprinşi să plătească abonamente. Ei citesc dacă li se dă „de pomană" — fără plată. Este un rău care trebue să dispară.

Ori cum acest sat a plecat pe drumuri sănătoase, n'are beţivi, are stare materială, are învăţători buni şi nu-i rămâne decât „să dea din mâini" şi să iasă la mal.

S. B.

Din Năruja-Vrancea (jud. Putna)

In această comună din centrul Vrancei se înfiinţase înainte de războiu bibliotecă populară cu numele de „Şcoala Noastră", având câteva sute de cărţi cari se citeau de săteni,

Venind războiul, satul nostru a fost ocupat de armatele inamice, şi fiind în apropierea frontului Mărăşeşti-Oituz, a fost bântuit mult de trupe. Cu acea ocazie s'a risipit şi distrus toate cărţile bibliotecei.

După războiu s'a înjghebat din nou această bibliotecă, adunându-se câteva cărţi dar numărul lor este foarte redus.

Comitetul roagă pe toţi cititorii „Culturii Poporului" oameni de ispravă şi mai cu seamă pe autori, editori de ziare ori reviste, de a trimite cărţi şi reviste bune pentru săteni, cu sfaturi şi învăţături folositoare, pe adresa: Biblioteca populară „Şcoala Noastră" comuna Noruja jud. Putna prin Odobeşti.

— In comunele Spulber şi Nărăjna (Vrancea) s'a ivit periculoasa boală scarlatină printre copiii sătenilor ba chiar şi oameni mari. S'a cerut luarea de măsuri sanitare şi venirea unui doftor care să intervină pentru stârpirea boalei.

In comuna Năruja există un local frumos de spital, cu numele „Spitalul Jubiliar Regele Carol I." însă sub ocupaţia streină i s'a distrus parte din uşi, ferestre şi alte mici stricăciuni, aşa că acum nu mai funcţionează. Ar fi o măsură din cele mai drepte şi necesară pentru această regiune, dacă statul ar interveni să-l repare şi să-l redeschidă din nou, căci drumurile până la oraşe sunt destul de lungi şi anevoioase, iar locuitori nu au putinţa de a alerga la nevoe la spitalele de acolo.

— In ziua de 7 Decembrie a. c. cam pe la asfinţitul soarelui, s'a abătut peste sat un val de ploae cu fulgere şi tunete. Bătrânii spun că de multă vreme n'au auzit tunete pe timpul acesta.

S. H. N.

Din Boroaia (Jud. Fălticeni)

A doua şcoală de educaţie a mulţimei, în deosebi la sate, sunt cercurile culturale ale învăţătorilor şi preoţilor. Două elemente principale culturale avem: clerul şi corpul didactic, puse anume a lupta contra întunericului şi a relelelor deprinderi.

La sate, — au aflat şi conducătorii ţării, — s'a ajuns în multe locuri că nu se respectă bătrâni, nu se iubeşte şcoala şi biserica; se pierde portul românesc şi jocurile, se înjură unii pe alţii ca la uşa cortului şi se bea băuturi spirtoase, în cât te miri, ce sunt aceşti oameni, fiare sălbatice, sau alte ciudăţenii?! Graiul curat românesc e stâlcit cu vorbe străine şi ne la locul lor. Tineretul apucă pe căi rele şi deci, datoria cărturarilor dela sate şi toţi oamenii buni cari-şi iubesc neamul, este, să fie într'un cuget, sămănând sămânţa cea sănătoasă, prin răspândirea gustului de cetit cărţi, bune, ziare, reviste, ş. a. La sate, căci ceea ce cuprind aceste cărţi, este cea mai mare putere contra rătăcirii şi a deprinderilor rele, (care numai cinste nu ne fac) şi prin dese sfaturi în astfel de adunări. In judeţul nostru şi-au început activitatea „Cercurile-Culturale", ale învăţătorilor şi ale preoţilor.

Dimineă 2 Decembrie, a avut loc la şcoala No. 1 din Boroaia, şedinţa cercului-cultural „Boroaia" cu învăţătorii şi conferinţele preoţilor din acest cerc. Slujba a fost oficiată de Cucernicia sa protopopul Roşescu împreună cu preoţii: M. Cârlănescu, Şt. Rafail, Gh. Ştefănescu, V. Varganici, Eugen Zăhărescu şi Gh. Ionescu, unde au luat parte mulţi săteni, judecător Zăhărescu, V. Ghiurea administratorul plăşii învăţătorii din cerc., dl Gh. Mândrilă advocat şi primarul Comunei Boroaia. Ceea ce a făcut ca slujba să fie cu evlavie ascultată de toţi enoriaşi, trezind liniştea sfântă în biserică, a fost vocea înaltă, frumoasă, a diaconului *Honciuc*, adânc cunoscător al muzicii bisericeşti. Sf. Sa este un temperament artistic care ilustrează frumoasa noastră muzică bisericească.

La sfârşitul slujbei, părintele protopop Roşescu, a rostit o frumoasă cuvântare explicând Sf. Evanghelie a duminecii, despre bogatul care i-a rodit ţarina.

După conferinţele intime ale preoţilor şi învăţătorilor unde s'au desbătut chestiuni destul de însemnate, — după amiază — s'a început şedinţa publică în faţa poporenilor şi a autorităţilor din comună, care luase parte şi la slujbă în biserică, cu cântarea, Impărate Ceresc, executată de părintele diacon Honciuc împreumă cu cântăreţii: Grigore Popescu şi V. Diaconescu.

Dl V. Tomegea preşedintele Cercului-Cultural, în cuvinte bine simţite a vorbit despre folosul cărţii şi despre multe păcate, arătând sătenilor datoriile ce le avem ca buni români şi ce rău mare aduce băutura. Invăţătorul I. Papuc a citit o frumoasă povestire a d-lui profesor Tafrali. Au urmat cântece şi recitări de către şcolari. Şi aici părintele protopop Roşescu a vorbit despre unele datorii creştineşti şi a arătat ce înjosire e pentru om înjurătura; după care, părintele Şt. Rafail parohul din Boroaia, vorbeşte referitor la cele spuse de dl Tomegea şi C. S. protopopul Roşescu, mulţumind tuturor pentru dragostea cu care au luat parte.

La sfârşit dl Tomegea de asemenea mulţumeşte tuturor şi serbarea se închide cu cântarea „Apărătoare Doamne" pe care au ascultat-o toţi ca nişte mucenici.

Pe feţele tuturora se cetea mulţumirea şi evlavia. Dea Dumnezeu, ca aceste conferinţi, să formeze o lume de oameni paşnici, iubitori de tot ce e românesc, de biserică şi şcoală, buni, consţienţi de drepturile şi datoriile lor, spre fericirea ţării şi a neamului nostru scump.

V. POPESCU-BOROAIA.

Din Satu-Lung. (jud.Braşov.)

Serbarea unirii Ardealului la patria-mamă, a fost din nou obiectul unor măreţe manifestări naţionale şi culturale în toată ţara. Casa da citire dela noi, asemenea a ştiut să dea acestei zilei, însemnătatea cuvenită. Pregătind un frumos program pentru această ocaziune, a adunat din nou poporul — ca în totdeauna, la astfel de serbări naţionale — în localul secţiei Biserica Nouă în 2 Decembrie. Deschiderea serbării a făcut-o corul sub conducerea tânărului maestru G. Şeitan, prin executarea unor cântece naţionale şi religioase. A urmat apoi cuvântul preşedintelui Pr. Z. Popovici, care a arătat în cuvinte frumoase, însemnătatea zilei, iar după o declamare ocazională d. profesor Gheorge Popa dela liceul din Braşov şi-a desvoltat conferinţa, asupra unirii tuturor românilor.

Reuşita serbării a fost astfel încât nimic nu lasă de dorit, iar publicul de astă dată a răsplătit în deajuns munca aranjatorilor, luând parte într'un număr aşa de mare, că nu mai încăpea în sală, ci o parte s'a mulţumit să asculte pela geamuri, cuvintele frumoase. Iată în ce poate fi mângâierea celorce au aranjat serbarea.

S. B.

Nu mai există epidemie la vite

Comercianţi, Cooperative, Preoţi, Invăţători şi Cercuri gospodăreşti

să învăţaţi gospodarii, că prin examinare sanitară s'a stabilit că bacteriile boalelor de epidemie, **aprindere de plămâni şi boale de gură vitele, porcii şi oile** fiecare le poartă în sine. — Deci pentru aceasta **Gospodarii să nu aştepte până ce li-se înbolnăvesc vitele.**

DEOARECE CU O INGRIJIRE MAI UŞOARĂ şi cu cheltueli mai puţine cu mult mai avantagios poate apăra vitele sale în contra tuturor boalelor asigurând astfel fericirea şi folosul bun al gospodarilor. — INGRIJIREA ESTE CU TOTUL UŞOARĂ.

La vite în locul sărei ordinare ce s'a folosit până acum să se folosească **sarea antiseptică nutritoare** „DESINFECTOR" a prim medicului veterinar Dr. DAVID ELEMÉR. — Această sare nutritoare desinfectează gura, sângele, plămânele şi ficatul animalelor şi bacteriile boalelor de epidemie, ce s'ar ivi nimicindu-le şi apărându-le contra tuturor boalelor.

Prin întrebuinţarea acestei sări antiseptice nutritoare gospodarul îşi asigură o prăsire de vite sănătoase, mâncăcioase şi grase iar acolo NU MAI EXISTĂ EPIDEMIE. GOSPODARI! Să răspândiţi între cunoscuţii Dv. folosirea acestei sărei nutritoare şi aceasta va asigura fiecăruia fericirea şi folosul bun. — ACESTE MATERII DE APĂRARE se pot găsi la toate prăvăliile şi cooperativele din fie care comună. Un pachet de 1/4 kgr. împreună cu instrucţie asupra modului de întrebuinţare, costă 20 lei. Pentru comercianţi şi Cooperative în pachete de 20 bucăţi a 1/4 kgr. trimite contra sumei de lei 300, trimişi înainte, sau 310 lei cu ramburs în toată ţara. Reprezentantul general pentru toată România.

0000 0000

FIRMA SOÓS & COMP. T.-MUREŞ STR. PRINCIPESA MARIOARA NO. 2

La comenzi rugăm a indica punctuos adresa exactă (judeţul poşta ultimă.)

ABONAMENTUL: Pe un an 180 lei. Pentru săteni, învățători, profesori, preoți, studenți, funcționari, meseriași și muncitori 120 lei pe un an. Abonamentul plătit înainte; se poate face și pe jumătate de an. 000000

Cultura Poporului

ABONAMENTUL: Pentru instituții financiare, ale statului și biblioteci 300 lei pe an. Pentru sprijinitorii foaei minimum 300 lei. In America 3 dolari. In Jugoslavia 100 dinari pe an. In străinătate 250 lei pe an

Basmul cu Domnița din vis

Pantomină-Balet în trei tablouri

AL TREILEA TABLOU

Pădurea fermecată, unde nu pătrunde nici suflet de boare nici raza de soare, unde vecinic întunericul și tăcerea domnesc, unde urmele se șterg, și de unde om de om nu a mai ieșit, dacă blestemat a fost să intre în ea.

SCENA I

Furtuna, din porunca Mumei Pădurii, aci a aruncat pe cei patru nenorociți, zmulși de pe tărâmul cellalt. Le sunt fețele pârlite de neodihnă și hainele sfâșiate de spini, căci par'că de veacuri pribegesc în pădurea fără lumină și fără sfârșit. Serbezi și ofiliți, Făt-Frumos și Domnița se întind pe mușchiul jilav, hotărîți să nu se mai lupte cu soarta. Slugile credincioase, dar nărăvașe, nu se dau biruite, ci, lăsând copiii să odihnească, se chibzuesc cum să facă să-i scape din această ocnă.

SCENA II

Dar Muma Pădurii nu e încă înduplecată de atâta chin și durere. O să le ia copiilor și acest din urmă sprijin: slugile.

Pentru aceasta, pe când ele se chibzuesc, iată că se arată o flăcărae albăstrue ca de licurici, care saltă, se coboară în iarbă, aleargă de ici colo, de colo mai colea, de colea aiurea și de aiurea nicăiri. Dar iată alta și încă una, și încă două, și încă multe. Beasadea și Beadefoc le urmăresc, dau să le prindă, că mare dor le e de foc și de lumină; dar flăcăraele vin și se duc, s'aprind și se sting și sunt și nu mai sus. Bietele slugi uluite, se iau după ele și merg, și s'afundă în codrul întunecos, și-și pierd de urmă, înșelate de flăcăraele vrăjite.

SCENA III

Au rămas singuri copiii, adormiți. De odată se aude un tropot puternic, urlete ca de lupi, clănțănit de măsele. Făt-Frumos se trezește, se vede singur, se miră. Dar urletele se apropiă. Alegând de jos o zburătură zdravănă, dânsul va veghia somnul miresei sale și o va apăra de fiare. Intr'adevăr, iată-le că vin printre copaci: sunt pricolicii. Zărind copiii, li se năpustesc asupra. Dar viteazul flăcău se repede, vârtej, în ei, croind cu zburătura, cruciș și curmeziș. Parcă atâta așteptau pricolicii: deodată se prind horă împrejurul lui, îl despart de Domniță și, mânându'l când în dreapta când în stânga, ca cum s'ar feri de zburătura lui, îl trag la deșiș unde să'și piardă urma.

SCENA IV

Domnița, însă, doarme, în neștire, somnul lin al tinereții. Acum i-a venit apa la moară Mumei Pădurii: dânsa se apropiă, încet, trezește copila, îi dovedește că a rămas fără sprijin și'i deslușește că a sosit ceasul să aleagă: sau să'i dea pe Făt-Frumos, sau, cumplit de acum înainte, îi va fi chinul. Domnița nu stă la'ndoială: „mai bine orice chin decât să se lase de Făt-Frumos.

Atunci Muma Pădurii îi spune că îndărătnicia ei, nu numai pentru ea va fi izvor de durere dar și pentru alții: și'i arată slugile credincioase, istovite de oboseală, cutreerând codrul, momite de flăcărăi și cari niciodată, nu vor mai afla nici pace nici odihnă, dacă de Făt-Frumos dânsa nu se va lăsa. Plânge Domnița de mila lor, se roagă să'i ierte că nimic n'au păcătuit. Dar, nedobândind nimic, îi lasă'n voia Domnului. căci de Făt-Frumos nu poate și nu poate să se lepede.

Dacă vede Muma Pădurii că nici așa n'a izbutit, apoi, îi arată pe însuși Făt-Frumos, dat pradă pricolicilor și cu greu apărându-se de colții lor. O vorbă și'l vor răpune! O vorbă și va trăi. Plânge Domnița, se bocește, se roagă. Dar, nedobândind nimic, face o cruce, rupe cercul urlător al Pricolicilor și se alipește de Făt-Frumos: „dacă de moarte e osânda, apoi împreunați să moară".

De atâta gingășie, deatâta dragoste, de atâta statornicie, se înduplecă Muma Pădurii: un semn! Și pricolicii se fac nevăzuți. Ii bate inima bătrânei vrăjitoare; vedenia tinerețelor îi trece pe dinainte; o lacrimă de înduioșare îi roureează pleoapele pălite, atâta amar de vreme, de arșița urei. Aceastâ lacrimă e văzută de Cel de sus și curmează blestemul care a lovit codrul cu tăcere și întuneric. Alba plăpândă străbate bolta frunzișului des: zorile reînvierii se arată, conabii, la început, profirii și înflăcărate mai apoi, ca o licărire de aur la urmă. Viața pătrunde crângul, tufișurile se înveselesc, florile zâmbesc, pasările chiar cari, dacă erau parcă nu erau, prind a foi, a ciripi, a cânta iarăși; prin desiș, mișună vietăți: gândăcei, fluturi, bondari și cărăbuși.

Asemenea priveliște ar muia stâncile și moae sufletul Mumii Pădurii. Dintr'un imbold doveditor, ea pune una într'alta mâinile copiilor și, cerându-le iertare de cât rău le-a pricinuit, îi preface, din serbezi și zdrențuroși ce sunt, în rumeni și împodobiți cum erau.

Dar să vedeți domniile-voastre ce minune s'a iscat din această faptă bună: minunea fu că Făt-Frumos care, nici pe prețul vieții nici pe al fericirii nu'și dăduse sărutul Mumii Pădurii, î-l dădu acum pe de geaba și din toată inima, că prea se simțea peste plin de bucurie și de iubire.

Iar dacă se făcu minunea aceasta, apoi alta și mai neașteptată se întâmplă: sărutatul lui Făt-Frumos fu de descântec unui blestem străvechi, de din vremea de tinerețe a Mumii Pădurii. El puse capăt chinului ce de mult o muncea. Abia sărutată de Făt-Frumos, într'o clipă, ea se schimbă la față, se schimbă la port: în locul babei, răutăcioase și gârbovite, se arată o zână tânără, înaltă, mlădioasă, cu părul negru ca pana corbului, cu ochii scânteetori ca luceafărul dimineții și înnăscută cu nouri argintii, purtând, în râuri, câmpul cu florile, iar, în altițe, cerul cu stelele.

SCENA V

Și dacă toate se schimbară la față, apoi și vietățile din crâng se schimbară: așa, Flăcăraele se prefăcură în flori dalbe, iar Pricolicii în blânde vietăți dela Dumnezeu, în gândăcei de tot soiul, fluturi, bondari și cărăbuși. Cu toate și cu toții se prinseră laolaltă; aduseră înapoi pe Beasedea și Beadefoc, odihniți și sprinteni; și veniră cu gingășie să se închine la cei copii, frumoși ca doi heruvimi picați din rai și purtători, în suflet, ai Raiului, al făcătoarei de minuni, iubirea.

Și cum stau cu toții, minunându-se și de ce văd cu ochii și de ce simt cu sufletul, iată sosește Zâna-Zânelor, Puterea Puterilor, Curmătoarea Relelor, Dătătoarea Bunurilor. Dânsa trebue să fi meșteșugit toate câte se petrecuseră; că, deși cu măreție primește închinăciunea tutulor, totuși îi râd ochii cu șiretenie.

SCENA VI

Dar Zâna Zânelor face un semn, dă o poruncă codrul se șterge într'odată ca sorbit de cer sau înghițit de pământ, și toți cei de față se pomenesc la curtea lui Negură Impărat, unde fiecare se află cum era când a izbucnit furtuna, ca și cum de atuncea nu ar fi trecut nici o clipă nu s'ar fi petrecut nici o faptă.

Florile, însă, și gândăceii cari, și dânșii, au miri și mirese printre ei, cer voe Impăratului ca nunțile să le pornească și ei alături. Dobândindu-se voia cerută, flăcăi și fecioare, flori și gândăcei, se prind a juca câte jocuri toate, unele săltărețe ca zburatul fluturelui, altele ca legănatul trestiei.

SCENA VII

Apoi, sfârșindu-se jocul, Negură Impărat poruncește să se alcătuiască alaiul pentru ca Domnița din Vis să pornească, spre miazăzi, la cuscrul său, Dunăre Impărat. Acu să fi văzut; în sunete de surle și de trâmbițe, vin carele mari, așternute cu covoare de preț și cu zampale de aur și de argint înhămate cu câte patru armăsari înaintași; vin fugarii năzdrăvani, buni de nuntă și de harță; vin prăsturele, largi în nări și subțiri în ciolane; și fiecare își alege locul, care călare, care în căruță, care în teleguță.

SCENA VIII

Și mândră e călătoria și voioasă, căci, de-a lungul căii lungi, obștea le iese înainte, întinde straele și bate cu maiele, și le presară drumul cu flori de'l face una cu pajiștile.

Astfel purcedând a sosit Domnița din Vis la curtea lui Dunăre Impărat. Și, aci, iarăși s'a făcut nuntă mare și falnic ospăț și s'a încins o horă de s'a dus pomina, unde a jucat obștea toată: și mirii și miresele, și împărații și nuntașii, și florile și gândacii, și zânele și slugile, și cei poftiți și cei nepoftiți. Și au jucat, până, pe sus, au asfințit stelele și, pe jos, a amuțit lăutarii.

Și să mă credeți — căci am fost și eu acolo de 'mi-am inveselit ochii și 'mi-am îmbucurat inima — că Domnița din Vis, ursită dela Dumnezeu i-a fost lui Făt-Frumos, ca să nu se stârpească vechea și mândra viță a lui Dunăre Impărat ci să domnească, de-a lungul veacurilor, pe tărâmurile brăzdate de strămoși.

Si încălecai pe-o sea

CRONICA ARTISTICĂ

Expoziția de aquarele din sălile „Maison d'art" — din București a domnului I. BEDNARIK. —

A șasea expozițiune de aquarele a dlui I. Bednarik, care se află deschisă, în una din sălile dela „*Maison d'art*", este, pentru cei ce urmăresc mersul artei la noi, un eveniment care interesează mult.

In 52 de bucăți, dsa ne redă multe sentimente de ale florilor; căci dsa știe așa de frumos, așa de magistral, să ne înfățișeze, sub aspecte de artă, stări emotive sufletești ale florilor, toată psichologia din lumea așa de frumos însuflețită a plantelor de agrement. Toate vorbesc, toate simt, toate trăesc stări sufletești diferite. E un psicholog adânc și fin al acestor ființe așa de puțin înțelese de noi, profanii. Și, totdeodată este și un vrăjitor: știe să le descânte așa de minunat, că le face mai frumoase, mai îndrăgostite de noi, și noi mai îndrăgostiți de ele!...

Trecând la celelalte aquarele cu subiecte luate din viața omenească, „Țărani în cârciumă" (No. 29), „In fața bibliotecii" (No. 30), „Țărăncuță cu găini" (No. 34), „Damă în roz" (No. 35), etc., putem spune fără nici un bob de exagerare că se intrece pe sine. Aceeaș sforțare, încununată de un succes de invidiat, se vede și aici, ca să ne redea suflete și stări sufletești. Nimic superficial, nimic artificial! „Lorgnorul furat" (No. 32), și „La toaletă" (No. 33) sunt două mici bijuterii de artă, pentru care merită toate cuvintele bune. „Memento", de asemeni, este o operă adâncă, prin filosofia ei — o compoziție plină de adâncul înțelepciunei clasice. Trebuia adăogat: *mor!* Căci este amintirea de moarte. Un mic lapsus.

In fine, „Căile vieții" (proect de panou) o lucrare prezintată la un concurs, este o lucrare de adevărată artă; e o compoziție strălucită.

Ca să vorbim de technica lui Bednarik și de coloritul lui, ar fi să cădem în superfluu.

Un păcat, însă, și un păcat mare are că, nu ne dă mai multe compoziții, așa cum ne obișnuise a ne da până acum. Are, însă o circumstanță ușurătoare: n'are cine să le cumpere; căci, o compoziție nu se poate aquiziționa cu câteva mii de lei.

Bednarik este, în arta noastră, o forță plină de avânt și de concepții cu fond filosofic. Să așteptăm lucrări și mai mari, cari nu vor trebui să întârzie — și nu vor întârzia! Profetizăm. **CRID.**

Literatură

Recrutul

(După natură)

Cu-obrazul încadrat într'o năframă,
Cu haina-i mohorâtă de vechime,
Bătrâna mamă de ușă răzămată
Și plâns și răsuflare-abia își ține,
Iar mânele 'ncleștate de durere
Se strâng, se 'ncătușează sub bărbie,
Pe când cu ochii duși, fără nădejde
Ea vede 'ntreaga lui copilărie.
— Acu-i de-un an, de doi, de trei, de patru!
Păscuța de la câmp voios o mână,
El, împlinește anișorii-odată
Cu Cimbrișor cârlanul de la stână!
... Și-i tremură prin minte... parcă-l vede
In fie care zi crescând mai mare.
Il vede purtând hora'n bătătură
La zile mari, când pomii-s numai floare
Și mândru, el mai mândru-i din tot satul!
... în pletele-i, ca grâul copt de vară,
Ea-și lunecă cu drag mâna-i osoasă
Și-l mângâie... în fie care sară.
— Acum, nedumerită... stă și plânge,
Pe când în snopii de aur cade părul
Sub foarfeca neînduratoarea armă;
Acum, pricepe ea tot adevărul!
Și-ncet să furișează lângă dânsul,
O sfântă 'mbrățoșeare... pe tăcute,
In ochii lui cătând, de jos își strânge
Comoara mângâerilor trecute!

MARIA Dr. GAVRILESCU.

Dragostea de învățătură

(Din pildele altora)

Ne lipsește mai multă dragoste de învățătură! Poporul nostru, dacă ar iubi mai mult școala și învățătura, țara noastră mândră și bogată n'ar încăpea așa ușor pe mâna străinilor, cum vedem că se întâmplă chiar sub ochii noștri și de multe ori din nepriceperea noastră, ba ce e mai mult cu ajutorul nostru.

Vin serile lungi de iarnă. Vin multe sărbători. Omul cu învățătură și cuminte le petrece citind cărți frumoase de rugăciuni, de povești sau pline de sfaturi gospodărești. Așa fac alții. Așa ar trebui să facă și ai noștri. Sufletul ar fi liniștit și încântat, iar mintea, mai bogată și mai luminată. N'ajunge s'o facă unul, doi sau chiar și-o sută. Ar trebui s'o facă toți, cu mic cu mare, cu tînăr cu bătrân. Ca s'o poată face întreg poporul nostru îi lipsește mai multă dragoste de școală, de învățătură.

Pentrucă iată cum iubesc alții învățătura! Sunt la Miază-Noapte de noi două țări, pline cu bălți și acoperite cu munți stâncoși. Puțin pământ roditor este în aceste țări. Sunt două țări cu pământ sărac. Te-ai aștepta ca cele două popoare, care le stăpânesc, să fie două popoare sărmane și neajutorate, două popoare calice și neprețuite și batjocorite de lume. Și minune! nu este așa. Sunt două popoare care trăiesc în îndestulare și au multă trecere în lume. Pentruce? pentrucă iubesc mult, mult învățătura. Sunt mici, amândouă, la un loc abia fac pe jumătate cât poporul nostru. Și țara noastră pe lângă a lor este un rai de bunătăți; și ei totuș o duc bine, iar noi rău, pentrucă ei sunt luminați, iar ai noștri înapoiați în știința de carte.

Aceste două popoare sunt Suedienii și Norvegienii. Nu prea demult aceste două popoare erau niște bețivani și niște destrăbălați, de le mersese pomina. Așa de mult iubeau băuturile, încât și la biserică în vremea slujbei, pânăce preotul zicea rugăciunile și cântările sfinte, ei — credincioșii — închinau cu sticluțele și se cinstiau, pe când soseau acasă erau turtiți de beție. S'au speriat și s'au îngrijorat cei mai învățați și mai cuminți dintre ei pentrucă vedeau că în felul acesta ei își prăpădesc țările. Sfat îndelungat au ținut ce să facă, să îndrepteze pe oamenii lor către bine și să-i scoată pe ei din calea pierzării. Încercatau în fel și chip. Pus-au pe ei aruncuri grele și pedepsitu-i-au cu închisori grele. Și nimic nu ajuta. Par'car fi fost blestem pentru bietele țări, oamenii lor se făceau tot mai răi, mai pricinași și mai îndărătnici. Și beutura afurisită o iubeau tot mai mult. Abia, când erau pe aci, pe aci să-și piardă nădejdea de îndreptare și învățații, au venit în sfârșit la calea bună. Să-i facă să prețuiască învățătura și școala, să-i facă să iubească cartea. Cartea este prietenul cel mai bun, care dacă îți dă un sfat, nu ți-l dă că are nevoie să se folosească de tine și nu ți-l dă, pentrucă așteaptă dela tine ceva în schimb, ci numai să te ajute în nepricepere. Ca să poți însă avea un prieten așa bun, cum este cartea, trebuie să iubești școala și învățătura. Pentrucă în mâna celui neștiutor de meșteșugul cetirii și al scrisului nici cartea cea mai bună nu plătește nimic.

Cam așa au început învățații a spune poporului bețiv și înrăutățit. Și multe alte vorbe frumoase le-au spus lăudând foloasele învățăturii. Și azi și mâne și peste tot locul lăudau în cuvinte frumoase școala și aduceau pilde dela alte popoare, care iubesc învățătura și trăiesc în bine.

Și a vrut Dumnezeu, ca să fie ascultat cuvântul lor și urmat. Astăzi ascultați ce fac acești oameni pentru școală! Satele lor pela munți sunt foarte împrăștiate, iar iernile sunt foarte grele și cu omăt grozav. Bieții lor copilași nu s'ar putea târî până la școală. Așa îi adună dimineața cu săniile părinții cu rândul și-i duc la școală și seara iar îi aduc tot cu săniile acasă. Alte sate sunt și mai împrăștiate, încât nici aceasta nu se poate face. Aci au mai multe școli, iar dascălii se duc pe rând cu cheltuiala părinților dela o școală la alta. O lună învață ici, altă lună colo pe micuții copilași, pentrucă cei mari toți știu acum carte. Mai înainte vreme țineau școală și cu cei mari, cu toți care nu știau slovele. Mulți învățau apoi unul dela altul. În alte locuri iar, duc copilul și-l dau în grija dascălului. Îi duc numai cele de trebuință pentru hrană și îmbrăcăminte, îl aduc acasă numai dupăce se isprăvește anul de învățătură, iar la anul fac acelaș lucru, pânăce copilul își împlinește învățătura, dupăcum sunt legile.

Așa iubesc ei învățătura și o prețuiesc. Așa au ajuns ca în țările acestea puțin roditoare și sărace oamenii să știe toți carte. Din neamuri ticăloase ce erau mai înainte au ajuns azi să pună lumea în uimire cu deșteptăciunea și cumințenia lor.

Așa înțeleg Suedienii și Norvegienii să dea învățătură micilor lor copilași. Iar satele și casele lor răsună în serile de iarnă de cântece și colinde. În sărbători buzele lor murmură rugăciuni și citesc. Birturile s'au rărit și câte mai sunt, mai tot goale le afli. Pentrucă oamenii s'au deșteptat.

Câtă durere mă cuprinde, când mă gândesc la neamul nostru! In multe sate de ale noastre școală este la doi pașii după casa Românului și copilul lui tot nu are parte de învățătură, pentrucă nu-l lasă să meargă la școală. Sute de sate de ale noastre de zeci de ani au școală și totuș pe cei, care știu carte îi poți număra pe degete. Și câte sate sunt, unde până în zilele noastre nu este școală, nici dascăl? Nu așa se iubește și prețuiește școala și învățătura. Acestea se prețuiesc, cum o fac Suedienii și Norvegienii. Multe lucruri bune aș mai putea spune despre ei. Le las însă, căci durerea îmi este prea mare, când văd cum se face la noi.

Spuneți însă tuturor, cum fac ei și îndemnați și pe ai noștri să facă la fel. Pentrucă altcum zadarnice sunt toate bunătățile lumii, că tot străinii le vor avea folosul.

Să se știe! Ne trebuie mai multă dragoste de învățătură. Altcum ne prăpădesc alte rele și ne îneacă străinii aduși în țară de vânturi rele și de nepriceperea noastră.

SABIN OPREANU, profesor.

Pe drumul literaturii.

VÂNTUL

Imi țâue în noapte, prin învechitul horn
Sălbăteca furtună, de nu mai pot să dorm.
Imi plânge 'n truna vântul, copilul nimănui
Și geamu-i plin de lacrimi, sărmanu plâns a lui.

Și treaz așa în noapte, i-ascult povestea grea
Ș'apoi în mine însu-mi, i-o asemui cu a mea.
Iar gândul mi se duce, bătrân, rătăcitor,
Purtat de vânt aiurea, în lumi ce nu mai mor.

Dec. 1923 Botoșani. ANTON DURERE.

TÂRZIU

Durerea ce o simt eu astăzi
Nu mă gândeam s'o am vreodată;
C'am auzit de a ta plecare,
C'ai fost cu sila măritată.

Nu m'au făcut de loc să sufăr,
Dar astăzi când revin în sat
Și poarta o găsesc pustie
Un gol în suflet s'a lăsat.

Dece, nu știu, dar îmi lipsește
Ceva din însăși ființa mea,
Pustietatea mă'nconjoară
Cu chinul greu cu jalea-i grea.

Mi-apari, fără să vreau în minte
Pe pragul ușii ori pe scară
Și simt cum inima fierbinte
Pe nesimțite se 'nfioară.

Dar scara-i goală, poarta tristă,
Zădarnic mă mai chinuesc,
Și azi, gândind, ce rău îmi pare
Că nu știam că te iubesc!...

C. N. DĂRVĂRESCU
învățător.

Cântec războinic

Cor mixt — de Laurian Nicorescu

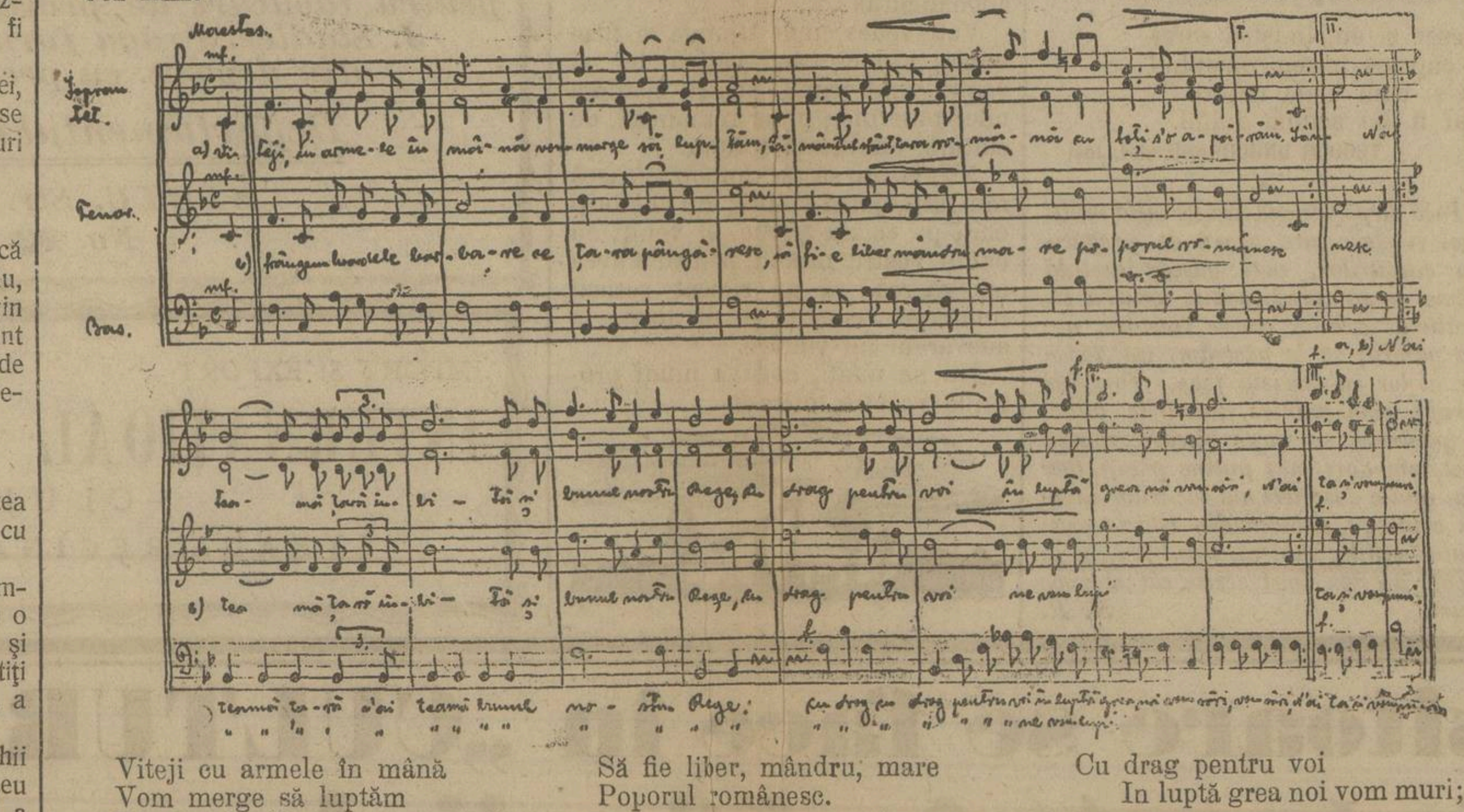

Viteji cu armele în mână
Vom merge să luptăm
Pământul sfânt, țara română
Cu toții s'o apărăm.

Să 'nfrângem hoardele barbare

Să fie liber, mândru, mare
Poporul românesc.

N'ai teamă țară iubită
Și bunul nostru rege

Cu drag pentru voi
In luptă grea noi vom muri;

N'ai teamă țară iubită
Și bunul nostru rege
Cu drag pentru voi
Ne vom lupta și vom muri

MOARA DRACULUI

La început Dumnezeu făcuse pământul cu toate bunătățile lui și pe om care să-l împărățească și să trăiască în fericire.

Cu vremea lumea începu a se înmulți, împrăștiindu-se pe tot întinsul grădinei acesteia a lui Dumnezeu, bucurându-se de toate bunătățile și minunățiile ce se aflau într'ânsa.

Pe atunci Dumnezeu se lăsa și El pe pământ, locuind împreună cu oamenii, învățându-i și îndreptându-i pe căile cele bune, iar diavolul căruia nici odată nu ia plăcut liniștea și voia cea bună, venise și el să-și bage coada printre oameni și să împrăștie printre ei răutatea, cearta și gâlceava. Numai că oamenii pe atunci trăiau mai mult în frica lui Dumnezeu și nu prea da ascultare ațâțărilor diavolești.

Din această pricină împelițatul era nemulțumit și făcea tot felul de iscoade, băgând zâzani în fel și chip printre oameni, pentru a-i aduce pe calea răului.

Intr'o zi necuratul se apucă să facă și el o moară, chibzuind că pe această cale, — lumea venind la măcinat, ar putea mai ușor s'o momească și s'o aducă la gurbavă și răutăți. Făcu el toate cele ce trebue unei mori: roate, grinzei, fus, coș de turnat și covata de făină, în sfârșit tot ce-i trebuește, dară când voi să o pună în mișcare și dădu drumul apei să curgă pe scoc, nu-i fu mică mirarea când văzu că moara lui nu vrea de loc să meargă și pietrele nici nu se clintesc din loc. Din ce cauză? Nici încornoratul singur nu se pricepea și nu'și da cu ideia, cât era el de împelițat. Mai împinse el de roate, răsuci pietrele, dară de geaba. Moara nu voia să macine de fel.

Vezi, că el uitase să facă și cupe la roata de afară, așa după cum trebue, pentru ca apa să poată isbi în ele și să o învârtească.

Tocmai în timpul când se căsnea el și se muncea cu gândul în ce chip să o pornească, iaca din întâmplare trece și Dumnezeu pe acolo și văzând isprava diavolului, îi zise:

— Ca faci drace acoalea?

— Iacă ce Doamne. Vreu să fac și eu o pustie de moară și nu știu din ce pricină nu vrea să râșnească, căci doar i-am făcut toate și le-am pus la locul lor, ba și apă am adus pe scoc destulă, dar nu-i chip s'o pornesc.

Prea Sfântul zâmbi puțin de nedibăcia întunecatului, apoi zise:

— Știi una măi diavole? Dă-mi moara mie în arendă, și o pornesc eu.

— Ți-o dau Doamne, dar pe ce termen? până când?

— Pân'o cădea frunza bradului.

— Ba a fagului.

— Nu, a bradului.

— Fie și așa, făcu diavolul, căci din voia stăpânitorului nu putea să iasă.

— Iar ca plată, — urmă Dumnezeu, — îți dau uruitul morei.

Diavolul nu mai zise nimic, căci dorea în ori ce chip să-și vadă moara măcinând.

Dumnezeu puse cupele la roata de apa și cât te-ai șterge la sprincene, dete drumul stăvilarului și moara porni, dând-o apoi în seama oamenilor să macine când vor avea nevoe.

Diavolul văzuse acestea, dară nu mai zise nici cârc, rămânând să aștepte toamna și căderea frunzei, pentru ca să-și ia moara în primire.

Cu încetul, timpul trecea și iarna se apropia mereu. Incepuse să se răcorească deabinelea și frunza să se îngălbenească. Oamenii grăbeau cu strânsul bucatelor de pe câmp și nutrețul pentru vite, pregătindu-se de iarnă, iară diavolul aștepta cu nerăbdare.

In sfârșit, frunza codrului începu să se scuture și ruginită se așternea la pământ, dar bradul nici gând n'are să'și-o lepede și sta tot verde și frumos, ca în primăvară fiind-că Dumnezeu îl blagaslovise să-și ție frunza întotdeauna, chiar și iarna.

Diavolul așteptând mereu, se supărase nevoe mare văzând că frunza bradului întârzie să cadă, dar n'avea ce să facă.

Iată că sosi și iarna cu geruri și viscole. Moara înghețase de mult, iar copacii rămăsese goi și desbrăcați de frunze. Numai bradul sta mereu verde încărcat de frunze în fața crivățului aspru.

Diavolul nu mai știa acum ce să facă de necaz.

Intr'un rând, ce-i vine lui în gând își ia o traistă cu cue la spate și un ciocan în mână și merge la pădurea din dosul morii.

Aici se apucă să bată cue în trunchiul fie cărui brad, crezând că astfel o să se usuce și măcar în chipul acesta o să cadă și frunza. Bate el în tot felul cue de jos până sus, urcându-se până în vârful bradului.

Dumnezeu, care înțelesese gândul diavolului, îl lăsă să-și facă patima lui și în vreme ce se urca pe trunchiul unui brad în sus bătând mereu la cue, Preasfântul cu puterea lui cea mare făcu din fie care cracă zeci și sute de cruciulițe din frunze verzi și frumoase,

Atunci de spaimă plesni și muri.

Și astfel Dumnezeu a scos moara din mâna diavolului, lăsând-o în seama oamenilor să se folosească de ea întotdeauna.

De atunci frunza bradului nu îngălbenește și nu se scutură nici odată, stând verde de tot timpul, atât vara cât și iarna, iar cuele bătute de diavol se găsesc și acum prin trunchiurile brazilor.

SIMION HÂRNEA.

Slujitorii țării

VICTOR DRAGOMIR

Comuna noastră Palanca, din jud. Cetatea Albă, e pe malul Nistului și totdeauna suntem gata la orice pericol banditesc al bolșevicilor cari se strecor și pradă. Datorită măsurilor luate și energiei plutonierului de jandarmi din localitate, Victor Dragomir s'au stârpit bandele de bolșevici. Dragomir e iubit de săteni căci el dă sfaturi bune și se poartă omenos cu gospodarii satului. Numitul e născut în Turdarul românesc jud. Alba de jos (Ardeal).

Cu astfel de jandarmi de cinste și de dreptate ca Victor Dragomir, satele nu pot de cât să înfloriască.

TEODOR POPOVICI, înv.

TRISKA I.

CLUJ, STRADA ȘAGUNA Nr. 14

Cel mai vechi depozit de piane al României Mari

TELEFON **419** TELEFON

Fondat 1870 *Fondat 1870*

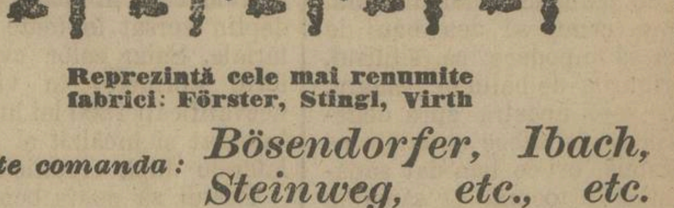

Reprezintă cele mai renumite fabrici: Förster, Stingl, Virth

Se poate comanda: *Bösendorfer, Ibach, Steinweg, etc., etc.*

Se află în depozit: *Piane și Pianine*

Intreprinde: Renoveri speciale, acordări, transportări, împachetări și predări pe căile ferate.

Se poate privi nenumărate scrisori de recunoaștere. — Acordatorul Conservatorului, Operei Române, Institutului „Marianum" precum și liferantul tuturor Instituțiunilor de Stat.

43

Conferințele pastorale ale preoților din jud. Bacău

In ziua de 28 Noembrie 1923 au început conferințele pastorale în orașul Bacău. Preoții în număr de 98, împărțiți în două serii au luat parte la slujba religioasă ce s'a săvârșit în biserica Catedrală Sf. Neculai din Bacău.

Apoi preoții au trecut în sala cea mare a „Ateneului“ unde părintele protoereu Teodor Zota, ca președinte al conferinței a condus cercetarea subiectelor date spre desvoltare de către P. S. Episcop Lucian al Romanului.

Biroul se completează pentru seria I cu preoții: N. Atanasiu și Sandu Stoian din Tg.-Ocna, iar pentru Seria II cu preoții: Gh. Gheoldum-Râpile și Grigore Sameș-Bogdana ca secretari.

Directorul Prefecturei Protopopescu salută pe preoții conferinței în numele d-lui prefect al județului Bacău Mircea Costinescu.

Părintele revizor eparhial Melchisedec Mârza ca delegat al P. Sf. S. Episcop arată că dorința P. Sf. Sale este de a planta un suflet viu în viața bisericii noastre.

Preotului îi trebue dragoste și râvnă pentru misiunea sa. La sfârșit dă relațiuni despre Fabrica Eparhială de lumânări de ceară curată care a început să lucreze la Roman.

Păr. Grigore Oancea dela Berzunți desvoltă subiectul conferinței sale: „Urmările rele ale războiului și rolul preotului întru îndreptarea lor“. Ca mijloacede combatere a acestor rele propune: „Cercurile preoțești și catehizarea“. Păr. C. Ionescu-Drăgugești propune și cultivatea simțimântului religios ca o cale spre îndreptarea relelor.

Păr. Gh. Mihăilescu-Schineni, într'o documentată expunere insistă asupra mijloacelor de îndreptare a relelor.

Păr. I. Cojan-Măgirești susține că poftirea la biserică prin demnitatea cultului, predica spusă în limbajul poporului după regulele omiletice, catehizarea, colportajul cărților cu conținut moral și religios ar adăuga mult la moralitatea poporului.

Păr. Melchidesec Mârza rezumă cele expuse, făcând observațiunile necesare.

Joi 29 Noembrie 1923. Vorbește Păr. Gh. Ciosu-Bârsănești asupra sectelor de rătăciți ce s'au ivit acum după războiu și arată că prin cunoașterea Sf. Scripturi aceste secte n'ar mai avea adepți în sânul poporului.

Păr. Gh. Țițaru-Gârbeni completează pe conferențiar.

Păr. I. Luncanu-Berești-Bistrița face observări de valoare.

Păr. I. Cojan adaugă că Predica și Fapta sunt mijloacele de combatere cele mai prielnice.

Păr. misionar Grigore Popescu într'o foarte însemnată conferință pune în lumină adevăratul rost al acestor rătăciți și punctele lor de sprijin cari sunt interpretate greșit. Cuvântarea sa a adus mult folos.

Vineri 30 Noembrie 1923. — Vorbește Păr. protoiereu Teodor Zota despre „Conștiința misiunii preoțești, arătând în cuvinte alese care este chemarea preotului și cum trebue îndeplinite această chemare.

Păr. Gh. Gheoldum-Râpile își dezvoltă conferința sa arătând că relele aduse de războiu au preocupat și pe cei mai învățați oameni ai țării noastre. „Criza morală mondială“ (în Rev. „Cugetul Românesc“ No. 1 și 2). „Criza mondială“ din „Viața Românească“ No. 6/1923 sunt în sprijinul subiectului nostru.

Păr. Diacon I. Luca într'o deosebit de importantă expunere arată mijloacele pe care le are preotul la îndemână pentru îndreptarea răului.

Păr. Ioachim Filimon vorbește în acelaș sens.

Sâmbătă 1 Decembrie 1923. — Vorbește Păr. Gh. Măgirescu-Brâtila, arătând că Parohia trebue bine organizată și îndestulată cu fondurile trebuitoare pentru a putea lupta cu mult succes contra rătăcirilor ce se ivesc mereu.

Păr. Gh. Bujor și Păr. St. Paraschiv completează conferințele de mai sus.

Se face o dare de seamă de cele hotărîte de către congresul preoților la București de către Păr. Paraschiv.

Se face propunerea spre a se interveni către Primăria Orașului Bacău pentru a ni se rezerva terenul necesar pe care să se clădească „Căminul Preoților“.

Păr. Protoiereu Teodor Zota încheie ședințele conferințelor pastorale generale din acest an, dând cele mai frumoase îndrumări preoțimii de față în lupta ce au a da întru păstrarea credinții și luminarea poporului încredințat nouă spre păstorire.

S'a observat la aceste conferințe pastorale o mare însuflețire. Dragostea pe care atât Părintele Revizor Eparhial Melchisedec Mârza cât și Păr. Protoiereu Teodor Zota, au pus întru desfășurarea acestor conferințe ca și devotamentul cu cari ei lucrează pentru cauza preoțimii și înflorirea activității pe tărâmul bisericii noastre strămoșești au stârnit între preoți un entusiasm pentru activitatea lor în viitor.

Preoțimea bacaoană este adânc recunoscătoare P. Sf. Episcop, care și-a ales astfel de elemente demne și devotate.

GH. ROBU

Sfatul Țării

Adunarea deputățimei

11—18 Decembrie

Dl. Victor Moldoveanu spune că rău face guvernul că nu are grijă de soarta fraților de peste ocean și că a desființat consulatul român din Cleveland d. *Leonte Moldovan*, Dr. *Bianu* Dr. *Ed. Mirto* vorbesc despre cui trebue dat dreptul de invalid, despre lărgirea dreptului la pensie al invalizilor. Răspunde d. ministru de războiu, d. General Mărdărescu.

Dl Victor Moldovan în ședința de 12 Dec. dă dovezi că în prezent majoritatea bănățenilor și ardelenilor din America nu se bucură de aici o altenție și că unii — în loc să-și vază de treaba, pentru care au fost trimiși acolo s'au apucat să facă afaceri cu Românii ardeleni ce vor să se repatrieze.

Dl Sever Dan vorbește despre mișcările studențești, ridicându-se contra regulamentelor actuale ale Universităților și măsurilor cari se iau contra lor.

Se votează fără discuție chemarea sub arme a contingentului 1924, deasemenea legea pentru înființarea unei fundații „C. N. Vasiliu Bolnavu“ după numele celui ce a dăruit 12 milioane lei. Fundația are de scop ajutorarea studenților săraci dar merituoși, creștini ortodoxi.

Dnii Emil Racoviță și E. Pangrati vorbesc de starea rea materială a corpului didactic și cere urgentă îndreptare.

Adunarea bătrânilor

Episcopul Vartolomeu cere să se îmbunătățească starea preoților. Dl Florea Lupu și Dl ministru Chirculescu se ocupă de codul cooperații ce va îndruma cooperația spre adevăratul ei rol, rol pe care treque să-l aibe în desvoltarea economică dela noi.

Dl Dr. Hasnaș bazat pe documente și țitre dovedește situația sanitară de plâns dela noi din țară. Cere ca guvernul să dea bani de ajuns, ca să împedece, ca sifilisul, oftica, frigurile de baltă și pelagra, cari duee rasa noastră spre degenerare. Să se înfințeze spitalele ca tot ce trebue, ori ce ban dat sănătății publice e tocmai că sămânța aruncată în pământ bun și rod însutit va da.

Pentru sărbători Magazinul "MISSIR" din Cluj, Strada Memorandului, FACE REDUCERE DE

10 la sută

din prețurile fixe LA TOȚI FUNCȚIONARII CIVILI ȘI MILITARI până la 15 Ianuarie 1924

CONCURS

La notariatul cercual Archiș, plasa Beliu, jud. Bihor, se caută un individ care în toată privința e pe deplin versat în toate agendele notariale. Salar celor cvalificați conform normelor în vigoare, celor necvalificați 1200 lei lunar, locuința, luminat și încălzit și din venitele laterale după vrednicie.

Postul să poate ocupa imediat.

Archiș, la 12 Decembrie 1923.

NOTAR

Pentru copii

HOȚUL PĂCĂLIT

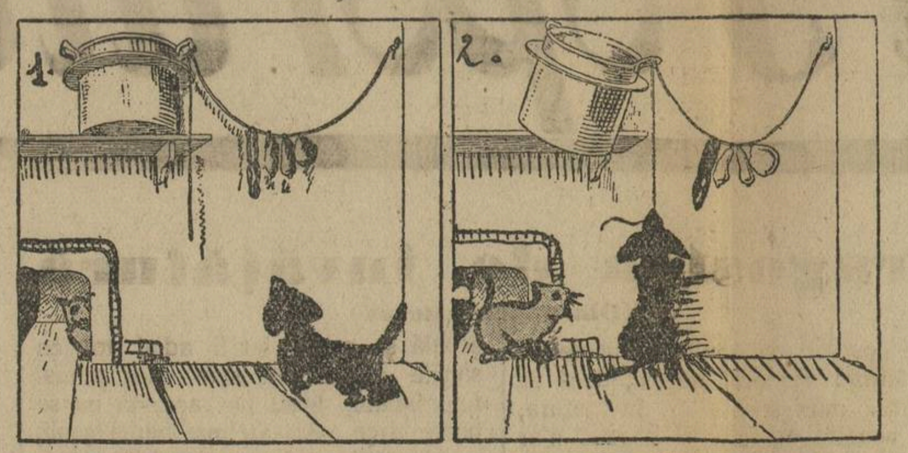

Azorică a dibuit în bucătărie niște cârnați.
Dar cu părere de rău sunt prea sus agățați.
Ah! ce bun ar fi însă, nu pe sfoară... ci mâncați.

„Ce-i de făcut?“ gândi Azorică.

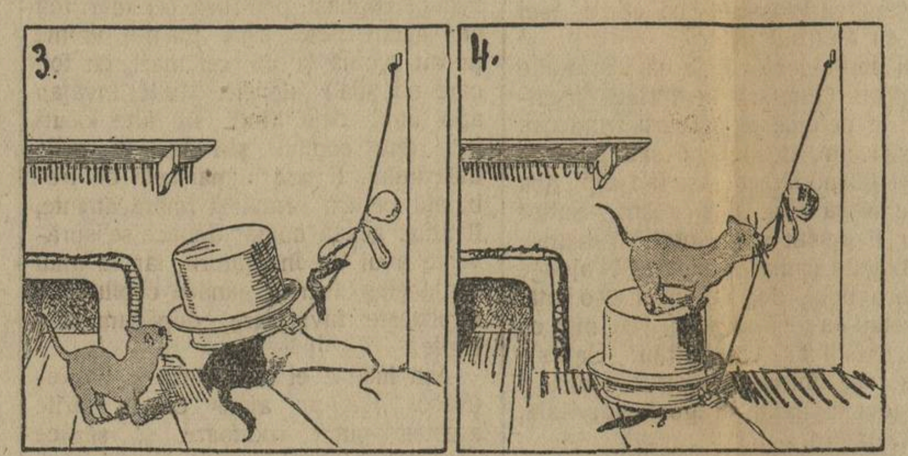

O idee! In două labe repede se ridică
ș lharșt de sfoară trage în jos
Dar, vai, o oală cade și-l prinde pe micul hoț.

Pisica sgomot auzind
Și la un șoarece gândind
Aleargă repede într'acolo și ce bucurie
Cârnații jos
iar sub oală . . . un hoț.

Orașul Turnu-Severin

Orașul T. Severin e așezat pe malul Dunărei, într'o poziție foarte frumoasă. De ori unde te-ai uita vezi cercul de dealuri care îl înconjoară. Pare că este o cetate înconjurată de ziduri. Dar aceste ziduri sunt făcute de Dumnezeu. La răsărit, miază-noapte și apus dealurile sunt la o depărtare de vreo trei kilometri. Ele sunt acoperite cu vii și livezi frumoase. Din marginea orașului se văd bine și casele frumoase și conacele dela vii. Numai la miază-zi dealurile sunt mai depărtate, peste Dunăre, pe pământul Serbiei.

In această parte frumusețea orașului o dă Dunărea. In mijlocul ei, spre răsărit, e un ostrov foarte frumos. Intreg malul Dunărei e frumos. Portul e mare și are un cheiu puternic. Aci zilnic furnică mulțime de vapoare. Mai sus e Șantierul Naval unde se construesc cele mai bune vapoare. Din port și din șantier se ridică întotdeauna zgomotul mașinilor și al mulțimei de muncitori.

Orașul e așezat mai sus. Dacă pleci din port sau dela gară spre oraș, urci prin Parcul rozelor. Acest parc de trandafiri este prima frumusețe, pe care o întâlnește cineva, când vizitează acest oraș. Ieșind din Parcul rozelor, ajungi în Parcul „Tudor Vladimirescu“.

Aci este și Teatrul Național al orașului. Frumusețea acestui teatru, care este încă nesfârșit, minunează lumea. In apropiere se găsește biblioteca „I. G. Bibicescu“, unde citesc mulți școlari, ca și mine.

In mijlocul parcului este statuia măreață a Impăratului Traian. Această statuie ne amintește însemnătatea istorică a acestui oraș.

Aici Impăratul Traian a venit cu oastea sa și a bătut pe Daci la anul 106. Pe vremea aceea orașul se numea Drubeta. Acum după „Turnul lui Sever“ poartă numele de Turnu-Severin. Ruinele acestui turn se văd și astăzi în grădina publică „General Dragalina“. Tot aci se văd și ruinele unei biserici romane. In celălalt capăt al orașului, la răsărit, se găsesc alte ruine de pe vremea lui Traian. Acolo pe malul Dunărei este piciorul podului, pe care Traian l-a făcut peste Dunăre, când a trecut cu oastea în Dacia. Sus pe coastă, unde azi se clădește internatul liceului, se văd ruinele unei cazarme romane. Eu am vizitat toate aceste locuri și domnul învățător ne-a explicat cele ce scrisei mai sus. Sunt și alte clădiri și lucruri frumoase și însemnate, ca de exemplu școalele și fabricile, dar nu pot să le descriu pe toate. Sunt mulțumit cu atât, că acum cunoașteți puțin și D-voastră orașul T. Severin.

IONESCU CONSTANTIN
elev cl. I. liceul „Traian“

Mamei mele

Bate vântul, suflă rece
Ploaia curge tot mereu
Lăsând gândul ca să plece
Dacă nu pot să plec eu.
Lângă geamuri stau a scrie
Și din depărtări privesc
Două lacrămi curg pe gene
Căci la tine mă gândesc.
Unde ești, dulce mămică?
Te gândești tu mult la mine?
Cât de bună e bunica,
Tot mai mult eu țin la tine.

SATUL TATARU. (Jud. Prahova). — IONESCU DESPINA cl. II. primară.

*

Rugăm pe copii să ne scrie istorioare scurte, descrieri de pe locurile unde trăesc, iar cele mai bune lucrări se vor publica și premia. De asemenea primim desemne numai cu cerneală neagră. N. R.

Rubrica pentru tineretul din școalele secundare

CÂND LUNA PALIDĂ-ȘI REVARSĂ...

Când luna palidă-și revarsă
O rază slabă printre geamuri
Privesc la pomii care-și pleacă
Cu umilință-ale lor ramuri.

Și simt că inima-mi se bate
Mai rar, din ce în ce mai rar
Ca banii când făcuți grămadă
Sunt numărați de un avar.

Iar gândurile zboară, zboară
Și răscolesc întreg trecutul
Cum răscolește azi furtuna
Cum răscolit-a mai eri vântul.

Ș'atâtea amintiri uitate
Deodată îmi răsar în minte
Imi văd copilăria 'ntreagă
Mă văd naiv ca mai'nainte.

Dar toate trec și luna'n nouri
Ș'ascunde fața ei acum
Iar raza palidă din geamuri
S'a șters ca praful de pe drum.

Tresar și eu, liniștea serei
A cuprins întreg văzduhul
Ca și cum toată natura
Ș'ar fi dat acuma duhul.

TEODOR UNGUREANU elev, Iași

*

Incă de pe băncile liceelor sunt mulți elevi și eleve care afară de pregătirea cursurilor, mai găsesc destulă vreme și au predispozițe pentru literatură. Acestor tinere vlăstare, ne-am gândit, să le păstrăm un locușor al lor în această foae. Vom încuraja, vom publica, lucrările bune. Și pentrucă se naște fiecare român poet, am dori mai puține poezii, dar mai multe descrieri ale locurilor unde au copilărit, subiecte din istoria neamului, schițe, subiecte științifice, ș. a. Toate acestea însă scrise cât mai pe scurt. *N. R.*

De vorbă cu abonații noștri

Mii de abonați, ați rămas în urmă cu plata. Știm că nu o faceți din răutate, ci unii poate vă vine greu să rupeți din puținul vostru câștig, obolul aceasta mic ce ni se cuvine nouă.

Deoarece noi, cu munca noastră cinstită, nu putem concepe, să fie cineva să ne stâjenească, să ne aducă rău, când le dorim tuturora binele.

Alături cu hrana zilnică, trebue și cea sufletească. Precum se împarte banul pentru pâine, așa să se împartă și pentru slovă românească. In casa știitorului de carte, unde nu se află o gazetă cinstită, acolo e întuneric în inimi. Întunericul ce-l înfricoșător al neștiinții, care aduce toate nenorocirile.

Vă rugăm, prieteni ai noștri de pretutindeni, cari vă încălziți sufletele și vi-le luminați dela flacăra „Culturei Poporului“, înaintați-ne abonamentul.

Veți vedea unde ajunge o foae bună, atunci când câțiva lei ai voștri, sunt trimiși pentru clădirea unei puternice prese românești, de cultură, adevărată cultură.

Nu lăsați să se împotmolească răul împrejurul vostru; nu cheltuiți bani pe ce nu trebue, și veniți cu banul vostru muncit, pentru a avea mângăerea, că ați ridicat scrisul românesc cinstit și civilizat, la adevărata lui valoare.

Nu ne uitați, căci vă uitați propriile voastre interese.

VIAȚA SPORTIVĂ

— OLIMPIADELE —

La acest loc, în numărul din săptămâna trecută, al gazetei noastre, făcând unele considerații generale asupra sportului românesc și a importanței ce o are în viața de stat, am spus că prin sport se poate face țării și numelui de român, o utilă propagandă în streinătate. Nu cred că ar fi cineva, care să conteste aceasta. Fanatismul sportiv — dacă este îngăduit să numesc astfel marele interes arătat de populația tuturor țărilor față de sport — face ca față de manifeștările sportive să se arate un mult mai mare interes ca față de manifestări de alt ordin.

Sportsmanii noștri, prin un antrenament sistematic vor ajunge la o „clasă“, care va da de gândit celor din țările în cari sportul are un trecut mai mare. S'a văzut acum, cu ocazia turneului făcut în streinătate de simpatica echipă de football a universitarilor din Cluj, că are o importanță mare faptul că echipele noastre își măsoară puterea cu echipele streinătății. Pe de o parte, echipierii noștri învață ceiace le lipsește ca tehnică și stil, iar pe de altă parte se arată lumii că avem și în această ramură o bine desvoltată gardă de tineri.

Unul dintre echipierii „Universității“ mi-a spus, după reîntoarcerea din streinătate, că întâiul match ce l-au jucat la Paris, a trebuit aproape să-l cerșească! Se credea că au de-a face cu niște ambițioși veniți din orient, să se afișeze la Paris drept excelenți footballiști. Alta a fost părerea după întâiul match, și cu totul alta după frumoasele victorii repurtate apoi, de echipa românească.

Succesul acestei echipe nu este izolat. Inainte de aceia „Unirea“ dela Timișoara a făcut un drum de triumf prin Italia, câștigând simpatia fraților italieni pentru tânărul nostru sport. Iar la noi acasă, nu de mult, „Victoria“ din Cluj a făcut ca temuta „UTE“ dela Budapesta să plece bătută și silită a recunoaște calitățile noastre.

Presa, sportivă și de informații, din întreaga lume a în registrat succesele noastre. S'a făcut un nume bun sportului românesc deci românilor.

*

Acum se discută chestiunea Olimpiade-i a opta, ce se va ținea la Paris. Participăm ori nu participăm, sunt întrebări cari frământă pe cei ce se interesează de sport. Răspunsul nu poate fi decât afirmativ.

Olimpiadele sunt un loc de întâlnire a tuturor țărilor civilizate cari trimit acolo pe cei mai buni sportstmani ai lor. Olimpiada a opta dela Paris va întrece în proporții pe toate cele de acum. La întrecerile dela Colombes, unde se clădește așa zisul „sat olimpic“ vor fi reprezentate toate țările aliate din toate cele cinci continente.

Noi mai discutăm, dacă mergem sau nu. Este adevărat ca discuția nu s'a născut în urma ne încrederei în puterile noastre. Conducătorii sportiști știu ce oameni avem și ce rezultate am obținea. Se știe că nu vom ajunge primii, dar și aceia că de ultimul loc vom fi departe.

Ceiace se discută este lipsa de fonduri. Nu sunt bani!

Alte state ale Europei au pus la dispoziția federalelor sportive fondurile necesare. La noi întârzie această inițiativă oficială... Dar nu trebuie să întârzie inițiativa organelor sportive, cari sunt obligate a aranja prin toate orașele cari dispun de arene sportive, festivaluri gimnastică, întreceri sportive pentru fondul Olimpic. Să se facă apel la contribuția publică, să se țină chestiunea participării la ordinea zilei, să se arate importanța prezenței noastre la Paris prin toate organele de publicitate, asigurându-se astfel interesul publicului și rezultatul material al acestor apeluri. In cele din urmă, creindu-se o atmosferă favorabilă acestei chestiuni, statul va găsi că participarea noastră la Olimpiada din Paris, este în interesul țării chiar, iar atunci ajutorul său nu credem că va întârzia.

A. BUTEANU.

Evenimentele săptămânei

Football

Dumineca 16 Dec. s'a jucat ultimul match din seria de toamnă a șampionatului regiunei Cluj. Echipele depe teren au fost: Universitatea și Victoria. Publicul a manifestat — cu toată vremea de iarnă — un viu interes față de acest match care a dat schemei șampionatului de toamnă forma definitivă. Rezultatul 0:0. Universitatea a ajuns deci în fruntea clasamentului cu 7 puncte, proporția goolurilor date și primite fiind 7:3. Victoria este a doua, cu 6 puncte; proporția goolurilor 8:4. A treia echipă este KAC tot cu 6 puncte, dar cu o proporție mai neforabilă o goolurilor, dând numai 3 și primind 2. La locul al patrulea a ajuns echipa CFR care are tot 6 puncte, dar a primit 4 goluri, dând 5. Haggibbor e a cincea, cu 4 puncte, iar KKASE ultima, având numai un singur punct.

Jocul nu a fost frumos, arena fiind ninsă. Atacurile ambelor echipe au eșuat în fața porților. Din Universitatea s'au distins Guga, Bonciucat și Lazar. Din Victoria ne-a plăcut Cipcigan și Silaghi. Arbitru Czinczar.

*

La Arad Gloria CFR bate pe ATE cu 1:0.

Scrimă

Dumineca 16 Dec. a avut loc la Oradea-Mare concursul regnicolar de scrimă aranjat de clubul NSE.

La floretă s'au clasat astfel: 1. Dinu Cezianu, București; 2. Hechts, Arad; 3. Racoviță, București.

La sabie: 1. Hegedüs, 2. Balázs, 3. Bátory.

Din streinătate

La Budapesta a făcut mare senzația înfrângerea echipei UTE, suferită dela KAC, ultima în clasament, în proporția de 0:1. Alte rezultate: MTK—BTC 3:0; VAC—33FC 1:0; FTC—III. ker. 1:1; Zugló—UTSE 1:0.

La Praga, Sparta bate echipa nemțească DFC 4:1. — La Paris reprezentativa Parisului bate pe aceia a Franței de nord cu 5:1.

Clipe plăcute în ceasuri libere

Probleme

de R. Antonovici

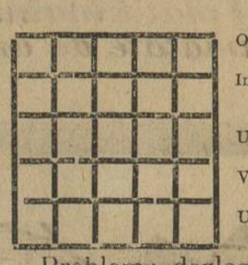

O piatră ce se întrebuințează în medicine
Imperativul uni verb activ
Un animal domestic
Verb activ, infinitiv
Un obiect de fer

Problema dezlegată dă cetită de sus în jos, prima coloană și ultima, numele unei ape stătătoare din Muntenia.

2. Problemă de silabe

ba, ben, bi, ca, cer, da, de, ga, ka, lon, mar, mon, nă, ne, ni, no, ri, tan, zi.

1. O cetate feniciană. 2. Un loc african. 3. Un stat european. 4. O ființă supranaturală. 5. Un animal tropic. 6. Un derivat al țițeiului.

Toate silabele sus notate trebue să încapă într'aceste 6 cuvinte.

3. Problemă — Ramă.

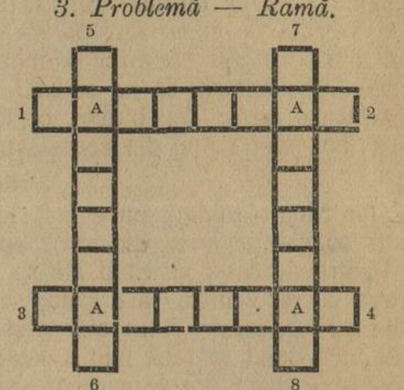

1-2, o piatră prețuită, 3-4, stare abnormală a unui om 5-6, serbare, 7-8, o carte obicinuită.

Locurile goale din ramă să se umple astfel ca coloanele orizontale și verticale să dee cuvintele notate.

Deslegarea se primesc până la 7 Ianuarie, iar numele acelora cari au deslegat se vor da 3 premii.

Deslegarea jocului de cuvinte din No. 35.

Trece	timpul	dorul	vine
Timpul	trece	ca o	noapte
Dorul	ca o	taină	vine
Vine	noapte	vine	dor

Și de	lasă	timpuri	grele
Lasă	lumii	grele	visuri
Timpuri	grele	când vin	poate
Grele	visuri	poate	mor

A deslegat numai: Nica Alexandru, înv. preot în Băița (Jud. Bihor), care a căpătat și premiul.

RADOS & Co.
mare magazin de vopsele
CLUJ
Str. Reg. Ferd. 21
Telefon 692
Cel mai bine asortat și mai ieftin ca oriunde

Cel mai mare magazin cu Blănuri al
Fraților Mártonffy
CLUJ, PIAȚA UNIRII Nr. 20
Se află permanent cele mai noui articole de blănuri. Mare asortiment în mantale de blană, sport, boa și manson.
En gros — En detail
Expoziție de blănuri permanentă. Tot felul de piei pentru premă, articole de blănuri prelucrate engro și detail.
TELEFON 10—25 :-: Adr. Telegr.: MÁRTONFFYPELZ.

Degeras „Moellon”
Untură de pește brună și untură de pește marca „3 Coroane”
pentru tăbăcari de proveniență dela firma J. Stadler, Praga furnizează prompt din depozit, cu prețuri reduse
Departamentul mașinelor
SIBIU, Str. Sărei No. 22.

IMPORT ȘI EXPORT — IMPORT ȘI EXPORT
INTERNAȚIOAL DE GHETE
CLUJ
STRADA REGINA MARIA 7

„RENAISSANCE” S. A.
SUCURSALA CLUJ
!!
Cel mai bine asortat în mărfuri de Manifactură
Ștofe englezești,
Mătăsuri,
Pânzeturi,
Barcheturi,
Plusch,
Căptușeli de Mantouri
Mătasă de plopume
Ciorăpărie
BOGAT ASORTIMENT!
de covoare și Linoleum care se vinde mai eftin ca or-unde
!
Cu ocazia Sft. sărbători mare reducere de prețuri

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI”
care se tipărește în 56 mii de exemplare.

SCRISORI DELA ORAȘE

Din Brașov (Ardeal)

Duminecă în 9 Decembrie ac. ora 2 a avut loc cu deosebită solemni-ate deschiderea cafenelei „Transil-ania“ din Brașov. Până mai zilele recute a fost arendată de diferiți co-nercianți localnici, cari sau perindat ntr'un șir de ani-în majoritate străini, ână când harnicul restaurator român, Moise Popa a pus mâna pe-acest zvor de viață comercială, naționali-ându-l. Noul local, de sigur, va trânge pe români cât mai des și mai nulți, unde nădăjduim că îi așteaptă e lângă obolul lor ne'nstrăinat și o dragoste de frate, dragoste care aici u prea se află în alte localuri ase-mănătoare.

După datinele strămoșești, înainte le inaugurare s-a oficiat sfințirea apei (Sfeștanie) pentru binecuvântarea lui Dzeu, de către preoții Mezet, Stinghe și Debre, întovărășiți la răspunsuri spre bucuria publicului de față, de vestitul cântăreț al Ardealului Toma Brenciu. Au luat parte notabilitățile orașului, presa, autoritățile în frunte cu d. prefect Baiulescu, Șeful siguranței, d. prefect al poliției, reprezentanții C. F. R. și ai corpului didactic român și alții.

După serviciul divin s'a servit o bogată masă gratuită, dintre cele mai bune în care timp după rugămintea împărtășită de meseni, d. Toma Brenciu a cântat câteva doine românești, arătând parcă astfel caracterul pe care va trebui să se sprijine propășirea nouei întreprinderi românești.

— Ziua de 1 Decembrie s-a serbat ca și aiurea într'o atmosferă înălțătoare. Românii ardeleni din Brașov și de-astădată au ținut să-și manifesteze sentimentele bune și românești cătră tron, țară și neam. Intre numeroșii entuziasmați se afla în ziua acea și N. Chicomban, un tânăr plin de avânt, în vârstă de 23 ani, originar din Brașov.

Strigetele lui de preamărire în decursul patrioticului discurs al Dlui Voicu Nițescu se vede că a atras o ură pătimașe a mai multor unguri staționari prin preajma pieței, conduși de curiozitate și i-a pus gând rău tânărului Chicomban, care era soldat în Reg. C. F. R. București și venit în concediu la familia sa. Era firesc ca românii să serbeze comemorarea unirii întreaga zi, și poate unii au închinat un pahar de vin în cinstea neamului. Chiconban de sigur a fost urmărit de cu seară când pe la ora 2 din noapte pe când vorbea cu birjarul Cserey Marci; în str. Spitalului a tăbărât asupra sa cu pumnii opt indivizi, fără de veste. Tânărul surprins pe la spate a căutat să se apere, reușind la început să înlăture vre-o trei dintre ei cari păreau mai amenințători. Aceștia și mai înfuriați s-a repezit asupra lui lovindu-l sălbatic în cap. Printre indivizi a putut fi recunoscut Franc Adam, șofer și Ștefan Botta — acesta din urmă văzând că tânărul nu poate fi doborât cu una din două, a scos un cuțit împlântându-il în spate foarte adânc și astfel a reușit să trântească biata victimă într'un lac de sânge.

Atunci ticăloșii sau năpustit pe dânsul, zdrobindu-i corpul, astfel că pe când soseau doi ofițeri atrași de țipetele birjarului lovit și el, Chicombau zăcea fără a mai scoate un cuvânt. După această faptă indivizii au dispărut în întunerec. Ridicat și transportat la spitalul civil din localitate unde majoritatea funcționarilor sunt străini, s-a refuzat la început primele ajutoare, astfel că un ceas de vreme cei cari l'au transportat au trebuit să aștepte cu nenorocitul soldat la poartă.

Dela spitalul civil a fost dus la spitalul militar unde cu toate îngrijirile prea târzie, după o săptămână de chinuri și-a dat obștescul sfârșit.

Ștefan Botta tinichigiu, de fel din sf. Gheorghe a fost arestat și depus în arestul preventiv, fiind unul dintre principalii ucigași. Acesta recunoaște cu un cinism revoltător fapta sa, dar refuză să-și demintă tovarășii. Dar lucrul acesta atârnă de autorități cum vor ști să-și facă datoria.

De notat că victima mai avea câteva zile de făcut slujbă oștirei ca să fie demobilizat, și mai are 7 frați minori ș-o mamă săracă cari așteptau înfrigurați ziua când tânărul își va relua meseria, fiind nădejdea lor.

Înmormântarea i s-a făcut ca unui erou, cu pompă militară, în cimitirul bisericei sf. Adormiri.

B.

Din Strehaia (Mehedinți)

Cu toate că județul nostru nu are propriu zis o activitate culturală serioasă, totuși se fac pe ici pe colo încercări cari au frumosul merit să fie desfășurat pe un fond curat românesc.

Cu venirea toamnei, activitatea culturală a județului, se lărgește cuprinzând în cercul ei diferite manifestări artistice și culturale.

În orășelul nostru funcționează două societăți culturale. Una poartă numele de societatea „Tinerimea Studioasă“ pentru educația poporului, iar alta societatea „Sportivă-Culturală.“

Pe lângă aceste două societăți, funcționează și câte-o biliotecă și se dau concerte artistice.

Mulțumită d-lui colonel Al. Brăescu, președintele Comisiunei Interimare, D-sa a făcut toate lucrările necesare târgului de vite din localitate; a dărâmat localul vechiu de vIză și în locul aceluia a ridicat altul de o frumusețe rară; a construit un local nou (hală) necesar măcelarilor pentru tăiatul cărnii.

În orășelul nostru pe lângă alte mori mai mici, mai avem și o moară nouă, cu mecanizmul cel mai perfecționat, măcinând făină țărănească și făină albă No. 1—2.

Tot din buna voință a d-lui colonel Al. Brăescu, s'a reparat toate fântânile din localitate.

În Strehaia avem două școli primare una de fete și alta de băeți, cu câte patru clase. La școala primară de fete avem directoare pe d-na Elena Răducănescu, și la băeți director pe d. Nic. Pagubă care a muncit foarte mult pentru învățământ.

Orașul Strehaia de curând înființat cu o populație de 6800 locuitori este la o depărtare de 54 km. de T.-Severin și 59 km. de Craiova pe șoseaua națională; iar pe calea ferată 54 km. până la Severin și 60 km. până la Craiova.

Dela gară până în oraș sunt 2 km, iar dela Haltă până la târgul de vite 6[1] și 10[1] până în centrul orașului.

Orașul Strehaia cu 4 suburbii și este înconjurat de regiunii bogate în populație și producțiunii de tot felul.

Centrul Strehaia este de mult cunoscut ca un punct însemnat comercial și industrial. Renumitul târg de vite săptămânal unde în mod permanent se adună trei județe și anume: Mehedințul, Gorjul și Doljul, târgul din zi în zi capătă o însemnătate mai vădită.

Piața comercială și în special alimentele cerealele, șindrila dela munte, lemnele de foc, Sâmbăta și Dumineca sunt foarte căutate de localnici, consumatorii din împrejurimi și chiar de craioveni, sosind cu trenul dimineața și având imediat altul pentru a se înapoia.

Târgul de vite mai este foarte căutat de Bănățeni, Ardeleni și Bucureșteni.

Streheenilor deci le urăm spor la muncă.

C. ACHIMESCU.

Din Rîmnicu-Sărat

— *Societatea filarmonică „George Enescu“* din localitate a dat 2 concerte în zilele de 20 și 21 Noembrie, cu un ansamblu format din 40 de persoane. S'au executat, printre altele, Ouvertura Egmont de Beethoven, Trovattore de Verdi, Tanhäuser de Wagner și Nunta țărănească (potpourri național) de Wiest. Conducerea d-lui Căpitan Gheorghiu n'a lăsat nimic de dorit.

— *Liga Culturală*, secția R.-Sărat, și-a început anul acesta activitatea prin 3 conferințe măiestre: d. *Ion Sîn-Giorgiu*, conferențiar universitar, a vorbit despre „Tradiționalismul în literatură“, d. *Munteanu-Rîmnic*, profesor, despre „Două generații“ iar d. *Mihăescu-Nigrim*, literat, despre „Progres, civilizație, ce-i asta?“. Tustrele conferințele au fost mult gustate de numerosul public.

— Reprezentațiile teatrale dela noi, în toamna aceasta, au întrecut toate așteptările: în ultimul timp marea tragediană *Agatha Bârsescu* a jucat „Sapho“ de Grilparzer, iar d-na *Marioara Voiculescu* „Judith“ comedie dramatică de Henri Bernstein.

— La liceul din localitate s'a pus bazele societății *„Indrumarea Culturală“*, sub președenția d-lui profesor I. Crețu. Pe lângă obișnuitele ședințe săptămânale, societatea plănuește tipărirea unei reviste culturale, cu acelaș titlu.

— *„Chindia“*, societatea pentru răspândirea dansurilor naționale de sub conducerea d-lui *Menelas Chircu*, și-a reînceput în seara de 8 Decembrie activitatea din acest an. Numerosul public în costum național care a luat parte la această primă chindie, e o chezășie mai mult că trebue să avem încredere în darurile cu care a fost înzestrat de soartă poporul românesc.

ION GANE

Banca Economică Ardeleană Soc. Anonimă Cluj.

In localul de prăvălie al său din Str. Regina Maria No. 49. în ziua de 23 Decembrie 1923 ora 11 a. m. ține

adunarea extraordinară generală

cu următorul program:

1. Ridicarea capitalului social dela 2,000.000 Lei la 10,000,000 Lei.
2. Alegerea membrilor în consiliul de administrație.
3. Complectarea adică modificarea §-elor 5, 19, 24 și 31 a statutelor.
4. Eventuale propuneri.

Prin aceasta onorații acționari sunt invitați la această adunarea generală.

Direcțiunea.

Știri de pretutindeni

Se apropie Sfintele Sărbători ale Crăciunului și Anului Nou, cea mai frumoasă faptă e ca fiecare cititor al nostru să contribue ca această foae să fie în casa gospodarului unde încă nu a abonat-o. Intrarea „Culturii Poporului“ în locuințele sătenilor va fi un isvor nesecat de învățături bune, folositoare și creștinești.

Congresul presei din România. Congresul presei din România care urmase se ție în zilele de 16, 17 și 18 Decembrie la Cluj, a fost împedicat de studențimea română. Congresul s'a amânat la 27 Ianuarie 1914, când va avea loc la București.

O vizită plăcută. Redacția noastră a fost vizitată de către d. Boțoi, președintele Sindicatului presei din Oltenia și Banat, precum și de d. St. Vlădescu, vicepreședintele acestui Sindicat. Cu acest prilej distinsul publicist d. Boțoi, a intrat în rândurile mișcării noastre culturale și pe viitor va fi colaborator al „Culturii Poporului“.

Lucrări. Ministrul lucrărilor publice, a supus spre aprobarea consiliului de miniștri următoarele lucrări din Ardeal și Basarabia: Repararea drumului județean Arciz-Bienicubei și a podului de peste apa Cogâlnic din județul Cetatea Albă (Basarabia); Refacerea trotuarelor de pe podul vamal de la Radua—Lipova care trece peste râul Mureș (din Arad); Construcția șoselei în județele Mehadia-Lăpușnicel, Sascu-Montana, din județul Caraș-Severin; Refacerea podului de peste Târnava-Mare, Biefalău, șoseaua națională Hasfalău-Ghimeș din jud. Odorhei; Construcția unui pod de lemn pe șoseaua județeană Gheorgheni-Bicaz din județul Ciuc; Construcția unui pod pe râul Someș șoseaua Rastoci, Oiximen-Surduc din județul Solnoc-Dobâca.

Șezătoare culturală. Duminecă în 16 Decemvrie cr. la Brăila, în sala teatrului comunal s'a ținut o șezătoare populară, organizată de Cercul cultural-sportiv „Principesa Elena“. Dl. avocat Al. Georgescu-Vâlcea a ținut o conferință, s'a jucat o piesă de teatru și s'a făcut muzică.

Acei cari ne scriu. Rândurile colaboratorilor noștri se îndesesc mereu. De data aceasta vestim colaborarea d-lui Nicolae Arghir, director în ministerul de industrie și comerț din București și a d-lui Opreanu, profesor din Cluj.

O inimă vie a unui mort. Medicul șef al infirmeriei regale din Manchester a arătat într'o adunare de învățați din Anglia că a avut prilejul să fie de față la moartea unui bolnav în vârstă de 20 ani și a cărui inimă a bătut timp de 5 ore după moartea bolnavului.

In Ianuarie 1924 contribuabilii (birnicii) vor face noui declarații de venituri. Ministerul de finanțe a început să trimeată administrațiilor financiare din toată țara formulare noui cari vor fi împărțite contribuabililor (birnicilor) pentru a trece în ele veniturile de tot felul pe cari le-au avut în anul 1923 care e pe sfârșite. Stăpânirea se va servi (sluji) de aceste declarații pentru a hotărî cât bir va plăti pe an fiecare cetățean.

Arme ascunse. In comuna Tușnadul Mare (Ardeal) plutonierul de jandarmi Groza a descoperit la locuința locuitorului Boda Iosef, o ladă cu cartușe austro-ungare și mai multe puști, fiind ascunse în nisipul din curtea casei, Iosef a fost închis.

Curcubeu în Decembrie. In Cluj s'a văzut la începutul acestei luni un foarte frumos curcubeu. Se spune că curcubeu în luna lui Decembrie nu s'a mai pomenit pe aici până acum niciodată.

Culturale. Duminecă în 9 Decembrie cr. a avut loc la școala din comuna Ciulnița din județul Ialomița, conferința învățătorilor ce aparțin cercului cultural „Poeana“ din care fac parte comunele: Ciulnița, Ion Ghica, Poeana și satele: Ivănești, Ghimpați și Buești. Dimineața la ora 10 toți învățătorii au luat parte la serviciul religios, oficiat de preotul D. Em. Popescu. Dela biserică au mers la școală, unde s'a ținut o consfătuire.

La ora 2 a început serbarea; după terminare d. Nicolaescu a mulțumit publicului, sfătuindu-l ca să-și dea copii la școală.

Un dar minunat. Darul cel mai frumos pe care-l poate da cineva de sărbătorile Crăciunului și a Anului Nou, este „Cultura Poporului“. Foaea va apare în 12 pagini, cu o materie scrisă de cei mai de seamă profesori universitari și scriitori din țară, cu multe clișee și cu un tipar minunat, în culori Acest număr va fi o podoabă în casa fiecărui. De aceea, prietenii noștri de prin sate și orașe, cari vor să ne desfacă mai multe numere, să ne facă cunoscut din vreme cu câte numere să-i înscriem, căci astfel voind să o procure nu vor avea de unde. Un număr va costa 8 lei.

Casă de citire. In satul Tekechioi-Enișenlia, s'a pus bazele unei Case de citire, cu numele „Ion Creangă“. Până în prezent biblioteca numără câteva zeci de volume, cari nu sunt de ajuns pentru numărul de locuitori cari cer mereu să citească. De aceea comitetul a făcut un călduros apel la toți oamenii de bine, ca să dăruiască reviste și cărți pentru luminarea sătenilor.

DE SF. SĂRBĂTORI ALE CRĂCIUNULUI „CULTURA POPORULUI“ VA TIPĂRI UN No. ÎN 12 PAGINI

NUMĂR SCRIS DE CEI MAI DE SEAMĂ SCRIITORI AI ȚĂRII. ACEST NUMĂR TIPĂRIT FOARTE FRUMOS, CU DIFERITE ICOANE ÎN EL, VA FI O PODOABĂ ÎN CASA FIECĂRUIA, DE ACEEA SĂ NU LIPSIASCĂ DE PE MASA NICI UNUI BUN ROMÂN, FIIND ACESTA O COMOARĂ CULTURALĂ

Găsirea unui aeroplan militar. Autoritățile au descoperit în magazia casei din comuna Codlea, județul Brașov, la fostul pilot din armata austro-ungară, Diegler Robert, un aeroplan sistem „Taube“. Aparatul a fost adus la cazarma regimentului 89 Inf.

PENTRU ABONAȚII NOȘTRI. Pentrucă știm că serviciul poștei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate numai ajung la destinație, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonații noștri că de câte ori nu vor primi un număr din ziar, să ne comunice prin o carte poștală ca numărul lipsă să-l trimitem din nou.

Pentru abonații din America. Rugăm stăruitor pe frații români din America, să-și achite cât mai curând *abonamentele la foaea noastră*. Abonamentul *pe un an e 3 dolari.*

MUNCITOREȘTI. Primim următoarea adresă: „Comisia Locală a Sindicatelor din Iași“. Către Muncitorimea din întreaga țară!

Patronii Casei de Editură „Viața Românească“ din Iași au închis porțile atelierelor, lăsând fără lucru 80 de muncitori tipografi.

80 de familii muncitoare au fost lăsate fără pâine, pradă mizeriei negre, acum în preajma iernei, și a scumpetei crescânde.

Și patronii coalizați va căuta să profite. Ei vor căuta să scadă media salariului, conrupând pe unii provocând concurențe printre alții.

Nici unul însă din cei 80 nu se va angaja în locul altuia. Ei vor răbda mai bine foamea și frigul.

Ei se strâng astăzi mai mult ca întotdeauna în jurul organizației lor de clasă, în jurul sindicatului.

E datoria noastră a muncitorilor de ori-ce categorie să-i sprijinim. Să fim gata să-i ajutăm când ne o va cere.

Tot odată încunoștiințăm pe muncitorii tipografi și organizațiile Arte-Grafice de aceasta.

Nici un tipograf străin în Iași!

Trăiască solidaritatea muncitorilor tipografi din Iași!

Trăiască solidaritatea și conștiința proletariatului de orice categorie și de pretutindeni.

Ziar nou. De curând a început să apară în orășelul Aiud (Ardeal), o foae românească săptămânală „Zorile“ sub conducerea d-lui Ovidiu Hulea și ca redactor Paul Fodorean, ziarist. Ne bucură din toată inima când vedem că în criza aceasta a tiparului prin care trecem, la Aiud, câțiva oameni de bine, s'au gândit să scoată un ziar de propagandă națională. Avem mare nevoie de cât mai multe ziare românești în Ardeal.

Doi aviatori omorâți. O mare nenorocire s'a întâmplat la Galați. Sergentul pilot Stan Mihăilescu din grupul III de recunoaștere, s'a prăbușit cu aparatul dela o înălțime de 150 de metri, în dreptul văii Țiglina.

Nenorocirea se datorește ceții. Sergentul Mihăilescu și tovarășul său sergentul Ghibu D. din Constanța au rămas morți pe loc sub sfărâmăturile aparatului.

Explosibile îngropate în Basarabia. In urma unei reclamațiuni s'au făcut săpături în comuna Mălini din apropiere de Hotin (Basarabia), unde s'au găsit îngropate mai multe granate și bombe de mână. Una din aceste granate fiind lovită cu un târnăcop a exploadat și a ucis pe doi săteni.

Autoritățile cercetează ca să afle cine anume a îngropat acele explosibile.

***Redacționale.** Rugăm pe toți reporterii noștri culturali și chiar pe redactorii externi, să nu se mai scrie articolele din fuga condeiului cum se obișnuește la unele cotidiane, ci articole gândite, expuse într'un stil clar, și o limbă curat românească și să fie **scrise cu cerneală**, căci altfel nu le mai primim spre publicare.*

Concert. În seara zilei de 20 Decembrie cr., maestrul pianist Boskoff, a dat un concert minunat la Cluj, în Teatrul Național. A luat parte multă lume iubitoare de artă muzicală.

O gazetă maghiară la Paris. Pe cât se spune, zilele acestea va apare la Paris primul număr al unui ziar maghiar „Parisi Ujsag“ (Gazeta Parisului). Primul redactor al gazetei este cunoscutul scriitor francez Claude Farrère. Colaboratori sunt mai mulți ziariști unguri din Budapesta și din Transilvania.

Se zice că la Paris trăesc peste 60.000 de maghiari.

Calendare noui. Au apărut două calendare bune: Calendarul gospodarilor întocmit de d. prof. univ. I. Simionescu și Calendarul Asociației din Sibiu. Sfatuim pe cititorii noștri săteni, să le aibă în casa lor. Fiecare calendar costă 10 le.

Expoziție de pictură. Colaboratorul nostru d. G. Talaz, în curând va deschide o expoziție de pictură, la Ateneul român din București.

O bandă de hoți atacă un sat. Satul Lunca din județul Dorohoi, a fost încălcat de o bandă de foști soldați bolșevici.

Bandiții bine înarmați vorbind o românească stricată au pătruns în mai multe case țărănești cerând de băut și bani.

Aflând numele celor mai chiaburi din sat au atacat casele locuitorilor Vasile Nichifor și a lui Petru Nichifor. Indrăsneții bandiți sub amenințări au reușit să jăfuiască pe amândoi locuitori de o însemnată sumă de bani și multe lucruri de valoare.

În urmă bandiții au dispărut spre direcția Prutului.

Pentru Românii din Iugoslavia. Abonamentul la „Cultura Poporului“ nu se va mai trimite în dinari ca până acum, ci în lei, adică abonamentul pe an 250 de lei.

Redacționale. Rugăm ca din fiecare comună unde s'a ridicat monument în amintirea eroilor căzuți pentru întregirea neamului românesc, să ni se trimită câte o fotografie a monumentului, dimpreună cu câteva date pentru a fi publicate în foae.

De asemenea de câteori ni se trimite câte o dare de seamă despre sfințirea unei biserici să se alăture și fotografie cu biserica.

Prietenii noștri. In toate orașele și târgușoarele din România vrem să avem prieteni. Acești prieteni grupați în jurul mișcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mișcarea culturală, artistică, economică și industrială din localitatea în care trăesc. Știri de asemenea natură în cât să intereseze intelectualii orașelor, muncitorii de prin ateliere și fabrici și lumea de la sate.

Prietenii ne vor trimite adresa lor iar redacția noastră le va răspunde ce au de făcut.

Congresul agricultorilor din Banat. In ziua de 16 Decembrie a. c. la Timișoara, s'a ținut congresul agricultorilor din Banat, sub președenția D-rului Ciobanu.

Biroul a fost format astfel: președinte d. Lucasevici, fost ministru; vicepreședinți, d. Ciobanu și prelatul Boscovici; secretari d-nii Pavel Greeu, Victor Șerban și Wendel. Dl Sescioreanu a luat parte ca delegat al agricultorilor Olteni. Dl Lucasevici vorbește de trebuința unirii agricultorilor și face un scurt istoric al agriculturii în țară.

Dl Moeller, delegatul ministerului de interne a adus congresiștilor salutul prim-ministrului.

Dl Ciobanu cere libertatea agriculturii nu ca o îngăduință ci ca o datorie a statului.

Dl Ionescu Sisești, delegatul ministerului domeniilor aduce congresiștilor salutul d-lui Al. Constantinescu.

Dl Trăilă Țăranu a cerut libertatea exportului.

După ce au mai luat cuvântul și alții, cu toții au cerut libertatea agriculturii, și votându-se o hotărâre prin care se arată dorințele agriculturii și hotărește organizarea agricultorilor din țară.

Haine pentru orfani. In vederea sfintelor sărbători ale Crăciunului, secția Invalizilor, Orfanilor și Văduvelor din Război din Făgăraș (Ardeal) a luat hotărârea să cumpere celor peste 300 de orfani din județ, îmbrăcăminte, ghete și alte lucruri.

Descoperirea unei bande de contrabandiști. Autoritățile din Salonta-Mare (jud. Bihor) au dat de firile unei bande de contrabandiști cari aduceau în țară prin contrabandă mătăsuri din Paris, Elveția și Viena.

Ei aflând că sunt urmăriți au vrut să dea jumătate de milion șefului siguranții de la vamă. Totuși membrii bandei în număr de 11 au fost arestați. Ei mai au tovarăși în Brașov, Cluj, Timișoara și Sibiu.

Ape mari în Jugoslavia. Râul Sava din această țară, a crescut prea mare în urma ploilor și zăpezilor căzute în munți printre care curge. Râul a eșit din albie și a înecat zeci de sate, ba chiar și capitala Croației, frumosul și bogatul oraș Agram. Apa s'a ridicat la 5 metri înălțime. In Agram au rămas 30 de mii de oameni fără adăpost.

Explozia din Moreni. In o dimineață o puternică detunătură urmată de flacări s'a produs la un rezervoriu cu țiței în care se afla o cantitate de 50 de vagoane de țiței, proprietatea Societății „Română-Americană“ și situată în Moreni, jud. Prahova.

Focul a mistuit tot țițeiul și rezervorul care are o adâncime de 600 de vagoane. Nu se știe de soarta a doi oameni cari se aflau aproape de rezervoriu. Detunătura a fost așa de puternică în cât s'a auzit cale de poște până la Ploești. Pagubele trece peste două milioane de lei.

Foc. In comuna Câmpina, jud. Chișinău (Basarabia) a izbucnit un foc la fabrica de ulei și moară, nimicindu-le cu desăvârșire. Pagubele suut foarte mari.

Pentru animale de reproducție. Guvernul a dat sub formă de împrumut 100 milioane de lei pentru comunele din tot cuprinsul țării, comune cari au nevoie de animalele de reproducție. Suma dată comunelor se va da înapoi ministerului Agriculturii și Domeniilor în trei rate anuale.

No, 26257—1923.

Publicație.

Comandamentul 6 Teritorial posedă 70 cuptoare de campanie sistem „Manfred Weiss“, ce urmează a fi complectate cu accesorii, iar a fi reparate complect.

Se aduce la cunoștință atelierelor și fabricelor că se primesc oferte pentru aceste lucrări la Serviciul Intendenței Comandamentului 6 Teritorial Strada Dorobanților No. 10, etajul 2, până în ziua de 22 Decembrie a. c. orele 11 a. m.

Cuptoarele se pot vedea la Atelierul de Reparație al Corpului 6 Armată instalat în cazarma Sf. Gheorghe în orele 8—18, iar deslușirile necesare se vor da de Căpitanul Petreanu de la Batalionul 6 Administrativ instalat în cazarma Avram Iancu, Calea Victoriei.

Comandamentul 6 Teritorial.

Propagandă culturală. Școala normală din Satu-Mare (Ardeal) de sub conducerea dlui Roman, a început o întinsă propagandă culturală în județ. Multe comune fruntașe între care Seini, Negrești, Tărsalt, Botez și altele au fost vizitate de această școală. Pretutindeni s'au organizat frumoase serbări. Dnii dir. Roman, prof. Florea, Zaharia și Matei, precum și institutorii Vasiliu și Godeanu au ținut conferințe populare, au împărțit cărți și ziare iar elevii au jucat mici piese de teatru, au recitat diferite poezii. Corul școalei normale sub conducerea d-lui prof. Popa a fost la înălțime.

Școala primește numeroase cereri din județ în cari sătenii roagă pe d rector să dea serbări și în comunele lor.

Un monument al eroilor. Din îndemnul neobositului preot D. Em. Popescu din comuna Ciulnița, jud. Ialomița, s'a format un comitet cu scopul de a se strânge banii trebuincioși pentru ridicarea unui frumos monument al eroilor din această comună, morți în războiul pentru întregirea neamului.

Anunțuri gratuite! Ca să fim cât mai de folos abonaților noștri, — cu condiția însă să nu fie nici negustori, nici comersanți — primim spre publicare fără bani, anunțuri de vânzări și cumpărări, ori de altă natură.

Nici frații români din America, nici noi de aici, nu suntem bine informați unii de alții, din punct de vedere național și sufletesc. Și vremurile mai mult ca oricând, cer o trăsătură de unire, o cunoaștere de aproape, o legătură cât mai strânsă între viața fraților de acolo și de aici, viață ca manifestare culturală, economică și industrială. „Cultura Poporului“ cu mari sacrificii, a înțeles spiritul vremii; s'a pus în slujba cauzei mari românești, ca prin o presă de idei să netezească, să unească și să concretizeze toate forțele și valorile românești ori unde s'ar afla ele. In acest scop, am adus cea mai reală îmbunătățire, în presa românească, am făcut un pas înainte, am deschis o **redacție a noastră în America.** *Am angajat redactori în toate orașele americane unde sunt români și vom fi în curent cu tot ce ne interesează. Afară de aceasta „Cultura Poporului“ și-a asigurat scrisul al mai multor prietini ai României, distinși scriitori francezi și persoane de-o înaltă autoritate politică. Prin felul acesta și prin ziaristică vom îndeplini o legătură trainică, legătura care lipsia pe acest teren, Pentru desăvârșirea faptei noastre. „Cultura Poporului“ a înființat* **o redacție la Pariș.** *Pentru ușurința cititorilor noștri din Capitală, pentru tot ce privește partea redacțională a foaei am înființat* **o redacție în București, Calea Șerban-Vodă 42.**

Comercianți, Cooperative, preoți și învățători faceți atenți pe popor să nu aștepte până se îmbolnăvesc vitele, căci atunci

NU MAI EXISTĂ

boală de porci, epidemie și desinterie la vite cornute, aprindere de splină, boală de gură și epidemie. Dacă fiecare gospodar nu așteaptă până când li-se îmbolnăvesc vitele, ci își va îngriji animalele cu

„DESINFECTORUL“

cu sarea antiseptică nutritoare și cu alte preparate concesionate prin legea Veterinară medicului ELEMER DAVID, atunci acolo nu va mai exista niciodată epidemie periculoasă și cu aceasta gospodarul își asigură o creștere de animale bine desvoltate, mâncătoare și bine îngrășate.

Sarea antiseptică nutritoare se găsesște împreună cu instrucția de folosire în comune la comercianții și la cooperative în pachete de câte 1/4 de kgr., cu prețul de 20 lei. — Pentru comercianți în pachete de poștă câte 20 1/4 kgr. pe lângă trimiterea anticipativă a sumei de lei 300, sau după trimiterea sumei de lei 310 se trimite cu ramburs scutit de taxe postale.

REPREZENTANȚA GENERALĂ DE TRIMITERE A ROMÂNIEI:
Firma SOOS & Comp. T.-Mureș, Str. Principesa Marioara 2.

La comandă rugăm a indica punctual adresa exactă (județul și poșta ultimă).

Mare târg de Crăciun!

La magazinul

Eugen Szabó

CLUJ,
C. Regele Ferdinand No. 5

Flanel tenis	29 lei
Flanel vărgat pt. haine	33 „
Barchet	39 „
Creton prima calitate	39 „
Barson (Catifea)	106 „
Stofă pt. haine dublă	78 „
Stofă 140 cm. lată	135 „
Stofă pentru haine bărbătești 140 cm. lată	196 „
Stofă velour pt. palton	250 „
Zefir francez pentru cămeși bărbătești	45 „
Shiffon pentru albituri	31 „
Liberty dublu mătasă	138 „
Plus negru pentru paltoane dela	450-1100 „
Plus pentru paltoane gri, brun și negru	530 „
Fonlard pentru haine de mătase	350 „

Mare târg de cupoane!

Prețuri reduse!

Telefon: 4-79

U-N-I-R-E-A

SOCIETATE ANONIMĂ
PENTRU INDUSTRIA DE
BONBOANE, BISCUIȚI,
ETC. ȘI CARTONAJE

TELEFON NO. 7-75

FABRICA DE CIOCOLATA

CLUJ, Str. A. PANU Nr. 6.

43

BENZINĂ

U Ș O A R A

7·50

L E I

La „AUTO-MECANICA"
CALEA DOROBANȚILOR Nr. 18
CLUJ.

41

Franzbrantwein

Este cel mai bun preparat pentru | fricțiuni răcorește vindecă întinerește

SPRIT CU MENTHOL | MENTHOLOS SÓSBORSZESZ
TRANSSYLVANIA
FABRICA CHEMICA DIN TRANSSYLVANIA ·CLUJ· | TRANSSYLVANIA VEGYÉSZETI GYÁR ·KOLOZSVÁR·

„Transsylvania"

CONCURS

Direcțiunea Uzinei electrice și apaduct a ORAȘULUI TURDA, publică concurs pe 1 IANUARIE, pentru postul de

Ș E F - C O N T A B I L

care post de prezent se află vacant. Pot concura toți aceia cari au cunoștinți necesare pentru facerea bilanțului, cari posed limba română, maghiară și germană la perfecție și în scris. Totodată în corespondența comercială și în toate ramurile contabilității să aibă praxa necesară. — Cererile în scris se pot înainta la DIRECȚIUNEA UZINEI electrice și apaduct a orașului Turda.

Turda la 28 Noembrie 1923. DIRECȚIUNEA UZINELOR.

SOLOMON ZAUDERER

MAGAZIN DE POSTAVURI
CLUJ
Strada Regina Maria No. 40
TELEFON 11-46. TELEFON 11-46.

Lepage + Almanah medical portativ + 1924

VA APARE IN LUNA DECEMBRIE

In urma cuprinsului bogat de ex.: alfabetică a medicamentelor oficinale, dosologia lor, receptura românească, primele ajutoare, simptomele și tratamentele intoxicaților, noțiuni de dietetică etc.; organizația sanitară a României, formele comunicării cu forurile oficiale, instituții sanitare din țară și stațiunile climaterice și balneare, adresele către autorități, certificatele, formularele, rapoartele, etc., etc.

e indispensabil pentru medici, farmaciști etc., etc.

Almanahul va fi frumos executat pe hârtie bună, legat în jum. pânză și cuprinzând circa 5-600 pagini. — Pentru abonamente imediate prețul de favor e Lei 200, cu porto. — Pentru fabrici și magazine de medicamente chimice, stațiuni balneare, sanatorii etc. e cel mai bun organ de publicitate.

Librăria LEPAGE Cluj. Editorul Almanahului Medical 1924.

WILHELM HIENZ

CLUJ

AGENTURĂ COMERCIALĂ

BANCA ARDELEANĂ ȘI CASA DE ECONOMII S.A.

FONDATĂ ÎN ANUL 1894.

CLUJ, PIAȚA UNIRII 32.

Primește depuneri spre fructificare cu livrete și cont-curent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plățile oricând fără nici un anunț prealabil. — Sconteazā cambii. Efectuiază remiteri în țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantagioase. Cumpără și vinde monede streine.

SUCURSALE ÎN T.-MURĂȘ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ȘI TURDA. INSTITUȚII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S.A." DEJ; „BANCA ȘI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII" ÎN GHEORGHENI

Safe-depozitele le ține la dispoziția on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. Intreprinderi industriale aparținătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrășarea de porci și industria de carne" s. a. Gherla; „S. A. p. Morărit, Industria Lemnului și Mărfuri" Tg.-Murăș; „Agricultura Ardeleană" s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri" Cluj, etc.

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei

18-6-20

Specialitățile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'

Bere nutritoare, specialitatea brună din malț dublu — și

'Monoștor'

Bere deschisă — mult apreciate. 14—25

din cauza calităților lor neîntrecute s'au dovedit ca marca cea mai superioară. **Se capătă pretutindeni.**

CASA DE PĂSTRARE ȘI CREDIT S. A. PE ACȚIUNI CLUJ.

PIAȚA UNIREI 7

11—6—14

INSTITUTE AFILIATE:

S.A. Cassa de păstrare a județului Turda Arieș din Turda, S. A. Casa de păstrare a județului Odorhei în OdorheiuSecuiesc, S. A. Casa de păstrare și Banca Economică din Județul Alba Inferioară din Aiud.

CAPITAL: 16,000.000 LEI
REZERVE: 15,000.000 LEI

FILIALE: DEJ, DICIOSÂNMARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

Magazinele de marfă ale casei de păstrare și de credit S.A. pe acțiuni din Cluj se află lângă gară. — Se primesc depuneri, se escontează polițe, se execută plăți în ori ce localitate, și se execută în mod avantagios ori ce afaceri de bancă. Oferă casete speciale clienților (safe) Bancă cu dreptul de a opera și cu devize.

TRAIAN G. STOENESCU
avocat
București, Calea Șerban-Vodă 43.

Sticle și oglinzi pentru mobilă, șlefuite în stil baroc, în formă de stea și flori, precum și după desenuri se pregătesc artistic la fabrica și șlefuitoria de sticle și oglinzi

HUNVALD

CLUJ, Str. Vlahuță 3. Telef. 147.
RESMĂLȚUIM OGLINZI STRICATE

Lloyd Expres 1570. 10-37-26

BAIA DIANA

Camere cu abur și vane, precum și tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu extras de brazi.

CONTROL MEDICAL

Lloyd 1633 5 50—25

FERARIA

societate anonimă
Cluj, Calea Victoriei No. 29.
Telefon 4-40, 3-47.
Adresa telegrafică: „Feraria" Cluj.
Liferează:
Sârmă laminată, sârmă, cuie, fier de beton, etc.

35—36

MAGAZIN DE MODE
„B-A-R-Z-A"
A. GUTTFRIED
CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11
Lloyd 1657. 9 50—25

Cărbuni de Prusia, prima calitate, cărbuni de salon în bucăți, pentru încălzitul camerelor și cărbuni de Prusia, spălați de două-ori pentru fierari, transportează promt la domiciliu

BERGNER și CZIMENT

Cluj, Str. Bucovina 28 ◆ Telefon Nr. 516.

Cele mai bune mașini de scris să capătă la
MIHAI KÖRMENDY
specialist în reparații
CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1656. 6 50—25

LOUIS DÉRI
BLĂNAR
Cluj, Str. Memorandului Nr. 8.
Telefon 12—13 Telefon 12—13
Lloyd 1656. 8 50—25

KALMÁR

SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACȚII
CLUJ, Str. Regina Maria 42.

Mare magazin cu Coloniale și Văpseluri En-gros-En-Detail.

Tot felul de **Analină** pentru văpsit. **Lână** și **Bumbac.**

Cel mai bine asortat și mai Eftin magazin în această branșă.

45

Este știut de toți că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!

Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acții.
Furnisoare ale Curții Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22-12-14

Izvorul cel mai eftin de cumpărare
REGELE PĂLĂRIILOR
CLUJ, PIAȚA UNIRII
Lloyd 1656. 7 50—25

CETIȚI ȘI ABONAȚI
CULTURA POPORULUI

Dacă vrei bonboane bune cere
„MELISSA"
15-14
Telefon 648 și 665
Cluj – Calea Dorobanților 40 și 41-a

"ASTRA"

FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE RUM, COGNIAC, LICHERURI, MAGAZIN DE COLONIALE ȘI DELICATESE
Telefon 1300. Cluj, Calea Victoriei 41. Telefon 1300.

Specialitățile fabricei de licheruri: Amar de plante, Creme d'Chitră old Rum, Cogniac etc., etc.

Pivnițele de vin sunt provăzute cu tot felul de specialități de VINURI EXCELENTE și GARANTATE NATURALE, precum și licherurile sunt toate din PLANTE NATURALE

"Mode de Paris"

Cluj Piața Unirei 12 Cluj

Cel mai modern și elegant magazin de blănuri

Bogat asortiment cu cele mai fine și elegante blănuri foarte frumoase care va place onoratei și distinsei noastre clientelă

Atelier special pentru confecțiuni de blănuri cu prețuri avantagioase

Notați vă rog bine adresa! Să nu uitați!
„MODE DE PARIS", Piața Unirei 12

DEPOZIT DE FABRICĂ — ASTĂZI ȘTIE DEJA — PREȚURI DE FABRICĂ

CLUJUL INTREG

UNDE POATE PROCURA CU PREȚURILE CELE MAI EFTINE TREBUINȚELE SALE IN HAINE PENTRU ORI CE SEZON RAGLANE ȘI ROCURI DE IARNĂ. LA SUCCESORII CAROL SCHERER ȘI FII

GROMEN ȘI HERBERT

DEPOZITUL FABRICEI DE POSTAV DIN SIBIU. — CLUJ
CALEA REGELE FERDINAND NO. 13

Instalații electrice și de apaduct precum și repararea acestora le efectuează ieftin și conștiincios

PALLOS & MARKÓ

INGINERI MECANICI DIPLOMAȚI

CLUJ STRADA N. IORGA NO. 7 CLUJ
TELEFON 650. TELEFON 650.

Preliminare de spese în mod gratuit!

Ferestraie cu motoare și motoare din Deutz

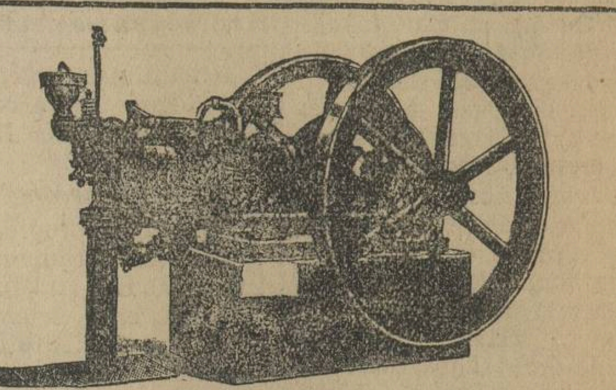

Curele din piele bună
Wolfner
Articole de cauciucuri și technice se află permanent în depozit

HANN & Co.

S. A. Comercială de mașini și technică
Cluj, Strada Regina Maria No. 11.

CASA FRAȚII DEUTSCH

TRANSPORTURI INTERNAȚIONALE
CLUJ
46 PIAȚA UNIRII 26.

FILIALE: BUCUREȘTI, BUDAPESTA, WIENA, BRAȘOV, ARAD, ORADEA-MARE. TÂRGU-MUREȘ, PASSAU. BERLIN + + +

Fabrica de bere din Turda S. A.

KORONA — CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ

FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5
DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ

GLORIA — BERE DIN MALT DUBLU

TELEFON No. 394 — DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR 11 — TELEFON No. 394

Tiparul Tipografiei „Viața", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon 5—13.

CULTURA POPORULUI

Luminează-te şi vei fi! --- Voeşte şi vei putea! C. A. Rosetti

Prim-redactor: CONST. CEHAN-RACOVIŢĂ. | REDACŢIA: CALEA DOROBANŢILOR No. 10. TELEFON No. 15—75. | Cluj, Duminecă, 30 Dec. 1923 | ADMINISTRAŢIA: CALEA DOROBANŢILOR 10 TELEFON No. 15—32. | ANUL III. NRUL 40. APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ.

VIAŢA

Multe sunt problemele pe care „Cultura Poporului", ca toate faptele spre bine, le pune pentru luminarea neamului nostru. Dar una este mai presus de toate. Cum să fim mai fericiţi decât suntem? Ce este viaţa? De unde vine, de ce este, unde se duce? Dece trăim?

Un dor de o lume mai bună este viaţa. Dar cu amar, şi chin, şi greu, îşi prinde ea drumul către fericire. Pe căi nenumărate, printre ispite, crude desamăgiri, îi este dat ca ea să-şi urmărească ţelul. Căci fericirea sa este rolul jertfei sale. Dece?

Se frământă de veacuri ştiinţa ca să deslege taina. Ea ne arată că tot ce este pe lume stă într'o putere care se chiamă energie, şi care merge din treaptă în treaptă, dela materia neînsufleţită spre conştiiţa umană. Aşa se face trecerea dela energia fisică la cea chimică, şi dela aceasta la biologie la psichologie. Multe colţuri ne luminează ştiinţa. Dar ea cercetează numai mersul energiei. Şi lasă de o parte plecarea şi sosirea. Ci noi ne întrebăm: de unde vine, de ce trece pe-aici, unde se duce viaţa? Ştiinţa singură nu poate să ne dea întreg răspunsul.

Credinţa ne spune că viaţa este timpul pe care ni l-a dat Dumnezeu ca în el noi să ne facem mai buni decât suntem. Şi la capătul bunătăţei este fericirea. Şi bunătătea o dobândim prin suferinţă. In jalea noastră vedem cât suntem de mici, şi ce este alt suflet în răstrişte, şi câtă nevoe avem unul de altul, şi toţi de ajutorul Domnului. Dar este adevărată credinţa?

Ne îndeamnă filosofia să căutăm lumina la răspântia ştiinţii cu credinţă. Viaţa este materia care a purces spre spirit. Ea este realitatea care, din trăirea pentru sine, s'a aprins de iubirea mărinimiei pentru ideal. Ea este entusiasmul. Ea este avântul jertfei. La început a fost materia în chaos. Şi Dumnezeu şi-a dat o parte din sine pentru ca chaosul să se facă lume. S'a cheltuit pe el pentru noi. S'a jertfit. Şi ne-a zis să fim fericiţi. Dar să fim vrednici de binele dorit. Să ne jertfim unii pentru alţii, precum Domnul s'a cheltuit pe sine când ne-a creat pe noi.

Şi deaceea fericiţi sunt aceia cari se străduesc să se închine la icoana idealului spiritual. Căci pornirea materiei spre altarul sufletului este sacrificiul. Iar puterea mergerei spre ideal vine dela ştiinţa întemeiată pe credinţă. Ştiinţa ne arată unde suntem. Credinţa ne îndreaptă spre un tot mai bun drum.

Tainic amestec de dulce vis şi amarnică trezire la realitate este viaţa privită prin ştiinţă: O neîncetată înmormântare de idealuri. Dela visul copilăriei până la realitatea bătrâneţei, noi ne înmormântăm idealurile câte unul, unul. Iar la groapă ni se asvârlă bulgări de pământ peste cel din urmă vis al nostru. Trudnic mers al conştiinţei prin materie este viaţa. Dar pe calea ce străbatem, mai este şi credinţa în îndurarea Domnului. Ea ne arată la răstimpuri candela îndrumătoare. Cine o are, se abate dela răul ispitei spre binele adevărului. Viaţa, la răspântia ispitei, caută, prin ştiinţă, adevărul care să-i arate drumul. Ci ea îl află când ştiinţa se sprijineşte pe credinţă. Atunci se aude în adâncul gândului glasul divin: Prin mine ai plecat, pentru ca să vii spre mine. „Eu sunt adevărul, şi viaţa, şi drumul".

MARIN ŞTEFĂNESCU
Profesor la Universitatea din Cluj.

INDUSTRIA CASNICĂ

Dacă este o activitate, unde aptitudinele rasei noastre să fie strălucit afirmate, apoi aceasta o găsim în admirabilele cusături şi ţesături, cari fac faima femeei române.

Mult regretatul Dr. C. Istrate, îşi exprimă mirarea, cum o biată femee, dintr'o comună rurală, cu aşa puţine şi primitive mijloace de care poate dispune, fără să ştie citi, fără noţiunile cele mai elementare de desemn şi încă mai puţin de estetică, să facă totuşi adevărate cap de operă, de lucrare anevoioasă şi armonioasă, complicată şi migăloasă şi de un colorit minunat care încântă.

In adevăr ţesăturile şi cusăturile noastre au stârnit admiraţia lumii întregi. E o manifestare de aşa mare valoare de artă, că numai o rasă superioară cu gustul estetic înăscut o putea săvârşi. S'a zis cu drept cuvânt că industria casnică, îndeplineşte pentru marea industrie, acelaşi rol pe care literatura poporană l-a îndeplinit pentru purificarea limbii şi literaturii româneşti.

Dar pentru ca industria casnică să-şi îndeplinească acest rol important, e neapărată nevoe să se păstreze cu sfinţenie motivele româneşti. Preocuparea de seamă în producţie să fie cea artistică şi numai în al 2-lea ordin cea industrială. Cu alte cuvinte utilizarea maşinilor să se facă în măsură ce ar permite ca valoarea şi originalitatea artistică să nu fie câtuşi de puţin micşorate.

Şi cu cât vom păstra mai mult din elementele de construcţie veche ale artei populare, cu atât industria casnică va putea servi drept inspiratoarea industriei mari în tot ce ea va crea.

În acest scop trebue să fie cunoscută întreaga literatură a industriei casnice şi aceasta cu atât mai mult cu cât sunt regiuni unde nici nu se cunosc frumoasele noastre cusături şi ţesături naţionale. Cine a fost pe la graniţele ţinuturilor noui alipite, a putut lesne observa acest lucru.

Pin expoziţiuni, albume, şezători şi reviste, s'ar pune în adevărata lumină valoarea comorilor artei noastre naţionale.

O îndrumare puternică către industria casnică ar deschide din ce în ce mai mult gustul spre arta românească şi ar da la iveală multe talente nebănuite de nimeni. Câte energii stau în pătura ţărănească, în adormire şi în întuneric, care puse în acţiune ne-am minuna de puterea lor de creaţie şi de executare!

Şcoala de sigur ar avea marele rol de îndeplinit în această mare operă culturală. Ministerul de Industrie şi Comerţ are înfiinţate până acum 16 şcoli de industrie casnică şi anume: Bucureşti, Bârlad, Vaslui, Calafat, Piteşti, Târgovişte. Câmpina, Călăraşi, Tg-Bujor, Babadag, Chişinău, Arad şi câte un atelier la următoarele mănăstiri de maice: M-rea Văratic, M-rea Agapia, M-rea Agafton şi M-rea Sărăcineşti.

Din ancheta întreprinsă de Minister, cu privire la industria casnică, s'a constatat că învăţământul de până acum n'a dat rezultate satisfăcătoare şi aceasta din cauză că personalul didactic al acestui învăţământ nu are pregătirea suficientă.

E tipic cazul cu acea maiestră trimisă de Minister pentru a perfecţiona maicele în ţesutul şiacului şi care repede să convinsese că nu maicele aveau de învăţat de la ea, ci ea de învăţat de la maice, aceasta fiind cu mult superioare maiestrei în arta ţesutului.

Trebue dat[illegible]nizaţie sănătoasă şi practică [illegible] de industrie casnică şi înfiin[illegible] lor să fie pe regiuni de unde să pornească curente de muncă şi de puri[illegible]are în producţie.

Aceste şcoli ar constitui adevărate focare de cultură în arta industriei casnice.

In Suedia sunt înfiinţate societăţi, pentru răspândirea lucrului manual cât mai adânc în masa poporului.

La noi, Casele Naţionale, au partea lor de merit în această privinţă, căci încă din anul 1919, imediat după război, au înfiinţat Secţia de industrie casnică, a cărei activitate prodigioasă nu trebue să ne scape din vedere.

Această Secţie are la Breaza o şcoală atelier de industrie casnică, unde fete orfane şi fete de săteni, trimise de Cooperaţia sătească şi Prefecturi, învaţă şi se perfecţionează în ţesături, cusături, covoare şi menaj.

Programul şcoalei este executat în 4 ani şi elevele sunt interne, întreţinându-se din munca lor cum şi din micele burse date de „Cooperaţie" şi Prefecturi.

Producţia se desface prin Bazarul Central din Bucureşti şi sucursalele din ţară.

După absolvirea elevei, Casele Naţionale, prin Secţia de industrie casnică, nu încetează de a se interesa mai departe de soarta ei.

Eleva absolventă este plasată în anumite regiuni unde să organizează centre de producţie.

Prin aceste centre ale Caselor Naţionale, să îndrumează sătencele în cusături şi ţesături.

Ele primesc materia primă şi costul muncei, iar lucrările se execută potrivit modelelor [illegible] îndrumărilor conducătoarei Centrului de producţie.

Secţia de industrie casnică a Caselor Naţionale, are producţia organizată prin ateliere şi centre regionale, iar debuşeul asigurat prin bazare.

Iată o organizaţie pornită din iniţiativă particulară, cu un început modest, merge în plină dezvoltare, atât în ceace priveşte producţia, cât şi în ce priveşte comercializarea produselor.

Am arătat mai sus, că la 4 mănăstiri de maice, funcţionează ateliere de industrie casnică de ale Ministerului de Industrie şi Comerţ, cari dau bune rezultate. Un folos practic ar constitui dacă asemenea ateliere ar funcţiona la toate mănăstirile căci prin ajutorul lor s'ar îndruma maicele către o activitate rentabilă şi s'ar crea la mănăstiri curente de muncă adevărată.

Inalt Prea sfinţia sa Mitropolitul Pimen, a încurajat mult industria casnică la mănăstirile din Moldova şi de aceia acolo se observă o producţie şi mai mare şi mai aleasă.

Credem că ar fi nimerit lucru ca la toate mănăstirile fie de maici, fie de călugări, să funcţioneze ateliere de industrie casnică. Maicele să facă ţesături, cusături şi covoare, iar călugării împletituri de coşuri de nuele, frânghii, etc. — Căci ce păcat poate fi mai mare ca lenea şi mai sfânt şi Dumnezesc lucru ca munca.

Dar producţia cea mare a industriei casnice e acea a satelor care în anumite regiuni se manifestă în mod strălucit în cusături şi în alte regiuni în ţesături.

Producţia ar fi şi mai abundentă, dacă n'ar lipsi materia primă: bumbacul.

Aprovizionarea cu materia primă necesară industriei casnice la sate ar cădea în sarcina Cooperaţiei, care ar fi de dorit să intervină mai simţitor în această chestie, căci speculanţii au făcut din bumbac un adevărat monopol.

O altă chestie tot aşa de urgentă e şi creditul care, lipseşte cu totul industriei casnice.

In lipsă de capital multe din ateliere de industrie casnică, distruse din timpul războiului, nici nu s'a mai putut reconstitui.

Noul aşezământ de credit industrial, ce e vorba a lua fiinţă, va veni de sigur să rezolve arzătoarea chestie a creditului necesar industriei casnice, contribuind astfel la transformarea şi mărirea actualelor organizaţiuni industriale cum şi la înfiinţarea altor ateliere de industrie casnică.

Un imbold din partea Statului privitor la dezvoltarea industriei casnice ar fi complectarea legei de încurajarea industriei naţionale prin care se prevede scutiri de vamă pentru maşini, reduceri de transport, scutiri de impozit însă numai pentru organizaţiile industriale mari, fără să se prevadă nimic pentru industria casnică.

Cu atât mai mult trebue ocrotită industria casnică cu cât ea este o artă izvorâtă din însuşi firea românului şi care, bine îndrumată, va constitui un mare izvor de bogăţie a neamului nostru.

NICOLAE ARGHIR
Director în Ministerul de industrie şi Comerţ.

GRAMATICALE

II.

Nici o gramatică, iarăşi, nici un dicţionar, nici o regulă, nu ne învaţă când să întrebuinţăm prepoziţiunea *pe* şi când să nu o întrebuinţăm.

Procedând ca pentru pronumele posesive, ajungem la următoarele constatări: latinul *super* este obârşia prepoziţiunii *pre*, întrebuinţată în limba bisericească; bisericescul *pre* este obârşia prepoziţiunei *pe*, întrebuinţată de limba română în diferitele sale sensuri *(asupra, deasupra,* etc.) şi înlocuieşte acuzativul din limbile vechi.

Iubesc *pe* mama, am văzut *pe* Gheorghe. Intrebuinţarea prepoziţiunii *pe* în aceste cazuri, ne este impusă de verbele active (a iubi, a vedea) cari cer acuzativul. Ea precedă substantive şi nume proprii (mama, Gheorghe) şi se conformează cu ce ne învaţă gramatica.

Foarte frumos!

Dar substantivul *mamă* este un substantiv comun, *pe* când *Gheorghe*, nume propriu, nu este un substantiv comun. Oare, prepoziţiunea *pe* se poate întrebuinţa, indiferent, înaintea substantivelor comune şi înaintea numelor proprii? Oare, am putea zice de pildă: *Am trimes pe fecior să-mi cumpere pe o ţigară?* Evident că nu, deşi cuvintele *fecior* şi *ţigară* sunt tot substantive comune, ca cuvântul *mamă*. Dacă nu se cade să întrebuinţăm prepoziţiunea *pe* înaintea oricărui substantiv comun, atunci se naşte întrebarea: care sunt oare substantivele comune înaintea cărora se cade să întrebuinţăm, vorbind corect, prepoziţiunea *pe?*

— Dar, zice mi-se-va, substantivul *mamă* însemnează o persoană, pe când substantivul *ţigară*, însemnează un obiect. Este o deosebire.

— Foarte frumos. Dar substantivul *fecior* nu însemnează oare o persoană ca şi substantivul *mamă?* Oare nu e aceeaşi deosebire între *mamă* şi *ţigară* ca şi între *fecior* şi *ţigară?* Deosebirea între substantivele înaintea cărora se poate — sau nu se poate — întrebuinţa prepoziţiunea *pe*, există; dar faptul că ele însemnează o persoană sau un obiect nu constitue deosebirea cea bună pentru a stabili o regulă. Se căutăm, deci, altă deosebire, şi când o vom fi găsit, să încercăm formularea unei reguli.

Eu, unul, fac mărturisirea că nu brodesc această deosebire şi că, deci nu mă încerc să formulez nici o regulă.

Domnii învăţaţi au cuvântul.

*

Până una alta, vedem că prepoziţiunea *pe*, chemată de verbele active pentru a desemna acuzativul, se poate, fără greşală, întrebuinţa înaintea numelor proprii — şi numai înaintea numelor proprii. — Cum rămâne însă cu cazul când aceste nume proprii ar fi precedate de substantive comune cari le ar desemna şi le ar califica fonal? De exemplu: *cheamă* **pe** *dl. A.* sau **pe** *d-şoara B.* sau **pe** *M. S. Regele C.* Oare, în aceste cazuri, e bine sau e rău să întrebuinţăm prepoziţiunea *pe?*

Iarăşi, domnii învăţaţi au cuvântul.

Poporul însă, cu bunul său simţ, dându-şi seama că prepoziţiunea *pe* nu se cade să fie întrebuinţată ori unde, a scăpat, prin tangentă, din încurcătură, şi a sucit astfel frazele sale încât să nu fie obligat, *nicăeri*, să întrebuinţeze prepoziţiunea *pe*. Pentru a ajunge la acest rezultat, a utilizat, de câte ori a putut, forma pronumelui posesiv *îmi, îţi, îşi*, în loc de *meu, mea* sau *său, sa, lui* şi *ei*.

Mulţumită acestei forme, el zice, în loc de: iubesc *pe* mama, *îmi iubesc mama*. In loc de: am trimes *pe* fecior, *mi-am trimes feciorul*.

Exemple: ***Imi** apăr sărăcia;* ***îţi** aprinzi ţigara;* ***îşi** bea luleaua;* ***ţi-am** întâlnit copilul;* ***şi-a** bătut sluga;* ***mi-a** furat sapa*; etc. Forma articolului fiind aceeaşi la nominativ şi la acuzativ (feciorul, ţigara, copilul, mama) gramatica nu e violată *nicăeri*, iar bunul simţ e satisfăcut.

— Bine. Dar cu *ţigara* cum rămâne? Ce face oare aci poporul cu prepoziţiunea *pe?*

— Foarte simplu: o neglijează. Nu a formulat nici o regulă, dar a scăpat de dificultate prin tangentă.

Când n'are încotro, tot fără nici o regulă, poporul menţine prepoziţiunea *pe*. De pildă, el zice: *pe* mine, *pe* acesta, *pe* cine, *pe* dânşii, *pe* cutare, etc.

Oare cum e mai bine? Să facem ca poporul sau să formulăm reguli?

Sau, poate, să conciliăm asemenea nevoi?

D-ta, cititorule, hotăreşte.

A. DAVILA.

Scrisori din Galaţi

Congresul naţionalist-democrat sau mai bine zis, adunarea generală a delegaţilor partidului au adus în Galaţi pe profesorul N. Iorga. Cu această ocazie, Liga Culturală, Secţia Galaţi a dat un festival pentru mărirea fondurilor ei la care preşedintele ei, a căutat pe lângă conferinţa atât de înălţătoare şi ca toate conferinţele profesorului Iorga, pline de mult patriotism şi înaltă morală, să-şi asigure concursul celor doi virtuoşi maeştri profesorul Antoniu şi dna Dimitriu cu admirabile producţiuni corale.

Amintirile, unele personale, altele de ordin intim şi deci cu atât mai preţioase pentru marele public neştiutor, din conferinţa dlui Iorga relativ la *„modul"* şi *„felul"* cum s'a făcut unirea ţărilor surori, — apoi evocarea diferitelor persoane ca dr. Popovici şi scriitorul Grămadă din Bucovina şi ceilalţi din Basarabia, Ardeal şi Banat au stors pe lângă multe lacrimi şi căldurose aplauze. Cât mai dese asemenea festivaluri şi Liga ar merge pe drumul ei. Să sperăm că şi satele vor avea această fericire de a auzi glasuri alese şi putinţa de a se împărtăşi din asemenea momente înălţătoare?

Supunem această dorinţă dlui Aurel Scurtu, preşedintele secţiei pe care-l dorim pe atât de neobosit pe cât îl ştim iubitor de artă şi frumos.

* * *

Universitatea populară din Galaţi ş'a inaugurat cursurile ei prin conferinţa dlui profesor Iorga care în faţa unei săli arhipline a vorbit câteva ore neobosit, vioiu şi cu mult fond împestriţat cu multe lucruri şi observaţii noi despre Dimitrie Cantemir.

Seara a avut loc un banchet dat de intelectualitatea gălăţeană, la care au toastat d. Lenguceanu, Calmuschi, Preotul Arşic şi dna Prodrom, soţia primarului din Galaţi, o distinsă femee, care iubitoare de artă şi frumos crede că le poate găsi cu prisosinţă acestea în arta românească şi în ţara românească. Păcat numai că lumea noastră din nefericire — numită lume bună, — nu o secondează, c din motive lesne de înţeles, dacă nu o invidiază prin indiferenţa şi totala lipsă de concurs şi intenţionată tăcere, unele se cred autorizate a vorbi despre neseriozitatea unor asemenea preocupaţii rurale şi prea fără nici un sgomot în lumea mare! Dar fiecare aşa trăeşte şi aşa lucrează cum crede că poate fi folositor societăţii.

Despre cum crede dna Prodom că ea poate folosi societăţii ne vom ocupa într'un alt număr şi atunci vom vorbi mai pe larg.

Universitatea populară îşi propune a desfăşura un program bogat prin contribuţia inimosului ei preşedinte d. Profesor C. Calmuschi, avocat Lenguceanu, Veliche, Ţoni ş. a. distinşi profesori din oraş.

* * *

O trupă românească a teatrului comunal din Brăila în frunte cu Toneanu, vine din când în când la Galaţi pentru reprezentaţii româneşti. Dar trupele străine şi cinematografele cu picanterii le face o amară concurenţă şi mai ales ciudată coincidenţă. Se anunţă şi trupa teatrului popular din Bucureşti care jucând sub auspiciile Ligei Culturale, va da posibilitate membrilor Ligei ca cu un preţ mai redus să guste frumoase şi patriotice piese moralizatoare cum sunt ale dlui prof. N. Iorga.

* * *

Şcoala din Badalan No. 11 care s'a inaugurat în partea cea mai lipsită a Galaţului, în Badalan, partea din vale, e lucru care face cinste Galaţului mai ales inimosului d. Haşiganu iniţiatorul ei.

O adevărată sărbătoare a fost în Galaţi cu această ocazie când în prezenţa a 3 miniştri s'a inaugurat acest local. Cu săli largi, spaţioase, cu librărie, cantină, sală de serbări ş. a. şcoala e desigur aşa cum o dorim să fie în toate părţile ţării.

Rămâne ca şi şcoala cealaltă, a trudei şi a apostolatului, să fie la înălţimea şcoalei de zid. Fără sufletul care trebue să fie în ea, n'ar purta cu vrednicie nici numele şi nu i-ar sta bine nici frumseţa exterioară şi interioară!...

* * *

Am fost totdeauna un popor tolerant. Dar nicăeri ca la Galaţi nu s'a tolerat atât de mult străinii şi afacerile lor. Străini din nebuloasa Rusie, din Constantinopole, din Elada, au inundat Galaţul. Fel de fel de prăvălii au răsărit pe toate străzile. Chiriile enorme au transformat multe case de locuit în prăvălii şi magazine.

In toate aceste afaceri străine, — este de admirat ceea ce voim să relevăm noi aici: o adevărată biruinţă, occidentalul magazin „La palatul noutăţilor", condus de românii: Mirean & Alexandrescu. In unul din cele mai frumoase clădiri din Galaţi pe str. Domnească cea mai frumoasă stradă a Galaţului, *domnii Dimitrie Mirean* şi Alexandrescu, împreună cu ceilalţi români fac cinste şi nouă şi oraşului pentru biruinţa în cea mai dispreţuită, de români, branşă — a stofelor şi pânzeturilor de tot felul — cu care se părea că numai străini aveau şi dreptul şi priceperea.

* * *

O nouă bancă îşi ia fiinţă în Galaţi supranumită cu drept cuvânt cum se intitulează „Banca Noastră". Cu un capital subscris de 30 milioane lei, subscris în cea mai mare parte de pătura negustorească din Galaţi, şi lucru îmbucurător români, „Banca Noastră" va fi o adevărată rezervă ajutătoare pentru toţi negustorii, — mai ales, având pe inimosul d. Codreanu devotat pentru ajungerea scopurilor ei, secondat de d. Mirean, Alexandrescu, Forman, Sasu, Ştefănescu, şi alţii.

* * *

„Asociaţia femenistă" din Galaţi dă semne de viaţă prin conferinţele anunţate. Dar mai ales demnă de admiraţie munca şi dorinţa câtorva doamne gălăţene care cred că vor putea da şi doamnelor o ocupaţie intelectuală, aşa de frumoasă cum au proiectat-o domnia-lor.

N'am luat parte până acum la nici una din conferinţele anunţate. O voiu face şi atunci vom vorbi ceva mai pe larg şi despre această „Asociaţie femenistă".

PETRU GH. SAVIN

Instituţii engleze pentru educarea poporului
(WORKER'S EDUCATIONAL ASSOCIATION)

Una din cele mai notate caracteristici ale Angliei moderne, nu constă în faptul că ea, cu toată supravieţuirea aristocraţiei sale medievale, se democratizează, după cum, mai mult sau mai puţin se'ntâmplă cu toate naţiunile, ci în faptul că acest fenomen avu origine în clasele sus puse. Acestea, trezindu-se la viaţă şi simţind toată însemnătatea datoriei sociale ce o au către clasele mai puţin privilegiate, au favorizat mişcarea zisă a „Settlement"-urilor şi mai de curând au dat impuls mişcării zise *Worker's Educational Association* (asociaţie pentru educaţia muncitorilor, indicată de obicei cu „W. E. A"), care 'şi propune să dea muncitorilor toate acele norme de sociologie ce trebue să fie cunoscute de un bun cetăţean.

Această mişcare, prin excelenţă democratică, se născu în Universitatea din Oxford, şi, pe cât se pare, va da rezultate neprevăzute nici măcar de aceea mână de studenţi cu vederi moderne şi de spiritul încă mai modern ce o iniţiară, pentrucă e o ultimă fază a luptei iniţiată laînceputul secolului a XIX între spiritul feudalismului, atât de profund înrădăcinat în Anglia unde n'a fost sdruncinat de nici o revoluţie şi spiritul democratic care începe acum a reclama cu voce fermă drepturile sale la participarea guvernului ţării. Un observator profund, privind mişcarea, a notat cu dreptate: Oxford şi Cambridge, care a dat până acum Imperiului pro-consulii şi funcţionarii săi civili, vor fi însărcinate să prepară conducătorii ligelor muncitoreşti şi pe administratorii marilor centre muncitoreşti.

Fireşte, această mişcare, care începu numai în 1903, nu a izbucuit deodată în toată măreţia şi în forţa sa, ci, ca toate lucrurile, are rădăcinile sale în trecut. Se pot aminti de fapt alte încercări, bazate pe aceeaş idee, de a da muncitorilor o instrucţie tehnică care să le poată permite să-şi perfecţioneze arta lor, şi o instrucţie mai generală ca să facă din ei cetăţeni mai buni decât ar fi putut fi până acum. Deja la sfârşitul secolului al XVIII-lea, când revoluţia industrială produsă de naşterea mecanicei, suprimase aproape muncitorii anumitor industrii, aplicarea ştiinţii la industrie începu a cere muncitor cu educaţie superioară şi mai largă decât aceea oferită de educaţia, aşa zisă, tradiţională pe care o primiră până atunci.

Grupul acela de apostoli, pe cari îi preocupă şi lucrurile vieţii sociale şi cari se chemară, „Christian Socialists" şi printre cari era însuşi Carol Kingsley fură primii cari sprijiniră mişcarea, întemeind deja în 1854 un „Working Man's College" pentru muncitorii din Londra. Trebue notată întrebuinţarea numelui de „College" propriu institutelor din Oxford şi Cambridge, nume ce 'nsemnează că aşezământul depinde de o universitate care în Anglia nu e decât o instituţie unde sunt examinaţi studenţii cari au învăţat în „Colleges" a cunoaşte viaţa şi a muncii în comun, caracter propriu Universităţilor engleze şi ce le distinge de altele de pe continent, unde studenţii nu trăesc în comun, într'un fel de reclusiune ce aminteşte puţin originea monachală a Universităţilor Engliterei şi a Regalului Unit.

Mai târziu se iviră societăţile cooperative, cari nu trebue să fie considerate ca aşezăminte având unicul scop de a vinde mărfuri pe preţuri convenabile. Pionerii ce le întemeiară aveau alte idealuri: doriau ca să ridice nivelul moral şi intelectual al poporului, la punctul de a se bucura de bună starea ce dă siguranţa propriilor puteri şi la independenţa economică, pentrucă sperau că, substituind un sistem de cooperaţie aceluia de competiţiune, ar fi fost posibil să creeze o societate casată pe principii mai înalte de moralitate şi de egalitate, care ar rămânea în domeniul utopiei dacă nu s'ar da poporului o educaţie sănătoasă. Şi de aceea, întemeietorii cooperativelor hotărără îndată că o parte din venituri să fie destinată formării unui fond spre a servi instrucţiunii diferiţilor membri. Societăţile cooperative, ce astăzi formează o mare federaţie de aproape trei milioane de membrii bărbaţi şi femei (prin urmare aproape o şesime din numărul adulţilor Imperiului) avură dintru început o credinţă idealistă în regenerarea societăţii, îndemânare şi pricepere în afaceri, şi încrederea că, sub anumite condiţiuni favorabile şi mai cu seamă, printr'o educaţie adaptată, natura umană poate fi schimbată şi îmbunătăţită în mod simţitor. Scopurile educaţiei cooperatiste sunt: întâi, formarea unui caracter şi de opinii ce duc la ideea că cooperaţia e necesară în tot şi pentru tot, şi pentru aceea se învaţă amănunţit istoria, teoria şi principiile mişcării, împreună cu istoria constituţională, istoria industriei şi economiei; pe urmă, nu însă de importanţă mai mică: formarea caracterului bărbaţilor şi femeilor dându-le îndemânarea de a lua o parte activă la chestiunile sociale şi industriale şi la întreaga viaţă civilă. Bine înţeles, dat caracterul învăţământului unora dintre cei mai însemnaţi, cum sunt Maurice, Kingsley şi Toymbee, tendinţe ar duce la sistemul cooperativ în stil mare, care a făcut un prim pas prin darea de ajutoare, materiale mişcării cunoscută cu numele de „University Extension", pas ce a servit de stimulent Universităţilor, autorităţilor locale, altor aşezăminte de cultură, spre a da poporului o educaţie mai înaltă şi pe care să o poată înţelege, aşa că, cum zice Toymbee, să poată „învăţa pe muncitori să fie cetăţeni".

VICTOR I. JINGA.

Intr'un amurg...

Pe drumuri de pustiuri înorate
Pleca o caravană de cocoare
Spre alte ţări senine, unde-i soare,
Zefirul unde adie pe'nserate.

Voi, fericite paseri călătoare:
Nu vă'ntristează frunze leşinate,
Nici la mormântul florilor uscate
Voi nu bociţi în zile fără soare.

— — — — — — — — — —

În juru-mi trist era ca'n ţintirim,
Când le urmam cu sufletul cernit
De-un straniu gând ce'ntrânsul [a'ncolţit:

„Viaţa omului e dibuire,
„N'aflăm lumină'n ea nici fericire;
„Doar peste cercu-i strâmt de le [zărim."

VASILE GHERASIM.

REFORMA AGRARĂ

De câtva timp toată lumea se ocupă despre mersul reformei agrare şi faptul e îmbucurător căci de unde până acum nimeni nu se interesa de această mare reformă, astăzi începe a i-se da însemnătatea pe care o merită.

In adevăr modul cum s'a conceput şi aplicat reforma agrară în ţara noastră dovedeşte odată mai mult interesul pe care cei dela conducere îl poartă poporului.

Aplicarea reformei agrare întăreşte chezăşia pe care marele nostru Rege şi-a luat-o atunci când a făgăduit poporului pământ. In adevăr dacă ne uităm cu luare aminte atât în vechiul Regat cât şi în celelalte ţinuturi alipite, vedem că aproape tot pământul cultivabil a intrat în stăpânirea celui ce-l munceşte. In unele părţi lucrările au mers mai repede, în altele mai încet, căci nu trebue să uităm pentru ca împărţirea pământului să se poată înfăptui cât mai bine s'au promulgat legi pentru fiecare ţinut aparte, legi cari să fie cât mai apropiate de obiceiul pământului şi de nevoile sătenilor; iar aplicarea acestor legi cari nu au fost făcute toate deodată desigur nu s'a putut face în acelaş timp.

Neputându-se aplica împărţirea pământului decât cu încetul este foarte adevărat că a putut stârni ici şi colo nemulţumiri, cari toate însă vor fi trecătoare.

După cum toată lumea ştie, aplicarea reformei agrare a fost dată comisiunilor de ocol şi judeţene, comisiuni cari pentru mai multă siguranţă au fost prezidate de magistraţi, şi cari, în toate cazurile şi-au dat osteneala ca legea să fie aplicată fără părtinire, iar pământul să fie dat celor cari legea le dă dreptate.

Făuritorii legii pentru a asigura şi mai bine drepturile celor mulţi, au hotărît ca atunci când cineva crede că a fost nedreptăţit de cele două comisiuni de care am vorbit mai sus să se adrese la cel mai înalt for, la Comitetul Agrar, care între membrii săi are jumătate judecători dela Inalta Curte de Casaţie şi Justiţie, iar jumătate specialişti, aşa că dreapta judecată este asigurată.

Lucrările de expropriere în Ardeal sunt pe terminate, iar inginerii în timpul iernii vor isprăvi de lucrat pe plan măsurătorile făcute în timpul verei, aşa că la primăvară pe toate moşiile măsurate în această vară şi toamnă, se vor face împroprietăriri, dându-se celor îndreptăţiţi în stăpânire definitiva bucată de pământ la care legea le dă dreptul.

In comunele în care nu s'au putut face măsurătoarea din lipsă de ingineri, s'a ordonat să se dea pământul celor îndreptăţiţi, măsurându-se de oamenii din sat primpuţi sub controlul agronomului regional, iar când va veni inginerul să măsoare, el nu va avea alta de îndeplinit decât să controleze lucrările făcute, şi acolo unde vor fi fost executate rău să le îndrepte. Nu s'a putut face măsurătoarea în toate comunele pentrucă nu sunt ingineri destui şi pentrucă lucrarea bună şi temeinică nu se poate înfăptui decât cu ingineri.

Multe greutăţi au avut de întâmpinat comisiunile până când au terminat lucrările, căci nu e tocmai uşor lucru să faci pe cineva să înţeleagă că trebue să se despartă aşa de uşor de pământul pe care unii îl lucrau iar alţii trăgeau foloasele. Au trebuit zile, săptămâni şi luni de muncă, a trebuit dragoste de neam şi ţară ca membrii comunelor să înfrunte ploaia, ninsoarea şi arşiţa soarelui, să umble prin văi, să scoboare munţii, ca să se convingă atât de trebuinţele drepte ale celor îndreptăţiţi cât şi să nu rămână cumva unele moşii neexpropriate. Toată această muncă şi-a dat roadele sale şi numai dacă ne uităm cu luare aminte şi fără părtinire în situaţia de mai jos ne putem da seama câtă muncă şi câtă dragoste de ţară au avut cei însărcinaţi cu aplicarea acestei mari opere de prefacere a ţării noastre.

Nu zic că nu se vor fi făcut greşeli căci vorba din Biblie, nu e om care să nu greşească, dar toate aceste greşeli se pot îndrepta atunci când la temelie este dragoste de neam şi ţară.

Toate greşelile se pot îndrepta de către forurile superioare, cu o singură condiţie ca ele să fie aduse la cunoştinţa celor în drept şi să fie în adevăr greşeli.

Săteni, nu vă luaţi după cei ce nu cunosc legea; cereţi preoţilor şi învăţătorilor să vă explice cuprinsul ei şi dacă credeţi că aţi fost nedreptăţiţi, spuneţi păsul vostru Consilierului Agricol din judeţul în care vă aflaţi; el vă va da sfatul ce trebue să faceţi ca să căpătaţi dreptate dacă o aveţi sau vă va arăta pentru ce nu aveţi dreptate.

Numai având răbdare şi ascultând pe slujbaşii ţării putem să asigurăm liniştea şi bunul mers al ei. Toţi slujbaşii ţării, mari şi mici au răspunderea faptelor lor, iar cei ce se vor depărta dela datorie îşi vor lua pedeapsa bine meritată.

Până la 1 Decembrie 1923 s'au expropiat în mod definitiv 2.771.295 jug. din moşiile foştilor proprietari.

EMIL PETRINI
Directorul general al Reformei agrare din Transilvania.

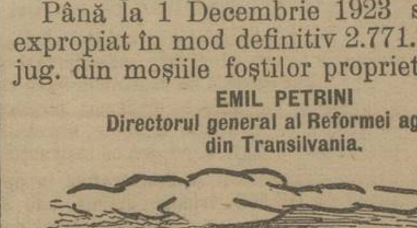

Dumineca înainte de Naşterea Domnului

Dumineca înainte de naşterea lui Hristos se numeşte *a sfinţilor Părinţi.* Evanghelia acestei Dumineci cuprinde cartea neamului lui Iisus Hristos, începând dela Avraam părintele poporului evreesc, căruia îi făgăduise Dumnezeu că din neamul lui se va naşte mântuitorul lumii. Avraam a trăit cu două mii de ani înainte de naşterea Domnului. Pentru credinţa lui în Dumnezeul cel adevărat, Dumnezeu l'a ales pe el şi pe urmaşii lui, ca în mijlocul popoarelor păgâne să păstreze această credinţă într'un singur Dumnezeu, până la venirea aceluia, care avea să vestească pacea şi binecuvântarea pe pământ.

Dela Avram până la Iisus Hristos au fost patruzeci şi două de neamuri, cărora Dumnezeu prin proorocii săi necontenit le-a adus aminte, că va trimite pe Fiul său în lume. Sfântul Evanghelist Matei, când şi-a scris Evanghelia sa, prin „cartea neamului" a voit să dovedească Evreilor, că Iisus Hristos este întru-adevăr cel vestit prin prooroci şi împlinirea făgăduinţei ce o făcuse Dumnezeu lui Avram şi lui Isac şi lui Iacov şi tuturor celoralalţi. Le-a arătat aşadar, că ei pe nedreptul s'au lăpădat de Iisus şi că prin răstignirea lui pe cruce s'au făcut vinovaţi, răstignind pe însuşi fiul lui Dumnezeu.

După-ce arată cartea neamului lui Iisus Hristos, sfânta Evanghelie de astăzi ne dă şi o scurtă istorie a naşterii mântuitorului. Inainte de toate ne spune, că îngerul Domnului s'a arătat în vis lui Iosif, logodnicul Mariei, vestindu-i, că Maria va naşte fiu şi se va chema numele lui *Iisus*, pentru-că *acesta va mântui pe poporul său de păcatele lor.* Iar acestea toate s'au făcut, ca să se plinească ceea-ce s'a zis dela Domnul prin proorocul ce zice: *Iată fecioara în pântece va lua şi va naşte fiu şi vor chema numele lui, Emanuil, ce se tâlcuieşte cu noi este Dumnezeu.*

Biserica a rânduit, ca astăzi să-se citească această Evanghelie, ca să ne dea prilej să ne gândim adânc asupra felului, cum Dumnezeu a purtat grijă de oameni, dela începutul lumii. Cu toate-că au păcătuit şi s'au făcut vrednici de pedeapsă, Dumnezeu nu şi-a uitat de oameni.

Apoi, spunându-se pe scurt istoria naşterii lui Hristos, ne învaţă să ne gătim încă de pe-acum pentru marele praznic ce-l aşteptăm. Această pregătire să nu fie numai cu trupul, ci şi cu sufletul. Fiecare creştin în această zi îşi curăţeşte ograda şi casa, dar această curăţire e fără nici un preţ, dacă nu curăţim în aceeaş vreme şi căsuţa sufletului nostru. De sărbătorile crăciunului numai aşa vom avea folos, dacă în sufletul nostru vom face un mic sălaş, în care să se nască Iisus, ca şi în peştera din Viflaim.

SEPTIMIU POPA

COLINDE

I.

O, ce veste minunată
Viflaimul ne arată,
Cerul strălucea,
Ingerul venia
Pe rază curată.

Că la Viflaim Maria
Şi-a sfârşit călătoria,
Intr'un strâmt lăcaş,
Intr' acel oraş
S'a născut Mesia.

Bucuraţi-vă cu toţii,
Că s'a stins puterea morţii,
Astăzi s'a născut
Cel fără-nceput
Cum au spus proorocii.

Ingerii îl lăudară
Şi păstorii îi cântară,
Dela răsărit,
Craii au venit
Şi se închinară.

Şi cuprinşi de fericire,
Domnului au dat mărire,
In genunchi s'au pus,
Aur i-au adus,
Smirnă şi tămâie.

Şi noi praznicul cel mare
Să-l prăznuim fiecare,
Şi noi ne-nchinăm
Şi îl lăudăm,
Cu credinţă tare!

II.

Dormi tu gazdă, ori nu dormi,
De-i dormi, atunci te scoală
Şi scoală şi feţii tăi
Şi scoală şi fetele.
Feţii tăi porţi să deschidă
Fetele lumini s'aprindă,
Că nu vine fie-cine,
Vine Domnul Dumnezeu
C'un vestmânt
Până-n pământ,
Mâna stângă
Cruce sfântă,
Mâna dreaptă
C'o găleată.
Crucea a bătrânilor
Găleata a pruncilor.
La o piatră *neslovată*
Şade maica preacurată,
Vrea să nască fiu din piatră.
Fiu din piatră a născut,
Mătura 'n mână i-a pus,
Să măture pământul,
De năcazuri şi de rele,
Iar cerul de negurele.

III.

Inaintea cestei curţi
Crescutu-mi-a, născutu-mi-a,
Câţi-va meri şi câţi-va peri.
Pe sub meri cine se plimbă?
Plimbă-mi-se-o copiliţă
Se tot plimbă şi se roagă:
Plecaţi-vă rămurele
Să-mi aleg şi să-mi culeg
Din vinete
Mohorite,
Din albele
Gălbioare
Şi să facem o cunună
S'o împletim cu-a noastră mână,
C'avem fini să cununăm
Şi finuţi să botezăm.
Finuţilor dar le-am da
Mieluşele
Ochişele
Să aibă noroc de ele.

IV.

Noi umblăm la colindat
Ai, Lerui, Doamne,
Din o casă-n cealaltă.
Gazda noastră nu-i acasă,
Că-i în vârful munţilor
Să vrăjască stupilor
Să-şi facă seară de ceară,
Să se coboare la ţară,
Cu secerea subsuoară,
Să secere la săcară
Şi la grâu de primăvară
Ca să facă colăcei,
Să colindăm pentru ei.

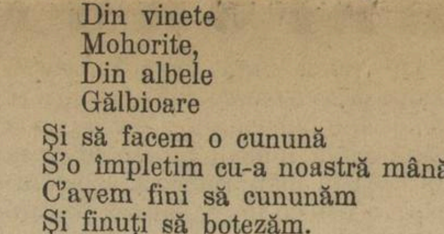

Nu mai există epidemie la vite

Comercianţi, Cooperative, Preoţi, Invăţători şi Cercuri gospodăreşti să învăţaţi gospodarii, că prin examinare sanitară s'a stabilit că bacteriile boalelor de epidemie, **aprindere de plămâni şi boale de gură vitele, porcii şi oile** fiecare le poartă în sine. — Deci pentru aceasta **Gospodarii să nu aştepte până ce li-se înbolnăvesc vitele.**

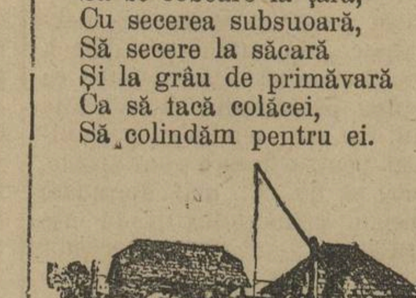

DEOARECE CU O INGRIJIRE MAI UŞOARĂ şi cu cheltueli mai puţine cu mult mai avantagios poate apăra vitele sale în contra tuturor boalelor asigurând astfel fericirea şi folosul bun al gospodarilor. — INGRIJIREA ESTE CU TOTUL UŞOARĂ.

La vite în locul sărei ordinare ce s'a folosit până acum să se folosească **sarea antiseptică nutritoare** „DESINFECTOR" a prim medicului veterinar Dr. DAVID ELEMÉR. — Această sare nutritoare desinfectează gura, sângele, plămânele şi ficatul animalelor şi bacteriile boalelor de epidemie, ce s'ar ivi nimicindu-le şi apărându-le contra tuturor boalelor.

Prin întrebuinţarea acestei sări antiseptice nutritoare gospodarul î-şi asigură o prăsire de vite sănătoase, mâncăcioase şi grase iar acolo NU MAI EXISTĂ EPIDEMIE.

GOSPODARI! Să răspândiţi între cunoscuţii Dv. folosirea acestei sărei nutritoare şi aceasta va asigura fiecăruia fericirea şi folosul bun. — ACESTE MATERII DE APĂRARE se pot găsi la toate prăvăliile şi cooperativele din fie care comună. Un pachet de 1/4 kgr. împreună cu instrucţie asupra modului de întrebuinţare, costă 20 lei. Pentru comercianţi şi Cooperative în pachete de 20 bucăţi a 1/4 kgr. trimite contra sumei de lei 300, trimişi înainte, sau 310 lei cu ramburs în toată ţara. Reprezentantul general pentru toată România.

0000 0000

FIRMA SOÓS & COMP. T.-MUREŞ STR. PRINCIPESA MARIOARA NO. 2

La comenzi rugăm a indica punctuos adresa exactă (judeţul poşta ultimă.)

PENTRU SĂTENI

RĂVAŞE DELA SATE

Din Satulung (jud. Braşov).

In ziua de Sf. Andrei, comitetul „Casei de citire" din comuna noastră a dat o frumoasă şezătoare, în amintirea marelui mitropolit Andrei Şaguna.

Şezătoarea a fost deschisă de corul mixt al „Casei de citire" sub conducerea d-lui G. Ş., care într'o atmosferă de pioasă aducere aminte a cântat imnul „La mormântul marelui Andrei". A urmat după aceea o conferinţă a părintelui Z. Popovici, asupra vieţii marelui mitropolit. Prin frumoase cuvinte a scos în lumină calităţile lui de mare român şi înfocat apărător al credinţei noastre strămoşeşti.

A spus frumos poezii d-şoara Aurora Vineşi, iar elevul G. P. Ghia a citit o minunată povestire.

Ca încheere corul a cântat frumoasa cântare „Dor de sat", iar în urmă păr. Z. Popovici a mulţumit celor de faţă, îndemnându-i să arate cât mai mult interes acestor şezători, deoarece aceasta va fi spre binele şi folosul obştesc.

G. ŞEITAN.

Din Teleşti (jud. Gorj)

In ziua de 25 Noembrie anul acesta a fost o zi fericită de înălţare sufletească pentru enoriaşii din satul nostru cu ocazia Cercului Cultural (Conferinţa anuală a preoţilor şi cântăreţilor).

Incă de dimineaţă lumea dornică a asculta sfatul cucernicilor preoţi din parohiile vecine îşi îndrepta paşii spre sfânta biserica mare şi încăpatoare, ridicată cu 4 ani în urmă.

Părinţii şi văduvele celor 56 de eroi morţi pentru întregirea neamului, mergeau încărcaţi de prinoase să împartă pomană pentru sufletul acelor cari le-au fost dragi. Copii şcoalei de sub conducerea harnicului preot-învăţător Teodor Gureanu, pe două rânduri, băeţii înainte iar fetele în urmă în hăinuţe curate, s'au strecurat frumos în biserică, ascultând liniştiţi slujba Sf. Liturghii. După terminarea serviciului divin, preoţii au săvârşit un parastas pentru cei 56 de eroi din comună.

Apoi preotul teolog Vasile Brâncuşi preşedintele cercului, devotat cu desăvârşire faptelor creştineşti, a ţinut o însufleţită cuvântare, despre „Dragostea şi iubirea aproapelui", dând citire şi pilde din faptele Sft-lui apostol Pavel, făcând prin aceasta ca inima şi sufletele enoriaşilor ascultători să se sature de hrană sufletească.

Părintele Teodor Gureanu din parohia Brădiceni, cu multă însufleţire a vorbit despre „Viaţa trupească a omului, în raport cu viaţa sufletească viitoare" îndemnând pe enoriaşi să fie totdeauna harnici şi să se ajute la nevoi unul pe altul şi să aibă temere şi credinţă mare în Dumnezeu.

Preotul Aposteanu din parohia Băltişoara a vorbit despre „Lăcomie" arătând că mai toate hoalele de stomac vin din mâncare multă; iar din băutură peste măsură se adună pe capul omului cele mai mari nenorociri; se nasc certurile din cari apoi se ivesc omoruri şi alte multe păcate. Sf. Sa a mai arătat că o parte din scumpetea traiului de azi, e tot din pricina **lăcomiei unor oameni capitalişti** (bancheri), lacomi de a se îmbogăţi de pe spinarea celui sărac, cum sunt acei dela fabricile de ferărie şi hârtie, arătând că o coală de hârtie înainte de război se vindea cu un ban, iar astăzi se vinde cu un leu, adică s'a scumpit de o sută de ori mai mult. Sf. Sa dă apoi sfaturi enoriaşilor că noi cei săraci să nu râvnim niciodată la lăcomia cămătarilor, că Dumnezeu poartă de grijă celor smeriţi şi cumpătaţi trimiţându-le ajutorul lui, când îl vom cere cu inimă curată, şi tot el va purta de grijă acelor spoliatori cari îşi îngraşă trupul dar îşi perd sufletul.

Părintele Bureanu şi învăţător a pus pe elevii şcolari de au cântat şi spus poezii foarte plăcute. Conferinţa a luat sfârşit la ora 4 şi s'a terminat cu „Impărate Ceresc" şi „Lumină Lină" cântate pe muzica bisericească de corul cântăreţilor, împrăştiindu-ne fiecare la casele noastre, fiecare am rămas dornic de a ne mai hrăni cu astfel de petreceri sufleteşti.

N. G. CIUHU.

Din Lăpuşata (jud. Vâlcea)

Darea de seamă despre mersul Bibliotecii „Lumina Satelor" dela înfiinţare şi până în prezent:

Biblioteca a luat fiinţă prin luna Martie 1923, prin stăruinţa d-lor Virgil Nicolescu învăţător, Gheorghe A. Voinescu, Alexandru I. Bulacu contabil, Marin I. Preoteasa, cântăreţ şi cu ajutorul sătenilor din comuna noastră.

Biblioteca funcţionează în baza ordinului d-lui Ministru al Cultelor şi Artelor cu No. 22039 şi ordinului Fondaţiei Culturale „Principele Carol" cu No. 3332 Biblioteca este aşezată într'o sală dăruită de d. Iancu P. Paulacu primarul acestei comuni. Biblioteca dela înfiinţare şi până acum are un număr foarte mare de cetitori. Biblioteca a răspândit printre săteni multe reviste, gazete şi ziare folositoare locuitorilor şi mai cu seamă ziarul „Cultura Poporului".

Pentru ca sătenii sa se obişnuiască cât mai mult cu cetitul, Biblioteca a împărţit ziare gazete şi reviste în mod gratuit.

Biblioteca în luna Iulie anul acesta a fost inspectată de către d. Marin Nemulescu, revizor şcolar cl. II din Comuna Roeşti, delegat din partea Ministerului Instrucţiunei Publice; d-sa a rămas pe deplin mulţumit de modul cum se conduce această Bibliotecă. Aceasta Bibliotecă se conduce de următorul comitet: Virgil Nicolaescu preşedinte, Gheorghe A. Voinescu vice-preşedinte, Alexandru I. Bulacu secretar general, Marin I. Preoteasa bibliotecar, Ilie S. Teodorescu şi I. I. Cotescu, membri.

G. A. V.

Din Sângeorgiul-român (Ardeal)

In comuna noastră, cu multă însufleţire s'a serbat ziua de 1 Decembrie, cr., cinci ani de la unirea tuturor românilor la patria mamă. Cu acest prilej s'a dat o şezătoare culturală şi s'a reprezentat pe scenă o piesă teatrală în care s'au înfăţişat toate provinciile alipite la vechiul regat. Suma ce a rezultat din această serbare, s'a întrebuinţat pentru cumpărare de cărţi şi îmbrăcăminte, copiilor ai căror părinţi sunt lipsiţi de mijloace.

Se cuvine toată lauda pentru reuşita acestei serbări d-lui director al şcoalei dimpreună cu întregul corp didactic.

— In ziua de 20 Decembrie cr., în gara Ilva-Mică s'a întâmplat o mare nenorocire. Sosind în gară un tren, şeful gării se afla la cântăritul unor vagoane. Mecanicul acestui tren voind să aducă nişte vagoane le-a dat drumul prea tare şi l'a prins pe nefericitul şef de gară între vagoane, zdrobindu-l.

— Mai mulţi oameni lucrând în pădurea Valea-Mare, unii erau mai sus în pădure iar alţii mai le vale. Din nebăgare de samă cei de deasupra au scăpat un lemn, care a venit la vale cu o iuţeală fulgerătoare, omorînd pe loc pe ~~gospodarul Motofelea~~ Ion din Sângeorgiu-român. Lemnul a mai rănit încă pe alţi trei săteni.

S. TEODOR

Să nu-i uităm

Noi membrii corpului didactic şi bisericesc din comuna Celaru, Judeţul Romanaţi, în unire cu fruntaşii inimoşi ca d-nii Ion I. Celăreanu, N. Celareanu, Ion şi Nicu Popescu, Iulian Ionescu, I. Diaconescu şi alţii, şi sprijiniţi de locuitorii întregei comuni, ne putem mândri azi, când vedem răsărit ca din pământ, măreţul local de şcoală cu opt sale de clasă şi patru camere mari local care va servi mâine ca focar al culturii romanaţene, răspândind raze binefăcătoare de lumină, pentru fericirea şi înaintarea neamului românesc.

Dar, „orice fericire e stropită cu lacrimi", şi în Celarul nostru încă a curs şivoiu de lacrimi! Ne este încă vie în minte figura dispărutei Alexandrina I. Celăreanu, tânăra făuritoare a „Căminului Cultural" local, absolventă a liceului din Craiova. Şi nu-l putem uita nici pe iubitul nostru coleg şi tovarăş de suferinţe Grigore Popilian, învăţător înaintat care a plecat dintre noi în lumea veşnică în ziua de 9 Decembrie cr. Par'că-l văd şi-acum sus pe schelă, la al doilea rând: înalt, spătos, cu ochii mari şi scrutători, cu privirea veselă, cu părul lăsat mare şi dat pe spate, îndemnând şi cântând printre lucrători şi salahori frumoasa lui **Doină** de oltean pe care n'a nitat s'o cânte încet nici chiar în clipele de suferinţă cele de pe urmă când moartea nemiloasă l-a răpit înainte de vreme din braţele soţiei şi a copilaşilor săi îndureraţi.

Era nu bun dascăl, era sufletul „Cercului Cultural" Celaru şi al prietenilor lui. Geografia judeţului Romanaţi ieşită desub tipar în luna Octombrie anul acesta, pe care nu întârzia a o cerceta, fiind chiar în luptă cu moartea, ne spune că tânărul învăţător Grigorie Popilian promitea mult, părăsindu-ne tocmai atunci când ar fi fost mai mare lipsă de el. Fie-i ţărâna uşoară şi amintirea înveci neuitată.

Institutor MANU GEORGESCU

ISTORIA ROMÂNILOR

IX.

Regele polon, Ioan Albert — Olbrecht, cum îi zice cronicarul Grigore Urechiă — porni deci amărît de neizbânda din faţa Sucevii pe drumul cel scurt, care avea să-l scoată din ţara care i-a înfrânt mândria. Era drumul prin *codrul Cozminului,* dincoace de Cernăuţi. După drum de o săptămână, oastea obosită, dar şi dornică de-a se vedea acasă, ajunse la gura văii, care taie codrul. Aici poposi. Ştefan îi mai trimisese odată solie, să nu apuce pe drumul neumblat de Poloni, căci prădăciunile lor vor aţâţa poporul şi nu va fi bine de ei. Dar regele nu luă în seamă vorba lui Ştefan. Acesta era însă pregătit. De mai înainte încă, mii de ţărani moldoveni au tăiat copacii dealungul coastelor văii, dar aşa ca să stea înţinaţi şi la o lovitură dată fiecăruia să se prăvălească acoperind drumul. Iar Ştefan, cu mii de curteni, boieri şi ţărani pândia în întunerecul codrului aşteptând intrarea Polonilor în gura morţii.

Cetele de călăreţi din Polonia apuseană au fost lăsaţi să treacă, atunci spre scară dincolo de codru şi să-şi facă tabără la Cozmin, în vale. Regele cu ai săi petrecu în tabăra de dincoace noaptea, care avea să fie pentru multe mii cea din urmă. În ziua de Joi, 26 Octombrie, când strămoşii noştri serbau ziua marelui mucenic şi ostaş, Sântu-Dumitru, oastea polonă intră în codru, având în mijloc pe regele bolnav de năcaz şi dus într'un leagăn. Când ajunseră la mijlocul codrului, acesta răsună de un chiot care băgă groaza în Poloni. Era chiotul-semnal al Moldovenilor şi îndată îi urmă un sgomot, de părea că se surpă lumea. Copacii cei înţinaţi începură să se nărue asupra Polonilor tăindu-le calea. O ploaie de săgeţi se revărsă asupra duşmanului, care buimăcit primea moartea fără multă împotrivire. Iar Ştefan, cu boieri şi curteni, năvăli asupra celor din urmă, cari erau încă lângă tabăra din presară şi făcu şi acolo un măcel îngrozitor. Inebuniţi de groază, Polonii îşi părăsiră tunurile, caii şi căutau să se strecoare, împreună cu regele lor, printre mormanele de cadavre şi copacii stropiţi de sânge, spre cellalt capăt al văii, unde li-se părea că-i aşteaptă mântuirea. Numai regele cu puţini din ai săi, au ieşit din gura iadului la sat, la Cosmin, şi deacolo au grăbit spre Cernăuţi.

Aflând Ştefan, că se mai apropie o oaste polonă, a trimis oaste de moldoveni în frunte cu Boldur Vornicul ca să o oprească dela întâlnire cu regele. Boldur a bătut pe poloni, fără ca regele lor să bănuiască ceva. Iar trecând Prutul la Cernăuţi, Ioan Albert a fost bătut din nou la Linţeşti şi numai cu puţin a scăpat ajungând abia la 12 Noembrie în Lemberg.

In războiul acesta au pierit cei mai de frunte oameni ai Poloniei, generali mari, voievozi de ţinuturi, sfetnici de-ai regelui, aşa că ieşise vorba, că *în zilele regelui Albert a pierit boierimea polonă.* Alţi domni mari poloni au căzut în robie, pe unii i-au spânzurat ai noştri pe câte doi de păr, că umblau pe acea vreme cu părul lung ca Nemţii; şi alte batjocuri le-au făcut. Se mai povesteşte printre Românii noştri din părţile locului până acum, că Ştefan-Vodă a prins pe toţi boierii cei mari poloni în jug şi a arat cu ei un câmp întins, în care a semănat ghindă. Dumbrava răsărită din ghinda semănată în arătura polonilor se numeşte *Dumbrava roşie.*

Grigore Urechiă, cronicarul cel vechi moldovean, îşi încheie astfel povestirea despre *certarea celor mari:*

„Dumnezeu cel drept, cel ce ceartă nedreptatea şi înalţă dreptatea, cu câtă certare pedepseşte pe cei ce calcă jurământul! Că acest Olbrecht nu asupra păgânilor, ci asupra creştinilor a ridicat războiu. Nu da ajutor celui ce nu avea odihnă de turci, ci vrea să slăbească pe cel ce se luptă cu vrăşmaşul creştinilor, căruia trebuia să-i deie toţi ajutor. Că Dumnezeu la toată lipsa şi nevoia l'a adus pe acel ce mergea cu atâta falǎ să stropşească şi să calce ţara, cel ce întâiu nici taina sa nu o vrea să o spuie nimănui, ce făcuse cuvânt că merge să ia Chilia şi Cetatea Albă; şi încă odăogea de zicea, că de ar şti haina de pe dânsul gândul lui, o ar băga în foc, iară mai apoi nici ai săi nu-l băgau în seamă; ce era în zavistia celor de casă şi în batjocura tuturor. Aşa şi cinstea din zi în zi micşorându-i-se, de inimă rea puţin de n'a murit".

Povesteşte apoi Ureche mai departe: „Iară Ştefan-Vodă, după isbânda cea mare ce au făcut la acel răsboiu, s'a întors înapoi la scaunul său la Suceava, cu mare laudă, ca biruitor, mulţumind lui Dumnezeu şi Maicii Preciste. Şi au sfinţit şi au înfrumuseţat biserica cea fost zidită de dânsul pre numele sfântului marelui mucenic Dimitrie dând laudă sfinţiei sale, în târg în Suceava, ce este înaintea curţilor domneşti, care trăieşte şi până astăzi. Zic unii că să se fi arătat lui Ştefan-Vodă, la acel răsboi, sfântul mucenic Dumitru, călare şi într'armat, ca un viteaz, dând ajutor şi vâlfă lui Ştefan-Vodă şi ostaşii lui. Ce este de a şi crede, de vreme ce i-a zidit biserica.

„După aceea, dat-a Ştefan-Vodă cuvânt la toată ţara, să se strângă oştenii la Hârlău, la ziua sfântului Nicolai. Şi adunându-se într'acea zi cu toţii la Hârlău, făcutu-le-au ospăţ tuturor boierilor şi tuturor vitejilor săi, şi cu daruri scumpe i-a slobozit, de a mers cineşi pea acasă-şi, învăţându-i pre toţi să dea laudă lui Dumnezeu, pentru că toate puterile sunt dela Dumnezeu, de sus."

Pedeapsa din Codrul Cosminului nu a fost însă de ajuns pentru mândria regelui polon. Dar să lăsăm să povestească un cronicar polon cele ce s'au întâmplat. Iată ce zice vestitul *Cromer*: „Inturnându-se (Ioan Albert) nici un lucru bun n'a făcut pentru folosul ţării, ci nebăgând în seamă ruşinea şi perderea, care le suferise în Moldova, nu şi-au adus aminte că au întărâtat pe Ştefan bărbatul cel inimos şi viteaz; care grele nevoi şi mare jale au pricinuit după aceia polonilor şi ruşilor (Rutenilor). Pentrucă Ştefan vrând să-şi izbândească greutatea de el făcută şi bătaia cea cu nedreptul pornită asupra sa, în primăvara anului 1498 cu oştile sale cu oşti turceşti şi tătăreşti au intrat în Polonia şi Rusia, în lung şi în lat prădând toate şi nespusă groază şi frică punând peste tot regatul polon.

Foarte mulţi bărbaţi, femei, prunci şi oameni de frunte au ajuns în robie prin inimicii, cari îi gonia şi cerea pretutindeni." Iar cronicarul moldovean *Miron Costin* scrie: „Scos-au Ştefan-Vodă multe turme de dobitoace din ţara leşească (polonă) şi ca la o sută de mii de robi au aşezat în ţară, de şi până astăzi trăeşte limba rusească în Moldova."

Ioan Albert s'a văzut silit, să încheie pace cu Ştefan, hotărând amândoi, ca pagubele să fie uitate, să nu mai sprijinească nici unul pe duşmanul celuilalt. Mai urmă după câţiva ani o neînţelegere pentru ţinutul Pocuţiei, dar Ştefan muri, aşa că Polonii scăpaseră de o grije.

V. L.

Cântec

Auzit în Munţii Vrancei

Cine are dor pe lume
Măi dorule, măi,
Ştie luna când apune
Măi dorule, măi.
Cine are dor pe luncă
Ştie luna când se culcă.
Cine are dor pe cale
Ştie luna când răsare
Şi noaptea cât e de mare.
Cine are dor de deal
Ştie cât e de amar.
Lung e drumul Giurgiului
Dar mai lung al dorului;
Drumul Giurgiului se calcă
Al dorului nici odată.
Lung e drumul la Bacău
Dar mai lung e dorul meu.
Dorul meu şi-al dumitale
Face-l-ar Dumnezeu floare
Ca să-l pun la cingătoare
Tocmai lângă inimioară
Să-mi aline dorul meu
Osândi-l-ar Dumnezeu.

Culeasă de D. H. RĂDULESCU

ASTRA

PRIMA FABRICĂ ROMÂNĂ DE VAGOANE ŞI MOTOARE SOC. ANON.

ADRESA TELEGRAFICĂ: VAGONASTRA **ARAD** TELEFON 694 şi 900

SECŢIA MOTOARE:

Autobuse, Camioane, Cisterne automobile, Motoare stabile de benzină, grupuri electrogene de benzină, Strunguri de precizie, Excenterprese, Prese cu fricţiune, Şlefuitoare, Pese de rezervă pentru automobile, camioane şi motoare de benzină de orice marcă.

PRODUSELE NOASTRE SE POT PROCURA CU PREŢURI ORIGINALE DE FABRICĂ DELA MAGAZIILE DE CONSIGNAŢIE MAI JOS NOTATE:

ARAD: Intreprindere de Maşini şi Automobile, Str. Alexandri 6.
BRAŞOV: „Silvania" Intreprindere Technică S. A. Piaţa Boilor 7.
CLUJ: Blaga Emil, Piaţa Ştefan Cel Mare 3.
LUGOJ: Schwäbisch Zentral bank, Filiale Lugoj.
ORADEA-MARE: „Economia" S. A. pentru Comerţ şi Industrie, Piaţa Mihai Viteazul 1.
SĂTMAR: Fraţii Princz Turnătoria de Fier şi Fabrici de Maşini
SIBIU: Compania Anglo—Americană, Bretter Promanade.
TÂRGU-MUREŞ: Biró E. Ing. mech. cu dipl. Intreprinderea technică, Str. Ştefan Vodă 1/a.
TIMIŞOARA: Schwäbischer Landwirtschaftsverein, Gorovegasse No. 5.

68

Desfacere de Crăciun şi Anul Nou!

LA

Magazinul de mode p-tru dame şi domni

Soós & Sztupjár

Cluj, Calea Victoriei No. 1.

Preţuri foarte reduse

1 metru stofă elegantă lăţime duplă	180 lei
1 m. stofă costum de lână în toate colorile 140 cm.	240 lei
1 m. postav lână curată 120cm lăţime . . .	240 lei
1 m. şeviot negru 140 cm. lat .	240 lei
1 m. stofă cadrelată 140 cm. lăţime . . .	240 lei
1 metru flanel 80 cm. lăţime .	140 lei
1 m. stoflă englezească p. costum bărbătesc . . .	350 lei
1 m. catifea de costum albastruînchis 100 cm. lăţime .	300 lei
1 metru căptuşală de haine eherge . . .	110 lei
1 m. stofă velour p-tru costum	540 lei
1 pereche ciorapi flor de damă în toate culorile . . .	117 lei

Flaneluri, barcheturi, pânzeturi, căptuşeli, ciorapi, batiste, cămăşi bărbăteşti şi diferite articole neînşirate aci SE VÂND CU PREŢURI REDUSE

Resturi de cupoane LINGERIE p-tru femei şi copii

!

Desfacere de Crăciun şi Anul Nou

ABONAMENTUL: Pe un an 180 lei. Pentru săteni, învăţători, profesori, preoţi, studenţi, funcţionari, meseriaşi şi muncitori 120 lei pe un an. Abonamentul plătit înainte; se poate face şi pe jumătate de an. oooooo

Cultura Poporului

ABONAMENTUL: Pentru instituţii financiare, ale statului şi biblioteci 300 lei pe an. Pentru sprijinitorii foaei minimum 300 lei. In America 3 dolari. In Jugoslavia 100 dinari pe an. In străinătate 250 lei pe an

Cum se oglindeşte sufletul românului în doină

Neamul românesc fiind dezbinat, fiind asuprit, privit cu ochi de viperă de câtre străini, şi neavând nici o putere, pentru ca să se răzbune, fiindcă jugul străin apăsa prea greu pe gâtul românului şi-l încătuşa de pretutindeni; românul părăsit de toţi ai lui, pribeag în ţara lui, sau dus în surghiun, el n'a putut să facă altceva, decât să-şi potolească focul nestins al inimii, ce era aprins de asupritori, cântând doine. Prin doină, românul şi-a scos afară veninul şi chinul ce-i rodea inima. Doina este aceea, care-l făcea şi-l face pe ţăranul român să uite din nevoile vieţii; ea a fost aceea, care i-a alinat suferinţele şi l'a făcut să rabde, căci şi-a zis: „şi suferinţa are un sfârşit"! Românul, ce-şi paşte turma la poalele munţilor, întins pe iarba verde, lângă izvor, cântă câte o doină din gură, din fluier sau din caval, a cărei melodie „te rupe la inimă", cum zice românul!

Basarabeanul dus în fundul Siberiei, sau cel rămas la vatră, fiind oprit de a mai vorbi în graiul românesc, cum nu era să-şi cânte amarul, fără să desnădejdea prin doine?! Ţăranul basarabean dându-şi seama că sufletul lui era plămădit cu cel moldovean şi-a zis: „Muscaleşte-oiu învăţa, când eu limba mi-oiu uita". Nu mai puţin şi cei din Transilvania, fiind sub jugul unguresc n'au cântat, ziceau: „Rabdă inimă şi taci, ca pământul care-l calci".

Românul, în vremuri de restrişte, ca şi 'n timpuri de răscumpărare, când i-se făcea dor de cineva, cânta; şi chiar în vremile de azi, el se aşează pe-o coastă, duce mâna la chimir sau la serpar, scoate fluerul şi „neepe să cânte...". Şi oare ce cântă? ... doină şi iar doină. Aşa-i firea Românului: „cântă, să mai uite din necazuri". Cine aude o doină cântându-se, e fermecat şi 'ntr'o clipă amintirile trecutului îi năpădesc mintea. Din ea ţâşneşte amărăciunea vieţii pe o melodie aici simplă şi duioasă, aici monotonă şi capricioasă sau veselă. Iată cât de frumos sună versurile dintr'o doină:

Doină, doină vers cu foc
Când te-aud, nu stau pe loc;
Doină, doină cântec dulce
Când te-aud, nu m'aş mai duce.

(Colecţia V. Alecsandri.)

In doine, cineva poate să analizeze peripeţiile poporului român, căci ele sunt mai mult de natură tristă şi frumoasă. In ele şi-a cântat nenorocirea, speranţa, desperarea, liniştea şi grija sau dorul de părinţi şi rude. Doinile formează cadrul genului liric şi cuprind expresiunea poetică a simţurilor inimii, provocate de starea individului, de fiinţele sau de lucrurile ce-l înconjoară, sau de alte cauze şi manifestaţiuni exterioare. Nota caracteristică a doinelor este expresiunea iubirii şi a suferinţii. Doina a fost şi va rămânea aceea care primeşte toate pasiunile şi emoţiile ţăranului român; dânsa este aceea, care ne descopere taina adâncă. In doine se vede aspiraţiile şi sufletul românilor. Doina este cântecul, în care vedem suferinţele unui neam întreg. Iată cum au înţeles marii poeţi ai noştri doinele. V. Alecsandri vede în doină păstrătorul gloriei străbune el zicea: „când aud doina îmi pare că aud Moldova plângând, după vechea sa glorie". „Coşbuc vede în doină cântecul în care răsună toate ocupaţiile românului". Mihail Eminescu fiind în contra civilizaţiei, vede în doină cântecul naţional, ameninţat să dispară din cauza invaziei civilizaţiei apusene. Curentul poporan se datoreşte generaţiei moldoveneşti dela 1848. Gh. Asachi a cules poezii populare la 1822, dar le-a pierdut odată cu arderea casei.

Anton Pann la 1830 a publicat o colecţie de cântece, dar nu le-a înţeles însemnătatea. La 1852 N. Alecsandri publică o colecţie de poezii populare de-o mare importanţă. Cu poeziile populare s'a mai ocupat şi Gh. D. Theodorescu, el a colecţionat poezii de această natură. Insă vedem, cu durere că, odată cu bătrânii noştri se duc şi obiceiurile şi cântecele lor. Varietatea izvoarelor de inspiraţie explică mulţimea şi varietatea acestor produceri, dictate de veselie şi libertate sau de ură şi întristare.

Doina este însuşi viaţa şi sufletul poporului român. Aceasta a constatat-o toţi scriitorii şi poeţii noştri şi mai ales unul, care zice despre Doină:

„Nu-i plânsul unei inimi numai
Şi-a unei clipe trecătoare,
Ci neamul nostru întreg îşi cântă
Durerile . . . în ele.

N. C. MUNTMARG.

Către săteni

Anul acesta mi-a fost dat să colind prin multe sate şi multe lucruri am văzut.

Am trecut sate, sate mici adăpostite sub umbra câtorva salcâmi bătrâni, sate sărace, de câmp; dar şi sate întinse, cu uliţe lungi şi largi, bogate şi înfloritoare, căutând parcă să ţină cât mai strâns câmpia largă care pare că fuge să se peardă undeva departe, în orizontul siniliu.

Am trecut sate răsleţe, aruncate ici colo, la depărtări de chilometri în nesfârşita câmpie a Bărăganului, dar am trecut şi sate de deal şi sărace şi mai des bogate, cu căsuţe albe şi curate ascunse printre vii, ori aruncate pe câte-un dâmb de deal, sub margini de păduri ştroprind livezile încărcate.

La câmp sau la deal, oamenii, harnice albine, roiau sub arşiţa dogoritoare a soarelui, sau sub suflarea vântului rece de toamnă.

Au semănat, acum îşi strâng bucatele; au îngropat, acum îşi culeg roadele: Un an de muncă se închee şi fiecare îşi face, acum la sfârşit socotelile.

Unii au făcut mai mult, alţii mai puţin, după cât le-a dat Dumnezeu.

Dar atunci când este vorba ca fiecare să se bucure deopotrivă de munca de peste an, lucrurile parcă merg de-a-ndoaselea.

Şi asta peste tot, pe unde am trecut.

Lucrurile, după cum mai de toţi este ştiut, stau astfel: Cel mai sărac, care ar trebui ca pe un decalitru de vin, de pildă, să ia cam tot atât cât ia şi cel care are mai mult, mai totdeauna el ia un preţ cu mult mai mic.

El a depus aceeaşi muncă pentru decalitrul lui de vin. Aceeaşi îngrijire aceeaşi muncă istovitoare de un an întreg. Şi cu ce este vinovat ca să piardă din câştigul lui, pe care îl merită cu prisosinţă? Toată vina lui este că nu-l poate ţine: iarna care se apropie îl zoreşte; o datorie îl zoreşte; aprovizionarea gospodăriei cu cele trebuincioase îl zoreşte. Iată-l înconjurat de atâtea şi atâtea nevoi care îl face ca vrând, nevrând să-şi vândă, pe temir'ce, rodul muncii lui stropită cu atâta sudoare, făcută cu atâta greutate, îndurând atâtea nenumărate nevoi un an, un an întreg.

Dacă are 100 de decalitri el ia abia 3000 de lei. Un altul care nu are atâtea nevoi, un altul, pe care nu-l zoreşte nimic, căruia nimeni nu-i speculează nevoile, pe aceeaşi cantitate, pe care a ţinut-o cu o lună mai mult, ia îndoit. Iată şi un exemplu: în toamna aceasta, într'una din podgoriile munteneşti, cei cari au avut mai puţin şi au fost lipsiţi au vândut decalitrul de vin cu 30—40 de lei. Cu o lună mai târziu preţurile s'au urcat până la 80—90 de lei decalitrul. Deci iată o pierdere pentru cel nevoiaş de 40—50 de lei la un deca, ceeace pentru 100, înseamnă o pierdere de 4000—5000.

Aceasta se întâmplă şi cu podgoria şi cu câmpul.

Dar preţurile acestea mici, la început de recoltă, aduce o pierdere şi celor cari au mai mult.

Fiecare o ştie.

De aceea pentruca munca îşi a unora şi a altora să nu se piardă în cele patru vânturi şi pentruca răul să se înlăture pentru viitor, se cere cel mai uşor lucru cu putinţă: *Unire.*

Ar fi de un folos de netăgăduit pentru toată lumea producătoare. Problema s'ar putea rezolva cam în felul acesta:

Toţi producătorii dintr'un sat să se unească între ei şi să subscrie, fiecare după puteri, un capital care nu ar fi prea mare, să formeze astfel un sindicat.

Acesta — adică adunarea tuturor sătenilor — din dată, în dată să fixeze un preţ minim, adică preţul cel mai mic sub care să nu se vândă. Iar din capitalul depus, se va da cu împrumut, celor cari au nevoe, în contul produselor, cu un procent oarecare, până la desfacerea acelui produs.

In chipul acesta cel care are mai puţin va lua pentru o cantitate oarecare tot atât cât şi cel mai avut, cu singura difrerenţă de calitate. Cel care au mai mult va fi şi el în câştig căci acum nu vor mai fi preţurile mici care să înrâurească la descreşterea preţului; iar capitalul care ar fi rămas neîntrebuinţat, cum de multe ori se întâmplă la sate, va aduce şi el un venit. Cel care se împrumută chiar dacă ar plăti o dobândă cât de mare, va eşi totuşi cu un câştig destul de însemnat.

Că ar fi o faptă de buni români, că ar ajuta astfel la prosperarea ţării nu le mai reamintesc. Fiecare o ştie şi o înţelege.

D. H. RĂDULESCU.

CRONICA BUCUREŞTEANĂ

„Institutul de studii sud. est european" şi-a început activitatea printr'o conferinţă pe care d. prof. N. Iorga a ţinut-o asupra lui „Dimitrie Cantemir", Luni 17 Dec., seara, la Casa Şcoalelor.

In ciclul de conferinţe ce Institutul le va ţine în iarna aceasta, se va vorbi mai mult asupra românilor din Macedonia.

In legătură cu aceasta, trebue să arătăm studiul apărut în No. 1, al „Revistei Generale" a învăţământului", reapărută de curând, în care se arată numărul şcoalelor şi bisericelor româneşti din peninsula Balcanică, biserici ce au funcţionat înainte de răsboi şi care funcţionează în prezent.

Astfel aflăm că în circumscripţia Bitolia (Macedonia sârbească) nu funcţionează nici o şcoală, şi numai biserica din Bitolia şi aceasta cu foarte mari greutăţi.

In circ. Salonic, Meglenia şi Ianina-Grebena (Macedonia grecească) funcţionează toate şcolile, afară de câteva din circ. Meglenia. Bisericele funcţionează deasemenea în toată Macedonia grecească, afară de circ. Meglenia.

In Albania, în circ. Coriţa şi Berat, nu mai funcţionează decât 5 şcoli, în trei comune, restul din cele 17 şcoli, închise de pe urma războiului, n'au mai fost redeschise.

Bisericile funcţionează în toate localităţile unde au funcţionat şi înainte de război, şi anume Coriţa, Pleasa, Sipsca, Grebova, Elbasan şi Nicea.

— Dumineca 16 Decemb. s'a făcut cu o deosebită sărbătorire, inaugurarea băncii populare *„Ţara mea"*, de sub prezidenţia d-lui Romulus Demetrescu-Dunăre, avocat.

Serbarea a avut loc de dimineaţă, în localul Băncii, din str. Leon-Vodă Nr. 2, începându-se printr'o slujbă religioasă ,săvârşită de Sf. sa preotul bis. Slobozia.

După aceia au ţinut cuvântări d-nii Romulus Demetrescu-Dunăre şi Davila Ventura, arătând rodnica activitate a băncei, care numai după două luni de funcţionare sumară 130 membri şi are un capital vărsat de 65.000 lei. A răspuns d. insp. Ioan, delegat al Centralei Băncilor Populare, care a felicitat pe Consiliul şi membri Băncii pentru progresul săvârşit.

S'a iscălit de cei de faţă, cu act comemorativ, după care s'a fotografat, în grup, în faţa localului.

— In noua sa organizare. Atheneul Român din Capitală şi-a împărţit activitatea lucrând în mai multe secţiuni, ca un fel de Academie, mai mică.

Comitetul secţiunei literare s'a întrunit zilele trecute şi s'a constituit în felul următor: d-nii prof. univ. Mih. Dragomirescu, preşedinte; d. Lupu Antonescu, vice-preşedinte; iar d-nii G. Adamescu şi Nestor Urechia, secretari.

De asemenea comitetul a discutat viitoarea sa activitate, care, nădăjduim, că va fi destul de bogată.

Studenţimea bucureşteană ţine să cinstească cu pietate pe colegiilor cari şi au adus viaţa ca jertfă, pe altarul patriei, pentru înfăptuirea României-Mari.

Pentru odihna sufletelor lor de eroi, studenţimea bucureşteană a făcut să se slujească un parastas în sf. biserică Visarion, iar studenţii ialomiţeni au luat iniţiativa de a ridica o placă comemorativă în cinstea studenţilor cât şi o celorlalţi intelectuală, morţi în războiul pentru întregirea neamului.

Numai socotim că mijloacele întrebuinţate — balul mascat — nu cadrează cu piozitatea operii pe care doresc s'o înfăptuiască!

— Spiritul de solidaritate socială şi creştină se pare că a însufleţit pe studenţii dela medicină, cari au hotărît să continue şi anul acesta de a fi de ajutor colegilor lor dela celelalte facultăţi şi şcoli speciale, dându-le consultaţii, gratuite.

De aceia „Asistenţa medicală universitară", care este o anexă a Societăţii studenţilor în medicină, a început consultaţiile, în serviciul de consultaţii gratuite al d-lui prof. Amza Jianu, spitalul Colţae, între orele 6—7 d.

Societăţile culturale îşi ţin mereu şezătorile.

Astfel, Uniunea „Arta şi istoria naţională" şi-a ţinut şezătoarea, în amfiteatrul fundaţiei universitare, Carol; când d. prof. Stoica Nicolaescu a vorbit despre. „Valoarea istorică a descoperirilor dela Curtea de Argeş".

„Casele Naţionale" şi-au ţinut a IV-a şezătoare, tot în amfiteatrul Fundaţiei Carol.

D. prof. Ţiţeica a vorbit despre „filozofia lucrului înfăptuit", analizând cu acest prilej ideile marelui fabricant american Henry Ford, cuprinse în cartea sa, apărută de curând, sub titlul: „Viaţa şi munca mea".

D. Marin Ştefănescu, prof. la Universitatea din Cluj, a vorbit arătând că instituţia „Caselor Naţionale" nu face politică de partid, ci numai o politică naţională.

A urmat şi o bogată parte artistică literară.

Soc. culturală sportivă „Arena" a ţinut Duminecă 16 Decembrie, d. a. a doua şezătoare artistică literară, în sala căminului cultural al Bisericei Cărămidarii de jos, din str. Pisculul. S'a executat un bogat program artistic literar, precum şi execuţii gimnastice. Românii macedoneni îşi au, în capitala, ca lăcaş, de rugăciune, Sf. Biserica Antim, clădită prin sârguinţa marelui mitropolit Antim Ivireanu. Ei „iubind podoaba casei Domnului" au căutat s'o înfrumuseţeze cât mai mult, şi astfel cu sumele strânse dela ei, şi dela enoriaşii bisericei, au introdus în biserică lumina electrică, a căreia inaugurare s'a făcut, cu o deosebită solemnitate, Duminecă 16 Decembrie, şi la care au luat parte românii macedoneni, grupaţi în „Soc. Macedo-Română", de sub preşidenţia d-lui I. Grădişteanu, şi Soc. *„Meglenia"* a românilor macedoneni din oraşul Meglenia, societate care are ca preşedinte pe d. Ch. Juffa, care a lucrat mult pentru propăşirea acestei societăţi.

— In cartierul Gării de Nord îşi urmează cu stăruinţă activitatea culturală, Casa de sfat şi cetire „N. Iorga", de sub conducerea d-lui avocat Mateescu-Capeţineanu.

Duminecă 16 Decembrie, d. a., a ţinut a patra şezătoare culturală, când d. Const. Dinu, profesor, şi-a desvoltat conferinţa d-sale, tratând despre: „Origina şi desvoltarea naţionalismului nostru". A urmat apoi o parte formată de producţii literare şi muzicale.

„Asociaţia Cercurilor de gospodine" de sub preşidenţia d-nei Simona Lahovary, care a înfiinţat şi întreţine 35 dispensarii de sugaci, 15 ateliere, biblioteci, etc. în toată ţara, şi societatea *„Patronajul"*, de sub presidenţia d-nei Irina Butculescu, din care întreţine în Bucureşti, un azil pentru copiii părăsiţi, au organizat, pentru sporirea fondurilor lor, o serie de reprezentaţii de cinematograf, în fiecare Vineri, după prânz şi seara, în sala de sus, la Cinema Pathe-Lipscani.

TRAIAN G. STOINESCU.

Indemn către negoţ

Prin meşteşugul comerţului săteanul îşi poate înmulţi avutul său pentru binele lui, a familiei cât şi al întregului neam românesc.

Numai acel Stat este mare şi puternic, în care oraşele sunt frumoase, satele pline de belşug, iară săteni dornici de muncă şi cu dragoste de neam, sunt cu ştiinţă de carte.

Numai acolo unde săteanul va înţelege că şi sufletul, întocmai ca şi trupul are nevoie de hrană, acolo în acele sate sau cătune în scurtă vreme va pătrunde lumina, adevărata lumină a minţii, singura în stare să înveselească gospodăria săteanului.

Săteanul român este plugar din tată'n fiu; acestă meserie o are moştenită dela strămoşi şi o păstrează cu sfinţenie, cu acea sfinţenie care face ca viaţa şi sufletul lui să fie strâns legată de bucata de pământ pe care părinţii şi străbunii lui au lucrat-o la fel ca dânsul.

Avem săteni, cari cu tot dorul pământului au înţăles că în ziua de azi românul trebuie să mai cunoască şi alte meşteşuguri în afară de meşteşugul plugarului. Meşteşugul fierului şi al lemnului de o pildă prin meşteşugari pricepuţi ajută pe fraţii lor dela câmp punându-le la îndămână, plugurile, coasele, sapele, potcoavele cailor precum şi toate uneltele din lemn de muncă şi cărăuşie.

Fără de acest ajutor nepreţuit săteanul nu ar fi în stare să brăzdeze pământul pentru ai da sămânţă, şi cu carele făcute de meşteşugari iscusiţi să ducă în coşarele gospodăriei holdele aurii ale lanurilor de grâu şi porumb.

Dacă de bună seamă o parte dintre săteni se abat dela coarnele plugului şi prin meseria învăţată cu multă trudă ajută la lucrarea pământului şi la culegerea roadelor lui, de ce nu ar fi săteni cari prin meşteşugul comerţului să ajute ca roadele pământului strânse cu atâta trudă să fie trimise iar acele părţi unde sunt mai căutate.

Acest meşteşug al comerţului dacă se învaţă ceva mai cu greu ca rotăria, ferăria, tâmplăria şi aşa mai departe, are în schimb un mare merit că munca pusă de săteanul meşteşugar comerciant, aduce un bine nu numai muncitorului comerciant, ci satului, comunei şi întregului judeţ.

Greşită şi fără de cale este numirea de comerciant oamenilor de felul acelora cari cutreeră satele cu geamantanele pline de fitiluri, scăpărători şi sopoane.

Negustori cu adevărat, sunt toţi aceia cari mai înainte de toate, au un suflet de om, o marfă de care să aibă nevoie tot muncitorul.

Cârciumarul satului având în prăvălia sa fel de fel de alimente, aduce un bine nepreţuit, săteanului punându-i la îndămână tot ceea de ce ar avea nevoie. De asemeni şi negustorul cu feldefel, de lucruri de încălţăminte şi înbrăcăminte.

Acest meşteşug care să poată fi bine condus şi să aducă adevărate servicii locuitorilor satelor, trebue în primul loc să fie bine învăţat, şi acestă învăţătură se poate căpăta şi prin practica unei ucenicii făcută la sat său la oraş.

Invăţătura, însă, cu adevărat negustorească nu o dă decât şcoala comercială, unde gospodarul cu dragoste de familie îşi va trimite copilul să înveţe cum să ajungă sau negustor sau conducător al cooperativei sau Băncei satului.

RICHARD R. TUFFLI
fost ataşat comercial la Praga
profesor, industriaş.

Oameni de bine

Preotul Ioan Diaconescu, în anul 1878 Noembrie 15, a fost numit învăţător în comuna Podurile de sus, (jud. Ialomiţa) post creat din nou.

Cel d'ântâi învăţător care a introdus în şcoală jocurile Frőebeliane.

In 1882 a fost mutat ca diriginte la şcoala din comuna Şerbăneşti, şcoală-tip a plaiului Ialomiţa unde şi-a pus în aplicare noile metode de învăţământ, cu muzică, jocuri gimnastice, călătorii şcolare. In 1883 a înfiinţat conferinţe serale la şcoală.

In anul 1888 luna August cu prilejul conferinţelor din Tàrgovişte-

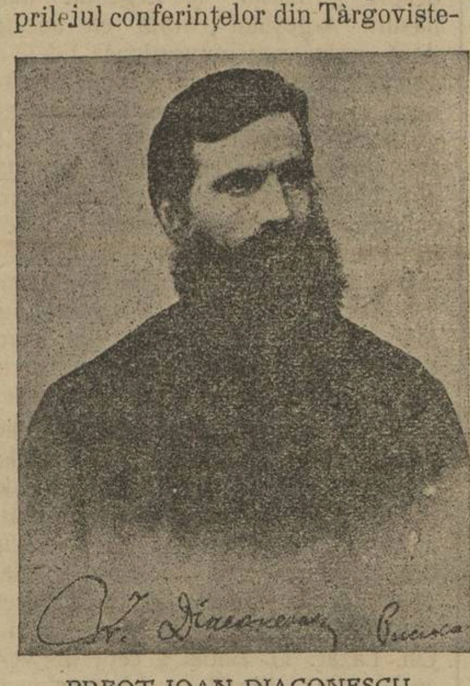

PREOT IOAN DIACONESCU

capitala judeţului înpreună cu colegii săi învăţători a înfiinţat societatea „Caritatea" pentru ajutorul elevilor săraci din oraş şi judeţ, precum şi de a înfiinţa un institut pentru găzduirea fiilor de săteni cari vor să urmeze cursul secundar. Societatea are acum ca fond de rezervă în acest scop, peste 40 mii de lei, plasaţi în bonuri de ale statului.

In anul 1893 Martie în 9 a înfiinţat în comuna sa, o societate economică „Ţăranul" cea dintâi în România, societate care conform legei băncilor a luat numele de „bancă populară".

La această bancă preotul Ioan Diaconescu, a funcţionat 17 ani ca preşedinte fără nici o plată. Această bancă are acum opt sute de mii lei capital.

La 1896 ţăranii i-au pus cadidatura de deputat la colegiul al III-lea şi a avut 117 glasuri.

La 1898 a luat parte la primul congres al învăţătorilor din întreaga ţară ţinut la Ploeşti şi a fost ales vice-preşedinte.

La 1906 a înfiinţat o cooperativă cu care a deschis ospătăria ţărănească dela expoziţia din Bucureşti.

La 1908, Martie în 8, a răscumpărat dela d. C. N. Vasilescu din Ploeşti moşia Bega-Miercanul, 375 pogoane pe care a împărţit-o la locuitori din satul său Diaconeşti şi satele vecine Miculeşti şi Bela făză nici un câştig.

Astă-zi această moşie este ca o grădină, plantată cu viţă de vie şi fel de fel de pomi.

La 1914 prin stăruinţa şi munca sa, Corpul Technic al judeţului a pus temeliea localului de şcoală din satul său Diaconeştii pe terenul dăruit de sfinţia-Sa (2560 m. p.).

Local cu două săli de clasă şi cu clădire a parte pentru locuinţa dirigintelui. Pe păretele despre Nord al acestui local părintele Diaconescu, cu aprobarea Ministerului Instrucţiunei Publice, a pus o placă de marmoră pe care stă scris: Terenul Donat de pr. Ion Diaconescu — 1915. A dăruit invalidului Gheorghe Costache pentru vecie, 2500 m. p. livadie fâneţă.

In anul 1913 luna Aprilie, Preotul Diaconescu a eşit la pensie ca învăţător după 35 de ani — muncă încordată pentru luminarea şi libertatea poporului, sărbătorit de colegi săi învăţători din întreg jud. Dâmboviţa printr'un ospăţ ce a avut loc în ziua de 31 Octombrie 1920, în Tàrgovişte, şi printr'un ospăţ la 17 Iulie 1921, ce a avut loc în noul local de şcoală din Diaconeşti la care a luat parte delegatul învăţătorilor, d. Ion Constantinescu-Viişoara, care a predat preotului Diaconescu tabloul său fotografic ca semn de iubire şi respect, iar al doilea exemplar l'a predat D-lui Diriginte al şcoalei Victor Diaconescu spre a fi aşezat în cancelaria şcoalei. La acest ospăţ a luat parte mulţi dintre săteni şi foşti şcolari ai preotului Diaconescu între care şi d. George N. Costescu inspector şcolar.

Acum preotul Diaconescu funcţionează încă ca paroch. — A donat terenul trebuincios pentru a se construi un local nou de şcoală în satul Strâmbu, care aparţine de parochia sa. Este prim cenzor la societăţile: „Clerul Dâmboviţei" şi „Casa Învăţătorului" din Târgovişte.

Este preşedinte al băncei populare „Bunul Român" din satul său Diaconeştii.

Afară de aceste fepte preotul Diaconescu, a mai dăruit sume de bani pentru biserică şi şcoală. Fie de pildă pentru toţi acest bun român.

„CULTURA POPORULUI"

Privelişti Temişorene

In legătură cu schimbul de comune, proiectat între guvernul nostru şi cel din Belgrad, — Banatul a început să se frământe, să se mişte, să geamă Banatul, un leagăn al românismului, plânge pentrucă de o bucată de vreme i-s'au făcut numai nedreptăţi. Comune frumoase i-au fost smulse şi de astă dată din trunchiul său şi date unor vecini, cari singuri nu mai ştiu unde vor ajunge cu pretenţiile lor. In afară de protestele ce s'au făcut pe toate căile, Banatul şi-a arătat nemulţămirea şi pe calea unei adunări populare ţinută Duminecă în ziua de 16 Decembrie a cr. în Fabric şi înfăptuită de Liga refugiaţilor din Banat, de sub conducerea dlui Ungureanu. Venerabilul luptător, care în orice moment a simţit primejdiile naţionale, a vorbit şi de astă dată şi în câte ocazii nu va mai fi vorbit, celorce pe o vreme ploioasă, parecă însăşi ea picura lacrămi mărunte pentru ciuntirea pământului Banatului, veniseră să-l asculte.

Dl. Ungureanu evocând trecutul nostru naţional în Banat, arată împrejurările în cari sârbii s'au colonizat provizoriu în tot timpul nefericitei lor istorii. Frumuseţea întrunirii a stat mai presus în faptul că vorbitorii au vorbit cu aceeaş durere despre ciuntirea Banatului, fără deosebire de culoare politică, aşa de Imbroane între alţii, a arătat jalea de care e cuprins Banatul, din frământările teritoriale prin cari a trecut de câţiva ani încoace. Intre altele un orator reproduce cuvintele marelui A. Mocionii, prin care se afirma că, comunele româneşti cedate Serbiei sunt cele mai bine din punct de vedere naţional cultural şi economic şi că dacă toţi românii ar sta astfel, nu ne-ar mai fi frică decât de Dzeu. Şi-au spus cuvântul şi parlamentarii bănăţenii, prin glasul dlui deputat Obedeanu, care a arătat intervenţiile făcute şi de dlor pentru împiedecarea actului ce se pregăteşte. La închidere, adunarea aprobă moţiunea de mai jos, pe care se hotărâsc s'o prezinte comisiei interaliate din Timişoara. Adunarea a adus următoarea hotărâre:

Având în vedere faptul că hotărârile conferinţii de pace privitoare la fixarea frontierii dintre România şi Jugoslavia în Banat, au fost aduse fără ascultarea poporului român şi că aceste hotărâri violează adânc, atât principiul de autodeterminare în general cât şi în special principiul naţionalităţilor conform căruia fiecare popor de aceeaş limbă şi naţionalitate să fie alăturat statului naţional respectiv, pentruca graniţele politice — întrucât numai este posibil — să coincidă cu cele etnice.

Având în vedere că şi ulterioarele tratative şi învoieli între România şi Jugoslavia au la baza lor acest defect principal iniţial, întrucât aceste tratative şi învoieli mişcându-se în cadrele greşite, fixate de tratatele de pace recurg la formula îngustă şi nedreaptă de recompensaţii, atunci când recunoaşterea dreptului nostru la teritoriile locuite de Români se impune dela sine fără târguieli şi schimburi, refăcându-se astfel greşala tratatelor.

Având în vedere deci, că şi învoiala din Belgrad cu privire la fixarea graniţelor din Banat sufere de aceste defecte, întrucât comune curat româneşti mărginaşe cu România, ca Iamul-mic, Morcovăţ, Salciţa, Mesici, Iabuce, Coştei, Voivodinţi, Iau sunt lăsate Jugoslaviei, iar schimbul de comune proectat, fiind foarte neînsemnat şi referitor la comunele cu populaţie neromânească, sfidează direct populaţia românească dealungul frontierei; în fine deoarece dreptul de autodeterminare al popoarelor mărginaşe de a se alătura la statul lor naţional, nu poate fi desfiinţat nici de guvernele şi nici chiar de legislaţiile statelor mărginaşe.

Adunarea poporală ca expresie a voinţei unanime a întregului popor românesc din Banat, folosindu-se de prezenţa comisiunii interaliate în Timişoara; comisiune credem, însărcinată nu numai cu înregistrarea stabilirii materiale a graniţei ci şi cu examinarea, întrucât această fixare salvează şi interesele populaţiei deulungul graniţei, aduce prin prezenta moţiune la cunoştinţa onoratei comisiuni şi printr'sa factorilor competenţi, nemulţumirea întregului popor din Banat cu această fixare de graniţă şi pe lângă aplicarea tuturor principiilor naţionale etnice şi economice enunţate de conferinţa de pace, cere ca următoarele comune să fie trecute României:

	Unguri	Nemţi	Români	Sârbi	alte naţion.
1. Iamul mic	93	24	705	253	15
2. Marcovăţ	14	49	1366	9	—
3. Sălcuţa	42	2	872	8	2
4. Meşiri	3	4	700	19	—
5. Iabuca	13	8	887	300	1
6. Coştei	12	39	2116	9	44
7. Voivodinţi	22	12	1469	21	20
8. Pod. Pornea	16	21	12	18	—
9. Ritişor	4	10	1150	—	41
10. Păuliş	260	27	22	2251	6
11. Vesicovăţ	284	31	968	287	80
12. Vateni	116	91	34	354	2
13. Sredul-mic	—	8	621	7	1
15. Sredul-mare	415	380	50	1507	385
15. Cudric	83	1924	11	2	14
Total	1427	2630	10983	5095	611

2. Oraşul Vârşeţ situat în centrul acestui teritoriu locuit în majoritate preponderentă de români, are tot conform acestei statistici 3890 Unguri, 13556 Nemţi 895 Români, 8602 Sârbi şi 443 alte naţionalităţi, fiind populaţia acestui oraş în majoritate streini, şi situat în mijlocul populaţiuni româneşti, cerem ca şi acest oraş să fie alăturat la teritorul român.

3. Din jud. Caraş-Severin în apropierea Vâtşeţului s'au apropiat la Jugoslavia, comunele:

	Unguri	Nemţi	Români	Sârbi	alte naţion.
1. Iam	109	46	995	1	2
2. Subotiţa	32	8	16	547	10
3. Udvarszállás	330	9	79	—	3
Total	471	63	1090	548	15

Fiind deci şi acest teritoriu în regiunea locuită de români, cerem ca şi acesta să fie alipit României, în orice caz însă comuna românească Jam.

4. La sud de cercul administrativ al Vârşeţului zace comuna Straja locuită de 29 Unguri 11 Nemţi, 1544 Români, 21 Sârbi, şi 69 alte naţionalităţi, cerem ca şi această comună să fie alipită la teritoriul român.

5. Pe teritoriul dintre linia demarcaţională, trasă dela comuna Partoş pela dosul comunei. Nagyaj până la comuna Paturi şi între linia trasă din mijlocul acestora la Margita-Mare, Szentjanos, Vegszentmihaly, Keviszőlős, apoi la Olaicovaţ şi Verşeţ sunt următoarele comune.

	Unguri	Nemţi	Români	Sârbi	alte naţion.
1. Marghita Mare	58	40	1039	687	23
2. Szt. János	68	60	1323	48	69
3. Szt. Mihály	17	28	3922	25	33
4. Seleuş	21	22	2540	29	52
5. Petrovaselo	47	95	5507	85	103
6. Alibunar	267	335	2717	1166	18
7. Icolinţi	11	33	3238	31	170
Total	489	613	20356	2071	468

Fiind şi acest teritoriu locuit aproape exclusiv numai de Români, ne simţim îndreptăţii a cere ca şi acesta să fie încorporat României.

6. Nu pe baza etnică pe care se reazemă protestul nostru, ci viaţa economică pe care se reazemă viaţa economică a oraşului Timişoara, iar prin Timişoara şi viaţa economică a oraşelor Oradea-Mare şi Arad, precum şi a regiunii aparţinătoare acestor oraşe pretindem cale scurtă pe linia ferată la Dunăre, adecă transport eftin pe apă, deci cerem linia ferată Timişoara-Buziaş integrală prin urmare şi distanţa Moraviţa-Buziaş iar în legătură cu aceasta; suntem siliţi a cere şi teritoriul din partea stângă a acestei linii către est, iar pe partea dreaptă către vest un teritoriu de 5 km cu acoperire a liniei ferate.

7. In fine revenind la acordul dintre cele 2 guverne, privitor la schimbul de comune conform căruia Jugoslavia cedează României Beba-Veche, Pusta-Kerestur, Jimbolia Cirda şi Jam, iar în schimb România cedează Jugoslaviei comunele Pardany Modos, Szurján, Criva-Bara şi Nagyaj, adunarea poporală protestează cu toată tăria în contra acestui acord şi cere abandonarea lui, ca fiind în dauna elementului românesc. Dacă de un schimb poate fi vorba aceasta nu poate avea loc decât dacă în schimbul comunei Modos, Pardany, ,Szurjan, Kriva-Bara, Nagygaj şi Ciavos cu o populaţie ce aproape 12000 Nemţi şi Unguri, Jugoslavia ar ceda României, comunele româneşti, Jamul-mic, Marcovaţ, Salciţa, Mesiu, Jacoba Coştei, Voiovodinţi Jam şi Ciorda toate aceste comune cu o populaţie românească de aproape 10000 suflete şi aşezate dealungul graniţei româneşti.

Adunarea poporală aduce respectuos aceasta la cunoştinţa onoratei comisiuni interaliate şi o roagă să binevoiască a stabili frontiera din Banat, între România şi ţine de competinţa ei stabilirea frontierei în sensul dorinţelor poporului român din Banat expuse în aceste documente cu respect. Vă rugăm dle preşedinte, să binevoiţi a prezenta această cerere a noastră, împreună cu documentele alăturate, conferinţii ambasadorilor puterilor aliate şi asociate, ca protestul poporului român din Banat, în contra stabilirii frontierii, fără ascultarea lui şi contra acordurilor făcute, referitor la această frontieră, dintre guvernele român şi jugoslav şi rugăm autorităţile competente a ordona stabilirea frontierii în sensul documentelor alăturate la prezenta adresă a noastră.

G. B.

Strigături

Din Munţii Buzăului

Drag' mi-a fost fetiţa'naltă
Când dă gura peste poartă.
Drag mi-a fost şi-a mititea:
Se întindea şi n'ajungea
Şi se suia pe opincă
Şi-mi da guriţa de frică.

Uită-te babo la mine:
Dacă-ţi pare că joc bine
Să dai fata după mine;
Dacă-ţi pare că joc rău
Să dai fata'ntr'un părău
Şi pe urmă, hop şi eu!

(Auzită dela Tănase Apostu, de 70 de ani, din Com. Măneşti-Buzău.)

Igiena femeii

Cum să se îngrijască femeia însărcinată [gravidă]

Sarcina nu este o boală, ci este o stare normală, deci nu vom vorbi despre femeile însărcinate ca de nişte bolnave; toate sfaturile noastre au rostul de a învăţa pe femei câteva reguli pe care nu le-au ştiut înainte de a se mărita.

Din clipa în care femeia a văzut că nu-i mai vine regula (menstruaţia), care nu întârzia niciodată până aci şi că începe să aibă oarecari turburări în corp (dureri de cap, greţuri, vărsături) trebue să se gândească numai decât că e însărcinată. In primele luni ale sarcinei femeia este supărăcioasă, are greţuri toată vremea, sau numai la anumit timp, are vărsături, nu poate să mai mănânce anumite mâncăruri, cari nu-i mai plac, doreşte cineştie ce alte mâncăruri, despre care şi-a adus aminte, sau a auzit. Toate acestea nu trebue să pună prea mult pe gânduri pe cei din jurul ei, căci toate trec. Singurul lucru la care trebue să fie toţi cu luare aminte este greaţa şi vărsăturile care nu se mai sfârşesc. In acest caz femeia va slăbi, pentrucă tot ce mănâncă este dat afară, aşa că ajunge să nu se mai nutrească de loc. In acest caz trebue dusă la medic, care o va căuta de aproape. Uneori este chiar nevoe să i se dea copilul afară de către medic, pentrucă altfel viaţa mamei este în pericol.

Dacă însă toate merg bine, dacă femeia nu slăbeşte, este veselă, trebue s'o lăsăm să-şi ducă viaţa tot ca până aci. Unele din ele dorm foarte mult, ziua şi noaptea; le vom lăsa în pace, căci acest somn nu va ţine mult.

Pe la luna 5-a a-sarcinei mama simte mişcări în păntece, sunt mişcările copilului. De aci înainte femeia nu mai simte nici greţuri, nici vărsături şi starea ei devine tot bună ca înainte de sarcină. De aci înainte trebue însă ca îngrijirile să fie ceva mai mari. — Femeia se va duce la un medic, dacă n'a fost până aci, ca s'o examineze şi să-i spună dacă nu are ceva care ar opri-o să ducă sarcina până la sfârşit. Un obicei bun este ca femeia să se ducă în fiecare lună odată la medic, în timpul sarsinei, chiar dacă este pe deplin sănătoasă.

Işi va ţine corpul curat, va face bae în fiecare săptămână, cu apă călduţă, nu prea rece. — Işi va spăla organele genitale (partea femeiască) cu apă caldă şi săpun, de câte 2 ori pe zi, dimineaţa şi seara. — Va lua seama să-i fie stomacul totdeauna bun, să nu fie încuiată (constipate), cum sunt de multe ori femeile însărcinate. In cazul că observă acest lucru va cere sfatul medicului, pentrucă nu e bine să ia doftorii fără ştirea lui.

Pe măsură ce se apropie de luua 9 de când a rămas însărcinată, mama trebue să mai lase din ocupaţ'ile de până aci şi să înceapă să se îngrijiască mai mult de timpul ei. — Nu mai poate să mai biruiască oboselile, ca mai înainte, pentrucă la această vârstă mica fiinţă, pe care o adăposteşte în pântece, cere mamei să se ocupe mai mult de ea. O viaţă neregulată, de muncă grea, sau de petreceri, poate să cheme mică fiinţă, pe lume, prea de vreme şi un copil, născut înainte de timp, moare de cele mai multe ori sau, dacă scapă cu viaţă, este plăpând şi pândit de moarte în toată clipa.

In cele din urmă lunile ale sarcinii femeia trebue deci să ducă o viaţă cu totul liniştită. Ţăranca nu se va mai duce la câmp la muncă, pentrucă este prea istovitoare pentru ea. Şi să nu creadă că a pierdut mult, căci şi pe lângă casă femeia harnică găseşte oricând de lucrat câte ceva. — Ea va îngriji de vite, de paserile din curte, de curăţenia casei şi a îmbrăcămintei soţului şi copiilor, aşa că va avea şi ea multe de făcut. Toate acestea nu duc însă la oboseala la care duce o zi de prăşit, ori de secerat.

Lucrătoarele din fabrici vor întrerupe lucrul în ultimele 6 săptămâni ale sarcinii, dacă este prea obositor şi se vor înapoia la ocupaţiile lor, numai la o lună şi jumătate, cel mai de vreme, după ce au născut. Dacă însă ocupaţia lor din fabrici nu le sileşte să stea prea mult în picioare, să ridice lucruri grele, dacă nu sunt în pericol de a fi lovite de tot felul de maşini, vor putea să-şi continue lucrul până se apropie bine ziua facerii.

Pentru celelalte femei, cele cu dare de mână, care nu sunt silite să-şi câştige hrana cu sudoarea frunţii lor, toate acestea merg mai uşor şi mai bine. Ele se vor feri de a se duce în localuri prea zgomotoase şi cu aerul stricat, nu vor face gimnastică prea multă.

In timpul ultimelor săptămâni ale sarcinei femeia va sta cât mai puţin în picioare, căci altfel i se vor umfla picioarele. Mâncarea va fi bine aleasă ca să fie cât mai bună. Femeile grase vor mânca mai puţină carne, dacă se poate chiar de loc, iar cele slabe vor mânca, pe cât le e cu putinţă, carne şi grăsime, însă în cantităţi mici.

E bine să se nutrească cu ouă, lapte, brânză şi cât mai multe fructe. O alimentaţie rea va face sarcina grea. Mai bine dacă femeia mănâncă de mai multe ori pe zi câte puţin, e cât prea rar şi mult.

Despre îmbrăcăminte, curăţenia corpului şi nutrire vom vorbi mai pe larg într'un număr viitor al ziarului.

Dr. I. GLĂVAN.

MINISTERUL LUCRĂRILOR PUBLICE

DIRECŢ. APELOR PENTRU TRANSILVANIA ŞI BANAT

Cluj, Strada Mico Nr. 32.

CONCURS DE ADMITERE

în şcoala de agenţi hidraulici din Arad pentru perioada 1924—1926.

I. Concursul de admitere în şcoală

1. Şcoala de agenţi hidraulici are de scop formarea de personal technic necesar pentru conducerea şi supraveghierea executării lucrărilor hidraulice.

Durata cursului şcoalei este de trei ani şi anume în fiecare an 4 luni instrucţie teoretică la şcoală iar restul timpului practică la serviciile exterioare de Stat sau la sindicate de indiguire.

Absolvenţilor şcoalei li-se vor elibera Certificate de Agenţi hidraulici în baza cărui certificat cei ce se angajează în serviciul Statului vor beneficia de drepturile asigurate prin regulamentul de organizare a agenţilor hidraulici.

2. Invăţământul în şcoală este gratuit.

Elevii primesc gratis cele necesare studiilor lor adecă: cursurile, planşetele, hârtia de desen şi celelalte mici accesorii de librărie afară de compasuri pe cari vor trebui să şi-le procure singuri pe spesele lor.

3. Elevii admişi la şcoală pe timpul instrucţiunilor teoretice vor primi locuinţa şi hrana în natură — sau în schimbul hranei un ajutor corespunzător — iar în timpul practicei vor primi locuinţa în natură şi o diurnă lunară de 1200 lei.

4. Elevii vor fi supuşi la toate regulele de ordine şi disciplină, cari vor fi stabilite de Direcţiunea şcoalei.

II. Condiţiuni de admitere în şcoală

1. Admiterea se va face prin concurs. Vor fi admişi la concurs cetăţeni români, cari întrunesc următoarele condiţiuni:

a) Au terminat cu succes cel puţin două clase secundare ori au servit în armată cu gradul de plutonier;

b) Au trecut 24 ani dar nu au împlinit 30 ani;

c) Scriu şi vorbesc perfect limba română şi

d) Sunt deplin sănătoşi.

Tinerii cari doresc a fi înscrişi la concursul de admitere în şcoală vor trebui să înainteze până mai târziu la 1 Ianuarie 1924 o cerere timbrată în regulă (timbru fiscal 1 leu şi timbru asistenţei sociale de 25 bani) către Direcţiunea Apelor pentru Transilvania şi Banat, Cluj, strada Mico 32.

Cererea va fi însoţită de următoarele acte:

a) Extras de botez;

b) Certificatul şcolar despre cea mai înaltă clasă terminată cu succes sau un document din care să se constate că a servit în armată cu gradul de plutonier:

c) Certificat medical;

d) Certificat de moralitate.

2. Examenul de concurs va avea loc la 15 Ianuarie 1924 la ora 8 dimineaţa în localul şcoalei de agenţi hidraulici din Arad Bulevardul General Dragalina 12, având materiile celor două clase secundare, şi având a se prezenta la acest concurs toţi cari şi-au înaintat cererile.

3. Tinerii admişi la şcoală se vor prezenta la 9 Ianuarie 1924 aducând fiecare cu sine haine de pat inclusiv saltea (sac de paie).

Director: ss. **R. OPREAN**

IMPORT ŞI EXPORT IMPORT ŞI EXPORT
INTERNAŢIONAL DE GHETE
CLUJ
STRADA REGINA MARIA 7

Scrisoare din Bucureşti

Duminecă 16 Decembrie c., în amfiteatrul liceului „Gh. Lazăr", societatea culturală „Zorile" a ţinut o mare şi frumoasă şezătoare, cu un bogat şi interesant program.

Dl Pavel Al. Macedonski, preşedintele societăţii, a deschis şezătoarea printr'o simţită cuvântare, spunând că „Zorile" nu va înceta de a duce mai departe lupta, pentru înviorarea şi înălţarea sufletelor, în timpurile de grea criză morală.

Dl Alfred Moşoiu, cunoscutul literat, a desvoltat conferinţa cu subiectul „Realizarea artistică în poezia populară". Cu o ştiinţă înaltă, cu mult talent, conferinţiarul arată că în decursul veacurilor, poporul român a fost înfrăţit cu natura, — „o frăţie seculară" —, după cum a vorbit marele Delavrancea sub acoperământul Academiei române. Ţăranul român găsia în natură întreaga gamă a simţirii lui. Poezia populară ne arată sufletul ales al românului. Vorbind despre „Mioriţa" şi Legenda mănăstirii Argeşului", arată că aceste două creaţii sunt expresiunea fidelă a geniului creator al poporului românesc. In „Mioriţa" ni-se arată dragostea ciobanului de cavalul şi oile sale, precum şi seninătatea în faţa morţii. Poezia întruneşte cele trei mari calităţi: simplitate, sinceritate şi patetic. Prin acest suflu ne simţim înfioraţi şi înălţaţi. In „Legenda mânăstirii Argeş" ni se arată sufletul lui Manole, ca fiind stăpânit de mari sbuciumări, nota ce stăpâneşte toate sufletele însetate de ideal şi adevăr!

In partea a doua a programului au urmat producţiuni literare şi muzicale. Cunoscutul poet Nechita Macedonski a cetit două din poeziile sale: „Intâlnirea" şi „Mărgăritare". Dl Gh. Nechita deasemenea a cetit din lucrările sale: „Noaptea de Decembrie", după Alfred de Musset şi „Sonet" închinat lui Gh. Lazăr. G. Bobei a cetit din versurile sale: „Ideal" şi „Lăutare".

Apoi s'a recitat din Al. Vlahuţă, Haralamb Leca, Ranetti, Topârceanu ş. a. cărţi alese, iar G. Bobei a cântat doina ardelenească „Hai feciori", care a plăcut mult.

Dl Pavel Al. Macedonski închide şezătoarea prin cuvinte de îmbărbătare, chemând toate sufletele înţelegătoare în jurul „Zorilor". **A.**

Am primit următoarele rânduri:

Scrisoare deschisă către domnii Studenţi Universitari din Cluj

Cluj, 17 Dec. 1923

Mai mulţi confraţi mi-au spus că aseară, pe străzile unde unii spărgeau giamuri şi firme, aceiaşi mă căutau pe mine întrebând: „Unde e, care e Costa-Foru ?"

Eu sunt, domnilor, la dispoziţiunea Dumnevoastră, dornic d'a mă înfăţişa celor ce vreau să mă cunoască.

Trecând peste toate motivele opuse, vă stau la dispoziţie pentru a vă ţine o conferinţă în numele *Ligei Drepturilor Omului*, al cărui Secretar General am onoare d'a fi fiindcă cred că v'aş putea folosi lămurindu-vă înţelesul cuvintelor „patriotism" „naţionalism" „şovinism„ şi „umanitarism", — subiect al Conferinţei mele.

Domnilor studenţi!

Pe unul din dumneavoastră l'am auzit, ieri dimineaţă în sala gărei, strigând, — printre alte strigăte protivnice intereselor Patriei — pe acela de: „*nu vrem umanitarism!*"

Din toate cele triste, văzute şi auzite în urîta zi de ieri, nimic n'a fost mai întristător, mai dureros, mai îngrozitor ca acest strigăt superlativ de straniu în gură de student universitar.

Pentru a vă explica de ce, adast invitaţiunea. **C. G. COSTA-FORU**

Pentru sărbători Magazinul "MISSIR" din Cluj, Strada Memorandului, FACE REDUCERE DE
10 la sută
din preţurile fixe LA TOŢI FUNCŢIONARII CIVILI ŞI MILITARI până la 15 Ianuarie 1924

CONCURS
Direcţiunea Uzinei electrice şi apaduct a ORAŞULUI TURDA, publică concurs pe 1 IANUARIE, pentru postul de
ŞEF-CONTABIL
care post de prezent se află vacant. Pot con ura toţi aceia cari au cunoştinţi necesare pentru facerea bilanţul i, cari posed limba română, maghiară şi germană la perfecţie şi în scris. Totodată în corespondenţa comercială şi în toate ramurile contabilităţii să aibă praxa necesară. — Cererile în scris se pot înainta la DIRECŢIUNEA UZINEI electrice şi apaduct a oraşului Turda.
Turda la 28 Noembrie 1923. DIRECŢIUNEA UZINELOR.

EUGEN BÁRDOS
„AU BON GOUT"
TELEFON-INTERURBAN: 8-17. ◆ TELEGRAM: BONGOUT-CLUJ
CEL MAI BINE ASORTAT CU TOATE NOUTĂŢILE SEZONULUI CALITAŢI SUPERIOARE. TOALETELE CELE MAI FINE ŞI ELEGANTE. CU OCAZIA SFT. SĂRBATORI MARE ASORTIMENT DUPĂ GUSTUL DISTINSEI NOASTRE CLIENTELĂ CU PREŢURI DIN CELE MAI AVANTAGIOASE
Cluj, Piaţa Un ii No. 4.

BENZINĂ
UŞOARA
7·50
LEI
La „AUTO-MECANICA"
CALEA DOROBANŢILOR Nr. 18
CLUJ.
41

Instalaţii electrice şi de apaduct precum şi repararea acestora le efectuează ieftin şi conştiincios
PALLOS & MARKÓ
INGINERI MECANICI DIPLOMAŢI
CLUJ STRADA N. IORGA NO. 7 CLUJ
TELEFON 650. TELEFON 650.
Preliminare de spese în mod gratuit!

Cărbuni de Prusia, prima calitate, cărbuni de salon în bucăţi, pentru încălzitul camerelor şi cărbuni de Prusia, spălaţi de două-ori pentru fierari, transportează promt la domiciliu
BERGNER şi CZIMENT
Cluj, Str. Bucovina 28 ◆ Telefon Nr. 516.

Franzbrantwein
Este cel mai bun preparat pentru
SPRIT CU MENTHOL / MENTHOLOS SÓSBORSZESZ / TRANSSYLVANIA / FABRICA CHEMICA DIN TRANSSYLVANIA / TRANSSYLVANIA VEGYÉSZETI GYÁR KOLOZSVÁR / CLUJ
fricţiuni răcoreşte vindecă întinereşte
„Transsylvania"

Degeras „Moellon"
Untură de peşte brună şi untură de peşte marca „3 Coroane"
pentru tăbăcari de provenienţă dela firma J. Stadler, Praga furnizează prompt din depozit, cu preţuri reduse
Departamentul maşinelor
SIBIU, Str. Sărei No. 22.

U-N-I-R-E-A
SOCIETATE ANONIMĂ PENTRU INDUSTRIA DE BONBOANE, BISCUIŢI, ETC. ŞI CARTONAJE
TELEFON NO. 7-75
FABRICA DE CIOCOLATA
CLUJ, Str. A. PANU Nr. 6.
44

RENUMITA FABRICĂ DE MOTOARE
CROSSLEY BROTHERS LTD
MOTOARE
PENTRU BENZINĂ, PT. GAZ NATURAL, PENTRU GAZ SĂRAC ETC. 48
MOTOARE DIESEL ORIZONTALE ŞI FĂRĂ COMPRESOR, CA PERFECŢIUNE ŞI CALITATE FĂRĂ CONCURENŢĂ
PREŢURI AVANTAJOASE ŞI LIVRARE PROMTĂ.
A SE ADRESA. BIROURILE FABRICEI V. P. POPA, LUGOJ SAU INTREPRINDERILE INDUSTRIALE V. P. POPA, CLUJ, STRADA GENERAL GHERESCU NR. 2.

Aproape gratis
rochii de dame şi haine de domni în Casa de mode pentru dame şi domni
Diamantstein şi Moskovits
Cluj, Calea Regele Ferdinand 25. (vis-à-vis de Posta-Centr.)
Rochii de dame din stofe de cal. I. L. 1110
Blane de peluche L. 2600
Raglan de domni din postav de lână double . . . L. 1500
Haine de domni L. 1000
DEPOZIT PERMANENT DE MODELE ORIGINALE DE PARIS, VIENA ŞI BERLIN.

„RENAISANCE"
S. A.
SUCURSALA CLUJ
!!
Cel mai bine asortat în mărfuri de Manifactură
Ştofe englezeşti,
Mătăsuri,
Pânzeturi,
Barcheturi,
Plusch,
Căptuşeli de Mantouri
Mătasă de plopnme
Ciorăpărie
BOGAT ASORTIMENT! de covoare şi Linoleum care se vinde mai eftin ca or-unde
!
Cu ocazia Sft. sărbători mare reducere de preţuri

TRAIAN G. STOENESCU
avocat
Bucureşti, Calea Şerban-Vodă 43.

Sucursala SZÁNTÓ & KOMLÓS din Arad
Sub conducerea lui OTTO STIEF
Cluj — Piaţa Unirei 14 — Cluj
In atelierele noastre proprii
se confectonează haine pentru bărbaţi şi copii. — Mare asortiment cu îmbrăcăminte de iarnă: Paltoane, Raglane Paltoane scurte îmblănite; care se vinde cu preţurile cele mai avantagioase. Incercaţi spre a vă convinge.

Cel mai mare magazin cu Blănuri al
Fraţilor Mártonffy
CLUJ, PIAŢA UNIRII NR. 20
Se află permanent cele mai noui articole de blănuri. Mare asortiment în mantale de blană, sport, boa şi manson.
En gros / En detail
Expoziţie de blănuri permanentă. Tot felul de piei pentru premă, articole de blănuri prelucrate engro şi detail.
TELEFON 10—25 :-: Adr. Telegr.: MÁRTONFFYPELZ.

Reclama e sufletul comerţului

SCRISORI DELA ORAȘE

Din Moldova-Nouă (jud. Banat)

Societatea de cultură „Astra" a făcut mult bine în trecut, vreme de 60 de ani, deci cu atât mai mult trebue să îndeplinească de acum înainte. Socot că e una din faptele cele mai vrednice, că mulţi români vrednici din părţile acestea au luat hotărîrea că să înfiinţeze un Despărţământ al Astrei şi în Moldova-Nouă.

Şi în ziua de 2 Decembrie cr, a avut loc sărbătorirea deschiderei Despărţământului Astrei în acest orăşel.

De la Orşova am plecat în trei automobile: d. V. Goldiş, preşedinţele Astrei; Dr. colonel Gamber, preşedintele Despărţământului Astrei din Orşova; dr. avocat Pascu, notar public şi vicepreş. Desp.; preot Dure secretar cu soţia, din Mehadia; P. Ancuşa, secret. consis. Caransebeş; pretor Duicu; prof. Ţaranu; Bâtea, Gr. Ion şi Bornuz, inginer silvic.

Prin toate comunele prin care am trecut ni s'a făcut o primire adevărat românească, cu muzica în frunte dupăcum ştie bănăţeanul.

Ajunşi în Moldova Nouă, ne-am scoborât în piaţă unde ne aştepta lume multă, dimpreună cu fruntaşii localităţii şi cu elevii şcoalelor. Dl. înv. director Bortoş, prin cuvinte însufleţite, ne-a urat bun sosit, iar d-l Goldiş, vădit mişcat de primirea ce ni s'a făcut, în cinstea Astrei, în numele căreia veneam, a mulţămit prin cuvinte adânc simţite.

După-ce a mai vorbit şi păr. Dabici, din localitate, corul mixt, de sub conducerea învăţătorului Alex. Moise, ne-a cântat cu măestrie, mai multe cântece bine alese. Oraşul era frumos împodobit cu steaguri naţionale. De aici ne-am dus apoi la biserică, unde a slujit păr. Dabici, iar corul a dat răspunsurile cuvenite, cu o deosebită evlavie. La orele 2 am luat o masă comună, la care au luat parte 40 de persoane. Au ţinut cuvântări d-nii V. Goldiş, păr. Burac, păr. Dabici ,Gr. Ion, Lt-colonel Gamber, dir. Bortoş, prof. Ţăranu, păr. Blaj, instit. Bâtea şi R. Ancuşa.

La ora 4 a avut loc adunarea înălţătoare sub preşedinţia păr. Burac care a făcut istoricul societăţii culturale, Astra, arătând ce a făcut, ce face şi ce are de gând să mai facă ea pentru cultivarea poporului românesc.

S'a ridicat apoi şedinţa ca să facă înscrierea de membri. La redeschidere, păr. Burac, a dat citire listei de membri înscrişi, aducând la cunoştinţă totodată, că s'a încasat în total peste 5000 de lei, ceiace a umplut de bucurie pe cei de faţă.

Trecându-se după aceia la alegerea comitetului, a fost aleasă lista în frunte cu păr. Dabici, întrunind unanimitatea voturilor.

A luat apoi cuvântul dl. Goldiş, arătând însemnătatea istorică a actului săvârşit la 1 Dec. 1918, prin Unirea noastră cu vechiul regat, hotărâtă la Alba Iulia, sfinţindu-se astfel luptele pentru desrobirea Românilor din Ardeal şi Banat, adică independenţa naţională. Ne-a mai amintit de slăbiciunile noastre, dovedind prin pilde luate dela alte popoare, că numai prin cultură ni-le putem îndrepta.

Au mai vorbit apoi şi d-nu Gr. Ion, Dr. av. Pascu şi R. Ancuşa.

La ora 9, s'a ţinut o şezătoare, producându-se corul, condus de neîntrecutul maestru Alex. Moise, cu cântecele: Românaşi, Coasa, La Turda şi'n sfârşit „Vin fetiţo, vin", care a trebuit s'o cânte şi a doua oară, atât de mult a plăcut publicului. Ropote din palme puternice, au răsplătit în parte oboseala, ce şi-o dă maestrul Alex. Moise ca să ridice tot mai mult fala acestui cor.

Trebuie să mai facem o mărturisire plăcută cu acest prilej. Ne-a răpit pe toţi în chip fermecător, vocea clară, melodioasă de altistă a d-şoarei Moise, fiica învăţătorului şi maestrului de cor. Păcat că astfel de talent înăscut, se perde ca multe altele la noi în România, din cauza nepăsării.

Au mai spus poezii dl Bâtea din Orşova, precum şi dl Bojin corist şi funcţionar la soc. U. D. R. d-sa a dat dovadă că are un talent.

La înapoiere ne-am oprit în mai multe comune, între care şi în Coronini, la părintele Pavel Bufanu.

Nu găsesc cuvinte în deajuns ca să vă pot pe deplin dovedi, simţimântul de admiraţie ce m'a cuprins, la vederea unei începeri preoţeşti cu adevărat cucernică. Credeam că sunt într'un altar, atâta sfinţenie domnia din toate ce se găsesc acolo.

Rânduiala arhivei, este făcută cu multă pricepere şi gust încât aici să vie preoţii să ia pildă de buni administratori. Adâncă mulţumire mi-a adus următorul citat: „Sunt un simbol, caut şi mă cutremur de cuvintele lui Hristos".

TRAIAN V. ŢĂRANU, prof.

Din Reghin (jud. Mureş)

Demult citesc prea frumoasa aceastǎ gazetă, pe care în fiecare Luni, cu cea mai mare nerăbdare o aştept, însă, până acuma în nici o coloană a ei n'am aflat nimic scris despre micile licăriri culturale din acest colţ al Ardealului.

Orăşelul acesta în cea mai mare parte e locuit de saşi; pe lângă aceştia mai sunt, români, maghiari, evrei. Români sunt mai puţini; abia ating cifra de două mii. Dintre toţi românii aceştia majoritatea sunt meseriaşi: pantofari, fauri, (ferari) măsari, (tâmplari) ş. a. cari, în curgerea vremii, unii ca ucenici, alţii ca servitori au venit aici de prin satele vecine şi nu s'au mai reîntors. Mulţi dintre ei s'au maghiarizat cu desăvârşire, iar alţii numai în parte. Sunt şi de aceia cari nu s'au maghiarizat, au rămas români, însă, limba românească au uitat-o aproape, biserica românească n'o mai cercetează. Au căzut cu trup cu suflet în mrejele ungurilor, numai numele le-au mai rămas de români.

Pentru trezirea acestor români din somnul lor searbăd şi pentru luminarea şi cultivarea celorlalţi rămaşi în urmă în privinţa culturii din acest colţişor de pe Valea Mureşului de sus, s'au luat îndrumări lăudabile de către inteligenţa acestui orăşel înfăţişată prin medici, avocaţi, funcţionari ş. a. — îndrumări bine făcătoare, cari, credem — vor avea efectul dorit.

Dăm aici — pentru încredinţare — reprezentaţia ce a aranjat-o Reuniunea Femeilor Române din Reghin şi jur în ziua de Sf. Nicolae, în sala cea mare a hotelului orăşenesc din Reghin.

Punctul prim a fost colinda „Trei Păstori" cântată de elevele particulare ale liceului român din localitate, colindă pe o singură voce şi cu acompaniare de pian, a avut un succes bun.

Urmează „Automobilul Ţiganului" de Speranţa, spusă de Gheorghe Sbârcea elev în cl. IV prim. Elevul chemat a doua oară a spus minunat anecdota „Ţiganul la gară."

Punctul trei: „Moş Niculae" piesă într'un act, compusă de Dr. Ceuşan, avocat.

In piesa aceasta s'a distins Florica Ardelean, o copilă abea de 13—14 ani.

Punctul al din urmă a fost: „Idila" danţ feeric (ca în poveste) aranjat de D-na Lucreţia Dr. Nicoară. Intâiu au jucat Libelulele, fetiţe din liceul din localitate, cu costume de hârtie; apoi Zânele tot în costume de hârtie între cari au fost de remarcat: Domniţa Russu, Valeria Truţia, Carolina Negrea şi Varvara Ujica. Faunul: Victor Iacob elev de liceu.

Pentru reuşita acestei reprezentaţii — a cărei venit a fost pentru fondul de binefacere — trebue să mulţumim D-lui Dr. Ceuşan şi mai mult D-nei Dr. Nicoară, care a avut conducerea acestei serbări.

SIMEON RUSSU
student.

Din Strehaia. (Mehedinţi.

În seara zile de 16 Decembrie a. c. a-avut loc în sala şcoalei primare de băeţi din localitate o mare serbare dată de elevii clasa opta „Liceului Traian" din T.-Severin pentru mărirea fondului de călătorii prin ţară. S'a jucat comedia „Plicul" de L. Rebreanu. A luat parte la această mare şi frumoasă serbare multă lume.

C. ACHIMESCU.

Din Aiud (Jud. Alba de jos).

În judeţul nostru s'a format o comisiune compusă din subprefectul judeţului, primarii oraşelor, primpretorii de plasă, administratorul financiar, revizorul şcolar, şeful serviciului de păduri şi şoşele, comandantul companiei de jandarmi, comisiune a cărei preşedinte de drept este prefectul judeţului d. Dr. C. Velican. Această comisiune va merge în toate oraşele şi în toate reşedinţele de plasă (cercuri), unde vor anunţa că oricare om ce va avea o plângere, s'o spună comisiunei, care acolea pe loc, îndată, va face dreptate pentru oricine. Despre aceasta au fost înştiinţate primăriile comunale din întreg judeţul, spre a aduce la cunoştinţa tuturora.

Comisiunea şi-a şi început activitatea cu oraşul Ocnele Sibiului. Aici s'a ascultat o mulţime de plângeri făcute de diferiţi locuitori ai oraşului, şi a hotărât îndeplinirea cererilor înaintate.

Tot cu acest prilej s'a făcut sfinţirea celor două fântâni mari din hotarul oraşului construite cu ajutorul statului, fântâni cari au fost date oamenilor spre folosire. Oraşul Ocna-Sibiului, ducea mare lipsă de apă la păşunile comunale, astfel că din cauza aceasta în fiecre an pieriau câte 40—60 capete de vite mari. La plângerile repeţite ale orăşenilor, statul a dat bani şi s'au putut săpa aceste două fântâni mari, clădite cu beton, ceeace a produs mare bucurie în sânul orăşenilor.

Statul a mai dat bani acestui oraş şi pentru săparea şi regularea pârâului „Viza" care de multe ori inunda (revărsa) câmpiile şi le ţinea înămolite luni de zile, făcând mari pagube locuitorilor şi oraşului. Vedem deci cum toate încep să meargă spre bine, numai să ne dea D-zeu răbdare şi minte sănătoasă ca să putem aştepta ziua când nu vom mai avea de ce ne plânge.

P. F.

RADOS & Co.
maremagazin de vopsele
CLUJ
Str. Reg. Ferd. 21
Telefon 692
Cel mai bine asortat şi mai ieftin ca oriunde

Ştiri de pretutindeni

Fiecare v'aţi convins de însemnătatea acestei foi. Fiecare vă daţi samă că ocupăm un loc de cinste în ziaristica românească. Fiecare ne urmăriţi şi vedeţi că croim un drum nou, cinstit, civilizat, în scrisul gazetăresc. Ne întoarcem la vremurile cele bune când presa nu era un mijloc de parvenire şi rătăcire, ci presa purtătoare de ideal naţional, de cultură şi de frăţietate. Ne întoarcem la sufletul românesc turnat în slova tiparului a lui Eminescu, C. A. Rosetti, Mureşanii, Gh. Lazăr, M. Kogălniceanu şi atâţia alţii. Fiecare prin urmare, aveţi datoria să sprijiniţi şi să răspândiţi această foae, care se aseamănă cu candela aprinsă de la iconostasul credinciosului. Nu trebue să se sfârşiască niciodată untdelemnul care dă lumină, căci vedeţi ce rău a adus şi va aduce întunericul în popor. Cu prilejul Sf. sărbători de Crăciun şi Anul-Nou, fiecare aveţi răgaz şi linişte, şi nu vă rămâne decât să îndemnaţi pe aproapele să-şi aplece ochii pe această foae şi aţi făcut o faptă bună, contribuind prin aceasta la cultura şi luminarea poporului român

Deschiderea unui cămin studenţesc. Săptămâna trecută, la Cluj, s'a deschis un nou cămin studenţesc, în str. Moţilor, cămin cumpărat de Universitate cu 3 milioane lei. Au luat parte d. Săveanu, ministrul ocrotirilor sociale, studenţi, profesori universitari şi lume multă. Serviciul religios a fost oficiat de P. S. Sa Episcopul Ivan.

Un recrut mititel. La recrutările din Franţa s'a prezentat un tânăr, Eloi Contussier, care are o statură de 1 metru şi 15 şi o greutate de 22 kilograme.

Dezertor împuşcat. Jandarmul plutonier Seicu Ştefan, şeful postului Barul Mare din regiunea Petroşani (Ardeal) dimpreună cu jandarmul Papănă Nicolae, îmbrăcaţi în haine civile urmăreau pe dezertorul Sotângă Petru din com. Petros, pe care îl aflară ascuns într'o vizuină de pe vârful unei stânci.

Dezertorul fiind pe neaşteptate prins numai de jandarmul soldat — cum era armat — s'a împotrivit voind să-l arunce într'o prăpastie. Acesta a strigat ajutor şi a sosit imediat plutonierul. Dezertorul luând-o la fugă şi neoprindu-se la somaţiuni a fost împuşcat în tâmpla dreaptă şi omorît pe loc.

Era să fie înmormântat de viu. In Roma, la cimitir, se cobora sicriul redactorului Vicentio Alcysio, în mormânt. Deodată s'a văzut că mortul începe să capete viaţă.

Doctorii în dată s'au încredinţat că ziaristul era în leşin asemănător cu moartea (catalepsie) şi l'au dus la spital.

Ciocnirea din staţia Câmpina. Săntămâna trecută, în staţia Câmpina (jud. Prahova) s'a întâmplat a nenorocire, în următoarea împrejurare: Maşina care venia din staţia Câmpiniţa n'a mai putut fi oprită în haltă din cauza unei stricăciuni la aparate. Distanţa Câmpiniţa până la Câmpina a fost făcută în 2 minute; iar maşina a intrat în gara Câmpina, cu o viteză nebună pe linia treia, unde era un tren de marfă. Ciocnirea a fost foarte puternică. Amândouă maşinile au fost aproape sfărmate, iar un vagon a deraiat.

In această nenorocire au fost grav răniţi frânarul Chiriţă I. Constantin, şeful de manevră Cojocaru Haralambie, mecanicul Ionescu Stelian dela locomotiva trenului de lucru şi fochistul Nicolae Dumitru.

Toţi răniţii au fost duşi în spitalul din Câmpina.

Funcţionari rămaşi pe dinafară. Guvernul german a hotărît să lese pe dinafară 400 de mii de funcţionari din slujbile lor, din cauză de economie.

Prietenii noştri. In toate oraşele şi târguşoarele din România vrem să avem prieteni. Aceşti prieteni grupaţi în jurul mişcării noastre culturale, vor trebui să ne scrie în foae: fapte bune, mişcarea culturală, artistică, economică şi industrială din localitatea în care trăesc. Ştiri de asemenea natură în cât să intereseze intelectualii oraşelor, muncitorii de prin ateliere şi fabrici şi lumea de la sate.

Prietenii ne vor trimite adresa lor iar redacţia noastră le va răspunde ce au de făcut.

Şezătoare. Societatea reuniunea femeilor române din Reşiţa, (Banat) în ziua de 15 Decembrie cr., a dat în această localitate o şezătoare foatre frumoasă. Şezătoarea s'a început cu Imnul naţional, cântat de corul Reuniunii. S'au spus mai multe poezii de către elevele şcoalei medii. Un soldat a cântat cu multă duioşie din fluer, frumoasele doine al fraţilor din vechiul regat. D-l Locotenent Vlădulescu a ţinut o conferinţă despre „Lăutarii noştri."

Şezătoarea s'a încheiat cu cântările: „Peste deal" şi „La Turda."

Şezătoare culturală. Cu două săptămâni în urmă, în sala parcului comunal din oraşul Călăraşi (Muntenia) s'a dat o frumoasă şezătoare de către Liga culturală secţia Jalomiţa. D-l avocat M. Ranetescu a ţinut o conferinţă despre „Intre bine şi rău"; a urmat apoi piesa de teatru „Moştenirea de la răposata", jucată de elevele liceului de fete.

DE SF. SĂRBĂTORI ALE CRĂCIUNULUI
„CULTURA POPORULUI"
VA TIPĂRI UN No. ÎN 12 PAGINI

NUMĂR SCRIS DE CEI MAI DE SEAMA SCRIITORI AI ŢARII. ACEST NUMAR TIPARIT FOARTE FRUMOS, CU DIFERITE ICOANE ÎN EL, VA FI O PODOABĂ ÎN CASA FIECARUIA, DE ACEEA SA NU LIPSIASCA DE PE MASA NICI UNUI BUN ROMAN.

Descoperirea unei contrabande. O mare societate de comercianţi din Oradea-Mare şi din mai multe oraşe din Ardeal, a săvârşit multe contrabande depe urma cărora statul a fost păgubit cu peste 20 milioane de lei.

S'au făcut multe cercetări la diferite depozite de mărfuri din Oradea-Mare şi s'au găsit mari cantităţi de mătasă.

Un avocat a căutat în urma descoperirilor făcute, să mituiască pe şeful Vămii din Solonta, şef care a dat de firul contrabandelor.

Redacţionale. Rugăm ca din fiecare comună unde s'a ridicat monument în amintirea eroilor căzuţi pentru întregirea neamului românesc, să ni se trimită câte o fotografie a monumentului, dimpreună cu câteva date pentru a fi publicate în foae.

De asemenea de câteori ni se trimite câte o dare de seamă despre sfinţirea unei biserici să se alăture şi fotografie cu biserica.

Un dar minunat. Darul cel mai frumos pe care-l poate din cineva de sărbatorile Crăciunului şi a Anului Nou, este „Cultura Poporului". Foaea va apare în 12 pagini, cu o materie scrisă de cei mai de seamă profesori universitari şi scriitori din ţară, cu multe clişee şi cu un tipar minunat, în culori. Acest număr va fi o podoabă în casa fiecărui. De aceea, prietenii noştri de prin sate şi oraşe, cari vor să ne desfacă mai multe numere, să ne facă cunoscut din vreme cu câte numere să-i înscriem, căci altfel voind să o procure nu vor avea de unde. Un număr va costa 8 lei.

Câte automobile sunt în lume. In lumea întreagă circulă 17 milioane de automobile, dintre care 14 milioane circulă numai în Statele-Unite ale Americei. Acolo s'ar veni un automobil pentru opt locuitori.

Casă de citire. In ziua de Sf. Nicolae, s'a deschis în Botoşani, casa de citire „N. Iorga." Au ţinut cuvântări preotul Toma Chiricuţa, C. Moscu avocat, Ion Sângeorge prof. univ. şi Oct. Halunga.

Şcoala de Meserii. In ziua de 19 Decembrie cr. s'a deschis anul şcolar la şcoala de meserii din Baia-Sprie (Jud. Bistriţa-N.) Noua şcoală de meserii în aceste ţinuturi înseamnă un pas înainte spre cucerirea industriei din mâinele străinilor.

Năvala lupilor la sate. In mai multe sate de pe malul Prutului din judeţul Soroca, haitele de lupi tăbărăsc asupra vitelor sătenilor. Lupii au intrat în timpul nopţii în ogrăzile gospodarilor furându-le oi din adăposturi şi porci din coteţe.

O comună atacată de bandiţi. Nu de multă vreme mai mulţi bandiţi au atacat comuna Constăntinovca (jud. Hotin), jefuind trei case. In două case locuitorii ameninţaţi de bandiţi, au lăsat să le eie tot avutul. Hoţii îndreptându-se la o altă casă au fost opriţi cu focuri de armă de proprietar. Bandaţii au tras focuri de puşcă şi au rânit pe proprietar. De asemenea a mai fost rănită şi soţia lui. După ce au jefuit şi alte case hoţii au dispărut.

Mărci germane ca hârtie de împachetat. Din Praga se vesteşte că o fabrică de hârtie, cumpărând în Germania maculatură (hârtie de împachetat), a primit de acolo câteva vagoane încărcate cu bancnote germane. Un vagon avea bancnote de câte un milion mărci, în total 600 de mii bucăţi, adică 6 şi jumătate bilioane mărci, cari în coroane cehoslovace aveau un preţ de 50 coroane. Vagonul a costat 8 mii de coroane, aşa că vânzătorul de hârtie a făcut o bună afacere.

Pentru Românii din Iugoslavia. Abonamentul la „Cultura Poporului" nu se va mai trimite în dinari ca până acum, ci în lei, adică abonamentul pe an 250 de lei.

Cultivarea bumbacului în Banat. In Banat începe a se cultiva bumbacul.

Oameni veniţi din America, unde au lucrat la cultivarea bumbacului, au sămănat şi acasă, de probă şi au reuşit. La primăvară se vor sămăna locuri întinse cu bumbac. Bumbacul se cultivă cam ca porumbul; se sapă de mai multe ori. Pe tuleni cresc nişte gămălii ca merele, cari, când sunt coapte, se desfac şi esă vata din care se pregăteşte bumbacul.

Această cultură peste câţiva ani poate deveni încă o bogăţie însemnată a ţării.

Sfinţire de clopot. Duminecă în 23 Decembrie cr., în satul Lonea din părţile Petroşanilor (Ardeal), la biserica greco-cat. s'au sfinţit trei clopote, făcute cu jertfe grele de către muncitorii români. Sfinţirea a săvârşit-o protoereul Nicu Zugravu din Lupeni.

Laudă se cuvine bravilor muncitori, cari îşi iubesc biserica şi neamul.

In America „CULTURA POPORULUI" se vinde cu 5 cents exemp.

Incorporarea contingentului 1924. Marele stat major al armatei, a făcut cunoscut printr'un ordin circular corpurilor şi serviciilor că încorporarea contingentului 1924 urmează să aibă loc la 1 Februarie 1924, iar lăsarea la vatră a oamenilor din contingentul 1922 să se facă la 1 Ianuarie 1924.

PENTRU ABONAŢII NOŞTRI. Pentrucă ştim că serviciul poştei lasă mult de dorit, adică de multe ori chiar scrisorile recomandate numai ajung la destinaţie, dar încă o foae, de aceea rugăm pe abonaţii noştri ca de câte ori nu vor primi un număr din ziar, să ne comunice prin o carte poştală ca numărul lipsă să-i trimitem din nou.

O carieră de marmoră. In judeţul Făgăraş s'au început studiile pentru exploatarea unei cariere de marmoră. Această marmoră e foarte scumpă şi numai în ţara Italiei, dacă se mai găseşte la fel.

Răsplată. D-l Bobescu şi Schuler, dirijorii Operei Române din Cluj, au fost decoraţi cu medalia „benemerenti" pentru munca depusă pentru arta română.

Pentru biserică. In urma stăruinţii d-lui primar Iuliu Florea, consiliul oraşului Gheorgheni din jud. Ciuc (Ardeal) a dăruit fără bani parohiei ortodoxe din Gheorgheni, un loc de 846 stânjeni pătraţi, pentru zidirea bisericii. Primarul a făgăduit că va veni în ajutorul clădirii bisericii şi cu o sumă de bani. Frumoasă faptă şi creştinească.

Pentru abonaţii din America. Rugăm stăruitor pe fraţii români din America, să-şi achite cât mai curând *abonamentele la foaea noastră*. Abonamentul *pe un an e 3 dolari*.

Liceu la ţară. In comuna Pârliţi jud. Bălţi (Basarabia) a luat fiinţă un liceu de băeţi, liceu cari până ce statul îl va îngriji cu banii săi, deocamdată îl susţine comitetul şcolar din acest judeţ.

REDACŢIA NOASTRĂ IN AMERICA. In oraşul Detroit, Mich., am înfiinţat o redacţie a ziarului nostru pentru America.

Redactor e d. George Branuţiu. **Redacţia şi Administraţia pentru America: Detroit Mich., 2980 Franklin St.**

In scurt timp vom avea o pagină întreagă din ziar, în care pagină se vor oglindi toate chestiunile culturale şi economice ale fraţilor români din America.

REDACŢIONALE. Redactorul ziarului nostru în Viena, este d. F. Barbu.

Congresul viniculturilor din Basarabia. Săptămâna trecută, în oraşul Chişinău, a avut loc congresul (adunare mare) vinicultorilor. Din partea ministerului agriculturii a luat parte d. Ştefănescu, profesor de la universitatea din Iaşi.

Paşapoarte pentru America. S'a hotărât ca cererile pentru paşapoarte la America să fie adresate minstrului muncii, sau prefecturilor din judeţ. Se dau paşapoarte: 1) soţiilor şi copiilor chemaţi de tatăl lor din America; 2) celor ce au mai fost la America şi pot dovedi că au acolo avere imobilă (casă, pământ); 3) celor se pot dovedi că au de primit ceva moştenire de acolo; 4) celor ce sunt trimişi de o casă de comerţ sau o fabrică. In cazurile din urmă paşaportul se dă numai pe o anumită vreme, adică cel dus trebue să se întoarcă.

Şezătoare culturală. In sala liceului „Codreanu" din Bârlad, s'a ţinut în ziua de Duminecă 23 Dec. cr. o şezătoare culturală dată de Societatea „Stroe Beloescu", societate a elevilor liceului.

Monografia satelor. Toate statele civilizate şi-au pus deosebit interes în adunarea monografiilor tuturor localităţilor. In această privinţă, împrejurările ne-au determinat să fim în urmă. A venit vremea să îndreptăm acest neajuns. De aceea rugăm pe preoţi, învăţători şi cărturarii satelor să se puie pe muncă, să caute prin arhivele primăriilor, să deie la o parte colbul uitării de pe diferite acte vechi, şi să scormonească datele istorice, înflorirea comunei sau împilarea ei. Să adune tot ce se găseşte ca material naţional şi scrise în articole să ni-le trimeată pentru a fi publicate în această foaie. Am dori să avem şi fotografii după tot ce interesează viaţa noastră românească, icoane după biserici, după monumente, după hrisoave, după lucruri vechi, într'un cuvânt tot ce formează comoara şi sufletul naţiunii noastre.

Veniturile ţării. Incasările statului pe luna Noembrie anul acesta au fost de 2.063.308,172 lei faţă de 1.963.245.206 cheltueli.

Târgul de mărfuri şi vite. S'a aprobat — de către ministerul de domenii — deschiderea a două târguri de vite şi mărfuri în comuna Conţeşti din judeţul Teleorman. Aceste târguri se vor ţine unul la 6 Mai şi celălalt la 27 Octombrie.

Redacţionale. Rugăm pe toţi reporterii noştri culturali şi chiar pe redactorii externi, să nu se mai scrie articolele din fuga condeiului cum se obişnueşte la unele cotidiane, ci articole gândite, expuse într'un stil clar, şi o limbă curat românească şi să fie scrise cu cerneală, căci altfel nu le mai primim spre publicare.

Anunţuri gratuite! Ca să fim cât mai de folos abonaţilor noştri, — cu condiţia însă să nu fie nici negustori, nici comersanţi — primim spre publicare fără bani, anunţuri de vânzări şi cumpărări, ori de altă natură.

Nici fraţii români din America, nici noi de aici, nu suntem bine informaţi unii de alţii, din punct de vedere naţional şi sufletesc. Şi vremurile mai mult ca oricând, cer o trăsătură de unire, o cunoaştere de aproape, o legătură cât mai strânsă între viaţa fraţilor de acolo şi de aici, viaţă ca manifestare culturală, economică şi industrială. „Cultura Poporului" cu mari sacrificii, a înţeles spiritul vremii; s'a pus în slujba cauzei mari româneşti, ca prin o presă de idei să netezească, să unească şi să concretizeze toate forţele şi valorile româneşti ori unde s'ar afla ele. In acest scop, am adus cea mai reală îmbunătăţire, în presa românească, am făcut un pas înainte, am deschis o **redacţie a noastră în America.** *Am angajat redactori în toate oraşele americane unde sunt români şi vom fi în curent cu tot ce ne interesează. Afară de aceasta „Cultura Poporului" şi-a asigurat scrisul multor prietini ai României, distinşi scriitori francezi şi persoane de-o înaltă autoritate politică. Prin felul acesta şi prin ziaristică vom îndeplini o legătură trainică, legătura care lipsia pe acest teren, Pentru desăvârşirea faptei noastre. „Cultura Poporului" a înfiinţat* **o redacţie la Paris.** *Pentru uşurinţa cititorilor noştri din Capitală, pentru tot ce priveşte partea redacţională a foaei am înfiinţat* **o redacţie în Bucureşti, Calea Şerban-Vodă 42.**

Comercianţi, Cooperative, preoţi şi învăţători faceţi atenţi pe popor să nu aştepte până se îmbolnăvesc vitele, căci atunci
NU MAI EXISTĂ

boală de porci, epidemie şi desinterie la vite cornute, aprindere de splină, boală de gură şi epidemie. Dacă fiecare gospodar nu aşteaptă până când li-se îmbolnăvesc vitele, ci îşi va îngriji animalele cu
„DESINFECTORUL"
cu sarea antiseptică nutritoare şi cu alte preparate concesionate prin legea Veterinară medicului ELEMER DAVID, atunci acolo nu va mai exista niciodată epidemie periculoasă şi cu aceasta gospodarul îşi asigură o creştere de animale bine desvoltate, mâncătoare şi bine îngrăşate.
Sarea antiseptică nutritoare se găseşte împreună cu instrucţia de folosire în comune la comercianţii şi la cooperative în pachete de câte 1/4 de kgr., cu preţul de 20 lei. — Pentru comercianţi în pachete de poştă câte 20 1/4 kgr. pe lângă trimiterea anticipativă a sumei de lei 300, sau după trimiterea sumei de lei 310 se trimite cu ramburs scutit de taxe postale.
REPREZENTANŢA GENERALĂ DE TRIMITERE A ROMÂNIEI:
Firma SOOS & Comp. T.-Mureş, Str. Principesa Marioara 2.
La comandă rugăm a indica punctual adresa exactă (judeţul şi poşta ultimă).

Mare târg de Crăciun!
La magazinul
Eugen Szabó
CLUJ,
C. Regele Ferdinand
No. 5

Flanel tenis	29 lei
Flanel vărgat pt. haine	33 „
Barchet	39 „
Creton prima calitate	39 „
Barson (Catifea) . .	106 „
Stofă pt. haine dublă	78 „
Stofă 140 cm. lată .	135 „
Stofă pentru haine bărbăteşti 140 cm lată	196 „
Stofă velour pt. palton	250 „
Zefir francez pentru cămeşi bărbăteşti	45 „
Shiffon pentru albituri	31 „
Liberty dublu mătasă	138 „
Plus negru pentru paltoane dela	450-1100 „
Plus pentru paltoane gri, brun şi negru	530 „
Fonlard pentru haine de mătase . . .	350 „

Mare târg de cupoane!
Preţuri reduse!
Telefon: 4-79

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI" care se tipăreşte în 56 mii de exemplare.

Lepage ✦ Almanah medical portativ ✦ 1924

VA APARE IN LUNA DECEMBRIE

In urma cuprinsului bogat de ex.: alfabetică a medicamentelor oficinale, dosologia lor, receptura românească, primele ajutoare, simptomele şi tratamentele intoxicaţiilor, noţiuni de dietetică etc,; organizaţia sanitară a României, formele comunicării cu forurile oficiale, instituţii sanitare din ţară şi staţiunile climaterice şi balneare, adresele către autorităţi, certificatele, formularele, rapoartele, etc., etc.

e indispensabil pentru medici, farmacişti etc., etc.

Almanahul va fi frumos executat pe hârtie bună, legat în jum. pânză şi cuprinzând circa 5-600 pagini. — Pentru abonamente imediate preţul de favor e Lei 200, cu porto. — Pentru fabrici şi magazine de medicamente chimice, staţiuni balneare, sanatorii etc. e cel mai bun organ de publicitate.

Librăria LEPAGE Cluj. Editorul Almanahului Medical 1924.

BANCA CENTRALĂ PENTRU INDUSTRIE ŞI COMERŢ S.A. CLUJ

Capital 50,000,000 lei. * Rezerve 18,000,000 lei. * Depuneri de libel 125,000,000 lei în 3 ani.

Primeşte şi fructifică totdeauna mai favorabil depuneri pe libel şi în contcurent, plătind darea către stat din al său. Depunerile la vedere le fructifică cu 5% netto. Depunerile la termen fix de 1/2 an cu 6%—7% netto. Depunerile pe timp mai îndelungat şi în sume mari, apoi fonduri comunale, bisericeşti, şcolare, etc. fructifică în condiţiuni speciale. Adresaţi-vă la Banca Centrală, Secţia Americană, în Cluj şi la filialele sale cu: dollari, cecuri, drafturi şi cu asignate americane.

Servici prompt şi culant. * Corespondenţă în toate limbile. * Cumpăraţi acţii dela Banca Centrală

Filiale în: Alba-Iulia, Arad, Bistriţa, Haţeg, Oradea-Mare, Sibiu, Turda. — Reprezentanţi stabili în toate oraşele din ţară şi străinătate

Cu deplină garanţie ca înainte de războiu — cele mai bune CURELE DE TRANSMISIUNE

de următoarele specialităţi: Curele de piele pentru dinamuri, Compresoare şi tot felul de piei pentru întrebuinţare technică — liferează

FRAŢII RENNER & COMP.
SOCIETATE ANONIMĂ
C L U J.

13—21

DEPOZIT DE FABRICĂ — ASTĂZI ŞTIE DEJA — PREŢURI DE FABRICĂ

CLUJUL ÎNTREG

UNDE POATE PROCURA CU PREŢURILE CELE MAI EFTINE TREBUINŢELE SALE ÎN HAINE PENTRU ORI CE SEZON RAGLANE ŞI ROCURI DE IARNĂ, LA SUCCESORII CAROL SCHERER ŞI FII

GROMEN ŞI HERBERT

DEPOZITUL FABRICEI DE POSTAV DIN SIBIU. — CLUJ
CALEA REGELE FERDINAND NO. 15

BANCA ARDELEANĂ ŞI CASA DE ECONOMII S.A.

FONDATĂ ÎN ANUL 1894.

CLUJ, PIAŢA UNIRII 32.

Primeşte depuneri spre fructificare cu livrete şi contcurent, pe lângă dobânzile cele mai avantagioase, efectuiază plăţile oricând fără nici un anunţ prealabil. — Sconteazä cambii. Efectuiază remiteri în ţară şi streinătate în cel mai scurt timp şi pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase. Cumpără şi vinde monede streine. xx

SUCURSALE ÎN T.-MURĂŞ, UIOARA, REGHINUL-SĂSESC ŞI TURDA. INSTITUŢII AFILIATE: „BANCA DE CREDIT S.A." DEJ; „BANCA ŞI CASA DE ECONOMII SOCIETATE PE ACŢII" ÎN GHEORGHENI

Safe-depozitele le ţine la dispoziţia on. clientele, pe lângă provizionul cel mai mic. xx *Intreprinderi industriale aparţinătoare sferei de interes a băncii: „Intreprinderea p. îngrăşarea de porci şi industria de carne" s. a. Gherla; „S. A. p. Morărit, Industria Lemnului şi Mărfuri" Tg.-Murăş; „Agricultura Ardeleană" s. a. Cluj; „Societatea Anon. de clădiri" Cluj, etc.*

Capital social 40 milioane lei deplin vărsat. Rezerve 8 milioane lei

18-6-20

Ferestraie cu motoare şi motoare din Deutz

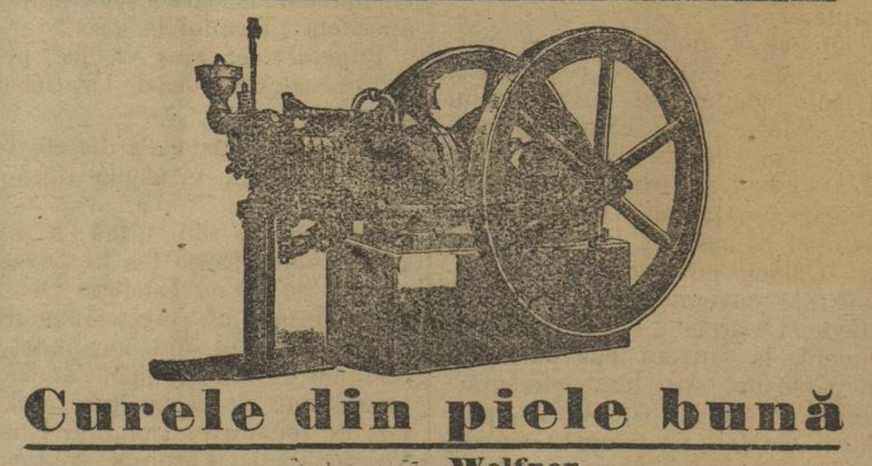

Curele din piele bună

Wolfner

Articole de cauciucuri şi technice se află permanent în depozit

HANN & Co. S. A. Comercială de maşini şi technică

Cluj, Strada Regina Maria No. 11.

WILHELM HIENZ

CLUJ

AGENTURĂ COMERCIALĂ

CASA FRAŢII DEUTSCH

TRANSPORTURI INTERNAŢIONALE

C L U J

46 PIAŢA UNIRII 26.

FILIALE: BUCUREŞTI, BUDAPESTA, WIENA, BRAŞOV, ARAD, ORADEA-MARE, TÂRGU-MUREŞ, PASSAU, BERLIN ✦ ✦ ✦

Specialităţile fabricei de bere CZELL din Cluj

'Hercules'

Bere nutritoare, specialitatea brună din malt dublu — şi

'Monoştor'

Bere deschisă — mult apreciate, 14—25

din cauza calităţilor lor neîntrecute s'au dovedit ca marca cea mai superioară. **Se capătă pretutindeni.**

BAIA DIANA

Camere cu abur şi vane, precum şi tratament hidroterapeutic, băi igienice cu sulfur, cu sare sau cu extras de brazi.

CONTROL MEDICAL

Lloyd 1633 5 50—25

MAGAZIN DE MODE „B-A-R-Z-A"

A. GUTTFRIED

CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 11

Lloyd 1657. 9 50—25

SOLOMON ZAUDERER

MAGAZIN DE POSTAVURI

C L U J

Strada Regina Maria No. 40

TELEFON 11-46. TELEFON 11-46.

Dacă vrei bonboane bune cere „MELISSA"

15-14 Telefon 648 şi 665 Cluj – Calea Dorobantilor 40 si 41-a

Este ştiut de toţi că LIQUERURILE SZILÁGYI sunt cele mai bune!

Fabricile Eleonora Szilágyi
Societate pe acţii.
Furnisoare ale Curţii Regale Române.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 107
TELEFON 239 22-12-14

KALMÁR

SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACŢII
CLUJ, Str. Regina Maria 42.

Mare magazin cu Coloniale şi Văpseluri En-gros-En-Detail.

Tot felul de **Analină** pentru văpsit. **Lână** şi **Bumbac.**

Cel mai bine asortat şi mai Eftin magazin în această :-: :-: branşă. :-. :-: 45

Sticle şi oglinzi pentru mobilă, şlefuite în stil baroc, în formă de stea şi flori, precum şi după desenuri se pregătesc artistic la fabrica şi şlefuitoria de sticle şi oglinzi

HUNVALD

CLUJ, Str. Vlahuţă 3. Telef. 147.
RESMĂLŢUIM OGLINZI STRICATE

Lloyd Expres 1570. 10-37-26

„Mode de Paris"

Cluj Piaţa Unirei 12 Cluj

Cel mai modern şi elegant magazin de blănuri

Bogat asortiment cu cele mai fine şi elegante blănuri foarte frumoase care va place onoratei şi distinsei noastre clientelă

Atelier special pentru confecţiuni de blănuri cu preţuri avantagioase

☞ Notaţi vă rog bine adresa! Să nu uitaţi!
„MODE DE PARIS", Piaţa Unirei 12 ☜

Izvorul cel mai eftin de cumpărare

REGELE PĂLĂRIILOR

CLUJ, PIAŢA UNIRII

Lloyd 1656. 7 50—25

LOUIS DÉRI

BLĂNAR

Cluj, Str. Memorandului Nr. 3.

Telefon 12—18 Telefon 12—18
Lloyd 1636. 8 50—25

Cele mai bune maşini de scris să capătă la

MIHAI KÖRMENDY

specialist în reparaţii

CLUJ, Strada Regina Maria 25. Telefon 9-51
Lloyd 1658. 6 50—25

Societatea Adriatică de Asigurare în Trieste

FONDATĂ ÎN 1838

DIRECŢIUNEA PENTRU ROMÂNIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NR. 10.
CASA PROPRIE TELEFON NR. 670.

REPREZENTANŢA GENERALĂ PENTRU TRANSILVANIA: CLUJ, STRADA MEMORANDULUI NUMĂRUL 10. TELEFON NR. 64

AGENŢIILE GENERALE ŞI PRINCIPALE ÎN: ARAD, BRAŞOV, CERNĂUŢI, TIMIŞOARA, ORADEA-MARE, SĂTMAR, SIBIU, T.-MUREŞ

84—7

PRIMEŞTE ASIGURĂRI ÎN RAMURILE: INCENDIU, GRINDINĂ, VIAŢA, FURT PRIN SPARGERE, ACCIDENTE, ETC., ETC., ÎN CONDIŢIUNI AVANTAGIOASE

"ASTRA"

FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE RUM, COGNIAC, LICHERURI, MAGAZIN DE COLONIALE ŞI DELICATESE

Telefon 1300. **Cluj, Calea Victoriei 41.** Telefon 1300.

Specialităţile fabricei de licheruri: **Amar de plante, Creme d'Chitră old Rum, Cogniac etc., etc.**

Pivniţele de vin sunt provăzute cu tot felul de specialităţi de VINURI EXCELENTE şi GARANTATE NATURALE, precum şi licherurile sunt toate din PLANTE NATURALE

FERARIA

societate anonimă
Cluj, Calea Victoriei No. 29.
00000 Telefon 4-40, 3-47. 00000
Adresa telegrafică: „Feraria" Cluj
00000 **Liferează:** 00000

Sârmă laminată, sârmă, cuie, fier de beton, etc.

35—36

CETIŢI ŞI ABONAŢI CULTURA POPORULUI

Fabrica de bere din Turda S. A.

KORONA — CEA MAI GUSTUOASĂ BERE DESCHISĂ

FABRICA: TURDA, TELEFON NO. 5 — DE CALITATE RECUNOSCUTĂ CA BUNĂ

GLORIA — BERE DIN MALŢ DUBLU . . .

TELEFON No. 394 ∞ DEPOZIT PRINCIPAL: CLUJ, CALEA DOROBANŢILOR 11 ∞ TELEFON No. 394

25 9—14

Tiparul Tipografiei „Viaţa", Cluj, Strada Baba Novac No. 13/a — Telefon 5—13.